AEGIDII BELLEMERAE,

IVRIS PONTIFICII

DOCTORIS MVLTO CELEBERRIMI, AVdientiarum olim Palatii primū, ac deinceps Contradictarū Auditoris lōgè facundissimi, in Secūdam Primi Decre. Lib. partē Prælectiones vltra fidē doctæ ac luculētæ; in quibus nō Antiquitatē modò, verùm totius Antiquitatis Authores facilè Principes cōspicere liceat; nūc tandem desyderatæ diu, recēns summa diligentia ac fide doctissimor. virorum opera recognitæ, & typis pulcherrimis excussæ.

Est quod legas, admireris, & discas.

LVGDVNI *ad candentis Salamandræ insigne, in vico mercenario apud Sennetonios fratres.*

Cum Priuilegio.

Lugduni. 1548

Candidatis V.I. omnibus piis, ac bonis, Bibliopola Sal.

NISI animus noster, candidi Lectores, iã vobis abundè cognitus esse perspicuè videretur: in hac omniũ AEgidij Belmerani Editione prima operam daremus, vt intelligeretis, quanto nos erga vos posteritatéque omnẽ studio teneremur. At quoniã id neq; extra quæsitis argumentis demonstrari, neque vllis aliunde accersitis rationibus confirmari expedit, vt quod iam re vel ipsa sit omnibus cõpertissimum, id vnum quod de AEgidio præfari visum est, oratione sanè cõpressa perstringam. Est enim AEgidius venerãdę antiquitatis non modò cultor egregius & amator, verum etiam diligentissimus haud dubiè tutor ac cõseruator. Is namque in Pontificijs disciplinis nobis, quod in legitimis Alb. ab Roza. vterque nempe Author multò celeberrimus pręstitit. Nam in vtroque antiquitatẽ illam multis vigilijs, continuo labore, diuturna veri peruestigatione, doctissimam juxta ac eruditissimam sic cõspicere licet: vt nõ Authores modò, verùm & ipsa quoq; antiquitas differtare videatur. Quo factum est, vt multorum, eorumdémq; pręclarissimorum Authorũ vicem solus ipse prestare credi possit. Nec ei deesse potest clarissimus ille nedũ Canon. Interpres, verùm sapientiss. multoq; prudentissimus cõditor Inno. cui AEgid. noster ad manũ aderit: non Henri. Briton. lõgè doctiss. non Hosti. Author Iur. Ponti. cõpendiarius, & eiusdẽ interpres multò celeberrimus: non Ioan. And. non Goff. non id genus reliqui. Quod equidem ratione vt demonstrem, res ipsa non finit: si modò eiusdem tibi lectio grauis non videbitur: quę mehercule rerum varietate oblectat, orationis temperamento placet, argumenti vtilitate allicit & permouet. Cęterùm quo tempore hic noster claruerit Author, is ipse apertè docet in Secunda ad Decret. Lib. Primũ Parte, quo loco oblongã illam vicesimi secundi in Ecclesia schismatis querimoniam contexit, quod omnium vt pessimum, ita multò perniciosissimum extitit, natum autẽ Barto. Baren. Archiepis. ac Rober. Cardinale Geben. vtroq; cõsensibus ac suffragijs pugnantibus & cõtrarijs summo Pontifice declarato, dum alij partes alias tuẽtur ac fouẽt. Anno sanè circiter. 1378. Vtri autem adhęserit, honores collati, beneficiaq; a Rober. Card. Clemen. Pap. 7. appellato, accepta nõ sinũt AEgidiũ nostrum dissimulare, vt qui primùm Palatij Aposto. ac deinde Cõtradi. Auditor assumptus & creatus sit, multisq; ac amplis. beneficijs cumulatus, ac denique Auenio. pręfectus dignissimus & Ecclesię Auenion. Antistes multò integerrimus factus: vbi tãdem purè ac sanctè ętate exacta, vita functus nominis sui pręclarissimis literarũ monumentis famam, ac perennem memoriam reliquit. Vale.

Rubricæ huius voluminis.

Sequitur Rubrica de

TRANSLATIONE, QVIA TRANslatio, sicut electio, vel postulatio est modus ecclesijs prouidendi: & quia alligati ecclesijs, qui sunt postulandi transferũtur: ideò hæc Rubr. hîc subijcitur. ¶ De materia. vij. q. j. per totum. xxj. quæstione. ij. per totum de officio delegati. capitulo nisi specialis & capitulo sequenti.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Romana ecclesia cunctis prælata ligandi atq; soluendi, & canones cõdendi potestatẽ habet, ad quã ecclesiæ maiores causæ referuntur.*
2 *Archiepiscopus ex iusta causa Archiepiscopatui cedens, num possit Episcopatui deinde vacanti præfici?*
3 *Episcopus ab vna ciuitate expulsus, num possit ad aliam citra Papæ licentiam admitti?*
4 *Episcopos de quibus hic, Papa confirmat.*
5 *Episcopus confirmatus, an de causa criminali cognoscere queat?*

¶ *CAP. I.*

Vm ex illo. ¶ Casus: Patriarcha quẽ cõfirmatũ in Archiepiscopũ trãsfert ad episcopatũ, ab Eporũ confirmatione suspẽdit. ¶ Diuidit in. iiij. partes. Prima probat trãslationes Eporũ soli Papæ cõpetere. Scda narrat factũ reprehẽsibile Patriarc. Tertia rñdet tacitę qõni. Quarta imponit pœnã. Secũda ibi: *miramur*. Tertia ibi: *licet*. Quarta ibi: *ne igitur*. ¶ Expone literã: *priuilegio*. quo dixit dñs Petr. Math. xvj. Tu es Petrus, & super hãc petrã: &c. Vel qđ sequitur: quodcunq; ligaueris &c. Vel quod dicit. Io. vlti. Pasce oues meas. ¶ *Per eũ*. arguit Petrus q priuileg. cõcessum Prælato, intelligitur concessum eccle. & q prelatus acquirit ecclesię. ¶ *Dominus noster*. Iesus Christus Deus & homo. s̃. de hęr. cũ Christus Hos. ¶ *Postmodũ*. i. post dictũ priuil. indultũ. ¶ *Institutis aliàs* statuta. xij. di. c. pceptis. ¶ *Antistitẽ*. quasi añ alios stãtẽ. ¶ *Episcopũ*. ab Epi. qđ est. s̃. viij. q. j. c. qui Episco. ¶ *De iure*. & de cõsue. j̃. c. q̃tò. ¶ *Super hys*. i. transla. *Eius*. s. Papę. ¶ *Archiep*. futurũ, vel cũ destinatiõe. Vin. & Inn. ¶ *Licet*. anticipatio: qui trãslatus, diu ante trãslationẽ Archiepal. ecc. prçesset. ¶ *Licuit*. aũt licuit habes. s̃. ti. j. trãsmissam & c. qđ sicut Inn ¶ Oppo ibi *de Archiepiscopare*. nã quõ hoc cũ nec Eps, nec Archiep. eẽt? Sol. hîc loquit largè, & ĩspecto finali effectũ: qa ab eccl. ad q̃ erat in Archiepm cõsecrãdus ad Epal. eccl. est trãslatus Host. ¶ Secũdò oppo. ibi: *indulserit*. qa videt q oĩs ptãs à Deo sit. ad Ro. xiij. So. illud largo respectu Impe. est à Deo. ar. in. aut. qũo oportet. Epi. in pri. sed si singulari mõ cõsyderet, & magis ĩmediato, pcedat Papalis à Deo. Et sic procedũt hîc notata in. j. gl. Ber. quibus cõcor. Inn. ĩ gl. & ij. Host. de maioritate verò Papę habes, qui filij sint legi. c. per venerabilem. s̃. ĩ. ¶ Host. ¶ †Quærit primò, ibi, *priuilegio*. quod vult lr̃a? dicit Inno. q hoc vult: quia ex quo hoc priuilegio Roma. eccle. cũctis prętulit ecclesijs, & eis ligãdi atq; soluedi ptatẽ cõtulit. xxj. di. c. ĩ nouo. & c. q̃uis. Per illud priuilegiũ habet spãlẽ ptãtẽ condẽdi canones, per quos maiores causę eccle. referũtur ad eũ. Idẽ Cõpo. dicit aũt Abb. quod licet ptãs ex illo priuilegio processerit, materia tñ ipsorũ canonũ fuit auth. noui & veteris testamẽti. & sic nõ obstat. de accus. qualiter &. ij. in prin.

2 ¶ †Secũdò ibi: *de Archiepiscopare*. quęrit: pone, Archiepiscopus ex iusta cã cessit: nũquid poterit ei aliquo episcopatu vacante prouideri? dicũt quidã, q nõ: qa nõ licet descẽdere. xciij. di. c. legimus. in fi. Nec debet fieri Episco. vt hîc. Et ex cõtrario daret materia ambitionis: quia sic habẽs Archiepiscopatũ tenuem suã pcuraret cessionẽ, vt posset ad Epis. locupletẽ pmoueri: qđ vitãdũ est. de diuor. c. quantò. cũ simi. ne vna via cõsequatur, &c. ¶ Dicit Host. cõtrariũ fuisse iudicatũ per Clementẽ quartũ. Nec obstat qđ hîc dicitur quia in prouisiõe non de archiepiscopatu: sed bene in cessione. vnde, quia remãsit Epus sibi licitè de Episco. puidetur. Hinc est, q talis põt in Archiepm postulari. j̃. ti. ij. c. post translationẽ. Nec eo tpe, quo sibi puidere descendit sed ascẽdit de nullo ad aliquẽ Epatũ. de or. ab Epi. c. j. Et potius sustẽtationi necessariæ subueniẽ, q̃ cõsideret assensus: sicut dicitur de parochiali eccle. puideri. j̃. ti. ij. c. ad supplicationẽ. & qđ ibi no. Io. An. super vlti. gl. Fortius ergo de epatu. vij. q. j. c. pastoralis. Nec obstat fraus: quia Papa sine quo non possunt talia fieri cauebit sibi & si de illa constet cessionẽ nõ admittet & qui fraudẽ allegat, illã pbet. ff. de prob. l. quoties. §. q̃ dolo.

3 ¶ †Tertiò quęrit: nũqd Epus expulsus à propria ciuitate, electus ad aliam, possit eũ recipere absq; licẽtia Papæ? Dicit Vincen. q nõ. arg. iij. q. vj. c. pastoralis. & c. eos. & j̃. tit. ij. nisi cũ pridẽ.

4 ¶ †Quartò q̃ritur ibi: *ab Episcop*. q̃rit quis istos cõfirmabit? dicũt Vincen. AEgi. & Pe. q papa, & nõ capitulũ. arg. j̃. de cõcess. pb. c. qa diuersitatẽ. & pro expensis agere põt cap. contra istũ. cuius culpa facit expensas, si habet ppriũ. ar. j̃. de iuramento calũ. c. in pertractandis. xvj. q. vj. c. illud. Contra. xciij. di. qm quid. Vin. ¶ Supple gl. *In glo. quæ sunt*. in fi. & xij. di. c. ij. & j̃. de offi. le. qđ trãslatiõi. ¶ *In glo. penul*. ibi: *quoniam*. vbi de hoc. Et ibi: *non tenet*. intellige hanc opi. vt ibi dixi.

5 ¶ †Dixit hîc Vinc. q cõfirmatus de cã criminali cognoscere nõ põt nisi cũ crimẽ incideret, vt pote cũ p̃sentaret canonic. vel pficiẽd⁹ eccl. & obijceret ei crimẽ. ar. xxiij. di. c. illud. Nec obs. l. di. c. studeat. vbi Archiep. cognoscit: quia illud fuit de mandato scđm eum. ¶ Et in fi. & videtur sufficere respondẽti dare iustitiam. j. q. j. c. sicut vrgere t.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Negligentia sola ineligibilem quem facit.*
2 *Episcoporum cessiones translationes & dispositiones soli Romano Pont. reseruatæ.*
3 *Papa quæ facit non humana, sed diuina potestate facere videtur: qui nec purus homo dicitur.*
4 *Coniugium spirituale inter electum & ecclesiam, ad quam quis eligitur, quando contrahi dicetur? Et inter quos quoque? Et num hæc aliquid addat consecratio?*
5 *Argumentum à simili inefficax esse. Et sub hac, an nullum & inutile æquiparentur?*
6 *Statuta ad pœnam, ad gratiam minimè trahenda. Et sub hac quod indultum contra ius commune ad consequentiã trahatur.*
7 *Maiorem, quàm minorem amplius peccare. Et quid si minor maioris culpam sequatur?*
8 *Confitentem sponte, venia dignum.*
9 *Principis concessio priores consensus inefficaces & iure nullos viuificat, vt effectum parere possint.*
10 *Matrimonium carnale, an facilius quàm spirituale constituatur? Et an fortius spirituale?*
11 *Lex Canonica legem ciuilem declarat, eidemq; intellectum præbet, regit atq; interpretatur. Et sub hac regula Host. de prioribus ad posteriores leges traducatur: quid illis & quid his?*
12 *Electus ad Episcopatũ necdũ confirmatus, an iuri suo renũtiare possit?*
13 *Cautio vitiosa cautio non est: nec auth. vitiosa, auth. est.*

¶ *CAP. II.*

INter corporalia. ¶ Casus. Electos in Epos & cõfirmatos trãsferre põt solus Papa. ¶ Diuidit Petr⁹ in vij. partes: sed tu diuide in duas. In prima exordiũ.

in ij. facti narratio. Scda ibi. *Sunt*. Secúda subdiuiđ in tres. pri
ma probat côiugiū spûale dissolui nō posse, nisi per Papá. Se
cunda probat vinculú spûale esse inter electú côfirmatú etiá
non côsecratū, & eius eccle. Tertia soluit eiusdē canonis cô-
trarietatē. Secúda ibi: *sicut antē*. Tertia ibi: *sed neq;* . ¶ Expone
literá. *Differentiam*. est & alia: quia facilius transeunt corpora
lia. ff. pro socio. l. iij. & de furt. l. à Titio. iuncta. l. legato nomi
nis. C. de leg. Vincen. Gof. & Host. *Destruantur*. vide exéplú
in libro tanto labore constituto, de facili destructibili: vnde
Abbas simul duos libros destruere non simul facere posset.
Sed nō est illa intentio Papę. ¶ *Destruantur*. de exteriori de-
structiōe, quę fit per depositionē. nō de interiori, q̄ fit per pec
catú scdm gl. ¶ *Vnde*. i. ppter quā cām, q alias cās huius iuris
quę notant. xv. q. vij. c. j. *Auferre*. per depositionē, sed p supē
sionē. Nec in primo casu dispensat. ij. q. vj. c. sed ideò. & tñ su
spensum reuocat. pōt tñ esse iudex in cā cú agit ad depositio-
nē à bñficio. j̄. de his, quæ fiūt à prælato. c. nouit. Vinc. *Episco.*
quoq;. exemp. secúdú. *Metropolitanus*. adiunctis sibi duab⁹ Epi
scopis de tēpore. or. c. nec Epis. *Condēnari*. i. deponi: quia alias
à Metropolitanis puniri possunt. j̄. de offi. or. c. pastoral. &
eo. ti. Roma. lib. vj. ¶ *Fortius*. in destinádo vinculú. aliâs côiu
giū. ¶ *Ecclesiā*. generalem quæ vnica est. viij. q. j. nouati⁹ & §.
itē Episco. *Etiā carnalis*. quasi diceret, si illud qđ minus videt
inesse, &c. s̄. ti. pxi. c. cú in cúctis. in prin. *Suo*. i. suis côstitutio
nibus. vel vicarij sui. Inn. ¶ *Præcipiens*. Mat. xix. *Homo*. sua au-
tho. nō aút separat homo carnale matrimoniú cú ecclesiasti-
cus iudex est per côstitutiones Papę dissoluit: sed ipse cuius
auth. constitutiones sunt factæ. Inn. & secundú Host. Sic pôt
exponi auth. Quos Deus coniunxit, &. c. j. côiúgeret: nisi cô-
stitutio canonica prohiberet vel quos côiunxit côstitutione
canonica nō prohibente: quá ipse, dúmó non sit côtra fidē,
facere intelligitur. & ideò côtra illá côtrahētes nō sunt à Deo
côiúcti. Et sic nō obst. auth. videlicet Io. An. j̄. de consan. c. de
infidelibus. *Homo*. s. inferior. *Non separet*. i. nō pręsumat côsti-
tutionē interpretati vel glo. facere, per quá separent, vel con-
iungi nō possint. Ad hoc de test. c. licet ex quadá. de côsan. c.
nō debet. Host. ¶ *Non enim*. Dicit Host. q huc vsq; loquitur
de matrimonio ecclesię spûalis, puta Mediolaneñ. Lugduné.
& his similibus, dicit q illud nūq̄ dissoluitur, nisi de iudicio
illius, qui quēlibet serui suá opera iudicat: istud verò dissolui
tur per Papá sed auth. Dei: & qñ i ecclesia primitiua erat vni
cus Episc. j̄. de app. constitutus. ij. ad fi. ¶ *Vicariū*. j̄. de ho-
2 mi. c. pro humani. lib. vj. *Ab ecclesia*. i. ab administratione ec
3 cle. remouetur. tñ fit ex iusta cā. xxiiij. q. iij. c. si quis nō retro.
j. q. vij. c. necessaria. & c. se. Inn. ¶ *Tria hæc*. cessiones, tráslatio
4 nes & depositiōes. Vincen. *Constitutione*. i. postatē dissoluendi
matrimonia. non habet ex potestate terrena, sed diuina Inn.
¶ *Reseruata*. continua: supradicta intelligenda sunt de Episc.
consecrato. Sed idem de electo confirmato & hîc sequitur.
¶ *Delinquere*. vij. q. i. mutationes. de regula, licet § illa. Innoc.
¶ Eligentium & mediantibus ipis eligentibus inter electum
& ecclesiá siue Papam sibi subiectú. Inn. ¶ *Contractū*. & ratú.
& data authoritas administrandi. s̄. ti. j. c. nosti. & c. transmis
5 sum. vel contra ctum, supple côsummata côsecratione. j̄. c. li
cet. Inn. Dic, vel quo ad veritatem matrimonij. Inn. ¶ *Digni-*
tate. eccl. i. ordi. de côsecratione eccle. vel alt. c. aqua. *Nullus*. s.
6 spâlis. vt statim exemplificauit. & tñ Epis. ecclesię generalis
nō administratiue, sed nouo ordine, & honore: quēadmodú
exéplificat proximè dictú. ¶ Maximè. i. tñ. Nā si añ côfirma
tionē fit côiugiū mutuo côcessu. vij. q. j. sicut tñ ante confir-
mationē dissoluitur opposita exceptione criminis, & proba-
7 ta. lo. Sed scdm Gof. & Host idē est post confirmationē. &
ante consecrationē. & sic bene dicit. j̄. de accusa. c. super his.
Et de hoc aduerbio maximè, dicá. j̄. de fi. presb. c. ad abolen-
8 dá. vbi per Io. An. super tertia gl. ¶ *Idem iuris*. i. sicut matrim.
9 carnale nō potest solui nisi auth. Dei vel eius vicarij. i. per con
stitutionē sui: sic non potest matrimonium spûale separari,
nisi auth. Papæ. & in casibus per suas constitutiones expressis.
Inn. ¶ *Temporaista*. non istius decre. sed auth. sui, qui facit hāc

interpretationē supra. c. proxi. Host. ¶ *Expressum*. quo ad ver
ba: tamen erat ex mēte. & sic de lege. j̄. de ver. sig. intelligētia.
& de fide instru. c. pastoralis. Vincen. ¶ *Subtiliter*. commēdat
subtilitas. concordat. j̄. de seruis. c. capellanus. vbi de hoc in vl
tima glo. ¶ *Vltra sex menses*. decretum dicit de quinq;. e. dis.
c. qñ. in fi. Sed istud ca. vel illud interpretat, vel addit vnum
mensem. quod dic, vt ibi not. per Archid. s. v. menses. ¶ *Vi*
1 *duatā*. hîc prima obiectio. ¶ *Nec alibi*. ¶ † Nota quòd sola
negligentia facit quem ineligibilem.

¶ *Nob. cedat*. hîc secúda. & si cedē noluerit, deiicitur Abbas:
vt sequitur. *Aliter*. j. supra id, quod. s̄. diximus. vel. j. peruersè.
Destituta. est idem videre in Matrimonio carnali viro impo-
tēte facto, vel secto. xxxij. q. vij. c. añpenultimo. Host. *Commu*
nem modum. ad húc in dubio recurrēdú est. de spō. c. ex literis
Ex quo no. q possumus allegare p verba vulgaria de iudęis
c. & si iudęos. vbi de hoc. ¶ *Sui seq*. in illo Canone: *Ad penam*.
electorú nō offerētium se consecrationi. vinc. ¶ *Ad gratiam*.
per quá liceat metropolitanis transferre electos etiá côfirma
tos. viij. ¶ *Præsertim*. ¶ Scda solutio quo ad cessionē ¶ *Qui*
Romanus pontifex. ¶ *Expressissem*. j̄. de deci. c. ad audiám.
Inno. & Gof. ¶ *Sane*. hinc collige & incipe casum. ¶ *Turon*.
Metropolitanus Andegauen. ecclesiæ nostræ. *Metropolitanus*.
s. Rothonenses ¶ *Transeundo*. ad ecclesiam nostram. ¶ *Suspen-*
dit. plus puniti fuerunt Archiepiscopi isti, q̄ Patriarcha su-
pra. c. prox. quia hoc fuit translatio & consecratio: ibi verò so
la translatio. vel quia plures hîc erant, debuerant maturius de
liberasse. Boat. ¶ *Sponsiones*. ppter quod fuit mitius agēdum
s̄. ti. j. c. innotuit. *Simplicitate*. Hiero. super para. c. iij. cogna-
tæ sibi sunt virtutes rectitudo & simplicitas: neque abinuicē
separari possunt. vñ vna earum sine altera nō erit: sed in qbus
cunq; ambæ conueniunt, hoc custodiunt & protegūt. & vide
etiam super penultimo. cap. ¶ *Recognoscens*. poterat dicere cú
Ouid. li. de Tristibus. Si nō peccassem, tu quid côcedere pos
ses? materiá venię, sors tibi nostra dedit. Et Seneca de côsola.
ad nunciam: Nec quinque pulchrius ęstiuis studio colloca-
tis quàm multarú rerú veniá dare, nullius pœnitere. ¶ *Conse*
crari. Fatetur Host. q iste ad nullam ecclesiam fuit specialiter
sed bñ ad generalē, ad quá & quilibet côsecratur: cú vnica sit
ecclesia sic interdú professus certá religionē, nō est obligatus
illi religioni in genere Ho. quòd dic, vt. j̄. de regu. c. non so-
lum. & c. seq. lib. vj. ¶ Primò nota differentiam corporaliú
2 & specialium. & c. Concor. sicut in glo. ¶ † Secundò nota, q
cessiones, depositiones & translationes Episcoporum soli
3 Romano pontifici reseruantur. ¶ † Tertio no, quòd id, q
facit Papa non humana, sed diuina potestate videtur fieri: qa
4 non censetur purus homo. j̄. c. prox ¶ † Quintò no, quòd
non per solam electionem, nec per consecrationem, sed per
electionē & confirmationē inter personas eligentiú & electi
spûale coniugium est contractum: quodque nedum inter
electum & ecclesiá, ad quá eligitur, sed etiá inter personas eli
gentiú & electi illud contrahitur. Sed dic vt dixi semper ver
bo eligentiú. ¶ Quintò no. ad dictú vinculú consecrationi
nihil addit. ¶ Sextò no. q ar. de similibus, &c.

5 ¶ † Septimò no. q arg. à simili non valet: cú claudicet vno pe
de. i. cú non subest similitudo totalis. ¶ Octauò no. nullum
& inutile æquiparari: non tamen quo ad omnia, sed quo ad q̄
6 dam. ¶ † Nonò. no. statuta ad pœna non esse trahēda ad gra
tiá. ¶ Decimò no. q indultú contra ius commune trahit ad
consequētiá. ¶ Vndecimò no. illud generale, si voluisset. & c.
de decr. c. ad audiētiá &. j̄. c. licet Inn. Duodecimò no. aliud
generale, qđ non est sanctorú patrú, &c. ¶ Decimotertiò no.
7 aliud generale: phibitú non pmissum, &c. ¶ Decimoquartò
no. q maior plus peccat, q̄ minor. Et q minorú culpa atte-
nuatur in hoc, quod sequitur errorem maioris in peccando.
8 ¶ † Decimoquintò no. q sponte confitens, dign⁹ est venia.
9 ¶ Decimosextò no. q concessio Principis facit q priores cô
sensus inefficaces & de iure nulli & dánati viuificát & pariút
effectum intentum alleg. Inn. per isto concess. s̄. lxiij. di. c. q̄-
tò. s̄. titu. j. c. cum inter dilect.

10 ¶ † PRIMO opponiẽ cõtra primũ no. q̃a Carnale matrimoniũ facilius cõstruitur, q̃ spũale: q̃a solo cõsenso. cõtrahentiũ contrahi carnale matrimoniũ de spon. c. cũ locũ. & c. tuæ. & tñ in spũali requiruntẽ plures solẽnitates. de quib⁹. ĩ. ti. prox. c. in Genesi. & c. quia propter. Sol. Hos. dicit q̃ nõ fit hic cõparatio de cõtractu vnius ad cõtractũ alterius per se sed de cõtractu, & destructione vnius ad cõtractũ & destructionẽ alterius: quis & carnale spũale dici possit. ĩ. de frig. c. fina. vel scdõ spũale diciẽ fortius q̃a fortius imprimitur & operatẽ: quia p cõsecrationẽ. imprimit character in anima: q̃ nunq̃ delebitur, & per quẽ gratia datur, & multipliciter: q̃ nõ est in carnali: de quo. ĩ. de sa. vn. c. vno. Itẽ, q̃a fortius copulat nõ solũ corpora, sed aĩas: nõ solũ duos sed plures. xij. q. j. c. p̃cipim⁹. Itẽ, q̃a fortior & efficacior ẽ sua gñatio. potı⁹ em̃ obesset pria q̃ p̃desset, nisi seq̃retẽ scda de cõse. di. iiij. c. firmissimè. Itẽ, q̃a forti⁹ adstringet: cũ soluat effectũ corporalis. vñ si ĩfidelis discedit &c. ergo dignior & fortior spũalis cõiũctio, q̃ carnalis: licet possit & alter rñderi, dicẽdo, q̃ corporale seu carnale matrimo. spirituale dici potest. ĩ. de frigi. c. fi. Host

¶ SECVNDO oppo. q̃ imò carnale fortius sit, q̃ spirituale, vt hic in gl. Ber. super verb. fortius cui gl. Ber. cõcor. Inno. Host. literã planè legit, & dicit simpliciter spũale fortius esse vt in tex. tũ q̃a spũale cõiugiũ aduocat ad se cõiuges de cõi cõsensu, etiã post carnalẽ copulã. ĩ. de cõuer. cõiu. c. cõiugatus. non sic ecõtra. Tũ q̃a in casu carnale dissoluiẽ altero solo volẽte. de eo, q̃ dux. c. j. i fi. Tũ q̃a ẽt ĩpediẽ p homi. ĩ. de diuor. c. ij. Tũ q̃a etiã dirimiẽ Chori. i. oĩa mihi licẽt, sed nõ oĩa expediunt. Facit not. Host. c. vno. j. rñ. in fi. & de ęta. & qual, c. ij. ¶ Dicit etiã Host. q̃ eodẽ tpe superuenit lex ciuilis, in qua & quędã sunt prohibita & quędã p̃missa. ¶ Dicit etiã q̃ superuenit & tps gratiæ, in quo sumus, & in quo vetus lex declarata est & veritas patefacta, scd̃m q̃ vetus est intelligẽda. ĩ. de celе. missarũ. c. cũ Marthę. § ceterũ. ¶ † Et hoc eodẽ tẽpore emanauit lex canonica p quã declaratur lex ciuilis, intelligiẽ atq; regiẽ: & interpretatẽ. ĩ. q̃ fi. sunt legi. c. p venerabilẽ. § rõnibus. vbi de hoc, & etiã de his. s̃. de sum. tri. & fid. c. j. j. rñ. & § j. per ipsum Host. Cur⁹ canonicę legis statuta nõ humana, sed diuina dicuntẽ. s̃. e. c. j. rñ. & s̃. eo. c. j. ¶ Scdõ ad oẽs leges tradit Host. duas regulas, quas ponit Ber. in fi. dictæ gl. ar. q̃ de cõstı. affirmatiuè & negatiuè cõceptis: q̃a in primis licẽt oĩa nõ prohibita. xxviij. di. de his. C. de serui. l. alterius. ff. ex qui. ca. ma. l. nec nõ. § q̃d eis. In secũdis verò econtra: oĩa prohibẽtur non cõcessa: vt hic, &. ĩ. de sup. negl. prę la Romana. § fi. li. vj. de offi. ord. duo sunt. & c. pastoralis. j. rñ. & c. ff. de colleg. illi. l. j. in prin. & l. iij. § in summa. ¶ Sed quid in his, de quibus nõ reperiẽ exp̃ssa cõstitutio affirmatiuè vel negatiuè cõcessa? dicit in illis recurrẽdũ ad primũ tps & primã legẽ: & sic dicẽdũ est omnia esse cõcessa, excepto q̃ nemo debet esse inobediẽs nec facere alij, q̃d sibi nolet fieri: vt. c. nõ cõcupiscã. alle. ar. C. de testa. l. sancimus. in fi. & q̃d no. Host. de ap. c. vt debit⁹. iõ dicit, *nõ nunquã*. & c. quasi diceret regulariter oĩa licẽt, sed q̃nq; aliqua p̃hibentẽ. & scd̃m hoc nullũ reperitur cõtrariũ. De hoc tñ pleni⁹ p eũ. s̃. de fid. cath. c. j. sup verbo, dispõnẽ. & p Car. ĩ. de supplẽ. negli. p̃la. c. j. in gl. no. editorũ. in prin. lib. j. & per Ber. & Hos. ĩ. de spõ. c. cũ apud. & p Hẽr. hîc. vide colũ. j. § tertio opp. ¶ Octauò oppo. vt in gl. Ber. q̃ incipit: *& ita quod potuit*. Sed dic q̃ ibi p̃sumiẽ recessisse ab illa volũtate cõditiõis adijciẽdę. & sic volũtas & ptãs nõ sunt sibi cõtrariæ. ¶ Itẽ cõtra. ĩ. de spon. impuberũ. c. accessit. dicit Vinc. q̃ ibi volũtas cõtrahendi cũ matre sponsę in prima non est contraria potestati in secunda sed propter publicam honestatem exortã.

12 ¶ † PRIMO q̃riẽ ibi: *cõfirmatus*. vtrũ elect⁹ ad Ep̃atũ nõdũ cõfirmat⁹, possit renũtiare iuri suo? Ber. in glo. *ergo ante*. tenet q̃ sic. Idẽ Io. & Vin. Inn. Pe. & Abb. AEgid. sed Gof. & Hos. cõtra post cõsensum electi, dicitq; Host. q̃ licet cõtraria opi. habeat ęquitatẽ, nõ licet nobis interpretari. Sed dic de hoc vt not. Io. An. ĩ. de elect. c. si electio. lib. vj. in glo. ij. & hîc per Henr. in prima distinct.

¶ SECVNDO quęriẽ, in fi. ibi: *priore cõsensu*. qualiter hoc intelligiẽ? dic q̃ multipliciter p̃t intelligi. vno mõ si cano. de nouo consentisset. s̃. ti. ij. c. bonę. de eo, q̃ duxit veniẽs. ¶ Alio modo, si in priori consensu. consistũt. Et secũdũ hos intellectus ista pẽdẽt in volũtate cano. ¶ Propter q̃d placet Host. q̃ intelligat de consensu Episc. cui Papa intẽdit facere gratiã, & non canonicis. Fuit aũt vera gr̃a p eo, q̃ siue cano. elegerũt, siue postulauerũt, prior consensus fuit nullus: cũ nec eligi, nec postulari potuerit ab alio, q̃ à Papa. s̃. de postu. c. fi. & sic ille consensus non fuit initialu matrimonij, nec esse potuit. Approbat aũt illũ Papa cui nec licet dicere cur ita facis. xix. di. c. in memoriã. ¶ Et no. ibi: *gubernare*. qualiter in hoc releuatur qui suprà fuerat in pœna grauatus. Host. qui tñ dicit, q̃ si bñ consideras onus subit. xl. di. c. añ oĩa. viij. q. j. c. qui Episcop.

¶ Supple gl. Ber. In glo. j. in fi. idẽ Inn. de hoc. ĩ. de regu. iur. c. oĩs res in fi. Ber. ¶ In gl. ij. ibi: *intelligas*. scd̃m Laureñ. & Inn. xxxij. q. j. c. cũ renũtiat. ¶ In gl. iiij. in fi. idẽ Inn. ¶ In gl. v. in fi. idẽ Inn. & idẽ ĩ gl. vj. Et sic ĩ fi. adde no. ĩ. de sac. vn. c. vno. ver. per frontis. ¶ In glo. *ergo nõ probat*. in fi. Idẽ Inn. dicens, q̃ sicut matrimoniũ carnale non potest dissolui, nisi auth. Dei vel vicarij eius. i. per constitutiones ab eo factas: sic nec spũale nisi autho. Papæ et in casibus in constitutionibus Papę seu ecclesiæ contẽtis. ¶ In glo. *quod d. cliũ*. ibi: *spõsum*. adde not. q̃ de postu. c. ij. in gl. vlt. & in fi. idẽ Inn. ¶ In glo. *in alijs*. ibi: *scandere*. melius diceret § hoc idẽ. vers. itẽ a mor. Et ibi: *nullius*. p q̃d arguit Vinc. q̃ inuitis cano. & Ep̃o. possum agere pro iure ecclesiæ si ipsi sint inutiles, altero de infidelibus veniente ad relig. ĩ. de diuor. c. q̃tò & altero ingrediẽte mon. añ carnalẽ copulã. ĩ. de com. cõiu. c. ex publico. & semp p mortẽ alterius. in auth. de nup. § deinceps. licet non construatẽ nisi vtriusq; cõsensu: vt. ĩ. de spon. c. tuę firmitaõ. & c. tua nos. § fi. & c. si iter virũ. Sed nõ sic in spũali de quo hîc. ĩ. de sta. mona. c. cũ ad mo. in fin. & in Sum. Host. qui cleri. vel. vo. § quis vouens. q̃ non dissoluitur etiã p mortẽ: q̃a cõtrahiẽ inter Ep̃m & eccle. quę ecclesia tota vna est: cuius pars hîc militat inferi⁹, & pars superius triumphat. Imò si sponsus hîc dignè militauerit in superiori gloriosissimè triumphabit. Ad hęc. vij. q. j. c. nouatianus. & c. xl. di. añ omnia. Verè ergo nõ solũ dignius est spũale matrimoniũ, q̃ carnale: sed honorabilius atq; spũaliter fœcundius, salubrius atq; securius: vt. ĩ. de renun. c. nisi. cũ pridẽ. § nec put. quinimo & fortius ad literã, vt patet ex dictis. Noli ergo ipsam literã, q̃ hoc planè sonat, destruere. Hos. Sed potius dele glosulã destruẽtẽ. & dic q̃ istud fortius, q̃a à solo Papa: illud ab Ep̃is destruitur. ¶ Sed p hoc non soluiẽ cõtrariũ glo. vnde dic vtrumq; verum dũm in casibus tactis per se.

¶ TERTIO oppo. ibi: *solus*. de canone. xxiij. di. Episco. Sol. ibi non excludit clericos suos. sed alios Episco. vt ibi no. concordat. xv. q. vij. § solus. & Lucę. ix. vbi verbũ solus non discipulos, sed turbas excludit.

¶ QVARTO oppo. q̃ de similibus non sit idẽ iudiciũ: vt in gl. Ber. q̃ icipit. ar. q̃d. Sed dic, q̃ in cõtrario nõ est oĩmoda similitudo: vt ibi patet Goff. dicit Host. stãdũ similitudinis ni si rõ dissimilitudinis reddatur de hoc. s̃. de rescrip. si quãdo.

¶ QVINTO oppo. ibi: *inutilẽ tãtũ*. & c. de. c. q̃d quidẽ. j. q. j. vbi dicitur q̃ aliud est nõ habere, et aliud est pernitiosè habere. et ibi de hoc cõcordãtiæ. ¶ So. q̃ hoc procedit secundũ communem modum loquendi: vt in textu.

¶ SEXTO oppo. contra id, q̃d habetẽ in § sed neq; ibi: vltra sex menses. vt in glo. Ber. q̃ incit: *melius*. diceret sex, subaudi inceptos sed non cõpletos. Simile no. Host. ĩ. de tem. or. c. literas. Et simile scd̃m eũ, q̃d diciẽ Christũ passum dñ esset. xxxij. annorũ et. vj. mensiũ. Nã hi sex menses à natiuitate vsq; ad diẽ parasceuę cœpti esse poterant, non cõpleti. Vel secũdũ eum vult determinare Opi. Hu. quę habet moram hîc posse purgari, p purgatione moræ addendo mensem. Et adde no. Host. s̃. ti. j. c. cũ in cunctis. vers. cum verò.

¶ SEPTIMO oppo. ibi: *inuenitur &c*. vt in gl. Ber quę incipit arg. quod verò arg. cõtradicebat Host. q̃ tẽpore ante legem, et anteq̃ inducit oĩa fuerunt concessa duobus exceptus. Primum est, q̃ quis non faciat alteri q̃ sibi nollet fieri vt in

prin.decre.Secũdũ, q nõ faciat cõtra ꝓhibitionẽ superioris vt patet in pomi prohibitione. Et scdm hoc tps primeuũ & hanc legẽ hęc regu.qđ nõ est prohibitũ &c.locũ habet. Cũ ergo prior sit tẽpore, potior iure. j.de ma.c.j.cũ concor. Superueniente verò iuregentiũ fuit destructũ de facto illud prohibitoriũ & fuerũt oĩa concessa: dũmodo posset homo de facto, qđ incœperat adimplere: vt.j.di.c.ius gent. saluis pactionibus.& legatorũ religione, quæ non licebat violare: vt ibi, &.ff.de pac.l.conuẽtionũ.&.l.sequẽti. Sed qa tũc multa peccata cõmittebãt superuenit scdm tẽp⁹ quo data est lex ĩ mõte Sinay: in qua continent ꝑcepta decalogi: quorũ q̃dã sunt ꝑceptoria, quędã prohibitoria. Exo.xx. Et secũdũ hoc tẽp⁹ & hanc legẽ habet etiã locũ regula: q quicqd nõ est prohibitũ, vel sequela prohibiti est cõcessum: vt supra de consti.nõ cõcupisc. Et sic per hoc secũdariò cõfirmatur hęc regula. Nam qui duplicat, firmat ar. C.de plus peti.l.vna.in fi. Semper enĩ cõpetit hęc regula ex libertate naturali. Dicit enĩ lex, libertas est ex qua liberi vocantur: & naturalis facultas eius, qđcunq; facere libet. quasi diceret naturaliter oĩa sunt cõcessa, nisi prohibita subaudi, de iuregen. aut iure.f.iuris.legis naturalis scriptę in corde hominis, & legis obedientiæ datæ Adæ & leg. iustæ, quilibet prohibetur iusti de iur.person.i.lõ dicit Apostol⁹, & agere nolũt. Nã, & ĩiuito cõmilitone possũ agere, ꝑ ei⁹ libertate.ff.de liber.cã.l.j.&.ij. Ad idem.xij.q.ij.c.nõ liceat.

13 Nec habet actionẽ, qui habet inanẽ.ff.de dolo l.nã is. ¶ † Et in fi. quę iura probãt, q vitiosa cautio nõ est cautio nec vitiosa auth. est auth.ff.de auth.tu.l.nec differẽtia. Nec reproba solutio est solutio.ff.de pig.act.l.si pignore.§.qui reprobos. Et malus sacerdos, nõ dicitur sacerdos.xl.di.multi & mal⁹ Episcopus nõ dicit Epis.ij.q.vij.non omnis. Host. ¶ In glo. *arg. quod.* ibi: *In priuilegijs*.per quæ iuri alieno detrahit. Adde qđ dicã. j.c.fi. Io. An. Et ibi: *ar. contra*.ad primã gl.nõ ad proximã.vel respicit tex. ¶ Et ibi: *beneficij*.no.q hęc gl. distinguit, & diuersum ius dicit inter priuilegia & beneficia. Adde ea q̃ dicã. j. Io. An. ¶ Et ibi: *cõcessum*. j.de ver.sig.exiui circa mediũ §.porrò in clem. ¶ Et in fi.de hoc.xciij.di.c.peruenit.ij. &.ij.q.v.consuluisti. Dicebat Host. q per ꝑdicta gñalia modica doctrina dabat.& q in quibusdã ex pręmissis habet se veritas in cõtrariũ: & dic vt scripsi post eũ. s.in. viij. opposi. ¶ In glo. *xl.di.* ibi: *Christianus*.vbi de hoc &. j.de iureiur.c.cũ quidã. ¶ In glo. *& ita*. ibi: *cum super*.vbi de hoc. ¶ In glo. vlt. ibi: *consensu*.& fortè nõ peccauerũt electores in recipiẽdo illũ Episcop. Io. And. ¶ Hic sunt aliquę leues glosellæ Inn. quas, quia leues sunt, & ponuntur per Ber. omitto.

¶ *SVMMARIVM.*

¶ CAP. III.

QVanto. ¶ Casus. Eps q̃ sua auth.de sua ecc.trãsit ad aliã, carebit vtraq;. Hoc dicũt istud cap.& sequẽs. Priò factũ narrat: secũdò aggrauat tertiò punit. Secũda ibi: *attendens*. Tertia ibi: *ne autẽ*. ¶ Expone. *Hildesen.* quodã & ita erat in antiqua. ¶ *Propria*.i.absq; sedis Apos. licentia. ¶ *Transtulit*. Imò nec administrare poterit in scdã et sic let excẽpt⁹, & cõcorditer postulat⁹. qa.c.ij. s.ti.ꝓx. loquit de electis. Boat. ¶ *Vicario*. Ma.xix.& expositũ est. s. c. proxi. ¶ *Ipsum*. vnis Pet ¶ *Successio*.cano.intrãtib⁹. j.de iureiu.c.ego N.s.ti.i.c.licet Ali⁹ ergo nõ vsurpet.de priuile.sanè. ¶ *Reuerentiam.* s.eo.c.j.&.ij. Inn. *Cur*.xj.di.eccles. Inn.vt hic in.iij. glos. Ber. ¶ *Reuerentiam*. Leui.xix.corã cano.capite cõsurge & honora personã senis. ¶ *Non enim*. Respondet tacitæ quæstioni: vt dictum est.suprà capitulo proximo.

¶ *Hominis*.tñ. ¶ *Vicem*.ergo cõsistorium Dei & Pape idem est.de app.Romana.lib.vj.vñ in iudicando & soluẽdo, valet quicq̃ agit, claue nõ errãte. sic intelligas.xxiiij.q.j.c.quodcũq;. Et breuiter de iure põt oĩa quasi Deus.excepto peccato de pę, dist.ij.c.charitas. Ho. ¶ *Vtilitate*. Hęc duo dispẽsationẽ inducũt. *Transeat*.xxiij.q.iiij.c.est.iniusta. Inn. ¶ *Præcipimus*.

1 † Nota sẽtẽtiã ferri in notorio nõ vocata pte. De hoc no. j. de coha.clericorũ.c.tua. In. verbũ enĩ hoc hẽt vim sẽtẽtię.de ver.sig.in his. De hoc. j.de iureiur.ad nostrã: iij. j.de app.c.cũ sit.in fi.& p Io. An.& Io. Cald. j.de coha.cleri.c.vestra illicitè cõsẽtiẽdo eũ habere Epm, & recipiendo sine authoritatẽ sũmi põtificis: vt. s.c.ꝓxi. Inno. Et idẽ. Gof. sup hoc verbo *ecclesiam*.ad quã temerè trãsierat. ¶ *Peccauerant*.ergo peccauerunt eligendo. Etiã p Gof sa.hæc litera: sed secũdum Ho.dic. quòd puniũtur in quo peccauerũt qa quẽ volebãt: ita puniãtur nõ eligẽdo, etiam nõ recipiẽdo, quẽ vellẽt. ¶ Hac vice.j. in hac vacatiõe. Gof. remittit Ho ꝓ expõne huius verbi. s. ti.j.c.pe. ¶ *Suspendimus*. Etiã quòd ille cañ. s.ti.j.cum in cunctis.ad oẽs ineligibiles extendit. Io. vñ.j.à qua Pet.& Ab. vel ꝓpriè. Io. An. ¶ *Apostolũ*.i.Cho.vij. ¶ *Nõ debebat*.xiij.q.j.clericⁱ. Inn. ¶ *Nimis improbe*.i.minus ꝓuidè. ¶ *Dereliquit*. dicit⁹ Epus. ¶ *Redeat*.inter duas sellas, ad terrã cecidit. Host. ¶ *Inhibem⁹*. Dicit Vincẽ. q sine licẽtia Papę, ad tertium Episcopatum eligi non posset infrà de renunciatione nisi, *propria*. nisi & ipsum ꝓpria repetere velit.vij.q.j.c.nõ oportet.&.c.si quis

2 verò. Hos. ¶ † Primò no.auth. Quos Deus cõiunxit, &c. intelligit etiã de matrim.spũali.p qđ argui põt q Papa de ptãte absoluta põt carnale matrim.etiã cõsummatũ dissoluere sicut spũale. Facit.c.ꝓxi.ꝑcedẽs.& ibi no.ꝑ Host. q̃ scripsi in. vij. oppo. ¶ Scdò no.p auth.& reuera antiquitatis. Cõcordãtiæ

3 sunt in.iij.gl.Ber.& Valer.lib.iiij.c.v.in fi. ¶ † Tertiò not. q vt cõtra ius valeat dispẽsari, subesse debẽt necessitas & vtilitas ecclesiæ. Quod dic, vt no. j.de cõces.pb.cũ nostris §.fi. &. s. ti.j.in causis.§.fi. Host.& p Io. An. j.de pb.de multa.vbi videtur ꝓbare in fi. q etiã cõtẽplatiõe ꝑsonę dispẽsari possit. ibi

4 dicã. ¶ † Quintò no. q cauẽdũ est p pœnę inflictionẽ: ne facti peruersitas à ꝑsumptorib⁹ trãseat in exẽplũ. Cõcord. sicut

5 in glo. Ber. quia facilitas. ¶ † Sextò not. aliqua esse talis naturæ, q in illis veritas sine notorietate esse non potest sicut illa, quæ non possunt fieri.nisi palàm & publicè.

6 ¶ † Septimò not. dignũ esse, vt q̃s in eo puniat̃, in quo delinquit. Cõcor. sunt in gloss. Bern. ¶ Octauò not. finẽ decretorũ cui concor.c.de multa.allegatũ in fi. ¶ Opponit̃. hîc dẽ vt videtur, quòd antiquitati standũ est. ꝓ quo facit qa vinũ antiquum melius nouo.ff.si cer.pe.l.vinũ. sed cõtrarũ. q dicit text. q natura deproperat edere formas. C.de vet.iur.enucl. l.ij.§.sed qa. Et q dicit textus, quod antiquũ est meritò debet antiquari. C.de vsu.transfor.l.vna.ad fi. Et quia Tub. vsus fuit sermone antiquo, eius libri parũ grati habẽtur.ff.de orig. iur.l.ij.§.post hos. Et q dicit textus: licet sero, tandẽ refrenabimus legẽ.in auth.de cõsan.& vte.fra.§.quia igit̃.coll.vj. Et q dicit textus q Aristo.à veterum opinione recessit.ff.ad leg. fal.l.j.§.si vsusfr. Et quia nouum testamẽtũ præualet.de cele. missa.c.cũ Marthæ. Et quia nouæ leg. derogãt prioribus.ff. de leg.iij.l.si quis in princip. j.de consti.c.j.lib.vj. Et noua pacta. C.de pac.l.penultima nouissima Dicit Host. ꝓ regul.

7 antiquitati stãdũ, vt hic. Quòd † facit ad hoc, quòd probãs antiquitatem, releuat̃ ab onere probandi titulũ secũdũ vinc. Remittit Io. And.ad no.sua. j.de regu.iur.c.j.lib.vj.vide Inno. j.de præsumpt.c.illud. Et hoc verũ, nisi in antiquitate deprehendatur manifestus error.ix.dist.c.neq;.& nisi ex causa immutetur, vel reformetur.lxiij.dist.c.quia sancta.§.verũ de consti.

consti.cū.oēs.de cōsue.c.cū cōsuetudinis.de quo etiā vide de
sacr.vnc.c.vno.§.verum.Hostien.
¶ PRIMO quęrit ibi: *vt nec illis*.&c,cui cócor.vij.q.j.c. si
quis Eps̄ quærit quō hoc intelligit? dicit Inn.ꝙ hoc mō, vi-
delicet qn̄ qs ꝓpria auth.i.sine auth.superioris trāsit. ¶ Sed
quis dicit superior? Inn.ꝙ intelligit de duplici superiore vi-
delicet tā de superiore eccl.quā dimittit:qa illā sua auth. non
pōt dimittere.vij.q.j.c.nō oportet.&.c.si q verò.Quā etiā il-
lius,cui⁹ est eccle.ad quā trāsit,q̄a illā occupare sua auth.non
pōt.s̄,de elect.c.qualiter.& ad hoc facit de p̄bē.c.eū q.lib.vj.
¶ Sed Ab.dicebat,ꝙ si vnā apprehēdit cū licentia,ꝙ illa sola
priuādus sit,in qua licētiā non obtinoit ne pœna pl⁹ extēdat,
&c.de his,q̄ fi.à ma.par.ca.c.q̄ siuit.Sed fortè meli⁹ est dicere
ꝙ loquat & intelligat tex.iste indistinctè,Aut eīn in prima
habuit licētiā,& nō in scđa:aut ecōtra habuit licētiā in scđa
& in prima.Prio casu,rectè loqui videt iste text⁹,maximè se
cūdū illos,qui tenēt istud ca.nō cōtinere pœnā latę sniæ, sed
ferēde:de quo dicā i sequēti qōne.Quod eīn de iure nullū est
per sniam rescindi,&c.vt.ff.de iusto rupt.& irri.te.l.v.§.j.&
opti.ar.in.c.de multa.alleg.§.j.ver.& si fortè.Et rō hui⁹ tex.
in fi.hoc ꝓbat.Si eīn nō deberet eccl.prima etiā obtēta cano.
priuari nulla esset pœna & esset ista decr.ludibrio,& sine du
bio:qđ nō est dicēdū.¶ Scđo casu idē & forti⁹ tū qa scđam
ꝓpria auth.occupare nō licuit.j̄.de insti.c.ij.& de regu. c.j.
lib.vj.iuncto ar.de.c,cū in cūctis in pri.s̄,ti.ꝓx.Tn̄ quia illi
cita occupatio priæ,inducit crimē impediēs ꝓmouendū.s̄.
ti.j.c.dudū.Rotho.& qđ ibi not.Saluo,ꝙ si esset dispēsat⁹,vt
primā dimittere de facto obtētā,& ad scđam trāsire nō obst.
iniusta occupatiōe liceret,ꝓcederet opi.Ab.nō in vim datæ
licētiæ.scđm vim dispēsationis.arg.j̄.de p̄bē.c.non possunt.
lib.vj.& eorum quæ not.Io.And.de præben.c.si motu.li.vj.
in Nouel.vbi no.ꝙ cōcessio etiā motu ꝓprio facta,dispensa
tionē nō inducit.Et miror ꝙ Io.An.hic ad hoc nō aduertit
9 ¶ † Secūdò q̄rit vtrū primā adeptus can.sine licētia trāsiēs ad
scđam,sit pria ipo iure priuat⁹?an verò p scđam sit priuā.Ber.
sup ver.*suspēdimus*.recita opi.& tenet finaliter,ꝙ ipo iure,&c.
Inn.sup eodē verbo,dicit ꝙ pl⁹ sibi placet,ꝙ p sniam.Idē Io.
s̄.ti.j.c.bonę.dicit ꝙ talis remanet dn̄s prioris ecclesiæ: & ꝙ
priores clerici ad huc ei obedire tenent.viij.q.iiij.c.nōne. Si
cut de renun.cū renūciatio nō teneret.Idē dicēs iuxta lecta &
not.j̄.ti.ij.c.qđ in dubijs.Et idē etiā in soia lata cōtra dictū
qa nō statim pdit dn̄iū.Insti.de offi.iodi.§.fi.ff.de restu. vēd.
l.fundus.de iur.fis.l.ei⁹ licet.Secus in iurib⁹.vt.ff.de pœnis.l.
in seruorū.§.fi.&.l.qui vltro.& de fur.l.nō pōt.licet quidā in
hoc cōtra:vt.ff.de pub.iud.l.fi.Sup qbus vide no.j̄.de cōces.
p̄b.c.ꝓponit.in gl.pen.& sup ea p Io.An.Cōtra dic,ꝙ nō ex
transitu,sed superioris ratihabitiōe pdit primā.De curatis ve
rò est hodie expeditū.c.cū qui.de preb.li.vj.j.rn̄.alle. ¶ Opi
nio Io.videt placere hic Io.An.Rō sua est:qa in Ep̄atib⁹ nec
expressè nec tacitè,nec religionis fauore renūtiari pōt sine Pa
pæ licētia.Et iō ꝓadhuc hodie ꝓcedere possunt in Ep̄atib⁹ di
cta superius p Io.scđm eū Alle.no.sua.j̄.de cōse.p̄b.c.cū nr̄is.
sup verbo.possidebat.vbi Io.An.idē no. ¶ Quid dicēdū? cer
tè primò,ꝙ non probat ipso iure statim satis clarus sum: ma
ximè,qa materia ista,cū sit pœnalis restringenda est,vt reg.in
pœnis.& maximè ne pœna incurrat ipo iure.j̄.ti.ꝓxi.c.sta-
tut.i.lib.vj.Et si sit restrictio fortius cōcludit in ip̄ropria lo
cutiōe & subaudit extētio.q̄ fieret ad literā istā,si exponeret
vt sentit Ber.suspēdim⁹.i.suspēsos nuntiam⁹.Sed est mihi du
biū,vtrū in hoc scia requirat,an verò sufficiat superioris sim
plex ratihabitio.Verū licet ꝓcederet dubiū in iferiori à Papa
de quo dicā.j̄.ti.ij.c.qđ in dubijs tn̄ non video quō in Papa
ꝓcedat:qa ipsi⁹ volūtas quōlibet declarata,dū tn̄ ex certa scia
nō decepta,ꝓcedat,in istis positiuis tollit & confert:vt no.j̄.
in cle.de im̄uo.ex le.c.qm̄.& de sen.excō.si sūmus. & patet
ex.c.literis.& no.j̄.de sup.neg.p̄la.c.literas.Modò depositio
nes Ep̄orū & cessiones eorū reseruant soli Papæ:vt.s̄.c.ꝓxi.
10 ¶ † TERTIO quæritur:pone nō ligatus alicui ecclesiæ
eligit ād vnā,& electioni consentit:postea eligitur ad scđam
nūq̄d ad illā poterit transire sine licentia Papę. ¶ Inn.in vlti.
gl.recitat opi.cōtrarias Prima opinio habet ꝙ non potest p
c.cū inter.s̄.ti.ꝓxi.Alia habet ꝙ potest,p.c.s̄.ꝓxi.& pendet
difficultas ex dubio isto,an cleric⁹ possit renūtiare iuri suo si
ne licentia Papę:qa si non posset, vera esset prima opinio: si
potest vera est secunda.de quo dictū est.s̄.c.proxi. & dic vt
no.s̄.de elec.c.si clerico.lib.vj.

¶ SVMMARIVM.

1 *Matrimoniū spūale initiatū,ratū & cōsummatū qualiter efficiatur?*
2 *Dispensatio iuris ambitioni contraria,excusat.*
3 *Saltus in ecclesiasticis dignitatibus,aut eius descensus, magis obuiat institutis,atq; ascensus.*
4 *Indulgentiarum vis in verborum tenore maximè spectari debet.*
5 *Ineligibilis si dispensetur, an nihilosecius postulari debeat?*
6 *Impedimentum irregularitatis,cur facilius,quā in honore Episc. vel alio tollatur?*
7 *Dispensatus de quo hic,nū dispensationi de se factæ consentire possit?*
8 *Officia Principis si diuersa sint,si quis in vno primū cōstitutus, nunc à Papa,aut de eius mandato ac permissu secundo præficiatur num prius obtentum ipso iure perdat?*
9 *Dignitates seculares plures nunquid simul habere possit?*
10 *AEgidius Bellemera, quibus dignitatibus prædictus ac functus fuerit?*
11 *Examinatio de qua hic,qua ratione fieri debeat?*

¶ CAP. IIII.

Licet. ¶ Casus.sol⁹ Papa trāsfert Ep̄os & in
dulgentia p eū sup tali translatione
concessa,ad lrām seruanda est & strictè sumē
da.Io.An.Diuide literā in tres partes.prima
factum damnatum & damnationis causam
præmitut.Secunda & tertia duobus modis,quandam friuo
li excusationem tollit.Secūda ibi:necilla.Tertia ibi: p̄tereà.
¶ Expōe literam.solui.i.dissolui.&.j̄.Hic intellige,ꝙ mittit,
vel misit ad curiā,producens quandā indulgentiā,quæ ipsū
non excusat:vt sequitur. ¶ *Ambitioni*.de ambitione vide no.
de regu.c.vt professores.in glo.concordat,in clemen. ¶ *Eam*
s.maiorem.ergo non æqualē,vel maiorem exequitur.Omnis
autem Episcopatus æquales sunt quo ad dignitatem.xcij.di.
c.legimus.circa mediū.p hoc sumitur prima ratio repulsę ex
cusationis Secūda ibi:*statim dū tamen*.Io.An. ¶ Ad parē ver-
ba indulgentiæ *facilius*.j̄.tit.ij.c.j.Nec putes dispensari.*Tenor*.
id est mos tenorum.Host. ¶ *Indulgentia*.tolle ꝙ est infra,iun
1 gēs *de modo nihil &c*. ¶ *Ratione*.simile de præben.c.iij. ¶ † No
ta qualiter matrimonium.speciale initiatum ratū & cōsuma
2 tum efficitur. ¶ † Secundò no.ꝙ dispensatio iuris cōtraria
ambitioni excusat. ¶ Tertiò oo. quòd dispensatus ad maius,
non censetur dispensatus ad æquales. ¶ *Nolumus*. Fa.j̄.de p̄b.
3 cū de non.lib.vj. ¶ † Quartò nota,ꝙ magis obuiat canoni-
cis institutis saltus,vel descēsus in ecclesiasticis dignitatibus,
4 quā ascensus. ¶ † Quintò no,ꝙ in indulgentijs tenor verbo
rum principaliter attendendus est.
¶ PRIMO opponitur ibi:*initiatū*.qa matrimoniū nō vi-
detur posse recipere talem diuisionem.ꝙ prosequere atq; sol
ue:vt in prima glo.Ber.Cuius primæ solutioni concordans
Innocen.dicit hæc verba ad processū facti, & solennitatem
& p̄tātem non quo ad substantiam referenda fore.Subdit
etiam,quod electus per cōsensū eligētiū & electi,& confirma
tionem recipit potestatē.& quòd per hoc matrimonium si
ue sacramentum censetur esse plenū.Quinque ad substantiā
matrimonij siue sacramenti,nihil addit cōsecratio.s̄.e.c.ij.
vnde cōsūmationem de qua hîc loquitur,dici p quamdam
similitudinem:quia sicut consummatio carnali matrimonio
& nō prius gignitur proles carnaliter:sic post cōsumatū ma
trimoniū spūale,& nō ante.qa primo tunc potest ordinare,
consecrare,& Episcopalia facere.& prius quo ad ista,dicitur
ecclesia vidua.s̄.e.c.ij.§.sed neq;.
¶ SECVNDO opponitur,q̄a ista quatuor capitula vidē
tur idem ponere cōclusionē:igitur supfluitas cōtra ꝓhibiti-
onem huius cōpilatiōis ibi:resecatis suppfluit.&c. ¶ Dicit
Boa.ad tollēdū huiusmodi supfluitatem,ꝙ in ca.primo pro

bat, ppositú p locú ab autho. plationis cócessæ eccle. in per-
sona beati Petri: in secúdo pbat p locú à minori. in tertio p
locú ab antiquitate: & hîc i quarto p locú à simili. ¶ Tertiò
oppo. ibi: *ad paré*. qa cócessio, qđ mai⁹ est &c, vt in gl. Ber. ser.
nóne. & solue vt ibi. Cui solutioni cócodat. Gof. Simile. j. de
elect. c. nemo deinceps. li. vj. & vt eccl. bñficia. c. vno ad fi. se-
cúdú vná opi. s. de cósue. c. cú dilect⁹. & de reb⁹ eccl. nó alie.
c. dudú. li. vj. cóiúcta cle. si vna. e. ti. & de elect. c. si religiosus.
ij. rñ. li. vj. iúcta dec. ij. ne cler. vel mo. e. li. & de hæreti. voleń.
& qđ ibi no. in cle. & qđ no. in cle. ne Romani. vers. irritú. i. j.
gl. de elect. Et p hoc soluit. lvj. di. Cenonia. & de filijs psby. c.
ij. li. vj. Hîc eńi loquit de impedimēto soli⁹ vinculi: ibi verò
de crimine, vel defectu. Io. An. ¶ Supple gl. pria, ibi: *Ambro*
sius. ad Policarpú. Dicit Host. q Ambro. loq. de matrimon.
cótracto: q l sine dubio aut stati tenet aut nó. Et ibi: *indiuiduus*.
vñ dicit Inn. res simplex est & in corporea, & p partes diuidi
nó pót. Sic intelligi debet tex. vt. j. di. it glo. ¶ *Substátiá*. dicit
Inn. q p cósensum eligétiú & electi & cófirmátis quo ad sub
státiá plenú est matrimoniú siue sacraḿ. Substátię eńi nil ad
dit cósecra. s. c. ij. Et ibi: *multi*. & p factú licet ampli⁹ pficiat p
copulá. de hoc. xj. q. iij. c. q l p decessor. ¶ In gl. *si alter*. in fi. tñ
verú est, q poterit sine Papæ licétia trásire. Host. j. dicá. ¶ Io
gl. sed nóne. ibi: *postbraliu*. Itē qńq, ecótra. s. de rescrip. c. sedet.
5 Io. An. ¶ † Queriť primò ibi: *examinare*. pone: dispēsat cú ali
quo ineligibili. núquid debebit nihilomin⁹ postu. dicit Inn.
hîc videri quasi expssum, q sic. Q l intelligút qdá verú qñ re
manet ipedimétú sicut hîc vbi etiá post dispé. remanet Eps:
qđ impedit ne trásire possit. j. ti. ij. c. fi. Sed si penit⁹ tolleret
irregularitas illegitimatio vel impedimétú aliquod, videť se-
cundú Inn. q posset eligi. s. ti. j. c. cú Vinto. dicit tñ q alij con
6 trariú dicút. ¶ † quare dicút facilius tollitur impedimétú in
irregularitate, q in honore Epali vel alio. dicit Inn. q iō est, qa
fauorabile est illud. Ita colligiť q nó remaneat etiá modestia
eius. Sed bonú est, q honor Epalis etiá remaneat: sicut dicitur
etiá in pacto qđ tollit ipo iure actioné ex delicto, & nó actio
né ex cótractu. ff. de pact. l. iureg. § quinimo. & l. si vnus. § sed
7 si pecuatú. cú si. ar. de reg. iur. c. odio. li. vj. ¶ † Sed núquid po
stul. de se facte, in casu nostre decr. cósentire sic pót dispésat⁹?
Dicit Inn. q sic: qd dicat, cósentire pót postul. qđ est not. se-
cúdú eú. Pl⁹ dicit Inn. q etiá minor & iferior à Papa superior
tñ poterit approbare postulationé. & q hoc totú colligit hîc.
¶ Sed cótra opponit Innoc. qa si consentire posset postula.
de se facte, iam posset eligi: qa sic matrimonij spúalis initium
ab arbitrio eius pcederet, etiá ex hoc videreť psona ei⁹ eligibi
lis. Finaliter dicit Inn. q tuti⁹ esset húc eligere postulando. s.
de elect. c. in causis. Sed hodie cótra. j. de postu. c. vno. lib. vj.
Dicit tñ vlt. Inno. q licet hoc iure tuti videreť tñ tuti⁹ esset
q oia per Papá fierét. s. q añq consentiret licétiá haberet à Pa
pa, & q postula. & nó eligeret dicés. Et huius róné reddit In
no. q hoc sonare videť litera indulgentię vbi dicit: dú tñ nil
obstet de canonicis institutis hoc eńi cognoscere, videli et ali
quid sibi obstet, nó est ipsi⁹ postu. sed superioris. Itē q hæc co
gnitio debet pcedere adeptioné Epatus: cú sit có ditio. Itē, qa
turpius ejcitur. &c. j. de iureiur. c. quéadmodú. ergo p se si-
ne superioris licétia cósétire nó pót. ¶ Quid dicédú? Io. An.
finaliter colligit de méte Inn. verè pcedere hác qóné, q quic
qđ dicať de iure hęc est veritas, q pót cósentire, & q superior
& minor Papa postu. poterit approbare. q l dici. s. versu. sed
núquid postulationis de se factę dicit tñ secúdú Hosti. pter
verba indulgentię ponderáda. signat tñ cótra Go. verbú po-
stulatio, qđ sequiť q hîc fuit postula. & non elect. de quo. s.
c. proxi. Host. ¶ Secúdò quæro, in quo valet hęc indulgētia
valere eńi debet, vt res valeat, &c. s. de verb. sig. Abb. ff. de re.
dub. l. quotiens ad municip. l. j. de leg. j. l. si qñ. ff. de cómo. l.
in commodato. Et ne verba priuilegij interpretentur strictè
& perniciosè. j. de ver. sig. Obsta. dicit Inno. q nó sunt hîc la-
xanda verba indulgentiæ: qa forma verború hoc non patitur
j. de priuil. c. porrò. Et quia per tale priuilegiú noluit Papa
peruertere cósuetas examinationes postulationú, ar. C. de 10

offi. rect. l. si qñ. & quia fuit obtentú per ambitioné. j. q. j. c. pri
cipatus. C. de sena. l. j. Quod præsumit: qa contra ius obtinet.
ar. ff. de minorib. l. iij. in prin. ex qua róne dispésatio dicit re-
stringenda. j. de cósan. c. qđ dilecto. de quo remittit ad not.
sua. s. de rescri. c. cám. vbi de hoc per Cóp. ¶ Et iō dicit Inn.
q sup examinatione non debet hîc aliqua indulgentia sicut
ex verbis indulgétiæ colligiť. ¶ Dic ergo finaliter, in quo va-
let ei indulgentia? Dicit Inn. finaliter, q in hoc valet: qa si vo-
cať p postu. ad maioré dignitaté pót consentire, & p mutuú
ei⁹ consensum & eligétiú initiať spúale coniugiú: qđ non eét
si indulgétiá non héret. s. c. inter corporalia in fi. ¶ Itē in alio
valet scdm Inn. ná si hmói indulgétiá non héret p cósensum
pstitú scdæ vacaret prima de iure. s. c. px. j. de conces. pb. c.
literas. Sed si indulgétiá habet & formá eius seruat, non vaca
ret pria per consensum scdæ, sed vacaret demú post tres men
ses. j. quos debet confirmari. ar. c. di. c. qñ. &. s. ti. j. c. cú in cú
ctis. Honores eńi gradatim sunt coferédi. ff. de mune. & ho.
l. vt gradatim. xciij. di. c. legimus. vtrum maioré parté oíum
prædictorum habes hîc in gl. Ber. sed. quare. ¶ † Tertiò pre-
8 missorú occasione quæro: pone in curia Principis sunt di-
uersa officia: vt pote officium auditoris audientię causarum,
palatij Apostolici & officiú audientiæ dñi Camerarij ipsi⁹
dñi Papæ vnus in primo officio constitut⁹ per dñm Papam,
vel de eius licentia constituitur In secúdò: quæritur nunquid
per hęc perdat primú ipso iure. Et suppone, q offiń auditoris
Camerarij est audire & differre causas ad iurisdictioné Ca-
merarij pertinentes. offiń verò Auditoris palatij, est audire
causas totius orbis, ex commissionib⁹ tñ particularib⁹ et fié-
dis per dñm Papá, vel de mádato ipsius. Videť q sic: quia etiá
transiens ad aliá dignitaté iuridicè post cópletá tráslationé. i.
post adeptá possessioné pacificá min⁹ consecrationis impen
sum, pdit priorem statú: vt. c. cú in cunctis. § j. alle. & iuribus.
s. pxi. alleg. sed iste consecratione non eget. & possessioné pa
cificá secúdi officij supponit esse adeptus. igitur. ¶ Itē pbať,
quia si habés vná dignitaté, aliá assequať pacificè vacat prima
ipso iure. Et idē in curatis officijs. j. de pbé. c. de multa. Sed
constat dicta offi. esse curata & dignitaté habere: qa habét am
bo iurisdictioné contétiosam. ergo arg. no. Inn. in. c. de multa
allegato. & Arc. de consue. c. j. li. vj. Nec obstat q talia officia
beneficia non dicátur: quia. c. de multa. etiá locú habet in ad-
ministrationibus ecclesiasticis ppetuis, q beneficia non cései
tur: vt no. Inn. in. c. de multa. alle. ad fi. gl. finalis ibi & etiam si
habeat administrationé. &c. Et idē tenet Host. &c. Io. An. post
eos in nouella super ver. personatus.
9 ¶ † Cum autem quæritur an plures dignitates etiam secula
res, quis simul valeat retinere? distinguit dñs Bertrandus de
droceo. C. de dig. l. maior. ad propositum ita dicens: quia q̃-
dam sunt dignitates administrationem habentes: quædam si
ne administratione: vt. C. de dig. or. le. l. ij. Nunc autem quæ
ritur de dignitatibus administratioé habentibus: & de istis
dic nullum posse duas simul obtinere: túc secus. Et idem si cú
administratioi habent officiú hui⁹ dignitatis in auth. vt iudi. si
ne quoquo suff. § illud. Fa. p boná px. dicto. de admi. caréti-
bus. C. q mil. nó po. l. v. § j. de dig. l. j. de no. C. cé po. l. vnica. §
j. idē si vná solá admi. haberet. C. de exc. am. l. eos. Mó hîc am
bæ dignitates magná administratioé hńt igitur, &c. ¶ Coo
firmatur qa non pót inducere cósuetudo, q liceat i eadē ecc.
plura officia retinere ergo nec inducere pót, q hoc sit licitú
in eadē curia. antea est tex. de cósue. c. j. li. vj. fa. de pb. c. de mul
ta. § addeń. & de concess. præb. c. literas. Consequétia patet à si
mili. & faciút iura ibidē alle. & ibi no. p scriben. & ró ibi i tex
tu ponit ibi: cú vnú offi. vix quis dignè valeat adimplere. Fa-
cit. lxx. di. c. sanctorú. j. de pben. c. cú singula. libr. vj. Fa. xvj.
q. j. c. presby. in fi. de cele. mis. c. referente. & c. consuluisti. de
hæreti. c. cum ex iniuncto. lxxxix. di. c. singula. de conse. di. j.
c. sufficit ¶ Videtur tex. pro róne prędicta. quia in eadē curia
quis aduocati & assessoris offiń exercere non potest. C. de as-
sesso. l. nemo. in principio. Simile. C. de postulat. l. quisquis
&. C. qui militare non potest. l. eis. § primo. vbi de hoc
optimus

optimus textus & alius textus bonus. C. de ꝓximis sa. serui. l. hac parte. & ibi cõcord. sup verb. dupliciter. ¶ Plus coadiuuat: qa nec in diuersis curijs hoc licet: vt. ff. de colleg. illi. l. j. § nõ liceat. & ad municip. l. libertus § præscriptio. & de mu. & ho. l. honor § gerendorũ. ¶ Et amplius fortificat: qa & si liceret in ascendendo ad priorẽ dignitatem, minorẽ retinere tñ non videt hoc posse concedi in casu, in quo ꝑ hmõi translationẽ ageret de descensu: vt hic. Et faciũt optimè not. Inn. hic, quę recitaui. s. ꝓxi. quorũ. sa. bene. s. eo. c. quanto. in fi. & sa. bene. ff. de sena. l. scientiæ. in. fi. & l. fi. eo. tit. j. respon. & C. de digni. lib. xij. l. j. Modò ita dicit institutio; ꝙ auditores palatij, sunt maiores, q̃ auditores Camerarij: qa illi sunt auditores dñi Papæ immediati, & non alterius: iste verò non est auditor Papæ immediatè, sed Camerarij ipsius dñi Papę & quia omnes causæ appellationũ ab auditore Camerarij interiectæ, cõmittunt auditoribus palatij, nõ econtra, & qa auditores palatij ĩ causis dictarũ appellationũ, statum sibi inhibẽt: nec vnq̃ sibi remittunt. ¶ Item etiã confirmatur: qa difficile & impossibile est de iure, ꝙ quis vicẽ duarũ personarũ substineat: maximè, dũ earũ officia nõ sunt cõpatientia: vt. ff. de pac. l. si plures. & l. quisquis. alle. cũ glo. & no. Iac. But. eo. tit. l. maiorẽ. Seu dũ vnius exercitiũ est impedimento exercitio alterius: vt. d. § nõ liceat. & l. nemo. C. de assessor. cũ si. Et istã maximã ponit in simili. Bar. ff. de colle. illic. l. fi. § quæro, an aliqs posit esse in diuersis collegijs, versu. si verò quæris modo ad ꝓpositũ vel officia, de quibus agitur, sunt in cõpatibilia, vel saltẽ vni⁹ exercitiũ est impeditum exercitio alterius. Nã auditor palatij quolibet die nõ festiuo, preter diem Iouis debet esse de mane vsq; ad tertias in palatio in cõsilijs Rotæ pro habẽdo cõsilia in causis suis, & dando consilia coauditoribus in causis eorũ, aut in publicis relationibus sup suis vel coadiutorũ causis publicè fiendis: qua hora auditor Camerę habet interesse in carceribus ꝓ examinãdo, vel torquendo, carceratos, & examinare causas criminales. ¶ Itẽ hora vesperorũ auditor palatij debet dare audientiã aduocatis ꝓcuratoribus & partibus in causis palatij: qua hora auditor cameræ sedet ꝓ causis. ¶ Itẽ auditor palatij non debet ferre aliquam sñiam, nisi de consilio Rotę ꝑ constitutionẽ. Ioã. xxij. Et tñ auditor camerę cõsueuit. Nec posset esse in consilijs: cũ hora consiliorũ sit in alijs impeditus, vt dixi. ¶ Itẽ apparet notoriè maximũ impedimentũ in exercitijs amborũ officiorum: qđ debet iudicio meo ꝓ impossibilitate haberi: videlicet, qa null⁹ auditor palatij, vel cameræ Apostolicę, aut quiuis ali⁹ iudex, debet ad sñias, & causarũ ciuiliũ, vel criminalium expeditiones ꝓcedere: nisi cũ magna maturitate & consilio peritorũ, ac cũ studio & reuolutione librorũ: vt. c. ponderet. l. di. & xxx. q. v. c. iudicantẽ. Modò cũ vnus auditor palatij in solis causis palatij, & auditor cameræ in solis causis curię Cameræ, ad deliberandũ maturandum consulendũ, & libros videndũ, sit vltra modũ impeditus, non video quomodo persona & tẽpus ad vtrasq; sufficere possent, & qȝ vtroq; malit expedire etiã ꝑ eundem, iuxta illud. Qui binos lepores, &c. iuxta illud: neq; facile credendũ est necessarijs rebus vnum sufficere. Nam cum vni affuerit alteri abstrahi necesse est scribitur in. l. nemo. alle. post princip. & ibi signanter concord. ¶ Et vrget fortius: qa vix dies tota sufficit vnicuiq; ad audiẽdum, loquendũ, & tractandũ, & partem noctis oportet ponere in quiete naturæ, & partem duplicem tẽporis in duplici refectione. Dic ergo mihi cuius hominis caput sufficeret ad videndũ registra causarum amborũ officiorum, & objiciendum dubia de eisdẽ studẽdumq; in ipsis, & exquirendũ super illis consilia à peritis in tam tẽpore paruo? nõ capio posse talem aliquẽ reperiri nec reputarẽ hoiem sanum, q̃ ad hoc crederet se sufficere posse: cum audiuerim à dominis coauditoribus meis hactenus vnam causam nõ posse securè expediri, saltẽ sine terna completa visione regestri. ¶ Sed dices ꝙ licet non posit, vel debeat simul vtrumq; teneri: tñ primum non perdit ipso iure, donec fuerit illo priuatus. Quod probatur: quia postq̃ vtrũq; tenuerit, põt eligere & redire ad primum:

vt videtur dicere § non liceat. allegatus. & C. q̃ mili. non po. Leis. alle § si quis autẽ. Modò si iam priuat⁹ esset primo, illud amplius nõ posset eligere. Sic video, ꝙ licet quis non possit plura benefi. requirẽtia cõtinuã residentiã personalẽ simul, tenere: tñ per secundi assecutionẽ non vacat ipso iure primum No. Io. And. in Spe. quarta parte, ti. de preb. in fi. in additiõe. Et Martinus de salua, & Pet. fland. de rescrip. c. grã. in cle. & Lapus in. c. grã. e. ti. lib. vj. licet Inno. Hosti. Ioã. Cald. & ipse Io. And. j. de cle. non resi. c. fi. notauerunt cõtrariũ & etiam Paul. in cle. grã. alle. Fa. quia non reperitur textus priuans: & per cõsequẽs non est hoc ponendũ. ar. io auth. de trien. & semis § consyderemus. Et saltẽ videtur honorẽ dignitatis retinere: vt. C. de digni. l. maior. li. xij. & de excusa. mu. l. eos. & l. maximarum. & l. eam. & de suscep. & ancha. l. humilioribus. & ff. de sena. l. etiam § si quis. & C. de hono. nõ conti. l. j. & ij. & de his, qui spon. mu. sube. l. ij. & de fabri. l. eos qui. & de decur. l. neminẽ. & l. neq; iuncta. l. vl. § penul. C. quãdo & in quib. quar. pars. & C. de decre. l. ad subeunda. & l. Alexandrinis. & de cõsili. l. nemi. licet secus quo ad administrationem. C. quemad. ciuil. mu. l. j. & de metal. l. cum procur.

10 & l. hac parte. alle. & C. de agen. in reb. l. agentes. ¶ † Sed caue, quia omnia iura. s. proxi. allegata loquuntur in ascendente de minori dignitate ad maiorem: sicut Ego AEgidi⁹ Bellemeræ, qui de dignitate audientiæ palatij fui promotus ad dignitatem Audientiæ cõtradictarum, per dñm Clemẽtem vij. Papã modernum, retinens nomen, honorẽ & priuilegia prioris dignitatis sine administratione tamẽ, per proxima iura. Sed aliud esset, si quis de maiori dignitate descenderet ad minorẽ: qa cũ m hoc de iure prohibeatur. C. quẽadmodum munera ciuil. inducantur. l. maioribus. Talis sic descendens tanq̃ prodigus honoris & famæ, priuatur honore, & priuilegio pręscientiæ dignitatis, quã contempsit, vt hic. & suprà. c. proxi. & C. de sena. l. fœminæ. & C. de digni. l. j. alleg. & prædicta videtur sentire Odofre. C. de digo. l. maior. Modò an audientia Papæ & sui palatij videtur maiorem dignitatem afferre, quã audientia domini Camerarij, vt dixi. ¶ Vt autem tollatur alia ratio dicere possum, quòd quædam sunt offã, quorum vtilitas atque honor redundat in personas obtinẽtiũ illa: & in istis reqrit priuatio iuris vel honoris, vt § non liceat & alijs ꝓ dicta ratione alleg. Alia sũt officia, quorũ vtilitas redundat solum in cõmodũ rei pu. licet honorẽ afferãt obtinentibus ea. & in istis distinguitur inter ascendentes & descendentes: vt. s. proxi. dixi Alia sunt officia, quæ non afferunt obtinentibus vtilitatem, neque honorem, sed solum onus: & de istis modò non curamus. Modò ita est, quòd officium palatij, licet honorem afferat obtinenti, soli tamẽ rei publicæ affert vtilitatem: ergo descendens de illo ad minus illud perdit. Ratio diuersitatis dictæ distinctionis est: quia facilius quis perdit illud, in quo debilius ius habet. & e contra difficilius perdit illud, in quo fortius ius habet. ar. s. e. c. ij. in prin. Patet de electo non confirmato, & de confirmato, per ea quæ dixi in dicto. c. ij. in prima questione, & quæ ibi no. Bernar. in ser. ergo. ante. & Ioan. And. de elec. si electio libro. vj. in glo. iij. Modò huius vtilitatem cum honore, fortius ius habet, quàm ille, q solo honore gaudet: quia duo vincula fortiora sunt vno. j. de trien. & pac. capitulo vno Et qa grauius est quem affligi in duobus, quàm in vno: vt probant contraria iura. Pro præmissis bene faciunt no. Hosti. & Ber. j. tit. j. cap. ad supplicationẽ & quę ibi scribã in oppositione

11 ¶ † QVARTO ibi: *examinationem.* quæritur, ꝑ quẽ modum debet fieri hec examinatio dicit. Inno. ꝙ debet fieri extra iudiciũ sicut cũ mandatur alicui, ꝙ ꝓuideat. T. si est idoneus. dicit enĩ Inno. quòd ꝓpter hanc clausulam non credit esse necessariũ ꝙ huiusmodi iudices, vel exequutores debeant aliquem vocare ad sciendum, si velit dicere illum, pro quo scribitur, non esse idoneũ: vt ipse Inno. no. j. de conce. praben. ꝓponit. & melius per eum. j. de præsup. dudum. § per glo. j. de offi. deleg. c. vno. in cle. licet fateaẽ Inn. ꝙ tã illi, q authoritate delegata, cum hac clausula, si est idone⁹, procedũt, quàm qui

ordinaria ptāte intedunt, debent semp anteq̄ prouideant de aliquo beneficio inquirere, an ille cui prouidere volunt, sit idoneus necne: vt no. Inno. j. de postula. c. j. Saluo tñ qđ loquit̄ & no. j. de elec. c. quoniã. li. vj. & qđ no. Ioã. And. s. de postula. c. j. sup verbo, requisit⁹. & qđ ibi dixi in tertia oppo. ¶ Quintò ibi: *ab eo cui*. qualiter hoc intelligit̄, dicit ꝙ exponitur cui. i. à quo. Et q̄ sequit̄ *facienda*. exponit̄. s. postulatio. ¶ Sed quis est ille? videt̄ ꝙ Papa sol⁹, ad quē talia pertinēt. j. eo. c. Sed dic, ꝙ imo & metropolitanus, & ꝙ hoc operatur indulgẽtia, & ꝙ ideò loquutus est impersonaliter. Simile. s. tit. j. ne pro defectu. Hosti.

De authoritate & vsu pall. Rub.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Pallii quid sit, cui: & à quo concedatur remissiuè. Itē vnde dicatur.*

2 *Cruces quatuor nigri coloris, cur in pallio positæ sint? Et quid significent? Itē cur in prioribus tribus crucib. acus ponatur, non in quarta?*

Qualiter. Cōtinuetur primò queritur? dic secundū Gof. & Hosti. vidimus. s. de postu. electis, & trãslatis, verum quia his modis assumptos qnq; pallio decet vti, si ecclesijs, ad quas assumitur dignitas pallij debeat: ideò &c. ¶ Scdò quærit, vbi de huius materia tractet: dic ꝙ. c. di. p totũ. & . xxij. q. c. in galliarũ & cõueniũt de ele. c. significasti. & . c. suffraganeis. & . c. qđ sunt. & in summis

1 Gof. & Hosti. sup hoc titulo. ¶ † Tertiò quærit̄, quid sit palliũ, & à quo cōcedatur, & quibus diebus, & quibus locis, & in quibus actib⁹ pallio vtendũ sit. Sed dic, vt hîc notãt dicti summistę. ¶ Quartò quęrit̄, qualiter scribit̄ palliũ, dic, ꝑ per lrãm e, non p lrãm i, vt pallium de quo hîc suscepimus. hoc enim dignitatis illud honestatis, qđ cuilibet laico cōpetere pōt. ¶ Quintò quærit̄, vñ dicit̄ pallii? dic ꝙ pal. & palliũ dicit̄ à palli græcè, qđ dicit̄ motus, seu cōcussio latinè? Nã palliũ sæpe mouet̄, & palle. sępius vñ ministri sępe palliũ aptãdo

2 cōcusiũt palliatum. ¶ † Sextò quęro quare cruces positæ in pallio sunt nigri coloris? dic ꝓpter mortificationē vitiorũ, quę debet esse in palliato: vt cũ Apostolus dicere posit: mũdus mihi crucifixus est, & ego mũdo. ad Gala. vlti. ¶ Septimò quęrit̄, qđ significēt dictę quatuor cruces? dic primò, ꝙ designant quatuor affectiones, gaudiũ, dolorē, spem, & timorē. vñ ver. Et cupiũt hoïes, gaudēt metuũtq; dolẽtq;. Prima añ pectus designat gaudiũ: scđa à sinistris, spem. Tertia, quæ est retro, dolorē: quarta q̄ à dextris timorē: & sicut ista cōtrariant, ita à contrario ponunt̄. ¶ Sed quare in tribus primis crucibus ponunt̄ tres acus? certè ad pungendũ & reprimendũ dictas affectiones, ne excedant: qa tunc sunt afflictiones. ¶ Sed quare ī quarta cruce nō ponit̄ acus? Rñdeo qa timor suũ aculeũ secũ portat. Vel dic ꝑ primã signari gaudiũ, iõ ꝓponi tp secũdã dolorē iõ ponit̄ à sinistris: qa ab aqlo nependet omne malũ. Per tertiã timor: qa timemus quę nō videmus. Per quartã species, quę ideò ponit̄ sine aculeo, vt quis magis speret q̄ timeat. ¶ Vel dic secũdò, p dictas cruces quatuor virtutes Cardinales p Papã pectus iustitiã vt semp sit p̄ oculis. Per secundã fortificãdo cōtra aduersa. & iõ à sinistris. Per tertiã prudētia iõ ponit̄ retro. Per quartã temperentiam quæ caret aculeo, quæ nunquam excedit, sed alias temperat. vñ. Vale. li. iiij. c. j. in fi. Nil tam pręclarũ, tam magnificũ, qđ non moderatè tēperari desyderet. Facit. j. de offic. leg. c. nisi. & ideò à dextris ponit̄, quasi dux aliarũ virtutũ vñ philosoph⁹ ꝓ summa prudētia in extremis legitur dixisse discipulis nequid nimis Hosti. Idē Terentius in Comœd. & Hiero. ad Demetriam. Philosophorũ sñia est moderatas esse virtutes & excedētes mensurã vel modũ inter vitia reputari. vñ de. vij. sapientibus vnus ait: ne quid nimis. legit̄ etiam in vitis patrũ, Abbatē Ioannē petētibus ab eo fratribus in morte aliquod compendiosum verbũ loco hereditatis, dixisse cum gemitu: nunq̄ inquit feci ꝓpriã volũtatem: nec aliquid docui, quod prius ipse nō fecerim vnde Io. ad Fabiolam: prius faciamus, & sic doceamus: ne doctrinæ authoritas cassis operibus destruatur. Et ad Nepotianũ: nō confundãt opera sermonem tuum: vt dũ in ecclesia loqueris, tacitus tibi quisq̄ respōdeat: cur hæc quæ dicis ipse non facis? Accusare auaritiam etiam potest latro sacerdotis. Os ergo cũ mente cōcordet. Io. and.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Grãmaticã de verborum significatione tractantē nō esse contēnēdã.*

2 *Priuilegij verba nemini præiudicantis, latè interpretanda.*

3 *Singulare in plurale resolui. Et indefinitam in priuilegijs pro vniuersali accipi.*

4 *Argumentum à contrario sensu efficax esse. Et ibidem qui de vno dicit de alio negare dicitur.*

¶ *CAP. I.*

Cum super. Casus. Inter quãlibet ecclesiarũ prouintiæ suæ Archieps pallio vti pōt: sed extra ecclesiam hoc non pōt. ¶ Diuide literã in duas partes. In prima consultatio: in secũda respōsio, ibi: *quod ita*. ¶ Expone literã. Intelligat̄, subau. ver. tradimus. &c. & ponunt̄ materialiter hæc verba. *Quod*. neutri generis. Sic suprà de rescrip. c. olim. de resti. spo. c. frequens. §. solet. li. vj. Dicit̄ insigne ornamentũ Archiepi, vel Epi de corpore beati Petri sumptum. s. ti. ij. c. significasti. secundũ Host. in summa. Dixi Epi: qa eis interdũ ex priuilegio conceditur. de pręsum. c. cũ in iuuētute. ¶ *Tradimus*. tradũt etiã quatuor Patri-

1 archę. de priuileg. c. antiqua. ¶ † Primũ no. qualiter grãmatica tractans de signatione verborũ, non est contemnēda: qa Papa hîc super hoc interrogat̄, & rñdet. sa. j. & . ff. & . c. ac. lib.

2 vj. de verb. sig. p totũ. & . ff. de reb. dub. per totũ. ¶ † Secũdò no. qualiter verba priuilegij nemini pręiudicantis latè inter-

3 pretant̄. ff. de cōsti. pri. l. iij. ¶ † Tertiò not. singulare resolui in plurale: & indefinita in priuilegijs accipi ꝓ vniuersali. j.

4 de decimis. c. ex parte. iij. ¶ † Quartò no. arg. à cōtrario sensu valere, & illud vulgare: q de vno dicit de alio denegare videtur. ff. de iudi. l. cum pretor. ¶ Opponitur vt in gl. ij. Ber. & solue, vt ibi. Et de multiplici signatione huius verbi ecclesia, dic vt no. in contrario, & ne pręla. vi. su. c. fi. ¶ Quæritur primò, ibi . j. *qualem ecclesiam*. quid si exēpta est? dicas idem ar. eorũ quę leg. & no. j. de priuile. c. Archiepo Ioan. And. ¶ Secundò ibi: *prouintia*. quęrit̄ qualiter intelligit̄: quidam exponunt. i. diœces. Tu legas ꝓpriè, licet qnq; ponatur pro diœcesi, & econtrà. ix. q. ij. c. Epi. ¶ Interdũ regio ꝓ diœcesi. ei qui. c. Epm. Hosti. Qualiter in literis contentiosis ad lites? dic vt. s. de rescrip. c. Rodulph⁹. De quo gratiosis & beneficialibus, de quibus hic per Host. q tractat ea, quę habes. j. de pręben. c. quãuis. lib. vj. §. j. habes. j. de pręben. pro illorum. ¶ Tertiò quærit̄ qđ de ambitu ecclesię, in qua celebrat, &c. nunquid etiã. j. illũ portare pōt palliũ? dic ꝙ sic, secundùm Hosti. ar. de consec. ec. vlt. alle. c. vico. & de sen. excō. si citatio. j. & . ij. responso. li. vj. iuncto, ꝙ ista est materia in qua fit lata interpretatio: vt suprà in. ij. notabili. ¶ Quartò quęrit̄ ibi: *alio modo*. qualiter hoc intelligit̄? ecce exēplificare potes, dũ exiret ꝓ cœmiterij cōsecratiōe, & hoc intellige: nisi aliud haberet ex indulgētia spãli. j. eo. c. ex tuarũ. & . c. fi. & de offi. ord. c. q. l sedē. & . c. duo. Host. Itē qđ dixi de cœmiterio &c. intellige nisi cœmiteriũ esset contiguũ ecclesiæ, p ea quę proximè dixi in alia quęstiōe, tñ hîc & suprà proximè maximũ dubium facit mihi verbum. j. positum in textu.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Commodatum certo casu interdictum.*

2 *Pallio donatus, an debeat cum eo sepeliri? Et quid si duorum ecclesiarum pallia habeat?*

¶ *CAP. II.*

Ad hoc. Casus. Palliũ commodari non potest. Secunda pars ibi: *inquisitioni*. & secunda secundæ ibi: *cum pallium*.

1 ¶ † Nota commodatum interdictum certo casu. Ratio in textu. pro qua reg. priuilegia. lib. vj. & intollibile quo ad vsum, ad quem institutum est: sed aliâs

sed aliàs bene. ¶ † Primò no. ꝙ quis debet cũ pallio sepeliri. Quid si habet pallia duarũ ecclesiarũ? puta q̄a de vna ad aliã fuit translatus? dicit Inn. ꝙ cũ ambobus sepeliri debet. ar. s. de postu. c. bonæ. ij. in fi. Tñ palliũ vltimę ecclesiæ erit de super. Aliud enim intelligit sepultũ ab eo die, quo priori ecclesiæ cessit. Alij dicunt, ꝙ palliũ primũ non induet in sepultura, sed tantũ secundũ, & primũ ponet̃ super eo, vel sub capite eius: vt Inno. refert. Dicit etiã ꝙ hoc modo debet fieri, si aliquãdo contingat alicui dari duo pallia, secundũ eũ: vt si duæ Archiepiscopales ecclesię simul annexę essent. Dicit Io. and. sibi videri rationale ꝙ tantũ vltimũ palliũ induat̃ & primũ ponat̃ sup eo, vel sub capite eius. Et idẽ dic fiendũ de plurib⁹. ¶ Sed quõ exemplificat commodatũ de quo hîc? dic, ꝙ vel Archieps alteri Archiepo intra suã ꝓuinciã dedit licentiam celebrandi, qđ poterat: vt. ij. q. j. c. Epi. & vltra eidẽ pallium cõmodabat, qđ posse videbat ex gr̃a. arg. ff. de ꝓcur. l. ad rẽ. Cuius cõtrariũ respondet̃. Host. vel fortè econtra Archieps intra suam ꝓuintiam ab alio Archiepo ibidẽ exeunti, volebat palliũ cõmodare: qđ videtur verius. ¶ Exponi posset de c. nemo cleric⁹. & § funeris. secundũ glo. Ber. & solue, vt ibi. & no. solutionẽ: q̄a secundũ Host. vniuersalis cõsuetudo ecclesię hoc habet in quolibet ordine: ꝙ ordinat⁹ quilibet possit sepeliri cũ vestibus illius ordinis & loquit̃. c. nemo clericus. de palla altaris & sindone. Gof. Ad sol. vero § funeris iunge. l. pergit audacia. C. de sepul. vio. ac autho. ibi signatam.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Pontificalis officij plenitudo, ac etiã Episc. nomẽ per quid cõferatur?*
2. *Electus & in Archiepiscopum consecratus ante pallij receptionem non debet Archiepiscopus vocari.*
3. *Argumentum à maiori negatiuè.*
4. *Honoris sui cõseruãdi gratia facere licet, qđ alterius honorẽ nõ lædat*
5. *Mentiri, num aliquo modo liceat?*
6. *Simulatio num quando licita sit?*
7. *Dolo vsus, num excusari aliqua ex causa possit? Et ibidem num Alexandri Papæ, de quo hic sit excusabilis?*

¶ *CAP. III.*

Nisi specialis. ¶ Casus. Per palliũ confertur plenitudo pontificalis officij & nomen Archiepiscopale. ¶ Prima pars narrat: secũda aggrauat. ibi: *sanè* Tertia concludit ibi: tu ergo. quarta cõminat̃ ibi: *quoniam si*. & sub. j. cõtinet̃ qđ habet̃. j. de offi. leg. c. nisi.

1 ¶ † Primò no. qualiter plenitudo pontificalis officij, ac etiã nomẽ Archiepiscopale per palliũ confert̃. c. di. c. quoniã. & dic plenitudo. i. plena exequutio in his, quæ ordinis sunt & iurisdictionis: si maxima sunt sicut cõuocare consilium. de
2 elec. qđ sicut § penul. Inn. de quo ibi dixi. ¶ † Secũdò no. ꝙ electus & cõsecratus in Archiepm ante pallij receptionẽ, nõ debet Archieps appellari: vt in. j. glo. Ber. vocat̃ tunc Eps: cũ
3 prius electus, vel postulatus vocaret̃. Io. And. ¶ † No. tertiò arg. à maiori negatione q̄a postulatione approbata p Papam &c. non debet, ergo nec simili p legatũ quę non poterit. &c. ¶ Quartò no. ꝓ palliatiõe, &c. vt in secũda gl. Ber. Sic Iesus finxit se lõgi⁹ ire. j. q. j. c. ex his. ver. Itẽ dñs. & habet & Lucę. vij. c. & bona simulatio approbat̃. j. qđ me. causa. c. j. Hosti. ¶ Quintò no. qualiter ordinata charitas, &c. Concord. sunt in vltima gl. Ber. ad Euge. In acq̄sitione salutis tuæ nemo tibi germanior vnice matris tuæ. Et socrates. Ita ꝓdestructione
4 tibi noceas. ¶ † Sextò no. ꝙ licet facere ad cõseruationẽ sui honoris id, qđ alterius honori detrahit. & concord. sunt in fi. vltimæ glo. Ber. De hoc no. in. c. si quis verò in fi. dictæ gl. alle. de quo dixi ad saturitatẽ. s. de elec. c. cũ ecclesia vulterana. in. viij. q. vbi de hoc p Ber. in. iij. gl. & aliqnid p Io. And.
5 in regula, locupletari. li. vj. ¶ † Opponit̃ cõtra quartũ notabile: q̄a nullo modo licet mentiri: vt. ff. de tribu. l. illud § pe. & . xxij. q. ij. c. j. Quidã negantes contrariũ, dicunt hîc decani fuisse per Papã ptãtem mẽtiendi: q̄a bonus dolus permittit̃. ff. de dolo. l. j. xxij. q. ij. c. is autẽ. Sed Hosti. cõsulit, ꝙ in suis sermonibus vel excusationib⁹ non mẽtiat̃, sed vtat̃ verbis duplicibus dicendo: q̄ eũ reprehendũt, non viderũt oĩa sua priuilegia: & ꝙ bene esset supinus, si specialiter reseruata sine speciali priuilegio p̃sumeret, & his similia: per quę nõ mẽtiatur. Et de his verbis duplicibus in alia materia habes in Spec. de aduocato § nũc dicendũ. in prin. ver. sic cõmendet eũ. ¶ Caue bene: q̄a oĩs palliatio ꝓ simulatiõe accepta, verè pctũ est Ista enim cõclusio beati Tho. ij. ij. q. c. xj. arti. j. Ratio sua est nam ad virtutẽ veritatis pertinet, vt q̄s talẽ se exhibeat exterius per signa exteriora, qualis est. Et dicunt signa non solùm verba, sed etiã facta. Sic ergo veritati opponit̃ ꝙ aliquis p verba exteriora clara aliud significet q̄ qđ apud se, qđ ad mendaciũ pertinet: ita etiã veritati opponit̃ ꝙ aliq̄s per aliqua signa factorũ, vel rerũ, seu verborũ dupliciũ, aliquid de se significet cõtrariũ eius, qđ in eo est: qđ ꝓpriè simulatio dicit̃, bene simulatio ꝓpriè est mendaciũ quoddã in exteriorũ factorũ signis cõsistens. Non refert aũt vtrũ quis mẽtiatur verbo, vel quocũq; alio facto. xxij. q. v. c. cauete. vñ cũ omne mẽdaciũ sit pctũ. xxij. q. ij. c. omne genus. cõsequẽs est, ꝙ oĩs simulatio pctũ sit, secũdũ Tho. vbi. s. ar. xxij. q. ij. c. nec artificioso. ¶ Sed in cõtrariũ videt̃ textus ad literam. xxij. q. ij. c. vtilem. vbi sunt verba Hiero. dicentis, vtilẽ simulationẽ in tpe assumendã, & iustos hoĩes aliqua simulare, p tpe ad suã & aliorũ salutẽ. & ibi no. in prima glo. & xxiij. q. j. cap. officij. vbi de
6 quadruplici simulatiõe in prima. glo. ¶ † Vñ cõclusio glo. iuris canonicis ciuilis, & ꝙ simulatio facta ex iusta causa, & non ad decipiendum sed ad præseruandum licita est: dũmodo verbale mẽda. nõ intermisceat̃ expresse: vt in iurib. ꝓ ista parte alleg. & glosis eorum. sed si ad decipiendum, secus. Et ita procedit. c. cauete. Idem si verbale mendacium interueniret per. c. omne genus. all. & . c. nihil. autẽ. xxij. q. ij. all. ¶ Ad rationem autem beati Thomę prædictam, respondet Archi. post Ber. hispani. in dicto. c. vtilem. d. q. ij. quòd quantũ ad hoc inter facta & opera, est differentia: quia opera nõ sũt instituta ad signãdũ conceptum animi. & ideo si opere suo animum alicuius nõ intellexeris, hoc est potius ex industria sua, quàm ex significatione operum ad hoc non deputata. Et ideo nõ peccat q opere dissimulat ex iusta causa: vt ĩ dicto. c. vtilẽ. sed de vocib⁹ sec⁹ est: quia sunt ad significandum insti
7 tutæ: & qui signifi. mutat peccat. d. c. is autem. ¶ † Et excusatur quis à dolo adhibito propter vtilitatẽ sequentem. Et ex hoc excusabant quidã Alex. tertiũ de dolo adhibito contra quendam Episcopum simoniacum & soli confitentem: q̄a ei, quòd cum eo dispensaret induxit eum vt coram cardinalibus cõfiteretur. Quo facto eũ deposuit, secundum Archid. Sed non placet quòd bene fecerit delusionẽ promittendo per prædictam. ¶ Item dicit Archid. vbi. s. quòd sic forte excusaretur catholicus, si promiteret saracenis, quòd eorũ sectã sequeret̃, vt ea cognita & considerata post ea illam confunderet improbando. sed dic, vt. s. prox. de alia fictione. ¶ Faciunt prædicta ad excusationem dominorũ Cardinalium qui post intrusionem. Ber. Romæ factam, eidẽ aliquo tempore obedierunt, vt Papæ: vt sub velamine tali possent reperire occasionẽ ꝓbabilẽ securè ab eo recedendi intellige ergo textum istũ de pallio non habẽte mẽdaciũ aliqđ verbale adnexũ ¶ De fictiõe autẽ veritatẽ figurãte, & de intellectu illius Euãgelici dicti, ꝙ habet deũ fixisse, &c. & aliarũ authoritatũ sacrę scripturę, q̄ ad hoc inducat̃, vide p. T. in. q. xj. all. in so. cõtra.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Pallium quibus verbis tradatur? Et qualiter petatur. nu. 4. Et intra quod tempus peti debeat nu. seq. & per quem. 67.*
2. *Papa in gestando pallio prærogatiue. Et ibidem Papam assumptum dici, vt qui confirmatione non egeat.*
3. *Pallium in Papa quid importet? Et quod Papa à nemine iudicetur, si modo in fidem non peccet.*
8. *Amicus ad pallium petendum missus, si in via moritur, quod ad electi mittentis hac vna missione?*
9. *Nuncius ad pallium petendum si mittatur in eius missione quod concurrere debeant? Et quid requiratur vt ipsius procuratorium sufficiens sit? nu. seq.*

¶ CAP. IIII.

AD honorem. ¶ Casus Romanus pontifex semper & vbiq; vtitˀ pallio: alij in eccle. suis & certis diebus tantum. ¶ Secunda ibi: *alij*. & rationẽ diuersitatis reddit ibi: *quoniam*. ¶ 1 † Primò not. in decisa verba, p quę tradiṫ palliũ: vt in gl. j. Ber. & cõiunge not. de elec. c. significasti. in glo. pe. Et quod dicit de tribus festis beatæ Mariæ, dic de quatuor secũdũ Hostiẽ. cui credit Io. And. qa fuit palliatˀ: & qa aliquibˀ plus conceditˀ, vidẽda 2 sunt priuilegia: vt. j. e. c. fi. ¶ † Scdò not. prerogatiuas duas Papæ: qa solˀ semper & solus vbiq; pallio vtitˀ. ¶ Tertiò no. φ Papa ppriè dicit assumptˀ: qa sua electio cõfirmatiõe nõ 3 eget. s. de ele. licet. & iõ hoc verbo curiales vtunt. ¶ † Quartò no. φ palliũ in Papa importat plenitudinẽ ptãtis, q̃ tanta est, φ dũmodo nõ peccet in fide cõtra Deũ, à nemine iudicari pot. xl. di. c. si papa. ix. q. iij. c. aliorũ ei tñ in pctõ, de quo loquiṫ, non debet obediri, dic vt no. de temp. ord. ad aures. de conces. preb. pposuit. Et Hosti. φ ex hac plenitudine ptãtis fuerũt multę solu. quo ad hoĩem: sed quo ad Deũ, ipe nouit, &c. j. de iud. c. nouit. Ipse tñ Papa bene vtiṫ moderamine in hac plenitudine. j. de poeni. cũ ex eo. in fi. ¶ Quintò no. φ licet palliũ in inferioribus à Papa signet plenitudinẽ officij. s. c. pxi. nõ tñ designat in eis plenitudinẽ ptãtis: qa nõ sunt vocati, nisi in partẽ solicitudinis, secũdũ Host. q remittit ad suã. 4 fa. j. de sacra. vij. c. vno. ad fi. ¶ † Queriṫ hic, qualiter peti debet palliũ? dic, φ instãter & fortiter. c. di. c. psta. nisi aliter fiat de grã. De hoc. s. de ele. c. significasti. de postu. bonæ. ij. ad 5 fi. ¶ † Secũdò queriṫ infrà qd tẽpus nũciˀ mitti debet ad petendũ palliũ? dic φ. j. tres menses à die consecrationis numerandos, qd si nõ fecerit, commissa careat dignitate: vt. c. di. c. qm. Nõ quidẽ ipso iure, sed p sniam, secundũ Hostiẽ. hic, & Archi. in. c. qm. alle. Plus dicũt, φ accusatio huiˀ debet institui corã solo Papa, secundũ Hug. & In. qa palliũ snia ferri nõ posset de simo. c. accusatus. & c. sequẽtibˀ. lib. vj. de here. Premissa vera, nisi iusta causa excusaret: qa ex iusta causa daretur sibi annus & plus. vij. q. j. cõstitutũ. lxxv. di. qm quidã. vt pote si mortuo in via nũciˀ, aut infideliter egisset, vel in via impeditˀ fuisset: qa tũc esset ei subueniendũ: vt. j. de pig. c. significante. Faciũt lecta & not. de re iudi. c. cũ Bertoldˀ. Sed cõtra premissa opponiṫ qa Epo ad petẽdũ munˀ cõsecrationis daṫ quinq; menses: vt. c. qm quidẽ. alle. in fi. vel sex. s. ti. j. c. inter. § sed neq;. vt ibi notaui. ergo & archiepo, &c. So. quidã fatetur arg. alij negant, dicẽtes, φ qa maius periculũ vertiṫ in Archiepali officio, minˀ tẽpus daṫ. ar. xlij. di. c. quiescamˀ. in fi. ¶ Dicit Host. φ prima opinio ami. at lrę. c. inter. § neq;. alle. Dicitq; etiã, φ licet hic iste rigor sit scriptˀ, tñ non seruaṫ, & abijt in desuetudine: qa nec Romana ecclesia ipsum seruat 6 ad vnguem. iiij. di. c. in istis. § leges. ¶ † Tertiò queriṫ, p quẽ debet peti? dicit Hosti. φ scdm consuetudinẽ Romanæ ecclesiæ nõ admitteret ad hoc ipse electus: sed petere debet pcur. capituli, vel vnˀ canonicˀ noĩe ecclesiæ. Sed cõtra: qa vbi nulla mora. C. de anna. excep. l. j. ad fi. ff. de verb. sign. l. pupillus. ergo ipse electus nõ debet ppter hoc dignitate carere, cõtra c. qm quidã. Sol. dicit de iure scripto: hoc de cõsuetudine ec- 7 clesiæ Roma. Host. ¶ † Quartò queriṫ. j. q. d tẽpus nuntius petere debeat? dicũt quidã, φ. j. dictos. iij. mẽses debet nũtius petere, aut se presentare. Sed nõ est verũ: qa quidã sunt ita remoti à curia, φ si prima die cõsecrationis suæ nũtiũ mitterẽt, nõ possent. j. ad tẽpus ad curiã peruenire. Host. Daṫ ergo arbitrariũ tẽpus p qualitate tẽporũ & viarũ: vt. s. ti. ij. c. flamˀ. 8 li. vj. cũ ibi no. ¶ † Quintò queriṫ: pone, electus semel infra tres menses nuntiũ misit, ille in via moriṫ, vel infideliter agit, qd ad electi notitiã peruenit: nũquid ex hmõi missione vna excusatˀ in totũ? dic, φ nõ: imo à tpe dictæ notitiæ, φ titiˀ põt cõmodè vel saltẽ infra alios tres menses aliũ nuntiũ mittere debet. ar. ti. ij. c. si electio. lib. vj. & notatorũ. & c. cupien. § ad hoc. in gl. hæc personæ, & si iterũ impediret secundˀ nũtiˀ, teneret modo, quo supra tertiũ mittere, & post tertiũ, quartũ, &c. in infinitũ: donec hoc adimpleuerit: vt. ff. ad tertul. l. ij. § 9 si nume. nõ petierit. & § igiṫ. & p totã. l. Host. ¶ † Sextò queriṫ, quæ debeant concurrere in missione nũtij, qui ad petendum palliũ mittiṫ. dicit Hosti. φ debent in eo quatuor concurrere. Primò φ nũtius ipse mittaṫ. Secũdò φ nuntiˀ missus sit idoneus. de elec. c. causam. Tertiò, φ. j. tres menses sit mis- 10 sus. Quartò φ habeat sufficiẽs pcura. ¶ † Septimò quæritur quid requiriṫ, vt dictũ pcuratoriũ sit sufficiens? dic Hosti. φ primo φ in pcuratorio fiat mẽtio de quatuor concilijs, seu synodis vniuersalibˀ. xv. di. c. sicut. C. de sum. tri. l. fi. & de cõstitutionibˀ siue decretalibus Romanorũ pontificũ. de sum. Tri. c. j. & . ij. ¶ Scdò φ manu ppria mittentis sit subscriptũ. ¶ Tertiò φ habeat pcur. expresse mandatũ hanc fidẽ iureiurando in animã mittentis firmãdi. i. iurandi in animã eius, φ ita credit firmiter & simpliciter. de sum. Trin. c. j. Quartò φ ptãtẽ habeat spãlem petẽdi palliũ. c. di. qm. & c. optatum & infrà tres mẽses petat. ¶ Supple gl. ¶ In gl. ij. ibi: *scena*. Scena erat locus. j. teathrũ ad modũ domˀ cũ puteo, vbi cantabãt comoedi & tragedi, & saltabãt Hystriones & mimi. Et diciṫ à scenos, qd est vmbra: qa locus vmbrosus: qa ibi in vmbraculo latebãt personę, que ad vocẽ recitatoris ad ludos exibãt Fa. no. in aũt. scenitas. vñ Oratius. Poteratq; sine scena duci. ¶ Et in fi. so. ibi. de consuetudine. vel priuilegio. ¶ *In gl. vlt.* in fi. & c. decreto. & iij. q. vj. c. multum stupeo.

¶ SVMMARIVM.

1 *Prælatus extra diœcesim suam num morari possit?*
2 *Consuetudinem generalem dici, quæ in regno seruatur.*
3 *Consuetudine num induci possit, vt Archiepiscopus extra prouinciam suam pallio vti possit? Et an ordinare clericos & suffraganeos suos in aliena prouincia?*
4 *Priuilegium non debet conced., aut concessum effectum sortiri, nisi in necessitatis casu.*
5 *Suffraganeorum consecrationes & clericorum ordinationes de iure extra territorium proprium non possunt. Quum nec in aliena diœcesi celebrare, aut prædicare licet.*
6 *Priuilegium à Papa concessum, qualiter debeat intelligi.*
7 *Dummodo, quid importet?*
8 *Impedimentorum duorũ vno sublato, alterũ nihilominus remanere.*
9 *Pallio extra prouinciam, vt quis vti posset, quæ cõcurrere debent?*
10 *Diœcesanus num alieno Archiepiscopo cõcordare possit, vt in sua diœcesi pallio vtatur,*
11 *Episcopus per alienam diœcesim trãsiens, num possit ibi, vel de diœcesani licentia, suos clericos iudicare?*
12 *Fratres prædicatores & minores super cõfessionibus audiẽdis priuilegiati, an Rectorũ ecclesiarũ parochial. permissiõe. & licẽtia exceãt.*

¶ CAP. V.

EX tuarum. ¶ Casus. Archiepiscopˀ extra prouinciam suã pallio vti nõ potest, etiã si hoc habet cõsuetudo. diuide in duas ptes i prima grã petitio cum motiuo eius. in. ij. exaudirio cum reprobatiõe 1 motiui, ibi *licet autem*. ¶ † Nota primò, quòd prælatus non debet morari extra suã diœcesim: nisi p negocijs ecclesię suæ: & tũc cẽsetur in ea residere. de clerici. resid. c. ex pte. ¶ Secundò no. supbiã plãtorũ, q verecũdanṫ de honore modico non impenso vacan. forsan ingluuie ventris. lx. di. c. añ omnia. 2 ¶ † Tertiò nota cõsuetudinẽ dici gneralẽ, quæ in regno seruaṫ. Alibi diciṫ generalis, q̃ seruaṫ in puĩcia. s. de cõsue. cũ di- 3 lectiˀ. § daṫ puero. ¶ † Quartò no. cõsuetudine indici nõ posse, φ sine licẽtia Papę, etiã de licẽtia inferiorũ ab eo, Archiepiscopˀ extra puinciã suã pallio vtaṫ, licet qdã aliter intelligãt, dicẽtes textũ cõsuetudinẽ appellãtẽ corruptelã, itelligi. de cõsuetudine, p quã sine licẽtia diœcesãi & Metropolitani vellet hoc facere. Sed si cum licentia eorum facere vellet, posset de iure, & fortius de consuetudine, per. capit. sequens. ¶ Item dicunt, quòd in hoc operatur indulgẽtia Papæ, quòd suffraganeos consecrare & clericos ordinare poterit in aliena puincia de

tia de lnĩa solius diœcesani, q̃ aliâs non posset: nisi interueniret lnĩa Metropoli. cũ hoc sit signum prælationis, dicã postea. 4 ¶ † Quintò nota, ꝙ priuilegium non debet concedi, vel 5 concessum officiũ sortiri: nisi in casu necessitatis. ¶ † Sextò not. consecrationes suffraganeorũ & ordinationes clericorũ de iure nõ possunt fieri extra propriũ territoriũ: vt. ff. de offi. procons. l. ij. & de iurisdi. om. iudic. l. vlti. Nec debet exerceri sine pallio. s̃. ti. ij. q̃ sicut § præterea. ¶ Septimò no. ꝙ in aliena prouintia, vel diœcesi non licet celebrare vel prędicare. vij. q. i. c. Epi. ix. q. ij. c. nullus primas. vj. q. iij. scriptũ. & hoc 6 sine lnĩa diœcesani. ¶ † Octauò nota, ꝙ licet Papa det priuilegium, vult tñ ꝙ intelligatur sine præiudicio alterius. j̃. de 7 offi. ordi. licet. & de offi. deleg. super eo. ¶ † Nonò not. de dictione dũmodo, qualiter facit modum, seu conditionem, quã necesse est adimpleri. s̃. e. ti. c. j. & c. vl. in 6. de electione. quia diligentia. & c. cũ inter canonicos. in fi. de ęta. & qua. cũ contingat. ff. de offic. ordi. ꝙ sedem de elec. coniuga. Ioan. de vsuris. c. cũ tu. Sed qñq; aliter sumit̃, vt. j̃. not. in glo. quarto. 8 li. vj. ¶ † Vndecimò no. ꝙ sublato vno duorũ impedimẽtorũ aliud nihilominus remanet. Sic. j̃. de fil. presby. c. ij. de priuile. c. pasto. de sen. excõ. cũ ꝓ causa. ff. de serui. vrb. prędi. l. si domus. Hîc enim erãt duo impedimẽta: vnũ q̃a pallio extrà prouintiã vti nõ poterãt: aliud, q̃a non poterat cõsecrare, vel ordinare in alia prouintia sine lnĩa illi⁹, ad quẽ pertinet: sicut 9 nec iudiciũ exercere. ix. q. ii. c. nullus. ¶ † Vndecimò not. requirit cõcursum triũ casuũ simul, vt pallio extrà prouintiã vti possit. s. papale priuilegiũ, permissio ei⁹, ad quẽ pertinet, & ꝙ causa necessaria subsit. ¶ Vltimò no. qualiter priuilegiũ ambitiosum est restringendũ, de quo not. s̃. e. tit. j. c. vlt. Inn.

¶ PRIMO quęrit ibi: *dum modo*. Quid si clausula ista non esset adiecta isto modo, nunquid posset tunc pallio vti sine licentia? & c. dicit Inno. crederem ꝙ sic, vel verius dicit Inno. ꝙ lnĩa de qua loquitur clausula dummodo, non refertur ad vsum pallij, in quo priuilegiata sed ad consecrationẽ, vel ordinationem, in quo non priuilegiatur.

10 ¶ † SECVNDO quærit vtrũ diœcesanus possit dare licentiã Archiepõ alieno vtendi palleo in diœcesi sua? distingue, q̃a aut iste diœcesanus est Eṕs habens Archiepm̃ suprà se: & iste non põt dare hanc lnĩam sua auth. cum sit signum prelationis. j̃. eo. c. nisi. & c. sequenti. nisi esset Eṕs exemptus secundũ Inn. Et hoc verũ: nisi interueniret etiã lnĩa Archiepi sui Metropol. Aut est Archieṕs, & tunc possit. Alij dicunt, ꝙ nec Archieṕs, nec Eṕs de lnĩa Archiepi potest hãc lnĩam dare non habent super hoc priuilegiũ à Papa. Et hoc puto securi⁹ ꝑ textũ istũ. Facio enim differentiã inter ordinare, cõsecrare, celebrare, & c. hmõi ex parte vna, & pallio vti ex altera Nam priora generaliter conceduntur: licet in fauorem aliorum restringant. Cui fauori possunt renuntiare quorũ interest. ff. de mino. l. si index. Sed vltimũ non concedit gñaliter, sed limitatiuè, & sub cõdictione & modo. Et ideò vltra, vel prẹter nihil põt. Itẽ in primo casu nõ datur ptãs, sed cõsensus In scđo casu darei ptãs non solũ consensus: quæ tñ potestas non põt dari ab alio, q̃ à Papa. fac. no. j̃. de pœni. c. omnis. in glo. executionẽ. & quod ibi notaui. & de iure patro. c. vt constitutio. in glo. hîc addit. ver. puto tamen. in cle.

¶ TERTIO quæritur ibi: *is ad quẽ ecclesia pertinet*. quis est iste? dicit Hostiẽ. ꝙ quo ad vsum pallij censeri debet ille, ad quẽ partium vsus pallij. s. Eṕs. Et secundum hoc priuilegiũ de per se: aliàs nõ sufficeret, sed quo ad cõsecratiões & ordinationes ad Eṕm Diœcesanũ recurrẽdũ est: q̃a ad eũ solũ. facit de tempo. ord. cum nullus. lib. vj.

¶ QVARTO quęrit ibi: *nos tibi de spãli gratia indulgemus*. vtrũ ista indulgẽtia sit realis, sic ꝙ ea vti possit Archieṕs Cõpost. odierulis. Dicit Io. And. inspiciẽda verba priuilegij: & in dubio recurrendũ ad Papã: vt. j̃. de offi. ordi. c. ordinarij. So. si verò. li. vj. Sed cessante dubio, distinguat̃, vt. j̃. de offic. 11 deleg. qm̃ Abbas. secundũ eũ. ¶ † Primò inducit hæc decre. ꝙ Eṕs transiẽs ad aliã diœcesim, non põt ibi suos clericos iudicare etiã de lnĩa diœcesani: ꝑ ea, quę dixi. s̃. in. q. ij. & hoc tenet Philippus. Ratio sua est: q̃a ille diœcesanus subditos istius Epi trãseuntes iudicare nõ possit: ergo nõ dare lnĩam alteri iudicandi. Sed Hosti. tenet cõtrariũ. q̃a de permissu talis diœcesani posset hmõi Eṕs transiens subditos illius diœcesani excõicare, iudicare, & ordinare. ix. q. ij. c. iij. & c. non inuitam. & in alijs iuribus superi⁹ alleg. igit fortius suos proprios. Ibi enim fit duplex grã, videlicet ꝑsonarũ & loci: hîc verò vna sola. s. loci tantũ. vide de hoc. j̃. de offi. deleg. c. nouit. sup. j. gl. Et faciũt q̃ dixi. s̃. q. ij. Nã hîc nõ dat ptãs, sed po 12 testatẽ habẽti dat locus seu consensus. ¶ † Secundò inducit̃ hæc decre. secundũ Boat. ad quæstionẽ fratrũ prędicatorũ & minorũ, videlicet ꝙ licet super audiendis cõfessionibus priuilegiati existant, vt eas audire possint, requirat̃ lnĩa rectorũ parochialiũ ecclesiarũ. De quo in gl. excõicatiõi. alle. Remittit Io. And. ad ea, quæ legunt̃ & notant̃. j̃. de sepult. c. dudũ. in cle. vbi hoc est expeditũ. ¶ Supple glo. ¶ In gl. ij. ibi: *rationali*. erat ornamẽtũ sacerdotale. s. pãnus quadrãgulus, ad latitudinẽ palmi, & hñs. xij. lapides fixos. & hæc verba inscripta manifestatio & veritas, & de hoc ꝑlenè Exo. xxviij. ꝑ totũ. ¶ Et ibi: *infula*. fortè mittra. In his enim nõ designat̃ plenitudo officij: sicut in pallio. Et in fine. s. dic, vt ibi. ¶ In gl. iij. in fi. sed id contingit rõne mittentis. Mittit enim à Principe, & ideo iurisdictionẽ volũtariã exercet, etiã anteq̃ perueniat ad prouintiã sibi decretã: vt. ff. de legat. l. sicut legatus. j̃. de offi. deleg. c. excõicatus. Goffre. Ved dic secũdũ Hosti. ꝙ in eo & similibus nulli fit pręiudiciũ: hic secus: q̃a istud signũ, q̃d dat intelligere, ꝙ locus in quo talia portant̃ insigna, iurisdictioni subiaceat. ¶ *In glo. iiij. in fi.* vbi de hoc. & c. di. c. fin.

¶ CAP. VI.

CVm sis. Non summat̃: q̃a pars hui⁹ est de cõsecra. ecclesiæ vel altaris. c. cũ sis. ¶ Forte interpretabant̃ aliqui, ꝑ ecclesias ꝓuintiæ, intelligi solũ cathedrales: q̃d dubiũ remouet ista decretalis expositione. ¶ *Solennibus*. de materia. s̃. c. ad honorẽ. *Pontificii*. i. põtificalis officij. s̃. e. nisi. *Liberius*. & liberè vbicũq; Dicit Hosti. ꝙ istud restringitur ad quatuor ꝓuintiã, ecclesiam, missam & certos dies. Etiã Archieṕs extrà ecclesiã sub pauillone in prouintia celebrans, ibi palleo vti nõ poterit, etiã si haberet priuilegiũ, ꝙ vbicũq; vti posset. Per q̃d colligit̃ opinio Phi. q̃ dicebat in c. s̃. ꝓxi. ꝙ verbũ indulgem⁹, ibi ponebat̃ propriè. Dicebat enim ꝙ de iure cõi Archieṕs mutatus vtit̃ pallio in missa extra ꝓuintiã, vt hîc: dũmodo diœcesanus consentiat: vt ibi. Et ideò quantũ ad hoc impropriè ibi ponit̃ secũdũ eũ. Dicit tñ ꝙ propriè ponit̃ quo ad ordines, vel cõsecrationes faciendas & de subditis suis ꝓprijs in ꝓuinciali alie. sed non valet primum: vt ibi dixi in. q. ij.

¶ CAP. VII.

QVia nos. ¶ Aliâs, tua nos. non eget summa. ¶ *Tue*. iste Archiepš fortè non libenter palliũ induebat. ¶ *Sandalys*. dicit Pet. ꝙ sunt calciamẽta purpurea, vel depicta, quibus vtunt̃ Epi. ¶ *Quoniam*. ij. & tertiã nõ habemus, sed remanserũt in antiqua. Pe. ¶ Qualiter licet epõ in aliena diœcesi celebrare, habes in prima glo. Ber. dicit Inno. ꝙ etiã de lnĩa sacerdotis curati põt etiã solẽniter in parochiali ecclesia dũmodo sine pontificalib⁹, celebrare: aliàs secundũ Inn. nõ debet facere sine lnĩa Epi, qñ videlicet vult ordinare, vel eṕalia exercere. Pontificalib⁹ enim alter vti nõ pñt Epi: nisi super hoc essent priuilegiati. j̃. tit. j. ad suppletionẽ secundũ eũ. dicit Hosti. ꝙ gñalis cõsuetudo obseruat ꝙ etiã cũ pontificalib⁹ & sine lnĩa pñt Epi in alienis diœcesibus celebrare, & etiã prędicare: nisi ꝓhibeant̃ specialiter. Quod dic, vt plenè no. j̃. de hęreti. c. excõicamus. & de priuile. c. ij. iij. gl. põtificalib⁹. in cle. Indulgeas verò, q̃ iurisdictiõis sunt, nõ pñt, nisi subditis dare. de pœni. c. iiij. ix. q. ij. c. j. & seq. iũge lecta & no. de priui. c. fi. li. vj. vide q̃ s. ripsi in cle. quãuis. de so. cõpe. i. v. q. priuilegij. ¶ Sed qualiter sol. quę. quarta? vide gl. Ber. vlt. q̃ pl⁹ placet Host. q̃ dictũ Inn. q̃ dixit

ꝙ ex quo non potest vti pallio, nisi in solennibus: ergo non poterit vti cũ pro defunctis celebrat: cũ nõ fit solennitas. Dicit enim Hosti. ꝙ de solennibus nõ præmisit, sed de diebus. Tenet ergo quod glo. Ber. & fatetur ꝙ consuetudo non habet hunc casum in priuilegijs exprimi. Et dum allegat glos. Ber. de priuileg. §. de terra. melius allegaret. c. sequẽs. quod incip. porrò. Io. And. & non plus de isto titulo &c.

De renuntiatione. Rubrica.

¶ Supra de modis ius in prælatura acquirendi vidimus: nũc de renuntiatione, quę est modus ius huiusmodi amittendi, videamus. De materia. vij. q. j. & . ij. xvij. q. ij. de rescript. c. ad audientiam. ij. quod me. causa. Abbas. cum sequen. de fer. c. fi. de app. quianos. de voto. c. per tuas. de simo. c. ex insinuatione. Itẽ Io. And. hic inducit multos casus speciales. de materia loquẽtes, quos habes de rescrip. c. ij. de cleri. egro. ex parte. de his, quę fi. à ma. par. cap. ex ore. de crimine. fal. c. fin. de rescrip. susceptum. lib. vj. de elec. vt quis duas. & . c. si electio. & . c. quãuis §. cœterum. lib. vj. de offi. leg. c. pe. eo. li. de rescri. c. gratię. in cle. de appel. quãuis. j. & . ij. de pœnis. c. multorum §. sanè. Quorum inductioné magis laboriosam, quã velem causa breuitatis obmitto.

Literas. ¶ Hic Innoc. nil notat. ¶ *Insufficientiam*. ex senectute prouenientem. ¶ *Immeritum*. i. non meritum tanto regimini. Sed. xvj. dis. c. nec meritis sumitur pro valde merito. & . ff. de re mili. l. nec desertoré §. qui militię sumit pro stipẽdiario tẽpore schismatis. Alex. iij. de pœna commeatis tempore belli. C. de cõmer. j. lib. xij. nominis. qa nobilis districtus & potens. ¶ *Vigor*. vide Val. lib. viij. de senectute. ¶ *Victori*. datur suspendium etiã si non vincat. ff. man. Salarium §. sumptus. Vinc. ¶ Ad fi. gl. fi. Ber. adde concor. j. de apo. quidam. C. de emen. insti. C. l. vna. in prin. j. de bap. maiores. ver. sed adhuc. in glo. secundũ Host.

¶ *SVMMARIVM*.

1 *Beneficio si quis abiurauit, an si post huiusmodi abiurationem mandet Papa Capitulo, vt abiurantem huiusmodi ad beneficium recipiat: an inuitum capitulum teneatur ipsum recipere?*
2 *Renuntiatio generalis qualiter in singulis abesse poss?*
3 *Quæstio. B. Bosqueti paulo immutata de duobus in dota inæqualibus, qui inter se iuramento interposito pepigerunt.*
4 *Stallum vnde dictum.*

¶ *CAP.* I.

Cum inter. ¶ Casus. Qui abiurauit beneficiũ, licite petit illud, si denuo eligatur. Vel secũdùm Inn. qui promisit non petere beneficiũ & ius ad illud si recipitur, licitè illud retinet, & petit iura. Vel secundũ Gof. hic fuerũt tres literę. Princeps remittit cap. quod sibi illusit. Secundę habebãt, ꝙ recipitur dicta renuntiatione non obstante: quibus maior pars capituli acquieuit: sed quia minor pars propter abiurationem se opponit, tertias impetrauit secundum tenorem huius decretal. Host. dicit ꝙ super literis primis subiecit se nunc capitulo renuntiando & abiurando literas. Et maior pars recepit cũ minore cõtradicẽte. Sed istę duę lecturę diuinant, nisi pateant ex antiqua. dicam j. Duę sunt partes. Prima narrat factũ: secunda dat Iudicem. ibi: *idemq;*. ¶ Opponitur ibi: *spiritualis beneficio. s. stallo. &c.* qa nec stallum, nec locus est beneficium: imo sunt res nunc temporales. Expone ergo. *spiritualis beneficio.* i. canonicali ad qđ pertinet stallum & locus. De quibus loquitur & per consequens præbendali, sine quo non diu debet esse canonicus. j. de prę ben. relatum. Hostiẽ. ¶ Tu autem secundũ Inno. expone beneficio. i. iure ratione beneficij contingente. Quęstio enim fortè consequenter sibi fiebat de literis, iuribus, & fructibus: non obstante sua exceptione. Et ita satis super beneficio fieri videbatur. ar. j. q. iij. c. si quis obiecit. Et maximè quia iura canonicalia sine stallo & loco, quasi exerceri non possunt. ¶ Secundò opponitur ibi: iuramentum de cap. si verò. j. de iureiur. Innoc. signat plures solutiones. Prima est, ꝙ iurauit spõtaneus. j. de restit. spol. solicitè. sed non valet: quia etiam tale teneret, si esset spontaneũ: vt sonat decre. solicitè. al leg. Dicam. j. c. super hoc. ¶ Secunda solutio ꝙ pręstitit nõ suo iudici: & ideò non teneret. arg. vj. q. iij. denique. sed nõ placet Inno. qa iuramentũ etiam temerarium est seruãdum, donec absoluatur. j. de iur. cũ quidã. in fi. & suprà de elec. c. venerabilem. & qa differat. ¶ Tertia est solutio Ber. signata in prima & vltima glo. ipsius, quã sequitur Host. & Ioan. And. dicens, ꝙ quicquid dicatur, à Papa, siue à capitulo, dictũ beneficium sibi collatum fuerit, ipsum recipere potuit, & per consequens stallum & locum, & spectantia ad beneficium petere ex noua institutione. ¶ Quarta solutio, quę Innocẽ. magis placet, est ꝙ hoc facit forma iuramenti quę strictè seruanda est. j. quod met. causa. c. ad audientiam. & de iure iur. c. debitores. Hic enim solum iurauit beneficium non petere: nõ autem iurauit beneficium non recipere, & ideò recipiendo ex canonica electione canonicorum contra iuramentum non facit: maximè qa si iuramentum aliàs obstare posset, poterant eum à iuramento absoluere, quòd voluntarie eũ recipiendo facere videntur. Sic etiam non faceret contra iuramẽtum recipiendo ex inuestitura Papę propter formam iuramenti: & casum in excogitatum: vt. d. c. ad audiẽtiam. & . ff. de vulg. sub. l. ex facto §. j. ¶ Sed contra: quia nedum hîc vtebatur iure retentionis, imo petebat stallum & locum. Soluit Inno. dicit ꝙ licet obstante forma iuramenti, non posset beneficiũ petere: tamẽ ex quo canonicè adept⁹ est beneficium, posset petere ea, quę spectant ad beneficium: puta stallum in in choro, & similia. ¶ Plus dicit Inn. vel melius dic, ꝙ etiam beneficium posset petere, & de eo litigare, & contra capitulum, quòd de nouo eum elegit, & contra quoscunq; alios litigatores ex iure nouę electionis, &c. Sed hoc reincidit cum opinione Bernar. ¶ Sed & alia solutio dari posset: videlicet, quòd primo habuit literas Apostolicas directas capitulo quibus mãdabatur capitulo. ꝙ reciperẽt eum ad canonicatũ & præbendam, ad quas pręsentauit. Et qa difficultatem sibi inferebant, sperans de gratia cap. cũ iurato promisit, quòd nõ peteret beneficium: sub. ab eis, & virtute literarum prædictarũ. Posteà accessit ad capitulũ, gratiam cap. pręstolando: & tunc maior & sanior pars cap. cõsensit, ꝙ vigore dictarũ priorum literarum autho. Apostolica de beneficio prædicto inuestiretur: & ita fuit inuestitus: postq; nihilominus pars minor nolebat eũ admittere ad stallũ in choro: nec ad locũ in cap. obiiciens de iuramento prędicto. & Papa respõdet, ꝙ sibi videt, ꝙ prædictum iuramentũ impedimentum nõ affert. Et est ratio huius: quia cũ forma iuramenti sit strictè seruanda: vt dixi, ꝙ iuramentum de nõ petendo vigore literarũ, literis non renũciatur. ꝙ verè videtur hîc sensisse Inn. Et ita vigore earum adhuc põt recipi: maximè voluntariè, & cõsentiẽtib⁹ illis, q possunt remittere iuramentũ ꝙ non posset fieri vigore literarũ, semel per renũciationem extinctæ fuissent: quia per relaxationem iuramenti. tacitã, vel expressã, non reminisceret: qa ꝙ nullum est, &c. vt de elec. auditis. &c. sicut dicimus, ꝙ pacti faciens de nõ petẽdo, non ob hoc suę obligationi renũciat. vt ff. de pact. l. si tibi x. § de pignore. Et hoc magis applaudit literæ. Tunc qa dicere, ꝙ nouæ literæ Apostolicæ post iuramentum interuenerint, vel ꝙ simplex Renũciatio facta fuerit, nõ est, nisi diuinatio quędã. ¶ Itẽ etiã talis casus esset quasi indubitabilis ille verò quẽ pono satis pulcher & dubi⁹ est ¶ 1 Pręmissorum occasione quęro: pone, ꝙ post talem abiurationẽ beneficij, Papa mandat cap. quòd ad illud ipsũ recipiat: cõsensus cap. vel maioris partis interueniat. vñ ex hoc vult ille agere cõtra cap: quæritur vtrum possit? dicit Inno. quòd nõ propter iuramentũ nisi Papa expressè de iuramẽto retulisset. ar. s. de rescrip. constitutus ¶ Sed pone, ꝙ Papa de iuramẽto refert, quod tunc esset? dicit Inn. qđ si necessitas & vtilitas subesset, pos-

set,posset nedũ recipere,sed etiã cõtra capitulũ agere propter potestatem dispensantis.arg.d.c. constitutus.j.q.vij.c.requiritis.§ nũ rigor.& § necessitatis.&.c.seq.& .vij.q.j.scias.Sed quid si nũ subesset iusta cã dispẽsandi?dicit Inn.ꝙ tũc quãtũcũq; dispensaret Papa,nõ cõsuleret clerico,ꝙ ageret cõtra capitulũ Fa.quod no.j.de voto.c.non est in.ij.gl.Ber.& ibi per Hos. & Goff.& per Inn.& Io.An.de sta.mo.cũ admon.& p Io.ã. An.de preb.c.de multa.& per Host.s.de elec.dudũ Rocho. & ibi scripsi.Dicit aũt Goff.hoc tũc maximè verũ in impetratione ad partis dispẽsatæ postulationem obtẽta:secus fortè si motu proprio esset cõcessa.ar.j.de preb.si motu.&.c.si.lib. vj.Item caue,ꝙ verba iurati fuerũt ita effusa,ꝙ cõprehẽderũt istũ casum.Aut si cũ solũ ageretur de certa cã petẽdi,simpliciter promisit amplius nõ petere:restringã hãc gñalitatẽ ad causam expressam.ar.C.de trãsac.l.si de certa.&.ff.e.cũ Aquiliana.& de solu.l.si ex pluribus.Fa.no.Cy.C.de trãsac.l.sub prætex.etiã Gul.de Cun.ff.de pac.l.emptor.§ Lucius.& ff.si quis cau.l.sed & si.§ quæsitũ Facit bñ:quia talis renunciatio gñalis etiã facta super nõ petẽdo in futurũ,restringitur in dubiu ad cãs petẽdi hñtes iam de præterito vel pñti aliquod principiũ in re,vel in spe,prout hanc maximã posuit Bar.ff.de ver.obl. l.quũ Romę.in.vj.q.& in so.pe.opposi.ac.ff.de cõdi ob.cau. l.quod seruus.in.fi.per.d.l.quod seruus.cũ gl.sua.& .ff.de statulib.l.j.&.ij.&.ff.de euic.l.qui libertatem.§ j.ff.de libe.leg.l. post emancipatũ vbi videtur tex.& ibi de hoc per Bar.Facit ff.de transac.l.qui cũ tutoribus.§ j.secũdũ vnũ intellectũ.&.ff. de pac.l.tres fratres.¶ 2 † Si vis scire qualiter gñalis renũciatio noceat in singulis:vide etiã Cyn.C.de resti.vend.l.ij.in.vj.q.& in.d.l.sub prętextu.& Bar.in.d.l.si ex pluribus.& Gul.& gl. in.d.§ Lucius.& Ia.de but.in.d.l.si certa.¶ 3 † Præmissorũ occasione quæro:pone:similis est qõ Ber.de Bosqueto.quæ incip. *primo in data*.so.lvj.saluo,ꝙ ibi nõ loquitur de iura.A.cubicularius cuidã Card.gratiã obtinuit certę datę à dño nostro moderno de canonicatũ sub expectatiõe pręben.dignitatis personatus seu officij,ecclesiæ Cenoni.Postea.G.volẽs similẽ gratiã ab eodẽ dño nostro sub data tamẽ priori impetrare,timens tñ per dictũ Card.propter prȩfatũ eius familiarem,cui prædicabatur in data impediri:cõuenit cũ dicto familiari, & iuramẽto firmauit,ꝙ nec per se,nec per procu.acceptaret, vel acceptari faceret vigore gratiæ,sic sibi cõcedendæ beneficiũ aliud cadẽs sub gratia ipsi^9 A.ꝙ per ipsũ A.cõtingeret acceptari:nec acceptatiõe per ipsum, vel procu.suũ in cõtrariũ facta,vtcrẽ postea tacẽte ipso. A.ipse gratiã prędictã datæ prioris reportauit.post ista vacauit Archidiaco.dictę ecclesię Cenõ.sub vtraq; gratia cadẽs,ꝙ vterq; prædictorũ.j.mẽsem acceptauit,& sibi de eo prouideri fecit:sed.A.fuit diligẽter,& possessionẽ habuit.agit modo ipse.G.in data prior cõtra.d.A.posteriorẽ in data,modo prędicto:& petit dictũ Archidiaconatũ sibi adiudicari.Arc.vero excipit de prędicto iuramẽto quæritur vtrũ bñ excipiat?Et prima facie puto,ꝙ sic,per prædicta.Fa.quia iuramẽtũ,quod põt seruari sine interitu,periculo,seu dispẽdio salutis ipsius iurãtis, licet vergat in dispẽdiũ tẽporale ipsius,seruandũ est.j.de iureiur.c.cũ cõtingat.&.c.si vero.& .c.ti.c.licet.li.vj.& de pac.c.quis.e.lib.& quod no.Arch.post Tho.xxij.q.iiij.si aliquid.Modo prędictũ iuramẽtũ est huiusmodi:vt de se patet.Nec ob,ꝙ videt. in honeste exactũ,seu prestitũ,vel receptũ.promissio eñ facta ob turpẽ cau.ex parte recipientis tñ,oĩno debet esse inefficax.ar.ff.de cõdi.ob turp.cau.l.j.in fi.& .l.ij.in princ.& .l.si ob turpẽ.in princ.e.ti.¶ Sed nõ ob.quia dico,ꝙ cã propria quã receptũ exuit iura ex parte recipiẽtis,nõ videt fuisse inhonesta:quia cã fuit ne per prioris datę impetrationẽ præiudiciũ afferret.Hoc eñ honeste appetit quilicet,& sibi procurat,videlicet ꝙ ius suũ non lędat,sed sibi preseruetur illesum. Amica est eñ iuribus tali. intentio.de rescrip.c.quis.libr.vj. C.de emã.li.l.nec auus.& plusꝗ illius,qui in eius prȩiudiciũ impetrare vellet:qa prim^9 tractat de dãno vitãdo & secũdus de lucro captãdo.ar.C.de codi.l.fi.§ si quis verò.in fi.& de iure.delib.l.fi.§ licẽtia creditorib. nõ denegãda. quinimo.& si esset inhonesta,videretur simoniaca.vt.j.de pac.& per cõsequẽs ex parte vtriusq; turpis.& gratiã secũdi adnullaret.Gratiæ eñ simoniacæ nõ valent.j.q.iij.ca,que fiũt.& .q.j.ordinationes.Et ideo nõ cõpeteret actori ius agẽdi.Et in dubio melior esset cõditio possidentis:vt.d.l.si ob turpẽ.in fi.Et oĩno vide,& hic cõiunge quæ scripsi in simile qõe.j.de procur.c. fi.li.vj.vij.q.vbi collocaui.q. Ber.de bosqueto.iij.cõsilio & pro illa ista modifica & restringe.

¶ TERTIO oppo.ibi: *authoritate Apostolica.* qa sufficiebat ordinaria Solut.P.d.ꝙ iste obligauit se ad probandum vtrũq;,& mos ei gerẽdus fuit:vt.l.circa.in fi.ff.de proba.& .j. de proba.c.licet.& de resti.spol.c.j.vel secũdũ eũ tenor rescripti fuit talis, videlicet,ꝙ inuestiretur,si ad id accederet cõsensus maiores & saniores partis capituli.Simile de rescrip.ca.si pro te.li.vj.Quid dicẽdũ?certè puto ꝙ Imo casus accedentia fuit talis,ꝙ authoritate priorũ literarũ apostolicarũ de cõsensu maioris & sanioris partis capituli.nõ aũt authoritate capituli fuit receptio facta:ita ꝙ non fuit hic concursus duarũ potestatũ:vt dixi in vlt.sol.ij.opposi.¶ 4 † Posset quæri vñ dicitur stallũ?dicit Pet.ꝙ à stãdo:qa plus ibi stãdũ est,ꝗ sedẽdũ. Vel dic ꝙ iõ,qa plus ibi debet stare canoni.dũ dicunt diuina offi.ꝗ per ecclesiã vagari.j.de cele.missa c.dolen.circa principiũ versu.& si qñ.¶ Sup.gl.In gl.ij.ibi: *quod maior.* nõ admittit Io.An.illã distin.ꝙ vbi authoritas & zelus cõueniũt,numero præferãtur:præfert numer^9 de elec.dudũ.j.vbi hoc de scripsi *in gl.* vlt.in fi.Nã etiã si iuramẽtũ pstitũ.ca.obstitisset remitti potuisset a maiori pte capituli.de spõsal.pterea de iureiu.c.j.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Assumẽs habitũ probatio. in monasterio an vemat beneficijs priuãd^9.*
2. *Nomtms vem suam qualiter pro derelicto habere possit.*
3. *Monach^9 ad aliud monasteriũ transiens,an ad electionẽ prælati secũdi monasterij sit vocandus.*
4. *Episcopus an possit depositum restituere inuito patrono.*

¶ *CAP. III.*

EX transmissa. ¶ Casus.Qui renũciauit bñficio suo, illud recipere nõ põt.Io.And.vel dicit Abb. qui ad sui petitionẽ licentiatus transit ad aliã ecclesiã . ius perdit,quod habebat in pri.Expo.clericus secularis & canonicus ipsius ecclesiæ.Infirmitate. hoc nõ impedit votũ:nisi esset extra mẽtẽ.j. de regula.sicut tenor.Ho.¶ *Saluatoris*.sitũ ibi extra Oppidũ.¶ *Petiji*.verbaliter:quia dixit,ꝙ volebat apud sctũm Saluato.habitũ recipere.& posteà iuit,& accepit.Inno.*Gratia implendi*.i.vt staret in probatione eo aĩo,ꝙ sibi placeret religio,remaneret,& votum suũ faceret:nõ tamẽ fecit professionẽ:nec votũ emisit:vt j.sequit Inn.¶ *Votũ*.i.desideriũ, vel propositum:vel vt dicit gl.Ber.*Contulerat*.ipse Pe.rubeus.*Mutato*.Sic.j.c.literæ.*supra dicta*.s.securũ.*Si res ita se habet*.s.ꝙ bona recuperauit & recuperãdo bñficijs renũciauerit.Host.inuitos.lxiij.di.nullus inuitus.Nec à Ceparano populo.Inn.vel hominibus Ceparani.Et est modus loquẽdi vt vnus ponat pro oib^9.Gos.vñ dicit Ho. vulgariter dicit in Lõbard.hõ Mediolani:& cõitas & vniuersitas Mediolani:quia forsã iste cleri.erat de potẽti progenie illius loci,ita ꝙ populus loci cogebat capitulũ illius eccl.secu. & fauebat clericũ:sed in hoc resistẽdũ est populo.s.de elect. quisquis.& de cõstit.eccl.sanctæ Mar.¶ 1 † Primò no.secũdũ Inno.arg.ꝙ eo ipso,pro quis assumit habitum probationis in mon.renũciare intelligit prioribus bñficijs.de quo remittit ad no.sua.j.de regula.postulasti.Et iste posset esse vnus intellectus huius decre.sed diuinatorius esset:quia non apparet,ꝙ receperit habitũ professoris.Alius intellectus est,ꝙ per,oĩa de quibus in textu habuerit aĩum perpetuo vitã mutãdi . & ita per hoc vacauerũt bñficia priora.pro quo faceret.j.regula, bñficiũ.li.vj.Sed cõtra ambos intellect^9 facit literę finis:quia tali nõ permittet ad seculũ redire.Ideo cõtradicit Inn.alium intellectum huius literæ veriorem,videlicet ꝙ quia pro derelicto habuit primã eccle.quod patet ex eo:quia omnia bona

sua de ecclesia abstulit, presumitur habuisse animũ habendi etiã canonicatũ pro derelicto, per successionẽ habitus tacitè videlicet illa voluisse renunciare, secũdũ eum. Etiã secũdum hoc hic fuit solum tacita renũciatio quod placet. AEgidio & Bout. sed Hostien. dicit quòd Imo fuit hic renonciatio expressa: quia quando recuperauit bona sua, beneficium renunciauit expressè. ¶ Opponitur ergo contra prædictũ intellectum Inno. quia .j. tẽpus probationis beneficium cõferri nõ potest: vt .c. beneficium alleg. vide no. Io. An. in .c. beneficiũ. alleg. in prin. magnæ glo. vbi formatur cõtrarium & sol. secũdum Host. ꝙ hic fuit renũciatio expressa: quia sub titu. de renunciatione ponitur. sed nõ vrget: ꝙ cũ loquendo de tacita satis collocatio diuinat saluetur. Vel dic, ꝙ cõsensit &c. sed vtrũ ¶ Quid ergo dicendũ. Breuiter non video aliam solutionẽ nisi prędictam solutionem Inno. Nec obst. c. beneficiũ. quia non dicit Inno. ꝙ propter ingressum aut habitus susceptionẽ vacet beneficium de quo loquitur. c. beneficium. sed dicit ꝙ quia videtur ecclesiam priorem, & per consequens prius beneficium per receptionem restitutorũ pro derelicto habuisse, & ita illis ecclesiæ, & beneficio tacitè renunciasse. Habens enim pro derelicto, renunciat & perdit id quod habet pro derelicto vt. ff. pro derelicto. l. j. in prin. & l. ij. in fin. Et quòd per hoc, quòd subtraxit ecclesiæ bona, videatur eam pro derelicto habere, videtur textus. ff. pro derelicto. l. vbi substrahens alimenta ancillæ, videtur eam pro derelicta habere.

2 ¶ † Sed adhuc secundo opponitur, quòd licet in cæteris rebus prophanis, quib. sua authoritate possit rem suam pro derelicto habere: vt. ff. pro derelicto. per totum tamen in beneficijs ecclesiasticis secus: quia requiritur voluntas superioris renunciationem admittentis: vt. j. c. admonet. Saluo, ꝙ fallit in Papa pro eo ꝙ superiorem non habet. j. e. c. quoniã. li. vj. Dicunt quidam ꝙ contrarium loquitur in ecclesijs. Episco. immediatè subiectis. Et ideò non mirum, si ibi requiritur authoritas. Episcopi in dimittendo ibi: hic verò loquitur in canonicatu subiecto immediatè collegio & capiti ipsius collegij. Et ratio satis sufficit licentia collegij & capitis prędictorum, per no. in. c. admonet in gl. ij. circa princip. Modo hîc Abbas & capitulum consenserunt faciendo restitutionẽ, de qua in tex. Et de hac materia dicam in contrario, vbi aliter solui potest, ꝙ videlicet licet dimissio non teneat in pręiudicium dimissæ ecclesiæ & superioris, ad quem pertinet transeundi licentiam impartiri: tamen in pręiudicium dimittentis, & fauorẽ dimissæ ecclesiæ bene tenet: vt si velit à modo pœnitere, & redire non possit inuitis illis, quos spreuit. s. eo. ꝗto. in fi. de testa. & hic &. j. e. c. quod in dubijs.

¶ TERTIO opponitur, quia videretur compellẽdus ad aliam religionem intrandum: vt. j. de regul. c. cõsulti. &. c. statuimus. Soluit Inn. ꝙ hoc verũ foret, si appareret, ꝙ fuisset professus, vel ꝙ voluisset seculo renũciare: sed hoc & hîc nõ apparet.

¶ QVARTO opponitur ibi: *restitui*. de. c. nulli. &. c. sunt qui operes. vt in vlti. gl. Ber. Inn. ponit. iij. so. quas ponit Ber. prima so. Ber. ꝙ iure post est secũda sol. Inn. d. ꝙ fortè debuit de iure post. Allegat. xvj. q. vij. c. de lapsis. ¶ Secunda sol. Ber. est prima sol. Inno. qui dicit, ꝙ licet nõ posset repetere eccle. potuit restituere. ¶ Tertia verò sol. Ber. est tertia solutio Inno. qui dicit ꝙ res istæ erant datæ sub conditione, vel ea intẽtione, vt eo inde recedente, sibi redderetur & conueniunt in concord. Si quæris autem qualiter clericus ab ecclesia sequestrat° bona sua recuperare debeat, vñ Host. & Hẽri. j. de cler. coniuga. quod & ibi dicã. ¶ † Inducitur hoc decre. ad duas q̃ões. Primo ad hoc pone monach° vnus mõasterij trãsijt ad aliud mona. religionis strictioris, & vacat mon. pri. agiturq; de electione illius. j. tẽpus probationis isti° trãseũtis: quæritur an iste ad huiusmodi electionẽ sit vocãdus. Dicit Abb. ꝙ nõ si trãsijt cũ licẽtia, vt hic alias bñ: quia põt reuerti. de regu. statuimus. de ęta. & qual. intelleximus. Sed dic de hoc vt plenè no. Io. An. in. c. bñ cũ. alleg. gl. sed nũquid canonicus & per

4 Ar. hu. in gl. no. verbũ. vers. nũquid ergo. ¶ † Secũdò induci tur ad aliã quẽ de deposito, an possit eũ restituere Episc. inuito patrono, de quo no. hîc, per Go. & Host. &. j. de Iudæis. c. cõsuluit: per Ho. & per alios. j. c. post trãslationẽ. & per Arc. vij. q. j. eos &. xvj. q. decernimus. &. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosor. & de elec. quis. li. vj. Hẽr. verò circa hoc sic distinguit hic: quia aut iste depositus appellauit. j. x. dies ab ista depositione: & tũc põt nedũ Papã sed etiã per Epm restitui, etiã inuito patro. Et hoc tenet Bar. bri. in q̃one dñicali, quæ incipit sacerdos aliquis fuit. &c. Et est ratio: quia pẽdẽ. appel. legiti. interposita, integer est status eius: vt. ff. de iniusto rup. & ir. te. l. si quis exhęredato filio. §. hij aũt. &. ff. nil. no. pẽ appe. l. vna §. integ. Fa. pro cõtra. licẽtia & no. ff. de his, qui no. insa. l. furti. in prin. & pręsertim ibi no. per But. in noua lectu. At non appellauit, vel appel. sed friuolè. Aut si appel & trãsiuerũt. x. dies: & tũc si patro. est laicus, & queritur de restitutiõe Papali, & sciebat Papa pręsentationẽ ad laicũ pertinere. & hoc nõ obst. restituãt. & tunc valet, & patro. pręiudicat. Nã Papa in hoc iure põt laico pręiudicare, si vult: vt no. Host. de iure pa. c. cũ dilectus. ratio. e. ti. q̃m. in prin. secus tñ, si ignorabat &c. propter no. per Ho. in. d. c. cũ dilectus. vbi no. ꝙ Papa nõ intẽdit patrono laico in dubio pręiudicare in hoc iure: ne tales retrahãtur per hoc à fundationib. ecclesiarũ. Et etiã not. Ioan. mona. & Io. An. de preb. c. ij. li. vj. ꝙ etiã procedit opi. Arch. posita in. c. ꝗuis. alleg. Sed si de Episcopali restitutiõe quæramus, dic ꝙ non valet absq; cõsensu patroni. Sic procedit opinio Goff. posita hîc &. d. c. cũ dilectus. ar. xvj. q. vij. decernim°. Si verò patron° cleri. est: tũc si ab inferiore à principe fiat requiritur cõsensus patroni. de offi. Arch. ad hæc. in fi. secũdũ Gof. hic, & Host. j. de Iudęis. c. cõsuluit. Secus, si fieret à principe: quia tũc nõ requireretur. ar. xv. q. vij. c. nos sanctorũ. & c. Iuratos. s. de elec. quia dilig. ij. q. iij. notãdũ in fi. C. de sent. pas. l. j. &. fi. secũd si Host. hîc. & idẽ dicit Henri. hic de legato de latere. ar. d. c. cũ dilectus. &. j. de offic. leg. dilectus. Quid dicẽdũ? certè quod dictũ est de restitutiõe Papali, satis placet sed quod dictũ est de Epali, habet dubiũ. & videtur procedere solũ in restitutione, quę fieret per modũ iustitię, ex edicto de minoribus aut alio spãli, vel ex illo gñali, si qua mihi iusta cã videbitur. aut ratione iniquitatis, vel nullitatis, casu quo esset Iudex: quia tũc interueniret Iudex solũ, vt minister iuraret executor iustitię. & hoc videlicet posset solũ vsq; ad quadrien. ff. de mino. in causæ. ij. §. fi. & per totum ex qui. cau. ma. l. j. j. de re iudi. cũ Bertoldus. & de in integ. restit. c. pe. de postu. l. j. §. de qua. in fi. C. qui & apud ꝗ. l. fi. & no. Ber. & Ho. j. de cleri. exc. mi. c. clerici. in fi. Saluo ꝙ pñonus in tali Iudic. esset vocãdus: vt si iustã causam cõtradicendi haberet audiretur. ff. de adop. l. nã ita Diuus. de re iudic. de quo. C. si minor. ab hęre. authẽ. si omnis. ff. de minor. l. in causæ. j. § cã cognita. j. de ma. inter. iiij. licet casu, quo nõ haberet cãm probabilẽ, cõtradicẽdi, adiri non deberet. facit. ff. de nat. resti. l. ij. in fi. & l. pe. & fi. & quod no. Inn. j. de iure pa. si verò. Sed de restitu. quæ inueteretur mere gratię, secus credo: quia illa nõ spectat de iure, nisi ad Principẽ, vel senatũ: vt. §. de qua. allegato. j. rñso. facit. ff. de q̃onibus. l. j. in fi. cũ cõcor. &. C. de pœnis. l pœnã. Facit no. Inn. j. de Iud. cũ te. Facit. c. cõsuluit. alleg. & no. j. de his, quę fi. à pręla. cũ Apostolica. & quod no. s. de cõsti. cũ accessissent, in fi. & de elec. innotuit. in fi. Et huic sñię bñ cõcordat opi. Host. Hic no. vide. d. Par. qui ad literã cõcordat huic sñię in. d. c. ꝗuis. ¶ Supple glo. in gl. j. ibi: *non regularis*. sicut dici à clericis illius ecclesię Laur. & istud vulgare apulorũ cathalogorũ & Hispanorũ. ¶ In gl. vlt. ibi: *quecunq;*. &. ij. q. vij. lator. Et ibi: *sine*. vñ dicebat Go. ꝙ fuerũt cõsueta auferri. Sed qualiter, an de iure, vel de gratia, aut de facto: nõ est curãdũ: quia idẽ ius semper. & hoc solũ supponit. Et nõ disponit tex. noster. *Et in fi.* vel fuerũt donata cã mor. vñ potuit pœnitere. ff. de dona. cau. mor. l. mortis causa. Sed dubitarẽ de casu isto, sed non insisto.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Clericus an per assecutionem secundi beneficij perdat primum.*
3 *Prel. ad secũdã eccle. trãseũtes qualiter benefi. cõferat episc. & nu. 3.*
4 *Admissiones beneficiorum ad Episcoporum qualiter pertineant.*

5 *Personæ appellatio, de qua hîc, quos contineat.*
6 *Dimittendi verbum, & dimittendi, qualiter accipiatur?*

¶ CAP. IIII.

ADmonet. ¶ Casus. Beneficiatus sine licentia Prælati sui, beneficio renũtiari nõ potest. Primò ponit ꝓhibitionẽ. Secũdò præcipit puniri trãsgressionem ibi. quod si quis.

¶ PRIMO opponitur de.c.beneficiũ.ĩ.de regu.lib.vj.& in.c.licet.sol.ibi speciale in religionis ingressu, vt hîc in.ij. glo.Ber.& per Inn.hîc in princ.iij.glos.& multò magis idẽ in promotione ad Epatum: quia ibi cõis vtilitatis in religione priuatæ sed præsumptio ambitionis resistit: vt no.lxiij.di. literas.in [illegible].

¶ SECVNDO aliter opponitur de.d.c.beneficiũ, ꝙ de cõsensu ingressi cũ ꝓtestatione & e.de obtẽto per eũ beneficium, si prouisio, aut electio, vel prouisio facta, & ꝙ post.ĩ.annum ꝓbationis exeat de mona.ibi nullus fauor religionis: & tñ cõcludit casus huius decre. quia totũ hîc licet, vt patet ex lectis & notatis in.d.c.beneficiũ. So.si eo proposito hæc facta fuerũt, fraus est quę ordinario obesse nõ debet.ĩ.eo.si te. lib.vj. Remittit Io. An.ad ea, quę ipse scripsit de his quæ si à ma.par.ca.ex ore.super ver.cõfirmamus. ¶ Io. And.facit quo ad differentiã inter beneficium collatiuũ & electiuũ: qđ nõ facio: quia in collatiuo, sicut in electiuo possunt diuidi resignatio & collatio [illegible] vt vna ad vnũ & alia ad alium pertineat. Fateor tñ ꝙ casu quo ad eundem pertinerent, nulla esset fraus. ¶ Sed nũquid in dubio præsumit fraudandi animus? videtur ꝙ nõ, per illud not. Accursi.ff.de damn.infe.l.fluminũ.§.fi.in glo.nisi animo, quod puto verius. Nisi aliquę alię præsuppositiões coadiuuẽt: quia per præsumptiones ꝓbat dolus C.de rescin.ven.l.dolus.& C.de dolo.l.dolum. Ratio huius quia nõ est verisimile, ꝙ quis fraudẽ cõmittat, vt suũ perdat. ĩ.eo super hoc. Nec obst.c.si ꝓ te.quia ille, qui renũtiauit tenuem, habuit pinguẽ.hîc secus.

¶ TERTIO opponitur quia per assecutionẽ pacificam perdit quis primũ beneficiũ incõpatibile absq; huiusmodi renũtiatione, vel renuntiationis admissione: siue sit assecutio canonica.ĩ.de præbẽ.c.de multa.siue sit minus canonica.eo. tit.cũ qui.lib.vj.Io.vij.q.j.c.placuit.i.xxj.q.ij.c.j.& Vin. & Tancr.hîc dicunt, ꝙ si clericus transit de vna ecclesia ad aliã eiusdẽ dioecesis sufficit tacitus consensus sui Epi: sed si alterius requirit expressus. Sed quid ad propositũ: cũ supponat oppositio, ꝙ nõ requiratur cõsensus tacit⁹, vel expressus? Soluit Inn.ad finẽ suę vlti.glo.dicit, ꝙ assequutus est scđam ecclesiã de licentia sui prelati: & tũc vacat ipso iure. Prima vt in.c.de multa. Aut sine licentia: & tũc quæris, an sit priuatus quantũ ad hoc, ꝙ alteri liberè cõferri possit per Prelatũ, si ad eũ pertineat, aut per aliũ de licentia eius. Et tunc dic, ꝙ sic, aut in contrario. Aut quãtũ ad hoc, ꝙ Prelatus nõ possit eũ retinere in primo ecclesia: & tunc dic, ꝙ non, vt hîc. ¶ Sed cõtra istã sol. oppo.Inno.§.pen.eiusd.c.vbi dicitur scđm Inn.ꝙ ex quo recepit scđam ecclesiã, nõ facit fruct⁹ suos de ecclesia prima. Et ita ipso iure vacat. Sed hoc intelligit Inno.qñ trãsiuit de licentia primi Prelati: quia tũc sibi nil retinuit in ecclesia prima.

¶ Vel dic, vt.s.ꝙ etiã si sine licentia primi, trãsit, priuatur fructibus primę sicut ecclesia prima. quantũ ad se licet non quãtum ad Prælatũ primę: vt dixi. Et ideò fructus non facit vlterius suos, scđm eũ.ĩ.dicam.

1 ¶ His ita præmissis quæritur primo: certè ista decret.loquitur in personatibus scđm Inn.ĩ.videbimus. Pone ergo, obtinẽs in ista dioecesi, poteritne sine licentia Auinioñ. Epi electioni consentire? Dicit Inno.in sua glo.ij.ꝙ põt consentire tali electioni potius quã trãslationi quodcq; eligeñ.non peccant quia nõ est prohibitũ: vt.s.de elect.cũ inter canonicos. Sed tñ videt sentire idẽ Inno.añ fi.suę vlti.glo.ꝙ vt possit effectualiter trãsire de prima ecclesia ad scđam, ad quã est electus, habet requirere licentiã à primo Prælato: vt hîc, & lxj.dist. & lxij.di.per totũ. ¶ Plus dicit Inn.ꝙ Prælatus scđæ ad hoc potest sibi terminũ præfigere: ꝙ si non fecerit.ĩ.terminum, Prælatus secũdæ illã poterit alteri cõferre: vt.ĩ.de cleri.nõ resi.c.quia nõnulli.& c.relatum.& allegat not.sua.s.de ele.c.cũ in cunctis. ¶ Sed pone, ꝙ antequã Prelatus primę licentiet & absoluat sic electũ à prima: Prælatus scđæ illi sic electo canonicè vt superior cõferet: quærit an valeat hmõi collatio? Dicit Inn. ꝙ non, licet teneat electio de eo ad illã ecclesiã facta.ar.lxxij. di per totũ. Ibi enĩ dicit, ꝙ irrita erit talis ordinatio secus tñ esset scđm eum: si talia beneficia essent, quæ simul bene teneri possent: de quo not.per eum.ĩ.de cler.nõ resi.c.fi. Ista opinio, ꝙ collatio prædicta facta alieno clerico nõ valeat nimis fortis est, & valde mirabile foret: si habilis in via electionis, inhabilis foret in collatione: cũ tamen reperiã totũ contrariũ s.de elect.dudum.j.cũ his, quę ibi scripsi in.vj.oppositione. ideò aliter dicam infrà.

2 ¶ †SECVNDO quæritur. Pone vnus Prælatus trãsit de vna ecclesia ad aliã: nunquid licitum est statim Epo, vel alij prelato ad quẽ ꝑtinet collatio pria alteri cõferre? dicit Inn. ꝙ sic, de quo tex.habes in.d.c.de multa.§.is quoq;.& c. licet Epo.ĩ.de ꝓben.lib.vj. ¶ Sed pone, ꝙ ad aliũ, q̃ ad Epm pertinet collatio, vel electio in prima ecclesia, à qua ille sic transiuit: nunquid põt Eps illi ad quem pertinet electio, vel collatio, mandare, ꝙ eligat, vel cõfirmet? dicit. Inn.ꝙ sic. Dicit Inno. ꝙ licitũ est Epo: vel alij Prelato, ad quem pertinet prima electio, primo iure & etiã ad istitutionẽ & alia spiritualia, ipsum Prelatũ qui trãsiuit, reuocare ad primã ecclesiam, vel potius nõ licentiare eũ, sed retinere in prima ecclesia, cui præiudicat suus transitus.ĩ.e.c. quid in dubijs.

3 ¶ †TERTIO quæritur, & pone, ꝙ in eccle.prima à qua ille trãsiuit: vt.s.ꝓxi.electio, vel præsentatio pertinet ad vnũ Prelatum: puta ad inferiorẽ: institutio verò ad Epm: nunquid poterit præsentator vel elector statim præsentare, vel eligere? dicit Inn.ꝙ nõ: sed in primis debet requirere Epm.ad quẽ pertinet institutio, an ratum habeat transitũ illius: & si respõdeat de ratũ habere, securè eligat. Alioquin differat: quia nũquã dicit elector esse in mora, quãdiu alius Prælatus nõ habet eccle.pro vacãte. verũ si legitimè requisitus nõ rñdeat, extũc.ĩ.vj.menses fiat electio: vt.s.de elect.c.fi.&.s. de suppl. negli.Præla.c.j. Quod intellige, si requisitio nõ fuit morosa: vt.d.c.fi. Fatetur tñ Inno. alios dicere, & fortè nõ malè: ꝙ si prælatus ad quẽ pertinet ecclesia in spiritualibus: per.vj.menses non faciat illum qui sic transiuit redire ad primam ecclesiam: vel si hoc ipsum nõ incipiat prosequi.ĩ.sex mẽses, vt pote procedendo cõtra eũ, si põt de iure: aut si nõ potest, coram superiore petendo, ꝙ cõpellatur redire, ꝙ tũc elector potest alium eligere circa finẽ. vj.mensium, quia tacitè videt ratificare trãsitum eius. Sed dic, ꝙ imò expectare debet lapsum totũ vj.mensiũ: vt.d.c.de multa.vers.& si vltra. Plus, ꝙ si ad istũ prelatũ, ad quẽ pertinet ecclesia in spiritualibus, pertineat electio: ꝙ nisi.ĩ.vj.menses eligat vel cõtra sic trãseuntẽ ꝓcedat ꝙ ad proximũ superiorẽ deuoluit potestas eligendi: quia ex quo nõ põt dispẽsare expressè, ꝙ teneat vtrãq; ecclesiã: nec tacitè põt impedire: quin potestas eligẽdi ad eũ transeat, ad quẽ de iure pertinet.ar.e.de multa. ¶ Quid dicendũ? Dicit Inn. ꝙ si prædicta de iure scripto vera sint, tales tñ quotidie sine licẽtia eligunt, & electiõi de se factæ nõsentiũt, & se trãsferũt ac recipiuntur. Et ex quo sic trãslati & recepti sunt ad prælaturam, siue rectoriã ecclesię cũ cura: priora bñficia quæ habebant similia ipso iure intelligũtur vacare, quę plerunq; de facto retinent. ¶ Verũ dicit ipse Hosti.ꝙ oĩbus his põt nõ improbabiliter respõderi, ꝙ multa per patientiã tollerant.&.ĩ. de præben.cũ iamdudũ.in fi. Remittit ad not.in.d.c.de multa.vbi super verbo priuatus, subaudi.s.quo ad se: nõ quantũ ad prælatũ suum, si sine licẽtia trãsit: vt.vij.q.j.non oportet. & si qui verò.scđm Hosti, Idem Goff.s.de consue.cũ venerabi.& Io.xxj.q.ij.c.si quis iam trãslatus. ¶ Verũ cũ cõsuetudo, quę est optima legũ interpres.s.de cõsue.cum dilecto.& derogat iuri scripto.eo.tit.cũ tantò. obseruat contrarium à

tempore de cuius initio nõ est memoria, inconcussẽ. & præsertim à tẽpore quo scripsit Hosti. non video qualiter à modo id in dubium reuocet maximè: cũ per hoc non esset, nisi animas periculis innodare, & longioribus ecclesiarũ vacationibus viã aperire. Præterea, cũ hic loquamur de renũtiatione aut simplici dimissione authoritate propria factis: ibi verò de trãslatione & dimissione: imò potius priuatione iuris authoritate inuitis. & sic illud cõciliũ gñale, cuius verba maioris authoritatis existũt, tenebo vtrũq; in terminis suis. Propterea hoc probo, per § is quoq;. in. d. c. de multa. supposito casu possibili, q̃ ad Epm institutio & destitutio & renũtiationis receptio & ad Abbatẽ collatio pertinerẽt. Si eñ Epi licentia esset necessaria colla. nõ pertineret liberè ad Abbatẽ arg. noto. in. d. c. licet Eps. per Io. in Nouel. super verb. liberè contra pdictũ § is quoq;. Fateor tñ, q̃ si ex iudicijs de fraude contra ordinariũ cõmissa pateret casus, deberet talis translatio & ordinario succurri. arg. ff. de dolo. l. j.

4 ¶ † QVARTO quęritur vtrũ de iure quorũcũq; beneficiorũ renuntiationũ admissiones ad solũ Epm salua tñ se. Apostol. & legatorũ eius authoritate pertineãt? glos. Ber. ij. circa princ. videt velle, q̃ consensus prælatorũ inferiorũ in suis ecclesijs &c. requirit. Et pro hoc videt facere iste text. qa dicit ad *ordinationem tuam pertinen*. Canonicus eñ collegiatarum ecclesiarũ habentiũ capita collegiorũ pro prælatis videt pertinere ad ordinationẽ platorũ hmõi simpliciter, & nõ ad ordinationẽ Epi: nisi quo ad quędã. ar. š. c. proxi. vbi videt text. de hoc bene intellectus: vbi de hoc aliqd scripsi in. ij. oppositione. Hosti. & H. j. de proba. c. significatũ videt dicere q̃ ad missiones renũtiationũ oĩm bñficiorũ constitutorũ in diœcesi spectare ad Epm: nec debebãt fieri in manu inferiorũ plati sine licẽtia eius: vt hic: nisi essent bñficia simplicia quę quo ad oĩa tẽporalia ad pręlatũ, seu cõuentũ aliquẽ pertinerent: quia tũc posset talibus renũtiari in manibus talis prælati, vel conuentus, vel nisi cõsuetudo pręscripta aut priuilegiũ speciale haberent, qd in manibus inferioris plati fieri posset: quia tũc bñ posset hoc fieri. ar. j. de exces. pręla. accedentib⁹. Facit qđ notauit Inn. hic in gl. j. exponens illud verb. ad ordinationẽ tuam. i. ad te leg. diœcesana ptinẽ. ar. notatorũ. j. de offi. or. cũ dilectus. ¶ Breuiter mihi videt sic distinguendũ: quia loquẽdo in secularibus, si quæritur de licẽtia beneficiũ dimittẽdi de qua hic loquimur, seu de admissione dimissionis, seu renũtiationis beneficij, per q̃ licẽtiã, vel admissionem soluit bñficiatus à ligamine obligationis: qa tenebat ipsi bñficio. & tũc dico q̃ solus superior habens quo ad hoc ligandi & soluẽdi ptãtem à iure videlicet Eps, de iure cõi põt licentiam vel admiss. hmõi cõcedere. sic intelligo. l. legatus. ff. de offi. psi. Ipse eñ solus habet de iure deponere, instituere, & destituere. j. de offi. or. cõquerẽte. & solus cõferre. Sup quo vide ea q̃ scripsi. š. de elec. cũ ecclesia vul. in. iij. q. & super. v. opposi. igit̃ solus habet hãc licentiã cõcedere: qa qui põt inuitũ destituere, & voluntariũ: vt no. Inno. pro regula. j. eo. qd in dubijs. in fin. ij. glo. Et hoc intelligo etiã si ecclesiæ spectant ad inferiores pleno iure: dũmodo bñficiati in eis sint perpetui: put esse debent. & maxiẽ si curã recipiant ab Epo, per lecta. & not. j. de prębẽ. c. de monachis. & cap. mo. c. j. & eod. tit. c. vno. lib. vj. de vicarijs aũt tpalibus nõ curo hic loquĩ: qa illi nõ sunt bñficiati. ar. lv. di. pcepta. lxx. di. c. sactorũ. & notatorũ. j. de fil. pšby. veniẽs. De iure verò spãli, fateor aliud posse dici. & in hoc sto cũ eis. lũge q̃ dicã. j. eo. qd in dubijs in. v. q. cũ remissionib. quas ibi dedi. Si aũt quęrimus de solo cõsensu, q propter pjudiciũ, qui posset afferri ex hmõi dimissione alicui. an ille ab eo requirit? dico. q̃ illorũ tũc requirit cõsensus, qb⁹ renũtiatio hmõi posset pjudicare: vt no. Inn. j. eo. qd in dubijs. & hoc mõ procedũt hic not. p Ber. in gl. ij. in prin. & inge quæ scripsi in. d. c. qd in dubijs. in. iij. iiij. & v. q̃. Sed dico, q̃ cõsensus nõ est quo ad hoc sufficiẽs, nisi interueniat dissolutio ligãtis p licẽtiã vel admissionẽ hñtes super hoc ptãtẽ sicut videmus in permutatione vt patet ex no. j. de re. permu. c. licet. li. vj. in gl. Io. an. qd si nõ spectãt. Quid tñ si Eps illis quorũ interest, nõ vocatis, aut cõtradicẽtibus recipit renũtiationẽ fortè valet. Et ita seruatur. arg. not. Inno. de consue. cũ cõsuetudinis. & eorũ quę legũ. & not. s. de elec. qđ sicut. Licet fortè agẽtibus illis de cõtemptu reuocari posset. ar. d. c. qd sicut. An verò vtatur Eps licẽtia, cõsensu, ue, ad admissionẽ, refer. ar. j. de ver. sig. c. in his. ¶ De regularibus verò beneficiatis ppetuis vt sunt electiui cõuentũ hñtes, vel habẽtes plebẽ & curã, idẽ puto qđ in secularibus. arg. eorũ quæ leg. & not. per Inn. Host. Abb. Io. an. & Henr. in dist. fi. j. de sta. mo. c. ij. § priores. In alijs verò puto sufficere licentiã Abbatis, seu alterius superioris in cuius manibus votũ obedientię emiserit: quia ligamẽ totũ per votũ prædictum obediẽtię tranlatũ est in manu & posse huius. i. superioris cũ cõsistat in velle & nolle. ar. eorũ, quæ no. per prædictos. in. d. § priores. Fa. eo. ut. c. cũ ad monast. § tales & quæ not. per alios. j. š cle. de supp. ne. pręla. quia regularis. & per glo. ordi. de sta. mo. ne in agro. § ad hoc. super verb. ad claustrũ in cle.

5 ¶ † QVINTO quæritur, ibi: *personis*. qualiter accipit? dic q̃ latè vt cõpręhendat non solũ clericos, sed etiam laicos, per quos possunt regi xenodochia, quæ tñ sunt sub dispositione Eporũ. j. de reli. do. de xenodochijs. Primũ probat. xviij. q. ij. quidam monachorũ. lũge lect. & not. in cle. quia cõtingit de relig. do. ¶ Inducit Hosti. q̃ verbũ indefinictũ pro oĩbus supponit. j. de cohabi. cler. & mu. c. ij. iij. iiij. & c. in autẽ. & hoc extendit extra materiã non insisto: & expone secdm eũ. ¶ *Distractior*. quia pœna excõicationis, ex qua poterit, si

6 vellet, canonẽ petere. j. de instit. c. iij. de loca. c. vlta. ¶ † Sed qualiter ista verba detinere & dimittere, intelligant dicit detinere quãdo intrauit pp propria authoritate sine licentia Epi. Et dimittere qñ canonicè intrauit p cõstitutionẽ Epi. ne cõtradicat litera superior, secundum Boat.

¶ SEXTO ibi: *consulto*. quæritũ vtrũ sufficit cõsulere? dic q̃ nõ, sed oportet: q̃ cõsensum obtineãt: nisi cũ volũt religionẽ intrare: vt. d. c. licet. Host. qui exponit vltionẽ. i. excõicationẽ Pet. intelligit de arbi. pœna. de hoc hic in. ij. glo. Ber. ¶ Supple gloss. In glo. ij. ibi. *dictorum prælatorum*, Ad hoc facit litera, *ad ordinationẽ suam*. Et idẽ not. in. d. c. Eps. de loca. vbi etiã no. an cleric⁹ nolẽs trãsire de minore ad maiorẽ, ab Epo cogi possit. Remittit Io. an. ad not. sua. j. e. qd in dubijs & in cle. e. ti. c. vno. i gl. scilicet. ibi: *vel etiã curo*. qđã voluerũt distinguere inter platũ & curatũ in qbus põt notari vinculũ. xxj. q. ij. c. sicut & canonicũ, vel aliũ clericũ: de quo prolixè no. hic Host. qd nõ curo. per decr. si Abbatẽ. de elec. lib. vj. Alle. Io. And. not. sua de postu. c. fi. vers. de hoc scripsi. Per quę patet consequentiã nõ tenere. Iste nõ põt trãsire sine licẽtia alteri⁹: ergo debet postulari spãle igit̃ fit in Epo, vt ibi patet. Et ibi: *concedat*. Vin. in antiquo apparatu: sed in apparatu huius cõpillationis dicit hic cõtrariũ. Et ibi: *hoc non dicimus*. Item Ioã. lxj. dist. c. Osius § sed aliud. Et de hoc. š. de postu. c. j. & fi. Et ibi: *per superiorem*. Nomine superioris ĩtellige Papã cũ nullus alius rem vnius possit dare alteri, vt. de offi. dele. c. dilect⁹. de relig. do. c. cõstitutus. Abb. dicit q̃ aliud est licentiã dare, & aliud est cõpellere. dixit in decre. nullus. Io. An.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Quæstiones, quænam tractantur ex litera huius capitis, super hoc, & quot. Et earũ ibidẽ multis pag. disceptatio varia ac perelegans.*

2 *Metum, vim, vel dolũ, qui probat, quod oculus vidit probare dicitur.*

3 *Actoris & rei probationes super exceptionib. & replicationib. propositæ an sint simul admittẽdæ, an vtri⁹ prius admittẽdæ? nu. 5.*

4 *Replicationis oppositio cum probationis oblatione, num exceptionem excludat?*

6 *Decretalis, hæc, super hoc. an locũ habeat siue agatur petitorio, siue agatur possessorio? Et in quo possessorio locum habere dicatur? numero. 14.*

7 *Quæstio de puella rapta, ex abbate. & alia de scholari beneficio metu renuntiante,*

8 *Exceptio. Tu post spoliationem renuntiasti, non iuri tuo, sed petitioni restitutionis per pactum: si possessorio agatur. an sit efficax? & quid si non*

si non ita excipiatur, sed de simonia, aut alio pacto priuationē aut nullitatem tituli inducente?

9 *Restitutionem petenti beneficij, in possessorio, si obiecta fuerit iurata resignatio, & spoliū praecedens: si non est admittēda exceptio causam resignationis incertam non habens, quid iuris, si actione, quod met. vel de dolo agatur?*

10 *Reus an possit de renuntiatione spoliū sequenti, vt de praecedenti excipere possit?*

11 *Rei probatiões in possessorio, cur nō admittātur, in petitorio verò sic?*

12 *Spoliatus primum, ac deinde renuncians, si tertio de nouo possidere incipiat, an restitutionem petere queat?*

13 *Exceptio quae in renuntiatione, an in donatione quoq; locum habeat?*

15 *Excipienti, quod quid authoritate Episcopi fuerit, si replicet agens quod Episcopus dolo vel metu ad id faciendum, puta renuntiandū ipsum induxerit: quid iuris erit?*

16 *Beneficium ecclesiasticum, quid propriè dicatur? Et quot modis tale dignoscatur? nu. seq.*

18 *Beneficium vt ecclesiasticum dicatur, an sufficiat Episcopi authoritas tacita?*

19 *Iuris spiritualis creatio, ad quem spectet?*

20 *Beneficij ecclesiastici definitio. & sub hac elegans ad eius definitionis elucidationem quaestio.*

21 *Gratia expectatiua, an ob taciturnitatē subreptitia reputari debeat?*

22 *Beneficium, qualiter in titulum dari & haberi dicatur?*

23 *Titulus an sit beneficium ecclesiasticum?*

24 *Reseruatio, num in portionibus praebendae canonici demortui, inter superstites diuidendis, locum habeat?*

25 *Reseruatio per Principem facta, cū decreto irritante, an hominis, consuetudinis, statuti & huiusmodi dispositionem tollat?*

26 *Vacandi verbum, quibus competat?*

27 *Verba, quibus in prophanis, & in ecclesiasticis & spiritualibus vtendum sit?*

28 *Consensus tacitus in his quae odiosa valde sunt, & nimis contra ius, & quae in graue partis praeiudicium tendunt, quaeq; sine magna & insigni causa fieri nō debent, non inducit ex dispositione consequentis, antecedentis dispositionem.*

29 *Abiuratio in beneficialibus, quid efficiat?*

30 *Renuntiatio beneficij metu facta, an nulla sit ipso iure? Et quid de simoniace facta? nu. seq.*

¶ CAP. V.

SVper hoc quod. ¶ Casus. Contra petentē beneficium admittitē spontaneę abiurationis exceptio etiā causa nō adiecta: contra quā exceptionē replicare pōt actor, q̄ non spōte renūtiauit. Et qui melius probauerit, obtinebit. Scda ibi: *sic tne.* Lectura summę placuit Cōpo. Host. & Io. An. & est lectura Ber. & placet satis mihi scdm moderatiōes quas. j̄. dabo. ¶ Expone literā. *Sciscitaris*. i. quaeris. s̄. de rescr. scicitat⁹ Pet. & Abb. *Abiurationis*. à reo. Inn. *Abiurationis*. i. exceptiōis iuratę. *Sine causa*. dupliciter intelligiē. Priò vt dicit gl. an sit exprimēda cā renūtiationis in exceptione. Scdò an sit necesse tcām renūtiationis à testibus inquiri. Et huic directius rn̄det text. Sed Inn. exponit cognitione. i. anq̄ cognoscat de spoliatione. Vel melius: vt Ber. hoc est nisi adijciat iustā cām, qua cognoscat. sed accipio ꝓpriè: vt. j̄. dicā. *Et an*. scda qō. *Actoris*. spoliati petētis restitutionē: vt. ff. de pac. l. si vnus. §. pacta Inn. Supple replicātis, q̄ spōte &c. Et dic, q̄ bn̄ recipiet ipius ꝓbatio, si de hoc replicat. Io. an. *Quòd nulla hoc*. Rn̄det primę q̄ōni. Inn. *Verisimile*. quia nō p̄sumiē qs iactare pecunias suas ff. de proba. l. cū de indebito. in fi. & de inoff. test. l. j. in fi. *Supernacuā*. Imò cautū & necessariū Hosti. Plus placuisset cautum & vtile. Io. An. sed vtrūq; credo posse ꝓcedere suo casu *Inquiri*. à spoliatore reo, qui fortè dicet causas, de q̄bus in. xij. gl. Ber. in prin. scdm Inn. qui dicit q̄ hmōi cāis ꝓpositis sup eis audiēdę sunt probationes rei. Sed cōtra. j̄. de re. spol. c. j. & c. solicitè. Sol. ibi qō erat de spoliato resignāte hîc secus. j̄. dicā. Inn. Vel dic inquiri à testibus. q̄ sup resignatiōe deponūt Etiā patet, q̄ nō est de necessitate, q̄ renūtiatio fiat in scriptis de hoc. vij. q. ij. c. qualiter. glo. ij. Io. an. Tu dic vtrūq; s. inquiri à reo, & à testibus: vt. j̄. dicā. *Quam*. s. resignationis causam. Inno. Vel. i. resignationem. j̄. dicā. *Nec vi, nec metu*. Supple illatus à priuata psona in officio nō cōstituta. Pe. Et hęc veniūt in omni cognitione & inq̄sitione à testib⁹ perinde fienda: nō in formatione articulorum, super quibus testes sunt examinandi quia talis articulus negatiu⁹ nō est probabilis: nisi q̄ testis dicere posset se nō esse consiū &c. C. de his, q̄ ad eccle. cō fu. l. fi. Vel nisi eo ipso, q̄ nō ꝓbaret cōtrariū. l. si quis seruis. nisi esset bene coarctatus, per not. Io. An. s̄. de elect. bonae. j. *Oppressione*. illata à cōstituto in officio. Pet. *Extortam*. s. resignationē. *Inuenerit*. per dictū excipientis. Inn. Imò per dictā causae cognitionē: vt. j̄. dicā. *Iuramentū*. illatū extra iudicium Nam praesentia praetoris tollet p̄sumptionē metus. ff. qd metus cau. nō est. qd cū fal. tu. l. j. § pe. de hoc, qui not. infa. furti. § cū iussu. & qd not. j̄. de praeb. nisi esset. *Quod vix*. tn̄ qn̄q; fit. ff. de iudi. vix certis. de cog. spu. c. ij. lib. vj. *De volūtate*. q̄a non debet quis sponte iurare. j̄. de iureiur. c. & si Christ⁹. ver. Iacobus. *A malo*. de elect. c. significa. Inn. Est. vel. i. praesumitur. non sine iusta causa praestitū: q̄a nō pręsumiē voluntariè &c. Inn. *Nec replicatio*. Hosti. sic cōtinuat: soluta. j. q. q̄ testes excipientis nō recipiunt sine cognitione cāe. Sol. scdam, cuius testes recipi debeāt. & dicit q̄ actoris ex quo replicat. Ratio: nā ex quo dicit fateor renūtiationē: sed feci illam nō spōte. Et hoc volo ꝓbare, super renūtiatione nō est necesse plus laborare, ex quo confessus est illā. j̄. c. j. ad. fi. j̄. de confes. c. j. Si tamē reus dicat, imò spōtē renūtiasti: vterq; probabit. dicam. j̄. *Admittere*. probationes super cā resignationis postq̄ enim cām à reo allegatā iudex approbauit, ꝓbationes debet recipere super ea: nisi fuerit replicatū, vel dic melius. s. exceptionē post cām probabilē allegatā. Et statim subdit, quis in hoc casu in probationib⁹ praefert q̄a actor. Inn. Porro hîc respondet scdae qōni Inn. Sed dico, q̄ imò scdae parti scdae qō. j̄. dicā. *Negantis*. s. spoliati. Inno. *Replicando*. Dicendo se coactum ad resignationē & causarū confessionē. Inn. *Assertionē*. i. quod coact⁹ resignauit, & cās cōfessus est. Inn. *Ad dignitatē* actoris: q̄a si esset homo magnę dignitatis & opinionis praeclarae, non crederet metum pertulisse. Et ideò magis apertae probationes requirentur ab eo: vt. l. nō est. alleg. Innoc.

1 ¶ †PRIMO ad aperiendū intellectū decret. faciā aliquas quęstiones literales. Et priò igiē, quę & quales qōnes hîc fuerint oēs cōcordāt q̄ duę formanē qōnes hîc. Sed quales sunt illę? ecce varias. Inn. Dicit eñ priò, q̄ pria est, si costat aliquē bn̄ficiū resignasse, vel abiurasse, sed dicat q̄ spoliatus vel coactus fecit: an sit audiendus? ¶ Secūda qō est eius probationes sunt prius admittendae: vel actoris spoliati vel rei, vel vtrūq; vtriusq;, vel nullius? Finaliter Inn. plus videē placere, q̄. j. qō. an excepto spōtaneę resignationis simpliciter proposita sine causae adiectione sit admittenda. Et scda qō sit illa de qua. s̄. proximè dixi. Ber. clarius hoc expedit in gl. j. & eū sequitur Io. an. ¶ Ber. stat cū text. vt verbū sine causae cognitione, qd ponitur in textu. & solūmodò dubiū affert, intelligaē prout iacet. Et vult quaerere, vtrū cū bn̄ficia ecclesiasti. reposcentibus spōtaneę abiuratiōis exceptio opponiē, an iudex statum absq; aliqua cāe cognitione, debet eā admittere: an verò debet primò anteq̄ admittat dictā excep. p̄mittere aliquā causę cognitionē. A ꝓprietate eñ verborū nō possum in dubio faciliter recedere sine cā: vt. ff. de exercit. l. j. § in re igitur dubia. & de leg. iij. l. non aliter.

¶ SECVNDO quaero, si, & qualiter ad dictam primam qō. rn̄deē Ber. videē dicere, q̄ formando qōnē, eo mō quo ipse & Inn. eā formāt, nō rn̄det, nisi tacitè, videlicet affirmatiuè q̄a in hoc, qd dicit text. inquisitionē fieri per iudicē: subaudi à testibus, scdm eū: dat tacitè intelligere, q̄ nō fuit opus illam cām p reū excipientē in forma suę exceptio. exprimi. Sed Inno. in fi. primę gl. suae vr̄ dicere, q̄ imò rn̄deri debet negatiuè. Alle. de appel. c. cōstitutus, Io. An. ¶ Ego verò sequēdo formationem qōnis quā posui. s̄. puto, q̄ ad eā rn̄deaē. j̄. ibi: *ideoq; supervacuum esse &c.* & q̄ ratio responsionis praemittet

ibi: *quòd nulla hoc ratio &c.* Probo: quia tex. dicit: *sic tuæ experiẽtiæ respõdemus, quòd nulla hoc ratio &c.* & tñ ista rñsio nõ adaptat ꝓpriè ad. ij. q. ergo ad. j. adaptari debet. Sed qualiter ergo respondet? certè hoc modo: quia dicit tex. ꝙ cãæ cognitio ꝑmitti debet, in qua de inquisitiõe cãæ resignatio. principaliter agi debebit. Inquirere eñi añ oĩa debet summariè iudex si põt, qđ mouit renũtiantẽ ad renũtiãdũ: vtrũ vis metus oppressio à pecunia vel ꝓmissio, an qđ aliud? & si p informationẽ summariã reperit, ꝙ aliud q̃ ꝑdicta ꝓbabiliter & verisimiliter mouere potuerit &c. admittat exceptionẽ: vt hic in versu. *quã si fortè &c.* Et si per eãdẽ informationẽ reperit contrariũ, videlicet ꝙ nulla cã probabilis ꝑter vim, metũ, oppressionẽ, aut simoniã potuisse verisimiliter mouere ad renũtiãdum tũc repellat exceptionẽ p dictũ §. ¶ *Quã si fortè.* à cõtrario. vbi verò p. d. informationẽ summa. in hmõi cãæ cognitione habitã, nil põt ꝓbabile reperiri: tũc puto hmõi cãæ cognitionẽ ad alia extẽdendã: videlicet ad cõsyderationẽ dignitatis & opinionis: nõ dico testiũ nõdũ receptorũ, sed partiũ super materia exceptionis & replicationis: de quibus hic arguit, cõtendentiũ. Et scđm hoc debet admitti, vel repelli: vt hic in fi. Simile no. in agẽte cõtra ius cõe. ĩ. de resti. spo. ad decimas. lib. vj. Et qđ not. Inn. ĩ. de so. cõp. c. Romana & cõtraben. in gl. iij. in prin. & ĩ. de in inte. resti. c. cũ ex literis. in gl. no. ꝙ prius. versu, si verò in iudicio petat in inte. resti. Fac. ĩ. de testi. veniẽs. ij. & tñ reus censet agere in excipiẽdo: vt. ff. de proba. l. in exceptionib. in prin. Nõ eñi facilè admittit hęc exceptio renũtiationis. ar. hic, & ff. de proba. cũ de indebito. in fi. & ĩ. de ꝑsum. qa verisimile. Facit bñ no. Inn. ĩ. de cõcess. prebẽ. c. post electionẽ. in gl. sua finali. ergo cũ difficultate. & scđm hoc difficultas nõ est nisi quædã cãæ cognitio, seu ꝓpe eam aliàs frustrà fieret: qđ oõ est in iudicijs admittẽdũ vt. C. de app. l. ampliorẽ § in refutatorijs. Itẽ in hac cãæ poterit cuius testes pñt, recipi, & examinari debent, videlicet an testes actoris sup replicatiõe coactionis &c. an testes rei super exceptione ꝑdictę spõtaneę renũtiationis. & in hoc expedit vna opi. de quo tñ dicã. ĩ. in. q. seq. ¶ Sed qđ de qõne Ber. Inn. eo modo, quo ipsi eã formãt dico, ꝙ hic non põt dari certa, nec determinata rñsio videlicet, ꝑcisè affirmãdo, vel negãdo. Et est ratio: qa cũ cãę cognitio sup hoc iudicis arbi. cõmittat: vt dixi. š. Nec lege hoc clarè determinet, oportet relinquere arbitr. iudicãtis. 3 Dico tñ ꝙ in dubio debet poti⁹ admittere, quã repellere. Nã ꝑsumptio de qua in text. licet sit magna non tñ sufficit in dubio ad repellẽdũ ꝓbationes in cõtrariũ fiendas hic not. Io. mo. š. de hæreti. c. filij, vel hære. lib. vj. gl. j. versu, sed pone. & melius. Fa. qđ ibi no. p Io. an. in Nouel. cõtra ipsum Io. mona. super fine suę secundę glo.

¶ TERTIO quæro, quę & qualis sit scđa qõ. Et si, & qualiter soluit in text. qualis sit. d. q. vidistis. š. scđm Inn. & Ber. Ego si quidẽ inhæreo textui ꝓut iacet, videlicet an actoris, q spõte nõ renũtiauit, an rei de spõtanea renũtiatione debeant ꝓbationes admitti. Et dico, ꝙ tex. nõ q̃rit saltẽ per expssum: de hoc videlicet supposito, ꝙ amborũ ꝓbatiões admitti debebãt, cuius ꝓbatiões pri⁹ admitti deberẽt. Refero me de plano ad corticẽ lrę: q in dubio est sequẽda: vt dixi: sed ambas qõnes tractabo. Venio ergo ad q̃stionẽ literalẽ: & de illa videamus, si & qualiter soluat in tex. Ecce in primis de ꝓbationib. actoris sup sua replicatione oẽs cõcordãt, ꝙ recipi debẽt habito respectu ad dignitatẽ & opinionẽ &c. nõ obstãte, ꝙ videat replicatio negatiua: qa affirmatiuã implicat &c. & ꝙ hoc totũ ponit tex. hic in fi. in § porrò. & iõ de hoc non referamus amplius qõnẽ. & qualiter ꝑmissa intelligant, dicã postea. ¶ Sed ad probationes rei super sua exceptiõe de spõtanea renũtiatione accedamus. & hoc dubiũ. Nam dicũt quidã sic distinguendũ: quia aut nõ opponit replicatio de coactione, &c. & tũc cũ quadã cãæ cognitione, de qua. š. recipiẽdę sunt. Aut opponit per actorẽ dicta replicatio: & tũc dicũt ꝙ probationes rei non recipient, sed solũ recipient probationes ipsius actoris. Probant priò: quia ꝑsumptio facit pro actore & contra reũ: vt hic. Scđò quia probante actore coactionẽ per duos testes, nõ valeret aduersario quicquid ipse probaret super spontanea volũtate, etsi per centũ testes probaret. Ratio huius: quia testes rei redderet testimoniũ de interiori aĩo, & intẽtione, quę soli Deo cognita est. Et iõ testimoniũ illud secundũ eos, non valeret. 2 Ac †ille qui probat metũ, vim, vel dolũ: probat qđ oculus vidit. ar. ad hoc. ĩ. qđ met. cau. c. j. etiã hoc testimoniũ ꝑualere debet, scđm eos. ¶ Sed cõtra secundũ membrũ dictę distin. opponit tripliciter. Priò: qa de cõtrario videt text. in. c. accepta. ĩ. de resti. spo. So. ibi actor non replicabat de coactiõe: nec eã probare volebat, sed solũ de spoliatiõe agebat, & eã solũ probare volebat. ¶ Scđò opponit de tex. nro in versu, *quã si fortè.* sed soluit in eo. text. ibi *nisi replicatio &c.* ¶ Tertiò opponit: quia scđm hoc nunquã probationes rei admitti debẽt, nec possent. Nã aut durante eodẽ iudicio: & hoc nõ scđm eos: nec post sñiam, tñ qa post sñiam nõ sunt exceptiones ꝑẽptorię ꝓponẽdę vt. C. sen. res. nõ pos. l. ij. Tum quia mouẽti petitũ ecclesiæ obstaret post sñiam exceptio rei iudi. ff. de excep. re iudi. l. si iur. § eadẽ. Licet & alij aliter dicãt vt not. ĩ. qđ met. cau. scđm Inno. licet dicta exceptio nñ obstaret. si priò egisset petitorio, scđm eũs vt. š. de elec. querelã. So. breuiter ipsi faterẽt oppositionẽ casu quo actor de coactione nõ replicaret. Et idẽ haberẽt dicere, si replicaret, & replicationẽ probare nõ posset: quia tũc admittent ꝓbationes rei super sua excep. iõe: vt dixi. Et ita procedũt dicta decret. accepta. Sed nos hic loquimur casu quo actor dictã replicationem opponeret, & probare vellet, & posset. ¶ Inn. aũt cui prima facie hæc dicã placere vident, dicit ꝙ per ꝑdicta nõ remouet, sed ab eis potius excipiunt duo casus. ¶ Primus est, si reus vult indirectè probare violentiã nullã interuenisse: quia tũc hoc põt. ar. ĩ. de testi. ex tenore. & c. series. ¶ Secũdus casus est, si reus allegat & probat præsumptionẽ contra replicationẽ actoris: videlicet: qa actor sit potẽtior reo, qui vim dicit intulisse: quia talis persona est reus de qua præsumit ꝙ etiã si potuisset vim inferre, nullatenus intulisset, vel propter religionẽ vel propter fidelitatẽ hoc eñi casu, vel nullo modo admitterent probationes actoris: vel si admitterent probationes rei, & pro eis magis ꝑsumerent. ar. ff. qđ met. cau. l. nõ est verisimile. Et hoc etiã sonat finis hui⁹ decre. ibi: *habito ad dignitatẽ & ad opinionẽ respectu &c.* secũdũ Ino. 3 ¶ †Quid dicendũ? puto breuiter de mẽte literæ esse, ꝙ si habito respectu ad cãm & modũ prætensæ renũtiationis, de quibus dicit in prin. & post in versu, *ideoq;* &c. & ad dignitatem & opinionẽ, de quibus dicit in fi. literæ: & si super his aliquali summaria informatione per modũ cuiusdam causæ cognitiõis ꝑhabita iudici videant amborũ actoris & rei probationes super exceptione & replicatione, de quib. hic dicit esse admittẽdę, illas admittet. Et si per hmõi informationẽ viderit probationes solius actoris esse recipiẽdas, illas solũ recipiet qđ probat primũ & finis decret. vt dixi in alia qõne. Fateor tñ, ꝙ in hmõi causæ cognitione cõsyderare habet iudex, an reus excipiẽs excipiat negatiuè, & sine coarctatione, & absq; deductione affirmatiua aliquarũ circũstantiarum & pręsumptionũ facientiũ contra prætẽsam coactionẽ, & tunc facilius reũ repellat: quia negantis factũ &c. vt hic in fin. An verò excipiat coarctatè, vel cũ deductione proxiè dicta. & tũc facilius admittat: Nec obst. litera: quia finis literę nõ dicit ꝙ probatiões rei, qui dicit spoliasse ꝙ admittãtur: sed de probationibus spoliati: tñ dicit ꝙ sunt admittendæ: quia de eis tantũ dubitabat, & non de probationibus rei:

4 ¶ †QVARTO quæritur, qualiter intelligitur versus. *nisi replicatio.* nec obstet prædictis. ¶ Aliqui vt Hosti. Goff. Inn. volũt dicere, ꝙ sola oppositio replicationis cũ oblatiõe probationis admissionẽ exceptionis excludit, seu impedit. Alij, vt Ber. sequentes, dicũt, ꝙ imò oportet replicationẽ esse probatam: & tunc per oppositionẽ & probationẽ exceptionem excludit. Et hi diuisi intellectus valde diuersificant intellectũ huius decre. ¶ Ego verò, qui sequor simplicitatem huius textus, dico ꝙ verbũ, post ponat, quod expono. i. desferat, soluit quæstionem. & est intellectus literæ iste, videlicet: ꝙ si in

causæ co

causæ cognitione, de qua loquit. j.q. literæ, videlicet per sum
mariã informatione reperent ꝙ nõ vi,&c,vt in text.& repli
catio nõ fuerit opposita &c.statim,i.absq; dilatione admit-
tat dictã exceptionẽ.s.ad probandũ plenè vt sic minus plenè
semel probatũ,post ea pleni⁹ pbet: vt in.d.c.veniẽs.& iuxta
not. Inn.in.d.§.cõtrahẽn alleg. ¶ Item vult dicere sensus con
trarius lrẽ,ꝙ si opponat replicatio,de qua.s.differat aliqua-
liter admissio exceptiõis:hoc est maior cãæ cognitio habeat
tam super eã & modo renũtiationis quã sup alijs circũstãtijs
& etiã super testibus actoris,si põtes sint & dignitate ac opi
nione eorũ: vt hîc in fi. Et iste est clarus intellect⁹. ¶ Sed qua
liter exponit principiũ versus: *quã si fortè probabilem.i.non vi,*
&c. ad qd referet illud relatiuũ, quã: an ad resignatiõis cãm:
an ad ipsam resignationẽ? puto posse referri ad vtrũq;: sed ma
gis videt applaudere literæ,ꝙ referat ad cãm & ita intelligit
Inn. ¶ Sed tũc de verbo.i. qualiter stare põt: quia istę abnega
tiones nõ vident cãæ: quia nõ entis, nulla est causa. not. Ber.
j. de elect,c.bonę j.§.cõtra legati.sup verbo per rerũ naturã
dico,ꝙ exponit qstionẽ pro cã.& ideò subaudiri debet. Sic
cũ dicit.i.nõ extortã vi &c.subaud.i.talẽ causam,ex qua se-
quatur probabiliter seu verisimiliter renũtiationẽ nõ fuisse
sic extortã. Sed si referat ad immediatũ.s.ad resignationẽ nul
lum requirit subauditũ: sed hoc solũ vult tũc tex.ꝙ si ex cau
sæ cognitione.i.inquisitione resignationis, sic repertũ fuerit,
videlicet resignationẽ fuisse extortã.&c.vt in tex. ¶ Sed qua
liter intelligit verbũ, inuenerit positũ in text. dicũt quidã vt
Io. An.ꝙ intelligit de inuẽtione, quę habet fieri per testes su
per exceptiões ordinariè receptos: ita ꝙ isti supponũt p hoc
exceptionẽ iam ad probandũ fuisse admissam, & testes super
ea receptos. Sed ipsi hoc restringũt ad casum, quo replicatio
nõ fuerit opposita: vt hîc in versu: nisi. Et scdm hoc oportet
referre verbũ admittere, qd. j. sequit ad effectũ.i.ad probatio
nes iam factas, & sniam ferendã ex illis. ¶ Sed certè hũc intel-
lectũ nõ capio: quia rñsio debet referri ad qõnem: & intelli-
gi scdm eam: vt.ff.de verb.ob.l. Titia.§ idẽ rñdit.&.C.de di
uer.rescri.l.j. Modò qõnes nõ fuerũt factę de proba. iam rece
ptis, sed de recipiẽdis. Præterea, quia aliter esset nimis recede
re à proprietate verborũ. nam nõ recipiunt pprie probatio
nes, dũ factę sunt: imò tũc dicunt receptę. sed tũc recipiunt à
iudice: cũ offerunt à parte & iudex illas ordinat recipi, vel de
facto recipit. modo hîc dicit, *admittat &c.* ¶ Quid ergo di-
cendũ? Breuiter puto,ꝙ intelligit verbũ inuenerit, de inuen-
tione facta in causæ cognitiõe habita in cãæ inquisitiõe sum
maria de qua proxi. pmittit.i. *causam resignationis diligenter in*
quiri. Et supple cãm, subaudi & modũ. Et *inquiri.* subaud. per
summariũ informationẽ vt de quo cognitũ fuit summariè,
cognoscat post ea plenè, vt dixi. Et dic *inquiri.* s. per interroga-
tiones partiũ. xxx.q.v.si.iudi.& etiã à testib.& alijs per reũ in
hmõi summaria informatiõe pducẽdis. qui testes iterũ pro-
duci & examinari poterũt si in informatione pleniori patet
ex literis.& not. in.c.veniẽs. alleg. ¶ Et dici, *superuacuũ.* qa nõ
semper necessariũ: maximè cũ ex dignitatę & opiniõe excipiẽ
tis, & alijs circũstãtijs resultãtibus exactis, aliàs mouet iudex
ad admittendũ exceptionẽ & probatiões ipsius: vt in fi.c.di-
citur. Sed his oĩno cõiungas, quę scripsi. j. de resti.spo.c.acce
pta.in.iij.q.&.c.audita.in.j.q.

¶ QVINTO quærit quantũ ad hoc, supposito: ꝙ proba
tiones vtriusq; admittẽdæ sint, q8 fieri põt saltem in casibus:
vt prædixi, cuius probationes pferri debẽt: Ista est qõ literæ,
Ber.& Inn. q8 tñ nõ placuit: qa puto,ꝙ nec moueat, nec de
5 cidatur in litera, saltẽ per expressum: vt dixi.s. ¶ † Dicũt qui
dam probationes rei prio recipiẽdas: qa sicut probatio actio
nis scdm rectũ ordinem: præcedit probationẽ exceptionis,
iuxta lecta & nota. C. de except.l.si quidã. Ita probatio exce
ptionis probationẽ replicatiõis: quia sicut se habet actio ad
exceptionẽ, ita exceptio ad replicationẽ. Instit. de replica. in
princi. Vrget ratio: quia solæ necessarię probationes admitti
debẽt. C. de proba.l. ad probationem. Modò actori qui pro
bauit suã intẽtionem, non est necessaria probatio replicatio
nis, donec expositio sit probata: sicut nec reo probatio exce
ptionis donec actoris intentio probata sit. Alij dicũt,ꝙ imò
probatio actoris super replicatione præferri debet probatio
ni exceptionis. Primò quia fauorabilior: tũ quia affirmat ista
& alia negat. Tum quia pro se habet iuris præsumptionẽ: vt
hic.in.§.j. Scdõ, qa actor purè replicãdi videt fateri exceptio
nem rei, videlicet renũtiationẽ &c. Hæc aũt qualitas renũtia-
tionis videlicet,ꝙ spõtaneè facta fuer.t, cũ petit reo, per mo-
dum duplicationis: vt insti. de replic.§.rursus.&.ff.de excep.
l.j. De qua duplicatione nõ esset audiẽdus reus, donec repli-
catio actoris de coactione sit probata. Igitur videt,ꝙ primò
sit recipiẽda probatio replicatiõis. Propter pmissa tertij di-
stinguũt: an actor iste seu aliàs taliter replicauit ꝙ per replica-
tio. cõfessus fuerit exceptionẽ renũtiationis, & tũc sit locus se
cũdę opinioni. An nõ: & tũc sit locus primę. ¶ Qualiter aũt
videatur quis sic tacitè cõfiteri, vide Cy. in.l.si quidã. alle.&
per Bart.ff.de excep.l.nemo.& per Dy. in regula exceptionẽ
lib. vj. quia licet formẽt quęstionẽ in excipiente, motiua tñ
eod. modo vrgẽt in replicãte. ¶ Vltimi dicũt,ꝙ simul vtræq;
probationes recipi debẽt: q8 videt hic placere Ber. ad finem
iiij. g'o.& Io. mona. idẽ sentire videt in actione & exceptiõe
vbi videt casus oĩno similis in rõne, in.d.c.filij.in prin.gl. Et
dicit ꝙ ita seruat curia: ne partes diuersis remissionibus grauẽ
tur. ar. j. de succes. ab intest.c.si. Et hæc mihi placet: quia con
suetudo curiæ, quę hæc seruat pro iure habet. j. de crimi. fal.
c. quã grauis.& Abb. Aliàs pro iure seruari põt. de re iudic.c.
in causis.& hoc nisi aliqua æquitas moueret iudicẽ ad aliud
faciendũ quã semper iudex sequi debet. vt.ff. de cõsti. pec.l.
ꝙ si Ephesi.§.in summa.

6 ¶ † SEXTO adhuc literalia prosequẽdo, & ad expositio
nẽ verbi, *reposcentibus.* positi in princ. literę, & ad exceptionẽ
glo. mag. Inn. quęro, vtrũ ista decr. habeat locũ, siue agat pe
titorio, siue agat possessorio solo: siue agat vtroq;. Quidã di
cũt,ꝙ habet locũ quõcunq; agat. s. petitorio vel possessorio,
aut vtroq; simul: siue per interdictũ, siue per cõditionẽ ex le-
ge, siue ex canone: reintegrãda. siue p offm iud. siue p actionẽ
qd me. cã. siue p actionẽ de dolo. Sed reus negabat spoliatio
nẽ & metũ, vel dolũ: & dicebat spõtaneã renũtiationẽ. Pro-
bãt tex. ibi *reposcetur.* loquit distin. Alij dicũt hãc decre. loq
tñ vbi agit petitorio: pbãt: qa dicũt ꝙ text. hic habet pba-
tiones rei admittẽdas esse: vt hîc, in versu. quã si fortè. & tñ si
possessorio ageretur, nõ admitteretur: vt. j. de resti. spol. soli
citè. Alij dicũt,ꝙ loquit tñ vbi agit possessorio. & isti intel
ligũt,ꝙ replicatiõe opposita, hîc, nõ admittunt pbatiões rei:
sed actoris solũ. Etiã cõcor. scdm eos decret. sollicitè allega.
Et qa ista vĩ placere Inn. oppo. scdm eũ cõtra eã: qa text. iste
etiã scdm eũ, requirit reũ dicere cãm renũtiatiõis spõtaneę in
propositiõe suę except. Ad qd enĩ fieret hoc, si eius pbatiões
nullo mõ admitti deberẽt? vĩ ꝙ frustrà. ¶ Rñdet Inn. di.ꝙ si
reus in possesso. dicat: tu nõ fuisti spoliat⁹: qa añquã te nõ ad
mitterẽ: vel iura eccle. tibi subtraherẽ: spõte renũtiaueris. Et
ex tali cã audiẽdus esset reus. Tũ qa tũc pertinẽter excipiet pro
pter pcedẽtiã renũtiatiõis spõtaneę. Tũ qa pbabiliter ppter
cãm resignatiõis expssam. ar. c. accepta. alle. Verũ si spoliatus
vel alius qui nõ est in posses. pbare velit,ꝙ p vim fecit renũ-
tiationẽ, quę pcessit spoliationẽ, etiã audiri debet. etiã pcedẽt
decre. scdm eũ. Et idẽ no. ipse etiã in. d. decrẽ. solicitè. Si aũt re
nũtiatio diceret facta eo exñte spoliato, obijci nõ posset, vt
dicta decr. solicitè. Nisi prio restituat: vt ibi scdm eũ. Alij ad
dictam oppo. aliter soluũt, dicẽñ. vt refert Inn.ꝙ etiã de re-
nun. facta post expoliationẽ põt excipi: sed tñ testes expolia
ti petẽtis restitutionẽ prio debẽt recipi, scdm eos. Etiã intel
ligũt. d. decre. solicitè. & hãc decre. & scdm hoc nulla esset dif
ferẽtia, siue renũtiatio pcesserit spoliationẽ, siue subsequatur.
Sed hoc nõ placet Inn. Dicit enĩ,ꝙ nulla pbatio rei admittẽ
da est: sed ꝙ pbata spoliatione tñ, statim fit restitutio. Alij
verò etiã dicẽñ.ꝙ siue renũtiatio pcedat spoliationem, siue
sequatur, nũquã impedit restitutionem. Alij soluũt & dicũt,
ꝙ decre. nõ cõtradicit. dicunt enĩ ꝙ hic reus nõ negabat spo

liationem esse. sed dicebat eã esse spontaneã resignationem: & ideò sibi licuit sua iura substrahere. & ideò admittet excipiẽs de spõtanea renũtiatione, licet in ꝓbationib⁹ ꝑponat spoliatus. Et de hoc vlti. dicto, qđ forsan nõ est oĩno improbabile, dicã in. c. solicitè. Pria verò solutio magis placere videt Inn. Scđò Inn. oppo. cõtra dicta sua. Dicit enĩ. s. ꝙ si actore existẽte spoliato, diceret facta renũtiatio, non posset sibi obijci: nisi prio restituat ꝑ decretalẽ solicitè. Sed cõtrariũ videt. Nã eo ipo, ꝙ spoliatus spõte renũtiauit videt esse sublata cã turpitudinis. s. vis vel metus. ar. C. qđ met. cau. l. ij. ff. de condi. ob tur. cau. l. si ob turpẽ. Imò ex hoc videt, ꝙ per hoc nõ posset vlterius ad dãna agere. Rñdet Inn. di. ꝙ casus legũ allegatarũ nõ est similis casui nostro: qa licet spõte soluẽdo approbem ꝓmissionẽ de soluẽdo ꝑ me factã: tñ spõte renũtiãdo nõ approbo vim mihi factã. Nec videor negligere. s. ius mihi quęsitum rõne violẽtię prius mihi illatę: cũ possint esse alię cãæ renũtiationis pter metũ. s. ꝓpter cõscientiã vel religionẽ: aut hmõi. Itẽ qa ꝓmissio & datio sunt multũ sibi vicina, nõ aũt sic spoliatio & renũtiatio. Imò, qa plus est: nã qui vẽdit, pretium recipiẽdo nõ vĩ renũtiare actiõi, qđ met. cã. C. qđ met. cã. l. si vi. scđm Inn.

7 ¶ † Per pręmissa dicit Abb. terminatam quęstionẽ de puella rapta: dũ ibat ad ecclesiã, & inclusa in domo, & demũ rñdẽdo despõsante raptore, post reddita libertati violentiã allegãte & probãte, ad mariti repetitionẽ repellẽdam. Fa. qđ no. hic Inn: in fi. glo. suę. di. ꝙ rõ quare testes de spõtanea resignatiõe & violẽtia &c. quia posset cõtingere, ꝙ pauci essent qui scirẽt violẽtiã: & multi essent superuenientes, qui supuenientẽ cõfessionẽ audissent. j. qđ met. cã. c. j. ¶ Itẽ per ꝑmissa determinat Boat. aliã qõ. de scholari in studio renũtiãte bñficio ꝓpter metũ sibi & suis illatũ in quibus: quẽ testes renũtiationis percipere nõ pñt. ¶ Redeundo ad qõ. principalẽ. Alij restringũt magis intellectũ decret. dicẽ. ꝙ loquit solũ in casu canonis, reintegrãda. Alij dicũt, ꝙ loquit in interdicto vñ vi. In an. sequit gl. Ber. videlicet, ꝙ hic agebatur petitorio tñ. s. actione in rem: vt videlicet ista decret. ponat casum aliũ à decre. soli. itẽ & à decre. accepta. Nõ enĩ placet restitutio ad possessoriũ: quia negari nõ põt, quin in casu suo text. hic velit recipi ꝓbatiões rei. & tñ ꝙ ad renũtiationẽ præcedentẽ pretensum spoliũ text. se refert & esset valde diuinare ad text. Vt ergo text. indistin. ꝓcedat, intelligit in petitorio in quo rei ꝓbationes Inn. hic bñ fatet admitti debere: vt hic no. per eũ in fi. suę vlt. gl. ¶ Præmissorũ occasiõe, & vt

8 expediã glo. Inn. moueo plures particulares qõnes. ¶ † Quęro ergo in ordine. vij. pone: agit possessorio tñ, scđm intellectũ Inn. excepit sic. Tu spõte post spoliationẽ renũtiasti, nõ iuri tuo, sed petitioni restitutionis ꝑ pactũ. nũquid? valet talis exceptio dicit Inn. ꝙ sic. All. ff. de pac. l. si vn⁹. § pacta. Hic ergo loquit: cũ spoliat⁹ renũtiauit solũ titulo suo &c. Idẽ no. in not. j. de restı. spo. c. sup spoliatione. Sed pone iuxta hoc: nõ excipit sic, sed excipit de simonia, vel alio pacto priuationẽ, vel nullitatẽ tituli inducente: vel de sñia priuationis lata per iud. vel de renũtiatione sequẽte &c. qđ iuris? dicit Inn. ꝙ his oĩbus rõnibus dictę exceptiões restitutioni nõ obstã. & hoc verum, si actor ista negaret. Sed pone: quid si nõ negat, sed cõfitet? dicit tũc Inn. ꝙ nõ, ad rem quã renũtiauit spõte, vel de qua priuat⁹ est, seu in qua ius nõ habuit, agere amplius poterit. dicit tñ ꝙ aget bñ ad dãnũ & aliã cãm: vt. ff. vnde vi. l. Idemq; § qui vlum. & l. si plures § vlti.

9 ¶ † OCTAVO quæro: supposita opinione Inn. q̃ habet ꝙ si petenti restitutionẽ bñficij, in possessorio oppo. iurata resignatio, & ꝓcedẽs spoliũ: nõ est admittẽda exceptio: nisi habeat in se cãm ipsius resignationis insertã. Quęrit quid si ageret actione, qđ met. cau. vel de dolo. nũquid tũc de huiusmodi iurata resigna. excipiẽs deberet exprimere cãm ꝓbabilem & nunqđ etiã testes tũc solũ sup replicatione, de vi, vel de dolo: essẽt recipiẽdi? vĩ ꝙ sic: qa illa iudicia sũt restõria: vt. ff. de dolo. l. arbitro § iõ. Et hoc qdã fatent sed malè scđm Inn. lõ alij dicũt cõtrariũ. Nã si aliqs agat acti. eqđ me. cã. ad rescindẽdũ cõtractũ acceptilatiõis, vel aliã liberationẽ & aduersarí⁹ dicat, ꝙ nõ metu renũtiasti: vel nõ cõtraxisti audiẽdę sunt vtriusq; ꝓbatiões, scđm Inn. Probat, qa si nõ audiant, & ferat sñia pro eo, re⁹ de cætero nõ põt agere illa vẽditiõe vel renũtiatiõe obstãte exceptiõe rei iudi. vel magis rescissione cõtractus. ar. ff. qđ me. cau. l. metũ. § putat. & § vlt. & l. illud. qđ nõ est qñ agit possessorio: vt. ff. de excep. re. iud. l. & an eadẽ. § fi. scđm quosdã. Qui eod. mõ dicũt, vt Inn. refert reũ posse opponere cõtra metu tradẽtẽ, & agentẽ actiõe, qđ met. cau. ad restitutionẽ ipsius rei tradite, renũtiationẽ post metũ sequutã: qa cũ rei q dicit se metũ passum, tũc nõ intersit: neq; rõne possessiõis, neq; rõne ꝓprietatis: qa renũtiauit agere nõ põt: sed potius excipere deberet, si cõtra eũ ageret: vt. ff. qđ met. cã. l. si cũ ex § satis. & l. similiter § qs pos. ¶ Subdit Inn. & idẽ dicimus in alijs actionib. restitutorijs. Subdit tñ etiã, ꝙ lr̃a, q̃ sequtur: nõ vi. nec metu. nõ videt sonare, ꝙ qñ agit qđ met. cau. debeat cã remota à metu exprimi. qa hoc non dicit sed dicit, ꝙ qñ petit restitutio possessoris bñficij. & excipit, ꝙ nõ fuit spoliatus, sed renũtiauit spõte: debet adijcere iustã cãm & ꝓbabilẽ, talẽ. s. q̃ sit reuocata a vi, vel metu, & ab omni malitia: qa si talis nõ esset. sic excipiẽs tãquã de sua turpitudine excipiẽs esset repellẽdus, scđm Inn. Quãuis & hoc scđm eũ dici posset videlicet, ꝙ si ꝑsumptio eẽt cõtra actorẽ, cogeret dicere cãm resignationis. ar. s. de elec. cõstitutis. & j. vt ecc. bñfi. c. vno. ¶ Item etiã dicit Inn. ꝙ id qđ h. c dicit, nõ videt habere locũ, nisi qñ agitur cõtra violentos, vel alios cõtra quos petitio restitutionis possessionis competit.

10 ¶ † NONO quęrit supradictũ scđm vnã opi. q̃ videt magis placere Inn. ꝙ reus põt excipere de renũtiatiõe ꝓcedente spoliũ, & idẽ dicendũ de sequẽte nõ admissionẽ. Et idẽ de ea quę cũ spoliatiõe cõcurreret scđm opi. illorũ: vt Inn. refert & tñ scđm illorũ opinionẽ nõ posset excipere de sequẽti. cur tã varię? Rñdet Inn. dicẽs ꝙ rõ est, qa est ex quo renũtiauerit aĩo amisit possess. q̃ prio habebat & ita desijt possidere. Quod ꝓbat sic: qa si esset relicta res alicui, vel sibi ꝑmissum edificare: ex tũc tanquã ꝓ eo, qui quasi poss. incipit ꝑscriptio currere, q̃ nõ currit, nisi pro possidente, vel quasi, & ita ꝑ cõcussionem, vel permissionẽ hmõi vim remissionis hñtẽ, concedẽs seu ꝑmittẽs libertatis, vel seruitutis quasi possessionẽ amisit: vt ff. de vsuc. l. iij. & de ser. vrb. ꝑdi. l. si ędes. & ff. quead. ser. amit. l. stillicidij. & ff. de acqui pos. l. peregre § quib. Cũ ergo hic non possideat, ex quo renũtiauit: & adhuc, ꝙ cõpetat sibi bñficiũ restõnis possess. oportet eũ ꝓbare ꝙ possideat tpe spoliationis: qđ sic renũtiãs nõ faciebat, apparet, ꝙ deberet admitti hmõi excep. nisi spoliat⁹ vellet ꝓbare coactã resignationẽ vt hic. ¶ Sed cõtra ꝑmissa subtiliter opponit Inn. & ꝓbat ꝑ rõnẽ. s. proxi. ꝙ si de renũ. ꝓcedentẽ spoliũ, excipiat reus: nõ põt actor replicare de metu: quia metus nõ impedit effectũ renũtiatiõis ipso iure maxiẽ qñ possessionẽ amiserit: vt. ff. qđ met. cã. l. metũ. in prin. & § j. & in hoc cõcor. Ber. Rñdet Inn. dicẽs, ꝙ licet possess. amiserit, & in veritate nõ daret sibi interdictũ, si de hoc cõstaret, tñ per hãc exceptionẽ nõ repellit: qa de ea excipiẽs nõ audit, ꝓ eo, quia cotinet turpitudinẽ ꝓponẽtis. Vel aliter sol. Inn. dicit ꝙ ille, qui cogit renuntiare iure ꝓprio qđ in aliqua re habet: hoc ius dñij qđ in ea rehabet admittat nõ tñ admittit possess. qa nõ credit aĩm habere dimittẽdi possess. & leges cõtrarię de quib. s. loquunt qñ spõte renũtiauit q̃ sequit spoliationẽ secus. illa enĩ nõ ĩpedit petitionẽ restitutionis: quia in veritate tũc possedit: cũ fuerit spoliatus.

11 ¶ † DECIMO quęrit. s. dicit scđm Inn. ꝙ qñ agit possessorio, nõ admittit ꝓbatio rei: sed qñ petitorio, sec⁹. Quærit cur tã varię? dicit Inn. ꝙ hęc est rõ, qa i possessorio fit sibi modicũ ꝑiudiciũ: cũ statim possit de ꝓprietate agere i petitorio C. de mo. po. l. j. Sed si qñ agit petitorio, nõ admitterent eius probationes fieret sibi magnũ ꝑiudiciũ: qa semp obstaret sibi exceptio rei iud. vt. ff. de excep. rei iud. l. si iur § eandem.

12 ¶ † VNDECIMO. quęrit E. ce supradictũ est renũtiationẽ post spoliationẽ, vel nõ admissionẽ, posse obijci cõtra petentẽ restitutionẽ possess. Sed iuxta hoc pone, ꝙ prio spoliatus. & scđò renũtiãs. tertio post renũtiationẽ incipit de nouo possi-

uo possidere: nunquid poterit petere restitutioné. Breuiter dicit Inn. q sic quo ad noué spolia. sed quo ad primá possessionem & prima spolia siue incontinenti, siue ex interuallo eiectus fuerit vt. ff. de vi & vi arma. l. iij. § cũ igit. &. c. vij. vi. l. si qs rj. & ff. de excep. rei iudi. l. si ré. & l. si quis. ¶ Et dicit Inn. q ea quæ dicta sunt in renũtiatione eccle. hñt locũ etiã in renuntiatione aliarum rerum & iurium.

13 ¶ † DVODECIMO quærit. Ecce nunquid in donatione idé qd in renũtiatiõe? pone ergo. Peto restitutioné alicuius rei excipis tu q per añ illã tibi donaui: núqd admittéda est talis exceptio i possessorio? dicit Inn. q nõ: qa põt eẽ, q donaui: & q post possedi: & q post me spoliasti. ¶ Sed pone, q vltra excipiédo dicis, q tpe quo dico me spoliatũ nõ possidebã: imò tu possidebas: núquid deberes admitti? dicit Inn. quosdã dicere q sic. arg. ff. de pba. l. circa. ¶ Alij dicũt hoc casu ,pbatiões rei nõ esse recipiédas: quia aliter incõueniés sequeret: puta in casu, quo vterque ,pbaret se illo tpe possedisse. Sed rñderét alij, & bñ scdm Inno. q sẽret tũc sñia ,p melius ,pbãte. s. de elec. c. cũ ecclesia vulterana. & j. de ,pba. ex literis. Et si pares essent probatiões vtriusq; absolueret re⁹. j. de fid. instr. inter dilect. in fi. Sed obstare videt eis hęc decr. Sed rñdent, q ratio quare hîc nõ admittunt probatiões rei super spõtanea renũtiatione spoliato volẽte probare coactã renũtiationé est ista: quia pśumptio est cõtra reũ. Sed secus si vterq; dicat se possidere tempore, quo dicitur spoliatio facta: quia tunc pro nullo est præsumptio.

14 ¶ † DECIMOTERTIO quærit, quia scdm Inn. hæc decre. locũ habet in possessorio: quærit in quo possessorio locũ habet? dicit Inn. q in interdicto vñ vi. Et per hoc idé intelligo de alijs remedijs possessorijs recuperãdę sequẽtib. materiã illius sicut canonis reintegrãda &c. scdm quosdã. Sed dicit Inn. q nõ habet locũ in interdicto vti possi. Et est rõ quia in illo pariter vtriusq; testes admittunt. j. de ,pba. c. licet. Et licet nõ cõcordét ex toto cũ In. in intellectu ,pprio decre. tñ consulo, q dicta ipsius nõ cõtẽnas: qa oĩa, vel ex toto vera sunt: vel in tñ ad veritaté appropinquãt, q ad multa valẽt. Licet dicat Io. an. de illis q pl⁹ obtenebrãt. quã declarẽt. In quo nõ credo sibi: iõ hoc decurtauerit hãc gl. mag. In ipam nolui decurtare, sed eã recitaui, licet nõ ordine suo: tñ quasi de verbo ad verbũ, saltem in effectu, magis tamen clarè.

15 ¶ † DECIMOQVARTO pone cõtra agenté de spolio excipit reus, vel alius in locũ eiusdé cano. substitutus, q hoc factum fuit autho. Epi: in cuius manibus spõte renũtiauerat. Excipit spoliatus, q Eps metu vel dolo, ipm ad hoc faciédũ induxit. vt. xv. q. j. voti. quid erit? dicit Inn. vtriusq; tũc ,pbatiões admittédas. Sed pone excipit de renũ. facta fortè corã nõ hñte potestaté illã recipiédi cõtra agenté interdicto, vel iudi. offic. ad restitutioné eccle. ad quã reuertés nõ est admissus, núquid iõ minus valet exceptio: quia ille corã quo fiebat resignatio non habuit ptãté illã recipiédi? dicit Inn. q nõ: quia p dictã resignationé spõte factã amisit saltẽ possessioné, etiã si ius tituli nõ admiserit scdm eũ. & dicet. j. eo, qd in dubijs. & iõ alius, cui canonicé collata postea fuit, eã potuit occupare. Sed pone, q post renũtiationé spõtaneã, renũtiãs venit ad bñficiũ. & admiss⁹ fuit postea ille cui collatũ per. d. renũtia. venit, & eũ expulit. Agit iste ad restitutioné: excipit ille de spõtanea renũtiatiõe eius. defendit se actor: qa post tps pńtis resignationis, quã fortè negat: possedit, & spoliatus est: quærit an bñ? dicit Inn. qa postq possessioné, licet p illã resignationé vacãté occupauerit nõ debuit de ea de facto expelli. Residuum verò huius materię scripsi. j. de resti. spol. sol. &c. c. accepta.

16 ¶ † DECIMOQVINTO ibi *eccle. benefic.* q̃ro qd ,ppriè appellat bñficiũ ecclesiast. de quo impetrãs tenetur facere méuoné, Host. & Io. An. de rescri. c. postula. in Nouel. dicũt: seu ex dictis eorũ colligit, q ex. iiij. cognoscit. Priò si alius, q̃ platus illud cõferre nõ possit. Scdò si alteri, q̃ clerico cõferri nõ possit. Tertio si platus illud nõ possit sibi retinere. Quartò si in eius védicione simonia cõmitteret. j. q. iij. c. saluator. de simo. c. consulere. Nihilominus vide q̃ scripsi de offi. or. pńn. in. iij. q. vers. & tñ dicit Old. Ex quo infert, q pstimonia li. et in sola tpalitate videant cõsistere, bñfi. eccle. dici debét: qa in illis cõcurrũt dictæ. iiij. qualitates. vñ ibi refert Ho. q Clem. iiij. cassauit electioné Arc. Cũp. eo solo, q in dispẽsatiõe sua de qbusd. pstimonijs

17 q̃ tenebat tpe dispẽsatiõ. nõ fecerat mẽtioné ¶ Io. cal. in. c. in nra eo. ti. in. iij. q. dicit, q cognoscit bñfiũ ecclesiasti. priò ex parte psone ,puidẽtis. Et priò: qa nõ nisi p platũ eccle. de illo ,puideri põt. & si qñq; fiat pńtatio p Laicũ pronũ: vt de iure patr. c. uj. & quasi p totũ, nisi ad Laicũ pertineret collõ ex indulgentia Papę qa alius eã nõ posset cõcedere. Sic intellige de pbẽ. dilect⁹. iij. de cõcess. pb. c. fi. & no. xvj. q. iij. in fi. x. di. c. Imperiũ. de ele. c. sac. sanct. & c. Massana. cũ si. ¶ Scdò ex parte etiã psonę prouidentis qa ille, qui prouidere habet, nõ posset sibi illud retinere. de insti. c. fi. Fa. no. de pb. c. relatũ. Scdò pricipaliter cognoscit ex qualitate psonæ cui ,puidet: quia nõ posset ,puideri, nisi clerico. de rescri. c. cũ adeò. de trãsa. ex lris. de insti. c. ij. de relig. do. quia cõtingit. § vt aũt. in cle. Tertiò principaliter cognoscit ex qualitate ipsius bñfi. vt puta, quia habet aliquid spũale annexum: vel cui annectit. vñ ,ppter diuinũ offm dat bñfiũ. ecclesi. de rescri. c. fi. li. vj. lxxxj. di. si qs. Et quia ppetuũ esse debet, quã tũ ad ipm, cui pferi. Hoc em est ,ppriũ bñficiorũ ecclesi. vt sint perpetua. lv. di. pcepta. lxx. di. sctorũ. & c. postulas. de reg. iur. Fa. not. j. de fil. psby. veniés. de cle. ægr. c. pe. Quartò principaliter cognoscit ex qualitate modi, in ,puisione seruãdi: quia de eo ,puideri debet purè & sine pacto: vel cõditiõe & nõ pro cõmodo tpali. & aliâs cõmitteret simonia. j. q. j. scit ó. & q. ij. quãpio. & q. iij. si quis dator. & quasi p totũ: vt eccle. bñfic. c. vno. & c. cõsulere. de simo. alle. cũ plurib. capi. seq. & tũc nõ est vis in noie, siue offm, siue pos. siue pstimoniũ, vel pésio appelletur xvj. q. j. possessiões. de rescri. ad audié. ij. de cle. nõ resi. cõquerẽte. & j. q. iij. saluator. dũ in eo pdictę cõditiões cõcurrãt, etiã in bñfiũ cõferat nõ in stipendiũ. All. no. in. c. postu. all. & de pb. quis. j. li. vj. Et hoc verũ in casu dubij. Pone em, q cõstat de mõ cõstructiõis erectionis & fundationis erit ne tũc ad cõiecturas hmõi recurrẽdũ? vr q nõ. In certis nõ videt loc⁹ cõiecturis, vt ff. de ver. obl. l. cõtinuus. § cũ ita Modus aũt de iure esse debet quia fundari & dotari debet cũ autho. Epi: vt in auth. vt nullus fabricet ora. do pter volũ. Epi. § sancimus igit. & in auth. de ecclesia. ut. § si quis aũt voluerit fabricare. & § si quis in sua. & § si quis ædifi. & de san. Epis. § si quis oratoriũ. col. ix. j. de reli. do. c. ad hęc. & j. de priuile. c. autho. lib. vij. Alle. not. Inn. de do. inter dilectos. Io. an. in cle. j. rer. perm. gl. iij. & cle. p literas de pręb. gl. vij. & cle. si bñficiorũ. de deci. gl. j. in fi. & Ber. de consecra. ecc. c. fi. gl. j. & Host. in sum. de reg. § qd sit regularis. versu quid de rustu. & de reli. do. § quis dicat. & § seq. Pone ergo q laicus fundauit & erexit ac dotauit vnã domũ in bñficiũ eccle. & voluit, q per vnũ platũ inferioré Epo personę eccle. sine simonia in perpetuũ tit. ad ppetuũ eccle. bñfi. celebrãdũ cõferretur. Et ita sciẽ est, Epo nõ approbãte, sed ignorãte forsan, vt potè agente forsitã in remotis. Erit ne ,ppter hoc dicta dom⁹ bñfiũ ecclesi. certè nõ p pdicta iura. Et qa priuat⁹ locũ nõ facit sacrũ. ff. de re. diui. l. i tũ. § sacrę. & ff. de sepul. vio. l. iij. § si qs in sepulchro dolo malo. & hoc verũ nisi lógo tpe ita fuisset obseruatũ, sciente verè, vel psumptiuè do. Epo, & nõ cõtradicẽte: vt. j. de pbẽ. c. cũ de bñficio. li. vj. Et fortè nisi aliud operaret approbatio Epi tacita, requireret tps, cuius initij hoim memoria non esset: quia cũ hoc naturã interdictorũ ,pprietatis cãm cõtinentiũ sapiat, sicut est interdictũ, de aqua ducẽda ex castello publ. qd nõ cõpetit sine superioris autho. Et iterdicta de locis sacris vt. ff. de interdi. l. ij. § quædã. & de aqua quot. & æsti. l. j. § pmittitur. requirit tps, de quo nõ extat memoria. Nisi de hmõi authoritate in aliquo doceat: vt eo. ti. l. hoc iure. § ductus aquę. j.

18 de pscri. c. Epm. lib. vj. ¶ † Sed quæro vtrũ quãtũ ac hoc deberet suffi. ere authoritas Epi tacita, vt puta: quia rectoré talis beneficij cęteris rectorib. admisit ad synodos: ipm visitauit & correxit, & ab eo ,pcurationes, cathedratica seu alia iura Epalia recepit. & fortè rescriptũ ad titulũ eius in psbyterũ ordinauit. Et in primis videt distinguendũ an sciret Eps, vel ignoraret &c. per. c. veniens. j. de fil. psb. Et posset ignorare propter factum prædecessoris: vt regula, cũ quis in ius. Et q sciés videret velle

dispẽsare. Fa. ff. de excusa. tu. l. idẽ Vlpia. & de re iudi. l. quidam consu. in fi. & .ĩ. de cleri. coniug. diuersis. ver. de hoc. & q̃ ĩ no taĩ. l. j. di. qui in aliquo. l. iiij. di. si seruus. xvj. q. ij. ecclesia. ¶ Sed in cõtrariũ pro eo, q̃ talis fundatio & ei⁹ approbatio requirit cãæ cognitionẽ, videret q̃ si hmõi cãæ cognitio nõ p̃cessit, nõ videt approbasse per dicta. Et pro hoc faciẽt optimè notata Inn. & Hos. ĩ. de fi. p̃sb. veniẽs. & .ĩ. de eo qui cog. cõsan. vxo. suę. c. ij. & q̃d not. Ber. ĩ. de cõces. p̃bẽ. c. lras. in gl. fi. in fi. & .ĩ. schisma. c. ij. in gl. j. & ibi per Io. An. super ea. & q̃d no. ipse Io. And. de æta. & quali. c. vno. lib. vj. in glo. fin. Et dominus Cardina. Parisieñ. de elec. licet Canon. lib. vj. in glo. *dicemus quodã* versu. *& talis*, & versu, *& ex prædictis*. & versu, *dicas igitur*. vbi de hoc multum extensè. Quæ oĩa sunt recollecta cũ alijs remissionibus multis. Habes per Hẽr. bonich. in. d. c. veniẽs. in prima distinctione. Facit vbi requirit authoritas nõ sufficit cõsensus simplex: sed requirit, sicut verbũ sonat, q̃ talis p̃stet authorita. actui dũ geri: & sit author & principa. in eo: vt not. Inno. ŝ. de consue. c. cũ consuetudinis. in gl. penul. in fi. & .ĩ. de re. eccle. non alie. c. dudum. lib. vj. in gl. fi. Modò hic requirit authoritas Epi. ĩ. de reli. do. c. ad hoc. all. igit & c. Præsertim: quia deberet saltem interuenire cõsiliũ cap. p̃scriptiõe & cõsuetudine cessantibus. ĩ. de his, quę fi. à pla. c. quãto. & . c. nouit. & per ea, q̃ legunt. & no. ŝ. de cõsti. cũ accessissent. et de cõsue. c. cũ olim. q̃d nõ interueniret hoc modo. igit. Facit quę notaui ĩ. d. c. cũ accessissent. in duabus q̃õnib. primis, & per Ber, ibidẽ in glo. ij. & per eundẽ in. d. c. cũ olim. etiã in gl. ij. ¶ Quid dicẽdũ. Ecce vbi Ep̃s ignorãter præmissa fecisset, esset indubitatũ, scd̃m oẽs. ar. prædi. c. veniẽs. & l. idẽ Vlpia. & l. quidã cõsulebat. a. l. à contrario. Et idẽ etiã io sciẽte: si actus gesti essent tales, qui possent rectè de iure cadere in alijs quã in bñficijs ecclesiastic. quia in nõ habẽtibus cõsequentiã necessariã, disponẽs cõsequẽs, nõ iõ disponit antecedẽs: quia non probat hoc esse, q̃d ab hoc contingit abesse. C. vñ. cog. l. nõ ob hoc. ¶ Sed posset probabiliter attẽtari, q̃d si fecit Ep̃s sciẽter tales actus, qui nõ nisi in bñficijs ecclesiasti. de iure cadũt? videt per tales actus suã authoritatẽ & approbationẽ illi bñficio impartiri: & à modo beneficium dici debent. Vt puta: si ad p̃ñtationẽ p̃roni, in illo tãquã in bñficio eccl. p̃ñtatũ instituit, aut illud tãquã tale cõfert p̃sonę eccl. aut illud cũ alio bñfi. p̃mutat. Rõ est. q̃a in his, q̃ nec verba, nec certã personã de iure requirũt, tñ valet volũtas tacita ex actu gesto, de iuris p̃sumptione resultãs, quãtũ exp̃ssa. ff. de legi. l. de quibus. si cer. pet. l. cũ quid. ff. de leg. iij. l. nuptura. ĩ. de conces. prę̃b. c. cũ ei. quã in c. in cle. & ibi cõcor. & q̃d not Inno. ŝ. de elect. in Geñ. in gl. licet collatio. in prin. Restat p̃bare duo videlicet p̃tãtem & volũtatẽ Epi. ¶ 19 Primũ reputo satis clarũ, videlicet de Epi p̃tãte: quia creatio iuris sp̃ũalis nõ p̃õt spectare, nisi ad p̃sonã eccle. de cõsti. c. ecclesia vr̃a. de iudi. decernimus. xcvj. di. c. bñ q̃dẽ. Ergo ad Ep̃m pertinet: cũ. ŝ. perso. oẽs ecclesia. de dioe. sit p̃ordinator ĩ cũctis. xxv. di. p̃plectis. ar. x. q. j. regẽda. & . q. ij. Ep̃s. & . xij. q. j. p̃cipi. xvj. q̃õ. vij. oĩs basilicæ. de excel. p̃la. sicut vnire. Et supposita volũta. & ordinatiõe fundatoris. i. fundũ & dotationẽ assignãtis, nõ v̄r dubiũ, per-§ scimus igitur & alia iura similia. supra ad hæc. alleg. per dictum. c. ad hæc. & quòd hęc potestas non sit arctata ad verborũ conceptionẽ, aut ad formã certã, satis videt clarũ: q̃a nullo iure reperit exp̃ssum. ar. ĩ. de deci. c. ad audiẽ. & in auth. de triẽ. & semi. -§ cõsyderemus. Tales eñi arctatiões p̃cedũt à iure sp̃ali: iõ nõ hñt locũ, nisi ĩ expressis casib⁹: vt. c. vbi. l. cõmodissimè. l. si extraneus. l. si cũ dotẽ. & . c. susceptũ. cũ si. Scd̃m verò de prę̃sum. Epi volũtate. Patet p̃riõ ex natura act⁹: q̃a fauorabilis eccl. ar. ff. de reli. & sump. fu. l. sunt p̃sonę. iũctis oota. p Inn. ŝ. de elect. in gl. licet collatio. all. versu. & maximè. Scd̃õ vrget regu. quæ habet, q̃ in hñtibus cõsequẽtiã, disponẽs cõsequẽs p expressum videt tacitè velle disponere aĩs, si id fuit, & p̃õt vt. ff. de acq̃. hę. insti. l. pe. Modò disp̃õ actiua ad qualitatẽ materię disponẽdę habet necessariã cõsequentiã: q̃a scd̃m Phil. Agens nõ agit, nisi in patiẽte bñ disposito. & iõ nõ valet facta colla. inhabili. de filijs presb. c. ij. cũ si. Igit si sunt tales actus, qui cadere nõ p̃ñt, nisi in bñficio eccle. añcedẽtia huius qualitatis est necessaria. Prę terea, quia ex cõtraria interpretatiõe inferret Ep̃m iura offendere, & peccare in hoc videlicet, q̃ de re merè prophana, tanq̃ de merè spirituali vteret: q̃d esset oĩno offendere iura, & peccare cõtra canonicas sanctiones: vt de se patet. Ex nostra verò interpretatiõe nullus sequit error: nulla sequit offensa iuris. Nec peccatum infert, imò fauor: vt dixi. ergo recipienda est ista interpretatio, & nõ illa. ar. ff. p so. l. meritò. & de dona. inter vir. & vxo. l. Quintus. Fa. quę scripsi. ĩ. de fil. presb. veniẽs. in. j. q. Hanc opi. in Ep̃o cõferẽte, videlicet, q̃ sciens statũ rei conferat videt instituere in bñficiũ in cappellania ad altare ecc. iã fundatæ ordinata per testatorẽ, tenuit in cõsilijs Rotæ hodie. xiij. Ianuarij, anno à natiuit. dñi. M. cccl xxxv. maior p̃s dñorũ: q̃a ibi cõsueuerũt Epi facere et q̃a ibi fauor eccl. & iõ nulla: quasi cãæ cognitio necessaria. licet sec⁹ aliqui dicerẽt in oratorio & etiã parochiali ecclesia, per-§ si quis oratoriũ in auth. de eccle. titu. & in auth. vt nullus. fa. or. do. & alia pro parte ista superius alleg. q. xvj. ¶ Nec ob. authoritates p̃riõ in cõtrariũ allegatę: tũ quia loquunt in casu odioso, videlicet in habilitatæ illegitimi, vel schismatici: vt patet ex no. ĩ. de fil. presb. c. ij. li. vj. Nos verò loquimur in casu fauorabili: vt prędixi. arg. in reg. ordia. de reg. iur. lib. vj. cũ ibi not. Itẽ p̃dicta loquunt in dispẽsatione, q̃ est cõtra ius: & iõ strictè est interpretãda. ĩ. de cõsan. & affi. c. q̃d dilecto. & no. j. q. vij. c. requiritis-§ p tp̃e. in glo. hic incipit Nos verò loquimur q̃n nõ est cõtra ius: quia iura volũt q̃ faueat pijs & rõnabilibus volũtatibus fundatorũ, & maxiè testatorũ. C. de sacro san. eccle. l. j. Et dat super hoc Epi facultatẽ: vt d. c. ad hoc. & alijs iurib. ŝ. alle. igit. Itẽ nõ obst. de prę̃b. vacã. quia conferre & diuidere ac de nouo creare, nõ sunt actus ita propinqui & cõsequẽtes sicut bñficiũ cõferre, & vt tale cõferre, &c. Nec ibi negat quin si. iiij. illa, q̃ sunt ad hoc necessaria, secundũ Host. & appareret etiã facto solo de volũtate tacita, q̃n sufficeret. Nec ob. lecta & nota. eo. tit. dilecto. q̃a ibi de volũtate tacita nõ apparet: quia innitebat ille actus collationi legati, & possessioni. Ad id aũt, q̃d de authoritate opponit, dico q̃ illud procedit in actu depẽdente à duabus potestatibus simul iũctis, hoc modo: quia p vnũ gerit, & per aliũ anthorizat, Sicut est aditio facta p seruũ, vel pupillũ ex authoritate dñi, vel tutoris: vel sicut est alienatio facta per capi. ex anthoritate Epi. Sed nos hic loquimur in actu, qui nõ depẽdet, nisi ex p̃tãte vnius, videlicet in creatione iuris sp̃ũalis, quæ nõ dependet, nisi ex potestate soli⁹ Epi, & qui nõ p̃õt geri, p vnũ, & cuius authoritas immediata cã est, & efficiens. Sic. ĩ. de cõces. prę̃bẽ. authori. li. vj. cũ multis. Rõ diuersita. q̃a authoritas p̃riõ mõ sumpta requirit ex propria significa. vocabuli, cõcursum ambarũ p̃tãtũ in actu gesto: vt no. Inn. in. d. c. cõsuetudinis. Sed p̃tãs vnius soli⁹ nõ requirit, nisi alius volũtatẽ. Ad id aũt, q̃d oppo. de cõsilio, primò dici p̃õt q̃ hodie de ecclesiarũ cõsuetudine gñali Epi hmõi cõsiliũ p̃scripserũt, p̃ut p̃ñt. ŝ. de cõsuet. c. nõ est. lib. vj. Scd̃õ, q̃ licet iura ita velint & mãdent, tñ non irritãta cõtũ aliter gestũ, nisi capi. ageret de cõtẽptu. ar. ĩ. de elect. q̃d sicut vt colligit ex not. Inn. in. c. cõsuetudinis. & . c. dudũ. alle. & Alex. de lenulla de rer. permu. c. vno. parte. j. q. xviij. vt scripsi in. d. c. cũ cõsuet. in fi. Et quia iura sp̃aliter loquẽtia in ista materia, istud consiliũ nõ requirũt. Sed rogo, dic mihi qualiter bñficiũ hoc modo assumptũ diffinit? Breuiter magistraliter diffinit sic: beneficiũ ecclesia. de quo. ŝ. est ius quoddã sp̃ũale p̃petuũ ex natura suæ institutionis, habẽs seu habere debẽs diuinũ officium perpetuũ ministrationis, celebratiõis, aut decantatiõis, seu per lectionis diuinorũ & tẽporalẽ dotationẽ annexa: in quo persona eccle. clericali caractere insignita, per p̃sonã, seu personas, aut collegia ecclesiast. habet institui: personę in eo institutę tribuẽs ad vitã ipsius cõgruũ bñfi. tp̃ale. & colligit ex p̃missis, Et p̃sequit ad lõgum hãc difficilẽ. ĩ. eo. c. q̃d in dubijs. Iuxta prædicta formo q̃õnẽ nũc de facto cõtingentẽ in ordine. xvj. supra qua vnus de reuerendissi. patribus dñis Cardinalibus statim mc cõsuli fecit. Pone Pet. presb. in suo testamẽto de bonis suis fecit & ordinauit vnã perpetuã capellaniã & dotauit p cantãdam & p̃petuò cõferendã, p̃ut & queadmo. cõtinet in clausula testamẽti: cuius tenor sequitur in hæc verba: Item lego, volo & or-

lo & ordino, q capella, quā dedi, & assignaui do. Gul. nepoti meo, sit perpetua, & q idem dominus. eā deseruiat & percā tet, quādiu vixerit in. d. eccle. de aurate: & post dicessum di. dñi. G. dña priorissa dicti loci de aurate, & rector seu capellanus perpetuus dictę eccl. de aurate: dictā cappellaniā dent & assignent alicui clerico propinquiori de genere meo, si qs fit, qui se velit ad sacros ordines promoueri, & ipsam cappellaniam velit percantare in dicta eccle. de aurate, & nisi aliquis erit de gñe meo idoneus ad. d. cappellā percātandū, volo & ordino, q dicti dña priorissa & capellanus perpetu⁹ dictę eccle. de aurate dictā cappel. cōferant & assignent alicui pbo homini cappellano q eam deseruiat & percātet in dicta eccl. de aurate, put ipsis meli⁹ videbit faciēdū. & do et cōcedo dictis dñę priorissę & cappel. dictę eccle. de aurate plenā & liberā potestatē & speciale mādatū conferēdi & assignandi dictā cappellaniā sua propria authorit. & sine aliquo strepitu iudicario alicui⁹ psonę idoneę post decessum dicti dñi G. qui eā deseruiat, & percantet in. d. eccle. de aurate pro salute animę meę, & parentum & benefactorū meorū: vt est dictum perpetuis tēporibus qōcunq; expedierit. & do & lego & assigno perpetuò prędictę capellanię & capellanis, q eam percātabunt in futurū post dicessum dicti do. G. omnes & singulos redditus, quos dicto do. G. dedi & assignaui pro dicta. cappel. put cōtinet in litera per me eidē do. G. super dicta cappel. concessa. ¶ Item do, lego, & assigno perpetuò dictę cappel. &c. ¶ Hoc supposito cōtingit q dictus. G. pro tēpore suo, & post eius obitum plures successiuè ex collatione dictorū Abbatissę & cappel. ppetui de aurate di. cappell. pacifice obtinuerūt: & q demū, quidā illā pacificè obtinēs ex d. collatio. impetrauit à dño meo Papa gratiā expectatiuam ad beneficia eccle. cū cura, vel sine cura: tacitō de dicta cappel. quā tempore impetrationis obtinebat: & posteà ad illius cappell. titulum ad sacros ordines per suum Epm est pmotus. Queritur vtrū di. cappell. sic debeat beneficiū ecclesiasti. reputari: attento, q fundator erat clericus, & cōferon. clerici: attento tñ q nō apparet q in di. fundatione authoritas Epi interuenerit, ppter quā taciturnitatē dictę capp. debeat surreptitia impetratio reputari? ¶ Quidam magnus prælatus decre. doct. famosus, tenet q nō, pbat sic priō: qa nullū bñficium pōt fieri ecclesiasticū nisi authorit. Epi, quæ hîc cessat. igitur &c. Patet añs per ea quę allegaui. s. q. pxi. in prin. col. sc. l., versu. modus aūt. in prin. Et patet cōsequētia: qa de his quę nō sunt bñficia ecclesiasti. nō est necesse in impetrationibus facere mētionē. s. de rescri. c. ad aures. & cū adeò. & c. si pponente. j. de pręb. c. cū teneamur. & c. si motu. à cōtrario per q iura patet, iura statuētia facere mētionē de obtētis bñfi. intellige de obtētis in titulū. Fa. no. zenzel. in extraua. execrabili. lo. xxij. sup verb. bñficiū. Ratio horū iuriū est: qa in istis bñfic. datis in titu. causat quoddā vinculū alligās bñficiatū ad offi. & residētiā de cle. nō resi. ff. c. Sed in alijs secus. De quib⁹ p Hos. j. de pbē. super inordinata super verb. reputari, qa talia pnt cōcedi laicis. xvj. q. j. c. possessiones. & q. vj. c. illud. Not. Io. An. j. de pbē. q̃uis. j. lib. vj. in Nouel. sup gl. Papa. videt. Fa. no. p eū de eo q mit. in po. in gl. secus, & sup ea. & per Inn. de pręsc. r. cām. gl. j. & qđ no. xcj. di. cleri. victū. & xcj. di. c. si. & j. q. ij. sacerdos. Glo. vj. alleg. Iura loquūtur de datis in titul. de cler. nō resi. qa nōnulli. lxxxix. di. c. j. lxx. di. sanctorū. de rescri. c. si. lib. vj. de cōsu. c. j. de prębē. cū singula. & c. non. eo. lib. & dicta extraua. execrabilis. s. de elec. dudū. Quæ iura non habēt locū in nō titulatis ppter rōnem de qua suprà scd̃m eū. Cōfirmat p no. Io. An. de celeb. missa. c. j. in Nouel. & eo. ti. c. graui. in cle per Gui. Sic intelligi illud qui altari seruit & c. ad Cor. ix. j. de pręb. c. cū scd̃m. Fa. no. Inn. de pbē. Eps. licet obstent. j. q. ij. c. pasto. & c. clerici. ¶ Et ex his arguit sic: habēs bñfi. eccle. in titulū ppter diuini offi. qđ alteri impēdit, percipere obuētiones altaris. i. eccle. per præmissa. Facit. x. q. j. a: ipenul. & fi. & xxj. di. clericos in prin. cū ibi no. & xij. q. j. clericus. cū. ij. ca. seq. Sed habētes bñficia ab eccle. aliter, quā in titulū. nec dictū offi. impēdunt altari: nec de obuētionibus altaris aliquid percipere debent. Faciunt no. Ber. de cōsti. cū M. gl. vij. & de insti. c. ij. xxij. distin. c. si qui verò. & not. Io. an. de cleri. cōiug c. Ioān. in prin. sui cōmēti. et qđ not. de magi. qa nōnullis. et. xxj. q. j. clericus gl. j. Itē pbat: qa rō quare bñficiatus tenet de bñfio facere mētionē, est ad vitandā subreptionē: qa tales impetrationes sunt ambitiosę. c. si pponente. c. quāuis. & c. si motu. alleg. Ratio verò ambitionis: qa debet qlibet in sua vacatione manere ad Cor. vij. et de elect. qualiter quę vacatio cessat in bñfi. in titu. nō datis igit. Alleg qđ iste presbyter onera spūalia. s. celebrationē diuinorū nō potuit adijcere, iuxt. not. Inn. ne præla. v. suas qm̃. & qđ not. Io. An. in cle. quia cōtingit. de reli. do. G. antepe. Ergo talia nō obsunt. j. de reg. iur. nō præstat. lib. vj. ¶ Itē inducit verba et mentē testatoris, qui disponit, q q̃diu extarēt de cōsanguineis suis, qui vellent &c. illis et non alijs conferretur igitur noluit esse beneficium: quia non debet benefic. eccl. iesi iure hrditario possideri. viij. q. j. Apost. et § seq. j. de fil. presby. quasi per totum. ¶ Quidā doct. hanc partē coadiuuat hoc modo: qa res esse dicit ex materia solius substātię, donec introducat forma. Sicut nō dicit homo ex formatione organizationē embrionis in ventre matris: donec à Deo creet et introducatur formā eius. s. aīa rationalis. xxxij. q. ij. qđ aūt. et. c. Moyses. & ff. de sicca. l. si mulierē. j. de hmōi si aliquis. vbi gl. Ideò qa forma dat esse rei. ff. ad exhi. l. Iul. § sed et si quis. s. de sum. Tri. c. vno. in cle. & ad. l. fal. l. si his q quadringenta. § quædam. Et quia inceptum non debet reputari factū. ff. de leg. iij. l. librorū. § quidam tñ Cassius. ff. de auro et arg. leg. l. vestimentum. et. l. Quintus. § cui aurū. versu, Seruius et § si factum. et. ff. de verb. sign. l. veluti. § opere. et. l. ædificia. § perfecisse. Et qa non videt factum &c. ff. de orig. l. j. et. C. ad Silla. l. j. in fin. Modò licet per fundatorem materia creandi beneficij destinetur et ordinetur, tñ forma beneficialis, quæ beneficiū cōstituit, in esse debet p Epm vel eius superiorem, ad quē pertinet, in materia prædicta per prius creari, et introduci: vt sic per illam res quæ prius erant prohanæ, & iuris prophani efficiātur iuris spiritualis: vt iuribus pro hac parte allegatis, in qōne. s. proxi. circa prin. scdæ collumnæ. Vltra allegat q tractatio rerū spiritualium non pertinent ad laicum sed ad Epos, &c. de iudi. c. decernimus. & c. quanto: igitur &c. Et licet Epi in approbatione fundatiōis testatoris vtātur verbo cōfirmationis tamen ipse ordinare censetur: qa qui confirmat, dat: vt. ff. de verbo. sign. l. lege obuenire. & in auth. de defen. ciuit. § interim. & qđ no. C. de confir. tu. l. neq; circa prin. ¶ Sed partem contrariam: tenuerunt quidam, alter prælatus & vnus aduocatus consistorialis doctores decr. videlicet q dicta gratia impetrata ex taciturnitate dictę cappellañ. est subrepta. Allegat dictus prælatus hoc modo: quia patrimoniū alicuius, si ad illud fuerit ordinatus, beneficium ecclesiasticum reputatur, sic q de illo in imperratione oportet facere mentionē. Allegat lecta & nota. docto. j. de pręb. c. tuis. Melius posset allegare nota. in. c. postulasti. alleg. vbi hoc tenent Gul. Naso. Gof. Pe. Abb. Habetur eñ tunc tale patrimoniū loco ecclesiastici tituli, & vendi nō potest: maximè, si hoc actū fuit in ordinatione ad illud qđ loco tituli haberet, qđ debuit facere Episcop⁹, si cautè agere voluit, vt no. Hosti. in dicto. c. tuis. ¶ Sed respondet primus allegatus pro contraria parte, id quod no. Io. An. in. d. c. postulasti. in Nouel. super glo. fin. vbi dicit opinionem prędictam Gul. Nas. Gof. Pet. & Ab. locū habere solùm in literis iustitiæ in forma. c. cum secundum Apostolicū. j. de præben. Non autem in literis gratiæ. Nos autem loquimur hic in literis gratiæ. Et dicit idem not. in. d. c. tuis. Et dicit q hodie nō seruatur, q de huiusmodi titulo dicit. Iuxta iura. j. de iure pat. postulasti. & de simoñ. per tuas. nisi fiat mentio. ¶ Sed dictus Prælatus ad hoc allagat notata Gulier. de Monte lauduno. suprà de rescriptis. c. gratiæ. in Clemen. vbi Gulier. æquiparat quantum ad effectum incompatibilitatis ordinationem testatoris statutum, & consuetudinem: vt si secundum eum, vnum istorum requirat continuam residentiam cappella-

nia, vel altare renũtiet, p vnius pacificã assequutionẽ grẽ impetratę. ergo si ordinatio testõris opat renũ grę impetratæ in illũ, q tenebat cappel. de necessitate facit cappel. bñfi. aliàs cõclu. Gul. nõ eẽt vera scdm eũ. Sed põt dici, q Gul. ibi supponit bñficialẽ qualitatẽ inesse & hoc supposito quo ad aliã quali. incõpatibilitatis seu residẽtię, equipat dispõnẽ testõris cõsuetudini & statuto, nõ q dicere velit, q p ordinationẽ testõris, de nõ bñficio bñficiũ fiat: qa nullꝰ hoc diceret: cũ creatio talis iuris spũalis cadere nõ possit ĩ laico. Tertiò dictꝰ ꝑlatus ad hoc inducit, qa iura & doc. ęqparãt pẽsionẽ ordinatã ad vitã alicuiꝰ, & sibi datã in tit. & pinde hñt eã ac si esset bñficiũ eccle. ad hũc effectũ, q impetrãs grãm bñficialẽ ęquè illa sicut de bñfi. teneaẽ facere mẽtionẽ. Alle. no. Host. de resc. c. postu. AEqparant etẽim & quo ad aliũ effem: videlicet q ad illã, sicut ad bñfi. possit qs ordinari: vt ibi, & c. tuis. alle. & q̃tũ ad effectũ tacitẽ renũt. grẽ: vt. c. grẽ. all. Et hoc max. vbi quis est ad pẽsionẽ hmõi ordinatꝰ, p iura ꝑdicta. In effectu vult allegare id, qd notauerũt Inn. & Cõp. in. d. c. & Cõp. in d. c. postula. vbi no. q hñs posses. ab eccle. vel reditũ, vel pensionẽ, tenet de illa in interpretatione facere mẽtionẽ. Pro primo. xvj. q. j. possessiões, p scdo. s. de rescr. ad audiẽ. in. ij. qd verũ est, scdm Gos. si habet illã in tit. secus si in stipẽdiũ: sicut laicus. Et per hoc dicit primus allegãs hãc rõnẽ nõ valere. Dicit eñ q talis capellania donec fit p Epm in ecclesiasticũ bñficiũ spũale ordinata: nõ põt clerico in hmõi titul. assignari Et si sibi det, cẽset ei dari in stipendiũ, sicut laico & bñ merito, & nõ in titulũ. Ad. c. ad audiẽ. rñdet, q rõ est ibi: quia ibi pẽsio loco bñficij succedebat, qd vigore grę expectabat: vt vt ibi patet. Alle. lect. & not. j. vt lit. pẽ. c. eccl. j. Facit rõ. c. si pauper. de pbẽ. lib. vj. ¶ Ad. c. ad hoc. & c. inter. iiij. de relig. do. q videnẽ requirere authoritatẽ Epi rñdet iste platus vlio allegãs dicit q sufficit tacita authoritas Alle. not. V in. j. de restit. spo. lras in prin. recitata p Io. An. in Nouel. sup verb. ad mãdatũ. de quo dixi plenè. s. q. pcedẽti versu: sed q̃ro, quãtũ ad hoc. ¶ Alter verò allegãs aduocatꝰ allegat vnã persuasionẽ talẽ, quia ꝑsumi debet, q cũ ad honorẽ Dei dicta cappell. sit fundata. Et rõnabiliter Deꝰ, qui oĩa nouit: & inquãtũ bona sunt illa acceptat hũc actũ sibi bñ placitũ & fauorabile tacitẽ approbauit qa impedire posset. All. no. Cy. C. de sacros. ecc. l. illud. in fi. & Inn. s. de elec. in Geñ. & gl. in reg. quia tacet. ergo non est necessaria approbatio Epi, nisi quo ad declarationẽ. ar. ff. si ser. vẽ. l. sicut. § sed si q̃rat. & de a. q. re. do. l. adeò. § cũ quis. Sed nõ vrget: qa Deus in istis positus nil operaẽ p seipm. & aliàs frustrà iura Epi approbationẽ reqrerẽt. ¶ Itẽ alle. dictus aduoca. qa dicit, q ista cõsequẽtia nõ est bona. Nõ est bñficiũ & c. ergo nõ requirit eius expressio: qa etiã si nõ sit bñficiũ dũmodò sit annua & ppetua peñ. aut ppetuꝰ reditus datus ab eccle. in titulũ alicui tanq̃ clerico de hoc oportet facere mẽtionẽ: licet secus si vt laico dareẽ in stipẽdiũ tpale. xxxij. di. si quid. & ita not. Ho. in. d. c. postula. Sed primus allegans rñdet, vt. s. ¶ Inducit, quidã no. in cle. de iudi. dispẽdio. iam. super verbo, bñfic. & p Gul. de rescr. c. grẽ. & p zenzel. de pb. si Romanus. & p Pau. in cle. ij. de offi. ordi. & per Arch. de pb. c. nõ põt. & c, si motu. lib. vj. qui recitãt notata Hos. in. d. c. postula. ¶ Itẽ inducit. s. de rescri. c. ad audi. ij. & de simo, c. ex diligẽti. & de cler. nõ resi. cũ ibi no. per Io. an. in Nouel. super verb. collatũ. de vsur. c. j. cũ gl. vlti. ¶ Sed

21 tolli pñtiõ nõ insisto. ¶ † Quid dicẽdũ? Breuiter ista pars. ij. videt mihi verior de iure, videlicet q. d. gra expectatiua propter dictã taciturnitatẽ debet subreptitia reputari. Priõ quia q dicta vicaria debeat bñficiũ reputari saltẽ ad id de quo agitur, videẽ clare deduci, per no. Hos. & Io. an. ac. Io. cald. p me recita. s. in pcedẽ, q. in. j. col. Priõ eñ discurrẽdo p illa. iiij. p quę Hos. & Io. An. arguũt & pbãt ꝑstutoriã esse bñficia: hoc clarè patet. Nã personę eccle. istã cappella. cõferre hñt, & nõ alius. etiã iuxta dispositionẽ testatoris. Scdò nõ põt cõferri, nisi clerico, vel cappella. etiã scdm ꝑdictã dispõnẽ testatoris. Tertiò quia dicti cõferẽ. nõ pñt sibi retinere ex ipso, q scdm dictam dispositionẽ alteri conferre hñt. vt. j. de insti. c. fin.

cũ cõcor. ibi signatis, in. iij. gl. Quartò, qa nõ posset vẽdi sine vitio simoniæ: reputo text. de simo. ex diligẽti alleg. Ibi eñ nõ loquiẽ re vera, quicqd dicat primus allegãs nisi in annua peñ. recepta bñficio. Aut noĩe bñficij: vt ibi no. Io. post Ab. & Hostii. in Nouel. sup verb. singulis annis. Et quia tñ dabaẽ pro bñficio, ibi simo. cadit. Idẽ hoc reputo text. eo. tit. c. per tuas. iij. all. quia ibi est text. q in titu. ad quẽ quis ordinaẽ, cadit simonia: licet bñficiũ nõ existat. & eo. ti. c. cõsulere. cũ ibi notatis. Itẽ si discurramus per illa, p quę Io. cal. dicit quo ad effectũ, de quo agiẽ bñficiũ cognosci posse. Idẽ reperiemus: quia perpetua est: & nõ nisi p personas eccle. q̃ sibi nõ pñt retinere, & nõ nisi clerico. & nõ nisi absq; simoniaca prauitate cõferri põt vt ꝑdixi. & qa habet aliquod ministeriũ spũale cõnexũ. s. cõtinuã celebrationẽ diuinorũ scdm dictã ordina. testõris. igiẽ negari nõ põt, qn bñfi. cẽseaẽ. Nec valet dicere ꝑdicta ĩtelligi vbi de fundatiõe nõ appet qa ẽt reuera nec de fundatiõe appet. Licet eñ appeat de ordinatiõe testõris tñ nõ apparet, an interuenerit autho. Epi post dispõnẽ testõ. tacitè vel expsse: & ꝑsumiẽ q interuenerit: qa tã lõgo tpe pmisit illud, vt bñficiũ regi. Et p diuersas pso. quas ex suo offõ debuit visitare. x. q. j. c. Epm. & c. c. decernimus. & c. c. placuit. & quia promoueat ad titu. eius tanq̃ ad titulũ bñfic. ecclesiast. Et si hoc nõ probãt, saltẽ rẽ dubiã reddũt. & ita est locus doctrinę prędictę Host. Io. An & Io. cal. Et q sufficiat tacita approbatio deductũ est. s. Cõfirmaẽ priõ, quo ad appella. ex aliqua qualitate insurgentẽ: Cõsyderaẽ status qualitatis rei p tpe pacificè cõpetẽs, etiã si nõ cõstet, q de iure ad eã pertineat ille statꝰ vt. j. de sen. excõ. c. si iudex. lib. vj. . cũ textibꝰ ibi alle. tã in textu, quã in glosis. & facit opti:, qd no. Arch. j. de pben. cũ de bñficio. in gl. *xl. annorũ*. in fi. Nec ob. qd ibi notauit Io. an. in Nouel. sup verb. *gubernati*. in fi. illius not. versu. tu dic: qa loquiẽ in casu vbi adijciẽ verbũ cõsuet. In coi eñ materia vbi nõ adijcereẽ verbũ cõsueto, solũ cõsyderareẽ statutus vltimꝰ & præsens: vt not. Colle. de rebꝰ eccle. nõ alieñ. c. posses. & ita vidi obtineri per cõsilia Rotæ: licet Host. videẽ quo ad hoc notasse cõtrariũ i. d. c. posses. Et facit illud. c. cũ de bñficio. ibi cõsueto. à cõtrario. Et hoc dictũ Collectarij tenet. d. Car. Paris. magis extẽsè in. d. c. cũ de bñficio super verb. *cõtinentiæ*. Secũdò cõfirmatur: quia ipe adeptus fuit, ac tenuit, & post sedit hanc capell. vt bñficiũ & ad titulũ eius: vt ad titu. bñficij ad sacr. ordines est promotꝰ igiẽ & c. in impetratiõe debuit & nũc in iudiciali, vel cõsciẽtię foro debet illã habere, vt bñficiũ & p cõsequẽs debuit illã exprimere: cũ taciturnitas subreptionẽ ĩducat. Grauẽ eñ est qualitatẽ sic & cõtinuò, & tanto tpe approbatã, in lucro & p se, modo reprobare in dãno & cõtra se etiã modũ posidẽdi puertere. Et q sic ead. res in ead. persona diuerso iure cẽseaẽ: put iura satis cõia has maximas pbãt. Pro priõ, de pba. p tuas. de pbẽ. c. dilect. de his, q̃ fi. à ma. par. ca. ex ore. de elec. c. nulli. de reg. iur. qd semel. ff. so. ma. cũ mulier. cũ cõcor. in his iurib. alle. & totus tit. ff. qd quisq; iur. & . s. de cõsti. cũctos. Pro scdo. C. de ꝑscr. xxx. an. l. malè. & de acqui. pol. l. cũ sibi. & ibi: cõcor. in gl. penul. Pro tertio. ff. de vsuca. l. eũ qui. cũ simil.

¶ SECVNDO principaliter: hoc pbo: qa habens ad vitam suã ab ecclesia possessionẽ vel pẽsionẽ in suũ ppetuũ titulũ sibi datã: de illa in gratiosa sua impetratione tenetur fa-

22 cere mentionẽ. licet re vera bñficiũ eccle. nõ existat. Et † qualiter dicaẽ dari & haberi in titulũ vide Ber. s. de elect. c. dudũ j. in glo. no. ergo, q nullus circa prin. Et qd ibi dixi: & de off. Archipres. c. ij. super verb. titul. & ibi dicã igiẽ. Et in ppposito pbaẽ añs per no. doct. in. c. postula. & alijs iuribus per me. s. all. videlicet. s. ea. q. § sed partẽ cõtrariã. in prin. & versu. tertiò. dictꝰ. § alter verò versu. Itẽ allegat. & . § inducit quidã. Et illa not. habes per do. Paris. in. c. si motu. all. Probaẽ cõsequẽtia, qa nedũ est hîc possessio, vel pẽsio annua ab eccle. cleri. data in ti. ppetuũ. i. ad vitã. ff. p so, l. j. sed etiã est hîc cõnexũ spũale: ministeriũ & nedũ ad vitã psonę cui daẽ, sed in perpetuũ etiã est hîc vltra ꝑdicta cõnexa spũalitas & duplex ppetuitas. Priõ si qdẽ illa ad vitã psonæ, de qua docto. loquunẽ.

in cap.

in.c.postulasti. ¶ Itē & alia: quia oībus tpibus debet in bonis illis psona succedere. Nec ad alios vsus deputari pōt.ar. ꝭ.de reli.do.qa cōtingit in cle.cū cōcor.ibi signatis in gl. & piū.&.ꝭ.de app.c.j.cū cōcor.ibi signatis in fi.gl.j. ¶ Nec ob. q.l dicit primus allegās allegata ad ꝓbationē dicti añtis: loqui in re data in titulū: hic secus: quia dico, ꝙ in quātū dicit, ꝙ loquunē ꝑdicta de poss.&reditib⁹ datis in titulū bñ dicit: sed in quātū dicit, ꝙ hic hmōi cappellania nñ dat̄ in tit. malè dicit. Pro quo sciēdū, ꝙ docto. in locis ꝑalle. nō recipiūt titulum ꝓ bñficio ecclesiastic. sed pro iure ꝑpetuo creato alicui clerico tanq̄ clerico, rōne alicuius diuini officij in Dei eccle. ministrādi i re aliqua ab ecclesia data: quāquā ꝓphana, ecclesiastica tñ. Quod patet: quia loquunē alternatiuè hoc mō, si recipiat eā vt titulū, vel vt bñficiū &c. Ita scribūt Arch. & d. Paris. in.d.c.si motu. & Hē. in.c.postulasti. & tñ diffinitio de natura propria habet separare diuersa. Itē aliud dicere esset ridiculū, quia tūc dubiū nullū haberet. Itē esset nimis restringere opi. Inn.q̄ habet in.c.postulasti. indistinctè ꝙ de annua pēsione &c.quā q̄s habet ab eccle. debet quis facere mētionē in impetratione. Pręterea qa significatio tituli ecclesiasti. ad spirituale bñfic. ecclesiasti. nō restringit: sed ad imobile tpale datū seu habitū perpetuò, loco bñficij adaptat. ꝭ.de ꝑbē.c. Eps cū ibi no. in gl. in fi. &.c. tuis. cū ibi no. in gl.j. i prin. ¶ Itē nō obst. q.l dicebat alle. primus positiuas cōstitutiones hāc expressionē requireñ. loqui solū de bñficijs: vt.c.si ꝓponēte. si motu nō pōt. & si Romanus. alle. Dico, ꝙ imò de re tpali habita loco bñficij loquit. c.ad audiē. alle. Pręterea dico, ꝙ hęc materia de subreptione ratione veri, taciti nō expressa in iure p oēs casus spāles: sed ponūt iura casus aliquos, & subijciūt nihilominus clausulā gñalē. ꝭ. de elect. dudū rocho. § insuper &. ꝭ. de ꝑbē. c. dudū. versu cōsyderañ. li. vj. Cū ergo hæc gñalis clausula nō sit iure limitata, saltē ex toto quo ad nō limitata recurrit ad arbitriū. ar. ꝭ. de offi. de causis. ff. de iure delibe. l. j. § ait ꝑtor. Melius aūt deliberari nō pōt, quā arguēdo ex iuribus factis de similib⁹ ad similia: vt. ff. de legi. l. nō pñt. & ex authoritate docto. & glossa. scribentiū: vt. ꝭ. de cōsti. c. ne innitaris. cū ibi not. Mō reperio, ꝙ text. dicūt per expressum de bñficio & eo, ꝙ receptū loco bñficij debere fieri mentionē. Alioquin taciturnitas subreptionē inducit: vt. C. si motu. & c. ad audien. all. cū alijs iurib⁹ alle. Nullus autē casus dlis duobus est propinquior, & similior q̄ sit iste: vt patet ex his quę dixi in toībus duab⁹ cū. ꝭ. ꝓxi. ꝑcedētib. Si eñ de ꝑrimonio qd habet̄ loco tituli, qdā dubitarūt: licet titulus nō existat: & de ꝑēsione redditu, vel possessione data ab ecclesia i distinctè hoc tenuerit Io. Vin. Inn. & Cōpo. pro eo qd habet̄ loco bñficij: vt not. per eos in.d.c. postulasti. Et de data saltē in titulū ad vitā donatarij: quāq̄ nō aliās ꝓ statu bñficiali ꝑpetuò ordinata hoc teneāt oēs, fortius in ista cappellania hoc dicēdū est, in qua cōcurrūt oīa. ꝭ. dicta, & vltra vnū aliuc, qd ad naturā bñficialē ꝓpriè spectat. s. ꝑpetuitas. Alia, hoc est, ꝙ sit tale pro natura bñficiali in ꝑpetuū ordinatū ar. ꝭ. de insti. c. fi. de offi. or. c. pñti. lib. vj. & de supplē. negli. ꝑl. quia regulares. in cle. ¶ Itē nō obs. si dicis ordinationē talis dispōnis ꝑpetuę & annexionē talis diuini ministerij p laicū induci nō posse: p not. Inn. ꝭ. ne ꝑla. vi. su. qm̄. Priò qa hoc dictū Inn. nō est verum, nec seruat̄. & iō Host. ibi scripsit cōtrariū, allegās multa iura: q̄ hoc probāt. & recitat Io. an. de ꝑbē. c. significatū. Solò qa & si testator sine authori. Epi hoc facere nō potuisset: tñ an interuenerit dicta authori. est dubiū: & in dubio res debet recipi in statu in quo est: vt prędixi.

¶ DECIMOSEPTIMO sup. e. verb. subijcio aliā. q. in qua ex eisdē actis sunt latę sñię cōtrarię per duos Palatij Apo. cārū auditores: adhuc corā reuerēdissimo pře. d. Card. san. Angeli. pendētē: & in qua fui cōsultus p dictū do. Cardi. ¶ Supposito statu eccle. san. Pau. Lugd. & ecclesiarū vicinarum, qui talis est: qa in illis distinctus est numerus canonicatuū: sed nō est ibi certus numer⁹: nec certa distinctio ꝑbē. seu portionū priuilegiatarū: sed cū vnus canoni. hñs de redditibus ecclesię aliquā portionē sui canonicat⁹ rōne: morit: nou⁹ canonic⁹ qui recipit̄ in locū mortui etiā si recipiat̄ authoritate Apo. nil recipit de portiōe mortui: sed illi, q erāt tpe mortis diuidūt inter se portionē mortui. Et ita fit cōtinuo sic, ꝙ ille, qui vidit plures mori, plus habet in redditibus. Mortuus fuit in.d. eccle. san. Pau. qdā Theobal. canoni. illius eccle. valde antiquus, qui tot canonicos maxiē in plurib⁹ mortalibus mori viderat, ꝙ iā magna redituū illius eccle. pars sibi accreuerat: & illo mortuo statim canonici dictę eccl. oēs portiōes illius Theobal. inter se diuiserūt. do. G. Pa. xj. tūc regnās, audita morte illius canonici de dictis portio. fecit grām do. Io. de san. Marti. canonico illius eccle. san. Pau. qui iurauerat seruare statuta & cōsuetudines dictę eccle. & cui⁹ ꝓcur. fuerat in dicta diuisione & receperat certā quotā pro. d. Ioā. cuius grę tenor in effectu est iste. Dudū si quidē intēdeñ. de portionibus canonicalib⁹ eccle. san. Pau. Lugdu. in qua licet sit certus canoni. numer. ꝑbēd. tñ distinctio nō hr̄ cōsuetus canonicis eiusdē eccle. assignari, quas quondā Theobaldus de chalomonte canoñ. eiūd. eccl. tūc tpis obtinebat: cum illas vacare cōtingeret p Apo. sed. ꝓuidētia ordinari portiōes ꝑdictas dū adhuc idē Theobal. ageret i humanis, videlicet Iunij ꝓx. ꝑteriti, collationi & dispositioni nřę duximus ea vice spāliter reseruādas: decerneñ. ex tūc &c. Cū itaq; post modū portiōes ꝑdictę per ipius Theobal. obitū, qui ex Rom. curiā diē clausit extremum, vacauerit & vacare noscant̄ ad ꝑsens: nullusq; de illis ꝑter nos hac vice disponere potuerit, neq; possit: reseruatione &c. Nos volē. &c. portiōes ꝑdictas, q̄ aliàs ptes ꝓuentuū est terrarū ipsi⁹ ecc. nō cupant̄: sic vacañ. cū oībus iuribus & pertinētijs suis motu ꝓprio &c. Apos. tibi authoritate cōferimus & de illis etiā prouidemus: decerneñ. ꝓut est irritū &c. si secus &c. Attentatū forsan est hactenus, vel contigerit. &c. nō obs. q̄buscūq; statutis & cōsuetudinib⁹ ipius eccle. cōtrarijs iuramēto cōfirmatiōe Apo. vel quacūq; firmitate alia roboratis. Aut si aliqui sup ꝓuisionib⁹ sibi faciēdis de hmōi portionib⁹ in.d. eccle. spāles, vel alijs bñficijs ecclesiast. in illis ptibus gñales dictę sedis, vel legatorū eius literas impetrarint etiā si p eas &c. q̄bus oībus &c. sed nulli &c. Seu si venerabili fři nřo &c. vel q̄busuis &c. à dicta sede sit indultū, ꝙ ad receptionē, vel ꝓuisionē alicuius minimè teneant̄ &c. q̄q; de portionib⁹ hmōi, aut alijs bñficijs ecclesiasti. ad eorū collationē, &c. nulli valeat ꝓuideri &c. p līas Apos. nō facieñ. plenā & expssam. ac de verbo &c. & qualibet alia dictę sedis indulgētia gñali, vel spāli, cuiuscūq; tenoris existat, p quā &c. effect⁹ hmōi nřę grę &c. & de qua &c. vt in forma līarū bñficialiū.

24 ¶ † Quærit̄ vtrū dicta reseruatio sic in dictis portionib. suū fuerit operata effectū, ꝙ impediuerit, quomin⁹ dictę portiones extinctę fuerint & diuidi potuerint? Et de effectu nō obstañ. & iuramēti de qoib⁹. ꝭ. ¶ Dominus Martinus de salua Pampil. Eps doct. decret. famosus valde, hîc allegauit ꝓ pte do. Ioā. tāquā cōsultor ipus ꝓbat hoc mō: Certū eñ & ꝓ verò supponit, ꝙ reseruatio facta p Principē cū decreto irritante tollit oēm dispositionē hois ac consuetudinis & statuti & cuiuslibet alterius. alleg. c. si. ver. In ꝑben. verò. de cōsue. li. vj. ¶ Et bñ sa. not. ibi p Archi. hoc supposito ipe arguit sic: quia aut effectū grę & reseruationis impedirēt statutū & cōsuetudo ipus eccl. forsan cōtraria: aut natura ipsarū portionū. Aut qd dicit̄ in līis illas vacasse, aut iurm ipsius Io. aut hoc, ꝙ eius ꝓcur partē recepit: aut periculū subuersionis status ecclesiæ ꝑlibatę: sed nullū de istis sex impedire pñt: igitur. ¶ Quo ad primū ꝙ nō obstēt cōsuetudo vel statū &c. ꝓbat per clausulas nō obst. ꝑdictę grę. Alleg. ꝓ se not. in. c. cū aliquib⁹. de rescri. lib. vj. in. j. gl. Io. an. & p Arch. in. j. gl. ibidē & e. li. de ꝑb. si ꝓ clericis. in gl. idē vř alle. ꝭ. de ref. c. cōstitut⁹. & de ꝑb. c. ei cui. lib. vj. & no. ibid. p Io. an. in gl. j. Pręterea alle. ꝙ dict. grā dicti Io. facta fuit motu ꝓprio: ex quo sequit̄ ꝙ nil est, qd dicto Ioā. sup tacitis valeat imputari. Ex quo infert ꝙ cessat oīs surreptio & cā ambitiōis. Itē all. intētionē Pap. de qua cōstat videlicet: qa voluit dictā grām valere nō obst. statutis & cōsuetudinib⁹ ad quā recurrēdū est. ꝭ. de pręb. c. quāuis. lib. vj. ¶ Quo ad secundum dicit, ꝙ nō obstat natura ipsarū por-

tionum:videlicet quia dicit capitulũ ꝙ hmői portiones nõ sunt beneficia eccle.imò articulis cõfitet ꝙ hmői portiones sunt bona ecclesiasti.& pertinẽ ad cap.& cõsueta solis canonicis ipsius eccle.assignari.ergo nõ põt,qȯ Papa potuerit illa reseruare:quia negari non põt,quin Papa possit bona alicui ecclesię etiã prophana reseruare& de eisdẽ disponere.ix.q.iij.per principales.&.c.cũcta per mundũ.Sicut & videm⁹ ꝙ bona ꝑlatorũ decedentiũ,vel vacationis tpe obuenientiũ reseruat sibi:quę sine dubio cessante reseruatione ecclesię,ad dñium ecclesiæ pertinebũt:vt.xij.q.ij.charitatẽ &.c.se.& de testa.requisisti.de elec.quia sæpe.de offi.ord.pũti.lib.vj.cũ si. Nam qui hoc negaret,diceret ipam nõ habere dispositionẽ & dñium rerũ ecclesiastica. Cuius cõtrariũ est verũ.Nam ipse dñs & administrator est bonorũ ad ecclesias pertinẽtium: aliàs sequeret,ꝙ ꝑbẽdas nõ posset reseruare:nec eas,vt reseruatas cõferre. Cuius cõtrariũ dicit.c.fi.de cõsue.li.vj.&.c.ij.de ꝑbẽ.e.lib.Nam scđm eũ nõ est dubiũ,ꝙ præbẽda,ꝓut est sequela ad ius canoñ.sit redditus & res ꝓphanæ. Nã scriptũ est,ꝙ spũalia sine tꝑalibus diu esse nõ pñt. Et ꝙ ꝑbẽda sit res ꝓphana,clarè probat.c.fi.de cõsue.lib.vj.In quo apparet ꝙ vigore cõsuetudinis quis põt sine noua collatiõe de vna pręhenda trãsire ad aliã optãdo eã:qđ fieri nõ posset,si loquęretur de iure ꝑbẽdali spũali,qđ stat ĩ cano.qđ quidẽ ius sine canonica institutio.possideri non põt:vt.j.de reg.iur.c.j.lib.vj.Et Io.An.in.d.c.fi.Hoc vult,qa dicit,ꝙ per opinionẽ nõ fuit mutatio titu.sicut omni die dñs noster ꝓuidet ꝑ reseruationẽ de ꝑbẽda,cũ additamẽtis:interdũ cũ oblogijs:interdũ cũ pensionibus,scđm ꝙ vicarię in varijs ꝓuincijs talia additamenta vocant. Fa.qa ꝑbẽda põt assignari nõ canonico:vt

29 extra de magistris.c.pe. ¶ †Quo ad tertiũ dicit,ꝙ ęquè illud nõ obs.quia verbũ vacationis cõpetit,etiã in reb.prophanis. Nam hæreditas,quæ nõ est adita,dicit vacãs.& domus canonicalis dicit vacãs:vt ponit Cõpo.in.d.c.fi.de cõsue.li.vj.&.c.audiẽ.s.de elec.ne Romani.in cle.& Imperiũ.j.de for.cõpe.licet. Et ꝑbẽda etiã inquãtũ est res prophana:vt.d.c.fi.& vidua oblegia,additamẽta & pensiones. ¶ Quo ad quartũ idẽ ꝓbat:quia in tali iuramẽto intelligit cõditio,si res in eodẽ statu &c.j.de iureiur.c.quemadmo.Itẽ:qa cõsuetudines & statuta sunt reuocata,& etiã iuramẽta igit. Item,qa nõ extendit iurm ad inexcogitata:nec ad illa quæ qs nõ est verisimiliter cogitaturus.j.de iureiur.veniẽs&.c.veniẽtes.&.c.ad nrãm.ij.Sic in proposito,nõ est verisimile sic iurantẽ cogitasse de impedimento grãrũ sibi fiendarũ in futuris &c.maximè quia iuramẽta sunt strictę naturæ.j.qd.met.ca.ad audientiã & de iureiur.debitores.Sed de natura termini restrictiui,est ꝙ nõ veniat,nisi expressum.j.de verb.sig.exiui.in cle.ff.de verb.ob.quicquid de rescri.lib.vj.Modo iste casus, nec fuit in.d.iuramento expressus,nec verisimiliter cogitat⁹ Facit.j.e.cũ inter.& j.de iureiurã.quintauallis. ¶ Cõfirmat quia iste Io.hanc grãm nõ impetrauit,sed sibi fuit facta proprio motu:ergo ex isto iure nouo põt agere cũ impetrando culpa non fuerit. ¶ Nec est cõsuetudo,nec esse põt scđm eũ, fiãt portiões de bonis reseruatis:nec ꝙ portiones hmői reseruatę diuidant,sed cõsuetudo de diuidẽdis illis locũ habet in nõ reseruatis etiã cõtra cõsuetudinẽ nil fit:nec ꝑ aliquã in casu nrõ.Sicut nec haberet locũ cõsuetudo:vt.c.fi.de cõsue.li.vj.Iuncto ꝙ Archid.& Io.An.ibi dicũt de reserua.& est certum,scđm eũ.Quo ad quintũ idẽ dicit:quia ꝓcur.nõ habebat ad hoc ptitẽ,de qua cõstet:& etiã qa dicta pars diu fuit sibi data añ grãm factã Io.de portionib.ãndictis.Itẽ quia obstãte decreto reseruationis diuisio & oĩa inde sequuta fuerint nulla.Etiã.j.de reg.iur.lib.vj.reg.nõ ꝑstat. ¶ Quo ad sextũ dicit etiã illud nõ esse verũ ꝙ ꝑ hoc subuerteret status dictę eccle.quia talis ꝓuisio nõ est ꝑpetua,sed tꝑalis.& sic cedente vel decedẽte.d.Io.consuetudo sortiret effectũ.Item in nullo subuerti:quia ita res remanet.j.eccle.si vni conferat:sicut si pluribus.ergo in nullo alienant istę portiones.Itẽ si adhuc viueret dictus Theobald.teneret ipsas.In quo ergo derogatur statui ecclesiæ? certè in nullo,si bñ considerei,scđm eũ.Nec ob.ꝙ dicit,ꝙ nõ est verisimile,ꝙ Papa fecisset istã grãm,si sciuisset dictã cõsuetudi.quia in certis nõ est locus coniecturis. Modò in certo constat de mẽte Papæ ꝙ voluit grãm nõ obstañ.statutis & cõsuetudinib.ipsius eccle.scđm eũ. ¶ Quid dicendum? Recordor,ꝙ vltra ꝑdicta in cõsilijs scđæ sniæ ꝑ do.Gallardũ de noua ecclesia,auditorẽ ꝑ do.Io.latæ reuocatoriæ primæ latę ꝓ ecclesia,& cõtra dictũ Ioã.per do.Petr. chãbonis,allegabat aliud motiuũ maius ꝑ dñm Nicol.de cremona tũc auditorẽ & ꝑ me.In primis eñ cõcordes eramus super ptãte,videlicet ꝙ Pa.potuit istas portiones reseruare, & cõferre,etiã cuiuscũq; naturę forẽt.Et in hoc iste do.bñdicit:sed de volũtate fuimus valde dubij.Si eñ dñs Grego.credens dictas portiones esse bñficia ecclesiasti.illas vt ecclesiastica bñficia reseruare & cõferre voluerit:& ꝓphanę essent: volũtas hmői fuisset erronea:nõ quidẽ respectu corporũ,sed respectu essentiarũ & formarũ substãtialiũ eorũdẽ.Et ita talis volũtas ꝓpter hmői errorẽ deberet haberi ꝓ nulla:vt est tex.ff.de cõtrahe.emp.& vend.l.in vẽditionib.§.vlti.cũ duabus legi.sequẽ.& l.quid tñ.e.tit. Fa.opti.ff.de reb.auth.iudi.po.l.cũ vnus.§.fi.&.j.de cõces.ꝑb.c.ex parte Host.Verũ,qa do.G.in literis suis asseruit,ꝙ in.d.eccle.sancti Pau.nõ erat distinctio ꝑbẽdarũ & ꝙ istę portiones ptes ꝓuentuũ terrarũ ipsius eccle.dicebai diximus tũc,ꝙ nõ erat verisimile ipm do. G.circa hoc errasse.Maximè,qa in ecclesia vbi nõ est distin. ꝑbendar.& vbi bona veniũt in cõi,mortuo canonico extinguitur portio eius:& nõ vacat.& ex isto motiuo fuit snĩa lata pro Ioan. ¶ Sed modò postquam satis cogitaui:dubito,ꝙ errauerimus,quòd de iure præsumi debet,quòd dominus Grego.credidit istas portiones esse bñficia ecclesiastic.& eas reseruare & cõferre voluit,tanquã tales. ¶ Priò hoc deduco ex cõsuetudine ipsius do.G.& ꝑdecessorũ ipsius. Nã ipe dñs G.& sui ꝑdecessores licet cõsueuissent vti spũalib⁹ reseruationibus in bñficijs ecclesiasti.tñ in reb⁹ ꝓphanis nusq̃ visum est:ꝙ saltẽ in fauorem cuiuscũq; ꝑsonę singularis,his reseruationib.vterẽtur:saluo ꝙ qñq; vsi sunt reseruatione in spolijs clericorũ,sed nõ in fauorẽ alicuius ꝑsonę singularis:sed solũ ad vsum camerę Apostoli.& est rõ diuersitatis. ¶ Nam licet Princeps qui in dubio ꝑsumit nolle detrahere iurib.singulorum:vt.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.ij.§.dñorũ.&.C.de ca.tol.l.vna.in fi.& de emãci.lib.l.nec auus.&.ff.ne quid in lo.pub.l.ij.§.meritis:&.§.si quis à Princip.&.xj.q.j.ꝑuenit.& s.de rescri.c.ad hæc.In dubio reddit ꝓcliuior ad ꝑiudicãdũ dũ de minori ꝑiudicio agit:& difficilior dũ agitur de maiori:vt.C.de ꝑci.Impe.off.l.quoties.Et iõ reuocatoria licet tollat ius ad rẽ,qđ debilius est,nõ tollit ius in re:qd forti⁹ est.j.de ꝑbẽ.c.si is,cui.de canonicatu.& de cõces.ꝑb.c.fi.in fi.lib.vj.Modò in reseruatiõe bñficiorũ eccl.nõ reseruant ipa bñficia reuera:sed collatiões seu dispões eorũdẽ ꝑ prælatos inferiores in alias ꝑsonas necessariò faciendas:qa sibi retinere nõ pñt:vt.j.de insti.c.fi.& iõ ꝑiudiciũ nõ vr̃ magnũ ipsis ꝑlatis quià illa bñfic.sibi retinere non pñt:nec ipsis ecclesijs:qa supponitur ꝙ per Papã ita bñ,vel melius,quã per dictos ꝑlatos ipsis beneficijs ꝓuideatur. Sed si reseruarẽtur res prophanę iã fieret graue & totale de reb.ipsis pręiudiciũ ecclesijs,vel personis,ad quas res hmői aliàs ptinerẽt. Pro deductiõe ꝑdicta faciũt iura,q̃ dicũt ꝙ sup interꝑtatiõe volũta.recurrit ad cõsuetudinẽ illi⁹,de cuius volũta.dubitat,vt.ff.de pig.eadẽ deducit alia iura,quæ dicũt ꝙ ꝑsumitur saltẽ in dubio,ꝙ Princeps taliter velit dispões suas interpretari,ꝙ per eas non nimis offendãtur iura.C.de inoffi.test.l.si quãdo.&.ff.de vulga.& pupil.sub.l.ex facto. Et ꝙ non nimis grauentur subditi:vt.C.de precib.imper.offer.l.vniuersa.& l.rescripta.& l.quotiens. Ac alijs legi.ad hoc superius alle.Fa.j.de decimis.c.suggestũ.& eo.c.ij.lib.vj.Nec ob.id qđ narrat in litera do.Io ꝙ in.d.eccl.san.Pau.nõ est distin.ꝑbẽd.qa & hoc nõ obs.potest ibi esse distinctio aliquarum portionum solitarum per capitulum,vel Episcopum aliquibus de canonicis ipsius ecclesiæ magis meritis,tanq̃ perpetua bñficia ecclesiastica assignari:pręstimonia quæ tñ sunt beneficia ecclesiasti.& Ioã.

And.in

An.in c.postulasti.alleg.& dixi.s.in ꝓxi.qō.de ꝑſtimonijs,
quę in bñficijs ecclesiasti.canonicis benemeritis in Hyspanis
& oblegijs & additamētis in Alemañ.assignant. Vel pōt esse
ꝙ licet nō sint ꝑbēdę distinctę ad distinctionē canonicatuū,
sunt tñ ibi portiones priuilegiatę bñficiales solitę per cap.ca
nonicis sc̄dm eorū numerū assignati:vt not.Inn.in.c.dilect⁹.
ĩ.de prębē.Modò nō ꝓbat hoc esse,qđ ab hoc contingit ab
esse.C.vñ cog.l.nō ob hoc.Non eñ sequit,nō sunt ibi ꝑben
dæ distinctę:ergo istę portiones,de qbus hîc agit,bñficia ec-
clesiasti.nō existūt. ¶ Item nō obst.premissę deductioni,ꝙ
ꝑbēda quę est res ꝓphana,reseruat:qa salua pace do. Marti.
nego.Imò dico,ꝙ ꝑbēda canonica solita reseruari est verè be
neficiū ecclesiasti.spūale.Præbēda eñ sic strictè sumpta non
consistit solū ex possessionib.sed est ius quoddā spūale:& est
beneficiū datū ꝓpter offm,licet det ꝓpter canonicā.Et ideò
ex ea descēdere videatur.Not.Inn.ĩ.de ꝑbē.maiorib⁹.Cōp.
s.de cōsti.cū M.& Archid.s.de rescri.c.gr̃a.lib.vj.& latius
Gu.de mō.lau.ĩ.de ꝑbē.si iusta.Et probat:qa in ea cōcurrūt
oēs cōditiones quib.beneficiū cognoscit de quib⁹dixi.s.eo.
c.q.xv.ĩ prin.& sibi cōpetit diffinitio bñficij,de qua dixi.s.
eo.c.ad ti.dictæ.xv.q.& qa extēsius ponā.ĩ.eo.q.l in dubijs
§.j.Igit & rō beneficij sibi debet cōpetere:vt arg.C.de ser.l.à
nullo.& ff.de dolo.l.j.Et ita appellat in canone.j.q.iij.c.ex
multis.versu,qua ꝓpter.Et ꝓbat.e.cā.& q.e.si quis ꝑbēdas.
Facit bene not.Inn.ĩ.de pręb.c.cū olim.in.j.gl.& Host.ibi.
& Gof.ĩ.de ver.sig.c.tua.Et do.Paris.c.cui de nō.de prębē.
lib.vj. ¶ Nec obst.q.l dicit de additamētis & oblegijs:qa illa
reputo beneficia sicut & ꝑstitoria.per no.Io.An.& Host.in
c.postulasti.alleg.Et facit optimè not.Inn.s.de ꝓba.ex lr̃is
glo.ij.in fin.Et adhuc melius,qđ scripsi.s.de cōsue.cū tanto.
q.ij.ver.sed quid de cōsuetudine optādi.per quę patet intel-
lectus ad.c.cū in tua.de cōsue.li.vj.allegatū.Et dico ꝙ iste est
verus intellectus illius.c.cū in tua.qa cōsuetudo primę insti-
tutionis effectū de ꝑbēda pri̇a ad tit.prębē optatę extēdit.ĩ.
idē corpus.Nec vnq̄ potui videre aliū intellectū:licet fatear
Io.An.& do.Paris.aliū intellectū habere:intellectus tñ me⁹
do.sancti Eustachij. ¶ Sc̄dò deduco principaliter,ꝙ sit ꝑsu-
mendū de iure,ꝙ do.G.dictas portiones crediderit esse bñfi
cia ecclesiasti.& eas tanquā bñficia eccle.reseruare voluit, &
cōfirmare:qa nedū ex cōsuetudine familię,sed etiā ex more
regionis,in qua versat,& ex ijs,q̄ pręcedūt & sequunt,volū-
tas ipsius interpretāda est:vt.d.l.si seruus plurū.in fi.Pro pri
mo.ff.de sun.instru.l.cū de lanionis.§.à snia.in fi.ĩ.de spō.c.
ex lr̃is.Pro sc̄do.ff.de testa.l.hæredes palā.§.sed si not. ¶ Mo
dò ego reperio in lr̃is ipsius Io.multa verba,quę clare sc̄dm
cōem vulgarē & solitā eorū interpretationē in regione saltē
istā dant clarè cuilibet ad intelligēdū,ꝙ istę portiones ꝑ Pa-
pam ita loquentē pro bñficijs ecclesiasti.habeant. ¶ Primò
ii quidā verbū vacationis in huiusmodi literis pluries repeti
tū:priò ibi:*cū illas vacare cōtingeret* ¶ Sc̄dò ibi: *vacauerint, & vacare noscātur*.& ibi:*sic vacan* hoc designat.Et priò nā cōi
vocabulo vacatiōis res singulares,maximè incertò dño prę
existēte cōstitutę vacare nō dicunt:sed cōi vocabulo ꝓpriè
dicunt vacare bñficia cū ꝑlatis carēt.Itē si essent res ꝓphanę,
& tales sicut dicunt eē,& re vera sunt:in eis nulla vacatio ca-
dere posset,attēto maxiè,ꝙ mortuo canonico absq; interual
lo dñm de iure & de facto etiā habuerūt:videlicet ecclesiā &
capit.eius vacare eñ dicit res ꝓphana,dū dño caret:sicut ec-
clesia,dū Pręlato caret.s.de elect.ne pro defectu.Et mulier
dum virum nō habet.ff.de ver.sig.l.malū.§.vidua.Et ꝑ hoc
clarè colligit,qđ opponit de vacatiōe hęreditatis Imperij,au
dictæ atq; viduæ & ꝑbēdę. ¶ Priò ex ista deductione elicit
vna fortis rō,quę talis est.Nā dispositio dilata in diē incertū
habet cōditionē ex euētu diei:q̄ deficiēte,deficit ipa dispō,vt
ff.de cōdi.& de.l.j.in fi.& l.dies incertus.e.tit.Mō hęc dispō
reseruatiōis facta est in diē incertū.s.vacatiōis.ergo deficiēte
vel nō veniēte vacatione eidē locus nō erit.Fa.qđ no.Cōpo.
de rescri.c.cōstitu.ꝙ expectās canonicatū & ꝑbendā vacātē,
vel vacaturā,nō habebit in eccle.in qua nō sunt nisi portiōes

morien.cū defectus licet ibi sit certus canon.numer.& indi-
stinctio ꝑbē.qđ approbat do.Paris.ĩ.de cōces.ꝑbē.c.fi.li.vj.
licet Hosti.cōtra.ĩ.de ꝑb.ex parte Astē.& Io.an.in.d.c.fi.de
cōce.ꝑbē.li.vj.in ordinaria gl.q̄ inci.in gl.nsiquid impetrās
Sed sol.tñ:qa isti grauamē ecclesiæ accipiūt:tū qa rōne for-
tiori mouet,q̄ hîc cessat. ¶ Itē sc̄do etiā cōfirmat verbū,*colla-
tiom*.& verba illa,*cōferimus & prouidemus*.qa in ꝓphanis vti-
mur verbo donamus,si sit ad dñij trāslationē:aliás verb. cō-
mittimus.In bñficijs verò vtimur verb.cōferimus, & dona-
mus:vt colligit ex no.ĩ.de supp.ne ꝑb.c.vno in cle.in prin.
sup verbo cōmittere. ¶ Itē tertiò hoc cōfirmat clausula,*aut
si aliqui*.&c.qaĩ dubio nō ꝑsumit nō obstañ. in lr̃is Papalib⁹
ponit frustra:qa ꝑ multas manus & cū maturitate trāseūt.Pa
tet ex lect.& not.s.de rescr.ad audiē.& tñ nisi hmōi portio
nes bñficia essent,frustrà adijceret.d.clau.aut si aliqui.saltem
in ea ꝑte in qua dicit:*in illis partibu generales*.qa gñalis impetra
tio bñficij id qđ nō est bñficiū nō includit:vt.ĩ.de ꝑbē.c.per
lr̃as.ĩ cle. ¶ Et eo.mō facit *seu si venerabi.&c*. ¶ Quintò hoc
cōfirmat verbū, *vel alijs beneficijs ecclesiasti*.positū in clau. *aut
si aliqui*.& repetitū in clasula,*seu si venerabi*.Nā verbū alijs:est
impliatiuū:vt.ĩ.de ꝑbē.si dignitatē.§.ad hoc.in cle.vbi oro
illa,q̄uis dispositionē aliā ꝓpter implicationē verbi aliá ele-
ctio.naturę alteri⁹,q̄ eēnt ꝑcedētia nō icludit. ¶ Tertiò prin
cipaliter hoc idē ꝓbo ꝑ no.s.e.c.in.xv.q.in prin.qa istę por
tiones ꝑ ꝑlatū ecclesiasti.clerico in ꝑpetuū.ti.sunt collatę igi
tur ꝑsumit,ꝙ vt bñciū eccle.collatæ fuerūt. ¶ Quartò hoc
ꝓbo sic:qa aut dices,ꝙ Papa per actus reseruatiōis & ꝓuisio
nis hmōi voluerit tollere & impedire vacationē istarū por-
tionū & naturā earū:aut nō si nō habeo ꝓpositū:qa reserua
tio & colla.sup vacatiōe fundat ar.opti.ff.de re.auth.iu.po.
l.cū vnus.§.fi.cū cōcor.ibi signatis.Et de cōce.ꝑbē.c.ex ꝑte
Astē.Si dicis,ꝙ sic:ꝓbo,ꝙ malè.Priò disponēs cōsequēs,nō
disponit añs:nisi cōstet de sciā eius.Patet per ea q̄ dixi.s.e.c.
in.xv.q.versu,sed q̄ro,vtrū quātū ad hoc. Sed de sciā hîc nō
cōstat igit.Pręterea,qa cōsolidationē & inducere vacationē
ad effectū reseruatiōis esset naturā earū immutare:qđ nō ꝑsu
mit in reb.sicut nec in ꝑsonis.ar.no.de dispēsati.e ꝑsonę nō
inclusa in.c.si motu.& quia si esset cōtrarium reseruationis q̄
solū pręexistētiā & cōionē ꝑsupponēs,ipam cōionē exclu-
dit.ĩ.de ꝑbē.c.ij.lib.vj.Mō nec ꝑsumit quē velle facere cōtra
naturā actus,quē gerit.ff.de fun.instr.l.q̄situ.§.j.ar.ff.de ꝑca.
l.cū ꝑcar.Nec ꝑsumit suppositionē in supposito velle dispo-
nere.ĩ.de ꝑbē.c.j.in cle.in fi.Nec ꝑsumit exclusionē oparief
fectū positiuū.ff.de cōdi.& de.l.cū tale.§.fi.& de solu.l.qui
hoiem.in fi.Sc̄dò hoc ꝓbo.qa in his,q̄ sunt valde odiosa,ni
mis cōtra ius,& q̄ tēdūt in graue ꝑiudiciū ꝑtis,& q̄ nō debēt
fieri sine magna & notabili cā,nō opat cōsensus tacit⁹ dispo
sitionē authorita. ex dispōne cōsequētis:vt patet ex notis gl.
& doc.alle.ꝑ me in.d.versu,sed q̄ro vtrū q̄tū ad hoc.Sed sic
est in ꝓposito.Nulli eñ debet auferri ex toto ius suū sine ma
gna cā:vt patet ex no.Inn.s.de cōsti.c.q̄ in eccle.&.ĩ.de im-
mu.eccl.qa pleriq;.& maxi.ecclesię:vt.l.sunt ꝑsonę alleg.&
meius ĩ.de rescr.c.fi.li.vj.Nā iura oia clamāt,ꝙ iura earū eis
seruent illęsa.igit & maxi.cū plures tāgunt.fa.no.Io.mo.in
reg.in gñali.de re.iur.lib.vj.in ea parte,in qua dicit bñficiū
electiuū nō deleri de elect.in cōe:nō facta &c. Et ideò si ali-
cui patiēti defectū,Papa motu ꝓprio bñficiū curatū cōferat
nō vr̃ tñ eo dispēsare:nisi expssè hoc dicat.No tarūt Io.an.&
do.Pari.in.c.si motu.alle.vbi ꝑ Io.an.io Nouel.in pri̇a no-
tula. ¶ Et ꝓ hoc bñ fa.ĩ.de priui.c.dudū.cū ibi no.ꝑ Inn.&
de ver.sig.qđ ꝑ nouale.ad fi.vers.sed nec de quolibet. ¶ Nec
ob.nō obstātię:qa referunt ad ea ꝑ quæ nō esset in re ius iam
q̄situ,ꝑ no.Cōp.s.de rescri.c.cām q̄.Fa.opti.ĩ.de app.c.pa-
stora.j.rñ.cū suo intellectu,dato ibi ꝑ Io.an.& Hosti.& c.si
ꝓpter.ĩ.de rescri.lib.vj.cū ibi no.De materia obst.ꝑ Arch.
& do.Pari.& qđ cōtra Io.an.no.Arch.& do.Paris.c.ei cui.
ĩ.de præbē.eo.lib.De simili materia &.C.de preci.l.opera.
offerend.l.quoties.& l.rescripta.& contra ius, vel vtili.pu-
blic.l.fina.& quod legitur & notatur in authen.de mandato

patri §. deinde cópetens. vbi optima gl. loquẽs de statuis Epis statim obedientibus literis iniustis Papæ. & in auth. vt null⁹ iudi. §. & hoc verò iubemus. & ibi optima gl. ꝙ meliori deliberatione &c. &. s. de rescrip. c. fi. ¶ Itẽ licet de hoc nó posset obijci in vim subreptionis opponi tñ pót in vim iuris cómunis not. Io. an. in. d. c. si motu. in Nouell. super fine tertiæ glo. ¶ Nec obst. si dicas, ꝙ præcedẽs reseruatio impedit ius quæri in re quę erronea est: vt prædixi. Et statim subijciam in ratione seq. Aliam solu. ad pręsentẽ obiectionẽ. ¶ Quinto ergo hoc probo: quia in materia odiosa & restringibili dispones vnũ casum non expressum, casum relinquit dispositioni iuris cõis: vt. ff. de libe. & posthu. commodissimè. & de rescript. c. susceptũ. lib. vj. & ibi concord. Sed reseruatio nó disponebat, nisi casum vnũ, videlicet dispositionẽ hominis, quæ videlicet ab vno in aliũ deriuatᷣ: sicut est casus collatiõis à pręlato alteri fiendę. Sed casum aliũ videlicet dispositionẽ iuris consuetudinis, vel statuti, per quã ius istarũ portionũ statim recidit in eccle. & per qđ nil in personã deriuatᷣ, non disponit, sed relinquit in dispositione iuris cõis. Nec obst. c. cũ in tua. quia ibi optatio habet vim collationis à ꝑlato deriuata in optantẽ, ex virib⁹ primę institutionis in vim cõsuetudinis. Si eñ primę ꝑbẽdę vacaturę deberet statim canonicatus extingui, & possessiones ipsius ex priuilegio vel iure aliquo speciali ad fabricam pertinere statim, ꝙ vacaret ipso iure, non cótineretᷣ sub reseruatione sequẽti: vt videtᷣ ar. eo. tit. & lib. c. si propter tua debita. &. j. de offi. dele. ex parte. j. & ij. Facit bene extrauagans. Io. xxij. si gratãter. §. verũ. quia ibi: *per literas nostras non præiudicetur in totum &c.* & ar. s. de cõsue. c. cũ dilect⁹. Et hîc simile: quia quilibet canonicorũ iam hoc ius successionis in istis, cui non videtᷣ Papa velle præiudicare: cũ non intẽdat grauare, nisi ecclesiã: nec intẽdat tollere statuta, vel constitutiones ius tribueñ. sed solũ statuta & consuet. eccle. scđm Gul. de hortolano, qui & cęteri auditores pręter. H. corã dño sancti Angeli in hac opinione fuerũt consil. die Iouis. xxiij. Octobris. Anno. lxxxij.

29 ¶ † DECIMOOCTAVO, ibi: *Abiurationis*. quid operatur hęc abiuratio? videtᷣ ꝙ deberet operari istud videlicet, ꝙ renuntians prætextu coactionis, vel aliâs venire non posset: cũ supersit seruandũ iuramẽtũ donec saltẽ relaxetᷣ etiã si metu pręstitũ sit: vt. j. de iureiur. si verò. Hoc tangit Inn. sed non soluit. Ber. etiã tãgit in gl. licet non sit. Sed etiã nó soluit ꝑpriè. Quid dicendũ certè dico, ꝙ ꝓcederet oppositio si de iuramẽto cõstaret, qđ non est hîc. Nã licet actor hîc fateri videatᷣ renũtiationẽ, nó tñ fatetᷣ abiurationẽ nec aliâs cõstabat. Et patet ibi cũ dicitᷣ: *maximè si interuenerit iuramẽtum*. Ad probandũ aũt abiurationẽ, vix aũt nullo mõ admitti debet reus Nam si constat de coactione ꝑ testes actoris ad excipiẽdum de tali renũtiatione coacta, nó admittetᷣ: quia per hoc de sua turpitudine exciperet, qđ nó licet. C. de reuo. do. l. cũ ꝓfitearis. j. de dona. c. inter dilectos. & si non cõstaret aliâs de coactione, adhuc vix admitteretᷣ: q̃a interuẽtio iuramẽti plus aggrauat personã excipiẽs sup pręsumptione coactionis, q̃ ius suum cõfirmet: vt hic in versu: *maximè &c.* allegato.

30 ¶ † DECIMONONO quæritur ibi: *non metu*. vtrũ renuntiatio bñficij facta per metũ, nulla sit ipo iure? Ber. hîc in glo. *licet nõ sit*. tenet ꝙ nó. & de hoc videtᷣ text. j. qđ met. cau. Abb. sed dicãᷣ i. d. c. Abb. vbi materia ista magis ꝑpriè cadit.

31 ¶ † VICESIMO quærit ibi: *nec interuentu pecuniæ. &c.* An renũtiatio simoniaca teneat ipo iure? Ber. hîc ĩ gl. *quæ pro expen.* tenet ꝙ nulla est hac die. xj. Nouẽb. an. do. M. cc. xcv. do M. de salua. Pampiloñ. Card. & do. Helias Eps Xantoñ. & do. Pet. rauati clericus Matiscoñ. tenuerũt cótrariũ in quo dã cõsi. inducebãt opi. Pet. de braco pro se & rõnem Ray. ne melioris cõditionis sit simoniacus vt sic valeat rescriptũ eius & modiũ illius. & opi. Vin. de rer. permu. c. cũ vniuersorũ. q dicitᷣ hoc ibi tenue. & Colle. de renũ. c. sanè j. Inducebat Pampil. cle. j. de renũ. quę in fine. excipit vnũ casum, & nó istũ. & ad. c. ea quę, rñdẽt ꝙ ibi loquitᷣ quo ad impediẽdũ ius quęrẽdum. Et ad rõnẽ, quã inducebã in cõtrariũ videlicet, ꝙ renũtiatio fit propter collationẽ fiendã, per. l. oro. ff. de spõ. rñdẽt ꝙ hîc non sequitᷣ collatio isti fiẽda de necessitate: Ibi verò sic. sed nobiliss. do. Pet. blaui leg. doc. & referẽdarius cõtra in duceñ. Archid. qui hoc not. j. q. j. c. ordinationes. & de ꝑbẽ. dudum. lib. vj. cũ alijs q̃ omitto. Et audio, ꝙ Cardinales in cõsistorio eorũ ꝓpptereà diuisi fuerũt. Et idẽ Inn tenet. j. de rer. permu. cũ vniuersorũ. in gl. fi. Et idẽ scripsi. j. de offi. dele. c. ex parte. j. q. ij. versu. sed nunquid. Adde oĩno q̃ scripsi. j. e. c. qđ in dubijs. in. ij. q. &. j. de simo. c. q̃relã. in. iiij. q. & in decr. j. q. j. c. ordinatiões. in pría supp. primę gl. Ex quo ĩfert hic Inn. in gl. *nos credimus*. ꝙ si reus excipiẽs de spõtanea renũtiatione adijceret in dicta renũtia. talẽ cãm, videlicet, ꝙ data pecunia resignasset, reus esset ab exceptione repellendus actori faciẽda esset restitutio. Probat & aliter: q̃a suã turpitudinem allegaret: nisi fortè diceret eũ ab alio ꝓ resignatione pecuniã recepisse, scđm Inn. Sed & tũc diceret exceptionẽ repellẽdã: q̃a licet prætextu turpitudinis excipiẽtis in simonia cõmissę nó repeteretᷣ tñ pretextu nullitatis repelli nó deberet, q̃a licet ille beneficio sic renuntiato per superiorẽ priuari debeat: vt hic not. Ber. in gl. *quæ pro expen.* in fi. ar. j. eo. qđ in dubijs. Tamẽ talis renũtiatio nulla est ipo iure: vt dixi. & est expressum. j. q. iij. ea, q̃ fuerit. & fortè pretextu turpitudinis: q̃a turpe est recipere bñficiũ nó vacãs absq; canon. institutio. ex sequela simoniacę prauitatis sciẽter, vel sic receptũ ignoranter: sciẽter tenere. j. de sim. c. de regu. in fi. & c. c. ex insinuatione. Talis enim cũ fructus suos nó facit, furtũ cõmittit. s. de ele. dudũ. ij. post prin. ¶ Subdit tñ Inn. ꝙ secus esset, si peteretᷣ res ꝓphana, & exciperetᷣ renũtiatione facta pecunia data. Nam licet in bñficijs pro resignãdo etiã pro expẽ. dari nó liceat vt in dicta gl. Ber. ¶ Supple glossas. In gl. *licet non sit.* ibi: *id est, post.* Tãcr. Et ibi: *quidã*. s. Laur. & Gos. hic. Et ibi: *in rẽ*. vide not. ff. qđ met. cau. l. metũ. & c. C. e. l. iij. ¶ In gl. fi. ibi: *de repetitione ecclesiæ*. Simile not. xj. q. j. Chrispinianus. &. j. de lit. cõte. exceptiõis. li. vj. Et ibi: *alij*. s. Gos. Et ibi: *nõ est*. & c. xxxj. q. ij. Lotha. Et ibi. *c. vno. homine*. j. lib. vj. Io. An.

¶ SVMMARIVM.

1 *Iudex nõ semper ad vnam probationis speciem, animũ adijcit. Cuius etiã authoritas summa, vt pro facili præsumatur. Aduersus tamen huiusmodi præsumptionem probatio non reijcitur.*

2 *Appellans sententiæ iniustitiam probare debet.*

3 *Sententia in qua causa falsa incerta est, an teneat? Et quid si contra litigatoris ius iustaq; causa subsit?*

4 *Episcoporum literas fidem facere.*

6 *Renuntiatione facta, renuntianti silentiũ imponendum: & electum ex sola voluntate iuri suo renuntiare posse.*

3 *Difficultates in decre. in præsentia tres esse: de quibus hic ordine ac rectè disseritur: nimirum qualiter pro iudicibus sit præsumendũ: item vter habeat iustitiam aut iniustitiã sententiæ probare, appellansnè, an appellatus. Et demũ de causa in sententia expressione.*

¶ CAP. VI.

IN præsentia. ¶ Qui spõte renũtiauit electioni de se factæ, super ipsa electione, vlterius audiri nó debet. Priò ponit gñalẽ cãm cõfirmationis sñię. Scđò specialẽ, ibi: q̃a tñ Io. an. ¶ Expone: *Confessionibus*. partiũ. *Allegationib.* aduocato. *Præsumi*. j. de ꝓba. post ces. de re iud. cũ inter nos. & c. cũ cãm. & c. sicut. de sta. ho. l. ingenuũ. ff. si pẽ. ap. l. j. ff. de reg. iur. res iudi. Inn. *Cum nẽ. Epis. & eius cõiudicibus*. à quo nó erat appel. sed in rẽ trãsiuerat iudicatã. De hoc nn. s. de elect. bonę. j. Si aũt esset app. à snia, vel aliàs ante sniam, nó crederetᷣ iudici: nisi quantũ legitimis constiterit documentis. infrà de proba. quoniã contra. Quę re quę diximus. j. de offi. deleg. cũ in iure. & de ꝓba. quoniã contra. Innoc. *Coniudicibus*. quia erant iudices appellationis. ¶ *Præter ista*. i. præter præsumptionẽ quæ facit ꝓ snia. *Si in*. quia agebas, ꝙ quidã Abbas, qui renũtiauit abbatię, illã de facto dimitteret. Inn. *Literas*. semiplena ꝓbatio Eporũ, in quorum ꝑsentia renũtiauit. ¶ *Confession*. plena probatio. C. de cõfes. l. j. & ff. e. l. certũ. Inn. ¶ † Collige notabilia. Primò no. ꝙ

iudex nõ semp &c. vt in tex. Cõcor. sunt in glo. cui concordat In. ¶ Secundo no. q tanta est &c. q presumi debet &c. Cõcor. sunt in glo. Ber. iij. & iiij. qbus cõcordat Inno ¶ Tertiò not. ibi: habeat &c. contra psumptionẽ admitti pbationẽ sic. . pro de hoc. j. de spõ. is qui fidẽ. ¶ 2 † Quartò no. q appellãs habet probare iniustitiã sniẽ: vel aliter standũ est ei. de quo hic in gl. Ber. antepeñ. ¶ 3 † Quintò no. q licet falsa causa inferatur in snia, tenet tñ, licet cõtra ius litigatoris sit lata. j. de re iudi. cũ inter vos. & fortius si subsit iusta causa, licet expressa. j. de re iudi. sicut Inn. ¶ 4 † Sextò no. lr̃as Epõrũ facere probationẽ De materia. j. de proba. post cesionẽ. vbi de hoc dicam ¶ 5 † Septimò not. renũtiãti post renuntiationẽ perpetuũ silentiũ imponendũ & q electus põt ex sola voluntate renũciare iuri suo. dixi j. de quo p Ber. s. tit. ij. c. ij. § sicut. & ibi de hoc . . . j. de elect. si electo. in gl. ij. Io. And.

¶ Opponitur cõtra scdm Nouel. & tex. ibi: *standum tamen sniæ fuerat*. de § illud quoq. in auth. de his, qui ingrediunt ad app. in § . . . *comparãtur vel lures sententys, si eas rectè monstrauerint habere*. dicit Io. An. sub au. elapso biẽnio: vt qa licet appellatio fuisset, tñ . biẽniũ nil fuit oppositũ. & ita manere debuit firma snia: vt in auth. allega. § si verò neuter occurrerit. Hos.

¶ 6 † Aduerte in hac decreta. sunt tres difficultates principales Prima est qualiter præsumi debet pro iudicib. Scda qs habet probare, an appellatus sniam rectè latã: an verò appellãs illã fuisse latã iniustè. Tertia diffi: ultas de expresione cãæ sniæ.

¶ Quæro ergo primò de prima difficultate qualiter habeat expediri? Et istã diuido in duas. Prima sic de processu extra iudiciali: Scda de iudiciali ¶ Quoad primã partẽ dic, q sicut talia quæ nõ spectent ad offi. iudi. & de boc cõstet in his non præsumit pro iudice, q bñ faciat, plusq̃ pro priuato: qa in his nõ censet iudex, sed priuatus. ar. ff. de iur. om. iud. l. vlt. de reg. iur. l. factũ à iudice. &. j. eo lib. ea quæ. Etiã põt intelligi c. cõquerente. j. de resti. spol. & idẽ in spectãtibus ad suũ officium, si in terminos ptãtis sibi cõcessæ ab homine, vel à iure excedat, vt. d. c. conquerẽte. ff. de ferijs. l. j. § si verò. j. de poen. c. indulgentiæ. lib. vj. Et idẽ si. j. limites & terminos suæ potestatis, procedat. Si tñ ordinẽ substãtialẽ obmittit: vt potẽ partis vocationẽ & cãæ cognitionẽ in casibus in quib⁹ necessariæ sunt: vt. d. c. cõquerẽte. &. C. de iure fisci. l. phibitum. & l. facultas. lib. x. & qd metus cau. l. si per impresionẽ & de meta. l. deuotũ. lib. xij. & ibi procedũt not. Goff. & Host. in d. c. conquerente. & Io. iij q. iij. in sum. licet ipse Ioã. contra no. vij. q. j. pñtũ. & Inno. j. de proba. qm̃. glo. pe. & malè: vt not. Arch. in c. alleg. pręsentiũ. in fin. ¶ In alijs aũt videlicet dum procedit in spectãtibus ad offm̃ suũ, & nõ excedit terminos suæ ptãtis: nec debitũ ordinẽ obmittit, prĩa facie pro eo præsumit sub. nisi de cõtrario appareret: vt hic in versu: . . . &c. vt. ff. de offi. præfec. vr. l. j. § cura carnis. & § se. & de ferijs. l. j. Et sic intellige opi. Inn. nota. in. c. qm̃ cõtra. glo. pe.

¶ Et ita sum expeditus de extraiudicialibus, vt expediã ex toto istum articulũ primũ, duas facultates prima, an credi de . . . asserentibus se extra iudiciũ sic fecisse. & ista est materia. post cesionẽ. de proba. vbi de hoc dicã. ¶ Alia difficultas est supposito, q cõstet tales extra iudiciũ sic egisse: vtrũ psumit pro eis, q rectè egerint. & istud est qđ. s. fui psequutus, scdm H. de quo aliàs dicã: quia nõ est ppria materia sua hic. ¶ In iudicialibus aũt dicas sic: & in primis dic, q nõ præsumit pro processu añ sniam, snia nondũ lata: vt. c. qm̃ cõtra. in fi. & hoc tenet tacẽ Inn. in glo. pe. & ibi remittit hic. H. Idẽ post sententiã si victor eã põt cõfirmare. Not. Inn. de cõfir. vti. c. j. añ fi. & G. de mõtelau. in cle. si. de app. Hîc allegat casum. j. de procur. ex insinuatione. in fi. qa tũc actor est. vj. q. . . . & idẽ hoc cessante, si ab ea victus legitimè nõ appellauit. vel psequit appel. vel est. j. tpa prosequẽdi & appellauit nõ friuolè quia ista paria sunt. de app. cũ friuolis. lib. vj. ff. de his qui no. infa. l. furti. in prin. C. de tempo. app. aut. ei qui. & quæ sequit & no. j. de app. cũ sic. in prin. vers. j. qđ. & cle. si app. eo tit. aut sniã fuit lata victo absente, nõ per cõtumaciã. . . illud quoq;. alle. ita not. Cõpo. s. de elec. bonæ. j. Facit ff. q sen. sine appe. re. l. j. § cũ edicto. Idẽ si parte victa pñte, vel absente, p cõtumaciã lata fuerit: dũmodo sit negotiũ, q cõtra absentẽ cõtumaciter posit terminari: vt. C. de iudi. pponendum. § sin aũt ex gestis. & § seq. j. de dolo. cãm. & c. put. Si cõtra ius cõstitutionis. Si de hoc cõstet, & si dubiũ est, pbet hanc nullitatẽ, allegãs cã. ij. q. vj. c. ei qui. § diffinitiua. de re iudi. c. j. & c. inter cæteras. & cle. j. eo. tit. ¶ Sed si nõ esset appellatũ vel nulliter appellatũ, aut deserta appellatio & lata snia victo pñte, vel cõtumace, nõ cõtra ius constitutiõis: licet cõtra ius victi forsan psumit p ea. tam ex parte cãæ, q̃ ex parte pcessus. ar. ff. de re iud. l. j. ff. de reg. iur. l. res iudic. de cõd. inde. elegãter. § j. & § diffinitiua. alle. de re iud. cũ inter nos. & c. cũ ad cõsultationẽ: qa victus nõ appellãdo cõfirmat sniam. C. de sen. q sine cer. l. cũ platis. & c. qđ ad cõsultationẽ. Alle. not. Ber. Inn. & Hos. in. c. qm̃ cõtra. Inn. & Cõp. c. bonę. alle.

¶ Si verò fuit legitimè appellatũ & appellãs psequit, tenet pbare se ritè & rectè, ac. j. tẽpus appellasse: Et se esse. j. tẽpus psequẽdi: vt. ff. de pba. l. ei qui. C. de edend. l. qui accusare. & C. de testi. nimis graue. j. de app. Romana. § si verò vocatis. lib. vj. Ratio quia appellãs agit corã iudi. appellationis vt ex appella. iurisdict. habẽte. Probet ergo appel. esse legitimã: qa sola ista trãsfert iurisd. No. j. de offi. deleg. c. cũ cõtingat. de app. nõ solũ. lib. vj. Hoc intellige post litẽ cont. quia ante nõ decet, nisi iud. secundũ eũ. Hîc allegat Specu. de instru. edi. § nũc dicamos in prin. versu. sed pone, appellãs. Sed videt hoc non procedere in. c. Romana. alle. § cũ aũt. vbi patet, q in primis debet iste articulus inter partes discuti, an bene & probabiliter fuerit appella. ergo debet in prin. de appell. doceri: qđ verius est. Itẽ dicit Hos. q in casu. s. pxi tenet appellãs docere sniam iniquã, vel grauamẽ à qua, vel à quo se dicit appellasse, sic fuisse latã: vel sic fuisse illatũ sibi: vt. j. de app. cũ eccle in fi. De iustitia verò & iniustitia, quis habet pbare: habet articulus sequens. Et ita dixit hic in effectu. Henr. ¶ Sed tu dic in effectu clarius & breuius: quia aut quæris de processu, aut de sententia. ¶ Si de processu: quia aut cõstat, q sentẽtia fuit talis & taliter lata, q trãsire potuit, & trãsiuit in rẽ iudi. & tũc psumit pro pcessu habito inter partes, q ritè & rectẽ fuerit agitatus. Et ista est cõclusio Inn. & Cõp. in. c. bonę. & recitat hîc Io. An. & dixi taliter, q potuerit: vt puta: quia lata fuit præsente, vel cõtumace victo: nõ cõtra ius cõstitutionis: nec cũ implicatione erroris manifesti. j. de sen. excõ. per tuas. sic, q snia tenuit ipso iure. Talis eñ & nõ alia trãsire põt in rem iudi. qa snia nulla in rem iudi. nõ transit. & ideò non oportet ab ea appellare: vt. ff. quę sent. sine app. rescin. l. & per totũ. ¶ Et dixi: & trãsiuerit &c. vt qa nõ fuit ab ea appellatũ, vel fuit appellatũ, sed nõ ad habentẽ ptãtem vel post tempus appellãdi. Aut ex interuallo & sine scriptis: aut friuolè manifestè aliâs fuit à prin. legitimè appellatũ renũtiationi fuit, appellationi expressè vel tacitè, p nõ petitionẽ Apostolorũ. j. tps iuris, vel nõ cõparitionẽ in termino hominis: aut nõ prosequutionẽ eiusd. j. tps ab hoĩe, vel à iure pfixũ. His eñ modis snia trãsit in rem iud. Iura sunt cõia. & iõ p veritate hr̃ & p nõ app. vel appel. renũciationẽ cõfirmet. Iura sunt alle. Et difficilimũ esset sup oĩa acta cãe recẽsere. Et dixi inter partes qa si cũ falso pcurat. semp post sniam excipi posset, vsq; saltem ad tps pfinitũ à lege: vt. C. de pcur. l. licet. cũ ibi not. per Cy. Sed de hoc dicã plenius. j. de offi. dele. cũ in iure. & hæc sit. j. cõclu. ¶ Aut cõstat de cõtrario, videlicet, q snia nõ fuit lata rectè, sic q potuerit trãsire in rẽ iudi. vt qa fuit lata cõtra absentẽ nõ cõtumacẽ, die feriato, vel contra cõstitutionẽ iuris, aut p non hñtẽ ptãtẽ vel cõtinebat manifestũ errorẽ: aut erat aliàs quolibet nulla. vel si fuit lata ritè sic, q valuit ipso iure, & q potuerit trãsire in rẽ iudi. tñ nõ trãsiuit. qa fuit ab ea p aliã partẽ legitimè appel. nec est ei renũtiatũ expssè: nec tacitè, & pendẽ. tpa psequẽdi: & tũc nõ psumit p pcessu, q fuerit fact⁹, aut ritè vel rectè actitat⁹, nisi inqtũ pbat p appellatũ legitimis documẽtis, vt. c. qm̃ cõtra. i fi. & § illud quoq; alle. Et ista sit. ij. q. principal. quę fuit Inn. & Cõpo. in effectu i. d. c. bonę. & hic recitat p Io. an. & dicũt q ita seruat curia.

¶ In dubio verò crederem onus probandi incũbere ei, qui dixit videlicet appellato petenti sñiam confirmari, vel exequutioni mandari sentẽtiam sic latam & ritè latam fuisse, & appellãti petẽti sñiam reuocari illã sic latã fuisse: seq; ĩ .x. dies ab ea, si ex interuallo in scriptis appellasse, & appellatos. ĩ .tẽpus legitimũ petijsse: seq; esse. ĩ .tẽpus prosequutionis ipsius, per notata in .§. si verò. vocatis. all. Et appellato ipsum appellantẽ aliàs suę appellationi renũtiasse tacitè, vel expressè. ff. de proba. l. ij. & aliàs de his, quę nõ apparẽt: sicut de his, quæ nõ essent, idẽ iudiciũ reputarẽ: vt. ff. de contrah. emp. l. in lege. Et ista sit tertia cõclusio principal. ¶ Si verò quærit de sñia, qs probet eam sic fuisse latam: dico, ꝙ ille, qui hoc dicit ad finẽ aliquẽ cõsequendũ: puta appellatus si dicat eã sic latã: & ob hoc petat eam cõfirmari, vel exequutioni mandari: & appellans similiter hoc dicẽs, asserat per eam se grauatũ: & ideo petat eam reuocari, per ꝓxi. dicta. Et ista fuit cõclusio Henr. s.

¶ Si verò q̃ris, quis debeat ꝓbare eam ritè latã, i. talẽ ꝙ valere possit ipso iure, & transire in rem iudica. & tũc puto, vt dixi, ꝙ teneat solus appellatus hoc ꝓbare: quia solus est ipse ille, q hoc dicit. Fateor tñ, ꝙ ea quæ in iure cõsistũt probare presumitur, nisi cõtrariũ pateat ex tenore, & eo ipso ꝙ contrariũ non probat: vt. ff. de proba. l. ab ea parte. Sed ea quæ in facto consistũt, sicut ꝓbãda: puta, ꝙ lata fuerit presente parte victa: vel ipsa per cõsequentiã absente. Saluo, ꝙ validitas aliàs insurgens ex processu causæ non probat, nisi eo modo quo dixi in duabus primis qõnibus. De hoc vide Hen. in. c. qñ. cõtra falsam. in. ij. distin. & oĩno iunge distin. eiusdẽ. H. de re iudi. sicut nobis. ¶ Si verò quæris qui habet probare sñiam rectè. i. iustè, vel iniustè latam? hîc rectè cõcernit scdam difficultatẽ & statim subdam.

¶ AD SECVNDAM ergo difficultatẽ accedo, videlicet cui incũbit probare iustitiã vel iniustitiam sñiæ: vbi aliàs constat fuisse ritè latam. Et ista sit secũda. q. principa. in qua sic dicas: Aut nõ fuit appellatũ. vel si fuit appellatũ renũtiatũ est appella. tacitè vel expressè. Aut transiuit aliàs in rem iudica. tũc si sñia ritè lata est, ꝙ valere potuerit ipso iure: habet à tertio ꝙ iusta. nec amplius de eius iustitia refert qõ: vt. d. c. cũ inter vos. Aut fuit appellatũ & ritè tenetq; appellatio: & pẽdet: quia non transiuit tẽpus prosequutionis &c. Et tũc secũdùm Cõpost. ad cuius distinctionẽ cũ accedis: aut sñia lata est condẽnatoria, videlicet pro actore, & cõtra reũ: & apparuit reus: & tunc victor debet probare sñiam iustam ex causa. Caue, quia Iac. But. & Iac. de are. videtur tenere contrariũ in. l. is qui ad ciuilia. C. de app. Sed Iac. de Ra. & Pet. & Anca. stant ibi pro ista opi. & Cõpost. & Inn. in. d. c. bonę. & est verior. Reus enim hîc ipso probat iniustitiã eius: quia nõ apparet legitima causa condẽnationis. ĩ .de resti. spo. cum ad sedẽ lata est sententia absolutoria, videlicet cõtra actorẽ, & ꝓ reo & actor appareat: & tũc actor probare sñiam iniustã probãdo aliquid fuisse in principa. causa. i. in prima instãtia deductum, propter qd reus debuisset condẽnari: vel aliud de nouo ꝓbare, ꝓpter qd de nouo debeat cõdemnari, iuxta. l. eos. C. de app. Si eñ cõtra reũ nihil probat quare debeat condẽnari, absolui debet, scdm Cõpost. ¶ Vel breuius scdm eum. actori incũbit onus probãdi in cã appellationis, sicut incumbebat in causa principa. De hoc per Io. Accur. Ia. Pe. & Cy. C. de app. l. hi qui ad ciuilia. & de tẽpo. app. l. per hanc. Dicit Host. pręsumi pro sentẽtia, si nõ obijciatur contra ꝓcessum: vel si obijcitur: & post biẽniũ. secus si obijcit. ĩ .biennium. Et ita põt intelligi, qd not. Spec. de sen. pro la. § iuxta versu. sed pone, ꝙ publicis. Ratio quia bienniũ ex cã est tempus limitatum cõtra sñiam. Remittit ad sententiã. de sent. § qualiter. sub § is est ordo. & Io. An. ad not. sua. in. c. quoniã. alle. Dñs Hen. hîc ponit vnã distin. longiorem: & dicit in effectu: quia aut proponit nullitas, vel alia iniustitia ex parte ꝓcessus. & tũc dic vt dixi. s. in proxi. qõ. salua distinctione Host. an. ĩ. vel post bienniũ opponatur quę rectè locum sibi vendicat in hoc casu, scdm eum. Aut ex parte causæ, seu facti: vel negotij principalis: & tunc si sententia nõ iustificatur prima facie per se ipsam, nec per processum, ex quo emanauit: & habet cõtra se pręsumptionẽ iuris cõis prima facie: vt quia reus fuit condẽnatus. & tunc non præsumit pro sententia: nisi quatenus constiterit legitimè: & istud est primũ mẽbrũ distinctionis Cõp. quã. s. posui: vt. d. c. cũ ad sedẽ. Sed si faceret pręsumptio iuris cõis pro sñia: vt quia reus est absolutus, probet actor iniustitiam & istud est scdm membrũ distinctionis. Cõposte. vt. d. c. ad sedẽ. &. C. vt causę post puber. assit. tu. l. j. ff. si pen. app. mors inter. l. j. § j. ĩ .de re. iudi. cũ super. & de app. cũ in ecclesia. Et idẽ contra reũ appellantẽ faceret ius cõe: vt l. hi qui ad ciuilia. alleg. Ead. ponit in effectũ Spe. de sent. prolat. § fi. in fi. etiã intelligit opinionẽ di. c. iur. ciui. ¶ Sed si pręsumptio iuris communis faceret pro vtroque, vel pro neutro: vt in interdicto vti poss. & vtrobi. vbi vterq; est actor & reus. ĩ .de proba. licet. & fi. regũ. ij. fa. ercis. eo. tit. ex literis. Et hoc ꝓbat appellans. Aliàs stat sñiæ: & est hîc casus scdm eũ Nã hîc vterq; erat coelectus & cõpetitor. & potior ita, ꝙ nil plus pro vno, vel cõtra vnũ quã pro alio, vel contra aliũ. Sic intelligit Specu. in tit. de proba. § j. versu. sed quis ꝓbabit in causa appellationis. vbi aũt sñia iustificatur, prima facie per se ipsam, vel per ꝓcedẽtẽ, præsumitur pro ea & ideò probet appellãs iniustitiã: vt. l. hi qui ad ciuilia. ¶ In sñia verò excõ. vide Inno. in dicto. c. bonę. § cõtra legati. super verbo, præsumitur vbi scripsi de hoc in. xiij. q. & dic, vt ibi dixi, nec hac vice aliter ex animo istũ passum: sed intendo de hoc dicere. ĩ .de offi. deleg. cũ in iure.

¶ AD TERTIAM difficultatem accedo, & quæro tertiò in ordine de causa sñiæ, qualiter eius expressio nocet. Et breuiter dic scdm Inno. quia exprimitur vnica & falsa causa, iusta subsit: vt hîc, & insti. qui. ma. nõ po. § eadẽ. Et idẽ si nulla iusta causa subsit: quia contra ius litigatoris &c ij. q. vj. ei, qui. § diffinitiua nec ob. ff. de excu. tut. l. qui testamẽto. qa ibi loquitur quãdo causa expressa erat contra ius scriptum: vel quãdo lata fuit sententia sub cõditione quæ non extitit. Et idem si plures expressę sunt, quarũ vna contra ius scriptũ & alia quæ non est cõtra ius scriptum. Nam sñia tenet, vt res potius valeat &c. ĩ .de verb. sign. Abb scdm Inn. Facit quod not. Io. An. de cõcel. præb. c. ex parte. in glo. & tamen dicam de hoc. ĩ .de re iudi. c. sicut, vbi propriè materia iacet.

¶ QVARTO principaliter quęrit ibi: *imponendum*. qualiter fert sentẽtia, & datur responsum super nõ petitis cõtra. l. fi. C. de fideicõ. liber. Sol. satis fertur sñia super petitis. i. super confirmatione sententiæ primæ à qua fuerat appellatũ: quia satis est appellato ꝙ cõsequatur finẽ, ad quẽ tẽdit & ad quẽ agit vt dixi super ver. si tu. & fortè in parte decisa cõfirmata fuit sententia. Io. And. ¶ Supple glo. ¶ In glo. iij. in fi. instrumẽtis fama. & similibus. ¶ *In glo. hic est arg.* ibi: *quod iniusta.* ĩ .de re iud. cãm. & ibi, qui ad ciuilia. vbi de hoc. Et fa. pro hac parte. ff. si tut. vel cur. app. l. j. & ij. & si pen. app. mors interue. l. j. § si verò. C. de his qui. vt indig. l. minoribus. ¶ Item in prosecutione saltẽ appellatiõis necesse est dicere cãm. ff. an per aliũ causæ appel. l. fi. Et ei incũbit probatio qui dicit. ff. de prob. l. ij. Et app. asserit iniquitatem sñiæ: ergo probet. ff. de mino. l. ꝓfecti. dixi. s. in. ij. q. ¶ Et ibi: *supra ferens*. Idem Gost. ĩ. de app. cũ in ecclesia. Vel dic illud locum habere, cũ appellatus prouocat ad iudicium petens sñiam cõfirmari. Vnde dicũt quidam: aut vnus prosequitur appellationẽ: aut vterq;. Si vnus prosequitur appel. altero absente, ꝓbet prosequens, quicunque sit actor, vel reus: videlicet reus solus ꝓsequens iustã obtinuisse sñiam: vt § illud. Vel actor solus prosequens illã iniustam. C. de app. l. fi. Si vterq; prosequitur probet scdm eos appellans per acta causæ. Simile. C. de iureiu. l. fi. Vel per nouã allega. C. de fi. instru. cũ Io. Vel dic secundũ alios: aut quærit cui incũbat onus probãdi sententiã sic latam, vel iudicẽ sic fuisse interloquutũ, vel iudicem denegasse acta: & tunc ꝓbat appellans: aut quærit quis habeat probare id propter qd sñia dicitur iniquã: & tũc incũbit ei, cui principaliter incũbebat.

¶ Alij vtunt his verbis: aut quæris, cui incũbit onus probãdi debitũ principale: & tunc probet, qui in principali probare debebat.

debebat. Nec est inconueniens, si probauit, ꝙ iterum probet: quia hoc erit sibi facile, pducendo acta prioris causæ. Et hoc cõsyderauit predictũ authenticũ. &. C. de appel. necessarias. & l. à pconsulibus. Nec obst. imo concordat. l. q ad ciuilia. Nam ibi probat appellans: qa in prin. pbare tenebatur. Erat enim ius cõmune cõtra eũ, quo quilibet tenetur ad mun⁹, ex quo ciuis est, vel incola. ff. ad municipa. l. incola. & de mune. & ho. l. numerum. dixi. s̃. in. ij. q. & de hoc. s̃. de appel. cũ speciali. Et per Compo. s̃. de elec. bonæ. j. § contra legati.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Misericordiæ aduersarij, nemo se submittere debet, nec eius consilio credere.*
2 *Titulus an per literarum titulum continentium, traditionem titul. tradi aut dimitti videtur?*
3 *Misericordiæ alterius se submittens, quid inde consequi debeat?*
4 *Dolus culpæ preponderare debet.*
5 *Beneficium num quis repetere possit, cui semel renuntiauit?*
6 *Renuntiationi stricti iuris esse.*

¶ *CAP. VII.*

SAnè. ¶ Casus. Qui renuntiat literis beneficialibus, nõ ideò institutioni per eas factæ renũtiare videt̃. ¶ In prima querela: in secunda prouisio. Ibi, *quia verò.* ¶ Expone literã. *Instituere.* s. canonicũ. Qui. s. legatarius. & . j̃ . decidit, ꝙ canonici ipsum recipere noluerũt. ¶ *Post modum.* s. post institutionẽ factã, & querelam subortam. Hosti. ¶ *Hoc nõob.* s. ꝙ vobis literas reddidit, & vestræ misericordiæ se subijciat. ¶ *Admittatis.* Ex hoc nouo mandato. Simi 1 le. j̃. de iudi. qa ver. Hosti. & Pet. ¶ † Nota primò quis non debet se submittere misericordiæ aduersarij sui: nec credere 2 eius consilio. ¶ † Secundò no. ꝙ per traditionẽ literarũ titulum cõtinentiũ, tradi seu dimitti titulus nõ videt̃. Quod dic 3 vt in. iij. glo. B. ¶ † Tertiò no. ꝙ submittens se misericordię, non debet ex hoc dispensatione, sed misericordiã reportare. 4 ¶ † Quartò no. ꝙ preponderare debet dolus culpæ: vt in. ij. 5 gl. Ber. ¶ † Quintò no. ꝙ quis post renuntiationẽ beneficij sui, illud põt repetere, cõtra capitulũ proxi. pręcedẽs. & sine actione experit̃ de quo statim subdã. Et habes in glo. penul. Ber. ¶ Opponitur contra vltimũ notabile de. c. pxi. praecedẽti & . l. ñ. principali. § vlt. ff. de neg. gest. Habes de hoc in gl. penul. Ber. vt dixi. Dicit hîc Inn. ꝙ plus innitit̃ hæc dec. ęquitati, quàm iuri. Refert alios contrarium dicere, videlicet ꝙ pl⁹ innitit̃ iuri: qa misericordię aduersariorũ se submisit. Et hoc placet Abbati. Remittit ad ea, quę dicet. j̃. c. veniens. Recitat Io. And. quod doctore asserente, ꝙ audierat à dño Gregorio, credo. ix. istã decretalẽ, & illã. j̃. de pac. cũ pridẽ. sic intelligendas, ꝙ per officium consulat ei, qui literas tradidit, pro eo ꝙ literas, vt in contrario. Sed si literas nõ tradidisset, sed tantũ se aduersariorũ misericordiæ submisisset, non indigeret isto officio, sed admitteret̃ aliàs de iuris rigore: vt. j̃. c. veniens. in fi. ij. glo. Quid dicendũ? Breuiter magis placeret intellect⁹, quẽ signat casus summarius, si nõ discordaret decisẽ: 6 & esset pulcherrimus. ¶ † Cuius ratio esset, qa renũtiationes sunt stricti iuris. Patet ex lectis & no. s̃. e. cũ inter. &. j̃. c. veniẽs. Et iste intellectus applaudit literæ: & videtur magis placere Io. And. Et puto satis, ꝙ sit verus in iure. Responde ad contraria: vt dicã super. iij. gl. ¶ Supple glo. j. in fi. quæ olim erat in secunda cõpilatione, de ma. & obe. c. j. ¶ In gl. ij. ibi: *fraudulenti.* & eo. ti. nullus ex consilio. li. vj. ¶ *In glo. iij.* ibi. l. j. vterq; dans & accipiens nec intendebat. Et eodem modo respondet ad. l. seruũ filij. § eũ qui. ff. de leg. j. cũ si. Et ad. c. veniens. j̃. eo. ¶ Et ibi: *le. sun.* Ratio huius no. j̃. de offi. dele. c. corã. super prima glo. Et ibi: *in altero non.* hoc clarius not. j̃. vt lit. pend. c. eccle. sa. ij. in vlti. glos.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Beneficij ecclesiastici magistralis definitio.*
2 *Beneficij in laicum renunciatio facta, an ipso iure saltem aduersus renuntiantem efficax sit?*
3 *Renuntiatio, vt admittatur, cuius eorum consensus interuenire debeat quorum interest. Et quid in renunciatione Prelati ecclesiæ inferioris? Item quid de collegiata ecclesia Prelato? nu. seq.*
5 *Prelatus, an possit in subditorum suorum manibus renuntiare, vel suorum fratrum? Et quid de canonico?*
6 *Renuntiatio de iure communi, ad quem pertineat?*

¶ *CAP. VIII.*

QVod in dubiis. ¶ Non summat: nec diuidit̃ pars eius. j̃. de conse. ec. de pœnis. & de sent̃. exc. qđ in dubijs. ¶ Expone literam. Hi. s. clerici. *Sponte.* secus si coactè. j̃. qđ me. cau. ad audiẽtiã. Tanc. & Inn. *Laici.* fortè laicus molestabat clericũ institutũ non ad sui pręsentationẽ in ecclesia, cuius ipse laicus dicebat se patronũ, ita ꝙ clericus renũciauit illã in manibus laici. & denuo illã ab eo recep. vt eũ pacificaret sibi. ¶ *Spoliandi.* non sonat in vitiũ. Hosti. vide cõcordãtias. de resti. spo. cõm cordã. de resti. spo. cõquerẽte. in prin. secundũ gl. respicit factũ. *Talium.* beneficiorum. ecclesiasticorum.

1 ¶ † PRIMO quæritur ibi: *beneficium ecclesiasticũ.* qualiter magistraliter diffinit̃, dixi suprà eo. sup hoc. ꝙ sic põt magistraliter diffiniri, ꝙ beneficiũ ecclesiasticũ, de quo hîc, & ibi, &. j̃. de reg. iur. c. j. li. vj. dicit̃. Est ius quoddã spũale perpetuũ habens ex natura suæ institutionis diuinũ officiũ perpetuũ, ministrationis, celebrationis, decantationis, seu perlectionis, celebrationis, decantationis, seu perlectionis, aut alterius ministerij dictorũ, & tpalẽ dotationẽ annexa. In quo persona ecclesiastica clericali caractere insignita p personã, seu personas, aut collegiũ ecclesiastica habet institui, personæ in eo institutę tribuẽs ad vitã ipsius cõgruũ bñficiũ tpale. ¶ Dixi, ius quoddã spũale. ad differẽtiã tẽporalis beneficij: vt colla. x. in quib⁹ cau. feu. ami. c. vno. § in primis. qđ ab ecclesia dat̃: vt ea. colla. Epm, vel Abb. c. vno. Ideò non cadit in laico: qa res spũalis est. xvj. q. ñ. c. si quis deinceps. ¶ Dixi perpetuũ. qa beneficia ecclesiastica hmoi perpetua esse debeot: nec extingunt̃ p mortẽ pręlatorũ, sed vacant & alijs conferri debẽt. j̃. de sup. ne. pręla. c. qa regularũ. in Cle. cũ ibi notatis. ¶ Habẽs ex natura suę institu. diuinũ officiũ. &c. Et hoc est, ꝙ volunt iura, q̃ dicunt, ꝙ beneficiũ datur ppter officiũ. vt. s̃. de rescri. c. ñ. li. vj. & ibi cõcord. in gl. fa. xij. q. ij. concesso. xvj. q. j. gñaliter. j. q. ij. c. ñ. Fa. ad no. Archi. de sen. & re iudi. cũ æterni. li. vj. sup verbo, officij. & Io. And. in cle. cupien. de pœnis. *Ministration. celeb. seu perlect. &c.* Ideò sic distinxi hæc verba propter diuersa diuersorũ officiorũ ministeria ecclesiastica quæ diuersis incũbunt beneficijs, secundũ institutiones eorũ docet experitia in singulis ecclesijs: ideò non plus psequor. Et tẽporalẽ dotationẽ. qa beneficia non debent institui sine dote sufficiẽti. in auth. vt null⁹ fabricet, &c. § j. &. j̃. de preb. c. de monachis. cũ ibi no. *In quo persona ecclesiastica &c.* dixi s̃. c. sup hoc. q. xv. in prin. Tribuens &c. qa aliter nõ diceret̃ beneficiũ vt in quib⁹ causis feud. mut. c. vno. § in primis. alle. & . ff. de verbo. sign. l. bonorũ. Spũalia enim sine tpalibus diu esse non possunt. j. q. iij. si quis obiecerit.

2 ¶ † SECVNDO quærit ibi: *spoliãdi.* vtrũ renũtiatio ista saltẽ quo ad renũtiantẽ teneat ipso iure? vide in quibus Ber. de Bo. q. iij. fo. ij. & . q. lxix. Quidã primi⁹. fo. xxx. & quidam cẽtesimã primã. Car. fo. xlvj. vide Ber. cuius glo. pro parte recitat Inn. cui⁹ op. cõcor. Gof. Tan. Phi. Lau. & AEgi. videlicet ꝙ quo ad renuntiãtẽ tenẽt ipso iure. Alleg. Ioã. And. in arg. j̃. de appel. cũ appellationibus. li. vj. & qđ not. xlix. di. c. ñ. & . xvj. q. iij. deniq;. ¶ Sed dicit Host. se nescire, vñ gl. Ber. processerit: cũ textus dicat, ꝙ non tenet renũtiatio: nec dicit ꝙ suũ ius amiserit, sed ꝙ beneficio spolient. Et ita tenet, ꝙ renũtiatio ipso iure nõ valet. Et idẽ. G. Naso. sa. j̃. c. ñ. ¶ Inn. placere videt̃, ꝙ valeat ipso iure quo ad amissionẽ possessionis. Et remittit no. suprà. eo. sup hoc. sed nõ quo ad pprietatẽ. Nã licet ppter culpã illa possit priuari, vt hîc: priuatus tñ nõ est ipso iure: vt hîc. ¶ Dicit Vincẽ. ꝙ renũtians beneficio suo illicitè, re integra pœnitere põt. vij. q. j. l. eos. ff. cessi. bo. is qui. Vel aliter secundũ eũ: beneficiatus renũtiare põt honori,

non oneri, abdicando iurisd. plati. de so. compe. si diligenti. ¶ Henrico placet distinctio Inn. pro primo mēbro alle. not. Arc.hi. xvij. q. ij. Gonsaldus. Ratio qa solo aīo amittit possessio. C. de acq. pos. l. licet. Pro secūdo allegat. s. eo. c. admonet. j. eo. de symo. ex insinuatione. & not. Ioā. vj. q. iij. deniq. & Arc.h. j. e. c. ij. li. vj. in gl. fi. saluo casu de religiosis ingressiōe, secundū Inno. s. c. admo. Qđ dic, vt leg. & no. xix. q. ij. duæ. j. de reg. licet. & e. ti. bñficiū. li. vj. Fa. not. Archid. xviij. q. ij. Abbas. Fallit in Epo. j. c. nisi. § Itē si quis. Et hāc credo verā & placet Io. de Lig. Et hęc vera in beneficijs iam acquisitis, secus eñ in iuribus acquirēdis, quib^9 bene renuntiare licet. j. e. veniens secūdū Inn. idē. H. Gos. & Io. And. ar. j. de his q̃ fi. à ma. par. ca. ex ore. Idē Archi. in. d. c. deniq. Et adde omnino quę scripsi. j. de iur. pat. c. fi. in. iij. q. ad fi. versu ex quib^9.

3 ¶ † TERTIO nūquid in admisione renūtiationis debet interuenire cōsensus illorū, quorū interest? Et primò quæramus de capitulo ecclesię cathe. Nunqnid ei^9 cōsensus debet interuenire in renūtiatione plati ecclesię inferioris. Inn. credit q nō: nisi fortè renūtiaret magnę dignitati: vel nisi talis esset persona, de qua magn^9 honor, vel periculū ecclesię immineret. Tūc enim: qa magnū est negotiū ei^9 est assensus requirendus. j. de his, q̃ fi. à pla. c. q̃to. Et idē tenet Host. & Cōpo. sed Io. And. q dicit, q si p viā electionis transire vellet, satis videret sufficere consensus plati. de elec. si religiosus. li. vj. ij. respō. & q̃ ibi no. Io. And. sup verbo, liberā. j. e. post trāslationē. in primo. Vide ideò, quod scripsi. de offi. leg. c. pe. § j. li. vj. in. iij. oppositione, ver. sed videtur mihi.

4 ¶ † QVARTO spāliter quærit vtrum in renuntiatione Prelati ecclesię collegiatæ, requirit consensus capituli ipsius ecclesię, quā resignat? Inn. & Hosti. dicūt q sic. arg. xix. q. iij. c. statuimus. lviij. di. si quis. j. de stat. mo. in fin. Iunge scripta mea in dicto ver. sed videtur mihi.

5 ¶ † QVINTO quęrit vtrū platus possit renūtiare in manibus subditorū suorū, vel suorū fratrū: vel canonic^9 in manibus ppositi? dicit Inn. q nō: imo, q necessaria est authoritas Epi, vel cōfirmatoris. s. c. admonet. Alle. j. c. fi. ¶ Quod dixi de pposito, &c. intelligit Inn. esse verū, nisi ppositi esset cōfirmatio, & institutio quo casu renūtiationē recipere posset: sic in monacho. no. j. c. fi. Remittit Ioan. And. ad no. sua. j. de simo. ex insinuatione.

6 ¶ † SEXTO quærit, ad quē de iure cōi pertinet recipere renūtiationē? dicit Inn. posse dici non improbabiliter, q necessariū sit ad hoc, vt valeat snīa alicui^9 super renūtiatione, q posset etiā in iudicio eū inuitū destituere. Idē vr velle Hosti. qui remittit ad no. sua. j. de offi. Archid. ad hoc. § fi. dixi de hoc. s. c. admonet. in quarta. q. ¶ Supple gloss. ibi: *an inutilis*. in prin. dic vt. j. no. in. j. glo, & dicā. j. de fo. cōpe. significasti. sup. ij. gl. Io. And. dicit Io. Cal. q acceptilatio est quidā actus ciuilis verbalis: ideò tollit verbalē obligationē, sed re cōtractam, nō tollit ipso iure: ppter regulā quā habes. j. de regu. iur. c. j. Habet tñ vim taciti pacti: vt ī gl. dūmodo sit legitima ratione formæ: qa pcedit interrogō & sequit rñsio, Sic intelligit ista glo. Sed si sit inutilis ratione formæ nil valet, & intelligit gl. cōtraria. Sed nō oportebat, q Io. Cald. de hoc faceret tantū festū: qa hoc nō est dictū suū, sed glosæ, licet an inutile. in prin. ad quā Io. and, remittit. quā Bar. & oēs ibi approbāt. Et ibi: *Io. dicebat*. cuius fuit hęc gl. Et idē hîc V in. Gof. & Inno. Et ibi: *Ideò melius*. Idē Tan. & Host. De notatis hîc ad suspēsionē, &c. remittit Inn. ad no. sua. s. e. quisqs. vbi de hoc dixi, in. xiij. q. videlicet q suspēsio illa, quā dicit Inn. incurrere suscipien. &c. nō infligit ipso iure: sed per snīam etiā intelligitur. xvj. q. fi. si quis deinceps. & ita not. hic Ber.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Dignitatis prioris, an priuilegiū retineat, qui de maiori ad minorem descendit?*

2 *Archiepiscopus, qui ab archiepiscopatu absolutus fuit, num in Episcopum eligi possit.*

¶ *CAP. IX.*

AD supplicationem. ¶ Papa concedit lnīam cedendi Epo, q sine mortis periculo in ecclesia sua morari non pōt. Et primò recitat ad missionē renūtiationis, & ei^9 cām. Sc. lò ibi: ne verò: cām mandati, & ipsum mandatū. Tertiò ibi: *cui concessimus*, cessionē illi factā, & eius moderationem. Expone literā. Eo. i. ea rōne. q. s. qa. *Mandamus quat*. quidam hñt hîc lrām bñficiū si non habes suppleas. *Conferuet*. an possit ab illo iudicari, vide no. lxxx. di. si q. in gl. ij. ¶ *Absq; vsu*. qđ si non fuisset hoc ei vetitū? dic tunc idē. s. de postulat. c. bonæ. ij. § fi. Hostiē. *Officiū epis*. quo ad ordines, de lnīa tua. Aliter tñ pōt solēniter celebrare & prędicare si nō phibeat. Remittit. Hosti. s. ti. j. c. fi. Vel dic, q etiā sine lnīa hoc facere pōt in locis exēptis, vel alienationis clericis submissis: vt indulgētia aliqd operet. Hosti. ¶ Et obedietiā. no. Boat. q par pari pstat reuerentiā & obedietiā. Et dicit q hęc quęstio diutius est vētilata inter Archiepm Nicosieñ. & Patriarchā Anthiocheniē: qa Patriarcha recōciliatā habet ecclesiā Cuman. suffraganeā Nicosien. nec vult illi pparare reuerētiā & obe. quā ppter illā ecclesiā petit Archi. *Impensuris*. quousq; cessabit psecutio. vij. q. j. pastoralis. Gos. qđ est falsum: qa in totū renuntiauit Host. ¶ † Nota ibi, *officium epis. valeat exercere*. q descendēs de maiori dignitate ad minorē, retinet priuilegiū prioris dignitatis. ar. ff. ad munici. l. municeps. ¶ Sed oppo. de. l. maiorib^9. C. q ami. cū iudi. j. de pbē. de multa. vt in vlt. gl. Ber. So. dicit Tā. hîc spāle scīn ex causa. de quo. lxxiiij di. si q. Vel secūdū Gos. hîc. Ratio: qa minores ordines, quos habebat, nō amisit ppter maiores. & in hoc deceptus fuit Naturalis Eps. lxxiiij. di. gesta. & c. honoratus. Vel dic secundū Hosti. cōtraria iura loq in realibus, q̃ sunt extra nos: secus cū character infigitur aīę, q nec desinit, nec delet. de transla. c. ij. de sacra vnc. c. vno. ¶ † Quærit, an iste possit in Epm eligi, vel postulari? dicit Hosti. q licet quibusdā videat, q nō: qa illud esset dearchiepiscopare. s. de transla. c. j. vbi de hoc dixi, & quia nō licet descēdere, & p iura pdicta: ipse tñ tenet, q per renūciationē admissam fuit de Archiepiscopatu. vnde non procedit questio, an Archiepiscopus possit in Epm assumi: sed an Epus nullius ecclesię possit in Epm assumi: de quo dicetur. j. e post trāslationē. Et q possit, facit hæc decre. cum vtilius sit ipm in epatu eē laboriosū, q̃ ī bñsō ociosum. ¶ Dicit etiam se crede Archpm vnius eclesię, in qua ppter curā paruam parū pficere potest debere trāsferri ad epatum laboriosū, in quo plus pficere posset. Plus eñ debet attēdi vtilitas proficiēdi & animarū lucrū, q̃ honor, vel excellētia dignitatis: qa tñ hęc sine Papa nō possūt expediri, in his instādum nō est, secūdū eū. ¶ Supple glo. ¶ In glo. j. in fi. de hoc. xxiij. di. si qs ordinatus ¶ In glo. iij. in fi. & p hanc decre. no. Io. vij. q. j. hoc nequaquā. q Epus ad monachatum descēdēs, pōt eē Abbas. dicam. j. e. post translationē. ¶ *In glo. vlt. in fi.* hîc Io. An. pōit p modū supp. q scripsi supra p modū oppōis. Et nō plus de isto cap: ij. p cōsequens de tota sua materia, &c. Sequitur postea Capitulū, nisi cū pridē.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Cautela in periculosis magna adhibenda.*

2 *Crimina quænam vel post peractam pœnitentiam officij executionem impediunt?*

3 *Intrusio quando dicenda sit?*

4 *Casus in quibus etiam post peractam pœnitentiam dispensari non consueuit.*

5 *Episcopus, qualiter propter commune episcopatui sine Papa licentia renunciare possit?*

6 *Prælaturæ præfectus cum vero, aut colorato titulo, qui eidem renunciare tenetur, à Papa procul positus, & in mortis articulo constitutus quid facere debeat? Et quid si non in mortis articulo positus, sed à Papa procul remotus? nu. seq. Et nū saltem talis possit de Episcopatu vita necessaria si. merc? nu. 8.*

¶ *CAP. X*

Nisi cum

N Isi cū pridē. ¶ Ponit & exponit. vj. causas, ꝓpter quas Epi pōt petere, & Papa cōsueuit concedere cedēdi liniam. Et sunt quatuor principales partes. Prima reprobat has duas causas cedendi. s. zelum melioris vitæ, & humilitatē. ¶ Scđa facit, qđ in primo summādo dixi. ¶ Tertia reprobat alias causas cedēdi: vt ocium, laborē, inspirationē, & his similes: ꝓbans id authorib⁹ & respondēs ad id qđ opponi posset de Martha. ¶ Quarta cōcludit. Scđa ibi: *intueri te itaq;*. Tertia ibi: *ver. si propter*. Quarta ibi: *Monemus itaq;*. ¶ Scđa verò pars secundū qđ sunt sex causæ cedendi, sex partes. Scđa ibi: *alia verò causa*. Tertia ibi: *pro defectu quoq; sciētiæ*. Quarta ibi: *propter malitiā aliē*. ¶ Quinta ibi: *pro graui quoq;*. ¶ Vij ibi: *persona verò*. & ita sūt in ista decretali ix. ptes principales. Et qa ista decretalis est famosa, & ad eā semp recurrit, volo legere eā bene distinctè & pausatè. Et ideò de dictis partibus. ix. faciam. ix. lecturas distinctas, sicut de ix. capitulis separatis.

N Isi cū pridē In hoc primo nihil pter lr̄alia est dicendū. ¶ Expone ergo lr̄am: *frugē*. i. fruitionē. Gof. Vel i. plenitudinē & vbertatē. vel. i. retributionē. Egi. ¶ *Melioris*. q. d. vitā contēplatiuā meliorē, q̄ actiuā. Inno. iā succeptæ. C. de acti. & obl. l. sicut. & . j. de voto. p tuas. Vn̄ Seneca Episto. xxxj. turpe est cedere oneri, & luctari cū officio, qđ semel suscepisti. ¶ *Cum ille*. cū ille tādem receperit verbū Dei p̄dicādū, cuius recusabat fieri baiulus. Et dic baiulus. i. p̄dicator, vel delator receperit. j. eo. c. j. *verā humilitatē*. vide no. in cle. vna de reli. do. ¶ *Fugies*. vn̄ Seneca. quarta Episto. ad Lucillū. Nullū bonū adiuuat habētes nisi ad cui⁹ admissionē paratus est animus. Et Episto. xiiij. Nec bono solito fruit, q̄ diuitijs adhęrere studet: cū de incremento cogitat, oblit⁹ est vsus: rationes accipit: forū conterit: fit ex dn̄o pcur. ¶ *Per obedientiā*. viij. q. j. sciendū. in fi. ¶ *Non dimittes*. repete locū sublimem. &c. ¶ Supple gl. *In gl. iij. in fi.* qa vitā actiuā habuit, & p̄dicationi institit. Inn. c. Et iste fuit in vtero sanctificatus, sicut beat⁹ Ioānes, & beata virgo. Vin. & idem fert de Cyn. ¶ *In gl. iiij*. ibi. recusabat. s. verbum prędicatiuus baiulare. ha, ha, ha, nescio loqui, & c. & tamen post ea prædicauit. viij. q. j. in scripturis. Inno.

I Intueri te itaque. ¶ Ista est secūda pars, & diuidit̄ ista ꝗ in duas partes. Nā primò enumerat dictas vj. causas. Scđo descendit in specie ad primā earū videlicet ad cōsciētiā criminis, ibi: *propter conscientiā*. ¶ Expone lr̄am. *Intueri*. oculo mētis cōsiderare & cogitare. Petr. AEgi. *Pōt*. & debet vt patet ex sequētibus. ¶ *Irregularitas*. nō pcedēs a crimine: vt differat à primo casu. *Cautelā*. q̄ nec cōtractatū lędit: vt. ff. mā. l. q mutū. Et iura indu. Go. de elec. licet. ¶ *Remaneret*. non debet ergo quēquā ex talibus cōscientia erronea cruciare: cū deponēda sit ad Papā, nō solū consilio, sed etiā determinationē declaratā. j. de sen. exc. inqsitioni. qa null⁹ peccat legis auth. xxiij. q. iiij. q peccat. q tn̄ ipsam deponere non pōt nisi Papā sequatur nō euadet periculū. j.

1 de simo. p tuas. ij. ad fi. ¶ † Primò no. ꝙ ī periculosis magna est adhibenda cautela. ¶ Scđò. not. nimis scrupulosos, & ꝙ pauci. &c. Tertio not. ꝙ ꝓ nullo crimine q̄tūcūq; magistro

2 &c. vt in. ij. gl. Ber. ¶ † Quærit̄, q̄ sunt crimina, q post peractā pniam impediūt officij exequutionem? de hoc habes hîc in tertia gl. Ber. Inn. hîc noīat aliqua talia crimina. Primū est simonia. j. q. j. erga simoniacos. j. de simo. tātam. vbi de hoc & c. pecca. Not. Inn. Et in hoc cōcordat Ber. Quod intelligit de ordinē sacrū adepto p simoniam: qa talis est suspensus, quo ad omnes & maiores & minores ordines: vt in iuribus supra p. ij. alleg. Idē in simoniacis in beneficio quo ad beneficium illud: nō aūt quo ad alia beneficia nisi esset publicus, ꝓut illa no. in c. tanta. & c. p tuas alle. ¶ Scđò noīat Inn. Apostatā. ar. j. de Aposta. c. fi. ¶ Tert. schisma. j. de schisma. c. j. vbi de hoc no. vij. q. j. factus. & c. se. ¶ Quartò intrusio. xvj.

3 q. vij. si q̄s deīceps. ¶ † Sed qn̄ dicit̄ intrusio? dicit Inn. ꝙ etiā dū forma in electione nō fuit seruata de qua supra. de elec. qa prope. Ea rōe qa nō sunt p̄lati, sed fures: qa nō intrauerūt p ostiū. j. q. j. ordines. & . c. si quis neq;. Host. tn̄ Inn. nō placet: videlicet, qđ dixit de forma. Remittit ad not. p eū. s. de elec. qđ sicut. vbi de hoc dixi. Et vide etiā q̄ scripsi. e. tit. c. nihil. in x. q & quatuor sequētib⁹. & hoc no. de hoc per Ber. in gl. iij. ¶ Quintò secūdū quosdā. j. de temp. or. c. fi. ar. l. di. c. miror. qđ placet hoc Ber. & placere videt̄ Inn. Dicit eīm ꝙ nō valet qđ dicunt quidā hoc intelligi de homicida manifesto, iuxta lecta & no. l. di. de his. ¶ Sextò quidā ꝓ regu. inter ista adnumerant, qđ licet crimine, qđ ipso iure irrogat infamiā: vt. ff. de his qui no. īfa. l. ait p̄tor. ar. iij. q. vij. c. infames. §. porrò. C. de infa. l. j. Ratio hui⁹: qa talis infamia p pniam aboleri non pōt. ij. q. iij. in. c. Euthemius. § hîc colligit, qđ hîc placet Ber. vij. quod licet publicū enorme crimen propter scandalum. l. di. sacerdotes. vbi de hoc. & . c. de his verò. Sed si nō esset publicū, sed occultū, licet enorme: pōt p̄dicta crimina enormi⁹ suprà spāliter noīata, post pactā pniam non debet petere licentiā resignādi vel saltē non debet cōcedi: vt. l. di. qa tua. & c. dn̄o sctō. Octauò oīs q non pōt in dignitate manere sine dispēsatione, de quib⁹ no. j. de tēp. or. ex tenore. vbi de hoc, per Inn. & ibi fortè aliquid pl⁹ dicā. Nonò q; lā anumerat falsarios lr̄arū apostolicarū: sed Inn. nō placet. Dicit eīm ꝙ post absolutionē, & peractā pniam sine peccato ordinant̄: & ideò non pn̄t tales cessionē petere: qa nō sunt infames ipso facto: qa nullo iure inuenio eos esse infames, secūdū Inn. Aliqui tn̄

4 cōtra, p. c. ad falsariorū j. de crimine fal. ¶ † Ioā. addit alios casus. Prim⁹, si quis excōicat⁹, suspēsus, vel interdict⁹ permittit se in contēptū clauiū ordinari. j. de sen. excō. cū illorū. § si aūt. ¶ Scđs si talis &c. sic p̄sumpserit celebrare. xj. q. iij. si q̄s Ep̄s in cōsilio. ¶ Tertius si talis &c. p̄sumpserit benefacit cōferre, seu recipere à contēnēte, vel interdictū Papæ violante. de excessi. p̄la. tanta. ¶ Quartò hęretici, de pur. ca. inter solicitudines. eis sacramēta ministrans. j. de hæreti. excō. j. § si verò cleric⁹. ¶ Quintò sodomita. de excessi. Prę̄l. cleri. 1. Item sextò reuelans peccatū sibi secretè confessum. &c. j. de pœni. c. oīs. § fi. ¶ Septimò incorrigibili & nimiū in cōtumacia perseuerās de dolo, veritatis. & notorio crimine de facto, vel iure. de temp. or. c. fi. s. dixi. ¶ Octauò vtens officio assatiorū aut ipsos receptans, defendēs, vel occultās: quis exinde mors etiam non sequatur. j. de homi. ꝓ hūani. Et omne delictū infamiā ciuilē inducēs, secundū Io. vt hîc in gl. Ber. & dixi. s. ¶ Nono, infamia descēdēs ex delicto p sn̄iam declarato: qa licet culpa posit demi, culpa perennis erit. Et licet aīas, & c. ij. q. iij. d. § hinc colligit. Et dicunt̄ enormia, & de quib⁹ etiā post pniam dispensari non cōsueuit, secundū Hosti. hos ca-

5 sus videas in Spe. ti. ij. § iuxta versu. sunt quoq;. ¶ † Secundò quærit̄, qualiter ꝓpter crimē pōt Ep̄s renūtiare ep̄atui sine licentia Papæ: qđ tangit hîc. iij. gl. Ber. Hen. post Io. And. circa hoc sic dicit in effectu. primò, ꝙ si talis nō habet verū & iustum titulū, non pōt & c. sicut. s. ti. ij. p totū. & . j. de offi. leg. post translationē secundū Ber. hîc. Idē si habet titulū coloratū, vt simoniacus: vt hîc, & . j. e. § v. & . c. post transla. § j. & . j. de regula. c. licet. § illa. & de pœ. dist. j. agite pniam. vbi patet necessariā esse absol. sacerdotis, cui⁹ est sol⁹ Papa. s. ti. ij. p totū. qđ tenet et hîc. Ber. & . j. c. ꝓxi. & Inn. & Host. j. de simo. de regularib⁹ licet Inn. hîc videat̄ cōtra: & malè. Hoc modo pōt saluari, qđ hîc dicit Inn. videlicet non pōt renūtiare sine lniā Papæ qa intelligit̄, qa debet intelligi scđm ꝓxi. dicta, videlicet si possessionē habet coloratā. ar. j. de cōces. p̄b. lr̄as. & c. cū nostris. ¶ Sed si nec habet titulū, nec colorem tituli, sed est simpliciter intrusus nullo colore sulcit⁹ renūtiare potest sine lniā Papæ, & . j. no. etiā hîc Ber. Et ita nō meruit hęc distinctio hîc signari, verū qa materiā clarificat & exhaurit, il-

6 lā hîc posui. ¶ † Tertiò quærit̄, qđ habet facere tenens p̄laturam cū vero, vel colorato titulo, q tenere renūtiare secundū & not. hîc. & est procul à Papa in mortis articulo constitutus. Dicit Host. ꝙ in manu Archiep̄i, si eū hr̄e pōt. Alioquin

in manu sacerdotis,& eis deficiétibus in mente sua renútiet, sub hac tñ códitione,si Papæ placuerit,ipsumq; si cóualuerit q̃ cito potuerit adeat: & demũ ei pareat húiliter & deuotè. ar. Ad hoc.ĩ.de sen.exc.nõ dubiũ.& .c.ea nosci.§.fi.eo.xvij. q.iiij.c.si quis suadente. ¶ †Quartò quęrit quid de nõ con stituto in articulo mortis,pcul cóstituto à Papa q non põt statim Papã adire? Dicit Host.ꝙ cauere debet,sibi ne moro sus existat,& ꝙ fruct⁹ nõ consumat, sed eos fideliter custodiat, vel in vtilitatẽ eccle.conuertat.arg.ĩ.de offi.or. cũ vos. q a ad restitutionẽ tenet.ĩ.de pbẽ.dilecto. in fi. ¶ †Quintò quęrit,an ille,de quo.s.pxi.dicit,in casu.s. proximè tacto possit de epatu vitę necessaria sumere:sic ꝙ non egeat? Dicit Host.ꝙ sic de lnĩa pprij cófessoris p eũ eligendi.ar.ĩ.de pœ. & remi.ne p dilectione.facit.lxxxvj.di.non satis.&.c.palee. vñ dicit Host.ꝙ vtinã hoc toto corde aduerterét hi q pcib⁹ indignis,vel ptio,aut aliàs min⁹ canonicè bñficia aliqua sunt adepti. Nã in talibus initiũ est spectandũ.s. de elec. rubri.de renũtiatione.q xxxiij. ¶ Supple glo. ¶ In gl. illud forsan. ibi.§.y.&.ĩ.de testa.ti.ij. ¶ In glo.ex hoc loco.in prin. Abb. hîc formabat quãdã distin.ad instruẽdũ an platus teneat cedere:distinguẽs,an electio sit canonica róe psonę & formæ, an verò sit canonica ex psona tñ:vel ex forma tñ. Cuius distinctiõis materiã vide pleni⁹ tractatã.s.de elec. qd sicut. in fi. Et ibi: *renuntiare*. in manib⁹ confessoris,quẽ sibi põt eligere.ĩ.de pœni.& re.c.fi. Et ibi: *sine licentia Papæ*. Stepha. Io. & Vin.& de hoc.xiij.dist.c.nerui. Et ibi: *licentiam petere*. Gul. hoc tenẽt in cerimoniã ignorãte, ĩ Spe.ti.ij.§.nũc ostẽdẽdũ. versu.xxj. Et ibi titulũ habet dicit hîc Inn.in glo.v.ad fi.ibi: *sed nobis videtur*. ꝙ & si titulũ non habeãt tñ possessionẽ facti quã hñt dimittere,nõ debẽt sine Papæ lnĩa. Aliã partẽ gl.ponit Ber.iõ illã non recito:qđ credit Io.and. verũ in facti pos sessione colorata,saltẽ ex opinione hoim. Aliàs stet gl. dixi s.q.ij. ¶ In gl. *hoc est cõtra*. in fi. Ad id.ĩ.de fur.c.fi. ¶ In gl. *quia res*. & sine pctõ carnis.l.di.q a tua.Pet.& Ab.& Io.and.

Alia verò.

¶ Hic exponit secũda causa cedẽdi &c. videlicet debilitas corporis ex infirmitate, vel senectute pcedẽs. nec ponunt hîc alia,q̃ lr̃alia. Diuidit in vj.particulas: q a primò ponit dictũ suũ. Scdò illud modificat. Tertiò.iiij. v.&.vj. modificationẽ illã rationib⁹ & authori. confirmat Secũda ibi: *nec tamẽ omnis*. Tertia ibi: nã si. Quarta ibi: *cũ interdũ*. Quinta ibi: *pro talibus*. Sexta ibi: *quia nõnunq̃*. ¶ Expone lr̃am. Senectutẽ. vide,q̃ dixi.s.e.ti.c.j.sup verbo, vigor. post Ioã. And. *Nec tamẽ omnis*. Supple debilitas est iusta causa cedendi:sed illa,&c. Pastorale in spũalib⁹. Nã licet in tẽporalibus pficere nõ possit, non cogit cedere:sed dabit coadiutor si nõ petat cessionẽ: vt.ĩ.c.pxi.Inn. Et idẽ videt in spũalib⁹, si cedere nolit.vij.q.j.q a frater.ĩ.de cle.egro.ex parte.Inn.& Hosti. *Nã si pro*. respicit vsum,nõ tñ oĩs permanere. habet ergo duas suasiões cõtrarias, vnã senectutis, vt cedat: alterã moralitatis: vt non cedat dicit Apostolus.j.ad Cor.xij. cũ infirmior corpore,fortior sum mẽte. ¶ Supple gl. ¶ In glo. *talis enim*. i.sonticus,à sons sontus.i.nocens, nocentus. Et in fi.ff. si quis cau.l.ij.§.ij. Et huic glo.concordant Inno.& Hosti.

¶ SVMMARIVM.

1 *Ignorantia, an sit peccatum?*
2 *Scire nullus tenetur, operari & credere sic.*

Pro defectu quoque sciẽtię.

¶ Hic ponit tertia causa cedẽdi, videlicet defectu scientiæ. ¶ Diuidit in.v. particulas. Primò ponit dictũ suũ. Scdò p rationẽ,& tertiò p authoritatẽ illud confirmat. Quartò illud modificat,& v.modificationẽ per rationẽ coadiuuat. Secũda ibi: *quia cum*. Tertia ibi: *tum enim*. Quarta ibi: *quãquã enim*. Quinta ibi: *quia secundum*. Nec hîc aliquid dicẽdũ ppter lr̃alia. Collige notabilia per teipsum. ¶ Expone lr̃am. ¶ *Pro defectu*. q pmotũ deijcit etiã inuitũ, de æta.& quali.c.fi. *præsul*. etiã summus põtifex.ĩ.eo.c.j.lib. vj. ¶ *In virisq;*. spũalibus & tpalibus. ¶ *Inquit dominus*. Oseæ. iiij.c. *Fungaris mihi*. ad laudẽ & gl meã. Gof. *Secundũ Apostolum*. i.ad Cor.viij. *Inflat*. i.superbire facit. Inflatio enim superbiã designat.ix.q.iij.si aũt.vñ dicit Boat.ꝙ sicut cib⁹ indigest⁹ stomachũ corrũpit,& hydropicũ reddit:sic scientia aiæ adiecta:nisi sit feruore charitatis decorata,malos mores generat. Et tulli⁹ in li.de officijs,scientia quę remota est à iustitia calliditas potius, q̃ sapientia est. *Charitatis*. de pœni.di.ij.charitates.cuius textũ ponit hîc Hosti. ¶ †Quærit hîc,vtrũ ignorãtia sit pctm̃? dicit Inn.ꝙ ignorãtia pueniẽs ex defectu sciẽtiæ,de p se,non est pctm̃,sed pœna.xv.q.j. Sed scdm qđ dicit negligẽtia discẽdi aliquib⁹ est pctm̃: vt puta illis, q sunt in aliquo officio,si negligũt addiscere ea,quæ ptinẽt ad suũ officiũ.xxxviij.di.c.j.& seq. ¶ †Itẽ subdit Inn.notandũ,ꝙ nullus tenet ad scire,sed tenet ad opari:ergo secũdũ scientiã. Ad credere aũt hñ tenet aliqs: vt not.s.de sum. Tri.& fi.ca.c. firmiter.in prin.secũdũ Inn.& ibi scripsi in duab⁹ quæstionib⁹ & duab⁹ oppositionib⁹ quas de hoc ibi formaui,&.s.de elecũ in cunctis.in.ix.q.primis in primo decret. ¶ Supple glo. ¶ In glo. *nisi esset*. ibi: *vellẽ*. vñ Seneca Epistola.lxxvj.q̃diu viuis,discẽdũ est quẽadmodũ viuas. Et Hie. ad Nepolitanũ de vita clericorũ, refert de quodã centũ & septẽ annorũ, q conquerebat se mori,cum sapere cœpijsset. Fortè fuit Theophrastus,q cõquerebat se cũ nosse cœpijsset,extingui. Et Socrates se nil scire dicebat,nisi hoc ipsum,quòd nihil sciret. Et Apulei⁹ de Deo cera in quibusdã mirandũ, ꝙ ea quæ misericordię videri nescire volunt, discere tamẽ negligunt. Reliquas glosellas Inn.ponit Ber.ideò non recito.

¶ SVMMARIVM.

1 *Cessioni ab officio propter plebis malitiam, quando sit locus?*
2 *Persecutio duplex. Et in quibus consistat vtraque?*
3 *Cessioni propter persecutionẽ exteriorem, quando sit locus? Et an propter hmõi persecutionẽ Prælatus cedere nolens, cõpelli possit? Et quid si ex reuocatione, vel translatione huiusmodi Prælatorum, immineat scandalũ? nu.4.5. Et quid in casu seq.quæstionis?*
9 *Superior num propter ea, de quibus hîc, statim cessionem admittere, vel Prælatum ad cedendum compellere? Et num inter maiores ac minores Prælatos differentia sit facienda? nu.seq. Et quid si nõ personæ, sed res ac possessiones impetrantur? nu.8.*
9 *Persecutio intrinseca, cum sit, quid efficiendum?*
8 *Renunciatio, de qua hîc, & coactè facta, an sit efficax?*

Propter malitiam.

Hic ponitur iiij causa cedẽdi, videlicet malitia plebis. diducitur in vj.pticulas. Primò põit & declarat dictum. Secũdò & iij.p ij.authoritates probat illud modificat. Quartò modificationẽ declarat.& vj.declaratiõne probat Secunda ibi: *dicente domino*. Tertia ibi: *& Apostoli*. Quarta ibi: *non tamen*. Quinta ibi: *sed de superioris*. Sexta ibi: *nam & si*. Notabilia collige p te. ¶ Expõe literã, ¶ *Interdum*. quasi diceret non super. *Quo*.j.quãtò. *satagit*.j.conatur. *iudicio*. diuino. *Prophet*. Be.iij.cap. *Adhærere*. substrahẽdo officium prędicatiõis.viij.q.j.audac. Goffre.ergo propter subditorũ malitiam doctor cessat à docendo. De hoc xj.dist.scimus. *Exasperans*.j.offẽdens & cõmouẽs. *Et Apost*. actuum.xiiij. *Ad gẽtes*.j.gentiles & paganos. *mercenario*. Io.x. *Declarare*. qñ plures ipsum psequunt:& eccl.p alium regi põt.vel qñ omnes sũt indurati. Host. *In lupo*, dicit Host.ꝙ malum est hoc,sed pei⁹ qñ prælatus cõuertit in lupũ. *Cum & si tales*.s.inobediẽtes.vel aliter delinquentes puniẽdi.de postula.c.j.ad fi. *Pro tempore*. j.ad temp⁹ dilata iustitia.ff.de iudi.l.si debitori q a sanguinẽ prouerbi.xxx.in fi.Io.An.

1 ¶ †PRIMO quæro, de intellectu.§ quarti, videlicet qualiter ppter malitiã plebis huiusmodi cessiõi sit loc⁹? possẽ facilime expedire,remittendo ad ea,quę habenẽ.vij.q.j.q̃ in totũ seruanda,tam in textu,q̃ in glo.verũ q a Inn.& Ho.circa hoc hîc plixe insistunt ppter reuerentiã eorũ,& propositum ꝙ assumpsi,declarãdo glo.Inno.non possũ ita succintè transire ¶ Sciendum ergo.quòd sup hoc Inno.sic distinguit.quòd duplex est psecutio intrinseca & extrinseca.& consistit persecutio extrinseca in manifestis & pcisis inimicis ecclesiæ:sicut sunt

sunt pagani hæretici, schismatici & excõicati, & alij ab vnitate ecclesiæ pcisi hostes, inimici, & psecutores ecclesiæ manifesti. Intrinseca verò cõsistit in subditis incorrigibilibus, nõ tñ pcisis sclm quosdã. Aut secundũ alios dicit extrinseca psecutio illa, quæ fit plato in publico, vel priuato ,ppter pctm ei impositũ: vel ppter eius odiũ personale. Intrinseca verò, qñ cõtingit pro pter peccata aliorũ: & cũ platus odio nõ habet. vij. q. j. § hęc aũt. Sed diuisioné sclam ,psequi videnĩ Inno. & Host. vt dicã in fi.

3 ¶ † Quero igit̃ qualiter ,ppter persequutioné exterioré primo modo sumptã, locus est cessioni. Et hîc dicit Inn. distinguẽdũ forte: qa aut solus platus quærit, aut q̃rit totus clerus: aut q̃rit ecclesia tota. Primo casu, aut recedẽte plato tuta est salus ecclesiæ & tunc fugere debet, & ad cedendũ admitti: si nõ ponat aĩam suã p ouibus suis. ¶ Sed scđo casu, videlicet cũ totꝰ clerus quæ rit: tunc aut pôt aliàs consuli: remaneat clerus, aut quidã ex eis cũ plato. Si nõ pôt aliàs cõsuli, remaneat clerus aut qs ex eis cũ prælato, & si est altercatio inter eos de remansuris, res fortè diri mit. xvj. q. ij. fors. Tertio casu, videlicet dũ q̃rit tota eccle. videlicet cũ fides impugnat, siue quęrat: vt infidelibus subijciant, & seruiãt, qualibet hactenꝰ fuerũt: non debẽt platus vel clerꝰ fugere sed oẽs ex aduerso cõsurgere ,p domo israel. Simile. xliij. di. sit Rector. xxiij. aliàs. xxvij. q. iiij. aliàs. vij. igit̃. & c. scire. & c. seq. q. ĩ intellige: dũmodò spes sit, q se defendere possint: tum qa prima deffendẽda est. ff. de iust. & iur. l. j. § fi. & l. ij. & iij. Tũ qa periculũ esset, si multus populꝰ mariũ & mulierũ desereret priam, & vagaret̃ p mundũ. Et idẽ dicendũ de clericis, si multi essent. & de ipsis periculũ immineret: quãuis in ipsis tanq̃ sapiẽtioribꝰ minꝰ periculũ timeat. Sed si spes nõ esset, q se defendere possent ab impugnationibꝰ fugiendũ est: vt maius malũ vitet̃, sicut cũ filio Dei fugit Ioseph ĩ AEgip. Math. Vel cõueniãt cũ infidelibꝰ, siue etiã Christianis psecutoribus, si aliter nõ possunt euadere, put melꝰ poterũt: ita tñ q fidẽ & ritꝰ suos nõ dimittãt. Hoc enĩ & sæpe legit̃ factum in veteri testõ: sed & persecutione cessante ad libertatẽ suã poterunt venire. ar. vij. q. j. sciscitaris. & c. pręce. xxiij. q. viij. c. si in morte § ecce, q Nicolaꝰ. & e. se. Imo etiã, q ipsi clerici serui essent principis infidelis in pactũ deduci

4 posset si aliter euadere nõ possent, secũdũ Inn. ¶ † Iuxta materiã huius p̃secutionis extrinsecę, anteq̃ ad materiã persecutionis intrinsecę accedamus: q̃ro primò & in ordine tertio, vtrũ propter persecutioné extrinsecã platus nolẽs possit cõpelli ad credendũ? dicũt Inn. & Hosti. q sic causatiuè, vel p̃cisè p viã translationis ad locũ, vbi plus ,pficere possit: vt statim subdã. Vide sup hoc not. Hosti. s. de postula. c. fi. post principiũ. Et idẽ de Prelato & socio. Et verũ si timet̃ verisimiliter periculũ destructionis ecclesiæ: aut aliud magnũ periculũ, vel scandalũ in temporalibus, vel spũalibus. ¶ Sed nũquid remanebit talis prçlatus depauperatus? dicũt, q no: imo bonũ cambiũ alteriꝰ prçlaturę vel dignitatis sibi assignari debet. ar. ĩ. eo. c. § ,p graui. & . s. c. ad supplicationé. ¶ Sed q̃ est ratio huius cõpulsionis? dicũt q ista est ratio: qa publica vtilitas ĩ hoc p̃fert̃ priuatę. de regula. l. licet. § illa. vij. q. j. scias. ĩ. de rerũ pmu. quęsitũ. ¶ Sed oppo. primò, q furiosi & infirmi non ,ppter hoc remouent̃. vij. q. j. q̃uis. & c. qualiter. & c. cũ percussio. & c. j. Sol. dic, q licet in hoc seruet̃ in eis vtilitas priuata, q nõ remouet̃ in hoc: tñ seruat̃ ĩ eis publica vtilitas: qa coadiutor eis datur. ¶ Scđò ad idẽ opponit̃ de. c. qui scandalizauerit. ĩ. de reg. iur. Sol. cũ quęrit̃ qualiter propter scandalũ obmitti pôt veritas iustitiæ? distinguit̃: qa quædã est veritas iustitię iuris naturalis & euãgelici. Et ista nõ est relinquẽda ppter vitandũ scandalũ: vt in cõtrario: vt q furi p̃ciperet, q non emendaret furtũ: vel si p sñiam adulter cũ adultera dimitteret: etiã de alijs, q̃ contra nouũ, vel vetus testamẽta p̃ciperent. Alia est iustitia iuris positiui, & in pertinentibꝰ ad hãc iustitiã, ille q legẽ, vel canoné condidit ,ppter scandalũ, vel aliã iustam cam, aliud mandare pôt, & etiã in certis casibus cõtrariũ statuere. texto. ĩ. de sta. mo. cũ ad mona. in fi. & . s. de consti. cũ. M. & ĩ. de cõcel. preb. ,pposuit. de voto. c. j. Nã & primã veritaté nõ tollit consuetudo cõtraria: secundã sic. s. de cõsue. cũ tãto. ¶ Et si dictũ est de vno plato, vel socio, idẽ intelligas de pluribus.

5 ¶ Quintò circa idẽ quęrit̃, suppositis terminis suprà ,pximę quęstionis, pone: q ex reuocatione vel translatione taliũ immineret scandalũ ex pte populi, quã relinquit? Sol. dic secũdũ eos, q hîc magis vitandũ est scãdalũ eiusdẽ populi, q iustè mouet̃, q̃ persequutoriũ, q iniustè mouet̃. ¶ Quintò q̃rit q̃tũ ad hoc, & suppositis terminis ,pxi. p̃cedẽtibus pone, q psequutores ciuitatis dicũt parati sumus vobis parcere, dũmodò oẽs clericos expellatis: dñt Inno. & Hosti q qa per hoc & sacramẽta ecclesiæ perderent̃, & doctores fidei amitterent̃, laici nõ deberẽt eos expellere: nec clerici debẽt exire volũtariè. Sed si laici nollẽt, vel non possent eos defendere: tũc possent clerici recedere, & tranquilitaté expectare tpis: vt. d. c. sciscitaris. Deberent tñ hoc casu secũ ducere quos possent: ne in tanto discrimine remaneant cũ alijs sine sacerdotibus & sacramẽtis. ¶ Verũ cõmẽdandũ esset, si inspirati martiriũ substinerent. vij. q. j. § cũ verò. & . ĩ. e. c. § ve

6 rũ. ver. porrò. ¶ † Sextò: suppositis eiusdẽ terminis, quęrit̃ vtrũ superior ,ppter p̃missa statim debet admittere cessioné, vel cõpellere platũ ad credendũ? dicũt Inn. & Host. q nõ. Dicũt enĩ, q etiã de minoribꝰ platis dicendũ est, q quãuis q̃rat̃ minor platus ad morté: vile tñ & reprehensibile esset statim eũ transferre, vel eius admittere cessioné: imo potius deberet superior ecclesiam interdicere, vel claudere, vel reliquias extrahere: sicut legit̃ & no. ĩ. de iur. pa. c. j. ij. & iij. Itẽ excõicare, & tandẽ ad brachiũ recurrere tẽporale. ĩ. de cle. excõi. mi. c. ij. in fi. cum suis concor. Sed si nec sic compelli possent p se tũc, vt maius malũ vitetur,

7 admittat cessioné: vt. s. no. ar. xiij. di. verũ. ¶ † Septimò quærit̃, vtrũ quantũ ad hoc inter platos maiores & minores sit differẽtia facienda: dicũt q sic. Nã non ita de facili cõpellit̃ Ep̃s ad cedendũ: vel admittit̃ cessio eiꝰ: sicut de inferiori prçlato. Et ideò non pôt ibi finaliter mederi sine lñia Papę. ĩ. e. c. fi. § fi. Ratione qa in remotione Ep̃i maius periculũ, q̃ in remotione inferioris Prelati: & ideò cautiꝰ est agendũ. xlij. di. quiescamꝰ. Esset enim difficile, q totus ep̃atus sine his, q̃ ad ep̃alem pertinet dignitaté remaneret. Sed ,ppter defectũ sacerdotis, vel alterius plati, non sequit̃ tantũ periculũ: cũ eius populꝰ de lñia superioris, si iustã cãm viderit, ab alio valeat spũalia de facili obtinere. Ideo inquiri debet circa Ep̃m, si sit alius modus ei ,puidendi p̃ter cessioné puta, qa habeat vel hr̃e possit secũ armatos, quibꝰ defendat̃, vel tutũ locũ vbi moretur. Sic & de multis alijs circunstãtijs quęri debet. Quia si nullo modo pôt ei mederi, consulat̃ Papa, q si ei

8 videbit̃, cessioné admittet: vt hîc. ¶ † Octauò quęrit̃ quid si nõ quærant̃ personæ, sed res & possessiones ecclesiæ tñ? Quidã dicunt hoc casu violenter cõtẽdẽdũ nõ esse. ar. ĩ. de homic. suscepimus & . xxiij. q. viij. cõuenior. vbi de hoc. Sed contrariũ verũ est secundũ Inn. Et patet in eo qđ legit̃ & no. ĩ. de sen. exc. dilecto. li. vj. Nã & sine corporalibus ecclesia non subsistit. j. q. iij. si quis obiecerit. Debet ergo platus & ,p his defendendis se opponere, murũ ,p domo Israel, exemplo beati Thomæ Cantuariẽ. qui pro hac causa martirizatus fuit. ĩ. de homic. sicut dignum.

9 ¶ † Nonò quęrit̃ quid iuris de intrinseca psequutiõe? & c. dicit Inn. de ista hoc seruãdũ, q nunq̃ ,ppter malos bonos dimittat, si ad inuicem sunt cõmixti: vt. vij. q. j. § hoc tunc. xxiij. q. iiij. tu bonus nisi alius magis ,pficere posset. Et enim supior eũ trãsire permittere, seu eũ transferre posset, & ipe nõ male faceret, si hoc delyderaret, & peteret: qa maius bonũ minori est p̃ferendũ: vt no. s. ar. vij. q. j. si quis dixerit. & . c. si quis hoĩem. Si aũt sunt oẽs mali: tũc cõstat q pôt recedere. vij. q. j. c. aduersitas § hoc ergo. secundũ Inn. & hoc. verũ si nulla spes est de correctione. Si aũt spes esset de correctione, expectare deberet, secũdum Hostiẽ. ¶ Sed cũ psecutio extrinseca sumatur diuersimodè: vt dixi. s. in. j. q. quęro qualiter hîc accipiat̃? dicit Inn. q ipse appellat extrinsecã psecutioné idẽ qđ fit alicui siue in publico, siue in priuato ex peccato suo, & intrinsecã, q̃ contingit ex peccatis aliorũ: cũ tñ prçlatus nõ odit̃. vij. q. j. hoc tunc. & idẽ Hosti. ,put tetigi

10 in. d. q. j. in fi. ¶ † Decimò ibi: *qui debuerunt humiliter obedire, iã irreuerentialiter contradicunt*. vt quæras, primò notes cõtra Viterbien. q arctarunt Cardinales p̃cisè ad Papã creandum includendo eos in vna domo, & ipsam discooperiendo, & priuatas cameras substrahẽdo cõminando substractioné victualium, ,ppter qđ Hosti. in illa coarctatione se grauẽ asserit infirmitaté incur

risse, adeò ꝙ sibi mortis piculū īminebat: ꝓpter quā, cū nō posset aliter obtinere: vt educere de quaratione, renūtiauit ea vice in pñtia Cardi. vocis suę. Modo hui⁹ occasione, q̄rit an illa renuntiatio valuerit? fa. ĵ. de regula. ad apostolicā. & c. statuimus. cū cōcordantijs. Et facit in materia electionis. ĵ. de elect. qđ sicut. & c. cū ꝓlumi. nobis. §. j. versu. Itē cū. & c. qa ꝓpter. ibi: q volunt. & c. bonæ. ij. §. fi. circa prin. & c. in causis. §. j. Et in contrariū alle. ꝙ ius eligendi Papā est diuinū ac publicū vtilitate & authoritate ergo nō valet renūtiatio, maximè facta in manu non sui iud. ĵ. c. admonet. ¶ Itē illud ius est incorporale adhærens personis Cardina. igit non transferri saltē directè, & ipso iure. ar. ff. ꝑ sol. l. iij. de pe. ul. l. quis ergo. in fi. & l. si Sticho. & C. de noua l. iij. quę loquit de corporalib⁹. ergo forti⁹ in realibus & incorporalibus ꝑpetuis: vt hic. Et si pactū, hoc nō pōt, multò minus renūtiatio. Faciūt ea, quę scripsit Io. And. ĵ. de testa. Raynu. sup. iij. glo. q ibi dicā. Itē, qa hic vertit fauor vniuer. eccle. q̄ à Cardi. hoc vt debitū petere pōt: videlicet vt creent Papā: igit illi renūtiare nō pōt. Si eñ posset vnus, possent & singuli alij eadē rōe. Simile de consang. c. tua. ex quo sequeret oon creari Papā, cum nō sit supior, ad quē recurrat. Finaliter soluit, ꝙ nō valeat renūtiatio: cū ibi verset ius publicū de inferioribus ecclesijs. dicit, ꝙ valet. Sed quātūcūq; renūtiarit si venit renuntiās re integra, admittend⁹ est: cū locus sit pœnitentiæ, q̄ vti aliàs est, & nulla captiosa. Et dicit in inferiorib⁹ rē integrā ante publicationē scrutinij. de ele. qa ꝓpter. & c. ecclesia. ij. & c. publicato. In Papa est integra etiā post publicationē aut ꝓclamationē. Ita ꝙ ꝑ cōsensum renuntiātis & cedentis deueniri posset ad duas partes. dicit Io. And. ꝙ in hoc oō plus insistit: qa satis est expeditū secundū eum. ĵ. de elec. vbi periculum. § sanè. li. vj.

¶ SVMMARIVM.

1. *Scandalum, si sit dubium de peccato, an sit vitandum?*
2. *Iustitiæ veritas propter scandalum vitandum, an licitè omitti possit?*

Pro graui quoq; scādalo. De materia huius dixi plenè in glo. ꝓxi. Ber. deci. Hic ponit quinta causa renūtiationis, & continet sex particulas. Primò ponit dictū suū. Secundò illud declarat. Tertiò ꝑ rationē: & quarto ꝑ authoritatē illud probat. v. & vj. illud ꝑ duo mēbra distinguit. Secunda ibi: *cum aliter.* iij. ibi: *ne plus.* iiij. ibi: *memor.* v. ibi: *subtiliter.* vj. ibi: *alibi.* nec sunt in effectu, nisi līalia. ¶ Expone līam: *pro graui.* q. d. nō sufficit tale, quale scandalū. *Licet.* i. licitū est. dicit Hosti. & fortè cogit, tñ pōt esse scandalū. ar. ĵ. de prescrip. nihil. de iura. ca. c. j. ij. & iij. iiij. q. vj. quippe. *Honorē.* quoad hāc partem declinat Hosti. *Memor.* ipse platus. *Dicit Apostolus.* i. ad Cor. xiij. *Subtiliter.* cōmendat subtilitas de quo. ĵ. de iud. intelleximus. & ibi dicam. *Dixissent.* Mat. vj. *Cæci sunt.* ac si dicat potius est tollendū scandalum, q̄ mortale committendū. *Dix.* Math. xviij. & Mar. ix. *Mola.* i. aspera pnīa. *In collo.* ibi solent ligari animalia cōducenda grauia pondera, q̄ se soluere ab his nequeant. *In profundū.* ac si dicat scandalū, vbi sine Dei offensa vitari pōt. Et potest sumi ꝓfundū ꝑ detrusione in mona. vel ꝑ pnīa, q̄ carina dicit Ab. Notabilia collige ꝑ te. ¶ † Quærit primò: ex ce dictū est, & est verū, ꝙ obstaculū sine peccato vitari pōt: vitandū est. Aliàs non. Quęro, quid in casu, in quo dubiū est, an sit peccatū? certè tunc adhuc videt scandalū vitandū. ar. xiiij. di. c. fi. j. q. vlt. & fi. illa. xxiij. q. j. quid culpat. Nā si dubitat de peccato: & certū sit de scandalo, dicem⁹ cū An. tene certū & dimitte incertū de pę. di. vij. §. j. ad fi. osti. remit. osti. ad summā suā. eo. ti. § cui ver. graue scandalū. vbi de hoc plenius. ¶ † Secundò q̄rit: vtrū veritas iustitiæ ꝓpter scandalū vitandū omitti possit licitè. De hac materia videlicet, q̄ sint ꝓpter scandalū omittēda. ĵ. de cleri. egro. c. ij. in. q. & ibi etiā remissiones necessarias quo ad hoc reperies & de simo. c. de regularib⁹. in. q. ij. in sum. de sacramētis. li. x. pte. xxj. vbi tractaui plenissimè materiā scādali ī. vij. articulis principalib⁹, quos ibi nullo modo vide omittas: qa ibi dicta Theologorū plenè reperies. B. hic in gl. ꝓut & Inno. tenet ꝙ non idē not. ipse. B. ĵ. de tempo. sane in. g. uj. Sed cōtrariū not. ĵ. de reg. iur. c. q scādalisauerit. osti. fatet id qđ no. hic. B. de veritate vitę Sed de veritate iustitię dicit cōtrariū dicit eñ ꝙ veritas iustitię. xj. q. iij. plerisq; vō dicit nolli esse minus iustus. ij. q. vij. § de his de pę. di. j. serpens qđ placet mediocriter aprobat si vis videre pleni⁹ vide in. vij. c. ti. § cui versu. graue scandalū allegoriosum cū & Guil. in sacramētali. tit. de scandalo. & ꝑ. B. ĵ. de hæretici. ponā in. c. sane allegato. ¶ Supple gl. ¶ In glos. s. non ꝙ ibi discernendis de hoc. ĵ. de Iudęis quid sit.

¶ SVMMARIVM.

1. *Irregularitas, quibus modis dicatur?*
2. *Sacramentorum defectus, qualiter irregularitatem inducere dicantur?*
3. *Irregularitates in veteri instrumento num fuisse dicantur? Et quid de irregularitate, quā corpore vitiati, presbyterorum filij & huiusmodi patiuntur? nu. seq.*
5. *Suspensi ab officio, vel beneficio celebrantes, num irregularitatem incurrant?*
6. *Superior penes quem est dispensandi potestas, an dispensationem facere possit, non vocatis his, ad quos electio, confirmatio & huiōi pertinēt?*
7. *Dispensatio ex quibus procedere dicatur?*
8. *Nothus quisnam dicatur? & quis manzer?*

Personæ verò irregularit. ¶ Hic ꝓsequit vltimā sextā & cām cedēdi videlicet de irregularitate personæ. & diuidit in. vij. particulas. Primò enim ponit dictū suū: secūdo illud cōfirmat. Tertio ab illo dicto vnū casum excipit. Quartò rñdet tacitæ obiectioni. Quintò casum exceptū. vno modo restringit. Sextò dictū casum exceptū auth. coadiuuat. Septimò eundē casum exceptū, alio modo distinguendo declarat & restringit. Secunda ibi: *attestante.* iij. ibi: *non tamen.* iiij. ibi: *qualicet.* ver. ibi: *si tamen.* vj. ibi: *Ego enim.* vij. ibi: *illo discretionis.* ¶ Expone līam. *Qui dixit.* Petr. ad Tymo. iij. & ad Ti. j. c. *vnius.* negatiuæ. i. nō pluriū. *Debet.* ar. ꝙ dispensatio debita est. Ad hoc. j. q. vij. exigunt. *Indulgeri.* ipse tñ semꝑ debet petere: cū sine dispensatione nō habeat exequutionē officij, secundū Inn. *Dispensari.* ꝑ quos dic, vt ĵ. de filijs p̄sby. c. j. li. vj. dicam. e. ti. c. fi. ĵ. isto volumine: qa Inn. hîc ponit opi. cōtrarias. *Inquit.* Exod. xx. vsq; in tertiā. solet moraliter exponi, qđ obmissum fuit de. j. & ij. vt sciamus primam & secundā assignationē peccati, q̄ consistunt in primis motib⁹, & cogitatione oon puniri. Sed puniri tertiā & quartā q̄ consistunt in consensu & operatione in talibus dispensationibus faciendis. *Discretionis.* vñ dispensare. i. diuersa discretè pensare. Et in aīo animaduersare, an relaxatio iur. expediat. *Distinguitur.* sed ad quid distinguit inter istos cū etiā dispenset cum natis ex adulterio. lvj. di. c. vlt. sed vide in Spe. delegato. § nunc de Eporū. ad fi. versu, curia verò Rationa. Io. And. ¶ Nouel. collige ꝑ te. Quærit primò: Quib⁹ modis dicit irregularitas ꝑsonæ? dicit Innoc. & Hosti. post eū, ꝙ tribus modis primo modo sumitur pro defectibus, q sunt in aliquo sine peccato: vt sunt bigam⁹ & viduæ maritus, vel illegitimè natus: vt hîc. Et alios defectus habes. l. di non confidat. liiij. & lvj. di. ꝑ totū. Et hoc casu dicitur irregularitas: qa tales regula Apostoli ꝓhibet ordinari: vt hîc. ¶ Secūdò modo dicit irregularitas ꝑsonæ, vbi gñaliter, oīs homo ꝓhibet ordinari sine dispensatione Papæ, vel etiā celebrare in ordine iam suscepto, siue patiat defectū sine peccato, siue grande peccatū cōmiserit. Et q sunt hi no. ĵ. de temp. ord. dilectus. in fi. Dicit tñ Inn. ꝙ hoc casu nō dicit irregularitas, ꝑ eo ꝙ sit cōtra regulā Apostoli talē ordinari. Sed qa est extra regulā aliorū hoc modo. Nā cū gñaliter Epi cū oībus dispensare: nisi eis spāliter ꝓhibeat: vt no. ĵ. de tēpo. ord. dilectus. cū p̄dictis tñ spāliter dispensare ꝓhibet. De Papa aūt certū est, ꝙ ipse in oīb⁹ irregularib⁹ dispensat: qa ipse irregularitates, & pœnæ earum de iure positiuo sunt, secundū Inn. Pro hoc. ĵ. de sen. exc. is, qui. li. vj. in fi. primi rñsio. ¶ Tertio modo secundùm Inn. dicunt irregulares oēs illi q non pñt remanere in susceptis ordinibus: nec ꝓmoueri ad maiores, etiā post peractā pnīam sine dispensatione Papę, aut maiorū, alias minorū p̄latorū, de quibus not. ĵ. de temp. ord. cū dilectus. ¶ † Secundò q̄rit de defectibus sacramentorū, vtrū tñ ex constitutione ecclesiæ inducant irregularitatē quo ad ordinationē: vt videlicet cū eis nō possit dispensari: nisi ꝑ Papā. Inn. videt dicere, ꝙ sic. Facit qa sup irregularib⁹

regulariter

regulariter nõ dispẽsat nisi solus Papa.vt.d.c.is q.ij.rñso. Et de re iudi.c.cũ etenim.in fi.li.vj. ¶ Sed cõtra videt.qa vnũ de Capitulis Apostolicæ regulæ est, oportet Epm vnius vxoris esse virũ.xxvj.di.c.j.& ij. Dicit Inno.q põt rñderi,q hoc nõ est ex defectu sacramenti,q phibeat ordinari:sed qa non potuit esse orator viduitatis,q coniugiũ frequẽtauit. Et hoc satis expressè videt dicere.xxvj.di.vna.in fi. Vel aliter secundũ eũ,potes dicere,q licet p nouũ testũ inducatur hmõi irregularitas quo ad hoc,q pmoueri nõ possit:non tñ quo ad hoc,q per aliũ, q̃ per Papã nõ possit dispensari. Verum Inn.q capitula.xxvj.di.acutus.&.j.de bigamis,debitũ.vident dicere,q defectus sacramẽti est causa,quare pmoueri nõ põt. Sed põt rñderi q est causa coadiuuãs: vel alias vt.s.diximus.Inn. ¶ † Tertiò qrit, quãtum ad hoc,nũquid in veteri testõ erant irregularites? dicit Inno. q tpales,sed non ppetuę:qa eijciebant extra castra:vt qñ quis tangebat morticiniũ.de vna tñ irregularitate tñ vr̃, q fuerit ppetua.s.q summus sacerdos debet hr̃e virginẽ, & non repudiatã. Sed nec tunc illud erat pter defectũ sacramenti:sed,pter p̃dictas causas,secũdũ Inn. ¶ † Quartò qrit:quid de irregularitate quã patiunt corpe vitiati,filij presbyterorũ,& alij illegitimi ac obligati ad reticinia? nũquid est illa de iure positiuo? dicit Inn. q sic.& p̃dictas quatuor quęstiones ponit ad tex. Spec.u.delegato.§.iuxta,ppositionis.versu.sumit. ¶ † Quintò qrit ponens suspensi ab officio,vel bñficio,celebrant:nuqd tales irregularitatẽ incurrũt? dicit Inn.q si sunt ab officio,bñ incurrunt irregularitatẽ.vt.xj.q.uj.si quis Eps. Sed secus si suspensus à bñficio : qa in iure nõ inuenit,secundũ Inn.Hosti.post eũ.De hac materia si Deo placet dicã.j.de cle.excõi.añ,si celebrat.vbi est propriè ista materia.& vbi de hoc p Io. And.& plenius per Ioã. Cald. ¶ † Sextò qrit vtrũ supior penes quẽ est dispẽsandi ptãs,dispẽsationẽ facere possit non vocatis illis,ad quos pertinet electio, vel cõfirmatio:aut qcqd alterius iuris? dicit Inn.q sic. ¶ Sed cõtra hoc oppo.qa iste p̃latus nõ intrauit p ostiũ:qa tpe quo fuit elect⁹,confirmat⁹,& cõsecrat⁹,nullũ habuit ingressum propter defectũ dispẽsationis. Igit & tpe,quo fuit dispensatũ. Similiter non videt hr̃e bonũ ingressum : qa non habuit tũc consensum electorũ:nec cõfirmatorũ:nec cõsecratorũ. Sed rñdet Inno.d. q iste p dispẽsationẽ obtinet canonicũ ingressum. Et p̃dicti.s. electores,confirmatores & cõsecratores nõ põt resilire:dũmodo ille q põt,velit dispensare.s.de elect.cũ inter can.in fi. & de postul.c.j.circa fi.secundũ Inn. Idẽ Hosti.p eo,q p̃dicti semel consenserũt Allegat.j.de,pba.c.p tuas.§ pe.cũ suis cõcor. Sed in cõtrariũ alle.s.de elec.bonæ memo.§.j.in fi.& de trãsla.Epi. c.ij.in fi.&.j.de p̃bẽ.cũ nõ ignores.§ fi. Contradicit tñ Hosti.q hoc est veritas,q ei q laudabiliter ministrauerit, non est sup cedendi lñia indulgẽda:vt hîc dicit. ¶ Sed ad,pposiñ de quo.s. non redit.dic ergo de hoc,put plenè scripsi.s.de elec.c.Innotuit.sup tertia oppositione,versu bñficio ad primũ & versu.venio ad sc̃dam.& versu,venio ad tertiã & versu,venio ad quartam etiã vsq; ad quartã oppo. Io. And. hîc remittit ad ea,q ipse scripsit.s.de elec.c.dudũ.j.sup gl.talis electio. Et fuerũt illa dicta.Cũpo.q̃ ibi recitaui in xvij.& xviij.q. ¶ † Septimò q̃rit:an dispẽsatio pcedat ex debito,an ex gr̃a solũ? videt q ex sola gr̃a. quia hîc in versu,si tñ dici potest.dicit Host. q suppleri debet. Põt.sub.& debet.Dicit em̃ debitã esse dispensationẽ.vbi subest vtilitas sicut hîc.Patet ar.vij.q.j.tali. Et fortius,si necessitas subest: vt.e.q.c.requiritis.§ rigor.&.c.sequẽtibus.vsq; ad.§ ecce. Et breuiter vbicũq; persona, vices,locus, vel causa dispẽsationem exigit,debita est.xxix.di.c.j.&.ij.l.di.dño sctõ.&.c.consyderãdũ.adeò,q peccat p̃latus nõ dispẽsando.ar.ij.q.v.q̃tò.in fi. Tñ subdit⁹ nõ põt illã petere. De hoc.j.q.vij.exigũt. Si verò in postulato.s.de postula.bonę.ij.& de elec.scriptum.secundũ osti. Subdit Hosti.q phibita est dispensatio,vbicũq; non põt fieri sine discoloratione eccle. Et vbicũq; nõ subest iusta causa dispẽsandi.j.q.vij.& si illa.&.c.tali. Subdit q pmissa est dispensatio in casu.l.di.p̃lby. Fatet Hosti.q põt & aliter distingui materia, de qua remit.ad not.j.de fil.presby.c.pe.& vlt.&.j.de præben. de multa.vbi de hoc p Io. And.& de hoc scripsi post Collec.j. de iudi.at si clerici.q.ij.principali.§.sed an teneat. ¶ Supple gl.

¶ In gl. *aliâs quoniã.* in fi.secundum q iubẽt Canones & eccle. regulæ. In gl.i.*non debuit.* ibi: *confiteri.* De hoc,& an ex tali confessiõe facta tẽpore exami.puniri possit de crimine,qd est confessus.no.l.di.ex poenitẽtib⁹. ¶ *In gl.ar.pro opinione.* in fi.& illud est verũ,vbi de occulto crimine acta est pnia de temp.ord.c.fi. Gof.dicebat Host.pctũ occultũ non inducit irregularitatẽ,in qua requirat p̃lati dispẽsatio. Sed irregularitas occulta bñ requirit dispẽsationẽ:vt hîc,&.s.de elec.innotuit.&.§ multa.& lvj. di.c.pe.& vlt. ¶ In gl.*i.zelans.* ibi.§ ecclesia.vbi de hoc. ¶ In gl. *sicut legitur.* ibi:de cõcubina. Dicit † Isydorus ethi.li.ix. ad fi.q nothus est ex nobili patre & ignobili matre. cuius contrarium est spuri⁹,quasi extra puritatẽ genitus. Et ibi: *de adulterio.* aliter no.de seruis nõ or.consuluit. ¶ Dicit Hosti.q mãzer est natus de scorto,q aliter appellat vulgo q̃sit⁹ siue spuri⁹, quasi de spurcitia cõtinẽtiæ ruraliũ,siue cõualliũ natus. Insti. de nup.§ s. aduersus. Spuri⁹ tñ,pprie loquẽdo est natus de adulterio,vel alio coitu.p.l.dãnato. Spuri⁹ em̃ est q p̃rons oñdit:sed talẽ qualẽ nominare fas nõ est:vt.ff. de sta.ho.l.vulgo.q̃situs.in fi. ¶ De.ij.li. dic,vt sequit in gl. ¶ Ad cui⁹ cõtrariũ,dicit illũ dici notũ,q suscipit de nõ ingenua,vel etiã ingenua, sed extra domũ retenta: sic dict⁹ à nota,siue infamia,de qua põt se qñq; purgare.de purgat.can.accedẽs. Largè tñ nothus etiã naturalis vocat.C. de na. lib.j.& l.cũ qs à muliere.& p totũ. Sic ergo sensus lr̃æ, q cũ nothis & naturalib⁹ facili⁹ dispensat,q̃ cũ manzeribus & spurijs.s. vt nothi & naturales admitti possit:vt.s.de elec.innotuit.j.rñ. versu,idẽ quoq; magr̃. Mãzeres verò & spurij, nullaten⁹ admittant testãte dño,q mãzeres & spurij vsq; in primã gñatiõnẽ in ecclesiã nõ intrabũt.j.q filij sunt legi.c.p venera.§ fi. versu,testãte. Licet aũt & sic distinguat q̃stio ad dispẽsationẽ faciendã , vel nõ:tñ Papa cũ quib⁹ vult dispẽsat:licet aliq sint,cũ qb⁹ nõ consueuit aliqualiter dispensare. Et de hoc no.j.de fil.p̃sby.c.fi.ad fi.sed & de rigore iur.oẽs illegitimi repellunt.j.de seruis nõ or. consuluit.& de fil.p̃by.c.pe.& fi. Et de gñib⁹ istorũ filiorũ.no. in Sum de fil.p̃sby.§ j.ver.consueuit & le. & qd ibi minus dr̃. p hoc intelligendũ est & supplendũ.Host. ¶ Ab.verò ponebat de his versus, Mãzeribus scortũ,notis mœchias dedit ortũ:vt leges à spica,sic spuri⁹ ẽ ab amica:dãt naturales,q̃ nobis sũt sp̃ũales.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Postulationi indiscreta fauendum non esse.*

2 *Animas peccato captiuari,& ocio.& qualiter posler.⁹ intelligendum*

3 *Commendationem sui quandoque licitam.*

Verũ si ob alias causas. Ista diuidr̃ principalit in tres ptes.in prima submouet cãs cedẽdi à pmissis vj.in sc̃da mouet illud,cui dirigit epistolã ad partem saniorẽ eligẽdã.in tertia cõcludit effectũ epistolæ suę. Secũda ibi: *mouemus itaq;* Tertia ibi: *quia vero.* Prima diuidr̃ in iiij.qa primò submouet iiij.cãs. Secũdo modo & iiij.mouet & dissoluit tres obiectiões. Secũda ibi: *sed forte.* Tertia ibi: *porrò si dicas.* Tertia ibi: *si putes.* Prima adhuc diuidit in iij.qa primo põit dictum suũ generale,& eius cãm subdit. Secũdò ad particularia descẽdit duas cãs.s.ociũ & voluptatẽ in spẽ tollit,& cãm huius subdit. Tertiò alias duas cãs.s.laborẽ psecutionẽ etiã tollit,& rationẽ etiã hui⁹ ãnectit. Secũda ibi: *quando vetid.* Tertia ibi.ppẽ laboris. ¶ Expõe literã verũ ista est tertia ps principalis tou⁹ decret. *Alias cãs.* a.vj.superi⁹ specificatis. *Discreta.* q.d.alia cã nõ posset esse iusta. *sponsa.* nil humanius q̃ sp̃sũ & spõsã in infirmitatis casib⁹ esse pticipes.ff.so.ma.l.si cũ dotẽ.§ si maritus.in fi. *sub lege* ad Gal.v.c. *Libertas.* ij.ad Cor.uj. Expõit.gl.in cle.ad nim.j.de hæreti.vers.tertiò. *Cedes.* hæc fuit opinio.Hu.q.si Epus occul. dei lege ducitur,põt renũciare.sine licẽtia Papæ:vt xix.q.ij.duę sunt.q hîc repbatur ¶ *Certe* respondet. ¶ *Sic Iapis.* Concor xiij. q.iij.c.ij. *Permisimus.* i.q non debes deserere spõsã tuã. *Veritatem.* prædictã.s.q nõ debes deserere spõsã tuã sine licentia illi⁹,apud quẽ manũ defixisti.j.vicariũ Dei. ¶ *Quoniam.* q.diceret,in talibus non est credendũ sine pbat.scripturæ, vel miraculi.j.de hæreti. cum ex iniũcto.q dixerat ad Phil.c.j. *Manere.* Sen. Epistola lxxviij. Nec vita sit ubi tædio:nec mors timori. *In carne.* extra carnem non est locus merendi:vt xxvi.dist.qualis. *Propter* ver.j.propter

charitatem; quã ad vos habeo etiam bñ continuatur ꝙ sequitur huic conuenit verbũ Paul. in ipsius vita ad Anto. *Animã*. Tullius amica non mihi minoris curæ est, qualis res publica post mortẽ meã futura sit, q̃ qualis hodie sit. *Pamicu*. Io. xv. dicit Tullius de amicitia. amicitia est oĩm diarũ & hũanarũ rerũ cũ benigna charitate consensio. Et ibidẽ: hoc scio, amicitiã, nisi in bonis nõ esse. Et ibi: hec lex in amicitia sancit, vt nec rogemus res turpes: nec rogati faciamus. Vñ valerius lib. vj. c. iiij. dicit ꝙ Rutilius amico dicẽti qd mihi opus est amicitia tua si qd rogo, non facis? Rñdit ꝙ mihi tua, si ꝓ te aliquid inhonestũ factur⁹ sum. *Decoar*. aliâs *decorat*. s. dñs multis. Tullius in orõne ꝓ ligario, in fi. Nihil habet forma maius, q̃ vt possit, nec natura melius, q̃ vt velit seruare plurimos. Et Plinius secundo ad Vespasianũ, non quidq̃ mutauit inte ampliãdo fortunæ: nisi vt prodesse tãtũdẽ posses, pręesses, & velles laborem. Seneca Epistola. xxij. nõ est fortis atq; strenuus, qui laborẽ fugit. Nec etiã, nisi & crescat sibi animus ex ipsarũ rerũ difficultate. & .xxxj. gñosos aĩos nutrit labor. nõ est viri timere sudorẽ. *Asserit*. .ij. ad Cor. xj. *pro cõi*. q̃ pręferenda est priuatæ. De hoc. s. de postu. c. iij. Legit Sap. x. & c. fi. ¶ *Nec putes*. Rñdet obiectioni, quã facit Archieps cõtra vitã actiuã. *Maria*. Lu. x. c. *fruct' s. ra*. Hñt ergo se vt excedẽtia & excessa. De hoc. ij. q. vij. scia quippe. *Sobolis*. Gene. xxix. & .xxx. c. *In vnũ*. i. in vna vita pmista, quã duxit Eps, nõ tñ in vnũ. s. eodẽ tpe, &c. & hoc ꝓbãt iura sequẽtia. *Et actiuus*. Seneca. Episto. iij. ad Lucillũ, quiescẽti agendũ est, & agẽti quiescẽdũ. *Legislatorũ*. Cui facie ad faciẽ loquut⁹ est De⁹. viij. q. j. Moyses. Quod dic, vt ibi. Exo. Exo. xxiiij. c. *Ascendebat*. & tũc erat contẽplatiuus. *Descendebat*. & tũc erat actiuus. vñ Grego. sup Io. iiij. c. nõ est perfect⁹ ꝑdicator, q ꝑpter cõtẽplationẽ opa illã postponit. *Monachus*. q̃ prius nõ fuit Eps Etiã nõ ob. j. c. ꝓxi. secũdũ Vin. *Tibi te*. i. tuæ consciẽtiæ. sic. j. de iure iur. c. mulieri. *Pennas*. cõtẽplationis *Permissione*. non suffert ergo lniam petere: sicut. j. de regu. licet. versu, licet illa sup Io. And. ¶ †1 Primò not. ꝙ nõ est fauendũ postulationi indiscretæ: iuxta id. Nescitis quid petatis. Et illud: qđ iustũ ẽ petito, &c. De hoc. j. de symo. ex tuę. ꝙ idẽ est nõ subesse cãm, & nõ iustã. Ad hoc. s. de trãsl. c. ij. ¶ †2 Scdò no. aĩas pctõ captiuari. scribit. Hier. cõtra Susannã. c. v. Tertiò no. spãliter qualit ociũ captiãt aĩam ꝑserti dic hoc de illrato. vñ Senec. Episto. lxxxij. ad lucillũ: ociũ sine lrĩs mors, & hoĩs viui sepultura. Et Tulli⁹. v. Tuscul. qd dulci⁹ ocio lrãto. Qđ intellige, vt studio vacet. aliâs vt dr̃ ꝓuerb. xij. Qui sectat ociũ, stultissim⁹ est. Et Hier. ad Paulũ, q̃ pẽt esse vita sine scia scripturarũ: ꝑ quã etiã ipse Christus agnoscit, q est vita credẽtiũ. ¶ †3 Itẽ no. j. e. § qppe. versu, qm si laboris. Ibi: *plus cæteris*. Qualiter licet se cõmẽdare: qa hic se cõmẽdauit Apo. Facit qđ leg. & no. xxxj. di. tenere. vbi patet, ꝙ se cõmẽdauit De⁹. d. sancti estote, &c. & lxxxj. di. oportet. & Leuitici. xj. i fi. & .xix. ĩ pri. vbi gl. ponit de Aug. de ꝓ cõsule, & de illo, q petit viã ætatis. De quo hẽs Mat. xj. i fi. & .ij. q. vij. q scit se. De psalmi. psalmo. lxxx. ibi: custodi aĩam meã, qm̃ sanct⁹ sum. Et Iob. dixit se cõsolatorem. de cẽsi. cum instantia. versi. quia nos. Idẽ in principe, in aut. de trien. & sem̃. § illud quoq; in iudicijs. colla. iij. & in .j. consti. C. in prin. & ĩ Proœ. Inst. ¶ Sed opp. cõtra ꝓxi. dctã, de. c. si qs verò. xj. q. iij. & .viij. q. ij. qdã. ĩ pri. vbi de hoc. Ad idẽ. vij. q. j. innitare. xxiij. q. v. c. Remittunt. § hic notãdũ ver. cũ dñs. Dici põt, ꝙ de virtutib⁹ q̃ sibi insunt, qs licitè se cõmẽdat ex charitate, vt alios ad illas inducat: vel vt à detractorib⁹ se excuset: vt in primis iurib⁹. Superbiæ verò vel elatiõis causa, aut ad detractionẽ alteri⁹, hoc nõ licet: vt in scdis. & vide in Hiero. añ finẽ primæ partis, vbi hoc scribo. ¶ Supple gl. ¶ In gl. *verba Salomonis in parabo*. vj. c. in primo ibi. filij si spopõderis ꝓ amico tuo, defixisti manũ tuã apud extraneũ: illaqueat⁹ es verbis oris tui. Et hanc authoritatẽ vide pleni⁹. j. de pœni. c. oĩs. sup ver. ꝓprio. post prin. & vide s. de elec. fundamẽta. in gl. ꝑ dextras. li. vj. Vñ Greg. li. ij. pasto. dicit ꝙ istud fuit verbũ Hiero. sup pabo. vj. c. ꝓ amico spõdere est alienã aĩam in piculo suæ cõuersationis accipe. Verbis oris sui illaqueat, q de sibi cõmissis, cogit bona dicere: ipm necesse est q̃ bona dixerit custodire. ¶ *In gl. quia nephas*. in fi. & l. di. põderet. In glo. j. opibus. ibi: habet oẽs pticipatione nõ ꝓprietate.

verbũ Hiero. li. j. cõtra pelagianos: vbi subdit necesse est eñ, vt singuli ĩ qbusdã excellat. Sup Isa. aũt lib. vj. dicit, ꝙ philosorũ snia est, sibi habere virtutes. Et in fi. vel loquit de virtutib⁹ politicis, q̃ à multis hñtur sine charitate. xxviij. q. j. § ex his. Phil. vbi de hoc. ¶ *In gl. iuxta*. ibi: *Apostoli*. i. ad Cor. xiij. Et ibi: nil. quo ad vitã æternã: ꝓdest tñ quo ad minus suppliciũ: vt ibi. Et de hoc. xx. di. neq;. Et ibi: *prodest*. imo nocet interdũ. qđ dic, vt no. j. q. j. vide quãtũ. ¶ *In gl. iuxta illud*. ibi § *sicuti*. & . j. de ęta. & qualit. ad aures. ¶ In gl. *Lialippa*. ibi: *iiij*. imo sex. s. Rubẽ, Simeon, Leui, Iudã. Geñ. xxix. Isacar. & Zabulõ. de qb⁹ oĩbus mistim Geñ. xxxv. ¶ *In gl. vlt. in fi*. sed iste nõ compellitur: sed suæ conscientiæ relinquetur. &c.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Episcopus in Archiepisco. postulatus, admissione, ubi electus dici possit?*
2. *Eligendi facultas, an non dari possit?*
3. *Consensum requirere, nisi obtineatur, non sufficere.*
4. *Mandatum compromissarij strictè esse interpretandum.*
5. *Ascensus quò maior, eò fortior.*
6. *Papam supra quatuor concilia principalia non esse: nec contra illa dispensare posse.*
7. *Constitutionem cessare, causa ipsius finali cessante. & nu. 16.*
8. *Scientia quibus contingat? Et theoricam sine practica parum prodesse.*
10. *Ingerere se quis non debet.*
11. *Iudicium idem de similibus.*
12. *Iudex à diffinitiua abstinere debet, donec certificatus de veritate negotij fuerit.*
13. *Causæ propter quas dispensatio dari consueuit.*
14. *Prælatus quandoq; propter scandalum vitandum celebrat, vbi non Prælatus non celebraret.*

¶ *CAP. XI.*

POst translationẽ. ¶ Casus. Qui ꝑpter crimen renũtiauit ẽpatui ad religionẽ descendẽs ad ẽpatũ, reassumi nõ põt: sec⁹ si renũtiauit ꝑpter ꝑsequutionẽ, infirmitatẽ defectũ sciẽ, simoniã ipso ignorãte cõmissam, vel aliã similẽ cãm. ¶ Diuide lrãm in tres partes. Prima ponit postulationẽ & postulãtiũ petitionẽ. Scdò ponit canonẽ postulationẽ & petitiõi cõtrariũ. & illũ interpretat, ponẽdo casus, qb⁹ canõ obstat: & casus quibus non obstat: Tertia committit postulationem certis casibus admittẽdam, & in alijs repellendam. Secunda ibi: *verum postulationi*. Tertia ibi: ¶ Expone literam *cum ergo vnanimiter*. aliter non poterat. s. de elec. qa ꝑpter. vbi de hoc ipse compromissari⁹. *Sarnatens*. aliâs Cessenatem. *Super hoc*. id est super concursu electioni patrãdo. *Et alij*. s. canonici Fauentini. *Quicũq;*. hîc incipiunt verba capituli, quæ durant vsq; ibi. *vnde contra vitam*. Sicut iste de quo agitur pontificum de mino. ergo nõ prohibet. j. dicam. *Admittẽdũ*. suppl. qđ est intelligẽdũ gñaliter. Cœterũ. spãles casus, &c. Et sic cõtinuat, qđ sequit. Hosti. *Persecutionis*. vij. q. j. c. aduers. § hoc tũc. & . s c. ꝓxi. § ꝑpter malitiã. *Inualitudine*. vt qa morbo epilentico laboratur, spumas eijciebat & cadebat cum emissione vocis cõfusæ. vij. q. ij. c. j. & .ij. Posteà fuit plenè liberat⁹ & à tpe liberãtiõis ꝑ annũ & ãpli⁹ expectat⁹: vt habet. xxiij. di. c. cõis. Host. *de superioris*. s. Papę: qa nec alter posset. s. c. ꝓxi. Hosti. Et facit qđ seq. *ducatum*. Luc. vj. xxxviij. di. q̃ ipsis. in fi. ¶ *Rursus*. quartũ exẽplũ de casib⁹ spãlib⁹. *Et si. ꝓ quãuis. Capto*. statim, seu. j. modicũ tẽp⁹. j. q. j. cõstat. j. de reg. c. j. Aliogn ratũ hẽre vr̃ & ratihabitio retro trahit, & mãdato cõparat in maleficijs. j. de symo. c. sicut nob. ff. de vi. & vi. ar. l. j. § quotiẽs. xxxiij. q. ij. si virgo. C. de trãsa. l. quis. C. qũo & qñ iud. nisi ab eo. Inn. *Dimitteres*. arg. ꝙ symonia. nõ põt cedere sine lnia Papæ. Inno. *Redire*. qñ Eps põt dispẽsare cũ hmõi simoniacis Remittit Inn. ad no. s. de elec. c. pe. Et dic secus esse in alijs dignitatib⁹: qa ad eas in alia vacatiõe reassumi valet: vt. d. c. pe. Inn. *Ostẽdere*. cui ꝑ simoniã renũtiat. *Reassum*:. ꝑ postulationẽ. Host. dicã. j. *pro crimine*. sub. qđ exequutorẽ ordinis impedit post pniam, etiã vñ dicũt isti. *Extitit*. aliâs extitit. *Vel cum aliquis*. seruus intellectus primorũ. *Alijs*. tertius intellect⁹ seruorũ, q nec reprob⁹ est: tñ ali⁹ ꝑualet. Inn. *resignauit*. obmittit quartã opin. q̃ habet ꝙ illud

statutum

statutũ fuerat ad terrorẽ: qa tũc nimis ꝓni erant Epi ad ecclesias dimittendas. *Authoritate nostra.* ergo nõ sua ꝑ qđ argue pro opiniõe. ꝙ sit postuland⁹ & à Papa. Bñ dicit Host. ꝙ legatus. Card. hoc nõ posset. ꝫ. ti. j. nisi. maximè ꝑ titũ: vel tenet cõparatiuè, q̃stio ad potestatẽ Papę. Ho. Pręsumẽdũ ꝑsuppõe iure & de iure: Et dic, vt. ĩ. despõ. is. q Ho. *praepositio & canonice* Cõpromissari⁹ eñ semel eligendo, vel postulãdo, offõ suo fuit functus. ĩ. de elec. si compromissarius. §. j. & c. ij. lib. vj.

1 ¶ † PRIMO no. in supscriptiõe, cũ dicit. *Idẽ Episcopus in Archiepiscopũ Rauenat. electo.* videlicet. quòd Epũs in Archiepm postulat⁹ prius admissiõis postulatiõis, se vocat electũ. Pet. & Ab. ¶ Secũdò no. in primo ibi: *ad eccl.* ꝙ in decreto electionis, non solum de vacatiõe, sed etiã de ipsius vacationis forma debet fieri mẽtio. Ad idẽ de cõcess. praeb. prius electiõis de postu

2 latione. c. bonę. j. & ij. Ho. bñ facit. ĩ. c. vult. Io. An. ¶ † Tertiò nota ibi. I. *eorum canonicum.* Quod dic. f. solũ. ꝙ vni põt da

3 ri eligẽdi facultas. ꝫ. de elec. cãm. Ho. ¶ † Quartò ĩ versu, porrò. ibi: *obtento.* no, ꝙ nõ suffi. consensũ reqrere: nisi obtineatur

4 ĩ. de elec. si religiosus. lib. vj. ¶ † Quintò no. ibi: *petierunt.* ꝙ mandatũ cõpromissarij secretè est interptãdũ: vt petere non possit cõfirmationẽ. nec hoc mãdatũ habeat speciale. Io. An.

5 ¶ † Sextò in. §. verũ. ibi: *ad pontificatum.* quãtò ascẽsus maior tã

6 tò fortior: qa secus de minorib⁹. ĩ. dicã. ¶ † Septimò no, ibi *videbatur.* ꝙ Papa nõ est ꝫ. iiij. principalia. concilia ij. potest

7 dispensare cõtra illa. ¶ † Octauò no, in versu: *caeterum.* ibi: *impedimento cessante.* Cã finali specialis cõstitutiõis, ipa constitutio cessat: vt in gl. Ber. q̃ icipit, ar. est hĩc. De quo habes. xlj. di. c. neophitus. & in spec. de dispu. & alleg. post hoc vel illud in

8 statutũ fuit ex cã. ¶ † Nono in versu, *Item si quis,* ibi: *exercitum* quòd à vigilantibus & studientib⁹, non à dormientibus acquirit sciẽtia. Ad idẽ de consec. di. j. nunq̃. de huiusmodi ꝑ huiusmodi in prio. lib. vj. Itẽ no. x. hĩc, ꝙ parũ valet theori. sine practica. j. scientia, siue ex ꝑxima. fa. ꝫ. de elec. q̃ sit in princ. lib. vj. & ꝙ ibi no. Tñ in magnis cotidiãis & vtiliorib⁹ spãli⁹ instãdum est: vt. ff. de fund. instru. l. quaesitum. §. sed & si. Et

9 de vsuca. l. iusto. j. responso. Ho. fa. ff. de lib. le. l. legaui. ¶ † Vndecimò no. magnum fructũ consistere in exercitio lectionis vñ Senec. Epistola. lxxxiij. alit lectio ingenium studio fatigatum, non tñ sine studio. Refert Hiero. ad Asellã. iam lectio assiduitatẽ assiduitas familiaritatẽ, familiaritas fiduciam

10 facit. ¶ † Xij. ibi: *vocatus.* no. ꝙ nõ debet qs se ĩgerere. De hoc

11 ꝫ. de elec. qualiter. ¶ † Xiij. in versu. q̃q̃. ibi: & *consimilib⁹.* no. idẽ iudiciũ. de similib⁹. ĩ. de voto. ꝑ tuas. Exẽplũ, vt si tũc illegitim⁹, post dispẽsationẽ legitimat⁹ fit ꝑ cõtractũ pentũ secũdũ Pet. & Ab. de quo. ꝫ. de elec. innotuit. vel quia tũc pa

12 tiebaĩ defectũ ętatis. Et nũc fact⁹ est maior. ¶ Xiiij. in versu: *cũ ergo.* ibi: *requirit.* not. ꝙ iudex debet abstinere à diffinitiua snia, donec certificatus fuerit de veritate negocij. ꝫ. de elec. dudũ. xj. q. iij. graue. Insti. de act. §. curare. de spon. de muliere. in

13 quibus de hoc Host. ¶ † Xv. ibi: *dũmõ necessitas, vel vtilitas.* f. eccle. imò quidã hñs hoc verbũ ĩ tex. no. cãs duas ꝓpter quas dispẽsari dẽt. ¶ Tertia cã est ꝓpter ꝓrogatiuã meritorũ, ĩ. de

14 ꝑb. extirpãdę. & c. de multa. in fi. ¶ † Xvj. in versu: *praesertim.* ibi: *quã anteà.* no. ꝑ hoc scdm Inn. ꝙ existẽs ꝑlat⁹, aliqñ põt celebrare ꝓpter scãdalũ vitãdũ, q tñ ꝓhibeĩ si ꝑlat⁹ nõ esset. vj.

15 di. test. ¶ † Vltiò no. ibi: *eligant.* ꝙ cõ ꝓmitteñ. ex. facto cõpromissarij postulãtus indignũ, nõ sunt priuati & c. ꝫ. de elec. c. si cõpromissari⁹. §. j. li. vj. alia not. collige ꝑ te. ¶ Oppon. primò cõtra septimũ not. de. e. ꝓposuit. ĩ. de cõces. ꝑb. qđ Papa tenetur stare euãgelijs, & ẽt dictis. iiij. cõsilijs pricipalib⁹ quo ad fidẽ. & illa q̃ ad eã ptinẽt: vt hĩc in alijs aũt aĩa sua ĩ maica sua qa sup oĩa cõcilia est: vt. ꝫ. de elect. c. significasti. §. j. & §. aiũt. de quo remittit Host. ad. c. ꝓposuit. alle. & ad. c. magnę. ĩ. de

16 voto. ¶ † Scdò op. cõtra octauũ no. de. c. dixit dñs. & c. duę sunt. vt in. d. gl. ar. est hĩc q̃ gl. ponit tres solu. ¶ Pria solõ est hĩc in dispẽsatiõe loqmur: ibi in iure cõi. Rõ hui⁹ licet cesset ibi cã remanet aut. cõsti. vbi in ipsa aliqd nõ cauet donec expssè reuoceĩ. Nõ est eñ cãe cessã. modus reuocãdi cõstitutionẽ sed cõtrari⁹ populi vsus, vel litoris suffragiũ primũ expssè reuocãs: vt. ff. de legi. l. de qb⁹ ad fi. ĩ. de cõsti. c. j. li. vj. Hãc approbat Io. mona. ĩ. de elec. c. cupiẽtes. in prin. sup verbo. piculosis. ibi: & meli⁹. ¶ Scđa sol. est, ꝙ hĩc cessat cã fin. & in cõtrarijs ĩpulsiua. Et de ista dicit Hos. ꝙ suffi. cit hĩc. Et dicit in ꝓposito cã fina. cũ do. x. vt eas Romã aliàs nõ datur⁹. Impulsiua cũ do. x, vt calligas emas, aliàs datur⁹. ff. de do. l. ij. fi. & l. seq. q̃ ꝓbat dictã scđam so. Ber. Vel scđm Ber. cã finalis dicit q̃ fin. cõpellebat ad id faciẽdũ, ꝙ aliàs fact ut⁹ nõ erat & ĩpulsiua q̃ ĩpulit cõstituẽtes ad cõsti. qđ tñ aliàs factur⁹ erat: vt. ff. de postu. l. j. §. sexũ. Etiã dicta so. Ber. cõiter approbaĩ, cõpleta tñ nõ est. Licet eñ oẽs fateanĩ mẽbrũ. illud qđ habet, ꝙ ꝓpter cessationẽ impulsiuę cãę nõ sequiĩ de ꝑ se cessatio cõstitutiõis. Et ita no. Io. An. & Io. mo. ꝫ. de elect. cupieñ. in pri. sup verbo piculosis. & Gul. de mõte lau. in cle. j. de ap, sup verbo, qa fortè. & Io. in d. c. duę sunt & glos quasi oẽs. Tñ ad mẽbrũ ꝙ habet, ꝙ cessante cã finali. cõsti. cessat cõstitutio, requirit examinationẽ ¶ Vñ circa hoc Hug. & Arch. in. e. Neophitus alleg. sic distingũt & recitãt Io. An. hĩc sup dicta gl. Ber. & Henr. ĩ. de iur. & si Christus in fi. qa aut ius cõe statuit, aut cõtra ius cõe dispẽsaĩ. Prio casu videlicet dũ ius cõe statuit: tũc aut ꝑpetua est cã cõstit. seu ꝓhibitiõis aut tpalis. Si ꝑpetua est iugis & cõtinua clericorũ & dilapidatiõis suspitio: tũc iuris obseruãtia ꝑpetua est: vt. xxxj. di. si Luc⁹ sacerdotibus. iij. q. ij. qa ea. C. de interdicto. Mat inter tu. l. si tutor. Et ex hoc inferũt quidã, ꝙ cessante illa cã cõsti. cessat cõstũ. Sed in hoc malè dicũt: quia si ꝑpetua cã ꝑpetuã facit obseruãtiã: vt dñt Hug. & Arc. ĩ. d. c. Neophitus. de cessatiõe q̃ri nõ debet: quia vbi est ꝑpetuitas, ibi cessatiõi nõ est locus. Sed illi hoc supposito ꝙ regula locũ sibi vẽdicaret, hoc casu dicũt, ꝙ fallit in duobus casibus. Priò fallit in casu, quo eẽnt plures cãe ęquè prin. qa tũc ꝓpter huius solius cessationẽ, nõ cessaret effectus: vt. ff. de vaca. mu. l. ij. §. corporis debilitas. inst. de nup. §. affinitatis. xxxij. q. vij. tñ. Fa. ꝫ. e. c. j. versu, maxĩè ĩ facto. c. ꝫ. ꝓx. §. ꝓ defectu. ĩ. de ęta. & qual. c. q̃ris. versu. & nisi. fortè. Et hũc casũ tetigit Hẽ. ĩ pri. suę dis. ĩ. d. c. & si xp̃s. Scdò fallit, vbi eẽt vna sola cã fin. q̃ cessaret Sed nihilomi. aliq̃ ipsius reliqę adhuc remanerẽt. Qđ ꝓseq̃re: vt hẽs ꝑ Dy. ĩ. de reg. iur. c. decet. li. vj. & ibi ꝑ Io. An. ĩ Nouel. ¶ Si verò cã fin. nõ erat ꝑpetua sed tpalis & tũc aut exprimit, ꝙ cessante illa cã cesset cõstõ. & tũc cessat. l. di. c. dño. & c. vt cõstitueret. Aut nõ exprimit: & tũc nõ cessat: vt. xxxij. q. j. dixi. Fa. ꝓ ista subdi. qđ no. B. ĩ. de desp. duorũ. c. pẽ. ĩ. gl. j. & Io. An. ĩ cle. vt cõstõ. de iur. pat. ĩ gl. hĩc addit. in fi. Et pmissã dñt dicti doct. eẽ vera nisi interueniat necessitas. lv. dis. ꝑscis. vel vtilitas. lxj. di. neophitus. Aut prauitas. ix. q. ij. Lugd. Aut ẽt cõstõ. lxxvj. di. vtinã. aut cõtraria cõsue. iiij. di. leges. ¶ Si verò cõtra ius cõe dispẽsaĩ: tũc cã cessante, cessat cõstõ hĩc. Sed cõtra vlti. mẽbrũ dictę dist. opp. Põe eñ, ꝙ ꝓpter necessitatẽ dispẽsatus est illeg. & ꝓmotus ad epis. dignitatẽ posteà cessat necessitas dices ne ꝙ ꝓpter hoc cesset dispẽ. & eius effectus? vĩ ꝙ sic, ꝑ vltimũ mẽbrũ ꝑdictę di. & tñ hoc nõ est verũ: vt. ĩ. de fi. ꝓsb. ex pte. Aliàs ĩcipit ex tua. Sic nec ĩiurię remissio. xxxiij. q. iiij. s. illic. Et hoc no. Spe. ti. ij. §. fi. ver. in. v. Quid ergo. dices? dicit Hẽ. in. d. dist. sua ad fi. iij. c. & si xp̃s. all. ĩ fi. ꝙ dictũ, vlti. mẽbrũ. & c. sanè intelligas: videlicet ꝙ si ꝓpter necess. fiat dispẽs. vni & post cesset cã necessi. illi vel alteri similis dispẽs. nõ fiet. sed nil valet hoc dictũ. Nã ex alio capite illud dicit videlicet, qa dispẽs. nõ trahiĩ de casu ad casũ. Insti. de iur. nat. § planè. & c. ff. de le. qđ cõtra & c. ĩ. de re. iuris argu. li. vj. ¶ Quid ergo dicẽdũ Breuiter cauere debes, & aduertere bñ qa puto, ꝙ ex ęquiuocatiõe verborũ, nasciĩ ista obscuritas & altercatio. ꝓ quo sciẽdũ ꝙ hẽmus demõst. cõdõnẽ, modũ cãm & rõnẽ q̃ oĩa ꝓmiscuè ꝓ cã accipiũĩ ꝑ scribeñ. & iõ ingerũt difficultatẽ in intellectu. ¶ De demõstratiõe nõ oportet nũc tractare quia nec etiã ita recipiĩ ꝓ cã. Materia aũt ei⁹ hĩ tur. ff. de cõd. & de. l. falsa. in pri. & l. demon. ꝑ totũ & maxĩè ĩ. § qđ aũt repetitio ꝑ Bar. & ibi ꝑ eũ ad fi. quae. quartę. § vt igiĩ. & c. l. cũ tale. § fallam. e. n. Et aliquid de materia spãle. ꝫ. de rescrip. significãte. & c. Radulp. & c. ti. c. susceptũ. li. vj. quia in illis falsa demonstratio inficit actum. In primis verò iuribus econtra.

¶ De conditione aūt est indubitatum, q̄ finat cām finalē: & q̄ ea cessante, cessat dispō. ff. de verbo. sig. l. cedere diem. & de condi. & de. l. qui heredi. in fi. Fallit in casib⁹ not. p G. & Cy. C. de insti. & sub. l. j. & per Dy. j. de regu. iur. c. imputari. lib. vj. & per Bart. ff. de condi. & de. l. in testamento. & l. demonstra. i pri. ¶ De mō verò dico, q̄ si sit ipulsiu⁹ solū, nō ob effectum eius cessatio: vt. ff. de dona. l. ij. § fi. cū. l. se. Sed si sit finalis eius cessatio: vt. ff. de dona. l. ij. §. fi. cū. l. seq. Sed si sit finalis eius cessatio parit cōditionem ob causam ad repetitionem in contractibus: vt. ff. de condi. ob. cau. l. si pecuniam. in fin. vbi de his. per. G. de Cugno. & per totum titulum. Eiudem in vltimis voluntatibus. Aut cessat in illis oīno dispositio secundū modū & cōditionē legati, si stat p legatariū: vt dicta. l. ij. in fi. cū. l. seq. ff. de dona. Secus si non stat per legatarium, sed per casum fortuitum: vt. ff. de lega. j. l. si fundū. per fidei contra. § j. Nec obst. ff. de condi. & de. l. titio. C. § Titio genero. versu, sed cū ante nuptias. vt ibi no. per Bartolū. & vide not. Cy. C. de his quę sub mō. l. j. ¶ De causa autē & intelligo: q̄ de præterito est vel futuro: quia illa ꝓprie dicit cā: vt. ff. de cōdi. indebi. l. damus. & de cōdi. & de. l. si ita legatū. in fi. Si eñ de futuro esset aut esset mod⁹, de quo. s. ꝓxi. dixi: aut rō de qua. j. ꝓximè dicā. Et si de pñti esset: aut teneret se ex parte materiæ aut ex parte formæ: de quibus nō est ad pñs speculatio: & de quib⁹ certū, q̄ illis seù earū altera cessantib⁹ deficit ipa res. De forma tex. est. ff. ad exhi. l. iul. § sed & si quis. Sic pōt intelligi. j. de pscr. qñ. De materia patet: qa destructo fundamēto ędificiū. j. q. cū Pau. j. de psby. nō bap. veniēs. ¶ Recipiēdo ergo cām ꝓpriè put lex eā dicit ꝓpriè recipi. i. de pterito, vel futurū: dico q̄ duplex est. Quędā eñ est effi. iēs, alia verò mouēs de effi. iēte verò pōt dici, q̄ quoad effectus cōsumptos & iā in esse cōpletè ꝓductos & quorū cōseruatio ab existētia cāæ nō dependet: nō habet locū regula, q̄ dicit q̄ cessante cā, cessat effectus. vñ lib. l. fi. j. rñ. & C. de pac. l. j. & . ff. de pscri. ver. l. naturalis. § j. & . ff. j. de sen. excō. c. licet. lib. vj. & . j. de offi. leg. c. fi. & ar. ff. q̄ sa. cog. l. si iēdū. § fi. & de re. dub. l. si cognatis. j. rñ. Et iō mortuo patre, nō sequit ꝓpter hoc, q̄ fili⁹ moriat. Quo ad effectus verò nōdū inesse ꝓductos, aut pēdētes in fieri, seu quorū cōseruatio inesse depēdet ab existēti. cāę habet locū pdicta regula: qa in illis cessante causa, cessat effect⁹: vt. ff. vñ li. l. vlt. ij. rñ. & vñ legi. l. j. in fi. & de bo. po. cōtra. ta. l. § si emācip. fili⁹. ij. ff. de cap. di. l. tutelas. & insti. de legi. ag. tu. § vlti. & qui. mo. tu. fi. § añā aūt. Fateor tñ, q̄ aliqua de pdictis iuribus ꝓprius ad mēbrū saquēs adaptantur ¶ De cā verò mouente quo ad effectus iam cōsummatè in esse productos: dic idē q̄ s. piura ꝓximè alleg. Etiā ꝓcedit oppō cōtra vltimū mēbrū distinctionis doctorū. s. p me facta. Sed quo ad alios, secus, si finalis est & habet locū regula: vt. ff. ex q̄ caus. ma. l. ab hosti. § sed qđ simpli. iter. & . de rest. mili. l. qđ tpe & . l. fi. fa. lecta & no. de . ta. & quali. c. j. & de cleri. egro. tua nos. Insti. de excu. tu. § ltē qui rei pub. C. de Epi. & cleri. l. generaler. j. de pscrip & hîc in § ceterū. Licet aliqua de istis iurib⁹ propri⁹ in rōne loquatur. Si verò est impulsiua, secus. ar. ff. de postu. l. j. § sexū & . ff. de dona. l. ij. § fi. cū. l. seq. Et dixit dñs cū iurib⁹ ibi quotatis. ¶ De rōne verò nūc dicamus: & vt à cā differat, intelligo de ea ratione, quæ rem futurā disignat: sicut est ꝓpriè rō. l. C. de legi. l. leges & cōstitutiōes. s. de cōsti. c. ij. & vlti. Et est ista magis ꝓpria acceptio rōnis. ar. ff. so. ma. l. cū mulier. vt not. Bar. ff. de dona. l. ij. in fi. alle. vbi multa de pdictis etiā reperies Et iste est verè & ꝓpriè casus nō. ter. quē tāgit oppō principalis primò p me facta Et de hoc habes, p Bar. ff. de cōd. & de. l. demōstratio. § fi. Et aliqd p Cy. post Pet. C. de Epi. & cleri. l. generaliter. Cuius dicta recepit Hen. in. d. c. & si Christ⁹. Ber. & ad illū locū remittit hîc Io. de de Ligna. ¶ Et aduertite: qa Hug. Arch. & Io. mo. qui fuerūt tres valde literati, videnī te nulle in effectū, q̄ cōstitutio faciēs ius cōe, non cessat: licet cā, seu rō eius cessetnisi hoc reperiat expssum: qa si ꝓpetuā cām habet ꝓpetuā hēt obseruātiā si tpalē. remanet autoritas statutis, &c. vt pdixi. & tñ acturus. Et Dy. i. l. cū tale. § legato. ff. de cōdi. & de vadeē tenere cōtrariū: qa dicūt, q̄ rō legis cohęret legi & iō illa cessāte, cessat lex, si fin. est dicit de hoc videt tex. ff. de iure pa. l. adigero § q̄uis. & de pac. l. dictū. & arg. ff. de hęredi. inst. l. fi. Et ꝓbat rōne: q̄a deficiēte essentiali prin. act⁹, deficit act⁹: vt. § sed & si qs alle. Mō rō est essentiale prin. ipsi⁹ legis. j. di. cōsue. § porrò. igit rōne cessante, cessabit lex. Fa. quia oppōitorū eadē est disciplina. xxxij. di. hospitiolū. Mō ita est q̄ ad positionē rōnis legis, sequit positio legis. ff. ad. l. Aql. l. illud. & . ff. de fonte. l. vna. & . C. ad. le. fal. l. fi. igit ad destructionē vni⁹: sequit destructio alteri⁹. ¶ Pręterea: qa diuersitas rōnis, induc. it diuersitatē iuris: vt. ff. de ver. ob. l. a titio. in fi. à cōtrario. C. de cōdi. l. fi. C. de iure delib. l. sancim⁹. § licētiā. igit habeo ꝓpositū, patet cōsequētia: qa inter casum in quo rō legis vēdicat sibi locum: & casum: in quo rō eiusdē legis locū sibi nō vēdicat, est magna diuersitas. Et patet p discursum huius ca. Pręterea qa inter cōstitutionē cōis iuris & consti. spālē q̄tū ad hoc, nō vr̄ diuersitas rōnis. Igit nec iuris: vt. l. à Titio. alle. ¶ Distinguas ergo, p nūc hoc mō: qa aut cessatio rōnis tāta eēt, q̄ remaneret constitutio irrationabilis: & tūc dicas, q̄ cessare faceret ipsam. l. ar. s. de consue. c. cū tāto. j. de pscri. c. vlt. C. q̄ sit long. consue. l. ij. viij. di. frustra. & . c. consuet. alle. & ita ꝓcedit rō pria, q̄ feci statim ad ptē istā. ¶ Aut non est tāta hmōi cessatio rationis, q̄ p eā remaneat constitutio irrationabilis & tūc aut est hoc ꝓ eo, qa remanet alia ratio sufficiēs & non cesset lex, nisi hoc diceret expsse p illā aut aliā. l. vt gradat. § affinitates. & alijs similib⁹ iurib⁹ ad hoc superi⁹ alle. ¶ Aut non remanet alia ratio sufficiēs, sed lex nō ꝓpter hoc remanet irrationabilis. Qđ qualiter ꝓcedat scripsi in simili s. de consue. q̄rtò. in iiij. q. Et tūc aut ratio cessans est impulsiua solū: tūc dic cū docto. q̄ non facit legē cessare: vt. d. § sexū. Aut est finalis. ¶ Et tūc aut no est lex, merè positiua, sed est facta ex certo & sufficiēti Iudicio rationis: sicut sunt rñsa prudētiū: vt sunt quasi oīa iura. fftorū. Et hîc dico, q̄ ideò psumit cohęrere legi. & per consequēs, q̄ cessatio ei⁹ inducit cessationē legis. Et ita ꝓcedit, qđ no. in § leg. alle. ¶ Aut est lex. merè positiua nullā certē sufficiētē rōnē hñs ꝓ suo fundamēto sed solū auth. ipsi⁹ statuētis, licet aliquali plua sione rōnis, non tñ sufficiētis coadiuuā. ¶ Et tūc, aut apparet de mēte statuētis, q̄ vult ad hui⁹ rōnis cessationē legis cessare: et tūc cesset lex: quia in iuriū edictorū interptatione recurrit pricipaliter ad mētē conditoris. ar. j. de ver. sig. c. in his. cū concor. Si non apparet de alia mēte tūc stet opi. pdictorū doct. s. q̄ ex cessatione rōnis non inducat cessatio. Et est rō tūc: qa hoc casu auth. statuētis sola cā est principalis. ¶ Sed qualiter pōt constare de mēte. Certè expssè si hoc exprimat. et tacitè ex psationib⁹: vt. ff. de hęredi. insti. l. fi. vel sequē. vt. ff. de le. j. l. si seru⁹ pluriū. in fi. Et qa non est hoc le. terminatū, remitto ad ar. j. de offi. dele. de cāis ¶ Et ꝓcedūt pmissa, vbi certum est cām eā finalē, vel impulsiuā. Sed q̄ro nūc, qđ in dubio? gl. ff. de dona. l. ij. § vlti. & Dy. in dicta regula. tenet, q̄ cā in dubio psumit ipulsiua, p l. cū tale § falsam cām. & . l. titio. § sed cū añ nuptias. ff. de cōd. & de. & p. l. sed si mors. ff. de do. inter. vi. & vx. ¶ Sed Io. mo. de hęre. c. fi. li. vj. dicit. hoc verū. qñ factū est idifferēs ad impssionē istu⁹, vel illi⁹ cāę: aliàs non. ¶ Cy. verò post Pet. in. l. gñaliter. C. de Epis. & cle. in dubio, q̄ aut interest, illā cām ipleri, alteri⁹, q̄ illi⁹, qui debet cām iplere & tūc psumit finalis: vt. ff. de leg. iij. l. si tibi. Aut interest illi⁹ tñ, qui debet iplere: & tūc si est pia, adhuc psumit finalis: vt. ff. de le. iij. l. si tibi. Aut interest illi⁹ tñ qui debet iplere: & tūc si est pia adhuc psumit finalis: vt. ff. de iur. do. l. si ego. j. rñ. & . C. de do. l. si qs ꝓ redēptio-

17 ne. Si verò nō est pia, psumit ipulsiua, p iura prio all. ¶ † Bar. verò. in. l. demons. § qđ aūt in. q. viij. dicit. Aut recipis cām ꝓpriè, ꝓut recepit lex videlicet ꝓ pterito vel futuro monēte ad le. condēdā: & tūc psumit ipulsiua & iō ēt si falsum eēt ptorē ingetasse adhuc valeret edictum: vt. § sexum. alle. Et idem de Grego. de qua in auth. de non elig. secundò nubeñ. in prin. colum. ij. Et idē dicit i legibus statutis, & legatis q̄tum ad hoc saluo si esset talis causa quæ legato cohæreret, quod præsumeretur si obligatoria foret: vt. C. de dona. quæ sub mō. l. j. & ff. de condict. ob cām p totū. aliàs non psumeret sed diceret

sola

sola liberalitas cā ꝓxima, & in legato coherens: vt. ff. de leg. ij. l. legati est donatio & dicto § legato. l. cū tale. ff. de condi. & vide ibi no. Bar. in. d. § qđ aūt in. iij. q. Et ꝙ cā proxima dicto, dicto ꝓsumatur cohęrere & remota non sed potius dici impulsiua satis colligit ex notatis Dy. in reg. priuileg. ĩ. de regul. iur. li. vj. in sol. primę oppo. quam contra regu. facit. Et ista est mens Cyn. & Pet. in dicta. l. ¶ Aut recipere pro rõne legis, quę de futuro est: & tunc præsumit illā cohęrere. lex & finalem esse. Et iõ illa durante, durat obseruātia legis & ita ꝓ cedit glo. dicti § legato. Et idē dicit in rõne legati & statuti. ¶ Io. An. dicit ꝙ sã in iudicijs vidit 'defendi, ꝙ in dubio cau sa dicatē finalis, ea ratione: qa ꝓpria signi. huius ver. cā, sapit finalē. Impulsiua verò dicēda est occasio. Facit de ma. & obed. solitæ. & qđ no. Io. lxj. di. c. statuimus § omnibus. Et de hoc. xxxv. q. iij. quod scripsi. Sto cū Bar. & cū Io. An. accipiendo in dicto casu cām pro rõne legis. Distinctio verò Petri nõ loquitur in cā propriè, q̃ pterito, sed magis in modo qui est de futuro, qui semper in dubio ꝓsumit esse final. siue tangat futurū disponētis, siue tertij. Fallit vbi modus nõ cõcernit, nisi fauorē implētis secūdū allegata, per Pet. Et ita ꝑ hoc oĩa sunt in claro. De ista materia plenè vide ꝑ. d. Par. in. c. cup. de elec. li. vj. in prin. super. v periculosis. vbi de his. per. vj. so. magna.

¶ TERTIO oppo. cõtra § *item si quis*. ibi: *reascendere*. Hoc modo: quia videtur ꝙ iste ex veritate semel tacita deponi meruit, ꝑ. c. postulasti. ĩ. de cleri ex. mi. l. di. ex poenitentibus. Sol. ibi tacuit perpetuū impetratū hîc tpale. Vin. & Io. And.

¶ QVARTO oppo. cõtra § *rursus* aliàs incipit idē: *si quis*. quia hîc videt innui, ꝙ possit cum simõiaco dispēsari: cõtra qđ oppo. de. c. ĩ. de simo. c. de simoniacè. c. ex tuę. & c. nobis. & c. penu. & j. q. uj. c. ex multis. & q. v. p̃ntiū. ¶ Verū qa Io. Cal. & Henr. hîc ponūt duas distinctiões multū cõfusas, quæ impediūt aĩos ꝓsertim iuuenū atq; memoriā legētiū, expedire volo hāc materiā ꝑ modū cõclusionis: qa cõclusiones magis, q̃ mēbra distinctionū memorie cõmēdātur. ¶ Et † pro prima cõclusione elicio casum in dubiū: videlicet ꝙ Papa potest cū oibus simoniacis dispēsare, & super, & ꝓut sibi placet prout sumit ex lectis & no. scribētiū. j. q. j. si quis à simo. & c. erga. & q. vij. si quis omnē. & requiritis. & vide expressum. ĩ. de simo. c. pen. vbi de hoc, & xxv. q. ij § his ita. versu, semel, à se & c. licet Spec. videatur aliqualiter cõtra, in prima parte, titulo delegato § nūc breuiter. versu octauo. Et hoc intelligo, etiā si sit simoniacus in beneficio. ar. ĩ. de elect. si alicui°. & ĩ. simo. nobis fuit. Nā cū inde neget de Ep̃o, tacitè concedit de Papa. ar. ĩ. de presump. nonne. ¶ Fateor tñ, ꝙ aliqui sunt casus, in quib° Papa non consueuit dispēsare, licet posset de plenitudine potestatis. vnde versus. Si bis ordo detur, vel Baptismus repetatur. s. sciēter. Secus si ignoranter vel conditiõe ꝓpter dubium. Vel ut vertatur fidei status, ordo petatur. s. cū aliqs cõtēptū ecclesię ab heretico ordinaē: *aut si præstetur vt ordo sum. operetur*. i. si simo. interueniat ex parte ordinãtis & ordinati: vt dispēset spes irrita prorsus habet. i. q. vij. saluberrimo. & c. cõueniētib°. & de conse. di. iiij. eos, quibus. & x. q. j. ab excõicatis. Aliàs magis põt Papa: vt. ĩ. de simo. c. nobis. fuit. Et est rõ in dictis casibus, qa iniuria fit sacramento. & iõ meritò punitur delinquēs tūc in eo, in quo delinquit. ĩ. de tēpori. ord. c. literas. & e. ti. c. eos. & c. vlti. lib. vj. De hoc ꝑ Hos. in sum. de tempo. ord. § est ergo versu, dicas ergo & plenius ꝑ Ber. & Host. ĩ. de apo. c. fi. vbi. Host. & Io. An post eū addit casum de eo, qui scienter se fecit ordinari ab excõicato, vel suspenso ab hoie: vt in dicto. c. ab excõicatis. Et de hoc etiā per Astē. lib. vj. ti. de collatiõe ord. in fi. & titulo de dispēsatiõibus, art. tertio. & ꝑ Io. ix. q. j. in summa. ¶ Secūda cõclusio, ꝙ in simonia cõmissa in ordine sacramētali ꝑ ipm ordinatū dãte, vel ꝓmittentē, vel ꝑ aliū, eo sciēte, à principio, & tacitè cõsentiente: aut eo sciente ex post facto, & ratificante expressè, vel tacitè, solus Papa dispēsat in his casibus sit ordinatus exequutionē ꝑdit, nõ solū ordinis sic suscepti, sed etiam omniū aliorum: vt in iuribus suprà allegatis. Et. ĩ. de simo. nobis. Ita c. si. ex tuæ. & c. de simoniacè. & c. penulti. vbi de hoc ꝑ Bart.

& hîc, & dicto. c. de simo. & per Io. j. q. iij. ex multis. ĩ fi. & j. q. v. p̃ntium. & per Spe. ti. delegato § omne oñdendū, versu. xxiij. Alle. Io. Cal. in hoc cõcordās. j. q. j. quibusdā. de simo. tā ta. & j. q. j. reperiũt. ¶ Plus Henr. ꝙ dictā cõclusionē ita intelligit, ꝙ. ij. super ordine illo, nec sup alio prius suscepto, nec sup alio post suscipiendo, põt alius dispensare, q̃ Papa: quia oim horū exequutionē amittit. No. Inn. ĩ. de simo. per tuas. ij. & c. pen. & Arch. j. q. j. ordinationes. gl. iij. Imò nec super beneficio iam obtento prius, vel postea obtinendo: qa bñficium datur ꝓpter offm̃, qđ exercere non põt: vt. ĩ. de cleri. non resid. quia nõnulli. & c. relatū. & de rescrip. c. fi. li. vj. ¶ Sed si ordinato penitus ignorãte, aut cõtradicēte, seu nõ ratificãte tacitè, nec expssè fuisset cõmissa dicta simo. ab inimicis ordinantis, & in fraudē, seu præiudiciū eius & tūc in nullo nocet nec est sibi necessaria alicuius dispensatio in hoc casu nec quo ad ordines iam susceptos: nec quo ad suscipiēdos: nec quo ad bñficia habita vel habēda: vt. c. nobis fuit. & c. sicut cuius. alleg. ¶ Sed si ab amicis, & nõ in fraudem. seu præiudiciū ordinati: tūc in ordine sic recepto requirit dispēsatio: sed põt dispēsare Ep̃us. No. Inn. ĩ. de simo. c. de simoniacè. & Ray. in sum. sua. ti. de simo § restat. & frater Io. in summa cõfessoris. ti. de simo. qõne. xxv. in prin. & q. xlvij. ar. j. q. v. p̃ntiū. Qđ intelligit dictus frater Ioan. postq̃ simpliciter renunciauerit execu tionē ordinis. Et ita intelligit. gl. Io. j. q. j. qui studet, super verbo, ordine. Itē hoc intelligūt Alañ Lau. T an. Hos. & Io. An. in. c. alleg. de simo. si simonia est occulta, quia si esset manifesta: tunc solus Papa eo casu posset dispēsare: vt infrà de simo. c. de regularibus. & c. quia nobis in fi. & c. per tuas. ¶ Ad ordinationes verò nondum receptas, non poterit ascendere: nec in eis ministrare: nisi primò cum eo fuerit dispensatum in ordine per simoniam proxi. dictam ab eo sic recepto, quia esset promotio per saltum. lij. di. c. j. no. Inn Host. & Io. An. in. c. de simoniacè allegato: sed in ordinibus aliâs oõ simo. receptis poterit sine dispensatione licitè ministrare: vt ibi not. ¶ Sed beneficia iam adepta & habenda, etiam sine dispēsatione bñ retinebit, & acquiret: quia talis nõ fuit simoniac° vt dicto. c. de simoniacè. vbi tenent Inno. Host. & Io. An. & frater. Io. dicta. q. xxv. ¶ Quod autem dixi de simonia commissa in ordine ordinato sciente, vel ratum habente, intelligo etiam in simonia commissa in alijs sacramentis. & maxime in corpore Christi vt. j. q. j. qui studet. & per totū. Et meritò: quia maius est sacramentum simpliciter corpus Christi, & maius sacramentū baptismi. in effectū arti. sumpto. ṡ. de elec. cū in cũctis in prin. & maius videtur pari rõ. ṡ. de trãsla. Ep̃i. inter. Hēr. ¶ Sed si fuisset ordinatus oĩo ignarus simonię cõmissę; in sacramēto alio ab ordine ꝑ eū sic recepto. tunc posset Ep̃s in ordine & bñficio dispēsare ꝑ iura & rationes. ṡ. alle. & maximè quia ignorãs nõ cõsentit. ff. de iur. oim iud. l. si ꝑ errorē. ar. C. de tabula. l. generali. & xxxiij. q. ij. in lectū. Imo fortè hoc casu non est dispēsatio necessaria: cū talis non sit simon. cir. c. simoniacè. allegati. ¶ Tertia cõclusio est ista: ꝙ super simonia cõmissa, in beneficio, per ipsum petentem dispensationem, aut cõsentiēte, & ratum habente tacitè, vel expressè ab initio, vel ex post facto cū quo ad bñficiū illud & qđcūq; aliud habitū vel habēdū, hæc dubia sunt: & forsan nõ vera. j. dicā: & ordines suscipiēdos, solus Papa: sed quo ad executionē ordinū an hmõi simo. receptorū etiā Ep̃us dimisso tñ bñficio dispēsare põt. Sed si per aliū ipso nõ mandante nec ratū habēte, nec sciente, sed ex toto ignorãte, & ab initio & ex post facto cõmissa fuerit ista simo. saluo, ꝙ statim ꝙ sciuit dimisit bñficiū iam obtētū, vel etiā obtinendum, nulla necessaria est dispensatio. Sed quo ad illud in quo simonia est commissa necessaria est, & eam Ep̃us facere põt, prima pars qõnis de dispēsatione super simonia cõmissa in bñficio ꝑ bñficiatū vel eo sciēte, & c. quo ad illud vel aliud bñficiū & c. ad solū Papā ꝑtinente, & c. Tãc. in. c. nobis. all. & ꝑ Host. in Sū. ti. de simon. § vj. quæ dispensatio versu. vel breuius. & in bñficia cõferri. de simo. q. xxv. & ꝑ Ray. in. d. § restat. & ꝑ Arc. j. q. iij. ex multis. Probat. ĩ. de simon. qm̃. & ĩ. de fil. presby. c. j. & de apost. c. ij. Quod

credit verũ Henricus etiã si religionẽ ingrediatur: vt .j.q.v. quicunq;.ij. ratio. & c. eos. licet Hu.ij.q.j. in prima. dicat, ꝙ clericus, q adeptus est ecclesiã ꝑ simonia, licet nõ possit eam retinere de iure, aliã tñ nõ ꝓhibet habere. & Inn. in. c. allegato de simoniacè. versu sed & si se sciente. dicit, ꝙ in beneficio simonia. è adepto Epus cũ eo dispẽsare nõ possit. tñ põt cũ eo dispensare: vt in alia ecclesia. obtineat aliud bñficiũ. vel etiam in eadẽ. Dicit tñ Hen. ꝙ credit opinionẽ Ray. & Archi. de iure veriorẽ, & etiã tutiorẽ, & pro ea facit. c. allegatũ, q̃cunq;. licet Inn. inducat pro se ibi, qñ dicit. pro magna misericordia eos ibidẽ ministrare permittimus. ¶ Io. Cald. sequtur hîc opinionem Inn. d. ꝙ cũ adepto dignitatẽ p simoniã ab eo cõmissam, post decisionẽ ipsius põt dispẽsare Eps: vt in alia eccl. bñficiũ obtineat, & in susceptis ordinibus ministret, & ad alios ordiẽs supiores ascẽdat. ¶ Itẽ etiã, ꝙ in eadẽ eccl. habeat beneficiũ, aliud tñ à dignitate sic simoniacè obtẽta: & in minoribus ordinib⁹ ministret: nõ tñ quo ad supiores ascẽdat .j.q.v. c.j. Et plus pũitur remanẽs in eccl. io qua simoniã cõtraxit, quã si ad aliã trãsferat secũdũ eũ. Et hec opinio magis pia nũc nõ exaĩo, sed examinabo ĩ .c. de simo. all. ¶ Quòd dixi in eadẽ pte, sup ordinibus suscip. hoc casu p soliũ Papã posse dispẽsari põt. Hẽn. Ecce primò secũdũ eũ, ꝙ illo adhuc tenẽte bñficiu sic simoniacè adeptũ, est indubitatũ: qa donec illud resignet, impœnitẽs est: vt. j̃. de accus. c. inqsitiõis. Nec sufficeret resignare, nisi penitẽtiã ageret. & nõ sufficeret ptem pęnitẽtię agere, & c. vt. j̃. de simo. c. dilectus ij. in fi. licet alias sufficeret. j. de tẽpo. or. ex tenore. ¶ Sed si pęnitẽtiã pegerit, tunc casus dubi⁹ est Nã Ray. in dicto § restat. dicit ꝙ poterit cum tali Eps dispẽsare ĩ executiõe omniũ ordinũ siue receptionũ añ dictũ beneficium. sic simoniacè aceptũ, siue post. Et ita posset intelligi glo. Inn. j̃. de simo. tanta. vbi dicit. quòd simoniacé in beneficio occulti, & criminosi: licet sint suspẽsi quo ad se, licitè celebrẽt post penitẽtiã. Sed beneficiũ simoniace habitum retinere non possũt: vt e. tit. c. de regularibus. secundum Inn. in allegato. c. tanta. Et idem no. Archid. q. j. quibusdam. Põt ergo Epus eũ tali post pęnitentiã dispẽsare, secũdũ Ray. Plus tenet glo. sup dicta summa Ray. hoc fore verũ generaliter, siue loquimur de illis ordinibus, quos recepit ad titulũ illius beneficij, sic adepti per simonian. siue de illis, quos recepit ad titulũ alterius beneficij: cùm hoc non sit expressè ꝓhibitũ. & in materia fauorabili oĩa dicanẽ permissa, que nõ sunt exp̃ssè ꝓhibita: vt. ff. de ꝓcu. l. j. & de testi. l. j. & no. Ber. s̃. de trãsla. ca. ij. § sed neq;. Et qa fauores sunt ampliãdi. j̃. de reg. iur. odia. lib. vj. q̃ valde videnẽ facere cõtra qõnẽ pręlibatã. Verũ dñs Henric⁹ in primis dicit, ꝙ cõtrariũ, põt dici de ordinibus susceptis ad titulũ illi⁹ bñficij. per simoniũ adepti: qa illos videĩ habere de simo. per quãdã cõsequẽtiã, ꝑ illã regulã quisquis horũ alterũ. & c. i. q. iij. si qs obiecerit. Prædicta recitat Arch. i. q. v. pñtiũ. in gl. pe. ¶ Verũ Inn. in. c. de simo. dicit ꝙ cũ tali simon. in bñficio, non põt Eps dispẽsare vt ad maiores ordines ꝓmoueat. p. c. alle. quicũq;. § illi verò. versu ꝙ si alle. in. q. v. Et istã opi. credit Henr. de iure veriorẽ & tutiorẽ, & eã tenet frater Io. in sum. cõfessorũ. q. xxv. in fi. Vnde credit Hẽn. ꝙ in executione ordinũ ante hmõi simon. susceptorũ, põt Eps dispẽsare: nõ aũt in executione post susceptorũ. & credit ꝙ ita teneĩ de facto. Sed hoc dubiũ est: qa Io. Cal. s̃. tenuit, ꝙ si trãsferaĩ ad aliã ecclesiã, poterit ex dispẽsatione Epi ascendere ad ordines superiores. Sed hoc relinquo examinãdũ in. c. de simo. allegato. ¶ Secũda pars qõnis lacit, est clara. Fa. j. q. v. c. j. j. rñ. Et eã tenet Arch. ibi: super verb. remouemus. Pro hoc ea. cã, & q. c. eos. § ex hac itaq; vbi videĩ tex. iũctis. j. q. constat. & . x. q. ij. c. j. & . ij. vbi deponiẽ cognoscẽs simon. & bñficiũ nõ dimittens. & qđ hîc no. Ber. in § rursus. in gl. quia erga. Licet G. sup. dicta summa. Ray. & summa cõfe. q. xxix. aliter dicere videatur. Sed cũ eo ignorãte simonia est cõmissa in bñficio, & quęritur an sup illo bñficio sic adepto per simo, obtinẽdo, valeat per Epm dispẽsari? disting. Io. Cal. aliter hoc mõ: quia aut hoc factũ fuit ab inimicis: & tũc si expectat sñiam in tota illa vacatione, ecclesiã vel digni. hmõi simo. adeptã habere nõ põt. Nec hoc casu põt Epus dispensare ea vice. s̃. si alicui⁹. in prin. qđ intelligũt. Hug. & Host. nisi necessitas vel vtilitas ecclesię dispensationem exposcat. j. q. vij. cap. requiritis § nisi rigor. Sed in alia vacatione poterit Epus super bñficio hmõi obtento per simo. dispẽsare. ar. dictę decre. si alicuius à cõtrario, ibi: ea vaca. & c. Si verò nõ expectat sñiam, sed spõte renũciat: tũc dicit hîc Ber. ꝙ Epus ea vice poterit dispẽsare cũ eo, qui sic adept⁹ est simplex beneficiũ ꝑ simoniã, eo ignorãte cõmissam. Secus ergo videĩ in dignitate. ¶ Sed dicit Io. Cald. cũ Host. & Hug. ꝙ ea vice ex euidenti vtilitate. vel necessitate ecclesię poterit Epus dispensare aliàs erit necessaria ꝑsona ioterme dia. j. q. vij. & si illã. Sed cũ adepto simo. simplex bñficiũ post liberã resignationẽ, bñ dispensat Eps: vt dixi. ¶ Si ignor. & c. & idẽ si sciẽter, si necessitas, vel vtilitas ecclesię id exposcat, aliàs nõ. Multò minus si sñiam expectauerit, nisi etiã ꝓpter necessitatẽ, vel vtilitatẽ ecclesiæ: vt dixi, ar. dicti. c. si alicuius. Et hoc verũ, nisi cũ ipso Epi. fuerit cõmissa simonia. Nã tũc nullo casu dispẽsaret: vt not. j. q. v. pñtiũ. secũdũ Io. Cald. ¶ Quartã cõclusionẽ: ponere potes sequẽdo dictũ Ray. & Henr. quorũ sunt qõnes supradictę, quas nõ examinaui ad plenũ vt dixi, videlicet, ꝙ cũ illo, q ꝑ simo. cõtulit ordinẽ, vel bñficiũ: vel fuit eiusdẽ simoniæ mediator & cum eo, qui carnales interposuit preces amico indigno. & idẽ dicit Ray cũ eo, qui simo. recepit bñficiũ, postq̃ resignauit, & cũ illo, qui recepit ordinẽ simon. in ordinibus iã receptis, & in exequutione ordinũ post peractã pñiam, si ab illo peccato Epus sit in viuis. Et istud sit occultũ põt ipse Epi. dispẽsare. Sed si participauit in illo peccato Epi. dispẽset Archiepus in pñiali iudicio & adhibita debita discretiõe. ar. j̃. de simo. c. de simoniacè. & . j. q. v. c. j. Ita scribit Ray in Sum. sua rub. de simo § restat. versu. cũ illo quoq;. Et subdit etiã Ray. vbi. s̃. & hîc Henr. ꝙ qui scit vel credit cõferẽtẽ eidẽ contulisse ordinẽ, vel bñficiũ principaliter ꝓpter obsequia: vel p̃ces carnales à se vel ab alio impositas, si erat indignus, debet resignare: quia tũc succedũt hmõi p̃ces loco p̃tij. Sed si erat dign⁹ sec⁹: sed pœnitere debet de intẽtiõe corrupta. j. q. j. sunt nõnulli. j̃. de æta. & quali. tuã. vbi de hoc ꝑ Inn. & ibi dicã. Alleg. etiã. j̃. de simo. c. fi. ¶ Sed sec⁹, si esset notoriũ peccatũ, bñficiũ vel ordinẽ ꝑ simo. cõferẽtis, scdm Hẽr. q restringit illud, qđ p̃dixi scdm Ray. de illo q recepit bñficiũ simo. & illud resignauit, de quo dixit Ray. ꝙ cũ illo põt Epus in executiõe ordinũ dispẽsare: qa hoc intelligit Hen. de susceptis añ adeptionẽ siue post. Et in hoc laxat Hẽr. qđ. s̃. pri⁹ dixerat stricti⁹: in q̃tũ subdit de receptis, post subdit ꝙ nõ posset Epus cũ tali dispẽsare: vt recipiat de nouo ordinẽ vel bñficiũ: nisi intraret religionẽ. quo casu ꝓpter fauorẽ religionis videĩ, ꝙ posset epus dispẽsare in occulta simonia. In manifesta verò nequaq̃. Imò deberet in manifesta ꝓcedere ad inquisitionẽ, vel purgationẽ inducere diffamato. j̃. de acc. qualiter. ij. scdm. G. i gl. fr. Ray. & fratrẽ Io. in. d. q. xxv. Et hîc adhuc laxat se Hen. cõtra pri⁹ dicta de religionẽ ingrediẽte. & c. ¶ Quintã cõclusionẽ põe scdm Hen. in simo. cõmissa in religione, seu ordine religionis q̃ sit ista. Quod cũ participe, aut cõsentiẽte in tali simo. tacitè vel exp̃ssè dispẽsat sol⁹ Papa in ordinib⁹, bñficio, & religiõe: qa Epi & legat⁹ de latere oõ dispẽsant cõtra cõsiliũ gñale. oota. j̃. de tẽ. or. al. fil. p̃sb. dilect⁹. i. & Spe. ti. de leg. § cõsequẽter versu. & gñaliter. Et tñ tales puniunt ꝑ cõciliũ gñale. j̃. de simo. dilect⁹. & . c. de regulare. Saluo, ꝙ scdm distin. illorũ cap. põt Epi. dispẽsare. No. Ray. in. d. § restat. versu, qđ fiet de monast. Ista. q. est dubia, sic aliæ similes. Et attende ad rationẽ p̃dictã, q̃ sola oouit Henr. in ista & in alijs quæstionib⁹, quas dubias. s. reliqui. Subdit hîc scdam ptẽ principalẽ dictæ quæstionis: videlicet ꝙ si p̃dicta simon. illo ignorãte, aut contradicẽte: nec post ratificãte ab inimicis commissa fuerit nõ nocet: si ab amicis põt epi. dispẽsare. No. Spe. in § alle. nũc oñd. ver. xxij. ibi: ꝙ si aliqs & c. qa sum. iõ & c. ff. de religi. & sump. fu. sunt ꝑsonæ & c. j̃. de apo. c. ij. Et qa subueniẽdũ est ei, qui a-

19 lieno morbo laborat. C. de natural. lib. l. legem. ¶ † Sexta conclusio ex dictis Henri. i est ista, quòd super simonia

commissa

commissa in exequijs mortuorũ, in nubentiũ benedictionibus & cœmiterij cõsecratione & sacrorũ vestimentorum vel vasorum, aut chrismatis salis vel panis benedict. vẽditionib° & consimilibus minoribus spẽbus simoniæ post pactã pñiã põt Ep̃us dispẽsare: cũ nõ sit ꝓhibitũ. ar. j̃. de sen. exc. nuper. Et ita not. Gos. & Hos. in summa, de simo. § penul. in fi. versu. sed nunquid Ep̃s. & Spe. tit. delegato. § nũc ostẽd. versu. xxiij. versi. sed nunquid dispensat. & glo. sup Ray. & frater Io. vbi s̃. & frater Asteñ. lib. vj. ti. de simo. ar. vj. q. sed nunq̃d Epis. & Arch. j. q. j. statuimus. ꝑ quo facit. j̃. de simo. c. suã. & q̃d no.
20 Ber. in glo. fi. ¶ † Septima cõclusio Henrici, ꝙ simonia mentalis, quę in sola intentione consistit per solã pñiam abolet̃ur vt. j̃. de simo. c. fi. Fallit in simo. cõmissa in sacramentis: quia in illis simo. mentalis habet effectũ simoniæ conuentionalis: vt no. Host. in dicto. c. fin. ¶ Caue de hoc quod dixi. s̃. Ep̃m non posse dispensare aliquo casu: dũ cũ eo simo. fuit cõmissa. In quo etiã concordat hic Henricus Et dic, ꝙ tunc, si aliàs potuisset, poterit hęc superior suus, vel successor eius, vel alius ordinarius iudex illius: vt si haberet beneficiũ, vel domiciliũ in alio Ep̃atu, dispensabit ille. ar. j̃. de cleri. qui diuersis falla. Et hoc innuit. c. præsentium alleg. in prin. ibi. cũ dicit nõ Episcopo, sed cuidã principum, &c. Et hoc tenent Inno. Hos & Io. An. in. c. allegato. de simo. & Spe. in § alleg. nũc ostẽdẽdũ. vers. xxij. & Frater Io. in Summa cõfes. ti. j. q. ne. xxv. in fin. & Ber. j̃. de simo. ex insinuatiõe. & frater Asteñ. ti. de simo. ar. vj. Et de quadruplici dispẽsatione. cum simo. in bñficiis, vide per Raymundus in summa de simo. § restat. versu. dispensatio. & per Arch. j. q. v. in summa gl. finali. ¶ Expeditis aũt cõclusionibus ad quęstiones accedo: & quęro primò ibi: *postulandum eligit.* qualiter iste textus intelligat: an videlicet fuerit ista postulatio, an verò electio. Prĩa opinio habet, ꝙ fuit postul. pro eo, ꝙ est irregularis & ineligibilis, sc̃dm illos. Sic intelligũt istũ tex. & hoc iõ: vel q̃a de alia eccle. vel q̃a mon. erat vel quia Ep̃us q̃d plus videt̃ placere Ber. Pro prima tñ rõne alle. Inn. defectum consensus: vt. xij. q. j. nõ dicatis pro sc̃da alleg. defectũ liberi volatus, &c. suprà de transla. c. ij. Ad. c. per tuas. j̃. de voto. dicit posse ibi exponi electioni. i. postulationi. Simile. s̃. de elec. in cãis. ¶ Et in hac opiniõe cõcordãt hic Tãc.
21 Phi. Host. & Arch. s̃. de elect. cupieñ. § deniq; li. vj. ¶ † Subdit tamen Inno. ꝙ alij dicunt, & fortè melius, quòd etiã monachus eligitur ad Ep̃atũ: vt. c. per tuas. alleg. ¶ Secunda opinio habet, ꝙ imo iste monach° Ep̃us non fuit simpliciter electus nec simpliciter postulatus. Sed fuit electus in postu. & in fieri potuit & debuit de iure sc̃dm eos. Sed hoc reprobat̃. s̃. de postu. c. vno. li. vj. Tertia fuit opi. ꝙ iste monachatu & episco. prędictis nõ obstantib° erat de iure eligibilis & electus, licet postulandus esset ab Abb. suo: vt hic in textu. Hãc tenuerunt Gar. & Io. mon. in § deniq; alleg. quia cessat rõ postulandi. cũ nulla esset ratione sic alligatus. s̃. de postulatione. c. fin. Idem hic Pe. & Ab. allegant dictum. c. per tuas. &. j̃. eo. versu, alijs ibi: eligi posset. Io. an pro opinione allegat. j̃. e. ver. cũ ergo ibi: tu auth. nostra. Item, quia papa prosequitur istã, vt postulationem: vt patet in textu. Item, quia non videtur obstare secũdũ Hosti. Ideò Io. Mo. & Gar. q̃a licet Ep̃us renũc. remanet Ep̃s & spon sus eccle. generalis: cuius vinculi gñalis ratione prohibet̃ eligi. Et eadẽ rõne remanet adstrict° nexib° pręceptorũ. Dicit Io. An. ꝙ posset dici cũ Petro, ꝙ Ep̃us, qui renunciauit & ad monachatũ descẽdit, etiã in his casibus, quibus reassumi põt, debeat hoc fieri per viam postulatiõis à Papa vt ipse examinet an obstet conciliũ, vel non. Si verò nõ sit monachus, sit locus opinioni cõtrarię. Dñs Cardi. Par. in dicto § deniq; apprubat opinionẽ Gar. & Io. mon. in Epis. qui renũciauit oneri non honori. Et dicit, ꝙ videt̃ ho. expressum hic, in § rursus alij. & versu, cum aũt. & approbat, q̃tũ ad hoc dictã rõnẽ Gar. & Io. mo. Dic enĩ ꝙ talis alligatus non est alicui ecclesię: q̃a nullius ecclesię est Episc. s̃. de transla. c. ij. § sicut. Etiam cũ nulla ecclesia teneat alas suas ligatas: videtur ꝙ liberum habeat volatum. Cessat enim tunc ratio, quæ impedit volatum: vt prædixi. & hoc placet. Nam non video, ꝙ alligatio eccl. vniuersali, maior sit in Ep̃o nulli° eccl. q̃ in Ep̃o certę eccl. alligato. Imò idẽ cõtra dictũ vinculũ nõ tẽdat hæc ꝓmotio: non apparet rõ impediens hãc ꝓmotionẽ iure ordinario fieri posse: imò debet esse facilior: q̃a in habẽtibus symbolũ facilior trãsitus esse debet: vt. ff. de rei vend. l. in rẽ. § item quicũq;. Et quia materia est habilior, & magis disposita ad finalẽ receptionẽ formæ & impressionẽ causæ agentis, tantò actio debet esse velocior. Dicunt philo. & experientia docet & probat lecta & no. s̃. de postu. c. fi. & tñ qui iam est Ep̃us, videt̃ habilior & magis dispõnẽ ad præessendi ecclesiæ Episcopali, q̃ nõdũ consecratus: quia aliqua põt facere iam cõsecratus de pertinentibus ad præsidẽtiam istã quæ nõ consecratus facere nõ posset: vt colligitur ex lectis & no. s̃. de elec. trãs
22 missam. & suffraganeis. &. c. ꝙ sicut. igit̃, &c. ¶ † Nec videt̃ hic multũ facere descẽsus ad monachũ: quia monachatus de per se, non reddit quẽ ineligibilem: vt dixi. s̃. casus. s̃. de elec. nullus. lib. vj. Nec status Ep̃alis, vt prædixi. igit̃ nec ista ambo simul cum sint diuersæ naturæ. ar. ff. de exc. tu. l. spadonẽ. § qui iura. ¶ Nec videtur facere tantum discutio ista, videlicet obstet sibi concilium, vel non arguit hoc ineligibilitatem in casu non obstantiæ: sed arguit hoc, ꝙ si probabile dubium esset spectaret illius consilij interpretatio & per cõsequẽs sup electionis hmõi cõfirmatione consultatio ad Papam ꝑuenire deberet: vt. s̃. de off. dele. c. sanè, & de fide instru. c. pastoralis. & C. de legi. l. fi. & ff. de ver. sig. l. Neratius. &. s̃. de offi. ordi. c. ordinarij. versu, q̃d si fortè lib. vj. licet enĩ reperiã, ꝙ vicium vel defect°, aut alligatio personæ reddit eam casibus suis ineligibilem: tamẽ nõ reperin, ꝙ dubiũ facti, vel iuris superoriẽs hoc inducat. Hoc enim est dubium, licet requirat Principis, vel iudic. declarationem: tamen non inhabilitat personã nec requirit dispensationem nisi veritas in re subsit igitur nec effectũ inhabilis: puta ineligibilitatẽ inducere debet: vt cessante cã huius odij, cesset effect°: vt hic, & satis superi° dixi. ¶ Sed si etiã honori renũciasset: tũc dicit dñs Pari. vbi. s̃. ꝙ alia rõ: ne eẽt ineligibilis: q̃a p̃sumeret̃ hoc fecisse cõsciẽtia criminis. Et iõ nec postu. de eo facta deberet admitti p Papã, loquẽdo de cõgruitate potestatis ordinatæ: vt hic, in fi. ¶ Miror de hoc dicto: nec mihi placet: quia nullo iure hoc probari reperin, ꝙ renũciatio honoris, etiã ꝑ cã criminis p̃sumptionẽ iducat quæ tñ nõ est inductin recipienda cũ sit odiosa, & no. ꝑsonã licet enĩ renũciatio oneris tñ induceret p̃sumptionẽ cõtrariã tñ nõ infert̃ necessariò, ꝙ renun. vtriusq; hoc inducat: q̃a ista renũc. oneri, vel honori nõ sunt cõtraria: quorũ eadẽ sit disciplina. Et põt esse, ꝙ vterq; renũciãs facit ꝓpter abiectionẽ pompę & cã humilitatis sicut fecerũt plures, qui magnis dignitatibus & honorib° mũdalibus absq; crimine cã humilitatis renũcia. ex toto: & canonizati fuerũt, vt sancti. Sic Beatus Ludouicus Massilieñ. & multi alij. ¶ Sed caue bñ, de his q̃ dicã j̃. in. x. q. q̃ constare vident̃. iõ cõcludẽdo dico, ꝙ cũ p̃sumat̃ habilis, cuius inhabilitas nõ probat̃. ff. de proba. l. ab ea parte istũ reputo eligibilẽ, nisi alio mõ probet̃ contra eũ vitiũ, vel defectus, quod eum tempore electionis ineligibilem reddat.
23 ¶ SECVNDO quæritur in versu: *porrò. ibi: à sancti Fridiani priore:* vtrũ hoc suffic it, vel an debet etiã requiri cõsensus cõuentus? dicit Inno. ꝙ requiritur consensus conuentus. ar. xix. q. iij. statuimus. &. xij. q. ij. c. præcipim°. si tñ sine causa nollet consentire, cogeretur per superiorẽ. j̃. de iure. pat. nullus. Sed si iustam cãm haberet, non deberet compelli. Etiã intelligit. lxiij. di. literas. &. lxxj. di. c. j. &. ij. xix. q. ij. c. xxj. q. ij. capit. j. ¶ Sed quæro tertiò, nunquid consensus Episcopi requirẽd° est? dic, ꝙ non, si exemptus. sed si nõ est exempt°, debet etiam requiri consensus. Episco. xvj. q. j. qui purè. aliàs verè vel melius credit inno. consensum Episcopi non esse necessum in postulatione. s. ab eo postuletur quasi à præstante authoritatem postulationi. Sed bene ipsius Episcopi inquisitio necessaria est, siue fiat postulatio, siue electio quia eius clericus est. lxiij. distinctione. literas. lxxij. distinctione. c. j. &. ij. arg. infrà de testa. relatum. in fine de senten. excom. cum illorum § si verò. & capitulo officij.

¶ Plus dicit. Inno. ꝙ eadē rōne, si sit clericus pluriū Eporum
24 ab omnib⁹ est requirend⁹ cōsensus. ¶ † Quero quartò quis dispensatus cū electo monacho patiente defectū? dicit Inn. ꝙ si est electus ad Epalem dignitatem solus Papa dispēsat. Et in hoc eius consensus est necessarius. Requisitio eñ Papę necessaria est ꝑpter dispēsationē. ar. suprà, de elec. innotuit. & . lvj. Cenomēsem. Quod intellige, cū dispēsatio necessaria est. de quo. ĩ. de ęta. & qua. à multis & in Epali dignitate, ꝑ iura ꝑdicta: licet re vera videat hîc dicēdū secūdū In. meli⁹ hîc reqrit cōsensus Papę: qa iste, qui fuit Epus, nō qa fuit monach⁹. ar.
25 s̃. de trāsla. c. j. ¶ † Sed si religiosus vocet ad Abbatialē dignitatē maiorē Epis. vel aliā dignitatē sui ordinis, & dispēsatiōe indigeat, poterit Epus dispēsare. ĩ. de ęta. & qual. cū cōtingat lv. di. priscis. Nisi Papa retinuisset dispēsationē. de sen. exc. nuper le. tm Inn. De hoc de sta. mo. qđ Dei timorē. tñ Host. s̃.
26 c. admones. dicit seruari cōtrariū, vbi vide. ¶ † Dicit etiā In. monachū in Abb. sui proprij mona. eligēdū, nō postu. ar. s̃. de rescri. cū dilecta. & de cōsue. cū dilect⁹. ¶ Dicit etiā Abb. in Epis. eligēdos, nō postulādos. s̃. de elec. cū in veteri. ¶ Sed qro quintò an sui ꝑpositi, vel Archipsb. aut cōsiliū ꝑlatorū secularium nō exēptororū sit consensus requirēdus in trāsla. mona. vel alterius clerici? dicit Inn. ꝙ nō: sed solius Epi. ar. ĩ. de cleri. peregri. c. fi. & . lxxj. & lxxij. di. per totū. Tñ Epis. nō debet eū sine fratrū cōsilio licētiare: vt no. s̃. eo. c. qđ in du-
27 bijs. secūdū Inn. ¶ † Sed qro sextò vtrū monach⁹ elect⁹ ante cōsensum Epi, possit cōsentire electioni, seu postulationi de se factę? dicit Inn. quosdā dicere, ꝙ nō, siue ad Epatū, siue ad quācūq; dignitatē aliā maiorē: vel minorē eligat. Sed Inn. cōtradicit dū mona. añq̃ cōsentiat habeat consensum Abbatis & cōuent⁹: qa ille necessariò ꝑcedere habet: qa mona. nō habet velle, nec nolle. vt. xij. q. ij. nō dicat. verū dicit. ꝙ deserere nō pōt primā eccle. nō habita licentia sui Epi sicut nec ali⁹ clericus vt. s̃. c. admonet. licet quidā dicant cōtrarium in monacho: & male. dic vt leg. & not. s̃. de elect. nullus. lib. vj.
28 ¶ † SEPTIMO quęro: ibi: *d gnitate*. quid si aliā dignitatē q̃; Epalē dimiserit, & fact⁹ fuerit monach⁹? dicit Inn. ꝙ tūc bene poterit ad Epatū postulari: nisi ꝓbatū sit ei crimen. Si aūt probatū sit, tūc nō ꝑpter cōciliū, qđ de his mētionē nō facit. Sed ꝑpter crimē repellit. xxv. di. primū. Nō mireris, qa difficilior sit inquisitio in Epo, q̃ in alijs dignitatib⁹: qa Epatū nō licet admittere. vñ ibi non fit tanta inquisitio, quare illā dignitatē dimiserit. arg. ĩ. de regula. licet. Innocen.
29 ¶ † OCTAVO qrit ibi: *pontificatum*. quid de minorib⁹ dignitatib⁹? dicit Inn: ꝙ multò forti⁹ ad minores dignitates nō pōt ꝓmoueri. ar. s̃. de trāsla. c. fi. vij. q. j. mutatiōes. dicit tñ In. ꝙ satis crederet, ꝙ offiñ aliqđ, in quo nō esset dignitas & plus de onere, q̃ de emolumēto habere posset: vt. C. de infa. l. j. Sed Inn. quasi mutando opinionē dicit ꝙ posset dici, ꝙ licet ex cā appellatur ab Epatu & dimisso Epatu cōtra cōsiliū cū eo dispensēt: tñ si postulat à Papa ad Abb. vel prioratū cum eo facilius dispēsabit: qa nō est cōtra cōsiliū. & hoc sit indign⁹ minori. arg. ff. de interd. & rele. l. relegatorū. § vlt. l. sequē. & hoc no. Io. xxv. primū. ¶ Dicit Host. ꝙ id, qđ dixi. s̃. Inn. de offi. habēte oneris plus, q̃ honoris, & c. rōni cōtradicit: vt. viij. q. j.
30 qui Epatū. xl. di. multi. Per † quæ patet, ꝙ Epatus est officiū oneris potius, q̃ emolumēti. Et ideò hac ratione consyderata etiam Epatum habere posset. Dicit ergo Host. officiū sine dignitate haberi posse non illa ratione, ꝙ sit onus: sed quia nudum misterium facilius, quā dignitas committi potest: quia minus. Et super in maioribus cautius est agendū. suprà de electio. vbi periculum. in prin. lib. vj. ad hoc. j. q. j. § ecce cum honorum. ¶ Præmissa dicta Hosti. videntur notabilia ad intellectum. l. neq; famosis. C. de digni. lib. xij. & . c. super eo suprà de elect. & notatorum Innocen. suprà de elect. per inquisita vt videlicet infamati ꝑpter crimen: licet à dignitatibus repellantur: tamen non repellantur à beneficijs & officijs simplicibus. quæ carent dignitate & cura. & non solum nudum ministerium habent: quod alias examinabo.
31 ¶ † NONO in versu, *vnde quidam* ibi: *dixerunt*. quęrit nun quid bñ? Dicit Inn. ꝙ sic. Sed nō sufficit. siue eñ conuictus fuerit, siue nō: ex quo tñ ꝑpter peccatū cessit, licet occultū, amplius ad epatū nō resurget: qa non pręsumit, ꝙ superior dedisset licentiam. cedendi ꝑpter crimen: nisi cōuictus, vel cōfessus fuisset: vel nisi crimen esset tale, ꝙ impediret exequtionē. officij, etiā post peractā pęnitētiam. De hoc supra. c. ꝓxi. § ꝓpter. Tñ si cōstaret, ꝙ ꝓ occulto & leui crimine, in quo ꝑseuerabat, cessit, vel si nō ꝑseuerabat, tñ de facto fuit admissa cessio posset ad epatū iterum reassumi. Nec est reprobus intellectus: sed superior est vtilior Inno.

¶ DECIMO in versu, *Cum ergo*. ibi: *si tibi constiterit*. Quæritur qs habet facere fidē? de hoc dicit, ꝙ electus, q ꝑpter aliquā de his causis renūciauit Præsumitur enim prima facie, ꝙ non sine causa resignauit. ar. hîc, &. ĩ. c. j. & . vij. q. j. hoc nequaquam. Alij dicūt, ꝙ electus nō debet ꝓbare, ꝙ ex aliqua de prædictis causis resignauerit: nisi ꝑsūptio sit cōtra ipsū. Puta, qa renūciauit ordini: tūc eñ tolleret ꝑsūptio, eo ꝓbato, ꝙ ꝓpter aliquā de ꝑdictis causis renūciauit. Sed dicit Inn. & post eum Host. ꝙ hęc litera magis cōsonat primo dicto. ¶ Supple glo, ¶ *In glo. j.* ibi: *in causis*. vbi de hoc. vel facit vim in eo, quod dicit liberā. Ho. Et ibi *generali*. idē v in. de elec. innotuit ¶ In *glo. ij.* ibi *eligi pōt*. hodie secus. de postul. c. vno. lib. vj. ¶ *In glo. iij.* ibi *alienare*. hodie posset. ĩ. de elec. si religiosus. ij. respōso. vib. vj. Et ibi, videas ratiōes ꝓ & cōtra in glo. qd eñ Et in. fi. de hoc. lxxxj. dist. cap. Archid. in fi. ¶ In glo. *sr. est.* ibi: Neophitus. vbi de hoc, & in spec. de dispu. & alle. § prius hoc. versu. vel illud institutū fuit excōmunica. Et ꝑ Cy. post Pet. C. de Episcopi. & cle. l. generaliter. & ꝑ Bartolū. ff. de dona. l. ij. § vlt. & de cōdi. & de. l. cū tale. § legato. Et melius. e. tit. l. de mo. § quod autem. & ꝑ Dy. de regul. iur. c. decē. lib. vj. & & ꝑ Car. suprà de elec. cū P. in prin. & . ĩ. de schisma. c. fi. § vlt. lib. vj. Et ibi: *d e sunt*. vbi de hoc. Et ibi: *cessa*. circa alios. & ibi c. fi. alias penul. vbi sol. & . ĩ. de iure iur. & si Christus. vbi de hoc in fi. in glo. penul. & ꝑ Henricū. in distinctiōe finali. *Et in fi.* xxxv. q. iij. ꝙ scripsi De hoc scripsi latius supra in secunda oppositione ¶ In gl. *si secum in fi.* id vbi no. j. q. j. § ex his itaq; verbis. versus fi. ¶ In gl. *cum illud.* ibi: *licentia Papæ*. dicit Hos. quòd statim, ꝙ hoc sciuit, vocare debuit ꝑsonas idoneas, & eis reuelare, ꝙ tale quid patitur: & ꝓtestetur, ꝙ inuitus episcopatum tenet, cui sine licentia cedere non potest. & coram illis tūc faciat procuratorem, quem in illorum pręsentia mittat ad curiam etiam, & non aliter putat illum tutum. Allegat de appella. c. fi. ¶ In glo. *quid erga*. ibi: *præsentiā*. ibi de hoc per Ioann. per Barto. Brix. e. causa. ij. iij. ex multis & per Guil. in Specu. titu. ij. § nunc ostendendum. vers. xxiij. & seq. ¶ In gl. *antepenult.* in fi. Simile quod no. de elect. prouida. lib. vj. ¶ In glo. penult. in fi vlti. i. nisi Episcopus probauerit, vel alias tibi de illis constiterit. Nec distinguo alias si est ex eo conuictus, vel non. Inno. ¶ In glo. vltima. ibi: *presbyt*. & contra verba Euangelij, licet non contra mentem. Nam in Euangelio dicitur: in ore duorum vel trium stat oē verbum. ĩ. de testi. in omni. & tamen post ea ecclesia statuit in causis Cardinaliū plures requirendos. ij. q. iiij. c. j. & . ij. Inno.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Inuitans quem ad conuiuium, an conuiuij hora mittere ad inuitatum debeat?*

¶ *CAP.* *XII.*

QVidam cedendi. ¶ Casus qui petijt cedendi licentiā, ex quo illam obtinuit cedere cōpellit Diuide in duas: qa priù ponit factū. Scdō corrigit cām reddēs ibi: sed cū. ¶ Expone literam *quida*. i. Epi, vel alij Prelati: vel inferiores clerici Inn. *Obtenta.* ergo nō le. cū reliquit cedēs cōsciētię suę. s̃. e. nisi cū pridē. ad fi. vel qñ cōmittit alicui cōditionaliter: ꝙ vice Papæ cessionē recipiat, si personę & eccle. illā nouerit expedire. Tunc eñ fit inqsitio: nec recipitur cessio, nisi de ꝑdictis cōstet. ¶ *Cōmoda* puta

puta defectum scientiæ, vel simile. *Videantur*. i. præsumant pręsuptióe iuris & de iure sicut. s̄. c. ꝓx. ad fi. ver. tuus enim Hos. propriá puta propter cóscientiá criminis naturalis. *Neutrum*. i. nec ecclesiarũ cõmoda: nec ꝓpriá salutẽ aliquorũ, fortè nepotũ vel familiarũ. *Quæ sua sunt*. Ad Philip. ij. viij. q. j. sunt in ecclesia. *leuitate*. s. inconstantię, vel variationis.

¶ PRIMO oppon. de. l. is, qui. ff. qui bo. ce. poss. vt in prima glo. Bernar. So. ibi loquit̃ in dño: hîc in Pręlato, qui est ꝓcur. j. de dona. c. ij. vel vtrobiq; cõsulitur famę. Vel ibi de necessaria cesione, hîc de voluntaria. fa. ff. qui sat. co. l. si fideius. C. de re. cre. l. generaliter. j. rñ. ad fi. Nec ob. huic solutioni. C. de repu. hęre. l. si qs. vbi voluntariè repudiãs poenitet re integra: quia illud in suo hęrede: secus in extraneo. e. ti. l. iiij. Hos. Dicit Gof. j. eo. c. pen. ꝙ in. l. is qui. alle. pñia non erat alteri captiosa. ¶ Et vt omnia cõprehendas, dic ꝙ loquit̃ hîc de administratoris renunciatióe voluntaria & reuocatióe superioris illusoria, & ecclesię nociua seu reuocãtis diffamatoria: ibi verò loquit̃ de dñi renuntiatióe necessaria, & reuocatióe superioris nõ delusoria: nec ꝑsonę reuocãtis diffamatoria: nec, alteri nociua. Et ꝙ hîc reuocatio notet reuocantem: patet in textu: quia siue admissa fuerit ꝓpter bonum ecclesię, siue propter bonum personę, valde male agit, qui studet procurare malum ecclesiæ, aut personæ suæ.

¶ SECVNDO oppo. de, c. lectę. j. e. So. dic Inn. ꝙ si petitione iá facta, & fortè per ꝓcuratoré ad curiá missa, cõstituẽs anteq̃ Papa seu alius superior sciat vel postq̃ sciuit, anteq̃ tñ licẽtiá cedẽdi, aut litera sup hmói licentia reuocat valet reuocatio per. c. lectæ. j. e. vbi de his Dicá autem in. iiij. opposi. alìas non. & hîc dic, vt ibi dicam in. iiij. oppositione.

¶ TERTIO oppo. de. c. bonæ. & c. gratum, causa ibi oot. s. de postu. præla. ad hoc videlicet qd. s. ꝓximè dictũ est. Solutio. dicit Ino. qa non est simile in postulatióe cũ ꝓpter istá reuocationẽ, nullius intersit. Sed in postu. interest postulati. Item, quia postulatio fit publicè & solẽniter ad instar electionis: concessio verò huius licentiæ fit secretè.

¶ QVARTO oppo. de. l. si procuratorẽ. in fi. ff. de ꝓcu. qa p illá legẽ videt̃, ꝙ si nõ fiat cessio facta possit mutari volũtas. So. dicit Inn. ꝙ in terminis ꝓximè dictis, si reuocat petitio cessionis añ cõcessionẽ ipsius superiore ignoráte postq̃ reuocationẽ hmõi superior illá reuocationẽ ignorás, dat li. cẽtiá, tenet cõcessio licentiæ: vt videt̃. Et ita põt intelligi ꝑdicta. l. si procuratorẽ. in fi. Et cõcordat huic decretali, q̃tũ ad hoc: quáuis posset distingui, an per procuratorem, an per literas: vel per nuncium petat cessionem. Innocen.

¶ QVINTO oppo. de. c. cũ cũ pridẽ. s. eo. vbi petẽs cessioné, remittitur consciẽtię suę ergo põt mutare volũtatẽ, sicut placet Sol. aut superior relinquit petẽtẽ cessionem in cõsciẽtiæ suę: & tũc ipse põt mutare, & . vt i cõtrario: aut sibi cõcedit licentiá cedendi: & tunc non potest mutare: vt hîc.

¶ SEXTO opp. quia qui iam cessit, & per cessionẽ desijt esse ꝑlatus, nõ debet cõpelli ad cedendũ ꝑlaturę: qa qui nõ est Prælatus, nõ põt cedere ꝑlaturę. arg. ff. de cond. & de. l. Titio vsus. Sed p hoc ꝙ ꝑlatus offert cessionẽ, & superior eá admittit verè desinit esse ꝑlat⁹: vt patet ex his, q̃ leguni & no. s. c. qd in dubijs agit̃ &c. Inn. tangit duplicẽ solu. Prima solutio est, ꝙ intelligatur iste text. qñ statim postq̃ intellexit voluntatẽ renuntiare volentiũ, & añ licentiæ alterius dationẽ volũt peteñ. hmõi licẽtiá resilire. Tũc eñ cõpellendi forent ad cedẽdũ, vt hîc. Sed si postq̃ Papa iam cessioni consensisset, reuocaret petitio licentię nõ esset necessaria cõpulsio cessionis: vt in cõtrario. Sed hęc solutio nõ placet Inn. Ná obuiat extra in pri. cũ dicit ea obtẽta. Alio mõ ergo soluit Inn. d. ꝙ differẽtia est facienda, vtrũ volẽs cedere, offerat cessionẽ Papę an verò cedẽdi licẽtiá petat. Ná si offert cessionẽ Papę, & Papa cõsentit statim desinit esse Eṕus: vt in contrario. Sed si solũ petit licentiam cedẽdi, videlicet in futurũ: & in manibus eius quẽ ad hęc Papa deputauerit, sec⁹ est: quia tũc nõ desinit p hæc esse Eṕus Sed nihilominus nõ põ mutare voluntates: imo cõpellendus est cedere. & . j. obtinet. qd hîc dicit̃. Et iste est ver⁹ intellect⁹ huius decret. Et miror, ꝙ Io. An. has glo. Inn. tam vtiles hic omiserit recitare.

¶ SEPTIMO oppo. qa hęc concessio licentię nõ est, nisi quędá cõcessio facultatis sed talis concessio non arctat necessariò: vt. ff. de offi. præsi. l. sępe. & de iudi. l. nõ qcqd. & . ff. de mino. l. si iudex. Aliud est eñ pręcipere, & aliud concedere facultatem. xiiij. q. j. qd pręcipit. j. de arb. cũ olim. & . ff. man. l. ij. in fi. & qd leg. & no. s. de rescrip. cũ aliquib⁹. li. vj. Et hæc oppositio, prima facie fortis videretur posse dici, qꝑ aut conceditur licentia alicui faciendi, qd cedit solũ in fauorẽ ei⁹ & tũc talis licẽtia necessitatẽ nõ importet: vt in cõtrarijs. Aut cõceditur alicui licentia faciẽdi ad qd cedat in fauorẽ alteri⁹ & tũc secus: qa tali fauori nõ renũciat ille vt. j. de so. cõp. c. si diligenti. Sed nõ videt̃ valere: qa. l. sępe. & . l. nõ qcq̃d. non loquunt̃ de fauore illi⁹ cui facultas cõmittit̃: sed alteri⁹. Itẽ pro hoc de ꝑb. si cui nulla. ij. rñ. li. vj. vbi nõ loquit̃ de fauore mãdatarij, sed illius ꝓ quo mãdat̃. Et tamẽ, qa sunt literę facult. ꝑceptũ nõ cõtinet expirãt re integra, secũdũ verũ intellectũ. Vel aliter videt̃ posse solui, ꝙ hoc nõ facit dãnatio variatiõis sed patefactio cãæ iustæ renũtiatiõis. & facit lrã asta in versu: *Sed cũ, &c.* Sed nõ placet. qa põt cõcedi hęc licẽtia ex cãis, ex quibus nõ posset compelli ad cedẽdũ. Dic ergo ꝙ spãle est, quia causę spãliter notantur. s. eod. in solutione primi contrarij.

¶ OCTAVO oppo. de cle. cũ illusio. j. eo. So. aut quis ꝓ cã cessionis vadit ad superiorẽ per seipsum: & sic loqmur hic. Aut ꝓ hoc mitiut ꝓcuratorẽ etiá loquit̃ cõtrariũ. prio casu: aut offert cessionẽ: aut cedẽdi licẽtiá petit. Si offert cessionem aut admittit̃ per superiorẽ: & tũc p illá talis desinit esse ꝑlat⁹. Et ita oõ est amplius pęnitentiæ locus. aut nõdũ est admissa per superiorẽ, licet sibi sit ꝑsentata: & tũc liceat poenitere: p ea quę scripsi. s. post Inn. in solutionib⁹. vj. oppõnis. ¶ Scdo casu principali: aut reuocatio nõ peruenit in notitiá, &c. & tũc nõ opat̃. Aut peruenit &c. & tũc aut ipse iá cessit: & fuit cessio admissa anteq̃ perueniret in notitiá. &c. Et tũc nõ valet reuocatio nec adoperat̃ pñia: vt in dicta cle. cũ illusio. Aut nõdũ erat facta cessio: & tunc aut erat postulata & data licẽtia cedendi: & tũc idẽ, qd hic eadẽ rõne. Aut nõ: & tunc valet reuocatio & est loc⁹ pñiæ p ꝑdicta. ¶ Querit̃ ibi: *ea obtenta*. á quo &c. an sic loquat̃ in solo Papa? dic ꝙ oõ: sed in quolibet superiore: cũ tex. de Papa nihil exprimat Et iõ supple in glo. ij. Ber. ibi: *ne illudamur Papæ*. sub. vel alteri supiori. Et i fi. gl. priæ, supple: quòd qui duplat firmat. C. de plus peti. l. j. in fine.

¶ SECVNDO qro: de qõne, ad q̃ inducit Io. de deo hanc decr. videlicet de scholari, ad cui⁹ multá instãtiá ipe sibi ꝓmiserat cũ illo comedere: q postea dare nõ curauit: nũqd hic cõpelli possit Vincen. & Ioan. de Deo determinant, quòd sic, per istam decretalem.

¶ TERTIO quęro de alia qõne, videlicet nunquid debet mittere inuitator hora debita pro inuitato? hãc qõnẽ disputauit Io. de Deo: in fi. quæstionum suarũ. vbi ipse determinat, quòd mittere debuit, per. c. displicet. in fi. xxiij. q. iiij. Io. Cal. inducit parabolam de eo qui misit ad inuitatos. Lucæ. xiiij. Sed fatetur posse responderi, quòd ibi recitat factum. & illa missio aliquid signat, vt ibi patet. ¶ Finaliter dicit, quòd credit cuiuslibet loci consuetudinem spectandam in hoc. xij. distinct. illa. xlj. distin. quisquis. j. de sepult. certificari. cum si. cessante consuetudine videtur secundum eum, quòd ex quo hora certa est & inuitatus assensit non est necesse, ꝙ iterum inuitetur. ar. de contrah. & commu. stip. l. magnam. j. de loca. c. fi. Et quia scit, non est necessariò iterum certiorandus. de regu. iur. l. cum qui certus. libro. vj. cum concord. ¶ Subdit, quòd ipse super his consuluit dominam Baldam coniugem suam: quæ sibi super hoc respondit. Primò quòd ad mulieres est mittendum: vt sexus muliebris verecundiæ amplius consulatur. facit infrà de iudi. capitul. mulieres. libro. vj. In talibus enim inspiciendum est quod conuenit. Idem dicebat de forensibus, qui etiam propter nouitatem loci plus solẽt se retrahere. vnde vt eis maior præstetur audacia ad ipsos mittatur. & aliàs sit verum, quod dixerat suprà.

¶ SVMMARIVM.

1 *Beneficium habens, si aliud impetret, non facta de priori mentione, qui tamen paratus sit ei renunciare, an ipsi prouideri virtute mandati possit?*
2 *Renunciatio, an partis præsentiam requirat?*
3 *Dominium per renunciationem an perdatur? Et quid si quis iuri, vel seruituti, quam quis in re aliqua habet, renunciet domino etiam absente, an res tunc libera fiat?*
4 *Interpretatio in testium probationibus qualis fieri debeat?*

¶ CAP. XIII.

VEniens. Casus. Non renunciaturi suo, qui gratiæ aduersarij se submittit diuide literam in tres partes. Prima ponit appellatiõem impetrãtis, & eius causam. Secũda ponit appellatiõis prosequutionem, & auditoris dati sententiã. Tertia ponit ipsius sentẽtiæ confirmationem Secũda ibi: *ad quem*. Tertia ibi: nos igitur ¶ Expone literam: *resignauit*. ad hoc de conces. præb. literas. *vellent*. vt tenebantur. De hoc supra de rescrip. s. quando *Adimplere*. s. assignando præbendam. *visus*. ipsis iudicibus, secundũ suã falsam opinionem. *Vigiliam*. quoad officij celebrationem est vigilia: sed nõ quo ad ieiunium. *Petrus de calle medio* qui post eã fuit Archiepiscopus Rothomagen. & demum Episcopus Albanen. vir maturi cõsilij, atq; iustus. Host. Expectatus. sic j. de in integrum rest. c. corã. Et ibi: *Impetrandi*. tñ dicebat hîc Boat. quòd cautè faciebat appellans, vel appellatus, si dabant tria diuersa mandata procuratorib. vnum ad impetrandum & contradicendum tñ: aliud ad prosequendi articulum appellationis. & aliud ad prosequẽdũ negotium principale Sed dico, ꝙ cautè faciet alia pars volens causam in curia remanere, & obtinens commissionem super negotio principali: ꝙ hodie in beneficialibus sine difficultate obtinetur, si facit per auditorem causæ compelli aduersarij prætensum procuratorem ad respondendum per iuramentum, si hoc mandatum aliquod ad causam. & compelli ad producendũ omnia mandata sua, donec producat sufficiens: ꝙ solent concedere sine difficultate. c. auditores *Minus*. pro nõ. sic. s. de rescrip. ex pte & de his, quæ fi. à præla. c. Apostolica. Et not. p hoc Hostien. quòd non refert non habere mandatam, vel habere minus sufficiens. ar. s. de transla. c. ij. ver. sed neque sit. j. de testa. Ranuntius & c. Raynaldus. ¶ Opponitur contra casum decret. quę videtur, ꝙ iudices primi bene decreuerunt: & quòd sententia eorum malè fuerit reuocata. Nam iste submittendo se gratiæ aduersariorum certè videtur renunciasse iuri suo: quia sic ius posuit ad voluntatem aduersariorũ quod pro renuntiatione habetur. & de æquipollentibus est idem iudicium, vt ff. mãd. l. si. §. si. C. de insti. l. si mater. & faciũt iura allegata pro hoc per Ber. in glo. ij. Ideò Gof. cui hmõi contrarium placet dicit quòd licet ex alijs causis processus reuocetur, quantum ad hoc de quo hîc quæritur: de rigore tamen iuris bene pronuntiauerunt isti iudices. arg. vij. q. j. ꝗ periculosum. & ff. de ædili. edic. l. idem quæritur. § si debitor. Allegat Inno. ar. j. de offi. del. gratum. C. de iure dot. l. ij. j. de præben. pro illorum. Tamen ipse Inno. reprobat hoc dicens, aliud est renunciare literis siue iuri suo, quod est periculosum: vt. ff. de pac. l. ij. & c. ꝗ periculosum. alleg. Aliud est submittere se gratiæ: quia huiusmodi submissio tacitam protestatiõem continet: videlicet ꝙ gratiam expectet. & ideò ea non sequuta, ius primum recuperat. C. de transac. l. fine. ff. de dona. l. hoc iure. § vltimo. & C. de condi. causa. da. per totum. Et idem si se submisisset voluntati. Nã & tunc, & in all. præcedentibus casibus, secundùm quod bon⁹ vir arbitrabitur, debet ei prouideri: vt. ff. de oper. liber. l. si liber. l. libertus. Si autem talia expressisset, licet ad gratiam aspiraret, secus dicerem. C. de condic. cã. da. l. si non repetendi. ff. de cõdic. causa. da. l. dedi. § si quis. Nec obst. j. de pac. cum pridem. quia dicimus in gratia contineri. Inn. Host. concordans cum Inno. remittit ad not. sua. j. eod. literæ. quæ ibi dicam.

¶ SECVNDO opponitur in versu: *cumq; iudices*. ibi: *cum & ēt canonici*. quòd isti canonici singulares, etiam si esset expressa renunciatio literarum vel iuris quod habebat, vel habiturus erat iste subdiaconus ex ista ratione non possint excipere sed solum ipsum capitulum, cui facta fuit renuntiatio, nisi nomine capituli exciperent: quia ex hoc capite non videtur eorum sed solius capituli interesse. Innocẽ. cuius est oppositio ipsum facere. Et dic, ꝙ non de illa renunciatione, quæ non est eis facta: sed vt quilibet de capitulo excipiebant de hoc communi ecclesiæ, & omnium interesse: videlicet quòd non intrudant eum per literas, quibus renuntiauit, sic possent excipere, ꝙ aliàs non intruderent eum, quia literæ eius falsæ essent. j. de crimine fal. super eo. Subdit dictum mirabile, ꝙ si capitulũ vellet eum recipere, & remittere renunciationem bene posset. & ex tũc non admittentur canonici ad excipiendũ de ea. quod non placet Hos. per rationem, quam statim dicam. Sed hęc possum saluare. & intellige casu quo ad capitulum institutio & receptio iuris pertineret, aliàs esset fortè, quòd cõsensus capituli resuscitaret primam institutionem, vel gratiã, per renuntiationem ipso iure extinctã. Nam nec iurisdictio delegata extincta semel ex conuentione partium & iud. suscitatur: vt patet in eo, quod legitur & not. j. de offi. deleg. significantibus. secundùm Host. ¶ Sed quid si canonici mandarent his canonicis, ꝙ non proponerent renunciationem: dicit Inno. ꝙ non tenerentur obedire, quia ipsi non principaliter proponunt de renuntiatione sed de intrusione, quã suo nomine proponũt, & nõ nomine Capituli. & hoc vltimum placet Host per. c. cum inter. p. s. eo.

¶ TERTIO opponitur in versu, *de dicto igitur*. ibi: *produxerunt*. quia hîc non fuit lis contestata. j. vt lit. non contest. p totũ. Patet, quia ista erat exceptio perẽptoria, cuius ꝑpositio non facit litis contestationem de litis con. c. j. & . ij. li. vj. ¶ Solutio, hîc speciale in hac peremptoria & simili, qua probata, permittitur simul petitio & rescriptũ: vt si dicatur tale rescriptum veritate tacita impetratum. j. de app. dilecto. de rescr. si proponente. & . c. constitutus, & . c. ad aures. Host. Vel fuit lis cõtest. vt in prima glos. Sed hoc dic, vt in clem. dispendiosam. de iudicibus.

1 ¶ † PRIMO quęritur in princip. ibi: *si nil canonicum*. &c. pone quòd iste. I. cui Papa sic prouideri mandat tenet aliqđ beneficium, de quo non fecit mentionem, quòd vult statim renunciare: nunquid sibi poterit prouideri? dicit quòd non: quia obstat sibi canonicum de quo. j. de præben. si motu. & ibi no. Facit eod. tit. c. super inordinata. j. & eo. ti. & li. c. si is cui. & . s. de rescrip. si proponente. & . c. postulasti. & quod ibi no. Hæc enim clausula, *si nil canonicum*. &c. exponitur. i. secundùm iura canonica vt dicit Goff. fa. j. de æta. & qual. accepimus. & semper intelligitur secundum Host. de rescrip. cum adeò. ¶ Iuxta hoc pone Papa mandat te recipi in canonicũ Bononieñ. cum sis paratus alijs beneficijs renunciare. Quæritur quid præcedet renunciatio vel collatio? dicit hîc Vinc. quòd præcedet renunciatio si literæ admittantur. & si postea resistit, recurreretur ei de pac. cum pridem. de rerum permu. cum vniuersorum. & putat tunc AEgi. potius ex officio implorato quàm ex vi actionis vide not. in clemen. vna. de re. permu. allegata.

2 ¶ † SECVNDO quæro nunquid requiritur præsentia partis, vt valeat renuntiatio? dicit Inn. quòd non. dicit enim quòd plus sibi placet quòd ex quo quis renunciauerit libera voluntate, illo animo, quòd dominium illius rei vlterius habere non vult etiam absente illo, cui prædicta renunciatio prodest: illa renunciatio omnino valet, & sibi præiudicat, & cuilibet parit exceptionem arg. C. de accusa. l. accusatione. & c. quàm periculosum. alleg. & . j. de præscrip. c. penul. ff. de acq. hære. l. ij. & . l. is potest. & . C. de pac. l. postquã. Et fit renuntiatio non tantum expressè, sed etiam tacitè, & in quolibet iudicio. C. de testi. l. ij. & . ff. de acqui. hęre. l. recusari.

3 ¶ † TERTIO quæro nunquid per renuntiationem perditur dominium rei? videtur quòd sic quia perditur dũ pro derelicto

derelicto habetur, & dat̃ occupãti secũdũ Inn. & Host. vt. ff. ꝓ derel. ꝑ totũ &. ff. de re diui. in fi. ergo multò fortius in renun. vt breuiter dicit Inn. fatemur. ꝙ nõ amittit dñiũ rei ꝑ renũtiationẽ dũ tenet rẽ illã: licet amittat possessionem. ff. de acquiren. pos. l. si quis vi. §. j.

¶ QVARTO quęritur, pone: quis renunciat iuri, vel seruituti. quã habet in aliqua re certa etiã absente dño rei: nunquid statim res fit libera? dicit In. ꝙ sic. Et idẽ dicit renũciat liti: vt. C. de pac. l. post ꝗ. ¶ Sed cõtra hoc opponit Inno. de. l. sicut. C. de repu. hęre. Soluit Inn. ꝙ nõ valet ibi renuntiatio in auxiliũ renũciantis. Nã nõ põt alij ꝑ suã renũciationẽ facere ꝑiudiciũ: sed in suum damnum bene præiudicaret renunciãti.

4 ¶ †QVINTO ibi: *videretur probatum*. quęrit̃ qualis interpretatio debet fieri in ꝓbationib⁹ testiũ? dicit Vinc. & Ab. ꝙ ꝗtũ ad hoc differẽtia est inter dicta litigantiũ, dicta testiũ, & dicta ĩstrumẽtorũ. Nã per dicta partis, plus pręsumit̃, ꝗ appareat. Nã si dixit se cohęredẽ pręsumit̃ interrogat⁹. ff. de interro. ac. si sine. Etiã in instrumẽtis plus solẽnitatis ꝑsumit̃ quã appareat insti. de inuti. sti. §. si scriptũ. ff. de ver. ob. l. sciẽdũ insti. de fideiu. §. vlt. Hoc verũ si in scriptura ponitur causa obl. ĵ. de fideiuss. si cautio. Sed per testes non colligit̃ probatũ nec quatenus in dictis testiũ inuenitur. ĵ. de testi. cũ cla. de appella, dilecto. fa. de proba. in pñtia. ¶ Supple gl. in glo. j. ibi: *res dubia*. Etiã dicenti incũbit probatio. ff. de ꝓba. ei, qui. *Et in fi.* quidã hñt hîc additionẽ: de hoc. s̃. de elec. dudũ. ij. & bñ potuit esse verũ vitio scriptoris cõter signata. ĵ. c. proxi. in fi. ij. gl. Dicebat aũt hîc Host. ꝙ ꝑ negationẽ actoris, nõ fit litis cõte. in principali. Sed super exceptione sic. Et per assertionem actoris, & negationẽ rei, fit super principali. ¶ In *glo. ij.* ibi: *ex aquipol*. Sed ista nõ sunt ęq̃pollẽtia renũciare & submittere se gratiæ: vt. s̃. dicit gl. Et facit. ĵ. de insti cũ venissent. Et ibi: *prima iura*. & in cõtrariũ alle. nõ obstãt q̃a loquit̃, cũ quis agit actũ directè cõtrariũ. Et ibi *officio*: vide ibi no. ꝑ Io. An. super gl. penul. ¶ In *glo. iij.* ibi: *cessari*. Imò cassa nunciari ꝑ iura statim allegata. ¶ In glo. arg. ꝙ ibi: *ante receptionem*. dic, vt. ĵ. de cõcess. ꝑben. si cap. &. c. si soli. li. vj. ¶ In gl. *quòd quidam*. ibi: *sæpe contingit*. &. c. cõsuluit. in fi. ¶ In glo. vlt. in fi. dic, ꝙ quęstio ista bñficialis erat: hodie in ea tene, qđ habes. ĵ. de elect. c. j. li. vj. Nõ est vera distĩctio gl. ꝙ sola termini ꝑfixio etiã post sñiam differat cãm ad curiã: vt dicet̃. ĵ. de app. c. interposita. §. j. Io. An. Et hîc si dilatare velles materiam iungere posses distinctiões quas ponit Hen. ĵ. de app. c. per tuas. &. c. Nicolao. & Io. Calde. in. c. Nicolao alleg. Et dicta Io. An. post alios, in. c. interposita. Sed quia melius ibi cadunt, & in locis proprijs, ideò pro nunc supersisto.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *AEmulari variè dici.*
2 *Peccatum in confeßione depositum an poßit à confeßario reuelari?*

¶ *CAP. XIIII.*

LEctæ. ¶ Casus. Si ꝑlat⁹ subditos ab obedientia absoluat, non propter hoc prę laturę renunciat. Secũda ibi: *nos autem*.

¶ Expone literã *confessus*. in confessione pñię Go. & Phi. *Non crederet*. multi sic decipiũtur.

1 q. v. nõ omnis. &. c. nõ osculat̃ Host. ¶ *AEmulum*. † æmulor dicit̃ multis modis, ꝗ not. xlij. di. scimus. vbi ponit̃ in bona parte. vñ. Hiero. super Gal. li. ij. di. emulãtur bene qui cum viderãt in aliquib⁹ esse gratias, dona, virtutes, ipsi talis esse desyderũt, & fidẽ vitã atq; industriã eorũ, per quæ illa meruerunt imitari nitũtur: vt possint ea, ꝗ bona emulatione digna sunt consequi. Sed sicut hic ponitur. ĵ. de purga. ca. cum in iuuentute. &. c. accedens.

2 ¶ †PRIMO opponitur quia videtur ꝙ Archiepiscopus malefecerit patefaciendo peccatum sibi in confessione reuelatum: vt. ĵ. de pœniten. c. omnis. in fi. So. hoc fecit de voluntate confitentis. facit not. de test. testimonium de simon. nemo vel non fuit in confessione reuelatum.

¶ SECVNDO oppo. quia absoluendo & vocando Epm videtur tacitè innuere mentem suam prælaturam suã à se abdicandi argu. de consequenti, ad antecedens: vt. ff. de procurat. l. ad rem. & l. ad legatum & econtra. vt. ff. de despon. l. oratio iuncto, ꙗ tacitè renunciatur: hîc expressè: vt dixi. s̃. c. proxi. præcedẽti, in fine secundę quæstionis. Et ista est rõ dubitãdi in hac decretali. Solutio, quo ad primũ de absolutione dicit Inno. ꙗ talis absolutio non obfuit: quia & pręses abdicando à se imperium, nihil agit. ff. de off. ꝑs. l. legat⁹. Nec isto modo soluitur patria potestas. C. de pat. po. l. abdicatio. Non enim potest cedere sine speciali licentia proprij Episc. vt in glo. fin. & no. s̃. eo. quod in dub. Inn. ¶ Et quod dicis de tacita renũciatione, locum habet in his quibus potest auth. propria renunciari: sicut literis continentibus materiam de prouidẽdo: vt in. c. s̃. proxi. hęc eñ non dant ius in rem, vel ad rẽ ar. not. s̃. de transla. c. ij. & de elect. si electio. lib. vj. in gl. iij. Prætereà dicit Inn. ꙗ resignatio debet præcedere absolutionẽ, ac si velit dicere, ꙗ licet principale sequens trahat accessorium pręcedens: vt. l. ad rẽ. & l. ad legatum allegatis. Tamen sequela sequens non trahit principale præcedens arg. ĵ. de conse. ecclesiæ, vel aliàs. c. vno. lib. vj. quod esset notabile ad hoc, ꙗ Cardinales installando & obediendo intruso, non videantur eũ tacitè elegisse. Verum est quia vocauit Episcopum, apparet, ꙗ per se nolebat renunciare & ideò sola vocatio non nocet: sicut nec vocatio patroni in ius sine venia: vt de in ius voc. l. quãuis. Est eñ locus pniæ. ij. q. vj. si quis libellos. Go. ff. de diuor. l. si pœnituerit. AEgid. & ista sufficiunt pro ratione decidendi.

¶ TERTIO opponitur ibi: *requisisti*. contra, quia non valuit absolutio: vt dixi So. licet sic fuerit de facto, tamẽ nõ erat necesse secundũ Host. & Petr. & fuit ad cautelam. s̃. eo. in versu, sed in his. Host.

¶ QVARTO opponitur de. c. quidam, s̃. eo. So. In primis expone literã, ibi: *tali facto*. quia. s̃. tali consilio ductus monachos ab obedientia absoluit & vocauit Episc. vt in suis manibus renunciaret. Sed re integra pœnituit. Sed in contrario non pœnituit re integra: quia petijt & obtinuit licentiam cedendi hîc autem non petijt, licet petere voluerit. Item ibi suberat cã vtilitatis eccl. vel salutis ꝓprię Hîc aũt erat cã seductionis & infirmitatis. Itẽ interfuit deliberatio & instantia importuna: hîc secus: q̃a statim pœnituit resignasse, ita ꙗ teneat & ꙗ monachi sint absoluti. ¶ Supple glo. In glo. ij. ibi: *de dolo*. de his. ĵ. de re. iur. nullus ex consilio. lib. vj. & per G. de mõte lau. ĵ. de so. cõp. c. vnico. in clemẽ. super ver. consiliarios. Et in fi. quidam hîc dicunt, & malè, quod dixi. s̃. c. j. in fine. j. glo. ¶ In glo. *& ideò*. in fine. & contraria loquitur in his quæ non pendent à iure vel iud. potestate, & respiciunt præiudicium renunciantis tantùm non alterius Hosti. Sed hîc non valeret expressa: ergo nec tacita. Facit de præbend. dilecti. & quod ibi not.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Abbas, si in manibus capituli cesßit, superior autem cessum non admittit: an posit à monachis denuo obedientiam petere vt poßeßionem, quam ob renunciationẽ perdidiße videtur recuperare queat? Et an poßit cedere compelli? nu. seq.*
3 *Ceßionem minus iuridicè factam si superior ratam habeat, detq́; eligendi liberam potestatem num tunc electio fieri queat?*
4 *Monachus de solius Abbatis sui licentia, num poßit in arctioris vitæ aliud monast. transire?*
5 *Presbyter præsentatus per Abbatem & per Episcopũ institutus in cuius manibus renunciare debeat? Et in consensu cuius requiri debeat? Et quid si presbyter velit temporalia in Abbatis spũalia in Episc. manibus resignare velle se dicat? nu. 6.*

¶ *CAP. XV.*

DIlecti filii. ¶ Casus Exemptus Abbas sine licentia Papæ renunciare non potest. Primò ponitur conuentus petitio. Secundò ipsius repulsio & eius negotij commissio. Secunda ibi: *cum igitur*. ¶ Expone literam *Insufficientem*, in isto fuit defectus scientiæ. Innocẽ. *Elegerunt*. per hoc probãt quidã mona. monasterij eligi posse

De quo dic, vt no. de elect. null⁹. h. vj. & eo. ti. c. j. in cle. *Canonicé* vt ipsi dicebant: quod falsum apparuit, vt sequitur vel cō corditer. vel. j. seruata forma canonica quæ habet. s̄. de elect. quia ꝓpter. *Nostra licentia.* vel legati de latere. s̄. de elect. si Abbatē. lib. vj. Licet Host. hic cōtra. *Restitui.* debent quidā, vt satisfaciat iuri. sic. s̄. de accu. ad petitionē. *Integrè.* s. quo ad honorē administrationē & onera. C. de sen. pas. l. j. & vlti. ¶ Opponitur ibi: *restitui.* de reg. dolo facit qui petit, qđ statim restiturus est. ff. de regu. iur. l. in cōdemnatione §. fi. So. hic nil petijt Abb. & ita nō potuit esse locus illi regulę. Sed petijt cōuent⁹ & Papa ex suo offō super petitiōe ordinādo rńsum dedit. Verū si Abbas petijsset restitui, nō potuisset sibi oppositioni exceptio de renunciatione prædicta: vt. s̄. eo. ar. j̄. de resti. spo. c. solicitè. & quod latè scripsi. s̄. e. super hoc.

¶ SECVNDO replicando: opponitur, quia Papa nil frustrà mādare deberet vt. s̄. in procemio huius voluminis, ibi: *resecans superflua.* solui pōt se. ūdū quosdā vno modo, sicut tactum est in expōne literali, super verbo restitui. Sed graue est tex. sic frustrare effectum. Iō aliter dicere possum, ꝙ Papa hic duo fecit prout diuisio quā præmisi designat. Primò eñ super facto claro iuris dispōnem declarat misericordia super allegatiōe conuentus cōtra conuentū, cōtra quē allegatio ipa pro vera habetur: vt. C. de libe. cā. l. cū ꝑcū. declarat secundū ipsam allegationem, cessionē, electionē, & cōfirmationē esse nullas. Scđo quia ipsa cessio fienda tangebat præiudiciū Abb. absen. & non vocati in præiudicium cuius, nō dicebat sic sententiā depōnis incōtinenti ferre. Mādat Papa eū statim restitui, prout iuris est ordo. fortè tenebat spoliatus: vt. j̄. de pręb. c. licet. ij. lib. vj. & post restitutionē mandauit cessionē recipi qđ subaudiri debet hoc mō. s. si & ꝓut de iure. Pōt eñ Abb. habere multas exceptiones & defensiones legitimas, cur ad cedendū misericordię teneat: & mutasse cedendi voluntatem. ¶ Pro dicto subauditu faciunt iura, quæ volunt rescripta intelligi secūdū ius. ff. de vulg. & pup. sub. l. ex facto. Quia enim mandabatur restō, videbat eo ipso tanquā iudicibus, & cāæ cognitio demandari. ar. C. si per vim, vel alio modo. l. fi. & si sit: ergo cū clausulis tacitè de legitimis exceptionib⁹ admittēdis. s̄. de rescrip. c. ij. & c. si qñ. Tñ & fortè prima solutio vera nā decentius est ꝙ renuntiet vestitus, quā spoliatus: vt. c. solicitè. & c. super hoc. alle. &. j̄. de resti. spo. frequens. lib. vj. vel dic, ꝙ mandabatur solū ministeriū. s. cessionis receptio, & nō iurisdictio neq; cōpulsio: licet, & aliàs cōpelli fortè posset: vt dicam. j̄. in qone. ij. ¶ † Expeditis oppositionibus ad quæstiones accedo: & quæro primò super dicto verbo, *restitute.* pone: Abbas cessit in manibus capituli: superior cessionē ratam nō habet, petit à monachis obediētiā de nouo ꝓmitti, vt possessionē, quā perdidisse videt recipere quęrit nunquid bñ petit. Arch. p hāc literā in disputationibus determinauit, ꝙ sic Addidem. s̄. c. proxi. vj. q. iij. deniq; in fi. xvij. q. ij. c. j.

2 ¶ † SECVNDO quæro ibi: *cessionem.* quid si cedere noluerit? dicit Gof. ꝙ tunc non cōpelletur: & subaudit hic si cedere voluerit. Sed Ber. hic in glo. ij. & Host. dicit, ꝙ imo cōpellet, dicit tñ Host. ꝙ ex virib⁹ huius rescripti, p qđ cōmittit certū ministeriū tantū, nō fiet ista cōpulsio: licet aliter ꝓpter insufficientiā de iure cōi posit: vt in glo. Idē Vinc. & Pet. Et hoc verū si re vera erat insufficiens. Nā sola sua reputatio. nō sufficeret. s̄. eo. nisi cū pridē § pro defectu. & §. verum. videtur signare corrńdentiam veritatis. ¶ Ex quibus sequitur, ꝙ hic debet subaudiri, si voluerit, postquā cōmissarius compellere nequit. nisi dicas cōpulsionē ad Epm, & posteà cessionem ad commissarium pertinere, quod non potes dicere: quia exemptus erat.

3 ¶ † TERTIO quæritur: pone, ꝙ facta cessione minus iorisè, vt in textu habetur superior eam ratam, habet, & dat liberā eligendi potestatē: nunquid tunc poterit fieri electio? Gof. dicit ꝙ sic: quia valuit renuntiatio in præiudicium renūtiātis: vt no. hic Ber. in glo. ij. ¶ Sed certè non placet quia quod nullum est sola ratihabitione firmari non potest. j̄. de regu. iur. qđ nō firmat. lib. vj. & qđ not. Io. An. e. c. j. in reg. rati, & reg. ratū in quæstionibus ibi disputatis & qđ no. Inno. de off. del. prudentiā in gl. sed quid si iudex. & C. qui pro sua iur. l. vna. p glo. & p Cy. ij. & iij. q. Mō renū. etiā quo ad renūtiantem fuit ipso iure nulla, prout scripsi, & deduxi supra. c. qđ in dubijs. in q. secūda. Hic eñ requiritur priuatio, quæ debet fieri iudicialiter & pte vocata. j̄. de causa. po. c. j.

4 ¶ † QVINTO quærit nūquid monach⁹ de licētia soli⁹ Ab. sui, pōt ad aliud monasteriū arctius trāsire? dicit Inn. ꝙ sic. xix. q. iij. statuim⁹. j. de regu. licet Nā ei soli facere obediētiā. xij. q. ij. nō di. atis. Sec⁹ est paris, vel minoris religiōis. qa tūc reqritur dispen. Episcopi. ar. supra de regula. c. significatū ¶ Sed iuxta hoc quærit ni qđ i trāslatione monachi ad aliud monasteriū, reqrit cū śēsu cōuētus? dicūt qdā, ꝙ sic, etiā si ad arctiorē religionē trāseat: qđ tutius est. lviij. di. c. ij. & c. statuim⁹. all. imo dicit qdā, & hoc cāu reqri consensū Epi. ar. xvj. q. j. qui purè. qđ credit verū Inno. quātum ad hoc, vt alius Episcopus, cum non ordinet sine licentia eius, nisi primò fieret monachus alicuius monasterij arctioris secūdū Episcopi. ¶ Subdit tñ Inno. ꝙ vnus Abbas nō debet licentiā monacho suo intrandi religionē arctiorē, nisi primò eam inueniat, & paratus sit eam recipere. & si aliter recedit fugitiuus est & apostata: cūm non sit in alicuius obedientia. ¶ Saluo, qđ hic posset facere Abbas: videlicet monacho tali dare licentiam, ꝙ sub sua obedientia. nec quærere locū religiosum, qui sibi placeret. Tñ Inn. Abbati consuluit, ꝙ hoc non faciat, nisi fortè euitet maius malum: fortè, qa si nō daret hanc licētiā, ipse sua authoritate recederet. Et vide ibi. j̄. de iureiur. sicut. j.

5 ¶ † SEXTO quęritur, de presbytero præsentato p Abbatem, & instituto per Epm, in cuius manibus renūciare debet. Dicit Inno. quòd in manibus Episcopi, quia ab eo institutus est. ¶ Sed nunquid in hoc debet requiri consensus Abbatis? dicit Inn. ꝙ nō debet fieri, nisi reqsito Ab. qa sua interest. ar. j̄. de præbend. in lateranensi consilio. & suprà de offic. Archid. ad hoc §. vltimo.

6 ¶ † Sed pone, ꝙ dicit iste presbr̄: volo renūtiare temporalia coram Abbate, & spiritualia tñ coram Epo: nunquid bene dicit? dicit Inno. ꝙ hoc non valet: quia ita cōiuncta sūt, quòd vnū sine altero dimittere nō potest. j. q. iij. si quis obiecerit. Dicit Host. quòd propter renuntiationē in manibus Abb. factam, Episcopus posset illū priuare. ar. hic, & qđ no. supra. e. quòd in dubijs. ¶ Supple glo. ¶ *In glo. ij in prin.* dicit Abb. in primo huius glo. supplendū: & non bñ. & tunc bene continuabitur glo. Et ibi: *resig.* vide no. in cle. vna. e. ti. Huc adducit Henricus quæstionē disputatam per Io. An. in dicta reg. nō firmatur. quod omitto ¶ Et non plus de ista decretali: nec per consequens. de tota materia.

De supplenda negligentia prælatorum. Rubrica.

Continua hanc Rubricā sic: viso de modis, quibus Præl. assumūtur: quia sæpe in prælaturis res negligenter aguntur. xl. di. añ oīa. & qđ negligitur, supplendū est: & qđ omittit instaurādū est ideò &c. Ga. Vel aliter vacat eccle. nedū per remissonē sed etiā per nimiā remissionē de hoc. s̄. de transla. c. ij. versu, sed neq; viso ergo &c. Host. de materia rubricæ. lxxxiiij. & lxxxvj. di. ij. q. vij. negligere. ix. q. iij. cùm simus. Reperitur in. vj. & cle. Conuenit de magi. c. ij. in fi. iunge omnino, quæ scripsi consilio meo. lix. quæstione. iij. particula. v.

¶ SVMMARIVM.

1 *Prælati duritia trina requisitioni non obedientis dignoscitur: sicut & monitione trina subditi contumacis.*

2 *Inferiores qualiter superiores conuenire & eos abloqui debeant. Et quid si petitum denegant? nu. 4.*

Electi

3 *Electi in Ab. vt ante benedictio.munus impensum, Ab recte vocent.*
5 *Pœna contumacia in punientes, cessante contumacia cessare debent.*
6 *Cistercienses monachi diœcesanis subiectos hoc tempore esse.*
7 *Abbatibus per benedictionem, quid impedit intelligatur.*
8 *Episcopus si confirmationem ac benedictionem deneget, quod dicat quippiam subesse, quod impediat, se probationem offerens, an electus interim administrare possit? Et quid si obiectum probare Episcopus nequeat? numero seq.*
10 *Benedictio monachalis, quid operetur?*
11 *Abbas ordinem benedictus, an lectoratum conferre possit.*

¶ C A P. I.

Statuimus. ¶ Casus. Si diœcesanus requisitus, benedicere nolit, Cistercien. Abb. ipse monachos suos benedicere poterit. ¶ Expone literã. *Præterea* respicit partẽ decisam, vel. i. præter alia capitula quæ in vestris priuilegiis continentur. Host. Abbatibus vestri ordinis liceat auth. huius statuti, cõcor. de offi. ord. irrefragabili. § cœterum. *Duritiam.* per hoc quod loquitur, qñ nullam iustã cãm prætẽdit Episc. & *Abbates*. i. in Abbates clericos. Gof. vel dic proprie, si loquatur de confirmatis, vel prouisis. ff. de accus. c. meminimus. & 1 cõcilio Vincen. de sta. re attenden. versu, statuimus. ¶ †Not. Host. ibi: *requisitus*. ꝙ sicut per trinã monitionẽ cõuincitur cõtumacia subditi: sic per trinã requisitionẽ conuincit duritia, vel pertinacia prælati postq̃ recurri põt ad superiorẽ. de offi. ord. duo simul. de iur. pat. nullus. Et cõsul. ff. de hac requisitiõe denegat expresse, nõ est vlterius admonendus. Alleg. de elec. cũ vniuersitas quia in incertis & nõ certis cõiectu. Fa. de sent. excõ. venerabilibus. lib. vj. de app. ab eo. e. li. j. de loc. potuit.
2 ¶ † Secũdo no. ibi: *cum humilitate.* &c. modũ per quẽ debent inferiores requirere, & loqui eis: & in hijsquæ sũt de iustitia cũ eis se habere quã humilit & deuote. & facit hoc contra sub ditos arrogãt. ¶ † Tertiò nota. ꝙ electi in Abb. etiã ante benedictionis munus eis impensum, rectè vocantur Abbates. Secus de electo in Epm: qa ante cõsecratiõem Epus nõ vocat. Etiã Archiepisc. qui per cõcessiõnẽ pallij, & non ante, nomẽ Archiepũ assumit. Patet ex lectis & no. s. de elect. qd sicut
3
4 & de auth. & vsu pal. c. nisi. ¶ † Quartò no. ꝙ dum superior denegat iustitiã inferiori, grato modo debet loqui inferior: & hoc duntã, & nõ nequitiã appellare. Facit. C. de in ius vo
5 can. l. ij. ¶ † Quintò no. ꝙ pœnę contumaciã punientes cessante contumacia cessare debent. vt. s. de consti. c. ex literis
6 ¶ † Sextò no. Cistercien. monachos Diœcesanis esse subiectos secundũ ista tempora.

¶ PRIMO quæritur quæ sit rõ dubitandi & decidi in ista Decretali? dic, ꝙ rõ dubitãdi potuit esse ista: ꝙ si denegabat suus immediatus superior sibi facere iustitiam debuit vt vide batur recurrere ad illius superiorẽ: vt. c. nullus. alleg. nõ aũt propria auctho. sibi ius dicere. ar. C. de iudi. l. nullus. ff. qd me. cã. l. extat. & de priua. l. penul. & fi. & C. vñ vi. l. si qui in tãtum. Ratio decidendi est ista secũdum Abb. vt sicut isti sine magna solẽnitate destituũtur. vt. j. de accu. qualiter. ij. in fi. sic sine magna solẽnitate instituẽtur. j. de accus. qualiter. ij. in fi. Remittit Io. An. ad no. sua. s. de elec. venerabilem sup verbo examinatio facit. ff. de testa. tutu. l. pater. Credo salua pace, ꝙ hoc fuit ratio, vt duritia Eporum in his in quibus delinque bant puniret: & vt difficultas facti, iuris exequutione suppleretur. j. de elec. c. commissa. § porrò. licet etiam coadiuuet rõ Ab. simul iũcta, quæ per se literæ non applaudit. Iũge quę di cam. j. quæstione proxima sequitur quæstione. v.
7 ¶ † SECVNDO quæritur, ibi: *benedicere*. de quibus Abbatibus intelligitur iste textus: verũ intelligit de electis Abbat. omnibus an verò solũ de electis confirmatis. Inn. primò dicit ꝙ intelligit de cõfirmatis: vt. s. de elect. nosti. Posteà subdit, ꝙ etiã potest intelligi de nõ confirmatis, & ꝙ hęc benedictio bene datur sine alia confirmatione expssa. Dicit eñ ꝙ p hanc benedictionẽ, quæ Abbatibus hmõi impeditur, intelligitur dari cura monasterij: & ꝙ hoc succedit in locũ confirmatio nis. Plus dicit, ꝙ etiã sine benedictione, auth. huiusmodi canonis hic habet Abbas plenã administrationem, ex quo Episc. sibi denegat benedictionẽ. vnde dicit Ho. huic verbo, *benedicere* supplendũ, vel confirmare cum eadẽ sit ratio ar. s. de trã sla. inter corporalia. § j. Vñ quicqd verba sonent, de mente vi detur, ꝙ occurratur malitiæ differentis cõfirmationem. ar. j. de ver. sig. intellig. & c. in his. ff. de excusa. tut. l. scire oportet § aliud. s. de rescrip. c. ad aures. Facit. s. de elect. c. nil. ver. etiã administratis nõ cõfirmati. & hoc in fauorẽ ecclesiarũ: qui sauor religioni in hoc statutus, ampliandus est, non restringendus. j. de re. iur. odia. li. vj.
8 ¶ † TERTIO quæritur: po. Epis̃ cõfirmationẽ & benedictionẽ implendi denegãs, verisimiliter allegando: dicit ego volo coram superiore aliquid pbare cõtra hũc, quare benedici nõ debet: quæritur, an tũc tale sic administrare deberet si ne superioris auth. & alia cãæ cognitione nõ præmissa? dicit Inn. se credere ꝙ non. Allegat. j. de regu. l. licet.
9 ¶ † Q V A R T O qñt pone retẽtis terminis. s. px. ꝙ Episc. dictã alle. pponit, nec eã probare põt: qd erit? dicit Inn. ꝙ tũc punietur, secundũ constitutionem. s. de elect. c. statuimus. li. vj. alleg. etiam. s. de regula. c. licet. Refert tamen Inn. alios tenere contrarium dicentes ꝙ etiã, si Episcopus iustam cãm haberet, quare eum benedicere nollet & etiã si propter hoc ipse Episco. ex iusta & vera ac expressa causa contra istũ Ab batem: propter hoc appellaret: tñ teneret qđ fieret ab eo: quia Papa eius facta tuetur per istam constitutionem, quæ ius ponit: vt hic dicit allegat nota. sua. s. de elect. c. nil. ¶ Subdit Inno. ꝙ alij intelligant hanc constitutionem locũ habere, qñ Episc. nullam veram cãm suæ contradictiõis assignat. Dicit Host, dicta Inno. quæ scripsi. s. proxi. in versu, refert tamen si bi non placere. Ratio sua est: quia non videtur Papa per hãc constitutionem cãm rationabilẽ excludere, quæ generaliter in omnibus consideranda est. Quod patet in eo, quod legit & no. de accu. cũ dilecti. & quæ admittenda est in iudicio, & extra de app. bonę. & c. vt debitus. quod dictum placet Io. de ligna. Breuiter credo opiniones concordando hanc constitutionem locũ habere, qñ Episco. non prætẽdit se iustam cãm contradictiõis habere: aut prætẽdit se iustã habere, sed nullã cãm allig. quia tũc præsumitur nullam iustã cãm habere: vt ff. de petit. hæred. l. pro hærede. § fi. cũ duobus. l. sequentibus & c. ff. pro emptore. l. ij. § à pupillo. cũ simil. Sed qualiter ergo substinetur cõtra hãc decretalem, & iuris cõis dispõnem, ꝙ in ordine Cistercien. cõuẽtu patres Ab. suos Ab. inferiores cõ firmant? dicit Host. ꝙ cum de iure non sunt exempti, nõ videt quo iure hoc facianti nisi super hoc habeant priuilegium.
¶ Q V I N T O quæritur ibi: *proprios monachos benedicere*. De qua bñdictione hic loquitur. Dicit Host. ꝙ de bñdictione monachali nõ de Abbatiali. Ordinem enim habet licet nõ sit
10 benedictus in Abbatẽ. Sed † quid significet vel operetur hæc benedictio monachalis, nõ scribunt hic. doctores: aliàs dicã. Subdit hic Inn. ꝙ Papa posset in hoc priuilegiare quemlibet simplicem sacerdotẽ: qa bñdictio Abbatis nõ est ordinis, sed simplex est. Remittit Io. An, ad not. sua in cle. attendẽ. § statuimus. de sta. Re. vt dicit Host. ꝙ hoc patet in diaconis cardinalibus, qui licet. s. sacer. ordinem nullam benedictionem habeãt vtuntur Episcopali. insignibus, & minores ordines conferunt & solenniter benedicunt.
11 ¶ † SEXTO quæritur ibi: *& alia qua*. de exemplis vide Bernar. gl. vlt. in princ. dum loquitur de lectoratu, alle. Inn. lxix. di. quis contingat. dicit tamen Inno. ꝙ cum conferre lectoratum non sit officij tantum, sed ordinis. j. de æta. & qua li. cũ contingat. non poterit ordinem conferre: nisi sit benedictus. ¶ Dicit tamẽ Inn. ꝙ nõ dicit ꝙ tñ ex ordine habeat potestatẽ cõferẽdi lectoratũ: sed eo ordine & bñdictione: vt in pdictis. c. Et dicit vltra. dicit Inn. ꝙ idẽ intelligit de ordinib. minoribus lectoratu: sicut est ostiariatus & psalmistatus. j. de æta. cum cõtingat. ¶ Sed nunqd exorcizatũ & acolitatũ si mul cõferre poterit? dicit Inn. ꝙ nõ, nisi ex priuilegio hoc ha beat: licet vide. tur cõtra. j. de eo qui. renun. Epi. c. j. Sed non

ob. quia Eps qui renũciauit etiã exequutiõi ordinis, maius habet à iure priuilegium, q̃ Abbas bñdictus Subdit idẽ q. l. s. dixi in Abb. e' le in Epi. Allegat. lxviij. di. c. j. in fin. ¶ Sed si tenemus, ꝙ Abb. ex quo ꝑ eũ n ɔ stat, qñ bñdictionẽ recipiat, põt cõferre lectoratũ: qualiter respõdebimus ad præmissa? dicit Inn. ꝙ illi, qui hoc tenẽt itelligũt ꝙ benedictio nil facit ad collationẽ ordĩs: sed priuilegiũ gñale hoc facit. qđ cõcessum est Abb. bñdictis, ꝙ possint lectoratũ cõferre. Qđ priuilegiũ per decretalẽ isti extẽsum est ad Abbates Cistercieñ. s. ꝙ possint lectoratũ cõferre, & alia cõferre, q̃ ad offm ꝑtinẽt. ¶ Sed quid de psalmistatu? Dicit Inn. ꝙ illud offm q̃libet sacerdos cõferre põt. Gof. verò dicit ꝙ hmõi Abb. nõ possunt cõferre ordinẽ lectorat⁹. dicit enĩ ꝙ hæc dicit, nũ intelligit de manu. ordinatoria, sed de benedictoria professoris dicẽs hoc statutũ io odiũ Eporum, & in fauorẽ religionis ꝓcessisse, sicut in fauorẽ religionis non baptizat⁹ baptizat. xxxj. dist. c. præter. §. verũ. & facit bñ, qđ dixi s. post Inn. in princ. quæstionis. iuncto. c. j. lxix. di. all. Fa. lecta & no. s. de elect. suffraganeis. & c. transmissam.

¶ SEPTIMO quęrit, quid in Abb. aliorũ monachorum q̃ Cistertiñ. fa. ꝓ & contra ea quæ oo. in glo. Io. An. j. de tẽp. or. c. j. in glo. *quid ergo si Episc.* Sed fortiter faciunt in cõtrariũ videlicet ꝙ nõ sit idẽ. j. de regula. c. cõstitutionẽ. lib. vj. cũ ibi no. & ff. de consti. prin. l. j. § planè. ¶ Præterea, quia aut cõsiderat fauor. Cister. & obstat § planè. alle. Aut cõsyderat odiũ Epi. & ob. l. cũ quidã. ff. de li. & posthu. & videt hoc vltimũ prima facie ꝓbabilius & securi⁹ nõ tñ decido. Miror ꝙ alij hoc minimè tetigerũt. ¶ Supple. gl. in prin. gl. primę: ꝙ non sint exẽpti de iure cõmuni: dic ꝑ ordinarios. Hos. Remittit. Io. An. ad no. sua. j. de priuil. c. recepimus. super. j. gl. Et in fi. inuenio tñ, ꝙ Abb. nõ cõfirmatus ponit anathe. j. de simo. sicut tuis. Go. Sed dic, vt ibi. In glo. ij. ibi: *nuper.* ibi soluitur.

¶ SVMMARIVM.

1 *Monachi, quamlibet paupertatem vouerint, auaritia non carent.*
2 *Episcopi concessio in ecclesiæ damnum facta, inefficax est.*
3 *Monachis ac canonicis regularibus Institutio nec destitutio in ecclesijs in quibus possunt actionem habent non competit. Et num huiusmodi ecclesias pensionibus onerare possint?*
4 *Ecclesiæ multis oneribus subiectæ. Et inter onera, quæ primum locum obtineant?*
5 *Præsentandi ius habens, si personas minus idoneas præsentet num præsentandi potestate priuatus sit?*
6 *Cathedraticum de quibus iuribus sit?*

¶ CAP. II.

SIcut nobis. ¶ Casus. Regulares in suos vsus cõuertere non pñt eccl. in quibus ius obtinẽt patronatus superior ordinabit easdẽ Secũda ibi: *volen.* ¶ Expone literã. *monachi & canonici.* de quibus idẽ iudiciũ. j. de postula. ij. *Tuo episc.* vnde iure cõi subsunt Episc. nisi ꝓbẽt exẽptę. de religi. do. venerabili. *Nituntur.* primus excessus. Host. &c. *Volunt.* 2. excessus. *Et destituũt.* terti⁹ excessus. Host. *admissos per episc.* quartus excessus in solertiã. i. in curiã siue satuitatẽ. Aliàs *insolentiã.* i. superbiã Host. *Exẽpta.* hodie etiã i exẽptis auth. Apo. ꝓuidet & supplet dioece. Circa ꝙ dic vt i cle. qa regulares. *Rationabiliter.* q. d. nõ excedẽdo modũ. j. de offi. or. licet in corrigẽdis. & c. seq. § fi. de re iudi. qđ ad consultationẽ in fi. Ho. ¶ *Ex tunc.* s. lapso semestri tẽpore, & à tempore notitiæ. j. c. j. Hoc dicit: quia gratiam posset illi facere. j. c. ij. ¶ *Renunciatus.* quia non app. à correctiõe. ¶ Nouerit. & voluerint de cle. nõ res. c. relatũ. *Hospitalitatum.* tenentur. vide distinctionẽ Henrici. j. de immunita. ec. c. j. 1 Primò no. qualiter in monachis, qui voluerũt paupertatem auaritia regnat. ¶ Secũdò no. qualiter cõcessio Episcopi facta in dãnũ ecclesię, nõ valet. ¶ 3 † Tertiò no, ꝙ ad monachos & canonicos relatores non pertinet institutio, nec destitutio in ecclesiis, in quibus habent præsentationẽ. Quartò no, ꝙ non possũt huiusmodi ecclesias pẽsiõibus onerare. Quintò no, ꝙ de monachis & canonicis regularibus est idem iudi. j. de po. cap. ij.

4 † Sexto. no. qualiter ecclesiæ habent subire multa onera: & inter cætera de iuribus Episcopalibus respõdere, & hospitalitatem seruare. Vij. no. quòd inter onera ante hospitalitatem iura Episcopalia obtinent primũ locũ. Rõ, quia ista iura debita quędam iure liberalitatis impenduntur. ar. C. de iur. deli. l. fi. § licentia. ¶ Viij. no, quòd stat⁹ ecclesiæ debit⁹ & antiqu⁹ ꝑ alicui⁹ insolẽtiã subuerti nõ debet. De hoc. j. de cõsti. cũ oĩs de cõsue cũ cõsuetudĩs. & nota. etiã ex hoc Pet. & Ab. ꝙ ad eccle. q̃ cõsueuit ꝑ cleri. seculares regi, moãchi regulares pręsẽtari nõ possũt. Quòd verũ credit Io. An. in non curatis: vel si præsentarent illum, vt claustralem. Et facit c. ti. quia relatores. in cle. & ibi etiã de hoc no. Cætera notabilia collige ꝑ te. ¶ Opponi posset de. c. j. de præben. lib. vj. & cle. quia regulares. j. c. propter. hoc qđ hîc dicit *nisi aut sedi loci e tua exemptæ sint.* sed solue, vt le. & no. in cle. prędicta. ¶ 5 † Quęro ibi idoneas: nũq̃d si pręsentet minus idoneas priuati sunt potestate presentandi. vr̃. quòd sic: sicut eligen, respectu eligendi. s. de elec. cùm in cunctis & c. innotuit. Quòd est verũ etiam si sit laici secũdum Ho. qui fatetur alio cõtra opinari. de quo. j. de offi. or. cum vos. ¶ Sed quę est ratio hui⁹ dicti? Dicit Hosti. ꝙ duplex. Priã, vt puniãtur, in quo delinquũt. s. de transla. quanto. Secũda, quia non refert, an nullum, vel min⁹ idoneum eligant. j. de transla. c. ij. Addit demũ tertiã: quia pinguius ius habent patroni clerici, quàm laici: vt põt in eo, quod legitur & no. j. de iure pat. qm̃. & c. cũ propter.

6 ¶ † SECVNDO quęritur, vtrum Cathed. sit de iuribus episcopalibus, ad que tenentur iste eccl. Ber. hîc. super ver. Episcopalibus, tenet quòd sic sed cõtra vr̃, ꝙ monasteria non subsunt Epo, quo ad leg. dioecesanã. x. q. j. & . xvj. q. j. cũ ꝓ vtilitate. x. q. iij inter cœtera. de sta. mo. c. j. Solutio illud in monasterijs: hoc in eorũ capellis. Et ꝙ dicit. c. inter cętera. Basilicas monasteriorium expone. i. basilicas, quæ sunt monasteria, ad procuratores tñ tenent. si non sunt excepta. j. de præscrip. c. cũ ex officij. Gu. ¶ Supple glo. in glo. ij. *in fi.* & c. tua. in gloss. iij: ibi: *lateran.* & c. de monachis. ver. satis, dicã de hoc & vide de excep. venerab. ad fi. ¶ In gl. f. *in procurationibus.* in fi. & habet locum etiam in exẽptis vt eo. ti. c. j. lib. vj. In glos. *ergo si exempti.* in fi. dic vt. j. de priuil. c. j. lib. vj.

¶ SVMMARIVM.

1 *Ius suum negligere nemo debet.*
2 *Papæ est alios in suo iure confouere.*
3 *Collationis ad Episcopũ pertinentis, vt ad Papam deuolutio fiat, quot requirantur?*
4 *Collatio præbendarum ad quem pertineat?*
5 *Collatio ad quem de iure deuoluto pertinet, num ipsi tẽpus conferendi currat?*
6 *Patriarcha quem gradum inter dignitates obtineat?*
7 *Episcopus si toto suo semestri beneficij vacationem nescierit, per eum tñ quominus sciret, stetit, abs quo tẽpore illi tẽpus currere dicatur?*
8 *Episcopus dioecesim suam, num quolibet anno scire teneatur? Et tum quid agere debeat?*
9 *Monasterium ecclesiam parochial. sibi vnitam decennio minus Canonicè possedit, quo excurso, Papa eam cuipiam contulit: si Episcopus per id tempus circa eam nullam adhibuerit, num ex eo deuolutio probetur?*
10 *Mensis à iure statutus, quot diebus constat?*
11 *Semestre quo ad collationem deuolutionem continuum ne sit, an vtile & quid de præscriptionis natura lege expressum non sit, quale tẽpus intelligendum sit? nu. j q.*
13 *Mora in electionibus num prorogari possit? & qualiter purgetur?*

¶ CAP. III.

LIcet magister. ¶ Casus. Supplet superior inferioris negligentiã in beneficijs conferendis si temp⁹ lateran. concilij lapsum sit & collationes ꝑ inferiorẽ postea factę nõ valent. Et prima pars decisæ narrat factũ: secũda dat iudices sub certa forma per quã ius suũ Papa tuet. Secunda ibi: *negetur.* ¶ Expone literam. *à notitia.* concor. j. de appel.

appel. concertato. lib. vj. *Alium*. puta Patriarchã vel primatẽ Extra. c. f. elapso ambo.

1 ¶ † PRIMO no. ꝙ quis nõ debet negligere ius suũ. Rõ est in glo. ij. ver. vñ dicit Seneca in Epist. ad Lucillum in princ. turpissima est iactura, quæ per negligentiam accidit.

2 ¶ † SECVNDO no. ꝙ ad Papam pertinet alios in sua iustitia confouere. j. de immunita. eccl. c. qm̃. lib. vj. Esset ergo absonũ, si Papa procederet iniustitia.

3 ¶ † TERTIO no. ꝙ vt ad Papã fiat deuolutio collatiõis ad Epm̃ pertinẽti, requiritur ꝙ duo semestria trãsierint, collatione nõ facta: videlicet ꝙ in primo semestri neglexerit Archiepis. aut Episco. conferre: & in secundo cap.

4 ¶ † QVARTO no. ꝙ ad Archiepis. spectat collatio præbendarũ. Sed hoc verũ de consuetudine. & ꝙ ad cap. pertinet ex negligentia Archiepiscopi. De primo dixi ad saturitatem j. de elect. cũ ecclesia vult. Et de secũdo habeo. j. de conces. præb. quia dignitatem.

5 ¶ † QVINTO ꝙ etiã ei ad quẽ de iure deuoluta ꝑtinet collatio, currit temp⁹. & nõ nisi à tẽpore notitiæ, Et idẽ in illo ad quem spectat primo: vt puta de iure cõi ex priuilegio, cõsuetudine vel statuto, secundũ Inno. Fa. j. de conces. pb. qm̃. & c. ex parte. & ff. de peti. hære. l. Item veniũt. § petita. arg. cõtra ff. quis or. mod. bo. pos. l. fi. ibi vide.

6 ¶ † SEXTO no. ꝙ Patriarcha facit mediũ gradũ inter Archiepis. & Papã quo ad deuolutionẽ quia dicit, ꝙ Eboraceñ. Archiepiscopus aliũ superiorẽ nõ habet: exponẽdo superiorem alium, puta Patriarchã, vel primatẽ: prout exponit Ioã. An. Sed H. & Zenz. in cle. si de beneficio. de præb. dicũt contrariũ. Dicũt enim, ꝙ patriarcha non facit gradũ, nisi in expressis: qđ molestẽ gerebat hîc dñs Martinus: quia alius superior hic poni nõ põt. Et quia regu. habet, ꝙ superior supplet negligentiã inferioris. nec videt quin sit casus hic expressus. Alia notabilia collige per te. ¶ Opponit cõtra vnũ notabile ꝙ nõ solũ à tẽpore notitiæ, sed etiam à tempore quo scire potuit, currit sibi tempus: vt, ff. quis or. in bo. pos. seruetur. l. fin. ¶ So. põt dici, ꝙ ibi loqtur in scientia filij, cui deferebat bo. poss. & præiudicio patris, quod non affert ex sola sciẽtia filij nisi & cũ hoc cõcurrat istud q. ꝑ patrẽ potuerit certiorare: qđ

7 est ex benignitate leg. & est alter casus ab isto. ¶ † Occasione cõtrarij quæritur de tali quæstione. Pone: Eps re vera in toto suo semestri nesciuit vacationẽ beneficij, licet potuit scire, sed per eum stetit quominus sciret. Quæritur an à tempore illo, quo sciuit, an verò à tẽpore quo scire potuit currat sibi tẽp⁹? vide in q̃õnib⁹ Bar. de Bosq. q. iiij. fo. ij. & q. v. e. fo. ¶ Saluo eñ iudicio meliori dico sic ꝙ aut fuit ignorãtia affectata: vt puta: quia scienter fecit quominus sciret veritatem vacationis sicut faciunt quærentes occasiões excusationũ in peccatis. & tũc illa nõ iuuat. ar. ff. ex qui cau. ma. l. si data. sed currit tẽpus: cũ scire sic potuit. & c. Et iste casus satis clarus est. Sed idẽ dicerẽ si negligentia sciẽdi adeò fuerit magna, ꝙ crassa reputari debeat & supina: vt ff. loca. l. sed addes. § j. de iur. & fac. ign. l. nec supina. s. de postu. præl. & j. qui ma. accu. po. cũ in tua. Aliàs aũt præsumã ignorãtiã in dubio, vt. ff. de proba. l. veri⁹. j. de

8 reg. iur. c. Ignorãtia lib. vj. ¶ † Sed vt subintremus materiam nũquid tenet Eps visitare suã diœces. quolibet anno. x. q. ij. c. Epm̃. & c. decernimus. & c. placuit. Et visitãdo nũquid tenet inquirere de bñficijs, quos rectores habeãt: & de titulis quos ꝓducũt rectores habere i bñficijs patet ꝙ sic ex lectis & no. j. de offi. or. c. ordinarij. li. vj. Mõ succedũt iura, q̃ dicũt, ꝙ in facto, super quo quis tenet inquirere, si prætẽdãt ignorãtiã, illa est tolerabilis, nisi eã probet: qa ꝓsumit sciẽtia prima facie: vt j. de elect. innotuit. in fi. cũ cõcor. & ibi no. per cõp. & ibi de hoc dixi latè in q. iiij. Põt dici, ꝙ si suberat cã probabilis ignorantiæ, vtpote, quia bñficiũ plenũ erat de facto & possessum de tẽpore ꝓdecessorum ꝑ ꝑsonã, quę pro tali publicè habebat. & tũc ꝑ ea q̃ dixi post Cõp. in dicta q. iiij. habere Epm excusatũ. ar. no. Inc. j. de ꝓsump. illud. Nõ eñ debet hîc exigi tãta subtilitas vt ff. de po. l. bona fides. Maximè: quia prælati de occultis inqrere nõ tenẽt vt. j. vt eccl. bñ vt nostrũ. Sed si nulla cã ignorandi subesset, reputarẽ ignorãtiã crassam & supinam & haberẽ ipsum pro sciẽte: ꝑ allegata. s. ꝓxi. & fortius si subesset cã inquirendi: vt puta: quia ecclesia vacasset, etiã de facto arg. eorũ. quæ leguntur & no. j. de offi. ord. cũ vos. Aut ille qui ex aspectu apparebat minor, & erat pro tali habitus: ministrabat ecclesiæ tãq̃ rector. Aut in eadẽ diœc. obtinebat duas rectorias: qđ nõ põt eẽ, nisi notorium. s. de transla. q̃tò. ar. c.

9 ordinarij. alleg. & j. de ꝓb. de multa. ¶ † Iuxta qđ po. ꝙ monasteriũ possedit ecclesiã parochialẽ tanq̃ sibi vnitã per. x. annos. Minus cano. post quę Papa cõtulit eã Titio iure deuoluto. Quærit nũquid supposito ꝙ ꝑ dictũ tps Epis. nullã diligẽtiã fecerat, ꝓbet ꝑ hoc deuolutio. vidi de tẽpore dñi G. Papę xj. Romæ in cõsilijs Rotę teneri ꝙ sic ꝓx. dicta allegabat. j. de priuil, cũ ꝑsonę. lib. vj. Nec obst. possessio mon. quia nõ tẽpus nũc currẽs, sed eius principiũ attendit. Sed breuiter vrget iõ si tpe eiusdẽ Epis. cucurrisset totũ decẽniũ: vel post suæ cõsuetæ visitationis semestre sed si incepisset currere tẽpore ꝓdecessoris nec cõpletũ fuisset sed incidisset cõtinuatio tẽporis tẽpore successoris esset magis dubiũ: videt tñ prima facie tẽpus currere de rigore iuris. vt. ff. de min. l. AEmili⁹. de ver. ob. l. ad diẽ. & de nau. fœ. l. fi. & q. ꝑ no. Dy. j. de reg. iur. c. cũ quis in ius in prima q̃õne. Facit qa ꝓpter recẽtiam tẽporis debuit inquirere. Ita ꝙ nõ excusatur. ar. eorũ, quæ no. Inu. j. de in integ. rest. c. ij. ad fi. mag. gl. & in dicto. c. illud. Et ideò magis assentio dictæ cõclusiõi dñorũ auditorũ: nisi alia cã excusaret. ¶ Iuxta hoc formatã alia q̃õ decisa, etiã in cõsilijs antedictis, supposito sicut fuit in facto: ꝙ Epus cũ cõsensu sui capituli, & patronus ecclesiã parrochialẽ quo ad oĩa spũalia, & tẽporalia dederũt monast. etiã cũ potestate prędicãdi, cõfessiones audiendi, & oĩa sacramenta eccl. ministrãdi, & curã oĩmodã exercẽdi, ac fructus oẽs percipiendi: sic tñ ꝙ ibi sit vnus ꝑsbyter secularis, qui ꝑ monachos Epis. ꝑñtetur, & ab eo. inuestiatur & recipiat curã etiã exerceat per se ipm ecclesię sacramẽta oĩa ministrando: & q̃ eidẽ Epis. & Archid. teneatur de eorũ iuribus respõdere. ¶ Itẽ supposito, ꝙ in ꝑsonis duorũ vicariorũ, qui publicè dicebãtur & appellabant à populo rectores dictę ecclesię, ita fuerit obseruatũ, mortuo vltimo dictorũ vicariorũ lapsis omnibus tẽporibus conferendi: quidã impetrauit à Papa istã vicariã iure deuoluto. quæritur vtrũ valeat impetratio talis? Et facit dubiũ: quia nõ apparet de huiusmodi vicaria, ꝙ sit perpetuũ bñficiũ: nisi q̃tũ põt colligi ex prædictis. & deuolutio huiusmodi nõ videret in ea locũ habere, si esset vicaria tẽporalis: nũquid debet ꝓsumi perpetua videtur in dictis consilijs fuit obtẽtũ, ꝙ sic. Primò, quia etiã in ecclesia spectãte ad mensam monasterij, pleno iure, & quo ad oĩa supradicta, vicarius dicit perpetuus, qui recipit curã, quo ad regimẽ populi ab Epo. j. de capp. mona. c. vno. li. vj. No. de excessi. pla. frequens. in glo. no. Inn. in fi. Facit, quia inspiciẽda videt ꝑ ea. quę dixi. s. ti. ꝓxi. c. post translationẽ. in ij. oppõne. ¶ Modò cã finalis institutionis dictæ vicariæ fuerit, vt vicarius teneretur Epis. & Archi. de suis iurib⁹ respõdere: ad qđ nõ teneretur, si esset tẽporalis. Fa. qa cõsuetudo regiminis & mod⁹ loquẽdi facit ꝓ interpretatione verborũ. j. de spõ. ex literis. s. de cõsue. cũ dilect⁹. Mõ ille vulgariter rector appellabatur. Prętereà qa facienda est interpretatio magis pia & ecclesię vtil mõ talis est perpetuus qa talis verè pastor est, nõ mercenarius: iõ melius oĩb⁹ curat. Nõ ob, ꝙ datũ est monachis exercitiũ huius regiminis & curię. Fateor nõ tñ ꝑ se, sed vt ꝑ vicariũ id exerceãt: sed illũ amouere nõ possunt: qa ab Epo recipit. institu. & curã. arg. no. Inn. & Host. j. de stat. mona. c. ij. § fi. & facit. s. de offi. ar. c. adhoc. § fi. Prætereà quia ista pñt pluribus simul & insolidum cõpetere in eadẽ plebe: patet de Papa legato, & Epo. licet tũ dñi idẽ tenuissent casu, quo ꝑ se monachi spũalia exercuissent: ꝑ alleg. fa. ea, quę scripsi. s. ti. ꝓxi. sup hoc. in. xv. q. de sequẽtibus. Nec ob ꝙ mona. pñtant: qa ẽt si prouiderent, & manualiter reuocarent nihilominus bñficiũ esset ꝑpetuũ, & in regularib⁹: vt cle. vna. j. eo. Qđ insequutum forti⁹ videretur. ar. lxx. di. c. ij. ff. de ea. lo. l. quęs tũ licet hîc in Archipreb. ruralibus in Rothomageñ. & Cenon.

videamus. Pręterea, qa nec p̃ntans nec cõsẽtẽs, priuare põt si-
10 to ne cã pitatũ, vel ꝓuisum. l. di. satis. ꝑuersum. ¶ † Nũc ad q̃õ-
nes hic motas p̃scribeñ. accedo. Primo ibi: semestri. quęritur
quot dies habet mensis statutus à iure? De hoc no. Io. And. ĩ.
de elect. c. quã sit. lib. vj. Sed videt hîc argu. ꝙ mẽsis sit. xij. pars
anni: tũc hẽret. xxx. dies, tertiã &. xij. ptes vni⁹ diei & medie-
tatẽ vni⁹ horę: cũ ãnus hẽat. ccclxv. dies. &. vj. horas. Dicit eñ
hîc, ꝙ duo semestria faciũt ãnũ. Faceret tñ interuẽtionẽ talis
dierũ & horarũ diuisio. nõ dicũt alij solũ. iiij. septimanas ita xx
viij. dies ꝓ mẽse recipi, ꝓpter cõsuet. p̃rię recipiẽtis. iiij. septi-
manas ꝓ mense. ar. ff. de siu. l. j. di. fuit instru. l. cũ di. lau. § asi
nam. Et simile. leg. in lib. & ex literis. alle. arg. ff. de ver. sig. l.
cũ bisextus. in fi. Sed cõtra: qa imo vidr̃ de xxxj. ar. C. de tem
po. ap. l. ij. ergo. ꝙ si primo. & l. fi. § sicut autẽ Aut saltẽ xxx.
vt. ff. de redhibi. l. si venditori, de his. iũcta. l. e. ti. ꝙ si nolit. § si
quis ita. & l. ædiles. § j. Ad idem. C. de iur. deli. l. sãcimus. §
sui autẽ dubi⁹. &. § donec. in autem de hæredi. & fal. § fiat igi
tur de iudi auth. iubem⁹. C. de Adul. l. iure mariti. &. ff. e. l. si
maritus peruenerit. § necnoo in maritis. & l. si marit⁹. j. res. &
l. miles. § lx. & l. marin. § vj. mensium. Petrus verò. ĩ. de sent.
exc. si: dixit ad calendariũ recurrẽdum Et hnc igiĩ seruatur
Alijs verò videĩ xxx dies: qa in hoc. cõcordant plura iura. ar.
ff. de Arbi. l. diem. § si plures. s̃. de elec. corã. ¶ Ho. verò hic
dicit, ꝙ in his casib⁹ hęc cõputatio est exprẽsse à iure termina
ta, nõ est recedẽdũ ab illa. aliás remittit arbi. ĩ. de offi. de. de
cãis de trãsac. c. fi. dicit, q; ꝙ bonus vir habẽs sup hoc arbitrari
debet habere p̃ oculis æqtatẽ, & attẽdere simplicitatẽ & veri
tatẽ, nõ nimis arctãdo: vbi cessat fraus: sed pot⁹ dilatãdo. deĩ
iud. dilecti. de do. c. j. q̃ ꝓpter factam electionem de Ep̃o xcj.
ij. vel iij. die: dũmodo sit aliter canonic⁹ pot⁹ cõfirmabit, quã
cassabit, Tũ qa triduũ principij vacationis, nõ videĩ compu-
tandum: quo saltẽ ex honestãte debuit ab electione cessarij.
de elec. bõæ. ij. Tũ qa cõputatis. xxxj. diebus, apparet canoni
cos nõ neglexisse. vt ex supiorib⁹ patet quia si xcj. die, cõpleti
sũt tres menses, satis videreĩ, ꝙ fieret. ĩ. biduũ sequens. Ad hoc
ĩ. de regu. ad oĩam. &. c. constitutionẽ. li. vj. &. ĩ. despon. im-
pu. attestationes sed qa forsã, non omnes supiores sic arbitra-
rentur: consulit Hu. Canonicis ꝙ se non arctẽt. de Offi del. cõ
suluit. Quòd eñ vituperari p oterit, & c. ĩ. de seruis. oo. or. c.
j. Cũ eñ cõstitutione pro defectu. sit statuta in odiũ neglig-
tiũ supiorum videbiĩ restringenda. ĩ. de reg. iur. c. odia. lib. vj
¶ Io. de Lig. videĩ placere, ꝙ vbi lex nõ determinat, arbitrari
debeat xij. ps anni ꝓ mense Io. And. dicit, ꝙ attendiĩ ad mẽ-
sem Calendarij, in quo incidit initiũ cursus. & q̃d tot dies de
mense alio suppleatur. Et dicit hoc ꝓbari hîc: qa aliter duo
semestria nõ facerent ãnũ. Sed cõtra. si initiũ cursus incipit in
mense puo. xxviij. dierũ, quomodo. duo semestria taliũ mẽ
sium facient annum? Dic, q̃d casibus determinantis relictis in
tactis vbi nõ est. l. determinatũ, quo ad mẽses oẽs Calẽdarij,
qui incidũt, ac icipiũt & cõplenĩ. ĩ. cursum tẽporis, de quo
q̃riĩ recurrendũ ad Calẽdariũ. Probo, qa semestre in dubio in
telligiĩ de sex mẽsib⁹ faciẽtib⁹ medietatẽ anni. ergo intelligiĩ
de sex mẽsib⁹ ꝓut in Calend. cõputaĩ. Nã in certis nõ est loc⁹
cõiecturis: vt. ff. de ver. ob. l. cõtinuu⁹. § cũ ita. Et p hoc infer-
tur, ꝙ si in prin. vel fine mẽsis Calẽdarij venit initiũ cursus tẽ
poris cõputatu p mẽses, quo dubiũ nõ habet. Si verò post pri-
cipiũ talis mẽsis ĩcipit hui⁹ tpis cursus: qa oportet, ꝙ sup alio
mẽse sequẽti ei⁹ cõputatio compleaĩ: dubiũ facit quis mensis
hoc casu videlicet an attendatur Initij vel finis. & quis dice-
tur mensis finis. Et videtur quòd opinio Ioann. Andræ.
ꝙ mẽsis initij attendaĩ. ¶ Sed nisi esset, qa graue est opinionẽ
Io. An. impugnare, maximè qa de facto seruaĩ: videĩ posse di
ci attẽdẽdũ fore vtrũq; mẽsẽ, si sunt ęquales: vel si sunt inęqua
les illũ, in quo magis participat. ar. ff. de sta. ho. l. quæriĩ. & si
æqualiter participat vtrobiq;, illũ cuius cõputatio ad anni di
uisionẽ & cõputationẽ magis accedit: vt hîc. Vbi aũt totũ tp̃s
nõ tenet nisi mẽsem: nec est ille determinat⁹ in iure pateret q̃d
dixi. s̃. ꝓxi. magis clarẽ: qa ĩ prin mẽse Calẽ. cõtigeret initiũ
cursus, vel post pri. Sed si eẽnt ęq̃les ille mẽsis & sequens, aut
in mẽse prin pl⁹ participaret clar⁹ eẽnt clari, p p̃dicta & starẽ
tũc cũ Io. An. Sed si minus in p̃rio & pl⁹ in secũdo mẽse ꝑtici
paret, vel ęqualiter in vtroq; sed cõputatio secũdi mẽsis plus
appropinquaret ad. xij. partẽ ãni, q̃ cõputatio primi mẽsis: for
tè tũc ab opi. Io. An. recedere & sequi q̃d pri⁹ dixi videlicet
mẽsem scd̃m attẽdẽdũ p. l. q̃riĩ istã decr. fortè nõ eẽt error. Di
ctũ eñ Io. an. magistrale est, & tex. exp̃sso caret. Et ꝙ ĩ dubio
xij. partẽ anni debeam⁹ pro mẽse recipere ꝓbat iste tex, cõsu
lo tñ, ꝙ in iudicijs stes cum Io. An. qa seruaĩ cõmuniter eius
11 opi. † Quern scd̃ò, vtrũ semestre de quo hîc, sit cõtinoũ vel
vtile tempus? dicit, ꝙ vtile est qum ad initiũ, & quo ad ꝓgres
sum: vt. ĩ. de cõces. p̃b. c. nulla. & c. quia diuersitatẽ. Sic trime
stre, de quo. ĩ. de elec. ne ꝓ defectu. vt ibi no. Cũpo. Sic tẽpus
cẽtũ dierũ ad bo. pos. petẽdã. C. q admi. ad bo. po. l. ij. Et tp̃s
app. ꝓsequendę. ĩ. de app. ex rõne. & c. cũ sit Roma. ¶ Alibi
habet tp̃s cõtinuũ quo ad initiũ & ꝓgressum: sicut quadrien.
de quo. C. de tẽp. in integr. rest. pe. l. fi. Et habemus vtile in ini
tio. & cõtinuũ in ꝓgressu: vt tp̃s ad app. à s̃nia lata cõtra absẽ
tẽ. in auth. de app. & iura q̃ tp̃a. coll. iiij. iuncta. l. ab eo. C. q̃uo
& q̃n iu. Et hẽmus ecõtra cõtinuũ quo ad initiũ, & vide quo
ad ꝓgressum: vt tp̃s app. & prosequendi à s̃nia lata cõtra præ
sentẽ. C de tẽp. app. auth. ei qui. & c. ex rõoe. alleg. Ita oo. Ar
chi. ij. q. vj. anteriorũ. vide Bonag. ĩ. de p̃b. c. ij. Io. An. in. c. qa
diuersitatẽ. & hîc H ¶ Sed quis est effect⁹? dic, ꝙ in tp̃e cõti-
nuo currũt dies etiã feriati, & alij quibus actor oõ põt agere
seu cõueniri, vel iudex haberi: secus inutili. no. glo. de tẽpo. in
integ. re. pe. l. fi. ¶ Nũquid tẽpus cõcessum ex priuilegio deca
no audiendi leges p q̃nquẽniũ, sit cõtinuũ? Odo. de feu. tit. de
iti. ac. q; priua. tenet ꝙ sic. ar. ff. de adul. l. q̃nquẽniũ. de excus.
tu. l. q̃nquaginta. de sta. lib. l. cũ hęres. § Stich⁹. Et ꝓpter regu
lã studij q̃ req̃rit cõtinuationẽ arg. ff. de vsu & habi. l. plenũ. §
equitij. Facit. ff. de collu. de te. l. ij. &. ĩ. de elec. cũ ex eo. lib. vj.
Hoc verũ, qum ad ꝓgressum. nã quo ad eius prin. vtile est: vt
12 ff. q̃d vi aut clã. l. j. ¶ † Sed q̃ro q̃d si. l. nõ sit exp̃ssum, de natu
ra p̃scriptionis. Nã in exp̃ssis loquiĩ distinctio, quã posui. s̃.
post Arch. quã Hẽr. recitat hîc nũquid in dubio p̃sumeĩ tp̃s
cõtinuũ, & c. Hẽri. hîc o il dicit. Quod aũt p̃sumaĩ ipso iure
cõtinuũ, nisi aliud caueaĩ in. l. exp̃sse oo. gl. Accur. ff. de diuer.
& tẽpor. p̃scrip. in Rub. & e. ti. l. j. in fi. gl. penul, & ibi alle. ff.
de vsuca. l. nũq̃. § in vsuca. Bar. verò sup dicta rub. dicit ꝙ fal-
lit hoc in p̃scriptionib⁹ annalib⁹ inductis à p̃tore. Insti. de ꝑ-
pet. & tẽpo. act. § j. ar. ff. de vi. & vi ar l. j. § ãnus. & ff. de calũ.
l. ano⁹. & ff. de ędili. edic. l. cũ sex. Et tene q̃d no. in. d. l. ann⁹.
quod tenet Ia. de ra. & Cy. in. l. j. C. de ædil. edic. licet cõtrariũ
not. glo. ff. de diuer. & tẽp. p̃s. in rub. & malè, vt Bar. ibi oot.
¶ Sed cõtra regulã p̃dictã dictę gl. Accur. valde facit alia re-
gula cõtraria: qua caueĩ, ꝙ nõ valẽti agere nõ currit p̃scriptio:
vt. C. de ann. excep. l. j. in fi. & l. cõtra maiores. C. de inoffi. te.
¶ Potes ergo ꝓdicta modificãdo dicere, ꝙ fallit vbi est iuris
impedimẽtũ ante inchoatã p̃scriptionẽ: quia tũc nũq̃ currit
p̃scriptin ipso iure: vt. d. l. j. C. de ãnal. exce. in fi. & C. q admit
ti ad bo. po. l. q̃diu. & l. cõtra maiores. allegata. Et idẽ, si esset
impedimẽtũ facti ꝓueniẽs ab aduersario ar. in auth. de app. §
j. & C. de p̃scrip. xxx. an. l. malè agiĩ. Si verò est impedimẽtũ
iuris ꝓueniẽs post inchoatã p̃scriptionẽ: vel impedimẽtũ fa-
cti proueniẽs à tertio, aut à casu fortuito, currit p̃scriptio ipso
iure: sed succurritur bñficio restõnis. Proprio. ff. ex quib. cau.
ma. l. sed &. si. § si feriæ. Pro scd̃o fa. ff. p quẽ fac. est. l. vlti. ĩ pri.
& § i. Pro tertio fa. ff. de serui. ru. p̃d. l. Attillicin⁹. & ff. de iti.
ac q̃ priua. l. j. § si quis eũ. Glo. colligunĩ ex no. Cy. post. Pet.
C. de pci. impera. off. l. quotiens. in fi. iiij. q̃õnis & in. d. l. j. de
ãnua. except. § f. in prima oppo Sed si ex facto ꝓprio curre-
reret, & nõ cõpeteret restitutio. ff. ex qui. cau. ma. l. & si data.
Et prędicta de p̃scriptiõe iotroducta p legẽ. De inducta eñ
ab honore vel consuetudioe, ꝙ statim ipso iure currat etiã im
pedito, no. Host. s̃. de re. iudi. ꝙ ad cõsultationẽ. § fi. gl. si iusta
cã. versu porrò. ¶ Ia. de butrig. casu qum ex parte illius, cõtra
quẽ p̃scribiĩ, vel ex parte tertij, aut casus fortuiti veniret im-
pedimẽtũ, nõ videĩ recedere à p̃dictis. Et hoc verũ primo ca-
in fiue

fu, sine ... persone: vt. C. de vsuca. tra. l. vna. § hoc tñmó. ... rei hoc contingat. ff. de fundo. do. l. si fundú. Tñ ... facultatis agendi à parte agétis, pueniéte hnc ... cordat, si agere pót. licet nó cómodè: vt. l. se ... Sed si nullo mó pót agere, impedit inchoa- ... c, &. s. de iure del. l. fi. § donec. ¶ Verú nó soluit ... propriè oppositum principalis dic ergo referre, cú queri, an ... pedimét n agere currat tép^s cótinuú, qa aut que ... de ... pedimétis particularib^s & modicis dierú feriatorú & ... rú modicorú impedimétorú iudicis ad aliquos dies vel horas: túc dicit q currit ipo iure super licet qnq; ex cá detur restitutio vt. C. de inoffi. te. l. si quis filiú. Sic intelligun tur ea, que primò dixi. ¶ Aut querit de alio impedimeto ge nerali veniente ex persona actoris, vel cóuenti: aut rei, de qua agit seu tertij, vel casus fortuiti: & túc dic vt. s. Sic no. ipse Ia. Butr. in d. l. cótra maiores in tertia oppóne. Prædicta verò dño cócedéte, magis examinabo, si possum in. c. quia diuersi- tatè alleg. ¶ † Tertiò occasione glo. finalis Ber. q no. hic mo- ... electionibus nó posse purgari: quæro qualiter mora pur ... Sup hoc Henr. hic sic distinguit: qa aut p cómissio- né moræ ius alteri est quęsitú: & túc núq pót purgari in eo, in quo ius alteri quæsitú est: maximè qn ius quęsitú est alteri in ca re, in qua mora cómissa est: vt hic. &. j. e. c. fi. &. j. de elec. q sit. ver. Alioquin. lib. vj. Per eádé viá facit. ff. de hære. insti. l. qdiu. de successo. edic. l. j. § quib^s. ff. de fideicó. li. l. Thais. § in- tra. de sta. lib. l. si intra quinquénió. ad Trebelli. l. ná q. l. ad ius § qui cópulsus. ff. ad leg. iul. de adul. l. si marit^s. ij. § si negauerit videt casus in extrauα. Io. xxij. quę incipit, suscepti regiminis circa princip. versu. quí electionem. vbi Zenzelinus in gln. quasi dicat approbat istá distinctioné. Fa. etiá. s. de elec. ne pro defectu. j. de pb. si plurib^s. lib. vj. Aut p cómissionné mo- ræ nó est alteri ius quęsitú: & túc regulariter mora pót purga ri, saltè re integ. ff. de op. de le. mancipiorú. j. de pb. si tibi ab- senti. in fi. & de pcu. c. licet is. lib. vj. cú ibi no. Ex hác. distinct. breué videt approbare Cardi. in. d. c. licet is. & de elec. quá sit ver. alioquin. super verbo, petere. Fallit in electionib^s, seu col lationib^s bñficiorú. vbi mora purgari nó pót: vt hic. &. j. de cócess. pb. nulla. vbi de hoc p Inn. Idé G. de modò. lau. & Zé zel. j. de pbé. si de bñficio. in cle. Idé Archi. xviij. di. ppter ec- clesias. Idé Car. & In. An. j. de elect. licet Can. lib. vj. § is etiam in fi. in glo. ipso iure. Verú licet hęc distinctio nó sit sufficiés: quia tñ de hoc tangit in. d. c. nulla. & ibi etiá de hoc traditur dictò latior p Hen cú intédo Deo duce ibi de hoc dicere ple neriò nó plus examino de pñti. ¶ Supple glo. in glo. iij. in fi. dicit Io. scicire aút platú. intellign in hoc casu, quncúq; ad eú peruenerit quocúq; denúciáte p dictú § petitá. arg. xxij. q. v. hoc nó videt secúdú Gof. ¶ Sed cótra. ff. de eo, qd cum falso tu. gestú esse dicet. l. si is, inquit author dic, q quo ad istú effe- ctú, q teneat inquirere diligenter super hoc veritaté. & q nisi inquisierit, præsumat cótra eú, ipsum sciuisse, habet locú qd p dicit. ar. C. de rei vendi. l. si fundú. & hoc verú, nisi esset ille re ferés prima facie psona leuis. Sic intelligo ea, q no. Bern. s. de offi. deleg. c. cum cótingat. Gl. prima post prin. versu, *sed quid similiter. ibi dico quod nó sufficit*. Sed quo ad effectú húc, q sta- tim credere debeat: vt statim currat sibi tempus: graué esset. & túc diceret q si incederet bona fide, sibi nñ obesset. Sic loqui- tur. l. si id inquit. Aliàs præsumi forsitá mala fides potuisset, si denuncians esset honæ authoritatis & fidei ac probabiliter loqueretur. Sic pót intelligi § petitá. sic procedát dicta Goff. & Io. An. de quibus. s. in gl. vlt. in fi. Idem videtur hic, &. s. de consti. cum accessissent. in prima. glo.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Scandali vitandi causa, id quod iure ipso nullú est patienter tollerari posse.*

2 *Institutionis ius etiam ad Episcopos inferiores pertinere.*

3 *Patientia eum titulum dare dicatur? Et qui habent ecclesiá ex hmói toleratione, sine peccato eam tenere possint?*

4 *Patientia in beneficijs, qualiter ius det?*

¶ *CAP. IIII.*

Literas. ¶ Casus: Si is ad quem spectabat bñficij collatio, lapso tépore late rañ. cócilij, cótulerat: nó valet colló, nisi de mise ricordia toleret. Scda ibi: *discretioni*. ¶ Expo- ne literá: *tato tépore*. cóputatis. vj. mésibus, pro quolibet electore à tépore notitiæ vt. s. c. pxi. ¶ *Innotuit*. ipsis prelatus, vel cap. volentibus vos in fraudé puenire: vel fraudé purgare. *Alioquin*. i. si psonis idoneis assignata nó sint. *Auth. nostra*. speciali. quia nó erát de latere. j. de offi. le. officij. lib. vj.

1 ¶ † Priò no. q p vitatióe scádali id qd nullú est ipo iure pót de patiétia tolerari. Et facit ad hoc, q sedato pñti schismate sup collónib^s factis p intrusum, aut p ordinarios, tpe indiffe rétiæ de bñficijs reseruatis tolerari possent, p pace ecclesię, & forsan. aliqd de hoc poterit p cócilió ordinari. ¶ † Scdò no.

2 ibi: *instituere*. Et ad inferiores Epis. ius institutiónis pertinere. de quo remittit. Host. de offi. Arch. cú satis. & de priuile. c. j. § sa

3 nè. lib. vj. ¶ † ¶ Queri, hic, vnde tales recipiunt suú canoni- cú institu. vide Ber. in gl. j. q innuit, q patientia dat titulú, & c. Inn. loqtur dubiè. Dicit enim, q de iure cói sola patiétia nó suf ficeret. vt. s. c. px. ac si vellet dicere, q hic operat hic patiétia Papæ de iure spali. ¶ Querit vtrú tales possent sine peccato sub. absq; tali patiétia tenere & dicit, q nñ sine noua collóne: vt hic, & nn. s. de elec. qd sicut. & c ecclę. &. s. de renú. nisi. se cúdú Inn. Dicit Host q hic loquit de patiétia Papę expssa. & illa loco collónis habet, & titulú pbet: vt hic. Sed sec^s de patié tia inferioris: qa licet inferior possit de nouo cóferre: dúmó ipsius tépus nó sit lapsum: nó tñ posset ratificari. s. de elec. au- ditis. Et per hoc soluit cótrariú de. c. pcedenti, & placere vide tur. In. An. ¶ Sed cótra, q sola patiétia nihil operetur in tituli præstatióe, videt pbari. j. de pbé. cú dudú. & de sen. excói. si sumus. in cle. breuiter dico, q sola patiétia etiá Romani póti- ficis sine aliquo alio adminiculo nó pót operari collóne titu li vt in cótrarijs. Sed fateor, q consensus authorizabilis Papę etiá tacit^s, alleg. tñ q per solá patiétiá puta scripto, vel verbo, aut facto dispositiuo expssus hnc pót operari: vt hic. Hic enim mandádo legato, videt suú dispositiuú cósensum pdictú scri pto declarasse. ¶ Dicebat dñs Páphilnñ. q iste tex. faciebat ad vnú sup reseruationib^s, quib^s dñi Vrban^s. v. & Gre. xj. vtebá- tur: quas quidá métales appellabát: q videlicet sola patientia Papæ faciebat valere collaróes exequutorú & ordinariorú, & omnia inde sequuta, quádiu superesset, licet voluntas cótra ria post superueniens de vsu reseruationis totú inficeret. latè enim patet sua potestas in hijs pnsiuuis. nn. gl. in cle. qm. de im- munita. eccl. super ver. infectis. Sed hoc intelligit de volunta- te declarata. Tu dic, q in illis métalibus nulla qó quia ex for ma earú hoc habebant. Factę enim erant sic, & prout eis vti vellet. & ita nó sola patiétia, sed expssio voluntatis hoc facie- bat. In alijs reseruatióib^s purè & certè factis hoc non crederé nisi de voluntate dispositiua aliter appareret, per prædicta.

4 ¶ † Si qris qualiter patientia dat ius in bñficijs? disting. super hoc H. j. de pb. dilecto. & bñ. Et dicit q patiétia Papę expssa quá dicit esse patiétiá approbationis, dat ius in bñficio. Sic in telligit hanc decre. & no. Inn. & Host. s. alle. si. j. de cóuer. có iu. c. cú sis impeditus. § fi. de cog. spú. super eo. ff. de ma. vin. l. apud eú. § Imperator. & nn. Io. An. de filijs presb. Michaël. & Ho. & Io. xvj. q. fi. si qs deinceps. & Phil. j. de insti. ex frequé tib^s. Facit. j. de cósecra. eccl. aqua. in fi. & no. Inn. j. de cósan. & qa circa & ibi Host. post eú. Ró, qa Papa ppter suæ ptátis plenitudiné eligédi, vel cóferédi formis adstringitur. c. ad ho noré. c. pposuit. l. digna vox. c. cúcta p múdú. Alle. qa de ni- hilo facit Papa aliqd. Et p hoc allegat nn. in. q. vj. hoc qppe. de cóse. di. ij. re vera. de trásac. c. j. & c. veniés. & c. pposuit. all. & hic, &. s. e. c. j. de ęta. & qua. cú cótingat. & Inn. & Host. c. aqua. alle. ac. ver. & aliorú de sen. excó. si aliqs. In. An. & de sen. excó. si sumus. Fa. bñ no. in cle. quoniam de immunita. eccle sed secus dixit si non sit huiusmodi patientia seu toleran- tia expssa: qa túc nó dicet approbatiónis. Sic intelligit no. Inn. & Host. hic cótra hnc nó facit sola patiétia, vel tolerátia sed approbatio ex expssione insurgés: vt pdixi. De alijs verò pa

pa dicit ꝙ eorũ patiẽtia etiã expꝛ'ſſa, ſine approbatione nõ dat ius in bñficio, niſi interueniat canonica electio, vel prouiſio. Sic ꝓcedũt not. Io. Vinc. Ber. & hoc. in. c. dilecto. & Inno. hic Fa. valde, ꝙ obdiẽtiæ & inſtallatio ac coronatio Bar. intruſo in ſede Apoſ. ꝑ Card. impẽſæ ſibi titulũ dare nõ potuerũt. Præmiſſa, quæ dixi de tolerãtia Papę intellige ſolũ in caſu in quo ipſe Papa ſciebat vitiũ, ſeu defectũ intruſiõis: qa ſi ignoraret, nõ ꝓficeret intruſio: nec obeſſet tolerãti. etiã ſi expreſſè Papa conſentiret. ar. ff. de interro. act. l. de ætate § fi. & ff. de iur. om. iud. ſi per errorẽ. & de iudi. l. ij. circa prin. ꝟ. de re iudi. cũ oli. vt no. Inn. & Hoſ. in d. c. dilecto. & Archi. lxiij. di. cũ Adria.

¶ SVMMARIVM.

1. *Factum prius constare debet, quàm de iure respondeatur.*
2. *Electio dignitatum ad quos communiter pertineat?*
3. *Electio præcedens minus canonica, num sequentem nullam reddat?*
4. *Appellatio extraiudicialis, num electionem post & contra eam attentatam, reddat ipso iure nullam?*
5. *Electorum negligentia, quid ad superiorem deuoluatur?*
6. *Citatio hominis legitimè executa litis pendentiam num inducat?*

¶ CAP. V.

Dilecto filio. ¶ Caſus. Is ad quẽ prio loco ſpectabat collõ bñficij, lapſo tpe laterañ. concilij, alij cõferre nõ poterit. Io. An. Hic caſus ſummari⁹ mihi nõ placet: qa principalem deciſionem literæ bñ notabilẽ, nõ cõprehẽdit. Dicit ergo aliter ſic: electio ꝑ eos, ad quos pertinebat primo loco, facta poſt tps cõcilij lateraneñ. irrita eſt: nec ipſa nec appel. ꝓpter eã facta electio eius ad quẽ deuoluta eſt hęc poteſtas impedire põt. ¶ Diuidit̃ in tres partes. Prima pars deciſa eſt. & no. factũ. Scda diffinit. Tertia cõfirmationẽm cõmittit. Scda ibi: *quia nobis*. Tertia ibi: *mãdamus quatenus*. Io. An nõ intelligo, qđ diffiniat ſecũda pars tertia cãę diffinitionẽ cõmittat. Intellige ergo, ꝙ ſcda pars diffinit nõ totã cãm, ſed principalẽ artic. ſuꝑ quo Papa fuerat cõſult⁹. Decidit Papa ſuper illo rñdendo de iure ꝑ hãc epiſtolã. ¶ Expone literã. *Dilecto*. Hęc decr. fuit in. iiij. cõpilatiõe ſub titulo de ꝓbẽ. *Conſtitit*.. tolle qđ eſt. ꝟ. electio. & c. Epiſ. qui vt prælat⁹, nõ vt cano. vocẽ habeat: aliãs locũ hẽret, qđ dicã. de cõceſ. ꝓbẽ. poſtulaſtis. *Spectabat*. dicit Hoſt. ꝙ hoc verbũ reſpõ. cõſuetu. *Cano*. propter defectum poteſtatis in Archiepiſ. iam trãſlatæ. *A decano*. fortè dicebãt iſti, ꝙ de Epo ad eos deuoluta erat poteſtas. *Impedire*. repete, decernimus. *Dicto. G.* electo in curatorẽ ab Archiepiſ. Inn. ¶ † Primò no. ibi: *conſtitit*. ꝙ priò debet cõſtare de facto anq̃ rñdeat de iure. ¶ † Secũdò no. ꝙ ad Epm & cap. cõiter ꝑtinet electio dignitatũ in eccl. Cathedrali. Sed hoc intelligit hîc Hoſ. de cõſuetudine. de hoc ſcripſi valde latè. ꝟ. de elect. cũ ecc. ¶ † Tertiò no. ſcdm Inn. ꝙ ꝓcedẽs elect. minus tñ cano. intelligo. i. nõ canon. hoc eſt nulla & irrita ipſo iure, ſequẽtẽ electionẽ reddit nullã. qđ eſt no. dignũ Inn. remittit ad. c. cũ Vinth. ꝟ. de elec. & c. dudũ. e. ti. de hoc. ꝑ eũ la tiⁿ e. ti. cõſyderauim⁹. Et ſpẽliter eſt hic tex. de cãu, i quo pria eſſet nulla: qa facta per nõ hñtẽ ptãtẽ. Nã vt ſcda valeat, non reqrit̃, ꝙ anteq̃ ꝓcedat ad ſcdam caſſet pria, aut declaret nulla. Et de hoc videt̃ etiã tex. ꝟ. de re. iud. c. cũ. Bert. vide etiam Inn. ſuꝑ hoc. ꝟ. de exceſſi. prælа. inter dilectos vbi de hoc per Ber. ¶ † Quartò, ꝙ nec ꝓcedẽs appoſitio extraiudicialis reddit electionẽ poſt & contra eã attẽtatã ipſo iure nullã: Imo nec caſſandã: dũ videlicet ex iniuſta cã interpoſita eſt: vt hîc. Et de hoc ꝑ Inn. ꝟ. de elect. cũ nobis. vbi de hoc dixi in. iiij. primis oppo. & in. j. q. & c. cũ inter. vbi de hoc dixi in. v. oppoſi. de hoc etiã dixi eo. ti. cõſyderauimus. in. viij. & ix. qõnibus. & ꝑ eũdẽ de ma. & obe. dilecti. & de his, quæ fi. à maio. par. ca. c. j. ¶ † Quintò no, ꝙ ex negligentia electorum, non deuoluitur ad ſuperiorem poteſtas prouidendi, ſed potius eligendi. de quo dixi. ꝟ. de elect. ne pro defectu. iij. vij. qõne. vnde dicit Hoſt. hoc facere contra Goſ. qui dicit ꝙ vnus ſolus non eligit. & remittit Hoſtien. ad capitulũ gratum. de poſtulatione.

¶ Opponitur cõtra ſcdm & tertiũ notabilia, de. c. ij. ꝟ. vt. li. pẽ. lib. vj. ſo. hoc ibi nõ facit ſola electiõ, vel app. extraiudicialis ſed pẽdentia litis. & eſt caſus ſpecialis Sed cõtra: qa appellatio etiã extraiud. ſaltẽ legitimè intimata, habet vim citatiõis ad cãm. ꝟ. de elec. c. ſtatuimus. lib. vj. & c. cãm quę. e. ti. in cle. igitur operat̃ litis pẽdẽtiã. vt cle. ij. vt. li. pẽ. ergo nõ debet valere alia electio interim fcã Quidã dicũt prędicta iura noua hoc de nouo induxiſſe & ꝙ ſec⁹ erat de tempe iſtius & aliarũ decretaliũ prædictarũ. Alij dicũt, ꝟ probabilius, ꝙ hoc nõ facit ſola app, vt hîc: ſed citatio iur. de nouo cum certa ſolennitate inducta: vt in contrariis. Alij dicunt, quòd cle. ij. vt lite penden. loquitur de citatione hominis, non de citatione iuris. ¶ † Volũt ergo iſti, quòd licet citatio hoĩs & eius legitima exequ. inducant pendentiam litis, tñ ſola app. bñficialis legitimẽ intimata, licet operetur citationẽ iuris: nec indigeat alia exequutiõe, tñ non opatur pendentiã ad effectũ, de quo loqtur c. Et hi, cõtra quos lib. vj. vt lit. pend. Ratio eſt: quia cũ illa iura, quæ ligant & impediũt poteſtatẽ habentẽ, quominus vtat̃ iure ſuo, ſũt noua & rigoroſa: ideo tenenda in terminis ſuis: vt no. Io. An. in dicta decretal. ſi hi cõtra quos in No. ſuper verſ. decedant I. facit qđ ſcripſit zenzel. in dicta cle. cum lite. vbi dicit requiri iiij. vt ſit locus illi cle. Primò, quòd emanaret citatio. Scdò quòd emanarit à iudice cõpetenti. Tertiò ꝙ venerit ad notitiam citati: & iiij. ꝙ cõtineat talia, per quę plenè poſſit citatus inſtrui, ſuꝑ quibus in iudicio iam cõuenitur. Tertiò app. hîc nõ emanat à cõpetenti iudice: nec adhuc coram aliquo tertio iudice. cõuenitur. igit̃. Et ſuꝑ hoc vide Romę in cõſilijs auditores valde diuiſos: ideo relinquo tibi hoc indiſcuſſũ: vt ſuꝑ hoc aliquid imagineris per teipſũ. ¶ Supple gl. in gl. prima ibi: *nullus omnino*. ibi dicitur, quòd curã animarum, vel pręben das nullus confert ſine authoritate Epiſcopi. Et *in fi*. ad hoc. ꝟ. ne ſed. va. cap. vno. lib. vj. & regul. e. fi. e. lib. Et vide ad hoc, quòd no. de elec. quamquam. lib. vj. Et quòd hîc tractarunt Hoſtien. & dominus Pampilo. verũ qa dixi plenè in. c. cum eccle. all. hîc non refuto: ſed ibi vide.

De temporibus ordin. & de qualitate ordinandorum. Rubric.

Continua rubricã. Viſo de promotione prælatorũ tractemus de ordinatiõe clericorum. & quia certis tẽporibus & cũ ſcrutinio hñt fieri: iõ &c. Goffr. de prima parte rub. lxxv. & lxxvij. di. per totũ. ꝟ. de elect. ꝙ ſicut ꝟ. de offi. Archi. ſignificaſti. De ſecunda parte à. xxv. di. vſq; ad, l. di. & à. lxxxj. vſq; ad xcj. di. & . ꝟ. de elect. nihil eſt §. Epiſco. ꝟ. de teſti. c. fi. de cleri. cõiu. ij. de conuerſa. coniuga. coniugatus. de ſen. excom. cum illorum de præben. ſi Epiſc. li. vj. de priuil. Abbates. in fi. eo. lib.

¶ SVMMARIVM.

1. *Virgines velum abs quo, & quando accipiant?*
2. *Velum qua ætate assumi debeat? Et quid de velo consecrationis?*
3. *Velum ordinationis, an diaconissa recipiat?*
4. *Ordines sacros quo tempore sumere liceat?*
5. *Consuetudo quænam in fide catholica & sacramentorum exhibitione sit obseruanda?*

¶ CAP. I.

Subdiaconos. ¶ Caſus. Diebus dominicis vel ſabbato Pentecoſtes, ſacri ordines ab alio, quã à Papa conferri non poſſunt tria dicta. Secũda ibi, *quamuis*. Tertia ibi ſabbato. ¶ Expone literã: *uel b*. Põtifici qđ ſequit̃. De inferiorib⁹ eñ non eſt dubiũ, ꝙ illi nõ cõferũt ſacros. *Septimana*. in qua ſunt. iiij. tẽpora. lxxvj. di. de ieiunio. & . c. ſi aũt. ¶ Opponitur ibi: *decanus*. de. c. deuotis. xx. q. j. Sol. quòd ibi minus dicitur, hîc ſuppletur. Inno. de quo hîc in glo. finali. Ber.

Primò

¶ † [illegible] quæritur ibi: *virgines*. à quo & quando recipiant [illegible] consecrationis? dicit Inno. ꝙ à solis Epis, & solis [illegible] solis solẽnibus festiuitatibus: vel saltem diebus [illegible] nisi ingruat necessitas: quod tunc posset: nec [illegible] tunc baptismus omni die dari põt. Sic loquitur [illegible] & de conse. disti. iiij. venerabilis. & c. baptis. ¶ [illegible] O quæritur de velo professionis, quis det illud? [illegible] Innoc. ꝙ nullus Eps. vt. d. c. deuotis. in 6. ¶ Q[illegible] ergo recipiunt? dicit Inno. ꝙ ipsęmet sibi assu[illegible], & capitibus suis imponũt. xxvij. q. j. viduis. ¶ [illegible] q. l. met. causa. j. Sol. ibi: Eps non imposuit velum pro[illegible], sed imponere simulauit. ¶ TERTIO quæritur de veste religionis, à quo eam recipiat vidua? dicit Hostien. ꝙ à sacerdote, vel à ministro eius: vt. xx. q. j. vidua. j. qu den. vel vo. consuluit. Quod enim ibi dicit, ꝙ accipitur [illegible] à sacerdote: intelligitur de velo. i. de veste religionis. ¶ [illegible] ARTO quęritur per quã & quo tempore recipiat [illegible] professionis? dicit Innoc. ꝙ suscipitur à virgine [illegible] cum profitetur.

¶ [illegible] NTO quæritur à quo illud recipiat? dicit Innoc. quòd non est vis, an per se sumat de altari, an à sacerdote.

¶ † [illegible] XTO quęritur, in qua ætate debet illud assumere? dicit Innoc. ꝙ infrà duodeci. annũ. allegat pro præmissis. xx. q. [illegible] &. c. ij. puella.

¶ [illegible] P[illegible] MO quæritur, qua ætate debet recipere velũ consecrationis? dicit Inno. ꝙ. xxv anno. nisi ex dispensatione aliter fiat: vt. xx. q. j. placuit. ¶ † OCTAVO quæritur, vtrũ diaconissa recipiat velum ordinationis, & si sic, in qua ætate illud recipere debet? dicit Innoc. ꝙ olim dabatur diaconissæ in. xl. anno: vt. xxvij. q. [illegible] diaconissam. xx. q. j. c. Sanctimonialis. Ac si velit dicere, ꝙ hodie nõ seruatur. & est verum: quia sacer ordo non cadit in illis. j. de pœniten. noua quædam. cum ibi no.

¶ N[illegible] NO quæritur de velo prælationis, an detur Abbatissis? dicit Innocen. quòd olim dabatur Abbatissis in. xl. annorũ. xx. q. j. Iuuenculas. Ac si velit dicere, ꝙ hodie non seruatur. Præmissa verò pro nũc examinabo, quia propriè non cad[illegible] e in ista materia: sed ꝓpriè cadit. j. de regula. c. de vidua. vbi remittit Ioan. And. & ibi dicam. ¶ † DECIMO quæritur ibi: *pentecostes*. quid de trinitate domini? dicit Host. ꝙ nec tũc, licet in hoc aliqui errauerint: sed de illo festo non sic dubitabat: q̃ nõ semper, imo valde rarò occurrit festum illud in dominica, vel eius vigilia in Sabbato. ¶ Hic iunge quæstionẽ, qua in 6. se. c. per inaduertentiam collocaui: quia hic debet esse, & non ibi. ¶ Supple glo. in gl. j. ibi: *subditi enim*. xij. di. nolite. Vbi de hoc. Et † not. hic Hosti. ꝙ in fide catholica & in collatione sacramentorũ sine exceptione consuetudinem ecclesiæ Romanæ sequi debent aliæ ecclesię: vt. c. nolite. alle. j. de hæretic. ad abolend. j. respon. Nec valet consuetudo contraria. j. c. j. nisi à sede Apostolica approbata tacitè vel expressè. j. de cog. spiritu. sup eo. & de conse. eccle. aqua. Quæ sedes, de nihilo aliquid facit. j. ti. j. c. pe. ¶ Non obstat. j. de scruti. c. j. § fi. vt ibi not. ¶ Item sequenda est sed. Apostolicæ cõsuetudo in iudicãdo. j. de re iudi. in causis. In alijs quælibet ecclesia põt sequi suam consuetudinem. arg. xij. di. illud. & c. præcedẽtibus. Non tamẽ sequitur Apostolica priuilegia vsurpanda. xciij. di. peruenit. & c. illud. s. de translat. [illegible] de offi. leg. q. l. translationem. secundũ Hosti. qui remittit ad no. sua. de offi. legat. officij. Io. And. hic nõ recitat, sed remittit ad no. sua. de fid. catho. c. vno. lib. vj. Dicebat dominus Pampil ꝙ licet sit sequenda consuetudo ecclesiæ Roma. & etiam eius constitutiones & declarationes per modum iurisdictionis promulgatę in causa fidei: tamẽ aliter eius facta, vel dicta sequi non oportet. Facit, quia nec Papa hoc vult. arg. ff. de consti. prin. l. j. § planè. & insti. eo. ti. § planè. Et in 6. ad hoc. xciij. di. illud. ¶ In glo. ij. ibi: *albis pascalibus*. i. tota septimana pascali. Et ibi: *idem*. Ioan. Tanc. Vincẽ. & Phi. non enim possunt omnia vno canone cõpręhendi. ff. de leg. non possunt. Gof.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Tempus de ordinis substantia non esse.*
2 *Consuetudinem in delictis excusare. Et id qualiter? nu. 4.*
3 *Multitudini in delictis parcitur: quẽadmodũ & ob vitandũ scandalũ parci solet. Et qualiter peccantiũ multitudo à delicto excuset? nu. 6.*
5 *Consuetudo iuri naturali de directo non aduersans, sed illud indirectè obfuscans, an valida sit, & à delicto excuset?*
7 *Scandalum qualiter vitandum sit?*
8 *Patientia Prælati, qualiter excuset, & det titulum?*

¶ *CAP. XI.*

SAnè super eo. ¶ Casus. Non valet consuetudo, ꝙ extra statuta tempora sacri ordines conferantur. Scd'a ibi: *significamus*. ¶ Expone literam. Vvalliæ sub. licere. oppidũ hoc in insula Angliæ. & debet scribi per duplex vv. Ala. *Dedicationibus*. quæ fieri possunt etiam diebus priuatis. j. de conse. eccle. vel altaria. *Promoueri*. ¶ Suppl. & quæris, an tollẽda sit talis consuetudo? respõdemus ordinari. No. † tempus non esse de substãtia ordinis. ¶ *Ministrare*. nisi ex dispẽsatione. j. eo. cum quidã. *Apud nos*. i. Romanę ecclesię, quę ab omnibus est sequẽda. s. c. proxi. *Deponantur*. i. tanq̃ depositi ab executione arceantur, vel suspendantur. Host. & AEgi. *Priuarentur*. suspẽderentur, vel suspensi tenerẽtur. Sic probatur de ordinatis & ordinationib⁹. j. eo. cũ quidam. & c. literas. & c. sequẽtibus per q̃ patet ꝙ hęc est pœna malè ordinantis. ¶ † Primò no. ꝙ cõsuetudo excusat in delictis. de quo in glo. pen. B. ¶ † Secundò no. ꝙ multitudini parcitur in delictis. de hoc in glo. antepe. Ber. ¶ Tertiò nota, ꝙ propter scãdalum vitandum, parcit in delictis. de quo in. d. glo. antepe. Bernar. ¶ † Primò igitur, quęritur qualiter cõsuetudo excusat in delictis? Dicit primis, ꝙ si est consuetudo vnius singularis, non excusat: sed auget peccatum. j. de eo, qui dux. c. cum haberet. & ibi not. de simonia. non satis. & c. seq. de consue. cũ tanto. Nec quãuis alia, in his, quę sunt directe contra literam. xxxij. q6. vij. flagitia. j. de excessi. pręla. clerici. Idem in his, quę sunt contra naturalem. ęquitatem. ff. de pœnis. aut facta. § fi. & dicto c. cum tanto. Secus in his, quę sunt contra ius positiuum. Sic procedunt hic not. per Ber. & per Ioã. iiij. dist. denique. Et hoc quo ad pœnam temporalem: secus quo ad ęternam secundũ Henricum, qui dicit hoc tenere hic Bernar. Inno. & Hostiẽ. quia non minus ardebunt & c. ij. q. j. multi. Ita intelligit not. Hosti. & Ioan. And. j. de cleri. non ordinan. c. j. Dicit etiam, quòd Hosti. hic dicit, quòd fortè consuetudo ex vi sui ipsius hoc casu non excusat, etiam à pœna tẽporali: licet Papa quandoq; parcat ex hac causa quo ad p̃terita: vt hic. & . j. de consecra. eccle. aqua. & . j. cum secundùm. Imo quandoq; dissimulat pœnitentiã. j. eo. quod translationem. & not. s. de negligen. per literas. § j. ¶ Sed contra, quòd talis consuetudo soli iuri positiuo aduersa, excuset simpliciter ab omni pœna. Nam talis facit ius. j. de consuetu. c. fin. sed iuris authoritate, quis non peccat. xxiij. q. j. c. qui peccat. ¶ Solutio aduerte dicta Hostien. & Innocen. non sunt ita generalia, sicut Henricus illa recitare videtur: sed se ad casum nostrę decretal. dũtaxat adaptant: videlicet ad materiam concernen. ecclesię, & ipsius institutionem generalem, contra quam consuetudo pręscribi, seu introduci non potest: quia talis cõsuetudo vniuersali institutioni ecclesię aduersaretur: vt in textu. Et quia conditioni, quam sequi debent ordinandi, esset contraria: videlicet quia ratio illa quatuor ieiunia quatuor temporum, ad hoc sunt ordinata: quia sunt magis deuota. Hanc rationẽ ponit Innocen. s. de consue. in rubrica. Satis videtur concordare hic Ioã. de Lign. qui assignat hic rationem per. c. j. s. de consue. Sed melius facit. eo. ti. c. quanto. & . c. sequẽ. & . c. cum venerabilis. Sed aliâs regulariter cõtra ius positiuum potest induci consuetudo, dummodò sit rationabilis & præscripta. Et illa talis postquam inducta est, ab omni peccato

5 excusat: quia Canó illá seruari mádat. xj. di. ecclesiarú. ¶ † ¶ Sed huius occasióe quęritur: ecce cótra ius naturale, vel egiturc iur. naturalis, seu rationé naturalé, directè nó potest induci cósuetudo per prædicta. Sed pone, quod consuetudo iuri naturali non aduersatur de directo: sed illud obfuscat, seu obumbrat indirectè: nunquid valet talis consuetudo, & excuset à delicto? ¶ Dicit Henr. quod consuetudo non valet: vt. c. cú tanto. al leg. Nec excusat scienté ius illud, & creden. cósuetudini non posse tollere illud ius: vt. d. l. aut facta. § si tamé. dicit, quod ignoran. ius illud, aut creden. firmiter illud tolli per consuetudinem excusantur. Allegat. j. de spó. du. c. fi. Et idem fortius, si ius esset positiuú: vt. j. de postul. pręla. c. vno. lib. vj. Et dicit, quod hoc no. Host. de spon. dudú. c. fi. Gul. de mótelau. de re ec. non alie. c. j. super ver. pecunia. in cle. j. de consan. c. j. & ipse G. de regula. eos. § ij. allegat. iiij. dist. deniq;. & no. ibi per Io. & alle. no. per Ber. Inn. Vin. & Gof. j. de treu. & pa. c. j. gl. iij. in fi. ¶ Sed contra pręmissa simpliciter videtur: quia consuetudo materiá delicti tollit: & túc à delicto non excusat. Aut non obst. consuetudine remanet delictum: & tunc debet remanere pœna. Vbi enim est peccatú, non debet esse carentia pœnæ. & vbi non est peccatú, ibi excusatione opus non est. ¶ Quid dicendú? Breuiter dicas sic: aut prohibita sunt mala de se: quia directè iuri naturali, vel diuino aduersantur: & túc consuetudo nil operatur: vt. s. de pręscript. c. fi. Et dicto. c. cum tanto. & c. cú consuetudinis. eo. ti. & c. flagitia. alle. Hic enim non cadit ignorantia. xvj. qó. j. si cupis. Aut non sunt mala: nisi quia prohibita, & tunc aut prohibitio talis est, quæ non potest tolli per consuetudinem. ¶ Primo casu, si cosuetudo adeo est vniuersalis, & probibitio in loco consuetudinis adeò ignota, quod quis errare potuerit probabiliter: & tunc in totum excusetur à pœna. Sic potest intelligi, quod hic dicitur aut talis error non est adeò probabilis. &c. & tunc non attenuatur in pœnis: maximè in pœnis arbitrarijs: vt no. j. de postul. c. vno. lib. vj. super verbo, de cætero. per Io. And. Sed in ordinaria pœna, sicut est æterna ratione peccati: vix hoc crederem: nisi esset tam probabilis error, quod excusaret á dolo. Sic procedit, quod hîc not. Inno. in glo. fi. in fi. Secundo casu: puta si est talis, quæ potest tolli per consuetudiné: tunc si consuetudo est legitimè completa: hîc nullum peccatú: ideò nulla excusatio: vt dixi suprà. Sublata enim prohibitione, & peccati materia, tollitur peccatú. s. de consti. c. translato. & c. seq. Aut non est sic legitimè completa, si cómuniter obseruatur: vt talis, & publicè creditur esse talis: & sequutus consuetud. eam credit esse talem: adhuc idem, quia communis opinio prębet legitimá excusationem in credendo: vt. ff. ad Mace. l. iij. & de hære. insti. l. fi. Alias autem nulla excusatione subsistente, talem consuetudinem deberet reputare abusum. Et si crederet aliter, quàm crederem, debere sibi imputari. ar. ff. de eo, per quem fa. eo. l. j. § fi. in fi. concor. Licet in arbitrarijs posset iudex de pœna diminuere, nunquàm sibi videretur quod ex consuetudine prędicta illum excusari à dolo, per prædicta. Et si alia occurrant, dicam in. c. fi. de spon. duorum. ¶ Verú etiá circa hoc dicebat domin[us] Mart. & intellige dictum suum totum in consuetudine reprobata: quod aut est notoriè reprobata: & tunc non excusat à culpa nec minuit pœnam. Aut dubium iuris facit: & tunc loquimur de peccatis cómittendis. & ibi nó admittitur excusatio, quæ det authoritatem in peccando aut in iam cómisso: & tunc aut loquimur quo ad ad pœnam æternam: & quo ad id non excusat. Aut quo ad temporalé: & tunc, aut quæris, an pœnam in totú tollat: & dicit, quod non. Aut quæris, an pœnam minuat: & dic, quod sic. Allegat superius allegata. & de diuor. c. gaudemus. de iure iurá. cum quidam. & no. s. de consue. venerabilis. in prima gl. & tene quod dixi.

6 ¶ † Secundò quæritur qualiter multitudo peccantium excuset, seu potius parci faciat in delictis. Henricus. j. de cleric. excommu. an in latores. circa hoc sic distinguit, & dicit breuiter salua distinctione precedenti, primo de principalibus qui causam dare delicto, quod nec illis parcitur nec excusatio, datur prætextu multitudinis: vt. d. c. latores. § si verò. lxxxvj di. c. j. & c. tanta. xxiiij. q. iij. quæ aliorum. in auf. vt iud. sine quo. § eos. colú. ij. Not. zenzel. extra de pœnis. multorú. De alijs verò, licet non excusentur prætextu multitudinis, tamé prætextu multitudinis eis parcitur: quia non deponuntur nisi quæ magis causam delicto præstiterunt: vt. d. c. latores. xliij. disti. commissiones. l. di. & q. vij. quotiens. vbi de hoc. ix. q. j. ordinationes. xxiij. q. iiij. non potest. & c. ipsa pietas. & hic fa. no. Ioá. And. de vsur. quia in omnibus secundú Henricú. Sed pręmissa dicta Henrici intelligas, vbi delictum est commissum per multos. Et de materia. j. de homic. sicut dignú. Et ita procedit quod not. Accurs. ff. de pœnis. l. aut facta. § vlti. Sed si non esset periculú de lapsu multitudinis: tunc multitudo esset causa augédi pœnam. Ita loquitur tex. in dicta. l. aut facta. § vlti. ne contrarietur glo. suæ. & ita ibi scribit Bar. de quo plene scripsi. j. de clericis ęgrotantib[us]. c. ij. j. quęstio.

7 ¶ † Tertiò quæritur, qualiter scandalú sit vitandum? distinguit super Ray. s. de renú. c. nisi. § pro graui. hoc modo: quia aut illud ex quo oritur, est malum in se: aut bonum: aut indiferens. Primo casu, semper vitandum est: quia malum nunquàm est committendú. j. quod met. causa. sacris. xxxij. q. v. ita nè. ¶ Secundò casu, si est tale bonum, quo omisso non est salus: tunc non est omittendum propter scádalum: vt dicto. § pro graui. versu, sed inter scandalum. & j. de reg. iur. qui scandalizauerit, & de no. ope. nun. cum ex iniuncto. alias omitti potest: vt dicto. § pro graui. in prin. ¶ Tertio casu principali, est animo cessandi & scádali vitandi: vt dicto. c. pro graui. ver. memor. & c. Et hic & in. d. c. cum ex iniúcto. § super eo. versu. ab his. tamen. & seq. Vel aliter, vbicunq; euitatur scandalum, ex hoc peccat mortaliter non euitet: vt. d. c. qui scandalum & j. de vo. magnæ. § pe. alias vitari potest, siue in certo, siue in dubio. per allegata. iuxta illud: tene certum. j. de spon. iuuenis.

8 ¶ † Quarto quęritur qualiter patiéti pręlati excuset, & det titulum? sed de hoc satis scripsi. j. tit. prox. c. literas. in fi. ¶ Vltimò quęro, quę sit hic ratio decidendi? ecce vna ponit in tex. Sed dominus Pamp addebat aliam, videlicet quod sacri ordines regulariter non conferuntur ab alio, quàm à Papa in alio tempore, quá in ieiunijs quatuor temporum: vt. j. c. seq. quæ non sunt in septimana sequenti. tetigerá hoc. s. ¶ Supple glo. in gl. arg. quòd ibi: *commessationes.* vbi de hoc. Et ibi: nec veritas insti. idem no. in. § pro graui all. in glo. put Gregorius & vide quod ibi dixi in *glo.* vlt ibi *my.* di deniq;. vide de hoc Io. An.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Episcopo, qui sunt inferiores, an possint ordines de quibus hîc conferre? Et qui ad conferendos ordines dies festi. dicantur? nu. 2.*

3 *Tonsura prima quo tempore conferatur? Et num eodem die plures promoueri possunt? nu. 4. Et an ad omnes ordine.? nu. seq.*

¶ *CAP. III.*

DE eo autem. ¶ Casus: Minores ordines conferri possút diebus festiuis: sacri verò conferri debent in iiij. temporibus, vel sabbato sancto, vel sabbato de passione. Secunda ibi: *aliter respondemus*. ¶ Expone literam. *An liceat*. generaliter loquitur, non dicendo cui. & accipe. *promouere*: quod est. j. Host. *Aliquos*. q. d. paucos. Et dicit Host. quòd cautè fuit quæsitum, & cautè responsum. iiij. temporibus. Dicit Ioan. Tan. & vin. & Ho. cum cantatur Sestier. *Rationi pontifi.* s. cap. j. ipse enim consyderata potestatis plenitudine semper & vbique hoc posset. Simile de vsu pal. ad honorem. de elec. quòd sicut. § pręterea.

1 ¶ † PRIMO quæritur ibi: *Episcopus*. quid de alijs inferioribus? secundùm Host. hęc litera à contrario literæ hui[us], quòd non licet eis. arg. de tráslat. inter. Remittit ad no. de æta. & qua cùm contingat. vbi ipse tenet, quòd diebus dominicis possút Abbates hoc.

2 ¶ † SECVNDO quęrit ibi: *festiuis*. de qb[us] festis itelligit iste tex. dicút qdá, quod de dominicis, in qbus possút virgines cósecrari. Alij latius intelligút de quib[us] festiuis. specificadis. j. de ferijs

feriis.c. Facit valde bene text. hîc: cum dicit, dominicis & alijs festiuis. ergo non solum dominicis dicit Hostié. ꝙ cum Papę sit interpretatio, tutius est prius dictum. de quo minor propter id, quod pro xi. dixi.

¶ †TER ¶ quæritur de prima tonsura: quo tēpore, seu quibus diebus debet dari? dicit Hosti. ĵ. eo. cap. pe. ꝙ die qua libet dari potest: quia canones de illa certum diem non exprimunt: tamen de generali consuetudine obseruaŕ. arg. quod leg. & not. de æta. & qua. cùm contingat.

4 ¶ †QVARTO ibi: *aut duos*. quæritur nunquid plures, & ci Ber. in glo. prima dicit, ꝙ sic: dummodo, &c. Idem Ala. Gof. Tanc. & Inno. sed Hosti. cōtra: inhærens literæ: qa quæsitum de aliquibus, & responsum de duobus. & quia dies isti sæpius iterantur, non cogit necessariò sentire contrariū. arg. de decimis, ad audientiā. Sed pro prima opinione facit: quia licet singularis responsio facta de vno, vel duobus designet concessionem non extendi ad alios: tamen non infert, quin si alij alias hoc haberent, eis seruari deberet. Not. Cyn. post Pet. C. de procur. l. maritus. in prin. Vinc. confirmat dictum Hosti. ĵ. de præsump. nonne, vbi dicam de isto generali: tene id quod seruatur: quia consuetudo est optima legum interpres. ff. de legi. l. si de interpretat. hac cessante, pro securiori stare cum Hosti.

5 ¶ †QVINTO quæritur ibi: ad *minores*. quærit nunquid ad omnes simul? dicit Vinc. In gl. ij. ꝙ sic: nisi consuetudo repugnet. Et idem hîc Tanc. Vinc. Gof. & Inno. Sed Io. lxxv. dist. c. iij. dicit ꝙ tunc possunt simul omnes cōferri, quando consuetudo hoc habet aliter non de iure. Et no. hoc clarius. lxxvij. dist. quicunq;. in glo. iij. & ipse Gof. huic dicto concordat. in. c. cū. h. ¶ Hostiēsis verò dicit ꝙ primā tonsuram & quatuor minores ordines non licet simul conferre: cum talis ordinatio nec iure, nec de consuetudine approbetur: & tamen collatio plurium ordinum, generaliter reprobata est ĵ. eo. literas. & c. dilectus. Et ista opi. Hostié. non vult quem vna die esse lectorum & acolitum. Idē facit de psal. non dicitur hic in textu. Domin⁹ Pamp. approbat hîc dictum Hosti. & dictam secundam opinionem Io. & credo, ꝙ sit vera.

¶ SVMMARIVM.

1 *Decretal. ex tenore de quibus delictis prouideat?*
2 *Delictum occultum, quamlibet magnum post peractam pœnitentiā, non tollit ordinis iam suscepti executionem?*
3 *Peccator antequam ad ministeria gratiæ statum requirentia accedat, quid facere debeat?*
4 *Peccatori occulto grauiter delinquēti, quid Prælatus suadere debeat? Et quid si huiusmodi peccator ad maiorē ordinē promoueri velit.*
6 *Adulterium & periurium sunt crimina mediocria. Et an peracta pœnitentia ad superiores ordines ascendere impediant?*
7 *Crimine aliquo mortali irretiti, ac in eo deprehensi, an celebrare debeant?*
8 *Scandali deuitatio, cum iure naturali concordat.*
9 *Criminosus publicus, ac notorius, qui ob delictū celebrare non potest, non eligi possit? Et quid si crimen notorium non est. sed occultū? Et quid de irregulari publico, vel occulto? nu. 10. & 11.*
12 *Suspensus propter delictū ab officio, de quo hîc: an sit à beneficio quoque suspensus.*
13 *Presbyter criminosus occultus parte pœnitentiæ necdum peracta post confessionem, si celebret, aut in alijs susceptis ordinibus ministret an peccet? Et quid de eo, qui non obstante Prælati suasione, ad superiores ordines conscendit?*
14 *Crimina enormia quæ sint, & quæ mediocria dicantur?*

¶ CAP. IIII.

EXtenore. ¶ Casus. Criminosus occultus moueri potest, ne promoueatur ad ordines: sed prohiberi non debet. ¶ Expone literā *quoniam delinquit*. Fortè enormiter: puta incestu. & tamen dispensationem non requirit, vel exigit, quam tamen restituit. Inno. *Publicum*. i. notoriū. Pet. *Degradaretur*. verbaliter. id est deponeretur. de pœnis. ij. in prin. lib. vj. de hoc. ĵ. de iudic. cū non ab homine. Quo. s. suscepto ordine. *Contentus*. quia nō in sublimitate &c. ĵ. c. proxi. in fi. *voluerit*. tuæ suasioni nō parēs.

1 ¶ †PRIMO not. ꝙ ista decretalis loquitur in delictis magnis: sicut sunt mediocria & enormia: quia dicit adeò delinquit, &c. Quoq; tale delictum notorium requirit degradationem ab ordinibus iam susceptis, & inhabilem reddit ab habendis.

2 ¶ †SECVNDO nota, ꝙ delictum, licet magnum occultum tamen post peractam pœnitentiam non tollit executionem ordinis iam suscepti.

3 ¶ †TERTIO nota, ꝙ peccator anteq̄ accedat ad ministeria requirentia statum gratiæ: sicut est celebratio & susceptio diuinorum, debet confiteri & partem pœnitentiæ agere: quod est memoriæ commendandum in sacerdotibus: ne post confessionem statim celebrent, donec partem iniunctę pœnitentiæ egerint. Sed hoc de consilio solùm, vt. ĵ. dicetur. Et ꝙ sufficiat partem pœnitentię agere, facit. ĵ. de fur. c. fi. Et facit hoc ad quęstionem de tutore, qui cœpit facere inuentarium: sed non perficit, quod agere possit. de qua in Spe. de tutore. § generaliter. ver. quid si cœperit.

4 ¶ †QVARTO no. ꝙ suadere debet prælatus peccatori grauiter delinquenti occulto, ꝙ etiam peracta pœnitētia ad superiorem ordinem non ascendat. Sed hæc suasio nō habet vim pręcepti, sed consilij: vt infrà dicetur.

5 ¶ †QVINTO nota, ꝙ prælatus peccatorem occultum etiam in delicto magno, si vult ascendere. &c. prohibere non debet. Tum quia occultus est: Tum quia sine peccato ascendere potest: vt infrà dicetur. ¶ Primò ibi: *adeo delinquit*. opponitur. Aut enim intelligereŕ in criminib⁹ mediocrib⁹, sicut est adulterium & periurium: sicut intelligit hîc Bern. in

6 gl. j. ¶ †Adulterium enim & periuriū sunt crimina mediocria, secundū Tanc. & Hosti. & tunc malè, vt videtur: qa huiusmodi crimina mediocria, sicut adulterium, & periurium occultum, post peractā pœnitentiam non impediunt ad ordines superiores ascendere, textus est. ĵ. eo. c. fi. Tamen text. hîc videtur dicere contrarium, ibi: *amplius ad superiores non ascendat*. Aut intelliges sicut quidam alij intelligunt hanc decretalē in enormibus. s. in homicidio & simonia: & tūc huic lecturæ obstat, vt videtur, finis, in quo dicitur ꝙ ascendat ad superiores contra decretalem fi. ĵ. e. secundū Abb. ¶ Quid ergo dicendū? finaliter placet Abbati prima lectura Bernardi, videlicet ꝙ loquatur in periurio & adulterio: nec obstat contrarium de litera ista, suadeas, &c. loquiŕ de consilio per tex. contrariū. Et facit huius literæ finis. Tu dic, ꝙ loquitur & in mediocribus & inenormibus, his solū saluis, q̄ peracta pœnitentia nō impediunt exequutionem: vt. ĵ. dicā. Et ideò non valet lectura eorum, qui eam intelligunt in simonia & homicidio, tacta hîc per Abbatem: quia clarè reprobatur. ĵ. eo. c. fi. & c. ĵ. dicam.

¶ Secundò opponitur ibi: *in suscepto ministret*. &c. quia hîc dicit, quòd criminosus acta pœnitentia, potest ꝓmoueri & in susceptis ordinibus ministrare. ¶ Sed contra quod opponitur de. c. si quis omnem. & c. quoniā. vt in gl. ij. Ber. in prin. Solue & prosequere totam materiā, vt in. d. ij. glo. Ber. & ex ea elicias quandoq; regulas, quas signabo supplendo gl. etiā si expedias principium magnæ glo. vsq; ad ver. sunt autem. sint enormia: quia ita prima pars concordat in omnibus cū dicta glo. Ber. ¶ Tertiò principaliter opponitur, & hîc submitto glo. magnam Inno. post prin. versu. Item si ius naturale. quia videtur ꝙ siue sit criminosus occultus, siue publicus, siue sit graue, siue mediocre crimen, post peractam pœnitētiam possit in susceptis ordinibus ministrare. Nam prout dicit hîc Inno. si ius naturale quærimus, quod consistit in leg. & Euangelio, duas regulas reperimus. ¶ Prima est ꝙ nullus criminosus in crimine mortali existens debet celebrare, vel Deo offerre. Nā iudiciū sibi manducat, qui indignè sumit:

vt.xlix.dist.c.fi.&.j.q.j.c.neq; potest.&.c.odit.&.xlix.dist.
c.j ¶ Secunda, q omnis, qui est sine peccato. & Deo placẽs
securi & sine vlla dispensatione offert Deo sacrificium, siue
fuerit criminosus, siue non. Quod probatur Iesu summi sa-
cerdotis exemplo. vt.l.distinc. Ioannes & prophetę Dauid
l.di.penderet. Facit.l.distinc.quid est.&.c.cũ exaudito. &.c.
domino sancto. Item in nouo testamento exemplo Petri &
Pauli.l.di.ponderet.alle.&.c.qa.& ad id.§. econtra. ¶ Solu-
tio dicit Innocentius, q licet prędicta de dicto iure naturali
procedant: tamen succedentibus temporibus succedentibus
patres experti simulatas poenitentias multorum, dicto iuri
naturali addiderũt statuta sua: p quæ illud ius restrinxerũt.
Et q hoc sit restrinxisse licuit, allegat.ĩ. de biga.c.ij. vbi de
hoc: restrinxerũt dictum ius: quia statuerunt, q criminosus
de crimine cõuictus de iure communi, siue poenituerit, siue
non, promoueri non debet: & promotus debet eijci, & de-
iectus non debet restitui.l.dist.presbyterum.&.c. peruenit.
&.c.si post.vt constitueretur. ¶ Subdit tamen Innoc.quòd
per hæc statuta non aufertur prælatis potestas dispensandi:
cum verè poenitentibus, & maximè vbi non est scandalum
l.di.vt constitueretur.&.c.domino sancto.&.c. quia. Sub-
dit etiam, quòd hanc dispensationem debet facere prælatus,
cum causæ cognitione summaria: vt.j.q.vij. dispensationes.
&.c.exigũt. & alijs multis capitulis.&.vij.q.j. scias.concor.
De materia.ĩ.de de fi.presby.veniens. ac in dispensando di-
cretè attendere debet scandalum, puritatem poenitentiæ &
multa alia, quæ Deus prælato discreto ministrauerit. ¶ Ex-
peditis oppositionibus, nũc ad quæstiones accedo: quas for-
mabo, & eliciam, glo. Inno prosequendo. ¶ Quæro igitur
primò, prosequendo dictam gl.magnam.Inn.ver. *nam si ca-
pter.* &c. quæ fuit ratio statuti, de quo feci in precedenti op-
7 positione mentionem. ¶ † Dicit Innocentius, q quantum
in captis, vel deprehensis in aliquo mortali crimine propter
scandalum, quod est in populo, statutũ est q non celebrent.
l.di.de his.& idem dicit Inn. de conuictis & confessis: vt.l.
dist.si quis dyacon⁹.&.c.si Episcopus.& hũc. Et idem dicit,
si aliter sit notoriũ.ĩ.eo.c.quæsitum. Hoc tamen intellige ci-
uilter, videlicet, nisi cum talibus fuerit dispẽsatum: vt.lxxj.
dist.presbyter. Subdit q dispensari debet verè poenitentib⁹:
8 vt.c.si quis diaconus. ¶ † Secundò quæro prosequendo di-
ctam glo.magnã Inno.ibi: & *concordant*. quæ est ratio, q vita
tio scandali sit in causa? dicit Inn. q est ratio: qa dicta causa:
videlicet euitatio scandali cum dicto iure naturali concor-
dat. Nam in dicto iure naturali cauetur, q nihil cum scanda
lo alteris sit faciẽdũ.ĩ. de ope.no.nun c.ij. Scãdalizatur eñ
quis cum viderit eos, qui deprehẽsi sunt in crimine, vel con-
fessi: aut conuicti celebrare.j.c. proxi.xj.q.iij. absit.&.xxv.
di.primũ. ¶ Nunc opponit contra id, quod dixi in duabus
quæstionibus supra proximis. Formo incidenter duas oppo
sitiones primo ergo prosequendo dictam magnam gl. Inn.
ibi: *sed dices nonne*. Nam potest esse, q idem scandalum rema
net post dispensationem: & tamen tunc licitè celebrat. Sol.
Innoc. q non remaneat scandalum post dispensationem, de
quo iurandum sit: quia aut illi, de quorum scãdalo timetur,
sunt catholici: ipsi tradũt claues ecclesiæ, per quas prælati ha-
bent ptãtẽ ligãdi soluendi ac dispensandi.c.ponderet.&.c.vt
constitueretur.allegatis. ¶ Aut sunt hæretici, qui hoc non
credunt: & tunc si eis scandalum generet, nõ est curandum.
xj.q.iij.inter verba. ¶ Secundò opponitur. & ad idem ibi:
sed dices vbi. quia non obst.condemnat. confessione conui-
ctione & depressione, apud ista ignorantes, vel in locis, in
quibus ista ignorantur, cessat standum: ergo apud illos scan-
dalum non est iusta causa dictæ suspensionis: ergo licite of-
fert. ¶ Solutio dicit Innocentius, q imo licitè non potest of-
ferre: maximè ille, qui cõdemnatus est. Ratio sua est: quia iu-
ra ad ea, quę frequẽtius accidunt adaptari solent. de le.l.nam
ad ea.& nõ possunt omnes articuli diffiniri de iure.ff.de leg.
l.non possunt. Modo frequentius accidit, q scandalum gene
retur. ¶ Expeditis dictis duab⁹ oppositionibus. ad alias quę

stiones accedo: & quæro iuxta proxi.dicta, tertiò ibi: *& hæc
verba*. Primò nunquid premissa habent locum in omnibus
criminibus? Dicit Inno. q pręmissa vera sunt in capitalibus
criminibus. Ratio, quia in illis vix aut nunq̃ posset quis capi
vel deprehẽdi, aut illud cõfiteri, seu de eis conuinci vel dam-
nari, quin inde scandalum, vel infamia sequeretur: ac si ve-
lit Inno. dicere contrariũ de leuibus & modicis criminibus,
in quib⁹ loquit hęc decretalis. Pro quo optimè facit. lxxxj.
c.j. Quod intelligo verum: nisi in confessis & condemna-
tis: qa illi in omni crimine contrahũt infamiã iuris: vt.ff. qui
no.infa.l. Athletas.§.fi.cum.l.sequẽti de iure canonico enim
videretur omnia delicta infamare, & publica esse. no.vj.q.j.
infames. ¶ Quartò quęritur quãtum ad hęc, vtrum pręmis
sa in omnibus notorietatis casibus vendicent sibi locum? Di
cit Inn. q bene locum habẽt in casibus pręd ictis: videlicet in
captis & deprehẽsis in criminib⁹ ipsis, & in cõfessis & incon-
uictis, vel condemnatis de eis de conuictis dicit Innoc. esse
expresio.ś.de elec.scilicet & de confesso.ĩ.de cõfes. cum su-
per & idem eadem ratione dicit de compręhenso. Sed si ali-
ter esset notorium punitur per rei euidentiam: tunc si essent
talia, quę facilè possent excusationẽ habere, & inde oriri ma-
gnum scandalum nõ consueuisset, & dari possent exempla.
¶ Primò sicut tenere plures ecclesias habentes curam anima
rum, satis dici posset, q post poenitentiam licitè celebraret.
arg.ś.de elec.dudum primo. quia tantum ibi requiritur ad
hoc, vt electio valeat, quòd tempore electionis non habuis-
set plures curas. Aliud exemplum, si fecisset talis tumultum
in consilio.v.q.iiij.in loco. Aliud exemplum si fuisset excõ
municatus.iiij.q.j.c.j. Aliud exemplum in contumacia, quę
etiam multas excusationes habere potest. de accusa. dilecti.
Fatetur tamen Innoc. alios ponere literam generalem, vide
licet quòd quandocũq; est manifestus excessus. & maximè,
si scandalum est, post non celebrabit, etiam acta poenitentia.
arg. hic: licet bene dicũt quod subditi eius officium audient,
donec sentẽtialiter condemnẽt.ar.vij.q.vlt.c.nõne.& xxviij.
di.cõsulẽdũ.ĩ.de cohabit.clericorum.vr̃a.vbi de hoc magis
9 pia, & credo, quòd verior est opinio Inno. ¶ † Infert Inn. ex
pręmissis talem publicum, seu notorium criminosũ, de quo
ś, qui nõ potest celebrare, non posse eligi.ar.ĩ.de cle.ex.cap.
mi.si celebrat. q expressum est de conuicto.ś.de elec.sup eo.
& de confesso.ĩ, de confess.cum super Eadem ratione dici
poterit, de depræhenso: vt.ĩ.de iudi.cum non ab homine, se
cundùm Inno. Et sicut talis non poterit eligi ad Episcopatũ
ita nec ad alias dignitates.ar.ś.de elec.per inquisitiõem.&.ĩ.
de excess.pręla.inter.dilectos.

10 ¶ † QVINTO quęritur circa hæc, ibi: *si autem crimen*.
Pone, q crimen nõ est notoriũ, sed occultũ. Quid tũc erit? di-
cit Inn. quòd tũc quãtũcũq; crimen sit graue, acta poenitẽtia
vel parte eius, celebrabit, & ad minores ordines ascendere po
terit, & in susceptis etiã ministrabit, etiã sine peccato: vt.ĩ.e.
c.prox, &.ĩ.de Apo.c.ij.& hoc sine vlla dispensatiõe. Et hoc
nisi sit crimen, quòd poenitentiam impediat executionem dis
pensatione minimè pręcedente: vt homicidium. vel aliud, de
quo no.ś.ti.j.nisi cum pridem.§.ij.& de hoc. dixi.ś.iũge om
nino quę scripsi.ĩ.inter supp glo.suppletione, quę incipit, &
putat Inn. vbi de hoc plenius dixi:

11 ¶ † SEXTO ibi: *irregularis autem*. circa hoc quæro, quid
de irregulari pub.vel occulto? dicit Inn. quòd talis non ob-
tenta dispensatione non celebrabit: vt.l.di.ex poenientibus.li
cet cũ eo, si sit occultũ, valeat dispẽsari: vt.ś.de renun. nisi cum
priden.§ personæ.

12 ¶ † SEPTIMO redeũdo.ś.in eadẽ glo. Inno. versu *a
beneficio tamen*. vtrũ suspensus ab offo ppter crimẽ in casu ter
tię & quartæ quæstionũ.ś.tactarum, sit ppter hoc suspensus
à bñficio? dicit Inn. quòd non credit, quòd talis criminosus
notorius ppter hoc debeat à bñficio abstinere: nisi ibi pręci
piatur: cùm in consuetudinibus predictis dicatur tãtum de
officio, & non de beneficio: vt xlj. distinctio. si quis despicit
eos argumentum xlv. distinctio disciplina. Et hoc verum.
nisi in

nisi in condemnato per sententiam: quia ille priuaretur etiã beneficio: vt. lxxxj. dist. si quis à modo. & c. eos. Si vis scire qualiter suspẽsi ab officio, à beneficio sint suspensi, vide Io. And. de pœnis. cupien. in cle. & Pau. in clemẽ. j. de priuileg.

13 ¶ † Octauò q̃ro iuxta textũ ibi: *parte pœnitentiæ peracta*. quęritur, quid si post cõfessionẽ, etiã parte pœnitẽtiæ nondũ peracta, talis criminosus occult⁹ presbyter celebrat, seu in alijs susceptus ordinibus, ministret? nunquid peccet? dicit Inn. ꝙ non. & ꝙ id qd dicitur hic, parte pœnitentiæ peracta: est de consilio. ¶ Nonò ibi: *amplius ad superiores ordines non ascendat*. vtrum peccet contra talem suasionem ad superiores ordines ascendendo? Dicit Inno. ꝙ non: q͂a quod hic suadetur, non pręcipitur, sed admonetur: vt magis mereatur abstinendo.

14 ¶ † Decimò quęritur, quæ dicunt criminis enormia: & quę mediocria? Inno. dicit hoc colligi posse. j̃. de iudi. at si clerici. Puto, ꝙ per hoc velit dicere, ꝙ crimina adulterio maiora quibus nõ dispẽsat Eps: dicuntur enormia. Sed adulteriũ & alia crimina paria & minora, accusatiõe tamẽ & damnatione dignissima, in quibus dispensat Eps, dicantur mediocria: alia verò leuia: quæ nõ sunt accusatione & dãnatione digna dicantur modica. & vt scripsi in. d. c. at si clerici. in tertia quæstione. Dicuntur regulariter maiora, quibus maior pœna: & paria quibus pari pœna, & minora, quibus minor pœna imponitur: licet fallat in casibus, in quibus causa impositionis pœnę sumitur, nõ à maioritate delicti, sed ab extrinseca causa: vt ibi scripsi in tertia quęstiõe. Et dic, vt ibi dixi. & per pręmissa, & per quasdam paruas supplicationes proxi. sequen. est expedita magna glo. Inno. quã Hostien. posuit ad literam. ¶ Supple glo. in glo. j. in fi. supp. commisit, quæ mediocria sunt. Tan. & Host. in gl. ij. ibi: *sine peccato*. ecclesiastici. xxxj. quis est hîc & laudabim⁹ eum & ibi Hug. & Tanc. Idẽ Inn. & Hosti. paucis additis. & Spec. tit. ij. §. qualiter autẽ. versu. hoc quoq;. & Ray. in summa sua. titu. de lapsis & dispen. & Ioan. in summa confessorum. tit. de lapsis & dispen. q. iij. & Astẽ. li. vj. tit. de in of. ordinãd. q. sed esto, ꝙ criminosus & seq. & istam glo. quasi ad contextũ recitat Innoc. Et in hoc consistit quasi tota prima pars suæ glo. magnæ. cuius gl. magnæ secũda pars incipit ibi: *Itẽ si ius naturale quærimus*. residuũ verò dictæ primæ partis recito suprà in duab⁹ quæstionib⁹ primis. Et ibi: *si crimen est enorme*. Attende, quia ista glo. dat tibi quinq; regulas, & hic incipit prima regula, in qua omnes concordant. Et ibi: *verò enorme*. hic incipit secunda regula. & ibi: *maiores ascendere*. & putat Inno. ꝙ hoc poterit sine peccato: vt. j̃. de apo. c. ij. in fi. & sine dispensatione Epi: q͂a sufficit absolutio sacerdotis ex potestate clauium. arg. vj. q. j. illi, q. q̃uis meritoria sit humilitas, si voluerit abstinere, de hoc dixi. s̃. in. v. q. ¶ Quod putat Vinc. Inn. nisi crimen sit tale, ꝙ impediat officium post pœnitentiam. de quo satis not. s̃. de renun. nisi. §. propter conscientiam. vbi de hoc dixi. Talis enim licet prohiberi nõ posset pro eo, quia peccatum est occultum: vt. j̃. de Simo. ex tuæ. & arg. vj. q. vj. c. j. & . ij. Peccat tamen si promouetur arg. j. q. j. erga simoniacos. Et ibi: *si verò mediocre*. hic incipit tertia regula. Et ibi: *promoueri*. Et dicit Inno. ꝙ iste fortè non est mouendus, vt abstineat à promotione ordinum. Et ibi: *si mediocre & manifestum*. hic incipit quarta regula. Et ibi: *si verò publicum*. hic incipit quinta regula. Et ibi: *quæstione vltima*. vbi de hoc in summa. Et *in fi.* de hoc. ea. dist. in summa. & c. de his. ij. & . in Spe. ti. ij. §. antepenul. versu. hoc quoq;. In *glo. vlt.* ibi. c. nullo. j̃. de elec. si religiosus. li. vj. in prin. Et ibi: *verius*. Idem Hostien. & ibi: vel *dignitatis*. dicit Vincẽ. ꝙ occultum peccatorem prælatus ab ordine repellere non potest, siue ordo petatur ad titulũ, siue non: saluo eo, ꝙ non tenetur Eps ordinare titulum non habentem consulit tamen Hosti. ꝙ Eps habens læsam consciẽtiam alteri committat ordinationem: vt. ff. de nego. gest. l. at quæ natura. §. cum me absente. Et in fi. Ala. vel dic, ꝙ pœnitentiarius eum non potest prohibere: vt hic: sed prælatus bene: vt. j̃. c. proxi. Vel dic, quòd prælatus prohibere nõ debet vt hic, si tamen prohibeat, est parendum: vt ibi.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Minores suis superioribus obedientiam debere.*
2 *Agendum cum alterius scandalo nil esse.*
3 *Agendum quippiam, aut omittendum ad cautelam.*
4 *Prælatus num possit subditum criminosum occultum impedire ne ad ordines superiores conscendat?*
5 *Præceptum Prælati, an requirat causæ cognitionem? Et quid si Prælatus aliquid præcipit, quod non debeat sine causæ cognitione expediri? Et quid si Episcopus præcipiat alicui, vt œconomicatum, vel vicedominatum, ut [illegible] nu. 6.*
7 *Monachus contra Abbatis prohibitionem num eleemosynam dare possit?*

¶ *CAP. V.*

AD aures. ¶ Casus. Religiosus contra prohibitionem prælati sui, ordinari non debet. Communis diuisio. Secunda ibi: *tua*. ¶ Expone literam. *Contradicunt*. supple quorum voluntas sequenda sit. Pręposítis, nomen generale, vt in prima gl. Ber. q. d. siue sint Abbates, priores, ministri. vel Guardiani, Archipresbyteri, Pręposíti, vel cuiuscũq; nominis, qui religiosis pręsint. *Desyderium*. scilicet quo promoueri volunt contradicentibus prælatis. *Ex quibus*. commissis. Constat. qualitercunq;. Eis. scilicet prælatis, qd supra dixi. *Charitatis*. id est, dilectionis Dei & proximi. ¶ † Primò nota, qualiter minores suis superioribus obedientiã debẽt. Concordãtiæ sunt in gl. ij. Ber. ¶ † Secundò nota, quòd nihil cũ aliorũ scandalo est agendũ. Concordantię sunt in glo. Petr. Ber. ¶ † Tertiò nota, aliquid faciendũ, vel obmittendũ ad Cautelam. Concord. sunt in glo. Pet. Ber. ¶ † Quartò nota, quòd prælatus potest subditũ criminosum occultũ impedire, ne ad ordines superiores ascendat: vt hîc, in vers. quoniã esse potest. ¶ Quintò nota, quòd non in sublimitate. & c. vt hîc in fi. vt. l. distin. de his. i. in fin. ¶ Opponitur primò contra primũ notabile: quia non videtur semper obediendum Prælato superiori: vt. c. non liceat. c. iuratos. c. non semper. c. dilect⁹. l. omnes. alleg. in gl. ij. Ber. ¶ Solutio, vt comprehendas glosas Ber. Inno. & Hosti. Sic distingue: quia aut prelatus est ab ecclesia pręcisus: vt hereticus, schismaticus, rebellis, vel excommunicatus: tũc non debet ei subditus obedire. j̃. de offi. ord. quod sedem. de excessib. pręla. tanta. de elec. quia diligentia. xv. q. vj. nos sanctorum. & . c. iuratos. Aut non: & tunc aut pręlatus præcipit, & non facientem excommunicat: & tunc si tenet ipso iure excõicatio, donec absoluatur, parẽre debet. & in dubio debet credere, quod tenet, & parẽre siue ex iusta causa, siue ex iniusta causa sit lata. In casibus tamẽ in quibus nulla esset, & hoc constaret: non esset necesse parẽre, secundũ pręedictos: vt hîc in glo. ij Ber. ibi: so. *Si prælatus*. verum licet parere interim debeat, ab iniusta sententia appellare potest, & conqueri apud superiorem, siue sit iniusta, ex ordine: siue ex causa, secundũ lectu. & no. s̃. de rescrip. excõicato. & eo. tit. ipso iure li. vj. & . j̃. de sen. excõ. sacro. Aut non: & tunc aut loquimur in pręceptis iudicialibus continentibus diffinitiuas, vel interlocutorias sententias: aut in scriptis alijs: puta, extraiudicialibus, & c. ¶ Primò casu necesse est obedire, vel appellare, dũmodo fuerit in illis seruatus ordo iuris: quia tunc transit in rem iudicatam. & c. j̃. de re iudic. cum inter vos. Si verò de alijs præceptis loquimur: tunc si contineat præceptum rem manifestè iniustam, etiam parendum non est. Et idem si pręcipit rem, ad eius officium non pertinentem: vt in dicta glo. Ber. Sed si pertinet ad eius officium, & est certũ, vel dubium: illud non esset iniustum parẽri debet: vt in glo. Ber. pręedicta. Verum si subditus ex tali pręcepto grauetur, bonũ est quòd ab eo appellent infrà. x. dies. j̃. de appel. ad audientiam. & . c. de priore. & . c. proposuit. & . C. de apo. hi, q. & . C. de his qui ad ciuilia. & . l. si apud. & . l. si quis. Sed necesse est appellationis causam inserere. argumen. infrà de officio. ordin. licet de appel. ad nostram. secũdũ Inno. vt leg. & no. j̃. de ap. cordi.

&.cap.concertatiõi.lib vj. Quod dicit Ho. verum si in modum sententię aliquid præcipiatur iudice pro tribunali sedente, cum cog. arg. ĵ. de ver. sig. in his Aliàs si per tale mandatũ extra iudicium generetur: vt si ad præceptũ superioris, non receperit ordines, quãuis nõ appellauerit, audietur, sicut fuit auditus honoribus. lxxiij. di. gesta. qa grauamen iniuriosum extra iudicium, vel etiam in iudicio quandocunq; illatum, non debet transire in rem iudicatam. De quo remittit ad. c. Romana. § si verò. de appella. li. vj. Et illud idẽ censerat Inn.

5 qui bene ponderat verba sua. ¶ † Sed nũquid pręceptum requirit causæ cognitionẽ? Inn. & Hostiẽ. dicunt, ꝙ non vani enim capitis esset, qui diceret prelatum non posse percipere quod officiũ suum spectat sine causæ cognitione. vij. q. j. qa super. ¶ Sed quid si pręlatus sine cap. pręcipit aliquid, quod non debet sine Cap. expediri? dicunt quidã, vt referunt Inn. & Hostien. quòd licet securius sit appellare, tamen tutus est subditus non parens etiam sine appellatione de quo potest exemplum poni in confirmationibus, institutionibus, & alijs ordinis negotijs: sed nõ insisto: quia non est ista præsens materia: sed est materia. c. nouit. & c. quanto. ĵ. de his quę fi.

6 à pręla. in quibus de hoc videbimus. ¶ † Sed quid si Episcopus præcipit alicui, ꝙ recipiat excommunicatum, vel vicedominatum, vel similia, nunquid tutus est subditus appellatione: dicunt ipsi, quòd videtur ꝙ sit tutus: vt. ij. q. vj. nominationes. & lxxiij. di. gesta. & c. honoratus. Hoc verum dicit Inno. in his, quæ per Episcopũ & capitulũ aguntur. In his verò, quæ habet Episcopus à capit. separata, non prætẽdatur iusta causa obediẽdi, est enim: vt patet ex no. š. de rescriptus. edoceri. & remittit Hostiẽ. de materia ad Summa. de ma. & obe. § ad qui. l. ad fi. versu, ad huius materiæ. & Inno. remittit ad. c. j. & c. causam. de his, quæ fi. à ma. par. cap. vide xj. q. iij. § si quis. ¶ Secundò opponitur, ꝙ non sit vitandũ scandalũ: vt. c. qui scandalizauerit. c. inter verba. & § pro graui alle. in glo. ij. Ber. vide sol. Ber. cui concordat hîc Innoc. Sed dic vt dixi. š. eo. sanè. in. iij. q. ¶ Tertiò opponi contra quartũ notabile, de. c. š. proxi. præcedenti Inno. ponit hîc quatuor solutiones, quarũ tres primas habes. š. c. proxi. in glo fi. & vltimam solutionem Inno. hîc positam ibi posui in vltima suppletione dictę glo. in prin. Verũ si quatuor solutiones simul coniũgas, facies vnã bonã: quia vt credo, nõ reperies meliorem. Verũ Hosti. dicit ꝙ verbum honestius, hîc positum in textu, contrariũ etiã soluere põt: vt illud de iustitia, & istud de honestate. Sed non placet, qa vtrumq; cap. fundatur in iu-

7 re. ¶ † Quærit & tractat hîc Henric⁹, vtrũ monachus etiam contra prohibitionem Abbatis posit eleemosinam dare? & dic ꝙ sic in tribus casibus. Primus, si de licentia Abbatis sit in scholis, vel in itinere: quia istud venit in concessione dictæ licentiæ. Tacitè ergo deberet obesse contradictio. argu. C. de neg. gest. l. fi. qđ valde facit. ĵ. de offic. dele. præterea arg. ff. de iudi. l. si longius. Dummodò moderatè. ar. ff. ad Mace. l. si filius. § qđ dicitur. ĵ. de offi. ordi. c. inter coetera. in fi. vt se conformet illis, inter quos viuit. xij. distinc. illa. xlj. di. c. j. & iiij. ¶ Notat Ray. in summa sua ti. de nego. seculari. § sed quærit vtrũ & Hosti, in. c. beneficia. de poeni. & re. § quibus & qualiter. sub. § sed nunquid monachus. ¶ Secundus casus est, si habet administrationẽ iuxta illud. Luc. xj. quod superest, date, & c. xij. q. j. quia tua. lxxxv. di. non satis. Et in hoc Deo obediet, non Abbati. viij. dist. quę contra. xij. q. iij. qui resistit. & c. dominus. & c. Iulianus. & c. non semper. Et quia vno concesso, concessa sunt consequentia ad illud. ff. de iur. om. iudi. l. ij. de procur. l. ad rem. & l. lega. & c. præterea. alle. & c. prudentiam. § fi. eo. ti. Et hoc tenet Ray. vbi. š. & Archid. xij. q. j. non dicatis. & Ioã. lxxxvj. di. non satis. & Laud. de censi. ad nostrum. in glo. antepe. in cle. Hoc verum, nisi talis sit administratio, de qua statutũ sit, ꝙ ea quæ superfluunt, refundant in vsum aliqualem specialem licitum & honestum: quia tractare sic vtilitatem mona. non potest. sine licentia Abbatis. xvj. q. j. monachi. ij. de conse. dist. v. non oportet. Saluo, ꝙ casu extremæ necessitatis, etiã & hoc casu posset secundũ Ray. vbi in summa, & Sum. confes. titu. de emp. & ven. rubricella vtrum de illicitè acquisitis posit fieri eleemosina. q. xxvij. vbi reperies etiam casum alium præcedentem. ¶ Tertius casus est, etiamsi administrationem non habet in extrema necessitate indigentis, etiam non ob. contradictione. Abbatis: quia tunc sunt oĩa. ff. ad. l. Rho. de iac. l. ij. xlvij. di. sicut hi. lxxxvj. distin. pasce fame. & c. non satis. Aliàs autẽ non posset, maximè contradicente Abbate, secundũ Ray. & Archi. vbi. š. & secundũ Ray. Hosti. & alios vt. š. intelligitur. hęc decre. sic, ꝙ propter obedientiam nunq̃ debet fieri malũ: licet bonum quod agit, valeat intermitti. xj. q. iij. § quid ergo quod tenet Zensel. in cle. quoniã. de vi. & ho. cle. ¶ Supple glo. In glo. ij. ibi: *per tuas.* & in alijs, quę no. ĵ. de sen. excõ. pręsenti. li. vj. in glo. ij. Io. and. & ibi: *factum à iudice.* & eo. tit. ea quæ fiunt. li. vj. Et ibi: *contra conscientiam.* videretur sufficere, ꝙ subditus credat pręceptũ iniustum: vt no. Io. xiij. dist. nerui. Et ibi: *si dominus.* ibi no. & xxx. q. v. manifestum. qualiter excusetur vxor dissoluens votum de pręcepto mariti. & in fi. hoc verũ secundũ Hosti. si potest suam conscientiam informare prælati præcepto. Nam si non obedierit, & non ostenderit causam probabilem, punietur. Si verò ad id non potuerit suam conscientiã informare sequatur suam conscientiam & obediat, etiam si conscientia sit erronea. ĵ. de simon. per tuas. ij. ne ędificet ad gehennã. ĵ. de pręscri. c. fi. Et licet pręlatus possit in eum animaduertere, subditus tñ, qui nõ potest conscientiam deponere, substineat, patienter, & à sua Innocentia non recedat. ĵ. de resti. spo. literas. § porrò. & de sen. excõ. inquisitioni. ¶ In glo. penul. in fi. & de seruis non ord. c. j.

¶ CAP. VI.

SI Archiepiscopus. ¶ Casus. Metropolitanus ab omnibus suffraganeis consecratur: suffraganeus verò à tribus, metropolitano iubente. h. d. cum. c. sequẽ. Secunda ibi: *relinqui.* ¶ Expone literam. *Fuerit ordinandus.* vt quia iam electus & confirmatus. *Si necesse fuerit.* vt quia Archiepiscopus per casum aliquem impeditur. ĵ. de offi. ordi. quod sedem. *consentientibus.* pręsentibus & non contradicẽtibus, nil rationabile opponentib⁹ vel vocatis, & nõ veniẽtib⁹. lxxiij. di. cõprouincial. si ipse Archiepis, qui est caput ꝓuincię principale ix. q. iij. c. j. Et ibi: *elegerit.* j. examinauerit, vel apꝓbauit cõsecrãdũ vel ꝓpriẽ, vt in prima. glo. ¶ Quærit ibi: *Archiepis.* quid si nõ viuit Archiepis, si mortu⁹ est, & vocat eccl. metropolita. dic, ꝙ tũc alij sua auth. hoc facere possũt: vt lxiij. di. qa p ambitiões. scdm Inn. Et hoc no. Io. c. di. c. j. ꝙ hoc facient auth. Papæ. vel cleri. matricis eccl. Putat Ioã. And. ꝙ hoc possit facere collegium cõproui. & tribus cõmittere authoritate sua: tres verò cõprouinciales hoc nõ possent sine cõmissiõe Papę cleri. matricis eccl, vel collegij ꝓuincialium Epis. & sic vterq; opinio vera. & dicit Ho. ĵ. c. ꝓxi. ꝙ hoc primo loco spectat ad ꝓuinciale collegiũ, quo negligẽte ad cap. eccl. Metropolitanę. lx. di. si fortè. ¶ Supple gl. in gl. j. in fi. fa. š. de po. pręla. bõæ. ĵ. in fi. & qđ ibi no. in glo. iij. ibi. *consentiat.* dissoluit societas, si expediat socijs licet nõ expediat omnib⁹ semp. ꝓ soc. l. actione. § Labeo. vinc. Et ibi: *quia per ambitiones.* videt quòd no. li. di. qui in aliquo. xxiij. q. j. c. pudenda.

¶ SVMMARIVM.

1 *Metropolitanus habẽs supra se Primatem nunquid sine eius permissione Episcopum consecrare posit? Et quid si in prouincia non adsint tot Episcopi, quot in consecratione Episcopi requiruntur? nume. 2.*

3 *Episcopo quempiam in presbyterũ ordinanti, num adesse debeant alij presbyteri duo sacerdotalibus vestibus induti?*

4 *Episcopus contemptus in alterius Episcopi consecratione, num de contemptu ad consecrationis cassationem agere queat? Et quid si Archiepiscopus contemnatur.*

5 *Archiepiscopus si sit consecrandus, & in eius consecratione faciends, Episcopi Comprouinciales dissentiant, veri parti illorum inhærẽdum*

inhærendũ sit? Et quid si quid rationabile cõsecrationi opponatur? nume.6.

7 *Archiepiscopus, qui de criminibus obiectis aduersus Episcopum consecrandum cum duodecim Episcopis cognoscit: si maior pars Episcopũ reũ dicit: contra verò maior pars, an possit eum secundũ maiorem partem sententiam ferre?*

8 *Episcopos comprouinciales ad Episcopi consecrationem, quis conuocare debeat.*

9 *Archiepiscopi consecratio ab Episcopi consecratione, quid differt?*

¶ CAP. VII.

NEc Episcopi. ¶ Summatum. s̃.c. proxi. ¶ Expone literam. *Permissu.* quid si Metropolitanus non permittit? no.lxiij.di.c.vlt.& lxv.dist.c.j. Ita supp.tñ, epistolis, vel certo nũtio. Ad hoc.s̃. de offi.dele.prudentiã. Vel dic, epistolis tantũ hoc casu. arg. decre.ad audientiã. *Metropolitanus.* q iudex est, & caput prouinciæ.ix.q.iij.p singulas.Host. ¶ † primò quærit ibi: *Metropolitanus.* pone: Metropolitanus.s̃.se Primatẽ habet: nunquid sine permissu eius hoc poterit fieri? videt, ꝙ non. Et hoc placet Innoc.ar.lxv.di.§ si autẽ.vbi de hoc.& .c.seq. Ad hoc.vj. q.iiij.si intra.secundũ Inno.q dicit etiã secundũ quosdã, ꝙ si Episcopus subditus talis Archiepi cõsecratur sine consensu primatis, recipit executionẽ, cũ nullã iurisdictionẽ super eos habeat: nec plus iuris q̃ in canonibus concedit̃.ix.q.iij. conquestus. Ad.c.placuit.lxv.di.dicũt, ꝙ loquit̃ in subditis Priuatis licet honestum sit illius cõsensum requiri: tunc intelligatur.lxv.di.placuit. Alij dicunt, ꝙ de necessitate requiritur consensus priuatis in cõsecratione talis Epi, pro eo, q a factũ magnũ & arduũ est: & tangit totã prouinciam, cuius ipse est caput. & ideò meritò consensus ipsius est requirendus: aliàs consecratus non habebit exequutionẽ: vt.d.c.placuit. arg. de præscrip.cũ non liceat. Et huic plus consentit Inn.& ita not. Hug. Lau.& Archi.in.d.c.placuit.& ipse Archid.ea. dist.in quinta.& .c. Eps.quod admittit Hosti.si hoc habet consuetudo, vel speciale priuilegiũ: aliàs secus.ix.q.iij.c. cõquestus.de offi.or.duo simul.& .c.pastoralis.j.respon.Sed po. ꝙ fuit requisitus, & contradicit offerens se probaturũ causam.&c.audiri debet.j̃.de his, quę fi.à maio. par cap.c.j. Aliàs erit agendũ coram superiore.viij.q.iij. Artaldus. secundũ Hug. Sed credit Henricus, ꝙ si dissenserit, nec allegat iustã causam, põt

2 Archieps consecrare.no.Io.& Archi.lxv.di.§ si autẽ. arg.j̃. de offi.ord.significauit. ¶ † Secundò quæritur ibi: *Ex prouincialibus.* quid si prouincia non habet tot Epos, vel habet vnũ solũ? Sol.cõuocẽtur auxilia vitiorum.vij.q.j.pontifices. De substãtia enim cõsecrationis est numerus iste: vt in gl. penul.

3 ¶ † Sed tertiò quærit̃: nunquid cum Eps aliquẽ ordinat in presbyterũ, etiã duo alij presbyteri requirunt sacerdotibus vestibus induti sibi astantes? Arguit Hosti.ꝙ sic, p proxi.dicta.sic intelligitur gl.xxiij.di.presbyter. Fatetur tamẽ, ꝙ multarũ ecclesiarũ consuetudo habet, ꝙ nec duo induti assistunt & ꝙ omnis præsentes etiã non induti manus imponunt secũdum quod dicit.d.canon: omnes, qui præsentes sunt. &c. licet dicat Hosti.illud intelligi de indutis. Et sic dicit esse intelligendũ.s̃.c.pxi.in fi.de trib° Episcopis.s. ꝙ sic principaliter astabant.s.tres, vel duo Epi solenniter induti ipsi Archiepo consecranti Epm. Sic duo presbyteri Epo ordinanti presbyterũ. Aliàs impossibilis videtur litera illius.c.dũ dicit: manus suas iuxta manus Epi.&c.quãdo multi essent presbyteri præsentes, non tñ reprobat Hosti.ꝙ ex quo duo induti assistunt Epo, alij etiam non induti manus imponant.& remittit etiã

4 ad.c.fi.de sacra.non re.&c. ¶ † Quintò quæritur ibi; *consensisse.* pone, ꝙ aliquis horũ Episcoporũ in consecratione Epi contemnit̃: nunquid potest agere de contemptu, ad cassationẽ? credimus, dicit Inno.ꝙ sic: videlicet vt cõsecratus priuet̃ exequutione officij, sicut in electione agitur: vt cassetur electio.s̃.de elec.ꝙ sicut.& .c.cum in veteri.&.j̃. de arbit. cùm olim.lxv.di.non debet. Et ita etiam grauior poterit ei pnĩa imponi secundùm eum. Et dicit ꝙ de hac materia satis habet xviij.& lx.dist.vbi Ioan.lxiiij.dist.c.j.glo.fi.& Archid.lxv. distin.non debet.tenent, ꝙ taliter ordinatus vno contempto non recipit executionẽ. Sed verius est quod prædixi. ¶ Dicis tamẽ Inno.in glo.j.ꝙ necesse est vocari duas partes: vt.ff. de decre.ab ordi.fa.l.j. Et Dicit hoc notari.s̃. de elec. cũ nobis.&c.ecclesia. Fatetur tamen, ꝙ alij aliter dicũt. Hosti. pro dicto Inno.allegato de elec.licet.& .c.scriptũ.& no.eo.tit.cũ nobis olim.& .c.ecclesia.ij. Nec mireris, quia sunt cõsilia necessitatis.& ideo irritandũ est, qd agitur his nõ requisitis.s̃. de elec.cũ in veteri.alleg. ¶ Sed quid si Archipresbyter vn° in Epi consecratione contemnitur? certè tunc executionem non recipit: vt.lxiiij.di. illud & repelletur tanq̃ se ingerens. s̃.de ele.qualiter.per solũ Papã.in.q.vj.q̃uis. ¶ Quintò quęritur ibi: *maiori numero.* quid si summauerit secundũ voluntatem minoris partis? dicit Inno.& Hosti.ꝙ sñia tenet: quia quia suffraganei non sunt hîc iudic.sed consiliarij. Nec requiritur cõsensus eorũ, tanq̃ eorũ, qui ius ei tribuant in epatu, sed consiliariorum, secundũ Inno. Allegat Hostiẽ. de Arbi. cum olim. Sunt aũt consiliarij necessitatis, propter q.d vitiabitur, factum ipsis contẽptis: vt prædixi de elec. cũ in veteri.

5 secundũ Innoc. ¶ † Item quid si in consecratione Archiepi, in qua necesse est omnes comprouinciales. Epos cõuocare. lxiij.di.Metropolitano.li.di.c.fi.s̃.c.proxi. dissentiunt Epi staturnẽ maiori parti? dic, ꝙ sic. Arg.huius literę, in fin.ff. ad muni.& .l.qd maior.nisi minor pars rationabile quid prætẽdat? de his, quæ fi.à ma.par.cap.c.j. Sed si habet primatẽ, vel

6 patriarchã: dic, vt dixi.s̃.q.j.ar.pdicti.c.duo simul. ¶ † Sextò quæritur: pone conuenientibus suffraganeis ad consecrationem Archiepi, opponit̃ aliquid rationabile: quare nõ est consecrandus, quid fiet tunc? Dicit Inno.ꝙ tunc recurrendũ est ad Papam, vel alium superiorẽ patriarchã. vel primatem, si nullum habeat. Dicit enim, ꝙ suffraganei in hoc non audiẽtur.s.vt iudices: cum ipse super eos sit, & in eos iurisdictionẽ habeat ex cõfirmatione: vt.s̃.de elec.suffraganeis.& .c. transmissa.xxj.di.inferior. Et est quasi expressum secundũ eum. j̃.de præben.graue.recurritur igitur ad superiorem. Allegat Hostien.de offic. ordi.quod sedem.de fo.compet.sanè.& .c.

7 cum sit. ¶ † Septimò quæritur: Pone de criminibus obiectis contra Episcopum consecrandũ: cognoscit Archiepiscopus cum.xij.Episcopis: & maior pars dicit illum reũ, & minor absoluendũ: nunquid potest Archiepiscopus sententiare? dicit Abbas ꝙ nõ.ar.iij.q.vj.quãuis.s̃.de transla.c.ij.& remit-

8 tit ad no.de accusa.super his. ¶ † Octauò quæro cũ Innocẽ. quis vocabit istos Episcopos comprouinciales ad consecrationem Archiepiscopi: vel etiam Episcopo cum Archiepo mortuo? dicunt quidã secundũ Ioan.lxiij.dist. comprouinciales.ꝙ capitulum Archiepalis ecclesiæ ar.j̃.de hæreti.c. ad abolendã. Credit Inno.ꝙ consilium suffraganeorum: vt.lxv. dist.si fortè. Sed quis istud consiliũ conuocabit, & ad quid vocarent Episcopi in concilio iam præsentes? Inno.nec mouet, nec respondet. Potes dicere, quòd capitulum ecclesię poterit significare Episcopis comprouincialibus factũ instantis huiusmodi consecrationis: & instare apud eos, quòd ad conseruandũ conueniant, & ipsi si volunt consilium faciant. Et de hoc concilio ordinabunt. Sed Hostiẽ. dicit, quòd hîc primò spectat ad suffraganeos: vt in.d.c.si fortè. Et si isti neglìgẽtes sint, vel aliquo casu impediantur erit ad capitulum Archiepiscopalis ecclesiæ recurrendum: vt in alijs iuribus. Et secundùm hoc potest intelligi.vij.q.j. pontifices. quod placet Henrico hîc in fin.suæ distinctionis. Sed hoc fateor, si suffraganei non habent numerum sufficientem, sed si sunt in numero sufficienti, fortè dici posset, quòd tũc Episcopus vicinior vacanti ecclesię posset alios conuocare.arg.dicti.c.si fortè. Si verò agitur de consecratione Episcopi, Archiepiscopo viuo conuocabit comprouinciales Episcopos: vt hîc in ver.

9 ita, vt alij.& .lxiij.distin.c.ij.iij.& .iiij. ¶ † Nonò quæritur, quæ est differentia inter consecrationem Archiepiscopi & Episcopi? dicit ꝙ ista: quia Episcopus est consecrandus ab Archiepiscopo, vel Epo de mandato Archiepi, duob° Epis

asſiſtentibus,& alijs ſufficiẽter vocatis: licet fortè non veniẽtibus, vt hîc,& .lxvj. diſti. porrò. Sed Archieps ab omnibus Epis ſuffraganeis qui omnes debent ineſſe conſecrationi: vt lj. di. qui in aliquo. & .lxvj. di. c. j. Hodie verò Archieps conſecrãdus eſt à Papa: vt. xxiiij. q. j. pudenda. ix. q. iij. cũcta per mundũ. & c. per principalẽ. prout not. Hoſti. in ſumma. eo. ti. §. fi. in fi. & hîc Hen. in pe. mẽbro ſuę diſtinctionis. ¶ Supple gl. In gl. prima ibi: *ordinarius*. ſecus in delegato. ĩ. de offi. deleg. c. vlt. ¶ In gl. ij. ibi: *potiores*. an verò quilibet illorum ordinet: & tenere librũ ſupra caput ordinãdi, ſit de ſubſtãtia ordinationis? no. xxiij. di. Eps. ¶ In glo. penul. ibi: Capitulo. Adde quod ibi no. in glo. vlt. in fi.

¶ CAP. VIII.

Cum quidam. ¶ Breue eſt, & pars eius de iureiu. cum quidã. ¶ Expone literam. noo debuit. colligit. ſ. c. j. & c. iij. *Celebrant*. intellige debes qđ eſt infrà. *Suſceptis ordinibus*. i. executione ordinum ſuſcepto: qa caracter ſemper imprimitur quocunq; tẽpore conferatur. ſ. eo. ſanè. Hoſti. Reddere debes per ſniam non ipſo iure, ſecundũ Iono. & Ægi. Alij ꝙ ipſo iure, expon. reddere. i. redditos tenere. ar. ĩ. e. literas. in fi. Quod dic, vt ibi. & . ĩ. c. pe. ¶ Ex partes. quaſi extra partẽ, vel ſine parte. ¶ Queritur ibi: *apud nos*. vtrũ iſtud ſoli Papæ per boc reſeruetur? Hoſti. dicit, ꝙ non, ſupplens ibi: *apud nos*. ſub. vel ſucceſſorẽ delinquẽtus. Sed Inn. contradicens, ꝙ hîc, nec ſucceſſor, nec Metropolitanus diſpenſat: qa ex delegatione & ſpeciali mandato Papę ſuſpendit. Remittit Io. Aod. ad. c. pe. ĩ. eo. ibi dicã. Dicebat autẽ Philippus, ꝙ licet hîc & ibi ſcribat̃ Archieps: ibi tñ loquit̃ de ſubditis ipſi Archiepo merè diœceſano. Sed hîc loquit̃ de ſubditis ſuffraganeorũ, cũ quibus Archieps non diſpenſat: qa nõ habet iuriſdictionẽ in ſubditos ſuffraganeorũ: niſi in certis caſibus, de offi. ordi. paſtoralis. Dicit etiã ꝙ Eps in hoc diſpẽſare non põt: qa ipſe eſt, qui perperã ordinauit. Sic oẽ põt diſpẽſare cũ illis ſimoniacis in beneficio, pro quibus ignorãtibus data eſt pecunia. j. q. ij. pręſentiũ. licet eo caſu ſibi ſit permiſſa diſpẽſatio: vt ibi. Propter hoc ergo Papa ſibi diſpẽſationẽ reſeruat, ſecundũ eum: diſpenſat tamẽ Eps cum condemnatis à ſe. ĩ. de cle. coniug. c. diuerſis. j. q. v. c. ij. ¶ Supple glo. in glo. ij. ibi: *non poſſum*. de materia. ĩ. de iud. at ſi clerici.

¶ SVMMARIVM.

1 *Inſtitutionis obſeruantia quæ ſit in latinis ac Græcis.*
2 *Preſbyter Græcus coniugatus, ſi ſe cum vxore inter Latinos ad commorandum transferat, num licitè ibidem vxorem retineat?*

¶ CAP. IX.

Cum ſecundum. Breue eſt, & nõ ſummat̃. ¶ Expone *commiſtiones*. cõmiſcereñ res diuerſorũ non de voluntate vnius ex dñis, oõ ſuot cões. Inſti. de re. di. § quid ſi frumẽtũ. & . § ſeq. Vin. *Obſeruari*. & ſolũ reprobare intendit, ſecundũ Hoſti. ne quolibet die ſecundũ inſtituoonẽ gręcorũ ordines recipiantur. ¶ Opponit̃ ibi: *latini*. de. c. ꝙ translationẽ. ĩ. e. Sol. nõ obſt. ꝙ expooit̃, latini. ſ. clerici. Nam Græci, quãuis latinis prælatis ſubiecti, de mandato ſuorũ prælatorũ à gręcis poteruot ordinari, quãdiu per Papã talis mos toleratur. Tunc nõ obſtat, ſi concordat dictũ. c. quod translationẽ. Vel dic, vt dicã
1 ſuper glo. in ſuppletiõe pria. ¶ † Quæritur primò ibi: *inſtitutionis obſeruantiam*. Quæ eſt inſtitutionis obſeruantia Græcorũ & latinorũ? Ad hoc dicit Inn. ꝙ ideo ꝙ Græci Epi extra quatuor tẽpora ordines ſacros conferunt clericis Gręcis, & laoni non conferebant, niſi in quatuor tẽporibus: & eodẽ modo faciebant Epi latini de clericis ſibi ſubiectis Græcis & latinis: & hoc hîc prohibetur. Nou enim prohibet ordinari Gręcos à latinis, vel econtrariò, qđ licet: vt. ĩ. eo. qđ translationẽ. ſed, ꝓhibet tantũ cõmiſtiones & conſuetudines rituũ obſeruari in ordinibus. i. ꝙ Eps Gręcus ſecundũ ritus ſuos: puta extra quatuor tẽpora, vel alios conſimiles noo ordinet clericũ latinũ. Et eodẽ modo, ꝙ latinus non ordinet Græcũ contra ſuos ritus approbatos. & ita quotieſcunq; ritus ſunt contrarij, nunq̃ debet ordines dare. Sed ſi ordinat cootraritum ſuũ, peccat. Si verò ſeruat ritũ ſuũ, facit cõtra ritũ ordinandorũ. Nec hoc licet. Sed dic ꝙ licet ꝓhibeat̃ facere, vt hic tamẽ factũ toleratur: vt in. d. c. qđ translationẽ. ſecũdũ Inn.
2 Sed Hoſt. aliter ponit, vt. ſ. dixi. ¶ † Quærit̃ ſecundò: pone Græcus coniugãtur & preſbyter, transfert ſe cum vxore ad cõmorandũ inter latinos: nunquid vxorẽ erit ſibi licitũ retinere? dicit Inno. ꝙ ſi talis breuẽ morã traheret, nõ eſſet tolerãdus, ꝓpter ſcandalũ. Sed oũquid põt dari tali eccleſia latinorum? dicit Inn. ꝙ oõ: niſi prius continẽtiã promittat, hoc vltimũ approbat Hoſti. remittens ad decretalẽ. cũ olim. ¶ Dicit tamẽ Hoſti. durũ eſſe ſentire, qđ ꝓpter ſcandalum matrimoniũ licitè cõtractũ à Gręco, q cõtinentiã nõ vouit. xxxj. di. Nicena. diſſoluat̃: cũ Gręcus tali matrimonio poſſit vti. de vi. & ho. cleri. vt clericorũ. in fi. Niſi forſan, & cum ſcandalo alleges & probes cõſuetudinem regionis ſpecialẽ. de cog. ſpũ. ſuper eo. de cle. coniu. cũ olim. Et vide qđ ibi dicã. Boat. & Tancre. in. q. dominicali. xxx. eum ab adminiſtrãdo ꝓhiberi non debere. Subdit Innoc. ꝙ latinus, nec apud Gręcos, nec apud latinos, matrimonio vtetur contracto. ¶ Supple gl. ibi: *quod translationem*. hic Latinus ordinabat̃ à Græco, & ecõuerſo: ibi Gręcus ordinabat Græcum licet Epo Latino ſubiectũ, ſecundũ Hoſti. Vel dic cũ Inn. ꝙ licet prohibeatur hoc fieri, vt hîc: factũ tñ toleratur, vt in contrario. Et ibi, ſed hodie. Dicit Hoſti. ꝙ bodie talis mos toleratur per Papam, qui hoc poteſt ſecundũ formam decret. qui in pleriſq;. ĩ de offic. ord. licet iſta Decretal. aliter fuerit inducta hîc, ſecundum eum.

¶ SVMMARIVM.

1 *Coronam clericalem non liceat ſine communis Apoſtaſiæ periculo dimittere?*
2 *Tranſiens de vna eccleſia, ad aliam num ſine peccato fieri poſſit?*
3 *Religioſus religionem ſuam exiens ac deſerens, quomodo poſſit extra religionem ſuam ordines recipere, & in eis miniſtrare?*
4 *Religioſo ad aliã religionẽ tranſeũdi facultatẽ, quis concedere queat?*

¶ CAP. X.

Ex parte. Caſ⁹. ſi monach⁹ vni⁹ ordinis in ſecũdo ordioe, ad quẽ trãſiuit, recipit ſacerdotiũ. ad pmũ ordinem rediens, in eo liberè miniſtrabit. Cõis diuiſio: ſecũda ibi: *mandamus*. ¶ Expõe literam. *Tranſiens*. penta licẽtia, ſed nõ obtẽta. Religio enim nigrorũ arctior eſt cõcordat. ĩ. de æta. & qua. intelleximus. & de regula. licet. vel aliter: vt. ĩ. dicetur. Promotus infra annum nouiciatus, infra quẽ etiã exiuit: qđ licuit. ĩ. de regu. ſtatuimus. *Miniſtrare*. ad vos reuerſus. *Canonicum*. puta ſimo. vel biga. vel alia irregularitas. j. q. j. erga. lj. di. qui in aliquo.
¶ † PRIMO quærit̃ ibi: *dubitaſtis*. quæ fuit dubitatiõis cauſa? dicit Inno. ꝙ potuit eſſe iſta: qa hic monachus ex ipſo trãſitu videbatur Apoſta. Et ideo nõ adoittẽdus ad legitimos actus. iij. q. iiij. beatus. Et ſic multò fortius videbat̃ à ſpiritualibus ſuſpẽſus. ĩ. qui fi. ſũt legi. p venerabilẽ iuuabat occaſionem dubitãdi: qa Abbas nõ poteſt diſpenſare cũ ſuſpenſis: vt ſuprà de elec. cũ inter. R. & . ĩ. de cle. exc. nimiũ. c. poſtulaſti. ¶ Sed q̃ fuit reſponſio, & ratio. decidendi? dicit Inn. ꝙ reſponſio eſt: qa ꝓpriè non dicũtur Apoſtatæ: niſi qui legem Chriſtianam dimittunt. ſic intelligitur. cap. Beatus. alleg. & xxvj. q. vlt. non obſeruetis. vel qui relicta profeſſiooe, quam dimittere non licet. habitum regularẽ dimittũt ſine cauſa. l. diſt. c. vlt. ſecundùm. Inn. Rõ verò dicendi tollitur ex pręmiſſis, & his, quæ ſcripſi. ſ. e. c. fi. in literæ expoſitione, ſuper ver.
1 *tranſiens*. & verbo, *promotu* ſimul iũctis. ¶ † Horũ occaſiooe quæro, an coronã clericalẽ dimittere liceat ſine periculo criminis Apoſtaſiæ? dicit Inno. ꝙ ſic: vt. ĩ. de cohabit. cle. & muli. capitulo. Ioãnes. Et ex hoc infert Inno. ꝙ corona non eſt de ſubſtantia ordinis.
2 ¶ † SECVNDO quęrit̃, quomodo põt textus ſaluari: quia con

constitutus in pacto notorio non potest sine dispensatione in suscepto ordine ministrare. s.e.ex tenore. ¶ Et tñ trãsitus iste sine licẽtia Abba.nõ potuit esse sine pecca.nec potuit esse nisi notorius.s.de trãsla.c.quãto. Respõdet Inn.dupliciter. Priò, qa trãsitus iste potuit esse & fuit sine peccato per ea quę dixi in expositione super verbo, transiens. ¶ Secundò, quia dicit Innocẽ.nobis.vnde videtur quòd & si in transitu fuit peccatum, tamen potuit esse occultum. Nam potuit esse occultum, quòd monachus albus fuerit, & quòd ipse moram fecerit in monasterio nigrorum. Nec est simile de Episcopo, qui cum multis transit & in turba, & in monacho, qui stat occultè & habitu mutato incedit, secundùm Inn.& facit qd not.xl.distin.si seruus.ij. Vnde patet hîc, quòd qui de maiori religione transit ad minorem, & ibi recipit ordinem, vtitur eo, si transitus est occultus, secundùm Inno.& Abb.hoc saluo, quód si quis relicto monachatu assumit ordinem, nó potest cum eo dispensari:nisi per Papam.j.de apo.c.vltim. secundũ Goff. De materia in.c.j.j.de aposta.

3 ¶ †TERTIO generaliter quæro, qualiter religiosus religionem suam exiens & deserens, possit extra religionem suã ordines recipere, & in eis posteà licitè ministrare. ¶ Dic secundũ Henri.in distinctione sua quam hîc ponit. Primò, quòd si talis religiosus erat adhuc nouitius, & infra annum probationis nondumque professus tacitè, vel expressè religionem fuerit:quod ponit infrà de regula.c.statuimus.&.c. ad nostram.&.c.significatum.&.c.cum simus.&.xx.qó.j. illud. Et eo.titu.is, qui.lib.vj. Tunc poterit in seculo remanens, vel ad aliam religionem trãsiens recipere ordines sacros & in eis ministrare. De remanente in seculo patet.infrà de regula.postulasti.cum ibi not. De transeunte ad aliam religionem, probatur hîc intelligendo, quòd iste monachus albus tempore suæ trãslationis ad monachos nigros erat nouitius, sicut intelligit Hosti.

¶SECVNDO dic, ꝙ si iam professus tacitè, vel expressè suam religionem exiuit, & post ad suam religionem redijt, sed non nisi post reditum ordines huiusmodi recepit:tunc sine dispensatione in eis ministrabit.arg.j.de Apo.c.fi.ibi cũ dicit: *aliquem sacrum ordinem in apostasia.* ergo &c.ergo à contrario secus si extra.arg.ff.de offic.eius cui man.est iurisdict. l.j.§.huius.&.j.de his, quæ fi.à prelat.cum Apostolica.Not. Inno.Hosti.& Io.An.in dicto.c.fin.Sed si post exitum & ante regressum, &c. huiusmodi ordines sacros recepisset, tunc ibi reconciliatus Abbati, non poterit sine Papali dispensatione, & sic susceptis ordinibus ministrare:vt.c.fi.alle.& multominus ascendere ad maiores.de senten.excom cum illorũ not.Boat.& Io.An.in.d.c.fi.& Asteñ.lib.vj.ti.de col.ord. articu.tertio.quęst.sed quid de apostata.vbi dicit, quòd talis est hodie excommunicatus ipso iure.j.ne cleri. vel monac. vt periculosa.lib.vj.Et talis aposta.ad ordinem promoueri non potest.lj.dist.c.vlti.xvj.qó.j.legi.Sed si ordinem non sacrum in huiusmodi apostasia recepisset, licet non recepisset exequutionem.cum eo, tamen posset eius Episcopus dispensare:cum Papa sibi dispensationem non retineat.argu.j. de sent.excom.nuper.§.in secundo. Et de præsumpt.nonne. Not.Vinc.Hosti.& Ioã.An.in.d.c.fi.arg.illius.c.ibi quãdo dicit:*aliquem sacrum ordinem* à contrario. Et Archidia.j.q.vij. saluberrimum. Sed Asten.in hoc contra, in qõne allegata dicens quòd putat hodie dicendum, si in apostasia recepit ordinem non sacrum, sicut si recepisset sacrum:quia est excommunicatus:vt dictum est. Idem Henr.hîc.

¶TERTIO dic, quòd si talis iam professus tacitè, vel expressè, sed apostatauit ad seculum transeundo:& in eo remanens ordines.recepit cum eo, per alium quã per Papam dispensari non potest:vt.l.distin.c.vlti.&.xx.qó.iij.c.j.ij.&.iij. xvij.qó.j.omnes.&.j.de Aposta.c.fi.Not.Goffr. Hostiẽ.& Io.And.hîc.& Specula.rubri.de lega.§.nunc ostendendum. versu.lxxij.

¶QVARTO dic, ꝙ si talis suam religionẽ exiens trãsit petita licentia, sed fortè non obtenta ad arctiorem religionem, & ibi se facit ordinari:potest de iure in sic suscepto ordine licitè ministrare:vt hic scdm Bernar.& Hostiẽ.dixi.s. Et idem si ad latiorem dispensatione obtenta.arg. C.ad leg. Iul.de adul.l.Gracchus.Sed si dispensatione non obtenta, licet petita ad latiorem transijsset, dispensatio Episcopi esset necessaria. ¶ Not hîc Bernard.in fin. Ratio quia mortaliter peccauit transeundo, & quòd Episcopi sit dispensare hoc casu. Not. Specul titu.de legat.§.nunc de Episcoporum.versu.xx. Si verò transiret ad parem. Idem dic, quòd in latiore. Ratio huius & præcedentis casus, quia transiens ad parem, vel latiorem religionem, non est Apostata, nisi ad seculum redit:vt infrà de Aposta.c.j.secundũ Berñ.Ioã.Vinc.& Gof. & Archi.l.dist.c.fin.&.j.eo.c.j.gloss.ij.lib.vj. Transiens eñ ad parem vel latiorem in nullo venit contra ea, quæ sunt de substantia ordinis:cum super in alicuius obedientia fuit, secundùm Inno.j.de ęta.& quali.intelleximus.in fi.& Arch. l.dist.c.fi.secundũ Henri.

4 ¶ †QVARTO occasione præmissorum, quæritur quis prælatus dare possit religioso ad aliam religionem transeundi potestatem? dic quòd Abbas sol⁹, quo ad arctiorem.j.de regula.licet.xix.qõne.iij.statuimus. Ratio, quia illi soli facit obedientiam.xij.qó.j.non dicatis. Imò sufficit solũ petijsse &c.vt ibi. Et hoc not. Inno. Hosti.s.de renun.c.fi.& Car.j. de præben.cum singula.in fi.lib.vj. Item idem potest Abb. quo ad parem, excusa tamen. Not.Ber.& Hostiẽ.j.de regu. c.non est nobis.in.j.glo.in fi.sed quo ad latiorem necessaria est licentia Episcopi. Not. Bernar.in dicto.c.nobis fuit. Sed Hosti.ibi contra, dicens tunc licentiam Abbatis sufficere.ar. eo.ti.super eo.&.c.cõsulti. Inno.s.de renũ.c.dilecti filij. dicit, quòd sine licentia Episcopi non potest fieri monachus paris, vel minoris religionis.argu.j.de regula.significatum. sed arctioris bene. Et idem Hosti.ibi post eum, Archi.xviij. qó.ij.quã sit.&.xx.qó.j.monachum.&.j.de elect.si religiosus.lib.vj.& Car.in prædicto.c.cum singula.vnde dicit Archi.in.d.c.monachum, ꝙ siue potest dici, quòd interueniente consensu prælati & capituli, potest Episcopus dispensare, ꝙ monachus transeat ad minorem religionem ex causa:puta si non potest esse in suo monasterio pręe nimia austeritate regulę:vel propter infirmitatem perpetuam superuenientem, aut senectutem, aut aliam iustam causam.arg.j.de stat.monac.cum ad monasterium.§.in refectorijs.vers.quãquã.aliàs non. Dic etiam in his casibus necessarium esse cõsensum conuentus:vt not.doct.s.alleg.& Car.in.d.c.cum singula.

¶ SVMMARIVM.

1 *Ordinatus ab alieno prelato, an sit ipso iure suspensus. Et quid si de licentia sui proprij prælati sit ordinatus?*
2 *Archiepiscopus in tota sua prouincia, num dicatur suus Episcopus.*
3 *Ordinantis ritus ac consuetudo, num liget ordinatum?*

¶CAP. XI.

Quod translationem. ¶ Casus. Si Græcus Latino Episcopo subiectus, ordinatur à Gręco, aut sine Latini licentia: tunc interdicitũ sibi exequutio:aut de licentia, & tũc toleratur in illa. ¶ Diuiditur in tres partes. In prima decisa consulo inquiro primũ membrum distinctionis. Secunda ibi:*consultationi*. Tertia ibi.*si vero*.& pars huius.j.de offi.leg. quod translationem Hosti. ¶ Expone literam. ¶ Græcus.de Latino quid? Dic vt.s.eo.cũ secundum.

1 ¶ †PRIMO not. ibi:*interdicendo*.quòd talis non est suspẽsus ipso iure:tunc ante interdictum celebrando non fiet irregularis. Ad idem.j.de offic. Archi.significasti.

¶SECVNDO, not.quòd clericus Græcus subiectus Latino Episcopo, de eius licẽtia ordinatus à Græco Episcopo in suscepto ordine toleratur.

¶PRIMO opponitur contra primum notabile: quia vi-

detur ipso iure suspensus, seu potius non ordinatus: quia textus dicunt, quòd talis ordinatio facta ab alieno pontifice, est irrita. ix. q. ij. c. j. ij. iij. & iiij. infrà de paroch. nullus. ¶ Solu. quod dicunt prædicta iura talem ordinationem esse irritam, intelligas quo ad depositionem, quia punietur: nisi cum eo fuerit dispensatum. ix. q. ij. nullum. vij. q. j. Episcopus in dioecesi. Vel quia non habet executionem, quo ad se si. ut dicitur de peccatore occulto. infrà de cohabi. cleri. & muli. cap. fin. Sic intelligitur quod not. Innoc. infrà de eo qui fur. ordi. suscep. c. fin. in princip. vel quia potest ei interdici exequutio à prælato etiam quoad omnes. Et si sit interdictus adhuc non abstinet, potest excommunicari. lxxj. distin. cap. quarto. Et iste est effectus huius interdicti: quia priusquam interdicatur, vel excommunicetur celebrando, non fit irregularis: licet grauiter peccet. arg. infrà de cleri. excom. mino. ti celebrat. scdm hoc. hi qui idem not. j. de eo, qui fur. ord. suscep. c. j. § quia non fuit. & Specul. titu. de lega. § iuxta. proponi cóis. versu, Itē ordinatus. & vers. sed nunquid & Arch. in dicto. c. Lugduneñ. & gl. nil. gar. Car. & Arch j. eo. ti. c. eos. lib. vj. titu. iij. argu. viij. vers. Item secundùm Goffr. & Henr. hîc. Probat præmissa: quia Episcopus proprius talia ratificat & dispensat. ix. q. ij. Lugduneñ. ergo non sunt ipso iure nulla: quia si nulla essent, non possent per ratificationem confirmari. Item sequitur, quòd talis sic celebrans non efficitur irregularis: quia si esset irregularis, solus Papa cum eo dispensaret: vt infrà de sent. excómu. cum illorū § j. secundū Hostié. qui præmissa etiam probat, per stillum Romanę curię, quia literæ dispensatiōis super hoc à poenitētiaria emanātis habēt istam formam: *mandamus quatenus cum ipso ad tempus suspenso, super hoc, authoritate nostra nō dispenses.* Attende eñ: quia dicit super hoc, & non dicit super irregularitate: quod quando cō trahitur facere consueuit. Item quod dicit *suspenso*. quia per hoc innuit, ꝙ propter id non sit ipso facto suspensus. ¶ Sed in quo ergo dispensari mandatur? rñdeo, vt non deponatur, nec aliter grauiter puniatur. quod fieri posset de iure: vt dixi secundùm Hosti. sed aliqui contra. Dicit enim Hosti. quòd non iudicat aliquem irregularem: nisi ius expressum cum ad hoc cogat. Probatur infrà de senté. excómu. is, qui. libr. vj. & de hoc not. j. eo. eos qui. etiam lib. vj. ¶ † Sed nunquid Archiepiscopus in tota prouincia, etiam in dioecesibus suffraganeorum dicitur suus Episcopus? Dic ꝙ non: imò si ibi subditos suffraganeorum ordinet, non recipiunt exequutionem. arg. j. de offic. ordi. c. pastoralis. in prin. Et hoc not. Hugol. ix. q. iij. c. nullus primas. & Laur. & Archidia. in c. per singulas. secundùm Henricum hic in sua distinctione, quæ expedita est per præmissa.

¶ SECVNDO opponitur contra secundum notabile. de. c. cum secundum. suprà eodem tit. vna solutio est exponēdo: *toleratur*. id est tolerabatur, videlicet tempore quo fuerant ordinati hi de quibus formata fuit quæstio. ¶ Nam hîc querebatur de promotis de tempore Cælestini, qui damnauerat hunc morem, in dicto. c. cum secundum. Similis expositio de rescript. mandatum. & cap. ad hæc. Et similis lectura de concess. præbend. dilectus. Alia solutio, quòd licet permistiones rituum prohibeatur, vt ibi: tamen mos ille, quòd omni die Græci conferant ordines, adhuc toleratur; vt hîc & de offi. or. quoniā Hosti. & vltima vera.

¶ TERTIO opponitur de. c. cum iam dudum. infrà de præbend. Postquàm enim talis error in iudicium est deductus amplius non deberet tolerari: vt in cōtrario de hoc hîc per Bernard. in glo. fin. ¶ Solutio vna dari potest: vt in dicta glo. Berñ. versu, & fortè. Cui concordant hîc Innocē. & gl. in fine. Ioā. Vincen. vel secundùm Philip. excusatur propter Prælati authoritatem. xiiij. q. v. Dixi. xxviij. dist. Diaconi. xxiij. q. v. miles. Nec valet quod in fin. dictæ gloss. dicitur: quia per istam decretalem adhuc iste mos hodie toleratur, secundùm Hostiē. ¶ † Quæritur ibi: *ordinatus*. Ecce enim, ꝙ ex hoc loco apparet Latinum ordinatum à Græco tolerari debere. nunquid etiam est hoc attendum, quantùm ad hoc, vt vtatur sic ordinatus matrimonio prius contracto: videlicet an ordinator fuerit Grecus vel Latinus? Dicit Innocen. quòd non: imò debet considerari mos ecclesiæ, ad quam ordinaē quia illū seruare debet. viij. dis. quę contra. & eum qui ordines dari mandat: vt hîc. Sed pone, ꝙ non ordinatur ad certam ecclesiam, cuius ritum seruabit? dicit Innocē. ꝙ tunc ritum ordinatoris seruabit: vt infrà de præbend. cum secundum. Sed ista non placet Hostien. qui dicit, ꝙ & si Latinus coniugatus vxore sua inscia ordinatus fuerit, & etiam professus, redire cogitur ad vxorem: vt patet in eo quod legitur & no. de cōuers. cōiu. c. cōiugatus. & c. sanè. Sed salua pace puꝙ Hosti. malè reprehendat. Nam Inn. dictum Hosti. nō negasset: sed vult dicere, quòd vnà cum exequutione ordinum, vtetur matrimonio prius contracto Gręcus ad titulum ecclesiæ Gręcorum: aut à Gręco prelato promotus ad ecclesiā Latinam, vel sine titulo ab Episcopo Latino secundùm ritum Romanum non toleratur, quòd cum priori matrimonio ordinum exequutiuè vteretur. Et ista est mens Innocē. vt puto, quam Hosti. nō negaret, vt puto.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Iurisdictio ordinandi, num ex ordinatione aduersus ordinatum quæratur?*
2 *Ordinatus à Papa, num possit ab alio deponi, quā à Papa? Et an suspēdi? Et num ab Episcopo suo cogi possit, vt à Papa petat, vt ab alio ordinari possit? nu. 3.*
4 *Papæ dictum, etiam de facto a se, num probationem inducat?*
5 *Testimonium Principis solius authenticum esse.*
6 *Beneficia officialium Papæ generaliter reseruata, num post deposita officia reseruata perdurent?*
7 *Priuilegia subdiaconorum à Papa ordinatorum, remissiuè.*

¶ *CAP. XII.*

CVm in distribuendis.

¶ Casus. Ordinatus à Papa sine licentia Pape ad superiores non ascendit. ¶ Expone: *suppl.* aliâs humiliter. *Romanæ ecclesiæ subdiaconus.* id est per Romanū pōtificem in subdiaconum ordinatus.

¶ PRIMO opponitur de. c. per tuas. suprà de mai. & obe. Solu. vt in glo. Berñ. Et dic, ꝙ ibi loquitur in iudicando: hîc verò in ordinando. ¶ Sed contra hanc solutionem opponitur. c. nullus primas. vt in dicta gloss. Berñ. Solu. hîc speciale. &c. vt in fi. dictæ glo. Cui concordant Tancre. Goff. Innoc. & Hosti. allegando. C. de aduo. diuer. iudi. l. restituendæ. & in auth. vt iudi. sine quo. suffra. § eos. in fin. versu, quid enim non diligat &c.

¶ SECVNDO opponitur: quia de iure non est necesse, ꝙ ordinatus ab vno Episcopo volens post ad alium superiorem ordinem, ab alio Episcopo ordinari, habeat licentiam ab alio Episcopo, qui primò eum ordinauit: dummodo secundus Episcopus talis sit, qui possit illum ordinare, secundùm Inno. hîc qui dicit hoc notari. j. de cleri. peregri. c. j. & j. de præben. cum iam dudum. Quod dic, vt. infrà eod. cum nullus. lib. vj. ¶ Dicit Inno. Sol. ibi speciale est: vt suprà proximè. ¶ † Sed cōtra suppositum añs proximę oppositionis arguitur. Nam videtur, quòd nunquam sine licentia ordinātis possit ab alio vlterius ordinari: vt sic nil sit hîc speciale. ¶ Nam ex ordinatione quæritur iurisdictio ordinanti in ordinato, & per consequens nullus alius potest eum ordinare sine licentia eius. Et pro isto argumento allegat Inn. lxxiiij. distin. c. vltimo. Sol. Inno. dicit hîc, quòd proximè dixi esse verum nisi sit ordinatus à primò Episcopo, prius fieret de iurisdictione secundi Episcopi: vt puta: quia sub eo beneficium quereret, quia tunc ratione beneficij posset ordinare.

¶ PRIMO quæritur: quia dicitur suprà ꝙ iudicari potest &c. nunquid potest deponi ab alio, quàm à Papa? Videtur

Inno.

Innocen.& Hosti.quòd ab alio ordinari non potest. argu. ix.q.ij.c.ij.& sequen.¶ Sed nunquid potest ab alio suspendi certè bene temporaliter,sed perpetuò non secundùm quosdam.Innocen.Perpetua enim suspensio vim habet depositionis.¶ Not.Paul.in clemen.j.de priuileg.super verbo suspensionis.versu,dic aut loquimur in princip.De hoc not.in c.per tuas.alleg.& de hoc ibi dixi dicam.in.j.q.

3 ¶ †SECVNDO quæro vtrum talem possit Episcopus cogere,vt petat licentiam à Papa,quòd possit ab alio ordinari?Dicit Vincen.quòd sic,propter necessitatem ecclesiæ. & dicit Hostien . quòd hæc licentia de facili habebitur , & quòd per eam à quo voluerit Episcopo,poterit suo Episcopo irrequisito ordinari:contra id quod habetur supra capit. proximo.Sed hoc verum secundùm Ioã. An.si indulgentia. hoc contineat.

4 ¶ †TERTIO quæritur ibi:*meminimus*.vtrum hoc faciat probationem?dic quòd sic:quia propter hoc,quòd contra istum,qui erat electus ad ecclesiam Imoleñ.de hoc,quod hic dicitur,obijciebatur,videlicet quòd fuerat ordinatus in subdiaconum à Papa,& ꝙ per consequens non potuerat ab Episcopo Bononieñ.in Diaconũ & presbyterum ordinari Papa de memoria sua fert testimonium in contrarium. Mo

5 dò † solius Principis testimonium est authenticum.argum. C.de testib.l.omni.Et quia aliud esset arguere Papam , de mandato & falso testimonio,quod non licet:maximè in facto proprio, non est depositio testis. quæ procedit à propria eius memoria.argu.eorum,quæ legũtur & notãtur infrà de probat.c.literi.in Clemen.Et de isto Imolensi electio facta fuit,etiam decret.sequen.vt ibi not.

¶ Qudam intelligeñ.hanc decretalem,sicut iacet : videlicet in subdiacono ecclesię Romanę,licet ab alio ordinato, quã à Papa:& quamquàm officium subdiaconatus dimisisset, in

6 ducunt vt hic refert. ¶ † Dominus Pampiloñ.inducit hanc decretalem ad hoc,videlicet quòd beneficia collectorum & aliorum officialium Papæ generaliter reseruata,quæ tempore officiorum huiusmodi obtinebant,licet officia post dimiserint,remanent reseruata,seu affecta:licet secus de beneficijs post depositaofficia per eos adeptis. Allegat infrà de elect.si eo tempore.lib.vj.Non tamen video quomodo faciat illa tamen est veritas. ¶ Et hoc tenuerunt de toto tempore meo Palatij Apostolici causarum auditores.hoc tamé hic non prosequor:quia non est hic materia propria : sed istud prosequar infrà de verborum significatio capi . sicut nobis.lib.vj.Nec facit ista decretalis:quia intellectus, quem prædicti ponunt,non est bonus:vt patet ex dictis.

7 ¶ †De priuilegijs autem istorum subdiaconorum ordinatorum à Papa,de quibus tangit hic Bernard.remittit Innoc. ad not.ij.qõ.iiij.præsuli.& cap.per tuas.allegato.vbi residuum istius materiæ explicabitur.¶ Hic etiam dominus Pampiloneñ.inserebat,an reseruationes personales factæ per Papam,iam certa beneficia afficien.per mortem Papę expirent sed quia non est propria materia nunc supersedeo. Dicit tamen ipse,quòd hoc fuit declaratum per duas extrauagañ. Benedi.xij.& Clemen.vj.quas non vidi.Iunge huc,quæ scripsi.j.de scrut.in.j.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Ordinans & ordinatus , an debent ieiunare , quo die ordines conferuntur ? & continuatio ieiunij die Sabbati,quorsum fiat.& vide nu.seq.& .4.*

2 *Ordines nocte,an conferri possunt?*

3 *Episcoporum consecrationes , quibus diebus fieri debeant? & num eodem die ordinationem & consecrationẽ Episcopalem,quis recipere queat?& vide nu.6.*

5 *Missa, de substantia consecrationis,vel ordinis,non sit? & num antiquitus die Parasceues ac Sabbato sancto celebraretur? Et quid per id significetur?*

¶ *CAP. XIII.*

Literas. ¶ Casus.Duo sacri ordines non possunt conferri eadem die , vel duobus cõtinuato ieiunio. ¶ Diuide literam in tres partes:quia primò narrat factum.Secundò illud probat, causam improbationis inferens. Tertiò punit facientes.ibi:*in quo quanti*. Tertia ibi: *præfatum itaq;*. ¶ Expone literam.ib:*in ordinatis ordinatione*. oppositũ in obiecto.Sic.j.de præben.super.*Ordinauit*.Fortè,vt sequenti dñica posset in Epm cõsecrari.*In quo*.i.in qua ordinatione.*Vterq;*.s.ordinans & ordinatus.*Prudenter*.sic de dona.cũ dile.ad si. *Vtrũq;*.diaconalẽ.s.& pñbyteralẽ.*Eadem die*. nõ ficta:puta die Sabbati fictiõe. Dicit Boa.ꝙ fictio fundat sup falso:& p̃sumptio sup dubio.*Referatur*. Noluit Papa,Inno.iij.cõditor puius decret aperte reprehendere opinionem Hug.magistri sui,quam tamen reprobat in effectu. Et est simile.j.de resti.spol.literas.*Arnculum*.vt quia nõ potest ordinatio die Sabbati expedm:puta,quia tanta erat ordinandorum multitudo:vel quia tardè venerunt aliqui ordinandi vel ordinatorem,vel ordinandum inuasit infirmitas,secũdùm Inn.in glo.si.& Hosti.cum secundũ eum, vltra nonam

1 debeat missa tardari.de cõse.dist.j.solet.Abb.¶ †*Intelligatur esse ieiunium*.ordinatori vel ordinando. Patet ergo, ꝙ vterq; debet cõtinuare ieiunium,& ꝙ ordinans in missa,quam celebrat Sabbato sumet solũ corpus & sanguinem:quasi diceret, nõ vinum profusionis.de celeb.missa.ex parte.secundũ Inn. in sua.j.glo. ¶ *Esse ieiunium* ergo cõtinuatio ieiunij fit solũ ad istum finem:vt dies dominicus trahat ad Sabbatum : nõ vt censeatur die dñica ieiunus. ¶ *In quo delinquit*. Hoc cõtingit multis modis,qui no.j.q.j.si Episcopi.*Suspensio*.Dicit Host. ꝙ ponitur propriè quantũ ad electũ:vt.j.c.cõsultationi , sed impropriè,quantũ ad Episcopum, qui suspendendus est.j. c.ij.¶ Quãquã gloss.maior Inno.coincidat cũ glo.Bern.in pluribus capitulis:tamẽ vt clarius habeatur,summo eam. Et propter hoc quæro primò,quibus tẽporalibus sint faciendæ ordinationes?Dicit Inno.ꝙ in sex tẽporibus anni.lxxvj. dist.c.ij.Sed magis specificè quæritur,quibus diebus sunt fiẽdæ?dicit Innoc.quòd in Sabbato.j.c.de eo. vel in dominica

2 sequen.continuato ieiunio.lxxv.dist.qd à patribus. ¶ † Sed vtrum de nocte possit fieri?Dicit Innocen.quòd sic in nocte Paschali:sed in alijs noctibus non possunt fieri:cum nec missa in alijs debeat celebrari:vt dicto.c.quod à patribus.

¶ Sed quæ est ratio quare in dominico sequenti continuato ieiunio fieri possunt?prædixi.Dicit Innocen.ꝙ hęc est ratio quia mane die dominicę,fictione canonica trahitur ad vesperam sabbati,seu ad diem sabbati. Fatetur tamẽ cũ Bern.quòd Hugu.dixit ordines faciendos in die dominico. Et ad text. qui dicunt,ꝙ in die sabbati rñdeo.Dicit,ꝙ hoc est ratione canonica:quia vespera die sabbati trahitur ad mane diei dñicę. Sed dicit Inno.ꝙ prius dictum magis sibi placet. Ratio sua est,quia si ordinationes die dominico faciendę essent,nõ videt quare continuaretur ieiunium:cum bene reputandus esset ieiunus,si die dominico nõ comedisset,etiam sine aliqua cõtinuatione die sabbati.

3 ¶ †SECVNDO:principaliter quero de Episcoporum consecrationibus:quibus diebus fieri habeant. Et dicunt Innocen.& Berñ.ꝙ diebus dominicis.lxxv.dist.c.j.&.c.ꝙ die. ¶ Sed quę est ratio quare ordo Episcopalis in dominica,& alij ordines in die sabbati conferuntur?Dicũt quidam,ꝙ ista est ratio:quia sicut vigilia seruit festo:ita promoti ad sacros Episco.de conse.dist.c.Episcopus sacrificans.&.c.seq.

¶ TERTIO principaliter quero,vtrum eodem die dominico posset quis recipere ordinationem & cõsecrationem Episcopalem?dixerũt quidam,ꝙ sic. Ratio eorũ est:quia cũ dies dñicus & dies sabbati figurat vnus dies & die sabbati possit ordinem sacerdotij recipere:& die dominica cõsecrationem:eadem ratiõe in die dominica vtrumq; recipere potest

Dicit Inn. ꝙ de suo cōsi. quis hoc nō faciet: nec valet vt ipse dicit dicta e orū rō qa nec ordinē, nec cōsecrationē pōt quis cipere sine missa: sed in die dominico non potest quis duas missas celebrare. ¶ Vel aliter dic & melius secundum eum, quòd non fingitur vnus dies propter consecrationem: nunquid ergo licet ordinato die sabbati in sacerdotem, post huiusmodi ordinationem illa die aliquid comedere, & sequenti dominica consecrationem recipere? Certè dicit Inno. quòd sic: quia non fingitur vnus dies, propter consecrationem: vt

4 dictum est. ¶ † Quartò ibi: *necessitas*. quare hoc dicitur hîc. ratio est secundùm Innocent. quia per hoc textum. innuit, & dicere vult, quòd non expedit sic continuare ieiunium & die dominica conferre ordinem, nisi necessitas assit. Et ponit extra vt dixi in expositione literali, verbo, articulum. ¶ Supple gloss. In gloss. secunda. ibi: *&c*. nihil hæc iura probāt, quòd continuatio possessionis facit vnum dominiū & continuatio duarum ministrantium facit vnum ministerium: sicut coniunctio duorum corporum facit vnum corpus. de conuer. coniug. ad Apostolicam. Et coniunctio duarum ecclesiarum vnam ecclesiam. ne sede vacan. c. j. In gloss. iij. ibi: iuxta illud Genesis. j. & in fin. adde quod no. de ferijs. c. ij. ¶ In gloss. *teneas*. ibi: *venerabilis*. Inducuntur ista iura, ꝙ sacramenta baptismi & ordinis, & quolibet aliud à resurrectione dominica, quæ fuit in die dominico, efficaciam sumpserunt. Ex quo inferunt, quòd eodem die sunt ordines conferendi. Sed debilis est ratio, secundum quam sequeretur, ꝙ omne sacramentum esset die dominico conferendum, secūdùm Hostien. *ver. si post diem*. vt ibi not. secundùm Hugoli. exponitur, id est post finitum diem sabbati. secundum alios, id est post inceptum. Et est similis expositionis narratio. iiij. qō. v. c. j. Et ibi: *continuatio ieiunij*. vt not. in præallegato capi quod à patribus. Sed dato, quòd ordinans non esset ieiunus

5 ordines tamen confert. Ioā. Andr. Et † ibi: nec missa. quę tamen est de substātia consecrationis, vel ordinis, vt not. suprà de elect. quòd sicut. in gloss. sed qualiter. ¶ Vnde Dominus Pampiloneñ. hîc dicit, quod ratio hîc dicit de missa, quia de tempore antiquo die parasceuæ, & sabbato sancto non celebrabatur missa: quia illis duobus diebus Apostoli latuerunt licet sabbato in principio noctis missa tunc diceretur pro eo quia pertinere ad dominicam dicebatur. de conse. distinct. j. in vigilia. & distin. iij. Sabbato. vel dic accipi vesperas pro hora: quia in quadragesima dicimus vesperas: tunc non obstat secundùm eum. Et ibi: *dicunt quidam*. Goffre. Innocen. & Moderni. Et ibi: *qui ordinantur ad sacros*. Sed qui ordinatur ad minores redire potest ad seculum. & ideo non est necesse minores conferri in sabbato. Hostiensis. ¶ Et in fine etiam à Roma. pontific. vt ab expertis audiui Ioan. Andræ. Ego verò hoc assero de certa scientia: quia ita pręsens audiui cantari. Et facit etiam id ante nonam. & quod not. Hug. in dicto. c. sabbato possint Archidia. de consecrat. distinct. iij. c. penult.

6 ibi vide. ¶ † Et scias quòd hodie in hoc omnes concordant quòd die sabbati possit conferri presbyteratus, & die dominico consecratio nulla interueniente continuatione ieiunij. Goffr. quia nec est tempus certum statutum inter hunc & illum ordinem. Vinc. & hoc not. Ioā. in dicto. c. quod à patribus. ¶ Et ibi: *non peccant*. imò peccauit animi destinatione. Goffre. vnde dicebat Hostien. quòd dicere ritè contulit diaconatum hoc est falsum. sed si nō contulisset presbyteratum hoc esset verum Io. An.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Canones antiqui circa promouēdorum ætatem, an sint hodie seruādi?*
2 *Suspensi à conferendis medijs ordinibus, an minores ac maiores non obst. suspens. conferre possint?*
3 *Ætatis defectus, num impediat sacramentum?*
4 *Ordinatus ante ætatem, num adueniente ætate perseuerare & continere teneatur?*
5 *Ordinandus num ita interrogari debeat, an vouere velit, sicut & monasterium ingressus?*

¶ *CAP. XIIII.*

VEl non est compos. ¶ Casus. Ordinans puerum. xiij. annorum in diaconum, suspenditur à collatione ordinum: & ordinatus ab ipsius executione vsq; ad ætatem legitimā. ¶ Diuide in duas partes: quia primò narrat factum, secundò puniri præcipit, si est verum, ibi: discretioni.

¶ Expone literam. *Compos*. not. per opera quem iudicari in discretum. Abb. *xiij. anno*. tantùm. *mordinaté*. sic. suprà. c. proximò de præbend. super inordinata. *Ludibrium*. id est derisionem & contemptum. infrà de elect. commissa. § porrò. libro. vj. ¶ *Ipsum*. construe compellatis per cesuram ecclesiasticam: vt eidem. M. prouideat in ecclesia beneficio competenti, quem suspendimus &c. diaconatus. argu. pro ætate minori: quia de subdiaconatu debuit idem dici.

1 ¶ † PRIMO quæritur vtrum antiqui canones circa ætatem promouendorum hodie sint seruandi? Dicit Hostien. & Ioan. Andr in hoc. hîc consistunt. sed quia hodie expeditum est. infrà de ætate & qualitate generalem. in clemen. non insisto.

SECVNDO quæro. ibi: *à collatione ordinum*. de quibus ordinibus intelligitur? Dicit Hostien. quòd hæc indefinita dilatatur etiam circa pœnam, quæ odiosa est propter quantitatem excessus, & vt cæteri terreantur.

2 ¶ † Huius occasione quæritur de suspensis à medijs ordinibus solùm conferendis an possit minores & maiores ordines conferre suspensione non obstante? Ioā. not. quòd sic. j. qō. j. si qui Episcopi. gloss. penult. ¶ Quod fatetur Hostien. de minorum ordine. argumen. xxv. distin. qualis. ĵ. de pręscriptio. nonne. Et regula in pœnis & regula odia. lib. vj. De maiori ordine hoc negat: quia delinquendo in minori, fecit se indignum & in maiori: vt. ff. de ser. exp. l. cum peccato. & infrà de ordi. ab Epo. c. j.

¶ TERTIO quæritur ibi: *suspendimus*. vtrum ipso iure? quidam quòd sic. vt Abb. Alij contra per textum qui dicit *suspendimus*. nō dicit suspensum nuntiamus. Idem no. lxxvij. distinctio. placuit. quod placere videtur Raynut. in summa. de ætate & qualita. ordi. § pœna cuius. in princip. quod Henrico Bouhic videtur verius vt ipse scribit. ĵ. eo. cōsultationi. § si propter defectum.

3 ¶ † QVARTO quæritur ibi: *ad ætatem*. An defectus ętatis impediat sacramentū? Dicit Inn. ꝙ nō. Nam hîc patet ꝙ ętas nō est de substātia: quia adueniente ętate sine noua ordinatione in suscepto ordine ministrabit: vt hîc, ibi quem exequutione vsq; ad ętatem legitimam &c. facit not. Inn. c. cum bonæ. allega.

4 ¶ † QVINTO quæritur, an talis tenebitur in ordine perseuerare, & continere adueniente ætate? Io. j. qō. j. pueri. Et Berñ. ĵ. de cleri. per sal. promo. c. vno. in gloss. ij. ad quæ. remittit hîc Io. And. Et per hoc decidit gloss. Inno. tenētem ꝙ sic, si erit doli capax. & hoc oportet dicere, quòd plus operatur ordo quàm votum. Et hoc tenet zenzel in dicta clem. generalem. § fin. Dicit autem hîc Inno. & Hosti. post eum, ꝙ si contradixerit statim post susceptionem ordinis, & perseuerauerit in contradictione vsq; ad finem. xiiij. anni, contrahere poterit matrimonium. arg. xx. qō. ij. illud. ĵ. de regula. ad audientiam. & quia virginitas est voti, non præcepti. xxxij. qō. j. integritas. Item ex eo satis probatur: quia si vellet ante legitimam ætatem, non posset se adstringere voto expresso ad continentiam. xx. q. j. c. j. ergo multò fortius, nec voto nō expresso. scilicet per susceptionem ordinis. Guil. de monte-laud. in clemē. vnica. de homicid. § ij. tenet simpliciter, quòd non tenetur continere, per not. Berñ. & Hosti. ĵ. de cleri. per sal. pro-

sal.promo.c.vno.& hic & .lxj.dist.per totum. Idem tenere videt lib.vj.tit.de æta.ord.ar.j.qō.iiij. ¶ Henr.verò opi.Ioã. gloss.Decreti,& opinionem Inno.& hosti.suprà positas con iungit,& de illis longam distinctionem format. Ecce casus habeo indubitabiles. Primò si talis factus adultus susceptionem ordinis expressè ratificat:quia tenetur continere. Nota. Hosti.& Io.And.in dicto.c.vno.de cleri.per sal. promo. & Hug.lxxvij.dist.Subdiaconus.& Archidia.c.pueri.infrà de regulis qui.lib.vj.Et idem si tacitè,quia vltimo in ordine ministrare.Not.Hug.in.d.c.subdiaconus.& Archid. in. dicto c.pueri.Facit lect.& not.de cler.coniu.cum olim.&.c.cum decorem.¶ His cessantibus,Henricus,in doli capace eligit opinionem Io.quòd tenetur continere.argu.§.de delict.pu. c.j.cum not.in non capace doli,recepertit opi.Inno.& Hosti.Dicit,quòd si contradixerit statim post susceptionem sa cri ordinis,& perseuerauit in contradictione vsq; in finem. xiiij.anni,addit membrum hic. vel contradixit statim post finem.xiiij.anni: & tunc non cogitur continere:sed potest contrahere matrimonium.argu.xx.qō.ij.illud.suprà de regul.c.ad audientiam.¶ Inducit rationem Inno.de negato expresso ad tacitum:quàm suprà posui.&.c.is qui.§.secus autem.de regula.libr.vj.& dicit notasse hic etiam Hostien. & Ioan.in dicto.c.vno.de cleri.per sal.promo.Et hoc verum secundùm eum,si contradixerit:sed si non contradixit:vide tur hoc tacitè ratificare:& ideò de cœtero cogitur continere. argu.infrà de spon.impu.de illis.j.&.ij.qui mai.accu.pos.c. insuper.de regul.c.cum virum.&.c.cum simus.& .c.ad nostram.& eod.tit.c.is qui.&.§.φ si.& per totum. lib.vj.secundùm eum.Aliqua de istis membris dubia sunt:fortè examinabo in.c.vno.alleg.ibi.Io.An.hoc tractat.¶ Et φcquid sit, finaliter videt mihi φ ex sola taciturnitate,nil approbare videtur,nisi ex aliquib' indicijs hoc appareat.per.c.si infantes. de spon.impu.lib.vj.Per quod & ibi nota, respondetur ad iura suprà in contrarium allegata.¶ Nam reuera non obligauit eum ordinis susceptio:vt patet ex dictis. Nec sola taci turnitas inducit obligationem.ff.de fur.l.qui vas.§.vetare.& notatur per Dyn.de regu.iur.is qui tacet.libr.vj.

5 ¶ †SEXTO quæritur,vtrum sicut necesse est interrogare ingressum in monasterio,an velit vouere:ita necesse sit ordinatum interrogare an vouere velit? videtur quibusdam φ sic.argu.notatorum.infrà de regul.c.ij.Alij dicunt contrariũ Et secundùm istos ratio diuersitatis est inter ingressum & ordinatum:quia ordinatus licet minor,iam ordinem habet hic. Et ideò facilè & expressè & tacitè votum ordini ex constitutione annexum introducitur:sed ingressus monasteriũ non est monachus ante.xiiij.annum ætatis.Et ideò nõ introducitur votum sine expressa interrogatione, vel ratificatione.& idem est in matrimonio.infra de sponsi.impu. attestationes.Et quia de hoc ibi plenè tractatur,per Ioã. Andræ.in Nouella in dicto.c.ij.infrà de regula. non examino hic,sed ibi dicam.¶ Supple gloss.In glo.penulti.ibi: *repugnat* .quasi diceret,non est solùm odium ordinantis : sed defectus ordinat.¶ In gloss.vltima.in fine.& interea prouidebit de mensa.

¶ *SVMMARIVM.*

1 Mandatum superioris in delictis frustra in excusationem allegatur.
2 Variare,aut deierare in prælato vitium magnum.
3 Delicta plura & grauia,misericorditer quandoq; puniri.
4 Confitens contrarium eius,quod prius iurauit,eo ipso conuincitur.
5 Dispensatio,quid sit?
6 Episcopi,quibus casibus dispensare? Et quibus ac quot dispensare prohibeantur? nu.7.
8 Episcopi aduersus iura ab alijs superioribus suis quàm à Papa condita,non dispensare possint? Et quid de iuribus ac statutis, quæ ipsi ediderunt? 9.
10 Episcopus,qualiter contra canon. & qualiter contra statuta sua,vel prædecessorum suorum statuere,possit,& qualiter consuetudines tollere. remissiuè.
11 Dispensatio in pœnis pro delictis infligendis,& qualiter fiat?

¶ *CAP.* *XV.*

DIlectus. ¶ Casus. Episcopus conferens eidem vna die plures sacros ordines,etiam si de mãdato Metropolitani hoc fecerit ab ordinandi potestate suspenditur. Prima reprehendit:secunda punit. Secunda, ibi:*cum igitur*.¶ Expone literam. Canonicus nõ vocat eum Episcopum, vel electum. Ex quo colligitur quam pœnam ei imposuit:scilicet cassationis &c. Innocẽ. ¶ *Metropolitanus*. argu.ad not.de æta.& qualita.à multis.sed hic Papa de sola ordinatione prosequitur. ¶ *Præcepit*. ita dicebat iste canonicus in excusationem Episcopi.*Constiterit*.Episcopi assertione.*Consensus extitit*.sic probatur negatiua.de cõfes.c.j.libr.vj. De materia: de elect.bon.j.*Obtemperare*.id est obedire. ¶ *In hac parte*.ac si dicat certum est, quòd in hoc casu mandatum est iniustũ.De materia.§.etiã.ad aures.*Reatũ*.hic ponit factũ in quo delinquit.*Variaui*.Ioã. Andr.remittit ad not.sua.j̃. de hær.c.ad abolendam.super gloss.simile.ibi dicam. *Ipsum*. scilicet credeñ.Episcopum.

1 ¶ †PRIMO nota,quòd mandatum superioris frustrà pro excusatione prætenditur in delictis.De materia dixi.suprà eod.ad aures.

¶ SECVNDO nota φ hæc est bona cõsequẽtia de iure. Hæc dispensatio non est Archiepiscopo consequẽtia:igitur denegata.

2 ¶ †TERTIO not.magnum vitium in prælato φ variet, vel deieret.

3 ¶ †QVARTO nota plura delicta & grauia multum misericorditer puniri.

4 ¶ †QVINTO not.φ confitens contrarium eius, qđ ante iurauit,eo ipso conuincitur esse periurus.

¶ Opponitur contra secundum notabile: quia per illud videtur,quòd non licet Episcopo dispensare nisi vbi reperitur de iure expresse sibi concessum,contra quod videtur in argu.j̃.de senten.excõ.c.nuper.¶ Multæ solutiones dantur. Berñ.in gloss.iij.se expedit per remissiones.Prima solu.est secundùm Inno.quia aut loquimur in his, quæ pertinent ad generalem statum ecclesiæ,& in his rectè procedit notabile. nostrum. Aut in alijs,& in hijs procedit oppositio.Et huius sol.approbatur primum membrum.¶ Secunda solutio est, quia aut loquimur in crimibus,& in his semper licet Episcopo dispensare:nisi specialiter sibi in iure prohibeatur. Aut in alijs & tunc habet locum notabile.Huius distinctionis.Primum membrum communiter approbatur.

¶ Tertia solutio secundùm Inno.quia aut nos loquimur super faciendo.s.vt aliquid fiat contra cautiones:& tunc non licet super hoc Episcopo dispensare:nisi vbi permittitur de iure:vt hic.& de consti.c.j.Et hoc nisi contraria consuetudine & præscripta,esset in hoc iuribus derogatum:vt.§.de consuet.c.si.Aut loquimur sup eo,qđ factũ est & sup hoc semper Episcopus dispensare põt,videlicet φ id,quod factũ est toleretur,nisi prohibeatur:vt in contrario.arg.ad hoc.xxij. qō.v.hoc videtur.Et hoc. Domino Pampiloneñ. multùm placebat:qui dicebat hanc concordare opinioni Archidia. notatę.j̃.de elect.licet canon.lib.vj.& opinioni.Hostien. & Vincen.j̃.de iudi,at si cleri.¶ Quarta solutio est,& hæc fortè melior secundùm Inno.quia aut ius concedit simpliciter dispensationem fieri posse:& tunc etiam si non dicat textus per quem fieri possit.& fortius,si dicat,φ per Episcopum: Episcopus potest dispensare de iure pro eo quòd ipse est executor canonũ,vt in contrario:tunc loquitur.j̃.de cleri.excõmuñ.postulastis. Aut non reperitur concessum à canone dispensationẽ fieri posse:& tunc Episcopus nunquã dispensare potest:vt hic,& 10 concordan.etiam si in canone reperiatur φ Papa dispenset:vt.j̃.de consang.quod delicto.xxv.qō.vj.

quod scripsi. Ratio huius: quia cum ipsi debeant seruare canones non debent contrafacere: nisi expresse cõcedatur. xxv. q. j. c. j. ij. iij. iiij. & v. Inno. arg. ff. de offi. procur. Causæ. l. j. ff. pro emp. l. qui fundum. § si tutor. & de fur. l. interdum. § qui tutelam. Et hanc solutionem approbat Archidi. ĩ. de elec. licet canon. lib. vj. in glos. dicunt quidam. versu, vnum tamen. de quo ibi per eum, vsque ad finem illius glo. Et ibi dicit hanc solutionem fuisse glossam additionalem Innocent. & se additionem de originali. Innocen. habuisse. Dicitque etiam in illa additione haberi, quòd nec contra iura condita à Papa, potest Episcopus dispensare: nisi specialiter sit sibi permissum.

¶ Primum autem membrum huius solutionis, satis conceditur per omnes: ideò solum in secundo membro, in quo est doctorum dissentio insistendum est videlicet, quòd Episcopus contra iura communia non dispenset: nisi in casibus, in quibus reperitur dispensatio à iure concessa. Nec contra iura Papalia, nisi specialiter sit sibi permissum. ¶ Et hoc probat Archidia. vbi suprà, multipliciter. Primò, per dictam rationem Inno. quia debent seruare Canon. xxiiij. qõ. iij. cum quibus. in fin. & aliâs est. c. per se allegat. xxv. qõ. ij. igitur in fi. & lxj. distinctiõe statuimus xj. di. iij. c. xij. di. ridiculũ. xxxviij. di. nullus. ix. qõ. iij. cum simus. in princ. xix. dist. enimuero xxv. qõ. j. quæ ad perpetuam. Et dicit esse expressum. xxv. q. ij. institutionis.

¶ Secunda ratio: quia iuramento obligantur Episcopi seruare Canones, defendere, & retinere infra de iureiurando. ego enim. ergo contra iuramentũ venire non possunt in casibus non permissis. facit de suppl. ne. præla Romana. li. vj.

¶ Tertia ratio est: quia dispensatio est iuris communis relaxatio. notatur. ij. q. vij. § pro tempore. in gl. hîc incipit Sed inferior ius superioris non relaxat. xxj. dist. inferior. infra de maio. cum inferior & de elect. ne Romani in prin. in cle.

¶ Dominus verò paris. in dicto. cap. licet Canon. dicit, quòd dicta opinio Archidiaco. maximè videtur vera de canonibus factis super personis idoneis in ecclesijs pręficiendis, quorum Canonum iniungitur custodia prælatis. in cle. cum ecclesiæ. de æta. & quali. ¶ Et ideò non videtur, quod possint contra huiusmodi cañ. ex quacunque causa, vel qualitercunque dispensare secundum dictum parisieñ vbi supra Quod vnum intelligo: nisi in casibus à iure expressis: vt. infra d. ęta. ca. permittimus. libro. vj. quia tunc est facere secundum canonem. & non contra. facit. c. de. multa in fi. vide super hoc quod scripsit Io. an. infra de supplen. negli. præla. c. j. sup gl. penul. in nouella. li. vi.

¶ Et Hẽricus infra de re iud. at si clerici. at finaliter teneatis dictã additioné. Inn. per motiua prædicta. Saluo, qđ illud dictum quòd Episcopus contra iura condicta à papa nun dispensat: nisi specialiter sit sibi p̃missum. Supple expressè vel tacitè. & dico tacitè cõmitti specialiter Episcopis, eo ipso ꝙ ius dispensari posse concedit: quia ipsi sunt executores Canonum dispensatores in cunctis. xxv. di. c. per lecta & not. hoc. Vincen. infra de iudi. at si clerici. & hoc versu nisi ius dicernẽs dispensatorem, dicat illam fiendam per papam: quia sic videtur innuere illam Episc. denegatam. arg. dicit. c. qualis. cum si. & quicquid sit, non meruit signari contrarium d. c. nuper. Nam quia non loquitur in dispensatione, quæ habet ius vulnerare. xxiij. q. iiij. ipsa pietas versu. item si. & quæ communiter est prohibita: vt suprà probatur. Et. c. nuper. loquitur in absolutione ab excommunicatione, quæ est fauorabilis & p quam ius non vulneratur. Et ideo maior est dispensatio quã absolutio: vt eo. ti. cum illorum. § j. vers. in reliquis. not. Archid. vbi supra. videque notata sua xj. d. c. ij. & ĩ. de elec. cupien. § cæterum. super vers. suspensos. ¶ Secundò opponitur contrà quintum notabile: quia in dubio quis non præsumitur esse periurus: vt infra de testib. cum tu.

¶ Solutio secundùm Hẽricum, põt dici, hîc ꝙ vltima confessio erat iurata & ideo oprtebit, ꝙ duo contraria iurando esset periurus. infrà de iureiurando tua nos &. eo. tit. c. fin. li. vj. vel aliter & est satis notabile, secundum eum quod vbi confessio simplex contraria iuramẽto, siue præcedenti siue sequenti nõ est contra iuramẽtũ siue præiudicialis iuranti. vt si dicã extra iudiciũ fortè: per iuramẽtũ meũ, quòd rex nõ est hodie Parisius. posteà verò confiteor contrarium vel ante cõfessus fui: tunc nõ sum periurus: vt dicto. cap. cum tu, Secus si esset contra Iurantem, seu ei præiudicialis vt hîc ratio huius esse potest: quia in primo casu confessio non habeẽ pro veritate, ex quo cõfitetur cõtra se: Secus in secundo casu: vt. C. de confessio. l. vna. infrà de confes. cum super. & c. fin. ar. xiiij. qõ. ij. § j. & ĩ. de conuers. coniug. ex parte. ij. in fi.

¶ Miror de fundamẽto huius hominis: qa loquimur in variatione depositionis eiusdem: & c. cum tu. loquitur in variatione depositionis diuersorũ testium. licet enim quis de sua dispositione præsertim recenter facta, sicut de facto proposito debeat merito recordari: tamen vnus testis de dicto alterius, sicut de facto alieno imo ꝓ se totaliter forsam ignorato potest valde esse ignarus. Et ideò inter istos casus magna ratio diuersitatis: vt. ff. pro suo. l. fi. cum si. ¶ Præterea: quia non debet quis plus contra se, quàm contra alium deierare neque minus. & fides æque sit omni casu seruanda. non video rationem diuersitatis inter casus. ¶ Dic ergo aliter, quia aut secũdo cõtra primam confessionem iuratam cõtrarium cõfités, habet causam aliquam de nouo suam credulitatem alterantem: & tunc sit locus excusationi. dum modo probabiliter doceat de illa. Possum enim hodie scire, vel credere, quod tunc nec sciui, nec credidi: & ecõtra faciliter: ita potest esse locus illi maximę: Non probat hoc esse quòd ab hoc contingit abesse. C. vnde cog. l. non ob hoc. & hoc maxime vendicat sibi locum: dum credulitas priæ dispositionis tanta fuerat ex alieno auditu, cuius cõtrarium post modum est repertum. Aut interuenit medium tempus longum: vel superuenit notabiliter informa noua: aut prædicta cessant & tunc secus: vt in contrarijs. & hæc maximè in iudicijs, in quibus pars magis deliberatè debet loqui: vt in contrarijs debet in. c. isto & c. cũ impositionib. allegato Ius enim præsumit contra litigantem, quod bene singula ponderans continuò de singulis recordetur.

¶ Expeditis oppositionibus nũc ad quæstiones accedo. & primò ibi. *inordinate*. Quæro quare dicitur Hosti. ideò quia plures ordines simul dedit. de quibus permisit. vel fortè quia secũdum eum nõ examinauit: vt. s̃. de elec. nihil est.

¶ Per quod notat hosti. ꝙ si ad mandatum alicuius episcopi alterius clericum, quis ordinet, debet illũ examinare: nisi fortè committens. hoc asserat, ꝙ illum examinauit: de quo dic: vt. ĩ. de præhen. si Episcopus. lib. vj.

5 ¶ †SECVNDO cõsequenter quia de materia dispẽsationis hîc agitur quæro quid est dispensatio? refert Archi. in dicto. cap. licet causam. inno in dicta additione scripsisse: est communis iuris relaxatio facta cum causæ cognitione ab eo, qui potestatem habuit dispensandi & hęc vera seruato loco, qui debet.

6 ¶ †TERTIO quæritur: quia suprà dictũ est, quod Epis. dispẽsant in casib⁹, in quibus eis, aut saltẽ simpliciter ius dispẽsare permitit: Quæro q sunt illi casus? Breuiter. Innocẽ. enumerat primò duos casus dubios: quorum primus est vers. his, qui accipiunt ordinem extra quatuor tempora. ĩ. eo. cõsultationi. Secundus casus dubius est, cum vult recipere duas ecclesias curatas. lxx. d. sanctorũ. Licet fateaẽ Inn. quosdã cõtrarium dicere per no. ĩ. de præben. dudum quia ibi videtur probari, quod simul haberi possunt: dum modo aliàs Canonicè conferantur. & ita secundùm hoc non videtur ibi necessaria dispensatio: sed solum dispo. ¶ Accedendo autem ad casus minus dubios, ipse Innocentius enumerat casus, numero. xxj. in quibus secundùm eum, Episcopo dispensatio est promissa de iureiur. ¶ Dispensat eñ Episcopus primò cũ ordinato ab alio Epõ. lxxj. di. c. j. ij. & iij. & ix. q. ij. lugduni. ¶ Secndò cum eo, qui suscepit ordiné ignoranter ab eo, qui renuntiauit dignitati Episcopali. ĩ. de eo, qui renun. Epis. capitulo. j.

capitulo primo.
¶ TERTIO cum eo qui recipit ordinem ignoranter ab excommunicato. ĩ.de eo, qui renun. Epa.c.j.
¶ QVARTO cum eo, qui est.xiiij.annorum ad dignitates. ĩ.de æta.& qnalita.indecorum. Sed corrigitur iure nouo.& dic, vt.eo.tit.c.permittimus.lib.vj.
¶ QVINTO cum eo, qui est in minoribus ordinib9 ad dignitates. ĩ.de æta.& qualita.prætereà.
¶ SEXTO cum adultero & minoribus criminibus vetitus ĩ.de iudi.at si clerici.§.de adulte.
¶ SEPTIMO cum faciente duelum. ĩ.de corpo.vj.c.j.
¶ OCTAVO cum Apostata. ĩ.de appo.c.j.
¶ NONO cum eo, qui plures concubinas habuit. ĩ.de bigamis.c.quia.
¶ DECIMO cum eo, qui est institutus in ecclesia ab eo, qui eum instituere non poterat. ĩ.de cleri.peregri.c.vlti.
¶ VNDECIMO cum his, qui in sacris ordinibus constituti matrimonia contrahunt. ĩ.de cleri.coniugat.sanè.ij.
¶ DVODECIMO cum regularibus, vt possint in secularibus ecclesijs ministrare.infrà de statu.monac. quod Dei timorem.
¶ DECIMOTERTIO cum Diacono qui verberauit clericum & sponsalia contrahit. ĩ.qui cleri.vel vouen.c. primo aliàs secundo.
¶ DECIMOQVARTO cum pugnantibus in duello. ĩ.de cleri.pug.in duel.c.j. Et hoc verum: dummodò ex hoc non peruenerit homiciditum, vel diminutio membrorum. Sed & tunc potest in beneficio dispensare: infrà de cleri.pug.in duel.c.ij.
¶ DECIMOQVINTO cum clerico excommunicato ministrante. infrà de cleri.excõ.mi.c.ij.&.c.postulastis. in prin.hoc improbat Spec.in summa nunc. De Episcoporum. alleg.vers.clv.
DECIMOSEXTO cum clerico per saltum promoto. ĩ.de cleri.per sal.promo.c.j
DECIMOSEPTIMO cum clerico nõ ordinato ministrante. š.de cleri.nõ ordi.mi.c.ij.
DECIMOOCTAVO cum clerico furtiuè ordines recipiente. ĩ.de cleri.qui fur.or.susc.c.j,& vlti. Salua, distinctione ibi posita.
¶ DECIMONONO quòd religiosus ad minorem ordinem transeat. ĩ.de regula.significatum.
VICESIMO in immunitatibus prębẽdarũ & aliorum beneficiorum. ĩ.de rer.permu.c.quæsitum.
¶ VICESIMOPRIMO cum eo, qui biga.ordinauit infrà de biga.c.ij. Et idem intelligas, si alios irregulares ordinet. Inno. ¶ Singulos autem casus in materijs proprijs discutiam: ideò præmissos casus absque examinatione relinquo. Hos casus plenius vide in Specul.titu.de delegato.§.nũc de Episcoporũ. Tñ vt dicit Host.aliquos cõcedit Inn.quos negat curia: & aliquos de quibus infrà qõne seq.negat Episcopus, quos curia concedit. vnde ad ipsorum capitulorum gl. remittit. ¶ Tractat etiam Hostien.an sine capitulo suo possit Episcopus dispensare. Super quo vide Ioan. And.de elec. cum ex eo.glo.licet igitur.lib.vj.

7 ¶ †QVARTO quæritur in quibus casibus prohibentur Episcopi dispensare specialiter? ¶ Innocent. numerat multos casus.
¶ PRIMO enim prohibetur Episcopus dispensare, quòd liceat alicui recipere plures sacros ordines vno die: vt hîc: sed post susceptos cum suscipiente dispensare posset: cũ non non prohibeatur, secundũ Inn. ¶ Secundò, cum eo, qui ordinauit, & cũ eo qui ordinatus est in die, in quo nõ debuit. š. eo.cũ quidã. Sed videt melius dici secundum eum, quod dictũ est in præcedenti casu.s.quãdo plures sacros ordines eodẽ die accepit, quod Eps non possit dispẽsare. ¶ Tertiò cũ minore.xiiij.annis ad dignitates.c.indecorũ.alleg.dic vt not.c.permittimus alle. ¶ Quartò cũ homicida.l.di.miror. ¶ Quintò cũ similiter illegitimis ad dignitates, personatus & curas ĩ.de fil.presb.c. pe.& fi. Quod dic, vt leg.& not.c.permittimus.alle. ¶ Sextò cum corpore vitiatis.l.di.nemo.lv.di.si quis licet sit contra ĩ.de corp.vi.significauit. ¶ Septimò cũ bigamis & viduarũ maritis. ĩ.de biga.c.ij.& xxxiij.& liiij.di.lector. ¶ Octauò cum eo, qui duas vxores de facto duxit. ĩ.de biga.nuper.
¶ Nonò cũ illis, qui duelũ fecerũt, ex quo sequutũ est homicidum, vel diminutio membrorũ. ĩ.de cleri. pug.in du.c.j. seu cũ facientibus tale duelũ fieri.eo.tit.c.ij. ¶ Decimò cũ his qui in excõicatione positi scienter se fecerũt ad sacros ordines promoueri: & hoc verũ secundũ Inn.siue ius qđ tales denutiabat excõicatos, sciebant siue ignorabãt.imò siue factũ sciebant, siue ignorabant.s.illum esse clericum, quẽ verberabant. Ratio secundũ eũ: quia in culpa fuerunt: vt.ĩ.de sentẽ. excõ.cum illorum. ¶ Vndecimò cũ eo, qui de iniusta excõicatione conqueritur in iudicio seculari: aliàs.xxj.qõ.vlti.c. penul. ¶ Duodecimò cum simoniacus in ordine. ĩ.de simo. c.de simoniacè. ¶ Decimotertiò cũ infamibus.ij.q.iij.§ hinc &.§ nõdũ. ¶ Decimoquartò cũ nouitio, vel cum homine alterius professionis, vt fiat Abbas: vt.š.de elec.officij. ¶ Decimoquintò: vt quis in eadẽ ecclesia habeat duas præbẽdas. ĩ. de cõces.præben.literas. ¶ Decimosextò cum penitus illiteratis: vt sint clerici. ¶ Et decimoseptimò cum solennitatib.l. di.nõ cõfidat. ¶ Decimooctauò.cũ seruis. ¶ Decimononò cum obligatis certis conditionib9 curiæ: vt.d.c.nõ cõfidat.& liiij.di.per totũ, seruata tamen distinctione, quæ est. ĩ.de ser. nõ ordi.c.ij. vbi dicam. ¶ Vicesimò, vt sine aliquo interuallo temporis, quis maiores ordines simul assumat: vt.d.c.nõ confidat.& hîc. Minores tamen ordines, & simul, & sine interuallo dispensatione cõferre potest. š.eo.de eo, secundùm Inn. ¶ Vicesimoprimò Hosti.videtur habuisse in glos.Inn. alium casum.s.quòd non dispensat: vt ordinetur quis sine titulo de præb.cũ secundũ.lxxj.di.c.j. ¶ Et caue quia nõ te affido, quod prędicti omnes casus sint veri, pront nec omnes qnos recipit curia: vt secundũ Hosti.dixi.š.sed videbis singulos permissiuos & prohibitiuos in suis locis. ¶ Item nõ te affido, quod nulli sint alij casus.sed si reperias eos iũge istis. Hoc enim magis laboriosum, quã subtile.& aliquos addam super finẽ tertiæ glo.& plures addit Specu.vbi.š.

8 ¶ †QVINTO quæritur, vtrũ Episcopi cõtra iura condita ab alijs superioribus suis, quã à Papa, dispensare possint sicut cõtra statuta prouincialia & cõstitutiones legatorum? videtur placere Inno.in additione prædicta,& Archidiaco. quod idem sit in illis, qđ in Papalibus: quia dicit dicta additio quod non solũ non possunt dispensare contra cõdita à Papa, vel alijs superioribus suis: sed nec etiam contra ipsi idem fecerũt, &c. Ratio huius: quia causa finalis vtrobiq; est vniformis, videlicet quod ligantur illis iuribus.& ideò se ab obligatiõe hmõi soluere nequeunt. C.de acti.& obli.l.sicut. Nec legem superioris tollere, seu ei detrahere: vt.C.de offi.pręfe.præto.l.normam. Quod intelligo, vt de Papalibus supra dixi.s.nisi in casibus tacitè, vel expressè eis concessis ea ratione.

9 ¶ †SEXTO quæritur, an Epi cõtra iura seu statuta, quæ ipsi ijdẽ fecerũt, dispensare possint. Inn.in additiõe prædicta & Arch.dicũt quod nõ. Et idẽ dicũt de cõsuetudinibus approbatis. Ratio, quia licet eas, seu ea tollere possint & interpretari: tamẽ ex quo Eps legẽ facit: vel consuetudinẽ, per quã ius alteri est quęsitum, tollere nõ potest. ĩ.lib.vj.de elect.ab eo & de iureiurã.licet.in fi.& de sentẽ.excom.decreuimus. Archid.&. ĩ.de loca.c.vestra, Et contra eum militat illa regula quod quisq; iuris.&c. Et illa patere legem, quã ipse tuleris. š. de consti.cum omnes. Præterea, quia & si ius ex illa alteri nõ quæratur, tamen nõ potest Eps dispensare, quod quis in eã non incidat pro eo, quod nõ est facta, pro speciali cõmodo alicuius, sed pro communi.iiij.dist.erit autem. Tamen ipse Inno. videtur contrarium huius notasse, de sta.mõn.cum ad monasterium.in gloss.quæ incipit.nisi ex causa.in fi.quod fortiter ratione tuiatur prima facie: vt videtur: quia si potest in totũ tollere, fortius in parte.facit. ĩ de regul.iur.c.cui licet.lib.vj.
¶ Et per istam rationem Io.de ligna.hanc partem, videlicet

quòd dispensare possit, si per illam non sit alteri ius quæsitũ sed si per illam constitutionem Episcopalem esset ius alteri quæsitum, dicit quòd Episcopus eam tolleret. De quo videtur textus, licet illum non alleget, in.c.vestra. Alleg. ¶ Et ita per hoc in effectu dictum Inno. quantùm ad hoc enumerare videtur: sed non volendo dictam additionem & Archidiaco. defendat, posset ad dictam rationem contrariam dici. hoc modo: videlicet ꝙ inter ex toto & in parte, non est fortior, nec eadem ratio. Nam licet existentia statuti à potestate Episcopali dependent, hoc tamen ꝙ statutum ipsum, quã diu existit, cõmuniter & indeficienter & sine acceptione personarum, liget, dependet à iure communi: vt dicto ca. cum omnes tollendo illud ex toto, vtitur sua ordinaria potestate: nec per hoc in aliquo contra ius commune attẽtat: sed disponendo cum vna singulari persona, ne statuto in sua efficacia remanente, ab eo eximatur: acceptat cõtra ius commune. de quo in dicto.c.cum omnes. Præterea, quia ꝙ cõtraria cõtrarijs tollantur, & eisdem causis dissoluantur. &c. non est contra naturã, nec contra ius: vt infrà de regu. iur. omnis res. Sed quòd causa in sua efficacia manente, applicataq; obiecto rectè dispositio ei debitè præsentato suspendenda, & eius effectus: ne in illud agat: & difficilè, & contra naturam, quam tamen ars imitatur. Instu. de adop. §. minorem. sicut videmus, quòd prælatus qui statim potest excommunicare, & statim absoluere: & tamen excommunicationem non potest tenere in suspenso: vt patet ex lectis & notatis Innocen. infrà de appell. prçtereà. Sic testator licet suam dispositionem: quæ pro lege habetur in auth. de nup. §. disponat. tollere possit, ff. de adi. leg. l. iij. in fi. C. de testa. l. sancimus. & instit. quibus modis testa. infir. §. posteriorem. tamen non potest ordinare, quod voluntate sua efficaciã habente, suspendatur, vel impediatur eius effectus in parte: videlicet quòd hæres non capiat certam quotam: vt. ff. de regul. iur. l. ius nostrum. Facit C. vt in po. leg. ca. l. scire. secundo responso. ¶ Et verè fateor hunc passum, non esse sine dubio. Sed dicta aditio communiter alleg. Et verisimile est, quòd sit vltima ratio magis sequenda: vt. ff. de legi. non est nouum. infrà. de consti. c. j. lib. vj. Verum nihilominus Ioan. Andr. qui hanc quæstionem plenè disputauit. infrà de regul. iur. libr. vj. regul. cuilibet. alleg. ibi determinauit contrarium. Ibi vide, quam opin. sequitur dominus Pampillonẽ. & credo quòd de facto seruetur:

10 ideò securior est. ¶ †Qualiter autem Episcopus potest statuere contra canones, & qualiter statuta sua, vel suarum prçdecessorum, aut consuetudines tollere: non est bene propè hîc tractandum: sed intendo Deo propitio hæc examinare in.c. vestra. alleg. Qualiter autem Episcopus statuens incidere possit in poenam statuti sui, dixi infrà de consti. vt animarum. lib. vj. in tertia quæstione.

11 ¶ †SEPTIMO quæritur, qualiter dispensatur in poenis pro delictis infligendis? Aduerte. Dicit Innocẽ. prout refert Ioã. Andr. & credo, ꝙ habuit ab additione: quia non habeo in Innocentio meo: quòd licet in eis infligendis qualitates personarum, & multa alia sint attendenda: vt. ff. de poenis. l. aut facta illisq; inspectis, aliquando minor poena imponenda sit: non tamen dicitur per hoc dispensatio facta: quia de iure communi sic inferunt: vt. ff. de his, qui not. infa. l. quis ergo. §. poena. & eod. tit. si post. Et hoc etiam inde apparet secũdum eum: quia post sententiam non potest illam diminuere. ij. qõ. iij. c. Euthemium. §. not. Item proprietatem dispensationis tollit hoc, quod hodie omnes poenæ sunt arbitrariç: vt not. s. de consti. c. j. secundũ Inno. ꝙ propriè aliqñ de dispensatione, Episcopus non põt dispẽsare in delictis. Sed propria materia est in. c. at si clerici. ideò ibi remitto: quia ibi dicam. ¶ Quæro ibi: *suspendimus*. quare pro tot & tantis delictis tam modica poena imponitur ei? Dicit Innocẽt. hîc in gloss. fin. ¶ Hæc est ratio: quia nũ fuit ad hoc actum contra istum Episcopum: vt not. de hoc suprà de elect. per inquisitionem. Vel misericorditer egit cum eo dominus Papa. Fuit enim sponte confessus. xv. qõ. vlti. c. j. & c. si quis.

¶ Supple gloss. In glo. prima. ibi: *in postulandum*. dic, vt infrà de postu. c. vno. lib. vj. Vel si elegerunt. nec hîc quçritur de viribus electionis. Et in fi. quia erat in minoribus tantũ. suprà de elect. dudum. j. In gl. ij. ibi: vnus ordo. sup. satis. In gl. ibi: *quod quidem*. s. P. Hyspani. & Innoc. Et ibi: *nuper*. responderi posset ex not. j. de elect. cop. §. coeterum. lib. vj. In gloss. est ergo & ibi Tanc. & Bart. Brix. l. dist. in summa. Et ibi: minor & in summa. Et ibi: *in criminibus*. adulterio & minoribus. Et in fin. Pet. de sanxona. infrà de præbend. exposuisti. tenet, ꝙ Episcopi dispensant, vbi non prohibentur. & remittit ad casus not. j. qõ. vij. §. nisi. Exprimit tamen ibi, quòd dispensat in beneficio & ecclesia: vt ibi in duobus simplicibus. de electio. dudum. ij. Item in casibus de cleri. cõiug. c. sanè. de çtat. & quali. prætereà. de iudi. at si clerici. Et cum illegitimis. qđ dic, vt dicto. c. vno. de fil. presb. lib. vj. & in casu decre. quisquis. de elect. & c. peñ. eo. tit. & de voto. c. j. & de cleri. pug. c. j. Et cum clerico imolante idolis. l. dist. presbyteros. Et cũ vendente vasa sacra, vt remaneat in ordine. l. dist. presbyter. ¶ In gloss. *hic habes*. ibi: *de rebus*. dic vt ibi. Et ibi: *Salamtanæ*. Dic vt ibi not. & lxxxvj. dist. an putatis & infrà de regu. iur. quod quis. libro. vj. & in fine. de his. suprà eodem. ad aures. in gloss. ij.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Episcopus, num semper dispensare possit cum subditis, dum requirit necessitas: vel suadet euidens ecclesiæ vtilitas?*

¶ *CAP. XVI.*

CONSULTATIONI. ¶ Casus. Ordinatus ad sacros extra tempora statuta ordinem recipit: & post poenitentiam cum illo dispensat Episcopus.

¶ Expone literam. *quos*. s. ordinatos extra tẽpora statuta. *Poenitentia*. Dicit Goffr. ꝙ quia hîc est mandati transgressio, & in transgressione mortaliter peccatur: ideò de iure communi executio ordinis non habetur: licet habeatur caracter. ideo dicit sustinere poteris secundũ eum, imposita & peracta tota vel eius parte. s. eo. ex tenore. ¶ Opponitur de. c. cum quidam. suprà eod. ¶ Qoidam dicunt vt refert Innocẽ. ꝙ id quod fecit hîc Archiepiscopus, fuit de speciali mandato Papæ. Vel dic, ꝙ ibi loquitur de subiectis suffraganei cum quibus non dispensat suffraganeus, qui delinquit: nec Archiepiscopus: quia non sunt subditi sui. hîc verò de subditis proprijs. Ideò exponunt hîc, ꝙ eos. scilicet tibi subiectos immediate. ¶ Alij dicunt, quòd loquitur hîc de dispensatione facienda cum subditis proprijs ab alijs Episcopis ordinatis de mandato sui Episcopi. Ibi verò loquitur de ordinatis à suo proprio Episcopo, qui quia delinquit, non dispensat: vt dixi suprà. Vel dic secundùm Hostien. quòd suo iure hîc Archiepiscopus cum suis proprijs subditis à se ordinatis dispensat. ¶ Sed dicit, quòd oportet dicere, quòd ipsum Archiepiscopum hoc casu iusta ignorantia excuset: vt. j. tit. ij. c. ij. Vel vrgeat necessitas, aut suadeat vtilitas euidẽs ipsius eccle. Ad hoc. s. de elec. cũ nobis olim. & c. in cũis in fi. Et hoc verum nisi ipse Archieps in ordinatione deliquisset. ar. j. de cleri. cõiug. diuersis. de dona. inter. vir. & vx. & si necesse. Vel nisi Papa tulisset sententiam: aut sibi dispensationem reseruasset. suprà proxi. in fin. & c. literas. in fi. Aliter dispensare suo iure nõ posset: nisi sibi specialiter committeretur. Sic intelligit. c. cum quidam. alleg. & dicit hoc tenendum, quicquid notarunt in summa. eo. titu. §. fin. versu, per

1 prælatum. Ac †si velit dicere Hostiẽ. quòd Episcopus dispẽsat cum subditis semper: dum hoc requirit necessitas, vel suadet euidens vtilitas ecclesiæ nisi proprium delictum, non habens iustæ ignorantiæ excusationem: aut specialis reseruatio vel prohibitio ipsum excludat. ¶ Sed vbi Papa sententiando, vel aliâs dispensationem sibi reseruauit. vel nõ subest talis neces-

lis necessitas, vel vtilitas: tūc nō dispensat Episcopus: nisi specialiter sibi cōmittatur. Vult dicere secundo, quòd hîc excusaba tdelictum iusta ignorātia & vrgebat necessitas: aut exposcebat vtilitas ecclesiæ dispensationem. Sed in cap. cum quidam. totum econtra. Sed in primis quantùm ad doctrinam præmissam, remitto ad ea quæ scripsi. suprà capi. proximo. super prima oppositione. & dic vt ibi.

¶ Quantum verò ad solutionem oppositionis, opponitur, quia nō videtur hîc posse allegari iusta ignorantia in facto proprio. Dicit Hostien. quòd imò: quia fortè simplex fuit quæ in ecclesia ipsa initiauit, & Episcopus non diligēter inquisiuit. Vel quia in diuersis ecclesijs diuersis temporibus ieiunantur quatuor tempora. maximè in mense septembris. videlicet in Lugduneñ. Vienneñ. Ebreduneñ. & Vapinceñ. ecclesijs: in quibus licet satis sint vicinæ, diuersa est consuetudo. Vieneñ. enim prætendit festum beati Mauricij patroni sui & Vapinceñ. beati Arnulphi, quod corporibus illis occurere. De quo vide not. Ioā. Andr. de obseruat. ieiunij super rubrica. Et ad ad cognoscend. quatuor tempora ponit Hostien. hîc, vers. Vult Crux, Lucia. ciuis de Carisma. Dya. vt det vota pia, quarta sequens feria. ¶ Et his sabbatis quatuor temporum & sabbato mediæ quadragesimæ, & sabbato sancto, & his diebus tantùm non obstante contraria consuetudine, sunt sacri ordines conferendi: vt. suprà. c. j. & . ij. De alijs minoribus habes. eod. tit. . c. tertio De prima tonsura Dicit Hostien. hîc, quòd quolibet die conferri potest: quia Canones de illa certum diem non exprimunt. & quia si de generali consuetudine obseruatur. argumē. eius quod legitur & notatur. infrà de æta. & qualita. cùm contingat.

¶ Sed contra dictam solutionem dices illam diuinare: quia hîc textus nihil aperit de ignorantia iusta. Solu. dico quòd concordātia iurium sit recipienda. infrà de electio. cum expediat. lib. vj. vt hic. c. cum illo. c. cum quidam. Vt concordetur. Oportet intelligere hoc. c. extra Casum. c. cum quidā Modo. c. cum quidam. loquitur in Episcopo, qui in promotione scienter deliquit: oportet ergo intelligere hoc casum, in casu alio: videlicet cum Episcopus in nullo deliquit: vt suprà in solutione tertia proximè præcedenti. Aut in casu in quo ignoranter delinquit: vt. s̄. eo. c. j. licet enim ignorantia talis non excuset in totum, excusat tamen aliqualiter. Dixi suprà eo. ad aures.

¶ Supple gloss. In glo. vlti. ibi: *ad consultationem*. Simile, ꝙ nn. de fil. presby. ex tua. Distinctionem, quam ponit hîc. Henr. ponam infrà titulo . ij. capi. ij. sed illa non est scribenda, vt ibi dicam.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Conscientia rectæ bonum, quod hoc in vita summum est, perditur propter reatum.*

2 *Probationes iudiciales rem notoriam facere. Et num inter notorietatem iudicialem & alias differentia sit? nu. seq.*

4 *Criminosus nō notorius post peractā pœni. vel ipsius partē: sine dispensatione aliqua in susceptis ordinibus ministrare ad superiores ascēdere potest. Et quid de notorio? nu. seq.*

6 *Crimen enorme, in quo impediat criminosum? Et quid de peccato mortali ante pœnitentiam? nu. 7. Et an quo ad ea, quæ hic dicuntur, medium sit inter occultum & notorium? nu. 8.*

9 *Criminosi occulti etiam mediocres vel ante pœnitentiam peractam in susceptis ordinibus ministrare, vel ad superiores ascendere, non sunt de facto prohibendi.*

10 *Peccator mediocris occultus post peractam pœnitentiam citra dispensatio. & notorius pœnitens dispens. Papa obtenta, exceptis prohibitis casibus in susceptis secure ministrant ordinibus: & ad maiores etiam promouentur.*

11 *Homicidium, num sit periurio maius? Et homicida peracta pœnitentia, in susceptis ordinibus ministrare, & ad maiores ascendere possit? nu. 12.*

13 *Criminosi notorij, cur ab ordinibus abstinere debeant?*

14 *Crimina mediocria, quænam sint?*

15 *Peccatum quodlibet mortale, num efficiat, vt propter id ipsum liceat subditis a proprij sacerdotis officijs abstinere?*

16 *Dispensatio non solet homicidis impertiri.*

17 *Criminosi mediocris, qui nec pœnitentiam, nec eius partem egit, quale sit impedimentum?*

18 *Accusationi, num sit locus, post legitimam accusationem?*

¶ *CAP. XVII.*

QVæsitum. ¶ Casus. Occultus criminosus propter homicidiū, post pœnitentiam in susceptis ministrat: & ad superiores ascendit. Communis diuisio. secunda. ibi: respondemus.

¶ Expone literam. *Adulterij*. hîc exēplificat mediocria, excludens vnum de his, vt enorme. in versu, pręter. Host. Et. j̄. an possunt sine dispensatione post pœnitentiam in susceptis ordinibus ministrare, vel ad maiores ascendere? ¶ *Monendi*. à suis confessionibus, & in occulto. *Diuini iudicij*. i. perpetuę damnationis. *Susceptis*. etiam quasi diceret non solum debēt ad superiores ascendere, si tamen hoc facerent Caracterē reciperent: dummodò forma seruetur, & vera sacramenta conficiant. xix. dist. scd̄m. j. q. j. dominus. & . c. ꝙ quidam. & not. infrà niu. ij. c. j.

1 ¶ † PRIMO not. ꝙ pro reatu quis bonum rectę cōscientię perdit: qđ tamē sūmum bonū est in hac vita, quo ad esse: quare respondet, nec verba nec faciem hominis pertimescit. xj. quæstio. iij.

2 ¶ † SECVNDO not. ꝙ probatiōes iudiciales faciūt rem notoriam. Cōcor. j̄. de verb. sig. c. cū olim per. c. in fin. Licet alibi tex. videaī requirere cōfessionem, vel sñiam, aut euidentiam rei. j̄. de coha. cleri. c. vestra & . c. tua. in fi. & hîc notare videtur Ber. in glo. ij.

3 ¶ † TERTIO no. ꝙ nō reffert inter notorietatē iudicialem aliâs. cuius cōtrarium videtur notasse. Inn. s̄. eo. ex tenore ad fi. magnę glo. ver. sed si aliter sit notorium.

4 ¶ † QVARTO not. ꝙ istud est regulare, ꝙ criminosus nō notorius post peractā pñiam, sub. vel partē pœnitētię sine dispensatione aliqua pōt in susceptis ordinibus ministrare, & ascendere ad maiores: vt. s̄. eo. ex tenore. quam intelligūt Pe. & Abb. in omni crimine mediocri occulto.

5 ¶ † QVINTO not. ij. regulā ꝙ criminosus notorius nō pōt, seu debet de iure etiā post peractā pœnitentiā, videlicet absq; dispensatione legitima in susceptis ordinibus ministrare nec ad superiores ascēdere, à cōtrario huius literę. Quod ar. fortè est dixi. s̄. de elect. publicato. quā regulā intelligunt Pe. & Ab. in omni crimine mediocri notorio, & talē criminosum ꝓpter dispēsa. sibi necessariā & . c. irregularē appellāt.

6 ¶ † SEXTO not. tertiā regulā, ꝙ crimē enorme, siue est homicidiū, siue notoriū, siue occultū, siue ante peractā pœnitentiā, impedit criminosum, ire, videlicet absq; dispensatione legitima posit in susceptis ordinibus ministrare, vel ascēdere ad maiores. Et istā regulā intelligunt Pet. & Abb. in omni crimine enormi. Et dicunt, ꝙ de homicidio hîc solū dictū est exēpli cā. ar. alleg. semper. de vi & vi ar. l. j. § qđ vulgo.

7 ¶ † SEPTIMO not. scd̄m Pet. & Ab, in fi. text. quartā regulam. s. ꝙ omne peccatū mortale notoriū ante pœnitentiā, facit hominē irregularē, ne posit in susceptis ministrare vel ad superiores ascēder, qđ satis est dubiū, quo ad cōtentiosum, seu publicā repulsionē. Nec placet do. Pāpill. ar. lxxxj. di. c. j. & . j̄. de iureiur. sicut nostris. Intellige ergo istā regulā de omnibus criminibus accusatione & dānatione dignissimis, de quibus loquitur Decretalis.

8 ¶ † OCTAVO not. inter notorium, & occultum quo ad præmissa, non esse medium: quia textus non dicit occulta fuerint. ¶ Sed dicit notoria non fuerint. & tamen manifestum facit membrum inter illa: vt dicam in capitulo

9 vestra. Allega. ¶ † NONO not. quintam regulam.

quod criminosi occulti etiam mediocres etiam ante peractam pœnitentiam, si velint in susceptis ordinibus ministrare: vel ad superiores ascendere, non sunt de facto prohibēdi, sed monendi: vt hic in fi.

10 ¶ † Et vt omnia comprehendas, scire debes quod Hostien. sic summat istam decretalem, cum materia sua mediocris peccator occultus post peractam pœnitentiam sine dispensatione aliqua. & notorius pœnitens obtenta dispensatione Papæ exceptis casibus prohibitis. & in susceptis securè ministrant ordinibus & ad maiores etiam prouehuntur pro hoc l.di. de hijs verò. j. de biga. qa circa. de cleri. cōiu. sanè. ij. no. inno. s. ex tenore. pro isto primo dicto fa. no. Inn. de schis. c. j. § quo ad executionem. vers. alij tamen criminosi. & c. vbi dicit, quod adulteri, fines periuri, & huiusmodi: licet propter peccatum non debeant celebrare, quādiu sunt in peccato: tamen nexibus non habent ligatam executionem sui ordinis: quin quandocunque egerint pęnitentiam sine alia recōsiliatione liceat eis exequi ordinem suum: Salua tamē distinctione, quam ipse ponit. s. eo. ex tenore. Et idem Hostien. & archi. l. di. de his gl. Et licet secus in notorijs, dispēsat tamen ibi Episcopus no. Inno. & Hostien. in cap. ex tenore. & patet. j. de iudi. at si cleri. Enormes vers. sine dispensatione Papæ, exceptis concessit: nec ministrare debent: nec ascendere ad maiores: vt isto. c. § cum his, quæ ibi no. fa. j. de eo, qui fur. ord. re. cap. j. de cleri. non or. mi. c. ij. impœniten. autem bonum conscientiæ perdiderūt. primo responso ideò monendi sunt & obtestandi ab his, quibus suas conscientias denudarunt, ne ministrent, etiam in susceptis. In iudicio autem contentioso cogi non possunt: sed suæ conscientiæ damnabili, si non acquieuerint relinquūtur: vt hîc, & infrà. de cohabi. cleri. & mulie. c. si. secundū Hosti.

11 ¶ Expeditis notabilibus ad oppositiōes accedo. hîc † enim innuitur homicidium esse maius periurio. contra quod opponitur de. c. ille. xxij. qō. v. ¶ Sed solue, vt ibi not. & intellige idem de alijs enormibus, de quibus dixi. suprà de renunt. nisi § propter conscientiā. secundùm Hostien. Petr. & Abb.

12 ¶ † SECVNDO: opponitur, quòd videtur, quòd, homicida etiam post pœnitentiam peractam posit in susceptis ordinibus ministrare, & ascendere ad maiores: quia omnia delentur per pœnitentiam. de pœniten. dist. & quantúlibet. & c. quāobrē. xxxij. qō. j. ꝑ autē, in fine. Non enim est obnoxius eccle. qa peccatū est occultū: vt. xxxij. q. v. Christia. Nec Deo propter pœnitentiam, quam suscepit. & hoc concedit simpliciter Vinc. Saltem quo ad celebrationem & vsum ordinum susceptorum. Caput verò, miror. l. distin. loquitur in manifesto homicida voluntario. ¶ Archidia. verò l. distin. de his verò dicit, ꝙ licet sententia Vincent. aliquibus dura videatur, potest intelligi esse vera, vbi homicidium est occultum, & homicida egit dignam pœnitētiam. & est secum per Episcopum dispensatum. Quod dicit satis posset colligi ex dicto Lauren. & Io. de conse. dist. c. j. in gloss. sed mirum. Host. verò in summa de homicid. § qua pœna vers. sed & secundum Canones. Dicit quòd homicida ipso iure patitur pœnam irregularitatis: vt infrà de homici. c. petitio. Et ideò quantūcunque pœnitentiam egerit, nec promouetur nec suscepto ordine vtitur vt hîc, &. j. de accusa. inquisitionis. ¶ Prętereà valde videtur aduersari opinioni Vincē. cap. istud hîc: cum dicit: præter reos homicidij &c. Dicit hic dominus. H. quòd licet dicta opinio Archidia. sit satis probabilis: tamen sententia Hostien. est tutior. Et ideò quia agitur de periculo animæ, est sequenda infrà de spon. iuuenis. & de homicid. ad audientiam. Et ista opinio est communis, quam tenet hîc Io. and. vt dicam. infrà in quinta questio. ad fi. Sed quo ad beneficium retinendum, vide not. infrà. c. inquisitionis. alleg. in princip. vbi dicit, quòd homicida non potest retinere beneficium, maximè cui adnexus est ordo, etiam post peractam pœnitentiam. l. distin. miror. infra de pœnis. in quibusdam. Ratio quia qui non debet exercere officium, non debet percipere beneficium: vt leg. & nota. infrà. de cleri. coniugat. quod ad te. & c. diuersis fallacijs. & idem de canonijs, quibus personatus est annexus: vt præpositus Archidiaconus & similes. suprà de elect. cū in cunctis § inferiora.

13 ¶ † Expeditis oppositionibus, ad quęstiones accedo, & quęro primò, ibi: *notoria*. quæ est ratio secūdæ regulæ traditæ in quinto notabili: videlicet, quòd notorij criminosi debent abstinere ab ordinibus & c. quòd hoc est propter scandalum vt. l. distin. de his verò. Idem not. Innocē. suprà eod. ex tenore. in gloss. magna. versu, nam si capiti. Et ex dicto verbo, *notoria*. Arguit Hostien. à contrario, quòd si sunt notoria de iure, vel de facto: quod dic, vt not. c. vestra. alleg. sine dispensatione non possunt assequi primum vt sacrum: patet infrà de biga. quia circa Dicitq; Hostien. quòd in talibus & minoribus regulariter dispensant Episcopi, non vbi prohibetur: vt. c. at si cleri. § de adulterijs. alleg.

14 ¶ † SECVNDO quæritur: quia loquuti sumus toties de criminibus mediocribus, quæ sint illa? de quo tetigi suprà eod. ex tenore. Dicit Hosti. quòd omnia mortalia dicuntur mediocria. remittit ad not. sua in summa de pœniten. § de quibus peccatis. sub § quæ autem, sunt peccata mortalia. Dicitq;, quòd illa satis colligi possunt. xxv. di. § nunc autē. aliâs incipit criminis. Sed nō placet domi. Pampillon. quia imò secundùm eum loquitur ista decretalis & sibi similes: nisi de criminibus accusatione & damnatiōe dignis. vt. lxxxj. di. c. j. & c. sicut nostris. Alleg. quid ergo dicendum? Dic vt scripsi suprà eo. ex tenore. & c. at si clerici. alle. in. iiij. q.

¶ TERTIO quærit ibi. *impediri*. de quo impedimēto loquitur? dicit A Egi. & etiam intelligitur quo ad se: quia aliter incongruè fuisset exceptum de homicida: cùm etiam ille ex quo occultus est quo ad alios non debeat impediri dicit autem Inno. hîc quantum ad hoc, ꝙ licet isti post pœnitentiam. licitè ministrent, & sine peccato, tamen ante pœnitentiam non ministrant sine peccato.

15 ¶ † QVARTO, quæritur vtrum pro quolibet peccato mortali notorio liceat subditis à proprij sacerdotis officijs abstinere? dicit Inno. quod sic: hoc modo: si nullum inde perueniat scādalum. Et si hoc facit subditus parrochianus, vt rector, peccator rubore confusus, pœnitentiam agat sed dicit. quòd si inde peruenturum scandalum timeretur: vel si faceret, quia crederet sacramenta esse minoris efficaciæ, hoc non liceret vt. c. vestra all. secundùm Inno. & Hosti. qui remittunt ad no. in dicto. ca. vestra. dicit dominus Pampil. ꝙ sunt sacramenta q̄ nō cogor recipere à rectore meo sicut missa: in his seruet opinio Inno. alia. quę cogor, & c. sicut cōfiteri Et in his secus. Item dicit, ꝙ licet tales prohibeantur à sacramentis ordinum habentibus executionem: secus ab alle. sicut est communio corporū Chri. Item dicit. econtra, ꝙ subdito criminoso occulto non debent denegari prædicta: nisi esset manifestus qui detegi posset. de conse. di. ij. non prohibeat Remittit ad not. in cap. vestrum. all. & . j. de offi. or. si sacerdos & de simo per tuas. & capitulo tanta. & infrà de or. ab Episcopo. c. si.

¶ QVINTO quæritur ibi: *qui si pœnituerint*. de quib⁹ intelligit ista litera? dicit ꝙ de de periurijs & alijs mediocribus peccatoribus occultis. Hosti. Sed Io. de al. intelligit hoc de homicidis, quibus immediatè permissum est. d. ꝙ etiam illi, ex quo occulti sunt, monendi sunt, sed non prohibendi. de simo. ex tua. all. fa. iura, quæ probant, quòd ecclesia non iudicat de occultis. xxxij. di. erubescant. cum si.

16 Et si quæras, quid ergo speciale in homicida. Responsio, quia cum alijs licet manifestis dispensatur: cum isto non: vt dicto. c. miror Dicit Io. an. verius esse, quòd homicida licet occultus, celebrare non debet: nec promoueri: si tamen celebrare vult non potest prohiberi. vnde differt ab alio criminoso: quia alius occultus post pœnitentiam sine peccato ministrat & promouetur, homicida verò occultus licet prohiberi non possit, tamen etiam post pœnitentiam sine peccato, nec administrat, nec promouetur. dixi suprà in secunda oppositione.

¶ Sextò

17 ¶ †SEXTO quæritur ibi: *impedıri*. quod, seu quale est impedimentum criminosi mediocris, qui non egit pœnitentiam: nec pœnitentiæ partem: nunquid est suspensio iuris? & talis, quòd contra eam absque legitima dispensatione celebrans sit irregularis, tali irregularitate, super qua non posit alius dispensare, quàm Papa iuxta cap. cum æterni. in fin. de re iudic. libr. vj. & c. cum medicinalis. in fin. de sent. excommu. eod. libr. Quidam dicunt omnes indifferenter ante pœnitentiam esse suspensos suspensione iuris. ¶ Sed distingunt, quia quædam est suspensio, quæ de per se, & immediatè descendit ex crimine: sicut est in criminibus enormibus: sicut sunt homicidę & simoniaci in ordine. Et isti celebrãn. sine dispensatione sunt irregulares, & suspensionem à qua prouenit huiusmodi irregularitas, appellant suspẽ. censurę. Et dicunt. quòd istam sicut & peccatum necesse relaxari: vt. c. cum desyderes. infrà de sent. excommu. Alia est suspensio non descendens directè & immediatè ex crimine: sed ex infamia: vt in mediocribus notoriis. Quod enim hoc faciat ipsa notorietas, ac infamia inde procedens, & scandalũ inde descendens, dixi suprà in prima quæstione. Et patet, quia cessante notorietate cessat prædicta suspensio censuræ. & quòd non habet tantũ effectum, quòd contra eã celebrãn. sint irregulares. ¶ De concubinatu publico relinquunt sub dubio ꝑpter notata. xxxij. distin. § verũ dicit dominus Pampiloñ. ꝙ si extra cõsilia & iudicia tenet cõtra prædicta opinionẽ in vna disputatiõe videlicet ꝙ in nullo crimine, saltẽ ꝙ ab eccle. & eius cõione nõ excluderet: & in quo à iure cõmuni, vel speciali nulla sententia excommunicationis, vel suspensionis esset lata, & etiã specialiter in homicidio & simonia commissa in ordine, cadit talis iuris suspẽsio, quę censuræ dici debeat, seu cuius effectus in celebrante aduersus eam, si irregularitas, de qua suprà, non credetur iure se esse hęreticum. Et idem in illegitimo dicit & in corpore vitiato. Credit enim quod homicida, simoniacus in ordine illegitimus, & corpore vitiatus, de facto promoti, & verum ordinem habentes, licet executio debeat de facto esse suspensa, celebrãdo licet contra iuris prohibitionẽ faciant nouam irregularitatem non incurrunt. sed quia homicidę & simoniaci illegitimi, aut corpore vitiati: sicut alij irregulares: quia ista à iure positiuo procedunt. Not. Innocen. suprà de renũ. nisi cum pridem. & est expressum. infrà de senten. excomm. is qui. in fine primi responsi. Et tamen non reperio in iure hoc expressum: ergo nec pœnam argu in authen. de trien. & semiss. § consideremus. Nec obstat. c. cum æterni. & . c. cum medicinalis. quia ibi est expressum: & loquuntur de suspensione censuræ. Sed in istis secus: imò quasi non reperies, quòd in istis canones vtantur verbo suspentionis: licet bene prohibeant, ne tales celebrent, seu promoueantur, vel ministrent. ¶ Prætereà ex hoc sequeretur absurdũ, videlicet, ꝙ quoties homicida celebraret toties esset irregularis: & per cõsequẽs esset necessariũ, ꝙ petẽs sup homicidio dispẽsationẽ à Papa obtineret etiã dispẽsationem super omnibus celebrationibꝰ quas fecisset: nec aliter dispensatio valeret: ꝙ esset grauè. Fatentur tamẽ Hostien. Inno. Io. and. Ioã. Cald. Ioã. de lignagno, & Pau. esse contra.

18 ¶ †SEPTIMO quæritur, an post dispensationem legitimam sit locus accusationi? Bernard. hîc in gloss. sic. infrà de simonia. versu: *quia de eo*, tenet quòd non. Ioã. And. remittit ad not. j. de simo. c. de his. ¶ Dicit dominus Hen. aut est cũ tali dispensatum publicè, & sup crimine publico: & tũc sit locus dictæ gloss. Bernard. argu. infrà de fil. presbyte. ex tua. de schisma. fraternitatis. & de accusa. de his. Aut est dispensatum cum eo in occulto: & tunc adhuc potest accusari: vt ca. admonere. xxxiij. qõ. ij. & not. Spec. titu. de lega. in princi. § finalis. vide de hoc. de purga canon. ex tuarum. Et quod not. Hostien. in Summa. tit. de diuor. § quot modis. versu, sed nunquid dignè pœnitens, & quòd not. ipse. H. infrà de diuor. gaudemus. § qui autem. & de hoc per Innocent. j. de elect. dudum. ij.

¶ Supple glossis. In gloss. *sic patet*. ibi dicit dominus. I. Paral. xxvij. & xxviij. c. Et ibi: *Prophetæ*. ante hãc prohibitionem homicidæ prohibiti erant: quod dic, vt not. xxj. distin. c. j. in gloss. *si infra de simonia*. ibi: *exequantur*. Remittit Ioan. Andræ. ad plenè dicenda per eum infrà de schisma. cap. primo. ¶ In gloss. vltima ibi: *confessionem*. Habebit ergo occultus peccator non solùm Episcopo, sed etiam testibus, per quos dispensationem probare posit prodere crimen suum de quo. I. di. ex pœnitentibus.

De scrutinio in ordine faciendo Rubrica.

Continuatio. Dicto de ordinandis, quia ordinandi, examinandi sunt: ideò sequitur rubrica &c. ¶ Et est duplex scrutinium vnum, quod habetur ante ordinationem, cuius forma habetur hîc. xxiij. dis. qui Episcopus. & c. seq. & xxiiij. di. per totum. & lj. dis. qui aliquo.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Indignum quem non noueris, dignum æstimes.*
2. *Malus semel, an semper malus præsumendus?*
3. *Leges in homine duas.*
4. *Idoneitas in homine duplex. Et harum vtra in homine præsumatur?*
5. *Inquirendum de quo sit, vbi de beneficiis adipiscendis, vel personis sublimandis, per quas ecclesia regi debeant, vel de huiꝰ actibus occultis agitur?*
6. *Diuitiæ, quæ plerũq; ad personæ dignitatem faciunt, an præsumatur?*
7. *Quæstio super facto domini Cardina. Hedaen.*
8. *Familia genus quoddam societatis, & eius naturam sapit.*
9. *Nomina in lis finita, quid important: & quid in osus, & bundus?*
10. *Qualitas rei non mutatur, & si res in aliam speciem transferatur?*
11. *Dispositio facta de rebus incertis sub certa qualitate demonstratis, extincta naturæ qualitate, materia forma manet.*
12. *Dispositio super rebus relata ad personas, sub certa qualitate demonstratas, non vitiatur qualitate mutata, vel extincta.*
13. *Causa legis, quanam cessante, dicatur lex cessare?*
14. *Metropolitanus si super indignitate denuntiata, nolit audire, nisi publice proponatur, quod occulta sit, quid iuris?*

¶ *CAP. I.*

EX parte. ¶ Casus. Episcopus interrogatus in scrutinio Episcopi ordinandi, respondere potest illum dignum si nouit illum indignũ. In prima decisa con solo: in secunda respondeo. ibi: *fraternitati*. In qua priò ecclesiæ Rom. morem inducit. Secundò respondet, responsum moderatur, & moderatum declarat. partes in textu patent.

¶ Expone literam. *Fraternitati*. Per hoc patet, quòd Episcopo loquitur, qui fortè habebat ex consuetudine respondere in scrutinio Episcopi ordinandi. Prior. scilicet tempore vnde etiam, si eodem die plures fuerunt promoti: ille dicitur prior inter illos eiusdem ordinis, qui prius in sede ponitur. infrà de maioritate & obedien. cap. primo cum suis concordan. Hostien. *Diaconorum*. qui Archidiaconus dicitur. Olim enim Diaconi vnum eligebant ex se, quem Archidiaconum nominabant: presbyteri vnum, quem Episcopum nominabant. xxiij. distinctio. legimus. ¶ Et an prælatio illa esset in noĩe tantũ, ibi plenè not. *Assistit*. attẽdit ergo ptãs assistentiũ triũ. *Postulat*. in persona ecclesię loquitur. Ad omnes.

xl.distinct. ante omnia. *Presbyteratus*. respicit, quod dicit Diaconum. *Vel Diaconatus*. respicit quod dicit subdiaconum. De ipso verò subdiaconatu non fiebat tale scrutinium vt puto: quia primitiua ecclesia non fuit sacer.

¶ *Illum*. ordinandum per se præsentatum. *Non credimus*. ergo nec nos credere debemus. xxiiij. q. j. hęc est fides. *Conscientiam*. hoc solet esse contrarium. & ratio quare Hosti. *Responsione*. ad interrogatioẽ. l. Metropolitani. Episcopum consecratis. *Cognoscis*. Sic ꝙ te remordeat cõscientia de hoc. suprà de rescript. cum contingat. & non intelligas de illo qui scit, vt sacerdos. de pœni. omnes. in fi. Io. Andr. *Priusquã*. fit hoc, vt vitetur scandalum elect. Est enim malum aliquẽ diffamare. vj. q. j. ex merito. & .ij. c. seq. *scrutinium*. De multiplici significatione scrutinij, not. j. de Capp. mona. c. ij. in gloss. j. & de elect. c. ij. libr. vj. *Secreto*. s. in pœnitentia, si sit occultum: ne proximus diffametur. de sent. excõm. cum non ab homine. vj. q. ij. per totum. ergo licet deuiare à consuetudine Romanę ecclesiæ. de hoc. j. titu. proximo. c. j. ¶ † Nota id, ad quod continuò illa gatur quòd illum, quem indignum esse non noueris, dignum debeas æstimare. Concordañ. sunt in vltima gloss. Bernard. Facit, C. de inoffic. testa. l. si quis filium. & . ff. de fideius. li. l. Thais ancilla. § sorore. & . j. de iudi. cum deputati.

¶ † Opponitur contra dictum notabile. Primò de regula, semel malus. j. de regul. iur. libr. vj. cum suis concord. libro vj. Sol. aut subest aliqua causa probabilis præsumendi bonũ & tunc istud præsumã. vt puta: cum subest præcedens bonitas: vt. ff. de re mili. l. non omnes. § à barbaris. Aut nõ subest aliqua causa probabilis præsumendi bonum: sed subest causa aliqua probabilis præsumendi malum, puta præcedẽs malicia: maximè in eod. genere mali: & tunc pręsumã malum: vt dicta regula, semel malus. cum concor. Ratio huius: quia ex præcedentibus in sequentibus præsumimus & in bonum vt. j. de præsumpt. c. ex studijs. Et in malum. eod. titu. c. scribam. & ibi not. Aut non subest aliqua specialis causa pręsumendi bonum, vel malum: & tunc in dubio pręsumam bonum quadam bona & pia præsumptione naturæ, quæ declinat in partem meliorem. ff. pro soc. l. meritò. & de dona. inter vir. & vxor. l. Quintus. & . l. etiam. Et vide super hoc not. per me post Cy. in dicta regula, semel malus. & Bart. ff. de accusa. l. si cui. § ijdem. Facit hene not. contra. j. de præsumpt. sicut noxius. in distinctione, quam ibi ponit super gloss. fin.

¶ SECVNDO: opponitur. quia vbi subest maior ratio præsumendi malum, quàm bonum: mali pręsumptio est recipienda: vt patet ex solutione pręcedentis oppositionis. Sed videt, ꝙ in dubio fortior præsumptio pro malo vrgeat, quã pro bono. Nam humana natura de facili labitur ad delicta. In auth. Mona. § si verò is. coll. j. Facit quod ait Seneca in lib. naturalium quęstionũ, vbi dicit. Virtus de facili est inuentu rectorem ducẽq; desyderat, & sine magistro, vitia discuntur. Item facit: quia ex nobis mali scimus. & diuina gratia boni sumus. Item facit pro hoc fragilis & humana conditio naturæ pręsumentis. Nam adeò corrupta est, quòd mala potius præsumit, quàm bona. vnde sapientię. xvij. dicit. Semper enim pręsumpsit sęua cõturbata conscientia. Quæ verba sunt Ioã. mona. quasi ad literam In. dicta regula, semel malus. Coadiuuat, quia cessante ratione & c. suprà de elect. post translatio. & ibi dixi. Modò dic mihi vnde insurgit hæc naturę pręsumptio bonitatis respondebit, vt puto cum Hosti. qui sic respõdet, videlicet, ꝙ quia homo fuit creatus plenus virtutibus, & certè illam fateor: sed dico, quòd licet in Adam antequã laberetur, & in paradiso, hęc ratio locum haberet: tamen post peccatum Adę, tam in ipso, quàm in omnibus ab eo descendentibus propter labem cõtagionis originalis peccati ipsius Adę: per quod dictę virtutes createę destructę sunt: cessare videtur prędicta ratio. ¶ Solu. dicit Hosti. referens se ad vltimum dictum, quòd per sacramentum baptismi fit reparatio destructionis antedictę. suprà de sum. trinita. firmiter. In eo enim confertur gratia. de conse. distin. iiij. c. ij. Et ideò cum cõstet semel reparatus, adhuc pręsumitur talis, nisi probetur destructus. Ad hoc. C. de proba. l. siue possidetis de quibus leg. materia quantũ facit ad propositum, dixi satis in dicta regula semel malus. Manet ergo secundùm Hostiẽ. heres Dei qui semel fuit. arg. ff. de mino. l. ait prętor. aliàs incipit, & si sine. § placet. Alij autem, nisi refectio probaretur, pro præcedenti destructione pręsumeretur: vt infrà de testibus. c. testimonium. ¶ † Verum aliter & coadiuuando clarius, dico, duas in homine esse leges. scilicet rationem & censualitatem vt infrà de sac. vnct. c. vno. § ea verò. versu in vertice. Et dicit Apostolus ad Rom. vij. c. *Et video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & me captiuantem in legem peccati*. quę dicitur concupiscentia potentię sensitiuę & carnis. Et patet: quia de illa suprà locutus fuerat Apostolus. Et de ista lege ipsa inclinat naturaliter ad peccatum: prout scribit beatus Tho. in prima secunde. quęstiõe. lxxvij. articulo prime. iuxta id: concupiscentia subuertit cor tuum. Dañ. xiij. Et de hac loquitur Ioã. epistola prima. c. ij. ibi Omne quod est in mũdo, concupiscentia scilicet carnis est, & concupiscentia oculorum, superbia vitę. & Iac. iiij. vnde bella & lites in vobis: nonne ex concupiscentijs vestris, quæ militant in membris vestris: concupiscitis: & non habetis. Et ista est illa humana natura, de qua loquuntur dicta Ioã. monach. allegata. Alia verò lex rationis naturalis, Apostolus appellat legem mentis. ad Roma. vij. ibi: *repugnantem legi mentis meæ*. Et de ista potest intelligi, quod scribitur ad hebręos. viij. cap. Dabo leges meas, in mente eorum, & in corde eorum scribam eas. Et habetur. xix. q. ij. duę sunt exponendo leges. id est instinctus rationis naturalis, prout exponit Archid. in. c. duæ. allega. Et quod scribit Apostolus ad Romañ. viij. c. v. Sic inquit: cum enim gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis sunt, faciunt: eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. Et recitatur in. c. duæ sunt. Alleg. Et de hac lege non possunt intelligi dicta Io. monach. alleg. quia secundum ꝙ dicit Philosophus: recta ratio semper deproperat ad optima hæc autem. lex rationis naturalis, & ipsius appetitus, superior est ad aliã legem, quę dicitur cõcupiscentia & appetitus sensitiuus, ideo dicit philosophus. iij. de anima, quod appetitus rationis mouet appetitũ sensitiuum, sicut in corporibus cœlestibus sphera mouet spherã. ¶ His suppositis: dico quod præsumi debet præsumptione naturæ. vbi de contrario verè vel præsumptiuè non appareret, quod voluntas inter has repugnantias habeat liberum arbitriũ eligendi. xlv. di. de iudæis & de pœ. d. ij. si enim iniquit, eligat potius ad partẽ legis superioris, quàm inferioris, rationis, quàm sensus rectitudinis, quàm in discretionis saluationis, quam damnationis primò, quia omnia entia ex naturali eorum inclinatione volunt bene disponi. scribit philosophus. xij. methaphi. in fin. Bene autem non disponitur homo si contra, naturæ ordinẽ pars inferior superiori dominetur, si sit distortus, si sit malus caret si functione suę potẽtiæ & proprietatis principalis.

¶ SECVNDO facit etiam: quia omnia entia naturaliter bonum appetunt. scribit Philosophus in procemio Ethi.

¶ TERTIO etiam facit, quod verisimile est, quod volũtas catholici hominis, quę pręsumitur à fidei lumine, saltem aliqualiter illustarta præsumitur, & in dubio salutis, quã habere debet secundum fidem suam, & lege Euangel. esse memor. & nolle facere actum ad suam damnationem de directo tendentem: vt. C. ad leg. Iuliam repe. l. vlti. ibi, cum dicit neminem diuini timoris in contemnendo iureiurando arbitramur esse immemorẽ: vt saluti propriè nullum commodum anteponat

QVARTO hoc idem persuadeo sic: quia quandoq; duę aduersę circa idem veniunt ad conflictum in dubio debemus pręsumere, quòd maior & potentior vincat. iuxta illud vulgare. potẽtibus pares esse non possumus. ff. de alie. mu. iur. causa fact. l. tertia. Si constat, quod lex mentis superior ma

rior, maior, & potentior est: vt patet ex dicto Phil. tertio de anima. supra per me alleg. Ergo cum ambæ istæ leges, quasi duæ aduersæ potentiæ circa idem veniunt ad conflictum vi delicet ad inclinandum voluntatem humanam, ad finem suum in dubio præsumi debet, quòd plus moueat & imprimat dicta lex mentis & rationis quæ est potentior & maior, cuius tamen semper finis est ad optima deproperare vt secundùm Philoso. dixi suprà facit quòd quis habet eligere inter duo, quorum vnum est sibi vtile, & aliud nedum inutile, sed aduersum: verisimile est, q. eligere velit vtile. & declinare aduersum. homo enim simplex, imò magis stultus inuenitur, qui in publico inuentario contra se scribi aliquid patitur. C. arg. tu. l. fi. ar. ff. proba. l. cum de indebito in fi. cum si. Non est obmittenda causa alia adhuc impuniens, videlicet Dei in Catholico præueniens & præseruãs. sed hoc Theologis pro nunc remitto. Et per hæc est soluta opinio. ¶ Iunge tamen omnino, quæ scripsi in procemio in. iij. oppositione principali.

¶ TERTIO opponitur: quia si quis electus fuerit ad prælaturam curam animarum habentem, confirmator etiam si nihil contra personam obijcitur, non ob hoc debet statim pro persona præsumere: sed potius inquirere, & se informare suprà de elect. c. cum nobis olim. § his igitur. in prin. & c. nihil
4 circa principium. & eo. ti. si fortè. li. vj. ¶ † Soluunt quidam sic: quia duplex est idoneitas: vna est intrinseca: cum qua homo nascitur & ista præsumitur, sicut bonitas castitas, iusticia & cæteræ huiusmodi idoneitates: vt hîc. & j. de præsump. dudum de cõse. di. ij. quæris § difficilimã. Alia est idoneitas extrinseca, quæ per laborem acquiritur. & ista non præsumitur. Et ideò super ea fit examinatio: vt in cõtrarijs ista solutio est vera in se, & satis sufficiens ad. l. iij. C. de his, qui ve. æta. impe. vbi loquitur de ætate probanda. ad contextum literę. c. si fortè. alle. Sed non sufficit ad dissolutionẽ iurium aliorũ ideo Io. monach. in. dict. c. si fortè dicit sic vbi nihil habeo facere cum aliquo, debeo præsumere ipsum idoneum: nec debeo inquirere de conditionibus suis. ar. C. de commer. mer ca. l. mercatores. ff. de quæst. l. j. § qui quæstionem. de iuri. & fac. ign. l. iniquissimũ. Sed vbi volo sibi filiam dare sponsam i. hanc ecclesiam: debeo inquirere de idoneitate ipsius. argu. ff. de reg. iur. qui cum alio contrahit. ff. de re. nup. l. generali. & l. qui liberos. & maximè quo ad ea, quæ in iure exprimũtur. s. de elec. cum in cunctis. & e. ti licet. li. vj. & . j. de æta. c. eam te. sic procedunt iura pro cõtrario allegata. ar. de elec. c. quoniam. lib. vj. secundum dominum parisieñ. in. c. si fortè alle. ¶ Sed certè ista solutio videtur facere contra istud. c. de directo: quia volens dare ordinem, ordinando, debet præsu-
5 mere bonum vt hîc dicit. aũt. † Hosti. hîc, quod vbi agitur de beneficijs adipiscẽdis vel de personis sublimãdis, per quas ecclesiæ regi debeant, vel de occultis hominum actibus, in quibus ecclesiæ non imminet euidens periculum, si qua præsumptio est contra promouendum, vel oritur aliquod dubium de hoc specialiter inquirendum est. infrà de fil. presbyterorũ. cletras. Sed si nulla sit specialis contraria præsumptio, semper iudex examinationem faciet generalem: vt dicto. c. nihil Examinatiõe verò facta, si nil mali reperitur, semper bonus præsumitur. Per superiorem tamen apparentiam, præsumũtur interdum precedentia mala. ¶ Pro quo infrà de spon. is, qui suprà de elect. innotuit versu parentes. ¶ Remittit ad summam suam eod. titu. § quæ sit forma. Et ista est vera solutio, sic declarando eam. ¶ Nam in promouendo ad ordines fit bene debita inquisitio duplex. ¶ Est enim ibi scrutinium vnum, qd præcedit ordinatione: & in illo fit debita inquisitio. xxiiij. q. j. quando Episcopus. ¶ Aliud est scructiniũ, quod fit in ipsa pręordinatione: & hîc non fit inquisitio, nisi verbalis, & ad solennitatem: quia propter pręcedentem inquisitionem ac electionem & confirmatione præcedentem, in quibus etiam inquiri debuit, pręsumitur tempore ordinationis, ꝙ sit idoneus: vt hic.

¶ QVARTO, quòd non pręsumatur quis idoneus:
6 probatur per. l. ex persona. C. de proba. vbi † patet quòd diuitię, quę faciunt plerunq; ad personę idoneitatem, non pręsumuntur, sed ꝓbantur. Dicit Hosti. quòd homo ad tẽporalia nascitur nudus. Iob. j. c. & . xlvij. distin. sicut. vnde adhuc talis pręsumitur nisi probetur vestitus. maximè, quia diuitię, quę accidentales sunt, de facili assunt. Sic procedit semper de ma. conue. l. j. § si magistratus. & § j. vt omnes obe. iudi. collat. v. Et hoc verum, nisi probaretur quis semel fuisse soluendo: quia tunc semper præsumatur: vt. ff. de priuileg. cred. l. si creditores. in fi. Item potes etiam saluare ista contraria, & illud de. iij. C. de his quæ ve ætat. impe. secundum solut. primam datam suprà ad oppositionem proximam præceden. Et hoc tamen videlicet de ętate habes per Henricum. infrà de probat. post cessionem. dist. ij.

¶ QVINTO opponitur de. c. cum desyderes. § feriæ. infrà de spon. iuuenis. xxx. q. v. aliter. & c. nostrates. & de consecra. distin. iiij. per multos. Et præsumitur qoibus non institutus Canonicè, nisi hoc probet. j. de præbend. c. dilecto. & de insti c. tertio ¶ Hostien. Bernar. concordans dicit, quòd quando quæritur de salute animæ, in dubio consulitur peccatori. Idem vbi imminet periculum participationis, vel mali exempli, aut scandali: quia aut præsumitur peccator, ne periclitetur anima, & ipsius remedium negligatur, vt ibi iuribus proximè allegatis pro contrario. ¶ Sed vbi quæritur de personis in iudicio puniendis, semper præsumuntur bonæ nisi euidẽter probentur malæ, vt. C. de probat. l. fina. & lxxvij. dist. si quis. Idem vbi agitur de ordinatione personæ quæ iam in priori inquisitione idonea est reperta. vt hîc.

7 ¶ † Expeditis expositionibus, nũc accedo ad qõnes: & occasiõe horũ, quæ dixi in dissolutione priæ & quartæ oppositionis subijcio vnã quæstionem, super qua fui statim consultus, per dominum Cardinalem Hedueñ. Licet enim alibi melius caderet: quia timui, quòd per oblitionem à me euanesceret & quia cum nunc labor vidẽdi inerat. eam posui hîc de quo veniam peto. ¶ Ecce factum: dominus Clemens Papa septimus modernus die vicesima prima septembris anno. lxxviij. pontificatus sui anno primo: reseruauit omnia beneficia familiarium commensalium dominorum Cardinalium, quocunq; tempore assumptorum, vel assumendorum. hoc supposito: B. quondam familiaris commensalis domini quondã Bo. mẽdiñ. Cardinalis Morieneñ. obtinens parochialem ecclesiam de nouilla, adhuc viuente: fecit re. do. G. Papa. xj. volens repatriare & sua beneficia visitare, recessit de Auinionẽ. & de domo & de mensa dicti domini Cardinalis pro eũdo ad visitandum dicta beneficia sua: & de licentia camerarij dicti domini, cum proposito citius quàm posset commodè expeditis suis negotijs, redeundi: tunc dominus esset absens in quadam legatione, & dictum familiarem vnà cum alijs mandasset, pendente sua legatione, esse Auinioni in dicta sua domo expensis suis. sub regimine dicti camerarij, donec redijsset: redeunteq; dicto domino Cardinal. de dicta legatione ac dicto. B. adhuc stante in beneficijs suis in partibus. Creatus fuit dominus Clemens prædictus in Papam, & fecit reseruationem de qua suprà ipsis domino Cardinalis & B. prædictis adhuc viuentibus. & dicto. B. dictam ecclesiam obtinente postque ipso. B. non redeunte ad dominum Cardinalem, obijt Auenio. dictus domi. Cardinalis dicto domino Clemente existente in fundis. Deinde post dicti domini Cardinalis obitum, dominus. B. reuersus ad curiam exponensq; domino nostro, quòd familiaris fuerat commensalis dicti domini quondam Cardinal. tempore sui obitus & tempore quo rotulus familiarium eiusdem, de eius adhuc viuentis mandato compositus fuit confectus. quódq; propter sui absentiam omissus fuerat poni in dicto rotulo. Obtinuit ab e. d. n. vnam gratiam, vt familiaris cõmensalis quondã dicti domini & sub data rotuli prædicti domini, vigore cuius fuit aliud beneficium assequutus: & posteà extra Ro-

manan curiam diem clausit extremum. priusq;. T. impetrans à dicto domino Clemēte dictā eccle. alias sub gratia sua eadeñ. & sibi alias debitā: nisi sibi reseruationes obstarent. eá .j. tempus debitū acceptauit & sibi de ea per suū exequutorem obtinuit. alias Canonicè prouideri. & post huiusmodi prouisionem. C. prædictam ecclesiam tanquam vacantem per mortem dicti Do. Bonifacij familiaris quondam bonæ memoriæ domini Cardina. Morieneñ. & vigore dictæ reseruationis, cuius tenor superior est insertus, generaliter reseruatam à dicto domino nostro impetrauit de gratia, acceptatione, & prouisione prædictis, prædicti. T. nullam faciens mentionem. Queritur modò, quis istorum in dicta ecclesia habeat ius, an videlicet. T expectatiuus, an verò. C. impetratiuus, modis quibus dixi? & hic sunt duo particularia dubia examinanda, ex quorum decisione sequitur totalis decisio questionis. Primum dubium, vtrum predictus. B. debeat censeri fuisse familiaris commensalis dicti domini Cardina. Morienensis dicta die. xxj. Septembris qua dicta reseruatio fuit facta, seu post, ante mortem prædicti domini. Secundū dubium supposito quòd censere deberet fuisse sic: vt prædicitur familiaris commesalis: nunquid per hoc moriēte dño Morienen. expirauerit familiaritas si qua fuit expirauerit etiā reseruatio, & eius effectus quoad ecclesiā, de qua agitur. ¶ Quo ad primum dubium, quòd durauerit familiaritas, videtur per ea quæ scripsi suprà in dissolutione primę & quartæ oppositionum. ¶ Nam qualitas semel inhęrens, inhęrere semper pręsumitur, donec probetur fuisse mutata, siue sit qualitas malitiæ, vt dicto. c. semel malus. Siue bonitatis: vt dicto. c. à barbaris. Siue diuitiarum: vt dicta. l. si creditores. in fine. Siue voluntates. vt. ff. de diuer. l. vltima § illud. C. de testa. l. scimus. & infrà. de bap. maiores. Postquam enim mutatio facti est, & in facto consistit, qui eam asserit, eam probet vt. ff. de proba. l. ei qui. Facit, quia qui semel possedit, semper præsumitur posidere, donec probetur ipsum possessionem admisisse: vt. ff. de acquir. possef. l. iij. § in amittenda. & § seq. q si seruus. Facit bene. C. de exhiben. l. non ignorabit. & de pigno. actio. l. si creditor. & videtur casus. infrà de restitut. spoliat. c. olim. inter te. vt ibi dicam. Et ita not. Pla. & Hug. ac Petr. de bellapertica. C. de proba. l. siue posidetis. & Hos. infrà de restit. spolia. cum ad sedem. quod maximè vendicat sibi locum in possessione recepti. Et ita notauerunt. Iaco. de raueñ. in dicta. l. siue. & Ioā. Andræ. in dicto. c. cum ad sedē. & secundùm omnes, vel quasi hoc maximè verificatur, si ille qui possedit, dicat se adhuc posidere. Notauerunt Odoff. & Iac. de Butriga. in dicta. l. siue. Modò ita fuit in proposito quòd possessio familiaritatis & commensalitatis erat recens, & ille. B. in quo dicebatur fuisse continuata, hoc dum vixit asseruit: & Papę insinuauit: & vt talis se gessit: à Papa gratiam impetrauit ergo debemus præsumere, quòd durauit dicta familiaritas. 8 ¶ † Facit, quia familiaris genus est eiusdem societatis. Et sicut societas consensu duorum contrahitur, & alterius dissensu dissoluitur. Not. Ioan. Andræ. infrà de verbor. significatio. sicut. lib. vj. in Nouella. Argu. ff. pro socio. l. iiij. & l. si conuenerit. & instit. eodem titu. § manet. Modò nec ex parte domini, nec ex parte familiaris, debet præsumi mutatio voluntatis. Primò nec ex parte domini. tamen: quia non consueuit: prout nec consueuerunt domini magni: pręsertim Cardinales talis status, sicut ipse erat, licentiare suos familiares sine causa: ad quorum tamen consuetudinem videtur recurrendum: vt. ff. de pigno. actio. l. vel vniuersorum de lega. j. si seruus pluri. in fi. Tum quia non potest animus huiusmodi, nec mutatio suæ voluntatis coniecturari: nisi ex exterioribus factis & indicijs. Facit, ff. de ædili. edict. l. si tamen § ij. Not. insti. de rer. diui. § in his. argumen. de dolo. l. dolo. & de rescind. vendi. l. dolum. & tamen hic nullum tale in facto ponitur. Hîc enim non dicitur q dominus eum licentiauerit, vel aliquid aliud fecerit ex quo debeat præsumi mutatio volūtatis. ergo adhuc durare præsumitur, per superius allegata: imò, quòd plus est in facto ponitur de licentia Camerarij prędicti domini, ad tempus solùm se absentauit: per quod videtur quòd Camerarius repręsentans quantum ad hoc personam domini: & ille familiaris similis conuenerint, quòd reuerteretur quàmcitius commodè posset, & q duraret familiaritas, sicut ante. ¶ Quæ enim mouentur ad modicum tempus animo redeundi: mutari non videtur: vt ff. de legatis tertio. l. quęsitum. primo responso. & quod no. Bartolus & gloss. vlti. ea. l. cum concordantijs ibi signatis & de fundo instruct. & instruct. leg. l. Seio § Pamphilo. & de capti. l. nihil. & l. v. § fina. eod. titu. & de iniuris. l. lex. Cornelia § domum. vers. ponamus. & quod not. Dynus & Bartol. post eum, & Accurs. de indi. l. hæres absens. & quod ibi. not. Accurs. & optimè facit ff. de hæredib. institu. l. ex facto § rerum Italicarum, cum multis concordantijs ibi signatis. & cum not. Bartol. ibi, & c. ff. de pigno. l. debito. cum ibi alleg. 9 ¶ † Item hoc probo, quòd nomina terminata in lis, nō tam actum, quàm aptitudinem important, & saluantur in illa: iuxta versum: Grāmaticorū o sus, plenè not. billis aptat: būdus abundat. patet ex eo quod not. ff. de solutio. l. creditor. quem versum ponit ad literam dominus Parisieñ. infrà licet cano. in princip. super vers. parochial. & patet de verbo prouincialis. in § rerum Italiarum alleg. & de verbo collegialiter, patet quia si in ecclesia collegiata remanet vnus solus, licet actu collegium ibi non sit, propter hoc, quòd alij substitui possunt, remanet ecclesia collegialis: imò idem, si omnes essent mortui propter rationem, de qua suprà notaui. Innocent. de iure patrona. postulasti. prima gloss. Ioan. Andrę. de electi. cap. statutum. lib. vj. ad finem magne gloss. & de verbo paroch. quia etiam si parochianos non habet, & si tamen habere possit, ratione habitus & aptitudinis remanet sibi notatis quia dicitur parochia. vt not. Specul. titu. ij. § dicendum. ver. sed quæritur quod beneficium. & Innocent. de præben. de multa. gloss. ij. in fine. & Archidiaco. in dicto. c. licet Canon. in princip. super verbo, parochialis. Quod maximè habet verum si mortui nō sint parochiani: sed exierunt parochiā cum animo ad eam reuertendi. ¶ Tunc enim non potest negari, quin parochialitatis nomen retineat. argumē. iuriurn prædictorum. & insti. de rer. diuisio. § in his. de pœniten. distinct. j. diuortiū. Spes enim reditus ponderanda est: vt. ff. de excus. tuto. l. non solùm. § si libertus. cum gloss. sua, & dicta. l. nihil. & ff. de var. ... l. penulti. § fina. & qui mo. vsusfru. amit. l. si vsusfructus. cum gloss. sua. Et not. dominus Parsieñ. in dicto c. licet canon. ¶ Sic habemus de verbo pœnalis: quia actio cuius natura est esse apta ad pœnam, pœnalis est, licet actio non contineat pœnam. Textus. Instit. ad legem Aquiliam. § his autem verbis. Sicut homo dicitur risibilis, licet nō continuò rideat secundùm Porphirium. vnde mente videtur residere, corpore absens. infrà de dolo, veritatis. in fi. Et ratione probatur: quia res à certa qualitate recipiens denominationē licet cesset potētia actualis, dummodò remaneat habitualis, huiusmodi denominationem non perdit: licet secus, si extingueretur etiam habitualis. Ideò dicit lex, q si flumen alueo non mutato, inundat fundum vsusfructum non perdit nomen vsusfructuarij ille fundus. quia licet per hoc potentia actualis fruendi cesset non habitualis: licet secus si mutasset alueum, quia tunc cessaret etiam potentia habitualis. hoc modo enim dissoluitur. vt. ff. quemadmod. vsusfruct. amitt. l. si ager, cuius. cum. l. sequen. & c. ff. quemadmo. serui. amit. l. si locus. iuncta. l. adeò. § insula. in fi. ff. de acquiren. rerum domi. ff. de seruitu. rustico. prædio. l. & Atilicinus. Potest induci. l. qui res. § aream. ff. de solutio. Sic dicitur aqua de cœlo cadens perpetua, licet continuò non cadat. ff. de serui. vrbano. pręd. l. foramē & flumē perenne, licet quādoq; aruerit: vt. ff. de flum. l. j. § item fluminum. ¶ Et fortius multò, si etiam non cesset potentia actualis: licet cesset actus. ¶ Sic dicitur aqua quotidiana: quia quotidie potest duci: licet quotidie non ducatur: vt. ff. de aqua quotidiana. & æstiuali.

l. j. §

j.§.quotidiana. Modò hîc durabat etiã potentia actualis. s. quia de [illegible] poterat ille quandocunque volebat venire ad ipsum dominum,& cum alijs confamiliaribus in domo ipsius cõmensari. Facit finis.c.sicut.de verborum signific.lib. vj.cũ ibi not.per Archid.in fin.cap.non obstat.C.de Episcopis & cleri.l.generaliter.& de in integrum.restit.mili.l.fina. cum concordant.not. Archidiaconus.infrà de electionibus. cum ex eo.§.j.super verb.insisteñ.lib.vj.quia in illis & similibus loquit in priuilegijs cõcessis,ob certas speciales & rationes finales actum ipsum & actuale exercitium,ac cõmodum vel honorem ipsorum priuilegiatorum concerneñ.vt in illis videri potest. ¶ Hîc verò secus:quia hîc caosa finalis non respicit,nisi bonum publicum:videlicet vt melius prouideatur beneficio,& sedis Apostolicę.pręrogatiuã & honorem non concernit actu,sed aptitudine:nam cũ talis sit facta motu proprio Papæ,ob causas satis fauorabiles. aut interpretabor largè verba eius. Et huius opinionis fuit Frederic. in tractatu de rerũ permuta.ar.eorũ quæ legunt & notat. ĩ.de præben.si motu.lib.vj. ¶ Aut saltem,quantũ verba sonant absq; restitutione eorum: vt.ff.de leg.iij.l.non aliter.nec ob. ĩ.de offi.leg.c.præsenti.§.cœterũ.lib.vj.quia non loquit in speciali,sed in legatiua reseruatione. In Papa eñ est naturalis & originalis potestas sic,q̃ reseruatio Papæ nõ facit,nisi rem reducere ad primeuã naturã ipsius vt colli.ex not. Io. And. ĩ.de elec.quãquã.lib.vj.quod fauorabile est.ar.ff de pact.l. si vnus.§.pactus.vers.quod in specie.sed potestas legatiua & accidẽtalis data à iure nouo. ĩ.de offi.leg.c.j.lib.vj.in præiudicium ordinariæ potestatis. Ratio restringenda.ar. xj.q.6.j peruenit. s.de rescrip.ad hæc. ĩ.de decre.sug.&.c.ij.eo. titu. lib.vj.& de priuilegijs dudũ. Tertiò verba reseruationis sonant habitum magis,quã actum,&c. Nec ob.q̃ citò debuit reuerti:vt.§.in his.&.c.diuortiũ.alleg.quod nõ fecit,& quasi per triennium moram traxit. Pone dici,q̃ l.diuortiũ loquit in eo qui iam declarauit voluntatem suam ab initio de mutatione voluntatis:ita q̃ ibi solùm agitur de perseuerentia: hîc verò loquimur de mutatione. Modò facilius præsumit perseuerentia,quã mutatio rei.ar.l.præcipimus.C.de app. in fi. &.l.sancimus. alle.§ verò.in his loquitur in animali naturę feræ ad naturam propriam reuertente,qood facile est:vt . d.§. pactus.vers.qđ in specie. ¶ Et est ibi eadẽ ratio sicut & in l.diuortiũ.de qua proxi.dixi:quia iam à dño fugiendo circa sui ipsius alienationẽ & vendicationẽ sui ipsius in pristinã libertatem,suum animũ declarauit. Mutatio eñ animi circa talẽ statum non videt debere præsumi ex solo cursu triennij:sed debere requiri cursum decennij.si solius tẽporis cursus attendatur.ar.C.de incolis.l.ciues.lib.x. Nõ ob. ĩ.de elec,si postq̃ §.j.quia ibi est ratio specialis ex natura materiæ. Nec obst. ĩ. de præbẽ.c.præsenti.§.j.lib.vj.quia ibi reseruatio refertur ad locũ:hîc ad personam. Cauendum tamen,quia ista materia iure nõ determinata,tota est arbitraria,& cõsistit in æstimatione animi interioris:quæ secũdũ diuersitatẽ factorũ & personarũ ac tẽporũ,de facili alterat. Ideò prædicta solũ disputatione discussi oĩa iudicis arbitrio principaliter remittẽdo. ar.ff.de iur.delibe.l.ait prętor.§.j. ĩ.de offi.deleg.c.de causis. Et puto,q̃ pauci dictorũ argumentorũ quęstionẽ fatereor. Sed tamen cogitabis. ¶ Verum vnus de dñis auditoribus in hoc cõcordat in secũdo dubio,doctor quidã legum valde solemnis: videlicet do. Petr. de muris tenens,q̃ dicta reseruatio, per mortẽ dicti dñi Morieneñ.nõ expirauit. Hoc probat sic. ¶ † Primò: quia qualitas rei nõ mutat,licet res in aliã speciẽ trãsferat,vt.ff.de vsuca.l.sequitur.§ si ex lana. † Secũdò:quia dispositio facta de rebus incertis sub certa qualitate demõstrata,extincta qualitate materię,materia firma manet:vt. ff. de leg.iij.l.item legato.§.vxori.j.rñso. ¶ † Tertiò:quia dispositio super rebus relata ad personas sub certa qualitate demonstratas,nõ vitiat qualitate mutata vel extincta.ff.de re.du.l.si cognatis. ¶ † Quartò:q̃a licet cessante cã fin.cesset lex.secus de impulsiua.ff.de postul.l.j.§.sexum.& de condi.& demõ. l.cum tale.§.falsam causam. Modò hîc causa finalis fuit:vt dispositio ad solũ Romanum pontificem pertineret, impulsiua verò ipsa familiaritas.igitur. Quintò quia licet aliqui effectus huius reseruationis conferantur in futurum tempus seu verius effectuum ipsorum exequutio:tamen de præsenti parit effectum,per quem beneficia reseruata ex nunc afficiuntur & affecta sunt.& ex nunc ius est quæsitum reseruanti & ligatæ manus ordinarij. Ergo huic iuri iam superiori quæsito non nocet alteratio qualitatis. Habet enim instar contractus,ex quo ius rei vel spe transmissibile quæritur,& in quo qualitas personæ tempore quo geritur,inspicitur:vt insti.de verbo.obliga.§. ex conditionali.&.ff.de verb.obli.l.si filius & de stipul.serui.l.vltima cum similibus. ¶ Intelligo quòd Paul. hanc quæstionem solenniter disputauit & tenuit istam partem,inducens principaliter in effectu dictam rationem quartam & pro ea inducens procemium extrauagantium Bonifacij octaui,& Benedicti.xij.quæ super huiusmodi reseruationibus emanarunt,sub hac forma in effectu. Dicit eñ Bonifaciana . Solicitudinis studio, ducimur, vt dignitates &c. personis conferantur idoneis,per quas in eis impendentur debita obsequia,& diuinorũ cultus exerceatur solicitè in eisdem. Inde fit,quòd nos &c. Et hanc partem tenuit semper palatium Apostolicum à tempore,quo fui Auditor. Facit,quòd non videtur adijci qualitas, nisi causa demonstrationis.argu.ff.de ali.& cib.leg.l.Mela.in princ.& quod not. Bart.ff.de aur.& arg.leg.l.ij.in.j.oppo. ¶ Pręstereà,quia regula prædicta vtitur verbo præteriti temporis: quia sufficit sicut in præsenti tempore,quod qualitas pro illo tempore insit:licet posteà desijt:nisi alia caosa vitiet actum,vt.ff.de auro & argent.legat.l.ij.& ibi not.per Barto. Dixit enim regul. quòd reseruauit beneficia familiarium Cardinalium . Facit, quia verbum meum,tuum,& suum,signant præsens tempus vt ff.de aur.& arg.leg.l.si ita.& ibi per Bar.& secundum hoc videtur casus.eo.titu.l.fi.in princ.& pro hoc in.l.si cognatis alle. ¶ Et per hoc non obst.qđ not.Io. And.in.c.sicut.alleg. in Nouel.super verb.domesticos cõmensales:quia in indulgẽtia.j.est verbum,possis,extensiuum ad futurum tempus: ut.ff.de leg.ij.l.ita quis.in prin. Nec.l.legato.§ penul.de leg. iij.nec.l.ij. de aur.& argen.leg. quia loquuntur in verbo futuri temporis. Item pro hac parte allegatur.ff.de noxa.l.ij.§. j.de legatis secundo.l.fin.§.qui indiuisam.de legatis tertio.l. vxori.in princip.&.§.j.&.l.vxorẽ & testamento.ij.eod.titu. &.l.nomen.§.j.eod.titu.& de libe.lega.l.vltima.§.fi. Faciunt not.Cyn.C.de sacrosanct.ecclesiæ.l.placet.& quæ res pigno. obli.po.l.fi. Et Hen. de priuile.quia circa. Fa.q̃a, si monaste. exẽptũ ex eo, quia erat monialiũ efficiat monachorũ,vel canonico.durat,exceptio de cap.mo.dilect.§.ad hoc.iũcta sub scripoõe Decani. in prin. Fa.quia semel fuerũt dicta bñficia in manibus Papæ affecta.arg.not . Innocẽ.de excess.prælat. inter dilectos.Facit not. Archid.de rescri.c.statutum . super ver.committatur.& Io. Mona.eod.cap.super verb.Canonicis.versu,sed quæro.& per Cardinalem Paris.latius & Ioan. Calde. in quæstioni.suis,quæstione quarta,quæ incipit. Dominus Papa & quæstione decima quarta.quæ incipit impetrauit. Et licet contra facere videantur,de præbend. si pauper clericus.lib. vj.& cap.si beneficio .in clement.primo responso. In quibus variatio qualitatis personæ & rei, variat dispositionem. ¶ Et eodem modo de iure patrona.cap.vno vltimo responso.libr.vj.& quod not.Innocent.in dicto ca. dilectus.§.ad hęc. Sed si bene ponderentur,magis vrgent pro contraria parte.argument.infrà de relig.dom.cap.primo,& de statu monacho.recoleñ. ¶ Possetq; etiam hæc pars extendi per allegata Ioan. Andrę.in quæstionibus,quas ponit super regulis,contra eum,decet . Factum legitimè in obscuris.priuilegium.&.c.rationi. ¶ Non obstat quod opponit, maximè authoritatis in iure Cardinal. videlicet , quòd dicit . quòd causa finalis dictæ reseruationis,fuit fauor Dñorum Cardinalium.

¶ Probat,quia de more habet Papa prout sui prædecessores habuerũt,nõ disponere de dictis beneficijs ad voluntatem

dominorum Cardinalium. Ex quo infert, ꝙ cũ per mortem Cardinalis cesset dictus fauor, cessare debet & effectus reseruationis eiusdem: vt. ff. de iure pat. l. adigere. § quāuis. Potest enim dici, ꝙ imò causa finalis est fauor rei publicę & boni quominus, ac Apostolicæ sedis: per ea, quæ dixi suprà post Paulum: cum enim ista exprimi soleāt, & illa non: stabo expressè. arg. C. de condi. ob cām. l. si repetendi & saltem etiam si constaret de tacita mente. Tamen si duæ essent rationes, vna expressa, alia tacita, quarũ tacita nō plus deberet imprimere, quā expressa: vt. ff. loca. qui ad certũ. Ergo illa cessante nō deberet cessare dispositio alia remanēte: sicut dicimus de pluribus causis expressis: vt insti. de nup. § affinitatis. ¶ Si dicas: dicta regula, nullam causam exprimit. Sed dico, ꝙ dicta reg. nō est, nisi quędam abbreuiatura, à qua literæ cōcedēdæ sub bulla extraherentur, in quibus exordium de stilo Cancellarię exprimeret dictam causam: sicut literæ Bonifacij expresserūt. patet. quia ius literę de cancelaria emanantes super prouisionibus talium beneficiorum cũ insertione dictæ reseruationis, exprimunt huiusmodi causam. Dicunt eñ. Nos dudũ volen̄. de talibus beneficijs per dispositionē sedis Apostoli. ordinari, reseruamus &c. ¶ Non obst. ꝙ opponitur, ꝙ ret ante suum cōpletum esse deuenit ad casum à quo nō potuisset incipere: & ita vitiari debet iuxta not. Dy. ĩ. de regu. iur. Factum legitimè. lib. vj. Nam licet penderet prouidendi potestas, seu ipsa prouisio, tamen reseruatio ipsa iam erat in suo cōpleto esse. quod patet. Iam ligabat man° ordinarij: vt est expressum per extrauagantem Benedicti. xij. quæ incipit dudum: nos ex certis. ¶ Nec obst. si dicis inspiciendũ tēpus, etiam vacationis, in quod differtur prouisio, quæ est effectus reseruationis: vt. C. de don. propter nup. l. quod spōsæ. quia hoc verum esset, si prouisio esset immediatus & principalis effectus ipsius. Sed non est sic: imò principalis & immediatus effectus eius cōsistit in viribus inhibitionis & decreti: quę statim suum operanť effectũ. reliqua per te cogitabis.

¶ Redeundo ad materiam propriam decreta.

14 ¶ SECVNDO principaliter, quæro ibi: *nuntiare*. quid † si Metropolitanus non vult ipsum audire super denuntiata indignitate, nisi publicè proponat, quia occulta est. ¶ So. secundum Innoc. Hostien. & Abb. euitet scrutinium, si potest. Et intelligit Innoc. eũ debere taliter euitare, ꝙ per illud crimen fratris non publicetur. vnde si eo præsente & tacente, per hoc publicaretur: dicat hæc verba, quæ sunt in text. Item *si euitare non potest*. dicat hoc securè si aliter euitare non pōt: nec aliud sibi consulerem, secundũ Inno. cùm loquatur in personam ecclesiæ, quæ suam indignitatē ignorat. ij. q. j. vnus. j. qō. vij. plerīq;. & de offi. ord. si sacerdos. & vt minister. xxiij. q. v. cũ minister. sed si per hoc nō informat cōscientiam suam, satisfaciat ei. scdm Hosti. Et simile videbitis. ĩ. de rescript. c. vlti. ¶ Supple glossas. ¶ In glo. j. ibi: *indignitate*. Item quomodo testificatur de eo quod non nouit, contra id. iij. q. ix. c testes. Et ibi: *videt illum*. rectam habere membrorum dispositionē Vincent. Et ibi: *à bonis*. qui prophetare videntur, illud futurũ bonum. xciij. dist. legimus. versu, noli, vers. de hoc. Dicebat etiam Hosti. quòd huius interpretationis authoritate, talis excusatur. xxiij. q. iiij. qui spectat. & remittit ad not. de homicid. c. postulasti. Et in fi. adde, quod not. lxiij. dist. c. ij. ¶ In gloss. vlti. ibi. *l. ij*. Dicit Hosti. illud cum dubitatur de ætate, & suprà de elect. cum nobis olim. ad fin. Et ibi. *q. v. aliter*. Isti casus sunt speciales, vt no. ij. q. vij. quærendum. in gl. ij. Et ibi *solutio*. idem Goff. in summa huius tit.

De ordinat. ab Epis. qui resignauit Episcopatũ excōicato. Rub.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Vsq; particula a lege, vel canone prolata qualiter accipiatur? Et quid de dictione a, & absq; remis. nu. 2.*

3 *Vsq; particula posita in oratione quando habeat considerare scindi terminum terminantem, aut terminatum? Et quam variè id contingat.*

4 *Iacob. Butri. Legum, Canonum verò Io. calde. Pater. Et quid sentiāt de natura dictionis vsq;?*

5 *Fauor & odium in dubijs, si concurrant, odio fauor præferendus.*

6 *Vsq; particula in vltimis volūtatibus qualiter accipienda sit? Et qualiter in lege cōmuni? num. 7. Et quid de contractibus? Item in iuribus exorbitantibus & specialibus. nu. 8.*

9 *Vsq; particula ex acceptione grammatica, an potius includat, quam excludat. remis.*

10 *Renuntiationis Episcopalis, quis effectus sit? Et an sit idem renuntiare dignitati, & renuntiare ordini Episcopali? Et quid si simpliciter renuntietur? nu. seq. Et quid si dicatur: cedo Episcopatum? Et quid si simpliciter dictum sit, cedo? nu. 12.*

In tractatu ordinandorum, qui præcedit, & sequitur, interseritur rubricella de ordinatis. Goff. Et hîc tractatur quid iuris de ordinatis ab excōicato: & quid iuris de ipso excōmunicato ordinato? Dicitur. ĩ. de sen. excō. cum illorum. De ordinatis verò à simoniaco. dicit̄ ĩ. de simo. per tuas. Et de ordinatis ab alijs criminoso: habet̄ ix. q. j. in summa. De prima parte rubricę nō habetur expressè in decretis: sed inducitur. j. q. j. ventum. & q. vij. Daybertũ Bene tamen habetur. lxviij. dist. De ordinatis ab his, de quibus dubitatur an fuerint Episcopi. De secunda parte rubric. habetur. ix. qō. j. per totum. & facit. infrà. de schisma. cap. j. in princip. & c. ij.

¶ *CAP. I.*

REquisiuit ¶ Casus. Episcopus, qui renunciauit loco tantũ ciuitatis, Potest conferre ordines sicut prius. At si renũtiauit ordini, cum ordinato per eum ad minores, vel ignoranter ad sacros, dispensat Episcopus. Cum ordinato verò scienter ad sacros, non dispēsat Episcopus. Et sunt duæ partes. In prima consultatio, in secunda responsio, ibi: *respondemus*.

¶ Expone literam. *respondemus*. designādo resignationē, aliàs renuntiationem in ipsis. i. in ipsorũ exequutione: quia de Caractere non erat dubium. Et. ĩ. supp. vel ad superiores promoueri. Pet. Primo casu. quādo renuntiauit loco tantũ. *sicut antea*. supp. poterat. s. clericis extraneis ordines conferre rogatus per ipsorum Episcopum. Ab Episcopo, qui solus in diœce. sua dat commendatitias ad ordines. Quod dic vt infrà de tempori. cum nullus. lib. vj. Et ideò dicit ab Episcopo: quia cùm ipse subdiaconos non habeat, illos ordinare non potest nisi rogatus. De ratiōe & rationabiliter. ac si dicat bonus faber est. nō deest sibi materia, sup qua fabricet. *Cōferre*. nisi à Papa, vel eius legato prohibitus esset, vt patet in antiqua. Metropolitanus tamen non posset, nisi ab eo, beneficiatus esset. infrà de renunt. ad supplicationem & infrà suam diœcesim. Hostien. in secundo cum renuntiauerit etiam dignitati distinguendum. Dicit Hostien. Imò subdistinguendum: quia suprà cœpit distinctio. Poterit dispensatiuè. Vincent. Tanc. Goffre. & Hostien. ¶ *Non habebit*. nec hîc dispensat Episcopus: cum ordinatur, ab Episcopo alieno exequutionem habente id est qui renuntiauit. suprà de tempor. ordina. quod translationem. Discretus. Ad talem dispensare pertinet. Aliter dicitur dispensare. Quod dic, vt suprà de electio. c. dudum. ij. de translatio. cap. fin. Hostien. & de præben. de mul. in fine. *Dispensare*. in susceptis & suscipiendis: vt suprà § in secundo. & infrà. c. sequen. Hostien. ¶ Nota † quòd dictio vsq; 1 etiam prolata à lege, debet accipi exclusiuè. Allegat gloss. pro concord. l. quod ait prætor. in principio. ff. de his, qui not. infam. Sed illa facit contra: vt ibi notatur & probatur in versu hoc amplius. ibi statim sequenti. ¶ Item allegat ad hoc Ioan. Andr. in Nouella. infrà titu. proximo à multis. & infrà de fide instrumen. c. cum dilectus. ff. de legatis primo. l. filiusfa.

filiusfa.§.j.C.de procu.auth.quod ius.Sed iſta facit contra:vt
ibi not.glo.& Iaco.de but.&.ff.de pœnis.l.abſentem.§ aduer
ſa.&.l.capitulum.§.j.&.ff.an per alium cauſ.app.l.j.qui mo.
vſuff.amit.l.ſicut.de le.iij.l.patronus.§ Sempronio. ſecūdū
vnū intellectum,quem ſequitur.Gul.de Cugno,& hæc iura
allegat Archi.ⱼ.de reſcrip.ſi gratioſè lib.vj. Allegat Io.cald.
de conſti.cùm omnes.& de elec.in cauſis. quod nil facit, &
deberet allegare.eo.tit.cum in veteri. ¶ Opponitur contra
prædictū notabile de omnibus alijs iurib⁹, in quibus dictio
vſq;,ponitur incluſiuè:vt.xciij. diſtinc. à ſuo diacono.ff. de
Sena.l.vlt.§ Senatores.&.xv.q.vlti.cum multæ.ⱼ.de presby.
non Bapt.c.fi.circa fi.&.c.ſi gratioſè alle.&.xxvj.diſt.aliter.
xxxij.diſt.de illo.lxxvij.di.quicunq;.lxxviij.diſ. presbyter.
xxxiiij.q.iiij.non oportet.ij. de ſer.capellanus.verſicu. tunc 2
à tribus. Allegat Io.Cald.iiij.diſt.deniq;.ī.de elec. ſignifica-
ſti.ibi:vſq;ad conteſtationem.&.c. Innotuit.&.ī. de renun.
niſi cum pridem.§ perſonæ.ibi:vſq; in tertiam. Allegat do-
minus Bartol.§ Sempronio.alle.ſecundū alium intellectū,
quē ſequuntur glo. Dyn.Bar.& Pet. de le.ij.l. licet quidam.
&.ff.de dolo.l.id vſq;.& quod me.cau.l.ſi cum exceptione.
§ quaten⁹.&.C.de nup.l.à caligato. & dictum autho. quod
ius.ſecundū verum intellectum.&.C. de dote cau. non nu-
mera.auth.quod locum & in auth.de app.&.ⱼ.quæ tempo-
ra.§ illud quoq;.Non recito aliàs dicta Archid.in.c.ſi gratio
ſè.quia modicum afferunt de doctrina.Dicit Ioā. And.ꝙ ſo
let diſtingui ſic:quam tamen diſtinctionem poſuerunt Cy.
& Ioā.fab.in dicta.l.à caligato.& hoc.ⱼ.de in integrum reſt.
c.conſtitutus.in vltima diſtinctione. Diſtingunt ergo:quia
aut dictio vſq;, profertur à lege,vel à canone:& tūc includit
vel excludit:prout iſtorum alterum plus amicatur, vel ini-
micatur alijs iuribus:vt intellectus amicus recipiatur,& ini-
micus reſpuatur.Nam ſi incluſio eſſet contraria illi, vel alte
ri iuri, teneretur excluſiuè:vt hic. & in dicto.c.conſtitutus.
&.c.cum ex literis.§ fi.eo.ti.& dicto.c.cum dilecti.de dolo.
& contu.& quod no.Spec.tit.de citatione.§.j.verſu,item ex-
cipitur,ꝙ citatio. Sic loquitur.l.filius fa.§.j.alle.xxv.q.ij.pro
genie.&.c.à multis.&.c. cum dilectus.alle.&.l. diſtin.acce-
dens.xxxij.diſt.c.nemo.Sic de dictione à.ff de acti. emp. &
vendi.l.ratio.§ vlti.& de cenſi.l.ætatem. Item etiam pari for-
ma,ſi excluſio eſſet cōtraria illi,vel alteri iuri:tunc teneretur
incluſiuè.Sic procedunt.ff.de Senato.l.fi. alle.&.l.à caligato.
alle.&.c.aliter.&.c.de illo &.c.à ſubdiacono.alle.xv.q. vlti.
cū multæ.lxviij.di. preſbyter. vbi de hoc per Archi.lxxvij.
diſt.quicunq;.ff. de pœnis.l. abſentē.§ aduerſus.&.l. capita-
lium.§.j.&.ff.an per alium cauſæ appel.l.j.& quib.mo. vſuf.
amit.l ſicut.&.§ Sempronio.alle.&.ff.de le.ij.l.quidam.ꝗ qui
parando legi vltimā voluntatem.§ diſponat. in auth.de nup.
ſa.c.capellanus.alle.c.j.xxiij.q.iiij. non oportet.ij. de pœni.
diſt.iij.inter hoc.ij.in fi.&.c.ſi gratioſè alleg. De dictione à,
patet in dicta.l.à,Caligato.ſemper tamē ſi de mente legis ap
pareat,illam ſequimur. Tunc ſequitur.ff.de extraor.crimi.
l.penul.verſu, ſunt quidā ibi: vſq; ad pœnā capitis, quia ipſa
res mortem cōminatur. Ibi ergo in pœnalib⁹ ponitur inclu-
ſiuè:q̄ ab hic apparet de mēte legis,per verba ſequentia. ¶ Aut
profertur ab homine:& tunc voluntati loquentis,ſi expreſſè 3
vel per coniecturas de illa conſtare poteſt.ⱼ.de verb. ſig.in-
telligentia.&.c.præterea.&.ff.de reg.iur.l.ſemper in ſtipula-
tionibus.&.ff.de condi.& demon.l.in conditionibus.recipi
mus incluſionem,vel excluſionem,quæ fauorem habet: vel
ex cuius contrario reſultat odium per regulam, odia.ⱼ. de
reg.iur.lib.vj.cum concor. Et facit quod no.ff.de dolo.l. id
eſt vſq;.alle.&.ff.de lib.& poſthu.l.cum quidam.quod dixi
de coniecturatione mentis poteſt exemplificari: vt dicebat
Dyn.in.l.proximus.§ Sēpronio.alle. Si vendidi ubi domos,
vel prędia mea vſq;ad talem domū, an cēſeatur illa incluſa.
Nam ex qualitate pretij hic mens diſcernetur,per.l. vtrum.§
quæſitum.ff.de reb.dub.& de le.ij.qui ſolidū.§ etiam. & ad
Trebel.nonnunq̄.& dictæ.l.ſuper in ſtipulatio. Nec obſt.ei,
quod dixi de fauore.l.filiusfa.§.j.alle.quia iſta ſunt verba le-
gis excludentia:ne alia lex violetur. & ſi eſſent verba homi-
nis ibi, tamen fauor non debetur contra iuſtitiam patroni.
ⱼ.de dona.inter vi.& vxor.nuper. Nec ei quod dixi de odio
ob.dicta.l.penul.de extraor.cri.per ea quæ de eius intellectu
dixi ſuprà. ¶ Alia eſt ſolutio Ioā.andreæ,qui dicit poſt col-
lationem habitam cum Ioan.Cald.ſuper hoc, ſic diſtinxit:
quia aut vſq;,additur tempori limitato: & tunc nullum du
biū,quin excludat:vt.c.ſi gratioſè.&.c.ſi propter.&.c. cum
ex eo.de elec.lib.vj. Aut additur tempori limitāti:vt.c.dile-
cti.de dolo & contu.cum cōcor.& hic dubiū. ſed vbi aliud
non apparet,non eſſet abſurdum dicere ſecundū eum,ꝙ pro
latum ab homine recipiatur contra proferentem excluſiuè,
vel incluſiuè.ⱼ.de regu.iur.contra eum.cum concord. & ꝙ
hoc ceſſante ſit locus alteri diſtinctioni prædictæ. ¶ † De
propoſitione verò à.remittit,ad no.ſua de pręben.c.ſtatutū.
lib.vj.ſuper gl.eſt ergo. Et de dictione abſq;, remittit ad no.
ſua de procu.qui generali.§.j.lib.vj. ¶ Sed prædicta non pla-
cent Ioā.Cald.nā ſecundū ea,dictio vſq;,caſu quo de mente
non conſtaret,propriam in dubio ſignationem non haberet
ſecundū ſe:ſed diuerſam ſecundū fauorem, vel odium, &c.
allegat.ⱼ.de dec.ad audientiam. ¶ Tertia ſolutio fuit Iac. de
Butris.in auth.quod ius.de procur.alle.videlicet, quòd cum
deſeruit accuſatiuo caſui cum propoſitione ad, habent deno
tare rem extra terminum. Probat: quia terminus & termina
tum non ſunt idem. Et ideò tūc in dubio ponitur excluſiuè:
vt.l.ſi in annos.&.l.non putabam.ff.de condi.& demon. Se
cus cum ſeruit ablatiuo caſui cū præpoſitione in. Inducunt
verſus docti.mal. In campo curro,bene dicis,ſi ſis in illo. Si
ſis exterius, in campum ſit tibi curſus. Et eandē ſolutionem
repetit in noua lectura.ff.de Sena.l.vlti. alle. Sed non placet
Ioan.Cald.primò verſus bene inſpecti faciunt contra eum.
Secūdo,quia ſecundum mēbrum diſtinctionis,reprobatur.
xv.diſt.eccleſia Roma. ver.in lxx.& ſequentibus. ¶ Quarta
ſolutio eſt Ioan.Cald. qui prędictos alios reprobauit, qui
dicit ſic:videlicet in primis, quòd de propria ſignificatione
hui⁹.verbi vſq; eſt excludere. Ratio eſt:quia ſi includeret,fru
ſtra adinuētum eſſet:cum ſine illo expreſſa in ſermōe inclu-
derētur in ꝓferentes mēte:vt xxij.q.ij.bis autem.ff.de ſupell.
le.l.labeo. Et ita oportet dicere,quòd ꝓprie inuenta fuit ad
excludendū id,cui adijcitur. Et puto ꝙ hoc dictum recepit à
Ia.de butru. in locis,de q̄bus ſupra. Sed modicum valet iſta
dicta ratio Io.Cald. q̄a taliter deſinat caſibus ſuis dictio vſq;,
incluſionem,ꝙ abſq; illa ſermo idem ꝓlatus eſſet impfectus
& talem incluſionem nō importaret,ſaltem ita clarè. Quòd
ſi intelligere vis,tolle de textu modo dictū vſque,& videbis
ſi dixero verū ¶ Sed videtur mihi,quòd ratio Ia.de butro.
eſt probabilior,licet nō vrgeat nimis:vt.ⱼ.dicā. Et hoc ſup-
poſito pro vero,dicit Io.cal.quòd ſalua mente,quæ eſt ſequē
di:ſi de illa poterit apparere ſi terminus,cui addit dictio vſq;
eſt terminans ea,quæ proferuntur: tunc vſque ſtat propriè.ſ.
excluſiuè.ſed ſi terminus cui adijcitur eſt terminatus:tūc ſtat
impropriè.ſ.incluſiuè,ita ꝙ in hoc videt velle in effectu diſ-
tinctionem Io. An. Saluo,quòd primum membrum,quòd
diſtinguit Io. An.vt ſupra dixi,iſtud videtur velle dimittere
indiſtinctū. ¶ † Dicit præterea,quòd tunc dicitur terminis 3
terminans,& non terminatus,&c.q̄n videlicet non includi-
tur in terminis orationis,vel ſub verbis eius:nec etiam illa in
cludit,vel implicat de ſe:vt ſi dicitur,vſque ad tale feſtum.
vel vſque ad talem diem.& tunc tenetur excluſiuè,de dolo.
dilecti.&c.fi.& de teſti.ij.lib.vj. Et per hoc dicit fuiſſe ſolu-
tam quæſtionem de papali ſuſpenſione interdicti facta vſq;
ad feſtum omnium ſanctorum. quod excluderet dictum fe-
ſtum:vt in illo celebrari non poſſet,&c Terminus verò ter-
minatus,& non terminans,dr ſecun dùm eum,quādo impli-
cat,vel implicatur in oratione: vt ſi dicatur,vſque ad annum
vltra menſē:vel ſeptimanam,& tunc ponitur incluſiuè:vt de
reſcrip.ſuſceptum.&.c.ſi greſſē.&.c.cum ex eo.lib.vj.Prędi-
cta exempla ſunt de termino temporali. ¶ De locis verò ip
ſe exemplificat Primum videlicet de termino terminante,

tento exclusiuè: vt si dicatur vendo agrum vsq; ad turrim: vel vsq; ad columnam: vel vsq; ad murum. Et secũdum de termino terminante tento inclusiuè: vt si dicatur: vendo domum vsq; ad parietem talem ipsius domus. vel vendo ciuitatem vsq; ad muros ipsius ciuitatis. ¶ De numerali autẽ quo ad primum. s. quo ad terminum terminantem, tentum exclusiuè, exemplificat: vt si dicatur vsq; ad. x. diem: vel vsq; ad. x. libram: quia hîc decimus numerus, non includit̃ in verbis præcedentibus, &c. Quo ad secundũ. s. quo ad terminum terminatũ sumptũ inclusiuè, exemplificat: vt si dicatur vsq; ad. x. dies. vel vsq; ad. x. summas, vel albos. ¶ De quarto. s. de tertio graduali, quo ad terminum terminantem sumptũ exclusiuè exemplificat: vt si dicatur, vsq; ad dyaconatũ vel presbyteratum: vt hîc, &c. c. à multis. Sed quo ad terminũ terminatum sumptum inclusiuè exemplificat: vt si dicatur sacri ordinis, vsq; ad sacerdotiũ, sic proced. j̃. de presby. non Bap. c. fi. ¶ Et ista solutio quo ad secũdũ membrũ, videlicet quo ad terminũ terminatũ, sumptum inclusiuè, prout eam, quo ad hoc simpliciter reputauit eam. Io. and. indubiam, ita reputo ego. Sed quo ad primũ membrum. s. quo ad terminũ terminantem, quem dicit simpliciter exclusiuè teneri, sicut dubitauit Ioan. And. ita dubito ego. & videbitis in alia solutione contrarietatẽ. ¶ Quinta solutio fuit Pet. de Bella pertica. in. l. patronus. §. Sempronio. de leg. iij. alle. qui distinguit sic: quia aut profertur à iure: & tunc regulariter sumitur inclusiuè: vt. ff. de dolo. l. si oleũ. in fi. cum leg. seq. & in feu. hîc finitur lex. §. his consequenter. Ratio, quia iura debẽt esse certa. C. de no. Co. compo. constitutione vna. Ibi ad certas perso. &c. Fallit vbi inclusio esset cootraria illi, vel alteri legi: aut prauũ seu dissonũ intellectum induceret, secundũ ea, quę in primo mẽbro primæ solutiõis dicta fuerint. Aut profertur ab homine: & tunc si apparet de mente proferentis, seruetur illud. ff. depo. l. j. §. si conuenerit. Et per ea, quæ dixi in prima parte secundi principalis membri personæ solutionis: si non apparet de mente. Tunc aut loquimur in vltimis voluntatibus aut in contractibus. Si loquimur in vltimis voluotatibus regulariter ponitur inclusiuè: vt dicto. §. sempronio. & de leg. ij. l. quidam testamento. Si in contractibus, subdistinguit: quia aut non adijcitur aliquid per quod possit coniecturari, an termin⁹ vsq;, includat, vel excludat: & tunc in donatione in dubio ponitur inclusiuè. j̃. de verb. signi. l. si quis. ar. j̃. de don. l. penul. De alijs relinquit sub dubio fortè. Aut adijcit̃ aliquid, per quod hoc potest coniecturari: vt in emptione pretium: & tunc aut pretium, quod fuit adiectum: æquipollet rei, vel quasi: & ponitur inclusiuè. Et est ratio: q̃a iustitiæ & æqualitatis sumus amatores. in auth. de non eligẽdo. §. illud autẽ. colla. ij. Aut longè est res à pretio: & tunc ponitur exclusiuè: vt. ff. de leg. ij. l. qui solid. §. etiã. & de reb. dub. l. j. & concordat Dy. in effectu. ¶ Sed Gubel. de cugno dicit in mẽbro. s̃. in vltimis voluntatibus posito, totũ contrariũ. s. ꝙ ponitur excusiuè in illis. Ratio sua est: quia vbi legatum valet, consyderandũ est, ꝙ in minori summa valeat. de lega. iij. l. cõcubinam. §. j. & l. nũmis. de leg. ij. si ita scriptum. §. j. de leg. j. l. apud Iul. §. Seio. Et ita reprobat gl. §. Sempronio. alle. dicens ibi vsq;, poni exclusiuè. Sed si vis gl. saluare, dicere potes, ꝙ ideò ibi ponitur inclusiuè, q̃a dicit textus ibi: sub cura villici. & quia dicit omnia. s. eo. tit. l. Iulianus. & l. quãtum. §. illud. ¶ Sexta solutio est domini Ioã. Nicoti. Aurelianen. Epi, qui dicens ad hoc nullam certam regulam dari posse, distinguit q̃a aut loquimur in vltimis volun. & tunc super in dubio accipiatur inclusiuè: nisi aliud appareat de mente testatoris, per regul. in testamẽtis. ff. de reg. iur. Aut loquimur in contractibus: & tunc cessantibus pręsumptionib⁹ id, quod minus est, exclusorium vel inclusoriũ, sequendũ est: vt. l. super in stipulationibus. & l. super in obscuris. ff. de regu. iur. fallit, quia quandoq; cap. exclusiuè in eo, quod plus est propter subiectam materiam: vt. C. de iud. l. properãdum. §. proculdubio. versu necessitate. &. C. de vsufruc. l. ambiguitatem. in fi. Item propter mentem proferentis & disponentis: vt. l. absentem. §. j. alle. cum ibi notatis per glos. &. ff. an per alium causæ appel. finẽ. Item propter fauorẽ ampliandum: ar. Insti. de verb. ob. §. omnis. Item propter odium restringendum: vt l. si oleum. §. fi. cum. l. seq. alle. Item propter pręsumptionem cõtrariam ex qualitate preij, vel alterius rei adiunctæ insurgentem: vt. j̃. de reb. du. l. j. &. l. vtrum. §. penul. & fi. &. j̃. ad Trebel. l. quotiens. Itẽ fallit in duobus casibus claris. Primus est, si oporteat accipi inclusiuè, ꝙ nõ possit accipi exclusiuè: vt. l. filiusfa. §. j. alle. vel econtra: vt. C. de sac. sanct. eccle. &. l. j. iuncta l. iiij. ff. de adi. & transfe. leg. ¶ Septima solutio fuit domini Bart. in. l. patronus. §. Sempronio. de leg. iij. allegato. quã traxit pro magna parte ex dictis Gul. de Cugno positus. ff. de offi. procõsu. & le. l. meminisse. Et ideo dicta Gul. non recito. distinguit ergo. Bart. q̃a aut ponitur absolutè & non respectiuè: & tunc includit. ff. de leg. pręstan. l. nam secũdũ. & si ta. te. mil. ex. l. j. in fi. &. C. de adop. l. cũ in adoptionis. §. sed ne articulũ. Aut respectiuè, videlicet ab vno termino ad alium: & tunc aut adijcitur loco, aut tempori: aut numero, aut gradui. ¶ Si loco: tunc aut apponit̃ ad determinandum vnum locũ cootinuũ, aut ad determinandũ plura loca discõtinua. Primo casu subdistinguit̃: q̃a aut apponitur vt terminus ille, qui potest compræhendi, & esse vnum cum terminato: aut apponitur, vt terminus ille, qui de necessitate est separatus ab ipso terminato. Primo casu in dubio ponitur inclusiuè: secuodo verò casu exclusiuè. Pro primo. ff. de offic. pręs. vj. l. j. §. j. ibi: *vsq; ad centesimum lapidem*. vbi recipere *lapidem centes.* ioclusiue. Sic loquitur. §. Sempronio licet Pet. dicat & bene, ꝙ ille. §. nec de hoc, nec ad id respondet: licet fateatur in illo legato vsq;, siue inclusiuè, vt dixi post eum in. vj. fol. ꝓxi. precedenti & in hoc cũ Petro concordat dominus Ber. capriols, qui fuit notabilis legum doctor. Fallit ex coniectura contraria, ratione pretij minoris, iuxta illud, quod dicit Dy. in. d. §. Sempronio. quod recitaui. s̃. in fine primæ solutio. post Cyn. vel ex contrahentiũ mente & qualitate rei legatæ: vt si dicerem: vendo vsq; ad sepulchrũ: resultaret enim falsus intellectus, si sepulchrũ includeretur: quia vendi non potest: vt. l. filiusfa. §. j. alle. ¶ Pro secundo facit. l. j. §. in flu. & l. fi. ff. de fluminibus. Fallit fauore viæ reficiendæ: vt. ff. de le. ij. l. quidam in testamento. ¶ Item fallit, si de voluntate testatoris aliud apparet: purũ, q̃a totum erat sub cura eiusdem villici: vt. d. §. Sempronio, qui sic potest saluari in intellectu, secundũ Gul. de cugno: licet nõ placeat. Bar. ille intellectus. & dicat ibi esse aliam rationem, quã statim subdã. ¶ Si verò ponatur ad determinandum loca discontinua: tũc in dubio ponitur inclusiuè. Et iste est verus intellectus dicti. §. Sẽpronio. secundũ Bar. Quod intelligit, dum per modum generalitatis, vel vniuersalitatis exprimuntur illa loca: tũc enim est eadem ratio, sicut in prima parte primi casus: cum æquè possit sub dispositione compręhendi hic, sicut ibi. Si enim lego pręmium vsq; ad arborem: quia arbor potest esse de pręmio, includitur, vt in primo casu. Et in hoc contrariatur Bar. Io. Cal. de directo. Sic, si lego omnia pręmia mea vsq; ad pręmiũ Caianum: quia illud sub generalitate prædiorũ meorũ compręhenditur, includetur: secus tamen si legarem pręmiũ Sempronianũ vsq; ad pręmium Caianũ: vel Sempronia. Titia. & Lucianũ prædia, vsq; ad Caianũ: quia neutro casu Caianũ pręmium potest includi sub dispositione pręcedenti secundùm eum. ¶ Si verò dictio vsq;, tẽpori adijciatur, dic vt. s̃. ꝙ si adiectum tempus potest contineri sub tempore terminato, includitur: vt permittis dare centum vsq; ad Calen. Iulij: includitur. de verbo. obl. l. cũ, qui ita. § qui ita. & l. addit̃. & l. qui ante Calend. eo. ti. Et in hoc etiam de directo cõtrariatur Bart. Io. Cald. fallit secundũ eum, si prauus resultaret intellectus: vt si statuo terminum ad compendium iudicialiter vsq; ad diem dominicam: qua die comperi potest. Sic loquitur. C. de temp. appel. l. ij. extra de dila. c. fi. Idem propter verisimilitudinem cõtrariam: vt si promitto tibi dare vnam libram carnium vsq; ad diem veneris: ideo etiã tunc ponitur exclusiuè quia die veneris carnes non comedũt: vt. ff. de reg. iur. l.

tur.l.super. Et idem ibi no. Sed si tempus additum est adeò se
paratum, quod non potest contineri sub tẽpore incluso pręcedenti: vt do adiutorem tutori vsq; ad pubertatem: non includitur: qa nec de iure includi potest pubertas .ff. de tute.l.
quæsitum. Fallit propter mentem cõtrariã contrahentium,
vel testatoris: vt.ff.de do.iij.cum filio.& de cõditio. & de.l.
pater.§.conditionũ verba. Et de ali.leg.l. Mela.in prin. Itẽ fallit, si ad determinandũ plura tẽpora discontinua adijceret,
vt puta ab isto festo natiuitatis vsq; ad tale festum, quolibet
anno dabo.x.quia poneretur tunc inclusiuè.ar. dict.§.Sempronio.& eorum, quę dicta sunt circa locum: quia idem est
iudicium de loco & tempore.ff.si cer.pet.l. virum.& de tri
tica.l.fi. ¶ Si verò dicto vsq;, adijciatur numero: tunc indistinctè ponitur inclusiuè, nõ adhibita distinctione odij, vel
fauoris: vt.l.idẽ vsq;.s.de dolo.& in auth.de appel.&.j. quæ
temp.§.illud quoq;. Et ideò, quod dixi de tempore intelligitur secundũ eum, vbi tempus non apponitur per numerum:
quia si apponeretur per numerum, semper includeret: vt si
diceretur vsq; ad.x.annos, menses, septimanas, vel dies: vt.C.
de dot.cau.auth.quod locum.alle. Ratio huius: quia numerus, qui apponitur ad determinationem numeri, de necessitate includit totum in se: aliàs secus. ¶ Sed si promitto dare
vsq; ad.xxx.diem, non cadit sub isto mẽbro. Sed sub illo de
limitatione & determinatione graduum & quãtitatum, de
quo statim dicam. Item si adijceretur numerus non ad declarationem numeri, sed plurium rerum sub diuersitate comprehensarũ, nõ caderet sub isto mẽbro: sed sub illo de loco,
vt si mensis septimus vocetur a, & mensis decẽbris d, & dico
promitto dare de a, vsq; ad d, secundũ eũ. ¶ Si verò dictio
vsq;, adijcitur, ponitur ad determinationem graduum, qui
diuersificantur per quotitates: vt primus, secundus: vel ad determinationem graduum, qui diuersificantur per dignitates
vel per nomina successiua: vt filius, nepos, &c. Et tunc in dubio, dictio vsq; ponitur inclusiuè: vt.ff. de Sena.l.fi.&.C. de
consti.l.a Diuo Marco.& de hereticis.c.statutũ.li.vj.iuncto
c.ij.eo.ti.&.l.a caligato.&.l.si cũ exceptione.§ quatenus.alle.
Fallit si resultaret prauus intellectus, vel contrarius leg. vt.s.
dixi. ¶ Et prędicta intelligit etiam Bar. de dictione à, seu ab,
significatiua primi termini à quo: & ita intelligitur dictã.l.
à caligato.&.ff.de act.emp.l.ratio.§.fi. ¶ Sed miror de Bart.
qui solet esse breuis, quomodo in hoc fuerit ita longus: qa
in effectu non dicit, nisi pauca abbreuiãdo, possum dicere secundũ eum, qđ dictio vsq;, includit regulariter. Fallit cũ non
potest includere: quia locus vel tẽpus adiectum, aut cætera
huiusmodi sic sunt separata, qđ includi non possunt, & cum
prauus intellectus, vel iuri contrarius inde resultat, & cum
mens in contrarium coniecturatur ex qualitate rei vel personę: aut ex quãtitate pretij: aut ex verbis adiectis, vel aliquo
alio. Et patent mẽbra per superius allegata sed nihilominus
diffusè volui recitare propter eius authoritatẽ. Et vt melius
capias mentem suam, pauca tamen addit de suo in effectu, &
leuiter probat, &c. ¶ Octaua solutio est, quasi coincidẽs cũ
supra proxima, & contraria quasi ex toto distinctionibus.
Iac.But.& Ioan.Cal.est ista, videlicet qđ dictio vsq;, semper
ponitur inclusiuè: nisi per correspondentiam alterius actus
aliud appareat. Exempla patent in præcedentibus. & huic
opinioni videtur adhærere dominus Parisien. in .c. si gratiosè. Pro alio primo sciẽdum secundum eum, qđ dictio vsq;
4 habet hanc naturam propriam: quia ampliatiua est & limitatiua. Quod sit limitatiuã nullus negaret, & nec etiam, quin
sit ampliatiua: vt videtur. Componitur enim de que, coniunctione copulatiua. Ex quo infert, qđ regulariter debet includere. ¶ Et quòd inclusiuè & nõ exclusiuè debet sumi: primo
prob. quia ampliatiua aliàs positum ad ampliandũ, diminutionem operaretur, contra.l.ff.de adi.le.l.legata. ¶ Secundo,
quia limitatiua, quia limites debẽt esse eiusdem rationis cum
re limitata. vnde muri ciuitatis includuntur sub nomine ciuitatis.arg.j.de sen.excõ.si ciuitas. Insti.de re.diui.§.littorum.
&.§.riparũ. Et ideò vsq;, additũ limiti includit: vt.ff.de Sena.

l.fi.§.fi.de pœnis.absentem.§.aduersus.qui.mod.amit.l.patronus.§.Sempronio.&.l.quidam.alle.&.l. nam secundũ. &.c.
inter hoc.in fi.&.c.aliter.&.c. de illo.&.c.à Subdiacono.&
c.cum multæ.&.c.presbyter.&.c.capellanus.& diuo Marco.
alle.&.lxxvij.di.quicũq;.xv.q.iiij.c.ij.de presby. non Bap.
c.veniens.§ qa verò.C.qui mu.se.exc.l.j.in auth.de non alie.
.§.quod autẽ.&.c.si Papa.de rescrip.li.vj.fatetur tamen cum
alijs, qđ dictio vsq;, quandoq; recipit interpretationẽ eodem,
vel alio iure in sensu exclusiuo, propter absurditatem vitandam: & tunc sumitur exclusiue.arg.eius quod not.xxij.q.ij.
is aũt.in.§.semper in fi. Sic accipitur hîc, & in concordantijs.
s. pro notabili allegatis.&.ff. de seru.ru.pręd.l.fi. de dona.
inter virum & vxo.l.cum hic status.§.aut omnino. versu pœnitentiam.j.de in integ.cum ex literis.in fi de dila.c.fi.in fi.
de dolo & contu.cum dilecti.in prin.& quod not. Hosti.j.
de fer.c.fi.j.responso super verbo, conquiescere.in fi. vbi loquitur de citatione facta, hoc modo: compareas coram nobis vsq; ad diẽ dominicũ. Ibi dictio vsq;, sumitur exclusiuè
secundũ Host. Sed alij dicunt, qđ imò exclusiue, & intelligẽt
iura contraria ibi per Hosti. allegata de termino ad comparendũ, quod potest fieri die feriato, non ad procedendũ: vel
de termino ad procedendum coram Papa, qui est supra ius.
Ideò etiam secundũ eos sumitur inclusiue, & de hoc remittit ad summam Hosti.de fer.§.& an ferijs.circa prin. vbi satis
de hoc vltimo dicto.& ad Spec.tit de cita.§.j.versu. Item excipitur. Dicit tamen qđ vsq;, quandoq; recipitur impropriè,
videlicet cum est in medio: vt dicto.c. nõ oportet. ¶ Quid
dicendum? Breuiter pro expedienti doctrina, consulo quòd
primò elicias casus indubios, secundũ omnes consyderationes. Primus est, si dictio vsq; adijcitur ad determinationem
& limitationem temporis, quantitatis, numeri, loci, gradus,
vel rei limitãti, seu limitatæ: ita videlicet, qđ potest rem limitatam, & eius partes, nihil adijciat, qđ ab ipsa re & eius partibus
aliud esse possit: quia tunc indubitanter includit. ¶ Et sic in
hoc teneo primum membrum in effectu distinctionis. Ioã.
An.& sufficiunt iura ibi per eum allegata Et fateor cum eo
illud dubium non habere.& illud ponit Bar.in loco & tempore.&c. ¶ Secundus casus indubitabil.est, si ad terminationem rei, cui adijcitur, addit aliam rem: si ab illa, ad quam accipĩ separatam, qđ non potest sub ea compræhendi: quia tũc
indubitanter excludit. Et sic procedunt, quæ scripsi.s.in.vij.
solutione Bar.§.Septima solutio versu.aut app.terminus ille,
qui de necessitate.&c.& versu.pro so.facit Et isti sunt duo
casus indubij, quos ponit Io.nicoti.dixi.s.§ sexta solutio.versu. Item fallit in duobus casibus claris &c. ¶ Tertius casus est
indubitabilis, vbi apparet de mente disponentib. siue sit lex.
canon, statutum, vel consuetudo, siue sint contrahen. aut testan. quia illa semper obtinet primũ locum: vt.l.in conditiõnibus.all.& in hoc omnes concordant. ¶ Quartus casus vbi
ex sensu inclusiuo, vel exclusiuo sequeretur prius sensus, aut
contrarius iuri.& procedit quod dixi.s.in prima solutione
.§.dicit Io. And.in prin.& in hoc omnes cõcordant. ¶ Quintus casus vbicunque super hoc reperitur specialis interpretatio leg. quia illã sequi oportet.s.de consti.c.j.& fi. Hîc debet
addere studiosius duos vltimos casus.j.sequentes.f.xij.& xiij.
quia illi sunt indubitabiles sic prędicti. ¶ Cessantibus verò
omnibus quinque casibus supradictis consydero in primis
huius verbi, vsque accep.& significationem, seu interpreta-
4 tionem esse in iure valde dubiam † Nam Ia.But. qui fuit pater legum & Io.Cal. aliter pater canonum, videntur velle, qđ
propria signifi.dictionis vsque maximè secundùm Ia. additæ
præpositiue est excludere.& tamen Bar. subtiliter & nouus
doctor, Et dominus Pari. hõ maximi intellectus & magnæ
authoritatis in iure.& nonnulli alij, dicunt contrariũ: quòd
imo. propria sig.eius, est includere.& habent pro se iuriũ maiorem multitudinem: ideo non mirum si ex tantorum cõtrarijs opinionibus dicta interpretatio de iure dubia reputetur
5 ¶ † Et quia in dubijs, si concurrunt fauor & odiũ, præfertur
fauor. vt reg. odia cum concordan. Possum addere sextum

casum, q in tali cócursu fauoris & odij pferaẽ interpretatio, quę pro odij exclusióe, aut p fauoris ampliatióe recipiatur. Et alia videlicet, quæ contra fauorem, & pro odio facit, respuatur. & in hoc primã. s. Cyn. & secundam. s. Io. And. quo 6 ad hoc solutiones amplector. ¶ † Et ex isto sexto casu possum cum Pet. de Bella per. inferre septimũ casum, videlicet q in vltimis voluntatibus propter fauorem, qui eis debetur, recipiatur inclusiuè sic intelligendo § Sempronio. quem intellectum sequitur dominus Ber. Caprioli. & cæteri aurelianen. communiter. ¶ Sed facit valde me dubitare dictũ Gul. de quo. s̃. Et sic quantum ad hoc possem amplecti quintam solutionem. P. Item, quia in dubijs, vbi quis ad fauoré suum & onus alterius legem imponendo, verba profert: in dubio debet fieri interpretatio cõtra eum: vt. l. veteribus. ff. de pac. & c. contra eum. alle. Possum ponere octauam causam q inclusio, vel exclusio faciens contra talem proferentem, qui tenebatur legem apertius declarare sit recipienda & in hoc amplector quantum ad hoc secundã solutionem. Io. And.

7 ¶ † Cessantibus verò omnibus supradictis, potest dici, q in lege cómuni, quæ debet esse certa, sumatur inclusiuè. Et iste sit. ix. casus. ar. l. id est, vsq; alle. Et hoc, quantum ad istud amplector dictam quintam distinctioné Petri, ac opinionem 8 Barto. & domini Parisien. Sed † in contractibus recipitur in dubio, prędictis cessantibus exclusiuè. Et iste sit. x. casus. Ratio, q in dubijs in contractibus non recipimus: nisi id, quod numerus est, &c. ĩ. de reg. iur. in obscuris. lib. vj. Et in hoc amplector quantum ad istud sextam distinctionem. Io. nicoti. In iuribus verò specialibus & exorbitantibus, quorũ natura in dubijs est restringibilis. ff. de acti. & obli. l. in honorarijs. § sed cum recisa. fi. ĩ. de regula. non solum. & c. constitutionem. li. vj. Possem dicere, q inclusio, vel exclusio, quæ restrictionem induceret, & non illa, quæ laxaret, deberet recipi. & iste est casus. xj. ¶ Duodecimus casus potest poni, cú dictio vsq;, non ponit respectiuè, sed absolutè. Et in hoc amplector primũ mẽbrum distinctionis. vij. domini Bart. Tunc enim ponitur in dubio inclusiuè: vt ibi. Sed iste casus debuisset pręponi: quia est indubitabilis. ¶ Tertiusdecimus casus potest poni, cum dictio vsq;, ponitur impropriè: q a tunc non quęratur, nisi natura materiæ, quæ eius significationẽ ad improprium sensum ducit. Et in hoc amplector finem. so. domini Parisien. Et de istis. xiij. casibus potest facere curiosius vnam distinctionem. xiij. mẽbrorum, & in illa hincinde colligere omnia iura superius allegata. Et licet hæc doctrina vltra omnes alios modicum addat, opiniones tamen omniũ probabiliter concordat, & in singulis mẽbris magnorum auth. fulcitur. ideò secura videt: maximè in iudicijs: in schol. verò 9 disputatiuè elige, sicut placet. ¶ † De hoc aũt an dictio vsq;, secundũ suã significationẽ gramaticalẽ ppriꝰ includat, quã excludat, vel ecõtra: volo adhuc amplius deliberare, & alibi dicam. ¶ Secundò opponitur, vt in glo. vlt. Ber. Sed solue vt 10 super ea. ĩ. dixi, & vt habet not. Innoc. in glo. fi. ¶ † Quæro ad expositionem primæ glo. Inno. ibi: *dignitati*. quis est Episcopalis renuntiationis effectus? & vt hoc clarius habeatur, quæro primò, an sit idem renuntiare dignitati, & renuntiare ordini Episcopali? dicit hîc Innocen. quòd sic. Probat: quia quod hîc appellat renũtiare dignitati. suprà de renuntiatio. cap. post translationem appellat renuntiare ordini. ¶ Quis est ergo effectus huius? dicit Innoc. quòd iste est, quia renuntians dignitati, vel ordini Episcopali, per hoc renuntiat ordini & exequutioni ordinis & dignitatis. Item & potestati sacros ordines conferendi: quia talis àmodò eos conferre non 11 potest. ¶ † Sed quid si simpliciter renuntiauit: nunquid per hoc videtur renuntiasse etiam ordini & dignitati? dicit Philip. & Hostien. quòd non, sed loco tantum præsumitur renuntiasse. Probatur ex eo, quia qui renuntiat dignitati, pręsumitur hoc facere propter crimen vt. c. post translationem alleg. ad finem. ergo pręsumeretur criminosus, quod esse nõ debet. suprà titu. proxi. c. vno. remittit Hostien. ad summã. eod. titulo § sed quid si simpliciter. ¶ Sed da exemplum certè. Ecce exemplum de illo, qui dicit renuntio ecclesiæ tali. Sic intelligitur. c. post translationem § cum igitur. versicu. tunc enim. Pręsumptio enim facit pro renuntiante dignitati arg. s̃. de renũ. sup hoc. Et quia semper sibi remanet caracter & matrimoniũ spirituale, quod est inter ipsum & ecclesiam generalem in cõsecratione consummatum. de transla. licet. ¶ Sed hoc intellige sane. s. si nõ renũtiauit ppter crimen sed propter aliam causam, puta propter vtilitatem ecclesiæ, vel salutem propriam, sicut innuitur. s̃. de renun. quid. quod in dubio pręsumitur vt pręduxi. ¶ Secus autem si propter criminis conscientiam ecclesiæ renuntiasset: tunc enim simpliciter vtriq;. s. loco & ordini renuntiasse videtur, & per consequẽs oneri & honori. ar. vij. q. j. hoc nequaq̃. & dicto. c. post translationem § vnde quidã. & § cum igitur. & j. q. vij. san12 cimus. ¶ † Sed quid si dixit: Cedo episcopatui? certe tunc renũtiasse videt̃ oneri & honori. & hoc videt̃ innuere rubica, de ordinatis ab Episcopo, q renuntiauit Episcopatui. ¶ Sed quid si dixit, simpliciter cedo? certe ex quo de causa cessionis constare non potest, præsumitur indistinctè cessisse oneri, & honori: quia indefinita æquipollet vniuersali. ĩ. de priuileg. quia circa. ff. de offic. pręf. l. iij. Item, quia contra eum fienda est interpretatio: quia potuit legem apertiꝰ declarare. ff. de pac. l. veteribus. ĩ. de reg. iur. contra eum. li. vj. & § cum igitur. alle. q optime facit ibi maxime, si veritate subnititur, quod dictus. j. loco tantum cesserit, & non ordini: vel etiam dignitati. Tũ enim ordo detur ratione ecclesiæ. s̃. de trans. Episcopi inter corporalia § fin. ex quo renuntiauit ecclesiæ, pręsumitur renuntiare ordi. arg. s̃. de constit. translato. Et prædicta omnia ponit in effectu Hosti. eo. titu. in § j. in fi. & Astens. post eum. lib. vj. ti. iij. arti. vj. ver. ad hoc not. ¶ Supple glo. penul. ibi: *publicè*. dicunt hîc Vin. Philip. Gof. Host. & Gul. quòd licet Episcopus publice renuntiasset, posset esse quòd clericus ab eo ordinatus haberet iustam ignorantiam vt si tunc fuisset extra prouinciam, & hoc probaret, iuxta l. optimam, C. de contrah. stip. ĩ. de testi. ex tenore. & qui. ma. accus. pos. c. fi. ¶ In glo. vlti. ibi: *necessaria*. dicebant quidam istos suspectos de scientia: quia si certum esset de ignorantia, locus esset contrarijs. Et hoc hîc conabatur defendere Inno. in vlti. glo. arg. ix. q. iij. ordines. ĩ. de cle. exc. mi. Apostolicę Sed hoc post ea correxit ipse Inn. ĩ. de schisma. c. j. ad fi. ma. glossæ. Imo hîc videtur corrigere in fine penulti. glo. dicit sic. vel dic, quòd hîc nõ statur sine causa, licet sine culpa ordi. Causa autem est secundum eum, vt clerici caueant à quibus recipiant ordines. Item propter vituperium ordinantium. Item, quia dispensatio facile est. & ibi officij inspicimus exequutionem ordinis pontificalis non illius, qui cõfert. Nam illius virtute illum cõfert. Io. Et in fi. quæ tamen de facili obtinetur, vt dixi. concor. Hosti. &. AEgi.

¶ SVMMARIVM.

1 *Successor malè ordinantis, an possit cum malè ordinato dispensare. Et an ipse malè ordinans, si absolutus fuerit?*

2 *Dispensare cum non ritè ordinato quis possit? Et quis cum non ritè ordinato propter crimen? nu. 3.*

4 *Crimina tripliciter considerantur.*

5 *Ordinantis crimen si tale sit, ipsum quoad se & alios suspendat, quis tunc dispensare possit? Et quid si huiusmodi ordinans simonia crimine, erat irretitus siue in ordine; siue in beneficio suscepto? nu. 6. Et in hoc conclusiones submectuntur aliquot.*

7 *Ordines recipiens ab eo, qui alio, quã schismatis, hæresis, vel simoniæ, sit irretitus crimine, quod quoad se & alios suspendant, num sit suspensus?*

8 *Ordinatus non ritè propter crimen, qualiter suspensionem incurrat: & quis potest cum eo dispensare?*

9 *Ordinatio cum dicitur propter defectum irrita. quid iuris?*

10 *Suspensio, vel dispensatio propter formã, vel solennitatem debitã non seruatam, ordinatione irrita non existat, qualiter iudicatur?*

11 *Dispensare cũ eo, qui plures eodem die ordines recepit, quis dispenset? Et quid*

Et quid si extra tempora receperit? nu. seq. Et quid eo, qui examinatione non antecedente receperit? nu. 13.
14 *Ordines furtim recipiens, à quo dispensandus. Et quid de regularib. nu. 15. Et quis cum promoto per saltum, dispensare queat? nu. 16.*
17 *Ordine conferendo, si quid omissum sit, quid efficiendum?*

¶ *CAP. II.*

Cum clericis. ¶ Epo ne. excommunicato. maiori. j. de sen. excom. si quod. Ligatus enim minori, cōfert effectum sacramentorum. j. de cleri. excom. mi. si celebrat. Ignorantem ignorantia probabili: vt. s. c. j. in fi. Dispensari. s. vt in illis ordinibus ministret. ¶ Quæritur ibi: *per suos.* & opponitur de. c. diuersis fallacijs. j. de cleri. coniug. Dicunt Pet. Boat. Ab. & Hosti. hoc intel-
1 ligi, cum alius contulit. Et ita non ob. contrarium. ¶ † Sed nunquid successor talis malè ordinatis dispēsare posset? dic, quòd sic. Plus dicit Bohic. & AEgid. quòd hoc posset ipse ordinans absolutus, sic & sacerdos potest iniungere pœnitentiam de peccato, qood de eius mādato commisi. Facit quod Lauren. & Hugunt. de concubina vel adultera sacerdotis. ij. q. vij. c. vlti. in fi. Fatetur tamen quòd honestius esset alteri id committi propter maiorem erubescentiam quæ est magna pars primæ. de pœni. distin. j. quem pœnitet fa. no. xxx. q. j. omnis. xxxiij. q. ij. placuit. ¶ Ista non erant, nec sunt scribēda: vt mihi videtur: quia singula per me in suis proprijs locis plenè tractata sunt, & idem videt de omnibus sequētibus vsq; ad fi. tituli. AEgid. Belle. ¶ Quia supra de tempo. ord. c. consultationi promisi distinctionem licet ibi positam, hîc an necesse: habemus ergo ad illius expeditionem hîc videre duos articulos principales. Primus est, quis cum non ritè ordinante dispenset? Secundus est, quis cum non rite ordinato dispensa. posit? Et istum secundū articulum habemus diuidere in tres articulos. Primus articulus est de non ritè ordinato propter crimen Secundus de non ritè ordinato propter defectum. Tertius de non ritè ordinato propter formam, seu solennitatem debitam non seruatam. Et sic finaliter quatuor principales articulos de ista materia faciemus.
2 ¶ † Veniens ad primum articulū principale, quęro secūdò in ordine, quis cū non ritè ordinante dispenset? & hîc dicas, quòd si est Episcopus, vel superior, cum eo dispensat solus Papa: vt. s. de tempo. ord. cū quidam. c. literas. & c. dilectus. in fi. & de elec. qa dilig. Ratio, quia hîc est de maioribus negotijs. arg. s. de transla. Episcopi. c. j. j. de elec. quāuis. lib. vj. Host. in sum. de temp. ordi. § fi. sub § per pręlatum. Facit pro ratione prędicta. j. de appella. vt debitus. de Bap. maiores & nota Innoc. Hosti. & Compo. s. de pos. pręla. c. fi. Hostié. & Abb. j. ut. proxi. à multis. & Spec. ut. de lega. § nunc de Episcoporum. ver. xliij. & ar. di. lx. di. null' in Episcopum. vbi de hoc Ioan. mona. & Ioan. and. j. de elect. cup. § deniq;. in
3 prin. lib. vj. ¶ † Expedito primo articulo, accedo ad secundum: & quæro quis cum non ritè ordinato propter crimen dispēsare potest? Et iste habet in se duos articulos primus est de crimine ordinantis. Secundus de crimine ordinan. ¶ Veniens ad primum adhuc illud diuido: quia quoddam est crimen ordinantis, quod licet mortale, non suspendit: nisi solū
4 quo ad se. Et aliud qd suspendit etiam quo ad alios. Et † ista adhuc diuido in tria genera: quia quodā est schismatis, vel hęresis, aliud est symonię. & alia sunt cætera crimina. &c. Singula igit singulariter discutiēdo, quæro in ordine tertio, qs potest dispensare cum ordinato ab illo, qui erat tempore ordinationis irretitus mortali crimine, tali tamen itidem solum quo ad se, non quo ad alios habet suspendere: vt fornicatio, periurium, furtum. & regulariter alia peccata mortalia, non enormia, quæ enumerantur. lxxxj. distin. Apostolus. c. presbyter. & ij. c. sequentibus. l. distin. De his verò. vj. distin. qui in aliquo. xxv. dist. § alias. Et hîc dico nullam dispensatioņē esse necessariam: quia tales conferunt nedum ordinem, sed etiam exequutionem. j. q. j. sacerdotes. j. de coha. cleri. c. fin. xxxij. distin. c. præter. § verum. & c. nullus. & de temp. ordi.
5 quæsitum. ¶ † Quartò quæro, quid si crimen ordinati est tale, quod suspendit & quo ad se, & quo ad alios? ¶ Et primò quæro, quid si sit crimen istud schismatis, vel hæresis? & hîc dicas, quòd cum sciēter recipiente ordines ab hæretico schismatico, vel excōmunicato solus Papa dispēsat: secus si ignoranter: dummodo ignorantia sit probabilis nō supina: quia tunc discretus pręlatus poterit dispensare: vt hîc, & s. c. proximo. Saluo Episcopatu, in quo solus Papa dispensat: vt. d. c. quia dilig. not. Hosti. in diui. de schisma § quid iur. versic. ego distingo. Et frater Ioan. in Sum. consuetu. de schisma. q. vij. vide Inno. j. de schisma. c. j. & Hosti. eo. tit. in Sum. § à
6 quo. sub § quid ergo si quis Episcopus. ¶ † Quintò quæro quid si ordinans erat crimine simoniæ irretitus? & hîc distingo duo mēbra. Primum est, si ordinans erat simoniacus in suo ordine, vel beneficio ab eo suscepto. Secūdum, si non in suo ordine, vel beneficio, sed in collatione ordinum, vel beneficiorum. ¶ Quæro igitur in primis de membro primo. scilicet cum ordinans erat simoniacus in ordine, vel beneficio suscepto? & hic distinguo quatuor casus. Prim' in scienter à tali ordines recipiente per coactionem absolutam. Secundus est in sciente coacto conditionaliter. Tertius est in sciente voluntario. Quartus in ignorante. Et secundùm hos quatuor casus pone hîc quatuor conclusiones. ¶ Prima est, quòd sciens ordinantem esse simoniacum in ordine, vel beneficio suscepto, coactione absoluta, recipit ab eo ordines, non recipit caracterem. & ideò cum eo dispensationem factam nullam fore: non de nouo ordinetur. Probatur. l. dist. presbyteros. j. de Bap. maiores. in fi. ver. ille verò. xv. q. j. c. j. xx. q. iij. pręsens clericus. de conse. di. iiij. eos, quos. ¶ Secūda conclusio est, quòd si talis non fuit coactus absolutè sed conditionaliter, recepit caracterē & sacramētū ordinis: qa coacta voluntas est. ff. quod met. cau. si mulier. § si metu. ij. xv. q. j. c. meritò. & dicto. c. maiores: in fi. versi. propter quod. & j. q. j. constat. Et ideò talis eget dispensatione: sed cum potest Episcopus dispensare. Nā magis cōstat de voluntate coacti, ignorantis vt. j. de simo. sic tuis § quamuis. & tamen ignorās dispensatione indiget: vt. s. cap. proxi. in. fi. ergo multò magis iste. ¶ Tertia conclusio, quòd à tali recipiens ordinem voluntariè, non habet executionem: quia nec talis ordinans eam habet etiā post peractā pœnitentiam. j. de actu inquisitionis. j. q. j. reperiuntur. & quibusdam. Et ideo non potest eam ordinato conferre. j. q. j. qui perfectionem. & quęsti. vij. Dayberum. Citius enim debuisset pati executionem &c. j. de sen. exco. inquisitioni. Et ideo, cum tali solus Papa dispensat, siue sit notorium crimen ordinantis, &c. vt. j. quęsti. j. si quis à simoniacis. in fi. siue ocultum. no. ibi glo. soper vers. probare. in quęstione, sed pone prælatum ¶ Quarta conclusio, quòd si ordinatus ignorabat probabiliter dictam simoniam ordinantis, indiget dispensatione in detestationem criminis. sed tunc potest Episcopus dispensare. arg. j. q. j. si quis à simon. vbi hoc notat Io. & c. s. cap. proxi. in fi. & hîc no. Host. i Sum. de temp. or. § & à quo. sub § quid si ignorantur idem Ber. saltem in simo. in ordine. j. de simo. per tuas. ij. in fi ¶ Si verò ordinans est simoniacus in conclusione beneficij, vel. beneficiorum pone in hoc conclusionem bimembrem, videlicet, quòd si hoc est occultum, ab eo ordinatus habet absque dispēsatione ordinis exequtionem: sed si notorium est, ordinatus non recipit exequtionem ordinis: nec sine Papæ dispensatiōe poterit ministrare. Ratio primæ partis conclusionis est. quia ordinans tal. occultus simoniacus habet exequtionem ordinis. & ideo eam conferre potest. sic intelligitur Ber. in. capitu. per tuas. all. circa fin. glo. Et litera ibi probat secundam partem conclu. no. Tan. Lau. vinc. j. de simo accusat. Quod dictū potest intelligi in hoc casu secundum eos. & Archi. l. dist. de his. ij. glo. idē no. fa. s. cap. proxi. fa. qa ī ista materia generaliter est Episcopis interdicta dispensandi facultas: nisi in casibus exceptis: vt no. Ho. in. cap. consultationi all. ¶ Si autem ordinans in ordinis, vel ordinum collatione, est simoniacus sic, ista conclusio est quintuplex: videlicet quòd talis simonia

cus ſiue publicus, ſiue occultus, eſt ſuſpenſus ab exequtione ordinum, & quo ad ſe, quo ad alios, vſq; ad trienniũ: & non vltra. & ideò ordinatus ab eo. j̃. illud trienniũ, ſi ſciuit vel ſcire debuit illum eſſe talem, non recipit exequutionẽ nec poteſt miniſtrare in ordine ſic ſuſcepto ſine diſpenſatione legitima: nec poteſt cum eo diſpẽſari per alium, quã per Papam Sed ſi ignorauit, ignorãtia ꝓbabili illum eſſe talẽ, põt cũ eo Epiſcopus diſpenſare. Sed ſi poſt dictum trienniũ fuiſſet ordinatio facta, reciperet ordinat⁹ executionẽ, & poſſet abſq; diſpenſatione aliqua in ſuis ordinibus miniſtrare. ¶ Primũ membrum concluſionis eſt Inno. j̃. de ſymo. per tuas. ij. Et ita intellige quod ibi not. Ber. Ioan. & Vin. idem no. Archi. xxxij. diſ. d. c. præter. § ad hæc. glo. adde & Goſ. ¶ Secundũ membrum, quod incipit ibi, & ideò probatur per rationem c. dyabertum. alle. ¶ Tertium membrum ibi: *poteſt cum eo.* probatur. j̃. de ſimo. c. pe. ¶ Quartum membrum ibi: *ſed ſi ignorauit.* probatur hîc, & s̃. c. proxi. in fi. ¶ Vltimum membrum ibi: ſed ſi poſt dictũ. Probatur ex eo, quia lapſo triennio. Probatur ex eo, quia lapſo triennio ſtatim expirat ſuſpẽſio, de qua. j̃. de ſimo. c. pe. Not. Inno. de æta. & qualitate. c. bonæ. Et iſto caſu poteſt etiam intelligi glo. Ber. iam allegata in allegato. c. per tuas. ij. circa finem. verſic. vnde cum iſte. &c. etiã illa gloſula poteſt intelligi tam in ſimoniaco in beneficio conferendo, quã etiam in ſimoniaco in ordine conferendo. ¶ † Sextò quæro, quid ſi ordinans erat irretitus alio crimine, quam ſchiſmatis, hæreſis, vel ſimoniæ ſed alio crimine, tali tamen quod ſuſpendit ab exequutione ordi. quo ad ſe, & quo ad alios: ſicut ſi eſſet concubinarius notorius, iuxta c. tua. & c. veſtra. j̃. de cohabi. cleri. vel infamis ipſo iure, vel per ſententiam infamia iuris: vt. s̃. de reſcrip. c. ſuſcitatus. vel excommunicatus maiori excommunicatione. quinta. quæſtione. v. illi qui. & c. beatus. vel alijs modis not. in Spec. in in repertorio in fi. circa caſus totius iuris. in quib⁹ eſt aliquis ipſo iure ſuſpenſus. Nunquid ergo à tali ordines recipiẽs, eſt ſuſpenſus? dic quòd ſic. j. q. j. ſtatuimus. ij. Sed quis poteſt cũ eo diſpenſare? dic, quòd ſi ordinatus ſciuit illud crimen ordinantis tempore ordinationis: tunc ſuſpenſus: & ſuper hoc ſolus Papa diſpenſat: vt. s̃. c. proxi. § ſanè. & de ſenten. excõ. cum illorum. in prin. Et idem ſi ignoranter, ſi ignorãtia craſſa fuerit & ſupina. s̃. c. ꝓxi. in fi. verſu, niſi craſſa. & dicto. c. cum illorum. in princi. Sed ſi ignorantia fuit probabilis poteſt Epiſcopus diſpenſare: vt hic, & s̃. c. proxi. in fi. quod dic, vt dixi. s̃. eo. c. in prima quæſtione. ¶ † Expedita prima parte ſecundi articuli, videlicet de non ritè ordinato propter crimen ordinantis, ad ſecundam partẽ eiuſdem, videlicet ad videndum quid iuris, quantum ad hoc de non ritè ordinato propter crimen ordinati, accedens: de tali quæro: qualiter ſuſpenſionem incurrat, & quis poteſt cũ eo diſpẽſare? ¶ Quo ad primum qualiter de iure tales ſint ſuſpẽſi, & qualiter poſſunt miniſtrare in ordinibus ſic ſuſceptis? dic quo ad crimen apoſtaſiæ irretitos: vt ſcripſi. s̃. de tempo. ordi. c. ex parte. in tertia quæſtione, & quo ad alios, prout ſcripſi. eo. tit. ex tenore. in oppoſitionibus duabus, & quæſtionibus. x. ¶ Si quæris de ſecundo, videlicet qualiter poſſunt Epiſcopi cum talibus diſpenſare? dic, vt ſcripſi. eo. titu. de temp. ordi. c. dilectus. in oppoſitionibus duabus & quæſtionibus. viij. & eo. tit. quæſitum in notabilibus decem & his, quę dixi in fine eorum, & oppoſitionibus duab⁹ & quæſtionibus. vij. quæ graue eſſet ſeriatim hîc repetere vtrum hæretic. hîc recitat ſolũ ea, quæ ſcripſi in dicto. c. quæſitum. in notabilibus & in fine notabilium, quæ non refrico, ibi vide. ¶ † Expeditis duobus articulis primis, venio ad tertium, videlicet cum dicitur irrita ordinatio propter defectum. Et quæro tunc quid iuris: quantũ ad hoc dicas: primò ſiquidẽ de defectu ordinãtis: vt pote exequutione caren. propter renuntiationem oneris aut vtriuſq; ſcilicet oneris, & honoris. dic, vt no. hîc. & s̃. c. proximo, & vtrobiq; ſcripſi, & aliquid tetigi ſuprà in proſequutione huius mat. ¶ Si verò arguitur defectus ordinati ſicut eſt infantis, illiterati, coniugati, & c. de quibus defectibus habes. j̃. de tempori. ord. nullus. lib. vj. & l. diſt. non confidat. Et tunc ſi eſt defect⁹ difformitatis, vel mẽbrorũ, dicã. j̃. de corp. vi. c. fi. Si eſt tunc, in caſu, quo neceſſaria eſt diſpenſatio ſolus Papa diſpenſat: niſi contrarium reperiatur. arg. dict. C. non confidat, cum ibi not. per Hu. & Archid. & xxxiij. diſt. lector. & j̃. de biga. c. ij. ¶ Fallit in literato iam promoto, cum quo diſpenſat Epiſcopus: vt remaneat in illo ſtatu, & non deponatur, ſed doceatur. xxxviij. diſtinc. nullus. & c. ſedulo. x. q. j. placuit. Dixi in caſu diſpenſationem requirente: quia patiẽs defectum ætatis, licet ante completam ætatem ſit ſuſpenſus ab ordine iam ſuſcepto ipſo iure, ſecundùm Vincen. vel per ſententiam ſuſpendendus ſecundùm Archi. ætate tamen adueniente, ſi interim nõ immiſcuit ſe diuinis, ceſſat ſuſpenſio ipſo iure quod vide in his, quæ ſcripſi. s̃. de temp. ordi. c. vel non eſt compos, in quæſtionibus tertia. & quarta. ¶ † Conſequenter ad quartum articulũ principale accedo: & quęro ix. in ordine, qualiter propter formam vel ſolennitatem debitam non ſeruatam, irrita ordinatione non exiſtente, ſuſpẽſio vel diſpenſatio inducantur. ¶ Et hîc habes notare. vij. membra. ¶ Primum, ſi defectus inſurgat propter hoc quòd ab alieno Epiſco. ordinatur. ¶ Secundũ ſi propter hoc, quia recipit de eodem, vel duobus continuato eodem ieiunio, ordines ſacros plures. ¶ Tertium, ſi propter hoc quòd extra tempora à iure ſtatuta ordinatur. ¶ Quartũ ſi propter hoc, quia examinatione non præmiſſa ordinatur. ¶ Quintum ſi propter hoc, quia furtiuè ordinatum. ¶ Sextum, ſi propter hoc, quia per ſaltum ordinatur. ¶ Septimũ ſi propter hoc, quia in collatione ordinis aliquid ſit obmiſſum. ¶ Quæro ergo de primo defectu, & ita ſit quæſtio. ix. in ordine. Et in hoc dicas, quòd ſuſpenſionem incurrit ſic promotus: ſed poteſt ſuper hoc proprius Epiſcopus diſpenſare. lxxj. diſtin. c. j. ij. & iij. Et hoc tenet Inno. s̃. de tempori. ord. dilectus. in gloſ. diſpenſatio. Et quis dicatur hoc caſu proprius Epiſcopus legitur & not. j̃. de tempo. ord. cum nullus. lib. vj. vnde Epiſcopus Pariſien. non poſſet clericos ſtuden. Pariſius ordinare ſine licentia Epiſcopi ſui: niſi prius per. x. annos fuerint ibi morati: quia ex tũc, & non ante, ibi intelliguntur habere domicilium: vt. de incol. l. ij. lib. x. Nota. Hoſti. j̃. de fo. competen. quod clericis. & Aſtenſ. li. vj. titu. quis Epiſcopus poteſt ordinare. arti. viij. ad fin. ¶ † Decimò quæritur, quid de ſecundo defectu, ſcilicet quia eodem die, &c. hîc dic, quòd cum remanente in ſeculo, ſolus Papa diſpenſat, de tempo. ord. literas. in fi. not. Ber. Hoſti. Inno. eo. tit. dilectus. Fallit in minoribus ordinibus. j̃. de eo, qui furt. or. recip. c. cum hoc. primo reſponſo. Sed ſi tranſit ad religionem. Abb. poteſt in omnibus ord. diſpẽſare. vt ibi in fi. ¶ † Vndecimò quęritur quid de tertio defectu. ſcilicet quia extra tempora à iure ſtatuta ordinatur? & dico, quòd hîc ſolus Papa diſpenſat. not. Inno. c. dilectus. alle. in § prohibetur. arg. illius. c. dilectus. & c. cum quidam. eod. titulo. Idem Specu. de lega. § nunc oſtendendum. verſi. lij. & Ray. in Summa. eod. tit. § in ſumma. licet Ber. & Inno. teneant contrarium, de temporib. ord. conſultationi. Quorum opinionem gloſſ. Ray. ſuper dicto § in ſumma. & Frater Ioan. in Sum. confeſ. de ætate & qualitate q. xxxvj. intelligunt eſſe veram in ordinibus iam ſuſceptis, per. c. cõſultationi. alle. Secus de ſuſcipiendis, ſecundùm eos. Hoſti. verò hîc diſtinguit, dicens: quòd Epiſcopus diſpenſat cum probabiliter ignorante: vt hîc, & vrgẽte neceſſitate, ſeu exigente vtilitate eccleſiæ, per lecta & no. de ele. cum nobis. § fi. & c. nihil. § fi. & infrà de pręb. de multa. § fi. Niſi forſam. ipſe Epiſcopus in hoc deliquiſſet. de cleri. coniu. diuerſis. de dona. inter virum & vxorẽ & ſi neceſſe eſt. Vel niſi Papa metſerat ſententiam, aut diſpenſationem ſibi retineat. c. dilectus. in fine. & aliàs non poteſt ſuo iure: niſi ſibi committatur. eo. titu. cum quid. Et hoc dicit Hoſt. Teneas quicquid notetur de hac materia in Summa. eo. tit. § fi. ver. per prę latum. & ſequentibus. vbi idem dicitur, ſed prolixè Ratio omniũ: quia circa hanc materiam, eſt Epiſcopis generaliter huiuſmodi diſpenſatio interdicta, ſecundùm eum. Et iſta ſcripſeram litus

12 tius in cõsultatiõi.in oppositione dic vt ibi. ¶ † Vndecimò quæro de quarto defectu scilicet quia examinatione non præmissa,&c. Et hîc dicas, ꝙ si talis notus est & dignus, promouetur sine examinatione legitur & notatur.xxiij.di. qui Episcopus.&.xxiiij.distin.nullus ordinetur.&.c.si quis presbyter.xlvij.dist.de Petro.ĩ.de appella. constitutis.ij. secundum Hug. & Archid. Fallit in consecrando,qui licet notus, examinatur.xxiij.distin.qui Episcopus.secundùm Gof.tit. de tempo.ordi.§ restat.& Hosti.in Summa de æta. & quali. §.quid iuris.&c. ¶ Si non est notus, nec dignus, deponitur nec potest Episcopus cum eo dispensare.lxxxj.distin. si qui sine examinatione.l.dist.ex pœnitentibus.Nota Specu. titu. de lega.§ nunc de Episcoporũ.viij.colũ.versic.Item non dispensat. ¶ Si est notus & indignus deponendus est:quia crimen suum tacuit.de cor.vi.exposuisti.Nec dispensat Episcopus:maxime,si crimẽ est sic graue, quòd super eo Episcopus non dispenset:vt alle.c.si quis ponitur.&.c.si qui sine. Secus de leui crimine.lxviij.dist.c.j.secundùm Gof.§ alle. restat.& Hostiẽ. in.§ allegato. quid iuris & fratrem.Ioan. in Summa confess.tit.de æta.ord.q.xxx. ¶ Sed si ignotus est,sed dignus tunc licet,talis sit dignus,vt not.glo.in.d.c.si quis presbyter. credit.H.quòd Episcopus dispenset.arg.c.si quis presbyter. &.c.si qui sine examinatione alle.à contrario. Nam talis furtiuè dicitur ordinatus,cum quo dispensat Episcopus: vt sequitur fa.not.arg.xij.q.ij.apostolicos.vbi no.quòd Episcopus potest dispensare cum Prælato sibi subdito deponendo, quòd non deponatur:quia maius est crimen alicui digno facere se ordinari ab alieno Episcopo examinatione præmissa cum quo tamẽ Episcopus dispensat:vt est dictum:quàm facere se ordinari à suo Episcopo examinatione nõ præmissa. Et de isto promoto sine examinatione,not. plenè Gofr. in Summa.eo.tit.§ restat videre.& Hostien. in Sum. eo.titu.§

14 quid iuris. ¶ † Duodecimò quæritur de quinto defectu.s. quando quis furtiuè ordinatur:& tunc dic, quòd cũ tali potest Episcopus dispensare,sed cum distin. Quia si loquimur de excommunicato ministrante,licet glo.in Sum.Rayn. ti. de senten.excommu.§ lviij.videatur dicere, quòd sit irregularis,per.c.si celebrat.infra de cleri.excom.mi. tamen frater Io.in Sum.confess.ti.de laps.& dispen.q.ix.dicit, quòd non est irregularis,cum hoc non sit expressum in iure,pro hoc.ĩ. de senten.is,qui.li.vj. Et quicquid sit credit cum eo Episcopum dispensare posse:quia non reperitur prohibitũ. Si verò est excõmunicatus maiori:tunc solus Papa dispensat, etiam cum transeunte ad religionem, siue ad sacros, siue ad minores sit promotus.infrà de eo,qui fur.or.re.c.j.in fi.expediendo ibi illa verba,poteris misericorditer prouidere, si de nostra licentia, non tuo arbitrio. Hoc tenet Bern.eo.titu.cum H.super verb.permittas,& in sacris cum Gof.in Summa.de eo,qui fur.ord.susc.& eo.titu.Hosti.§ à quo. Sed Hosti.in.c. cum.h.alle.videtur tenere contrarium, quantum ad minores ordines.d.quòd potest dici in illis Episcopo non esse dispensationem interdictam,per lecta & no.ĩ.de biga.c.ij. Idẽ not.in Sum.titu.de eo,qui fur.ord.susc.§ & a quo.arg.eo.tit. c.j.à contrario recitat frater Ioan.in Summa tit.de æta.ordi. q.xiiij.quid iuris & credit.h.quòd malè: quia certum est,ꝙ excommunicati recipiendo scienter ordines,licet inferiores, irregularitatem incurrunt.legitur & no.c.cum illorum.alle.

15 & per Hostien.de cleri.excommu.minor.c. clerici. ¶ † Sed cum irregularibus dispensat solus Papa: vt.c. cum illorum. & de re iudi.cum æterni.de senten.excom.cum medicinalis. in fi.&.c.is qui.lib.vj.versi.hoc not.Cardi.& hoc Inn. in distinc.in.c.dilectus.alle.in glos. prohibetur. & Hostien. post eum & Archidia.c.non confidat.alle. & frater Ioan. titu. de laps.q.viij.in fi.& glo.frater Summa Ray.titu.de sent. excõ. §.xv. Et intelligo solum Papam dispensare hic, siue in ordinibus in excommunione susceptis,siue in susceptis ante, siue ad religionem migrauerit,siue non: vt satis probatur .ĩ. de eo,qui fur.or. susc.c.fi.in fine,ibi: *susceptorũ ordinum.* &c. vbi hoc tenet Hosti. vacillando tamen, licet contrarium teneat eo.titu.c.j.in fi.& malè,per rationem prædictam. ¶ Sed si fit ordinatus tempore ordinationis non fuisset excommunicatus,nec macula damnabili irretitus: nec in alio excessu, nisi quia furtiuè extitit ordinatus:tunc talis reciperet ordines: vt in cap.allegatis.sed non exequuntur eum.arg.notato. in Spec. in repertorio. Rubrica casus,in quibus quis est ipso iure suspensus.versi.ordinatus ab illo.& cum tali potest Episcopus dispensare,tam in susceptis,quàm in suscipiẽdis: vt dicto.c. j.de eo,qui fur.ord.re. Licet Innocen.dicat ibi, quòd ille de quo ibi fit mentio in.§.si verò non erat excommunicatus:& tamen propter interminationem anathematis, solus Papa dispensat. ¶ Item dicunt ibi Hostien.& Ioan. And.quòd cum furtiuè ordinato etiam si excõi. lata nõ fuerit, Romana ecclesia,de facili non dispensat: nisi religionem ingrediatur. quod satis durum esset,& contra Tanc. & Vinc. in dicto.c. cum.Hen.& Ioan. Andræas post ipsos, dicen. quòd si non fuerit prohibitum sub excommunicatione ne aliquis furtiuè ordinetur. Episcopus dispensare potest cum eo in seculo remanente:aliâs non. ¶ Sed si excessit aliâs plures ordines, scilicet sacrum cum non sacro:vel duos sacros ordines eodem die recipiendo,quod non licet:vt not.in dicto.c.cum. Hen. tunc Episcopus cum tali remanente in seculo, potest in minoribus ordinibus dispensare:vt dicto.c.cum.H. primo respon. Sed non in ordinibus sacris, vt ibi à contrario. Sed si transijt ad religionem:tunc potest Abbas suus cũ eo dispen-

16 sare:vt dicto.c.cum.H.§.si verò. ¶ † Tertiodecimò quæritur de.vj.defectu, videlicet de promoto per saltum. Et in eo dic, quòd si promotus fuit sciens, vel cum ignorantia crassa,aut supina, solus Papa dispensat,& aliâs dispensat Episcopus. Quod dic,vt not.Ber.& Hostien.ĩ.de cleri.per sal.pro-

17 mo.c.vno. & ibi de hoc latius dicam. ¶ † Quartodecimò quæritur,quid de.vij.defectu, videlicet si in collatione ordinis aliquid sit omissum?& hoc casu dic cautè per ipsum ordinantem,qui omisit,si fieri potest:alioquin per aliũ idoneum id cautè supplendum est,quod cautè fuerat prętermissum:vt.ĩ.de sac.non reit.cap.j.& per totum Et de ista mat. not. Ray.in summa sua & Ioan in summa sua confe.titu.de lapsis & dispensatis.cap.iij.per totum.

De Aetate & qualitare & ordine præficiendorum Rubrica.

Continua. dicto de ordinandis,dicendum est de pꝛ̃ficiendis consideratur ætas,qualitas & ordo:ideo &c. Go.vel secundum Da.quia in præficiendis ea requiruntur,quæ in ordinandis,ideo &c. ¶ Et nota,quid habent in rubrica de æta.& quali.ordinandorum,& ordine præficiendorum. Sed illud verbum ordinand.non debet esse nam tractatus de quali.ordinandorum habet rubricam. ŝ.de tempori.& quali.ordinandorum ¶ De prima pte rubricę habetur lxxvij.& lxxviij.dist.per totum & lxj.di.per totum ¶ De secunda parte xxxviij.dist.per totum & lxj.di. per totum. ¶ De tertia parte lx.dist.per totum reperitur in vj.& cle. Primę parti adaptatur de elec.cum in cunctis.&.c. cũ nob.oli.&.c.Nihil.c.cũ dilecti.in fi.& de præben.sup in ordinata. ¶ Ad secundam partem fa.de accus.omnipotens. & ad õnes tres de elec.dudum.ĩ.etiam Et.ĩ.de offi.deb.cũ xx.de rescrip.si eo tẽpore.lib.vj.&c.licet can.cap.cum ex eo &.cap.cõmissa &c.in de precibus in prin.de elec.& de pręb. ei cui &c.si pro clericis & de insti.cap.ij.de lib.vj.de offi.vj.c. vno de sta.monacho.ne in ag.§ coeterum & de hæret.capitulo ij.in prin.in cle.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Ordo scripturæ, num inferat maioritatem prerogatiuam? & qualiter Abbates sint decanis maiores, & Decani maiores præpositis, pre*

positi verò maiores Archidiaconis Et qua ratione præcellat post Episcopum Archidiaconus cæteris.

2 *Abbates, decano, Præpositos, Archid. rectoribus ecclesiarum quo ad suscipiendos ordines melioris esse conditionis & quo iure priuari non possunt sine præmissa monitione, earum prælaturis.*

3 *Causa non promotionis iusta, ab quo excusetur.*

4 *Abbates, Decani, Archidiaconiq; prælati dici possunt.*

¶ CAP. I.

VT Abbates. Fa. ad ti. de ord. præfi. i. iam præfectorum. & concor. ̃j. eod. quæris. vel ad titulũ de qualitate præficiendorum. quia si talis est, qui ordinari non posit, non præficitur quia præfectus remoueretur, vt hîc in fi. ¶ Item hoc quod hîc dicit de Abbatibus, olim locum non habebat: quia tunc non erant clerici. lxxxiiij. dist. à Subdiacono. De hoc infrà eod. tuam. sed hodie benedicunt & minores ordines conferũt infrà eo. cum contingat. secundùm Innoc. ¶ Expone literam, *decani qui si &c. fiant presbyter.* Remittit. Hostien. ad no. ̃s. de renũ. ad supplicationẽ ad fi. quæ hîc repetas. Archipresbyteratus. repete tenent & fiant. *Dimittant.* sub. si noluerint ordinari: cum tamen possint, & sic differt à versi. sequenti, secundùm Petr. Abb. & AEgi. licet Hosti. prius hoc dixerit super filiũ propter finem: sed post correxit. Aliqua iusta causa: vt quia sunt corpore vitiati per modũ notatum. ̃j. de corpo. vj. c. fi. non potuerint, licet ordinari velint. AEgi. *Prælationes.* Tales ergo sunt prælati. de offic. ord. cum ab ecclesiarum. Host. Amittant, nisi aliter sint valde vtiles ecclesijs. Quod dic: vt ̃j. eo. quæris.

1 ¶ †PRIMO not. ex ordine scripturæ Abbates maiores esse decanis, & decanos maiores esse præpositis: & præpositos maiores esse Archidiaconis. Sed ad hoc vltimum faciliter respondetur quia non ideò vltimo loquitur de Archidiaconis: quia minoris dignitatis existunt. Sed quia sunt minoris ordinis: & quia in eodem ordine cum alijs, nõ conueniunt. Maior enim videtur Archid. de iure communi post Episcopum: cum sit de iure eius solus vicarius generalis. ̃j. de offic. Archi. c. j. arg. C. de eo, qui vic. alteri. ge. l. fi.

2 ¶ †SECVNDO not. ꝙ Abbates, Decani, Præpositi & Archidiaconi sunt melioris ordinis quàm rectores ecclesiarum parochialium: quia illi ad ordines omnes sacros. ̃j. annum recipiendos tenentur: aliàs perdunt ecclesias ipso iure, etiam nulla monitione præmissa. de electionibus licet causam. lib. vj. Hîc verò monitio & priuatio requiruntur, sic ꝙ ante monitionem priuari nõ possent: nec ante priuationem etiam post monitionem perderent prælaturas. sic. ̃j. de elec. c. statuimus. lib. vj.

3 ¶ †TERTIO nota, quòd iusta causa non promotionis, licet ab onere promotionis excuset, tamen à priuatione ecclesiæ non releuat: vt hîc in fi.

4 ¶ †QVARTO no. quòd Abbates, Decani, Præpositi & Archid. dicuntur esse prælati: dixi super verbo prælationes in expositione literali. ¶ Opponitur vt in vlt. glo. Ber. Inn. & Host. concordant in solutione cum Ber. & addunt, quòd etiam si præter culpam. Idem si ante dignitatem adeptam inciderat in hunc casum. allegat Inno. de renun. c. nisi cum pridem §. j. & § personæ.

¶ SVMMARIVM.

1 *Ecclesiarum institutionem ad Archid. de iure communi non pertinere.*

2 *Ecclesiarum generalem administrationem laicis non esse committendam: quinetiam nec illis ecclesias regere, aut oblationes recipere non licet. nu. 6.*

3 *Archiepiscopi in dispensandi authoritate, quodnam sit officium?*

4 *Pueris ipsis si ecclesiæ conferantur, an sint, & quatenus tolerandi? Et quis cum ipsis dispensat nu. seq.*

6 *Laicis ecclesias regere non licet nec oblationes recipere nec sacra vestimenta tangere. Item nec ecclesiæ administrationẽ tenere. Adde, quòd nec de ecclesia aliquid disponere ei licitum est. Accedit etiam quod Archiepiscopus in Diœcesi vel subditis, Suffraganei vice fungi potest minimè.*

7 *Ecclesia, si vehemẽter abbærata debitisq; grauata sit, adeò vt nisi per laicũ eripi ac subleuari posit, an tũ laico committi queat? & quo pacto si nec clericus secularis inueniri posit, an huiusmodi cõmissione in tãta necessitate Episcopus dispensare posit: quòd ad tẽpus laico cõmittatur. Et tunc nõne laic⁹ administrare debeat. Secus ad Papam recursus habendus est Præterea, ad quem prædictorum lapsus correctio pertineat.*

8 *Laici clericorum vice fungẽtes tempore necessitatis quod nomen sibi vendicare debeant.*

9 *Quæ dicenda sit pœna debita & quis de mala puerorum administratione teneatur.*

¶ CAP. II.

EX ratione. ¶ Casus. Eccle. dispensatiuè minori concessa nõ per laicos, sed p clericos regi debet, donec ille puenerit ad ætatẽ. ¶ Diuide in duas partes principales. Prima ponit reprẽhẽsibile factũ Episcopi. Secunda illud corrigit. ibi: *vnde quoniam.* ¶ Secũda subdiuiditur in duas: quia primò prouidet circa preterita secundò futura. ibi: *eidem.* Et facit ad primam partem. ¶ Expone literam. *plures.* scilicet plures pluribus, non enim pluralitatem ponderat, sed ætatem. Quoniam hoc scilicet quòd pueri habeant prælaturas, vel quòd ecclesię disponantur per laicos, &c. Hostien. tolerari. ̃j. ne cleri. vel mona. secundùm instituta. Congruam. xxv. annorum. ̃s. de elect. cum in cunctis § inferiora. Sed vltra requiruntur scientia & morum grauitas. ̃j. c. ij. *Egerit.* committendo deinceps ecclesiarum regimen patienti prędictos defectus. Ioan. Andr. Carere. ipso iure, si ecclesia est parochialis: vt. c. licet can. ̃j. de elect. lib. vj. Nec obst. c. ̃j. proxi. vt ibi dicetur.

1 ¶ †PRIMO nota ibi: *concessit.* secundùm Innoc. & Bern. vt in secunda glo. Bern. videlicet institutionem ecclesiarum non pertinere ad Archid. de iure communi.

2 ¶ †SECVDO not. ibi: *clericis.* generalem administrationem ecclesiarum non esse laicis committendã, secundũ Inn.

3 ¶ †TERTIO nota, officium Archiepiscopi esse, quòd dispenset cum malè institutis à suffraganeis. ar. ̃s. de tempo. ord. consultationi. secundùm Inno.

4 ¶ †QVARTO nota, quòd si ecclesiæ pueris conferãtur tolerandi sunt in eis, vsq; ad legitimam ætatem.

5 ¶ †QVINTO nota, quòd Archiepiscopus dispensat cũ pueris quo ad ecclesiasticas super defectũ ætatis, vt videtur.

¶ PRIMO pponitur contra primum nouellę. de. c. penul. & fi. infrà de officio Archid. & de. c. super eo. infrà de offic. deleg. Innocen. non soluit, sed solum contra officium Arch. allegat. c. nullus. xvj. q. vij. Bernar. verò dicit hoc consuetudini relinquendum: vt suprà de elec. dudum. Contra quod videtur. c. vt nostrum. de offic. Archi. vbi dicit textus, quòd de iure communi pertinet ad Archid. installatio. distingue ergo, quia aut loquimur de institutione, per quam articulus datur in beneficio, de qua loquitur tempus in. c. ex frequentibus. ̃j. de Instit. & c. j. de regu. iuris. lib. vj. Et ista non pertinet ad Archidiaconum, vt & ita loquitur. c. nullus. alle. & ̃j. de offi. Archi. cum satis. & de preben. referente. & ita loquitur iste textus: nisi hoc haberet de consuetudine: vt hîc not. Bern. Aut loquitur de institutione prout pro installatione accipitur: & tunc dic, quòd ad Archidiaconum pertinet de iure communi: vt. c. vt nostrum. & c. super eo. alle.

¶ SECVNDO opponitur contra secundum notabile de c. iudicatum. lxxxix. distin. vbi de hoc, per Archidiaco. & per. H. ̃j. de iudi. decernimus. in sua distinctio. versic. aut quęris vtrum posint hoc facere nomine alieno. & de. c. in noua. xvj. quæstione. vij. Soluit Innocentius dicens aut loquitur

de generali

de gnāli. administratione ecclesiarum laicis committenda: & tunc dicit Inno. hoc fieri non posse de iure, ita. s. quòd sup omnes ducuntur vt hic. Aut loquimur de speciali procurati one aliquarum rerum temporalium laicis committenda: & tunc dicit hęc fieri posse de iure, vt in contrarijs, sic tamen ꝙ alijs superioribus & generalioribus procuratoribus respondeant sint que ipsi laici, quasi vicarij aliorum ita etiā quòd agere possint & respondere de his, quæ sibi committentur: vt 6 ĩ. de procura. petitio. ¶ † Pro primo membro facit, quia nō licet laicis ecclesijs regere, nec oblatiōes. recipere. x. q. j. ga facere dotes. & ij. c. seq. Nec sacra vestiméta tágere. de cóse. di. j. instituta. & c. vestita. de coha. clerici. cap. j. in fi. nec administrationem ecclesiæ tenere: vt hîc, & xvj. q. vij. cap. j. & cap. in noua. & c. seq. Nec de ecclesia aliquid disponere. s̄. de consti. ecclesia. Nec excutiat authoritas Episcopi. de dictis, quamuis. & c. prohibemus Qui etiam in proprio hospitio prohibetur laico talia cōmittere. lxxxix. dist. iudicatum secundū Host. Remittit. Ho. ad summam ne prælati vices su. ver. sed videtur & seq. Et subdit Ho. quòd laicus potest esse generalis procurator, seu syndicus ad iudicia: vt patet in eo quod legitur & no. ĩ. de syndi. cap. vno. ¶ Tertiò opp. contra tertiū notabile quòd Archiepiscopus in diocesi & subditus suffraganei iurisdictionem non habet: vt. ĩ. de offi ord. pastoral. so. dic, quòd hoc facit Cantuanem Episcopus, cui hęc decre. dirigitur, nō iure metropolitico, sed iure suæ legationis: quia legatus est natus. ĩ. de offi. leg. c. j. Alia solutio est, quòd iste est est vnus de casibus ad Archiepiscopum spectantibus, quádo s. peccatur per suffraganeum in beneficiis conferendis: vt. ĩ. de institu. c. iij. Quia hic specialiter quæritur de correctione Episcopi. Malè eīn fecerat Episcopus, & deliquerat tales instituendo, quod facere nō debebat. Et ideo hui⁹ correc. & emēda ad Archiepiscopum pertinebat, secundum Inno. ar. ix. q. iij. cum simus. vl. procedit hîc ex speciali delegatiōe & mandato Pape, secūdū Inn. & Hosti Et hęc est tertia solutiōe quę securior est. ¶ Quartò opponi. contra quartum et quintum notabile, de. c. vno. ĩ. de ęta. et quali. lib. vj. Dic, vt no. in vlt. glo. Ber. quòd hîc loquitur dispensatiuè, secundum Tan, et Goffr. Et dic hanc dispensationē esse Papalem non Archiepiscopalem, per dictum. ca. vnum. Aliqui tamen intelligūt hāc decretalem de ecclesijs ruralibus nō habentibus plebem, neque curam, sed, oratoria solum. & dicunt sufficere dispensationem Archiepiscopalem hoc casu. sed præcedens solutio est securior.

7 ¶ † PRIMO quæritur redeundo ad materiam secūdæ oppositionis: pone: ecclesia est adeò debitis aggrauata, quòd non potest, nisi per laicum releuari: quid tunc fiet: cui committetur regenda? dicit Hosti. quòd si sit religiosorum committi debet alicui religioso istius domus, si reperit: & si ille deficit committi debet religioso alterius domus, si reperitur, & non clerico seculari, vt infrà de reb. eccle. non alienan. possessiones. & quod ibi not. Deficientibus verò religiosis admittetur secularis. arg. ĩ. de religios. do. inter quatuor ne cleric. vel mona. relatum. Sed si, nec secularis clericus inuenitur, putat Hostien in tanta necessitate Episcopum dispensare posse, ꝙ ad tempus laico committatur. arg. quod legitur. & not. ĩ. de loca. c. verum. ita tamen, quòd non laicus, sed clericus in nomine laici administret vt sequitur. Ad hoc de iudi. ex speciali. ¶ Aliter ad Papam omnino recurrendum esset. ij. quęstione. v. Maternam. xxxij. distinctione. c. præter § verum. ĩ. de decimis. tua. j.

¶ Si verò ecclesia sit secularium clericorum, secundùm Hostien. ad religiosum etiam tunc posse haberi recursum. ad hoc de statu. mona. quod Dei timorem.

¶ Dicit tamen, quod hoc non seruatur imò in tali casu irrequisito Episcopo non solum secularibus clericis, sed etiam laicis, non solum fructus, sed etiam administrationem committunt: ad prælatos tamen spectat talia corrigere. de suppl. negl. præla. capitulo. ij. de quo vide per glo. & Zenzel. in clementina. vna. de excessi. Præla. super ver. ad formam. Tetigi de hoc de procuratorib. capitulo. j. lib. vj. super prima oppositione. iiij. ratione. & Archid. in § verum alleg.

8 ¶ † SECVNDO quæritur ibi custodiam quales erunt isti? dic, quòd quasi curatores puerorum, qui nec habēt personam legitimam standi in iudicio, & agent isti nomine ecclesiarum, vel puer ipsorum authoritate. arg. ff. de administra. tuto. l. j. De quo remittit Hostien ad no. ĩ. c. j.

9 ¶ † TERTIO quæritur ibi: *debitam*. quæ est ista pœna debita? dic de hoc vt not. suprà de elect. nihil. ¶ Sed nunquid Episcopus de mala istorum puerorum administratione tenetur quia instituit eos? dicit Innocen. quòd sic. argu. ff. de magi. conue. l. ij. & . ff. de administratione tuto. l. Lucius. j. & . ij. respon. Idem Hostien. allegat. ĩ. de offic. Archi. ea quæ.

¶ QVARTO in fi. quæritur nunquid isti pueri si tolerantur ante ętatem legitimam, habent administrationem legitimam gloss. vltim. Ber. in fine. dicit, quòd non. Et idem Rot. Tancred. & Goffr. quod vnum putat Hostien. nisi de expressa principis voluntate hoc procedat. arg. s̄. de elect. cùm nobis olim. ad finem. fa. infra capitulo. ij. in prima glosa. licet non sit pręsumendum, quòd hoc concederet puero: quod tamen si faceret, pręcisè parendum esset quod ad temporalia. xix. distinctione. in memoriam. in spūalibus verò, vel his, in quibus verteretē periculum animæ, non obediret vt dicit & rem. s̄. de temporib. ordinand. ad aures infrà de conces. præben. proposuit. & hoc de puero.

¶ De pubere verò, secus: vt. ĩ. capitulo. proximo. Archidiaco. verò infrà de rescrip. si eo tempore. lib. vj. ad id quod dixit Hostien. non parendum in periculum animæ, allegat. xxiiij. q. j. manet. in prin. xij. distinctione capitulo. j in fine. & . c. ij. in princip. l. dist. nullus. in fin. ij. quęst. vij. c. quapropter. xj. q. iij. non super. Ad hoc. xxxv. q. ix. loci. ff. de acti. & obli. l. seruus. Periculum autem vertitur animarum, ex quo nescit regere se, vel populum: vt. ĩ. c. proxi. Excipit tamen necessitatem, vel vtilitatem ecclesiæ. allegat. vij. qō. j. c. scias in fi. ¶ Supple glossis. ¶ In glo. j. ibi: *vsq; ad. xv. ij.* de hoc vide in procemio. sexti. libri, in princ. magnæ glosę. ¶ In glo. iij. ibi: *beneficium*. alleg. simile infrà de pręben. capitu. antepenult. lib. vj. Et ibi: *Aeta*. & Innocen. hic in glo. fina. alle. ff. de decur. l. spurij. § minores. & . ĩ. de pręben. relatum. Et accipit Innocent. puerum. vt in prima glo. Ber. not. etiam in fi. & . ĩ. de rescrip. si eo tempore glo. penul. lib. vj.

¶ In glo. *impuberibus*. ibi: *non debet*. & sub tali conditione vt sit prælatus cum fuerit in ætate. ff. de hære. insti. l. hereditas, ex die. Et de regu. iur. l. actus Vincent. ¶ In gloss. *idem dicit* ibi: *Archidiaconum*. in canonico procedit quæstio. quam etiam format hîc Innocen. & soluit in glo. Ber. in Archidiacono, non vt. ĩ. eodem titulo. c. vno. lib. vj. & in clemen. eo. titu. c. ij. & . iij.

¶ Subdit Innocen. aliquos dicere in hoc cōsuetudinem seruandam, & si non appareat consuetudo dicunt requiredos minores, licet voces maiorem credantur. Sed dic vt legitur & not. in remissionibus antedictis.

¶ Subdit etiam de pueris nutritis, oblatis, & receptis in mo. quod illi vocem non habent antequam profiteantur & antequam compleant tempus, quo profiteri possunt infrà de sta. mo. ea quę § fi. vide nō. in remissionibus prælibatis.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Studium, vt alijs imperet, qui sibi imperare non potest.*
2 *Ecclesiarum talibus regimine, quibus custodienda non committerēt poma sua.*
3 *Minores discretione carere, facilè præsumuntur.*
4 *Personæ ad ecclesiarum regimen, vt commode ac ritè assumantur, quot concurrere, & quibus præditæ esse debeant.*
5 *Ioan. Nicol. Aurelia. Episcopus interrogatus, et quid tam probè ac prudenter rem ecclesiasticam administraret quid responderit?*
6 *Ignarus, quando in prælatura sedet, summè indecorum?*

7 *Minorib. xiiij. ann. nũ Epis. ecclesias conferri possint? Et quid de personatib. ac dignitatib. quibus conferri queant. nu. seq.*

9 *Beneficiorum genera quatuor. Et quanta ætas cuique debeatur, vt ea quis tenere & habere possit?*

10 *Vicariam in ecclesia collegiata habens cuius occasione officiari continuò certis horis tenetur: vt puta, crucem ferre aquamue benedictam aut ecclesiastica ornamenta & huiusmodi: an per hæc administrationem habere videatur.*

11 *Clericus minor. xx. ann. septennio maior, si impetret expectationem de beneficio sine cura, ad collationem Episcopi pertinentem, in prima speciale, vel communi: an veniat ruralis vel officium ecclesiæ catedra. & cætera, quæ hic dicuntur?*

12 *Annus xiiij. inceptus in specie, de qua hîc nũ pro completo haberi debeat?*

13 *Ordo sacer nũ à patria potestate liberet? Et quatenus? Et tum cuius authoritate aget qui ordine sacro præditus sit siue minor siue maior sit? nu. seq.*

15 *Clericus res ecclesiæ qualiter administrare debeat?*

16 *Commissio causæ Auditori palatij ad filijfamil. in potestate patris constituti instantia facta, num valeat.*

17 *Filiusfamilias si antequam emancipetur & iam agẽdi habeat eidẽ superueniẽs, id est procurator fiat, alio mandato, nec illo superueniente agat an teneat procuratorium, ac processus valeat?*

18 *Emancipationem clerici filijfamil. coram iudice seculari ipsius patris factam efficacem esse.*

19 *Clerico pupillo, quis tutorem dare possit?*

¶ CAP. III.

IVdæorum. ¶ Casus. regimen eccl. minori. xiiij. an. committi non debet. ¶ Diuide literam in tres partes. Prima ponit exordium & causas mandati. Secunda ponit mandatũ. Tertia comminationem irritationis & pœnæ Secunda ibi: *volen*. Tertia ibi: *scituri*. ¶ Expone literã iudæorũ. potest componi ex in, & Decus decoris & tunc penulti. syllaba corripitur vel ex in, & decor decoris. & tũc penultima syllaba producitur vnde versus. Hũc homines decorant, quem vestimenta decorant & vltimo modo solet pronunciari. Host. *præsumatis*. vbi fieret dispensatio ex causa non esset præsumptio: nec fieret tũc id incautè. ȝ. de elect. nihil est verũ. quò. l. si secus. Hostien. *Præsuppositis*. conferendo parrochiales ecclesias, vel personatus impuberibus, vel puberibus minoribus. xxv. sine dispensatione facta ex causa rationali. Hostien. Tu dic. vt. ȝ. eodem capit, vno. lib. vj. Ioan. Andræ.

¶ PRIMO no. quòd In decorum est. &c. vt in pri. literæ. Sic insti. de excu. tu. § minores. &. C. de legatis. l. vltima. ff. de adult. l. sic eueniet vnde 1 † Socrates. Stultum est, vt alijs imperet, qui sibi imperare non potest. Et hoc est contra præ- 2 latos, qui vt scribit † Bernard. ad Euge. talibus ecclesiarum regimina, quibus custodienda, non committerent poma sua.

3 ¶ † SECVNDO not. quòd præsumitur contra minores, quòd careant discretione: vt. j. de delic. pu. capitulo primo. vnde Aristoteles tertio Ethicorum. Nemo iuuenes eligit duces eo quòd non constat esse expertos.

4 ¶ † TERTIO not. quòd in eligendo personas ad regenda beneficia ecclesiastica & publicas administrationes, duo debent principaliter ponderari, videlicet morũ honestas & discretio. vnde quantumcunq; sit aliquis scientię etiam eminentis, nunquam dignus est promotione, si deficit in vitæ honestate. Nec vnquam est expediens, si caret discretione. & tamen his duobus simul concurrentibus facilè super alijs dispensatur argu. suprà. de renun. nisi cum pridem. §. pro defectu. Experientia autem longa, quæ rerum est magistra, causat discretionem: vt in authoritate. Phi. allegata. Fa. infra de electio. quam sit. lib. vj. in princip. Et istud est quod solent allega. in Romana curia illiterati contra literatos volen. se, & sibi similes erigere, ac literatos tanquam indiscretos repellere. sed malè arguunt: quia prædicta procedunt in casibus, in quibus constat de eorum discretione & de indiscretione literarum. In dubio enim super plus debet circa discretionem pro literato præsumi: quia duæ potentię videlicet naturalis & artificialis per literarum studium acquisita simul concurrunt fortiores debent præsumi, quàm vna sola. argu. infra de treu. & pa. capitulo primo. & in authentica de consanguinitate fraterna in principio columna quinta.

5 ¶ † Vnde dominus Ioannes Nicoti Doctor Legum maximus qui postquam legerat. xxiiij. annis & vltra, factus fuit Aurelianen. Episcopus, & optimè rexit, per. x. annos & vltra, & adhuc bene regit: interrogatus à quodam quomodo tam bene regebat respondit & bene, quòd hoc didicerat à legibus Imperialibus, in quibus omne bonum regimẽ continetur. Et saltem talibus potest optimè replicari, quòd hæc duo videlicet vitæ probitas & discretio animi naturalis ad regendum prælaturas, quarum prælati ex officio tenentur prædicare verbum Dei. & respõdere de nouo & veteri testamento, audire & decidere causas, maximè spirituales, non sufficiunt nisi vltra concurrat scientia literarum: vt satis patet ex not. Innocen. supra. de fide. catho. firmiter. & de elect, cum in cunctis. Non ergo debent tales fieri Archidiaconi, & minus Episcopi, aut superiores prælati: licet de facto contrarium obseruetur: quod cedit in damnationem animarum, destructionem ecclesiarum, offensam Dei, & vniuersalis ecclesiæ detrimentum. arg. ȝ. de elect. nihil in princip. Et prohdolor, hoc minus in præsenti schismate exprimitur.

6 ¶ † QVARTO no. resumendo principium decretal. quòd valde est in decorum, quando in prælatura sedet ignarus: quæ indecentia vtinam promouentium, vt non promouerent: & promouendorum, vt non ambirent nec reciperent tales promotiones, animos penetraret.

7 ¶ † QVINTO not. quòd infrà. xiiij. annum Episcopi non possunt etiam dispensatiuè ecclesias conferre minoribus. xiiij. annis. quod est notabile secundum Inno.

8 ¶ † SEXTO not. quòd minoribus. xx. annis, maioribus tamen. xiiij. personatus & ecclesiæ conferri possunt.

¶ SEPTIMO not. quòd collatio ecclesiæ vel personatus facta minori. xiiij. annis, irritanda est. Et ita videtur, quod non sit irrita ipso iure.

¶ Opponitur contra tertium notabile, quòd imo ponderari debeant tria simul. s. scientia, mores, & ætas. j. eo. c. proxi. &. c. cum in cunctis. in prin. allegato nepotulis enim & affectis domesticis non debent dari beneficia. no. Ioan. mon. de verbo. significat. lib. vj. sol. dic, quòd sub verbo discretionis, satis hîc potest scientia comprehendi. Talis enim discretio requiritur, qualem requirit regimen, quod committitur vel dic, quòd licet dicat hęc duo requiri, tamen de alijs non negat. cum de illis per alia iura sit expressum.

¶ Secundò oponitur contra quintum notabile, de. c. ȝ. pro xi. pręcedenti. vbi. infrà decennium dispensat Archiepiscopus. Soluit Innocẽ. dic. quòd ista decret. corrigit præcedentem. Vel dic secundum Hostiẽ. quòd in. e. supra proxi. processit dispensatio de speciali mandato Papę. & hoc verius.

¶ Tertiò oponitur contra sextum notabile de. c. cum in cũctis alleg. § inferiora. vbi requiruntur. xxv. anni. Solu. dicit Inno. in hoc, quod negat textus dispensationem infrà. xiiij. annos. Fatetur bene eam supra. xiiij. maximè: quia illa non reperitur prohibita per alia iura. hoc ergo solùm ex dispensatione procedit contrarium verò loquitur de iure communi. Et idem Gofr. & Hostien. de quo in glo. vlt. Ber. Dicunt ergo quòd Episcopus in hoc potest cum pubere non autem cum impubere, dispensare. Magna enim est differentia inter istos. Patet in testando, iurando, matrimonium contrahendo, & similibus.

¶ Sed contra de. c. vno. j. eo. lib. vj. Sol. quicquid hîc dicti doctores scripserunt: tene dictum. c. vnum. quod ponit ius nouum

nouum. Et dic, vt ibi legitur & no. saluo quòd in sequenti opinione proximè dicam. Et quicquid ibi etiam scripserit Archid. in contrarium: dic vt ibi no. Io. An. in nouel. Et ibi Deo propitio dicam de maiore verò xvij. ãnis, qualiter agat causam spiritualem, de quo not. hîc Hos. satis habes per Ioã. Andr. j. de iud. c. fi. lib. vj. in glo. vj. ¶ Quarto opponitur, quia ex ratione literę videtur inferri, quòd maioribus septennio, minoribus xiiij. annis, clericali caractere insignitis nõ possunt conferri simpli. sine cura cum in ista ætate sint, in qua se regere non nouerunt. Cuius contrarium no. & probat Ber. s. s. cap. prox. in glo. iij. & Inn. in gl. fi. & Io. xxviij. di. de his. in. j. glo. Quinimo idem inferretur de habentibus xiiij. annos: minus tñ xxv. quia de illis adhuc præsumit lex: quòd regere nõ nouerint. & ideo prouidet eis de curatoribus vñ Hierony. super parabol. xiiij. cap. frustra habet aliquid, qui se ipsum nõ habet ¶ T Solõ. aduerte: nos habemus iiij. genera beneficiorum nam habemus beneficia curata: & in istis siue sint parochiales ecclesię, siue sint dignitates, personat⁹ vel officia, requiritur ętas xxv. annorum: non sufficit tamen tetigisse xxv. vt § inferiora. & c. licet canon. all. Nec in istis dispensat Episcopus vt dicto. cap. vno. à contrario. j. e. lib. vj. ¶ Secundò habemus dignitates. & personatus sine cura. & in istis etiã requiritur ætas supra proxima, sed dispensare potest Episcopus, cũ his, qui xx. annum compleuerint: vt dicto. cap. vno. Item habemus rurales ecclesias & alia beneficia, seu officia cura, dignitate, & personatu carẽ. alias tñ administrationẽ habentia. Et de istis intelligantur hoc c. & præcedens: videlicet quòd sine dispensatione Papæ non possint conferri minori. xiiij annis. & quòd ex dispensatione. Episcopi, imo fortè & sine dispensatione. vt statim subdam, conferri possint maioribus xiiij. annis: licet minores xx. anis existant: vt hîc. Cùm enim iste textus non sit correctus, non dicam ipsum esse notatum ar. C. de testa. l. scimus. & de app. l. præcipimus. in fi. Et tamẽ hic nõ apparet, quò illę ecclesię, de quib⁹ loquitur, curã habeat animarum aut dignitatem: vel etiam personatum. & tñ multum dispositiuè inhibetur, ne huiusmodi ecclesiarum regimen talibus committatur. Et bene pondera, quòd verbum regiminis hîc non sine ministerio triplicatur. & postquam sic iam conceperam, & scripseram, aduisaui me, quòd idem tenet Ioan. Andræ. infrà de rescript. si eo tempore libro. vj. in Nouella. super sua penult. glo. & hîc super verbo, regimẽ. Et dominus Martinus Pampiloneñ. Episcopus hîc & Ioan. Calderi. j. de præbend. c. soper ordinata. Sed de dispensatione in maiore xiiij. minore tamen. xx. annorum mentionem non faciunt quasi velint innuere, quòd ibi dispensatio non requiritur. cuius tamen contrarium videtur velle Bar. in fine vltimæ gloss. & Innn. & Goff. & Hostien. vt dixi in tertia oppositione q̃ fundant se, per § inferiora.

¶ Sed salua reuerentia tantorum patrum posset contrarium attentari. Nam § inferiora loquitur solùm in dignitatibus. & personatibus, cuiusmodi sunt decanatus & Archidiaconatus & alijs beneficijs curam animarum habentibus: sicut sunt ecclesiæ parochiales non autem in huiusmodi ecclesijs, vel officijs administrationem habentibus, cura tamen ac dignitate & personatu carentibus. cum ergo puberes non reperiantur ad ista aliquo iure facti inhabiles, & ipsi per caracterem clericalem sancti fuerint generaliter habiles ad ecclesiasticum beneficium obtinendum, vt præmisi: habiles eos ad ista eis non prohibita reputabo. argu. ff. de probatio. l. ab ea parte. Vbi enim non est iuris prohibitio, non est necessaria dispensatio. argu. ff. ad municipales. l. j. in fine. cum sit iuris relaxatio dixi de tempore ordi. cum dilectus. Et quod non est, relaxari non potest. ff. de condictione & demonstratione leg. titulo vsufruct. & de iniusto testamento. l. v. § j. Nec obstat. oppositio quia Episcopus semper superest, ad quem spectat ordinare super regimine omnium ecclesiarum diœcesi. vacantium vt infra de officio ordina. cum vos. & non vacantium, si minus habiles prælatos habent suprà capitulo proxim. Qui si videt administrationem esse tantam, quòd nondum possit ille regere, obstante defectu ętatis, & quòd amicos non habeant qui super hoc bene prouideant, poterit interim de persona idonea vsq; ad rectoris pleniorem discretionem prouidere, quæ nomine rectoris regat, & sibi in scholis respondeat de fructibus oneribus supportatis. Et patet vrgens ratio infra de elect. cum ex eodem. libro. vj. Et si videt Episcopus, quòd administratio non sit tanta, quin ille pubes, qui fortè est prudentior cæteris, bene illam gerat vel quòd habeat amicum qui sibi & ecclesiæ in hoc bene prouideat, debebit meritò contentari: aliter esset graue iuuenes dociles & aptos, ita repellere à beneficijs non curatis administrationem habentibus.

¶ Sed oppones de textu nostro contra præmissa: quia dicit personatum. Solutio dico quòd hîc personatus nõ accipitur strictè, prout tenet inter dignitatatem & officium medium tenet: sed accipitur largè pro intitulatione personæ in ecclesia administrationem habente. & quòd sic posit accipi, patet ex not. Archidi. capitulo. j. libr. vj. Et quòd sic debeat accipi: patet ex præcedentibus, ex quibus rectè arguit. ff. de legibus. l. si seruus plurium. in fi. Cùm enim in præcedentibus loquutus fuerit largè de regimine ecclesiarum, non est verisimile, quòd propter verbum æqoiuocum personatum, in tantum voluerit se restringere. Nam dictum ex ratione decidendi &c. infrà de verborum significat. intelligenda. Modò ratio decidendi fuit generalis

¶ Præthereà, & quia videretur aliter contrarius sensus obuiare § inferiora. quod vitandum est. argu. infrà de election. cum expediat. libro. vj. Et dic, quòd cum iste textus loquátur generaliter, & sic comprehendat etiam ecclesias curam animarum, aut dignitatem, vel personatum habentes, id quod Innocentius & alij dicunt, Episcopum cum maiore. xiiij. & minore. xx. dispensare posse, intelligit quo ad illa curam, dignitatem vel personatum habentia. De quibus loquitur § inferiora. quia cum ille § inducat prohibitionem necessaria est dispensatio maximè quia ista decretal. & illa sunt eiusdem authoris. Verum sic oporteret dicere illorum opinionem corrigi, per capitulum vnum. j. eodem. lib. vj. Sed hoc non tolerat verbum, permittimus. ibi positum quod nouam permisionem notat, potius ergo declarat istam opinionem non fuisse à sui initio veram quod verius puto saltem quo ad illa, de quibus loquitur § inferiora. quia contra concilium generale non dispensat Episcopus. Nisi sibi specialiter committatur. Dixi. s. de tempori. ordi. dilectus. In hoc ergo puto hos doctores fuisse receptos: quia non consyderant inter beneficia omnino simplicia & illa de quibus loquitur § inferiora cadere medium torum intellectum huius cap. ad § inferiora retulerunt. Et crediderunt, licet malè, Episcopum posse contra dictum § dispensare. Tunc enim fortè Innocen. nondum fecerat Nouellam additionem suam, de qua dixi. in capitulo dilectus. alleg

¶ Quartò habemus, quartum genus beneficiorum, videlicet beneficia simplicia: & sic simplicia, quòd nec dignitatem nec personatum nec animarum curam, nec aliquam administrationem habent. Et ista possunt conferri impuberibus: dummõ sint maiores septẽ. & caracterẽ hẽant clericalẽ. & sic pcedũt no. Bar. Inno. & Ioan. superius allegata cum hîc enim nõ cadat administratio, cessat ratio, quam hîc textus subdit.

¶ Quintò opponitur ibi: *irritabimus*. quia imo irritam nunciabimus: vt suprà capitulo proximo in fine argu. C. de legibus non dubium. & infrà de regu. iur. ea quæ fiunt. libro. vj. argu. j. de electione, licet Canon. eodem libro. Hostien. concedit oppositinnem & exponit, *irritabimus*. idest irritam nunciabimus simile suprà de elect. qualiter. in fine. & idem Ioan. And. Et licet posset aliter opinari hæc tamen securior est propter authoritatem dictorum doctorum.

¶ Primò propter intellectum datum ad istam decreta. s. in solutione quartæ oppositionis, versu, Item habemus. & versu, sed salua. ¶ Quarto quæ est illa administratio de qua ibi: dixi, & de cuius regimine loquit̃ noster tex. ¶ Aduerte: iura

nostra de duplici administratione loquitur quia vna est spũalium & alia temporaliũ. s. de elect. c. nihil. in fin. & eod. titu. c. auaritiæ. & c. si cui. lib. vj. Ratio enim textus se adaptat ad administrationem temporalium. & fortior est in ordine spiritualium quantò spiritualia sunt maiora. s. de transla. c. ij. in princip.

10 ¶ † Sed po. quòd clericus habet vicariam in ecclesia collegiata, ratione cuius tenetur officiare continuò certis horis in ecclesia, portare crucem, vel aquam benedictam: aut ecclesiæ ornamenta & vasa & alia necessaria presbyteris, diaconis & Subdiaconis celebrantibus: nunquid videtur administrationem habere? certè puto quòd non. Non enim videtur iste habere artificium quod in administratione consistit sed potius officium. arg. eorum, quæ legitur & notatur. ff. de leg. in. l. legatis. §. si ex officio. quando ergo habet administrationem da exemplum. ¶ Ecce exemplum: si officium sacristę, vel custodis, seu thesaurarij, vt quia habet custodiam thesauri vasorum vel vestimẽtorum ecclesię: vel procurare, aut fieri facere luminare ecclesiæ: vel si habet agrorum culturam aut aliorum temporalium administrationem similem: secus si non haberet, nisi recipere certis horis, vel diebus certam pecuniam, vel portionem bladi, vel vini: quia hîc non cadit administratio sed nuda receptio. Alia exempla vide per te.

11 ¶ † SED SECVNDO quæritur: pone, clericus minor. xx. annis, maior tamen septennio impetrat ad collationẽ Episcopi expectationem de beneficio sine cura in forma speciali, vel communi: veniet ne ecclesia ruralis, vel officium ecclesiæ cathedralis aut collegiatæ, curam animarum, seu digni. aut personatum non habens, cui tamen inest administratio spiritualium, vel temporalium in tali expectatione? Et breuiter me expedio, & dico, quòd si talis erat maior, xiiij. annorũ tempore impetrationis & vacationis huiusmodi beneficij. illud ipse poterit acceptare & habere quia habilis est etiam absq; dispensatione cum non reperiatur aliquod ius ipsum inhabilitans: vt dixi in solutione. iiij. oppositionis. Et idem, si solũ tempore vacationis erat maior. xxiiij. annis arg. j. de præben. c. si cui simpliciter. aliâs ei cui. de præben. lib. vj. Secus verò si tempore impetrationis & vacationis fuit minor. xiiij. annis. ar. de rescrip. si eo tempore. e. lib. quia talis ad huiusmodi beneficium est inhabilis: vt hîc. & cum talib⁹ Papa per tales gratias etiam factas motu proprio non dispensat. Not. Ioan. Andræ. c. si mo. in Nouella lib. vj. secus si tempore impetrationis erat minor. xiiij. & tempore vacationis maior. xiiij. per dictum. c. si cui. simpliciter. Et hoc pro eo, quia impetratio fuerit in genere facta. secus enim si facta fuisset alternatiuè. Et sic procedit. c. si eo tempore. alle.

12 ¶ † TERTIO quęritur nunquid hoc casu. xiiij. annis inceptus debet haberi pro cõpleto? puto q̀ debet esse complet⁹: quia qui nondum cõpleuit, semper est. j. & ita verborũ proprietas alium intellectum non permittit. Sic. ff. de leg. j. si cui legetur in prin. Nec ob. ff. de mune. l. ad rem. quia hoc facit ibi rei publicè fauor, videlicet vt rei publicè seruiatur. Sed cõtrarium exigit idem fauor, videlicet vt res publica non malè regatur: vt hîc in prin. Per hoc vidi in rota per consilia terminari quòd supposita ordine domini Grego. Papæ. xj. quæ habet, quòd præbendæ cathedrales non conferantur minoribus xiiij. annis, seu non habentibus annos. xiiij. annis incœptus non debet haberi pro completo. facit no. ff. de minori. l. iij. §. minorem autem. Super quo vide quod scripsi de iud. cap. si annum. lib. vj. in. ij. not.

13 ¶ † QVARTO ad glo. Inno. descendendo quæro vtrum sacer ordo liberet à patria potestate iste textus facit quòd sic. Pro & contra arguunt Bernard. & Innocen. & vltra Barto. allegat Innoc. quòd non. j. q. j. pueri. & c. estote. insti. de adop. §. fi. Ber. tenet quòd imo liberat quilibet sacer ordo. vide eum in prima glo. Inno. in secunda glo. sua tenet contrarium. d. quod prælatura inferior Episcopatu, vel sacer ordo non liberat à patria potestate in rebus paternis: nec in rebus omnibus secularibus. Ratio sua est quia in iure cautum non inuenit. Lapus verò. j. de iudic. si annum. lib. vj. dicit, quòd per adeptionem beneficij, vel ordinis sacri non liberatur filius à patria potestate: nisi ad Episcopatum, vel ad ordinem episcopalem promoueretur: inducens not. hîc per Inno. & Hosti. nec etiã per promotionem ad minores ordines. Et per hoc inducit de sent. excommu. cum voluntate. Nec etiam per promotionem ad sacros, quo ad patrimonialia: vel quo ad profectitia: sed quo ad aduentitia & quo ad bona post clericatum acquisita: & quo ad personam, vt possit percuti: bene liberatur per sacrum ordinem: vt hîc not. Host. & Spec. de actor. vers. sed cum clericorum. & not. de hoc in dicto. c. cum voluntate. & xxiij. q. v. circuncisiones. per Ioan. & Archidia. vnde dicit Innocen. quòd si clericus velit agere de patrimonio, seu debeat conueniri, vel si velit adire hæreditatem, vel etiam super beneficio suo velit agere autho. patris, in cuius potestate est, aget: sicut in castrensibus: vt. C. de bo. quæ. lib. l. non solùm. vsq; ad medium. Verum Innocẽ. se corrigens subdit, quòd vbi ageret de beneficio, non esset necessaria authoritas patris. Et idem dicit in omnibus spiritualibus. Allegat. j. de restit. spo. ex parte. xcvj. di. vnde quidam. & j. de re iudic. relatum. Ratio sua est: quia in his quæ ratione dignitatis vel ordinis agit nil ad patrem pertinet: vt. ff. ad trebel. l. ille à quo. §. vltim. & l. seq. in prin.

14 ¶ † Sed nunquid ergo alterius authoritas necessaria erit? dicit Innocen. quòd aut agit nomine proprio super titulo beneficij: & tunc si est minor authoritate prælati sibi dabitur curator liti: vt. s. eo. c. j. & xij. q. j. c. j. C. de curat. fu. l. f. in princ. C. de bon. quæ lib. l. fi. §. si autem à patre. ¶ Sed quid si maior est? tunc aget sicut alius. ff. ad macedo. l. ij. Aut agit ipse nomine ecclesię: & tunc non requiritur etiam authoritas patris sed prælati: vt. s. c. proxi. & j. de procura. c. j. & de iud. c. causam. & C. de Episcopis & cleri. l. omnes. §. nihilominus. Et tũc per prælati sui authoritatẽ administrabit, & eius defectum ille supplebit vt hîc de hoc dic quantum ad iudicialia, prout legitur. & not. s. de iudic. c. vlti. lib.

¶ Sed contra hoc opponit Inno. de autho. presbyteros. C. de Episcopis & cleri. Soluit Innocen. d. quòd dicitur in autho. presbyteros. videlicet quòd legitimam habebit pater in bonis presbyteri fatetur Inno. de bonis prophanis, de ecclesiasticis autem secus: quia in illis, neq; per successionem neque alio modo commercium habebit pater: cum non possit de illis testari: sed omnia debent ecclesiæ remanere. j. de testam. cum in officijs. & capitulo ad hoc. & de pecul. cleri. capitul. primo. & tertio. & . xij. quæstione tertia, quarta, & quinta. per totum.

15 ¶ † Qualiter ergo debet clericus res ecclesiæ dispensare? respondet Innocen. d. quòd non debet eas alio modo dispensare, nisi in suas necessitates, & eorum, qui seruiunt sibi. ¶ Sed nunquid de illis inter viuos sibi ordinare licet? dicit Innoc. quòd non, nisi per renuntiationem seruitij: vt infrà de testament. relatum. Vel nisi in pauperes: quia hæc dispensatio scilicet donandi pauperibus est sibi permissa. j. quęstione. ij. pastor.

¶ Supple glosas. ¶ In glossa prima ibi arg. contra. ij. quęstione. vj. qui se scit. Goffre. vnde dicebat Hostien. quòd excepto Papa omnis ille qui habet locum sub se recognoscit alium supra se: aliter esset acephalus. xciij. distinctione à Subdiacono. & capitulo nulla & ibi per adeptionem. & lege. si consul. Et ibi: *authoritate presbyteros*. Probatur hoc infrà qui filij sint legitimi per venerabilem post patrimonium. Nam si per Episcopalem ordinem eximitur patria potestas: ergo presbyter, qui promouetur in Episcopum erat in potestate. Et ibi: *Alij dicunt*. scilicet Vicentius & Tancred. Et ibi: *quæ maior est*. Dicebat Hostien. quòd non est efficax similitudo: quia licet quo ad quædam dominicalis sit fortior non tamen simpliciter, vt patet ex not. infrà de insa. & langui. capitul. vno.

¶ Item dominicalis adeò deletur, q̀ nec remanet seruus: sed quãtũcũq; soluatur ptãs patria semper fili⁹ remanet Hos. de hęredibus. quę ab intesta. defer. §. j. ibi adoptiui verò & §. sequen.

seq. Item dominical. odiosa: quia violenta insti. de iur. § ius autē gentium. Sed prima fauorabilis, quia naturalis insti. de iur. nat. j. responso. de liberis. § j. Adde quòd prima ecclesiæ vituperosa & damnosa quia glo. j. quòd secunda. Non ergo sequitur, quòd si prima odiosa sol. per receptionem sacri ordinis, quòd ergo & secunda fauorabilis ar. ĵ. de reg. iur. odia. lib. vj. Et ibi: similis. Aequiparantur interdum constituti in sacris, & illustres. C. de Episcopis & clerici. ad simil itu. ¶ Et ibi: *prima potestatis*. vt § filius. insti qui mo. ius pa. po. &. C. de consul. l. fi. lib. xij. in authoritate. cōstitu, quæ de dig. § j. coll. vj. C. de Episcopi. & cle. authoritate. sed dignitas. & ibi § vltimo. vbi de hoc, in vltima glo. Et in fi. fatetur Ho. talē priuilegiatum quo ad peculium aduentitium: de quo remittit ĵ. de testa. quia nos. ¶ Item quo ad violentam potestatem. s. iniectionem mannum: vt in. c. cum voluntate. vbi vide nota Io. An. & Henrici. in sua distinctione super glosa. vltima. de sen. ex. c. vbi videbimus, si quid addāt ad præmissa & quo ad distractionē, de qa. C. de patri. qui. fi. distra. l. j. & ij. ¶ In glo. vltima ibi, *sed non est ita*. dixi de ar. à contra. s̄. de elec. pub. & no. hoc quòd hîc no. ĵ. e. c. vno, in prin. per Ioan. An. ¶ Occasione eorum, quæ dixi de iure patriæ. potestatis. s̄. quæstiōe iiij. &. s̄. proximè, subiicio hîc tres conclusiones obtentas, me pręsente, in consilijs Rotæ dominorum palatij Apostolici causarum auditorum romæ, de tempore dn̄i. G. Papæ. xj.

16 de mense nouembris anni. lxxvij. ¶ † Prima conclusio est, ꝙ commissio causæ facta auditori palatij ad instandum filijsfa. in patris potestate constituti valet: maximè si filius ante litē contesta. emancipetur. & emancipatus ex donatione facta sibi per patrem vigore dictæ commissionis agat. Ratio est, quia non ius impetrantis commissionem, impetrationem nō vitiat ipso iure: dum persona impetrans ad impetrandū, alias non sit inhabilitata de iure: qa aliàs excep. de iure obstaret literis, & litis contestationi, contra. c. j. ĵ. de lit. conte. lib. vj. Casus est. ĵ. de re iudi. c. Abb. e. lib. vbi fuit impetratus delegat᷑ pro parte nondum ius habentis. Rō, quia ad iuris vel non iuris declarationem & ad absolutionem, sicut ad cōdēnationē necessaria est iurisd. quia iudicia sunt absolutoria. inst. de per pet. ar. § j. Et commissiones. communes. C. de diuer. res. l. j. modò filiusfa. non est per potestatem patriam inhabilitatus ad agendum, vel defendendum per se, vel alio. ff. de proc. filiusfa. § sed & ipse. ge ac. & ob. si filius. ij. arg. ff. de iudi. tam in contractibus. iuncta. l. ij. § idem scribit. de pecul.

¶ Et vt dissoluant cōtraria. l. fi. § necessitatem. C. de bo. quæ lib. & l. si filius. & l. longius. quæ loqui videtur in specialibus casibus. & ita ius commune habere contra se. ff. ad municipa. l. j. in fi. Est sciēdum, ꝙ aliqui impediunt agere: quia personā non habent standi in iudicio etiam si actiōem & actiōis exercitium haberent, vt pupillus. C. si aduer. rem. iud. l. cum minores. & de re. iudi. l. acta. § fi. &. C. de procura. l. non minus. Alij. prohibētur, non quia habeant personam standi in iudicio sed quia non habent ius agendi. ff de nego. l. si pupil. § fin. vel eius exercitium ar. ff. de verb. ob. l. is cui. & si cer. pet. certi cōditio. § Item quæri potest. Et licet primi impediātur impetrare commissiōes ad agendum, non secundi: aliàs sequeretur quòd in vim commissiōis impetratę per actorem actione carentem, reus absolui non posset: quod est falsum modo licet filius fa. de iure. florum careat omni actiōe & exercitio actionis quantum in iure suo. ar. ff. de acqui. hęre. l. placet saluis casibus. quos habes in. l. si filius. j. de acti. & ob. alleg. ff. de castren. pecul. l. ij. &. C. de inoffic. te. l. fi. &. de iure. C. in aduentitijs exercitio solo: vt. C. de bo. mater. l. j. iūcta. l. fi. § vbi. C. de bon. quæ lib. Saluo casu § necessitatem alleg. vbi datur filio exercitium de consensu patris.

¶ Tamen hoc non procedit ex inhabilitate personę: sed ex defectu iuris vel exercitij sufficiat allegare communia: videlicet, ꝙ in edictis prohibitorijs cuiusmodi est hoc, non prohibita cēsentur concessa. ff. ex qui. cau. maio. l. nec non. § quod eis de testi. l. j. de proba. ab ea. Quia dum commissio impetratur, nescitur an agetur in præmissis casibus, an in prohibitis.

¶ Probat § necessitatem: quia sufficit consensus qui post impetratam commissionem interuenire potest: vt ibi. ¶ Nec obst. c. nonnulli. quia hîc pro alio non impetret, sed pro se ipso. Facit quia non refert quis rescriptum impetrauerit: vt. l. j. & l. vniuersis. C. de precib. impera. offe. Et tangit hoc magis subreptionem quam nullitatem commissionis. de rescr. super literis. Et per hoc tolluntur not. glo. de sciētia vel ignorantia Principis concedentis in. l. q viuersas. alleg.

¶ Nec obstat capitulū. j. infrà de rescript. lib. vj. quia illud est ius nouum, ante cuius tempus erat contrarium: vt no. ĵ. de excep. pia. lib. vj. Ioan. facit pro. Et quia hoc ibi satis ratio specialis, scilicet periculum commissionis: nec in cōmissionibus huiusmodi dictorum auditorum, illud. c. obseruatur: quia nō sunt nisi quędam distributiones

17 ¶ † Secunda conclusio est, quòd si filius fa. antequam emancipetur, & habeat ius agendi eadem superueniens, id est, fiat procurator sine alio mandato, illo iure superueniente, agat: tenet procuratoriū, & valet processus. Facit quia non habens ius agendi. potest procuratorem constituere ad agendum & faciunt quæ dixi in conclusione præcedenti. & maximè quia sufficit consensus agendi tempore iudicij.

¶ Et si dicamus secundum opinionem Iacob. de Aretin. & Cyn. quòd sufficiat consensus etiam post factum: vt ipsi notant. in § necessitatem. allegato minus habet dubium. Et si tenerem, quòd processus habitus cum filiofami. agente, vel defendente in omni casu ciuili sine concessu & authoritate patris, valet ipso iure. licet competeret exceptio. sicut in quolibet actione carente: non crederem nimis errare in iure: vt. ff. fami. ercis. l. cum putarem. quia consensus de quo loquitur § necessitatem. non requiritur propter hoc, quòd filius non habeat personam standi in iudicio sed vt appareat de voluntate patris propter suum beneficium vt not. dominus Ioan. nicoti Aurelianeñ. Episcopi, in § necessitatem allega.

¶ Subdebant quidam ꝙ dominis impetrationem commisisset, non esse de actis iudicij. Allegabāt no. Inno. en. ĵ. de probat. quoniam vt procurato. extra iudicium factum fortiori ratione Facit bene not. in simili per Iacob. de butriga. de procuratorio facto à minore extra iudicium ad agendum. in. l. non eo minus Tales enim contractus extra iudiciales cadunt in filiofami. vt. l. tam in contractibus alleg. ¶ Ad. l. oratio. ff. de sponsa. dicitur, quòd regula de qua opponitur non habet locum nisi in habentibus consequentiam necessariam. No. Barto. ff. de auth. tu. l. j. in prin. cuiusmodi non sunt ista. Solutio alia patet ex dictis.

18 ¶ † Tertia conclusio, quòd emancipatio clerici filij faciunt facta coram iudice secularis ipsius patris, valida est.

¶ Prima ratio, quia emancipatio est actus ipsius patris: vt. l. j. C. de emancip. lib. Facit, quia patria potestas venit à potest. seculari Inst. de patria po. in princ. Ergo spectat ad iudi. patris secularem dissolutio eius. arg. ĵ. de reg. iur. capitulo. j.

¶ Secunda ratio: quia iudex actus contentiosi, iudex est & volūtarij: sicut diximus de destitut. & renū. s̄. de renū. quod in dub. post In. Sed ad filij istātiā pr̄ casu suo corā suo iudice seculari emācipare p eū cogeret. ar. l. iur. ordinem. C. de iur. omnium iu. &. ĵ. de so. compe. si clericus laicum. Licet fatear vtrumq;. s. secularem & ecclesiasticum iud. hoc posse, per no. Cyn. C. de præd. mino. l. si prędium. quę optimè facit ibi vide. Nec consyderatur status personę in quem effectus emancipationis transfertur. ar. de pręben. is cui. libr. vj. & de verb. signi. c. sicut eod. lib.

¶ Tertia ratio, quia &. s. cōsensus filij sit in emācipatiōe necessarius tū factū patris, qui in hoc se habet per modū agētis prępotētius est facto filij, qui tenet locū patiētis. igitur debet cōsyderari in dub. ar. ff. de sta. ho. l. quæritur. & de aur. & arg. le. l. & si non sicut § perueniamus. ¶ Quarta ratio quia exemptio clericorum tendit ad libertatem eorum sed huiusmodi emancipatio non derogat huiusmodi libertati si coram laico fiat: imo eam auget igitur. ¶ Nec obst. ĵ. de so. comp. si diligēti. quia loquitur in iurisdictione contentiosa.

19 ¶ † Quis autem possit dare tutorem pupillo clerico, not. Cyn. in auth. presbyteros alleg. vbi tenet, quod ecclesiasticus de hoc videbimus Deo duce. in. c. si annum. alleg.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Prælatos Apostolicos impetrantes qui vita minimè sint honesta, aut scientiam eam non habeant quam beneficia impetrata desyderant admittere nõ teneri. Item literas ab huiusmodi impetratas subreptitias esse: quas nec executores admittere adstringuntur.*
2 *Ecclesias plures huius, an eligere possit?*
3 *Ecclesia parochial. in fundo suo aliam ecclesiam construit vicarium desyderantem, qualis erit vicarius temporalis, an perpetuus?*
4 *Ecclesia maiori euicta, num euincãtur dependentes.*
5 *Ecclesia parochialis, si iura Episcopalia non soluit, an ob id dependentes interdici, aut earum bona impignerari possint? & an dependẽtes, dare debeant singulas procurationes?*
6 *Contrahens cum presbytero ecclesiæ dependentis super ipsius rebus: si deinceps ecclesiam dependentem conueniat, num prius census principali ecclesiæ debitus deduci debeat?*

¶ *CAP.* *IIII.*

EAm te. ¶ Casus. Ad regimẽ ecclesiarũ nõ debet institui indignus sciẽtia, moribus, vel ętate. Et qui habet duas ecclesias, alterã dimittere cogitur: nisi causa subsit. Fa. ad duas primas partes rubr. de ętate & qualitate. Inno. hîc parũ vel nihil dicit in effectum vltra gl. Rex præter suam peoultimam glo. quam tamen ponere videtur Ber. in effectu etiam in sua penultima gloss. ¶ Expone literã *qui episcopatus*. Ad te igitur spectat institutio. ĩ. de Iusti. c. iij. Host. *Aliqua occasione*. Carnali, vel friuola. ĩ. de presb. graue. Aliqui intelligunt sicut sonat: & malè: quia oĩa iura sunt intelligenda ex cã. ĩ. de transla. c. fi. *& ætate*. de ordine nil dicit & fa. ĩ. de præb. si pauperib⁹. lib. vj. & qđ ibi no. *Dependeant*. An in duob⁹ curatis possit annexio, vel depẽdẽtia induci per præscrip. etiam temporis, cuius contrarij non sit memoria, vide Ioan. And. in regu. quæ contra. de reg. iur. lib. vj. *Postposita*. quia correctione non appellatur. ĩ. de offi. ord. licet. & . c. refrag. Host. *proprios*. s. suos tantùm. ¶ † Hîc no. ꝙ prælati oõ tenentur admittere Apostolicos impetrantes, qui sunt vitæ in honestæ: aut non habent scientiam talem, sicut requirunt beneficia impetrata. ¶ Secundò no. ꝙ literę per tales impetratæ sunt subreptitiæ. ¶ Ex hoc tertiò not. ꝙ processus facti per exequutores talium literarum ordinarios prælatos tales recusañ. admitterere oon adstringunt. ar. c. fi. ĩ. de præb. Tales enĩ Prælati resistunt auth. huius iur. ergo ex hoc puniri oon possunt. ar. xxiij. q. iiij. qui peccat. Sed licet hoc præstent beneficium appellationis dubito tamen, quòd defectus scientiæ, dum modo noo sit totaliter illiteratus: aut inhonestas vitæ, dúmodo sit occulta & talis quæ post peractam pœnitentiam non impediat exequutionẽ, noo possunt opponi cõtra literas. arg. ĩ. de accusa. accedens. & eorum, quæ dicã. ĩ. eo. c. vlti. & q̃ dixi s̃. de elect. qđ sicut. ¶ † Quartò ꝙ habẽs plures ecclesias & c. potest vnam eligere, & c. ĩ. de præben. c. referente. ¶ Opponitur contra vltimum notabile de. c. multa. Solu. hoc corrigitur per illam. Antequam enim statueretur, ꝙ per assecutionem secundæ vacaret prima, poterat eligere: vt. c. referente. Sic. ff. de colle. illi. l. j. § qui in po. secundùm Innòc. & Ber. vel dic, ꝙ hic dicitur locum habere de gratia, secundũ Vincen. Vel quando nescitur quę fuerit sibi primò collata. de collatis ante consilium lateranen. dicam in. c. referente alleg.

3 ¶ † Querit ibi: *quæ ex vna non pendeant*. Pone ecclesia paroc. in fundo suo aliam ecclesiam construit: debet ibi habere vicarium, secũdùm Inno. & Ber. nunquid erit iste temporalis, vel perpetuus? Vincen. s̃. de elect. dudum. ij. dicit, ꝙ si ecclesia noviter fundata priori ecclesię vicina est, seruiet idẽ prælatus vtriqꝫ per capellanos temporales, qui nõ erunt perpetui. Sed si remota est, imponetur ei census, & pooeretur in ea presbyter perpetuus. Alle. de ecclesiæ ędif. ad audientiam.

4 ¶ † SECVNDO quæritur pone euincitur maior ecclesia: nunquid hoc ipso euincuntur depen. dicit Vinc. ꝙ sic: quia si arrogatur aliquis omnes qui in eius potestate sunt transeũt Insti. de adop. § illud. ff. de precario. quãuis in contrarium alleg. de off. ord. c. pastoral.

5 ¶ † TERTIO quæritur, pone: ecclesia parochialis nõ soluit iura episcopalia: poterunt ne dependeñ. pròpter hoc interdici, aut bona earum pignorari: Et ꝙ hoc possit, facit hîc & in dicto. c. dudum. & . ĩ. de offi. dele. sanè. Nam qđ dño debet per seruum ordinarium deducitur. De peculio vicariorum ipsius serui ordinarij. ff. de pecul. l. si seruus meus. secundùm Vincen. in dicto. c. dudum.

6 ¶ † QVARTO quæritur, an ecclesiæ dependeñ. dare debeant singulas procuratiões. Vincen. vbi. s̃. putat, quòd sic, si sufficiunt. & habent populum. Cum episcopus, quodlibet membrum diœce. respiciat de offi. or. irrefragabili. ij. q. 6. j. de de persona. Nec obst. ꝙ vna ecclesia sit sub alia. de reb. eccle. nõ ali. c. j. Hoc intelligas: si sit ecclesia: sec⁹ si grãgia de cẽsi. c. fi. ¶ QVINTO queritur. pone contraxit quis cum presbytero ecclesię dependens, super ipsius rebus: post conuenitur ecclesia dependens ab eo: nunquid deducetur prius census debitus ecclesię principali: Dicit Vincen. vbi s̃. quòd sic. & etiam id, quod debetur suis: vt. ff. de priuil. l. sed si damnũ. § peculium. & . C. pręterea. Et hoc si contraxit cum presbyt. ignorante cõtractũ prælato maiori. Si enim sciuisset, veniet ecclesia maior cum alijs creditorbus ad contributionẽ. ff. de tribu. l. j. Et aliqua de his ponit Archid. ĩ. de pręben. cum singula. lib. vj. ¶ Supple glo. ¶ In glo. j. ibi. *sacrilegij*. vide. ĩ. de sent. excom. cum per causa. in glo. etiam. & c. inquisitioni. in glo. secundùm Inno. & c. s̃. de rescrip. cum adeò. in gl. vltima Et ibi: *ex parte*. & . ĩ. de cad. mo. ex parte. ¶ In glo. *qualiter*. ibi *ex alia*. vide no. ne se. va. c. j. ¶ In glo. penult. in fi. credit Ioan. Andrę hoc posse locum habere, quando nescitur. quę fuerit primo collata: vel hoc fuit de gratia secundùm Vinceñ. ¶ In glo. vltim. ibi: *& aliã commendatam*. Inno. dicebat vnam intitulatam & commendatas. sed dic hoc vt. s̃. de elect. nemo. deinceps. lib. vj.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Præsentatiõis via magis exordinaria, & via impetra. magis odiosa.*
2 *Ordinibus minoribus præditi, qui sunt, ad personatus animarum curã non habentes eligi possint.*
3 *Ætas quanam in dignitatibus requiratur? Et qua ætate, quis scire, ac rectè regere posse præsumitur? nu. seq.*
5 *Maior. xxv. annis, num ad ecclesiam parochialem eligibilis sit?*
6 *Ætas quanã de iure, in ecclesia parochiali eccle. cathe. requiratur?*

¶ *CAP.* *V.*

PRæterea. ¶ Casus. Is qui nõ est in sacris, aliâs idone⁹ ad regimẽ. parrochial. dispẽsatiuè potest assumi. Et facit ad rub. de ord. prẽficiendorum. vel facit ad totam rub. propter finẽ, in quo denotatur ętas & qualitas. ¶ Et diuidit in. iij. partes. ¶ Prima pars ponit rigorem. Secunda dispensationem. Tertia dispensationis determinationẽ. Secunda ibi: *dispen*. Tertia ibi: *cum tamen*. ¶ Expone literam. *Subdiaconus*. oon consyderat ordo, sed meritum. Et sic non obs. xxiij. q. iiij. sicut. vt not. lxj. di. c. j. ¶ *Admitti*. iur. rigore. *Dispensatione*. hęc dispensatio cum sit corpore iuris clausa, cuilibet Episcop. est permissa. Go. Imò dico, quòd iam est à iure communi concessa, noo dico dispensandi potestas: sed dispensandi ipsa: vt dixi. s̃. de elect. dudum. j. In solutione tertię opposinonis. Et ita seruatur & sic interpretatur consuetudo quę est optima legum interpres. s̃. de cõsue. cum dilectus. Quod sonat verbũ consueuerint, prox. sequẽs Et in hoc concordat dominus Martinus de salua pampilon. Epis. *Consueuerint*. hanc cõsuetudinẽ approbat Papa eo ipo ꝙ eam scit tolerat. Alia. Tales hîc comprehendit ętatem & qualitat.

qualitatem: vt. s. dixi. ibi *presbyteros*. tales præsentati ad parochiales ecclesias de iure communi possunt institui. j. de institu. c. ij. lib. vj. secundùm. Io. An. ¶ Oppo. quia videt, quòd hoc non sit dispē. necessaria. Sufficit enim, quòd sit in tali ęta te, quòd attigerit xxv. annum: vt possit sibi conferri parochialis ecclesia. s. de elec. cum in cūctis § inferiora. ¶ † Via enim

1 præsentationis est magis extraordinaria & via īpetrationis magis odiosa, & tñ illæ hoc casu sine dispensatione procedunt: vt de insti. c. ij. lib. vj. & de præben. si pauper. lib. vj. ¶ Solue, vt scripsi plenè. s. de elec. dudum. j. in vj. oppositione § quo ad primam difficultatem. ¶ † Quæritur primò ibi: *paroch.*

2 ecclesię vtrum ad personatus non habentes curam animarū possunt eligi in minoribus ordinibus constituti. Inn. hîc & in dicto § inferiora. & . j. de re iud. cum olim. dic, quòd sic. probat per dictum. §. inferiora à contrario sensu. & per. c. tuā j. e. Item probat ratione. Nam si personatus non habet curā, quare habens illum eius occasione compelleretur ad ordines, nō videret. ¶ Sed contra hoc opponit Inno. de. c. dudū Rectio. s. de elec. vbi dicitur, quòd idem est iudicium habendum de benef. cū̄ s curam animarum habentibus, & de personatibus sol. Inn. dupliciter. ¶ Primò, quòd illud dicit ibi solum alleg. vel secundò, quòd ibi est casus specialis, in quo est de illis idem iudicium. videlicet in dispensatione illa, de pluralitate beneficiorum, quæ est omnino restringenda: non aūt sic in electione, quę fit ad huiusmodi honores, qui curam nō habent. vbi esset inutile habere sacros ordines. ¶ Secundò ad idem opponit Inno. de. c. Innouamus. lx. dist. vbi dicit, quòd honores ecclesiæ non debent habere, nisi in sacris ordinibus constituti: Sed ibi loquitur tm̄ de honoribus qui habent curā, sicut ex tex. eiusdē capituli & alijs eiusdem quōis habetur. secundum. Inno. idem no. Compo. in. c. dudum. j. s. de elec. Et secundum Host. no. hîc & in dicto § inferiora. contrariū qui dicit, quòd dicta glo. Inno. sibi in nullo placet. Nam ꝓpter defectum ordinis electio præpositi cassari mandatur. s. de elec. dudum. j. Et de his, & de illis idem est iudicium excepus phibitis: vt no. in dicto. c. dudū. Et habētes psonatus etiā sine cura, ad ordines compelluntur.. Sic enim generaliter scriptum est. s. eo. c. j. sicut præbendati siue beneficiati. j. eod. c. j. Et de hac materia, remittit ad not. in dicto. c. inferiora. versi. cum autem. Fa. no. Ber. de his, quæ fi. à ma. par. cap. ex ore. vbi hoc erat expressum in decisa. et videtur placere. Io. An. in gl. sua vltima § permittimus alleg. Sed ipse Ioan. Andr. in Nouella. e. c. dicit ęquum videri distinguere inter personatus requirēn. sacros ordines, de quibus. s. e. ti. c. j. & alios sacros ordines non requirēn. vt sunt custodia, primiceriatus & cantoria. si quod no. lx. di. c. j. remittit etiam ad id, quod ipse scripsit de elect. iudicis. & . c. cū ex eo. eo. ti. Ad. c. j. lx. di. & alia cap. eiusdē. di. soluit. d. Par. cui opinio. Ioan. An. in dicto. c. permittimus, in fine. placere videtur. Et ad hoc allegans. Hostien. dicit, quòd licet dicat ibi textus, oportet electum in pręspositum, vel Archidiaconum esse saltem diaconum supplendum est, vel subdiaconum. Subdiaconus eñ potest eligi in Episcopum, remittit ipse ad nota sua . j. de præbend. si pro pauperibus.

¶ Quid dicendum? certè opinio Innocen. & Compost. plus placet. & illa fuit opinio Ioannis theuton. lx. distinctione capitu. j. in fi. glosæ. Et mouet me multum, quòd isti tres videlicet Ioan. Innocen. & Compostel. ac etiam Vincen. in dicto. c. dudum. ad audientiam. qui fuerunt maximè literati, & bene communiter elegerunt. Probo per cap. Innouamus. lxj. distinctione ibi, cum dicit. *Archidi. vero, vel decani, vel præpositi qui infra ordines prænominatos, existunt: si in obedien. ordinari contempserint honore suscepto priuentur*. Priuari autem non potest nisi non habens. ff. de iniusto rupt. & irri. tes. l. v. § j. Facit quia licet lex dicat attentata contra legem esse nulla: vt. C. de legibus. non dubium. Tamen gloss. ibi modificat. d. hoc esse verum nisi lex contrauenienti aliam poenam quàm nullitatis specialiter imponat. Quod hîc facit: quia imponit poenam priuationis, quæ nullitatem excludit: vt dicto. c. innouamus. & § inferiora. allega. ij. respon . &. s. isto titulo. c. j. Facit quia illa reg. dictæ. l. non dubium. quę habet facta contra legem nō valere. adhuc & alio modo modificatur, videlicet nisi lex progrediatur vltra fines prohibitionis prouidendo videlicet de modo cassationis: vt patet in contractibus dolo, vel metu īnitis. C. de inuti. stip. l. dolo. &. j. no. Iac. Butr. in dicta. l. non dubium. in. v. col. ver. sed quære: nonne metus cum pluribus versibus sequentibus. Et per hoc sunt soluta omnia contraria. Non enim reperitur textus, qui dicat collationem talem esse nullam. imò de electione hoc non recipitur esse expressum. quia. c. dudū ad audiētiam. loquitur in dignitate curata: vt ibi no. Et de curata non reperio defectū ordinū patiētem prohiberi nisi solùm à via electionis: vt. d. c. dudum. Et ideo viam aliam sibi nō auderē denegare: cum ista sint odiosa, & exorbitantia videlicet iura q̄ personas aliâs habiles inhabilitant. ar. s. de rescrip. susceptū. ff. de condi ob. cau. si extraneus. so. ma. si cōstante. in prin. de lib. & post. l. cōmodissimè. Et circa hęc aliqua scripsi. in. c. dudum. alle. & satis miror, ꝙ dominus Paris. in his suum ingenium non erexit. & hîc omino adde no. Arch. nil, determinatè eligentis. lxj. distin. c. j. &. c. innouamus.

3 ¶ † SECVNDO quæ ætas requiritur in dignitatibus. dicit Inno. ꝙ non inuenitur cautum quantæ ętatis esse debet. & ideò videt secundùm eum, quòd quilibet qui scit, & potest regere dignitatem ad illam rectè eligitur.

4 ¶ † Sed adhuc quæritur quæ est illa ætas in qua quis de iure pręsumitur scire, & posse regere, &c. dicit Inno. quòd illa est ętas. xiiij. annorum. cum ex inde possint puberes etiam suas facultates ministrare: & tunc esset tutor. Facit quia post annum. xiiij. potest pubes esse iudex: vt. ff. de iudi. l. cum pretor. Imo. etiam pupillus potest esse in dignitate. C. de re mili. l. fi. Allegat etiam Inno. quòd pro patiente defectum in ætate & scientia, videtur sufficere, quòd nō est statutum contrarium: vt. ff. de proba. l. ab ea parte. Quod dictum vltimum. Innoc. valde pondero. Et facit pro his, quæ scripsi. s. c. proximo circa tertium notabile. Et intelligit Ioan. And. hoc dictum Inno. de dignitatibus & personatibus sine cura licet Inno. hoc non aperiat: nisi quantum colligitur ex comparatiōe sequentium ad præcedentia. ¶ Verùm Compostel. s. de elect. c. j. ad fin. miratur pro eo, quia in secularibus dignitatibus administrationem habentibus requiritur. xxv. annus inceptus: vt ff. de mune. & hono. l. ad rem. Et in honore decurionatus. ff. de decurio. l. spurij. § minorum. &. l. non tantùm igitur fortius in ecclesiasticis honoribus, secundùm eum, & dignitatibus requiritur illa ętas secundùm eum: nisi forsan ex causa: vt dicta. l. non tantùm. Et sic posset intelligi Inno. secūdùm eum. ¶ Hostien. verò dicebat dispensari posse per Episcopū, quo ad personatus & ecclesias parrochiales tamen patientibus defectum ordinis, ætatis & scientiæ: & etiam super defectu incorrigibili. Dicebat tamen maiorem causam requiri in dispensatione ętatis, quę multum consyderatur. Remittit Ioan. Andr. ad lecta & not. in decre. permittimus. infrà eodem. lib. vj.

5 ¶ † TERTIO quęritur vtrum maior. xxv. annis ad ecclesiam parochialem sit eligibilis, & qualiter expotitur textus ibi: *assumi*. dicit Inno. quòd non eligi debuit, sed potius ab episcopo postulari. ar. s. de elect. c. dudum. ibi: *assum*. supple. s. per Episcop. Idem AEgi. & Pet. & hoc verū nisi pręcessisset dispensatio secundùm Pet. vnde sępe dispensant Episco. cum cōstituto in minoribus, quòd eligi possit ad dignitatem, personatum vel parochiā. Vnde habetur hic talis additio Inno. Aliqui dicunt per hoc ꝙ Episcop. per suā dispēsationē pōt facere aliquē eligibilē in minoribus. cōstitutū. Alij cōtra, sed veritas est, ꝙ habens ętatem legitimā licet defectū in ordinib^9 patiatur nō est ad parochia. ecclesiā inhabilis. q̄q̄ fuerit. s. dictū. quod dic, vt scripsi in. d. c. dudum ad. in. vj. oppositione. ¶ Glo. fina. Inno. cōcordat cū glo. ij. Ber. versu, sed hîc apponitur breue tempus & ideò illam non summo.

6 ¶ † QVARTO q̄rit, q̄ ętas reqrit de iure in pb. ecc. cathe.

de hoc per Archidi. de rescrip. si eo tempore. libro. vj. & per Hostien. j. de præben. super ordinata. Et quia ibi cadit propriè materia ibi dicam de materia duarum conclusionum quas vidi circa hoc in palatio termioari, quæ sunt in ordine conclusionum mearum. 769. 804. Licet enim proposuissem hic illas annectere: quia magis propriè ibi stabunt, nunc supersedeo. Tetigi tamen, quia hęc decre. est repetibilis cum sit Breuis. Et ex illis potest sumi magna pars vnius repetitionis & coniungi cũ istis. ¶ Supple glo. ¶ In glo. ij. ibi: *& dimi do.* in. xl. in qua sunt tres dies sabbati, ad conferendos ordines: de præsenti posset quis ad omnes ordines promoueri.

¶ Dicebat ergo Host. ꝙ id, quod hic dicitur de breui tempore, est arbitrarium. Tenuit enim quòd dispēsare potest Epis. in ętate cum pubere, & sic multo tempore sacerdotium differri posset. Dicit etiam inter ordines instituta antiquorum canonum non prætermittenda: nisi ex dispensatione. Et ibi: *dispensare.* sa. quod not. xxviij. dist. quando in prima gloss. & in fine à contrario. sed dic, vt. j. eodem. c. vno. lib. vj.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Beneficiorum pluralitas, vtrum in eodem de iure communi esse possit?*
2. *Occulto nulla pœna debetur publica.*
3. *Sacerdos, si delictũ peccatoris sciat ita, vt nullus præter eum, peccatorẽ publicè arguere non debet: nec pœnitentiam ob id inducere.*
4. *Beneficia habentes, ac ordinari recusantes qualiter puniēdi sunt? Et quid si tenue valde sit beneficium? nu. sequen.*
6. *Beneficia non auferri propter crimen occultum.*
7. *Promoueri recusans in specie, de qua hic, an excommunicari possit?*
8. *Ordines assumere, qualiter quis compelli queat: remissiuè.*

¶ *CAP. VI.*

QVæris. ¶ Propter necessitatem & vtilitatem ecclesiæ compelluntur ipsius clerici recipere ordines, suis beneficiis non annexos. ¶ Cõmunis diuisio. Secunda ibi: *cum igitur.* quæ duo facit. Primò ponit cõtrarietatẽ canonũ, Secũdò distinguendo illos concordat ibi: *si tamen.* Secundum membrum distinctionis prosequitur ibi: *quid si.* & hîc tractat de ordine præficiendorum, qui præfecti sunt. ¶ Expone literam. *Ecclesiasticus.* quæ certos ordines non requirunt. de aliis dic, vt. j. eo. vt hi, qui. ij. rñ. in cle. *Ad maiores.* superiores his quos habēt. Alia litera ad sacros. *Tale quid.* puta enorme, vel mediocre delictũ. de quo dic, vt de tẽ. or, ex tenore. & c. fi. *Eos* s. clericos ordinari nolentes. Tancre. q. d. de clericis allegantibus conscientiam criminis, Canones illi nil dicũt. *Emendamus.* sic. s. de rescrip. super literis. *Peccata.* vel occulta impedimenta, quæ inciderunt culpa sua. Hostien. *per tam dicta causa.* s. propter occulta peccata sua: de quibus tñ parati sunt corrigi: aliter nec promouentur nec cum eis dispensaretur. de statu. regu. ea quæ § j. xxiiij. q. iij. resecandę. *Valde viles.* quia fortè periti aduocati, vel prudentes in tẽporalibus l. dist. accedens. vel propter potentiam. s. de elect. officij. *Pro sola voluntate.* Vel alia iusta causa, quod est. idem de transla. c. ij. versu, sicut iusta. *Viduas.* vt quando ecclesia indiget ministris illorum ordinum licet sint etiam alij, qui possunt ordinari. Io. And.

1 ¶ † PRIMO opponitur, quia hîc videtur ratum de iure communi beneficiorum multitudinem in eodem esse permissam: quia hîc tales ordinantur, quod non fieret, si constaret eos esse in mortali contra. c. quia tantumdem. j. de præbẽ. cum similibus. Host. sol. d. quòd hęc verba factum notant, non ius, nec debemus attendere quod fit. & c. s. de elect. c. cũ causam vel secundum eum pluralitas beneficiorum respicit pluralitatem clericorum Simile de capp. mona. capitulo fina. de priuileg. vt priuileg. ne cleri. vel monac. capitulo. j. lib. vj.

2 ¶ † Secundò opponitur ibi: *secreto.* quia si omnino in secreto fit quòd fit adhuc occultum, nulla pœna deberet publicè imponi. cuius contrarium. j. sequitur. Imò deberent suæ cõscientiæ relinqui. iuxta lecta & no. s. de tempori. ordi. c. ex tenore. & c. fi. Nam peccata occulta non punit ecclesia. j. de offi. ordi. c. ij. cum suis concord. & tamen sic videtur peccator ex impositione pœnæ, quæ sequitur. Si verò confessio illa non fuit sic occulta, quin faceret rem notoriam, iuxta. c. fi. proxi. alleg. & j. de coha. cleri. c. pe. & fi. tunc non deberet sic distingui: nec etiam ordinari imò deberet statim deponi à beneficio, iuxta lecta & no in. d. c. fi. de tempori. ord. & etiã ex hoc solum amoueri debet: quia celauit in sua ordinatione crimen suum. xxiiij. dist. c. fi. Saluo, quòd si post ordinationem incurrisset impedimentum, distingueretur, an ex culpa sua. & c. vt. s. c. j. secundũm Go. ¶ Vnde finaliter dicit Go. quòd fuit facta secretò, & in conscientiæ foro seu in iudicio animæ, propter proximè dicta. Sol. Host. d. quòd sibi non placet dictum Goff. de quo. s. videlicet quòd ista confessio fuerit in foro animæ, & omnino secreta. propter ea, quæ legũtur. & notãtur de offi. ord. c. ij. cum concor. Item nec placet sibi quòd fuerit simpliciter publicè facta, propter. c. fi. xxiiij. dist. Sed dicit quòd hęc confessio facta fuit in iudicio mixto scilicet in examinatione, quæ fit in ordinationibus. vel sic: q̃a ordinãdus audita monitione Prælati confessus fuit ei non tãquam sacerdoti: sed tanquam Episcopo suo: quia iudiciale repellitur. & quia pœnitentiale pœna ordinaria non punitur de quo remittit ad summam de scrutinio § finali.

¶ Sed contra opponitur de textu, qui infrà eod. c. dicit quòd nisi sunt necessarij vel vtiles ecclesiæ, ex tali confessione eis beneficia auferuntur. ¶ Sol. Host. d. quòd illud quod ibi dicitur de priuatione, est verum, si possunt conuinci, vel si illud confitentur in iudicio contentioso, & eis potest aliquid imputari: nec restituuntur: nec cum eis dispensatur: vel quando nolunt conteri de commissis: sic, quòd fatetur Hostien. quòd textus ibi latenter mutat casum: quia prius de mixta confessione & secreta ibi verò de publica dixit, seu alium casum subdit vt dixi ne principium capituli & suprà eodem. cap. j. medio huius. c. contrarietur.

¶ Sed hæc dicta Hostien. mihi non placent: quia si responsio propositę q̃onis, casum mutaret, ad eam non responderet: seu responsionem malam & impertinentem non daret. Cuius contrarium. infra dicitur, ibi: *omnis contrarietas vinculum præsenti pagina enodamus*. oportet ergo fateri § statuẽ. referri ad quęstionẽ propositam in princip. c. arg. C. de diuersis rescrip. l. j. & ff. de verb. obli. l. Titia § idem. Et idem de versu, & nisi quia exceptio debet sub regula contineri: vt. ff. de pen. leg. l. nam quod in fi.

3 ¶ † Item miror de dicto Host. videlicet de misto iudicio: quia si sacerdos scit delictum, sic quòd nullus alter sciat nisi ipse: non debet peccatorem publicè arguere nec sibi propter hoc pœnitentiã imponere: licet illud non fuerit sibi, tãquam sacerdoti in iudicio causæ confessus: vt dicto. c. si sacerdos. de offi. ordi. in princ. cum dicit alternatiuè. *si sacerdos sciat pro certo aliquem esse reum alicuius criminis: vel si confessus fuerit & emendare voluerit. &c.* & ibi no. in prin. primæ glo. Bernar.

¶ Dic ergo, quòd pœna, quæ infrà publicè sibi imponitur, non imponitur propter criminis confessionem occultam sed propter alia duo simul coniuncta, videlicet quòd dicit se nolle ꝓmoueri. Et quia dicit se habere causam quare promoueri recusat. & illam non vult propalare: quia eam non vult publicè dicere, præsumi debet per Episcopum non solum, vt confessorem secretum quia ista præsumptio non sufficit sed etiã vt iudicem & superiorem quòd illa causa non est honesta. Iuxta illud Euãgelicum dictum: qui facit malum odit lucem. arg. j. ne ecclesia beneficia. c. vt nostrum. Aut enim causa est inhonesta, & habeo propo. Aut honesta: & tunc publicè proponi potest: & tunc per consequens malè superiori resistit, qui ad mandatum eius illam non proponit. & per cõsequens ex tali inobedientia debet pena augeri. Et maior est talis simulata æquitas, quàm duplex iniquitas. ar. eorũ, quę legũtur & no. per Io. mo. j. de elect. auaritiæ. lib. vj. Et sic delictum, ex quo hîc pœna infligitur, non est occultum, sed est

notorium

notoriū, ſi recuſatio promouēdi qualitate, ex tali ſimulatiōe damnata laet & poſsis & fortè melius dicere, ſecundū. Inn. hic, φ iſtud fortè non eſt crimen, ſ. ipſa recuſa. ꝓmouēdi pro pter conſcientiā criminis. & ita dicens ſecundū eum, φ non priuantur tales hoc caſu bñficijs, propter crimen: ſed ꝓpter id, φ renuunt ordinari: licet illi hoc faciant propter conſcientiam criminis.

¶ Hinc eſt quod dicit Inno. φ Eps nō tenetur tali ſtatim credere, ſed compellere debet eum ad ordines. Poteſt igitur illū ordinare, vel alteri ordinandū committere. Allegat de offi. deleg. c. paſtoralis § quia verò &. ĩ. de ſymon. per tuas. le. iij. Saluo φ ſecundū Hoſti. φ ſi conſcientiam habet repugnantē, quam nō poſsit dimittere, eam ſemper ſequi debet. ſ. de tem por. ordi. ad aures. Sed quid ſi talis poſt ea veniens ordinari velit: nunquid Eps illum repellet? remittit. Hoſti. ad ſummam. de elect. § quis poſsit eligere. ſub § & qui nullo iure. verſu. quid ſi poſt.

4 ¶ † Tertiò opponitur cōtra finē decre. quia textus videtur dicere, φ renuētes voluntariè ordinari in beneficiorū ſubſtractione puniendi ſunt. Et tamen dicit φ per hoc ſunt cogendi ad ordines ſuſcipiendos: quod videtur valde iniquū: videlicet φ ille cui beneficium eſt ſubſtractū: ad ordines ſuſcipiēdos abſq; titulo compellatur. ¶ Soluit Inno. dicens metu contrarij, φ intelligiṫ de ſubſtractione fructuū beneficijs. ad tempus. Simile. ĩ. de decimis, quāuis. Et hanc dicit eſſe differētiā inter hunc caſum & ſupra ꝓximū: quia hîc ſubſtrahitur beneficium. i. fructus beneficij: & ad tēpus: & non ꝑpetuò. Sed ſupra proximo reſpōſo, ſtatim perpetuò auffertur, & alteri cōfertur: niſi ex cauſa: vt ibi. ¶ Sed Hoſti. dicit etiā hoc ſecūdo caſu cogi per priuationē beneficij. ſi rebelles ſiunt. Magis enī contemnit, qui ſola volūtate ordinari recuſat, quā is qui iuſtum impedimentū allegat & remittit ad ſummā eo. tit. § ordo. verſu, circa hoc quæriṫ. & verſu ſequēti, ſed non valet, vt videtur dicta ratio. Hoſti. quia qui in ſecreto impedimentū allegat in nullo ſatisfacit. Tum quia Eps ſibi credere nō tenetur, vt dictum eſt. Tum, quia, ex illa allegatione. Eps nihil iudicare pōt: quia iudicando ex ea ipſam ꝓpalaret: quod nō licet: vt dicto. c. ſi ſacerdos. cum hoc. de his, quæ apparere nō poſſunt. & de his, quæ non ſunt, ſit idem iudiciū. ff. de teſta. tuto. l. duo. habeṫ perinde ac ſi non allegaſſet, ſaltē quantū tangit fauorē ipſi⁹.

5 ¶ † Præterea, quia longè refert, an quis dicat ſe promoueri non poſſe ꝓpter ſecretū impedimentū. &c. An verò quis non dicat hoc: ſed recuſet volūtariè & contumaciter promoueri. Nam in caſu primo, nulla ſpes eſt ꝓmotionis Et ideò aut ſtatim remouetur, ſi aliâs vtilis nō ſit: aut ſi vtilis ſit, deò, quis promoueri non pōt, alias qui volūt & poſſunt promoueri in honoribus poſtponētur. vt. ĩ. prox. reſponſo, ſtatim ſecundū Inno. debet ordinari in hoc caſu, aut de amotione à beneficio, aut de toleratiōe ipſius cum poſt poſitionem. Nec vtendi eſt aliqua pœna cogente: quia fruſtra expectaretur euentus, cuius ſpes nō. vt. ff. ad velle. l. aliquādo. Sed in caſu iſto ſecūdo, cum non dicat ſe promoueri non poſſe, ſicut in caſu ſupra proxi. neq; dicat ſimpliciter ſe promoueri nolle: ſed contumaciter & volūtariè promoueri recuſet: adhuc eſt ſpes, φ metu pœnæ coercētis inducatur ad volendum promoueri: vt in proœ. ſforum in prin. ſ. de conſti. ex literis & quod no. Inno. ĩ. eo. cum bonæ. Et ideò pœna coercēs ſolum in caſu iſto à prin. ipſorū videlicet tēporalis ſubſtractio fructuū, ſed ſuſpenſio. à perceptione eorū, quod idem eſt. φ pœna, ceſſante cōtumacia, ceſſare habebit: cum nō ſit puniēs, ſed coercens: vt. c. ex literis. Alleg. Sed ſi cōtenat hanc pœnā, fateor poterit ſibi imponi pœna maior punitionis & coertionis, ſi tantus eſt cōtēptus. ar. eorū quæ leguṅt & no. ĩ. de iudi. cum non ab hoīe, ¶ Plus dico, φ ſi ab initio cum obſtinatiōe diceret, ſe nullo modo promoueri velle: tunc fortè non eſſet hic pœnæ coertionis, ſed eſſet inflīgēs, pœnas videlicet depoſitionis & priuationis p rationē reſponſi. ſ. proximè ꝑcedentis. nolle enim, & nō poſſe, equiparanṫ in iure: vt. ĩ. de reſcrip. ſolicitatus & de offi. debi. prudentiā § adiecimus. ar. ad hoc. ĩ. de dolo & contumacia. c. eū, qui lib. vj. Et per hoc oēs difficultates ca. noſtri, ſumptę ſublat. & miror φ ſcriben. hoc non aperuīt.

¶ Quæritur ibi: *clerici*, de quibus intelligiṫ? dicit, φ de omnibus bñficiatis & in titulatis etiā ſi beneficium eſſet. xx. ſolidorū. loquiṫ enim hîc in genere. & quia talis ad reſidentiā & ſeruitiū teneṫ, de tali nō reſiden. conquerente. & c. penul. Hoſt. ¶ Secundò, ibi: *præferantur*. quæro in quib⁹? dic, φ ſicut in ordinū perceptione ꝑferuntur, ita præferri debent eis inde, & etiā in beneficij ꝑceptione quod ſpecialiter in collegiatis pōt intelligi. ĩ. de ma. & obe. ſtatuim⁹. & dicit. la. hoc reſpicere conſuetudinē quarūdam eccleſiarū. vbi ſunt clerici habentes maiores & minores prębendas: & hi qui habēt maiores debent hebere ordines certos, ad quos maiores ꝓmouētur. habētes minores ſecundum ſuæ receptionis ordinē. Si er-

6 go dicunt ſe indignos, minores ꝑferuntur illis. ¶ † Tertiò quęriṫ, ibi: *auferantur*. pone φ tales volūt promoueri: nūquid eſt locus huic dicto? dicit. Inno. quia cum crimē ſit occultū, non poſſunt eis beneficia auferri. Sed an poſſint ꝓhiberi: re-

7 mittit Inno. ad no. ſua. ſ. de tēpo. or. ad aures. ¶ † Sed nunqd recuſans ꝓmoueri in caſu iſto pōt excōmunicari? dicit Inno. φ non: cum nemo ꝑcisè cogendus ſit creſcere. lxxiiij. diſt. geſta. & c. vbi. Item quia ex hoc ſequereṫ hoc inconueniēs: quia ſi excōmunicatus in ſe nouit impedimētū irregularitatis, vel aliud, quare ꝓmoueri non pōt, & ex alia parte, cum ꝓ offenſa excōmunicatus non poſſit abſolui, niſi ſatisfaciat. Sic nunquam abſoluētur. ĩ. de verbo. ſig. ex parte. Aut per hoc cogētur ſe ꝑdere, contra illud: non tibi dico, φ te perdas. de pœ. di. j. nō tibi dico. Sed caue, quia vnū dicit. ſ. Inn. ſi φ oportet talem primo ordinari, quā abſolui. Cuius cōtrariū ipſe no. ĩ. de præben. pro illorū. & bene. Hoc enim in his ſpūalibus ſpeciale: quia excōmunicatus: quia ſe ordinari non facit, abſoluitur antequā ordineṫ: quia excōmunicatus ordinari non pōt ſ. de ordi. ab Epo. c. ij. ĩ. de ſen. ex. cum illorū. ar. & . ĩ. de conuer. cōiuga. ex pub. ¶ Primò igiṫ dicendum: quia aut quæris de caſu huius reſponſi & tunc procedat dictum Innocen. videlicet φ talis excommunicari non debet. Et eſt ratio excōmunic. coercens non puniens: quæ pœna non debet infligi: cum non eſt ſpes de correctione, vel reparatione. quia fruſtra fieret. quæ ſpes hîc deficit, cum talis promoueri non poſſit. Et licet quo ad hoc ſibi ſtatim non creditur, tamen meli⁹ eſt ipſum priuare, ſi aliâs vtilis non eſt, quàm ſuam conſcientiam ponere in perplexo. ar. ĩ. de reſtitu. ſpo. literas de ſymo. per tuas. de ſen. excō. inquiſitioni. ¶ Aut quæris de caſu ſequentis reſponſi: & tunc nō ſit locus dico Inn. prout nec ipſe voluit: quia ſuam glo. de qua ſuprà nō poſuit ibi, ſed hîc. licet Ioan. an. ibi eam poſuiſſem, ſuper verb. ſuſtractionem. & malè: vt credo. etiam eſt ratio: quia cum iſta ſit coertiōis poteſt imponi illa, quæ magis timetur arg. ſ. vt lite non conte. in fi.

¶ Et intellige ſuper iſtud, & omnia præcedentia: cum huiuſmodi promotionē expoſcit neceſſitas, vel vtilitas eccleſiæ: vt in glo. vult. B. Et de hoc no. lxxiiij. diſt. alleg. in glo. prædicta. &. ĩ. de elect. licet Cano. in glo. ante penul. Io. an. lib. vj. ¶ Et recipe neceſſitatem, vel vtilitatem diſiunctiuè, & non copulatiuè, non diſtinguendo inter neceſſitatem & vtilita-

8 tem ſicut faciebāt antiqui. lxxiiij. diſt. in ſumma. ¶ † Henricus hîc ponit longuam diſtinctionem, qualiter quis poſsit compelli ad ordines, verum quia Ioan. an. in dicta glo. ante penul. in. c. licet Cano. alleg. & ſuper ea in notabili maiorem partem dictæ diſtin. ponit: ideò illam ibi deo duce examinare intendens, de his ſuperſedeo de præſent.

¶ *SVMMARVIM.*

1 *Medici in æſtimatione, quibus æquiparentur?*

2 *Medicus infirmum pauperem, aut diuitem ſoluere vel medicinam ſumere volentem, an gratis ſoluere teneatur?*

3 *Medici malam medicinam miniſtrantes, qualiter peccent, item qualiter medico infirmus parere debeat: remiſſiuè.*

4 *Medicus, ac chirurgicus artes ſuas exercentes qualiter irregularitaṫ*

incurrant?

¶ *CAP. VII.*

ADaures. ¶ Casus. Euentus mortalitatis infirmi, non impedit promoueri eius medicum peritum solicitum, & traditiones artis obseruantem. Ioan. An. sed quis est hîc & laudabimus eum? ¶ Cōmunis diuisio: secunda ibi: *Brewier.* & melius fuisset hęc decre. posita sub titulo de tempo. ord. Ioan. An.

¶ Expone literam. Eruditus. & ita ante factum non fuit in culpa. vnde ponunt. Tan. Inno. & Hosti. verba Hipocratis dicentis in prologo pronosticorum. verè eruditus ita prudẽtum regul. est instructus, quòd in singularis ęgritudinib⁹ prę-
1 terita, pręsentia, & futura cognoscit. ¶ † Et scias quòd medici in æstimatione æquiparant obstetricibus. C. cōmunia de lega. l. vlt. in prin. sed excedunt notorios: vt ibi, & no. xiiij. q. v. non sanè. *Traditiones.* quasi. d. ꝙ in ipso ipso facto non fuit in culpa: quia non fuit sequutus singulares traditiones experimentorum, quę præter & contra artem inueniuntur: sed traditiones artis. vnde notat Host. quòd hîc non fuit culpa ante factum: quia eruditus, nec in facto: quia seruauit traditiones artis. Nec post factum: quia seruauit diligentiam: vt sequitur. & remittit ad summ. e. tit. § ordo. versu, hîc breuiter intelligo. *Cum dilig.* ī. de huiusmodi c. tua. *Præmissis.* tribus, de quibus prædixi, secundum. Pe. & Ab. *Remord.* s. de homicidio ex tuà culpa, sequuto. Et in dubio etiam tutius est abstinere. quod dic, vt. ī. de homicidio. significasti § quòd si discerni. & c. petitio. in fi. Ho. ¶ Supp. glo. ¶ In glo. prima in fi. ibi: *Ver-*
2 *sus.* no. ī. de censi. in fi. versus fi. ¶ † In gl. penul. in fi. an medicus teneatur infirmum pauperem, vel diuitem nolentem soluere, vel nolentẽ sumere medicinam curare gratis: no. lxxxiij. dist. ca. j. & in Spec. de solut. § j ī prima col. Et quomodo pœnam Gyesi, euadat medicus, qui pro danda sanitate pretium recipit. no. j. q. ij quis studet. Et quomodo medicus à sano recipit salarium, vbi non liceret ab infirmo, dicam. ī. de postu-
3 la. c. j. vbi de hoc per. Io. An. in glo. notandũ. ¶ † Item qualiter medici dando malam medicinam peccãt: & in quibus in-
4 firmus debet parere medico: no. ī. de homicidio tua. ¶ † Itẽ qualiter medicus, vel chyrurgicus artem suam exercens irregularitatem incurrit. vide distinctionem. H. positam in dicto cap. tua. ¶ *Io glo. vltima. ibi. iuxta illud Matthæi, xix. c.*

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Beneficiorum suorum priuationem, num quis ex sola contumacia, propter quam lata est suspensio, incurrat?*
2 *Suspensus simpliciter, num perpetuò suspensus esse intelligatur?*
3 *Iudex temporalis si cum causa cognitione diffinitiuè pronunciando, aliquem simpliciter suspendat, causa suspen. non expressa an intelligatur perpetuò suspendisse? Et quid si causam expresserit? nu. seq. Item quid in statutis? & quid in exercitatis? nu. 5. & 6.*
7 *Suspensio lata simpliciter vel ad tempus aut quousque satisfactum sit quando finiatur? Et quid hæc inter se distent? Et quæ sit diuersitatis ratio inter suspensionem & excommunicationem quoad speciem de qua hîc? nu. seq.*
8 *Dei filius solus à peccatis nos absoluit, etiam sola contritione mediante, non tamen ex hoc confessionis sacramentum tollitur.*
9 *Excommunicari num quis ita possit vt certo tẽpore decurso, amplius citra aliam absolutionem excommunicatus non sit? Et quis ita excommunicare queat? & quid de suspensione. 10. Et an tempus absolutioni adiectum videatur, an excommunicationis durationi? numero. 12.*
11 *Excõicatus extra ecclesiam est. Et abs quibus actibus arceatur.*

¶ *CAP. VIII.*

CVm bonæ. ¶ Casus. Qui stetit p annum in suspensione, priuatur beneficio, quod prius habebat: & quod interim acquisiuit. Et sunt duæ partes, consultatio & responsio. Secunda ibi, *respondemus* Et facit hæc decre. ad partem rubri. de qualitate præficiendorum. ¶ Expone literam. *Buccarum.* poterat dici Buccadurus, propter rebellionem de qua sequi. ipsius Clementis. *Laserant.* in rebus: quia si in persona, ipso iure fuissent excōmunicati. Abb. T. Ibi: *eor.* pręd ictos clericos & cōtumaces suspensionis moderatæ. Incipit sic. ī. de offi. deleg. sanè. ij. de vsur. quia in omnibus. Hosti. & fuit hæc suspensio ab officio & beneficio, secundũ. Inno. *promulgari.* Ad pœnam in obedientię. de postu. pręla. c. j. in. q. suspensionis sententia. *Triennio.* factum narrat: vt ex glo. colligitur. *Sic recepta.* s. dum erant suspensi. *beneficia, quæ habuerant.* Tenuerant enim illa suspensione non obstante, & administrauerant, sententiã cōtempserãt. quare sunt ipsis meritò spoliãdi. Et hęc est poena ecclesię sententiã non seruantis: vt hic, &. ī. de dolo. & contu. veritatis. de vi. & hon. cleri. vt clericorum. § si quis igitur. de cler. excõicatis min. postulastis. de excef. pręl. c. fi. *Spoliare*: non sonat in vitium, & vide de hoc concor. de restu. spo. conque-
1 rente. ¶ † Opponitur primò contra textum, ibi: *respondemus quòd non licet*, vbi innuitur: ꝙ ex sola cōtumacia propter quã lata est suspẽsio: incurrit quis priuationem beneficiorũ suorum. Opponitur enim: quia videtur, ꝙ pœnę alię mitiores solum deberẽt infligi. sicut est missio in possessionẽ, excōmunicatio, suspensio, & cęterę huiusmodi. j. vt li. non conte. c. tuę. & c. quoniam § fi. maximę, quia durum videtur, quòd ipso iure infligatur subdito tanta poena. ¶ Solõ. dicit Inno. ꝙ hæc est veritas, ꝙ omnibus beneficijs. tam ante excõicationem habitis, quàm post excōmunicationem acquisitis: debet spoliari excōmunicatus. Sed hoc debet fieri per sententiã, qa hanc pœnam non incurrit ipso iure sed hoc non intelligitur de quolibet excōmunicato: nec statim post excōmunicationem. Sed intelligit hoc solùm de excōmunicato, qui stetit in excōmunicatione per annum. Et sic intelligitur. c. istud & vj. q. iij. rursus. Et ita non facit hoc sola prima cōtumacia, sed à contumace annalis continuatio. Hoc inducit, vt sicut crescit contumacia, crescat & poena vt dicto. c. quoniã in fi. & de iud. cum nõ ab homine. ¶ Secundò opponitur. ꝙ imo nõ requirat cōtinuatio anni, imo, ꝙ statim possit infligi dicta pœna, per. c. si quis presbiter. xj. q. iij: vbi dicitur, ꝙ statim post excōmunicationem locum amittit excōmunicatus pro crimine: nisi statim docuerit de sententię iniustitia. ¶ Solõ. dicit Inno. ꝙ per dictũ. c. rursus. est mitigatus rigor dicti. c. si quis presbiter. vt ibi no. sed etiã dicere debes, ꝙ. c. si quis presbiter. loquitur in eo qui post ea celebrauit. Io. an. dicit tamẽ, ꝙ post talem sententiã latam post annum, super amissione beneficiorum, non audietur vlterius super eis, vt dicto. c. rursus. Sed bene audietur super crimine pro quo fuit excōmunicatus: & tantũ modo super illo arg. C. de requi. re. l. ij.

¶ Refert tamen Inno. aliam opinionem, quę habet, ꝙ posset etiam dici, ꝙ solus lapsus anni sine sententia amotionis sufficit: vt vlterius non audiatur super beneficijs. Et ita videtur loqui. c. rursus. secundũ eum. Remit. Hosti. ad no. ī. de offic. dele. querenti. de hęret excõicamus. j § j. de pœnis. c. fi. quod intelligebat dñs Eps Pamphiloneñ. quantum ad hoc, ꝙ Eps posset statim priuare talem suspensum à suis beneficijs: nõ ꝙ pœna talis inferatur ipso iure. Et ista mens est. Inno. secundũ eum. & hoc intelligit solũ dum de crimine agitur etiã ciuiliter. Sic. ī. de hęret. cũ contumacia. aliàs secus. Sic enim & nõ aliter, loquit. c. rursus. & . c. quicunq. vj. q. iij. secundũ. Abb. & Ioan. an. & caue vnde, ꝙ dictas modificationes ponderes: quia eas non intelligenti semper rabiẽ imponunt. Inn. ex ista glo. vt ipse dicit. ¶ Tertiò opponitur, quia pręd icta omnia videntur impertinenter dicta: cum hîc non de excõicatione, sed de suspensione, agatur. ¶ Dic ꝙ ideò Inno. prmissa de excommunicatiõe pręmisit, quia textus per eum allegati. de excommunicatione faciunt mentionem, & nõ de suspensiotione. & hoc fecit, vt idem de suspensione inferret. Subdit enim Inno. ꝙ quę dicta sunt in excōmunicatione, eadem intelligit in suspẽsione, arg. huius cap. ¶ Quartò opponitur ibi: *termino*, qa imo videt annus sufficere: vt dicto. c. rursus. Inno.

solu it

solui.d.ꝙ licet dicatur hîc de triennio, idem est in anno, per dictũ.c.rursus. Et sic dicas ꝙ hîc narrat factũ, sicut fuit. ¶ Sed contra hoc quintò opponitur, de.c.ex tuæ. j̃.de cleri.nõ resi. vbi videntur sufficere.vj.menses. dicit Inno.ꝙ illa decret. loquitur in alio casu videlicet quando quis põt ecclesia spoliari: quia lapsis est & procedit illud etiam sine alio delicto: hîc verò loquitur in præsente excõicato. de hoc etiã not.in dicto c.rursus.vel dic,vt not.in dicto.c.ex tuę. ¶ Sextò opponitur quia videtur ꝙ sit locus pœnitentiæ: imò ꝙ pœnitentia absq; absolutione aliqua, vel dispensatione sufficiat vt.lxxxj.dist.si qui presbyteri. Sol. nos loquimur hîc in suspensis ab homine vel à iure. Contrarium verò loquit̃ in suspensis solũ à Deo & solũ quo ad se propter peccatũ occultum, cuiusmodi sunt oẽs in peccato mortali constituti. No. Inn. & Host. de cleri.min. si celebrat. Licet & tales largo modo possint appellari suspensi à iure licet quo ad solũ: vt not. Inno. & Host. j̃.de sent.exc. nuper.&.c.venerabili. Talibus enĩ nõ est absolutio necessaria sed acta pœnitentia possunt licitè ministrare: vt in contrario. vbi hoc not.glo.&.xxxij.di.nullus.vbi etiam hoc not. Idem no.G.& Archidiac.l.dist.sacerdotes.&.xj.q.iij. qui meritò. & ad hoc.xvj.quæstione.vj.nos sanctorum.&. xvj. quæstione.vij.si quis deinceps.xj.quæstio.iij.audi.de pœ. distin. j. in actione. Nam omne peccatum per pęnitẽtiam indulget Deus vt.xxxiij.q.iij.actione.de pœn.di.iij.talis. xxxiij. quæstione. j.apud.C.de hęreti.l.manichęorum. Et ita tenet hîc Henricus, in primo membro suę distinct. ¶ Supple glo. ¶ In gl. prima. Ibi: *qui resistit*. cõmuniter incipit § irreuerens. ¶ Et ibi § *i*. & q. Idem no.ix.q.iij.parte. Et ibi *oraculum*. Leuiti.xx. Marci.vij. Et in fi.no. j̃.de calũ.c.j.in § ij. ¶ In glo.ij.ibi, *cum dilectus*. versi.de hoc & ibi denegãdi si sunt in mora petendi absolutionẽ aliter secus de elec c.fi.ij.q.v. super causa secũdum T.& V. Et in fi. Hosti.remit. ad summã de sen. excõi § quis sit effectus. ¶ In glo.iij.ibi, *non possunt*. nisi dispen.de cleri. excõmuni.min.postulasti. primo rñso dicit hîc. T. ꝙ satis credit distinct.decre. cum illorũ. j̃. de sen. excõ. hęre. locum si beneficijs ratione similitudinis & cõnexitatis. & hanc gl. etiã posuit Vincen. ¶ In glo. vlti. ibi, *per annum*. idẽ Inn. & Hosti. Et sic factum narrat. quod dicit de triennio & ibi, *rursus*. & c.seq.& est simile. j̃. de hęretic.cum cõtumacia.lib.vj. Et ibi, *qui tractat*. de hoc nil in textu nostro: sed de hoc, & qualiter generaliter punitur excõicatus, remitit dñs Pampiloneñ. j̃. de cleri.excõ.min.postulasti. Et ibi dicã, an beneficij collõ. facta excõicato valeat ipso iure? & de her. excõicamus. &. c. cũ cõtumacia alleg.&.c.veritatis.de dolo.alleg.in glo.&.xv, q.iij.nos sanctorum.&.c.iuratos. Alibi hoc discutiã. ¶ Et in fi. Idem Inno. & Host. sed Iac. de al. dicebat hîc plꝰ puniri suspensum, q̃ excõicatum: quia suspensus perdit, quæ prius habuerat, & acquisiuit: excõicatus nõ, nisi quæ medio tempore acquisiuit: vt di.c.postulasti.& dicit ꝙ hoc facit maior cõtẽptus. ¶ Sed Abb. nõ placet. dicit enim inter suspẽsum & excõmunicatũ, non est differẽtia quantum ad hoc, imò vtroq; casu inducit hanc pœnam ꝑseuerantia vltra annum. Quod locum habet, cũ propter cõtumaciã criminis, vel criminalis causę quis suspensus est. Et sic loquunt̃.c.rursus & c. quicũq; vj.q.iij.dist. suprà. ¶ Et per ꝑmissa satis est expedicta distin.

2 ij.hoc posita. ¶ † Queritur primò, ibi: *suspensionis*. po. suspendit aliquis simpliciter, nõ addito in sentẽtia. verbo perpetuò, nunquid censet̃ perpetuò esse suspensus. Inno. circa hoc sic distinguit: q̃a aut sentẽtiando diffinitiuè, & cum causę cognitione facta est talis suspensio: & tunc censet̃ fact a ꝑpetuò sine inquirendo, siue agendo criminaliter: vel ciuiliter de crimine facta sit. Allegat. j̃. de accusa. inquisitionis adeo, ꝙ statim possunt eius beneficia alijs conferri, quia postquã per sententiã damnatus est, talis damnatio & suspensio habet vim priuationis & inducit notata sua. j̃. de concess. ꝑben. literas. & cõcor. Pau. j̃. de priuilegijs. c. j. in cle. super verbo, suspensionis & de re eccle. no. al.c.j. super eodem verbo. Et talis suspensio simpliciter requirit absolutionẽ antequã & post peractam pœnitẽtiam licitè valeat ministrare: ut. j̃. de sen. excõ. venerabili. cũ ibi no. per. Inno. licet Io. & Archid. aliter not. fuerint. xj. q. iij. qui meritò. & ita tenet hîc Hen. distin. sic intelligens omnia iura de simplici suspensione loquẽtia. vj. q. iij. sicut Apostoli. & tribus. c. seq. vbi. q. vij. nullus &. c. si quis deinceps. s̃. de trãsla. Epi. c. ij. in fi. de tem. or. vel nõ &. c. dilectus. &. c. literas. & lib. vj. c. j. eo. tit. de offic. deleg. sanè. & eo. tit. lib. vj. c. ij. de pœniten. & re. omnis. de vsur. quia in oĩbus. de testi. tam literis in fi. de secũdis nup. c. j. de priuile. tuarũ. de schis. c. j. in fi. de solu. c. ij. de vi. & hon cleri. c. fi. & eo. tit. in cle. c. j. de ꝑben. graue. de hęreti. aduersus. de elec. nil est. & eo. tit. c. indennitatibus § penul. lib. vj. de regula. nõ solum in fi. ne se. va. c. vno. eo. lib. & in cle. j. § si quis aũt. de re. ec. non alie. ¶ Aut nõ diffinitiuè sentẽtiando, & cũ causę cognitione, sed fortè interloquendo. Aut cum ad hoc nõ ageretur, lata est talis suspensio simpliciter: & tunc nõ intelligitur facta ꝑpetuò: vt. s̃. de cõsti. ex literis. vbi de hoc.

3 ¶ † Secundò queritur, po. Iudex temporalis cum cognitiõe causę diffinitiuè pronũtiãdo: & cum ad hoc specialiter ageret̃ aliquẽ suspendit simpliciter, & non expssã causa suspentionis: nunquid tunc habet locum, quod soprà proximè dixi: videlicet ꝙ talis ꝑpetuò sit suspẽsus? Quidam dicunt, ꝙ non, intelligẽtes in perpetuo iudi. quę proximè dicta sunt. ¶ Sed quantũ ergo durabit talis suspensio, dicunt, ꝙ solum vsq; ad tẽpus suę administrationis per. l. vult ff. de pœnis. Quid dicendũ? Inno. dicit, ꝙ hoc nõ credit, imò credit, ꝙ semper erit suspensus, quousq; absoluat̃: ne rumpat̃ neruus ecclesię. xxiij. q. vj. excõmunicatorũ. s̃. de cõsoe. cum inter nos.

4 ¶ † Tertiò queritur pone ꝙ Iudex in suspensione exprimit causam suspentionis, videlicet offensam: vel ꝙ talis causa in euidenti apparet: vt quia fortè suspendit ꝑpter contumaciam, quę lite pendeñ. cõtingit: nunquid tunc intelligit̃ sospendisse solum ad tẽpus? Dicit Inno. ꝙ quousq; satisfaciat de contumacia, vel de offensa, per quã suspẽsus est. ij. q. v. presbiter. si. lxxxj. dist. si q̃ sunt. Et idẽ no. Inno. j̃. de cohabi. cler. & mili. c. sicut.

5 ¶ † Quartò queritur, quid in statutis? pone, statuto sic cauetur, si aliquis in tali negocio factus fuerit inobediens, sit suspensus. nunquid dicit̃ talis suspensio ꝑpetua? dicit Inno. ꝙ nõ. dicit enim, ꝙ idem intelligit in talibus statutis: sicut in casu. s̃. proxi. quouis. s. ꝙ suspẽsus ꝑpter offensam, vel inobedientiã, solum videat̃ suspẽsus donec satisfecerit & obedierit. Et probat per. c. ex literis. alleg. Et ideo dicit, ꝙ in isto & ꝓximo pręced. casibus, beneficia sic suspensorũ nõ debent alijs cõferri: nisi primò ab eis sentẽtialiter amoueant̃. Et idem no. Inno. in dicto. c. sicut.

6 ¶ † Quintò queritur, quid in excõicatis? dicit Inn. idem, ꝙ in suspensis. Non enim per suspensiones tẽporales: vel excõicationes intelligũtur sic excõmunicati, vel suspensi priuari ecclesijs: nisi super his fateretur sentẽtia: vt dicetur. j̃. & sa. secundũ Go. de iudi. c. j.

7 ¶ † Sextò queritur, quãdo finitur suspensio lata simpliciter vel ad tempꝰ, vel quousq; satisfaciat: & vtrũ seu qualis est differentia inter ista? dicit Inno. ꝙ ista est differentia quia in primo casu, videlicet cum simpliciter ad tempus certũ lata est suspensio statim finito tempore, redit ad acclesiam: & cessat suspensio, vt. ff. de postula. l. puto. In hoc casu omnes concordant videlicet Inno. Host. & Io. And. hîc &. c. sicut. allega. & Archid. xxxij. di. ad hoc Et sic procedunt omnia iura de suspensione certi tẽporis loquentia: quę reperies allega. j̃. quęstione. vij. versu, fateor tamen, ꝙ ista. Sed secũdo casu puta, si sit suspensus ad tempus incertum: videlicet quousq; satisfaciat: tũc necessaria est specialis absolutio, etiã post satisfactionem, vt. ij. q. v. presbiter si à plebe. Et super hoc vide in. j. c. si qui. &. s̃. de elec. quisquis in. iij. glo. Idem Host. hîc &. B. j̃. de solu. c. ij. & de simo. dilectus. ij. &. Archidi. j̃. de elec. quia sępe. lib. vj. & Guil. de mon. Lau. in cle. j. de pœnis. & Zenzel. de priuile. c. j. § cęterum. in clemen. & in extraua. suscepti regi. in fi. Io. xxij. & Io. xvj. q. vij. si quis deinceps. Et est ratio diuersitatis secundùm eum quia quando certum tempus habet suspensio, nec aliud exigitur, nulla potest esse dubitatio de eius absolutione. Ad hæc de cleri. vena. c. j. & quod ibi notatur. Sed quando dicitur quousq; satisfaciat: multę possunt

esse dubitationes: quia vnus diceret plenè, & alter negaret: Et sic opportebit per iudicem terminari. fatetur tamen Innocentius, quòd alij contra dicunt. circa quod vide in capit. sicut allegato. in glo. satisfactio. Hostien. allegat no. de iudi. c. j. ¶ Quid dicendũ? dicit Io. an. hic, quod c. presbiter si à plebe. pro secundo membro dictæ distinctionis per Innoc. alleg. facit contra illud: quia ibi presbiter suspendit, donec satisfaciat. & declaratur ibi, quod satisfacio pro purgatione, & tamen finis ibi dicit, quod ea prestita securè suum officium exequatur. ¶ Vnde ipse Ioan. an. ĩ. de decimis. c. j. in clemen. in glo. quæritur, si suspensi. dicit se satis credere, quod in suspensione sufficit iudicis declaratio. absq; alia absolutione: sed in excommunicatione absolutio requirit, secundum eũ, & hoc siue ad determinatũ siue indeterminatũ tẽpus siue simpliciter quis excõicet. Semper enim requiritur in excõmunicatione vera absolutio cũ sua forma, de qua cum desideres secundum. H. hic in distin. ¶ Ipse verò hic in nouel. videt velle dicere, quod si sit suspensio extra iudicialis, sit necessaria, & sufficiat declaratio. & si sit iudicialis, sufficere quod iudici suspẽdenti prestita sit satisfactio. & tunc locum habet. c. presbyter. vt mutatis terminis: Ecce, pone: iudex suspẽdit donec compaream coram eo: vel libello aut positioni respondeam. ex quo comparui, vel respondi nullus dubitat suspensionem cessare. Si ergo nullum dubiũ ad quid fieret declaratio? ¶ Quid dicendum: verè saluo semp omnium iudicio meliori, puto sic dicendum: quia aut quæritur, an ita suspenso absq; ad satisdationem, qui tamen iam satisfecit, sit necessaria declaratio iudicis. quo ad effectum vinculum suspensionis tollendi, seu relaxandi ipso iure, & certè tunc puto, quod non. ¶ Primò, quia natura declarationis nõ est aliquid de nouo inducere, vel iam inductum de nouo tollere: sed solùm id quod est, aut non est, sic esse, vel non esse, detegere: vt. ff. de acqui. re do. § cum quis. ¶ Secundò, quia actus agentium vltra, vel contra intentiones eorũ, non procedunt: vt. ff. si certum pe. l. omnis. in prin. & ĩ. de ordi. cog. cum dilectus. ff. de condi. & de in conditionibus. & ĩ. de ver. signi. in his. Modò ita est, quod suspendens non fuit intentionis suspensionem durare post satisfactionẽ: vt patet ex verbis. Item ipse declarans fuisse satisfactum, non intendit ad aliud, quàm ad hmõi declarationem: & tamen licet isti actus, s. satisfactio & & suspensionis relaxatio habeant inter se ordinem consequẽtiæ necessariç, sunt tamẽ inter se totaliter separati. ¶ Prçtereà, quia si Papa cõmisit auditori suo solum ipsam declarationẽ, & non relaxationẽ, sufficeret tantum declaratio illius, qui relaxare non posset: prçsertim, si esset sibi relaxatio. specialiter interdicta. Igitur dicere non potes, quod ipsa declaratio habeat vim relaxatiõis. Nec dicere potes, quod ius relaxet: quia & si hoc in suspensione statuti posset imaginari, licet male: vt credo: tamen in suspensione lata ab homine hoc dici nõ potest: tamẽ de illa ius aliquod, quantũ ad hoc, specialiter non loquitur. Et certè hoc necessariò videtur in effectu. Ioã. An. in. c. quia sçpe. alleg. & c. prçsenti. de offi. or. lib. vj. & Inno. & Hosti. in dicto. c. sicut. in glo. satisfactio. & ipse. Host. de hæreti. c. vlti. & Abb. & Io. An. ĩ. de pœnis. c. vlti. sa. no. ĩ. de coha. cleri. c. vlti. licet fateatur, quod tutor esset absolutio: vt no. Ber. ĩ. de matrimo. contract. contra interdict. eccles. c. fi. ¶ Aut queris, an sit necessaria declaratio, saltem quantum ad hoc, quòd suspensus talis habeatur anno post huiusmodi satisfactionem declaratam, pro non suspenso, & tunc subdistinguo aut satisfactio non negatur nec in dubium reuocatur: vt potè, quia clara & notoria, & tunc declaratio non est necessaria. Et sic procedat quod hîc not. Ioan. Andr. in nouella & per hoc bonus textus. ff. de acti. emp. l. emptorem. ij. respõso in fi. & ff. qui satisd. cog. l. si verò § j. j. responso. & de dote prçle. l. j. in fi. cum concord. ibi signatis. Sed potest intelligi de æta. & qua. vt his qui. in clemen. de spon. non est nobis de elec. generali § illos. lib. vj. Et hoc tenet hîc Henricus in dist. ¶ Aut dubia est satisfactio, & fortè negata: & tunc vt habeat pro suspẽso, oportet, quod de hoc appareat per declarationem, & sic prçcedat, quod no. per Innoc. hîc, & in dicto. c. sicut.

¶ Nec credo, quod sola negatio partis, rem claram & notoriam absque alio adminiculo faceret dubiam: per id quod not. Cyn. C. de procurato. l. j. in. ij. quæstione.

¶ Dicere enim actus extraiudi. tales ipsius sic suspensi quia satisfecit, proper defectum declarationis iudicialis esse à iure infectos, vel cassandos: aut ex celebratione diuinorum, talẽ, qui scit se satisfecisse & absolutum esse incurrere irregularitatẽ, esset nimis graue, licet enim tunc deficeret declaratio, seu fortè probatio iuris: ius tamẽ propter hoc non deficeret: vt. ff. de testa. tu. l. duo. Et pro hoc optimum argumentum. ĩ. de sen. exc. c. solet in vltimo responso. lib. vj.

8 ¶ † SEPTIMO quæritur, quç est ratio diuersitatis inter suspen. & excommunicationem ad tempus? quia sic suspensus lapso tempore, absolutione non eget: licet in casu egeat declaratione, eo modo, quo dixi. sed sic excommunicatus etiã lapso tempore, eget absolutione. Host. ĩ. de ma. contrac. contra. inter. ecclesiæ. & Hen. hîc in dist. dicit, quòd hæc est ratio diuersitatis: quia in absolutione ab excommunicatione, requiritur forma solennis Allegat. ĩ. de sen. ex. cum desyderes. & c. à nob. in § forma. sed in relaxatione suspẽ. vel interdicti, talis forma solennis non seruatur, sed suffi. it dicere: absoluo te: vel relaxo interdictum in te latum. Remittit ibi ad plenè notata per eum. ĩ. de test. veniens. ij. C. fi. Sed Ber. videtur notare contrarium, de ma. cruto. contra. c. fi. all. & Archi. lxxxix. dist. decenter. Et Pau. ĩ. de decimis. c. j. in cle. sup verbo, satisfecerit Dicit enim ibi, quòd hoc non videtur verũ: quia & absolutio à suspen. habet et certam formam. de sen. exc. venerabili ergo idem vtrobique Præterea, quia si dico simpliciter: absoluo te ab excommunicatione: ita erit absolutus. & c. de quo remittit. ad spe. de sen. prolat. § vt autem. vers. porrò. & ver. seq. Sicut enim in excommunicatione, defect⁹ formç iuris de quo. xj. q. iij. nemo. & c. ij. & c. deberet. xij. q. ij. c. indigne. & de sen. ex. lac. non viciat excõicationem ipso iure. xj. q. iij. c. j. & C. sicut ergo, sic nec defect⁹ formç absolutionis, absolutionẽ: quia par in ligandi & soluendi potestas. xj. q. iij. quomodo. de pœ. dist. j. verbum licet secus in forma hominis. s̃. de rescrip. dilectũ. ĩ. de restit. spol. Pisanis. ¶ Et quid ergo dicendum? dicit Paul. in dicta cle. j. de decim. quod dictum sibi hîc attribuit. Io. de Lignano in suspensione Tu dic & melius quandoque tempus, vel factum adijcitur absolutioni fiendæ: quandoque durationi sentẽtiç. ¶ Primo casu semper absolutio est necessaria. de sent. excõ. paroch. & c. conquesti. & de offi. ord. signific. ¶ Secundo casu, non est necessaria absolutio sed sufficit declaratio de immunita. eccle. aduersus. in fi. de sponsa. non est nobis. & lxxxj. dist. si qui sunt cum concord. Nam absolutio videtur tunc facta in diem, vel conditionem constituentium de appel. preterea. ij. fa. per simile. xij. q. iij. Pontifices in fi. ff. de condi. & de. l. qui heredi § fi. & l. cũ sub hac conditione. Dicit tamen, quod communiter in excommunicatione adijcitur tempus absolutiõi: quia in ea requiritur satisfactio proximi, quæ certa esse potest: & Dei pro peccato, quæ est arbitraria de pœniten. dist. j. mensuram. xxvj. q. vltima. & tempora. Et ideò de ea posset dubitari. Nam peccator non habet eam arbitrari Et ista distinctio Pau. licet non appareat, fortius vrget in suspensione: quia ipse inter suspensionẽ & excommunicationem, quo ad hoc nullam differẽtiam ponit. concordat Io. de ligna. Imò dictam distinctionem sibi attribuit, saluis duobus. Primò, quia non ponit hanc distinctionem nisi in suspensione. Et secundò quia in membro. ij. huius distinctionis dicit locum esse distinctioni Ioan. An. suprà proximè. ¶ Quid dicendum? certè prædicta distinctio Paul. moderata tamen per ea, quæ de declaratione dixi. s̃. in. proxima quæstione ad finem, satis placet mihi in suspensione: sed in excommunicatione minus dubia est.

¶ Quid ergo erit in excommunicatione dicendũ? Breuiter hîc puto probabiliter sic posse distingui: quia aut quæritur, an iudex excommunicando debeat aliquo casu præficere tẽpus durationi sententiç excommunicationis, sic quod finito tempore excommunicatio ipso iure cesset aut an hoc facere possit, aut

sit, aut an præsumi debeat, quòd hoc facere voluerit. ¶ Primo casu dico simpliciter, quòd videtur mihi ꝙ iudex nullo modo hoc facere debet. Et ratio. Nã par est ius ligãdi & soluẽdi vt dictum est & tamen excommunicatio nullo modo pro futura & committenda culpa ferri non debet. Nec etiã ꝓ pœnitentia .j. tale tempus non completa: vt. ĩ. de sent. exc. c. Romana § caueant. lib. vj. igitur nec absolutio in casum satisfactionis ex nũc dari debet. ¶ Præterea, quia satisfactio Deum respiciens pro peccato, propter quod & non aliàs debet ferri excommunicatio. xj. q. iij. nemo Episcoporũ. adeò est incerta, ꝙ peccator nescire potest de certo, an egerit dignam. iuxta illud. nemo scit, an odio vel amore sit dignus. Quomodo ergo poterit scire, an illo casu, si sit absolutus, vel non: nõ video. Sic ergo ipsi peccatori laqueus tenderetur: quod fieri nõ debet. xxj. q. ij. de viduis. ij. Et hoc est quod dixit. s. Pau. ꝙ talis satisfactionis excommunicatus arbitrator esse non debet. Fuit, quia absolutio excommunicationis pro quacũque satisfactione, non debet dari, nisi correcto. ĩ. de regu. iur. peccati veniam.

¶ Et hæc est ratio, quare confessionis sacramen. est necessariũ quia quã ipse Dei filius solus sit ille, qui absoluit de pœni. di. j. verbum etiam sola contritione mediante. de pœ. di. j. c. i. ij. & tertio cum similibus. Sicut enim in virtute sacramenti confessionis, confessor incertitudinem pœnitentiæ reddit ad certitudinem ita in virtute clauium ecclesiæ superior absoluens, supplet & tollit incertitudinem satisfactionis declarando seu moderando eam: aut forsitan remittendo Non ergo satisfactionem præcedere debet absolutio, per modum conditionis: vt Paulus fuit imaginatus: sed sequi. Sicut enim fatuus esset confessor, qui diceret peccatori: satisfacias de peccato: & dum satisfeceris ex nũc volo te esse absolutum. Ita fatuus esset superior, qui diceret volo te esse absolutum, dum satisfeceris. Nec reperio hoc factum fuisse in iure. Et ista conclusio est clara. Sed in suspensione sicut in excõicatione non vendicat sibi locum: vt dixi: quia in ea contrarium est à iure permissum: vt dicam. ĩ. in quæstione proxi. sequenti.

9 ¶ † Restat secũdus casus, & fortè hic attentari posset, quòd nullus superior præter Papam hoc facere posset videlicet, quòd quis esset excommunicatus ad tempus, quòd lapso tempore absq; alia absolutione desineret ipso iure excõmunicatio. Nam sententia excommunicationis obligat excommunicatum personaliter ad seipsum ab aliorum cõmunione substrahendum, vt. ĩ. de cleri. excom. mi. c. illud. Et est certus modus tollendi huiusmodi obligationem, videlicet per absolutionem. igitur non potest superior facere, quòd ꝑ alium modum lapso tempore tollatur. Sicut hoc non possũt facere contrahen. à quorum potestate de iure naturali dependet creatio & dissolutio obligationis personalis ex eo, quòd certi sunt modi. &c. vt. ff. de act. & oblig. l. obligationũ ferè. § placet. vbi est de hoc pulcher textus. Cuius rationem assignat ibi Accurs. quia nemo potest facere, quin leges habeant locum. &c. vt. ff. de lega. j. l. nemo. Cum ergo ratio in hoc casu vendicet sibi locum idem erit dicendum. arg. s. de transla. capitulo. ij.

¶ SECVNDO hoc probo per alias leg. nam excommunicatio genus est seruitutis multum duræ. arg. ff. de condict. & demon. l. Titio centum § Titio centum relictasunt, ita vt à Meuio. iuncta. l. hi, qui sanctam § j. in fi. C. de aposta. Et tamen seruitutes etiam ex peccato cõstituentium, non possunt sic constitui: vt lapso certo tempore vel certa additione existente ipso iure cessent. vt. ff. de serui. ti. l. generali. l. iiij. in prin.

10 ¶ † Fateor tamen quòd ista conclusio bene dubia est: nec eã ponerem in suspensione. quia licet iura nusquã posuerint excõmunicationem ad tempus tamen id bene reperio de suspensione. ĩ. de tempori. ord. vel non est. & c. dilectus. & c. eos. li. vj. & c. fi. eo. ti. ĩ. de simo. c. penult. de cleri. percus. c. præterea. & c. præsentium. lv. dist. nullus. de conse. dist. ij. relatum. xviij. di. c. fi. lxxxj. dis. tanta. x. q. iij. vnio. in. fi. § si quis autem vbi de hoc, per Io. mon. & Ioan. An. ĩ. de sen. sacro. & c. cum medicinalis. eo. ti. lib. vj. de elect. quia sæpe prouida. de re iudic. cum æterni de offic. deleg. c. vlti. § vt autem. eo. lib. de reb. eccle. non alie. c. hoc consultissimo. e. lib. de magi. c. cum sit. in fi. in cle. de pœ. cupien. § qui verò. de clausula de sponsa. c. fi. ad fi. & in cle. ij. de hæret. in fin. & de ætat. & quali. vt hi, qui. ij. respon. & de vit. & hone. cleri. c. ij. cum similibus. Facit de ele. cum cunctis § clerici. & c. quisquis & c. statuimus. & c. cupiẽ. § cæterum. & c. generali. e. ti. lib. vj. & clemen. j. de decimis. quæ iura omnia alleg. per glo. in clemen. cupiẽ. de pœnis. & hî per Henr. in distinctione.

11 ¶ † Et potest esse ratio diuersitatis, quia excommunicatus est extra ecclesiam: & est prohibitus in totum, & in omnibus actibus legitimis à communione oĩm fidelium. Suspensus verò remanet. ĩ. ecclesiam, & non est prohibitus à participatione & cõione fideliũ: nec à legitimis actibus: nisi à certis videlicet in ipsa suspensione expressis. Et ideò absolutio excõmunicationis, quæ habet speciem cuiusdam reconciliationis debet esse fortior. & vt magis timeatur neruus disciplinæ ecclesiasticæ in ipsam excommunicationem intrudens, quàm relaxatio suspen. cuius effectus non est tantus. arg. eorũ quæ leg. & not. s. de transla. c. ij. Et ista est ratio Inn. in effectu, videlicet ne rumpatur. i. vilipendatur neruus ecclesiæ, quam nõ tollit, nec tollere potest. Paulus. quæ præualet, ꝙ ratio Host. quã Pau. tollere nitit̃, vt. prædixi.

12 ¶ † Restat vltimò tertius casus qui procedit supposito, ꝙ teneremus cõtrarium cõclusionis proximè præcedentis: quid præsumi deberet? Et intelligo in dubio: quia aliàs non est locus coniecturæ: vt. ff. de ver. ob. l. continnus § cum ita. Et certè in dubio præsumo tempus adiectũ absolutioni, & non durationi excommunicationis, per primam cõclusionẽ. Nã præsumptio notabilior peccatũ excludens est recipienda: vt. ff. pro soc. l. meritò. & de donat. inter virũ & vxo. l. Quintus. & l. etiam. ar. s. de scruti. c. vno. & . ĩ. de præsum. dudum, & hunc casum obmiserat Pau. vbi suprà. ¶ Pone igitur, ꝙ excõico te, donec satisfeceris: an videatur tempus adiectum sñiæ? verba sonãt, ꝙ sic. Breuiter nõ credo hoc: non enĩ verba bene extrahuntur aliqualiter à probo sensu vt ciuilem recipiant intellectum: vt. ff. de serui. tit. generali. l. si cui. in prin. Et vt malum casum non includant: vt ff. de his, quæ in frau. cre. l. si pater Nec iuri contrarium: vt. ff. de offi. proconsul & le. l. ij. in fi. primi responsi. Et hoc casu videtur procedere dictum Inn. Host. & Io. And.

¶ CAP. XI.

A Multis. ¶ Casus. Subdiaconus in episco. eligi potest. & sufficiebat caput cum cauda ipsius decre. Et est simile. ĩ. de Biga. debitum. Host ¶ Diuide literã in tres partes. ¶ Prima ponit quæstionem. ¶ Secunda allegat. pro & contra. ¶ Tertia deficit & soluit. Secunda ibi: *siquidem*. Tertia ibi: *nos volentes*. & fa. decret. ad partem tit. de ordine præficiendorum.

¶ Expone literam. *Siquidem*. Allegat ꝙ non posit eligi nisi dispensatiuè. Religiosè. i. castè. Et de hoc vide per Ioan. And. de regula. super rub. *Quod ipsum*. i. subdiaconum in episcopũ eligi. *Sancti spiritus* No. Canon. instinctu sancti spiritus promulgatos. l. distin. si quis Diaconus. Pe. *probatæ*. i. antiquæ vel lõgæ. Dicitur tamen quilibet probatæ castitatis qui non apparet manifestè incontinens, secundum Pe vsq; exclusiuè. Ponitur sic. s. ti. j. c. j. vbi. de hoc dixi. *Et virginem*. ne bigamus sit. ĩ. de big. debitum. *Promiserit*. tacitè vel expressè. Pe. liberè excludit necessitatem dispensationis. Quod intellige de ritè ordinato de non ritè verò, seu per saltum promoto, contra nota. Archidia. lij. distinctione. c. j. & Vincen. s. de elect. dudum. j. & hoc Henricus.

¶ Supple glo. In glo. iij. ibi. *l. ij. & iij*. remittit Ioan. Andr. ad not. de elect. cum dilecti. in tertia gloss. ¶ In glossa. *sic olim*.

Ibi: *nullus in Episco.* idem ibi no. Io. & Go. ¶ Sed Inno. Bern. & compos. de postu. c. fi. dicunt, ꝙ fortè postuland⁹ in Epm semper postuland⁹ est à Papa, vel vt dicunt pe. & Abb. olim permittebatur Archiepiscop. dispensare cum Subdiachono. sed non cum inferioribus vnde nec hodie cum inferioribus dispensabit. Dicit Hosti. hoc se credere verum. ¶ Nam quicquid dicatur hoc Romana ecclesia sibi retinet: nec talem Archiepisco. licentiã approbaret. Et fa. quod de Paduano Epo no. Guil. in Spec. delegato § nunc. temp. vers. sed nunquid legatus, vel Archieps. Super quo omnino vide quę scripsi. ĩ. de iudi. at si cleric. in. vj. & xij. quæstionibus, & pręsertim in. xij. ¶ In glo. *in quo.* in fi. & ĩ. de regu. iur. qui sentit. lib. vj. Ioan. And. ¶ In glo. vel. ibi: quod trãslationem. Concor. de sen. ex com. c. fi. lib. vj. & cle. hoc eo. ti. generalem.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Episcopus in specie de qua hic, an auth. propria, vel Papali dispenset. Item an ius commune faciat. ita vt per consequentiæ modum ad similes casus trahi possit? &c.*

2 *Honorem, petere, an cuiquam liceat? Et id quanam rõne faciendum, siue secularis siue spiritualis sit siue sibi quis, siue alij petat.*

3 *Preces pro beneficio obtinendo porrectæ, siue pro se, siue pro alio, quando simoniam inducant? Et quid si alij, quam promotori pecunia data sit? nu. seq. & quid de adulatione? nu. 5.*

6 *Simonia duplex.*

7 *Preces carnales, quando dicantur? Et quatenus simoniam inducere dicantur?*

8 *Episcopus nepotulum in non idoneum viro idoneo in personatu, vel parochia præferens, an simoniam cõmittere dicatur? Et quid si consanguineus episc. egeat, non is qui magis est idoneus?*

10 *Abbas quorsum benedicatur? Et benedictus quenam possit?*

11 *Abbas benedicendus, num ante benedictionem sit Abbas vocandus? Et quid benedictionem præcedere debeat? Et qualis debeat esse abbatialis benedictio? nu. 12.*

13 *Dispensare quisnam possit cum constituto, in minoribus, vt in Abbatem eligi possit?*

14 *Promissor nominatis pluribus simul qualiter, vt peccatum deuitet prouidere & cui debeat?*

¶ *CAP. X.*

TVam. Casus. Irregularis & in minoribus cõstitutus, dispensatiuè potest eligi in Abbatem. prima pars ponit exordiũ. Secũda mandatũ ibi: *mandamus, quatenus.* Et facit ad duas partes rub. s. de qualitate & ordine. ¶ Expone literam. *super monasterio.* i. super prouisione monasterij. melius hoc dicit quia semper a princi. melior est eligendus: licet ex post facto sufficiat: ꝙ electus nõ sit malus. de hoc. ĩ. de elec. cum inter canonicos. & ĩ. de offi. custo. c. fi. & super hoc vide no. Io. & Archidi. viij q. j. licet & secuodùm Doct. Thomam secunda secũdę. qõne. lxuj. artic. ij. *Creditur.* vnde non imputabatur pmouenti, etiam si secus accedat. de hoc. s. eo. ad aures. *Faciebant.* peten. instãter dictũ monachũ in Abbatem. j. q. j. in quibusdã. *Promissionis.* nõ dicit legatiõis, vel cõmissionis, per quod no. Hosti. ꝙ ex ordinaria potestate hoc potest Eps facere. quod no. Guil. in Spec. tit. ij § nunc de Episcoporũ. versu. lvj. Et idem hic Boat. *Insistimus.* dispensatiuè super quo nullo modo videre obmittas in Spe. n. ij § nũc Episcoporũ versu. xlvj. & Io. An. ibi in additiõe. omnino videas. ¶ *Ad sacros.* fortè bigamus erat, vel homicida: vel aliter irregularis. Hosti. *Necessitatis.* propter quam dispensat quasi det intelligere de iur. rigore nõ promouendũ. *Consanguinitate.* no. consanguinitate pręsumi, quod aliter non pręsumeretur. de testa. requisisti. de cohabi. cleri. c. penul.

1 ¶ † PRIMO quęro, an Eps hic dispenset authoritate propria, vel Papali: & an faciat ius cõmune, sic ꝙ trahi possit per modũ cõsequẽtiæ ad similes casus: an verò videat procedere solum in casu spe. ali: & ex certa scia Papę &c. vide quod de hoc scripsi. ĩ. de corpore vi. c. vlti. in. ij. qõne. versu. verum tamen dicit Hosti. & ĩ. eo. c. iij. qõne. Iunge. omnino hîc dicta Ray. de sargijs, in repetitione. c. quos constiterit. j. q. j. in quęstio. & quia de temporalibus. cum sequentibus. vbi plenè de hoc.

2 ¶ † SECVNDO quęritur ibi: *laici.* quęritur vtrum liceat alicui petere honorem videtur ꝙ sic maximè in indigente: vt hîc no. Ber. in gl. j. ibi: *quod ind. get.* & ĩ. de cleric. excõ. mi. proponit. fa. quod habetur Matth. xix. & Lu. xviij. dñe quid nobis erit, qui sequuti sumus te. ¶ Hîc autem attendas, ꝙ habemus honorem secularem & habemus honorem spiritualem: & de vtroque breuiter est videndum.

¶ Accedendo igitur primo ad honorem secularem, quęritur qualiter peti põt. Et in primis videtur iura antiqua distĩguere hoc modo: videlicet, quòd publicè & non priuatim peti potest: vt. ff. de polli. l. j § j. & de Mu. & Ho. l. existiõne. idem not. Accur. ff. ad. l. iul. ambi. l. j. iura verò noua videntur sic velle distingui: quia aut est dignitas, aut non est iurisd. annexa & tunc iustè petitur, per. l. j § j. de polli. all. & l. totiens § si qs e. tit. Aut est illi annexa iurisdic. & tunc non licet etiam palam: quia tunc præsumitur, quòd rem publicam grauaret. in authoritate. vt iudi. sine qonq. suffra § j. & § cogitato collõe ij. fa. ĩ. ne præla. vi. su. c. j. & ij. & quæ ibi dicam. & idem no. dominus Bar. ff. ad legem iul. ambi. l. j. & hoc notabile secundùm eum. ¶ Secundò de honoribus ecclesiasticis & spũalibus videamus, qualiter pro se, vel alio peti possunt: & primò qualiter pro se peti possint? Circa quod dicunt quidam simpliciter quem non posse pro se talem honorem aliquo casu petere imo plus dicunt petentem committere simoniã. Alij distingunt inter dignos & indignos: vt in prima glo. Ber. ¶ Aduerte hîc sunt duo videnda. Primum est, an liceat. Secundò casibus quibus non licet, an preces tales inducant simoniam. ¶ Quo ad primum sit prima conclusio negatiua: quòd indigno non licet absque peccato pro se, quo ad hoc preces porrigere quia tales in se iniustæ sunt. & vltra hoc à magna ambitione procedunt. Et hoc membrum ponit Ber. P. quo allegatur. ĩ. de iur. pat. per tuas. viij. q. j. in scripturis. ¶ Secunda conclusio negatiua quantum ad hoc sit ista: ꝙ etiam si dignus esset, & nõ egeret, hoc est si satis in redd. ecclesiasticis abundaret, non liceret sibi absque peccato petere aliud beneficium ecclesiasticum sibi dari. arg. ĩ. de clerici non resi. quia nonnulli. & de præben. quia in tm̃. ¶ Tertia conclusio affir. quantum ad hoc sit ista: videlicet, quòd dignus & indigens clericus potest absque peccato petere beneficium simplex, carens dignitate & cura. & pręsumitur hoc facere propter necessitatem, non propter ambitionem: vt in g. Ber. all. j. q. j § nunc itaque Et si sit canonicatus & præbend. Allegat Inno. textum expressum. ĩ. de simo. tua nos § j. de clerici ex. mi. Proponit. Ratio est secundum Inno. quia licitum est cuilibet desyderare pro deo, & rogare, vt sorti dominicæ adscribatur Pręterea patet: quia Papa continuò petentibus beneficia confert vt. s. de rescrip. c. capitulum. & c. se Sed quid de prælatura, vel cura animarum: nunquid licet alicui etiam digno & indigenti rogare fortè electores ꝙ eũ eligant? videtur ꝙ sic: quia videtur, ꝙ liceat tali rogare: vt sorti dñicæ adscribatur: & vt sibi liceat sacramenta in sacerdotali ordine ministrare. verũ dicit Inn. ꝙ imo tales preces tãꝙ ambitiosę sunt illicitę. Et ista sit. iiij. cõclusio negatiua. Alleg. j. q. j. nullus itaque. & q. vj. sicut. & C. de Epis. & cler. l. si quemquã. de elect. qualiter. & c. per inquisitionem. cũ simil. ¶ Ex quibus infertur, ꝙ vno solo casu. hoc licet: videlicet dũ petens indigẽs est & indignus. & dũ beneficiũ, quod petitur est simplex sine pręlatione & cura, secundũ Inoo. & Host. ¶ Viso modo qualiter preces pro se ipso porrectæ sunt licitę, videamus qualiter pro alio porrectę licitę sunt: & dic, ꝙ si sunt spirituales, licet etiam ad pręlationem & curam. j. q. j. latorem. quod intellige, si pro digno & indigente: vt hîc, & j. q. j. quibusdam. lxiij. di. principali. j. q. j. si quis neq; scientiæ. & c. sunt nonnulli. Hos.

Secus

Secus verò si carnales sunt vel pro iudicio, aut pro non indigente sint porrectæ: vt. j. q. j. de ordinationibus &. c. fuerit nõ nulli. & quod no. ibi, &. j. q. j. in summa. 3 ¶ † Expedito ergo p̃rio articulo, qualiter in beneficijs eccles. assequẽdis, quis potest pro se ipso, vel pro alio porrigere p̃ces: trãseamus ad secundum articulũ, videlicet qualiter preces huiusmodi casu quo sunt illicitæ, inducunt symoniã. Et breuiter dicunt quidam, ꝙ quecunq; preces illicitæ, vel carnales symoniã inducunt. quod prosequere, vt in glo. Ber. Alij verò excipiũt vnũ casum, videlicet cum preces, etiam carnales pro alio, digno tamen & indigente, porrigũtur: & eligentes, ordinan. vel promouen. non habent respectũ ad preces, sed ad meritũ eligendi, ordinandi, vel promouendi: vt dicto. c. latorẽ. & hoc vltimum Inno. placet. ¶ Quid dicendum? Bernar. dicit Inno. quòd fortè melius dici posset, ꝙ licet aliquis siue pro se, siue pro alio roget electores, seu quoscunq; alios, etiam pro indigno, siue in dignitate, siue in beneficio, non dicitur habere beneficium simoniacè habens illud per tales preces licet peccauerint iniustas preces fundãtes Et hoc verum nisi faceret intendens obligari collatori beneficij ex precibus: vel exonerare eum, quem rogat per exauditionem pretio ab aliquo seruitio, quod sibi fecerat. Idem enim reputat Inn. quo ad hoc remittere & dare: & bene secundùm eum, est remittere, cum remittitur naturalis obligatio, quæ est ad antidora. ar. ff. de calũ. l. ij. &. iij. in prin. ff. de pe. hær. l. sed & si. § consuluit. &. j. q. j. si qui sunt. de simo. querelã. ¶ Probat dictã conclusionẽ Inn. ratione, sic quia ad hoc, vt fuerit simoniacus oportet munus interuenisse. j. q. j. sunt nulli. Si ergo hæ preces nõ dantur pro munere, non committitur simonia. Et si prò munere dantur simonia committitur vt diximus. Cum enim preces non dãtur pro munere, dari videntur pro consilio: quãquam committitur tamen sæpe consilium sit inhonestũ. Quandoq; cũ à se porrigũtur, & aliquãdo pro alijs licet nõ supersit inhonestum consilium, etiam, dũ preces pro se porriguntur: si porrigens pro se preces, nõ potentiam, vel diuitias seculares, sed solum Deum in sua promotione, ar. viij. q. j. qui episcopatũ attendit. Caue tñ dicit Inn. quia licet malè rogans sit simonia. j. de simo. c. tua. non tamen ille qui rogatur, propter hoc est simo. Et hoc verum nisi dãs beneficium, vel dignitatem sciẽs preces esset sequutus: vt hîc à contrario sensu colligitur. arg. j. de re iudi. cũ. I. &. A. ¶ Iuxta quod quærit Inn. Primò pone, ꝙ quis malè & simoniacè. i. animo & intentione obligandi se, vel remittendi &c. pro se, vel alio, porrigit preces: & ꝙ collator preces sequutus dedit beneficium etiam fortè indigno. nunquid ille tenetur renũciare? dicit Inn. ꝙ non, nisi cõferens in colla. fortè expressisset. s. ꝙ propter preces hoc faciebat allegat. j. de simo. c. vlti. Et idẽ etiã dicit Inno. si pecuniã daret. arg. dictę decret. vlti.

4 ¶ † SECVNDO circa hoc Inn. quęrit: pone, promouendus alij quàm promotori, dedit pecuniam, vel preces porrexit ex pacto tali: scilicet, quòd propter datã pecuniã, vel praeces porrectas, det operam, quòd habeat beneficium: nunquid est idẽ ac si dedisset collatori: vt sic dicatur simoniacè beneficium obtinere? dicit Inno. ꝙ sic. Allegat. j. q. v. præsentium. Et dicit, quòd quantum ad hoc non distinguit, an preces huiusmodi porrectæ fuerint pro indigno: an verò pro digno. Nec etiam an carnaliter vel spiritualiter: & est ratio secundũ eum: quia eo ipso efficitur indignus: & eo ipso dicuntur preces carnales, ꝙ ex pacto vel propter preces beneficium vult habere.

5 ¶ † TERTIO quærit Inno. iuxta hoc. pone quòd promouendus adulationem interponit, vt beneficium habeat nunquid per hoc censeat beneficiũ simoniacè obtinere? Inn. dicit, quòd sic secundũ prædictam distinctionẽ vñ Bern. ad Eugenium. Adulantem, & ad placita loquentem vnũ de arrogantibus puta, & si nil rogauerit. Et item suspectus sit tibi pro quo rogaris: qui pro se rogat, iam iudicatus est. ¶ Dicit enim Inno. quòd potest dici mun᷑ ab obsequio. Allegat. i. q. j. ordinationes. &. iiij. q. c. sequentibus. ¶ Sed nunquid hoc casu talis tenetur tale beneficium sit adeptũ resignare? dicit Innoc. ꝙ non. Allegat. c. vlti. de simo. allegatum. ¶ Ex † quo inferas, quòd duplex est simonia vna obsequialis sola à mentis 6 coinquinatione procedens. Et ista licet peccatum inducat, titulum tamen non inficit: ideò quis propter hoc renunciare non tenetur. Alia verò est pactionalis: cum scilicet per verba mentis coinquinationem inducit. vt. c. fi. de simo. alleg. & creditur ꝙ ista sit mens Inno. ¶ Ipse tamen Host. hanc glossam non per omnia approbat. d. ꝙ & si aliqua de supradictis verè & propriè non sint simoniaca, sunt tamen quasi simoniaca.

¶ Et ideò dicit quòd carnales preces inducunt simoniam. & 7 † dicuntur carnales quando quis pro se rogat ad prælationem electiuam. j. q. j. nullus itaq;. de elec. qualiter. &. c. per inquisitionem. alleg. cũ fi. Et idem si alij maximè laici carnali affectione ducti pro consanguineis rogarent ad huiusmodi prælaturas: quia iniustus amor cordis loco pretij est. j. q. j. si quis neq;. &. c. sunt nonnulli præsumũtur enim illicitę preces maximè laicorum, vt hic. &. j. de simo. de simoniacè. &. c. de regularibus secundùm eum. & hoc maximè, si sunt comminatorie. s. de elec. Osius. &. c. quisquis. &. j. de iure pa. p̃terea.

8 ¶ † Et ideò infert, ꝙ quãdo Episcopus pręfert viro idoneo nepotulum minus idoneũ in personatu vel parochia conferẽda: talis est carnalitatis affect᷑ peruertẽtes iudiciũ rationis j. de pręben. graue. j. respõso &. j. vt beneficia ecclesia. c. vno § omnibus. Ac si velit dicere, ꝙ tunc symonia cõmitteretur. ¶ Caue de tribus secundũ eum. Primum est, ꝙ id, quod de dignitate. & p̃latura dictum est, non trahas ad beneficiũ simplex: quia etiam pro se ipso dignus & indigens, & fortius pro alio põt de bñficio simplici supplicare. j. de simo. tua nos. § j. & de cleri. excõ. min. proposuit. ¶ Hinc est quod dicit, ꝙ si Episco. in bñficio simplici egentem consanguineum nõ præcantem pręfert magis idoneo nõ egenti, nõ reprobat hoc. Cũ talibus teneatur prę cæteris prouidere. lxxxvj. di. nõ satis. j. de cohabi. cler. & mili c. j. de testa. c. relatum. ij. § licet autem. Et ex hoc etiam dicit, ꝙ quando consanguinei clerici, vel laici pro egente & digno preces offerant circa simplex beneficium. nõ est simn. cũ in tali casu nec preces propriè reprobentur. ¶ Ex hoc dixi semel permutationem initam inter auunculum simplicem presbyterum, & antiquũ ac infirmum de benefi. aliqualiter pinguiori cum nepote doctore decretorũ notabili viro ad beneficium minus pingue: non deberet propter personarum cõiunctionẽ dici infectã: quia affectio, quã habet quis ad nepotem, vel consanguineum bene meritũ, p̃cedit ex naturali amore, naturali ratione rectè ordinato. & ideò non contrariatur charitati. & fuit figuratum geñ. xlviij. in Ioseph. & fratribus suis scripsit Thomas in quęstionibus de quolibet. Recitat Henricus. j. de pręben. graue. post dist. circa princ. ar. xiij. q. ij. non ęstimemus. l. dist. accedens ar. Isa. lviij. nemo carnem. suam. &c. &. j. Pet. v. C. de serui. l. pręses Nec ob. j. vt ecclesia bene. c. vt nostrum § omnibus ver. circa carnalitatem. & quod ibi not. Glo. in hoc dicit, ꝙ illud intelligitur vbi adest sola carnalitas. nos verò loqmur ibi cũ carnalitatis affectu concurrunt meritum & egentia. vel vbi cætera paria saltem existunt: vel non multum excedunt, & ipse nepos dignus existit. arg. hîc, &. j. de cohabi. cleri. c. ij. & not. haberi in dicto. c. vt nostrum. d. ij. ¶ Nec ob. no. Inn. in. c. cũ vniuersorum. j. de rerum permuta. & Ber. in. c. ex parte. de offi. dele. in gl. ij. quia non facit hoc ibi carnalitas sed pactio simon. vt ibi patet. ¶ Nec obst. ff. si quis ali. te probi. l. j. § j. & l. vlti. tit. & de bo. lib. l. nihil. &. C. de sacra. ecc. auth. quibuscũque. &. ff. de conditione & demon. l. hæres meus § fi. &. C. de dona. l. data. &. C. quod met. causa. l. si per impressionem. in fin. &. C. de pignoribus. l. vlt. j. &. ij. responsis. quia leges illę loquuntur in prohibitis, & in quibus ratio prohibitionis vtrobiq; fingitur ratione generis & propinquitatis vniformis. hîc verò loquimur in permissis, & in casu in quo ratio permissionis magis vrget: vt dixi, quod non prosequor vt tractatũ longiorem euitem.

¶ Item caue secundò, quòd non trahas id, quod dixi de car

nalitate precum laicorum ad casum fraudis: vt puta, si in fraudē fierent promouendi: quia tunc non nocerent: vt. j. de simo. sicut nobis. c. penul. & c. nobis fuit. j. rñs. secundū Host. ¶ Item caue, quòd ne trahas illud ad casum in quo sic pmotus ignorasset preces, vel sciuisset & contradixisset expressè: quia tunc dum modo dignus esset, sibi non noceret. arg. j. de simo. c. penul. de homic. Petrus. & idē si nō cōsentiat tacitè, nec expressè. maximè si promouens ad ꝑillas oculos non habeat, sed ad Deum tantum, & idoneitatem personæ. & vtilitatem ecclesiæ. arg. j. de rer. permu. quæsitum. ¶ Dicit etiam Host. quòd sunt & aliç preces non carnales, sed spirituales, factç à clericis honestis, quos nulla ducit carnalitas, neque corruptio. & illç non inducunt simoniam. arg. lxiij. di. principali. & j. q. j. latorem.

9 ¶ † Sed parcat mihi Host. quia licet allegata per eum probent, ꝙ carnales. i. corruptç, seu illicitç preces inducāt quasi simoniam, quæ peccatum inducit: quod fatetur Inno. tamen non probant, quòd inducant veram simoniam propter quā quis teneatur beneficio renunciare, prout Innocē. dicit quasi enim simonia non est propriè simo. ff. de vsus. earum. re. quæ vsu. cō. l. ij. ¶ De materia tamen huius dicam plenius in locis proprijs. s. de simo. cùm essent, vbi de hoc per Henricum in distinct. & e. titu. c. vlt. vbi de hoc etiam per Henricum in distinct. ij.

10 ¶ † TERTIO principaliter quæritur, ibi. *ad sacros*. vtrū iste Abbas, de quo hic loquitur sit benedicendus solenniter? Host. arg. pro & contra Et primò, quòd non: quia ad hoc benedicitur Abbas, vt monachos benedicat. s. de supp. ne. prçla. c. j. minores ordi. conferat. lxxxix. dist. qm̄ videmus. que soli competunt sacerdoti. j. c. j. Cum ergo iste non possit esse sacerdos, prçdicta facere non potest: nec confessiones monachorum audire: nec ipsos absoluere. arg. eorum, quç leg. & notātur. j. de poeniten. omnis. & de sent. exc. canonica. in fi. ¶ Et secundum hoc tal. Abbas in minoribus cōstitutus habet ex dispen. curam & iurisdictionem specialem, quæ ad Abbatem spectare potest, & debet. sed ea, quæ sūt ordinis, ordines habentibus demandabit. arg. eorum, quç leg. & notātur supra de elec. suffra. & c. transmissam saluis benedictione & ordinatione monachorum, quas etiam per alium Abbatem non faciet. ar. no. j. e. c. j. § j. sed solum proprio Episcopo hçc remittet. arg. j. de sen. exc. monachi. in fi. & c. de monialibus. in fi. arg. s. de vsu. pal. cap. antepe. in fi. Etiam si monachi sūt exempt. j. de prçscr. veniens § chrisma verò ¶ Ad partem cōtrariam. s. quòd possit benedici & citra sacros. arg. Host. quia benedictio Abba. non est ordinis. ar. efficax. j. c. j. § j. ad fi. quia & laicus potest Abbas fieri. xciij. dist. à subdicono. xvj. q. j. generali. & tñ Romana curia tales Abbates benedicere cōsueuit etiam nō presbyteros. igitur arg. j. de re iud. in caūs. ¶ Soluit Host. d. quòd non putat, quòd tal. sit benedicend⁹ & dicit standum esse his. quæ dicta sunt circa alleg. pri. partis Nec ob. j. cap. j § j. vt ibi no. Nec ob. quòd olim laicus prçficiebatur: quia hoc recessit ab aula: vt. s. e. c. j. & s. de elec. causam, quç vbi requiritur. professio. Nec ob. quòd nomen Abbatis, non est honoris, vel ordinis: vt dicitur xviij. q. ij. hoc tm̄. quia hoc non dicit illud ca. C. licet hoc Host. fateatur. sed non. ob. quia illud recessit: vt. s. Debet eñ promoueri. ad sacros. s. de neg. præl. c. j. Et vt cum eo citra sacros valeat dispensari, oportet, quòd saltem sit in minoribus ordinibus: puta clericus, saltem vt hic. arg. j. de arbi. contigit. & de ind. c. ij. Nec ob. id, qd facit Romana curia: quia hoc non facit in exemplum sed ex suo priuilegio speciali: & per consequens nō est trahendum ab alijs in exem. ar. s. de tem. ord. c. j. & ij. Et

11 ipsa ēt nō cōsueuit hoc facere sine causa, secūdū Ho. ¶ † Sed quæritur de Abb. benedicendo, an ante benedictionem sit Abbas vocandus? dicit, ꝙ nō sed elect⁹. ar. eorū, q̄ leg. & not. j. de re. iudi. inter monasteriū ad fi. ¶ Sed pone, cōstitutus in minorib⁹ ex dispensatione Abbas eligitur. Ecce ꝙ hodie ordinari debet. s. de neg. præ. c. j. & recipit ab Episcopo manus impositionē. s. e. c. j. & j. e. c. j. nūquid & benedicit? dicit Hosti. ꝙ sic, postq̄ necessariò ordinatur. ¶ Sed quid prçcedere debet? dicit Host. ꝙ ordinatio in presbyterū debet benedictionē pcedere. ar. xciij. di. legimus. in fi. & ff. de mu. & hon. l. vt gradatim. & qd leg. & not. j. de cleri. per sal. promo. c. vno. de

12 excessi. prçla. ex literis § fi. ver. cū igitur. ¶ † Sed qualis est benedictio Abbatialis? dicit Host. ꝙ ordinatoria nō est: quia p ipsam nullus certus ordo datur, nec caracter imprimitur: nec simplex est: quia & annexam habet potestatē ordines cōferendi: dum tamē presbytero prebeatur, vt patet ex dictis. dicit ergo, ꝙ mista est inter simplicem & ordinatoriā vtrinq; participās: sicut dicitur de iure emphiteutico. C. de iure emphi. l. ij. Habet tñ maiorem participationē cum ordinatoria: quia & manus impositionem episcopalem requirit, quç nō fit Abb. cuius benedictio simplex est: vt patet in lib. pontificali. vide glo. in cle. attendeñ. de regulari. Nec est impertienda, nisi presbytero. ¶ Ergo si talis post benedicat, q̄ fuerit in presbyt. ordinatus, cautè supplēdum est, qd incautè fuerit prætermissum: vt patet in eo, qood legitur & not. j. de sacra. nō reiterā.

13 c. j. & fi. Et de hoc tangitur. j. c. j. § j. secūdū Host. ¶ † Sed qs dispensat cū tali in minoribus cōstituto: vt eligi valeat in Abbatē. Host. dicit, ꝙ Epis. ordinarius, vt, hîc. Et dicit ꝙ opinio illorū, qui dicūt sublatā esse dispensandi potestatē Epis. in dignitatibus hîc reprobatur. Et sa. no. s. eo. indecorum. & duobus. & c. seq. Nec ob. qd loquitur hîc de Cardinali legato: qa illi sunt pares Episcopi. j. de filijs. presbyt. c. pe. & fi. Et hoc maximè, vbi subest necessitas. ar. not. j. de conces. pb. cū nostris § fi. secundū Host. Idē Boat. & Spe. ti. de lega § nunc de Episcop. versu. xlvj. De materia dixi. s. de tēp. or. c. dilectus.

14 ¶ † QVARTO principaliter, ibi: *si non potes*. quçrit, vtrū prouisor inter plures sibi nominatos, aut sorç consyderationi occurreñ. teneatur quo ad Deum & in foro cōscientiç eligere magis dignū, supposito, ꝙ aliâs omnia paria existant, sic ꝙ scienter eligēs min⁹ dignū, peccet mortaliter? dicit hîc Io. an. ꝙ semp ab initio melior est eligēd⁹: licet ex post facto sufficiat, ꝙ elect⁹ nō sit mal⁹. De hoc. s. de elect. cū inter canon. & de offi. cust. c. fi. Dicit etiā, ꝙ rōne cōsanguinitatis in hac materia psumitur, qd aliâs nō psumeret: vt hîc. & j. de testa. requisiti. & de cohabi. cleri. c. penul. Hugu. & Io. viij. q. j. c. licet. tenet ꝙ talis eligens minus dignū nō peccat. Rō sua est, ducendo ad inconueniens, quia si eligens bonū iō peccaret, quia nō eligeret meliorē: sequeret, ꝙ oīs faciens bonū in hoc peccaret qa meli⁹ facere posset, & non faceret. qd est absurdū. Laureñ. verò in. d. c. licet. quē sequit ibi Archi. tenet cōtrariū. Et idem tenet hîc dñs. M. Pampiloñ. Epis. per istā decre. Et ad prçdictā rōnē Io. rñdet Archi. d. hoc modo: quia facit inter necessaria & volūtaria differētiā. d. ꝙ in voluntarijs habet locū qd dicit Hug. & Io. s. ꝙ faciendo bonū qs meret, nec demeret: quia melius facere posset. Sed in necessarijs sec⁹: qa in illis qs tenet meli⁹ qd pōt prçsertim qñ spāliter hoc mādatur. Et sic procedit opinio Laur. secūdū eum. Plus dicit esse expressum viij. q. j. illud. in fi. & xx. q. iij. c. j. in fi. & de hoc. lxij. di. nullus inuitis. ¶ Beat⁹ Thomas. ij. secūdç. q. lxiij. art. ij. in solutiōe. j. & iij. art. & q. clxxxv. art. iij. vbi dicit sic, quòd circa assumptionem alicuius ad Episcopatum aliquid est consyderādū ex parte eius qui assumit: & aliquid ex parte eius, q̄ assumitur in illo enim qui assumit eligēdo, vel prouidendo, requirit, ꝙ fideliter diuina ministeria dispenset. Et hoc ad vtilitatem ecclesiæ, secundum illud. i. ad Chor. xiiij. ad çdificationē ecclesiæ quærite, vt abundetis non ad personarum remunerationē quia illa in futuro est spectanda. & ideò debet assumere meliorem, non dico simpliciter, quod est secundùm charitatem sed meliorem ecclesiæ. s. quo ad regimen eius videlicet, qui melius ecclesiam regere, instruere, defendere & pacificè gubernare possit. Vnde contra quosdam ex his dicit Hiero. ꝙ quidam non quærunt eos in ecclesia columnas erigere, quos plus cognoscunt ecclesiç prodesse sed quod vel ipsi amant, vel quorum sunt obsequijs deliniti, vel dedin: vel pro quibus maiorum, quispiam rogauerit. ¶ Et vt deteriora taceam qui vt clerici fierent muneribus impetrauerunt.

Hoc

Hoc autem pertinet ad acceptionem personarum, quod est graue peccatum. vnde super illud Iac.ij. Fratres mei nolite in person.accep.&c. dicit glo. Augu. si hãc distantiam sedendi & standi ad honores ecclesiasticos referamus, non est putandũ leue esse peccatũ in personarũ acceptione habere fidẽ dñi gloriȩ. Quis enim ferat eligi diuitẽ ad sedẽ honoris ecclesiæ contẽpto paupere instructiore & sanctiore? Sed ex parte ei⁹, qui assumitur nõ requiritꝰ ꝙ reputet se aliàs meliorem. Hoc enim esset superbũ & prȩsumptuosum: sed sofficit, ꝙ nil in se inueniat, per quod illicitũ ei reddatur assumere prælationis officium. vnde licet Petrus interrogatus esset, an dominum plus cæteris diligeret: in sua responsione non se prætulit cæteris: sed respondit simpliciter, ꝙ Christũ amaret. hæc ille. Et ibi vide qualiter licet Ẽpatum petere, refutare, vel deserere. ¶ Et ita vides ex dictis beati Tho. Hieron. & Augu. duplicem quo ad hoc insurgere rationẽ. Prima est, quia administrator ecclesiȩ debet meliori modo, quo scit & potest administrare. Et ideò ab eo culpa leuissima exigitur. C. man.l.j. à procur. ĩ. de iudi.nouit. versu, cũ enim non humanæ. & de prȩben. venerabil. ¶ Secũda est, qa contrariũ infert personæ acceptionẽ, quȩ in istis à sanctis patrib⁹ est damnata. Et ideò propter negligẽtiã remoueatur. ĩ. de offi. custo.c.j. Fa. quod leg. & no. ĩ. de offi. Archi.c. ea, quæ. & qđ ibi habet no. in gl. iij. ¶ Secundò ex prȩdictis habes qualiter dignitas consyderari debeat in hoc casu: quia respectu ecclesiȩ non personæ. ¶ Verũ, si nesciuisset aliũ digniorẽ, qui recipere vellet & posset, dũmodo diligentiã debitam fecisset, starẽ opinioni Hug. & Io. qa sufficit homini facere qđ põt. vt.xxij.q.ij. faciat homo. Et sic tollitꝰ ratio prima. & cessat tũc acceptio. Et sic tollitur & secũda. Et cũ hoc puto opinionẽ Laurẽ. & Archid. esse verissimã. ĩ. vt eccle.benefi.c. vt nostrũ. versu circa carnalitatẽ. ¶ Supple glo. ¶ In glo.j. ibi: *& ideò no.* secundũ Ioã. Et ibi: *drcum.* Tan. & Gof. Et ibi: *quod indigeret.* de cle.excõ.mi. proposuit. Sicut Petr. qui dicit. Mat.xviij. & Luc. Dñe quid nobis erit, qui sequuti sumus te. Et ibi: *superior.* Nec promouendus & tacitè consentiat, secundũ Hostiẽ. qui etiam dicit, ꝙ hoc casu vrgente necessitate & vtilitate ecclesiæ superior, videlicet solus Papa in Episcopatibus, & ordinarius inferioribus cum illo dispensaret. Et subdit, ꝙ tanta posset esse necessitas circa Ẽpatũ, ꝙ Metropolitanus cũ consensu capituli posset Ẽpatus custodiã personæ idoneȩ committere vsq; ad beneplacitũ Papæ. Allegat. s̃. de elec. nil § pe. & s̃. eo. à multis. & de simo. sicut nobis. Vide de sup.ne.prȩl. si Episcopus. & .c. seq. lib. vj. Et ibi: *quibusdam.* & ibi not. in vlti. glo. quare non cõmittatur simonia in præcibus porrectis, sicut in pecunia. qđ est no. dignũ. Et ibi: *spũales.* Dicebat Hosti. ꝙ preces patronorũ, quorũ etiã cõsensus reqri consueuit, possunt dici spũales. de elec. cũ terra. & de iure pat. nobis. Et in fi. & .c. ordinationes. vbi de hoc. & .viij.q.j. in Sum. & p Host. in Sum. de simo. § qualiter committatur sub § Lingua. ¶ In gl.ij. ibi: *accedens.* vbi de hoc. Et ibi: *potius.* i. plus. qa negari nõ potest qoin sit honoris & dignitatis. de priuileg. vt Apostolicæ. li. vj. & de elec. indemnitatib.e.li. sed plus laboris. Sed idem de Ẽpatu: qa omne quod hic eminet, &c. xiij. di. nerui. & .xj. di. ante oĩa. Et in fi. & ĩ. de corpo. vitia. exposuisti. vbi de hoc.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Abbas quosnam tondere possit? Et an alios ordines à tonsura conferre possit?*
2 *Abbas in alieno monasterio, an eosdem ordines, quos in proprio, auferre queat? Et quo tempore huiusmodi ordines conferas.*
3 *Manus impositio, quid. Et num quolibet die manus imponi aut benedici possit?*
4 *Psalmistatus, seu clericatus, an sit ordo? Quot sint ordines. Et quis clericatum dare possit? Et quid si omisso inferiore ordine, superior conferatur? nume. 5.*
6 *Episcopalia insignia, an sint præscriptibilia.*

¶ *CAP. XI.*

CVm contingat. ¶ Casus. Abbas si est presbyter, & benedictus, cõferre põt ordinem clericalẽ. Pars eius est. s̃. de rescrip. & propter principale dictũ non facit ad rubricam sed bene fa. inquantũ loquitur de præficiendo in abbatem. ¶ Cõmunis diuisio. Secunda ibi: *super quo.* ¶ Expone literam. *Impositionem.* ordinatoriã, non cõsecratoriã. Ne sit cõtra.xxiij. dist. subdiaconus. Solũmodo ergo non in alio. Ex quo arg. Hosti. ad id, quod habes. ĩ. de priuile. vt Apostolicæ. lib.vj. ¶ Ab Epo. dioecesano. Vel alio dioecesani mandato. de conse. eccle. vel alta.aqua. ¶ Manus impositio abbatialis benedictoria. Quæ qualis esse debeat, dixi. s. c. proxi. super.q.ij. versu, sed qualis. ¶ Et constat per verbum prȩcedẽs, facta noscatur. Et istud videtur, ꝙ benedici possit in Abbatem non sacerdos. quod est falsum secundũ Hosti. vt dixi. s̃. & proxi. secundũ quem ibi, facta noscatur: supple, quæ nec fieri debet, nisi & constet eum. &c. ¶ Iuxta formã. Aliter nil dareĩ. v.q.j. extra catholicã. s̃. de sum. Tri.c.j. § sacramentũ. à talibus Abbatibus sacerdotibus & benedictis.

1 ¶†PRIMO quæritur ibi: *à suis Abbatibus.* quos Abbas põt tõsurare? dic ꝙ suos monachos & conuersos, & alios in qoos habet iurisdictionem Ẽpalẽ, vel quasi. Sed non, nisi habeat ex priuile. ĩ. de priui. Abbates. in fi.li.vj. no. Hosti. ĩ. de re iudi. cũ inter vos. & Arch. lx. di. quoniã videamus. ¶ Sed pone ꝙ alteri confert Abbas clericatum: nũquid valet? Boat. hîc & Archi. in.c. Abbates. tenent, ꝙ sic. Ibi vide.

¶ SECVNDO ibi: *lectores.* quȩritur, quid de alijs ordinibus? dic de maioribus secus: quia de istis minoribus specialiter concedẽdo de maioribus denegare videtur. Sed de minoribus lectoratu, vt sunt psalteriat⁹ & ostiariatus, idem quod de lectoratu hîc dicitur. Nam sub nomine lectorũ, hîc continẽtur, cũ eadẽ sit ratio, secundũ Host. secundũ quẽ de facto sic seruaĩ. de consti. translato. & est simile. xxviij. di. de his. licet Bar. Brix. tenuerit contrariũ. lxix di.c.j. Et pro ipso faceret verbũ solummodo, quod sequitur si determinaret hoc verbũ lectores. Sed verius est, ꝙ determinant verbũ, in proprio monasterio qđ sequitur. Et arguit hîc Papa de maiori ad minus, secundùm Pet.

2 ¶†TERTIO quæritur, nunquid Abbas extra monasterium proprium & in alio monasterio inuitatus poterit tonsurare & ordinare, eo modo, quo in monasterio ꝓprio posset? dicit Hosti. fortè sic, si monasteriũ sit exemptum. ar. s̃. ti. j.c.j. de tempo. ord. quod trãslationem cum suis concor. In non exempto verò posset hoc Ẽps prohibere vide no. Ioan. And. ĩ. de priuile. Abbates. lib.vj. & Lau. & Io. lxix. di. quoniam vide & quod not. Archi. in.d.c. quoniam videmus.

¶ QVARTO queriĩ quo tẽpore põt Abbas hos ordines conferre? Ecce videĩ de quatuor tẽporibus planũ. sed de diebus dñicis secus: qa hoc de ipsis exprimitur. s̃. de tempo. ord.c.j. & .iij. Ergo qđ de vno dicit, &c. vt. ff. de iud. l. cũ prætor. in fi. ĩ. de præsum. nõne. ¶ Sed Hosti. cõtra: qa cũ in suo monasterio tantũ hoc liceat, vt hîc sine alterius præiudicio, possum⁹ latius interpretari. de vsupallij. ex tuarũ. Tũ qa potius de dñicis diebus, q̃ de quatuor tẽporibus cõcedendũ videtur: ne Ẽpisare videanĩ. i. generales ordines tenere. Simile de conse. di.iij. peruenit. Et adde secundũ eum, quod not. de supplen. neg. præl.c.j. de tempo. ord.c.iij.

3 ¶†QVINTO quæriĩ ibi: *manus impo.* qđ sit? dicit Inn. qđ idẽ qđ bñdictio Alle.j.q.j. manus. & no. s̃. de sup.ne. ꝑla.c.j.

¶ SEXTO quæriĩ, an hȩc benedictio, seu manus impositio quolibet die dari possit? Dicit Hosti. ꝙ hoc declaratione egeret vr̃ enim ꝙ sic. sicut de ecclesiȩ cõsec. de cõse. ec. vel alt. c.ij. Sed ĩ cõtrariũ facit: qa hæc maior est, q̃ ordinatoria exorcistat⁹, q tñ ex ista depẽdet: vt hîc, & .lxix. di. qm̃. Et tñ dependẽs dari nõ debet, nisi dieb⁹ dñicis & festiuis. de temp. or.c.j. & .iij. Ergo nec ista, q̃ principalis est. q filij sunt legi. p venorabilẽ. Et hoc tutius est secũdũ eũ. ar. lxxv. di. qđ à patribus. Adde qđ no. in cle. de sta. regula. accedẽ. § statuimus. in gl.ij.

4 ¶ † SEPTIMO de psalmistatu, siue clericatu: quia sumitur pro eodem, an sit ordo? arg. Hosti. ex isto. c. ibi iuxta formam, quia hîc forma requiritur, q sit ordo: quia est principiū & fundamentū clericalis militiæ: cui quis per hunc ordinem adscribitur. j. de seruis non ordi. eo libentius. Et per illud recipit ordinatus officiū cantandi in ecclesia. xxiij. dist. Psalmista. Et apud vinculum promouēdi in ecclesia quodāmodo initiantur, & habent priuilegium canonis, si quis suadente. renuntiare non possunt. j. de for. compe. si diligenti. Item per consecrationē confertur ordo episcopalis. lxxvij. di. c. j. j. de tempo. ordi. si Archiepiscopus. & c. seq. & C. de Episcopis & cleri. auth. Episcopalis ordo. Cuius auth. quod expediuntur, quæ nec inferioribus cōmittuntur. j. de conse. ecclesiæ, vel alta. aqua. Allegat Inno. xxiij. dist. Psalmista. Allegat in contrarium. xciij. di. absurdum. & lxvij. distin. illud. ¶ Et sic secundū Cypr. taceant, qui negant nouem esse ordines, videlicet psalmistatus seu clericat⁹, ostiariatus lectoratus exorcizatus, acolith⁹ subdiaconatus, diaconat⁹ presbyteratus & Episcopatus. Quod dicit ad similitudinem superioris Hierarchiæ, in qua sunt nouem ordines angelorum. de quo remittit ad sum. de or. ab Episcopo, qui. re. §. j.

¶ OCTAVO quæ. vtrū simplex presbyter psalmistatū seu clericatū, qui idem in iure repræsentant, dare possit? Ber. hîc in fine gloss. fi. dicit q sic, per. cap. Psalmista. xxiij. di. alle. vbi de hoc. Et idē Hug. Ray. & Gof. in sum. de or. ab Epo. & Inno. s. de neg. præla. c. j. & hîc & Hug. & Pet. in. c. alleg. Psalmista Sed in contrarium opponit Inno. qa nemo debet ordinari sine titulo. lxx. di. & hoc tā simplex presbyter titulum conferre nō potest. xvj. q. vij. nullus omnino. ¶ Respondet Inn. q illud. c. nullus omnino. quod dicit, q non potest sacerdos dare præbēdas, intelligitur, videlicet de nouo, & in locis vbi dare non consueuit sic. s. q habeat vbicunq; sic eas, etiam non residens in ecclesia sine licentia Episcopi: sed in beneficio vnde viuit dare potest. ¶ Vel aliter dic secūdū Inn. q illud. c. nullus omnino. est locale. ¶ Vel tertiò dic, secundum eum, q loquitur de præbendis curam habentibus animarum. ¶ Vel quartò dic secūdū eum, q licet sacerdos non habeat beneficia, quæ conferat ordinato, habet tā potestatē conferendi Psalmistatū, vel ad suum patrimoniū. j. de præben. tuis. Vel si ab alio sibi beneficium conferatur. xxij. dist. cum non liceat. ¶ Bernardus & Host. in Summa de ordi. ab Episcopo videretur tenere, q. c. præallegatū, psalmista non loquitur de ordine, sed de ordinis exequutione, per illud qđ ibi dicit officium & per istam literā cum cōtrario. Et idem Lau. & Bern. xxij. dist. non liceat. Io. And. hic, & c. j. de temp. or. c. fi. lib. vj. sequitur primorū opinionem, videlicet quòd presbyter coronam clericalē, seu psalmistat⁹ ordinem dare potest, non simplex tamen: sed talis presbyter, qui super laicum, quē ordinat, habeat Episcopalē iurisdictionē, vel quasi arg. j. de priuile. Abbates. in fi. lib. vj. Sed magis propriè fuisset loquutus Ioan. And. si dixisset se sequi secundam opinionem, & excepisset casum, in quo se iustificat, videlicet de habente iurisd. episcopalē, vel quasi. ¶ Henricus verò dicit hîc, q sine calūnia dici potest, q presbyter curat⁹ iure suo parrochianis suis primā tonsurā dare potest, per. c. psalmista. alle. Nisi contra ipsum sit præscriptum, prout secundū eum est in toto regno Franciæ: quæ præscriptio bene valet, secundū eum: vt. j. de prescrip. veniens. secundū eū. Dicit tamē, q presbyteratus non curatus nullo modo: nec curatus non subditus eam dare potest: nisi inuitatus & c. ar. s. de ordi. ab Epi. c. j. j. de paroch. nullus. & de præbend. si Episcopus. & de tempo. ord. cū nullus. li. vj. ¶ Quid dicendū? magis placet, q de iure non possit: qa soli Epi sunt illi, quibus de iure cōmuni permissum est ordinare. Et si Abbatibus sit permissum, hoc est ex priuilegio speciali. Et signat hoc in cōtrariū ius cōmune: vt. ff. ad munici. l. j. in fi. Modò nō reperio presbyteris etiam curatis hoc permissum. Et si iurisdictionē habent Episcopalem, vel quasi, fateor q si hoc casu prescripserint hoc possint. Aliàs autē quantum possessum & prescriptum, tantū ius cōpetit: qa talia iura spiritualia extensionē non recipiunt: vt. ff. de diuersis & temp. prescrip. l. in honorarij. §. cum recisa.

5 ¶ † NONO quæritur, pone, q omisso isto ordine psalmistatus, confertur ordo literatus, vel exorcisatus: nunquid est repetendus? dicit Inno. q nō. ¶ Sed pone, q aliquis dictorū aliorū duorū ordinū est omissus: nunquid repeti deberet? dicit Inno. q sic. ¶ Sed quæ est ratio diuersitatis? dicit Inno. q ista, qa in isto ordine nullū officiū speciale cōmittitur: sed in alijs sic. Et recipiēdo quēlibet aliorū ordinū, videtur recepisse potestatem conferendi & faciendi omnia, quæ ad hunc ordinem pertinent. Hosti. contra q sit repetendus: quia est aliorum ordinum principium. Adducit forte ar. de. c. j. & fi. j. de sac. non reiteran. & hoc tutius Inno. aliqui dixerūt, q iste ordo abijt in dissuetudinem. Sed hoc non credit Inn. remittit. Ioā. And. ad no. sua. s. de tempo. ord. ex parte. super. j. gl. quæ modicū faciūt.

6 ¶ † An aūt insignia Epalia, sint præscriptilia vide Io. And. in. d. c. Abbates. in Nouel. sup ver. priuilegio. ¶ Supple glo. ¶ In glo. ij. ibi: *Abbatem*. Cistertien. vt ibi notaui. Et ibi: *illud*. vbi de hoc, & . xxj. distī. cleros. Et ibi: *quid*. Vinc. legista. Et ibi: *confertur*. ad idem. xxvij. q. j. si quis Episcopus. ver. Psalmista deponitur.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Canonicus regularis, monachus num effici possit?*

2 *Apostata post pœnitentiam, an promoueri possit?*

¶ CAP. XII.

INtelleximus. ¶ Casus. Si canonicus regularis fact⁹ monachus iusta de causa ad canoniam reuersus, ibi posteà præficitur, licitè tenere poterit prelaturam. Primò narrat factum. Secundò, dubiū elicit. Tertiò respondet. Secunda ibi: *ne igitur*. Tertia ibi: *discretioni*. Et facit ad partem tituli de qualitate præficiendorum. ¶ Expone literam. *Monasterio tuo*. fortè canoniare*gularis erat*. Et sic canō in textu allegatus ad propositū facit. *Laudabiliter*. sic. s. de elec. cum monasterium *Ordinis*. nigrorum monachorum sancti Benedicti. *Aliquandiu*. nō per annum. Ab. *Redire*. dicit Host. quòd de hoc erant compositi tales versus. Eya ergo pr̄, mutata veste tua ter es fact⁹ frater bis candidus, & semel ater. j. niger. *Meritorum*, propter quæ promouendus est quilibet. lx. dist. quid proderit. Et ex his cēsetur maior. xl. dist, multi. in fi. ¶ *In Abbatem*. sed canonicorum regularium. hîc supplet Host. quòd iste habens lesam cōscientiam propter canonem, qui sequitur, consuluit Papā. *Præscripto*. sancti Vincen. *Tempestas*. j. tepidum te inuenis, siue pigriteris. *Publice lapsus sit*. quasi tunc detrudatur, vt perpetuò pœniteat. xvj. q. vj. de lapsis. Et no. per hoc Ab. quòd regularis nō est detrudendus in aliud monasterium: nisi propter crimen. *In choro*. sic. ff. de decu. l. ij. j. responso. s. de renun. c. idem. in fi. vbi de hoc ¶ *Cuculam*. non q sit monachus. ¶ Sed est hoc ratione prioris maleficij: & sic est dispar professio in vno loco. Et quid sit cucula, declarat cle. de sta. mo. ne i agro. §. verum ne. *Indefessam*. j. nō fessam, vel fatigatam. Gof. *Et iterum*. repete studeas continuare. quia finis, nō pugna, corōat, arg. j. de cleri. no. res. relatū. s. de rensi. c. j. in fi. cū cōcordā. ¶ Primò no. ibi. ad memoriam id aliquid esse ad memoriā cōseruandam. vij. q. j. deniq;. in fi de conse dist. j. Et dicit vbi de hoc. de pe. dist. iij. iudas. ¶ Secūdò no. q nō sufficit incipere. dixi in expositione super verbo continuare.

¶ PRIMO opp. *reuertatur*. qa si bene transijsset, reuerti nō deberet. Modò melioris conditionis non debet esse delinquens, & c. j. de dona. plerumque. cum ibi alle. j. de præben. eum qui. libro sexto immò videtur eo ipso priuandus: quia transiuit, licet malè, sicut malè renuncians. s. de transla. quanto. de renun. ex transmissa. & capitulo quòd in dubijs. ¶ So. aut quæritur, an monasterio illum repetente: redire possit. Et dic quòd sic Et sic intelligitur ista decre. Aut quia an ipse petere possit ad regressum se admitti? Et dicit quòd non: vt in cōtrarium. vel dic, quòd reuertetur velit nollit, si trāsiuit sine

1 licētia vel ad latiorem vt in glo. ¶ † Sed dicit Hostien. quòd

immò hoc

imo hoc videtur de mente Canonis, videlicet ꝙ canonicus nullo modo possit fieri monachus, excepto casu, quem excipit argu. ĩ. de iure patrona. ex literis. cum suis concor. quia fortè secundum eum, Vrbanus, qui fuit canonicus regularis, statuit in fauorẽ sui ordinis, vt quilibet in ea vocatione, &c. xcvj. q. j. & ij. per totum quod intellige quo ad hunc casum, quando inspiratione fit fides: fortè per miraculum, vel per signum. ĩ. de hæreti. cum ex iniuncto. s̃. de renuntia. nisi cum pridem § verum. Sed iste esset intellectus satis dubius, & magis placet, ꝙ redierit de voluntate & assensu canonicorum: vt dicam. ĩ. in. iiij. oppositione in fi. ¶ Secundò opponitur contra primum notabile, de c. mulier. xv. qõ. j. & lxxxj. distinc. valet. vbi de hoc & xxxij. q. vij. non solum. So. secundũ Go. diuersis considerationibus, vtrunq; licet: vt. lxij. distinc. c. quia facta § verum. Vnde prima iura loquũtur, quando expedit memoria secunda quando nocet. & sic sunt diuersa, non aduersa. Sic. ĩ. de his, quæ fi. à prela. cum Apost.

¶ Tertiò opponitur ibi: *curam exercere*. quia videtur, ꝙ ibi debuerit remanere, si non potuerit reuerti: quia strictior religio monachorum: vt. ĩ. de regu. licet Innoc. sol. sicut Ber. hic in fi. mult. gloss. s. ꝙ hic transiuit licentia non petita. & ideò redire potest, secundùm Innoc. vel cogitur secundùm Ber. Idem no. Io. xix. q. j. mandamus. ¶ Sed contra istam so. opponit. Innoc. de. c. sanè. ĩ. de regularis. Ibi enim fuerat canonicus à canonia, & tamen dicitur ꝙ si intrauit monasterium monachorum religionis arctioris, ibi permittitur stare. So. ibi fuit permissio, vel dispensatio, idem no. Io. in dicto c. mandamus licet Ber. notet contra, in dicto. c. licet.

¶ Vel hic erat strictioris vitę canonicus regularis, quàm monast. monachorum. ar. dicti. c. sanè. vbi de hoc dicam.

2 ¶ † Quartò opponitur, quia talis transiens sine licentia fuit Apostata. igitur nõ debuit promoueri. iij. q. iiij. beatus. ĩ. de apo. c. vlti. respondet Inno. ꝙ licet fuerit apostata tamen non impeditur eius promotio post pœnitẽtiam: vt. s̃. de tempo. ordi. c. vlti. & no. eo. ti. ex tenore. nisi ordinem in apostasia suscepisset. Et sic intelligitur. c. vlt. de Aposta. secũdùm eum. ¶ Vel aliter dicit, ꝙ licitè transiuit, & licitè rediijt: quia ibi nõ fuit religio, quæ ibi credebatur. ¶ Vel dicit tertiò, ꝙ etiam si transiisset ad minorem religionẽ, tamẽ nõ est apposita: quia in nullo venit contra ea, quæ sunt de substantia ordinis: cum semp in obediẽtia alicuius fuerit. Fa. not. de tẽpo. or. ex parte. Placere videtur dño Pampilon. ꝙ rediit ante professionem: quia non reperit fortè religionem strictiorẽ, sic vt credebat. Et ideò rediit de voluntate canonicorũ. Et iste casus placet: quia sine calũnia est. Siue enim illa latior, siue strictior infrà annum probationis exire potest. Et siue dederit siue non dederit licentiam, canonia in regressu consentire potest.

¶ *SVMMARIVM*

1 *Clausulam in rescriptis superfluam admitti. Et vnde nu. 3.*
2 *Culpam prædecessoris, successori nocere. & nu. 4.*
5 *Ordinator num aduersus ordinatũ exceptionẽ de non idoneitate obijcere possit? Et quid de exceptione criminis? Et num quæ hic dicuntur, vt de iure, ita de æquitate locum habeant? nu. 6. Item quid de alia non idoneitate? nu. 7.*
8 *Ordinatore mortuo, an possit successor non idoneitatis exceptionem contra ordinatũ proponere? Et quid si alius ordinatori præsentauit ordinatum. Item quid si præsentator Archidiac. foret?*
9 *Ordinator aduersus ordinatum, num exceptionẽ qualitatem, aut quãtitatem beneficij concernentẽ proponere queat?*
1 *Iudex, num ex officio suo, quo casu ordinator ab excipiendo repellitur, inquirere potest?*
11 *Ordinatus ex alterius mãdato, an ad prouidendũ ordinato teneatur?*
12 *Ordinator, num per viã accusationis crimẽ ordinato opponere possit?*
13 *Lis contestari, aut libellus porrigi, num necessario debeat, cum pro aliquo beneficiando rescribitur?*
14 *Ordinem iudiciarium tum in executore necessarium, cum iudicis partes recipit.*

¶ *CAP. XIII.*

Accepimus. ¶ Casus. Ordinatus ad sacros sine titulo, ab ordinatore iustè petit beneficium nisi post ordinationẽ reddiderit se indignũ. Cõmunis diuisio. Secunda ibi: *licet igitur*. & sa. ad secundam partem rubricæ de qualitate pręficiendorum. ¶ Expone literã. *Ad sacros*. pro ordinatis ad minores non scribit ecclesia Romana. de quo. ĩ. de pręben. c. ij. *Titulo*. i. ad nullius ecclesiæ nouum vel beneficiũ. Et quomodo multis modis dicitur titulus, no. de elec. dudum. ij. ad fi. &c. ĩ. de offi. Archiepi. c. fi. *Et infra*. supp. & de nobis cõquerebaris, ꝙ super eorum prouisione scribim⁹: cum sint indigni. Inno. *Non poteris*. scilicet de iure. *Egerimus*. & nullã gratiam fecerimus. Host. Sic ideò s. si hanc diligentiam omiseris. Vel. j. quia hanc diligentiam habere noluisti. Et ideò tibi est imputandum: vt de cętero contra eum non audiaris. Inn. *Contra eos*. petentes beneficium à te. *Ex superabundanti*. q. d. ex gratia hoc facimus. Not. ergo respicit superfluitatem verborũ, secundũ Host. ĩ. dicam. *Idoneus habeatur*. hoc intelligitur etiam si non opponitur: vt. s̃. de elec. causam. *Ecclesiastico*. quæ ac si d. talis esset idone⁹ ad militiam vel pellipariam, qui nõ est dignus ad beneficium. ecclesiasticũ. ĩ. de cleri. coniug. c. iij. & v. *Non indignus*. Ecce qualitas. Et propter hoc facit ad titulum. Ipsius. s. ordinatoris. Ac si dicat: tibi, vel cuicunq; alteri, super hoc scribamus. *Competens*. vt. ĩ. de præbẽ. de monachis. & c. cum secundũ. *De iure*. stricto, nulla gratia, vel æquitate attenta. Eo. i. ea ratione. Quod. i. quia. *Non credimus*. i. credere non debemus. quia ius requirit examinationẽ. Anteq̃. quod de iure stricto possemus. forma communi. dec. cum secundùm. de pręben. Suscepisti. lxxiiij. di. gesta. Innoc. Prouidere. vbi tamen prouisio ad Epm spectat. ar. ĩ. de offi. ordi. licet. & s̃. de rescript. Abbatem. Inno.

1 ¶ † PRIMO not. ibi, *ex abundanti*. qualiter bene admittitur superflua clausula in rescriptis. Simile. C. de fideiussori. l. nõ rectè. ff. pro so. l. sed & si adijciatur. & de aur. & arg. leg. l. pedicul. § Labeo. Et pro hoc. ĩ. de pcu. si duo. li vj. Sed ibi, clausula aliquid operatur: licet non in totũ, q. s. verbũ sonat. Et idẽ. ff. de ędili. edi. l. j. § sed si sciendũ. versi. sed ego puto.

2 ¶ † SECVNDO not. ibi, *prædecessoribus*. ꝙ culpa prædecessoris nocet successori, sicut & negligen. ĩ. de pscri. p totũ.

¶ TERTIO not. prout habes in. ij. glo. Ber. in prin. videlicet, ꝙ qui alium semel dignũ repudiauit, &c. Allegat Inno. xxviij. di. diaco. viij. q. ij. dilectissimi. ĩ. de cle. coniuga. diuersis. de accusa. nulli. de sen. exc. in psentia. ff. de lib. causa. l. si qs.

¶ QVARTO not. ꝙ recipiens à superiore gratiam mandatis suis inclinare se debet, ne videatur ingratus. Simile. ĩ. vt ecclesia. benefi. c. vt nostrum § porrò. in fi.

¶ QVINTO no. ibi, *non credimus*. ꝙ nõ est verisimile, ꝙ aliquis Episcopus violet canones, licet aliquando secus fiat. s̃. de tempo. ord. vel non est.

¶ ET SEXTO ex hoc no. argu. ꝙ pro iudice pręsumendũ est: vt. s̃ de renun. in pręsentia & ꝙ oĩa pręsumũtur solenniter acta: vt. ff. de proba. l. ab ea. Insti. de fideiusso. in fi.

¶ SEPTIMO ibi, *antequã*. no. ꝙ examinatus, iterum est examinandus.

¶ OCTAVO not. ꝙ in eodem facto inter potentem & impotentem habet acceptio personarũ. Et plus fauetur diuiti, q̃ pauperi: qa examinatus per Episcopum de gratia in sui pręiudicium & Episcopi fauorẽ iterũ examinari mãdatur.

¶ OCTAVO no. ibi: *Exceptiones*. qd habes in vlti. gl. B.

3 ¶ † Opponitur primò contra primũ oo. qa videt ꝙ talis superfluitas in rescriptis sit reijcienda: vt. s̃. de rescrip. cũ adrò. & ff. de vsur. l. si stipulatus. qa verba debẽt operari in rescriptis, vt iurib⁹ proxi. alle. & ff. de le. j. l. si qñ. in prin. & ad municipa. l. j. in fi. & ff qd met. causa. l. j. & de ver. ob. l. si sit stipulatus. & ĩ. de priui. ex ore. Gos. fa. ĩ. de ma. & obe. soliti. & qd no. Ber. ibi in fi. vbi Io. and. trãsfert qd hic posuerat Hosti. & xix. di. si Rom. vbi de hoc. Soluit Host. hoc modo. d. ꝙ hæc

pendét ex volũtate qñq; Et iõ nõ est mirũ si ex superabũdãti
aliquoties clausula apponatur. Nam & quæ causa dubitatio-
nis tollendæ in contractibus inseruntur, ius cõmune nõ lœ-
dunt: vt ff. man. l. quis mutuã. Imo aliquoties tota litera super
fluit: vt. ĩ. de procur. quia in causis. nisi, q̃a plus solet timeri,
&c. ĩ. de hæreti. si aduersus. Dicit tamẽ ꝙ regulare est, quòd
clausula debet aliquid operari: vt in cõtrarijs. Nec ob. istud
c. quia id, quod hîc dicit de super abundanti, non respicit su-
perfluitatem, sed gratiam: quasi diceret, ꝙ de gratia hoc facit:
vt patet ex verbis præcedentibus. &c. ĩ. versu. cum & si tecũ.
¶ Dic, ꝙ in legibus & constitutionibus princip. habet locũ
regulariter prædicta regula, q̃a fieri debent clarè superfluita-
tibus resecatis. C. de no. Co. compo. consti. vna. § quibus. &
s̃. in procem. hu⁹ compilationis ibi: resecatis superfluis, &c.
Nec ideò verba sunt sine effectu, vel superfluè posita: q̃a no-
uum casum, non addunt, dũmodo adijciant ex bona causa:
videlicet vt dubium tollant, vel magis declarent: vt magis
in notã & magis timorẽ deducant. Aut ex alia simili causa.
Et ita solent continuò similia contraria solui. Et idem dice-
rem in rescripto. & lex priuata est: & trãsit per plures manus
secus tamen facilius potest contingere in actibus cõmuniũ
hominũ, qui non ita ponderatè loquuntur. Et ideò licet in
dubio interpretemur verba vt operantia, vt valeat res: vt. l.
si qñ. alle. cum cõcor. Tamen quãdoq; reperitur verb. super-
fluitas, quæ non nocet: vt. C. de testa. l. testamẽtum. vide hoc
no. vbi concord. ¶ † Secundò opponitur cõtra secundũ no- 4
tabile, de. c. Episcopi. ĩ. de re. ec. nõ alie. vbi successor non te-
netur de facto prędecessoris, sed illud reuocat. Et ad idẽ. ĩ.
de precario. c. ij. Solu. Hosti. d. ꝙ in alienationibus non obli
gatur successor ex facto prędecessoris: vt in contrarijs. Item
nec ex delicto: vt. ĩ. de exce. cũ venerabilis. Sed in his, in qui
bus Eps ex suo officio obligat̃, oblig. successor ex facto præ
decessoris: vt hîc. Nam si mendicaret ordinat⁹, cederet in op
probriũ ordinis clericalis. de quo remittit Host. ad decre. ad
supplicationem. s̃. de renun. Dic & clarius, q̃a aut factũ præ-
decessoris est personale aut est reale. Si reale est, tunc aut est
de iure ab initio validum: & tunc nocet successori: sicut est in
alienatione legitimè facta. Vel in mutuo recepto nomine ec
clesiæ, & ob necessitatem ipsius, in eiusq; vtilitatem conuer-
so: vt. ĩ. de solu. c. j. Aut non tenetur: & tunc potest successor
venire contra: vt. c. Epi. alle. Et nedũ successor sed ipsemet,
qui fecit. C. de sac. eccl. l. iubemus. nulli. § sanè. De quo tamen
alibi latius dicam. Fortè. ĩ. de fili. presby. veniens. quæ videt̃
contra. ¶ Fallit vbi cũ facto colorato successit possessio, &
cursus tẽporis causantes pręscriptionẽ. Quod qualiter pro-
cedat, dicam. ĩ. de iure pat. c. cura. vbi de hoc. ¶ Si factum est
personale, regulariter personam non transgreditur. & ideò
non transit contra successorem: vt. ĩ. de transac. veniens. ar. ĩ.
de reg. iur. c. priuilegium. li. vj. Et ideò q̃a delicta personalia
sunt, & personã sequuntur, successori nõ nocent: vt. ĩ. de reg.
iur. c. delictum. personæ. lib. vj. arg. C. de inoffic. test. l. si quis
in suo in fi. Fallit in casu nostro. Ratio verò fallentiæ est, q̃a
vt euitet ecclesia vilipendiũ q̃d ipsa ex mẽdicitate clerici pa-
terentur, arctat ipsa causatiuè illi clerico prouidere. Et quia
illud dedecus plus concernit ecclesiam specialem illius, qui
ordinem contulit, & à pręlato eiusdem originẽ traxit, iustius
visum est, ꝙ ecclesia illa plus q̃ aliæ ad hoc teneat̃: q̃a minus
iniquũ videtur, ꝙ luat ecclesia ipsa culpã sui proprij pręlati,
quã si alia ecclesia illam luere teneretur: quia maior est inter
eos coniunctio: cũ Episcopus dicatur esse in ecclesia, & econ
tra: vt. viij. q. j. si ire. De delicto verò negligente certum est,
ꝙ nocet: vt in pręscriptionib. ĩ. de pręscrip. per totum super
quo vide Cyn. C. de sac. ecc. l. Iubemus nulla. ¶ Tertiò op-
ponitur contra septimũ notabile, ꝙ non sit quis pluries exa- 7
minandus: de. c. licet. & dic vt per Ber. in gl. antepenul. Dicit
Hostiẽ. hoc fieri hîc ex gratia. Et patet in textu. Sed dic mihi
quæ est ratio, quare Papa hîc plus fauit Epo, quã ordinato,
quantum ad hoc: nũquid videtur habuisse acceptionem per
sonarũ? dicit Hosti. ꝙ non. imo fuit hîc ratio duplex. Prima

ratio fuit, q̃a plus imputatur clerico: q̃a de facto suo debuit
esse certus. ar. s̃. de rescrip. ab excõicato. & tamẽ factum suũ
non prodidit. de cor. vi. c. exposuisti. Cor. Epo, quis potuit
ignorantiam allegare: vt. ff. pro suo. l. fi. ¶ Secunda ratio est,
quia nec Papa tenet̃ esse contentus examinatione Episcopi:
vnde põt & debet illũ examinare, ex quo ab eo petit benefi
cium quantũcũq; Eps declararet, vel taceret. ĩ. de exce. c. ex-
ceptionẽ. cũ similibus. Vnde de eo, quod ad suum officiũ per
tinet, põt sine clerici iniuria gratiam facere Epo: q̃a nemini
facit iniuriã, q vtitur iure suo. s̃. de elec. cũ ecclesia. Et de hoc
5 remittit Hosti. ad summã. eo. tit. in princ. ¶ † Expeditis op-
positionibus nunc ad quæstiones accedo. Et quæro primò,
quæ est ratio, quare ordinator contra ordinatum exceptio-
nem non idoneitatis non potest opponere? dicit Inno. ꝙ ista
est ratio: q̃a ordo & titulus sunt annexi: vt. lxx. dist. c. j. ideo
vno dato, & reliquum dare tenetur. ĩ. de pręben. cũ secũdũ.
¶ Secundò quæritur, nunquid hoc sit simpliciter verum, vi
delicet ꝙ ordinator non potest contra ordinatum de non
idoneitate excipere? iunge. q. Old. lx. fo. lxij. dicit Inno. ꝙ sic
de mero iure quo ad exceptionem criminis. Et pro hoc alle
gat. iiij. q. iij. si quis testib⁹. Excipit vnũ casum, videlicet vbi
post ordinationem ille deliquisset: vt hîc. ¶ Sed quid si ante
deliquisset, & ordinator tempore ordinationis ignorasset?
quidam dicunt hoc casu ordinatorem excusari: dũmodo iu
ret, ꝙ de nouo ad eius notitiam peruenerit. arg. ĩ. de excep.
pastoralis. Sed non placet Inno. si fuit ordinator in culpa: vt
puta, quia cum tenetur examinare examinationem non fe-
cit. Tunc enim si ideò ignorauit ignorantia ei non prodest.
arg. optimũ. ĩ. de cland. despon. impu. cũ inhibitio. § si quis.
¶ Ad literam huius decret. respondet Innoc. d. ꝙ ista litera
non dicit, ꝙ audiatur ordinator de crimine ordinati exci-
piens, licet dicat hîc Papa, ꝙ faciet eum examinari, & ꝙ alios
6 propter ordinatorem audit. ¶ † Sed nunquid predicta, quę
de mero iure procedũt, etiam de æquitate locum habent? Di
cit Inn. ꝙ imo verius potest dici de æquitate, ꝙ exceptio cri-
minis siue præcedẽtis, siue subsequẽtis ordinationem hîc ha
bet locum: quia beneficia non debent conferri, nisi dignis. s̃.
de rescrip. cum adeò. &. ĩ. de præsump. dudũ. Licet ille, qui
talem ordinauit puniendus sit: vt. ĩ. c. prox. ¶ Quid dicẽdũ?
fortè posset sic dici, quòd aut vult ordinator contra ordina-
tũ de crimine excipere ad hunc finem, ne teneatur sibi taliter
prouidere, quòd in cleri opprobrium in suo ordine non mẽ
dicet. Aut ad hunc finem quòd sibi non debeat de beneficio
ecclesiastico, ad quod non est dignus, seu idoneus, obstante
crimine prouidere: vt primo casu: dum modo sit corrigibilis
nec in crimine perseueret, dictæ exceptioni non sit locus, etiã
de æquitate, p istã decre. seu eius rationem. Et facit optimè, ꝙ
dicam de irregulari, in quæstione sequenti, Et quod dicam
post Inno. ĩ. c. prox. in. ij. oppositione in fine. Et est ratio
huius quia vbi durat ratio legis, debet durare lex, per cõmu-
nia iura. Modò ratio Cañ. quare ordinator prouidere tenea
tur, est ne ordinatus mendicet in vilipendium ordinis clerica
lis. quę hîc locum habet, vt videtur. Sed secundo casu possit
inter rigorem & ęquitatẽ distingui, prout distinguit Inno-
cen. Et est ratio, quia licet ordinator ex delicto suo, seu ex
culpa sua, puniri debeat, sic tamen debet puniri, quòd per
hoc ecclesia non puniatur. vt. c. delictum personæ. all. hoc
enĩ îteresse ecclesiarum & rei publicæ videlicet ne beneficia ec
clesiæ nõ idoneis conferantur, adeò publicum esse videtur: vt
ff. de iusti & iur. l. j. § publicum ius quòd ei renunciari non
potest. arg. ff. de pac. l. ius pub. &. ĩ. de so. compe. si diligenti.
Innocen. videtur quòd renuntians vel contra faciens expres-
sè posset contra venire vt dicto. § sanè.

7 ¶ † TERTIO quæritur, quia dictum est suprà de ex
ceptione criminis: modò quæritur de exceptione alterius
non idoneitatis, puta irregularitatis ex aliotũ, quàm ex crimi
ne insurgentis & illiteraturæ, an illam possit contra ordina-
tum proponere ordinator, ad finem de quo tangitur hîc:
dicit Innocentius quòd non: dicit enim, quòd si obijce-

retur

retur illiteratura vel irregularitas siue præcedens ordinem: dummodo non esset in culpa de ea ordinatus: siue sequens, non audiretur ordinator, quin teneretur sibi dare necessaria. arg. ꝭ. de tempo. ordi. vel non. xxiiij. di. si quis. Dicit tamen, ꝙ talium dispensationes habes. ꝭ. de fil. presby. veniens. & c. proposuit. Et dicit Hosti. ꝙ talis dispensatio oẽ de facili obtinebit. per. c. suprà proxi. alleg.

8 ¶ † QVARTO quæritur po. ꝙ prædecessor ordinauit: nunquid si successor proponat hanc exceptionem non idoneitatis, admittetur? Dicit Inn. ꝙ sic de mero iure. ¶ Sed consequenter contra hoc oppooit de ista litera: sed respondet exponẽdo literam. cum dicis: exceptionem huiusmodi non poteris prætendere contra illos. Sub. quando tu eos ordinasti. Verum Inno. volens quasi mutare opinionem, & bene, propter versum, cũ & si tecũ. qui. ꝭ. sequit. subdit: vel dic speciale in hoc casu: vt successor teneatur. Et puto, ꝙ ista sit veritas: vt dixi suprà in oppositione secunda.

¶ QVINTO quæritur, quid si alius ad ordines præsentauit? certè tunc dicit Inno. ꝙ eo casu, habet ordinator hanc exceptionem, videlicet ꝙ præsentator primò cogatur ei in necessarijs prouidere: vt. ꝭ. de præben. cum secundum. Sed po. ꝙ præsentator nõ potest prouidere, nec in mẽsa ordinatum habere: quid tunc erit? dicit Inn. ꝙ hoc casu tenebitur Episcopus cũ in culpa fuerit aliquẽ sine titulo ordinãdo. lxx. di. c. j.

¶ SEXTO quęritur, pone ꝙ Archidiaconus prout & de iure videtur spectare ad eius officium. vt. ꝭ. de offic. Archid. ad hæc vbi de hoc secundùm Inno. talẽ examinauit, & ordinandum pręsentauit: quid tunc erit? dicit Innoc. ꝙ quia hoc casu Episcopus non idoneitatẽ iustè potuit ignorare, de non idoneitate hoc casu excipere potest. Et dicit, & in isto & præcedenti casibus, intelligit finis huius decret. & ꝭ. de præbend. cum secundum vbi dicitur, ꝙ potest excipere de non idoneitate. ¶ Sed quid fiet hoc casu de Archidiacono examinatore? dicit Inno. ꝙ de hoc puniri debet. ¶ Sed qualiter? Dicit Inn. ꝙ fortè in prouisione ordinati: vt. xxiiij. dist. qñ. De examinatore tamẽ dic, vt not. ꝭ. c. proxi.

9 ¶ † SEPTIMO quæritur, visum est de exceptione criminis & illiteraturæ ac defectus irregularitatis, qualiter potest ordinato illã opponere ordinator: quæritur modò, quid de exceptione qualitatem aut quãtitatem beneficij concernẽte Dicit Inn. quòd illam potest opponere ordinator: vt in. d. c. cum secundùm.

10 ¶ OCTAVO quæritur, nunquid in casibus, in quibus repellitur Episcopus ordinator ab exceptione criminis cõtra ordinatum proponenda poterit iudex cõtra ordinatum ex officio suo inquirere? dicit Inno. ꝙ sic. Et dicit ꝙ hoe est oota dignum. Et patet per hoc, quia Papa mandat hîc & in. d. c. cũ secundũ. tales examinari. & pro hoc arg. ij. q. vij. quærendum & . ff. de postula. l. quos prohib. & . ꝭ. de appel. constitutis. & . ff. de adul. l. j. § si in pub. & . ff. de peti. hæredi. l. vlti. fa. ꝭ. de collu. c. ij. & . ꝭ. de elec. cum nobis olim.

11 ¶ † NONO quæritur: pone, ꝙ ad mandatum voius Epi, alius ordinat: quid tunc erit? Dicit Inn. ꝙ tunc etiam si mandans nõ esset sufficiens: tñ ordinator ad prouidendum ordinato nõ teneretur. Allegat. ix. q. iij. Epm. Sed contra allegat Hosti. quia fecisse videtur, qui per alium fecit. ꝭ. de sen. excõ. mulieres. Sed hoc nil facit ad casum. dic tamen de hoc: vt. ꝭ. de pręben. si Episcopus lib. vj.

12 ¶ † DECIMO, quia dictum est de via exceptionis, quæritur quid de accusatione? ¶ Dicũt Tanc. Hosti. hîc, & Archi. xxiij. q. iiij. quisquis. ꝙ ordinator per modũ accusationis nõ pòtà modo ordinato opponere crimen. Allegant. ꝭ. de accusa. nulli. de sen. excõi. in pręsentia. & de excep. cũ ecclesiasticæ. & . ff. de libe. causa. l. q sciens. Quod verũ intelligit Hẽricus de cõmissis ante ipsam accusationem: secus enim dicit de posteà cõmissis. ar. hic i versu, nisi fortè. & . c. dilectissimi. & . c. diaconi. alle. & . ꝭ. de concess. prebẽ. cũ super & . ꝭ. de ele. vt circa. lib. vj. facit magis propriè. eo. titu. c. nulli licere. vide Archid. xxiij. q. iiij. quisquis. Et per pręmissas. x. quęstiones habes ad literam clarè expeditam totam magnã glo. Inn. hîc positam, & etiam vnã distinctionẽ, quã Henricus hic ponit.

13 ¶ † VNDECIMO ibi: *Exceptiones.* inducitur ista litera ad quęstionẽ, videlicet ad hoc, ꝙ qñ scribitur pro aliquo beneficiando nõ est necesse, ꝙ lis contestetur, vel libellus detur in scriptis: sed sufficit, ꝙ impetrans dicat exequutori, dñe supplico ꝙ exequamini mandatũ vobis iniunctum. Et si nil opponatur, procedat secundũ formam rescripti: vt. ꝭ. de rescri. si quando. & . c. cum dilecti. in fi. & . ꝭ. de præbẽ. pro illorum. Et idem si friuola exceptio opponatur, de pręben. dilectus. iij. de cõcess. pręb. cũ nostris. ¶ Sed si aliquid rationabile opponit illud examinabit, & exceptio suspẽdet: vt. ꝭ. de rescri. constitutus. ꝭ. de appel. dilecto. ¶ Sed super exceptione proposita priusq̃ testes recipiantur, erit lis contestanda: vt. ꝭ. de renun. veniens. secundùm Hostiẽ. qui remittit ad plenè not. per eum in Sum. de excep. § quando. sub § hoc de dilatorijs. ver. penul. & vlt. Et de hoc per Goffre. in libellus. ri. an plures pręben. § & primò videamus. & per Compo. ꝭ. de rescript. mãdatum. secundũ Io. And. ¶ Sed caue, quia Cõpo. in. d. c. mandatum. in glo. magna ad finẽ chartæ secundæ versu, sed qualiter tu recipiendus ibi, *Licet fortè sit secus*. Hoc dictum restringit ad casum, in quo exequutor partes iudicis non assumit. d. ꝙ in casu, in quo exequutor assumit partes iudicis: tunc diffinitiua est ferenda, & ideo litis contest. necessaria, secundũ eum. Sed dic, ꝙ hodie libellus & litiscõ. nullo modo sunt necessarij in beneficialibus causis. ꝭ. de iudi. dispendiosam. & de verb. sig. sępe. in cle.

14 ¶ † Sed ex dictis Cõpos. recipe hanc conclusionẽ, ꝙ vbi exequutor recipit partes iudic. ordo iudiciarius est necessarius. Et idem in casu, in quo tenetur partes iudicis recipere, eadem ratione, puta si tẽdat ad expellendũ possessorem de sua possessione: vt. ꝭ. de presby. licet Episcop⁹ li. vj. & . C. si per vim vel alio modo. l. ñ. ¶ Quod facit contra aliquos exequutores, qui ex glo. Hostien. suprà proxima se defen. citant possessorẽ ad statim producendum omnia iura sua, & incontinenti sine processu, contra eũ sententiã ferunt: quod vidi nuper multum in palatio reprobari. ¶ Sed nõ tenetur partes iudi. recipere, vt puta: cũ nullus possessioni incumbit, nec eas recipiunt: tunc procedit glo. Host. suprà ꝓxima. ¶ Et dico, ꝙ licet exequutor audiat exceptionem aduersarij impedientis, aut capituli recipere nolentes: & videat summariè si est bona & probabilis, ipsamq; tanq̃ improbabilem, vel notoriè falsam repellat, non propter hoc videtur iudicis partes assumere. Sed si illam recipit, & super illa probationes admittit, videtur tunc recipere partes iudicis: quia recipere probatiões est iudiciale. Et colligitur ex dictis Compo. in gl. & versu, prędictis. Et facit quod scripsi. ꝭ. post Hosti. in ista quęstione, versu, si aliquid rationabile &c. Et ista sunt memorię cõmendãda iudicio meo. ¶ Supple gl. ij. ¶ In glo. ij. ibi: *scriptum est.* vbi de hoc in glo. antepenult. Et vide quod ibi dixi. & ibi: *prius probant.* sed bene improbat sequens matrimonium. ꝭ. de iureiur. quẽadmodum. Et ibi: *concedebat.* Ioan. Vinc. & Phil. Et ibi: *nulli.* quod. i. e. intellige, vt ibi no. Et in fi. idem Host. Fa. no. ꝭ. de excep. cum ecclesia ad fi. iij. glo. ¶ In glo. intellige. ibi: *licet.* Ibi facta reiteratio superiori impediuit examinationem. & in. l. seq. facta erat absolutio. Et in fi. Host. dicit hoc fieri ex gratia. ¶ In gl. penul. ibi: *cathedrali.* hoc est falsum: vt. ꝭ. de pręben. quãuis. j. lib. vj. Et hęc decre. intelligitur, vt ibi notauit glos. Simile. ꝭ. Ioan. And. Et in fi. adde, quod not. ꝭ. de re. permuta. c. vno. lib. vj. in glo. ij. ¶ In gl. vlt. in fi. & . ꝭ. de procura. qui ad agendum. lib. vj.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Canonum scientia, num sit ars artium? Et qualiter intelligi debeat?*

2 *Theologia, Canonum sciẽtia, & ciuilis facultas, quid inter se distent? Et harum quaenam sit præcipua: ac potissima?*

3 *Examinans prouidendum alterius mandato, an ad prouidendum examinato ordinato teneatur?*

¶ CAP. XIIII.

CVm sit ars. ¶ Casus. Minus idoneus in sacerdotem promoueri, vel ad regimen animarum assumi non debet. Et facit ad titulũ de quali. ¶ Expõe literam. *Per alios.* No. φ doctor põt qñq; subrogare scholarem, vide no. Ioã. And. s. de sum. Trini. c. j. § hæc facta. super ver. per Moysem. Ioã. Cald. *Super diuinis officijs.* quod plenè fieri non potest sine scientia Canonis. j. de offi. ord. inter cœtera. de ferijs. c. j. de cele. missa. c. j. & per totum contractum de celebratione quod est contra puros Theologos. Hosti. Qualiter ea s. ecclesiastica sacraméta & diuina officia. Et idem faciunt ipsi Epi, dum visitant. x. q. j. placuit. De cœtero. quasi diceret prçteritũ mediocriter tolerabimus. j. de conse. ece. vel alta aqua. *Rudes.* quo ad temporalia. *Ignaros.* quo ad spũalia. vel quo ad iura. xxxviij. di. Petrus. *Deprahendi.* per examinationem. j. de elec. si fortè. lib. vj. *Subiacere.* sub. nec ob. si obijciatur, φ pauci secundũ hoc ordinabũtur: quia sanctius est, &c. Sanctius. ponitur electiuè. Dicit. Luce.

1 vj. &. xxxviij. di. quæ ipsis. ¶ † Opponit ibi: *ars artium.* quia per hoc videtur φ ista scientia sit maior omniũ aliarũ. Nam idem dicunt dialectici de dialectica, dicentes: dialectica est ars artiũ, sciẽtia scientiarũ ad omniũ methodorũ prin. viam habens. Ita φ illa sola scire facit, sine qua nihil, & cũ qua. qđ licet, secundũ eos. Et saltim videtur Theologia maior ratione subiecti: quia principaliter de Deo tractat. ¶ Quid plura? imo prçualere videtur Grammat. quia est aliarũ sciẽtiarum omnium fundamentum, vel saltim legalis sciẽtia omnium præstantior est: quia sola illa secundũ Legistas habet finem mirabilem: quod nulla alia euenit arte. φ si vilissimç sint oẽs, tamẽ infinitæ sunt: vt in procem. ff. or. § ꝓ respõsis. in fi. Nam est quidẽ sanctissima ciuilis sapientia, quæ pretio nũmario non est æstimanda, nec de honestanda. ff. de var. & extraord. cog. l. j. versu est quidẽ res sanctissima. ¶ Solutio dicit Hos. φ sic consueuit quilibet ad modum Hortulani porros orti sui commendantis suã scientiam cõmendare. Sed hæc veritas est secundũ eũ: φ ars artium est diuina lex, à qua non est excludenda canonica, nec humana. Ciuilis enim diuina est: qa Imperatores ad actiones diuinitus peruenerũt. C. de prçscri. long. tempo. l. fi. Et qa à viua lege. s. Imperatore, quem dominus misit hominibus, legem animatũ in terris, & ei ipsas leges subiecit. in auth. de cõsuli. ante finem colũ. iiij. sunt leges diuinitus promulgatæ: sicut dicit Ioã. Papa. xvj. q. iij. c. fi. Et Imperatoris omne studiũ est: vt crediti sibi à dño Deo bene viuant, & eius inueniant placationem: vt in auth. vt nõ luxurientur contra naturam. j. respon. colla. vj. Et quatuor concilia approbat & sacras scripturas & regulas, sicut leges seruat, in auth. de ecclesia. tit. § j. colla. ix. Et hoc per omnia in auth. quo oportet Epi. § sancimus igitur. j. ¶ Vnde subdit Hosti. φ per prædictas & alias multas leges pro certo asserit, quód de mente legis est, φ vbicunq; de mortali peccato, seu de periculo animæ, vel alio negotio, etiã ratione personæ, quç personaliter cõuenitur, ecclesiastico, agit semper ad legẽ canonicam & eius ministrũ Episcopũ recurratur, ita φ & prouinciæ clarissimi Iudices in talibus in nullo cõmunicent Episcopis: nec inde quicq̃ sciãt: sicut expressè legit in auth. vt cleri. apud propriũ Epi. cõue. § si verò ecclesiasticũ. colla. vj. & de sanctissi. Episcopis. § si autẽ ecclesiastica causa est. & se. colla. ix. In quibus nec intendit à domini Papæ sñia deuiare. C. de sum. Trinit. l. fi. ¶ De canonica verò lege, dicit Hosti. planũ esse, φ differentia est, vt patet. j. de iura. cal. c. j. § nos itaq;. vbi de hoc. &. s. de transla. Epi. inter corporalia. § sed neq;. versi. & φ non est. ¶ Vnde dicas secundũ Hostiẽ. φ istæ duæ leges vnum sunt: cũ Theologia oẽs sunt necessariç ecclesiæ Dei

2 sanctç. ¶ Hæc tamen secundũ eũ, est differentia inter ipsas: qa ciuilis principaliter tractat de temporalium regimine, quæ sunt necessaria ecclesiæ Dei, sicut corpus animç. j. q. iij. si quis obiecerit. Theologia verò prĩcipaliter de anima. Canonica modo de hoc, modo de illo, ministros ecclesiæ in multis instruens, quç in alijs sunt obscura. ¶ Dicit ergo Hosti. quòd in regimine ecclesiç sanctç Dei Theologia locum capitis obtinet: ciuilis locum pedis: canonica verò, quç quandoq; ad caput, quandoq; ad pedem ducitur, locum manus. Et ad hoc pertinet, quod legitur & not. j. ad Corin. xij. Non potest dicere oculus manui, opera tua non indigeo: aut iterum caput pedibus, non estis mihi necessarij. Et facit quod not. j. ne cleric. vel mo. c. fi. § fi. ¶ Sed que istarũ est maior? Dicit Hostiẽ. quòd tantò maior & pretiosior est vna reliqua, quantò maius & prçtiosius est subiectum, cui prçest. Quantò enim quis melioribꝰ prçest, tantò maior ipse & honestior est: vt in auth. de defens. cum. § nos igitur. in fi. coll. iij. Et subdit Hos. quòd multi has leg. scilicet canonicam & eiusdem reprobãt & blasphemant: quia secundùm Boet. tot sunt hostes artis, quot ignorantes. vnde glo. super cant. iudç. c. j. Hi autem quicunq; ignorant blasphemant. & Hierony. nemo bene iudicat, quod ignorat. Vel dic, vt no. ipse Hostien. de summa Trinitate. cap. j. Respon. primò super verbo, quasi communem. ¶ Ex quibus infert Hosti. standum esse descriptioni, quam facit hoc concilium generale, quòd ars artium est regimen animarum. Dicit tamen Hostien. φ non propter hoc artes alias, dummodo non abutatur quis eis, improbare debemus secundùm Hieron. xxxvij. distinc. si quis Grammaticam & iunge not. Hosti. j. tit. j. c. vno. primo responso. super versic. suppleri, quç ibi dicam. Hostien. ¶ Vel quantum tangit oppositionem, dicas φ textus iste non distinguit specialiter inter prçrogatiuas facultatum, sed solùm notat effectum magis notãdum inter omnes effectus, quarumlibet scientiarũ: puta regimen animarum: ad quod secundùm veritatem tendunt secundùm plus & minus Theologia & scientiç canonica & ciuilis. ¶ Secundò opponitur ibi: *instruant.* quia imò hçc instructio, seu examinatio videtur ex officio ad Archi. pertinere: vt. j. de offi. Archid. ad hçc. Solutio. dic, quòd de illa examinatione non loquitur iste textus, sed de quadam instructione sacerdotum tantum, quam Episcopus habet facere. Et ista est ratio, quare propter examinationẽ Archidiaconi nõ excusatur Episcopus. ¶ Vel dic, quòd hoc quod hîc dicit, locũ habet, quãdo nõ est in ecclesia Archidiaconꝰ, qui examinet, &c. secundùm Inno. ¶ Puto primã solutionẽ veriorem: quia hîc loquitur de instructione regularũ ecclesiasticarum notoria Et digno, tamen in experto. si tamen hæc instructio ad alium. quàm ad Episcopum ex officio de cõsuetudine pertineret, haberẽ tunc Episcopum excusatum. Et

3 ita procedat solutio secunda ¶ † Iuxta præmissa quærit Inno. po. quòd non ex officio, sed de speciali mandato alterius aliquis examinat promouendum nunquid illi teneatur examinator prouidere? dicit Inno. quòd non: sed mandans. sed secus, si ex officio examinaret: vt no. s. capitulo proximo. secundùm eum. ¶ Vel melius dicitur secundùm eum, quòd hæc distinctio non habet locum, quo ad prouisionem ecclesiæ: quia à neutro debet ei prouideri: nisi sit dignus. Sed dicit, quòd locum habet quo ad pœnam ordinantis & examinantis, & prouisionem necessariorum: vt hic. sed Host. remittit ad no. in præ. decretal. ad hoc & ad sum. de seru. § qñ. versu, tñ quilibet. ¶ Tñ Innoc. in glo. vlt. videt dicere, φ hoc φ hîc innuitur, videlicet quòd ex mala ordinatione, ordinator apparet indignus, & puniendus: vt lxxxj. distinctio. tantis & argu. j. de regul. iur. quãuis. & . C. de rescri. vendit. l. quisquis. locum habet, quando per se ipsum examinauit, secus enim si per alios: quia illi tñ punirentur: vt xxiiij. distinc. quando Et habet verum: nisi esset ei imputandũ, quòd malos ad suũ officium destinasset: vt. ff. nau. cau. stab. l. vl. § hoc autem. &. § seq. Quòd videtur Innocen. melius: subaudi, quàm id, quod supra prox. dixerat: quod est bene fortè, iudicio meo, videlicet quòd assistens Episcopo propter defectum in examinatione commissum, teneatur ordinato de necessarijs prouidere. sed fortè intelligi hoc vltimum dictum Inno. de alia pœna Fact tamen, quod notat hîc. Ber. in fine suæ tertiæ glo. Tu cogitabis ¶ Supp. gl. ¶ In glo. ij. in fi qui debent esse gnari diuinæ

legis

legis,& exercitati in ecclesiasticis sanctionibus. Goffr. ¶ In gl.iij.in fi. vbi.de hoc. Dicit Vin.siue per alios examinet,non eo ipso,cum effectu cadit ordinator,vel instituens,ꝙ institutus est malus. Potest enim esse quòd instituens, non fuit in culpa:vt.ff.de adult.l.denuntiasse.§ quæritur. ¶ In glo. vult. ibi: *tales*.vbi de hoc. Et ibi: *odi*. & proieci.xij.distinc.omnia. Et in fi.Sene.xxxviij.Epistola ad Lucillũ. Nec multis opus est,sed efficacibus.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Presbyter quid scire teneatur?*
2 *Grammaticam non callens,ex vsu tamen perfectè literaliter loquens num ad Episcopalem dignitatem aut inferiorem promotus deponendus sit?*
3 *Abbates quanta debeant esse doctrina.*
4 *Episcopus si adolescẽti ad scholas profecturo præbẽdam dederit,ea spe vt is bonas disciplinas capesseret,quibus quandoq; ecclesiam iuuaretur ac defenderet:si reuersus ignorãs iunctus fuerit,quid iuris?*

¶ *CAP. II.*

QVamuis. ¶ Casus. Defectus scientiæ deijcit iam promotum. Et facit ad Rubricam de qualitate. ¶ ¶ Expone literam.proposita.& forsan non probata, secundum Hosti. *De Grammatica.* quæ scientia in Episcopo requiratur in Episcopo colligit.xxviij.dis. qui Episcopus.xxviij.distin.quando.& tetigi.s̃.de elec. cum in cunctis. ¶ 1 Quid autẽ scire debeat presbyter,collige.xxviij. dist.quæ ipsis. Sufficit tamen secundùm Hosti. quod prædicta in libro & cum libro perficere possit:licet illa nesciat cor de didicisse de tutore secus.ff.de autho.tuto.l. Adethæ.§ vlt. Insti.de excu.tu.§ item propter vim. Aliàs incipit. Similiter. Et per euidentiam ac si dicat,non solùm erat iuris notorium per confessionem vt est dictum: sed etiam per facti euidentiã:vt quia nesciebat literaliter loqui. *Contra Deum.* propter animarum periculum: vt quia si coecus coecũ,&c.s̃.c. proxi. in fi. ¶ *Tolerare.* Substantia enim sacerdotij, & præsertim in Episcopo est legere diuinitus tradita eloquia, & diuinarum scripturarum doctrinam scire:vt.xxxviij.distin.omnes psal lentes.Innoc. Exequutionem. Characterem enim retinet. j̃. de sacra.non reite.c.ij.& .s̃. de ord. ab Episcopo, qui re.c.j. & .j̃.tit.j.c.vno.

2 ¶ 1 PRIMO quæritur,quid de illo,qui ignorans Grammaticã ex vsu perfectè literaliter loquitur : sicut multi theutonici. An talis si ad Episcopalem vel inferiorẽ dignitatem promotus fuerit,deponendus sit? Ioan.de Deo li.j. quæstio. xxvj.tenet,quòd si in alijs est vtilis nõ deponetur:multa dicens alia hic fuisse opposita:vt hîc in prin. Et hoc probat. Primò,q a scientes mentẽ iuris,non scientiam, tolerãtur.xxxiij. distinc.sedulo. Secundò quia secundùm Apostolum leges nescié.& illas seruãtes sibi sunt lex.xix.q.ij.duę sunt. Fa.ff.de legi.l.scire leges. Et de consec.di.ij.prima quidem. Et tertiò, quia supplere possunt per alios:vt.ff.de offi.ordi.inter cœtera.quæ etiam de defectu sciẽtiæ loquitur propterea dicebat coadiutorem dari posse.arg.vij.q.j.non autem.& .c.quia.Io. &.j̃.de cle.egrot.ex parte. ¶ Ad iura,quæ possent in contrarium induci:vt.xxv.dist.nunc autem.vij.q.j. qualis.lxxxj. dist.statuimus.cum similibus, respondebat quòd loquũ. in promouendis:nos in iam promoto. Ioan. Andr.licet recitet nil addit. ¶ Quid dicendum? certè licet hoc dictum in scien te saltem legere psalterium & missale literaliter tolerari posset:tamen in nesciente legere,tolerari non posset. Nam istud esset contra verba & rationem huius decretal. Talis enim nihil põt dici sciuisse de Grammatica qui legere nescit. Si enim nescit legere,fortius nec construere, & tamen in his duobus principaliter consistit Grãmatica. Et obstat ratio decre.quæ fuit secundũ Inno. vt dixi super verbo,tolerare:quia substantia summi sacerdotij est legere diuinitus tradita eloquia & scire diuinarũ scripturarũ doctrinam: vt.d.c omnes Psallen. hoc est dictũ:q a Episcopus ex officio sibi necessariò incumbenti,habet in ecclesia legere diuina eloquia, tã in missarũ & aliorũ diuinorũ officiorũ celebratione ꝗ in clericorũ suorum ordinatione:ꝗ etiam in sacramentorum omnium consecratione & ministratione. Quis ergo talem bestiam in ecclesia toleraret,qui hoc nesciret. Licet ergo secundũ.s. de doctrina suppleri posset:vt.e.inter cœtera. nõ video tamẽ hoc de lectura posse dici. ¶ Nec valet dicere, ꝙ detur sibi coadiutor:quia quando est impedimentum præcedẽs electionem, non debet dari coadiutor, sed remouendus est : quia fuit in culpa recipiendo prælaturam,suum defectum ignorans : vt s̃.de æta.& quali.c.j. Et q́d ibi no.per Inno.in glo.fi.ad fi,& j̃.de corpore vitia.exposuisti. Nec valet respõdere ad istam decretalem ꝙ alia fuerunt hîc opposita. Nam Papa se fundat solùm in vno,pro eo ꝙ de illo solũ constituit,videlicet per cõfessionem & euidentiam facti:vt patet in textu. & esset calũniari literam: vt credo. Et hoc Goffre. placet & Henri. j̃. de regu.iur.quãuis. Et videtur hîc placere Host.qui dicit,ꝙ euidens insufficiẽtia in Episcopo modis omnibus reprobatur.

3 ¶ 1 SECVNDO quæritur ibi, *in Episcopo.* quid de Abbate? videtur idem.arg.xlvij.di. Petro. Sed in contrarium facit. xvj.q.j.placuit.& lxxiiij.di. Epoporũ. s̃.eo.c.tua.xxxviij.di. sedulo.q́d putat verum. Io. And.si aliter est peritus & discretus in regula,per quã suum officiũ limitatum est: quod non contingit in Episcopo,cuius officiũ latè patet. j̃.de offic.vic. vlti. vnde maior est discretio in ipsius persona requirenda. Et hoc dictum tolerarem in Abbate, qui ad sacros ordines non valens ascendere,dispensatiuè promotus est:vt.s̃.e.tit.c. tuam.q a talis de necessitate legere nõ tenetur. Sed in illo, qui promotus sine dispensatione debet presbyterari. & per consequens saltem missam legere,quod ex defectu literarum facere non potest:fortè idem,quod in Episcopo ex identitate causæ & rationis finalis, per istud Cap. & arg. s̃. errans.c.j. Fuit enim in culpa, qui non ignorans defectum proprium ad prælaturam ascẽdit:vt dixi. s̃.& probatur. s̃.de elec. cum in cunctis.§ inferiora.vbi de hoc per Inno. ¶ Sed fortè si habilis esset ad literas addiscendum, & esset spes,ꝙ in breui posset instrui in eis,& esset aliàs habilis,posset substineri dispensatione.ar. j̃.de elec.cum ex eo.li.vj. Non enim tantum obesse debet temporale impedimentum,sicut perpetuum:quia in mora modici temporis, non est magnum periculum.ff. de iudic.si debitori. Sed aliter est statutum in Episcopo : vt hîc:quia iste defectus in eo magis, ꝗ in quocunq; alio scandalosus existit. ¶ Et hoc placet Ioã.de Deo.li.j.q.xl.qui dicit,ꝙ si aliàs est bonus,remanebit Abbas, & prędicabit vulgariter:vt.d.c.sedulò.& addiscet in monasterio. Allegat de renun.post translationem. ¶ Sed quid si non põt addiscere, quia non est animo habilis ad hoc? Dicit tunc Ioan. de Deo vbi.s̃.ꝙ tunc sibi dabitur coadiutor. Et ad hanc partem inducit,ꝙ plus in his requiritur industria,ꝗ literatura. j̃. ne cle. vel mona.multa. Item, quia olim Abbates erant laici.xxij. à Subdiacono. Sufficiat ergo sibi,ꝙ sit prudẽs & peruigil suprà gregem.viij.q.ij.dilectissimi. Sed verè non placet hoc dictum in Abbatẽ,qui debet promoueri ad sacerdotium, per c.j.s̃.eo.quia talis insufficientia in presbytero,vt dixi, est intolerabilis:& tunc non est dandus coadiutor, sed remouendus est,licet secus si tolerabilis esset: q a tunc dari posset coadiutor. Not. Host. j̃. de simo.c. licet Hely.versu,cũ ergo. Et sic per hoc concor.iura.xxxix.dist.Petrus.xj.q.j.fratris.vij.q.j. quia Io.&.c.ꝗuis sit triste. ¶ In hoc autẽ videlicet, quæ insufficientia tolerabilis est in Abbate, puto attendẽdum fore ad qualitatem Abbatię & administrationis eiusdem. Nam si est magnum & amplum monasterium. Abbas multa membra sibi subiecta,& iurisdi. quasi Episcopalem in illis,& fortè exempt.sicut Clunacen. Fiscan. maioris monasterij, & claræ vallis, requirem in promouendo ad illud multò maiorem scientiã ꝗ in illo,q nõ habet regere,nisi.iiij.vel.v.monachos, & possessiões colere ad vitã suã. Et hoc placet dño Pampil.

4 ¶ † Sed quid de quæstione dominicali? Episcop⁹ iuueni adhuc ignoranti dedit præbendam: vt iret ad scholas, & addisceret: & sub spe, quod scientiam acquireret, per quam posset ecclesiæ suffragari: iuit ille ad scholas & nihil profecit, & cum rediret apparuit omnino ignorãs quãobrẽ vult Episcopus sibi auferre prębendam: quæritur an possit? Et dicit Bartol. Brixien. quod non põt: dum modo ille sciat officium. Allegat xxxviij. distin. quando. & c. quæ ipsis. & c. seq. Et ad hoc inducitur materia regulæ, quod semel. ꝭ. de regu. iur. lib. vj. Et hoc satis verum puto: quia nõ dicitur re vera scire officium, qui omnino ignorat literas, sine quibus illud exerceri nõ potest. Et idem tenent Hug. Ioã. & Arch. x. q. j. placuit. & Hen. ꝭ. de regu. iur. quãuis. vbi ponit longã distinctionem, qualiter propter simplicitatem contrariam dolo, vel astutiæ, aut scientiæ, debet Episcopus amoueri, vel sibi dari coadiutor: quã ibi expediam. ¶ Supple glo. ¶ In glo. j. in fi. & perseuerauerit in confessione, secundũ Vincen. ¶ In gloss. ij. ibi: *non videt.* vnde Ouidius. ij. Tristiũ. Quod minimè nouit, nemo docere potest. Et in fi. licet autem Grammatica non sit scientia pietatis, poterit tamen ad vitã proficere, si fuerit ad bonos vsus assumpta. xxxvij. dist. si quis Grammaticam.

De sacra vnctione. Rubrica.

¶ Quia in ordinandis & pręficiendis aliqui inunguntur, ideo viso de illis, de sacra vnc. videamus. Gost. De materia. xxv. dist. & de consec. di. v. in prin. vltra ea, quæ habent. ꝭ. ti. proxi. De vnctione chrismatis habetur in. c. q̃to. s̃. de cõsec. de Episcopali de offic. ord. quod sedem. de conse. eccle. vel alta. cum sis. De extrema vnctione de ver. sig. quęsiuit. & in cle. j. de priui. in proxi. imperiali. de iureiur. rationẽ. in prin. & versi. nos itaq;. & ver. ac decernen. & v. De cler. de elec. in plerisq;. ver. quòd si.

¶ *SVMMARIVM*

1 *Consecrationis quædam substantialia, solemnia quædam, & quædam dubia. Et ibidem quænam omissa iterationem inducant? Et quid sint ea?*

¶ *CAP. I.*

CVm venissent. ¶ Literalẽ casum põit gl. In summa verò hoc intendit principaliter: ecclesia Græcor. in ordinationibus & cõsecrationibus seruare debet vnctiones, quas seruat ecclesia Romana. Episcopus autem cum consecratur, inungitur chrismate in capite & manibus: quod si fuerit intermissum per tres Episcopos est supplendum. ¶ Diuide secundùm Hostiẽ. in ix. partes, quas distinctè & per modum capitulorũ prosequitur. cum Ioan. And. diuidit in duas, & post subdiuidit. Sed quia in idem recidit illud omitto. ¶ Accedẽdo ad primam partem. Expone literã. Bracaren. suppleri. j. q. j. Ecce. Et infrà hoc est, vt scias in consuetudine Gręcorum errari: & vt facilius pareas monitioni, quã facturi sumus in fine capituli, ad tuam & multorum vtilitatem volumus tractatũ vnctionis plenius explicare, secũdũ Hosti. qui per hoc arguit magistrũ non inculpandum, sed cõmendandum qui ad vtilitatem audientium multa loquitur. De hoc. ꝭ. eo. ti. cũ sit. Et est simile de renuntia. nisi. vt ecclesia benefi. c. vno. ¶ Opponitur ibi: *suppleri.* quia videtur, quod totũ debuit iterari: quia nihil dicitur actũ, &c. vt in glo. iij. Ber. & sa. de conse. di. ij. re vera. lxviij. di. Cor. Epi. & c. q̃uis. Modo ita est, quod si forma non seruatur 1 nil agitur. de rescrip. cũ dilecta. in fi. ¶ † Solutio. dicit Hosti. quod quædam sunt substantialia. Et si ista omittũtur, nihil agit. Quidam sunt solennia. Et ista supplẽtur. Quædam sunt dubia: & in istis locus est totali iterationi. ¶ De substãtialibus dat exemplũ. Primò, vt est ponere librum super ceruicẽ consecrandi. xxiij. di. Episcopus. secũdũ Gof. ad quod. lxxv. di. quod die. Sed secũdũ Hug. cautũ est, quod in talibus nil temerè asseramus Item numerus consecrantiũ: vt ad minus sint tres lxvj. di. porro. de tempori. ord. si Archieps. & c. seq. & hîc. & quod vnus Episcopus totam benedictionem perficiat. xxiij. di. quorundã. de conse. di. ij. quia. xxiiij. q. j. loquitur. ¶ Solennia verò sunt vnctio, tempus, ætas, manus impositio. vnde talia supplentur: vt. s̃. impositio & vnctio: vt hic. & ꝭ. tit. j. c. j. & vltimo. In reliquis dispensatur. de tempori. ord. consultationi. vbi de hoc. ¶ Dubia verò sunt missa & ieiuniũ in quibus videntur canones & magistri discrepare. Tenẽdum est ergo, quod est certius, vt fiat iteratio. de Baptismo. c. ij. cum suis concord. de cleri. per sal. promo. c. vno. ¶ Leuia verò, siue honesta, dicuntur tangere, vel non tangere aqualẽ, ostiũ vel campanam, tradere vel nõ tradere vrceolum, vel candelabrum, seu calicem, & similia, quæ per se patent. Quæ forsan non multum exacta diligentia sunt seruanda. arg. ff. de vent. inspi. l. j. § fi. Sed si ad cautelam suppleantur, non est malum. arg. v. di. ad eius. ff. man. qui mutuam. Similem no. s̃. tit. j. accepimus. secundũ Hostiẽ. Qui dicit, quod cum in his, & iura & magistri discrepãt, quę nec de lana caprina sunt, nescit, si hęc quæ omnino potissimè depẽdent ex statutis canonicis, quæ à pluribus ignorantur, quomodo suo sensu purus Theologus pręsumeret diffinire. De hoc tamen remittit ad summã. eo. ti. § à quo, & qualiter. ¶ Secundò ibi: *quoniam apud vos.* opponitur de incongruitate latinitatis: quia dirigitur Patriarchæ Constãtinopol. vt in superscrip. Et quia loquitur in singulari. ꝭ. § j. Et hic in plurali. Et sic videt vitiosa litera: vt. ꝭ. de crimine fal. quã graui. Solutio, dicũt quidam, quod scribitur Patriarchæ & suffraganeis. Et quãdo loquitur ad solum Patriarchæ & suffraganeis. Et quando loquitur ad solum Patriarchã, vtitur singulari. Simile de institu. c. iij. ¶ Dicit Hosti. quod soli Patriarchę loquitur. Et quod dicit vos. exponit te, & subditos. vel i. vestrates. Nec per hoc fit lata significatio in verbis rescriptorũ: sed est modus loquẽdi. Et sic non est contra. s̃. de rescrip. Radulph⁹. ¶ Supple glo. ¶ In gl. prima ibi: accedẽs: fortè in legatione Patriarchæ in Constantinopolitani quærẽtis, an possit vti bac. pastorali: cum Romanus pontifex non vtatur. vt patet in fi. Et ibi: *Patriarchæ.* Latino, sed proximè ãte ipsum fuerat patriarcha gręcus a quo fuerat iste cõsecratus, secundum Inno. c. ¶ In glo. *quia*: ibi: *tres.* Et sic sicut tres debent esse in consecratione, ita & in suppletione: vt hic patet sic & eo tempore supplendum, quo fuerat conferendũ ꝭ. tit. j. c. fi.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Sacramenta corporalia, num cum corpore pereant?*
2 *Anima num sit oculis corporeis visibilis. Et quot nominibus prædita sit?*
3 *Vnctio, quid infirmis prosit?*
4 *Vnctio inuisibilis, quænam res sit? Et in quem eius impressio cadere queat?*
5 *Vnctio extrema, cur nam instituta fuerit? Et cuius rei signum sit?*
6 *Vnctionis sacramentum, quænam res sit? Et cur sacramentum dicatur*
7 *Matrimonio ineundo, an gratia conferatur? Et in hoc Ioan. An. quia vxoratus fuerat, sẽtẽtia. Et quos effectus pariat huiusmodi gratia.*

SCire te volumus. ¶ Ista est secũda pars, in qua de vnctione generaliter tractat. d. illam duplicẽ. Et in primo versu probat primam, authoritatem Iacobi. & in secũdo probat secundam authoritatem Ioannis. & in tertio dicit, quid vtraque designet. ¶ Expone igitur primò literam huius secundæ partis Matherialis. j. existens ex materia corporali. ¶ *Vngitur per Ministrũ corpus.* inde dicunt 1 corporalia sacra. ¶ † Et an pereant cum corpore, notatur. j. 2 q. j. corporalia. *Inuisibiliter.* ¶ † Sicut enim anima non potest videri oculis corporeis, sic nec eius vnctio. Cor. pro anima. Nam secundum diuersa eius officia anima variè nominatur vnde versus Plurib⁹ officiis animę, sunt nomina plura. Dum se nõt sensus, ideo dum iudicat & mens. Dum quis commemorat, numerus: dum cogitat, & cor. Iacobus v. cap. *Infirmatur* supple. si. vel legas interrogatiuè Presbyteros. sufficit vnus. de verbo. sig.

verbo.sign.quæsiuit ¶ *Enim*.infirmum & proderit cõtra infirmitatẽ corporis:vel vt eã minuat: vel vt patiẽtius toleret & etiam proficiet ad salutem æternam.Inno. *Oleum*. dicunt quidam,ꝙ Episcopus in extrema vnctione vngit chrismate. xxv.dist.illud.vbi de hoc. *Fidei*.i.fidelis presbyteri.vel.i.facta secundum fidem.*S.alleuabit*.temporaliter vel saltem æternaliter,secundũ Inn.De secũda.s.de innisibili.Io.j.ij.c. *Doceat*. Simile Matth.x.cum veneritis ante Reges & Præsides &c. *De mortuo*.supple seruate & docete.Inde etiam dicitur,qui spiritu Dei ducitur,non est sub lege.xix.q.ij.duæ.*Inuisibilis*.quæ fit in anima corpore exterius vncto.Inn.in all.concor.Inno.& Bernar.

4 ¶†PRIMO ibi:*inuisibilis*.quærit̃ quæ res est ista vnctio inuisibilis? dic ꝙ nihil aliud est,quã charitas:seu donũ spiritꝰ sancti impressum animæ:sicut & character corporalis imprimitur corpori ¶ Sed in quo cadere põt hæc impressio? Dic ꝙ in solo baptisato.Nam baptismus omniũ sacramen.Ianua est,ac fundamẽtum.j̃.de presby.non bapti.veniens. ¶ Sed post baptismi characterẽ impressum in anima indelebiliter recipiuntur omnia sacramẽta ita ꝙ post degradationem character.Nam secundũ Augu.in damnatis baptisatis quædam remanent per quæ ab alijs discernuntur. ¶ Ad hoc.j̃.de diuor quãto.& de schisma.c.j.de ordi.ab Episcopo.c.j. Nam sicut character corporis impressus furi,deleri nõ potest:imò si id intenderet illud augeret,fortius id in spirituali dicendũ secundùm Hostien.

5 ¶SECVNDO ibi:*infirmum*.quæritur de quo sacramẽto hic loquitur? Dic ꝙ de sacramẽto extremę vnctionis: quod signat verbũ infirmũ. ¶ † Sed qua de causa fuit istud sacramentũ institutũ? Dic ꝙ dublici de causa:videlicet ad corpus sanandũ & animã saluandã:qa purgat venialia.& si nil inuenit purgandũ,ꝓdest ad securitatẽ prebendã,& quo ad maiorẽ cõstantiã.de cõse.dist.v.c.j.& ij.secundũ Hug.

¶TERTIO ibi:*signum*.Quæritur cuius rei signũ? Dic ꝙ hoc signat:vt preter exteriorẽ vnctionẽ & characterẽ aĩæ infixũ,quę ingerit sensibus hominũ faciat & aliud venire in ipsorum notitiam.s.gratiã aĩæ infusam. Hîc eñ character impressus aĩæ est sacramẽtũ.Nã facit illud qđ significat.Nã pręter illud qđ designat.s.gratię infusionem:est etiã ipsius gratiæ infusionis cã. Vnde & sequitur quia & si dignè sumit vel agit,vel auget absq; dubio,qđ designat.s.salutẽ.Inn. Et dicã de hoc aliquid.j.in.prox.in rub.&.j̃.de celeb.mis.cũ mar.

6 ¶†QVARTO ibi *sacramentũ*.Quærit̃,quæ res est hîc sacramentũ? Dic ꝙ est ipse character sacramẽtalis,qui semel habitus,nũquã amittit:vt est dictũ Hosti.

¶QVINTO querit̃ quare dicit̃ sacramẽtũ dicit Host. ꝙ ideò,quia mentẽ sacrat ac sanctificat,purificat,& vnit Deo j.eo.§ quia verò.& de bap.debitum. Vel dic,ꝙ dicit̃ sacramẽtum quasi gratiã cõferẽs.in omnibus eñ sacramẽtis,excepto matrimonio cõfertur gratia.lxxv.distin.c.j.&.c.ij.ꝙ.c. ꝙ à pueris.&.c.seq.&.j.q.j.multę.&.c.multi.Hosti.

7 ¶†SEXTO quærit̃,vtrũ in matrimonio gratia cõferat̃? quidã dicunt,ꝙ non:vt.s̃.proxi.tetigi. Et assignant duas rationes.Prima est,quia pecunia mediãte cõtrahit̃.xxx.qõ.v. aliter.xxxij.q.ij.honorant̃ cũ ibi not.quod fieri nõ posset,si gratia cõferet.j.q.ij.quã pio.j̃.de pact.c.si.Facit no.j.q.j.quod inuisibilis.j̃.qui ma.ac. poss. significante. & de simo.cũ in ecclesia.Io.Cal.Secũda ratio est,quia infidelibus est cõmune.de diuor.quãto.&.c.gaudemus.quibus certũ est gratiã non conferri:vt.d.c.multæ.&.c.si quis inquit.j.q.j. ¶ Sed vt dicit Hosti.Theologi dicunt contrariũ.s.ꝙ in matrimonio bene conferr̃ gratia.dicũt enim,ꝙ si fideles vacẽt orationibus,& ea intẽtione,qua debent cõtrahãt:& aliàs ad gratiã recipiendã se habilitent,etiã in sacramẽto,sic inter eos cõtrahentes gratia datur aliqua,talis videlicet.quia citius dat dñs eis prolẽ,fortiores reddunt̃ ad fidẽ seruandã sibi adinuicẽ: magis abundãt in tẽporalibus,& diutius & cõsolatius viuunt Ad qđ Thobiæ.vj.ca.ibi:*Hi nãque,qui coniugiũ ita suscipiunt*.vsq; in fi.ca.&.viij.c.per totũ & maximè ibi.*filij sanctorũ*.&c.

Ex quibus capitulis vidẽtur sumpta iura.xxx.qõ.v aliter cũ cap.sequẽ.Host.& scđm hoc certum est,ꝙ inter eos opus carnale sine peccato perficit̃.Io.an.xxxij.q.v.c.j.&.c.scđm Io.cal.Item quia carnis pruritus minus sentiũt.de quibus prouerbiorũ.ix.in fi.ibi:*aquæ furtiuæ dulciores sunt,& panis absconditus suauior*. ¶ Vnde Io.An.quia erat vxoratꝰ de plano fatet̃ in matrimonio cõferri gratiã circa triplicẽ inordinationem cõcupiscẽtię.Prima: quia concupiscẽtia inclinat ad multas mulieres:sed per gratiã sacramẽti,vni soli vult cõiungi: & inde bonũ fidei.Scđa cõcupiscẽtia,inclinat ad solã delectationẽ:sed gratia sacramẽti inclinat ad prolẽ.& inde orit̃ bonũ prolis. Tertia,quia inordinatio cõcupiscẽtię post impletionem fastidiũ generat,inde luxuriosus quęrit aliã:sed in matrimonio datur gratia:vt velit semper esse cũ vna.Et sic oritur bonũ sacramẽti.¶ Ad id aũt,ꝙ opponit̃,ꝙ contrahit̃ pecunia mediãte,respõdet Hosti.quia illud tolerat̃ in dote ꝓpter honestatem matrimonij supportandã:vt.d.c.aliter.argu.j̃.eo qđ leg.& not.j̃.de vsur.salubriter.Et quia potius ordinatur ad qualitatẽ.s.prolis susceptionẽ,quã ad spiritualitatem. ad hoc.ff.de verb.sig.l.liberorũ.& de cõdi.appo.c.si. Et qa inter carnales & seculares hoc tantũ agitur.Nã si de actu omnino spirituali & ecclesiastico agat̃,puta de benedictiõe nuptiali,in illo bene cõmittur simonia:vt patet in eo,qđ legitur & nota.j̃.de simo.suã.Et adde qđ no.j̃.qui ma.ac.pos.significante.& de simo.cum in ecclesiæ corpore.j.respõ.Hostiẽ. ¶ Subdit Io.An.ꝙ nec dos est de esse matrimonij. & ideò nõ ob.cõtrarium.Dicit Io.cal.ꝙ hec opi.etiã reprobat̃ expresse:quia secundũ eã in nullo differret à sacramentis veteris legis cõtra id quod habet̃.j̃.eo.c.§ verum.Et ad id, qđ dicit̃ ꝙ infidelibus est cõmune,quibus non dat̃ gratia.Respondet Io.an.ꝙ illud nõ est ex defectu sacramẽti,sed ex inhabilitate ipsorũ:sicut si existens in peccato mortali reciperet Eucharistiã vel fictus,vel conditionaliter aliquis reciperet baptismũ. ¶ Dicendũ est ergo scđm Io.cal.ꝙ matrimonio conferr̃ gratia, per quã cõuenienter facere põt id ꝓpter qđ diuinitus est institutum.s.prolis procreationẽ.qđ bñ probat̃.xxxiij.q.v.c.j.alle.Nõ oc.qđ dicit̃.iij.Ethico.ꝙ insatiabiles sunt cõcupiscẽtię appetitus, & per operationem cõgruã auget̃:quia illud verum vbi inordinatè id fit.Sed & matrimonium ordo cũ moderamine habet̃.i.haberi debet.bene facit.xxij.q.iiij.origo.&.c.in eo.&.c.vlti.Et de hoc par Beato Tho.iiij.senten.di.xxvj.q.ij.articu.iij.vbi reperies tactam hanc qõ. ¶ Item scire debes,ꝙ præfatus Io.cal.qui nouellã filiam Io.And.habuit in vxorem,hîc prædicitur tenens,dicit hoc iure mirabili bene probare:quia in diffinitione sacramẽti, quæ ponitur de cõse.di.ij.sacrificium,ponitur gratia:sed matrimoniũ est sacramentũ.j̃.de biga.debitũ.ergo &c.Debet enim diffinitio cũ diffinito conuerti.xxvij.q.ij.in prin.Itẽ,quia cũ vt.s̃.tactum est,matrimoniũ reprimat cõcupiscentiã.xxij.q.j.nuptiarum.quod fieri nõ potest,nisi per gratiam.Item dicit ꝙ non valet,quod quidam dicunt videlicet quòd in eo confertur gratia in ordine ad recessum à malo:quia actus carnalis, qui aliàs sine peccato exerceri non potest.xxxvj.q.j.§ cũ ergo.xxxij.q.iiij.Non solũ cum simil.Et inter cõiugatos exercent sine peccato.&.xxxiij.q.iiij.c.j.&.c.seq.Sed hoc nõ sufficit:quia etiam id conferebat in veteri lege:vt est notum.Et sic non differret ab antiqua lege.contra § verum.j̃.eo.c.Nec sufficit,quòd dicunt alij quòd facit recedere à malo:quia mitigat concupiscẽtiam:ne extra bonum matrimonij conferãt sed non dat gratiam ad bene operandum,secundũ eos.Nam eadem est gratia,quæ peccatum impedit,& ad bonum inclinat.facit.xxxij.q.j.cũ renuntiatur.Sicut idem est calor,qui aufert frigus,& qui calefacit,secundũ Io.cal.

¶SEPTIMO ibi:*si dignè sumitur &c*.Qualiter intelligitur? Dicit quòd hoc modo: quia si sumens deuotè recipit.& est sine mortali ipsa interior vnctio agit.i.creat gratiã nouam:puta castitatem in dissoluto. Et sic per consequens salutem,quam quis consequi consueuit per gratiam:vel auget amplíando.s.veterẽ gratiam:vt si libenter eleemosinam

dabat, nunc libentius. Et ista digna assumptio maximè in sacraméto sacerdotalis ordinis dignius & deuoti⁹, qua in alijs attendenda est: qđ etiã aliorũ rõne cõferẽ. j. q. j. c. si qui Episcopi. § ecce cũ. Ad quod designandũ in vnctione manuũ sacerdotis, cantat ecclesia inuocationẽ spũs sancti. Vel expone agi. s. in sacramento baptis. in quo dat nouã gratiã, & auget. s. in reliquis sacramẽtis: vt de cõse. di. iiij. gratia. & c. seq. not. ex quo. & c. j. & ij. & c. ĩ. eo. § qa verò: versu, per frõtis. Hosti. ¶ Supple glo. In glo. *imo*. in fi. xv. q. vj. c. fi. ¶ In gl. *xxv*. in fi. ibi plenè not. ad quid valeat hæc vnctio. Et quid iuris si non habẽs oleũ, vngat chrismate: & quid si vngat oleo nõ benedicto & nũquid possit iterari? ¶ In gl. *vnctio*. ibi: *antithesis*. & de his. ĩ. de verbo sig. forus.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Sensus sacræ scripturæ quotuplex sit?*
2 *Chrisma ex quibus conficiatur?*

Ad exhibendum. ¶ Ista est tertia pars decre. in qua ostendit de quo Eps debeat inungi. & dicit, ꝙ de chrismate, ostendẽs de quo conficiatur chrisma, & durat ista pars, vsq; ad § hoc vngento.

¶ Expone literam huius partis. *Infirmorum*. i. quo inunguntur cathecumini: vt patebit versu: quia verò. vel infirmi: vt patebit. ĩ. *Oleo*. s. benedicto. *Nitor conscientiæ*. i. puritas vel mundus. alibi designat miam. xlv. dist. disciplina. & de pœ. & re omnes. ver. sacerdos. De ꝓprietatibus olei ponebat hîc versus. Est oleũ pingue, calidũ, nitidũ penetrãsq;. Mitigat & reficit, lubricat supereminet vngit. *Lampadibus*. i. bonorũ ope. exẽplis. Abb. *Balsamũ*. hîc est quidã liquor, qui manat de quibusdã arboribus, sine frugibus: dũ putant. *Chrismate cõfricto*. s. designantibus bonã cõscientiã & bonam famam. *Cõscientiæ* respectu olei. *Famæ*. respectu Balsami. vnde Hiero. super ecclesia. vij. c. Fac tibi famã longiorẽ: vt quõ vngentum nares odore delectat, sic ad tuum vocabulũ cuncta posteritas delectetur. *Apostolus*. ij. ad Chorint. j. *Filiæ*. i. animæ. *Regis*. i. Dei. *Ab intus*. i. à puritate interioris cõscientiæ. Et habeĩ hæc Psal. xliiij. *Apostolus*. ij. ad Chor. ij. *Alijs*. præter expositionẽ glo. dicit Hosti. hunc text. sic posse intelligi. s. ꝙ prȩlati sint alijs scilicet extrinseca odor vitæ. per bonã operationẽ extrinsecã quã sumunt in exemplum. Et alijs intrinsecis, sint odor mortis. i. pœnitẽtia per quã peccata & caro mortificant, per actus interiores, quos vident. vel mortis ad literã, si actus domestici praui sunt. *In mortem*. & idem Apostolus: Factus sum infirmus infirmis. i. ad Chor. ix. & c. xlv. di. recedite. Et idẽ Apostolus dicit oĩbus omnia factus sum vnde videmus, ꝙ idem poculum ab ape sumptum, ꝓducit mel: à serpẽte venenum. Et idẽ rectè in doctrina. per quã vtentes ad bonũ saluant: & alij. qui ad malũ vtunt, damnant vnde Hiero. super ecclesiast. c. vij. dicit, ꝙ eadẽ solis operatio liquefacit ceram. & sicat lutum. Et Hiero. super canticis: de pigmentis, quorum odore quȩdã animalia recreantur: & quȩdã pereũt. *Debet enim episc*. i. ad Thimo. iij. ca. *Intus*. s. in clero. vel in cõmunione in fide. *Foris*. i. extra clerũ: vel. extra fidẽ. *Ideo*. refert Abb. de beato Clem. & de quodã Epo Bituricẽ. ꝙ etiã à iudæis & infidelib. sunt venerati. vnde Hiero. super Danielẽ. vj. c. quando sancti ab infidelibus diligunt Dei misericordiæ est. i. nõ bonitatis hominũ peruersorum. *Trahat*. Apocalip. vlti. & . xxxvj. dis. § ecce. Audit prædicationẽ bonis operibus roboratã. *Dicat*. prædicãdo. *Veni*. ad fidem: vel ad misericordiæ opera suscipienda: puta pauper ad eleemosinam hospitiũ, & similia.

¶ Vel est præteriti, vt sic dicat: veni ergo. i. verba tua recepi, & incorporaui. ¶ Quæritur ibi: *mystica*. quȩritur quid vult dicere? expone. i. figuratiua. Exponit Inn. i. significatiua. i. per

1 significationẽ. ¶ † Occasione cuius quȩro. s. quot sunt sensus siue intellectus sacrarum literarum Hosti. dicit, ꝙ. iiij. Primus est Hystoricus per quẽ res gesta ad literam recitatur. xxvj. q. v. nec mirum. ¶ Secũdus Allegoricus, per quẽ alius ex alio sumitur intellectus. Et talis loquutio dicitur mystica siue interpretatiua, quando. s. fit sermo mixtus: vt de cõse. di. j. impropriè. ¶ Tertius est sensus Tropologicus. i. moralis, per quẽ mores ordinant. Et iste sermo dicitur conuersiuus. xxxvij. di. viso. de pœ. di. j. super tribus. ¶ Quartus sensus dicitur Anagogicus, ab ana, qđ est sursum: per quem de terrenis ad coelestia ascendimus, & de ipsis tractatũ habemus. de cõsecra. di. iiij. ecclesia. & de pœñ. dist. iij. princip. Verbi gratia: hoc qđ dico Hierusalẽ scđm Hystoriã est ciuitas scđm allegoriã siue misticũ intellectũ, significat sanctã ecclesiã. secũdum Tropologiã, siue moralem, designat quamlibet fidelẽ animam, scđm Anagogiã demonstrat coelestẽ Hierusalẽ. i. ecclesiã triũphantem, siue coelestiũ ciuiũ vitã: qui Deum vident facie reuelata. ¶ His. iiij. modis, quasi quibusdã rotis tota diuina pagina voluitur & reuoluitur: & est diuersimodè

2 exponẽda. & ad hoc. lxxvj. di. senium. ¶ † Et ideò dicit hic ꝙ chrisma. cõficiẽ ex oleo & balsamo mystica ratiõe. i. figuratiua: vt dictũ est. Et statim subdit mysticũ exponens se ipsum & ostendẽs quid ꝑ oleũ, & qđ per Balsamũ figureĩ vt sequiĩ. ¶ Supple glo. ¶ In glo. *in Euangelio*. in fine capitu. xxv. ¶ In glo. *vel libro*. in fi. Ecclesiastici. xxiiij.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Amor quisnam probabilis?*

Hoc vnguẽto. ¶ Ista est quarta ps, quæ durat vsq; ad §. vnde in veteri. & in ea docet, in quo loco vngat Episcopus & dicit, ꝙ in capite, & in manibus: dicens quid manus, & caput significent. & rationes plures reddit, quare prædicta vngantur.

¶ Expone literam huius quartæ partis. *Manus Episcopi*. ergo manus vnguni chrismate. Aliàs eĩm nil addereĩ cũ in ordine presbyterali fuissent vnctæ oleo. ¶ *Vnge*. i. mentẽ humilia. *Faciem tuam*. i. fac mũda opera. vel faciem. i. cõscientiã. Vel propriè: & tunc dic laua. s. lachrymis, quæ sunt arma clericorum xxiij. q. viij. cõuenior. Pet. *Laua*. ne videaris hominibus ieiunãs. *Distillauerũt*. i. sparserũt bonũ odorẽ famȩ & exẽpli. *Myrrham*. Prouerb. vlti. quæsiuit lanã & linum, & operata est in cõsilio manuũ suarũ, *manus igitur*. Prima ratio. Alia reddiĩ. ĩ, eo. vers. manus. *Oleo*. i. chrismate, in quo est oleũ. *Domesticos*. ad Gala. vlti. *Fidei*. i. eos qui sunt in ecclesia per fidẽ. lxxxvj. di. nõ satis. *Charitatis*. dilectionis Dei & ꝓximi: vt sequiĩ. *Ex toto*. Matthȩ. xxij. Propheta Dauid in Psal. Ecce quã bonum *Eius* & c. Hoc exponit per Io. de pœ. dist. j. quantulibet. *Christi*. ad Chor. xj. A. dicit ysa. lxj. & Lu. iiij. *Miserit*. i. gratiã infuderit. *Euangelisare*. i. prædicare. *Pauperibus*. s. Apostolis. Pe. inqt principaliter cõsecrãs. de elec. qđ sicut. vbi de hoc. Quȩrit ibi: *tota anima*. Quis amor est probabilis dic ꝙ solus amor ꝓbabilis est, ꝗ Deo & virtutibus aĩæ coaptaĩ, nihil est, ꝙ nõ toleret, qui perfectè diligit. Vide in Hier. super cãtica sic dicẽtem: beatæ sunt illȩ animȩ, qui dorsum suũ curuauerũt, vt recipiãt supra sessorẽ verbũ Dei, & frena ei⁹ patianẽ: vt quocũque voluerit, flectat eas. ¶ Supple glo. ¶ In gl. *Euãgelij*. Matthęi. vj. Et in fi. v. ca. ¶ In glo. *id est se ipsum*. i. ad bonos mores, & consequendã vitã æternã. Et in fi. ĩ. de vsu palli. c. nisi.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Authoritas & potestas prout hic, qualiter differant? Et potestas quotuplex sit.*

Vnde in veteri. ¶ Ista est quinta pars: & durat vsq; ad § quia verò Christus. Et in ea probat Reges vngi in capite ex præcepto veteris testamẽti ostẽdens, ꝙ à tẽpore Christi, nõ debuit rex vngi in capite: sed in

animo

animo, dicens hic veteri testamento designatum ostendés differentiam per hoc interductionem. Episcopi & Regis. ¶ Expone literam huius quintę partis. Testamento ista inducit propter id quod dixerat suprà caput inungi propter authoritate libro. iij. cap. xix. Actibus. iiij. cap. suis augens, q sibi sunt consortes. *Pe. Apostolum*. ad Col. j. d. legi Isaiæ. ix. ad quod. s. quam trásferenda erat vnctio de capite. ad armum. Samuel. j. regum. ex capite si mensæ conuenit, q dicit Valerius libr. .... quod inuitabatur cósul. per triumphantem ad coenam & rogabatur posteà, ne veniret, vt triumphans in capite sederet vt maior. Et no. p se de priuile. ex ore. *eos*, qui fiunt numero. xxv. vt in hystoria quam hîc potes recitare, prout recitat Hosti. quam habes. j. regũ. ix. cap. Et quę tágit qò. c. Iudices. *Delibutio*. j. vnctio. ¶ Quærit. ibi. *authoritate*. Quæritur differétia inter auth. de qua hîc, & potestaté de qua infra sequitur dicit Hosti. q authoritas not. ius & potestas factum officium Episcoporũ potius iure, quã in facto & officium principũ potius in facto quàm in iure consistũt pri... Episcopi habent verba, & scientiam secundi. si principes habent facta & potentiã & ideo vnus gladius alio semper eget. de cleri. excommu. mi. c. ij. in fi. vbi de hoc. ꝑterea differétia quia authoritas non depédet à potestate, sed potius potestas ab authoritate super quo vide quod legitur & no. ĩ. de ma. solitæ. § præterea. gl. j. & de re. ecc. nó ali. c. fi. in princ. ¶ Vnde & secũdũ fratrem Alex. de ordine minorũ ecclesia est multitudo fidelium: siue vniuersitas Christianorũ q probatur de cóse. di. j. eccle. vij. q. j. Nouatianus habés duo latera dextrã. s. clericorũ, qui ea quę ad spiritualé vitã ꝑtinét administrát. Ité sinistrũ si laicorũ, q terrenæ vitæ necessaria tractant. Et est duplex potestas. s. spiritualis, quæ caput habet summum pontificem. secularis, quę cap. habet legé. ꝓbatur xcvj. di. di u. & ex not. ĩ. qui filij sunt regi. causam, quæ. ij. š. de æta. & qua. cum sit. in prin.

¶ Et est specialis ná ꝑfũe terrena in tribus. s. in dignitate, si ... maioritate in quantũ spiritus maior dignior est, quã corpus. ĩ. de transla. c. ij. vnde ambrahã patriarcha, tãquã minor obtulit decimas Melchisedech. tanquã maiori. Gen. xiiij. & bñdixit & melchisedech tãquã maior. nam qđ minus est à maiore bñdicit vt probat ad Ebrę. vij. & xxj. de deniq; ad fi. ¶ Scđò prior est interꝑtatióe qa sacerdos Melchisedech. præcessit legé scriptã. no. š. de cóstu. trãslato & ꝓbat Exodi. xxviij. Per sacerdotiũ enim iubente dño regalis potestas est ordinata: vt. j. reg. viij. & x. capitulis.

¶ Tertiò prior est in potestate, siue authorite. Nam spiritualis authoritas terrenã potestatem instituere habet: vt sic, & iudicare, si bona non fuerit. probatur. i. ad Chori. vj. nescitis quoniam angelos iudicabimus, quanto magis secularia. Ipsa tamen spiritualis, & si deuiet à nemine iudicatur qđ de papa verũ est ix. qò. iij. nemo. & aliorum. & c. Excepta hęresi. xl. di. si Papa sunt & aliæ multę rationes per quas hec prærogatiua. Quod dic, vt plené not. infrà qui filij sunt legi. per venerabile § rónibus vel. si. Hosti. ¶ Supple glo. ¶ In glo. *bene dicitur ibi*: communis. sed liquor est diuersus: vt hîc patet. & in Edáis incipit. hoc idem.

¶ *SVMMARIVM.*

Columbæ proprietates quot & quæ sint?

Quia verò Christus. ¶ Ista est sexta pars quæ durat vsque ad § vngitur. Præterea & tractat de Christianorũ omni vnctione. dicens q quilibet Christian⁹ inúgitur bis ante baptismũ oleo sacro primò in pectore: scđò spatulis, & bis post baptismum chrismate: primò in vertice, scđò in fronte: reddens rationes, quare in his locis vngant. & quare non chrismate ante batismum. quare solus Epi confirmat in fronte. ꝓbat demũ aduentum spiritus per vnctionis misteriũ designatum.

¶ Expone literam huius sextę partis. *Sanguinem*. i. passionem suam. Pet. *Sacerdotes*. Apo. i. Petrus. j. Pe. ij. *Vos*. i. oés Christiani. *Genus electum*. i. electi. ex oibus generibus hominũ. *Suscipiat*. saltem in habitu. de bap. maiores. *Iustus*. ad Hebr. iij. *Torporé*. i. pigritiã. ¶ *Mortua est*. Ia. ij. c. in fi. j. q. j. ferẽ. Quod intellige, vt ibi not. s. si tépus daẽ, & locus. *Sic*. & fiat. *Apostolũ*. ij. ad Thimo. ij. *Caput*. Quod hîc intelligiẽ idé, qđ. §. vertex. Inn. *Legitur*. Eccle. ij. *Oculus*. i. intellect⁹. Et sumiẽ caput pro mente, vel anima. Disciplina enim intrás in aíam sapiẽtis imprudẽtiã tollit, & sciẽtia ignorãtiã de pœdi. iij. Ille Rex tãt⁹. *Ratio*. prosp. ij. de contẽplatiua vita, & dñeẽ vitijs ratio, subijciatur corpus aíæ, animus Deo, & impleta est hominis perfectio. *Liberè*. vnũ Hiero. cótra Ruffinũ. Canes latrãt pro dñis suis: & tu me nó vis latrare pro Christo *Corde*. de cóse. di. iiij. baptismi. *Memor*. ipse baptizatus *ait Matth*. x. & Lu. xij. *Christian*.. quare non dicũt Iesuani no. de immu. ecc. decet. lib. vj. per Io. An. super gl. Iesus *Concurrũt*. i. quasi simul. cũ vno currant in perfectióe charitatis, parati si oportuerit pro Christo mori: sicut & mortuus est pro ipsis. Ad hæc. viij. q. j. in scripturis. & Cãti j. *In odoré*. i. in exẽplũ. Inn. *Cuius*. i. gratia cuius nominis. Vel dic cui⁹ nomé. i. cuius forma est de infinita materia. Inn. *Oleũ*. i. per oleũ. *Effusum*. i. effusa. Vel sicut effundiẽ oleũ, sic nomé & gratia Christi. *Sunt Episcopi*. nó solũ Epi, sed etiã monaci & sacerdotes certo respectu tenẽt locũ Apostolorũ not. xij. q. j. vidẽtes. *Actuũ*. viij. c. *inquit*. lectio actuũ. *Venerat*. ac robur. quãtũ eñ ad absolutioné peccatorũ venerat in baptis. Baptismo. qđ dabat Io. *Desćdit*. Lu. iij. *Cathaclismo*. i. diluuio. Et dicit à catha. qđ est cóe, & clisma, qđ respicit. iiij. mũdi climata: quia totũ mũdũ occupauit. Hosti. *Reuertens*. Geñ. viij. Et hîc recitat Hosti. hystoriã, quæ habetur Geñ. vij. & viij. c. *Oliuã*. quasi diceret, iam habuisti spiritum sanctũ designari per colũbã, quę elegit oliuã ad designandã infusioné spiritus sancti in vnctione olei. qũo quidé per oliuam, ficũ, & vineã, designari pũtat mysteriũ Trinitatis. vide sup Abacuch. in Hier. *Prædicaui*. Psal. cij. bñdic aĩa mea. ij. ¶ Quæritur ibi: *columba*. quare dicit colũba? dicit gl. q ideò quia spiritus sanct⁹ apparuit super Christũ in colũba, vt ipm mãsuetũ & legitimũ ꝑconé ostẽderet. venerat eñ nos colligere p mansuetudiné, sup discipulos aũt in igne apparuit: qa eos ad assumẽdã ĩ se & ĩ alijs peccati rubiginé veniebat ascẽdere. ¶ † Septé auté proprietates attribuunẽ colũbæ, ex quibus eliciunẽ septé dicta cótra septé capitalia vitia. ¶ Primò caret felle, & visum recuperat. Et per hoc intellectus contra luxuriam. ¶ Secundò nullũ lœdit. Et per hoc cósiliũ contra auaritiam. ¶ Tertiò alienos pullos inuitat. Et per hoc consilium cótra inuidiã. ¶ Quartò gemitum habet pro cantu. Et per hoc timor cótra superbiã. ¶ Quintò iuxta fluuiũ morat̃. Et per hoc sciẽtia cótra iram. ¶ Sextò grano puro vescit̃. & per hoc sapientia cótra gulã. ¶ Septimò in petra nidificat. Et per hoc fortitudo cótra accidẽtiã. ¶ Supp. gl. In gl. lxviij in fi. Et adde qđ de hoc no. lxvj. di. porrò. in. iij. gl. in gl. *simp*. ĩ fin. vel dic *in qua*. i. cui⁹ specie. & sic superfluit gl scđm Ho.

Vngitur præterea. ¶ Ista est septima pars & durat vsq; ad § verũ vnctióis. & tractat de vnctione altaris. ¶ Expone literã huius. vij. partis. *Morem*. gñalem qui in talibus seruandus est. de tem. or. c. ij. ĩ. de celeb. mis. ꝑnitiosus. *Diuitæ* Leuiti. viij. *Tabernaculũ*. in cuius locum successit. ecclesia. Pet.

Verũ vnctionis. ¶ Ista est octaua pars, & durat vsq; ad § monemus igit̃. In qua antipophorizãdo dicit ecclesiam nó iudaizare seruãdo ad literã vnctionis veteris testamẽti.

¶ PRIMO ibi: *neq; scripturas* Not. ad vulgare. Sic reprobat qui ignorat. Sic percutit, qui nó videt. de hoc. š.. tit j. cũ sit. Et de decé modis temerarię repræhẽsionis, remitiẽ Host. ad Sũ. in proœ. circa mediũ. ij. colũ. ver. studiosus & versu seq. ¶ Opponitur ibi: *aliqui*. Alia litera habet, antiqui. & hãc ha-

buit Hosti. Nam deferendũ videt opinionibus antiquorũ. de tẽpo. ordi. literas. de resti. spol. literas. Sol. Illud verum in dubio sed secus vbi notori⁹ est ipsorũ error: vt hîc. Et ad idẽ ff. ad leg. fal. l. j. §. si vsufru. &. ix. di. neq;. &. c. noli. &. c. negare Hosti. Et adde qđ dixi de trãsla. quanto. ¶ Supp. glo. In gl. *& sic colligitur.* ibi: *habitu.* habeat tñ charactetẽ. de hoc. lxxvij. distin. in veteri.

Monemus igitur.

Ista est. ix. & vltim. pars, in qua Papa inducit Patriarchã Cõstãtinopolitanũ ꝙ in cõsecrandis Epis suis & presbyteris ordinãdis, obseruet morẽ Apost. sedis. ¶ Expone literã huius nouæ & vltimæ partis, *Cõsecrãdis.* Supp. & alijs sacratis de quibus sine hæresi nõ licet aliud credere, vel seruare, quã qđ docet Romana eccle. de hæreti. ad abolendã. j. respõ. & de tempo. ord. c. j. quicquid hîc moueat ꝑpter ea Grecorũ ecclesiã ipsa tñ ecclesia Greca, Greca est: & à nobis in pluribus discrepat: vt patet. j. de offi. or. qm̃ in plerisq;. de baptismo. licet. Et de hoc, de tempo. ordi. cum sc̃dm. *Licet*, Aliàs, *& licet.* quæ litera verior est. Et sic est in antiqua sc̃dm Hosti. qui notat morẽ Romani ponti. ad cõsequentiã nõ trahi. Quod dic vt de tẽp. or. c. j. *Hystoriã.* Tullius de oratore: hystoria est tẽporũ testis, lux veritatis, vita memoriæ, magistra vitæ, nũtia vetustatis. *Mysticã.* Sic Eps accedens ad altare, deponit mitrã & baculum, & eã dũ se reuoluit ad populũ reassumit: vt not. xlv. dist. disciplina. in vlti. glo. ¶ Supple glossas. In glos. Martialis. ibi cũ dixit Matth. xviij. Et ibi: *ĩ tabo.* s. cũ beato Martiro, qui fuit primus Eps Treuereñ. sc̃dm Hosti. Sed in tertio lib. de missa. mysterijs, parte pria ad fi. c. de baculo, dicit hũc fuisse sc̃dm, qui successit Suchario, quẽ cũ Valeriano & Martio petrus ad predicãdũ miserat. Et dicit, ꝙ illũ baculũ cum magna veneratione seruat ecclesia Treuereñ. ¶ In gl. vlt. ibi *finaliter.* cõsyderato schismate Grecorũ hæc ratio videt sufficiens Hosti. Et ibi *potestatẽ.* & recuruatio designat eũ, si non bene rexerit, ab illo qui dedit baculũ recuruandũ. i. remouendũ: qđ in Romano pontifice locum non habet.

De sacramentis reiterandis vel non Rubrica.

Viso de sacramento vnctionis.

quia sunt quedã sacramẽta, que nõ reiterant, ne per iterationem fiat iniuria sacramẽto prius collato. de cõse. di. iiij. ostẽditur iõ &c. Go. vel quia in sacramẽtis, que iterant, si vnctio fiat eis iterabit vnctio. Aliàs nõ. iõ &c. ¶ Et põt dici, ꝙ rub. habet perfectã orationẽ prohibentẽ, ne iterent sacramẽta. Et hoc satis cõuenit nigro. j. ne se. vacã. & vt ecclesia. bñfi. cũ si. Vel loquit de his ad differentiã illorũ, que iterant. de quo. j. dicet. De materia. lxviij. di. c. presbyteri. §. qđ ergo. cũ. c. seq. j. q. vij. saluberrimũ. in fi. de cõse. di. iiij. qui bis. &. c. seq.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Sacramentum quid sit? Et vnde dictum sit. nu. seq.*
3 *Sacramenta quot sint? Et quorsum instituta sit?*
4 *Infirmitas omnis, aut culpa, aut pœna est. Et culpæ infirmitas quotuplex sit. Item quotuplex est pœna. Et de his speciatim.*
5 *Sacramenta, quæ sint iterabilia? & quæ minime?*
6 *Character quid sit?*
7 *Sacramẽta necessaria quæ sint, & quæ voluntaria?*
8 *Sacramenta, qualiter se vicissim excedant?*
9 *Sacramentorum proprietates, quænam.*
1 *Sacramenta, quorsum instituta fuerint?*

¶ *CAP. I.*

Pastoralis. ¶ Casus. In ordinato ĩ subdiaconũ, sine man⁹ impositione, & cõfirmato nõ chrismatis sed olei vnctiõe, nõ fiet iteratio, sed supplebit pretermissum. Et sunt due partes. Sc̃da ibi: *ad quod.* Et prima subdiuidit. Sc̃da ibi: *& si.* Dicũt quidã, ꝙ hæc decret. nõ fuit socia aliarũ, quæ sic incipiũt, editarũ ad consultationẽ Elizeñ. de quibus dixi. de rescri. pastoral. in prin. Alij contra nõ curo. nec apparet. tñ idẽ est author.

¶ Expone literã. *Preterea.* respicit decitam. *Assumptus.* i. ordinatus. Ita ꝙ excepta manus impositione nil defuerat. *Confirmationis.* quæ à solo Epo cõfert. s. tit. j. c. vno. *Sed oleo* Et sic in qualitate materiæ fuit erratũ. Si verò ec. trario errer: vt si manus presbyteri, que debẽt vngi oleo, vngant chrismate nõ putat Hosti. ꝙ sit aliquid iterandũ: quia in chrismate est oleũ: vt. s. tit. j. c. vno. §. ad exhi. Et qa ꝓpe est eadẽ vsia: vt. ff. de cõtrahẽ. emp. l. in vẽditionibus peccaret tñ Eps qui faceret hoc sciẽter, & pbyter qui reciperet. Et est simile, qđ not. de extrema vnctio si fiat in chrismate. xcv. dis. §. sed illud. *delinitus.* i. vnctus. *Ad quod.* i. ad q̃. vel. i. ad primũ & sc̃dm. Ad vtrũq; enĩ rñdet. Quod patet per illud plurale: talib⁹. i. quorũ quolibet. Sic de elect. publicato. ¶ *Breuiter.* & fortè nimis breuiter cũ adhuc sc̃dm multos remaneat dubiũ. Nam ita breuiter se expedit, ꝙ oẽs notarũt hîc, ꝙ quẽ factam nõ expressè soluit. Licet igitur gaudeant breuitate moderni: vt hic, &. j. de iureiur. c. breui. &. ff. de offi. præf præt. l. vna. in princ. &. j. c. ꝓxi. Tamẽ plerũq; accidit, & persæpe, ꝙ dũ breuis esse volo obscur⁹ fio: vt hîc. Et aliàs ex breuitate accidit ꝙ dũ quis ansam intẽdit soluere, nodũ ligat. j. de verb. sign. cu olim. §. j. Quod dic, vt no. s. de æta. & quali. c. pe. §. fi. Et timeo ne qui de prolixitate reprehẽdit in alijs, hîc forsan arguat de breuitate: sed quis de oĩbus satisfaceret? Deus esset. Hol. *supplendũ.* Dicit Host. ꝙ tũc dicet oratio, quæ dicit dũ fit manus impositio. j. c. fi. In sc̃do etiã, cũ vnget chrismate, dicet oratio, que dici solet in vnctione. Et si prius dicta fuerat. s. Petre, signo te signo crucis. & cõfirmo chrismate salutis: in nomine pa. & fil. & spũs san. amẽ. Aliæ verò orationes, vel solẽnitates quæ ꝓcedunt, vel sequunt, nõ iterabunt. Quod enĩ dicit nil iterandũ habet locũ in actibus diuersis: secus in his, que inherent. Dicit etiã, ꝙ si chrismãdus fuit inunctus oleo: nõ sufficit eum nũc intingere balsamo, sed chrismate debet vngi. ad idẽ. s. tit. proxi. c. vno. in prin.

1 ¶ †PRIMO quærit ibi. *sacramenti.* quid est sacramẽtum? Hosti. in sum. huius tit. §. j. Dicit sc̃dm Grego. & Ang. qđ habetur. j. q. j. multi seculariũ. de cõse. di. ij. sacrificiũ. &. c. signũ sibi tñ placet, ꝙ sacramẽtũ est character quidã, qui per eũ, qui potestatẽ habet corpori humano recipientis iuxta ritũ ecclesiasticũ visibiliter: aiæ verò inuisibiliter à spũsan. imprimit: q si digne sumit, agit, vel auget, quod designat: vt. s. tit. ꝓxi. c. vno. post prin. Sed facit cõtra, quia nõ ĩ omni sacramẽto imprimit character: vt. j. dicet. ¶ Abbas verò. j. de celeb. miss. cum Marthæ. Dicit ꝙ sacramentũ est materiale & corporale elemẽtũ foris sensibiliter ꝓpositũ, ex similitudine, represẽtãs ex institutione significãs, & ex sanctificatione cõtinẽs inuisibilem & spiritualem gratiam.

2 ¶ †SECVNDO quærit vñ dicit sacrm̃? dic ꝙ à sacris, vel secretis virtutib⁹: vt. d. c. multi seculariũ vel quasi sacrãs mentẽ, vel sacræ rei signũ.

3 ¶ †TERTIO q̃rit, quot sunt sacramẽta? dic ꝙ. vij. designata, per versum. Abluo, firmo, cibo, piget, vxor, ordinat, vngit. ¶ Expone versum sic. Abluo. i. baptism⁹. firmo. i. cõfirmatio. cibo. i. sacrm̃ altaris, piget. i. pñia. vxor. i. matrimoniũ. ordinat. ordo. vngit. i. extrema vnctio. Et attẽde hic qa sc̃dm Io. cal. diuersi sumũt diuersimodè hãc sufficientiã. Planè aũt dicũt sic sumendã. Nã sacramẽta instituta fuerũt in medicinã humani gñis. Medicinę aũt sunt inuentę ad sanandum infirmitates, & ad adiuuãdum virtutes.

4 ¶ †Oĩs aũt infirmitas: vel est culpę, vel est pœnæ. ¶ Infirmitas verò culpę triplex. s. originalis: & cõtra hãc est baptismus Actualis mortalis: & cõtra hãc est pñia. Actualis venialis: & cõtra hãc est extrema vnctio. Infirmitas verò pœnæ est quatruplex. Ignorãtia, cõtra quã est ordo. Impotẽtia: cõtra quã est cõfirmatio. Malitia, cõtra quã est Eucharistia. Cõcupiscẽtia cõtra quã est matrimoniũ. ¶ Itẽ recipiamus medicinam ad iuuãdũ virtutes. Et ecce in auxiliũ fidei baptismus. In auxilium

xilium spei,extrema vnctio. In auxilium charitatis Eucharistia. In auxilium prudētię ordo: in auxilium iustitię poenitētia. In auxilium fortitudinis,cōfirmatio:& in auxilium temperātię,matrimoniū. Io.Cal.

5 ¶ †QVARTO quærit quæ sacramēta sunt reiterabilia, & quę nō?dic q tria sunt nō iterabilia.s.baptismus, cōfirmatio & ordo. Cętera verò reiterabilia sunt.s.pnīa,eucharistia, extrema vnctio& matrimoniū. Vñ versus. Fons,ordo,chrisma,nō cętera sunt iteranda. De baptismo cōfirmatiōe & ordine non iterādis intellige in persona eiusdē. Et de duobus primis habes.j.q.j.c.sacramēta.& .c.manus. De tertio habes, de cōse.di.c.dictū.c.de homine.& .c.de his. De Eucharistia reiterāda patet.de cōse.di.ij.quotidie.& .c.si nō frequētius. De matrimonio patet.xxxj.q.j.aperiāt.j̃.de secū. nupt.per totū. De poenitētia nō solēni patet. j̃.de poeni.oēs. Et ita intellige,qd dixi. Nā solennis nō reiterat,cū sit sacramētalis.l. dist.in capite.& .c.seq.ar.eo.di.quāuis.& .xxviij.di. psbyter. & .lxxxj.di.si qs Eps.& .xxx.di.si qs psbyter.de poe.dist. iij. reperiunt. Nisi cōsuetudo contraria habeat,q sit reiterabilis o reiteratione delicti:sicut in multis locis de consuetudine obseruat: vt dicit de poe.di.iij.ex psona. Ar.p hoc. j̃.de poe. c.j.vbi hic not.Gof.& Archi.in.c.alle.q̃uis.in.§ fi. Et de hoc vide,qd not. j̃.de poe.quęsitū.de extrema vnctione patet:qa cum sit medicina aiæ & corporis aduenien te morte,apponi pōt.ar.xcv.di.illud. j̃.de offi. Archiepi.c.ij. Dicit tñ Io.in Sū.cōfess.tit.de sacra.vnct.q.vlti.post beatū Tho. q quædā sunt infirmitates,quę non sunt diuturnæ. Et si in eis dat hoc sacramentū:tūc cū homo ad statutū illū puenit,qd est in periculo mortis,nō recedit à statu illo:nisi infirmitate curata. & ita iterū nō debet inūgi.sed si residuū patiat,erit alia infirmitas,& poterit fieri alia inūctio. Quædā verò sunt egritudines diuturnę:vt Ethica,& Hydropisis,& hmōi:& in talib⁹ nō debet fieri inunctio:nisi qñ videt perducere ad periculū mortis. Et si homo illud periculū eadē infirmitate durāte,& iterū ad simile statū per illā infirmitatē ducat pōt iterū vngi:quia iam quasi est alius status infirmitatis:q̃uis nō sit alia infirmitas simpliciter. Ideò aūt iterat hoc sacramentū: q̃a imprimit effectū non perpetuū,sed debilē. Et cū prędictis concor.Pet. ¶ Sed Al.dicit,q si vltra annū duret morbus post acceptā bndictionē iterari pōt vnctio. Et cā huius est:qa non iudicat idē morbus numero,qui est scdm perfectā mutationem superioris,de hoc. Et sic not. Astē.li.v.tit.vlt.de extre. vnct.in fi.& Henr.hic,qui ponit pdicta. Ratio de trib⁹,quare nō reiterant,est inter alias rōnes,quia in his character imprimit aiæ,qui etiā in morte nō separat ab ea? Vñ si aliqs suscitaret,nō esset rebaptizādus,reordinādus,vel recōfirmādus secus in alijs.iiij.sacramētis. Et approbat hæc diuersitas ab Augu.xxxij.q.vij.licitè:& .j.q.qd quidā.& not. Archi.in.c. allega.ecce.

6 ¶ †QVINTO ergo quęro,quid sit character? Dicunt quidā,q est quędā passibilis qualitas aiām illuminās ad videndū tacilius,quid sit credēdū,& quid operandū:& qd nō. Vel melius sc.scdm Inn.& Hosti.est quędā qualitas disponens & habilitans aīam ad suscipiendā maiorē grām:quę qualitas à quibusdā dicit sanctitas,qa pparat animā ad sanctitatē. Io. verò damascen.dicit,q character est mētis custodia eo,q inseparabiliter custodit mentē,& ipsam pparat & habilitat ad grām.per quā ipsa aīa custodit. Et hoc not.Inn.& Hosti. j̃. de bapt.sup rubr. ¶ Sed ipse Inn. j̃.eod.c.fi.de charactere ordinis dicit q est figura intellectualis,per quā ordinatus à nō ordinato in die iudicij discernitur. ¶ Alij dicūt,q est signū spūale indelebile distinctiuū:& spūalis ptās ad aliquid sacrū. ¶ Et dāt quidā Theologi simile in bello:vbi est signū de bello obuiū coe. Sic eñ quilibet Christian⁹ habet in hac militia sua coe signū.s.baptismū,q facit etiā eū habilē ad alia sacramēta. Et pcedit bñ simile,qa militia est vita hois sup terrā. Iob.vij.c. Alia tñ litera habet tentatio & sic ponit de poe.di. ij.si enim inquit.ad fi. Item est istud signū homini in hac nostra communi militia,sicut & in bello distinctiuū,qa per illud distinguunt ab infidelibus & inhabilibus ad grām,& reliqua sacramenta. Itē quia sicut in bello aliqui plus parati vel magis potētes ad resistendū,vel pugnandū,hñt suū signū, vel vexillum,sic per cōfirmationē in frōte dat cōfirmatis tale signum qa per tale vexillū sic cōfirmatus roborat, nō solū ad pugnā p salute ,ppria cōtra cōcupiscētias,quæ remanēt post baptis. de cōs.di.iiij.c.ij.sed etiā ad cōstantē cōfessionē nois Christi & defensionē fidei.vñ in primitiua ecclesia eligebant aliq ad publicè manendū in loco persequutionis alijs occultè manētibus:vt patet in legenda sācti Sebastia. Itē qa in bello sunt,& alij q hñt alios regere:vt sunt duces belli:& isti solēt habere vexillū. Et tale est qd imprimit in ordine.per quē aliquis fit habilis ad alios regēdos,& ministranda sacramēta. Io. An.

7 ¶ †SEXTO quærit,quæ sunt sacramēta necessaria,& quę volūtaria? Ecce de hoc no. j̃.de trāsac.c.veniens.in.j.gl.vnde duo sunt volūtaria.s.ordo,& matrimoniū reliqua verò necessaria.vñ versus. Ordo volūtatis,thorus est:dant quinq; necesse. Per quę patet,q ordo & mrimoniū sunt volūtatis, vt dixi. Et hoc est dicere,q volēs ordinari,vel vxorari bñ pōt esse in statu salutis:sed reliqua quinq; contēni nō pñt. Et ista hîc in effectu not.hic Hosti.& in sum.e.tit. ¶ De sacramēto baptis.qd dicit introeūtiū,qa ianua est,& introitus omiū sacramētorū.xxxij.di.c.ptereà § verū. Est certū qd tam in paruulis,q̃ in adultis est absolutè necessariū ad salutē.de cōs.di. iiij.nulla pter baptismū. ¶ De cōfirmatione verò q̃ dicit sacramentū manētiū:qa datur ad robur.de cōse.di.v.c.j.& ij. & .s̃.c.pxi.c.vno.dicit,q in paruulis nō est necessariū ad salutē:sed in adultis & discretis. Dic contēptū illius esse dānabilem,sed nō eius nō receptionē contēptu carentē.vel dic,q sine cōfirmatione interiori,vel exteriori. Et idē de baptis. poenitētia,extrema vnctiōe,& Eucharistia.s.corde, vel ore,salus nō pōt esse adulto:sed paruulis solus baptismus exterior est necessarius. De sacramento verò pnię post beatū Tho.dicit Alex.lib.v.tit.ij.arti.iiij.& Henr. j̃.de poe.c.qd te. Quod est necessarium nō absolutè:sed ex psumptione, videlicet post peccatū iuxta illud.ij.Paralip.vl. Tu Deus iustorū nō posuisti pniam iustis,& his,qui nō peccauerūt.

8 ¶ †SEPTIMO quęro qualiter ipsa sacramēta se inuicē excedant? de quo not.de cōse.di.ij.nihil.& .xxv.di.ecce. De hoc dant versus. Maior in effectu Baptism⁹,corpus inesse cōiugiū signo:sed ordo chrisma ministro. Dixi maior in effectu baptismus ,ppter inefficaciā & remissionē peccatorū p ipm enī dimittunt tā mortalia,q̃ venialia.de cōse.di.iiij.regenerāte.& .c.nō ex quo. Vt ple.not. Archi.xcv.di.ecce. Dixi, corpus inesse:qa sacramentū Eucharistię est maius: qd inter alia sacramēta ,ppter rem subiectā:vt.xcv.di.ecce.j.q.j.multi.de cōse.di.ij. Vel scdm Arch.in.d.c.ecce. Dixi cōiugiū signo:quia est viri& mulieris cōiūctio indiuiduā vitæ cōsuetudinē retinēs diuini & humani iuris cōicatio.ff.de ritu nu. l.j.insti.de nupt.in prin. Dixi,sed ordo & chrisma ministro. Ista enī dicunt maiora rōne tradentiū,seu cōferentiū,qa ista à maiori ministro.s.Epo cōferunt. Patet.s̃.de or.ab Epo.& de elect.trāmissam.& .xxiij.di.psby..& .c.diaconus.& c.subdiaconus.& per totū de chrismate patet.s̃.de cōsue.q̃to. Itē scdm ordinis dicit maius respectu regiminis:quia.s.per illud ecclesia regit. Et habent alia sacramēta.i.per illud cōficiunt. Item pnīa dicit maius sacramētū,respectu reparationis:quia sola post lapsum habet hominē reparare. Itē extrema vnctio respectu cōfirmationis:quia dignè sumpta dat cōfirmationē gratiæ.s̃.tit.j.c.vno.in prin.xj.di.qualis.Hosti.

9 ¶ †OCTAVO quæro:quæ sunt proprietates sacramentorū? Dic,q hæ,quia baptismus dicit introeūtiū.xxij. di.d.c. pręter § verū. Cōfirmatio dicit pugnātiū.de cōse.dist.v.spūs sanct. Corpus christi dicit ,pgredientiū.xxvj.q.vj. qui recedunt. Poenitentia dicit redeuntiū,qui in pugna ruerūt.de poe. di.j.scda. Extrema vnctio,exeūntiū.xxiij.di.c.illud.matrimonium verò & ordo sunt volūtatis:vt dixi, & primū est sacramentum pugnam timentiū.xxiij.q.v.qui sicut.scdm est sacramentū alios regentium.j.q.j.§ ecce.cū honoris.Host.

¶NONO quæro ad quid fuerũt instituta sacraméta sciendũ est, vt dicit. iiij. sententiarũ in prin & hic p Goffre. & Hostien. Sacraméta sunt instituta propter tria, ꝓpter humilitatem, vt dũ homo rebus in sensibilib⁹ & inferiorib⁹ se subijcit reueréter ex hoc apud Deum amplius mereatur. Ad hoc. xj. qõ. iij. quid ergo. Item ꝓpter eruditionem vt p id qđ foris in specie visibili cernitur ad cognoscẽdum inuisibilẽ sacraméto rũ virtutẽ, erudiamur. Ad hoc de cõse. di. iij. p̃latũ. s̃. ti. ꝓxi. c. vno. in prin. Itẽ ꝓpter exercitationẽ vt vitet ociũ. Ad hoc de renũ. nisi cũ pridẽ § v. & q̃ ibi not. Et si vis videre alia vide Hosti. hîc in Sũ. & gl. & doc. ĩ. de transac. veniẽs. & Henricũ in dic. c. q̃ te. & magr̃m ac Thomam Scotũ, & alios theologos scribẽt in. iiij. s̃niarũ. Sed nũc sufficiat pro materia huius Cap. & no. de conse. di. ij. signũ. vnde dicũt Theologi, q̃ homo erat cæcus quo ad potẽtiã rationalẽ: ideo data sunt ei sacraméta visibilia ad eruditionẽ. Clarus quo ad visibilẽ: ideo data sunt ei sacramenta corporalia ad sui humiliationẽ. fastiditus quo ad cõcupiscibilitatem: ideò data sunt sacraméta quo ad excitationẽ. Ideò fuit necessariũ instituere sacramẽta necessitate cõgruitatis nõ ineuitabilitatis. Nec ob. q̃ obijci pot̃, q̃ maioris notabilitatis est fieri per pauciora: qa illud verũ est vbi æquè bñ fiũt. Nec obs. q̃ videt esse onus: qa est onus onerãs & impediẽs. q̃ de se patet. Et est onus alleuiãs & expediẽs vt pennæ auibus: sic sunt sacramenta igitur. Ioã. Cal.

¶ Supp. gl. prima ibi: *non debent*. Idem Inno. & Hosti. recitãt tñ q̃ quidã dixerunt cõtrariũ: quia manus impositio, vt dicũt nõ est de substãtia ordinis. p̃cipuè in subdiacono. Et sa. q̃ dicã. ĩ. ca. fi. post princ. Et ad. c. solicitudo r̃ndet, q̃ loquit̃ur de promoto p saltũ, qui ordinis p̃termissi non habet characterẽ. ¶ In gl. ij. ibi *bened. cho.* quæ fit etiã in ꝓmotione ad minores ordines. Et sa. q̃ no. ĩ. de secũdis nup. c. iij. Et in fi. vbi de multiplici manus impositione notatur & plenius per Hostien. in Sum. huius ti. § & qualiter. Vel secũdũ Inno. vera litera hîc habet vers. diaconatus, & nõ subdiaconatus vel secũdũ Hosti. illud dũ subdiaconus loquit̃ secũdũ antiqua tp̃a hoc secũdũ moderna. Et hũit à Io. qui notauit. v. qõ. vj. q̃a iuxta. vnde inspicias, hæc decre. & illa Miramur. ĩ. ti. ij. sunt eiusdem authoris s. Inno. tertij. Ibi tamẽ dicit Hosti q̃ illud cap. quia iuxta. potest exponi vt dicat̃ de manus impositiõe diaconali. quia nõ habebat ille subdiaconus talem gradum vt diaconus, posteà suppletur. & facit ad literam primã, q̃ respiciat antiqua tp̃a, secũdũ Hosti. ĩ. de cleri. peregr. cap. j. Dicit tamẽ, q̃ consuetudo Romanæ curiæ approbat primam expositionem: quia nec Papa, cum subdiaconũ ordinat, imponit ei manũ. Et quandiu hoc seruat, & nos seruare possumus. tamen & imponere ad cautelam, nõ est malũ. ar. ff. mã. l. quis mutuam. &. ĩ. de sen. exco. venerabili.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Schismatici à schismaticis insepulti, an exhumari debeant?*
2 *Sacrata ab insacratis tangi non debent. Et quid de consecratione facta à schismaticis? nu. 3.*

¶ *CAP. II.*

A Nobis. Cas. ꝓhibet sepultos à schismaticis exhumari: vestiméta in quibus celebrarũt iterũ bñdici: altaria super quibus celebrarũt, iterum consecrari. Sunt duæ partes, quarũ quælibet põt subdiuidi in tres. Secunda ibi. *nos autem.*

¶ Expone literam *Sepulti.* s. an debeant exhumari *Indumentis.* s. an debeant benedici. De *altaribus.* s. vtrum sint consecrãda *Degradari.* respiciat secundam & tertiam quæstionem. Et hic scripsit Hostien. illos casus esse indispensabiles, quos videbis no. de app. c. fi. *Celebrarunt.* arg. degradatum cõficere. de hoc. ĩ. de cleri. exc. mino. c. ij. &. ĩ. de pœ. degradatio. lib. vj.

1 ¶ †Quærit primò ibi. *dumtaxat.* po. q̃ sepulti à schismaticis erant etiã schismatici nunquid tũc exhumari deberent, dicit Hostien. quòd sic. & q̃ ideò dicit dumtaxat vult eñ dicere, q̃ nõ ꝓpter id solũm quia sepulti sunt à schismaticis sunt exhumandi. Plus dicũt Inno & Hostien. q̃ si sepulti in culpam fuissent: vt quia elegissent à talib⁹ sepeliri, grauius peccassent & exhumandi essent. arg. lxxxviij. dist. c. fi. & viij. dist. c. fi. & quòd hoc est ideo quia sine culpa eorum fuerant sic sepulti secundũm Innocen.

2 ¶ †SECVNDO quæritur, ibi. *supradicta.* quæ fuit ratio dubitandi & dicidendi: dicit q̃ ratio dubitandi fuit, quia ab hominibus insacratis, sacrata tangi non debẽt. de conse. di. j. *vestimenta.* Et quia in detestationẽ schismaticorũ videbat̃ cõsecratio & bñdictio reiteranda. ĩ. de bap. licet Ratio decidẽdi fuit: quia licet cum illis vel sup illis schismatici celebrauerint tamen non propter hoc sunt polluta: vt in gloss.

3 ¶ †TERTIO quæritur quid si à schismaticis fuissent cõsecrata, seu benedicta, et idem quæri potest de consecratione chrismatis, vel alterius rei inanimatæ. Dicit Hostien. certum esse talem cõsecrationem non carere effectu, licet exequutio & vsus eorum desit. dicit etiam q̃ circa hoc nec Iura sunt expressa: nec sp̃ales reperiũtur super hoc orationes in Põtificali de mente tamẽ iuris est, q̃ sicut ordinatis à talibus interdicit̃ executio. donec cũ eis fuerit dispensatũ. de ord. ab Episcopo ca. ij. Sic interdicendus esset vsus talium rerum, donec fieret reconciliatio ar. s̃. de transla. c. ij. ĩ. de conse ec. cõsuluisti. & cap. aqua. Sicut & de cõsecratione & bñdictiõe facta ab occidentalibus Episcopis, seruãt Græci. ĩ. de Bapt. licet Græcos. Et dicit, quod faciendæ essent propriæ orationes circa tales reconciliationes

¶ Dicit demũ, q̃ contrariũ videt̃ tenendũ. Et certũ est de Eucharistia à talib⁹ cõfecta, q̃ nõ recõsecrat̃, nec recõsiliat̃ immò statim suum effectũ habet. Et idem iuris est in baptismo & chrismate: vt. j. qõ. j. multi ante finem, ibi: hoc de corpore & sanguine, &c Sed q̃ ibi dicit chrismate expone. j. chrismali, & episcopali cõfirmatione: vt. s̃. ti. j. ca. j. § quia vero: versu: p frontis. Et sic illud intelligendũ, non de chrismate. j. materia chrismatis cõsecrata: sed de chrismatis sacramento. Et addit quod not. ĩ. chrisma. ca. de consecratione verò cœmiterij, vel alterius sacramenti facta per publicè excommunicatum, vide quod dicam. in prædicta decretali consuluisti de conse. ecc. vel alt.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Ordinando si quid de ordinum serie ac forma omittatur, qualiter fiet suppletio? Et quando suppletioni horum, si quid desit, locus sit nu. seq.*
3 *Calicis datio, aut patenæ in ordinatione, si omittatur, qualiter supplẽda sit? Et quid si ordinans priorem integram non dixerit numero. 4.*
5 *Ordinans si vnam duntaxat manum vnxit: an deinceps altera sit vngenda? Et quid si dum facta est vnctio, facta non est oratio? & quid contra?*
6 *Defectus in ordinando per ordinãtem cõmissus, à quo supplebitur? Et quid si in Eucharistiæ sacramento, quid omittatur? nu. 7.*
8 *Ordinandi forma, vnde ex sacra scriptura ortum habuit. Et quæ forma in ordinando alioqui sufficeret? Et an huiusmodi necessitatis sint, non voluntatis? nu. 9.*
10 *Character per Ecclesiæ cõstitutorem qualiter animæ insigi posset? Et an in monachatu character insigatur? nu. 11.*
12 *Ordinando, si qua omissa, quænam, & qualia iteranda sint aut supplenda?*

¶ *CAP. III.*

P Resbyter & diaconus. ¶ Cas. Si in ordinatiõe p̃sbiteri, vel diaconi manus impositio fuerit p̃termissa, statutis tẽporibus supplebitur. Secũda pars ibi: *s. spẽsio.*

¶ Expone literam. *Diaconus.* per hoc videtur secus inuni in subdiacono. de hoc. s̃. c. j. *Impositionem* recipiunt. quod est. ĩ. & supple. interueniente tactu corporali. & sic non sufficit

man⁹

manus extẽtio, vt qdã dicebant.arg.l.ff.de acquir.pos.l.j.§.antepe. Ad qd de cõsue.c.ij. Ad quod tollẽdũ expressa est hæc litera, ſcdm Host. *Introdu.* i.actuũ.vj.&.viij. *Commissum* ſ.manus impositio. Inn. *Iterandus.* ſ.ordo. *Suspensio.* credit Io. An. ꝙ Gof. habuit in tex. impositio, qui dicit hoc debere fieri ab eodẽ, & eodẽ cõtextu, ne fiat diuisio ſacramẽti. xxiij. di quorundã. Inn. Dicit ꝙ illa litera falsa est, & vera de regestro est suspensio. Effundet. i. cũ deuotione dicit Inn.

1 ¶ †PRIMO ibi: *manus.* ſubintrando penultimã glo. Inn. quærit, qualiter fiet dicta suppletio: Dicit Inn. ꝙ hoc modo: quia in Sabbato.iiij. tẽporũ vocabit hic ſacerdos. Et tũc manus impositio quæ defuit in ordinatione supplebit, & dicentur omnes orationes, quę præcipiũtur dici, qñ fit manus impositio: quia ipsæ orationes manuũ impositioni adherẽt. Et de manus impositione fit mẽtio in orationibus. Et ſcdm eũ fortè idẽ dicẽdũ est, si obmissa sit vnctio: vt.ſ.tit. pxi.c.vno Et igit hoc hic dicit Hosti. ꝙ hoc modo cautè fiet suppletio qa statuto tẽpore, Epo ordines celebrãte, veniet defectũ patiens, quasi ministrãs Epo: nec erit intẽtio Epi: nec ipsius, ꝙ orationes super ipso iterent. Sed qñ Eps veniet ad verbum cõpetẽs. ſ. quãdo dicit in oratione, super hũc famulũ tuũ: vel alijs similibus, sicut not. in §. fi. hoc em innuit: ꝙ tũc debet fieri manus impressio. & alijs ordinãdis, manibus primò impositis vltimò ei manũ imponet. & ad magis velandũ poterit ei dicere: vade deporta mihi talẽ librum, vel aliã rem, quasi credant circũstãtes, ꝙ ꝓpter mãdatũ sibi iniunctũ manũ sibi imposuerit. Vel in cappella sua paucis & bonis secretarijs vocatis poterit ordines celebrare, ſcdm eũ. Itẽ subdit, ꝙ quousq; hoc supplementũ receperit exequutionẽ nõ seruata hac forma suscepti ordinis, nõ habebit: vt.lij.di. solicitudo.&.ſ.c.j. vbi de hoc. Cõmendat enim & non prohibet fictio ad cautelam. dum tñ mendaciũ euitet. xliij.di. in mandatis. xxiij.q.ij. dñs. xxij.q.ij. vtilẽ. ff. de noua.l. doli. in fi. Not.ſ. de vsu. pal. nisi specialis.& in summa.eo.ti.§.& qualiter. Sed hoc breuius & plenius. Et secundũ hoc intellige.ſ.eo.c.j.&.ij.& oĩa alia iura loquentia de consil. supplemento. ¶ Caue de hoc, quod dixit Hosti. ꝙ non erit intẽtio Episcopi, nec ordinati, quòd orationes super ipso iterentur. Videret enim hic Inno. velle vt dicit Io. An. & dixi.ſ. in prin. ꝙ quãdo suppletur manus impositio est de necessitate, ꝙ dicat oratio quæ cõuenit manus impositioni: cũ illa sit adhęrens. Sed Hosti. dicit ꝙ paucę, aut nullę orationes, quę de impositione manus faciãt mẽtionem: vnde ipsi Hosti. plus placet, ꝙ non reiteretur oratio sed de vnctione dic vt dicã, ſcdm Inn. & Hosti. j. in. ix. q.

2 ¶ †SECVNDO quærit, quando est locus huic suppletioni: Dicit Inn. ꝙ tunc supplendũ, & non iterãdũ est, quando sunt diuersi & diuisi actus sicut est in ordinatione, sacerdotis, vbi est alius actus tenere manus.ſ.cap.& alius dare ei calicem: & alius dare patenã: & alius vngere. Tunc eñi si aliquod horum non fuerit legitimè factũ, erit posteà reiterandum vt hic secundũ Innoc. Et quia quilibet actus suam habet solennitatem propter omissionem vnius, non reiterabuntur alij actus: vt hic.&.ſ.eo.c.j. Hosti. Facit.xxiij. distin. subdiaconus. Ioã. And. Verũ dicit Hostiẽ. ꝙ si vnus actus est tantũ substãtialis & indiuisibilis, sicut apparet in sacramento altaris, & in baptismo: si de ipo aliquid omissum est vel etiã dubitet, totũ est iterandũ, siue de nouo faciendũ: cũ nihil factum sit &c. vt patet in eo quod legitur & not. infrà de bap. cap. primo.

3 ¶ †TERTIO quæritur de datione calicis & de datione patenæ: an earum omissio sit de necessitate supplenda. refert Inno. quosdam dicere, ꝙ non: quia non sunt de substantia: tamen securius est supplere. verum, vt refert Io. And. dicunt quidam, quòd in ordinatione presbyteri per dationem calicis cum patena, confertur ordinato potestas principalis quo ad principalem actum confectionis Eucharistiæ. ¶ Et quòd per impositionem manus Episcopi sub certa verborũ forma: accipite &c. Matth. xxiij. confertur potestas sacerdotalis, quo ad actum secundarium, qui est absoluere & ligare. Nam & has potestates dominus diuisim dedit Apostolis. Nam ante contulit primã, & post resurrectionem secũdam scilicet quando insufflauit. Io. xxix. Item per impositionem manuum aliorũ sacerdotum, designatur quedã gratiæ plenitudo. Dicũt ergo isti, ꝙ si desit primũ. ſ. traditio prædicta cũ certa verborũ forma, nõ imprimit character. Nec est sacerdos, q ordinãd⁹ erat. Sed dicũt, ꝙ si fiat primũ, sed desit secũdum, sacerdos est, quo ad potestatẽ conficiendi: sed non potest absoluere vel ligare: nisi facta suppletione. Si autẽ desit tertium. ſ. manus impositio, quã faciunt alij sacerdotes, licet hoc sit supplendũ, tñ primũ poterit & secundum.

4 ¶ †QVARTO dictam glo. Inno. prosequendo, quęrit quid si Eps ordinans partem orationis dicendæ, & nõ totam dixisset: nunquid esset medietas oratiõis tantũ dicẽda? Dicit Inn. ꝙ imò à capite dicenda esset tota oratio. Et hoc verum & necessarium de oratione substãtiali, vel de qua dubitat, an sit substantialis, vel etiam solennis. Hosti. ¶ Dicit tamẽ Inn. quod in ordinibus conferendis multæ orationes possunt dici, quæ non sunt de substantia ordinis. Sub. Nec de solẽnitate, secundũ Hosti. Et tales nõ sunt de necessitate reiterandæ: imò si aliter ordo legitimè fuerit collatus, propter hoc non reiteratur. ¶ Subdit tamẽ Inn. ꝙ si aliqua deessent, de his, quę essent de substantia, siue de quibus dubitat, an sint de substãtia, vel etiã de solẽnitatibus, posteà illa supplent sic, ꝙ etiam & omnia alia omissa suppleri debent.

5 ¶ †QVINTO quæritur: pone, ꝙ Episcopus ordinans vnxit tantũ vnam manũ: nunquid posteà alia manus vngetur? Dicit Inno. quòd sic: & quòd illa tantũ non vncta, vngetur. arg. huius cap. Et ꝙ in orationibus, vbi dicitur manus in plurali, dicetur manum in singulari.

¶ SEXTO quæritur, pone: facta est vnctio sed non est dicta oratio, quid fiet? Dicunt quidã, ꝙ cum in orationibus nesciatur, quę sit de substãtia, oratio dicenda erit: sed tamen nõ erit facienda vnctio. ¶ Sed quid ecõtra: pone omissa est vnctio, & non oratio: supplenda est vnctio: nũquid oratio suppleri debet? Dicunt isti, ꝙ imò dicẽda erit oratio. Et sic hoc casu ratio sua est: quia oratio adhærere debet vnctiõi, & nõ econtrariò. Et patet ex ipsis ordinibus & iuribus, quę de vnctione faciunt mẽtionẽ secundũ prædictos. ¶ Sed quid dicendum? Dicit Inno. nos cõntradicimus. Nam secũdũ eum in vtroq; casuum prædictorũ videlicet etiam si facta fuit vnctio, & omissę orationes, nedũ orationes sunt dicendæ, sed etiam vnctio iterum facienda. Ratio sua est, quia actus diuisi, non sunt: nec abinuicẽ separati, sed connexi. Nam quomodo diceret Episcopus sacerdotib⁹: sacrificare cignare: per hãc vnctionem &c. vt.ſ. tit. proxi.c. vno. si nõ fieret vnctio. & in baptismo expressius apparet. Quomodò enim diceret. Ego te baptizo: nisi immergeret, licet prius immersus esset? arg. j. de bap.c.j.& idẽ Hosti. & Abb. & Io. An.

¶ SEPTIMO quæritur pone: ꝙ defectus ordinis per illum, qui ordinauit suppleri nõ potest: quid fiet? certè dicendum est, secundùm Inno. & Hosti. ꝙ si defectus suppleri nõ potest per eundem ordinatorem suppleatur per illum. Et si non potest suppleri per illũ, suppleri debet per alium. intelligo eiusdem ordinis & ad hoc aliàs potestatem habentem. Nam per illos supplendũ est, per quos fuerat conferendũ.ſ. tit. proxi.c. vno. in prin. Et his temporibus supplẽdum quibus fuerat conferendum. Et quæ sint illa tempora habes de tempori. ordi.c.j.&.ij.&.iij.& seq. secundum Innoc. hic, super verbo statuto. ¶ Quod etiam obtinet in vespertinis & alijs officijs, secundum eum: vt. vij. qõ.j. illud.&.c. vel secundum eos. Quod intelligo de officijs solẽnibus in ecclesia factis. & respectu ecclesiæ illius in qua officium decantatur: quia de ipso, qui omisit, an per se ipsum debeat repetere, quod omisit habes per Innoc. infrà de celebr. missa.c.j. ad finem suæ primæ glo. ¶ Pone igitur eiusdem quæstionis materiam continuãdo, quòd cum Episcopus iam super manus ordinandi oleum comparsisset: inuasit eum infirmitas antequam eum vnxisset: quid tunc fiet? Dicit Innocẽ. quòd tunc

alius, intelligo, Episcopus supplere debet, aut etiam ipse idẽ
ordinans, posteà infirmitate cessante alia vice oleũ fundet, &
à capite incipiet: quia licet vbi actus diuersi sunt, nõ sint rei-
terandi, si tamen vnus actus nõ perficiat, à capite incipietur.

7 ¶ † Et ex his infert Inn. simile in sacramẽto corporis Chri-
sti. Pone, ꝙ aliquis intra Eucharistię sacramẽtũ cõficiendum
dum esset in verbis illis, hoc est corpus meũ: deficit: certè tũc
alius, intelligo, vel ipse, si põt, incipiet à capite ibi: qui pridie,
quã pateret &c. ¶ Et idem dicit Inno. in baptismo. ¶ Sed si
celebrato sacramẽto Eucharistię, vel corporis Christi, & an
te consecrationẽ sanguinis deficiat alius intelligo, seu ipse, si
possit non incipiet à sacramento corporis: sed incipiet à sa-
cramẽto sanguinis, ibi, hic est sanguis meus, &c. & idem per
omnia Hosti. Addendũ qđ not. de cleri. per sal. ꝑmo. c. vno
ad finem.

8 ¶ † OCTAVO ibi: *Ab Apostolis*. quærĩ, vbi inuenĩ iste
Apostolicus ritus? Et hîc credo ad primã glo. Inn. Dicit In-
nocẽ. ꝙ inuenitur in epistola ad Thimoth. quòd manus im
ponebant ordinãdis: & ꝓrationes fundebant super eos. Sed
aliam formã nõ inueniemus ab eis seruatam. bene credit In-
nocẽ. ꝙ nisi essent formæ posteà inuentæ, ꝙ sufficeret ordina
tori dicere ordinato: sis sacerdos. vel alia æquipollentia ver-
ba. ¶ Sed subsequẽtibus tẽporib᷑ ecclesia ordinauit formas,

9 quæ seruãtur. ¶ † Sed iuxta hoc quæritur, nũquid hmõi for-
mæ per ecclesiã post tẽpora Apostolorũ ordinatæ sint neces
sitatis precisę? Dicit Inno. ꝙ tantæ necessitatis sunt dictę for
mæ, ꝙ si eis non seruatis aliquis fuerit ordinatus supplendũ
est, qđ omissum est: vt hîc, & suprà. c. proxi. Plus quoq; dicit
Inn. ꝙ si formæ prædictę seruanĩ, character infigĩ animę. i.
figura intellectualis & indefficibilis: ostendẽs ordinẽ collatũ
in Epi cõsecratione per quã ordinatus à nõ ordinato in die

10 iudicij discernet. ¶ † Verùetiam quærĩ qualiter per cõstitu.
ecclesię põt in anima infigi character? sed dicit Inno. de hoc
non mirandũ, pro eo, ꝙ animę sunt de iurisdictione Papę &
spiritualiũ patrũ. & ideò super eis cõstitutiones facere potest
dũmodò nõ sint cõtrariæ constitutionibus Dei. ar. x. di. sus-
cipitis. xcv. di. cũ ad verũ. ĩ. de ma. & obe. solitę. & arg. j. q. j.
dominus. vbi dicĩ, ꝙ Imperator per suas cõstitutiones facit
ꝙ character militaris indefficibiliter affigitur militi. Facit. ĩ.
de sen. excõ. si iudex. lib. vj. Et per cõsequẽs hoc potest facere
ecclesia. ar. xxx. q. iij. c. j. Licet possit dici, ꝙ ille character, qui
ex cõstitutione Imperatoris infigĩ militi, nõ intuitu animæ
infigĩ principaliter, sed corporis. ¶ Quod ex eo apparet ꝗa
mortuo milite anima nihil ex illo charactere cõsequĩ.

11 ¶ † Sed nũquid in monachatu infigĩ character? Dicit Inn.
ꝙ non videĩ sibi ꝙ infigatur: quia Papa posset facere, ꝙ non
esset monachatus, qui ordinẽ cõstituit monachorũ. Allegat
tamẽ argumentũ in cõtrariũ. ĩ. de sta. mn. cũ ad monaste. in
fine vbi de hoc dicẽ. Et cõcor. cum Inn. & Hosti. ¶ Sed do.
Pampilo. dicebat, ꝙ cauendũ esset quõ intelligas supradicta.
Dicit enim ꝙ ecclesia non imprimit characterẽ, sed Deus ha
bẽs ratas cõstitutiones ecclesię illum imprimit. Allegat per
se Inn. ĩ. de bap. c. j. & alĩàs est super rubri.

12 ¶ † NONO & Vltimò quæro, circa præmissa de generali
doctrina ad sciendũ quæ & qualia de omissis in ordinationi
bus sunt iteranda, vel supplenda. ¶ Pro quo sciendũ ꝙ Hen.
hîc in distin. premittit ad euidentiã, dicẽdo hãc breuẽ distin.
quia quædam sunt de quib᷑ est expressum in iure, ꝙ nõ sunt
de substantia ordinis sed de solẽnitate tm̃: vt est tẽpus. s̃. de
tẽp. ord. sanè &c. cũ quidã ibi, à susceptis ordinibus &c. & c.
cõsultationi. scđm Ber. & Hosti. ibi. Item secundò ętas. s̃. de
temp. ord. vel nũ est cõpos. lxxvij. di. subdiaco. & c. in vete-
ri. Item tertiò vnctio. s̃. de sacra vnc. c. vno. circa. fi. & s̃. eo.
tit. Item quartò, ꝙ à prio Epõ recipiat ordines. Item quintò,
ꝙ recipiat singulos ordines, seruatis debitis interstitijs tempo
rum, & nõ simul: vt hîc. & s̃. de tẽp. or. qđ trãslationẽ. & c. li
teras. ix. q. ij. Lugdu. scđm Ray. in sum. sua. tit. de etat. ordi. §
quid si aliqua. ¶ Alia sunt quæ, seu dicunĩ esse de substantia
vt, in cõsecratione Epi primò liber q ponĩ super ceruicẽ cõ
secrandi: vt. xxiij. di. Eps. scđm Host. & Goff. Et secũdò nu-
merus consecrantium. s. ꝙ ad minus sint tres Epi: vnus prin-
cipaliter consecrans, & duo cõductores. lxvj. di. porrò. Ter-
tiò, ꝙ vnus totam cõsecrationẽ perficiat: vt. xxiij. dist. quorũ
dam. scđm Hosti. hîc, & in summa. de sacra. vnct. § à quo. &
Goff. in sum. huius tituli, & fratrẽ Io. in sum. cõfess. tit. de ęta.
or. q. xxiiij. ¶ Alia sunt de quibus nescit vtrũ sint de substã-
tia, vel nõ: vt missa. Et quòd sint ieiuni, tam ordinãs, quã etiã
ordinandus: & similia. ¶ Alia sunt leuia & solũ de honestate
vt si Eps non tradit librũ, vel calicẽ, aut vrceolũ: aut candela-
brum: aut si ostiarius non tangit ostiũ: vel cãpanam non pul
sauit, vel similia.

¶ His suppositis quo ad ea, quæ posita sunt in primo ordine,
videlicet de quibus est expressum in iure: & certũ, ꝙ nõ sunt
de substãtia, sed de solennitate tantũ: dicit, quòd nihil iterañ,
sed supplerĩ tantũ: vt. s̃. eo. c. j. & hîc. Sed fallit secundũ Henr.
in his quę cõmodè suppleri non possunt: vt si tempus à iure
statutum sit omissum. de tempo. or. c. sanè. Vel si debita tem
porum interstitia sint omissa. eo. ti. literas. Vel si obstabat de
fectus ętatis, quẽ verè sola natura supplet. de eta. vel non. Ta
lia enim nec respiciũt factũ ordinationis. nec sunt in potesta-
te ordinãtis. ¶ Sed hîc quærĩ pro generali doctrina, an oĩa
tunc sunt reiteranda, vel id solũ supplendũ, qđ omissum est?
Dicit Henr. generaliter esse dicendũ, ꝙ si illud qđ solũ omis
sum est, est actus integralis & indiuiduus, ab alijs tamẽ sepa-
ratus, vt manus impositio, vel vnctio: & tunc illud solũ est
supplendũ. Et fallit vbi aliũ habet actum sibi correlatiuum
adhęrentẽ, vel connexũ: quia tunc etiã ille alius supplendus
esset: quia de cõnexis & correlatiuis est idẽ iudiciũ: vt. ff. de
ædili. edi. l. cũ eiusdẽ de prębẽ. super eo. & c. quia sepe. lib. vj.
¶ Sed si illud quod omissum est, pars vnius actus integralis
& indiuidui: tũc totus ille actus est à capite reiterãdus. Ratio
quia indiuiduis forma est cõsummatio. ff. ad leg. fal. l. si is qui
quadringenta § quedã. & ideò nil videĩ actũ forma deficien
te. vij. q. j. nil. C. de his, qui. vt indig. l. peñ. ¶ Item quo ad po
sita in secũdo ordine, videlicet quo ad ea, de quib᷑ est, ac quę
sunt de substãtia ordinis. Dicit ꝙ aliquo omisso totũ est ite-
randũ ex toto, ac si nil esset factum: quia nõ intelligit iteratũ,
qđ nescitur esse factũ. lxviij. di. j. solennitate. & habet locũ re
gulariter in oĩbus sacramẽtis: vt in Eucharistia & baptismo.
ar. ĩ. de bapt. c. j. cũ ibi no. scđm Host. hîc. Hen. Et circa hoc
vlti. dicit H. istud regulare, ꝙ oĩa illa, de quibus non constat,
vtrum sint de sbĩa, vel nõ: de quibus tamẽ inuenĩ in iure, ꝙ
debent fieri, debent reputari esse de substãtia: nisi inueniatur
in iure expressum, ꝙ de substãtia nõ sint. Et sic no. Ray. in Sũ
ma sua. tit. de eta. ordi. § quid si aliqua. & in Sũma cõfe. eo. ti.
q. xxxiij. & Goff. eo. tit. in sum. sua § vnctio oẽ aũt. & Host.
in Sũ. sua tit. de sacr. vnct. C. à quo. ver. consiliũ tamẽ est.

¶ Tertiò quo ad ea, quæ dubia sunt & c. in ordine tertio po
sita. Dicit eligendũ, qđ tutius est. s. pręsumẽdo defectũ in sub
stãtialib᷑, & totũ reiterãdo. Ratio, ꝗa nõ intelligiĩ iteratũ, qđ
ambigitur esse factũ. s̃. eo. c. j. & hîc &. ĩ. de presby. nõ bapt.
veniẽs. c. presbyteri. & . d. c. solẽnitates. not. Ray. & Hosti. &
Sum. cõfes. vbi. s̃. ¶ Quartò quo ad ea quæ posita sunt in or
dine quarto, videlicet leuia, seu honesta tantũ &c. dicit nihil
supplendũ & minus iterandũ: quia talia leuia ꝑtermitti pñt.
arg. ff. de ven. inspi. l. j. in fi. maximè cũ talia tradanĩ in signũ
executionis cõcessę. ar. s̃. de cõsu. e. ij. Si tamẽ suppleaĩ nõ est
malũ: quia quæ dubitationis & c. ff. mã. qui mutuã. & bona-
rum menũ &c. v. di. ad eius. Imò de ob. ieiu. cõsiliũ imò tu
tius est supplere scđm Inn. & Host hîc. ¶ Prędictã aũt diffi
nitionẽ totã collegit, & se collegisse fateĩ. H. ex not. Innoc. &
Hosti. hîc. & . s̃. eo. c. j. & Hosti. in sum. sua huius tit. & . s̃. de
sacr. vnct. & Ray. & frater Ioã. in summis suis locis superius
all. Quę tñ hîc pro memoria recitaui. & vt nõ oporteat quo
ad hoc amplius recurrere ad Henricũ nec ad loca alia pro-
ximè allega.

¶ Supple gl. In gl. j. ibi: *Chrismatis*. sed olei. & in fi. sed Epi be
ne vngunt chrismate. s̃. tit. j. c. vno § hoc vnguẽto. Pet. ¶ In
glo.

glo. Apostoli.ibi:eis.ac.xiij.In glo. vlt.ibi:vel.& ipse ordinãs Dicit Hosti.ꝙ quãdocũq; ipse inueniet.super hũc famulum tuum,vel emitte spiritũ sanctũ. Vel da ei dignitatẽ:vel in talẽ ordinẽ dedicamus. vel his simile semper manũ imponet. In alijs,vel trahet manum ad se,vel super caput tenebit in suspenso.

De filiis presbyterorũ Rub.

Quia ordinandi. De quibus suprà ex varijs causis impediuni,inter quas est illegitimitas,& igit Goff. Habetur materia.lvj.di.per totum.cũ not.de rescrip.inter cætera.de cõsti.ex parte.de elec.cũ in cunctis.innotuit.cũ Vintoñ.de reoũ.nisi.§.personæ. j.de cor.vi.c.ij.de serui.nõ ordi.consuluit.de pur.ca.accedens iunc.not. j.eo.c.ij.lib.vj.in mag.glo.Io.Aod.

¶ SVMMARIVM.

1 *Illegitimi,cur ad sacros ordines de iure communi,& ad beneficia promoueri non possint:ad dignitates verò ecclesiasticas possint? Et quid si per ignorantiam tales promoti sint? nu.2.*

3 *Filius in matrimonio natus super sacerdotis admissione occulta, & sui illegitimitate,an verbis matris credere teneatur?*

4 *Papa si dispensauit cum illegitimo seculari, vt ad sacerdotium promoueri possit:num ex hoc absq; alia dispensatione promoueri possit?*

¶ CAP. I.

Vt filii. ¶ Casus.Illegitimus non ordinatur, nisi religiosus fiat:nec tũc preficit.Et sunt duæ partes Secũda ibi:*sed neq;*.non faciens ad titulum.Prima pars duas prohibitiões ponit.Et à prima vnũ casum excipit scđa phibitio,ibi:*cæterisq;*. exceptio ibi:*nisi*. ¶ Expone literam.*Fornicatione*.largè sumitur .xxxv.q.j. cũ ergo.¶ *Ordines*.largè sumit.Sic.j.q.j.§.quolibet.ad finẽ quouis.AEgid.Et.e.de ordinationib.&.c.qbusdã.&.q.iij.nõ solũ.in prin.&.vj.q j.infames.in fi.ꝙ.xxviij.q.j.nullus.Ad idẽ liiij.di.c.ij.Facit no.xxxij.di.in sum.*Canonica*.Idẽ credit Philip.vbicũq; religiosi cõuersentur:quia locus nõ sanctificat &c. xl.di.non loca.*Viuentes*.& tũc de iure cõi ad ordines ꝓmouent:sed tñ nõ ad prælationẽ,scđm Inno.vt. j.c.vlti. vbi de hoc.Nec ad dignitatẽ secularẽ.xvj.q.j.legi.Inn.*Sed neq; serui*. repete promoueant ad ordines.Hosti.vel ad dignitates. vel recipiãtur in monasterio.Pet.

¶ PRIMO oppooitur de.l.ij.§.oullum.& de.l.spurij.ff.de decur.Et fecit hîc ista oppositio rationẽ dubitãdi.Sol.ibi loquit de secularibus dignitatibus,hîc verò de ordinibus & dignitatibus ecclesiasti.Inn.Ratione verò diuersitatis & decidendi dicam in prima questione.

¶ SECVNDO opponit,ibi:*ad sacros*.quia à cõtrario ibi innuitur,ꝙ ad minores ordines,& per cõsequẽs ad bñficiũ simplex sine dispẽsatione valeant,ꝓmoueri:qđ etiã à cõtrario & melius innui videt.Ibi:*prælationem*.ar.lv.di.c.j. ¶ Opponitur ergo cootra hoc.de.c.literas. j.eo.Sol.dicit Inno.standum esse cõtrario:vt ibi legit. Vel dic secundũ Ion.ꝙ ibi speciale est in filio sacerdo.videlicet,ꝙ eius promotio ad minores ordines & bñficiũ simplex dispẽsationẽ de necessitate requirat.Facit quia pœnę sunt moliendæ.de pœ.dist.j.pœnę. Inn. ¶ Ecce certũ est dispẽsationẽ requiri:vt. j.eo. permittimus.j.rñ.lib.vj.Sed dubitabat,an requireret Papę dispensatio,ꝓpter.c. literas alleg. Et determinat,ꝙ sufficit dispensatio Epi,quo ad minores ordines & bñficiũ simplex:sed ooo quo ad sacros vel curatum vt.d.c.permittimus.j.respon.

1 ¶ †PRIMO quæritur,quæ est hîc,& in titu.ratio decidendi.s.quare illegitimi ad ordines & beneficia de iure cõmuni promoueri non possunt licet possint bene promoueri ad ecclesiasticas dignitates? Inno.in glos.i.assignat duas rationes. Prima est propter honorẽ sacramentorũ & ecclesię. Secũda propter detestationẽ paterni criminis. Tertia additur: quia timetur,ꝙ sint sectatores paterni criminis,quas prosequere, vt not. j.eo.si is.cũ quo.lib.vj.in tertia gl.Quarũ prima nullo modo:& secunda & tertia nõ tantũ in seculari dignitate attẽdunt,vt de se patet. Et pro tertia rõne facit. Ezech.xvj.c. in fi.vbi dicit,sicut mater ita & filia eius.vide q.l dicã. j. eo. pręsentiũ in oppositiõe &.c.lrãs.in expositiõe. sup incõtin.

2 ¶ †SECVNDO quęrit,quid si per ignorantiã tales sunt promoti? Dic,ꝙ si ignorãtia fuit,pbabilis,etiam apud ipsum promotũ:vt quia mater cõiugata admisit presbyterũ: nec ei reuelauit:tũc excusat:vt.ff.de in ius vo.l.quia semper. Et de his qui sunt sui,vel alie.iur.l.filiũ.& oot. j.c.pxi. Apud oẽs enim est probabilis ignorãtia excusata. s.de ord.ab Epis.c.j. arg.C.de testa.l. &.ff.de offi.pręto.l.iij.Sed si ipse promotus veritatẽ nouit,licet alijs esset occulta,cecidit in cõspectu Dei de temp.ordi.c.fi.Hosti.

3 ¶ †TERTIO quæritur,nunquid filius in matrimonio natus super admisione occulta sacerdotis,& sui illegitimitate teneat credere verbis matris.Dicit Hosti.ꝙ vtiq; prima facie est credendũ.ar. j.de ꝓba.per tuas. & de pręsum.afferte. &.c.literas.§.j.in fi.dicit tñ,ꝙ nõ cogit credere.ar.C.de testa. l.neq; professio.& vt patet in eo,qđ not. j.de pœ.officij. Cõsulit tñ tali Hosti.ꝙ si de hoc facit cõscientiã,ipsam seruet . j. de simo.per tuas.ij. Et accedat ad sedem Apostol.pro dispẽsatione obtinenda:quia ipsam in hoc casu debet de facili obtinere Hosti.Quod aũt nõ teneat in hoc casu filius matri credere,videt text.ff.de proba l.vlti.& ibi not. per glo.Et facit ff.de his,qui sunt sui vel alie.iur.l.filiũ.vbi la.de ra.recitat de quodã rege,quẽ dicit fuisse fatuum:quia matri suę vetulę in lecto mortis sibi asserẽti eũ de vno simplici milite,& nõ de rege genuisse:credidit,& regno renũtiauit:qđ nõ debuit facere nec fecisset Iacob.ipse:sed informasset conscientiã suam , secundũ conscientiã legis:quia oon debet quis esse clemeotior in auth.de iudi.§.oportet. Et ita recitãt Cy.C.de nup.l.si vicinis.& ipse ac Bar.in.l.qui filiũ.alleg.

¶ QVARTO ibi:*prælationẽ*.quæro de qua plãtione hoc intelligit dic ꝙ intelligit siue sint hmõi plãtiões in eisdẽ, siue in alijs monasteri s,siue in ecclesia seculari.xvj.q.j.legi.secũdùm Inn.& dixi super verbo viuentes.in expositione.¶ Sed quid de simplici admin istratiõe,de qua remoueri possit ad metum prælati:nunquid illam poterit obtinere talis illegitimus factus monachus? Dicunt Pet.Abb.& AEgid.ꝙ sic:dũmodò curã nõ habeat.qđ probãt,per decre.ꝓposuit. j.e.Ex quo enim promouet ad sacros & administrationẽ sine cura

4 habere poterit:vt ibi. ¶ † Iuxta hoc pone,ꝙ Papa dispẽsauit cũ illegitimo seculari:vt posset ad sacerdotiũ ꝓmoueri, oun quid per hoc absq; alia dispẽsatioue poterit curatũ bñficium obtinere? dic ꝙ nõ per id quod hîc habet,& qđ proximè dixi de religioso,quilibet à iure cõi cũ eo,super sacris ordinib⁹ dispensetur:nõ tñ per hoc præfici põt curæ. Super quo vide Spe.ti.ij.§.nũc de Eporũ.ante fi.ver.vtrũ aũt in fi.¶ Supp.gl. In fi.j.gl.fi.de ęta.& qual.c.j.& de vi.& ho.cle.c.j.Hosti.

¶ SVMMARIVM.

1 *Obiectorum duorum, vbi alterum ad amotionem à beneficio sufficit satis est obijcienti illud tantũ probare.*

¶ CAP. II.

Ad præsentiam. Cas. Illegitimus filius sacerdotis q hoc tacitò per rescriptũ Apostol. paternã, eccl.impetrauit,remouet ab illa. Et sunt duę partes. Pria narrat subreptitiã impetrationi. Scđa cõtra illã dat iudicẽ,ibi:*denq;*. ¶ Expone lite. *Tacito*. sciẽter. Vin.vel ignorãti.Gos.& Host.Priò ibi:*transmiserunt*. Quæro q fuit forma istarũ lrarũ? dic scđm Inn,& Hos.ꝙ hæc non fuit forma literarum.Sed tũc ferebatur,ꝙ sic erat rei veritas. Vnde dicit Inn.sic veritas erat:sed nõ expressit.Sed scđm Pe. bñ fuit illa forma,sed tacuit se i sacerdotio genitũ. Et iste est planior & cõior intellectus. & aliàs litera dubiũ nõ haberet. ¶ Et secundũ istum intellectũ hæc decre.cõtinuò allegatur ad hoc vulgare,ꝙ quãdo sunt duo impedimẽta,non sufficit alterũ tollere &c.Sed secundũ istam lecturã pro nihilo põt

in forma mādat, id qđ. ĩ. sequit̃ ibi, & ꝙ pater eius. Assertio facit fidem cōtra eū. C. de libe. cau. l. cu precū. Et ita pro nihilo opponit̃ de hoc cōdinio in rescripto. Et sic quācūq; lecturarum recipias, aliquid de incōuenienti habebis. Et ꝙ talis sufflutas in epistola princi. debeat reijci vidisti. s̃. de ętat. & qua accepimus. in. j. oppo. ¶ Tu igit̃ elige quā vis: q̃a Ioā. And. nō figit pedē, saluo, ꝙ videt̃ eligere in summar. lecturā secundā. Consulo tñ ꝙ in dubio adhæreas lecturę patrū meorū Inn. & Hosti. quia securior est ex authoritate eorū. *Constiterit.* aliâs nō posset hoc diffiniri: vt not. s̃. de renū. post trālationem. § cū ergo. *Sacerdotio.* largè sumit̃ pro oībus ordinib⁹ sacris. Hosti.

¶ SECVNDO quæritur ibi: *genitus.* Qualiter intelligitur ista litera? Dicit Inn. esse subaudiē. maximè. Idē eīn esset, & si non esset in sacerdotio genitus, vel etiā si pater eius in ecclesia eadē nō administrasset. Sufficit enim ad eius eiectionē ꝙ sit filius sacerdotis. Inn. Sed hoc mirabile dictū. quia genitus ante susceptionē sacrorū ordinum, ꝓpter ordines posteà susceptos etiā si fieret pater Eps nō efficeret̃ filius illegitimus ar. ĩ. de regu. iur. factū legitimè. Nec præterea minus esset filius habilis ad quæcūq; beneficia ecclesiastica, in quibus tñ pater nō ministrasset immediatè obtinēda: vt hîc, &. ĩ. e. literas. not. Hosti. Et pro hoc. ĩ. eo. ad hæc & c. ex tua parte. Et idem si ex cōcubina post ducta & c. ĩ. qui filij sunt legi. tāta. licet pater bigamiā cōtraxisset, secundū Host. hîc. Quod dic vt not. ĩ. de cleri. coniu. c. ij. &. ĩ. de biga. c. debitū. Dic ergo sanum intellectū dari debere ad dictū Inn. hîc positū: videlicet ꝙ alterū prædictorū impedimētorum quodcūq; sit, per se sufficiat. Loquit̃ enim Inn. alternatiuè. Sed hoc procedit secundū intellect. Inno. de quo dixi super verbo, ministrauit. Vel dic in fi. dicti Inn. cū dicit ꝙ sit filius sacerdotis. sub. illegitimè, licet nō in sacerdotio natus. Et credo, ꝙ iste fuit intellectus Inn. Et satis bonus in se: quia tacuit vtrūq;, videlicet & ꝙ esset de illo sacerdote illegitimè, & etiā in sacerdotio genitus. ¶ Hic intellellectus placet dño. M. Epo Pampil. Et ex hoc dat istā regulā ꝙ in impetrationibus in quibus sunt exprimēdę qualitates, vel defectus, nō sufficit per verbū indifferēs hoc exprimere. Inducit. ĩ. de sen. si quē. cū ibi not. Nō ergo sufficit genito in sacerdotio dicere se esse filiū sacer. sic nec impetrāti Archidiaconatū curatū dicere, ꝙ sit dignitas: vt. ĩ. de p̄bē: cū in illis. lib. vj. & c. si dignitatē. in cle. Sed nō bñ applaudit iste intellectus textui: q̃a nō dicit text. ꝙ solū expresserit se filiū sacerdo. imò ecōtra dicit tacitè, ꝙ esset fili⁹ sacerdotis. bonus tamen est ad saluationē dicti Ino.

¶ TERTIO quærit̃ ibi: *Et an recipiatur copulatiuè vel disiunctiuè?* Dicūt Inn. & Hosti. ꝙ recipit̃ disiunctiuè. s. pro aut. Sic. ĩ. de vi. & ho. cle. c. clerici. ij. ver. cappas. Nā alterum istorū capitulorū sufficit. de quo ꝓbat̃. s̃. c. j. Et de scđo hîc &. ĩ. eo. cōquerente. & c. Michael. Alioquin esset cōtra. s̃. de rescri. inter cæteras. Et qđ not. e. ti. olim. § fi. Host. Et hæc gl. Host. ꝓcedit secundū intellectū Inn. de quo. s̃. Nam secūdū alterū intellectū attēta forma literarū nō sufficeret, nec iuuaret ꝓbare scđm impedimentū q̃a illud dicit̃ scđm hūc intel. fuisse in forma literarū expressum. Sed necesse est ꝓbare primum, qđ solū dicit̃ fuisse tacitum.

¶ QVARTO quæritur ibi: *Et quod pater eius.* vtrū hoc secundū sit de necessitate ꝓbandū: ꝙ sic: videt̃ per tex. q̃a loquitur copulatiuè. Mō ad verificationē copulatiuę vtriusq; membri, veritas est necessaria: vt. ff. de cōdi. insti. l. si hęredi. plures. Et legi. & no. c. inter cæteras. & c. olim. all. & eo. ti. ex parte In gl. ij. maxīè vt seruet̃ forma mādati. ar. s̃. de rescr. dilecta. ĩ. de offi. dele. venerabili. de resti. spo. Pisanis. & ff. mā. l. diligenter. ¶ † Breuiter. puto cōtrariū: q̃a qñcūq; de duobus obiectibus alter per se sufficiēs est ad effectū amotionis, illđ sufficit ꝓbare. s̃. de rescri. c. inter cæteras. & c. olim. alle. & d. c. ex parte. & ibi no. Sed sic est de primo defectu: vt. s̃. c. j. igit̃ &c. ¶ Nec ob. litera nostra, quæ loquit̃ copulatiuè. Nā secūdū lectu. Inn. & Hosti. resoluitur in disiūctiuā. Et simile not. s̃. de rescri. c. ex parte. Glo. ij. alle. Scđm aliā verò lectu. dicere oporteret, ꝙ litera nō dicit, si tibi ꝓbatū fuerit. Sed dicit, si tibi cōstiterit. Verū est autē de vtroq; cōstare, si primū probet̃: quia iā de scđo cōstat per cōfessionē tacitā, de qua. s̃. Et est verū nō cōstare de vtroq;, si prim̄ si nō probet̃, ergo seruatur forma mādati, & paretur cortici literę primo solo ꝓbato. ¶ Sed scđm hoc frustrà adijcit̃ hoc scđm. Et ꝙ & c. est. vt dixi. s̃. ¶ Supple gl. In gl. j. ibi: *super literis.* Maximè beneficiales. de hoc. eo. tit. ad audien. ij. Io. And.

¶ CAP. III.

PRæsentium. ¶ Casus. Filius sacerdotis ecclesiæ paternę pręesse nō pōt. ¶ Opponitur, quia delictum patris non debet nocere filio innocenti. ff. de decur. l. generaliter. § spurios. & l. spurij. & l. ij. § penul. ff. de pœ. l. crimē. C. de pœnis. l. sancimus. Solutio est speciali ꝓpter ordinis prærogatiuā, qui dant̃ nō solū propter recipientes, sed etiā ꝓpter alios. Et ne per id ecclesia infametur. ĩ. de obl. ad rōci. c. vno. Hosti. Adde qđ dixi. s̃. eod. c. j. in. j. q. & qđ scripsit Hosti. in sum. eo. tit. § quę est causa. ¶ Supple glo. In. j. gl. in fi. Idem Inn. Sed miror de hoc: quia loquit̃ ita simpliciter. & tamen non nisi in illegitimis potest procedere: vt etiam fatetur hîc. Io. And.

¶ CAP. IIII.

COnquerente. Non summat̃. & est cōquestio indecisa. ¶ Expone literā. *Filium.* s. ipsum etiā, vt patet in antiqua. Ab. Et sic nō ꝓbat̃ ꝓhibitionē extēdi ad nepotē ex filio. de quo. ĩ. e. ad extirpādas. Et ibi: *notorium.* sob. vel esse posit. s̃. c. ij. Hosti. habuisse. sine medio ar. ĩ. c. ex trāsmissa. ¶ Opponit̃ ibi: *mouere.* de. c. ꝓposuit. ĩ. eo. Solutio, ibi de dispēsatiōe hîc de iur. cōis rigore. Vel ibi fuit persona media: hîc not. ĩ. eo. ex trāsmissa. Hosti. Vel ibi nō fuit ecclesia illa paterna. Io. An. ¶ Supple gl. In gl. j. in fi. vt patet in antiqua. ¶ In gl. ij. in fi. Sed ꝙ fuerit eius pater, potuit esse occultū. Gof. & Hosti.

¶ SVMMARIVM.

1 *Prælatus ecclesiæ, num etiam in his quæ ecclesiæ nomine posset, contra factum proprium venire gessit? & nu. 9.*

2 *Sacerdotis filius an ad ecclesiam paternam, aut ad capellā in ea fundatam promoueri possit? & nu. 13.*

3 *Verba ad petitorium & possessorium promiscuè se habentia, in dubio ad quod referuntur?*

4 *Possessio à canonicè instituto, & ipsius poss-ß onē superioris autho. accepto, nec vocato, auferri possit? Et ad hæc corellaria dic. & nume. 6. & . 14.*

5 *Ignorantē in nullaque culpa existentem quandoque puniri: & culpabilem ex facto suo econtrario premium cōsequi. & nu. 15.*

7 *Clerico ad sacros ordines promoto. sufficienter promoueri valent.*

8 *Restitutionem petens auditur, & si de eius non iure notoriè constet nu. 10. & . 13.*

11 *Episcopus si missam illegitimè nati audiat, vel ab eo procurationem visitationis causa recipiat, aliquo ipsius ministerio vtatur, an cū eo dispensare videatur? Et ibidem sub hac regula intellectus de præsumpta dispensatione.*

12 *Episcopus excommunicatum scienter promouens, an absoluere intelligatur? & nu. 16.*

17 *Beneficium ad tempus num conferri possit? Et an sub cōditione?*

18 *Episcopus scienter illegitimo beneficium conferens, defectūque eius sciens, an cum eo dispensare censeatur?*

20 *Voluntatem tacitam expressæ æquipollere in his, quæ nec formam certam, nec verba requirunt.*

19 *Actus qui geritur quandocunque de iure valere non potest nisi certo impedimento sublato: si talis impedimenti sublatio ab illius solius qui actum gerit, dependet potestate, &c. præsumitur super dicto impedimento cum potestate deliberata voluntas concurrere.*

2 *Expectanti de quo hîc ab executore facta possessionis ecclesiæ tradere num collationem inducat?*

22 *Dispensandi potestas Episcopo simpliciter per Papam data, num ad prouisionem ecclesiæ parochialis extendatur?*

Papa si

23 *Papa si mandet: prouideas tali illegitimo, an per hoc cum ipso dispensare videatur?*

¶ CAP. V.

VEniens. Cas. Episcopus, qui sciēter cōtulit filio sacerdotis pr̄nam ecclesiam exinde eū remouere nō potest. Io. an. Sed iste casus nō est cōpletus, nec fortè verus: tum quia nō dicitur hîc, ꝙ Episcopus contulerit isti ecclesiam: sed capellā sine cura: vt hic sentit Inno. in prima glo. ibi cū tamē Epis. &c. Tū quia textus non dicit, ꝙ pater fuerit rector ecclesiæ: sed dicit ꝙ in illa ministrauit: qa fortè illā capellā ibi tenuerat. & ita credo. Sūma ergo aliter sic. Si Episcopus illegitimū de capella pr̄is p̄sbiteri, quā sciēs defectū eius sibi contulerat, & ip̄m ad eam in pbr̄m ordinarat, spoliauit, & alium instituit in eadem illegitimus debet restitui, amoto alio instituto. Sed si ignorans defectū, cōtulit, debet sibi restitui, & in pace dimitti: donec sibi aliàs indoneè sit prouisum.

¶ Diuide decretalē in tres partes prima ponit querelam clerici. Secūda & tertia prouident distinguēdo duo mēbra. Secūda ibi: *Ideoq;*. tertia ibi. *verum si*.

¶ Expone literam. *Capellam*. i. primū titulū capellæ. *Spoliasti*. verbum designat iuris ordinem non seruatū: cū potius deberet pr̄na solicitudine ꝓuideri. de hoc de res. spo. cōquerēte Hostiens. eo. i. ea ratione. Quod. i. qa *Innotuit*. ar. ꝓ opinione Io. ꝙ ip̄o facto dispensatur circa votū. de quo. ĩ. de schisma. fruitari restituas p̄ hoc apparet secūdū dictam opinionē Io. ꝙ in ecclesia ius habet: quia eñ mandat illū restitui, videt̄ ꝙ iniustè spoliauit &. *iniuste*. alium instituit. Sed de hoc. ĩ. plenius dicam. *Ignorans*. s. ꝙ pater eius presbiter esset. Io. and. subaudi. & dictam capellam tenuisset, & ipse illegitimè natus esset. *ordinasti*. supple nolumus, ꝙ mendicet: ideo mandamus, ꝙ eam &c. *Honeste*. secundū ea, quæ habes. ĩ. de preben. cum secundū. & c. de monachis.

1 ¶ †PRIMO not. ꝙ Prælatus eccle. contra factū suum ꝓpriū, ꝙ etia noīe ecclesiæ fecit: & quod est ip̄o iure nullū, secūdū cōiorē opinionē venire nō pōt dicit enim hæc decre. ꝙ si sciuit Ep̄s illū, quē in ecclesia priò instituit tp̄e institutionis fuisse filiū sacerdotis illius ecclesiæ, nō pōt eū remouere: sed tenet̄ eū restituere cōcor. ĩ. de cler. coniug. diuersis. de hoc.

2 SECVNDO no. ꝙ nedum filius sacerdotis ad paternam ecclesiā imò etiā ad vnā ꝓmoueri capellā in pr̄na eccl. fundatā, vetat̄. Nō valet hoc notabile, & procedit ex malo intellectū literæ: quia pater eccle. ecclesiam nō tenuit sed capellam.

¶ TERTIO no. ꝙ spoliatio sonat ibi vicium, & defectū iudiciarij ordinis designat: vt dixi in expositione.

¶ QVARTO not. ibi: *eo quod pater eius in prædicta ecclesia ministrauit*. ꝙ totus obiectus principaliter opposit⁹ per Ep̄m filio sacerdotis fuit: quia pater eius in prædicta ecclesia ministrauit: non ergo de legitimitate Ep̄s opponebat. Sed nō refert pro eo, ꝙ iste fatebat̄ se illegitimū & credendū est, ꝙ hoc opponebat̄, licet text. succinctè loquatur.

3 ¶ †QVINTO scd̄m lecturam, quæ habet hāc decret. loquit̄ solū in possessorio no. ꝙ verba indifferētia ad petitoriū & possessoriū in dubio ad solū possessoriū referunt̄. Patet, qa hæc verba: *ecclesiam restituas, & in pacē dimittas, amoto alio*. s. instituto. sunt indifferētia ad petitoriū & possessoriū: imò magis petitorio cōueniūt: cū nō de īstitutiōe vel dimissione possessiōis ecclesiæ, sed ecclesiæ simpliciter dicant. & tñ ad solū possessorium referunt̄ scd̄m dictā lecturā. qd̄ si verū sit, not. dignū est. infrà dicam.

4 ¶ †SEXTO no. magnū mirabile, videlicet ꝙ canonicè in ecclesia instituto, & eius possessionē superioris authoritate adepto, auferī ipsa possessio, & nō vocato. ¶ Et ex hoc collige duo not. digna. Primū est, ꝙ cassatio principalis trahit ad se per modū cōnexitatis & cōsequētiæ cassationē sequelæ ex illo principali, seu occasiōe cāīn trahētis. Et cōcordat. C. de legib. l. nō dubiū. ¶ Scd̄m est, ꝙ si possessio subiacēs vitio & restitutiōi interdicti per spoliātē alteri det̄, etiā vitiū ignorāti, cū hęc decre. loquat̄ generaliter, & ferat̄ sn̄ia cōtra spoliatorē, mandā̄q; a executioni cōtra talē: sic dictæ possessioni incumbentē, etiā in processu cāæ nō vocatū: cū hæc decre. non dicat illū fuisse vocatū. Quod qualiter ꝓcedat. ĩ. dicam.

5 ¶ †SEPTIMO not. aliud mirabile, videlicet qualiter ignorās: & sic in nulla culpa exn̄s, punit̄. & alius fortè sciēs & culpabilis ex culpabili facto suo pręmiat̄. Nam in p̄iudiciū Epi ignorātis, dimittit̄ ecclesia illi p̄sbytero, qui fortè sciebat defectū suū. Loquit̄ eñ text. indistinctè, & non aperit, ꝙ ille ignoret. Dicā. ĩ. qualiter hoc intelligat̄, & procedat.

6 ¶ OCTAVO no. aliud mirabilius, ꝙ adeptus canonicè beneficium, & eius possessionē, absq; aliqua culpa sua priuat̄ saltem eius possessione, nō vocatus: & fructus ad tēpus incertum. Quod dixi statim, nō vocatus: nō est verū, vt dicā. ĩ.

¶ NONO not. ecclesiā posse cōferri ad tēpus &c. qualiter intelligatur. ĩ. videbis.

7 ¶ †DECIMO no. ꝙ iura volūt, ꝙ clerico ꝓmoto ad sacros, prouideat̄ de b̄nficio ecclesiastico tali videlicet de quo honestè valeat substentari.

8 ¶ †VLTIMO not. ex tota decre. simul, ꝙ ille de cuius nō iure constat notoriè, petens restitutionē audit̄. Sed caue quia ꝓcedit notabile ex errore cōmunis intellectus, qui non est verus dicam infrà.

9 ¶ †PRIMO oppo. cōtra primū not. de. c. nosti. s. de ele. vbi de hoc not. & c. pœnitētes. lv. di. xij. q. ij. nō liceat. ĩ. præben. cū nō ignores. ¶ Inno. tangit plures solutiones: & hic intro magnā gl. Inn. Prima solutio est: quia aut quęrit̄ vtrū pręlatus cōtra tale factū suū venire possit per viā iuridicā. s. cū cāæ cognitione & seruato iudiciario ordine, cōtra possessorem. Et hoc modo pōt, vt in contrarijs. Aut quęrit̄ vtrum hoc facere possit per viā facti: hoc est absq; cāæ cognitione & iudiciario ordine possessorē nō vocatū de facto spoliando. Et certè hoc licet, vt hîc. & c. diuersis. all. Ita ꝙ verbū, *spoliasti*. positū in text. soluit cōtrariū: quia enim spoliatus fuit, restitui debet anteq̃ cognoscat̄ de canonico ingressu: vt. ij. q. j. notū. & . ĩ. de restit. spol. in literis & c. Itē cum quis.

10 ¶ †SECVNDO opponit̄ cōtra text. & cōtra vltimum notabi. & solutionē. ĩ. ꝓximā: quia qñ notoriū est de nō iure, possessionē occupantis, ad auferendū ei possessionē cōtra eū, non est necessario seruādus ordo iuris. Nec tali ablata sibi possessiōe est restitutio cōcedēda. ĩ. eo. ti. c. qm̄. & . ĩ. de diuor. significasti. Et facit qd̄ dicā post Inno. ĩ. eo. cōstitutus. Sed ita ꝙ tex. noster ibi. innotuerit. Fundat se super notorietate, & ad illā se refert. Igit̄ &c. Soluit Inn. dicēs ꝙ seruandus hic erat ordo iuris, quia fortè hic de dispēsatiōe cōtendebāt arg. s. de elect. dudū Rotho. Sed nō placet quibusdā hoc solutio Inn. qa hîc tex. nullo modo aperit, ꝙ dispēsatio aliqua allegata fuisset. Et ita videt̄ ista solutio diuinatoria.

¶ Alij verò vt refert Inn. ad prędicta duo cōtraria simul dāt aliā sol. dicēs ꝙ tota ista dec. gr̄am cōtinet: & ꝙ ī cōtrariū est ius cōe. Et hēc seqt̄ Ho. & Ber. ī gl. uj. Mouent̄ isti, qa nesciūt aliàs r̄ndere cōtrarijs: nec saluare intellectū decre. Sed istud nō placet. d. M. Pampil. Ep̄o. nec mihi. Rō mea est: qa si solā gr̄am cōtineret, frustrà insereret̄ ī corpe iuris: qa iura nō ad singulas p̄sonas & c. ff. de legi. l. iura. Et qa tex. iste &c. diuersis alle. in simili rōne fūdatū fūdāt se ī rōne cōis iuris: & nō aperiūt aliqd̄ de gr̄a: saluo, ꝙ. ĩ. dicā de vlt. vers. Et ita eēt intellectus nimis extraneus, vt videt̄. Prætereà fortius vrget, qa vni in dānū alterius nō est gr̄a faciēda. arg. C. de sta. & imagi. l. j. Mō si gr̄a fieret isti priō instituto, p̄ hoc auferret̄ ius. ij. igit̄.

¶ Alij verò ambo cōtraria, vt etiā refert Inno. aliter soluunt dicētes, ꝙ Ep̄s q contulit huic filio sacerdotis capellā ecclesię pr̄is, si sciuit patrē eius p̄sbyterū immediatè in ecclesia ministrasse, cōferēdo, cū illo super dicto defectu dispēsasse vr̄. Et sic valuit collatio hmōi dispēsatiōe mediāte. Per qd̄ rectè tollunt̄ ambo cōtraria. Dāt eñ isti vnā talem regulā gn̄alem, ꝙ vbicūq; Ep̄s facit sciēter, qd est cōtra ius cōe eccle. & tale est factū, in quo pōt dispēsare: videt̄ maximè, si nullus ex dispensatione læditur. Allegant. ĩ. de biga. super eo. & . c. diuersis.

alleg. Ad propositū ita est ꝙ Eps nō prohibet̃ dispensare: cū illegitimè natis: nisi in personatibus & beneficijs curā habentibus animarū. ĩ. eo. c. vlti. Ergo licitū est eis dispēsare in alijs arg. ĩ. de sent. exc. nup. Quāuis videatur argumētū cōtra. ĩ. eo. c. pe. &. s̃. c. prox. Sed est hoc expressum. ĩ. e. c. j. lib. vj. Et in predicta opiniōe, maxiè in gnāli regula, supradicta sunt. Bar. Brix. xvj. ecclesia. & Io. lj. di. quę in aliquo. & liiij. dis. si seruus absente. Et hoc intelligūt circa notū ipi Epo. nā secus circa ignotū. Pro prīo facit qa noti examinatiōe nō egeret. xlij. di. de Petro. s̃. de elect. innotuit. § multa. Pro scdo facit: quia qs nō videt̃ velle tollere, qđ ignorat. ff. de inof. te. l. mater. ¶ Sed Inn. subdit, ꝙ alij dicūt, & securius: & sic fieri consueuerit, videlicet, ꝙ ad hoc, ꝙ videat̃ dispēsare, necessariò requiritur, ꝙ procedant ea quę hoc pręsumi faciat. s. ꝙ p̃cessit cognitio summaria sup cāis dispēsationis puta, an sit necessitas, vel vtilitas ecclesię. aut alia iusta cā. Allegāt. ff. de in ius voc. l. libertus aduersus. & j. q. vij. c. requiritis § nisi rigor. cū multis. c. seq. ¶ Subdit etiā Inn. ꝙ imò plus quidā dicūt, ꝙ vt valeat dispēsat. Epi requirit̃, super ea interueniat snīa dispensantis, vel potius decretū super concessa dispensatione. s. dicēdo, decernimus eū idoneū ad ordinē. &c. Sed hoc dño. M. Pampilonē. Epo, nō placet, nec mihi: quia hoc nō reperio aliquo iure cautū. Facit qđ not. Inn. in alienatione rei ecclesiasticę immobilis, quę tm̄ pōderare videt̃, nō requiri decretū ĩ. de re. eccle. nō alie. ca. dudū. in glo. iij. post prin. versu, sed alij dicūt. Subditq; Inn. quosq; dicere, ꝙ fortè in dispēsatiōe Epi requirit̃ vocatio illorū, quorū interest. ar. j. q. vij. quoniā quicquid. Sed Inn. dicit, ꝙ hoc nō credit. esse verū. s. ꝙ sit necessaria dicta vocatio. Et idem no. ipse Inno. suprà de elect. dudū. j. & ibi scri. &. s̃. de renū. nisi § psonæ vbi de hoc scripsi. in vj. q. & plenius de hoc scripsi. s̃. de elec. innotuit. ad fin. tertię oppositionis, cū remissionibus per me ibi signatis. Sed quę est ratio huius videlicet ꝙ ad hoc ꝙ Eps intelligat̃ dispēsare. oportet, ꝙ pręcedant ea de quibus dixi. s̃. Dicit Inno. ꝙ ista est ratio: quia si Eps nō pręmissa pręcdicta causę cognitione dispēsaret, factū suū pręsumeret̃ temerariū. Et ideò ꝓ dispensatione nō haberet̃, imò ipse Eps puniret̃: qđ nō fieret, si dispēsasset, sicut deberet, in casu, videlicet sibi dispēsabili: vt lj. di. qui in aliquo. & lxxxj. quodcūq;. Et remittit ad notata sua, & aduersis. allegato. ¶ Sed vt melius habeamus mētem Inn. & intelligamus perfecti⁹ supradicta, est opus descēdere

11 ad exēpla. ¶ † Pone ergo, ꝙ Eps audit missam illegitimè nati: vel recipit ab eo procurationem rōne visitationis, vel aliàs vtit̃ eius misterio, nūquid ꝑ hoc videt̃ cū eo dispēsare? dicit Inn. ꝙ nō. ¶ Sed si sic, dic mihi qūo intelligit̃ p̃dicta regula, quę habet: ꝙ quādo pręcedūt ea quę pręsumi faciūt voluntatem dispēsandi, inducit̃ tacita dispēsatio: rn̄det Innoc. quòd intelligit̃ hoc modo, videlicet qn̄ illud officiū, qđ facit cum illegitimo, seu ab eo recipit superior, est tale offm̄, in quo requirit̃ causæ cognitio, vel diligēs examinatio sicut est ordinatio & cōfirmatio. s̃. de elect. nihil. & q. ł notaui post Inno. s̃. de postul. c. j. Modò audire missam alicuius, vel recipere ab eo procurationē, seu aliud simile, nō est tale officiū. igit̃ &c. Ratio diuersitatis est Nā in ordinatione, vel cōfirmatione, ex quo debet inquirere de ordinādo, vel cōfirmādo, eo ipo, ꝙ Eps talē ordinauit, vel cōfirmauit, videt̃ de hoc inqsiuisse & ex certa sciētia dispēsasse. Sed nō sic in missę celebratiōe & ꝓcurationis receptiōe. Licet enī quis debeat attēdere à quo audit missam. xliij. di. cōmessatiões. tn̄ nō est ibi talis cognitio, vel examinatio ꝙ videat̃ dispēsatio. ¶ Sed quæro, vtrū de casu sufficiat Epi patiētia, ad hoc vt dispēsare videat̃? dicit Inn. ꝙ nō imò exigit factū solēne: vt est in ordinatiōe, vel cōfirmatiōe. q. ł quidē factū solēne interuenit, in missæ auditione, seu procuratione, quia missam audire, vel recipere procuratione, nō est actus solēnis & pati eum remanere in ecclesia

12 post visitationem, nō est agere, sed pati. ¶ † Sed vltra quærit̃ de excōmunicatione & absolutione. Et ecce, pone: Epus excōmunicatū à se ordinat sciens eū esse excōicatū: nūquid ꝑ hoc videt̃ eū absoluere? dicit Inno. ꝙ nō Et hæc est ratio secūdū eū, quia in absolutione ab excōicatione necessaria est certa forma. ĩ. de sen. ex. cū desyderes. j. rn̄s. ¶ Et ex his dicūt quidā solutā oppositionem: ꝓ eo ꝙ Episcopus hic actū solēnē fecit: qa istū illegitimū ad sacerdotiū ꝓmouit. Sed fortè nō prodest quātū hoc, quod hic dr̄: ista ordinatio ꝓuisionē nō p̃cessit, sed sequuta est. ¶ Alij verò dicūt, ꝙ ex his imo simile s̃. ꝓximo. reprobat̃: qa hîc nullus act⁹ solēnis dicit̃ ꝓuisionē huiusmodi præcessisse versi. quia dubiū est hoc, & sumus in pnssessorio, forte sufficit, ꝙ sic esse posuit, vt. ĩ. dicam. ¶ Alij verò simpliciter dicūt, ꝙ ꝑ ꝓuisionem nūquā censeatur Episcopus dispensare & in hoc stat cōis opinio magiorū videlicet hîc Hosti. & vincen. Go. Berna. & Philipi etiam ipse Hosti. ĩ. de schisma. c. fraternitati. & Bern. & Hosti. ĩ. de cōcess. pręsb. literas. & Hug. xxiiij. dist. c. vbi. de hoc. & Bar. Brix. & Archi. lxxxj. di. si qui sine. in. j. gl. & Io. Fauēt. ac ipsi Bar. Brix. & Archi. xliiij. di. in sum. & in remis. per archid. & Archi. lj. di. qui in aliquo. liiij. di. seruus absente. & idē & dominus Paris. de elec. licet cañ. super verb. carere. lib. vj. & gl. Io. An. ĩ. de ęta. & quali. c. permittimus. in gl. fi. eo. li. & Hosti. de eo qui cog. cōsan. vx. suæ. c. ij. & de his, quæ à ma. par. ca. ex ore. & Spec. tit. de leg. § qualiter aūt, & qn̄. Et Henr. hîc Saluo, ꝙ Hosti. in aliquibus discrepat à dictis Hostiē. prout dicā in. j. q. ij. xix. di. si Romanorū. Scd̄m istos clarè īferri videt̃ ex pręmissis, ꝙ pręcdicta solu. tertia fundata in tacita dispensatione, nō valet: maximè, qa nec ꝓuisio bn̄ficij actus solennis esse videt̃. Nec apparet, ꝙ hîc aliquis actus solēnis prouisionem huiusmodi præcessisset.

13 ¶ † Quarta igitur solutio est do. M. Pampil. Epi. Ipse enim quo ad solutionē primæ oppositionis insistit primæ solutioni Inno. tanquā verę, videlicet ꝙ inducit hoc natura possessorij, & priuilegiū restitutionis. ¶ Et ad secūdam oppositionē respondet sic. Dicit quòd illa regula magistralis, quæ habet, ꝙ dum constat notoriè de non iure spoliati, restitutio impeditur. Fallit vbi ille idem qui spoliauit instituerat, spoliatū, si tempore institutionis defectū suæ ꝓprię institutionis sciebat: quia licet nec fauor spoliati, nec odiū spoliationis de per se ad hoc sufficerent, odiū tamen duplex videlicet instituentis & spoliantis, fortius est, & sufficiens ad tollendū illam exceptionem etiā notoriā videlicet de non iure ipsius spoliati. Et est nouus & pulcher casus, secundū eum. Et dicit ꝙ Io. an. hoc sensisse videt̃. ¶ Sed quidā huiusmodi solennē reprehendit. Dicit enim, ꝙ ratio, in qua fundatur exceptio de notorietate nō iuris ipsius spoliati, non est odiū, vel fauor cuiusquā sed est vt videtur solus fauor salutis animæ ipsius spoliati videlicet, ne sibi via peccandi iuris authoritate concedatur: vt dicto. c. significasti. Quis enim non potest recipere beneficium, in quo constat notoriè ipsum ius non habere, quin in hoc mortaliter peccet. s̃. de elect. dudum. ix. Et per cōsequēs tali receptioni ius non debet præbere authoritatem. C. de iuri. di. vi. tol. l. ij. in fi. & ĩ. de iureiur. si verò. in fi. cū concor. ibi signatis. Et fundat̃ ista ratio in. l. dolo facit. de exce. doli. Modò talis ratio æquè vendicat sibi locū in casu in quo instituēs sciebat defectum institutionis sicut cum illum ignorauit vt videtur.

¶ Quid ergo finaliter est dicendum? Breuiter multum dubius sum: quia oēs p̃dictæ solutiones prīm meorū, videntur mihi dubię, & recedere ab oībus eorum solutionibus, ac dare nouū intellectum, est mihi periculosum, sed nihilominus confisus de Deo saluo semper omni Iudicio meliori, sequēdo patrē meū Inno. Et mētē eius ꝓ viribus declarādo: In primis sto cum prima eius solutione primæ oppōnis & fortifico alia coadiuuāte rōe. Nā possessor ē̃t, cui obstat ius cōe, nō est sine vocatione, cognitione & iudicio de facto spoliādus. ĩ. de presbiteri. licet Eps li. vj. de cā posses. cū eccle. ¶ Verū aduerte diligenter, qa in solutiōe secūdæ oppositionis vertitur tota difficultas circa verum & proprium intellectum nostrę decretalis. Et ideo, vt tradat clarè p̃dictū intellectū ꝓcedo ꝑ cōclusiōes Sit ergo prīa cōclus. quā recipio hîc ab. Inno. ī sua. j. solutiōe, videlicet ꝙ in solo posses. resti. Papalis snīa

mandatum

mandatum restitutionis continens, lata fine. Ratio huius. nã sic debẽt interptari sentẽtiæ, q sint iustæ & maximè sentẽtię Apostolicæ sedis: quia cũ maxima maturitate feruñt. xxxv. q̃. ix. Apo. arg. e. q̃. c. sñiam. & cap. veniã &. J. de in inte. restu. cũ ex literis. Modò ita est, q licet iniusta & damnata spoliatio & præcedens scientia spoliantis iustificent hãc Papalẽ sñiam in possessorio: nõ tñ eã iustificare possent in petitorio. Si enim ꝓcedit opinio. q prouidẽdo nõ dispẽset, saltẽ in dubio: quo iustificaret intentio istius, cui ius cõmune alias aduersatur, saltẽ quo ad effectum ad iudicationẽ obtinendũ nõ apparet. Subcũbit eñ in petitorio ille, contra quẽ facit ius cõmune, si ius speciale non ꝓbat: vt. J. de præscrip. auditis. & c. veniẽs. ¶ Præterea, quia aut mandatũ istud dices esse de iustitia, aut de gratia: si de iustitia ꝓcedit rõ. s. ꝓxima. Si de gratia, cũ ista gra sit iuri cõi aduersa restringẽda & interpretãda est secũdũ ius: vt videlicet non plus extendat dictum, quã rõ, vt sic, quia rõ est ipsa spoliatio damnata ꝓpter scientiam præcedẽtẽ: cuius natura nõ est parere, nisi possessionis restitutionem. Igitur nec mãdatũ istud ad aliud se extẽdet. ar. C. de inoffi. tes. l. si quando. ff. de vul. sub. l. ex facto. s. de cõsue. cũ dilectus. J. de verbo. signi. Abba. Inspicitur eñ cã dicẽdi: vt. J. de verbo. signi. in his cũ si. ¶ Præterea hoc ꝓbo: quia nec plus debet afferre restitutio, quã spoliatio abstulit ar. ff. ex quibus cau. ma. l. sed & si. § quoties. cũ § præcedi & sequẽti. Et tñ hic spoliatio nõ abstulit ꝓprietatẽ quia Episcopus spolians hoc nõ intendebat, cũ pręderet illũ nũquã habuisse, imo, nec potuisse habere ius. & tñ cã non agit vltra intentionem agentis. ff. licet. pet. l. nõ omnis. & . J. de or. cog. cũ dilectus. Abstulit ergo solum possessionẽ. ergo illius solius restitutio censetur hic facta fuisse.

¶ Item probo, quia aut iste, qui petijt restitui, prætẽdebat se habere ius & illud nũquã amisisse: & tunc illius restitutionẽ malè peteret. Et posset sibi dici, frater, quod petis intus habes. Aut prætendebat se ius nũquã habuisse, vel habuisse, & illud per priuationem Episcopi, aut alias perdidisse. & tunc debuisset petere nouam collationem ante restitutionem. Alioquin mãdatũ illud restituẽdi sibi ecclesiam, in qua ius nõ haberet, esset iniustũ. Præterea fortius: quia si ius nõ habuerat, vel ꝑdiderat: sic vacauit ecclesia: & sic tenuit collatio de ea alteri facta, etiã ex nõ vocato. J. de ꝑben. licet Episcopus. li. vj. Et ita mãdatũ de restituendo ius ꝓprietatis, qđ esset effectualiter mandatũ nouæ prouisionis, esset iniquum. Nam nõ debet fieri secũda ꝓuisio post primam prouisionẽ canonicam non cassatam: vt. J. de excessi. præla. inter dilectos. Et ibi not. Nec debet fieri p modũ gratiæ in pręiudiciũ illius tertij: vt dixi. Nec debere ille priuari beneficio suo sine cã: vt. c. satis ꝑuersum. lvj. di. cũ si. Igit &c. Restat ergo necessariò, q ad iustificationẽ textus nostri fateri oporteret, q loquit in possessorio solo. Et vt dixi, ꝓcedit hęc cõclusio supposita cõiori opinione, q̃ habet, q Episcopus ꝓuidẽdo nõ dispensat ẽt in casu sibi dispensabili: ẽt si scit defectum sed si contrariã opinionẽ teneremus, ista decret. intelligeret ẽt in petitorio. Quæ autẽ opinio verior sit de iure dicã. J. in conclusi. prima. vel dic, & verius etiã in communiori opinione supposita q nõ loquitur ex suo principio & principali fundamẽto in aliquo iudicio petitorio, vel possessorio: sed in quodam simplici mãdato directo ordinario: q̃a iste impetrãs non egit coram papa cõtra suũ Episcopũ: nec etiã corã ipso Episcopo cõtra ipm Episcopũ: sed q̃a spoliatus fuerat p Epm accessit ad Papam. & exposuit sibi totũ defectũ suũ. & qualiter Eps totũ defectũ huiusmodi sciens sibi ꝓuiderat de capella: & ad illam ipm in ꝓsbiterũ ordinauerat. & nihilominus posteà ꝓpter dictũ defectũ ipsum de eadem capella spoliauerat, & alium instituerat in eadem, qui possidebat. Et his expositis obtinuit à Papa mãdatũ in forma quæ in literae continetur, cuius effect⁹ est: q̃a re vera possessor nõ est de facto spoliãd⁹ sed vocãdus. Et tũc si non venit vel venit, & nõ allegat iusi dictã institutionem ꝓdicto. iij. factã statim est amouẽdus & illegitimus spoliat⁹ restituendus sine alio iudicio. Sed si venit & opponit aliũ titulũ canonicũ dictę restitutiõis de iure exclusoriũ vel dictũ mãdatũ canonicã subreptionẽ aut aliã cãm legitimã: quare ille nõ sit restituẽdus nec sibi possessio auferẽda de hoc cognoscet ante restitutionẽ nõ tñ tanquã in petitorio, sed tãquã in possessorio iudicio, & sumet tunc iudiciũ originem suã ab oppositione aduersarij: sicut dicimus in notorio, iuxta no. In no. J. de offi. de. l. c. j. li. vj. ita q iudiciũ si quod fuerit. & tale quale fuerit, habebit naturã possessorij & nõ petitorij. ꝓ eo, q iste illegitimus fuit sine iudicio spoliatus Et ita procedit dicta cõclusio prima. Et iste est verus intellectus, & casus lõgus istius decre. Et secũdũ hoc intellige omnia infrà dicẽda quia hoc vltimò scripta sunt. ¶ Secũda cõclusio est, q dũ nõ constat notoriè de nõ iure spoliati petentis restitutionẽ, sed est dubiũ aliqđ enloratũ, vtrũ ius habeat vel nõ habeat, licet faciat ꝓsumptio, contra ipm tñ non ꝓpter hoc est restitutio impedienda. Et patet cõclusio multũ clarè: q̃a regulã ponũt legales constitutiones q etiã contra dñm prædo omniũ iure carẽs restituit: vt. ff. de vsuca. l. sequit. § si dñs. & . ff. de vi & vi ar. l. j. § qui vi. Quã canonicę etiã cõstitutiões cõfirmant. J. de restu. spol. in literis. & . c. seq. A qua tñ magri nri sine textu expresso de quo recordor ex ratione. l. dolo facit. ff. de exce. dol. excipiũt vnũ casum, videlicet, qñ iam clarè cõstat de nõ iure spoliati petentis restitutionem. tũc enim clarè cõstat, q dolũ facit: q̃a petit id, de quo iam clarè cõstat statim restituturus est: vt dicta. l. dolo facit iuxta no. Inn. J. e. cõstitutus. & J. de diuor significasti. Sed ad propo. vbi dubiũ aliquod probabile est, nõ dicitur clarè constare. Nec conuincit dolus, à quo ꝓbabilis dubietas quẽ excusat: vt. ff. de peti. hæredi. l. illud. Et sic not. Inn. J. c. cõstitutus. in fi. glo. vltima versi. sed si non constet.

¶ Et hic aduerte: quia necdum sufficit quo ad hoc facti dubietas sed etiã iuris si ꝓbabilis est: vt no. Io. mo. J. de regu. iu. c. ignorãtia lib. vj. in fi. Quod patet: quia dicimus, & est verũ. & ita seruatur, q dubietas iuris insurgens ex opiniõe doctorũ excusat litigantem à præsumptione calũniæ & doli. & p cõsequẽs à cõdẽnatione expensarũ: vt no. spe. ti. de exper. § nũc videndem. & Io. An. post pet. de sampl. J. de app. vt debitus super gl. penul.

¶ Tertia cõclusio licet magis dubia sit ista, q solũ ius cõmune aduersans spoliato: nõ impedit eius restitutionem si suam possessionẽ habuit ex facto ipsius spoliantis. Prędicta cõclusio ꝓbatur. J. cã possess. cap. cũ eccle. alle. quia clerici illi Sutrinensis habuerãt quasi possessionẽ iuris coeligẽdi ex facto cooperatio. ipsorum caninocorum eccle. Sutrinæ. qui illos secũ ad coeligendũ admiserunt, & eis huiusmodi ius cõicare poterũt. & ideo ius cõe faciens ꝓ eis, & cõtra clericos, ibi nõ potuit restitutionẽ impedire: licet ẽt petitorio ageret. Et fuit iste intellectus dñi Guill. Bracausæ, dudũ Card. vabre. & dñi Pet. slandi. dudũ Cardi. sancti Eustachij, ad dictã decret. cũ eccle. Quod fortius vrget suspẽso petitorio: quia tunc de illo iure tãgẽte petitoriũ inquiri nõ debet: vt. J. de cã posse. pastoralis. cũ ibi no. & de testi. significarũt & q legitur. & not. de cã po. cãm, q̃ in cle. Sup quo oĩo vide q scripsi inter cõsilia mea, consilio. C. xxij. ¶ Ex quib⁹ tribus cõclusionib⁹ apparet. clara solutio appositionis, q̃ totã difficultatẽ ingessit. Nã rñdeo illi oppositioni de plano p interẽptionẽ nego eñ antecedẽs, & cõsequẽtiã totius argu. ¶ Primò eñ nego antecedẽs, videlicet q hic clarè cõstet de nõ iure, in casu videlicet quo sciuit Eps defectum, dũ ꝓuidit cũ eñ sit opinio magnæ ptis doctorũ notabiliũ tenẽtiũ, q valet ꝓuisio: q̃a ꝓsumit dispẽsasse: vt superius diffusè recitaui. Et dicam. J. in prima quęstione illa reddit rem dubiam, p ea quæ dixi in conclusione. ij. magna reddã ipsam dubiã. J. in q̃one prima. ¶ Præterea in facto poterat & debebat verisimiliter & ꝓbabiliter dubitari verũ Epus ꝓuidẽdo, aut ante ꝓuisionẽ aliquã dixisset, vel fecisset, ꝓpter q̃ ꝓsumi posset, q voluisset dispẽsare. ¶ Et si prędictæ & sequẽtes rões adeò prima facie efficaces nõ sufficiũt ad adiudicandũ in petitorio dicere tamen quòd sint adeò, vanæ, quòd probabile dubium non inducant, graue foret.

Et ex his infertur ꝙ vltimum notabile non procedit.

¶ Dixi præterea. ꝙ nego cōsequētiam totius argumenti. & per hnc tertiam cōclusionē, de qua. s. Nam cōtra istū filium presbyteri nō opponitur, nisi ius cōmune: qđ tñ pro opponēte nō facit. Itē habet iste filius sacerdotis, in petitorio & possessorio causam ab ipso Epo spoliāte, & pōt habere ex iure speciali dispensationis bonam defensionem contra ius cōe sibi obstans: qđ propter priuilegiū restitutionis nō tenetur in possessorio allegare. Igit ius cōmune, quo ad hoc sibi obesse nō debet, per prædicta. ar. c. licet Eps. & c. ad decimas. & c. cum ecclesia. all. cum simi. verū alio modo solui posset, per ea quæ dicū in prima qōne: sed quia secundū Inn. hęc securior, in dubio tene eam.

13 ¶ † TERTIO opponitur cōtra secundū notabile: quia videtur, ꝙ filius in ecclesia, in qua pater proximè ministrauit posit de iure communi habere capellam: vt. j. e. ti. c. ad hæc: ex tua. So. dic. iste erat illegitim⁹: vt in prima gl. Breuiter, vt iura iuribus concordentur. ar. j. de elec. cum expediat lib. vj. nec obs. quod dixi in quarto notabili: qa fortè in tex. ibi. *quod pater eius &c.* subaudiri debet. s. illegitimus. cùm enim pater sit presbiter, & non appareret de matrimonio legitimo sacerdotium præcedente, in quo dictus eius filius natus fuisset præsumam illum illegitimè natum. ar. s. e. c. ij. ver. dic, quod si de hoc dubium referatur, videlicet, an fuit iste filius presbyter legitimè vel illegitimè natus hoc iustificat casum nostrę decretalis videlicet, vt propter talem obiectū dubiū restitutio nō debeat impediri. Sed obstaret finale responsum eiusdem Dic. vbi dicit, ꝙ donec &c. quia si esset dubium deberet eccl. apud eum simpliciter remanere, saltē vsq; quo in petitorio abiudicaretur ei. Ideo standum videtur primæ solutioni cum Berna. Solu. dic, & verius, vt credo, ꝙ istam capellam collatam filio pater tenuerat. & ad illā seruierat in eccle. antedicta. & ita sentiunt hic scribentes dixi in summa.

14 ¶ † QVARTO opponit̄ contra versi. nuta. & hic intro glo. Inno. quæ incipit *ordine seruato* quia videtur iniquū, ꝙ iste secundò institutus non vocatus, & sine iudiciario ordine amoueatur: vt. ij. q. j. nos in quenquā & q. vij. hoc quippe. j. de causa po. c. j.

¶ Solutiones tres ponit hîc Inno. in gl. iij. quarū prima est, quòd est supplendum in textu, ibi: *amoto*. s. ordine seruato: vt puta: quia vocabitur institutus, vt contradicat petitioni restitutionis: vt in contrarijs. ¶ Secūda solutio est qđ hîc factū erat notorium si spoliatio & institutio huius spoliatoris. idcirco nō erat necessarius ordo iuris. Et super hoc remittit ad no. sua. j. de coha. cle. & mulier. c. tua Sed ipse dicit, ꝙ solò ibi non placet.

¶ Tertia solutio sua, ꝙ hîc petebatur ab Episcopo restitutio ecclesiæ & institutus ab eo sciebat eam peti: ideo præiudicat sibi, nisi defendat ius suū. vt. ff. de re iudi. l. sæpe. Et not. s. de rescrip. ex parte decani. & j. de re iudi. cum super & c. quāuis & quod ibi no. Allegat ad hoc Io. And. de transa. de cætero. & no. sua. j. de cōcessi. præbē. quia diuersitatem. post princ. quæ tamen potius sunt Innocētij. & idem dicit Inno. si ageret ad cassationem sentētiæ latæ contra se occasione cuius alius institutus est: vt. j. de procura. ex insinuatione in fi. vltimò dicit. ꝙ de his aliàs no. plenius.

¶ Et ex ista solutiōe infertur, ꝙ si nesciuisset iste causam agi cum Episcopo, non deberet sibi auferri possessio: nisi eo vocato per iura per Inn. all. & ff. de re iudi. l. sępe. à cōtrario. Et ita cōiungas solutionem vltimā cū prima. & ita nuper rńdi de facto, licet nō recordarer de glo. ista. Et per hoc restringe habenas. vj. notabilis, & eorū, quę dixi circa illud. Et intellige tex. ciuiliter scdm sol. suprà dictā, vt iura iuribus concordent per omnia iura. ¶ Quid dicendū? puto omnes solutiones posse substineri: tamen credo primā quo ad propriū literæ intellectum veriorem: vt dicam in fi. octauę oppositiōis. versu, puto verius.

15 ¶ † QVINTO contra septimū notabi. opponitur. & primò ꝙ ignorātia puniri nō debeat. ar. C. de tabula. l. generali. lib. x. Solu. dic scdm Inn. ꝙ hîc ignorātia Episco. sed pœna propter eam insligenda: quia hoc esset iniquum. Sed facit hoc vitium spoliationis a iure dānatum. Licet enim prima facie videretur iuris pręsumptione intrusus: quia ius cōe videbatur facere cōtra eum, tamē nihilominus quia de iure speciali fortè defendi poterat, vt pote dispensationē allegādo fortè secundū cōtrariū: puta se nō fuisse de illo natum, sed de alio in matrimonio: aut de isto, etiam ante sacerdotiū & in matrimonio, nō debuit sine ordine iudiciario spoliari: vt. c. licet Eps. allegato. vel dic, & puto verius, ꝙ imò punit̄ quo ad hoc eius scientia: quia licet dū prouidit de capella, defectū prouisi ignoraret. Sciuit tamē illū defectū, dum eum ordinauit. Facit tex. ibi quādo eā sibi dedit: qui videt supponere, ꝙ de ignorātia Epi, nō nisi pro eo tpe, quo prouidit hîc dubitabatur. Vel dic, vt dicā in cōtrario sequenti.

¶ SEXTO oppo. quia videt, ꝙ nō debuit iste illegitimus ex facto suo culpabili, in quo suā illegitimitatē tacuit primū reportare. ff. de neg. ge. l. siue hæreditario. & ff. de interdi. & rele. l. relegatorū. in fi. Sol. dic primò, ꝙ ista exceptio hic non fuit opposita, nec ꝓbata, q l appareat. Itē, ꝙ tangit petitoriū & crimē prætensum spoliatū & possessorio agebat. Ideò nec ꝓponi debuit, nec admitti. j. de resti. spol. Item cū quis. Sed verius dic, ꝙ ista gratia non fit sibi solū ꝓpter hoc: quia, licet dum cōtulit, defectū ignoraret, sciebat tñ dū ordinauit: vt dixi in cōtrario p̄cedēti. Vel dic, ꝙ hec nō venit ex culpa, vel delicto alicuius: sed quia ita voluit Papa, ꝓpter honorē ecclesiæ: ne in presbyteratu mēdicet: vt. j. c. prox. qđ satis placere videtur Innocen.

16 ¶ † SEPTIMO cōtra octauum notabi. opponit̄: & hic intro glo. Inn. quæ inci. *secundū illos*. & procedit ista opiñ. vt & dicit Inn. scdm opiñ. illorū, qui dicūt, ꝙ nō intelligit̄ dispensare ordinando: nisi expressè dicat: quia quis absq; culpa sua nō debet priuari iure suo: qđ can. ti. & sine aliquo admixto vitio acquiuit: vt. lvj. di. satis peruersum. cū si. Modo postq iste Eps ordinādo illegitimum: cū eo nō dispensauit, & ignorans eidē prouidit: ipse illegitimus nullum ius habuit ergo adhuc vacauit capella. & ita tanquā vacās secundò canonicè collata fuit: & ius in re sibi per talem collationē absq; aliquo vitio. videtur igit̄, ꝙ hoc vltimū nō posit substineri, videlicet ꝙ cappella auferat sacerdoti instituto, cū constet eum canonicè institutum. s. in locum eius qui est filius sacerdo. ¶ Dicit Inn. ꝙ pōt rńderi, ꝙ hoc ideò est, quia sine ordine fuit spoliatus. Et ista est vna solutio. ¶ Alia solu. est secundū Inn. ꝙ in hoc casu nō dicit tex. detentorē amouendū, ac si dicere velit, ꝙ mutat casum. Et ꝙ in isto scdo casu nō fuerat alius institut⁹. Dicit enim, ꝙ si alius detineret: nō esset primo illegitimo ecclesia restituenda. ¶ Cōtra videt̄ de litera, quæ præcedit. ibi: *amoto alio*. s. illicito. de quo ibi scribitur. Solu. dicit ꝙ per versum illum: *si que forte instituisti*. qui ibi: immediatè sequitur, apparēt ꝙ non ponit pro constanti aliquē institutū. Et dicit etiā, ꝙ illa clausula, *amoto etiam &c.* non refertur ad hunc vltimum casum. s. quando ignorans fecit. quia tūc nunquam est illegitimo restitutio facienda: cū tunc alius canonicè eam haberet. Sed refertur tantū ad primum casum. s. quādo. s. illegitimitatem & patris immediatā administrationē fecit ꝓuisionē illegiumi. ¶ Subdit Inn. hæc verba valde dubia ad intelligēdum. Item potest intelligi: amoueat eū si pōt sua propria authoritate, vel etiam voluntate, quia iste clericus spoliatus ex tunc non habebit causam agendi contra eū. Sed de hoc fecerit multipliciter contra eum agi potest. Quę verba Hostien. & Io. And. non recitant, nec exponunt. & fortè illa propter suam obscuritatem intacta dimiserūt. Sed ego intelligo sic: quia voluit Innocen. dicere in verbis prædicti, quod in casu, in quo clericus videlicet secundò per Episcopum institutus fuisset, & possideret in casu huius vltimi dicti cū eo amicabiliter tētare posit. Eps vt ipse clericus sua ꝓpria voluntate & authoritate, hoc est per se ipm recederet à possessiōe. Hoc enim casu clericus non posset agere contra eum. s. Episcop. de spolio: quia se ipsum voluntariè spoliasset. Sed

asset. Sed caueat sibi Episcopus, ne ipse faciat. i. sua authoritate illum clericum à possessione expellat. quia si hoc fecit. Episcopus suâ authoritate expulerit illum clericum de dicta possessione, multipliciter contra eum. s. Episcopum agi potest si per clericum super spolio antedicto.

¶ Sed adhunc videt̃ admirabilem, ꝙ filius sacerdotis sine ali quo titulo canonico ad ecclesiã restituat̃. Rñdet Inn. dicens de hoc nõ mireris qa hoc est ex dispẽsatione. Vel aliter dicit Inn. quòd filii *sacerdotis põt retinere iustè ecclesiã quousq; etiã legitimè dimittat. All. s. de renũ. c. nisi cũ pridẽ ꝑ perso næ. ¶ Et eadem ratione iste illegitimus, malè fuit sic de facto destitutus. Et ideò æquum fuit, ꝙ esset restituẽdus. ¶ Finaliter Inno. in sequẽti glo. super verb. donec. cõclusiuè. Dicit, ꝙ in hoc est gratia sine dispensatio. videlicet ꝙ in hoc vltim. ca su Eps nõ potest hunc illegitimũ remouere donec alibi sibi prouideat: cum aliâs statim remoueri debeat: vt. s. c. ij. & iij. Causa autem dispensationis est secundũ eum: quia indignũ est &c. vt. j. c. proxi.

¶ OCTAVO opponit̃, ꝙ obtinẽs in possessorio debet in possessione pacifica perpetuò remanere, nisi succubuerit in petitorio. Et si fuit spoliatus per ordinariũ suum: debet restitui vt. j. de spol. c. cõquerente. Quomodo ergo hic in fi. spo liatus dicit̃ vsq; ad tẽpus incertũ alterius prouisionis sibi fien dæ, de sola gratia, in ecclesia scd̃m Inn. remanere nõ apparet.

¶ Prætereà ad idẽ opponitur, quia nõ videtur de gratia, esse quod competit de cõmuni iure. ff. ad municipa. l. j. in fi. & C. de thes. l. vna lib. x. Modò de cõmuni iure, ꝙ spoliatus restituatur, ne qõ proprietatis suã restitutionẽ valeat impedire vt. c. in literis alleg. Quomodo ergo dicitur ista restitutio hic in fi. procedere de sola gratia? nõ apparet. ¶ Item ad idẽ opponitur: quia inter istud respõsum, & proximè præcedẽs non est differentia, nisi quòd in responso. §. proxi. præceden ti, Episcopus tempore, quo prouidit illegitimo sciuit defe ctum istius. Et in respons. isto ignorauit. Modò differentia scientiæ, vel ignorentiç antedictæ nõ cõcernit iustificationẽ vel iniustificationem possessorij: sed tantũ petitorij: vt videtur. argu. ff. vti posside. l. ij. ergo videtur quòd quo ad possessorium, de quo solo hîc agitur inter istos casus, differentia poni non debeat.

¶ Solutio. Distinguas hoc modo: quia aut est, vel esse potest aliqđ dubium probabile super iure spoliati in petitorio. & tunc exceptio de nõ iure ipsius in petitorio & ex dispositione iuris communis prima facie iam probata, non põt cõtra restitutionẽ opponi: nec eam impedire: vt. c. licet Eps. alle. in fi. cũ ibi no. in glo. fi. Et in casu isto procedunt omnes tres oppositiones supra proxi. quia hoc casu de iure cõi & absq; gratia aliqua speciali debet tali restitui sua possessio, & vsq; ad finem petitorij apud eam remanere: vt in cõtrarijs. Et sic procedit responsum suprà proxi. Ibi enim erat dubiũ probabile de dispẽsatione Episcopali, pro eo, quia prouiderat sciẽs defectum: vt dixi, super opposit. ⁊ scda. Aut nõ est, nec esse põt dubiũ aliqđ ꝓbabile, sup aliquo iure spoliati est veritas facta i petitorio: vt pote qa per cõfessionẽ suã adeò patefacta quòd cõstat notoriè de nõ iure suo. & tũc dicta exceptio de non iure obstat petitioni restitutionis saltem de æquitate iu ris canonici. ar. c. significasti. alle. & eorũ, quæ dicã ibi &. j. eo. c. cõstitutus. Modò sic est in isto respõso finali. Nam iste illegitimus, dum ad Papam accessit, de plano exposuit, & cõfessus fuit totum defectum suum, videlicet ꝙ erat natus illegitimè de presbytero, qui in illa ecclesia vltimò ministrauit Et ad sui iustificationem solũ modo allegauit, ꝙ Episcopus sciens dictum defectum sibi prouidit. ex quo tacitè dispensationem inferebat. Verum, quia scientia Episcopi nõ poterat probari per alium: cũ fortè per hoc sciuisset Eps dictũ defectum: quia iste illegitimus illũ defectum cõfessus fuerat ipsi Epo in secreto. & per consequẽs de nõ iure istius illegitimi notoriè apparebat ex cõfessione ipsius. Nec poterat super iu re ipsius aliquod dubiũ esse probabile supposita ignorantia Epi: cũ aliud nõ allegaret ad eius iustificationem, nisi sciẽtia eius. ¶ Sed adhuc tripliciter replicatur. Primò: quia poterat Papalis: aut episcopalis expressa dispẽsatio allegari: quod sufficit: vt videt: vt. d. c. licet. in fi. cũ ibi not. Secundò quia saltẽ hoc dubium, an sciuerit, vel nesciuerit episcopus, debuit suffi cere ad reddendũ petitoriũ illegitimi dubium: vt sic quęstio ista scientiç, vel ignorantiç tangens petitorium, & petitoriũ ipsum non possint restitutionem retardare. Tertiò, quia graue videtur imò iniquum: ꝙ cã restitutionis committeretur episcopo spoliati. argu. C. ne quis in sua causa ius sibi dicat, in rubro & in nigro. ¶ Ad primum dico, quòd licet spoliatus ante restitutionem nõ teneatur probare, saltem plenè speciale ius suum in petitorio, etiam ũ habeat contra se ius com mune: vt dicto. c. licet. tamen si spoliatus de beneficio ecclesiasti. habet contra se ius cõmune, saltem tenetur ad colorationem suæ possessionis, quam petit sibi restitui, allegare ius aliquod speciale, quod probatum excluderet ius commune. Ratio est, quia spoliatus de beneficio petens restitui, nõ audi tur: nisi coloret factum suum ex aliquali iure suo probabili in petitorio, prout deducam latè infra eo. c. constitutus. Mo dò ius cõmune obuians suæ intentioni in petitorio discolorat totaliter ius suum: nisi allegetur in cõtrarium ius aliquod speciale. Igitur saltẽ oportet allegari ius aliquod speciale, qđ si probatum esset probabiliter excluderet ius cõmune. Modò iste illegitimus tale ius hic nullatenus alleg. igitur. ¶ Ad secundum verò contrarium. respondeo, ꝙ hic nedũ contra hmõi spoliatum, & eius intentionẽ in petitorio directè faciebat ius cõmune, imò etiã contra suam defensionem quã con tra ius cõmune allegabat. & pro Episco. eius aduersario faciebat presumptio iuris cõis: puta ꝓsumptio ignorãtię Epi, quę ꝓsumit̃ de iure cõi. arg. j. de reg. iur. ignorãtia. lib. vj. cũ concor. maximè vbi scientia inferret peccatũ grãde, ꝓsertim in prælato qđ ignorãtia excludit. ar. ff. de do. inter. vi. & vx. l. Quintus. cũ sim. &. s. de elect. c. bonæ memo. Maꝗ nos igit̃ ideò non mirum si fuit necesse, quòd de tali allegatione constaret: vt. j. de resti. spol. c. ad decimas. lib. vj. ¶ Ad tertium verò contrarium dico, ꝙ istę literę, in fauorem illegitimi fuerunt per ipsum illegitimũ impetratę. & ideò volenti, non fit iniuria, vt. j. de regu. iur. c. scienti. lib. vj. cum concor. Et fuit motiuum forsan huius illegitimi literas ad episcopum impetrantis, quia scientiam epi non poterat ꝓbare, nisi per eũ. Et de probitate ipsius cõfidebat. Nec hic principaliter de episcopi, sed de clerici secũdo instituti pręiudicio agebat̃. Vel dic ꝙ literę nõ cõtinebant causæ cõmissionẽ, seu iudicialem indaginẽ, de qua loquit̃ totus titu. ne quis in sua cã &c. sed potius Papale mandatũ. ¶ Puto verius, ꝙ licet hoc mãdatũ simpliciter & absq; expressa cãæ cõmissione, Epo dirigat̃ nihilominus tacitè etiã mandari videt̃, ꝙ vocet̃ spãlis cõtradictor q possessiõi incũbit videlicet iste clericus scdò institut* pro eo, qa põt habere iustã cãm ecclesiã retinẽdi, etiã mãdato hmõi non obstã. Et ita valde sua interest, ad hoc vocari. ar. ff. de adop. l. nã ita Di. j. de ma. & obed. inter quatuor & de elec. c. qm̃. li. vj. Et videt̃ tex. in. c. licet eps. alle. &. C. si per vim, vel alio mõ. l. vlti. Nec obst. facti notorietas quia illa nõ excludit partis vocationẽ: vt no. j. de iureiuran. ad nostrã. & maxi. quia talia fortè poterit possessor allegare, qui notorietatem ipsam, dico quantũ pro illegitimo impetrãte aliâs faceret, excluderet: puta aliũ defectũ in isto impetrante: aut aliud ius in ipso possessore, &c. Vel notorietatẽ hmõi negare. Iuxta not. Inn. s. de offi. dele. c. j. Et pręsertim, quia de notorietate hic non nisi per istius legitimi assignationẽ domino Papę cõstabat. Vel allegare cõtra istud rescriptũ aliquã subreptionem: qa habet clausulã subintellectã si preces veritate nitunt̃ vt. s. de rescript. c. ex parte. j. ¶ Præterea, nec obsta, quòd iste clericus sciuit cũ Episcopo cãm agi, &c. Primò quia hoc est ad literã diuinare. Secũdò quia re vera textus nõ aperit. Nec vt puto, est verũ, ꝙ coram Papa iste illegitimus cõtra Epm super sua restitutione litigauerit aut sñtam reportarit. Et patet hoc etiam manifestè: quia non liquebat Papæ de causa ¶ Et ideò mandat absolutam exequutionem sicut faceret,

si inter partes diffinitiuam tulisset. Sed mãdat sub incerta & alternatiua conditione id fieri q̃d supposita veritate asserto rum de iure fieri debet. Quod repugnat naturæ sniæ: tamen debeat necessario de natura sua esse certa. C. de sent. q̃ sine cer. quãt. l. j. ij. & iij. Et iste vt puto, est verus intelle. decr. Ex quo patet, ꝙ. j. so. dictę quartę oppositiõis est vera vt ibi scri. in fi.

17 ¶ † NONO contra nonũ notabile opponitur: quia videt̃ quòd beneficium non possit conferri ad tempus. ĩ. de cõdi. appo. c. fi. & de elect. c. ij. lib. vj. Et per iura allegata in gloss. vlti. Berñ. & est vera solu. quia hoc facit hîc voluntas & mãdatum Papæ. Et sic habes hîc ꝙ per Papã, vel de eius authoritate, seu mandato possunt conferri beneficia sub cõditione, & ad tẽpus. Cõcor. Io. mona. & Io. An. infrà de rescri. si gratiosè. li. vj. dicit ꝙ solus Papa beneficia & prælaturas põt sub cõditione & ad tẽpus conferre sicut vult: vt hîc, & vij. q̃. j. pastoralis. vbi idẽ not. in. j. glo. in fi. & per Archi. gl. adde. & in. c. quãuis. super ver. ordinarij. & Io. de ancho. in summ. de elect. § sed nũquid põt quis. iuxta fin. Secus in alijs. Ad hoc lv. di. præcepta. lxx. di. sanctorũ. ĩ. de elect. c. in electionibus. lib. vj. cũ ibi not. Fallit in casu not. per Hugu. & Archid. post eum in. d. c. pastoralis. G. adde, dicit Hugu. Idẽ notant in. d. c. clericos. Posset tamen dici id fuisse factũ authoritate Papæ & sc̃dm hoc nõ fuisset ibi speciale. Et cõtra hoc facit dictum. c. clericos. ver. exceptus vbi innuit hoc speciale. Ita scripsit hîc H. in distin. ij. Sed intellectus qoẽ dat ad istã decre. non placet Hosti. nec mihi vt. ĩ. statim sequitur. ¶ Sed nunquid est interim prælatus? Ber. quòd sic, Host. contradicit, quod imò est commẽdatarius quia huic ecclesia interim commendatur ex causa: administrabit tamen, vt pręlatus: vt. s̃. de elec. cũ nobis olim. ad fi. Ideo nõ dicit̃ interim eccle. vacare, secũdũ eum. sa. no. ĩ. de elec. nemo. li. vj hæc opinio magis placet qa minus aduersatur principijs iuris & naturæ cõmẽdã dari ad tẽpus: quia hic cõuenit naturæ cõmẽdæ quã matrimoniũ spirituale in tempus contrahi: quod nec arti conuenit nec naturæ: vt. ff. de adop. l. q̃sitũ Insti. de nup. in prin. modo in dubio est verisimile principẽ à iure recedere velle, Minus quã potest: vt suprà de elec. eccle. vestra. C. de in off. de. l. si quãdo ¶ Plus dicit Hosti. ꝙ commoditas fructuum non potest isti auferri sine mandato Papæ: quia eius authoritate ei data sint remittens ad distinctionem notatam, per eum suprà de com stitu. ex parte. Et hic nisi ex delicto superueniẽte, super quo modo non cẽsetur dispensasse. ĩ. de excep. pastorali. de testi. cog. præterea Remittit Io. an. ad nota. sua. ĩ. de offi. debit. su per eo. super. iij. gl. & remissionem quã ibi dabit, & ibi dicã. Aliâs commendans regulariter commẽdam, quã facit renouat supra de elec. dudum. ij. ibi dixi. ¶ Sed quærit̃ de clerico medio tẽpore instituto an p istam cõmendam priuetur titulo sibi dato per suã institutionem & si sic: illum recuperet per finem commendæ? Solõ secundũ Inno. non intelligitur iste textus in casu illo. dixi in vij. contrario. Et hoc puto verissimũ quia postquam iste non potest recuperare de iure ecclesiam in petitorio, nec in possessorio: sed solùm de gratia: vt supra: non est verisimile, quod Papa velit sibi facere gratiã per quã iuri p prius quæsito in re alterius deroget̃. ĩ. de offi. dele. ex parte. i. Et sa. no. Compo. de rescrip. causam quæ. ar. C. de sta. & Ima. l. j. Durum enim esset, ꝙ cum iste clericus habuit titulum canonicũ & in illo non sit prelatus, sua capella non vacans alteri cõferatur in cõmendam: & ꝙ prelatus priuetur oĩno fructibus. & ꝙ fructus nõ prelato dentur.

18 ¶ † Expeditis contrarijs ad quæstiones accedamus. Et prĩo circa materiã oppo. vij. & dispensatiõis, de qua tangũtur ibi tres opiniones. Quæro q̃ illarũ opinionũ sit verior? Prĩa opinio est simpliciter affirmatiua, videlicet ꝙ Episc. conferens beneficium illegitimo sciens defectum illius, prçsumitur velle, & censetur de iure super defectum hmõi cũ eo tacitè dispẽsare. Secunda opi. est directè contraria, & simpliciter negatiua, ꝙ imò nullo modo p hoc dispẽsare censetur. Et ista est firmata opinio Hosti. hîc, qui dicit ꝙ nec ordinãdo, nec conferendo, nec confirmando nec alio modo intelligitur Episcopus dispensare: nisi hoc exprimat̃. & Ber. ĩ. de cõces. pręben. literas. & de schisma. c. fraternitati. ¶ Tertia opinio mediã viam tenens, habet quòd si pręcedunt aliqua propter, quę debeat præsumi, quòd voluerit dispensare, puta summaria cognitio, super causis dispensandi, vel quãdo illud quod facit Eps, est actus solennis, videlicet talis in quo requiritur causæ cognitio vel diligẽs examinatio, sicut ordinatio & cõfirmatio, intelligit̃ dispensare, & aliter non: puta, si nõ præcessit cognitio de qua. s̃. & est actus talis non solennis, &c. sicut est audire missam illegitimi &c. ¶ Et est aduertendũ, ꝙ Inn. qui recitat istas tres opi. dicit de vltima, ꝙ securior est, & eã fieri cõsulit. Et per hoc à secunda opiñ. saltẽ in parte recedit: nec aliter recedit à prima: nec aliter respõdet ad dubiũ principale, an Eps illegitimo prouidẽdo dispenset quicquid sibi per alios imponatur. ¶ Quid ergo dicẽdũ? Io. An. ĩ. de schisma. fraternitati distinguit, qa aut præmisit causæ cognitionẽ & tũc dispensat ipso facto, si hoc intendat, licet dispensationis verba nõ exprimat. Ad hoc allegat. ĩ. de app. ad audientiam. Sed si nõ pręmissa causæ cognitione promouit. nõ intelligitur dispensare: imò punit̃, vt. c. qui in aliquo. Alle. Probant hanc distinctionẽ per not. in simi. materia. ĩ. de cõiuga. seruo. in. c. fi. in gl. fi. in simili materia. Et idem no. Paul. ĩ. de sent. excõ. si summus. super ver. literis. in cle. ¶ Sed huius distinctionis mẽbrũ secundũ aduersatur Inno. qui tenet hîc, ꝙ faciendo actũ solennem intelligit̃ dispẽsare. Et exẽplificat de actu solẽni: vt puta, si ordinet, vel confirmet. ¶ Præterea primum membrũ nos in dubio maiori relinquit, quã prius: qa qualiter apparebit nobis aliter, ꝙ ille intẽderet, hoc nõ declarat. ¶ Pręterea gl. fi. ĩ. de cõiug. ser. c. vlti. per quã Io. An. fundat suã distin. nõ videt̃ facere ad propo. quia loquitur in matrimonio, in quo verba requirũtur in loqui valẽte & ibi no. sed quòd in dispensatione requirantur verba, non reperio in re expressum. ¶ Nec valet ratio eius de delicto ordinãtis: qa licet delinqueret & puniri deberet, tamen non minus valeret dispensatio vt no. Inn. in. c. diuersis fallacijs. all. qui sic intelligit hãc decre. videlicet, quod hîc dispẽsarit Episcopus sine causæ cognitione & in hoc delinquit. Et ideo reuocari & cassari potest sua ꝓuisio p superiorẽ: sed nõ p eũ. Imo talis interim sine peccato tenebit. Et est intellectus huius decre. vt ipse Inno. no. in dicto. c. diuersis in principio. ij. gl. nec obsti. quicũq;. lxxxj. dist. in quo Ben. se fundat in. d. c. fraternitati. qa fateor, ꝙ superior deponere poterit: vt ibi dici. Sed nõ sequitur quãdo interim teneat dispensatio ipso iure: vt not. Inn. in. d. c. diuersis. ¶ Quid dicendũ? Breuiter saluo semper omni iudicio meliori, licet fatear cũ Inno. ꝙ tertia alia opinio tutior est & cõsultior, tamen de veritate iuris sto cũ opinione prima de præsenti: hoc modo videlicet si sic tale beneficiũ in quo valeat Episcopus dispensare. & si Eps cõferens nõ erret in facto, puta quia credat cũ eo aliâs legitimè dispensatũ seu aliâs: vel in iure putat, quia credit erroneè illũ dispensatione non egere. Hos enim duos errores iuris & facti, quãtũ ad hoc æquiparo, per notata Inn. ĩ. de offi. deleg. c. prudentiam. in glo. *ex hoc loco*. Errans eñ nõ dispensat. s̃. de elect. dudum. ij. in fi. s̃. eo. tit. c. ij. ĩ. de præbẽ. nõ põt. lib. vj. arg. ff. de inoff. test. l. mater. Sed errorem iuris nõ præsumam faciliter cùm iura ista satis sint consueta & nota iuxta lecta & nota per Io. mona. ĩ, de regu. iur. ignorãtia. li. vj. ¶ Conclusionẽ prĩo deduco per not. Inn. in. d. c. diuersis. in prin. gl. sc̃dę qui ibi videt̃ istã decre. intellexisse: vt dixi. ¶ Sc̃dò ꝓbo p id ꝙ dicit Inn. hîc, ꝙ si Eps facit actũ solennẽ. i. in quo requiratur diligẽs examinatio: sicut si illegitimũ ordinaret ad sacros intelligitur dispẽsare.. Modò ita videt̃ actus solennis prouisio bñficij, sicut ordinatio ad sacros. Et ita in prouisione requirit̃ diligens examinatio, sicut in ordinatione: quia discretè cõferre debet: vt. ĩ. vt ecclesiastica bñfi. c. vt nostrũ. versu. circa carnalẽ in discreto iudicio debuisti, &c. Facit quia collatio habet vim electionis & confirmationis: & tñ electores & cõfirmatores debẽt diligẽter inquirere de persona. Nec eñ deberet manũ imponere. s̃. de elect. cõ nobis olim. & eod. titu. c. quoniam.

qnnniá.lib.vj. ¶ Tertiò ego probo tali ratione: qa qñcunq; actus, q geritur de iure valere non pôt, nisi certo impedimẽto sublato, si talis impedimenti sublatio ab illius solius, qui actũ gerit potestate dependet, nec requirit talis actus de necessitate certá formá, aut verborũ expreßioné. Nec circa illud impedimentũ errat actũ gerens in facto, nec in iure: tunc de iure præsumitur sup dicto impedimento cócurrere cum potestate deliberata volũtas. Et ideò censet̃ sic actũ gerens tacitè tale, impedimentũ tollere: & valeret actus. Patet in principe. ff. de excusa. tut. l. idẽ vlpian⁹. in fi. & de re iudi. l. quidá consulebant. in fi. Et q̃ leg. & not. C. de nup. l. imperiale. § similes. Et hęc Hẽricus approbat hîc in principe. ¶ Sed certè qa in priuato præmißis omnibus concurrentibus. non patet ratio diuersitatis, ibi non poßum aliud dicere. arg. ff. de verb. ob. l. à Tirio. Sed & in priuato hoc pbãt iura & hoc siue loquamur in concernẽtibus fauoré actũ gerentis: vt in cle. vna. ĵ. de conces. prębẽ. in fi. Siue in odiũ eius: vt. ff. rem rat. ha. l. iij. § falsus. Siue in fauorẽ tertij: vt. ff. de serui. rust. pręd. l. ij. § qui habet. de peculi. lega. l. deniq; § interdũ. &. C. de necessa. seruis hęre insti. l. penul. in prin. cũ concor⁹. Siue in damnum tertij: vt. ff. de adi. & transfe. le. l. sicut adimi. in fi. Siue in legibus & constitutionib. Principis, qa condẽdo secundá reuocat primá tacitè: ne obstet secundæ: vt. ĵ. de consti. c. j. lib. vj. Siue in rescrip. vt. l. quid consulebant. alle. in fi. Siue in pactis: vt. C. de pac. l. pacta nouißima. Siue in mandatis extraiudicialibus: vt. ff. de procur. l. ad rẽ. &. l. ad legatũ. Siue in iudicia lib⁹: vt. ff. de iuris. omniũ iudi. l. ij. Et generaliter in omnibus quæ à mera voluntate pcedunt: vt. ff. de acq. hære. l. illud. cũ similibus. Et est ratio huius, qa qui vnũ concedit, & omnia sine quibus illud haberi non pôt, concedere videt̃. ĵ. de offic. de. c. j. pastoral. &. c. prudentiã. § fi. Fa. no. ĵ. de proba. c. vno. & de sen. excõ. si summus. in cle. ¶ 19 † Et qa tantũ valet voluntas tacita, sicut expressa in his, quæ nec formá certá, nec verba requirunt: vt. ff. loca. & conduc. l. qui ad certũ. & si cer. pe. l. cũ quid. & de legibus. l. de quibus § inueterata. ibi: *nam quid interest suffragio populus voluntatem suã declaret, an rebus & factis*. cũ similib. ¶ Dixi in dicta maxima, qui de iure valere non pôt, nisi impedimẽto sublato, qa aliter secus: vt. ĵ. de preben. c. non pôt § fi. li. vj. &. ĵ. de sen. excõ. si summus. in Clemẽ. cũ ibi no. per Gos. & alios: vt si Eps illegitimi iam ordinati missam audit: aut ab eo procurationé recipit &c. Talia enim ipso iure absq; hmõi dispensatione valent. Verum & si nõ valerent, idẽ putarẽ. Nec obstaret prędicta maxima, quia in istis non videret̃ agere, sed potius pati, vt hîc no. Inn. ¶ Itẽ dixi, si talis impedimenti sublatio, ab illius solius, qui actũ gerit, potestate dependet: qa si potestatẽ dispensandi non haberet, non valeant, vt. d. c. fraternitati. in fi. imò tũc posset contrauenire ipse dispensans. No. Inn. in. c. diuersis. Alleg. ij. di. pœni. &. ĵ. j. c. penul. Itẽ, quia qui in nullo pôt per se ipsum, vel potest cũ alio, sed solus nõ actũ gerere expressè: certè nec tacitè. arg. dictę. l. qui ad certũ, in fi. cũ si. ¶ Item dixi, si nõ requirit de necessitate certam formá quia si requireret de necessitate illius omißio actũ vitiaret: vt. ĵ. de elec. c. prouida. li. vj. ŝ. de rescrip. cũ dilecto. ĵ. de offi. deleg. venerabili. de resti. spo. Pisanis. & de prębẽ. cũ non. li. vj. cũ simil. Item dixi, aut verborum expreßioné, qa actus requirens verba, non valet sine expreßione verborum. ff. de verb. obl. l. j. &. ĵ. de sponsa. c. tuę. ¶ Item dixi quintò, nec circa illud impedimentũ errat actũ gerens in facto, nec in iure, vt. ff. de iur. omni. iudi. l. si per errorẽ. & de iudi. l. ij. in prin. ¶ Modò ad ppositũ applicando dico q sic est in terminis nostris. Et in primis fateor illegitimitatẽ esse impedimẽtũ tale, quo nõ sublato, non pôt valere de iure cullatio beneficij facta illegitimo. ŝ. e. c. j. & ij. & hîc. Et in hoc omnes concordant. ¶ Secundò suppono, q dispẽsatio illũ defectum tollens, ad solũ Episcopum pertineat: qa si nõ ad eum pertineret, secus: vt. ĵ. eo. c. fi. &. c. permittimus. lib. vj. Item secus, si ad eum & suom capitulum communiter pertinet, per prædicta. & ideò fortè tunc non esset locus illi decret. ¶ Tertiò dico, q dicta despoosatio nõ requirit de necessitate certá formá. Et intelligo per verbũ, necessitate hoc de forma essentiali, cuius omißio actũ vitiet. Et pro hoc tenet Inno. in. d. c. diuersis. Licet enim iura mandẽt dispẽsationem cócedi cũ ordine & causæ cognitione, tamen dicit Inn. q si Episcopus in dispensando non seruat ordinem nec cum causæ cognitione faciat dispẽsationé, licet per superiorẽ, vel successorẽ poßit reuocari dispensatio & puniri dispensator, tamen ipse dispensatus sine peccato tenet beneficium, donec dispensatio reuocet̃: & tenet dispensatio. Et sic intelligit istá decretalẽ & dictã decre. diuersis. Et dicit hoc ibi probari. Simile alibi qa licet lex velit interlocutoriam pręiudicialẽ sine partis vocatione non debere ferri: vt. ff. de re iudic. l. de vno. Lata tamen tenet: vt not. Innoc. ĵ. de procura. auditis. Et est ratio: qa talia adijcisitur magis ad cómonitionẽ, q̃ ad formá. Simile. ff. de tu. l. muto § conditione. Sic iura mandant iudicibus, q secundũ leg. & iustitiam sñias ferãt. Et nil contra iustitiã pro vna parte contra aliã faciant: vt in auth. de iudic. § oportet. &. ĵ. de re iudi. cũ ęterni. li. vj. Et tamen hoc non facit formã: nisi in casibus certis à iure expreßis, quorũ aliquos notat glo. C. de sen. l. prolatã. Lata enim contra ius litigatoris, dummodo non aliàs contra ius constitutionis: nisi appelletur, tenet. Et facit ius inter partes. ĵ. de re iudi. cum inter vos. Fa. ĵ. de iur. pat. consti. in cle. cũ ibi not. Sufficit ergo, q nõ sit expressum in iure illa esse de forma, prout nec est. Igit, &c. Et satis placet Hosti. & Ioã. And. in. d. c. diuersis. Saluo, q non concedit Hostiẽ. tacitã dispensationem: de qua. ŝ. Et satis videtur præsumendũ propter authoritatẽ officij & dignitatis hîc omnia fuisse acta solenniter: cùm actus sit extra iudicialis per no. Inno. ĵ. de eo. qui fur. ord. susc. ante fi. magnæ gloss. & eorum, quæ scripsi. ŝ. de renunc. c. in pręsentia. ¶ Quartò dico, q dispensatio prędicta nõ reqoirit de necessitate verborum expreßioné. Ista est opinio Inno. hîc & Io. And. in. d. c. fraternitati & Pau. in dicta cle. si summ⁹. Et probatur ratione, quia regu. iur. habet, quòd tantum valet consensus tacitus facto declaratus, sicut verbo expressus: vt dicta. l. de quibus § inueteratus. Nec reperitur in dispensatione contrarium de iure expressum. igitur stabo regulæ, per communia iura. ¶ Quintò suppono, quòd Episcopus non erret in facto, puta quia sciat defectum totum ipsius illegitimi. Et quòd circa ista iura non erret. Et sic est probata tota minor. & per consequens nostra conclusio ¶ Quartò ego probo eamdem conclusionem alia ratione procedente radicitus ab eod. fundamento, & tendente directè ad eneruationem fundamentorum partis alterius: quia aut contrarium asserentes se fundant in defectũ potestatis de per se consideratæ: aut in defectu formæ potestati adiectæ: aut in defectu voluntatis, seu declarationis eiusdem: aut ex aliqua potentia constitutione hoc impediente. sed nullum istorum fundamentorum valet de iure: igitur prędicti sine bono fũdamẽto loquũtur. Patet maior propo. à diuisione sufficienti: quia alius defectus imaginari non potest: vt videtur. Minor verò proposito probatur discurrendo per singula membra ¶ Et primo quòd non ex defectu potestatis de per se consyderatæ: patet, quia oẽs supponunt in Epõ potestatẽ: nec aliàs hõ haberet dubiũ. Et scdo patet de deffectu formę: qa nulla est hîc stabilis: vt dixi ĩ alia ratiõe. ¶ Et idẽ patet tertiò de defectu volũtatis &c. qa hîc pôt ita declarari facto, sicut verbo & facto sufficiẽter declarata: vt dixi etiá in pxima ratiõe Et idẽ dico quartò de lege, seu cõstitutiõe phibẽte. Ná aut diceres te habere constitutionem contrariam asserentem speciali & expressè. Aut te fundares in generali iuris constitutione, ne fiat dispensatio sine rationabili causa, & cognitione summaria generali prohibente. Aut te fundares in constitutione aliter facientes peccasse decernente, & puniri mandante sed nullum istorum de iure valet: igitur ¶ Primò si quidẽ pręuium dici nõ potest, qa nulla reperitur talis cõsti. saltem quam viderim. Alegat̃. lxxxj. dist. quicunque. sed superius est responsum. Nec obst. c. firmitati. ĵ. de schisma. quia licet ibi dicat dispẽsatiooem legitimè esse probandam tñ hoc non infert aliquid ad propo. qa

probato facto, ex quo resultat voluntas tacita dispensandi in potestatem habente dispensatio legitimè est probata, per prędicta. Et pro hoc non obst. quod not. Inno. ꝭ. de eo, qui cog. consan. vxo. sn. c. ij. quia licet ibi dicat dispensationē necessariam, vbicúq; aliquid sit contra ius, tamen non dicit esse necesse, ꝙ verbis exprimatur. Sed est bene necessariú, ꝙ contra ius faciens non erret, &c. & quòd habeat potestatem, & quòd concurrant alia omnia de quibus dixi suprà in maxima primę rationis. Modò ibi actum gerens non poterat dispensare: puta matrimonium contrahend. & ideò meritò dicit ibi Innocen. necessariam esse dispensationem. Ideò Ioan. And. ꝭ. de concess. præben. literas malè imponit Inn. in d. c. diuersis. ꝙ dixerit hic ex solo facto dispensari nō posse: cum tamen cōtrarium hic dicat in actu soleni: vt in ordinatione, &c. Itē non obst. no. Inn. ꝭ. de sta. mo. cum ad monasterium in glo. nisi ex causa. in fi. quia loquitur ibi alternatiuè. d. non tamen alijs quibus concessum est dispensare, licet dispensare: nisi cum causæ cognitione, & si dispensat, non valet dispensatio: vel reuocatur, & ipse peccat & punit. Modò in alternatiua sufficit partem alteram esse verā quā ipse Innoc. elegit in c. diuersis. ¶ Item secundú dicere non potes: vt dixi in alia ratione. Et facit quia potestati non coheret talis prohibitio: vt d. c. permittimus. alle. in fio. ibi: *libere dispensare*. Et ita rectè procedit, quod not. gl. in dicta Cle. j. de iure pat. super verbo inhiben. Et fa. ꝭ. de preben. c. dilectus. cú fi. & ꝭ. de sen. excōi. c. venerabilibus. § vbi autem. libr. vj. ¶ Item pro hoc facit, quod solemus dicere de vnione, quòd falsitas causæ & prohibitio cōtraria ipsam nō vitiant ipso iure: licet propter hoc bene cassanda sit: vt tenet Fredericus in quodam cōsilio suo. Et ita fuit obtentum in consilijs Rotæ, per maiorem partem de tempore domini Neapol. & de tempore meo Romæ. & hic nuper. Ponam hoc materia latè in vnionis ꝭ. de excessi. præbend. sicut vnire. ¶ Item nec potes tecum ponere: quia aut te fundares in peccato, aut in pœna peccati: sed nec sic, nec sic. igitur ¶ Primò enim non valet fundamentum de peccato: quia licet fatear peccare Episcopú, si obmittit cognitionē summariam super causa rationabili interponere, quia venit contra constitutionem canonicā, quæ mandat diligenti cōsyderatione inquiri. j. q. vij. c. necessaria. Et causæ cognitionē præmitti. e. q. dispensationes. ar. s. de constit. c. j. & ꝭ. de ma. & ob. si quis vēderit. xiiij. q. j. quod præcipiē. Et quod notat Paul. in cle. j. de æta. & qua. in § pen. ¶ Tamen dico, quod etiam peccat, si inhabili beneficium confert, & eum in possessionem inducit. Et est peccatum secundum primo maius, quia primum est in obmittendo. & secundú est in faciendo. ar. ff. de actio. empt. l. Iul. § j. & ij. iuncta. l. si sterilis. § cum per venditionem e. tit. Et patet ratione: quia plus peccat, qui peccat in plures: vt. ꝭ. de crimine fals. c. j. & de re iudi. c. j. in fi. lib. vj. ¶ Primò enim casu, nō, peccat nisi in superiorē, cuius cōstitutionem offendit. Secundò verò casu peccat etiam eodem modo: quia iura mandāt beneficia non conferri, nisi idoneis. Item peccat in illum, quem authorizat, videlicet in personā prouisi: quia ex eius authoritate suffultus ille inhabilis intruditur sine canonico titulo. Et in fructibus, quos percipit, furtum committit: vt supra de elec. dudum Rotho. quod peccatum est magnum: vt not. ꝭ. de offi. deleg. c. j. Item peccat in alios, quos decipit, & deludit: quia credunt illum esse canonicè institutum. & si cognoscunt rem, prout est, scandalizātur. Et tamen veh illi, per quem scandalum fiet in Euāgelio. Nō sicut in actum, qui potest geri cum peccato, & sine peccato, recipimus præsumptionem quæ peccatú excludit: vt. ff. pro so. l. meritò. & ff. de dona. inter vi. & vx. l. Quintus. Ita in actu, qui non potest fieri sine peccato: sed potest fieri cum maiori, seu minori peccato, recipere debemus præsumptionē, quæ grauius peccatum excludit: vt. ff. ad l. Iul. de adulterijs. l. si adulteriú, cum incestu. § j. ij. & iij. Ergo hic in dubio præsumendum ex natura delictorum, quòd ipse te voluerit minus offendere: quod fit in dispensando, vt dixi. Primú enim est solius negligentiæ, & secundum consistit in dolo. Modò facilius homines negligunt, quàm dolum committant: vt de se patet. A peccato enim negligentię paucissimi excusantur: & tamen multi bene cauent sibi, ne dolum committant: vt experientia docet. vnde præsumā quod præmisit cognitionē & ex tam rationabili dispensauit: vt omne peccatum excludam, & actus validationem includam. argu. l. Quintus. all. & ꝭ. de verb. sig. Abba. præsumēdo omnia solēniter acta. ar. s. de renun. in præsentia. ¶ Item non valet fundamētum de pœna peccati, quæ infligitur aliter dispensati: lib. vj. c. j. in. fi. & c. qui in aliquo. in fi. Iuxta not. xlv. di. omnes, qui in gloss. qualiter. & lxxviij. dist. c. j. Tamen quia dispēsatio facta expressis verbis in casu dispensabili, ex causa tamen minus rationabili, valet & tamen faciens peccat. & pœna dignus est. No. Inn. Hosti. & Io. An. in c. diuersis. & c. all. In illud fundamentum ad exclusionem tacitę dispensationis non valet, & esset nimis absonum dicere, quod omnis actus gestus in quo gerens peccasset, & pœnam propter hoc meretur, esset ipso iure nullus: quia hoc esset tollere totum illud vulgare: multa fieri prohibetur, quę facta tenent. contra. c. ad apstolicam. de regula. & ff. de regu. iur. l. patre furio. & similia iura. ¶ Itē facit, quia ex ista interpretatione valet collatio, & aliàs non valeret. arg. ꝭ. de verb. sig. c. Abbate. de priuile. si Papa lib. vj. & ff. de reb. du. l. quotiens. ¶ Et si opponas de hoc, quia quādocunq; iudex à iure cōmuni recedit, causa est exprimenda: vt. ff. de appel. non re. l. sciendū. Sicut si omittit cōdemnato in expēsis: vt in auth. de iud. § oportet. Licet enim hoc fatear: dico tamen ꝙ omissio expressionis non vitiat. Et patet, quia hodie auditor palatij, & dñi Cardinales omittentes condemnationē expens. causas nō exprimūt. Nec obst. ꝙ dispensatio dicitur quasi discreta pensatio & ꝙ ideo debet esse sufficiens & clara, sic ꝙ nulla rationabilis dubitatio possit esse: vt. ꝭ. de offi. ordi. c. ordinarij. § si verò. lib. vj. Fateor enim, ꝙ ita fieri expedit. Sed dico, ꝙ licet de causa vel viribus dispensationis dubitetur, non propter hoc est ipso iure nulla. Et patet, quia recurritur ad interpretationē dispensantis: vt § si verò. alle. ¶ Nec ob. ꝙ dispensatio prohibita est generaliter, & pręmissa specialiter iusta & certa causa exigente, & aliàs nō. j. q. vij. & si illa. Et no. Hos. de pœ. & re. in Sum. § quot sunt species. sub § prohibita. Fateor enim omnia ista: sed dico, ꝙ non est iure cautú, ꝙ expressio causæ sit necessaria absolutè: nec etiā ꝙ eius omissio, vel cessatio inducat nullitatem ipso iure: quia quando quis. ꝭ. limites suæ potestatis, vel iurisdictionis aliquid facit, licet indebitè & iniustè, semper valet ipso iure: licet quandoq; cassandú sit. Nec est irritú ipso iure: nisi reperiatur ius irritans, vt prædixi. ¶ Eodē modo soluitur, si opponitur, ꝙ consyderanda sunt in dispensationem persona, res & locus. xxix. dist. c. j. & ij. j. q. vij. § nisi rigor. cum. c. seq. vsq; ad § ecce. quibus fateor. sed ista non inferunt necessaria esse verba. ¶ Simile, quia in reuocandis prauribus iuribus, requirit causa. ff. de consti. l. ij. Et tamē factú sufficit sine verbis. ꝭ. de consti. c. j. lib. vj. Nec obst. ꝙ necessitas, vel ecclesiæ magna in dispensatione est necessaria: vt. lv. di. Cenomanensem. in fin. arg. ix. q. j. c. ij. in fi. & de elec. c. nemo. § j. lib. vj. Seu, ꝙ dispensationis gratia multú eget negotiú. i. magnú. j. q. vij. didicimus in fi. Quod negantes sacras regulas, nō intelligunt. vij. q. j. scias. quia ista nō inferunt necessaria esse verba, nec etiam inferunt nullitatē, sed bene superinrú cassationem & reuocationē. Sic diffinitiua nullo modo debet fieri contra iustitiam. Et tamē lata tenet, sed reuocanda est, dixi. s. Nec obst. dispēsationem esse prohibitā Epis fauore personæ & concessam solú causa necessitatis seu euidentis vtilitatis ecclesiæ: aut propter prærogatiuam meritorú. ¶ Quia dico hoc non esse verú: vt. c. permittimus. in fi. alle. licet fatear, ꝙ aliter Eps nō debeat dispensare: vt. j. q. vij. tali. ¶ Nec ob. ꝙ necessitas excusans quod cōtra leg. fit, debet esse grandis, vel summa: vt de consecra. dist. j. c. j. & c. sicut. & tunc est id inculpabile iudicandú. xxx. q. j. ad limina. xxxiij. q. j. c. quia id non infert verba necessaria: nec contra factum esse nullum: vt. c. ad Apostolicam. alle. Et sic tion ob. notata per dominum Paris. in dicto. c. licet can. ad

21 quę ꝓpter eius memoriā suprà respondi. ¶ † Et inducantur præmissa ad quem continuò occurrentem: pone expectans beneficium cum cura, vel sine cura cū executoribus ad prouidendum sibi datis, & clausula acceptandi in forma. cle. cū ei, quem § secus. de conces. præben. ecclesiam parochialem cadentē sub gratia sua acceptat legitimè, & vadit ad exequutorē: præsentatisq́; sibi literis Apostolicis, & instrumento acceptationis petit ab exequutore, ꝙ eum in possessionem inducat: qui exequutor eundem expectantē in dictæ ecclesiæ corporalem possessionem inducit. Nunquid per hoc videatur sibi tacitè de dicta ecclesia prouidere? Reperio, ꝙ Oldradus non consulendo, sed vt aduocatus, allegādo dixit, quòd sola traditio possessoris, non potest inducere collationem. Alleg. ad hoc primò: quia petitio operarū nō inducit indictionem earum, nisi prius indictæ sint: vt. ff. de oper. liber. l. si quis hac leg. § iudicium. Dicit tamen, ꝙ inuestitura inducit bene collationem. Et ita intelligit no. Compost. de elec. transmissam. Et est ratio diuersitatis secundū eum: quia illi duo actus. s. inuestitura & collatio iuris sunt, & in re ius tribuunt, & ideò faciliorem functionem recipiunt. i. facilius vnus vice alterius fungitur: quia in eodē genere: vt. ff. si cer. pet. l. ij. & ff. de bo. li. patrono. & ideò vna bon. posses. trāsfunditur in aliam sibi oppositam: quia in eodem genere sunt: vt. ff. de bo. pos. secundū tab. l. i. § si sub conditione & de colla. dotis. l. filius emancipatus. Sed possessio cum sit facti, & in proprietate ius non tribuat, non est in eodem genere cū collatione. Et ideò eam sicut inuestitura operari non potest: sicut nec petitio bonorum, possessionis aditionē: vt not. C. de iure deli. l. puberem. ¶ Io. And. mouet istam quæstionē in additionibus. Specu. parte quarta tit. de institutionibus in prin. sub hac forma, videlicet, an inductio in possessionem beneficij vacantis facta per ordinariū, vel delegatum ad quem spectat collatio, habeat vim institutiōis vel collationis. Et inducit quæstionē, quam scripsit de acti. & peti. § super actionib⁹. super ver. pe. Et ad partem affirmatiuam inducit ꝙ facto approbatur de appel. dilecti. j. cum ibi not. Et facto renuntiatur collationi. de his, quæ fi. à ma. par. ca. ex ore. arg. j̃. de regu. iur. c. j. Et arguendo ex mente. j̃. de verbo. sig. in his versi. consyderantes. ¶ Item, quia appręhensio possessionis est finis ad quē fit collatio, cū sine illa non cōpetat ius administrandi: vt no. Inno. j̃. de conces. pręben. proposuit. ¶ Item inducit cle. cū ei, quē in fi. alle. ver. quid etiam. ¶ Item ad partem negatiuam inducit. Nam collationi fiendæ, & non possessioni tradendæ præfixum est tēpus à iure. j̃ de conces. pręb. nulla. Itē dicit ꝙ fortiter sa. de elect. c. cœtera. j. & decre. ab eo. de appel. lib. vj. Itē, quia hoc vt diuersa ad diuersos spectare possunt: vt no. e. tit. aut. Ex quo infertur, ꝙ vnum nō est reliquū. ¶ Io. And. pro solutione inducit opinionem Compo. allegatā, & soluit de inuestitura prout Oldra. suprà soluerat & ꝑer rationē ipsius Oldra. licet eum non alleget quia fortè tunc viuebat. Et pro ista ratione allegat de offic. lega. c. j. in fi. lib. vj. Sed de traditione possessionis, de qua ipse formauerat quæstionem nil dicit per expressum. De inuestitura etiam idem no. Inno. in c. ex ore. in gl. licet. in prin. Nec mirū, quia inuestitura de iure canonico bene pro collatione accipitur: vt. j̃. de præbē. inter cœtera. de conces. præben. proposuit. & ibi not. de re iudi. e. cum olim. & clarè no. de insti. auth. facit in feu. de cōtro. feu. c. vno. § j. qb. mod. feu. con. c. vno. de feu. cog. e. ij. in fi. ¶ Sed idem videtur notasse Innocen. de possessionis traditione. s̃. de elec. quod sicut. In glo. v. versu, & dicimus. Et hoc puto, per ea, quæ dixi suprà de tacita dispēsatione: quia aliter dans & recipiens haberent corruptos animos: quod nō præsumit vt. l. meritò. & l. Quint⁹. alle. Nec valeret actus gestus, quod non est amicabile iuri: vt. l. quotiens. & c. si Papa. alle. Fa. no. de spon. is qui. & de consan. nō debet. in glo. Sic ergò. Facit quia sola traditio facta animo dominium transferendi operatur dominij translationem. C. de pac. l. traditionib⁹. Insti. de rerū. di. § per traditionem. & ff. de regu. iur. l. cuius per errorem. ¶ Item pro hoc facit actuū propinquitas & connexitas, quā habent inter se dominiū & possessio. ff. de acqui. pos. l. j. arg. ff. si cer. pet. l. nō omnis. & l. certi cōditio. § si numos. & l. singularia. & ff. de iur. do. l. licet. § quotiens. ¶ Fa. quod de causa cōmissa simplici monacho no. Inno. de priuileg. cū olim. & Ioā. And. de rescrip. & si principalis. in Cle. & Ioan. fa. Insti. ex quib. cau. ma. non po. § j. versu, idemq́;. Et faciunt optimè quę scripsi. j̃. de re iudi. c. cū Bertoldū. in octaua oppositione, circa primā solutionem Inno. versu, inducuntur autē. Hanc partem iam nouissimè vidi teneri in consilijs dñi Cardinalis sancti Angeli, & etiā in consilijs Rote. Rationes autē & alia allegata in contrarium, sunt satis facilia ad soluendū. Ideò non insisto. Ideò autem fui ita longus, quia materia quotidiana. ar. ff. de lib. le. l. legaui. & qa à modo hic remittā.

¶ SECVNDO principaliter quæro, ibi: *innotuerit.* qualiter hoc innotescere debet? vide Ber. hic in glo. ij. dicit Inno. cū Ber. ꝙ qui dicit scientiā, eam probet. ff. de proba. l. verius. & lxxxij. di. proposuisti. Nec obst. ꝙ Episcopus examinare debuit, &c. quia potuit esse, ꝙ examinauerit, & ꝙ per examinationem hoc non reperit. ¶ Dicit Hostiē. aut hoc erat notorium: & tunc pręsumitur cōtra Episcopum: vt s̃. c. proxi. Aut erat manifestum: & tunc idē, si ipsum purgari non fecit in probationis defectum. de pur. ca. accedēs. Aut erat occultum: & tunc nisi probet per se, vel alium examinasse diligenter, ex quo nunc defectus apparet, adhuc contra ipsum præsumitur. de elec. innotuit. § parcentes. Si autem probat se diligenter examinasse, tunc probat clericus sciētiam, quā allegat. Et sic intelligitur dictum Inn. & Ber. quod pręmisi. Et tunc non imputatur Episcopo, si non determinauit occulta: vt. c. vt nostrum. alle. quia posset adeò esse occultū mulieris, quod non posset de facili reperiri, secundū Inno. hic, & dixi. s̃. e. j.

¶ TERTIO quęritur ibi: *donec.* nunquid per literas ad vnum Episcopum impetratas, cum hac clausula: intelligitur sic secū dispensatum: vt etiam quilibet alius posit sibi in ecclesia prouidere? Inno. mouet, & non soluit. Dicit Ioā. And. se putare, quòd sic. indu. notata Innoc. j̃. qui filij sunt legi. ꝑ venerabilem. in glo. magna. vers. si vnus. vbi no. Inno. quòd legitimatus per vnum Episcopū etiam in alia diœce. poterit ad ordines promoueri: quia dispensare cum illegitimo in ordinibus est de iurisdictione cuiuslibet Episcopi. ¶ Sed salua pace, illa non est quæstio Inno. sed est ista, Nunquid per literas ad vnum Episcopum impetratas cum hac clausula: *secum dispenses.* videtur dispensare, vt ei possit in ecclesia prouidere.

22 ¶ † Et hoc est quærere, vtrum potestas dispensandi Episcopo simpliciter data per Papam ad prouisionem parochial. ecclesiæ se extendat. Et puto, quòd sic, si per modum facultatis data sit hæc potestas: vt si dixisset, cum tali illegitimo ad ordines & beneficia dispensandi. A. concedimus facultatem. Nā sic debet Papalis concessio interpretari, vt aliquid vltra ius commune importet: vt. ff. ad municipa. l. j. in fi. & de lega. j. si qn. j̃. de priuileg. si Papa. lib. vj. Modò cum Episcopus de iure communi ad ordines minores & beneficium simplex dispenset cum illegitimo non operaretur hæc dispensatio, nisi importaret facultatē, etiā in curato beneficio dispensandi: vt. j̃. e. ti. c. j. & ij. rursū. lib. vj. sed si non per modum facultatis, sed mandati in fauorē illegitimi directi data fuisset Episcopo hæc potestas: tunc secus crederē. arg. j̃. de præbend. c. cū in illis. in pri. & cle. j. e. ti. Et sic procedit qō Innocē. quia verbum dispenses. potius mandatum, quàm facultatem continere videtur.

23 ¶ † Sed nunquid per tale mandatum prouideas tali illegitimo, videtur Papa dispensare cum ipso illegitimo: & puto, quòd sic: quia aliàs mandatum esset indecens & contra ius. fa. quod no. Inno. j̃. de priuileg. in glo. v. & ff. de excu. l. idē Vlpi. in fi. & de re iud. l. quidam consulebant. in fi. cum si. ¶ Et ex hoc videtur quòd quilibet alius illi posset prouidere. ꝙ credo fuisse de mente Io. An. sed hoc dubiū. Nā licet sit dispensatus tacitè, nō tñ legitimat⁹ Itē non videtur dispensatus tacitè nisi ad id ꝙ mandabatur expressè, videlicet ad beneficiū, ꝙ sibi ꝑ Epm conferretur. Nā non plus se extendit tacitum, q̃ expressū. ar. ff. de vulga. & pup. subst. l. ex puppillari &

ff.loc.qui ad certū. Modo mādatum directū Ep̄o de prouidendo, non extenditur ad aliū: vt videt. Stricta enim faciēda est interpretatio in mandatis & dispēsationibus hmōi: vt. ꝭ. eo.c.j.in fi.&.c.ij.li.vj.& de præben.cū in illis.eo.li. Ideò vir tute dicti mandati, non posset ꝓuideri de curato, nisi dispensatio hoc haberet: vt dixi. s. Nec etiā de dignitate etiā si dispēsatio de cura haberet: vt. ꝭ. de præben.c.fi.cū si. ¶ Supple glo. ¶ In glo.ij.ibi.l.j.in fi.&.ꝭ. de reg.iur.eū qui.li.vj. Et ibi: *proposuit*. de re reg.iur.præsumit.lib.vj.vbi de hoc. ¶ In glo.qa ꝙ ibi, *nosti*. vbi de hoc.&.lv.di. pœnitentes. Et ibi scienter. Hoc tenet Inno.vt dicit Ioā. And. Sed certè Inno.salua pace Ioan. And.magis se fundat in spoliatione iniusta, ꝙ in odio Episcopi: vt in superioribus dixi. Et ibi diuersis fallacijs. vbi de hoc. Et ibi: *de gratia*. Idem Hostien.siue ordinatus sciuerit defectum, quē non pandit: siue ignorauit, cum nō appareat eum tunc non fuisse capacem. ¶ In glo.vlt.ibi: *vt dixi*. Vel talis erat persona presbyteri, cui daturus erat ecclesiam, dato ꝙ hoc sciuisset. Et ideò valuit illa donatio non impediente illa ignorantia: vt.C.de lega.l. cum alieam rem. Et in fi. De hoc.viij.q.j.pastoralis.

¶ CAP. VI.

PRoposuit. Gratiam continet, & in prima clerici suppletio. In secunda gratiosa prouisio. Vel hoc dicit secundū Abb.ex quo filius sacerdotis ordinatus est, ei debet de beneficio prouideri. & sic pōt intelligi.c.suprà proximum.in fi. ¶ Expone. *Nolumus*. & bene.s.c.præsentiū. Suo ordine.subdiaconatus.s. qa vltra potest: cum nec plus habeat. Nec hoc posset, nisi gratia fieret. ¶ Obtinere. Nec in hoc etiā multū grauaretur sacerdos, etiā si Rector esset, &c. Non enim, &c. Pōt.i.debet.de conse.dist. j.hoc quoq;. per quod.c. etiā videtur, ꝙ debeat secū habere duos, sed nō seruatur. Hosti. ¶ Opponitur primò ibi: *domino fundi*. quia ecclesia ibi de voluntate eius constructa desijt esse dominus. x.q.j.sic quidem.&.c.nouerūt. Sol. secundū Phil. expone, domino fundi.i.qui fuit dn̄s fundi, acquisiuit tamen per id ius patronatus. Et de hoc.ꝭ. de iure pat.nobis. ¶ Secūdò opponitur ibi: *indignum*. quia indignum videtur ꝙ malè meriti egestate laborent: vt.ff.de pos.l.bona fides.in prin. Solutio, intelligitur iste textus, si nil pōt isti illegitimo imputari, vel in eo casu, in quo Ep̄s sciens eius defectū, eū in subdiaconum ordinauit: vt. s.c.proxi. Licet enim sic eū ordinare non debuerit, tamen ordinatio tenuit, qa multa fieri prohibetur, quæ facta tenent. ꝭ. de regu. ad Apostolicā & de iure iur.queadmodū. Et sic cū mēdicare esset in opprobriū cleri. de hoc. s.eo.ad supplicationem Hosti. ¶ Tertiò opponitur ibi: *medietatem*. de.c.maioribus. ꝭ. de prēb. Sol.secūdū Host. hic loquit de gratia, vt hîc probat, sicut &. ꝭ. de præben. nisi essent. Contrariū loquit de iure. Et hic arguit Host. ꝓ sententijs rusticorum. Et ad idē. ꝭ. de Parochia.c.j.de offic.cus.c.j. ¶ Presbyter, & clericus: qa tantum habet clericus, sicut presbyter. ¶ Quartò opponit, qa vbi presbyter & clericus sunt beneficiādi, videt ꝙ portio presbyteri ratione maioris ordinis, debeat esse maior. ꝭ. de maiori.& obed.statuimus. cū ibi no. Solutio hoc qđ hîc dicitur totum procedat ex gratia: vt prædixi. Hosti. ¶ Quintò ibi: *cum consensu eiusdem clerici*. opponitur qa imo videtur, ꝙ cum consensu patroni.lxiij. dist. principali. &.xviij.q.ij. Eleuterius. Hîc intro gl.ij. Inn. vide etiā Ber. In glo.ij. Inno. sicut Ber. recitat opiniones. Prima est ꝙ patronus patroni elegit: vt in gl. Ber. ¶ Secunda est, ꝙ hîc non negatur quin patroni consensus requiratur: vt in glo. Ber. ¶ Tertia est, quæ videtur Ber. & Innoc. melior, ꝙ sacerdos assumendus erit prēlatus, & clericus nō erit prælatus, sed sed seruitor ecclesiæ. Et dicunt, ꝙ hîc textus hoc dicit expresse. ¶ Quarta est, ꝙ presbyter est vicarius tēporalis, & supplet id, qđ clericus nō pōt facere: vt.vij.q.j.pōtifices. Quinta est, ꝙ nullꝰ eorum sit prēlatus: sed quilibet seruit in ordine suo. & diuidunt sibi fructus per mediū. ¶ Et hoc placere videtur Hosti. qui dicit, ꝙ hoc fuit quædā prouisio, quā Papa sic facere voluit, qui nō solū ecclesias, sed Ep̄atus pōt diuidere & vnire. Vn̄ dicit, ꝙ isti duo insolidū habent istam ecclesiam. & ꝙ sacerdos quicquid spectat ad sacerdotale officiū, exercebit. Super quo vide no. ꝭ. de corp.vi.significauit. Et clericus erit in quibuscunq; spectantibus ad suū ordinem coadiutor. ¶ Sextò contra dictā solutionem replicando opponitur, ꝙ consensus patroni non sit necessarius: quia indignū prēsentauit: & per cōsequēs deuoluta fuit eius præsentādi potestas ad Ep̄m: vt. s. de elec.cū in cūctis.§.penul.& fi. Refert Inn. quosdam respondere aliud esse in clericis, aliud in laicis, in quibus non est tanta discretio in negotijs ecclesiasticis. vnde laicis conceditur variare, & non clericis. ꝭ. de iure pat.cū aut.&.c. pastoralis. dicā de hoc. ꝭ. de off.ord.cū vos. ¶ Sed dicit Inn. se credere ad superiorē deuolui prouisionem, siue potestatē patrono prēsentantē indignum: vt in auth. de Epi.& cler.§.si quis oratoriū. Idē Hosti. inducit no. s. de supplen.neg. plat. c.ij.§ fi. dicit tamen, ꝙ Ep̄s bene faciet, si prouisionē, siue potestatē patrono reddat: quia nō sunt ita instructi in ecclesiasticis negotijs.

¶ PRIMO quærit quare Papa fecit Subdiacono hanc gratiam? respondetur in textu, qa indignū &c. Hostien. Et fortè qa Epicopus sciēs defectū, eū ordinauit: sed vr̄ hoc diuinare.

¶ SECVNDO quærit, quare Papa non fecit subdiacono maiorē gratiā.s. vt ecclesiā per se regeret, & posset ad oēs ordines ꝓmoueri? dic ꝙ fortè causa suberat alia latentes, quæ non sciebant ipsum salua consciētia promoueri: ar. s. de æta. & qua. quæris. Talis etiam quęstio solet vsurpari iuxta illud vulgare: consueuit manū apprēhendere, si sibi digitus porrigatur. cū tamen dicat lex, sufficit si cui vel in paucis amici laboribus consulatur. C. de neg. gest. l. tutori. Host.

¶ TERTIO quærit, quare nō exprēssit, ꝙ omnino presbyter esset rector? Rn̄deo, ne fortè nimis intumesceret cōtra clericum supradictum. Nam prēlationes consueuerunt inflare. xj.q.iij. Hosti.

¶ QVARTO quærit, quare assensus clerici hîc requirit? Responsio, ne inuito socius det. ff. pro soc.l. actione.§. societas.&.l.qui admittit.& arg.lxvij.c.vno. Et qa prēsumitur, ꝙ minus discordent ratione istius cōsensus. de qua discordia est timendū: ne videlicet pariat, eā cōmunio: vt.ff.de leg.ij.l. cū pater.§.dilectissimis. Quæ euitanda est. xlvj di.§.j.&.c.j. &.xcj.di.§.j. per totū. Hosti. ¶ Supple glo. ¶ In gl.ij. in *equis liter*. dicebat Phi. in Italia hoc seruari in multis capitulis, quę habent plures clericos, nec tamen aliquis eorum habet super alios prælaturam. Vnum autem prēlatum habebit ecclesia & non plures. vij.q.j. in apibus.xiij.qō.j.c.j.xj.q.ij. sicut.& in fi.xij.q.ij.ad fi.&.q.vij.vobis.& de prēben.c.iij. ¶ Si quęris, an solus presbyter possit cantare missam? vide qđ scripsit Henricus. ꝭ. de verb.sig.quæsiuit.

¶ SVMMARIVM.

1 *Persona media in obtinendis beneficijs, an vitium ex persona patris purget?*

2 *Successio immediata inter patrē & filium in beneficijs quare prohibita sit? Et in quo filio intelligenda sit? Et an ad nepotes porrigatur? nume. seq.*

4 *Pater num rector ecclesiæ fieri possit, in qua filius immediatè rector extiterit?*

5 *Patris ecclesia, si cum filij ecclesia propter vtriusq; tenuitatem vnita fuerit: in altero cedēte, aut decedēte superstes in vtraq; ministrabit.*

¶ CAP. VII.

EX transmissa. ¶ Casus. Filius pōt prēesse ecclesię, cui pater prēfuit mediatè. ¶ Prima ponit querelam. Secunda prouidet, & soluit obstaculum, ibi: *ideoq;*. ¶ Expone literam in prēsenti.i.qñ reprēsentatꝰ fuit. Quo patre ipsius. Gof. Cu. personę medię. ¶ Nota hîc qualiter persona media purgat vitium. Sed qđq; non purgat, sed attenuat.ij.qō.j. in primis. vbi de hoc. Facit pro notabili.j.q.j.cito turpem.ff.de hęre.vel ac.ven.l.venditor. ¶ Opponitur primò, quia videtur ꝙ ex varietate successionis

sionis, vitiũ nõ aboleant. ĩ. de resti. spol. c. sæpe. ff. depos. l. j. § si rem. de condi. fur. l. q furtũ. & l. fi. C. de acquir. po. l. vitia. ¶ Solutio, vitia rẽ afficientia, vt furtũ, & violẽtia trãseunt in successorẽ: vt in cõtrariũ & .iij. q. j. reintegranda. Sed personalia: vt dolus, & contumacia non transeũt in singularẽ successorẽ: vt in simili. hîc signatis. Sed transeũt bene in vniuersale. Nã ille succedit cũ sua causa, suisq; vitijs: vt. ff. de diuer. & tẽpo. præscrip. l. an vitiũ. & l. cũ hæres. secundũ Gof. & Hostiẽ. ¶ PRIMO, quæritur de intellectu huius decre. an loquatur in legitimo, vel in illegitimo? Inno. videt eũ intelligere in illegitimo: qa exponit literã ibi: *distulisti*. & bene, vbi dispensationẽ nõ habebat. Et qđ seqnĩ, dicit ꝙ dispensatio, & est. & ibi: *admittere*. exponit Inno. ex dispensatione nostra. aliàs esset contra. secundũ eũ. s̃. eo. conquerẽte. Quę dicta nõ ꝓcederẽt, si intelligeres in legitimo. ¶ Et subdit Inno. ꝙ ratio huius dispensationis, videlicet ꝙ decretũ ꝓhibens filiũ succedere patri in beneficijs, de quo. viij. q. j. Apostoli. est. Nam cũ media ꝑsona est inter patrẽ & filiũ, nõ põt dici habere locũ hæreditariã successionẽ, quoniã & si patri succederet, non dicitur hæreditaria successio propriè: cũ nõ tanq̃ hæres habeat ecclesiã: cũ alius fuerit medius: sed ex electione noua & institutione.

2 ¶ † Sed quare ergo ꝓhibetur immediata successio talis? cũ non sit ꝓpriè successio? dicit Inn. ꝙ propter perniciẽ exempli. ¶ Quid dicendum? Pet. Hosti. & Io. Andr. & quasi omnes intelligũt eam in legitimo: & tunc stat litera plana: & gratiam non continet, sed facit ius. Et iste intellectus placet.

3 ¶ † SECVNDO quærit, nũquid hæc ꝓhibitio extẽditur ad nepotes? videt ꝙ sic: qa illi appellatione liberorũ cõtinentur ff. de verb. sig. liberorũ. ad mac. l. filium. Sicut e cõtra. ff. de in ius voc. l. iiij. § pen. Fa. ff. de ritu. nup. l. senatus. Insti. de nup. § fratris. & de verb. signi. l. iusta. ¶ Videt contrariũ: qa in odiosis &c. vt. ff. de ri. nup. l. lege. § hoc capite. & ar. l. lege. § hoc capite. & ar. lvj. di. dñs. Solutio, viuẽte patre põt nepos auo succedere. i. ecclesiã habere, quã habuit auus: sed illo mortuo, nõ põt. Et ita dissoluunt prædicta iura. Ratio, qa in primo casu cessat causa prohibitionis in secũdo. ar. C. de suis & legi. hęr. auth. in successione. Sicut in filio dicimus & intelligunt hæc de nepote descendẽti: secus de collaterali: qa in illo nõ habet locũ ꝓhibitio. De illo habes. ĩ. de off. deleg. ex parte. & ĩ. de arb. non sine. De hoc in Summa. e. ti. q filij. ver. sed nũquid. & se. vbi inuenies quasdã alias vtiles quæstiões. & ĩ. de hęre. vergentis. § j. Hosti. De hoc per Ber. & Inno. ĩ. eo. ad extirpãdas. in. j. glo. Io. Atid. dicta hîc p Hosti. transtulit. & recitat dicta aliorũ ibi Addã. De nepote verò ex filio est clarius, ꝙ ad illũ non extẽdit ꝓhibitio, siue viuat mater, siue nõ. Nam nõ põt dici, ꝙ iste nepos hoc habeat iure successionis: cũ illa. s. mater hoc habere non possit. Nam repelluntur actores. ĩ. de testi. licet ex quadã. de hæreti. fraternitatis. Et mediũ prædium qđ non seruit, impedit seruitutẽ. ff. de serui. rust. pręd. l. qui sella. § fi. Et hoc no. Host. ĩ. eo. ad extirpandas. vbi latius dicam de dubio principali.

4 ¶ TERTIO quærit, quid in conuerso casu: nũquid pater põt fieri rector ecclesiæ, in qua filius immediatè fuit rector? dicũt quidã ꝙ sic: qa prohibitũ nõ reperitur. ar. ij. q. v. consuluisti. s̃. de transla. Epi. c. ij. § sed neq;. versu. fi. cũ suis cõcor. Host. credit cõtrariũ: qa successio ꝓhibetĩ generaliter. viij. q. j. Apostolica. Ex quo decreto ius istud elicitur: vt dictũ est. sed ordine turbato, &c. ff. de inosti. test. l. nã & si parentibus. & l. præcedenti. Et habet querelam, sicut e contra, in auth. vt cum de appel. cog. § aliud quoq;. & seq. & § sancimus. itaq;. & sequen. colla. viij. Et quia eadem ratio vtrobiq;. argu. s̃. de consti. translato. & de rescript. inter cæteras. Sed Ala. Tanc. Vincen. & Phil. ĩ. eo. quoniam. & Ioan. in. d. c. Apostolica. dubitando tamen contradicunt, per ista generalia: qa pœnę, & cœtera. s̃. de rescrip. quia nonnulli. Et quia quod non est sanctorũ patrũ, &c. c. consuluisti. alle. & . s̃. de transla. Episcopi. inter Archid. in. c. Apostolicã. alle. & hîc Io. And. recitãt opiniones: & non eligunt. Henricus. ĩ. eo. ad extirpandas eligit vltimã opinionem. ¶ Et ista plus mihi placet: quia salua pace, licet ex ratione. c. Apostolica. hæc iura condita sint, tamen per capitulũ illud non habebatur hæc prohibitio. Nam illud. c. non prohibet. nisi successionem hæreditariam. Et de ista nos nõ quęrimus: sed quęrimus de successione, quę non fieret iure hęreditaria, sed ex institutione, superior ad quẽ de iure aliàs pertineret ista: ꝙ ista cõstitutio licet successionem hęreditariam prohibeat, succedentes tamen in hęreditatem aliàs non inhabilitat. Ista verò iura filios certo modo inhabilitat: ne videlicet post patrem immediatè possit institui, ita ꝙ fundamentum Host. non vrget. Et sic vrget fundamentũ partis alterius: quia aliàs diceretur, ꝙ omnes etiam collaterales ab intestato succedentes in iure hęreditario prohiberentur: quod esset durum nimis. Nec placeret Host. vt dicam. ĩ. eo. ad extirpandas. In illis enim esset eadem ratio: quia in hęreditate succedunt.

5 ¶ † QVARTO quęritur, pone, ꝙ ecclesia patris & ecclesia filij propter ipsarum tenuitatẽ ipsis viuentibus sunt vnitæ, secundũ Canones. x. q. j. vnio. & . ĩ. de excess. præla. sicut vnire, nũquid altero cedente, vel decedente, superstes in vtraque ecclesia ministrabit? ¶ Videtur, ꝙ nõ: quia hoc esset contra ista iura. Et si dicis, quia non est priuandus iure suo sine culpa sua. ĩ. de consti. cognoscentes. & . lvj. disti. satis peruersum. Dico hoc verum nisi ex iusta causa: vt. ĩ. vt li. non contest. quoniam frequenter. § si verò aliter. in fi. Hîc autem videtur causa subesse, videlicet prohibitio istorum iurium. Et ideò prohibitionis eiusdem. Hostiẽ. tenet contrarium. Non enim superstes vendicat sibi ius, seu administrationem ex iure successionis sed ex iure vnionis factæ canonicè & authoritate iuris dicam vnionem approbantis: vt in prędictis iuribus, & . ĩ. de pręben. exposuisti. & de ętat. & qualitate. eam te. § j. Nisi forsam in fraudem canonis hæc vnio facta esset. Quod dic, vt not. ĩ. de contra. emp. ad nostram. Esset tamen honestum, & decens secudùm eum, quòd superstes in sua antiqua ecclesia per se, & in vacãte per alium ministraret: vt sic vtroq; demum cedente, vel mortuo haberet vnio effectum suum, nec mẽs huius canonis offenderetur, nec verba. In hoc tamen casu dominus Cle. Papa. quartus ad cautelam voluit dispensare. Hosti. ¶ Glo. suppletione non egent.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Exceptio concernens proprietatem, an contra spoliatum petentem restitutionẽ opponi possit. Et an ob eam restitutio impediri debeat? Et quàm variæ sint Doctorum super hanc propositionem & perplexæ opiniones.*

2 *Exceptio obiectinus de necessitate non inferens, an admittenda sit?*

3 *Possessionem in prophanis solam ius tribuere: in spiritualibus & beneficialibus non æquè.*

4 *Exceptio proprietatis iudicium tangens, num spoliator restitutionem petenti obstet? Et sub hoc casus aliquot fallentiales.*

5 *Spoliatus ad restitutionem obtinendam, quam fidem de titulo suo facere teneatur? Et adde nu. seq.*

7 *Restitutionem beneficij petenti quid necessarium sit? Et de eius probatione, qualiter fieri habeat? nu. seq.*

9 *Restitutionem petens spoliatus petitorium suum sin ordinarij institutione prætexuit, cõtra verò spolians prætextum huiusmodi subuertere admittitur, quid iuris?*

10 *Ordinarius aut expectatiuus ab reseruatiuis spoliatus petitoriũ suspẽdit, quo suspenso, producit suam Papalem collationem datæ posterioris producit, simul cum reseruatione datæ prioris, num ob hoc debeat restitutio impediri?*

11 *Vicaria patris perpetua, cur filium ab obtinendo in eadem ecclesia impediat? Et quid si alterius nomine, quàm filij? Itẽ quid si pater non vt persona, vel vicarius, sed sine titulo de facto administrasset, num id filium impedire habeat? nu. 12. & 13.*

14 *Filius vnus si de facto, non autem de iure hoc, & sine canonico titulo successit in ecclesia paterna, ibiq; longo tempore ministrarit: num alter filius prioris frater post illius mortem eidem ecclesia præesse poterit?*

¶ *CAP. VIII.*

Constitutus. ¶ Casus. Filius præesse potest ecclesiæ, in qua pater sine titulo ministrauit. Ioã. And. verba huius casus, non sunt bene conuenientia: vt. ĩ. ex dicendis in .ix. q. patebit. Ideò dic aliter. Filius præesse pōt ecclesiæ, in qua pater non vt persona, vel vicarius perpetuus, sed vt temporalis vicarius ministrauit. Secunda pars conquerenti prouidet. ibi: *fraternitati*. ¶ Expone literam. *canonicè*. si sine vitio conferentis recipientis. Vel fortè, & facit hoc verbum pro opinione glo. f. q̃ hic etiã petitorio ageretur. *Spoliauit*. per hoc videtur possessorium intentasse. *Querelam*. nõ dicit qualem. *Et infra*. .i. ad nos recursum habuit. & nostrum remediũ implorauit. *Electus*. non dicit & canonicè. Et per hoc dicit Hosti. reprobari cõmunem lecturam, quæ habet, q̃ super petitorio fiat cõmissio. Dicit etiam illud per finem vbi mãdat restitui fructus perceptos. Quod gl. etiam de recipiendis intelligit quod est proprium in interdicto possessorio. ¶ *Persona*. secundũ vulgare Gallicorũ Normannorum & Anglicorum, nõ vt inter dignitatem & officium facit gradum: super quo vide, quæ dicam. ĩ. de præben. c. de multa. & quod no. Archid. ĩ. de consue. c. j. lib. vj. Et facit quia decre. ista dirigitur vni Episcopo Anglicano. s. Bigorum. *Non fuerit*. quod constat hoc ipso, q̃ non constat contrarium. C. qui mili. non pos. super seruis. de his, quæ fi. à præla. ea noscitur. Vel constabit per probationem eius, quod sequitur: nisi aliud dicatur, ad quam probationem onerauit se clericus. ff. de proba. l. circa. Hosti. ¶ Opponitur ibi: *per potentiam laicalem*. quia idem, si per clericalẽ & sine armis fuisset spoliatus: vt. iij. q. j. reintegrãda. Solutio hîc potes subaudire, maximè, vel fortè fecit hoc clericus voluntariè adijci in rescripto ad maiorem exaggerationẽ, pro eo, q̃ notoriũ erat. & fa ile ad probandũ. Aut fortè, vt secundum subauditum glosæ finalis. Ber. haberet fructus, qui perci pi potuerũt.

1 ¶ † Opponit secundò ibi, *obiectum fuit ei, quod pater suus. &c.* quia contra spoliatum petentem restitutionem non potest opponi exceptio cõcernens proprietatẽ. Nec propter talem exceptionem oppositam debet restitutio retardari, seu impediri: vt in. q. j. & .ij. q. ij. per totum. ĩ. de resti. spo. ex literis. & c. Item cũ quis. & .c. ex conquestione. & . ĩ. de ordi. cogni. c. fi. Sunt enim quæstiones separatæ. C. de donat. inter virũ & vxo. l. si maritus. arg. ĩ. de ord. cog. intelleximus. & de resti. spo. literas. § nos. ver. quãuis. Soluit Ber. in glo. ij. q̃ hic agebatur etiam petitorio, & q̃ iste clericus etiam petitorium iudicium intentabat. Et iste est communis intellectus. Et hanc recitat Inn. dicẽs, q̃ si actum esset solo possessorio, nõ requirerẽtur probationes super personatu, vel vicaria patris: vt. ĩ. de resti. spol. ex parte. ¶ Sed contra hanc solutionem opponit Inno. d. q̃ si agebatur petitorio, mandatum quod datur in fi. de restituendo ecclesiam, continet tacitam adiudicationem, & tamen non videtur, q̃ debeat sibi adiudicari ecclesia. Primò, q̃a non erat de legitimo saltẽ q̃d appareat. Item, quia non probauit suam institutionem canonicã, saltem hoc litera non aperit: nec de hoc requiri mandat. Solu. Inn. d. primò hanc decretalẽ loqui de dispensatione. Secundò dicit, q̃ hîc non mouebatur quæstio de canonica institutione. Et iste intellectus Inn. placet. Est ergo prima solutio, q̃ hîc petitorio agebatur. & ideò exceptio de proprietate, bene admissa est. Sed non placet Hosti. per ea, quæ dixi in expositione super verbo, electus. ¶ Secunda solutio est, quã refert, etiam Inno. dicẽs q̃ quidã fuerunt, qui dicere voluerunt non esse faciendam restitutionem, etiã si agatur possessorio, cũ notoria est causa: quare ecclesiam habere non potest. Et hoc verum: nisi alleget contra notorium. ar. ff. quorum lega. l. j. § redigũtur. & ff. de excep. do. l. dolo facit. & . ĩ. de diuor. significasti. Sed certè hæc solutio prima videtur quibusdam diuinatoria, & contra textũ, qui de re notoria non mandaret inquiri. vnde, quia inter partes hoc dubium erat, non debebat, vt videtur restitutionẽ impedire. Dicit enim hîc Inn. quòd si non constet adhuc, sed sit res dubia, pōt dicere spoliatus, non respondebo: nisi de possessione mea, vel de iure meo: sed tu modo non es audiendus: nisi primò facta restitutione. ĩ. de resti. spolia. in literis. arg. ĩ. de ord. cog. c. dilectus. & . c. vlti. Vel secũdùm Hosti potest dicere spoliatus, non respondebo, de proprietate quousq; fuero restitutus. ĩ. de rest. spo. Item, cũ quis. Et nec tu audiendus, nisi primò restituas: vt dicto. c. Itẽ, cum quis. Et vide que dicam in c. in literis. & . c. ex parte. alleg. & quod not. de causa pos & proprie. c. vno. in cle. In vlti. glo. ¶ Tertia solutio est Hostiẽ. quòd de voluntate clerici talis processit cõmissio. & ideò mos ei gerendus fuit. Simile not. ĩ. de resti. spol. c. j. Et induxit eum Papa ad hoc, ex quadam equitate: & vt circulus tolleretur. Nam si pater suus administrasset in capella, nulla persona media, & sic de rigore iuris restituendus esset: parum tamen ei prodesset: quia breui manu amoueretur. ar. ĩ. de causa. ad petitionem. ad fi. ĩ. de causa pos. cum dilectus. & clericus bene confidebat de iure suo, & secundũ hoc plana & clara remanet decretalis. Hostien. & hîc sunt expedita dicta Hosti. & Ioan. And. ¶ Quid dicendum? certè satis putarem prima facie probabiliter posse dici q̃ ex secũda & tertia solutione simul iunctis resultare potest solutio vera hoc modo: quia iste spoliatus, cui petenti restitutionem coram Episcopo opponebatur in partibus hęc exceptio obiectiua: q̃ pater eius in capella ministrat quę in partibus quasi esse non poterat, nisi notoria: vt. ĩ. de transla. Epi. c. quanto. Accessit ad Papam, & exposuit sibi, q̃ licet fuisset dictam capellam adeptus canonicè, & eam annis pluribus pacificè possedisset, fuit de ea de facto spoliatus. Et quia prout verum esse asseruit, pater eius in dicta capella immediatè ministrauerat: cum dictę capellę restitutionem peteret contra huiusmodi restitutionẽ obiectũ fuerat, q̃ pater eius ministrauerat in eadẽ, licet prout etiã asserebat, non vt perpetuus vicarius, sed nomine ipsius. G. in ea ministrasset. Ideò Papa consyderãs, q̃ de dicta obiectiõe opposita restitutioni videlicet, quòd pater illius clerici in dicta ecclesia ministrauerat per dictam assertionem clerici iam constabat. Et quòd de replicatione eiusdem clerici dictæ exceptionis elisiua videlicet quòd huiusmodi ministratio nõ fuerat nomine proprio facta: sed potius nomine alieno eiusdem clerici: Mandauit Papa, quòd inquireretur nõ de dicta exceptione: quia de ea per assertionẽ clerici. Et videtur verisimile, quòd etiam per facti notorietatem iam cõstabat. Et patet in fi. ibi: *cum* dicit: *licet in eadem nomine eiusdem. G. quãdoq; ministrauerit*, vbi, p certo pōt prædictã obiectionem, tanq̃ talem, de qua iam tunc cõstabat sed de replicatione dicti. G. contra dictam obiectionem opposita p eo, quòd illa dubia erat: quia de ea nõ cõstabat. Et patet ibi, cum dicit. & *quod pater eius præfatæ capellę persona, seu perpetuus vicarius non fuerit*. Et quasi similem intellectũ posui. in. c. veniens. ĩ. e. & tunc fortè cõtinet istud. c. ius cõmune. Nec oportet tunc dicere, quòd clericus sibi præiudicauerit ex propria voluntate ¶ Et sic resultat hæc conclusio ex nostra decre. videlicet, quòd q̃n contra petentem restitutionem beneficij est opposita exceptio de eo, quo probato cõstaret ius cõmune facere cõtra spoliatum petentem restitutionem si de illa per spoliati assertionẽ iam constet: quãquam possit replicatione elidi: de qua tñ in nullo adhuc constat, retardatur restitutio, donec replicatio huiusmodi sit probata, quæ conclusio valde est notabilis: vt mihi apparet. Et de illa videtur textus expressus. ĩ. e. q̃n. Et ideo per me ibi dicta hic omnino iungas & nullo modo iungere omittas. ¶ Et hanc conclusionem primò probo, per vnam notabilem conclusionem, quam ponit hîc Innocentius in glosa finali ibi secundùm omnes, &c. vbi dicit quòd secundum omnes, hoc est verum, quòd si iam constaret, vel per confessionem spoliati, vel per probationes admissas, quòd esset talis, quòd ei de iure non esset facienda restitutio: puta, quia esset illegitimus: vel quia vi eandem possessionem occupasset, nec dispensationem haberet, denegaretur sibi restitutio: vt capitulo significasti all. Cùm eam sine peccato habere, vel tenere non posset

Hæc Inno.

Hæc Inno. Modò constat, ꝙ nõ potest taliter constare, quin contra hoc replicatio allegari possit: quia si illegitimitas, vel violenta occupatio sit confessata, vel probata de dispensatio ne replicari potest. ¶ Declaro me ipsum: aut enim intelliges dictum Inno. cũ taliter constat, &c. ꝙ nihil potest in contrarium allegari, & certè iste casus est indubitabilis, de iure: quia tunc cessat dispensatio. Et est casus. ꝫ. de testi. significauerũt. ante fi. ibi: *nisi adeò*. &c. Et ideò nõ est verisimile, ꝙ ad illum intellectum se voluerit Inno. retulisse. Prætereà illud non est verisimile, quia hic Inno. quantũ ad hoc equiparat confessionem probationibus admissis. Modò nulla potest esse admissa probatio ita fortis, contra quam allegari non possit puta, corruptio, falsitas: aut materia directè, vel indirectè contraria, aut dispẽsatio Princip. vel aliud tale. Et sic ꝓcedit quod not. in. d. c. significauerunt. in glo. antepenul. Ergo cùm confessio adhuc fortior sit, de illa intelligitur: qua non obstan. pro iure spoliati potest speciale aliquid allegari. Et ꝓbatur ratione. Nam si aliud diceret, sola allegatio nuda nulla probatione adminiculata, tolleret claritatem exceptionis iam probatæ, dubiam rem addendo. Quod videtur durum: quia non debet esse in potestate vnius partis per suam friuolam allegationem reddere conditionem partis alterius duriorem. Et patet ex no. Cyn. C. de procura. l. j. q. ij. ¶ Item de hoc reperito casum rotundum. ꝫ. de diuor. c. significasti. alleg. nam cum mulier spoliata viro peteret restitutionẽ: obiectum fuit contra restitutionem notorium adulterium, de cuius notorietate tunc constabat. vnde ibi dicit textus denegari restitutionẽ: nisi de sua replicatione cõtra dictã exceptionẽ opposita etiam constaret, videlicet ꝙ etiam maritus cum alia adulterium cõmisisset: vt ibi not. per Inn. in prin. iij. gl. Nec obst. quod ibi not. in glo. penul. quia intelligo illud cum de exceptione opposita notoriè non constaret. Nam aliter glo. textus obuiaret, & ibi latiꝰ prosequitur. ¶ † Tertiò opponitur, & contra lecturam suprà proximam. Nam exceptio obiectiua de necessitate non inferens admittenda non est. Patet ex no. Inn. ꝫ. de accusa. super his. Sed ista de qua hîc dicitur, videlicet: non debes habere capellam, quia pater tuus in ea proximè ministrauit: de necessitate nõ infert propter distinctionẽ, quæ ex textu sumi potest: quia suo potest, vel alieno nomine ministrasse. Et primo casu ꝓcedit obiectio, & non in casu secundo. Fa. no. Ioã. And. ꝫ. de excep. pia. lib. vj. in gl. hoc idem dicit. Solutio: dic, ꝙ quædam est obiectio de natura sua sufficiẽs, & ex iuris dispositione, de necessario inferẽs. Et ista licet possit replicatione elidi, sufficit tamen donec replicatio sit probata: vt hîc. Alia verò obiectio est de natura sua insufficiẽs: licet iuris presumptiõe in casibus suppleatur. Et ista non sufficit in proposito, propter rationem. l. vlti. C. de probat. vt in contrarijs. Et pro secundo fa. not. Bart. ff. de verb. ob. l. in illa. Exemplum de primo habes. ꝫ. eo. veniens. secundũ intellectũ, quẽ ibi dedi. &. ꝫ. de accusa. cum dilecti. ¶ Quartò ad idẽ opponitur, de. c. licet Episcopus. ꝫ. de preben. lib. vj. Solutio: textus ibi non supponit, ꝙ in casu spoliationis constaret per confessionem spoliati de illo facto, ex quo resultaret contra eum ius cõmune: videlicet, ꝙ primam ecclesiam parochialem fuisset pacificè assecutus. Nec dicunt, ꝙ in illo casu esset restitutio concedenda. Et ideò intelligam textum illũ, maximè quo ad suũ subauditum, secundũ istũ. ¶ Quintò opponitur de. c. ad decimas. ꝫ. de restit. spol. libr. vj. vbi videtur textus requirere, ꝙ nedũ ex confessione constet de eo, ex quo contra spoliatum resultet ius commune: sed etiam, ꝙ ex ea constet de eo, ex quo pro spoliante pateat facere huiusmodi ius cõmune: vt ibi no. in glo. iiij. quod non est hîc. ¶ † Potest dici, ꝙ cõtrarium loquitur in prophanis, in quibus sola possessio bene tribuit ius: vt. ꝫ. de præscript. c. lib. vj. & in quibus error proueniens ex facto prædecessoris potest excusare à peccato. arg. ꝫ. de reg. iur. c. cum quis. in ius cum concord. lib. vj. Et ideò non tantum vrget in illis ratio, quã tangit hîc Inno. de peccato: ideò non mirum, si plus ibi requiratur: videlicet ꝙ duo simul concurrant: vt in. d. glos. iiij. not. Sed hîc loquimur in beneficialibus, in quibus possessio ius non potest tribuere possessori. ꝫ. de insti. ex frequentibus. & de regu. iur. c. beneficium. libr. vj. Et in quibus quis à prædecessore causam non habet: vt. viij. q. j. Apostolica. Sed ab institutione facta in sui persona, & ideò ignorantiam habere non potest, quæ eum excuset à peccato. ff. pro suo. l. vlt. &. ꝫ. de rescrip. ab excõmunicato. ¶ Sed in contrarium facit quod not. Inno. ꝫ. de diuor. significasti. alle. in. j. glo. vbi not. ꝙ nedum in casu illius dec. sed vbicunq; est notorium actus permanentis, vel iuris, videlicet super non iure ipsius spoliati, restitutio denegatur, & habet locum. l. dolo facit. alle. siue sit notorium iudici, & alijs: siue alijs, & nõ iudici. Quo casu iudici necessariæ sunt probationes super notorio. Ita enim loquitur. c. significasti. Sed si nõ esset notorium, sed offerrẽtur probationes paratæ: secus esset, secundũ eum. arg. d. c. in literis. Et etiã secus, si super notorio ad probãdum diffusum terminum peteret: quia his duobꝰ casibus vltimis restitutio negaretur, secundũ eum. Et idem Hosti. ibi. Ergo etiam in prophanis sola notorietas non iuris actoris spoliati petentis restitutionem & habita, vel quæ statim haberi potest per probationes admissas impedit restitutionem etiam vbi in restitutione peccatum committi nõ debet: quia sic se habet casus dicti. c. significasti. Et sic non videt inter beneficialia & prophana quo ad hoc differentia facienda. Hosti. & Ioan. And. hîc. & c. significasti. alle. quasi nõ transgrediuntur dicta Inn. Inno. posita hîc & ibi, & Henricus in sua longa distinctione quã ponit. ꝫ. de insti. cum venissent, in vltima distinctione etiã, nec plus ponit in effectu. ¶ Sed pro huiꝰ solutione sciendum, ꝙ aliud est constare de non iure alicuius, ad quod se refert Inno. in. d. c. significasti. aliud est ius cõmune facere contra aliquẽ: ad quod referunt. c. ad decimas. alleg. & ibi not. & ea, quæ suprà proximè dixi. Nõ enim sequitur: rector huius parochialis ecclesiæ ab alio rectore alterius parochiæ petit decimas, quas confitetur esse in aliena parochia dicti alterius rectoris: ergo constat de non iure suo. Nec in hoc fundatur ratio dictę decre. ad decimas, qa fundamentum bonum non esset: cùm possit habere iste rector aliud ius, quã commune: puta priuilegij, vel præscriptionis, de quo videlicet an illud habeat, vel non habeat, nondum cognitum est. Et ideò rectè adhuc dici potest regulam illam locum habere. Nõ probat esse, quod ab hoc cõtingit abesse. C. vnde cog. l. non ob hoc. Sed fundatur dicta decr. solùm in hoc. quia ex hoc ꝙ ius cõmune, de quo constat ex confessione partis, tam contra confitentem petentem restitutionem, q̃ pro eo à quo petitur restitutio tantum de non iure spoliati petentis restitutionem præsumptionem inducit, ꝙ ius ipsum confitentem contra talem presumptionem petentem restitutionẽ onerat ad faciendum fidẽ aliquã de iure aliquo speciali, & saltem talem, per quã vel tollatur, vel in tantum attenuetur dicta pręsumptio, ꝙ propter dubium restitutio concedatur. Et probat textus dictæ decre. ad decimas hunc intellectũ. Ibi tamen dicit: *quia eas occupasse iniustè, verisimiliter præsumeretur*. non dicit probetur. Et sequitur in textu: *cum perueniant ex prædijs. ꝫ. alienam parochiam constitutis: sitq; manifestum nisi aliud ostendatur eas de iure communi ad eandem ecclesiam pertinere*. Et expone *de iure communi manifestum*. i. in iure communi manistè statutum: quia si aliud diceretur, sequeretur quòd succumbens in possessorio, in casu illius decre. petitorio posteà nõ posset agere contra mentem illiꝰ decretalis. ¶ Ex pręmissis clarè infertur verificatio dictorum Inno. in. c. significasti. alle. & concordantia eorum ad. c. decimas alle. Nã si sola pręsumptio de non iure spoliati, puta quòd iniustè occupauerit, & c. resultans ex iuris communis dispositione, per spoliati confessionem declarata, onerat spoliatum de ꝓbãdo aliquid de proprietate. Fortius si constet de non iure ipsius spoliati, aut per notorietatem facti: puta actus permanentis, aut per notorietatem iuris. i. per confessionem propriam spoliati, non siquidem confitentis ius commune: sed non ius suum, aut aliud ex quo non ius suum clarè resultet, seu per ꝓbationes admissas. sub.

impetitorio, & non impugnatas. Fortior enim est clara probatio, quã illa quæ ex præsumptione procedit. ar. C. de probat. l. vlti. &c. ĵ. de præsump. literas. & quod not. Innoc. ĵ. de eo qui fur. ordi. susc. Innotuit Et dic probationes admissas, videlicet cum conclusum est: vt not. in. d. c. significauerunt: in glo. penul. Vel cum approbatę sunt per partem, ita quòd pars renuntiauit probationibus contrarijs. arg. eorum, quæ in eadem glo. notantur, vel forsam cum lapso peremptorio ad probandam illisq́; non reprobatis, petitur restitutio. arg. eorum, quę notan. ĵ. de verb. sig. sæpe. in cle. in gl. vbi ergo. dicam in. c. significauerunt. alle. & de hoc etiam. ĵ. de cohab. cleri. c. vlt. & de verbo. signifi. c. cum olim. Et id quod dicit Inno. in. c. significasti. alle. in prima glo. *Idem intelligas si notorium est iudici, vel alijs & non iudici.* intellige de notorio actus permanentis: quia illud licet sit notoriũ alijs potest esse non notorium iudici, maximè, vt iudici. Et dic esse in illo notorio speciale, ꝙ super illo probationes ad impediendum restitutionem admittant: vt probat litera illius decre. si bene ponderetur. Et sic etiam intelligere debes, quod Hostiē. & Ioan. And. ibi notasse videt̃ur Videtur enim quòd probationes notorij, si promptè offerantur ad impediendũ restitutionem recipiendę sũt Et est rõ specialitatis in notorio huiusmodi act⁹ permanentis: qa istud aut vix, aut nunq̃ põt excusationem recipe. sed secus de notorio trãseũti, in quo de facili cadũt excusatiões Item in notorio act⁹ permanentis, forsan Et scãdalum est in causa, qa non ita locũ habet in notorio actus transeuntis: in notorio verò iuris non est locus probationibus recipiendis: quia illud non potest esse notorium nisi iam factũ fuerit: quia notorium per probationes admissas, aut aliud ꝙ loco probationis habendum sit, sicut confessio vel sententia: vt. ĵ. de cohabi. cleri. cap. vltimo & c. cum olim allg. Et hic si placet amplius cogitabis. ¶ † Expeditis oppositionibus ad quæstiones accedamus. Sit ergo prima quæstio Qualiter exceptio proprietatis iudicium tangens obstat spoliato petenti restitutionem. Et hic dicunt legistæ in temporalibus excipiente nunquã audiri, donec possessionem restituerit. Allegant. C. de agri. & cen. l. si coloni. C. de dona. inter virum. & vxorem si maritus. C. de præscrip. xxx. vel. xl. anno. l. si quis emptionis § penultimo si per vim, vel alio modo. l. prima Ad legem iul. de vi. pu. vel pri. l. si quis à se fundum tertia quæstione prima § placet. & per totum. Ratio eorum est ista, quæ videtur fortis prima facie: quia absurdum videtur, quòd qui possessorem spoliauit, posset opponere, quod admittere debuit spoliando. C. vnde vi. l. si quis in tantam. Et hoc tenet glo. ff. de vsuca. l. sequitur § si domin⁹. & de vi. & vi. arg. l. ; § j. & de verbo. sig. i literis § j. & Dy. ĵ. de regulis iuris qui ad agendũ. libro sexto Et In hoc dicunt errasse glosam contrariam, quæ est. ff. de iudi. l. si de vi. & poss. Nisi velles intelligere eam, vbi permittente eo, qui agit possessorio recuperandæ, excipitur de proprietate: vt s̃. de restitutione spoliatorum capitulo primo Alias secus Etiã si vellet incontinenti de proprietate docere. vt notat Inn. ĵ. de cã. po. c. ij. & c. significasti all. No. Cy. dcã re. legistarũ. C. de edic. di. Adri. tol. l. ij. ĩ qõe. ¶ Sed aduerte, qa fallit prædicta regula in casibus secũdũ Canones. ¶ Primus casus, dum constat ex, & per confessionem spoliati, aut probationes iam admissas, notoriè de nõ iure petentis restitutionem. Etiã est iuris notorietas, quæ habet locũ etiam in temporalibus: & vbi de peccato non tantum timetur, eo tamẽ modo, quo prædixi. Et patet ex no. Inno. Hosti. & Ioã. and. in. d. c. significasti. & ibi probatur. ¶ Secundus casus est, vbi ex confessione spoliati constat notoriè de tali facto, ex quo resultat iuris communis præsumptio, faciens pro spoliãte, & contra ipsum spoliatum: vt dicto. c. ad decimas. Cuius intellectum & rationem suprà dedi. ¶ Tertius casus est, vbi exceptio opposita dicitur notorietate facti permanentis, etiam si non iudici, vel vt iudici: sed aliàs notoria sit: dummodo promptæ & paratæ, ꝓbatiões offerãtur: vt. d. c. significasti, & in no. Inn. & dixi suprà. ¶ Quartus casus est specialis in beneficialibus, vbi ex confessione, aut subaudi ex probationibus iam admissis constat notoriè de tali facto, ex quo resultat de non iure spoliati præsomptio iuris communis: licet aliter non faciat illa præsumptio pro iure ipsius spoliantis: vt hic probatur: vt dixi. s̃. ¶ Quintus casus vbi super iure proprietatis in petitorio, non potest haberi recursus ad superiorem: vt. iij. q. § patet. alle. ¶ Sextus casus est secundùm quosdã vbi super corporis sepultura spoliatio facta est. Quod dic, vt not. Inn. & prout dicam. ĵ. de sepulturis. c. cum liberũ. de his no. Archi. xiiij. q. j. in Sum. & Henricus in dicto. c. cum venissent. sed imperfectè. ¶ † Secundò de casibus prætedẽtibus, in quibus spoliatus ad restitutionem obtinendam tenetur fidem facere de titulo suo: quæritur quã fidem facere debet: videlicet, vtrum plenam, an verò sufficiat semiplena, obtineri vidi per auditores palatij in consilijs Rotæ de tempore domini Viuarien. ꝙ sufficit hoc casu summaria & minus plena probatio. Et in hac oppositione fuerunt dictus dominus Viuarien. & & vir recolendæ memoriæ dominus Gul. Galteri. Et inducebatur quod notauit Vincen. & post eum Ioan. Andr. ĵ. de foro compe. ex parte. in Nouel. super vlti. glo. Et hoc credo verũ. Ratio mea est, quia quando de aliquo nõ agitur principaliter propter se, nec super illo principaliter cognoscatur, seu pronuntietũ, sed ꝓpter aliud regulariter, id tanquã quoddam præparatorium ad aliud summaum est expediendum: vt. ff. ad exhibendũ. l. iij. § sciendum. & § ibidẽ. & ff. de libe. agno. l. si quis à libe. ali § si vel parẽs. & . ĵ. de testi. c. veniẽs. ij. in prin. Sed sic est in proposito: qa in possessorio non agitur de proprietate: vt super illa principaliter cognoscatur, aut pronuntietur: cùm nihil commune habeant: vt. ff. de acquir. pos. l. naturaliter § nihil. Sed vt tollatur obiectio proposita ex aduerso, & differatur proprietatis quæstio in iudiciũ ordinarium petitorij, tanq̃ maiorem requirẽs indaginẽ. Igitur summatim de ea nunc cognoscendum est, faciunt no. Inno. ĵ. de fo. compe. Roma § contrahentes. li. vj. ¶ † Tertiò quæritur, vtrum spoliatus de beneficio petẽs eius restitutionem docere in aliquo de titulo suo teneatur: Inno. ĵ. de restu. spo. ex parte. In glo. hoc vult dicere. in prin. ij. colũ. & in fine glo. eiusdem videtur tenere ꝙ non. Inducuntur no. Inno. ĵ. de appel. bonæ. in glo. magna ante finẽ eius. versu, & no. diligenter ibi, sed si ageret. & . ĵ. de postula. præle. c. bone. ij. glo. & ideò circa prin. versu, melius dicitur. ¶ Item inducitur. Cle. causa ĵ. de causa pos. vbi dicitur, ꝙ in causa appellationis locus est suspensioni, & tamen potest esse, ꝙ tunc constat de non iure ipsius spoliati per probationes admissas. Item facit quod dicitur in fi. ibi, *in solo possessorio procedendo.* & quod ibi not. Io. And. in vlti. gl. Item inducitur quod no. Inn. ĵ. de resti. spol. c. sæpe. in fine mag. glo. versu, & sunt hæc notanda. Et quod not. ipse Inno. hic in princ. ij. gl. vbi dicit, ꝙ si actum esset possessorio, non requirerẽtur probationes super personatu, vel vicaria patris. Et hãc opinionem tenet simpliciter Henricus in. d. c. cùm venissent ¶ Sed vt Archidiaconus recitat. ĵ. hoc etiam facit Bonaguida. Archidia. tenuit contrarium, videlicet ꝙ qui agit possessorio ad restitutionem ecclesiæ, debet & tenetur probare de sua canonica institutione, & de proprietate rei. Et aliter nõ debet restitui. Et dicit, ꝙ ita tenebat Inn. Et ꝙ sic seruabat curia, probabat per. c. eum qui. alle. & per § patet. alle. versi. sed obijcitur. arg. ad hoc. xxxij. q. ij. quod verò. de conse. dist. iiij. qui in maternis, & quod no. Inno. de restit. spol. in literis. in glo. C. de rei vendic. circa fi. d. ꝙ ad hoc vt possit petere restitutionẽ possessionis, ꝙ superioris authoritate eius. s. ad quem pertinet ex officio, habuerit possessionem. s. installationem, vel etiam per sententiam. & quod not. Hosti. in Sum. de resti. spo § quando faciẽda. sub § In quibus casibus. versu, quod ergo vbi Hosti. dicit quosdam hoc tenere, videlicet talem non esse restituendum: nisi probet se ordinari authoritate possessionem adeptum. arg. ĵ. de insti. ex frequentibus, & c. s̃. de renun. admonet. & de cleri. peregri. c. vlti. Et pro hoc facit. ĵ. de resti. spol. ex transmissa. & c. ex parte. alle. Et facit istud capitulũ & quod not. Archi. ĵ. de præben.

eum qui

eum qui.lib.vj.in glos.violentia intelligitur &c. Dicit tamen Archid. in dicta.c.eum qui.de eo, qui mit.ꝙ sufficit q̃tũ ad hoc docere de confirmatione, licet electio nõ tenuerit: vt patet in eo quod legitur & no.ȷ̃.de causa pos.cũ super.in glo.j. qui fuit cã cre.lo. An.nolens reprehendi nil eligit. ¶ Dominus Martinus de salua Pampilon. Epis.e.in Cle.causa.alleg.sic distinguebat. Quia aut quæritur, an teneatur probare titulũ: & dic, ꝙ no. Sic procedunt & saluantur prima opinio & allegata ad ipsam. Aut quæris, an teneatur in aliquo iustificare petitionem, quã facit de restitutiõe beneficij eidẽ faciẽda & hoc ex aliquali coloratione iuris sui in petitorio. Et dic, ꝙ sic: vt puta producendo inductionem factam auth. superioris eo modo, quo Inn.no.in dicto.c.in literis. Et est fundamentũ istius equitatis: quia beneficia non possunt auth. propria haberi. Et quia in eis iura multum damnãt intrusionem: & dicit, ꝙ ad hoc facit bene.c.ad decimas.& dicit, ꝙ hanc opinionẽ tenuit Collectarius, & ꝙ eãdem opinionẽ tenuit domin⁹ Vabreñ. Fallit tñ hoc secundũ eum vbi detentio bñficij præcedens spoliationem fuisset longa: quia ista tpis longitudo onus probandi deuoluit in partẽ alteram. Licet enim illa titulum non det.s̃.de consue.cũ tanto. Facit tamen ꝙ sic tenẽs longo, non debet arctari per ordinariũ docere vlterius de titulo suo, secundũ eũ. Allegat ad.ȷ̃.de procur.ex insinuatione &.ȷ̃.de præsumpt.illud cũ ibi not.per Inno.in glo.vlt.ver.Itẽ à simili iuncto.quod not.Io.An.ȷ̃.de regu.iur.c.beneficium lib.vj.in fi.vltimę glo. Et fortius id viget in hoc casu secundũ eum. Et dicit ꝙ Old.dicitur predicta in suis quæstionib⁹ tenuisse.& ibi vide, videlicet in dicta Clem.causa, quæ ibi scripsi in.xxviij questione.

7 ¶ † Et prædictam opinionem, videlicet ꝙ dicta iustificatio possessorij ex aliquali petitorij coloratione procedens sit necessaria petenti restitutionẽ beneficij tenet & semper tenuit palatium Apostolicũ. Et ita vidi seruari toto tempore meo. & credo, ꝙ in bona ratione fundetur. Nam possessorium quo quis petit se restitui ad id, quod sine superioris concessione, nõ potest canonicè possidere, censet cãm proprietatis habere, etiam de iure ciuili: vt quòd liceat aliquid facere in loco sacro, vel religioso: aut de castello publico aquam ducere, quę non possunt sine principis cõcessione haberi: vt.ff.de interdi.l.j.§ quædã.ff.de aqua quotid. & ęstiu.l.j.§ permittitur. Sed sic est in proposito: vt.c.ex frequẽtibus.&.c.beneficium.alleg. Et confirmatur quia eo ipso, ꝙ non apparet auth. superioris pręsumitur ex propria authoritate intrasse, & ita occupasse in iniustè.& ideò nõ mirũ, si tũc restitutio denegetur: vt.c.ad decimas.alleg. Et ita apparet, ꝙ contra illum, qui non ostendit se ex superioris autho.intrasse facit ius cõe, quo quilibet est inhabilis ad tenendũ quodcunque beneficiũ sine superioris authoritate & cõcessione. Beneficia enim sunt res sacrę & religiosę, quę non licet alicui propria autho.occupare: vt.ff.de iusti.& iur.l.j.publicũ ius. quia in nullius bonis sunt: vt.ff.de rer.di.l.j.§ quod autem.& Insti.de re.diuis.§ nullius. Et facit, quia in iuribus regalibus, nulla possessio quãtũcũq; longa iuuat, sine aliqua principis concessione, pro eo ꝙ aliter haberi non possunt: vt.C.de præscri.xxx.ann.l.cõperit.&.C.de fundis patrio.li.l.vlt.lib.vj. Et ita non mirum, si ius commune faciens contra petentem restitutionem illum impediat, donec tollatur, vel in dubium reuocetur, vt hic probatur.& dixi suprà. Et pro hoc optimè facit quod Inno.ȷ̃.de off.de.si quando super verbo, canonicam.& quod ibi dixi, super.gl.ij.Ber.

8 ¶ † QVARTO quæritur, qualiter hoc probari habeat, quod prædixi? Breuiter dico, quòd non plenè sed summaria, & in nos plena probatio sufficit per ea quæ dixi.s̃.in quęstione.ij. Et est etiam alia ratio, quia probatio petitorij omne dubiũ remouens non requiritur in possessorio: imo differtur talis ad quęstionem petitorij.ar.C.si de momẽ.po.fuerit app.l.vna. Sed sufficit talis probatio, quæ in tantum attenuet contrariã præsumptionem, quòd eam & causam petitorij dubiã reddat: quia in dubio locus est restitutioni: vt hic no. Innoc. in fine glossę. ¶ Et aduerte quia si nulla alia præsumptio specialis facit contra petentem restitutionem minor probatio est necessaria. Et si secus ecõtra: imò quãtò plures & maiores præsũptiones faciunt contra ipsum, tãtò arctatur ad maiorẽ colorationẽ: quia pręsumptio aggrauat, & transfert on⁹ probandi: prout leg.& not.C.de proba.l.siue possidetis.&.ȷ̃.vt ecclesia benefi.vt nostrum.

9 ¶ † QVINTO quæro, pone spoliatus petens restitui colorauit petitorium suũ ex institutione sui ordinarij, quod videns spolians dictam colorationẽ vult impugnare & discolorare per contrarias probationes: vt puta, qa dicit se eẽ Apostolicum impetrantem ad collationẽ dicti Epis.& institutionem ipsius spoliatis factam fuisse, per dictũ Episco.ȷ̃.mensem datum ipsi Apostolico, & post & cõtra suam acceptationẽ & prouisionem de eodem beneficio sim forsan, per suũ exequutorem sibi factam, aut saltem post & contra suam inhibitionem & ad hoc producendũ, literas Apostolicas & instrumenta suorũ processuum acceptationis & prouisionis statim offert. Ad quod dicit spoliatus ꝙ prædicta in petitorio impugnare intendit, fortè de subreptione. Et ꝙ ad aliud suspenso petitorio non tenetur: quęritur quid iuris? Hęc qõ nuper occurrit in Rota, & arguebam pro spoliante: quia non licet actori, qđ reo licitũ nõ existat.ȷ̃.de re.iur.c.nõ licet.li.vj cũ cõcor. Si ergo adiutor actor ad colorãdũ ergo re⁹ ad discolorãdũ. Et hoc est quod in palatio solemus dicere, ꝙ qñcuoq; vna pars admittitur ad dandũ & probandũ articulos de vna materia alia pars ad dandũ & probandum de materia contraria admittenda est, licet etiam aliàs non deberet admitti. Et est ratio huius quia & si ex persona sua non deberet admitti, tamen ex persona sui aduersarij admitti debet.C.de tempo.in integrum res.pet.l.petendæ.de fruct.& lis exp.l.terminato.ȷ̃.de mo.pet.c.prudẽtiã.&.ff.quod quisq; iur.per totum. ¶ Ecce breuiter fuit dictum & obseruatũ per antea, ꝙ si post suspensionem petitorij dicta iura iam produxisset, vel producere vellet per hoc nõ impediretur, nec retarderet restõ. Et est ratio, qa obstante suspẽsione productio non valeret. arg.eorũ, quæ leg.& no.ȷ̃.de cã poss.c.pastoralis.& idẽ si añ suspensionẽ ꝓducta fuisset, si terminus ad dicẽdũ cõtra añ suspensionẽ seruatus nõ fuit: quia per dictum terminũ, seu eius lapsum, & contumacia nil dicentis solenizatur ꝓductio, sicut in testibus.ȷ̃.de testi.in nomine dñi. Et idem putarem ad huc, si seruatus fuisset ille terminus: sed in illo citatus cõparẽs cõtra producta dedisset legitimas exceptiões.& adhuc eẽt.ȷ̃.probãdũ tempus qa obstañ.suspẽsiõe nõ pot.& si posset pota parte cõsentiẽte, tñ nõ tenet ad hoc nisi ipsa suspẽsiõe sublata & fortè si pars suspẽdens in hoc sine ꝑtestatione cõsentiret renũciaret suspensioni.ar.ȷ̃.de app.c.solicitudine.cũ simi. Sed si producta fuissent ante suspẽsionẽ, & lapsus esset termin⁹ perẽptori ad dicẽdũ cõtra: & fuisset in illo citatus contumax, vel in termino ad probandum cõtumax.& probationes ipse de se, aliàs sufficerent: tunc bene impediret restõ: nisi allegarẽt aliud & ꝓbaret per no. Inn.in.d.c.significasti. Tales eñ probationes censentur tũc admissæ & facerent rem notoriam.ȷ̃.de verb.signi.cum olim.& latius dixi suprà.

¶ Nec obst.no.in.c.prudentiã.&.l.petẽdę.&.l.terminato.al leg.& titulus.ff.qđ quisq; iur.quia loquuntur in voluntariè postulante: nos verò loquimur in arctato inuitè. Fa.no.in dicto.c.prudentiam in glo.fi.in fi. Et probatur.ff.qđ quisque iur.l.iij in prin.facit quia arctato succurrĩ magis, q̃ voluntario.ff.quę satisd.cogã.l.si fideiussor.§.si necessaria.cũ cõcor. Et patet ęquitas huius quia & si de iure suo hoc casu teneat docere, durum esset ꝙ vltra, contra eum in alio rigor insurgeret, videlicet ꝙ etiam respondere teneretur ad obiecta. Cuius contrariũ no.hic Inn.in fi.vlti.gl. Si eñ grauatur spoliatus in vno videlicet, ꝙ cõtra reg.possessorij & iuris prohibitionẽ tenet aliqualiter de proprietate docere, nõ propter hoc debet in alio grauari, videlicet ꝙ cõtra aliã iuris cõis prohibitionẽ & reg.eiusdẽ possessorij audiat spoliãs de ꝓprietate añ restit.possei.cõtra.c.cũ dilectus.&.c.sup spoliatiõe.ȷ̃.de or.cog. Afflictio eñ vna afflictione, non est danda afflictio.sed

debet potius in alio releuari: vt. ff. de iureiur. l. eum, qui. cum simi.

10 ¶ † SEXTO quæro: ordinarius, vel expectanu⁹ à reseruantio spoliatus, petens restitui suspendit petitorium: quo suspenso reseruatiu⁹ producit suā Papalem collationē datæ posterioris. vnà cum reseruatione speciali datæ prioris: nunquid per hoc debet restitutio impediri? ista quæstio fuit in concilijs nuprimè mota. Et dixit tunc dominus Thomas de amanatis Archiepiscopis Neapolit. & dñi nostri moderni Clemētis Papæ septimi referendarius antiquis Auditor, quòd non pro eo, quòd reseruatio producta est post suspensionem, sed secus secundum eum, si ante suspensionem producta fuisset. per alleg. suprà in proxima quæstione. Et dixi ita fuisse seruatum per auditores antiquos, & ipsum sequuti fuerint dñi Auditores pro maiori parte. Verum dominus AEgidius de Curtibus doctor Decretorum & Auditor tenuit contrarium in dictis consilijs: mot⁹ ista ratione: quia licet exceptio, quæ soli petitorio aduersatur sit post suspensionem repellenda: vt. c. in literis. all. & dictum est suprà. Tamen exceptio, que æquè de directo aduerset possessorio, sicut petitorio, videlicet de eo, æquè tollit, vel inficit possessionem, sicut proprietatem: bñ admittitur in possessorio, & post suspensionē. Et ponebat exemplum in renuntiatione beneficij. Nam, quia per eam admittitur ita bene possessio, sicut proprietas, si renūcians erat dominus & possessor, exceptio renuntiationis bñ admittitur in possessorio. inducebat lecta & no. s. de renun. super hoc. &. j. de resti. spolia. c. solicitè. & c. accepta & c. audita. e. ti. Modo ad propo. subdebat, quòd exceptio reseruationis æq̄ aduersatur possessorio. Nam reseruatio ita inficit ea, quæ facti sunt, sicut est possessio sicut ea quæ iuris suot: sicut est proprietas, propter inhibitionem & decretum ac vires decreti. inducit lecta & not. j, de app. vt nostrum. & de elec. prouida. & cap. si ex tempore. lib. vj. Quod bene subtiliter prima facie imaginatum fuit: licet non fuerit tunc bene acceptum. Et fa. peroptimè pro ista opinione: quia secundū omnes decre. inficit effectum, saltem illorum, quæ facti sūt: vt patet ex lectis & no. in. c. vt nostrum. c. prouida. et. c. si eo tempore all. et tñ Archid. j. vt lite pen. c. si hi contra quos. li. vj. super verbo, possident. no. quòd in possessione debet iuris adminiculum concurrere. Et quid si iuris adminiculum obuiet, vel non assit, non dicetur quis possidere, licet corpore & animo insistat rei. quod dictum transtulit Io. An. in. c. ad decimas. alleg. in Nouel. super gloss. not. pro in principio. ¶ Dictus tñ dominus Archiepiscop. volebat distinguere inter generalem & spālem reseruationē: sed in generali potius videtur vrgere dictum sñū: quia ibi potest esse dubitatio maior, videlicet ex facto, ex quo generalis reseruatio oriret. Qđ si negaretur probari opporteret, cuius probationis prorogationi obstat natura restitutiōis celeritatem desyderat. C. si de mo. po. l. vna. alle. Et ideò nō placuit mihi. hoc vltimū dictū, ¶ Verum vnus alter auditor voluit aliter distinguere de reseruatione hoc modo: quia quędā est reseruatio facta in fauorē certę personę. & in illa stetur primę distinctioni dicti domini Archiepisc. Ratio huius, quia illa propter gratiā fit, & gratiā continet: & eiusdē naturę est, sicut & gratia. Et ideò sicut gratia ita & reseruatio: quæ pars gratiæ est, pōt de subreptiōe impugnari. Et ideò cū talis impugnatio requirat longā indaginem, & concernat petitorium, ad illud remittēda est, ad instar, iuriū, quæ dicūt, ꝙ accessorium naturā sequitur princip. j. de offi. dele. si super. lib. vj. ¶ Alia verò est reseruatio, facta motu proprio Papæ: & illa de per se, & in sui natura est cōsyderanda. & ideo vires decreti sui etiā possessionem inficientis impediunt restitutionem. Et sic procedat opinio dicti domini AEgid. ¶ Alius verò videlicet dñs Bonifacius de amanatis aduocatus fiscalis, frater dicti Archiepiscopi, super hoc per me consultus, alter distinguebat, ꝙ quandoq; producitur in promptu reseruatio, & probatur tali mō, qui impugnari non potest: quia contra illum probandi modum probatio contraria non admittitur: vt puta per literas Apostolicas de falsitate non argutas, in quibus narratur dispositiuè reseruatio ipsa. Tales enim literę sic probant, quòd contra eas nō admittitur probatio: & tunc admittatur exceptio de tali reseruatione, & impediat reseruationem arg. eorum, quæ legūtur. & not. j. de proba. literis. in Cle. Quandoq; probatio reseruationis non producitur in promptu: vel probatur tali modo qui impugnari potest: vt puta allegetur cappelatus collectoria subcollectoria, vel familiaritas, aut mors in curia, ex quibus insurgit reseruatio generalis, & offertur super hoc probatio alia, q̄ litera Papæ: & tunc non impediat restitutionem, sed differatur in petitorium per cōia iura. Et ista est contraria secundę distinctioni dicti fratris sui, & magis mulcet.

¶ Item vnus alius dominus voluit aliter imaginari, & negare fundamentum dicti domini AEgidij videlicet, ꝙ decre. reseruatiōis inficiat ea, quæ facti sunt quo ad effectum, de quo agitur. Induco pro hoc, ꝙ non requiritur quātū ad hoc ciuilis possessio, sed sufficit naturalis & ꝙ decre. iuris cōmunis annullans donationem factam inter vir. & vx. non potest esse tantæ efficaciæ, ꝙ impediat effectum restitutionis prout hic probatur. ff. de vi & vi arg. l. j. § deijcitur. Et rationem reddit alibi textus: quia res facti iure ciuili infirmari nō potest. ff. de acqui. po. l. iij. § si vir vxori. Licet talis possessio non habeat effectus alios iuris: vt. ff. de dona. inter vir. & vx. l. si cum in princip. & ibi no. Facit quia licet possessionem violentam omnia iura damnent, & per eam violentum omni inre priuent. C. vnde vi. l. si quis in tantā. j. de præbend. eum, qui. lib. vj. Tamen violentam possessionem oblatam per interdictum restituunt: vt. ff. vnde vi. l. j. § qui vi à me. Et ideò dicit textus, ꝙ iniustitia possessionis naturam iudiciorum possessoriorum non immutat: vt. ff. vti po. l. ij. Et quicquid sit de iure ciuili, tamen de iure canonico videtur clarum: ꝙ saltē per conditionem canoois reintegranda. iij. q. j. sufficiat spoliatio, vel deiectio qualitercūq;, vt omnia in eo loco vnde accesserint, funditus reuocentur. Et ita non videtur ponderandum qualis possessio est ciuilis an naturalis seu in effectum iuris haberet vel non. ¶ Dicebat tamen iste dominus, ꝙ tam clarè posset de non iure præsumi per prędicta post suspensionem, ꝙ nisi spoliatus excusaret, restitutio impediret. ar. decr. ad decimas. & istius, quæ in sola præsumptione fundātur: vt patet ex dictis. Et licet hęc prima facie multum probabilia videātur, q̄a tñ super his hodie cā pendet, non eligo hic: sed aliàs dicam.

¶ De possessorio verò retinendę possessionis, quo ad hoc dicam in dicto. c. cū venisset. Et de possessorio adipiscendę possessionis, dicā. j. de cōcess. pręb. post electionē. In quibus locis Inn. de his tāgit. de petitorio verò q̄tū ad hoc tangā. j. de pos. bona fides. vbi de hoc.

11 ¶ † SEPTIMO ad literā redeūdo. ibi, *perpetuus*. quęro, quare perpetua vicaria impedit filium, vt habet hîc, &. j. e. ad exturpandas? Rñdet Go. d. ꝙ hec est ratio, quia perpetuus vicarius habet ius in ecclesia: nec debet remoueri sine cā. j. de offi. vica. prouideas. & c. ad hoc & c. fi. & j. de fide instru. G. perpetuus. & s. de rescri. postulasti. Sicut emphyteuta, & qui ad non modicum tempus conduxit, habet ius in re. ff. si ager. vec. vel emphy. pe. j. & vlt. & de superfi. l. j. § quod ait. secudū Go. Sed Host. dicit imo ratio est quia persona & vicarius eādem curam habent insolidū: quia talia diuisionē nō recipiūt de facili: vt no. j. de iur. pa. c. j. Vnde si fieret persona postq̄ pater tenuisset vicariā perpetua, vel ecōuerso, fieret successio in eodem, vel cōsimili iure. Quod tñ intelligitur esse prohibitū vt dicā. j. eo. ad hec post Host.

12 ¶ † OCTAVO ibi: *nomine eiusdē*. G. Quęritur, si nomine alterius, q̄ filij dicit Host idē eadē ratione: quia per hoc nullū filio p̄iudiciū generat: sed ius suū euidētius manifestat. Nā is possidet, cuius nomine, & c. vt in vlti. glo. Ber.

13 ¶ † NONO quæritur quid si pater nō vt persona, vel vicarius, sed sine titulo de facto administrasset nunquid filium impediret? Casus. Io. An. videtur inferre, quòd non, quod placet si filio prius in ecclesia cano. instituto cōtra filiū & filij volūtatē pater de facto ecclesiam occupasset. ar. C. de inof. test. l. si quis in suo. in fine. Sed si filius vsque post mortem

patris

patris titulú in ecclesia non habuisset, & pater vsq; ad mortẽ suam ecclesiam, vt prædicitur, occupasset, credere filium impedire: quia verba prohibitionis vendicant sibi locum: quia pater, vt persona seu perpetuus vicarius immediatè in ecclesia ministrauit. & mens fortius vrget quia timetur fortius, quàm ante quòd filius imitator paterni criminis. C. de leg. iul. maie l. quisquis. & dixi. s. c. j. Et quia scandalum isto casu est maius & plus in honoratur ecclesia. Et ita habent locú omnes rationes prohibitionis. Ergo & prohibitio: ve non sit melioris conditionis malus pater, quàm bonus. j. de præbẽ. eum qui. lib. vj. & vt ex delicto suo honorem non consequatur arg. ff. de nego. gest. l. sine hereditaria. & . ff. de interd. & re. l. iij. in fin.

14 ¶ † DECIMO huius occasione quæro: pone, q filius de facto, & non de iure hoc, & sine canonico titulo successit in ecclesia paterna: & ibi longo tempore ministrauit: nunquid alter fili⁹ eiusdem patris frater suus post mortem illius poterit illi ecclesiæ præesse? Host. in Sum. eo. tit. § qui filij. versi. qd si filius successit patri. Tenet, quòd non de mente iuris inducit. s. de elect. venerabilem. § penolt. Sed secus secundùm eú, si ex dispensatione legitima ecclesiam habuisset. Inducit not. sua. eadem summa & ti. § quis possit dispensare. ver. secunda verò prohibitio. & recitauit hoc Io. Cald. j. eo. ad extirpádas. nil tamen addens.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Dispensandi potestas si cui committatur vt cum aliquibus irregularibus dispenset, num eo ipso perpetua videatur, quod cum nonnullis dispensauerit?*

2 *Commenda impetratio in specie, de qua hic, an subreptitia videri debeat?*

¶ *CAP.* *IX.*

EX tua. ¶ Casus. Si is cui cócessum est à Papa: vt possit dispensare cú filijs sacerdotú circa ecclesias paternas immediatè tenendas, cú aliquo dispensauit, ille per literas iustitiæ contra eum postea impetratas, nó poterit remoueri. ¶ In prima consultatio. In secunda responsio ibi: *super quo.* ¶ Expone literam. *Substinere.* dispensatiuè Inn. Et si de illegitimis intelligit duplex est gratia: si de legitimo, vna tñ. Hos. *Probata vita.* qd semper præsumitur ar. s. de scruti. c. vno. nisi contrariú probet vt no. in dicto. c. vno. vel ideò dicit quia infirmato denegat omnis Episc. dispensatio Host. de hoc ibi dicam. ¶ *Vel quos.* vel pro &c. Aliás enim malè dicere. s. quòd etiá si sunt malæ vitæ: dummodo longo tempore tenuerint, q cú eis debeat dispensari. Inno. qd valde detestandú est: vt. s. de consue. c. fi. Host. Sic. ff. de verbo. signi. l. sæpe. Sic ergo &, pro vel. s. c. ij. ¶ *Quidam.* aduersarij eorum. Tancred. & Inno. ¶ *Ante eos.* qui nunc tenent secundú vná lecturam. Vel qui petunt, secúdú aliam Io. An. ¶ *Eos.* s. quosdam aduersarios suos, cum quibus litigabant. & cum quibus Archiepiscopus iam dispēsauerat auth. literarum Papæ Inn. ¶ *Eis.* s. aduersarijs suis filijs sacerdotú. Inno. i. eos remoueant & impetrantibus assignent secundú vná lecturam. Vel secúdú aliá lecturam illi qui impetrauerunt, intrauerunt ecclesias. & filij sacerdotú inquietauerunt eos. Et sic propriè sequit appella. cessante silentium, &c. Illis. s. impetratoribus literarum Inn. secundú vná lecturam. Assignent conferendo secundú vnam lecturam vel adiudicádo se. undú aliam cum tacuerint suum vitiosum ingressum. Host. ¶ *Ostendere.* de gratia est Inn. dispensastis. Ergo à cótrario contra illos, cú quibus dispensatum non est, procedent iudices secundú formá rescripti. s. de rescrip. si quando. & c. cú dilecta. in fi. ¶ Ex quo elicit Host. euidens. q non ex ipso, q Epis. dat ecclesiam patienti defectum, dispensare videt. Imo qui dicit dispensatum probet. ff. de proba. ei, qui dicit fatetur amen, q est arg. cótra. s. c. veniens. vbi de hoc dixi in prima qóne: sed nil facit hęc litera pro hoc salua pace Inno. quia hîc dispensandú erat cum illis, quibus iam per ante ecclesiæ dictę erant. Nec agitur hîc de aliquo actu intercedente, ex quo posset tacita dispensatio resultare. *Irritari.* de pœ. di. ij. quantúlibet xxiij. q. iiij. si illic. Inn. & . j. de schis. c. ij. ar. j. de dona. c. j. Hosti. Et quod iustè factú est, per priores literas non est remouẽdum per secúdas. j. de resti. spo. audita. § licet. versu, quia tamen non intelleximus. & no. s. de rescrip. cám. quę fit. & ecótra, no. j. c. j. § j. Host. ¶ *Laica.* Dic, vt no. s. de elect. quisquis. Inno. & . c. sacros. & . c. cú in veteri. & . j. de iure patr. præterea & . c. fi. Host. autho. Ex his no. Host. arg. q institutio, quę pertinet ad Epis. pót authorisabilis appellari: vt no. j. de offi. Archid. cú satis. ¶ *Institui.* simi. j. de insti. c. iij. Host. ¶ *Remanere.* ergo à contrario instituti. auth. Episc. ipsas debent pacificè gubernare, & restitui ad eas etiá si fuerint spoliati. vt. s. c. proximo. Hostien.

¶ PRIMO quæritur, ibi: *literas.* Quales erant istę literæ? certè hîc sunt opiniones. Habet enim vna opinio, q cótinebant gratiá specialem, pro eo, quia Episc. secundú istam opinioné nó potest cum legitimo, vt pręsit paternę ecclesiæ dispensare. alia opinio habet, q imò erant istę literæ iuri cói consonę. Et vult ista opinio, q imo in hoc possit Episc. dispensare. qd placet Host. si vrget necessitas & ille cú quo dispensat, nó sit publicè infamatus. Et per hoc respondet ad. c. penul. & fi. j. eo. dicens, q illa loquunt qñ dispensatur ob solá prerogatiuá meritorum nó ob necessitaté, vel qñ de his est infamatus & vilificatus: quo casu sine dedecoratione ecclesię non posset de facili dispensari: cú solus Princeps & Senat⁹ remittat infamiá. De quo. j. de re iudi. cú te. Fatetur tamen, quòd curia hodie seruat solú Papam in hoc dispensare. Quæ opinio seruanda in iudicando est licet prima verior sit, secundú eum. j. de re iud. in causis & ibi facit pro eo verbú, *consultationem.* hîc positum in prin. ¶ Ber. & Io. An. sequuntur primam opinioné, & exponunt, *consultationem.* vt in prima glo. Ber. Vel expone, *consultationem.* quasi consultá supplicationé: quasi. d. bene consuluisti tibi quando nobis supplicasti. ¶ Ber. inducit verbum, *dispensare.* q. l. j. sequitur Sed dicit Io. An. per id hoc nó patere: sed per id qd dicit, *per priores literas.* Facit enim hoc, q literarú virtute, & non suo iure poterat dispensare, licet Hosti. exponat per priores. i. post priores. Vel subaudiendo maximè, vel dicit quo ad prouinciales necessariam fuisse potestatem, non quo ad diœcesanos. Sed ad hoc dicit Io. An. q decre. non exprimit, q hanc potestatem receperit, in prouincia. De quo tñ vide opiniones. j. ti. j. c. j. i. rñ. in. fi. lib. vj. Sto eum opinione Io. And. per ea quæ not. Inno. s. de temp. ord. cum dilectus. in noua addióone: vt ibi scripsi.

¶ SECVNDO ibi: *quibus in eis.* &c. quærit, an ista sint verba rescripti Abb. potat, q non imo fuerunt verba consulẽtis ná si essent verba rescripti parendum esset. xix. di. in memoriá & placet Io. And.

¶ TERTIO quæro, qualiter intelligam decre. dicit Hos. q omissa confusióe & dissentione sic dici debet: quòd cúm Archiepisc. per totam prouinciá recepisset generales literas apostolicas, quarú forma habetur hîc. j. rñ. dispensauit cum aliquibus, & cum aliquibus non. Et aliqui impetrauerunt literas contra illos, cum quibus dispensatum fuerat & aliqui contra illos, cum quibus non fuerat dispensatum & aliqui de istis impetrantib⁹ antequam impetrassent amotis presbyterorum filijs, fuerant instituti per Episcopos diœcesanos alij intrusi per potentiam laicalé. Quærebat de his quid iuris esset? Et Papa respódet. Primò quòd authoritate aliquarum literarum impetratarum illi cum quibus dispensatum est molestari non debent: dans intelligere à contrario, quòd contra illos cum quibus dispensatum non est procedi poterit, iuxta formam rescripti super hoc impetrati. & eliciuntur hæc duo hîc in. § super quo. Itẽ dicit Papa, quòd illi, qui intrusi sunt in ecclesijs per laicalem potestatem nec instituti per Episco. oĩno sunt remouendi, dans intelligere à cótrario, q illi, q auth. diœcesani in ecclesijs instituti sunt, amotis presbyterorum

filijs ipsas debent pacificè gubernare. Et eliciūtur hæc duo hic in fi. versu. alios verò Host. ex quo infert Host. quòd ibi super quo melius dixisset, super quibus cum plures questiones fiāt. Host. ¶ Verum, quia iste intellectus videtur aliqualiter diuinatori⁹, & nō multum literę applaudere, dic casum clarius secundū intellectum Inno. Ecce Archiepiscopus Eboraceā. attendens multos filios presbyterorū & clericorum, legitimos tamen probatęq; vitę & sanæ conuersationis suæ prouinciæ, vel dioec. obtinere & longo tpe obtinuisse ecclesias, quas patres eorum nullo mediante possederant: Alexandrū Pap. tertiū cōsuluit, quid super hoc facturus esset, maximè, cū non posset de iure cum eis dispensare, & equitas suggeret dispensandum fore: supplicans nihilominus sibi per Papam super hoc de remedio prouideri. Quibus consultatione & supplicatione auditis, Papa dispensandum cum illis, quòd possent in dictis ecclesijs sustineri: concessit eidem potestatem virtute cuius potestatis ipse cum aliquibus dispensauit. Verùm post eā quidam alij, qui a patronis laicis cōcessionem illarum ecclesiarum obtinuerant & vigore concessionū huiusmodi sine auth. sui Episcopi in illis fuerant instituti, vel petebant institui in eisdem: & quia impediebantur per filios antedictos impetrauerunt ad quosdam iudices literas talis formæ, videlicet quòd si constiteret ipsis iudicib⁹ prædictos, qui ipsos impetrātes impediebant super ecclesijs prælibatis, esse filios sacerdotū aut clericorum, qui proximè ante eosdem impeditores ecclesias tenuerunt: super his videlicet ecclesijs imponant eisdem filijs impedientibus appellatione cessante silentium. & illis s. impetratoribus literarum huiusmodi vltimarū ecclesias prędictas assignent. post quæ dictis literis huiusmodi iudicibus præsentatis: cū per dictos filios contra dictos impetratores opponeretur tam de eorum dispensatione præcedēte, de qua dictæ literæ nullam faciebant mentionem, quàm de ipsorum impetrantium minus canonica institutione isti impetranti literas concessionum patronorum laicorum de illis ecclesijs eis factarum, coram dictis iudicibus produxerunt. Et cum rursus replicaretur contra eos, quòd laicę concessionis intuitu in ecclesijs sine auth. pontificis sui institui, seu de facto instituti remanere aliqui non deberent. Et propter hoc per iudices illi mandaretur, quòd ostenderent se per Episcopos suffraganeos, vel per ipsum Archiepiscopum: vel suos pdecessores institutos ipsi impetrātes hoc ostendere nequiuerunt: quibus prælatis ad auditum Archiepiscopi, fortè per dictos filios, aut per ipsos iudices super his dubitari, ipse Archiepisc. super his Papam consuluit. Et Papa ad hanc consultationem sibi respondit, prout hic in § super quo continetur videlicet quòd si priores literas ipse Archiepiscopus ante impetrationē dictarum suarum literarum cū aliquibus talibus filijs presbyterorum, &c. super his dispensauit: dispensationem ipsam intuitu dictarum literarum posteriorum non vult irritari. Itē quòd clericos alios sī à dictis filijs, vt puta dictos impetratores dictarum posteriorum literarū laicę donationis intuitu sine authori. sui Epis. prohibet in ecclesijs institui, aut institutos etiā remanere. Et iste est verus & clarus: qui morderi non potest vt videtur. ¶ † Quartò ibi: *cum aliquibus*. quęrit Io. And. nunquid perpetuata sit potestas illius cui committitur, quòd cū aliquibus irregularibus dispenset: hoc ipso, quòd dispensauit cum quibusdam: No. Guil. in Spe. de legato § videndum versu, quid si is. & dicit se obtinuisse, quòd no. ¶ Quod posset secūdum Io. An. procedere, quando expressis personis dispensare debebat, & emanauit litera per viam commissionis, non per modum gratiæ factæ dispensari debenti. & maximè cōiūctis: vt sępe contingit: quo casu cū perfecta sit gratia nō expirat etiam re integra morte concedentis: vt clarè probatur. ꝫ. de præben. si cui. lib. vj. ¶ Et adhuc primo casu posset subdistingui, an is cui facta fuit commissio fecerit actum communem omni dispensationi: & tunc duret potestas, an solum specialem quo ad dispositionem etiam iam factam: & tunc procedat dictum Gulihel. Inducit no. Host. & sua. ꝫ. de offi. lega. licet. ¶ Supple glo. ¶ In glo. *hoc ideò*. ibi: *ex hoc*. secundū Pet. & Abb. hic deberet esse principium gl. & super ver silentium. Et in fi. hoc arg. non procedit: quia secundū hoc nō posset dispensare. vnde de iure loquitur, & dispensationem non tollit. ¶ In glo. *ergo dispensatio*. ibi: coll. vj. & ꝫ. de regul. iur. decet. lib. vj. Et in fi. de hoc ꝫ. de elect. cū ex eo. in glo. iij. lib. vj. ¶ Et prædicta faciunt ad quęstionem † Pone, vacante beneficio & assignato mihi in cōmendā ad annum: tu illud impetrasti: dum per finē dictæ commendæ vacaret post hic impetrationem tuam. Ego impetraui prorogationem dictæ commodæ ad alium annū, de tua prędicta impetratione mētione non facta: verū hic mea impetratio vltia sit subreptitia quò pendet. Fa. prædicta, quòd subreptitia videatur argu. ꝫ. de offi. dele. ex parte. Sed prædicta loquunt, dum per secūdā impetrationem prima tollit. Sed hic solū differt, sed de dilatiōe vim quo ad aliquid peremptionis habente: sicut in casu nostro do tibi tex. bo. ꝫ. de rescrip. si propter. lib. vj. maximè cū ibi no. per Archid. & dictum Paris. quibus magis assentio, quàm Io. And. ibi contrario.

¶ SVMMARIVM.

1 *Notoriè si constet facti euidentia, de tali facto, ex quo resultat ius commune contra illum facere, qui in beneficio ius se habere praetendit hoc satis esse videtur, & si non doceat de iure aliquo speciali, ad deyciendum illum à beneficio si illud possideat.*

2 *Notorium vbi est facti euidentia, ius commune facere contra possessorem, aut possessione spoliatum, is sine causæ cognitione deycitur: & super eius restitutione est audientia deneganda.*

¶ CAP. X.

QVoniam. ¶ Casus. Si manifestum i. notoriū est, quòd fili⁹ in eccle. immediatè succesit patri sine aliqua testium receptione, ab illa remouebitur. ¶ Expone literam. *Eas* s. ecclesias. Host. Alias, eos. s. personatus. Host. *Excludatis*. nisi cum eis esset canonicè dispensatum. ꝭ. c. pxi. Et idē dicebatur olim de nepotibus. ꝫ. de iure pa. qd hodie est remotum ergo. Dixi. ꝭ. c. ex transmissa. *Ab eisdem*. s. personatibus. Host. Nec *ad eorū*. s. personatuū est. *Vlterius*. sicut enim qd ritè factū est, &c. ꝭ. c. pxi. § super quo. Sic quòd ritè cassatum est, renouari non debet. vt hic, & ꝭ. de pos. prelat. c. ij. § respō. Host. *Assumantur*. sub & ad remotionem ipsorum, etiā si accusator, vel testis non appareant: procedatis. Et sic bene cōtinuat versus sequens: nolumus, &c. Hosti. ¶ † Nota ex ista decre. vnū casum notabile, quòd si per euidentiā facti constat notoriè de tali facto ex quo resultat ius cōe facere cōtra illum, qui in beneficio ius se habere prętēdit: hoc sufficit & si non docet de iure aliquo speciali ad deijciendum eū à beneficio, si illud possidet. Et etiā ad denegandū sibi restitutionem possessiōis, si illam amisit. Patet primum ibi, *ab eisdem etiam si eas adepti sunt excludatis*. Et secundū ibi: *ad earum gubernationem vlterius assumantur*. Et quòd non constaret aliter de non iure, nisi quia constabat de eo, ex quo contra eū cōe ius resultabat. Patet, quia nō cōstabat, nisi quòd immediatè successerat patri: vt patet ibi: *Si manifestum & publicum fuerit patres in ecclesijs* &c. Et tamen poterant dispensationē habere: vt. ꝭ. c. proximo. Nec poterant cōstare, an haberent eā: quia ad hoc non fuerat euocatus. Et iste casus notatur per Inn. ꝫ. de diuor. significasti. in gl. prima et dixi. ꝭ. c. cōstitutus. in v. oppositiōe, & prima qōne & iste casus fortis est & notabilis. ¶ † Secundò not. quòd vbi notorium est euidentia facti ius commune facere contra possessorem, aut possessione spoliatum, deijcitur sine cāæ cognitione, & super restitutione eius sibi est audientia neganda: quia textus dicit, nolumus, vt cā in iudiciū deducat: vel testes etiā admittant. & quòd in talibus probatiōes nō debēt recipi, nec pars vocari istud est minus forte. ¶ Opponitur primò quia vbi potest esse dubiū probabile inter partes, cā est in iudicium deducēda, & testes seu aliæ pbatiōes recipiēdę. Sed licet vna ps asserat id, quod pręendit esse publicum & notorium, potest esse

eſſe, quòd pars hoc negabit. & etiã quòd nec iudici, vel ſaltẽ non vt iudici, erit notorium. Et ita ratione huius dubij neceſſarium erit inter partes cauſam deducere, & teſtes ſuper negata notorietate recipere, ſecundùm no. Inno. ĩ. de cohabi. clerico. cap. tua. & de offi. de l. c. j. lib. vj. ¶ Secundò, quia poterit eſſe, quòd & ſi noto. ſit id, de quo textus loquitur. ſ. pres immediatè eccleſijs præfuiſſe, tñ ex hoc neceſſariò non infertur, qñ iſti poſſint habere ius. Pone eñ, quòd dñt ſe habere ſuper hoc diſpenſationem à Papa, nunquid audientur ſup illa? certè ſic. Et nunquid tunc à liminibus iudicialibus & exhibendis probationibus excludetur? certè non vt. ſ. cap. pro xi. Quid ergo dicit hîc in verſu *volumus* non videtur, quòd poſſit rationabiliter ſuſtineri, Ad primum dicit Inno. hîc in glo. prima, quòd quodam eſt notorium tale, quòd vix eſſe põt, quin ſit notorium, & cuius inficiationi locus non eſt. Et in iſto non eſt neceſſe teſtes requirere: vt quòd ibi ſteterit ꝓ prælato: vt hîc, & . ſ. de transla. c. quanto Quaſi diceret, in alio notorio ſecus: vt in contrario. ¶ Sed adhuc contra, quia ſaltẽ citatio & ſententia neceſſariæ ſũt. no. ĩ. de iureiur. c. ad noſtrã. iij. in glo. ij. Quõ ergo ſuſtinebitur id, quod dicit hîc, ꝙ noluimus, quòd cauſa in iudicium deducatur? ¶ Solutio dic, ꝙ id hîc dicitur, intelligitur de iudicio figurato & ordinario, qđ requiritur in cauſis dubijs: non autem de illo tali quali, ꝙ requiritur in notorijs. arg. eorum, quę legũtur. & no. in dicto c. ad noſtram Et ſi aliud fiat non venit hoc ex natura iudicij ſed ex opp. partis: vt no. Inno. in dicto. c. j. de offi. de lib. vj.

¶ Ad ſecundum reſpondet Inno. in glo. vlt. hîc reſpondet d. quòd id, quod dicitur hîc, *volumus, vt cauſa in iudicium deducatur.* & c. *vel teſtes admittantur.* ſic intelligitur, videlicet: niſi probabiliter de eius prælatione alias dubitetur. ſecus eñ ſecundũ Inno. & Hoſt. ſi eſſet tale notorium, de quo poſſet probabiliter dubitari: vt patet. xj. q. iij. graue. & in eo quod legitur. & notatur. ſ. de renun. quod tranſlationem. § cum ergo ſecũdum. Hoſt. vt, quia fortè allegat ille diſpenſationem ſpecialẽ ſuper defectu notorio, quem panebatur: vt in contrario: vel quia & ſi adminiſtratio ſit notoria, paternitas tñ ſeu filiatio eſſe poſſet dubia adeò, quòd quandoque vix aut nunquã probari poteſt: vt patet ex no. ĩ. e. Michael ſecundùm Ho. ſed vbi etiam paternitas & filiatio ſunt notoria, & nullũ ius ſpeciale per tales filios allegatur ſuper ipſa prælatione notoria, non debent teſtes recipi: quia de ipſa non videtur poſſe dubitari: cùm factum ſit de ſua natura tale, quod de facili non poteſt eſſe niſi notorium: vt dicto. c. quantò. ſecundum Innocentium.

¶ Sed cõtra hęc ergo tertiò opponitur, quia cum nullo modo poſſit conſtare iudici, vt iudici: an iſti filij ius habeant ad ſpeciale, de quo ſe contra huiuſmodi notorietatem etiam fortè: vt ita ponamus confeſſatum defendere poſſint: niſi illis ad hoc vocatis & auditis. § ſi per vim vel ali. mõ. l. ſi. Quomodo poterunt ſine vocatione ſpoliari? contra quod videtur. ĩ. de præben. licet Epiſcopus. lib. vj. & quod ibi no. ¶ Solutio. Dic ſine vocatione non debet eis auferri poſſeſsio imò ad hoc & ad dicendum allegandum & probãdum, ſi quid habent quare non debeat eis auferri poſſeſſio. primò citandi & admittendi ſunt. & ſi in termino peremptorio ad hoc aſsignato aliquid probabile allega. ſuper illius probatione audiretur: vt. ſ. c. c. proxi. & . c. conſtitutus. in fin. cum ſi. Et ita procedunt contraria, ſi non comparent: vel nihil probabile allegant. Vel ſi allegant probare non poſſunt. Tunc certè vlteri⁹ audiri non debent. ſ. e. ex tua. ar. ĩ. de except. paſtor. C. de remiſ. pign. l. ſi eo. tempore. ĩ. de in integ. reſti. coram cum ſi. & ſic intelligo iſtum text. & facit quod dixi in ſolutione primę oppoſitionis: quia hæc negatiua, *volumus, quòd cauſa in iudicium deducatur* partis citationem nõ excludit ibi: vt dixi. ¶ Et vult dicere iſte textus ſecundùm Hoſt. quia ex quo de facto conſtat euidenter iudici & tanquam iudici non debet vexare actorem circa libelli oblationem, vel probatiõem exactionẽ ij. q. j. manifeſta. & . c. de mani. & . ſ. e. conquerente. & . ſ. de accuſa. euidentia. In talibus enim ordo iudiciarius eſt iuris ordinem non ſeruare: vt dicto. c. ad noſtram. Ad cuius notata, & , in. c. veſtra. ĩ. de cohabit. cleri. remittit. Talia enim ſuperflua reſecanda ſunt. Remittit ad no. ſ. de elect. bonę. j. § cõtra legati ſuper ver. comprobari.

¶ Quartò opponitur, quia videtur quòd manifeſta probatione & cognitione indigeant. vt xj. q. iij. c. eorum. & . ĩ. de ſimonia. c. de hoc. § ſi verò. Solutio dic, quòd manifeſtum tripliciter accipitur in iure. Vno modo prout eſt genus ad notorium & manifeſtũ: & alio modo, prout eſt ſpecies diſtincta à notorio. Sicut dicimus de adoptione & arrogatiõe. ff. de adop l. j. in fin. & . l. ij. princ. & in iuriſdictione & imperio ff. de iur. omnium iudi. l. imperium. Tertiò modo accipitur pro altera ſpecie contra ſe diſtincta: videlicet pro notorio: vt c. manifeſta. & . c. de manifeſta. hîc alle. Et dũ accipitur ſecundo modo requirit probationem: vt in cõtrarijs Dum accipitur tertio modo nullam probationem requirit niſi veniat hoc ex oppoſitione aduerſarij: vt hîc, & in cõcor. Hęc diſtinctio clarè probatur in dicto. c. de hoc. j. & . ij. rñſo. & ibi not. De quo vide per Io. Cal. ĩ. de cohabi. cleric. c. veſtra. ¶ Supple gloſas.

¶ In gloſſa ſecunda in fin. non capio hoc: quia videtur diuinatio quędam cum text⁹ de horum illegitimitate nil aperiat Nec in hoc ſe fundant textus & doct. ſed ſolum in eo, quòd publicum erat patres eorum perſonatus in eccleſijs habuiſſe & maximè, quia hoc poteſt eſſe facilius notorium, q̃ illegitimitas, in qua tamen facilitate doctores ſe fundant. ¶ In gl. vltim. ibi: *porro.* vide, quod ibi no. in prima glo. & de iureiuran. ad noſtram. in glo. ij. Et ibi: *ea quidem.* Canonizata. iiij. qõ. iiij. nullus. § aliquando. Et in ſi. prima pars vera eſt: cum notorium crimen eſt: vt dicto. c. veſtra. Io. And. imo dic, & quòd loquitur contraria, quo ad citationem, quod hîc non negatur: vt dixi. ſ. Et quo ad cognitionem ipſius notorietatis: dũ id, quod dicitur eſſe notorium. Hîc autem ſecundùm Hoſt. conſtat id eſſe notorium etiã iudici, vt iudici. Sęcus enim ſecundùm eum, ſi iudici, conſtaret: ſed non vt iudici: vt. ĩ. de offi. ord. ſi ſacerdos. Sed in veritate non bene capio, quia non dicitur notorium iudici, vt iudici niſi factum iudicialiter ſit notorium vt videtur: quod non videtur poſsibile niſi in iudiciũ ſit deductum, & probata notorietas aut per partis confeſſi. aut per probationes admiſſas: aut per ſententiam. c. veſtra. & . c. tua alleg. ĩ. de verb. ſign. cùm olim. Quod hîc factum fuiſſe non applaudit. Imò videtur contradicere iſti textui. Verum ego dico, quòd ea quæ in loco iudicij fiunt, ſunt adeò omnibus perſonis, quæ ſolent ad iudicium conuenire, ſicut & alijs notoria, quòd non poſſunt inficiatione negari, cenſentur notoria iudici, vt iudici: licet in iudicium non ſint deducta quia ſcire videtur totum municipium illud quod ſciunt perſonæ, qui id regunt. ff. ad municipa. l. municipes. Et aliter non video quomodo poſſet ſuper notorio non probato eſſe notorio, iudicialiter ferri ſententia. Cuius contrariũ ſonant iura hîc, & in concor. Sed ſi extra locum iudicij eſſet iſta notorietas, licet eam ſciret iudex, vt priuatus: & maximè ſi pars negaret eam poſſe dici tũc non eſſe notoria in hoc iudicio Et ideò probari deberet eſſe notoria & ita intelligatur contraria. ¶ Inducit Hoſtien. iſtam decreta. hîc notata ad hoc, quòd quando Epiſcopus requirit à ſubdito, quòd oſtendat qualiter eccleſiam eſt adeptus, non eſt offerendus libellus. De quo remittit ad nota. ſua infrà de ſimonia. licet Hely. § primo verſu penultimo. not. proſequor ne materiam nimis?

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Metropolitanum in communi vicio iudicem eſſe.*
2 *Metropolitanus prouinciam viſitando, an vt Epiſcopus poßit diſpenſare?*
3 *Prohibitio de qua hîc, in quibus deſcendentibus locum habeat? Et quid de collateralibus & fratrum filijs? nu. 4.*

¶CAP. XI.

AD extirpandas. ¶ Casus filius etiã legitimus remoueatur ab ecclesia in qua immediatè successit patri vicario.sub.perpetuo, vel rectori. ¶ Opponitur ibi: *prouincia*.dc.c.pastoralis.j̃.de off.or.So.hoc quod hîc dicitur procedit propter neglıgentiam. Epõrũ:aut quia Cantuarieñ.in Anglia est legatus.de offi.leg.c.j.Hosti. Vel dic, quòd verbum meus, soluit hîc contrarium:quia si potestatem non habebat,per hoc datur sibi.arg.j̃.de rescrip.
1 cum aliquibus.li.vj. ¶ † Ex præmissis notatus per Host.no. ipse Host.q̃ in communi vicio Prouinciç, Metropolitanus est iudex. Ad hoc eodem modo facit.j̃.c.si.de rescrip.ad hęc
2 &.j̃.de insti.c.uj. ¶ † Iuxta hoc quęritur,an Metropol. visitã do Prouinciam possit dispensare sicut Eps posset? Vinceñ. dicit,q̃ sic. Et pro eo facit.j̃.de pœnit.& re.c.nostro.& de censi.c.vlt.lib.vj. Sed illa loquuntur in his,quę respiciũt forum pœnitẽtiale.vnde Io.An.dicit hîc se putare,q̃ nõ potest cõcedere dispensationẽ illegitimis vel his simılẽ. Ratio sua est, q̃a non reperitur hoc sibi permissum. inducit glosam suã de tẽp.
3 ord.cũ nullus.lib.vj.in glo.nõ dicit. ¶ † Quæro ibi: *filij presbyterorum*. Quid de nepotib⁹? Hanc quæstionẽ moui.s̃.c.ex trãsmissa.& ibi dicta Host.recitaui. ¶ Certè Ber. hic in prima glo.& Inn.in prima glo.dicunt,q̃ in his & quibuslibet descendentibus quorum est ius succedẽdi locũ habet hæc prohibitio. Insti.de hęre.cõtra. & differ.§.sui. Idẽ Io.viij.q.j.Apostolica.& Ali.& Tanc.& Phil.s̃.c.proxi.& idem Laur.hic: quia nomine filiorum omnes descendeñ.intelliguntur:vt.ff. de ri.nup.l.senatus de verb.sign.l.filiorum.&.l.liberorũ.j̃.de iur.pat.c.consuluit ¶ Sed Gof.s̃.c.ex trasmissa.& in summa eo.ti.§.de hac secunda.& Ray.in Summa.huius ti.§ iij.& Barto.Brix.in.c.Apostolica.alle.dicũt hanc prohibitionem nõ extendi,etiam ad nepotes Inducunt.ff.de ritu.nupt.l.lege iulia.C.hoc capite.vbi Senator prohibitus ducere filiam illius, qui artem lubrica exercuit ducit neptem.arg.insti.ne his qui da.tutor.po.§.fi.ff.de testa.tut.l.quid si nepotes. vbi si do tutorẽ liberis:de nepotibus intelligitur. Secus si do tutorem filijs.& notat̃. in cle.vna.de baptis.in glo. comprehendit. De pœniten.di.j.pœnæ.l.vj.di.dominus. Et quod in alio casu nota.Io.e.di.c.j. Item ad hanc partem inducitur,quia constat in filio & nepote diuersas esse spẽs & diuersos eẽ grad⁹. xxxv.q. v.c.j.iij.& vlt.&.ff.de gradi.l.iuriscõsultus.& Insti.de gradi. per totũ. Et patet in arbore.ergo dictum de vno nõ comprehendit reliquum. Bene facit.C.de colla.l.illam.& in auth. de hæredi.quæ ab intesta.defer.per totum.

¶ Item,quia constat,quòd filius tuus est mulieri in.iiij. gradu consanguinitatis linea æquali, vel inæquali remotior est pos tuus ex illo:& licitè contrahit tamen illa:vt.j̃.de consangui. & affi.capitulo vltimo.

¶ Item,quia qui non potest contrahere cum filia spirituali, contrahere tamen potest cum eius filia:tamen non sit prohibitum:vt not.Ioan.Andræ.j̃.de cog.sup rubrica. & ibi dicam. Et idem in filia sororis adoptiuæ. Insti.de nup.§.fratris. ver.eius verò,

¶ Item,quia decretalis.ij.de hæreti.§ ij.libro.vj.quæ punit filios hæreticorum,non inclusisset nepotes,nisi ex secunda generatione fuisset expressum:& tamen etiam illud certo casu restringitur:vt patet eod.titu.super eod.ij.quod satis facit.

¶ Nec obstat.dicta.l.senatus,secundum Ioan.And. Cui placere videtur proxima opinio:quia dicit, quòd licet videatur ibi tradi regula,tamen verius est:quòd est ibi,specialis casus : vt patet per superiora,& per dictum.§.fratris. ¶ Et ad idem.ff.de verbo.signi.l.iusta.quæ lex etiam inducitur ad partem contrariam. Nam quod ibi dicitur ex interpretatione procedit, quæ interpretatio in pœnalibus cessat:vt. j̃. de regu. iur. in pœnis.libr.vj.& in materia odiosa,e,titu.odia.prout Hostié. not.Sic.j̃.de pœnis.in quibusdam.

¶ Eandem opinionem tenet Hostien.in Summa eod.titu. §.qui filij.& frater Io.in Summa confessorum.q.viij. & Io. & Laur.l.vj.dis.c.j.vlti de hoc per Archid.in gloss. pe. & Io. And.hîc,vt videtur. Henricus tenet sententiam Hosti.quam recitaui.s̃.eodem ex transmissa. ¶ Dominus Martinus Pampiloneñ. Episcopus tenet dictam opinionem Goffr.videlicet quòd non extendatur ista prohibitio ad nepotes. Ratio sua est quia in istis prohibitionibus non arguitur ex identitate rationis. ¶ Et eandem opinionem credo veram:quia in odiosis prohibitiuis & exorbitantibus non est facienda extensio ad casum,qui licet videatur eiusdem rationis:tamen non est omnino similis:nec ex toto eiudẽ rationis.j̃.de regul.c.non solum.&.c.constitutionem.lib.vj. Modò casus de nepotibus & filijs non sunt omnino similes:nec ex toto eiusdem rationis. Patet per superius alleg.& maximè,quia pro eo,quòd filius proximior est patri magis in eo timetur incontinentia patris,& maius in eo scãdalũ generatur. Modò constat,quòd istud ius inhabilitans & prohibitorium,& per consequens & exorbitans est arg.ff.de proba.l.ab ea parte. Igitur &c. ¶ Caue tamen de gloss.quæ est Insti.qui.da.tu.po.§ quid si nepotes.quæ incipit,ab omnibus.& in auth.de non eligen. secundo.nubeñ.in gloss.quæ incipit.hac appellatione. Nam prima glo.tenet,quòd propriè appositione filiorum nepotes continentur. Et secunda glos.dicit,quòd propriè hac appellatione continentur omnes descenden.licet secundùm vulgarem appellationem tantum contineantur constituti in primo gradu.s.filij. ¶ Sed prędictę duæ glosæ:quia videntur falsæ: quia quòd filij appel.nepotes contineantur,non est ex propria significatione:sed ex interpretatione:vt tenet Dy.l.si iusta. alleg.& ibi est textus. ¶ Et pro dicta opinione facit quod no. Iac.de Arena.vt recitat Bar.in dicta.l.liberorum,videlicet, q̃ cum inducitur aliquid speciale contra ius commune in filijs non extenditur ad vlteriores. Allegat.ff.de excusa.tuto. l. sed & milites.§.j.versu,hoc autem de filijs vbi optimus textus.& C.de quæsti.l.milites. ¶ Item per hoc facit quia ea ęquitate, qua masculinum comprehendit fœmininum filij appellatione cõprehenduntur nepotes.l.si iusta.alleg. Et tamen in odiosis,seu gratiosis masculinum non comprehendit fęmininum vt.ff.de vent.inspi.l.j.§.quæritur Item quia quòd in his, quæ concernunt principaliter odium filiorum, eorum appellatio non extendatur ad nepotes videtur textus.ff.ad leg.Iul.de adult.l.patri datur & de ritu.nup.l.lege iulia.§ hoc capite.all. Et quod no.& deducit determinatè Barto.in.d.l.liberorum. appell.filiorum ex propria significatione nepotes non contineri. Et ibi vide quęstione multas per eum ex isto fundamẽto decisas bene ad propositum facieñ.& quod no.gl.& Cyn. C.ad leg.iu ma.l.quisquis.& Io.mon.& Archi.j̃.de hæreti.
4 statutum.lib.vj. ¶ † De collateralibus verò & filijs fratrum est fortius id dicendum. Nam filius fratris bene succedit auũculo in beneficio.j̃.de offi.deleg.ex parte.j.& de arb.c.ij.vbi hoc no.Io.And.& de accu.accedens. Residuum materiæ expediui suprà.c.ex transmissa.

¶ SVMMARIVM.

1 *Filius dignitati paterna in ecclesia an succedere possit? Et quid de alia dignitate?*
2 *Pater si in ecclesia canonicus fuit,poteritne filius ibidem canonicatũ & prebendam habere?*

¶CAP. XII.

AD hæc ex tua. ¶ Casus. Fili⁹ epis. legitimè nat⁹ promoueri potest ad ordines,& in paterna eccl. beneficiari. Io.an. ¶ Expõe literã, *pontificibus*. Nũc qui olim fuerũt vxorati & filios añ sacros ordines genuerũt:aliàs si post susceptos ordines de cõsensu vxoris generati fuissent,licet eẽnt de legitimo matrimo.tñ illegitimi cẽserẽt,ꝓpter introductionẽ copulę.j̃.de cleri. cõiug.c.j.& .ij. Et sic loquitur.j̃.c.literas. Host.& hîc omnino adde no.per Inn.j̃.de test.c.j.& q̃ ibi dicam. Et ibi: *morũ bene stare*.de elec.cũ in cũctis.de ęta.cã te. *Legitimo*. Subau.& legitimè.j̃.c.lr̃as. *Nec aliud*. Sub.q̃ expressis puta irregularitas, vel crimen

crimen. š. de tempo. ord. c. fi. illegitimitas. ȷ̃. c. j. Licitè nō notat indulgentiam Ala. & Vin. in eisdem. fuit hîc cle. iij. curialior Archiep. Casalen. quam Alex. iij. Episcopus Padua. ȷ̃. de spō. de muliere. Et in hoc instructiōes curiales & vtiles sæpe faciebat Inno. iij. vt leg. & no. š. de fa. vnc. c. vno. j. resp. sup. versi. &. ȷ̃. Host. Et hic instruit vltra id, quod quæsierat Ioan. An. & dicit in eisdem. quia de alijs dubium non est: quia ex quo digni sunt ordine, digni sunt & beneficio: vt leg. & notatur. š. c. proposuit. § j de æta. & qual. accepimus. beneficium & prælaturam patris alio modo. š. c. prox. & c. ex transmissa Inno ¶ Oppo. Inno. & Host. de c. ad abolenda. ȷ̃. eo. dicit Inno. sol. vt ibi. Dicunt quidam istam corrigi per illā: sed ita solum, quia non vident, vt no. š. de fa. vnc. c. penultimo in ver. scripturas. dic ergo, quòd diuersi sunt casus, non aduersi. Nā illa loquitur de illegitimo filio & maximè spurio. hoc aūt de legitimo & legitimè generato. Quod dic, vt ibi no. Host.

1 Et eod. modo ibi soluit Inno. ¶ † Quæro, ibi *vel præfuerint.* qualiter hoc intelligitur? dicit Hos. quòd intelligitur de alio & dissimili iure. Nam in eodem vel simili iure secus: vt fuit Eps non succedet filius in episcopatu: si decanus, non in decanatu & cetera. & sic de alijs personatibus. ¶ Pone ergo: pater fuit Archidiaconus poterit ne filius esse Episcopus in eadem ecclesia? dicas quòd sic, quamuis maior sit Episcopatus: dum modo sit legitimus & idoneus: quia non maioritas, vel minoritas, sed identitas beneficij consyderatur. arg. ff. de acqui. po. l. cum heredes. Host. arg. ff. de reg. iur. l. hæreditas. Io. An.

2 ¶ † SECVNDO quæritur, quid si fuit pater canonicus: poterit ne filius ibi habere canonicatum & præbendam? dic quòd sic, si non est ibi certus numerus præbendarum. Sed si præbende sunt distinctę paternam habere non potest, sed aliam bene habebit. Probatur di. ȷ̃. de præben. dilecto. § j. versu, præterea. et seq. et. ȷ̃. de conces. præben. ex parte. § j. Nam solū attendit identitas beneficij, vl. similitudinis: sic est in rectoria et vicaria perpetua. š. e. constitutus. § fi. in verb. perpetuus. Hosti. Et per præmissa soluitur ad c. cum decorem. ȷ̃. eo. Nec valet glo. quorumdam, qui exponunt hîc: *beneficium.* s. simplex et non canonicatum: quia idem in quolibet beneficio salua indennitate et similitudine, de qua dixi, ex quo de legitimo agimus. illegitimus verò nec simplex beneficium cum præbe habere posset not. Ratio huius. ȷ̃. e. cum decorem. Hostien.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Filius qualiter quis alterius esse præsumatur & probetur? & num. sequen.*
3. *Filiatio legitima, quot modis probetur? Et an sola quasi possessio filiationis inducat sufficientem probationem, siue præsumptionem. nu. seq. Item quid de quasi possessione fraternitatis? nu. 5.*
6. *Filiatio illegitima, qualiter probetur?*
7. *Illegitimus prætensus in specie de qua hic si non probet ea, quæ hic dicuntur a beneficio sine alia cognitione deycitur. & adde tres seq. conclusiones. nu. 10. 11. & 12.*
8. *Legitimitas vnde proueniat?*
9. *Filiationis probandæ, qualiter procedendum sit? Et in hoc quænam probatio haberi possit?*

¶ *CAP. XIII.*

Michaël. ¶ Casus. Nō potest filius esse vicarius, subau. perpetuus ecclesiæ, in qua proximus fuit rector. ¶ In prima facti narratio. In secunda causæ omissio. ibi: *fraternitati.* ¶ Expone literā. *Canonicè.* de hoc. š. c. constitutus proximo. & immediatè. *Qui.* s. Antonius. *Vicariam.* dicit Gof. hęc esse conuertibilia: filius non potest habere vicariā: cuius pater habuit personatū: nec econtra. *Non post pone.* Etiā si obijceret se toleratū fuisse aliquando in possessione ipsius. Talis enī tolerantia ius in possessorio nō parat: sed iniquitatem tenentis auget. de præscrip. nil. Secus de tolerantia approbata. de cog. spū. super eo. Si tamen diceretur secū dispensatū per Papā, audiretur. š. e. ex tua. Ala. & Vinc. Et ad de quod ibi dixi. Item exponit Inno. vicariam. s. perpetuam. *Hunc.* Sub. maximè Innocen.

1 ¶ † Quæritur ibi. *Constiterit.* Qualiter hoc constare poterit vide Ber. cui credidit forsan Io. An. in effectu Inno. & Host. cōcordare. Et ideò fortè modicum de ipsis recitat in nouel. verum, quia non ita mihi apparet, saltem ex toto, aliquid recitabo de ipsis. ¶ Dicit ergo Inno. hoc probari ex indicijs, secundùm canones: vt puta, si peccauit presbyter ante partum cum muliere: & post partum natum nutriuit, & filium nominauit: vel aliâs sicut filium tractauit. Nam tunc præsumit Inno. illum esse filium ipsius. Allegat. ȷ̃. de præsump. c. ij. & alia iura allegata per Ber. & vltra. ff. de lega. j. l. si seruus plurium. § fi. Et multò fortius vrget præsumptio secundum eum, si parentes ambo id confiteantur: vt in decretali, transmissę.

¶ Plus dicit, quòd si hoc casu parēn. ipsi posteà dicerēt ipsum non filium, tamen filius reputaretur, in tantū, ꝙ prohiberet cōtrahere cū consanguinea patris. ȷ̃. de proba. per tuas. facit. ȷ̃. qui fil. sint legi. per tuas. ¶ Dicit Inno. tn̄, quòd sola affectio, de qua. ȷ̃. de præsumpt. afferte. non est sufficiens probatio.

¶ Sed contra hoc opponit Inn. nā nō videtur de iure filius, nisi ille quem nuptię demonstrāt. ff. de his, qui sunt sui vel al. iur. l. filium. Aut saltem, qui natus est ex concubinatu non prohibito. In auth. quib. mo. natural. effi. legi. § si verò effusam. Sol. inno. d. ꝙ secundùm leg. & quantū ad successionem paternā vel maternā, tales illegitimi ex presbyt. nati reputanē filij. dic de hoc, vt legitur & not. C. de. de natural. lib. auth. licet. &. ȷ̃. de testa. Ray. j. rn̄. super ver. absq; liberis. Hostien. Et idem dicit quo ad alia priuilegia & secularia iura ex personis parentum consequenda: vt in contrarijs. Sed secundū Canones ꝗ̄tum ad hoc, vt à promotione repellantur: veris indicijs, vel alijs probabiliter filius: vt. ȷ̃. qui filij sit leg. c. transmissæ. ¶ Hosti. addit alium modū probandi per confessionem propriam ipsius illegitimi: vt suprà de elect. innotuit. quia cōfitenti contra se creditur. ff. de interro. act. de ætate. § j. xiiij. q. ij. § j. Et sic potest intelligi. c. ij. š. e. ¶ Cessante verò confessione, ipse in idem effectualiter rediens cū Inno. & Bern. magis tamen clarè dicit, ꝙ tunc negatiua filiatio sacerdotis probabitur per indicia hoc modo: quia tempore conceptionis & natiuitatis fortè sacerdos tenebat in domo sua publicè matrem suam. C. de nup. l. si vicinis. & post presby. publicè nutriuit illum, & ei tanquam filio presb. & econtra presby. tanquam patri filius signa dilectionis inuicem ostenderunt. & sequebatur presbyt. filius, tanquam patrem & sic vocabāt se. & ita esse publicè à vicinia credebatur. ar. C. de inof. te. l. si mater. § j. Insti. de iure na. j. respon. & dicto. c. afferte. Talia enim indicia præsumptionem iuris inducunt. ij. qō. vj. ad Romañ. & de probat. c. per tuas. in fi. Host.

¶ Sed nunquid probatio in contrarium admittetur? dicunt Inno. & Host. & Bernar. ꝙ sic: vt in gloss. Bernar. & remittit Host. ad no. in. c. transmissæ. alleg. ad fi. super ver. indicijs. & ad Summ. qui filij sint legitimi. § j. ¶ Sed quid fiet deficientibus indicijs, & publica contra clericum infamia laborante? Dicit Hostien. quòd tunc erit locus purgationi. ȷ̃. de purgacano. accedens. Et idem de patre: quia ista correlatiua sunt. & eadem ratio in vtroque. Hostien. Ioannes Andræ. nihil hîc dicit.

2 ¶ † SECVNDO vt præmissorum notitia clarius habeatur, quæro qualiter legitima filiatio probetur? Et primò quæritur vtrum filiatio legitima directè probari possit. & videtur ꝙ non: vt. ff. de condi. & demon. l. Lucius. Et ista est opinio glossæ in dicta. l. Lucius. & Ia. de Butri. & Pet. & Cy. quorum bo. l. j. & quasi communis omnium. Verū Odof. ff. de probat. l. j. dixit & bene, ꝙ respectu matris per obstetrices directè probari pōt: vt. ff. ad leg. Aquil. l. Item si obstetrix. Idē notauit Host. in summa. e. ti. § qualiter probetur. in princ. & pro hoc. ff. de ven. inspi. l. j. § de inspiciendo. & § sequenti. & ff. de in ius vocando. l. quia semper. Sed respectu patris, stat cum prędicta opinione communi.

¶ Verū qdā doctor Aurel. disputādo cōtrariū terminauit.

Et pro se casum allegabat in dicta l. j. C. quorũ bo. ibi: cum dicit non aliter possessor constitui poteris, quàm si te defuncti filium esse probaueris. Ergo probari potest filiatio. Item inducit. l. j. ff. de probat. allegatam.

¶ Item hoc probat rationibus. Et primò, quia probatio testium non infert veritatem rei probãdæ ex natura sua nec necessariò, nec de directo: quia ista non est necessaria consequentia. Testes iurati dicunt se vidisse igitur ita est. Cum multi falsi testes corruptè falsa deponant. Et ideò dicit Philoso. in secundo Periarme. propter nostrum affirmare vel negare nihil mutatur in re. Sed infert probatio testium, seu etiam instrumentorum veritatem præsumptam ex iuris auth. & approbatione, quod statuit in ore duorum, vel trium stare omne verbum. ĩ. de testi. c. in omni nostro. Ita est, quòd modo probandi, de quo habet in. l. filiũ. l. si vicinis. allega. dat ius approbationem & auth. igitur illa est probatio vera ac recta & certa licet ex præsumptione procedat. Nam nec probationes testium & instrumentorum procedunt, nisi ex præsumptione, quam lex habet ex fide ipsorum testium atq; notarij arguendo ab identitate rationis. arg. s̃. de transla. c. ij. Facit ff. de testa. ho. l. vij. mense. in fi.

¶ Secundò hoc probat sic: quia vbi est reperire probationẽ semiplenam in casibus specialibus toleratam, à contrario in cęteris de iure communi plena probatio requirenda est: vt. ff. ad municipa. l. j. in fi. Sed constat, quòd in casibus specialib⁹ sufficit probare filiationem semiplenè: vt. ff. de liberis agnoscendis. l. si quis à liberis ali. §. si vel parens. & l. j. §. fi. eo. titu. in fi. Vbi ille reputat esse casum. Et inducit etiam. l. filium. §. si quis bo. possessionem contra ta. ff. de leg. præstan. & l. j. ff. de contra tab. iuncta. l. iij. §. si causa cognita. ff. de bon. pos. & l. ij. §. quibus. ff. quis ordo in bo. pos. seruetur.

¶ Tertiò hoc probat sic: quia si vera probatio filiationis esset impossibilis sequeretur, ꝙ substitutio facta de filio putatiuo per patrem putatiuum, sub conditione, si probaret filiationem reiecta dicta tanquam impossibili puré, de iure valeret vt. ff. de condi. & demon. l. obtinuit. & Insti. de hær. insti. §. si impossibilis & tamen hoc falsum est: vt dicta. l. Lucius. in fi. per quod apparet, quòd doct. & glosæ, male per illam. l. probant, quòd vera filiationis probatio sit possibilis. Nam illa non est ratio illius legis: vt per. s̃. proxima patet. Sed est ratio quam ibi assignat textus dicens: *Paulus respondit filium, de quo quæritur, non sub eadem conditione institutum videri quæ in potestate eius est. & ideo testamentum nullius momenti.* Prout etiam notat Odoff. ff. de probat. l. Vult dicere textus, ꝙ ideò non valet institutio: quia eius conditio non est in potestate filij. i. solius filij, Hoc est, quia conditio potestatiua non est. nõ quòd conditio sit impossibilis. Inter ista enim longa est differentia. arg. eorum quæ legũtur & notantur. ff. de conditione instit. l. si filius.

¶ Quid dicendum? certè licet dicta istius domini aures mulceant, tamen nihilominus credo, quod glo. & doctores mente eorum consyderata bene dicunt. Nam licet omnis probatio contingentiæ facti, præter illam, quæ fit per facti ipsius euidentiam, reuera subtiliter consyderando ex præsumptione procedat, habita videlicet consyderatione, quam prima ratio prædicta doctoris exponit. Tamen glosæ & docto. prædicti in distinguendo probationem veram & directam à præsumptione & fictione loco probationis habita: seu indirectam probationem facientes consyderauerunt apprehensionem testium, qui probare habent: vt si sit tale factum, quod per aliquem sensum corporeum directè, seu cum modico discursu cadere in mentem testium cẽseatur, depositio testium ex dicta apprehens. descendens censeatur probatio vera propria & directa. Sed si sit tale factum cuius apprehensio per aliquem sensum corporeum non possit directè cadere in mentem testium, licet iudicia, ex quibus præsumi, vel fingi potest de iure id, quod probandum est, cadere possint in mentes eorum: tunc probatio iudiciorum quo ad iudicia vera & propria est: sed quo ad id, quod probandum est, præsumpta seu ficta & indirecta est: vt in proposito. Nam nullus testis per aliquem sensum corporeũ modum & tempus contemptionis cuiusdam capere potest. Et ideò dicunt, quòd probatio filiationis non est propria, nec directa. Quid enim curamus de tanta subtilitate & proprietate verborum: cum de mente apparet? certè frustra. argu. ff. de supellect. re. l. Labeo. de condi. & demon. l. in conditionibus. i. de spõ, ex literis. j. q. j. Marchion. ĩ. de verb. signi ignis.

3 ¶ † TERTIO quæritur, quibus modis legitima filiatio probatur? & reperio quòd Iacob. de butrig. in. l. filium allegata recitat quòd quatuor modis. Primus modus est iste qui habetur in l. filium. & l. si vicinis. & l. septimo in fin. allegatis; videlicet tamen marito cum vxore in eadem domo assiduè commorante, vicinisque scieñ. vxor peperit filium. Sed caue quia vltra præsumptionem in isto modo probandi est fictio quæ pro veritate habetur. Et ideò non admittitur probatio in contrarium: nisi certo casu. Quod dic, vt legitur. & not. in l. filium allegata.

¶ Secundus modus est per confessionem aduersam, vt lege, Marcellus. ff. rerum amo. ¶ Tertius modus est per quasi possessionem, vt quia tractaretur tanquam filius argumentum. C. de probat. l. approbationem. Iste tamen modus recipit probationem in contrarium.

¶ Quartus modus est per communem opinionem: vt. ff. de fini. instruc. l. cum de Lanionis. §. asinam. Et quasi eosdem modos ponit, recitando tamen. ff. de proba. l. quidam.

¶ Reperio autem quòd Pet. de bellapertica in dicta. l. lucius. posuit sex modos probadi. Primò de modis narratis per Ia. Butri ponit primum & tertium. Et pro tertio alleg. dictam l. quidam. & nota. C. de proba. l. non nudis. & ĩ. de probat. per tuas.

¶ Tertius modus est secundùm Pe. si pater miserit ei epistolam, in qua vocauerit eum filium: vt. ff. de probatio. l. imperatores. in principio. ¶ Quartus modus est, si in instrumento publico, vel priuato habente trium testium subscriptionem, pater filium suum esse dixerit, in auth. vt liceat ma. & auię §. ad hoc. ¶ Quintus modus est, si sententia super hoc lata fuerit: vt. ff. de liberis agnoscendis. l. j. §. finali. cum. l. sequeñ. iuncta. l. ingenuum. ff. de statu. hominum.

¶ Sextus modus est si eum exhęredauit: quia exhæredatio non cadit in extraneum: vt. ff. de inoffic. testamen. l. si instituti. §. finali.

4 ¶ † QVARTO quæritur, vtrum sola quasi possessio filiationis inducat sufficientem probationem, seu præsumptionem. videtur quòd non: quia habenti probare proprietatem non sufficit probare possessionem: vt. C. de probatio. l. ad probationem seruitutis. & C. loca. & conduct. l. approbationem. Nec enim reputatio communis etiam sufficere videtur: quia non inducit: nisi probationem semiplenam, secundùm lecturam. & notat. ff. de testibus. l. iij. §. eiusdem.

¶ Iacobus de Butrig. in dicta. l. quidam. dixit quòd illa probatio sufficeret ad obtinendũ in causa: nisi probetur contrarium per aduersarium: quia licet probatio huius quasi possessionis non inducat veram prabationem proprietatis inducit tamen præsumptionem, quæ ipsum ab onere probandi releuat, & onus illud transfert in aduersarium. Et ideo obtinet, si ille non probet. Inducit. l. de probationibus. l. si filius. & l. si quis liberum. & l. cum de ætate.

5 ¶ † Sed Iaco. de Ra. in dicta. l. quoties. ff. de probatio. mouens quæstionem in quasi possessione firmitatis, dicit quòd eius probatio ad obtinendum hęreditatem fratris non sufficeret, si aliud non probetur: quia non est reperire quasi possessorium fraternitatis, vel sororitatis. sicut nec petitoriũ. Recitat Cyn. post Pet. contrarium tempore Pet. fuisse determinatum, videlicet, quòd sufficit in proxima. q. probare quasi possessionem firmitatis. Et dicit hoc placuisse Petro quia satis potest ibi concedi possessorium & petitorium propter ius reale cognationis. argumentum. ff. de liberis agno. l. prima in fine cum. l. sequenti, & sequen. & C. de legitimis

hæredi.

here l. vltima Et hæc opinio videtur placuisse glosæ in. l. nõ epistolis alleg ¶ Verũ domin⁹ Io. nicoli Aurelianẽ. Episcopus distinguit i ea ad concordiam opini. prębendarum: quia aut frater superstes concludit ex medio præbendæ quasi possessionis: & tunc malè agit: quia in fraternitate non cadit quasi possessoriũ propriè & sic procedit opinio Iacobi. Aut concludit ex iure fraternitatis: & dicit se releuatum ab onere probandi & tunc aut dicit se releuatum: quia est in possessione Et malè dicit, vt. s. prox. Aut quia præsumptio facit pro eo, ex illis indicijs, ex quibus dicit Pe. quasi possessionẽ oriri & tunc bene dicit. Nam talis præsumptio bene ab onere probandi releuat. Et pro hoc allegat. ff. de fid commis. b. l. generaliter. § petitum. C. ad Maced. l. iij. & ff. de supel. leg. lib. iij in fi. & de offi præt l Barbarius arg. ff. de proba. l. pactum & C. eo. titu. l. siue. Reputat de hoc textum in l. quidã allega ¶ Et fortiori ratione in filiatione procedunt ista. qa ibi videtur cadere petitorium, vt. ff. de rei vendica. l. j. § per hanc. Induco pro hoc. C. de hæredibus insti. l. iiij. Caue tamẽ quia nõ sic transfert probãdi onus in filium infamiã faciens contra eum: sed inducit purgationem. vt. j. de purga. accedens. No. Ioan. and. j. de regu. iur. infamibus ad finem pen. colum. Nec curo multum de dicta subtilitate: quia non ad partis, sed ad iudicis officium pertinet, inferre ex probationibus effectũ iuris: vt. ff. de testis. l. iij. in prin. & § tu magis. Et hoc verũ, dum modo agat ex iure proprietatis: quia possessio in hoc casu non potest tribuere ius agendi in petitorio vt. ff. de acqui. poss. l. iij § nihil. & C. de proba. l. pꝓprietatis. ¶ De hoc autem: an confessiones parentum sufficiant ad probationem isto casu. scripsit dominus Henric⁹. j. qui filij sint legi. per tuas. & ibi dicam. vel in. c. per tuas. j. de probatio.

6 † Quintò ad propositum redeundo, qualiter probetur filiatio illegitima de qua agimus hîc: & est bene cauendũ. quia tamen iste sit obiectus: vt s. c. constitutus. § j. requirit probationem bene fortem: vt patet ex his, quæ notauit Innocen. de accusa. super his. & suprà. de elec. super eo. & quæ ibi scripsi ¶ Verum circa istam materiam aliqua præmittẽda videntur. Et primò, ꝙ quia obiectus iste tangit honorem ecclesiæ & sacramẽtorũ: vt scripsi super eo. c. j. magis reddit fauorabilis, & minus odiosus. Verũ, quia speciale ius ecclesiæ, nil opponentis personæ, non concernit, sed potius commune interesse, non perdit naturam materiæ obiectiuę. argu. eorum, quæ leg. & not in cle. constitutionem de elect. ¶ Item secundò præmittendum est, ꝙ in ista materia hoc auget difficultatem probationis, videlicet ꝙ non subest hîc fictio: imò nec præsumptio iuris. de qua loquitur l filium si vicis. & l septimo mense. ¶ Item tertiò præmittendũ est: & hoc valde aduertendum est, videlicet ꝙ faciẽda est magna differẽtia verũ ordinarius inquirens de titulo illius qui dicitur illegitimus, huius occasione de huiusmodi illegitimitate ex suo officio inquirat: quia hoc fauorabile est Nec requirit ordinem magnum iudiciarum: vt no. Hosti. s. eo quoniam vt ibi scripsi in fi. Et tũc magis oneretur illegitimus ad docendũ de legitimitate sua. & facilius præsumptiones facientes contra eũ admittãtur. An vero alius competitor id opponat in modũ obiectus & tunc arctiores probationes requirãtur: quia tũc ille obiectus vim videtur accusationis habere. Super quo vide quòd scripsi. s. de electio. c. super eo. alleg. ¶ Item quartò cõsiderandũ est, natus sit ille de cuius legitimitate vel illegi. aut filiatione quęritur, de muliere cõiugata cùm alio an nõ. Et si sic, an dicat se natum de marito illius mulieris vxoratæ: & per consequens legitimum an non. Nam si natus est durante legitimo matrimonio de muliere vxorata: & dicat se genitum ex viro illius mulieris. Nam prima facie videtur facere præsumptio iuris pro eo. Sed si natus est de muliere: quæ non appareat vxorata: aut non dicat se natum ex viro mulieris: si vxorata, minor, aut nulla pro eo præsumptio est.

7 † Præmissis suppositis, inde eliciunt cõclusiones, quæ sequuntur. Prima est: quòd si ordinarius in modò inquisitionis tituli ad amotionem prætensi illegitimi à beneficio procedens inter capitula inquisitionis formata contra eum deducit illegitimitatẽ. & ille non docet tempore sui conceptus & añ matrem habuisse virũ, de quo sit verisimile ipsum potuisse concipi: aut alium modum legitimitatis à sequenti matrimonio inter parentes contracto: aut principis legitimatione: aut ab aliis secundum not. Hosti. in sum. j. qui. fi. sint legi. § qualiter & à quo, sine alia probatione ejici potest vt illegitimus.

8 † Nam legitimatas non venit homini à natura: sed venit certis modis à iure introductis. Et nisi de altero illorum modorum verè vel præsumptè appareat, non est præsumenda. vt. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso Quòd intelligo si parẽtes eius sint in partibus illis, vbi de hoc habetur qõ: ibiq; originẽ traxerit: vt sic veritas de hoc faciliter sciri possit. Sed si alibi & longe traxisset originem: tunc propter difficulatem probationis verè releuaret ab onere probandi huiusmodi legitimitatem communis opinio: seu publica vox & fama, per ea, quæ dicta sunt suprà in proxima quæstione.

9 ¶ † Et facit quòd no. Iacob. de Butriga. in dicta l. quidam. dicit quód in probationem filiationis proceditur per præsumptiones: quia directa & certa probatio haberi non potest vnde dicit ibi Iacob. talem regulam quòd vbicunq; possunt haberi probationes necessariò cõcludẽtes. nõ debemus assumere probabiles quæ scilicet ex probatione procedunt. & tunc habet locum regul. Non probat hoc esse, quòd ab hoc contingit abesse. vt. l. non epistolis. & l. ad probationem. & l. neq; natales. C. de probatio. & l. vñ hoc. C. vñ cogna. Et subdit aliam regulam talem. quod quando necessaria id est necessariò cõncludens probatio haberi non potest, vel de facili non potest haberi, tunc assumimus probabilem: vt si volo probare quem esse mortuum: probabo. quòd sunt Centum anni quòd est natus: & tunc pręsumitur mortuus esse. C. de san. sanc. eccle. l fina. vel probabo per famam ¶ Et ideò subdit, & dicit glo id sentire io. l ad probationem alleg. quòd id quod dicitur. Non probat hoc esse, quod ab hoc contingat abesse. intelligiť de his quæ facile & frequenter cõtingunt abesse Secus autẽ dicit de his quę difficulter abesse contingunt. sicut in casu leg. filium. allega. de quo ipse exemplificat Et quia deficiente probatione necessaria recurritur ad probabilem allegat ipse textum. C. de repu. l cõsensum. modo in proposito si natus in Græcia de gratia Papæ. vel fuit beneficiatus Parisius: & parentes eius mortui: quomodo probabit se legitimum, nisi per famam? est impossibile. Item si parentes eius non fuissent in partibus: vel fuissent, & mortui essent: & procul vñ trahebant originem cõtraxissent: contractum probare non possent ideo sufficeret. tunc minor probatio: vt. j. de pręsump. illud.

10 ¶ † Secundà cõclusio est, ꝙ si dum quis dicit se in possessioẽ legitimitatis: vtiq; apparet eum natum à matre cum viro in matrimonio copulata & ab ipsis cõiugibus & vicinis pro legitimo eorum filio reputatum cætera licet non constet in matrimonio vno existente cum vxore natum: vel quia natus est à muliere. quę habet pro vxore, & c. seu aliàs eo modo qui potest, hoc quasi possessio haberi. Et idem si est de hoc publica vox & fama. seu cõmunis opinio. Nec aparet aliqua nobilis præsumptio in contrarium: tunc ornatur ille ex toto ab onere probandi legitimitatem, & contra eum illegitimitatem ad eius expulsionem clarè probari oportet. hoc enim est commodum possessionis: vt insti. de interdictis. § cõmo. & ff de rei vẽdi. l. is qui destinauit. qa releuat præsumptio ex cõi opinione procedẽs à probatione: vt patet ex his quæ scripsi. s. qõ. pxi. præcedẽti Et pcedit ista cõclusio siue procedat ordinarius, siue se opponat competitor.

¶ Tertià conclusio est: ꝙ si cõpetitor in modum obiectus illegitimitatẽ opponit, succũbit, nisi pbet. j. de electione statuimus. § adijcimus. li. vj. Sed si status legitimitatis est in dubium reuocatus, nõ adiudicabitur beneficiũ. illi, nisi aliqualiter ostenditur se legitimum ad ꝙ tamen sufficiũt pbatiões nimis plenę: vt colligitur ex notatis Ioan. Andr. j. de regu. iuris. infamibus. in Mercuria.

¶ Quarta conclusio est, φ si competitor opponens illegitimationem in modũ obiectus probat de matre illius, φ secundum cõmunem opinionem & famam patriç & viciniç, illa non babuit virũ: istumque ex ea genitu hoc sufficit ad illi⁹ exclusionem: nisi contrarium, aut principis legitimationem probet. Ratio est. quia cum negatiua per rerum naturam nõ sit probabilis. C. de proba. l. actor. &c. s. de elec. c. j. & propter hoc transferatur onus probandi in affirmantem φ fama & communis opinio in deffectum alterius probationis impossibilis, iuxta ea, quç secundũ Butriga. s̃. dixi. satis coadiuuet prçsumptionem iuris cõmunis per negatiuã facientem. Nã de iure cõmuni, quilibet est illegitimus, qui nõ apparet legitimus: cũ legitimitas factum requirat, videlicet contractum matrimonij, & quçdam alia. Et fa. optimè, ac sufficere deberent quantum ad hoc vt vidẽtur, notata Ioan. And. in regula sine possessione. de re iur. lib. vj. in decisione Mercuriali. & quod notauit Bart. ff. de verbo. obli. l. in illa. ad finem. versi. quçro qualiter. ¶ Et ex his sequitur, quòd tres de modis probandi filiationem legitimi, quos notaui post Butrig. s. in. iij. q. si primus, tertius, & quartus, quãtum ad hoc latus sufficiũt Nam primus de casu legis, filium. & leg. si vicinis. vix potest esse sine iuriũ opinione & fama. Et magis hoc patet de quasi possessione &c. ¶ Et plus ex his infertur dicta ber. Inno. & Hosti. hic posita esse vera. ¶ De confessione verò non est facienda qõ, quin præiudicet: vt dicto. c. per tuas. & . C. de non numerata pecuni. l. gñaliter. ¶ Item, nec de quinto modo ꝓbandi narrato per Petrum, videlicet si sñia super hoc esset lata, etiã dubitari debet: quia illa facit ius: vt. l. ingenuũ. allegata. &c. j̃. de re. iud. cũ inter vos Sed de alijs tribus modis narratis per Petr. vt puta, si presbyter in epistola, vel instrumento: aut exhçredando, diceret illum filiũ suũ: esset magis dubium. & tunc crederem, φ illud solum contra illum non faceret probationem plenam: maximè, si de legitimitate sua doceret: per ea quç notarunt Inno. & Hosti. j̃. qui filij sint legitimi, per tuas. & quç ibi dicam. & quod hîc notauit Inno. in fi glosæ. quod superius recitaui fateor tamen, φ alias præsumptiones illegitimatis multum coadiuuarent. & maximè si parentes putatiui ita cõfitentes prius enim pro legitimo filio habuissent. ꝑ notata Inno. hic in fi. Vide tamen omnino nota. Io. and. de regul. iur. c. infamibus in Mercuriali, lib. vj. & de lit. contest. exceptione in nouel. eo. lib. Et quæ scripsi inter quçstiones meas, in qõne monachali de probatione curç & non curç. ¶ Caue, φ perlegas ea quç scribam de materia supradicta in alijs locis tangentibus ista materiam: & prçsertim. j̃. de proba. per tuas & qui filij sint legitimi per tuas. quia hîc dubito processisse satis summariè, & non ex toto examinasse.

¶ SVMMARIVM.

1 *Inquisitionem de qua hic, vt iudex habens facere, quid seruare debeat.*

2 *Promittendi verbum, quid hîc importet?*

3 *Presbyter factus vxorẽ propriam cognoscens: cum qua ante ordines susceptos contraxerat, an plus peccet, quàm si aliam solutam cognosceret. Et an filij nati ex tali coitu illegitimi habeantur?*

4 *Episcopus virtute permissionis de qua hic nũ possit ad sacros ordines promouere?*

5 *Illegitimus in minoribus constitutus: si priuilegium impetrat, vt possit in clericum ordinari, & ad ecclesiasticum beneficium vnde cõmode sustentari valeat: nũ huiusmodi indulgentiæ vigore, ad sacros promoueri possit.*

¶ CAP. XIIII.

Literas. ¶ Casus. Illegitimè genit⁹ etiã de vxore sine dispensatione ad ordines, vel beneficia promoueri non põt. Io. and. ¶ Sed si vis habere casum completum: summes sic. In sacerdotio genitus & conceptus ad minores ordines & beneficiũ simplex promoueri põt. ¶ Et diuiditur in duas partes. Nã prĩo ponit supplicatio. scdò supplicatiõis admissio ibi verũ.

¶ Expone literam. *Conceptus.* Ideo dicit: quia si ante conceptus foret: legitimus esset. j̃. qui filij sunt legitimi. c. ij. & de sta. ho. qui in vtero. Hosti. hoc enim post nõ licuit vt. xxxj. dist. ante Innocen. *A pueritia.* id est à principio pueritiæ. Quo tempore potest quis ad minores promoueri. Et dic, φ affectus steut in finibus suis. licet hîc instet diutius Hostien. *Verum licet.* Subaudi videretur quòd dicta supplicatio admittanda non esset Hostië. *In continentia.* Hęc est vna ratio quare prohibet illegitimus. dixi s̃. eo. c. j. & . c. præsentiũ. facit. vj. q. j. c. sunt plurimi § verum. l. si quis cũ militibus. ff. de çdi. edic. l. φ si nolit § si mancipia. &. C. de cohorta. l. cohortales. lib. xij. & . xxxiij. q. sicut. & . xxxij. q. in cõiugio. Goffr. *propellenda.* i. procul pellenda. Nam videntes parentes hanc poenam in filijs, retrahentur arg. ff. de iusti. & iure. l. j. in fin. & . iiij, dist. ¶ Factæ sunt. &. s̃. de transla. c. j. § fi. iuncto. ff. qđ metus causa. l. isti quidem. in fi. & de adulterijs. ne in ea. lege ad finem ver. ideò autem pater. Hosti. *Nascatur.* non tamen non licet eis, quo ad vitam æternã. lvj dist. nasci. Pe. *Dignus.* vñ habet stilus curię in literis ponere, si paternç nõ est incontinentiç imitator. Ioan. and. *Dignus.* quo ad sciẽtiam & mores. dixi. s. eo. ad hæc. j. respon. Hosti. *Inuentus.* præsumitur regulariter moribus dignus: nisi contrarium appareat. Host. quod dic, vt notaui. s. de scruti. c. vno. ¶ Putat tamen hoc casu Hosti. φ ille. cui committitur inquisitio huiusmodi facienda, debet illam facere in loco conuersationis suæ. de frigid. c. j. ff. de quçstionibus. l. de minore in fi. Nec obstat dicere vna de scrutinio. quia loquitur, quod nõ habetur sinistra suspicio. Sed hic meritò de paterna incontinentia dubitatur. Ideò fit inquisitio Et si per eum nil inuenitur, sit dispensatio fa. s. de elect. postquàm. & . c. scriptum § per apostol.

1 ¶ † PRIMO quçro ibi: *inuentus fuerit.* propter notata Hosti. quæ hic super eodem verbo in expositione scripsi: nũquid habens facere talem inquisitionem: vt Iudex, tenetur seruare capitulum, statutum § cum verò. & § cum autem. de elec. li. vj. videlicet, φ extra ciuitatem, vel dioecesim propriã aut vltra dietam vnam, &c. deputatus ad dictam inquisitionem non procedit. Et eadem quæstio moueri posset de deputato ad testes recipiendos: de quo vidi Romæ de tempore domini. G. xj. in consilijs coram domino Cardinali sancti Angeli dubitari. & ibi tenui, φ non: & quasi omnes sequuti fuerunt ex dictis Hosti. de quibus supra. Et probatur etiam. nam sicut hodie prohibetur, ne quis trahatᷣ extra dioecesim & ciuitatem, seu ultra duas dietas: ita olim prohibebatur ne quis vltra suam dioecesim traheretur. iij. qõ. vj. neminem. & quasi per totum. Et tamen in fauore testamentum antiquit⁹ contrarium seruabatur: vt. C. de fid. instru. l. iudices. & aut. apud eloquentissimum. ibi signata. & notatur in dicta. l. iudices. prçdicta ratio de fauore testium. & sumitur ex lege, si qs ex consignatoribus. ff. quemadmodũ testamenta aperiantur facit, quia non est reo fauendũ in præiudicium testiũ. arg. C. de statu. imag. l. j. & . C. qui po. in pigno. hab. l. si § exceptus. ¶ Tolerabilius enim est, φ pars quam tangit damnũ sustineat, vt. ff. de re. iur. l. secundũ naturã quàm testis cui officiũ non debet esse damnosum. ff. de his, quibus vt indignis. l. tutorem. fa. quia dictus § cũ verò. excipit casum impotentiæ. Sed hic est ista impotentia saltem iuris, vt dicta. l. si quis ex consignatoribus. Et hoc verũ si testes remoti sunt. Secus enĩ si præsentes, vel proprè essent: quia tũc cessaret ratio, de qua suprà. ¶ Verum de § j. illius decret. statutũ. putarem φ locũ baberet in casu nostro, si tales sunt, vt iudices deputati: vt. j̃. de offi. deleg. ca. iudices in cle. quia non subest in casu isto ratio à dicto § recedenti. Secus tamen putarem, si inquisitio extraiudicialis, aut prouisio beneficij, vel examinatio testiũ iuratorũ: aut nuda executio sine iurisdictione contentiosa, seu alius articulus simplex cõmitteret, q a dicta decre. loquit in cõmissionibus causarũ, quç inter partes debent iudicaliter expediri. Et pro hoc facit quod notauit glosa, Archid. & Ioan. and. in dicto § j. super verbo, causæ. & Innocen. j̃. de re iudi.

re iudi.cum Bertol.& Guil.in Spec.ti.j.§ fi.verſ.quid ſi cert⁹.
¶ Et per hoc obtentum fuit pluries in palatio me præſente per conſilia dñorum, ꝙ executores apoſtolici factis pro impetrantibus proceſsibus conſuetis, quo ad prouiſiones beneficiorum fiendas, eiſdē impetrantibus perſonis non nominatis in dicto §.j.puta parochialium eccleſiarum rectoribus poſſunt committere vices ſuas. ¶ Item etiam dico, ꝙ in caſu noſtro habet locum §. in nullo quoq; dictæ decretalis, ſtatutum.vt videlicet deputatus.vt iudex ad dictam inquiſitionem faciendam non poſſit eam facere extra locum, in quo extitit deputatus. Nam ceſſat ratio: cum in pluribus locis dari poſſunt plures remiſsiones.& ſic imputandum eſt parti, ſi hoc non fecit arg.eorum, quæ notauit Io.an.in. dicto §. in nullo de eo, qui in loco parochiæ ſuæ ſatuè impetrauit.

2 ¶ † SECVNDO quęritur ibi: *permittimus*. an verbum illud ſonet, ꝙ hîc diſpenſatio requiratur? dicit Inno. ꝙ ſic: licet alij contra. Dicit Hoſti. ꝙ quo ad ſacros ordines Papalis indulgentia eſt neceſſaria. Sed in minoribus ſufficit epiſcopalis: nec ſequitur ſecundùm eum: Poteſt Epiſcopus. ergo eſt diſpenſatio. ¶ Primum placet: ſecundum mihi dubium eſt. Nam nullum aliud ius inhabilitans iſtos ad minores ordines, ego reperio,& tamen iſte textus non videtur hanc inhabilitationem inducere. ¶ Pręterea, quia non dicimus: permittimus diſpenſare ſed dicit, permittimus ordinari. Et ita videtur diſpenſatio iuris communis. Et ſic facit capit j. ŝ. de ęta & qual.cũ his, quæ ſcripſi ŝ.de elect. dudum.j.in.vj. oppóne.verſ.quo ad primam difficultatem. ¶ Item pro hoc facit quia hîc videtur aliquid ſpeciale ſtatui & tamen ſi ex toto pares eſſent illegitim natis cũ quibus poteſt Epiſcopus diſpenſare de iure communi: vt videbitis. j̃.e.c.fi. nihil eſſet hic ſpeciale.

3 ¶ † TERTIO quęritur nunquid ſctús bręsbyter cognoſcens vxorem propriam, cum qua ante ſuſceptos ordines contraxerat, plus peccet, quàm ſi cognoſcent aliam ſolutam. & an filij nati ex tali coitu ſint illegitimi? Hug. Lau.& Ioan. xxxj.diſt.miniſtri. dicunt ꝙ ſic, quia talis inuadit vxoris cubile: vt dicit canon pręcedens miniſtri.inducitur.xxviij.di. diaconi.lxxxiij.diſt.cum in Pręterito Fa.etiam, quia culpa parentum reddit filios illegitimos.vt.j̃.de cland.diſp.cum ſi quis.ver. ſi quis verò,&.§ pari modo ¶ Ex quo infertur ſecundum Inno.& Hoſti.in dicto.c.dudum ac Archi.j̃.eo.c. ij.lib.vj.in glo.ij.ac Hug. Lau.& Ioã.in dicto.c. miniſtri: & Gof.in ſumma huius tit.§ quid ſit ſacerdos. ꝙ filij ſint legitimi. Sed cõſequentiam iſtã ego nõ capio: vt prędixi. ¶ Verũ Ray.in ſumma huius titu.§ ſed pone, ꝙ tenet contrarium in ambobus dictis.videlicet & quod non magis peccat: & ꝙ filij non ſint illegitimi. Et hoc ex duplici ratione. primò propter fauorem prolis. ¶ Secundò ne culpa parentũ noceat filio, de matrimonio nato.arg xxviij diſt.diaconi.& xxvij.q. ij.multorum. ¶ Verũ Hoſti.in Summa eo.ti.§ quis poſſit diſpenſare.ver.quid ſit ſacerdos.& Archi.in dicto.c. miniſtri. circa hoc.ſ.an tales filij ſint illegitimi: ſic diſtinguit: quia iſte filius fuit conceptus ante promotionem ad ſacros & ſic ante promiſſam continentiam etiam per momentum & tunc legitimus eſt.j̃.qui filij ſint legitimi.c.ij.ff.de ſta. ho. qui in vtero. Aut fuit conceptus poſt ſacros ordines iam ſuſceptos Et tunc aut vxore ignorante ordines, vel illa contradicen. &c.& tunc vera eſt opinio Rav.vt xxvij.diſt ſi vir.&. j̃. de conuer.coniuga.quidã &.c.placet.aut ipſa vxore conſentiente, pater ſuſceperat ordines: & tunc vera ſit opinio Goffr. vt lxxxvj.diſt.Epiſcopus benedictionum. vbi dicitur, ꝙ ordinatus non debet inuita vxore.& xxxij.diſt.ſeriatum. vbi idẽ dicitur. Et vltra, ꝙ nõ permittitur poſteà vxor iungi viro. Eodem modo facit.xxiij.diſt.quia ſunt culpæ. Idem dicunt, ſi vxore ſciente,& non contradicente promotus fuiſſet. argu. liij.diſt.ſi ſeruus ſcientiã.& xxvij.q.j. Agathoſa ¶ Sed profectò hęc me non mouent contra opi.Rayn. de qua. ŝ.quia prædicta non probant niſi actu copulæ.ratione parentum eſſe damnatum quod tamen infert de neceſſario vicium in prole ſuſcepta cùm hoc non reperiat iure cautum culpa enĩ parentum non nocet liberis pręter caſus ſpeciales in iure expreſſos.C.ne filius pro patre per totum. intelligimus enim dicitur, quia de illegitimo, vel non legitimo matrimonio natus: vt patet ex diſcurſu totius ti.j̃.qui filij ſint legitimi quibus etiam natis de matrimonio illegitimo in talibus ſuccurritur: vt eo.tit.tanta.&.c.inhibitio. allegato. modo conſtat talẽ fuiſſe cõceptũ de matrimonio legitimo igit̃. Prętereà maior defectus vr̃ defectus totius ſacramẽti matrimonialis vnà cum alterius coniugum ſcientis defectum huiuſmodi delicto nephario & damnato alio coniuge, eundem defectũ probabili ignorante, quàm ſit defectus culpæ amborũ coniugũ vingulo legitimo matrimoniali ſubſiſtente: quia duo impedimenta fortiora ſunt vno. Et qa exiſtẽtia vinculi, radix eſt & fundamentum legitimitatis: & tamen non videtur fortior ratio quàm illa, quę à fundamenti deſtructione procedit: vt j.q.j.cum Paulus.&.j̃. de presbytero non bap. veniens. Et tamen defectus vinculi & culpa alterius parentum, alio probabiliter ignorãte, non impediunt legitimitatem vt.j̃.qui filij ſint legiti.c. ij.&.c penulti. Igitur culpa amborũ vinculo ſubſiſtente non impediet. Fortior enim debet eſſe cauſa tendens ad fauorem legitimitatis, quàm alia, quę ad odium tẽdit. Item quia plus imprimere debet cauſa naturalis & eſſentialis à radice procedens, quàm culpa parentum accidentaliter ſuperueniens, vt.ff.de tutel.l.qui habẽt in prin.cum concor. Nec obſtat.cum inhibitio.§. ſi q̃s vero.&.§ pari modo. Quia loquũtur in alio caſu multò maiori.& in ratiõe valde diuerſa.videlicet quando defectus vinculi matrimonialis & amborum parentum culpæ concurrũt: Et ita cũ nihil ſubeſt in facto, in quo poſſit fundari legitimatio Sed hîc loquitur in caſu, vbi adeſt vera ſubſiſtentia vinculi coniugalis, quam culpa parentum tollere non poteſt: & in qua poteſt fundari legitimitas. Facit, quia non eſt recedendũ à verbis legas propter mentem contrariam, niſi de illa mente appareat per aliã legem contrariam: vt.ff. de le.ij.l non aliter iuncta.l.proſpexit.ff.qui & à quibus.lt.ma.non fiant. Modò ex verbis canonum & legum, cum iſti nati ſint, in & de matrimonio legitimo, legitimi ſunt cenſendi. Fa.ff.de his qui ſunt ſui vel alie. iur.l.filium. Et tamen non reperio legem, vel canonem, qui propter culpam huiuſmodi parentũ reddet de mente eos illegitimos. Item quia in odioſis & exorbitantibus ad caſus non expreſſos ex mente non arguimus: cum in illis ſit neceſſaria certa expreſsio: vt.ff de lib & poſthu.l.cum quidam & l.commodiſsimè.&.j̃.de reſcriptis.ſuſcep.tum.lib.vj. Innoc. nec in his arguitur ex ſimilitudine rationis: vt.j̃.de regu. c. non ſolum &.c.cõſtitutio cum.co.lib

¶ Supple glo. ¶ In glo. ij.ibi: *incõtinentia*. quaſi per illam de honeſtate ſint dehoneſtam r enim maritus ex incontinentia vxoris xxxiij diſt.ſic huius. ¶ Item ex contractu ancillę ea.diſt in ſi quis viduam.ij. ¶ In glo. vltima ibi: *mediocritatis*. vide.j̃.de offi.cuſto.c.j.vbi allegabo iura ad quatuor partes. &.j̃.de re.iur.in obſcuris.lib.vj.& ibi de trãſl..c.vlti. Reſpõde, vt ibi nota.in vltima gloſa,& ibi dixi. Et ibi: *cum ol m*. Solue, vt ibi dicam. Et ibi: *de ſimonia*. c. vlti. vide quod ibi dicã ſuper verbo abbates.

4 ¶ † QVARTO quæritur, vtrũ vigore iſtius permiſsionis poteſt Epiſcopus ad ſacros ordines promouere? Lauren. Tancre. Vincẽ. Goffr. Ber. Inn.& quaſi omnes, vt dicit Ho. qui remittit ad ſummã.eo.tit.§ quis poſsit.ver, quid ſi diſpẽſetur cum aliquo & ſeq. Et vide in Spec. titu.ij.§. vltimo in princip.dicunt, quòd non: quia intelligitur de minoribus ordinibus. Vltra allegata Ber. ſolũ inducit Inno.l.vlti.j.reſpõ. ff.de bo.po.ſecundùm ta.facere.j̃.eo.tit.c.j.in fin.lib. vj.& xl.diſt in.ſicut. ¶ Verum ſecundum Hoſti.ſi incipimus reſtringere, eadem ratione hec intelligere poſſumus de prima tonſura tantum.argu.ff.de ęta.& quali.tuam. ¶ Quinimò prima tonſura ſubdit Hoſti. quòd ſi vellemus textum intelligere de ſacro ordine, poſſumus intelligere quòd hîc dicitur in clericũ ordinarij.ſcilicet irreuocabiliter: quod ſit per

ſacri odinis ſuſceptionem tantum, vt.ĩ. de voto.c.vno.libr. vj. Sic ponitur.j.de præben.c.ij. Et per hoc inducit Hoſtien. bonum prima facie argumentum. Nam nec alij tenetur quis titulum aſsignare: vt nota.in dicto.c.ij.qui & hîc aſsignari videtur vt ſequitur. Et ſecundùm hoc poteſt ſubſtineri, ꝙ iſte iam promotus erat ad minores ordines. Sed ſonat verbũ à pueritia.poſitum. ſ. in priocipio. Et ſic ibi: *in officio clericali*. ſub & affectum compleuit: quia ad minores ordines promotus fuit: quod de iure commuoi fieri potuit: vt.ſ.c.j. notatur. ¶ Philippus tenet ſecundam opinionem tactam per Hoſti. videlicet, ꝙ poteſt promoueri ad oẽs ordines ſacros præter epiſcopatum per motiuum Hoſti. Quia qua ratione reſtringemus ad minores ordines: ea ratione ad primam tonſuram reſtringere debeamus. ¶ Quid dicendum? facit multum pro prima parte, quod notat Inno.ĩ.de conuer.cõiugatorum.dudum.in fi.magnę gloſæ. Vbi dicit ſic credimus in coniugatis aliquod ſpeciale: ꝙ ex quo coniuges, ſiue in priuato, ſiue in publico, ſiue ſolenniter ſiue non, vouerint continentiam, illam ſeruare tenentur. Et ſi commiſcentur illicita eſt coniunctio, & filij inde nati ſunt illegitimi. allegat xxxiij.q.v.quid deo. Et ſi illegitimi ſunt, patet ꝙ ad ſacros ſine diſpenſatione promoueri non poſſunt. arg.j.eo.c. vlti. &.c.j.lib.vj. Sed in veritate hæc me nõ mouent. Nam nõ ſequitur: illicita eſt commixtio ex parte parentũ, igitur partus eſt illegitimus. dum modo noo ſit illicita ex defectu ſacramenti. Pone enim quod veniſſent & iuraſſent non commiſceri in ſabbato: diceres tu conceptum in ſabbato illegitimum eſſe? Item nec videtur bona conſequẽtia. fctũs eſt preſbyter, igitur cõtinẽtiam vouit. licet enim presbyteri ad continentiam teneantur: hoc eſt ex conſtitutione eccleſiæ, non ex voto. Aliàs ſequeretur, ꝙ omnia prohibita presbyteris ꝑ canonicas ſanctiones per ſuſceptionẽ presbyteralis ordinis tacitè vouerent: quod eſſet abſonũ: cum enim ſint diuerſæ obligationes voti & conſtitutionis, vna de per ſe, aliam non trahit: vt.ff.de calũ.l.vlti.&.C.de don.inter vi.& vxo.l.maritus. Et patet caſus clarus, ſi muliere ignorante, cõtradicente fuerat ille promotus: quia tunc nihilominus tenetur ſecũdum omnes debitum reddere. Et fa.no.lxxix.diſt.ſi quis pecunia. & tamen iſte textus loquitur indiſtinctè. ¶ Et ideò, ſi audacia pręberetur, & liceret cõtra doctores noſtros ponere os in cœlum: forſan attentari poſſet, ꝙ abſq; diſpenſatione alia, tales habiles ſunt, poſtquam nullo iure reperiuntur inhabiles, vel illegitimi. Nec obſt. verbũ, permittim⁹. quia exponitur.i.non prohibemus. vel ſonat verbum permittimus hanc ſpecialitatem quia cum maiori difficultate promouendi ſunt. & dignitas maior requiritur in eorum promotione propter cauſam, quàm textus ſignat, ac ſi diceret textus noo debent Epiſcopi paſsim & indiſtinctè tales promouere. Verum, ſi eos reperiant bene dignos, permittimus, ꝙ promoueant ipſos. Sed non ſequitur: prohibetur ne paſsim promoueantur: igitur inhabiles ſunt effecti, ſeu egent diſpenſatione. Vides enim prohibitionem clemen primę.ĩ.de ęta. & qua. aduerſus quam tenet facta prouiſio. licet prouiſor peccet. Et ita eſt in infinitis caſibus reperire. Et optimè fa.quæ.ĩ.ſcribam in.v.quæſtio.

5 ¶ QVINTO quæritur: pone, ꝙ illegitimus in minoribus cõſtitutus impetrat priuilegium, quod poſsit in clericũ ordinari, & ad eccleſiaſticum beneficium, vnde commodè ſubſtentari valeat, promoueri: nunquid talis vigore indulgẽtiæ poterit promoueri ad ſacros. Hoſti. dicit, ꝙ tunc intelligeretur indulgẽtia de ſacris: aut nihil operabitur. Subdit tñ quod ſemper reſtrĩgenda eſt talis diſpenſatio, quam poteſt: dummodo in aliquo remaneat gratioſa. & ita videtur ſentire Hoſti. ꝙ poſsit, prout ipſum intelligit Ioan. Aod. Quod ſaus puto verum, ſi expreſsit impetrans indulgentiam, quòd eſſet ad minores ordines iam promotus: quia tunc eſt veriſimile Papam voluiſſe verba ſui priuilegij de aliquo operari. argu.j.de verb.ſig. Abbatem. & de priuile. ſi Papa in.vj. &.ff.de leg.j.l.ſi quando. &.ff. ad municipa.l.j.in fi. maximè quia appellatio clerici ſacros ordines comprehendere põt. xxj.diſt.clericos.xj.diſt.de perſona. Sed ſi non fuiſſet hoc expreſſum, Papam preſumerem ignoraſſe. & per cõſequens ad ſolos minores ordines indulxiſſe, propter odium & naturam reſtrĩgibilem diſpenſationis, quæ inducit, quod verba in ſtrictiori ſignificatione ſumantur.ĩ eo.c.j.in fi.&.c.ij.lib.vj.& de præb.non poteſt.eo.lib.arg.ĩ.de conſang.quod dilectio. Modo verbum ſimpliciter poſitum in materia odioſa reſtringitur ad id, quod ſimplex eſt in ſuo genere, nec ad id quod digoitate, vel alia notabilitate pręeminet in genere illo. Et ideo licet in communi materia appellatione beneficij comprehendatur omne beneficium: tamen in impetratione non comprehenditur maius: puta dignitatem habens.ĩ. de præb.c.vlti.vel curam.eo.tit.cum in illis.lib.vj. Nec appellatiõe parochialis eccleſiæ, comprehenditur plebania in materia odioſa.ĩ.de elect.ſtatutum libr.vj. Igitur verbum clericatus ad ſimplicem clericatum, non ad ſacrum ordinẽ, qui confert dignitatem, verbum beneficium ad ſimplex nõ ad curam: vel dignitatem referenda ſunt. ne ad hoc mouent, quod verba effectu carerent: quia imputare deberet ſibi, qui Papam non certiorauit. Non enim mouet, quòd mentẽ non agitauit.ff.de inoffi.teſtamento.l.mater & de ſupel.leg. l.Labeo.

¶ CAP. xv.

CVm decorem. ¶ Caſus. Illegitimus in eccleſia paterna prębendari non debet. ¶ Dictum ponit & cauſam reddit. ibi: *cum indecorum*. Et pars huius de vi.& honeſta.cleric.coniuga cũ decorem. ¶ Expone. *In eiſdem*. maximè Pe.cũ ſubau. vnus canooicus debeatur ſeu conſueuerit ſeruire alteri cum canonico in altari. Hoſti. ¶ Indecorum.q.d.indecens eſt quo ad eccleſiam. Dicerẽt enim vidẽtes, Ecce. Baſtardus adminiſtrat patri. Et p hoc infamaretur eccleſia. de obl.ad ratioc.c.vno Et fortè per hoc intrantes eccleſiã retraherentur à diuinis de cohab.cle.veſtra Item periculoſum eſt patri propter peccati memoriam. ne pungatur & lædatur conſcientia.argu. xv. q.j c.mulier. Hoſti. *In quo*. ſcilicet altari. *Illegitimus*. iſte eſt nuncius impudici patris, quo ad memoriam præſentandam ſicut impudicus oculus impudici cordis.xxxij.q.v.nec ſolo Hoſti. *Victimatur*. id eſt pro victima offertur. Innoc. Velleia. ſacrificatur. vt.ſ.de ſum tri.c.firmiter.§ vna verò eſt.& de cõſe.diſt.ij.Moyſes. Hoſti. *Pro ſalute*. q.d. fortè cootrarium, puta damnationem poſſet operari. ¶ Opponitur ibi: *non ſinatis*, opponitur de c.ad hoc.ſ.eo. Dicit Hoſti. legas tex. quia literę ſe oſtendunt. Nã ibi de legitimo: hîc de illegitimo. loquitur. Et patet hîc, cũ dicit. *Illegitimus filius*. &c. Et ideò miror quòd Iuno. hîc verbum filius. exponat de legitimis. Sed fortè habeo Inno. corruptum. quia Hoſti. & Ioan.andr. de iſto errore noo faciunt mentionem. Ad.c.proximum ibi reſpondebo.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Illegitimus vel ſuper illegitimitate diſpenſatus an non poßit in eccleſia beneficium habere, in qua pater ipſius eſt inſtitutus*
2 *Epiſcopus, num diſpenſare poßit ſuper defectu de quo hic?*
3 *Legitimi ab illegitimis, quo ad inſtitutionem in eccleſijs, in quo differunt?*
4 *Maximè, dictio an implicet: & id qualiter?*

¶ CAP. xvj.

AD abolendam. ¶ Caſus. Illegitimus filius, maximè ſpurius inſtituatur in eccleſia, in qua inſtitutus eſt pater inſtitutio nõ valet. & inſtituens à ſuis beneficijs ſuſpendetur. Io. And. Sed tutius eſt ponere caſum magis ſtrictè ſecundũ qđ litera loquitur, hoc modo

hoc modo: Si filius illegitimus maximè spurius instituatur canonicus in ecclesia: in qua pater canonicus est, nō valet institutio & suspendi debet instituens à beneficijs suis. ¶ Primò ponit inhibitionis causam impulsiuam. Secūdò inhibet Tertio decernit. Quartò contra faciētes puniri præcipit. partes patent. ¶ Expone literam. Innoleuit. sic. ĩ. de simoni. non satis. & cū in ecclesia. *Secularibus*. dicit Hosti. propter rationem redditam. s. c proximo subaudiēdum maximè. *Contra præsumptum*. s. ꝙ tales in eadem ecclesia fiant canonici cū patribus, non valere. quia factum est cōtra legem. x. dist. vides.
¶ Opponitur ibi: *suspendatur*. quia videnῖ ipso iure suspēdi: s. de elect. cū in cunctis. in fi. Solutio dicit Inno. ꝙ si ad episcopatū vel dignitatem tales assumeret, ipso iure suspensus esset à beneficijs suis: vt in cōtrario. ¶ Quod dicit Host. verū si id facerent, per viam electionis. Secus si per viā postulationis: vt eod. tit. c. innotuit. Sed dū assumeretur ad beneficia minora secus: vt hîc. verū restringe totum dictū inno. ad dignitatē episcolalem: quia in alia dignitate secus: vt. ĩ. de elect. ii compromissarius. & § huiusmodi. Io. and.
¶ Secuodò opponitur de. c. ad hæc. s. eo. vide Ber. in. ij. & . iij. glo. dicūt Inno. & Hosti. ꝙ verbū maximè hic ponitur propriè. & ꝙ hîc loquiῖ generaliter de omnibus illegimis. Et sic concordat cū suprà proximè pręcedēti. quantū ad hoc. Et dicunt ꝙ secus est in legitimis. Et ꝙ io legitimis iotelligitur c. ad hoc. s. eo. licet Tācre. & Goff. quorū Hosti. hîc dicta recitat quę omitto: quia non valent: multum aliter dicere velint. Et remittit Hosti. ad no. sua io summa qui filij sint legi. à principio vsque ad versum quinimò.
¶ Tertiò adhuc oppooitur. quia sic ista decretalis videtur superflua cū nihil addat ad proxi. pręcedentē io dicto principali potuisset enim solum fieri vna decretalis de decreto & pœna, vt nil superfluet. respondet dominus. M. Pampiloñ. Episcopus, ꝙ imo. addit isti decretalis nouā qualitatē, videlicet de spurio, ex quo infert dispēsatio faciēs mentiooem de illegitimitate nisi faceret mentionem, ꝙ pater io eadē ecclesia esset canonicus tanquā subreptitia, noo valeret ꝑ decre. suprà proximā ¶ Secūdò infert ꝙ si faceret mentionē de prędictis duobus: & tñ esset etiā spurius. & de hoc oō faceret etiā mentionem, adhuc dispensatio esset subreptitia & inualida, per istā decre. Et dicit ꝙ hoc addit ista decretalis ad illam & hoc placet.

1 ¶ † PRIMO quęritur, vtrū casus breuis Io. and. de quo suprà licet transcendens literam procedat de iure. Et hoc est quærere, vt in hoc sit generaliter verū, ꝙ filius illegitimus, etiam frater illegitimitate simpliciter dispensatus nō possit habere beneficium io ecclesia io qua est pater ipsius institutus. Dicas ꝙ sic respectu beneficij omnino similis: sicut sunt duo canonicatus, & duæ præbendæ distinctę: vt hîc, & . s. c. proxi. Sed si sunt bñficia diuersa & dissimilia secus: vt pater sit rector, vel canonicus, & filius cappellanus vnius cappellæ institutę ad aliquod altare ipsius ecclesię ꝙ pater sit prępositus & filius Archidiaconus: dūmodo sine canonibus tales esse possint: & dispensatio alias sit sufficiens & cooonicū aliquod non obstat. rō est, qa istud ius ꝓhibitorū & inhabilitans speciale est, & exorbitans: ac etiam hoc respectu odiosum Et iō nō recipit extentionē, vt sępius dixi. Et tñ casum istum non reperio expressum in iure igitur, & c. arg. iurium, quæ dicunt, quòd in iurib⁹ specialibus expressio vnius casus aliū non iucludit: vt. ff. de cōdi. ob. l. si extraneus. solu. mat. si cū dotē. in prin de lib. & postu. l. commodissimè. ĩ. de rescr. susceptum lib. vj.

2 ¶ † SECVNDO quęritur vtrū cōtra istū defectum, de quo loqtur decre. ista & pręcedens, pōt Eps dispēsare? puto ꝙ non: qa istud est cōsiliū gñale. nec cōtra istud reperit concessa dispēsatio Epo. Igiῖ nō dicā eā esse ꝑmissam, per ea quę no. Inn. s. de tēpo. or. cū dilectus. in noua additione. & quæ ibi dixi. Nec sequiῖ: Dispensat Eps cū illegitimo quo ad beneficiū simplex: igiῖ dispēsat cū tali & io tali casu: qa de hoc simplici ad hoc, vt tale, nō valet cōsequentia ꝑ ea, quæ notat. Io. and. post. Io. mo. ĩ. de sepul. dudum. in fi. in cle.

3 ¶ † TERTIO quæritur, ibi *instituti sunt*. Quid si nō sunt instituti tpe impetrationis, sed ante fuerunt. Dicit Hostié. ꝙ tūc nō ꝓhibent. dū modo cū eis aliâs dispēsetur. Et hæc differētia inter legitimos & illegitimos: qa illegitimi nō possunt pręfici in ecclesijs, in quibus præsuot patres de pręsenti: sed bene possunt partib⁹ mortuis: qa deficit tūc rō. Sed legitimi bene istituūtur in ecclesijs in qbus pręsuot patres: dūmodo noo in illo iure: vel omnino pari: puta vicari⁹ respectu rectoriæ de quo. s. eo. ad hoc. & . c. constitutus. Hosti.

4 ¶ † QVARTO quæriῖ ibi: *maximè*. De hoc verbo, an implicet, & qualiter implicat in casu cōuerso: dicit Io. andr. post Ber. ꝙ ꝓpria eius significatio est, ꝙ implicet. Idē in casu cōuerso: vt hîc. Allegat similes casus. s. de elect. auditus. de postu. e. fi. vt. lit. nō cōtest qm̄ § porrò. de dila. c. j. de testi. cū olim. vbi oo. in fi. vlt. gl. de appel. ad hoc in. fi. vt eccl. benefi. c. vno versu, ꝙ etiam. de sponsa. c. sponsam. de diuor. illa, de torneamētis. c. ij. & . ff. de dona. inter virū & vxo. l. si quis ꝓ vxore. in prin de re. mili. l. si quis tatus. ¶ Verū subdit Io. an. ꝙ verbū maximè sępe superabūdat. Vel poniῖ pro tantū: vt patet xviij. dist. peruenit. xj q. iij siquis eps dānat. xvj. q. iij. c. j. de renun post trāslationē ad fi. de so. cōpe. cū cōtingat de eo, qui duxit in matrimonio. c. j de hoc vide. C. de testa. ma. l. cū testa. § serui aūt. vbi cōcord. ad hoc & . ff. de nox. actū. l. si seruus. depositus in prin. ¶ Refert Io. and ꝙ dici solet, ꝙ si dictio maximè cōiungitur verbis sapientibus finalē cām, vel rationē tūc abūdat, & poniῖ ꝓ tantum. vt in secūdis iuribus. ¶ Sed si anoectitur verbis sapientibus causam impulsiuā: & hoc cōstat: vel saltē est dubiū: tūc denotat idē in casu conuerso: vt in primis iuribus. & . C. vñ libe. l. fi. ¶ Vel dic, ꝙ aut sensus implicitus est iuri cōtrarius, tunc abūdat: vt. C. de rerum ven. l. j. in fi. vbi hoc notatur per Cy. in. ij. oppositiōe, & . C. de indicta vidui. tol. l. vlti. circa prin. § sui aūt libertatibus. ibi, maximè: tñ io volūtate prædictorū hoc interponiῖ & c. Aut sensus implicitus ꝑ dictionē maximè: nō est iuri cōtrarius. & tūc nō abundat: vt. ĩ. de sen excō. vniuer. ver. maximè. vbi Henri. hoc tangit cum concord.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Prælatus etiam Episcopo minor, num possit renunciationes reperire?*

¶ *CAP. XVII.*

DIlectus. ¶ Casus. Alius, quā Papa nō dispēsat vt filius in ecclesia paterna succedat. ¶ In prima parte facti narratio. In secūda causæ cōmissio. ibi *quod circa*. ¶ Expone literam, *cum animarum*. maximè, qa in eodem iure filius patri nō succedit. dixi. s. c. ad hæc. *Quam*. s. ecclesiā nullo medio intelligendo de legitimo stat bene. s. eo. ex transmis. si de illegitimo subaudiri debet maximè. vt. ĩ. c. proxi. Hosti. *Eius*. s. Vergilij. *Monuit*. s. dictus. G. Præpositus *Sed dem*. s. Verglius. *Legatus*. Quia sunt tria genera legatorū no. ĩ. de offi. leg. c. officij § pe & . c. excōicati. intellige de secūdo vel tertio genere legatorū. vel de primo, fortè secundū ea, quę dicā. ĩ. de præb. dilectus & . c. dilecto intelligit Hosti. de legato nato: Cantuarensi. ĩ. de offi leg c. j. & Eboraceñ. ĩ. de appel. c. j. *Dispensaret*. s. ꝙ dictā ecclesiā posset habere: nō obst. & c. Quæritur qd iuris. respōdetur, vt leqtur: *non manauerit*. No. ꝙ oō dicit à Papa manasse, ꝙ à legato eius emanat. Inn. *Canonicum*. Est aūt canonicū, ꝙ amoueat ab ecclesia. s. c. Michaël. & . xv. dist. ꝑ totū. Alleg Hosti. lvj. dist per totū, secundū Inn. hoc verū cessante dispensatioոe apostolica: vt hîc. & c. sequēti ꝓpter successiōe prohibitam. s. c. ad hoc ad extirp. & ex transl. viij. q. j. Apostolica. ar. ĩ. de biga. c. ij. Vel dic canonicū: nisi forsan ex cā necessaria fuerit dispensātū, secuodū Hosti. inducit notata sua. s. de æta. & quali tua. & . s. eo: ex tua. & . ĩ. c. j. Prima placet Goff. & ꝑ omnes modernos cōiter approbatur. Et eam Romana curia amplectitur: qa sibi non detrahit secundū eum. ¶ Oppooitur ibi: *resignaret*. quia non videtur, ꝙ in manibus præpositi possit fieri resignatio: vt. s. de renun. c. admonet. & . ĩ. de præ. io Lateranensi. Solu. fortè

1 præpositus cum cappellis erat exẽptus. Hostiẽ. ¶ † Ex quo nota, ꝙ prælatus minor Epõ, si exemptus est, põt recipere renunciationes cappellarũ sibi subiectarũ, si exemptę sunt. Qđ tene mẽtẽ. vel dic, ꝙ hoc poterat ex speciali mandato papæ, vel ordinarij sibi facto: & aliàs non posset: vt in cõtrarijs. vel dic ꝙ monuit eum: vt renũciaret in manibus diœcesani. Et ideò monuit præpositus: quia patronus erat ad quẽ talia spectare videntur: vt. xvj. q. vij. filijs. de hoc not. s. de supplen. negli. prę la. literas. Hosti. ¶ Supple glosas. ¶ In prima glosa in fi. & pręsumo istũ fuisse talem, ex quo presbyter erat. Et sic faciat pro opinione, quã appellabat Ioã. andr. s. c. ex tua. quã ibi dixi. ¶ In glo. ij. ibi, *dispensare*. Quod probat per literam. j. non obst. dispensatione. quæ à sede Apostolica. &c. Et adde, quod delegato dixi in textu. Et ibi: *in Lateranensi*. idem modus arguendi. s. de electione. cum dilecti. in magna glosa. Et in fi. idem Goff. & Inn. Sed Hosti. defendẽs. qđ dixi secundũ eum. s. c. ex tua. dicit Epm ex cã necessaria dispensare: vt dixi in textu.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Episcopus cum illegitimo in omnibus beneficijs qualiter dispenset? Et qualiter dispensetur cum genitis ex religioso, aut ex adulterino vel incestuoso coitu?*

2 *Papa si dispenset cũ genito ex coniugato & soluta, & cõiugatus erat Comes, Dux: vel Marchio &c. nec de hoc in literis fit mentio: an valeat huiusmodi dispensatio?*

¶ CAP. XVIII.

Nimis ¶ Casus. Illegitimus absque dispensatione papę ad dignitatẽ, vel personatũ, vel beneficium curatũ promoueri nõ potest. ¶ Et primò ponit abusum prouinciæ circa præteritũ illũ corrigi iubet, & in futurũ prohibet. ibi: *quo circa*. ¶ Expone literam. *Prouinciæ*. Adde quod dixi. s. c. literas. *deformatur*. aliàs diffamatur. per quod dicebat Hosti. de illis loqui. qui infamati & vilificati erant cum quibus solus Papa dispensat propter maiorem dedecorationem ecclesiæ. vt dixi. s. eo. ex tua. in prin. ¶ *Sacerdotiũ*. hoc hodie est opprobriũ, quod olim sedebat ad honorẽ. j. de maio. solitæ. ver. potuisset. *Et alij non legitime*. puta de fornicatione nati. Et ita omnes illegitimi prohibẽtur. vt hîc, &. s. c. j. Concordat rub li. vj. *Dispensatione*. Hic arguit Philippus pro sua opinione cõtra opinionẽ dicentiũ ꝙ Epi dispensent vbi non est prohibitũ. *Sedis Apostolicæ*. Quare Epi dispensent in criminibus, et nõ in defectu natalium, no. j. c. j. lib. vj. & in Spe. ti. ij. § nunc de Episcoporũ. ver. sed cũ Eps. Apostolicę. subau. Hosti. vel Eporũ ex cã necessitatis. arg. j. q. vij. ver. nisi & c. tali secundũ Io. Nam necessitas nõ habet legẽ. j. de obser. j. eo. cõsiliũ. § fi. & ar. j. ti. j. de famulis. in fi. Alij. contra & bene. ¶ *Personis*. s. illegitimè natis. *Huiusmodi*. s. cũ cura. *Amotis*. etiam sine ordine iudiciario, si sit notoriũ: vt. s. c. qm. Innoc. Quod dic, vt ibi notaui, nulla appellatione obst. arg. j. de of. ord. licet Hosti. *Idoneis*. intel. de elect. cano Per illos. Quib⁹ negligẽtibus deuoluitur potestas ad superiorẽ. de sup. negli. præla. c. ij. § fi. & c. sequẽtibus. Et cessare debet alia pena, seu cõpulsio censuræ. argu. j. de offi. deleg. in caus. § j. Hosti. *De iure communi*. vel priuato: puta priuilegio vel cõsuetudine speciali. j. de excep. pręla. acced. § j. vbi de hoc. Hosti. ¶ *Potere*. Nota Papam non velle alteri præiudicare per literas suas. s. de offi. deleg super eo. Hosti. *Nec id*. s. ꝙ illegitimi ad dignitates personatus & curata beneficia promoueantur. Hosti. Et quia sic prohibitoria manat hæc constitutio, talis dispensatio censet omnibus prohibita nisi appareat permissa. Ioan. and. præsumat. nõ videtur præsumi, si ex cã necessaria fiat. Host.

1 ¶ † PRIMO quæritur qualiter dispensat Eps cũ illegitimo in omnibus & beneficijs? & licet Ber. Inno. & Hostien. in glosis suis de hoc hic faciant longas philaterias: illas omnes glosas recitare omitto: quia expedictum est hodie. j. eo. c. j. lib vj. De generali autem potestate Episcoporum in dispensando de qua hîc tangit Inno. dixi. s. de tẽpo. ord. dilectus in prima oppositione. Distinctionẽ verò. H. hic positam etiam omitto: quia membra singula illius distinctionis in proprijs locis expediui.

¶ SECVNDO quęritur, qualiter dispẽsetur cũ genitis ex religioso, aut ex adulterino vel incestuoso coitu? dicit Host. ꝙ sedes Apostolica de facili cum talibus non dispenset: nisi transeat ad religionẽ. arg. tit. j. consuluit. Sed non sola dispẽsat. no. j. eo. c. j. § ij. lib. sexto.

2 ¶ † TERTIO quæritur, quid si Papa dispensaret cũ genito ex cõiugato & soluta: & coniugatus erat comes, dux, vel magnus princeps, de quo in literis non fit expressa mentio. nunquid valet dispensatio dicunt quidam sic: quia si id expressisset, facilius habuisset. Alij dicunt contrariũ: quia adulterium maius peccatũ est in principe. xl. di. hõ. Et ideo difficilius impetrasset. Et tales indulgentiæ sunt odiosæ. s. c. ij. li. vj ¶ Quod dicit Hosti, se fateri quando ex soluto & nobili cõiugata. ar. C. ad orphicianũ. l. si qua illustris. Sed in alijs videtur sibi, ꝙ valeat. Alioquin quasi omnes indulgẽtiæ huiusmodi frustratorię essent cũ nec stillus Romanæ curię habeat ꝙ nomina, vel qualitates parentum exprimantur: vel ꝙ de circunstantijs talibus mentio fiat. Sed sufficit mentio generalis qui stillus est attendẽdus vt patet in eo, qđ legitur & no. j. de crimine fal quã graui. Et per consequẽs deciperent impetrantes beneficio principis. quod non est centiẽdum. j. de dona. per tuas. § si secundu Host. qui remittit ad summã. eo. tit. § fi. ¶ Supple glo. ¶ In glo. j ibi: *ex literarum*. vbi de hoc. Et. ibi: *potest etiam dici*. Idem Io. lvj. dist. in sum. & Goffre. in summa huius tit. § circa filios. &. s. e. c. j Reliqua huius materiæ & totius tit. vide. j. eo. lib. vj. c. j. & ij. cũ ibi notatis.

De seruis non ordinãdis. Rub.

Viso de impedimento originis, videndum est de impedimento conditionis: seruilis enim vilitas honorẽ clericalẽ non capit. liiij. dist. admittuntur. Goffr. de materia. liiij. dist. per totũ. xij q. ij. liberi vsque ad. c. aur. de fil. prel. c. j. in fi de re ec. nõ alie. c. iij. & iiij. de re per. c. mandata. & c. seq. de cõdi. appo. c. ij. de na. ex lib. ven. c. vno. qui fil. sint leg. per venerabilem vers pręterea. & seq. de infan. & lang c. vno de iudi ita quorum. de sen. excom. relatum de verbo. signifi. surus. Ioan. and.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Spectandum num perpetuò sit quod euenire potest?*

2 *Casus futurus an sit spectandus? Et quid de casibus aduentitijs, inopinatis vel mala hominis fortuna.*

¶ *CAP. I.*

Instruendi. Casus. ¶ Seruus ante plenã manumissionem ordinari non debet ¶ Ponit dictũ approbationem & instructionẽ. Secũda ibi: reuera. Tertia ibi: *Et ideò*. ¶ Expone literã, instruẽdi. alias instituendi. sed prima vera: Hosti. patet in antiqua. Ioa. and. *Dicit aliquis*. id quod sequtur clericus &c Host. ¶ *Perm ittitur*. sub. seruus: *Verum dicit*. quia deo seruiens plena debet gaudere corporis libertate. j. de de cle. coniug. diuersis. § j. *Inprimis* vt. j reuocari, & ad vituperiũ deduci. cum ordinatus deducit in seruitutem. liiij. dist. frequens. & c. ex antiquis. & c. quicunque. Goff. & tangit vituperiũ totum in colleg. clericale. ideò ei renunciari non põt. de fo. compe. si diligenti. Hosti.

¶ PRIMO, opponitur quia nõ est, curandũ de origine promouendi j. de præben, venerabili. § j. & ij. de insti. ad decorẽ § j. Solutio. hoc verũ de libera origene: vt dicto. c. ad decorẽ non de seruili: vt hic Item licet de nobilitate sanguinis non curemus: vt. c. venerabili. curamus tamen de conuersationis notificatione & approbatione. j. de cle. pe. per totũ de iudic. cum deputati Hosti.

¶ SECVNDO opponitur de. lege. si putator. & § si cum debitor. & c. vt nostrum. vt in fi. vli gl. Ber. & l. dist hi qui

arborẽ

arborẽ Sol. non tenemur diuinare: vt concord. suprà proxi. Imputatur tamen si nõ occurrimus cũ potuerimus præuidere: vt in alijs iuribus. probatur hæc so. ĩ. de homic. ex literis. j. & ij. & c. lo. & c. c. fi. Hosti. Adde no. xij. q. j. habebat. ¶ Vel aliter dicit. & ista sit secunda solutio: ꝙ aut id, qđ spectatur se habet ad esse tamen ex necessitate tantum: & tunc spectandus est: vt. ff. de vsufr. l. si vsufr. & c. ff. loca & conduc. l. si quis domũ. § j. cũ si. iuncta. l. ff. de condi. & demon. & § deinceps in auth. de nup. Et idem si ex necessitate legis vt. ff. ex quib. cau. ma. l. sed & si per prætorẽ § feriæ. Et idem si ex voluntate contrahentium, vt. C. cõmunia de leg. § sed nostra maiestas. ¶ Aut se habet ad esse & non esse: & tunc aut ratione status præsentis tpis aliquis speratur probabiliter in futurũ: & tunc illud spectatur: vt cũ status conditio, vel natura rei tendit ad hoc: vt. ff. de dam. infec. l. qui bona fide § cùm inter cũ inter. ff. ad Treb. l. lucius § penul. so. ma. l. ij. & j. no. & de iu. om. iudi. l. si idẽ § fi. & c. C. de pac. l. j. cõmunia de leg. l. vlti. § si autem. & authen. ibi posita, res quę subiacẽt. Aut ratiõe pręsentis status: nil separatur probabiliter in futurũ: & tunc nõ imputatur ei, qui non donauit, quod euenire potest, vt. l. cũ quędam puella § quoties. ff. de iur. om iud. & d. § si feriæ. in hoc quod loquit de ferijs repentinis secundũ Dyn. in. d. §. si autem. & vltimũ dictum verũ si nõ potest imputari dolus vel culpa, vt. ĩ. de postulasti. & § si cũ debitor. & c. nostrũ al leg. Secus enim si ei, cõtra quem agitur: potest imputari dol' vel culpa: quia tunc spectaretur aduẽtitius casus, vt. ff. de fur. l. eum, qui § Pap. & de neg. gest. diuortio. & ad leg. aquil. l. j. in prin. & c. C. de euic. l. si feudũ sciens. cũ ibi no. & quod leg. & no. ĩ. de homic. cõtinebatur. & eo. ti. is qui mandat. lib. vj. secundũ. H: in. d. c. postulasti. ¶ Vel dic tertiò secundũ Henricum. quod dicit tñ in idem recidere ꝙ quo ad cõdẽnatio. faciendã non inspicitur quod euenire potest, vt. ff. de iudic. l. non quemamodũ. sed quo ad cautionem interponendam inspicitur regulariter quod dic: vt leg. & not. ff. de iudic. l in omnibus. & c. C. vt impo. leg. ea. l. j. ¶ Sed quo ad rem, de qua agitur, non impediendam, si potest probabiliter euenire, inspicitur: vt. d. § magna dubitatio. l. in quantitate. ff ad. l. falcidiam. & de re. iudi. l. si quis ab alio. cũ concord. Sed si improbabiliter, seu raro & cũ difficultate euenire potest, nõ debet inspici: vt. ff. de in litẽ iurando. l. j. de pecu. l. eo. tpe de verbo. obli. l. inter stipulantẽ § sacramẽta. ¶ Quarta distinctio hui' Brocardi fuit. Iac. de Ra. in. l. si idẽ. alleg. quia aut quæritur de condẽnatione facienda, aut de cautione interponẽda: aut de impedienda re agenda. ¶ Primò casu, aut quęritur in pręsenti de eo, quod in præteritũ non potuit euitari, & tunc imputatur si probabiliter & de facili potuit inspici. ff. loc. si qs do. ¶ Sed si quæritur in præsenti de futuro, secus: vt. l. non quemadmodum. alleg. & c. ff. de vsu. l. j. ¶ Secundo & tertio casibus dicit, ꝙ si probabiliter & de facili potuit inspici, attẽditur, vt. ff. qui sat. da. cog. l. sciendũ & ita. l. si idẽ. Saluo tñ intellectum. l. quotiens § si semel. ff. de pecu. Sed si improbabiliter, secus: vt de pecu. l eo. temp. in prin. & idẽ si rarò, & cũ difficultate euenire possit, cessante ratione delicti: vt. ff. vt q & à quib. l. Iulianus. ¶ Inter cędentes verò ratione delicti, inspicitur in præiudicium delinquẽtis, hoc casu vt. ff. de nego. gest. l. diuortio. Sed nõ in præiudiciũ alterius: vt. ff. de fideiuss. l. vlti. & de in lit. iuran. l. j. vel distingue inter delictũ cõmissum & cõmittendũ ex rõne cõmissi & non committendi, futurũ inspiciatur, secundũ Iacob. ¶ Quinta dissolutio fuit Ia. de butr. in l. j. ff. de in lit. iurã. quia aut id de quo quærit hic disponere de pręsenti & põt secundũ naturam rei de præsenti inspectam rationabiliter euenire: & tunc cõsideratur futurum vt. ff. de acqui. re. do l. naturalẽ § illud. & l. si idẽ. in fi. & l. cũ quędã puella § fi. de iurisdi. oĩm iudicũ. sed nõ si carnaliter: vt ff. de in lit. iuran. l. j. ¶ Fallit tñ primum secundum eum. ff. qui sat. da. cog. l. sciendũ § penul. quia lex sic restringit & fallit. ¶ Secundũ propter moram & negligentiã aduersarij. ff. de neg. gest. l. diuortio § sed & si facere. ¶ Aut id, de quo quęrit habet disponere de futuro vt sunt cõditionalia: tunc regulariter respicitur futurũ, & ꝙ euenire põt: vt. C. de cadu. tol. l. vna § si autẽ. ¶ Fallit si in hoc cõsideretur aduersa fortuna liberi hominis ad in cõmodũ eius: vt. d. § sacra. Secus verò ad cõmodũ eius: vt. ff. de fideicõ. l. generaliter § si verò. ¶ Sexta solutio fuit Io. Nicoti Aurelian. Epi Primò ꝙ nõ inspicitur ad aduersam fortunã, & c. vt § sacra. & l. Iulia. propter nobiliorẽ præsumptionẽ in dubio recipiẽdã. ff. de do. inter vi. & vx. l. quintus. & pro sol. l. meritò. ¶ Aliàs regulariter dixit rem esse consyderandã in statu, in quo est de præsenti: vt. l. si eo tpe. & l. sciendũ § pe. allegatis nisi sit aliquod de pręsenti ex quo ratio doceat futurum inspici: vt cõis cursus vt mors. vt. l. si quis domũ. & de cõdi. l. j. vel cõis ordo, vt insti. de offi. iudi. § antepenulti. fi. vel repugnatia: vel subiecta materia, seu quæuis alia iusta causa: vt leg. facientibus ꝙ hac parte. aliàs aũt vbi id nõ accideret secundũ naturã & cõmunem cursum: sed per aduersam fortunam, seu de facto & iniustè, aut inopinabiliter, non deberet inspici. vt in contrarijs. ¶ Ego aũt dũ legebã Aurelia. prædictã. l. si idẽ. de quinto anno domini Vrbani Papæ quinti: dicebam sic primò. *Quod vbi quis dolose, vel culpabiliter facit, vel obmittit facere id, propter quod potest aliquid euenire: quòd foret præiudicabile tertio, regulariter sibi imputatur si ipse non inspecit quod euenire potest.* ¶ Pro primo facit. l. qui occidit § penul. ff. ad. leg. Aquiliã. & l. item mela. circa prin. & l. si seruus seruum § si quis insulã, & § si quis de manu. eo. titulo & de sta. liber l ij § fi. & l. diuortio § j. & l. qui domũ. in fi. allega. & ff. ad. l. corneliã. sicar. de. l. nihil de pæ. l. si quis aliquid § si abortionis. & de serui. rusti. prædi. l. qui cella § ij. in fi. In culpet enim se, si non inspicit. vt ff. de re iudi. l. ꝙ damnũ, quid. Et licet primũ intelligebam in odium facientis: secus enim de odio tertij: vt. ff. de fideiuss. l. vlti. et de in lit. iurã. l. j. ¶ Pro secũdo facit. d. l. qui occidit § penul. & l. si seruorũ § si fornicarius Sic intelligebã. l. cũ res § fi. ff. de leg. j et quod met. cau. l. si cũ exceptione § hõ. et de rei ven. l. itẽ si verba. in fi. et ar. l. si hominẽ § j & l præterea § vlti. & l. sed quod te. eo ti et. l. si ex legati. ĩ. de verb. obl. Rõ. huius est. ĩ. de. l. qđ debet ĩ de re. iur. & l. de pupillo § si plenius. de ope. no nun. ¶ Secũdo dicebã: quantũ ad hoc, quòd etiam debet inspici quod euenire põt: si cõis cursus naturæ hominũ vel iudiciorũ, aut cõis rationis hominũ. vel natura actus qui geritur, hic inducant Pro primo. l. si quis domum. alleg et. C. de do. l. scimus § pen. Fallit ꝑpter fauorẽ specialẽ: vt. l. Iulia alle. ¶ Pro secũdo fa. l. in omnibus. & l. si idẽ. alleg. ¶ Pro tertio fa. C. de euic l si fundũ. iuncta. l. cũ de in debito ff. de ꝓba. & ff. de mino. l. verũ § si locupleti. ¶ Pro quarto fa. ff loc. l antepe § vehiculum. et ff. si mensor fal. mod. dixe. l. j § pen. et. C. de euic. l. si fundũ. et de act. emp. l. Iulianus. interue § si fundũ. et insti. quibus modis re contrahi. obli § pe. ¶ † Tertiò dicebam casum futurũ debere inspici, si ex consideratione cõtraria iniquitas, aut iuris absurditas sequitur ꝓ eo, quod dicit de iniquitate. fa. ff. de iud l. sed si restitua. in fi. et. C. de vsuf. l. ambiguitatẽ. versus fi. et. C de do. l. scimus § pe. ¶ De absurditate intelligo. l. si tibi fundũ, ff. qui mo. vsus. amit. & insti. de rerũ diui § illud quæsitũ. ¶ Quartò dicebã, ꝙ prædictis cessan. casus aduentitij inopinati, vel mala fortuna hominis, nõ debẽt inspici Pro primo facit. l. Iulianus. alleg. & c. C. de pig act. l qui furtiuis. & § si locupleti. in fin. alleg. ¶ Pro secundo fa § sacra. alleg. s. et. ff. de leg. j. l. cætera. § j, & de contrahen. emp. l. si in emptione § liberũ. ¶ Goffre. quibus finaliter inscribam, ꝙ cessantibus talibus specialibus antedictis, hoc pro regula tenendũ est, ꝙ res debent regulariter inspici in statu, in quo sunt de præsenti in inspecto: aliâs qđ euenire põt: vt. ff. de transac. l. cũ id in fin. & de peculi. l. eo tempore. in prin. & de in lit. iurã. l. j. et. l. sciendũ § penul. alleg. et. d. l. iulianus. et de aqua. plu. arcen. l. in concedendo. & vsufru. quemadmo. ca. l. si vsufr. nomine. in prin. & c. C. de pac. l. j & c. C. cõia de leg l. fi. § si autem. Et est ratio: quia eadẽ debet esse ratio de his: quæ non sunt, & de his, quæ non apparent. ff de contrahen. emp. lege. & l. ruptulia. & quia quis non tenetur diuinare, vt. ff. mandati. l. si fideiussor circa me-

dium.&.l.si putator.alleg.fatebar tamen posse esse alias falacias.tñ in simili ratione fundatas.& hoc propter.l.omnis diffinitio.ff.de re.iur. Nó allegabá canones:quia nó studebam illos:sed loquebar vt legista tunc videntur mi prædicta applaudere canonibus allegatis.¶ De hoc aút capitulo dico,ꝙ si ordinandus publicè credebatur esse liber,nó imputatur ordinantibus si nó diuinarunt,ꝙ possit posteà dici seruus. arg. C.de testa.l.j.&.ff.de offi.præto.l barbarius.Sed si de statu illius:in aliquo debebat verisimiliter dubitari,tunc eis imputatur,si nú inquisiuerút,vt hic &.arg.eorú quæ legi & not. ꝭ.de elec.innotuit.ver.parcentes ¶ De prædicto aút brocardo habes per.Io.fabri in dicto.§.illud aút quod & per Bart. in dicto.§.sacrá quæ omitto núc:licet sint satis notabilia.sed ponam in.c.postulasti.allegato.vide etiá Henri.de bomic.c. exhibita seu postulasti alleg.& etiá omnino vide Cy.C. cómunia vbi de leg.l.si.C.si autem sub códic.de hoc plenè.
¶ Supple glo. ¶ In gl.j.ibi:in prin.vide insti.de libertinis.& de ingenuis,qui sunt isti:de quo hic per Host.& in glo.ij.ibi præcauenda.Melius est enim ante tempus occurrere.C.qñ liceat sine iudice se vindicare.l.j.Host.& in quibus cau.restit. non est necessaria.l.si.ante si.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Seruus fugitiuo se liberum asserente,domino excipit,quòd is seruus sit:quis de hoc cognoscet? Et quid si quis per vim in seruum raptus sit,& pro seruo à raptore teneatur:si is aufugiat:num debeat in seruitutis possessionem reduci? nu.2.& adde.nu.3.*

4 *Possessionem qui sine vitio,etiam dolo malo habuit,in prophanis,an sit restituendus? Et ad impediendú possessorium,an excipi de dolo, fraude &c.queat? nu.5.*

6 *Possessioné seruitutis,qualiter dominus amittat,ex hoc, quòd seruus in libertatis possessione moretur? & nu.8.9.&.10.*

7 *Seruus vt dicatur possessioné libertatis bona fide acquirere,quot anni requirantur.*

11 *Seruum ordinatum deponi,& domino reddi,num perpetuò verum sit? & nu.18.*

12 *Seruus si ignorante domino, vt Episcopo, vel præsentatore sciente ordinatur,num liber efficiatur. Et quid tum domino fiet. Et an in quo-uis ordine id locum habeat? Et in dvido aduersus huiusmodi actionem an sit ordo seruandus,ita vt prius contra ordinatoré,ac deinceps contra præsentantem? nu.13.*

14 *Seruus per ordinationem num libertatem consequatur? Et num quo casu seruus ordinatus dominus redditur,domino ipse possit eúdem vendicare? Et an is taliter ordinatus liber sit à manus dominica in eccl one?nume.16.& nu.20.*

15 *Seruum,si monachus,aut clericus scolaris efficiatur,quousque poterit dominus repetere? Et an idem tépus clerico seculari & monacho repetendis statuatur.*

17 *Seruus ad sacros ordinatus,nú possit matrimonii contrahere? Et quid de originarijs seruis & huiusmodi?*

19 *Seruus inuito domino,quæ contrahere possit,& quæ non?*

21 *Seruo communi ordinando,an vnius duorum voluntas satis sit?.*

¶ *CAP. II.*

ME seruorum.¶ Casus.¶ Seruus sine licentia dñi ordinatus,deponitur,& dño restituitur.ponit statutum.secundo factú irritat.ibi.& si.
¶ Expone literam. *dominus*. dicit Vincentius. *Minorem* qui ipleuit.xx.annó manumittere inter viuos. C. qui manu.non possunt.l.si minor. Et in vltima voluntate: ꝙ testari pót.auth.sed hodie.ibi signata.*libertatem*. plená notat super.c.j.&.liiij:dist.quicúque.secundú Inno.& Host. Plus requiritur,ꝙ charta libertatis legatur publicè in ambone. liiij.dist.c.ij.*quilibet*.i.aliquis. Hosti. ¶ *Fugiens*.i.fugitiuus. extra domú dñi cá fugę.*mansit*.vt seà dño cælet secúdú Offil. etiam si posteà poeniteat secúdú Celsú hoc enim potius abeffectu animi intelligitur,quá a fuga: vt hic omnia probantur ff.de ædil.edic.qui sit fugitiuus C.e. di.quia testes,qui ei testimoniú prohibebát corrupit, vt.ff.de do.l.j.§.dolú.&.§ sequéti Hosti. *Deponatur* .i.degradetur. *Abbas recipiat*.Ratio quare seruus cósecratus restituitur dño,& alia reconsecra a not. ꝭ.de reli.do ad hoc cú suis remissionibus.

1 ¶ † Ad quæstiones accedo. Et quęro primò in *fugiens*. intrá do glosam Inno.quá omittit Hosti.& ponit Io.an. ad literá Pone,seruus fugitiuus dicit se liberum.& vult de statu suo litigare:sed dñs excipit ipsum esse seruú:quis de hoc cognoscet? dicit Inno.ꝙ excipiens remittendus est ad iudicem sui videlicet ipsius dñi,vnde fugit C.vbi cau.sta agat.l.j. ¶ Sed cótra,quia existens in possessione libertatis cóuenit sub illo iudice,sub quo degit: vt.e.ut l.iij.Sol.Inn.dicit ꝙ intelligit de possessore bo.fid.qui non fugit. De eo verò,qui fugit, secus,quia dolo præsumitur esse in possessione libertatis.& ió 2 reducitur in possessioné seruitutis.¶ † Secundò ad horú declarationem. ¶ Inno. quęrit de qóne in terminis. pone aliqs per vim coepit aliqué in seruú & tenet eum pro seruo : fugit ille ab eo. Quærit núquid debebit reduci in possessioné seruitutis? videtur, ꝙ non: quia iste,qui per vim istum coepit, non est de iure in possessione seruitutis: vt.ff.de proba.l, si qs liberú hominé.&.C.de lon.tép præscrip.quæ pro liberalitate l.j.&.ff.de acqui.pos.l.cú heredes.§.vlti:&.C.de libe.caus. l.eam. Verú primò determinat ꝙ imo ille in possessioné seruitutis redigit: vt.l.vis eius. C.de proba. fatetur tñ Inn.ꝙ lex illa,vis eius posset aliter intelligi: videlicet,ꝙ priusquá restituatur inquirat an sit in possessióe libertatis . verú subdit, ꝙ in inquisitione huiusmodi veniat discutio huiusmodi,videlicet an dolo . vel violéter detineretur,quia si dolo,fraude: vel violentia detinebatur,& fugit,nó videtur esse per dolum in possessione libertatis.ar. legú cótrariarú.secundú Inn. ¶ Ex quibus cóiunctis cú gl. Ber.& Host. videtur posse dici: quia aut quęrit de non fugitiuo:& est in possessione libertatis:& tunc corá iudice sub quo degit quęstio agitáda est, & debet in possessione libertatis manere,donec contra eum probetur seruitus: dú modo non appareat, ꝙ dolo malo possideat libertaté. Aut est dñs in possessione seruitutis: & túc cá agitat corá iudice dñi,& donec ille de libertate docuerit, in seruitute domini redigetur. Si verò fugitiuus sit.remittendus est ad iudicé dñi,& in possessioné seruitutis redigit, donec de libertate docuerit,nisi docuerit sevi, vel dolo fuisse detentum ab illo,à quo fugit. tunc enim hoc probato pristinæ libertatis possessioni standú erit. Sed vbi qó.fugę dubia est inter partes ante cám status diffiniet,prout hęc ex dictis glosis & iuribus per Bert. in. ij. gloss.& .s. per me post Innocen.allegat.satis colligitur.

2 ¶ † Tertiò quæro. Pone liberú se prætendens , possessus vt seruus fugit à possessore, ipm de possessióe hmói spoliando. & ideò cótra ipm agit ille spoliatus possessorio restitutorio. Excipit fugitiuus, ꝙ vi, vel dolo detentus fuerat. Debet n e admitti ista exceptio? vr, ꝙ sic, p pdicta Inn.tenet cótrariú dicés ꝙ pdicta exceptióe nó admissa, ille restituet.alleg.not.sua. ꝭ. de postu.pla.c.bonæ ij.&.ꝭ.de elect.querela. Et ad ea, quæ dicta sunt.s.in proxima quæstione dicens quòd illa loquuntur dum inter partes de libertate & seruitute in petitorio agitur . Tunc enim quia non potest constare cum onus probationis incumbat: & per consequens, nec quis sit actor nec quis sit reus prius: inquirendum est quis sit in possessione.bonę fidei vt.ff. de libera.caus.l.liberis.§.vlti.
¶ Verum Innocen. quasi opinionem suam mutás in præsenti qó.subdit hæc verba.
¶ Vel dic hanc diuersitatem contingere , non tantùm quia agitur petitorio, vel possessorio , sed quia speciale est:quia non acquirit quis possessionem seruitutis : vel alicuius iuris in aliquo homine. si dolo malo coepit possidere , vel tenere, vt dicta.l.si quis in liberum.

¶ Subdit

¶ Subdit tamen Inno. ꝙ secus est, si agatur de possessionẽ alicuiꝰ rei corporalis: vel etiã de iure alio, q̃d quis possidere cœpit. Nam ibi bene quærit possessio, licet dolo cœperit possidere. Allegat notata sua in dicto. c. bonæ ¶ Subdit post eã Inn. ꝙ præmissa vera sunt. s. ꝙ exceptio violẽtiæ & fraudis impediũt restitutionem, si dolo hominẽ liberum quis teneat. Secus enim dicit, si quis teneret dolo seruum alterius: quia tũc acquirit possessionem iuris alterius, siue vim, siue dolum faciat, sicut alterius rei possessionẽ acquireret. Sed coram suo iudice agetur causa. Et sic intelligit legem. iij. C. vbi causa status agitur. Quod intellige, vt scilicet. j. ad fi. q̃onis. vj. & vij. q̃onis. ¶ Prædicta dicta Inno. quo ad duo valde videntur notabilia: licet in loco peregrino posita sint.

4 ¶ † Primum est, ꝙ in prophanis, ꝙ ille qui sine titulo etiam dolo malo habuit possessionẽ, restituẽdus est tex. est in. c. in literis. Hoc intellige sanè, videlicet dummodo de hoc per confessionem partis, aut per sentẽtiam, quæ in rem transiuerit iudicatam, aut per probationes admissas, aut per rei euidentiã de non iure, aut mala fide iam non constet per ea quę dixi. s. tit. j. c. veniens. c. cõstitutus. & c. quoniam. Sed intelliges hoc respectu oppositionis aduersarij & oblatę probationis: quia sic intelligitur. c. in literis. vt ibi dicam.

5 ¶ † Secundum est, ꝙ in his, in quibus generaliter inhibita est possessio præterquam in casibus certis, potest ad impediendum possessorium opponi de dolo, vel fraude, aut violentia commissis in possessione adepta. Et ex hoc inferretur hæc conclusio, ꝙ laicus petens restitutionem decimarũ, quas iuxta capit. causam, ꝙ. j. de præscrip. prohibetur generaliter possidere, hac exceptione impediretur. ¶ Non sic tamen inferas de interdictis causam proprietatis habentibus, de quibus in. l. ij. § quædam. ff. de interdictis. Nec etiã de beneficialibus possessorijs: quia obstarẽt dictũ cap. in literis. & c. item cum quis. eo. ti. ¶ Ratio diuersitatis, quia laici decimas, non autem clerici ecclesias possidere & habere vetant, & sine dispensatione possunt clerici, tanquam habiles & idonei ad ecclesias promoueri. Laici verò ad decimas nõ nisi per Papam. j. de decimis. c. prohibemꝰ. cum decisa. Liberi verò hominis non est cõmertium, neq; possessio: vt. d. § sacram.

6 ¶ † QVARTO quæritur, qualiter per hoc, ꝙ seruus moratur in possessione libertatis ammittit dominus possessionẽ seruitutis. & hic distinguit Inno. duos casus: quia aut bona, aut mala fide est in possessione libertatis. Et de primo primitus videamus, videlicet dum seruus bona fide est in possessione libertatis. Et hic dicit primò Inno. quòd si talis bona fide omnino se gerit pro liberto, statim amittitur eius possessio. ¶ Et ex hoc infert Innoc. ꝙ statim incumbit onus domino probandũ eum esse seruũ. Quodq; ad hoc agere debet corã iudice serui. ¶ Sed qualiter intelligam eum esse bona fide in possessione libertatis? dicit Inn. ꝙ tunc. s. si certis rationibus, vel etiam iudicio, dummodo sine fraude & qualitate se gerat pro libero: vt. ff. de lib. cau. l. liberis. in fi. & l. igitur. § potest. ¶ Sed cui incumbit onus probãdi, videlicet, vel seruo, ꝙ bona vel domino, ꝙ mala fide seruus sit in possessione libertatis tantum? Inno. dicit ꝙ si seruus possidet, probatio incũbit domino: vt ar. insti. de interdictis. § retinendæ.

¶ Ac si velit dicere. Innocen. quòd si seruo existente in possessione libertatis, dominus, de facto redegisset eum ad possessionem seruitutis: tunc seruo incumberet probatio. quod intelligo verum: dummodo violentiã, seu inuasionem dñs non cõmisisset. quia aliàs fructum non deberet ex possessione sua reportare: sed potius perdere, quod prius habebat: vt

7 C. vnde dist. l. si quis in tantam. ¶ † Sed contra præmissa videntur, ꝙ vt dicatur seruus acquirere possessionẽ bona fide, requiruntur. x. anni per. l. iij. § si seruus. ff. de acqui. pos. ibi. *si diu in libertate moratur.* exponendo diu, per. x. annos: vt. ff. qui & à qui. l. si tum. § Aristo. Et ita intelligunt quidam leg. s. per Inno. allega. de liberali causa ¶ Sed respondet Inno. hoc modo procedere illum intellectum, si seruus nõ procedere. quia si sic tunc in prę scriptiõe libertatis essent necessarij. xx. anni videlicet ante possessionem adeptam. & x. post possessionem adeptam: & tamen constat sufficere decennium ad præscriptionem libertatis: saltem in casu, vt dicto. § Aristo. Et ideò non placet Innocen. intellectus prædictorum.

8 ¶ † Quintò redeũdo ad secundũ mẽbrum prædictæ distinctionis Innoc. quæritur, qualiter per hoc ꝙ seruus moratur in possessione libertatis mala fide amittit dñs possessionem seruitutis? Et hic distinguit Innoc. duos casus: quia aut desit, aut nõ desit habere dñs animũ possedendi. Quæro igitur primò quid si hoc casu desit dominꝰ habere animũ possidendi: Et refert Inno. quosdam dicere ꝙ tunc amittitur statim possessio seruitutis, sicut & aliarum rerum: vt. ff. de acquiri. pos. l. si quis. § differẽtia. Ex quo inferũt, quòd dño petenti restitutionem, non restituetur possessio seruitutis, licet mala fide sit in possessione seruitutis libertatis puta q̃a scit se esse seruũ. Et hoc verũ: nisi probet ꝙ sit seruus: quia tunc onus probãdi sibi incũbit. Et est ratio secundũ eos: quia sibi debet imputare, ꝙ possessionẽ abiecerit. ¶ Quid dicendũ? Inn. satis amissioni possessionis consentiẽs, dicit sed melius. s. bi credere ꝙ in hoc casu debet sibi restitui possessio: q̃a generaliter loquũtur leges superius alleg. ff. de libe. cau. l. liberis, in fi. & l. agiẽ. Et ideò etiam dicit, ꝙ ipsi seruo onus probãdi incũbit: vt ibidem dicitur. ¶ Ex quo nota, ꝙ si me absente occupet possessio mea clam, licet passim retiẽdo animũ possedendi illum eijcere: tamẽ si desino animum possidendi, non per hoc perdo iudicium restitutorium secus fortè si possessionem voluntariè tradidissem.

9 ¶ † SEXTO quęritur qualiter per hoc, ꝙ seruus moratũ in possessiõe libertatis mala fide: tamẽ dñs non desit habere animũ possidendi, pdat dñs possessionem seruitutis? Et hic distinguit Inno. duos casus: quia aut dñs non omisit custodiã serui: aut omisit: si nõ omisit, tunc etiam si centũ annis fuerit in possessionẽ libertatis non amittit dñs possessionẽ sed semper possidet: q̃a nec seruus ipse ab alio possidetur: nec ipse seruus suam possessionẽ interuertere põt. vt. ff. de acqui. poss. l. possidere. § si seruꝰ probat Inn nam hoc q̃d est in possessiõe cuiuslibet rei mobilis quãdiu ab alio nõ possidetẽ, nec omitto animũ possidendi & custodiã ab eo possessionẽ retineo. Aliàs enim sequeretẽ absurditas: videlicet, ꝙ si seruꝰ meus. x. vel. xx. annis defenderet se in arce, amitterẽ possessionẽ eius. ¶ Aut omisit dñs custodiã serui: & quia nesciebat dñs quo fugisset: vel vbi esset: & tunc adhuc retinet possessionem dñs, si seruus habebat animũ reuertẽdi: sed si seruus nõ habuit animum reuertẽdi: tunc possessionẽ amisit dñs: vt. ff. de acquiren. pos. l. rem quæ. ¶ Verum & si amittatur possessio dum cessat animus reuertẽdi quia tamẽ mala fide est in possessione libertatis, restituiẽ domino possessio seruitutis & seruo incumbit onus probãdi: vt. l. si liberis. § vlti. & l. igitur. § penul. alleg. ¶ Sed coram quo iudice de hoc cognoscetẽ: dici ꝙ coram iudice serui constabit prius, ꝙ sit in possessione malæ fidei. Et hoc constito causa ad iudicem domini reuertetur. Et sic intelligitur quod scripsi s. ad finem tertiæ q̃onis.

10 ¶ † SEPTIMO quæritur, qualiter pro eo, ꝙ seruus moratur in possessione libertatis mala fide: cum dubitatur, an dominus habuerit animũ desinẽdi possidere, dñs ipse possessionem amittat? Et hic distinguit Innoc. quia aut seruus fuit in possessionem libertatis decennio: aut minori tempore. Si minori nõ præsumitẽ dominus desijsse habere animũ possidendi. Secus si decennio. & sic legitur. ff. de aqui. pol. l. possideri. § si seruus. ¶ Subdit Innoc. ꝙ istę quæstiones videlicet, an seruus sit in possessione libertatis vel non: & an sit fugitiuus, vel non. & an bona fide, vel mala: alia quæ suprà diximus, examinari & terminari debent antequam de serui proprietate agatur: vt. ff. ne libe. cau. l. liberis. § vltimo & l. igitur. § quoties. ¶ Item subdit, ꝙ hæc ratione dubitationis sub iudice serui querẽtis ar. j. de app. c. si duobus & ff. de iudicijs. l. si quis ex aliena & s. de rescriptis, super literis.

¶ Subdit prætereà, ꝙ multũ valent ista: quia similia ferè quęrunẽ, quãdo prælatus dicit aliquẽ suũ clericũ, vel monachũ,

vel quando dominus dicit aliquem seruum libertum ascriptitium originariũ, vel officialem. de similibus tamẽ ad similia est procedendũ: vt. ff. de legibus. l. non possunt. Remittit Io. And. ad not. sua post Inno. de app. dilectis. in glo. satis. & glo. no. vbi de hoc dicam. ¶ † Octauo ibi: *recipiet*. intrando secundam glosam Inno. quæritur, nũquid est semper hoc verum, ꝙ deponatur seruus ordinatus, & eius dominus eum recipiat? habes de hoc in glo. Ber. vltima, quam recitat Innocẽ. quasi de verbo ad verbum. Caue tamẽ, quia in membro primæ distin. versus videlicet, cum sciente, & contradicente domino ordinatur seruus. dicit Inno. ꝙ quidam. s. Io. & Tanc. dicunt & fortè melius, ꝙ non est dñs reddendus: vt. liij. dist. ex antiquis. c. frequens.

12 ¶ † NONO quæritur etiam cum Ber. & Innoc. dicũt, ꝙ si seruus dño ignorãte, sed Epo, vel præsentatore sciente, ordinetur, liber efficitur. Sed epus, vel præsentator dabit domino æquè bonũ &c. Quæritur, nunquid habet hoc locum in quocunq; ordine? Goffre. dicit, ꝙ sic. Sed Hosti. est in cõtrarium. dicit enim, ꝙ hoc nõ reperitur iure tantũ expressè: quia canon, si seruus absen. liij. dist. ad hoc allegatus, loquit̃ in promoto ad sacros. Ioã. dicit Hosti. ꝙ poena hæc, vel alia maior, vel minor erit arbitraria. de offi. deleg. in causa. & de trãsac.

13 c. vlti. ¶ † Sed nũquid in dando actionem cõtra istos erit ordo? dicit Host. ꝙ sic: quia primò dabit̃ actio contra ordinatorem, & secũdò contra præsentãtem, arguẽdo ab ordine illius c. si seruus. Et est simile. ĩ. de presbyt. cum secundum.

¶ Verum vno soluente, alter liberatur: vt. ff. de eo, per quem factum er. l. j. §. si plures. ¶ Subdit etiam premissa locum habere, ita demum si seruus reperitur. ĩ. annum. Dicit etiã annum huiusmodi à tẽpore ordinationis computari, secũdum Hug. Sed secundũ veri⁹ est, quod dicit Lau. illũ à tẽpore sciẽtiæ computãdum ar. s̃. de supplen. negli. præla. licet & sic in-

14 telligitur. c. si seruus. alleg. ¶ † Sed quæ est ratio, ꝙ efficitur liber? dicit Hosti. ꝙ ideò procedit ex dispensatione ecclesiæ, fauore libertatis: qui alias tatum deponi deberet & domino reddi: quia ipsius furtum facit: vt nota. in dicto. c. si seruus. in glo. ij. Hosti. Et sic soluitur contrariũ de l. j. C. de seruis fugi. ¶ Sed nũquid casu, quo seruus ordinatus redditur domino, poterit dominus eum vendere? dicit Hug. ꝙ nõ. De hoc notatur. j. q. j. quis studet. in glo. quod si Iudas.

15 ¶ † DECIMO quæritur: pone: Seruus efficitur monachus. vel clericus secularis: quæritur. vsq; ad quod tẽpus dominus eum repetere potest? Ber. & Inno. de monacho dicũt, ꝙ vsq; ad terminum, & non vltra, etiam si ignorante domino factus sit monachus, secundũ Inno. vt. liij. di. si seruus sciẽte. De facto clerico dicit Inno. ꝙ vltra annum non potest dominus eum repetere, etiã si ignorãs fuit: vt dicto. c. si. seruus scien. ¶ Secundò quæ est diuersitas inter factum monachũ & factum clericum? dicit Inno. ꝙ ista est ratio, quia clericus publicè manet: monachus secretò verum secundũ Io. And. si minus distaret. daretur etiam tempus prolixius. xvij. q. ij. si quis incognitus. & de hoc. liij. di. c. de reb. §. cœterum.

16 ¶ † VNDECIMO quæritur, vtrum casu quo seru⁹ ordinatus domino redditur, gaudebit priuilegio clericali: vt sic non liceat in eum eidem domino manus inijcere? dicit Inn. ꝙ sic: quia clericus est, vt. xvij. q. iiij. si quis suadente.

17 ¶ † Sed nũquid poterit talis matrimoniũ contrahere, si fuerit ordinatus ad sacros? Inno. dicit, ꝙ non propter votũ: quia secundũ eum seruus in suspentione ordinis votum fingitur fecisse: quod votũ, vt dicit, facere potuit: vt. ĩ. de cõuersa coniuga. quidã. lxxxiiij. dist. cum in præterito. ¶ Dicit etiam ꝙ cogendus est per Epm votum seruare: vt. xcvj. dist. si Imperator. ¶ In alijs tamẽ secundum eum priuilegio non gaudebit: vt. ĩ. de cleri. coniu. Ioã. &. c. sequenti. ¶ Sed quid de originarijs. etiam ad quid? dicit Inno. dicendũ fore idem de istis. & etiam de omnibus, qui conditione seruili, vel ratiocinijs sunt obligati: vt. liiij. disti. frequens. &. c. quis aũt &. c. generalis &. c. si quis. Et idem dicit in libertis, in quibus patronus aliquod obsequiũ sibi retinuit: vt. ea. dis. c. quicunq;.

Idem dicit in obligatis publicis functionibus. ĩ. tit. proxi. c. j. & ij. dist. ꝑtereà. ¶ † Ex quibus infert Hosti. ꝙ non omnis, nec in omnibus seruus ordinatus restituitur domino: & multò min⁹ professus. Sed cõtra de regula, sine culpa. ĩ. de re iuris. lib. vj. Rñdet Hosti. ꝙ in multis casibus est videre ꝙ quis priuatur iure suo: sine culpa sua: sed ex causa: vt ibi notatur.

18 ¶ Verum Host. curialiter volens ab opinione Inn. recedere, dicit, ꝙ iustius esset dicere tales deponẽdos, & dñis suis restituendos omnino, ita ꝙ nec remanerẽt de foro: nec ab eò, vt clerici defenderẽtur. ar. hîc, &. ĩ. c. sequẽti & sequẽti. de iudi. cùm nõ ab homine. de verbo signi. nouimus. Dicit enim canon, ꝙ talis ex quo gradu ceciderit, eius cõditionis sit, cuius fuerat ante gradũ. liiij. dist. nulli. &. c. sequenti. &. c. antiquis. circa medium &. c. frequẽs, &. c. quis ante leges. De quibus capitulis hîc mentio habet̃: salua tamen priori distin. Bern. ¶ Nec obstant iura pro alijs inducta: qa intelligẽda, sicut & loquũtur: videlicet ibi: nõ de seruis subreptitiè promotis: sed

19 de personis liberis & liberè ordinatis † Certum est enim, ꝙ seruus liberũ consensum non habet. Et ideò in præiudicium domini sui etiam expressum votũ emittere non potest: vt in prędictis cap. & ar. ĩ. de sen. exc. relatum. § j. Excepto matrimonio, quod etiam inuito dño contrahere põt ĩ. de cõiugio seruorum. c. j. Quia sacramentũ est apud oẽs. ĩ. de diuortio, gaudemus. Et excepto sacramẽto baptismi. de quo remittit ad lecta & notata. ĩ. de iudi. c fi. & alijs, sine quibus salus animarum non est: & quæ est omnibus præferẽda. vij. q. j. præcepimus. C. de sacro san. eccle. sanctissimus. &. c. fi. de præscrip.

20 Hosti. ¶ † Caue quia Io. Hug. Lau. & Archi. liij. dist. c. nulli dicunt tales gaudere priuilegio canonis, si quis suadente. contra alios, quàm contra dominũ: quia illud priuileg. concessum est clericus, non eorum fauore, sed odio laicorũ. Sed in omnibus alijs carent priuileg. clericali: vt. d. c. nulli. Dicunt etiam ꝙ cõtra dñm in nullo gaudẽt priuilegio clericali, etiã illius, si quis suadente. quia in nullo debuit fieri præiudiciũ domino per factum serui, secundũ eos. Henri. verò credit sententiam Hosti. veriorẽ de iure. Sed aliam opinio. suprà proxim. credit animæ tutiorẽ, quæ nõ discrepat à sentẽtia. Host. nisi quo ad extraneos. & in canone si quis suadente.

21 ¶ † DVODECIMO quæritur, vtrum in ordinatione serui cõmunis sufficit volũtas vnius dñorum? Glo. & Io. Fauentinus. Hug. & Laurẽ. liij. dist c. j. tenent ꝙ sic. Sed Archi. ibi contra. Distinguit Henricus, qa aut iste consentiẽs prius seruata solennitate. l. j. C. de seruo cõmuni manumissi videlicet, cum dñis de partiũ suarũ pretio satisfacto manumisit vt ordinaretur. & tunc sit locus primæ opinio. aut his nõ præmissis alijs contradicentibus, vel non consentiẽtibus ordinationi consensit. & sit locus opini. secũdæ: vt dicto. c. j. & eadẽ causa, &. q. quicunq;. ¶ Et alios modos, quibus ipso facto dominus amittit dominiũ serui sui, notat Archid. in dicto. c si seruus sciente. super verbo, liber. ¶ Quod autem dicũt Ber. & Inno. de amissione peculij intellige qũo ad vsum: quia domini est. Et ita Io. And. supplet ad glo. B.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Liberti priuatorum decedentes nunquid patronis superstitibus teneantur relinquere? Et quid de libertis ecclesiarum? nu. 2.*

3 *Seruum manumissum propter quam iniuriam, posset dominus in seruitutem reuocare? Et quid si obsequium impositum non præstet? num. seq. Et quid de libertis ecclesiæ? nu. 5.*

¶ *CAP. III.*

NE famulis. ¶ Casus. Seruus ab ecclesia manumissus ordinari potest. & quod acquirit post obitũ. erit ecclesiæ manumittẽtis & si eam accusat, vel cõtra eam testificat̃, libertate priuat̃, & ordine. Secunda pars ibi, *nunquid*. Cõtra ibi. *quibus aũt*. ¶ Expone literã. *famulis*. i. seruis Pe. vt non cõprehendit eos, qui simpliciter famulant̃. Et de differẽtijs inter seruos & necessarios vide de testib⁹, ex parte in gl. magna. Cõstituere necessitate exigen̄. vt dicit̃ in fi. Hos. *Parochias*. Subditas illi ecclesiæ, cui⁹ serui sunt.

Innoc.

Innoc. Sed idem fortè de alijs, tanta necessitas posset esse ar. vij. q. j. Nouatianus. & c. scias. & s. de elec. cum nobis olim. & c. in causa Host. *Libertatis*. non plenæ: quia ecclesia retinet ius patronatus in susceptione & reuocatione in seruitutē ob ingratitudinem: vt sequitur. Et aliud in libertis priuatorum: quia si manumissores aliquid retinent, ordinari non debent: vt. liiij. dist. quicunq; Goffre. *Talibus*. libertis ecclesiæ ad hoc manumissis vt per parochias ponatur Host. *Colatum*, ab ecclesia non possunt eis conferri: nisi xx. solidi: vel secundū ipsorum æstimationē. xij. q. ij. si quos de seruis. Vincē. *Transmitte re*. in testamento. Alij dicunt idē etiam inter viuos, quos nō credimus Innoc. *Quibus*, scilicet sic ab ecclesia manumissos. Hosti. *Cæteris*, si laicis & seculariter viuentibus. *Ecclesiæ*, non est hoc speciale in liberto ecclesiæ, quod est etiam in libertis priuatorum, qui in memoriam pristini domini nō interrogantur contra eos. ff. de quæstioni. l. vnius § seru⁹. Vinceo. & C. eod l. seruos. Accusandi. Argue collegium accusari posse, de quo. j. de simo. dilectus. in. ij *Testificandi*. C. de testibus. l. libertorū. *Aduersus*. Nec per ipsam. C. de quæstionibus. l. pridem p quod patet, q nec volētes testificari possunt: vt not. ff. de testi. l. Iullia. in fi. ¶ Sed videt, q pro ecclesia debet amitti j. de testi. in sup. Contra quod. iij. q. iij. c. placuit § item in criminali ver. item liberti. ¶ Respondetur, quòd illud obtinet in aliorum libertis. Nam edictum prohibitoriū est: ideò semper videtur prohibitū quod nō videtur esse permissum Nota. tit. j. c. vlti. in fi. Hosti. *Aspirauerint*. cum effectum. ff. de in ius vocando. l. quamuis. Goffre. *Honoris*. i ordinis: cui honor est Annexus: vt patet j. de maio. & obe. per tuas. Tales enim degradantur. vij. q. ij. Episcopus, qui mācipium. & c. viij. discutio. Hosti. *Naturæ*. i. natiuitatis. qa serui nati sunt contra naturalē dignitatem. Insti. de iure iu. perso § serui & § seruus. Hostien. *Necessitatem*. quia fortè non reperiebantur idonei. xxj. q. j. c. j. Hosti. Necessitas enim legem non habet.

¶ Opponitur primò ibi: *pertinere*. de. c. j. & . ij. xij. q. oij. & multis alijs capitulis eiusdem quæstio. & sequenus. Soluit Inn. vt in prin. primæ glosæ Ber. Saluo, q nō restring. decre. ad manumissos sub conditione, & c. sicut Bern patet. j. q. j. in prin. ¶ Secundò opponitur ibi: *Accusandum*. Nam vniuersitas accusari nō potest: vt. ff. de dolo. l. si ex dolo. xxiiij. q. iij. si hoc So. Inno. exponendo *accusandum*, idest agendum Nam nullus libertus absq; venia potest in ius vocare patronum: vt. ff. de in ius vocan. l. quiq; C. j. xij. q. ij. c. Episcopus. qui manumitti. ¶ Vel aliter solue secundū eum q etiam excipiē do, vel inquirendo, non poterit agere de crimine etiam si de consensu capituli deliquisse dicatur. j. de simo. veniens. xvj. q. j. placuit. ff. quod metus ca. l metum § primo Inn. vel dic, vt in. ij. glo. Ber. in prin. intelligi de prælato: sed idem de cap.

1 Philippus. ¶ † Tertiò opponitur de § sed nostra. & § sequenti. Insti. de succesl. libertorū Ber. in gl. j. videtur ponere quinque. so & vltimam approbare Inno. verò ponit. ij. so. Ber. & casum § sed nostra. & sequatur. j. dist. in libertis priuatorum maioribus centenarijs. illos non teneri aliquid patronis relinquere in testamento. Sed liberis non existentibus: succedunt eis patroni ab intestato in totum: Existentibus verò liberis in nil. Sed maiores centenarijs habentes liberos non exhæredatos. & illis liberis nō subsistentibus tertiam patronis tenētur relinquere. Alioquin patroni agere poterunt ad. iij. vel tertiæ supplemētum, per bonorū possessionem contra tabulas. Et illis sine liberis decedentibus intestatis, in totum patroni succedunt: vt § sed nostra alleg. Innoc.

2 ¶ † Quæritur primò, pone: decedūt liberti ecclesiæ liberis relictis: nunquid tenētur aliquid relinquere ecclesiæ? dicit Inno. q ipse intelligit textum istum tam in libertis ecclesiarum, qui manumissi sunt, vt sint presbyteri, quàm in alijs. vnde modo liberti legitimos filios non habeant. Sed si haberēt filios legitimos, credit Inno. q tunc ecclesiæ nil relinquere tenerentur vt dicto § sed nostra ratio, quia parentes thesaurizant & c. xvj. q. j. prædicator. Sed laici patronis nec hoc, nec aliud ius habere poterūt in libertis clericis. Inn. ¶ Dicit Hostië. se putare opinionem quæ habet hoc esse speciale in manumissis ab ecclesia mistam cum opi. Inno. veram esse: ita tamen q de peculio fiant. iiij. partes: vt dicitur. j. de succes. ab intesta. c. ij. in fi. Nisi alia cōditio interuenisset: vt dicit glo. videtur tale pactum, quo ecclesia succedere debeat ibi, totum in manumissione appositū. Id cum seruandum est. j. de pac. c. j. & . iij. & . j. e. eò libentius vni secundū Vincē. Tan. & Ber. hic in fi. pe. glo. & Ray. in sum. huius titul. & Henricū, qui nil aliud addens hic format vnam disti. de præmissis.

¶ De differentijs tamen inter hos libertos remittit ad notata sua in Sum. eo. tit. § qualiter seruus possit. Ber. licet. & sequēti ¶ Et dicit, q in libertis ecclesiæ ratio specialitatis est fauor religionis: vt. ff. de religiosis & suprà fu. l. sunt personæ.

3 ¶ † SEXTO quæritur ibi: *libertatis*, propter quam iniuriam potest dominus manumissum in seruitutem reuocare? dicit Inno. q etiam hæc potest dominus sponte facere propter iniuriam leuem: vt hic, & xij. q. ij. c. octaua § de libertis, & eorum liberis. l. si manumissus. Et hoc verum, nisi dominus remisisset patronatum secundùm eum.

4 ¶ † TERTIO quæritur, vtrum propter obsequium impositum, & nō, præstitum, redigitur libertus in seruitutem? dicit Inno. q non: vt. C. de liberali causa l. solo. Quod intelligit Inno. nisi obsequium minus necessariū esset: puta, quia negauit alimenta: vt. ff. de lib. agno. l. alimēta Tunc enim reuocantur in seruitutem ex eisdem causis, ex quibus donationes reuocantur. in authē. vt liberti de cætero § illud. C. hæc vera, si ex volūtate manumissus sit. ¶ Sed quid si ex necessitate factus sit liber? dicit Inno. q tunc eadem distinctio adhibēda est: sed vniuersæ pœnę: vt. ff. de iure patro. l. j. Et hoc verum de liberis ecclesiarum. ¶ Sed quid de libertis patronorū laicorum? dicit Inno. q & ex his modis in seruitutem reuocant.

5 ¶ † Sed nunquid liberti clerici reuocātur in seruitutem dominorum laicorum propter obsequium non præstitum? dicit Inno. q non Ratio. Nam non debent promoueri, nisi directè, & sine obsequio sint manumissi. liiij. dist quicunq;. Et si aliter promouētur, reuocātur secundū distinctionem, quæ habetur. s. c. proxi. Et est speciale secundū eum in libertis ecclesiæ quod propter obsequium impositum non præstitū in seruitutem, redigūtur. Et sic intelligūtur. c. diaconi. vij. q. ij. Et dixi impositum. nam, si non esset impositum, ad illud nō teneretur: vt. j. eo. c. eò libētius. ¶ Subdit Inno q aliud est in libertis ecclesiæ speciale, videlicet, quia filij eorū semper sunt adstricti ecclesiæ vt semper sint liberti. xij q. ij. de libertis. Secus in libertis priuatorū: vt. C. de libertis & eorum liberis. l. prima. & . ij. Nisi quātū ad hoc, q propter ingratitudinē filij libertorum viuentibus parentibus in seruitutem rediguntur alias enim in titulo frustra adhibentur, & eorum liberis. Et fit secundum eum prædicta reuocatio proposita accusatione & iudicis officio implorato. ¶ Spple Iu. And in glo. vltima Ber. ibi: *acceperint*. viij. dist. consuetudo. Tanc. & Vincē. & . j. de offi. or. ex parte.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Patronus liberto quo tempore operas spirituales imponere queat? Et num illarum impositione consensus Epis. opus requiratur? numero. 2.*

¶ *CAP. IIII.*

NVllus. ¶ Casus. Dominus in seruo manumisso pōt spirituales operas retinere: secūdum Abbatem. ¶ Qui secundū leges operarum genera diuidens, dicit q aliæ fabriles vt carpētariæ aliæ artificiales, vt arare, & fodere aliæ obsequiales, quarum aliquæ in non faciendo: vt nō vocare in ius sine venia. s. c proxi. Aliæ in faciēdo, vt in assurgēdo. C. de bo. libertorū. l. ii. Et proba. dist. de ope. li. per totū. ¶ Primas & secūdas dicebat non posse retineri in manumisso ad clericatum. Sed obsequiales bene: possuntque addi. & spirituales, quæ retineri possunt vt hic. ¶ Expone literam. *Ille autem*. subaudi eadem conditione manumissus, & post ea ordinatus. Hosti. *Elatus*. immemor accepti beneficij. Hosti. *honas*, quæ haben.

tur de celebratione missarum. c.j. *Ordinauerit*. nisi domicilium transtulerit, vel in aliena diœcesi hoc commiserit: vt.j. de fo compe.c.fin. & de parochi.c.fin.& intelligas cum suus Episcopus illum ordinauit. Ioan. Andr. ¶ *Degradetur*. sequebatur in antiqua, & seruus fiat domini sui, quod studiosè remotum fuit: quia absurdum est, quòd presbiter in seruitutem redigatur Goffre.& Hostien. per quod secundum, Ioan. Andr. superfluit. glos. vltima Ber.

¶ Opponitur de.c.eò.libentius.j.e. Sol. imo dicit quòd hîc ꝙ sub ea conditione manumisit, vt sibi in canonicis horis seruiret. & quòd aliàs posset ad aliam transire ecclesiam: vt in contrario.

1 ¶ †QVAERITVR primò ibi: *donauerit*. ꝓpter intellectum datũ suprà proxi. quo tempore patronus liberto operas spirituales potest imponere? Dicit Innocen. quòd statim post manumissionem: vt.ff. de op.li.l. vt iurisiurandum &.ff.de liberali causa.§.ideo. Vel incontinenti ante manumissionem: quia quę incontinenti fuerint in esse videntur: vt. C. de pac.l.petens.&.ff.si certum pet.l.lecta. aliàs quæ aguntur cum seruo in seruitute, eum non obligant: vt. C. an seruus ex suo facto, per totum. Nec alias operas præter has, scilicet spirituales potest in liberto suo retinere: vt liij.distin. quicunque in fin. Innocen. Et secundùm Hosti. talis cõditio potest opponi in ordinatione, sicut & in beneficij concessione. de præb. significatum. Et in manumissum quia in traditione rei suæ &c.ff.de pact.l.traditionibus.

2 ¶ †SECVNDO quæritur. vtrum in impositione operarum spiritualium, de qua suprà, consensus Episcopi requiratur? dicunt Alanus.Ioan.& Ray.de pœna sorti, ꝙ nõ: imo dicunt cõsensum Episcopi necessariũ ꝑ cap.quicunq;. alleg. in fi.& sic intelligunt istud cap.&.c.frequens.liiij.distin.

¶ Sed Ber.& Tan. hoc & Goffred in summa.eo.tit.§ item cum priuata persona. dicunt contrarium, per c.eò libentius. j.c. ¶ Henric. verò sic distinguit: quia aut Episcopus scit impositionem talium spiritualium operarum, & non ordinat: & tunc videtur tacitè consentire.arg liiij.disti. si seruus sciẽte. Aut sic Episcopus contradicit, & ordinat: & tunc idem: quia quilibet in traditione rei suæ &c. vt.l. in traditionibus. alleg. C. de contrahen. stip.l.ij.in fi.j.de condi. appo.c. verum. Valere enim debet dñi protestatio super re sua, & super iure quod principaliter eum tangit ar.j.de sen.olim.& de post.prælatorum.c.bonæ.ij.& ar.notatoriũ Hosti.de consti Cumana.in materia protestationis. Aut Episcopus ignorans impositionem operarum ordinauit: & tunc valet ordinatio in præiudicium domini: sed non operatur retentio in præiudicium Episcopi & ecclesiæ, cuius interest: ꝙ sine aliqua conditione liberè promoueatur: vt.c. quicunq; alleg.& sibi seruatur in seruitio vtili.ar.s. de æta & qualita.c quæris & de translatione Episcoporum.c.fi. Et quia in fraudem videtur hoc Episcopus tacuisse.ar.j.tit.ij.exposuisti.quę fraus sibi patrocinari non debet de rescrip. sedes in fin. ¶ Supple glo. in glo.j.in: *quicunq;* præsertim si hoc fiat de authen. Episcopi Phi.dixi.s.in glo.ij.Ibi: *red g.atur*. & probato, ꝙ ipse sit seruus deponet: licet agatur ciuiliter: quia aliàs non posset sententia executioni mandari. Et est simile in denũciatione simoniaci, per quam deponitur: quia pœnitentiam aliter agere non potest.j.de accusa. inquisitionis. Sed tunc deponitur à dignitate: sed non degradatur ab ordine. In seruo secus, secundùm Vincen. & Tancred. ¶ In glo. vltima. ibi: *remanet liber*. Nec hîc dicit contrarium: vt in fi cap.dixi. Et ibi: *Melendus*. & Philippus Et ibi. *seruitutem*. & sic hoc speciale secundùm Ioan. quia de licentia Episcopi hoc factum fuit. Alleg. xxviij. distin. diaconi. Goffre. dicit, quòd sine aliqua impositione debet hic seruitium domino: aliàs degradabitur. sed in seruitutem non redigetur. Et in fi. idem Hug. & de hoc.liij.distin.c. secundo.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Librum Pontifical. authenticum esse: & à sacerdote haberi debet: cur?*

2 *Papa in Episcopi consecratione, quibus verbis vtatur? Et quibus vtatur Metropolitanus?*

¶ *CAP. V.*

CONsuluit. ¶ Casus. Spurij, vel serui, ordinari non debent.

¶ Expone literam. vide.i.caue. *Seruilis conditionis*, idest seruum existentem. Innocen.

1 ¶ †Primò nota, ꝙ liber pontificalis est authẽ. ex quo hic allegatur: sicut de arbore solet probari per canonem.xxxv.q.v.ad sedẽ.xv.di canones.&.c.sancta. xxxviij. dist. quæ ipsis. Debet autem illum librum habere presbyter, vt sciat exhibere sacramẽta, quæ spectãt ad ipsum. & vt Epi libro non careat: cum declinat ad parochiam. Hostien.

¶ Secundò nota, ꝙ sufficit habere mentem verborũ, & si nõ habeantur verba.j.q j.marchion & de hoc in clem. Romani vers. postquã. de iureiur. Hosti ¶ †Quæritur ibi: *consecratione* 2 vtrum Papa in consecratione Epi vtatur his & similibus instructionibus, de quibus patet in pontificali siue ordinario Episcopali. Hosti. dicit, ꝙ fortè sic, licet non vtatur scrutinio s.de scru.c.vno in fi. ¶ Sed quæ sunt illa verba, q̃ dicit Metropolitanus, dum scrutatur consecrandũ.& quãdo dicitur illa verba: dicit Hosti. ꝙ vltra alia dicit hæc verba bigamos, aut carnales, aut de seruili cõditione ad sacrum ordinẽ non promoueat Quorum verborũ mentem hîc ponit & sa.pro secundo not. de quo suprà. dicit etiam ꝙ sabbato in vesperis hæc dicuntur: vt patet in pontificali prædicto. ¶ De materia glo.j.ibi.nõ licet.habes.s: de renun.nisi.§ personæ in fi.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Ordinem clericalem nobilitare.*

2 *Indefinita, num vniuersali æquipolleat?*

3 *Conditiones in spiritualibus actibus num cadere possint?*

4 *Liberti ecclesiæ, aut ordini clericali oblati, an possint ad aliam ecclesiam transire. Et num in hoc patronus requiri debeat?*

¶ *CAP. VI.*

EO libentius. ¶ Casus. Manumissus ab ecclesia, vt fiat clericus, & ipsi ecclesiæ perpetuò seruiat, in diuinis ad aliam ecclesiã se transferre non pôt. Secus si purè fuerit manumissus. Vel sic. secus si fuerit manumissus, vt seruiat. Io. And. Et sunt duæ partes .ij. ibi. *in quo*. ¶ Expone literã. *Aliam*. respectu decisę *filii*. si legitimi. quia inter seruos est coniugiũ.j. de cõiugi. seruo.c.j. *seruile*: loquitur de seruis ecclesiæ manumissis. *Conniuentia*. quasi ipsis dissimulãtibus videntibus & sciẽtibus & non contradicentibus. liij. dist. si seruus. Vel expone: idest consensu. Qđ videtur probare textus.j. ibi: *assequente propter &c*. Hosti. *Dominorum*, si Epi & capi. Gos. idest clericorũ ecclesiæ. Inno. cui parentes adstricti tenẽtur. Host. *Eadem*.s. dominia. Hosti. cuius.s. serui fuerũt Inn. *Deseruire*. in ordine suo de ęta.& qua quæris Host. *post tẽpus*, aliquos, per quos seruierũt Host. *Manumittendũ*. supponẽt. idest ecclesiæ, per quã manumissi meliꝰ conuenirẽt cõsultationi dum dixerint, & si perpetuò, *aliam*. scilicet regularẽ, secundũ Vincen. Alleg. liij. di.c. vlti. Vel repete vtrum. 1 ¶ †Primò no. ibi: *militis*. quòd clericalis ordo nobilitat. Sic.j. tit ij.c.iij. Sic officiũ aduocatiõis. C. de aduocatis diuersorũ iudiciorũ.l. aduocati in fi Sed ille imperatoris, & iste Christ. xl. di. ante omnia. Et proponit iste.xj. q.iij. Iulianus Et contra conniuentiã militũ.iij resp. xx. ne glorietur accintus æquæ, vt discinctus. Ad hæc.liij. dist.c.j & .c.ex antiquis &.xxiij.q.j. militare. Hosti. 2 ¶ †Secundò nota ibi: *absolutè*. ar. ꝙ indefinita non æquipolet vniuersali. Hoc enĩ verbũ, *absolutè*, pôt dupliciter intelligi s. quòd de seruitio nil fuerit dictum: & tunc potest stare propriè verbũ, *conniuentia*: idest dissimulatione. Sed per hoc non satisfit quæstiõi., vt patet.s. responso primo. Et ideò oportet exponere, absolutè: idest vt seruirent non determinato certo tempore. Et sic sufficit, quòd per aliquod tempus seruiant. Et fit similis interpretatio suprà de constitu. ex literis.

¶ †Opponitur

3 ¶ † Opponitur ibi: *eo tenore*. quia tales conditiones in spiritualibus non cadút. j. q. ij. quàm pio. Ber. in glo. ij. ponit tres solutiones, quarum duas primas recitat Inno. & vltra addit. duas aliàs. ¶ Prima est, quòd contrarium loquitur in rebus spiritualibus: nos verò in libertate, quæ spiritualis non est. Et ideo potest venire in conditionem & cómutationem. j. de rerum permuta. c. quæsitum. Et de hoc nota. per eum. s. de elect. significasti. ¶ Alia solutio est, quæ sibi videtur melior, videlicet quòd non fuit apposita ordinationem códitio sed in manumissione obtinuit sibi operas spirituales: quod potuit, vt nota. s. eo. nullus. Innocen. Et ita nota. j. de condi. appo. c. ij. & cum manumissio non sit res spiritualis, patet: quia emi potest: vt. ff. de iudi. l. qui se dicit. quod fieri non posset, si spiritualis esset. j. de testi. veniens. & de simo. querelam. Hostien. magis placet solutio Inno. videlicet. quòd cap. quàm pio. loquatur de pactione: nos verò loquimur de retentione, quæ pactio seu conuentio non existit. Sed est quædam lex honesta & licita, & iure etiam approbata, per. c. nullus. s. eodem & l. in traditionibus. ff. de pactis.

4 ¶ † Secundò opponitur ibi: ad aliam. quia textus iste innuit, quòd sine licentia Episcopi transire possit: vt cuius contrarium volunt iura. Quod prosequere & solue secundum Innocen. vt in vltima glo. Ber. ¶ Sed nunquid patronus ecclesiæ in hoc requiritur? videtur, quòd sic: quia quicquid acquirit, ecclesiæ acquirit. s. e. de famulis. Non placet Innocen. qui credit, quòd distinctio huius. c. locum habent in clericis, & in laicis, sicut iacet. Vel potest dici, quòd causam de famulis. loquitur de seruis ecclesię & per ecclesiam manumissis: cap. verò istud loquitur de seruis alijs. Sed obstat oppositio literalis posita super verbo, dominorum. Tu cogitabis. ¶ Tertiò opponitur contra secundum no. de c relatum. ij. de testam. sed de hoc dicam. j. de priuile. quia circa vbi de hoc tangitur per glo. & per Henric.

¶ Quartò opponitur, Ibi: *transeundum*, quia non debet esse in potestate libertorum, patronis iura patronatus auferre. xj. q. ij. libertati. & c. octaua discussio. Solutio, subaudiendum est hic quòd ius patronatus saluum remanet quo ad operas & reuocationem, propter ingratitudinem, vt in contrarijs. Goffre. & Hostien.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Diaconatus ac subdiaconatus in quibus parificentur?*
2 *Constitutio noua, quatenus porrigatur?*

¶ *CAP. VII.*

Miramur. ¶ Casus. Ius quod est de seruo facto diacono etiá de subdiacono debet intelligi. ¶ Primò decisè narrat factum. Secundò diffinit, & ponit obstaculum. Secunda ibi: *de subdiaconali*.

¶ Exponit literam. *certum*. aliâs cautum. *Et infra*. dicit Hostien. hic cótineri, quòd seruus ignorante domino factus subdiaconus, licet se vellet redimere ad instar diaconi: tamen domino fuerat restitutus, de quo Papa miratur: & dicit, ꝙ pari modo miraretur hodie si viueret de gloss. quorundam dicentium. quòd diaconus nó recipit manus impositionem de quo. j. de sacramentis non reiterandis. c. j. & ij.

1 ¶ † Nota hos duos ordines diaconatus & subdiaconatꝰ, exceptis prohibitis, & in onere & priuilegio adæquari. De onere patet, quia vterque tenetur ad onus. j. de cele. mis. c. j. vbi de hoc. & tenetur vterque continere. j. de cleri. coniu. c. j. & ij. & à postulationis officio & secularibus abstinere. j. de postu. c. j. De priuile. patet ex notatis de ęta. & qua. quorum. Et ex eo, quòd vterq; eligitur, eo. tit. à multis. Ex quo infertur cum manus impositionem recipit subdiaconus. Hosti. ¶ Secundò nota, ꝙ conditio noua constituta in vno casu pro tempore, quo alius casus non potest: nec ex verbis. nec ex mente propter defectum identitatis rationis in ipsa constitutione includi: si post modum ille alius casus factus fuerit eiusdem rationis pro tunc suberit & includetur in constitutione huiusmodi. Quod dominus Martinus de salua, Pamphiloneń. Episcopus multum notabile reputabat. Et expone literam, ibi: *expresse*. supple dubitastis. vel secuti fuistis opinionem Damasi, qui idem dixerat de subdiacono & de promoto ad minores, & malè dixit licet hic nó esset expressum. Tenendú enim idem erat de subdiacono, quod de diacono ratione similitudinis vel identitatis. Hostien.

¶ Supple glo. ibi: *pro se praestet*. per decret. ex antiquis. vnde det vicarium. Et quid si vicarium habere non potest? nota. in dicto. c. ex antiquis. Et nunquid in hostia simonia: notat in. c. generalis ea. distin. ¶ In glo. vlti. in *correcta*. idem dicit ægidius de. c. prælul. ij. q iiij. quod distinguit diaconum à subdiacono si collocatur secundum tempora quibus ille ordo non erat sacer.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Partus quatinus ventrem sequi dicatur, & quatenus patrem? numero. 2.*
3 *Filius vtrum parentem magis imitari debeat,*

¶ *CAP. VIII.*

Dilectus. ¶ Casus. Natus ex patre seruo & libera matre, liber est: & licitè promouetur. ¶ Prima ponit querelam Secunda dat iudicem ibi, *Quocirca*.

¶ Expone literam. *Hominem*. id est seruum iuxta vulgare. Philosophi. j. de rerum permu. mancipia. Mater. vxor patris ipsius Diaconi: ne sic contra. suprà. eo. consuluit. Et. s. titu. j. per totum. *Conditionem*. vnde, quod ex equo meo & equa tua nascitur, tuum est: vt ff. de rei ven. l. idem Pomponius § idem scribit, si equam. *De praemissis*. scilicet ꝙ mater fuit libera. De adscriptitio verò licet videtur posse ordinari pręter domini voluntatem, retento iure adscriptitionatus: vt. liij. distin. si seruus scien. tamen illud correctum est: vt ibi notatur & patet ea. distin. quicunq;. & c. administrantur. & s. eo. c. j.

¶ Opponitur de. l. eos. & l. exemplo & l. nullus. C. ff. C. de decu & ff. de sta. ho. l. cum legitimè. ¶ † Sol. quo ad libertatem, partus sequitur matrem: sed quo ad munera & honores sequitur patrem: vt in contrarijs. Nam nobilitas viri vxorem nobilitat. ff. de sæna. l. fœminæ. in authen. de censi. § si verò. ante medium constituónis. Idem not. Ber. Phil. Goffre. & Hosti. j. de na. ex li. ven. c. j. ¶ Hoc est contra amplectentes nobilitatem lineæ maternæ, nusquam mentionem facientes: de paterna, forsam non nobiliú: quasi sint sine patre. Sic. j. de offic. leg. scilicet secundum vnam literam: vt ibi nota.

¶ Nec perdit filius dignitatem, quam à patre Comite sortitus est, si pater desinat esse Comes. Quod prodest in pœnis infligendis, reuerentia exhibenda & multis alijs. ff. de decu. l. ij. § in filis. ff. de poe. l. moris. § istæ ferę. § de decu. l. decurionem. & l. decurionum filij. Hosti Imo sufficit, quòd antequá pater amiserit dignitatem filius sit conceptus; licet ante eius natiuitatem eam perdiderit: vt iuribus per Hosti. allegatis. Goffred. ¶ Secundò opponitur de. l. ij C. de seruis rei pu. ma. So. ibi fallit in nato ex seruo rei publicæ & libera muliere. Vincen. ¶ Tertio opponitur de. c. cum multæ. xv. q. vltima. So. ibi fallit in filio clerici & liberæ mulieris. Vel dic, quòd illud cap. fuit Tolletanú, vbi Sarracenæ fuerint Christianæ, & remanent seruæ. Vincen.

¶ Quartò opponitur de. c. penul. j. de coniugi. seruo. dicit Ioan. Andr. quod fallit vbi est consuetudo contraria: vt in contrarijs. Idem notauit Hostié. j. de natis ex libero ventre. c. j. Et idem credit Henric. in consue. per quam sequeretur conditionem matris quo ad munera & honores, secundum fratrem Ioannem in summa confessorum. titul. de impedi. conditionis quæstio. xv. quæ incipit Item quæro.

2 ¶ † Quæro igitur primò quare partus huiusmodi sequitur pa-

trem, quo ad munera & honores, & matrem quo ad seruitutem & libertatem? Reffert Henricus, quòd quidam Petrus super quarto sententiarum distin. xxxxvj. dicit, quòd ista est ratio: quia in generatione pater se habet, vt principium actiuum formale: & ideo honorabilius, mater verò vt principium materiale. & ideò substantialius: quapropter cum vnumquodq; principatum sequatur naturam principij prædominantis, ideò fetus in conditionibus actiuis sicut in honoribus & patrimoniorũ acquisitionib9 sequitur magis patrem in conditionibus verò passiuis, sicut in seruitutibus & huiusmodi, sequitur magis matrem. Et in hoc concordat ibi Thomas ad literam, & parte prima, articulo. iiij. qui articulus totus est de ista materia. ¶ Verùm Hosti. in summa de natis ex libero. § j. Quare potius sequatur matrem quo ad seruitutem reddent aliam rationem, videlicet quia licet vir ponat semen pro maiori parte, vel magis operetur: tamen mater nutrit, & in ventre viuificatur partus. vnde fructus sequitur terram, siue libera sit, siue serua: & eiusdẽ dominij fit. Ratio enim non patitur alterius effici arborem, quam illius in cuius fundo radices egit. ff. de acqui. rerum do. in fi. l. adeò & l. sequenti. Iusti. de rerum diui. § si Titius. Nec mirum, si vilius ad se dignius trahat & ei dominetur: quia modicum frumenti totam massam corrumpit ar. j. de offic. dele. super quæstio. § si verò, duo.

¶ Quo ad pœnas verò vitandas partus sequitur patrem: vt. l. moris. § pe. & fi. & l. decurio filij. alleg. & ff. de decurio. l. ij. § in filijs. Ista ratione quia pœnam vitare, est honor & fauor. vide notata Hosti. s. de pœ. in quibusdã & notata eod. tit. c. vbicunq; lib. vj. ¶ † Item eadem ratione dico, q filius conari debet imitari parentem magis virtuosum in virtutibus. Et præsumunt iura, q ita faciet: vt. ff. de ædili. edic. l. q si nolit. § qui mancipi. fa. lvj. dist. dominus noster. in fi. & econtra non imitari parentem vitiosum quo ad vitia: vt prædicto. c. dominus noster iuncto § personæ in fi. s. de renuncia. nisi. & ad leg. Iulian. maiestat. l. quisquis. ¶ In glo. j. ibi: *liberi dicti sunt.* & ibi de hoc. Et ibi: *liberæ matris.* Imò. sufficit per momentum fuisse in libero ventre: vt quis liber nascatur. ff. de sta. ho. l & seruorum. § ingenui. Et ibi: *regionibus,* in Theutonia. Philip. finit rubric. superioris.

De obligatis ad ra. ordinandis, vel non or. Rubrica.

¶ Viso de obnoxijs conditioni seruili, de obligatis ad ratiocinia, videamus. Et dicuntur ratiocinia rationum redditiones, quibus quis obligatus est ex administratione rei publi. vel priuatæ. Goffre. Habetur materia. liij. dist. per totum.

¶ SVMMARIVM.

1. *Administrationes quænam promoueri impediant, & à promotis expediri possint? Et qualiter contra promouendũ de administratione prohibita excipi possit? nu. 3. Et ibidem à quibus opponi.*
2. *Clerici num, & qualiter conductores esse possint? Et in altera negotia gerere prohibeantur?*
4. *Clerici administrationes generales gerentes etiam laicorum, num ad dignit. eligi possint?*
5. *Laicus num in clericum possit, & abs quib. postulari.*
6. *Obligatus iuramento, vel aliter, curiæ, siue alij in propia persona inseruire: vel librum scribere: vel ciuitatis regimini, ingredi religionem possit? Et religionem ingressus, qualiter his quibus obligatus est satisfaciet? nume. 6.*
7. *Curiales saua exercentes, & tabelliones in similibus causis, an promoueri possint? Et quid de notarijs Apostolicis & imperialibus? Et quid de executoribus testamentarijs?*
8. *Laicus coram laico iudice conuentus, si clericus fiat, an iudicis mutabit forum?*

CAP. I.

MAgnus. ¶ Casus. Obligatus ratiocinijs deposito onere, & reddita ratione ordinari potest: prius non.

¶ Et sunt tres partes Quæstio. Quæstionis responsio. Responsionis approbatio. Secũda ibi: *vra. vi.* iij. ibi vniuersi. ¶ Expone literã. *Curatores.* supple adultorũ. *Pupillorum.* supple tutores. ¶ Si idest, an inquerebat. Sic enim dubitabilia in cõsilijs prouincialib9 proponunt. j. de accu. sicut. & in authen. de sanc. Episcopi. § vt autem omnis status. Hostien. ¶ *Gratus.* Cuius diffinitio grata: vt in fi. Hostien. *Dixit.* id est respondit. *Si post.* aut etiam prius in casu quem ponit glo. Onera dictorũ officiorum. *Ratiocinia.* Vel datos fideiussores idoneos: vt. ff. de am. & ho l. rescrip. § debitores distin. Munerari idest pro vitæ meritis remunerari. Aliâs munerari. si inter eos, quia ad dignitatem honores promoueri possint. *Vniuersi.* qui in consilio erant. ff. de pac. inter eos. de vsu pal. c. fi. *Nostra.* arguit Hostien. quòd non reffert, an detur vni potestas, vt vice omnium eligat: an is qui primam vocem habet dicat eligo. & alij respondeant, placet. Ad idem de elec. Osius Et quantum ad hoc remittit de elec. quia propter. & c. in Genesi. Imo sufficit, quòd taceant: vt ibi dixi. & j. de elec. sicut cum lib. vj Io. And.

1 ¶ † Opponitur, quia iam promoti suscipere possunt. & gerere tutelam & curam legitimas & necessarias sibi à lege impositas, ac ecclesiæ & miserabilium personarum procurationes, & administrationes, saltẽ authoritate Episco. lxxxvj. distin. peruenit Soluit Innocen. cum Ber. dicit quòd tales administrationes non impediunt promouendum: sed intelligitur textus de obligatis ratiocinijs, non ecclesiasticæ, sed secularis personæ. Et de generalibus procuratibus bonorum, actoribus causarum. exequutoribus negotiorum, pupillorum tutoribus, & adultorum curatoribus, subaudi non legitimis. Et multò fortius secundùm eum, de curatoribus aliorum, ac etiam de alijs generalibus officijs Tales enim promoueri non debent, & promoti debent huiusmodi officia deponere, aut deponi. xxj. q. iij. c. primò &. iij. j. ne clerici vel monachi.

¶ Secundò opponitur: quia corã ecclesiastico iudice possunt clerici iam promoueri, etiam pro laicis procurare, sicut & postulare. Et etiam coram seculari saltem pro ecclesia & personis miserabilibus: nec non pro consanguineis, & his quorum negotia de iure gerunt: vt. j. de postul. c j. ij. & iij. Argu. ex proprio & contrario sensu. Et ex ibi notatis, & ff de postul. l. prima. § j. & sequenti. So. Innocen. dicit præmissa, quæ de procuratoribus. vel actoribus causarum dixerat, intelligẽda saluis casibus, suprà proxim. in quibus ea & præsens decretalis secundũ eum non vendicãt sibi locum.

¶ Tertiò opponitur, quia videtur, quòd tales ab administrationibus depositis etiam rationibus non redditis. promoueri possunt: quia si impedirentur promoueri: aut hic esset propter occupationem prædictæ administrationis. & hoc non: quia suppositiõi iam cessare aut propter obligationem, qua forsam tenetur ad reliqua. & hoc non: quia illa obligatio solùm ciuilis est. Et esset nimis forte dicere. quòd obligatio ciuilis impediret promouendũ. Pone enim promouendum teneri ex causa alicui: impedietur ne eius promotio? Certè non: vt. ff. de admi. & hoc. l. rescripto. § debitores Ver. cœterum. & not. Innocen. s. eo. ad finem rubri. ¶ Solu. dic secundùm Innocen. quòd textus noster inquantũ loquitur clarè in duob9 casibus. Primò generalier saluis præmissis in illis, qui in administratione perseuerant. Secundo specialiter in his quia administrationes deposueruot, & ex ea remanent iustè obligati ad ratiocinia, si ratiocinia huiusmodi publica sunt. Sed si priuata sint, restat dubium: & procedit dicta oppositio: cum distinctione, an mota sit iam, vel moueatur quæstio, vel non. Et si sic an de dolo, vel de culpa tantum agatur: vt in glo. Ber. Ad quam addit Innoc. in vlu. damno, videlicet vbi quæstio mota non est: nec mouetur: & obliga est pri-

est priuata. nec notorium est talem teneri de dolo. Sed tamen super hoc laborat contra ipsum. Tunc enim dicit Innocen. iudex ex officio suo inquiret. vij. q. j. infamis.

¶ Subdit etiam Inno. quosdam dicere hîc solum distinguendũ inter publ. ratiocinia & priuata. & an per ante conueniantur de dolo, an de culpa. ¶ Sed Inno. nõ videt sufficiens hæc distinctio & dicit, nullo iure iuuatur. & ꝙ imo omnia iura cõtrarium sonant. s. ꝙ qui quibuscunque ratiocinijs siue publicis, siue priuatis adstringitur, promoueri non potest: nisi prius sint ratiocinia reddita: vt hîc. ¶ De obligatis verò ad administrationem agendam perpetuò, ꝙ tales ab ordinibus perpetuò repellantur, tenent Goffre. Hosti. & Ioã. And. hîc & Archid. lj. dist. prætereà. Sic intelligitur lij. dist. legere. liij. dist. quicunq;. ¶ Et quod dixi de obligato ex causa mutui, vel alia priuata, sine dolo posset promoueri. Notauit Hosti. hic, & in summa. eo. ti. § pen., circa prin. & Ra. in summa sua, eo. ti. § sequitur. Et facit. C. de Episco. & cleri. l. quisquis & muntijs. In alijs verò cũ gl. Ber. posita cõcordant per omnia Goffre. & Hosti. hîc, & Hosti. & Ra. in summis suis, nbi suprà. & frater Ioannes. in summa eo. tit. in prin. & Archid. lj. dist. summa. eo. tit. in prin. & Archi. lj. dist. in summa. quem vide in. c. prætereà alleg. ¶ Expeditis oppositionib. ad quęstiones accedo: & vt contumacem glo. Inno.

2 † Quæro primò, vtrum & qualiter clerici possunt esse conductores? Et videtur ꝙ nullo modo possint: vt. xxj. q. iij. c. ij. Dicit Inno. ꝙ clerici non possunt esse conductores publ. vectigalium. Et sic intelligit causam. ij. alleg. Nec etiã tali modo, ꝙ vilius conducat, vt carius locent: vt. C. locati. l. milites. Sed alijs cõducere possunt: maximè in duobus casibus. Primo enim nomine proprio conducere possunt vnam possessionem pro opere manuum suarum: videlicet, vt eam colant, & de fructibus viuant. Item possunt conducere nomine alieno pro personis miserabilibus & cõsanguineis, quorum negocia de iure gerunt. in authen. de sanc. Episco. § si autem. xc. dist. clericus autem victũ. ¶ Sed nunquid possunt conducere vigillarum redditus? dicit Inno. se credere, ꝙ non: sed ꝙ solum cõducere possunt, quod pro suis manibus operentur. & ꝙ alijs cadunt in vitium quæstus & cupiditatis. j. ne clerici vel monachi. c. j. Sed Archid. contra. j. ne prælatis vices suas. c. vlti. Sed ibi loquitur de ecclesia à qua non est prohibitũ conducere. ¶ Sed nunquid est simpliciter prohibitũ clericis, vt aliena negocia gerant: dicit Innocẽ. ꝙ id quod dicunt iura clericos talia officia exercere non posse: intelligendum est generaliter. nam vnum negocium clericorum vel laicorũ procurare, vel administrare non prohibentur.

3 ¶ † SECVNDO quæritur, qualiter cõtra promouendũ de administratione huiusmodi prohibita potest excipi, vel opponi? dicit Inno. ꝙ si tempore, quo tales eliguntur, vel postulantur in clericos, & infra tempus, seu secundum modum à iure statutum de quo. j. de elec. c. statuimus lib. vj. & non aliter hæc opponi possunt. ¶ Sed à quib⁹ possunt opponi &c. dicit Innoc. ꝙ si dñi quorum gesserunt negotia, sunt absentes: tunc quilibet de ecclesia excipient contra tales, admittẽ. Et idem si pręsentes sunt, sed minores. ¶ Sed si pręsentes sunt & maiores non admitterent contra tales, nisi illi domini, iusi secundũ formam dictæ decre. statuimus.

4 ¶ † TERTIO quæritur, nunquid clerici gerentes generales administratiões, etiam laicorum, prohibentur eligi ad dignitates: dicit Inno. ꝙ non licet, si nondum essent promoti in clericos, donec rationẽ reddiderint, prohiberẽtur promoueri: vt hîc. Et est ratio diuersitatis: quia in secundo casu illi, quorum negotia gerunt, grauarentur: quia sui administratores forum mutarent. Sed in primo casu, non mutant forũ. ¶ Sed contra hoc videtur. xxj. q. iij. c. j. & . ij. vbi dicitur ꝙ clerici non debent tales administratiões suscipere. & si acceperint, aut dimittant, aut deponantur. Dicit Innoc. ꝙ si rectè inspiciatur cap. illud non contradicit: quia ibi non prohibetur, quin possint eligi: dũmõ tolerentur. Adde quod dicam j. ne clerici vel mo. Sed nec. & de deci. dilectu. & vtrobiq; de hoc no. Ioan. And.

5 ¶ † Quartò ibi: postulari. Quæro à quo fiet hęc postulatio? In primis dicit Inno. hoc notatu dignum videlicet ꝙ laicus, & maximè ratiocinijs obligatus est in clericum postulandus. ¶ Postea subdit, ꝙ postulandus est ab eo iudice, sub quo debet reddere ratiocinia: vt. C. de Episco. & cleri. l. officiales vocatis his, quorum negotia acta sunt, & qui lædi possunt ex tali concessione: vt. ff. de adop. l. nam ita. & de offi. Archid. ad hæc. § fi. Verum subdit ipse Inno. quòd etiam solus consensus & liberatio eius, cui obligatus est: vt liij. dist. c. si quis. & . c. quicunq;. ¶ Per quæ colligo de mente Inno. ꝙ talis postulatio non est facienda nisi Episcopo promouenti. & non signat, nisi inquisitionem, quam habet facere Episcopus, antequam promoueat, videlicet de illius, cuius promouẽdus administrator erat, vel fuerat interesse, ac contradictione, vel consensu. ¶ Expeditis omnibus glo. Inno. positis in isto capitulo accedo ad glo. quas ponit super rubrica.

6 Et † quæro in ordine quinto: nunquid obligatus iuramento, vel aliàs alicui curiæ seu alij ad seruiẽdum in prima persona, vel ad scribendum librum: vel ad regimen ciuitatis, poterit ingredi religionem? ¶ Respõdet Inno. ꝙ si nulla fraude ducitur. s. vt fugiat laborem, vel expensas, sed sola charitate dei securè ingrediatur: quia quæ spiritu dei aguntur, nõ sunt sub lege. xix. q. ij. duæ. infrà, de regularibus, licet.

¶ Subdit tamen, ꝙ de bonis suis, quæ habet, vel etiã & obueniunt post ingressum monasterij, satisfaciat illis, quibus erat oligatus. xix. q. vlt. si qua. C. de Episco. & cleri. Deo nobis. § j. Vel etiam, si sis scribere, vel aliud opus facere: quod salua regula, & sic officio non neglecto, exercere possit, de illo satisfaciet. ar. xc. distin. expensas? dicunt. quidam ꝙ sic: ne sit monasterio onerosus. ar. xvj. q. vj. de lapsis. Et hoc verum si quas facit ratione operis. In alijs enim dicunt expensas non deducendas: quia qui altari seruit, &. c. xij. q. ij. ex his &. j. de præbendis. cum secundum. Dicit tamen Innoc ꝙ cap. de lapsis. loquitur de intrusis in monasterium ad pœnitentiam peragẽdam. Sed nihilominus prędicta aliâs non impugnat. quæ etiam credo de iure procedere, si monachus tẽpore ingressus non habebat bona. Vnde in dãnis creditor reddi posset: quia tunc esset iniustum monasteriũ obligari. Sed si bona haberet, secus ar. x q. ij. Episco. ¶ Fateor tamen Host. hîc dixisse talem expensas nõ deducere, saluo eo, quod notauit in summa. Quid enim si iam integrum precium recepisset? vtiq; bona fides nõ patitur: licet hoc vltimum Host. dixerit. Nisi dicas eum intellexisse, ꝙ ipse idem deduceret expensas. Sed alia opinio habet, ꝙ de illo opere monasterium deducet expensas sine præiudicio tamen creditoris. Sed hîc dictum Io. And. minus capio quàm domini Hosti. quia à monacho nihil potest monasterium per deductionem habere.

¶ Oportet igitur de deductione à creditore fienda quod non potest fieri sine præiudicio creditoris. & ideò sto in eo quod prædixi Nec obstat ratio Hostien. nam monachus hac secunda vice nõ videtur exigere: sed potius causatiua necessitas impellere creditorem, pro eo quòd monachus sine expensa operis non potest facere: ad quam tenetur monasterium, si ab eo nil recipit: vt dixi.

7 ¶ † SEXTO quæro, vtrum curiales sæua exercentes, & tabelliones etiam in similibus causis promoueri debent: dicit Inno. ꝙ non. Allegat. lxj. distin. Osius. quod non reperio. ¶ De exercentibus autem sæua, satis est expeditum. in glo. iij B & idem de exercentibus ludibria: quia tales sunt infames: vt. ff. de his, qui no. infamia. quod eis. § vltimo.

¶ Item de curialibus intelligendo id, de officialibus curiæ, seu potestatis secularis, satis est etiam expeditum per istam decre. De tabellionibus verò est magis dubium. Sed credo, quòd Innocen. id intellexerit de notarijs habentibus officium in curijs secularibus: nõ autem de Apostolicis vel imperialibus notarijs non habentibus certa officia: sed generaliter constituti. vel dic, & vt credo verius, quòd notarij imperiales quandiu officio vacant, promoueri non debent: sed si dimittunt vacare officio, possunt promoueri, per de-

gre. quod est not. dignum contra notarios post notariatum promotos ad beneficia, notariatus officium publicè etiam in curijs secularibus exercente.. ¶ Expedius omnibus glo. Innnoc. Septimò vlterius quæro, ibi: *exequutores*. Quod de exequutorib⁹ testamẽtarijs, de quibus. j̃. de testamẽtis. c. tuo. & c. Ioan. dic, ꝙ in illis non habet locum decretalis. quia iam promoti tales exequutores esse possunt: vt. j̃. de testamẽtis. c. religiosus. lib. vj. cum ibi notatis.

¶ †OCTAVO quæritur Pone: laicus pro administratione conuentus corã iudice seculari, fit clericus. Quæritur, nunquid continuabitur iudiciũ coram eo? Et pro, & contra arguit Goffre s̃. de rescriptis eam te. Primò enim pro parte affirmatiua allegat, ꝙ status mutatio non liberat quẽ ab eo, in quo prius tenebatur: per illam decre. Et hoc allegat. ff. iudicatum solui. l. si reus. de iurisdictione omniũ iudic. l. cum quædam &. ff. de iudi. l. si posteà, quã. xvj. q. j. c. iij. xxxiij. q. iiij. admonere li. distin. designata. & c. præterea. liij. distin. ex antiquis. & c. frequens. & c. si seruus &. j̃. de diuor, gaudemus. in fi. ¶ Ad partem negatiuam allegat Goffre. xxj. q. ij si quis iam trãslatus. xviij. q. j. c. duo. xvi. q. j. ne pro cuiuslibet. l. dist. ferrum. xxvj. dist. deinde &. ff. de arbitris. l. non disting. §. sacerdotio. ff. de vacatione mun. l. penul. §. vlti. de excusa. tu. l. spadonem. § scire de ali. & c. leg. l. is cui de ne. gest. l. eum actum &. l. at. qui insti. de act. § datur. nihil vltra ibi dicit Goff. ¶ Breuiter in glo. ad fi glo. vltimę & Alanus cuius fuit illa glo. præter pauca, & Goffre. in summa huius tit. tenent primam partem affirmatiuam Et idem Vincen. dicit ꝙ etiam index secularis sententiã exequetur, per l. si qui postea quam alleg &. c. proposuisti j̃. de fo. compe. & hic notauit j. de iudicijs, at si clerici. Cui concordat hic Hosti. & ꝑ istam decre. idem determinauit Bartolomeus Brix. in. q. Venerea. quæ incipit aliquis litigabat. fa. ff de excu. tuto. l. ij. in prin. & le. tutor prædictis &. ff ad ad municip l. incola. ij. & de iure immunita. l. super. § hoc circa. Et de adulterijs. l. adulter diem. § j. &. C. de Epi & cleri. l. officiales ¶ Secunda opinio fuit Ioan de Deo in cauillationibus. rubrica. de priuile. clericorũ, in fi. vbi dicit ad q̃onem sibi generaliter propositã de clerico conuẽto coram seculari iudice, lite penden. facto clerico vtrum Iudex secularis possit procedere? dicit ꝙ sic in causa ciuili: sed in criminali secus. xj. q. iij. de persona cum si. ¶ Tertia opinio habet, ꝙ indistinctè siue causa sit ciuilis siue criminalis cognoscere non poterit, per. l. nõ distinguemus. § sacerdotio alleg. &. ff de re mil. l. qui cum vno. § reus vbi videtur expressum. &. ff. de accusa l. accusare. § hoc beneficio ff. de va. mu. l prætor. § j. ibi vel si quis sacerdotũ. & § fi. &. l. his honoribus § auctis. & ff. de excu tu. l. idem Vulpianus. & l spadonem. § si asit & Iurisperitos. ¶ Item, quia res lite penden. deuenerit ad causam, à qua non poterat inchoari & fa. quod notatur de re. Iuris l. statum in fi. lib. vj. Et fa. ff. de suspectis tu. l. post finitam. & delibe. agno. l. iij. § j. & quod notatur de le. j. circa medium. ij. glosæ. ¶ Item fa. quia si fugiens ad ecclesiam habet immunitatẽ. j̃. de immunita. & inter fortius clericus. ¶ Item, quia declaratoria bene opponiẽ post litis contest. j̃. de offi. delg. in summari. ¶ Et tenẽtes hanc partem ad alleg. in contrarium dicunt, ꝙ in illis non fit mutatio fori: sed additur forũ foro. ar. liij. dist. c. j &. ff de sena. l. senatores Et sic notarunt Phi. & Fran. vercel. j̃ de fo. compe. c. penul. Hic aũt mutatur non solũ forum, sed etiã genus fori & status personæ. xij. q. j. duo sunt Bene facit. xxiij q. vj. cum quærimus. vbi res alterata, vel consecrata nõ restituitur priori dño. Et pro hac parte bis fuit in disputatiõibus terminatũ. & placet Archidi. xj. q. c. j. propter ordinem impressum & prę sertim vbi de pœna corporali agitur. ¶ Quarta opinio habet proximam opinionẽ tertiã procedere, vbi bona fide, & nõ in fraudem fit clericus: vt. ff. de adulteris. l. si maritus. § j. vbi, qui abest bona fide causa rei publi. non potest accusari: si in fraudem. potest: vt. l. hos accusare. in fi alleg. & ff. ex quib. cau. ma. l. quinta Et secundum Dyn. qui hoc tenet. ff. de excu. tu. l. idem Vlpianus. præsumit fraus, si iam erat accusatus: vel de crimine repręhensus. ar. ff. de bon. eorum qui mortem sibi consciuerũt. l. fi. & ff de re mi. l fi. ¶ Et per hoc patet Dyn. in contiento sequi placet opinionem licet in ornato post maleficium commissum fateatur iudicium inchoandum coram ecclesiastico Ad l. j. ff de pœnis. vbi videtur debere inspici indistinctè tempus commissi delicti: respõdet, ꝙ nunc tractamus, sub quo iudice debeat conueniri: vbi loquitur quæ debeat imponi. & licet quidam in hoc vltimo distinguerit crimen publicum à priuato tamen tenetur cõmunius idẽ in vtroq; Et vide notata. ff. si ex noxal. cau. aga. l. penult. &. ff. de sta. li. l statuliberis à cæteris. ¶ Quinta opinio est Speculatoris tit. de reo. vbi dicit in causa ciuili locũ esse priori opinio. Et idem in criminali quo ad causæ expeditionem & terminationẽ: secundum ad exequntionẽ ipse in criminali tenet ij. opinionem & iij. videlicet, quòd fiat ecclesiasticum ¶ Sexta opinio, quam hic sequitur Ioan An. habet, ꝙ in ciuili, vel criminali, nulla districtio ꝑsonalis per secularem iudicem fieri potest. Et quam ad hoc sequitur tertiam opinionem in distinctè. & ideò personam cleri. nõ potest incarcerare, vel detinere. Et sic clericatus eximit personam quo ad omnem manus iniectationem, vel districtionẽ. Sed non eximit à iurisdictione pręuenientis quo ad processum ipsius continuandi & instantiam finiendam, & realiter exequendam in bonis, secundum eum. Et ideò quantũ ad hoc. tenet primam opini. in distinctè. Et sic possunt concordari, quæ contraria videbantur. Sic in reali quis quandoque iudex est causæ, & non personæ. Et de hoc remisit ipse. j̃. de fo. compe. sanè. ¶ Prætereà dicit Ioan And. ꝙ ea, quæ dicta sunt de clerico, procedunt in professis: saluo ꝙ defensio causæ spectabit ad monasterium. Nam licet propter characterẽ plus habeat ordinatio, quam professio: vt patet ex notatis. j̃. de conuersa. coniug. placet tamen eo respectu, ꝙ professus nondum notus est: & plura promittit: vt notatur. j. de voto. c. vno lib. vj ¶ Adhuc fortius quo ad personalem distinctionem procedat, tam in monacho, quàm in clerico & præcipuè in minoribus. de elect. cum ex eodẽ. libr. vj. fa. ad hoc de pœni. distin. j. c. qui aliquãdo. § his autho. xxxij. q. ij. admonere. in authen. de mo. in prin. & § si quis igitur ad fin. §

¶ Verum Ioan. And. restringens suam decisionem supradictam excipit vnum casum, dicens ꝙ quæ dicta sunt per eum de personali distinctione procedere, nunc videntur in illo, qui in carcere seculari iudicis existens ibi profiteretur, vel ordinaretur. Hic enim per secularem iudicem, non solũ in causa pręuenta est, sed etiam persona Et quia ordo, vel professio non inuenit istum liberum. & quia ex contrario nimis deluderetur neruus iustitiæ. & fa ad hoc notata sua. j̃ de cele. miss. sanè super verbo, omnes ¶ Septima opinio est Guil. de Cug in. l. penul. ff si ex noxal. cau. acta. & Lie. de Butri in l. si quis post ea. quam alleg. & Bar. in. l. j ff. de pœ. qui adhęrentes opinioni. Dy. de qua supra dicunt & illam declarantes, illiq; addentes, dicunt prædictam opinionem Dy. procedere in delinquente per secularem iudicem, non præuẽto. Et dicit Iacob. ꝙ etiã hoc casu in fama criminis, fraudis pręsumptionem inducit: vt. ff de bonis eorum, qui ante sententiam mortem sibi consciuerũt. l. qui rei postulari. & C. de reis postu. l. illicita. &. ff. de re mili. l. fin. Et idem si erat de crimine postu. aut in crimine depręhensus. arg. dictæ. l. fi. ff. de bo. eo. qui. mortem sibi consciuerunt ¶ Sed in præuento per iudicem secularẽ, dicunt ꝙ tunc non prodest mutatio status, quominus primus iudex pronunciet & exequat̃, per iura. s̃. pro parte ista alleg. Plus dicunt, ꝙ iudex ecclesiasticus lata sententia super crimine per iudicem secularem clericum degradabit. & eum degradatum relinquet iudici seculari, executione fienda: vt. l. qui cum vno. § reus alleg. & auth. clericus. C. de Episcopi. & cleri. Et videntur. velle, ꝙ sufficit verbalis degradatio. Et aliqua de prędictis tangit Cyn. C. de Episco. & cleri. authen. causa. Et Henri j. de fo compe. proposuisti in fin & Guil de mont. lau. in cle j. de censi. ¶ Addit autem Bar. ad Ioan. And. ꝙ in mutantibus habitum sine voto reli-

gi-

gionis, & solu. recipientes modum viuendi quendam, rectè habet locum. l. si qui posteà, quam. & l. qui cum vno § reus. al leg. Dicitque Iaco. prædictus vbi supra, quòd de faciendo dictam degradationem prælati malè contentari non debent: quia si sic non fieret, maius malum sequeretur, scilicet quòd iudices seculares, licet non deberét, ad punitionem de facto procederét. ¶ Ego autem pronūc. non eligam, sed dicam de hoc, quod mihi videbitur, in. c. proposuisti. alleg. in. ij. q. iunge tñ hic q. Ber. Bo. iam *Obligatus.* & q. Oldra. xlvj. so. xlv. quas tñ scripsi in. c. proposuisti ar. all. q. j. & ij. ¶ Supple glo. ¶ In glo. prima ibi: *administrat.* dr̄am inter procuratorem & nunciū vide in spec. de procuratore § vt autem a versu, & nota, quòd largè. ¶ In glo. ij. in fi. Aliam dr̄am inter curatores & procuratores no. glo. ff. de tu. & cura. di. ab hoc. l. ventri. ¶ In glo. *ratiocinijs.* ibi. *voluit.* supp. vl. necesse est si em̄ ad gerendam administrationem perpetuo est adstrictus & ab ordinibus ꝑpetuò repellitur sic loquitur. liij. dist. legem. & liij. dist. quicunq; Hosti. Et ibi: *peruenit.* & ibi plenè notat in glo. penult. qualiter & tutelas clerici, vel monachi gerere possunt. & in spe. de tuto. § generaliter. versu, Item opp. contra & versu, seq. Et ibi *iudicatam.* j̃. ne præla. vi. suas, querelam. Gof. & ibi: *promoueri.* Nam si condemnaretur hoc casu, esset infamis ff. de his qui no. infa. l. furti. § penul. Et ibi: *uxari.* hoc faciet iudex in dubio. Nam secundum Host. si constat de debito, repellit ordinandum. & si consturet ex qualitate personarum de fraude opponentis, repelleret illum. Et ibi: *cum tua.* j̃. de resti. frequens. lib. vj. Et ibi: *Reclamatione.* idem Inno. & Host. sed contradicere videtur glo. j̃. proxima. ¶ Et in fine. dicit. Host. quòd Alanus et Gullelmus Naso scholaris suus, fortè putantes distinctionem istam fore prolixam, simpliciter dixerunt obligatum responsiuis non promouendum per. l. officiles. C. de Episcopis et cleric. et vj. dist. per totum. et quia hoc capitulum non distinguit. ar. ff. de offi. præsi. liij. et de publi. l. de pretio. ¶ Verum Hosti. dicit ipsorum pace salua, tá solennem distinctionem et rationabilem verbo vnico, nō tollendá de elec. ecclesia. iij. ver. deniq; miror. ¶ Subdit Ioan. An. se mirari de verbis Host. cū ista distinctio & gloss. fuerit Alani: vt ipse Io. An. in antiquis apparatibus dicit se vidisse, & constat quòd Ber. sic eā intitulauit. ¶ In glo. *quid si.* ibi: *negociandi.* hoc non aduerterat Inno, dicit em̄ sibi placere, ꝙ obligati ex administratione p̄nt fieri clerici. Et † quia si nil habét conuentis nō possunt si habent facti & clerici possunt conueniri. Vel si facti sunt monachi, cōueniet monasteriū. vel cedat, quę ad ipsum peruenerunt. Et hoc cap. intelligat post litem cōtesta. conuentus tñ tutelæ administratione nō idem in similibus. fatetur tñ ꝙ oēs tenent qđ gl. ꝓxi. Sed AEgidio nō placet hoc dictū Vinceñ. & tñ ipsa gl. videt illud dictū tenere, ibi ver. si de culpa. Et in fi. Go. exponebat ibi malè de ea prędicatur, vel idest vilificatur & de honestatur.

De corpore viciatis ordinand. vel non. Rubrica.

Viso de impedimēto obligatiōis ad ratiocinia, de impedimēto corporis videamus. Go. Habetur hęc materia. lv. di. per totū, & di. xlviij. per totū, cū venit. ti. de cleri. egro. & c. cū inter canonicos de elect.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Episcopum in multum graui, ac notorio crimine dispensare, ac cum corpore vitiato nequaquam*

¶ *CAP. I.*

De presbytero. ¶ Casus. Presbyter qui in duello digiti partē amisit, ex dispensatione sui Epis. potest in suo ordine ministrare. ¶ Duæ sunt partes. Prima ponit factū. Secunda rńdet aggrauando, ibi: *respondemus.* ¶ Expone literam. licet duellum, quod est hodie reprobatum & oīs purgatio vulgaris. ij. q. v. consuluisti. & c. sequenti. & j̃. de purga. vulga. per totum. ¶ *Obtulit.* iracūdia forsan motus quia sibi falso crimen imponebat. Host. ¶ *Oblatū.* ab aduersario vtrūq; forsan cholera inflamauit. Host. ¶ *Partem.* quia non dicit q̄tam. j̃. determinat ¶ *Digito.* non loquitur de police, vel indice. Host. de hoc. j̃. c. fi. vide omnino no. j̃. e. exposuisti in prima glo. Ber. ¶ *Sine scandalo.* si dubitetur, an sit scandalū, recurrit ad arbitriū Epi. j̃. c. proxi. Inn. ¶ *Solénniter.* Nam in priuato, non in publico posset eum permittere celebrare. j̃. de clericis peregrinis. tuæ. Inn. ¶ *Pœnitentiam.* vel eius partem. de tēporibus ordinandorum, ex tenore. Host. ¶ *Ad modū.* i. valde. Concordantias vide in cle. Romani. de iureiur. Romani. ver. nos itaq;. ¶ † Et ex hoc arguit Inn. ꝙ in multum graui & notorio crimine dispensat Epis. Ad idē de apo. c. ij. ¶ Sed dicit, ꝙ cum corpore viciato nō posset Episco. dispensare: vt. l. di. non confidat dicam latius. j̃. eo. significauit in. ij. q. ¶ Supple glo. ¶ In gl. j. ibi: *misericorditer.* vnde dicebat hîc Host. ꝙ si quis se defendēdo, vel socium: gladiū sumpserit: dūmodo homicidiū vel mēbri truncatio nō interuenerit, tutus est quicquid dicat canon contrarius de sen. excō. dilecto. vbi remittit. Imò & tunc probabiliter, videtur posse homici. excusari de homic. c. ij. Quod dic, vt in cle. si furiosus. de homic. & ibi. c. j. secundū Alana. ¶ In glo. ij. ibi: *presbyterū.* quod secundū Host. competentius fuisset sub hoc titulo collatum. Nam cū hîc tractetur de clerico, viciato, vel mutilato, vtrum possit promoueri vel executionem susceptorum ordinum habere. ¶ Et ibi: *de egrotante.* vel infirmo vtrum possit sua beneficia retinere, & ipsorū fructus percipere. Et in fi. dicebat Tanc. illud ius commune: hic dispensatio.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Consilium sequi, an sit necesse?*
2 *Macula in oculo quanam irregularitatem inducat? Et quid si alter oculorum sit altero maior, aut vterq; eminentior? nu. 4.*
3 *Digitorum in manu redundantia, num irregularitatem inducat? Et quid de linguæ vitio?*
5 *Claudus num promoueri possit?*
6 *Vitia corporalia nunquam restitui, at spiritualia quotidie reparari.*
7 *Clericus alioqui idoneus in oculo maculam, vt hic, num ad canonicatum, & prebendam ecclesiæ collegiatæ curam animarum non habentis, promoueri possit?*

¶ *CAP. II.*

Cum de tua. ¶ Casus. Habens in oculo maculam, quæ non inducit deformitatem magnam etiam ad Epis. poterit promoueri. ¶ Diuiditur in duas primò ponit duos obiectus. Secundò circa vtrūque prouidet ibi: *vnde.* & secunda ibi: *macula.* ¶ Expone literam. *obiectū.* supple & nobis supplicatum pro dispensatione, dicēs fortè per publicam infamiam. cū hoc de facili non posset probari de hoc. j̃. de fil. presby. michael. Et ibi: *visum* sub ijciebatur hęc res oculis. De similibus notant in arbore consanguinitatis in prin. Inn. & ibi: *In quo.* maculæ impedimēto Host. ¶ *Maximus.* suprà dixi multa quasi velit, quod hoc casu maior sit dispensatio q̄ priori ¶ *Dispensatione.* Dispensatur secundùm Petrum: quia statim potuisset repellere. xlix. dist. c. j. vel respicit quod de canonici filio dixerat. ¶ *Curauimus.* Alius enim cum electo in Episc. dispensare non posset, secūdùm Inno. & Host. de fil. presby. c. fi. de elect. innotuit. l. di. nemo. fa. de ęta. & quali. à multis.

¶ † Quæritur ibi: *cum consilio.* Nunquid necesse sit sequi cōsilium. Host. dicit, ꝙ non: probat per hanc literam, quod exinde: vbi non dicit suffragātis. Nec obstat. lj. di. studeat. quia ibi iudices adiuncti erāt. & in casu, in quo certus numerus Epi. requiritur. xv. q. vij. felix.

¶ † SECVNDO quæritur ibi: *Visum fuerit.* Quid consi-

derandũ est in isto arbitramento? dicit Inno. consyderandũ esse, an macula oculi sit talis, quæ generet scandalũ, vel nõ: vt primo casu non confirmet: & secũdo casu confirmet: vt. s. c. proxim. dicebat Iaco. de Al. ꝙ si macula sine subtili inspectione se offert visui, irregularitem inducit aliàs non.

3 ¶ † TERTIO quæritur quid si habet sex digitos in manu nunquid tale corporis vitium irregularitatem inducit? videtur, quòd non: vt. ff. de ędi. edic. l. itẽ Offilius. Dicit Vincẽ. hoc verũ, si nõ incõmodatur vsus manus propter eos aliàs esset in redhibitione: vt. ff. de ędi. edic. l. si hominem. §. j.

¶ QVARTO quæritur, quid si patitur vitiũ in lingua? distinguit Vincen. an nihilominus perfectè loquatur, necne: vt ff. de ędil. edic. l. si cui linguã. Et hoc dictum & pręcedens posuit Vinc. j. de cleri. ęgro. c. ij. vide quæ dicam. j. eod. exposuisti in fin.

4 ¶ † QVINTO quæritur, q̃d si habet vnũ oculũ maiorẽ alio, vel ambos eminentes? vide Ber. in glo. fi. Dicit Vinc. hoc nõ esse determinatũ sed relinqui arbitrio iudicãtis. Posset enĩ tanta esse eminentia, ꝙ impediret: vt not. Vincen. j. c. vlti.

5 ¶ † SEXTO quęritur quid de claudo? Hu. verò & Arclud. xlix. di. c. j. & Host. in summa huius tit. § fi. versu. qd de claudo. tenẽt ꝙ claud⁹ hodie admittit̃ de cõsuetudine ad ordines & beneficia. Quod intelligo prout nota. Io. lv. di. si qs in affinitate. & Vinc. j. c. vlti. tenent. videlicet, si per hoc non impeditur ire sine baculo ad altare. Nam tũc viciũ nõ obest. & aliàs noceret. de consecra. di. j. nullus Episcop⁹. Secũdum tñ veterem legẽ claudus non promouebat̃. xlix. di. c. j. & vlt.

¶ Dicebat hic Host. ꝙ quicquid dicant leges aliter est de hac materia, q̃ ad hoc, de quo hic agitur censendum: quia leges non cõsyderant mẽbrorũ augmentũ, vel defectum in se: sed solũ vsus impedimentũ. Nos aũt consyderamus & diminutionem, deformationẽ, & scandalum, vt legitur & notatur. s. eo. c. proxi. & j. e. c. fi. Nam & lex vetus tales repellebat, quę more literæ exponitur. xlix. di. c. j. vbi reperies, ꝙ de leg. prima ad longum notauerat Host.

¶ SEPTIMO quæritur, ibi: *ex maxima*. quare maior est hic dispensatio, quã in proximo casu? Rñdet Host. quia hoc

6 patet, & illud latet. Ad hoc. s. de temp. or. c. fi. ¶ † Item, quia corporalia vicia nunquã restituuntur. xxxij. q. v. si paulus. post princ. j. de sta. mon. cũ ad monasterium. in fin. Sed spiritualia quotidie reparãtur. s. de sum. tri. c. ij. remittit ad no. in summa de fi. presby. § fi. ver. vel dico minima & sequenti.

7 ¶ † OCTAVO quæritur, vtrum cum clerico aliàs bene idoneo habente maculã in oculo impediente totaliter vsum visus illius oculi, sed non alterius, magnam tamen deformitatẽ non inducentem: nec scãdalũ generantẽ ad canonicatum & præbendam ecclesię collegiatę curam animarum nõ habẽtes, & sacerdotium seu alium sacrũ ordinẽ minime requirentes, Episcopus absq; speciali Pape licentia vel mãdato valeat dispẽsare Et breuiter dicas, ꝙ sic, ꝑut scripsi bene latè. xxxv. q. viij. c. de gradibus, in. qõne quę incipit occasione primæ remissionis. videlicet in opere meo remissiuo, q. ĩ nouiter edidi super decreto, vbi nullo modo videre omittas.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Adultus num testimonium ferre possit de his quæ in minori ætate vidit?*

2 *Corpore vitiatus quomodo dicatur, qui seipsum secuerit?*

3 *Membri abscissio propria vt irregularit. inducat, an sit differentia inter vtilia & inutilia facienda? Et quid si in totum membrum, sed in partem abscissum sit? nu. seq.*

5 *Promoueri sine dispensatione num possint, qui sibi manus iniecerunt? & cur homõi à promotione repellantur? & quid si iam promoti. nu. 6. & 7.*

¶ *CAP. III.*

EX parte. ¶ Casus. Sectus in cunabulis licitè promouet. ¶ Duę sunt partes. in prima monachi petitio. In. ij. rñsio. ibi *sanè*. & ibi primo arguitur à prohibitis. ij. à permissis. ibi: *præsertim*. ¶ Expone literã. *Petitorium*. i. petitio. Et dicit Host. ꝙ parũ vel nihil scit de illa expeditionũ curia & reprehendit nimiã subtilitatẽ vel solennitatem in ea: vt quasi videatur reuocatus. ti. de formul. & impetrationib. sublatus. C. Et dicit ꝙ fortè auaritia libellos formantium hoc inducit: cũ deberet sufficere simplex narratio facti. j. de iudi dilecti. ¶ *Militare*. Ergo monach⁹ sicut & clericus Deo dicitur militare. s. ti. ij. eò libẽtius. ¶ *Promotus*. nõ petita dispensatione. Ala. *Et infrà*. j. quęritur, an possit in susceptis ministrare: vel ad maiores ascendere. ¶ *Iudicium*. multis modis sumitur iudiciũ hîc aũt sumit̃ pro discretione.

¶ *Persecutione*. Nõ nata ex eius culpa. Exemp. de culpa: vt si maritus cũ inuẽtũ cũ vxore castrasset. Host ¶ *Episcopũ*. nedũ in ꝑresbyterũ, de quo quęrit̃. ¶ Opponitur ibi: *affectauerunt*. De Marco, qui sibi pollicem amputauit: vt in ꝓœmio Marci. Sed talia ad cõsequẽtiam nõ trahenda. not. lx. di. si qui abs-

1 ciderit, ¶ † Hæc decre. ibi: *quod iudiciũ animi nõ haberet*. inducit̃ ad qõnem videlicet, ꝙ adultus non possit ferre testimonium de his, quæ vidit in minori ętate: nisi tunc fuisset doli capax, secũdum Lau. & Io. qui hoc notarũt. xxxvij. di. relatũ. ¶ Verũ Accursius. ff. de testi. l. iij. § lege. & . ff. de verb. sig. l. notionẽ. § instrumentorũ. & de testa. l. ad testiũ. § j. excepit vnũ casum videlicet si esset tale factum in quo ab initio requireret̃ ætas perfecta: quia tunc posset testificari. Et hoc verum secũdũ Iacob. de Butri. si tempore actus expediti testimoniũ fuit de substantia: vt. C. de testamentis. l. j. Secus si testimonium non fuisset tunc de substantia sed solũ ad probationem. Et ita procedunt glo. Accur. alleg. secundũ eũ. Glo. verò in dicta. l. ad testium. § conditionem. dicit multũ notabiliter sic distingui. Qñq; adhibetur: ad solennitatem actus, sed pro inquisitione veritatis: & tunc inspicitur tempus testimonij. Quod Bar. ibi intelligit, si talis ætatis erat impubes, ꝙ posset cognoscere id, quod agebatur: vt. ff. ad Syllan. l. excipiuntur. § j. Et ex eadem rõne dicit, ꝙ cęcus factus deponere põt de eo, qd vidit ante cęcitatem: nisi ex alio capite impediatur. Sed quid si impedimentum superuenit testi inter iuramentum & depositionẽ? notat Spe. de teste. § j. ver. sed quid si testis. & Io. An. in quadam mercuriali. ¶ Sed adhuc Ia. etiã quęrit, quomodo de eo qd tũc percipere non potuit ex defectu ętatis poterint nũc deponere? Rñdet Iaco. ꝙ põt esse, ꝙ in mente verba contractus retinent. & ꝙ licet pro tũc eorũ significationẽ nõ perciperet & iõ deponere potest. Secus si memorię verba nõ retinuissent, secũdũ eũ. Et est ratio: vt puto: quia nõ ex fide quã tũc habebat: sed ex fide, quã habet testimonij sibi creditur. Verum debilius est testimoniũ ꝓ eo, ꝙ impediente teneritate ætatis memoria vix tam fortis esse potest. De hoc Specu. § j. ver sed nunquid factus pubes.

¶ PRIMO circa istã decre. quærit̃ ibi: *si per insidias hominũ factus*. Qualiter ista litera intelligit̃? dicit Hosti. ꝙ hîc est duplex litera: quia vna litera habet factus & alia litera habet sectus. & dicitur sectus ꝓpriè spado: quia sibi cũ spata virilia amputauit. Et ideò lex talẽ spadonẽ appellat. Natũ verò de quo sequitur vocat lex castratũ quasi castè natũ. Et est differentia inter istos: quia spado & nõ castratus poterunt sibi hæredem instituere: vt. ff. de lib. & post. l. sed est quęsitũ. § spadonem. & de ver. sign. l. spadonem. Ille verò, qui est cũ testiculo de re. nu, l. qui cũ vno. sed clericalis militia nõ respuit neque spadonẽ, neq; castratũ. Imo & optãt Hosti. quia forsam antiquus Io. an. fortè quia vxoratus, ꝙ omnes clerici tales essent.

2 ¶ † SECVNDO quæritur quomodo qui se secuerit efficitur corpore vitiat⁹. & per hoc irregularis? Inno. j. c. sequẽti, in prima glo. in prin. dicit distinguendũ esse inter sponte, & non spõte: vt patet ex ista decre. ¶ Dicit enim primò, ꝙ si quis sponte se secuerit, vel secari mandauerit, siue hoc fecerit vt obsequiũ præstaret Deo: vt. j. c. sequenti. Siue ex indignatione, siue nimio dolore morbi, promoueri non potest. xxxiij. distinct. maritum. & hic. Sed si non sponte hoc fecerit seu fieri mandauerit. Sed hoc fecerunt medici, vel ipse de consilio medicorũ, aut domini vel barbari, seu fortuitus casus tũc secus. Verum Inn. hîc, & . j. c. seq. hoc intelligit, si abscisio nõ

generet

generet deformitatem. Dicit enim hîc, ꝙ vbi generat deformitatē tūc in omni casu repelleretur: .lv. di. lator. & c. si emācipata & .j. e. c. vlti. vbi Ber. not.

3 ¶ † TERTIO quæritur, vtrū ad hoc, ꝙ per talē mēbri abscisione à se factā, quis dicatur corpore viciatus & irregularis. inter mēbra vitiosa & vilia sit differentia? Inn. vbi. s. dicit ꝙ nō. Dicit enī, ꝙ ad hoc, ꝙ sit irregularis, qui ex indignatiōe se secat, bene oportet, ꝙ amiserit aliquod mēbrū: sed sufficit quantuncunq; vile: vt. xxxiij. di. maritum.

4 ¶ † QVARTO quæritur, quid si non absciderit mēbrū totū, sed partem mēbri? dicit Inn. ꝙ si illa pars talis est, ꝙ eius abscisio generet deformitatē, vel scandalū aut personā inhabilem reddat ad officium exequendū tūc efficitur irregularis & aliter non. vt. s. eo. c. j. & .j. eo. Thomas. ¶ Ex quo infert Inno. ꝙ licet indignās extraxerit sibi dentē, vel quomodocūque se secuerit: nisi mēbrum amiserit, non est irregularis vel potius corpore viciatus. ¶ Verum Inno. opi. aliorū refert. d. primò, ꝙ alij dicunt sufficere ad irregularitatem etiā, si non totum mēbrum, vel partē, ex qua deformitas generetur, sed solū partem mēbri, quę nō generat deformitatem abscindat ex indignatione. allegant. lv. di. qui partem. Dicunt tamē ꝙ non ob hoc, quia corpore viciatus: quia propter hoc repelli non posset. Sed ob hoc, quia spōte se abscindit repelli debet. Et ideò dicunt, ꝙ nec talis pōt beneficium sine dispensatione retinere. Et hoc intelligunt, si infamia inde orta fuerit, vel sit

5 notorium. Allegant. c. vlti. s. de temp. ord. ¶ † Alij dicunt generaliter, ꝙ illi, qui sibi manus inijciunt sine dispensatione promoueri non possunt. & hoc probant, per. c. si. q partē. lv. di. Inn. verò distinguit, & placet Host. quia aut talis ex indignatione sibi mēbrū abscidit, seu partē digiti: & est notorium vel de hoc orta infamia, secundū Host. Et tunc non debet sine dispensatione promoueri. Et sic intelligit. c. qui partem. alleg. Aut non ipse ex indignatione sibi partem digiti amputauit: sed eam casu amisit, aut etiam ex indignatione eam abscidit. Sed hoc notoriū non exstit, nec generat deformitatem pars abscisa: tūc his casibus non debet ad promotionē retardari Sed si abscisio deformitatē generaret, vt quia per hoc claudicaret repelleretur, tanquam corpore viciatus. vt. s. c. j.

6 ¶ † QVINTO quæritur, quæ est ratio, quare tales promotiōes repelluntur? Host. quinq; ratiōes assignat, quæ hîc colliguntur ex. ij. glo. Ber. ¶ Prima causa est quia talis sui homicida est. ¶ Secūda, quia minus crudelis præsumitur. Si enī non petit sibi, quomodo mihi, vel tibi parceret? Goff. refert Valerius lib. vij. c. vij. ex. vij. Senicum etiam habere de ætate exclusum: qa se spōte castrauerat. ¶ Tertia alienū inuadit, cū suorū mēbrorū dn̄s nō sit: ¶ Quarta quia ille solus & vnic⁹ placet Deo, quē facit non necessitas, sed voluntas. xxiij. q. v. tunc saluabitur. ¶ Quinta quia videtur Deum redarguere quòd plus in eo creauerit quàm sit necesse. xxxv. distin. ab exordio.

7 ¶ † SEXTO quæritur, an tales casibus quibus à promotione repelluntur deijciantur etiam iam promoti. Inn. hîc dicit, ꝙ sic. Allega. xxxij. di. maritum. lv. distin. qui partem. & c. si quis à medicis. ¶ In fi. vlt. gl. Ber. iunge notata in dicto. c. eunuchus. in gl. ij. secundùm Io. And.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Virilia qui sibi amputauit, in altari num ministrare poßit? Et num cum huiusmodi poßit Episcopus sine Papæ mandato ministrare? nume. seq.*

¶ *CAP. IIII.*

Significauit. ¶ Casus. Sacerdos sine causa virilia sibi fecit ab abscindi credēs ex hoc mereri, de dispensatione Episcopi suum officium pręter altaris ministerium poterit exercere. ¶ Duę partes sunt. In prima factum. In secunda conditionale mandatum. Secūda ibi: *quo circa*. ¶ Expone literam *inuenerit*. remittit hîc Hos. ad nota. sua de filijs presbytero. literas. super verbo, Inuentus ¶ *Concedas*. de gratia dispēsationis. Aliàs contra. lv. d: si quis à medicis. Inno. Nam de iure deponendus esset. Rationes dixi. s. c. proxim.

1 ¶ † PRIMO quæritur ibi: *misterio*. vtrū tanquam diacon⁹ vel subdiaconus poterit in altare ministrare? dicit Hos. ꝙ nō arg. j. ti j. c. j & de conse. dist. ij. tribus. secundùm Hosti.

2 ¶ † SECVNDO quæro, vtrum Episcopus sine Papę mādato potuisset dispensare? Ber. in fi. vlti. glosæ tenet, ꝙ sic. & videtur placere Host. Et est ratio secundū quosdam: quia propter Deum ascidit, licet stultè. Sed Inno. plus videtur placere, ꝙ siue instet operi licito, siue illicito, irregularis est: qa corpore viciatus. Sed ad hoc prodest pia intentio: vt facilius dispensetur. Ideò dicit Inno. se non credere, ꝙ Episco. dispensare possit. Idem tenet Gul. Naso facit. l. di. nō confidat. Vnde dicit Inn. j. de re. iu. cum ęterni. lib. vj. quòd Romana ecclesia seruat, ꝙ solus Papa dispenset cum corpore viciatis. & notauit Inn. s. e. c. j. in fin Et secundùm hoc expone literam, ibi: *ex tua*. subaudi. i. tibi commissa. quæ secūdū Host. cui hęc opi. placet, pōt dici, tua, quia nec eam alteri cōmittere posset. j. de offi. deleg. c. penult. Et in his remittit ad summam suam eo. ti. & facit etiam litera pro hac parte: quia aliàs frustrà mādaret hîc Papa Episcopo: quia ꝙ ipsius Papæ authoritate dispensaret. Hoc tamen certum est, secundū Inno. quòd sine dispensatione non poterit promoueri: nec in susceptus ordinibus ministrare. Et dicit ꝙ volen̄. primam opi. sustinere, dicūt quòd iō hîc Papę authoritate interuenit: vt securius fieret. Quod Inno. non credit: sed dicit, quòd fortè de authoritate: Episco. fit mētio, qa & si authoritas Papæ valet in maioribus in minoribus tn̄ criminib⁹, in quibus dispensat Episc. valet Episc. auth. sed non facit ad propositum: ideò dic, vt. s. Primam glo. Inno. summaui s. c. & in. c. pręcedenti. in qō. ij. & duabus sequentibus ¶ Supple glo. In glo. j. ibi: *displicent*. vnde verius displicet imprudens, vnde placere studet. Host. & Abbas. ¶ In glo. ij. ibi, *morbosum*. sed non spadonem. Vinc. Interdum appellat etiam precisiorem. ff. ad. l. Aquiliā. l. si seruus. § & si puerum. & ibi soluitur in. glo. j. ¶ In glo. iij. ibi: *baptizare*. super hoc adde, quod nota. l. di. q sub gradū. & c. q. j. § ex his verbis. ¶ In glo. *sed cum Episc*. & ibi: similia vt in extremis vngere, aquam benedicere.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Seruus iure naturali an in se sæuire poßit?*

2 *Leprosus in causis suis num poßit procur. constituere?*

¶ *CAP. V.*

Ex parte M. presbyteri. ¶ Casus. Sacerdos, qui ex iusta cā virilia fecit sibi abscindi potest vt prius sacerdotale offin̄ exercere. ¶ In prima querela p̄sby. in ij. prouisio, ibi: *quoniā. Et infrà*. indecisè q̄rit,

1 an possit suum officium exercere. ¶ † Opponitur contra nostram decre. & totū titulū istū & materiā eius quia dicit lex, quòd potest seruus iure naturali sęuire in seipsum. Quare ergo. hîc pro excusatione requiritur necessaria cā? non videt: vt ff. de pecu. l. sed si dam. § si ipse. Soluit Host. d. hoc qd proxi. dixi, intelligi de iure naturali primeuo cō mune omnib⁹ animalibus. Insti. de iure naturali. in princ. quæ sensu. i. ratiōe carēt. vnde nec iniuriam facere possunt: vt. ff. si quad. paup. fec. dicatur. l. j. § j. De ratione enim naturali hoc non licet. vnde & talis seruus mal⁹ dicitur: vt. ff. de ędil. edic. l. cū autem. § excipitur. Sed contra solùm duo hoc iure naturali prohibitiua mandari videntur. s. quòd homo superiori suo non sit inobediens: & quòd nollet sibi fieri, non faciet alij: vt notatur. s. de de transla. Episcoporum. c. ij. § sed neq;. ver. & quòd non est. ¶ Respondet Hosti. quòd & ratio naturalis dictat, ꝙ hoc intelligēdū est nō de sęuiente in se ipso: sed de se naturaliter cōseruante. Vel expone, quod sibi nollet fieri id est nolle debe-

ret. Nã & charitas incipit à se ipso vt notatur. s. de vsu pal. ni
2 si specialis. ¶ † Quæritur ibi: *lepræ*. verũ leprosus in causis suis procuratorem constituere teneatur? fortè dicendũ est, q sic: & q aliter non potest agere. ar. j. de conni. lepros. c. j. & de iu dic. intelleximus. secundũ Inno. vt refert Ioan. An. quia hoc non habeo hîc in Inno. meo. Fa. notata per Ber. in prima glo. ¶ Supple glo. in glo. ij. ibi: dominus serui conuentus de peculio. & ibi: *propter hoc dam*. scilicet, quo deterior fact⁹ est seru⁹, qui seipsum vulnerauit.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Episcopus in ordinando, qualiter se gerere debeat? Et quòd membra ordinandi diligenter intueri debeat?*
2 *Irregularis in Abbatem promotus, an deyciatur?*
3 *Promouendus in sui promotione, quæ crimina confiteri, an reuelare teneatur?*
4 *Lingua partis abscißio, an promotionem impediat?*

¶ *CAP. VI.*

EXposuisti. ¶ Casus. Mutilat⁹ manu, si promot⁹ fuerit in Abbatem ab abbatia deponet. ¶ Secunda ibi: *ars igitur*. ¶ Primò opponitur, ibi: *nesciens*. Nam contra sensum visus non videtur tolerabilis ignorantia. & tñ in ordinatione maximè presby. manus bene dicunt. Quô ergo potuit Epi. esse ita cæcus, quòd illud non ppenderit? Hostien. exponit propter hoc literam, *promouit*, confirmãdo. s. s. de ęta. & quali. tuã. non ordinando. Sed Abbas dicit q fortè per foramen traxit manũ vnam, & eandem iterũ traxit reuolutam. & sic decipit Epi. Tamen non cõuenit hoc ritui, qui in confirmatione presbyteri obseruat. Nã simul ambe manus inunguntur. & ante pectus cũ cobalia iunctę & inuicem iunctæ ligãtur. Et patet. j. q iste nondum erat in sacris.
1 ¶ † Et propter dictam barateriã tactam per Abb. consulit Host. Episc. q diligenter videat & palpet singula membra ordinandi, memor de eo, quod legitur prouerbio. xxvj. diligenter attende vultũ pectoris tui. ad hoc. xlij. di. quiescamus. j. q. j. c. Si qui. § Ecce cũ honoris. de pur. ca. constitutus. Et quidam habent pedes ligneos, consulit q illum faciat discalciari: per quę caueat etiam Epi. cui talia cõmittat. xxiij. dist. quãdo.
2 ¶ † Secundò opponitur de. c. tua, s. de. & ęta. & qualit. vbi irregularis promotus in Abbatem, nõ dicitur: sed toleratur. & in minoribus ordinibus permittitur ministrare. Solutio. illud procedit ex dispensatione. & suberat ibi necessitas dispensandi. Nec suberat ibi, ex parte illius, cum quo dispensabatur aliqua fraus. Sed hîc nulla erat dispensandi necessitas. Et cum hoc fuerat in promoto & tempore promotionis fraudulenta taciturnitas. Et sic omni dispensatione iste hîc erat indignus. Ideò ibi dispensatur & hîc no Hostien.
¶ Tertiò opponitur, quia videtur quòd propter irregularitatem Abb. nõ sit ab Abbatia deponendus. l. di. accedẽs. xvj. q. j. legi. & dicto. c. tuam. Dicit Inno. post. Io. q hîc non dicitur, q fuerit ille propter irregularitatem remouendus: quia ordines suscipiendo tacuit irregularitatem. Et sic tacẽdo peccauit. l. v. di. ex pœnitentibus. de renun. nisi cum pridem. § personę. lvj. di. quia. liiij. di. si seruus sciente. secundũ Inn. & Bernard. hîc in glo. fi. vnde dicit. Inno. quòd propter hanc taciturnitatem non habet exequutionem ordinis sic suscepti. vt dicto. § personæ.
¶ QVARTO ad proximæ oppositionis solutionem replicando opponitur, quia videtur. quòd quis non teneatur se prodere. Et per consequens suum pactum reuelare. de pæ. dist. j. c. quis aliquando. § Item illud. vers. nõ tibi dico
3 ¶ † Solutio, dicit Inno. quòd crimina, de quibus quis est conuictus vel confessus seu in eis depprẹhensus, seu quę sunt aliàs notoria, tenetur quis confiteri & reuellare, dum promouetur. Allegat de iud. at si cleri. a. sa. l. dist. si ille. Sed alia crimina cõfiteri non tenetur secundum eum. & sic potest procedere. ver. nõ tibi dico. ¶ Subdit tñ Inno. quòd si cõfitetur, & cum eo dispẽsetur, securius est: vt vlterius non accusetur. Alias autem sec⁹ est: vt xxxiij. dist. c. vltimo. Dicit autem Host. quòd tenetur etiam quis prodere in ordine sua ea, quę post penitentiam impediunt ordinis exequutionem, que no. secundum eum in dicta. decre. nisi. § propter conscientiam. & § personæ. s. de tempore ord. c. fi. & j. de accusa. inquisitionis. Et hæc vera: nisi cũ tali fuisset canonicè dispensatum iuxta no. in dicto. c. ex penitentibus ¶ Subdit Henricus etiam in alijs criminibus, quę quis non tenet aliàs reuelare, si illa in sui ordinatione, vel promotione per fraudem subticeret, non haberet exequtionem ministerij, nec ordinis sic suscepti: vt dicto. § personæ. Et dicit. H. id hîc colligi ex dictis Inno. & Hosti. Ber. & Io. And. & ex prædictis membris format vnam distinct. Et dicit, quòd ei concordat Gof. in sententia sua ti. de tempo. ord. § restat. in fi vbi de hoc plenè. Et frater Io. in Sum. confesso. ti. de eta. or. q. xix. & Inno. in. allegato. inquisitionis. glo. ex hoc loco. & Archidi. in dicto. c. ex. penitentibus. glo. adde, quicquid dicat. ¶ Vel dic ad oppositionem secundum Inno. & Host. quòd hæc Abbatia erat talis, quę requirebat sacerdotem Abbatem Item potes secundum. Io. And. dicere ad. c. l. all. quòd non loq. in Abbate. sed in monacho in quantum dicit quòd non requiritur in illo personę irregulari: integritas. ¶ Et propter tertiam glo. Ber. hîc positam, dicit Host. quòd si verbum, irregu. esset in textu, ipse exponeret, id est defectu. sic. s. de rescrip. ad audientiam. & de elec. innotuit. § j. ¶ Ecce textus noster loquitur de amissione manus & glo. prima Ber. de amissione digiti. Vide quod de hoc tetigi. j. de procura. tue. ad finem xj. questionis. & s. e. c. ij. in. iuj. questione
4 ¶ † Dixi de vicio linguę: iam eo ad illud de lingua redeundo, hîc quęritur, quid de illo: qui perdidit partem linguę? dicit hîc Host. quòd illud etiam non impedit eius promotionem dummodo per hoc non impediatur organum, vel loquela. Nam Balbus, vel blesus & qui tardius loquitur, sanus est: vt. ff. de ędili. edic. l. Offilius. § j, subdit, quòd religiosum promoueret de gratia, dũmodo loqui posset. lxxvij. di. c. fi. & penul.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Promouendus qualiter impediatur, aut promotus deÿciatur, propter corporis, vel membri defectum vel vitium, &c. Et quid si huiusmodi defectus aut vitium, non sponte, sed casu contigerit? nu. seq. & nume. 3.*
4 *Vitium defectus, ac deformitas in promoto ac promouendo, si non pateant, vt quæ membris non apparẽtibus insint, quid iuris? Et quid de illo, qui huiusmodi vitium intulit? nu. seq.*

¶ *CAP. VII.*

THomas. ¶ Casus. Carens vngula pollicis, dum modo sit fortis in pollice, ad sacerdotiũ licitè promouet. ¶ Prima ponit monachi casum. Secunda conditionale mãdatũ. ibi: *quo circa*. ¶ Expone literam *Constitutus*. factum narrat. ¶ *Pollicẽ*. digitus grossus est, sic dictus: quia inter cęteros pollet virtute & potestate. ¶ *Fortuito casu*. qui tot sunt, quot numerari non possunt. C. de vsufr. l. penult. de præscrip. xxx. an. l. vlt. nec præuideri. j. de homi. c. Ioannes & c. fin. Host. &. C. de pig. ac. quæ fortuitis.
1 ¶ † Ad conscientiarum & iudicũ instructionem & gl. Ber. verificationem, & totius huius tituli summã volo clarè tradere per qõnes. Et primò generaliter quęro, qualiter ꝓpter corporis vel mẽbri defectum, vel vitiũ seu deformitatem ex deformati voluntate spontanea cõtingentẽ impediat promouendus seu deÿciatur iam promotus? Et hîc distingue cũ Bernar. Aut iusta cã interuenit, aut nõ. Si iusta cã interuenit, adhuc subdistingue cũ Ber. vtrũ ex tali mẽbri, vel corporis vitio seu deformitate generetur deformitas in persona: & tunc omni casu à promotione impediatur & deÿciatur iã ꝓmotus. Et idem si scãdalum generaret: vt. s. eo. c. j. Vel si in diuino off. minist. ĩpediret: vt. j. de cle. egro. c. presby. Aut nõ & tunc

tunc non impediatur promouēdus, nec deijciatur iam promotus: vt. ſ. c. ex parte M. ¶ Si autem iuſta cā non interuenit dicit hîc Ber. indiſtinctè, ꝙ tūc ordinandus repellitur & deijcitur iam ꝓmotus. ¶ Sed hîc diſtinguo: quia aut totum mēbrum abſcidit, aut partem. Si totum mēbrū abſcidit: tunc indiſtinctè ſtetur cū Ber. ſ. ꝙ impediatur ordinādus, & deijciatur ordinat⁹, ſecundū Hoſt. & Io. And. ſic procedit. c. ſignificauit. cum ibi no. per Inno. ſuper verbo, concedas. & fa. lv. di. ſi quis à medicis. ¶ Si verò non abſcidit totum mēbrum, ſed partem mēbri: ſubdiſtingue: quia abſciſsio inducit perſonæ deformitatem, vel populi ſcandalum, aut diuinorum miniſtrationi impedimētum: & tūc adhuc idem: quia per hoc impeditur ordinandus & deijcitur iam ordinatus, per ea quæ dixi. ſ. in primo mēbro, fortiori ratione. ¶ Aut abſciſsio non inducit deformitatem, ſcandalū, vel impedimentū, de quib⁹ ſ. Et tunc ad hoc ſubdiſtingue: quia aut non eſt notoriū, nec ſaltem publica orta vel infamia videlicet, ꝙ ipſe hanc abſciſsionem ſponte fecit. Aut eſt hoc notoriū, vel ſaltē de hoc publica infamia orta. ¶ Primo caſu non impeditur promouēdus nec deijcitur iam promotus: vt no. Inn. & Hoſt. ſ. eo. ſignificauit. & Io. An. hîc, &. ſ. ex parte. B. Et eſt rō hui⁹: quia nulla conſtitutione reperit̄ hîc ſpecialiter aliqd ſtatutū. Et tñ iura cōia volūt, ꝙ regulariter occulta crimina, maximè poſt peractam pniam non impediāt ꝓmouēdū. ſ. de tēpo. ord. c. ex tenore. & c. quęſitum. ¶ Secūdo verò caſu impedit promotio, & deijcitur iam promot⁹: vt no. dicti doctores in locis ꝓximè dictis. & hoc non ꝓpter corporis vitiū, vel defectum, ſeu deformitatē ſed propter infamiā: quia iſtud eſt regulare ꝙ crimina notoria ſic impediunt promouendos, & deijciunt iam promotos: vt patet ex lectis & no. in. c. ex tenore. & c. quæſitum alleg. & ita notauerūt Inn. Hoſt. & Io. An. in locis prox. dictis. Et quo ad hoc oīno vide, q̄ ſcripſi in. d. c. ex parte. B. in. ij. q. & quatuor ſeq. ¶ Et hæc vera, diſpenſatiōe ceſſante. Circa diſpenſationē verò facilius cōcedēdā, aut negandā, eſt diſtinguēdū: quia aut ex indignatiōe facta eſt talis abſciſsio: aut eſt facta non ex indignatione: ſed pia licet fatua intentione: vt tunc ſcđo caſu facilis ſit diſpenſatio. Prīo verò caſu difficilis. vt leg. & no. p Inno. ſ. c. ſignificauit. Sed & hoc caſu non pōt diſpenſare, niſi ſolus Papa: vt ſcripſi. e. c. in. ij. q.

2 ¶ †SECVNDO principaliter quæro generaliter, quid ſi defectus vitiū, vel deformitas hmōi non cōtingit ſpōte, ſed caſualiter aut violenter infertur? Et primò videamus, quid ſi hmōi mutilatio cōtingit in magnis mēbris & patentibus: vt puta, ſi amiſit oculū, vel pedem, aut manū. Et hîc ſubdiſtingue: quia aut loquimur de impediēdo ꝓmouēdo, aut de deijciendo promotū. Si quęrimus de ordinando: dic, ꝙ talis ſic mutilati fiēda ꝓmotio impeditur oīno: vt. lv. di. lator. & c. ſi Euāgelica. Si verò quærimus de iam promoto ad ſacros: & in iſto etiam dicimus, ꝙ de iure debet deijci iam promotus: niſi diſpenſationē habuerit, quā habere non pōt, niſi à Papa, ſecundū ea, quæ ſcripſi in. d. c. ſignificauit. in. ij. q. Sed diſpenſari pōt forſan in religioſo cū pede ligneo. Item cū iam promoto ad ſacerdotiū diſpenſari pōt, quo ad hoc, vt ſibi cōcedantur omnia pertinentia ad ſacerdotale officiū ſaluo ſolū ꝙ altaris miniſteriū ſit ſibi penit⁹ interdictū: vt. c. ſignificauit. alle. Et quo ad illud altaris miniſterium neceſſe eſt, ꝙ loco illius alius ſubrogetur. Et ſic intellige. lv. di. ſi Euangelica. ſecūdū Hoſt. hîc. ¶ Secūdo caſu principali videlicet, quo ad beneficia hîc ſubdiſtinguitur: quia aut quærimus de promouēdo, aut de iā promoto. ¶ Si quęrimus de ꝓmouendo, ſeu etiā bñficiādo: dicas, ꝙ ſicut prohibetur ordinari, ita ꝓhibet̄ etiam beneficiari de iure cōi. Rō eſt, quia beneficiari non debet, qui ſeruire non poteſt in ordine, quē reqrit bñficiū: vt. j. de prębē. ſuper inordinata. in fi. Et quia bñficiū datur ꝓpter officium. e. ti. cū ſecūdū. ergo idē iudicium de vtroq;. j. q. iij. ſi quis obiecerit. ¶ Verū tamē dicit Hoſt. ꝙ ex cā cū tali, vt promouen poſsit ad prębendā, perſonatū eccleſiam, vel Abbatiam etiā per Epiſcopū diſpenſari poſſet. Allegat lecta & no. ſ. de ęta. & quali. tua. Fa. no. Guil. in Spec. ti. de lega. § nūc de Epiſcopo tū. verſu, alle. xlviij. ibi vide. ¶ Sed de hoc bene dubito propter ea, quæ generaliter ſcripſi in dicto. c. ij. ſignificauit. ſecūdū quæ & no. in. d. c. tuā. dicere oportet. ꝙ Epiſc. licet diſpēſaret in beneficio, nō tñ poſſet in ordine annexo beneficio diſpenſare: q. d. eſſet fortè. Et ideò mulo dicerēt, ꝙ caſus. c. tuā. fuit ſpecialis, & proceſsit ex certa ſcientia Papæ: nec eſt ad cōſequētiam trahendus quia minus exorbitat à cōi iure. Nec per cōſequens trahendus ad cōſequētiā. Et ſi dicas illud ad conſequentiā trahi, non extendas tamen illū caſum vltra eius rationem: ſed reſtringe illū ad cām, in qua fundatur: videlicet dum ſubeſt cauſa magnæ neceſsitatis. Nec poteſt aliâs beneficio vtiliter prouideri: quia ita loquitur dicta decretal tua. Dic, vt ibi dicam in prima quæſtione. Vel fortè dic, quòd hoc dictum non retulit hîc Hoſtien. ad beneficiandū: ſed ad iam beneficiatū. de quo. j. membro ꝓximo. Sed in contrariū. Fa. verba iſta, ꝙ poſſet habere &c. ¶ Aut quęrim⁹ de iam beneficiato, an ſit à beneficio deijciendus tempore quo fuit beneficiatus ordinatus non habebat hunc defectum ſed poſt ſuperuenit. & tunc non adijcitur: quia non eſt addēda afflicto afflictio. j. de cle. ęgr. c. fi. Aut tp̄e, quo fuit bñficiatus, & c. habebat dictū defectū: & tūc ſubdiſtinguit: q̄a aut in ordina. ſeu ꝓmotiōe ſua ad bñficiū tacuit p fraudē hmōi defectum. Aut nō tacuit per fraudem. Si tacuit per fraudem deijcitur à beneficio ſic promotus: vt. ſ. c. ꝓximo. verū Hoſt. dicit, ꝙ etiam hoc caſu: ſicut & in caſu. ſ. ꝓxi. pręcedenti ex cā poſſet cum tali diſpenſare Epiſc. in beneficio hmōi retinēdo etiā ſi ſit præbenda, perſonat⁹, eccleſia, vel Abbatia: vt leg. & not. ſecundū eū. in. c. tuā. de ęta. & quali. & allg. & fortior rō in adepto, q̄ in adipiſcendo. ar. eorum, quæ leg. & not. j. de iureiur. quemadmodū. in. quo etiam caſu loquitur. c. tuā. alleg. Et dic vt. s. Secundo caſu videlicet cū nō tacuit p fraudem, vt quia fortè illud reuelauit: vel ſi tacuit, hoc fecit ſine fraude. & tunc nō deijcitur iam promotus. ¶ Sed nunquid tūc ſine diſpenſatione poterit beneficium retinere & in ſuis ordinibus miniſtrare? non diſtinguit hîc, nec aliquid dicit Hoſt. Sed tu ſubdiſtingue: quia in prouiſione ſua fuit ſecum per habentem ſuper hoc poteſtatem legitimè diſpenſatū expreſſe & tunc rectè dicitur, ꝙ canonicè tenet beneficium: nec eſt deijciendus. Aut non: & tunc aut prouidens de beneficio erat talis qui ſecum poterat diſpenſare: & illi in promotione ſua defectum reuelauit. & tunc ille promouendo tacitè diſpenſaſſe videtur. Et ideo adhuc idem, per ea quæ ſcripſi. ſ. de fil. presby. veniens. & licet iſte caſus ſit valde dubi⁹: vt ibi notaui: tñ in Papa qui ſolus videtur hoc caſu regulariter diſpenſare poſſe: vt ſcripſi ī dicto. c. ſignificauit in q̄ne. ij. eſſet hoc certum: vt. ff. de excu. tu. l. idem vlpianus. in fi. & de re iudi. l. quidā conſulebant. & ita no. per Henr. in. d. c. veniēs. Aut nō eſt talis qui potuerit diſpenſare, aut fortè conſtat ꝙ de facto ſic diſpenſare nolebat: vel ſecūdū cōiorē opinion. nec ſic tacitè poterat diſpenſare. & tūc fateor, quòd ex cā neceſſaria quo ad beneficiū. retinendum & ſi iam ad ſacerdotiū eſt promotus etiā quo ad oīa ſacerdotalia præter miſteriū altaris cum eo poterit diſpenſari, per quē tñ eſt q̄ō. Sed dicit Hoſt. quòd per epiſ. verū tñ abſq; diſpenſatione legitima non poteſt beneficium retinere, per ea, quæ leg. & not. in. d. c. tuam. & ſ. c. proxi. & c. ſignificauit.

3 ¶ †TERTIO principaliter & generaliter quæro, quid ſi defectus vitium vel deformitas hmōi non ſponte, ſed caſualiter, aut violenter, & in membris minoribus, ac patenter dicit̄ cōtigiſſe: vt puta in parte manus: vel in naſo: vel in auricula: aut in facie. Et hîc ſubdiſtingue: quia aut per hoc ad frāgēdū hoſtiā redditur minus potens. Aut per hoc redditur deformis notabiliter in perſona ſua. Aut his ambobus ceſſantibus dicitur hoc per ſuā culpā contigiſſe: aut ceſſant omnes tres caſus prædicti, & quilibet eorūdē. Si verò ceſſant omnes tres caſus prædicti, videlicet quòd nec eſt deformitas magna, nec talis q eum reddat ad frangendum hoſtiam impotentem: nec etiam talis deformitas contigit ex culpa ſua, tūc talis promouetur ad ordines & beneficia & diſpenſatiōe nō eget vt hîc

¶ Primo casu videlicet, cũ est deformitas magna vel talis q̃ impedit, seu reddit eũ impotentem, ad frangendũ hostiã: & tũc prohibetur à celebratione, licet in alijs valeat dispensari. Quod dic, vt leg. & no. ĩ. de cle egro. ca. ij. & hoc verum si sine culpa sua idem contigerit. Sed si per culpam suam hoc acciderit de rigore iuris deponendus est. sed tñ si nõ est talis deformitas magna, nec talis quæ reddat personã impotentẽ ad fragendum hostiã, etiã si culpa sua contigerit sibi: potest cum tali post pniam per Epis. dispensari. Et à contrario si talis deformitas sit magna, vel impotentẽ reddat, &c. quo ad missã vel ministeriũ altaris, nõ dispẽsabit: licet quo ad alia dispensetur. Quod, dic, vt legitur & no. s̃. e. c. significauit. & c. j. secundum Hostien.

¶ QVARTO quæritur quid de præmissis est dicendũ in casu, in quo defectus, vitium, vel deformitas non est patens: sed potius latens: quia est in mẽbris non apparentibus. Et hic distingue: quia aut id contingit absq; culpa defectũ huiusmodi patientis: & tunc in nullo impeditur promoueri ad ordines: nec etiam ad bñficia: vt colligitur euidenter ex his quæ leg. & no. s̃. eo. ex parte. B. & duobus. c. seq. Nec est tũc necessariũ vt rustici garriunt, q̃ testes siccos, seu pulueratos secũ portans in bursa: quasi tunc intelligantur habere oĩa mẽbra sua: quia bonũ esset aliquibus. vt nec portarent virides: vt no. s̃. e. ex parte B. Pulueratorum, seu siccorũ deportatio magis posset obesse ꝓpter facti memoriã, q̃ prodesse: vt patet in eo, quod no. s̃. de fil. presby. cum decorẽ. Sed nec põt in talibus nimia deformitas vel impotentia denotari. ¶ Aut per culpã suã talis defectus sibi contingit: & tunc aut loquimur. in eunuchis: & isti sunt de rigore iuris deponendi. Et per cõsequẽs fortius non promouendi. Nec cũ eis dispensat, saltem quo ad ministerium altaris: aut in alijs. Et nunc quicquid sit de rigore iuris dispensatur in oĩbus, & cũ omnibus dummõ non sit deformitas, quæ reddat talem impotentem, secũdũ Host. qui etiam ad hoc alleg. solũ lecta & no. s̃. e. c. ex parte B. Et duobus. c. sequẽtibus. ¶ Et subdit Hosti. q̃ per ea quæ dixi, post eũ hîc & q̃ õnibus tribus. s̃. præcedẽtib⁹, melius & plenius expeditur materia quã in summa. Henr. crudè recitat hîc dicta Host. & nil addit nisi id quod dixi de claudo. s̃. e. c. ij. in q̃õne j. licet non ita plenè. vide Tã. lv. di. in sum. ¶ Itẽ etiã Io. An. vltra dicta Hos. nil addit, nisi q̃d dicit post. G. Na. q̃ quadrupliciter sumit vitiũ corporis: aut ex defectu mẽbri: aut ex inhabilitate: aut ex diminutione, aut ex augmento.

5 ¶ † QVINTO quæritur, quid de illo, qui alteri defectũ, deformitatem, seu vitium homini infert: & illũ per hoc irregularẽ reddit nunquid est ipse etiam irregularis? Gullielmus de monte Lauduno in cle. si furiosus. de homi. super verbo, irregularitatẽ. videtur dicere, q̃ sic: quia dicit, q̃ irregularitas prouenit ex deformitate corporis alicui. & est triplex. quędã quæ prouenit ex morte: quædã ex mẽbri mutilatione tantũ & quædã ex simplici iniectione cũ ꝓposito occidẽdi. Et idẽ tenuit in sacramentali. ti. de irregularitate, q̃ propter honorẽ. dicit dñs. M. Pampil. Epis. q̃ oẽs doctores sequũtur hãc partẽ. & tñ dicit, q̃ malè probatur hoc, per iura. Materia propriè est in titulo. de homi. vt fatetur Gul. vbi. s̃. iõ si Deo placeat de hoc ibi dicam.

De bigamis ordinand. vel non ordinan. Rubrica.

Cùm inter cęteras irregularitates, Bigamia non minima reputetur, iõ & c. Et sup irregularitate Bigamiæ quatuor rõnes assignant, quę not. xxvj. dis. in summa. Prima rõ est propter defectũ sacramenti. ĩ. e. debitũ. Secunda propter prærogatiuam ordinũ. xxvj. dist. vna. Tertia, quia præsumitur incontinẽs, qui vna mortua trãsit ad aliam. lxxxij. dis. proposuisti. Quarta, quia non habet frontem hortandi, viduitatem, qui coniugia frequentauit, vel qui cum vidua cõtraxit: vt dicto. c. vna. ad fi. Gos. dicam ĩ. e. c. debitum. in. vij. q̃õne. De materia. xxvj. di. xxxiiij. dis. c. si quis. § quod ergo. vsq; ad fi. di. lxxxiiij. di. quisq̃s. xxviij. q. vlti. per totum & repetitur in. vj. & congruit de testi. tam literis. ibi vide.

¶ SVMMARIVM.

1 *Bigamus num monachus de iure, & sine dispensatione effici possit? Et num, num priuilegio canon. Si quis suaden. gaudeat? nu. 2.*

3 *Episcopus num possit cum solenniter pœnitentibus dispensare? Et num huiusmodi pœnitentes infames sint? nu. seq.*

¶ CAP. I.

VT Bigami. ¶ Expone literam: *repudiatarum*. i. ob cãm fornicatiõis separatarum, & diuisarum. l di. si quis viduam. Sed hodie est repudiũ reprobatum. ĩ. de diuor. gaudemus. Dicebat Pe. q̃ & redubiata dici poterat, quæ iam cognita propter consanguinitatem, vel aliam iustam causam dimittitur. ¶ *Mariti.* Idem de maritis ancillarum. xxxiiij. di. si quis viduam. ij. Et quæ sit ratio huius ibi no. ¶ *Sacerdotum.* i. sacrum ordinem. ¶ *Pœniten.* de forma huius pœnitentiæ habetur. c. di. in capite. ¶ *Bigam.* quis sit, & vnde dicatur Bigamus: & quot modis interpretatione quis fiat Bigamus, tangit hîc Hostien. & Ber. ĩ. c. seq. & ibi dicam. & vltra nihil hîc habes per Innocen. & Ioan. And.

1 ¶ † Quæritur tamen primò ibi: *Bigam.* vtrum bigamus possit effici monachus de iure, & absque dispensatione? dic q̃ sic Et probatur. xvj. q. j. legi. arg. ĩ. de regula. veniens Et no. Io. & Archid. xxxij. dist. seriatim. in gl. vltima. & Archi. ĩ. e. c. vno. lib. vj. & Io. And. ĩ. de regu. iur. c. delictum. e. lib. in Nouel ¶ Sed quæ est ratio huius? dic, q̃ hęc est ratio: quia irregularitas Bigamiæ prouenit sine peccato, siue culpa. xxvj. d. de xxxj. q. j. aperiant. Et q̃ plus est interdum ex merito. ĩ. de spon. inter opera. sed irregularis etiam ex culpa potest monachari. xxxiij. q. ij. admouere. ĩ. de his, qui fil. occide. c. vno. ergo multò fortius iste Henricus.

2 ¶ † SECVNDO quæritur, vtrum Bigamus factus monachus gaudeat priuilegio illius Canonis, si quis suadente. xvij. q. iij. ¶ Archid. lxxxiij. dist. c. quisquis. relinquit hoc disputationi. Henricus circa hoc sic distinguit: aut quæritur, an gaudeat, vt clericus: & sub qualitate clericatus. Et hoc no. quia cõstat, quòd clericus non est: vt. ĩ. de biga. c. vno. lib. vj. cum ibi no. Aut nunquid gaudeat, vt religiosus, vel conuersus: & dic, quòd sic: vt. ĩ. de sen. exco. non dubium & c. ex tenore. & c. canonica quia nouitius nondum professus tacitè, vel expressè, qui est minus religiosus, quàm professus. ĩ. de sen. exc. religioso. § quãuis. lib. vj. gaudet hoc priuilegio: vt dicto. § quamus. Et hoc tenet. Io. And. ĩ. eo. c. vno. lib. vj. c. vno. in dicto. c. delictum. vbi de hoc plenè per eum. Fa. quia appellatione clericorum, non continẽtur monachi. in auth. de sanctis Episcop. § vt autem omnis. iij. quæstione. v. c. iij. versu, si quis. xviij. q. ij. quidam: versu, eos. xxiiij. q. iij. si quis de potentibus pinam & c. quisquis. lxxxiiij. dist. à quo ista recipiunt fundamentũ. & maximè. c. altercationis. ĩ. e. non loquitur nisi de clericis: licet posset dici illa iura loqui secundum illa tempora, q̃n monachi non erant clerici: vt xvj. q. j. generaliter. sed adhuc hodie est differentia: quia ordo clericorum dignior est quàm *monachorum*: vt. e. q. c. alia legitur. ar. s̃. in proxi. quæstione. ar. s̃. de hæreti. ad abolendam. § j de clerici. exc. minor. postulasti. in fi. de priuil. q̃m. lib. vj. de elec. generali. de pœnis, felicis. § præmissis. de immunita. clericis. § nos igitur. vide. ĩ. e. altercatiõis all. in xiij. quæstione.

3 ¶ † TERTIO quæritur ibi: *pœnitentes.* vtrum cum solenniter pœnitentibus possit Episcopus dispensare, vt promoueatur? dist. quia aut quęris de minoribus ordinibus, & propter necessitatem, vel vtilitatem ecclesiæ: & tunc sic. l. dist placuit. & ar. quia dispensatio sibi non est hoc casu prohibita arg. ĩ. de sent.

de sent exc. nuper. ¶ Aut quæris de maioribus oridinibus, vel necessitate & vtilitate ecclesiæ cessantibus & tunc nõ ob. l. di. ex pœnitentibus. vbi dicitur, ꝙ ordinans talem scienter debet priuari potestate ordinandi quia intelligit illud cũ ordinat absq; dispensatiõe: vel cum indicretè dispensat. Simile l. di. qui in alio. Ita distinguit Ray. in sum. ti. de solẽniter pœnitentibus. & frater Io. in sum. de cõfe. c. ti. q. fi. & frater Ast. lib. vj. titu. quòd ordinandus non debet esse solenniter pœnitens Henri.

4 ¶ † QVARTO quæritur vtrũ tales pœniteñ. sint infames? dico, ꝙ sic, si sunt publicè pœnitẽ. & hoc nõ rõne pniæ: sed propter criminis publicationẽ, quod fit per pœnitentiã: sed si crimen sit occultum, & pœnitentia occulta sit imposita non infamat sed reuocat & emendat. l. di. ferrũ. de sum. Tri. c. j. ad fi. ꝟ. de testi. c. fi. infamatur ergo talis publicè verberũ, vel aliã pniam agens. Sed hoc verũ, si sententia fuit lata super tali pnia insligenda. Alleg. Henr. iij. q. vij. c. infamis § porrò. Allego enim, de his qui no. infa. l. fustibus. Aliàs si snia non præcedat, solus ictus fustium non infamat. Allego. C. de his, quæ no. infa. l. nullã. & l. verbum. Allegat Henricus. ff. de pœnis. l. in seruorum. in fi. ¶ Ex his infert illos patenter errare, q iudicant infames sumentes ex deuotione officiũ publicè pœnitentium. virtutis enim deuotio non debuit improbari. ff. de postu. l. j. § bestias. Et damnant isti Dauid humilitatem. ij. regũ. vj. c. & Baptistã, Marci. iij. de quo dicit. Beatus Bern. mirum, ꝙ actu innocens pœnitentis suscepit officium. & qui non habet, vnde pœniteat, habet tamẽ vt pœniteat. Damnãt & fratres minores, & ipsum Christũ qui facto per mortẽ crucis humilem pœnitentiam cõmẽdauit, secundũ Host. in dicto. c. ijs. & Io. And. post eum. Idem Asteñ. lib. vj. ti. xxxiiij. de pœnitentia solenni in 6. Henricus.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Episcopus an cum bigamo dispensare queat? Et quid de Papa? & nume. 3. & 4.*
2 *Irregularitates omnes, ac pœnæ earum quo iure sint inductæ?*
4 *Papa Lucius, cum Panormit. Archiep. Bigamo dispensauit.*
5 *Bigami veri & interpretatiui qui & vnde dicantur?*
6 *Promoueri an sine periculo possit, cum virgine vxore mortua contrahens?*
7 *Corruptio mentis ex parte mulieris ad inducendam bigamiam num sit satis? Et quid de vxore corrupta, aliter, quàm ex viri semine, an commistione? & nu. seq.*
9 *Virginitas quid & qualiter dignoscatur?*
10 *Corruptam à se tãtũ, si quis duxerit, an dicatur bigamiã incurrisse?*
11 *Virginitas in viro, ad sacramenti exclusionem, & bigamiæ inductionem, cur non perinde, ac in muliere?*
12 *Bigamus num semper fiat, qui vxorem suam adulteratam cognoscit?*
13 *Bigamum percutiens, qui vulgo non bigamus habebatur, ac recipiatur, an sit excommunicatus?*
14 *Clericum se prætendens, ad hoc vt ipsum iniuriatus, vel percutiens, incidat in canó. Si quis suadent. quid habeat probare?*
15 *Casum genera tria: & totidem actuum, quo ad speciem de qua hîc.*
16 *Quasi possessio status, de quo hic tractatur num sufficiat ad releuandũ quem à probandi onere, & ad transferendum probationis onus in aduersam partem? Et num huiusmodi quasi possessio & criminis reputatio sufficiat quo ad hoc, vt veritati præiudicet, si per probationes contrarias fuerit patefacta? nume. 17.*
18 *Clericus si virginem duxit, quæ postea facta adultera & à clerico deiecta, clericum in maritũ per iudicẽ nõ probato adulterio obtinet: an si ea sponte adulteram deinceps cognoscat bigamiam incurrat?*

¶ *CAP. II.*

SVper eo. ¶ Cas. Cũ bigamo, qui ordinatus est ad sacros, nõ dispensatur: & ordinator priuabitur potestate ordinandi: nisi cum eo fuerit dispensatũ secundũ Io. And. qui literam non diuidit. Nec etiã Host. Tu potes diuidere in tres partes. Prima tangit consultationem: & subdit responsionem. Secunda & tertia distinguẽdo duo membra soluunt tacitam dispensationis qõnem. Secunda ibi: *quis in bigamis.* tertia ibi: *ordinatore.* ¶ Expone literã *Officio.* i. onere & honore: quasi diceret, quia de iure cõi essent deponendi ita ꝙ nec ministrant. Et si careant officio, nec episcopalia exerceant. & sic careant potestate. ꞅ. de ordinatis. ab Episco. Hosti. *Apostolum.* ad Ti. & j. ad Timo. iij. ¶ *In eis.* i. in eadem executione characterẽ tñ habent: vt etiam dicit gl. ¶ Opponitur ibi: *ordinatore.* quia ordinator tñ videtur peccasse, sicut ordinatus. & ideò videretur tantũ puniendus arg. ꞅ. de trans. Episcoporum. c. ij. in fi. & quæ notantur. ꝟ. de off. deleg. c. j. Sol. vltra culpã, in qua vterq; est ordinat⁹, ex hoc facto irregularitatem incurrit: quæ non tollitur per pœnitentiam, sicut culpa bona. Quod multũ facit ad. q. vlti. p me formatam. ꞅ. ti. proxi. c. vlti. ¶ Secundò opponitur ibi: *Requisiti.* quia hîc videtur innui, ꝙ Episco. promouendo intelligitur dispensare. Contra quod opponitur de. c. veniens. cũ ibi: not. de fil. presby. Soluit Inno. in prima glo. d. quòd hic apparebat quòd volebat Episcopus dispensare.

1 ¶ † Tertiò opponitur, ibi: *dispensare.* quia videtur, quòd imo cum bigamis possit dispensare: vt. xxxiiij. di. lector. vide Ber. hîc in glo. iiij. Sed cõtra Inno. dicit, ꝙ illud, q. l. hic dicitur, ꝙ non licet cum bigamo dispensare fatetur in Episco. De Papa autem dicit, ꝙ dispensare: potest vsq; ad subdiaconatum. nec obstat ꝙ papæ non licet contra Apostolum dispensare. xxv. q. j. sunt quidam. Nam hoc intelligitur in his, quæ pertinent ad articulos fidei. Et fortè in his que pertinẽt ad generalẽ statum ecclesię: sed in alijs bene dispenset. Quod patet: quia licet Apostolus dicat: Vouete, & reddite iuramenta vestra. tamẽ in iuramento & voto dispensat. xv. q. vj. iuratos. & . ꝟ. de voto. per totum. Quamuis posset dici, ꝙ non videt dispẽsare in voto, qui in melius cõmuta. ꝟ. de iureiur. peruenit. ¶ Verũ etiam secundũ eundẽ Inno. Papa potest interpretari & addere Euangelio: vt colligitur. ꝟ. de testi. c. in omni. & . vij. q. iiij. præsul. Sed & aliter secundũ Inn. dici potest, videlicet ꝙ maior Papa ꝙ̃ Paulus in administratione. Et ideo per ipsum ligari non debet. Simile. xx. di. § j. & idem Io. Tancre. Host. & Abb. Inno. nec constitutione Petri ligatur Papa, vt. ꞅ. de ele. innotuit. ¶ Et hoc fortificatur. Nã vt scribit Tho. in. iiij. sententiarum. di. xxvij. q. vltima. & Archid. in dicto. c. lector. & Abbas, & Io. An. hîc, & Aste. tit. de monogamo. q. vtrũ bigamus. irregularitas non est annexa bigamiæ de iure naturali: sed solùm de positiuo. Quod patet, quia bigamus recipit ordinem & vt hîc notaẽ. per Inno. Host. & Ber. quod nõ esset dispensatio ordinis, non bigamiæ.

2 † Et facit, qa omnes irregularitates & pœnæ earum sunt de iure positiuo: vt notatur ipse Inno. ꞅ. de renun. nisi cum pridem § personę. in glo. irregularitas personæ. ver. quia ipse. ar. ꝟ. de sent. exc. his qui in ecclesia. lib. vj. Modò circa illa, quæ sunt iuris positiui, multũ potest Papa: vt notatur. ꝟ. de immu. ecc. quoniam. in clem. & dicam. ꝟ. qui fil. sint legitimi. per venerabilem. Facit, quia: vt dicit Ab. hîc interdicta est bigami ordinatio ab homine, nõ à Deo. & tñ Papæ potestas non est ab homine, sed à Deo. de elect. significasti. & de iudi. nouit. Vnde dicit Pet. super. iiij. senten. Papa potest dispensare cum bigamo: licet aliqui contradicant, etiam in ordinibus, qui erant sacri tempore Apostolorum.

3 ¶ † Sed nunquid põt Episcopus cum bigamo, saltem in minoribus ordinibus dispensare. Host. dicit. ꝙ sic, per. c. quicunque. & . c. cognoscimus. xxxiiij. di. Et in hoc differt à seruo. ꞅ. de ser. non ord. c. j. & . ij. ¶ Sed Io. An. credit contrariũ in verè bigamo per. c. vnũ. ꝟ. eo. lib. vj. vbi idem tenet Fran. Vercel. Et idem tenet dominus Martinus Pampiloñ. Episcopus. Inducit notata Inno. ꝟ. de re iudi. cũ ęterni. vbi dicit Innoc. in illa decret. collegij. Quòd cum irregularibus solus Papa dispensat. Et idem dicit in corpore viciatis publicè pœniteñ. illegitimo & bigamis. Et dicit quòd illud seruat ecclesia Romana in. iiij. prædictis casibus. Verum Henri. ponit hic super

materia huius oppositionis vnã dis.longam:dicens in effectu: aut quęrit de Papa,aut de Episcopo. Si de Papa:aut in minoribus ordinibus,aut in maioribus:si de minoribus vsq; ad subdiaconatũ:& dic,ꝙ sic tam in promoto,quàm in promouendo etiam conuenienter,si velit:vt dicto.c.lector. Si quærit de maioribus,aut cũ promoto,aut cum promouendo. Si cum promoto,videlicet quo ad ordinum executionem susceptorum:dic,ꝙ sic:vt.l.dist.quicunq; pœnitens.vbi notãt Gug.& Archid.quòd posset Papa dispensare cum bigamo facto Episcopo,presbytero,vel diacono: licet ad tales ordines non deberet eum promouendo dispẽsare:quia multa impediunt.&c.ĩ.de iureiur.quẽadmodum. Et † Lucius Papa dispensauit cum Panormitano Archiepiscopo bigamo:quòd non fecisset,&c.ĩ.de offi.dele.ex parte.ij.s.de rescript.c.fi.libro.vj.nec laqueum iniecisset.xxvij.q.j.de vidnis. Patet rõne quia talis recipit characterem,cum sit baptizat⁹.xxxij.dist.c. præter.§.verum. in fin. Igitur super executionem dispensat Papa.nam defectus sacramenti matrimonialis,non obstat vsui sacramenti ordinis:nisi inquãtũ obstat suscepti ordinis & ideò per dispensationem aboletur delictum commissum in susceptione ordinis inordinata:vt ordinatus posit exercere licitè actus,quos prius exercere,vt ex vi characteris ordinis poterat,licet illicitè. ¶ Si tamen de promouendo,tunc aut de absoluta,aut de ordinaria potestate.si de absoluta,potest. Nam secundũ Goffre.non fit contra Apostolũ cũ bigamo dispensando:quia licet prohibuit dispensari:sicut dicim⁹ de criminoso.xxv.di.§.nunc antem. Iuncto &.c. at si clerici. ĩ.de iud.de homi.c.sicut de cleri.percus.c.penulti.& vltim. Vel secundùm Goffred.& Abbatem.& dixi. s̃. secundùm Inno. Papa maior est Paulo in administratione.xx. distin.§. j.xxij.distin.sacrosancta. Loco enim Petri est maior Paulo,secundùm Goffre.hîc & in summa.& Archidia. xxxiiij. distin.si subdiaconus.

¶ Sed quæris de ordinata cõgrua & decenti potestate seclusa plenitudine:aut quæris de ordinibus sacris per Christum & Apostolos ordinatis: vt diconatus & presbyteratus.s̃.iuxta nota.de ętate,à multis. Et dic,quòd non,vt hîc. Sicut enim Christus nõ venit legem soluere,sed implere. Matth.v.sic Papa legem Christi & Apostolorum implere & non soluere debet:quia Christi actio,&c.ij.q.j.Deus omnipotes.& .lvj. distin.dominus noster.in fi.Simile de statu.monacho.in fin. xxxij.q.v.si Paulus.l.dist.miror. Dicit Ioan. And. consulerem ante factum,quòd non faceret:post factum dicerem bene fecistis.

¶ Aut quæris de alio ordine per Christum & Apostolos nõ instituto,& qui non fit nisi de iure positiuo sicut subdiaconatus:& dico quòd sic.ex.c.lector.allegato.iuncto.c. à multis. &.c.miramur de ætate. Notarunt Inno.& Hosti.hîc & Speculator de legato.§.nunc presbyter.

¶ Si quęris de Episcopo,& quo ad sacros ordines:dic, quòd non.ĩ.c.nuper.&.l.di.si quis viduam. ¶ Si quo ad ordines minores,& non sacros recitaui supra opiniones contrarias Host.& Io. Andr. Et cum Host.concordat Ray.in summa. huius titu.§.item nunquid bigamus dispensatiuè.& Archid. in dicto.c.lectos. Et ipse Hosti.in summa huius ti.§.fi. in fin. Et hoc maximè propter necessitatem.ar.xxxiiij.distin.si subdiaconus.&.c.lector.allegato & .l. distinctione placuit in princip.

¶ Henricus verò sic concordat:quia dicit,quòd opin. Ioan. And potest esse vera in illis,qui clerici existen.facti bigami per bigamiam statum & priuilegium clericatus perdiderũt & ideò hoc,quod,sic spreuerunt contempserunt & abrenunciauerunt,per dispensationem Episcopi recupare non possunt:vt.vij.q.j.si quis Episcopus.s.de transla.quantò.vij.q.j. quàm periculosum.cum concord.ibi alleg. Sed opin.Hosti. habet locum in laicis bigamiam contrahen.qui cum statum & priuilegium clericatus nunquam habuerunt,illud non cõtempserunt,nec ei renunciauerunt:cum sit futurum. per oppo.C.de pactis.l.prima &.ff.de re iur.l.quod quis,si velit.& per Specul.de renon.& conclu.in princip.versi.quid si quis recunciat.

¶ Sed salua pace non placet mihi ista concordia quia hîc nõ quærimus de meritis promouendi.seu de causis dispensationis concedendæ,vel negandæ:sed de potestate dispẽsandi simpliciter denegata,per textu,qui nullibi prædicto modo distingunt.& ideò nec nos distinguere debemus.ff.de offi.pręsidis.l.iij. Et videtur sufficere,quòd nullo iure dispensatio sit concessa,per nota.Inno.de tempo.ordi.dilectus.in noua additione. Et fortius cum dispensatio prohibetur, vt hîc. Nec est verum,quòd clericus incurrendo bigamiam renũtiat clericatui:quia renunciare non potest ex propria voluntate: vt patet ex lectis & no.ĩ.de senten.excommunic.contingit.& c.in audientia.& de fo.compe.si diligenti licet priuetur priuilegio clericali:vt.c.altercationis.ĩ.e.lib.vj. Et ideò sto, vt prius cum Io.And.

¶ Verum Alber.io.iiij.sententiarum.distin.xxvij.q.vltima, scripsit vt hic refert Henri.quòd cum bigamo in casu necessitatis vsque ad subdiaconatum.& quòd ministret in susceptis in dicto.c.lector. Quodq; etiam si religionem ingreditur fauore religionis posit ascendere ad maiores: vt. ĩ. de cleric. qui clerici,vel vouentes.c.ij. Sed cum manente in seculo, vt ad maiores ascendat,non dispensat,nisi Papa. Sed dicit Henricus.quòd dictæ duæ decret. loquuntur in virgine,non in vidua,vel corrupta:quia tunc secus vt infrà eodem ideò nihilominus dic vt. s̃.vide omnino & iunge dicta Ioan. Cald. ĩ.eo.altercationis.lib.vj.

5 ¶ † PRIMO quæritur,qui & vnde dicantur bigami veri, vel interpretatiuè:habetis hanc materiam in iij.glo.Ber.cuius effectum posuerat. Hosti.s̃.e.c.j.vbi dicit. Host.quòd bigamus dicitur quasi bine mulieris marit⁹ à bis & gamos.quòd est mulier. Et monogamus:qui vnius &c.a monos,quod est vnus.xxvj.di.vnius. Et ita potest dici trigamus & octigam⁹ xxxj.qõ.j.aperiant. Verè igitur bigamus dicitur,q duas vxores habuit,licet virgioes:& vtramq; cognouit.& talis nõ promouetur.s̃.c.proxi,& hîc. Sed secus si alteram nõ cognouisset.ĩ.e.debitum. Et est ratio:quia carnem suam non diuisit in plures:vt dicto.c.debitum.xxxiiij.di.c.fi. No. Ray.i sum.sua e.ti.versu,Item si aliquis, Et idẽ Ho.in Summa.e.ti.§.penult. versi.viij.quæritur. Et idem si contrahit cum duabus,quarum altera est corrupta,altera non.si nõ corruptam tantum cognouerit secundum Ray. vbi suprà. ¶ Interpretatiuè autẽ quis dicitur multis modis bigamus,quorum plures hîc notantur per Ber. Addit Ho.s̃.e.c.proxi.si habuit duas vxores ãte baptismum,vel vnam ante,& vnam post.xxvj.di.§.j.c.j.ij.& iij. Item quis contrahit cum deo intrando religionem,& post apostando & cum virgine. xxvij.qõ.j.quodquot Et de his & multis alijs remittit ad.c.ex pęniten.l.di.&c.quicunque.&

6 lxj.di.miramur. & xxxiij.di.maritum. ¶ † Et subdit,quòd non sine periculo promouetur,contrahens cum virgine vxore mortua:quia vxorem adulteratam cognoscit,bigamus est xxxiij.di.si cuius,vt hîc per Ber. Et tamen dicit Ouidi⁹: Casta est,quam nemo rogauit. Remittit ad summam.e.ti.§.j.ij. & öj.vide omnino, & hîc iunge quę dixi.ĩ.c.altercationis. in quęstionibus tertia & quarta.lib.vj.

7 ¶ † SECVNDO quęritur,nunquid quãtum ad hoc sufficit ex parte mulieris corruptio mentis tantum:dicit quòd non quia in illa virginitas per pęnitentiam reparatur,secũdũ Hu.& Ray.sa.lecta. & no.xxxij.q.ij.si Paulus.

8 ¶ † TERTIO quęritur,pone:vxor tua à te cognita prius erat corrupta aliter,quàm ex viri semine,seu commistiõe. puta quia fortè ex feruore libidinis prouocauit se in seminis effusionem:& fortè digito,vel alio modo sigillum suę virginitatis corrupit:nunquid tu per hoc bigamiam contraxisti? Breuiter dicas,quòd non:imo quantum ad hoc,adhuc censetur esse virgo,& non corrupta.ar. no.per Hu.xxij.q.v.ille. vbi dicit,quòd illa quę corrupta est ferro,vel pallo.potest inter virgines computari,& consecrari,& quòd aureolam habebit.& quòd nisi per membrum naturale ad hoc deputatum fuit

tum fiat corruptio carnis non admittitur virginitas. Et idē recitat & tenet sub dubio fortè. Raynu. in Sum. huius titu- li. §. quid de illa.

9 ¶ † QVARTO ad intelligendum melius veritatem præmissorum. Quæro quid est & qualiter cognoscitē virgi nitas? & pro hoc sciendum quòd virginitas sumitur duo- bus modis, vno modo propriè pro integritate carnis, & sic quælibet mulier nascitur virgo, & sic nō est virtus: quia to- ta essentia cuiuslibet virtutis est in anima, secundū Augu- stinum. Primò de ciuitate Dei. c. xvij. Et fortè de illa intel- lexit Hug. per . ī. ,pxi. dicta. Alio modo sumitur propriè, prout diffinitur per Ambrosium. v. libr. de virginitate, di- centem. Quid est castitas virginalis, nisi contagionis inte- gritas? Et per Augu. in libro de nupt. & concupisc. dicen- tem: virginitas est in carne corruptibili incorruptionis per petua meditatio.

¶ Ex quibus diffinitionibus patet quòd virginitas est inte gritas carnis, attestans integritatem mentis.

¶ His ergo visis, quæro vnde procedit corruptio tollens huiusmodi integritatem, seu virginitatem, de qua in pro- posito loquimur? Dic quòd fit, & procedit huiusmodi corruptio ab actuali & completa delectatione cōcupiscen tiæ ex voluntate operante vel consentiente, vel non dissen- tiente, vel non in quantum potest, renitente. xxiij. q. v. c. j. ij. & . iij. & . c. magis. & per totum. ¶ Dico autem, comple- tam delectationem, quæ est operis, & in tanta voluptate, quanta est coitus. Et dico, concupiscentiæ, ad differentiam purgationis naturæ. Sicut enim natura purgat superfluum per alios meatus corporis: ita etiam & per istum tam in fœ- mina, quàm in viro. ¶ Et dico, ex voluntate. Dicitur enim in violatione virginitatis corrumpi corruptione vitij, non passionis, & hoc ex laxatione venarum & vuluarum, per quas expletur voluntas coitus. Et dixi operante: quia dici- tur operans volūtas in his, quæ digito, vel manu, vel ligno vel quouis alio adiuncto, tangunt, vel corrumpunt neruos interiores in membris genitalibus: quatenus sua sensibilita- te perfectam coitus declarationem consequantur. Consen- tiens autem voluntas dicitur siue ad similem sexum, vt in Sodomia: siue ad diuersum sexum eiusdem speciei: vt in na turali coitu: siue ad diuersam speciem, vt in coitu brutorū. Non dissentiens autem voluntas est, siue nō declinantibus, siue in dissimulantibus. Non remittens autem est in eis, qui non semper e contrario corde & opere renitūtur: sed si non possint defendere corpus saltem à concupiscentia, & à con- sensu delectationis impediant. ¶ Dic ergo cum sanctis pa- trib⁹, quòd corruptionis virginitatis vna & sola causa est, si voluntaria & procurata delectatio corporis completa in actu polutionis. Et ista plenius not. Tho. super quarto sententiarum. distinc. xxxiij. & in. ij. secundæ quæstione. C. lij. articulo primo. Et facit Ioan. in Summa confessorum. hoc titulo Rubricella de consecratione virginū, quęstione xviij. ad pleniorem, & c. & quæstione sequen. & Astens. lib. ij. titu. de virginitate. ¶ Redeundo igitur ad propositum suprà proximæ quæstionis, certum est quòd ista mulier, cu ius caro aliter, quàm per membrum naturale ad hoc ordi- natum & illius seminis emissione, isto casu & proxi. præce denti corrupta est, non diuisit carnem suam in plures. Et per consequens non potest ex hoc contrahi Bigamia: vt. ī. eo. debitum. in fi. vbi habes, quòd desponsatam à primo vi ro, in quo consensit quo ad carnalē copulam: & sic corru- ptam, saltem mentaliter, ducens in vxorem, & carnaliter co gnoscens, non contrahit bigamiam Henric.

10 ¶ † QVINTO quæro, quia præmissa procedunt in cor rupta ab alio viro. Sed pone, quòd quis à se prius corru- ptam, & non ab alio, ducit in vxorem: & cognoscit posteà: nunquid per hoc incurrit bigamiam, hîc sunt opiniones.

¶ Vna opinio habet, quòd non incurrit Bigamiam: vt no. Ioan. xxx. quæstione qualis. & Ber. infrà cap. debitum. In fine. & infrà de clericis coniuga. sanè. & Tancred. & Barto. Brix. in quæstione dominicali, quæ incipit: aliquis cogno- uit virginem, & Goffred. in Summa huius titu. & Archid. xxxij. distin. nemo. vbi omnino vide eum. & Ioan. Andr. infrà de clericis coniugat. c. vno. libro sextò. Et Raynu. in Summa huius tituli. §. Item quid si quis defflorauit. & Gos. & Tho. & Petrus in quarto sententiarum & frater Astens. libro sexto. titulo de Monogamo. quæstione vtrum ille. Et fundatur in hoc ista opinio: quia nec illa: nec ille diuisit carnem suam in plures. Quod videtur sufficere infrà eod. debitum. in fin. xxvj. distinctio. acutius infrà qui filij sunt legitimi tanta. vbi hoc idem tenet Ioan. Andræ. Et secun- dū hoc debet exponi in allegato. c. qualis debeat esse vxor, quæ habenda est, secūdum legem, virgo casta, & c. virgo. j. non ab alio viro cognita.

¶ Secunda opinio habet, quòd imo talis cōtrahit per hoc Bigamiam. Et ista tenent Hugu. & Ioan. Fabr. in dicto ca. qualis. & Hostien. & Petrus de Sampsonib. & Abb. hîc. & Hostien. in Summa huius titul. §. penulti. versu. Sexto quæ- ritur. & titu. de sponsali. rubrica de matrimonio. §. qualiter. ad finem versu, quid si quis iurat. & infrà de sponsali. ex li- teris Siluanecten. in glo. quid si quis iurat, & suprà de filijs presbytero. ad pręsentiam. & Goffred. & Hostien. infrà de cleric. coniu. sanè. & Hostien. infrà qui filij sunt legitimi tan ta. & Bartol. xxxij. distinctio. nemo. & . xxiij. distinc. mari- tum. & Archidiaco. infrà de clericis coniuga. c. vno. lib. vj.

¶ Et fundatur ista opinio hoc modo. Certum enim est, quòd carnis commistio signat conformitatem diuinæ & humanæ naturæ, quæ contracta fuit in vtero virginali: vt actus consummatus id significet, oportet, quòd consum- matio fit facta in vtero virginali: quod esse non posset, si eam anteà corrupisset. Et pro hoc. xxxij. distinctio. feria- tim. ibi vxorem ducere virginem. & c. xxxiij. distinctione maritum. xxxiiij. distinctione præcipimus. infrà de clericis coniug. sanè. Et quia incipit esse maritus corruptæ: vt in iu- ribus prædictis. & . xxxiiij. distinctione. curandum. & §. præmissis.

¶ Item, quia hoc videtur dicere lex satis expressè dicens, ꝙ non promoueatur quis coniugatus, nisi habuerit vxo- rem ex virginitate ad eum veniētem, & non concubinam. In auth. quomodo opor. Episcopi. §. j. & . §. neq; autem se- cundas. & sequenti. colla. j. lj. distinctione. qui in aliquo. Quasi diceret lex, si ipsam desflorauerit & in concubinam tenuerit: non propter hoc excusatur: nisi in virginem con- sentit. In auth. de sanctissimis Episcopis. §. clericos autem. collatio. ix. Et pro hoc. xxvij. quæstione prima cum initia- tur. Et dicit Hostien. in. c. sanè. alle. quòd ista opinio expres sè approbatur Leuiti. xxj.

¶ Dicit Henricus, quòd prima sententia communiter ap- probatur, & illam tenere videtur Ioan. Cald. in dicto. c. de bitum. vbi si aliquid occurrat de hoc, dicam.

¶ Verum si esset corrupta ab alio, bigamus esset, absq; du- bio, etiam si crederet eam esse virginem: vt dicto capitulo qui in aliquo not. Ioan. xxxij. distinctione. nemo. Nam in tali casu, nec error, nec violētia excusat. xxxij. quęstione. v. ille autem. Idem tenet Raynutius in Summa eodem titulo . § item si credit aliquis. & Hostien. in Summa. eod. titu. § pe nultimo versu, septimo quęritur & Abb. hic, & infrà. eo- dem debitum. & Tho. & Petr. vbi suprà. & Archidia. infrà de cleri. coniu. c. vno. libro sexto. & . xvij. quęstione prima c. qui bona. §. Si ergo. in fine magnæ glosæ suę. & Goffred. in Summa eodem titu. § Item pone. & Hugo. & Lauren. in c. alle. si cuius. Vide omnino quę scripsi. ī. c. altercationis. libro sexto. in tertia quęstione versu. restat terti⁹ casus vsq; ad finem.

11 ¶ † SEXTO quęro, quare ad perfectionem sacra- menti & exclusionem Bigamię, non ita requiritur vir- ginitas in viro, sicut in muliere? ¶ Ecce enim, quòd

vir corruptus cõtrahens cũ virgine, & eam cognoscens carnaliter non ppter hoc est bigamus: & m̃ vir contrahens cũ corrupta, & eam cognoscens, ex hoc bigamus efficitur? Respondet beatus Thomas super.iiij.sententiarũ. dist.xxvij. & recitat frater Ioan.in Summa confessorum.eo.tit.q.iiij. & Ioan.And.j̃.eo.debitum.super glo.& Ioan.Calde.in.d.c.debitum.& Gul.de monte Laud. in sacramẽtali.d. quòd hæc est ratio: qui defectus in ipsu sacramẽto causat irregularitatẽ. Corruptio aũt extra matrimoniũ contingẽs, si quę præcessit matrimonium nullũ defectum facit in sacramento ex parte illius, in quo est corruptio: sed bene defectum ex parte alterius: quia actus contrahentis matrimonium non cadit suprà se ipsum: sed super alterum. Et ideò ex termino specificatur: quia etiam est respectu illius actus, quasi materia sacramẽti, vnde si mulier esset ordinis susceptiua, sicut vir, efficeretur irregularis, ex eo, quòd duceret corruptum, & cognosceretur ab eo: sicut è contra. Non autem ex hoc, quòd corrupta esset. Concordat Astens.lib.vj. titu.de mona.q.sed quare magis. Alias rationes assignat glos.j̃.c. debitum. ¶ Hug. verò in dicto.c.debitum. dicit quòd vir signat ecclesiam, quæ sæpe adulterata est recedendo saltem in aliqua sui parte à fide Christi. & quòd vxor signat Christum, qui semper virgo fuit, & nunq̃ ecclesiã dimisit. ¶ Sed id contra Apostolum ad Ephes.vj. viri diligite vxores vestras, sicut & Christ⁹ ecclesiam. Et quia vir caput est mulieris.xxxij.q.v.cum caput. Sicut Christus est caput ecclesiæ. Adde quæ dicam.j̃.c.debitum.in.vj.quæstione.&.c.altercationis.lib.vj.

12 ¶ †SEPTIMO quæritur, vtrum hoc sit semper verũ, quòd cognoscens vxorem suam adulteratam, sit bigamus? Et de cognoscen.voluntariè & sciẽter, certum est, quòd bigamus sit: vt.xxxiiij.distinc.si cuius.&.c.si laici. Notat hîc Barto.& Vincen.j.c.proxi. ¶ Sed de cognscen. ignoranter videtur innuere.Bero.hîc, quòd non sit bigamus. Sed contrarium est verum, vt notant hîc Petr.de Sampso. Abbas Ioan.And.& Henric.& Raynu.in Summa.eo.titu.§.Item pone, quòd aliquis.& Goff.in Smma.eo.tit.§.Item pone.& Hostien.in Sum.eo.tit.§.quot sunt species.versi. quinto.& Thomas & Petr.super quarto sententiarum.& Hugo.Lau. & Arch.xxxiiij.distinc.sicius.&.xvij.q.j.d.§.si ergo in magna glo.& Gul.de monte lau.in clemen.cum ex eo. de sen. excommuni. Ratio est. Nam carnem suam in plures fingitur diuisisse. ¶ Quod intelligit verum Henri. indistinctè, quantum ad hoc, quòd promoueri non possit. arg. prædicti.c.si cuius. & sequẽtis. Sed quantum ad retentionem priuilegij clericalis, & specialiter illius canonis, si quis suaden. xvij.q.iiij. Possent aliqui dicere, quòd talis ignorãs non est bigamus.arg.notatorum per Archid.in.c.altercationis.j̃.eo.lib.vj.& in.c.allegato si cuius.in glo. Dic, quod iste vbi dicit, quòd licet non possit promoueri: potest tamẽ vti ministerio ante suscepto & legitimè adepto. Si tamen non potest eam de adulterio cõuincere: quia si posset eam conuincere & vellet sibi prouidere, deberet eam dimittere. Et hoc modo, dum tamẽ post adulterium eam non cognosceret, possit vti susceptis, & ascẽdere maiores. Et eandem opinionem videtur tenere Paris.in.c.altercationis. Et hæc opinio si vera esset, faceret pro cucurbitis, & qui teneret hanc opinionem haberet respondere ad.c.debitum. in quantum ibi loquitur de diuisione carnis sue in plures, quę fieret per matrimonium vt sic diuisio, quæ fieret durante matrimonio, nõ induceret bigamiam ipso iure. ¶ Sed obst. id, quod ibi legitur & not.de mulierum corruptione facta ante contractum matrimonium. Sed tunc dici posset, quòd illud tunc ex alia repræsentatione diceretur, videlicet sacramenti incarnationis, seu vnionis naturæ humanæ cũ diuinitate in vtero virginali: vt dixi post dominum Episcopũ Pampilon. in dicto.c.debitum.in.vj.quæstione. ¶ Sed huic opinioni obstat communis doctrina: quasi omnium doctorum scribentium. Obstat.capitulũ altercationis alleg. ¶ Sed puto distinguendũ inter notorium & occultum. Nam quandiu occulta est adulteratio, & per consequens contracta inde bigamia, habebitur pro non bigamo, & sibi suffragabitur priuilegium clericale: quia ecclesia non iudicat de occultis: vt ecclesiastica beneficia.c.vt nostrum. & ita de senten. excõ. ex nobis. Et quia quilibet iudicandus est secũdùm, in quo est. C.si seruus ex por.ve.l.moneor.&.j̃. de senten. excom. si iudex.lib.vj. Et quia de his, quæ non sunt: & quæ non apparent, est iudicium vniforme: vt.ff. de contrahen.empt.l. Ruptilia.&.l.i lege.& de testa.tute.l.duo sunt Titij. ¶ Sed si manifestatum esset adulterium, & publicata bigamia, licet postquã sciuisset, vel scire debuisset, eam non cognouisset: tamen quia bigamus est, nihilominus saltem interpretatiuè crederem ipsum omni clericali priuilegio denudatum per dictam decre.altercationis. & quod ibi notat Ioan. Andr. in gl.iij. Nec obstat regula sine culpa. quia propter culpam non infligitur ista pœna: sed propter honorem ecclesiæ & defectum sacramenti: vt dixi.s̃.c.in rubrica. iunge quæ scripsi.j̃.c.altercationis in.iij.q.lib.vj.

13 ¶ †OCTAVO ad intellectum primi mẽbri proximæ distinctionis quæro, vtrum percutiens talem bigamũ, qui communi opinione à percutiente, & ab alijs credebatur esse noo bigam⁹, & pro non bigamo reputabatur, & pro clerico se gerebat, sit excommunicatus? videtur, quòd sic: quia voluntas & intentio agentis informat & qualificat actum, de quo quæritur.xv.q.vij.c.j.xxij.q.v.proposito.xxiij.q. j.si quid inuenisti. de senten.excom.cum volũtate. de bap. debitum.de presb.non bap.c.ij.de pœni.disti.j.si quis non dicam.vsq; ad.§.cogitationis.ff.ad leg.Cor.de sica.l.j.ff. de iniurijs.l.eum qui ignoscen.§.si in curia. Vbi videtur text. Ideò volont iura, quòd error conscientiæ non excuset.de simo.per tuas.de præscrip.c.vlti.xij.distin.duo sunt.de eo, qui mittitur in possessionem.c.ij.cum gloss. sua, de spon.c. vno.li.vj.ff.de furtis.l.si quis seruo.&.j̃.c.nuper. vbi videt tex.in ratione. ¶ Secũdò hoc videtur ratione possessionis: quia tantum censetur quis habere possessionis: quantum habere dominij.s̃.de ele.querelam.& capitulo in Genesi.j̃. de causa possessionis Cũm ecclesia & capitulo vltimo.& de iure patronatus consultationibus. Et facit delatio habitus: vt dicto capitulo si iudex.& eodem titulo si de religioso.argu.ff.de iniurijs.l.Item apud.§.si quis.C.de adulterijs.l.si ea ff.ad legem Cor.de fal.l.si quis.primo de sententijs excom. in audientiam.Cle.ij.de vita & honestate clericorũ. ¶ Tertiò videtur ratione communis opinionis: vt.ff.de offi.prętoris.l.Barbarius.tertia.q.septima.c.infamis.§.verum. quæstione quarta nonne.j̃.de probatio. per tuas.de presumpt.illud.de re iudicata.ad proband.C.de testa.l.prima ¶ Quartò hoc videtur, quia pro tali se gessit.j̃.de regula.vidua.xxj. distinctio.quod interrogasti. vigesima quæstione prima quam progenitores.de sta.mo.recolen.duodecima quæstione quarta si quis inuentus.de censibus.capitulo vltimo.de immunita.ec.capitulo primo ¶ Reperio quòd Ioãnes Cal. cõtrarium terminauit. Primò, quia anim⁹ delinquentis nõ facit illum gaudere priuilegio clericali, qui non gaudet.arg. ff.de fur.l.filius.§.qui alien.&.l.inter omnes.§ penultimo. Vbi enim opus est facto, non sufficit conatus.de spon.capitulo vltimo. vbi de hoc.& de eo, qui mittitur in possessionẽ capitulo primo. Item, quia sola possessio non sufficit, imò puniri debet iste bigamus: quia qui habitum sibi prohibitũ assumpsit.ff.de falsis.l.eos.de priuile.capitulo tuarum. Et est expressum in capitulo altercationis secundum eum allegato. Item, quia talis fraus prodesse non debet.de priuile.ex parte. ij.secundum eum.sed non procedunt ista argumenta vbi ignoraret bigamiam sicut in casu primi membri distinct. præcedentis. Item inducit quòd iustior est causa proprietatis, quàm possessionis.de causa poss.cum dilectus. Item quia communis opinio prodesse non debet, veritate manifestata in contrariũ.sexta dis.veritate.de frig.frat.in.fi.de pur.vul. capitulo.ij.cũ ibi notatis.imò retrotrahit veritas maĩfestata.

.j.de cle.

j.de cleri excommuni.ministrante.c.j.&.ij. de procuratori. vt nostra.de excep.cum venera.in fi.cũ sua glo. qui filij sunt legitimi,per tuas.de sen.excom.licet.& videtur tex.in.d.c.si iudex,quia prius putatus clericus,detecta veritate contraria habetur pro non clerico: vt ibi.Fac.nota.Spec.de instru.ędi.§.restat.ver.quid sit de notario,qui detegitur non esse notarius.& Archi.& Ioan.And.de voto.c.vno. lib.vj. De reputato in sacris contrahen.& quod notatur in Cle. vna in fi.de consan.& affi.Itẽ,quia communis conuersatio & gestus nocere debent:quia fraudulosi.argu. Cle.j.de decimis.de sal.c.licet.§.eos. etiam de transla.in literis. Sed non procedit hoc argumentũ in ignorante propriam conditionem: vt dixi supra.Inducit,quia qui clericus non est,in numero clericorum computari non debet.de iusti.c.ij. ¶ Item subdit,quòd dec.nuper.j.c.facit pro parte:quia ibi habet,quòd licet talis puniatur bigamus:tamẽ bigamus non est.Fa.vuj.di. cõsuetudo. ¶ Et dicit,quòd hanc parte vidẽtur sentire Ber.& Host.de sen.exc. in audientia.& Hosti.eod.tit.in summa.§.qualiter proferatur. Facit quia sicut simplex dimissio habitus clericalis, non tollit priuilegium clericale.j.de sentẽ.excom. si verò. secundo &.c.cum audiám.&.c.contingit.Ita econtra, nec dilatio dat priuilegium.xxxij.distin.hospitiorum.de iureiur.intellecto cum concor. ¶ Non obstant argumenta de intentione voluntatis.Nam illa probãt contemptum & iniuriam illatam clericatui,quantum ad Deum & forum pœnitẽtiale in quo fatetur æquè puniendũ,ac si clericum percussisset: quia quis tantum peccat,quando contemnit: vt notatur.j.de iureiur. cum quidam.Et patet.xxxiiij.q.j.non auferẽdus.Sed in foro contentioso ponderamus actum factum, de quo tamen plenè,per Ioan.and.j.de eo,qui mittitur in pos.c.j.Sic ignorantia eligentis inhabilem,non facit eum habilem.s.de elec. Innotuit.Nota.j.de cleri.excom.ministrante.c.penul. Nec econtra,si credens inhabilem eligit habilem,non vitiatur electio,li.et peccet de symo.per tuas.in.vj.xxij.q iiij. homines. ff.ff.de iniurijs.l.cum qui.§.cum aliquis. ¶ Non obstant allegata de pos.prçsertim decret.si iudex.quia ibi sola possessio non sufficit ad faciendum gaudere priuilegio: sed solum ad transferendã possessionem. ¶ Præterea,quia illa decre.loquitur pro tẽpore,quo habetur pro clerico. Et quæstio nostra supponit certum,quòd bigamus est.Et quærit qualiter iudicabitur hodie,dum cõstat,quòd bigamus est. ¶ Non obstat.c.religioso. quia ibi est specialis casus in fauorem religionis. Sic de senten.excom.cum illorum.&.c cano.de eo, qui furtiuè ordines suscep.per totũ de probat.in prçsentia.Et etiam quia religio quo ad hoc non requirit clericatum.j.de senten.excom.de monialibus. ¶ Non obstant.c.querelam.& alia iura de possessione loquentia,quia loquuntur in possessionibus bonæ,non malæ fidei.Sed non sufficit ad casum nostrum: vt dixi.Plus ergo dicit Ioan.Cal.quia aut iste percussus sciebat se bigamum,aut ignorabat. Si sciebat,malæ fidei fuit:quia non debuit ius ignorare.j.de reg.iur. ignorãtia est improbabilis in facto proprio.de rescrip. ab excommunicato de cleri.excommu.ministrante.Apostolicæ. ¶ Sed certè in casu nostro probabilis error supponitur in facto alieno. Vnde vltra dicit Ioan.Cald.quòd posito,quòd probabiliter ignoraret: vt in casu capituli vnici.j.de clerico per salt.promoto.& de presb.non bap.per totum.Hoc tamen non sufficit secundũ eum. ¶ Nec obstant iura in contrarium allegata dupliciter. Primò,quia licet in eis caueatur, quòd possessio iuris eligendi,seu conferendi,vel prçsentandi, per hos intellecto,non tamen dicunt,quòd pœnam, vel iniuriam alijs inferant contra veritatem rei.Odia ergo restringi, &c. & in pœnis.&c.arg.j.de reg.iur.c. odia.&.c.in pœnis. Vel aliter prodest possessio,donec de veritate contraria constet. Tunc enim secundi possessio: vt.c.cum ecclesia.&.c. cum dilectus. allegatis. ¶ Et ex hoc patet quòd Ioan.Cald. idem diceret in casu nostro, videlicet in casu membri distinctionis per me datæ.s.q.proxi.in fin. ¶ Nec obstant allegata de communi opinione:quia illi sunt casus speciales, ne bona fide contrahentium & litigantium circumueniatur: vt notatur in præallegata decret.nuper. Item est alia ratio propter publicam vtilitatem in dicta.l.Barbarius.&.iij.q.vij.§ verum.& decre. approbandũ ad decre.si iudex est respõsum. ¶ Nec obstant gestus &c.quia.c. vidua & alia iura allegata bene probant, quòd pro,vel contra,sic viuentem, bene præsumitur: dum tamen in præiudicium tertij. ¶ Decret.verò recolentes,& similes loquuntur de verè incorporatis & vnitis aliás priuilegio incorporatorum:cum gauderent, ad hoc de priuileg.c.penult.de decimis.c.ij. ¶ Aliás sequeretur, quòd ille, qui reputatur pro presbytero,& est in possessione presbyteratus, celebrando conficeret:quod tamen est falsum.s.de summa Trinita.c.j.ad fin. ¶ Item sequeretur, quòd ille qui non est Episcopus,sed pro tali haberetur,cõferret ordines: quod est falsum:quia nemo dat,quod non habet, de iure patro. quod autem.Fa.nota.j.de voto.c.vno.li.vj.secundũ eum. ¶ 14 † Et aduerte bene:quia ista sunt valde notabilia. Et hinc est, quòd nuper vidi obtineri in consilijs Rotæ, quòd prætendens se clericum,& agens iudicialiter ex officio iudicis per eum implorato,ad hoc, quòd declaretur ali⁹ excommunicatus pro eo:quia in eũ manus iniecit violenter,habet probare, nedum iniectionem & possessionem clericatus, seu super hoc communem reputationem & famã: sed etiam veram proprietatem clericatus,licet fortè non ita plenè: sicut si ad declarationem clericatus principaliter ageret. Et licet prædicta ad hoc sufficiunt,tamen potest assignari ratio breuis.Nam cùm ista excommunicatio à dicto canon.si quis suadente, procedat, ponderãda est vis verborum.j. de priuile.porrò.modo verba prædicti canonis sunt ista. *Si quis suadente diabolo huius sacrilegij vitium, vel crimen incurrerit quod in clericum, vel monachũ violentas manus iniecerit,&c.* nec habent verba in possessorem clericatus, vel in illum, qui est pro clerico reputatus. Igitur ad illos non est pœna illius canonis extendenda. Patet consequentia,tum quia in materia restrictiua verbum simpliciter positum veritatis & non reprçsentationis sensum importat. j.de rescrip.c.susceptũ.lib.vj. Tum quia statim pœnam infligens ipso iure non extenditur ad casum similẽ,etiam eiusdem rationis:quia vltra hoc quod pœnale est: & per consequens restringendũ: vt regula odia.& regula in pœnis.alle. aliquid plus de odio habet:quia pœnam infligit ipso iure: vt j.de elect.c.statim.li.vj. vt notat decisiuè.Ioan.Andr.in reg. in pœnis.alle.in quæstiõe Mercuriali.Modo.c.si quis suad. est huiusmodi.Igitur &c. ¶ Item probatur hoc, quia si contrarium diceretur,aut hoc faceret error communis reputationis: aut hoc faceret possessio clericatus sed neutrum potest dici.Igitur.Primò,quòd hoc non possit inducere error communis reputationis.Nam vt talis error faciat ius necesse est, vt suprà tetigit.Ioan.Cald. quòd inde sequatur publica vtilitas: non solũ singularis certarum personarum: vt notatur in dicta.l.Barbarius. Et ideò notat Innocen.s.de rescri. super literis.in glo.Imo forsan,quòd si partes litigauerint coram iudice,inter eas solum per falsas literas cognoscẽ. etiam si esset pro tali iudice publicè reputatus,non valeret processus factus per eum. Nec talis error faceret ius: quia hîc non vertitur vtilitas publica,sed priuata duarum personarũ singularum.Modò sic est in proposito.Nam quòd iste percutiens sit excommunicatus, non exigit publica vtilitas: nec concernit,nisi istos duos.Præterea hoc, quod dicitur communis error facit ius,habet locũ in his,quæ quis facit ratione publici officij. Et ideò si aliter de canonicis eligentibus est excommunicatus,etiam occultus,vel suspensus,seu interdictus:nihilominus hoc, quod reputatur ab alijs esse ab illis, non facit valere votum suum:licet secus esset, si ratione publici officij conferre, vel præsentare haberet: vt patet ex his, quç leguntur & notantur.j.de re iudic.absol.suprà de elect. c.illa.& de cõsue.cũ dilectus.vbi hoc notauit Inn. super verbo.suspẽsu:.Modò hîc null⁹ istorũ percutiẽtis, videlicet vel percussi,erat hîc in officio publico constitutus: nec aliquid ratione publici officij fecit aliquis eorundem. ¶ Item quòd

ratione possessionis hoc dici non possit. Patet, nam licet i his effectibus, qui de iure à possessione procedunt, debeat consyderari ipsa possessio, tanquam causa, vt habet iura ad hanc pte superius allegata, tamen in effectibus illis, qui non possunt à possessione procedere: vt à causa, sed potius aliūde trahunt originé: puta à statuto iuris, vel hominis: vt in ꝑposito, non est cōsyderāda ipsa possessio: nisi hoc in statuto huiusmodi caueatur, si est attendenda ad statutum & verba eius: vt dixi

15 suprà in alia ratione. ¶ † Et ex præmissis ad tuā memoriam & ad decisionem multarum quęstionum tria genera casuum habes distinguere. Nam quidam sunt: quia actus huiusmodi recipiunt efficaciam duobus concurrenti. videlicet, & quòd act⁹ huiusmodi valere exigat publica vtilitas: & ꝙ fiant per personā, in publico officio cōstitutā: vt l. Barbarius. &. c. approbandi. &. c. nonne. &. l. ij. C. de testi. alleg. Et isti sunt de quibus dicitur, quòd error communis facit ius. Alij verò à possessione, & hic tria requiruntur. ¶ Primò, quòd sint actus tales, quos faciat possessor, & ta. ere possit ratione possessionis: sicut est fructus percipere: vt. ff. de acquiren. rerum domi. l. bonæ fidei. & per consequens præsentare conferre & eligere: quia isti actus computatur in fructu vt. c. cum ecclesia. &. c. consultationibus. alleg. Notauit Inn. in dicto. c. consultationibus. & in. c. de multa. j. de præben. ¶ Secundò quòd huiusmodi possessio sit bonæ fidei: quia possessor malę fidei non facit fructus suos: vt. C. de rei vend. l. certum. In prin. notauit Innoc. in dicto. c. consultationib. in prin. ij. glo. ¶ Tertiò requiritur, quòd nondū sit detecta, saltem per sententiam carentia iuris in proprietate: quia tunc deberet restituere fructus perceptos, saltem nō consumptos, in dicta. l. certum. ij. respon. Et per consequens petens deberet exceptione repelli: vt. ff. de ędil. edic. l. vendicantem. & de exceptione doli. vel dolum facit. Et faciunt ea, quæ dixi. s. de filijs presby. constitutus. Et in istis nihil operatur error communis: vt patet ex dictis in primo membro. ¶ Alij sunt actus, qui non recipiunt efficaciam suam ab errore communis opinioois: quia in illis non cōcurrunt necessaria, quantū ad hoc: nec à possessione: quia ab illa non causantur: sed ab alijs causis, quæ tamen passim respiciunt certum statum personarum. vel rerū: vt quòd clerici liberi, legitimi in sufficienti ætate & sacris ordinibus cōstituti, non bigami, irregulares, vel excommunicati, possint ad dignitates ecclesiasticas promoueri. Et quòd canonici professi possint eligere. & quòd

16 canonici non Bigami gaudeat priuilegio clericali. ¶ † Et in istis dico distinguendum esse: quia aut quæritur vtrum quasi possessio talis status sufficiat, quantum ad releuandum quē ab onere probandi: & quantum ad transferendū onus probationis in aliam partem, etiam negantem: & tunc credo quòd sic, per ea quæ scripsi, de probatione filiationis & legitimationis. s. de fil. presby. Michael. Talis etenim quasi possessio & communis reputatio facit præsumptionem, & præsumptio exonerat, & transfert, &c. vt. ff. de proba. l. quidem. j. de lib. caus. l. liberis. § vlti. cum similibus Facit notata Ioā. And. j. de reg. iuris. lib. vj. in Mercuriali. & remissiones per eum ibi datę. & per Cyn. C. de probatio. l. cum te. iij. q. ver. Petrus verò dicit in prin. Et hoc intelligo verum, dummodo tales doceant ex verisimilibus coniecturis se esse bona fide in possessione libertatis: vt dicta. l. liberis. in fin. & aliter non. Et sic procedunt not. Ioan. And. Card. & Archid. in dicto. c. si iudex. queąd contraria videntur. Et patent ista ex notatis Inn. s. de ser. non ordi. c. ij. in prima glo. Nec ista habent locum etiam vbi ad declarationem huius status principaliter agere tur: quia tūc oporteret proprietatem clarē, per ea quæ leguot & not. C. de proba. l. cum res. Et per ista iustificantur dicta consilia palatij quia ibi non docuerat possessor clericatus ex verisimilibus causis, se bona fide habere possessionem clericatus. Et ꝑ hoc restringe & modifica, quę scripsi. s. c. michael. Et dic latius de hoc, vt dicam. j. eo. c. nuper. in septima quę-

17 stione. versu, sed vt clarius. ¶ † Aut quęritur, vtrum sufficiat talis quasi possessio, & communis reputatio, quo ad hoc: vt veritati si per probationes contrarias fuerit perfecta. Et certè quantum ad hoc dico, quòd non: vt dicto. c. si iudex. & l. filium. ff. de his, quę sunt sui, vel alieni iuris. Et ista perpetuę menti commenda: quia per ea infinitas dissolues quęstiones.

18 ¶ † NONO quęritur pone: mulier quam clericus duxerat virginem adulterata est & hoc sciuit clericus: & à modo noluit eam cognoscere, sed eam eiecit: verū quia impeditur ab ea super restitutorio iudicio, coram iudice non potuit docere de adulterio, compulsus est per iudicē eam recipere, & ad mandatum iudicis licet sciret adulteram, cam cognouit quęritur vtrum incurrerit bigamiam? Ioan. xxxiij. dist. si cuius. videtur sentire, quòd non. & quòd non impediatur propter hoc promoueri: quia potius videtur ab vxore cognosci, quā ipsam cognoscere: vt dicto. c. Michael. vt. xxxij. quęstio. v. ita ne. Et idem credit Innoc. j. de senten. excōmu. inquisitioni in glossa quando sine mortali peccato in fine vbi dicit, quòd tali non sit præiudicium: nec irregularitatem incurrit, & hoc ibi dicit Innocē. verum nisi factum esset notorium, quòd inficiationi locus non esset: quia tunc propria authoritate ipsam dimittere posset: vt. j. de diuor. significasti. ¶ Sed Raym. in § allegato. Item pone, & Barto. Brix. in quęstione dominicali, quidam contraxit cum virgine, & ipse & Ioan. Fa. & Hu. in. c. allegato. si cuius. & Hostię. io Summa. eo. tit. in § quare bigamus. in § si. ver. nono. & de conuersa. si coniug. c. vlti. & de adult. c. vlti. & in. d. c. inquisitionis tenent contrarium dicēs quòd talis non poterit promoueri: quia irrrgularitas contrahitur solo facto, & absq; peccato & absq; voluntate. l. distin. qui in aliquo. Nec hoc casu excusat error, vel violen. xxxij. q. v. Ille autem. Lex enim promotionis factum, requirit non voluntatem. xv. q. j. c. fi. Dicit Henricus quòd hec opinio tutior videtur, per notata Hostien. in versi. nono allegato & Arch. in. c. si cuius. in glo. finali. Et remittit ad nota. sua. infrà de adult. c. vlti. distinc. j. vide quę scripsi infrà. eo. altercationis. li. vj. in tertia quęstione. ¶ Supple glo. in gl intelligo verè ibi: *violat*. sed talis non est dispensabilis, infra de clericis coniu. sanè secundo. & in. c. penult. Et ibi: *quotquot*. dicebat Pet. c. illud intelligendum de fœminis tantùm, & quòd ibi dicit tex. bigamos deberet dicere bigamas. Sed nescit Ioā. And. ad quid hoc dixerit, nisi forsan: quia non est sic periculum de fœmina sentire, quæ etiā alias prohibetur ordinari. & dicere. j. de pœnis. nona quæd. Et ibi: *contraxit*. supp. & cognouit. Et ibi: *corruptam*. etiam si credebat eam virginem. de hoc xxxij. dist. neō. Et ibi: *sciemer*. quid si ignoranter: dixi suprà in vij. q. in glo. sed contra. ibi lector. vbi de hoc. Et ibi: *Marcianus*. refert Tanc quod dicere illum non fuisse Papam, sed capram. Et ibi: *contra Apost*. dixi in oppositione. Et ibi: *defectum*. concordat, quod notatur de filijs presby. lib. vj. in glo. nec suffic. Et ibi: *non potest dispensare*. Casus in quibus Papa non potest dispensare, vide in speculo delegato, in tractatu dispensationum § nuoc breuiter.

SVMMARIVM.

1 *Mariti viduarum num verè bigami sint Et an idem iudicium, quod de veris?*

¶ *CAP III.*

De bigamis. ¶ Casus. Bigamus vxore viuente, vel mortua, non ordinatur. ¶ *Presby*. de facto post bigamiam ordinatis, posset etiam intelligi de presbyteris, qui postea contrahendo incurrerunt bigamiam. capitulo proximo. Ioannes. Andreas. Sed non ita bene staret, quia illi bigami non sunt: vt ibi notatur. *viduarum* primò. corruptarum. ¶ *Vxoribus*. de facto secundùm vnam

1 lecturam: vel de iure, secundum aliam ¶ † Notat hic primò, quòd viduarum mariti non sunt verè bigami: quia hic ponitur vt diuersa species. ¶ Secundò notat quòd idem est iudicium de illis, sicut de bigamis facit pro his quæ scripsi. j. eodē altercationib. libro. sexto in quarta quæstione.

¶ Summarium

¶ SVMMARIVM.

1 Iuris effectus non, sed animi destinatio attendi debet. Et quandoq; magis affectum, quàm factum attendi, quandoq; contra.
2 Opinionem veritati praeiudicare. Et id qualiter, aut praeferatur? numero. 7. 8. 9.
3 Voluntatem in maleficijs, quàm exitum magis spectari.
4 Vxorem legitimam, qui habuit, ea mortua, aliam recepit, cum qua nubere non potuit certo impedimento, aut causa vetante, num ob hoc poenam bigamiae incurrat?
5 Publicae honestatis impedimentum etiam ex matrimonio nullo contrahi.
6 Decretal. Nuper. an antiqui iuris declaratoria sit, an verò noui constitutoria?
10 Quaestionis motio rem dubiam facit, & ignorantiam iniustam.
11 Opinio Principis qualiter pro veritate habeatur? Et quid de priuatorum errore? nu. 13. Error Principis ab quo corrigi possit.
14 Opinio priuatorum, seu error in contractibus, quando, & in quibus prosit, aut noceat, aut pro veritate habeatur? Et quid in contractibus rerum spiritualium? nu. 15. Et quid in delictis? nu. 16. Quid in praescription. & testamentis. nu. 17. & 18.
19 Affectus in delictis, quem non sequitur effectus, qualiter puniatur? Et qualiter iuris effectus cum animi destinatione requiratur: & qualiter animi destinatio sine iuris effectu sufficiat. Et qualiter vltra iuris effectum factum requiratur, vt non: remissiue.

¶ CAP. IIII.

NVper à nobis. Casus. Qui mortua vxore promotus ad sacros cum secúda de facto contraxit, & eam cognouit, bigamiae poenam incurrit: licet bigamus non sit. ¶ Et primò ad casum propositum allegat pro vna parte. Secundò pro contra. Tertiò soluit. Secunda ibi: *licet obiicer.* Tertia ibi: *nos autem.* ¶ Expone literam. *Iuris.* vnde non exigitur, quòd de iure valeat matrimonium. Inno. ¶ *Destinatio.* quasi tantum hic quaeratur, an animo habendi eam pro vxore accepit. Innocé. ¶ Quod neutrum. Simile de vsu pallij. c. j. ¶ *Duas.* C. de adul. l. cum, qui. Inno. ¶ *Partim.* quia vnam tantum potest habere. Inn. *Item.* quod probauit lege, nûc probat canone. in canone. xxviij. dist. presbyterum. Nam quia presbyter nullo iure contrahere potest. Necesse est ergo quòd de facto intelligatur. Inno. ¶ *Legibus.* ponderata leg. canonica, secundû quá talia terminantur, & non secundû legem ciuilem. Vel alludit Bulgari nuptijs de facto, & adhuc inducit. ¶ *Ex aduerso.* scilicet quòd possit cum talibus dispensari. ¶ *Veritas.* Pet. in procem. lib. Sententiarum inter veri assertionem & placiti defensionem pertinax pugna est, vnde se veritas tenet, & se voluntas erroris tuetur. ¶ *Reputandus.* quod fatemur, hoc enim propter intentionem suam quo ad dispensationem suam bigamus dicitur Inno. ¶ *Quaestione.* quae fuit ista quaestio? Inno. quòd talis fuit. An Episcopus dispensare cû aliquo in sacris ordinibus constituto, qui ante sacros ordines aliquá habuit vxorem, & & post sacros ordines aliá sibi copulauit pro vxore. Et erat causa dubitationis: quia secundû matrimonium nô tenebat. Et ideò non videbatur bigamus reputandus. ¶ *Clericis.* Constitutis in sacris. ¶ *Non licet.* per inferiorem à nobis. dixi. s. c. ij. in oppositione. ¶ † Not. primò ibi: *Iuris effectus.* quòd non
1 iuris effectus, sed animi destinatio attendi debet. Inno. allegat concordantias. ff. de his qui not. infa. l. quid ergo. § ij. Et sic quandoq; attenditur magis effectus, quá ipsum factum. Allegat Inno. concord. de poeni. dist. j. § hic autem. & j. de cleri. non resi. relatum. ff. de condi. & dem. l. haec conditio. Verum subdit ipse Inno. quòd quandoq; plus attenditur factum, quá iuris effectus. Alleg. j. de concess. praeb. literas. ff. de condi. insti. l. mulier. §. j. de sponsa. iuuenis. & concordat
2 Ber. j. dicam. ¶ † Secúdò nota ibi: *reputandus.* quòd opinio praeiudicat veritati. iij. q. vij. c. infami. § tria. j. de sponsa. iuuenis. ff. de offi. praetoris. l. Barbarius. de testa. l. j. xij. q. ij. homines. ff. ad Mace. l. iij. j. qui fil. sint legi. per tuas. viij. distin. veritate. lxxxj. distin. quicunq;. C. plus valere, quod agitur. l. j. ij. & iij. secundû Inno. Verum dicit Inno in hoc concordans cum Ber. quòd regula est, quòd veritas praeualet opinioni. & quòd contraria sunt casualia. praefertur enim opinio in fauorem contrahentium & odium decipientium. ff. ad Maced. l. iij. vel in fauorem prolis & testaméntorum, qui fil. sint legi. cum inter. C. de testa. l. j. Vel dicit Innoc. bene verum, quòd aliqua communis opinio praefertur veritati: vt. l. Barbarius.
3 allegatis. j. dicam. ¶ † Tertiò not. ibi: *clericis.* In maleficijs spectatur volútas, non exitus. xlviij. dist. c. vlt. ff. ad leg. Cor. de sica. l. diuus. & C. eo. l. seruo. Innoc. Et facit hoc bene pro opinione Archid. & contra opinionem Ioan. And. de quibus dicam. j. in quaestione secúda. ¶ Opponitur ibi: *tanquam.* de. c. veritate. & alijs alleg. in gloss. Bern. Hîc collige & vide solutioné eius, & Inno. de qua dixi suprà, super secundo notabili. ¶ Dicebant Vincé & Gof. veritas praefertur opinioni vnius, vel paucorum: si praeualet quandoq; publica opinio veritati. Dicit Hostien. quòd regulariter praefertur opinioni veritas: de qua cóstat saluа opinione Romanae curiae, quae in iudicijs praefert veritati in his, quae non sunt contra fidem. j. de reg. iur. in causis. redibo ad istud.

¶ PRIMO quaeritur ibi: *clericis.* quid de monachis? Inn. dicit idem: vt. xvij. q. quotquot. Et idem dicit de eo, qui habuit plures vxores.

4 ¶ † SECVNDO quaeritur ibi: *quantum in ipsis fuit.* Pone, qui legitimam habuit vxoré, illa mortua, recepit aliá: cum qua non potuit nubere: forté impediméto consanguinitate, vel affinitate, voto, seu iustitia publicae honestatis: aut alia quauis causa contrahere non poterat: quaeritur vtrum incurrat poenam bigamiae? ¶ Archi. j. eo. c. vno. & xxxiiij. distin. cognoscimus. tenet, quòd si fuit iste sine culpa: vt quia impedimentum secúdi matrimonij probabiliter ignorauit, non incurrit poenam bigamiae. d. quòd iste de quo hîc loquitur, fuit in culpa. ¶ Io. And. tenet contrarium. d. quòd quocúq; modo teneat secundû matrimonium sciuerit, vel ignorauerit ipse contrahés, semper incurrit poenam bigamae. Et dicit quòd illa fuit mens Inn. hîc. Ratio sua est, quia hîc non ponderatur, nisi affectus coniugij: vt scripsi post Inno. super ver-
5 bo, destinatio, quem affectum iste habuit. ¶ † Praetereà facit quòd impedimentum publicae honestatis côtrahitur ex matrimonio nullo: dummodo teneat ex consensu. j. de spon. c. vno. lib. vj. Praetereà dicit Ioan. And. quòd procederet dictum Archi. si bigamia diceretur peccatum, sed côtrarium est verú: imo contrahitur ex actu meritorio. ¶ Quid dicendum puto saluo omni iudicio meliori opinionem Archi. de iure veriorem. Ratio est ista: quia salua pace Ioan. Andr. ponderari videtur in ista decre. delicto clerici ordinati: vt patet per duo argumenta facta in prin. literae. in ver. *vnde illum.* & versic. sicut in canone adducta ad literae iustificationem, quae loquûtur in casibus criminosis. Et patet per omnes scribentes, vel quasi, qui dicunt per istam decre. induci poenam bigamiae propter affectum cum opere subsequuto. Igitur intelligunt ipsi de effectu & opere damnatis & criminosis. Aliter enim poena infligi non deberet: quia non debetur nisi propter delictú. j. de his, quae fiunt à maiori parte cap. quaesiuit. ¶ Et vt melius veritas videatur, subijcio aliam quaestionem. Et facit quod hic not. Innoc. super versi. clericis. vt scripsi. s. in tertio not. vide quae scripsi. j. eo. altercationis. li. vj. in. iij. & iiij. quaestionibus.

6 ¶ † TERTIO igitur quaero: vtrum ista dec. sit iuris antiqui declaratoria, aut côstitutoria iuris noui. Et saluo semper omni iudicio meliori, puto quòd non sit declaratoria, sed constitutoria noui iuris. Et patet per tex. in fi. quia dicit non liceat, quod signat futurum tempus, ac si de praeterito non disponat. Et sic quia in materia restringibili, sicut est poenalis, verbum futuri temporis non refertur ad praeteritum: nec verbum praesenti temporis, ad futurú: vt. ff. iudi. sol. l. nouissima. & de verború obligationi. l. si stipulatus fuerit. § quòd

ftipulamur.& l.ſi à colono. Et facit,quia in dubio facienda
eſt interpretatio,quæ conueniat verbis:vt.ff.de exercitoria.l.
j.§.in re igitur dubia.&.ff.de leg.iij.l.non aliter.¶ Itẽ & quæ
conueniat rebus: vt infra de teſtamentis capitulo ſi pa-
ter libro ſexto. Modò contra proprietatem verborum
de leg.iij.l.non aliter.Item & quę conueniat rebus: vt.j. de
teſta.c.ſi pater.li.vj.Modò contra proprietatem verborum
naturæ legis nouiter editæ conuenit,ꝙ futura reſpiciat,& ad
præterita nõ trahatur:vt.ſ.de conſtitutionibus.c.vl.¶ Item
naturæ pœnalis materiæ etiam cõuenit:quòd reſtitutionem
huiuſmodi patiatur: vt.ff.de pœnis.l.ſi pręſes.&.l.interpreta
tione. Modò ſi declaramus eſſe, ad præterita traheretur: vt
ſ.de elec.cum in cunctis.§ inferiora.G.hoc ſanè.&.c. conſti
tuto.&.c.ſtatutum.lib.vj.&.c.conſtitutionum. in Clemen.
& quod notatur in procemio Clementinarum. in gl. vide-
tur per hanc literam. Igitur dicendum eſt, quòd non ſit de-
claratoria,ſed potius conſtitutio noui iuris. Et pro hoc facit
quia licet per antiqua iura bene probaretur talẽ eſſe punien-
dũ,etiam pœna iſta:tamen nullus caueatur,quòd iſta pœna,
quæ maxima eſt,videlicet inhabilitas indiſpenſabilis infligę
retur ipſo iure. Et per conſequens, nec opponere debemus:
vt in auth.de tri.& ſe.§ conſyderemus. Et pro hoc facit:quia
dum habens effectũ delinquendi,& procedens ad opus quã-
tum in eo eſt, impeditur impedimento non facti, ſed iuris,
de iure communi non infligitur ſibi illa pœna,quæ debetur
pro delicto:quod intendit:ſed alia extraordinaria: vt.ff. de
furt.l.inter omnes.§ penul.in fin. Et poſuerunt iſtam maxi-
mam Iaco.de bella pertica & Cyn.in dicta l. ſi quis non di-
cam rapere poſt medium diſtinctionis. Modò ſic in propo-
ſito:igitur, &c. ¶ Item facit,quia iura antiqua induxerunt ip
ſo iure in bigamis pœnã inhabilitatis indiſpẽſabilis,quæ ma
xima eſt per expreſſum, nõ comprehenderũt caſum iſtum.
Igitur ſine noua lege ad ipſum trahi non poterant: maximè
cùm nõ ſit ex toto iſte caſus eiuſdem rationis. arg.j. de elec.
c.ſtat.lib.vj.& de regu.c.conſtitutionem.eo.li.& quod no-
tauit deciſiuè.Io.And.in dicta regula,in pœnis. in quæſtio-
ne Mercuriali. Et ex eodem fundamẽto clarè infertur,quòd
iſta decret.quæ loquitur in caſu delicti pœnam requirentis,
videlicet in clerico ordinato ad ſacros.& patet ex not.Inno.
hîc ſuper verbo,quæſtione.& ſuper verbo,clericis. quæ ſcri-
pſi ſuprà:qui ſuam ordinationem non potuit ignorare.ſ.de
reſcript.ab excõmunicato.de cleri.excommuni. miniſtran-
te. Apoſtolicę.&.ff.pro ſuo.l.vl. cùm tam grauem pœnam
infligat,etiam ipſo iure ad caſum noſtrum excluſorium om
nis culpæ:& ita valde diſsimilem, ſine alterius legis, aut iudi-
cis ſuffragio extendi non poteſt. ¶ Nec obſtat,ſi dicas,quòd
hic textus ſe non fundat,niſi in effectu intentionis cum ope-
re ſubſequuto. Fateor enim hoc: ſed dico, ꝙ textus ſe refert
ad opus ſub illa qualitate, ſub qua fuerat expoſitum in pro-
poſita quæſtione: quia verba concluſionis debent intelligi,
ſecundùm narrata petitionis.C.de diuerſis reſcript.l.j.&.ff.
de verbo.obli.l. Titia.§.Idem reſpondit. Modò ſecundũ nar
rationem quæſtionis,quam Inno.exponit hîc ſuper verbo,
quæſtione. & dixi ſupra ſubſequutum factum fuit flagitio-
ſum:vt dictum eſt. Igitur. ¶ Nec obſtat,quod dicis quòd bi-
gamia non continet peccatum:fateor:ſed dico, quòd nihilo
minus pœna bigamiæ peccatum continet. ¶ Nec mirum:
quia cum natura actus ſit talis, quòd de per ſe non poſsit in-
ducere bigamiã, oportet quòd iſte effectus ex alia cauſa in-
troducatur à iure. ¶ Modò in noſtra decre. ius ex cauſa iſta,
videlicet propter flagitioſum effectum, & factum flagitio-
ſum inde ſequutum, inducit iſtum effectũ: qui quia ex deli-
cto deſcẽdit,pœna non immeritò appellatur. ¶ Nec obſtat,
quod dicis de iuſtitia publicę honeſtatis: quia illud ꝓcedit
non ex natura contractus.arg.j.de reg.iur.non pręſtat. libr.
vj.ſed ex viribus canonicæ cõſtitutionis. Et hoc ex cauſa pu
blice honeſtatis in matrimonijs conſeruãdæ: vt patet ex his
quę leguntur & notantur.c.vno.li.vj. alleg. vide quæ ſcripſi
j.eo.c.altercationis.lib.vj.in.j.q.

¶ QVARTO quæritur, nunquid iſte,de quo loquitur
iſta decret.qui non eſt bigamus,licet prohibeatur cum eo di
ſpenſari, gaudeat priuilegio canonis, ſi quis ſuadente vido-
tur. Et quòd non: quia talis incurrit pœnam bigamiæ: vt
hîc not. tamen illa pœna habet, quòd etiam ſit exutus omni
priuilegio clericali: vt dicto.c. altercationis. Igitur &c. In
contrarium videtur, quia iſtud.c. non declarat,ſed pœnam
certam de nouo infligit: vt ſuprà proxi.dictum eſt. Igitur ad
aliam pœnam non expreſſam extendi non debet, per com-
munia iura. De hoc tangunt Hoſtien. & alij.j.eod.c.fin. ibi
dicam.

7 ¶ †QVINTO accedo ad illa generalia ſuprà per me no-
tata,ad quæ induci conſueuit iſta decret. & quia ex ſecundi
examinatione pendet multùm deciſio primi & tertij ideò
primò ad illud accedo: videlicet,ad hoc, qualiter opinio ve-
ritati præiudicat,vel præfertur,& econtra. Super quo omni-
no vide quæ ſcripſi,de offi.deleg.c.ſi.lib.vj. in.v. oppoſitio-
ne.& quod ſcripſit Goff.ff de acquirẽ.hæredi.l.is, qui putat.
vbi de hoc plenißimè. Et vt habeas materiã prolixæ diſtin-
ctionis, quam ponit ſuper hoc hic Hẽricus: diuido eam per
quæſtiones. ¶ Et quæro primò, & in ordine quartò, quali-
ter præfertur opinio veritati, vel econtra quo ad eccleſiam
triumphantem, ſcilicet quoad Deum. Et ſubdiſtingue hic:
quia aut quæris reſpectu Dei in ſe,aut quæris reſpectu noſtri
Primo caſu dic, quòd tunc pręfertur veritas errori, ſeu opi-
nioni contrarię veritati:ipſe enim veritas eſt. Ioã.xiiij. Ego
ſum via veritas & vita. Et ad Hebrę.vij.&.vij.q.j. omnis,q.
&.xj.q.iij.extimant. Quę nec fallit nec fallitur, infrà de ſent.
excommunicationis à nobis.ij.in prin. ¶ Secundo caſu vi-
delicet reſpectu ipſorum opiniantium: & tunc quoad hoc,
vt opinantes ex ſua opinione inducantur, pręfert deus opi-
nionem veritati, vnde Paulus perſequutor miſericordiam
meruit: quia ignorans fecit. Prima ad Tymot.j.& .viij.diſt.
conſuetudo. ¶ Et ſi mulier credens virum ſuum adhuc viue
re,licet ſit mortuus,contrahit matrimonium cum ſecundo,
matrimonium tenet.& ipſa adulterata eſt apud Deum: vt no
tauit glo.Ioan.fab.& Archid.xxxiiij.q.j.&.ij.c.virgo.in fin.
¶ Item,qui cognoſcit coniugatam ignoranter non commit
tit adulterium: vt notat gloſ.eadem cauſa, & quęſtione.c. in
lectum.quod tñ intellige: vt dicam.j.de ſen.exc.cum volũta
te.de quo ibi per Henric.in diſtinctione prima verſ. Item fa-
ciunt. Item faciunt notata Ber.& Hoſtien.j.de iudęis.cap.nõ
nullis.ſuper verbo,erroris.& Specul.de ſta.mo.§ nunc.verſ.
xl.quæritur.videlicet de profitente religionem approbatam
in manibus baratatorum,qui non erant illius religionis:&
id generale, qui facit contra conſcientiam.xxviij.quæſtiõe
prima.capitulo omnes.§ ex his &.j.de reſtit.ſpo.literas.& de
pręſcrip.cap.ſi.cum concor. ¶ Præmiſſa intelligo vera ſeclu
ſo pacto damnatæ negligẽtiæ, & originali peccat ſublato per
baptiſmum? ¶ Et aduerte, quia iſti caſui in quo præfertur
opinio veritati addi ſolet vnus caſus clarus tangens eccleſiam
militantem: videlicet cum opinio præſumptione iuris & de
iure, aut fictiõe coadiuta eſt: vt.ff.de his q ſũt ſui vel alieni iu
ris.l.filium.C.de rei vxo.ac.l.vna.l.diſt.ferrum .j.de ſpon.
his qui fidem. cũ ibi notatis. Notauit Zenzelinus in extraua
ganti Ioannis xxij.quæ incip. Abſconditorem.& Guiller-
mus de monte lau.de elec.quo circa.in Cle.circa gloſa vltima
Sed quæ eſt ratio,quòd Deus præfert opinionem veritati ra
tio eſt, quia non reſpicit principaliter,niſi ad cor.xxij quęſti
one quinta capitulo primo &c.qui priuare.& quintadecima
quęſtione prima capitulo finali.& quęſtio.ſexta capitulo pri
mo & xiiij.quęſtio quinta.ſi quid & xxxij quęſtio quinta
propoſitio.

8 ¶ † SEXTO deſcendendo ad eccleſiam militantem,quę
ro qualiter in ea præfertur opinio veritati,vel econtra.& præ
mitto: & primò quantum ad hoc de ſpecialibus primò quæ-
ro:& ſcias, quòd hîc conſueuit ſuper hoc dari vna talis regu-
la,videlicet,quòd ſemper in ſpecialibus præfertur veritas opi-
nioni,etiam communi adeò, quòd ſi quis recepit ſacrum
ordinem

ordinem ab illo, quē credebat verum Episcopum, sed non
erat si contrahat, bene tenet matrimonium: quia à tali secun-
dùm veritatem nil recepit. Ad quod faciunt lecta & notata.
xxxvj. q. ix. § is ita. Et sic terminauit Barto. Brix. in. q. domi-
nicali, quę incipit quidam ordinatus. Et ideò Ioan. And. qui
infrà de voto. c. vno in gl. super verbo, approbat, ponit pre-
dictam regulam dicit in Nouella ibidem & infrà de regul.
iuris. non præstat. quòd si quis profitetur religionem non
approbatam, etiam quam credebat approbatam, si postea
contrahat tenet matrimonium. Et ideò no. Vincen. j̃. de of-
fic. dele. significantibus. & Goff. eo. titu. cum in iure. quòd in
sententia excōmunicationis plus cōsyderatur veritas, quàm
opinio: vt si feratur ab eo, qui nō habet iurisdictionem: licet
quo ad opinionē habeatur pro iudice: non tamen valet sen-
tentia quod dicit venire ex specialitate excommunicationis
quod non bene capio. Et eandem sententiam tenent AEgi.
& Archi. xj. q. iij. c. j. super ver. timenda est. Sed videtur face
re contra, quod no. xxiiij. q. j. in summa. in fi. & per Innoc. j̃.
de sen. excōi. si verè. gl. ij. ad finem. versu. Item dū toleratur.
¶ Verumtamen Henric. dicit ꝙ ipse nō audet dicere, quòd
prædicta regula vniuersaliter sit vera. Et ideò remittit ad ea,
quæ statim dicent, in quæstionibus alijs. Nec ego istud cum
sit alterius & altioris indaginis intēdo examinare de præsen
ti. Omnino ad literā hîc coniunge, quod no. j̃. x. quęstione,
à versu, sed quid in cōtractibus rerum spiritualium, vsq; ad
9 versum, subdit Henricus. ¶ † Septimò cōtinuando eandem
materiam, quæro qualiter publica, seu communis opinio ve
ritati præfertur. ¶ Et licet dominus Henricus super hoc po-
nat hic vnā distinctionē: quia mihi imperfecta & satis dubia
videtur: subdo aliam, quæ in effectu mēbra illius quantum
videtur mihi de iure procedere, compræhendit. Et ideò vt
clarius & perfectius hunc articulum expedias, dicas sic: quia
aut quęritur de tempore, & pro tēpore, quo de veritate con-
stat: aut de tempore in quo veritas non apparuit: sed pro tem
pore, in quo de veritate apparet. Aut quęritur de tempore
& pro tempore, in quo de veritate nō constitit, neq; constat.
¶ Primò casu semper & indistinctè veritatem sequēdam es-
se contraria opinione non obstante. viij. dist. c. veritate. & . c.
consuetudo. & secundo Esdræ, vbi dicitur ꝙ manet veritas,
& inualescit in æternum, & viuit: & obtinet in secula seculo
rum. & qui filij sint leg. l. cū inter. à contrario. ¶ Secūdo casu
videlicet, cum quęritur de tempore, in quo de veritate non
constitit: sed pro tempore, in quo de veritate apparet. Et hîc
rectè intelligitur & tangitur materia. l. Barbarius. & hîc Iac.
de Butri. & Bar. sic distingūt: quia aut publica vtilitas suadet,
ꝙ error communis circa actus gestos secundùm cōmunem
opinionem tempore, quo de veritate contraria non consta-
bat, faciat ius, seu pro iure habeatur: & etiam tempore, quo
constat de veritate cōtraria. Aut vel vtilitas publica suadet
totum contrarium: aut vtilitas publica nō suadet vnum, nec
reliquum. ¶ Primo casu videlicet, si suadet vtilitas publica,
ꝙ tales actus sic gesti propter errorem communem, valeant.
& hîc distingūt Iac. de Ra. & Dy. ac Gul. de Cu. sic dicentes,
quia aut ille, q actus hmōi gessit, erat in publico officio ꝑ po-
pulū, vel per Principem, aut per alium, ad quem pertinebat
institutio: sed non valebat institutio ex aliqua causa: vt puta
fortè propter inhabilitatem ipsius. Et tūc si vt talis gessit hu-
iusmodi actus cōmuni errore durāte, valēt, propter tres cau
sas simul cōcurren. quę sunt superioris authoritas, & publica
vtilitas, & cōmunis error. Et ita intelligunt prædictam. l. Bar
barius. cū similibus. Aut deficit superioris authoritas: vt puta
quia ille, q se gessit in officio, nō erat institutus per populū,
aut principē, aut aliū ad quē spectaret: & tunc ex hoc capite
actus gesti non valeant: vt. ff. de decu. l. Herēnius. Et per hoc
Dy. in. d. l. herennius. videtur tenere, ꝙ si negeť notarius, quē
instrumētum fecit, non sufficeret probare ꝙ publicè pro tali
eo tempore haberet. Alleg. ff. de re. co. l. qui neq;. & . ff. q ꝓcu.
ne gest. l. si is. § si ante. cum pe. & . c. si ante compete. iudi. per
totū. Item inducit dictā. l. barbarius. ibi: *sed & si sciuisset ser-*
uum esse liberum effecisset. ¶ Verum, quia istud dictum nimis
est rigorosum, & contra. l. j. C. de testa. & § testes. Insti. eo. ti.
quæ loquuntur simpliciter: nec supponunt talem institutio-
nem: ideò nec placuit Canonistis. Iden. de In. tenet cōtrariū.
j̃. de verb. signi. veniens. & de fi. instru. c. j. & Spec. de proba.
§ j. licet fateantur, dum contra nota ageretur hoc non suffice
re. pro quo. ff. qui & à quib. l. competit. C. de sen. interlo. om
nium iudi. l. ij. ff. de fideiusso. lib. l. ij. de manu. testa. l. cum ex
de iure patrona. l. penul. § fi. ¶ Et idcirco secundū Petr. Cyn.
Bart. in. d. l. Barbarius. dicunt satis sufficere, quòd tales actus
gesti sunt per constitutū, saltem de facto in aliquo publico
officio, seu pro tali habitum & reputatum: licet titulum ali-
quem non habentē vtilitate publica multorum suadente, ꝙ
valeant. ¶ Dicunt enim, ꝙ in. l. Barbari⁹. fuit causa sufficiens
publica vtilitas. & pro hoc. iij. q. vij. c. infamis. § tria. C. de te-
stamē. l. j. de sen. & interlo. omnium iud. l. ij. ff. de supelle. leg.
l. iij. Insti. de testa. C. testes. ¶ Et hinc de iure nō procedat, quia
videtur contra casum decre. consultationibus de iure patro.
vbi credulitas sine possessione non iuuat. secundū Io. And.
ibi, in Nouel. & aliter videtur innuere. Accur. ff. de iureiur. l.
iusiurādi. quod ex conuentione § j. glo. sic ergo. Et faciūt ea,
quæ notaui. ver. si verò actus recipit suam validationē a pos-
sessione. Et per hoc inferunt valere instrumenta facta per il-
lum, qui pro notario habebatur: licet non esset. Quanq̃ Gul.
de Cu. tenere cōtractum videatur allegare. l. actuarios. C. de
actu. lib. x. Sed non obstat lex illa: quia loquitur in exactori
bus publicæ pecuniæ, & his quæ sine principis licentia fieri
non possunt, prout etiam ipsam intellexit ipse. Gul ¶ Dico
tamē ꝙ duo specialiter quantū ad hoc requirūtur. Primò, ꝙ
ratione publici officij talia gesta sint: sicut sunt officia iudicā
di instrumēta cōficiendi, & testificandi, ꝓpter id. Ita loquū
tur omnes leges de ista materia loquentes. ¶ Secundo quòd
ista vtilitas dicatur publica non respectu principis, vel iuris
publici sed respectu communis interesse multitudinis singu
lorum: vt probat. d. l. Barbarius § j. ibi *propter vtilitatem eorum*
qui apud eū egerūt. hęc est enim vtilitas publica, quā princeps
suę vtilitati preferre debet. C. de cad. tollē. l. vna. ad fi. Quod
vtinam hodie fieret. ¶ Secundo casu videlicet, cum suadet
publica vtilitas, quòd communis opinio pro veritate non
habeatur. Dicunt Butri. & Bar. ꝙ tunc pro veritate non ha-
betur: vt. ff. de legi. l. quod non ratione. ¶ Tertio casu videli
cet, cum publica vtilitas non suadet vnum, vel reliquū, sub-
distinguo: quia aut actus gesti non possunt habere validatio
nem ab alio, q̃ à communi opinione: aut possunt habere vali
dationem ab alio: puta à possessione, vel quasi. ¶ Si non pos
sunt ab alio validationem habere, subdistingunt Butrigar.
& Barto. quia aut errans volt damnum vitare prętextu erro
ris: & tūc communis error facit ios, & pro veritate habetur.
Sic intelligūt legem tertiam. ff. ad Maced. & . l. zenodorum.
C. e. ti. Sic potest intelligi. j̃. qui fil. sunt leg. cum inter. ¶ Sed
restringe casum istum secundū casum dictarum legum: dū
non agitur, nisi de pręiudicio illius, ex cuius facto, vel culpa
venit error. Et tunc est bona ratio: quia ille delinquit deci-
piendo. Modò iura deceptis, & nō decipientibus subueniūt
j̃. de rerum permuta. cum vniuersorum. Vel dum non agi-
tur de pręiudicio cuiusquā, sed solùm de excusatione culpę
ipsius errantis. Communis enim opinio excusat quem à cul-
pa: vt in dicta. l. tertia. in prin. Facit. l. j. § prę scribere. ff. de in-
stitoria, & quod not. j̃. de postula. prela. c. vno. super verbo,
de cętero. lib. vj. ¶ Aut errans ex hoc non vult damnum vi
tare; sed potius interest sua, quòd actus non valeant: & tunc
error pro veritate non habetur, secundùm Butri. & Bart. Sic
intelligunt. l. j. § fi. ff. quando de pecul. anna. & . ff. de heredib.
insti. l. fi. ¶ Et hoc verū: nisi in foro animę propter dubium,
& tutius eligendum, erranti aliud consulat: vt de presb. non
bap. c. ij. & . iij. & . c. iuuenis. de spon. & . c. dudū. de elec. versu
in suę quoq;. cū ibi no. ꝑ Ber. sup verbo, deceptę. ¶ Fallit di-
cta mēbra in legitimatione liberorū: quia recipit qđ facit ꝓ eis
siue veritas: siue cōis opi. vt. j̃. de cland. despō. c. ij. § verū. No.

Hosti. & Ioan. And. qui filij sunt leg. per tuas. Et aliàs regulare est hoc, ꝙ veritas posteà declarata obtinet. Et sic procedunt not. Io. And. in glo. & Nouel. ĵ. de voto. c. vno. lib. vj. & quod leg. & not. ĵ. de except. cum venerabilis § fi. in glo. vlti. per Ber. & Hosti. & quod not. Inno. ĵ. de appel. dilectis. in fi. & Archid. xj. q. iij. si quis Eps damnatus. glo. penulti. & Vincen. ĵ. de offi. dele. significantibus. & Gofred. eo. tit. cum in iure. & AEgi. & Archi. xj. q. iij. c. frater. ver. timenda. ¶ Si verò actus recipit validationē suā à possessione hîc. Io. Fab. Insti. de testa. § testes. allegato. hoc tāgit. Sed latius dicam, ac perfectius & clarius. ¶ Distingo ergo sic: qa aut actus gesti tangunt proprietatem rei: & tunc ex sola possessione iustificari nō possint: vt. l. qui neq;. allega. Sed magis propriè facit s̄. de electione. c. nihil in fi. & eo. ti. li. vj. is cui procuratio. & c. indemnitatibus § si verò. in fi. ar. ff. de acqui. pos. l. naturaliter § nihil. Ideò non credit Ioā Fab. additioni, quæ est in d. l. competit. esse veram. Fallit in libertate, per. l. illam competit. Aut actus illi tangunt possessionem: & tunc aut sunt in possessione bona fide: & tunc aut certum est actus gestos ad dignitatem, vel administrationem, illam pertinere, aut non. ¶ Primo casu, si sunt tales qui possideant iure suo, & habent possessionem bona fide: valent gesta per eos. Sed si possident mala fide, vel sunt tales, qui iure suo non administrent, sicut sunt tutores, vel curato. tales actus valere nō possunt ratione duorū primorū mēbrorū. Et hoc est, qa possessor bonæ fidei facit fruct⁹ suos: possessor verò malæ fidei nequaq̄. Et ita notarunt Inno. & Hosti. de cau. pos. cum olim. de restit. spol. in literis. de iure patro. consultationib. Et patet in iure eligēdi in. c. cū ecclesia. de causa possessionis. Et in iure præsentandi, in. c. consultationibus. Et idem notat Inno. in iure conferendi. de præb. de multa. fa. C. de rei vendi. l. certū. & ff. de acquire. do. l. bonæ fidei. cū simil. Et hoc verum nisi sint talia, quæ possint venire in restitutione cum fructibus: quia proprietatis veritate detecta, extantes fructus sunt restituēdi domino, per bonæ fidei possessorem: vt. d. l. certum. ij. responso. Fallit tamē primū mēbrum in leg. condenda, quæ nec propter errorem, nec propter possessionē valida remanet, veritate detecta: vt. C. de Epi. & cle. l. decernim⁹. ĵ. de schisma. c. j. primo responso. Et hunc casum notauit Bar. in tractatu de Tyranno. ¶ De tertiò verò sunt textus in. l. neq;. & l. si is. allegatis & ff. de sol. l. debitores. & l. filiæ. ¶ Si verò actus gesti nomine administrationis ad illam non pertinebant, licet tempore, quo gerebantur, crederent ad eum pertinere: tūc dicerem secus, videlicet illos actus non iustificari ab errore: nec à possessore, etiam si constaret, ꝙ gerens verus prælatus cōstitisset. Et ita dixi nuper in consilijs vnius domini Cardinalis, & fui exauditus. Et hoc verum intelligo, si prælatus ratione prælaturę non erat tunc bona fide in possessione illius iuris. Et patet hoc: quia ista est regula, ꝙ veritas præualet communi opinioni, præter casus exceptos: vt hîc notatur per Inno. & Ber. Modò iste casus non reperitur exceptus. Nam. l. Barbarius. non ponit istum casum, sed conuersum. ¶ Et est inter ista differentia magna. Nam in casu. l. Barbarius. id quod primò consyderandum occurrit, & publica multorum vtilitas absque directo pręiudicio cuiuscunq;. Si hîc non ita: imo versatur principaliter præiudicium alterius, cui⁹ ius taliter vsurpatur. Et primo casu dignitas nomine cuius gerit non prælatus, bona fide, non multū perdit: quia quod nomine eius fit, ipsa facere intelligitur: vt regula, qui per aliū facit. Sed casu isto læditur valde prælatura, cuius ius non suo sed alieno nomine vsurpatur. Sed si prælatura cuius nomine actus gesti sunt, fuisset bona fide in possessione, vel quasi iuris talia faciēdi, crederem hoc sufficere per superius alleg. ¶ Si autem quæris de tertio principali mēbro, videlicet de tempore, & pro tempore in quo veritas nondum apparuit, nec adhuc apparet. ¶ Et hîc distinguo: quia aut loquimur in casibus, in quibus diximus suprà in secundo membro principali proximè pręcedenti communem opinionem pro veritate haberi. & tunc etiam in casu isto idem debem⁹ dicere, fortiori ratione: quia si detectio venientis contra opinionem ad cōflictum, non potest impedire opinionē quominus habeatur pro veritate: minus potest impedire, quādo non pōt venire in conflictu: vt quando non apparet. Id enim quod non apparet, cōflictus dare nō potest: vt. l. duo sunt Titij. & l. rutilia. & l. in lege. allegatis. Et ꝑ hac ratione fa. notata Cy. C. quæ sit long. consue. l. ij. in prima oppositione. Et est ratio: vt notauit Bar. in. l. de minore § tormēta quia communis opinio sufficit de per se ad faciendum sic esse in illis casibus. ¶ Aut loquimur de illis casibus, in quibus fama, seu communis opinio veritatem inducit: & adhuc idem: vt notauit Bart. in. d. § tormenta. allegat. ff. de flu. l. j. § j. de supelect. leg. l. Labeo. de fund. instruc. l. cū de lanionis § asinā. ¶ Et pro hoc idem puto vbi ipsa communis cum adminiculo tituli, bonæ fidei, diuturni vsus, & temporis lege diffiniti, aut soli⁹ vsus & temporis sufficientis tamen ad præscriptionem hîc induceret. Sic procedunt. ff. de ꝓba. l. si arbiter. de aqua plu. ar. l. j. in fi. & l. in sum. § idē Labeo. j. & ij. de serui. l. seruitutes. de Iti. act. quæ pręl. apparet § penul. & l. hoc iure § duct⁹ aquę. ĵ. de verb. sig qd per noual. c. super quibusdā. & c. veniēs. vbi de hoc per Inn. in fi. glo. suę. & ĵ. de præscrip. si Epm. li. vj. cū ibi alleg. Plus enim operatur possessio antiqua, q̄ recens. No. Hosti. de pręsup. illud. de simo. licet Hely. & Io. mo. de sen. exc. si iudex. lib. vj. Et idē puto vbi non potest stare cōmunis opinio, cū contraria veritate: vt. s̄. de transla. quanto. ¶ Aut quæris de alijs casibus: & hîc distingue: quia aut quæris de his, in quibus communis opinio facit aliquem quasi possessorem alicuius status, vel qualitatis: vt puta libertatis, vel seruitutis, legitimitatis, vel illegitimitatis, & similibum. Et tunc si apparet, vt ex aliquibus verisimilib⁹ coniecturis, ꝙ pro tali se gerat, hoc faciat bona fide: & aliàs nō habetur opinio communis pro veritate q̄ ad effectum exonerādi eum ab onere probandi illū statum & transferendi onus probationis in aliū. Et pro hoc allegabat dolus, vbi suprà. C. ne de sta. defunc. l. si vir. & C. si seruit. ante lib. ad decurio. aspi. l. ij. li. x. Item pro hoc allegat Io. Fab. vbi. s̄. C. de ord. cogni. l. fi. & l. cū status. & ff. de lib. cau. l. ordinata. Et hoc videtur tenere Innoc. s̄. de seruis non ord. c. ij. in. j. gl. & allegat. ff. de libe. cau. l. liberis. in fi. ¶ Aut quęritur de alijs casibus: & tunc aut quærit de opinione cōmuni trahente originem solum à nuda voce populi sine pręsumptione aliqua verisimili. Et ista nihil probat, neq; valet sed dicitur vana vox populi non exaudienda: vt. C. de pœn. l. decurionū. Saluo ꝙ aliqualiter coadiuuare videtur probationem iam factam. Et sic pōt intelligi. l. iij. § eiusdem. ff. de testibus. ¶ Aut quęrimus de opinione communi, quę traxit originem ex aliquibus pręsumptionib⁹ legitimis pręceden. & tunc aut tu quęris de causis breuioribus & modici pręiudicij: & in illis dic communē opinionem pro veritate haberi & sic facere fidem: vt notat Bar. in. d. § tormenta. & in. l. si cōstante. in prin. ff. so. mat. in tribus primis. q. Sic intelligit glo. quę habetur. C. de iure do. l. vbi adhuc. Et sic possunt saluari alię duę gl. quę sunt. s̄. de neg. gest. l. Atqui § fi. & C. de probat. l. iiij. licet habere possunt alium intellectū. Sic intelligo. ff. de lib. agno. l. si quis à liberi. § si vel parēs. & ff. ad exhibē. l. iij. § sciendū. & ff. ad carbo. edic. l. iiij. § causę. ¶ Aut quęris de causis alijs in quibus requiritur plena probatio: & tūc aut tu quęris, an communis opinio in illis faciat plenam probationem: & dico, quòd nota. in dicto § eiusdem. & ff. de iure iur. l. admonendi. & C. eo. l. in bo. fi. & ff. de excu. tuto. l. ij. vbi de hoc per Dy. & ĵ. de appell. c. j. ¶ Aut quęris tu, an in illis causis, saltem faciat semiplenam probationē: & tūc aut quęris de illis causis, in quibus requirūtur probationes luce clariores: sicut sunt crimina & obiectus: vt. C. de proba. l. vl. Et in istis dicas famā nil probare: vt notauit Specul. in tertia parte speculi in rubricella, de fama. ¶ Aut tu quęris in alijs causis: & tunc dico secundū Bar. vbi suprà inspici debere illas pręsumptiones & iudicia, ex quibus fama traxit originē, videlicet qualiter vrgeant: & secundū qualitatem illarū ęstimare: an fama faciat semiplenam probationem, vel non. Et sic intelligi

fi. intelligi debent glo. io. l. excusant. § j. & l. iij. § eiusdẽ alleg. ¶ Et sic possunt concordari opiniones contrariæ, videlicet Dyn. qui in. l. excusantur. § j. alleg. tenet famam cum vno teste probare in ciuilibus. licet secus in criminalibus. Quod placere videtur Cyn. C. de probat. l. iiij. & de quæstionibus l. vltima. ac Iaco. de Are & Andre. de pis. & Iaco. de Butriga. qui videntur tenere quòd fama cum vno teste non probant etiam in ciuilibus. Excipit Butri. causas breuiores. Quæ opiniones contrariæ per cõsiderationem & distinctionem præsumptionum & iudiciorũ prædictorũ concordantur. Quã considerationem, cum non sit leg. determinata, remitto arbitrio iudicantis: vt ar. j̃. de offi. deleg. in causis.

¶ Et ex his perpendere potes sit sufficiens iudicium ad tormenta, necne. ¶ Et caue, quia casus prædictos, in quibus dixi communẽ opinionem pro veritate, haberi: intelligo dũmodo tempore, quo actus gerebantur contra communem opinionem quæstio in iudicio mota non fuisset.

10 ¶ † Nam motio quæstionis facit rem dubiam, & ignorantiam iniustam: vt notauit Ioã. fa. in dicto. § testes ar. C. de rei vendi. l. si fundum. Motio enim litis inducit malã fidem: vt l. certũ alleg. in fi. ¶ Item si tenes regul. quorũdã, quam scripsi. s̃. in. vj quæstiõe, illã excipias ab his, quæ præcedẽtibus dixi. Et per hæc intellige, quæ scripsi. s̃. eo. c. ij. ad finem. vij. quæstionis. & c. s̃. de filijs presbi. c. Michaël.

11 ¶ † OCTAVO quæritur ad singularẽ, & primò ad principis oppositionem descendendo, qualiter opinio principis pro veritate habeatur. Et hic appræhendẽdo dicta Henrici, in quantũ videtur de iure procedere: distinguo quia loquimur aut de errore verbi: aut errore facti: aut de errore iuris. ¶ Primò casu error principis facit ius: vt seruetur eius intentum, etiam in casu, in quo esset aliud in priuato: vt. ff. de suppel. leg. l. iij. in fi. iuncta. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de lega. j. ver. quod si quis, cum vellet. ¶ Secundo casu, aut loquimur de cõcessionibus gratiosis, vel iusticiæ queris facit princeps in fauorem alterius. Aut loquimur de alijs, quæ facit princeps ob aliam causam, quam ob fauorem specialem alicuius personæ specialis. Primò casu subdistinguitur quia aut ex detentione erroris, princeps de mendacio argueretur, aut non. primo casu vt si verba principis, quibus veritas resistit, dicũtur esse de facto proprio eius & in eis fundat suam intentionem: & tunc aut quæris, an correctionem erroris posset facere iudex inferior: & an ad eius determinationem deberet probationes partis admittere: & tunc dico, quod non. Et hoc est quod no. glo. j̃. de proba. literis in glo. penul. ibi: *quod fieri non posset &c.* Non sic autem, si nõ fundaretur intentio principis super illis verbis: vt no. in dicta cle. literis. in glo. quæ incipit in narratis g. ¶ Aut quæris an ipse princeps, vel eius successor, dicto errore, debeat factum suum reuocare, & ad illius detectionem partem cuius interest, si opus fuerit, admittere: & tunc dico, quod sic: vt. xxxv. q. ix. veniam. & c. sententiã. & j̃. de in inte. resti. cum ex literis. § nos igitur. versu præsertim. & versu sequenti. Nec debet pigere eum errorem proprium corrigere. j̃. de accus. qualiter. & quando circa princip. & in authen. de nuper. in fine primæ colum. Melius est enim sibi, quod seipsum corrigat in hoc mundo, quàm in alio expectet correctionem à Deo, secũdum ea quæ leguntur & notãtur. s̃. de rescrip. ab excõmunicato & c. qualiter. allegat. ¶ Aut ex detectione erroris, non argueretur mendacium ipsius principis: & tunc aut est impetratio aut est concessio motus proprij, Si est impetratio, aut veritas tacita contraria errori expresso est talis, quod taciturnitas, vel contraria expressio debet de iure gratiam subreptitiã reddere. Quod qualiter sciri potest, dixi suprà de elec. dudum. ij. in tertia quæstione. Et tunc fit litera gratiosa nulla. & litera de iusticia exceptione tollenda: & aliter no. iuxta lecta & notata. de rescrip. ad audientiam. ij. Et quæ scripsi in dicta tertia quæstione.

¶ Aut est concessio motus proprij: & tunc aut quæris, an veritas contraria errori in literis principis possit opponi in modum subreptionis à dolo, culpa, vel facto illius, cui gratia est concedenda peruenientis. Et dico, quod non. Aut an possit opponi per viam iuris communis: & tunc si est talis: cuius detectio debuisset de iure principem inducere ad denegandum: cuius taciturnitas propter hoc impetrationem redderet subreptitiam talis error: saluo casu speciali. c. si motu. j̃. de præben. lib. vj reddit literas surreptitias re ipsa, & potest opponi per viã iuris cõmunis: prout patet ex not. Ioã. And. in dicto. c. si motu. in nouella sup verbo: mera liberalitate. & super glo. iij. in fine. ¶ Et quod dixi de fauore personæ singularis: intelligo de fauore plurium in particulari, vel in communi, ex identitate rationis. Et quod dixi de literis iusticiæ. intelligo salua semper distinctione. c. sup literis s̃. de rescrip. ¶ Aut loquimur de his: quæ facit princeps, non ob fauorem ob specialem alicuius, vel etiam aliquorum, sed propter morum correctionẽ, vel suum: aut ecclesiarũ: vel aliud rei publicæ bonum: vt puta ecclesias vniẽdo personas de ecclesijs ad ecclesias mutando, aut priuando, vel sententiando: & tunc potest adduci: vt videtur distinctio Ia. de Aren. Oldra. & Bern. de qua infra dicam: videlicet, an erret in causa præterita, vel præsenti, aliorum qui distingunt inter causam impulsiuam & finalẽ. Sed quia distinctiones istæ non multum placent mihi eas nõ prosequor. ¶ Et distinguo sic: quia aut est error in re ipsa, de cuius dispositiõe agitur: vel in substantialibus eius: & tunc detecto errore præualet veritas: vt ff. de cõtra. emp. l. in venditionib. cum pluribus. v seq. Aut in accidentalibus: & tunc secus per easdem leg. Aut in casu fraternali, vel impulsiua ipsius actus: & tunc si est impulsiua non obest contraria veritas. ff. de postu. l. j. § sexum. Idem si finalis, si subest alia causa finalis vera & sufficiẽs. Instit. de imp. § affinitatis. Si verò non subest alia causa finalis vera: & tunc detecto errore debet ipse princeps vel eius successor, factum corrigere. per. c. veniam. sententiam. & tam ex literis. ab excõmunicato. & qualiter. alleg cum ibi no. ¶ Sed puto, quod error talis tunc non vitiet ipso iure: nec potest corrigi per inferiorem ab ipso principe specialem potestatem super hoc non habentem: & hic totum dubium nostrum. primò, quod nõ vitiet ipso iure. Nam cum adest dispositiua voluntas: error causæ extrinsecæ sit impulsiua, vel finalis nõ impedit ipso iure immediatũ effectũ ipsius volũtatis: licet rationem reuocationis, seu cassationis quãdoq; inducat. Et patet in translatione dicti iuj & probat totus tit. & C. ff. de condi. ob. causam. Qui ex ista causa dat cõditi ad repetitionem. & tamen si non esset trãslatum dominiũ conditio repetitiua non competeret, sed potius rei vendicatio: quia nemo condicit rem suam, nisi à fure. Insti. de acti. § sic itaq;. j. & ij. respõso. Et est ratio. competit enim ad dãdum. eo. tit. § appellamus. & cum mihi dari non põt res mea. ff. de verbo ob. l. vbi autem. § fi. fa. quia sentẽtia lata per iudicem iniusta propter defectum, vel errorem causæ, non est propter hoc nulla ipso iure: nisi ex alio capite nullitas veniat: vt. ff. de iudicijs l. si prætor. § Marcellus cum iono. Nec falsitas causæ impedit religionis ingressum. j̃. de conuersi. coniu. ex parte & eo. titu. veniens. Nec falsitas causæ impedit doris constitutionẽ. ff. de iurisdic. l. quemadmodum. § fi. Et prohi. ff. de manu vindic. l. iusta. § primo de manumis. testamẽto. l. cũ falsis Insti ex qui caus. manumittere possunt. § semel ff. de iudi. Dyn°. in fi. C. de falsis instru. per fraudem. & quod not. ff. de trans. l. cum hi. § si prætor. in fi. j. glo. & quod notauit Inno. s̃. de renun. in præsentia in glo. Cer. quod ibi scripsi, & quod. ff. de excusa. tu l. qui testamento & ff. de acqui. hæred. l. si is ad quem. § fi. & penulti. per Bar. qualiter falsitas causæ sententiam viciat. Et contraria quæ allegari possunt, loquuntur in casibus, in quibus per constitutiones positiuas, veritas causæ est de assentia actus sa. notata Cyn. C. quando prouo. non est necessaria. l. ij. in secunda oppositione.

12 ¶ † Item dixi, quod non potest corrigi, nisi per ipsum principem & patet. j̃. de app. vt nostrum de confirmatione vti. vel inuti. c. ij. ar. ff. de verb. sig. l. Neratius. C. de le. l. vltima. j. de offi. or. c. ordinarij. § si verò. lib. vj. Si tamẽ princeps errore sibi exposito, committeret alicui

quòd super illo iustitiā faceret videretur sibi cōmittere quod posit reuocare, eo casu, in quo ipse princeps de bona iustitia reuocare haberet. Nam licet ista reuocatio sit cæteris interdicta, in ipso tamen principe est de iustitia notabili: vt. c. veniam. c. sententiam &. c. tam literis. alleg. Et quia non apparet in proposito alia iustitia, quàm ista, committi videtur, ne commissio sit delusoria. ff. de iudi. l. si prætor. ne quis in lo. pu. l. penul. ĵ. de verbo sig. Abbatem. Et ita semel obtinui in cōsilijs Rotæ. ¶ Aut quæris de tertio principali, videlicet de errore iuris: & hoc casu, aut loquitur princeps nō animo disponendi vt princeps, sed opinando vt Doct. & tunc error eius pro veritate non habetur. Et hoc not. hîc Henric Alleg. ĵ. de resti. spo. c. literas. § nos autem. &. ij. q. vij. c. nos si incōpetenter. Aut errat, vt princeps: & tunc aut hoc facit leg. cōdedo seu respondendo de iure: aut alium actum faciendo.

¶ Primo casu Iaco. de Are. ac Oldra. & Bar. vt ipse Bar notauit. ff. de supelect. le. l. iij. § fi. sic distingūt. Quandoq; princeps respondendo de iure errat in. l. iam constituta, in qua se fundat: vt quia responsionē, fundat in vna lege, quam credit esse constitutam, & non est: & tunc error eius non facit ius: quia deficit consensus & voluntas leg condendæ. Et sic procedit. l. quod non ratione ff. de leg secundùm vnum intellectum. Aut non errat in leg. iam constituta, circa legem, quā constituit errat in causa cōstitutionis & tunc aut causa est de præterito: vt puta: quia fundat se super cōstitutione alia, iam tamen per consuetudinem abolita: & tunc error facit ius, nō tamen trahendum ad consequentiam: vt dicta. l. quod nō ratione secundum aliam literam. Et sic potest intelligi l. iij. § vlti. ff. de supelle. le. legata. Si verò causa huiusmodi est de præsenti: aut & talis error qui facit leg. æquitatem cessare: & tunc cessat lex: quia cessat causa finalis. Sed si talis error causæ nō facit cessare æquitatem leg. Valet lex. & error facit ius Et hanc distinct. dicunt probari. ff. de acqui. hæredi. l. qui in aliena. § si is: qui putabat fatetur tamen Barto. ꝙ licet prædicta distinctio expediat hunc articulum, videlicet qualiter error principis facit ius: non tamen expedit illum, qualiter pro veritate habeatur. ¶ Et ideò: maximè, quia proxima distinctio mihi dubia est, sic distinguo. Quia aut talis error iuris est ad errorem facti reducibilis: vt quia ita respondet, vel ordinet, aut sententiet princeps: quia credit sic esse constitutum: &c. & tunc dico, vt dixi in membro de errore facti.

¶ Aut error talis præcisè cōsistit in iure: & tunc aut facit contra naturam & substantiam legis: vt puta: quia excedit fines propriæ potestatis statuendo de illo: vel contra illud, super quo nullam habet potestatē: iuxta ea, quæ notantur per Cy. C. de prec. Imper. of. l. rescripta. in. j. ij. iij. &. iiij. quæstionibus & per Henricum. s. de consti. c. j. in prima distin. vel quamlicet. ĵ. suæ potestatis limites cadat, super eo statuere: tamen tali modo statuit. qui resistit naturæ leg vt pote. quia contra rationalem naturam eidem resistentem statuit: vt. l. ij C. quę sit lon. consue. uij. distin. erat autem lex. s. de consue. c. vlti. & de præscrip. c. fin. Et hoc casu lex non tenet, vt iuribus. s. alleg. &. C. si à non compe. iudi. per totum. ff. de iure omnium iudi. l. vltima. ĵ. de iure patrona. quod autem. ff. de preca. l. cum precario. ĵ. de condi appo. c. vlti. Et si contra subditos resisten. vult seruari talem leg. iam tyrannizat & in hoc nomen principantis amittit. ar. ff. de offi. procura. Cæs. l. j. § j & pro emptore. l. qui fundum. § si tutor. &. de furtis. l. interdū. § qui tutelam. &. C. vnde vi. l. imminerint. licet propter vim maiorem cui non potest resisti, sibi obediatur: vt. ff. loc. l. si merces. § quis sit maior. Licet vbi sine peccato mortali obediri non potest, resistendum sit. iuxta illud: Melius est omnia mala pati. quàm malo consentire. ĵ. de re iuris. c. qui scandalizauerit. cum ibi notatis. per gl & per H. Et hoc verum, si de his constet. In dubio enim semper est obediendum: vt s. de ma. & ob. si quis venerit. Et sic procedunt no. Cyn. in dicta. l rescripta in fi. ¶ Aut statuit Princeps super eo, & modo & forma quibus potest, & secundùm naturam leg. & tunc tenenda est sua constitutio quandocunq; durat rigorosa, vel erronea, donec reuocetur: vt. ff. qui & à qui. l. prospexit. Et maximè, quia præsumitur in dubio non errare. præsertim in iure. C. de testa. l. omnium. ĵ. de consti. c. j. libr. vj. Verùm si appareterror vel rigor excessiuꝰ: aut aliqua nota. iniquitas non est statim mandatum executioni mandandū, sed certiorari debet princeps, vt corriget & emendet. In authen. de man. princ. § deinde competens. cum ibi no. & vt nulli iudicum. § & hoc verò iubemus. cum ibi no. &. s. de rescrip. si quando. Cauendum tamē magis est de declaratorijs, quàm de edictorijs: quia princeps facilius leg. nisi iustè tolli. quàm iniustè declaret: quia declaratio non est in detectiōe veritatis, quæ non consistit in nostro affirmare vel negare, secūdùm philosophum. ij Periarme. Et ita à nostra voluntate non dependet: sed editio noua dependet à potestate & voluntate ipsius principis statuentis. vt. ff de const. princ. l. j Et ideò naturæ ipsius declarationis repugnaret error veritati contrarius. Et ideò de plano fateor, quòd erronea declaratio ipso iure nō valet propter naturæ propriæ repugnātiam, per prædicta Sed dico, ꝙ fingitur non erronea, donec reuocetur. & præfertur fictio veritati. Sic. ff. de sta. ho. l ingenium com simil. Nec ad alium pertinet de hoc cognoscere: nisi ad principem ff. de verbo signific l. Neratius. C. de leg. l. vlti. &. ĵ. de offi. or. c. ordinarij. § si verò. lib. vj. Et ideò interim est obediendum, vel recurrendum ad principem: & secunda iussio expectanda: vt dixi. ¶ Si verò loquimur, de leg. condenda: nunquā præsumitur in iure errare: vt dixi. Et quia etiam iste error venit tunc in modum causæ. dic de hoc vt dixi secundo membro de errore facti.

13 ¶ † NONO quæritur descendendo ad errores aliorum priuatorum, qualiter talis error pro veritate habetur. & hîc detur pro regula, saluis tamen dicendis in quæstionibus scriptis, ꝙ talis opinio priuati, seu eius error pro veritate non habetur veritate detecta: vt notauit. Tanc. hîc, & Archid. in c. veritate. Et potest procedere glo. in. l iusiurandum ꝙ ex conuētiōe. § j. Et pro his. ff. de eo, qui protu ne ge. l. si is qui & de reb. eo. l. qui neque & de acqui hære. l. cum quidam. § quod dicitur. Et hæc regula maximè habet locum in opinione iuri contraria: vbi non staretur opinioni Doctorum, vel magistrorum ad iuris veritatem deuiantium. ff de his, qui sunt sui vel alie. in vers. sed mihi videtur. de arbitr. l. diem. condic. ob. cau l. iij. § si seruus. de fun. instruct. l. quæsitum. in princ. C de necessarijs seru. hæc. instru. l. quidam. de liberis præ. & exhæ. l. vlti. s. de rescrip. super literis. ĵ. de resti. spol. literas. Et quod notauit Gul. de monte Laud. in clemen. ne Romani. de elect. in glo. ij. & Henric. ĵ. de pact. c. j. prædicta loquuntur de opinionibus Doctorum erroneis. Et de alijs patet de iuris & facti ignorant. l. reg. § qui ignorauit. pro emp. l ij. § si à pupillo. ij. responso. ¶ Fallit tamen in casibus, & quoad certos effectus. Et prò in delictis ex solo animo procedentibus: videlicet quo ad effectum excusandi ab illis, & ab eorum pœnis releuandi: & tunc est hoc intelligendum de errore non affectato, supino, vel improbabili. Sed de probabili ar. s. de postu. præl. c. j. Sic procedunt. ff. de in iuris. l. illud in princi. & § fi. & l. Item apud Labeonem § si quis virgines. & § interdum. & l. eum, qui nocentem § fin. & ĵ. de sen. exc si verò. ij. cum ibi no. Quod prosequere plenꝰ vt. ĵ. io quæstione. xj. dicam. Et idem in alijs non criminalibus, quæ tamen dependent ex solo animo: quia in illis error qui imperitiam detegit totum. impedit: vt. ff. de iure om. iudi. l. si quis per errorem. de iudi. l. ij. & . ff. de acqui. hære l. cùm quidā. § quod dicitur: & l is, qui putat. iūcto. § fi. Insti. de hæred. qual. & differentia. ¶ Item fallit in alio casu, videlicet quando non sequendo errorem ageret contra conscientiam: quia quantū ad hoc, oportet illum errorem pro veritate habere, & sequi vt. ĵ. de resti. spo. literas. § porrò. de simo. per tuas. ij. de sen ex. Inquisi. ¶ Item dico, & placet Henrico, quòd regulariter habet etiam locum prædicta regula, scilicet, ꝙ priuati opinio non debet pro veritate haberi, etiam casu, quo nondum de veritate apparet: licet tunc talis

opinio

opinio nondum possit dici error, donec videlicet veritas sit detecta Intelligit sic Henricus. ff. de testa. l. duo sunt Titij. & etiam si talis error haberet adminiculationẽ famæ viciniæ: nisi alia adminicula superessent secundùm Henricum. Ratio sua est, quia sola fama regulariter nõ probat. ĩ de eo, qui cog. cõsan. vxorem suę super eo. Sicut nec suspicio. ij. q. vj. nomẽ. Sed dicit H. ꝙ cum alijs adminiculis. bene probat. ĩ. de proba sicut. no. Spec de teste § restat de noto. cum § fama de his plenissimè dixi super quæstione. vij. ¶ Fallit tamen hoc secundùm eum. Primò ꝙ si sequeretur aliâs periculum animæ. Sic intelligit. ĩ. de sen. exco. cum desyderes § secũdæ verò quæstioni. de prępscrip. tertiò. de cõsan. & affi. super eo. ¶ Secundò fallit in errore iuris non detecto, qui pro se habet opinionem Doctorũ: quia in dubio sequenda est: vt leg. & no. ĩ. de restit. spo. literas. de decimis. c. j. & eod. tit c. j. in Cle. & excusat ab expen. vt no. Io. And. ĩ. de appo. vt debita. post pet. in nouella.

14 ¶ † Decimò ad materiã contractuum specialiter, quo ad hoc descendendo, quæro qualiter in illis oppinio, sine error vnius. vel amborum contrahẽtium: & in quibus prosit. vel noceat, seu pro veritate habeatur. Et hîc dicas, ꝙ error substãtialis dissensum inducẽs, nocet & contractum impedit. & in hoc pro veritate habetur. ff. si certum pet. l. si ego. & ff. loca. l. si decem. de contrahen. emp. l. in venditionibus. Saluo quod habetur ea l. in fi. & l. se. & l. quod tamen in fi. facit eo. tit. l. alioquin. in fi. fallit in contractu obligatorio solum vnius partis: vt in aliquo valeant pro illo in cuius fauorem factus est: vt. ff. de ver. obl. l. si id, quod Sic in vtroq; obligatorio contractu, altero sociorum ignorante ff. de contrahen. emp l. quid tamen in fi & l. in venditionibus in fi Et non accidentalis: vt. d. l. alioquin. & l. aliter in princ. & ff de manu vin. l. si pater § quotiens in princ. Nec nominis. vt dicta l. in vẽditionibus. Item valet opinio in fauorem non dolosi, & pręiudiciũ dolosi. Et idem de veritate & econtra. De primo patet ff ad velle. l. ij § verbo & l. si decipiendi & C. si minor se ma. dixe. l ij & iij. C ad Velle. si sine. in prin. de distra. pig. l. si mulier ff. de regu. iur. l. mulieribus. C si res ali. pig. da. sit. l. ij. De secundo patet. ff. de pig act. l. j. § i & d. l. quotiens. in princ. ĩ. de despon. tua secundum intellectum Hostien. & C. plus vale. quod ager. ff. de ma. vin. l. si pater. De vtroq; patet. ĩ. de eo, qui dux. in ma. quam polluit per adul. c. j. & ita in contractibus rerum temporalium.

15 ¶ † Sed quid in contractibus rerum spiritualium? dicit & in istis dicas, ꝙ si re contrahantur. sicut cognatio spiritualis in baptismo inter absentes, ignorantes, & inuitos. xxx. q iij. & q. iiij. per totum. ĩ. de cogna. spirituali, per totũ. & quod notatur eo. tit. c j. lib. vj. & de consecra. dist. iiij. non plures. præfertur veritas semper. xxx. causa in prin. & q j. & q. iiij. in pri. ĩ. de cõsan. super eo. de eo, qui cogno. vxo. suæ cõsan. per totum. xxxiiij. q. ij. c. in lectum. & quod notatur de voto c. vno. lib. vj. Sic in ordine sacro & religioso, qui re contrahantur. de sum. Trinita. c. j § vna verò. de clerico per saltum promoto. c vno. iunctis lectis & notatis de regularibus porre & per totum. Et quod notat. Io. ĩ. de cleri. coniug. Ioan. q. ij. ĩ. de clericis coniung. cum olim. ¶ Sed si consensu contrahantur. & error consensum impediat, præfertur veritati: sicut est error personæ, vel cõditionis illius, cum quo, vel qua contrahitur. Secus si non impediat: sicut error fortunæ, vel qualitatis. xxix. q. j, in prin. Et quod notatur ibi. & xxiiij. q. ij. in summa. in fi. per glo. Io. fa. & Archid. & ĩ. de cleri. per saltum promoto. c. vno. Et quod notauit Henricus in dicto c. vno. & in c. ij de coniugio seruorum. & Archi. xxxuij. di. cognoscamus. & ĩ. eo. c. vno. lib. vj & vuj distin consuetudo. & ĩ. de clerico exco. ministran. apostolicæ. Subdit Henric. quod vtroque contrahentuum existen. in dolo hincinde compensato, præfertur veritas. ff. de dolo. l. si duo. de compensa. si ambo. de manumis. vindictę si pater § quoties in fin. ibi, idemque iuris &c.

16 ¶ † VNDECIMO quæritur, quid in delictis? & in istis dicit Henric., quòd si ex solo procedat animo: & errans non habeat animum delinquendi, præfertur opinio veritati. xv. q. j illud. vers si quis hominem. xxxiij. q. ij. in lectum. ff. de iniu l. illud § fi. & l si cum seruo. & l eum qui innocentem. § vltimo j. responso cũ ibi alleg. nisi esset crassa & supina: vt vt. c. Apostolicæ alleg. ĩ. de consti. c. ij. lib. vj. ¶ Sed si habebat animum delinquendi, non præfertur eius opinio respectu patientis: vt. ff. de iniurijs l. eum qui § si iniuria. xv. q. j. c. in prin. vers. si quis hominem. cum ibi nota. ff de adul. l. penul. de iniuri. l. Labeonem § apud Virgines & quod notauit Archid in dicto vers. si quis hominem & Io. in. c. in lectum alleg. in. j. glo. & Henric. de sen. exc. cum voluntate. distin, j. ¶ Sed respectu tertij delictum non patientis valet eius opinio: vt dicta. l. eum qui § vltimo. j. responso.

¶ Sed in delictis prouenientibus principaliter ex facto opinioni præfertur veritas: vt. ff. ad leg. Aquiliam. l. scientiam, qui cum aliter. ij responso. de fur. l. vulgaris § si quis ex. & l. qui sacrum. & l. falsus § qui alienum. ij. responso. de cri expe hæred. l. vlti. & hîc in fi. ibi: licet in veritate, &c. Sed fallit hîc quo ad pœnam incurrendam propter rationem quæ assignatur hîc Fallit etiam. C. de seruo corrup. l. si quis seruo. Si verò proueniunt ex facto & animo simul, vt in percussione clerici, pręfertur opinio si probabilis est. ĩ. de sen. exc si verò ij. & quod ibi notat Henric & ff. de fur. l. inter omnes § rectè. Sed non, si crassã, vel supina: vt notatur in dicto. c. si verò. Henricus.

17 ¶ † DVODECIMO quæro, quid in præscribentibus: dic ꝙ opinio facti probabilis iuuat: vt dicto § si à pupillo. ij. responso. & ff. pro legato l. pro legato. & l. vlti. Si non improbabilis: nec etiam ignorantia iuris ex dicto § si à pupillo ij. responso. & ff. de vsuca. l. nunquam. Henric.

18 ¶ † DECIMOTERTIO quęro, quid de testãtibus? dic, ꝙ illa non pręfertur veritati: vt Insti. de vulgari substi. § si seruum alienum. & dele § si quis rem. Vbi de hoc. & maximè quando opinio est cõtraria veritati: vt ff. de hęred. insti. l. si sa. nota. Bar. in. q dominicali, quę incipit. filio cuiusdam principis. Henric.

¶ DECIMOQVARTO quęritur, quid de opinione illorum? dic quòd opinio causans ignorantiam iuris proprij valet in pręiudicium ignorantis: vt. ff. quib. modo. vsuf. ami. l. is, qui. cum ibi alleg. Aliàs pręfertur veritas, secundũ Henri. quem vide. ĩ. de coniugio seruorum. proposuit. in distin. j. & ij. vbi tangam. & in. c. cum voluntate. aliqua hîc minus plenè tacta.

19 ¶ † DECIMOQVINTO quæritur, qualiter in delictis punitur affectus, quem non sequitur effectus. Sed quia iam nimis oneraui materiam illius capituli alibi dicam: fortè in. c. cum voluntate de quo tamen plenè habetur per Cyn. in. l. si quis non dicam rapere.

¶ DECIMOSEXTO quæritur, qualiter iuris effectus cũ animi destinatiõe requirit, & qualiter sufficit animi destinatio sine iuris effectu. Sed dicam in altera decre. alleg. in notabili primo. Et qualiter ponderatur factũ sine effectu, vide super reg. non præstat. Io. And.

¶ DECIMOSEPTIMO quæritur, qualiter vltra iuris effectum requiritur. sed dicam. ĩ. de eo, qui mittitur in possessione c. j. Et caue, quia saluis quæstionibus. vij. & viij. aliæ prædictæ quæstionis nõ sunt per me examinatæ & differo alibi dicere.. ne vltra modũ præsens capitulũ oneretur.

¶ Supple glo. in glo. vt. C. ibi § ij. Vin. alleg. contra. ff. de condi & de monstra l. filiæ. ¶ Et ibi. c. vltimo. Et quando plus consideratur verbum, quàm factum: & quandoq; contra: habes. ĩ. de elec. ecclesia. ij. ¶ Et ibi § j. qualiter consyderatur factum quod de iure non tenet: vide Io. And. super regula, nõ præstat. in. ij. q. Mercuriali Paduana vers sed adhuc in glo. hîc collige Ibi: *consultationibus*. quod etiam facit cõtra Et ibi: *querelæ*. & ff de acquir hęre. His qui permutat. & ibi concordantię. ¶ Et ibi: *decipientium*. vel delinquentium: vt hîc. Et ibi: *sententiæ*: ponit Abbas versus: Testamenta fauor odium, sententia, proles. Ex istis causis pręfertur opinio

veritati ¶ In glo. *nota.* vltima. ibi: *quodquod.* vbi idem notatur. ¶ In glo. vlti. ibi: *ferè.* ij. & ibi etiam de hoc. ¶ Et ibi: *contraxit.* cum virgine. aliàs secus: vt. ĩ. e. c. vlti. Io. And.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Nuptiarum tria genera. Et quæ sint, & cuius virtutis? Et cur ita appellantur?*
2 *Castitas in vxore, in casu negotium de quo hic, quàm in viro, cur magis desyderetur?*
3 *Bigamia cur non ita post matrimonium consummatum, ex viri, sicut mulieris adulterio contrahatur?*
4 *Bigamia cur per contrahentem cum vidua non corrupta, non contrahitur?*
5 *Bigamus cur irregularis, vel impromouibilis?*

¶ *CAP. V.*

DEbitum. ¶ Casus. Qui contraxit cũ virgine, licet ab alio prius fuerit desponsata, bigamus non censetur. ¶ Et pars huius de bapti. debitum ¶ Et primò ponit rationes. ij. respondet. ibi: *vnde is.* ¶ Exponit literam: *duo*: vnum est quod facit matrimoniũ, scilicet consensus & eius bona sunt tria. de condi. app. c. fi. ¶ *Charitatem.* est ergo istum sacramentum: idest sacræ rei signũ. Cum charitas sit res sacra Pet. & Ab. ¶ *Iustitiam ideo*: istud sacramentũ perditur per peccatum quo anima recedit à corpore idest à Deo. Sed per pœnitentiã reassumitur. l. dist. domino sancto. ¶ *Apostolus.* j. ad Corynthios. vj. ¶ *Adhæret.* per charitatem, & eius opera. *Vnum.* id est volens. Vel vnus in charitate. *Idem*, enim amans. Innoc. ¶ *Cum eo.* per vnionem gratiæ. de summa Trini. c. ij. *Conformitatem.* idest sacramentum conformitatis coniugij: de quo dicit idest. Hostié. ¶ *Consistit.* idest prouenit. & sequitur ex vnione diuinæ & humanitate naturæ. ¶ *Ad quod.* sacramentum comprobandum. ¶ *Euangelistæ.* Io. j. ¶ *Factum.* idest Deus & humo vnitus est *Profectò.* subaudit Hosti. cum etiam in coniugio viri & fœminæ consummato, siue per consolationẽ ipsius significetur conformitas supradicta. patet, ꝙ coniugium & c.
¶ *Consummatum.* Nam in consummatione, vel commixtione, quæ non est, nihil consistere, vel significare potest.
¶ *Coniugium.* idest conformitatis sacramentum. Hosti. *Iuxta quod.* idest ad ostendendum, ꝙ carnalis copula est sacramentum. *Incarnationis*, Christi: & ꝙ tantum inter duos coniuges est sacramẽtum illud, quod in coniugio, seu matrimonio significatur s. vna ecclesia vni viro .i. Christo subdita Non est ergo hoc sacramentum, vel alter coniugum carnem suam diuidit in plures. Inno. ¶ Breuius dicit Hostien. idest, ad quod coniugium, quod est inter Christum & ecclesiam per corpurale consummatum matrimonium designandum.
¶ *Expositiones.* ad Ephes. v. Dixerat. Geñ. ij prothoplaustus Adam primo plaustus. ¶ *Hoc nunc os.* Hæc authãs exponitur per Hosti. ĩ. de fri. c. fi. Et ibi: dictio os, designat sacramẽtum, per verba singularia: os caro carne, vxori. Innocen.
¶ *Homo.* hic & hæc homo. & sic relinquit homo, idest vir & mulier patrem & matrẽ. idest thorum patris & matris. Verumtamen multi ad literam propter coniuges dimittunt parentes, contra quos Valerius. lib. v. c. iiij. de parentibus & fratribus loquens. Caro est vxor, dulces liberi, iocundi amici, affines accepti. sed posteà cognitus nulla beneuolentia debet accedere, quę priorem exhauriat. Et vide nota. xxx. dist. c. j. duo non plures ¶ *Carne vna.* i. in vno proposito non diuidẽdi carnem in plures, secundum quam expositionem, tãgitur tertium sacramentum: quod consistit in opposito vnitatis, quod habere debet contrahens. s. ꝙ sit vnus viuus. i. ꝙ alium non dicat: nec ab illa perpetuò diuidatur. Transiens aũt ad secũda vota recedit ab hoc proposito. Et sic perdit significatum huius sacramenti & incurrit ex hoc defectum, qui eum impedit promoueri. Vel ex; one, idest per consummationem carnalis copulæ, adeo vnum intelliguntur, sic ꝙ duo corpora sunt vnum: duæ carnes vna. Ad hanc expositionem de côuersion. coniug. ad Apost. Hostien. ¶ *Statim subiunxit*, verbũ authoris. Et hîc, *subiunxit.* s. Apost post finita verba prothoplausti. *Hoc autem verbum.* Apostoli. Dicit. i. in hoc corpora li matrimonio consummato, dico consistere. vel per ipsum significari magnum sacramentũ, quod est inter Christum & ecclesiam. Hosti. ¶ *Sacramentum* Sed nonne & qui nullã habuit. hoc significare non potest. Ergo nec promoueri? Respõdeo non requiri sacramentum, sed prohiberi defectum qui defectus non est in eo, qui non contraxit cũ aliqua: vnde illa authoritas: oportet ipsum esse vnius vxoris virum: exponit idest non plurium, negatiuè: vt etiam dicit Ber. in gl triplex. in fi. Inno. Et secundum eum hoc sacramentum, quod Episcopus sit vnius vxoris vir: significat ecclesiam ex omnibus gentibus collectam vni viro. i. Christo subditam. xxvj. dist Acutius. Modò, qui plures vxores habuit: aut qui est maritus viduæ, hoc significare non potest, secundũ eum. Subditꝙ ex hac authen. sumitur hoc sacramentũ ex eo, ꝙ in numero singulari posuit, hoc nũc os, ex ossibus: & caro ex carne mea. Et ex vltimo verbo. erunt duo in carne vna. Inn. vxori quasi non diuideret carnes suas in plures. ¶ Cum ergo. Infert ex prædictis sacramenti. s. vnitatis & virginitatis seu incorruptibilitatis perpetuæ & inseparabilis quod est inter Christũ & ecclesiã, & quod repręsentat vir vnius tantũ vxoris in virginitate desponsatæ & cognitæ: vt dicto. c. Acutius. xxx. q. v. qualis. ĩ. de cleri. coniu. c ij. in authen. q̃o oporteat Eps. §. j. Hosti. ¶ Subdit Inn. ꝙ matrimoniũ inter duos tantũ significat vnam ecclesiam vni viro. i Christo subditam. Quodq; in secundo coniugio non est, nec esse potest sacramentum Imo potius posset signare plures ecclesias vni viro subditas. Nec mysteriũ incarnationis in secundo matrimonio signari potest. Inn. *Defectum.* quem incurrit, dum cognoscit secundam, vel corruptam etiam, si vnitam. Vnde cum per sacramẽtum ordinis efficiatur quis minister sacrorum, nullũ debet pati sacramenti defectum ¶ *Viduæ.* de bigamo patet: sed de marito viduæ vnicæ, dic mihi cur prohibeat: & quis in eo *defectus.* respondet Abbas, ꝙ vxor viro suas communicat actiones. de cognat. spirituali. Martinus. Cùm illa ergo sit multiplex, fingitur in plures diuisisse suam carnem.
¶ *Promoueri.* xxxiiij. dist. mariti & c. si quis viduam. Inno. *Illa vidua.* & corrupta. *vnica.* i. virgo, & incorrupta. *Vnic.* sicut ecclesia Christi. Imo. & si plurit., & corrupta secundi. Et sic in hoc secundo prædictũ deficit sacramentũ. *Nec iste.* bigamus de quo super promisit. *Sit vnus.* cum plures duxerit & cognouerit. *Vnius.* virginis sed duarum, cum fuerit vnius ecclesiæ & fidei. non plurium. Et sic similiter in bigamo deest hoc sacramentum. ¶ *Non deest*, quia in eo vel per id, quod non est, nil significare potest. Hosti. ¶ *Iusmodi.* alias huiusmodi. *Signaculo.* idest significatiuo coniugij, quod est inter Christum & ecclesiam. Hostiẽ. *Ante me*, per quos patet, ꝙ non deest cõformitas cõiugij, quod inter Christum & ecclesiam *Cognitam.* fortè mortuus est primus, vel ante copulam religionem intrauit, quod potuit de conuer. coniug. c. Verũ, & c. de pub. Vel frigiditate fuit matrimonium separatum.
¶ Scias, ꝙ magister Sententiarum in. iiij. disti. xxvij. in fi. In sponsa. de futuro non cognita fatebatur hæc: secundũ in sponsa de præsenti tenebat cõtrariũ: quod fallum est: vt hîc patet. *In plures.* s. vxores per id. quod dicit. ĩ. c. proxi. sacerdotum xxxiiij. dist. Valentino. Innoc. & omne sacramentum includit. s eo. c. j.
¶ PRIMO quæritur ibi, sacramentũ. quòd notantur hîc sacramenta? vide Ber. hîc in glo. triplex cum suis suppletionibus, quas. ĩ. dicam.

1 ¶ SECVNDO quæritur prosequendo dicta Hostié. quot sunt genera nuptiarũ? dicit Hosti. ꝙ tria, quia nuptiarũ aliæ possunt dici corporales, merę & puræ: aliç spirituales merę & puræ: aliæ mixtæ.
¶ TERTIO quęritur, quę dicũtur nuptię merę & purę corporales? dicit Hosti: cõmunes omnibus nõ prohibitus ĩ. de spon. cum apud. ¶ Sed cuius virtutis sunt istę nuptię? dicit

dicit Hosti.ꝙ tantæ,ꝙ aquam.i. delectationẽ carnalem mutant in vinum.& quandoq; meritoriũ,qood secundũ psalmi stam lætificat cor hominis. Et fuit hoc significatu Io. ij.ibi: nuptię factæ sunt in Cana Galileę &c.Et in miraculo ibi facto.Item etiam,quia ratione extensionis præcellit alia sacramenta.Cum apud omnes extendatur.ĩ. de diuor.gaudemus Remittit de alijs ad notata.ĩ. de frigidis.c.vltimo.

¶ QVARTO quæritur, quæ dicãtur nuptiæ spirituales meræ,& puræ? dicit Hosti.ꝙ istæ diuidũtur in tres species. Nam aliquæ sunt excellentes,aliquæ cõmunes,aliquæ spirituales,siue priuilegiatæ.¶ Sed quæ dicũtur nuptiæ excellentes?dicit Hosti.ꝙ dicũtur illę,quę sunt inter Christum & ecclesiam,de quib⁹ Greg.in Homelia super illud Matth. xxij. Simile est regnũ cœlorũ.Regi.&c.Sic dicit aptius atq; securius dici potest,ꝙ in hoc patet: Regis filio nuptias fecit quo et,per incarnationis misterium sanctam ecclesiã sociauit, de quibus Apocal.xxj.Vidi ciuitatẽ sanctam Hierusalẽ: & dixi veni ostẽdam tibi sponsam vxorem agni.& .xix.c.gaudeamus,& exultemus & demus gloriam ei,quia venerũt nuptiæ agni:& vxor eius præparauit se. ¶ Sed quare dicũtur excellen.certè quia nullus inuenitur,qui fidem ecclesiæ seruauerit sicut Christus & quia nemo ei cõparari potest. ¶ Sed q̃ dicunẽ cõmunes? dicit ꝙ illæ, q̃ cõtrahũtur in cõibus sacramẽtis ecclesiæ, q̃ nemini deneganẽ,sicut est baptismus: quo ad non baptizatos , & pœnitẽtia quoad baptizatos. xxxij. di.c.ꝑter hoc.§.verum.& de sum.Tri.c.j.§.penul. ¶ Sed q̃ dicũtur speciales,siue priuilegiatæ:,dicit ꝙ illæ, quæ cõtrahunẽ in ordinatione,seu cõsecratione,ad quas oon,nisi idonei admittũtur:vt.j.q.j.c.sequi Episcopi.§ ecce cum honore.

¶ QVARTO quæritur,quæ dicuntur nuptiæ mixtæ:dicit,ꝙ dicũtur illæ, quæ sunt inter humanam naturã & Christum Dei filium singulares,de quibus Greg.in dicta Homelia.tunc Deus pater Deo filio ouptias fecit quando hanc in vtero virginis humanæ naturæ coniunxit. ¶ Sed quare dicuntur mixtæ? dicit,ꝙ quia partim corporales & partim spirituales:corporales propter carnis assumptionem, spirituales propter naturæ diuinæ voionem. Ad quod illud. Verbũ caro factum est.i.Deus homo. Subaudi, non confusione substantiæ sed vnitate: vt in symbolo Athanasij. Dicuntur etiã spirituales,qa sine virili semine,sine aliqua corruptiõe Christum de spiritu sancto cõcepit virgo: vt in symbolo Apostolorum,à tota tamen Trinitate sint totaliter incarnatus: vt in symbolo consilij generalis.ĩ.de sum. Trini.c.j.§.hæc sancta Trinitas nec qualiter potuit esse:quia secundũ August. indiuisa sancta Trinitas. ¶ Et dicuntur singulares propter illud beati Ber.tria opera fecit omnipotens illa maiestas in assumptione nostræ carnis:ita singulariter mirabilia, & mirabiliter singularia:vt taliter nec facta sunt, nec facienda sint amplius super terram:coniuncta sunt quippe adinuicem Deus & homo,mater & virgo: fides & cor humanũ. ¶ Subdit,ꝙ his nupoijs medijs interueniẽtibus cõtractæ sunt spirituales excellẽtes,de quib⁹.ĩ.proxi.q.in prin. ¶ Quodq́; his ambabus intermedijs & sequuta passione gloriosa cõsummatum est irreuocabile testamentũ,quod consummaẽ per mortem, secundũ Aposto.& legem, vt legitur & notaẽ.ĩ.de cele.mis. cum Matthæ.§.cæterũ.ver.nouissimũ. Ex quibus etiam sequunẽ aliæ spirituales ouptię,de quibus superius est præmissum. ¶ Subdit etiam Hosti.ꝙ his tribus generibus nuptiarum.i.corporalibus cõmunibus spiritualibus excellẽtibus& mistis singularibus adaptari possunt tria genera creaturarum hoim, vitarum,sententiarũ & conscientiarũ, de quibus notat.ĩ.de sum. Trini.c.j.prio responso: ibi vnom vniuerso rum &c. ¶ Subdit etiam Inn.ꝙ si bene consyderauerit in primis corporalib⁹ Adæ & Euæ fuerũt illa duo genera designata,ad quod verbum Apo.supradictũ, per quod hoc probaẽ de spiritualibus excellẽtibus inter Christum & ecclesiã contractis. ¶ Subdit etiã qoòd informatiõe vtriusq; est reperire actum corporalem,quo ad corpora tunc formata:& spiritualem quo animas & coniunctionẽ animarum ad corpora, & ipsam formationẽ,respectu diuinæ manus ibi potenter operantis.Quod & in vtero materno cõtinuare oon desinit,qui incœpit.vt probat.lvj.di.nasci.¶ Subditq; quod patet etiam euidenẽ,ꝙ in primis nuptijs corporalibus vetus Adam pater noster reperitur vnus vnius:& vet⁹ mater nostra Eua vna vnici, quæ & ad ipsum virgo ꝑuenit,& virgo despõsata fuit. & ꝙ sic,& nou⁹ Adam.i.Christus in excellẽtibus nuptijs reperitur vnus vnius, & mater nostra ecclesia vna vnici: neq; in aliquo ꝑdictorum, q̃d ad nuptias pertinet corruptionis, vel diuisionis est aliqd reperire. ¶ Per quæ cõcludit Hostiẽ. satis enocleatũ esse,quare dicẽs corruptam & cognoscẽs,vel carnem suã in plures diuidens,ꝑpter defectũ tanti sacramẽti prohibeatur ab Apostolo ordinari.Super alijs remittit ad summã.'& ad notata.ĩ.de cleri.coniuga sanè.j.

2 ¶ † SEXTO quæritur ibi: *carnem*. quare magis in vxore exigiẽ castitas,quàm in viro.de hoc habeẽ per Ber.in glo. sic patet.quã glo. Inn.recitãs adhæret opinioni B. Et idẽ Tanc. Phi.& Gof. videlicet,ꝙ vir significat Christũ & vxor ecclesiã triumphãtem &c. ¶ Sed hoc quid sit impugnaẽ: quia sicut fuit vna fides antiquorũ & modernorum, de quo.ĩ. de sum. Trini.sup rubrica ver.fides.per Io.An.post alios:sic vna ecclesia. Si ergo vna ecclesia & vna fides, & vna sponsa. Ergo non debet synagoga cõcubina distingui ab ecclesia,q̃ est spõsa.Illi enim qui tẽpore synagogæ seruiebãt Deo, pertinebãt ad ecclesię vnitatẽ.ergo synagoga non debet dici cõcubina. ¶ Quid ergo dicendũ? dic breuiter secundũ Io.An.Io.Cal. Gul. de monte Laud.in sacra. beatũ Tho. & fratrem Io. in sum.cõfessorũ.vt scripsi.ĩ.c.ij in.vj.qõne, videlicet: qa actus contrahẽtis matrimoniũ non cadit,sed supra alium, & ideò specificaẽ ex termino. Sed cõtra istam rationẽ opponit dñs Martinus Pampiloñ.Eṕs in hunc modũ:quia qui matrimonium successiuè cũ duabus virginib⁹ consummauit,nõ ex relatione habita ad aliquẽ earuodẽ cum vtraq; sic fuerit virgo: sed solum ex relatione habita ad seipsum bigamiã,seu irregularitatẽ incurrit. ¶ Prætereà, qa sic corruptio proueniens ex copula cõiugali tollens virginitatẽ mulieris, ipm virum illã postea cognoscentẽ redderet bigamũ. ¶ Pręterea contra rationem istam aliter oppono.Nam nõ consyderatio actionis vel passionis,aut specificatio inde resurgere valẽtis. sed solus defectus designationis, & repræsentatiõis alterius sacrmẽti, videlicet diem incarnatioois,hoc facit hîc ergo solũ est vidẽdũ,an talem & tantũ,vel an nõ talem,vel tantũ defectum nocet quã ad hoc istud quã illud sicut illud.qđ non bene perpẽdi videẽ. Dic ex ista ratiooe sicut nec ex alijs,q̃ pręcedunt vnde ipse ex mente Inno.dicit,ꝙ ratio esse põt ex cõsyderatiõe habita de vniõe corporũ repręsentata,nõ per vnionẽ Christi & ecclesiæ,sed ꝑ vnionẽ diuinæ & humanę naturę.cõsyderato solũ vtero virginali, in quo dicta vnio facta fuit, qui vterus vxorẽ repræsentat, oõ consyderato viro: qa ibi non fuit naturalis cõmixtio viri. ¶ † Sed iuxta hoc da tunc tu mihi diuersitatẽ rationũ, sup diuisione carnis in plures post matrimoniũ cõsummatũ: quare tuoc ex adulterio mulieris & nõ ex adulterio viri maritali copula sobsequuta cõtrahiẽ bigamia.Hic enim oõ diuidit carnẽ suam,nisi in vnã.Et ita bigamus nõ videẽ. ¶ Sol.dictus Eṕs d. ꝙ re vera vir ex tali casu non incurrit verã bigamiã, sed solũ à ꝓmotione repellitur: quia vilis:puta qa marit⁹ adulterę. de quo dixi.ĩ.c.ij.in.vij. qõne.Sed salua pace in hoc casu satis videẽ adaptari tam ratio Inn.& Ber.quã ratio bti Thomę.vel dic,& verius,vt scripsi.ĩ.co.altercatioois lib.vj.in.vj.quęstione.

4 ¶ † SEPTIMO quæritur, quare cõtrahens cũ vidua nõ corrupta,nõ incurrit bigamiã.vt hîc? rñdet Io. Cal.ex dictis Hosti.q̃ præmisi:qa irregularitas bigamiæ causaẽ ex defectu significao matrimonij: sed vbi matrimoniũ non est cõsummatum,nõ est ꝑfectũ significatũ matrimonij.ergo nec ipsius significatu defectus.Deficit ergo ratio prohibitionis: ergo & prohibitio.ff.de iure patrono.l.adigere.§.quamuis. Et hoc

5 vult hæc decre. secundum eum. ¶ † Octauo ad clariorẽ expositionẽ materiæ,quærit Io.Cal.quare bigamus est irregu-

laris, vel in promouibilis tetigi. v.c.j. Sed videtꝰ hęc qõ bona: quia hîc respõdet tex. d. ꝙ hoc est ꝓpter sacramẽti defectũ. Sic ergo quæstio melior qũo intelligitꝰ & declaratꝰ prædicta ratio per tex. assignata? ¶ Et ꝑ hoc recolligas gl. Ber. q̃ incip. triplex. dicentẽ triplex esse significatũ in matrimonio consummato. primũ est vnio fidelis animæ ad Deũ designata ꝑ consensum animarũ. ¶ Secũdùm est vnio humanæ naturæ ad Deum designata ꝑ cõmixtionem corporũ, designans conformitatẽ Christi & ecclesiæ: vt.d.c. Acutius. & de consecra. di.ij. in Christo pater. Non ꝙ copula carnalis hoc desinet: qa sic sequeretꝰ ꝙ cessante, vel finito actu nõ esset ibi hoc sacramẽtum. sed cõsummatio matrimonij: q̃ est, vel fuit, habet hoc desinare. Et fuit hoc figuratũ in incarnatiõe Christi in vtero virginali, vt hîc. Cum eñ Christus sibi matrẽ virginẽ elegerit: plus ergo vxor ordinãdi debet esse virgo. Et de his duobꝰ sacramẽtis habetꝰ hîc in litera. ¶ Tertiũ sacramentũ est vnitas ecclesiæ ex omnibꝰ gentibus collecta. & vni viro Christo subiecta. de quo põt intelligi hęc litera: *nec est vna vnici · nec ille vnus vnius*. Et illa: *hoc autem dico &c*. Modo ad ꝓpositum applicãdo quãdo quis cõtrahit cum secunda, vel corrupta, ibi non est vnitas in vxore. Et si tunc videtꝰ significare plures ecclesias. ergo in bigamo est defectus hmõi sacramenti, secundũ eum. ¶ Et quod fatetꝰ Inno. mysteriũ incarnationis posse in secũdo matrimonio significari, intelligit Io. Cal. respectu cõformitatis. s. humanæ & diuinæ naturæ. Et hoc verũ vbi secunda etiam virgo est. Secus si corrupta: qa tunc & in prin. tale mysteriũ non videtꝰ significari: vt. s̃. dixi, secundũ eum. ¶ Hoc aũt quod de tertio sacramẽto: dicit Ber. illud nõ consistere in coniugio: quia sic eo cessante. cessaret. Sed in eo qui seruabit vnicum matrimoniũ. & post eã factus est clericus, dicit Io. Cal nõ vallere. qa tunc sequeretꝰ, ꝙ vnicum matrimonium contractũ cum virgine, viro posteà nõ promoto ad clericatũ, nõ haberet hmõi significatũ: quod est falsum, & contra Apostolũ, dum dicit. *Hoc autem dico magnũ sacramẽtũ. In Christo. s.* in ecclesia. Significatꝰ ergo inductũ ex coniugio ꝑdicto bene valet. soluto vinculo, sic remoto. ¶ Ex his infert, ꝙ dicere bigamũ defectum sacramenti matrimonij: hoc est dicere, ꝙ licet fuerit matrimoniũ. non tamen habuit perfectum ipsius significatũ, secundũ q̃d dicimus matrimonium. esse apud infideles. & tamen nõ omnino ratũ: quia potest dissolui. j̃. de diuor. quãtò. & .c gaudemus. j. respõso.

¶ Et ex his rñdet ad id, de quo principaliter quærebatꝰ, Cum enim ꝓmouendus nõ debeat alicuius sacramẽti pati defectũ ad hoc. j. q i genera. & .c. qui ꝑfectionem & defectũ sacramẽti, si quando non inuenitur integra ipsius significatio. Vnde dicit beatus Thomas. iiij. senten. di. xxvij. q. ij. quod cum ꝑ ordinem ad sacros ordinatus constituitꝰ minister sacramẽtorum j. q. j. c. si qui Epi. § ecce, cum honore. Et qui sacramentum ministrare debet nõ debet illius pati defectum: vt probant ꝑdicta iura. igitur. iunge ea, quæ ego scripsi in. d. c. alterationis in. iij. q. & seq.

¶ NONO quæritur, vtrum promouẽdus ad clericatũ necessariò debuerit fuisse coniugatus? dixi ꝙ nõ: post Inn. verbo, sacramentũ quod placet Io. Cal. Sic secundũ Io. And. nõ est necesse, ꝙ eligendus ad Ep̃atum sit religiosus. Sed si fuerit religiosus, defectum religionis pati nõ debet. hoc est, requiritur ꝙ non fuerit apostata ¶ Supple glo. in glo. *idest vnitatem*, in fi. Sed idem videtur de fornicario coitu. xxxij. q. iiij in eo fornicator. in prin. Dic, vt ibi. In glo. *triplex*. ibi. *virginali*. Cũ ergo Christus ad hanc vnionem faciendã sibi matrem virginem elegerit, meritò vxor ordinãdi sit virgo. Et ibi: *corporalis* quia secundũ hoc cessante. s. finito actu non esset ibi sacramẽtum. Item quotiẽs renouaretꝰ actus, totiens rediret sacramẽtũ Licet quidã dicãt, ꝙ primꝰ actꝰ tantũ designat sacramẽtũ. Io. & ibi: *Episcopus*. quare in Ep̃m consecrari possit, qui vxorem habuit. Et q̃d si cũ vxore habuit concubinã: vel si habuit eam, q̃ ante baptismũ, vel vi corrupta fuit no. xxvj. di. c. ij. Et per Gof. in summa huius tit. § Item q̃ritur. Et ibi: *dudum*. secũdũm Tancred. Et in fi. illud tene secundũ Inno. Dixi in expositione super verbo sacramentũ. Not. hîc Io. An. similitudinẽ de religioso, quã dixi in qõne vlt. sa. c. Acutius. alleg & q̃ ibi no. Bar. Brix. ¶ In gl. vlti. ibi: *qualis*: vbi de hoc. & .xxxij. dist. nemo. Et ibi: *opinione*. Hosti. & Gof. de cleri. cõiuga. sanè. Et ibi vide rationes Hosti. Et ibi *corrupta*. Ad hoc j. qui filij sint legi. tanta. Sed dic secundũ Pampil. Ep̃m, ꝙ fictio illius deci. ad casum istũ non trahitur. Tetigi. s̃. c. ij. in. vij. q. & qũo ad illas deci. respõdet Hosti. ibi dicã. & in fi. & . j̃. de cleri. coniuga. c. vno lib. vj. vbi videas de hoc.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Presbyter fornicando, an magis peccet, quam clericus simplex?*
2 *Irregularitas canonica per pœnitentiam in occulto aboletur: non sic in publico peccatore.*
3 *Vxoratus cum alia vxore fornicãdo, an magis peccet quã clericus?*
4 *Clericus pro simplici fornicatione, an sit deponendus?*
5 *Episcopus si publicè fornicetur, quis cum eo dispensare queat?*
6 *Presbyter notorius fornicator, an sit irregularis? aut num cum eo per Episcopum dispensari possit?*
7 *Fornicatio simplex an sit mortale peccatum?*
8 *Fornicationem non esse peccatũ mortale asserens, an sit hæreticus?*
9 *Peccatorem occultum, quantumcunq; deliquerit, regulariter per pœnitentiam pristino statui restitui.*
10 *Peccatorem quamlibet notorium per pœnitentiam & sui iudicis dispensationem, eidem statui restitui. Et quod si celebret, quis cum eo dispenset?*

¶ *CAP. VI.*

QVia circa. ¶ Casus. Qui plures habuit concubinas, ex eo bigamus non est. Secũda ibi: *ad hoc*. pars huius j̃. de priuileg. *quia circa*. ¶ Expone literã. *habentem*. simul, vel successiuè. ¶ *Concubinas*. Sed nunquid est præsumendũ matrimonium cum muliere, quam quis secũ in domo cõtinuò tenet: vt. l. Si vicinis. C de nup. certè nõ: nisi cũ alijs certis & indubitatis indicijs. xxx. q. v. aliter. & no. de fil. presby. Michaël. Host ¶ *Tanquã*: additũ nõ sine causa. Sic. j̃. de ma. & obe. solitæ. ¶ *Ad executionem*. supple. vel superioris ordinis susceptionẽ de tẽpor. ord c. si. Per q̃ patet ꝙ poterit in Ep̃m ordinari. ¶ *Poterit*. post peractam pœnitentiã. vel eius partẽ. de temp. ordi. ex tenore. Et no. quod scribitꝰ legato. per quod notant Pe. & Abbas legatum natũ dispẽsare posse. ¶ 1 † Opponitur ibi: *simplici*: quia per hoc videtur, ꝙ non magis peccet presby. fornicando, quàm simplex clericus. ¶ Vnde dicit Hosti. ꝙ deberet dicere triplici. Nam in laico simplex & in diacono, vel subdiacono qui parificantꝰ de seruis nõ ord. miramur. duplex. Et in presbyt. triplex, arguendo à maioritate gradus ar. xl. dist. homo Christianꝰ. & . lxxxij. di. c. j. Solutio. simplici dicit nõ respectu presby. cõmittentis: sed respectu mulieris, in qua cõmittitur. vel respectu eius, quod habetꝰ super eo. nuper. & quod dicam. j̃. qõne prima versu. sed dic verius. ¶ Secundò opponitur de c. vlti. s̃. de temp ord. respondet Hosti. ꝙ ibi loquitꝰ de occulto peccatore: hîc verò de publico & notorio & famoso: 2 † quia in occulto canonica irregularitas per pœnitentiam aboletur: sed in publico est infamia, & malum exemplũ. q̃d facilè sequitur multitudo. j̃. de purga. can. cum in iuuẽtute. circa prin. Et patet solutio hîc: cum dicit, successiuè plures. Remittit Io. And. ad nota. sua. j̃. de cleri. coniug sanè. ij.

¶ Tertiò opponitꝰ de. c. nuper. ĩ. eo. Inn. soluit. vt Ber. & dicit Hosti. ꝙ etiã contractus matrimonij etiã cum virgine, posset esse non notorius. Et sic soluit ad. c. sanè alleg. ¶ Quartò opponitur de. c. sed solue, vt. ĩ. proximè.

¶ PRIMO quæritꝰ, quæ sit ratio dubitãdi & decidẽdi hîc dico, ideò dubitandũ fuit, qa iste videbatꝰ interpretatiuè bigamus. xxv. di. c. primũ. Et ita nõ posse cum eo dispẽsari: vt. s̃. eo. nuper. & . j. c. proxi. ¶ Sed ratio decidendi fuit, q̃a fornicatio, quæ est res execrabilis non põt nullam sacræ rei significationem inducere. Vnde ibi ꝓpter iterationem nõ deficit sacramentũ, q̃ respicit huius tit. ꝓhibitio. Hosti. & Abbas. ¶ Sed dic verius, ꝙ qa ibi fornicatio simplex, idest nõ facta ꝑ

modum

modum copulæ coniugalis, nullū sacramentū inducere pōt. Et ideò nec defectū etiā sacramēti ar. ff. de iniusto. rup. testa. l. v. §. j. & eorum quæ notaui super eo. ca. proxi. in penul. quæstione. & not. Hostien. satis hîc reprobari opinionem Hug. quæ habet criminosum promoueri non posse. de quo. s. de tempo. ordi. c. fi.

3 ¶ † SECVNDO quæritur, quis plus peccet, aut vxoratus fornicando cum alia vxore, aut clericus &c. Dicebat Abbas, ꝙ licet plus peccet vxoratus extra coitum vxoris, quàm clericus in minoribus: tamē de constituto in sacris hoc non credu quæstio est dubitabilis.

4 ¶ † TERTIO quæritur, vtrū pro simplici fornicatione clericus sit à beneficio deponēdus? Paul. in cle. j. de offi. ord. hoc monet & tenet, ꝙ nō. Idem tenet Henri hîc. d. ꝙ pro simplici fornicatione non deponit: vt. lxxxij. di. presby. xxxiij. dist. fraternitatis: nisi de rigore factum fuerit vt. lxxxj. di. si quis Eps presby. dicit tamen, ꝙ in constituto in sacris, nō potest dici fornicatio simplex. & ibi dicam.

5 ¶ † QVARTO quæritur, pone, ꝙ Eps crimen fornicationis publicæ cōmittit: nunquid cum eo poterit per alium, quàm per sedem Apostolicā dispensari? videtur, ꝙ non: quia hoc delictum depositionē inducit. xxv. disti. c. vnum orar. §. aliâs ea. ¶ Alij dicūt Metropolitanū dispensare posse, vt hic &. j. de iudi. at clerici Dicit Host. prima facie videret, ꝙ nihil obesset Papæ si ipsum deponere noluerit, ꝙ valeat Metropolitani dispensatio. verum dicit, ꝙ licet ipse esset Archieps, nō puto, ꝙ Archieps in hoc sit iudex. Remittit ad notata sua de eleg. cum in cunctis. in fin. Ex quo infertur, ꝙ dispensare potest. Quod fatentur Henri. & Pampiloneñ. Eps Ad quod vtinam aduerterēt nonnulli Prælati, qui focarias notoriè tenent. ¶ Verum circa istam materiā dispensationis super clericorum fornicatiōe, ponit Henri. vnā distinctionē talem: qa aut fornicatio est occulta: & tunc dispensatione non eget. fa. nota. Io. ij. q. vij lator. Si publicū est, seu famosum. & est Eps vel superior, solus Papa dispensat. Si verò inferior est Epo dispensat Eps saluo. q. d. dicam in proxima quæstione, etiam si sacerdos, vel diaconus. quod tenet frater Io. in summa confessorū tit. de lapsis & dispēsationibus, in quolibet mediocri peccatore. Sed dic, vt scripsi. s. de temp. ord. ex tenore. & c. quæsitum. & dicam in. c. at si clerici alleg.

6 ¶ † QVINTO quærit, nunquid presby. notorius fornicator sit irregularis: vel cum eo dispēsari nō possit per Epm Hosti. dicit ꝙ sic, pro eo, qa talis fornicator ab officio est suspensus: vt. j. de cohabit. cleri. vestra inducit notata Inno. j. de sen. exc. cum medicinalis. §. si quis aūt. & §. fi. &. j. de cleri. exc. ministrā. c. si celebrat &. j. de cleri. peregr. c. j. ¶ Dicit tamen Hosti. ꝙ aliter nota. de hoc. j. de cleri. exc. ministran. c. fi. & de simo. tanta. Et ideo suadet talibus, ꝙ abstineant à celebratione diuinorum. Quod examinabo in. c. vestra. vel in. c. si celebrat alleg. qa hîc non iacet proprius locus eius.

7 ¶ † SEXTO quæritur, nūquid fornicatio simplex indistinctè peccatum mortale existat? frater Astensis lib. ij. tit. de luxuria. dicit firmiter tenēdū, ꝙ sic. Probat p hoc ꝙ Apostolus ad Galath. vj. pmissa fornicatione & quibuslibet alijs vitijs, subdit ꝙ qui talia agunt, regnū Dei non consequent. Ab hoc aut nihil excludit. Et idem tenet Io. And. in cle. ad nostrum. de hæret. ver. vij glo. ij. pbatur expressè. xxv. dist. §. aliis ea demum. xxj. q. j. pdicandi. xxxij. q. iiij. meretrices. Tho. iiij. Attende tibi ab omni fornicatione, & præter vxorem tuam nunquā patiaris crimen scire. Sed crimen importat mortale. lxxxj. di. c. j fa. de pœnit. & remiss. deus qui. Itē præceptū est non mœchaberis. Exo. xx. & xxxij. q. vj. nō mœchaberis. & Deutero. xxiij. ibi, nō erit meretrix, &c. & i. ad Corin. vj. fugite fornicationem &c Quod tenet Thomas. ij. secundæ quæstio. C. lege. iiij. arti. ij. & iiij. vbi de hoc.

¶ Quod facit contra aliquos iuuenes, quos vide in labe huius criminis adeò excæcatos, ꝙ contrariū publicæ asserere minimè verebant. Quod † si obstinatè tenerēt, transiret in aliud 8 peccati genus horrēdius, videlicet in crimen hæreticæ prauitatis. ¶ Caue tamen. qa fornicatio quandoq; capit pro omni peccato mortali: vt in psalmo: perdidisti oēs qui fornicant abs te. Aliquādo pro peccato carnis: vt i. ad Corin. j. fugere fornicationē. Quādoq; pro coitu cum soluta. Et sic diuidit contra alias spēs luxuriæ. Quādoq; pro secūdis nuptijs. & sic dicit Chrysos. ꝙ accipere vxorem. ij est fornicatiōis. Sed hoc vltimo modo, nō est peccatū: sed incōtinentiæ signum. xxxj. 9 q. j. ꝙ dormieris. secundū Henri. ¶ † Finaliter ex ista decretali notat. Host. tria valde notabilia. Primū est, ꝙ regulariter occultus peccator quātuncunq; deliquerit per pœnitētiam statui pristino restituit. Quod de mediocrib. peccatis est in10 telligendū: vt legitur & no. in. c. quæsitū alleg. ¶ † Secūdum est, ꝙ idem quātuncunq; notorius p pœnitentiā & dispensationē sui iudicis, eidem statui restituit: dummodo abstinuerit à diuinis. & intelligat suū iudicem Epm in his, q̃ non spe11 ctant ad Papam. & in his solum papā, vel aliū, cui hoc cōmittit. ¶ † Tertiū est, ꝙ si celebrauerit nullus dispensat, nisi Papa. ¶ Supple glo. In. j. glo. ibi: *fraternitatis.* vbi de hoc & ibi. §. j. &. j. de pre. cum qui lib. vj. & : *& in fi.* facit quod dixi. s. c. proxi. super glo. triplex in fi. Io. An.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Subdiaconus cum vidua contrahens, an perdat priuilegium, Canon. si quis suadente.*

¶ *CAP. VII.*

A Nobis. ¶ Casus. Subdiaconus, qui cōtraxit cū vidua, & eam cognouit, bigamiæ pœnā incurrit: licet bigamus non sit. ¶ Expone literam *de facto.* s. eo. nup. ad finē. ¶ *Duxit* quātū in ipso fuit. *Non potuit* de clericis. cōiu. p totum. qui clerici. vel vouētes. c. j. *Duxit.* & cognouit. Ne sit contra. s. eo. debitū. *Viduam:* & corruptā ne sit contra. s. de cleri. coniug. sanè ij. *Vxorem.* Secus si concubinam. s. c. proximo. ¶ *Bigamus.* si matrimoniū contraxisset, & fuisset in minoribus tamen tenere matrimoniū, sed esset exutus omniū priuilegio clericali. lxxx. di. c. quisquis. ¶ *Tamen:* ac si dicat, si bigamus non sit, vel matrimoniū non tenuerit. *Dispensare:* per Episcopum: sed per Papam posset dispensari. Et refert Pet. ꝙ papa Innoc. iiij. in casu huius capituli cum quodam monacho dispensauit.

1 ¶ † Quærit, an talis subdiaconus cōtrahens cum vidua, perdidit priuilegium canonis, si quis suadente Hostien. putat, per generalitatem nostræ Decre. illud non esse sublatum ar. ff. de pig. l. generali. Et quia in dubio debet quis reputare se excommunicatum. j. de cleri. exco. ministran. illud. §. licet. Et quia tuti. animæ sentiendum est. j. de spon. iuuenis. Et quia hoc non potest dici ex verbis, sed solùm ex interpretatione: vt hic. Modo contra tam solennem, tamq; fauorabilem canonem Papæ est interpretatio not. magistri. j. de sen. excom. inter alia. Et iungi iungenda dici notata sua. j. de clericis cōiung. diuersis. Concludit ꝙ ex quo hîc nō tenuit matrimonium dummodo corrigibilis sit, omne priuilegium retinebit. lxxxj. distin. dictum. l. distin. studeat. Alioquin contra. j. de vita & honesta. clericorum. c. fi. & titu. sequenti. c. ij iij. & iiij. Et de hoc tetigi. s. eo. nup. in. iiij. quæstione. Et videtur decisa quæstio. pro hac parte, per no. ibi, & in. iiij. quæstione. Sed adhuc tangam. j. c. alterationis lib. vj. in tertia oppositione. vbi vide. ¶ Hostien. autem hîc format. viij. quæstiones, quas non decidit: sed de illis remittit ad summam. §. penult. sub. §. circa multæ mouentur quæstiones. versu, sed. quæritur, & sequentibus. ibi vide.

¶ Supple gl. primā ibi: *Dispensari.* in officio: in bñficio bene. xxviij. distin. presbyterum. Sed contra, talis cum omnibus bonis suis tradi debet curiæ seruiturus. In authen. de sancti. Episco. §. si verò post. Sed illud non prohibet dispensationem. Vinc. Et hoc multum vrget ad hoc, quòd non sit priuatus omni priuilegio clericali. Si priuatus esset, quomodo posset cum eo super beneficio dispensari, fortè esset.

De clericis peregrinis. Rubr.

¶ Quia inter eos, qui ordinibus prohibentur, arcentur & peregrini. ideò &c. Goffr. habetur materia lxxj lxxij. lxxiij. dist. per totum &. ix. q. ij. congruit. de clerici non resi. fraternitati. ¶ Qui dicantur hic peregrini, & quare non admittantur indistincte & quæ sit differentia inter hunc titulũ &. ĩ. de peregrinãtibus remittit Hosti. ab summam. c. titul.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Viatores an debeant permitti celebrare?*
2 *Sigillum vnicum authenticum fidem facere. Et an pluralitas sigillorum siue illorum notitia fidem inducat?*
3 *Literarum quadã cõmẽdatitiæ, & quæ dam dimissoriæ. Et quid sint?*
4 *Literas commendatitias num possit Episcopus suo subdito, vt ad celebrandum recipiatur, concedere? Et quid de Abbatib. an dimissorias concedere queant, siue exempti, siue minimè? nu. 6.*
5 *Episcopus, an clericum in aliena diœcesi parochialem ecclesiam habẽtem, ad aliam parochialem in sua diœcesi promouere possit?*
7 *Suspensus à Iudice, vel Iure, an sic sit irregularis, vt cum eo solus Papa dispenset? Et quid de eo, qui deprehensus in publico crimine, celebrat?*
8 *Presbyter volens vltra mare in ordine suo admitti, an necesse habeat de inferioribus ordinibus docere, etiamsi sacerdotij literas exhibeat?*

¶ *CAP.* I.

TVanos. ¶ Casus. Vltramarini & alij valde remoti ordinationem suam probare debent, per quinq; Eporum sigilla. ¶ Primò cõsultatio. Secundò responsio. ibi: *tua igitur*. ¶ Expone literam *magnum*. per hoc videtur loqui de promotis ad sacros, iuxta notata. de sacra. non reiterã. Hosti. ¶ *Incertum*. graue est ergo diffinire &c. xj. q iij. graue de rescriptis cum cõtingat. de renunc. post trãslato de fide instru. ꝑ super his. Host. ¶ *Ex fsis*. Supple quæris, an saltem ex dispensatione tua tales sint admittẽdi. Ad hoc respondet in fi. cætera dicit ad ipsius ministrationem. Similem. ŝ. de bigamis, dicit. Hosti. ¶ *Respondemus*. in antiqua dicebatur indulgemus. Et Tanc. exponebat, idest significamus. ¶ *Episcoporum*. non aliorum prælatorum ministrorum. Inno ¶ *Alns*. Transmarinis clericis Innocen. ¶ *Obseruandum*. s. quòd tales possunt admitti, si hunc notum sigillum proprij Episcopi. vel quinq; sigilla ignota. Hosti. ¶ *Ita tamen* supple cõseruetur: vt. ŝ. si ad beneficium, vel ordines poterit ꝓmoueri. *Suspensione*. idest ꝓbatione. vel quo ad alios: vt notaĩ. ĩ. de cohabi. cle c. fi. *De actibus*. ff. nao. capo. sta l. vlti. §. hac. Inno. ¶ *Instruantur*. Prælati ad quos declinãt Nam graue est inexpertos &c. viij. q. iij. in monasterijs. Nec sunt talia cõmittenda ignotis. de conse. dist. ij. tribus. ¶ *Oportet*. ideò sic, si quæreretur, an gauderent priuilegio clerici Ioã. And. ¶ *Saluum*. quid iuris de his habetur lij. dist. c. vno. ĩ. de cleri. per sal. promo. per totum ¶ *Poterit*. dispensare.

¶ Opponitur ibi: obseruandum. Nam videtur nimis graue, quòd viatores petentes se recipi, ita subtiliter sint examinandi. xlij. dist. quiescamus. ¶ Sed dicit Inn. ꝙ de illis nõ loquitur ista decre. sed loquitur de his qui postulant recipi: vt clerici in ordine suo. ¶ 1 † Sed nunquid viatores permittẽdi sint celebrare? dicit Inno. ꝙ sic: vt. ĩ. eo. c. tuæ de consecratio. dist. ij. non prohibeat. vij. q. j. Episcopi.

2 ¶ Secundò opponitur, ibi: *quinque Episcoporum*. † quia sigillum vnum authenticum: facit fidem vt. ĩ. de probat possessionem. lxxxix. disti quãuis. lxxj. disti extraneo. & lxxij. dist per totum. ¶ Sol. Ber. & Innocẽ. in glo. ij. Dicunt ideò requiri quinq; quia sigilla non erant nota, & fatentur probari posse ꝑ testes. ¶ Caue tamẽ, & intellige illud de sigillo ordinatoris, nõ de alio testimoniali, per notata in dicto. c. possessionẽ. Item caue: nam & si essent mille sigilla, non sufficerẽt ne aliquali notitia. Notat Io. xxviij. disti. c. j. fatetur tamen Hug quinq; ignota sufficere: quia citius falsatur sigillũ vnius quàm plurium. Simile, ꝙ requirũtur quandoq; plures testes quàm duo: ne falsitas machinetur. C. de fideius. l. fi. ĩ. de testi. licet vniuersis. in fi. Sed non placet hæc ratio. Hostiẽ. quia nõ est ita facilis corruptio quinq; testium, sicut quinq; sigillorum: quia quis culpando falsat vnum sigillum, de facili posset falsare centum. ĩ. de do. & contuma. cum olim. Quia falsitas sigillorum multorũ potest dependere solùm ab vno corrumpente: sed non possunt falsari duo testes quin sint ibi corrupti. Et ideò non est ita facilis corruptio multorum testium, sicut vnius fabri. Prouerb. xxix. in multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera. ¶ Nunquid ergo sufficiant quinq; sigilla ignota: vel an necesse est illa sigilla probare? Dicit Inno. ꝙ oportet habere aliquam notitiam de sigillis, vel de clericis. saltem per famam. vel secundùm Host. per vnum testem, aut saltem vnius de sigillis notitia, vel aliquæ probabiles cõiecturæ lõ. enim de quinq; fuit dictum: vt facilius vnius eorum notitia habeatur. Talis enim fortè vnum notum habebit, qui quatuor non cognoscet. facit. c. proxi. ibi, per idonea &c. Subdit Innoc. ꝙ si notitia probetur per testes, sufficiunt duo &. ĩ. c. tuæ. ¶ Tertio opponitur: quia videtur, ꝙ quinq; sigilla non probant: nisi probetur sigilla ipsa esse illorum, quorum esse dicũtur, per collationem sigillorum, aut aliàs legitimè ar. in authen. de instru. cautela & fid. §. j. coll. vj. &. ĩ. de fid. instru. c. ij. ¶ Sol. dicit Innoc. & Hosti. post eum, ꝙ quod hic dicitur locum habet in his, in quibus nullum, vel modicum præiudicium generaretur alicui: sed si aliquãtulum magnum præiudiciũ generaretur, habet locum quod in contrario dicitur. Et facit ad id, quod de instrumento ex longinquo producto notari solet. ĩ. de fide instru. c. j.

3 ¶ † Quærit ibi: *testimonijs*. Quæ literæ sunt istæ? dicit Inn. ꝙ cõmendatitiæ. vnde. ŝ. in rub. ipse dixit, ꝙ aliæ sunt literæ cõmendatitiæ, aliæ dimissoriæ. Dicunt commendatitiæ per quas quis de vita & moribus cõmendatur: in quibus etiam dum recommendato opus est, sui ordines exprimũtur arg. lxxij. dis. c. penul. & vlti. ¶ Dimissoriæ dicunt, per quas quis dimittitur à iurisdictione Prælati. lxxiij. dist. c. vlti. De hoc vide. ĩ. de cleri. non resi. c fraternitati ¶ Sed quis põt concedere istas literas? dicit Inno ꝙ dimissorias non habet concedere prælatus, minor Epo. ĩ. de offi. Archid. significasti. Sed commẽdatitias credit posse cõced. per quoslibet bonos prælatos ar. ĩ. c. inter. Nam hic innuitur, ꝙ nedũ per literas Epi, sed etiam per alia instrumẽta potest constare, de eius ordinibus: vt licitè possit promoueri & celebrare. secũda. quia & hic etiam non dicitur, ꝙ aliqui istorum quinq; eum ordinauerit. 4 ¶ † Sed quærit Inno. nunquid quo ad ordines scilicet, vt recipiatur in ordine suo ad celebrandum, solus Episcopus, qui ordinat, põt concedere commẽdatitias? Dicit Inn. quosdã dicere, ꝙ sic ar. lxiij. dist. c. vlti. ¶ Sed pone, occurrit casus, ꝙ est ab alio Epo ordinãdus: nunquid tunc sufficiũt literæ dimissoriæ sui proprij Epi? dicit Inno. ꝙ sic. Imo dicit, ꝙ necessariæ sunt: quia tunc tantum põt ab alio Epo ordinari: cum à suo Epo est dimissus. & tũc licitè & de iure ab alio Episcopo ordinaĩ. Aliâs autem secundũ eum nullus Episcopus debet ordinare clericũ alterius Episcopi. Et si fecerit, irrita est eius ordinatio, quo ad executionẽ. ix. qui Episcopum. ¶ Sed pone: clerico vnius Epi, alter Eps dat beneficiũ: nunquid tunc illũ poterit ordinare? dicit Inn. ꝙ sic: q̃a ratione beneficij fit de iurisdictione secũdi Epi, & potest eum iudicare. ¶ Sed cõtra videĩ. ix. q. iij. c. j. & ij &. ĩ. de paroch. c. nullus. vbi statuiĩ, ꝙ vnus Eps de subditis alterius Episcopi se non intromittat: nec illos iudicet. & pro hoc. l. xxj. dis. c. j. & per totum, &. lxxiij di. ꝑ totum vbi statuiĩ ꝙ vnus Eps nõ debet in sua diœcesi recipere, nec ordinare clericos alterius Epi. ¶ Sol. dicit Innocen. quòd illa capitula loquuntur, quando clericus à iurisdictione primi, & à primo per iurisdictionem secundi Episcopi eximebatur ex toto: puta, quia tale beneficium habebat à primo, q. d. de iure vel cõsuetudine cum beneficio

bñficio alio nõ poterat possidere: vel bñficium qđ à secũdo sibi cõferebatur, erat tale, q̃ cũ primo nõ poterat retinere. his tantũ casibus, secundus Eps non poterat iurisdictionẽ acquirere in illo, quin ex toto eximeretur à primo. Modo intentio illorũ canonum, fuit q̃ clericum alterius Epi sine eius voluntate, sibi auferre ex toto non posset. Verum si secũdus Eps ei præbendam in sua iurisdictione daret, non tollendo eum primo Epo, quod de iure posset: vt notat ipse Inn. ĩ. de pręben. cum iam dudum Et per cõsequens eum ordinare posset, licet curialius faceret, si eum non ordinaret sine licentia primi ordinatoris, secũdũ eum. fa. C. de pig. l. iij ¶ † Ex istis
5 dictis Inn. collige duo. primum est q̃ vnus eps clericum habentem parochialẽ ecclesiam in diœces. alterius Epi non potest in sua dioce. sine illius licentia ad aliá parochialẽ ecclesiá pmouere. Secundò collige, q̃ quis cum parochiali ecclesia potest de iure aliud simplex beneficium retinere. Quod non placet Hosti. Allegat. lxx. di. sacrorũ, & leg & not. s̃. de elec. dudum. j. &. ĩ. de præ. multa. ¶ Sed de hoc dicam in. d. cum iam dudum. ¶ Dicit etiam Hosti clericũ beneficiũ trãsferri non posse de vna diœces. in alteram: nisi à proprio Epo dimittatur: vt patet de renuncia. admonet. ¶ Sed & si dimissus sit antequam promoueatur ad alium ordinem. vel bñficiũ,
6 probandi sunt mores eius ¶ † Quærit posteà Innoc. vtrum Abbates possunt concedere literas dimissorias: de quo remittit ad nota. sua. s̃. de renunc. c. vlti. ¶ Sed vltra quærit, quid de Abbatibus exemptis & alijs: & respondet, q̃ ipsi literas dimissorias possunt concedere, si sunt ita exempti, q̃ diœcæsani non habeant in clericis eorum ordinationem. Quod tñ dicit rarissimè concedit alicui. Ratio huius est. Nam tunc cum in omnibus alijs, & quo ad ordines, & quo ad iurisdictionem pertineant ad exemptos, & literas dimissorias concedant, secundũ eum. quod hodie expeditum est. ĩ. de tempo. or. cum nullus. li. vj. cum ibi notatis. ¶ Secundo principaliter quæritur ibi: suspensione. de qua suspensione intelligit: dicit Inn. q̃ intelligitur de suspensatione probationis, nõ autem de suspensione hoĩs, vel Iuris. Dicit eñ q̃ ipsi in se suspensi non sunt, imo sine peccato celebrare possent: dũmodo essent in loco, vbi possent celebrare. Sed dicit, q̃ plebes sunt
7 suspensæ. j. ꝓhibitæ eorum officia audire. † Probat hac ratione, quia si suspensus diceret à iudice vel à iure, esset irregularis, & posset cũ eo dispensare solus Papa. xj. q. ij. si quis Eps dá. & facit. ĩ. de re iudi. c. j. li. vj. tamen in hoc casu dispensare potest Episcopus, etiam si celebrauerit populo, licet non debuerit celebrare: vt. j. e. c. fin ¶ Inducit. in no. vnum simile dicens, q̃ licet quis deprehensus in publico crimine, nõ debeat celebrare, nisi cum eo dispensetur: tñ si celebrauerit non præcedente etiam dispensatiõe, poterit Eps super hoc dispensare. cum ei prohibitum nõ inueniatur. Imò posset etiam dici, secundum quosdam: vt ipse refert, q̃ etiam si hic suspensus esset iure. Eps dispensare posset. Et q̃ capi. si quis Eps dam. loquit̃ tantũ de suspensis ab homine, non à iure. In hoc tamẽ Inn non firmat pedem: sed dicit q̃ de hoc notabit plenius alibi. ĩ. de cleri. ministran. si celeb. vbi etiam notat, q̃ publicus criminosus sine dispensatione celebrás, irregularitatem non incurrit. licet contrarium notet. ĩ. de sen. ex. cum medicinalis. libro. vj. dicam in. e. si celebrat.

¶ TERTIO quæritur ibi. *inferioribus*. nũquid presbytero volenti admitti in ordine suo vltra mare, necesse est docere de inferioribus ordinibus? dicit Inn. q̃ sic. & q̃ nõ sufficit ostẽdere literas sacerdotij: nisi habeat literas ĩferiorũ ordinũ & de quolibet ordine. ¶ Et hoc verum, nisi qui ordinabit in sacerdotem tantæ discretionis sit, q̃ præsumendum sit, q̃ non ordinasset eum: nisi habuisset literas ab eo, qui ordinat eum in diacono, & ad alios ordines. Tunc enim non quærãt literas super diaconatu: nec in alijs ordinibus. ar. ĩ. e. proxi. §. lm eũ. Quia pręsumã oĩa solẽniter facta. xcvj. dist. nobilissim⁹. ĩ. de procu. vt nostra. Insti de fideiu. § fi. Host. ¶ Quartò quæro ibi. *dispensari*. de qua dispensatiõe loquitur? dicit In nocen. quòd debet exponi dispẽsari. i. prouideri: secũdum Ber. de benignitate recipi. Nã hoc fit sine dispẽsatiõe solẽni de qua fuit dictũ. s̃. de fil presby. veniens scdm eum. ¶ Vel dic secundũ eum: q̃ dispensatio est necessaria propter hoc q̃ clericus est ignotus: & testimoniales literæ ignotæ ¶ Dicit tamen, q̃ hanc dispensationẽ nõ potest facere, nisi Episcopus: vt. j. e. c. vlti. Et iste intellectus magis sibi placet. ¶ Vel secundũ Hosti. dispensari ad literam si in aliquo egeret dispensatione. de ordinatis ab Epo. c. j. &. ij. ¶ Attẽde qađs. Hug. mouet hic quest. Guil. de petra lata, de qua p Io. An. ĩ. de reg. iur. licet actori. li. vj in no. in quæstione mercuriali. Sed ibi de hoc intendo dicere Deo dante. ¶ Supple glos. ¶ In glo. quod hic. in fi. Tales enim si mentiant̃ solum sibi nocẽt. Vinc. In gl. Nam ibi. *cum per bellicam*. de hoc. &. xliiij. distin. multis. &. ĩ. de præsump. scribam.

¶ SVMMARIVM.

1 *Sacerdotio probando, quid sufficiat?*

2 *Probationum & si species vna non sit sunt tamen omnes idem in substantia. Et sub hac equiparatio triplicis speciei probationum & sacrosanctæ Trinitatis.*

¶ CAP. II.

INter quatuor. ¶ Casus. peregrinus: qui iurat se ordinatũ, nisi aliter probet, in illo ordine non recipitur: nec ad superiores promouebit̃ ibi: inquisitioni ¶ Expone literã. *Inter quatuor.* Sic incipiunt de ma. & obe. de ele. non resi. & de religiosis domi. inter quatuor. In quib⁹ sunt ptes huius. ¶ Vtrũ sup quęsiuisti. ¶ *Offerentes*. Minoris authoritatis est iuramentũ sponte oblatum, quã à iudice delatum: vt dicam ĩ. de in integrũ resti. ex literis. Ipsorũ clericorũ ad te venientium suscipere ad celebrandũ solenniter ad titu. bñficij. ¶ *Præsertim*. pro maximè *Conuersatio*. vtrũq; igitur esset necessariũ ordinis testimoniũ, & vitæ probatio. s̃. c. ꝓximo. Inn. & Hosti. ¶ Quęritur ibi: ar. quæ sunt ista arg. vide Ber. in glo. ij dicit Inno. cũ Ber. q̃ sunt sigilla nota ordinatoris & testes & secundum quosdã alia iudicia probabilia. ar. ij. q. vj. c. ei qui appel. § nullus hnmicidarum. ĩ. de præsump. literas. xxxij q. j. dixit Ratio eorũ est Nã cũ hoc nõ quæras, talis alterius patrimoniũ, seu præiudiciũ: & maximè in spiritualib⁹, sufficit credere, ac si diceret nõ requirit̃ scire: dũmõ aliás sit bonę vitę, & habeat quinq; sigilla, Eporũ, licet ignota sint sigilla si aliter notitia habeẽ p fami. vel alio mõ. vel de Epis. ipsis & terris eorũ licet eñ aliàs nõ sit sufficiẽs probatio. Tñ i casu præsenti finaliter credit Inno. tales posse admitti. Ad quod facit secundũ Hos.
1 ĩ. de testi. licet in fi. ¶ † Iuxta quod pone, q̃ quis fuit ordinatus, iam sunt elapsi. l anni. Nec existant testes, vel instrumenta ordinationis suæ: constat tamen per illos inter quos cõuersatus est, q̃ semper se gessit vt presbyter: sic celebrauit, & cõuersatus est: nunquid hoc sufficit: Dicit Hostien. quòd sic. argu. ff. ad Macedo. l. tertia prima. de presbyte. non bapti. cap. ij. & tertio. ¶ Sed quod tũc erit idoneum argumentum? dicit Hostien. quòd non ex multitudine sigillorum penitus ignotorũ: sed ex certis & sufficientibus pręsumptionib⁹ indicijs dixi. suprà capitu. primo Præterea non placet Hostien. ex Innocẽ. de testibus quia probatio testiũ & instrumẽtorũ alia est à probatione argumentorum, ad quam deuenitur deficiente prima ¶ Subdit autem Hostien. quòd licet vna spẽs probatiõis non sit alia: tñ sunt idẽ in substantia. Et est simile de personis Trinitatis Et subdit, q̃ probatio testiũ põt
2 æquiparari patris potẽtiæ. probatio instrumẽtorũ, vel literarum filij sapientię probatio argumentorum Benignitati, vel beniuolentię spũs sancti. Et quia arg ad modũ spũs sancti procedentis à patre & filio, quandoq; procedunt ex testibus per se insufficiẽtib⁹: qñq; ab instrũs nõ per oĩa idoneis: qñq; ab ambobus simul iunctis voluerunt iurislatores per hunc modum subuenire. Ad hoc de verborũ signi. forus. § causa

Dicit tamen, quòd hîc adaptatio non est nimium attendenda: quia licet in his aliqua similitudo notetur non tamen per omnia. de sum. Tri. damnamus. ¶ Supl glos. in gloss. ij. ibi. *de præsump. literas.* & de hæreti. excommunicamus ibidem hoc in vult gloss. Et ibi. *episcoporum*. vel dicta testium apud suum Episcopum, viderunt ipsum celebrare in eo ordine, quem se dicit habere Gof. Et ibi: *cum olim si.* vbi de hoc in vl ti. glo. &. c. nobilissimus. alleg.

CAP. III.

TVæ. fraternitatis. ¶ Cas. peregrinus, de cuius ordinatione non constat, non permittitur in pub. celebrare: sed permittitur in occulto. Secunda ibi: respondemus. ¶ Expone, *vtrum*. Seu b. quæsiuisti pe. ¶ *Testes.* æquiparantur ergo testes & instrumenta. j. de fide instrumen. cum Ioan. Sub. vel idonea argumenta: vt notatur. s. c. proxi. Hosti. *Cano.* de conse dist. ij. c. tribus. Innocē. Et dic canoni. s. ad omnes ordines De hoc notatur. s. e. c. j. Innocen. *penitus*. hoc dicit quia dato, & nunquam fuisset aliâs ibi visus: tamen per famam personæ diuulgata, & qualitatem & quantitatem sociorum, posset Episcopus informare animum sui motum: vt legitur & notatur. j. de testi. præterea. Ad hoc, xxij. qō. v. hoc videtur. &. j. c. proxi. in princip. Et adde quod notatur suprà. c. proxi. §. j. Hostien. ¶ *Celebrare.* publicè. & sic bene cōtinuatur: quod sequitur. Hostien. ¶ Suprà. in prima. gloss. in fin. quas Episcopus dare non debet, non postulatur. ne præstet materiam euagandi. lxxij. dist. c. j. Goff.

¶ SVMMARIVM.

1. *Testimonium ferendo in causa propria, num quis fidem faciat?*
2. *Prælati cum prioris prælati, sine tamen licentia, seu approbatione ac proprij Episcopi dispensatione expressa, an possint in sua ecclesia instituere? Et quid de inferioribus Prælatis, num possint peregrinos ad publicè populo celebrandum admittere & literas dimissorias dare nu. seq.*
4. *Exempti, an possint aliquos in suis ecclesijs absque licentia episcopi diœcesani recipere? Et quid de habēte literas dimissorias nu. seq.*
6. *Episcopus, an possit dispensare, quòd clericus alterius episcopi sine dimissorijs instituatur remaneat in ecclesia?*
7. *Dispensatio, num sit necessaria in his, qui aliquo contempto, vel post appellationem sunt electi.*
8. *Dispensatio de qua hîc, quid concernat.*
9. *Legatarius legati possessionem in specie consistentis vnde habere debeat: & quid si aliunde habuerit, quàm vnde expedit.*
10. *Episcopus, num eos de iure cassare possit, qui beneficiorum possessiones, sine ipsius authori. apprehenderunt.*

CAP. IIII.

TE nobis. ¶ Casus. Inferiores prælati sine diœcesani licentia & cōsensu in ecclesijs suis peregrinos non possunt instituere. Secunda ib. *attenden.* ¶ Expone. didiscimus. j. scire dicimur. xxij. quæstio. v. hoc videtur. Et † est argumen. quòd quibus in causa propria ferendo testō fidem facit: licet contrarium regulariter sit ver. iiij. q. c. si testes §. itē nullus. de hoc. j. de testi. in omn i. vel expone didiscimus, quo ad scribentem. sed nō quo alios vel hoc dicit quia non præsumitur, quòd prælatus scribat falsum. argu. vt ecclesia. bene. c. vt nostrum. Vel expone. j. accepimus. vel audiuimus Hosti. ¶ *Tua.* quod præsumitur. Ex quo sunt in diœcesi. de relegi. do. de zenodochijs. ¶ *Conscientia tua.* se nec cum conscientia eius hoc licet, nisi à prælatis suis essent dimissi. lxxj. &. lxxij. dist. per totum. Inno. & Hosti. *de alienis*. Sed nec indigenas possunt instituere, sine Episcopo. Hosti. De hoc. j. titu. j. cum satis. ¶ *Episcopatibus*. aliâs partibus. Et propter hæc verba facit ad titulum. Hosti. Qui dicit, quòd competentius sub titulo de institutionibus ponentur. ¶ *Clericos*. ignotos, vel notos. Sed ad celebrādū bene possunt illos admittere, si illos plenè noscerent, non per literas: quia solis Episcopis reseruata est hęc cognitio: Inn. ¶ *Non veretur* sub. quæris vtrum tales lr̄as debeas remouere, an cum eis debeas dispensare? ¶ *Id.* s. extraneos instituere. ¶ *Nulla ratione.* s. scripta, quæ cōtraria est: vt seq̄ vel cōsuetudinaria. Est enim in hoc cōsuetudo irrationabilis & in præscriptibilis. Est est irrationabile, quòd quis substrahat se à iurisdictione sui Epi, vel vsurpet, quæ sunt ep̄alis authoritatis: vt. xxiij. dist. nulla de excessi. p̄l accedentibus Et de hoc de præscrip. cū ex officij. & de offi. Archi. c. fi. Hosti ¶ *Licere.* tn̄ quia potius, propter, quam alieni sunt instituendi. lxxj. &. lxxij. dist. per totū. tum quia institutio authorizabilis ad minorē Epo pertinere nō potest xxvj q. vij. nullus. & de hoc. j. ti. cū satis. Tū qa nulla ratio permittit, & c vt hîc. Tū quia cōtrariū est honestati: vt sequi Hosti. ¶ *Remouere.* quantūcūq; tenuerint, ex quo viciosus est ingressus: quia in talibus spectatur initiū, de electi. dudū prima & secunda. de præben. delicto.

2 ¶ † PRIMO ibi. *Instituere*: nūq̄d p̄lati ēt cū lr̄a prioris p̄lati sine lr̄a tn̄, seu approbōne & dispēsatiōe exp̄ssa proprij ep̄i pn̄t instituere in ecclesia sua dicit Inno. expressum esse, quòd non, hîc, &. lxxij. dist. hortamur. Sed quæ est ratio huius? dicit Inno. quòd ratio est: quia aliquando crederent inferiores p̄lati aliquas literas sufficiētes quæ non essent. Vel posset ille clericus habere duo impedimenta. & ideò bene est prouidētia ordinarii necessaria. j. de sent. exc. c. ij. Ho. ¶ Sed nunq̄d

3 admittere possunt inferiores prælati peregrinos ad populo publice celebrandū. dicit Inno. quòd nō: vt. lxxj. dist. extraneo. ¶ Sed nunq̄d licet eis dimissorias dare, dicit Innoc. quòd non, sed ep̄o tm̄: vt. j. de offi. Arch. signi. & c. extraneo. allegato.

4 ¶ † SECVNDO quæritur, quid de exemptis: videlicet, an possint in suis ecclesijs aliquos recipere absq; licentia ep̄i diœcesani: Rn̄det Inn. quòd nō. Ratio est: quia Ep̄s in personā sacerdotis recepti ab eo exēptis potest animaduertere, si i diœcesi sua delinquat celebrādo. vj. q. iij. placuit. C. vbi de crimine agi oportet auth. in prouincia. Nisi fortè & familiares exēptorū sint exempti: quia tenor priuilegij diligenter est seruādus. j. de priuileg. porro. ¶ Sed pone, quòd Ep̄s malitiosè differt suū præbere cōsensum: quid tunc fiet: dicit Inno. quòd tunc erit agendū ad hoc coram superiori ar. j. de iure pat. nullus.

5 ¶ † TERTIO quæritur: pone clericū habentem literas dimissorias, vult prælatus exemptus instituere in ecclesia sua recurrit ad Ep̄m, vt faciat quod iuris est: quid habet tunc facere Ep̄s: nunquid necessarius eius assensus: dicit Inn. quòd non. ¶ Quid ergo habet facere: dicit Innocē. quòd tantū habet cognoscere de literis dimissorijs, & illum pronūtiare dimissum. Et postquam dimissum pronunciauerit eum plenè, licitum est exemptis eum accipere. ¶ Sed qualiter intelligitur hoc: nunquid exempti in suis locis exemptis prohibentur per se, sine licentia Episcopi clericos habentes literas dimissorias accipere: dicit Innocen quòd non, si loca illa plebem non habent. & quòd præmissa intelligūtur vbi loca prælatorū habent populū. ¶ Sed quomodo respondetur ad hoc, quòd ratione delicti Episcopi: in eo animaduertere dicit Innocentius: primò dicta intelligenda, videlicet clericos exemptorum exemptos, gaudere exemptionis priuilegio, videlicet quòd domum relinquit. Subaudi, in loco non exempto subiecto Ep̄i. j. de priui. volen̄. li. vj. vel intelligo illud secundū eum. s. quòd dictū est ratione delicti, posse in eos animaduerti: intelligi de exēptis. speciali priuilegio & concordat Hosti. in præmissis.

6 ¶ † QVARTO quæritur, nūquid Epis. potest dispēsare, quòd clericus alterius Episc. sine literis dimissorijs instituat, & remaneat in eccle. Dicit Inno quòd non. Sed dicit: quod cū habente literas dimissorias sine eius licentia in ecclesia instituto: & malè. & qui per consequens eijci debet, dispensari

7 potest: vt remaneat, secundum eum quòd Hostien. ¶ † Quintò ad euidentiam huius magis habendā, quæritur, nunquid necessaria est dispensatio in his, qui aliquo cōtempto, vel post appellationē sunt elec. dicit Inn. quòd nō: qa ibi electio est canonica: licet possit cassari. Sed hîc, puta in īstitutiōe facta sine Epo, sec⁹, scd̄m eū. Alle s. de elec. qd̄ sicut. cū ibi no. ¶ Vel aliter dicit Inn. quòd nō est hîc necessaria exercitatio quo ad hoc, vt istō valeat: sed bn̄ est necessaria quo ad hoc, vt suę istōnis recipias

recipiat exequntionem:quia eum non recipit nisi fuit cum eo dispensatum.argu.ix.q.ó.ij.lugdonen. Et hoc ferè cum prio idem est,secundū eū, Vel melius dic secundum Inn. & Host.ꝙ necessaria est dispensatio:quia ignotus est:vt no.s.e. c.j.¶ Sextò ibi:*dimittendos*.quærit ex qua institutióe.&c. de Ab.ꝑ hunc textū probaui prælatos illos instituentes,de quibus hîc dicit:aliâs hr̄e ius instituendi:aliâs non sufficeret dispensatio:sed requireretur noua iustitutio. ¶ † Et sic nota, 8 ꝙ dispensatio de qua loquit̄ istud cap.non cōcernit tituli corroborationem,sed solum quo ad exercitationē, Et instituti sine hac dispensatione,per prælatos alios de cōsuetudine,vel priuilegio instituendi potestatem habentes bonū titulum habens in beneficijs:licet ad eorū possessionē sine licentia Epi admitti nō deberet. Et ꝙ admissi ad possessionē sine 9 hmôi licentia remoueri debent,si noluit Eṗs.† Simile reperio in legatario speciei:qui licet à testatore recta via ius habeat in legato:vt.ff.de furtis.l.à Titio. Nihilominus tamen quia possessionem legati debet recipere de manu hæredis, si aliâs eam habuit,etiam petente hærede restituere debet vt ff.quorum legatorū.l.j.§.j.&.§.redigūtur.Sed si Eṗs voluerit tales,nihilominus in beneficijs remanere,tunc remanere poterunt.Sed quia hęc de crimina solum dispensatio dici potest.Et si tales ignoti sunt,& non docuit de ordinibus suis, saltem eo modo quo dicere debent,adhuc maior gratia . Et ideò tunc magis meretur nomen dispēsationis habere:quod tñ nō posset Eṗs cōcedere,nisi illis,qui literas administratorias haberēt Et in hoc cōsistit verus intellectus istius decret. & hîc dicitur Innocen.prout credo.

10 ¶ † SEPTIMO quæritur:nunquid Eṗs tales,qui possessiones hmôi beneficiorū sine authoritate ipsius receperūt,potest de iure cassare? videtur ꝙ sic.arg.s.de elec.qualiter.&.c. auaritiæ.li.vj.e.tit Et quod notauit Archi.j.de præb.cum, qui.c.li.super verbo temeritate.Sed cum correctione credo cōtrariū:quia legatarij in casu simili proprietatem legatorum non perdunt vt prædicto.§.rediguni.Idem pro hoc facit:quia pœna non debet delictum excedere.j. de his quæ fiūt à maiore parte capituli.c quæsiuit in fi.modo tales non deliquerunt:nisi circa possessionē nec circa aliud Eṗm offenderunt.ergo sufficit, ꝙ puniant̄ in diuisione possessionis. Et in hoc,quod habeant eam petere,& recipere ab Eṗo . Et facit quod scripsi post Inno.s.de elec.transmissa in vlt̄o notab.& prima oppositione.Nec obstant.c.qualiter.&.c.auaritiæ alleg.quia loquunt̄ in electo non confirmato,qui ius nō habet ar.ff de acquirē.pos.l.si ex stipulatione.Nos verò loquimur in illis,qui ius habēt in re Nec obstat extranagans bonifaciana,iniunctæ.quia loquit̄ in casu speciali .Nec obstat.c.vnum,eum qui allegatū.quia loquit̄ de vi occupāte, aut ius non hn̄te,vt patet ibi in pr̄imonio Nec obstāt ibi nota,per Archi alleg.quia illa non placent:vt scripsi in.d.c.trāsmissa.¶ Fateor tamen,ꝙ rebelles Eṗo in possessione dimittenda propter cōtumaciā & crimen rebellionis crescente delicto,cresceret & pœna,etiam vsq; ad depositionem vt.j.de iud.cum non ab homine.cum ibi nota.¶ Sup. in gloss.prima,ibi per totū.& maximè.c.pen.& in fine vbi de hoc.

De officio Archidiacon. Rub.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Decretal.huius Titul.de offi. Archi.cur multa Archidiacono tribuant,quæ alibi alijs dignitatibus tribuuntur.Et ediuerso.*
2 *Archidiaconus in quibus dicatur intentionem fundatam habere? Et an per consuetud.vel obseruantiam contrariam dignitati Archidiaconali derogetur?*
3 *Archidiaconalis dignitas,quare instituta sint?*
4 *Archidiaconi in eadem ecclesia si plures sint,an omnes in his de iure communi se fundent?*
5 *Archidiaconus,quis sit,vnde dicatur: quod sit eius officium:& quibus præsit:remissiuè.*

EXplicito tractatu ordinandorum, de dignitatum officijs videamus.Et quia Archid. post Episcopum maior est:ideò &c.facit.j. eod.c.j. ¶ De materia.xxv. distin . perlectis vers. Archidiaconus.& septuag.iij.dist.honoratus.& nonage.iiij.dist.c.vlti.Et bene cōuenit.de vi.& ho.cleri.de censibus.ea quæ.de symo.in tm̄.i fi.de excessib.præla.c.ij.de pœ. 1 c.licet.¶ † Circa istā rubricam quærit̄ primo:quare decret. huius titu.concedunt multa Archidiaconus.quæ alibi conceduntur alijs dignitatibus:& econtrario Inno,j.eodem capitu.j.glos.j.dicit,ꝙ capitula istorum titulorum,idcirco aliq̄ quando concedunt aliqua officia vni dignitati , quæ melius competerent alij:quia in quibusdam ecclesijs non est dignitas,cui hæc melius competere possint.¶ Vel loquuntur dicta capitula secundum diuersas constitutiones,& diuersa loca,quæ multum valent:imo præualent in offi.s.de consuet. cum olim.&.j.de exces.pręla.ad hęc.¶ Subdit Inn.ꝙ dic gl. valet ad præsentem titulum & sequentes loquētes de huiusmodi officio.¶ Secundò quærit̄,quid saltem de iure communi,quo ad ista seruanda est.Dicit Inno.ꝙ vbi cōtraria nō probaret̄ consuetudo,vel cōtraria consuetudo pęrscripta starēt his capitulis.Et per hoc allegat.c.vt nostrū.¶ Ex quibus duo collige notatu digna . ¶ Primum est,ꝙ in his quæ reperiuntur per constitutiones canonicas,& maximè per illas quæ in isto ti.continentur cōcessa Archi.Archi.fundat intētionem suā de iure communi.¶ Secundū est,ꝙ pèr cōtrariā consuetudinem,vel obseruantiā non derogatur in istis Archidiaconali dignitati:nisi super hoc sit consuetudo præscripta.Et intelligo de præscriptione quadragenaria: qa prima sola currit cōtra ecclesiā,seu ecclesiasticā dignitatē.C.de sac. san.e.auth.causationes.Et dixi.s.de cōsuetudine in.c.vlt.in v.q.Et super rub e.ti.in.iij.q.versi.quid dicendū?Nec mirū: quia illa est præscriptio canonica: vt.s.de caus.pos.cū ecclesia.& de elec.c.cum ecclesia.Et sic ꝙ appellatio huius verbi pręscripta,de illa solum intelligit̄:vt scripsi in.d.c.cōtento in ij.q.&.in.v.q alle.in fi.Et quod scripsi post Inn e.ti.cū dilectꝰ.in.ij.q.Et quod notat̄ e ti.nō est.li.vj.quæ sunt menti te 3 nenda per Arch.¶ † Tertio quæritur,quare sint instituta dignitas Archidiaconalis?Dic ꝙ ad releuandū ep̄alia.quod cōuenientius hic fieri ꝑ personā eccl.j.de his,quę fi.à prælato. c.nouit.& probat̄.j.e.ad hoc in prin.quod ꝓsequere:vt pręscripsi.j.e.c.ad hæc.§.Item in epistola.in expositiōe sup verbo possimus.& verbo,maioris.¶ † Quarto quæritur quid 4 si sint plures Archidiaconi in eodē ecclesia nunquid omnes fundāt intentionem suam in istis de iure communi?¶ Circa quod saluo iudicio meliori,dicas sic.primò,ꝙ si sit super hoc in ecclesia cōsuetudo,seruanda est:vt.c.cum olim.&.c.cum hæc alleg.Si verò non sit consuetudo tūc si est illius ecclesiæ vnus generalis Archidiaconus:licet in ecclesia ciuitate , vel dioecesi sint alij ad certa officia deputati·tamē ille solus fundat generaliter intentionem suā de iure cōmuni:quia statur regulæ præter casus exceptos.Et quod non ꝓbat̄ mutatum à regula,stare perhibetur per communia iura.De canonibus tamen alijs specialiter commissis,nisi aliud habeat consuetudo,vel institutio,seu consuetudo. vel priuilegium speciale, se non intromittet:quia specialis prouisio derogat generali. C.de pact.conuent.tam super dote.l.vltima.ff.de ver. obliga.l.doli infra de præben.c . dudum . & capitulo.quamuis. l.sexta & de re.iudi.capitu.generi.e.lib. cum concor . ¶ Si verò isti Archidiaconi plures in eadem ecclesia,& qualiter sunt fundati,tunc si non sunt diuisi per territoria , quilibet eorum insolidum habet communia iura archidiaco . cùm sint ordinarij,ad instar duorum consulum : vt.ff. de offic. cōsul.l.vna,cū ibi not.Dico tū ꝙ locus tunc esset pręuentioni: vt in dicta.l.vna.versicu .sed non potest . & ibi notatur per butriga. fa.j.de fo.compe.c.proposuisti.&.j.de procu-

ratoribus.c.si duo.li.vj.cum ibi notatis sed si eorum iurisdictio per territoria esset distincta, tunc vnus nõ possit se intromittere de cõtingentibus in territorio alterius.ar.lxxj. dist. per totũ.&.lxxij.di.per totũ.&.ix.q.iij.c.j.&.ij.&.j. de paroch.nullus.¶ Verum si ecclesia cathedralis nulli eorum esset commissa specialiter, in illa concurrerent per modũ quẽ dixi ex identitate rationis. Sed si ecclesia ipsa specialiter cum ipsa cõmissa esset vni, videret per hoc regula facere pro eo, ꝙ ecclesia caput est.arg.ff.de relig.& suprà.finitur.l.cum in diuersis.¶ † Hic conuenienter tractarentur illa quatuor, de quibus per Hosti.in summa.s.quis sit Archidiaconus. vnde dicatur. quod sit eius officium, & quibus præsit. sed dicam de primo & secundo.ĩ.eo.c.j.de tertio verò per singula capitula istius tituli.& de.iiij.ĩ.ti.j.c.j. Et si opus fuerit in fi.ti. fortè ista potero recolligere per modum summæ.

5

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Archidiaconus in quibus de iure communi fundet ius vicariatus sui? Et in quos iurisdictionem suam exercere queat.*
2 *Archidiaconus ac Primicerius, nũ inuicem quo ad iurisdictionem subsint: an verò alter alteri præsit.*
3 *Archidiaconus sibi subditos, quando visitare teneatur?*
4 *Archidiaconus, quis dicatur? Et num primus sit post Episcopũ? nu.5.*
6 *Maioritas in ecclesia quotuplex sit.*
7 *Archidiaconus vnde dicatur? Et quid si non sit in ecclesia Archidiaco. quis ipsius munera obibit, nu.8.*
9 *Archidiacono respectu sui vicariatus, quæ Iura competant? Et qualis est Archidiaconorum iurisdictio?*
10 *Episcopus, nũ per simplicem querimoniam causas subditorum Archidiaconi, audire possit? Et an ex arbitrio Archid. remouere possit? Et cur Archidiac. episcoporum vicarij dicantur? nu.11.*
12 *Archidiaconi abs quo vicariatum accipere dicantur.*
13 *Episcopi nũ de Iure cõi archidiaconatuum, sac huiusmodi dignitatum, custodias sibi vendicare sibi queant?*
14 *Archidiaconatuum collationes ad quem pertinere dicantur?*
15 *Episcopus quam frequenter subditos visitare teneatur? Et quid si valetudinarius sit?*
16 *Archidiaconus de iure, an visitationem habeat?*

CAP. I.

VT Archidiaconus. Nõ summatur, nec diuiditur per Io. An Sed sic summes. Archidiaconus post episcopũ, & Epi vicarius generalis existit, & super omnẽ clerum ciuitatis & diœces.curam habet: de tertio in tertium annum totã diœcec.visitare debet, ac crimina corrigere, & emendare, quę emendatione sunt digna. Diuide in.vj.partes. In prima Archi.dignitatem describit.in.ij.ipsum generalem, vicariũ Epi ostendit.in.iij.potestatem ipsius vicariatus generaliter exponit. In.iiij.v.&.vj.eandem potestatem ad speciem descendendo per tres modos specificat & distinguit. Sed ibi: *sciat se vicarium.* Secunda ibi: *& omnem.* Quarta ibi: *siue enim.* Quinta ibi: *& vt de tertio.* Sexta ibi: *& cuncta quæ.* ¶ Epone literam. Et primo subscriptionẽ. *Ex libro Romani ordinis.* Subaudi inter cętera, sic habetur. vel subaudi: volumus, & statuim⁹. Hosti.¶ *Post episcopum.* Ex hoc patet, ꝙ archidiaconalis dignitas de iure cõi post episcopalẽ, maior est in ecclesia Dei & ꝑ cõsequens maior, quàm abbatialis: licet abbates ꝓpter pinguedinem redituum contrariũ vsurpauerunt, quam in eis est.¶ *Sciat se. ergo* non negligat vt.ĩ.c.ea:q.§.j.cum ibi notatis.& quod.ĩ.dicet.Hosti. *vicarium.* Ex his patet, ꝙ Archidiacono saltem, vt vicem gerenti epi, & locũ superioris tenenti, debent alij oẽs reuerentiã, etiã si essent in dignitate maiore,. Et sic no.Host.in.ŝ.e.ti.§.j.in fi.ar.xciij.dist.c.fi.xciiij.di.c.j.ĩ.de off.dele.signi.&.c.sanè.&.c.cũ olim magister.&.C.de offi.eius, qui vicem alterius gerit.per totũ ¶ *Eiusdem* si Epi, sed & archipresbyter qui sub Archidia.est, vicarius est Epi, quo ad sacerdotalia.ĩ.ti.j.c.j.&.ij.§.si Eps.¶ *Esse.* non dicit de cõsuetudine vel priuilegio. Nec refert se ad constitutionẽ spãlem per Epm faciendam. Et ita apparet ꝙ Archidiaconus nõ est vicarius Epi datiuus, sed natiuus: sicut de legato nato dicim⁹.ĩ.de offi.leg.c.j.¶ *In omnibus.* Nota qui omne dicit, nihil excipit: vt.ĩ.de maio.pub.solitę: in fi.de cõiugis le.p.qm.xix.di.si Romanorũ.¶ Ex quo infert, & Archi.ius vicariatus sui fundat de iure cõi in omnibus ad Epm ꝑtinẽtibus: & ꝙ qui in aliquo sibi detrahit, debet ꝓbare per textũ aut per ius spãle detrahens cõsuetudine, priuilegio, vel statuto. Et repete, stat Hostien.¶ *Omnem* curã. ex hoc infert Hosti. ꝙ Archi. habet curam. Remittit ad notata.ŝ.de elec.dudum.ij.§ tandem.&.ĩ.de offi.sacri.c.vt.o.dicam.ĩ.c.cum satis. Et pondera verbum, omnem. quod tñ nõ videt adaptari posse ad curam fori pœnitentialis: præsertim si presbyter nõ existat. dicã vbi suprà. *In clero.* j.in clericis de clero. vel idest clericorũ: vt innuunt sequẽtia adiectiua. Hostiẽ. Et subaudi principaliter: quia etiam laicorũ curam habet in his quæ ꝑtinent ad Epm: quia vicarius est Epi in oĩbus: vt.ŝ.&.ĩ.patet. Sed clerici sunt cõmissi spãliter Epo, & non laici in authẽ. quomodo oportet Epos. in prin.¶ *Tam in vrbe.* Attende, non dicit tam in ecclesia: sed idem puto in ecclesia: quũ suprà dixi in omnibus. Nec obstat.ĩ.de præ.quãuis.§.j.li.vj. quia loquiẽ in materia odiosa & restrictiua, cuiusmodi non est ista.vt.ĩ.eo.c.fi.¶ *Quam eorum.* s.clericorũ.Hosti.¶ *Qui per parochias.* idest extra ciuitatẽ, & diœces. quia proximè dixit de verbo.¶ *Naturæ noscuntur.* Ex quo nota, ꝙ nedũ in incolas, ciues, aut domiciliarios, sed et ĩhabitatores suã iurisdictionẽ exercet. Quod intellige: vt legitur & notaẽ.ff.de iudicijs.l.hæres absens.¶ *Ad se pertinere.* ergo iure suo, non ex cõmissione ꝑtinet iste vicariatus Ad archi.¶ *Siue enim de eorum.* s.clericorũ. subaudi tractemus.Host.¶ *Conuersatione* siue correctione.ĩ.e.§.fi.¶ *Sine onere.* alle.honore, qui & in se on⁹ habet.viij.q.j.qui epatũ.H. Et si hẽ onere, expõe, j.si grauant ab alijs indebitè.Inn.¶ *Restauratione.* de hoc dic, vt.ĩ.de his quæ fiunt à ma.parte ca.c.fi.¶ *Ecclesiasticorũ.* virorũ vel officiorũ.Inn. seu ministeriorũ.Hosti.¶ *Studio*. quasi diceret de tanta re negligenter agendũ non est.xlij. dist. quiescamus. Hosti.¶ *Delinquentium.* subaudi non obmittas punire insolẽtiã.ŝ.de sup.negli.p̃l.c.ij.§.j.in pri.Host. Et colligit hic Inno.ar.ꝙ Archi.habet curã animarũ. de quo remittit ad notata sua.ĩ.e.cũ satis.¶ *Rõnem corã Deo.* apud quẽ rei allegãtis rethorice nõ valebit.ix.q.iij aliorũ.ꝓpter quod Hostis inuigilat. ergo nõ dormiet. ne sanguis eorũ de manibus ei⁹ reqrat.j.de offi.or.irrefrag.primo rñso.& qđ not.ĩ.de homici, ꝓ humani.§.j.li.vj.&.ĩ.ii.j.c.fi. Et subdit Host.ꝙ de oĩbus his fit mentio.j.e.ad hæc.§.j.¶ *Et vt.* subaudi statuimus, siue ꝑcepimus.¶ *Parochiam.* j. diœcesim.de dona.Apo.de pecu. cle.c.ij.Ho.¶ *Vniuersam.* Non ergo partẽ tñ vt.c.solitę.alle.§.peñ.in fi.Hosti. Et ita patet, ꝙ Arch.in tota ciuitate & diœcesi fundat intentionẽ suã de iure cõi. Quod intelligo corpe archidiaconali nõ diuiso: quia secus fortè post diuisionẽ. per ea, quæ dixi sup rub.in tertia qõne. etiã quod nota.de simili in imperio.C.de stu.li.iur.Ro.sup ru.¶ *Circuat.* s.Archidia. Host.¶ *Corrigat.* minora. Maiora autẽ Epo referat, scđm Inno. Qui ex hoc arguit ꝙ Archid. põt excõicare, vel ad minus interdicere: vt.ĩ.de offi.deleg.literis.& ar.j.c.cũ satis. Et hîc omnino iungere, quæ dicã.ĩ.de offi.custo.c.j.in.iiij.oppositiõe.¶ Opponitur ibi, *in vrbe.* quia Imo hoc videreẽ ꝑ magna pte ad primicæriũ ꝑtinere.xxv.di.ꝑlectis.ver.ad primicæriũ. vñ Bar.in gl.ij.dicit Vincen.ꝙ illud decretũ pro cõtrario allegatũ est locale: qa est epistola Isidori hispalẽ. Epi ad ludefridũ.¶ † Gostre. verò dicit, ꝙ sicut à iurisdictione archidiaconi nõ est exclusus primicęri⁹ ita à iurisdictiõe primicęrij nõ est exclusus archidia. Host. allegat simile, quia iurisdictio archipsbyteri, sacristę, vel Custodis, iurisdictionẽ archid. nõ excludiẽ: quia sub eo sunt: vt.q.ti.j.c.j.&.ij.cũ tribus ti. ibi sequẽtib⁹. Et pro eo, ꝙ de Epo & Archi. dictũ est, inducit cap ꝑlectis allegatũ. & dicit ꝙ oẽs hi admittunt. & ꝙ rõ hui⁹ habet.ĩ.e.vlti.in prin.¶ Vel secũdum Hosti. ista ad diuersas cõsuetudies referũẽ: qa, in aliqb⁹ ecclesijs maior est archipsbyter: in alijs sacrista: in alijs archidiac. & sic de alijs.

2

¶ Item

¶ Item in vna ecclesia habet vnus vnum officium, & in alia aliud, secũdum omnes modernos. Et sic potest exemplificari in primicerio Menens. qui non subest Archi. & in vercellen. & Paduan. ecclesijs, in quibus de offi. archi. archiepiscopum post tenent de consuetudine prima loca. Sunt tñ tres personæ, quibus de iure cõmuni subsunt animæ immediate vt notatur j. ti. j. c. iij. § confessiones secundũ eum. ¶ † Secũdo opponitur ibi *de tertio*. de. c. mandamus. j. c. vbi videt dici, ꝙ Imo quolibet anno nisi causa subest, põt visitare: vt in contrario: sed ad minus de triennio in trienniũ visitare tenetur: vt hic. vel exponẽdo Bar. secũdum eum cõtrarium intelligitur de ecclesijs, quib. Archidiaconus. j. epatum limitati sunt. hic verò loquit, de cæteris ecclesijs episcopatus, quæ Episcopo immediate subsunt. vel hoc est ad diuersas consuetudines referendum: verum tamẽ vbi de consuetudine visitat, præualet solutio prima. Quod dic, vt notatur in contrario. Hosti. Et iunge hic, quæ de hoc scribã. s. qõ. c. x. & xj. ¶ Tertio opponit ibi. *in omnibus*. & ibi *corrigere*. de. c. ad hæc § item in epistola. ibi *nisi ordus*. j. c. So. dic, ꝙ ista deci intelligitur, secundum illa. & ibi videbis.

4 ¶ † PRIMO quæritur ibi. *Archidiaconus*. Quis dicatur Archidiaconus Hosti in secũda. eo. ti. § j. in prin. dicit ꝙ Archidiaconus dicit is, qui in cathedrali ecclesia certam dignitatem adeptus est: cuius ratione debet esse diaconus in ordine vt. s. de æta. & qual. c. j. & inter diaconos prioritatem obtinere. & post Episcopũ in iurisdictione prior & vicarius eius esse: vt hic, & j. c. ad hæc § primo Qui etiã vicarius & oculus epi appellatur, pro eo, ꝙ vices Episcopi gerit inspiciendo & inquirendo qualiter quis viuat. j. c ad hæc § secundum & § item in epistola. Et propter hoc primus post Epm in ecclesia nominatur: vt hic, & § cũ secundũ & c perlectis allegatis

5 ¶ † Occasione prędictorũ quarto opponitur contra nostrã decre. quia videtur, ꝙ Archidiaconus, non sit primus post episcopũ. Nam diaconi sunt oculi presbiterorũ. lxxxix. dist. diaconi. Diaconi ecclesię. & c. diaconi. qui. Et ideò presbyteris inferiores se esse cognoscere debent: vt. c. diaconi, qui. allegato & c. dist. ab illo § vt ex præmissi vsq; ad § cum paris. & c. legimus. & c. dominus noster. ¶ So. † quadruplex est maioritas in ecclesia Dei. prima est ex tẽpore. j. de maio. & obed. c. j. xvij. dist. c. concilia § illud. & c Eps § verum. lxxxix. di. § bene quidem. lxxv. dist. c. fi. ¶ Secunda est ex prærogatiua ordinis. j de maio. & obed. c statuimus. ¶ Tertia est ex prærogatiua ordinantis, seu instituentis. j. de maio. & obed. per tuas. ff. de alb. scrib. l. vlt. C de à duo. dominis. dũ. iudi. l. resti. in fi. in authen. vt iudices sine quo suffra § eos. circa fin. coll. ij. ff. de re. iudi. l. quidam consulebant. ¶ Quarta ratione maioritatis, seu dignitatis officij. Et hac ratione dicit archidiaconus Archipresbytero maior. s. in dignitate, seu officio, sed archipresbytero in ordine minor. Et sic diuersis respectibus potest quis esse maior & minor altero: vt. ij. q. vij. quęritur. Sic in abbate in minoribus ordinibus constituto. de æta. & qua. tuam. Et in subdiacono electo & confirmato de elec. transmissa. Sic maior & æqualis. xxj. dist. in nono ij. qõ. vij. puto. xvij dist multis. ff. qñ ap. sit. l. j § sed si præses. C. de offi. vica. l. j secundũ Host ¶ Subdit, ꝙ in eo, in quo qs maior est debet maiori reuerentiam exhibere. archidiaconus ergo in missa archipresbytero seruire, & ecõtra extra missam in voce, iurisdictione & alijs, quæ ratione dignitatis cõpetũt archipresb. Archidiacono deferre debet: vt hic, & j. eo. c. ad hæc. & j. titu. j. c. j. & xxj. dist. in his omnibus. Et subdit id quod dixi super verbo, vicarium.

7 ¶ † SECVNDO quæritur vnde dicatur Archidiaconus dicit Hosti. vbi suprà, ꝙ dicit ab archos, quod est princeps, & diaconus, quasi princeps diaconorum. Vnde qñ vult euangelium prælatus legit seu alijs legendũ committit, cui vult: vt. c sequenti in prin. Et est prior diaconorũ. ¶ Sic dicitur archipresbyter princeps presbyterorũ: qa eis pręest. j. ti. j. ꝑ totũ. Et archieps priceps Eporũ. Si est vulgariter priceps villanorũ, seu rusticorũ, qui præ alijs loquit & præ alijs vult videri archiuillanus, seu archirusticus appellat. Sed sicut archiuillanus vilanus est, nõ obstañ. principatu suo: sic archieps, Eps: vt. d. c. in nono. Sunt enim oẽs Epi quocũq; noĩe censeant & loca apostolorũ tenẽt: vt. c. c. in nono & lxviij. di. quorũ vices. & s. de sacra. vnc. c. vno § quia verò christus vers. per frõtis. sed non est vis in hominibus. Quod prosequit latius Hostien. in summa § ij. in fin.

8 ¶ † TERTIO quærit, pone: ꝙ in ecclesia nõ est Archidiaconus: quis tũc erit prior diaconorũ, & tenebit locũ archidiaconi: & faciet ea, quæ spectant ad officia eius? Respondet Hosti in. d. § ij. circa principium, ꝙ tunc prior diaconorum erit, quis, qui primò ordinatus est in diaconum, id est antiquior diaconorũ in ordine. & ꝙ tũc ille debet supplere in ecclesia vicem archidiaconi. arg. s. de scrutinio. c. vno & c. statuimus. de ma allegato. scẽm eum. Sed non puto, ꝙ alia iura archidiaconalia, de quibus hic, & j. c. ad hæc & c. vt nrm. sibi competant: quia non reperio illa concessa, nisi ratione archidiaconalis dignitatis quam iste nõ habet ¶ Quartò qro

9 ibi. *vicarium*. quæ iura competũt archidiacono, ratione huius vicariatus? dicũt Inno. Hostiẽ & Bart. ꝙ ꝑ hoc habet cognitionẽ & iurisdictionem ordinariã: vt. C. de off. vica. l. j. & infra. de offi. vicarij. c. sua nobis. Subditq; etiam Inno. ꝙ Host. dicit, ꝙ ratio huius est: quia talem iurisdictionem ordinariã tribuit perpetua vicaria: vt iuribus per Inno. alleg. & d. c. ꝑlectis. Et maximè, quando per electionem assumit: vt. xciij. dist. legimus. & in auth. de maio. principi § igitur & de defenso. ciui. post prin. coll iij. Verum qñcũq eligat per Epm, institui debet. lxxiij. dist. Eporum. & lx. di. c. j. licet posset dici, ꝙ & iura respiciunt diuersas consuetudines Nam in aliquibus locis de cõsuetudine eligaĩ per cap E. sic loquũt prima iura. In aliquibus verò creantur ꝑ Epm. & sic loquũtur iura vltia Hosti ¶ Sed qualis est iurisdictio archidiaconorũ & in quibus cõsistit Host. dicit hoc colligi & not. j. c. cum nostrũ. & c. dilecto. Dicã. j. eo. adhæc & c. dilecto. allega.

10 ¶ † Quintò quia archidiaconus vicarius est Epi. quęrit vtrũ Eps per simplicem querimoniã audire posit causas subditorũ archidiaconi? dicit Inno. ꝙ sic, & ꝙ potest absoluere excõmunicatos ab eo. Remittit ad notata sua. j. de offi ord. ab ecclesiarũ. Dicit tamen, ꝙ hoc non posset facere archieps in subditis suffraganeorũ suorũ. ix. q ij nullus prías. & idẽ Host.

11 ¶ † SEXTO quæritur, vtrum Epi possunt archidiaconos pro libito eorum à dicto vicariatu remouere? & videtur ꝙ sic: qa qs vicariũ ꝑ eũ institutũ reuocat, ꝓut vult ff de iud. l. iudiciũ soluit. Inn. dicit, ꝙ imo nõ possunt remoueri ad libitũ Eporũ: nec ad velle Eporũ suũ officiũ exer. teneĩ. Et remittit ad no. sua in d. c. cũ ad ecclesiarũ. Rõ sua est: qa nõ sũt tantũ vicarij, sed certa dignitate potiunĩ. ¶ Pro & cõtra notat Inn. j. c. dilecto. sed dic, vt ibi plenè scripsi in tertia oppositione ¶ Sed quare ergo archidiaconi & alij in dignitate cõstituti dicunĩ vicarij Eporũ? Rñdet Innóc. ꝙ ista est rõ: quia omnia quę isti exercent pertinent ad Episcopos.

12 ¶ † SEPTIMO quærit à quo ergo istũ vicariatũ recipiũt? Rñdet Inn. d. ꝙ in cõstituẽdo, dignitates hoc epi trãsferũt: nisi aliqua excipiãt. ¶ Sed quærit, nũquid in cõstituẽdo hmõi dignitates, pñt epi aliqua excipe? dicit Inn. se credere, ꝙ sic. ¶ Quod intellige dum de nouo creat & instituit dignitatem: quia secus dum confert iam hactenus constitutũ quia tunc eps sibi nil retinere posset: vt eccl bñficia, in rubro & in nigro ¶ Est ergo mens Innocẽ. ꝙ archidiaconus habet hunc vicariatum à propria dignitate & ꝙ dignitas ipsa de iuris communis dispositione hoc habet a sua institutione, seu creatione: nisi Episcopus illam creando aliqua excepisset: vt est dictum.

13 ¶ † OCTAVO quærit, nũquid Epi de iure cõi possunt sibi vendicare custodias archidiaconatuum & aliarum huiusmodi dignitatũ, quę videlicet hoc vicariatu potiunĩ dum vacant ratione vicariatus ipsius? dicit Inn. ꝙ sic, quo ad hæc iura, quæ videlicet ex isto vicariatu possunt competere. & potest etiam esse ratio secundum eum: quia Episcopi habẽt

eorum electionem ar. ĩ. de iusti. cum venissent. &. ĩ. vt ecclesia beneficia. vt nostrum. &. ĩ eo. ab hoc. §. vult.

14 ¶ † NONO quæritur, ad quem pertinent collationes, seu electiones Archidiaconatuum, seu huiusmodi dignitatum? Inno. hîc variasse videtur Nam vt dixi in fi. precedentis quęstionis, primò videt, dicere ꝙ ad Episcopũ. Et secundò posteà subdit alternatiuè, ꝙ vel potius pertinet electio harum dignitatum ad eum. qui dotauit dignitatem. Tu dic ꝙ si est ibi patronus, qui sibi ius patronatus retinuerit ad eum præsentatio, & ad Episcopum institutio pertinebit de iure communi: vt. xvj. q. vij. decernimus. ĩ de iure patronatus. nobis. Et sic procedit secunda opi. Inno Aut non apparet patronus, qui dotauit, & ius patronatus sibi retinuit: & tunc de iure communi pertinet ad Episcopum, per iura. per Inn. alleg. Et sic procedit prima opinio. Innoc Nec obstat capi. j. s̃. de elec. quia loquitur in capite collegij. Licet autem Archidiaconus sit maior post Episcopum in ecclesia cathedrali, ipse tamen Episcopus solus est caput eius: vt. ĩ. de testa. requisiui sti. vij. q j. scire. Et si aliqua iura videntur, sonare, ꝙ ordinatio spectat ad alium, fundantur in iure speciali.

15 ¶ † DECIMO quæritur. qualiter intelligitur hîc illud quod de visitatione dicitur hîc in fi. dicit Inn. ꝙ intelligitur si Episcopus infirmetur: quia tunc mittere potest per se Archidiaconum sed si Episcopus sanus est, ipse debet in propria, anno quolibet ecclesias visitare. x. q j. decernimus. &. c. episcopi s. Alium autem non mittit: quia Archidiaconũ habet ex officio, ꝙ visitet. pro eo. Et hoc verum: nisi Episcopus haberet de consuetudine mittere posse quem vellet. vel nisi in casu, quo. Archid. non esset. ¶ Sed quare ergo dicit hîc de triennio? Respondet Inno. dicens, ꝙ ideò intelligitur vbi non est necessitas, quod si necessitas esset, posset visitare quolibet anno præscriptione vel consuedine non obstañ. ĩ. de pręscri. cum ex officijs. ¶ Subdit etiam Innoc. ꝙ etiam pluries in anno posset eandem ecclesiam visitare, si indigeret. quoque etiam posset visitare ecclesiam quæ visitatione indiget, & nõ aliam sic intelligit. j cap. mandamus. & xviij. quæstio. vult visitãdi. &. c. non semel.

16 ¶ † VNDECIMO quæritur, vtrum Archidiaconus de iure habeat visitationem? Ber. ĩ. c. cum satis. in glo. j & Inn. per præcedentia videtur sentire, ꝙ non. Et posteà planiꝰ idẽ sentire videtur, dicens: vel dic, ꝙ de iure Arch non habet visitationem, nisi quando Episcopus est impotens: vt prædictum est Et tunc non est: nisi de tertio in tertium annum: vt hîc. ¶ Subdit, ꝙ non est contra c. mandamus. alleg ĩ. e. quia ibi erat specialis consuetudo illius Arch. ꝙ omni anno visitaret monasteria. Et hoc videtur velle probare Inno tali ratione: quia si contrariũ diceret secundũ opinionẽ Ber. videlicet, ꝙ visitaret vna visitatione iure suo: vt ibi. Et alia visitatione tanquam vicarius Epi: vt hîc iam haberet duplicem visitationem quolibet anno: videlicet vnam ab Episcopo: quia pro eo visitaret. ar. xviij. dist. q. vlti. non semel. Et aliam generalem ab ipsis visitatis. vt ĩ. de sta mo. in singulis. & c. sequenti. Quod licet fortè videatur, potest induci de consuetudine secũdũ eum & ita videt sentire de iure cõt. ¶ Subdit tamẽ ipse Ion. ꝙ dicunt quidam, ꝙ in alijs ecclesijs, intelligo ipsi Archidiacono immediatè subiectis, vnã visitationem ordinariam habeat Archidiaconus aliam diœcesanus. ¶ Sed videtur posse distingui: quia aut Archid. non habet certum territorium limitatum sibi appropriatum: & tunc obtineat, quod hîc habet: & quod primò notauit Inno hîc; quia tunc tota diœcesis est sibi pro territorio: nec reperit hoc casu aliud statutum. Aut habet certam partẽ diœcesis pro territorio limitato: & tunc seruetur vltima opinio Inn. recitata, in qua. Bar. concordat. Nec vna visitatio aliam excludit, hoc casu, secundùm Hostien. Et sic potest intelligi. c. mandamus. ĩ. c. vbi fortè de hoc tangam.

¶ SVMMARIVM.

1 *Archidiaconi officio, quænam cõplectantur? Et quæ iura contra Archidiaconum competat? nu. 2.*

CAPI. II.

OFficium. ¶ Non summatur, nec diuiditur, sed ponit spectantia quædam ad officium Archidiaconi Ioã. an. Diuidit Hosti. in. iij partes. secunda ibi: *electiones*. j ibi. *nolentes* ¶ Expone literam. *euangelium*. j. & *quando episcopus. secundo. illius*. s. Archidiacõi *sacris. sub.* & ad officium Archidiaconi pertinet ordinare de clericis. ¶ *Qualiter cum pontifice*. &c tertio. Hosti. ¶ *Procedunt*. q. d. ordinabit processionem, ꝙ vadãt bini honestè, & dimisso multum: non ad modum seruorum, facie leuata. Host. ¶ *Et intantum*. sub. tenetur auscultare quod præcedit. Host. ¶ *Vt nullus* sub. incognitus, vel de quo dubitatur Nec enim episcopum, vel aliquem probatum alium auscultabit: quia notoria non sunt examinanda. s̃. de fil. presb. quoniam. ad Host. ¶ Ipse. s. Archid. ¶ *Ordinet*. quo ad exercitium officij, & incertum. j. disponat vt innuunt sequentia. Hosti. ¶ *Deffrre*. s. debeat. Hosti. ¶ *Minorum*. s. clericorum, vel laicorum ad pulsandas campanas vel aliqua alia certa officia similia facienda in ecclesia deputatorum. Hostien.

1 ¶ † QVERITVR primo ibi. *officium*. quæ sunt illa, quæ pertinent ad officium Archi. dicit hîc Hosti. ꝙ illa continentur. xxv. dist. perlectis. circa medium ibi: archidiaconꝰ enim imperat. & c. &. ĩ. c. ad hæc. j. rñs. & § in quadã. & hîc subdit etiam ipse Hosti. ꝙ Archidia. in quibusdam ecclesijs habet de consuetudine certum officiũ & in quibusdam iurisdictiones. ¶ Consequenter ipse dicit: ꝙ ad iurisdictionẽ Archiadiaconi, sicut per varia iura potest colligi multa spectãt. & inter alia septẽ enumerat post Gof. ¶ Primũ est, ꝙ audiat iurgia: vt dicto. c. perlectis versu, solicitudo quoq; paroch. & c. &. ĩ. c. ad hoc. j. rñs. ad fi. de quo ibi dicã. ¶ Secundo instituit. lxiij dist. si in plebibus. de quo dicam. ĩ. eo. cum satis. ¶ Tertio pœnas infligit. ĩ. de pœnis. c. licet. ¶ Quartò beneficijs priuat. ĩ. de præben referẽte. ¶ Quintò obsequia percipit subiectis. ĩ. de excessi. præl. ad hoc. ¶ Sextò perpetuã vicariam & curam. & per cõsequens iurisdictionem ordinariam habet: vt legitur & notat s̃.. cap. proximo. ¶ Septimo corrigit visitat & procurationes recipit, suspendit, excõicat & interdicit. ĩ. e excõmunimus. s. de elec. dudũ. ij. § tandem.

2 &. ĩ. e. c. si Quod dic, vt ibi not. Gof. ¶ † Sed quæ sunt iura quæ faciũt cõtra Archidia. d Host. post Gof ꝙ tria principaliter. primò, quia non instituit. xvj. q. vij. nullus. ĩ c. cum satis. & c. seq. ¶ Secũdo, quia vicarius est. s̃. c. proxi. Et ita Episcopo prohibente non potest aliquid. ff. de iudi. l. iudi. soluit. ¶ Tertiò, quia de paruis & humilioribus tantùm cognoscit maiora enim Episcopo tenetur referre: vt. d. c. perlectis. versu, solicitudo. per quod patet, ꝙ pedaneꝰ est. & per cõsequẽs paruus iudex, aut nullus, seu etiã delegatus: vt. C. de iudi l. ij. & l. fi. Gof. ¶ Sed in predictis non figas pedẽ: qa nõ sunt examinata: sed dicã. ĩ. e. c. vlt. Sup. ibi. *scholarũ*. vel cancellarij, si est in ecclesia. Tan. & Vin vel primicerij. ĩ. de offi. primic. c. vno quod est cõtra & ibi. soluit in gl. fi. & dixi. s̃. c. j. in. j. oppositione. ¶ Et in fi. secundum Tãc. vel loquitur hîc, cum Episcopus est præsens, & mandat hîc per archidianum expediri. Vincen.

¶ SVMMARIVM.

1 *Prælatus habens ex officio depositorum custodiam, cui æquiparentur? Et quatenus teneatur? nu. 2.*

¶ CAP. III.

EA quæ. Casus. Custodia vasorũ eccle. spectat ad archid. *communis*. ĩ. de ver. sig cũiter. & ponit pro pelle, q̃ portat in eccl. ad eleemosinã colligẽdã ¶ Ordinẽ. i. officij. ¶ *Custode*. ergo non debet inde ali. ff. ex. qui. cau. ipo e. l. fulciniꝰ. qđ nõ credo. ĩ. de cẽsi. cũ Apo. Vin. ¶ Opp. primo. Ibi: *negligentia*. qa depositarius nõ tenet, nisi de do. & lata cul. vt. ff. de po. l. j. § fin. &. l qđ Nerua. nisi in certis casibꝰ, qui notãtur. ĩ. de po. c. vlti. Soluit Inno. tribus modis.

1 ¶ † Prima solutio est, quia prçlatus habens ex offi. custodiũ dolo

depositorum, quoad hoc æquipararividetur, non depositario, sed potius tutori, vel curatori, qui præstat dolum & latam culpã & leuem. ar. C. de pericu. tu l. si res. & C. arbi. tu. quicquid vis. Imo subdit Inno. ꝙ vide, ꝙ prælatus de culpa leuissima teneatur. Non allegat, sed potest allegari hoc: quia procurator præstat omnem culpam. C. de procura. l. à procuratore. Et tamen prælatus æquiparatur procuratori. j. de dona. C. ij sed non videtur valere ista solutio: quia solum videtur adaptari ad res propriæ ecclesię. ¶ Secunda solutio Inno est ista: quia illud quod habetur in contrario, regulare est, & verificatur in eo qui recepit depositum absq; precio: quia talis nõ tenetur, nisi de dolo & lata culpa. sed regula illa fallit in casu, in quo depositarius recepit precium pro deposito custodiendo: quia tunc tenetur etiam de culpa: vt. j. de depo. c. vlt. Modo ad propositum: ille, qui dignitatem habet sicut est Archidiaconus cui hoc officium est annexum: vt hic plus videtur habere, quàm pretium. Sed hæc solutio potest faciliter impugnari. Nam aut tenetur Archi. ad custodiam: quia deposita sunt apud eum. Et tunc solutio ista non valet: quia licet ratione suæ dignitatis teneatur suæ propriæ ecclesiæ, non tamen alienæ ecclesiæ deponenti. Aut quia deposita sunt penes ecclesiam suam. & ipse ideò tenetur: quia habet ex officio deposita penes ecclesiam custodire. Et tunc solutio non videtur valere: quia non tenetur nisi vt subrogatus loco ecclesiæ. ergo non tenetur, nisi prout ecclesia teneret quæ pretium non recepit. Nec tenetur, nisi ad indemnitatẽ ecclesiæ, quæ culpam saltem latam dimittendo custodiam suo archidiacono non commisit ergo non tenebitur archidiaconus, si nec dolum, nec culpã latã cõmisit, maximè: quia aut iste Archidiaconus cum aliena ecclesia contraxit, vel quasi recipiendo ab ea depositum: & tunc quia ab ea non recepit pretium, nec etiam dignitatẽ: quomodo vltra dolum & latam culpam teneretur non videtur. j. depo bona fides. Aut cum ea non contraxit nec quasi contraxit: & tunc contra eum non potest agere in aliquo ecclesia aliena, nec propria: nisi indemnitatem: vt dixi. ¶ Tertia solutio Inno. est, ꝙ ista ciminilia non erant deposita, sed in causam pignoris, vel alio modo erãt accepta ab ecclesia: vel ab Episcopo, & apud Archid. gubernata.

1 ¶ † Possum dicere, ꝙ quoad res ecclesię est indubitatum ꝙ tenetur quo ad illas de negligentia. per not. hic per Ber. in glo. iij. ¶ Et idem quo ad aliarum ecclesiarum res, ad quarum custodiam diligentem tenebatur ecclesia, quis postquam illa diligens custodia commissa est archid. ex officio, eadem ratione ipse tenetur ad talẽ diligentiã ꝙ ecclesia sit indemnis. Sed si ecclesia non tenebatur, nisi ad illam cõmunem custodiam, ad quam tenetur depositarius, nec ad aliu tenebitur Archidiaconus per prædicta. Sed nec contrariũ dicit iste textus: imo supponit non in facto, ꝙ talia taliter commissa erant Archid. quo ad eam custodiam. ¶ Et sequitur ex hoc, ꝙ per cõsequẽs de negligentia tenebatur: sed nõ dicit de qua negligẽtia. Vñ intelligo hoc secũdũ naturã cõtractus. In deposito enĩ diligẽtia aliqua requiritur, quæ saltẽ dolũ & latã culpã excludat. Et per cõsequẽs de cõtraria negligẽtia tenetur depositarius. Et text. iste nõ aperit de qua neglígẽtia sed loquitur in genere. Ideo ciuiliter est intelligẽdus: vt. ff. de seruit. l. si cui. ti. gñali. ¶ Secũdo oppo. ibi: *vel quasi per fraude.* qoia oon videtur, ꝙ de fraude commissa per alium ipse debeat teneri: vt. j. de regu. iur. c. non debet li. vj. & C. de inoffi. test. l. si quis in suo ¶ Solõ. dic, ꝙ textus nõ se refert ad cuiuslibet fraudẽ sed se referre intendit ad fraudem, quæ cõmitteretur per illum, cui Archid. custodiam cõmisit. Sic. j. de sta. mona. cum ad monast. in fi. § penulti & ar. ff. nau. cau. sta. l. j in fi. & l. ij. & . iij. j rñs & l. v. § j. & l. licet § j. & l. debet. j rñs. Et pro hec facit. ff. de exercit. l. j § magistrum Cuius materiæ satis appropriatur iste casus: cũ ecclesia dicatur nauis, quæ si turbatur, non periclitatur. secundũ Ambro. xxiiij. q. j. non turbatur nauis sa. ff. de custo. re. l. si rel. non contest. c. j. ad fi Hosti. Et hic fortè verum, nisi communis opinio esset pro bonitate electi per eum vt. j. de pig. significãte. & eius quod no. Inno. j. e. ad hæc § in quadam. super verbo, institutio. in fi. ¶ Quæritur ibi: *collecta.* qd vult dicere hæc litera, & in qua ratione datur? dicit Innoc. ꝙ fortè ecclesia salernitana cuius erat iste Archidiaconus fortè securiorem habebat sacristiam, quàm aliæ ecclesiæ: ideò alię ecclesiæ apud illam sua ciminilia, vel thesaurum deposuerant. Et ideò dicit bene textus, collecta. s. fortè ad custodiendũ. ¶ Et debet Archi. de his reddere rationem. pro eo, quia ad officium eius pertinet cura istorum: vel quia ad officium eius pertinet, vt diligentem curam habeat super omnes prælatos ecclesiarum. qualiter hæc custodiant. Et si Archidi. in hoc inueniatur negligens, ad hoc ipse tenetur, secundùm Inno. nisi contraria consuetudo excusaret. Hosti. ¶ Supple gl. in glo. ij. ibi. *apostolicos.* Exponitur continens pro contento. vnde simiharcha. j. sacrista, vel thesaurarius, custodiens quæ in ecclesia deponũtur. C. de bo. auth. iudi. pos. id ẽd. l. fi. vbi. viros idoneos, œconomos, vel cimiliarchas. &c, Hostiẽ. ¶ Et ibi. *thesaurarum.* vel sacristam. j. de offi. sacri. c. vno. ¶ In glo. *prælatus.* ibi. *negligentia.* vt aliquid addat, per id quod dixerat de leui culpa, videtur hoc intelligẽdũ de leuissima, secundũ Io. And. ¶ Et ibi: *dictum.* vbi de hoc, & . j de sta. mo. cum ad monasterium. in fi. Et propter hoc dicit Inno. j. de elec. querelam. in prin. ꝙ negligentia crimen est io prælato.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Archidiaconus, num de iure cõmuni instituere possit.*

2 *Animarum cura, quomodo distinguatur?*

3 *Archidiaconus aut alius prælatus, præter Episcopum, num ecclesiã, aut prabendam conferre possit.*

4 *Ligandi ac soluendi in foro pœnitentiali potestas, vbi dici possit? Et sub hac curam iurisdict. esse.*

5 *Archidiaconatus de iure communi, vbi animarum cura immineat? & vide nu. seq.*

7 *Archidiaconus de iure cõmuni, vbi sit in dignitate constitutus. Et an ad eundem in parrochialibus ecclesijs & alijs beneficiis animarum curam habentibus, institutio pertineat. nu. seq. Et ibidem triplicem esse: institutionem: de quibus sigillatim nu. 9. 10. 11. & 12 Et num apta sit harum distinctio nu. 13.*

14 *Iurisdictio Episcopalis in territorio, an sit præscriptibilis, & quatenus?*

¶ *CAPI. IIII.*

CVm satis. ¶ Casus. Archidiacon⁹ sine mãdato Epis. curã animarum non committit. ¶ Expone literam. *ad suum.* culpa enim est se immiscere rei ad se non pertinenti. vt. ff. de reg. iur. l. culpa. ¶ Opponitur primo ibi: *consuetudinis.* de. c. vult. s. de consue. c. vult So. dic, ꝙ hic loquitur de consuetudine noo pręscripta, secundũ quosdam: vt Innocen. refert hic.

1 ¶ † Secundò opponitur, quia videtur, ꝙ Archid. de iure cõmuni potest instituere: vt. j. e. c. ad hæc § in quadam & . c. vt nostrũ & ꝙ curam habeat animarũ etiam de iure communi: vt. s. eo. c. j. cum ibi notatis: Et per hoc videtur, ꝙ etiam solutio præcedẽtis. oppõis non sufficiat. Refert Inn. ꝙ Bart. & sequaces sui. s. Io. qui de hoc plenè notarũt in. c. perlectis. xxv. dist. qui tenent institutionem etiam curam de iure cõmuni ad Archi. pertinere: respondere habent, ꝙ Eps in contrarium munitus erat præscripta cõsuetudine, vel priuilegio speciali. ¶ Dicit tamen Inn. ꝙ subaudiat Tã. & Vin. qui hoc negant, non habent necessariò dare illam expositionem de consuetudine non præscripta, pro solutione oppositiõis pręcedentis: sed apud eum plana est litera, prout iacet. Quod intelligit Vin. Hugu. nisi cura ab Episcopo eidem demandetur. Et per hoc respondet ad capitulum, oullus. xvj. qõ. vij.

2 ¶ † PRIMO pro euidentia quæritur, quomodo animarum cura distinguit? Dicit Innocen. quòd animarum cura duobus modis recipitur. vno modo largè pro potestate eijciendi ab ecclesia, & recipiendi in ea, ac etiam corrigendi,

ac puniendi excessus: vt. xxij. dist. § j. Et sub hac cura est excommunicare, interdicere, & extra talia facere quæ sunt ad correctionem morũ: vt ĩ. & elec. dudum. ij. & .s. eo c. j. Et hãc possunt hr̃e Archi. & inferiores prælati, vt ibid. alia. ¶ Alio modo dicit̃ cura animarum strictè, potestas ligandi & soluendi in foro pœnitentia. Et ista non est in aliquo prælato, nisi sit sacerdos: vt. xxj. dist. vj. nono. & .ĩ. de pœni. & remis. vtriusq;. sed hic quæro, vtrum istam curam fori pœnitentialis possit alius dare seu cõmittere quàm sacerdos. Dicũt quidam, ꝙ non nisi ex generali. vel speciali authoritate sacerdotis: vt hîc & .c. illud alle. de generali intelligunt. ĩ. de offi. dele. super eo. & .xxxv. dist. perlectis. Nam & tunc non dicũtur ipsi dicere, sed illi quorũ authoritate datur. ff. de administra. tu. l. ita authẽ. § gessisse. ¶ Verum secundũ Inno. dici posset, ꝙ Archidiaconi & electi confirmati & alij huiusmodi, quãuis non sint sacerdotes, possunt tamen dare ecclesias parochiales sacerdotibus: quia tunc ipsi non dant curam animarum, sed is, cui dant ecclesiam, quãdo fuit sacerdos simul cum ordine hanc potestatem ligandi atq; soluendi accepit. ¶ Sed dic mihi, quomodo hoc, si antequam Archidiac. de ecclesia ꝓuideret prouisus ad sacerdotiũ iam fuerat ordinatus? Respondit Inno. ꝙ bene verum est, ꝙ in hoc casu talis in ordinatione sua in presbyterum non recepit tunc potestatem in hos subditos huius parochialis ecclesiæ, quos modo dat sibi Archidi. vel alius prælatus eidem ipsam ecclesiam conferendo. Nam antequam iste presbyter institueretur in istam ecclesiam, quæ curã habet potestatem in parochianos ecclesiæ istius habere non poterat. Dicit tamen ꝙ iste presbyter in ordinatione recepit generalem ligandi & soluendi potestatem, quam ex defectu territorij & subditorum sine effectu habebat. Sed postmodũ Archi seu alius prælatus huiusmodi ecclesiam sibi conferendo effectum huius potestatis, quem non habebat, concedit: vt. xvj. q. j. ecce. & .c. multu. secundum mentem Inno. qui non loquit̃ ita clarè. ¶ Subdit etiam Inno. ꝙ de vtraq; istarum curarum intelligitur. c. de multa. ĩ. de præb. Super quo vide, quæ notantur ibidem, & per Archi e. ti. super eo lib. vj. & per Gul. in extraua. Io. extra. quia ipse ibi modificat istud dictum. ¶ Sed vt habeas complectè glosas Inno. quæro, nunquid Archi. vel aliꝰ prælatus, præter Episcopum, possit conferre ecclesiam, vel præbendam: Inno. dicit, ꝙ non. Allegat. c. nullus. xvj. q. vij. alle. Et hoc verum, nisi hoc ex consuetudine, vel priuilegio fiat, secundum eum: quo casu oportet intelligere præcedentia. ¶ Verum dicit Inno. ꝙ si ex priuilegio, vel consuetudine hoc faceret: tunc illud tanquam vicarius faceret: vt. j. de offi. deleg. super eo ij. j. de institu. cum venisset. & .s. e. c. j. secundum eum. Quasi velit dicere Inno. ꝙ tunc datio curæ ex generali potestate Episcopi in præsumptione præstita quodã modo vim taciti cõsensus, & quasi cuiusdã donationis hr̃et: vt. ff. de ver. oblig. l. alienationis. Et ita quasi quædam prorogatio cẽseret: vt. ff. de pre. l. sed si manẽte. Tñ si Papa hoc priuilegio Archi. alias non habenti potestatem conferendi, & nouo concederet, censeretur fungi non ordinaria, sed Apostolica potestate: vt. ĩ. de rescrip. cum aliquibus. lib. vj. Et est magnus defectus, quia si vt vicarius cõferret episcopus cum eo in iure conferendi cõcurreret: vt per ea, quæ dixi. s. de offi. Archi. ij. v. q. & alius non concurret. Quod tamen nõ cõcurrat Episcopus isto casu, fa. not. Car. ĩ. de offi. or. cum Episcopus. lib. vj. Vnde dictum Inno. si verum sit, valde notabile est: quia per hoc Epi possent prætendere, ꝙ cum prælatis inferioribus ex iure speciali ius conferendo habentibus concurrerent in eo. Ratio tamen dictæ prorogationis in non habentibus ius vicariatus, non procedit. & alias dictum istud

4 examinabo. ¶ Osti. autem dicit se nõ intelligere ista dicta Inn. nec prædictam eius distinctionem. Dicit enim, ꝙ potestas ligandi & soluendi in foro pœnitentia cura dici nõ potest. ꝓbat hoc. primò, quia hoc nullo iure cauet: secũdo nec est hoc secundũ naturalẽ rõnem. Aliud enĩ est cura, & aliud potestas patet, quia multi habent prædictam potestatẽ, qui non habent curam sicut sacerdotes non curati: & eo. Aliqui habent curam, & non prædictam potestatem: sicut electi cõfirmati & instituti. non presbyter de ætate. & qua. præterea. & de electi transmissa. Prædicta enim potestas est ordinis non iurisdictionis. Vnde nec cura dicitur, sed potestas clauium in ordine sacerdotali recepta, quam nec sacerdos potest concedere: sed tantũ Episcopus: vt probant iura, per Inno. alleg. Et ad idẽ. ĩ. de consuet. ecc. vel alta aqua. Cura verò iurisdictionis est, quam in confirmatione prælatus recipit vt est dictum, & posteà cum ordinatur, datur sibi non cura, quam habebat, sed potestas quam non habebat ligandi & soluendi animas sibi cõmissas: quãuis alij sacerdoti cõmittere possit, vt illas in foro pœnitentiali absoluat: quia committere iurisdictionis est de elec. suffrag. de pœni. & remis. omnis. vbi ipse Hosti. plenè tractat de cura. Et remittit Hosti. ad summam huius ti. & Io. an. ad extrauagantẽ Io. xxij. quia quorundã. ¶ Sed verè magis miror. de Hostiẽ. qui parcat mihi authoritas tanti patris, non impugnat mentem Inno. sed solum in verbis insistit. Dico enim, ꝙ mens Inno. non fuit curam, animarum hîc diffinire de qua diffinitiuè dicemus in c. omnis alle. sed fuit mens eius dare duos modos cognoscẽdi, qualiter beneficio cura immineat animarum, pro eo ꝙ hoc de archidiacona. hîc pricipaliter quærebatur. Et voluit dicere, ꝙ quando beneficium tale existit, ꝙ in subiectos illiꝰ beneficij Rector ipsius exercere habet potestatem ligandi & soluendi in foro pœnitentiali tali beneficio cura dicitur imminere. & idem si sit illa potestas, quã habet exercere in illos ratione beneficij fori contentiosi, sicut est potestas excommunicandi, &c. Nec enim sufficeret illa potestas, nisi competeret ratione beneficij perpetui: vt. s. de fi. pres. constitutus. Et notauit ipse Inno. in d. c. multa. in glo. vult. s. nunquam auth. Dicere ergo, ꝙ mens Inno. fuerit opinari, ꝙ ipsa potestas ligandi & soluendi sit ipsa cura, quæ per ipsam potestatem geritur, & plura alia in se continet, ab ipsaq; excedit, & ipsam excedit. vt habent arg. Hosti. ¶ Quid ergo voluit dicere, cum dixit, ꝙ potestas ligandi est cura? Credo, ꝙ voluit dicere, ꝙ potestas ligandi est ista, per quam cura animarum imminens personæ ratione beneficij principaliter exercetur, & principaliter cognoscitur vnde dicit Henri. hîc fateor, ꝙ scriptum Inno est impropriè loquutum: quia potestas clauiũ non est cura: sed illud per quod, & mediante quo cura exercetur: vt. ĩ. de elec. licet canon, & c. cum ex eo. li. vj. Et ideò dicit, ꝙ quantum ad illud, de quo erat quæstio vtrũ Archi habeat curam: tradit distinctionem Inno. fore verã. Et dicit ꝙ illam satis innuunt ipse Innoc. & Ber. s. de elect. cum in cunctis. § inferiori. & Arch. ĩ. de sen exc. Romana. li. vj. Et ita sentit Henri. ꝙ Hosti. solum quo ad verba Innocẽ. rẽphendit: & ꝓ cõsequẽs malè: quia nec ista loquẽdo impropriatas est tanta, quin similis reperiatur in iure. Dicit enim lex, Seruitus est constitutio iuris gentium, qua quis domino alieno contra naturã subijcitur. ff. de sta. ho. libertas. § seruitus. & tamen videmus glo. hanc exponere, seruitus est constitutio iuris gen. idest constitu iuris gen. est illa per quam introducitur & cognoscitur seruitus. ¶ Item aliud simile dicit lex: iustitia est constans & perpetua voluntas ius suum vnicuiq; tribuens. ff. de iusti. & iur. l. iustitia. in princi. ꝙ beatus Thomas secunda secundæ quæstione. lviij. arti. s. eod. dicit, ꝙ ista diffinitio conueniens est, si rectè intelligatur, non ꝙ iustitia sit voluntas essentialiter. Sed bene causaliter hoc modo quia per iustitiam voluntas efficitur constans & iure suum vnicuiq; tribuens. ¶ Item, non quia virtus iustitiæ sit actus contributionis: quia imò est habitus secundum quem aliqs dicitur operaturus, secundum electionem iusti. secundum philosophum. v. Ethicor. sed pro eo diffinitur tanquam tribuens, quia apud authores consuetũ est, ac habitus diffinire per actus conuenientes propriæ naturæ virtutis deò subdit beatus Thomas, ꝙ sic Aug. super Io. volens describere fidẽ inquit, fides est credere quod non vides: idest per quam credis, quod non vides, verbales reprehensiones, quæ mentem obtenebrant,

obtenebrát, & cófundût, professorib⁹ maximè huius canonicę facultatis grate nó sunt vt. j. q. j. Marchio. ĩ. de verb. signi. c. intelligentia. &. c. preterea. &. c. in his. Quod ipse Host. notat. s. de seruis nó or. cósuluit. Honestius igitur fuisset Host. sapida verba dñi sui ad bonû sensum exponere, quá verbali & perniciosa sophisticatione mordere. Et propter hoc, mortuo ipsius nó obstante, glo. ista Inn. tenetur & allegatur continuo in iudicijs & in scholis.

5 ¶ †SECVNDO quæritur vtrum Archidiaconatui de iure communi cura immineat animarum? vide Berñ. omnino suprà de elect. c. cum in cunctis. §. inferiora. in. j. gloss. Vides hic côtrarietaté opinionû in prima gl. Berñ. quæ glos. & omnes casus hic omnes scribeñ. ad diuersitatem cósuetudiné nó remittunt, quasi de iure cômuni loqui clarè nó audentes vnos de necessitate oporteat alterá parté quæstionis esse partem: cum inter côtradictoriarum nó cadat modum. ¶ Reperio tamé, ꝙ nouiores hoc tangût: vnde Hëricus super hoc sic distinguit: quia aut quæris verû habeat curam animarum strictè dicá pro potestate ligâdi & soluendi in foro pœnitentiali. & hác nó habet: quia nó cadit in Prelato, quis nó est sacerdos: vt dict. c. omnis. Aut quæris, nunquid habet curá largè dictam prout est potestas emendi, recipiendi, corrigêdi, &c. de qua in dicto. c. dudum? Et dic quòd talem possunt habere Archidiaconi & alij inferiores prælati: vt dicto. c. dudû & c. ¶ Sed in veritate adhuc peius côtentor de his dictis Henri. quia mouet quæstioné de inesse. Et soluit eam de possibili, & eo modo, quo nullus vnquá dubitare posset. & solum recitat dicta Inn. ¶ Reperio aût, ꝙ Archidi. nescio, si in causa præsenti suspectus. ĩ. de sent. excó. Romana. lib. vj. in prima tenet, ꝙ Archi. habet iurisdictionem ordinariá & excómunicâdi potestatem. de quo dicam. ĩ. c. pxi. quod videtur placere Inn. in. c. cû ab ecclesiarum. alleg. &. s. e. c. j. ¶ Dominus vero Pampilioneñ. Episcopus tenet, ꝙ habet curam animarum de iure cômuni in foro côtentioso ac iurisdictioné ordinariá & excômunicandi potestatem. fundamétum suum est istud: quia habet vicariatum Episcopi perpetuum. & allegat: vt. s. eo. c. j. & ibi. scripsi. Item quia text. dicunt, ꝙ habent correctioné. s. eo. c. j. ĩ. c. ad hæc. &. c. mandamus. igitur correctionem: vt notat. Berñ. s. eod. c. j. in vlti. glos. fi. ĩ. de offic. deleg. preterea. Ex quo infert, ꝙ habet excómunicationem: quia excómunicatio appellatione correctionis etiá modicæ continetur: vt. ĩ. de offic. deleg. ex literis. videtur text. ĩ. de eo, qui fur. or. recep. c. ij. & de pœ. c. licet. &. c. Romana. alle. ¶ Et hanc opinionem videlicet, ꝙ de iure côi cura saltê largè sumpta imminet Archi. Et pbo sic. Nam solicitudo regimen animarû ppè cura est. s. de ęta. & qual. cû sit ars artiû ac pótestas visitâdi puniêdi & corrigendi excessus animarû delinquentium, negari nó potest, quin qđ earû curá saltê iurisdictionalem pertinere noscat: vt hîc per Inn. Et oîno colligit ex lectis & notatis in. c. dudû. vers. tandê. &. c. de multa. alle. & in. c. j. de consue. lib. vj. Sed cóstat, ꝙ hoc pertinet de iure côi ad Archi. vt. s. c. j. cû his, quę ibi maximè in expositione literali. &. ĩ. eod. ad hæc. Quæ duo capitula faciût ius côe: vt notauit Inn. s. eo. c. j. glo. & dixi super rubri. in. j. q. ¶ Et idê dicerem si potestatem excôicandi non haberet. Nam in alijs consistit cura. s. solicitudo regiminis animarû, quá in excôicando, puta in instruêdo & corripiêdo iuxta illud Aposto. Argue, obsecra, increpa opportunè îportunè in oî patiêtia & doctrina, &c. Et in îpositione aliarû pœnarû & multarû, quę quádoq; magis timent. ĩ. vt lit. côte. qñ. in fi. Nec non in inquirêdo super côuersatione & doctrina clericorû, & super reformatione restauratione rerû ecclesiarû, & rerû ecclesiasticarum ac studiorû delinquentiû, ac etiá in correctione & emêdatione eorû, quę tamé pertinêt ad Archi. vt. s. eo. c. j. Si enim ipsorum delinquêtium cura & emédatio ad eû nó pertineret: malè diceret text. in. d. c. j. ꝙ de studijs delinquentium habet rationé Deo: cû ratio nó sit reddêda per aliquê: nisi de illis, quæ curę & solicitudini ipsius sunt cómissa: vt patet ex his, quę legunt & notatur. ĩ. e. t. ea quę. ¶ Nec potest dici ꝙ dictû cap. j. ad specialé cósuetudinem referat: quia de libro Romani ordinis est extractum: vt patet in superscriptione ipsius: quem tamé de iure sequi debemus: vt videt. ar. ĩ. de re iud. in cau. ¶ Quid plura? nûquid est casus expressus de ista qône ad literam. ĩ. eo. c. ad hęc. § scdm? certè sic. Dicit enim ibi text. Secûdum verò Romani ordinis côstitutioné maior post Episcopû, & ipsius episcopi vicarius reperit omnem solicitudiné & curá tam in clericis quá in causis eorum, prout melius scdm Deû poterit impediêdo: cû super his sit redditurus, &c. Et est illa decre. Inn. terti, nó aût cósuetudo specialis, sed constitutio Romani pontificis, & adeò clara est ꝙ inductione nó eget. Et probat etiam clarè sequens in eadé decret. Itê clarissimè & per eundé modû eam hoc probat. c. j. s. eo. ibi: & omnem curam in clero, tam in vrbe positorum quá eorum, qui per parochias habitare noscuntur ad se pertinere. Et coadiuuatur fortissimè: quia. ĩ. eo. ad hoc Papa de iure interrogatus de iure respôdet. Ideò nemini licet glossare côtrarium: vt not. Hosti. ibidé in prin. super verb. possumus in fi. Et idé not. ĩ. eo. dilecto. in fi. super verbo, iurisdictioni. versu, quędam verò sunt iurisdictionis. Et per hoc facit: quia licet tex. in. c. dudû. ver. tandê. all. dicat, ꝙ per hoc ꝙ Arc. visitat & inquirit, excôicat & absoluit, euidéter apparet, ꝙ curá habet animarum: nó tñ reperio tex. qui dicat, ꝙ in alijs correctionibus habens curá de regimine animarû, nó censeat curá animarû habere. Cui enim competit effectus nominis: puta curare de aîabus, debet nomé côpetere saltê î dubio. ar. C. de ferijs. l. à nullo. & de testa. l. si codi. instit. de do. § est & aliud. Fateor tñ, ꝙ Hos. in Sû. e. ti. § iij. ver. qd si nó appareat. vr̃ tenere, ꝙ super hoc sit recurrendû ad côsuetudiné ecclesię, si de illa apparet. Alioquin ad côsuetudiné ecclesiarû vicinarû, aut ad priuilegiû speciale, si qđ habet, & institutioné ipsius: quibus cessantibus dicit in dubio standû opinioni, quę habet illum de iure iurisdictionem nó habere. Et dicit duo capitula prima huius tit. ad ecclesiarû consuetudines referêda. Sed salua pace, saltê eius de. c. ad hęc. § scdm. & duobus. §. §. sequê. dicere hoc nó potest, in qbus est casus expressus, pro hac parte.

6 ¶ †TERTIO quærit quid est effectus pdictę disceptationis? dic, ꝙ quo ad augmentû, vel diminutioné, seu alterationem iuriû Archidiaconaliû nullus effectus: nisi quantum dubitatur de intellectu capitulorû istius tit. sed supposito vero intellectu eorû disputare, an illa quæ dicût iura huius tit. ad Archidiaconû pertinere sint de cura animarum, vel non: magis est disputare de significato huius verbi, animarû cura, quá de alio. Fateor tñ ꝙ hîc sunt duę difficultates principaliter inquirêdę. Prima est, quòd sint iura competêtia Archi. de iure côi. Scda vtrum dicta iura cômunia curá animarum inducât? Et in ista difficultate scda principaliter inquirendû est: quid est cura animarû: & vnde dicit, & in quibus consistit: ad quam inquisitioné aliqualiter pertingit hîc Innoc. sed nó bene. & aliquid addit. ĩ. de for. côpe. cum contingat & aliquid in. d. c. de multa. vbi intendo hoc tractare, quę verò sint iura Archidiaconalia, discutiam, per singula. c. huius titu. & in fi. summatim. ¶ Sed nûquid quo ad alia est magnus effectus certè dico, ꝙ sic saltem duplex. Primus effectus est quo ad materiam decret. de multa alleg. & dictæ extraua. execrabilis. &. c. ordinarij. de off. or. lib. vj. Scds effectus est impetrationes restringendas: vt. ĩ. de pręb. c. fi. Aut etiá surreptitias: vt. e. tit. cû in illis. lib. vj. & cle. si dignitatem. cû his, quæ vtrobiq; sum dicturus.

7 ¶ †QVARTO quærit, nûquid de iure côi Archidiaconus sit in dignitate côstitutus? Et hîc nó dubito, quin habeat dignitaté. & patet ex diffinitione eius, quá dedi. s. eo. c. j. in. j. q. post Host. & est ratio huius: quia prędidentia iurisdictionalis & authorizabilis róne beneficij eccle. perpetui côpetés reddit qué in dignitate de iure: vt patet ex notatis Inn. in. d. c. de multa. & Archi. ĩ. de côsue. c. j. lib. vj. ¶ Sed talis côpetit archidiacono. vt. s. eo. c. j. &. ĩ. eo. c. ad hęc igit. ¶ Et sunt effectus similes ei, qđ de cura. s. pxi. dixi, & per eadé iura. Ita patet alius effectus. ĩ. de rescri. statutum. § j. de offic. delegat.

à constitutione. in prin. lib. vj.

8 ¶ †QVARTO quæritur, vtrum de iure cõi institutio in parochialibus ecclesijs & alijs beneficijs curam animarũ, habentibus ad Archidiaconũ debeat pertinere. ¶ Hosti. ad declarationẽ istius materiæ distinguit de institutione dicens ꝙ triplex est institutio, vna est authorizabilis, quæ loco confirmationis habetur. sicut est illa, qua indiget per patronum ad parochialem eccle. præsentatus. Et ista de iure nõ cõpetit Archidiacono. Sed solũ cõpetit Epo. Allegat. j. de fil. presb. c. ex tua. ad fi. vbi dicit. *Alios verò clericos laicæ donationis intuitu in ecclesijs institui, aut institutos remouere authoritate Apostolica prohibemus.* Sed loquit̃ de institutiõe, quã collatio alia nõ ꝓcedit, & de iure cõi ad Epm pertineñ. Idem allegat. j. de hæreti. cũ ex iniunctio. in fi. Vbi dicitur, ꝙ ad officium Epi pertinet institutio & destitutio sacerdotũ. xvj. q. vñ nullus. Vbi dicitur, ꝙ nullus Archidiacon⁹ aut Archipresbyter siue præpositus, vel decanus animarũ curam, vel præbẽdas ecclesiæ sine iudicio vel cõsensu Episcopi tribuat alicui. Et sequitur, ꝙ animarũ & pecuniarũ ecclesiasticarũ dispẽsatio in Epi iudicio & potestate permaneat. &c. j. de offi. deleg. c. super eo. § ibi verbi dicit̃, ꝙ præsentatus per Epm, Archidiac. vel Archipresby. debet institui. &c. j. de exces. præla. c. iij. Vbi dicit̃, ꝙ archidiaconi in ecclesijs Epo subiectis, dum vacãt nõ possunt propria authoritate personas instituere. ¶ Plus dicit, ꝙ adeò authorizabilis & Episcopalis est ista institutio, ꝙ necessaria est in collatione. Et ꝙ sine illa, is cui collata est ecclesia administrare non debet. Allegat. j. de præbẽ. cum iam dudũ. Ibi tamẽ dicit ꝙ cuidam clerico fuit oppositũ hoc vicium ꝙ ante & post confirmationem suam cassatam administrationi se ingessit, quod ibi dãnatur, & eo. ti. in Lateraneñ. vbi dicitur, ꝙ nullus regularẽ ecclesiã sine cõsensu Episcopi de manu laici debet accipere. Et ꝙ regulares prælati instituti in eorum ecclesijs non debent remouere Epis incõsultis. Et dicit Hosti. ꝙ si Arch. aliquẽ instituerit, põt Eps remouere: nisi cũ eo dispensauerit: vt. s. tit. j. c. j. & in alio casu loquit̃: vt ibi dixi. Ratio Hosti. est, q̃a sine authoritate Epi nemo potest intrare, vel derelinquere ecclesiam: vt suprà de renũ. admonet. Et q̃a nemo debet se ingerere in talibus, sed quia à Deo vocatus est tanquã Aaron. Et quia quilibet debet intrare per ostium, ꝙ est Christus. Alioquin fur censet̃, & est latro, secundũ Christũ. Io. x. & Grego. j. q. j. ordinationes. vij. q. j. nõ fueram. & c. deniq; ibi præce. ¶ Ex quo infert, quòd ille dicitur se ingerere, qui intrat præter authoritatẽ diœcesani. Allegat cõcilium generale. j. de off. or. q̃m in plerisq;. c. fi. vbi & contra tales imponit̃ grauis poena. Sed certè loquitur in alio casu, & pro hoc, quia Eps vicarius Christi est. xxxiij. q. v. mulierem. s. de sacra. vnct. c. vno. § quia verò. versu per frontis. Et ideò q̃ sine Epo intrat spreto ostio, cuius vicarius est Eps beneficiũ ecclesiasti. sibi vsurpat. Quod dicit expressè probari. j. de iure patro. c. relatũ. § ibi. Sed ibi loquit̃ de illis, qui de manibus laicorũ sine licentia Epi bñficia recipiũt. Alle. viij. q. j. qui in hoc spernit. & c. sequentibus. & c. in scripturis. Et finaliter dicit, ꝙ ista institutio per quẽcũq; inferiorẽ ab Epn præscribi non potest. Et summa ratio huius colligit̃ ex prædictis. Et dicit hic Henr. ꝙ Inn. idẽ tenere videt̃. de instit. ex frequentibus. in § ij. & Host. & In. An. ibi. & Ber. ibi in glos. penul. & archi. in. d. c. nullus. in glo. ij. Et de hoc dicit casum esse hîc, cũ dicit̃ *obtentus alicuius consuetudinis non debet.* quæ æquipollet huic: obtẽtu nulli⁹ consuetudinis debet. ¶ Ex quo infertur exclusam omnem cõsuetudinẽ præscriptam, & nõ præscriptam pacificã, & non pacificã. j. eo. c. fi. ar. j. de maior. & obe. solicitæ. c. penul. in fi. Et pro hoc allegat quod notat. s. titul. j. c. fi. quæ ibi dixi. & xvj. q. vij. oẽs basilicæ. & x. q. j. regẽda. & per totũ. & xviij. q. ij. quidam monachorum. ¶ Vnde dicit Hosti. nõ valet gl. illorũ, qui ad verbũ cõsuetudinis hic subaudiũt, nõ præscriptæ. quia nõ dicitur de hoc iure, nisi præscripta. Allegat notata sua. s. de cõsue. c. vlti. § j. maximè: q̃a non dicit simpliciter cõsuetudinis: sed dicit obtẽtu alicuius,

9 &c. ¶ † Secũda institutio scd̃m Hosti. dicit̃ corporalis: quia ad archidiaco. spectat de iure cõi, vbi aliud nõ est de cõsuetudine. Et ista institutio corporalis secundũ eũ debet sequi aliam authorizabilẽ ꝓcedentẽ, tanquã executoria eius. ar. j. de sent. & re. iud. cũ Berthol. Rñd. j. vers. q̃ de cõsensu Epi. Et de hac expresse loquit̃. j. eo. ad hæc. § in quadã. & c. vt nostrũ. scd̃m eum. Quod intellige vt not. Inn. j. eod. ad hæc. super verbo bñficijs. scd̃m Henr. qui dicit, ꝙ zenzel. in cle. ne in agro. § cæterum. super verbo, seculares. de sta. monach. in hoc cõcordat. Et credit Henr. ꝙ institutio authoris Abbatis, per quã cõmittit̃ cura animarũ nõ põt præscribi per inferiorẽ Eps per præmissa: licet per priuilegium possit obtineri. j. de pri-

10 uil. q̃m. per cõfessionẽ. ¶ † Tertia institutio secundũ Host. dicitur illa quæ pro collatione habet̃, & illam potest habere Archidia. de cõsue. scd̃m eũ. Sic intelligi. j. de institu. cũ venissent, de exces. prela. c. ij. lxiij. di. si in plebibus. & j. de præben. referente. & q̃d ibi not. Ber. & ibi Inno. Henr. Vnde & concessio pro institutione habet̃. j de offi. lega. dilectus. § j. dicit tñ ꝙ quãtũcũq; conferat Arch. semper aliquã recipiẽs corporali vtatur propter Rõnẽ supradictã est ad authoritatem Epi recurrendũ: vt. d. c. cũ Bertholdus. & j. eo. ad hæc. § vlt. vbi de hoc. Et de offi. vicarij. c. iij. ¶ Inducit notata j. de priuile. nolentes. § sanè. lib. vj. Fatet̃ tñ Host. ꝙ Inn. aliter intelligit: vt patet ex notatis eius p me superius recitatis in. iij. q. vbi de hoc plenè, secundũ Hẽr. ¶ Dñs Marti. Eps Pampil. contra Hosti. cõstanter cõfirmãs institutionẽ authorizabilem primo modo sunt per Archi. & alios prelatos inferiores esse præscriptibilẽ. Cui concordare videt̃ Gul. de monte laud. in cle. vna. de exces. prælat. dicit de hoc esse text. in. c. in Lateraneñ. alleg. & infrà de priuile. c. cũ & plantare. § in ecclesijs. & de præscriptibilibus cũ olim. & c. auditis. & c. veniens. & infrà de reli. domi. cõstitutus. & de re iudi. c. cũ inter. Et dicit ꝙ hoc tenent glo. vj. q. vlti. nullus oĩno. & infrà de restit. spol. in cle. frequens. Et dicit, ꝙ contrariũ tenet hic Inno. & hoc per rationẽ sic deducit. Nam potestas Eporũ præscriptibilis est. Præterea, quæ sunt ordinis. Modò institutio & concessio curæ nõ est ordinis. ar. s. de elect. trãsmissa. Et dicit, ꝙ est veritas, sicut Euãgelium. & ꝙ hoc voluit Inno. in. c. in Lateraneñ. alleg. & ꝙ idẽ tenet Io. An. j. de cens. cũ venerab. vbi cõtra Inn. & glo. tenet, ꝙ ex cõcessione Epi facta in forma legis oĩs potestas Epalis, quæ non sit ordinis trãsferri in predictũ: vt ibi not. per eũ super fine primæ gl. Et dicit dictus Eps ꝙ hæc opi. contraria Hosti. per totũ mundũ de facto seruat̃: licet doctores Tholosani & cõiter scribentes stent cũ Host. Plus dicit, ꝙ ex eodẽ errore Host. vt refert Io. An. j. de insti. super rubr. tenuit, ꝙ nullus ex quacũq; collatione, vel institutione põt administrare beneficium: nisi prius per Epm ad-

11 ministretur. ¶ † Domini aduertatis, de institutione prĩo modo sumpto, ne erretis: quia potest dupliciter intelligi vno ꝓ institutione, qua indiget præsentatus, & quæ cõfert ius in re, & pro confirmatione habet̃. de qua infrà de præb. cũ in illis. § cũ aũt. lib. vj. & eo. lib. de institu. c. j. & ij. Et de ista, vt credo nõ dubitauit, Hosti. quin præscribi possit per Archidiac. Nam præsentatio & institutio ꝓ collatione habent, & tãtũ sicut collatio operant̃: vt notarũt Ber. & Host. j. de offi. leg. dilect⁹. Et tñ ipsa collatio tota est præscriptibilis per Archi. vt notauit hîc Hosti. igit̃ & ipsa institutio. Patet cõsequẽtia ar. sumpto à minori & à fortiori. Nam minus est institutio, quã collatio. ar. j. de insti. c. j. lib. vj. & xvj. q. vij. decernimus & pro isto arg. facit. j. de decimis. ex parte. iij. & illud q̃d idẽ iudiciũ de toto & parte. ff. de rei ven. l. quæ de tota. & de vsu.

12 quis sit. ¶ † Alia est institutio authorizabilis. de qua indiget institutione. i. institutus, seu prouisus antequã institutionẽ corporalẽ, seu installationem assequat̃, secundũ Hosten. Et

13 istam Hosti. dicit esse impræscriptibilẽ. ¶ † Sed breuiter nũquam potui intelligere, nec aliquo iure reperire de isto genere institutionis authorizabilis distinctæ ab alijs, quod de iure necessarium esset. Non enim probãt iura, quæ dicunt. quòd nulli possunt sine authoritate Episcopi sibi subiectos instituere: quia illud fatentur omnes de iure cõmuni. Sed quid

propter

propter hoc iura illa ponunt istud quartũ genus institutionis separatum ab alijs maximè imprẽscriptibile, malè inferi. Nam dic mihi quis effectus erit huius institutionis sic dictę. Aut enĩ dicet, quod cõfert ius in re: & tũc aut est illa, quę loco cõfirmationis: aut illa, quę loco collationis habetũ, & est prẽscriptibilis: vt praeferi. Aut cõfert facultatẽ recipiẽdi possessionẽ authoritate sua: & tũc dicit inuestitura verbalis, de qua loquitur Dy. j. de re. iur. c. j. lib. vj. quę non est maioris authoritatis, quàm ipsa realis installatio, quę ad archidia. pertinet secũdũ Host. Aut dicet, quod tribuit ius in. c. ad hæc. & . c. vt nostrum. & super hoc oino vide, & hîc iũge, quæ scripsi. s. de elec. trãslatis. ¶ Aut dices quod cõferat aĩarũ curã: & hoc non est verũ: quia cũ cura insit beneficio à fundatione ipsius, vel ex prẽscriptione aut priuilegio, aut lege ex natura eiusdẽ, secundum notata Host. in. c. oẽs vtrisq; allegato. collato ipso beneficio per potestatẽ habentẽ cũ omnibus iuris & pertinen. suis censet esse collatũ. & per cõsequẽs & ipsa cura tanquã de pertinẽ. & iuribus ipsius beneficij trãsit in collatione. Nam principale trahit accessoriũ: maxiẽ, quod pars ipsius est: vt. j. de prẽb. extirpandę. § qui verò. & . c. super eo. eo. tit. lib. vj. Et hic notat per Inno. ¶ Aut dicet, quod ad hoc solũ tendit hmõi institutio, videlicet vt honor Ẽpo deferatũ, vt. s. de elec. cũ terra. in fi. Et tunc non videtur, quod talis honor sit maioris efficaciæ: imò nec tantæ, quantæ sunt aliæ institutiones cõferentes ius: quę tñ sunt prẽscriptibiles. ar. eo. quę leg. & notã. in. d. c. cũ terra. Pręterea quia institutio ista sequẽs collationẽ: quæ nihil iuris tribuit in re necessariò ptãtẽ administrãdi cõcernit, quę in possessione cõsistit. Modò illa pertinet ad Archi. E ideò nõ debet per Episcopũ impediri. Ar. xj. q. j. peruenit. Non video ergo effectum hmõi authorizabilis institutiõis, propter quã res datũ imprẽscriptibilis. facit: quia hoc speciale videt in clericis peregrinis: vt. s. proxi. c. vlt. & notat. j. de institu. ad decorẽ. ad finem tertię glo. Igitur cõtrariũ est regulare. ¶ † Prætereà, quia reperio, quod iurisdictio ẽpalis est prẽscriptibilis, etiam tota, vel quasi, in vno territorio: vt. j. de resti. spol. literas. & de prẽb. referente. & de exces. prẽla. accedẽtibus. & ibi not. & de cõsã. c. j. & qđ ibi notat. in glo. iiij. in fi. Igitũ & ista pars ipsius iorisdictio. est prẽscriptibilis. Nam quod põt possideri, & prẽscribi. j. de prẽscrip. cã quæ. Modò Archidi. est habilis ad possidendum istud ius ecclesiast. cũ sit persona ecclesiasti. nõ inhabilitata de iure. arg. ff. de pbat. l. ab ea parte. Facit, quia vicarius est in oĩbus, & curã tamen habet: vt. s. c. j. igit. Et ista meritò succedere potest. Nã si cõsuetudo de notio dare põt ea quæ sunt de lege iurisdi. fortius prorogare. C. de cõs. spa. lib. xij. l. j. & vlt. ar. ff. de iudi. l. j. & . ij. & . C. de iuris. om. iu. l. priuato. Facit quia cõsuetudo est legitima interpres dubiorum. s. de cõsue. cũ dilectus. & . ff. de leg. l. sed si interpreta. Igitũ hoc dubiũ, an hæc cõstitutio cadat sub vicariatu archidiaconi, detrahere põt, hæc cõsuetudo & extẽdere quã ad hoc ipsum vicarium, si opus est. nec de hoc Ẽps multũ cõqueri debet: cum archidi. iure vicariatus authoritate Episcopi id facere censeatur: vt. s. eo. c. j. cum ibi notatis. Et notauit Inno. in fi. vlt. gl. ¶ Item, quia si hoc potest facere vicarius hoĩs: vt. j. de insti. c. ij. & vicarius iuris: vt. e. tit. c. j. ij. & . iij. ne cõcernat cõmodũ vel incõmodũ episcopalis dignitatis, nõ apparet cur hoc archidia. qui est vicarius iuris. j. eo. c. ad hæc. adeò denegetur, quod saltẽ per prẽscriptionem sibi acquiri nõ posset. Et pro hoc facit quia licet vicarius non possit circa ea, quæ cõcernũt voluntariam expeditionem expedire. Nec ea quæ cõcernũt vtilitatem, vel dãnum prẽlaturæ. j. de offi. vica. c. vlt. libr. vj. Et de elec. t. c. neu. eo. lib. Tamen ea, quæ sunt necessariæ expeditionis, & nõ concernunt vtilitatẽ, vel damnum prælaturæ expedire possunt, per vicarium: vt notatur in iur. alleg. & probatur. j. de institu. c. j. & . ij. alleg. lib. vj. Modò ista institutio non est voluntatis, sed necessitatis: vt. c. cum terra. & . c. cum ex. alleg. Nec concernit damnum vel commodum prælaturæ. Igitur hoc saltem debet dictam consuetudinem rationabilẽ reddere: & præscriptibilem. Respõsio verò ad alle. in cõtrariũ facilis est. Et patet ex dictis. Ideò amplius nõ insisto.

¶ SVMMARIVM.

1. *Archidiaconus num iurisdi. ordinariam, & excommunicandi potestatem, vt vicarius Episcopi: an verò, vt Archidiaconus habeat?*
2. *Archidiaconus ab excommunicatione per se lata, num absoluere possit?*

¶ CAP. V.

ARchidiaconus. ¶ Breue est. lõ sine summa, & diuisione & aptũ pro doctore ad repetendũ. ¶ *Non videtur*. non tamẽ est ita. Sic. j. de sen. excõ. per tuas. de elec. cum nobis olim. Reliqua dicam in expeditione materiæ.

¶ Opponitur ibi: *non videtur licere*. de. c. dudũ. ij. vers. tandẽ. s. de elect. ¶ Inn. verò ponit hîc plures solutiones. ¶ Prima est quã ponit hîc Berna. in effectu, quod illud qđ dicitur hîc est ius cõe in omnibus Archid. & omnibus prẽlatis? Subaudi, ab Episcopo inferiorib. ar. xvj. q. ij. visis. xxiiij. q. iij. corripiũtur. Et secundum hoc oportet dicere, quod cõtrariũ loquitur de iure spẽali. Sed cõtra istã sol. oppo. Inn. de. c. nemo. ij. q. j. & c. cũ ecclesiarũ. j. de offi. or. & . j. de app. reprẽhẽsibilis. Rñdet Inno. quod sequẽdo pdictã opi põt dici quod pdicta tria iura pro contrarijs alleg. & oia alia iura contraria intelligunt, vbi obtinet cõsuetudo prẽscripta. Alia solutio est quę videt melior Innoc. & quæ sibi finaliter placere videtur: videlicet, quod secũdũ ius cõe omnes hi prẽlati. Et ita archidiaconi habẽtes curam animarum & iurisdictionẽ ab episcopis sint ordinarij: vt. j. de cõces. prẽla. Ad hoc & possunt excõicare subditos. Et sic intelligat. c. cum ad ecclesiarũ. alleg. nisi mulieres. j. de pœn. & remis. noua. Et ad ca. cõtraria respondet, quod intelligunt, vbi est cõsuetudo cõtraria. Nã illa tollit iurisdi. & tribuit. vt. d. c. ad hæc. & . C. de cõs. & nõ spar. lib. xij. l. j. ¶ Tertia est Gof. videlicet, quod Archi. nõ debẽt excõicare. xj. q. iij. debẽt. & . c. sequenti. quia ista est episcopalis. xvj. q. ij. c. j. in fi. ¶ Quartò recitat solutionẽ quorũdã dicẽtium quod . c. istud intelligit de maiori excõicatiõe. & quod . c. cõtraria loquũt de minori excõicatione, de qua nõ dubitat ab aliquo, quin cõpetat eis illã facere & interdicere, secundum eũ. ¶ Post quæ Inn. quasi alijs solutionibus omissis rediẽs ad secundam, de qua. s. Subdit, quod licet archidia. & alij prælati habentes iurisdi. ab Ẽpis possint excõicare: tamẽ illi prẽlati, qui habent tantũ iurisd. tantũ à collegis, vel alijs, quã episcopis, non pñt excõicare: quia hanc ptãtem non potest cõcedere, nisi episcopus. xxiiij. q. iij. corripiuntur. licet aliàs iurisdict. habeãt, vt notat in. d. c. cum ab ecclesiarũ. Sicut qđ nõ habẽt dare nõ possunt. j. q. vij. debitũ. Quod intelligit Inno. nisi collegiũ eligeret authoritate Ẽpi. & de iuribus episcopalibus aliqua haberet: vel nisi ab ẽpo confirmaret. Et de hoc remittit ad nota. sua. de of. or. quãto. Dicã j. c. cũ ab ecclesiarũ & hoc habet totã gl. Inn. ¶ Quinta sol. quæ videt posse colligi ex notatis Ber. s. de elec. cũ in cũctis § inferiora, in. j. glo. habet, quod Archid. qui de cõsuetudine visitare, inquirere, & corrigere, & sic curã animarũ exercere habẽt, pñt excõicare: vt in cõtrarijs. alij nõ, vt hîc. ¶ Hosti. solũ remittit ad summã. de sen. excõ. § qui potius excõicare. seu § nedũ aũt. Vide tñ de hoc per eũ. eo. tit. in summa. § qđ sit eius officiũ. ver. Itẽ excõicare. ¶ Sexta opi. habet, quod ista decre. intelligat de sent. depositiõis, vel simili: vt sic nõ inferat aliquid de excõicatio. ¶ Dicit Io. An. quod secundum hoc dubiũ esset planũ: dicit tñ, quod cõmunis interpretatio habet, quod loquat sentẽtia excõicationis. Et dicit, quod hoc patet per superiora: nec aliud ponit. ¶ Dñs Martinus Pampil. ẽps approbat vltimã solutionem. ¶ † Dominus Hẽr. sic distinguit: quia aut quæris, vtrũ Arch. habeat iurisdict. ordinariã & potestatẽ excõicãdi vt vicarius episcopi: & dicit, quod sic. vt. s. eo. c. j. cũ ibi alle. p Ber. Et hoc ibi tenet Gof. Vinc. Tanc. Inn. & Ho. Et idem, Archid. xxv. dist. perlectis. Et dicit, quod per illã iurisdi. potest Archi. exercere ea, quæ sunt ẽpalis iurisdi. simplicis sicut visitare, corrigere, modica coerctiõe coercere, causas minores audire, terminare, & diffinire, & alia quæ habentur. j. c. ad hæc. & . c. vt nostrum.

& excommunicare. vt. j. de eo, qui or. fur. rece. c. ij. Inducit notata Hosti. j. eo. c. fi. super verbo, dũtaxat. & Ber. s. c. proximo. Aut verũ habeat ista tanq̃ Archid. Et tũc dic, q̃ de cõsuetudine ea habere põt: q̃a cõsuetudo iurisdictio. tollit, & tribuit vt dixi. s. Facit. j. de præscriptionibus. auditis. Et in hoc concordãt sc̃dm eũ Tanc. Ber. Inn. & Host. hîc, &. s. c. p̃xi. Inducit de offi. ord. c. j. & de so. cõpe. Roma. lib. vj. De iure verò cõi subdit q̃ super hoĩes sui Archidiaconatus iurisdi. habet in modicis negotijs: vt § inferiora. Et. c. ad ad hæc. & c. perlectis. alle. Et bene facit. c. ad hæc. quia Papa ibi de iure r̃ndet ad cõsultationẽ. Et hoc tenẽt ibi Ber. & Host. & Ber. de offi. or. qm̃. in plerisq;. & Card. & Io. an. j. de sen. excõ. Romana. ¶ Sed in arduis negotijs & in criminibus depositionis aut longæ suspẽsionis pœnã requireñ. secus: vt. j. e. ad hæc. cũ ibi notatis p̃ Inn. Et sic põt intelligi ista decr. De hoĩb⁹ verò extra archi. suum existẽtibus, nõ est dubiũ, q̃ nihil põt in eis ff. de iuris. om. iudi. l. fi. j. de iudi. at si clerici. ¶ Subdit Henr. q̃ archidiaconus in casibus ad quos sua iurisdictio se non extendit, nõ excõicat. ar. j. de præb. c. fi. de exces. p̃la. cũ ad quorundã. de consti. c. ij. lib. vj. Nec in casibus, ad quos se extẽdit sua iurisdictio cũ anathematizatione & solẽnitate. c. debẽt. secundũ Ber. in § inferiora. Gos. Inn. & Host. hîc: quia mucro est episcopi. xvj. q. ij. visis. Dicit tñ q̃ in casibus in quibus habet iurisdicti. sine solẽnitate illius canonis, debet. põt excõicare Archidiaconus de iure cõi. Et dicit hoc probari de præbẽ. c. referẽte. de sen. excõ. venerabilibus. j. respõ. lib. vj. de iure patro. cũ sc̃dm. in fi. in parte decisa. etiã. d. c. irreprehensibilis. j. respõ. in parte decisa. Et hoc p̃bat sic: quia etiã plebanus minor Archidia. excõicare potest. vt. d. c. cũ ab ecclesiarum & sacerdos parochialis: vt. d. c. nemo. vt. xxiiij. q. iij. tam per sacerdotes: vbi hoc tenet Archidi. & Lau. lxxxix. di. dictũ. & hîc sc̃dm eũ Goff. Hosti. & Inno. & Gos. in Sum. de sent. excõ. § põt excõicare. & Card. & Io. An. & archi. in. d. c. Romana. de sent. excõ. Item hoc probat: quia si nõ posset excõicare in casu, in quo habet iurisdictionẽ, sua iurisdictio esset inutilis: quia iurisdi. absq; coerctione nulla est. j. de offi. dele ga. ex literis. Fallit vbi cõsuetudo est in cõtrariũ. Et sic intelligit. c. visis. & c. corripiunẽ. alle. ¶ Dictus Pampilo. Epis. s. c. p̃xi. tenet idẽ vt ibi dixi. in. ij. q. vers. dñs verò vbi rationes ipsius explicaui. ¶ Et hãc opi. tenet determinatè Inn. in. d. c. cũ ab ecclesiarũ ad fi. s. & archi. & vers. & melius credo. & hîc, vt dixi ¶. Et ideò eã credo etiã veriorẽ. ¶ Duplex est fundamentum ipsius. Priò, quia archidi. in episcopali iurisdictiõe iure sui vicariatus sibi dati à lege, quo ad oĩa præter casus exceptos, fundat intentionẽ suã de iure cõi. s. eo. c. j. &. j. eo. ad hæc. Modò negari nõ potest, quin excõicatio sit de iurisdic. episcopali, & non reperiẽ à dicto vicariatu sp̃aliter, nec etiam generaliter per aliquã cõstitutionẽ positiuã excepta. sed potius sonãt plures constitutiones, q̃ censeẽ inclusa igitur stabo geneneralitati. de maio. & obe. solitæ. de coniugio leprosorũ. qm̃. cũ similibus. Et facit, quia hoc habet natura vicariatus, & c. j. de off. eius, q̃ gerit. l. j. ¶ Sc̃dm fundamẽtũ est q̃a negari nõ potest, quin de iure cõi Archidiaconus habeat coerctionẽ delinquentiũ. s. eo. c. j. & iurisdictionẽ, saltẽ in nõ arduis: vt. j. eo. ad hæc. vbi de hoc dicã, quæ iurisdictio est ordinaria: quia data à lege: vt. j. notat Inn. s. eo. c. j. in gl. j. & ij. ar. ff. de iuris. om. iud. l. more. & l. seq. Et per consequẽs coerctionẽ aliqualem. Hanc consequẽtiam facit lex de offi. eius, qui man. iurisdi. l. j. in fi. & melius. s. tit. l. vlt. in fi. Vbi sunt ista verba: mandata iurisdi. etiã imperium videẽ mãdari: quia iurisdictio sine modica coerctione nulla est. Et si coerctionẽ habet. sequiẽ q̃ habet excõmunicandi p̃tãtẽ q̃a appellatiõe coerctiõis licet modicæ hæc p̃tãs excõicãdi continet: vt. c. ex literis. alle. ¶ Et pro hoc facit, quia licet excõmunicatio quodã respectu videaẽ esse magna: vt. c. corripiunẽ. alle. & c. nemo Episcoporũ & c. episcopi. xj. q. iij. & xxiij. q. j. non offeramus. tñ ex triplici capite, debet reputari valde leuis. ¶ Primò, quia nõ est puniens, sed solũ coercens ad obediendũ: vt patet ex his quæ leguntur & notanẽ. s. de consti. ex literis. ¶ Itẽ sc̃dò, q̃a in posse ipsius excõicati, videẽ posita liberatio, seu absolutio: q̃a correcto satisfactionẽ offerẽti, nũq̃ denegari debet. ar. j. de reg. iur. peccati venia. cũ ibi no. li. j. & d. c. ex literis. ¶ Tertiò q̃a medicinalis est. j. de sen. excõ. cũ medicinalis. li. vj. Facit. j. vt lit. nõ cõte. qm̃. i. o. fi. Præterea quia & si maior vĩ, & c. tñ hoc nõ attendiẽ. quia q̃d in ea moreẽ, est culpa nõ satisfaciẽtis. ar. ff. de reg. iur. l. damnũ q̃ q̃s. ¶ Sed qualiter ergo intelligitur ista decre. Breuiter credo cũ dño Marti. intellectũ, qui habet q̃ intelligitur de sententijs diffinitiuis tanq̃ de illis, quæ principalius nomẽ & effectũ s̃niæ importãt. ar. ff. insti. de iur. na. § quoties. & nõ de q̃bus. s. de illis, p̃mulganẽ in p̃sonas. i. quæ tendũt ad exequutionẽ fiendã in p̃sonas: q̃a dicit, in aliquos. hoc est per quas personæ deponi habẽt à b̃n̄ficijs: aut alias cõdẽnandæ in magnis criminalibus causis: quia talia sub g̃nalitate vicariatus nõ veniũt: vt. j. de offi. vicar. c. ij. lib. vj. ¶ Et si vis intelligere de excõicatione: vt habet cõis opi. intellige secũdũ cõem gl. expositionẽ de illa, quæ diciẽ mucro episcopi & sibi soli cõpetit, tanq̃ maior. ar. j. ad hæc § itẽ in epistola. ibi: nisi ardua, & e. de qua in. c. debẽt. & c. seq. alle. Et si dicis diuinatio est: dico, q̃ nõ est diuinatio, sed potius arcta iuris impulsio: cũ nõ possint iura aliter cõcordari. ar. C. de inof. do. l. vna. j. de elect. cũ expediat. ¶ † Viso igiẽ q̃ archidia. de iure cõi potest excõicare: quæriẽ vtrum ab excõicatione per se lata, possit absoluere: supposito, q̃ nõ sit nisi diaconus, p̃ut nec amplius teneẽ ascẽdere. s. de elect. cũ in cũctis § cũ aũt. Num p̃tus. & s. de tẽp. or. c. j. ¶ R̃ndet Host. q̃ nõ: quia absolutio mixta est, & p̃tim p̃n̄ialis & p̃tim iudicialis fori. Remittit ad not. sua. de sen. exc. c. à nobis § peñ. & c. nuper § vl. Et q̃d dicẽ. j. de offi. leg. c. peñ. Contrariũ est verũ & per officiales episcoporũ & curie Roma. ac delegatos Apostolicos & archidiaconos ipsos obseruatur. & dicam in dicto. c. à nobis.

¶ SVMMARIVM.

1 *Archidiaconi visitatio, quid propriè? & quãdo fieri debeat? Et qui visitandi ius habere dicantur.* 2.

3 *Archidiaconus de iure communi, an visitare possit? Et quoties? Et quid de ordinario, an possit?* 4.

¶ CAP. VI.

MAndamus. ¶ Breue est, & ponit dictum à quo excipit, ibi: nisi. ¶ Expone: *visitãdas* † Visitatio Archidia. propriè dicẽda est scrutatio: nisi de cõsuetudine loci sit, vt corrigat leuia, sc̃dm Vinc. hîc, & j. eo. c. fi. Parce. Vincẽ. nõ fuisti Archidiaconus. nec videris recordari. de. c. j. & c. ad hæc. Isto tit. nec de. c. perlectis. versu Archidiaconus. xxv. di. Verũ totũ cõcordare videẽ Archid. xciiij. di. c. si quis aũt. in glo. fi. sc̃dm Henr. Sed nõ est verũ: q̃a imò ibi recitãs opi. Hugu. quæ habet, q̃ lustratione parochiarum & inquisitione vitæ clericorũ & huiõi sufficit generalis iussio: quã intelligiẽ recipere in sua institutiõe eo ipso, q̃ efficitur Archidiaco. xxv. di. perlectis. Dicit & hoc teneas sine felle inuidiæ. & iam expedit: & facit dictũ. c. si quis aũt. *Semel.* & sic sufficit semel visitare. de hoc in gl. Sed si nõ sit multũ necessaria visitatio, differri põt, & fieri p̃ triennũ. s. e. c. j. sic semel in anno debet fieri prouinciale consilium: cuius statuta sunt in synodis episcopalibus publicanda. xviij. di. quoniã & c. fi. & infrà de accusa. sicut. Nec per hoc tolliẽ, quin Archieps singulis annis visitare possit prouinciam. q̃d dic vt infrà de censi. c. fi. lib. vj.

2 ¶ † Opponitur contra istã decretalem, quia si Archidia. visitat vt hîc: fortius Eps & Archieps ac legatus Papæ. Et fortè Archipresbyter, vel Decanus ruralis de consuetudine iuxta lecta & nota. j. de censi. cũ Apostolo. Et sic oẽs semel in anno ad ecclesiã declinantes, consument eius victũ: cõtra id, q̃d habetur. x. q. iij. inter cetera. Solutio sc̃dm Hosti. Supplicat hoc visitans suis sumptibus. C. de sta. ima. l. fi. Est enim de verbis & de mente iuris, q̃ nõ grauet ecclesia vltra posse: vt. d. c. cũ Apostolo. & c. sopitæ. eo. ti. Nec etiam morari debet Eps

nali per

nisi per diem, secundũ modũ, quem habes. x.q ij. placuit. & q.iij. inter cætera. Et remittit Hosti. ad not. eius in summa. e. tit. § quid sit eius officium versu. sed dices. & seq. & adde qđ dicetur. ĩ. tit. j. c. fi. ¶ † Quæritur vtrum Archidiaconus pos-
1 sit de iure coi visitare? Dicit Henr. hîc qđ suum archidiac. visitare pôt de iure cõi: vt hîc, &c. s̃. eo. c. j. &c. ĩ. e. ꝓxi. § j. & c. ij. secundũ Vin. & Hosti. hîc, et in summa eo. tit. § quid sit eius officium & archidiac. xciiij. dist. c. ij. gloss. finali vbi de his licet Hostien. infrà de præsc. cum ex officij. & Gul. de mõte laud. extra de cẽsi. c. j. glo. peñ. in cle. cõtra teneãt, & malè, vt credit Hen. Dixi. s̃. eo. c. j. in prima oppositiõe & qõne peñ. & final. iunge qđ dixi. s̃. super ver. visitandis. & qđ not. Archi. xciiij. di. si quis aũt. in glo. fi.

4 ¶ † SECVNDO quæritur, quotiens pôt Archidia. visitare? Dicit dñs Henr. ꝙ hoc est regulare, ꝙ quicũq; visitat, semel in anno visitare pôt: vt hîc, &c. x. q. j. decernimus. & c. Epm. & c. placuit. &c. ĩ. de hereti. excõicamus. j. § adijcimus. Hosti. Et Eps si sanus est, semel in anno visitare tenet: vt not. Ber. s̃. eo. c. j. & Archid. x. q. j. Epm. Et pro hoc facit optimè de sta. regula. accedentes. in cle. Dic ergo, ꝙ si nõ subest causa sæpius visitãdi: & tũc ad plus semel in anno: vt hîc & ad minus impedimẽto cessante de triennio in trienniũ visitare debet. ĩ. c. j. scdm Hos. Sed si subest causa sufficiẽs pluries visitãdi in anno: & tũc pluries & quotiens opus fuerit, visitabit: vt hîc, &c. ĩ. de censi. cũ venerabilis. ¶ Subdit Henr. ꝙ ordinarius etiã si infamia nõ præcedat, visitare pôt: quia hoc sibi cõpetit ex officio, & nõ solũ ꝓpter crimina corrigenda: sed etiã propter populum instruendũ, vt. c. decernimus. & c. Epm. & c. placuit. alleg. Et hoc not. Inn. ĩ. de simo. licet Hen. & Hos. & Io. And. in. c. seq. per tuas.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Iurgij appellatione, quid contineatur?*
3 *Archidiaconus de quibus causis cognoscere possit? Et an diffinire? nume. seq.*
4 *Archidiacon. num de causis Ciuitatens. clericorum, sicut diœcesanorum cognoscere queat?*
1 *Archidiaconi iurisdictio quatenus se extẽdat? & nu. seq.*

¶ *CAP. VII.*

AD hæc. ¶ Casus. Dicit qđ sit officium Archidia. & in quo per eũ episcopus releuet. Secũdò dicit decanos rurales per Epm & Archidiaconũ eligendos & amouendos, si illorũ vices cõiter gerãt. Scđa ibi: *sic ꝓponitur.* & quelibet subdiuidit in cõsultation. & r̃nsionẽ Et responsionẽ primę. Facit per. iiij. capi. Scđm incip. ibi: *secundum vero.* Tertiũ ibi: *Item in epistola.* Quartũ ibi: *item in quadã* quas quatuor partes & vltimã legã per. §. § ad modũ capitulorũ, pro declaratione maiori.

¶ Ad primam partẽ igitur redeundo: primò expone literã: *& in quibus.* Bimẽbris fuit hęc quęstio. & prima videt̃ tangere officiũ: scđa iurisdictionẽ secundũ Hosti. Remittit Io. an. ad notata sua. s̃. c. ij. ¶ *Releuari.* dicit Hosti. ex mẽte huius cõstitutionis potes elicere argumẽtũ ꝙ Archid. est vicarius epi & ꝙ ipso prohibente nil facere debet. Et sic pôt intelligi. s̃. c. proxi. & præcedẽ. ¶ Sed nescio si Hosti. quia fuit Eps, qui fortè tali oculo priuari optabat: & sic sit aliqualiter in hac parte suspectus, & voluntariè loquit̃: quia iste vicariatus nõ est ab homine, sed à lege: vt patet ex his, quæ scripsi post Inn. s̃. c. j. in. vj. q. Sed puto magis, ꝙ sic fuit solũ argumẽtatiuè loquutus, per id quod statim sequitur in fi. seq. gl. ¶ *Possumus.* fortè hoc dicit propter varias consuetudines. Vel dic, possumus si de iure scripto. Cum ergo cõsultator quęrat quę sunt illa quæ pertinẽt ad iurisdi. Archidia. & Papa de iure r̃ndeat: quis audet contra respõsum Apostolicũ glosare? Hosti. Ad quod Archidiaconus inducit illud Isidori. xxv. di. perlectis circa mediũ versu, Archidiaconus eñ imperat. & versu, solicitudo quoq;. Multũ tñ abbreuiat verba illa, imperat, qualiter sua officia impleãt Host. *Parochia.* i. eorũ, qui in parochijs morantur. s̃. eo. c. j. Inn. & hoc spectat ad iurisdictionẽ. Hos. *A pluribus.* aliâs, plebibus subiacere. ĩ. tit. j. c. j.

1 ¶ † PRIMO quæritur ibi: *Iurgia.* De quibus intelligit, exponit Inn. s. ciuilia. & vbi de crimine agit ciuiliter. Ergo secũdũ Inn. Archid. de iure cõi cognoscit de causis ciuilibus, & etiã de criminibus ciuiliter motis. Host. verò, dicit ꝙ vel pôt exponi iurgia humilia & minima. Nã Epo habet referre grauia & maiora: vt. c. perlectis. versus, solicitudo superi⁹ alle. & not. ĩ. eo. § item in epistola. &c. ĩ. tit. j. c. fi. in fi. &c. s̃. eo. c. ij. Ex quo infert Io. An. istud notab. secũdũ Abbatẽ, minores causas appellatione iurgij intelligi. ¶ Ecce aduerte bñ: quia Hosti. videt̃ super hoc pũcto trãsire leuiter, ac si non tangeret: tamẽ ab opi. Inno. sine textu vrgente valde recedit. Inn. tñ non fuit suspectus tanquã dominus omniũ erat: quia Papa. sed Hosti. aliqualiter videtur fuisse suspectus. arg. eius, qđ ipse not. ĩ. eo. c. § item in epistola. super verbo, oculus. quod ibi dicã. ¶ Imò. videt voluntariè loqui, tanquã sit inter extrema ita remota ab inuicẽ, sicut sunt ardua & minima mediũ nesciat. Arguit eñ sic Hosti. Text. ĩ. eod. tit. § itẽ in epistola. Igitur sola minima audire poterit. Quæ cõsequentia nõ valet: qa inter magna, quę dicunt̃ ardua, & minima, est mediũ reperire videlicet mediocria & etiã modica. ar. eorũ quę leg. & not. s̃. de temp. or. c. quęsitũ. ĩ. de iudi. at si clerici

2 ¶ † Credo igitur cũ Inn. ꝙ oẽs cãs pręter arduas poterit audire: & ꝙ causæ non arduę pręter criminales criminaliter intentas & matrimoniales, & fidei regulariter oẽs, de causis criminalibus criminaliter intentatis. Quod sint maiores, videt̃ tex. ĩ. de offi. vica. c. ij. lib. vj. De causis matrimonialibus. Idẽ videt̃: qa ꝓpter hoc solis Episcopis cõmitti solẽt: vt. ĩ. de cõsang. c. j. § fi. Idẽ de cãis fidei. & alijs maioribus, de quib⁹ no. ĩ. de offi. leg. qđ trãslationẽ de app. vt debitus. in fi. de bapt. maiores. Sed fateor, ꝙ illo modo nõ restringit hîc verbum istud, ardua. sed credo, ꝙ propria & vera restrictio & intellectus hui⁹ verbi apparet in. c. licet. de offi. vica. lib. vj. ¶ Ratio huius est, quia cũ archidiaco. iure suę legationis fundet intẽtionẽ suã de iure cõi in iurisdictione epali quo ad oĩa: vt. s̃. c. j. cũ ibi not. preter excepta & cãs mediocres, cuiusmodi videntur oẽs causæ ciuiles: quia maiores earũ respectu criminalium sunt minores & respectu brẽuium de quibus. C. de sen. ex peri. reci. auth. nisi breu. sunt maiores. Et ita tãquã mediũ teneñ. inter illas rectè dicunt̃ mediocres, seu saltẽ simpliciter nõ maiores audire poterit: cũ per hoc de exceptis. i. de arduis & maiorib⁹ dici nõ possit. Stabo eñ regulæ in casib⁹, in quibus nõ reperit̃ esse mutata. C. de testa. l. sancimus. & de app. l. præcipimus. in fi. Et quæ sint ardue cũ nõ sit lege terminatũ est arbitrariũ. ĩ. de offi. dele. de cãis. Et tñ arbitriũ ꝓcedit à simili casu. in iure expresso. ff. de legi. l. nõ pñt. Reperio aũt in iure casum magis similẽ ꝙ in vicario hoĩs: vt. d. c. licet arguẽdo de illo ad vicariũ iuris. Fateor tamẽ ꝙ cõsuetudo huius altercationis legitima est interpret. suprà de consue. cum dilectus. & . ff. de legi. l. sed si de interpretatione. & fortè inferius adhuc tangam.

3 ¶ † SECVNDO quæritur ibi: *Audire.* nunquid & diffinire? Refert Inn. quosdã dicere ꝙ nõ, cũ ei concessum non sit & alios contrariũ dicere. s. ꝙ diffinire debẽt. & hæc opin. magis placet Inn. vt dicit. arg. ff. de indi. l. de quare. Hosti. dicit ꝙ hoc ad diuersas consuetudines referendũ. Fateor si de illis constet. Sed quid de iure cõmuni? Host. noluit dicere, ne obuiaret Innocẽtio, aut faueret Innocẽtio, aut faueret Archid. Sed breuiter sto. cũ Inn. qa text. dicit. s̃. eo. corrigat & emendet. s̃. e. c. j. in fi. &. ĩ. eo. c. § itẽ in epistola. Quem correctio & emẽdatio cõcernit et sñiam exequutionẽ. Igit̃ Prętereà qa diffinitio est de iure vicariatus, quæ habet Archidi. ĩ. e. § j. s̃. eo. c. j. igit̃ & c. Fa. bñ ea quæ scripsi post Paris. ĩ. de offi. vica. c. licet. lib. vj. in. j. q.

4 ¶ † TERTIO quęrit̃. vtrũ Archidiacon⁹ possit ꝙ cognoscere de causis clericorũ ciuitatensiũ. sicut diœcesanorũ? quidã tenent, quòd non. Alij tenẽt contrarium. Quod videt̃ pla-

cere Inn. per. c. j. s. eo. Quia dicit, tam in vrbe positorũ &c. Et quia vicariatus gñaliter cõcessus est: nec reperitur quantũ ad hoc aliquid exceptum.

5 ¶ † QVARTO quærit, nunquid hæc iurisdictio Archidiaco. se extẽdat infra ecclesiã cathedralẽ, videlicet super canonicos & psonas ipsius ecclesiæ de iure cõi. & videt φ sic primò per. c. j. s. eo. ibi cũ dicit tã in vrbe positorũ. & qd ibi notaui. Item, qa cõcesso maiori, videt cõcessum fortius, qd est minus? ar. ff. de sena. l. qui indignus. & de seruis exp. l. cui pacto. & de decret. ex parte. iij. Vel saltẽ ex hoc apparet oĩa includi minoris, vel similis rõnis. ar. eorũ quę legũ. & no. s. de rescri. sedes. j. de procu. qui gñaliter. lib. vj. & eo. tit. i cle. non põt. Mõ ita est, φ Archidia in maiores psonas eccle. s. ad psbyterũ, Cantorẽ, Primiceriũ, Sacristã & Custodẽ. Igit i oẽs alios inferiores, pel pares post assumptũ: qa ipse pdictis imperat, & sub eo sunt. j. tit. j. t j. cũ tribus titu. sequen. ¶ Quid plura? Archidiaco. imperat diaconis & leuitis, & alijs habẽtibus officiare in ecclesia. j. eo. c. ij. & c. perlectis vers. Archi. in prin. Igit habet iuris. j. ecclesiam cathredralẽ. Facit, appellatio clericorũ i cõi materia canonicos etiã cõprehẽdit. j. de verb. sign. cũ tibi. Modò cura clericorũ vrbis & decre. est sibi cõmissa gñaliter. s. e. c. j. Preterea, qa isti nõ reperiunt aliquo iure excepti: igit cẽsent inclusi. ff. de offi. pf. l. iij. de leg. præ. l. j. §. generaliter.

6 ¶ † QVINTO quærit, an iurisdi. Archi. se extẽdat in capitulũ eccle. cathedralis? puto, φ nõ, qa in concessione gñali Epi seu à iure vice Epi facta videt excepta saltẽ cathedralis ecclesia vxor sua, seu cap. eius illã representãs. ar. ff. de pig. l. obligatione gñali. iũcto. c. ij. s. de trãsla. Epi. & c. requisisti. j. de testa. & c. cleri. alle. lvj. di. Apostolica. lxiij. di. § vlt. x. q. j. antiquos. Nã aliàs videret filius habere potestatẽ in parentẽ, cõtra qd. j. de ma. cũ inferior. cũ capi. mẽbrum Epi. ab ipo eius capite nõ possit diuidi. xij. di. c. j. j. de his, quę fi. à prela. c. nouit. Et qa qui tangit partẽ, totũ tetigisse videt: vt. ff. de acqui. po. l. iij. in prin. Et quia mẽbra sequunt caput nõ ecõtra. ar. ff. de reli. & sump. fu. l. cũ in diuersis. Probat fortius: qa archi. est interdictũ id qd minus. s. iurisdictio in monasteria. s. eo. dilecto. Maior est eñ matrix eccle. cathe. ar. j. de sent. exc. c. j. in cle. cũ ibi not. & c. cũ clerici. & c. requisisti. all. igit l qui indignus. & leg. cui pacto. alle. Censeat ergo hoc rõne personæ fictæ cõueniendę negotiũ arduũ & interdictũ. argu. j. eo. c. § Item in epistola.

7 ¶ † SEXTO quærit verũ iurisdi. Archidiaconi sit ordinaria & ipse ordinarius iudex. Io. & Ber. hic in gl. ij. tenẽt, φ sic in oĩbus, quę cõtinent in hoc. c. & j. eo. vt nrm. Et idem Inn. & Host. post eũ. s. eo. c. j. in gl. ij. in princ. Et idẽ hereticus. s. c. pxi. & do. Marti. Pampil. Eps. s. eo. cũ satis. Et hoc puto verũ. Ratio Inn. & Host. est ista: quia vicaria perpetua data à lege, dat iurisdictionẽ ordinariã. j. de offi. vic. ij. C. de offi. eius, qui vicẽ alterius gerit. l. j. Et hoc maximè scdm Ho. qñ est vicaria generalis ad vniuersitatẽ cãrũ: vt. j. de offi. vic. penul. Modò talẽ vicariũ habet Archidia. s. eo. c. j. & hic & j. eo. c. sequẽti. & ca. penul. alle. Et hoc credo. Et pro hoc facit, quia iurisdictio, quę perpetuò dat à lege est ordinaria: vt ff. de iuris. om. iu. l. more. & l. seq. & c.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Archidiaconi correctio in subditos in quo consistat?*
2. *Archidiaconus presbyter confessiones audire, absoluere & pœnitentias imponere, num sine Episcopi licentia possit?*
3. *Ardua negotia, quænam dicãtur, prout hic considerãtur?*
4. *Archidiaconatus cum magistratu æquiparari possit?*
5. *Archidiaconus in suo territorio, num ratione contractus, aut delicti in contrahentes iurisdictionem sortiri dicatur?*

Item in epistola. ¶ Expone. *Clemẽtis*. i. quam Clemens edidit. Aliàs dicit epistola Clemẽtis. i. quę a Pet. fuit missa Clemẽti. xj. q. j. te quidem. vbi de hoc in superscriptione. *Oculus*. Refert Hosti. φ quidã Epis optauit Archidiacono suo, φ vellet oculũ perdidisse. & dubito, φ tales sint quasi oẽs: quia hodie quasi Epi oẽs nõ bene solent de isto vicariatu cõtentari: qa nollẽt in iurisdictionis exercitio aliquẽ habere participẽ, pter questũ. Nec de eorũ releuatione de qua. s. in prin. decre. multũ curant: quia non prodesse, sed pręesse & ditari curãt. Ideò paucos vel nullos hodie reperies Epos, quin tali oculo carere vellẽt, nõ attendeñ. qñ Apostoli ad eorũ subleuationẽ, & vt liberius orationi vacaret, ad hoc opus septem diaconos vicarios deputarũt. In qua ratione fuit fundata institutio dignitatis archidiaconalis. Actuũ. vj. ca. in prin. Et qd dicit Apost. φ ad secularia iudicia iudicãdi cõtemptibiles, qui sunt in ecclesia cõstitui debent. ad Ro. vj. c. Ac si velit dicere, φ Epi deberẽt vacare orationi & exhortationi, seu pdicationi verbi Dei principaliter & secularia iudia tanquã minora respectu orõnis & prędicationis dimittere alijs de ecclesia, cuiusmodi sunt Archidiac. ad hoc ordinati de iure. Sed qa charitas hodie refrigescit, cessat in illis oratio, & deficit officiũ pdicãdi. Et quia in iurisdi. est hodie quidã quęstus, illã hodie principaliter amplectunt. Facit qd scripsi. j. eo. § super verb. maioris. *Prospiciens*. i. inquirens. nõ vniuersaliter visitando: sed tñ loca, vel personas, de quibus est infamia. de hoc not. s. eo. c. j. Inno. Dicit Hostiẽ. ad minus de triennio in trienniũ. Et qñ non põt Episcopus visitare. suprà eo. c. j. Sed eius, qd dixit Inn. de visitando sine infamia, & c. videt cõtra qd scripsi. s. c. mãdamus. ij. qõ. in fi. versu. Subdit Henr. Maximè, cũ archidiac. videat ordinarius per ea quę post Henr. scripsi. s. in prin. c. in vlti. q. & eorum quę leg. & not. j. de offi. ordi. cũ ab ecclesia. Vide quę scribã. j. de simo. licet Hely. Aut in. c. p tuas. eo. ti. *Maioris*. sic Exo. xviij. si quid grauius erat, deferebant ad *Moysen*: faciliora verò tantũmodò iudicantes. Et loquitur de tribuno centurionibus & decanis, scdm Io. An. *Terminaret*. leuia igitur poterit expedire: vt. s. eo. in prin. Host. Sed melius dic, φ non ardua expediet: quia inter ardua & leuia magnũ est mediũ. & text. nõ prohibet, nisi de arduis.

1 ¶ † PRIMO quęritur ibi: *corrigat*. quæ est illa correctio pertinẽs ad archidiaco. de qua hic loquit? Dicit Innoc. φ illa cõsistit in verbis monitionib' & pceptis. Sed quęrit, nũquid põt sine Epo pñiam imponere pro delicto? dicũt quidam φ non. ar. j. de offi. custo. c. j. de offi. Archidi. c. ij. & vlti. Dicit Inno. φ si quis tñ diceret, φ modicã pñiam imponere posset vel suspẽsionẽ ad modicũ tẽpus: fortè nõ peccaret. Quod intelligit Hosti. qñ sacerdos est. Aliàs etiã de mãdato Epi, nec cõfessiones audire, nec pœnitẽtias imponere posset. de quo secũdũ eum. s. c. cũ satis. Verũ nõ videt mihi, φ Hosti. percutiat ad mentẽ Inno. credo, φ loquat Inn. de pœnit. quã in foro cõfessionali sacerdos imponere habet: vt. c. omnis vtriusque. Nam ipse Inn. fatetur. s. eo. cũ satis. φ hoc nõ põt, nisi sacerdos. Sed credo, φ loquat de pœna per iudicẽ pro delicto, seu cõtumacia infligenda. Quod patet: qa monitiones & mãdata de qbus loquñt hîc designãt. ¶ Et credo, φ Inn. in hoc verum dicat. per text. qui sic dicit: Oĩbus magistratibus secũdum ius ptãtis suæ cõcessum est iurisdictionem suam defendere pœnali iudicio. ff. si quis iudi. nõ ob. l. j. in princ. Modò Archid. magistratus est saltẽ minor: vt patet ex his, quę scripsi. s. c. iij. q. j. & quinq; sequẽti. Aliàs enim mandata sua delusoria essent: contra qd. ff. de iudi. l. sic ait prętor. Et nequit in loco pub. vel penul. ar. ff. de orig. iur. l. ij. § post originẽ. & de offi. eius cui mand. est offi. l. vlti. § j. de offi. dele. c. j. c. pręterea. c. pastora. in prin. & c. ex literis. ¶ Magnã tñ pœnã, vel longam suspẽsionẽ nõ posset imponere: quia hoc esset de arduis: vt. d. c. licet.

2 ¶ † SECVNDO quęrit, pone: φ archidiaco. psbyter est, nunqd poterit tũc cõfessiones audire, absoluere, & pœnitentias imponere sine licentia Epi spãli? ¶ Breuiter puto, φ non nisi haberet super hoc mãdatũ ab archipresbytero, vel rectore. Nam istud officiũ nõ Archidiac. Sed Archipresbyteru est cõmissum: vt. j. de offi. Archid. c. penu. & fi. Nec debit

permissa

permisceri. de offi. ĩ. de præbé. cũ singula. lib. vj. cũ cócor. Et patet quia vt archidiaconus presbyter esse nó debet, sed diaconus. de elect. cũ in cũctis § cũ aũt. de tépo. or. c. j. Igit archi. nó debet cófessiões audire, sed potius q̃tũ ad hoc valere posset cósuetudo: vt. ĩ. de poe. & remis. c. ij. § nulla qnoq; li. vj.

3 ¶ † TERTIO quæritur ibi: *ardua*. Quæ sunt illa ardua? &c. dicit Inn. primò, q̃ clerici depositio perpetua suspensio, facultę diuinę impositio. Ratio huius: quia hæc sine capitulo facere nó pót Eps. ĩ. de exces. pręla. c. j. vbi de hoc. Faciũt lecta & nnt. de elec. trãsmissa. xv. q. vij. Eps. Eadẽ róne dicit q̃ ea, quæ nó possunt fieri sine Epo, sicut ecclesiarũ vnio, & diuisio, censent ardua: iuxta lecta & notata. ĩ. de exces. plat. sicut vnire. ¶ Et ista ratione dicit Inn. q̃ oés actiones criminales nó solũ clericorũ in sacris positorũ, sed etiã in minoribus ordinib° cẽsentur de arduis, sic q̃ Epi & nó Archidiaco nullas audiũt. xvj. q. vij. felix. & c. si aũt. & c. si Eps nudus. & etiam laicorũ: vt. ĩ. de offi. ordi. c. j. ¶ Et idẽ dicit de cãis matrimonialibus. ar. ĩ. de cósan. & affi. c. ex literis § vlt. ¶ Et vñ Inn. dixit circa hoc sequentes regulas gñale, finaliter ponere videi. Prima regula est, q̃ omnia negotia vbi exigit dispensatio: vt notat. ĩ. de eo qui fur. or. susce. c. ij. ¶ Secunda regula Inno. est, q̃ ea quę nó licet Epõ facere sine consensu capituli, vel capitulo sine cõsensu Epi, censent ardua: vt est collatio præbẽdarũ, & multa alia, quæ [illegible]tinet. ĩ. de his, quæ fiũt à prelato sine consensu capituli. & . ĩ. de his, quæ fiũt à maiori parte capituli. ¶ Tertia regula Inno. est, q̃ vbi specialis authori. requirit negotiũ est arduũ: sicut in alienationibus. xij. q. ij. si exceptione. & . x. q. ij. opus. & xvij. q. iiij. in venditionibus. de quo vide. ĩ. de tralac. statuimus. ¶ Iungere possum regulam quartã, q̃ ea, quę Epo specialiter sunt cómissa. censentur ardua: vt & archidi. non pertineant: sicut sunt permutationes beneficiorũ: vt. ĩ. de rer. permu. quęsitũ. arg. ff. de off. eius, cui man. est iurisd. l. j. in prin. & . ĩ. de offi. dele. c. vlti. ¶ Itẽ addere possum & quintã de his, quæ Epo specialiter sunt reseruata: sicut & iurisdictio correctio, & reformatio in monasterijs vbi cõsuetudo aliud nó habet. ĩ. eo. c. dilecto. Et no. hic. Inno. & causæ matrimoniales: vt. d. c. ex literis. Super quo vide notata de resti. spol. literas. ¶ Et sicut sunt publice pœnitentiæ, & literæ indulgentiarũ de exces. præla. accedentibus. & literæ dimissoriæ. ĩ. c. p̃xi. Et ea quæ sunt specialis ordinis de quo. s. de electione, q̃ sicut § prętereà. sc̃dm Host. Causas aũt criminales graues sub secunda regula comprehẽdo: vt. ĩ. de cõsue. c. nó est. lib. vj. cũ ibi notatis. ¶ Puto aũt in alijs casib° non expressis materiã esse arbitrariã. ar. ĩ. de off. dele. de causis. & ad arbitrãdam esse arguendo à similitudine casuũ prædictorũ. ar. ff. de legi. l. nó p̃nt. & in dubio stãdũ regule p̃ archidiaco. faciẽ p̃ cõia iura. De hoc aũt. s. quęsiuit leuia grauia, grauiora, & grauissimè delicta. vide oĩno Bar. ff. de iniurijs. l. nó solũ § si mandato.

4 ¶ † QVARTO quærit, cũ diuersi sint de iure ciuili magistratus quibus ęquiparari debet archidiaconus? posset dici sc̃dm Inn. q̃ cóparandus sit defensori ciuitatis: vt vsq; trecentos aureos audiat causas ciuiles. & de minoribus criminibus cognoscat. & in maioribus criminibus clericũ reũ capere, & ad epm mittere & modicã etiã mulctã indicere posit. Et vt etiã clericis, qui sunt de sua iurisdictione posit prestare authoritatẽ in adoptionibus & mãcipationibus testamẽtorũ, & donationũ insinuationibus, & manumissionibus, si hoc tñ p̃prio & nó ecclesiæ noĩe faciendis. Facit. ĩ. de reb. ecc. nó alie. c. Epi. in auth. de defen. ciui. § iudicare vsq; in fi. ¶ Et eadem intelligit Inn. in alijs minoribus p̃latis ordinãdis, q vel de cõsuetudine habẽt iurisdictionẽ. Finaliter subdit Inno. q̃ prædicta æquiparatio sibi nó placet, quia nó sunt ordinatæ dignitates eccle. sc̃dm iura ciuilia, sed sc̃dm cõstitutiones ecclesiasticas. & sc̃dm illas debẽt exercere iurisdi. suã, nõ sc̃dm leges ciuiles sc̃dm eũ. Quod dic, vt de iudi. dilecti. de dolo & contuma. c. j.

5 ¶ † QVINTO quærit, vtrum archidiaconus in cõtrahẽtes, delinquẽtes. ĩ. suũ archidiaco. habeat iurisdictionẽ róne contractus, vel delicti. Inno. videtur hic dicere, q̃ non. Et q̃ in hoc nó cóparari defensoribus ciuitatũ. Ratio est quia archidiaconus nó habet territoriũ: super quo ipse remittit ad notata sua. ĩ. de foro compe. cũ contingat. ¶ Sed aduerte q̃a ipse Inno. in dicto. c. cum contingat. tenet contrarium: vide licet, q̃ archidiaconus territorium habet in archidiaconatu suo: & potest excõmunicare ibidem delinquẽtes. Quod credo verum: & ibi latius prosequar. Remittit hic Io. an. ad notata sua. ĩ. c. dilecto. quę modicum faciunt: & ibi ideò omnino ibi vide.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Archidiacono competere, qualiter dicantur, quæ hoc § continentur?*
2 *Excommunicatum ab Archidiac. si Episcopus promoueat, & deinceps indignus reperiatur an ob id puniendus sit Episcopus?*
3 *Archidiaconus si quem ad titulum patrimonij sui in matricula conscribi ac deinde ordinetur non habens tamen patrimonium quid tũ iuris? Et quid de illis qui ad paupertatis, & Christi titulos promouentur. nume. seq.*

In quadam verò. ¶ Expone. *Alia* j. c. vt nostrũ. Inno. dicit Host. id q̃ Ber. super verbo, cõstitutio. *examinatio.* an ordinatus sine examinatione hoc ipo sit deponendus, dato q̃ aliter sit idoneus notatur. xxiiij. d. c. vult. examinentur ergo nec beneficio, nec ordines cóferri debẽt, quin diligens fiat examinatio vt hic. & de electione c. nihil & notatur. de cor. vici. exposuisti. Hosti.

1 ¶ † PRIMO quæritur qualiter ea, quæ continẽtur in isto § cẽsent ad archd. p̃tinere? dicit Hosti. q̃ de iure cõi, eo ipo, q̃ est Archid. sic q̃ in his nil p̃bare habet: cum intentionem suã fundat de iure communi. arg. C. de probatinnib. siue possidet. & . ĩ. de institu. cum venissent. & . ĩ. de decimis, dudum. dicit tamẽ, q̃ in alijs nisi de consuetudine intentionem suam fundauerit, videtur aduersarius absoluendus: vt. C. de rei ven. l. fi. secundũ Tanc. Remittit Host. ad notata sua. ĩ. c. vt nostrũ. & c. fi. Contrariũ notant Innoc. s̃. c. j. & dixi super ru. in. ij. qõ & Henricus. s̃. eo. Archidiaconis. vt dixi in oppositione & Ber. s̃. eo. cũ satis. & ipe Hosti. s̃. eo. c. in prin. sup verbo, possumus. vt ibi scripsi in expositione, & esset cõtra casus huius capituli in princip. & duobus § primis. & . s̃. eo. c. j. nec tanta diuinatio, aliàs regulariter vitanda literæ applaudere posset vt scripsi super dicto verbo, possumus.

¶ SECVNDO quæritur ibi. *Benefi cij.* An hoc generaliter intelligatur de beneficijs, quorũ collatio, vel confirmatio pertinet ad Epm solũ? dicit Inno. q̃ sic. q̃a si ad aliũ pertineret collatio, vel confirmatio, tunc non pertinerẽt ad Iurisdictionem Archidiaconi, secundũ eum. Hosti. remittit ad notata sua. s̃. eo: cum satis. & c. Archidiaco. ¶ Dicit Io. And. q̃ ista glo. Inno. non placet archidiaconis & inducunt p̃ se generalitatẽ huius textus, & c. vt iuramentum. ĩ. eo. Et facit. ĩ. de offi. deleg. c. sup eo. & quod ibi notatur p̃ Inno. Item facit quia cõsuetudo, quæ est contra ius, non est extendenda: vt dicetur. ĩ. c. dilecto nec priuilegium. ĩ. de decimis. c. ij. lib. vj. nec statutũ. ff. de leg. l. quod vero. Igitur ius speciale in collatione derogans Epo, quodcũq; sit non extẽditur contra archidiaconũ. Et ista est pulchra quæstio & disputabilis. de qua tangam plenissimè in. c. super eo. allegato. in. xij. quæstione.

2 ¶ † TERTIO quæritur ibi: *Institutio.* pone, examinatum per archidiaconũ promouit Eps qui indign° reperitur, quæritur, nũquid Eps sit puniendus? vide q̃ nó. ar. l. iij. d. sit seruus. ¶ Inno. videt dicere cõtrarium, p̃ eo q̃ Eps tenetur de facto archidiaconi, sicut exercitor de facto magistri: vt. ff. de exercitoria. l. j. § magistrum. Et hoc verum, nisi cõis opinio esset pro idoneitate Archidiaconi. j. de pigno. signif. secundum eum. Et idẽ Hosti. & de hoc per Ber. in gl. antepe. qui vltra dicit teneri Epm, si archidiaco. nõ est soluẽdo, p̃ eo, q̃a reseruatum adhuc est sibi ius examinãdi. Examinatu: e. i. adhuc examinat in his præcipuè, in quibus vertitur periculũ animę.

Sed qualiter ergo debebit se habere Eps. Quid eñi si Archidiaconus aliquẽ representet sine tit. imputabitur ne Epo ordinati? Dicit Hosti. ꝙ sic. Et est ratio, quia nõ debet aliquem ordinare, nisi primò nomina ponant & scribant in matricula, ita vt appareat quis à quo, & ad quẽ titulũ, etiam si religiosus presentetur. Et hãc matriculã debet custodire primicerius: vt. c. perlectis. ver. ad primicerium. in fi. ¶ Et quãuis quidam religiosi, tñ non debet episcopus hoc omittere: quia per hãc scripturam furtiuis ordinibus occurrit, & ab infestatiõe ordinandorũ ordinator Eps releuat. de æta. & quali. accepimus. de præbẽ. cũ secũdum. & quod notat. in. c. exposuisti. alle.

3 ¶ † Pone ergo: Archidiaconus quẽdam scribi fecit in matricula ad titulũ sui patrimonij: cũ tamẽ patrimonium nõ haberet ac inde ordinatur: quid tũc erit? Dicit Host. ꝙ si hoc fecit sciẽter cõtra ipm, quia dolosus primo loco, & cõtra Epm quia culpabilis in defectũ eius, scdo loco põt agi: quia dolus præponderat culpæ. ff. ad leg. aquil. l. itẽ si obstetrix. Nec obstat si excipit de dolo ordinati, ad cuius intẽtionẽ hoc factũ est. Nam ne mendicet in opprobriũ cleri, illa cessat per lecta & nota. s. de renũ. ad supplicationẽ Gos. Alij tñ dicũt ꝙ talis ordinatus est, & quærat proprijs manibus sibi de cœtero victum. xcj. di. clerici victum. Quod placet Hosti. vt substrahat multis materia per mendacia promotionẽ obtinẽdi. ar. j. de diuor. quãto § pe. cõcor. Facit quia ꝑ obreptionis siue subreptionis astutiã nõ debet aliquis promoueri. s. de elect. cũ dilecti § in hoc verò. in prin. vbi de hoc.

4 ¶ † Sed quid de illis, qui faciũt se promoueri ad titulũ paupertatis, sicut sunt fratres mendicantes? dicit Hosti. ꝙ illã sequent. j. de excess. prela. non nimis priua. ¶ Sed quid quid de illis, qui dicũt ad titulum patrimonij Christi &c. videt, ꝙ Eps talibus obliget ex quo eos admittit. Quicquid eñi habemus, est patrimoniũ & hæreditas Christi. j. de præb. cũ secundũ. ¶ Dicit tñ Host. ꝙ de istis idẽ seruandũ est, qđ de. s. proxi. dictum est: quia licet verba sint diuersa, tamẽ mens eadẽ est. arg. j. de verb. sign. intelligentia. &. s. de trãsla. quãto. Host. vide Inn. j. de adu. intelleximus. Et intellige cũ Ber. istũ tex. in ecclesijs, vbi est archidiaconus. In alijs secus: vt in mutinẽsi scdm Tancr. Itẽ hoc intelligo secundũ Hosti. nisi ex causa Eps Archidiaco. hoc interdiceret. arg. s. c. eũ satis. & c. seq. Qui etiam posset sibi alios ad hoc adiungere de latere suo: aut per se, vel alios ex cõicatos, per eũ reexaminare: vt vt dicto. c. accepimus. se ẽm eum. Sed caue, quia sine magna causa hoc non posset ꝓpter quæ scripsi. s. eo. c. j. in. vj. q.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Decani rurales quorum consensu instituí, ac distitui, possint? Et cur episcopi consensus requiratur? nu. 2.*

3 *Archidiaconus si Decanum indignum, institui videat, num resistere possit?*

4 *Remotus ab administratione per prælatum inferiorem ab Episcopo: quo casu ad eum amotio pertinere potest: num administrat discere sine Episcopi licentia possit?*

5 *Episcopus si quem beneficio priuarit, cuius collatio, vel præsentatio ad alium spectat, ac velit eundẽ restituere: an possit non requisito collatoris aut præsentatoris consensu?*

1 Subsequenter. ¶ † Not. hic, ꝙ de cõsensu Archidiaconi debẽt institui & destitui Decani rurales. Et est ratio quia cũ archidiaconus debeat habere curã parochiæ. i. diœcesis. s. eo. c. j. Et Decanus in hoc suppleat vices eius. vt. j. de offi. archi. c. vlti. non debet absq; eius cõsensu institui, vel destitui. Inno.

2 ¶ † PRIMO quæritur quare requirit cõsensus Epi? Inno. Primò dicit id solũ de cõsuetudine ꝓcedere. ¶ Scdò subdit: ꝙ melius intelligitur hæc decre. de quibusdã Decanis: qui in aliquibus partibus Frãciæ cõstituunt ad faciendũ quædã officia ad Epm & archidiaconũ cõiter pertinẽtia: nec instituunt in aliqua ecclesia, nec cõfirmant sed quasi ministeriales & officiales sunt vtriusq;, & ꝓ magna parte nõ cõstituunt perpetuò. Et ideò dicit hic pro tẽpore. i. ad tempus. Inn.

¶ SECVNDO quærit ibi: *dñer.* qualiter hoc intelligit dicit Inn. ꝙ hoc mõ: Eps oĩa quæ circa electionẽ vel cõfirmationẽ hmõi ꝑsonarũ aget faciet cõiter cũ archidia. Sed qđ si discrepãt? Dicit Inn. ꝙ tũc subest. i. prefertur Eps solus: quia de iure cõi spectat ad eũ hmõi facere. Et quia maior & principalior est eius authoritas quã archidiaconi: cũ archidiaconus solũ habeat vicariã, & ratiõe illius dignitatẽ. & ideò valet tũc quod facit Eps.

3 ¶ † Sed pone: videt Archidiaco. indignum institui in Decanũ: nũquid poterit resistere? Dicit Inn. ꝙ sic, & ꝙ poterit appellare, vel alijs cõtendere. Item subdit alios dicere nõ valere, ꝙ faceret Eps. siue archidiaco. vel ecõtrario nisi cõsuetudo in cõtrarium se habeat. Ad hoc de offi. deleg. c. causam. Host. credit primã opi. verã. Nam in dubio habet archidiaco. obe ire. s. de tẽp. or. ad aures. Quod satis credo, nisi archidiacon. iustã cãm habeat cõtradicendi. j. de his, quæ fiũ à maio. par. capi. c. j.

¶ TERTIO quæritur ibi: *ligendus.* quare responsio est de electione & amotione, cũ quæstio de institutiõe & destitutione formata fuisset? Rñdet Hosti. ꝙ ideò, ne videat aliqd detrahere authorizabili institutioni, que ad solum Epm pertinet, quasi dicat: si de institutione illa queris, illa spectat ad solũ Epm. de renum. admonet. s. eo. cũ satis. institutio verò, quæ loco cõstitutiõis habet cõiter fieri debet. Sed de hoc dic ꝓut scripsi. s. eo. cũ satis. in. v. q. vbi apparet, qđ istud nõ ita generaliter procedit.

4 ¶ † QVARTO quæritur, nunquid remotus ab administratione per prelatũ inferiorẽ ab Epo casu, quo ad eũ pertinere potest amotio, põt deserere administratiõnẽ sine authoritate Epi? Hosti. Dicit ꝙ nõ: vt hic ad instar eius qđ dicitur de institutione: vt illius sit instituere cuius est destituere. Sed nõ magis puto hoc verũ, quã primũ. Nec credo hoc aliquo iure tantũ. Et super hoc recurre ad ea quę scripsi in. v. q. alle.

5 ¶ † QVINTO quæro: pone, ꝙ Eps priuauit aliquẽ beneficio, cuius collatio, vel ꝑsentatio spectat ad aliũ: & vult illũ restituere: nũquid requirit collatoris. vel presentatoris hmõi cõsensus? Dicit Hosti. hic esse argu. ꝙ sic. &. j. de eccle. ędifi. c. iij. § j. Contrariũ tñ notat. De renũ. nisi cũ pridẽ § pers. ꝯ post prin. Remittit In. An. ad glo. sñiam. j. de rescript. quãuis. lib. vj. vbi de hoc dicam.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Vicarius generalis Episcopi, cui specialium casuum aliquis est commissus cũ generali clausula: an literas cõmendatitias dare queat?*

¶ *CAP. VIII.*

Significasti. ¶ Casus. Archidiac. nõ dat cõmendatitias ad ordines. ¶ Sunt tria dicta. Scdm ibi: *Græcus.* Tertium ibi: *quod si.*

¶ Expone literã. *Conscientia.* sic. s. eo. cũ satis. & c. archidiaco. ¶ *Literas.* cõtinentes, ꝙ possunt ab alio Epo ordinari. Inno. De varietate harũ literarũ remittit Io. An. ad notata sua, de cleri. nõ resi. fraternitati. ¶ *Districte.* Hosti. habet literam districtè, dicens ꝙ subditis suis prohibere habebat, non extraneis: ne falcem suam, &c. de elec. venerabilem. Vel quia id oĩs nõ aduertũt. ideò districtè faciet. Ad hoc de de off. dele. super quæstionũ. ver. ꝓinde statuimus. Vel. i. nõ fulminãdo statim sñiam: sicut quidã faciũt indistinctè. de eo q fur. or. rece. c. j. *Audeãt.* repete sine tua cõsciẽtia. *Qui.* subditi s. ꝓmouẽdũ. *Prohibitionẽ.* maxiè, qa à iure ꝓhibiti sunt, vt patet in. j. gl. Ber. interdicas. post qđ interdictũ, & nõ ante, si celebrauerint irregulares fiũt scdm Hos. Remittit ad nota. sua. s. de tẽp. or. post trãslationẽ. Et Io. an. ad nota. sua. c. tit. ca. j. lib. vj. qđ & vide ibi super verbo. canonum.

¶ Oppone & solue, vt habes. j. eo. cũ dilecto. in. v. q. versu, scdm est. ¶ Querit Hosti. nũquid gñalis vicarius Epi, cui aliquis ex specialibus casibus est cõmissus cũ clausula gñali, põt dare literas cõmẽdatitias? & dicit, ꝙ sic. De quo per Io. An. in. d. c. ij. in gl. vlti. Dicit tñ, ꝙ in presentia Epi, qui sic gñaliter hæc cõmisit, nõ debet hoc sine ipsius cõsciẽtia expedire. ar. j. de offi. leg. volen. & de offi. or. Romana. in fi. lib. vj.

¶ Supple glo. In gl. ij. i. *Episcopus*. dat cõmendatitias & forma 1a Io. An. Et ibi: *habet de consuetudine*. Idẽ not. Io. ix. q. ij. ¶ *Episcopũ*. & in fi. Dic vt infrà de temp. ord. cũ nullus. lib. vj.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Officij alicuius si quis possessionem probare velit, quid probare necesse habeat?*

2 *Habitus per priuationes cognosci.*

¶ *CAP. IX*

VT nostrum. ¶ Casus. Archidiaco. examinat & pręsentat ordinãdos, & ponit prelatos in sede. Hęc decret. est pars illius. j. de app. vt nostrũ. & vt ecclesiastica beneficia. vt nostrum.

¶ Expone literam. *Sufficiẽter*. Et sic fuit perinde, ac si nullo modo fuisset probatũ. s. de trásla. c. ij. cũ cócor. *Abbates*. has installationes Abbatũ abhorrent Cistercien. de simonia, ne de his. Vinc. *In sede*. hoc nó habet loco electionis. de elec. ecc. j. Et si nõ pręcedit authoritas Epi, dicit intrusio. de pręb. cũ iam dudũ. ibi: dic intrusionis, &c. ¶ Not. Io. an. ibi: *officio*. exponẽdo. s. cõsuetudinario, vel per priuilegiũ dignitatis. † Et 1 sic patet per hãc decr. q si aliquis ꝓbare intendit possessionẽ alicuius officij, vel dignitatis, nõ sufficit sibi ꝓbare exercitiũ actuũ, qui de iure cõi nõ spectant ad dignitatẽ, vel officium: sed etiã debet ꝓbare illos actus ad dignitatẽ pertinere. Et sic dicit se obtinuisse in archidiaconatu Bononien. Probato tñ q talis dabat tali tẽpore examinationes publicas, vel priuatas, non est ꝓbata possessio Archidiaconatus, nisi ꝓbet, q ad officiũ archid. hęc spectabat. Sed si ille actus de iure spectat ad aliud officiũ, vel dignitatẽ tunc satis est ꝓbare exercitiũ illius actus: vt institutio ad Epm inuestitura ad archidiaconũ. Fortassis eñ cancellarius Mediolanen. habebat de cõsuetudine, vel priuilegio facere quę sequunt. Sed qa id nõ fuit ꝓbatũ & de iure ad illud officiũ nõ spectãt, vt sequit. Ideò succubuit. Cócordat de re iudi. cũ Bertol. scdm eũ. Idem Bal. in quadã disputatione, de qua facio mentionẽ in cle. j. de offi. ord. vbi vide quo ad hoc. in iiij. q. inducit: qa nõ probat hoc esse, qđ ab hoc cótingit abesse. ff. de acqui. hęre. l. gerit. & l. pro hęrede § par. & C. vnde cog. l. nõ ob hoc. Et ideò etiã ibi dicit q nec vnius ablatio alteri obesset. ar. ff. de serui. vr. pręd. l. si domus. & l. si edes. Dicit † eñ habitus cognosci per priuationes 2 alleg. semper de bo. lib. l. si filius. in prin.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Iudicem secularem opponere se posse, si subditus in causa fori ipsius, eo non negligente, ad forum ecclesiastic. pertrahitur. & nu. 5.*
2 *Testis esse potest, qui a iudicio recusatur.*
3 *Procurationi ne facta, clausula generali adiecta quae cõtineantur?*
4 *Archidiaconus aut plebanus, aliusue episcopo inferior, iurisdictionẽ correctionem aut visitationem in monasterio non habet.*
6 *Episcopi an possint Archidiaconis & Archipresbyteris prohibere ne iurisdictionem exerceant? & nu. 9.*
7 *Defensor ciuitatis: an possit per praeside suo tẽpore durãte, reuocari?*
8 *Iudicium quot modis soluatur?*
10 *Iura quaenam intelligantur sub his clausulis: Ratione Archidiaconatus & ad Archidiac. pertinen.*
12 *Monasteria qualiter & quatenus Episcopis subsint? Et an Archidi.*
13 *Comites non sicuti Episcopi, num excipere de intentione sua iure cõmuni fundata possint.*
13 *Consuetudo de qua hic, an ad monasteria extẽsibilis? Et sub hac, quod duplex sit consuetudo. & quid vtraqueq; & quis earum effectus.*
14 *Consensus tacitus, tacitã prorogationẽ & extensionẽ recipit. & cur?*
15 *Praescriptio & cõsuetudo quo ad ea de quib. hic, an inter se differãt?*
16 *Archid. iurisdictio, an ideo tollatur, quod alius ea vsus fuerit vt hic?*
17 *Consuetudinis extensio, num de iuribus ad iura fiat?*
18 *Archidiaconus, num prioratibus per villas de iure cõi iurisd. visitationem, & correctionem habeat? & quid in monasterijs populum habentibus?*
19 *Iura Episcopalia, quaenam praescriptibilia sint?*
20 *Visitatio & iurisdictio Episcopales, an sint praescriptibiles?*
21 *Archidiaconus in ecclesijs secularibus collegiatis, an suam iurisdictionem exercere poterit?*
22 *Archidiaconis prohibita quaenam, & quos sint? Et quae spiritualiter permissa?*

¶ *CAP. X.*

DIlecto. ¶ Casus. Archidiaco. in monasterijs iurisdictionẽ non habent nisi quantũ tribuit eis generalis, vel specialis cõsuetudo. ¶ Diuide literã in tres partes. in prima generalis cãe cõmissio. In scđa actoris petitio. In tertia scđa decre. cómissio. Scđa ibi: *coram quibus*. Tertia ibi: *vtroq;*. ¶ Expone literã, *debito*. vide qđ notatur de resti. spol. c. conquerente. in gl. fi. *Petit*. confessoriã intendendo. Inn. *Metas*. de his metis notat de ꝓba. cũ causa. Vin. *videlicet*. ecce iurisdictio. *Ad eius*. ecce correctio. *Solent*. Nã cõsuetudo in iurisdictione valet. C. de emã. lib. l. ıj. j. de exces. pla. ad hoc Inn. *Secundũ Deũ*. Aliàs nõ esses parendũ, si de hoc cõstaret. s. de tem. or. ad aures. *Regula*. per sedẽ Aposto. approbata. Aliàs nõ obstaret scdm Inn. Ad hoc de voto. c. vno. li. vj. Et aliàs tenent religiosi obedire Epo ex quo cõtra regulã non pręcepit. xvj. q. j. qui verè. & c. cũ pro vtilitate. *Obedientia*. In his quę ad obseruantiã religionis spectãt: vt est dictum *Petijt insuper*. Subaudi, Archidiaconus. *Ne de caetero*. qũo in his possit cócipi sñia in futurũ, vide. j. de sepul. in nostra. *Facerent*. Abbas & monachi. *Baillliua*. vulgare galliarũ. Simile de sent. delicto. lib. vj. Aliàs dicit baillliuia: quia baiulus gerit vices alterius. Et sumitur hîc pro districtu. *Debere*. nõ dicit quo iure. & tamẽ latũ est verbũ hoc, sicut verbũ pertinere: sed ad specialẽ cõsuetudinẽ. j. restringet: Hosti. ¶ † Not. hîc Ab-1 bas iudi. ẽ secularẽ se opponere posse, si subditus in causa sui fori ipso nõ negligẽte, trahit ad ecclesiasti. forũ. *Spũalibus*. quasi fateret cãs archiepi & suorũ nõ debere corã se agi. *Familia*. quę gaudet priuilegio Epi. ar. hic & C. de epi. & cle. l. ij. xij. q. ij. ecclesiarũ seruos. xvj. q. j. similiter. de por. c. Roman. lib. 2 vj. in auth. de sanc. epis. § sportulariũ rẽ. Host. *Semoiien*. † Not. admitti in testẽ q recusaret à iudicio. de of. dele. cũ R. ibi de hoc. *Canonicos*. spãlis ꝓuisio facta ex officio, vel de consensu partiũ vel solius Abbatis. Hosti. *Plenoria*. quã extranei, vel ponit positiuè. i. plenã in hmõi. s. eiusdẽ ordinis &. j. eađ. metas cõstitutis, & nõ magis priuilegiatis. Sed secus si nõ essent eiusdem códitionis. Inn. Quasi dicat alijs simili. eiusd. decr. Hos. Ex quib. inferi vnũ Ho. qđ scripsi. j. e. in. x. oppo. ad fin. ver. sed hoc intelligi debet. Faciũt allegata in vlt. gl. Berñ. ꝑmissis s. q archi. pacificè cõsueuit exercere iurisdi. in illo monaste. vel in alijs eiusd. códitionis & ordinis. Inn. Poterit eñ esse, q in vno iure obtinebit, & nõ in alio. j. de ca. mo. c. ij. Inn. *Et*. s. si-3 milib. Inn. ¶ † PRIMO not. ibi: *quędã alia*. q facta mẽtione procura. sup clausula gñali adiecta cóphẽdunt iuris. coerctio. & cõfirmatio tanq̃ paria: cũ cui vnũ debet, & aliud Inn. Vel dic scdm eũ illa nõ cóprehẽdi: vt paria, qa paria nõ sunt: sed maiora. Sed & cóprẽhẽdunt tanq̃ expssa: p illã adiectionẽ: Et q̃da alia ad ipm rõne archid. spectãtia. propter hãc eñ clausulã de oĩb sine de maiorib sine de minorib agere põt dũmõ de iure ad archi. spectẽt. Sed cõtra de. c. sedes. s. de rescri. Sol. Inn. dicẽs, q hoc facit seu operat virtus subiecti cui adijcit ꝑdicta clausula gñalis. Et iõ subdit Inn. q idẽ diceret si diceret & de reb alijs ad eũ rõne hrđitatis spectãtib. s. q de maioribus, quã expressa sunt, agere põt de iure: dũmodò ad hęreditatẽ spectẽt. Ad qđ de rest. spo. cũ ad sedẽ. Et circa formã libelli ibi dicã. de ꝓba. licet. de doơa inter dilectos. de offic. or. cõquerẽte, qđ tene mẽu. Subdit tamẽ Inn. q volẽs tenere cõtrariũ, posset huic decre. rñdere, q ideò fuit admissa hęc petitio, qa nõ fuit cõtra eũ exceptũ. & aliàs secus. vt in cõtrario. Ad hoc. C. de anna. except. l. vlti. de resti. spol. c. vlti. Posset etiã dici scdm Host. q ia rescripto fuerũt etiã alia specificata. & hîc propter breuitatẽ obmissa. vel secundũ eũ specificando procurationẽ annuã, specificasse videt visitationem, cuius rõne debet procuratio, sine iurisdictione & peccatorũ examinatione & correctione. Nec aliquod maius in inferioribus continetur. quod etiã mẽu tene: quia facit ad hoc quòd probata visitatione per Archidiaconum sibi iurisdictio cum correctione adiudicata est.

4 ¶ † SECVNDO nota. ibi: *iurisdictionem*. Archid. vel Plebanū, aut aliū minorē Epo nō habere in monasterio iurisdictionē, correctionē vel visitationē. Et ita p cōsequēs: nec ꝓcurationē, q rōne visitatiōis deberet. ĩ. de pscri. cū ex officij xviij. q. ij. dudū peruenit. ĩ. de capel. mona. c. ij. ¶ Sed cōtra istud notabile opponitur de. c. j. & c. mandamus. s̃. eo.
¶ Refert Inn. quosdā dicere, ꝙ Archidi. habent correctionē & visitationē. & ꝙ hoc hîc nō negatur. ¶ Sed Inn. & Hosti. non placet hæc solutio. Nec obstat. xvj. q. j. alia. quia illud intelligit, ꝙ posit sacerdos, vel inferior prelatus cogere, nō per se ipm, sed facere cogi per superiorē illos monachos ad soluēdom decimas. dic ergo hic speciale, & specialiter Epo reseruatum.

5 ¶ † TERTIO opponit ibi: *conuenire*. Nam videt iniusta petitio, quia Eps pōt etiā inuito subdito aliquando cognoscere de cāis ad eius iurisdictionē spectātibus: vt notat. ĩ. de offi. or. cū ab ecclesiarū & plus videt, quia scdm quosdā pōt etiā ab eis iurisdi. aduocare: vt. ff. de iudi. l. iudiciū soluitur.
¶ So. dicūt quidā sō ad hāc qōnem nō respōderi in text. qa petitio fuit iniusta. Et hoc maximè: quia licitū videt partib⁹ inter se cōuenire de litigādo sub nū suo iudice: vt. ff. de iurisd. om. iudi. l. si cū venerit. Imò sufficeret, si conuentus nō acciperet: quia hoc ipso cōsentire videret & tenet processus: vt. ff. de iudi. l. j. & ij. in prin. Quod intellige de laicis. iij. q. vj. pulsatus. In clericis secus. de fo. cōpe. significasti. ¶ Alij dicūt, ꝙ imò hic fuit admittenda petitio ꝓpter fraudem, quę fiebat Archidiaco. vt sic subtraheret iurisdictio eius. arg. ff. de legi. cùm quis & de aqua pluuia arceda. lege prima & lege deniq; vel ꝓpter cōsuetudinē. ¶ Alij dicūt, ꝙ ideò nō rñdet. q. qa in hoc monasteriū peccabat. ¶ Alij dicūt, ꝙ sub illo verbo, ꝙ sequit in respōsiōe. s. *iur sdi. aliquā &c.* oīa cōprehēdit correctionē. s. visitationē & iurisdictionē. & ēt, ꝙ pri⁹ debeā cōueniri sub Archidi. quā sub Archiepo. Et ideò nō respōdemus. Inn. placere videt, ꝙ petitio sit instituta, osi consuetudo ꝓbaret q̄d verum est, & notat per eū. s̃. c. j. & hîc patet in fine. ¶ Sed qūo intelligit lex iudiciū soluit alle. Aduerte hîc vt quidā referūt, posuit Inno vnā additionē dicēs ꝙ illa lex loquit, qñ in illa iurisdi. quā exercet minor iudex, superior habet maius imperiū: vt qñ addit in superioris defectū, vt. C. de iu. cū specialis, & C. de fiber. l. si qs. Aliâs aūt sec⁹. Et ideò dicit ꝙ archiepi psides ꝓuinciarū & legati subditos plenā iurisdi. habentes prohibere nō pñt. Et sic loquit in auth. de defēso. § interim. in fi. Licet fateat legatos adiri posse ꝑ querelā. de os. leg. c. j.

6 ¶ † Sed nunquid ergo poterunt Epi Archidiaconos & archipresbyteros ꝓhibere? Inn. s̃. eo. c. j. in glo. ij. Et hîc super verbo cōueniri. De archidiac. dicit se hoc nō credere. Verū ipse Inn. in dicta additione, nescio si sua fuerit: qa eā nō habeo in libro meo, licet sit additionatus. Eam tñ ponit Io. an. in Nouella videt tenere cōtrariū per pdictū intellectū legis, iudiciū soluit, dicēs sic: quare cū archidiac. & archipres. sunt vicarij Eporū. s̃. eo. c. j. ĩ. ti. j. c. j. & vlti. poterūt p Epos prohiberi. ¶ Sed indubitāter alia opinio verior est certū eñ est, ꝙ episcopus de iure nō pōt inferioribus dignitatibus sibi subiectis auferre iura sua. arg. bonū. ĩ. de legi. c. nr̃a. Hoc eñ in princ. speciale est priuilegiū, ꝙ posit aliquē priuare iure suo: vt nut. ĩ. de elect. si religiosus. lib. vj. ad fi. vj. gl. Io. An. facit. ĩ. de iure patro. nullus. de re. ecc. nō ali. c. dudū. lib. vj. & s̃. eo. ad hęc. in fi. Modò cōstat, ꝙ Archidiac. dignitas à lege habet hoc ꝑpetuū ius: vt. s̃. c. j. & ibi notat per Inn. & Hosti. Sed tu dices nō per hoc aufertur iurisdi. imperpetuū: nec in totū, sed in parte, & ad tēpus: quia dico, ꝙ nec Eps hoc modo illud facere per ootata in glo. Io. an. alle. Et quia per hoc posset Archidiac. paulatim de sua iurisdictione fraudari, q̄d nō est Epo concedēdū. ar. ĩ. de diuor. c. quāto.

7 ¶ † Et facit quia in simili ego reperio, ꝙ defensor ciuitatis pro eo, q̄d habēt suā iurisdi. à lege, & nō à pręside, durante tēpore suo non potest per pręsidē reuocari: vt. § interim. alle. ver. nō habēte licentia &c. Licet defensor nō habeat ꝑpetuā dignitatē. Igit fortius in archidiacono: cū & perpetuā habeat dignitatē, ac iurisdictionē. ¶ Item facit, quia nemo debet impediri, quominus vtat iure suo. s. de elec. cū ecclesia. Vul ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. l. ij. § dñorū. nec quis impediēdus vti beneficio iur. vt. ĩ. de reg. iur. indultū. lib. vj. cū concor. & xj. q.

8 j. peruenit. Nec ob. lex, iudicium soluit alle. qui † licet dicat, ꝙ iudiciū soluitur tribus modis. Primò vetante eo, qui iudicare iussit. Scdò vetāte eo qui maius imperiū in eadem iurisdictio. habet. Tertiò si iudicare iussus eiusdē imperij esse cœperit: cuiusmodi ille, qui iussit. Intelligo tñ scdm modum, quādo ab illo, qui maius imperium habet. minor iudex suā iurisdictionē habuit: & habet vtendam ad voluntatem illius, ordinario tñ iure: vt differat à primo mō. ¶ Et habes exemplum duplex. Primū in gerente vices alterius. C. de offi. eius. qui vicē alterius gerit. l. j. Scdm in tenente auditoriū alterius vt. ff. quis & à quo appellet. l. j. § ab eo. Et patet istud exēplū in officiali Epi: vt. ĩ. de consue. c. nō putamus. lib. vj. cū cōcor. Sed si non haberet iurisdictionem suam ab illo: sed ab alio tunc secus: vt notatur in. d. vers. non habente. super verbo, non habendi. Et idem fortius si à principe, aut à lege, aut à cōsuetudine hoc haberet, per pręmissa. Per easdē enim causas debent ista procedere: vt infrà de reg. ior. c. omnis res. ar. ff de solu. l. Stichum. § naturalis. ¶ Modo Archidiac. non habet iurisdictionem ab Episcopo, sed à lege, & quandoq; à consuetudine.

9 ¶ † Quod ergo dicit Inno. posset saluari in archipresbyteris & decanis ruralibus, qui ad iurisdictionē exercendam ponūtur & remouentur ad nutum. & in Archidi. quo ad iurisdictionem qui ex cūmissione Episcopi speciali, vel forsan generali ad causarū vniuersitatē sibi factae exerceret. Sed si ex donatione Epi, casu quo Eps donare posset, illā haberet, secus crederem: quia natura donationis preter casum ingratitudinis reuocationem nō admittit. C. de reuoca. do. l. si donatio cum cōcor. Vel posset intelligi illa lex, iudiciū soluit. in habēte maius imperiū, ea maioritate libera quia posit ponere & depoere, ꝓut sibi placet, sicut princeps. Et patet, qa licet sit maior iudex, tñ postquā causa est incœpta coram minori iudice, qui pōt de ea cognoscere maior iudex, quo ad causam illam: nec maiorem: mò nec tantā iurisdictionē censetur habere, sicut minor: cùm apud illum, apud quē cœpta est & nō apud alium terminanda sit: vt. ĩ. de foro cōpe, proposuit. & descēsus ad speciē: vt. s̃. de rescrip. pastor. in fi.
¶ QVARTO opponit ibi ratione: quia secūdū petitionem sententia concipi debet. ff. de euic. l. si fundus, &. C. de fideicō. l. vlti. in fi. ¶ Modò hic petit ista quę petit ratiōe archidiaconatus: vt hîc igit probato qua ratione consuetudinis debentur, nihilominus adiudicare debeant: sed absoluēdum videt monasterium. Fa. quia quis cōdēnari nō debet: nisi actor probet sibi deberi ex ea causa ex qua petit infrà de

10 offi. ordi. cōquerēte. ¶ † Soluit Inno. dicēs, sub his ratione archi. & sub istis: *ad archidiaconatū pertinent*. cōprehēdunt nō solū iura quæ debētur ex iure priuilegio sed etiā ea quæ debētur ex cōsuetudine: vt. ĩ. de præscript. auditu. ¶ Et est argumentum quòd secundum simplicitatem iuris canonici plures causæ in eodem libello admittuntur. Remittit Hosti. de fide instrumentorū. dilectus. in prin.
¶ QVINTO opponitur ibi. *statum*. quia videtur, quòd ista allegatio probata fundet sufficienter intentionem archidiaconi: vt. ĩ. de religiosis domibus, cum venerabilis de capell. monac. dilectus. xvj q. vij. omnis basilicæ. Et per consequens quod frustrà imponatur onus probandi consuetudinem: vt. ĩ. dicetur. vide Berñ. in prima glo. ¶ Soluit Innoc. dicens: quòd licet hæc allegatio archidiaconi sibi videretur sufficiens, per dicta iura: tamen reuera non erat, sed errabat. Ratio est, quia prædicta iura loquuntur in Episcopo.

11 ¶ † Licet eñ monasteria quo ad legem iurisdictiōis, quæ cōsistit in institutione personarū, vel coerctione criminosorū & collationē sacramentorū: subsint Epo. xviij. q. ij. hoc tñ. & c. cognouimus. & xvj. q. j. monasteria. nō tñ Archi. Sed sicut ex hoc capi. apparet q̄d est nota. dig. hoc nō extendit ar-

chidi-

archidiaco. quia nisi archidiaconus ꝓbauerit cõsuetudinem non exercebit iurisdictioné in monasterijs. Soli eñ episcopi hoc habét i monasterijs scdm eũ: ac si vellet dicere à cõtrario in alijs, q̃ in monasterijs bñ fundaret archidiacon⁹ intẽtionem suã, quo ad iurisdictio. de iure cõi. & de hoc notat. xvj. q. alu. & .j. de capel. moñ. dilectus. ¶ Verũ Host. latius extẽdens materiam, dicit ꝙ nõ putat etiã, ꝙ Comes vel Princeps alius minor Imperatore, hic allegationẽ facere possit. ¶ Pro alia, qua ratio quare minor Epo hoc non põt facere est, ne videantur in vno corpore duo capita quasi mõstrũ. j̃. de offi. or. qm̃. Fatetur tñ ꝙ Rector fundat intentionem suã de iure cõi, quo ad iura parochialia: vt patet ex not. de his quę fiũt à prela. pastoral. de deci. cũ in tua. de off. or. cũ ab ecclesiarum. Rõ specialitatis quare Imperatori hæc allegatio cõpetit, est excellẽtia principatus, q quo ad tẽporalia super oẽs cõstitut⁹ est à Deo. in auth. qũo oport. Epũ in prin. col. j. vñ & mundi dñs dicit. ff. ad leg. Rho. de iac. l. de deprecario. &. C. de quad. prescri. l. bene à zeno. Et fa. q. ibi &. C. in quib. cau. colo. cẽ. l. j. lib. xj. notat. & qd not. Host. j̃. de iureiur nimis. sup verbo, ẽnẽtes. &. vij. q. j. in apibus. & scdm Augu. videt hoc ad reges extẽdi. viij. di. quo iure. Illud tñ põt tm̃ intelligi de imperatoribus & regibus Romanorũ. Nec ob. qd loquit in plurali: quia tũc cõsyderat preteritos & futuros. & q ñ in singulari loquit põtes uñ designat: sicut cũ dicimus Romani pontifices & Romanus põtifex. Vel illud ideò in plurali: qa qñq; fuerũt plures Imperatores simul regnantes. C. de defen. ci. l. j. iij. v. vij. & viij. Sed & Tito & Vespasiano diuulgatũ est. ¶ Sed quæ est rõ quare hæc allegatio nõ cõpetit Comitib⁹ sicut epis: est scdm Host. ꝙ limites epatuũ stabiles sunt. Nec mutant, nec prescribunt. xvj. q. iij. licet. De parochijs, sup eo. mũdani verò prescribunt & per potẽtiam vsurpant, diuidũtur, & augmẽtant quotidie per fas & per nephas: vt patet ex oot. in. d. c. super eo. Et de voto. c. qd super his. vñ iudices ecclesiæ nõ recurrũt ad limites Laicorũ. de reg. do. c. j. cũ cõcor. Et ex hoc etiã insurgit rõ, quare in ecclesiasticijs requirit titulus. Et de his remittit Host. ad summã. de pscr. § quę exigãtur versu. sed notabi. ¶ Sed parcat mihi Hosti. qa eius opi. non elicit ex dictis Inn. cũ illa ad certũ cap. videlicet ad iurisdi. in monasterijs exercendã, spãliter restringat. Nec iure fundat: qua nil ad lrãm allegat, q hoc ꝓbet. Nec video rationẽ diuersitatis inter rectorẽ quo ad iura rectorię, & Archid. quo ad iura archidiaconalia, & Epm quo ad iura epalia his oĩbus habẽtibus territoriũ limitatũ & iura sua epalia Archidia. & parochialia infrà illud. Et hoc est, qd tenet Inn. j̃. de offi. dele. c. cũ contingat, vbi tenet, ꝙ archidiaconus põt bñ habere territorium limitatũ. & qd si illud habet, iurisdictio sua se extẽdet in cõtrahẽ. & delinquẽtes. j̃. illud. ¶ Preterà, quare nõ idẽ in duce comite, marchione, de ducatu comitatu vel marchionatu ab Impatore vestito, cũ territorio limitato, iurisdictione & impio mero & mixto? nõ video. Imò credo idẽ. & pu-to ꝙ sit text. in rõne. ff. de offi. psi. l. iij. & l. cõgruit. & de offi. praef. vr. l. j. § cũ vrbẽ. In quibus apparet ꝙ pses & pfect⁹. j̃. territoria à Principe sibi cõcessa, etiã in forẽses ibidẽ delinquentes fundant intẽ tionẽ suã de iure cõi. Et si comitatus & eius limitatio cũ iurisdictione & impio sint & fuerint de cõsuet. à tpe de quo non est memoria. Et ita ꝓ cõstituto haberi debent: vt. ff. de aqua quot. & ęsti. l. hoc iure § duct⁹ aquę. Nõ video quare nõ idẽ: cũ cõcessio Principis legi, & lex cõsuetudini cõparenti i iure. Nec video quare nõ idẽ qñ inferior etiã à Principe sibi datũ certũ territoriũ & iurisdi. j̃. illud certã iurisdi. habẽs in casu sibi à iure, vel à Principe permisso, creet dignitatẽ nouã cũ territorio & iurisdictio. in perpetuũ: quare talis dignitas. j̃. illud territoriũ. Et quo ad iurisdictionem sibi in eo datã, nõ fundet intentiõẽ suã iure illo, quo sibi cõpetit territoriũ & iurisdi. Sed fateor alios casus cõtrarios, videlicet. Primò si vsurpatiõe, & nõ iure, nec cõsuetudine nec priuilegio, seu cõcessione spãli facta per potestatẽ habẽtem illud territoriũ, vel illã iurisdictionẽ, seu illã dignitatẽ haberet: qa sicut primo casu cõcessoriũ Principẽ sequit positiuè: ita & casu isto negatiuè: vt. j̃. de reg. iu. c. accessoriũ. lib. vj. cũ cõcor. Pro prio est. j̃. de offi. delg. si super. lib. vj. & ꝓ secundo. j̃. de pben. c. fi. ¶ Itẽ secũdo, si extra terminos, vel psonas aut territoriũ iurisdictio. sibi cõcesse a legẽ, vel cõsuetudine, aut ab homine aliquid facere vellet. Hoc eñ casu sibi impunẽ non pareret. ff. de iur. om. iu. l. vlti. j̃. de iud. at si clerici. de sent. excõ à nobis. de cõsti. vt aĩarũ. lib. vj. & de re iudi. pa. li. vj. ¶ Si dubitat de personis, dico oẽs personas territorij non exẽptas specialiter, & etiã alienas ibidẽ cõtrahẽ. vel delinquẽtes, postquã territoriñ habet cõprehendi per. l. cõgruit. & § cũ vrbẽ. alle. & per. l. hęres absens. cũ ibi not. ff. de iud. &. j̃. de fo. cõpe. Roma § cõtrahẽ. lib. vj. & not. Inn. in. d. c. cũ cõtingat. ¶ De casibus verò dico ꝙ ea quę sunt simplicis iurisdic. solũ in dubio cẽsent esse cõmissa. ff. de offi. licet in corrigendis. lib. vj. Et vltra quatũ cõcessum, vel pscriptũ, & nõ plus: vt hîc, in fi. Et sunt semp inspiciẽda verba cõcessionis. j̃. de priuile. porrò. & eo. tit. si Papa. lib. vj. Et maximè, qa & minus cõcedi posset, sicut patet in defensorib. ciuit, in auth. de defẽ. ciui. § & iudicare. ¶ Et ita per pmissa cõtra Archidia. ꝙ de iure cõi suã intẽtiõnẽ nõ fundet in iurib⁹ archidiaconalib. saluis casibus exceptis. Imò ꝓbat text. iste cõtrariũ: qa iurisdic. sua ad similia est extẽsibilis: vt hîc in fi.

¶ SEXTO opponit ibi: *per eosdẽ*. per qd innoit, ꝙ nõ per alios. Cõtra qd videt: quia ꝓbatio nõ est angustãda. C. de hęreti. l. qm̃. Et qa edictũ de testi. est ꝓhibitoriũ: vt. ff. de testa. lib. j. ¶ Sol. dicit Hosti. ꝙ hæc fuit ꝓuisio, seruãda tñ ꝓpter formã mãdati. vt. ff. mã. l. diligẽter. scdm Gul. na. Et supplet Hosti. ibi: *per eosdẽ*. Sub. in totũ sufficiẽter & plenariè. Et si sic vos ꝓ ipso plenariè sñiam feratis, ꝙ si nõ ꝓbet de oĩbus, sed de quibusdã, eãdẽ &c. Sed verè credo, ꝙ etiã per alios ꝓbari possit. vñ ibi: *Per eosdem*. Credo subaudiendum esse per rationem factã ꝓ oppositiõe subaudi, vel alios. Rõ: qa i rescripto iustiuę nõ impetrato p dolũ, ista regula dat, ꝙ si non põt ꝓcedi scdm formã rescripti ꝓcedat scdm viã iuris. s̃. de rescri. sup lris. Pone eñ oẽs cano. esse nouos, saltẽ à minori tpe recẽptos, q̃ sit tps pscriptionis, vel illos qui antiqui sunt, fuisse absentes, iniquũ esset alios à ꝓbatione repelli: & nõ esset hęc bona ꝓuisio sed poti⁹ puersio iustiõę & destructio cãæ. Quod nõ psumit ꝓcedere de mẽte Princi. vt in ꝓœ. decre. vj. & cle. Et iõ nõ puto esse oppositũ ea intẽtione, vt formã: sed magis vt admonitionẽ inducat: qa illi pria facie psumunt magistrare. vt. ff. de tu. l. muto § tutoris datio.

¶ SEPTIMO intrãdo gl. magnã Inn. quã diuidã & expediã p. vj. seq. opposi. opponit ibi: *supradictis*. quia hic habes, ꝙ cõsuetudo est extẽsibilis ad alia monasteria. cõtra qd opponit. de. c. auditis. j̃. de pscri. de deci. c. tua. & c. cũ cõtingat. xij. di. ante oĩa. xj. di. catholica. Sol. Inno. dicẽs, ꝙ duplex est cõsuetudo. vna est contra ius vel onerosa. & illa non est extẽdenda c. tua. & c. cũ cõtingat. all. neq; ad alia iura: vt. c. dilec. & c. auditis. Neq; ad alias eccle. vel psonas: vt. c. añ oĩa. & c. catholica. ¶ Alia verò est laudabilis cõsuetudo, & q̃ innuit rõne, & q̃ sit sup re cõcessibili, quale est ius Archid. qd de facili debet Eps cõcedere: vt in alios sua onera partiat: vt. j̃. ti. j. c. fin. Et de qua, vel cõtra quã nihil statutũ est. Et illa seruãda & extẽdẽda est ad alias ecclesi. nõ ad alia iura: vt hîc, & s̃. de elec. cũ ecclesia vultera. xj. di. in his. xij. di. cõsuetudo. viij. di. q̃ cõtra. j̃. de cẽs. sopitę. Et sic intelligit qd hîc hr̃. Et hoc verũ. si maior pars ecclesiarũ & eiusdẽ cõditionis hoc seruet secũdũ eũ: qd credit sufficere. ¶ Et idẽ dicit etiã in psonis. alle. ff. de iusti. & iur. v. l. & c. sopitę. all. Et qd dixi de ecclesijs eiusdem diœc. intelligit de ecclesijs & cõsuetudine ꝓuincię. Ex quo Inn. infert, ꝙ in tñ est hoc verũ, ꝙ ecclesię & psonę quas etiã certũ esset talẽ cõsuetud. nunq̃ seruasse, & etiã ad eã seruãdũ cogi debẽt. Probat sic: quia ecclesię de nouo ędificatę ad illud tenent. j̃. de cẽs. sup eo. s̃. de cõsue. cũ olim. Exẽplificat Inn. prio de cõsuetu. q̃ habet vnũ modũ officiãdi seruãdũ in ecclesijs. xij. di. c. pe. Scdò de cõsuetu. q̃ habet ꝙ seruet mẽsura cõis. j̃. de censi. ex parte. Et de illa, q̃ habet, ꝙ platus certas habeat dignitates. c. cum olim. alleg.

¶ Excipit ad hoc Inno. duos casus. Primus est si aliquę personæ, aut ecclesiæ diœc. vel prouincię, in qua est talis cósuetudo, habeát super eadẽ re cósuetudinẽ cótrariã & pręscriptam ptã: qa illã seruare deberet. s̄. de cósue. quáto. & .c. auditis. all. Secúdus est, si ꝑ illa cósuetud. aliã cósuetudinẽ habẽt: licet nó directè cótrariã: vt puta in casu huius Decre. qa alijs hęc iura ĩ monasterio de cósuetu. exercet. Vel si habet diœc. vel ꝓuin. ꝙ ieiunet in sabbati sin certo castro diœce. vel certa diœce. ꝓuincię hn̄t pro ista cósuetu. aliã: quia ieiunát die mercurij. xij. dist. illa. His eñ casibus minor pars maiorẽ sequi nó tenet. ¶ Fatetur tñ Inn. ꝙ alij aliter super hoc distingũt dicen. qa aut loqmur in his q̃ sunt iurisdictionis, vel annexa iurisd. & túc dicũt, ꝙ ĩ his oino debet minor pars se cóformare maiori, & eã sequi: vt in casib. s̄. ꝓx. Et est rãtio: qa in his fit prorogatio de personis ad personas: dũmodò maior pars vtatur vt. ff. de iust. & iur. l. penul. & ad municipa. l. qđ maior. ff. de testi. l. testimoniũ. Et hoc verũ sc̄dm eos: nisi cósuetudo introducta esset cótra rónem: vt. ff. de legi. l. qđ non róne. Aut loquimur in alijs: vt puta in his, quę cósistũt in pæstationib⁹ & in alijs cósimilib⁹. Et ĩ istis dicũt cósuetudinẽ nó esse extẽdendam: vt hîc. ¶ Sed cótra hoc mẽbrũ secundũ opponit Inno. de. l. venditor. § si cóstat. ff. cõia prędiorũ. vers. in ꝑstationib⁹ videt̃ fieri expẽsio de persona ad personã. ¶ Soluũt isti dicẽ. ꝙ nó dicit fieri extẽsio, cũ fit circa earũdẽ: vt. c. sopitę. alle. cũ suis cócor. Modò sic erat in. § si cóstat. Vel aliter soluũt: dicẽ. ꝙ ea, de quibus loquit̃. § si cóstat. debita erant etiã pręter cósuetudinẽ. sc̄dm eos. ¶ Inn. nó approbat, nec reprobat. sed subdit duas cóclusiones. Prima est, ꝙ nũquã est ita restringẽda cósuetudo, vel priuilegiũ vt vna res diuerso iure cẽseatur: vt. j. de decimis cũ diœcesi. xij. q. i. c. quia. & .c. cognouimus. ¶ Scđa est, ꝙ facili⁹ fit extẽsio in his, quę nó pertiuẽt ad aliũ de iure cõi: vt. j. de reli. do. c. j.

¶ OCTAVO opponit̃ cótra ambas solutiones supradictas & specialiter cótra id qđ dictũ est, & qđ hîc in fi. dicitur ꝙ personę & ecclesiæ, seu monasteria, quæ cósuetudinem nũquã seruarũt: cogunt̃ eã seruare, vt hîc: quia satis mirũ videt̃ ꝙ culpa negligentis obsit alteri diligẽti: qui nó permisit consuetudinẽ induci, vel ꝑscribi cótra illud gn̄rale: res inter alios acta &c. in rubro & in nigro. & per totũ. C. &. j. de re iud. c. penul. Soluit Hosti. ꝙ hoc ideò est, ne vna & eadẽ ecclesia diuerso iure censeat̃: vt. c. cognouimus. alleg. Inn. verò ad nostrę Decret. interpretationẽ cõdescẽdens, dicit, ꝙ in casu nr̄æ decret. habem⁹ cósyderare illos qbus ꝑiudicat talis cósuetudo seu ipsius cóstitutionis extẽsio. Modò si cósyderamus monasteriũ san. Pet. ad qđ fit extẽsio, illis pręiudiciũ modicum ponderãdũ est: quia modicũ est, & modicũ illi monasterio obest: qa iura quæ hic petebant̃ vel exercebit Ep̄s ĩ dicto monasterio vel Archidiacon⁹ seu alius loco epi. Et sic nihil pręiudicat monaste. vel modicũ. ¶ Si verò cósyderamus Ep̄m dignũ est, vt ei ꝑiudicet̃: quia tacitè cósentire videt̃, ꝙ Archidiaconus iurisdictio. archidiaconalẽ habeat in monasterijs, cũ videt, & nó cótradicit. ar. s̄. de cósue. c. ij. & . ff. de legi. l. de quibus. Nam & expressè si vellet, posset cócedere ipsi Archidiacono: vt perpetuò illã iurisdictionẽ in monasterijs faceret. ergo & tacitè per. d. l. de quibus. ¶ Et ꝙ cócedere posset expressè, patet: quia cũ ipse Ep̄s habeat hmõi iurisdictionẽ archidiaconi, seu potius illã quã archidia. petebat eã tanq̃ archidiaconalẽ alij cócedere pót: salua solẽnitate debita: cũ eã conferre nó prohibeat̃.

14 ¶ † Sed quare talis consensus tacitus recipit taciti ꝓrogationẽ & extẽsionẽ. Dicit Inn. ꝙ hæc est raõo quia oĩa monasteria sunt eiusdẽ códitionis. Et iõ debẽt eodẽ iure cẽseri, vel poti⁹ iurisd. q̃ est in monasterijs debet esse eiusdẽ códitionis: vt. cũ in tua. & .c. cognouimus. all. Et ita per cósequẽs satis vẽ, ꝙ ex quo Ep̄o cócedit tacitè, ꝙ habeat prædictã iuris. in alijs Abbatijs, etiã ꝙ habeat in ista san. Pet. satis cócessisse videt. ar. iuriũ prædictorũ. ¶ Tres casus tñ excipit Innoc. Primus est, si Abbas, vel quiuis alius in hoc monasterio aliquod de prędi. iurib⁹ exercuit: quia sic interrupta est præscriptio: vt ipse dicit alibi se notasse. s̄. infrà de pręscriptio. cum ex officij.

¶ Secundus casus, si ipse episcopus in illo monaster. tale ius per se exercuit: quia túc videt̃ & pręsumit, ꝙ noo voluit epi in hoc monasterio san. Pet. prędictã iurisd. videlicet, quo ad eam, quę ibi exercuit, cócedere Archidiacono. Tertius casus sequẽs sc̄dm eũ ex ꝑmissis, videlicet si ep̄o nesciẽte prædictã iurisdi. Archidiaconus in monasterijs exercuisset: quia tunc nó induceret̃ consuetudo. ar. s̄. de consue. c. j. & meli⁹. C. de serui. l. j. & . ij.

¶ NONO opponitur, quia hîc innuit̃, ꝙ extensio, de qua hîc text. loquit̃: requirit, ꝙ Archid. simili iure vsus fuerit in pluribus monasterijs. Et dictũ est. s̄. ꝙ imò requirit̃, ꝙ in maiori monaste. similiũ fuerit ita vsue. Sed contra videt̃, ꝙ imò sufficiat, ꝙ in vno monasterio iurisdi. prædictã exercuit: qa vbi habet locũ ratio legis, ibi lex locũ habere debet. ff. de ver. sig. l. à Titio. Modò ró huius extẽtionis est tacitus consensus Ep̄i, qui ex eius patiẽtia resultat: vt supradictũ est. Mó subsistẽdo, ꝙ in vno tãtũ monasterio iurisdictionẽ exerceret prædictã, videt tacitè consentire, ꝙ eã etiã habeat in alijs monasterijs. ¶ Sol. Inn. dicit, ꝙ nó valet ista cósequentia: nec est vera conclusio eius. Et est ró diuersitatis. Nã vbi in plurib⁹ monasterijs iurisdi. prædi. exercuit, substinente Ep̄o, natura actuũ cómuniũ, qui tendũt ad consuetudinẽ inducẽdã, videt Ep̄s consensisse tacitè etiã de alijs in quibus nó exercuit: quę tñ eodẽ iure cẽset̃. ar. prędictorũ capi. Et ideò túc Archid. vti poterit iurisdi in alijs monasterijs & fundare intẽtionẽ suã non solũ in pręscriptione, sed etiã in consuetudine ꝑscripta. Quæ consuetudo est extẽsibilis, sicut lex: vt. ff. de legi. nó ꝑñt. quia fauorabilis. Facit qđ de titulo in consue. oon requirẽdo dicã. j. de ꝑscri. cũ olim. ad fi. licet pręscriptio nó sit de natura sua extẽsibilis: qa non plus pręscriptũ, quã possessum: qa odiosa est: vt. j. de pręscri, vigilãti. Sed vbi nó exercuit iurisd. nisi in vno monasterio tñ in illo monasterio non pót fundare intentionẽ suã ex consuetudine: sed solũ ex pręscriptione: quia sic possedit sciẽte Episcopo vel fortè nesciẽte. Et ideò cũ pręscriptio non sit extẽsibilis, noo pót excedere in alio, in quo aliàs non exercuit. ¶ Ex quo infert Inn. ꝙ si exercuit in pluribus sic, ꝙ fuit inducta consuetudo ꝑscripta illa consuetudo extẽdet̃ etiã ad noua monasteria vt si Archid. in eis iurisdic. hãc habeat. ar. c. super eo. & .c. cũ olim. all. & . e. tit. c. ecclesijs. j. de cẽsi. Et hoc innitẽdo consuetudini: sed si soli ꝑscriptióĩ inniteret̃: túc ad monasteria extẽderet̃. Faciunt hęc sc̄dm Io. An. ad qõ. Legistarũ de nobili. qui nũquã collectizauit subditos: cũ mos patrię habeat, ꝙ tribus casi. possit illos collectizare, &c. quã vide. C. quę sit lon. consue. l. ij. in. iiij. colum.

¶ DECIMO opponit̃, quia videt̃, ꝙ inter pręscriptionẽ & cósuetudinẽ quo ad ista non sit differẽtia. Et ꝙ dictus vsus seu consuetudo non extendat̃ ad noua monasteria. i. nouiter ædificata. per. c. cũ cótingat. j. de decimis. Refert Inn. ꝙ quidam stát contrario, & fatent̃ ꝓxi. dicta. Et ad. c. cognouim⁹. vbi dicit̃, ꝙ noui reditus, iure veteri censent̃. Rn̄dent, quia ibi nó stat, ꝙ Ep̄s de nouis reditibus partẽ suã soluat clericis: qa de veterib⁹ sic soluit: sed qa sic de cõi iure solui debet. Et ad. c. sup eo. & .c. cũ olim. Rn̄det, ꝙ ibi loquit̃ de his iuribus de quibus nil certũ est in iure statutũ. vñ dignũ est, ꝙ in eis seruet̃ cósuetudo antiquarũ ecclesiarũ eiusdẽ prouincię, vel etiã vicinię. ar. xij. di. diuturni mores. & .c. seq. & .c. nĩa. sed ꝙ Archidia. ꝑdicta in monasterijs exerceat, est cótra ius sc̄dm eos. ¶ Sed hæc opi. aduersat̃ isti decre. in fi. & nó videt̃ placere Inn. vt colligit de mẽte sua ex eius pręcedẽtib⁹ & sequẽti. dictis. Iõ ex eisdẽ dictis Inn. ꝑcedẽtibus & sequẽ. collige aliã solu. videlicet: quia nos cũ decre. nr̄a loqmur in cósuetudine fauorabili, per quã ius spectãs ad aliũ ꝑ pręscriptionẽ talis cósuetudinis non aufertur. Contrarium verò scilicet. cap. cum contingat. loquitur in consuetudine onerosa & odiosa, per quam decimæ ad parochialem ecclesiam pertinent. eadem auferuntur. ¶ Hic autem non aufertur aliud Episcopo, qđ prius haberet: quia remanet sibi tota iurisdictio: & solũ adiũgitur sibi alius ad sua onera supportanda qđ est valde fauorabile

enrabile: vt. s. dictū est post Inn. Monasterio verò nihil etiā auferi: quia istā iurisd. prius habebat Eps, & non abbas, vel monasteriū in se ipsum. Nec etiā libertas aufert monasterio: quia ista est eadē iuris. existēs apud episcopū, cui p prius etiā subiecti erant. Nec ob. q est cōtra ius: quia dico, q nō habet ius aduersans, sed potius cōfirmans: vt hîc. Et ideò pōt dici secūdū ius, quia à iure approbationē habet, vt hîc. Et ex præmissis pōt inferri scdm Inn. Primò q si in hoc monasterio san. Pet. decanus ex priuilegio, vel cōsuetudinē pscripta, prædicta iura exercuerat in alijs aūt Archidia. licet in oibus alijs exercuerit archi. consentiente Epo, non tñ exercebit in hoc monasterio san. Pet. etiā si toto tpe, quo Archidi. prescripsit prędicta iura in alijs decanus in monasterio san. Pet. nō exercuit. Et dicit hoc satis pbari ex hac lra, vbi dicit in hmōi abbatijs, q nō sint similes, sed ad diuersos ibi iurisdi. pertinebat ¶ Scdō infert Inn. ex præmissis, & per easdē rōnes, q si agetur de alijs iuribus, videlicet q ab oibus alijs monasterijs cōsueuisset archid. habere. x. s. annuatim, vel saltē partē oblationū nō tñ ppter hoc habebit in monasterio san. Pet. qa diligens fuit nō soluēdo. Et quia hæc cōsuetudo est onerosa, & preter ius. Sed hoc intelligi debet scdm Host. vbi alius quàm Eps talē prestationē inquisiuit. Secus eñ in episco. scdm eū: qa cū eps à subdito petit aliqd nouū, vel insolitū à iure tñ nō oino improbatū, puta censum vel charitatiuū subsidiū, vel si milia: ex quo pbat, quia illud habet & percipit in alijs cōmissiuis, cōuiocit & is à quo petit: nisi aliud pbet, & fuerint inra alle. in vlt. gl. Ber. ¶ Et est ratio, quia de iure cōi oia Epo sub esse vident. x. q. j. precipimus. & c. ecclesiarū. Sed ego dubito q in exigendo hmōi pstationes nouas, nullus inferior à principe fundat intētionē suā de iure cōi: imò versat Lateranē. cōcilii. Et idcirco dictū Inn. in sua gnalitate magis mihi placet. ¶ Subditq; Inn. q ea, quæ archidiaco. dixit, intelligit etiā de Decano, vel quolibet alio, qui prędicta iura exercet: cū nullus iure communi nitatur.

¶ VNDECIMO oppo. quia hîc videt agi de iuribus archiepi Senonē. & nō de iurib⁹ Abbatis sancti Pet. Ex quo videtur q cōtra abbatē agi nō debuit: nec ipe cōdemnari, vel absolui. ¶ Item si agi posit cōtra abbatē videt, q Archieps vocari deberet. & tñ horū cōtrariū elicit ex ista litera: vt videtur. ¶ Ino. de hoc remittit ad notata sua. j. de maio. & ob. inter quatuor. vbi de hoc ponit vnā magnā glos. & ibi dicam.

¶ DVODECIMO opponit. cōtra premissa dicta Inn. & intellectū decr. Nam Inn. in prędictis videt, & ego post eū duas cōclusiones posuisse. ¶ Pria est, q ppter cōsuetudinem pręscriptā in pluribus monasterijs & patientiā ac tacitū consensum Archiepi pōt archid. vti in alijs monasterijs. ¶ Scda est q si archiepi. expressè cōcessisset ista iura archidiacono in oibus alijs monasterijs, nō tñ propter hoc haberet in monasterio san. Pet. Sed cōtra, quia vident ista contraria: qa tantū vel plus debet operari cōsensus expressus, sicut tacitus: vt. ff. lo. conduc. l. quia certum. ¶ Soluit Iono. dicens, q ratio diuersitatatis est in concessione expressa: qa dū cōcedit de aliquibus spāliter, de alijs, phibere vr. xlv. di. disciplina. de deci. ad audientiā. & c. ex parte. Sed in cōsuetudine de oibus tacitè consentire videt. ¶ Credo tñ, q melior ratio esse potest, videlicet qa in concessione nihil aliud est, q. naturā concessionis, vel consensus alteret, vel excedat. Et ideò non mirū, si cōcessio tenet in suis terminis. Nam licet donatio interpretetur fauorabiliter vt valeat: vt. ff. de reg. iur. testamētis. & j. de dona. cū dilecti. & c. per tuas. Tñ dum valet, non laxat: vt. ff. de lega. iij. l. nummis. & C. de dona. l. si quis argentū. Nec ob. l. si quido. C. de bo. va. lib. x. vt ibi notat. Sed in cōsuetudine est illud extra concessum, & supra. s. ius ipsum consuetudinariū legi scriptę equiparatū: non qd ad singulos casus, sed gnaliter de natura sua est adaptandū: vt. ff. de leg. l. non possunt. Et q non recipit suam effi. a iā à consensu, sed ab authoritate & probatione iuris cōis. de quo. s. de consue. contento. imò sal ua authoritate Inn. qui hîc, & s. de consue. in rubr. videt censisse in tali consuetudine requiri scientiam & concessum illius cui præiudicat. ¶ Aliqui imaginari nituntur & fortè nō nimis improbabiliter, qd hodie sufficiunt diuturni mores: id est vsus & actus continuati tēpore lege diffinito: & q sic sit pręscripta: dūmodo aliàs rationabilis: id est nō irationabilis existat. iuxta notata in. d. c. quāto. cum text. illius capituli alia non requirat, nisi q consuetudo sit rationabilis & pręscripta. Pręscriptio autē talis non est, sicut illa, quæ ex possessione procedit: quia non possidentur iura disponētia, sed disposita tantū. Cōnsuetudo verò nō est ius dispositum, sed disponens. Et ideò notata ipsius Inn. dicit de postu. c. bonæ. videlicet q possessio & præscriptio non procedūt, nisi cū scientia illius: qui primò possidet: non vident hîc locū habere, sed potius sint ponderadi soli actus: cū iura illos solū ponderare videant: vt. d. de ędi. priua. l. j. & l. vlt. eo. tit. cū si. Sed opi. Inn.

16 est securior. ¶ † Præmissorū occasione quærit Inn. de duob. primò nunquid ad hoc, q archidiaconus, qui iurisdictionē suā iurisdictionalē exercuit in pluribus alijs monasterijs nō possit eā exercere in monasterio san. Petr. sufficit, q ipse Abbas san. Pet. illa iura exercuerit in ipso monast. Respōdet Inno. distinguendo, quia aut exercuit illa iura tanquā alia persona & vicarius epi: & tūc sufficit. Aut tanquā Abbas: & tūc secus. Nā alia iurisdictio est archidi. & alia abbatis. Vel aliter dicit Inn. simpliciter, q nihilominus. i. iurisdictione abbatis nō obstā. bene fiet extēsio. de qua hîc dicit: vt. s. in mon. san. Petr. exerceat iurisdictionē. vt in alijs. ¶ Et hoc verius puto nam iurisdi. archi. principaliter in visitatione, inquisitione & correctione cōsistit, quas nō pōt abbas exercere in seipsum. ¶ Et si etiā in monachos suā iurisdi. per cōsuetudinē extēderit iuxta lecta & notata. j. de offi. ordi. quāto. adhuc censet in vim prorogationis eadē iurisdictio. s. abbatialis argu. ff. de preca. l. sed si manēte. & oō epalis iurisdictio, seu illius exclusoria: nisi abbas hmōi exclusionē pręscripsisset. Cū hęc iura pñt esse insolidū apud plures: vt patet ex notatis. s. c. mādamus. Igit, nec archidiaconalis: cum ex idētitate rationis, tū

17 quia archidiaconalis censet episcopalis: vt. s. eo. c. j. ¶ † Scdò querit Inn. nūquid de iuribus ad iura fit extēsio consuetudinis? ¶ Refert Inn. quosdā dicere sic. s. q vbi quis vtit iure cōi vtēdo vno iure, oia alia iura que eodē iure debent, puta epali vel archidiacona. retinere videt: nisi aliud cōtra eū præscriberet. ¶ Inn. verò subdit aliā solu. cui magis inherere videt. dicit q aut quærimus de extēsione iuris ad iura in loco, vbi ea exercet Eps, vel archidiaco. & quē locū nō cōstat esse de iurisdictione alterius. & tūc bñ fit extēsio. Nā tūc hoc ipso, q aliqua iura ibi exercet, videt acquirere locū: vt sit eius iurisdictionis, & vbi oia iura exerceant de cœterò. j. de reli. do. c. j. Aut cōstat illū locū esse de iurisdi. alterius: & tūc Inn. vr innuere tacitè cōtrariū. Subdit etiā q illa, q dicta sūt maxiē obtinent in his iurib⁹, vbi cōsuetudo pualet: sicut est in iuribus archidiaconal. & simileb. De pmissis aūt vide p Hē. in. d. c. dilectus. in. iiij. di. & in. d. c. sopitę. in. j. di. & hoc habes totā mag. gl. Inn. expeditā. de qua dicit Ho. quasi detrahēdo, tu exinde elicias quicqd boni poteris. Vel dic, vt notatur. s. eo. sup verb. vel in hmōi abbatijs. scdm eū. Sed parcat mihi Hos. nihil est in ista gl. qn sit magna not. dignū, & qn possit in suo casu notabiliter applicari. vt apparet euidētius p modū exq sitū quē in. vj. oppo. pxi. s. dictu. Iūge tñ oino, qd scripsi in cle. j. de offi. or. in. vj. q. & adde oino quę scripsi. j. de cesi. c. sopitę. in. ij. q. & in trib. qōni. ibi seq. & j. de cap. mona. dilectus. in. v. & vj. qō. & in dictis Hē. quæ ibi posui post. vj. qō.

18 ¶ Expeditis oppositionibus ad quęstiones accedo. ¶ † Et quęritur primò iuxta materiam secūdi notab. & scdò quęrit nūquid Archidiaco. de iure cōi habet iurisdictionē visitationem & correctionē in prioratibus, qui sunt per villas. ¶ Inno. super. verbo iurisdic. rñdet, q si sint monasteria, vbi sint cōuentus monasteriorū, vel etiā si ad hoc sint per Epm instituta: vt ibi sit cōuentus: tūc Archidiaco. nō habebit ibi iura archidi. ¶ Sed si ad hoc nō fuerint instituta: tūc Archi. ibi habebit iura sua. Nec priuilegio monasteriorū gaudebūt x. q. j. c. j. Nam & in capellis monacho. cōstat Archid. habere iura

sua:quia exéptę ab hoc iure no inueniunt. Facit de exce. pręc. ij. q̃d verius. in capellis secularibus: secus fortè in regularibus:quia in illis Eps, qui habet ius plenius & fauorabilius nõ exercet legẽ diœcesanã. x. q. iij. inter cętera. &. j̃. de pręb. c. j.
18 lib. vj. vbi vide archid. super verbo Epalia. ¶ † Sed quid de monasterijs habentibus populũ? Refert Inn. quosdã dicere, ꝙ Archidi. habet ibi iura sua. Et ꝓbãt per hoc: quia Eps etiã in exemptis abbatibus ꝓpter subditos habet ius episcopale: vt. j̃. de priuile. ex ore. in fi. ¶ Et plus dicũt ꝙ & tũc habebit archidia. ꝓcurationẽ rõne visitationis: quia & si monachos visitare nõ debet. populũ, tñ ei subditũ visitare debet. x. q. j. placuit. &. c. Epm. Nam abbates habẽtes populũ tenent venire ad Synodum. xviij. q. ij. abbates. & in nullo sunt exempti à lege diœcesana. xviij. di. Eps. & pręstans decimarũ mortuariorum & oblationum canonicã portionem. j̃. de sepult. in pręsentia. not. Inno. & Host. j̃. de ma. & ob. q̃d super. Et plenius infrà de sta. mo. c. j. Fallit ibi mona. exemptis cũ iurib⁹ parochialibus populus datus esset. infrà de verb. sig. veniens. §. censentes. lib. vj. & infrà seq. Sed in monasterijs nõ habentibus populũ, non habebit pręd[i]cta: nec etiã ꝓcurationẽ, quę rõne visitationis debet. infrà de pręscrip. veniẽs. cũ ex officij. de ca. mo. c. ij. xviij. q. ij. dudũ. & c. peruenit. scd̃m Innocẽ. & Hosti. hîc. Et idẽ tenet Hosti. j̃. de ma. & obe. cũ inferior. & de offi. ordi. cõquerente. Et idem in prioratibus cõuentualibus, q̃ in monasterijs. ar. infrà de sta. mo. c. ij. § vbi idẽ iudicium de is, quod de illis. ¶ Verũ dicit Inn. ꝙ posset dici, ꝙ archidiaconus, vel alij pręlati pręter epos, nihil iurisdictiõis habent in monasterijs, neq; in populis eorũ: sed parochialia iura habebũt: puta decimas & hmõi. j̃. totã prouinciã suã. xvj. q. j. decimas. & c. quicũq;. & infrà de deci. cõmissum. & c. dilecti. Nisi ipsis monasterijs datus sit populus cũ iuribus parochialibus: vt. d. c. veniẽs. vers. censentes. ¶ Sed finaliter primus intellectus Inn. magis placet. Iunge hic oĩno not. Ioan. xvj. q. j. c. alia. in vlti. glo. & archi. ibidẽ in penul. glo. & Tãc. Gof. & Ber. in. c. dilectus. all. Quod adprobat hîc Henr. per c. cũ inferior. de ma. & obe. cũ ibi not. Et dicit opinionẽ Io. seruari quicquid notet hîc Inn. di. ã. in. d. c. dilectus.

¶ SECVNDO quærit, ibi: *dumtaxat*. quia hîc videt exp̃ssum scd̃m Host. ꝙ archidiaconus nõ habet iurisdi. nisi de cõsuetudine & iura pro & cõtra inducta dicit esse in glo. s̃. c. ij. Quod tamẽ sibi nõ fateor, iuxta ea quæ scripsi. s̃. c. ad hæc. in
19 prin. in. vj. q. ibi motus. ¶ Quæro † tñ huius occasione, & vt expediã dicta sua. quę iura episcopalia sunt p̃scriptibilia? Et aduerte, quia Hosti. diuidit illa in quator species: quia quędã sunt ordinis, quædã authoritatis, quædã iurisdi. & quædã officij. ¶ De primo. s. quæ sunt ordinis: exẽplificat, vt ordinare consecrare, dedicare, recõciliare, chrismare, cõfirmare & similia, quę colligi possũt. s̃. de cõsue. q̃d sicut. § pterea. Et de istis dicit ꝙ illa nõ põt aliquis minor Epo obtinere obtentu alicuius cõsuetudinis vt. lxviij. di. quãuis. & c. sequẽti. & de cõsue. quãto. Licet aliqui aliqua ex his exerceant: vel quia à iure hoc cõcedit: vt in abbatibus. de æta. & qua cũ cõtingat. vel consue. approbata per Papã sicut notat de presbyteris Card. de supplẽ. negli. p̃la. c. j. Vel de priuile. Papę. xcv. di. peruenit. q̃d põt delegare Papa vt notat in. d. c. quãto. Licet non inferior, vt Eps. de cõse. ecc. vel alt. aqua. Authoritatis verò epalis sunt criminales & matrimoniales audire, nõ dicit sentẽtias dare vt euitet oppositionẽ. de qua. s̃. de ele. trãsmissã. indulgẽtiã cõcedere, & quo ad exercitiũ administratiõis. eccle. bñfi. instituere & destituere, & similia: de q̃bus notat. s̃. eo. ad hęc Et si qua p̃nt alia reperiri. Et de istis dicit, ꝙ licet eps ea possit cõmittere ad tẽpus: vt notat. s̃. c. significa. In ꝑpetuũ tñ à subdito cõtra epm non p̃nt acquiri, nisi per Papę priuilegiũ vel cõcessionẽ epi cũ p̃scriptione sequuta, scd̃m eũ. Et sic intelligi[t] de exces. prcla. accedẽtib⁹. de iure patro. cura. de reli. do. cõstitutus. Vel ex sententia arbi. seu alia cõuẽtione p̃scriptione firmata. de prescri. cũ olim. & c. veniẽs. Et scd̃m hoc dicit sine calũnia posse intelligi de institutiõe authorizabili. j̃. de institu. cũ venissent. Aliàs cõsuetudo nõ ꝓdest. notat. s̃. c. cũ satis. Et ibi alio mõ scripsi. q̃d vide ibi in. v. q. ¶ Simplicis verò iurisdictionis sunt visitare corrigere, coercere, modica coertione cãs minores audire, & terminare. & quędã alia quæ in sequẽtib⁹ cõcor. colligi p̃nt. Et in his putat Host. & Arch. quo ad parochiales eccle. & minores titulos de iure cõi esse vicarium epi: vt. s̃. eo. ad hæc. & iurib⁹ ibi alleg. Vbi Papa circa iurisdic. archi. de iure rñdit, & rñsum per ius exp̃ssum cõfirmauit, maiorẽ tñ cõfirmationẽ exercere nõ debet incõsulto epo: nisi in talib. plus acq̃rat. de elec. dudũ. § talẽ. j̃. de exc. pręl. ad hæc. Nec ista vicaria extẽdit ad maiores titulos, sicut sunt abbatæ & cõuẽtuales ecclesiæ: nisi per cõsuetudinẽ hoc acquirat, vt hîc. arg. de offi. archipres. c. fi. de maio. & obe. tñ inferior scd̃m eũ. Cõsulit ergo epo, ꝙ caueat ne hac vicaria permittat archidia. vti tanto tp̃e, ꝙ cõsuetudini p̃scriptio sit cõpleta. ar. de elec. Cumana. ad fi. de cau. pos. cũ ecclesia. & c. cũ olim. ¶ Subdit tñ Hosti. ꝙ interim põt ipse eps in his q̃cũq; vult cũ sit eius vicarius eũ ꝓhibere: vt. s̃. dixi. & . s̃. c. ij. & not. j̃. tit. j. c. fi. Sed de hoc dic, vt scripsi in. iij. opp. vers. sed indubitãter. ¶ Officij verò certi epalis sunt quędã, ex q̃b. & quo ad abbates, & quo ad alios aliqua de iure cõi ad archidi. pertinẽt. Et de his sub eo. c. ad hæc. § in quadã. De cęteris remittit ad summã dicẽs etiã ibi per hoc supplẽdũ. Caue aũt de p̃dictis: quia ꝙ cãæ matrimoniales & criminales dicant authoritatis dictũ magistrale est, q̃d nõ reperit bñ iure ꝓbari: licet sint cãæ maiores. & ip̃e cãæ crimĩales meri imperij & nõ simplicis iurisdi. existant: vt. ff. de iurisdi. om. iud. l. ij. Nec video quo iure ꝓbet istarũ cãrũ cõditionũ nõ posse p̃scribi. imò tenuit dñs Mart. Pãpil. eps ꝓ indubitato, ꝙ oĩs ptãs epalis, quę nõ est ordinis, & oĩs iurisdi. epalis est p̃scriptibilis, nedũ cũ ti. sed etiã sine tit. per tp̃s cuius initij memoria hoĩm nõ exhistat: vt. j̃. de p̃scri. c. j. lib. vj. et de hoc text. reputat. j̃. de p̃scr. auditis. & c. olim. Et mirat de Io. and. ꝙ hoc nõ tetigit. Et ita seruat: q̃a plures sunt archid qui de cãis m̃rimonialib⁹ & etiã criminalibus ad depositionẽ cognoscũt.

20 ¶ † TERTIO quærit, vtrũ visitatio & iuris. epalis sit pręscriptibilis dicit Host. quòd visitatio episcopalis nõ est præscriptibilis. alle. j̃. de p̃scr. cũ ex officij. de cẽsi. cũ venerabilis. & c. venerabili. Itẽ dicit Host. ꝙ nũquã archi. vel quiuis ali⁹ hanc potest acquirere per p̃scriptionẽ sine iusto titulo: vt. j̃. de pręscri. si diligẽti. & c. cũ olim. Sed cõtra q̃a per cõsuetudinẽ visitationẽ acquirit, vt patet hîc, &. s̃. e. mandamus. cũ similj. Dicit Host. ꝙ hęc visitatio per cõsuetudinẽ acquiratur archi. tñ alia est, quã epalis. Hæc eñ debet de cõsuetudine. vñ põt per consuetudinẽ inũbrari: vt in ꝓce. institutionũ. § igit hos libros. Illa verò de iure cõi, nec per dissuetudinẽ inumbratur. Quid ergo si arch. per cõsuetudinẽ acq̃rit visitationẽ & postea amittẽs per dissuetudinẽ: nũquid eps, qui per cẽtũ annos stetit, ꝙ nõ visitauit volẽs visitare, admittet? vtiq;: vt in dictis. c. cũ ex officij. cũ venerabi. & c. venerabi. Per q̃d euidenter cõuincunt malè sentire, q̃ dicũt, ꝙ visitatio epalis per solã patiẽtiã epi præscribat. Plus videt, ꝙ nec expressè eã concedendo põt ip̃m eps ad se abdicare, adeò est sibi anneta: vt patet in eo, q̃d notat. j̃. de dona. pastora. Hosti.

21 ¶ † QVARTO quærit, nũq̃d archidiaconus in ecclesijs secularib⁹ collegiatis poterit suã iurisdi. exercere? Ista decr. facit ꝓ & cõtra. Facit eñ ꝓ arguẽdo à cõtrario. & ex illo cõi dicto, qui de vno ꝓhibet, de alio cõcedere vr. Itẽ facit cõtra arguendo ex idẽtitate rõnis. Itẽ, ꝙ nõ possit, facit vnũ q̃d hic not. Host. s. ꝙ vicaria archi. nõ se extẽdit ad maiores titulos, sicut abbatie, & cõuentuales eccle. nisi ꝑ cõsuetudinẽ hoc acquirat, q̃d scripsi. s̃. in. ij. q. ver. simplicis verò, &c. Sed in contrariũ fortiter vrget, ꝙ regula ex vicariatu ꝓcedẽs facit ꝓ archi. de qua. s̃. e. c. j. & c. ad hæc. Quã regulã casus excepti in non exceptis sp̃aliter, nõ ledũt, nec absorbẽt: sed potius firmãt vt ff. de fini. instru. & instrũ leg. l. quęsitũ. § deniq;. Neratius. Et ita de exceptis casib. ad nõ exceptos, nõ vr posse argui ex idẽtitate rõnis sine suffragio legislatoris. vt. j̃. de regula. nõ solũ & c. cõstitutionẽ. li. vj. & . ff. de legi. l. q̃d verò, sed potiꝰ p argumẽ à contrario. & per illud gñrale q̃ de vno ꝓhibet, &c.

Distingo,

¶ Distingo ergo: quia aut nulliter exercere iurisdictionẽ in arduis: vt puta, circa immutationẽ status ipsius collegij, vel ecclesiæ: aut dignitatũ seu beneficiorũ eiusdẽ. Et cùm hoc sit speciale & arduum, hoc nõ põt. arg. s. de cõst. cũ accessissent cũ ibi notatis. & s. eo. ad hæc. § idẽ in epistola. Et quę ibi scripsi in. iij. q. Aut vult suã iurisdictionẽ ibidẽ exercere in modicis, & nõ arduis. Et dico, ꝙ potest per argumenta superius facta. Postquã enim regulã ꝓ se habet, sufficit dicere ꝙ hoc nõ sit sibi ꝓhibitũ: vt puta ex iniuria ꝓpter ꝑsonã, q̃ instituit irrogata: vt. ff. de iniurijs. l. ꝓtor. § atrocẽ. Et idẽ de pœna, vt C. de sum. Tri. l. iij. Ita casus collegium cõcernen. maximè si ageretur pœna eidẽ infligenda censeant magis ardui, quã si cõcernerent personas singulares. Maius enĩ videt̃ grauamen illatum collegio, quã personæ: vt notat. Car. j. de reg. iur. in generali. lib. vj. Et facit de rescri. c. vlti. eo. lib. Et econtra absonum videret: quia Archidiaconus qui iurisdictio. in personas ecclesię cathedralis, ac ciuitatis & diœces. vt scripsi. s. eo. ad hæc. in prin. in. iij. q. & duabus seq. nõ haberet iurisdic. in simplices canoni. collegatę eccl. q multò minores existunt.

22 ¶ † QVINTO quæritur, quæ sunt specialiter prohibita Archidiaconis. & inter cętera quinq; reperio. ¶ Primũ est ne curã eccle. in foro pœnitentiali exerceant, vel cõmittant vt. s. eo. cũ satis. Cuius materiam prosequere In vtroq; foro: vt plenè vbi deduxi: maximè in. q. ij. Et idẽ dicatur vniuersaliter de omnibus illis, quæ cõcernunt potestatẽ ordinis, per eandẽ rationẽ sicut de cura pœnitentiali. ¶ Secundũ est, ne det literas cõmendatitias ad ordines vt. s. c. significasti. Et est ratio: quia de maioribus negotijs, hoc videtur: vt j. de tẽpo. ordi. cũ nullus. § j. lib. vj. ¶ Nec obst. ꝙ vicarius Episcopi generalis Episcopo absente hoc põt ex vicariatu hominis, & capitulũ mortuo Epo ex vicariatu iuris: vt eo. c. § ij. iuncto ca. cum olim. j. de maio. & obe. & c. ecclesię. eo. tit. lib. vj. Quia dico, ꝙ in hoc est restricta generalitas vicariatus archidiaconi, plusquã in alio vicariatu iuris, vel hominis. Et est ratio: qa per istũ vicariatũ ius grauat Epm in hoc, ꝙ inuito dat sibi vicarium perpetuum ad suã iurisdictionẽ exercendã etiã quem remouere non potest: vt dixi. s. eo. in tertia oppo. Et ideò in alijs iura Episcoporũ lauarũt: vt. ff. de iureiur. eum qui. Seu in hoc potius minus grauarũt. Et qđ si grauamen haberet cõcurrentem? colligit ex lectis & notatis. j. de pręb. c. ij. lib. vj. Sed non sic in vicariatu capituli: quia per illũ non grauatur Eps: cũ sit mortuus, sed vacanti ecclesię prouidet̃. Item per vicariatũ institutũ ab Epo, Eps nõ grauatur: quia ab eius volũtate procedit, & illũ põt reuocare pro libito volũtatis: vt. l. iudic. solui. alleg. & sibi imputaret. & c. vt regula, damnũ, qđ quis. Tertiũ est, institutio titulum beneficij cõcernen. sicut sunt collationes & priuationes concernẽtes, quæ de iure cõi pertinent ad Episcopum, & non ad Archi. vt. d. c. cum satis. Sed vtrũ per eum præscribi possint? credo ꝙ sic: vt ibi scripsi. in. v. q. Et idem dico de confirmatione. s. de elect. nihil est. & eo. tit. c. fi. lib. vj. Et tamẽ omnia, quæ iurisdictionis sunt perscriptibilia: vt dixi. s. ¶ Quartum est, ne iurisdictionem exerceat in monasterijs: vt dixi. s. i quo tñ cõsuetudo ꝓdest, vt hîc. Nã vt sępius dixi oĩs iurisdi. Epalis est per Archi. prę scriptibilis. Nã q̃ q̃s põt possidere. põt ꝑscribere. j. de ꝑscri. can. quæ à cõtrario. & ff. de vsuca. l. uij. j. de reg. iur. sine possessione. lib. vj. Et qđ not. Io. an. eo. tit. possessor. in mercuria li in diffinitione ꝑscriptionis. Sed archidiaco. ista põt possidere, cũ sit persona ecclesiasti. Et maximè, quia ad hoc habilitatus est per vicariũ. Facit de resti. spol. literas. de exces. pręla. accedentibus. referẽte. Facit, quia cõsuetudo dat iurisdictio. vt hîc. & j. de arbi. dilecta. de offi. ordi. refragabili. de fo. cõ. cum cõtingat. ix. q. iij. conquestus. C. de vendi. lib. l. j. & vlti. quod nõ reperio fallere in casu isto. ¶ Quintũ est de arduis: s. eo. ad hæc. § item in epistola. Quod prosequere, vt ibi dixi: maximè in. iij. q.

23 ¶ † SEXTO quæritur, quę sunt illa quæ reperiunt̃ permissa specialiter Archidiaconis. Et hîc dico decẽ esse specialiter permissa à iure. Primũ est, ꝙ in ecclesia cathedrali debet disponere. s. totũ officium ecclesiasticũ, & alia facere quę habẽtur. s. eo. officium. ¶ Scđm est custodia vasorũ ecclesiæ. Quod dic, vt legi. & nota. s. eo. ea quę. ¶ Tertiũ est pręcipere Diaconis, Subdiaconis Archipresbytero Primicęrio, Sacristę & Custodi. s. eo. ad hęc. in prin. & c. j. j. titu. proxi. c. j. de offi. Primicęrij. c. vno. in prin. de off. Sacri. c. vno. in prin. de offi. Custo. in prin. ¶ Quartum est extra ecclesiã de institutione corporali. quod dic, vt. s. eo. vt nostrũ. De qua. lxiij. dist. si in plebibus. j. de institutionibus. cũ venissent. de offi. dele. super eo. de exces. ꝑla. ad hęc. ¶ Quintũ est examinare oẽs clericos ad ordines, vel beneficia promouẽdos & examinatos Epo pręsentare: vt. § in quadã. & c. vt nostrũ. alleg.

¶ Sextũ est iurisdictio punitio & coertio Archipresbyterorum, seu Decanorũ ruraliũ. s. eo. ad hæc. in fi. primi respõ. ac institutio & destitutio eorũ, cũ Epo tñ. Quod dic, vt eo. c. § fi. Quãquã hoc possit de cõsuetudine ad solũ Archidiaconũ pertinere: vt in. c. si in plebibus. & c. cũ venissent. & c. ad hæc. & c. perlectis. alleg. arg. de ap. bonæ. ¶ Septimum est visitatio qđ prosequere vt scripsi. s. eo. c. in. xj. q. & c. mandamus. in. j. q. ij. Et visitando habet facere ea quæ habentur in c. perlectis. vbi Archidiacon⁹ & ver. solicitudo. vsq; ad vers. Archipresbyter. & c. s. c. j. in fi. ¶ Octauũ est est iurgia, lites & causas clericorũ & laicorũ ecclesię, ciuitatis & diœcesi. ecclesiasticas tñ audire, cognoscere, & diffinire iurisdictionẽq; exercere, & punire ac corrigere crimina & excessus citra tñ maiores pœnas. & alios casus. Quod ꝓsequere, vt scripsi. s. eod. ad hæc. in. vj. qõ. & eo. c. § item in epistola. in quinq; qõnib⁹.

¶ Nonum est, quia omnẽ curã tam in clero, quã in vrbe positorum, quã per parochias habitantiũ gerere debet, faciẽdo ea, quæ cõtinent̃. s. eo. c. j. & c. ad hæc. & c. perlectis. alleg. & j. de censib. c. j. § sanè. lib. vj. ¶ Decimũ est, quia gñaliter vicariatũ Epi exercere debet in oĩbus: vt. s. eo. c. j. & ad hæc.

¶ Qualiter aũt Archidiaco. excõicat, suspẽdit, vel interdicit & absoluit, collige ex illis, quę dixi. s. c. Archidiaconis. in oppositione & qõne. & scđm ea intellige, & modifica notata. Hosti. in summa. eo. tit.

¶ Supple glo. In glo. *Et ita.* ibi: *secundũ consuetudinẽ.* & per verbũ possunt, notabat omne ius speciale, vel generale, quia est potentia scđm notata de rescri. sciscitatus. In glo. *correctio.* ibi *Abbatem.* cui si monachi parere nollẽt, per Epm cõpellerent̃ j. ne cleri. vel mona. relatũ. de sen. exc. monachi. Et idẽ si agatur in figura iudicij. & Abbas ꝓ se cõsuetudinẽ habet, cũ & illa priuatæ personę det iurisdictio. de so. cõp. cũ contingat. Fortius Abbati. ix. q. iij. cõquestus. si talẽ nõ habet cõsuetudinẽ ad Epm recurret, scđm Host. qui etiã remittit ad sum. de tẽpo. or. sub. § quartadecima. vers. antepe. & seq. In gl. *lite.* ibi: *remiserunt.* per cõsultationẽ: ideò, quia cã nõ fuit ad eos remissa, sed alijs cõmissa. In glo. *nota quod.* ibi: *violenta.* Itẽ nõ gratiosa. de hoc. s. de postul. c. bone. ij. In glo. vlt. ibi: *super eo.* & de offi. ord. cõquerẽte. ad fi. Et ibi: *contra morẽ.* vbi de hoc. Et ibi in isto vide. ꝙ de hoc not. xij. di. illud. in prin. mag. gl. per ea, quæ dixi in text. in gl. peñ. circa prin. Puto, ꝙ talis cõsuetudo trãsferat onus ꝓbandi ita ꝙ obtineat nisi cõtra probet. Ita Io. An.

De offi. Archipresbyteri Rub.

Quia Post Archidiaconũ Archipresbyter facit gradũ ideò & c. de hoc. c. ꝑlectis. ver. Archipres. xxv. di.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Archidiacono presbytero, an cedat Archipresbyter?*

¶ *CAP.* 1.

VT Archipresbyter. Tria pria capitula dicũt ꝙ archipresby. Ciuitateñ. sub est archidiaconis & principaliter ꝑest ꝑsbyteris, & ꝑsbyteralib⁹ officijs & supp. statuimus. vel volumus. ¶ Expo. subesse. vbi sic est de cõsuetudine Inno. imò dic vbi aliter nõ est de cõsue. qa ius cõe ponit hęc decret. vel referas dictũ Inn. ad existen. vtriusq;. *Subesse.* quo ad

administratione:vt.C.de offi.vica.l.j.& in his,quæ spectant ad officium Archidiaconi de iure,vel de cōsuetudine. Nam quo ad ordinem non subesset Archidiacono.ij.qō.vij.puto Inno. ¶ *Sicut*.nō est omnino sicutisimū.de hoc.ī.c.fi. Et repete sciat. ¶ *Assidue*.i.horū cōpetentibus.xxxvj.dist.c.vlti. xxxvii.dist.de quibusdam.de cōsecra.di.v.nunquā.ī.de frigi.c.vlt.§.vlt. Omnia enim suis debent conuenire temporibus.xxiij.q.iiij.si ecclesia.in fi. ¶ *Ad vicem eius*.gerit. Goffr. ¶ *Archipresbyteri*.licet Episcopi quo ad diuinorum celebrationem.

¶ Quæro qualiter intelliguntur hęc verba. *Missarum solēnia.* & *collectam*: Dic ꝙ primum loqui videtur de missa. solēnia dicenda in tertijs in qua in festiuitatibus in ecclesia cathedrali debet esse Eps impedimēto cessante.de conse.di.iij. Episcopus.arg.vij.q.j.& temporis qualitas.in fi.secdm Host. Et secundū de missa feriali,vel matutinali,in qua plures oratiões dicuntur. Gof. Vel intellige collectam.i.missam,ad quā homines colligunt,vel dic verius:id est,orationem ad differētiam missæ. Aliàs accipitur per conuenticulam.

¶ Habes hîc eum glo.ꝙ Archidiaconus in administratione Archipresbytero præest,& econtra in ordine.& ita diuersis respectibus debent se inuicem reuereri:sicut de patre carnali

1 & filio spirituali exemplificat Host. ¶ † Quæro igitur secundò,quid si Archidiaconus sit presbyter,quod esse potest nec per hoc archidiaconatum,amittit.s.de renunt.ad supplętionem nunquid tunc Archipresbyter in ordine cedat ei? dicit Hosti.ꝙ sic:cum sit par in ordine,& maior in administratione. ¶ Quod notabile est,& menti tenendum. dicit tamē ecclesiarum cōsuetudines seruandas.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Archipresbytero sacerdotis Ciuitatensis confiteri debent. Et an non obtemperantes sua authoritate punire possit Archipresbyter?*
2 *Vicarius vicarium dare potest.*
3 *Archipresbyter publicè pœnitens Episcopo absente, an & quando absoluere potest? Et num huiusmodi pœnitentes sint infames? Et an ordinari queant? nu.4.*

¶ *CAP. II.*

MInisterium. ¶ Expone literam. *In communicatione*.i.missarum celebratione per totam septimanam facienda,quæ incipit die dominico. Innoc. *Incipiendo*.quasi dicat prouidere debet ebdomadarijs. *Horis*.quæ sunt septem,excepta missa.infrà de celebr.mis.c.j. ¶ *Indeclinabiliter*.i.non declinādo ad alios actus illicitos & seculares. Gofre. Vel,id est valde declinabiliter. Nam præpositio aliquando auget. Quod dic,vt notatur.s.de consue.c.iij. Hosti.videlicet non sincopando,nec pręueniendo, nec præposterando quis de scholaribus,& aliàs occupatis, an possint in diuinis officijs pręuenire dicā.ī.de celeb.mis.c.j. ¶ *Perseuerem*.de celebr.miss.dolentes. ¶ *Cedant*.quando debent in offi.interesse. Inno. Et dic,id est cessant. ¶ *Scurrilitate*.i.rusticitate. Vincen.& Tancr. Vel verius dicitur scurrilitas, quæ ad rem non pertinet:vt scribit Apostolus ad Ephes.v. in princ.ibi: *Aut turpitudo,aut stultiloquiū,aut scurrilitas,quæ ad rē non pertinet,torpeant*.i.pigri reperiantur. ¶ *Prohibita*.si ad ordinationem pertinent Episcopalem.lxviij.dist.quamuis.&.c. Cor episcopi. Innoc. Et not.H.ad ea,quæ notantur de transla.c.ij. ¶ *Fontes*.ea quæ sequuntur,expediri possunt sine altaris ministerio.per quod potest exemplificari.c. significauit. de corpore vitia. Hostiē. ¶ *Iniungere*.de hoc.s.de sacra.vnc. c.vno.de verb.signi.quæsiuit.

1 ¶ † PRIMO not.ibi: *Sacerdotibus*.ꝙ sacerdotes Ciuitatenses confiteri debent Archipresbytero:& per consequens,ꝙ curā illorū habet:vt.ī.de pœni.& remis.ca.omnes. ¶ Scdo nota ibi: *obtemperando*.ꝙ non debet Archipresbyter non obtemperātes punire sua authoritate,licet de pręcepto sui Episcopi cui sunt omnia grauia referenda.ī.eo.c.fi.scdm Inno. & Host. Et sic non obstāt.ī.tit.proxi.c.j.&.ij Et ita videtur

2 ꝙ Archipresbyter non hebeat iurisdictionē. ¶ † Tertiò no. ibi: *committitur*.vicarium posse dare vicarium.quod in voluntaria iurisdictione locum habet,non in contentiosa,vel delegata:nisi esset à principe deputatus.ī.de offi.dele.super quęstionum. Goffr.& de hoc.ī.c.proxi.

¶ PRIMO quæro ibi: *Cardinalium*.qui sunt isti Cardinales.dicunt Inno.& Berñ.ꝙ hi dicūtur in diuino officio principales. Et ita,quòd illi qui seruiunt in ecclesijs magnis Cardinalibus æquiparantur. Ergo quo infert Hosti.ꝙ debent sicut illi esse saltē diaconi.quod dic cle.tibi,qui de ætą & qua. ¶ Subdit etiam Hos ꝙ etiam in humilibus ecclesijs canonici more simiæ in potestate,domino & honore summos Cardinales imitari nituntur. Sed in ordinum receptione seruitio ecclesiæ & labore cousistorij,se faciūt testudines,sine canonicos. Debent etiam illi in his Archipresbytero obedire: vt hic.&.ī.c.j.ij.

3 ¶ † SECVNDO quæro ibi: *inconsulto*.vtrū,& quādo propter necessitatem absente Episcopo potest Archipresbyter absoluere publicè pœnitentes. Super quo vide penul.gloss. Ber.cui cōcordat ad literam Inno.in vlti.glo. ¶ Io.autem & Hug.vj.q.vj.c.vlti.intellexerūt hoc posse demū in vltimo anno septennij.quinquennij,vel decennij assignati ad solēnem pœnitentiam. Nam annis intermedijs non poterit fieri recōciliatio Episcopo incōsulto sed secundū Hos.illi intellectui cōtradicit.c.in capite.l.di.& cōsuetudo approbata. remittit ad summam.eo.tit.versu,quinto.

4 ¶ † Sed nunquid tales pœnitētes sunt infames? Dicit Hosti. ꝙ sic.vnde nec ordinari possūt.vt.l.di.pœnitētes.vj.q.j.infames.de Biga.c.j. Sed dicit ꝙ hoc nō accidit propter pœnitētiam,sed ratione criminis publicati per pœnitentiam. Aliàs si crimen sit occultum,& pœnitentia sit occulta,nō infamat, sed renouat & emendat.l.di.ferrum.de testi.c.fi. de summa Trini.c.j.ad fi. Infamatur ergo talis. Tum quia publicè verberatur,quādoq; nudus incedens, Tum quia crimē per sententiam pœnitētię publicatur.iij.q.vij.porrò. Aliàs si sententia nō procedat,solus ictus fustiū nō infamat. Ad idē.ff.de pœnis.l.in seruorū.in fi. ¶ Et per hoc dicit patenter errare eos, qui iudicant infames sumentes ex deuotione officium publicè pœnitentium. Virtutis enim deuotio nō debuit improbari:vt probatur.ff.de postul.l.j.§.bestias. Damnant enim isti Dauid humilitatē.ij.Reg.vj.ca.& Baptistam Matth.j.&.iij. De quo beatus Bernar.mirū ꝙ actu innocēs pœnitentis suscepit officiū. Et qui nō habet,vnde pœniteat habet tñ vt pœniteat. Damnant Niniuitas & Christū qui facto per mortem crucis pœnitentiā humilem cōmendauit. Hosti.

¶ Supple glo. In glo.ij.in fi. Et sic tunc debent septimanas incipere:quod quidam nō obseruant. Tancr. ¶ In glo.iij. ibi *sententiam*. Iere.xlviij. ¶ In glo.j. *discurrat*.in fi.xlvj.di.clerici Et ibi: *scurrilem*.à scurra,quod est vagus.qđ maximè religiosus cauere debet.de offi.ordi.quāto.de regula.c.fi. Hostien. ¶ In gloss. *ergo eo*.ibi: *in quo etiam casu*. maximè necessitatis de quo dixi in prin.& in fi.scdm Tancre.quod non placet Hostien.de hoc de offic.ordiñ.pastoralis.in gloss.quo casu. Ioan. And.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Curam habens sacerdotalibus muneribus obeundis, si non sufficiat, alijs committere potest.*
2 *Sacramenta ecclesiæ, num quilibet de diœcesi possit in ecclesia cathedrali ab Archipresbytero recipere?*
3 *Animæ cuiusque, quot præesse dicantur?*
4 *Archipresbytero præter Episcopum singulæ plebes egent.*
5 *Archipresbyteri Episcopis cuncta referre debent.*
6 *Inferior aduersus superioris ordinationem nil ordinare potest. Et sub hac legatus qualiter statuere, & quid possit? nu.7.*

Archipresbiter-

8 *Archipresbyter fori contentiosi, num iurisdict. habeat, & in quibus?*
9 *Archipresbyteratus de iure communi, an dignitatem habeat? Et an animarum curam?*

¶ CAP. III.

OFficium. ¶ Expone. *Sacerdotibus.* canonicis, vel alijs ad missam. ṡ. tit. j. officium. Dic, vt ibi: *prouidere.* Non solùm in spiritualib⁹, sed etiam in necessarijs temporalibus, si abũdante Archipresbytero, ipsi egent. lxxxvj. dist. pasce. & c. nõ satis. ¶ *Prouidendo.* aliâs præuidendo. & est præuidere futura considerare. Nã prouidere deseruit in præsenti, vt in futuro caueatur periculũ, qđ timetur. ṡ. de seruis non ord. c. j. Host. ¶ *Confirmatione.* datur enim Eucharistia ad robur: nec est deneganda pœnitenti. de elec. c. ij. & c. significasti. ¶ *Exinde.* i. postquã confessionem audient. Inno. vel. i. de ipsis peccatoribus ad confessionem venientibus. ¶ *Illis.* peccantib. Hosti. Sed Inno. exponit. i. peregrinis, & sacerdotibus. Peregrini enim plus cæteris indigent: quia vbi notos non habent, de sacerdotibus confunderetur ecclesia, si sine sacramentis decederetur. Inno. in hoc respexit verbum, de foris. & versi. cum omnibus sacerdotibus secundũ Io. And. ad xp̃ianos. i. cathecuminos. Tancre. ¶ *Infantes.* vel adultos. de sen. excõ. quoniam. lib. vj. *Succurrendũ.* hoc verbo vtuntur sępe sacerdotes. Debent enim vnus alteri succurrere: vt. ṡ. dixi iussionem. aliâs prouisionẽ, secundùm Ioan. And.

¶ PRIMO quærit̃ ibi: *cum omnibus.* qualiter intelligitur. Exponit Innoc. j. & omniũ sacerdotum: quia & ipsi Archipresbytero confiteri debent. Vel secundũ Host. hoc intendit quòd si propter multitudinem non sufficit ad confessiones

1 audiendas, alijs sacerdotibus cõmittit: vt. ṡ. c. j. in fi. ¶ † Et sic not. secundũ eum, ꝙ vbi is, qui curam habet, non sufficit ad sacerdotalia exercenda, alijs sacerdotibus hoc cõmittit. Quod est verum, vbi necessitas imminet: nec per se sufficit, in quo casu cõmittere poterit. ff. de offi. e. cui mandat est iur. l. j. quia nec subiacet legi necessitas de obser. ieiu. cõsiliũ. Facit quod dixi. ṡ. eo. q. vlti. remittit Ioan. And. ad no. sua. j̃. de pœnit. omnis. super glo. exequutionem, cum sua remissione, vbi de hoc dicam.

2 ¶ † SECVNDO quæritur, nunquid quilibet de diœcesi potest in ecclesia cathedrali ab Archipresbytero sacra. recipere? vide hîc Ber. in vlti. glo. quia Tancred. Hosti. cum eo tenet, ꝙ sic. Innoc. verò & Abbas videntur hoc intelligere de grauiter peccantibus. Allegant prędi c. in capite. & . xxvj. q. vj. c. vlt. quasi velint dicere, ꝙ textus iste est intelligendus de casibus Epo specialiter reseruatis. Hosti. verò proxi. dictum non placet: sed intelligit hunc textum generaliter: cum Ber. dicit ꝙ sine speciali cõmissione Epi, Archipresbyter non absoluet de illis casibus Epo specialiter reseruatis. Et idem Io.

3 and. per. c. si Eps. j̃. de pœni. lib. vj. ¶ † Et ex his not. Hostiẽ. quẽlibet habere tres, qui pręsunt animæ: Papam cum suis vicarijs. Epm cum suo ciuitatensi Archipresbytero, & curatũ: vt. d. c. omnis. ¶ Supple gl. ¶ In gl. j. in fi. Epo minor nullus benedicit. xxj. di. deniq;. Et remittit Hosti. ad sum. eo. tit. § fi. versu sexto. ¶ In gl. ij. ibi: *tribus.* aliâs tanta. vbi dicit, ꝙ non debent in crastinum reseruari. Et in fi. de sen. excom. permittimus. de custo eucha. c. j.

¶ CAP. IIII.

VT singulæ. ¶ Casus. Archipresbyter ruralis presbyterorũ & laicorũ plebanatus sui curam gerit: contra decretũ tamen Epi, nil ordinare potest. ¶ Expone literã. *imperiti vulgi.* idest simplicis plebis, quã instructi ab Epo instruunt. x. q. j. placuit. ¶ *Titulos.* quasi non p cõuentuales ecclesias. ṡ. tit. j. c. fi. ¶ *Circumspectione.* id est cõtinua vigilantia. *Circumspecta.* id est, habita circũquaq; industria, quasi recepta informatione à magistrali doctrina. *Obtendat.* Alijs ostendat, alias contendat. ¶ *Valeat.* vt dicit Augu. vbi dixisti, sufficit: ibi defecisti secundũ Host.

secundũ quẽ licet Archipresbyteratũ perpetuò nõ possit retinere. Ad tẽpus tñ ex causa de consensu capituli sui posset retinere fructus beneficij vacantis. Et remittit ad notata: vt ecclesiastica beneficia. c. vno. vbi de hoc dicã. ¶ *Matrici.* i. cathedrali. xxj. q. ij. sicut. de ver. sig. venerabili. Matrix enim appellatur illa, quę capellã habet sub se. j̃. de ecclesijs ędifi. c. iij.

4 § j. vide not. in cle. j. de sen. exc. super verbo, matrici. ¶ † Nota primò, ꝙ singulæ plebes vltra Epm egent Archipresbytero ꝑpter assiduã populi curã. Sicut enim ꝑpter custodiã vrbis ab incendio septem cohortes constitutę sunt sub vno spectabili pręfecto vigilũ. Sic. ff. de offi. præfecti vigilũ. l. iij. Sic decisiuè sub summo pontifice multi constituti sunt ꝑpter timorẽ spũalis incendij: vt gerant curã solicitã & assiduã: vt sunt legati, Primates, Archiepi, Epi Archidiaconi Archipresbyteri, sed & visitatores capituli ꝓuintiarũ de quib⁹, de statu monachorũ, in singulis. Vigilẽt ergo, & nõ dormiant. lxxxj. dist. oportet. lxxxiiij. dist. nuntiatũ. de homicid. ꝓ humani.

5 lib. vj ibi: excluso negligẽtiæ somno. ¶ † Secũdò no. in fine ꝙ Archipresbyteri cuncta ad Epm referre debent propter quod dicit Guido Iacobũ canonicum Bononiẽ. tenuisse, ꝙ archipresbyter ruralis, q citauit clericũ tituli sibi subiecti ad residentiã, si non cõpareat illũ priuare non pt̃. ¶ Et ꝙ cum agitur in figura iudicij, solus Eps est iudex clerici. de hoc. xj. q. j. de persona. Et facit. j̃. de hæreticis, cũ ex iniuncto. in fin. Et hoc verũ est: nisi ex speciali iure spectet ad ipsum destitutio. Remittit Ioã. and. ad notata sua de clericis nõ resid. relatum. & c. qualiter. & de electione licet canon. super glo. pen.

6 ¶ † Tertiò nota in fine, ꝙ inferior contra decretũ. i. ordinationẽ superiorũ nihil ordinare põt. ¶ Et p hoc arguit Host. legatũ non posse facere statutũ contra ius cõe. Inferior eñ superiorẽ & c. de maio. & obedi. inferior. ¶ Sed contra hoc facit de offi. legati. c. fi. de consang. ꝙ dilectio. de verb. signi. ex

7 parte. iij. j. rñso. ¶ † Quærit̃ ergo ad dissolutionẽ prædictorum, qualiter legatus põt statuere? dicit Hostiẽ. ꝙ in his, quæ sedes Apostolica sibi reseruauit, nil potest sine speciali mãdato, de quibus de offi. le. ꝙ translationẽ Nec cont. solenni. con silia, & quæ cõmuniter obseruant̃. vnde dicit, ꝙ nõ posset statuere, ꝙ minor xxx. ãnorũ eligeret̃ in Epm: vel ꝙ qs posset habere plures curas: vel his similia: nec alio modo ius cõmune in totũ tollere. ¶ Subdit posteà, ꝙ constitutiones iuris cõmunis declarare posset, & renouare. & ꝙ vbi pœna deficit, possũt Epi & Legati p pænale statutũ exaggerare nouam ĩponẽdo & veterẽ augẽdo. Itẽ possent statuere, quòd qs non habeat vocẽ in. c. nisi sit in sacris. de ęta. & qua. queris. xxvj. di. satis euidenter. Hoc enim nõ est cõstitutiones Papales subuertere: sed eis deseruire, & illa supplere. ꝙ est admittend. de no. op. nunc. c. j. de ṕuil. cap. ij. ¶ Itẽ possũt ad correctionẽ morũ nõ subuertendo ius cõe, sed supplẽdo statuta facere præceptoria, ꝓhibitoria, atque pænalia: quia sine plectendo, & c. xxiij. q. v. ꝓdest secũdum Ho. qui hoc notat hîc, & in dicta dec. ex pte. Remittit Ho. ad notata sua. de app. c. vlt. lib. vj. sup vltima glo. & . j̃. de offi. leg. c. fi. in ṕn. vbi de hoc p Henri. & ibi dicã. ¶ Supp. glo. in glo. secũda ibi: *Epis.* xij. q. ij. monemus. Et ibi. l. j. & in ꝓœm. ibi debitis titulis. Et ibi: *nõ est ambiguum.* vbi de hoc. & in auth. de eccl. titulis in rub. ¶ In glo. arg. ꝙ in fi. vbi de hoc. & j̃. de offic. ord. cũ ab eccl. de Arch. vero eo. tit. c. pastoralis. in glo. ij. ¶ In glo. vlt. ibi: *possunt.* Aliàs ista litera esset sibi cõtraria, secundum Ho. vnde dicebat Inn. ꝙ minora negocia poterant diffinire: cum sint ordinarij: vt notatur secundum eum in dicto. c. cum ab eccl.

8 ¶ † SECVNDO quæritur, nũquid Archipres. fori cõtẽtiosi iurisdictionem habeat, saltem in modicis? videtur ꝙ sic, per ꝓximè dicta ¶ Tamen dñs Martinus de salua pampilonẽsis Epus tenet contrarium. Rõ. sua est: quia totus iste titulus, & omnia iura loquẽtia de Archipresby. loquuntur solum de offi. sacerdotali & misterijs sacerdotalibus, nõ aũt de aliquali exercitio iurisdictiõis. ¶ Sed in veritate nõ audeo recedere ab Inn. propter patroci nostri capituli generaliter loquentis. Et quia post principium se adaptat generaliter ad custodiam

& requisitionē, vice cuiuslibet, & industrię. Et facit ver. finē, ibi. sicut ipse, &c. & finis arg. à contrario sumpto. Et bene fa. quæ scripsi. ĩ. tit. proxi. c. vno. in. ij. notabili.

9 ¶ † TERTIO quæro, vtrum archipresbyteratus de iure cōi habeat dignitatē? Et puto, ꝙ sic, per ꝓximè dicta. Et qa negari non pōt, quin habeat pręeminentiā authorizabilem etiā extra forū pœnitentiale in personas ecclesiasticas vt patet in isto capitulo, & in. c. ŝ. proximo & proximè præced. quia præcepit, & c. argu. notatorū Inno. de præb. de multa. in fi. Et eorum, quæ ibi dicam. & Archidiaconi. ĩ. de consue. c. j. lib. vj.

10 ¶ † QVARTO quæritur, vtrū archipresbyteratus de iure communi habeat curam animarum? & credo ꝙ sic: vt hîc in primo, & probatur. ŝ. c. proxi. in verb. cōfessiones. & per id quod ibi dixi in. ij. q.

De officio Primicærii. Rubric.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Primicarius, cur ita dicatur? Et quot nominibus nuncupetur?*
2 *Primicario absente, quis eius partes ubeat?*

Circa istam rubricam dicit Hosti. in summa, ꝙ † Primicęrius dicitur, quia primus est in choro vel primus in cātu. ¶ Et est certa dignitas in aliquibus ecclesijs, de qua loquitur. ŝ. de consti. cū accessissent. ¶ In aliquibus ecclesijs vocatur præcentor, siue cantor, sub quo est succentor. de quo. ĩ. de exces. præla. inter dilectos. qui in aliquibus ecclesijs capistolus vocatur, siue magister scholarū. ¶ Officiū huiusmodi vt præsit in docendo Diacono & reliquis gradibus, & disciplinæ custodiæq; insistat: qa ꝓ animabus eorum redditurus est rationem. Sic supra de offi. Archi. c. ij. & c. ad hæc. ĩ. de offi. ord. irrefragabili. ¶ † Subdit, ꝙ eo absen. ea, quæ ipsius incūbūt offi. io, per eū qui ei, aut ordine, aut iurisdictione proximus est exequuntur. xxv. dist. perlectis. vers. ad primicęriū. in fi. Hosti. Ad quod concordat. C. de hæredi. institu. l. fi. ff. de vsuf. accrescen. l. j. § interdū. & l. idem Neratius. & l. interdum. & in authentica de hæred. quæ ab intesta. deferuntur. colla. ix. secundum eum.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Primicarius, num curam habere dicatur? & quòd coram Deo de animabus rationem est redditurus. Et de quibus? nu. seq.*
3 *Studioso proficere cupienti necessaria quinq;.*

¶ *CAP. I.*

Vt primicærius. ¶ Expone literā. *Primicerius.* i. cantor. ¶ *Archipresbyter.* ŝ. titu. proxi. c. j. ¶ *Donet.* aliâs det. ¶ *Nocturna.* i. ad vigilias nocturnas. vel ad matutinū. & de quo de celeb. mis. c. j. ¶ *Singulis.* ordinādis & disponendis. Gof. ¶ *Quæcunq; re.* ad ipsum pertinen. de quibus aliqua in. d. ver. ad primicærīū. Aliâs culpa fuit immiscere se, & c. ff. de re. iu. l. culpa de temp. ord. ad aures Hostiē. ¶ *Capacem sensum.* i. multa recipientem, percipientē & retinentē vacet. i. intendat. aliâs operam det. ¶ *Instruantur.* Diaconi & inferiores clerici. Gofre.

1 ¶ † Primò nota ibi: *curam.* ꝙ primicærius habet curam. Sed nūquid habet iurisdictionē? dicit Hosti. ꝙ ex hoc verbo, curā, & ex illo verbo ꝓ animabus, & ex illis, *disciplinæ, & custodiæ.* quæ sequūtur, videt ꝙ iurisdictionē habeat. Sed per hoc non excludit Archid. iurisdic. de hoc. ŝ. n. ij. c. j. ¶ Et ex hoc videt, ꝙ habeat dignitatē, ꝑ id qđ scripsi. ŝ. tit. j. c. fi. in. iij. q.

2 Et facit qđ dicam post Inno. ꝓxima. q. ¶ † Secundò nota, ꝙ primicærius ꝓ animab⁹ corā Deo habet reddere rationē. ¶ Sed quæro, de quib⁹ dic, ꝙ de his, puta, si non monuerit, vel instruxerit subditos: vel si non punierit delinquentes: vel saltem si Epo non denuntiauerit. ŝ. tit. j. c. j. & fi. Habet enim ordinariā iurisdictionē in his, quæ sibi cōmissa sunt. arg. de offi. ord. cū ab ecclesiarū. Inn. ¶ Quod dicit Hosti. verū esse de cōsue. Dicit enim, ꝙ de iure cōi scripto, nō inuenit, ꝙ habeat coerctionē: imo cōsistit officiū suū circa disciplinā. i. doctrinā, & custodiā, & circa officia: ac de negligentia obligat: vt. ŝ. de offi. Archid. ea quę. vñ & de ipsa rationē reddit. vt hic dicit. ¶ Quod verū puto in his, quæ requirerēt ꝓcessum & ordinē iudiciariū: qa credo cū Hosti. ꝙ causas iudicialiter audire nō posset: cùm hoc non sit iure expressum. Hoc enim post Epm soli Archid. spāliter est cōmissum: vt. c. perlectis. ver. Archidiac. & ŝ. tit. ij. c. ad hæc. § j. ibi: & audire debet iurgia singulorū, cū his, quę ibi notaui. Sed dico, ꝙ postq̄ concessum est sibi à lege, ꝙ possit pręcipere diaconis & reliquis. & c. ĩ officijs diuinis: vt hîc. & c. perlectis. vbi ad primicęriū puto, ꝙ per hoc data est sibi potestas coercēdi, & nō parētes pręceptis suis constringēdi: vt. ff. si quis ius dicenti non obtēperauit. l. vna. in prin. Aliâs enim ptās ordinandi & pręcipiēdi frustrà & delusoria esset sibi data: vt. ff. de offi. eius, cui mā data est iurisdictio. l. j. in fi. & l. fi. § j. arg. optimū. ĩ. de offic. deleg. pastoralis. in prin. ¶ Quid plura? de hoc videt esse rotundus casus ad literā in. d. ver. ad primicærīū. ibi: *clericos, quos delinquere cognoscit, distingat ipse, quod vero emendare non valet, eorum excessus ad agnitionem Episcopi deferat.* Ex quo textu apparet euidentissimè, ꝙ primicęrius minor archipresbytero per seipsum constringit delinquentes, & punire eorū pōt excessus, saltem punitione leuiori, ergo fateri oportet, ꝙ habet coerctionē aliqualē: & per cōsequēs dignitatē & curā. quod fortius de archidiac. & Archipresbytero dicere nos oportet.

3 ¶ † Tertiò not. ibi: *instruantur.* hîc quinq; colligi necessaria studioso ꝓficere cupienti. Primū, ꝙ singula diligenter consyderet. ibi: *de singulis.* secundū qđ de ꝓbabili se certū nō reddat, sed peritiores iterroget. C. de ingenu. manumis. l. si quā. Et pręsertim hoc iudicibus est consultū, & tangit ibi, *Studiū habeat.* Tertiū est, ꝙ sit capacis sensus. ibi: *capacem sensum &c.* Quartū est, ꝙ totus verset circa studiū. ibi: *absq; vlla vacet negligentia.* Quintū est, ꝙ non dedignet instrui cui magisterij officiū iniunctū est: vt hîc, & xxxiij. q. iij. si habes Hostien. ¶ Supple gloss. finalē. ibi: *Officium.* Rodo. exponebat, ipse. l. Archidiac. Et in fine. vel pōt dici secundū ordinē rubricarū vno deficien. suppleat alter, scilicet: subaud. deficiente Epo, suppleat archidiaco. quo deficiente archipresbyter. & sic ordinatum. Ad quod facit quod dixi in rubrica.

De officio Sacristæ. Rubrica.

De officio Sacristę rubrica. Et expone. i. Thesaurarij: vt. xxv. dist. perlectis. ad fi. versu, ad thesaurariam. Continuatio per se patet.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Sacrista, seu Thesaurarius, an animarum curam habeat?*
2 *Cura multipliciter dicitur, & ibidem in partes diducitur.*
3 *Sacrista de iure communi, an iurisdict. habeat?*

¶ *CAP. I.*

Vt sciat. ¶ Expone literā: *Archidiaconi* de superioribus & inferioribus officijs idē est dictū. ¶ *Vasorum.* dic, vt. ĩ. tit. j. c. j. *In cara.* aliâs sera. i. quę sub clauibus continent. Laurētius. ¶ Sed secundū primicęriū, q dicit primus in cęra, videret hoc ad eū pertinere. Dicit Host. ꝙ per premissa satis patet solutio.

1 ¶ † PRIMO quęrit ibi: *Curam.* vtrū Sacrista. seu thesaurarius curā habeat animarū. Dicit Hosti. ꝙ non: qa animę sibi nō cōmittūtur, sed vasa. Et exponit curā. i. officiū, seu solicitudinē.

2 ¶ † Ex quo habes primā distictionē curę: qa vna dicit gñalis, q̄ solicitudine recipit: vt hîc. Alia dicit spālis, q̄ accipit solicitudine, seu regimine animarū: de qua p Hosti. ĩ. de poeni. oĩs. sup verbo, curā. Verū, qa cura animarū maior & nobilior est inter oēs. ŝ. de ętat. & qua. c. cū sit ars artiū. Ratio verbū, cura, simpliciter positū, pro cura animarū accipit. arg. Insti. de iure naturali. § quoties. nisi ratione adiūcti, aliud dicat: vt hîc. Sic videm⁹ alibi, ꝙ spēs nomē gñis retinet. ff. de adoptionib⁹. l. ij. & ff. de iuris. omniū iudi. l. imperiū. ¶ Alia subdiuisio dat de cura animarū: qa vna est in foro pœnitentiali.

tiali, alia in contentioso, seu iudiciali. de qua habuistis. s. de offi. Archi. cũ satis, p Inno. ¶ Itẽ & alia subdiuisio datur: qa quædã cõpetit ratione territorij. Aliàs solũ ratione personarũ. De qua dicã. j. de foro cõpet. cũ contingat. ¶ Hosti. verò plangit & inuehit contra prælatos hodiernos, dicens q licet eis cura iniuncta sit, tñ illã non habẽt: qa de illa non curãt. Et dicit, q hoc verbũ cura, accipit aliter. s. p cura animarũ. s. ti. j. c. j. & s. de offi. Archid. c. j. circa prin. ¶ Sopple gl. ¶ In gl. ij. in fi. Vel secundũ Hosti. ibi loquit solũ de collectis & criminalibus: hîc de vasis & vestimẽtis & in toto thesauro, qui ad manus Sacristæ peruenit. ¶ In glo. vlti. in fi. Et de relictis pijs luminarijs, nõ detrahit canonica. j. de testa. c. vlt. Potest etiã dici secundũ Hosti. q Sacrista quærit oleũ, & ipsum tradit custodi, q illud custodiat & expendat. ¶ † Quæro secũdò, nũquid Sacrista, seu Thesaurarius de iure cõi habet iurisdictionẽ? dic q nõ, imò habet simplex officiũ. Non enim reperit, q ad eũ pertineat: nisi custodia. Ex quo infert, q nõ habet dignitatẽ, de iure communi, per notata Inno. ca. de multa. in fi. de preb. & Archidiaconi de consue. c. j. li. vj.

3

De officio Custodis. Rubric.

Quia minister Sacristæ est, ideò Isydorus non curauit de hoc officio. xxv. dist. perlectis. Goff.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Prodigalitas ac auaritia fugiendæ in minimis, nedum in magnis.*
2. *Discretionem virtutem auaritiæ & prodigalitati contrariam esse.*
3. *Indomitos ac incorrigibiles ab administratione sine accusatore remouendos esse. Et quòd malus minister Dei laudi contrarius, quam exaltat bonus.*
4. *Campanæ pulsatio, quorum signum sit?*
5. *Clemens Papa, salutantibus virginem beatam Dei matrem, ad campanæ sonitum in crepusculo indulgentias concessit.*
6. *Denuntiationis via, nunquid officio deponi debeat.*

¶ *CAP. I.*

CVstos. ¶ Expone literam. *Custos.* sub. oportet. Et qđ est. j. pallia, debet scribi cũ e & palleũ, p c. de hoc. de vsu pal. sup rubrica. ¶ *Vtensilia.* exceptis vasis aureis & argenteis & vestimentis pretiosis, quorũ custodia pertinet ad Sacristã. s. ti. j. c. Hosti. ¶ *Indesinenter.* Sic præfectus vigilum tota nocte vigilare debet, propter incendiũ. ff. de offi. præfec. vigi. l. pennl. & vlti. cũ concor. j. de depos. bona fides. Vincẽ. ¶ *Peruigil.* i. valde vel perfectè vigil. Et sic præpositio auget. Quod dic, vt not. de consue. c. iij. ¶ *Oleum.* s. ti. j. c. vno. Quod dic, vt ibi dixi post Hosti. sup hnẽ. j. gl.

1 ¶ † Nota primò ibi: *oleum.* qđ nedum in magnis, sed etiã in minimis vitãda est pdigalitas, & auaritia fugiẽda est. Hosti. ¶ Secundò nota ibi: *discretione.* Cuncta cum mediocritate & temperamento esse intelligẽda: vt hîc, & j. de dona. Apostolicæ. xij. q. ij bonæ. de sen. excõ. vt famæ. xliij. dist. sit rector. xlv. di. disciplina. & c. oĩs. & c. sunt nãq; iiij. di. deniq;. ff. de ædil. edic. l. si quis venditor. x. q. ij. opus correctũ. ff. de l. j. l. legato. gñaliter. C. de dona. l. si quis argentũ. Aliqñ verò inspicimus qđ est minimũ. ff. de hæredi. vel act. vend. l. qđ filij. de leg. iij. nũmis. ff. man. l. si fideiussorẽ. de regu. iur. l. semp. j. de censibus. ex parte. ¶ Qñq; id, qđ melius est exigimus. in aut. de sancti. Epi. § si quis oratorij. ff. de decur. l. honores. in prin. C. de his, q ad ec. cõfugiunt. l. pñti. viij. q. j. Licet qñq; requirimus, qđ est opti. vt. ff. de verb. ob. l. vbi aũt. j. rñso. ff. de tuto. & cura. l. vni°. lxiij. di. Metropolitano. j. c. j. § fi. ĩ auf. de mo. § ordinatione. Gof. & Hostiẽ. dicã. j. de reg. iur. in obscuris.

2 ¶ † Tertiò not. ibi: *virtutum.* q discretio est virtus auaritiæ & pdigalitati contraria. de quib° de preb. auaritiæ. de cõsue. c. pen. *discretione.* discretè expẽdere, facultatibus consyderatis. de solu. c. ij. & Tho. iiij. c. Præuideri tñ debent sterilitates & casus, q cõtingere possent. Gen. xlj. s. de seruis nõ ord. c. j.

3 ¶ † Quartò no. q indomiti. i. incorrigibiles ab administratione, sine accusatore remoueri possunt: qa notoriũ est indomiti, seu incorrigibilis crimen. xvij. di. non licuit. xj. q. j. si qs. Fa. ij. q. vij. quapropter. lxxxj. di. maximinianus. xxiij. di. c. vlti. j. q filij sunt legitimi p venerabi. Inno. ¶ Et dicit etiam hîc Inn. in additione scripsisse, q priusq̃ indomitus deponat & ali° sibi substituatur, debet à beneficio suspendi. de æta. & qua. quæris. Et in similibus idẽ: vt videlicet, si coronã nõ portet. ¶ Quintò nota ibi, *laudem.* q malus minister est cõtrari° laudi dei, sed bon° illã promouet, & exaltat. Hosti. ¶ Sextò

4 ad principiũ capituli redeũdo ibi: *Tintinabulorum.* Pot† colligi, q campanæ pulsatio est signũ congregãdi ad diuina officia celebranda, seu ad capitulandũ. vt. s. de elect. in causis. & j. c. pximo. Itẽ ad bellũ intrandũ. j. di. Ius militare. Itẽ est si-

5 gnũ horarũ: vt hîc. Hosti. † Quandoq; actionis grãrũ, ppter victoriã, vel aliàs, qñq; salutatiõis beatæ virginis ante crepusculũ, ad quã orãtibus cũ salutatione Angelica dedit Clemẽs indulgentiã. Quãdoq; sanctæ electionis: qñq; mortis alicui°: qñq; excõicationis: qñq; gaudij: qñq; honoris personæ impendẽti: qñq; ignẽ extinguẽdi, vel lectũ intrãdi, vel ad parlamentũ populi conuocandi: vel ad corpus Christi honorandũ, vel cõtra tẽpestatẽ. Et dicit secũdũ Io. and à cãpania, vbi vsus cãpanæ fuit inuẽtus. ¶ Opponit primò, q mediũ nõ sit eligendũ: vt. ff. de neg. ge. l. Nesenni° in fi. & ff. de inreuerso. l. idẽ quærit. & s. de elec. dudũ. j. ¶ Magister Io. fa. Insti. q ex. cau. manumittere non licet. § sed cũ libertas, dicit q vbi rõ cõcludendi, seu determinãdi se habet indifferenter ad vtrũq; extremorũ, & sunt inter se compatibilia, elegit media via: vt. d. § sed cũ libertas. & ff. ad Trebel. l. q totã hæred. rest. rogatus. & de peti. hæredi. l. sed si lege cõmissoria. § q si. Et aliàs secũdũ eũ obtinent cõtraria, dicã in. c. in obscuris. alle. ¶ Secũdò opponit ibi: *Electo.* qa videt, q ad solã relationẽ Archid. reijci non deberet. arg. ff. de custo. reorũ. l. diuus. ¶ Soluit Host. dicens, q si denuntiatus per Archi. negaret, non statim crederet Eps Archid. Sed tũc ex integro cognosceret: vt in contrario. Sed Archidi. sine inscriptione audiret, sicut officialis. iiij. q. iiij. nullus. § aliqñ. Vincen. Intelligo ergo dũ non negat ille, vel notoriũ est. ¶ Tertiò opponit ibi: *eligatur.* quia nõ solus Episcopus eligat. s. de offi. Archi. ad hæc. § vlt. Solutio supple ex cõsensu Archidi. cũ cõmune gerat officiũ vtriusq;: vt ĩ cõtrario. ¶ Sed si dissẽtiunt recurritur ad Archi. ar. de tẽp. ord. Nec Epi de iure patro. nullus. Ho. Adde q post eũ dicã j. ti. j. c iij. & q post eũ in cõtrario dixi. ¶ Quartò opponit. quia videtur, q huiusmodi punitio deberet ad Archidi. pertinere: vt dicto. c. ad hæc. & c. j. e. ti. & xxv. d. plectis. vbi Archid. ¶ Sol. aut quæris de correctiõe tẽdẽte ad emẽdationẽ, persona in officio remanẽte. & illa ptinet ad Archid. vt in cõtrarijs, & hîc in ver. si verò. in principio. Aut quæris de illa, quæ tendit ad depositionẽ. Et illa nõ ptinet ad Archid: sed soli Epo reseruat: vt hîc, in fi. Nec habet textũ iudicio meo pro

6 claro intellectu huius materiæ pulchriorẽ. ¶ † Quintò opponitur, qa videtur q p viã denũtiatiõis quis de beneficio deponi nõ debet: vt. j. de simonia, licet. ¶ Vincen. fatet cõtrarium dicens, q non credit p viã denũtiationis: quẽ è beneficio remouẽdũ: nisi cõueniatur criminaliter, vel p inqsitionẽ. ¶ Vnde dicebat Ho. q ad denunciationẽ Archid. inquiret Epus remittens. de iudi. nouit. ver. sed cum dñs. ¶ Dicit Goff. q licet per denuntiationẽ agat ad correctionẽ, tñ qa iste inept° erat ad administrãdum: & sic administrãdo peccabat, ab administrãdo remouet: qa aliter corrigi nõ poterat. ¶ Sed Inno. videtur in notorietate se fundare: vt dixi in iiij. notabili. ¶ Dicit ergo. Ho. q initiatiuè potest, seu causatiuè, inqsitiõe tamen sequẽte. Et ita intelligit hoc ca. secundùm Ho. & C. de accu. l. ea qđ. & j. de accus. qualiter, & qñ. ij. Et de sta. mo. c. vlt. § si autẽ dilapidator. & sequẽti. ¶ Itẽ etiã cõpulsiuè. idem dum aliter non potest corrigi: vt hic secundùm Goff. & Ho. hîc, & in Summa, & Archi. ij. q. j. in primis. & q. vij. sicut. ar. j. de accusa. sup his. faciunt iura hîc allegata in vlt. glo. Ber. & j. de pig. c. j. & lxxxj. di maximianus. xxxiiij. di. c. vlt. & § si autẽ dilapidator. & sequẽs. Sed si sufficiẽs est ĩ officio, & non delinquit in administrãdo: tunc secus: vt. c. sup his. De hoc plenè p Archid. in. c. sicut. Sed fallit hoc in dicto § si autẽ di-

pidator ꝓpter periculū moræ & longam absentiā Papæ. vel in singularibus: q̃a facilius remouent. j. de simo. per tuas. ij. Vel ibi: non loquit de denunc. Euangelica. sed canonica speciali, siue regulari. secundū Gof. Quod generale est secundū quod ibi notauit Hosti. &. j. de iudi. nouit. De hoc per Inn. in § ū aūt. Concor. Car. de reli. do. c. vno. li. vj. & Archi. xxij. q. v. hoc videtur. Et secundū hoc fallit hic in denuntiatione Euangelica spāli, quæ cōpetit illi soli, cuius interest bonū habere prælatū, vel subditū ecclesiasticum: vt hîc, & . xvj. q. vij. filij. Quod credit Henri. dicā. in § si aut̄. & . c. nouit. ¶ Supple glo. in glo. ij. in fi. secundū Alanū, dicebat vni. quæ dignitas alteri præfert, prius cōsyderāda est lex muni. ꝓpij. deinde tempus ordinationis. ff. de arb. stri. l. iij. & . j. de ma. & obe. c. c. j. in glo. iij. ibi: *munus*. vt in cle. de iure patro. Remittit Ioā. And. ad notata sua de simo. & si quęstiones. super gl. aliud. Quod ibi dicam ibi, *vnde ver*. idem ver. notantur. j. de offic. dele. quærenti. & . j. de confi. c. iij. & ibi. Ouid. ij. Methamor. in gl. vlt. ibi. arg. secundum Alanum.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Seniores & magis meritos præferri debere.*
2 *Inuidiam inter fratres cuiuscunq; congregationis sint, intercedere debere.*

¶ *CAP. II.*

CVstos solicitus. ¶ Expone literam: *omni ornamento*. nō pre. ioso. de hoc. s. cap. prox. Hos. Præparatum. Sic & Archipresb. Eucharistiā. de offi. Archid. officium singulas. s. vij. j. de cel. mis. c. j. ¶ *Columna*. ergo non solū Epi & supiores, sed etiam inferiores columnæ dicūtur. Host. ar. j. de præben. maioribus. *Synod*. Tulletani concilij, vbi hoc c. fuit factū. *Alme*. secundū deriuatores, quasi sācta pulchra virgo, & nutriens, ab alo alis. Alit enim verbo & exemplo. ¶ *Eccl sie*. quælibet cathedralis. Nam & aliæ custodes suos habent. de offi. or. cū vos. ¶ *Quales*. In antiqua hic sequebatur: plus meliores, &c. Dicebāt Tā. & Vin. esse modū mirabilē loquēdi. q cō patiuū à suo compatiuo. ¶ *E sanctiores*. vnde vers. Qui meliora videt, si deteriora sibi deleuctio digna dei lumīa tollat ei. Et Didimus ad alexan. quisquis deterioribus omissis meliora sectatur, nō ipse Deus est, sed amicus Dei efficit. ¶ *His ex*. iungūt & aliæ personæ, siue rectores, vicarij, testes synodales, officiales Epi. Hosti. ¶ Primò no. ibi: *Sancti*. q præferēdi sunt seniores, & plus meriti, & antiqui. Dixi de æta. tua. q. iij. subaudi, & plus morales verbosis. vnde seneca: Laudandi sunt non qui magna celebritate verba præcipitāt, sed qui vitā docēt. & cum dixerint quid faciendū, sic faciendū ꝓbant & in eo, nō apprehēdunt, quod dixerint fugiendū. & Hieron. ad Nepot. ex duobus imperfectis, melius est rusticitatem sanctam habere, q̃ eloquentiā peccatricem. ¶ Secūdò no. q non debet esse inuidia, neq; zelus malus inter fratres cuiuscunq; congregationis. scribit Macha. viij. ¶ Supp. glo. In gl. prima. Ibi: *debere*. quod nō est not. Imo cœpit hoc à tēpore Apostolorū, Actuū. no. ad fi. & iij ad fi. Hosti. ¶ In gl. & ita. ibi: *licet*. vbi de hoc solō secundū Tanc. sed tu dic plenè, vt scripsi suprà, de æta. & quali. c. tuā. in quarta q. ¶ In glo. vlt. Ibi: *intelligitur*. de bono. j. de Custo. Eucha. c. ij. Et in fi. de hoc. xx. q. iij. constituit. & . j. de conuersa. coniuga.

De officio vicarii. Rubrica.

VIso de his qui seruiunt ecclesiæ, nomine proprio, videamus de his, qui seruiūt nomine alieno. Goff. & cōiter ꝑ totum titulū hîc, & in cle. tractatur de vicario seruiēte ecclesiæ in dominijs. de exercente verò iurisdictionē solū. j. eo. c. pen. & . j. eo. li. vj. per totum. Ad materiam. xvj. q. ij. xciij. distin. c. j. xcij. disti. c. j. de rest. postulist. de fil. presb. cōstitutu. & . c. Michael. de pręb. extirpādę. de exces. pla. illuc. de simon. ad nostrā. de pę. licet. de elec. cū e : eo. § porrò. lib. vj. & regula, beneficiū. de temp. or. cum nullus. § j. de offi. dele. si contra vnū. § vlt. de offic. ord. Romana. de Iudi. c. fi. de pre. statutū. in fi. de rescrip. & si principalis de regula. j. ver. ad prioratus. in cle.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Libellum ineptè cōceptum, dentibus lacerandum. Et quid si notū aliud sit.*
2 *Silentium ex officio vtriq; imponendū, vbi apparet litigatorum alterum in beneficio, de quo cōtrauertitur, ius non habere. Et quis hoc possit.*
3 *Accusare, vel agere inuitus nemo compellitur, ab inuista tamen accusatione, vel petitione desistere cogitur.*

¶ *CAP. I.*

AD audientiam. ¶ Casus. Vicarius si beneficiū curatū post ea sit adeptus, vicaria priuabit. ¶ Hæc decre. fuit Alexandri, & pręcelsit conciliū, de multa. Duo facit. Primò narrat factū secundò dat iudicē. ibi: *quia igitur*. ¶ Expone literā. *Monachos*. qui ecclesię quo ad tpalia pleno iure spectāt ad monachos. Rectores ibi instituti solent vocari vicarij monachorū: vt patet. j. de pręben. de monachis. *Et vig nō annis*. factum narrat Tan. & subaudit Hosti. maximè. ¶ Tamē quācunq; absit, non priuabitur, nisi moneatur. j. de cle. non resi. ex pte. Phil. ¶ *Indiuersis*. etiā factū narrat. ¶ *Non est canonicum*. ergo nec sequēdum, sed corrigendū. c. e fil. presb. ad hęc de rescrip. c. vlt. Hostien. Desistere. Ex quo cōsultat, q iniqua est petitio. ¶ Notat Inno. ibi à petitione. primò, q vbi apparet ineptitudo libelli, rūpatur dentibus. ff. si mens. fal. mo. dixi. l. j. ¶ Secundò not. vnum quod dicit esse notabilius, & hic ꝓbari, q non solūm si in libello cōtineatur ineptitudo, sed etiā si alias sit notum, lacerandus est libellus. Nam hic non dicebat se habere personatus, sed tantū petebat vicariā. & tamen sufficit: quia notoriū est, q habebat alios personatus: quod nō potest esse occultū. s. de transla. Episc. iiij. ar. eo. que leguntur & notantur. s. de fil. presb. constitutus. & . j. de diuor. significasti. Idē Abbas. ¶ Sed cōtra de. c. j. j. lit. contest. li. vj. Solū hoc dictū Inno. in notorietate fundat. Facit q. d notauit Compo. s. de rescrip. c. vlt. sup verbo, nihil habent quęstionis, secūdū dñm Martinū, & meū tene hoc dictū Inno. q̃a semper allegatur. ¶ Et hoc secundū Hostiē. maximè locū habet in beneficijs, in quibus iudex etiā tacente aduersario ex officio inquirit. s. de elec. cū nobis olim. § is igit. ¶ 2 Tertiò hic colligit Hosti. arg. expressum, q ex quo constat, q aliquis litigantiū super beneficio, de quo litigat, ius non habet, pōt vtriq; ex officio imponi silentiū, etiā libello ineptè formato. Ad idē. s. de fil. presby. c. ij. & iij. & . c. quoniā. & . s. de rescrip. inter cætera. in fi. & . j. de pac. cū clerici. Subdit addendū qd not. j. de offic. dele. cū contingat. c. j. super verbo, non ligatus. & de re iudi. cū Bertol. § fi. ¶ Quod intellige in ordinatio. Et hoc modo videlicet, q an non ex ꝓcessu habito inter partes, sed ex processu nouiter inchoato, & ex officio priuare poterit. Nec hoc intelligas in delegato. Pro quo vide notata Archid. j. de iureiur. cū in positionibus secundū dñm Martinū. vñ hic dist. Host. sic: q̃a aut agit contra pręsentē in iudicio, & se defendētē: & tūc si corā iudice inferiore à Papa, ille non pōt ꝓnūtiare vltra contenta in libello. Et ideò, si actor in libello cōcludit ad aliud, q̃ ad amotionē, vel depositionē rei à beneficio, &c. Tunc in eodē iudicio & virtute illius libelli hoc nō pōt ille iudex. arg. ff. cōi diuid. l. vt fundus. j. de simo. licet Hely. Sed in alio iudicio postea, si contra eū ꝑ modū accusationis, vel inquisitionis agatur ex ista confessione, q̃ tūc pręiudicabit, hoc poterit, si est ordinarius: vt no. Inn. Hosti. & Cōpo. s. de elec. ꝑ inquisitionē. Sed Papa, q supra ius est de concef. pręb. proposuit. Si res manifesta est reū priuare, & actori silētium imponere, & beneficium alteri idoneo conferre. & ita facere consueuit. Et hoc totū no. Cōpost. s. de rescript. mandatū. in glo. fi. ver. sed quid statuet. & Archi. C. dist. cōtra morē. & ij. q. j. multu. & . j. de iureiur. c. fi. lib. vj. Sed si crimen ꝓbat cōtra aliū ad iudiciū non venientē, non nocet ei. j. de ordi. cogni. cū dilectus. in fi. Notat Innoc. j. de fideiuss. peruenit. In fi. & Cardi. de iureiur. c. fi. li. vj. Quod verū est, vbi ꝑ confessionē alius

illius probet, qa si per confeßioné eius ,pbaret, sibi obesset in alio iudicio: vt notauit. Innoc. Et expresiu Cópo. in .d. c. per inquisitioné. ¶ † Quartò multú ponderat Host. q quáuis re regulariter nemo inuit⁹ accusare, vel agere compellat. C. vt nemo inuitus, in rubro & in nigro. cogit tñ à petitione iniqua, siue iniusta cósistere, etiá ex post facto, quæ & ab initio fuerat repelléda. ĵ. de iudic. examinata. Et sic lites semper potius sunt restringendæ, q̃ laxandæ. s̃. de rescrip. nonnulli. § fi. dicá in. d. c. examinata. vbi de hoc in vl. gl. ¶ Supple gl. í gl. i. ibi: *mandatus*. secundú Tan. & Inn. Et ibi: de multa. vbi dicá. Et de hoc in extraua. Io. execrabilis. ¶ Et ibi: *intitulata*. ad talem titulú perpetuæ vicariæ poterit ordinari. s̃. de rescrip. postulasti. Et de hoc notant hîc antiqui. Sed Goff. videt tenere contrariú: nescitur tñ, si in gl. Goffre. vitiú est scriptoris. Al leg. etiá de fide instrumétorú. G. perpetuus. Et in fine, iunge quæ dicam. in cle. vna. eo. tit.

¶ SVMMARIVM.

1. *Vicarium dare, quibus casibus, quis poßit?*
2. *Residentia maior in parochia, quàm in præbenda requiritur.*
3. *Patroni consensus in noua vicaria constituenda, num requiri debeat? Et an Episcopus vicarium remouere sine repræsentantis consensu queat? nu. seq.*
4. *Capituli consensus in noua vicaria constituenda num requiri debeat?*
5. *Prælato mortuo, num poßit à successore vicarius totius temporis salarium petere?*

¶ CAP. II.

PRouideas. Casus. Plures vicarias qs habere nó pót. Primò dictum. Secúdò rationé ibi: *quia cũ*. ¶ Expone literá. *Personis*. i. rectoribus ecclesiarú, vt vocant in anglia respectu vicariorú, & tales licet iuxta modú loquédi dicant habere personatus, nó tñ dignitates, iuxta nota. de cleri. non resi. qa nó nulli. Hosti. ¶ *Ecclesijs*. ĵ. e. c. fi. *Deseruire*. iuraméto ,pprio. Quandoq; ad hoc obligantur: quo casu, si se contra personas erexerint, remouétur: & in eodé Epatu ad exequutioné officij nó admittútur. ĵ. de exces. præla. illud. Hosti. ¶ Opponit de. c. peruenit. ij. de appel. & de fi. presb. cóstitut⁹. ad extirpandas. & . c. tua. ¶ Solutio textus iste intelligit de vicarijs perpetuis sacerdotiú requirétibus, quibus est congrua portio assignanda. ĵ. eo. c. j. s̃. de negli. præla. c. ij. p rationé notatorú in. c. extirpandas. allegato. § cú igit, & sequéti. Sed cótraria loquútur in vicario téporali, q aliqó ex causa bene admittit, & ille pót bene habere aliud beneficiú. arg. iuriú predictorú. ¶ Secúdò opponitur, quia nec vná vicariá habere licet: vt in gl. Ber. & solue, vt ibi. & iunge notata in cle. vna. eo. ti. Et intellige, quę hîc habent, saluo casu capituli, nemo. de elec. lib. vj. secuodú Ioan. And.

1 ¶ † Quærit in qoib⁹ casib⁹ quis vicariú dare pót dicút Vin. & Inno. q in tribus casib⁹. Primò, si plures habet ecclesias ex dispensatione. ¶ Scdò si absens est ex dispésatione. ¶ Tertiò in casibus, in quibus licitú est plures ecclesias habere. Hosti. tñ in. d. c. extirpandæ. & hîc in summa notat xij. casus, in quibus locú habet datio vicarij. ¶ Et est ratio, quare datio vicarij est ,phibita secundú eos: qa persona tenet ad continuá residentiá. de æta. & qua. cauté. de elec. cú inter. & . d. c. extirpádę. Ego verò puto, q in casibus permisiuis ratio est, qa nemo pót ad impossibile obligari. arg. ĵ. de reg. iur. nemo pót. Cú concor. li. vj. ergo coocesso, q teneat plures ecclesias, conceditur, q seruiat vni p se, & alteri p vicariú: & concessa absentia concedi videt, q per aliú seruiat, illa durante: cú nemo simul posit esse in duob⁹ locis. arg. ff. de excusa. tu. l. idé Vlpianus. in fi. Concesso eñ vno, coocedi vident oia, sine quibus, &c. ff. de iur. om. iudi. l. ij. & de ,pcura. l. ad ré. & . l. legatum. ¶ Iuxta qđ póe: Petro canonico Parisiési dedit Papa ecclesiá parochialé in dioec. paris. cóstitutá, cui vult seruire canonic⁹ per vicariú. Eps verò vult eú cópellere ad faciendú in ea residentiá personalé: quid túc erit? ,p canonico facere vident, iura ,pximè allegata: maximè qa canonicatus est prębéda, videret tanq̃ honorabilior ecclesia parochialis prærogatiua gaudere in attractu personæ. arg. dicti cap. extirpandæ. §. q verò & . ĵ. de paroch. sup eo. lib. vj. & . ĵ. de rescrip. c. statutú. § j. lib. vj. & . ĵ. de rescrip. c. statutú. § j. lib. vj. cú ibi notatis.

2 ¶ † Breuiter puto contrariú. Primò, qa maior residentia requiritur in parochiali ecclesia q̃ in prębenda, ,ppter sacramentorú ministrationé, vbi maius periculú, & ideò cautius est agendú. ĵ. de elec. vbi mai⁹. lib. vj. Maximè, qa in ecclesia vnus solus, & in collegio plures. ¶ Prætereà, qa si vtraq; requirit residentiá per secúdi ,uisioné factá, cú nó obstantia primi de vtroq; tenendo, oó videt dispensasse. Ideo túc cogi deberet ad alterú dimittédú, arg. eorú, quæ legunt & notant. ĵ. de cleri. nó resi. c. j. de præ. referente. & . c. cú iam dudú. iuncto. c. non pót. eo. ti. lib. vj. Tñ Epi non solent ita incuriales esse suis caoonicis.

¶ CAP. III.

ADhæc. ¶ Casus. Perpetu⁹ vicarius per Epm institut⁹, p rectoré remoueri, vel portioné suá fraudari, non pót. ¶ Primò ponit duplex dictum. ij. excipit ibi in fi. ¶ Expone lrãm. *institut*. i. ordinauit, siue cóstituit. vel de hoc ideò, dicit, qa institutioné authorizabilem de mandato Epi fecit: sicut & aliâs de re iudi. cú Bertold. vel idest substituit. Hosti. ¶ *Assensu*. aliter non posset fieri. Tñ quia agit de vicaria nouiter constituéda. & p consequens de certa portione redituú assignanda. ĵ. de præb. nisi essent. & . c. extirpádæ. Tú qa institutio spectat ad Epm. s̃. de offi. archi. cú satis. Hosti. ¶ *Persona*. quæ vicarú non constituit. ¶ *Nisi*. nó ,ppriè. Simile de pecul. clericorú. c. vlt. ¶ *Cõmunitas*. vel nisi ipso consentien. de dona. cósultarionibus. ad finé. Hosti. Ad hoc. de regu. benefi. li. vj. *Per iudicem*. s. Epm. Petr⁹. Non ergo per rectoré, cui & quáuis sobsit ad seruitiú, non tñ quo ad iurisdictioné: vt hîc patet. Solus enim Eps totius diœcesis est ordinari⁹: vt oo. s̃. de offi. Arch. presbyter. c. fi. Hosti. Saluo, q de iure archidiacono, Archipresbytero & Primicærio habetur. xxv. dist. perlectis.

2 ¶ † PRIMO quæritur ibi: *Assensu Epi*. Qui si nó accederet cósensus Epi? dicit Tanc. q túc Rectore mortuo vicaria expiraret: quia nó esset, cuius officio fungeret. simile in transactióe dicitur. ĵ. de transac. veniens. Goff. & ex hoc sequitur, q nó pót minui eius portio, nec sine cá remorari Ho.

3 ¶ † SECVNDO quæritur, nunquid in cóstituenda noua vicaria requiratur cons. patroni? Alanus & Inno. tenent, q sic. vide in. j. glo. Ber. ¶ Sed qđ si cócessus patroni nó est exhibitus? dicit Inno. q túc nó durat ,poisio vltra post morté psóæ. inducit notata sua de fil. præs ,pposuit.

¶ TERTIO quæritur, vtrum Episcopus sine consensu repręsentantis, esto, q viuat, ex causa possit húc vicariú remouere? videtur q oó. ar. ĵ. de re. iur. omnis res. Et videtur expssum de offi. Archi. ad hæc. § fi. ¶ Host. tenet cótrariú: qa aliter patroo⁹ videtur collega Epi. & essét duo capita in corpore voo quasi móstrú, cótra illud. ĵ. de offi. ord. cú infelix. Putat tñ, qđ personæ debét citari, vt & ipsum defendat, si velit. Et sic intelligitur dec. adhæc. in fi. § fi. Et sic vtraq; cómuniter remouetur psona citata & certificata, & iudice. s. Episcopo solo examináte causam, & iudicante. & codé modo intellige, quòd ibi dicit de Archid. requirédo, p qué & Epm debet hoc modo Decanus ille cómuniter amoueri. Host. Et intellige representantem, de quo. s̃. esse ipsúmet Rectoré: & aliâs non caperet. Host. ¶ Subdit tñ dominus Martinus, qđ licet dicta citatio tuta foret, tamen nó credit, q l esset necessaria. inducit notata Inno. ĵ. de ma. & obed. c. vltimo. ¶ Quod satis crederem, si ageret de amouédo psoná ,ppter criminé. Sed si agæ de supprimédo, vicariam in totú. tunc aut quæris, an omissio talis citatióis suppressioné viciet ipso iure: & túc fortè nó per no. Inno. s̃. de cósue. cú cósuetudinis. Aut an reddat illá cassá dam superioris officio implorato. & túc bñ per no. Innocé. de mai. & ob. c. fi. vbi de hoc dicam.

4 ¶ † QVARTO quæritur, núquid in ppetua vicaria nouiter cóstituenda, reqratur cósensus Capituli? dicit hîc Vin. quòd ad hoc, quòd Epus possit ppetuare húc titulum, necessa

sarius est consensus capituli: maximè vbi prębendæ & canoniæ. Subaudi & hmôi vicariæ p Capitulũ solũ, vel p Epm & capitulũ cõferunt. j. de his, quę fi. à præla. ea noscit. & qd eo. ti. cũ Apostolica. Spâle est secundũ eũ. Officialẽ verò etiam sine capitulo cõstituit & destituit: vt dicã. j. c. sua. Credo idẽ, sed ex alia ratione meliori: qa creationes & destitutiones beneficiorũ censent esse de maioribus beneficijs, q̃ non debet Eps sine suo capitulo expedire. j. de his, q̃ fiunt. nouit. argu. 5 eorũ, quæ notant. s. de cõsti. cũ accessissent. ¶ † Quintò ibi: *defuncto*. Quærunt antiqui, scilicet Vin. Tan. & Philip. pone vicarius est tpa'is, mortuus est prælatus: nũquid à successore totius tẽporis salariũ petere pôt vicari⁹? & videt, ꝙ sic. ff. loc. qui operas. C. de condi. ob. cau. si pecuniã. ¶ Sed cõtra videt ff. loca. l. ex conducto. § itẽ cum quidã. ff. de condi. ob cau. l. si pecuniã. ¶ Solutio. dicũt, ꝙ totius tẽporis salarium petat, ex quo p eum. nõ stat: nisi alteri in residuo operas locasset. ff. de offi. asses. l. diẽ functo. ff. loca. l. sed & addes. § cũ qdã. vbi de hoc. Tenet enim successor ad debita ꝑdecessoris, de sol. c. j. Et hoc verũ secundũ Vinc. & Tanc. si res intuitu ecclesiæ acquisitæ remanserũt successori: alias petat ab hærede mortui, de hoc habes. j. de loca. ꝓpter sterilitatẽ in glos. magna. vbi dicã. ¶ Supple glo. ¶ In glo. prima. ibi: *principali*. ad hoc de ecclesijs ædif. c. iij. Et ibi: *non credo*. Idẽ Tan. & Gof. ibi: *vacante ecclesia*. De hoc. j. de iure pa. postulasti. vbi contrariũ no. in vlt. gl. ¶ Et in fi. de materia hui⁹ gl. vide p Hen. j. de iure pat. postulasti. ¶ In gl. ij. ibi: *solus Prælatus*. Fa. j. de præbend. cũ nõ ignores. ¶ In glo. vlt. in fi. q̃ videt esse contra. Sed hoc non est pensio, sed beneficiũ vicario constitutum. Simile de præb. significasti. Abb.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Vicarius nũ alium sibi substituere queat? & cui dicatur æquiparari? & nu. seq.*

3 *Vicarius perpetuus sine authoritate & cõsensu Epi. an institui possit?*

¶ *CAP. IIII.*

CLericos. Breue est, & dupliciter summatur. s. ꝙ Prælatus nõ pôt sibi substituere vicariũ: vel ꝙ vicarius nõ pôt sibi dare vicariũ. ¶ Expone lrãm. *Inferioribus*. secundã lecturã expone. i. siue sint vicarij presbyteri, siue Diaconi, siue subdiaconi. ¶ *In vicarijs*. presbyteralib⁹, vel inferioris ordinis. & litera vicarijs cõgruit intellectui scdo. Aliàs vicarios, & congruit primo. ¶ *Cum id.* 1 s. ꝙ ꝑlatus posset sibi vicariũ cõstituere. ¶ † Opponit primò quia imo licet vicariũ constituere, vt. s. de cler. pereg. c. fi. & qd no. in cle. vna. j. eo. gl. in hoc. Solu. hîc loquit de vicario perpetuo, & sine Epi autho. dando. De consensu enim Epi vicariũ posse dari non est absonũ, sed consonũ iuri scripto: vt in cõtrario. ¶ Imo seruat, & fortè de iure est, ꝙ quicunq; pôt habere vicariũ tẽporalẽ, illum habeat: vt si necesse fuerit, deficiente prelato missarũ solẽnia celebret, & suppleat vices ei⁹. vij. q. j. c. Illud & c. nihil. In hoc tñ casu non excusat Prælatus à residentia ꝑsonali. Et sic non est cõtra. c. extirpandæ. § q verò. Nec minuit imo auget cultus diuinus: qd semper fieri debet. de consti. ex parte. § j. & c. cũ. M. § fi. ¶ Secũdò opponit, quia ꝓcurator ad negotia ꝓcuratorẽ constituit: vt. ff. man. l. si ꝓcuratorẽ. § si quis mandauerit. vt. j. de ꝓcu. c. non indiscretè. § fi. lib. vj. Igit & vicarius pôt vicariũ dare ex similitudine rationis. Itẽ, qa ꝓcurator datus ad iudicia pôt post litẽ contestatã aliũ substituere loco sui. C. de ꝓcur. l. neq;. Et ista oppositio concernit intellectũ secundũ, quẽ ponit Goff. Tanc. verò & Vinc. vtrũq; ponũt. Soluit Gof. dicens, ꝙ vicarius non cõstituit vicariũ, sicut nec delegatus delegatũ: vt. C. de iudi. l. à iudice. Nec obst. secũdũ eũ de re iudi. cũ Bertold⁹. quia ibi factũ narrat. Nec. ff. man. l. si ꝓcuratorẽ. § si quis mãdauerit. alle. & d. l. neq;. Quia aliod in gestore & ꝓcuratore, q̃ in iudice. Ad hoc. j. de ꝓcur. c. iij. li. vj. Ac si velit dicere, ꝙ vicarius, de quo hîc agit, plus assimilat iudici, q̃ ꝓcuratori, vel gestori. Sed dicit Hosti. ꝙ imo plus assimilat gestori, vel procuratori, q̃ iudici. Sed dicit aliud in vicario, q̃ in ꝓcuratore ad lites: qa ille p litis contestationẽ efficit dñs, & non iste. Itẽ dicit aliud in gestore, q̃ in vicario: qa gestoris, vel ꝓcuratoris persona nõ videt electa: vt in cõtrarijs. Vicarij verò persona videt electa: vt hîc. ar. s. de offi. Archid. c. j. & ij. & ff. de solu. inter artifices. Imo & pôt dici spâle, ꝙ vicarius non pôt vicariũ cõstituere ꝓpter infinitatẽ vitandã. ar. de rescript. cũ 2 in mult. li. vj. cũ suis concor. xj. q. iij. quoniã. ¶ † Sed licet in iure vicarius sibi aliũ substituere nõ possit. arg. ff. de peric. & com. rei ven. l. necessario. § vlt. & ff. de iure do. l. si vsufru. Tñ ad tẽpus modicũ & ex magna causa: dũ modo nõ nimis frequẽter, pôt aliũ relinquere loco sui. Simile qd no. Hostië. & Nouel. de offi. Archi. c. pen. super verbo, cũ omnibus. Cald. Sicut fit tota die. ar. ff. de offi. eius, cui mand. est iur. l. j. j. misso. & § hui⁹ rei. & j. de appel. peruenit. ij. versu, interim. secũdũ Hosti. Et idẽ Gul. e. ti. c. vno. in cle. & Io. And. de elec. cũ ex eo. lib. vj. ¶ Sed si intelligit hoc Host. quãtũ ad curã videt id contradicere ei, qd ipse notauit. de offi. Archi. cum satis. Sed fortè intelligit de cõmissione perpetua, vel ad magnũ tẽpus. ¶ Hîc incœpi dicta collectaruj recitare. Dicit aũt hîc Collectarius, ꝙ etiã quãtũ ad curã eos facere possunt. qd dicit esse hîc de mente Host. & Io. and. hîc, & s. de offi. Arch. c. ij. per ea, quę, quæ colligunt. j. de pœni. c. oĩs. quicqd notet Gul. in. c. vno. j. e. in cle. ¶ Quod puto in absente & præsente impedito, & nõ impedito, & siue ex causa, siue volũtate hoc fiat dũ non in perpetuũ, nec immutabiliter respectu Epi: qa fateor, ꝙ Eps hoc reparare & interdicere pôt, & punire facientẽ, seu se absentãtẽ sine causa. Oĩa enim ista iura loquunt ꝓhibiuè, & solũ de vicaria perpetua, non aũt de tpali. Nec reperio ꝓhibitã tẽporalẽ, & tñ habet cõis regula. ꝙ quicqd possum per me, maximè ordinario iure, non possum p aliũ: vt j. de regu. iur. c. pôt quis. cũ concor. li. vj. ¶ Henric. verò de hoc formans vnã distin. Primò excludens casus indubitales, dicit Papã posse hoc. j. c. proxi. xciij. di. c. fi. xciiij. dist. c. j. Et Epm. j. de offi. or. inter cœtera. & c. quibusdã. j. e. cũ in gñali. de temp. or. cũ nullus. § Eps. de presb. statutũ. li. vj. Et inferiorẽ cũ auth. & consensu Epi, etiã ꝓprietatẽ. s. c. ꝓxi. & de cler. pereg. c. fi. vbi de hoc p Inno. & Hosti. de prębẽ. de monachis. & c. in lateranẽ. & c. extirpandæ. § q verò. & de cap. mo. c. vno. lib. vj. Et tẽporalẽ: vt. c. peruenit. alle. Et idẽ, si est auth. Epi de tẽporali vicario, si persona cõstituẽs est pręsens ad sui releuamen. Et idẽ de vicario ꝑpetuo eadẽ ratione: dũ modo ille substitutus sit notus. & de eius ꝓmotione cõstet. dum modo statutũ ꝓuinciale, vel Synodale in hoc non obuiet. vij. q. i. c. Illud. & c. nil. Secus de ignoto & peregrino. s. de cleri. peregri. per totum. j. de temp. or. c. j. lib. vj. Quanq̃ admitti posset talis ad celebrandum secretè. s. de cle. pe. tua. No. Gul. in Cle. vna. eo. ti. Et idẽ de absente ad modicũ tempus non frequẽter, & ex magna causa, vt hîc. & in summa p Hosti. dixi. s. Et frater Io. in Summa cõfessoris, ne ꝑla. vis. q. iiij. Ratio, nã talis tenet personaliter residere & seruire. j. e. c. fi. de cleri. nõ res. p totũ. de elec. licet Cañ. lib. vj. & c. cũ eo. li. vj. Et idẽ, dicit de vicario tẽporali. s. ꝙ pôt substituere pręsens. Et sic ad releuamen sui aliũ, si sit firmarius cũ regimine emolumẽto, vel habeat regimẽ curę, etiam sine emolumẽto iuxta lecta & not. j. ne ꝑla. vi. su. c. j. & c. querelã. & p totum & cum ex eo alleg. qa vident sibi cõmissa oĩa, sine quibus. j. ti. ꝓxi. prudentiã. § fi. de reg. iur. cum qd. lib. vj. Sed nõ posset hoc vicarius mercenari⁹, cui nõ est cõmissum regimẽ curę. Nam ad principalẽ tunc recurrẽdum est. s. c. ꝓxi. de iure pa. 3 postulasti. ¶ † Itẽ nec aliqno casu pôt institui perpetuus vicarius sine autho. & cõsensu Epi. secundũ Gof. & Hosti. hîc, & j. c. fi. & fa. c. peruenit. alle. Nec Eps pôt sine cõsensu presbyteri aliquẽ instituere i ecclesia sua. ar. c. postulasti. alle. vbi Hosti. & Io. x. q. j. c. decre. & Hug. & Archi. e. q. regẽda. hoc tenẽt. & ibi vide p Archi. gl. ij. verum officialẽ Epi excõicati maiori excõicatione possit absoluere subditos illius Eps, vel iurisdic. p eo exercere, vide p oẽs. j. eo. c. Romana. li. vj. & p Astens. lib. vij. ti. qs absoluere pôt ab excõicatione. artic. x. secundùm Hen. Iunge q̃ scripsi. e. c. in sñia. in. xj. q. & c. Roma

in secunda

in scd.a oppositione.&.c.quæ in ecclesijs.in.viij.q. ¶ Supple glo. ¶ In gl.ij.ibi: *vicarius*. quidã habẽt hîc gl. & in.§ q verò. Vel dic,cũ Laur.hoc locũ habere,vbi ex Prælati dispensatione non promouet,vel absunt:vel consuetudo excusat nõ residentem. Gof.j.de app.peruenit.de cleri.nõ resi.c.pen. hoc no.Lauren.& Inn.s.c.ij.Et pone extra.j.de ele. cum ex eo. & de regula,beneficium.lib.vj.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Vicarius datus ad tẽpus,sede vacan.ante tempus,nũ reuocari possit?*
2 *Vicariũ constituentes ad certum tẽpus,si iurent , vel sub certa pœna promittant se eundem ante tempus non reuocaturos: si eo non obstante,ante tempus reuocent,an teneat reuocatio?*
3 *Iurisdictio vicarij,an sit ordinaria?*
4 *Episcopo,vel alio,qui vicariũ dederit,mortuo:an vicarij ipsius iurisdictio expiret?*
5 *Episcopus,num officialem constituere & remouere sine capituli consensu queat.*
6 *Vicarius Papæ in vrbe,quam potestatem habeat?Et an possit excõmunicatos subditos,vel aliunde pro manuum iniectione absoluere?*
7 *Vicarius Papæ in vrbe,num beneficia de quibus hîc conferre queat? Et an ordinare,& ad ordines literas commendatitias dare? Et an de iure in eius iurisdictione diœcesis contineatur?*
8 *Vicarius Papæ in vrbe in titulis dominorum Cardinalium, quam iurisdictionem habeat?Et an de causis subditorum ipsorum Cardin. cognoscere queat?*
9 *Vicarius Papæ,non de feudali causa cognoscere possit?*
10 *Officialem num possit officialis facere?*
11 *Vicarius Episcopi, an corrigere & punire possit?Et an visitare? in. seq.Et an super residentia dispensare?ibidem.*
12 *Episcopus si vnum officialem,& vicarium in temporalibus,item & alium in spiritualibus:ac deniq; tertiũ vicarium generalem constituat:an generalis vicarius de causis cognoscere possit?*

¶ *CAP. V.*

SVa nobis. ¶ Casus. Vicari⁹ Papæ in vrbe habet iurisdictionẽ, non habet extra vrbẽ. ¶ Primò ponũt dictũ, & ipsius rationẽ ibi: *quoniã*. quã fortificat ibi: *præsertim*. Pro quibus infert,ꝙ nõ dat.ibi:*mandamus*. Et tractat ista solũ de vicario iurisdictionali, quẽ officialem appellamus. ¶ Expone lrãm. *Literis*. de simplici iustitia,vel simplici beneficio,seu super beneficio, vel alio simili. Inno.Sed planũ est ꝙ officialis non confert beneficia sine speciali mandato.j.eo.c.fi.li.vj. ¶ *Extra illam*. & eius fines:quia qui de finibus municipij de municipio est.ff.de verbo.sig.l. pupillus.Vinc.Ad hoc de sen.excõ.si ciuitas.lib.vj. *Cum ipse Papa*. vnde põt per se ipsum negotia expedire.j.de offi.ordi. Romana.ad fi.li.vj. ¶ *Specul*. quasi tota Christianitas sit sua prouincia gñalis:qa est & gñalis vicari⁹ Christi, cuius est terra.de decimis,tua.ix.q.iij.per principalẽ. ¶ Nota ibi: *in vrbe*. Qualiter locus põt à cõmittente restringi,sicut & tẽpus.j.s.i. proxi.de causis. ¶ † Et vtrobiq; putat Io.and. posse rescindi & reuocari ptãs.Ideò consuluit Paduæ vicariũ ꝑ capellanũ datũ ad tẽpus,vacan.sede,posse reuocari ante tempus.arg.de preca.c.fi.&.ff.de iudi.l iudiciũ soluit. ¶ † Primò igit præmissorũ occasione,quærit:vtrũ si constituẽtes vicariũ ad certum tẽpus,q iurauerũt,vel sub certa pœna ꝓmiserunt nõ reuocare ante tẽpus,prius reuocent,teneat reuocatio? & dato, ꝙ teneat,an sint periuri?Super quo vide,q̃ scripsi.j.de ꝓcu. c.ꝓcur.li.vj.in.q.ij.Dicit Io.And.ꝙ si sine causa reuocãt,tenet reuocatio ꝑ iura.s.ꝓxi.alleg.induco extra eũ.ff. de lega. iij.l.si quis.in princ.Fatet tñ ꝙ videt aliquibus hoc casu tales esse periuros,seu incidisse in pœnã.Sed si reuocassent ex causa,vt qa iste iustitiã vendebat,aut aliàs suũ officiũ malè exercebat nedum teneret reuocatio:imò nec periuri essent.Imò nec in pœnã incidissent,ꝓpter cõditionẽ tacitè in iuramẽto, vel ꝓmisso subintellectã:vt de iureiur.quẽadmodũ.Inducit notata sua de præb.dilecto.sup verbo iuramẽto.& de re.iur. qd semel.li.vj.in quæstione moniali.de testõ iurato.Idẽ videt sentire Collectarius.s.eo.ad hæc. ¶ Præmissa intelligo esse vera in ꝓcuratore,nisi cõuentio de nõ reuocãdo fuisset apposita,tanq̃ ꝑ contractus:qa tunc non liceret reuocare: vt si cedendo actionẽ cessionariũ fecerit,ꝓcuratorẽ in rẽ suam & promiserit nõ reuocare. Vel si debitor recipiens pecuniã mutuò. Et subiecerit se iurisdictioni nõ sui iudicis cõstituit ꝓcuratorẽ ad cõparendũ corã illo ad recognoscendũ debitũ, & recipiendũ in se sñias ꝓmittit,& iurat nõ reuocare.C.de act. & ob.l.sicut.Et ita pluries vidi obtinere in cõsilijs Rotę.Sed in casu,in quo pactio obligans interuenire nõ põt,sicut in iuramento,vel ꝓmissinne,de nõ reuocãdo ꝓcuratorẽ constitutũ ad renuntiandũ beneficio simpliciter, vel ex causa permutationis,dicerẽ reuocationẽ tenere,saluis lectis,& notatis in Cle.cũ illusio.de renun.per dicta Io.And.cũ talis conuentio facta sup re spũali non obliget:vt.j.de pac.c.vlt.ar.eorũ, quæ leg.& no.j.titu.ꝓxi.ex parte. & de pręb. maioribus.c. quæsitũ.Sed est fortè de rigore iuris.in casu ꝓxi.dicendũ foret tenere etiã reuocationẽ,licet ꝓpter ꝓmissionẽ nõ seruatã contra eũ ad interesse agi posset.ar.C.de rei vendi.l. quotiẽs. Dicam in.d.c.Dilecto ea,quæ occurrant.

3 ¶ † SECVNDO quæritur:an iurisdictio ista vicarij sit ordinaria?Inn.& Host.dicũt,ꝙ sic.Probat Inn. q̃a talis põt decretũ in alienationibus minorũ & in emãcipationibus dare & oĩa quæ ad iurisdictionẽ pertinẽt facere.C.de offi.ei⁹, qui vicẽ alteri⁹ gerit.l.ij.j.de iudi.c.ij.Sed p̃dicta cũ causę cognitionẽ requirãt delegari non possunt.ff. de offic. ꝓconsulis.l. nec quisq̃.§.j.Ergo ordinaria est talis iurisdictio, & nõ delegata. ¶ Nec obstat titulus de officio ei⁹,cui mãdata est iurisdictio:qa non loquit,in vicaria , sed in iurisdictiõe delegata. Et hũc modũ probandi notauit Io.xxv.di.perlectis. In magna glo. Vide etiã notata Io.And.j.eo.c.ij.in gl.ij.lib.vj.Remittit.Hosti.ad summã.eo.tit.Idẽ tenet Specu.de ordinario in prin. Ad qd fa.ratio.c.ij.s.eo.li.de cõsue. non tñ ideò oĩa põt,q̃ põt Eps.j.e.c.ij.&.iij.li.vj.de temp. ord. cũ nullus.§ j. j.de offi.or.c.j.in fi.li.vj. ¶ Sed contra videt,qa nullus facit ordinariũ,nisi lex,vel princeps.ij.q.vj.c.de iudicib⁹.§.ꝙ de arbitris.& no.Ber.j.ne prælati vices suas.c.qm̃.Sed cõtrarium est verũ.Nã deputando vicariũ,vel officialẽ,ordinarius inferior à principe bene facit ordinarium,vt patet ex eo,ꝙ legit & notatur.de app.Romana lib.vj.vbi Archi.& Card.hoc tenent.Dicit tamen ibi Io.And.ꝙ imò vicarius,vel offic.à lege habent hanc iurisdictionẽ.Et ita stare videtur opinio Ber. Quod placet hîc Collectario.Materia huius habetur ff. de iur.omnium iudi.l.more.dicam in.c.Ro.allegato ¶ Opponit Ioan.Cal.quia ordinarius dat vicarium.de offi.or.qm̃.& c.inter cętera & c.vlt.sed vicarius nõ dat vicarium.s.c.ꝓxi. Sol.qui immediatè & pro se habet ordinarium,bene dat vicarium:vt in contrarijs.sed qui non per se,sed alio mediante, à quo non distat in gradu,non dat vicarium. Aliâs esset processus in infinitum contra id.j.de testibus.licet.iij.cum similibus. Talis est autem vicarius,qui mediante Episcopo,cum quo est in eodem gradu,licet per hoc habeat ordinarium,tamen vicarium dare non potest:vt.c.supra proxi. ¶ Credit tamen,quòd si ad hoc haberet speciale mandatum,posset aliũ substituere,qui propriè diceretur vicarius Episcopi,non substituentis ar.j.de procura.c.j.&.c.is,q,lib vj.Et ꝙ notat Nouel.s.c.proxi.super glo.Refert etiã se vidisse dubitari,an Episcopus dãdo secũdũ vicariũ,seu officialẽ,reuocet primũ?facit,ꝙ sic.j.de ꝓcur.nõ iniustè.Nec obstat.j.de offi.leg.volẽtes.qa illud locũ habet in legatis diuersorũ generũ.secus vbi per omnia essẽt eiusdẽ potestatis,vel officij. ¶ Vel licet ꝑ dationẽ secũdi legati nõ reuocet potestas alteri⁹ etiã eiusdẽ generis,ꝑ nota.xxv.q.ij.c.iij.& in Spe.ti.ij.§ fi.ad finẽ. Tñ sec⁹ est in vicario:qa ꝙ facit vicari⁹ videt facere Ep̃us,sicut ꝙ facit procurator,videtur facere dñs:sed nõ sic in legato quãtũ ad Papam.cum cõsistoria sint diuersa.

4 ¶ † TERTIO quærit,nũquid mortuo Ep̃o,vel alio,q vicariũ dedit,expiret iurisdictio vicarij?Hostien.dicit.j.u.j. qm̃. Abbas.ad finẽ & Archid,j.eod.c.j.lib.vj.qd sic. Allegat j.c.Romana.ad fi.lib.vj & quod notatur.in.c.illa.&.c.sequẽ

ti. Et sic etiã dicit de consuetudine seruari: quis plerunq; capitula illos cõfirmẽt, quos tñ qñq; remonẽt, & ꝑ hu alios ponũt. ĩ. de ma. & obed. cũ olim. & .d. l. iudiciũ soluĩ. Remittit ad notata sua. j. de hære. ad abolẽdã in prin. Et videt Io. and. hîc placere. Cõtra de. c. ij. ĩ. de offi. leg. li. vj. ¶ Sol. ibi in legato maioris ptãtis: qa põt conferre. eo. ti. & li. c. j. Et reseruare, de iure pat. cũ dilectus. Nõ vicarius. ĩ. e. c. fi. li. vj. Nec est idẽ auditoriũ legati & Papæ: ideò ab eo appellat ad Papã. de ap. nouit. Sicut vicarij & Epi de cõsue. c. ij. de app. Roma. li. vj. Cal. vide etiã oĩno, q̃ scripsi. in cle. fi. de ꝓcur. in. iij. q. & seq.

5 ¶ † QVARTO quęrit, vtrũ Eps possit officialẽ cõstituere & remouere sine consensu sui capituli? Host. eo. ti. in summa. §. & in quibus. ver. sed núquid tenet, ꝙ sic. Qđ hîc placet. Io. And. & approbat consuetudo in talibus seruanda. de his, quæ fiunt à Prælato, ea noscitur.

6 ¶ † QVINTO quærit ibi: *vicarij*. quã ptãtẽ habet iste vicarius Papę in vrbe? dicit Io. and. ꝙ sæpe circa hoc à nobis iuristis quærunt plura, ad q̃ nescimus rñdere: qa alibi, q̃ hîc de ipsius iurisdictione nõ habem⁹. ¶ Quęrit ergo primò de eo, de quo q̃ri consueuit, videlicet, vtrũ excõicatos p mannũ iniectione subditos, vel aliũde possit absoluere? dicit Io. And. ꝙ de facto sæpe videm⁹, qđ absoluit. Dicit tñ ꝙ illud forsan ex spãli cõmissione facere posset, si illã habet: sed aliter non. Maximè circa aliũde venientes. ¶ De subditis verò idẽ videret secundũ eũ, si diceremus illũ habere vicariũ illius ptãtis tãtum, quã habet Papa in vrbe: vt patriarcha: vel vt Eps vrbis: vel quã habet Eps vrbis vrbẽ includentis. hoc verũ: nisi in casibus, in quib⁹ absolnerẽt alij Epi, & sui vicarij. de sen. excõi. peruenit. quis, de cætero. ea noscit, mulieres. qđ de his. & . c. fi.

7 ¶ † SEXTO quęrit, vtrũ vicarius Papæ in vrbe conferre põt beneficia vrbis spectãtia ad collationẽ Papę vel inferiorũ, ꝓut posset Papa? dicit Io. And. ꝙ non: nisi ad hoc habeat speciale mandatum: vt. ĩ. eo. c. fi. lib. vj.

¶ SEPTIMO quærit, an ordinare possit, vel cõmendatitias lras ad ordines dare? Io. And. tenendũ quod habetur. de temp. or. cum nullus. lib. vj. ¶ OCTAVO quęrit vtrũ de iure diœcesis in ei⁹ iurisdi. includat? videt, ꝙ nõ: vt. ff. de offi. præfecti vrbis. l. vlt. arg. cui⁹ videt, ꝙ si aliud nõ exprimat cõtinẽtia ædificia & suburbia solũ de sua iurisdi. censent. arg. ĩ. de sen. exc. si ciuitas. in. vj. secũdũ Io. and. q̃ dicit formã commissionis attendẽdã. Facit qđ hîc dicit tex. & . ĩ. de priui. porrò. Sed puto illã vsq; ad centesimũ lapidẽ, saltẽ extolli: vt. ff.

8 de offi. ꝑfec. vrb. l. j. §. cũ vrbẽ. ¶ † NONO quærit, vtrũ iste vicari⁹ in titulis dñorũ Cardinaliũ, q Romæ sunt, de iure habeat iurisdictionẽ, videlicet in subditos ipsorũ dñorũ Cardinaliũ ratione dictorũ titulorũ: & nunquid de causu dictorũ subditorũ cognoscere possit? videt ꝙ non: qa Cardinales in multos subditos suos ius hñt Epale: vt dicet. j. de ma. & obe. his q nisi de hoc p Io. and. sup vli. gl. ¶ Sed Io. And. q videt ad partẽ cõtrariã inclinari, arguit multipliciter ꝙ imò possit cognoscere de prędictis causis. Et primò p hanc decr. q̃ solũ excludit iurisdictionẽ extra vrbẽ. Ergo plenã habet in vrbe, quo ad causarũ cognitionẽ: cũ sit idẽ cõsistoriũ. de consue. c. ij. & de ap. Romana. li. vj. ¶ Scdò qa legat⁹ Papæ aditur p querelã. ĩ. de offi. lega. c. j. Ergo & in vrbe vicari⁹ vrbis. Sed caue, qa æquiparatio legati & vicarij nõ est bona: qa nõ semper æquiparant, nã legatus æquiparat ꝓconsuli & præsidi. Ideò gñaliter oẽs suæ legationes põt constringere. ĩ. de officio legati. c. ij. li. vj. Et de electione. c. si Abbatẽ. eo. li. Et tñ vicarius non põt constringere: nisi subditos immediatos sicut nec Eps secundũ eũ: sed non videt valere. Ratio, qa sicut oẽs de ꝓuincia legato subijcinnt, ita oẽs de diœcesi subijciuntur Epo. Sed viget. c. si Abbatẽ. vbi apparet, ꝙ cognoscit legatus de causis exẽptorũ, de quib⁹ nõ cognoscit. ¶ Tertiò, qa non minus posse debet vicarius Papę, q̃ vicari⁹ Epi. Et tñ vicari⁹ Epi cognoscit de causis subditorũ subiectis Epi: vt dicit. ĩ. de offi. ord. pastoralis. in, & sup prima gl. Licet locus sit præuentioni: vt ibi dicã. Per qđ responsum est alijs, qđ dicit vicariũ Papæ nõ Papalẽ, sed Epalẽ, seu Patriarchalẽ ptãtẽ habere. ¶ Subdit posteà, ꝙ ista oĩa per cõstitutionẽ declarari cõmendabilẽ foret. Nec obstat ꝙ localis esset cõstitutio, p dec. fundamẽto. de elec. li. vj. Et qa in aliquibus esset vniuersalis: vt patet ex dictis. Et sup hoc oĩno vide, quę scripsi de elec. ĩ. ne Roma. in prin. in cle. in. ij q. princi. versu, secundò quęrit.

9 ¶ † DECIMO quęrit, vtrũ vicari⁹ Epi de causa feudi possit cognoscere. Collec. hîc videt sentire, ꝙ nõ: qa nec capitulũ hoc põt sede vacante. ĩ. de foro cõpet. verũ. vbi de hoc dicã.

10 ¶ † VNDECIMO quęrit, nũquid officialis põt facere officialẽ, vel vicariũ. Archi. de ap. Romana. li. vj. tenet, ꝙ non. Quod verũ intelligo in perpetuũ, vel ad longũ tẽpus. Nã ad modicum tempus, posset dimittere locũ tenẽ. vt notarũt Io. And. & Pau. in Cle. de regula. Facit. c. Romana. ĩ. eo. li. vj. & qđ notauit Host. j. ti. j. quoniã. ¶ Verũ secũdũ Collec. nõ possit hoc officialis forane⁹. Sed rationẽ diuersitatis nõ capio, si foraneus. Eps deputatus est ad vniuersitatẽ causarũ certi territorij. Nã secũdũ cõmunẽ opinionẽ, talis dicit ordinariam iurisdictionẽ habere, iuxta ea, q̃ notant. in. l. j. §. vlt. ff. quis & quo. ap. ¶ Subdit tñ collect. qa nec gñalis officialis secundũ stilũ cancellarię hoc posset: qa nec cancellaria sup hoc lras daret: nisi diceret, ꝙ ab Epo sup hoc ptãtẽ habebat. Gñalis tñ cõsuetudo habet id, qđ dictũ est. Et ita videm⁹ hîc, ꝙ auditor cameræ Apostolicæ & officialis Auinion. istos locũtenẽ. cõtinuò dare solent. Dic de hoc, vt plenè scripsi. ĩ. eo. c. j. in ij.

11 oppositione. li. vj. Et. e. ti. c. vno. in cle. in. viij. q. ¶ † DVODECIMO quærit, vtrũ vicarius Epi põt corrigere & punire? Io. And. ĩ. e. c. fi. li. vj. in Nouel. tenet, ꝙ nõ: qa non põt destituere. Et idẽ sentit. ĩ. ne Prelati vices suas. c. ij. Et sup hoc vide Collec. c. j. c. fi. & de pœni. & remissio. c. fi. q. ix. vbi æquparat officialẽ & vicariũ in cognitiõe causarũ. Gul. verò notat cõtrariũ io cle. vna. eo. tit. Quod approbat hîc Collec. iõ, qa in vicariũ simpliciter sumptũ transeũt oĩa, q̃ potest facere dñs: nisi spãliter ab eo, vel à iure sunt excepta: vt not. hic, & sentit Arch. e. ti. c. fi. videlicet oĩa, q̃ sunt iurisdictionis & necessitatis. Alle. collecta p eũ. ĩ. c. ad hæc. Imò dicit, ꝙ de causis criminaliter motis põt cognoscere. Quod intelligit verũ, si est in spũalibus & tempalibus deputatus: nec agit ad depositionẽ ordinis. Inducit lecta & notata de elec. si is, cui. lib. vj. & de institu. c. iij. & . c. cũ venissent. De vicario deputato in spũalibus, solũ dicit cõtrariũ: qa nec põt esse Apostolicus delegat⁹. No. Io. and. in cle. ij. de rescri. Et idẽ forti⁹, si in tempo ralib⁹ solũ. Sed vbi simpliciter dat, ad oĩa dat. Aliàs cõstituẽs non reputaret discretus. iuxta notata Inn. de re iud. apostolicę. in fi. Et bene ꝓbat. ĩ. c. licet. li. vj. Quia in hoc, qđ ibi non prohibet hoc, nisi officiali. & in. c. vlt. noo excipit à vicario, nisi collationẽ, & sic videt ei permittere correctionẽ. Dicam in altero dictorũ capitulorũ. vide q̃ scripsi. ĩ. e. c. licet li. vj. in

12 iij. oppo. ¶ † DECIMOTERTIO quęrit, nũquid visitare põt? sentire videt Collectarius, ꝙ sic, saltẽ vbi Eps diu absfuturus, vel in necessitate est: sicut capitulũ sede vacãte. dicit tñ, ꝙ declaratione egeret. ¶ DECIMO QVARTO quęrit, vtrũ possit sup residentia dispẽsare? dicit Collecta, ꝙ hîc, & in similib⁹, q̃ sunt grę & nõ necessitatis nihil põt, & per

13 hoc dicit decidi multas. q. ¶ † DECIMOQVINTO quęrit, pone eps dedit istũ officialẽ, illũ vicariũ in tẽporalib⁹ & aliũ in spũalib⁹, & alterũ gñalẽ vicariũ cõstituit, nũqd gñalis vicari⁹ poterit cognoscere de causis? videt, ꝙ nõ: qa ad hoc est ali⁹ spãliter cõstitutus. ar. ff. de pe. l. sanctio legũ. cũ simil. Collecta. tenet cõtrariũ: qa aliàs ille gñalis nullã ptãtẽ haberet. vñ dicit illũ eã ptãtẽ hre, quã alij prenominati hñt, & esse sup oẽs. de testa. relatũ. de priui. qa circa. cũ simi. & pcõsequẽs eos corrigere posse salua depositiõe, scdm quosdã. Qđ tñ nõ bñ placet collectario: nisi adesset necessitas, p pdicta. ¶ Supple gl. i gl. j. ibi. *iurisdictionẽ*. Cõmẽdatitias aũt dat officialis de temp. ord. cũ null⁹. ij. rñso. li. vj. Et in fi. Tanc. & . ĩ. eo. c. ij. & iij. li. vj. Qđ intelligit Host. nisi aliqd de spãlibus specificatũ. sequuta clausula gñali. & de hoc. ĩ. eo. ti. c. ij. li. vj. in gl. fi. Io. and. Io gl. vl. ibi: *tractari põt*. secũdũ Io. Vi. & Phi. Et dicit Inn. cũ Ber. retractãdũ hoc, tanq̃ à nõ iudice factũ. & tanq̃ nulli.

Summa

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Vicarium perpetuum curam habere.*
2 *Vicarius perpetuus ecclesiæ parochialis, num intra annum adeptæ possessionis per subtractionem &c. ad promotionem compelli queat?*
3 *Episcopus fructus subtractus propter non promotionem, an imbursare possit?*

¶ *CAP. VI.*

EX parte tua. ¶ Casus. Per substractioné ꝓuentuum & vicariarũ cõpellãtur vicarij ordinari, & ecclesijs deseruire. Et in prima decisa cõsultatio, & in secũda Respõsio, ibi, *mandamus.* ¶ Expõe li terã. *residẽant.* Nec alios vicarios perpetuos sibi cõstituat. ỹ.e. clericos. secũdũ vnã literam. Host. ibi: ¶ *Pres.* illud est contra Goff. in his, quæ dixi. ỹ. c. j. secundũ Host. ¶ *Per substractioné.* aut ꝑ excõmunicationé. Vin. ¶ *Prouentuum.* ad tempus. vel ipsarũ Et quaternatio demõstrat, ꝙ est in arbitrio. Epi, à qua pę na incipiat tñ honestum est seruare ordiné. Host. ¶ † Nota ibi. *cura.* ꝑpetuũ vicarium curã habere. Ad hoc de pręb. super eo. lib. vj. vnde & hodie ꝑ Cle. quæ de ecclesijs. eo. ti. Decreta les de præb. de multa. de elec. cum in cũctis. &, licet canó. ita habent locũ in ꝑpetuis vicarijs curatis, sicut in rectoribus. Et ita licet hæc decre. nõ priuet, sed priuãdi potestatem demonstraret, demum tñ post monitioné: priuati tñ sũt ipso iure, per cle. & c. licet canon. all. secundũ Coll. ¶ † Quæro igitur, nũ quid sublata est ista pæna, saltim ỹ. annũ: hoc est quærere: nũ quid vicarius ꝑpetuus ecclesiæ parochialis. ỹ. annum à tẽpore adeptæ possessionis pacificæ ꝑ substractionem. &c. compelli possit ad promotioné. Et videtur, ꝙ non. & ꝙ pæna ista sit remissa. Nam generalis cle. non refertur ad ea, de quibus specialiter est sancitum. ff. de verb. obli. l. doli. & de pæ. l. sanctio legum. ¶ Io. An. notat cõtrariũ in. c. licet canon. facit ꝙ notauit Cyn. post Pet. C. de leg. l. non dubiũ. videlicet, ꝙ licet lex, non dubium allegata dicet, ꝙ id ꝙ fit contra leg. nõ valet. si tñ alias pænas speciales induca contra leg. nihilominus habet locũ prima generalis. Itẽ, quia licet. lex. dicat, ꝙ non vale at venditio rei ecc. debita solennitate admissa: vt in auth. hoc ius porrectum. Tñ quia post specialiter cauetur, q̃ canonicus vendens rem eccl. punitur ad interesse: nihilominus habet locum pœna dicta authenticę. ita, ꝙ contractus non valet C. de sacrosanc ecc. l. iubemus. & ibi per Cyn. facit eod. modo de elect. qualiter. iuncto de reb. ec. non alie. c. si qs. ¶ Nec obstat lex sanctio: quia verũ est, ꝙ ibi eadem lex imponit pœnam generalem pro omnibus & posteà, eadem lex prouidet de certa pœna in certo casu sub crimine non refertur ad spãlem. Sed vbi vna lex imponit generalem, & alia lex imponit specialem vtraque concurrere pn test, & in eodem remanet. la. de Ra. secundũ eũ. Et videt casus secundũ Cy. ff. de postu. l. § qui aduersus. secundũ Collect. qui remittit ad not. sua. ỹ. de consti. c. j. Vide de hoc melius per Cy. de sepul. viola l. sepulc. Sed caue, quia dicta doctrina Cyn. dubia est, & videt contra casum legis, senatus. ff. de accusa. vbi textus dicit rotun dè senatus censuit, ne quis ob idem crimen pluribus legibus fieret reus. ¶ Vnde secũdũ dñm Raynerium in quadã dispu tatione, & dñm Bar. de Saxoferrato in. l. senatus. & l. sanctio. alle. aliter habes sic dicere: quia aut pœna generalis est incerta & arbitraria. & non refertur ad specificata. Et boc siue in eadem siue in diuersis legibus sint statutę. & iste est vnus intellectus quẽ dat gl. in l. sanctio. Aut vtraq; pœna est certa: & tũc siue in eadẽ lege ambę statutæ sint generales ad specialẽ nõ refertur: nec concurrunt. & iste est intellect⁹, quẽ ponit Dy. ad. l. sanctio. Aut ponuntur in diuersis legibus: & tunc aut vna imponitur per legem, & alia per hominem: & tunc con currunt quo ad originem & executionem. Et ita procedit dictum Cyn. cum legibus ad boc superius alleg. Aut vtraque imponitur per legem: & tunc licet concurrant quo ad origi nem, nõ tñ quo ad exequutionem: vt dicta. l. senatus. &. ff. de iniurijs. l. prætor edixit. § j. Et quæ sit ratio diuersitatis, vide per Bar. in. l. sanctio. alleg, Hic autem videtur imponi pœna generalis arbitraria, & non certa. Et ideò non videtur cõcurrere cum certa pœna imposita per ca. licet cano. per theoricam antedictã. Et sic alleg. per Collec. magis faciunt cõtra eum, q̃ pro ipso. ¶ Sed ad veritatem dictę theoricę non faciunt ad propositum. Nam no: non quærimus, vtrũ ex eodem delicto, videlicet ex cõtemptu canonis, de quo loquit̃ cap. licet cano. vel ex cõtẽptu hominis, de quo loquit̃ ista decret. imponat̃ duplex pęna: sed quærimus vtrũ tempus annale datũ à lege promouendo, possit abbreuiari ex causa vel ꝑpter necessitatem ecclesiæ: boc est, an promot⁹ ad eccl. possit pendẽte anno ꝓmotiõis ad ordines per superiorẽ cõpelli maturius illos recipere: vt ecce assequutus es ecclesiam in carnispriuio, vult Epis. ꝙ ꝓmouearis ad sacros ordines. ỹ. Pascha, sicut potest: nũquid Epis. hoc possit? & videt̃, ꝙ nõ: qa tẽpus à iure indultũ nõ videt̃ auferendũ per Reg. indultũ. cũ simil. ¶ Sed cõtrariũ est verũ. primò, qa statutum in fauorẽ ecclesiæ, nõ debet ad lęsionẽ ipsius rector queri. ff. de legi. l. nulla. &. C. e. l. q̃d fauore. ¶ Secũdò qa inductũ ad pœnã nõ debet contrariũ, videlicet bñficiũ operari. ff. de interdictis. & relegatis. l. relegatorũ. in fi. & de adimẽ. leg. l. legata. vnde dico, ꝙ an n⁹ iste non adijcit̃ ad bñficiũ tẽporis cõcedendi: sed magis ad cõtumaciã: ꝓ qua priuatio à lege ĩfligit̃ designãdã. Et ita nõ obstat Reg. indultũ. cũ simi. Itẽ nõ obstat lex, sanctio cũ glo. sua, quia loquũtur in punientib⁹ pœnis. Pœna aũt nostrę decre. de qua quęrim⁹ nõ est pœna puniens, sed coercẽs: licet pęna cap. licet canon. puniens, sit inter quas pœnas est differentia patens: vt colligitur ex lect. & no. ỹ. de constitu. ex literis.

3 ¶ † SECVNDO quæritur ibi: *prouentuum.* nunquid hos promouentus substractos põt de iure Epis. imbursare? dicit Ho. ꝙ non: sed ꝙ debet illos assignare alteri, qui faciet idem seruitiũ: vel aliter in vtilitatem ecclesiæ cõuertere: vt. ỹ. de cleri. nõ resi. c. pen. Q̃d facit cõtra multos iudices, ne dicã Episc. magis fortè ceteris in hoc prohdolor, cõtagiatos, qui alienũ delictum, vel negligẽtiã reputant suã prædictam. Et remittit Hosti. ad notata sua. ỹ. de offi. ord. irrefragabili. § fi. vbi de hoc plenè dixi. in. vj. oppositione. ¶ Supple gl. in glo. i ibi: *fuerunt.* vnde secundũ Apost. ij. ad Thessalo. qui non laborat, non manducet. Super quo diffusè vide Aug. in lib. de opere monachorũ. ¶ In glo. vlt. in fi. De hoc plenè per Io. An. in. d. c. licet. in glo. antepenul.

De offic. & potest. iud. dele. Rub.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Delegatus quid sit.*
2 *Potestas ac officium num differentiam inter se recipiant? Et quæ sit?*

VIso de his, qui vices gerunt alienas in diurnis officijs seu in iurisdictione volũtaria: videndum est de his qui gerunt vices alienas in iudicijs, seu in iurisdictione contentiosa. Gof. & Ho. ¶ Dicit Io. An. ꝙ hæc materia per se distincta non habetur in decreto, de caus. tamen dele. ibi habetur. xxviij. distin. quia sunt cum si. &. xxv. q. ij. igitur &. c. sequenti. recipiendo ad literam. ¶ Item secundum eum rubri. de offi. leg. studuisti. &. c. vltimo. de offi. ord. significauit. &. c. pastoral. j. &. ij. rñ. de restitutione in integ. c. pen. de arbi. per tuas. de mutu. peti. c. j. de testi. dilecto. de re iudi. c. fi. de app. super ea. in fi. &. lib. vj de rescri. stat. § j. & § in nullo. & per totũ de procuratoribus, is qui. de iudi. c. j. & vlti. § penult. & in cle. ne aliquis. de hereti. ¶ Primò circa istam rubricam quæritur quare tractatus delegatorum præmittitur tractui legatorum & ordinariorum. Sol. quia delegatus Papæ quo ad causam sibi commissam, maior est legato. de officio leg. studuisti. & quolibet ordinario. ỹ. c. sanè. ij. Et ex simili causa idẽ seruauit Speculator. in opere suo.

1 ¶ † Secundò quæritur, quid sit delegatus? dicunt. Tancred.

& Gof. ꝙ est is, cui à summo pōtifice, vel ordinario, aut delegato Principis cā cōmittit. Dicit Host. ꝙ est is, cui cā committitur terminā da vel exequēda, vices delegātis repræsentās. & in iurisdictione nil propriū habēs. ff. de off. cui mādata est iurisdictio. l. j. ¶ Dicit Spe. ti. j. in prin. qđ est is, qui ex alteri⁹ cōmissiōe recipit alteri⁹ cāæ cognitionē iudicialē. ¶ Dicit Ioā. An. ꝙ curiosus vel prolixitatis amator circa quālibet istarū distinctionū se posset extēdere opponēdo. Sed qa substineri pñt, & quisq; bonū habuit illectū, nō insisto. ¶ Tertiò quęrit quare in rubr. ista addatur verbū, ptāte. cum in. s̄. &. j̄. ꝓxi. & aliâs. &. C. similibus offi. rubri. nō ponat? veritas est secundū Io. An. ꝙ istud est de voluntarijs, vnde & antiquis cōpilationib⁹ excepta secūda, nō erat hoc verbū: qđ tñ erat in anti-

2 qua. i. & B. in rub. de off. or. ¶ † Subdit Io. An. inter ptātem & offiñ esse differentiā. q notat. ff. de iuris. om. iudi. & reliqua. Pro qua inducit. s̄. de biga. c. ij. in prin. & in fi. Quasi offiñ respiciat illud, qđ propter delegationem de iure pōt delegatus. Vt cū quęrimus: an delegatus subdeleget: vel subdelegatū rogat: vel an posit sine collega ꝓcedere: aut impedientes punire: & similia, scđm eū. Sed vltra ipm offiñ, inquātū vř à potestate differre, signat exercitiū & modū exercitij ipsius ptātis. Aliā tñ acceptionē differētiā offiñ habes. ff. de leg. in. l. legati seruus. § si ex officio. Nec semper oportet exuberare officiū scđm plenitudinē potestatis: vt. ff. de offi. ꝑsidis. l. sæpe. & de iusti. l. nō quicqd. &. j̄. eo. ti. cōsuluit. ¶ De materia aūt huius offi. plenè per Iac. Pet. Cy. ff. de iurisd. omn. iud. l. j. & ꝑ Odo. de senois. ff. de interdic. in rub. Cuius materā propolui ad plenū tradere. j̄. de offi. iudi. c. fi. vbi de hoc per Inno. & melius. ibi cadit. ¶ Vnde Gof. & Host. offiñ & iurisdictionē delegati, vt diuersa tractarūt: sed Spec. ti. j. ista cōmiscet. s. offiñ, iurisdictionē & ptātē. Aliqd tñ ex offō siue iurisdict. vt. j̄. e. c. fin. Reliqua aūt vide in summa Host. & Gof. & melins faciet si ea recolligat ex dicendis regulariter in singulis decret. huius tituli. quia si vis effici realis clericus, ad textus & glo. mentem pones, non ad summas.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Consentientes, quā facientes, an magis puniantur? Et nu. seq. Et ibidē quid de negligente. Quid autem de consulēte cooperante, & authorante, seu defendente? nu. 3. 4. & 5.*

6 *Iurisdictionis turbatores, de quibus hic an alia pœna puniri possint, quàm excommunicationis animaduersione?*

7 *Delegatus Papæ, an possit litigantibus coram se pro sola contumacia mulctam imponere, & partem per censuram ecclef. ad soluendum compellere?*

8 *Delegatus Papæ, num facinus eius vindicare possit, qui ad forum ipsius venientem aut verberant, aut detētū incarcerant aut, occidit, si hoc in delegati contemptū non fecerit, sed quia verberatus detētus, &c. inimicus erat? Et quid si talis ignorabat huiusmodi ad delegatum venire eum tamen sine causa spoliauit? nu. seq. Et quid si non dolo malo? nu. 10.*

11 *Delegatus, num de iniuria occulta cognoscet.*

12 *Delegatus, an ipsius nuncium verberantem, aut aduocatum apud eūdem patrocinantem punire queat?*

13 *Delegatus Papæ, num ad brachium seculare recurrere possit, & idipsum distringere, vt iurisdictionem suam exequatur? Et quid de Prælatis inferioribus.*

¶ *CAP. I.*

Quia quæsitum. ¶ Cas. Delegatus Papę potestatē recipit, nō solū in partes, sed etiā in alios, qui suā iurisdictionē impediūt. ¶ Duas partes habet. Secunda ibi: *sic igitur.* ¶ Expone literā. *quę.* s. potestates. Simile. j̄. de iudi. c. fi. & in his ponitur potestas ꝓ dignitate nō pro habente dignitatē. Aliâs diceret hîc potestas. j̄ de homi. tua. § adult. ver. vnde præstitus potestas Hos. ¶ *Præcipimus.* Et sic de delegato Papæ loquitur, vt dicā. j̄. Et supple per te secundū cōmunem interpretationem: de qua dicam in fi. Io. And. ¶ *Minus.* id est si violentia, vel dolo: cum his nominis iurisdictio turbatur. Inn. vel statutis. j̄. de sen. ex

cōi. grauem. Terrores & minę potētiū qñq; peruertūt iudicia xj. q. iij. q. iij. quatuor. C. qđ met. cau. l. si per impresionē. C. de iniur. l. j. In auth. vt ab illustrib⁹. ad finē. coll. v. xxiij. q. ij. siue de cōiugio. xxxj. q. ij. Lotharius. Host. ¶ Silere vel sī renunciare: vt. d. c. granem. Gof. ¶ *Eluditur.* quod non est tolerādū s̄. de postu. bonæ. ij. § neq; nocebat. j̄. de alie. iudi. c. j. Hostié. ¶ *Puniuntur.* i. puniri debēt. Host. trahunt. i. trahi. debēt auth. literarū à nobis impetratarum. Host. Sed procurant actores detineri vel terreri. Io. An. ¶ *Fautores.* qui actores detinēt vel deterrēt. Go. ¶ *Manifestè.* puta, quia hoc patēs est & notoriū. de fil. pres. qm̄. ¶ *Potens.* ergo & ex cā abstinere & censurā retrahere potes. vt. ar. ff. de offi. præsidis. l. generaliter, & l. sæpe.

1 ¶ Opponitur ibi: *pœna pari.* &c, quia magis puniūtur consentientes, quā facientes: vt. c. qui aliorū. Vide Ber. in glo. ij. de cōsensu quadruplici distinguētē: quē Inno. ponit quasi ad literā. Et quod addit Host. ponam in suppletione. Et de hoc per Henri. j̄. de homici. sicut dignū. in. ij. di. ¶ Secundò opponitur, quia cōis intellectus habet, ꝙ ista decre. loquitur de delegato. & tñ iurisdictio delegata stricta est, & ad personas alias non extenditur. j̄. c. cū olim. &. c. P. &. G. & ista fuit ratio dubitandi. ¶ So. iste est casus spālis & redditur rō specialitatis in textu. & in glo. finali. ex quibus sumitur ratio decidendi. ¶ Tertiò contra cōem decre. intellectū opponitur quia videtur, ꝙ loquatur in ordinario, quia dirigitur Epis. Londo. & ita ibi: *poteris coercere.* refertur. ad ordinariā ptātem. ¶ Sol. longa habuit interpretatio decretalē loqui in delegato: ideò subaudi, Epis. cui dirigitur fuisse delegatū. Nā minimè mutāda sunt, & c. ff. de leg. l. minimè. Simile quod no. Nouel. j̄. de pecul. cler. inquirendū. & de vot. c. j. Facit verbū, pręcipimus. in textu positū: & id quod sequitur: *Et sic mādatū nostrū eluditur.* & c. & quia Decr. non esset aliàs posita in titulo cōpetēti. ¶ Ad materiā primę oppositiōis redeamus: & quia de quadruplici consensu loquitur mēbrū qđlibet, per quatuor. q. prosequēdo. ¶ † Primò quæro de consensu negligentiæ, qualiter puniatur vides qđ Ber. & Inno. dicunt, ꝙ minus peccat negligēs quā faciēs: nisi crassa sit in prælato, & c. vt si distinguere velint, & Host. placēt. ¶ Aut ego, qui nō sum pręlatus, nec iudex tu⁹: video te aliqđ delictū cōmittere & cū possum te aduertere, vel impedire: hoc negligenter omitto facere non tñ pecco sic negligens, sicut tu faciens. ¶ Aut ego, q te possū aduertere, vel impedire, sum Prælatus, iudex vel superior tu⁹ & tunc crassa & supina est ignorātia: quia video me posse impedire malū tuū: & non impedio. & ideò tūc nō minus pecco. Aliàs aūt casu, quo nō eēt crassa. vel supina, etiā in pręlato minus peccaret. Et sic intelligitur, qđ hîc notatur scđm eos. ¶ Collect. aūt dicit, ꝙ illud quod hîc no. ꝙ cōsentiens per negligentiam, minus punitur, quā faciens verum dicit circa minora, sed circa minora puniūtur ęqualiter vñ dicit lex, ꝙ si q falsarent aurum, vel monetā: & aliquis sciens euidenter esset super hoc negligens in perturbando ęquè puniretur: vt. ff. de falsis. l. Cornelia & de re militari. l. omne delictum. § fi. & de sen. exc. quātæ. Licet hoc. c. consueuerit intelligi de eo q negligit: & factū ꝓhibere pōt. Et sic. ꝑsumit mādare aliàs nō incurreret talē pœnā. sicut faciēs: qđ bñ ꝓbat. de ele. gñali. li. vj. j. rñ. Et scđm hoc. c. quātę locū habet in ꝑlato negligēte. ꝙ verū intelligit Io. lxxxvj. di. c. j. post monitionē. qđ nō vidi verū. Et addeq iuxta hęc no. lxxxvj. di. quāta ī fi. & qđ ibi et id. c. quātę. Coll. De hoc ꝑ Arc. lxxx. di. errore. Alleg. ff. de dolo. & hoc mēbrū decidit in. d. c. quātę. vbi est ꝓpria materia.

3 ¶ † Secūdò q̄ro, de cōsensu cōsilij. & hîc habes ꝑ Inn. & Ber. ꝙ cōsulēs min⁹ puniť, quā faciēs: magis tñ, quā negligēs. Sed Host, hîc distinguit ita. Aut erat aliâs facturus, etiā si nō consulerē: & tūc verū dicūt. aut nō erat aliâs factur⁹, sed meo cōsilio ad hoc principaliter incitaris: & tūc par est delictū: vt. ff. de furtis. l. q seruo. de ver. sig. l. sede. Insti. de iniurijs. § nō solū & de ob. q ex delicto. § ope. &. c. sicut dignū. alle. § q verò. Sicut est & in mādato. j̄. de sen. exc. mulieres. § fi. ff. man. l. ij. Host. Alle. Nouel. j̄. de pœ. felicis. in pri. li. vj. & cle. e. ti. si qs suadēte. in prin. facit de homicid. ꝓ humani. li. vj. Ita intellige, qđ

ät Apost.ad Ro.j.Digni sũt morte nõ solùm qui peccata faciunt,sed etiã,qui facientibus consentiunt vide plenius multò per Bar.in l.non solũ.§.si man.ff.de iniu.p Dy.j.de regu.iur. nullus ex cõsilio.dicam.j.de arbi.cũ olim.vlt.c.sicut dignũ.

4 ¶ † TERTIO quæro.de consensu tertio.s.corporatiõis. & hic dicunt Ber.Inno.& Ho.ꝙ ęqualiter,&c.¶ Dicit Coll. quòd qñq; magis punitur cooperans, vt si quis mulierem iuuet ad furandũ de fur.l.si quis.vxorẽ.&.l.qui furto.§.j.Et aliâs vbi Principalis potest eximi à pęna:p priuilegium instit.de pub.iudicijs.§.si eiũ.Et idem eadẽ ratione,si quis iuuaret minorem ad maleficiũ.j.de delictis puerorum.per totũ.Coll. ¶ Quid dicẽdũ?Pro glo.facit.ff.ad.leg.Corneliani.de sica.l.ij.§.Itẽ qui auth.ad leg.Põp.paricid.l.vtrũ.ad leg.iuliã peculatus.l.sacrilegij.§.his.aũt.&.C.ad leg.iuliam maiestatis.l.quisquis.¶ In cõtrarium facit.C.de Nil.agge.nõ rumpen.l.vna. vbi præstans opem delicto,nõ eadẽ,qua delinquens,sed minori pæna punitur.ff.de furt.l.qui opẽ.¶ Fertur,vt scripsit Hugo.C. de Nili.agg.nõ rumpen.l.j.& Ber.reposuit in.c.sicut.all.Albertum de Gandiuo,& quosdam alios sic distinxisse:quia aut ille,qui opem tulit præstando misterium suum, dedit causã mortis:& tũc ipse tenetur,vt homicida,ex eadẽ pæna:vt.ff.ad le.Corneliam,de sicarijs.l.nihil.interest.¶ Aut pãrdo opẽ nõ dedit causã mortis:& tũc punitur minori pæna:in dicta.l.is,qui opẽ.¶ Sed cõtra secũdũ membrũ distinctionis,facit prędicta.l.sacrilegij.§.his aũt.secũdũ vnã lec.& dicta.l.si is,cuius ope.in prin.¶ Item,qa qui cõmitatur malefactorem eadem pęna punitur:vt C.de rap.virginũ.l.vna.§.pęnas.Et tñ iste nõ pręstat causam:nisi dicamus,q.ł ille,qui est cum malefactor vt volentibus eum impedire obstaret, dicatur delicto cãm præstare,p ea,quæ notantur & legũtur ij.§.ex hac.c.ff.de vi.bo.rab. Et hoc verũ est.& ,pbat.C.ad.l.Iulia.debi.pu.vel priua.l.qm.dum modo malefactor non esset.Alias delictum ppetraturus,aliàs minus puniretur.Et ita potest intelligi dictũ.l.vnicæ.C.de Niliagge.non rumpẽ.Et ex hoc potest proximã dist.verificare.Et ex hij & dictis Coll.s.proxi.notatis,facio vnã distinctionem cõpetentem quam tuo labori relinquo.De hac latè p Bar.ff.de fur.l.ĩ furti.§.ope.&.e.ti.l.is,qui opem.Et de hoc dicam in propria materia.s.in.c,sicut dignum.all.

5 ¶ † QVARTO quæritur,de quarto consensu authoritatis,siue defensionis Dicunt Inno.& Ber.ꝙ talis cõsentiens plus & plus punitur,si authorisans & defendens.¶ Sed opponitur de ista decre.q̃ dicit talibus eandẽ poenã imponi. Ideò Host.sic distinguit.ꝙ in ciuilibus,siue in minoribus criminibus,habet locũ qđ hic dicitur.&.ff.de incen.ru.naufra.l.qui naufragiũ.§.nõ tm̃.de recepta.l.j.&.ij.C.de his qui latro.occul.l.j.&.ij.Sed in grauiorib⁹,puta hæresi,& similibus,ppter grauitatẽ criminis,plus punĩ.Vnde & talis hęresiarcha dicĩ.Et sic manifestè loquũtur de materia.s.signata Host.Gof.verò,qui posuit hãc materiã.j.de simo.nõ satis omisso mẽbro scđo de cõsilio,ponebat,p quarto casum cõuersũ.s.ratihabitiõis ei⁹,qđ suo noĩe gestũ est:allegãs.j.de resti,spo.cũ ad sedem,in fi.inducit Nouel.de sen.exc.cũ quis.in fi.lib.vj.Dicit hic Io.de Ligna.ꝙ defensans authorizabiliter plus punĩ:qa duo peccata cõmittit,videlicet idẽ sicut faciẽs,siue mãdãs:& aliud tanq̃ iustitiã impediens.Et tñ poenæ debẽt cõmẽsurari delictis.j.de his,quę fiũt à maio.parte cap.quę sunt.&. C.de poe.l.sancimus.secũd si eũ.Quod fateor,cũ vtrũq; delictũ concurrit in illo:nec tunc obstat ista decre.quia nõ nisi ad vni⁹ delicti poenã se refert.Sed si non esset,nisi in vno delicto, posset procedere dictũ Host.

6 ¶ † Quintò subintrando magnam gl.Inn.ibi:*distinctiõe eccles*.de qua.j.e.significasti.Inn.Quęrit vtrũ alia poena,q̃ excõicatiõis coerceri pñt illi turbatores iurisdictionis,de quib⁹ hic dicĩ per iudicẽ delegatũ.Et attẽdo, ꝙ tota ista glo.& omnes seq.qões loquũtur de iniuria illata parti.de illata iudici diceĩ.j.e.qm̃ Abbas.¶ Refert Inn.quorũdã opin.d.spãle esse in sent.excõ.vt ferãt in eos qui impediũt iurisdictionẽ iudicis delegati,etiã si nõ sint iurisdictiõis subiecti:sed alia poena nõ imponitur eis:cũ sint extranei:licet multam partibus indicere posset.vt.ff.si quis indi.nõ obtem.l.j.& de mod.multa.per totũ.&.C.de spo.l.ij.Istã tenet Spec.eo.ti.§.j.Coll.¶ Fatent eñ,ꝙ si delinquãt partes etiã in alijs,q̃ quę cõmissa sunt iudici:dũmodo impediaĩ iurisdictio ipsi⁹ imputando literas,vel aliâs puniet eos,etiã delegatus in expẽsis:& etiã aliã poenã eis ĩponet.j.e.pastoralis.in fi.s.de rescri.cœterũ.¶ Subdit Inn.qđ plus etiã placet,ꝙ delegat⁹ Papę & subdelegatus,omnes etiã extraneos suã iurisdictionẽ turbãtes excõicabit,& poena pecuniaria mulctabit si aliàs nõ põt suã iurisdictionẽ defendere.j.eo.c.pręterea.&.c.ex literis.&.c.de cãis.&.j.de poe.licet.Nã Papa dando eis iurisdictionẽ,dedit oĩa sine quib⁹ iurisdictio exerceri nõ põt,vt.ff.de iurisd.om.iud.l.ij.j.e.sanè.Nã cũ oẽs sint de iurisdictiõe Papæ.ix.q.iij.cũcta.& extraua.vnã sactã.Io.iij.oẽs puniet delegatus eius. ¶ Sed de delegato alterius iudicis,dicit Inn.secus in hoc,videlicet quia nõ poterit punire,nisi illos,qui sunt de iurisdictione delegãtis Epi:nisi fortè aliqui extranei in loco,vbi est iurisdictio Epis.delegãtis turbarẽt hũc iudicẽ delegatũ ab eo. Nã tũc rõne delicti ibi cõmissi punire posset eos,sicut ipse delegãs.j.q.j.placuit.C.vbi de crimine agi oportet.auth.qua in ,puincia.¶ Dicit Host.ꝙ id,qđ.s.dicit Inn.de mulcta videĩ corrigẽdũ.nisi hoc expsè in rescripto cõtineaĩ.Nã delegat⁹ Papę nõ recipit potestatẽ:nisi cẽsurę ecc.cui⁹ noĩe mulcta nõ cõtineĩ.Remittit de hoc ad not.de homi.c.,p humani.§.cum igitur.ver.nos tãto.¶ Subdit tñ,ꝙ licet ex virtute illi⁹ clausulæ hoc nõ posit,tñ ex vi iurisdictiõis sibi cõmissę,siue ex seueritate eccle.j.e.præterea.vbi hæc not.Host.& Io.An.j.e.de cãis.in fi.& etiã Host.j.e.pastoralis.Et facit bñ.j.e.sanè.Collect.Siue pars venire cõtẽnat,siue snĩę suę nõ pareat,vt ibidẽ: vbi certa poena nõ inueniĩ statuta:vt expsè legiĩ.j.e.de cãis.§.j.Ad ipam mulctã extorquẽdã poterit cẽsurã ecclesiasticã exercere:vt.d.c.,p humani.§.sacri.ver sitq;.Qđ exaudias de parua & tẽperata mulcta,& nõ de magna:vt.C.de.sportul.l.ij.Et scđm hoc intellige & corrige qđ not.in summa de snĩa & re iudi.sub rub.de mulcta.§ quis posit Host.¶ Ista verò scđm Coll.sanè intelligi possunt.s.ꝙ impedientes seu perturbãtes posit delegat⁹ mulctare,vbi aliâs p cẽsurã suã iurisdictionẽ suã defendere nõ posset.Et sic de plano loquiĩ In.aliâs nõ posset,nisi p cẽsurã eccle.vt sic locũ habeat opi.Specu.videlicet prima p Inn.recitata,&.s.quotata cui cõcor.Ab.¶ Et ꝙ censura,seueritas,& aĩaduersio sint diuersa,licet sæpe vnum pro alio ponaĩ,vide Dy.de exce.c.ij.¶ Et generaliter est dicendũ scđm Collect.ꝙ delegato nõ licet mulctã indicere,nisi mulctã tẽperatã:vt not.arg.de app.legitim⁹.&.ij.q.vj.c.ei q.§.itẽ si snĩa.& Host.ĩ sum.de poenitẽ.§.q̃ quidã.ver.Itẽ si snĩa & hic.& legitur.C de spor.¶ Crederet tñ Collect.ꝙ delegãs hoc propter id posset.ar.ij.q.vij.accusatio in fi.Sic põt intelligi Archi.qui notat indistinctè.ij.q.vij.si quis vbi vide,ꝙ delegat⁹ ,p sua iniuria nullũ põt punire.remittit Io.An.ad no.sua.j.e.de cãis.

7 ¶ † Sed parcãt mihi pdicti dñi,qa nõ video quare delegat⁹ Papa nõ posit mulctã ĩponere ,p sola cõtumacia litigãtib⁹ corã eo,& pãrtẽ per cẽsurã eccl.cõpellere ad soluẽdũ:qa nõ minorẽ ptãtẽ habet Papa in iudicib⁹ ab eo deputatis,q̃ Imperator in suis.x.di.qm̃ idẽ.xc.di.cũ ad verũ.in auth.quõ oportet Epis.in pri.col.j.Imò maiorẽ habet:cũ Imperatore teneat ab eo imperiũ,nõ ecõtra.s.de ele.venerabilẽ.j.de ma.solitæ.de iud.nouit.qui filij sint legiti.p venerabilẽ.de re iud.Apost.li.vj.de iniur.Romani.in Cle.qđ no.Inn.de vo.qđ.s.& qđ leg.& not.lxj.di.Ego Ludouic⁹.& tñ Pedanei& quicũq; iudices imperiales hoc possunt.ff.si quis ius di.nõ ob.l.j.ergo &c.¶ Facit ꝙ iudex delegat⁹ Papę põt in possessionẽ inducere censurã omittendo.j.vt lit.conte.qm̃.in fi. Et licet dicta iura loquantur in partium coerctiõe,tñ eadem rõne in coerctiõe turbatorum,videtur habere locum:maximè cum ex ipsa turbatione delegatus in turbatores iurisdictioné & coerctionem acquirat.Et quare min⁹ posset hãc pęnã ĩponere q̃ illã,non apparet.¶ Pręterea,quia iudex delegatus nedũ coercere potest ad obediẽdum rebellẽ:sed etiã punire inobediẽtẽ.C.de testib.l.nullum.Ergo nedum excõicatiõe

quæ pœna coercens dicitur: sed etiam mulcta punire pote
rit inobedientē. ¶ Et fortè hoc voluit Host. cū dicit ꝙ licet
ex virtute illius clausulæ &c. tñ ex vi iurisdictionis &c. Fortè
enim per clausulā intellexit illā clausulam, cōtradictores per
censurā ecclesiasticā, appel. postposita compescendo. & tūc
in omnibus cum Inno. concordabit. & forsam in vanū labo
rant, qui hos duos fratres. s. Inn. & Host. vbi fuerūt pro tā mo
8 dico discordare dic vt dicā. ī. eo. de cāis. in. q. xix. ¶ † Sextò
dicta Inn. ad literā prosequendo. Pone: quis venientē corā iu
iudice delegato nō in derogationē iudicis delegati: sed qa ei⁹
inimicus est, verberauit, occidit, vel incarcerauit eū: nunquid
iudex delegatus talem vindicabit? Respondet quidā, ꝙ non.
arg. ff. ex qui. caus. in po. ea. l. Fulcinius §. j. & . ij. ff. de his, qui
in fran. cre. l. pretor §. ij. so. ma. l. etiam § ij. vbi innuitur, ꝙ nō
aliter tenetur: nisi ob dolū ei⁹, eis iniuriā fecerit. ¶ Alij dicūt
illas leges loqui, vbi solūmodo alicuius cessum est dolū pu-
nire. Sed hîc cū gerat generaliter vicē superioris in omnis ei⁹
subditos, turbantes eū vindicabit. Fatent tñ isti hoc casu saltē
hoc requiri, videlicet, ꝙ talis sit, vt dicitur, per delegatum pu-
niendus, dolo malo illis ad delegatum venientibus cōtumaci-
ter aliquid faciat puta, quia sciebat illū quē impediuit venire
ad citationē delegati. vnde hoc casu ex captione, spoliatione
detentione, vel alia impeditiōe illi per eū in via facta, per de-
legatū puniet. xxiiij. q. iij. si quis Romipetas &c. c. paternarū.
9 &. c. illi qoi. ¶ † Pone ergo, ꝙ ignorās talē ad delegatum ve-
nire, eum spoliauit sine cā: quid potest tunc facere delegatus?
dicunt ꝙ tunc pōt delegatus mandare illi, & eū cogere, ꝙ ho-
minē illum & pignora restituat. Nā nō aliter bene defendit
iurisdictionē suā pœnali iudicio, nisi prædicta restitui faciat.
Et ad hoc. ī. e. sanè. ij. Sed de iniuria delegatus nō puniet, cū
non sit facta iniuria. ¶ Alij dicunt, ꝙ semper procedet dele-
gatus contra tales, etiā si ignorant ꝙ ad iudiciū veniret. ar. ca-
pitulorū prędictorū & decretaliū. & ar. ff. si quis ius dist. nō
ob. l. j. Dicunt enim illam. l. loqui, nō tm̄ de partibus nō obtē
perātibus, sed etiā de alijs. ī. de resti. spo. cum cām. Et multū
facit ad ad prędicta: quia constat iudi. ex prędictis factā in
iuriam cū in eis diminuatur dignitas iudicis. Igitur tenet in-
iuriarū. ff. de iniurijs. l. j. §. j. & iniuriarū § quidā. & . l. itē § si qs
virgines. & § cōmittere. ¶ Et aduerte, quia in hoc cōcordāt
dictæ tres opiniones, videlicet ꝙ si ad iniuriā iudicis factā sit,
illud vindicabit iniuriā: quia secūdū Inno. iudex iniuriā suā
etiā ab extraneis irrogatā bene potest vindicare. ij. q. vj. si quis
ab Epis. xxiij. q. iiij. si illic. ī. eo. sanè. vide omnino, quę dicā.
ī. de iud. cū venissent. in qōnibus Collec. q. ij. ver. sed nūquid
delegat⁹. Facit, quia excōicabit iniuriatorē. Nec absoluetur.
nisi prius satisfaciat de iniuria. ī. e. ex literis. ¶ Et ex hoc à eō
simili rōne infert Inno. ꝙ & iniuriatorem partiū eodē modo
potest punire vt videtur, & de hoc not. ī. de pœnis. dilectus.
secundū Inn. Cuius sunt omnia supra proxima tangētia istā
quęstionē. ¶ Dicit asit Host. ꝙ non potest punire, seu vindi-
care delegatus extraneum sic delinquentē: nisi in duobus casi
bus. primus est, si contingat ex hoc iurisdictionem suam
turbari vel impediri: puta, quia vocatus à delegato ad iudiciū
veniebat, vel quocūq; alio mō vt hîc, & alijs iuribus superio
ribus. Secūdus est, si hoc fiat in iniuriā delegati: vt. ī. e. ex lite-
ris. & arg. ff. de iniur. l. j. § j. & . l. itē apud. labeonē § si quis vir-
gines. & § generaliter. & § prętor ait, qui seruum: cū sequētib⁹
¶ De hac distinctiōe etiā Host. dicit Io. de Lignano, ꝙ pri-
mū mēbrum habet pro indubitato: quia casus est hîc. ¶ Sed
secūdū mēbrū habet pro dubio: vbi ex hoc non impeditur iu
risdictio: quia si talis faceret iniuriā iudici in personā, vel res:
nō videret posse ipsum punire: quia stat regula ꝙ in in causa
propria nemo ius sibi dicat. Excipitur pręlatus in causa eccl.
quod nō est hîc. poterit ergo ipsum, si vult corā ordinario cō
uenire. Et hoc verū: maximè cū irrogatur iniuria delegato, vt
10 priuato, non in iniuriam potestatis delegati. ¶ † Septimò, vt
materia cōtinuetur intermissa parte glos. Inn. accedo ad finē
eiusdem glo. versu, sed pone: & quæro. Pone, ꝙ impediēs ad
delegatum venientem, non dolo malo prohibeat eum stare
iuri. Sed quia credit eum contra ius vocari: qoia non cre-
dit eum delegatum: quid tunc erit? Dicunt quidam, quòd nō
potest esse sine dolo malo: ex quo non cōtendit reus vel etiā
actor de iurisdictione: quia idem est de vtroq; etiamsi con-
tenderet, vel si lata est sentētia super iurisdictione à qua nō
est appellatū: quia tūc ei stare deberet. ar. ī. eo. si qñ. vel si non
est sñia lata, eā expectare deberet. ff. de iudi. l. si quis ex. Si aūt
post apellationē legitimā, vellet aliquē ad aliquid cogere in
iustè: secus dicendū est: vt no. ī. de appel. dilectus. secūdū In-
no. Remittit Ioā. de Lignano ad notata. eod. titu. vt debitus
in gloss. ij.
11 ¶ † Octauò redeundo ad partem glo. s. intermissam, quærit:
pone: iniuria illata, de qua quæritur, occulta est: nunqd de il-
la cognoscet delegatus? Dicit Inn. ꝙ nō: imò dicit, ꝙ tūc vera
sunt illa quæ pręmisit. s. ꝙ puniet extraneos & alios præter li-
tigatores, qñ notoria sunt: qa si sunt occulta, cū sup eos alis
non habeat iurisdictionē, vel cognitionē respondere nō te-
nerentur corā eo: nec ipse iudex pōt eos cogere ad hoc, sed co
ram iudicibus ordinarijs conuenientur: vt: vt no. ī. e. pastora
lis. in fin. Et idem dicit de litigantibus: quia de occultis iniu-
rijs non cognoscet, nec puniet eos cū super his non sit datus
iudex. ¶ Subdit tñ Inno. quosdam dicere & fortè non malè,
ꝙ etiam si occultę sunt iniuriæ summatim inquiret iudex vt
mulctā infligat, non pœnā legalē, vel ordinariā: quia certa a-
ctio, vel accusatio intentabitur corā eo. C. de testi. l. nullum.
¶ Plus credit Inn. etiā, ꝙ si alius pręter litigatores suspectus
sit, ꝙ eos qui vocantur ad ecclesiā, velit offendere: ꝙ iudex co
get eum præstare cautionē super eorum securitate. ar. ī. de re
sti. spo. literas. in fi. Item ad hoc facit: quia iudex tutum locū
partibus prouidere debet, secundū Inno. Facit. C. de Epis. &
cleri. denunciamus vbi etiā hoc no. Cy. quia si pro rebus tene
tur pręstare cautionē de dāno infecto, multò fortius de per-
sonis, quæ digniores sunt rebus. xij. q. ij. præcipimus. C. de sa
crosanc. eccle. l. sancimus & placet. Col. ī. e. præterea. ¶ Dicit
Host. ꝙ si probabiles cōiecturæ sunt contra potētē, nec vult
licentiare actorē ad mādatū iudicis delegati: tunc animaduer
tere potest in eū delegatus. Nā sic fidem faciunt euidētia argu
menta: vt legit & notat. s. de cleri. peregri. & . ij. § j. Sed si iste
potens licentiat actorem publicè, in occulto tñ minat tūc &
casu simili loc⁹ est cautioni. ī. de sen. exc. grauē § fi. de psum.
literas § fi. Et si tāta est crudelitas, ꝙ p cautionē, mederi nō pt
necesse est cēsurā suspēdere, quousq; mutent tpa, vel p Deū,
vel per ei⁹ vicariū, aliud cōsiliū apponat. Et cōsulēdū est acto
ri, ꝙ desistat ad tps. ar. ī. de restu. spo. ex trāsmissa &. c. lrās § fi.
cū his, q̄ ibi not. Ne contingat post mortē parare medicinā.
ar. ī. de sen. exc. cū medicinalis. lib. vj. & in his, q̄ not. s. de re-
nun. nisi cū pridē § p graui. & . ī. de spon. requisiuit § fi. Si tñ
per tpalē potestatē cōpesci possunt, & actor instaret nō esset
iustitiæ veritas relinquēda: vt patet. ī. de homi. postulasti. &
12 ī. de reg. iur. c. iij. Host. ¶ † De verberantibus verò nūciū de-
legati, vel aduocatū patrocinātē corā eo: dic, ꝙ sub pdicta dis
solutiōe delegatus pōt illos punire, p hāc decre. & . l. ij. ff. de iu
risd. omniū iudi. & . l. fi. ff. de offi. eius, cui mādat. est iurisd. &
ff. de procu. l. ad rem. & . l. ad legatū. Ex offō tñ nō iure actio
nis: & scdm distin. in Spe. e. ti. § sequit videre. ver. qd ergo sia
tera partiū. vbi plenè de materia pdictorū. & . ī. determinauit
13 quidā disputās: vt ibi no. Io. in additiōe. ¶ † Nonò ad cōplen
dū dicta Hos. q̄rit: nūqd delegat⁹ pōt recurre ad brachiū secu
lare, & ipm distringere, vt suā iurisdictionē exequat: nō videt
nisi hoc in rescripto cōtineat. vñ & scdm stilū curię, qñ hoc
intendit, Papa cōsueuit apponi hęc clausula: inuocato ad hoc
si necesse fuerit, auxilio brachij secularis. Sed veritate iuris cō
siderata, contrariū est vbicunq; delegatus non potest alter
sñiam suam executioni mandare. ar. hîc, &. ī. e. præterea § fi.
& . c. significasti. in fi. & . c. sanè, quia. xxiij. q. v. administrato-
tores. ī. de cleri. excō. minist. c. ij. in fi. cum suis concor. ¶ Et
adde quod notatur. ī. e. significasti. in fi. Primā opinionē te-
net Abbas hîc, & Archi. ī. de offi. Arch. vt ostin. li. vj. & re-
uocat suā sñiam contrariam, quā posuerat in. d. c. administra

tores

tores.pro eo ꝙ rescripta sunt stricti iuris. Et quia curia sic seruat. ¶ Dicit Collecta.ꝙ Host.est bene probabilis.all.ī.de iudic.cū nō ab homine. Et idē no.Inn.ī.e.significasti.& Spec. e.ti.§.& bene ꝓbatur per.c.administratores. Inuocato tamē vt videt primo brachio Episc.& tūc cū ambo aliter exeq nō possunt, potest delegatus Inuocare brachiū seculare: quia primò debet deficere ecclesia vt de offi.ord.c.j.ar.de treu.& pa. c.j.cū si ¶ Sic videt Laur.notasse.e.ti.c.j.circa fi. Et stilus cācellariæ hac approbat: quæ nō dat literas, ꝙ delegatus inuocet brachiū seculare. Et pro hoc de excep.c.ij.lib.vj.vbi super Iudicato per ecclesiā datur cōpulsio cōtra iudices seculares ordinario non delegato. vnde ibi probat, ꝙ delegatus non possit cōpellere iudicē secularē admittere iudicē per eū. ¶ Vtrū verò prælati inferiores possint hæc facere? vide notata ipsius Collect.in.c.cū nō ab homine & iūge not. sua in. c. sicut dignū.in prin.pro qōnib⁹ primis dicit etiā Colle.ꝙ tales turbatores hodie sunt excōicati ipso iure, per.c.qm̄.de immunita. eccl.lib.vj. ¶ Preterea argumēt. tiuè dicit, ꝙ hec cōpulsio nō videtur habere locū, nisi post litē cont.cū añ nū habeat iud, offi.isi locū.de re iudi.inter. Remittit tñ ad ibi notata. vide quod scripsi de hoc in cle.iud.ī.e.in.vj.q. & remissionib⁹ ibi quotatis. ¶ Henri.hîc ponit vnā longā distinctionē, quā collocaui.ī.de pœnis.c.dilect⁹.i.j.qōne.distinguēs iniuriā factā iudici ab iniuria facta parti.de prima.ī.e.cū olim. Abb. ibi hæc tangit Inn.&.ī.de verb.sig ex parte. De secūda satis patet ex dictis: quia effectu aliter nihil addit. ¶ Supple glo.in gl. ij. ibi: *facienti*. vtrobiq; de hoc. Et ibi: *ad hoc nota*. secūdū Hug. Et pro summa ei⁹ quod ferē. quod Pet. & Abb. ponebebant hîc ver.cōsensus, spernit, suadet, iuuat, atq; tuet. Hîc nimis ille min⁹ hîc luit ęquat hîc plus singula singulis referendo. ¶ Et ibi: *tanta*. videtur facere contra: quia ibi plus punitur consulens, ꝗ agens: sed ideò illud: quia cū agente fuit dispensatū ex causa, vt ibi notatur.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Decretal. Sane si à nobis, intellectus varij.*

¶ *CAP. II.*

SAnè si à nobis. ¶ Cas. cū diuersæ literę sub eadē data & forma cōtraria impetrantur, & præsentanē à diuersis ad eosdē, supersedet vtrisque donec consulatur Papa. ¶ Expone literam. *postea*. non dicit, ꝙ posteà impetrātur sed ꝙ posteà opponūt. ¶ Item secūdum Ho. possent prius ea impetrari, & cōcordari in data: vt vna de mane, & aliā de vesperi. De hoc de rescrip.c.penult.l.vj. Et sic nō obstat verbū, prioris ꝙ infrà sequtur. ¶ *Literæ opponuntur*. ad eosdē iudices impetratæ. Sed est sub eadē data, secūdū ī diuersis formis. & ita nō obstat.s. de rescript.cęterū Inno.Gos.Ab.& Gul.s.de rescrip.ex tenore vbi secundūm Nouellā melius ponit verum intellectum huius decre.ꝗ hic. Alias lecturas habes in glo. & sup ea ¶ *Opponuntur*. hîc distinguit formā contrariā Ho. Alias non esset oppositio, sed concordātia. ¶ *Iudicibus*. eisdē. & dicit hoc secundum Ho. quia ignorātibus non imputarei.ī.de app.si duobus. ¶ *Innotuerint*: quia si non exhibeātur, non tenentur credere opponenti. De hoc.ī.c.cum in iure. Et sup verb. innotescēdi, remittit Inn. ad notata sua de rescrip.cū contingat. ¶ *Voluntatem*. ex qua oportet hoc dubium diffiniri. *Executioni*. cognitioni & examinationi, p quā ad sētētiā & executionē puenitur.j.c.significasti &.c.si quādo. ¶ Opponitur contra istam dec.de.c.pastoralis.ī.de fi.instru.p quā videretur ꝓcedēdū fore secundum dispositionē iuris communis, non habito recursu ad Papā, casu quo sic ꝓcedi posset. So. Gos. dicit ꝙ hæc decre.loquitur, qñ ad eosdē iudices plures literæ diuersorum formarū diriguntur: ibi non sic. Vel secundum Gul. Naso. intelligitur, ꝙ hîc dicitur, quādo arbitri concordare non possunt. ¶ Sed ei obijcitur de dec. suspitionis.ī.e. Respondet tñ, ꝙ in alio casu loquitur: rationē tñ non reddit: quia ne. de facili reddi potest Ho. ¶ Sol. finaliter Hos. ꝙ decre. ista loquit in dubio, ꝙ ex Papæ voluntate dependet. & dec. pastoral. in alio dubio, ꝙ potest terminari sine Papa. ¶ Quæritur, qualiter intelligitur ista dec. Plures intellect⁹ habent in gl. Ber. vltra ꝙ Ho. dicebat decre. posse intelligi, qñ ad diuersos iudices sunt impetrata rescripta sub eadem data & forma contraria. ibi enim non deficit ius, sed ꝓbatio iuris: vt.ff.de testa.sura duo sunt.de vsuf.quoties. Et ideo necesse est ꝓ interpretatione ad concedentem recursum haberi. Et idem etiā secundū eum, si idem tenor sit. Nā & ꝓpter diuersitatem iudicum, diuersæ literæ dici possunt: quia diuersi diuersa sentiūt.de rescrip.super literas.de conces.præb.quia diuersitatem. vnde & mutato iudice, dicitur mutari iudicium.ff.iudicatum solui l.cum apud. C. de iudi.ꝓparādum.s.illo. ¶ Sed his casibus secundùm Gul. et sequaces, qui tenent, ꝙ statur pñtationi: dici oportet ꝙ simul fuerunt pñtatę. Ad hoc de rescrip.c. pen. lib.vj. Alioquin contra, secūdū ipsos.ī.de app.vt debitus qđ dic, vt ibi no. Sed vbi diuersa eēt lata loc⁹ eēt distin.c. cęterū. ¶ Itē secūdū Hos. pōt poni casus aliter, videlicet, posito ꝙ Petrus impetrat contra Gul. super aliqua hęreditate ad Episco. Taurinū, & suos cōiudices, & Gull. cōtra Petrū, super illegitimitate, ad Episc. Vercellensem & suos cōiudices per decre.ī. qui filij sint legitimi.c.j.c.lator &.c.causam. ¶ Vel pone, ꝙ clericus pluribus de causis vna sententia sit excōicatus: vnus impetrat cōtra ipsum super eccle. quā sic ligat⁹ obtinuit.s. de ętat. & quali.cū bonæ. Alius cōtra ipsum ad alios iudices ad sñiam sicut canonicā aggrauādā: vel ipsemet super absolutione & dispēsatione obtinēdā per Decr.cū pro causa.ī.de sent. exc.quē intellectū innuit.ī.qñ dicit cārū fines. ¶ Vel vn⁹ impetrauit super petitorio ad primos iudices: Alius super possessorio ad secūdos iudices. In his & similibus casibus pōt dici, ꝙ vtriq; iudices supersedere debēt, quousq; Papa consulatē ne continentia iudicis diuidatur. vt.ī.de sequestra.pos.c.j.§. Celestinus. ¶ Pe. hîc ponit exēplū de decimis.ex tua. Sed planior est intellectus Inn. scđm quē summata est decre.s.ꝙ loquatur de diuersis lr̄is eiusdem datę, & cōtrarię formę, ad eosdem iudices impetratis. ¶ Et hîc secūdū Abb. quinq; requirūtur scđm prędictū intellectū, ad hoc ꝙ locū habeat ista de r. Quod etiā recitat Collec. ¶ Primū est ꝙ à diuersis impetratę sint lrę istę: ne obstet.q.l.c. iputari.ī.de fi.instr. ¶ Secūdum ꝙ sub contraria vel diuersa forma impetratæ sint: vt in possessorio tñ: aliter in petitorio alioquin eędem literę cēserērētur ¶ Tertiū, ꝙ ad eosdem iudices. ne obstet.e.ex tenore. allegatū. ¶ Quarto, ꝙ simul pñtentur: ne obstēt.c.vt debitus. & . c. meminimus. de appel.cū similibus. ¶ Quintū est, ꝙ super eadem re, aliàs non esset cōtrarietas, sed diuersitas. Sed pōt hoc contineri sub secundo. ¶ Nō curo verificare prędicta. sed intelligo hanc decretalem simpliciter, vbicunq; ex diuersitate literarum ab vno, vel à pluribus sub quibuscunq; formis, vel reb⁹ impetratarum, super mō ꝓcedēdi orit ꝓbabile dubium quod non potest decidi, nisi à Papa à quo ambę literę emanarunt, suā declarauerit voluntatē. Tunc eñ qa illius est interpretari, cuius est cōdere. C. de legib. l. fi. ad ipm̄ recursus habēdus est. ff. de ver. sig. l. Neratius.ī.de offi.ord.c. ordinarij.§ si verò.lib.vj. Et non ad alium.ī.de confirmatione vtili, vel inutili.c.ij. Et in ista rōne fundatur.c. pastoralis. alleg. Vnde si ex dispositione iuris scripti casus iudici, vel partibus dubius, terminari posset, ita quòd à sola voluntatis declaratione non penderet, non esset locus isti decret. sicut nec decret. pastoralis. vt ibi dicitur. vt pote, si literæ sunt diuersarum datarum, & secundæ primas reuocent euidenter: vel secundę sunt subreptitiæ: qa de premissis non faciunt mētionem, vel sibi inuicem in nullo derogāt: sed secū patiuntur: vel sibi derogare videant nō tū tñ derogāt, quin illud posit iure aliquo sine Papę volūtatis declaratiōe, cōuenietér terminari. Nā his casibus cessaret ista decr. Nā frustrà precibus impetrarei à iudice. ff. de municip. l. j. in fi. C. de thesau l. vnic. li x. Clarus est ergo intellectus decreta. & non est aliqua difficultas nisi in positione exempli Et quia inter cætera exempla posita clarius & securius est exemplum Innocent. verum ibi non sistas: qa vt

dixi intellectus suus non ponitur, nisi causa exempli: vt dixi Sic enim in omnibus alij casibus similis rationis dici debet ar. ff. de vi & vi ar. l. j. §. q vulgo. ¶ Suple glo. ibi: *non impeditur.* secundum Lau. & Vinc. c.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Consilium in commissione si est reseruatum cuius naturæ esse debeat, & illud sequi delegatus & commissarius necesse habeat?*

2 *Commissio sub hac forma, Committo tibi causam, quandiu reuocauero num fieri queat? Et num tunc sententia commissa intelligatur? Et an omnis iurisdictio translata esse dicatur? Et quid si vires suas delegatus committat. nu. seq. & 4.*

5 *Subdelegatus si sententiam ferat, quibus casibus potest, si appelletur, ad quem appellabitur?*

6 *Delegatus subdelegando, nũ posset consilium sibi retinere? Et quid si mandarit sententiam ferendam iuxta dictamen cuiuspiam iurisperiti? nu. seq.*

8 *Sententiam Iuris publici esse. Et nũ circa eam partium conuentione, aliquid immutari posset? Et quid si contra partis ius feratur, an teneat?*

9 *Iudex ex partium voluntate, quæstionem cõsulẽdã cõmisit, ac deinde iuxta cõsiliũ cõtra quem lata est contradicente lata est, num is appellare possit? Et an iudex qui ex partium consensu sentẽtiã tulit, syndicatus tẽpora quasi imperitè iudicauerit conueniri possit? nu. seq. Et quid si iudex de partium consensu datus est? nu. 11.*

12 *Delegatus, num suspendere possit?*

13 *Inquisitio, vel alicuius eccle. prouisio de Episcopo, vel alio ministro alicui cõmissa est: nũ ille alij quoque committẽti idem committere queat.*

¶ *CAP. III.*

SI pro debilitate. ¶ Cas. de legatus pape impeditus subdelegare potest causam, quę sine ipso potest cómodè terminari. ¶ Ponit dictum dicti derminationẽ & exceptionẽ. Secunda ibi: *ita quod.* Tertia ibi: *nisi.* ¶ Expone literã ¶ *Debilitate.* Idem si sola volunte, de. ĩ. eo. prud. & c. pastoralis. j. rñs. Collect. ¶ *Non poteris.* Subaudi, vel nolueris. Gof. Ista eñ duo ęquiparantur in hoc casu. ĩ. e. significasti. ¶ *Liberum.* sine poena redargutiõe. ¶ *Idoneis.* Debẽt eñ esse in dignitate, vel psonatu vel caonnici eccl. cathedralis, &. ĩ. diœcesim. de rescr. stat. § in nullo. Nec debet esse seruus, mulier, ignarus, mente capt⁹ infamis, vel minor. xx. seu xviij. annorũ. Q. ĩ. psequere, vt in sum. e. ti. § qui possit. ¶ *Vices tuas.* & etiã sñiam. ¶ *Tanti est.* vt cõsilio tuo indigeat. ¶ *Præsentia.* quo casu per se audiat. & sic intelligitur. C. de iudi. auth. ad hęc. vt defuncti, seu funera. § illud. coll. v. de quo. ĩ. e. super qõnem. § intentionis. Host. *Cõmodè,* concordat de rescrip. & de dila. c. fi. ¶ Quæro primò quę est ratio dubitandi & decidendi. Dicit Io. de lignano, q rõ dubitandi est quia videbatur electa industria delegati. ĩ. e. c. fi. Ratio decidendi est impedimentũ vel verius, quia, hoc habet à lege, nisi specialiter appareat ex tenore, vel forma commis. Aut ex natura vel grauitate cõmissi electã esse industriã ĩ. e. c. fi. & c. is, cui. li. vj. ¶ Secũdò subintrãdo magnã gl. Inn. Querit, & primũ ibi: *cõsulere.* pone subdelegationẽ factã fuisse sub hac forma: vt in sententia pferẽda consuleret delegatũ.

1 Quero, † cuius naturę debet esse consilium: & an illud sequi oportet, & in quo noceat obmissio? Inno. in dicta gl. magna super verbo consulere, in prin. dicit, q hoc cõsiliũ non requiritur ab ipso delegato, sicut à iudice: sed tanq̃ à probo & discreto viro vnde consiliũ requiri potest, & debet ab eo, quod si nõ fuerit requisitũ sñia nõ tenebit. ff. mã. l. diligenter. Verũ, si requisitũ fuerit, nõ est necessariũ illud sequi. Et ideò, quãuis subdelegat⁹ illud nõ sequat, tenet sentẽtia: vt. ĩ. de ar. cũ olim ĩ. de ele. cũ in iure & c. Cumana. ff. de admi. tu. l. decreto.

¶ Subdit tñ Inno. q alij dicunt quòd tenetur seq consiliũ. ĩ. de offi. leg. c. licet. ij. q. j. nomẽ. iij. q. vj. multũ. ff. de iudi. eum, qui. Remittit Host. ad no. ĩ. d. c. cũ in veteri. ¶ Demũ dicit Inno. q vbi delegat⁹ retinet consiliũ, si placuit delegato, q subdelegatus retinet consiliũ, si placuerit delegato, q subdelegatus sñiam illã ferat, poterit eam ferre: aliàs non si prohibeat. qd putat verũ. Io. An. ĩ consulendus est iudex. ¶ Dicit Io. de ligna. verũ esse dictum Inn. si forma habet, q non procedatur, nisi cõsilio requisito. Secus si diceret cũ cõsilio. Remittit ad not. in. d. c. cum olim. vbi dicet plen⁹. ¶ Tertiò, quęri: pone: delegatus nõ subdelegauit totã cãm, sed tñ vnã partẽ: nũ est locus decretali nostrę? dicit Inn. q nõ subaudi, quãtũ ad illud, qd tactũ est de cõsilio requirẽdo, Nã tũc ipse delegatus deberet diffinire per se ipsum: qd est verũ, si sibi retinuit diffinitiuã. Sed ex hoc casu. si cõcessit interlocutorias, in illis posset requiri & retineri consiliũ delegati: vt de se patet.

2 ¶ † Quartò q̃ro: nunqd sub hac forma põt cõmittere? Committo tibi cãm quãdiu reuocauero. dicit Inn. q sic. Et subdit q p hãc cõmissionẽ non intelligit cõmittere sñiam. Probat, quia hæc clausula, quãdiu reuocauero. restringit cõmissionẽ ad alia pręter sñiam: quia si sñiam cõmisisset, iurisdictionem reuocare nõ posset. arg. ĩ. e. c. super, ¶ Plus dicit Inn. q si forma sit tãlis Cõmitto tibi cãm, vt sñiam feras, nisi reuocauero talis sñiam ferre nõ poterit: & committẽs, qñ voluerit poterit reuocare: qa cũ clausula sit contra substãtiã cõmissionis, nõ tenet cõmissio quo ad sñiam. ĩ. de condi. app. c. fin. xxxij. q. ij. aliquando. & c. solet. Plus dicit, q illi quorũ est opinio. s. proxima, dicunt, q nec quo ad alia tenet comissio. Subdit tñ Inno. dici posse secũdũ aliorũ opinionẽ q hęc cõditio nõ est cõtra substantiã cõmissionis. sed est contra ius. Et iõ tenet & sñia ferri poterit & cõditio est respicienda. ĩ. de condi. appo. c. j. ¶ Subdit etiã Inn. q põt delegat⁹ ponere has cõditiones in prin. sñ qñ facit cõmissiões. Executionẽ aũt post sñiam sibi retinere nõ põt, cũ ex tũc primus delegans appel. posset,

3 & alia exercere. ĩ. e. sup qõnũ. ¶ † Prædictis oĩbus inspectis cõcludit Inn. sibi videri, q delegat⁹ Papæ, q dicit hæc verba. Cõmitto tibi cãm, donec reuocauero nõ trãstulit à se oẽm iurisdictionẽ in aliũ: qa sub cõditione cõmisisse videt vñ añ cõditionẽ euẽtus nõ cedit dies eius. ff. de ver. sign. diẽ cedere. ¶ Vnde infert, q si appellet ab hmõi subdelegato, nõ Papa, sed delegatus Papę appel. est. & q à subdelegato põt, si vult,

4 reuocare iurisdictionẽ. ¶ † Subdit etiã Inn. q idẽ videt si delegatus cõmittat vices suas, quãdiu reuocauerit: vt si nõ reuocauerit, q ferat sñiam, si placuerit, partibus. Et si nõ placuerit qñ cãm remittat ad delegatũ. Nã in oĩbus pręd ictis casib⁹ videt Inn q delegato, si sñia ferat per delegatũ, iurisdictionẽ potest reuocare. & q ad eũ põt appellari, etiã argumẽto huius decr. & ppter rõnẽ supradictã: qa nõ trãstulit totã iurisdict.

5 in aliũ. ĩ. c. super qõnũ. § ¶ † Subdit etiã, q si subdelegatus ferat sñiam in casibus, in quibus potest, tenebit sñia, & nõ app. delegatus, sed Papa, qa res venit ad eũ casum, quo totã iurisdictionẽ in se trãstulisse videt. dicit tñ, q alij dicũt cõtrarium. ¶ Dicit Host. q delegat⁹, qui cõmisit cũ potestate reuocãdi reuocare põt qñcũq; etiã post sñiam, & ante executionẽ. Cũ eñ reuocare sit iurisdictiõis: ergo iurisdictionẽ retinuit: ergo & reuocare poterit, & ad eũ app. si dat⁹ erat ap. remota. sedm eũ. Remittit ad ea, quę legunt & not. in. d. § porrò. ¶ Subdit etiã Nouel. q nõ est verũ, q retentio ptãtis reuocãdi ipediat trãslationẽ sñiæ ferẽdæ. Remittit ad ea, q leguñt & notantur. ĩ. e. si delegatus. li. vj. § j. & ij. Et in hoc reprobat opinionẽ Inno. & in eo etiã, in quo dixerat execut. retineri nõ posse: vt ibi not. Nouel. ¶ Itẽ malè dicit Inn. in eo, qd dicit, q etiã si delegat⁹ execut. post sñiam sibi retineat, & tũc prim⁹ delegãs app.

6 põt: vt. d. c. si delegat⁹. Collec. ¶ † Quintò redeũdo ad tex. q̃ritur Nũquid sicut delegatus subdelegãdo potest sibi retinere cõsiliũ, ita possit etiã reseruare cõsiliũ alicuius tertij? Dicit Inno. q sic: quia certã legẽ siue conditionẽ suæ cõmissioni potest dare siue imponere: dũmõ nõ faciat cõtra iura, sicut & delegatus primus potest. ar. ff. de pac. l. in traditionibus. ĩ. de rescrip. c. ij. de elect. cum in veteri. ĩ. de testa. requisisti.

7 ¶ Sed pone, q mandat delegatus sñiam ferendã, secundũ qd talis iurisperitus dictauerit: nunquid hoc põt facere? dicit Inn. q nõ all. ff. de arb. l. Itẽ si vn⁹. § idẽ Põpo. Ad idẽ. ff. de hęredi. insti. l. si quis Sempronium. & l. captatorias. & c. de leg. ij. l. j.

Posset

Posset tñ dici cõtrarium, secúdú Ho. probat sic Nã & cómittens format sẽtentiã, ꝑut placet: vt. s. de cõsti. cú õnis § fi. & c. cum accessissẽt. & c. cú M. Ferrar. & . j. de sepul. in nostra & in alijs iuribus infinitis. Quã formã necesse habet delegat⁹ omnino seruare: vt ar. de rescrip. cú dilecta. in fi. Et sicut delegatus ipsã formare potest: sic & ipse alij formãdã relinquere. ar. j. e. pastoralis § præterea. in fi. Nec obs. § Pomponius. all. & . l. qualem. e. ti. de arbi. qa natura arbit. talis est: vt arbiter ꝑnunciet, quicqd placet, cõtra iura & iniquè: vt. ff. de arbit. l. diẽ. ꝑferre § stari. Sed iudex nõ nisi ꝙ iustũ ẽ ꝑnũciare debet: vt patet in auth. iusiurãdũ, ꝙ præstatur ab hoc § & equus ero. coll. ij. j. de ver. signi. forus § in omni. versu, nõ est. Ideo, qasi delegãs timeat ne delegatus errex in iure satis videtur ꝙ prædicto modo ei possit ꝓuidere. Quod tũc potest maximè locũ habere, qñ nõ potest haberi delegatus ita pitus, sicut expediret: & is ꝙ debet dictare sentẽtiã est peritus. ar. j. e. cú te cõsulẽte. & . j. de consan. c. j. Et necessariũ est officiũ assessorũ. ei de assessori. l. j. & per totũ. & . ff. de of. assessorũ. l. j. & p totũ. & . j. de vi. & ho. cle. cú ab õni. ¶ Sed & in specialibus cauẽdũ est, ne is qui debet dictare sẽtẽtiam sit laicus: vt patet in eo, ꝙ legitur & notat. j. de arbitr. cõtingit. j. de iud. decernim⁹. ¶ Alijs tñ placet, vt etiam dicit Ho. ꝙ talis forma cõmissiõis nõ valeat, ꝑ eo, ꝙ iudex debet ꝑnũciare, ꝑnt sibi videtur de iure, & nõ secũdũ cõscientiã alterius: vt dicto § & æquus ero. vnde posset cõtingere, ꝙ & alius dictaret ad gehennã consciẽtia ꝓpria repugnante. in quo casu, nec obedire debet: vt patet in eo, ꝙ legitur & notatur. j. de tempo. or. ad aures § j. Et quia hęc cõditio videtur turpis pro nõ adiecta haberi debet. j. de cõdit. appo. cap. j. ¶ Quibus Respõdeo, secũdũ Ho. ꝙ imperitus debet suam cõsciẽtiã iuxta piti cõsiliũ informare. j. de sen. exc. inquisitioni Nec est turpe, ꝙ imperitus quærat & sequatur volũtatẽ & cõsilium peritorum: vt patet. C. de inge. ma. l. si auiam. j. e. prudentiam. s. de elec. nec ꝑ defectu. Si tñ nõ potest suã cõscientiã informare studeat, ꝙ à cõmissione exoneret. j. e. si qñ. Quod si hoc obtinere nõ potest, suã cõscientiã sequatur, & nõ obediat. Quod dic, vt notaui plenè in dicto. c. ad aures § j. secũdũ Ho. Resp. tñ nõ ꝓximũ dictũ, sed ꝙ dixerat ꝙ possent cõmittere. Nouell. ¶ Distinguit hîc Io. de Lignano: qa commissio habet, ꝙ ꝑnunciet secundũ volũtatem talis: & tunc credit, ꝙ non teneat talis cõmissio: qa nec delegatus nuda voluntate nõ posset terminare: nec sic esset Iudex: vt dicto. c. forus. Et hãc credit fuisse mentem inno. Aut habet cõmissio, ꝙ ꝑnuntiet secũdũ cõsilium talis. s. iuris informat. & tũc credit talem cõmissionẽ valere. Et sic procedit opinio Hosti. secũdũ eum. & multum sequitur ꝓbabiliter: quia aliud est cõsilium, quod sonat in arbitrium, aliud voluntatis, qd sonet in beneplacitũ: vt. ff. de leg. j. l. si sic. & de lega. ij. l. j. & de le. iij. l. fideiuss § q quã. & de fideius. li. l. Thais § sororem. & § lucius. iũcta. l. fideiussoria. eo. ti. & de cõtrah. empt. l. ꝙ sæpe § j. & . C. e. l. fi. & . ff. de regu. iur. l. in personam § generaliter. & cú ibi not. vnde tñ Bar. ff. de exercit. l. j. § sed si plures. & quæ scripsi. j. de ar. cum olim. in v. quęstio

¶ Sed opponitur in contrarium, de. l. si cõuenit. ff. de re iudi. vbi dicitur, ꝙ si cõuenerit inter litigatores quid ꝑnuncietur: nõ ab re erit Iudicẽ hmõi sentẽtiã ꝑferre. So. ibi loquit̃ de forma seu lege, vel cõditione à cõuẽtiõe partiũ ꝓcedẽte. hîc verò de lege seu conditione a iudice emanente. Et est ratio diuersitatis: qa iudex nõ debet auferre ius vnius partis, & dare alteri: qd potest facere consensus partium.

¶ Sed cõtra. hoc de. l. qualem. ff. de arb. gl. j. si cõuenerit. dat tres so. primã approbat Iacobus de Arena. Et refert Cyn. C. de iure. omnium Iudi. l. j. & post illum in dicta. l. si cõuenerit Bar. quæ est ista. s. ꝙ. l. si cõuenerit. loquitur in iudi. & . l. qualem. in arbitro. Ratio. l. qualẽ. est secundũ eũ: quia postquam inter partes cõuenit sñia arbitri nihil operat̃: cú ex ea nõ oriat̃ actio. C. de arbi. l. j. Sed secus in sentẽtia iudic. q etiã fertur in cõfessum. ff. de confes. l. certum. in fi. & quod ibi notatur. licet glo. dicat contrariũ etiam in iudice. C. de iure omnium iudi. l. j. Verum putat Bar. hodie in sñia arbitri, quę põt homologari. ¶ Sed in dicta. l. j. videt̃ opponere Cyn. hoc modo contra dictã solutionẽ: quia vbi nulla cõtrouersia, ibi nullũ iudiciũ esse potest: vt videt̃: Sed dum partes cõcordãt, nõ videtur esse controuersia. igitur. Res enim Iudicata, dicitur quæ finẽ controuersijs imponit. Nã nil aliud agit prætor. nisi vt cõtrouersiam partium dirimat. ff. de ope. no. num. l. j. § & post operis. ¶ So. aut nulla fuit controuersia, nec est: & tũc nulla debet sequi sentẽtia. vt in cõtrarijs Aut fuit cõtrouersia & est. Et tunc aut partes renunciant hincinde liti, & processui: quod pñt regulariter. arg. C. de pac. l. postq̃ liti. & . j. de regula. statuimus. ij. q. vj. siquis libellos saluis notatis per Car. j. de elect. c. quis. lib. vj. & tunc nulla potest sequi sententia qa sñia non potest ferri sine processu. C. de sen. omni. iudi. l. prolatam cum gl. sua. ¶ Aut nõ sic concordauerũt, ꝙ recederet̃ à lite. sed voluerunt litem manere vsq; ad sententiã sed nihilominus voluerũt ꝙ iudex certo mõ pronũciaret, seu sñiam suã ferret. Et tunc credo, ꝙ possunt per. l. si conuenerit. alle. Nec obstat, qd opponitur de iniquitate cõuentionis & sñiæ & conscientię remorsu: quia si dico, ꝙ partes quæ sibi inuicem donare ius suũ & iuri suo inuicẽ renunciare possunt, ex proprio consensu, sñiam ipsam iustificãt arg. ff. de po. l. j. § si conuenerit. ¶ † Sed contra: quia sententia iuris publici est: & tamen pactis priuatorũ illud immutari nõ põt. ar. ff. de pac. l. ius publicum. arg. ff. de testa. l. iij. So. in his, in quibus ius publicũ versatur circa sententias, nihil põt cõuentiõe partiũ immutari: sicut ꝙ non feratur sine litis cõtestatione, & c. vt in cõtrarijs. Sed in his, in qb⁹ nõ versatur ius publicũ, sed priuatũ: vt ꝙ sñia feratur iusta secus. Nã sñia lata contra ius partis, valet, & pro veritate habet̃ nisi ab ea fuerit appellatum. ff. de sta. ho. l. ingenuã. & de regul. iur. l. res iudicata. & . j. de re iudi. cú inter vos. Vide omnino, quæ scripsi. j. de arbi. si olim in oppositione. & . vij. qõnib⁹ sequentibus, & presertim in. vij. qõne. ¶ † Sextò eãdẽ materiã ꝓsequẽdo, quęro pone: quidã iudex de voluntate partium cõmisit alicui qõnẽ cõsulendam. & dedit sñiam secũdũ cõsiliũ contradicente eo, cõtra quẽ lata est: nũquid ille poterit appellare? Bar. in. l. si cõuenerit. ꝓx. all. sic distinguit, qa, aut solũ cõsenserũt in dicto cõsilio cõmittendo: & tũc nõ impeditur appellatio: vt. ff. de appel. l. ex consensu. in princ. Aut etiã cõsenserũt, ꝙ feratur sñia secũdũ consiliũ iam latũ, vel adhuc etiã ferendum. & tunc dicit, ꝙ licet potuerit ferri sñia. & nõ possit ĩpugnari posteà ex eisdẽ actis maxiè si cõsiliũ erat latũ & apertũ: tñ poterit nihilomin⁹ app. & posteà in cã app. ex nouis ꝓbatiõib⁹ iustificari. Nã licet approbauerit sñiam sic latã. i. iuxta ꝓcessum, nõ tñ re ipa bñ latã. Et sic no. ff. de nego. gest. l. Põpo. scribit. in. magna. ¶ Inducit vnũ satis notabile, ꝙ lex añ sñiam reqrit expssam renunc. vt. C. de temp. app. l. fi. Post sententiã sufficit tacitè acqescere ꝑ aliquẽ actũ: vt. C. de re iud. l. ad solutionẽ secdm eũ si sñia est iniqua & iniusta manifestè, & excessiuè, nõ tenet̃ pars cõtra quẽ lata est acqescere, sed põt app. qa iste casus in generali cõsensu nõ censet̃ inclusus de iure. ar. j. de iureiur. Quintauallis. cú ibi not. ꝑ Inno. & . e. ti. c. j. lib. vj. ¶ † Sed pone ꝙ partes cõsenserunt & iudex dedit sñiam: vt. s. cõtradicente eo, contra quẽ lata est: demum tpe syndicatus cõuenit̃ iudex: qa imperitia malè iudicauit. Nunquid bene? Dicit Bar. ꝙ sic, si solũ consenserũt, vt iudex illũ consuleret. & c. qa per hoc non consenserũt, ꝙ iudex staret illius cõsilio: vt. ff. de auth. tu. l. pater decedẽs. & . l. Titiũ & Męuiũ. vñ cõsulit assessorib⁹, ꝙ in cõmissionibus faciant poni ꝙ partes ex nũc consenserũt: vt secũdũ cõsilium talis feratur sñia: quia tunc iudex secdm eũ, non poterit cõueniri. Excipe tñ casũ, de quo supra dixi ꝓxi. & ꝑ eãdẽ rationẽ. ¶ † Septimò ad textũ nostrũ redeũdo, ibi: *liberũ*. qa gl. & oẽs intelligũt hoc etiã inuitis partib⁹ Quæro, qd si dat⁹ est iudex de cõsensu ptiũ. Tũc dicit Host. hîc: & e. ti. in sum. in deleg. contrariũ oẽ dicẽdũ. ¶ Sed contra facit. j. eo. c. fi. in prin. Colle. stat cú Host. casu quo esset de consensu partiũ iudex dat⁹ & ĩ certo loco: videlicet ꝙ extra cõmittere nõ possit: nec ẽt omissa forma. c. stat. de rescr. li. vj. § in nullo quoq;. & not. in Spec. e. ti. § j versu, sed nũqd delegatus. & vide. j. e. quis. lib. vj. Collec.

¶ Quid si esset electus & datus iudex in audientia contradictarum de consensu partium: nunquid personæ habili non suspectæ, puto, quòd sic: quia hoc est beneficium sibi datum à lege: quod non videtur sibi per consensum huiusmodi auferendum. ¶ Preterea, quia iudicis dandi licentia, pars est suę iurisdictionis ergo & in hoc ex consequenti consensisse videtur arg. ff. de iurisdictione omnium iudicum. l. imperium. in fine.

12 ¶ † OCTAVO quæritur ibi: *tanti fuerit*. nunquid delegatus perpetuò suspendere potest? Inno. ī. de excessi. præla. c. j. dicit, quod non, per istam literam. ¶ Dicit tamen Collect. quòd hoc modicum facere videtur. & quòd imo posset, in contrarium inducit tamen credit, quòd illa sit veritas nisi sibi specialiter committeretur: quia vnus modus depositionis est: vt patet. s̄. de consti. ex literis. Et indocit Collect. per eū. s̄. de elect. ex trāsmissa. nota idem Pau. s. quòd habet vim depositionis in Cle. j. de priuileg. Remittit Collecta. ad collecta sua. de rescrip. dilectus. Collect. Et hoc creditur verum: quia licet sit sibi permissa poena coërctionalis, ī. eo. ex literis. prætereà. & pastoralis. & poena puniens modica: ne vilipendatur scilicet eius officium. ff. si quis ius di. non ob. l. j. Tñ magnam & grauem poenā nō potest imponere: vt. C. de mod. mulct. l. procuratores. &. l. eos. Et hoc verum, nisi illud sibi commissum esset, specialiter: & tunc adhuc ex ciuili processu nō deberet imponi: vt. ī. de ord. cog. cum dilectus sed oporteret, ꝙ tunc iudicium ordinarium ordinetur. ī. de accusa super his. ¶ Et salua pace Collecta. dictum Inno. hîc probatur: quia sicut dicit textus, quòd subdelegatus dum res tanti est, debet cōsulere delegatum. Ita dico eadem ratione, quod vbi res tanti est, debet delegatus consulere delegantem. Oĩa hinc inde respectiuè sumendo. Modo non potest quasi esse maior res, ꝙ̃ illa vbi agitur de personæ depositiōe. igitur. arg. dicti. c. super hoc. s̄. ti. j. c. ij. lib. vj. cum ibi notatis.

13 ¶ † NONO quæritur, ibi: *graues*. pone, inquisitio, vel prouisio alicuius ecclesię de Episcopo, vel alio ministro alicui est commissa: nunquid ille potest alteri cōmittere? videtur quòd non per istum textum: quia res grauis est, quod concedit Inn. tunc tantum modo, cum ei dictum est. i. in sua commissione insertum, quòd personaliter intersit. ī. eo. c. vltim. § ij. Aliás autem, si hoc dictum non sit, potest alij committere de consensu partium. ī. c. quoniam § j. Vel aliter vt ibi: not. Inno. Tu dic simpliciter, quòd committere non potest: vt. c. ti. c. is, cui. ij. responso. lib. vj. Collect. Sed imo distingue: vt ibi distinguitur in. j. &. ij. responsis. & vt ibi dicam. ¶ Supple glo. in gl. j. ibi: *quoniam apostol.* Idem Inno. in sua gl. j. inducit. ī. eo. quāuis. Et quòd qui sua potestate inducitur nemini facit iniuriam. s̄. de elect. cum ecclesia. ff. de iniurijs l. iniuriarum § j. & ibi: *nisi malitiose*. Idem Inno. vt. ī. c. pastoralis § j. licet sit argumentum contra. ī. super quæstionum. *In glo. penult. ibi: formam illius*. Idem Inn. & Host. Et fuit ista additio. sed Pet. intellexit hoc de matrimonialibus, quas nō facilè committit curia nisi Episcopis. dicam. ī. eo. causam matrimonij.

¶ SVMMARIVM.

1 *Delegatum Iudicem punire posse sed à iure deuiare non debere Et quid seruare debeat in sententia super notorio lata?*
2 *Causa si intra triginta dies decidi mandatur, an. xx. dierum Induciæ concessæ intelligantur?*
3 *Solemnitates iuris, an & qualiter remitti possint?*
4 *Prorogationis species, quàm multiplices sunt?*
5 *Prorogationi, an in criminalibus causis quo ad poenam sanguinis: & in spiritualibus quo ad depositionis quoque poenam in ecclesiastic. quoad excommunicat. sententiam, an sit locus?*
8 *Prorogationi num semper sit vtriusque partis consensus commnis necessarius? Et an expressus requiratur? nu. seq.*
10 *Prorogator, num consensus iudicis prorogati, necesse adesse debeat?*
11 *Prorogatio de loco ad locum, an fieri queat Et prorogatio de loco ad locum, num in delegato principis locum habeat? nu. seq.*
13 *Prorogationem vi partium cōsensus operetur, quādiu durare debeat.*
14 *Prorogatio ab vno subditorum Epis. in alterū facta, aut in proprium Episcopum, sed extra territorium an partiū altera processum nullum ob id dicere queat?*
15 *Prorogatio inter diuersos laicorū dominorū ac secularū subditos &c. num locum habeat?*
16 *Prorogatio Iurisdictionis hodie qualiter locum habere possit?*
17 *Iudex an subditis inhibere queat, ne alterius iudicis iuris. prorogent?*
18 *Prorogationem quisnam impedire dicatur?*
19 *Prorogari, quænam iurisdictio possit? Et cuius natura, ac qualitatis iurisdictio prorogata esse dicatur? nu. seq.*
21 *Delegatus ad certum tempus si infra tempus sententiam tulit, an illo elapso sententiam exequi possit?*
22 *Poenam à iure taxatam qua iam ratione, aut augere minuere, aut commutare iudex possit? & nu. seq.*
24 *Poenam minuere quibus. ac quot causis iudex possit? Et quæ sint eadem augendæ, causæ? Et quid si sine causa rationabili augeat minuat, vel commutet iudex. nu. seq.*
26 *Poenam pro comm ini duriorem, quàm statuta sit, iudex infligens, an infamis reddatur?*
27 *Delegatus Iudex, num mutare possit?*

¶ CAP. IIII.

DE causis. ¶ Casus. Si causa committitur decidenda infrà certum diem: nisi partes prorogent elapsum diei expirat iurisdictio. Secundò dicitur ꝙ vbi certa poena per ius statuta non est delegatus imponere potest arbitrariā. Secunda ibi: *illis etiam*. ¶ Expone literam, ibi: *terminum*. aliâs tempus. ¶ *Committitur*. à quocunque. *Infra dies*. hîc erat in antiqua, ab Apostolico quod sust decisum, vt credatur in delegato Papæ aliquid speciale. *Præfixus*. in literis delegationis. *Partium*. non sufficit ergo consensus alterius partis. *Prorogetur*. ante lapsum diei. ff. de precario. l. sed si manente. Sic intelligunt Pet. Abb. & AEgidius, & notatur idem. ī. e. P. & . G. in princip. vlōm. glo. Et idem Gul. in Spe. eo. titu § fi. versi. Item quando iurisdictio. & requiritur cōsensus principalior, nec sufficit consensus procurat. secundū AEgidium. Allegat. s̄. eo. cum olim. vbi tamen glo. tenet cōtrarium. dicam posteà. ¶ *Mandatum*. & per consequens ius & potestas delegantis. ī. eo. relatum. & . c. sequenti. Host. *Expirat* etiam si non possit. ī. tempus perficere, quod mandatur. ī. c. consultationibus. Tanc. vel etiam si per malitiā partis alterius finiat terminus Inno. ī. c. pastoralis § fi. Quod dic, vt ibi not. Et omnino ad materiam istam vide, quod scribam ī. e. hac constitutione. lib vj. in. q. xiij. & qōnib. vj. seq. *Iudicio*. i. sententię Inno. & Hos. ad hoc de re. iur. in iudicijs. li. vj. ¶ *Canonibus*. vel etiam legibus scriptis municipalibus, vel cōsuetudinarijs: dūmodo canonibus, vel rationi canonum non obsistant. de sepul. de vxore. c. certificari. de eo qui mittitur in pos. c. penul. de ope. no. nunc. c. j. x. distin. per totum. *Eandem*, quasi non meliorem, nec duriorem: aliâs sit infamis. C. de vi publica vel priuata. l. seruos. qui. ad fi. C. ne sanctum baptisma. l. uij. in fi. Concordat. xiij. q. ij § ecclesia. Et hoc, nisi ex causa temperetur, vel augeretur secundùm illud, quod legitur & notatur. ff. de his, quæ notantur infamia. l. quid ergo § poena grauior. Hostien. *Alioquin*. i. si certa poena non est inflicta.

1 ¶ † Notat Inno. ibi: *punire*. quòd delegat⁹ iudex potest mulctare. Sic. C. de spor. l. ij. Item notat Collect. ibi: *certa*. delegatum non debere deuiare à iure. Allegat simile. xiij. q. ij. c. vnaquęq; § soror. ver. fi. & quod notat Inno. de præsump. dudū. s. quòd licet delegatus super notorio procedere possit, non seruato iuris ordine: tamen hoc in sententia exprimere debet. Et idem fortè est in ordinario: quia quocunq; modo iudex deuiet a iure communi, in sententia causam exprimere debet vt notatur de re iudi. sicut.

¶ † PRIMO quæritur. ibi *Infra certum tempus*. ¶ Quid si intra xxx. dies causa decidenda mandatur ounquid xx. dierũ gaudebit Inducijs iuxta §. in. q. iij. & § illud. in auth. de exhi. & introducẽdis reis. ĩ. de resti. spo. ex cõquestiõe. ff. de re iudi. l. iij. § si quis condemnatus. ar. C. de resti. in integrum. l. petendæ. & l. fi. ¶ Ber. ad fi. glo. j. & Inn. & Hosti. dicunt dilationes in q. præsenti nõ sublatas. sed arctãdas. ar. C. vt omnes tam ciuiles, quàm criminales. l. j. Nec obst. l. petendæ. quia ibi terminus statuitur parti. Et absurdum esset, & pars quæ non fuit in mora, puniretur. Hîc verò terminus præfigitur iudici, vbi noo præiudicatur partibus, si ad superiorem redit iurisdictio. C. vt. ĩ. certum tempus, criminalis actio. per totũ. Vnde dicit Inn. per hoc, ꝙ dato, ꝓ dolo vniꝰ partis labatur terminus, tamen in prorogatione, vtriusq; cõsensus necessarius. Habes ergo dilatiões posse arctari, nõ tolli. Simile notatur. iij. q. iij. de inducijs. in vlti. glo. Et vide de hoc in spec. de sen prolatione § nunc videndum. in fi. Et de dilatiõibus §. j ver. sed pone, ꝙ cã Remittit Nouel. ad notata sua de app. superiori. ij. in magna glo. ¶ Sed nunquid tuoc propter tẽporis breuitatẽ procedi poterit die feriato? de hoc notatur. xv. q. iiij. placita. & in Spe. de ferijs § ij. vers penulti. ¶ Item nunquid reum, qnem excommunicauit delegatus propter contumaciam, venientem post terminum possit absoluere? remittũt Hosti. & Nouella, j. de re iudi. quod ad consultationem. super verbo, prorogari. Sed nũquid iudex inuita parte, potest dilationẽ prorogare. ¶ Dicit Hosti. dilationem limitatam ab homine non posse pro solo iudicis arbitrio prorogari, vt hîc, quãuis possit arctari: vt. ĩ. c. cõsuluit. versu, si autem. Dicit tamẽ ꝙ partes non possunt abbreuiare: quia non possunt contra superioris ordinationẽ pacisci. ĩ. de ma. cũ inferiore. sed limitatam per ius cõmune, eam non solum posse arctare ex causa, sed etiã prorogari de procura. dilectus. & qñque omnino denegari. de dila. c. ij. Dicit enim regulariter dilationes iuris arbitrarias. Remittens ad lecta & notata. ĩ. de dila. c. j. de re iudi. quod ad cõsultationẽ. de app. intimasti. Et nouella remittit ad notata. ĩ. de regulis iur. in dubiĩ, li. vj. Et ibi tractabo in fine distinctionis Henrici hîc positæ quæ durat quasi per duo folia magna. de hoc tamen vide plenè per Bar. ff. de re iudi. l. ij. & per Bar. in c. cupieñ. in prin. de elec li. vj. Et per alios. ĩ. de cap. cũ sit. & ĩ. de dila. c. j & ij. Per quæ satis potes inferre, ꝙ noo vsquequaq; procedit opinio Hosti. sed nũc non decido. De hoc aũt scripsi plenissimè in princ. c. cũ sit. de appel. in quarta quęst. & in. iiij. quęstionibus sequentibus. ¶ Ratio aũt quare põt arctare dilatio hoc casu, est secundũ Io. de lignano quia cõmisso negocio principali, omnia videñ cõmissa, sine quibus &c. sed si nõ restringeret terminũ, expedire nõ posset ergo. Imo dicit Bar. de. c. super eo ij. de app. intelligit verum notabile si per numerũ dierum terminus præfigitur: ut ibi dicit. secus enim si sine numero dierũ, & vsq; ad pascha: quia oullo casu post pascha tunc cogeret, vt ibi dicetur.

¶ SECVNDO queritur ibi: *partiũ*: qualiter de cõsensu partiũ solennitates iuris possunt remitti. vide primò in gl. ij. cui igitur cõcordat Inno. ¶ In gl. *quidam dicunt*: in fi. & vide Collec. ĩ. de li. ob. c. j. & quod ibi scripsi i. ij. opp. § Hosti. ver. fallit. j. solet dici, ꝙ etiam de consensu partiũ non põt iudex obmittẽ ea, quę suot de substãtia ordinis iudiciarij: sicut sunt libelli oblatio, litis cõtestatio, & ꝙ sententia feratur in scriptis. in cle. sæpe. de ver. sig. Et hoc credit hîc Io. de ligno. verissimũ: quia nemo potest facere quo minus dispositio legis habeat locum in actibus suis de testa. requisisti. Et quia forma substantialis dicit esse rei. in. q. j. detrahe. Dicit tameo, ꝙ partes non possuot abbreuiare: quia nõ possunt contra superioris ordinationẽ pacisci. ĩ. de ma. cùm inferior. hoc verum cessante consuetudine, vel statuto. Sed de litis contestatione, vide plenius. s̃. de elec. dudũ. ij § tandem. & ĩ. de lit. contest. c. vno. & in spec. de sententiæ prola § iuxta. versu. quid si de partiũ. ¶ Quo ad libellum dicit idem, si sumitur pro petitione, siue materia verbotenus proposita, & post apud acta descripta. Ita intelligitur opinio Tan. Vin. Phi. Ber. Inno. & Hosti. ĩ. de li. oblatione. c. j Sed si sumitur pro petitione solenniter in scriptis proposita: secus. Nã ialis noo est de substantia ordinis iudicarij. & potest obmitti. super quo vide in cle. sæpe. de ver. sig. in glo super verbo, necessariò. ¶ Sed an sententiæ scriptura sit de substãcia, sic ꝙ omitti nõ possit, de consensu partiũ? dicunt Ber. & Hosti. hîc, ꝙ sic. Sed Io. Lau. & Io. de sic. cõtra. xiij. coll. ij. q. j. in primis. gl. fi. Allegant. C. de epi. & cle. auth. generaliter. in fi. quæ loquitur in cautione quæ præstatur pro prosequenda lite. Allegãt etiã. C. de priuil. eorũ qui in sacro. & debent allegare. de priuileg. scholarũ. l. quotiẽs. in fi. li. xij. Sed ibi apparet so. quia loquitur ibi in causis vilibus, in quibus de consensu partium proceditur, etiam hodie sine scriptura: vt. C. de sen. ex. re auth. nisi & de hoc. ĩ. de re iudi. c. vlt. li. vj. in v. gl. Io. An. ad quam Nouella hîc remittit. Sed prima opinio tutior, & forte melior de iure. secundũ. H. ¶ Illa autẽ quæ nõ sunt substantialia possunt omitti, vel eis renuntiari de cõsensu partium, sicut sunt testium & instrumentorum productiones, & editiones positiones & articuli. ĩ. de testi. cũ venissent. vbi de hoc etiam notatur per Ber. & Hosti. in gl. fi. & per Lau. io cle. testibus. de testi. fa. no. Innoc. ĩ. de testi. cum causam. in glo. notata, ꝙ & ibi per Hosti post eum, & spe. titu, de testi. § nunc tractandum ver. attendere debet, licet Accurs. notet contrarium, & male, in auth. de testi. § quia vero. coll. vij. & C. de testib. in auth. qui semel. secundum. H. ¶ Per iudi. autem omitti non possunt sine consensu partium. ĩ. de lit. contest. c. vno. & de libel. oblat. c. j. not Zenzel. in clemen. sæpe. super ver. lit. contestationem. ¶ Sed bene tolluntur per statutum, vel consuetudinem. C. de preuile. § sol. l. quotiens lib. vij. ĩ. de eo, qui mittit io pos. cũ venissent. secũdũ. Host. ¶ Sed qd in arbitratore iste dicit, ꝙ in illo partes de cõi earũ consensu bene remittunt solẽnitates iur. ff de offic. procõsul. l. nec quãquam. § de plano. In auth. vt diffe iudi. § si verò cõtigerit. col. ix. & de præben. nisi essent secundũ Hosti. hîc, & Lau. in dicta cle. sæpe super verbo taliter cãm. de quo etiã vide per Ioã. And. ĩ. de re iudi. c. fi. li. vj. ¶ Tertio intrando magnam glo. Innoc. quia ibi: *Prorogatur*. habeñ, ꝙ fit prorogatio iurisdictionis de tẽpore ad tẽpus. sic. ĩ. c. cõsulationibus. & de iud. l. ij. § & si iudex. Et eo. modo per cõsequens diminutio. de cõsensu partiũ: vt si mandet alicui: vt. ĩ sex mẽses mittet causã instructã de cõsensu partiũ, ante illud tẽpus potest illã mittere instructã: vt. C. de tẽpo. app. l. vlt. in fi. ff. de oper. no. nũcia. l. j. § & post operis. & quod notatur. ĩ. de app. intimasti. secundũ Hosti. ¶ † Queriñ quot sunt species prorogationis. Ecce dicit Nouel ꝙ habemus ꝓrogationẽ de tẽpe ad tẽpus: vt hîc: de qua. s̃. ꝓxi. dictũ est. ¶ Secũdò habemus ꝓrogationẽ de re ad rem seu de causa ad causam. de qua. ff. de iudi. l. de qua re. § j. ita tamẽ Inno. ꝙ nõ ꝓrogetur ad causas, quæ ꝓpter sui excellentiã. delegari nõ possunt. C. vbi. cõsi. ficta. l. j. de peda. iudi. l. placet. ff. de offi. eius, cui mãdata est iurisdictio. l. j. Et his duobus modis ꝓrogatur iurisdictio tã ordinaria, quã delegata, secũdũ Inno. ¶ Tertio modo fit prorogatio de personis ad ꝑsonas: videlicet, quãdo aliqui qui nõ subsũt iurisdictioni alicuius, eligũt ipsũ in iudicẽ suũ, siue præsit tribunali, siue nõ. j. siue habeat merũ imperiũ, siue nõ. C. de iurisdictione omniũ iudi. l. j. & ff. e. l. si conuenerit: & de iudi. l. j. & ij. Et ista oon habet locũ in iurisdictione delegata: vt. ĩ. eod. Pe. & G. vbi de ista specie planè videbiñ. Et ratio huius, quia iurisdictio delegata stricti iuris est. Nec delegatus potest excedere mãdati fines. ĩ. eod. corã dilecto. dilectus. Nec sẽper habet locũ in ordinaria: quia nec clerici iudicis iurisdictionẽ etiã alterius epi, seu oõ sui ordinarij ecclesiastici iudicis sine licẽtia sui. Episcopi progare possunt. ĩ. de foro. compet. si diligenti. & c. significauit. Has autem tres species prorogationis non potest procurator facere, sine mandato speciali. ĩ. eod. cum olim Abbas. Contrarium ibi videtur notare. Ber. Sed dicit hîc Collecta. illam glo. intelligi de tacito consensu domini, scilicet vbi dominus scit, & non contradicit, vt ibi col-

ligi potest:nisi haberet liberam administrationem:vt.ff.de procur.l.procurator cui.& de pac.l.rescriptum.§.vlt.&.l.sequenti.quia tūc satis concederet Inno.ꝙ de tempore ad tempus.& de re ad rem prorogaret. ¶ Quidam etiam ponunt prorogationem de casu in casum.j̃. de app.cordi. lib. vj. Sed certè secundū Inno.si bene attendas,ibi potius est exceptionis omissio,quàm iurisdictionis prorogatio.ar.j.e.prudentiam.in gl.non videtur.sicut est omittē causam appellationis,& procedere in principali.¶ Aliam etiam prorogationem de iure habes,in qua non requiritur consensus partium Inno.j̃.e.quoniam Abbas.de alie.mutandi iudi.cau.fac.c.j.de iudi quia Guill.

5 ¶ † QVARTO dictam glo.Inno prosequendo vtrū in causis criminalibus quo ad pœnam sanguinis,& in spiritualibus quo ad pœnam depositionis & in ecclesiasticis quo ad sententiā excomunicatiōis sit locus prorogationi?Quidam dicunt,ꝙ sic:dummodo Iudices tales sint,qui habeant merum imperiū & potestatem iudicandi puniendi,& alia prędicta faciendi:licet non in illos,qui prorogant.ar.pro eis.quia per reconuentionē,licet prorogare.Ergo & per consessum inducit Inno.notata.j̃.de mutu.peti.c.j. ¶ Alij dicunt in prædictis contrarium:& maximè in sententia excommunicationis & alijs spiritualibus pœnis. Ratio est eorū:quia in spiritualibus iurisdictio & potestas ad nullū,nisi à solo Deo,vel eius vicario. Alia autem iurisdictio & potestas peruenit ad Principē à populo:vt Insti.de iure naturali.§ sed quod. Probant,quia aliàs etiam certum est,ꝙ in foro pœnitentiali,nullus habet potestatē prorogandi,neque etiam potestatem absoluendi,nisi de consensu Prælati proprij.j̃.de pœni.c.omnis.Nec est simile de recōuentione ad prorogationē:quia reconuentio fit à lege.Prorogatio autem à solo consensu.

¶ Alij dicūt,& fortè melius,secūdū Inno.ꝙ iurisdictio tam criminaliū,quàm spiritualiū causarū potest prorogari,per solum cōsensum partium:dummodo iudices sint tales,ꝙ de his possunt cognoscere.¶ Idē tenet Accurl.& Butri.de causis criminalibus.ff.de iudi.l.ij.Probat per legem,quę dicit in criminali causa quis cogitur respondere,vbi litem contestatus est.C.vbi de crimine agi oporteat l.j.Et hoc verum de habente imperium merū:quia in nō habente esset translatio non prorogatio.ut.ff.de arbi.l si qua.§ fi.& dicta.l.sed si manente prędicta opinio placet Hosti.siue de spirituali fori pœnitētialis,siue fori iudicialis quæramus.Allegat decre.omnis & decre significasti.ff.de iudi.l.j.&.ij.c.de iurisdictione omniū iudi.l.iij.Et hoc dat Nouella remissiones de foro compe si diligenti super prima gl.Saluo,ꝙ potestatē absoluendi,vel excommunicandi,non possent partes prorogare:quia super ea nullam habens potestatem.Possunt tamen dare iurisdictionem cognoscendi & diffinendi,an excōmunicatio sit iusta,vel iniusta.& ideo puniendus sit excōmunicator.Nec valet argu.de comparatione arbitrorum.videlicet nō potest iri ad arbitros ergo nec iurisdictio prorogari:quia illud est propter vtilitatem arbitrorū,quod non est in iudicibus prorogatis,secundùm Inno.Hîc autem dici Abbas,ꝙ Laicus in potestate excommunicandi non potest se submittere non suo iudici. ¶ Sed caue,quia continuò prorogatur iurisdictio auditoris Camere apostolicæ etiam quo ad potestatem excommunicandi & absoluendi.Nec vrget ratio Inno.ꝙ partes potestatem non habent:nec dare possunt:quia iudex prorogatus non excommunicat,nec absoluit ex potestate data per partes:vt.C.de iurisd.omnium iudi l.priuatorū.Sed ex potestate propria per prorogationem legis auth.extensa:vt.ff.de iudi.l.j.&.ij.in prin.quæ eadē est,quę prius:vt.ff de preca.l.sed si manente.& ideo finito tempore iurisdictionis prorogationis non est locus,vt hic notatur.ff.de arbi.l.diē proferre.&c.ff.de dam.infecto.l.iiij.in princ.& ibi notatur per Bar.¶ Ex quo sumitur ratio melior diuersitatis inter arbitratorem qui potestatem non recipit,nisi à partibus,& iudicem prorogatum,qui illam recipit à seipso,seu ab alio,qui eum ab initio iudicem deputauit,licet prorogatione mediante,quàm ratio Inno.de qua.j̃.Collec.autem de prorogatione criminalium remittit ad notata sua in dicto.c.si diligenti Et de prorogatione excōmunicationis.de elec.cum dilec.& de quęstione præcedēti ad notata sua.de libelli obla.c.j. ¶ Sed fortè malè impugnātur Inno supràquia fortè voluit aliud.s.ꝙ in iudice non habente excommunicandi potestatē aliàs non pōt prorogari ipsa excōmunicādi potestas:vt tetigi.j.e.Pe G.in.q.ij principali, versu,decimo quęritur.ibi: *sed parcat mihi*. ¶ Subdit Inn.quod præmiserat,videlicet,ꝙ sicut tempus iurisdictionis potest progari de consensu partiū.ita & diminui:vt si mandetur,ꝙ infra sex menses mittat causam instructā de consensu partium,potest infra minus tēpus remittere. Aliàs,vt videtur innuere Inno.non valeret remissio facta ante,etiam secundū,Collecta per vnam diem.& ita seruat curia. Et idem notauit Archid.de elec.cōmissa in prin.secundum eum. Et super hoc vide quę

8 scripsi.j̃.de fo.compe.si diligenti.in.iij.q. ¶ † Quintò *ibi consensu*. Ad clarificationem gl.Inn.positæ super verbo isto,& eius expeditionem:quæro vtrum semper in prorogatiōe sit necessarius consensus cōmunis ambarum partium:dicūt quidam,ꝙ sic in tribus casibus,& excipiunt quartū.¶ Primus est,vbi literæ de communi consensu impetratæ fuerūt. Secundus est.dum sine cōmuni consensu,videlicet per alteram partē tantū impetratæ sunt:sed communis fuit ambarū partiū negligentia.hoc modo quia quælibet ipsarū sciens literas impetratas & temp⁹ præfixū in illis per eas,infra tēpus huiusmodi procedere negligenter omisit. Tertius casus est,cū cōmunis fuit stultitia ambarū partium hoc modo quia cōmuniter literas impetrarunt,& per cōmunem stultitiam ambarū minus breuem terminū in eisdem literas pręfigi fecerunt. Quartum autē casum excipiūt videlicet si per malitiam partis,contra quā impetratæ sunt literę,protellatæ fuerunt vltra terminū literæ ipsæ,sic ꝙ terminus finitus.ar.C.de temp.in integrū resti.l.petendæ.Inno.verò tenet contrariū,dicens ꝙ etiā si per malitiam alterutrius partiū proroga tur causa,tamen terminus prorogabitur:nisi de cōsensu partiū legitimè petēdo.Nec obstat.l.petendæ.quia illa habet locum,vbi terminus præfigitur parti:vt probet aliquid infra certum tempus:quia tunc esset graue,ꝙ pars,quæ non fuit in mora puniretur Nos autem loquimur,quando terminus præfigitur iudici,vbi nullum paratur præiudiciū partibus,si ab eo ad superiorem iurisdictio deuoluatur.ar.C.vt.j̃.C.certum tempus criminalis causa terminetur,per totū de hoc notatur.j̃.de sen.excō.solet.li.vj.

9 ¶ † SEXTO quæritur materiam prorogatiōis prosequēdo,vtrū in prorogatione consensus expressus partiū requiratur?videtur ꝙ sit necessarius expressus:quia ille proprius est consensus:vt notat Inno.de in integrū restit.cū venissent super verbo.inhibitionem & maximè cū de tempore ad tempus fit prorogatio:vt hîc. ¶ In contrarium videtur,ꝙ sufficiat tacitus:dummodo non interueniat error:nec in iure:nec in facto iuxta notata Inno.j̃.e.prudentiam.col.iiij.in fi.ibi: Alij autem cōtra.& circa principiū.v.col.¶ Videtur velle Collec.hîc,ꝙ sufficit talis tacitus consensus domini,& ꝙ requiratur procuratoris consensus expressus. Sed in contrariū videtur:quia hoc est regulare:quia vbi verba nō sunt necessaria,tantùm operatur consensus tacitus,sicut expressus:vt.ff.de legi.l.de quibus Modò non videtur in prorogatione domini,vel procuratoris verba requiri:nisi in mandato speciali,quod debet dari procuratori per dominum specialiter ad prorogandū quia bene illud requirit expressionē:vt dicto.c.cū olim Abba.¶ Potes dicere,ꝙ in prorogatiōe de tpe ad tempus consensus expressus necessarius est:quia consensus sequens finem adiectū temporis,qui in procedendo interueniret,non sufficeret:quia tunc ipso quondam Iudice tunc existente priuato,& omni iurisdictione carente,vt hîc,& ar.j̃.de rescip.si gratiose.& .c.si propter.lib.vj.&.C.de diuersis rescrip

rescrip.l.falso.Non potest eius iurisdictio,quæ à modo non est prorogari:vt ff.de iudi.l.j à cótrario ar.l.sed si manente. ff.de precario & de damno infecto.l.iiij.in pac.& de arbi.l. diem in princ.cum notatis in illis per Bartolum.¶ Itẽ etiã dicere potes,ꝙ in casu.§.in nullo quoq;.de rescrip.c.statutũ. in li.vj.requiritur etiam consensus expressus:vt ibi legitur, & notatur.Sed aliàs puto satis sufficere tacitũ.Cũ sit regula, ꝙ consensus tacitus & expressus æquiparantur:vt.ff.de legi.l.de qbus.§.j.& si cer.pet.cũ quib.& loc.l.qui ad certũ. Nec contrariũ expressum reperiam in hoc casu casu.& per consequens stabo regulę.Et est ratio diuersitatis:quia in pro rogatione temporis non est reperire tempore consẽsus taciti materiã iurisdictionis,in qua huiusmodi prorogatio cadere possit.Nec etiã tempore cõsensus expresse,est reperire actũ possibilem,ex quo cõsensus tacitus colligi possit.Sed in pro rogatione rei,personæ,& loci,est reperire tempore processus taciti consensus ibi materiã iurisdictionis existentẽ & prorogabilẽ,& actum possibilem:ex quo potest colligi iste cõsensus tacitus.facit.ĩ.eod.cum olim Abbas.& quod ibi dicam in v.oppositione.

10 ¶ † SEPTIMO quæritur vtrum consensus iudicis in prorogatione,sit necessarius Ia.de Are in l ij.ff.de iudi.dicit,ꝙ sufficit consensus partiũ vt dicta l.ij.§.conuenire.Dum modo non intercedat dissensus iudicis. ¶ Iudex enim eo ipso,ꝙ patitur coram se procedi,consentire videtur sic intel ligit dictam.l.ij.§.sed & si iudex.Et sic saluatur gl.quę in dicta.l.tenet cõsensum requiri sicut in arbitro:vt.ff.de arbi.l.si cũ dies.in prin.& l.non distinguemus.§.dies.¶ Dicta autẽ opinio Iac.de Are.placet etiã Iaco.Butra.in.dicta.l.ij.per.l. itẽ quæritur.§.qui impleto.ff.loca & condic.licet recitet distinctionẽ quorundam.qui dicunt requiri consensum delegati:quia prorogatur ad casum,quo est futurus nõ iudex:& non ordinarij:quia semper futurus est iudex,per.l.si cũ dies. & §.dies.alleg.¶ Verũtamen proximã distinctionem approbabat P.valini doctor facundus:vt videlicet in ordinario sufficiat consensus tacitus:quia authoritatem suæ dignitatis ingenio suo augere debet:vt.ff.de offic.pręsidis l obseruãdũ. in fi.Et ideo patiens pręsumitur cõsentire ar.ff.man.l.si pro te præsente.& l.qui patitur.& in regul.iur.quis tacet.¶ Sed in delegata iurisdictione dicit requiri nedũ non dissensum, sed etiã cõsensum iudicis delegati per dictũ.§.sed & si iudex. Ratio diuersitatis secundũ eum:quia iudex delegatus habet iurisdictionẽ ita limitatam,ꝙ cessante prorogatione expressa,remanet non iudex penitus.Et ita non reperitur in eo,ꝙ prorogetur tacitè patiendo procedi coram se:cũ tunc nulla sit ibi iurisdictio.Sed quãdo durante iurisdictiõe per ipsum & partes prorogant:tunc censetur eadem esse iurisdictio:vt. dicta.l.sed si manente.Sed ordinarius circũscripta omnium prorogatione semper reperitur habere iurisdictionẽ aliquã. vnde ibi est,ꝙ possit consensu partium prorogari.Et hæc ratio clarè procedit in prorogatione temporis.Et ita dicit gl. Accur.ibi posita procedere,prout iacet Collect.hîc dicit requiri consensum iudicis per dictum.§.sed & si iudex.Et idem Hosti.e.ti.in summa.§.quibus modi.¶ Dominus Io. Nicoti Aurelianeñ.Episcopus in dicto.§.cõuenire.tenet simpliciter,ꝙ consensus iudicis nõ est necessarius per dictum.§. cõuenire qui hoc dicit expressè:saluo,ꝙ in ordinario loquitur ¶ Ad.§.sed & si iudex respondet,ꝙ nihil facit ad propositum l.si.et enim dicat,ꝙ consentiente iudice,& partibus, potest de tẽpore ad tempus iurisdictio prorogari:tamẽ non dicit,ꝙ necessarius consensus iudicis in tali prorogatione. Nec est illud sumendũ ex argumento à contrario:quia illud argumentũ non habet locũ, vbi contrarium reperitur lege cautum:vt C.de Episcopi.& cle.l.cõuenticulas.Et dixi.ĩ.de elec publicato Modò cõtrariũ & expressum in.§.ibi.proxi. præceden ¶ Quid dicendũ?puto distinguendũ sic:quia aut quęritur vtrũ absq; cõsensu iudicis possit per partes eius iurisdictio prorogari:& puto,ꝙ sic:quia à lege habẽt partes hãc potestatem prorogandi:vt.ff.de iudi.l.j.& §.cõuenire.alleg.

¶ Aut quęris,vtrũ ipse iudex possit compelli inuitus suscipere illam prorogationem:& puto,ꝙ nõ,vt dicto.§.sed & si iudex.Et est ratio,quia licet mandatũ superioris delegantis delegatũ constringat.ĩ.e.pastoralis.in prin.Tamen priuata cõuentio partium ipsum constringere nequit ar.l.si cũ dies. & §.dies all.Et hoc sonat argumentũ sumptum à cõtrario dicti.§.sed & si iudex.Nam nõ censetur prorogatio facta:nisi valeat sortiri effectũ:vt.ff ꝙ quisq; iur.l.j.in fi.de transla.inter.§.sed neq;.¶ Nec placet Io.Bar.& quorundam aliorũ,qui intelligunt.§.cõuenire de persona ad personã.& §.si & iudex in prorogatione de tempore ad tempus,ponentes differentiam inter ista,prout nec placet.Ia.de Are.nec alijs doct.antedictis:quia non apparet ratio diuersitatis inter ista.Innoc. magis videretur hoc requiri de in prorogatione de persona ad personã:quia nobilior est,quàm prorogatio rei,vel tpis.

11 ¶ † OCTAVO quæritur,Vtrum de loco ad locũ possit prorogatio fieri puta duo clerici de diœcesi Auinioñ reperiunt Episcopum Auinioñ.in diocesi Carpentorateñ.& volunt eius iurisdictionem prorogare:quæritur,nunquid possunt.Iac.de Aretin.C.de Epi.audi.l.si quis ex consensu. vbi tractatur materia prorogationis per Cyn.tenet,ꝙ non, per.l.extra territoriũ.ff.de iurisdictione omnium iudi.quia duo incõuenientia sequerentur.¶ Primũ est,quia fieret pręiudiciũ alteri iudici:vtpote Episcopo Carpentorateñ.cuius territorium est.Secundũ est:quia cognosceret extra locum suum,& maiorum suorum,contra l.penul.ff.de iusti.& iur. ¶ Pet.de bellaperti.tenet contrariũ:quia argumẽtari potest de tempore ad locum,& econtra.ff.si certum petatur.l.vinũ.& tamen de tempore ad tempus fit prorogatio:vt hîc,& dicto.§.sed & si iudex &c.¶ Item inducitur specialiter.ff de solut.l.quæro.Fateretur tamen Petrus,ꝙ iudex loci potest eum prohibere,ne in territoriũ suum cognoscat:sicut prohibet quis,ne alius ingrediatur fundum suũ.ff de seruitu.rusti. prædic.l.Dynus.de iniurijs.l.iniuriarũ.§ si Et.sic nõ obstat, quod dicitur,ꝙ fieret pręiudiciũ,&c.Nec obstat,quod dicit de loco maiorũ,&c.quia de consensu partiũ alibi potest cognoscere:vt.l.si cũ dies.allegat.§.si arbiter.& dicta l.quæro.

12 ¶ † Preterea.quia illud de loco non habet locũ in delegatis, maximè principis,vt notatur.l.cum sentẽtiam nec est illud vsquequaq; verũ:quia omnis iudex,siue delegatus,siue ordinarius potest ferre sententiam in quacunq; parte sui territorij si sibi placet:dum tamẽ publicè & in loco honesto:vt dicto.§.si arbiter.&.ff.de interro.ac.l.voluit.in fi.Nec dicta lex penult.dicit contrariũ.Et probatur.ĩ.de offi.or.cũ Episcopo.li vj.¶ Præfatus dominus Petrus vacilini tenet primam opinionem indistinctè.s.ꝙ nõ potest fieri prorogatio de loco ad locum:nisi de consensu iudicis,cuius locus est:quia in præiudicialibus semp quis vetare videtur.ff de fur.l.qui vas. §.vetare.& notatur.ff.de procurato.l filiusfa.§ iouitus.& de pignora ac.l.Caius inducit.§ furtũ Instit.de obli ex maleficio.Nec valet argumentum de tempore ad locum,quando est ratio diuersitatis inter illa:vt proposito Nec valet argumentum de ingressu agri alieni &c quia ibi non est tantum præiudiciũ,sicut hic propter periculum præscribendæ iurisdictionis.ar.ff.de diuersis & temp præscrip.l si quisquã.&c. dicta.l.iniuriarum in fine non obst.dicta.l quęro.quia loquitur de nudo misterio solutionis,&c.

¶ Tandem opinionem.Io.de firmitate doctor etiam Aurelianeñ.inducit.l.priuatorũ.&.l.extra territorium simul iunctas &.l.si filia nupta.ff famil.ercisc & de offi.pref.vrb l.si. & de offi.præsid l.uj.in prin.ad.l.quæro.dicitur,ꝙ loquitur in contractibus,qui ex cõuentione partiũ legem accipiunt. Nos verò loquimur in iurisdictione circa quã ius certas solẽnitates inducit,quæ partes priuatorum tolli non possunt:vt. C.de iuramento calum.l.ij.§ sed quia veremur & autho.offeratur.de lit contest.&.C.de sen l.prolatam.¶ Et hanc opinionem credo veram in prorogatione iurisdictionis ordinariæ:quia licet sit concessum partibus disponere per viam prorogationis de iuris personis,& rebus,& de temp quod si-

bi prout & alijs omnibus est commune: tamen propter hoc nó infertur, q de re, quæ nec sua propria, nec communis, sed potius ex toto aliena existit, disponere possint: quia nemo dat, quod non habet. j. de iur. patro. l. quod autem j. q. vij c. Daybertum. &. ff. de acqui. re dominio. l. traditio. Modò territorium alienũ, nec proprium, nec commune ipsarũ partiũ, nec iudicis sui: igitur de illo dando, vel accómodando, pacisci non possunt quod tamen fieret per prorogationem antedictam igitur &c. Et idem puto in delegata, si agatur de prorogando illam extra territorium delegantis ex identitate rationis ¶ Sed si agitur de prorogando iurisdictionem delegatam de loco ad locũ intra territorium delegantis: vt puta quia commissa est causa delegato audienda, & terminanda certo loco tunc dico q potest prorogatio fieri de consensu partium ad alium locum. infra tamen territorium delegantis: dum modo ille consensus partium non sit tacitus sed expressus: vt. j. de rescrip statutum § in nullo quoq; nisi ad id. li. vj. cum ibi notatis. vbi de hoc dicam Et de hoc per Butri. C de iurisd omnium iudi. l. j. & per Ligna. j. eo. Pet. & G. & Inno. & Host. j. ti. j. nouit.

13 ¶ † NONO quæro vsque ad quod tempus debet durare consensus partium, ne prorogationem operetur? Accurs. tenet, q vsque ad lit. contestationem, in dicta. l. ij. de iudi. ar. ff. solu. matri. si cum dotem § & tempore. sit intelligit. l. si conuenerit allegatũ facit ff. de iud. l. non videtur &. C e l. apertissimi. & auth. offeratur. allegata. & in auth de litigiosis § si verò initium. ¶ Distinguit la. in dicta. l. si qui ex consensu. Aut loquimur quantum ad acquisitionem iurisdictionis: & tunc vera est glo. Aut quantum ad obligationem partis ad partem pro interesse: & tunc sufficit solum promissio: vt. j. de aqua. plu. ar. l. in diem in quo diutius insistit laco. sed causa breuitatis omitto. ¶ Dicit aũt Ioan. vacilini, q imo etiam quantum ad acquisitionem iurisdictionis non est necesse perseuerare vsq; ad litis contestationem sed sufficit, q post cósensum iudicẽ adierunt, & ab eo sunt recepti. Inducit pro casu. l. si cum venerit ibi: & postquã adiretur. & eo ti. l. si per errorem. Et est ratio quare requiritur aditio secundũ eum: quia vt de iure ciuili ex nudo pacto non agitur, nec siue traditione, vel aliquo, quod loco traditionis habeatur ius constituitur. C. de rei ven. l. seruum. &. ff. eo l. si age. Instit. de rerũ diuis. § venditæ & § interdum. C. de pac. l. traditionibus. Per processum autẽ, seu eius inchoationem videntur partes iurisdictionem tradere iudici, & iudex eam recipẽ. vbi enim non est vera traditio patientia traditionẽ operatur. ff. de seruitu. l. penul. & de viufruct. l. iij § dare facit, quia dilatoriæ debent in princ. proponi, &c. C. de excep. l si & de iudi l. sed & si suscepe it. in prin ¶ Primò enim debet inquiri. de iudice postea de partibus, secundum ea quę notantur per doc. c. de satisdando. l. vna § si eod. Non obstat, qnia ibi voluntas filiæ operatur mandatum. de sol l. qui hominem § gener socero. Quod reuocatur ante litem contestatam: vt de procurato. l. ante litem. Hic verò est consensus secutus, quasi traditione firmatus. Non obstant cætera iura: quia non loquũtur, vbi non præcesserat inducit. j eo c. gratum. &. c. relatum. ¶ Sed But. stans cum Accur. dicit, quod ante litem, contestatam licet pœnitere, & à prorogatione desistere cuilibet parti, etiam altera parte inuita, per l. si conuenerit allegatam. ¶ Ad. l autem si quis in cõscribendo C de pact. quæ videtur in contrarium facere, ponit plures solutiones Et finaliter dicit, q videtur sibi hæc solutio vera, videlicet, q in l. si quis in conscribendu erat conuentio opposita ad ius quęrendum parti scilicet quod sibi non obijciatur exceptio. Et ideo contra conuentionem ex qua esset ius quæsitum, & aduersarius deciperetur, Non potest venire sed hic non quærimus de aliquo iure quærendo parti, sed de iurisdictione iudicis proroganda. vnde, quia verè non videtur cõsensus ante litem contestatam, pro eo, quia demum per eam firmatur iurisdictio reuocabiliter, vt notat plenius ipse Butri. in l. si per errorem & in. l. si cum venerit. allegatis. Ideo licet ante contestationem pœnitere, secundùm eum. ¶ Vnde sequendo Butri posset distingui, vtrum interuenerit expressa conuentio: vt tunc non liceat ab ea recedere. per. l. si quis in conscribendo. Aut non: & tunc liceat recedere ante litem contestatam, & non post per. l. si cum venerit. ¶ Sed magis sto verbis literæ. l. si cum venerit. quæ non vtitur verbo, contesta. sed aditionis Et cum non reperiam aliud per aliam legem expressum, puto cósensum & aditionem ad perfectam prorogationem à qua recedere non liceat, satis sufficere. ar. ff. de legatis. in l. non aliter. cum si. Et hoc dico ex contrario fundamenti illi, quod Butriga possint. Nam puto, q ad firmitudinem iurisdictionis sufficit quęcunq; inchoatio processus, etiam ante litem contestatam facta: vt ff. de iurisd. omnium iudi. l & quia. in si ibi gerit cœperit. Et istud prosequitur. j. eo licet vndique. & c. gratum & c. relatum seu altero eorundem, prout occurret.

14 ¶ † DECIMO redeundo ad octauam quæstionem, quæritur. Pone subditi vnius Episcopi prorogant iurisdictionem alterius Episcopi vel sui Episcopi ad alienum territorium. & sic proceditur, & sentẽtia fertur. Nunquid postea aliqua ipsarum partium potest dicere nullum processum, & sententiam, tacente illo, &c. videtur, q sic: quia contra factum suum nullum ipso iure potest quis venire: vt. ff. de libe. causa l j. C. de sacrosanc ec. l. iubemus nulli § sar. è. C. si à non compet iudi. per totum ¶ Item, quia exceptio reddens iudicium retro nullum opponi potest: vt. C de procur. l. j. & non. C. de iur & fa. igi l j. Dictus Io vacilini tenet contrariũ. per. l. filio pręterito. ff de iniusto. rup. & ire. tes. & per totum illud vulgare. quo dicitur non licere venire contra factum proprium. ff de adop. l. post mortem etiam si factum in se non recipiat plenariam, iuris efficaciam: vt. ff. de seruitudi. rusti prædict. l per fundum. in fin. & est receptum. ¶ Item, quia hanc nullitatem partes, quia in eo consenserunt, allegare non possunt: sicut vbi nulla est obligatio ex consensu, tamen permittitur agi de facto. C. de transact. l. vbi hoc dubium est, & si verum esset, faceret ad multa: sed nunc non decido.

15 ¶ † VNDECIMO quæritur, vtrum inter subditos laicos diuersorum secularium dominorum, puta diuersorum Regum, aut Ducum, Comitum, vel Baronum, qui propter diuisionem imperij vnum communem dominum non recognoscunt vel si recognoscant, tamen iurisdictiones eorum, quo ad proprietatem, dominium & vtilitatem, sunt diuisæ, habeat locum prorogatio? videtur q sic: quia leges loquẽtes de materia prorogationis, non reperiuntur correctæ. ¶ Pręfatus Io. vacilini tenet contrarium. Ratio sua est quia leges loquentes de materia prorogationis tempore, quo totalis omnium laicorum iurisdictio quo ad proprietatem & vtilitatem erat penes vnum solum: videlicet apud imperatorem, promulgatæ fuerunt, & etiam fundabantur in ista ratione: quia cum iurisdictio & iurisdictionis proprietas, atque vtilitas ad eundem spectarent, quis de ipsius iudicibus causam audiret, minimè refferebat. Sed casu, in quo iurisdictiones quo ad proprietatem, dominium & vtilitatem diuisæ essent non reperitur lege cautum prorogationem posse fieri: quia nec de temp. legum Ciuilium supponebatur iste casus. Imo de iure canonico reperitur statutum contrarium in subditis plurimorũ Episcoporum eidem Romano pontifici subiectorum: pro eo, quia iurisdictiones quo ad dominium & vtilitatẽ inter eos sunt diuisæ: vt prædicto. c. significasti. Quod etiam de iure communi habetur: vt in auth. statuimus. C. de Episcopi. & clerici. Ex quibus iuribus ad casum istum bene arguitur ex identitate rationis.

16 ¶ † Sed qualiter ergo hodie potest locum habere prorogatio iurisdictionis? Respondet, q tunc cum infra territorium eiusdem domini in diuersis locis eiusdem territorij sunt per ipsum diuersi iudices constituti, ordinariam seu delegatam iurisdictio

iurisdictionem habentes: quia tūc ratio legum antiquatum vendicat sibi locum. Item potest alius casus in prorogatione delegati à Principe per. c. quoniam Abbas. c. j.

17 ¶ † Ex præmissis potest solui quæstio, qua quæritur, vtrum iudex possit inhibere subditis ne iurisdictionē alterius prorogent? In qua dixit Pet. φ non. quia nemini est auferendum beneficium iuris: vt. ff. de adop. l. si arrogator. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris. l. ij. § dominorum. In auth. de nupt. § si verò Præterea, qui possunt compromittendo iurisdictionem sui iudicis euitare. Patet per prædicta hoc demum procedere, vbi iurisdictiones quo ad dominium, & vtilitatem diuisæ non sunt: secus autem vbi sic diuisę essent ar. eius, φ de prorogatione est dictum.

18 ¶ † DVODECIMO quæritur, quę sunt illa, quæ possunt prorogationem impedire. Cyn. in dicta. l. si quis ex consensu. in. vj. q. dicit post Pet. φ sex. ¶ Primum est compulsio vt. ff. de iudi. l. ij. circa princip. ibi autem restituisset Secundū est error in eadem lege iij. respōso. & l. si per errorem. alleg. Dicam post Inno. in. c. prudentiam. j. eo. Tertium est poenitentia: vt. l. si cum venerit. alleg. Quartum est inhabilitas personarum. C. qui legitimam personam habent standi in iudicio per totum. Quintum est inhabilitas causæ: quia si nec delegari potest, nec prorogari. sed fortè nō est omnino verum. Et patet in his, quæ dixi s. in. iiij. q. Sextum est inhabilitas iudicij, vt dicam in. l. priuatorū Septimū ponit hîc Collect. si tempus iurisdictionis prorogandæ est lapsum. Vt allego extra eum dictam. l. si qua. in fi. & de dam. infec. l. iiij. in prin. & notatur. j. eo. P. & G. & dixi. s. ar. ij. q. v. biduum. Tamē non videtur prorogari, donec tempus lapsum sit: quia ante non habet effectum prorogatio. Et sic procedit quod notat Archid. j. de resti. spo. frequens. lib. vj. dicens φ ante lapsum terminum non potest dici prorogatio: quia quod non est, prorogari non potest. j. de spon impuber. ad dissoluendum.

19 ¶ † DECIMOTERTIO quæritur quæ iurisdictio prorogari potest? Non est dubium, φ potest prorogari ordinaria contentiosa: vt. l. si se subijciant. & l. consensisse. & l. si cum venerit. allegatis. Et delegati. vt dicto. § sed & si iudex. & c. cum olim Ab allegat. Et etiam inuoluntaria in eadem specie iurisdictionis. Et est casus in dicta. l. si se subijciant. secundum vnum intellectum. & ibi notatur in gl. ij.

20 ¶ † DECIMOQVARTO quæritur, Cuius naturæ & qualitatis est iurisdict. ꝓrogata? Cy. post Pet. in dicta. l. si quis ex consensu in. vij q. dicit, φ est eiusdem naturæ & qualitatis, cuius est illa, quæ prorogatur. ar. ff. de pac. do. l. inter. § cum inter. ¶ Ex quo sequitur, φ si non poterat appellari ante prorogat. nec post. Et sicut potuit ante reuocari, ita & post. Imò reuocata delegata. reuocat prorogata. ar. iudicium solui. Et reuocās delegatā poterit de prorogata cognoscere. arg. ff si quis cau. l. pen. scd̄m Pet Licet Iacob. de Are. cōtra, per. l. si quis arbitratu. ff. de ver. oblig. Et sicut ante prorogationē potest appellari, ita post: quia licet approbauerint iudicem, non tamen malam sententiam eius. ar. quod de teste dicitur. C. de testi. l. si quis. Textus videtur. ff. de ap. l. ex consensu facit dicta. l. si quis ex consensu. cum. l. sequenti. quia ibi in Episcopo speciale. Per hoc solutum est ad illud generale. Quod probo, non reprobo. Et coniunge omnino, quantum ad hoc quod scripsi. j. eo. c. si li. vj. iij. iiij. q. maximè in versu Item addo.

21 ¶ † DECIMOQVINTO quæritur Pone ad deter. redeundo, φ delegatus ad certum tempus tulit sententiam infra certum tempus: Nunquid illo lapso potest eā exequi, intelligendo delegato, qui exequi potest: de quo. j. de so. cōpe. si quis cōtra? Hæc quæstio fuit Damasi, quarta in hoc ti. & Venerali. vij. & incipit, Causa fuit commissa Da. Tan. & Bar. Bu. tenent, φ exequi potest. & videtur placere Hosti. j. eod. consuluit vbi dicit φ delegatus vltima die pronunciat, & postea exequitur infra annum. facit. j eo querenti. de app. pastoralis. ff. de testamen. l. hæredes palam. quia non videtur nouum facere, qui iam factum exequitur faciunt notata de rescript. quoniam. lib. vj Hugut. Ioan. & Archid. xxvij. q. j. si homo esset tenent contrarium facit hæc decret. & j. c. consuluit. & c. j. ultu j. c nouit. ¶ Ioan. And concordando dictas opiniões sic distinguit. Aut terminus adijcitur decisioni, vel decisioni causæ, & tūc sit vera opinio prima. quia post illud adhuc superest tempus executionis fiendę sicut in commissione causæ Papa statuisset tempus contestationis, vel conclusionis: quia tunc his expeditis in tempore, adhuc in vlterioribus remaneret delegati potestas. Et secundum hoc, expone sic literam istam *eo transacto.* supp & causa non finita. Vel sic: *eo transacto.* mandato. s. decidendi Et hec opinio tunc maximè vera, quando per executionem, nil aufertur victo. facit quod notatur de app. pastoralis. Et in dicta decre. nouit. super finē. vlti. glos. Aut terminus adijcitur iurisdictioni: & tunc sit vera secunda opinio. Et hoc siue affirmatiuè proferantur verba: vt φ duret iurisdictio vsque ad annum. siue negatiuè: vt quòd non duret vltra annum. Cum enim exececutio sit de iurisdictio. j. eod. si delegatus. lib. vj Restat. quòd iurisdictione finita Paul. in clem. j. de decimis. & Collect. hîc & cum istis sum. De prima parte nostræ decre. expeditus. vide super hoc. H. j. eod significasti ad principiū ij colum. j.

¶ Ad secundam igitur partem nostræ decretalis, accedens. 22 xvj. in ordine quæro, ibi: *eandem inf gis.* † qualiter poenam statutam à iure, potest iudex diminuere, vel augere. Et breuiter de delegato, de quo loquimur solet dici, quòd nec mutatare, nec augere, nec minuere eam potest: quia dispensare nō potest contra ius commune: vt hîc notat Ber. in penult. glos. & Hugut. ij. q. iij. c. infames § notandum. ¶ Sed in ordinatio solet dici, φ si sit talis, qui non possit super illo crimine dispēsare: nec poenam pro illo crimine infligendam mutare minuere, potest: vt. j. de poeni. c. licet. vt ibi notant Ber. Inno. & Hosti. Et ita intelligitur Deuteron. xix. Et homicida morietur, nec misereberis ei. ¶ Aut est talis qui potest super illo crimine dispensare: & tunc si huiusmodi commutationem, vel diminutionem, vel augmentationem, facit causa cognita: & ipse in sententię prolatione hoc potest: vt. j. de raptori. in Archiepiscopatu. vbi de hoc per Henricum in prima distinctione. & c. C. de his, qui not infa. l & si seuerior. & ff. eod. l. quid ergo § poena grauior. Aut eam facit non causa cognita, vel post sententiam: & tunc non potest: vt. ff ad Turpil. l. j. & ff. de iniur. l. diuus. & ad municipa. l. ordine. Et in hac causæ cognitione habetur consyderatio locorum, temporum, personarum, causæ, multitudinis, ætatis & scandali, Nam ex omnibus istis rigor iuris mitigatur: vt colligitur manifestè. j. de sen. excommu. super eod & c. vlti. vbi de hoc. lxxvj. di. tanta. ij. q. iij d § notandum. j. de transac. c. vltim. l. di. vt constitueretur. ff. de poenis. l. si quis aliquid § instrumenta. & l. absentem § fina & l. respiciendum § delinquunt. & ij. q. j. in primis cum multis similibus. ¶ Item causa cognita, & ex prędictis causis & iuribus poterit poenā augmētare. & etiam, quando multis grassantibus exemplo seu vindicta opus est. ff. de poenis. l. aut facta § vlt De quo notatur plenè iij. d § notand. & § poena grauior. & l & si seuerior. alleg. & per Innoc. s. de constitu. c. j. vbi etiam notatur, quòd arbiter leges transgredi potest. per. l qualem alleg. & j. de remis. in præsentia. Et hoc ibi apparebat Hosti. & Compo. prædicta notat Archid. xvij q. j. qui bona § si ergo. In magna gloss. circa. vj. columnam. versu, si autem quis cogitat, & agit, & perficit. versicu. & hæc vera sunt. ¶ Sed parcant mihi Archidi. Henric. & alij sic distinguentes: quia cùm maius sit dubium, qui iudices, & super quibus criminibus valeant dispensare: quàm illud, de quo hic quęritur, ideò sub maiori dubio nos ponunt. Vnde Inno. in dicto c. j. de constit loquitur simpliciter. dicens, quod in ordinarijs poenis, Iudex ex causa, si eas viderit temperandas, eas in sententia & ordinato crimine temperare potest quē sequuntur Hosti. Com.

& Ioan. Andr. Et idem notat Accur. in l. & si seuerior. & § pœna grauior. alleg. de pœni. l. hodie. Et ad Turp. l. j. § j. alleg. Item hoc etiam tenent Cyn. & Butr. in l. & si seuerior. in prima oppositione. & Guill. de Cugno. Petrus Ioan. Nicoti & Bar. in § pœna grauior. & ipse Bartol. ff. ad Turp. l. j. Ratio eorum est: quia ex author. legis habet iudex quilibet ordinarius habens de crimine iudicare, & pœnam infligere, quod in sententia cū causæ cognitione maiorem, vel minorē pœnam, possit imponere. Et ideo, quod facit, legis author. facit. Et si sine causa contra legem, aut aliàs male arbitretur, puniri debet, secundùm eos: si verò pœnam non imponit, sed super crimine pœnam solum pronunciat, lex pœnam imponit. sic intelligitur. ff. ad Turp. l. j. Ex hoc dicunt doctores prædicti, quòd hodie omnis pœnæ etiam ordinariæ, & per leges impositæ, sunt arbitrariæ. sic intelligunt. ff. de pœnis. l. hodie.

23 ¶ † Ex hoc dicebam nuper coram domino vice cancellario. quòd super crimine falsi coram eo cōfessato poterat ipse minuere, vel commutare pœnam, ex causa in sententia sua. Et ista est veritas. quam perpetuò menti tene. Dixi. s. de constitu. c. j. in. ij. oppositione & prima quæstiōe. ¶ Ad textum istum sol. quòd hîc loquitur in delegato, cui nō est data ista potestas à lege. Nec obstat si dicas, quòd talis commutatio, vel diminutio pœnæ est quædam dispensatio contra legem: ergo non conceditur, nisi volentibus dispensare. Respondet enim. la. but. in dicta l. & si seuerior. dicens, quòd non est talis commutatio in aliquo contra legem: quia fit auth. legis. Ex quo infero. quòd dispensatio propriè dici non potest. Hosti. tamen in dicto. c. in Archiepiscopatu. quòd tamen licet iudici vnam causam in aliam commutare, quando hoc facit ex causa, & scandalum non imminet. & vbi procedit ex officio. & sic concurrentibus tribus sic intelligit § pœna grauior. & l. & si seuerior. Secus autem secūdum eum, quādo nō subest causa, vel quādo ab alio accusatur: quia tūc, nec mollior, nec durior infligi debet. C. ne sanctū Bap. reiteret. l. iij. in fi. & C. ad le. iul. de vi publ. l. seruos, q. in fi. Inducit notata in dicto. c. in Archiepiscopatu § j. in princip. quamuis plerumq; de facto contrarium fiat: vt patet in eo, quod notatur de homi. ad audientiam. ad finē. Et concordat quod ipse notat in sua rub. de accusa. § si quis sit effectus & frater Ioan. in Summa confessorum. titu. de raptoribus rubrica de iudicibus & assessoribus. q. cxlvj. vtrū iudex possit pœnam. &c. & Zen. in cle. vna de testa. in glo. penult. Sed salua pace Hosti. § pœna grauior. & c. l. & si seuerior. Indistinctè loquitur. Imo § pœna grauior. ij. Responso loquitur de pœna applicanda parti. Ideo illa iura simpliciter intelligenda sunt prout iacent, videlicet siue ex officio, siue in modum accusationis seu ad partis instantiam ageretur. quia tunc propriè imponitur ordinaria pœna legis. Et est ille modus ordinarius in terminibus procedendi legibus causibus. Maximè magis notus. Nā secundùm legem istud est regulare: quia siue accusatore nemo punitur: vt. ff. de mune. & ho. l. rescripti § si quis accusatorum. Licet fallat in casibus notatis per gloss. ff. ad. l. iul. de Adul. l. ij. § si publico. ¶ Dicere autem quòd leges prædictæ ad casus speciales inquisitionis tantum, & non ad regulam accusationis se referant, esset absonum. & contra. l. Nam ad ea. ff. de legi. quia nō debet ordinaria pœna imponi: nisi cum agitur in modum accusationis. j. de accusa. c. inquisitionis. & c. qualiter. ij. cū vtrobiq; non. Ideo dic, vt suprà. En per prædicta moderare habes, & intelligere, quod no. Thom. ij. secundæ quæstione. lxvij. articulo quarto. Et caue iudex, ne in augendo pœnam sis nimis crudelis, propter id. quod scribitur. Ia. ij. iudicium sine misericordia, ei qui non fecit misericordiam. Et ne etiam omittat pœnam minuere, casu quo minui debet, propter illud quod scribitur Ecclesiastis. vij. & xxiij. q. iiij. nō potest § præcepta. Noli esse nimis iustus: quia iustus perit in iustitia sua. Et quòd non parcat sine causa. iuxta illud Deuteron. xiij. non parcat ei oculus tuus: nec misercaris, & occultes eum: sed statim interficias eum. Loquitur de persuadente seruire dijs alienis & Deuter. xix. morietur, nec misereberis eius loquitur de homicida.

24 ¶ † DECIMOSEPTIMO quæritur, quæ sunt causæ propter quas potest iudex pœnam minuere? Cy. post Pet. in dicta. l. & si seuerior. in prima quæstione. Dicit quod quatuor causæ. Prima propter personæ delinquentis conditionem, vt propter iuuentutem. ff. de mino. l. auxilium. § in delictis. Vel senectutem: vt. ff. de termino. mot. l. ij. vel dignitatem: quia mitius puniendus est nobilis, quàm ignobilis. ar. ff. de pœni. aut facta. § persona. & l. respiciendum § furta. & l. iij. seruorū. & C. de sacro. sanct. eccl. l. iij. Secunda causa est propter ignorātiam. vt. ff. ad leg. Cor. de fic. l. in lege. Tertia causa propter factionē inconsultam: vt propter dolorem repentinum quis delinquit. ff. de pœnis. l. absentem. § vlti. Quarta causa est propter reipub. vtilitatem vt in decursione. vt. C. de decur. l. quandoq;. li. x. & de re mili. l. nō omnis. § vlti. ¶ Sed quæ sunt causæ augmentandi pœnam? dicit Cyn. post Pet. vbi suprà, quod duæ sunt. Prima est delicti atrocitas: vt. ff. de pœnis. l. quædam. & C. de Episcopi. & cle. l. presbyteri. Secūda est delicti frequentia: vt. l. aut facta. in fi. Et subdit finaliter Cyn. post Petrum, quod propterea iuriscōsultus omnes pœnas consyderans, & causas imponendi, dicit hodie eas arbitrarias esse. ff. de pœnis l. hodie. Et sic intelligit Pe. dictam l. hodie. etiam in criminibus ordinarijs, in quibus leges certas pœnas imponunt & ita posse intelligi ibi notata in glos. j. in fi. In qua gloss. in princ. ibi: sed in ipsa sententia ex causa. &c.

25 etiam idē no. expressè, quod Bar. ibi approbat. ¶ † Sed quid si iudex mutat, auget, vel diminuet pœnam huiusmodi sine causa rationabili: Nunquid valet nihilominus sententia ipso iure? videtur quod nō: quia ita demū potest: dummodo rationem non excedat. Et ita si cū causa facit: vt dictū est. Et est textus in dicta. l. hodie ¶ Sed credo contrarium, per § pœna grauior. secundum intellectum communē glosarū & doctorū. Et præsertim Petri. & Guill. de Cugno, qui habet quod sententia ibi lata tā in primo, quàm in. ij respō. valuit ipso iure. & tū ibi grauior fuit pœna imposita, quā imponi deberet. Et propter hoc lex in alio releuat condemnatū: quia tūc infamiam sibi remittit & est ratio huius: quia tunc lata est sententia cōtra ius partis, videlicet accusatoris, vel reipublicæ, cui erat pœna huiusmodi applicāda: vt ff. de publi. l. licitatio § quod illicitè. Non contra ius constitutionis. ar. ff. quæ sen. sine app. resti. § j. Et hoc verū, nisi haberet errorem in sententia expressum: vt ibi, & j. de sen. excom. solet. li. vj.

26 ¶ † DECIMOOCTAVO quæritur, vtrū iudex pro crimine pœnā infligens duriorem, quā sit statuta per legem, &c. sit infamis sic distingue: quia aut hoc facit sine causa legitima: & tūc est infamis. vt. C. ad leg. iuliam de. vj. pu. vel priua. l. seruos, qui. & C. ne sanct. bap. reiteretur. l. iij. in fi. Aut hoc facit ex causa legitima, & cum causæ cognitione: & tunc non est infamis quia tunc hoc facit legis authoritate. d. § pœna. l. & si seuerior alleg. & l. se. ar. C. ad legem. iul. de adul. l. Gracchus. xxiij. q. iiij. qui peccat. fa. no. Ber. Inno. & Hosti. j. de seruis nup. c. penul. & fi. secundū Hosti. hîc, & in. Summa de offi. ord. § quid pertinet. circa prin. ver. solo. &c & de accus. § quis sit effectus. in prin. vbi de hoc plenè. & Archid. xviij. di. propter ecclesiasticas & frater Io. in sum. tit. de pœnis. q. xiiij. & iūge hîc notata Ber. Hosti. j. de pœnis. c. licet.

27 ¶ † DECIMONONO quæritur, vtrum iudex delegatus possit mulctare? Inno. hîc in vltima gl. apertius. j. c. j. & j. c. pastoralis. in prin. super verbo, punire. & Hosti. ibi & j. c. proxi. in fi. & gl. & Tan. j. c. pastoralis. in gl. antepenul. Inno. & Hosti. j. de app. sæpe super verbo, expensarū. & Inn. in dicto. c. pastoralis § pen. & Spe. de cōtumacia. § fi. in prin. & de sententia. § species. vers. est & quarta tenent, quod sic vnde dicebat Inno. in dicto. c. j. quod delegatus & subdelegatus nedū partes, sed etiam extraneos iurisdictionem suam impedientes excommunicare & mulctare potest, si aliter iurisdictionem, suam defendere, vel expedire non potest: vt hîc. & j. c. proxi. & c. ex literis. & j. de pœnis, licet. & ff. de offic. eius, cui mand.

cui mand. est iurisdictio l. fi. & si quis ius di. non ob. l. j. C. de modo mulct. per totum & de spor. l. ij. & quod notat Nouel l. j̃. de app. sæpe. super verbo, expensarũ, vltra modum glo. ¶ Sed Accursio dicta. l. ij. & C. de modo mulct. l. eos. in prin. & Hosti. in summa de re iudi. sub rubr. de mulcta § sed quis possit mulctare. in fi. Pro quibus satisfacit. C. de modo mul. l. ij. & iij. & l. eos. & c. defensi. ciuita. l. defensores. j. & q̃d dicitur in l. ij. C. de spor. est speciale. Eius ratio est secundũ Hosti. ꝙ delegatus Papæ nõ recipit potestatem, nisi censuræ ecclesiasticæ, cuius appellatione non continetur mulcta: vt patet. j̃. de ver. sig. quærenti. Remittit de homicid. c. pro humani. versu, nos tanto. Ergo non mulctabit, nisi rescriptum expressẽ hoc contineat: sicut fit. j̃. de accusa cum dilecti Sed ipse Hosti. s̃. c. j. dicit corrigẽdum quod in summa notauit, & tenet ꝙ ex virtute clausulæ, qua censura cõmittitur, id nõ potest: sed ex virtute commissionis hoc potest, vbi pena nõ est statuta: vt hîc. Et hoc siue pars venire contemnat, siue nõ pateat: vt dicto. c. j. j̃. e. & demũ ad ipsam mulctam extorquendam poterit exercere censuram: vt. j̃. e. præterea. Quod intelligit de parua mulcta & temperata, nõ de magna. Et sic loquitur. l. ij. de spor. Ita distinxit ipse Hosti. in dicto. c. pro humani § nos tanto. gl & sic patet. Et idẽ Nouella hîc, & ibi & Archid. ij. q. vj c. ei qui § diffinitiua. ver. Item cuncta. & j̃. de app. legiuma. l. vj super verbo, sententiam ¶ Vnde per eandem legem dicunt quidam moderni Legistæ, ꝙ delegatus imponit mulctam, sed non tantũ, sicut ordinarius. Et sic concordant illas leges. Et vide ad materiam in spec. de cõtumacia § fi. in prin. & de sen. pba § ij ver. est, & quarta. & ver. sed nunquid secundũ Nouellam. Et versi, si iudices valentes vsq; ad tertiam ad summã mulctare, vltra mulctent, nõ valet in superfluo: sed in alio, quod non superfluit. sed si est. j̃. summam, valet mulctatio pro quo. j. de præbend dilectus filius. j § nos facto. & c. nisi essent. xij. q ij. si quos. & quod legitur & notatur. C. de dona. l. scimus. in princ & s̃. de don. Apostolicę. & d § diffinitiua. versu, itẽ cum certa. alleg. ibi. cum dicit, ꝙ cõtra ius: quasi diceret, non totum est infirmũ. Sed in eo, quod excedit quantitatem præfixam, non tenet. lxxxix. di. indicatio secundũ Lau. hug. Pe. & Archi. & Henricũ hîc, licet Io. ibi contra. vide quæ scripsi. j̃. e. c. j. q. quinta. ¶ Supple glosas. In glo. prima ibi: *Quinquaginta dies*. Et tunc oportet dilationes minui. Inno. ¶ Et in fi. de alijs casibus, in quibus restringitur tempus causę criminalis & ciuilis, remittit Nouella ad notata sua. de indicijs. c. penul. super prin. primæ glos. Materiam autem huius primæ gl. expediui suprà in prima quęstione. ¶ In glo. *ar. quod* in princ huius glosæ materiam expediui. s̃. in secũda quæstione. ¶ Et ibi: solu. secundũ Tan. & idem Inno. ¶ In gl. & ita. in prin. huius gl. materiã expediui suprà in tertia quæstione. & xj. quęstiõibus sequentibus. ¶ In glo. *sicut est*. in prin. Istam gl. quasi ad literã ponit Inno. Et ibi: *&c. quoniam*. vnde dicebat hîc Abbas, ꝙ in citatis contumacibus semper est tertia pœna sed de condemnatis contumacibus intelligitur hæc litera. Et inducit textum. s. ibi *Iudicio*. j. mandato. Huius contrarium videtur innuere Inno fortè vitio scriptoris, secundum Nouellam. Dicebat etiam Pe. ꝙ litera, inuenire, ponebat vnũ modum contumaciæ: litera, *potere*, ponebat alium. Remittit Hosti. ad de cre. quoniam. in fi. ¶ Et ibi: *gratificationi*. Idem notatur. xxj. q ij in summa. & .. xxiij. di fraternitatis. Vel dic secundum Inno. ꝙ dum plures pœnę reperiuntur impositę, ex hoc videtur pœna arbitraria. ¶ Subdit, quòd vbi pœna certi non reperitur, imponi, seu arbitrari debet illa, quæ magis timetur. Idem Ber in fi. huius glo. Et perseuerante contumacia restat pœna. vt. li. non contest. quoniam. de iureiur. ad nostram &. c. debitores. & c. pręterea allegat hîc in prin. gl. &c. ¶ In gl. penul. ibi: *non potes*. Idem notat. Hugu. ij q. iij. c. infamis § non tamd. vbi etiã notat Io. quæ sunt in pœnarũ cõmutationibus attendenda. ¶ Et ibi: *ordinatio*. sub tali, qui. &c. hoc dic. secũdũ Nouellũ, propter notata. j de pœnis, licet. dixi. s̃. in. xvj. & xvij. quęstionibus. ¶ In gl. vlt. ibi § j. Alleg. Hosti. ad idẽ. ff. de vsuris l. mora. de testi. l. quæsitum scio. de ver. ob. l. continuus § ij. de iniur. l. sed si vnius § ait prætor. de transact. c. fi. remittit de ver. sig. quærenti. de homic. per humanũ. versu, nos tantò: quod dicam de dolo. & contumacia. c. finem. super vlti. glo.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Principali concesso, accessorium concessum esse intelligi. & qualiter concessa intelligantur, quæ ad illud sequũtur. nu. 3.*
2 *Accessio ad principale triplex.*
4 *Principali concesso, qualiter concessa ea, per quæ peruenitur ad illud?*
5 *Prohibito aliquo, qualiter prohibita intelligãtur, quæ ex illo sequũtur? Et qualiter prohibita per quæ peruenitur ad illud? nu. seq.*
7 *Principalis ac annexorum, an idem sit iudicium? Et quando principale adnexa ad se trahere dicatur?*
8 *Citatus, personaliter nõ cõparẽs in specie de qua hîc, an sit excõicãdus?*
9 *Iudex pro contumacia trina, vel vna peremptoria, an posset, debeat non comparente excommunicare?*

¶ *CAP.* V.

PRæterea. ¶ Cas. Per simplicem commissionem causæ potest delegatus citare, cõtumacem punire, & reliqua facere quę spectant ad causam. Ponit casum ipsius respõsionẽ, & respõsionis rationẽ. Secũda. ibi: de hoc tibi. Tertia ibi: *quia* ¶ Expone literã, *delegato*. à nobis. ¶ Nõ ordinario. j qui ordinarius nõ existit. Et ideò dicit, quia cõstabat, ꝙ ordinarius hoc poterat. iiij q. v. c. vno. Lau. & xj. q. iij. nemo. & c. certũ. xxiiij. q. iij. de illicita ff. si qs ius. di. non ob. l. vna in princ. ¶ *Cogere* per cẽsurã ecclesiasticã. Et dicas, ꝙ sic Hosti. ¶ *Aut damnare*. si in expensis condẽnando, vel mulctãdo. Et dicas ꝙ sic. vt. j̃. Hosti. ¶ *Seueritate*. Ac si dicat ex potestate censuræ ecclesiasticæ, nõ punit in expensis, nec mulctat: sed ex virtute seueritatis ecclesię, vel iurisdictionis cõmissę hoc põt, secundũ Hosti. De hoc. j c. proxi. in fi. ¶ *Non obstante*. expressè. ¶ *Mandatũ*. Papæ habet mãdatũ delegati, aliàs non essent cõtumaces. Gos. & Pet. *quod causa principalis*. *Committitur*. etiã simpliciter: vt est dictũ. *Plenariè recipit*. per quod videt posse mulctare. de quo. s̃. c. proxi. in vlt. q. Et videt ex hoc simplici cõmissione delegatũ plus posse, quã ex expressiõe clausulæ. Cõtra dictores & c. De hoc de ver. signi. quærenti. Et est simile. de dona pastoralis. ¶ 1 Primò nota, ꝙ cõcesso principali, cõceditur accessoriũ. Concordantię sunt in prin. vlti. gl. Ber. Cui cõcordat Inno. Cõtra q̃d opponitur de iuribus cõtra hoc allegatis in prin. dictæ glos. Solue, vt Ber. in. d gl. & etiã dicit Nouella, ꝙ ibi speciale est in odiũ dolosi. ¶ Ecce 2 vt clarius videas aduerte: quia triplex est accessio. Quia vna se habet per modũ sequelę, seu cõsequentiæ. Alia se habet per modũ præcedentiæ. Alia se habet per modũ cõnexionis necessariæ. ¶ Quo ad primã accessionẽ datur ista regula: quia cõcesso aliquo, cõcessa etiã videntur omnia, quę sequunt ex illo. Ex ista sequi videt hęc regula: videlicet, ꝙ cõcesso antecedente, cõsequens cõcessum esse videtur ¶ Quo ad secundã accessionẽ datur secunda regula, ꝙ cõcesso aliquo, cõcessa videntur ea, per quę peruenitur ad illud. Ex hac etiam sequi videtur ista, ꝙ cõcesso cõsequenti, cõcessum videtur etiã antecedens. ¶ Itẽ cõtra habemus duas alias regulas negatiuas. Vna est in ordine tertia. ꝙ prohibito aliquo prohibentur illa, quæ sequuntur ex eo. ¶ Ex qua, ista regula etiam inferri videtur, videlicet ꝙ prohibito antecedenti, consequens etiam prohiberi videtur. Alia est in ordine quarta, ꝙ prohibito aliquo, prohibita sunt illa, per quę peruenitur ad illud. ¶ Ex qua etiam ista regula sequi videtur: ꝙ prohibito consequenti, antecedens etiam prohiberi videtur. Et notantur prædictæ quatuor regulæ, per Inn. & Pet. ff. de iure. omnium iudi. l ij. quæ incipit, cui iurisdictio super glo. De primis duabus regulis Henri. formauit vnam distinctionem. j̃. de accusa. ex parte. ij. distin. ij. Sed parcat mihi: quia illius membra posuerat gloss. in dicta. l. cui iurisdictio. Quo ad accessionem autẽ tertiam, datur regula quiota, effectũ bimembri, videlicet, ꝙ idem est iudicium affirmatiuũ

videlicet & negatiuum, de principali & ſuis connexis.

3 ¶ † In primis igitur, Ad primæ regulæ verificationem accedamus, & quæramus qualiter conceſſo aliquo, conceſſa videntur omnia, quæ ſequuntur ex illo. ¶ Et hic diſtingue ſecundum Petrũ, vbi. s̃. Addendo tamen plura ad dicta ipſius quia. Aut quæritur de illis quæ conſequentiam habent neceſſariam ad cõceſſum: & in illis dicta regula tenet: vt. ff. de accuſ. & obliga. l. obligationum ferè. § placet. & ar. C. de rei ven. l. ij. facit. ff. de leg. j. l. ſi fundum. Fallit ſecũdum Henricum, vbi ſuprà in caſu, in quo concedens non eſſet illud conſequens ſpecialiter conceſſurus: vt. ĩ. de pœnit. c. ſi Epiſcopus. § j. li. vj. & de regulis iuris, in generali. li. vj. ¶ Sed iſta fallentia minus eſt larga. Ideo reſtringe eam ſecundum caſum, vnde ſumitur, ad illud conſequens inueriſimilis conceſſionis, quod non potuit veriſimile prouideri. vel ad illud quod non eſt ex communi conſequentia, ſed per accidentia caſus, cõſequens eſt. Si enim ſciens talem aliàs abſolui non poſſe: ſi concederet videretur ſuper hoc diſpenſare & ſi non in vnum dictæ conſequentiæ & regulę primæ, in vnum tamen antecedentiæ & regulæ ſecundę ar. ff. de excuſa. tut. l. idem Vlp. in in ſi. cum ſi. Imo nec propria eſt dicta fallentia. quia non de acceſſorio in conceſſo, ſed de comprincipali caſu, non incluſo loquitur. ita ꝙ in quantum differt iſta materia à materia regulę in generali: in tantum differt iſta fallentia à regula noſtra. Ideo non videtur bene ad propoſitum applicata. Et intelligo prædicta de habentibus conſequentiam neceſſariam ſiue proueniat huiuſmodi conſequentiæ neceſſitas à propria verbi ſignificatione: vt. ff. de ali. leg. l. legatis. Siue à natura rei: vt. ff. de act. empt. l. fundum & l. fundi. ¶ Aut quæritur de illis, quæ non habent conſequentiam neceſſariam ad principale conceſſum: & tunc aut loquimur de his, quę ſequuntur ordinatè: aut de alijs. ¶ Primo caſu: aut eſt eadem ratio concedendi vtrumq;: & tunc regula tenet: vt. ff. quéad. teſta aperi. l. ij. § inſpectio. Ad id idem facit, quod notat glo. C. ad ma. l. Macedoniani. dicens, quòd pater ponens filium in ſcholis ſibi libros emere tenetur. ¶ Secundo caſu, aut loquimur in conceſſionibus ſtricti iuris: & tunc regula non tenet. s̃. de offi. proconſ. l. ſolent. in prin. & quæ notat Inno. ĩ. e. ſignificaſti. gloſſ. vlti. verſ. Item ſecus. & ver. ſequenti. Item non credimus Et Ber. & Hoſti. ĩ. e. ex literis. & ſpe. de officio delegati. § ſequitur verſo, ſed nunquid poteſt libellum.

¶ Aut loquimur in conceſſionibus largè interpretandis: vt in conceſſionibus principum, & vltimarum voluntatum: & tunc ſtat regula: dum tamẽ, illud ſequens ſit acceſſorium ad principale conceſſum: vt. C. de bo. va. l. ſi quando. li. x. Sed forte ibi eſt caſus ſpecialis: vt ibi no. Ber. de Dio, per eandem viam facit. ĩ. de cenſi. c. perpetuò. de priuileg. c. licet. § cum conceditur. li. vj. ¶ Aut loquimur de his quæ non habẽt inter ſe conſequentiam neceſſitatis, nec etiam ordinis. Et in illis non tenet regula: ſed habet locum alia contraria regula: quia cauetur, Nun probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit ab eſſe. de qua. C. vnde cogna. l. non ob hoc.

4 ¶ † SECVNDO quæro de ſecunda regula, quæ habet, ꝙ conceſſo aliquo, conceſſa videntur ea per quę peruenitur ad illud. Qualiter verificetur? Nã dicit Ia. de Ra. prima facie, videtur reſiſtere principijs Logicorum. Nam licet antecedens inferat conſequens, non tamen econtra. ſequitur enim: homo: ergo animal. Sed non ſequitur. Animal: ergo homo. Verum ſecundùm Petrum vbi ſuprà, quantum ad hoc diſtinguere potes, additis primo membro & paucis alijs: quia aut ſunt talia antecedentia, ſine quibus etiam commodè poteſt expediri conceſſum. & tunc illa non videretur conceſſa. Et ſic procedat dicta allegatio Logic. &. C. de proba. & loca. & cõduct. l. ad probationẽ. & ĩ. de pręben. non poteſt. li. vj. ¶ Aut ſunt talia, ſiue quibus non poteſt expediri cõceſſum abſolutè, vel ſaltem commodè. Et tunc, aut quæris de Impoſſibilitate, aut de incommoditate. Si verò ſunt talia ſine quibus ſimpliciter eſt Impoſſibile expediri conceſſum: ſubdiſtinguit Petrus. Aut illud, ſine quo non poteſt aliquo modo explicari, conceſſum, eſt tale, ꝙ non poteſt comprehendi ſub conceſſione primò facta: & tunc non videtur illud conceſſum: vt. ff. de exhibi. l. gemma. ar. ff. man. l. diligenter.

¶ Aut eſt tale, quod bene poterat comprehendi, &c. licet non dicatur expreſſè, ¶ Et hic ſubdit Pet. quod aut illud, quod conceditur de iure ſpeciali, conceditur. Aut de Iure communi. Primo caſu, non tenet regula: nec videtur illud concedi. Inducit. ff. de offi. pręto. l. Barbarius. Secundo caſu, videlicet cum de iure communi fit conceſſio principalis id eſt non contra iuris communis regulas: & tunc aut illud ſine quo &c. eſt tale quid, quod non conſueuit concedi & tunc illud non videtur conceſſum: vt. ff. de offic. eius, cui man. eſt iuriſdictio. l. j. in prin. ſic poteſt procedere. c. ſi Epiſcopus. § j. allegatis. & in auth. de teſtib. § ſi verò ignoti. & in auth. de exhi. re. § ſi verò. Aut erat tale quid, quod conſueuit concedi. & tunc tenet regula. Sic intelligit. l. cui iuriſdictio allegatam. & l. j. § ſi & l. ſi. ff. de offi. eius cui man. eſt iuriſdictio. Sic poteſt intelligi iſta decre. & ĩ. eo. prudentiam. § vlti. & c. ex literis Patriarchę. & c. ſuſpicionis. & ĩ. de ſen. ten. excom. quoniam. lib. vj. Et quod notat Ber. ĩ. c. ſignificaſti. in gl. penult. & Hoſti. ĩ. eo ex literis & Archid. ij. q. j. ſicut gl. quæro, pone. Super quo tamen vide Nouellam in dicto. § vlt. & Laur. in Cle. iudices ĩ. eod.

¶ Sed caue, & hoc intellige ſanè, videlicet in caſu, quo eſſet illud tale, ſine quo &c. Sublatio impedimenti extrinſeca nõ comprehenſi ſub verbis, ſi illud ſciuit concedens tempore cõceſſionis: quia ſi illud neſciuit. illud non videtur conceſſiſſe, nec tollere voluiſſe, quod ignorauit. ar. inſtit. qui ma. non po. § j. qui. da. tu. teſt. po. in princ. C. neceſſarijs hered. inſti. l. vlti. & dicta. l. idem vlp. in fin. & de re iudi. l. quidam conſu. in fi. à contrario dictarum legum. & ar. ff. de iuriſdictione. omnium iudi. ſi per errorem. & de inoffic. teſta. l. mater. Et hoc intellige in ſequenti membro fortiori ratione repetitũ.

¶ Si verò antecedens erat tale, ſine quo conſequens conceſſum poterat expediri: ſed non commodè, ſeu ita cõmodè, ſicut in illo, &c. Et hic ſubdiſtinguit Pet. quia aut conceſſio facta æquè propriè, poterat reſpicere illud antecedens, ſicut conſequens conceſſum expreſſè. Et tunc regula tenet: vt. ff. de procura. l. ad rem. & l. ad legatum. Aut verba conceſſionis non poterant æque propriè reſpicere, &c. Et tunc aut loquimur de conceſſionibus ſtrictè interpretandis. & tunc nõ tenet regula. ſic intelligit Pe. gl. quæ eſt. ff. de procur. l. ſi defectus. § qui ad communi diuidundo. quæ hæc ibi notare videtur. Et eſt ſecundum eum, lex expreſſa ſi ſubtiliter inducatur. ff. de procur. l. non ſolùm. in prin. ¶ Aut quæritur de cõceſſionibus, que largè habent interpretari: & hic ſubdiſtinguit Pet. quia aut quæritur. Nunquid illa videntur conceſſa, ſine quibus ille cui ſit conceſſio commodè non poteſt gaudere conceſſo. Et tunc regula tenet: vt. ĩ. de vſur. l. ſi ante.

¶ Aut poteſt ſine illis commodè gaudere conceſſo, ſit non ita commodè, ſicut ſi &c. Et tunc regula ceſſat: vt. ff. de ſeruitu. vrba. pręd. binas ædes. in fin. & l. Olimpico. & de vſufruc. l. damnas eſto. ſecundùm Pet. Et licet poſſem circa ſingula magis inſiſtere cauſa breuitatis omitto. ¶ Tertiò ad tertiam accedens regulam, quæro qualiter aliquo prohibito, cenſentur prohibita ea, quæ ſequuntur ex illo. Et hic Pet, vbi ſuprà diſtinguit hoc modo. quia aut cõſequens eſt tale quid, quod non poteſt ſtare antecedente prohibito de iure: & tunc ſtat regula: vt. ff. de dona. inter virũ. l. iij. § item ſciendum. Et hoc verũ de iure cõmuni: quia de ſpeciali poſſet valere cõſequẽs. & c. vt. l. Barbarius. all. ¶ Aut põt ſtare cõſequẽs &c. Et tũc, ſi cum effectu valere poſſit ſine antecedente, non ſtat regula: vt. ff. de acquir. po. l. iij. § vir vxori. niſi prohiberetur antecedens propter turpitudinem ſuam. ff. de pac. l. iuriſgẽtium. § ſi ob. maleficium. & C. de inuti. ſtipul. ſi ex dolo. ¶ Si verò conſequens non poteſt valere in effectu ſuo antecedente non valente. licet bene poſſet valere ipſo iure: & antecedens iure cõmuni erat prohibitum, ſtat regula, vt dicta. l. iuriſgẽtium. § & generaliter. & C. de legib. l. non dubiũ. vbi principaliter

paliter tangitur hæc materia. Sed si iure spile est antecedens prohibitũ, hoc casu non stat regula: vt. C. si aduer. vendi. pig. l. j. & authen. sacramẽta puberũ. C. si aduers. vendi. licet Doc. cõiter intelligãt eam in phibitiõe iuris cõis. Pet. ¶ De hoc tñ dic, vt notaui. j. de regulis iuris. c. cum q̃d prohibet lib. vj.

6 ¶ Quarto accedo ad literam quartam, quæ habet, φ prohibito aliquo, prohibita sunt illa per q̃ peruenitur ad illud vt hic distinguit Pe. vbi suprà, hoc modo: quia aut inter ista is modo prouenit eis cõsequẽtia, necessaria, hoc modo, qa non potest perueniri ad consequẽs, nisi per huiusmodi antecedens. Aut solùm ordinata hæc est: quia non põt ordinatè aliis peruenirí ad illud. ¶ Secũdò casu, si ratio prohibendi vtrunq; est eadem, tenet regula, per l. oratio de spon. vbi materia. & ad hoc sed semper allegatur. Sed si non est eadem, secus: vt. ff. de rit. nup. l. si quis officium. & C. de nup. l. qui cõtra mand. ¶ Primo casu, videlicet, cum est tale antecedens, sine quo non põt perueniri ad cõsequens prohibitũ, aliquo modo: & tunc si illud consequens iure cõmuni prohibitum erat, stat regula: vt. ff. de pac. l. quod dictum. Et idem etiam si esset priuileg causę cõcessum in rem: vt. ff. de re. iudi. l. inter partes. C. de viu. rei iudi. l. si. in si Sed si iure spãli prohibitum esset, tũc secus: vt. ff. de re iudi. l. si. si. deiusso. & pro so. l. si verũ. circa prin. Petrus. vide q̃d dicã. j. de proc. tuę in. xvj. qõne.

7 ¶ Quinto ad quintam regulam accedamus, quæ habet, φ idem est iudiciũ de principali & annexis. Et hic recipe glo. Ber. hic positam, & eam mẽti tene: quia semper allegatur, & approbatur: quia aut sunt talia annexa annexione inseparabili: & tunc est idem iudiciũ de eisdem. Imò tunc inutile vtile ad se trahit: vt. l. j. § Trebatius. ff. de aqua quo. & esti. no. j. de regulis iuris vtile. lib. vj. per Ioã. And. & ibi cõcor. & per Car. Dy. & Bar. Aut sunt separabilia: & tunc aut est eadẽ ratio concessionis, vel phibitionis vtriusq;: & tunc stat regula affirmatiuè, & etiã negatiuè: aliàs non, vt hic in glo. & iunge notata. lxxxj. dist. si quis. fa. Et dicã plenius. j. de consti. trãslato. quia ibi magis propriè cadit materia. &. j. de iudi. quãto. & de donat. inter virum & vxo. e. de prud. Et hoc in equè principalibus Sed vbi vnũ est principale, & alia accedũt, regulare est φ principale trahit ad se accessoria & annexa. j. de consecr. eccle vel alta. c. vno. l. vj. Et magis dignũ in dignũ: vt. j. de præben. si cui, de cano. eo lib. Et maius ad se minus ff. de sena. l. indignus. & de seruis expor. l. cui patro. Sed dicam de hoc. j. de deci. ex parte. Et coadiuuare etiã potes ex membris quatuor præcedentiũ qõnum. ¶ Et caue, quia prædictas quinq; distinctiones nõ examinaui, & hoc facere nũc omisi propter laborẽ, & materiæ onerationẽ. Sed dicam de his singulariter in alijs locis, qui occurrent.

8 ¶ Sexto ibi: *egere, vt contumaciam, vt veniat: aut damnare si non venerit.* Quæritur de vna qõne, de qua statim per vnum dominũ Cardinalem sum consultus. Pe. decanis Valuacen. domino nostro Papæ exposuit multas graues iniurias illatas si bi per quendam in persona, & in bonis. & per hoc obtinuit per dominũ Cardinalem super hoc cõmissarium sibi datum citari, vt veniret in propria ad præsentiã dicti cõmissarij sup his personaliter rñsurus. & citatus sic ad certam diem ad dicendum contra cõmissionem hmõi: & successiuè ad singulos actus gradatim, vsque ad sententiã inclusiuè. Ille in termino citationis ad dicendum cõtra cõmissionem personaliter non comparet. Petit decanus, φ ille excommunicetur Dicit Cardinalis, φ primò debet dari libellus citato ad dicendum contra, quã dicendum pro decano videtur facere iste textus quia delegatus citatum potest damnare, si non venit. Audiẽtia palatij Apostolici tenet contrarium. ¶ Ratio huius est duplex Prima ratio est: quia pars non potest ex ista contumacia aliquod iustum interesse prætendere ergo non potest petere. φ pœna sibi ex ea infligatur. Patet consequentia. ff. si quis vocatio non ser. l. ij. § fi. cum concor. ibi signatis. & quod notat Inno. j. de pœnis calũniam. Et patet antecedens, quia non prætenderet pars interesse in hoc, φ isto termino nõ satisfacit. Aut quia super prin. ipali in isto termino non respon.

dit, vel libellum offerendũ super hoc recipere non potuit. ¶ Primum non potest dici: quia aut cõquerimr pars: quia non comparuit citatus contra cõmissionem exceptiones oppositurus. Et hoc non potest allegare: quia contra se faceret. Aut quia non cõparuit in cõmissionem & iudicem conclusurans, & hoc nõ: quia absq; hoc idem habet Nam lapso peremptorio ad dicendum contra cõmissionem, omnes exceptiones sunt exclusæ. j. de excep pastor. ¶ Et nec secundũ, videlicet de libelli rñsione dici potest: quia nemo tenetur, nec potest respõdere libello nõ oblato, & etiam si tunc offerret, deberet habere inducias deliberatorias: vt in. q. iij. c iudex § offeratur. Et ita incontinenti respondere non tenetur.

¶ Nec tertium dici potest: quia ad recipiendũ istum libellũ offerendum non erat iste terminus assignatus. Et quia idem poterit obtineri dando illum iudici & citando partem non comparentem per audientiam ad respondendũ illi: vt practica habet & ita si bene vides, nihil deperit aduersario.

¶ Nec obstat si dicis, φ si cõparuisset personaliter in termino ad dicendum cõtra cõmissionem, fecisset eum arrestari donec respondisset libello, vel interrogatorijs: quia cõtumacia valet arrestũ: quia si non cõparet in termino ad respondendum libello ita excõmabitur, ac si præsens recessisset contra arrestum. Nec obstat si dicis, φ si cõparuisset psonaliter fuisset captus & incarceratus: qa istud est interesse nimis extrinsecum: ideò nõ considerandũ. ar. ff. de act. emp. l. exẽpto § cũ per venditorẽ. & quia ad hoc citatus non erat. & etiam quia citatio psonalis de per se incarcerationẽ non infert. Nec obstat iste textus: qa reffert an quis citetur, vt veniat respõsurus coram ordinario demãdæ sibi porrigendæ p libellum, ad cuius instãtiã citatus est, vel cõtẽtus in cõmissione inserta cõmissiõe delegati, cuius copia mittatur in citatorio. An verò citetur cũ insertione cõmissionis pro parte delegati vt veniat dicturus contra cõmissionẽ. & post modum ad singulos actus processurus successiuè, etiam vsque ad sententiam inclusiuè. de quo casu secundo nos nunc loquimur. ¶ Nam primo casu, si nõ comparet, potest excõmunicari: vt. ff. si quis. in ius voc. non ierit. l. ex quacũq; alleg. & hic. Et est ratio: quia tunc ad respondendũ certo termino citatus est. & in illo termino si præsens esset, per eius responsionem veritas haberi posset ad litis huiusmodi abbreuiationem & partis expeditionẽ. ergo & iudi. & partis tunc illud interest. ¶ Secundo casu, in quo sumus, dico contrarium per rationem prædictam. & maximè, quia cõsuetudo palatij, quæ est optima legũ interpres, vult φ termini isti ad dicẽdum contra cõmissionem & ad respõdendum libello, non inculcentur. ar. s. de consue. cum dilectus. ff. de legati. l. sed si de interpretatione ¶ Secunda ratio & in ista cõmuniter domini auditores se ex magna quadam æquitate fundare solent, quia per iudices calumnijs & malicijs hominum occurendum est. j. de diuor. c. quanto. & ff. de rei vendi. l. in fundo. Modò ita est, φ plures trahunt illos, contra quos nil habent quæstionis, solùm vt illos illaqueant in censura. s. de rescrip. c. fi. post modum contra eos nil agentes, nisi ad hoc, vt illi ad redimendum se ipsos pro sua absolutione obtinenda eis aliquis propinent Item plures multa inserunt incommissionibus ad effectum obtinendi solum citationes personales, qui post modum non agunt: nisi super merè ciuilibus, & talibus, propter quæ non esset concedenda citatio personalis, & tamen delegatus nil debet facere vltra, contra intentionem delegãtis: vt. s. de rescrip. super literis. ad fi. Cum ergo hæc sæpe contingant præuideri & remediari debent ar s. de seruis nõ ordi c. j. vt per hoc arctetur actor, citationis impetrator ad persistendum in libello dato vt. C. quomodo & quando iud authen. qui semel.

9 ¶ Facit φ iudex pro cõtumacia trina vel prima perempto ria excõmunicare possit: tamen ad hoc non arctatur. Imò honestum est, φ expectet aliam ad cõtumacis maliciam conuincendam: vt. ff. de iudi. l. & post edictum &. j. eo. consuluit. ergo fortius in hoc casu potest expectari noui generis citatio: cum sit dubium, an prima contumaciam inducat.

Item pro hoc facit, ꝙ nullus procurator in audientia præsumeret petere in citatione simplici contra cõtumacem, cuius nec procurator comparet in termino ad dicendũ contra cõmissionem, excõmunicationem, donec cõtumax esset in respondendo libello Ergo nec hîc. Antecedens habet consuetudo & obseruãtia p̃dicta palatij iure & ratiõe quod dixi fulcita & ab omni æuo seruata, tenet: quã ex eo, quia citatus ad p̃sonaliter comparendũ, non in plus tenetur, quã alius: nisi in hoc, ꝙ primus p̃sonaliter tenetur, & aliter põt per se, vel per alium cõparere ¶ Imò plus volo te scire, ꝙ Auditor nec primum, nec secundũ excõmunicare debet, donec viderit libellum. Et si dubium aliquod habet probabile, donec cum aliorum duorum Coauditorũ suorũ cõsilio, ille fortè deliberauerit respondendũ: quia si non est libello respondendũ, ergo pars hoc videre non tenetur. ar. eorũ, quæ dixi & allegaui in prima ratione, & quæ notat Innoc. j̃. de dilati. præterea.

¶ Supple glo In glo j ibi: *expressus*: potestate citandi, vel in contumacem animaduertẽdi. In gl. vel ibi: *certa res*. Et est speciale in odium dulosi Et ibi: *contrarium*. Et adde quod notat da regulis iuris accessoriũ. lib. vj. ¶ Et ibi *me* vbi de hoc. Et ibi: *regula*. Et est simile. j̃. de præben. c. antepenulti. lib. vj. ¶ Et in fi. adde quod notatur. lxxxj. dis. si quis sacerdotum secundùm Nouellam.

¶ SVMMARIVM.

1 *Iudices tres sunt à Principe delegati: vnus ad actoris, alter ad rei petitionem, tertius verò ex officio, an hi sibi, vel alijs partibus inuitis vicissim subdelegare possint.*

2 *Princeps causam criminalem committit, num huiusmodi commissarius vices suas committere posset?*

3 *Causæ meri & mixti imperij delegabiles omnes.*

¶ CAP. VI.

Qvamuis. ¶ Breue est. Expone. *committitur.* per Papã. *Apponitur.* in literis commissionis super hac clausula, q̃ sequit. *Committere.* & tunc non posset ferre vnã sententiam pro se & aliam pro collega, secundum Vinc. Ad hoc de elec. c. penul. § porrò. lib. vj. ¶ In prima glo ibi. *committere.* vel credebat, ꝙ ambo simul deberent cognoscere. j̃. eo. causam matrimonij Host. Sed satis ambo, pcedunt, dum vnus procedit cum subdelegato, vel subdelegatione collegæ. secundùm Nouellam.

1 ¶ † Iuxta præsentem decretalẽ subijci possunt duę quæstiones, quas Cyn mouet. C. qui pro sua iurisdi. iudi. da. po. l in causarum. q. iiij. & v. Prima sit ista. Pone tres sunt iudices delegati à principe, vnus ad petitionẽ actoris: ali⁹ ad petitionẽ rei, tertius ex officio, sicut fieri solet in audientia cõtradictarum. ar. ff. de iudi. l. obseruandũ. Nunquid isti sibi inuicem, vel alius possunt subdelegare inuitis partib⁹. Dicit Cyn post Pe. ꝙ si datus ex officio cõmittit vices suas, datio ad instantiam rei valet: tamen poterit recusari, vt suspectus, per. l. apertissimi. C. de iudi. Nec aliud dicũt. Et idem notat Hosti. quo ad hoc. j̃. eo c si in gl. ij. Goffredus verò, qui vt intellexi, fuit audientiæ literarũ cõtradictarũ. dñi Papæ auditor, dixit in Summa eo. tit. § potest delegari. ꝙ duo dici ad instantiã partium possunt cõmittere iudici electo à curia, sed non econtra, videlicet ꝙ electus à curia non posset cõmittere alteri de electis à partibus: sed bene ambobus simul, vel extraneo: vt videtur causa suspicionis. Dicit Collect ar. ꝙ nõ videt dubiũ hîc, nisi de suspitione prædicta: cum hoc habeat delegatus principis à lege, &c. per istam decre. quæ loquitur distinctè. ¶ Sed ego video aliud dubium. Nam non licet vni parti inuita altera à communi conuentione recedere. C de acti. & obli. l. sicut. Cum ergo partes in audientia prædicta concordauerint super iudicibus certo modo, contra id. quod pars voluit contra ire non potest: vt. l. quod in diem. ff. de aqua plu. ar. Sed non obstat, quia licet partes ex sua conuentione aliàs ligarentur, ipsum tamen delegatũ ligare non possunt: nec beneficiũ iuris sibi auferre: vt regula. indultũ. cum concord. Sic igitur simpliciter cum opinione pe. & Hostien. & per illam modifices dictum Goffred. & sic erit clarius.

2 ¶ † Secunda quæstio est. Pone: Princeps committit causam criminalem. sicut potest: vt notatur. j̃ eo. super quæstionũ & plenè per Archid. s̃. eo. ti j. licet. lib. vj. Nunquid iste poterit committere vices suas glo. in. d. l. in causarum tenet ꝙ sic per illam. l. Et eodem modo facit ista Decre. Sed Iaco. Pe. & Cy. in eadem leg tenent contrariũ. Nam sicut ille, cui est commissum merum, vel mixtum imperiũ à lege, nõ potest illud delegare: vt ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictio. l. j. in prin. & ar. C. de pœ. iudi l placet. Sic nec ille, cui commissum est à Principe: quia eadẽ est causa vtrobiq;, videlicet causa electæ industriæ & maioris fiduciæ, quæ de talibus personis habetur, siue à lege, siue à principe eligantur. Nam ex magnitudine rei commissæ, præsumit maior fides, & maior electa industria: vt. C. de sum. Tri. Epist. inter. hîc & in fi. Nec obstat generalitas legis in causa allegatæ, & istius Decre. quia restringitur ad causas delegabiles secundũ eos. ar. ff. de muner. & oner. l. vt gradatim. § j. Collec. idem dicens, quasi expressum. s̃. eo. si pro debilitate. in fi. Et pro ratione prædicta inducit. c is, cui. j̃. eo. lib. vj & c. quoniã Abb. j̃. eo.

¶ Sed verè ego fortè dubito. Nam ratio prædictorũ Doctorum non habet locum de iure isto, saltem in totũ. Nam † 3 cõmunis opinio Canonistarum habet, ꝙ omnes causæ meri & iusti imperij, sunt delegabiles: vt scripsi in. d. c. licet. in secunda opinione. Dicam in. c. in Archiepiscopatu. j̃. de rap. vbi materia traditur per Doct.

¶ SVMMARIVM.

1 *Delegati sententiam cui exequatur, & ad quẽ executio primum pertineat? Et num delegatus ordinarium ad sententiam suam exequẽdum appellare queat. nu. 2 q.*

3 *Delegatus si mandati formam excedat, aut iurisdictione abutatur, noluitue ius reddere, aut alioquin delinquat, nũ ab ordinario coerceri possit? Et quid in casu negligentiæ? nu. seq.*

5 *Delegatus, num brachium seculare inuocare possit?*

6 *Delegatus pro executione, de qua hîc, an possit bellum indicere?*

7 *Delegatus, an in possessionem custodiæ causa mittat? Et quid de possessionibus secularibus & immobilibus laicalibus? nu. 8.*

9 *Ægidius Bellemera leg. Iubere. Aurelia est commentatus.*

¶ CAP. VII.

Significasti. ¶ Casus. Delegatus Papæ suam põt exequi sententiam, quam exequi nõ potest, aut nõ vult is, cui eam cõmiserat exequendã. Prima decisa consultatio. Secunda responsio ibi: cõsul. ¶ Expone literam. *Alijs resistentibus.* Subaudi. vel ob aliam causam. Non enim reffert, qua de causa nõ possit. ¶ *Ab eo. Nostra authen. mandare* per se. j̃. eo. quærenti. vel per ordinarium, vt hîc. & j̃. c. proxi. vel per subdelegatum. j̃ eo. ex literis. Hosti. ¶ † O, ponitur: quia hîc videtur, ꝙ executio delegati primò pertinet ad ordinariũ. pro quo. ij. q. vij. quisquis. ff. de re iudi. à Diuo. contra quod opponitur de. c. quærenti. & c. pastoralis. § qui verò. j̃. eo. Solutio, dicit Inno. Nos credimus delegatũ posse per se, vel alium, sicut mauult. executioni mandare: vt in contrarijs. & ordinarijs etiam si sciat sententiam iniustã necessariò habet exequi, vt dicto. § qui verò. ¶ Glo. in. l à Diuo pio. in prin. tenet contrariũ. ¶ Sed Bar. ibi tenet in dilecto à Principe etiam de iure ciuili, ꝙ exequi põt per. l. fi. in fi. C. de iudi. & C si verò. in auth. de exhi. reis.

2 ¶ † PRIMO quęritur, Nunquid delegatus põt ordinariũ compellere, ad suam sententiã exequendã? De hoc p Ber in glo. ij. Videtur, ꝙ non: vt hîc. Et quia super eum nullam habet iurisdictionem, cum de ipso nulla in literis mentio habeatur. Ber. Innoc. & Hostien. tenẽt contrarium: quia potest cogere ad delegationem suam suscipiendam. j̃. eo. pastoralis. & c. & excommunicare executionem impedientes. j̃. eo. ex literis. & suæ iurisdictiõis turbatores. s̃. eo. c. j. Imò quod plus est, secundùm Inno. potest cogere seculares potestates: vt exequãtur. xxiij. q. v. administratores. & c. principes. j̃. de offi.

de offi.ord.c.j. Et quia delegantis vicem obtinet in causa sibi commissa.& in omnibus pertinentib⁹: ad causam, inter quę est executio.xc.ij.dist.c.vlt.ar.s.de præscrip.super literis.& c.cum contingat. Et expresse habes secundum Inno.in dicto §.j.verò. Hostien.verò sicut & Ber. addit temperamentum, dummodo de iurisdictione sua fidem faciat delegatus.

3 ¶ †SECVNDO quæro, nunquid si delegatus excedit formam mandati, vel iurisdictione sua abutatur: aut ius reddere nolit: aliàs delinquit. poterit eum ordinarius coercere. de quo scripsi.j. tit.ij. significauit in prima qõne. videtur φ non, per proxi.dicta. & quia maior est, &c.vt in glo. Ber.& s.de offi.eius,cui mand est iurisdictio.l. & si prætor. Et cõtra videtur per authen.l.in prouincia.C. vbi de crimine agi oportet. vbi dicit, φ delictū facit quem forum sortiri omni priuilegio cessante. ¶ Distinguit quidā: Aut abutitur iurisdictione sua quantum ad processum.& tunc ordinarius nō potest eum coercere. Aut abutitur malè iudicando, vel iudicare nolendo:& sic litem suam faciendo.iuxta.§ si iudex in authen.de quęstore.&.l.1.ff.de ver.& extraor.cog. Et tunc quātū ad illud interesse parte agente de illo poterit p ordinariū coerceri. ¶ Sed Petrus de Belapertica indistinctè credit, φ qualitercunq; delegatus principis delinquat in iurisdictione sua, siue aliàs quocunq; modo, ordinarius ratione huius delicti coercebit,& emendabit per viam iuris. per.§. damus in authen.vt iudices, siue quoquo suffragio. coll.ij. ¶ Vnde cõtigit de facto secundū eum, φ quidam delegati statim φ partes fuerunt in præsentia sua, dixerunt se velle assessores habere:& iniunxerunt cuilibet partiū φ deferrent cuilibet assessori marcham argenti. Partes nolebant, sed iudici ordinario supplicare volētes super hoc Petrum consuluerūt. Nunquid ordinarius hoc reformare posset? qui respondit, φ sic. Allegans legem expressam in authen.de iudicibus.§ j.&.§ nullū.&.§ ne autem labor.& alleg. Cyn.in autheo. vt iudices sine quoquo suffragio.§ nolumus.circa.fi.ibi licet prouinciarum rectoribus, &c. ¶ Dicit Hosti.hic, φ ista locum habere non possunt de iure nostro, per hanc literam. Nam etiam si notorium foret, non deberet ordinarius resistere, nisi appellando. & hoc tenet Nouella. s.de rescrip.c.si super vlti. glo. per.§. assessorem.c.statuti.de rescrip.li.vj. ¶ Et φ de negligentia coram ordinario conueniri potest, vel per eum. Alias arcta ri durante interdictione delegata. Dicit collec. φ ista litera non obstat, si quis velit sustinere opinionem pe. saltem in notorio delicto: quia de illo non loquitur ista litera. Et quia aliàs quàm per notorium factum res iudici potest esse certa, remittit ad collecta sua de rescrip. cum contingat. Et credit, φ sentētia Petri iuri nostro non sit cōtraria in notorio facto: quia delictum maximè notoriū, omne priuilegium excludere debet. Et in hac sententia videt secundū eum esse Innoc. 4 in d.c.cum cõtingat. ¶ Fatetur † tamen φ in casu negligentiæ non pōt ordinarius compellere delegatū, per lecta & notata.j.de offi.or.significauit.vbi de hoc dicā in prima quæstione. Laud. verò in cle.j.de offi.ordi.sup verbo, correctio. &c.Et ibi illud planè prosequitur. Ideò ibi dicam io.viij.q. vide tamen Nouel. de rescrip.c.fin.& de priuile. Episcoporum.lib.vj.vbi dicā & Cyn. in authē. qa in prouin. io.ij.q.

5 ¶ †TERTIO quæritur, vt iudex delegatus possit inuocare brachiū secularem:& videtur φ sic, per ea, quæ dixi post Inno.i.q.j.& quæ notantur hic in glo.ij Ber. Ber. hoc tenet loquendo de conseruatore.j.eo.c.j.lib.vj.in fi.secundæ glo. Hosti.idem tenet.j.eo.c.j.in fi.dicens, φ iuris veritate consyderata, vbicunq; delegatus nō potest suam sententiam exequi aliter, recurrat ad brachiū seculare.& ipsum distringit, vt suam sentētiam exequatur.ar.s.eo.c.j.&.c. preterea.&.j. eo.sanè.de cleri.exco. ministrante.c.ij.cum suis concor.

¶ Pro parte contraria allegat Hosti. vbi.s.filium curiæ, qui habet, φ quādo Papa hoc intendit, apponit clausulam, inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Et dicit Ab φ hanc partem tenet curia:& contraria dicit intelligi de ordinario.j.de offi.or.quoniā. vbi vide Nouellam, super fi. vlti.glo.& de excessi.prælatorum in fi.& hanc tenet Ab.hic. similiter. Et idem dicit & tenet Archid.j.de hæretic.vt officium lib.vj.ibi vide omnia & Gul.vtranq; opinionē recitat in Spec.tit.j.§ sequitur.versu, sed nunquid seculare. & ibi videtur sibi placere prima opinio cum ordinarius, qui est minor hoc possit. ¶ Ad id quod dicitur de stilo, respōdetur, φ interdum ponitur, quia plus timeri solet.&c. vel dic, φ non est absurdum in rescriptis Apostolicis exprimere affirmatiuas subintellectas: vt scripsi Nouel.de rescrip.mandatum. ¶ Dicit hic Nouella, φ si curia tenet secundā, nō est amplius insistendum: aliàs sibi magis placet prima, per superius allegata. ¶ Subdit Nouella, φ secundū aliam opinionē primā, videtur φ ipse delegatus habeat super hoc ordinariū requirere. & φ ordinarius ad ipsius mandatū inuocabit. Facit de offic.ord. pastoralis. Et an ordinarius à quo est appella. inuocare possit. Vide Nouellā eo.ot.c.j.sup gl.penul Et placet dicta opinio prima, saluo stilo curiæ lo.de Lignano. & pcedit re vera de mente Inn q.d credo potissimè, quia ista inuocatio est vous modus necessariæ executionis: quæ tamen de legato hic dicuntur, dicam.j.eo.c. vno.ij.io Cle. post Gul. in.vj.q.&.j.eo.statuimus lib. vj.in vlti.quæstione.

6 ¶ †QVARTO quæri, an delegat⁹ pro huiusmodi exequutione possit bellum indicere? Dicit Innoc. φ non: quia hoc principis est.xxiij.q.ij.c.j.&.ij.

7 ¶ †QVINTO queritur, vtrum delegatus possit in possessionem mittere causa custodiæ? Accurs mouet.ff.de iurisd. omniū iudi.l.ij.& dicit.φ non pōt hoc delegatus, nisi à principe: quia mixti imperij est. Inno. verò dicit hic delegatum à principe hoc posse. Induco.j.vt lite non contest.accedens. & quod notat Inno.eo.tit.tuæ. Vnde Inno.hoc hic probat p c.cum aliquibus.j.de re iudi.&.C.de iudi.l.properandū. & ff.ad municipa.l.ea. Quod intelligit nō solum de possessione causa custodiæ danda: sed etiam de possessione vera. per prędicta iura.& qua etiam pōt sententiam suam exequi.vt hic, &.j.c.in literis. Sed hoc verum secundū eum: dummodo hoc fiat sine armis & contētione defensionis. Dicit enim φ per se vel à se vocatos milites ipsam rem, nō poterit auocare, sed ordinario iudici mandabit: vt manu militari id faciat: vt.d.c. administratores.&.ff.de rei ven.l.q restituere.&.j.de homicidio postulasti. per quā dicit Host. primū iustius, & per ibi no. quod placet Collectæ ar.j.de fo.compet Romana.§ cōtrahē. lib.vj.Quod vide.j.his, q fuerint à pręlatis solicitur: & dicta l à Diuo pio.§ primo. Alias secus.ff.de iurisd.omniū iudi.l.iubere. ¶ De delegato tū ab alijs, dicit φ in corporalē possessionem mittere non pōt: sed decernere tantū, & ordinarius mittet: vt.ff.de dam.infec.l.ij.§.j. ¶ Hoc verum de possessio nibus ecclesiasticis.

8 ¶ † Sed quid de secularib⁹, vt puta de possessionibus immobilib⁹ laicalibus, q non sunt de iurisdictione iudice ecclesiast. Nunqd casibus, quibus iurisdictionem habet in causis ecclesiasticus iudex. pōt dare delegatus possessionē corporalem, sicut in dote, & similibus: hic est dissensio. Dicūt quidā φ hoc delegatus nunquā per se debet dare possessionē: sed recurret ad ordinariū secularē.j. qui filij sint legitim causam.xj.q.j.de personā.xcvj.di.cum ad verū. ¶ Alij dicūt φ cum principale sit de iurisdictiōe ecclesiæ, & accessoriū, videlicet executio: vt.j.de dona iter virū & vxo. c.de prudentia.vbi de hoc notatur.ar. in.d.l.à Diuo pio.§.j. sed de possessionib⁹ ecclesiarū est certū, φ in illis dabit corporalē possessionem delegatus, secundū Inno. Cuius vide nota. j.de officio ordi.cum ab ecclesiarū.& Nouellę super verbo, obseruari & eiusdem in. c.si quis cōtra.de for. compe super glo.hoc ideo.& Spec.tit.j.§ sequitur.versu, pōt etiam. Et de secundo decreto.§ penul. Vide de hoc, quod scripsi. in.d.l. iubere.per me Aureliañ.commētata. q.j.&.q.ij. Et iungere omnino ad materiā decre. notata. Bar. dicta.l.à Diuo pio.§ totā leg.qd de ista materia spāliter no. Lau.in cle.iudi.j.eo. ¶ Supple glo. In glo.idest ibi. *à Diuo p o.* lex ista loquitur in delegato alterius ordinarij, non in delegato principis.

¶ Et in fi.vel dubitatur, an esset funct⁹ officio suo, eo φ com

misserat alij executionem, ita φ amplius non posset exequi. Ad hoc. ȷ̃. c. ij. Hostien. & Abbas. ¶ In glo. ij. in fi. Saluo, φ habes. ȷ̃. de crimine fals. super eo.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Delegato iudici procedenti male, an & quando resistere liceat?*

2 *Sententiam, delegatus exequi mandat, vtcunq; de ipsius iniquitate constet: dummodo non sit contra constitutionis ius lata, nec errorem expressum contineat, ius inter partes facere.*

3 *Transigi super benefic. ecclesiasticis num possit?*

4 *Beneficij restitutio vt spoliato fiat quid requiri dicatur?*

¶ *CAP. VIII.*

SI quando. ¶ Casus. Si ordinarius scit eum non canonicè institutum, quem delegatus sibi mandat in possessionem induci, non resistat violenter: sed precibus instabit, vt differat, donec Romanus pontifex consulatur.

¶ Expone literam. *Prælatos.* minorum ecclesiarum: vt plebanos, præpositos, & huiusmodi. Inno. largè sumpto vocabulo. ȷ̃. de officio. or. cum ab ecclesiarum. ¶ *Traxerint.* quia per literas Papæ, vel aliàs canonicè, dicunt se ibi caoonicos vel canonicandos Inno. Idem si vendicarēt prælaturas. quod magis videtur amicū literæ, q̄ sequitur. & quæ pcedit. Nouella ¶ *Iudice.* delegato. ¶ *Transactione.* i. amicabili compositione. Innoc. ¶ *Alio modo.* non canonico. Gos. *Certum sit.* Hoc est contra id, quod notatur. xj q. iij non debet. glo. penul & j. super fi. penul. glo. &. ȷ̃. eo lanè. super verbo, rebellis. Nnuel. ¶ *Instare.* repete, debet. ¶ *Vt differat.* quod si facere nolit præcisè, necesse est obedire. ȷ̃. c. pastoralis §. quia verò. Et sic interim administrabit in suæ & multarum animarum periculum. Sic. s̃. de elect. dudum. ij.

1 ¶ Opponitur, quia videtur, quòd iudicibus malè procedentibus potest resisti: vt C. iure fisca. l. prohibitum. lib. x. Fatetur Innoc. φ si iudex delegatus malè procederet, hoc modo scilicet ad ea. quę sibi commissa nō sunt: resistere possumus. Imò contra tales competit interdictum vnde vi. vt in contrario. pro quo. C. vnde vi. l. meminerint. & . C. de meta & epiden. deuotum lib. vij. Sed si aliter. s. circa ea, quæ sibi cōmissa sunt malè agant iudices delegati, licet hoc certum sit: tamen eis non est resistendum de facto sed bene de iure resisti potest, per appellationem. & sic intelligitur ista, decre. secundùm eum.

¶ Secundò opponit̃, & fortius: quia cum iudex ad reddendum iustitiam delegatus, precipit transactionem partiū executioni mandari, ad nō commissa procedit ergo sibi potest resisti, per prædicta. Cuius contrarium hic dicitur, vt videtur, Sol. fatetur Inno. φ iudex ad reddendum iusticiam delegatus, non potest transactionem executioni mādare. Absurdum enim esset hoc, cùm sibi commissum non sit. Ad literá, ibi, *transactione.* respondet φ hic iudex delegatus erat super beneficio & personis, de quib⁹ agitur hîc. Et dicebat se prędicta facere authen. delegata. ideò inferiores iudices ei resistere non debent, nisi appellando. Sed si non contenderet se author. delegata hoc facere tunc credit, φ ei resistere possit sine appellatione Idem credit si in iudicio suo, sententia, vel mandato exponeret errorem. s. quia diceret: ad me pertinet executioni mandare transactionem partium: licet sola institutio sit mihi cōmissa ar. ȷ̃. de sen. exco. per tuas. Item non obstat. ȷ̃. de præb nisi essent. quia ibi iudex nil mādat executioni: sed papa confirmauit ibi, quod factum fuit ratione delegā tis. & φ factum fuit raoone compromissi. Et pro eo, quod dicit Inno. posset resisti iudicibus: dum extra sibi commissa procedunt. Faciunt notata. lxiiij. di. quia per. x. q iij. non debet ar. vij q. j. quia frater ibi: spiritus cōtumaciæ. &. ff. de iniurijs l nec magistratibus.

¶ Tertiò opponitur: quia videtur, φ imò resisti possit delegato volēti exequi. maximè post appellationē ab eo interiectam: vt. ȷ̃. eo. pastoralis. § præterea. cum ibi notatis. Sol. Inn. fatetur contrarium in effectu, dicens φ sentiens se grauatum de mandato delegati super executione fienda, appellare debet. j. eo super eo. &. ff. de appel a sententia. Et ex quo per appellationem fuerit delegata iurisdictio reuocata, non debet delegatus mandare sententiam excutioni, sed supersedere: vt § præterea pro contrario allegato. vbi de hoc notatur Imò, tunc violenter sibi resistere potest appellās: cùm non sit eius iudex ar ȷ̃. de app bonę. &. c. dilec Quod tamē intelligit verum Inno. hoc modo, scilicet φ potest resistere, si possidebat rem, vel ius illud, in cuius possessione mittitur is, de quo agitur, vel in quo fit executio sententiæ. Sed si nō possidet, licet eum res aliter tangat, non resistet violenter. Et sic loquitur præsens decre. secundum Innocen.

¶ Quartò opponitur contra so. proxi. s̃. Nam videtur φ ordinarius, de quo hîc agitur, ius instituendi quasi possideat & p consequēs resistere possit, post appellationē. Cuius contrarium proximè dictum est. Sol. si peteretur ius instituendi, locum haberet oppositio. s. φ resistere posset, etiā si non appellasset: cùm secum nō actum esset. ar. Decre. prædictarū &. ff. de re iudi. l. à diuo. nisi sibi aliud imputari possit: sed hîc non negatur ius instituendi ad Epm pertinere: nec sibi eius aufertur possessio: licet alicuius mittatur io possessionem canonicatus & præbendæ Sed cap si appellasset, prædictam resistentiam facere posset. quia eios iuris detrahitur Inno.

¶ Quintò opponitur ibi: *resistere.* quia imo videt, φ liceat bellum inducere: vt. ȷ̃. de restitu. spo. c. olim. cum ibi notatis per Inno & Hosti. Sol. licet Inno. s̃. proxi. c. dixerit, φ bellū non potest indicere delegatus: tamen in dicto. c. olim. φ quicunq; habens iurisdictionem potest eam defendere: & pro eius defensione arma mouere: dummodo merum imperiū habeat, quod habet delegatus: vt videtur: quia in possessionem mittit. Dixi. s̃. c proxi in. v. q̄nc. Hîc autem non loquimur de iudice suam iurisdictionē defendente: sed de subdito parēre habēte Sic ordinarins index, seu quiuis alius. Opinione tamen Inno. in. d. c. olim referre possumus ad ordinarium: vt non obstēt notata sua. s̃. c proxi. secundū Collect ¶ Et ad propositum & verificationē omniū pręmissorū, vide omnia, quæ scripsi § j. c. olim. In omnibus quæstionibus, & præsertim in. vj. princ. § ij. quid si iudex.

¶ Sextò oppooitur ibi: *certum sit.* de c. quoniā de fi. pres. & c. ad aures de temp. ord. Sol. intelligit Hosti. hāc decre. quādo licet certum sit ordinario mādatum delegati esse iniustū tamen non est illud notorium. Et ideò nec appellando: nec aliâs resistere potest Sed si notoriū esset, hoc licet non posset violenter resistere, posset tamē rationabili causa resistere appellando: vt c quoniā. & . c. ad aures. allegatis. Sed hoc, quia occultum erat Epo non est credēdum. vj. q. ij. si tantum. Et sic soluit pe. contrariū. de. c. eam te. de æta. & quali. Sed salua pace, intelligenda videtur decre. prout iacet, videlicet nō in resistentia iuris, q̄ fieret per appellationē. iuxta dicta Hostié. sed in resistētia facti, quæ fieret p violentiam illatam de facto

2 secundū intellectū Inn. qa dicit: *resistere violenter.* vnde † qualitercunq; de sentētiæ, quam mandat exequi delegatus iniquitate constet: dummodo non sit lata contra ius constitutionis nec errorem cōtineat expressum, & facit ius inter partes. ȷ̃. de re iudi. cum inter vos. ideò ordinarius eius executionem de facto impedire non potest: vt hîc.

3 ¶ † Septimò opponitur: quia super beneficijs ecclesiasticis non pōt transigi. ȷ̃. de transac. super eo. Metu huius contrarij datur duplex intellectus huic decre. vnus intellectus est, φ hîc agebatur de beneficio: vt de proprietate. Et ideò hic poterat interuenire trāsactio secundū Io. qui hæc notauit. j. q. iij. ea quæ. Sed malus videtur iste intellectus. ¶ Secūdus intellectus est, φ hîc agebatur de bñficio, vt de beneficio. Et iste intellect⁹ est verus. & probatur ibi institutionē canonicā, &c. Qualiter ergo soluitur contrariū. Dic, φ hîc nō agebat de viribus trāsactiōe. Vō dicebat Gos si amicabilis cōpositiōe, seu iudicis puisiōe. Fa. no. Nouel. ȷ̃. de trāsac. ex literis. vide Ber. in gl. Et dic. vt dixi p In. s̃. in prima oppositiōe & . ij. Veritas enī est, φ hîc loquit̃ de trāsactiōe, siue pprié, siue impropriè sumpta.

sumpta & de quocunq; alio medio bono vel malo, per quod litigans potest coram delegato ad sententiam peruenire iustè vel iniustè: dummodo non nulliter manifestè: nec de illius transactionis, vel cuiuslibet alterius modi, viribus vel efficacia hic quæritur. sed solùm quæritur hic, an sit obediendum delegati mandato: vel possit ei violenter resisti pro eo: quia certum sit illum pro quo scribit, vel mandat fieri executionem delegatus, canonicam institutionem non habere. Et respondet textus, quòd non est resistendum violenter prædicto mandato ex causa prædicta. Ad quam & non ad aliam textus se refert. Et iste intellectus decretalis. ¶ Supple glosam In glo. ij. in fi. idem Inno. dicens vnum verbum, quod videtur mihi multum notabile: videlicet, quòd canonica institutio in beneficialibus sola est illa, quę pręstat causam possidendi. & iustum titulum allegat. de insti. ex frequentibus. & C. de eman. lib. l. iij. facit. j. de regulis iuris. c. j lib. vj. Contra quod opponit Inno. de c. cura pastoralis j. de iure pa. Sed non obstat licet Inno. non soluat: quia nos hic loquimur in beneficialibus: ibi verò loquitur in prophanis. Sed apparet ex natura oppositionis, quòd Inno. hic dictum suum intelligit de titulo ius non transferente in beneficio sed solùm dante causam possidendi. De illo solum loquitur. c. cura pro contrario allegatum. ¶ Ex † quo infertur hæc conclusio notabilis: quòd nunquam est alicui spoliato de beneficio ecclesiastico illius restitutio concedenda, nisi primò doceat de canonica institutione: quia illa sola præstat causam possidendi: vt hic. Item patet ex dictis, quòd non oportet docere de titulo, seu institutione ius verum in beneficio constituente: quia illud debet remitti ad petitorium: quia concernit proprietatem Necesset aliàs differentia inter petitorum & possessorium: sed sufficit quòd doceat de aliquo titulo, aliàs habili ad constitutionem huius: vt puta de collec. ordinarij, vel Apostolici executoris. Nec oportet tunc docere plenè iusta notata. j. de restitutione spo. ad decimas. Super quo vide ea, quæ scripsi. s. de fili presby. constitutus. in. iij. q. ¶ In glo. penulti. in fi. Ala. arguit: videtur, quòd iudex delegatus compositionem coram se factam mandare potest executioni, si est licita: sicut est diffinitiua. quod Ab. reputat absurdum. dixi. s. in oppositione. ij.

¶ In gloss. vlt. ibi: super eo. idem vim. Phi. Inno. & Abb Dicebat Hostien. quòd si Episcopo sit præiudicium expressa causa rationabili. poterit appellare: inducebat eadem iura. Pe. dicit, quòd debet excipere, & si non admittitur exceptio, tunc appellet.

¶ SVMMARIVM.

1 *Delegatus iudex & ordinarius quoad sententiam diffinitiuam, num inter se differant?*

2 *Ordinarius sententiam suam nullam, num reuocare posset? Et quid si de nullitate principaliter agatur, an de ea omnino primum sit discutiendum? nu. seq.*

4 *Agens nulliter, qui agendi potestatem habet, an iterum agere possit?*

5 *Papa si mandet alicui de beneficio prouideri: an prouisor vni ecclesiæ pro prouisione scripserit: num ante quàm prouidendus ibidem recipiatur, mandare prouisor queat, vt in alijs recipiatur? Et adde seq. Coroll. nu. seq. & 7.*

8 *Compromittentes re integra, num possint compromissarios reuocare? Et quid de delegato quo ad subdelegatum?*

¶ CAP. X.

IN literis. ¶ Breue est & primò decisæ consultationi respondet. Secundò causam reddit ibi: quia semel. Et pars huius de resti spolia. in. c. literis.

¶ Expone literam. *Delegatus*. Secus in ordinario. Et intellige hoc de quocunq; delegato: qui tamen possit exequi de quo. j. de so. compe. si quis contra. ¶ *Sententiam. diffinitiuam.* ¶ *Cesset*. dicit Pe. hoc verum in cognoscendo: sed non in tuendo. allegat. j. eo. quęrenti. Vt hic. vt ibi. vnde dicit Hostien. quòd in noua iniuria, noua fiet interpretatio. alleg de rescrip. c. fi.

¶ Opponitur ibi: *Authoritas, & iurisdictio cessat*. de. c. cum cessante j. de app. &. de. l. quod iussit. ff. de re. iudi. Sol. nos loquimur in diffinitiua, per quam executam iudex fungitur officio suo. & ideò vltra nihil facere potest. In contrarijs verò loquitur de interlocutoris præcedentibus, per quas iudex non fungitur officio suo.

¶ Secundò opponitur de. l. si pręses. C. quomodo & quando iudex. Sol. ibi loquitur in ordinario: nos autem in delegato.

1 ¶ † Pro quo sciendum secundum Inno. quòd aut sententia diffinitiua tenet ipso iure: & tunc non est differentia inter delegatum & ordinarium. Nam si non appellatur ab ea, transit in rem iudicatam. & per neutrum reuocabilis est: quia etiam si iniusta sit facit ius quoad partem. de re iudi. cum inter vos. Et si appellatum est ad iudicem appellationis pertinet confirmare, vel etiam infirmare primam sententiam. s. de rescrip. dilectus. ij. in fi. Et ideò siue sit ordinarius, siue delegatus, qui eam tulit, eam non reuocat. ff. de arbi. l. quia de poenis. l. moris. §. istæ. de quæsti. l. j. §. fi. vj. q. vlti. quod bene. C. sen. re. no. po. l. j. de poenis. l. poenam. vbi de hoc ar. l. iudex & l. cum querebat. & l. post rem. ff. de re iudi. & de sen. ex. pericul. reci. l. ij. Et deinde præcepto. ff. de iudi. si debitori. quia vim diffinitiuæ habet ar. ff. de app. l. creditor. § iussus & no. la. in. l. quod iussit. secundùm Henric. Nisi appellans appellationi renunciet: quo casu firma manet sententia. Nec iudex post renunciationem appellationis potest reuocare sententiam suam. Quod dic, vt legitur & notatur. de re iudi. quod ad consultationem. & de app. directè saluo eo, quòd sententia excommunicationis dicitur. j. de sen. ex. licet. lib. vj. ¶ Si verò sententia diffinitiua lata nulla sit ipso iure: distingue secundùm Inno. inter ordinarium & delegatum; quia ordinarius, illa non obstante, causam incipiet à capite vt dicta. l. præses. eo. tit. & C. de accus. l. iiij. Delegatus verò, quia functus est officio suo, non remanet iudex. Et ideò non incipiet à capite: nec vltra cognoscet: vt hic, & C. quando & quomodo iudex si vt proponis. quia iam desijt esse iudex. ff. de arbitris. l. palam. in fi. Quod dic, vt notatur. j. de accus. qualiter. j. & quod ibi notat Nouella super prima glo. & de re iudi. de cætero super. j. glo. in fi.

¶ Tertiò opponitur: quia imo delegatus diffiniendo non desinit esse iudex: vt. j. eo. quærenti. & hic à contrario. Dicit Io. de lignano, quòd diffiniendo fungitur officio deseruienti actioni: quia per diffinitiuam actio pristina terminatur: vt. ff. de re iudi. l. j. & eo. tit. j. c. cum. aliquibus. Facit extra eum melius. C. depo. l. iiij. & de fruc. & liti. exp. l. terminato. ¶ Sed contra eum videtur valde facere lex, aliam. ff. de noua. Dic glo. clarius & securius, quòd per diffinitiuam functus est delegatus officio suo quod in cognoscendo & diffiniendo consistit. Et ita intelliguntur dicta Innocen. non autem illo officio, quod consistit exequendo: vt hic, & dicto c. quærenti. Quod tamen fateor esse notabile: cum principaliter intentetur ar. ff. ne vis fiat ei l. iij. in princ. de rei ven. qui resti. de mi. l. minor. xxv. anno. cum si. ar. notatorum per Docto. in. l. j. ff. de iurisdictione omnium iudi.

2 ¶ † Quartò opponitur de. l. j. & ij. cum ibi notatis. C de poe. iudi. qui malè iudicauit. vbi dicitur, quòd iudex ordinarius non non possit reuocare sententiam suam nullam. Soluunt Iaco. de Are. & de Butrig. Aut contra iudicem ordinarium, qui tulit sententiam nullam habetur aliqua sinistra suspicio, vt puta: quia iam prece, vel pretio se corrumpi permisit: & tunc non ad eum, sed ad eius superiorem recurrendum est. Sic intelligunt. l. absentem. C. de accusa. Et sic procedit contrarium alleg. ar. C. de app. l. eos. j. de cleri. coniug. diuersis. s. de fil. presbyte. veniens. not. Ioan. xxxv. q. ix. c. quod quis vbi idem Hug. & Archi ar. s. de tempori. ordinandorum literas & c. eos & c. vltimo lib. vj. propter scandalum. de operi. no. nun. cum ibi notatis. No. Host. j. de accusa. qualiter. i. ar. l. cum quærebatur. & l. post rem alleg. s.

¶ Aut non habetur sinistra suspicio: & aditur idem. l. iiij. & l. si præses. allegatus.

3 ¶ Vltra † hoc dicit Butriga. in dicta. l. iiij. C. de accuſ. ꝙ ſi agitur de nullitate principaliter antequã ad principale accedatur, ꝓnuntiãdũ eſt ſuper ea in vno iudicio & poſteà in alio, aggrediendũ eſt principale. Sed dum de nullitate quæritur incidenter: tunc totum. c. iudicio expeditur: nec oportet ſup nullitate principaliter pronũtiare: nõ allegat. ¶ Et puto, ꝙ velit dicere. ꝙ inſtituto iudicio principaliter nullitatis, non eſt admittẽda in eodẽ iudicio accumulatio negocij principalis: ſed inſtituto iudicio principali ad impediendũ litis conteſtationẽ, excipitur de ſententia. iuxta. c. exceptionis. de lite. cõteſtate. li. vj. de nullitate eiuſdẽ poterit replicari. Et ſic de ea incidenter cognoſci, ꝙ cõſultus eſt. ¶ Quintò opponit ibi: *Vel mandari præcepit*, quia per hoc præceptũ nõ videtur iuriſdictio & authoritas expiraſſe: cum adhuc reſtet executio fienda, quã ſemper facere poteſt. ĩ. annũ. vt. ĩ. eo. quæſẽti. &c. ſ. e. ſignificaſti. So. ſecundũ Inno. ſuppleri debet ibi, præcepit. Et præceptum fuit executioni mandatum: quia verba ſunt cum effectu recipienda. ĩ. de cleri. nõ reſid. relatũ. de pe. diſtinc. j. hæc autem. & idẽ Bernardus in glo. prima. ¶ Sextò opponitur cõtra ſolutionem ſupra ꝓximã. de. c. ſuper quæſtionũ. §. porrò. ĩ. eo. per quẽ. §. videt. ꝙ ſi cõmiſũt executionẽ: cum nil plus habeat: totum quod habet, commiſiſſe videtur, & nihil ſibi retinuiſſe. & ſic deſit eſſe iudex. & per cõſequens poſteà iuriſdictionẽ recuperare nõ poteſt etiã per pactum ſpeciale ipſarũ partiũ: vt. ĩ. eo. ſignificantibus. Sol. intellige, quod ꝓximè dictũ eſt: cũ cõmittens executionẽ aliquid ſibi retinuit iuriſdictionis: vt puta aliquid coerctionis, vel poteſtatẽ reuocandi: vt ibi dicetur. Vel aliter dic ꝙ iuris interpretatione nõ videtur iuriſdict. ſic in totũ cõmiſſa, ne contingat mãdatum apoſtolicum ſic eludi: & victorẽ inutiliter laboribus & expenſis fatigari. de app. vt debitus Hoſti. ſa notata Ioan ĩ. eod. c. quamuis. gloſſ. ad l. lib. vj. Prima ſol. magiſtra placet. ¶ Septimò opponitur contra id, quod dictũ eſt interlocutoriã poſſe reuocari. de. l. ſiue pars C. de dila. Sol illa intelligit, niſi iudex reuocet dilationem: quod poteſt per prædicta. ¶ Octauò opponitur ad idẽ de. c. ſignificantibus. ĩ. eo. Solue vt ibi. ¶ Nono ad idem opponitur de. l. quod ſemel. ff. de decre. ab ordine faciendis. Sol. Aliud eſt in decreto decurionũ, quæ tranſeunt in contractũ, vel quaſi, ſecũdũ Bart. in. l quod iuſſit. De materia autẽ reuocatiõis interlocutoriæ habes plenè per Bart. in dicta. l quod iuſsit, & dicam in. c. ſignificanti-

4 bus. & c. cũ ceſſãt. alleg. ¶ † Denuo opponitur cõtra decre. quia videtur regulare, ꝙ habens poteſtatẽ, ſi tentauit actum facere, & nulliter egit, iterum facere poteſt, ſicut eligens nulliter, iterũ eligit ff. de opti. le. l. ij. § j. & ſ. de elect. cũ terra. Et nulliter acceptans, iterum acceptat: vt notatur. ſ. de reſcript. cum in multis. lib vj. per Hoſti. & Ioã. in vlt. glo. Et quia quod nullũ eſt impedimentum non præſtat ĩ. de re. iud. c. nõ præſtat. lib. vj Sol nos hîc loquimur in ſententijs, cõtraria verò loquuntur in alijs factis, ſecundũ Inno. Secundũ quẽ debes tenere iſtã regulam, videlicet. ꝙ in oĩbus alijs factis, præterquã in ſententijs, ſiue ſit ordinarius, ſiue delegatus, ſi nõ tenet quod fecit, vel tenet, ſed non eſt bene factũ, vel effectũ, alias non habet de iure, iterũ illud poteſt facere rectè. Et de ordinario quidẽ conſtat in dicto. c. cum terra. De delegato verò cõſtat ſ. eo ſignificaſti. Et videtur hæc diſtinctio probari. ff. de

5 arbit. l. qualem § fin. ¶ Ex † quibus colligit Inno. ꝙ ſi Papa mãdat alicui ꝓuideri de beneficio, & prouiſor ſcripſerit vni eccleſiæ ꝓ prouiſione: ꝙ antequã ibi recipiatur, poteſt mãdare, ꝙ in alia recipiat. Nec obſtat. ſ. de reſcript. in noſtra quia loquitur quando plures literæ ſuper vnius prouiſione impetrãtur in fraudem. Sed ſi per primas literas ſit receptus, tũc alterius non habet, prouiſor quid facies, quia planè executus eſt mandatum Apoſtolicum. Et ideo non tenet ſecũda prouiſio. arg. hîc &. ĩ. eo. venerabili. ſuper quo vide Nouellam. ĩ. de præb per illorũ. in prin. Item infert Inno. etiam ex prædictis, ꝙ ſi mandatũ eſt alicui, ꝙ ꝓuideat alteri de beneficio: ſi prouidit ita, ꝙ de iure prouiſio teneat, licet de facto nõ habeat prouiſionem, non tenet vlterius ſecunda prouiſio. Probat quia ſi contrarium dicitur abſurdum. ſ. ꝙ per vnũ mandatum conſequitur nõ ſolùm duas, ſed multas prouiſiones. & omnes valebunt cõtra intentionem mandãtis: quod non eſt ſentiendum. ſ. de reſcrip. ad aures & c. ad audientiam fatetur tamen Inno. aliquos dicere contrarium quorum opinio ſecundùm Hoſti. tolerari poſſet, quando prima eccleſia, pro qua ſcripſit eſt ita proterua ꝙ nullo modo vult obedire. arg. xcij. di. ſi quis ordinatus. & c. ſequen. & vij. q. j. paſtoralis Ita tamen ꝙ adepto ſecundo renuntiatum ſit primo. ĩ. de præben. de multa. facit etiam pro prædictis, ꝙ verba notãda ſunt cum effectu. & quod idem eſt non eſſe. & inutiliter eſſe. de tranſla. inter. Et tamen Hoſtien. ꝙ licet hæc opinio placeat, prima tamen verior & iuſtior eſt. faciunt etiam ad hoc notata Inno. ĩ. de re iudi & c. j. in gloſ. ij. vbi idem videtur Inno. in effectu notaſſe, quod hîc. Vbi tamen nõ teneret prima ꝓuiſio de iure nec de facto: vel vbi mandatum de recipiendo peritum, non eſt, ſecus eſt ſecundum Inno. quia tunc ſcribere poterit in ſecũda. Compo. vero §. de reſcrip. capitulum in iiij. charta, verſu Inno. Dicit Inno. notaſſe contrarium. de iure patro. cum dilectus. Et ſol. ꝙ ibi loquitur de reſeruatione: hîc de nudo mandato. vel hîc ſe corrigit, ſecundum eum.

7 ¶ † Tertiò infert etiam Inno. ex præmiſsis, quod ſi compromiſſarij dati ad prouidendam, prouident ignoranter de aliquo, cui prouideri non poſsit propter defectũ natalium, vel alium deffectum. ſi electus nolit ſuæ electioni conſentire, iterum alium eligent: niſi reuocetur poteſtas eis data: quod facere poſſunt: vt notatur de elec. in cauſis. Dic tamen de hoc, vt legitur & notatur. ĩ. de elec. ſi compromiſſarius. lib vj.

8 ¶ Subdit, † ꝙ ſicut compromittentes ſuper electione poſſunt reuocare compromiſſarios, re integra: vt ſupra proxi dictũ eſt: Sic delegatus etiam, qui totam cauſam cõmiſit. ſi ſubdelegatus nondum receperit commiſsionem: vel ſi recepit antequam vti iuriſdictiõe incipiat, poteſt reuocare iuriſdictionẽ, & alij cõmittere: vt notatur ĩ. eo. venerabili. in fi. ſecũdũ eum ſed dic ad hoc, vt legitur & notatur. ĩ. eo. quãuis. li. vj. ¶ Ex præmiſsis patet reſpõſio ad quæſtiones multas. & præ-

9 ſertim ad tria cõtinuò nũc occurrentia. ¶ † Primum eſt, ꝙ ſi impetrãs cũ clauſula acceptãdi beneficiũ de iure vacans, licet de facto p aliũ poſſeſſum, acceptauit, etiã ſi illius poſſeſsionẽ nũquam habere poſsit, ſua gratia eſt cõſumpta de rigore iuris. Et idẽ ſi Papa illud poſt acceptationẽ & ante ꝓuiſionem alteri cõferret, cũ clauſula tollẽte ius ad rẽ quæſitũ p acceptationẽ: niſi in collatione Papali eſſet clauſula reſeruans gratiã

10 expectatiuis. ¶ † Secundũ eſt, ꝙ ſi Papa cõtulit beneficiũ vacãs per mortem titij, & Titius in illo ius nõ habebat, ſed ſolũ de facto tenebat, ꝓuiſio nõ valet per. c. ſuſceptũ. de reſcrip. li. vj. vbi hoc tangit parũ, & plenius ibi de hoc dicã: quia hoc du-

11 biũ magnũ habet ¶ † Tertium eſt, ꝙ ſi Papa cõfert alicui beneficiũ reſeruatũ & ille prouiſionẽ acceptat: ſed moritur antequã habeat poſſeſsionẽ: vel viuus eã habere nõ poteſt: reſeruatio Papæ, quæ nõ concernit niſi primã diſpoſitionẽ, expirat. Facit. c. nõ poteſt: de præb li vj. cũ concordantijs ibi ſignatis in Nouella Sed caue quia ſuper hoc emanauit à dño Clemẽte Papa vj. & vna reſeruatio talia beneficia afficiẽs, approbata per dominũ Clementẽ ſeptimũ Papã modernũ. Vltra præmiſſa ſcripſit hîc Collec. principaliter quatuor, de quib' dicã in locis ꝓprijs. de primo. ĩ. eo querenti De ſecũdo, in. c. ſi cõpromiſſarius. allegato. De tertio & vltimo in Cle. de re iudi. quia hîc non propriè cadunt. ¶ Henri. verò hîc ponit vnam diſtinctionem multùm diffuſam ad cognoſcẽdum, qualiter iudex poteſt ſuã ſniam corrigere vel reuocare: quã expedũ

12 tibi & pro magna parte p remiſsiões. ¶ † Primò ergo dicit, ꝙ quo ad verba, ſeu dictamẽ & c. poteſt: quod dic, vt. l. Actorũ verba. ff. de re iudi ¶ Item quo ad acceſſoria, vt fructus & expenſas eadẽ die. ꝙ dic, vt. l. Paulus. eo. ti & p Spe. de arbi. § ſi ver. vt auth. ſup hoc & Hoſti. in ſũma. de re iudi. § qualiter. ver. diffinitiua. ¶ Item de multa ex cauſa: vt. ff. de offi. pſidis l. illicitas. §. vlt &. C de modo mulctarũ. l. fi. Vide q̃ ſcripſi. s. e. de cauſis. q. xvj. ¶ Conſequẽtur tractat de interlocutoria, quãdo

quomodo potest reuocari, de quo per Bart. in dicta.l.quod iussit. dicam in.c.cùm cessante. ¶ Demum de diffinitiua sub dit distinctioné satis magnã, diuidés delegatos & subdelegatos ab ordinarijs. Et de primis primò refert, φ delegatus vel subdelegat⁹ sententiã etiam diffinitiuã, nó tamé negocij, sed instãuæ pót reuocare. Notauit Spe.ti.de offi.iudi.§. deseruit. ver quod si proponas. Et pro hoc.ĩ.de iudi.examinata. Ratio.quia talis retinet iurisdict. vsq; ad annum.ĩ.eo.quærenti. Et quia potius est interlocutoria secúdum eum. Item notauit Inno.ĩ eo.consuluit.licet Bar.notet contrarium.in dicta.l.quod iussit dicam in dicto.c. consuluit.

13 ¶ † De diffinitiua negocij, dicit φ delegatus &c. non potest eam reuocare, mutare, vel emendare, seu ei addere, vel. detrahere: vel de causa iterum cognoscere: siue teneat ipso iure, vt hic.&.l.iudex.&.l.quod iussit &.l.cum quærebatur: &.l. post rem iudi ff.de re iudi Siue nulla sit: vt l si vt pponis.& C.de sen.ex periculo reci l hac lege ver. sed nec sic. Sed hoc poterit delegans, vel subdelegans: vt.l. si vt proponis &.C. de sen. ex peri. rei. l.j.si sententia debeat & possit retractari per restitutionem, vel aliàs.ĩ.de resti. in inte.c literis.c. auditis.&.c.sustituta. Et per Hostien. in summa. de sen.§ quod remedium imprimet Spec.de sen.§.vlti.in'pri. Excómunicationem tamen erroneam reuocat quilibet iudex. de sen.ex facto.in fi. Notat Hostien. in dicto.c.cum inter vos.in fi.

¶ Sed fortè delegatus ad vniuersitaté causarũ, quo ad premissa, ordinario æqui, arãdus mist.p.l.j.§.j.ff.quis.& à quo apellandum sit quod tenet Iaco in dicta.l.iudex. Et idem de vicario per.l.j.&.ij.C.de offi.eius qui vices alterius gerit. & quod scripsi de offi.vica.c.sua. in.ij.q. Saluo, φ si delegatus, vel subdelegatus vltra formam cómissionis aliquid egisset tanquam nullum.ar.ff. de arbi.l.quid tamen. Tenent Iaco. in.l.iudex. Lamb. Pe.& Dyn. in.l.si vt proponis. Sed Spec. contra de arbi.§.fin. ver. vt autem super hoc. & ver. vel dic, quod tutius est. Nam in.l.quid tamen. arbiter non perfecerat omne id, ad quod fuerat assumptus: quod fateri possit in iudice delegato: quia Iul.videmr actum &c. C.de his, qui.vt indignis l.penul.vij.q j.&.c.j.&.c.nihil. Secus si totum perfecisset præter vel contra formam. probat.c.cum dilecta.& c.venerabili. vbi recursus habitus fuit ad Papam &.c.si compromissarius.§.j. ¶ Fortè posset dici, φ si processit super non commissis, vel non super omnibus sibi commissis indiuisibilibus tamen, vel à natura, vel à forma commissionis. obtinet prima opinio. Sed si super omnibus alijs, tamen contra vel præter formam commissionis processit, obtinet secunda

14 opinio.& sufficiunt allegata. ¶ † De ordinario autem subdit. Primò de principe, quod dubio caret.C. de preci. impe. offe.l.si quis aduersus.& authen. quæ supplicatio.&.c. cum ex literis.&.c.cum olim.xxxv q.ix. Apostolicæ &.c.sequẽti.& Spec. de sen.proba.§ qualiter ver. hoc quoq; notãdum. ¶ De inferiori ordinario dicit, φ reuocat nullã. vt.l.si preses C.de sen.l.j.ĩ.de frigidis. frat. de pur.vul.c.ij.xj.q.iij. Episcopus. Et etiam superiori eius.l.absentem allegata. Notat Hostien.§ qualiter. allegato, de modis nullitatis. per Ber. & Abba.de re iudi.c. per Hosti. de re iudi.§ qualiter. Spec.de sen.prola.§ iusta. & Laud. Cle j.de sequestratis. Et hoc verum: nisi retracto veniat propter delictũ iudicis: vt dixi.s̃. in.iiij.oppositio. Et hæc vera de sent. retractabili sine remedio appellationis, & citra ad itionem superioris. iuxta notata Hosti.in summa de sen.§ quot sunt eius species. ver. decimo & ver.sequenti. Et hoc siue de iure cómuni veniat retractatio: vt si lata sit per falsos testes, vel instruméta. C.si ex fal. l.j.ff.de re iudi. Dinus. & de in integrum resti. Dinus.ĩ. de proba.licet. Et casibus peréptoria opponitur post sententiã. C.de iur.& fac.ig.l.j. Et propeter præuaricationé aduocati C.de aduoca.de iudi.l.j. Siue specialiter, puta per restitutionem. ff.de minori.l.iij.causæ.ij.§.fi.&.l. præfacti. & in Spec de arbi.§ fi ver. vt auté super hoc.& de in integrum resti.§ videndi restat.ver.& notat secundùm Henricũ.& omnino circa hoc videas quæ scripsi.ĩ.de re iudica.c.j.in.iiij.qóne.

15 ¶ † Si quæris qualiter potest iudex sententiã suam interpretari Dicit.H.φ maior hoc potest,& minor non. Dic vt.ff.de præto. stip.l.in prætoris & de app.l.ab executore ¶ Quid de arbitro, an possit mutare? nó potest, si seruauit formam cópromissi.ff.de arbi.l.quia arbiter. vbi de hoc in fi.glo. Si nó seruauit, potest.l.quid tamé.alleg. Dic vt ibi,& vt notat Spe. de arbi.§ fi.ver.vt aũt. Sed interpretari non potest: vt.ĩ.de arbi.cum olim nó.Spec.de arbi.§ fi.ver. sed nunquid verbum obscurum.& Archid.x.q.j sicut enim.secundùm eum.

16 ¶ † De iudice arbitro dicit Henricus, φ si sententiauit, vt arbiter, non reuocat, nec interpretatur, vt arbiter. Nec si tulit, vt iudex, nó reuocat, nec interpretatur, vt iudex: nisi vt prędictum est. Sed si sententiauit, vt arbiter, pót vt iudex bene mutare ar.no.per Gof.& Ab.ĩ.de præsump.literas f ex nouis,&c.ar.C.de temp.ap.l.per hanc.ĩ.de fide instru.cum Io. ff.de app.l.scio.ar.ff.quãdo app.sit l.j.§ sed & si pręses.xvij. dist.nullus. Sed indignum esset, φ siue nouis &c ar.C.de nó numera. pec.l.generaliter. Et de hoc per Archid. in.q.vij.§ tria versu. item si contra patrem. vbi de hoc. & per Hosti.in dicto.c.qualiter. & Spec.in.§ qualiter hoc quoq; alleg.& se. & de in integrũ resti.§.videndũ ver.& no.& de arbi.§ fi. ver. licet aũt.& quod notat Henric.in.c.ij de pur. Gul.alleg. dicam in.d.c.literas reliqua collige suprà in oppositionibus.

¶ Supple glossam in gl.ij.ibi: *nomine scribitur*, vel qui simpliciter cũ alio, vel alius datus est.ĩ.e.vno delegatorũ. ¶ Et ibi: *recusationem*, quod dic, vt.ĩ.eo.iudex lib.vj ¶ Et ibi: *appellationis*. etiam frustratoriæ.ĩ.de app. cum appellationis lib.vj. ¶ Et in fi.& quando pronũciant se per literas non posse procedere.ĩ.e.significantibus. secundũ nouellam. Sed hoc dubium, vt ibi dicam. De hoc in Spec.tit.j.§ restat.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Possidere aliud esse & aliud in possessionem mitti. Item & habere bonorũ possessionem in causa litis agnoscendæ.*
2. *Contumacia sola, nam s ff ciat ad possess. restitutionem.*
3. *Citato non comparente, an sint amici ac vicini citandi?*
4. *Ecclesiam aut præbendam a qua quis est violenter eiectus, accipiens, qualiter est puniendus?*

¶ *CAP. X.*

Consultatiõibus. ¶ Casus. Reo absente, non p contumaciam delegatus datus ad diem non restituet actorem, possessioné & deiectioné probare volentem. Pars huius de dona.& de iure pa. Communis diuisio.ij.ibi: super quo.

¶ Expone literã *Qualibet*. i.aliqua. de quibuslibet Pe. fa.de condi.appo.verum ¶ *Obtinuerit*: supple, sup hac forma & c. ¶ *Certum tempus*. cautus sit impetrator talium literarũ: quia si videt aduersariũ absentem, literas non pręsentet, donec ille sit reuersus. Aliàs inutiliter labetur tépus: vt hic &.ĩ.de ap. super eo.ij. ¶ Quod intellige, si per numerũ dierum mensiũ vel annorũ præfigitur tempus. aliás non expediret istud consilium ¶ *Eum*.s.impetranté. ¶ *Taliter*.i.sine iudicio & causa rationabili. ¶ *Causa*. s. probabili. de cleri.non resi.relatum. ¶ *Præfixum*. In rescripto, aliàs pmissum. ¶ *Possit*.euã si citet. ¶ Inn.hic nó posuit, nisi duas glosas. quasi interlineares: quarum primã ponit Ber.in glo.pen. Et secúda leuiter tangit de materia, q̃ ponit Ber.in gl.ij.remittés ad notata in.c.si aduersarius. Sed materiã dictę glo.ij Ber.ponit ipse Inn.& Hosti. post eum.ĩ.de ver.signi.dilecto. Sed Io. And. dicta eorũ hîc reponit sup dicta glo ij.licet non multũ faciat ad materiam, decre.sed dicam in dicto.c.dilecto.

¶ Opponitur ibi. *Nec potest restitutionem habere*. qa cótra absentem & c. fit bene missio in possessioné: vt iuribus.allegatis

1 dictæ gl.secundæ Ber. † Dicit Ber. aliud est possidere, aliud in possessioné mitti,&c. Sic aliud est habere possessioné causa litis agnoscédæ, vel incipiendę: & aliud est habere corporalem bonorũ possessionem. vnde habẽti primam, denegatur secunda.C.de inoffi. testa.l.ij Hosti. Vel dic cótraria loqui, quãdo nó interest actoris reum ad iudicium venisse. Tanc.

Vel dic illa locum habere post litem contestatam. Vinc. sed obstat. §. si feudum. Tanc. Vel dic illa loqui secundũ leges: hîc secundum canones. vel dic illa loqui in ordinario: hîc in delegato. Vel dic secũdùm Io. Guil. hoc regulare. s. actorem mitti in possessionẽ. si reus absens nõ defenditur. Sed posteà veniens & probans iustam causam absentiæ restituere in integrum, vel ad appellandũ. ¶ Et hoc dixit intelligi. quando ad causam terminandã modicum fuit tempus statutum Sic, ꝙ ante finem termini citari non potuit: quod semper fieri debet C. vbi in rem. act. l. ij. ĩ. vt litis. non cõtest. quoniã Idem recitat Vin. in. ij. apparatu. Et tenet idem quod gl. Io. de Lignano reprobatis alijs oponionibus. stat cum gl. & ego etiã. Nam hîc non loquimur de possessione primi, vel secundi decreti. nec venditione bonorum. Et ideò multum impertinenter prædictæ materiæ hîc annectuntur. Sed loquitur de causa possessionis & eius restitutione. de qua. ĩ. de cau. pos. & resti. spo. per totum. Et solùm hoc dicit, ꝙ in causa poss. restituendæ cõtra non cootumacẽ, non est ferenda sentẽtia.

2 ¶ †SECVNDO opponitur: quia hîc in fi. innuitur, ꝙ sola contumacia sufficit ad restitutionem possessionis. Contra quod opponitur: quia videtur, ꝙ imo litis contestatio sit necessaria. Quod prosequere atq; solue: vt in vlti. glo. Ber. Alij dicunt, ꝙ contra contumacem proceditur lite noo contestata. per. c. ex literis de pig. Sed dicit. Pet. ꝙ illa loquitur in vi ablatiua, & casu. l. si quando. C. vnde vi. & c. super eo. ꝙ me. cau. vbi violentia passi. violentia probata per testes, de re perdita statur sacramento hîc in expulsiua. vbi duo sunt probanda: vt hîc in fi. vel ibi iudex ex officio solùm res malefici fecit vendi, & mercatori tradi, recepto prius iuramento ipsius super perditis. Vel verius ibi non agitur principaliter de restitutione, vel emenda: sed solùm de hypotheca rerum mariti, quam habeat mulier io ipsius rebus possessionis à fratre.

¶ Alij dicunt, ꝙ hîc agebatur de ecclesia tanquam de beneficio: vnde procedi poterat parte contumace, lite non cootestata. per decre. eum qui. de eo qui mittitur io pos. lib. vj. Sed non valet, qoia decre. illa nõ emanauerat. Præterea patet hîc in prin. ibi: *ecclesia vel possessione qualibet*: vbi apparet, ꝙ loquitur de possessione quacuucunq;. ¶ Alij inter quos Hosti. dicunt, ꝙ si in pœnam cõtumacis bona eius possidentur. & interdum distrahuntur, vt patet hîc in secunda glo. Ber. & ex notatis Inno. in. d. c. dilecto multò magis vbi concurrunt, cõtumacia, delictum, violẽtia, fauor & spoliatio, procedi poterit lite noo contestata. Et sic potest. intelligi iste finis. &. ff. de mino. l. in causæ. §. causa cognita. Et multò potius quãdo agitur de possessiõe, quam si de proprietate ageretur. ar. C. si de momen pos. aga. l. vna. ĩ. de fo. compe. ex parte. Remittit tamen Hosti. ad ea, quæ notaoit ar. litis. noo contestate. c. ij.

¶ Nouella verò solum subdit hæc verba, si teneas hoc dictũ Host cui Guil. Nam concordat, ad de quartũ. s. ꝙ iurisdictio delegati expiret certo termino: vt omnia conueniant, quæ decre. exprimit si casum specialem inducat. ¶ Simile inducit quod notauit. ĩ. de emp. & ven. peruenit. ¶ Ioã de lignano hoc totum reprobat: quia nullibi reperitur hoc cautum videlicet ꝙ propter prædicta quatuor, vel aliquod eorumdem recedi debeat à regula, quæ habetur. ĩ. vt litis non contest. in rubr. & in nigro. Igitur stat io regula: ideò finaliter stat cum glo. ¶ Ego verò in dicta reprobatiõe sto cum eo. Nam aliàs hæc decre. in casu suo corrigeret decre. secundam ĩ. de lite. noo cootest. quod ooo est dicendum. Primò, quia illa est posterior: puta Inno. tertij, quam ista, quæ est Alexãdri tertij. Secundò, quia potius sunt iura per suppletiooes inuicem concordanda, quam eorũ correctio poneda. C. de inoffi. dicta. l. vna. de app. l. præcepimus. in fi. ĩ. de elec. cum expediat lib. vj. Suppleri ergo debet hæc decre. ibi: nisi &c. Subaudi. & lis cõtestata esset absq; mutatione casus. & si mutationem ponit in glo. intellige quo ad qualitatem personæ, vel rei. sed status causæ quo ad litis contestationem. Collec. remittit ad notata sua in dicto. c. ij. Et de hoc, quod hîc notatur de absente ex tali causa, quæ inducit ius & beneficium reuocãdi domũ, qui nõ dimisit procuratorẽ remittit ad notata Inno. ĩ. de fo. compe. licet. § Item nota.

3 ¶ De † citato nõ inuento, an citandi sint amici vicini, de quo per glo. & Pau. in cle caosam. de elec. subdit secũdùm Cyn. C. de bo authẽ. in poss. l. cum proponis quod non est necessarium licet tutum sit. Nec secundum eum inuenitur, ꝙ secundum canones citari debeant: sed sufficit sola rei contumacia quod satis probat hæc decre. secũdum eum. De hoc omnino vide quæ scripsi in Cle. causa. de causa pos. in. ix. q. principali. §. quarto, si quærit vbi plenè.

4 ¶ † Pro distinctione Henrici. habenda, quæritur hîc ibi: *spoliatum*: qualiter punitur, qui accipit, ecclesiam, vel præbendam, vnde alius est violenter eiectus? Dic, ꝙ si talis dedit operam, vt ille eijceretur, perpetuò deponendus est: vt. iij. q. j. audioimus cum ibi notatis. & idem. Sed si non dedit operã, sed sciuit deiectionem iniustam. dic vt ibi: secus si ignorauit deiectionem, vt. vij. q. j. præsentium. &. ij. q. j. in primis. &. ĩ. de elec. si alicuius. Si verò sciuit deiectionem, sed eam credidit iustam, non deponetur perpetuò, sed cessabit ab illa ecclesia, vel præbenda. & prouidebitur ei io alia: vt. c. præsentium &. c. in primis. allegatis. de hoc. vij. q. j. eum, qui ita. Et sic notauerunt Laur. & Archidiaconus in. c. audiuimus. & ipse Archi. in dicto. c. præsentium.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Delegatus executionem sua sententiæ impedientes, qualiter iudicare possit?*

2 *Debitorem creditori soluere volentem qui impedit extra iudicium, ac à soluendo prohibet: allegans nomen sibi delegatum: num ab prohibitione coerceri possit? Et num aduersus huiusmodi prohibentem actio competat?*

¶ *CAP. XI.*

SAnè quia. ¶ Casus. Delegatis Papæ in causa sibi commissa iurisdictionem habet supra ordinariũ, & quencunq; maiorem. ¶ In prima decisa consultatio. In secunda respõsio: ibi *tu*. & illa tria facit. Primo præmittit responsionis causam. secũdò ibi: *ideoq;*. respondet iij. *itaque*. responsionem declarat.

¶ Expone literam. *Vnde*: scilicet vices meas gerit. *Causa illa*. sibi delegata, & ad illos spectãti. ĩ. c. eo pter eã. ¶ *Maiore*. vij. q. j. peruenit vbi de hoc. ¶ *Persona*. maior minor, vel. æqua. ¶ *Iurisdictione*. s. ordinaria aut in rescripto sibi directo specificata. ¶ *Rebellis*. s. non obediendo in his, quæ spectant ad causam: vel impediendo iurisdictionem ipsius. ĩ. eod. si quãdo. &. c. sigoificasti. &. c. j. vbi secundùm Innoc. habes notado. &. c. sigoificasti. &. c. j. vbi secundùm Innoc. habes notatum qualiter iudex potest iudicare iurisdictionẽ impedientes. ¶ *In causa*. subaudi noo obediendo sibi in his quæ ad ipsam causam spectãt vel impediẽdo iurisdictionem ipsius, siue non obediat ei circa executionem, vt hîc: siue impediat exequẽtes. ĩ. eo. ex literis Hosti. ¶ *Iudex*. delegatus. ¶ *Negotium*. s. contumaciæ rebellionisue, vel delicti. ¶ *Temperare*. xlv. dist. diciplina. ¶ *Sacerdotale*. Per hoc interdum est pontificale, sed non conuertitur. ĩ. de excess. præla. ex literis, de do. & cootuma. veritatis. ¶ *Interdicat*. dic vt. ĩ. eod. c. ij. lib. vj. per quod tollitur. ꝙ quidam dicebant Episcopum per delegatum non posse excommunicari: cum sit circa pœna statuta hîc. ar. ĩ. c. de causis. ¶ *Specialiter*. Dicunt Pet. & Ab per hoc excludi terram, quam Episcopus cum alio: vel alius cum eo communem habet. punctuando post hoc verbum. Sed Hosti. exponit, specialiter idest immediate nisi fiat alia interpretatio, si coniungatur cum verbo supponat, non egemus his verbis. Nouel. *Supponat*. saluo iure nouo: de quo diximus. ĩ. de ver. signi. cum in partibus in fi. Nouel.

1 ¶ † PRIMO quæritur intrando glo. Inn. qualiter potest delegatus iudicare impedientes executionem sententiæ suæ? Respondet Inno. ꝙ impedientes minis, vel dolo iudicare potest. Sed si minis, vel dolo non impediunt, sed de iure executioni se opponunt: tunc ordinario iudicio seruato, contra sic impedientes

impedientes potest procedere, secūdū eū. ¶ Subdit etiā, ꝙ tūc sufficit summaria cognitio. vt. ff. de re iudi. l. à diuo. §. si super. Vult Inn. ꝙ certum est delegatū posse contra impediētes executionē procedere sed in modo procedendi est differentia: quia in impedientes solū de facto dolo, vel minis absq; ordine iudiciario. Intelligo tamē maximè si certus est canonica monitiōe præmissa. de sen. exco. sacro animaduertere, seu manu militari executionē facere contra eos. ff. de rei ven. l. qui restituere. & ne vis fiat ei. l. iij. in prin. Sed si de iure, quis se opponit executioni, ꝓcedatur secūdū formā. §. si super. Nec statim animaduertat delegatus. Nam iustam cām delegatus audire debet. vt. ĩ. de re iudi. cum super. Quod dic, vt ibi not. per Inn. Sed hoc intellige infra annū: vt. ĩ. eo. quęrenti.

2 ¶ † SECVNDO quęritur. Pone. Aliquis extra iudiciū pręter negociū executionis debitorē volentē soluere creditori, prohibet, ne illi soluat quia dicit nomē sibi delegatū. iuxta l. iij. C. de no. & de leg. nunquid pōt ab hac prohibitione ꝓhibens? dicit Inno. ꝙ nō: quia iure suo vtitur: vt. s̃. de elect. cū ecclesia vul. ar. C. de rei ven. l. si fundū. & C. debi. ven. pig. l. j.

3 ¶ † Sed nunquid competit actio contra ꝓhibentem, vt remittat prohibitionē? videtur, ꝙ sic arg. l. j. in prin. & l. de pupillo. §. j. ff. de ope. no. nun. Vnde quidā dicunt, ꝙ contra talē sic prohibentem pōt debitor agere ne remittatur per iudicem i. vt ei detur potestas soluendi, cui vult. ff. de dam. infec. l. de pupillo. §. quæ rē. §. in his. & l. prętor. §. ij. vsq; in fi. ar. C. de ingē. manumissis. l. diffamari. Alij tamen videt cōtrariū. s. ꝙ debitor nō potest agere ad remissionem prohibitionis: cū habeat alia remedia. s. quia pōt cautionē petere ab eo, cui soluit ꝙ seruabit eū indēnē contra alium. C. de peti. hæredi. l. vlti. §. si autē. & ff. de rei vend. l. is à quo. & l. sequenti. Nec obstant l. de ope. no. nunc. Nā ille cui nūciatum est noui opus, nō potest procedere ad ędificandū, quim demoliatur: nisi primò facta remissione per iudicem. ff. de ope. no. nunc. l. j. in prin. q̃uis per remissionem nūtiatiationis non fiat etiam præiudiciū nuncianti: quia etiam posset demoliri opus, alia tamen ratione, non propter hoc: quia ædificatū fit post nunciationē Sed in casu nostro secus est quia debitor non tenetur prohibitioni prædictæ parēre: imo illa prohibitione non obstante potest creditor petere debitum & recipere. & debitor etiā illud soluere. & ita nullum pręiudiciū fit eis, per dictam prohibitionem. Et ideò non mirū, si debitor non possit agere ad dictā ꝓhibitiōem remissiōis pręlibatę. Et eadē rōne dicit Innocent. quòd nec creditore, cui debitor soluere vult, potest agere contra aliū creditorē ꝓhibētem debitorē soluere. Et ꝓ his inducit. l. sępe. ff. de re iudi. Et probat rōnē: quia prohibitio nō est modus auferendi actionē vel etiam impediendi exercitium eius: vt dicta. l. si fundum. Et ista vltima magis Innocēt. placere videtur. ¶ De materia denunciationis vide ĩ. de oper. nou. nunci. cap. j. & ij. ¶ Supple glosam In glos. ij. in fi. Laur. ar. eius quod de Episcop. dicitur. ĩ. de por. & re. c. vlti. Ad idem. ff. de iurisd. omn. iudi. l. est receptum. ¶ In glo. *cum habeat*. in fi. dic vt ibi. in glo. simile. s̃. ¶ In glo. penul. in fi. dicit Inn. ex facto Epī. nō posse interdici, nisi ea quę spectant ad mensam suam. Allegat de rescri. edoceri. Dicit Ho. ꝙ tex. loquit̃ qualitercunq; contumax fuerat & rebellis: cum propter delictum domini sui interdicatur terra: vt iuribus allegatis. Et pro hoc dicit Archid. de sen. excō. si suā. lib. vj. Hosti. accedere opi. Tancredi. si ꝙ propter excōicationē Episc. ciuitas ipsius possit subijci interdicto. Quod sibi placet, & dicit, quòd Vinc. tenet contrariū hîc. cuius glosam. s̃. posui. Nouel. ¶ Et ibi *pro derelicto*. dic de hoc vt. j. q. iiij. in summa. & xxiiij. q. iij. in Summa. Et in fi. & ĩ. e. P. & G. & de iureiu. ex rescripto. Host.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Impetratio gratiæ, vel priuilegij specialis derogans gratiæ qualiter subreptitia dicatur.*

2 *Renunciatio siue secunda gratia quo pacto simoniaca fiat.*

3 *Si secunda litera cum primis sint eiusdem formæ, an subreptitia dicantur.*

¶ *CAP. XII.*

Ex parte. N. ¶ Casus. Si primus impetrauit primam dignitatē in ecclesia vacaturam, & secūdus impetrauit certam dignitatē ecclesiæ cū vacaret. & illa post modū vacat, primo non secūdo debet̃. Ponitur partis cōquestum & Papæ responsio, seu prouisio, ibi: *quando igitur*. ¶ Expone literam. ¶ *Ad te*, vnum ex coniudicibus, quibus scribit. ¶ *Archidiaconatum*. etiam quem tenebat auunculus. R. Inn. vacañ. talis concessio valet. ĩ. de his, quę fi. à prælea noscitur. & de concess. prębend. illa Inno. ¶ *In ecclesia*. in qua plures Archidiaconatus sunt. *Contingeret*. Nota, qa non dicit, quam duceret acceptandam. ¶ *Mentionem*. Et ideò non valuerit. de rescrip. super literis. & c. cœterum. hodie ponitur in literis Apost. non obstan. si alij per nostras, vel legatorum nostrorum literas in eadem ecclesia dignitatem expectent, quibus te volumus auferri. Sed per hoc eis in alijs dignitatibus cū vocabunt nolumus pręiudicium generari. ¶ *Vt si*. ponit formam secūdarū literarū. ¶ *Auunculus*. successit ergo nepos. ¶ *Collateralis*. sic De arbi. ij. de accusa. accedēs. de defendenti verò de fil. p̄sby. ad extirpandas. no. ¶ *Omnino*. i. purè & sine omni conditione: aliter esset simonia. viij. q. j. talia. ĩ. de testi. veniens ¶ *Dimittere*. an admiserit, non cōstabat Et ideò dicit. ĩ. vacat. ¶ *Posterioribus*. quæ exceptione eliduntur: quia in eis fuit tacita veritas. s. de prioribus literis, q̃ si expressa fuisset, non habuisset literas. ar. ĩ. de rescrip. super literis secūdū Inno. Qui per hoc infert, ꝙ nō procedit oppositio: qa spāle derogat generali. de quo not. ĩ. de rescri. c. j. secundū Inno. ¶ *Assignetis*. ex virib⁹ huius secūdi mādati executor primus & secundus simul prouideat primo impetranti. subau. & diuisim: quod aliàs non posset secundus. Nouel. deinde sequitur. ¶ Opponitur primò de regula, generali per speciem. So. vna dari potest secundū Inno. quā dixi. s̃. in expositione super verbo, posterioribus: videlicet, ꝙ ideò secūdę non vincunt primas, quia subrēptitiæ sunt: quia non faciunt mentionem de primis. Et pro isto intellectu facit litera ibi memores fuissemus, & c.

1 ¶ † Ex quibus resultat ista conclusio multū notabilis: ꝙ impetratio gratiæ, seu priuilegij specialis derogans gratiæ seu priuilegio generali præcedenti, etiā in iure quærēdo dicitur subreptitia, si de generali præcedenti non faciat mentionem. Sed contra de. c. dudum. de præ. lib. vj. & de. c. quāuis. ij. c. Solue, vt in dicto. c. quamuis. in glo. ij. Io. & vt ibi dicā non bene colligitur hîc dictum Nouellj. Prima enim gratia in casu huius capituli non erat generalis. sed specialis. Dominus Francisc⁹ Laudu. auditor palatij allegat pro casu delega. j. l. si domino cum ibi notatis per Bartolum. & de opti. lega. l. si hæres cum glo. sua, ad hoc videlicet, ꝙ si prima gratia fuisset etiam facta sub ista forma de beneficio vacaturo: quòd ipse impetrans duceret acceptādū, adhuc idem esset. & esset ad huc huiusmodi gratia prima sub tali forma cōcessa spālis: licet fortiter videatur obstare. de cōcess. pręb. ne capt. lib. vj. Cum referret̃ ad vnicum & ad primum. ĩ. de preb. si clericus. lib. vj. Quod ꝓsequere, vt in glo. vlt. Ber. cum suis suppletionibus. ĩ. dicēdis. ¶ Quæritur hîc, quid si Archidiaconatus vacasset per mortem? instat Host. allegans mentem scribentis: quia minus suspecta est vacatio per mortem & not. de rescript. eam te. glo. ad id. & ff. de le. iij. fideicommis. §. si cui ita fuerit. de le. j. si fundum per fideicommis. §. iulianus. aliàs. l. si Titio pecunia. C. de institu. & subst. l. si mater. ff. de condi. & demon. l. iulianus ait. Et refert pro hac parte fuisse iudicatum: dicit tamen, ꝙ cōsuluisset Papam. arg. ff. de leg. iij. l. cum filio familiàs & per totum. Inducit notata de conuersione coniugato. c. j. in fine. determinatum est. ĩ. de rescrip. susceptum. lib. vj.

2 ¶ † SECVNDO quæritur, nunquid secunda gratia, seu renuntiatio de qua hîc dicitur, fit simoniaca. Sed hoc profe-

quẽ atq; solue, vt in.ij.glo.Ber.cum suppletionibus.ĩ.dicendi:.& eam mẽti tene quia approbatur, & continuò allegat. ¶ Sed nunquid renunciatio facta per simoniã tenet ipso iure? puto ꝙ non, per.c.ea, quę fi.i.qõ.iij. Ex quo sequitur, ꝙ si fuisset hic simonia, nullo casu valere potuisset gratia secunda per.c.susceptum.de rescrip.lib.vj. Nec iste textus aliquid disponit circa illã, nisi ꝙ illã discernit subreptitiã & inualidam ex ea parte: quia facta post primam, & de illa non faciens mẽtionem.

¶ TERTIO quæritur, Pone, ꝙ in ecc.nõ erat nisi iste Archidiaconatus, nũquid valeret tũc gratia prima? Coll.hîc dicit, ꝙ non. Probat ꝑ verbum pirmo.qa vbi nõ est, nisi vnicũ ibi nõ est dare prius, nec posteri⁹. Et ꝑ verbum aliquot, ꝙ cõsueuit in gratijs poni: ꝙ est distributiuum pluralitatis. inducit notata Cardi.de regulis iur.in generali.ar.de præb.si ꝑ pauperibus.li.vj.& Io.e.ti.c.j.in Cle.in quibus locis de hoc dicem⁹ ¶ Ex quo infert, ꝙ hîc erãt plures Archi. Et ꝙ ratio deci e est: quia prima gratia etiã specialis est in effectu: cũ nõ possit se extendere, nisi ad vnum. secũdũ Host.& Ber.hîc, & Cardinalem in regula, in generali.

3 ¶ †QVARTO quæritur, quid si secũdæ literę fuissent eiusdẽ formę, sicut primę: Nũquid tanquã subretitię, nullæ essent in totũ? facit ratio textus, in qua se fundat Inno. vt dixi in solutione oppositionis. Collec. dicit aliud hodie dicẽdũ, qa concesso, ꝙ ex gratia, intelligatur, & sit specialis effectu, licet verbo generalis. Tñ ex quo sũt plures Archidiaconatus in ecclesia, videtur vtraque gratia valere debere & obtinere, ordine tñ suo: vt patet de rescript. tibi qui.& .c.duobus.li.vj.à cõtrario. ¶ Propter ꝙ videtur dicendũ secundũ eum quòd hîc erant in data similes: vel in gratia secundi erat clausula: si pro alio. vt in iuribus allegatis. & de rescrip. mandatũ. Nã capio proximè dicta: quia si valuit gratia quoad Archidiaconatũ istum in vacatiõe certa, non potuit valere secũda in Archidiaconatu & vacatione eisdẽ: qa vna res non potest simul & in solidum pertinere ad plures. ¶ Sed in casu propositę quæstionis puto distinguendũ esse, an secunda gratia habeat clausulam, nõ obstãtię cõtra grauamen ecc. vel.nõ. Nã si nõ subreptitia est: quia de grauamine primi mentionem nõ facit: vt dicto c.mandatũ.cum ibi notatis. si sic, sto cũ Collec. quia nõ intelligitur de primo alteri debito: vt.ĩ.de præb.cum in ecclesia li.vj.cum cõsimilibus. imo censetur facta secunda sine præiudicio primę, & prima excepta in secunda.ar.C.de emanci.libe. l.nec auus, sed hîc nõ poterat valere secunda gratia, nisi preiudicaret primæ. Et ideò nõ immeritò tanquam subreptitia vitiatur. Vnde dicit Io.de Lignano, literę beneficiales sunt aliqñ differentes specie & genere: & tũc semper prefertur species. de rescri.c.j.& .c pastoralis.& .ff.de le.iij.l.vxorẽ.§.fœlicissimo. & de ali.lega.l.alimenta.§ basilicæ.& de re.iur.lib.vj.c.generi, allegato. Aliquando differũt solũ sicut certũ & incertũ, nõ sicut genus & spẽs: & tũc statur datæ. & potior tẽpore potior est iure: vt hîc. prima enim licet incerta esset, quia nesciebat quis Archidiaconatus vacaret, spẽlis tamen erat: quia restringebatur ad primã vacaturã: secus tamen si esset facta prima cũ clausula acceptandi. qa tunc esset omnino generalis, Et sibi derogaret sequens specialis, secundum eum Quod intelligo verum, si mensis nõ esset adiectus quia propter mẽsis adiectionem censetur ad certitudinem. iuxta lecta & notata.ĩ.de cõces.præb.cum ei, quem.§ secus.in clemen. ¶ Supple glos. in glo.ij.ibi: *conditionem*. Idem notatur.viij.q.j.Apost. ¶ Et ibi: *qui fiunde:*. De hoc.e.q.ordinationes in prima glo. vbi dicit Ioã. ꝙ non est simonia. ¶ Et ibi: *sunt simoniaca*. Facit.j.q.iij.saluator. ĩ.de pac.cum pridem.& de iureiur.& si Christus.in glo.quędam etenim. ¶ Et in fi.dic, vt.ĩ.de simo.c.vlt.secundũ Gof. & Host.& vt ibi notat Nouella super vlt.glo. ¶ In glo.vlt. ibi, *quod fraude*. Idem Inno. Host. vel põt dici, ꝙ vtrũq; fuit priuilegium. secũdũ Iac.de al. Et sic reprobatur opinio Mel. vt no Nouella de rescrip.c.j. ¶ Et ibi.de rescrip.c.j. vide q̃d ibi scripsit Nouella ad fi.vltum.glo. Et in fi.imo'dic, vt.ĩ.de rescrip.c.tibi qui.& de præben.cum cui.libr.vj.& vt notat Io.de conces.præben.si soli.eo.lib.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Princeps contra ius rescribere potest.*
2 *Delegatus iuris formam, quàm rescripti magis seruare debet & numero.8*
3 *Clausulam generalem in nonobstantijs sat is esse. & nu.9.& 10.*
4 *Roman. Pontifex non debet credi cuiquam velle ius suum conferre.*
5 *Scientia certa Principis, per quamcunq; clausulam derogatoriam generalem vel specialem constare sufficienter dicitur.*
6 *Rescriptum cum omni habilitate recipiendum esse. Et qualiter recipiens illud exequi debeat? Et an necesse sit secundam iussionem, expectare & non statim rescripto parere?*
7 *Papa si mandet quem statim suo beneficio priuari, & illum sine causa spoliari, an ad primam iussionem parendum sit?*
11. *Princeps num possit per suum rescriptum concedere, cum aduersarius abs te centum petit ex mutui causa, vt ab ipsius petitione, quam actione, vel exceptione non obstante?*
12 *Princeps exceptionem peremptoriam remittere an possit?*
13 *Dilationem debitori, ne tam creditori soluere cogatur, quantam dare possit princeps?*
14 *Vsura, an possint deberi ob beneficium dilationis à principe concessæ. Et in casu dilationis an sit per debitorem creditori præstanda: & an per principem remitti possit?*

¶ *CAP. XIII.*

EX parte tua. ¶ Casus. Contraria voluntas Papæ non apparet. Delegat⁹ iuris formam seruari debet & rationales exceptiones admittere. ¶ Expone literã. *Si quando*.i. aliquando. qa nec semper expedit: vt patet de rescrip.causam. ¶ *Statuimus*. exemplum.ĩ.e.super eo.de appel.dilecto.de pręb.c.fi. ¶ *Æquitatem*. de transac.c.fi. ¶ *Admitti*. de illo qui renunciauit in contractibus exceptionibus dilatorijs, si quis renunciauit cũ petituris vide Spe.de renuncia.& conclu.§.j. ver.pone ergo aliquis.& ver.quid si quis. ¶ *Credimus*. non negat, quim hoc facere possit, & quim si faceret, obediendum esset: vt in gl.

1 ¶ †Nota, ꝙ princeps, potest rescribere contra ius. Et hoc valet rescriptum tollens exceptiones partis, & obediendum est ei, q̃uis durum sit, secũdũ Collec. Remittit ad collecta sua, de ęta.& quali.c.eam te.

2 ¶ †SECVNDO nota, ꝙ delegatus magis debet seruare formam iuris quam rescripti. quod prosequere, vt in prima glos Bernardi.

3 ¶ †TERTIO nota, ꝙ in non obstantijs sufficit clausula generalis: quia sufficit, ꝙ in literis exprimatur, ꝙ nullæ debeãt exceptiones admitti, vt hîc apparet. Et de hoc in gloss, secunda Bernard.

4 ¶ †QVARTO nota, ꝙ credendum est nunquã Romanum pontificem velle tollere ius alicuius. de quo.gl.iij.Ber. ¶ Contra primum notabile opponitur, quia lex dicit rescripta contra ius elicita ab omnibus Principibus. præcipimus refutari: nisi fortè aliquid, quod non lædat alium, & psit petenti, vel crimen supplicantibus indulgeat. C.de prec.Impera.off.l.fi.& ibi concordantiæ.& .C.si contra ius, vel vtilitatẽ publicam.l.vlti. imo videtur de manibus exhibentis excipiẽdũ. C.de paga.l.sicut. ¶ Soluit quidam. ¶ Dic ꝙ contraria loquuntur in casibus, in quibus specialiter impetratio rescripti prohibetur, vt.C.de postu.l.nullo.& si nuptiæ ex rescript. petantur.l.vna.& de sacro.sanc.eccle.l.iubemus nullam.& C.ne liceat potentioribus per totum.

¶ Sed contra istum so. opponitur: quia Princeps solutus est legibus.ff.de legi.l.Princeps. Nec sibi, nec successori legem potest imponere.ff.de leg.iij.l.si quis in princ.s̃.de ele.innotuit ĩ.de conces.præb.proposuit.de rescriptis.c.vlti.lib.vj. Et q̃d ibi notat Io.in penul.glo Igitur valet rescriptum Principis in quocunq; casu contra legem. So procedit argumentũ vlt.

constat certa scientia & voluntate Principis, quod vult valere rescriptum lege contraria non obstante tunc enim valet, sed alias non. Et dicitur constare, cum secunda iussio interuenit, & alter nõ, secundũ Henr. hic. Vide primo de longo totã istã opinionẽ cũ remissionibus, & post abbreuia. ¶ Sed adhuc opponit, quia lex rescripta in speciali prohibitione non loquitur, sed in generali. Modò l. quoties. c. ti. in fi. prohibet generaliter impetrare rescriptum, per quod exhauriantur vires negotij principalis. Ia. de Ra. & sequaces sui vt recitat Cy. C. si contra ius vel vtilitatem publicã. l. omnis. iij. q. videretur idem sentire in generali, quod in speciali, quantũ ad hoc. Quia dicunt, quod non valet tale rescriptum exhauriens vires negotij principalis: nisi interuenerit secunda iussio, per. § & hoc verũ iubemus. in auth. vt nulli iudicũ Et est ratio huius secundũ eos: quia præsumitur rescriptum præter & contra mẽtẽ Principis obtentum. & per cõsequens falsum: quia non est verisimile Principẽ vno verbo velle absorbere iura: vt. C. de inoff. test. l. si q̃n. ¶ † Et ex hoc inferunt, quod per quãcũq; clausulã derogatoriã generalem, vel specialẽ constat sufficiẽter de certa sciẽtia principis. Nã suspitio falsi æquẽ & magis procedit: dũ rescriptũ habet derogatoriam specialem & æquè posset falsarius scripsisse derogatoriũ specialem, sicut generalẽ. Nec obstat quod authentica prædicta loqui videatur in casibus spãlibus: quia eadem ratio est in alijs secundũ eos. hac opinionẽ sequit hic Host. super ver. nisi exprimatur. in fi. vt dicam in. j. q. ¶ Pet. verò de Bellapertica tenet contrariũ, dicens: quod secunda iussio non expectatur, nisi duobus casibus. Prim⁹ casus est, vbi rescriptũ est contra vtilitatẽ publicã. Et ita loquitur. § & hoc verò iubemus. Secund⁹ est, vbi non habet subscriptionẽ gloriosi quæstoris. in auth. vt diuinæ iuss. subscrip. glo. quęst. per totũ. Ergo extra illos casus valet rescriptum extra ius si apparet alias de certa sciẽtia cõcedẽtis. Et hãc opinionẽ videtur hic sentire Henr. & Coll. in. c. eã te. allegato. Licet hic Collect. in fi. recitando Host. videatur sentire cũ Ia. Sed Host. j. c. proxi. in glo. magna. versi. sui autem executio. ibi: *vel nisi hoc contingat.* sentire videtur cũ Pet. Dicunt tñ, quod non sufficit generalis, sed requiritur spãlis: vt. j. tangã. Facit optimè quod notat Inn. & ver. in primis gl. s. de ęta. & qual. eam te. & Inn. de sen. excõ. inquisitioni. glo. fi. & cũ pro cã. ¶ Verè dñi ego valde sum dubius propter authoritates doctorũ prædictorũ aduersantium, & multum me mouet ad partem Iaco. finis nostræ decre. Nã sicut Papa credit maximè de gestis, vel non gestis per eũ, & suos prædecessores & nos credere debemus. s. de rescrip. super literis. j. de re iud. in causis. Modò Papa dicit hic, quod non credit hmõi iniustitiã per se, vel suos prædecessores fuisse concessam: ergo nos hoc credere debemus. Et bene facit qđ not. Host. & Nouel. s. de rescrip. cũ adeò. super verbo, qualiter Et Collect. ibi in prin. Et optimè faciunt notata Host. in. d. c. eam te. super verbo, obtentu. & dicto. c, cum adeo. in vlt. gl. & in summa de sen. excõ. q. & quæ sit pœna. ver. quid si Episco. in fi. & de ęta. & quali. c. ij. § ij. super verbo, & congruã. & qđ ibi scripsi qõne. iiij. & Archid. de rescrip. si eo tempore. lib. vj. gl. iij. licet contra faciat notata dñi Paris. ibi, super verbo ętatem. & qđ not. ibi Archi. in glo. faciat vim. & c. statutum. super verbo, audiantur, eo. ti. & xxv. q. ij. in rub. & Collect. c. cũ adeò. allegato. Sed benefacit pro secũda iussione expectanda: qđ notat Archid. de temp. ordi. c. fi. sup verbo, illiteratè. & Ho. de ęta. c. ij. in fi. & quod scribam. j. e. c. q iij. ad finem. versu, sed casu ij. vsq; in fi. Itẽ pro hoc facit optimè dictus. § ver. si quis. de mãdatis prin. Quia fundat se principaliter præiudicio subditorum. Et facit bene qđ ibi not. in glo. § & hoc verò iubem⁹. & non mirũ: quia grauius esset auferre subditis iustitiam suã quã sibi ipsi. ar. C. de cadu. toll. l. vna. in fin. & ti. § & hoc verò iubemus. loquitur in rescripto in præiudiciũ fisci, quod requirit secundã iussionẽ. Ergo in fortior ratio est in hoc casu, iusi de erit ar. ff. de fonte l. vna. ¶ Pro quo sciendũ quod hic non quęrit de potestate, nec etiã quęritur de sensu & significatione verborum, sed quęritur de suspitione contra rescriptum ex iuris dispositione procedente. Et ita nõ est locus argumentis: que procederent à potestate, vel à verbis. ¶ Item nõ quęrimus de voluntatis interpretatione: quia sic in dubio starem⁹ verbis claris. Sed quærimus de ipsa voluntate & sciẽtia Principis. Item non quærimus, vtrũ tanta oriatur præsumptio, quod scriptum sit falsum, & puniendus impetrans, vel vtens tanquam falsarius: quia ex tali præsumptione delicta non iudicant. j. de præsum. literas. C. de proba. sciant cuncti. Sed quærimus vtrũ ex cõi iuris præsumptione cõtra rescriptũ tanta suspicio oriatur videlicet, quod non emanauerit de certa sciẽtia principis, sed potius præter mentem & sciam eorũdẽ, iuxta not. In. s. de rescrip. cum dilecta. quod supersedere debeat iudex, & principem consulere & expectare donec secũdã habuerit iussionem. Item non quærimus, an resistendũ de facto, vel simpliciter non obediendum: aut rescriptum non recipiendũ. Sed

6 † dicimus, quod cũ omni humilitate rescriptum recipiẽdum est, & delegatus debet semper se offerre paratũ, tanquam filium obedientię obedire in hoc dummodo sibi certius constet de voluntate mandantis. Et per hoc, nõ obstant notata Inn. & Ber. c. eam te. & Inno. c. inquisitioni. & Archidi. c. si eo tempore. nec hic referim⁹ q̃onem, an literæ Apostolicę bullatæ faciãt plenã fidẽ: quia imo certum est, quod faciũt: dummõ sint verę & non falsæ: vt Cle. j. de proba. sed de earũ falsitate dubitamus. Et quia quod differtur, non aufertur: Nec in mora modici tẽporis est periculũ: per cõmunia iura: volum⁹ secũdã iussionẽ expectari. Super quo omnino vide quod scripsi. j. de litis cõtest. c. j. in. iij. oppositione. § sed adhuc. & § ex quo infero.

¶ Et hic dico primò, quod si per tale rescriptum aufertur ius dominij competens alicui Iure geñ. uel ciuili, & cũ cã rõnabili hoc faciat: valet rescriptum, & debet exequi nõ expectata iussione secunda. Sed si sine causa: tunc rescriptum nõ valet: nec debet executioni mandari, etiam post secũdã iussionem, si supersederi potest: saltẽ donec vigeat in tantũ iussio, quod resisti non possit. Pro quo sufficiunt notata Inn. & sequaciũ, q̃ scrip. s. de consti. que in ecclesiarum. in. iij. q. & ipsius Inn. de immunita. ecc. quia plerią;. Et idẽ Iaco. & Cyn. in dicta. l. rescripta. in. iiij. q. recitata per Colle. in dicto. c. eã te. & est ratio huius non tam ex defectu voluntatis, quã ex defectu potestatis quia princeps non potest secundũ ius iustitiã & rationem alicui auferre talem iustitiam suam. imo eo ipso, quod hoc attentat per nomen Regis & principantis admittit. arg. ff. pro emp. l. qui fundũ. § si tutor. & de furt. l. interdũ. § qui tutelam. Licet enim princeps, & omnibus præsit, non tamen dñs est oĩm singularium rerum: nec immediatus administrator earũ: sed est solũ deputatus tanquã rector ad administrandũ iustitiam super illis: vt not. per Cyn. post alios. C. de quadri. præscrip. l. bene. in. j. qõne. Modò auferre alicui quod suum est, non est de specie regiminis: vt. ff. de dona. l. filiusfa. ff. de offi. procur. Cæs. l. ij. § deniq; & § si tutor. & § qui tutelam allegatis. Nec etiam de specie iustitiæ, vel protectionis, seu defensionis: vt. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. l. ij. § duorum. Et sic intelligo. l. rescripta. & l. quotiens. ¶ Sed dico quod de iure non est attendẽda secunda iussio, plusquam prima. Nam vtraq; ęquè irrationalis & iniusta. & per consequens neutra de iure valida. argumen. de consuet. quantò. de prescript. quoniam licet de facto. plus vrgere possit. Et idem intelligo in quocũq; alio priuato & proprio ac perpetuo iure plenè formato, siue sit ius agendi, siue excipiendi quo ad peremptionem ipsius, in quo saltem de graui præiudicio ageretur: quia eadem ratio est, & ęquè vigent. l. rescripta. & l. quotiens allegatę. Nec obstat ista decre. quia potest dici, quod versus ille, nisi exprimatur, & c. intelligendus est de exceptiõib⁹ dilatorijs, aut talibus, quarũ omissio non sit grauiter pręiudicabilis: non autem de peremptorijs, quarum repulsio graue præiudicium afferret. iuxta nota. Compo. de rescrip. causam quæ.

7 ¶ † Sed quid de his, quæ publici iuris sunt, in quibus iuris canonici authoritas perpetuũ titulum præbet sicut sunt dignitates & alia beneficia ecclesiastica: Nunquid si Papa mandet aliquem priuari beneficio suo, & illum spoliari sine causa: nunquid ad primam iussionem est parendum. Hic enim vel

nunquid est expectanda secunda iusio. Hîc enim nõ deficit potestas: quia Papa potest quemlibet beneficiatum à suo beneficio priuare, etiam sine causa, & pro libito voluntatis: qa cũ ista sint publici iuris non priuati: vt. ff. de iusti. & iur. l. j. §. publ. quæ in nulli⁹ bonis sunt: vt. ff. de re. diui. l. j. §. quæ. pub. sunt. & l. in tantũ §. sacrę. e. ti. Et ideò tales non dicuntur dñi sed procuratores. j̃. de dona. c. ij. Nec tales ex sua, sed ex superioris authoritate administrant. Et ideò per Papam mutari & moueri possunt. arg. ff. de iudi. l. iudicium soluitur: quia in istis positiuis latè patet eius potestas: vt patet in his quæ notãtur de immunita. eccle. qm̃. in cle. & certè puto, ꝙ hoc casu expectanda est secunda iusio per prædicta. Quod etiã & alio mõ probo. ¶ Et primò, quia licet Papa hoc posit, tñ ꝙ hoc faciat sine causa iniustum est & iniquum, saltem secundũ iura quæ habemus: vt. lvj. di. satis peruersum. xvj. qõ. vij. inuentum. Modo nõ est præsumendũ, ꝙ princeps, qui debet esse sũmè iustus & discordes ad iusticiã reducere atq; corrigere, & punire tãquã iustitię pater & rector, cõtra eã in tã graue subditorũ pręiudiciũ attẽtare velit. Et sic intelligo. s̃. de rescript. si qñ quia forsam, talis ordinatus nõ hñs alimẽta aliũde cogeret mendicare in opprobrium ordinis clericalis contra canonicas sanctiones quæ valde absolutoria essent. fa. xj. q. j. peruenit. cũ concordãtijs. Item pro hoc: quia maior videtur iste error, ꝙ defectus latinitatis & stili curię, qui tamen vitiãt. s̃. de rescrip. ad audientiã. j̃. de crimine falsi, quã graui. Et præmissa intelligo in graui pręiudicio, vt dixi. Secus enim in leui. & forti⁹ si nõ ageretur de pręiudicio cuiusquã, sicut est in indulgentijs & dispensationibus: vt l. rescripta. & l. quotiens. allegatis. C. de præpos. sa. cubi. l. vlt. ff. de sena. l. fi. & quod not. Lau. in cle. pastoralis. de re iudi. vbi de hoc tangam.

¶ Vnde aduerte bene, quia aut quæris, an sit obediẽdũ Papæ dum constat certitudinariè de ipsius voluntate. Et ista nõ est p̃sens materia, seu dubitatio. Sed de hoc, vt nut. Inn. in dicto c. inquisitioni. & Archidi. & Paris. in dicto. c. si eo tempore. & Laud. io cle. pastoralis. & aliâs decidam istud. & hoc dubium concernit id, qđ dixi in ver. Pro quo sciendũ. vsque ad versum, sed quid de alijs. ¶ Aut quæris qualiter constet sufficienter de certa scientia eius. & hęc est materia præsentis dubitationis. Et hîc dicas, ꝙ regulariter primę Apostolicæ literę, primã iusionem clarè continentes, non rasæ, nõ abolite, nec aliâs suspectæ, faciunt constare de certa scientia eius & illis statur: vt Cle. literis. de proba. Et hoc siue literæ cõtineant iustitiam, siue contineant gratiã vni factam in præiudicium alterius. Si illud præiudiciũ est cõsuetum fieri, vel non est grande, nec multũ absonũ, nec magnã absurditatẽ, seu iniquitatẽ, vel peccatum inducit & intelligitur, ꝙ mãdatum superioris, pręsertim Papæ licet graue tolerandũ est. xix. di. in memoria. Sed vbi mandatũ cootineret rem in multum magnũ præiudiciũ, seu, magnam iniquitatẽ. & absurditatem & inconcessibilem, seu concedi noo consuetã: & maximè si fisci aut rei publicę iuribus, ac cõi vtilitati singulorũ aduersetur, primæ litere primã iussionẽ cõtinẽtes prima facie adeò sunt de falso supectæ, ꝙ de illis quo ad informationem habendã super certa scientia principis nõ debet contentari, sed requirere & expectare debet secundas literas, secundam iussionem, seu primarum literarum approbationem continen̄. & tunc omnino obedire debet, si sit tale mãdatum, quod Papa facere posit, saltem de plenitudine potestatis. & aliâs non. & sic intelligo §. deinde cõpetens. & §. hoc verò iubemus. alleg. & maximè in curia Princip. vbi cito & sine præiudicio dilationis consuli potest Princeps, habet locum expectatio secũdæ iusionis. & cum res, quæ mandatur post executionem reparari ooo posset deinde.

8 ¶ † Secundò contra secundũ notabile opponitur, qnia videtur, ꝙ deberet magis seruari forma rescripti. ex. c. cum dilecta. vide Ber. in glo. j. ¶ Pet. distinguit an fiat contra formã: & nõ valet. An præter, & valet. Allegat notata de re iudi. causam. in. j. gloss. quod intellige, vt ibi dicam. ¶ Sed dic clarius, ꝙ legitimę exceptiones non sunt contra formam quia tacitè subintelliguntur: vt hîc, & s̃. de rescri ex parte. Sed si forma habet contrarium per expressum, dic vt dixi in oppositione præcedenti.

9 ¶ † Tertiò opponitur cõtra tertium notabile, de. c. audita. vt in secũda glo. Ber. cuius solutiõi cõcordat Inn. dicens, ꝙ generale verbum nõ sufficeret. Sed Gul. Nas. dicit, quòd sufficit clausula generalis nõ obstantiæ posita in textu: quia per illam satis constat de intentiooe mãndantis, quòd fatẽtur Ho. & Goff. quo ad monitorias, nõ tamen quo ad pemptorias. per. l. quotiens. & dictum. c. audita. cui concordat. de dolo. c. ij. Et optimè faciunt notata de resti. spo. Item cum quis. in fi. primæ glo. coniunctio eo, quòd Nouella ibi addidit. Et est ratio, quia verissimile est ꝙ peremptorias non remisisset expressè per dicta iura. ar. xij. q. ij. sioe exceptione, cum ibi notatis, in glo. j. Et hoc verum nisi certas de illis expressisset cum clausula generali secundũ Ho. ar. j. de procuratoribus. qui ad agendum. lib. vj. Dum modo maiores nõ essent, quã expressę: vt. j̃. eo. ut. nõ potest. in Cle. & s̃. de rescrip. pastoralis. De hoc per Cyo. in dicta. l. omnis. in secũdã. quòd & Collec. recitantem dicta Cy. in dicto. c. eã te. Nec obstat. c. j. de cõsti. lib. vj. quia ibi loquitur in actu cũ maturitate expedito. Hic verò in actu p importunitatem extorto, secũdum Collec. De hoc tñ hîc per Henri. qui videtur tenere opinionem Nasonis quòd sufficia generalitas. ar. ff. de admi. tut. si plures. l. si duo C. de quadri. t pscri. l. ij. de ps. xxx. an. l. oẽs. j̃. de trãsa. ca. j. de offi. or. si sacerdos. Et hoc maximè, vbi vna sola obstaret. ar. ff. de lib. & posth. l. j. ij. & iij. & l. Titius. & ff. si certum pet. l. si certum. j̃. de testi. licet ex quadã. de cõsan. c. tua. Sed videt referre dictum suũ ad nõ obstantiam leg. & canonis. Dicit enim, quòd ratio est: quia princeps omnia iura in scrutinio, &c. vt. C. de testa. l. omni. de cũsti. l. licet. allegato. ¶ Speculator verò tit. de instrumentorum edit. § nunc ait videndum. versu, & scias. & de rescrip. pręsentatione § ratione autem causæ. versu. Itẽ ꝙ est contra ius. & glo. in dicta. c. licet. dicũt sub dubio fortè, generalitatem non sufficere. Io. de Lignano stat

10 cum Host. ¶ † Tu verò distingue sic: quia aut quærit vtrũ sufficiat generalitas ad tollendum ius alterius, vt puta exceptiones peremptorias. Et dico, quòd non. Et sic intelliguntur hic notata per Ber. Inno. & Host. Aut quæris, an sufficiat ad tollendum leges, vel canones obuiantes, q̃ tolli possunt sine præiudicio tertij & dico, ꝙ bene sufficit. Et sic intelligo opinionẽ Henric. quæ fuit Ia. Pet. & Cyn. in dicta. l. omnis. Nec mirum quia ipsi tenẽt vnũ, qđ fortius est: videlicet ꝙ sufficit facti expressio in rescipto, siue non obstantia legis expressa, si ex facto poterat colligi: vt ibi notatur. De materia tamen vide plenius per Io. An. de exces. præla. c. vno. lib. vj. vbi tractabo istam materiam.

¶ Vltimò opponitur contra vltimum notabile de iuribus allegatis in vlti. gloss. Et solue vt ibi: quia illi solutioni concordant Tanc. Vinc. Gof. Inn. & Host. Et eodem modo ad. l. exẽplo. & idem Goff. in summa huius ti. penul. columna. versi. & est notandum.

11 ¶ † Quęrit hîc Collect. nunquid Princeps potest concedere per suum rescriptum, ꝙ cum aduersarius petat à te cẽtum ex causa mutui, absoluaris à petitione ipsius quacunq; actione, vel exceptione non obstante. Et videtur hîc expressum, ꝙ sic sed ipse tenet contrariũ: quia licet Princeps per suum rescriptum posit differre actionem, non tamen ex toto perimere: vt. l. quotiens. allegata. Inducit notata Inn. c. quæ in ecclesiarum allegato. facit bene quod hîc nota. Host. super verbo, nisi exprimatur. in fi. dicens, ꝙ quantũcũq; per Papam expressè scribatur contra ius noo tamen statim obediendum est: vt patet. s̃. de æta. & qua. eam te. j. responso. vt puta si mandet exceptionem peremptoriam repelli: imo est in hoc casu secũda iusio expectanda. per. § deinde competens. & § & hoc verò iubemus. allegatis. De quo dixi suprà. Et noo mirum quia concedere reo absolutionem est auferre actori totam utilitiam suæ actionis, & actori remittere exceptionem peremptoriam vt est illa pacti de non petendo, est auferre reo totam uti

nam

nam suę defensionis. Quæ iuris naturalis videtur, & non posse auferri per Principē: vt dicta Cle. pastoralis. Modò Princeps hāc iustitiam auferre non pōt: vt dicta. l. quotiens. & per notata Inno. in. c. quę in ecclesiarum. & c. quia pleriq;. alleg. & dixi. s. ¶ Secundò, supposito ꝙ princeps possit remittere dilatoriam exceptionem, & non peremptoriā: nūquid in dubio peremptoria, vel dilatoria, videatur. Collect. dicit, ꝙ pręsumi tunc debet peremptoria arg. ff. de cond. indeb. l. sufficit. Et sic non valet talis remissio, secūdū eū, vt etiā dixi, secūdū eū in prima q̄ne. ¶ † Caue, hoc dictū est periculosum. Videamus ergo hîc an, seu qualiter hoc sit verum. s. ꝙ princeps non possit remittere exceptionem peremptoriam. & videtur ꝙ non per hanc decret. Inno. videtur hîc velle, & etiam Ber. imo potest remittere eā. Et idem clarè tene Butriga. in. l. quotiens allegata. & Host. videtur dicere ꝙ non est statim tunc obediendum, sed expectanda secunda iussio. Et Collect. simpliciter dicit, ꝙ nō potest. pro quo facit. C. de pac. inter emp. & vend. l. si à te. ¶ Dic ergo, ꝙ aut iustitia pro cuius defensiōe exceptio cōpetit: talis est quam non potest tollere Papa, vel Imperator, sicut sunt dñia, & obligationes, ac etiā defensiōes perpetuę iure proprio & priuato, & iustis titulis acq̄sito de iure geñ. vel ciuili: & in istis habet locū dictū Coll. videlicet, ꝙ resc. nō valet & nō est recipieñ. sed reijciēdū. Nec est ei obediēdū, si resisti pōt. Et per cōsequēs nec secunda iussio expectanda. ar. ff. ad Velle. l. aliquando. Iuxta notata Inn. c. quę in ecclesiarū. & c. quia pleriq;. allegatis. Licet enim Inno. de iustitia actionis loquatur forti' idē iudico de iustitia defensionis rei: quia fauorabilior est. ff. de acti. & obli. l. Arrianus. & in reg. fauorab. Et quia eadem ratio vtrobiq;. & licet imperator possit tollere legem, tamen non sequitur per hoc, ꝙ possit auferre ius formatū iam quęsitū ex lege: vt dixi. s. licet Butriga. in dicta l quotiens. teneat ꝙ imperator potest auferre dñiū, si apparet de eius volūtate. ¶ Aut est talis iustitia quam tollere potest Papa: vt ecce. Indubitatum est, vt dixi. s. ꝙ priuare potest vnum beneficio suo, etiam sine causa: & illud alteri dare, si vult. Et potest rem vnius ecclesiæ dare alteri: quia hoc potest facere Episc. ex cā. de reb. eccle. non alie. c. j. li. vj. Et Papa nō adstringitur ad cām, quia lege nō ligat: vt. l. Princeps. Ideo potest hoc facere etiam sine causa: licet vtroq; casu malè faciat. Et hoc casu ei obediendum est. s. omnino, si cōstat certitudinariè de ipsius voluntate. Licet durum sit. xix. dist. in memoriam. vt ecce: habeo optimum ius in beneficio per alium occupato, & illud repeto, Papa mandat sine causa, ꝙ super illo mihi silentium imponatur: & absoluatur occupans. Vel possideo beneficium in quo habeo optimū ius, licet sim secundus in data: tamen primus in data beneficium illud à me petit: possum eum vincere per obiectum legitimū & non aliàs Papa mandat ꝙ articuli mei de illo obiectu dati in termino, & bene specificati: & forsam confessati, vel iam probati cum suis confessionibus & probationibus repellantur. & beneficium actori assignetur, & mihi silentium imponatur & absoluatur occupans, sine aliqua causa rationabili. vel pone ego Archidiaconus Andeganeñ. contra Abbatem omnium sanctorum Andeganeñ. super iuribus Archidiaconatus mei perpetuis: ago vel defendo. & Papa ius agendi, vel excipiendi sine causa rationabili mihi aufert, his & similibus casibus, quāquam rescriptum durum sit obediendum est Papæ: dum constat certitudinaliter de voluntate ipsius: quia cōstat de ipsius potestate. Nam licet peccet mandando, non peccat tamen delegatus obediendo. Cūm enim ille mandare possit, iste obedire tenetur. ar. s. de ma. si quis vouerit. si tamē nō posset sine peccato obedire, non teneretur: nec deberet obedire: vt. c. literas. & c. inquisitioni. allegatis, cum ibi notatis. Sed si magna in huiusmodi mandato versatur iniquitas & absurditas, ac grande præiudicium partis, differre debet delegatus & pro maiori sua certitudine, de certa scientia Papæ habenda, expectare debet secundam iussionem. Et sic intelligo Host. hic, & totam istam materiam.

13 ¶ † TERTIO quęritur, Collec. Pone debeas mihi vnā magnā summam puta mille florenos: petis dilationem à Principe: quā dilationem pōt ipse tibi dare: dicit Collec, ꝙ vsq; ad xxx. annos: & valet ita rescriptū hoc casu pro ista magna, sicut pro modica summa. Aliqui tñ, vt refert ipse tenent cōtrariū: quia hîc agitur de graui damno. Cyn. mouet istā quęstiōem in. l. quotiens. in iij. quęstione, & tenet ꝙ rescriptum nō valet: quia talis moratoria quodammodo peremptoria reputatur vt insti. de perpe. & tempora. actio. in prin. ipse tñ Cy. in eadem. l. & q. ij. dicit, ꝙ si vsq; ad modicū tempus, puta decem annos: esset cōcessa dilatio per rescriptum, valeret. Nec obstaret maioritas sūmę de rigore iuris: licet de æquitate videatur cōtrariū, propter graue pręiudicium, secūdum Pe. ¶ Sed aduerte, quia secundū qualitates & status temporum, & personarū dilatio posset afferre magnum, vel paruum præiudicium. Si enim creditor haberet alere se & familiam suam tēpore charistiæ: aut esset mercator, qui haberet dictam pecuniam exponere in mercantijs: nec haberet aliunde vnum denarium, vel si teneretur sub graui pęna ad illam soluendā alteri: vel esset condemnatus, & propter executionem: & quia aliunde non haberet, fieret executio in bonis immobilibus. his casib' posset esse grauissimum interesse: & tunc staretur cū æquitate Petri: maximè si dilatio concessa fuisset sententiæ rationabili causa vel saltem secundam iussionem expectare. Sed si creditor esset aliàs opulentus, & sine hoc transire posset. sine graui dāno vsque ad tempus pręfinitum in rescripto: & tunc maximè si concessa fuisset dilatio ex rationabili causa. starem cum alia opinione rigorosa. ¶ Dicūt tñ Pet. Cyn. & alij, in dicta. l. quotiens. q. iiij. ꝙ in termino dilationis nulla currit pręscriptio: quia debitor vtens dilationem causam habet à creditore: & non vtitur iure suo: nec animo scribendi. C. de prescript. xxx. anno. l. malè. ff. de iti. atque pri. l. vlt. ar. C. de an. exc. l. j. in fi. & in auth. de app. § j. & § vltimo. Et nec currunt vsuræ, quæ prius currebant pro illo tempore, secundum Ia. & Pet. vbi. s. in. v. q. sicut nec currerent in termino dato à parte: vt ff. de reb. cred. l. lecta. de libe. leg. non solùm § j. Et quia beneficio nos iuuari oportet, &c. j. de commod. c. j. Et hoc verum secundum Cyn post Dyn, si ob moram tarde solutionis debentur vsure: quia tūc nulla mora: vt. l. lecta. alleg. § sed cum fortis. vbi cautum esset, ꝙ mora intercedente, deberentur: vt. l. lecta in fi. Sed si ob beneficium concessæ dilationis debentur vsurę, pendente dilatione currunt. vt. ff. de pact. l. item, quia. in fine. ¶ Dicit hîc Collect. quòd vix posset videri, quòd vsuræ deberētur ob beneficium concessæ dilationis: maximè cum hodie sint vtroq; iure dānatæ. Ideò hodiè dicit simpliciter stādum esse cum Iaco. & Petro.

14 ¶ † Sed placat mihi: quia non credo, quòd capiat dictos doctores. Nam loquitur secundùm iura, quibus permittebātur vsuræ. Et voluit dicere Dy. quòd si Princeps dilationem cōcessit, sub hoc modo: vt pro incommodo temporis & dilationis recipiat aliquid pro rata temporis: tunc illud crederet & hoc est indubitatum. Verum est tamen. quòd vt gaudeat priuilegio dilationis impetrans cauere tenetur cum fideiussoribus. C. de preci. impera. offer. l. vniuersa canonica. xxv. q. ij. s. de reddendo debitum. Ne interim efficiatur soluendo. Sed cauebit post impetrationem & non ante: vt not. doct. & Cyn. in. l. vniuersa. vt dicit hîc Collect. cauebit coram iudice, coram quo trahetur. arg. de rescrip. statutum § cum verò lib. vj. Et si non vult cauere, redditur priuilegium inutile. Si non potest cauere, non est omnino inutile, sed exigitur debitor deducta vtilitate medij temporis. ff. solu. mat. l. si constante § quotiens. secund Cyn. in. l. vniuersa. ij. q. Sed talis cautio posset per priuilegium remitti secundum Pet. vbi. s. in quæstione si. licet glos. contra. quia Imperator potest simpliciter concedere dilationem: vt in. l. quotiens. Idem Guido de Susar. quia Imperator hanc satisdationem adinuenit. Ergo eam tollere potest: vt dicta. l. si quis. in princip. Nec obstat quòd posset absorberi totum ius creditoris, si interim efficeretur non soluendo quia casus aduersæ fortunæ hominis non debet spectari. ff. qui. & à qui. l. iulianus. ¶ Et hoc verum, si mo

tu proprio, non ad postulatiõem debitoris sit cõcessum hoc priuilegium dilationis debitori arg. ĩ. de præb. si motu. libr. vj. Sed si ad postulationẽ, &c. secus. Ratio, quia culpa casum præcedente spectari debet. ff. de nego. gest. l. diuortio. vel dolo: vt. ff. de furt. eum qui § Papa. de quo dixi de serui. nõ ord. c. j. Sed debitor videtur esse in culpa, per ea, quæ notantur. ff. quod quisq; iur. l. iij. quæ culpa videtur etiã procedere ex importunitate petentis propter quam princeps non concedẽda concedit. C. de peti. bo. subla. l. j. lib. x. secundũ Cyn. vbi. s.

¶ Sed casu. ij. dũ ad instantiã partis, &c. Dicit hîc collect. expectandam secundã iussionem. Et allegat collecta sua de rescriptis. sedes. Dicit tñ, q̃ post secundum mandatum crederet valere rescriptum. vel vbi aliâs apparet de intentione scribentis. Dicit enim quòd rescriptum contra ius impetratum semper præsumitur subreptitiè impetratum: & maximè vbi sic est præiudicabile: nisi aliud ostendatur, prout notat Host. in summa de sent. excom. § quæ sit pœna versu, quid si Episc. in fi. illius versus. Et probat hoc per. c. ex parte. de rescript. & eam te. allegata. Et licet quidam dicant illam. l. rescripta. loqui in his, quæ iuris obseruantiam continent, non in priuilegijs, quæ sunt contra ius, & dicuntur lex priuata. Tamen Iac. & Pet. non placet: vt recitat ibi Cyn. in princi. imò loquitur secundùm eos tam de priuileg. quàm de rescrip. Et placet hîc Collect. & hoc de dictis &c.

¶ SVMMARIVM.

1 *Delegatus sub nomine dignitatis, si ad aliam transeat dignitatem, nũ huiusmodi delegationem successori relinquat?*

2 *Nomina appellatiua, quæ propriè dicuntur? Et appellatum & proprium, quo ad rem designandam &c. an differant? nu. 3.*

4 *Nomen appellatiuum, si cum proprio expressum fuerit, an aliquid operetur?*

5 *Mandatum multipliciter dici, & ibidem de singulis partibus?*

6 *Mandatum ad negotium, quando dicatur? & qualiter soluatur?*

7 *Mandatum si solutum sit ignoranter, ac posteà executioni mandetur an procuratori actio supersit? Et huiusmodi procurator agere experiri, ac alium procuratorem constituere possit.*

8 *Mandatum qualiter expiret, & qualiter reuocatur remissiuè.*

6 *Mandatum ad iudicia, quando dicatur? & qualiter reuocetur? Et qualiter cogi subire Iudicium queat.*

10 *Mandatum à iudice de comparendo factum quando mãdante mortuo expirare dicatur?*

11 *Mandatum iurisdictionis, quid sit. Et qualiter morte, vel reuocatione finiatur. Et siue iurisd. ordinaria sit, siue deleg. nu. seq. & 14.*

13 *Cancellaria num det literas iurisdict. attributorias expressio personæ proprio nomine cum dignitatis quoque nomine?*

15 *Mandatum executionis qualiter expirare dicatur? Et quotuplicites dicatur executio?*

16 *Princeps ordinarium iudicem qualiter facere testatur?*

17 *Iurisdictio ad causarum vniuersitatem, qualis esse dicatur? Et num huiusmodi iurisdictio delegantis morte extinguatur? nu. seq. Et quid de iurisd. officialis Episcopi nu. 20.*

19 *Aegid. leg. more legit, & quam opinionem ibi tenuerit.*

21 *Archidiacono Parisiens. si causa cognoscenda est commissa, ibique plures Archidiaconi sunt, quis de causa cognoscet?*

22 *Abbati. duob. delegat. si tandem vterque decedat, & in amborum locum alius succedat, an de causa illis delegata solus cognoscet? Et quid si duobus sub dignitatum nominibus scribatur. vnusquisque solus vtramque dignitatem teneat. nu. seq.*

24 *Episcopus, vt de causa vicario, aut officiali commissa cognoscat.*

25 *Faux aut quæ, & cuius naturæ, ac generis. Et quid de plumbina aue? num. seq.*

¶ CAP. XIIII.

QVoniam Abbas. ¶ Casus. Delegatio facta dignitati, non expresso nomine personæ transit ad successorem. ¶ Expone literam. *Ad agendum*. i. ad procedendum. Vel hoc dicit, quòd excipiendo, reus fit actor. ff. de except. l. j. Vel propriè ponitur quo ad actorem impropriè quo ad reum. ff. de eden. l. j. Simile not. de rescrip. plerumq; Host. *Locorum* i. dignitatum, quæ locis præerant: vt Abbas, vel Episco. talis loci *Personarum*. si fuisset ibi, quod posset designare personam: vt quia ibi diceretur, ꝓposito Magaloñ. cap. nostro. Dicit Ab. quòd tunc non transiret ad successorem. ¶ *Socium*. tanquam iudicem. vnde non valuisset processus si iudex non esset. ĩ. j. eo. cum super. ¶ Opponitur. contra istam decret. primò de c. significauit. s. de rescrip. Sol. Host. q̃ aliud in persona iudicis, de quo hîc loquimur, aliud in personis litigantiũ: de quibus in contrario. &. ff. de appel. recip. l. eius qui. Ratio, quia Iudex æquitatem seruat, litẽ diffinit, iustitiam facit de transa. c. fin. s. c. proxim. &. c. de causis. Partes verò cauillosæ sunt, lites inculcant, vtuntur rescriptis de rescrip. nonnulli. &. c. fin. & ideò fauor ampliatur, & odiũ restringitur. de reg. iu. odia. lib. vj. Sed non placet: quia ratio huius decre. in fauore, vel odio non fundatur. ¶ Dic ergo, quòd ratio capituli, significauit. est ista quia rescriptum non erat contra comitem nominatim: & tamen fuit illo mortuo reintegra. ratio ex eius persona non potuit ad successorem extendi. Nec etiam contra successorem principaliter cum tempore datæ non præesset: vt ibi in trib⁹ oppos. primis. Hîc autẽ noĩatim & principaliter rescriptum fuit dignitati, quæ non moritur rescrip. gratiosè. lib. vj. Et facit quod ibi dixi in vltima quæstione. Et ex ista & ex prædictis apparet, ratio decidendi, in ista decretal. quæ est ista secundùm Inno. quia iurisdictio penes loca & dignitates est non penes personas. Ex quo infert Inno. cõclusiones quæ sequuntur. ¶ Prima est, quòd siue Abbas Leicestriæ cum dicto consocio suo adhuc viuente, siue sine eo, terminum: de quo dicit litera præfixisset, siue neuter eorum citasset, & etiam si ambo mortui essent, re integra: tamen successores eorum in causa procederent.

1 ¶ † Secunda est, quòd si delegatus taliter. s. sub nomine dignitatis. ad aliã transeat dignitatem, dimittit tales delegationes successori suo Cardin. contra. infrà. de rescript. statutum. libro. vj. quæstio. item quæro. Quia hoc est regulare, quòd successor tenetur ad id, ad quod prædecessor. &. ĩ. de soc. c. j. &. ĩ. de offi. ord. c. pastoralis. circa finem. xi. q. iij. si Episcop. x. q. c. ea enim § hoc ius. xviij. q. ij. dudum. ff. de iudi. mortuo C. de seruo corrupto. l. furti. Et ideò exponit hîc in textu, illi Abbati Licestriæ substituto loco mortui. ¶ Tertia est, quòd etiam si taliter delegatus ante suam translationem ad aliam dignitatem incœpisset de causa cognoscere. & in ea procedere nihilominus apud successorem remaneret. ar. C. de iud. ꝓperendum § si autem. in medio. ĩ. eo. pastoralis § vltimo. & in auth. vt nulli iudicum § & hoc verò. &. l. mortuo. allegata quæ in ordinario tamen loquuntur. sed &. c. pastoralis. de offi. ord. § vlti. allegato quæ loquuntur in delegato secundũ Inno. qui nihil plus dicit. in tota ista decre. Dicit Host. vlumé dictum Inn. procedere etiam si moriantur ante præsentationem rescripti. Non. obstat hæc litera. ¶ *Mas dato nostro perrecto*. quia subaudit maximè. Et hoc probat per literam redditiuam causæ. ¶ *Quia sub nominibus*. quæ non ponderat præsentationem rescripti, sed eius formam § & hoc verò. alleg. q̃ non expresso nomine scribatur ibi iudicis prouinciæ. & successor cognoscit. Non obstat. s. de app. super eo. ij. quia fateor quòd successor non vtetur iurisdictione, nisi post præsentationem rescripti sibi factam. imo facit pro: quia satis est, q̃ præsentationis tempore ipse sit is, cui scribitur licet non fuerit ille tempore datæ. Et in hoc consistit totus intellectus nostræ decr. quãticunq; infra vlterius multiplicemus in verbis.

¶ SECVNDO opponitur, quia hoc est generale, q̃ post mortem mandantis & mortẽ mandatarij expirat mandatum Insti. mandati § rectè. &. C. eodem. l. mandatum. ĩ. eo. relatu. &. c. licet. ¶ Ex dictis. in præcedenti oppositiõe, patet solutio ad § rectè. quia loquitur in mandato directo personæ, q̃ re integra cum persona moriente expirat. Nos verò loquimur in mandato directo dignitati, quæ nunquam moritur

vtdis.

vt dixi. Quantũ verò ad alia iura loquentia de morte mandantis, dicit Host. in hoc esse differentiã inter mandatũ & mãdatarium. Nam licet mandans delegauerit sub nomine dignitatis, tñ morte ipsius re integra delegatio expirat: vt. c. relatũ. & c. licet. allegatis. Sed non sic in delegato: vt hic. Et est ratio diuersitatis: quia semper nomen delegantis exprimitur in cõmissione: sed quandoq; suppresso nomine delegati cõmittitur dignitati: vt hic. vide quod dicam post Collect. j. de off. deleg. licet vndiq;. in. v. q̃one principali § quartò quare. & intelligit Io. de Lignano de no͠ibus proprijs. Nã nomina à dignitatibus sumpta, sunt appellatiua. ¶ † Sciendum enim est secundũ eum ꝙ no͠ia appellatiua propriè dicuntur illa, quæ imponuntur ad significandũ res ex proprietatibus ipsarũ rerum: vt homo, bos, & similia: vt. ff. de leg. j. l. iiij. Sed nomina propria dicuntur, quæ imponuntur ad bene placitum ad significãdũ indiuidua. Vel dic simpliciter aliud in mãdatore, aliud in mandatario nomine dignitatis etiam solũ expesso secundũ Hostí. Faciũt ea, quæ scribam. in cle. j. j. de procur. & latius infra tangam. & hoc de præsenti.

¶ TERTIO opponitur, quia non refert, an aliquis proprio nomine vel aliter exprimatur: vt. j. de testi. licet ex quadam. maximè vbi appellatiuo nomini vnicũ indiuiduũ correspondet. vt. l. nominatum. & tangit Ber. in glo. iij. Sol. dicit Io. de lig. ꝙ propriũ & appellatiuũ non differũt quo ad rem designandã: vt in contrarijs, sed quo ad modũ significãdi differunt. Quę verba ipse recipit à Bartolo in. l. seruus cõis. Ita facit. ff. de stip. ser. vt hic, vt si dicatur: Abbas sancti Stephani. intelligetur bene de illo, quo ad notos, ac si exprimeret ꝓpriũ nomen eius. sed quia Abbas dignitatem significat principaliter licet personã etiã representet, procedit text⁹ noster. ¶ Dicit tñ Io. An. ꝙ quidã antiqu⁹ Ber. Comp. ac. Vin. & Lau. hic & j. eo. relatum. intelligunt hãc Decre. in mandatis cõtentiosis tantum, & dicunt secus in alijs præceptis quia alia præcepta dicunt extẽdi ad successores, siue expressis proprijs nominibus siue dignitatibus sed expectabitur secunda iussio. in autho. de man. principũ. § si quis aũt. collat. iij. Et idem Goffr. ¶ Sed Philippus hãc distinctionẽ nõ admittit, sed distinguit an cõmittatur aliquod factũ an causę cognitio. De quo remittit ad decreta. eã te. de rescrip. De hoc. xiij. q. j. c. vlti. xviij. q. ij. dudum. in. j. gloss. ¶ De hoc & quid de consilio, an expiret morte, in Spe. ti. j. §. restat. ad finem primæ colum.

¶ QVARTO opponitur, ꝙ etiã si nomẽ propriũ exprimatur transeat ad successorem: vt. ff. de condi. & demon. l. filiæ. § à Titia. vbi dicitur ꝙ si legauit Agatham ancillã, & post eã vendidit, & aliam emit, eodem nomine, illa debebitur legatario. vt de ann. legat. l. anima. § j. vbi dicit text. ꝙ legatum relictum Ierophilaci & libertis, qui in templo erunt. debetur successoribus eorũdem. ff. de lib. & posth. l. placet. & l. sequenti. vbi dicitur, ꝙ si testator instituit posthumũ, & posteà aliã vxorem ducat, ex qua relinquit posthumũ, ille erit hæres. Solu. Lau. & Ber. in glo. iij. ꝙ speciale est in contrarijs. Et ratio specialitatis, quia testator ita voluit. Et ad. l. annua. § à Titia. specialiter dicit Lau. ꝙ testator. ibi voluit legatũ habere quãcunq;, qui in templo esset. Et licet videatur ibi dici, ꝙ legatũ sacerdoti templi expresso nomine debeatur successori. Accursius tñ dicit, ibi verbum Ierophilaci, esse nomen capellę, vel loci. vbi etiam Asilũ. nominat Richardinam. Et secundũ hoc nõ obstat. l. filiæ. § Titia. ¶ Dicebat Host, ꝙ in his apparuit de expressa voluntate testatoris. vel secundũ eũ illud in testamentis, vbi fit plena interpretatio: quia fauorabilia: vt. j. de do. cũ dilecti. Hic verò in iurisdictione delegata, vbi fit stricta. j. e. P. & G. Bar. verò. ff. de re. dub. l. ciuibus. dicit, ꝙ in l. annua. § Attia. alleg. legabatur simpliciter & per modũ cuiusdam vniuersi, libertis ecclesiæ: & per consequens ecclesiæ: contemplatione & ex consequenti ipsi ecclesię legari videbatur. & ideò successores possunt percipere: vt. j. de testa requisitis. in fi. Et ita potest intelligi. l. ciuibus. allegata. Et de hoc est glo. ff. de leg. ij. l. Lucius. § ciuibus. secus si vni liberto. vel canon. legaret: Et sic procedunt scripta Petri. C. de sacro. san. eccle. l. j. in. vi. q. & sequenti. Nec obstant notata Accur. in l. non plures. in glos. vlti. de sacrosanc. eccle. q̃ dicit ꝙ priuilegium concessum clerico, videtur concessum ecclesiæ: quia debet intelligi de tali quod personæ specialiter esset inutile. Sed alij foret vtile, & aliàs malè diceret secundùm Bartolũ. in. l. ciuibus. allegata.

4 ¶ † QVINTO opponitur, de. l. si quis cõmunis seruus ita stipularetur. ff. de stip. seruo. vbi nominis appellatiui expressio nihil operatur. Soluũt quidã, ꝙ ibi cũ appellatiuo expressum fuit propriũ nomen, qd appellatiuũ ad se trahit: hic verò nõ. ¶ Dicũt tamẽ aliq, ꝙ debet põderari ꝙ pręcedat: q̃a si præcedit nomẽ ꝓpriũ delegatio intelligitur facta personæ: aliàs intelligit̃ facta dignitati. Ia. & Pe. i. l. & q̃a. ff. de iur. om. iud. dicũt nõ eẽ distiguẽdũ, ꝙ nomẽ ꝑcedat q̃a ex quo nomẽ exprimit̃, vr̃ esse electa personæ industria. ar. ff. de admis. ti. l. cũ post mortẽ. § primò. & de sol. artifices. & de iudi. tam ex contrac. in fi. vbi Iaco. in contrac. notat cõtrariũ. ¶ Io. Nico. Aureli. Episcopus, dicit recurrendũ esse ad circũstatias & coniecturas. Nam si esset magnus clericus ille cui sub nomine dignitatis mãdata est iurisdictio no͠ie ꝓprio exꝓsso, vr̃ electa ei⁹ industria. ꝑ l. cũ hi. § mod⁹. ff. de trãsa. Sed si delegat⁹ nõ esset clericus, tũc dignitas ꝓpter excellẽtiã videretur electa. ar. C. de assesso. l. e. potior inducit auth. licẽtiã. C. de Epi. & cle. Eo. mõ facit. c. requisisti allegatũ. in dubio tñ stat cum Pe. quia ꝓ dignitate pręsumitur de peritia. Alij stãt in distinctẽ cũ Pet. vt nominis proprij adiectio operetur: per. l. si q̃n. de le. j. cum similibus. Io. de Lignano. sequens dicta Barto. in. l. si seruus communis. allegata. videtur velle distinguere, vtrum nomẽ proprium adijciatur ad demõstrãdum dignitatem, vel econtra: vt primo casu cõcernat dignitatem, & secundo casu personam. vide. Bar. in. l. si seruus communis. Finaliter tñ dicit, quòd siue procedat, siue sequatur vnum, vel alterum in rescriptis, videtur rescriptum dignitati directum, nõ personę. & recipit illud ex vno dicto Bar. posito in dicta. l. si seruus cõmunis. Vbi dicit sic: ꝙ q̃n secundum vnũ modũ potest valere dispositio, & non secundùm alium, nõ inspicitur quid pręcedat: sed valet eo modo, quo potest, per. l. seruus hęreditari⁹ ff. de stipul. seruo. ar. l. quotiens. ff. de re. du. inducit notata in dicta. l. & quia. & de pac. l. tale. in fi. Modò ita est, quòd sub nomine dignitatis potest valere rescriptum, & nõ sub nomine proprio. j. de rescrip. statutum. § j. lib. vj. igitur, &c. ¶ Ad l. si seruus cõis. dicit Pet. ꝙ loquitur in contractibus, priuatorum & vltimarũ. Quantũ ad hoc vide ibi per glo. & pleni⁹ per Bar quia licet Io. de Lignano hic eã summet dicta Bar. abbreuians, & sibi adscribens: tamen quia nõ est propriè præsentis speculationis non insisto: sed nos loquimur in rescriptis ratio diuersitatis est: quia in casu illius legis potest valere dispositio vtroq;: hic nõ, nisi in vno. Sed nihilomin⁹ dic. de his prout dicam. j. c. c. quæstione. iiij. versu, sed quid si committitur vsq; ad finem illius quæstionis.

¶ SEXTO opponitur de. l. sordidorum. C. de excu. mun. lib. x. Sol. ibi non loquitur in successione dignitatis, sed hæreditatis. Dic melius, ꝙ ibi loquitur in priuilegio merè personali: licet concessio ratione dignitatis personalis ad hæredem hæreditarium nunc transferendo: quod non obuiat, sed concordat. ¶ Expeditis oppositiõibus ad aliqua dicta scribentium hic, notata per quæstiones accedo. Et primò ad dicta Host. qui, quia decre. ista dicit per mortem delegati iurisdictionem delegatam nõ expirare, certo casu exorditur materiam tractans generaliter qualiter mandatum morte expiret.

5 Materiam † istam in tria membra principaliter distinguẽdo, dicens: ꝙ mandatorum aliud ad negotia procuranda, aliud ad negotia exequenda, aliud ad iurisdictionem exercendam & de his omnibus innuit text. ꝙ morte extinguantur. vt. l. quia. in fi. allegata ¶ † Primò ergo ad mandatum ad negotia accedamus. & dicitur mãdatũ ad negotia, q̃n aliquis facit procuratorẽ suũ ad negotia procuranda. ¶ De hoc ergo mandato primò quæro qualiter soluitur? dicit Host. & hoc siue sit generale, siue sit speciale, re integra morte, siue reuocatio-

ne soluitur secundú Host. ¶ Fallit extra Host. cum id quod mandaĩ necesse haberet explere mandãs, si viueret. ff. de acq. pos. l. fundi. de dona. l. ij. §. si quis. & l. eum qui. §. si quis. verò. si cer. pet. Et etiam si solú erat explendũ post morte mãdãtis. ff. mandatis. lege si non renun. §. fin. & l. se. Nec obstat. ff. de relig. l. at si. § si cui. vt ibi not. ¶ Item fallit. ff. de solu. l. si. j. rñ so. quãtũ ad solutioné. licet secus quo ad exactionem: vt. ff. de do. præle. lege Seia cum nuberet. ¶ Item fallit, si mandatarius erat donatarius: vt. ff. de dona. cã mor. l. mortis causa capimus. §. Titia. & ff. de iur. do. l. si ego. ¶ Item fallit fortè in libertate. ff. de maio. vin. l. si pater. in prin. ¶ † Dicit prætereà Host. φ si mandatum sit solutũ ignoranter, posteà mãdetur executioni, datur procuratori actio, quæ nó expirauit: licet mandatú solutum sit: vt dicto. §. rectè. & ff. ma. l. si mandasse. & l. si quis alicui. §. morte. & §. seq. l. mandatũ. de trahendorú & l. si præte. & ff. de instu. actu. l. cuicúq; per totá legem. & l. seq. & l. sed & si pupill⁹. §. de quo pali. & l. seq. & ff. si cer. Pet. l. eum qui. Et de materia ista no. satis. ĩ. de sol. c. j. subdit φ talis procur. agere & experiri potest, & aliú procuratoré cósti tuere. ¶ Quod tamen non potest procurator Iudiciorũ: nisi vt. ĩ. dicetur. Et hoc est quod distinguitur. ff. mãd. l si procuratorem. § j. & ij. Et de hoc satis notatur. ĩ. de procur. petitio & c. dilectus. & s. de elect. in causis. §. fi. ¶ Sed quid si res est nó integra, sed cœpta? hic Host. nil dicit: nisi φ à cótrario colligitur ex dictis suis, φ tunc no revocatur. Quod verú est. s. φ non reuocatur per mortem mandantis, nec etiam per mortem mandatarij. Imo hæres mandatú cóplebit, secúdú. H. vt ff. de oego. gest. l. nã & Seruũ⁹. §. si viuo Titio. & §. morte. & l. mandatú distrahẽd. & §. rectè. versu. Itẽ si adhuc. alle. & ff. de instu. l. si quis man. §. si impubes. & § seq. & ff. de arbi. l. si arbiter. Super quo omnino hic vide Henricũ in prima di. ¶ † De hac materia. s. qualiter mãdatũ morte expirat, dicã in cle. fi. de procur. Et qualiter reuocetur. e. ti. c. mandato. & c. ex insinuatione. & c. in nostra. & de renun. cú illusio. in Cle. & de rescri. ex parte. dicens, qa non cadit hæc materia ita propriè. ¶ † Secundò ad mandatú ad iudicia descendam⁹. & dicitur mãdatũ ad iudicia, qñ aliquis facit procuratoré suũ spãlem, vel generalẽ ad aliquã, vel aliquas, seu omnes, quas habet causas, agẽdo vel defendendo in iudicio prosequendas. de quo legitur & not. s. de procur. accedens. & c. constitutis. Et de isto lcdo quæram⁹ qualiter reuocetur ¶ Dicit Host. φ simpliciter re integra morte mandatoris finitur & dicitur res integra ante litis cótestationẽ: quo tpe etiã indistinctè reuocari potest. ff. procur. ante litẽ & l. seq. Et not. plenè de hac materia. ĩ. de pcur. auditis. & c. mandato. Extra Host. fallit, vbi expediebat mãdatori & hæredibus suis, fieri, qđ mãdatur: ne in pœnam inciderẽt. ff. de pcur. si defunctus. Secus re non integra: vt. ff. de procur. l. post litẽ. & e. ti. C. l. ij. longe lecta & not. ĩ. de pcur. qui generali. lib. vj. ¶ Et de tali procur. ad iudicia, qualiter pót cogi subire iudiciũ, remittit de app. cordi. §. post hoc. super versu, principales lib. vj. ¶ Nec ante litẽ cótestatã pót pcur. constituere, quis hoc possit pcur. ad negotia. vt prædictũ est in alia quæstione. Sed post litẽ contestatã hoc pót tãφ dñs litis. C. de procur. l. procuratoribus. & l. nulla dubitatio. neq; post expirat mandatum, imo prosequetur procurator litem contestatam & incœptã vsq; ad sententiã. ¶ Excipitur procurator p̃lati, cuius officiũ suspẽditur vacãte sede. Quod dic, vt leg. & not. ĩ. ne se. vac. c. fi. secundũ eũ. & de pcu. c. in cle. ¶ Sed & procur. priuati, nisi in rem suã datus sit vt patet in eo, qđ notat. ĩ. e. licet. versi. quid ergo si pcur. & sequẽtibus. secũdũ Host. dicã in cle. c. mãdato. c. ex insinuatióe c. in nostra. c. auditis. & c. cõstitutus. allegatis. quia hîc nõ cadit materia propriè. ¶ † De mandato verò dato à iudice parti de cóparendo corã eo, qualiter mortuo mandãte expiret? dicit φ si ante implemẽtũ executionis expiret. ff. de arbi. l. arbiter. si cal. No. Inn. ĩ. eo. cósuluit. G. hîc colligitur in fi. Fallit in casu necessario in l. mortuo. alle. Sed & si pars mandatoria moritur etiam expirat: vt. ff. qui sa. co. l. qui decesserit. & φ sniẽ sine app. re. l. penul. ij. q. viij. c. vlu. ¶ Fallit qñ mandatũ suũ, vel decre. in persona mortui conceptum est fauorabile: quia tunc transit ad hæredem. ff. de fidecommiss. l. i. l. cum quasi. Not. Accurs. in dicta. l. si decesserit. & dicta. l penult. & de iudi. de qua re. § penul. & Archidi. ij. quæstio. j. in primis. super versu Recitata. & hoc de. ij. no. ¶ † Tetiò descendam⁹ ad mandatũ iurisdictionis, de quo hîc agitur. Et dicitur mandatum ad iurisdictionem, quando alicui committitur iurisdictio.

¶ Et intellige. ĩ. dicta. siue à Principe, siue ab ordinario sit de legatio facta. no. Io. An. ĩ. de testa. c. ij. G. & P. libro. vj. Licet card. contra. de rescrip. statutũ. lib. vj. ¶ Et de isto tertio quæramus qualiter morte, vel reuocatione finiatur. & hîc distinguit Hosti. quia aut cómittitur iurisdictio ordinaria, aut delegata. ¶ Quærimus ergo, primò de ordinaria. Et hic dicit Host. subdistinguendum: quia aut cómittitur administrationem nó habenti aut habenti. ¶ Si non habenti, núquã morte mandatoris extinguitur: vt dic̃ a. l. & quia. & le. mortuo. al legatis. ĩ. de offi. legau. C. legatos. lib. vj. & no. Zenz. in extra u. Ioann. xxij. quæ incipit. Si fratrum. super verbo, commissione.

¶ Fallit in officiali Epi. ĩ. de maio. & ob. cum olim. & c. vno e. ti. lib. vj. Licet morte mandatarij, cui personaliter cómissa est extinguatur. ¶ Nam personalia cú psonis extinguntur. & colligútur hæc ex lectis & notatis. ĩ. de resti. in integrú. c. penultimo. & s. de vsu palli, ad hæc. ¶ Si verò habenti administratioẽ: aut cú administratióe cómittitur iurisdictio ordinaria: multò minus expirat morte mãdatoris, cú fortior sit, quàm illa, quæ est sine administratióe: vt patet. C. vbi & apud quos, restitutio in integrũ. l. fi. Expirat tñ morte mandatarij, reuocatióe mãdatoris, vbi psonaliter est cõmissa. de tali loquitur. ĩ. de præsump. mãdata. & ĩ. ti. noue. Et adde hîc φ ibi no. ¶ Successoré aũt oportet exequi id φ inceperat prædecessor. vt. ff. de iudi. c. l. mortuo. C. de iudi. l. præparãdi. § fin autẽ. in med. tertij. s. de rescrip. literis. ĩ. de eo qui mittitur in pos. c. ij. § j. ¶ Sed quis potest cómittere istã iurisdic. ordinariam? Dicit Host. φ nullus, nisi Princeps: quãuis & vniuersitas & cósuetudo & lex scripta ordinarium faciãt: vt patet in eo, quod legitur & notatur. ĩ. de offi. or. cum ab ecc. vbi de hoc dicam. & dixi in. l. & quia. de iurisdictióe omnium iudi. vbi de hoc. & notatur de hoc in summa Host. de offi. or. § j. & per Archid. xj. q. j. experientiæ. ¶ De ordinario verò, sine administratione, dicit Host. φ ex tenore priuilegij recipit vires suas & ideò de ipsis, non nisi viso priuilegio possumus iudicare vt patet. C. de man. Principum lege vna. infra eodem cum in iure. ¶ Aliud dicit in ordinario cum administratione. ¶ Nam si Princeps in certa prouincia alicui hanc cómittat à tẽpore cómissióis, & egressus vrbis, iurisdictioné habet voluntariã: sed nó cótentiosam secũdũ omnes. Et sic videntur loqui leges pximè sequentes. ¶ Sed dicit Hostien. & vtrunq; habet, aliter tñ & aliter. Nam voluntariã habet antequã ingrediat puinciã, etiã quo ad exercitiũ, sed cótentiosam non habet: vt ipsam exercere possit: tñ eã etiam quo ad cómissioné habet. ¶ Vnde & ipsam potest cómittere: vt expressè pbatur in auth. de collatori. § phibemus, ad hoc & in prouincijs. & sequẽn. ¶ Et licet dñi legũ aliter videantur sentire, ipse tñ secũdũ hoc dicit intelligẽdas leges. ff. de offi. præse. vt. l. fi. de offi. pro. l. j. & ij. & l. iiij. § post ingress. & l. aliqñ. & remittit ad no. ĩ. de resti. in integrũ cum ex literis responso. j. versicu. j. Et nec ista etiam est materia decre. nostræ, sed est materia. c. legatos de offi. leg. lib. vj. vbi. dicam de hoc.

¶ † QVARTO materiam prosequẽdo, quæramus qualiter delegata iurisdictio finiatur. & loquimur nũc de cómissa à principe: quia ita loquit nostra de re. Et hîc distingue prout nostra decretalis distinguere videtur: qa aut cómmissio fit expresso noie proprio. & tunc re integra mãdatũ morte mãdatoris extinguit: vt dicta. l. & quia Notat idẽ Cardi. ĩ. de hæreti. ne aliqui. glo. j. l. vj quod dic vt plenè legitur & notat ĩ. eo. gratum. & cap. licet § j. ¶ Aut suppresso nomine proprio, & expresso nomine dignitatis, seu administrationis

& tunc non expirat, vt hîc & in præcedentibus legitur & notatur. ¶ Idem tenent Ber. & Io. de rescrip. eam te. & Host. in summa. eo. ti. § quis sit effectus. versu, quid si is, cui. quasi vestiatur & cõsolidetur reliqua iurisdictione ordinaria: sicut no. ĩ. eo. super quæstionũ. § si verò duo. Et sic etiam põt intelligi in aut. nulli iudi. § & hoc verò iubem⁹. Host. ¶ Sed quid si committitur tam vtroq; nomine expresso, videlicet nomine dignitatis & nomine proprio? dixi de hoc. s̃. in vlt. oppositione in fi. videlicet, ꝙ videtur commissum sub nomine dignitatis. & non expirat, per consequens per mortem mandatarij Henricus verò hic indistinctè tenet totum cõtrarium. Probat sic, quia vbi genus & species concurrunt in persona vni⁹ & eiusdem Genus expositum per aliquam ei⁹ speciem, restringitur ad speciem exponentem: vt patet in constitutionibus iuris. C. de legi. & consti. l. secundũ leg. & constitutiones. & .s. de consti. c. fi. ¶ Item in priuile. & rescript. s̃. de rescrip. c. ij. ĩ. de decimis. statuto. li. vj. & in contractibus. ff. de contrahen. emp. l. Rutilia. & l. in lege. Et in vltimis voluntatibus. l. huiusmodi. ff. de leg. j. de le. ij. l. hoc legatũ. cum. l. se. & de fid. instru. l. cum de lanionis. § cui fundũ. de suppellec. le. l. legati. Sed nomen propriũ hîc ponitur ad exponẽdum genus, & nomẽ dignitatis, qud est genus habito respectu ad successorem tẽporis: quare genus dignitatis restringetur ad personam præsidentem dignitati specialiter expressatam.

¶ Secundò probat, quia vbi vnũ propter alterum, vtrobiq; tantũ vnũ. de præben. extirpandæ. § qui verò. eo. tit. super. eo. & c. quia sæpe. li. vj. & c. si iuxta. in Cle. Sed hîc dignitas exprimitur propter personam nõ econtra: quare &c. Et patet, quia commissio nunq̃ fieret dignitati, nisi ratione personæ præsidentis: quia ipsa dignitas non posset cognoscere, vel iudicare. ¶ Tertio probat, quia certũ est ꝙ illud, quod magis est notum, ponitur ad designationem & non econtra. ff. de testa. l. hæredes palam. § sed si notam. & ff. de hæredi. instit. l. asse toto. & no. aliquãtulum in Cle. constitutionem. de elec. Sed constat, ꝙ nomen Epi Paris. est magis certum & notum quã nomen proprium: cum plures possint habere idem nomen proprium. ¶ Quartò inducit rationem tactam. s̃. quia verba debent de aliquo operari. l. si quãdo. alleg. de præben. si motu. & c. si pluribus. li. vj. Sed expressio nominis proprij nullum alium effectum posset inducere, nisi ꝙ commissio siue rescriptũ ad successorem nõ transmittatur: cum persona sit certa per expressionem dignitatis. arg. l. nominatim. alleg. iunctis. c. j. de offi. ordi. & c. quoniam in plerisq;. & vij. q. j. in apibus. ¶ Quintò inducit textum hîc, quando dicit: *quæ sub expressis nominibus locorum & non personarum*. & c. q. dicat, ꝙ si etiam personarum, quod ad successorem non transferretur commissio. Et est ratio, quia plus negat, vel inficit negatio, quã ponat affirmatio: vt notat Bern. s. de consuetu. cum dilectus. & Card. ĩ. de rescrip. ipso iure. li. vj. Et dicit, ꝙ idem tenent Tanc. Bartol. Brix. Ad l. si communis seruus. & l. is, qui in potestate. § fi. ff. de lega. prçstand. quæ facit per eãdem viam: quia ibi nomẽ appellatiuum est adeo inuentum & introductum sicut & proprium. Et ideò non apparet quod illorum ponatur ad determinationem, siue specificationem alterius: hic secus. ¶ Et domini licet prędicta motiua me nõ ex toto moueant, tamen inclinor ad partem. s̃. proximam: quia super hoc consului illos de cancellaria, & reperi per eos,

13 quòd † Cãcellaria nunq̃ daret has expresso proprio nomine, cum nomine dignitatis, nisi dominus Papa de persona informatus propter personæ sufficientiam specialiter hoc mandaret. Et sic apparet, ꝙ propter personæ consyderationẽ & prçsumptã eius industriã hoc fit. Et ita persona principaliter cõsyderãda est. per. l. q. habebat. ff. de reb. dub. & c. requisisti. ĩ. de testa. cũ similib. Nec obstat, ꝙ non põt valere, nisi per vnũ modũ: q̃a hoc non est verũ nã licet personæ dignitatem &c. non habenti non possit causa cõmitti. Tñ illã habenti bene cõmitti põt: q̃a tunc satisfit de c. retali, statutũ. Sed per hoc nõ sequitur, ꝙ sit dignitati cõmissum. Facit. quia sic videtur eius electa industria, quod dixi. s̃. ¶ Sed tunc duo dubia oriuntur. Primũ est, an possit subdelegare. dicã. ĩ. c. iudices. in Cle. ¶ Secũdũ, an perdita dignitate desinat esse iudex. dicã in. d.

14 c. statutũ. ¶ † Sed q̃d de iurisdictione subdelegata? Dicit ꝙ si subdelegatio facta est, nõ in totũ, nõ expirat morte primi delegãtis: vt notat plenè Io. and. ĩ. c. si à subdelegato. li. vj. ¶ Si in totũ, & moritur primus delegans, re nõ cœpta per subdelegatum, expirat: aliter non: vt. ĩ. eo. gratum. ¶ Per mortem verò delegati, subdelegantis expirat, si res nõ erat cœpta per subdelegatum: aliàs non: vt. ĩ. c. licet vndiq;. ¶ Per mortem autem subdelegati, an expiret? dic, vt dixi de morte delegati in iurisdictione delegata, quicquid notet Car. in. d. c. statutũ. ¶ Quando verò dicatur res integra, & nõ cœpta, vel cœpta, & non integra, dicam. ĩ. eodẽ. c. licet vndiq;. c. gratum. & c. relatum.

15 ¶ † QVINTO adhuc eandem materiam prosequendo, ad mãdatum executionis accedo. Et quæro quintò qualiter expiret. ¶ Dicit Host. ꝙ duplex est executio: vna mixta, alia pura. ¶ In mixta verò dicit idem, quod in contentiosa delegata, de qua dixi. s̃. in proxima. q. hoc excepto, q̃a secundùm Gof. in his impetratis ad beneficia non expirat mandatũ re integra: sed sufficit, ꝙ de mente & intentione scribentis constet. Super quo vide, quod legit & notatur. s̃. de rescrip. eam te. & c. constitutus. Quod dic, vt. ĩ. eo. super gratia. lib. vj. & de prçben. si cui nulla. § secus. eo. li. Sed si pura executio committitur, vel aliud ex officio præcipitur, vel mãdatur & scribatur administrationem habenti, nec morte mandantis, nec mandatarij tale mandatum expiret, secundũ Hosti. in aut. de man. Princip. § si quis ante. secundũ Lauren. Gof. Vin. Ioã. & Gul. Naso hîc, & in Spec. ti. de lega. § restat videre. versu, Itẽ mor. mandator. & Hostiẽ. in summa. eo. ti. § & qualiter sumitur. circa medium. & Archi. xviij. q. ij. du dum. gl. fi. De hoc per Archi. xiiij. q. j. c. fi. vbi de hoc secundũ Hosti. dũmodo prçcepta sint legitimè. i. dummodo contra executionem nihil rationabile opponatur. Circa quod vide notata, de re iudi. q̃d ad consultationem. ad fin. Vel nisi ex hoc contingat fiscũ, vel publicam vtilitatem lædi: quãdo quidẽ anteq̃ executioni mandetur, est secunda iussio expectãda. Et sic potest intelligi sine calũnia: q̃a & sic loqui videtur in aut. vt nulli. iudi. § & hoc verò iubem⁹. & § & si verò præcepta. & in aut. de man. Princip. § deinde cõpetẽs. ver. potest distingui secundum eum inter præcepta, seu iussa, quæ fiunt aliquo petente, seu instante & impetrante: vt in illis omnis exceptio admittatur. & inter illa quæ fiũt proprio motu Principis: vt illa omnino executioni mandetur. vbi non occurrit læsio rei publicæ, neq; fisci. ar. ff. quod quisq; iur. l. iij. j. rñso. C. de pet. bo. sublã. l. j. li. x. Et adde quod notatur. ĩ. de iure iur. ad nostrã. ij. § fi. Host. & quod dicam. ĩ. de offi. deleg. licet. vndiq;. in. v. q. § sextoq; de prçcepto. vbi plenè de hoc. no.

16 ¶ † SEXTO, quia prædictũ est, ꝙ princeps facit ordinarium: quçritur, per quem modum? nempe dãdo iurisdictionem, videtur facere ordinariũ, dicit Hosti. ꝙ eò ipso, ꝙ alicui certã prouinciã, vel etiam ciuitatem, seu castrũ, seu causarum vniuersitatem committit. Inducit. ff. de offi. eius, cui mandata est iurisdict. l. j. § j. & de offic. præfec. vrb. l. j. § cum vrbem. in aut. de consulib. § fi. xxiiij. distinc. c. j. vij. q. j. quãuis. xij. q. ij. charitatem. xxj. q. j. relatio. nisi exprimat, quòd delegat. Et sic intellige in aut. de iudic. § j. & ij. & § iudices itaq;. colla. vj. ¶ Nec cessat iurisdictio talium quantũcunq;. moriatur Princeps re integra, neq; ab alio, quã à Principe, talis iurisdictio remoueri potest. arg. ff. de mino. l. minor. magistratus. ĩ. de maiori. cum inferior cum suis cõcor. saluo eo, quod notatur infrà de restitutio. in integrum cum ex literis. respõ. primo. ¶ Successor tamen Principis hanc reuocare potest. de elect. innotuit. § j. in fi.

17 ¶ † SEPTIMO quæritur, qualis est iurisdictio ad vniuersitatem causarum, vt videamus qualiter in ea vendicat sibi locum materia huius decre. ¶ Dicit Hostien. quòd quasi ordinaria censetur. ¶ Vnde & aliquam causam singularem delegare potest: vt. ff. de iudicijs. l. cum prætor. § j. quamuis

ipsam vniuersitatem alij committere nequeat ipsam à se penitus abdicando: vt.ff.de offi.procur.l.legatus. Nisi ex magna causa & ad tempus, ipsam sibi tamẽ nihilominus retinendo: vt.ff.de offi.eius, cui mandata est iurisdictio.l.j.§.j.versu, huius rei. Et secundũ hoc intellige duplicem literam, potest: & non potest. prout legitur de offi.proconsul.l.legatus.j. ¶ Et quòd talis.s.cui causarum vniuersitas est commissa ab illo, qui hoc potest facere, propriũ.i.ordinariam, vel quasi ordinariam iurisdictionẽ habeat.ff.de offi. proconsul.l. legatus. ij.& de iurisdictione omnium iudi.l.more maiorum.

18 ¶ †OCTAVO quæritur nunquid iurisdictio delegati ad vniuersitatem causarum morte delegantis expiret. Spec. eo.tit.§.restat. versu, quid si ignorans. & versu, Item mortuo. & §.finitur. versus, Item pone. videtur dicere, ꝙ non. Et probatur per ꝓximè dicta, ꝑ quæ patet quòd habet quasi ordinarium. Ioan. Fab. in §. rectè. hoc concedit, licet sub dubio. Remittit tamen ad notata. j.eo.licet.s.de rescript.pastoralis.& de hæretic.ne aliqui. Quæ facit contra, quia ibi casus specialis. ¶ Idem dicit in mãdato alio, quã iurisdictionis, si vniuersale sit per.l.si quis mancipio.§.si impubes.& §. sequenti.ff.de institu. Nec obstat.l.eius, qui.ff.si cert.pet. quia ibi ex coniecturata mente testantis aparebat de reonuntiatione ex eo, ꝙ statum institoris mutauerat, dando ei libertatem, & ipsum dominum in partem faciens. Sic.ff.de so.l.quod seruus. & l. si quis seruo.& l.dispensatorem. Et hoc intelligit etiã in non cęptis: vt.de ne.gest.l. nam & seruus.§. si viuo Titio. Et hoc notat Archid.in.§.& procuratore generali.j. de procurato.

19 qui ad agendũ.lib.vj. ¶ †Ego dum legi legem, more. tenui contrarium de iure ciuili. & dixi, ꝙ mandatarius siue singularis, siue generalis, re integra morte mandantis expirat: siue ad iudicia, siue ad negotia. Ratio mea erat, quia causa producens & in esse conseruans ipsum mandatũ est voluntas mandantis, vt.ff.mand.l.si verò non remunerandi.§.si mãdauero. quæ volũtas morte expirat. vt.C.de sacro.san.eccle.l.j. Ergo & mãdatum: quia causa cessante cessant omnes effectus pendentes ex ipsa: vt.ff.de offi.leg.præsenti.lib vj. Et ad.§.si impubes. respondebam cum Accur.& Ioan. Nico. ꝙ ibi speciale est. Et ratio specialitatis, vtilitas promiscui vsus, & huiusmodi contractus frequentia: vt apparet ibi text.arg.ff.de condi. & demõ.l.si iam facta.& si cer.pet.l.certi condictio.§. si numos.& de vsura.l.iusta.§.j. Nec videtur omnino certum id, per quod probat Hosti. ꝙ delegatus ad vniuersitatem causarum habeat quasi ordinariam possit subdelegare vnam causam. Nam.l.cum prætor.§.j.loquitur in legato proconsulis, qui vel iurisdictionem suam totam, vel hanc potestatem delegandi specialiter habet à lege. Et ita in alijs debet esse contrariũ.arg.ff.ad municipal.l.j.in fi. Et ꝙ subdelegare nõ possit, tenet pro constanti. Ioan. Nico. in.l.solet.ff.de iurisd.omnium iudic. pro eo, ꝙ ratio est vniformis in generali & speciali delegato: quia nullus ipsorum propriam habet iurisdictionem iure suo: vt.d.l.more.& de offi.eius, cui mãdata est iurisdi.l.j.§.penul.& l.fi.in prin. dicam tamen in.c.ne aliqui.

20 nisi prius dicendum occurrat. ¶ †De officiali autem Episc. quod notat Hosti. nunquid morte Episcopi expirat eius potestas: remittit Ioã. And.ad ea, quæ ipse notauit.s.de officio. vica.c.penul. Dicit Hosti. ꝙ cessat per.c. Romana.§.fi. de officio vica.li.vj.& ar.eorũ quę legũtur & notantur.j. ne sed. va.c.fi. Et sic seruatur de consuetudine: quãuis plerũq; capitula tales confirmant, & quandoq; remoueant, & alios ponant. arg.de ma.cũ olim.ff.de iudi.l.iudiciũ soluitur.in fi.& quod notatur de hæreti.ad abolendã.j.rñ.ver.fi.& hoc de no.viij.

21 ¶ †NONO queritur: pone, Commissa est causa Archidiacono Paris. cum plures sint ibi Archidiaconi, quis de causa cognoscet? vide Ber. in gl.iij.versu, sed pone. ¶ Dicit Hosti. ꝙ si in ecclesia vnus solus tenet nomẽ ecclesiæ cathedralium, ille solus cognoscit, sicut in ecclesijs Parisien. Carnoten. Andegauen. & Cenoma. quia hîc nulla æquiuocatio est: vt.j. de iudi.causam quę. Non enim potest intelligi, nisi de eo, de quo vox sonat.ff.iudi.sol.iudicatum sol. Aliàs si æquiuocum, dicit debere imputari impetrãti, qui potuit legere apertius dicere.arg.de rescrip.c.vlti. vel consulatur Princeps.s.c. ij.remittit tamen ad notata sua in summa.eo.ti.§.quibus modis. versu, fit etiã prorogatio tacitè.& ver.se. De hoc in Spe. de citatione.§.j.versu, quid si ego.& ibi ad literam inuenies quod notat Compo.post Vin.de rescrip.c.fi.in glo.fi. ¶ Dicebat Vinc. Papam consulendũ.ar.s.eo.c.ij. Et de hoc etiam notat Zenzel.de rescri.& si principalis. In Cle. ¶ Dicit Collect. ꝙ dicta Hostiẽ. ꝓcedunt in impetratione: sed in concessione motus proprij, primo nominatus in rescripto, erit iudex: vt.c.mãdato.de pręben.lib.vj. Remittit ad collecta sua, de rescript.ex tenore. Henricus verò solũ recitat opiniones. ¶ Quid dicendum? dicere possum, ꝙ si est vnus solus tenens nomen Archidiaconatus ecclesiæ, vel loci, sub quo nomine scribitur, standum est opinioni Hosti. Si non, distinguitur: quia aut vnus est maior alijs, seu inter omnes: & tantũ de illo intelligitur: siue sit maior, quia magis habet de potestate & iurisdictiõe Archidiaconali: vt.ff. de statu. ho.l. quęritur.& de aur & arg.lega.l.& si non fuit.§. perueniamus. Siue sit maior in honore & repręsentatione: vt.ff.si ager. vect.l.j.in fine. Siue quia diœcesis sit diuisa per territoria Archidiaconorũ & vnus Archidiaconatus habeat ecclesiã & dignitatem pro territorio, Ille pręfertur alijs. Et de illo intelligitur verbum simpliciter sumptũ: vt insti.de iure naturali.§. quotiẽs. ¶ Sed cessantibus supradictis, & supposito, ꝙ aliàs res declinari nõ posset, donec Princeps rescribat, rescriptum caret effectu: vt ff.de testa.tu.l.duo sunt Titij.& de reb⁹.du.l.si fuerit. Et idẽ fortius si territoria Archidiaconatuũ essent diuisa per diœces. sic, ꝙ nullus in ecclesia iurisdictionẽ haberet: quia tunc nulli nomine Archidiaconat⁹ ecclesiæ conueniret.ar.C. de ferijs, à nullo. ¶ Sed quicquid sit, non placet solutio glo.ad.q.prædictam, videlicet ꝙ præsentatio attendatur: quia factum partis impetrantis non potest dare iurisdictionem non habẽti: vt.C. de iurisdictione.omniũ iud.l.priuatorum. nec dispensatio Principis, pendere debet ex arbitrio partis. In quo concordant Collec.& Ioan, de Lignano.

22 ¶ †DECIMO quæritur, quid si hîc mortui essent ambo Abbates & vn⁹ in loco amborum successisset? Dicit Colle. ꝙ ille cognoscere per regulam, In ijs & regulã, rationi congruit.& per Inno.hîc notata. ¶ Sed si de vno monasterio facta essent duo: & in illis duo Abbates constituti, cognosceret ille solus, q nomen dignitatis prioris teneret, & alter nõ. ¶ Sed si ambo nomen haberẽt, ita ꝙ decerni non posset: vel neuter eorum nomen teneret: dic vt in.iij. qõ.pręcedenti.de

23 Archidiacono.&c. ¶ †Sed si duobus sub nominibus dignitatum scribitur, quas vnus teneat, cognoscet ille.& si moritur duobus subrogatis, cognoscent ambo simul. ¶ Sed ista prosequere & verifica secundũ notata Nouellæ, in regula, Rationi in Mercuriali.

24 ¶ †VNDECIMO quęritur, Nunquid de causa cõmissa vicario, vel officiali. cognoscit Eps? videtur ꝙ sic: qa idẽ consistorium. Pau.contra.j.de præb.hi qui.lib.vj.& s.eo.si qñ. ¶ Dicit Collec, ꝙ æquitas dare deberet occasionẽ contrariũ declarãdi. Inducit lec.& no.de rescri.c.eam te.& c. si is. li.vj. ¶ Sto cũ Paulo: qa Eps in vicariatu nõ succedit. & rescripta sunt stricti iuris: vt.s.de rescrip.ad hæc.& j.eo.P.& G. Nec obstat decret.eam te. vt patet ex intellectu, quẽ secundũ Inn. ibi dedi. ¶ Dicit etiã Pau. ꝙ vicarius, seu visitator datus delegat.de elec.si is cui. De hoc de ma.cũ olim. secundũ Collect. ¶ Dicũt quidã, ꝙ electus cõfirmatus de causis cõmissis Epo, nõ cognoscit: qa nondũ est Eps. Sed Collecta contra: qa quo ad exercitiũ iurisdictionis non differt ab Epo de elec. transmissum. de translatione Eporũ. inter. ¶ Sed magis starẽ opinioni cõtrariæ: qa allegata ꝑ Collec. loquũtur in iurisdictione data a lege æquè bene electo confirmato, sicut Epo. Et in contra. non odiũ restringibile, sed fauor amplabilis verti videtur. Nos verò loquimur in iurisd. data ab homine non non electo, sed Episcopo, & sub qualitate considerandã, tamquã forma ab homine data. de rescrip. cum dilecta infra eo. venerabili.

venerabili. cum similibus. ¶ Si verò nominãtur tres iudices, quorũ vn⁹ non est, & cuius dignitas non est in rerũ natura. Dicit Spec. e. ot. §. restat. ꝙ procedere possunt alij, sicut altero præsente & contradicente, vel mortuo. Sde hoc verũ, si dati sunt cum claul. ꝙ si nõ omnis: vt. j. c. causam, quæ. & c. prudentiam. ¶ Collec. inferir etiã collec. quæstiones motas per Archidi. & alios, de monachis & canonicis regularibus ecclesiarũ cathedralium rectoribus & doctoribus non canonicis motas per Archid. & alios. de rescrip. statutum. lib. vj. & plures alias quæstiones, quas hic mouet de materia dicti. c. statutum. de quibus ibi dicam. ¶ Supple glosam. ¶ In glos. *Ecce quod.* ibi: *fœnix.* fertur esse auis, ex qua mortua nascitur
25 alia. & nõ inuenitur nisi vna. ¶ † Vnde Ambrosius dicit in examerõ, quòd fœnix auis in locis Arabię dicitur degere, & vltra. v. annos viuere. quæ cum finem vitæ perpendit, facit sibi thecã. i. repositorium. s. à tego. gis. & illud facit de thure, mirra, & cœteris odoribus: quã intrat, & moritur, & de humore carnis eius vermis nascitur, & processu temporis adolescit, recipit, alas, & reparatur in pristinæ auis speciem. ¶ Et ex hoc inuehit ibi Ambrosius contra illos, qui non credunt resurrectionem. ¶ Fertur de beata Cecilia, ꝙ ad exemplum fœnicis, conuertit beatũ Maximũ & eo post modum decollato, & eius tumulo fecit sculpi fœnicem. Cuius exemplo animatus Christianus fieri & Christi martir esse promeruit.
26 ¶ † Vide auiculam, quæ per quosdam vocatur plumbinus, quæ post mortẽ singulis annis pennas mutat. Isidorus ethimologiarum. xij. vbi tractat de auibus: dicit, ꝙ fœnix auis arabiæ dicitur: quia fœnicem. i. rubeum habet colorẽ: vel quia in toto orbe singularis & vnica. De ætate, dicit vt suprà de morte dicit, ꝙ collectis aromatum virgultis, tectum sibi instruit, & conuersa ad solis radium, alarum plausu voluntarium sibi incendium nutrit: sicq; iterum de cineribus suis resurgit. ¶ In chronica imperatorũ columna secunda, legitur ꝙ sub colũna templi beati Petri, apparuit in AEgipto, & ꝙ est grandis, vt Aquila, circa collum fulgore aureo, postera parte purpureo, preter caudã, cuius color roseus & ceruleus ex viridi & nigro, sicut mare. Nouel. ¶ Et ibi: *aliquis ecclesia.* videtur, ꝙ hoc esse non possit: vt. vij. q. j. in apibus. io fin. ibi: singuli Archidiaconi, & c. ibi: soluitur. in vlti. glo. Et ibi: *capitulum sanctæ crucis.* ad hoc. eo. ti. c. vltimo. li. vj. ¶ In gl. vlti. ibi: *in priuilegio.* quia tũc ponitur causatiuè secundũ Nouel.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Subiecta qualia sint, &c. Et quod adiectio intelligatur secundum naturam eius cui adijcitur.*
2 *Papa nemini præiudicare intendit? & nu. 13.*
3 *Res inter alios actas, alijs non obesse.*
4 *Papa non solum ad causæ cognitionem intendens, sed magis gratiam alicui facere volens, aut præiudicium inferre, vel pœnam irrogare, vel de potestatis plenitudine alicuius ecclesiæ vel personæ sic ordinationẽ certã mittat, nunquid ipse per se ipsum ordinare possit?*
5 *Delegatus secundum formam huius Decret. si de facto præsentãdum instituat, ordinario sciente, & non contradicente: an teneat quod fit à delegato?*
6 *Papa si simpliciter mandet, vel capitulum roget, vt quem in capitulum recipiant: & deinde eundem eligendo recipit: an talis electio valeat, & pro informatione habeatur? Et quid simile mandatum patroni laici fiat? nu. seq.*
8 *Delegatus, si ordinario mandet, vt præsentatum admittat: eo admittere nolente, num idem delegatus per se exequi possit? Et quid si iudex Apostolic. declarauerit præsentationem canonicam, & præsentatum instituendũ mandet: num tale mandatũ efficax sit? nu. 9.*
10 *Iuris præsentandi quæstio, intra quantum tempus finiri debeat?*
11 *Delegatus secundum formam de qua hic, de iure nouo vigore Clemẽ. Auditor instituere possit?*
12 *Patroni in collationibus, quas quotidie Apostolici executores faciũt, an sint vocandi?*
14 *Renuntiationis causam, magis spectari debere, quam renũtiationẽ ipsã*
15 *Prouisus per sedẽ Apostolicã, an ius installationis installanti debeat?*
16 *Ius Archidiaconale installandi, num habeat locum in beneficijs quorum collatio, aut confirmatio, non ad Episcopũ, sed ad alios pertineat?*

¶ *CAP. XV.*

SVper eo. ¶ Casus. Si quæstionum super iure præsentandi, Papa delegat, appellatione remota, delegatus pronuntiare potest: sed non instituere. Quod si facere vellet is, ad quem spectat institutio licitè appellaret. Cõmunis diuisio. Secunda ibi: *hoc iusm.* ¶ Expone literam. *Subiungere.* ad alios articulos consultationis decisos. Pet. ¶ *Aliquos.* qui se dicunt patronos, vel qui sunt. Inno. ¶ *Alterutrũ.* i. alteram, istam, vel illã. Sic. s. de rescrip. cœterum Hosti. ¶ *Ordinet.* commune verbum est hoc. s. de elec. cum in cunctis. in fi. de concess. præben. nulla. de cleric. excom. minist. proposuit. in prin. de excess. præla. ad aures. ¶ *Appellatione remota.* Ex hoc insurgit secũda quęstio. ¶ *Iussio.* non, vt sequitur. ¶ Episcopo ad quem de iure spectat institutio. ¶ *Archidiacono, vel Archipresbytero.* Ad quos fortè spectabat de iure, vel consuetudine. Allegat Inno. de offic. Archid. c. j. & c. cum satis. vbi notatur. *Clericum.* supp. instituere. & cum annullo, vel libro: vt moris est inuestire. & sic institutum: vel institutum in possessionem mittere: quã possessionem dare, spectat ad Archid. vt nostrum. in quo casu potest & Archipresbyter tanq̃ vicarius Archidiac. reclamare, sicut Archidiaconus nomine Episcopi, quo ad primam: secus in agendo sine alio mãdato. j. de procura. petitio. Hos. ¶ *Institutio.* authorizabilis. ¶ *Eorum.* i. eius. vel eorum omnium. cum & vnus appellare possint, & vous. ¶ *Grauare.* & sic est soluta prima quęstio. ¶ *Appellandum.* & sic soluta secunda quæstio. Nec obstat, ꝙ in rescriptu sit clausula appellatione remota. Et sic continua, quod sequitur. ¶ *Inter quos.* Illi enim appellare nõ possunt, nisi ex causa in iure expressa. De quo remittit Hostiensis. j. de appellatione pastoralis. & capitulo vt debitus. Et Ab. dicebat hic colligi effectum clausulæ. s. quòd per appellationem partium, non differtur executio sententię. Hic cum ordinatio ecclesiæ est quędam executio, secundum eum. idem. Pe.

1 ¶ † PRIMO nota, quòd qualia subiecta sunt, talia permittuntur eorum prædicta: seu quòd adiectio, secundum naturã materiæ, cui adijcitur debet intelligi. & quòd propter naturam subiectæ materiæ, à propria verbi significatione receditur. Patet in verbo, ordinet. vt. j. declarabo.

2 ¶ † SECVNDO nota id ad quod decre. per omnes continuò allegatur. s. quòd in dubio Papa, alij præiudicare non intendit. & quòd in rescriptis ad intentionem & mentem recurrendum est: vt in glo. quarta. Fa. s. de rescriptione mandatum. ¶ Allegat Innocentius de deci. ex mulup. ff. de transactione cum Aquiliana. de pac. tres fratres. xxij. quęstione secunda nequis arb. Licet enim offendere verba legis seruando mentem, vbicunque de ea, vel. de legis ratione constat. Notat Dy. de regu. iuris capitulo vltimo libro sexto & Pe. C. de legi. l. non dub. etiam propter rationem non scriptam, dũmodo sit connaturalis, & naturaliter possit probari per simile. Licet possit, potest deuiari & recedi à verbis legis, vel ipsa lex mitigari. ff. de excu. tuto. l. stuc. § sufficir. secundum Pet. vbi supra Remittit Collec. j. de offi. ord. licet. Et plenius de decimis. ad audientiam.

¶ TERTIO collige, plura alia: vt in vltima glosa.

3 ¶ † QVARTO, quòd res inter alios cõmissa, seu acta, alijs non preiudicat. ij. quæstione. v. interrogasti. xvj. quæstione iij. nemini. de fide instrumentorum. inter dilectos. C. quires. ita non no. l. j. & ij. &. C. res inter alios acta. l. si cum fratrẽ & . ff. de li. caul. l. si vsufructus. ar. contra . l. vj. dist. capitulo j. lxxxj. dist. tantis. xj. q. iij. cum multę. xxiiij. d. j. subdiaconus. de iudicat si cle. ff. de po. l. j. in pn. de re iudi. l. sepe. ¶ Et fũt casus vbi nõ habet locũ dic. re. ff. de stat. ho. l. ingenu⁹. de inoffi. testa. l. Papinia. § meminisse. si seru. vend. l. loci. § si fundum. quemadmodum seruitus admittatur. l. si cum vnam. C. de

communib.re.ali.l.ij.Inno.dic,vt.j.de re iudi.cum super.& e.quamuis. ¶ In primis intremus magnam gloss. Innocen. & ad maiorem decretalis difficultatem accedamus, & quæramus primò, ibi: *ordinet*. In quo ponit adiectio ista.scilicet quòd ordinet ecclesiã,& videtur,quòd in nullo: qa ad eum non pertinet institutio:nec sibi fieri debet presentatio. ¶ Respondent quidam, quòd nihil pertinet ad hunc delegatum, nisi ferre sententiam,ad quem pertinet præsentatio. Et exponunt,ordinet.i.ordinandum decernat & ordinari faciat:vt si Episcopus,capitulum vel alius,ad quẽ spectat, eligat, & Archidiaconus installet.s.de offi.ar.vt nostrũ. ¶ Alij dixerũt, quòd hic plus habet, quia si ordinatio deuoluta erat ad Papam,authoritate harum literarum ordinare posset. ¶ Inno. verò dictas duas opi.referens solùm subdit.Hoc autem constans est,quòd per tales literas nunquã fit præiudicium alijs. Et quòd hæc vera sunt vbi causam inter partes committit: quia tunc non intendit alicui facere scilicet gratiam, vel præiudicium. ¶ Quod dictum est de deuoluto per delegatum ordinando,ponit Pet.allegaos de conces.præben.c.ij. ¶ Nouella verò dicit,quòd hoc patet hodie. in Clemen. de præb. si de beneficio. Henricus hic ponit pro constanti : quia Papa concessisse videt omnia,quæ ipsum tangebant.ar.j.de don. c.pastoralis.& de censi.cum venerabilis. Et dicit quòd casus est in dicta Cle.cũ de beneficio,& quòd hoc tenet Ioã. And. hîc,& ibi. Tamen salua pace,non ita sonant verba Io. And. qui bene ea videt. ¶ Ioan. de Lignano hoc non credit. Nam cum causa committitur inter partes, Papa non intendit iudici,cui committit neq; parti gratiam facere. Et sic iste non est executor gratiæ:quẽadmodum ille, de quo loquitur dicta Clemẽ. ¶ Pro hoc induco,quia dispositio nõ operatur vltra dispositionem agentis.ff.si cert.pet.l.non omnis. in prin. de adi.leg.l.legata.de so.qui hominẽ.in fi.de ordi. cogni. cum dilectus.de præb.c.vlti. Et tamen hîc non intendebat Papa gratiam mãdare fieri,sed iustitiam ministrari. Gratia autem esset in concessione potestatis conferendi, siue commissarij, siue impetrantis fauorem concernat. Patet ex lectis & notatis de offi.deleg.si super.& de præb.si cui nulla. ¶ Item, quia vnum & idem verbum,in eadem oratione non debet diuerso modo assumi.ar.ff.de vulga.& pupillari substi.l.iam hoc iure.&.C.eo.l.causis.&.ff.de vsucap.l.eum, qui. ¶ Item pro hoc,quia deuoluta est ordinatio ad Papã, non est locus præsentationi. Ergo per cõsequens deficit tunc principale ipsius commissionis fundamentũ.Igitur & omnia accessoria eiusdem.ar.ff.de reg.iur.cum principale.& de pec.le.l.j.&.ij. Et ne dum fieret vltra,sed contra mentẽ: quia hîc mandatur iustitia fieri,& tamen iustitiam non habenti beneficium conferretur. ¶ Quid ergo dicẽdum?satis sum dubius: tamen puto probabiliter sic posse distingui:quia aut ante presentationem ordinatio ipsa cum potestate presentandi deuoluta est ad Papam: & tunc procedat opinio Ioã.de Lignano : qa tũc sequens presentatio nulla foret.s. de sup. neg.Prelat.c. licet. Aut post presentationem legitimè factã deuoluta est restans ordinatio,videlicet institutio ad Papam: & tũc si ponamus eum posse deuolui,de quo dicam in.d.c. nulla. vera sit opinio aliorum. Et hoc ista ratione: qa verba rescripti tunc conueniunt:quia verbum ordinet,est commune:vt dixi in expositione. Imò est sensus proprius verbi:tunc conuenit,qa magis propriè ordinat, qui ordinat p se ipsum, q̃ qui ordinare decernit, vel ad ordinandum compellit. ¶ Item, nec tunc mẽs videtur resistere:quia illa consyderatur ex ratione, quæ mouere debet:vt dixi.s.in secundo notabili. Modò ratio super qua fundatur tex.de præiudicio habentis instituere propter deuolutionem,hîc cessat. Igitur & verba decretalis cessare debent.ar.ff.de iure pat.l.adigere.§ quãuis. Et quod scripsi s.de renun.post translationem. Nec à verbis rescripti recedere debemus,dum mens & ratio non repugnant.ff. de leg.iij. l.non aliter.j.de priuile.porrò.&.c.si Papa.li.vj. Nec obstat ratio.Ioan.de Ligna.de gratia non concessa : quia instituere legitimè presentatũ,non est gratiæ,sed iustitiæ: vt.j. de insti. c.j.&.ij.libr.vj.cum ibi notatis. Et ista est ratio, quæ mouet me ad dubitandum quòd super tali iure non cadat deuolutio:quia per hoc non puniretur culpa, vel negligentia instituentis:sed punientur presentati,& impediretur iustitia. Preterea dicam in.d.c.nulla.

4 ¶ †SECVNDO quæritur. Pone,quòd Papa non solùm ad causæ cognitionem intendens, sed potius volens alicui gratiam facere,vel præiudicium afferre, seu pœnam irrogare: vel de plenitudine potestatis cõmittit alicui ordinationem alicuius ecclesiæ, vel personæ:nunquid poterit ipse per se ipsum ordinare? Dicit Inno.posse sustineri, quòd sic:& q talis posset canonicos facere,& eis ius cannonicatus dare.arg.s.de rescrip. Abbatem &.j.de præben.pro illorũ,& stallum assignare:& omnia alia facere,quę facienda sunt siue factum respiciant,siue ius. Et idem notat Archid.vi.q.j.petisti.in glo. fi.vbi de hoc,& Hen.hic. ¶ Fatetur tamen Inno.alios dicere, quod tamen sibi non placet, videlicet q debent mandare ei, ad quẽ de iure petinet,vt stallum assignet, & alia faciat,quę de iure,vel de facto,maximè facienda sunt.arg.j. de priuile. pastoral.C.pro qui.cau.serui.l.j.Dicunt tamẽ illi,q si ille ad quem de iure petinet mandatum talis delega. hoc facere renueret sine causa : tũc ipse delegatus posset instituere, & alia singula facere. Arg.pro his,quod in.d.c. Abbatem &.s.eo. significasti.ar.j.eo.prudentiã.&.c.penul.& fi.&.j. de offic. ordi.ad reprimendam. Ratio istorum est:quia hęc est ordinata ordinatio. Et ex hoc,quia ordinatio est,dicunt quidam vt refert Inno.generaliter etiam idem esse,si inter partes committatur causa,cum hac eadem clausula. ¶ Dicit Hos.quòd forma rescripti in talibus est consyderãda, & secundũ ipsam procedendum : vt patet in eo, quod legitur & notatur.j. de conces.pręb.cum nostris ¶ Dicit autem Ioã. de Lignano de dicta opinione,quam recitat Inno.& quę ipsi Inno.non placet,& que continet principaliter duo dicta: quòd primũ dictum non est verũ.s.q ad mandatum ipsius delegati, illi ad quos pertinet de iure,hoc faciant. Nam in forma ista delegatus datus est executor ad prouidendũ. Et per hoc igitur tollitur potestas ordinario.&c.de conces.preb.si soli.&.c.si capitulo.li.vj.secundũ eum. Quod intellige vt ibi dicam. ¶ Et hoc verum intelligo secundũ mentem sic opinãtium, quòd illi conferret iure suo. Nam nulli dubium, quandu committere posset prouisionem per modũ subdelegationis, secũdũ distinctionem:tamen.c. is cui.j.eo.lib.vj. Secundo dicit,q secundũ illorum dictũ,videlicet q in forma, de qua hîc habetur,idem esset,&c.etiam non est verum: quia iudex datus inter partes non est executor prouisorius,nec compulsorius: sed est iudex,cuius est iustitiam facere,& eius officium expirat per diffinitiuam.s.eo in literis. Nec compulsio ad prouisionem venit in modum executionis,secũdũ eum : videlicet ad sententiam latã super iure pręsentandi.de quo inno. Intelligit decre.& magis inferius declarabo. ¶ Tertiò. Supposita opinione suprà proximè per Inno.& Ioã.de lignano reprobata,pro vera: vel q forma rescripti esset talis,saltem quę illi opinioni congrueret:queritur nunquid ordinarius per delegatum ad presentatum instituendum compulsus,illum examinabit? videtur quòd non,ex quo approbatus est per delegatum,videtur contrarium,per.c.venerabilem.s.de electio. ¶ Respondet Inno.quòd non debet approbari per delegatum,sed per ordinarium,qui examinabit eum. Et si quid dubij fuerit,decidetur per delegatum,secũdùm eum. Sed contra,quia pronuntiando super iure pręsentandi,videtur functus officio suo. Igitur videt,quòd si quid dubij fuerit, non decidetur per delegatum. ¶ Respondet Inno. quòd non est verum,quòd sit functus officio suo donec facta fuerit ordinatio:modò tunc demum intelligitur fieri ordinatio,quãdo fit cum effectu.j.de cleri.non resi.relatũ. Dicit tamen Host. quòd cum delegatus maior fit ordinario in causa sibi cõmissa.j.eo.sanè. nunquã factum suum poterit per eũ ordinari confirmari,quo ad vires sumendas.j. de maio. cũ inferior. Nisi intelligas cõfirmari.i.approbari.j.de off.leg.studuisti.

¶ Ne

¶ Nec infirmari argu. ĩ. de iu di. quia verò. & de confir. vti. c. j. vbi de hoc in vlt. glo. ¶ Et hoc verũ, nisi obstet delictum superueniens, vel alia noua causa: alioquin ex quo authoritate sedis Apostolicæ, semel esset ordinatio, vel collatio facta, vel sententia lata: quibus subditus Epi quantùm ad hunc articulũ videretur exẽptus: quod non est sentiendũ. ar. in eo, quod legitur & notatur. j. de maio. & obe. per tuas. ¶ Ergo breuiter, si principaliter quæratur, vtrũ iustè, vel iniustè processerit delegatus: vel vtrum ab eo excõmunicatus sit absoluendus: nihil ad ordinarium. j. de offi. or. pastoralis. § præterea. Et facit ad ea, quæ scripsit, Nouel. de rescript. c. vlti. super vlti. glo. ¶ Si verò quæratur, vtrũ iustè, vel iniustè possideat, vel aliud petens ius habeat: vel vtrum priuandus sit propter delictum superueniens: talia potest ordinarius & examinare & diffinire. ¶ Sed si occurrat casus, in quo de delegati sententia, vel collatione possit excipere hanc ipsam non poterit iudex ordinari⁹ diffinire: vt ex prędictis iuribus colligi potest. Hosti. Remittit Nouella ad dicenda per eum. j. de re iudi. de cætero. super. j. glo. ad finẽ. & de fi. presb. veniens. super vlti. gl. De hoc per Laud. in Cle. auditor. de rescrip. ¶ Ex quibus dictis Hosti. si procedant inferri videtur contra dictũ Inno. ĩ. proximũ. ¶ Adeò circa hoc sic distingue: quia aut cõmissa est causa super iure pręsentãdi, seu pręsentationẽ faciendi, inter illos, qui patronos se dicunt: & tunc etiam si apposita sit illa adiectio, audiat & ecclesiam ordinet: q̃q̃ pronuntiet potestatem pręsentandi esse penes illum, qui presentauit: nihilominus pręsentatum non examinabit: quia illud pertinet ad ordinarium, qui habet instituere: vt. d. c. venerabilem contra quem causa commissa non est, & cuius iuri sic detrahentur contra intentionẽ delegantis, vt hic. & sic procedit dictũ Inno. Nec obstat dicta adiectio: ecclesiã ordinet de persona idonea, &c. quia propter naturã subiectę materiæ, videlicet iudicialis cognitionis cõmissę inter certas partes, cui⁹ natura est, ꝙ nõ extẽdatur ad alias. j. e. P. & G. Nec preiudicet alijs: vt. d. c. cum super. cũ allegatis in vltimo notabili. ¶ Restringitur dicta adiectio ad ordinationem, quam debet facere delegatus in dicta causa secundũ naturã illius causæ: & respectu aliorum: contra quos causa non est commissa nominatum. ¶ Aut cõmissa est causa institutionis titularis. i. super canonizatione & approbatione præsentationis iam factæ de certa persona tanq̃ idonea, per illum, qui dicebatur potestatem habere, imputantem forsam per alium, ius presentandi ad se spectare dicentem. ¶ Aut de ipsius præsentationis reprobatione & cassatione & in isto casu, de quo nõ loquitur ista decre. secundũ Inno. ¶ Ex dictis Host. concederem, ꝙ si delegatus præsentationem cõsummasset, ad ordinariũ non pertineret huiusmodi examinatio: quia illa sic fuisset commissa delegato, & per eum etiam expedita. Nam iudex confirmationis non debet præsentationem confirmare, nisi præsentatum examinauerit, & repererit idoneũ: vt. ĩ. de elec. c. venerabilem. c. cum nobis olim. & c. nihil. & quod legitur & notatur. eo. ti. si fortè. lib. vj.

5 ¶ † QVARTO quæritur Continuando glosam Innoc. Pone: Delegatus secundũ formam huius decre. De facto pręsentandum instituit, ordinario sciẽte, & non contradicente. Quæritur, nunquid tenet, quod fit à delegato? ¶ Dicit Inno. ꝙ sic: quia imputare debet sibi ordinarius: quia sciuit & non contradixit, secũdũ distinctionem, quæ notatur in. d. c. cum super. & ĩ. de rescrip. ex parte Decani. ¶ Subdit posteà: ista verba, *secundũ nos autem*. non habent locum super controuersia istæ obiectiones. ¶ Dicit Io. de Lignano. ꝙ in quæstione supra proxima credit institutionẽ delegati non tenere: cùm nullam super hoc habeat potestatem. Et hoc puto verius, ꝙ tacitus consensus, nõ facit valere processum iudicis, qui nullus ex defectu potestatis: vt. d. c. at si clerici. & dicetur. j. eod. prudentiam. Et puto, ꝙ hoc important prædicta verba Inn. dum dicit, ꝙ nõ habent locũ super ista controuersia istæ obiectiones. Vult enim dicere, ꝙ quia isti delegato sola controuersia iuris pręsentandi, non autem institutio est commissa.

¶ Istę obiectiones de neglig ẽtia appellandi super institutione, videlicet per delegatũ attentata de facto, nõ habent locũ

6 ¶ † QVINTO intrando glo. additionalem Inno. quam ab Archidiaco. Nouella recepit: quæro. ¶ Pone: Papa mandat, vel simpliciter rogat capitulum, quòd recipiãt aliquem in capitulũ. Illi recipiunt eligendo: nũquid talis electio pro confirmatione habetur? ¶ Dicit Inn. quòd sic: quia fit authoritate Papæ. argu. prædicti. c. pro illorum. Nisi preces potius innuerent consilium, q̃ mandatum. ar. ff. mand. l. j. & . ij. § fi. ¶ Dicit Ioan. de Lignano hoc non procedere in electione, in quibus debet seruari forma, per. c. cum in veteri. & . c. fi. de elec. libr. vj. sed procedunt in elec. canonicorum. & vbi aliàs electio ad eos minimè pertinebat: quia tunc facta censetur electio authoritate Apostolica. per. c. cũ aliquibus. de rescri. lib. vj. ¶ Sed si aliàs potestatem haberent eligendi: tunc cẽsetur electus iure ordinario, non authoritate Apostolica, & confirmatione egeret: vt. d. c. cum aliquibus. ¶ Sed verè sto simpliciter nihilominus cum Innocẽ. quia. c. cum aliquibus. non loquitur in his preceptionis, sed in literis facultatis. Dictum verò Innocen. loquitur in literis præceptiuis. Modò præceptum necessariò arctans ad certum, tollit & impedit naturam electionis: vt. ff. de op. leg. l. iij. sicut tollit libertatem arbitrij. ff. de leg. l. rem legatam. Quod non est in literis facultatis: vt. ff. de officio. pręsid. l. sępe. & de iud. l. non quicquid. Nec obstat. c. cum in veteri, quia non loquitur in arctatione totali, sed in adiectione certæ formæ. Et adhuc faciunt quę ibi scripsi, in q. ix. & . q. xvj.

7 ¶ † Ex quo infert Inn. quòd si Papa scribat patronis clericis, quòd recipiãt: illi non pręsentabunt, sed instituet: secus tamen dicit in laicis. arg. dicti. c. Abbatem. & de iure patro. cum autem. ¶ Ioan. de Lignano dicit hîc, vt. ĩ. de electionib⁹ dixerat: hoc intelligi de illis, qui aliâs pręsentandi potestatem non habebant. Nam si habuissent, &c. censeretur ordinatus iure pręsentatus. per. c. cum aliquibus. & ideò institutione egeret, & presentari deberet illi, qui de iure haberet instituere. ¶ Hîc aduerte, fortè ipse verum dicit in hoc, quòd aliter fieri debet hæc pręsentatio, quia actus presentandi ex propria eius significatione tendit ad aliud: videlicet ad illum, cui debet fieri præsentatio. sed & tunc non puto necessariam examinationem, saltem quam facere possit ille, qui aliàs de iure habet confirmare. Nam hoc non esset aliud, quàm examinare vires mandati Apostolici & suę executionis: quod non potest facere aliquis inferior: vt patet ex his, quę scripsi post Hostien. suprà in tertia quęstione. Nam cum quis ex mandato alterius facit ille, qui mandat solùm facere videtur. ff. de admis. tut. l. si tutor. § gessisse. Et quòd recepto electo, vel pręsentatione facta per alium potestatem habentem ad mandatum sedis Apostolicæ, censeatur Apostolica, & non ordinaria authoritate facta videtur. textus contra Ioannes de Lignano. de pręebendis. capitulo hi qui. § primo. libro sexto, iuncto capitulo primo de officio leg. eodem libro ¶ Nec obstat. j. de officio ordinario licet in corrigendis: quia ibi alia ratio reformat pactum: vt ibi dicam. ¶ Plus dicit Innocentius, quòd authoritate Papę fungũtur, non solùm executores, prouisores, vel compulsores: sed etiam ij, quibus de recipiendo mandatum est. De literis facultatis habes de rescrip. cum aliquibus. libro sexto. ¶ Expeditis glosis,

8 † Quæro sexto secundum Hostiensem pone: Mandauit delegatus ordinario, quòd præsentatum admittat ille noluit obedire. Nunquid poterit ipse delegatus exequi? Dicit Hostiensis quòd sic, si causam rationabilem ille non ostendat. ¶ Sed si prætendit causam, & delegatus eam non reputet rationabilem, appellet ordinarius si voluerit: vt. j. sequitur. sed delegatus nihilominus exequatur & terminus appellationis declarabit: quis ex eis rationabilius moueatur. C. de iudicibus rem non nouam. in fine. infra de Appellationibus vt debitus. Et nisi appellet infra tempus, taciturnitas sibi nocet de Electione. Cum dilecti. in fine Henricus, Hostiensis. Sed si reputat eam rationabilem superfedere debet. ĩ. de ætate. & qualitate. accepimus de Rescrip. si quando. Henricus.

¶ Sed secundũ intellectum cõmunẽ, quem dat Inno. ad istã decre. non crederẽ procedere hoc dictum Hostiẽ. videlicet, ꝙ posset delegatus, qui pronuntiauit solũ ius pręsentandi ad illũ, qui pręsentauit, pertinere: cũ nec plus pronũtiare posset forma commissionis attenta, præcisè mandare ordinario ꝙ recipiat pręsentatũ. Nam iura arctant ipsum ordinarium pręcisè ad hoc: sed cõmittunt iurisdictioni ipsius, ꝙ examinat pręsentationẽ quo ad formam, & quoad tẽpus, & quo ad personã pręsentari: & ꝙ si reperiat personã idoneã & omnia acta in debita forma, instituat pręsentatũ. Igitur mandatum magis præcisum esset iniustũ: nec esset prædictæ sententiæ executiuũ. ¶ Sed fateor ꝙ posset sibi in modũ executionis suæ sententiæ, quã facere potest. s. eo. significasti. &. j. eo. quærenti. sibi mandare in genere, ꝙ ab illo legitimè pręsentatum reciperet, & institueret, secundũ formã iuris: quia istud mandatũ sic in genere factũ ad dictam sentẽtiam executiuè

9 accedat. ¶ † Sed pone, ꝙ super ipsa pręsentatione facta deputatus est iudex Apostolicus, q̃ pronũtiauit pręsentationẽ canonicã, & pręsentatũ instituendũ fore & mandauit ordinario, ꝙ institueret: nunquid valet tale mandatũ? puto ꝙ sic: qa rectè ad ipsam sñiam per modũ executiõis accedit. Quę est enim executio huius sententiæ: pronũtio instituendum fore: nisi ipsa institutio? certè nõ video. ¶ Sed de qua institutiõe intelligitur mandatũ: nũquid de prębente ius in beneficio? vel nunquid de inuestitura, seu possessione corporali? Saluo iudicio meliori Credo, ꝙ intelligatur solũ de institutione secũdo modo dicta. Nam mihi apparet ꝙ præsentio & pręsentationis institutio per sententiã facta tribuunt plenũ ius, sicut electio & confirmatio. s. de transla. inter corpo. & quod notatur de elec. quoniam. li. vj. modò pronuntiãdo pręsentationẽ canonicam iudex ipsam pręsentationẽ cõfirmat. i. per sententiã firmat. Et hoc est, quod voluit Io. lxiij. dis. quanto. vt ibi notat, ꝙ per confirmationẽ nihil noui iuris acquiritur sed per electionẽ, seu præsentationẽ pręcedentẽ ius quęritur, quod per confirmationẽ declaratur. Saluo, ꝙ propter notata in. c. si electio. de elec. li. vj. ¶ In glo. Io. And. possum dicere, ꝙ autho. cano. præter sententiæ formã, & directã intentionem iudicãtis mediante ipsa sentẽtia in rem indicatã transeũte, quęritur ius in re. & habemus simile. ¶ Pone, non dñs in rem, sententiã obtinuit, per quã fuit dñs declaratus, quę transiuit in rẽ iudicatã: & licet sententia de sui forma & intentione iudicantis non contineat: nisi declarationẽ. ff. de rei ven. l. ex diuerso. & si seruitus vendicetˀ. l. sicuti. § sed si quærit, absq; introductione iuris noui. ff. de acquir. rerũ do. l. adeò. § cum quis. Tamen legis authoritas, sñia in rem transeunte iudicatam, dat ex illa vtilem actionem in rem, & exceptionem: vt ff. de iure iur. l. sed & si possessorẽ. § j. &. C. de iure iu. l. actori. ¶ Item pro hoc facit: quia ista institutio, vel est cõfirmatio, vel sibi omnino annexa: vt videtur. Modò annexa veniunt etiam in mandato: vt. s. eo. præterea. cum ibi notatis. &. j. de dona. inter vi. & vxo. de prudẽtia. &. s. de elec. in causis. Plus crederẽ, ꝙ hoc casu nolente, vel volente ordinare pariter delegatus posset possessionem dare: quia iudex, qui pronũtiauit rem esse meã, si exequendi potestatem habet, potest manu militari possessionem & conferre euicto, & dare victori: vt. ff. de rei ven. l. qui restituere. &. ff. ne vis fiat ei. l. iij. in prin. Modò iste pronuntiauit in modum cõsequẽtiæ beneficium esse pręsentatũ per proximè dicta, & potest exequi: vt. c. quęrenti. &. c. significasti. Igitur & per consequẽtiã sub ipsa pronũtiatione sic cõpręhensa, videtur tex. ff. de procur. l. Pomp. § sed & is. Et hoc tangã. j. in. q. vij. ¶ Sed in forma huius decre. in qua Hosti. dicta sua posuisse videtur, non placet dictũ Hosti videlicet, ꝙ si super iure pręsentandi solũ pronũtiare hñs, si super hoc pronuntiet, & mandet recipi pręsentatũ & institui, sibiq; non obediatur, ꝙ instituere posset delegatus: quia ista non est directa, nec necessaria consequẽtia. Ad præsentantẽ pertinet ius præsentãdi: igitur præsentatus per eum est instituẽdus. Nec etiam ista: cassata est præsentatio: igitur ad pręsentantem de iure non pertinet præsentandi potestas. Cùm ex multis alijs capitibus & causis quã ex defectu dictæ potestatis procedere posset dicta cassatio. Igĩ per modum accessionis connexionis, vel consequentiæ non venit istud sub potestate delegata: quia talia non comprehenduntur, vt dixi in. d. c. præterea. Nec aliud dictum Hosti. procedit, videlicet ꝙ post appellationem ordinarij, possit exequi delegatus, si appellat à diffinitiua, casu quo potuit: quia tali appellationi ius defert: vt. j. de appel. non solùm, in prin. li. vj.

10 ¶ † SEPTIMO quæritur. ¶ Intra quantum tempus debeat fieri quæstio iuris præsentandi, de qua loquitur ista decretal. ¶ Dicit Hostien. ꝙ si sunt. viij. ecclesiastici, inter quos vertitur quæstio, diffiniri debet infra sex mẽses. Et si sunt laici, infra quatuor. Aliâs Episcopus ordinabit ecclesiam de iure patro. eam te. &. c. cum propter. Et interim faciet fructus ecclesiæ fideliter custodiri. j. de offi. ord. c. cũ vos. ¶ Quod intelligit Ioan. de Lignano, quando patroni litigantes nullũ præsentant: sed vbi quilibet præsentat suum: tunc nõ est tempus limitatum: quia si duraret litigium mille annis, Episcopus nunquã prouideret. Et est ratio, quia in primo casu potest impingi neglectus, in. d. c. nulla. In secũdo, non. ¶ Et an idem in electoribus dicetur. j. de iure pat. c. ij. vbi etiam videbitur de hoc dicto qualiter procedat.

11 ¶ † OCTAVO quęritur, vtrum saltem iure nouo vigore Cle. auditor. de rescrip. potest delegatus secundũ hanc formam instituere. ¶ Nouella dicit, ꝙ non. Dicit enim quòd illa Clemen. in nullo corrigit istã decre. vt ibi notatur. Quod tenet Paul. in dicta Clemẽ. Nam vt ibi dicit in cap. isto non litigabaĩ de beneficio debito, vel non debito, sed de iure pręsentandi. Quo determinato fieri habet præsentatio. Et de ea cũ noua cognitione causæ & personæ litigari debet. Et ideò in ea potest subcumbere obtinens in prima. *Et sic hic institu*tio non est accessoria per modum executiuum ad pronuntiationẽ. Sed in Clemen. collatio fienda personę petẽti de beneficio prius debito & adiudicato, est accessoria ipsius sententiæ adiudicatione. ¶ Item hic non petebatur institutio à Papa: sed pronunciari pręsentationem ad eum spectare: nec etiam hic petebatur beneficium, vt debitum. ¶ Sed pone aliam formam puta, quòd erant duo pręsentati, & iudex delegatus à Papa ad discernendũ, quę illarum præsentationum sit canonica, qui pronunciat alteram esse canonicam: nunquid illũ cuius ꝓnũciauit pręsẽtationem canonicã, poterit instituere? de hoc tetigi. s. in. vj. q. ¶ Ecce, dicũt quidã, ꝙ sic, per Cle. auditor intelligentes eam in auditore dato extra curiã. Alij intelligentes illam Cle. solùm in auditore dato à Papa in curia dicunt contrarium. ¶ Sunt ergo duo videnda. Primò, vtrum Cle. intelligatur etiam de auditore dato à Papa extra curiam. ¶ Secundò quid de nostra quæstione? ¶ In primo sunt opiniones. Nã Pau. in dicta Cle. & dominus vabrensis hic tenent, quòd habet locum Cle. in delegato dato à Papa extra curiam. Gloss. verò ac Stephanus & Matthæus & dñs Vabren. in dicta Cle. & Ioan. Cal. s. de res. mãdatũ tenẽt cõtrarium. Et idẽ sẽtire videĩ Coll. hic remittẽs ad collecta sua de noui ope. nunci. c. significantibus. ¶ Io. verò de Lignano super hæc variat hîc. Dicit enim, quòd difficultas istius quæstiõis in hoc pendet, videlicet vtrum coll. sit executiuo sententię declaranti beneficium esse debitum. Et primò dicit, ꝙ videĩ, ꝙ nõ quia non põt se habere ꝓuisio in modũ actus executiui intrinseci: quia executio denotat factum. C. de excep. rei iudi. per totum. de accus. accedens. de conces. præb. post electionem. sed coll. denotat ius in re. ¶ Sed post ea mutare videtur dicens, quòd aliquando pronunciatur super ius in re: & tunc nõ est necessaria coll. sed sufficit executio meri facti: vt iurib' statim all. ¶ Aliqñ pronũciaĩ sup iure ad rẽ. & tunc bene venit coll. in modum executionis completiuè iuris ad rem. Et ideò licet dicantur duo actus distincti, tñ vnus de illis completiuè & executiuè ad alium. Et ideo finaliter infert, quòd de rigore iuris verior est opinio Pauli: nec obstat Cle. quia, licet sit ius nou', extẽdiĩ ad sibi similẽ. nec obstat de offi. vica. cum in generali. lib. vj. qa ibi loquitur de coll. quę venit in modum

principali

modum principalis. Ideo requirit speciale mãdatum: hîc verò de institutiõe, quę venit in modũ executionis. & ideò nouum mãdatũ nõ requirit. Nec obstat, ꝙ ibi dicit in Romana curia: quia debet suppleri. vel extra. ¶ Dominus Martinus Pampilon. tenet cũ gl. Cle. prout ipse ibidẽ plenè scripsit. Et istam ad faciendũ casum nostrę. q. magis dubiũ, tenere potes de præsenti, qa ibi latius hoc explanabo. ¶ Quid ergo dicendũ de quęstione nostra? dixi. s. in. q. vj. ꝙ canonizãdo ipsam acceptationẽ, videt̃ delegatus instituere, & si non ipse delegatus, saltẽ iuris authoritas: sicut de delegato, q electionem cõfirmauit. ¶ Quomodo ergo stare põt istud, cũ opinione dictæ gl. ¶ Dicere possum, ꝙ inter ius ad rẽ quæsitã alio modo: puta ex gratia, vel acceptatione, est differẽtia: qa primum adeò pingue est & fauorabile, ꝙ iudiciali cõfirmatione secuta, recipit totã suã plenitudinẽ, & transit in ius in re, ex iuris autho. ꝓ notata in. d. c. q̃to. Sed aliud ius nõ est plenum, neq; semplenũ, neq; tale q̃ possit recipere hanc plenitudinẽ: sed est quędã facultas superioris officiũ implorãdi: vt virtute literarũ prouideat. Et ideò primũ difficilius reuocat̃, q̃ secũdũ. Videmus enim, ꝙ Romani Pontifices bene reuocant gratias, ꝑ quas beneficiã debita sunt, vel affecta. ĩ. de preb. c. si is, cui de cano. & sequẽti, & de conces. pręb. c. quontã. li. vj. Et eis derogãt: vt de preb. c. quodã. & de conces. pręb. auth. c. li. Et tñ nõ reperio, ꝙ ius quæsitũ ex præsentatione vel electione nnnq̃ tollatur. Imò reperio cõtrarium de elec. si hoc tempore. li. vj. Et facit quod notauit Innoc. de elec. Innotuit. in vlti. glo. ¶ Hinc est, ꝙ licet cõmunis interpretatio Romanę curiæ habeat, ꝙ qñ Papa ꝓuidet de beneficio si Papa vacat, & si non sit in eo alteri specialiter ius quęsitũ per istã formã tollitur ius ad rẽ. & gratia & acceptatione quæsitum, per qđ poterit peti beneficiũ, & vt debitũ, vel affectum: & tamẽ interpretati sunt hactenus palatij Aposto. Auditores ꝙ per dictã formã nõ tollitur ius ex electione, vel pręsentatione quæsitum: qa pinguius fortius & fauorabilius est. Nec obstat de preb. si à sede. li. vj. cũ ibi notatis. Quia fateor ꝙ factũ Principis est ita forte vel forti⁹ in eodẽ genere facti: vt puta, si eligeret, vel præsentaret, aut conferret. Et ideò dico, ꝙ si de beneficio certo prouideri mãdet, nõ reuocabitur per dictam formã: vt etiã dictũ dñi hactenus tenuerunt, & tenent. ¶ Sed nihilominus in hoc casu locũ dicerẽ dictę opinioni glo. Et est ratio diuersitatis. Nam eligentes & pręsentantes, quãtũ in eis est ius in beneficio in tantũ tribuere, atq; tribuunt. Ideò nimirum, si ius eorũ intentionẽ laudabilem post iudicialẽ approbationẽ sine alio ministerio hominis executioni demandet. ¶ Sed Papa in dicto mandato non intendit ius in beneficio tribuere aliquo modo: sed totũ illud cõmittit & mandat fieri per aliũ. Et ideò non mirum, si requiratur factum alterius: quia iura non plus extendunt dispositiones agentiũ, q̃ extendant se intentiones eorum: vt pędixi. Et quia in habentibus symbolũ, facilior est trãsitus: vt. ff. de rei ven. l. in rem. § item quęcũq; fateor ꝙ hæc opinio noua videbitur & forsam paucis placebit: sed eam latius examinare intendit in dicta Cle. auditor. ¶ † Nonò quęrit. Collec. vtrum in collationib⁹, quas tota die faciunt Apostolici executores vocãdi sint patroni? videtur ꝙ sic, per lec. & notata hîc, & de offic. Archi. ad hoc. ¶ Contrariũ seruatur & probatur de offic. leg. dilectus. vide super hoc Guil. in. d. cle. auditor & Archi. de conces. præb. si capitulo. secundũ eũ. Remittit ad collecta sua in. d. c. ad hæc. ¶ Ad istud. c. patet responsio per prædicta. Et de hoc plenè per lo. Cal. ĩ. de concel. prębẽ. cũ nostris. vbi de hoc dicam. ¶ † Decimo. Occasione secundi notabilis, ad q̃ semper ista decre. allegatur: quod habet, ꝙ nullius iuri intendit derogare Papa. Quod colligitur per Ber. in fine quartæ glo. subijcio. q. quam Romæ vidi disputare in consilijs Rotę. ¶ Pone: Tu præbendã Rothomagen. obtinens impetrasti à Papa præbẽdam Parisien. certo modo vacaturam, offerẽs dimittere Rothomagen. ¶ Impetraui ego pędictam Rothomagen. præben. tuã. dum per dictam tuam assecutionem prebendę Parisi. vacaret, posteã impetrasti, ꝙ dictam prębẽ. Rothomagẽ. permutare posses cum alio beneficio de mea impetratione mentione non facta: nunquid valet tua secunda impetratio? ¶ Quidam domini auditores tenuerunt, ꝙ valet. & hoc probabam tunc in consilijs triplici ratione. ¶ Primò ꝙ priuilegiũ Princip. restringitur: ne multum noceat non in interimitur, quin valeat saltẽ in casu, in quo valere põt sine graui pręiudicio tertij: vt hîc. ĩ. de decimis. & c. statuto. li. vj. ĩ. de offi. ord. licet. s. de vsu. pallij, ex tuarũ. de rescrip. tibi, qui. & c. quãuis. & c. ꝓpter tua. de consue. cũ in tua. li. vj. ff. ne quid in lo. pu. l. ij. §. si quis à Principe. & §. meritò. arg. ĩ. de priuileg. volen. Abbates. & c. vt Apostolicæ. li. vj. ¶ Modò ista secũda impetratio põt valere certo casu absq; pręiudicio meo, videlicet si modus vacãdi ꝑ me expressus, nõ cõtingat. de rescri. c. susceptũ. li. vj. Et pateret clarius hoc, si modus vacãdi per contractũ, vel alius facilioris impetrationis fuisset expressus. Et facit, qa non est facienda interpretatio in rescriptis omnino pertinens. ar. ff. de leg. j. si quando. de verb. obli. quotiens. ad municip. l. j. in fi. de ver. sig. Abbate. de priui. si proponit. ¶ Secũdò & fortius, qa in permutatione sunt duo. Renuntiationes, collationes. ¶ Aut ergo prætendo ex renuntiatione me grauari: aut ex collatione. Sed neutrũ horum põt dici. Igitur &c. ¶ Primũ dici non põt: qa potestas renuntiandi & renuntiationẽ admittendi competit de iure cõmuni. vij. q. j. quã periculosum. de renun. admonet. Quod per meã impetrationẽ sublatũ non est: vt hîc probatur cũ concordantijs. ¶ Nec per secundũ dici potest: qa non ex collatione, sed ex renuntiatione affertur mihi pręiudiciũ. Nam per renũtiationem impeditur, & ex toto tollit possibilitas vacationis per assecutionem per me express: quia effectus semel ex toto ab vna causa productus, ab alia causa amplius ꝓduci non põt. ĩ. de fide instru. inter dilectos § cœterũ. in fi. ff. de verb. obli. vbi ait. §. si. Quo sublato, gr̃a mea est sublata: vt. c. susceptũ. allegato. ¶ Tertiò, qa quando dispositio conditionis alium grauantis ponitur in potestate grauati, videtur grauato data potestas non implendi. ff. de cõtrahen. emp. l. cum ab eo. versu, si verò sub conditione. Imò & contra veniendi. ff. de pręscrip. verb. l. si gratuitã. § fin. Et eam deteriorare: vt. ff. qui po. in pig. ha. l. qui balneum. § amplius. Textus videtur. ĩ. de rescrip. si pro te. lib. vj. Modò per gratiã meã grauaris & impediris, & conditio gratię meę ponitur in tua potestate: qa potes renuntiare gratiæ, & non assequi: cũ illa non det tibi ius in re: vt notat in. c. si electio. de elec. li. vj. de transla. inter corp. de rescrip. gratiæ. in cle. ¶ Nec est verũ, ꝙ ad facultatẽ renuntiandi gratia tua secunda se extendat: cũ illud de iure cõmuni tibi competeret, sed est credendũ, ꝙ se tantũ refert ad collationis facultatẽ per reseruationẽ impeditã: vt. c. cũ aliquib⁹. & c. licet in corrigendis. alle. ¶ Alij verò auditores nuper plures contrarium tenebant. ¶ Et ego cum eis hac ratione: quia impetratio gratiosa iuri alteri⁹ derogans, & de illo mẽtionem non faciens, est subreptitia. de rescrip. constitutus. & c. ad audientiam. etiã si solũ deroget differendo: vt. c. quãuis. quia. l. quotiens intelligit, dũ Princeps certificatus hoc vult. Et tunc dicit ꝙ potest, si vult auferre dilatoriam, sed non peremptoriã. Sed si ignorari non vult, nec disponit. ff. de iurisdictione omnium iudi. l. si per errorem. & ff. de inoffi. test. l. mater. Nec velle ꝓsumit, vt hîc. & § meritò. & §. si quis à princip. allegatis. & C. de emanci. lib. l. nec auus. cum concordantijs alijs hîc signatis. Et iste est textus in. d. c. quãuis. Et forti⁹ si nedum de differendo imò etiam de in totum perimẽdo à principio ageretur: vt. d. l. quotiens. Modò ita est, ꝙ per renũtiationẽ occasione gratię de permutando concessę & permutationis fiendę, & non alias factam. Et ita per gratiam ipsam, gratia mea, ne dũ impeditur, vel differtur, sed tollitur & perimitur: vt deduxi in rationibus partis contrarię. ¶ Et ꝙ ipsa renuntiatio facta sit per gratiam de permutando, & propter ipsam permutationem, sic ꝙ pręsumitur, ꝙ aliàs facta non esset: apparet, qa non est simplex, sed ex causa permutationis. Et ideò datur regressus ad beneficiũ sic resignatum, si sine ulpa resignantis permutatio compleri non potest: vt notant

omnes in.c.licet.de rer.per mu.li.vj.& Clem. ne cōcessione. eo.tit. Nam illa est natura contractus permutationis, ꝙ vnū propter alterū detur. C.de re.permu.l.ex placito per totum.

14 ¶ † Et ex hoc infertur, ꝙ attendi debet causa ipsa, ꝓpter quā, & non aliàs fit renūtiatio, magis ꝙ̄ renūtiatio ipsa.arg.1.q.iij. si quis obiecerit.ĩ.de testa.requisisti.de cōdi.& demō.l.filio. de sacrosanc.ec.auth.ꝗ̄ licentiā.cū si. Cum ergo tua secūda gratia sit causa proxima finalis & immediata, propter quā tu facis illā renūtiationē, per quā perimit gratia mea, apparet ꝙ tua secūda gratia est illa, quæ principaliter mihi præiudicat. Nec in gratijs istu suspensio pooi pōt: quia in eis attenditur tēpus datæ, de rescrip.eam te.&.c.si eo tēpore.li.vj. cir. de elec.dudū, ad audientiā, cum concordātijs ibi signatis. Nec etiam in permutatione: qa collationes sunt actus legitimi, qui nō recipiunt suspensionē futuri euentus: vt patet ex notatis.de elec. e.in electionibus.li.vj. Aliàs esset dicere, ꝙ sententiæ censuræ latæ per prouisos ex potestatibus forsan annexis beneficijs collatis recipere, vt suspensionem quod non est possibile, saltem in excōicatione, patet ex notatis Inn.in app. preterea per quod tollūtur omnes tres rationes pro parte cōtraria factę.

15 ¶ † Vndecimò quæro, Supposita cōsuetudine, ꝑ quā Archidiaconi Remensis & Seoonen habent installare Epos suffraganeos, & Abbates in diœcesibus suorū Archiepiscoporū, & recipere ab installatis equos, vel argenti marchas: promouetur vnus per sedem Apostolicam vult Archidiaconus ipsum installare, & habere debitū suum pro installatione predicta. ¶ Dicit prouisus non curo de installatione tua: qa à sede Apostolica sum prouisus: quærit quis meli⁹ dicat? ¶ Pro Archidiacono facit ista decre. ¶ Sed contra Archidiaconū facit: qa aut prouisus habet executorem à Papa: & tunc ad illum pertinet non ad ordinariū installare, & omnia alia facere, siue ius concernant, siue factum: vt patet ex his, quæ dixi post Inno.s.ij.q. ¶ Aut non habet executorē: & tunc adhuc idē. Nam postꝙ̄ manū posuit ad prelaturā, de illa disponendo, videtur etiā circa ea, quę facta sunt omnē potestatē, quibuslibet inferioribus abstulisse: vt.ĩ.de app. vt nostrum. de elec.si eo tempore.&.c.prouida.li.vj.& vtrobiq; non. Et sublato principali, tollitur accessorium, & ea, quæ sequuntur ex illo.de fide instru.inter dilectos.§ cum igitur.C. de legi.l. non dubiū. Ergo si nō pōt installare pōt petere illud, q̄d pro installatione debetur. Nec in contrariū potest per Archidia. præscribi consuetudo: vt videtur: quia iuri superioris derogaret.vt.s.de consue.cum venerabili.ĩ.de præscrip. cū non liceat.&.c.cum ex officio.ĩ. de iureiur. venientes. ¶ De facto seruāt Archidiaconi contrariū, & seruat eis, & videtur ꝙ possit etiā substineri de iure. ¶ Pro quo sciendum sit propter duas causas principaliter. ¶ Prima est, vt per eam prelaturæ possessio detur. ¶ Secunda est, vt per eam ius superioritatis recognoscatur: sicut dicim⁹ de inuestitura vassalli. Et si cessaret prima, remanente secunda, ex consuetudine, locus esset consuetudini: vt Insti.de nupt.§.affinitatis. Et sic posset intelligi, quod notat Laud.in Cle.auditor super verbo, *prouidere*.versu, *sed quid erit*. ibi: *ipsi tamen*. &c. vbi dicit, ꝙ tales vt citius poterunt, exhibeant se ordinarijs suis, & cum beneplacito eorū ipsam curam exerceant.ar.lxv.di.si quid. Sed illud loquitur in Epi, non in Archiaconis. Præterea non videtur valere ratio prędicta facta pro Archidiaconis: quia archidiaconus de iure non habet iurisdictionem, nec superioritatem aliquam: imò nec habere potest in Episcopos. infrà de maio.& obediē.cum inferior. Nec de iure etiā habet iurisdictionē in Abbates.s. de offi. Archi. dilecto. Nec sequit si installet ipsos, ergo in ipsis iurisdictionē vel superioritatem habet. ¶ Nec sequit, hic installat, & superioritatē habet. Igit installat: vt per hoc superioritas sua ostendatur, cū aliun effectum habeat installatio & inuestitura, ꝙ̄ illū.s.traditionem possessionis. Et non probat hoc esse, quod ab hoc cootingit abesse.C. vnde cogna.l.non ob hoc. Fa.tamen pro Archidiaconis: quia commodū pecuniarium non videtur Papa velle tollere: quia de illo non cogitauit: vt hic.igitur propter illud fiet installatio: vt.ff.de rei ven.non vtiq;.dicam in dicta Cle. Auditor.

16 ¶ † Duodecimò haben hic decidere vnum, quod dimisi indecisū.de offi. Archid.ad hæc.§ in quadā.ij.q. videlicet, vtrum ius Archidiaconale installandi habeat locū etiā in beneficijs, quorum collatio, vel confirmatio non pertinet ad Epm, sed ad alios: videtur probabiliter sic posse distingui quia aut talia beneficia non sunt exempta simpliciter a iurisdictione Epi: sed solū eorū collatio, seu electio & confirmatio, aut presentatio & institutio titularis datæ alijs ex iure aliquo speciali. Et hoc casu dico, ꝙ adhuc remanet corporalis institutio, seu in possessionē inductio penes Epm.& per consequēs penes archidiaconū eius vicarium.ar.c.j.&.c. ad hæc. de offi. Archidiac.cū vtrobiq;, per me notatis. Et probatur, primò: quia iura specialia exorbitantia à regulis cōmunibus, & detrahentia, seu auferentia aliqua competentia de iure cōmuni, sunt strictè interpretanda, & nō extendēda ad ea, quæ non sunt concessa specialiter.ff.de condi.ob caus. de libe.& posth.l.cōmodissimè.de verb.obli.l.quicquid.de rescrip.si sceptrum.li.vj.& illius concordantiæ.de reg.iur.qa iure, cum similibus. Ergo si in his quæ competunt Epo de iure cōmuni, quo ad certa, detractū est, in alijs quęri potest, quod non mutatur, quare stare prohibetur.C. de app.l. pręcipimus.in fi. ¶ Et probatur fortius: quia nullus alius præter ipsum, vel eius superiorem cum eo iurisdictione immediatè cōcurrentē, posset inducere in possessionē corporalē in territorio suo. ff.de iurisdictione omniū iudi.l.vlt.de sen.excō.c.à nobis.de constitu.vt animarū.lib.vj. Et patet clarius. Nam si adexecutionem sentētiæ diffinitiuæ, vel interlocutoriæ alicuius iudicij sit infra territorium alterius missio in possessionem facienda, non per illum iudicem, qui sententiauit, sed per alterum cuius est territorium ad illius rogatum facienda est: vt patet ex lectis & notatis.ff.de bo.auth.iudi.possi.l.cōmunis. §.penul.&.ĩ.de fo.compe. Romana.x.contrahentes.lib.vj. ¶ Aut huiusmodi beneficia sunt in totū. ¶ Aut ecclesia quo ad institutionē corpolalem iure aliquo speciali ad alium spectantem, suot à iurisdictione Episcopi exempta: & tunc subdistingue quia aut hęc exemptio introducta est à tempore fundationis ipsorum beneficiorum: & tunc sto cum opiniōe Inno. quòd io Archidiacono idem erit? Nam sublato principali in totum, & omnia eius accessoria, & dependentia sublata sunt. C.de legibus.l.non.dubium. Modò iurisdictio Archidiaconi. vel est eadem originaliter cum iurisdictione Epi vel est saltem dependens ab ipsa: cùm non competat nisi iure vicariatus ipsius.s.de offi Archidiaco.c.j.&.c.ad hoc.ar.optimum.de offi.vica.c.j.lib.vj.cum his, quæ ibi notaui ¶ Aut post fundationem beneficiorum.&c. Et tunc subdistingue quia aut in totum eximuotur ab omni iurisdictione Episcopali: & tunc idem quod suprà proximè, per eandem rationē: quia non possēt remanere sub iurisdictione Archidiaconi, q̄ essent sub iurisdictione Episcopi, ratione connexitatis & vicariatus. de quo dixi. Et quia de Archidiacono ad Episcopū appellatur. ¶ Aut non eximuntur simpliciter, sed certa capitula iurisdictionis Episcopo auferuntur & dantur alijs: vt puta collatio & institutio corporalis, vel electio confirmatio & in possessionem inductio: aut præsentatio institutio & inductio, de qua.s. Et tunc si contra Archidiaconum specialiter etiam est præscriptum: aut priuilegium indultum, seu simpliciter contra omnes, Archidiacono pręiudicat: quia quod vni datur, alteri aufertur et fertur ex consequentia: vt.ff.de procur.l.Pomp.§.sed & is.in fi. ¶ Aut specialiter tm̄ contra Episcopum est præscriptum, vel priuilegium indultum: & tunc nō nocet Archidiacono: quia voo grauato nominatim, propter hoc oon censetur grauatus: vt.ĩ.de præb.cum in illis.§.fi. Et quia ius Archidiaconi nihilominus saluum intelligitur remanere, ar.huius.c.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Confessio vxoris, an probationem inducat, & sibi noceat.*
2 *Sententia, quæ à duobus fieri debebat, si per vnum feratur, an teneat.*
3 *Delegati iudices omnes præsentes: si in pronunciando discrepent, quid* ...

sententia valeat. Et quid in arbitris, aut ordinarijs? Et quid si è tribus delegatis duo vnum pronuncient, tertius verò aliud, nu. seq.

¶ CAP. XVI.

Causam matrimonii. ¶ Casus. Si causa simpliciter est delegata duobus, sententia vnius non tenet. ¶ Communis diuisio. Sententia ibi: *dictum*.

¶ Expone literã. *Episcopis*. Hic recitant Bonaguida & Gul. consuetudinem curiæ, quæ solis Episcopis cõmittit causas matrimoniales. & de hoc in Spe. de rescript. præsentatione § ratione formæ. vers. nunc ad instructionẽ in prin. & vsq; ad finem § ibi inuenies multa alia, quæ sunt de stilo curiæ. Facit etiam pro dicta cõsuetudine. j. de cõuer. cõiuga. ex pub. de consan. c. j. licet contra causa faciat de resti. in iure. ex literis. de probatio. proposuisti. de testi. ex tenore. vide quod dicã j. c. proxi. super notabili. ¶ *Commisisse*. quo ad petitoriũ & possessorium. Pet. *quibus*. l. Episcopis. ¶ *Factum est*. & malè Et solũ de facto, vt sequitur. ¶ *Et infra*. Quærebatur quid iuris. vel mulier conquesta est Papæ & papa dedit ei iudices. ¶ *Duobus*. Quod si alter non est in rerum natura. Epo & primicerio Bononiẽ. cum ecclesia Bononiẽ. non habeat primiceriũ. vide in Spec. ti. j. § restat. in prin. Cõmittitur simpliciter, vel sine clausula vnius nõ habẽtis subdelegationẽ. Collige. j. eo. quamuis. ¶ *Benignè*. hoc quia prius cum male tractauerat: vt præmisit Abbas. ¶ *Coactus*. Ecclesiastica censura. Et dicit Hosti. φ quidam illud habent in textu canonic. de hoc verbo. j. de resti. spo. ex conquestione in fi.

1 ¶ † Primum opponitur ibi: *inuita*. quia videtur, φ confessio vxoris excludat. C. de non numerat. pec. anthen. contra qui propriam. So. dicit Inno. φ confessio facta fuit hic per vim, vel metum. & ideò non nocet. Imò nec amborum sufficeret confessio etiam voluntaria. nisi fama amborum confessioni consentiret. secundum Inno. & Ber. in. j. glo. De boc in. e. super eo. allegato per eos: quia Inn. facit allegationes Ber. ideo illos non recito. Alij aliter soluere volẽtes intelligunt hoc, quod dicitur hic de confessione facta absentia iudicis.

¶ Sed non placet Inno. Dicit enim Innoc. φ idem fortè, si in præsentia, si tanta esset sęuitia viri, quam mulier timebat: φ si coram iudice negaret, φ fortius eam affligeret. ¶ Sed certa hoc opponit Inno. quia cuilibet viri tanta potẽtia est, vt proximè dicit, cũ mulier sibi subiecta sit: & sic per dicta in ratione dicere haberes, φ nulli vxoris cõfessio teneret, vel sibi præiudicaret: cum quęlibet hoc ipsum iustè timere posset. ¶ Et ideò respondet Innocẽ. φ confessio semper præiudicat vxori: nisi quãdo præcessit metus. Et est ratio, quia non præsumitur metum fecisse: nisi quando metus, vel verbera præcesserunt. ¶ Ad quod allegat Hosti. j. quod met. cau. c. j. de resti. spo. literas § j. Hic aũt præcessit metus ergo &c.

¶ Ex quo inferre potes, secundũ Io. de Lignano, φ hic ex duplici causa fuit sententia nulla: quia fuit lata solùm per alterũ ipsorum iudicũ. Et quia fuit lata ex confessione coacta quæ non tenebat ¶ Sed salua pace eius licet secũda causa inferat iniquitatem, nõ tamen infert nullitatẽ. Nam defectus probationum nõ facit, φ sentẽtia sit lata cõtra ius constitutionis: licet ex hoc appareat ipsam esse latam contra ius partis. Nec tex. iste assignat nisi primam.

¶ Secundò opponitur ibi: *ad iudicium*. quia cõtra rem iudicatã reclamare nũ licet. cum inponat finẽ liti. Sol. dicit Inno. φ licet ad mandatũ iudicis dimissa sit vxor, tamen agere pôt etiam si nõ sit violenter eiecta. Ratio est, quia sufficit φ teme re eam dimiserit, j. de resti. spo. literas. in prin. Facit eo. ti. ex transmissa & c. ex conquestione. ¶ Et est hoc verũ secundũ eum, vbi nulla est sententia, vt hic, vel aliqua est, sed appella tione in legitimã debẽt in statum pristinũ reuocari. j. de ap. bonæ memoriæ. Secus si sententia ritè lata sit, nec appellatio nesuspensa: qa tunc reuocarent attentata: vt. d. c. bonæ.

¶ Sed dicit Hosti. φ etiam si quo ad opinionẽ lata sit, non tamen quo ad veritatem, etiã sine appellatiõe mulier audiatur: cum talis sententia non transit in rem iudicatam: vt de re iudicator cum similibus.

2 ¶ † Tertiò opponitur quia videtur, φ sentẽtia lata per vnũ teneat: vt. ff. de offi. cõsul. l. vna. cum ibi notatis So. ibi loquitur in ordinarijs, quorum quilibet habet iurisdictiõnẽ: in solidũ nos verò in duob^9 delegatis, quorũ nullus habet iurisdictionem, sed ambo simul. ¶ Vnde Inno. dicit, φ si plures iudices sunt vno absente, fine iusta causa, siue per contumaciã: nisi se excusauerit, vel delegauerit vices suas, nõ tenet qd fit à pluribus præsentibus. ff. de arbi. Item si vnus § vlti. & l. sequẽti. j. eo. prudentiã. ff. de re. iudi. duo ex tribus. Et hoc in delegatis, secundũ eũ. Fatetur tamẽ φ cõmittere pôt absens etiã si in literis hoc nõ contineat. super. eo. quauis. ¶ Subdit, non sufficit absentis excusatio, nisi cõmittat. ¶ Bar. verò in. l. duo ex tribus. dicit, φ vno se excusante propter aliquod impedimẽtum, ad modicũ tempus expectari debet. ¶ Sed si ad longũ tẽpus, à superiore est alius postulãdus. ff. de vacatione mun. l. penul. § si Mortuo. verò altero, superior alium dabit. C. de poen. iudi. l. placuit. ¶ Sed vt continuem dicta Inno. quæro quid in ordinarijs? dicit Inno. φ ordinarij, bene ferunt sentẽtiam. Allegat. ff. de asses. l. j. in prin. & ar. C. de authen. præstanda. l. vlti. Fatetur tamen, φ nec semper in omnibus ordinarijs hoc ordinet.

3 ¶ † PRIMO quæritur hic: Pone: præsentes sunt omnes iudices delegati, & pronũtiant, ac pronũtiando discrepant, quæritur quorũ sententia valet Dicit Inno. φ tenet sentẽtia plurium: vt. l. xiij. dist. c. j. ij. & iij. ¶ Sed si equaliter discrepant qa duo absoluit, & duo condẽnant tunc distingue secũdùm Inn. quia aut sunt abitri, aut ordinarij, aut delegati.

¶ Si arbitri, nulla sententia tenet: vt. ff. de arbi. l. diem profer re § si plures. Si delegati, pendet sentẽtia quousq; delegans alterum cõfirmet. ff. de re iudic. duo iudices. ¶ Si autẽ sunt ordinarij, tenet pro reo sentẽtia j. de proba. ex literis. ff. de re iudic. inter pares. Nisi in libertate, vbi siue pro reo, siue contra reum, tenet sentẽtia semp pro libertate. & in querela inofficiosi testamẽti vbi semp tenet pro testamento. Et in matrimonio xxxij. q. v. si qnis acceperit. xxij. q. iij inter cætera. ff. de inoffi. testam. si pars iudicantiũ. Et ita l. inter pares. Et pro hac distinctione allegat j. de re iudic. c. vltim. vbi de hoc dicam. Remittit Nouel. ad notata Bernardi. j. eo. prudentiã. in glo. secũda & super ea. Et hoc de not.

4 ¶ † SECVNDO quærit. Po. de trib^9 delegatis, duo vnũ pronũtiant: tertio aliud, pnuntiante, valet sentẽtia duorũ. j. de re iudi. c. fi. ¶ Sed nũquid duo poterũt exequi sine tertio, etiam nõ apposita clausula, φ si non omnis &c. videt, φ sit: quia videtur semel noluisse ar. de elec. cum nobis. Contrariũ notant Io. & Car. de dolo, c. ij. & Hosti. in summa. de confir. vti. § fi. in fi qa alius articul^9 &c. ¶ Faciunt notata Archidiaconi. de concel. præb. 6 cap. ¶ Collec subdit, φ nec de consensu partiũ posset iurisdictio, prorogari in vnum istorũ. Notat Inn. j. eo. prudentiã gl. ex hoc loco. vltra mediũ. & circa finẽ. ¶ Et vtrum causam inter se diuidere possint: vide. j. eo. cum causa. Notat etiam ibi: *recepta fuerit*: φ actus iudi. nõ impeditpræiudegiũ spoliationis: quod verum est de actu nullo: vt hic. & c. cõquerente de resti. spol & aliàs sec^9. Patet ex his, q̃ leguntẽ & notantur de restitut spo. c. audita. & specialiter per eum in. d. c. cõquerente. ¶ Supple glosam ¶ In glo. ij. ibi: *necessitatem*. Et tunc, an in fauorẽ rei publicæ, vel ex forma mãdati: & tunc tertiũ est qd agitur: nec pcontẽptum ratificatur vt hic, & similib^9. An ob fauorẽ priuati: & tunc nisi contẽptus ratificauerit, irritai: vt. c. qd sicut allegato Hosti. & ibi: *non viciat*. vnde dicebat Hosti. φ nec est irritũ: nec irritatur.

¶ In gl. penul. ibi: *dicetur*. De hoc dixerũt Tanc. Vinc. & In.

¶ In glo. vlti. ibi: *aliàs semper*. Fallit hoc etiã in alijs casibus notatis: vt litis, non cõtest. c. j. in. iij glo.

¶ SVMMARIVM.

1 *Causa matrimonialis cui committenda sit? Et quid si actor & reus eiusdem sint Diœcesis, ac ex aliqua causa Episcopo committi non possit?*

¶ CAP. XVII.

CAusam quæ inter. ¶ Casus. Delegat' qui est dñs impetrantis recusari potest.

¶ Pars huius de do. & cōtuma. causam q̄ & qui filij sint legitimi, causam, quę. j. ij.

¶ Communis diuisio. Secunda ibi: *verum*.

¶ Expone literam. Dicūt Pe. & Ab. ꝙ litera est corrupta ꝙ deberet dicere R. ¶ *Suspectum*. si erāt dati ī clasula ꝙ si omnis &c. Probanda erat suspitio eorū collega. aliâs coram arbitris. ͠j. eo. si cōtra vnum. li. vj. ¶ *Prædict*. H. ¶ *Tantum*. Si enī esset dñs vtriusq;, nō posset ex ea causa recusari Vnde & dñs feudi cognoscit inter duos vassallos. de so. cōpe ex trāsmissa. ¶ Et ad. c. cum cōtingat. eo ti solue. vt ibi vni. ¶ Et pro euidentia eorū, quæ notant hîc, remittit Collec. ad notata sua, de iudi. causam. Et vt lite. non contest. accedens.

¶ Notat Collec. causam matrimonialē non esse cōmittendam, nisi Epo. dixi. s̄ c. proxi. sup verbo, Epis. in expositione notat Archi. statutū, saluo, ꝙ si pluribus cōmittit, sufficit, ꝙ vnus sit Epis. vt notat Collec. ͠j. de consan. c. penul. ¶ Subdit hîc Collec. ꝙ si actor & reus sint eiusdē diœcesis & ex aliqua causa non possit causa cōmitti Epo loci cōmittitur Epo vicino. ¶ Subdit etiam, quòd si frangat de processu habito sup matrimonio? ¶ Vide dubitari in cancellaria vtrum hæc causa posset cōmitti non Epo? Et videt, ꝙ sic, de ap. cōstitu Ipse determinat contrarium: quia expedita causa processum est possibile iudicē ipsum de causa principali cognoscere. & debemus inspicere q̄d cōtingere, seu euenire pōt: vt iuxta ea, q̄ notaui. s̄. de ser. no. ord. c. j. Allego tamē extra ipsum textū ad hoc notabilem ff. de iurisd. omniū iudi. l. si idē cum eod. ¶ Supple glosam. ¶ In glo. j. in prin. ibi: *argumentū est hîc*. nescit Nouel. quare gl. argumento vtat: cum hîc sit casus. Nisi dicas, ꝙ ista decre. nō dicit iudicē recusatum, sed aliū subrogatum, q̄d fit etiam interdū de nō suspecto: vt notatur de iudi. cām ¶ Et ibi: *accusatores*. iij. & iiij q. iiij. contra ritum. ¶ Et ibi: *mensa & gratuito*. vel hæres institutus in totū, vel in partem. ff. de iudi. l. Iulian'. l. illud. Licet aūt in causa sua nō possit esse iudex, vel suæ rei, pōt tamen esse arbitrator. ff. de ope. li. l. libert'. Vinc. ¶ Et ibi: *personas*. vide plenius in Spe. eo. ti. § superst. vbi etiā tractat qd de ꝓprio Doct. de quo Nouel. ͠j. eo. cū. R vel ꝓprio Epo. vel fideiussore, vel fideius. fratre.

¶ CAP. XVIII.

CVm te consulēte. ¶ Casus. Si delegat' Papæ cōmittit cām non in totū, de subdelegato appellabit ad eum, nō ad Papam ¶ Et scias ꝙ idem est, qn̄ reseruauit executionē sentētiæ tantum: qa tunc si post sententiā appelletur ad eum appellabitur. ͠j. eo. si delegatus. lib. vj. in fi.

¶ Opponitur de. c. si is, cui. &. c. si à se delegato ͠j. eo li. vj. Dicit Nouel ꝙ fallit in illis, & ibi dicā. Et intelligit secundùm Hosti. Hoc etiā cum cōmittit causa, appellatione remota. de hoc. ͠j. eo. super quæstionum. § porrò.

¶ Quæritur ibi: *Vel pluralibus*. Qualiter intelligit ista litera? dicit Inn. ꝙ hoc modo: qa si vnus tm̄ est delegatus à Papa bene pōt vni, vel plurib' subdelegare causam, vt hic. Sed si sunt duo vel plures simul, tunc etiā bene possunt omnes vni, vel plurib', q̄ sint, delegare cām. ¶ Sed si sint plures & vn' ex eis velit cām delegare plurib', alijs socijs suis non delegantib', etiam hoc potest argumento huius capituli.

¶ Item, qa quod non sit prohibitū, intelligit concessum.

¶ Alij tamē dicūt, ꝙ in vltimo casu vni tantū cōmittere debet ꝓpter absurditatē, quæ sequeret, si contraria vellent. ar. s̄. eo quāuis. Inn imò videt satis concessum. ͠j. eo pastoralis. i. ꝑmiso. & § j. & c eorū. & c. si. verūtamē decet & expedit, ꝙ vni soli cōmittat: licet nō sit necessariū: & maximè expedit ex cōsideratione, q̄ habet. ͠j. eo. prudentiā. maximè qa cōtradictioni est ꝑmissum. ͠j. de re iudi. c. vlti. Hosti. ¶ Dicit Nouel. ꝙ certè quod ad hunc casum, ista decr. nō ꝓuidet videlicet, cū vnus solus ex plurib' sub delegat. Vn̄ dicit, si essem Princeps statuerē, ꝙ vni soli subdelegare posset vel plurib' tamē in solidū, ita ꝙ vnus admitteret id, instar eius, q̄d dicit de elec. c. penul. li. vj. ¶ Dicit Collec. Io. and. nō est Prīceps. quare &c. ¶ Quid aūt si delegato habēti plures dignitates vnitas mortuo, succedūt plures. ¶ Itē qd si mortuo vno delegatorū, dignitas eius collegæ cōfertur, cum prima tenēda: vide super regula, rationi de regul iur lib vj in Mercuriali.

¶ Expone literā *Reseruata*. Secus ergo si totū cōmisisset. *Interposita*. ad nos. ¶ *Non tenens*. quasi dicat ad te, non ad nos. Debuit appellari Gos. vide notata Archi. ͠j. e. si delegat. li. vj. ¶ *In glo*. j. ibi: *Ecclesiasticus*. q̄d dic, vt. ͠j. de rescrip. statutū § in nullo li. vj. Hosti, remittit. s̄. eo. si pro debilitate.

¶ CAP. XIX.

REl atum. ¶ Casus. Per litis contestationē initiatur negotium. Abbas.

¶ Expone literā. ¶ *Obitum*. Non pōderamus ergo scientiā, sed mortē. De hoc. ͠j. c proxi. ¶ *In morte*. aliâs siue in & melius. Hosti. ¶ *Ante litem contestatā*. Supple. vel citationē per. c. sequēs. *Delegauerat*, secus in legatis: qa ordinarij sunt. Et in inquisitorib' hæreticę prauitatis, & in executoribus gratiarū. ͠j. li vj. de offi. leg. c. ij. de hæret. ne aliqui. & j. c. sup gratia. de auditoribus curiæ. notatur in Cle. auditor. in. j. gl ¶ *Procedendū*. si de hoc excipiat, secundū Gof. & de hoc. ͠j. de testi. c. cum venisset. ¶ Supple glosam. ¶ In gl. j. ibi: *mandator*. Et dicūt quidā legistę, ꝙ in delegato à Principe, mandatū morte Principis non expirat, etiā re integra. Colligentes hoc ex. l. ff. de iurisdictione omniū iudicū Et quia exponētes quod ibi dicit principaliter. i. à principe Gof Sed Accurs. ibi contra. Et ibi: *secundū Canones*. Et hanc opinionē etiam tenebat Martinus: de quib' legibus notat in prædicta l. & qa in glo. penul. ¶ Et fertur, ꝙ Azo. qui tenebat primā opinionē instructus per quēdā Canonistā in iudicio. induxit contra Ber. hanc decre. cōtra quē, cum fuisset inducta decre. sequens fuit confusus. ¶ Vnde fertur eum dixisse. gratū & relatum, faciūt me vituperatū. Nihil dicā hîc: qa materiam est in. c. sequēti & plenius in c. licet vndiq;.

¶ SVMMARIVM.

1 *Impetrans, si moriatur, an ius impetrati ad successorē transmittat?*

2 *Iudiciarum petitio, & productioni, siue allegationi facta renunciatio, an sufficiat vt appellationi renunciasse videatur? Et quid si ddatio petita nō sit obtenta, an pariter renunciasse appellationi videatur? nu. 3. & adde. nu. 4. in alia specie.*

5 *Iurisdictio officialis Episcopi, vel vicarij, an Episcopi morte expiret?*

¶ CAP. XX.

GRatum. ¶ Casus. Si delegatus citauit ante mortē delegātis ꝑpetuata est iurisdictio & appellationi renūtiat, qui coram iudice à quo appellauit, litem ꝓsequit.

¶ Cōmunis diuisio. Secunda ibi: nos aūt & quælibet subdiuidit in duas. ¶ Expone literā. *edicto*. olim citatiōes fiebāt p edicta descripta in albo ꝓtoris, vel alio eminenti loco. hodie fiunt p executores, vel nuncios spāles mathen. de litigios. § omnē verò. collec. C. de præscrip. xxx an. sicut in rem. & l. cum & l. cū notissimi. Hos. & vide Nouel de so. cōpet. si quis cōtra. super gl. hoc ideò. ¶ *Procedere*. & respōdetur, ꝙ sic. ¶ *Testes*. super principali. Super hoc vide notata Io. de ap à iudice. li. vj in. iij glo. ¶ *Publicari*. & respondetur, ꝙ sic citatione facta. & dixerunt Tanc. & Gof. ꝙ hæc decretalis posterior corrigit præcedentem.

1 ¶ † PRIMO quæritur: ibi: *obitum*. Quid si Prælatus impetrans sit mortuus? respōdet Inn. aut ꝓpositione impetrauit & ante mortem agere incępit. Et est tale quòd potest ad successorem transire, & tunc hæres, vel successor complere poterit. C. de testa. si pater. Si nō incepisset ante mortem, secus. in dicta. l. si pater. &. l. si quis filium. & l. sancimus § vlti. eo. ti. ¶ Aut impetrauit noie ecclesiæ: & tunc etiā si citationē non obtinuit: aliâs vel negotiū cœpit ante mortē: tamen successor aget ar. s̄. eo. qm̄ Abbas. ¶ Et est hoc verum

etiam

si expressum esset nnmẽ psonæ. Et etiã si nullo modo citatus erat reus: cum cõueniretur successor. j. de so. compe. si diligẽ ti. Vide quæ scripsi. s. eo. quoniã in prima oppositione. Nouel. remittit ad notata sua. j. de re. iuris, is qui in nis in Mercur. ¶ Et Henricus hic infert quæstiones quas Nouella ponit in regula, inspicimus. sed ibi dicam.

3 ¶ † SECVNDO quæritur ibi: *inducias*. Vtrũ istorũ quodlibet s. induciarũ petitio, & productioni, siue allegationi renuntiatio sufficiat ad hoc, vt renũciasse videatur appellatiõi. Inno. dicit, q sic. ¶ Dicit Hosti. idem, si coram eo, vt coram iudice, aliquid egit. de offi. delegati, insinuãte. inducit notata de re iudi. inter monasteriũ. ¶ Nouella remittit ad notata in c. solicitudinẽ. in glo. no. secundũ. Henric. distinguit. ¶ Aut procedens coram iudice ignorabat appellationem, fortè per suum procuratorẽ interpositam. Et talis per hoc non renunciat appellationi interpositæ. Et fortius neq; illato grauamini, à quo nõdũ fuerat appellatum: neq; appellationi interponendæ quia nemo renunciat iuri sibi cõpetere. Notat glo. in authẽ quomodo oportet Epos § igitur. Et probat textus. ff. de transact. l. cum Aquiliana. ¶ Aut scit sibi grauamẽ illatum: aut appellationem interpositã: & tunc si non in eadem, sed in alia causa processit coram eo adhuc sibi non nocet: vt j. de app cum teneamur. ¶ Sed si in eadem causa, renunciat tunc appellationi iam interpositæ: vt hîc. Et ita potest intelligi absolutio: sed non appellationi interponendæ: quia iudicium redditur in inuitum: vt ff de verb. oblig. l. inter stipulantẽ § j ¶ Vnde ante appellationẽ est iudex suus cõpetens: sed non post. ita notat Innoc. j. de re iudi. quo ad cõsultationem in glo. quæ incipit quasi, per hoc. Et Ab. & Hosti. ibidem. & Hosti. & Io. j. de testi. significarũt. Consuluit tamen protestari q saluum sit ius appellãdi. per. l. si quidẽ. C. de except. & j. de testi. præsentiã. Accurs. tamen cõtra in. d. l. absolutionem. Cui tamẽ Nouel. respondet. j. de ap. c. vlt. lib. vj. distinguẽdo inter petentem procedi, vt renunciet. per dictã glo. Accurs. Et iussui iudicis parentem: vt nõ renunciet per prædictã ar. j. de reg. iur. quod quis li. vj. ¶ Vnde primũ sicut petitio induciarũ. in. l. ad solutionem est merè volũtariũ, & superacuum: cum habuisset inducias iuris: vt d. c. quo ad consultationẽ. & ff. de re iudi. § si quis condẽnatus. & erat talis petitio directè contraria appellationi interponendæ. verum quia Docto. nostri non prosequũtur, hic non insisto.

6 ¶ † TERTIO quæritur ibi: *postulauit*. Quid si pars petit dilationem, sed nõ obtinet: nũquid appellationi renũciet? videtur Collec. q non quia nõ renũciat, qui offert se velle procedere coram iudice: nisi sequatur cognitionis & receptiõis, seu cautionis effectus. Inducit sequentem literam ibi: *& demum &c.* ¶ Item inducit finem literæ: quia dicit secundùm. *ea quæ præmissa sunt*. More Scæuolæ loquendo. Item inducit lec. & nota. Hosti. de eo, qui mittitur in poss. cum venissent. ¶ Sed contrariũ mihi apparet verius. Et colligitur ex dictis Inno. s. q proxima in prin. per quæ respondetur ad primam & secundã inductiones Collectari. & de notatis Hosti. videbitur in dicto. c. cum venissent. quia dubia sunt. ¶ Facio enĩ magnam differentiã, an agatur solum de colligẽdo tacitum consensum postulãtis ex ipsa postulatione. Nam tunc non requiritur postulationis effectus: cum postulatio ipsum declarat sufficient. Ideò dicimus, q in forma hodierna, siue expectans sibi de vacante beneficio prouideri: siue prouisionẽ factam acceptat per hoc declaratur animus suus, quòd acceptare intendit: vt cle. cum ei, quem in fi. cum ibi notatis, de concel. præ. An verò agatur de effectu alio expostulata consequendo: & tunc si natura rei hoc exigat, requiritur effectus ff quod quisq; iuris. l. j. in fi. ¶ Modò ita est, q cõsensus tacitus ex postulatione collectus, est causa proxima & immediata renunciationis, de qua quæritur, vt legitur & notatur in dicto. c. solicitudinem. ¶ Sed fortius opponitur de Cle. gratiæ. de rescrip. vbi loquitur in tacita renunciatione: vltra postulationem requiritur assecutio. & vltra quod sit pacifica Sol quædam est tacita, vera, certa atq; propria: vt quando aliquis facit actum cõtrarium & incõparabilem primo iuri quia lex præsumit, q cum duo contraria simul valere non possunt: quis faciendo volendo valere vnum de contrarijs, alteri tacitè renunciat. ff de acquiren. hæredi. l. illud. Et ista est ratiò responsi huius decre. & c. solicitudinem. quia cum appellatio legitima suspendat iurisdictionem iudicis, sic q non potest ea pendẽte procedere, si procedit petit, facit actũ ex intentione contrarium. Et ideò renũciat: vt dicta. l. absolutionem. ¶ Alia verò est renũtiatio tacita, nõ vera, propria, neq; certa: sed fictione iuris interdicta: vt si habẽs gratiam ad curatum, assequi possit pacificè simile beneficium, quod forsam vellet cum gratia recurrere maximè donec de gratia prouisus esset Verum, quia illa volũtas temporanea inhonesta est: vt. ff. de adop. l. quæsitum. Et patet ex notatis Inno. de rescriptis. in nostra. Ioan. quantũcunq; voluntatem habeant, lex fingit tacitum consensum, & renuntiationem inducit, vt in contrario.

4 ¶ † QVARTO quæritur. Pone. indicta mihi purgatione recipio terminũ ad ipsam præstandam: nunquid videor appellationi interponẽdæ renũtiare? dicit Collec. q non. Sed tetigi in. ij. quæstione. ¶ Insistit etiam Collec. circa notata Hosti. in. d. c. quo ad consultationẽ. ¶ Et quãtum ad hoc, an per mortem delegantis ipso iure, vel ope. exceptionis expiret iurisdictio. remittit ad Collecta sua. in. c. cum venisset.

5 ¶ † Tractatq; etiam vtrum iurisdictio officialis, vel vicarij expiret ipso iure per mortẽ Episcopi, etiam re non integra, Et dicit, q sic. De quo dixi de offi. vica. c j. lib. vj. vbi per Cardi. & in Cle fin. de procura. vbi per glo. ordinariam & s. de offi vica c. sua.

¶ Suppleglosam In glo j. ibi: *Exceptiones*. etiam declinatorias j. de re iudi. inter ¶ In glo. ij. ibi: *certus*. idem Inno. Hosti. Et in fine s. id quod habetur j de præb. dudũ. lib. vj. Sed leges contrariæ nõ obstant: quia loquũtur in mãdato, quod est bonæ fidei: iurisdictio aũt delegati stricti iuris est, & etiã mandatũ procuratoris expirat morte domini: licet ipse procurator ignoret, durat tamẽ actio. ne decipiatur ingnorans: vt ibi. & poterit repetere expensas & interesse. ff. mandati. l. si præcedente. & l. inter cceteras. j respõso. Hosti. ¶ In glo. vlti in fi cõtra, de eo. qui mittitur in pos cum venissent. Dic vt ibi. Et de hoc, vt. s. de cõstitutionibus. cum accessissent.

¶ *SVMMARIVM.*

¶ CAP. XXI.

PRudentiam. ¶ Casus. Secũdùm Nouellam. ¶ Si causa cõmittitur tribus delegatis cum clausula: ꝙ si non omnes. priusquã appareat de impotentia, vel voluntate tertij, duo procedere nõ possunt, & nil agitur, si procedũt. Et idem in duobus datis cum clausula. s. ꝙ si ambo. ¶ Si verò reus coram delegato citatus obijcit excommunicationem actor quam non probat ĩ. debitum tempus, audietur actor. ¶ Si verò probat, delegatus absoluat actorem: si excommunicatus est propter causam sibi cõmissam. Si propter aliam, nec est de casibus reseruatis Papæ, ad eum, ad quem spectat, illum remittet: qui si non vult absoluere, delegatus absoluet. & absolutus super eo de quo erat excõmunicatus coram excõmunicatore parebit qui si malitiam adhibet delegatus de caus. cognoscit.

¶ Diuide literam in duas partes principales. Secunda ibi: *serta.* Prima subdiuiditur in tres partes. Nam primò format duas quæstiones: quarũ secũda ibi: *& si citatus.* Secunda illas soluit ibi: *in hoc autem.* Tertia addit ibi: *adiicimus.* Quartò prorogat decisa ad casum similem, ibi: *idem quoq;.* ¶ Secũda pars principalis subdiuiditur in duas: qa primò ponit principalem quæstionem, quam soluit ibi: *hanc dubitationem.* Secundò ponit incidentem quæstionẽ, ibi: *si verò.* Quam soluit ibi: *in quo casu.* Et hanc decretalem more meo diuisam legam per §. singulares.

¶ Prudentiam. ¶ Expone literã hui⁹ principij vsq; ad §. adijcimus. quod principium primò legamus. ¶ *In formam.* i. edoceri. Pet. & Ab. ¶ *Nihilominus.* i. non obstante absentia tertij ¶ *Necessario.* ita, ꝙ non veniens constituatur cõtumax. ¶ *Et si,* secunda quæstio. ¶ *A pluribus.* scilicet ab omnibus. ¶ *Vt solet fieri.* Cõsideratur, quod fieri solet. Nam & si malũ sit, quãdoq; solet excusare. De hoc de tempor. or. c. ij. Hosti. *Sententiæ calculo.* i. finali, vel diffinitiua sententia. Hostien. ¶ *Non posse.* vel nolle. Et hoc addere ĩ. c. proxi. ¶ *Non poterit.* vide no. in glo. Io. ĩ. eo. si contra vnum. in glo. benedicit. Et super ea. *Procedere.* Ergo nec citare: vt in glo. ij. & vlt huius partis. ¶ *Nihil.* ergo ille actus nõ perpetuat iurisdictionem. de hoc. ĩ. eo. cum plures in vlti. gl. Io. li. vj. ¶ *Egisse.* Supple. ꝙ hæc non fuit intentio delegatis: cum plures iudices, vt sequitur. ¶ *Confirmatur.* aliâs roboratur. ¶ *Citra forum.* Nota æquiparari citra & contra sicut & alibi contra & præter. de elect. si cui. lib. vj. ¶ Inducebat Hostien. illud deuteronomij. xiij. in prin. Quod præcipio tibi, hoc tantum facito domino: non addas quicquam, nec minuas. Vide simile in Nouella de cele. missa. cum Marthæ super glo. ij. iudicare, id est procedere. AEgidius.

¶ Primò opponitur ibi: *teneatur.* quia hîc fit vna quæstio, ad quam non respondetur. Et ita superfluè in procemio huius compilationis. Vide Ber. in gloss. ij ¶ Marcat Innocen. quosdam dicere Papam huic quæstioni nõ respondere, prout habent oppositum. & quòd illi de suo facto respondent: quòd citatus per duos de tribus delegatis, venire debet. ar. C. de author. præstanda. l. fi. ¶ Saltem allegaturus priuilegium fori. ĩ. de app. comparati š. de rescrip. super literis. ff. de iudi. si quis. ¶ Sed Innocen. hoc non credit Innoc. dicit, quòd Papa quæstioni satisfacit & respondet. Et hoc declarat in effectu sicut Ber. in dicta. glo. ij. pro eo, ꝙ citatio requirit causæ cognitionem: vt. e. induciæ. §. spacium. in. q. ij. Et ideò sine tertio per duos decerni nõ potest. ¶ Sed Inno. non placet hoc vltimum dictum: quia § spacium loquitur de dilatione danda ad testes recipiendos: nõ de citatione alia, quæ bene fit sine causæ cognitione.

1 ¶ † Et ideò subdit aliã rationem, quare duo sine tertio citare non possunt: quia isti tres non habent separatim iurisdictionis exercitium: sed omnes tres simul & non separatim mulctare, citare, iudicare, excõmunicare, vel in possessionem mittere possunt, quamuis prædicti propter odium contumaciæ, dicãt duos sine tertio posse procedere. & malè Allegatur. ff. de re iudi. duo ex tribus. quæ tamen intelligitur si non est ibi clasula, ꝙ si non omnes. ¶ Et ex hoc infert Inno. ꝙ citatus non tenebatur comparere. cum certus est, ꝙ duo tantum citant. ¶ Et hoc verum. nisi fortè ipsi duo citantes, in citatione exprimant, ꝙ ideo duo tantum citant, quia tertius excusauit se. ¶ Hoc enim casu dicit Inn. se credere, ꝙ debet venire citatus: vt veritatem sciat & ius suum allegetur. ĩ. de dila. prætereà & ff. in ius. voc. vt eant, aut satisdent.

2 ¶ † Sed nunquid est verum ꝙ semper in dubio citatus venire debet: vt dicunt prædicti alij? respõdet Inno. ꝙ non. Nam si diximus, ꝙ vbicunq; est, vel esse potest dubium, venire debeat citatus. ergo semper venire debet: quia semper esse potest dubium, ꝙ sit delegatus à Papa vel Imperatore: quod tamen tantum generaliter dicere, esset absurdũ, secundũ eum. ¶ Dicit ergo, ꝙ tunc tantum tenetur ille ire quando citans de cuius iurisdictione certum est citatum nõ esse, de iure cõmuni ponit in sua citatione causam citationis & iurisdictionis: puta, quia delegatus sit, vel quia cum tres sunt dicãt duo, ꝙ tertius se excusauit. Nam ex dictis huiusmodi fit res dubia, saltem aliquam causam dubitationis facit expressio talis: vt. C. quibus ad libertatem proclamare non licet. l. iij. ¶ Quando autem actus aliâs est iudex citati: tunc licet citatus possit elidere eius iurisdictionem, per priuilegium: tunc ire tenetur dictum priuilegium allegaturus. Et sic intelligitur lex si quis ex aliena, secundũ eum. Remittit Nouel. ad notata sua. ĩ. de dilationibus. c. ij. in glo. sic habes in princi. Sed illa sunt notata ipsius Innoc.

3 ¶ Secundò opponitur ibi: *per certum nuncium.* quia videtur ꝙ quantum ad hoc, nuntio credendum non sit. in glo. Ber. quid sit certè. ¶ Dicit Inno. ꝙ quantum ad hoc sufficit nuncius quilibet: dummodo sit certè fidei, & sibi credi debeat. xcvj. distin. nobilissimus. & maximè si sit seruiens notus & discretus. Et est ratio Inno. quia de absentia tertij nõ est magnum periculũ in vno termino & ideò leuior probatio sufficit: Imò plus dicit Inno. ꝙ etiam fortè sufficiunt argumenta probabilia tantum: vt. š. de cleric. peregri. c. j. & . ij. ¶ Idem Gof. dicens, ꝙ sufficit certus nuntius sine literis. Probat per textum: dum dicit: *literatorie.* quia sine nuntio literæ per se sufficerent: dant tamen consilium, ꝙ iudices mittat ad eum nuntium suũ, ad hoc videlicet secundũ Innoc. vt respondeat ille tertius si impeditus est: vt. ff. cõmodati l. eum qui. vlti. & l. sequenti. & . ff. de re. eorum, qui si tu. vel cu. sunt. l. magis puto. § illud. Melius est enim ad eum nũtium mittere, quã periculo reuocationis in lite procedere. š. c. sanè. i. Et notat Gof. & Vin. casum, in quo creditur nuncio nõ iurato. Et pro hac parte facit, quod notauit Io. xviij. dist. placuit. in glo. ij. licet Ber. hîc contra. in glo. prædicta. ¶ Sed quid si probet alia partium non fuisse suum nũcium? respondet Innocen. ꝙ cum sit negatiua, probari non potest. ff. de probat. ei, qui. Dicit tamen hoc verum directè. & quòd si indirectè eam probaret, deberent duo tantum citantes supersedere in processu.

¶ Tertiò opponitur ibi: *non ostenderit.* quia mirum videtur quare hîc requirantur, vel certi nuncij, vel excusatores literatorie,

ratorij, vel aliæ probationes: quia ex quo non est præsens, cõstat φ non potest, vel non vult interesse. Et sic videtur etiam, φ sine probationibus procedere possunt: quia verbũ nequiuerit sub se etiam continet verbum voluerit. ĩ. §. proxi. & qui certi sunt, certiorari non debent. ¶ Prosequere & solue, secũdùm Inno. vt Ber. in glo. *videtur quòd non*. vel dic secundùm Inno. & melius. vt dicto. §. adijcimus in glo. sua, quæ incipit ex hoc loco quã infra summabo. vnde dicunt Vin. & Hosti. φ ista consequentia nõ est bona: Absens est: ergo nõ potest, vel non vult procedere. qa possum esse, φ diem assignatam eo inconsulto ignoraret. ĩ. c. proximo vel oblitus esset.

¶ Sed dicit Nouella, φ hoc vltimũ parum valet: quia idem dici posset de tertia, vel centesima citatione. vnde dicit, φ cõmuniter seruat hæc obiectio. inducit. ĩ. c. proxi. Et dicit simile, φ de electione dicitur. s̃. de electione, qđ sicut. Licet quidam dicãt aliud in electione porpter periculũ moræ. Quæ ratio hic cessat. ¶ Item quãdoq; in vno solo remanere põt electio: vt notatur de postula. c. ij. Non capio dicta notabilia in hoc, quod dicit, φ cõmuniter seruatur hæc obiectio quia si intelligitur de principali obiectione, quã feci, obstant sibi glo. & dicta Doct. & notata sua, super regula, eum qui. Si intelligat de alia obiectione, non video, φ multum faciat ad propositum. & fortè liber meus corruptus est.

¶ Expeditis oppositionibus ad quæstiones accedo. & aduerte: quia prima glo. Inno. est interlinearis, & tres sequẽtes sunt in oppositionibus expeditæ. ¶ Ideò sequens glosam Inno. ordine suo expediam per quæstiones.

4 ¶ Ideò ad quintam glo. accedẽs, quæro primo ibi: *canonice*, qualiter canonicè constare potest? ¶ Alio modo ad hoc dicit Inno. φ per testes deponentes cum infirmũ, vel captiuũ, vel missum vltra mare: vel in aliam longam peregrinationem, vel infamem, vel aliâs impeditũ de iure: vel de facto. s̃. de rescrip. sciscitatus. Nec obstat iudicis absen. in hac cognitione, dum partes sunt præsentes secundum eum. Et idem Ber. super verbo canonicè.

5 ¶ † SECVNDO quæritur. Pone, φ tertius absens verè impeditus est, sic φ procedere non potest: sed ipsi duo præsentes nesciunt & procedũt: nunquid valet eorum processus? Refert Inn. quosdam dicere, φ non. ar. ĩ. eo. ann. super Abbatia. quia nõ seruato ordine processerunt. ij. q vj. eo, qui. §. diffinitiua. ¶ Subdit, φ alij contrarium dicũt. Nam ex veritate casus positi, constat, φ iudices erant propter conditionẽ oppositam, φ si non omnes &c. ergo tenet processus ipsorũ duorum. ¶ Ex quibus dicit Henri. Inno. tenere, φ processus valet: licet Inno. loquatur determinatè nec in perona sui: sed solùm opiniones referendo. Dicit etiam Innocen. ĩ. in glo. *cum verò*, in prin. vbi dicit. φ duo bene habent iurisdictionem sine tertio: sed ligata est, vt procedere non possint sine tertio: nec tenent processus eorum: nisi prius recipiat siue veram, siue falsam excusationem tertij, vel nisi aliâs constet de eius impotẽtia, &c. ¶ Sed salua pace eius intelligo illud, nisi constet. s. tempore processus. Et ita nil ad propositũ. vide ar. in. c. cum plures. glo antepenul. ¶ Nouella verò in. d. c. eum qui. intelligendo quæstionẽ in impedimento, de quo constat ex post facto. distinguit inter impedimẽtum, cuius existentia sine ope exceptionis, impedit φ indistinctè facit valere processum: quãquam iudices illud ignorant tempore processus, siue illud impedimentũ sit perpetuũ, siue temporale, inuitabile tamen: quia hic non est prorogatio iurisdictionis sed probationis remissio. ar. viij. dist. veritate. Et sic procedat prima opinio. ¶ Et impedimentũ, in quo necessaria est exceptio: nil quod est solùm incõmoditatis, vel voluntatis, quib9 casibus dicit nõ valere processum. Et sic procedit opinio secunda, & dicit φ patens est ratio huius. Nam cum de primo impedimẽto oportet cõstare per exceptionẽ propositam & probatã. Ante propositionẽ & probationẽ censetur cessare impedimentũ. Et per hoc respondet ad. c. si contra vnum. Et idem rectè cum est impedimentũ incõmoditatis: quia tunc non ex incõmoditate, sed ex excusatione extat cõditio: vt. c. citatus. Et ideò sub delegat, & subdelegatũ collegę teneretur recipere. ĩ. c. coram. ¶ Et idem in impedimẽto voluntatis: quia de illa oportet constare per contumaciam requisiti non venientis: vel per hanc partem resistentiam.

¶ Sed in primo membro indubitatũ est de existentia conditionis impedimẽto probato. Et procedit illud maximè collegis scientibus impedimentũ: sed illis ignorãtibus, vel dubitantibus, idem. ar. ff. de manumis. vindic. l. iiij. & quod notat de biga. nuper. Et probat ratione. Nam si veritas præfertur cõtra regulam, fauore sententiarũ & processuum, fortius vbi fauor & regula simul concurrũt. ¶ Nec obstat. ff. de acquirer. hæredi. l. ventre. & l. qui in aliena. §. j. & de condi. & demon. l. multum interest. per ea, quæ notantur in dicto. §. j.

¶ Item, quia hæreditatis aditio plus respicit ann. institu. de hære. quia. & dif. ad finem. ff. de acquirẽ hæredi. l. is qui putat. Sicut econtra in matrimonio. ĩ. de spon. tua iurisdictionis aut exercitium plus respicit factũ: dummodo iure subsistere possit. ¶ De impotentia aũt collegæ absentis apparet, quando se absentauit ad partes valde remotas: nec tunc est necessaria illius vocatio, seu requisitio: cum nõ possit cõmodè requiri. xxij. q. ij. facit homo. s̃. de elec. qa propter. Et qa per hoc parcitur partium laboribus & expensis. ¶ Item φ p hoc lites citius finiũtur, quorũ vtrumq; gratum est iuri. Pro hoc faciunt iura, quæ loquntur de prouincia. s̃. de elec. corã. ĩ. de maio. & obed. c. fi. de dolo. cum olim. iij. q. vj. c. vlti.

¶ Inducit pro Nouel. c. præsentata. de testi. licet videatur contra: quia propter longam absentiã collegæ impeditur processus. sed id, quia in compromisso non erat clausula, φ si nõ omnes &c. ¶ Sed ipse Henric. inducit sic, φ ibi æquiparatur mors vnius & longa absentia alterius. Sicut ergo non requirimus mortuũ: ita nec absentem. Fa. etiã. c. quãuis. ĩ de procur. lib. vj. ibi aut in longum pereginari. & sepul. c. vlti. & C. de app l. post. Et hoc tenet etiam. glo. Io. ĩ. eo. si contra vnũ lib. vj. Et cõcordat notat. Card. eo. tit. cum plures. super verbo impediri. Henric. nihil de suo ponit. ¶ Collec. verò hîc improbat prædictã distinctionẽ, & Nouel. per textũ istum distinctè loquentẽ, & per. c. si is, cui causa. ĩ. eo. lib. vj. vbi impedimento, licet temporali ineuitabili, tamen & absq; ope exceptionis impediente, prouidet textus per modum casus cuiusdam specialis, innuẽs φ sit in contrarium ius commune: vt. ff. de mancipa. l. j. in fi.

6 ¶ † Et pro opiniõe. Collectarij, allego primò & videt, φ ille, qui non põt actum gerere, nisi sub certa qualitate, vel conditione, si ignoret illam existere, & gerat actum, eius existentia non obstante, nõ valet actus. patet in testante. ff. de testa. l. de sta. & dele iij. l. j. In adeunte maximè si conditio facti est: vt ff. de condi. l. multum. Et conditionẽ purificante, quæ potestatiuè est. in. tit. l. ij. & de acqui. hæredi. l. sed & si de sua. §. j. Et repudiãte. eo. tit. is, qui putat. Et in tutore, qui se tutorem ignorãs agit, vt tutor. ff. de eo pro tu. vel cura nego. ge. l quæro. ¶ Modò non poterant duo procedere sine tertio, nisi concurrente certa qualitate, & in euentum certæ conditionis. s. impedimenti collegæ absentis. Igitur. Et facisit notata in cle. ĩ. de procura. super verbo, receptis per glo & puri. & Nouel. de procura. is qui. lib. vj. super verbo, receptum. & per Compo. de elec. statuimus in glo. quare quis. in fi & Spec. de procur. §. j. vesu, sed quid si procuratorũ. & Io. Cal. de probatio. post cessionem. super verbo, assumpsit. Sic nec delegatus potest ante præsentationẽ rescripti. de app. super eo ij licet iurisdictionẽ habeat. ff. de iudi l. cum furiosus. Et fa. extraua. Bonifac. iniunctè. Nec. sufficeret rescriptũ probare per testes sed cõmunem opinionẽ, quã recitat Nouel. de priuileg. cum olim. j. ad finem. j. g o. ¶ Item videtur textus in dicto. c. si cõtra vnum. vbi non sufficit existentiam impedimenti, vel suspitionis: sed requirit pronũtiatio. sic eo. tit. c. iudex. in prin.

¶ Sic nõ sufficit appellationis existentia legitimitatis: vt de principali cognoscat. de app. vt debitus de for. compe. Romana. j. responso. ¶ Nec existentia deuolutionis, vt inhibeat de app. Romana. §. si verò lib. vj. ¶ Nec existentia puri reces-

fus &c. de elec. quamuis. &c. c. prouida. lib. vj Sic de supplen.
negl. præla. c. fi. eo. tit. ¶ Sic nec existentia dispensationis in
casu capituli, ordinarij. § in conferendis. de offi. or. li. vj.
¶ Sic nec existentia confiscationis de hæretic. cum secundũ
in fi. iunctis de homi. pro humani. eo lib. Et ideò iura, quæ
requirunt causam rationabilem requirũt & manifestam. ĩ.
de offi. or. irrefrag. § centum. & c. conquerẽte. de vita. & hon.
cleri. monasteria. de censi. cum Apost. § prohibemus. de sen.
excõi. sacro. Et videtur text⁹ in. c. sciscitatus. inquantũ ibi re
petitur verbũ, constiterit. ¶ Item, quia ibi ponitur determi-
natio, dummodo: iuncto. eo. tit. super literis ibi: delegatus.
¶ *Postquam super hoc facta fuerit fides*. Et patet ratione. qa aliàs
iudicium esset in pendenti. contra l. non quicquid. & l. non
quemadmodũ. ff. de iudi. Et eadem ratione non valet in iu-
dicijs procuratoris reuocatio non intimata. ĩ. de procura. mã
dato. licet in extraiudicialib⁹ secus. ff. de manumis. vindicta.
l. iiij. de præb. dudum. in fi. lib. vj. ¶ Et hanc opinionem in-
distinctè tenet hîc Ber. in glo. ij. & Hosti. hîc dicens consen-
sum, vel taciturnitatem partium nihil operari. ¶ Item hæc
opinio alia ratione probatur. Nam quicũq; iudex dat⁹ igno
rat illud, ex quo principaliter iurisdictio, vel iurisdictionis
exercitium sibi competit, non põt procedere, vt iudex: nec
valet quod facit, vt notat Gul. de Cu. ff. de offi. pro consul. l.
obseruare. & Barto. in l. multũ interest de condi. & de mon.
alleg. per. l. multi. l. quæro allegatas. & per dissolutionem di-
ctæ. l. multum interest. ad. l. si quis extraneus. § fi. & l. qui in
alienam. § j. & l. hæres institutus. in fi. & l. sed & si de sua. ff.
7 de acqui. hæredit. ¶ † Et ex hoc infert Bartol. in dicta. l. mul
tum. ꝙ si iudex pronunciabit contra aliquem tantũ contra
contumacem: cum ipsius cõtumacia nõ esset iudici nota, li-
cet in veritate esset contumax, non valet processus, qui illud
principale, propter quod pronunciandi ius habebat, ignora
bat. Et dicit, ꝙ ita tenet Innoc. j. c. cum cõtingat. super verbo
iustè & dicit, ꝙ de hoc est casus in. l. hæc autem. § j. ff. ex quib.
cau. in pos. eatur. ¶ Et ideò dat cautelam iudicibus, ꝙ ipsi in
sententijs, quas proferunt contra contumaces inferat: visis
citationibus de eo factis, & eius contumacia. De hoc tamen
videtur in. d. c. cum cõtingat. Modò constat ꝙ existentia cõ-
ditionũ, est causa principalis, p quam duo sine tertio ex for-
ma rescripti iurisdictionem, seu iurisdictionis exercitium
nanciscũtur. ¶ Item. dñs Paris. reprobat distinctionem Io.
And. de qua suprà alia ratione: quia aut attẽditur sola veri-
tas existentiæ cõditionis clausulæ: Aut attenditur sola pro-
batio eiusdem existentiæ. Si primò, tunc cum in omni cõdi-
tione veritas existentiæ præcedat regulariter probationem,
prout ipse Paris. diffusè exemplificat, & declarat per omnia
membra distinctiõis singulariter discurrẽdo. Quod obmit-
to: cum videatur mihi magis labriosum, quam subtile. Sequi
tur, ꝙ idem iuris est quo ad hoc in omni condictione dicen
dum. Fallit in exceptione suspitionis: quia eius probatio.
imò potius pronunciatio iuxta ea quæ scripsi. ĩ. eo. si contra
vnum. lib. vj. iudicialiter parit istud impedimentũ. Et ideò
suam probationem gerit secum. In quo etiam paris. cum Io.
And concordat. Secundo casu ruit viribus primũ membrũ
distinctionis. Io. And. ¶ Et vltra dicta Paris. declarata, di-
co, ꝙ nec potest dici, ꝙ in vno genere cõditionũ sufficiat ve-
ritas existentiæ, & in alio illius probatio requiratur. Prima,
quia huius ratio nõ apparet. Secundò, quia idem verbum in
eadem oratione relatũ ad plura. vniformiter referri debet: vt
ff. de vulg. sub. iam hoc iure. C. de impu. & al. sub. l. quãuis. Et
vide Paris. ĩ. eo. cum plures. vbi vide quod de hoc ibi scripsi
in quæstione octaua.
8 ¶ † Quid dicendum? certè ex iuriũ Doctorũ contrarietate
tremulus factus sum nimis. ¶ Verum ad præstandum mate
riam studiosis inquirendæ veritatis, quã fortè non valeo ap-
præhendere per me ipsum, sic distingo: quia aut duo iudices
sine tertio procedentes credunt tertium impeditũ: & ex ista
causa dicunt se velle procedere. & ex ipsa procedunt. & tunc
valet eorum processus, etiã si non constet: ꝙ planè facta fuit
fides eis de impedimento collegæ: dummodo hodie constet
de impedimento prædicto. Aut non credũt, & eligunt: nec
ex ista causa solùm procedunt sed ideò soli procedũt: quia
credunt hoc eis licere ex forma rescripti. & tunc non valet
processus etiam si de hoc constaret qualecũq; impedimen-
tum foret. ¶ Primũ patet: quia quando opinio cum veritate
concordat, veritas debet suum effectum operari. Et ideò si
contra aliquẽ verè infamem in modum accusationis tanquã
contra infamem procedatur, valet processus: licet prius non
fiat fides de infamia: vt tenent Hosti. Pe. & Ab. ĩ. de accu. cũ
oporteat. & c. qualiter. & Spec. de inquisitione. § nunc tra-
ctemus. versu, nunc autẽ scias. quod habet locum etiam in de
legato: dum pars non resistat. de accusa. c. ij. lib. vj. Sic etiam
si conseruator non volens cognoscere, nisi de notorijs si sen-
tentiam tulit, super offensa tanquã super notoria, valet, si con
stet nunc, ꝙ tunc notoria esset: licet tunc de notorietate non
constaret: vt notat Inn. ĩ. eo. c. j. lib. vj. Sic etiam iustificatur
reuocatio attentatorũ ex veritate causę appellationis, de qua
constat post reuocationẽ: vt patet ex lectis & notatis, de app.
non solùm. lib. vj. ¶ Sicut iustificatur sentẽtia diffinitiua ex
nouis probationibus. C. de temp. or. l. per hãc. ¶ Nec obstat
Cle. appellanti. quia ibi est casus specialis. ¶ Possunt induci
exempla de impedimẽto reseruationis de præb. si postquã.
& c. si beneficia. lib. vj. ¶ Et impedimẽto perpetuo matrimo
nij. de eo, qui duxit in matrimoniũ. c. ij. Et de hæresi paterna,
quæ licet ignorata, facit filiũ sui iuris. de hæreti. c. ij. in fi. li.
¶ Sed quia multum nõ vrgent, nõ est in eis multum assisten-
dum. ¶ Sed probo potius, quia si procurator verus credẽs se
esse procuratorẽ, agat, & ad agendum admittitur sine produ
ctione mandati, si post sententiam constet de procuratorio,
propter veritatis & opinionis concursum, valet processus. Et
ita vidi plures determinari in consilijs Rotæ, & seruari de fa-
cto. ¶ Imò plus voluit Inno. ꝙ idem esset, si procurator non
foret tẽpore processus? dummodo dñs ipsum sciuit: et agere,
& non prohibuisset: si de hoc constet, etiam post processum:
vt ipse notauit. ĩ. de rescrip. ex parte. Ergo idem fortius, si in
veritate mandatũ expressum habebat: quia nõ minus debet
operari expressum, quã tacitum: vt ff. loca. qui ad certum.
¶ Et ꝙ credulitas sola sufficit. l. ij. in fi. cum ibi notatis. ff. de
condi. & de mon. Nam si sola credulitas sæpe contra verita-
tem operatur: vt. ff. de offi. pręto. l. Barba. & ff. de iniurijs. l.
eum, qui. § si iniuriatum igitur fortius hoc, cum veritas cum
opinione concurrit. & si reperitur contrarium in casibus,
dicas illos speciales.
¶ Secundum autem membrum prędictæ distinctionis, quo
cauetur, si duo delegati procedẽtes absente tertio, verè impe-
dito, non credũt hoc impedimentũ: nec eligunt ex ista causa
procedere: quia credunt hoc eis licere ex forma rescripti: non
valet eorum processus, etiam si hodie constet de impedimẽ-
to, qualecunq; etiam fuerit. Patet ex allegatis ad partem istã
quæ fortiter vigent, vt mihi apparet.
¶ Sed vltra hoc, id ratione confirmo. Nam si iudex volens
vno modo procedere, & alio nõ velit procedere modo quo
potest, sed intendat procedere modo, quo non potest, volun
tate & possibilitate sibi inuicem cõtrariantibus, nullus est
processus. ĩ. eo. cum super. Modò ex forma rescripti impe-
dimento cessante, non possunt duo soli procedere, licet habi
to respectu ad conditionis existentiam, procedere possint.
9 ¶ † Sed qualiter constabit in dubio de credulitate & modo
procedendi prædicto? Puto, ꝙ de modo procedendi consta-
bit ex forma processus: quia si exprimunt in processu impe-
dimenti, seu conditionis existentiam, præsumam ꝙ hic ex-
primunt, vt ex illo processum causent & iustificent, & suam
iurisdictionem fundatam declarent. Nam præsumant tunc
in dubio, ꝙ eligant modum procedẽdi, per quem processus
valeat, & non per ea, vt. ff. de testa. mili. l. si miles. Et per id,
quod notauit Inno. de præscrip. cum ex offi. in glo. no. quod
post prin. ¶ Item ex hoc eodem præsumam credulitatem:
quia non præsumitur, ꝙ quis promat verbo, quod non
non

non agitauerit: vt. ff. de supell. lega. l. Labeo. Nec mendacij præsumptionem admittam: cum sit calũniosa damnata. ar. eorum, quæ scripsi. s. de stru.

¶ Sed pone, ꝙ ignorantes apponunt in processu conditionis existentiam tanquam veram: vt in casu, in quo si vera sit, valeat processus: nunquid si vera est, valeat processus?

¶ Iste punctus dubius est, tamen prima facie puto, ꝙ non: quia nemo potest facere sine mẽdacio & dolo, ꝙ leges nõ habeant locum in sua dispositione: vt. ff. de leg. j. l. nemo igitur. Nec cum mendacio: nec cum dolo. Cum ex mendacio & dolo plusquam ex veritate non debeat reportare. ff. de do. l. j. ¶ Modo ita est, ꝙ ignorans illud, per quod iurisdictio, vel iurisdictionis exercitium sibi competere debet, non potest procedere per superius allegata. Et quia sic totũ iudiciũ esset in pendenti, & excõmunicationes in suspenso: quod esse nõ potest: vt. l. non quemadmodum. iunctis notatis Inno. in. c. præterea de app. alleg. Sed ista ratio vltima non vrget: quia conditio præsens, vel de præterito non suspendit. ff. si cer. pet. l. cum ad præsens.

¶ Sed quid si sciant, & non exprimunt in processu: & de is constat? puto, ꝙ processisse tunc dicãtur meliori modo, quo possunt: per. l. si miles. & dicta notata Innoc. in dicto. c. cum ex offi. ¶ Sed quid si non exprimit, nec apparet ꝙ sciuerint, vel ignorauerint? Certè tunc præsumam, ꝙ ignorant, ar. regulæ, præsumitur. Vt quia præsumit, ꝙ si sciuissent, dixissent de decimis ad audientiam. ¶ Fa. quia dum quis simpliciter actum gerit, quem non dicit se velle gerere nomine alterius, censetur gerere nomine proprio. Pro quo allego textum. ff. iudi. solui. l. iij. § sed & quod de tutore. vers. sed si quid.

¶ Et quod notat. ff. qui sat. cog. l. penul. § tutores. in glo. pe. ar. ff. de nego. gesto. l. qui aliena § ij. & manda. l. Pompo. & quod ibi notatur. per glo. & quod notat. Bar. ff. de ope. no. nun. l. j. § nunciatio circa prin. ij. collec. ver. quæro, nunquid procur. si nunciat. ¶ Sed quid si hoc casu vult pars, pro qua processus facit, probare, ꝙ tunc scirent: nunquid audietur? Puto ꝙ sic, per ea. quę dixi. s. iij. q. ¶ Sed qualis tunc erit probatio sufficiens? dico, ꝙ quæcunq; instrumentorũ, vel testium, per quam aliâs legitimè constet de aliquo modo, quo scire verisimiliter debuerit: quia sufficit hîc qualitercũq; scire. ff. de peti. hæredi. l. item veniũt. § à quo & ff. de acti. emp. l. j in fi. & de amis. tu. l. quidam decedens. § ex quo. s. de offi. deleg. cùm contingat. cùm ibi notatis. in glo. j. & super ea. p Nouellam. de coniugi. seruo. proponit. cum ibi notatis in gl. ij. de sen. excõ. inquisitioni. cum ibi notatis in glo. ij. & fi. & per Car. de excep. pia. super verbo ipsius lib. vj. ¶ Et puto ꝙ non oportet hoc casu probare notitiã certitudinalẽ. sed sufficit probare talem, quę ad credulitatem verisimiliter inducere possit. Et pro hoc. ff. de acqui. hæredi. l. cum quidã. § quod dicitur. ij. ¶ Et patet per iura & glosas suprà p me proxi allegatas. ar. C. de rei ven. si fundum. Fa. quod cum fal. tu. l. si id in quit. Nam facilis est pręsumptio, quę illicitam rem excludit: vt. ff pro so. l. merito. & de dona. inter vir. & vxo. l. Quintus. ¶ Sed nunquid supposito, ꝙ duo procedẽtes sine tertio, dicant in processu tertium impeditum: an admittetur probatio partis in contrarium: puto ꝙ sic, quia nõ est expressum, ꝙ præsumptio pro actione eorum faciens sit iuris & de iure. ¶ Imò puto ꝙ per contrarium præsunptionem tollitur secundùm notata Innoc. de eo, qui furtiuè ordines suscepit. Innotuit. ar. ff. de in integ. restit.

¶ Hijs expeditis, ad contraria respondetur. & primò ad id, quod dicitur de impedimento. quod opem exceptionis non requirit. ¶ Dico enim, quòd salua pace Nouellæ, non videtur ponderandum aliud impedimẽtum, nisi istud: quia quod impediri non potest, nisi in euentum conditionis. exceptionis oppositæ ante euentu huiusmodi, non impedit: vt ar. ff. de condi. & de mon. l. allegata. & de ver. signi. l. cedere diem. Et plus vrget ratio hîc, quàm ibi: cum hîc nulla suspẽsio poni possit.

¶ Præterea non aduertit Nouella ad rationem textus & legum: vnde ipsa ratio sumpta fuit. quia ratio huiusmodi consistit solùm in ignorantia eius, ex quo iurisdictio ipsa, seu ipsius exercitium competit & supponit ratio ipsa, ꝙ competat. sed competere ignoretur. Dicere ergo ꝙ sit facienda differentia: an ipso iure non competat: an verò cõpetat, sed exceptione tolli possit: non congruit rationi prædictæ.

¶ Præterea de differentia inter impedimentũ voluntatis, & & alia impedimenta, non capio quantum ad hoc: æquiparentur. j. § proxi. ¶ Et quia ratio vtrobiq; est vniformis, videlicet ignorantia duorum, qui soli procedunt.

¶ Preterea non capio quid velit dicere Nouella de impedimento incommoditatis: cum nihil addat ad impedimẽtum voluntatis. Hæc igitur distinctio magistralis, quæ sine textu processit silere potest. ¶ Ad alia responde per te ipsum, reliqua prosequar, si occurant in. c. cum plures. allegato.

¶ Ex hijs inferuntur decisiones multarum quæstionum.

¶ Primò, si tribus deputatis executoribus ad gratiam pauperis purificandam, duo soli purificauerũt, quid iuris? respondeatur per præmissa. ¶ Item quid si executor gratiæ Apostolicæ prouiderit, literis non præsentatis, vtrum valet prouisio? patet etiam responsio ex præmissis.

¶ Aduerte tamen, quia domini auditores hodie tenẽt, ꝙ nisi opponatur & probetur ꝙ sciuerit se esse executorem, executor, qui prouidit: stabitur prouisioni pro eo, executio gratiæ est fauorabilis, & præsumitur quis diligens in his, quæ pro se ad magnam eius vtilitatem faciunt: sicut ob id præsumitur facta acceptatio infra mensem. j. de concess. præb. quia cunctis. Et quia præsumitur quilibet fidelis in officio sibi cõmisso, maximè extra iudicialiter. ar. eorum, quæ notat Inno. de fi. instru. c. cam re in fi. penul. gl. & Compo de elec. statuimus. col. iiij. ver. Item quæritur. & Nouel. de proba. post cessionem. super fi. primæ glo. & post expeditionẽ glo. in versu, expedit. Et fa. s. de renunci. in præsentia. cum concordantijs ibi signatis. ¶ Et ex differentia ista, quæ est inter iudices iudicialiter procedentes & deputatos extra iudicialiter ad certa officia exequenda, oritur vniuersitas inter dictum supra proximum, & id quod scripsi, supra. ea. q. versu, *sed quid si non exprimunt, nec apparet*, Nam pro eo, ꝙ iudicibus à iure specialiter iniungitur, ꝙ omnia gesta sua redigi faciãt in scriptis, per duas personas notabiles, aut per notarium publicum: præsumitur contra eos in his, quæ ex eorum processu in scriptis non apparent. quod sic non est in alijs. ideò &c. Et patet ex lectis & notatis. j. de proba. quoniam contra falsam. ¶ Imò plus dico, ꝙ auditores reputarent materiã contrariam obiectiuam, prout esset: nec in contrarium de facili quem audirent.

¶ Sed quid si quis instante parte, quæ intenderet eum executorem nominare in causa, quæ hîc committitur arbitrio partis, prouideret: nunquid valeret prouisio? communiter hodie tenent, ꝙ non & credo ꝙ bene. ¶ Et primò, quia ante confessionem literarum, scire non potest aliquis se esse exsecutorem in illis deputatum: vt de se patet. Et sic. s. de iudicibus ignorantibus allegata vendicant sibi locum.

¶ Secundò, quia nec ante confectionem literarum competit iurisdictio, cum ex literis detur. Et quia incertum est ante earum confectionem quis erit in eis deputatus? non plus de præsenti insisto.

¶ Sed qualiter respondetur ad textum istum, & ad. c. sciscitatus? respondeo, ꝙ ista cap. referunt se. ad diligẽtiam, quam tenetur facere collega impeditus ad sui excusationem: ne de inobedientia redargui possit.

¶ Item & ad informationem faciendam, ipsis duobus iudicibus præsentibus impedimentum collegæ ignorantibus, & parti illud allegãti credere & petenti procedi assentire recusantibus. ¶ Sed si ipsi iudices duo etiam parti asserenti bona fide crederent. & ex hoc procederẽt parte alia non contradicente: crederem valere processum, per prædicta; dummodò opinio cum veritate concurrat: vt prædixi in. s. not.

¶ Tertiò intrando sex glo. Innocen. quæ est super verbo

12 *constare*, & incipit: *quæritur cui debet*. principale † quæro, cui debet constare de executione collegæ absentis? & de hoc per Bernadum in glo. quid sit. ¶ Dicit Innoc. cum Bernardo, ꝙ duobus iudicibus citatoribus, fides fienda est: vt. l. ne satisdatio. ff. rem ra. ha. & ĩ. de ver. sig. cum olim.

¶ Et est ratio Innocen. quare ad iudicium. partis reæ non est hæc dubitatio sopienda? quia periculosum esset hoc ex persona rei metiri. ff. de iudi. l. solemus.

¶ QVARTO quæritur, Supposito, ꝙ duo processerunt absente tertio, & nõ impedito, nec legitimè excusato, reo tacẽte, vel non appellante: nũquid valet processus? ¶ Sed vt hoc melius videat, quæro de aliquib⁹ particularibus q̃onibus.

13 ¶ † Et primò quæro, nunquid lite cõtestata & pendente potest pars adhuc excipere de absentia tertij. Et nũquid si tunc exceptum fuerint tenetur actor probare veram esse excusationem illius tertij collegæ absentis. ¶ Dicit Inno. in vtroque ꝙ sic. Allegat. ĩ. eo. cum in iure. & de proba. quoniam contra. Et iuxta hoc pone ꝙ ante litem contestatam: de huiusmodi absentia iam fuisse dubitatum & exceptum per partem ream, & per actorem legitima illius excusatio allegata: & diffinitum per iudices illos duos, scilicet excusationẽ veram esse & legitimã, ipsosq; duos procedere posse: ꝙ ab ipsis duobus, qui sic pronunciarunt, non fuit appellatũ nũquid p hoc talis diffinitio trãsit in rem iudicatã, post ea de hoc nec quæri, nec excipi possit? ¶ Dicit Inno. ꝙ sic. Allegat. ĩ. de re iudi. quod ad consultationem. vbi est textus secundùm eũ, ꝙ talis interlocutoria trãsit in rem iudicatam.

¶ Sed pone ꝙ de hoc ante litem contestatam non fuit obiectum, nec iudicatum: sed vtraq; sciens excusationem nullam subesse legitimam: coram istis duobus iudicibus solis litigare consensit, non obstante absentia tertij: Nunquid valebit processus de consensu amborum partium per eos factus?; Dicit Inno. primò, ꝙ sic: inducens ad hoc istud argumentum quia etiam iurisdictio est penes duos tantum, sicut ex tenore rescripti apparet, licet elidi possit per exceptionem.

¶ Sed si reus nesciens veritatem huius, vel credens eum legitimè excusatum, cum in veritate non esset: non valeret tunc processus illorum. Et posset adhuc reus de non legitima excusatione excipere. Et probat hac ratione: quia error tam iuris, quàm facti impedit iurisditionis prorogationem: vt. ff. de iudi. l. consensisse. ¶ Et sic intelligitur quod in principio huius quæstionis principalis suprà dixi. ¶ Refert tamen Inno. quosdam dicere, ꝙ error iste non impedit iurisdictionẽ istorum duorum: quia semper eam habebũt, etiam si nec expressè, nec tacitè partes aliàs in eum consentirent: licet cum primùm sciuerint, possint petere illud reuocari, & etiam appellare, si non reuocetur. ar. ĩ. eo. cũ olim. ¶ Nunquid est ergo hoc verum, ꝙ isti duo iudices possint sup isto articulo, videlicet, an tertius collega sit legitimè impeditus, vel excusatio eius vera & rationabilis diffinire? Dicit Innoc. primò secundùm quosdam, ꝙ sic Allegat. s̃. de rescript. super literis & ĩ. de ap. cum parati ¶ Alij verò dicunt, vt ipse refert, ꝙ non per ipsos duos, imò per arbitros esset hoc diffiniendum. Allegant. ĩ. de ap. cum speciali. ¶ Sed dicit Inno ꝙ ista decret. non facit ad propositum: quia casum specialẽ ponit in suspicione opposita cõtra delegatũ. Et est ratio illius casus. Nam nil grauius est, quàm coram iudice suspecto litigare. iij q. v. quia suspicio. Et qui est suspectus in principali, & in accessorio. ĩ. eo. suspicionis. ¶ Alij dicunt, vt etiam Innoc. refert: qa ista sententia interlocutoria, qua pronũciatur tertium collegam legitimè esse excusatum: vel ipsos duos sine tertio procedere posse, nihil facit in hoc casu. Nam si postea constet de veritate contra. videlicet. impedimentũ non fuisse legitimũ, nulla est: & tunc nulla apparebit sentẽtia, tãquam lata ab his, qui iudicandi potestatẽ sine tertio nõ habebãt. ĩ. de offi. iudi. c. vlti. Ratio qa debent de isto articulo, sicut de alijs, omnes tres cognoscere, non duo tantum vt notatur. ĩ. eo. cum sup.

¶ Subdit finaliter Inno. ꝙ primi tenentes sententiã per istos ferri potuisse, & illam in rem iudicatam transire posse: Respondet sic ad obiecta. s̃. proximè. Et videtur Inno. ꝙ isti bene respondent. ¶ Dicunt igitur, ꝙ ipsi duo tantũ. etiam sine collega, habent iurisdictionem ad cognoscendũ. s. an sit legitimè excusatus absens: cum aliàs non possunt procedere in principali causa. ar. ĩ. eo. § proximo. & melius. s̃. eo. causam matrimonij. nisi. s. prios quæstio ista emergens diffiniatur: vt notatur. s̃. de elec. cum inter. R. Nec obstat cum dicitur ipsos tres cognoscere debere: quia illud loquitur, quãdo ois sunt, vel possunt esse præsentes. Sed hæc sunt impossibilia, vt tanquam absentis admittatur excusatio, & tãquam præsens cognoscat. ¶ Subdit tamen Inno. ꝙ si duo præsentes iudicarent, ꝙ tertius absens de cætero admittẽdus non esset nõ pre iudicaret: qa hoc non esset, neq; principale, neq; accessoriũ. Dicit tamen, ꝙ si tale quid obijciatur, propter quod debeat à iurisdictione perpetuò remoueri, fiet: vt notatur. s̃. eo. cum super. secundũ Inno. ¶ Vnde secundũ cõmunem intellectũ vult dicere Inno, in effectu, ꝙ processus parte non cõtradicẽte habit⁹, coram duobus tantũ, propter partis prętẽsum impedimentũ. tertij, seu prętensam legitimã excusationẽ ipsius valet: licet nõ ita fuerit in veritate. & ꝙ de hoc potest quandoq; excipi lite pendente: quoq; de exceptione huiusmodi cognoscere possunt, & diffinire duo soli. & ꝙ eorũ sententia super hoc lata. si ab ea non appellet transit in rem iudicatã: sic ꝙ posteà de hoc nõ poterit excipi. ¶ Sed Hosti. tenet contrarium premissorũ, dicens ꝙ processus duorum. nunquam valet, si in veritate tertius nõ fuit impeditus Et dicit ꝙ non curat alia iure allegare: nisi solũ textum ¶ Nec obstat secundùm eum, ꝙ hoc ipso. ꝙ nil opponitur. videtur iurisdictio prorogata in. q. vj. pulsatus. ff. de iudi. l. ij. *Quia licet id sit verum* in ordinaria iurisdictione delegata, tamẽ iurisdictio nõ prorogatur etiam expressè. ĩ. eo P. & G. & secundũ eum latius dicam. & videtur placere Ber. in fine. suę glo. ij.

¶ Et hoc verius puto. Nam si diceres duos tantũ, quãtũ ad hoc liberam eo expeditã iurisdictionem habere: aut hoc diceres ex forma rescripti cõditione circumscripta. aut ex cõditionis existentia. Aut ex prorogationis natura: Aut ex cõnexitatis sequela: sed nullum horũ potest dici. Igitur.

¶ Primum non potest dici obstante. c. causam matrimonij s̃ eo cum ibi notatis. ¶ Secundũ dici non põt. obstãte naturã conditionis non porificatę, quę actum impedit totaliter ipso iure. ff. de condi. instim. l. ei. qui ita hęreditatẽ, & de condi. & demon. l. cum hæredi. & l. legata. & de ver. signi. cedere diem. Nec tertiũ dici põt obstante natura delegationis, quę tam stricta est, ꝙ nõ recipit prorogationẽ in personis. ĩ. eo. P. & G. cum ibi notatis ¶ Nec etiam quartũ dici põt obstãte defectu principalis iurisdictiõis. Nam tunc iurisdictio in connexis vẽdicat sibi locũ, quãdo certũ est, ꝙ iurisdictio cõpetit in negocio principali & ita intelligunt. s. e. c. j. & c. prętereà. & c. significasti. ¶ Sed quãdo certũ est, ꝙ iurisdictionẽ non habet qs, per quã possit cognoscere de negocio principali in annexis nõ possum⁹ illã magis extendere. q̃ sic in ipso principali: qa principale annexoiũ trahit ad naturã suam, nõ econtra. ĩ. de conse. ec. vel alter. c. vno. & ĩ. de reg. iur. li. vj. cum cõcordantijs. modò in nostro casu duo sine tertio non impedito, nec legitimè excusato, nihil possunt facere, p prędicta. Ergo nec in hoc artic. de annectiõe, seu accessione argui non põt. Et p hoc tollit motiuũ Inn. qs fateor bene, q ad cognoscendũ de absentia, vel impedimẽto tertij, terti⁹ nõ debet esse p̃sens. ¶ Sed ex hoc nõ sequit, ꝙ processus contra veritatem per duos solũ fruct⁹ valeãt ipso iure: cũ tenor rescripti, & defect⁹ potestatis illorum duorum obsistant. Nec obstat, ꝙ quilibet eorum iurisdictionem habeat: quia & si hoc verum sit propter naturam ipsius iurisdictionis, quæ diuersitatem non recipit, tamẽ certum est, ꝙ nullum iurisdictionis exercitium habent duo soli: nisi in casu conditionis existentis.

¶ Modò ita redditur processus nullus, sicut ex defectu exercitij: sicut ex defectu iurisdictionis. nec marus posset habere exercitium in prorogata si prorogatio fieri posset, per prædicta. Nec mireris: quia do tibi plures similes casus, in quibus

bus sententiæ non possunt transire in rem iudicatam: ¶ Vt, pone: ꝙ auditor datus in curia per cancellarium sine mandato Papæ speciali in causa tanquã legitimè deuoluta, quę tamen reuera deuoluta non existit, pronunciat ipsam esse deuolutam. Nec ab hoc appellatur, & in ea tanquã in deuoluta posteà procedit ꝑ audientiã contradictarũ, vel cũ ꝓcuratore ad causas tantũ, non legitimè deuolutas deputato. & fert sententiam contra eũ, post modum pars vel eius legitimus ꝓcurator petit totũ processum & sententiã pronunciari nullos, propter defectũ deuolutionis: opponitur de pronunciatione super deuolutione facta à qua non extitit appellatũ. ¶ Certè hoc nõ obstante processus & sentẽtia pronũciabuntur nulli. ¶ Vel pone proceditur cũ procuratore falso, & pronũciatur procuratorẽ eius legitimũ: nec appellatur. certè pronunciatio in pręiudiciũ domini non transit in rem iudicatã. ¶ Notat Cyn. post Iac. & Guil. C. de procur. l. licet. in penul. q. Et sic obtinui in duobus casibus. s. proximis in consilijs Rotę, & semel coram domino Cardinali sancti Angeli in Roma. & facit quod notauit ipse Inno s. de rescript. c. super literis. in gl Imo siue forsam. circa principium.

14 ¶ † QVINTO principaliter quæritur ibi: *nihil*. Et hîc subintro vnã gl. Inno. quę incipit *sed quid si iudex*. quæro Pone: Duo absente tertio non impedito, nec legitimè excusato, processerunt: Posteà tertius ille iudex absens vult habere ratũ processum, quem fecerũt illi duo: sed pars rea contra quã factus est cõtradicit, vtrũ ille iudex absens potest hoc habere ratũ inuita parte? videtur ꝙ sic, per. c. pastoralis s de rescrip. ar. ix. q ij Lugduneñ. in q. vj. hoc quippe. j. eo. cũ olim. s. de elec. quod sicut. & c. auditis. ff. de iudi. l. licet. ff. rem rat. ha. c. vlti de adopt. l. adoptio. Insti de testam. mi. § sed & si quis de consue ad nostrã x. q. ij. c j. Nam non videtur necessarius cõsensus partis in ista ratihabitione ar. j. e. consuluit. & de sen. exco. sacro. licet cõtra videatur facere. quia factũ iudicis parti præiudicare nõ debet. ¶ Ber ante finẽ gl. ij. tenet ꝙ nõ põt ratificare: quia ab initio nullus fuit. ¶ Idẽ tenet Speculator titu de citatione § de citatione. ver. hoc aũt notandum. ¶ Idem B ar. Brixi. iij. q. dominicali. xlj. & Damasus. in quęstione Mercuri. sub prima rub. de cõsue. ꝓpter decre. ad nostrã Et recitat Nouella. j. de regulis iuris, reg ratũ. in quæstiõe Mercuriali. li. vj. ¶ Et Henri. hîc in dist. secũda. Ratio. h est, quia nõ propter defectũ cõsensus tertij sed propter defectũ iuris pub. j. iurisdictionis, seu eius exercitij, nullus est processus. Ideo per tertiũ ratificari non põt, secundum eum. Remittit Nouella ad notata. ix q ij. c. j. de hijs, q̃ fi. à Præl. cũ vos. & ad Spe. vbi s. & ver. seq. de sen. pla. § sequẽt. ver. qd si nulla. Et de arb. § fi. ver. sed pone, lata Et remitto ad no. Ho. j. de sen. ex. mulier in. iiij. di. & s. de elec. dudũ j di ij ¶ Idẽ tenet Inn. dicẽs: nos dicimus, ꝙ ꝓcessus factus ꝑ duos, tertio nõ excusato, nec partibus in eũ cõsentientibus, tacitè vel expressè nõ tenet, etiã si fecerint noĩe tertij: qa licet duobus tãtũ detur iurisdictio. In hoc casu tamẽ. s. cum tertius voluerit interesse, nõ possunt eã exercere. Nec tenet quod faciũt, si vult interesse, vt hîc dicitur. Licet enim ipsi iudices sint: ligata tamen est eorũ iurisdictio, mãdato & conditione ꝓposita, in tantũ, vt si cõtra faciũt, nõ valet vt. s. de rescrip. cum dilecta. ¶ Et ex hijs infert Inno responsionẽ ad. q. videlicet, ꝙ dicta ratificatio, de qua quæritur, fieri non põt: quia quod simpliciter nullũ est ratificari nõ põt: vt. s. de elec auditis. ¶ Postmodũ ad contraria respõdet Inno. ¶ Et primò ad. c. Lugduneñ. quia quod ibi factũ erat tenebat. s. ordinis colla. vel consecratio. ¶ Ad. c. quod sicut. dicit, ꝙ ibi tenebat electio, licet cassari posset. ¶ Ad. c. hoc quippe. dicit, & nõ habetur ibi rata sententia nulla: sed ꝓpter scandalũ vitãdum electio eorũ inordinatè facta toleratur. vel illud ibi facit Papa ex plenitudine potestatis. Et eodem modo secundũ eum potest responderi ad. l. adoptio saluis tamen alijs solut. ibi positis. ¶ Ad. l. licet & l. i ij. § falsus. ff. rem ra. ha. respondet, ꝙ ibi iudicium habitũ inter falsum procuratorẽ & aliũ, tenet Et ideo tenetur ipse ꝓcur. siue rei, siue actoris, si dominus ratũ nõ habet tacitè, vel expressè: vt in pręallegata. l. & ff. de procur. l. in causæ. & l. seq. Et idẽ not. ff. de ꝓcur. si expressim. ar. C. de rei vxo. ar. l. j. in prin. & notatur etiã idẽ per gl & Cyn. in. iij. q. C. de ꝓcur. l. licet ¶ Ad cõtrariũ, sed & si quis de testa. mili. respõdẽt dicit ꝙ ex intellectu illius § resultat solutio multorũ cõtrariorũ. Nã sicut ibi innuuntur omnia, quę solennitatẽ non requirunt, ita ꝙ solennitates nõ sint de eorum substantia: sed tantũ ex eorũ sola voluntate dependent, rata possunt haberi. vel potius quasi de nouo facta valẽt: quasi velit dicere à contrario, ꝙ illa quæ solennitates requirunt, quę sunt de eorum substãtia, & à sola eorũ volũtate nõ dependẽt, rata haberi nõ possunt: nec valere, quasi de nouo facta. Subaudi, ꝑ solã ratihabitionẽ. prædictis solennitatibus substantialibus, nõ interuenientibus. Quod menti commenda: quia in materia ratihabitionis quantũ ad hoc, ad hãc gl. Inno. habetur recursus.

15 ¶ † QVAERO igit iuxta pręmissa generaliter, si aliquis nomine alterius iudicis, faciat iurisdictionem in terra ipsius: an possit illud habere ratũ? Respõdet Inno. ꝙ non: quia licet ea, quę facti sunt. & solennitatẽ nõ requirunt, rata haberi possint: tamẽ secus, quæ requirũt solẽnitatẽ substantialẽ: vt sententia & ꝓcessus per ꝓximè dicta. ¶ Et ꝙ dicta sentẽtia sit nulla, patet: quia lata à nõ suo iudice. s. de off. vica sua. Quod declarat sic: quia si solẽnitates substãtiales ꝓcessus omissæ fuissent ꝑ ipsum iudicẽ, nõ valeret sni, nec recõualescere posset Modo sic est in proposito in effectu: quia omnia facta ꝑ istũ nõ iudicẽ, pro nõ factis & omissis habẽtur ¶ Et ex hoc etiã dicit Inno. ꝙ excõicatio lata per non iudicẽ, nomine iudicis rata haberi nõ põt. Nec obstat l. si pullus § sed si ego. ff. de nego. gest qa licet necesse sit ad hoc, vt ratũ possit haberi, non tñ semper q̃ nomine alterius geritur ratũ haberi põt: quia nihil egit, q̃o ratũ habebitur. ¶ Dicit tamẽ Inn. ꝙ plus placet sibi, quod notaĩ per eũ § ꝓximo in gl. ex hoc loco, versu, nobis videĩ quã hîc Hosti & Nouella recitãt Sed ibi eã recitabo in ꝓprio loco. ¶ Remittit Nouella ad not Inn. de cõsue. cũ consuetudinis & allegat secũdũ Hosti. pro cõclusiõe Inn. quia nemo põt facere, &c. ff de le. j. l nemo. j. de testa. requisisti. Et hoc quod dici cõsueuit. ꝙ facti quęstio & nõ iuris, authoritas est in potestate iudicãtis ff. ad municipa. l. ordine § durioribus. & ad Turpilia. l j. ff. de reg iur l. quod ab initio ac lecta & notata. ix. q. ij. c. j. de hijs, quæ fiunt à prel. cũ vos & in Spe. de citatiõe § iam citatione. versu aũt. & sequẽti. & de sen ꝓla. hoc. Sequitur versu, quod si nulla. & in reg. rati. & reg ratum de re. iur. li. vj ¶ Et dicit, ꝙ hãc reg. voluit Inno. dare hic, ꝙ quãdocunq; aliqua solẽnitas deficit, quã is, qui ratificat. ab initio nõ possit omittere: tale negociũ ratificare nõ poterit ex post facto ¶ Itẽ qđ dicit Inno. ꝓcessum factũ per nõ iudicẽ nomine iudicis, per iudicẽ ratificari non posse. ¶ Notat Accur in. l. licet allegata &. C. qui pro sua iurisdictione. l. vna &. C de iur fis. l ij. li. x. & Cyn post Pet. in dicta. l. vna Et Bertrandus de droceo. in dicta. l. ij. ¶ Et per Bart. ff. de offi. procõsulis. l obseruare. Et vide planè in dicta l. ij. Et de materia ratihabitionis per Guil. Butri. & Barto. in dicta. l. obseruare. & per Cyn C ad Maced l. vlti. Et per Dy. & alios, in regulis, rati. & ratum. ¶ Videtur tamen hic sapere Hosti. ꝙ processus duorũ potest ratificari à tertio si nomine illius factus sit, & aliâs non: quia tale factũ est, qđ potuit ab initio demandari: vt. j. de hijs que fiunt à Præ. c. j. & . iij & dicto. c. quod sicut. Et hoc verum, si nomine illius fecerunt quia aliter in alterius præiudicium ratificari non posset: vt. l. quod ab Initio. & l. obseruare § sed si ego. allegatis.

¶ Dicit etiam, quòd ratificatione pendente processus nõ est omnino nullus: sed in pendenti, sicut & multa alia pendent: vt. j. de frigid. fraterni § fi. ¶ Subdit etiam Hosti quod licet Innoc. in ista gl. tenuerit contrarium vt prędixi: tamen posteà mutauit opinionem. Et recitat gl. Inno. quam habes. j. e. proximo. super verbo, noluerit. versu nob. videtur. sed eam ibidem recitabo, & ibi complebo materiam huius quæstionis & proximè præcedentis. Et remittit Hosti. ad sum. e. tit. § quid sit eius officium.

¶ Sed non placet dictum Hostien. de dicta ratificatione, primo Collectario per literam, quæ dicit, *nihil videtur egisse*. & ga ¶ Itē inducit regulā Card. in regula, rati. vbi dicit, ꝙ falsi iudicis gestio, non recipit ratificationem. Cuius notata hic iunge. & notata nouellæ. in. c. ratum. & Inno. de rescript. super literis. in. iiij. columna. Nec etiam mihi placet dicta opinio Hosti quia quod nomine meo gestum est, &c. vt. d. l. sed & si ego. Modo ergo, au dices processum factum nomine duorum, aut factum nomine tertij, aut factum communi ipsorum trium nomine ratificari. ¶ Sed primum non potes dicere, quia ille in nullo factus est nomine tertij. & ita nō potest per eum ratificari, vt regula, ratum. ¶ Nec secundum: quia ille per se processum facere non potuisset. ergo nec factum nomine suo potest ratificare. ar. ff. rem ra. ha. l. penulti. ¶ Nec tertium potest dici: vt videtur, quia quando plures sic habent actum gerere. quòd nullus eorum per se potest illum facere, factum ab ipsis pluribus non videtur ab aliquo eorum seu nomine alicuius particulariter esse factum. Arg. bonum. ī. eo. cum super. ergo tanquàm nomine alterius factum, non potest ab eo, per modum ratificationis validari. per dictam regulā. Et patet, pro quo iure non valet, quod factum est nomine tertij.

¶ Ita non valet quod factum est nomine duorum præsentium. licet ergo ratihabitio validaret respectu tertij, Remaneret vicium respectu duorum quod etiàm inficeret factum tertij. ¶ Nec potest venire huiusmodi validatio per modū confirmationis ex adiectione noui consensus ad factum: quia licet illa adiectio operetur, dum actus non est ipso iure: nullus: vt. c. quod sicut tamē non operatur. dum est ipso iure nullus: vt. c. auditis. allegatis. Imo habet locum regula, non firmatur. j. de regulis. iur. lib. vj. Et intellectus suus ibi datus per Dynum. videlicet, quòd vt firmaretur necesse esset, ꝙ de nouo fieret, & interuenirent omnes causæ suæ.

¶ Primò, quia militat contra eum, regula communis, quæ habet, ꝙ id quod est omnino nullum, ratificari non potest: quia quod dicit iudicium in pendenti, non reperitur expressum & tamen talis pendentia non videtur locum habere: nisi in casibus expresis. Maximè, quia contra ius est: vt. ff. de iudi. non quemadmodum. & de vsur. l. j. ¶ Et etiam contra eum sunt doctores & gl. prædictæ. & Ber. hîc. &. j. de re iudi. c. j. & Accurs. C. vbi de crimine agi op. l. j. Et in alijs locis. s. quotatis. ¶ Modò Hosti. tenet, processum nullum, saluo, quòd ponit pendentiam, si nomine alterius etiam factus est. Igitur. &c.

¶ Præterea hoc confirmo: quia non habet locum ratificatio, nisi eo tempore, quo ratificans potest actum gerere: vt dixi. modo quod tempore, quo ratificat, nō possit actus geri, ostēdo: quia vt valeat oportet, quòd tres faciant. s. eod. causam. matrimonij. Et tamen tunc illi duo qui prius iudicauerunt, iudicare amplius non possunt. quia ferendo sententiam, siue bene, siue malè, functi sunt officio suo, & desierunt esse iudices. Et deuoluta est iurisdictio ad delegantem. s. eo. in literis &. C. quomodo & quando iudex. si vt proponis. Nec sententia istius, duorum iurisdictione extincta valere posset. obs. forma mandati. Igitur &c. ¶ Item, quia omnes iudicare debent, vel vnus in præsentia omnium: quia tunc omnes videntur. &c. vt. ff. l. si procuratori. Sed iste, qui ratificat, non iudicat. Aliud est enim. &c. ff. de regul. iuris. l. aliud.

¶ Prætereà quia iste non supponitur esse de illis, qui pronunciationem sententiæ posit proferre alius. igitur. ar. c. de sen. experi. rec. l. ij. &. iij. Argumentum optimum pro ista ratione. j. de re iudi. c. & si sententia. li. vj. Et pro proxima alia ratione. eo. titu. c. cum ab vno.

¶ Item probatur per rationes, per quas quidam Legistę probandum processum non iudicis, nomine iudicis factum, per iudicem ratificari non posse quæ etiam in hoc casu videntur vendicare sibi locum. ¶ Quarū prima est: quia aut valet, vt ex tunc, & hic non, per. l. obseruare. Aut ex nunc, & hoc non per. l. non quemadmodum. Et quia iurisdictio de iure pub nō. in auth. de defen. ciui. § ipsos quoq;. Sed talia si [illegible]tim valent, posteà non confirmantur. Instit. de auth. tu. § tutor. ff. de vsuca. l. nunquā. &. ff. de autho. tu. l. obligari § tutor. Et ideo secus in gesto procuratorio nomine: quia ibi versatur solùm ius priuatum. Fa. no. ff. de testa. l. senium.

¶ Tertiò, quia in hijs, in quibus ordo attenditur, ratihabitione nihil firmatur: vt. ff. de acquir. hæredi. si quis mihi bona §. iussum. Et quod notatur. C. de bo. quæ. li. l. vlti § necessitatē. sed certus ordo requiritur in sententijs. C. de sen. l. prolatā.

¶ Quartò, ꝙ ad hoc, ꝙ iudicia valeant, oportet, ꝙ sint legitimè initiata. C. qui da. tu. po. l. vniuersis. qui le. per. ha. stand. in iudicio. l. fin. ff. de app. si expresim. ad. l. Aquil. communem. l. sed si seruum. in princi. ¶ Vltimò vrgent notata Inno. Et ratio eius in dicta gl. *sed quid si iudex*. recitata per me. s. post princip. huius quintæ quæstionis principalis, versu, *quæro igitur iuxta*. ¶ Item pro ista parte induci potest. s. de consue. ad nostram. Ad. l. licet. & §. falsus. suprà secundum Inno. responsum est. Licet in quidam etiam respondeant, ꝙ ibi loquit in actibus priuatorū, qui possunt esse in pendenti: maximè viuentiū: vt. ff. communi prędi. l. fi. in fi. Hîc verò loquimur in actu pub. qui non potest esse in pendenti secundū præmissa. ¶ Ad. l. ij. C. de iur. fisci. vbi factum tabulariorum per sententiam procuratoris fisci confirmatur ex nunc, licet ex tunc. Et ad. l. obseruare § fi. de offic. proconsul. vbi etiam confirmatur: vt ex nunc, non vt ex tunc. Respondet Bertrandus de Drocel. in dicta. l. ij. dicēs, ꝙ secus est in casu nostro. Nam hîc non posset hodie iudicare, qui ratificat Tum quia non cognouit de causa: Tum quia non est ab eo aliquid petitum. ar. ff. de iudi. l. de qua re. de dam. infecto. l. iiij. § in eum. C. de fideius. li. l. fi. ff. de euic. aliàs. fam. ercisc. vt fundus. j. de simo. licet Hely. ¶ Sic etiam dico, quòd si cognouisset, & ab eo peteretur, non posset ipse iudicare, obstan rescripto. Ergo nec ratificare. ar. ff. rem ra. ha. l. penult. & dixi. s.

¶ Subdit dictus Bertrandus. quod cauendum est in verbis dictæ. l. ij. Nam non dicit, quòd procurator ratificet computationem tabularij: sed dicit, quod aliter non habet vim rei iudicatæ: nisi computatio approbata per sententiam procuraatoris. Non ergo procurator ratificat, sed sententiā fert: vt computatio, quæ anteà non valebat, licet rectè facta, non tamen ritè, hodie valeat, per eius sententiam: quod in quæstione nostra non procedit. ¶ Ad. l. si fundus § j. ff. de pigno. solus, vt statim solui. ¶ Ad. l. licet. quòd ibi loquitur in actu priuato viuentis qui recipit suspensionem. ¶ Aliter soluit dominus Astorgius, vt mihi dixit, dicens. quod ibi actus nō est omnino nullus: quia ex illo contractu nascitur saltē obligatio personalis. ¶ Ad. l. per fundum. ff. de seruit. rus. prædi. & l. est receptū. ff. cōmunia prædio. Eodem modo soluitur, sicut ad. l. fundus § j. allegat. Et patet etiam solutio ad. l. solet. § fin. ff. de offic. proconsul. Et ad. l. si autem § j. &. ff. de aqua plu. arcē. ¶ Et ista sunt dicta ad hominem videlicet contra Hosti. Supponunt enim vnam conclusionem Hosti. videlicet, quòd processus duorum, tertio non verè impedito, maximè tertij nomine, non gestus, sit ipso iure nullus.

¶ Quam conclusionem quātum effectum huius quęstionis, supponit. Inno. ¶ Et tunc ea supposita, quærit, an si nomine suo & tertij non impediti processerunt duo, poterit ille tertius ratificare processum.

¶ Et dicit Innoc. quòd sic. ¶ Et Hosti. contrarium: vt prędicti: sed tamen Inno. nihilominus quo ad prædictam conclusionem: licet eam, quo ad quid supposuerit, non tenet veram esse simpliciter: vt notatur per eum. j. § proxi. glo. ex hoc loco versu. nobis videtur. ad quam suprà remisi.

¶ Et ex quo infertur, quòd Hosti. in hoc. quod dixit Innoc. in dicta sua gloss. alia, ad quam statim remisi, opinionem mutare.

¶ Salua pace, non videtur verum dicere: quia hîc conclusionem pro supposito solum recipit, vt aliam inferat. Ibi verò de conclusione hîc supposita, &c. tractat, & decidit qualiter procedat.

¶ Et ex præmissis clarè infertur quòd processus factus per iudicem secularem, contra clericũ, per iudicem ecclesiasticũ ratificari non põt. ¶ Nec obst. in auth. de sancti. Episcopis § si verò crimen. Quia loquitur de tempore, quo tam iudex ecclesiasticus, qui secularis habebat iurisdictionem in clericos: vt in auth. vt clerici apud proprios Episcopos § j. Sed hodie solus ecclesiasticus habet hanc iurisdictionem in clericos: vt in auth. de sta. & consue. § statuimus. ¶ Nec obstat, ꝙ qui confirmat, dat: vt. ff. de falsis. l. vxori § j. & ff. de verbo. signi. l. lege ob. Quia verum est in eo, qui confirmare potest: sed non datur hæc confirmandi potestas, obstant. suprà dictis. ¶ Et idem tenet Ber. de drocel. in dicta. l. ij. C. de iure fisci.

17 ¶ † SEXTO, occasione præmissorum, hic quęritur. Pone, egit in iudicio falsus procurator. & obtinuit sententiam pro domino, sententia est nulla respectu domini, ex defectu domini. Vult tamen dominus eam ratam habere, ad cõmodum suũ, quæritur. Nunquid potest? videtur per præmissa, ꝙ ratificare nõ possit dominus. Et hoc videtur innuere glo. C. in qui cau. in integrũ resti. non est. nec. l. si tutor. quia dicit ibi iure speciali factũ minori in simili casu. ¶ Et quia dicit ideò posse ratificari. in. l. iij. § falsus. quia ibi agitur de præiudicio ratificantis, ac si dicere velit, ꝙ secus si agatur de vtilitate ratificantis. & sic tenent Petrus & Cyn. post eũ in dicta. l. si tutor. dicentes, ꝙ quãtuncunq; dominus habeat ratũ factũ falsi procuratoris, tamen in sui vtilitatẽ, tamen semper potest aduersarius excipiendo dicere, ꝙ non tenet, per. l. licet. C. de iudi. Et dicunt ibi specialiter aduertendum: quia lex, licet. ff. de iudi. non ponit exemplum de ratihabitione in sententia: sed in litis contestatione, vbi adhuc nõ constabat de pręiudicio, vel profectu. Et ideò ratihabitio bene ibi operatur, vt valeat alias non: quod est multum notabile, secundũ Pet. ¶ Ia. tamen ibi tenet contrarium: quia ex quo dominus potest ratificare, vbi nõ agitur de damno: nec de cõmodo: vt. l. licet. ff de iudi. & etiam vbi agitur de damno: vt. l. iij. § falsus. ff. de commodo eius eadem ratione. ¶ Idem tenet Bertrandus de droce. in. l. instat. C. de iur. fisci. totiẽs allegata: quia lex, licet. ff. de iudi. loquitur indistinctè. ar. l. j. § fi. ff. de lega præstan. Et de hoc allegat gl. ff. de excep. rei iudi. l. si mater § hoc iure. Fa. not. ĩ. de sen. & re iudi. c. j. Probat, quia etiam si certum esset, ꝙ processus faceret in præiudiciũ aduersarij: tamẽ ratificari posset. Nec aduersarius hoc impedire posset: vt dicta. l. licet. ff de iudi. Ergo idem in sententia. inducit. ff. de dolo. l. eleganter. in prin cum ibi notatis. Facit, quia debet seruari æqualitas in dãno & lucro. In iudicijs. ar. C. de proxi. sacro. scri. l. in sacris. Et pro hoc ff. de pos. l. publia § fi. ¶ Et idẽ tenet dominus Ioã. Nicoti ff. de iudi l. licet dicens. ꝙ in hoc non versatur pręiudiciũ tertij: quia totum quare iudicari nõ valebat, erat defectus consensus domini, & volebat respectu personarum, quę habiles erant. Nec erat hic defectus ex parte aduersarij igitur. Ponit enim regulam ꝙ vbi actus fit nomine meo, & non deficit: nisi ex defectu consensus mei, possum illud ratum habere & in mei pręiudicium, & in mei fauorem. Dixi, nomine meo: quia aliâs secus. Et per hoc soluit ad. l. quid ergo. ff. de hijs, qui not. infa.

¶ Item dico & non deficit, nisi ex defectu consensus mei. Secus enim si deficit ex defectu solennitatis iuris, quę nõ est in volũtate mea. Per hoc soluit ad. l si quis mihi bona § iussum ff. de acquir. hæredi. iuncta. l. si quis in aliena eo. titu. per hoc dicit processum, vel sententiam, non iudicis factum, seu factum nomine iudicis, per iudicem ratificari non posse: quia solennitates iudicij ab eius voluntate non dependent: sed factum requirunt: licet Ia. ibi aliam rationem reddat: quia iudex est principalis pars instantię. quod non sit in procuratore simile. quia testamentum non potest ratificari sed bene codicilli. ff. de leg. iij. li § j. Quæ tamen ratio non placet Ioan. prædicto. Sed credit ibi habere locum aliam rationem scilicet ꝙ testamentum requirit solennitatem quæ non dependet à voluntate testantis: vt dicta. l. j § j. Sed secus in fideiussore per contrariam rationem. ar. pro hijs. ff. de le. ij. l. cum proponebatur. cum ibi notatis, per Bartolum. ¶ Faciunt notata Cy. post Dy. C. ad Macedo. l. fi. Et hanc opinionem credo: quia aut deficeret ratificatio: quia sententia deficiebat ex defectu consensus domini. & hoc non: quia idem esset in casu, quo lata foret pro procuratore sententia. ¶ Aut quia deficeret ex defectu iurisdictionis, & hoc non. quia cõtrarium in facto supponitur. ¶ Aut ex defectu æquitatis, vel iniquitatis. Et hoc non: quia hoc concernit ius partis, & non ius cõstitutionis: vt. ff. quę sen sine app. re. l. j § j ¶ Aut ex ordinis, vel solennitatis defectu. Et hoc non: quia ex eodem capite impediretur, si lata esset. contra procuratorem. contra § iij. falsus.

¶ Aut quia iuris public. & hoc non eadem ratione, qua. ŝ. proximè.

¶ Item, ꝙ eodem iure impediretur litis contestationis ratificatio contra ea quę notantur. ĩ. eo. de causis. in gl. ij. & quę ibi scripsi. iij ij. q. Sicut enim sentẽtia ita & litis cõtestatio est de substantialibus iudicij. & adhue magis: quia defectus in sententia solum vitiat sententiam: sed defectus in litis contestatione ne dum nõ viciat ipsam litis contestationem, etiam processum totum & sententiam: quia fundamentum est totius processus & litis. ¶ Item, quia actus, qui de se subsistit valet ipso iure in pręiudicium & fauorem illorũ, inter quos agitur, & inter eos, valet etiam respectu aliorum, si non restat, nisi eorum consensus: vt. C. ad Maced. l. fi. cum si. Modo ita est in proposito, ꝙ propter quasi cõtractum inter falsum procuratorem, actorem, & reum initum, in contestatione litis: vt. ff. de peculio. l. iij § idem scribit. oritur & competit ex re pro eo iudicata, ipsi procuratori directa actio contra reũ. ad id quod est iudicatum: vt. ff. de procur. l. in causæ. in fine. cum ibi notatis. ¶ Et si dicis procuratori solui non debet. dico hoc verum domino contradicente: vel si de domino excipi possit. Aliâs enim ipso iure exigendi: vt eo. ti si procurator meus § j. Et ita de substantialibus omnibus figuratũ est, & tenet iudicium. Iunge etiam quæ scripsi circa materiam ratificationis. de procur. si duo. in. vij. quæstione. & alia ei adiuncta.

18 ¶ † SEPTIMO quæritur iuxta præmissa. Pone: egit filius in iudicio sine consensu & author. patris Nunquid processum vel sententiam eũ eo latam, potest pater ratihabitione confirmare? Dulius & Odofredus. in dicta. l. instar. tenẽt, ꝙ non quia vbi opus est facto, non habet locum ratihabitio. Sed hîc opus est facto scilicet consensu patris: puta, quia vbi venit nullitas ex defectu ius rei pub. concernente, ratificationi, non est locus. Sed sic est hîc: quia tangit hoc iudicem, partem, & alium. Sed secus est in procuratore: quia ibi agitur de solius domini præiudicio secundùm eos: facienda est enim differentia de casu, in quo est solius consensus cohęrentia. vt. l. fi. C. ad Macedo. & dicta. l. licet ¶ Adde casum in quo versatur etiam ius publicum, & eius derogatio: vt hîc secundùm eos.

¶ Nec obst. l. fin. C. ad Macedo. quia in casu nostro nomine patris nil actum est.

¶ Nec obst. ff. de offi. præto. l. Barbarius, quia ibi cõcurrunt superioris instituentis authoritas, publici vtilitas & error cõmunis. Sed hîc secus: quia filius non habuit consensum patris, qui superior dicitur hoc casu. ¶ Et idem in delegato in casu, quintæ quæstionis præcedentis. argu. ff. de offic. præsi. l. illicitas § veritas. Et no. de hoc. C. de bo. quæ li. l. fi § necessitatem. circa medium. magnæ. glo.

¶ Istam quæstionem, mouit Cyn. C de bo. quæ lib. l. fina § necessitatem. allegatis. in. iiij. quæstione. & ibi reffert opiniones.

¶ Prima est glo. ibi, quæ tenet, quòd non valet ratificatio: quia nomine patris iudicium actum non est. arg. § sed si ego. allegati. ¶ Quæ ratio non placet Cyno: quia quod nomine meo non est gestum, ratum habere possum. l. si fundus § j. ff. de pigno. allegatis. Tamen Petrus sequitur istam

opinionē ex alia tamen ratione. Dicit enim, ꝙ processus non fuit rectè initiatus: vt. C. qui dari tutores possunt. l. vniuersis. & de auth. pr. § stand. l. clarū: Et ideò non potest firmari ex post facto: vt regula quod ab initio, & regula, non firmatur. ¶ Vult dicere Pet. ꝙ persona filij, non est legitima: nec integra ad standū in iudicio. ¶ Et ideò cū iudicium non habuerit sua essentialia, ratificationi locus nō est: vt aliâs notari solet. C. si aduersus rem iudi. l. vlt. & vbi de crimine agi oportet. l. vlt. per Cyn. q. ij. ¶ Alia fuit opinio. Iaco de Are cōtraria, qui dicit fundamentū Petri fundari super falso ¶ Dicit enim, ꝙ filius familiâs est homo integer, & persona legitima per se, sine consensu patris illum integrante, seu legitimante, per. l. filiusfami. ff. de acti. & obli. l. tam ex cōtractibus. ff. de iudi. & ff. de verb. obli. l. vlt. § j. Et ista opinio placet. Et ideò Io. Fabri. C. de vo. quæ li. l. vlt. recitans no. in Spec. de actore § j. ver. *sed pone*. & ver. *sed an valeat*. & ver. *sed quid pater dedit*. & ver. *sed nunquid si per epistolam*. vbi Spec. tenet ratificationē nō valere. Subdit enim ibi Io. fabri, ꝙ moderni Legistæ cōtra: cū sufficiat solus consensus: vt ibi. Sed textū magis proprium allego de iudic. c. si annun. li. vj. § fi. Sed attende bene ad no. Io. an. in Spec. de actore § j. ver. *sed pone*, super illis verbis, *quodā tamen contra*. vbi dicit Guil. de suza. & Old. tenebāt, & valet ratificatio. Et ibi vide ad longum motiua eorū, quę sunt bona. Et posteà ibi distinguit Io. An. sequendo opinionem Cyn. ꝙ maiori parte & cōcordans in effectu cū ijs, quę. j. dicā, quę ibi omnino videas vsq; ad finē illius additionis. & vide etiam ibi alios legistas scribentes. Io. Nicoti, & hodie cōmuniter Aurelianeñ. ¶ Cynus verò dicit cōsiderādū esse, vtrū filius egerit pro ijs bonis, in quibus pater ratione vsufructus: quā agnouit est legitimus administrator. Et tunc fit vera opinio Pet. quia tunc dicit patrem legitimum administratorem. Et per cōsequens legitimū authorem Et hęc vera secundū eum, quādo filiusfamil. esset minor ¶ Sed quando maior esset, tūc filius nō haberet exercitium actionis sed pater. Tamen si ageret filius, pater posset ratificare secundū eum ¶ Ratio sua est, quia patre consentiente ab initio agere potuisset auth. quod locū Nec iudicium deficit propter defectū iuris ipsius agentis. Aut egit pro alius bonis, in quibus pater noluit vsumfructum habere: & tunc cum requiratur consensus solum, non signū repudiationis. Et ne litem sopitam resuscitet. Et ideò quandocūq; tale signum, seu talis certitudo interuenit, satisfactum est huic legi. Aut quæritur cū aliâs filius extrā prædicta bona obligatur, & conuenitur: & tunc dicit, ꝙ filiusfamil. pōt esse in iudicio hodie sicut olim, per dictam. l. tam ex contractibus. vnde sic intelligit, & ad consonantiam reducit diuersas opiniones prædictorum. Et ista fuit additio. quam credo veram. ¶ Membrū enim magis dubium proximè distinctionis est, dum filiosamil. deficit exercitiū actionis, propter legitimam administrationem patris, propter. l. si curatorem habens. C. de in inte. resti. minorum. Tamen sto cum eo ꝙ cum legitimæ personæ figurant iudicium, & seruant ordinem, valet processus deducto bono iure agendi: licet illud de iure actori non competat. Et tenet sententia lata pro actore, licet contra ius partis: quia nō contra ius constitutionis: vt. ff. de inoffi. testa. l. posthumus. § si quis ex ijs &. ff. de cōmuni. diuiden. l. iij. hoc iudicium. & quæ sentētiæ siue appellatione rescind. l. j. § j. Et ista est ratio, quare sententia lata pro falso procuratore, vel contra eū, potest ratificari: vt notat hic Innoc. & . j. de app. dilecto. Et hoc. s. not.

19 ¶ † OCTAVO quæritur, materiam dictæ ratificationis continuando. Pone, quis sub non iudice suo respondit litem contestando, credens illum iudicem suum esse: cum nō esset. Et ita siue animo prorogandi, posteà scit illum non esse iudicem suum & procedit coram eo, nunquid tenet processus?

¶ Accurs. C. vbi de crimine agi oportet. l. vltima. distinguit, quia aut poterat aliâs de illa causa cognoscere: & tunc valet.

¶ Aut non poterat vt pote: quia iurisdictionem non habebat: & tunc inspicitur initium: nec valet ratihabitio ¶ Ista dicit Cyn. ibidem in. ij. quęstione, ꝙ dicta gl. est vera & declarat sic distinguens: quia aut negocium pectat in solo consensu: aut peccat in alio. Si non peccat, nisi in cōsensu: vt quia habuerit aliâs sua omnia essentialia: vt quia fuit iudex, actor & reus Et tunc ratihabitio retrotrahitur & confirmat quod est actum: vt dicta. l. licet. ff. de iudic. Sic in proposito secundum eum, si non peccat negotiū quo ad consensum: tunc ratihabitio non comparatur mandato, vt trahatur retro: vt. l. obseruare. in fin. vt dicta. l nunquā. C. qui dari tutores possunt ¶ Sed nō capio istud dictū, licet enim verba Cyn post Petrum prima facie bene sonant: tamē malè ad propositam quæstionem applicantur. Nam quæstio supponit, ꝙ licet talis iudex haberet aliâs iurisdictionem in tali causa, non tamē in talem personam. Et ideò puto per rationem metipsius. & per ea, quę dixi. s. in. v. & . vj. q. contrariū gl per eum approbatæ, videlicet, ꝙ non valet ratificatio, etiā si aliâs in tali causa iurisdictionem haberet, si in personā: vt supponitur iurisdictionē non habebat. ¶ Nam litis contestatio secundū hoc ex toto ex defectu iurisdictionis nulla fuit. ¶ Et est talis actus substantialis iurisque publici fundamentum, ad iudice à solo consensu vnius, vel ambarum partium non dependēs sed iudicialem authoritatem & ordinem substantialem requirens. Et ideò dicit textus, ꝙ per responsionē ad positiones non fit litis contest. vt. s. de elec. dudum. ij. & . j. de litis cōtesta. c. vno. Faciunt notata Inn. s. recitata per me in prin. ve. quæstionis ¶ Nec obstat lex, licet quia ibi tenebat litis cōtesta. quo ad omnia substantialia sua, licet domino non præiudicaret ex defectu consensus. Et ideò respectu domini dicitur nulla: vt. C. de iudi. l. licet. Sed ex hoc non infertur: ergo simpliciter nulla cum sit efficax respectu partium inter quas

20 agitur. Nec † mirū, quia ista est iudiciorum natura, ꝙ valeant inter & contra litigantes. & non inter, nec contra alios. j. de re iudi. cum super. & . c. quamuis.

21 ¶ † NONO quæritur, vtrum id quod est simpliciter nullum, possit aliquo casu per ratificationem confirmari ¶ Aliqui sunt, qui dicunt simpliciter, ꝙ nō Et inducūt notata Inno suprà per me recitata in principio quintæ quæstiōis, vsq; ad versum Remittit Nouel & ea, quæ leguntur & notantur. s. de elec. auditis. j. de reg Iuris non firmatur.

¶ Sed salua pace. puto contrarium, ꝙ Imo nunquam habet locum propriè ratihabitio, circa id quod de iure validū est. Et ita notat gl. ff. qui satisda. cog. l. iulianus. post principium gl ¶ Et idem notat Butrigarius. in dicta l obseruare & allegat pro hoc duas gl. vna est. ff. de negoc. l. Pompo & alia de verb. signi. l. obuenire & probatur ratione Nam quod semel inductum est ex vna causa, ex alia amplius induci non pōt vt. j. de fide instru. c. inter dilectos § coeterum. in fine. Ergo efficacia iam orta, ratihabitione non eget: cum ratihabitio sit modus cuiusdam validationis. Puta quia quod facit quis sine mandato, nomine alterius, nullum est ipso iure.

¶ Et idem si præter vltra mandatum: vt. C. de iudi. l. licet. s. de rescrip. cum dilecta. j. de præben. c. fin. cum si. Et tamen id solum, quod fit nomine alterius sine mandato propriè ratificatur: vt. l. sed & si pupillus § item si plus § ff de Institu. & regula. ratum & regula. rati. Ergo id solum, quod nullum est ipso iure, ratificatur. Facit quia vendicatio rei alienæ valeat: tamen pignoratio rei alienæ, siue mandato, vel consensu domini non valet: vt. ff. de pignora. actio. l. si rem alienā vbi notatur ratio diuersitatis inter venditionem & pignorationem: & tamen si nomine domini facta sit, & eam posteà ratam habuerit, ratihabitio retro trahitur, & mandato comparatur: vt. eo. tit. l. aliena, & melius. ff. de pigno l. si fundus § j. Nec obstat, ꝙ processus falsi procuratoris valet & ratificatur vt prędixi post Inn. quia respectu quo valet, non ratificatur. Valet enim respectu procuratoris, sed illo respectu, non pertinet ad dominū ratificatio: sed respectu domini & eius præiudicij fit ratificatio. Sed illo respectu nullum est iudicium ipso iure. C. de iudi. l. licet & ita facit pro, & non contra.

¶ Ad cum

22 ¶ † ADCVIVS declarationẽ sic distingue de nullitate: quia est nullitas omni respectu: aut est solùm nullitas respectu illius, qui ratificat: sed alio respectu actus valet. ¶ Primò casu subdistingue: quia aut nullitas hmõi non solùm venit ex defectu cõsensus: & tũc ratihabitioni nõ est locus Nã ratihabitio non supplet, nisi defectũ consensus, & cõparatur solum mandato: vt regula, rati. Igitur si consensu & mandato ab initio interuenientibus, nihilominus iudiciũ nullum fuisset, non posset ratificari. Et ideò nõ possunt ratificare ex post facto processum, qui fuit nullus ex defectu iurisdictionis: vt notat Bar. in dicta. l. obseruare. in. vlt. q. Et sic procedunt notata per me. s. iij. v. q. Et sic procedit. l. si autẽ § j. ff iudi. solu. Et per istud membrũ in quo omnes concordant, soluit. Ioã. Nicol multa cõtraria in. l. licet. ff de iudi. & . l. fin. C. ad Macedo. ¶ Aut nullitas huiusmodi, venit ex defectu solius consensus, illius solum, qui post ratificat. Et tunc aut ipse cõsensus solus non esset sola causa sufficiens de nouo actum ipsum faciendi. & adhuc idem: vt cum est actus, qui vltra consensum requirit aliquam solennitatem, vel in modum solennitatis alterius, vel aliorum etiam cõsensum, vel certum in cõsentiendo: vel cõsensum pronunciãdo modũ: aut ipsorũ consensuum similitudinẽ. Et sic procedunt. c. auditis. s. de elec. & ff. de acquir. hæred. si quis mihi bona § iussum. & ea quæ dixi s. in quæstione nona & in quæstione. v.

¶ Et idem dicas, si aliquid medio tempore interuenit quod obstaret ipsi actui de nouo gerendo, sicut lapsos temporis renonciationem tacitam. vel iuris priuationem inducẽs. & sic procedit. l bonorum. ff. rem ra ha. allegat ¶ Et idem eadem ratione de renũciatione, vel priuatione expressa, vel alia causa medio tempore superueniente, sufficiente ad impediendũ nouam actus ipsius gestionem ex identitate rationis. ar eorũ quæ leguntur. ff. de noua l. quotiens. & . C. de sen pas. l fi. Et est ratio, quia dum pendet actus, & est in fieri, & ante suum completum esse, si deueniat ad casum à quo non potest incipere vitiatur: vt. ff. de serui. tut. generali l pro parte. cũ similibus. & quæ leguntur & notantur. ff. de verb. obli l. penul § & si placeat. Et ad. l. aquil. l. huic scripturæ § fi. cũ. l. seq.

¶ Aut ipse cõsensus expressus, legitimè tamẽ expressus, esset causa sufficiens actũ expediendi de nouo: & tũc propriè valet ratificatio. Et sic procedit. l aliena. & . l. si fundus § j. alle. & regula, ratihabitio. j. de regul. iur lib vj. Si verò actus omnino valebat respectu illorũ, inter quos fiebat. sed respectu illius, nomine cuius fiebat, de cuius ratificatione agitur, non valebat. Et tũc dic, ꝙ si impediebatur valere illo respectu solum ex defectu cõsensus illius, valet ratificatio, & mandato comparatur. Et sic procedit. l licet. ff. de iudi. & . ff de acqui. pos. l. quod meo § procur. & de nego. gest. l. si ego. & de sol. si quis offerenti. & . l. vero procuratori § vlt & . l cum. x § vlt. Et per ista concordantur iura allegata sparsim hinc inde, in regula, rati. & regula, ratum. allegatis. ¶ De alijs tangẽtibus materiã ratificationis, dicam in regula, ratum & regula, rati. & in. c. cũ quis. j. de sentent. excõ. li. vj. vbi fortè tangam materiã retrotractionis in casu ratihabitionis. Nam satis euagati sumus in hac materia. Et oĩno hic etiã addas, quæ scripsit Henri. de spon. du. c. accepisti in distinctione. & illa etiã iustifices per prædicta Et hoc de nota. nouo.

¶ Decimò redeundo ad Inno. intrando octauam glo. Inno. quę inci. *duo ex in.* quæritur ibi: *nihil reputabitur*. Quę fuit hic ratio dubitandi. Dic secundùm Inno. quia ratio dubitandi est: quia secundum eum duo bene habent iurisdictionem sine tertio Et hoc tenet hic etiam Ber. post princ. ij. glo. Inno. plus dicit Ber. idem in ordinarijs, verum est in spiritualibus, quo ad pœnitentias, & similia, propter naturam rei, & periculum animarum.

¶ Sed in temporalibus dicit, & nõ admittitur hoc simpliciter: nisi dictum sit a Principe, vel à Iure, quòd quilibet possit insolidum iurisdictionem exercere vel nisi, vbi alter est impeditus, & constat de impedimento, vel nisi de contraria cõsuetudine appareat.

¶ Sed & si vnus per se cœpit vnam causam audire, alter de illa, nisi suo collega impedito, se non debet intromittere. ne continentia iudicij diuidatur. Allegar. s. c ij. sed melius allegat Nouella. j. eo cum plures. li. vj ¶ Sed quę est hic quantum ad hoc differentia inter ordinarios & delegatos? Dicit, quòd ista dari põt: quia in ordinarijs sufficit, ꝙ de impedimento fides fiat etiã ex post facto. Secus in delegatis: vt hic. Hosti licet de hoc vltimo Inno. alternatiuè loquatur, eo modo quo dixi. s. in prin. secundæ quęstionis sed prędicta quę dicit Hosti. concernit exercitium iurisdictionis, & non habitum ipsius. ideo dictis Inn. non obuiant. Imo concordant rationi decidẽdi ipsius, quam statim subdam. Nec ea examino: quia hoc esset transgredi materiam huius decret. quæ minus est onerata: vt de se patet.

¶ Quæro ergo, quę est ratio decidendi huius textus: dic secundum Innoc. ꝙ ratio est: quia licet duo sine tertio iurisdictionem habeant, tamen ligata est quo ad exercitiũ. Et ideò nec soli procedere possunt: nec tenet eorum processus.

¶ Et hoc verum est, nisi in casibus: puta, si prius recepissent excusationem tertij, quia tunc procedere possent Quod intelligit Inno. siue vera, siue falsa esset excusatio illa Quod placeret, si veritatem & falsitatẽ pro iusticia & iniusticia, seu probabilitate vel improbabilitate reciperet: quia & si ex improbabili, seu iniusta excusatione excusans arguẽdus esset: tamẽ per hoc de eius voluntate satis cõstaret, quod sufficeret: vt. j. § proximo. ¶ Sed si reciperet Inno. propriè veritatem & falsitatem: tũc de falsa, seu non vera excusatione cõtrariũ crederem per ea, quæ dixi. j. in. aj. q. versu, secundũ autem membrum, & versu, sed pone, ꝙ ignorantes cum sequentibus versibus. ¶ Secundus casus est, vbi aliàs cõstat de eius impotentia, quod intelligo secundùm ea, quæ dixi in discursu dictæ secundæ quæstionis.

23 ¶ † VNDECIMO quęritur dictam gl. octauam Inno. continuando: nunquid partes possunt prorogare iurisdictionem istorum duorũ sine tertio procedere volentium? videlicet de casibus, in quibus procedere possunt sine tertio: quos dixi in quęstione. s. proxima ad casus, in quibus nõ possunt procedere sine illo. ¶ Et videtur, ꝙ sic quia iurisdictio iudici appositiũs prorogamr ad casum negocij principalis, in quo tamen non habet iurisdictionem: nisi sub conditione. & in euentum: vt. j. de app. cordi. li. vj. Iuncto. e. ti. c. videbitus. Et pro hoc: quia iurisdictio talis potest prorogari de re ad rem. Igitur & de casu ad casum. Patet antecedens. s. c. de causis. Et consequen. ex identitate rationis Et hoc videtur placere Inno Imo plus videtur secundũ eum, videlicet, ꝙ hoc ipso ꝙ partes procedunt neglectis probationibus absentiæ tertij, tacitè videntur iurisdictionem duorum prorogare: sicut est in alijs declinatorijs fori vt no. secundum eum. j. de re. iudi. inter. ar. j. de except pastoralis. ¶ Subdit tamen ꝙ prorogare non intelliguntur si nuncius, vel literæ excusatoriæ sunt falsæ. ¶ Itẽ si iudices duo falsò asserebant, nõ tamen interloquẽdo sibi cõstare de tertij legitima excusatiõe, vel etiã si protestata fuerit vna pars, consentiente altera, ꝙ non intendebat prorogare iurisdictionẽ: nisi in quãtum ex forma literarum eis data erat. ¶ Subdit etiam ꝙ prorogatio procuratoris nõ obesset vt. j. c. cum olim. ¶ Et vlterius dicit ꝙ secundũ præmissa debẽt intelligi aliæ gl. suæ hic positæ videlicet gl. *q̄ aritur cui debet*. & gl. *sed quid si iudex*. que loquutur de ratificatione, tam ante sententiam, quàm post sententiam Inno.

¶ Quid dicendũ Host. nõ placet, ꝙ partes de cõmuni etiam consensu earum, tacito, vel expresso possint prorogare iurisdictionem duorum tantum, per notata j. eo. Pet. & . Gof. Et hîc notant ar. & Io. an. j. eo. cum plures. li. vj. per istam literam ibi: *nihil reputabitur egisse*. Et ad hoc de procura. si duo. j. Responso. lib. vj. ¶ Sed Collec. hic dicit satis sibi videri, ꝙ partes possint non iurisdictionem cum ipsam habeant, secundum Innoc. sed ipsius modum omissum prorogare tacitè, vel expressè. ar. de iuramento calumniæ. c. j. Et quia in fauorem partium videtur clausula apposita. argumen. de

re.iur.quod sauore. Et pro hoc potest induci.l.si se subijciãt.ff.de iudi.ibi: *vel aliam iurisdictionem* &c.secundum expositionem vnam:quæ habet ꝙ habentium dignitatem. &c. pôt iurisdictio prorogari.ar.C.de episcopal.audi.l.si qui ex cõsensu.& l.Episcopale iudicium. Quæ expositio per Ioan. Valini,admittit. ¶ Sed magis placet opinio Hosti.q̃a ꝓrogatio iurisdictionis est introducta à iure positiuo. Et patet,q̃a cuius est dare ipsius est ꝓrogare,seu extendere & restringere quod datũ est.ff.de verb.signi.l.Neratius.& de legi.l.vlt. Modò partes nõ possunt,dare iurisdictionẽ:quia de publico est.C.de iurisd.omnium iudi.l.priuatorum. Fateri ergo oportet,ꝙ hoc faciunt ex concessione positiui iuris. Sed modum istum prorogandi nõ reperio expressum aliquo iure. Nam iura de prorogatione loquentia loquunt in iudicibus iurisdictionẽ habentibus,nõ ligatam. Nec obstat.l.si quis ex consensu.& l.Episcopale vel quia Episcopus iurisdictionem habebat non ligatã,saltẽ in clericis. Vel si hoc nõ poneretur, dici oporteret,ꝙ ille est casus specialis,& per consequens in contrariũ ius cõmune:vt.ff.ad.l.j.in fi.& ad.l.si se subijciant. Patet respõsio per duas alias expositiones veriores. videlicet vt intelligatur de delegata,vel de simplici. Et litera pręcedẽs de ordinaria,seu imperij. ¶ Prætereà,& alia ratione probatur,quia licet sit cõcessum partibus ꝓrogare illis tamẽ denegatũ est dare vt dicta.l.priuatorũ.sed si nõ prorogarẽt,sed darẽt,quod patet,quia ante existentiã cõditionis duo tantũ nõ cẽsentur iurisdictionẽ habere cum effectu. ¶ Sed dices,licet exercitio careant,iurisdictionem habent. ¶ Sed dico,ꝙ sicut partes nõ possunt dare iurisdictionem:ita nec iurisdictionis exercitij non habẽt. Quod patet,quia ipsum exercitiũ, seu potestas exercitu,ita est iuris publici sicut iurisdictio.igitur ita est à potestate priuatorũ exemptũ:vt.ff.de pac.l.ius publicũ. Et sic intelligitur.c.requisisti.j.de test.& ff.de leg.j.& l.nemo potest. ¶ Cõfirmo hoc:quia in cõmissione lex est apposita per superiorẽ studiosẽ,adeò ꝙ eius omissio,vel transgressio processum vitiat ipso iure.j.de rescrip.cũ dilecta.j.eo.venerabili.de resti.spo.Pisanis.de elec.quãuis.&.c. de elec.quãuis.&.c.prouida.& de præb.cui de nõ.li.vj.Igit per partes,quæ sunt inferiores & subditæ immutari nõ pôt. j.de elec.ne Romani.in prin.in ele. Et ex ista ratiõe & proximè præcedenti,dicũt gl.& doctores,& solennitates iudiciorũ per cõsensum partiũ remitti nõ possunt:vt dixi.s.e.de causis.in ij.q. ¶ Pręterea,quia licet prorogatio iurisdictionis partibus sit concessa,tamen ipsius iurisdictionis alteratio seu immutatio nõ reperitur esse cõcessa. Modo id,quod Inn. ꝓrogatiõnẽ appellat,pro re vera nõ est ꝓrogatio iurisdictionis illorũ duorũ iudicũ:quia res prorogata debet esse eiusdẽ naturæ.ar.ff.de arbi.l.si cũ dies.in prin.& de dam.infec.l.iiij. in prin.loc.& cõ.l.ea.l.quæro in prin.quorũ legatorũ.l.ij.in prin.& ibi.recõmendatitiæ.de preca.l.sed si manẽte. Et tamẽ secundũ intellectũ Innoc.secus esset.sed est ipsius iurisdictionis ligatæ alteratio,seu immutatio in iurisdictionem nõ ligatã. Quod non pôt fieri per partes:cum legamen illud nõ sit in potestate eorũ. ¶ Pręterea quia quando aliquid disponit in fauorem alicuius & idem,si in fauorem plurium eadem ratione,sub conditione casuali vel mixta non est in potestate illius.vel illorum remittere conditionem,& recipere dispositionem tanquàm puram. Sed oportet expectare conditionis purificationem & euentũ:vt ff.de condi.& demon.l.legata & de ver.sig.l.cedere diem. Modo sic est in proposito.Igitur. Et per hoc patet responsio ad l.quod fauore.

¶ Supple glosam in glo.j.ibi: *prudentiam*. Alij dicunt istam quartam & primam in.c.suscitatus.& scias quòd hęc gl.fuit additio,ideo sequentem glo.Nouella allegat pro prima.

¶ In gl.ij.ibi: *si arbiter*. facit quod notatur.j.de dolo & contuma.c.vltim.in vlti.gl. Et ibi:*de bonis*. &.j.de re.iur.nõ est in mora libr.vj.Et ibi:*lege vna* hoc verum ex causa:vt ibi secundum Hosti.& vide quod notatur in Speculo eo.titu.§. fi.ad finem.ver.sed quod si plures.& ibi.§ *sam enim*. vbi vnus tutor procedit.alio absente. Quod est verum,secundum Hosti.nisi sit tale factum,per quod tutela soluatur. Sed hic quæritur de facto per quod expirat iurisdictio. Ergo non pôt fieri altero inscio. Et sic facit pro alia via. Et ibi.§ *si primus* de excercitoribus loquitur,quorum alter solus gerit quod verum est:nisi fuisset dictũ,quòd alter sine altero nihil posset:vt ibi.§ sequenti.

¶ Et ibi: *diligentius*. Dicit Hosti hoc verum in dubio.de hoc.iii.q.ij.si Episcopus.j.de app.veniens.in vlti.glos.

¶ Et ibi. *distinxit*.Io.j.eo.c.proxi. ¶ Et ibi: *arbitris*. de quibus dic,vt.j.de arbi.c.fina.li.vj. ¶ Et ibi: *non tenetur venire* Hoc tenet Lau. Alij dicunt,quòd duo possunt procedere in his,quæ non capiũt dilationem.ar.ff.de adminis.tu.l.tutor, qui repertorium. Quod non placet. Vinc. ¶ Et ibi: *debitor*. Tan.Ioan.& Vinc.Sed si sic ergo tenetur semper ire coram quocumque. Quod prosequere:vt dixi.s.in prima oppositione versu,sed nunquid. Et ibi: *consentiant expresse* Sed hic Inn.quærebat,quid iuris,quãdo procedunt tertio nullo modo vel non legitimè excusato.de quo dixi plenè.s.in quæstionibus.ij.& tertia.

¶ In glo.iij.ibi: *cum socijs*. Ad hoc.j.eo.si contra vnum.lib.vj. ¶ Et ibi: *non credo*. dixi.s.in.ij.& iij. oppositionibus.

¶ In glo.iiij.ibi: *procedere*. Et est simile.ff.de condi.indebi.l. Iulianus.de peri.& commod.rei vend.l.necessario.§.in ita.cũ ibi notatis. ¶ Et ibi:not.quod dic,vt.j.de rescrip.statutum. §.insuper.lib.vj. Et in satre facit ad ea,quę notantur de elec. cũ inter vniuersas.in gl.vnde vocari. ¶ Sed ratio,quã ponit gl.de expensis nõ placuit Hosti.dicenti,ꝙ per eã sequit ꝙ si prius satisfaciat iudici de expensis,nõ tenetur venire. Et sic nec Papę obedire. Nã & si eas possint,adhuc nõ est locus,ubi fuit necesse. ¶ Sed eis factis,ex quo ad locum veniũt,per pignora,vel alio modo sibi poterũt prouidere Hosti. ¶ In gl. *per hoc*. ibi: *primo*.modo secũda. ¶ Et in fi.s.e.super eo. ¶ In gl.*fecun* ibi: *hominum*.maximè arbitrorũ: quia vt plurimum sunt assumentiũ cõpatres & amici. Et est ratio.sec.dũ Host. quia boni prætoris est lites dirimere.ff.si cer.pe.l.quidã. Sed si arbitrari dissentiant in sentẽtia,neutra valet.lo delegatis secus:quia pôt delegans,quã voluerit approbare.j.de re iud. c.fi. Et ibi: *innotuit*. &.c.j. ¶ In gl *quod enim*. in fine.prouerb. xv.dissipantur cogitationes.vbi non est consiliũ.& vbi sunt plures consiliarij confirmantur.& prouerb.xxiiij.Ibi salus, vbi multa consilia.

¶ SVMMARIVM.

1. *Clausularum Si non omnes potueritis,aut volueritis interesse: & Si non potueritis,quæ nam differentia?*
2. *Iudicibus pluribus si quando rescribatur,an quilibet tur [illegible] in solidum habere dicatur?*
3. *Item vsusfructus num diuisibilis sit?*
4. *Clausula,Si non omnes potueritis mandatum exequi,duo exequantur &c.si in rescrip.apposita sit,qua potestas duobus data intelligatur. Et quid si unus solus de tribus partibus non contradicentibus, procedat:an valeat processus? n.seq.*

Adiicimus. ¶ Expone literam. *adjicimus*. respõsioni scilicet prædictæ. ¶ *Eam*.s.causam.vel commissionem. Aliàs.*ea*.s.quę mandantur. ¶ *Noluerit*.& se excusat quare non possit.secundum Gof.vel secundum eum duo non procedent,si constat tertium posse & nolle interesse,per decreta.suscitatus.de rescript.sed aliter.dic,vt statim subdam.

1 ¶ †PRIMO intro glosam magnam Innoc.quæ est super verbo,*noluerit*.& incipit,*ex hoc ca*.. Et quæro quid plus importat ista clausula. Si non omnes potueritis,aut nolueritis interesse.quam illa,vbi tantum ponitur,si non potueritis respondet Inno.ꝙ differentia istarum clausularum colligitur suprà,de rescri.suscitatus. quia in primo casu,qui est dicto c.suscitatus.

¶ Refert tamẽ Inn. alios ponere aliã differẽtiã inter clausulas supradictas: qa dicũt, ꝙ vbi est tãtũ nequiueritis nõ possunt procedere duo, nisi absens se excusauerit, per nunciũ: vel p literas de volũtaria, vel necessaria causa absentiæ, vel per testes probata fuerit. ¶ Dicunt tamẽ, ꝙ nec sufficit, nec necessariũ est per testes probari voluntariã: quia satis præsumitur volũtaria, ex quo nõ est præsens oportet, & sufficit tantũ probare necessariã causam absentiæ. ¶ Sed attende, secundũ istos: qa nõ quelibet causa absentię dicit necessaria, nec sufficiẽs: Imo circa hoc distinctio est habẽda. ¶ Pone enim, ꝙ ꝓbat pars absentem pati dolorem capitis, vel aliquã infirmitatẽ similẽ, aut tertianã, vel modicã passionẽ, vel similia nõ sufficit: quia & si hodie nõ possit interesse cras poterit: vt. s. c. proxi. & ff. de iudi. si longius. & de vara nn. l. penult. & s. de voto, quod sup. ¶ Sed si esset ibi vtrũq;, videlicet, ꝙ si nõ potueritis, vel nolueritis, etiã tertio se nõ excusante, & nõ receptis probationibus super longa, vel breui necessitate, poterunt procedere. Nã ex quo non interest, certũ est, ꝙ aut nõ vult, aut nõ potest interesse. & habẽt argumẽtũ per se, in dicto. c. sciscitatus. Refert etiã Inno. tertiã opinionẽ aliorũ, qui dicunt, ꝙ si vtrũque sit positũ tamen nõ procedent, nisi tertio excusato: quia potest esse ꝙ interesse posset, & vellet: sed terminũ obliuioni dedisset. Et sic quasi vtrobiq; idẽ dicũt. ¶ Et subdit Inn. hæc verba: *& hoc credimus de facto tenere*. ¶ Ber. s. de rescrip. sciscitatus. dicit illam per istã correctã per omnia, & ꝙ necessarie est prius constare de impotentia vel voluntate collegæ. Et si aliter procedat socius, nil aget. Prima opinio placet Innoc. Hosti & Na. de dicto Ber. videtur infra.

2 ¶ † SECVNDO propter dicenda, quæritur continuãdo dictã gl. Inno. vtrũ quãdo scribitur pluribus iudicibus, quilibet eorum iurisdictionem habet insolidũ? ¶ Dicit Inn. ꝙ sic, siue cũ clausula hac, ꝙ si nõ omnis siue sine illa clausula, scriptũ fuerit. Probat, qa iurisdictio res est indiuisibilis, sicut seruitus vsusfructus ius patronatus, & reliqua iura. ff. de seruitu. l. viæ. de religi. & sump. fune. l. si sepulchrum ad legat. fal. l. l. j. §. vsusfructus.

3 ¶ † SED quæro, nunquid licet ius sit indiuisibile, eius tamen vsusfructus recipiet diuisionem? ¶ Respondet Inno. ꝙ vsus & fructus seruitutis prædiorũ & hmõi iuriũ indiuisibiliũ, etiam est indiuisibilis: nisi quo ad iurisdictionem delegatã aliud cõtineat forma mãdati: sicut est hic quãdo mãdatur iurisdictio cũ clausula, ꝙ si nõ omnes possunt exequi mandatũ, ꝙ duo exequantur: quia tũc vsus, seu exercitiũ iurisdictionis diuiditur in certũ euentũ, certo modo: vel nisi quo ad seruitutes prędiorũ, partes post ea inter se diuidãt vsum, quod eis licet, quãdo tantũ eorũ vtilitas attenditur: vt. ff. de arbi. l. itẽ si. §. fi. & l. seq. & ff. de re iudi. l. ex tribus & l. viæ allegat. & ff. de vsusfr. l. quotiens. §. j. Et de iur. pa. l. querimoniã. vbi de hoc notatur. ¶ Subdit tamen Inn. nõ tamẽ est sic in iurisdictione, & in alijs iuribus vniuersitatis: quia illa nõ est penes singulos, sed penes collegium tantum. xij. q. ij. § qui manumittitur. Et hanc opinionem credo veram, ꝙ quilibet habet iurisdictionem insolidum, non in istis iuribus indiuisibilibus datur ista regula. ꝙ ius indiuisibile in pluralibus competens: vel plures eorum cuilibet, & contra quemlibet competit in totum; vt patet ex lectis & notatis. ff. de verbo. obl. l. ij. § ex hijs. & l. iiij. § Cato. & l. stipulationes nõ diuiduntur. eo. ti. Et est ratio: quia pro parte nõ possunt competere, cum diuisionẽ nõ recipiant: & per consequens partes nõ habeant: nec plures personæ secũdũ veritatẽ naturæ possunt facere aliquod vnũ. ¶ Et ita fateri oportet, ꝙ vel cuilibet insolidũ vel omnibus simile, nec alicui per se tali aliquo modo, talia cõpetant. Et hæc est ratio, quare philosophi dicũt anima humana, quia spiritus simpliciter est & indiuisibilis, tota est in toto corpore, & tota in qualibet parte. Sed nõ sic dico de vsu, q cõcernit exercitiũ actuale: qa oportet, ꝙ fiat p omnes simul seu vice omniũ. iuxta c. si. j. de re iudi. li. vj. Et hoc est, quod voluit Inn. dũ dicit, ꝙ vsus est indiuisibilis: nisi aliud habeat forma mãdati. Et hoc de. ij. notab. ¶ Visis pręambulis prędictis subijcio quęstionẽ, de qua latè tetigi. s. in prin decre. maximè in. v. q. & de qua hi pluries hic remitũ: & quã prolixè prosequitur Inno. hic.

4 ¶ † Pone ergo ꝙ scriptũ est tribus, cũ clausula. ꝙ si nõ omnes potuerũt exequi mãdatũ, duo exequant, quòd duo; corã duobus ꝓcessum sit, & ꝙ tertius nullo modo sit excusatus: quòd duo; ille tertius volebat & poterat interesse & etiã de excusatione, vel impedimẽto ipsius. illi duo cognouerint. Nunquid his suppositis valet processus illorũ duorũ? dicit Inn. ꝙ sic: etiã si ambæ partes, nõ altera tãtũ ignorabãt ius, credẽtes ꝙ duo tãtũ ꝓcedere possent, tertio nõ excusato, licet volẽte ꝓcedere, & siue ignorabat vtraq; earũ factũ. s. quia credebat quælibet earũdẽ tertiũ esse excusatũ legitimè cũ nõ esset: dũ modo nihil exceptũ fuerit cõtra eos: vel si exceptũ fuerit nõ tamẽ fuerit appellatũ. ¶ Et hanc conclusionem satis mirabilẽ probat Inn. per proximè dicta in quæstiõe præcedenti. Nam ex prędictis apparet quod duo tantum etiam sine cõsensu partium in negocio sibi commisso ex tenore mãdati, habent iurisdictionem & iurisdictionis exercitium, siue vsum in aliquo casu, vel sub cõdictiõe. s. si tertius nõ põt interesse. igĩ si ipsi aliàs ordinatè ꝓcesserint, tenet ꝓcessus eorũ, & trãsit in rẽ iudicatã, si nõ fuerit appellatũ: qa talis poterat esse, ꝓcessus secũdũ tenorẽ mãdati, q nõ est cõtra ius scriptũ: sed cõtra ius litigatoris tantũ. Et ideò tenet quicqoid faciũt: vt. ij. q. vj. diffinitiua. ¶ Itẽ hoc probat per reductionẽ ad inconueniẽs: quia si cõtrariũ diceretur, absurditas intollerabilis sequeret. Vt pone: Mandatur iudici sub hac forma: si talis probauerit talẽ rẽ sibi deberi cõdemnes reũ. Iste condemnat reũ intentione nõ probata cõtra ius litigatoris, & formam cõmissionis. Dices tu talem commissionẽ non tenere? absit vt dicto. § diffinitiua. ¶ Non enim iurisdictio, seu conditio mãdata est, sed eius exercitiũ vnde fortè secus secundũ eum, si iurisdictio ipsa nõ solùm eius exercitiũ, sola conditione communi mãdaretur: quia tunc satis dici posset secundũ eum, ꝙ nõ haberent iurisdictionẽ, nisi cõditione extante: quia cõmissio, vel delegatio non est in iudicio, sed extra. Fa. s. de app. ex parte decani. & de hoc no. eo. ti. cum plures. li. vj. in vlt. gl. Ioan.

¶ Et quia multa cõtraria prædictæ cõclusioni obstare vidẽtur. Inno. consequenter ad eorũ dissolutionẽ accedit. Et primò ad. c. cum dilecta. s. de rescrip. respondet, dicens: ꝙ ordo ille erat de substantia mãdati, & studiosè seruari mãdabatur nõ in fauorem partiũ, sed in fauorẽ ecclesiæ. Et ideò remitti nõ poterat adhuc iste ordo conquiritur de excusatiõe collegæ absentis non studiosè seruari mãdatur: nec attenditur ibi: nisi fauor partium. ¶ Secundo ad l. cedere diẽ. ff. de verb. signi. Respondet dicens, sed primò inducit eam hoc modo: ibi dicitur, ꝙ quando aliquid sub conditione debetur, non cedit dies debiti, nisi conditione extante. ergo non cedat potestas suam iurisdictionem exercendã: nisi primò extiterit conditio scilicet ꝙ tertius nõ poterit interesse: cum hoc exercitium eis sub conditione mandatũ sit. Vnde ipse soluit dicens ꝙ lex illa loquitur in hijs, quæ fiunt extra iudicium.

¶ Sed in iudicio, si mandatur aliquid fieri sub conditione, etiam nõ existente cõditione tenet, quod fit: dummodo partes non contradicant, sicut apparet in iudicio appellationis emissæ ante sententiam. Nam iudex illius nõ debet de causa principali cognoscere nisi iusta probetur causa appellationis & tamẽ partes, si noluerint omittere causam appellatiõis & procedere in principali bene possunt: vt. j. de ap. cordi li. vj. Remittit nouella ad notata sua. j. eo. Pet. & G super vlti. gl. Et ad hoc adduxit argumentũ absurditatis de qua. s. dixi.

¶ Tertio opponit. de. l. si per errorem. ff. de iurisdictione omnium iudi. & de leg. j. § j & ij. ff. de iudi. vbi dicitur, quòd non tenet processus iudicis, in quem concessum est per errorem, vel facti, vel iuris. Sed suprà in casu nostro contrarium diximus igitur.

¶ Solutio secundum eum, illæ leg. loquuntur, quãdo ignorans ius, vel factum facit eum iudicem alicuius personæ, qui non est suus iudex.

¶ Sed quidam dicunt secundùm Inno. ꝙ duos, imo singulos iurisdictionem habere. ¶ Sed quarto opponit, quia sic, tunc hoc esset per modũ cuiusdam prorogationis, videlicet iurisdictionis de casu in casum: quia vsus iurisdictio. qui erat cõditionalis, quo ad exequendũ mandatũ, erit purus ergo debet hîc esse consensus ex certa scientia, & non per ignorantiã quia sic est in alijs prorogationibus. ¶ So. secundũ quosdã, qui ponunt differentiã inter prorogatiões de persona ad personã & de casu in casum, seu de tẽpore in tẽpus, seu de re ad rem: dicentes, ꝙ vbi fit prorogatio de persona ad personam, necessariũ est, ꝙ ex certa sciẽtia, & nõ p errorẽ iuris vel facti fiat prorogatio. Et hec ratione allegata: quia qui primo non erat suus iudex, modò fit suus iudex. ¶ Sed si fit prorogatio de tẽpore in tẽpus seu de casu in casum, vel de re ad rem: tũc valet totus processus etiã si ignorans ius vel factũ etiã tacitè prorogauerit: vel si nõ excepit. ¶ Sicut est videre in alio casu: puta si litigatur corã iudice excommunicato, tenet quicquid fit coram eo, si non excipitur: dummodo nõ sit publicè excõmunicatus, quasi tũc secus. Quod dic secũdũ eũ: vt. ĩ. de re iudi. ad probã. ¶ Aliud simile ponit: qa quicquid fit corã iudice, qui põt recusari, tenet. ĩ. de excep. c. fi. & . ĩ. c. cũ olim. ¶ Item ponit aliud simile: quia tenet quod fit cum procuratore milite antequã excipiatur. ff. de procur. l. filius §. vetera. ¶ Fatetur tamen Innoc. ꝙ si post litem contest. quãdocunq; peruenerit ad partem causa, quare poterat iurisdictio declinari, ꝙ bene poterit eã post ponere: sed tamẽ nõ reuocabunt prius facta: vt. ĩ. de excep. pastoral. c. fi. ¶ Subdit postea Innoc. aliam solutionẽ aliorũ, ad oppositionẽ quartam proximè præcedentem: dicens, ꝙ alij dicunt, & forte melius, ꝙ prorogatio iurisdictiõis nunquã valet sine cõsensu tacito, vel expresso, qui cõsensus nũquid põt esse, vbi est error iuris, vel facti. ff. de iurisdictione omnium iudi. l. si per errorẽ, & de iudi. l. ij. §. j. & . ij. allegatis. Et probatur tali ratione, quia non est prorogatio, nisi augeatur iurisdictio per cõsensum partiũ tãtum: sicut est videre in prorogatione de persona ad personã, vbi augetur iurisdictio super persona, super qua primò nõ habebat. ¶ Itẽ in prorogatiõe de re ad rẽ, seu de quantitate ad quantitatẽ, vbi augetur iurisdictio super re, vel rerũ quãtitate, super qua primo iurisdictionem non habebat. ¶ Idem in Prorogatione de tẽpore ad tẽpus: quia ibi augetur iurisdictio in tempus, in quo primo non habebat iurisdictionem à iure, vel ex tenore mandati sibi directi, datur ꝙ in hijs prorogationibus tale iurisdictionis augmentũ, solummodo per voluntatem ipsarũ partiũ. Voluntas autẽ non est, vbi est error: vt prædictũ est. ¶ Sed in præsenti casu, vbi scribitur cũ dicta clausula, duo habet iurisdictionẽ in negocio cõmisso p vim rescripti, etiã si partes nõ cõsentiant ¶ Et hæc solutio omnino placere videtur Inn. ¶ Sed quintò opponit, videlicet cõtra solutionẽ suprà proxi. quia cõsyderata cõditiõe apposita, & forma, rescripti, videtur ꝙ imo. isti duo nõ habeãt iurisdictionẽ, nisi in casu, videlicet, qñ nõ põt tertius interesse. ¶ Respõdet Inno. dicẽs, ꝙ hoc falsum est: quia imo bene habet iurisdictionẽ etiã si tertius nolit interesse. Verũ ex quo est ibi clausula, nõ habent vsum iurisdictionis in cõtradicẽtes. Et ideò in dicta iurisdictione prorogãda nõ est necessarius cõsensus: sed sufficit sola omissio, vel negligẽtia ꝓponẽdi exceptionẽ hãc: vos duo nõ potestis procedere. quia tertius põt, & vult interesse. Licet in prorogando iurisdictionem, quam nõ habet, sit necessarius cõsensus partiũ, sine ignorãtia iuris, vel facti. Periculosius enim est iurisdictionẽ ꝓrogare, quã vsum. Et ideò plus ibi exigitur. ¶ Sextò contra dictã conclusionẽ opponit Inno. de. c. causam. s. eo. de. l. duo ex tribus. ff. de re iudi. ¶ Sed secũdũ eũ patet solutio ex præmissis & qa ibi nõ erat præsens clausula & ideò nõ valebat sententia duorũ: nisi sciẽter prorogarẽt iurisdictionẽ eorũ. In isto ergo casu, nõ debẽt partes prorogare iurisdictionẽ. sed sufficit, vel sciẽter, vel negligẽter executiõe omittere sibi cõpetentẽ. ¶ Et adducit casus similes. s. inductos ad similẽ deductionẽ, dicens: ꝙ hoc idẽ etiã dicitur in alijs casibus supradictis. s. vbi omittit exceptio recusatiõis, vel excusatiõis: qa iudex, qui posset recusari ita habet iurisdictionẽ sup recusantẽ, nisi excipiat. si ut cõtra aliũ. ¶ Itẽ per exceptionẽ excõicationis partis, vel exceptionem procuratoris militis nõ augetur, vel diminuit iurisdictio iudicis, cõtra quẽ nihil proponit: sed cõtra partẽ tãtũ. ¶ Subdit, ꝙ hæc plus placẽt sibi, quàm quod dictum est in alia gl.

5 ¶ † Sed quid si vnus solus de tribus procedat partibus non cõtradicentibus, valet ne processus? ¶ Videtur, ꝙ sic per prædicta: quia iurisdictionẽ habet in ꝑsonas litigantes. Et hoc quidã fatentur dicẽtes, ꝙ in hoc est differẽtia: an duo, vel vnus procedit: quia qñ vnus solus procedit, potest excipi, ꝙ nõ procedat, etiã si vnus, vel ambo detineãtur legitimo impedimẽto: quod nõ est, quando duo procedunt. ¶ Subdit Inno. ꝙ alij cõtrarium dicunt. s. ꝙ nõ valet processus corã vno habitus, nisi ex certa sciẽtia partes prorogauerint iurisdictionẽ ipsius: quia singuli sint iudices, & singuli habeãt iurisdictionem, nõ tamẽ singuli habẽt sup has personas, sed solũ tres, vel duo, qñ est ibi clausula: nisi detur eis de cõsensu partiũ tacito, vel expresso, non ignorantiũ ius, vel factũ ¶ Itẽ ille solus in illo casu tantũ habet exercitiũ iurisdictionis. ¶ Inno. nõ eligit partẽ, sed puto, ꝙ secũda opinio sibi placeret: quia satis elicitur dictis ipsius. Nam quo ad vnũ solum perinde est, ac si dicta clausula nõ esset opposita: & tamẽ si nũ esset apposita, nõ valeret processus in aliquo casu. vt. c. causam. & . l. duo. proximè allegatis. Et ita videtur sentire Inno. in solutiõe. vj. oppositione suprà proxi. Imo ex eius dictis satis cõuincitur, ꝙ nec prorogationi locus esse põt: quia aut prorogaretur iurisdictio. Et hoc non: quia illã habet vnus in totũ, & tamẽ prorogatur secundũ eũ. ¶ Aut prorogaretur vsus iurisdictionis. Et hoc, quia in nullo casu, vni soli cõpetit ille vsus, secũdũ eũ. & probatur. s. proxi. per. c. causam. Et tamen prorogatio requirit præexistẽtiã in eo, in quo fit prorogatio rei quæ prorogatur: vt patet ex his quæ legũtur & notantur in dicta. l. si se subijciant. Et ista placent Hosti. & Nouellæ, licet prædictas deductiones nõ ponat. ¶ Dicunt etiã Hosti & Nouella, ꝙ principalis cõclusio Inno. quã dixi. s. mirabilẽ non est vera. ¶ Dicunt enim ꝙ apposita etiã clausula, de qua hic, nullo modo valet processus, etiã per duos habitus: nisi tertius fuerit excusatus vel aliàs de impotentia ipsius constat canonicè vt. s. in prin. decre. versu. In hoc aũt casu. ¶ Vnde & si procedunt, irritus est processus, qui habitus est contra formã legis animatæ idest Principis, & cõtra intentionẽ suã: vt patet. ĩ. eo. versu illa quippe. & præcedẽti ¶ Multò fortius igitur est irritus processus quã si cõtra legẽ scriptã procederet. vt patet. s. de rescript. cũ dilecta. in fi. ¶ Aliud qñ in fauorẽ partiũ, qa huic renũciari põt. Verũ ipsi dicũt, ꝙ hæc forma nõ omnino in fauorẽ partium apponitur, quæ plerũq; ꝓpter pluralitatem iudicum impediũtur & vexantur laboribus & expẽsis, sed potius hoc in fauorem rei publicæ prouidetur, & ad roborationem iudicij stabilitur. ¶ Vnde nec trãsgrediendum est vllo modo, sicut expressè legitur & notatur in dicto versu illa quippe. ¶ Et sic conditio illius clausulæ, ꝙ si nõ omnis &c. etiam iurisdictionẽ afficit in hoc casu: ita, ꝙ processus duorũ nullo modo valet, nisi ipsa existẽte vt dicta. l. celere dñe. Secus tamẽ esset secũdum eos, si cõditio in fauorẽ tantũ adijceretur: vt puta mandatũ est iudici, ꝙ si talis probauit talẽ rem sibi deberi, eam adiudicet. Hæc enim conditio iurisdictionẽ non afficit, sed ius litigatoriũ tantũ respicit. vnde & si ipsa nõ existente fiat adiudicatio tenebit sententia, tanquã cõtra ius litigatoris nisi fuerit appellatũ: vt dicto. §. diffini. ¶ Io. verò de Lignano ponit vnã distinctionẽ, quæ colligit ex dictis Inno. qa aut conditio apponitur iurisd. dationi: & tũc sit vera opinio Hosti. ¶ Aut exercitio. Et tũc aut clausula conditionis cõcernit tũ fauorẽ litigantiũ: vt est illa, quæ sibi probauerit rẽ esse suã: vel sibi deberi adiudicet & tũc, quia illi põt renũciari p partes, procedit dictũ Inno. ¶ Aut non concernit principaliter fauorẽ partiũ: vt est illa, si deliquerit, puniantur vel si est doctor, beneficium, sibi conferat. Et tunc, quia illi renunciari non potest per partẽ, habet locũ dictum Hosti. ¶ Sed quid ad propo-

ad propositum? Restat enim ahuc videre de clausula. de qua agitur an sit adiecta iurisdictioni, vel exercitio, & an partiũ, vel publicũ fauorem cõcernat. ¶ De primo Ioã. de ligna cũ Inno. concordare videt, q̄ nõ adijcitur iurisdictiõi, sed exercitio. ¶ De secũdo cũ Host. discordat, & dicit q̄ in fauorem partium principaliter est opposita: & sc̃dm Hosti. in fauoré publicũ. Et inducit simile. ff. sol. matr. l. j. Et ideò dicit, q̄ per partes renuntiari potest.

¶ Ego verò credo opi. Hosti. veriorem per ea, quæ notãtur ꝫ. eo. cũ plures. lib. vj. in glo. vlti. Io. & per fundamenta contraria fundamentis Inno.

¶ PRIMO recipiamus fundamentum principale ipsius: quod est istud. Quia clausula non est opposita iurisdictiõi, sed exercitio. & ideò duo iurisdictioné habent, &c. Do eñ tibi cõtrarium fundamentũ, quod ita reddit nullum, quod agitur defectus vsus, vel exercitum, seu ligamen iurisdictionis respectu illius vsus vel exercitij, sicut effectus ipsius iurisdictionis. Et patet in eo cuius iurisdictio est suspensa per appellationem. ꝫ. de sent. excõ. per tuas. & c. licet. lib. vj. & eo. titu. c. pastoralis. § verum. in fin. Vel per inhibitionem: vt. ꝫ. de dolo. & cõtu. in fi. cũ ibi notatis per Inn. sicut videmus in quolibet presbytero nõ habente territoriũ, neq; plebem: qa quilibet talis habet potestaté clauiũ: sed ligatã respectu vsus & exercitij, propter defectum plebis & territorij: & tamé nõ valet, quod facit etiam in cõsentientes: vt. ꝫ. de pœ. & remiss. si Episcopus. § nulla quoq;. lib. vj. Sic videmus in minore & prodigo. quorũ potestas ligata per dationem curatorũ. Et ideò nõ valet ipso iure, q̄d agũt ff. de de verb. obli. is cui bonis. &. C. de in integr. restit. si curatorem. ¶ Sic videmus, q̄ si ius præsentandi sit penes verum patrimoniũ, & possessio illius iuris bona fide, penes aliũ, nõ tenet præsentatio facta à vero patrono ꝑpter defectũ exercitij: vt patet ex lectis & notatis Inn. ꝫ. de iure patro. cũ ecclesia. & . s. de elect. cũ ecclesia. Modò cõstat, q̄ causa simul pluribꝰ deleg. soli, omnes simul habent exercitiũ iurisdictionis. Et si singuli iurisdi. habeãt, ligata est adeò, q̄ quicquid faciunt separatim, etiã in nõ cõtradicentes, nullũ est ipso iure, vt. s. eo. cãm matrimonij. cũ cõcordãtijs. Et si clausula de qua hîc agitur apponaẽ licet aperiat iurisdictioné, tollat impedimétum ligaminis, & tribuat iurisdictioné: hoc tamé totũ facit clausula, sub cõditione existentis impediméti tertij. Igitur pendente cõditione, adhuc nec iurisdictio aperta est, neq; ligamen eius dissolutum: neq; exercitium datum: vt. d. l. cedere dié. &. ff. de cõdi. instu. l. ij, qui & de cõdi. & demõ. l. legata. & insti. de verb. obli. § ex cõditionali. Ita q̄ videẽ de hac. q. casus in. d. c. cãm. inducendo per modum. s. proxi. Facit pro prædicta rõne: quia vbi eadé ratio, ibi idé ius. s. de transac. c. ij. ¶ Sed eadé ratio est indefectu iurisdictionis & exercitij per pdicta: & tñ fateñ hoc cũ cõditio adijcitur iurisdictio. igitur id fateri debẽt cũ adijciẽ exercitio. Nec obst. quod dicunt maiorem esse defectũ iuris. quã solius exercitij. ¶ Cum defectus solius exercitij sit sufficiens causa nullitatis, etiam de processu, quod ageret in volétes, vel non cõtradicentes: vt. d. c. causam. ¶ Aut enim te fundas in efficacia iurisdictionis exercitio carentis: & hoc nõ potest dicere, propter prædictã rationem, & prædictũ cap. cãm & dicta. l. duo ex tribus. Aut te fundas in efficacia cõditiõis in clausula adiectæ: & hoc nõ potes: quia cõditio ante suam existétiã nullã efficaciã habet. vt. l. ei qui. l. qui hæredi. l. legata. l. cedere. & § ex cõditionali alleg. deinde subsequitur. ꝫ.

¶ SECVNDO recipio fundamẽtum Inn. Dicit enim q̄ aliud in extraiudicialibus, aliud in iudicialib. & q̄d nisi aliud esset in iudicialibꝰ absurditas sequereẽ: vt pote, si mãdaẽ rem adiudicari actori si ꝓbauerit &c. Et miror verè de tali fundaméto, & porrò cõtrariũ fundamentũ videlicet, q̄ cõditio apposita in rescripto iudiciali per cõmittenté, adeò rescriptum informat q̄ q̄cquid et cõtra cõditioné & eius formã nullum est ipso iure. Et de hoc reputo casus expressos. ꝫ. eo. venerabili. de resti. spol. Pisanus. de elect. ꝓuida. & c. quãuis. lib. vj. & de rescrip. cũ dilecta. Nec video rationé diuersitatis, quãtũ ad hoc inter mãdata extraiudicialia in quibus dicta regula indubitanter vẽdicat sibi locũ: vt. ꝫ. de pręb. cui de nõ. li. vj. & cle. cũ ei, qui. in prin. & de rescrip. c. susceptũ. cũ si. Et iudicialia, quæ nõ minoré requirũt examinationé: vt. c. iudicanté. Sed vt pateat rñsio ad absurditaté Inno. Tu distingue: qa duplex est, ꝓpria informãs, videlicet & suspẽdẽs. Alia est impropria non informãs, nec suspendẽs, sed solũ amouẽs. de prima loq̄mur, & loquunẽ iura proxi. alleg. De sc̃da loquiẽ absurditas Inno. & lex muto. § sub cõditione. versu, hãc aũt. ff. de tutelis propriè auté debet sumi verbũ in dubio: vt. ff. si ager vectig. vel emphiteo. pe. l. j. in fi. cũ. l. sequen. & vt intelligas tunc est cõditio impropria & admonitoria solũ. Quãdoq; fit de eo. q̄ per prius tacitè subintelligebaẽ, & eo modo quo subintelligebatur, vt probat § sub cõditione allegatus. &. ff. de cõd. & demõ. l. cõditiões. quę extrisecus. Et faciũt optimè notata in glo. Io. c. ij. lib. vj. in glo. pen. & de spõ. c. vno. in gl. vlt. e. lib. modo ad propositum in illa forma, adiudices rem actori, si eam ꝓbauerit esse suã: subintelligebaẽ nec alio mõ exprimiẽ q̄ subintelligebatur sicut in tutoris datione illa cõditio, si satisdederit. Et ideò nõ facit cõditioné ꝓpriã admonitioné tñ vt § sub cõdi. alle. Sed de clausula, de qua hîc agitur, cõditio nõ subintelligebatur: vt patet in. d. c. cãm. Nec obst. c. cordi. quia iudex ibi procedens in negotio principali de consensu partium, articulo appellationis omisso, est Papa: cuius iurisdictio ligari vel impediri, seu ipse eius exercitio carere nõ potest. Vnde, vt ibi latius prosequar, secus esset in alio iudice appellationis: puta in archiẽpo, qui nõ est iudex in principali nisi ex euentu articuli appellationis videbitis etiã. ꝫ. de appe. vt debitus. Nec q̄d dicit de processu habito corã excõicato iudice: imò facit pro. Nam si publicè est excõicatus: quia caret exercitio propter suspensioné iuris, nõ valet processus ipsius secundũ Inn. etiam in volẽtes in. d. c. ad probadũ. Et si est occultus, valet: quia etiã talis habet exercitiũ. ar. eiusdé. c. ad probandũ à cõtrario. &. viij. q. iiij. c. oñne. nisi excipiatur, vt Inno. dicit. Verum de exceptione ꝓcurato. In milite & alijs similibus casibus, nõ est quęstio, quia sola appellatio à tali exceptionis repulsiõe debito modo exercitiũ iurisdictionis tollit in casibus illis. & hoc de secundo notabil.

¶ TERTIO recipio tertium fundamentũ, q̄d habet clausulam de qua agiẽ, appositam esse in fauorem partium, & illi renũtiari posse per partes. Et pono contrariũ fundamentũ videlicet, q̄ dicta clausula per delegaté censeẽ apposita in fauorem publicũ: videlicet ipsius delegationis, & ipsius delegãtis: vt per eum cõmissum negotiũ sue iurisdictionis magis expeditè procedat sc̃dm Hosti. Et censetur quidem cõditio apposita per dñm in re propria: q̄d licet: vt. ff. de pac. l. in traditionibus. Et obs. forma mandati studiosè apposita cui partes renuntiare possunt: vt. d. c. cũ dilecta. vt patet in. d. c. si cui de non. ꝫ. de præbẽ. lib. vj. Tangã fortè latius in. e. cum plures. & hoc de tertio notab.

¶ QVARTO mouet quęstioné: quã disputat Nouel. io regula mutare. lib. vj. in Mercurial. an duo tertiũ, qui noluit venire posteà pœnitẽté teneneanẽ admittere. & remittit ad notata Card. de rescrip. si pro eo. ad collecta sua. de cõdi. appositus. verũ. in e. ¶ Mouet etiã, an delegatus cũ tali clausula, subdelegare possit: de quo per archidi. & Card. eo. tit. si cõ ira. ¶ Mouet etiam q̄õné Nouel. in regu. eũ q. certus de qua dixi. s. Sed quasi nihil addit in effectu: nisi quod. s. de eo recitaui. ¶ Hen. verò. intrãs materiã arbitrorũ in fi. distinctionis, tangit materiã. c. fi. ꝫ. de arbi. lib. vj. De qua ibi dicã, & q̄õnes Nouel. in regu. ratũ. Et aliqua de prædictis ponit in modũ distinctionũ. quę. s. latius in modũ disputationũ extitit ꝓsequutus. vide quę dicã. ꝫ. c. seq. in. j. q. ¶ Item qualiter delegatus cum dicta clausula cõmittere pót, q̄d hîc notat Coll. ¶ Tangunt Archi & Card. ꝫ. eo. si cõtra. lib. vj. ibi dicã de hoc, & de quibusdã alijs tactis hîc per Collectarium.

¶ Supple gloss. In glo. *& hoc absq;.* ibi, *periculo graui.* ꝫ. de do. ad Apostolicæ. versu, vnde cum graue. cum cõcordã. Alias vix cessat excusatio, cũ vix reperiatur aliquis, qui non sit cur-

ca singularia negotia aliqua otulũ occupatas. Hosti. ¶ In gl. postquã. ibi: *constiterit*. Idem Host. & Abb. In gl. *imo puniẽdus* in fi. Hosti. remittit ad summã. eo. tit. § q̃ sit eius officiũ. ver. su, sed p̃ quẽ arguere. vbi videas, alternatiuè tñ ibi dicit per ordinariũ suũ, rõne prelati illũ posse argui & puniri. Remittit Nouella ad notata sua de rescri. c. super vlti. glo.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Processus virtute literarum ab excommunicato obtentarum, an valeat? nu. 10.*

2 *Exceptio dilatoria si est proposita, an processum principalis negotij suspendat?*

3 *Ord⁹ in probation. super except. dilato. recipiendus quisnã seruãdus?*

4 *Absolutionem iuxta ecclesiæ formam impensam valere. Et quid si contra iuris formam? nu. seq.*

6 *Delegatis quatenus se iurisdict. siue in accessorijs, siue in principali negotio se extendat? nu. 7. & 8. Et quod stricti iuris sit. nu. 11.*

9 *Causæ deuoluendæ mirabilis modus.*

12 *Delegatus confitentem actorem se excõicatum esse etiam parte id obijciente, nisi absoluere debeat? Et quid iudex ipse opponat. & quid si processum vsq; ad sententiam, fuerit actum ad reuocationem totius opponatur? ibidem.*

13 *Processus prætextu excõicationis, qualiter reuocari possit?*

14 *Rescriptum ab excõicato impetratum qualiter nullum reddatur?*

15 *Excõicatus, quod possit super appellatione à se interiecta. qualiter intelligendum. & quid de commissione impetrata per eundem.*

16 *Excõicatus si literas impetrarit, quibus vtilitatis aduersario aliquid inferri potest, an impetrante inuito illis possit aduersarius vti & quid si de cõi partium consensu impetrata sint? nu. seq.*

18 *Excommunicationem actori reus semper opponere potest.*

19 *Præscriptio an aduersus actorem currat, quo tempore ab reo ipsi excommunicato obijcitur. & an interim ipsi reo præiudicetur? numero sequenti.*

21 *Testes intra terminum producens, si post terminum dicat se huiusmodi probationes casu amisisse: an rursus admittendus sit ad amissionem, vel exceptionem probandum?*

22 *Probationes de actis esse.*

23 *Absolutio de qua hic, an in appellationis causa locum habeat?*

24 *Denuntiationem probare, vt quis excõicatus dicatur notorius, an sufficiat? Et quid de fama, aut infamia, an satis probare illas sit: vt quis excõicatus habeatur? nu. 25.*

26 *Delegatus abs qua excõicatione absoluere possit? Et quid de hæretico occulto? Item quid de excõicato nõ ipso iure, sed alio modo vt hic? numer. 27.*

28 *Legatus, an possit excommunicatum per Apostolicum delegatum absoluere? Et quid de delegatis inferiorum? nu. 29.*

30 *Delegatus Archiepiscopi secundum formam de qua hic, quos absoluere queat? & quid de delegato ordinarij inferioris à Papa? nu. 31. Item an delegatus possit excommunicatum à suo delegante absoluere? Et quid si delegatus functus officio, aut delegationis tempus lapsum sit, quis absoluet. nu. 32.*

33 *Delegatus habens de excommunicationis causa inquirere, an debeat aliquos vocare, & quos? & qualiter tum procedet huiusmodi delegatus? nu. 34.*

35 *Absoluendi potestatem, qua parte dat. § hic, Sexta. an Apostolicis quoq; delegatis gratiam specialem det?*

Sexta. ¶ Expone literam. *Obijcit.* f. de excõmunicatione actoris. ¶ *Offendiculo.* i. impedimẽto ¶ *Ex confessione.* facta ad interrogationem aduersarij. Et idem si timens de conscientia sua spõte cõfiteretur: alias ex officio iudicis repelleretur, secundũ Inn. *Excõicationis.* f. maioris: quia minor nõ sufficeret ad exceptionẽ. j. de excep. à nobis. Et intellige de superuenienti. impetratore literarum: quia precedens nõ sufficeret. s. de ęta. c. cũ bonę. j. de probat. c. possessionẽ. C. de preci. impe. offerendis vniuersis. Inn. *non velit.* non dicit, nolit. q̃d denotat expressum cõtemptũ: sed nõ velit, donotat simplicẽ presentis tẽporis negationẽ: quasi velit, sed nõ modo, sed'm Vinc. De hoc etiã de dolo, finem. *Iustam.* idẽ si iniustã sed'm AEgi. *Debet.* non dicit decet. Hosti. *Formã.* j. de verbo. sign. ex parte Inn. ¶ Caue tñ, quia excõicatũ pro re iudicata non absoluet, nisi satisfactione præmissa. j. de verb. sig. ex parte. Collect. Absoluit nisi in casu. j. de sent. excõ. nuper. *Excõicatis.* siue nominatim, siue sub generali clausula, siue etiam sine clausula: ita q̃ participãtes etiã sint excõicati. *Ritu.* i. iuxta formam ecclesiæ absoluant. Inn. *Libere.* i. nõ obstañ. excõicatoris cõtradictione. *Reseruatur.* j. de sen. exc. significauit. cõquesti. & c. nuper tua. Inn. *Explorari.* i. discutiendo declarari. Hosti. i. enucleati, manifesti & clari. Abbas. *Principale.* i. principalis causa. s. eo. quæsitum. & c. præterea. ff. de iurisdict. om. iudi. l. iij. *Accessoriũ.* i. absolutio. Inn. sine qua principalis causa nõ procedit: vt in gl. *Ab ijs.* f. delegatis. Inn. in defectũ excõicatorũ: vt præmisit. *Absoluunt.* actor istius cãæ: licet forte in alia fuerit reus. *distulerunt.* j. terminũ, ad hoc assignatũ. *Delegati.* principalis causæ, qui absoluerunt.

1 ¶ †PRIMO not. ibi q̃ ab excõicato impetrante, & processus habitus per easdẽ, valent: nisi per exceptionẽ processus elisus fuerit: vt hic. aut per inhibitionem iudicis impeditus. j. de except. c. fin.

2 ¶ †SECVNDO nota, q̃ si exceptio delatoria est pposita, suspẽditur processus negocij principalis, & statim cognoscitur de eadẽ: quodq́; accipiens, nisi statim vel in termino assignato probauerit, repellit, ita q̃ per perẽptorium ipm excludit. Sic. j. de resti. in integ. coram. & de excep. pastoralis.

3 ¶ †TERTIO not. in ver. *cæterũ.* q̃ in probationib⁹ sup exceptione dilatoria recipiẽdis, seruãdus est vous legitimus ordo. Et ita per consequẽs litis contesta. præmitẽda: vt hic non cõtesta. per totum.

4 ¶ †QVARTO not. q̃ nõ valet absolutio, nisi sc. sm formam ecclesiæ sit impẽsa. De quo. j. de sen. exc. cũ desyderas. & c. venerabilibus. § vbi aũt. lib. vj.

5 ¶ †QVINTO not. econtrario, q̃ absolutio impẽsa per iudicẽ delegatũ cõtra formã iuris valet. Dicit eñ prio text. simpliciter, q̃ absoluere põt, licet statim subdat, q̃ debet ad excõicationem. remittere. Et sic de. v. notabi.

6 ¶ SEXTO not. q̃ licet delegatus habeat iurisdictionẽ in accessorijs, sine quibus, nullo modò põt procedere, nõ tamẽ in ijs, per quæ magis expeditè procedere posset: quia si excõmunicator vult absoluere sibi remittit. Allegat ad hoc Inn. s. de elect. venerabilem. Et tamẽ magis expeditũ esset negotium. si absolueret per se ipsum.

¶ SEPTI. not q̃ nõ refert an patẽter q̃s recuset facere an differat p̃ malitiã: q̃a vtroq; casu ptãs deuoluit ad delegatũ.

¶ OCTAVO not. q̃ nedum in voluntarijs. Imo in necessarijs reseruata, à generali regula censentur excepta. de peni. c. ij. lib. vj. Et hoc facit. q̃ auditor Papæ nõ prouideat de beneficio, quod declarauit, si sit Papæ dispositioni reseruatum ar. de elect. si tempore. lib. vj. Cuius contrariũ palatiũ tenet. Dicam in Cle. auditor. de rescrip. ¶ Item facit, q̃ vicarius epi nõ possit instituere presentatũ: nec amici per Epm renũtiationibus ex causa permutionis cõferre beneficia renũtiata cũ permutantibus. De primo dicam in. c. j. j. de restitu. lib. vj. & de secundo. in. c. licet. de rerũ permu. eo. lib.

7 ¶ †NONO not. q̃ explorati iuris est delegatũ causæ principalis in accessorijs iurisdictionem habere.

¶ DECIMO not. formã iuramenti, quam prestare debet absoluendus: quia debet iurare q̃ stabit mãdatis ecclesię. Sic. j. de ap. ad hæc. ij. Alibi dicit iurandũ, q̃ parebit iuri. de ver. sig. ex parte. j. in fi. Gof. Sed eadem est mens, & semper intelligitur de mandatis licitis & honestis, secundũ, Hosti. qui remittit de offi. Arch. c. fi. Et idem notat. j. quod met. cau. c. j. in. iiij. glo. & de sent. excom. ex tenore.

¶ VNDECIMO not. q̃ licet delegatus causæ principalis habeat iurisdictionẽ in accessorio, non tamen habet maiorem. quàm requirat ipsa accessio, seu ipsius principalis negotio. Et ideò licet absoluat cautione de parẽdo iuri super causa excõicationis, illud tamen ius reddere nequit.

¶ Duodecimo,

¶ DVODECIMO not. ꝙ potestas delegati taliter est restringẽda. ꝙ nõ absorbeat ordinariã potestatẽ. s. e. sup eo.

9 ¶ †DECIMOTERTIO not. mirabilẽ modum de uolutionis, ꝙ quia propter malitiosam dilationẽ excõicato ris, deuoluitur potestas cognoscendi de causa excõicationis adlegatũ causæ alterius. de quo. j. dicam.

¶ VLTIMO nota, quòd qui in vno grauatur, in alio releuatur. Ista enim est causa secũdũ Collect. quare dicit̃ hęc causa istius tertij accessoria in hoc casu, secundũ opiñ. Inn. & Hosti. de qua dicã. j. in vlti. oppositione.

10 ¶ †Opponitur cõtra primum notabile: quia videt̃ ꝙ literæ impetratę ꝑper excõicatum cũ processu habito per eas, nullę sint ipso iure. arg. s. de rescri. dilectus. de æta. & qual. cũ bonæ. j. de ap. pastoralis. De hoc vide in gl. Ber. quæ incipit & in causa. Inn. & Ber. variãt, & maximè Ber. propter ootata in. c. pia. & finaliter videt̃ Inn. in opinione ꝙ literę & proces sus valent nisi exceptio vel inhibitio impediuerit. Hodie tamen expeditũ est hoc, per. c. ipso iure. j. de rescrip. lib. vj. De quo tñ Henr. ponit hîc vnã longã dist. quã omitto: quia dicã in proprio loco, remittens de his ad dicenda in. d. c. ipo iure.

¶ Caue ne dixeris istũ. § correctũ: quia saluat̃ in casu in quo rescripti impetratio excõicationẽ pręcessisset. & sic etiam intelligit Ber. istũ. §. ¶ Quęrebat hîc Gos. an valebant literæ inquisitionis impetratæ ab excõicato. de quo videas in. d. c. ipso iure in glo. antepe. aliâs in glo. quã si. Io. in fine.

¶ SECVNDO cõtra tertiũ notabi. opponit̃: quia videt̃ ꝙ super exceptionibus, super quibus versatur solũ iudicis officiũ incidẽter, nõ sit libellus necessarius nec etiã cõtestatio litis: vt. j. de offi. iudi. c. ij. ¶ Soluere potes, sicut Ber. in glos. ex hoc loco. Et idẽ notat Inn. j. qui filij sunt legi. c. lator.

¶ Dicit Host. ꝙ si proponit̃ exceptio ante litẽ contest. necessaria videt̃ litis cõtest. cũ aliâs regulariter nõ valeãt testes produci: vt. c. qui. vt lit. nõ cõte. Nisi forsam casus occurreret, in quo sequi posset prolixitas: nisi testes reciperent̃, lite nõ contest. j. de app. interposita. Et idẽ Lau. j. de app. c. fi. in Cle.

¶ Sed si ꝓponat̃ post lit. cõte. stat cũ Ber. ꝙ nõ sit tũc necessaria litis cõtesta. quia aliâs tot essent litis cõtestationes quot exceptiones ꝓpositæ: quia etiã litis cõtestatio facta in negotio principali, est sufficiẽs fundamentũ, quo ad oĩa sequentia. s. de elect. dudũ. ij. § tandem. j. de lit. cõtest. c. vno. Iudex tñ ex officio exceptioni propositę faceret responderi: vt. ff. de interroga. acti. l. vbicũq;. Et sic dicit iotelligenda notata per eum in summa. do. excep. § ij. sub. § hoc de dilatorijs. ver. quid si qs impetrauit. & ver. seq. ¶ Quę oppositio videt̃ Inn. securior in. d. c. lator. ¶ Dicit tñ Henr. ꝙ opinionẽ Ber. & Inn. credit posse substineri de iure: Tum quia in qualibet causa sufficit vna cõtestatio, vt iuribus allegatis. Tũ quia nullo iure cauet̃ ꝙ processus oõ teneat in his exceptionib⁹ dilatorijs & emergentibus cõtestatione omissa. Et qđ nõ est sanctorũ patrum &c. ij. q. v. cõsuluisti. s. de trãsla. c. ij. § sed neq; in fi. Tũ quia lites sunt abbreuiandę, quantũ fieri põt cõmode. j. de dolo, fine Fa. notata. in. d. versu, quid si quis impetrauerit. Et hoc est de iure verũ: q̃a iudicis officiũ etiã ante litis cõtesta. negotij principalis incidenter tñ intentatũ litis cõtestationẽ nõ requirit: vt. c. ij. § j. de offi. iud. alleg. ¶ Modò exceptiones declinatorię nõ cõpetũt iure actionis, sed per officiũ iudicis, & incidenter, licet cõiter ante litẽ cõtesta. expediant̃. ¶ Igitur litis cõtestationẽ nõ requirunt, per quam decretalẽ sedam clarè apparet ꝙ totus titu. ille. vt lit. nõ cõte. intelligitur de ijs quę iure actionis, seu per officiũ iudicis principaliter intentatum & etiam modum negotij principalis agitantur Et hoc absq; scrupulo teneas. & ita vbiq; seruatur.

¶ TERTIO cõtra sextũ notabile exponit̃, & videt̃, ꝙ delegatus non teneatur partẽ corã eo litigantem ab ordinario excõicatã ad ordinarium pro absolutione, seu pro causæ cognitione, pro qua excõicatus est remittere. imò, ipse de illa cognoscere debeat, & posit: vt. s. de rescrip. ab excõicato.

¶ Sol. dic. ꝑ Inn. ꝙ hæc decret. loquitur quãdo super excõicatione nõ sunt principaliter literæ impetratæ: sed super ipsa procedit delegatus: vt super accessorio. Vnde licet habeat potestatem absoluẽdi, nõ tamẽ examinãdi: sed vbi super absolutione litera principaliter impetratur: tũc delegatus pãtem habet nõ solũ absoluẽdi, sed etiã causam audiendi & diffiniendi. Et sic loquit̃ decr. ab excõicato. secundũ Inn. Sed contra. j. proxi. § dic, vt ibi notatur.

¶ QVARTO opponitur & videt̃, ꝙ etiã pro absolutione ad excõicatorẽ remittẽdus non sit iste excõicatus: vt ij. q. vj. si eps accusatus &. § vlti. ¶ Sol. cõtrariũ loquit̃ in casu, in quo excõicatus ab excõicatore appellasset: q̃a tũc ad eũ remittẽdus nõ esset, vt in cõtrarijs. &. c. de app. l. eos qui. Et idem si exceptionẽ recusationis vel aliã legitimã habeat contra eũ: vt. j. eo. insinuãte. Aliâs ad eũ remittẽdus est: vt hîc, secundùm Innoc.

QVINTO oppotitur de. c. ad hęc. j. de app. ¶ Sol. qđ dicitur in. § si verò. j. eo. ibi: *& eos seruare mandatũ*. &c. intelligitur de mandato iusto, alioquin appellare posset: vt in cootrario: hoc tñ non pertinet ad delegatũ: cũ pręter hoc possit suam iurisdictionẽ cũ absolutus fuerit exercere secundũ Inn.

¶ SEXTO opponitur ibi: *nisi specialiter fuerit illud negotiũ alij à sede Apostolica delegatũ*. quia hoc fieri nõ debet: vt. ff. de iudi. l. vbi cœptũ. Sol. Inn. fatetur cõtrariũ, & dicit, ꝙ hoc nõ debet fieri sine speciali cã, vel gratia. Nam ex quo citatus est corã iudice, corã eo vsq; ad fi. citari debet: nisi appellet̃, vt. j. de appel. vt debitus. Vel nisi esset causa exõicationis puta: q̃a aliquis prælatus eũ pro suo iure excõicaret. & tũ excõicatores nõ de causa cognoscẽt, sed absoluẽt. Imò vnus illorũ, cui cõmissa est cãæ cognitio, nisi & ipsi epi excõicatores absolutionẽ malitiosè differãt. & tũc authoritate huius canonis possent absoluere, sicut hîc sequit̃. Inn.

11 ¶ †SEPTIMO opponit̃ cõtra vltimũ notab. de. c. P. & G. j. eo. vbi legit̃ & notatur, ꝙ iurisdictio delegata strictũ iuris est, & de persona in personã nõ extẽdit̃. Et tñ hîc innuit contrariũ. Si delegatus inter duas partes actricẽ, ab excõicatione tertia absoluẽs: de excõicationis causa in casu cognoscit. Vide solutionẽ Ber. in glo. vlti. Cui cõcordat Inn. videlicet, ꝙ intelligit̃ de cã excõicatiõis latę ad instatiã alterius partis. Dicit tñ Inn. q̃ alij dixerũt, ꝙ si lata fuit ad istãtiã extranei & iste extraneus, & is, qui modo agit hoc petit̃. s. ꝙ procedatur in cã principali, pro qua aduersarius eius modò fuit absolutus, qui erat nõ ab ijs, sed ab alijs iudicibus excõicat⁹, ꝙ ipse iudex qui absoluit actorẽ, etiã de alia causa, pro qua fuit primò excõicatus cognoscet. Et hoc ea rõne: q̃a si excõicator in fauorẽ aduersarij istius qui post excõicauerat, velit procedere. Nec mirũ, si hoc faciat in fauorẽ ipsius cuius iurisdictio sibi cõmissa nõ est cũ in eius damnũ absoluerit aduersarium.

¶ Vel dic secundũ Inn. ꝙ hîc dicit delegatos illos debere ꝓcedere, q̃bus cõmissa delegata erat cã: quę vertebat̃ inter excõicatũ & aduersariũ corã excõicatore à quo fuit appellatũ, & noo loquit̃ de illis, de quibus loquit̃ ista decre Et secundũ hoc dic principale causam ipsam, & accessoriã cãm excõicatiõis.

¶ Inn. Tacr. Vinc. & Phil. placet opinio Ber. Ratio eorũ est quia delegatus nõ habet iurisdictionẽ in illis sine quibus põt sua iurisdictio principalis expediri. Sed Host. Pe. & Abb. tenẽt opi. cõtrariã, & intelligũt tex. indistinctè, q̃bus cõcordat Goffr. Quid enim si dicat tertius? Dñi delegati, vos absoluistis talẽ: ordinarius dedignatus, non vult plus se intromittere de causa recipiatis ergo probationes meas quas habeo nũc parcatis: ne me sic cõtingat eludi: certè audiri debet secundũ eos & est ratio secundũ Host. q̃a spũalia in tantũ sunt fortia digna, ꝙ q̃ñcũq; sint tpalibus accessoria, tñ trahũt ad se ipa tpalia q principalia videbant̃. All. j. de iudi. nouit. § postre. de or. co. tuã. Et quę notant̃, q filij sunt legiti. per venerabilẽ. § rõnibus. ¶ Dicebat etiã Gof. ꝙ cãæ excõicationis & absolutionis sunt cohærentia. vnde absolutione facta statim debet de illa causa cognosci. Imò & quãdoq; prius cognoscit̃. vt. j. eo. cũ cõtingat. Venit ergo de sui natura in cognitionem delegati nõ in modũ accessorij ad principale cõmissum: sed in modũ coherentis ipsi accessorio, sine quo principale cõmissum nõ

poterat expediri. Nec fit hîc prorogatio per consensum priuatorum sed authoritate iuris. Et sic nõ obstat. ĩ .e .P.&.G. secundũ Hosti. scdm quem actor nõ posset recusare iudices, qui ipsum absoluerũt: tum quia ipsos impetrauit. Tum qa ab ipsis absolutionem petijt. s̃ .eo. gratum. Sed dicit Nouel. ꝙ prĩa ratio nõ multũ valet, licet eos impetrauerim in causa Titij: nõ sequitur, quin possim eos recusare in causa Sẽpronij, cuius essent consanguinei. ¶ Putat aũt nouella opinionẽ Hosti. & sequaciũ verã, inquãtum causa illius Titij cõtingit sati. factionis articulũ, ad quã excõicatus tenetur. Et est absolutioni cohærens: vt prædixi. Extra autem illum articulum de cã illius tertij: nõ se intromittet. & tunc sit vera opi. gl. & sequaciũ. Dicit Henr. ꝙ hęc distinctio est probabilis. & ego puto, ꝙ sit vera, per text. istum, qui loquitur indistinctè. Fac. optimè iudicio meo, quia text. proxi. pręcedens, ad quẽ iste referẽ, loquitur etiam de excõicatione lata ad instãtiã tertij, & non rei: vt ĩ. dicã. igitur intelligi debet secundũ eum. ¶ Puto etiã restrinctionem Nouel. rõnabilem per. c. super. eo. s̃ .eo. Aliã opi. recipe ex his, quæ dicã super antepe. gl. & alias tres oppositiones ex his quæ dicã super glo. vlti. Et sic habebis vndecim oppositiones.

12 ¶ † PRIMO quæro, ibi: *reus actori obijcit.* quid si nõ obijcit reus, sed ipse actor suæ cõscientię timens, petit absolui? ¶ Rñdet Inn. ꝙ & tunc absoluet. delegatus. Imo fortius, qa maiorẽ fauorem debet inuenire spõte cõfessus quã cõuictus xv. q. viij. c. j. Et pro hoc etiam facit ratio posita in decretali. s. quia cui cõmittitur principale, & accessoriũ. ¶ Sed quid si pars non opponat, sed iudex: quod potest. ĩ. de ex. cn. exception. Dicit Inn. ꝙ & tunc absoluet delegans: quia nõ est ratio diuersitatis. s̃. de cõsti. translato. C. de diuersis rescrip. l. si libellum. ff. de legi. l. iij. & . l. non possunt. ¶ Sed quid si postquam iam processum fuit vsq; ad sñiam, tunc primo obijcitur ista exceptio, vt totũ reuocetur, iuxta lecta & nota. in. c. exceptionem. & . eo. tit. c. pia. lib. vj. & . s̃. de rescrip. dilectus filius. Abb. Inno. hîc mouet, & nõ soluit: sed dic, absoluet delegatus si ante sñiam proponatur ad reuocandum processum prius factum, casu quo reuocari potest: quia donec pronuntiet iurisdictionem habet. Et idem adhuc potest reuocare, qđ male fecit. ff. de re iudi. l. quod iussit. ĩ. de app. cũ cessante, & s̃. e. in literis. à cõtrario. Et ideò absoluere potest, vt hîc. Sed si post sententiã, & ad effectũ prædictũ, nõ põt: quia functus officio suo: vt. d. c. in literis. & . ff. de re iudi. l. iudex. Sed quo ad effectum petendi sententiæ executionem. ĩ. annum, satis puto ꝙ possit: quia durat eius iurisdictio quantũ ad hoc. ĩ. eo. quærenti.

13 ¶ † Sed qualiter potest reuocari processus, prætextu excõicationis? Dic, ꝙ excõicatio iudicis, si sit notoria facit processum nullum: vt. ĩ. de re iudi. ad probandum. vbi de hoc plenius per Henr. & Cald. & notatur in. d. c. exceptionem. Et idem dicas de excõicatione impetrantis rescriptum saluis casibus exceptis: vt. d. c. ipso iure. Aliâs aũt regulariter excõicatio actoris, vel rei non reddit processum nullum: nisi contra actorem excõicatum, de excõicatione exceptum fuerit ab exceptiõis repulsione legitimè appellatum. Quod dic, vt legitur & notatur. ĩ. de iudi. intelleximus. & . c. pia. & . c. ipso iure. allegatis. & de except. Apostolica. Et vide Henri. in

14 d. c. intelleximus. & . c. Apostoli. allegatis. ¶ † Sed qualiter redditur nullũ rescriptum ab excõicato impetratũ? & intellige de maiori excõicatione: quia minor nõ obstat processui: nec rescrip. sc̃dm Ber. Inno. Hosti. & Goff. hîc, & moderniores. in. c. ipso iure. per. c. si celebrat. ĩ. de cleri. excõ. ministrãte. ¶ Item intelligunt quidã hîc de excõicato tempore impetrationis & præsentationis. Nam si tempore impetrationis & nõ tẽpore pręsentationis fuisset excõicatus, valerẽt literæ de æquitate. arg. notatorũ. Archid. in simili. xj. q. iij. curo. super j. glo. iij. supplet. quę inci. adde, dicas. versu, sed qđ dices. Sed nõ placet Coll. per. c. ipo iure. de rescri. lib. vj. Quod loquitũ indistinctè: nisi scriberet dignitati. iuxta. c. qm̃. s̃ .eo. quia dignitas. cũ sit corpus inanimatũ, non põt excõicari. ĩ. de sent. excõ. Romana § caueãt. lib. vj. Sed si tm̃ nomẽ propriũ esset expressum, esset ac si scriberet solũ personę, scdm eũ: vt. d. c. quoniã. & de ꝓcur. cõsulti. & cle. si gratiosè. de rescrip. & ꝙ not. Card. de rescrip. statutũ. super verb. soluno. Remittit ad collectã sua de rescrip. ab excommunicato.

¶ Item intellige hoc, si solus impetrat: quia si cũ alio dicam in seq. q. ¶ Itẽ intelligo hoc exceptis casibus duobus in. d. c. ipso iure de app. & excõicatione ipsius impetrantis. Et his saluis dic regulariter rescriptũ nullũ, & quicqd inde sequutum fuerit: vt. d. c. ipso iure. etiã si impetrãs esset excõicatus occultus secundũ Collec. hic. Inducit de off. vica. Romana. lib. vj. vel suam excõicationẽ ignoraret: vt notant moderniores in c. ipso iure. quicquid notauerint Ber. & Hosti. de cleri. excõ. ministrãte Apostolice de quo dicet in. c. pia. & hoc verum etiam si impetrat super appellatione, vel absolutione aliena: vt notauit Bar. Brix. & Cardi. in. d. c. ipso iure. ¶ Sed Archi. ibi. & Collect. hic tenent cõtrarium, quos ibi sequi videt Nouel. probat Collec. per verbũ, *nisi per sua*. positũ in. c. ipso iure quod restringit pręced. ar. ff. de penu. leg. l. nam quod liquidè. in fi. Collect.

¶ Item hoc intellige etiam si ad accusandũ vel inquirẽdum fuerit impetratũ, scdm Io. Ber. Vin. Goff. Inn. & Hosti. ĩ. de accu. cũ oporteat. & moderniores ĩ. d. c. ipo iure. & de excõi. etiã occulta: vt dixi secundũ Cardi. & Io. in. d. c. ipso iure. Hosti. de ꝓcur. cõsulti. per illã decre. cõsulti. Et idẽ, si nõ suo, sed alieno nomine impetret, scdm Ber. & Nouel. Fa. hic de pba. c. possessionem. quicqd in contrariũ ibi notet. Et idẽ si super nullitate sñiæ, vel ꝓcessus impetret: vt notant moderni in. c. ipso iure. & de except. c. significauerũt. & de re iudi. c. qđ ad cõsultationẽ. licet Hosti. in illis cõtrarium notet. Nec recõualescit tale rescriptũ per absolutionẽ: vt notant moderni in. c. ipso iure. licet Ber. cõtra dicat cũ Hẽri. hic fallit in casu, xj. q. iij. multos & in alio casu. s. vbi prelatus excõmunicat clausula & secretè volentẽ impetrare rescriptũ cõtra ipsum, & subditus hoc ignorans impetrat. ar. s̃. de rẽnũ. qđ in dubijs. ĩ. de accusa. olim. & not. Spec. ti. de rescr. pręsentatione § rõne autẽ impetrãtis. in fi. & Nouel. in. c. ipso iure. & cõcordat Bar. Brix. in. q. dñicali Eps quidã.

15 ¶ † Quod aũt dixi excõicatũ super sua appellatione impetrare posse, intellige de iudiciali etiã si impetrãns sit actor originarius in causa principali: vt ĩ. de except. c. cũ inter. c. dilecte. c. significarũt. & . c. vlt. Et de app. extraiudiciali quæ tñ nõ est mera extraiudicialis. Sed aliquid habet de iudiciali: vt quia à facto iudicis extra iudiciũ appellatione: vt ab executione grę nolẽte exceptiones admittere. Et sic ꝓcedit, quod notat Inn. ĩ. de mai. & obe. dilecta. scdm Cardi. & Gul. in. c. pia. Sed si appellatio esset merè iudicialis impetratio nõ valeret, vt not. Inn. ĩ. de excep. cũ inter priorem. & Card. & Gul. in. c. pia. & Henr. hîc. Quid de cõmissione impetrata per excõicatũ ab audi. pal. in curia? Col. hîc mouet sub dubio hîc relinquẽs. Dic ꝙ valet, quia illa nõ est, nisi quędã distributio. & ita tenemus. Dicam tñ latius in c. ipso iure. Et an possit agere excõicatus de nullitate sñiæ cõtra se latæ. Dicit Collec. ꝙ non. per. c. ipso iure.

16 ¶ † SECVNDO intrãdo glo. Inn. quæ inci. *literæ ab excõicato impetratæ*. quærit principaliter. Pone, ꝙ literæ impetratę per excõicatũ afferre possunt aliquid vtilitatis aduersario ꝓpter qđ aduersarius vult illis vti inuito impetrante: vt pote quia petijt sñiam cõfirmari: vel qñ petijt aliquid iuris, vt seruitutẽ: nũquid põt? Dicit Inn. ꝙ sic, quia indignũ esset, si sua excõicatio sibi ꝓdesset, qđ esset absurdum: vt. ĩ. de sen. excõ. si verò de app. oblatæ. de dona. inter vir. & vxo. & si necesse. Inducit notata sua Nouel. ĩ. de restí. spol. ex conquestione.

¶ Ratio Inn. est: quia scdm eũ literę impetratæ per excõicatũ valẽt ipso iure: licet ꝓcessus earũ eligi possit per exceptionem, vel iudicis ꝓhibitionẽ: vt. c. exceptionẽ. & . c. pia. alleg. Verũ, quia hodie expressum est ꝙ imò tales lr̃æ ipo iure sunt nullæ: vt. c. ipso iure. Puto, ꝙ dictũ Inn. nõ ꝓcedit. & ꝙ si vidisset illud. c. hoc nõ scripsisset: quia quod nullũ est, nullũ effectũ iuris parere potest: vt regula nõ pręstat. cũ cõcord. & placet Io. de ligna. Et miror, ꝙ Nouel. ad hoc non aduertit. ¶ Nõ

quidẽ

quid. c. pia. habet locum cũ excep. excõicationis opponitur contra rescriptum? Collect. tenet hîc, ꝙ non: sed est tuoc terminus arbitrarius. dicam in. c. pia. alleg.

17 ¶ † TERTIO quęro. Pone ꝙ literæ impetratę sunt de cõi consensu partiũ. s. excõicati? Quidam dicunt, ꝙ valent. quo ad profectũ nõ excõicati: licet quo ad ꝓfectũ excõicati nõ valeant. Sicut nõ minus valet testamentũ, licet relinquat in eo capaci. & nõ capaci. Alij dicũt, ꝙ valẽt lr̃æ indistinctè, sed añ & post lit. cõtest. & semper põt non excõicatus excipere de excõicatione contra literas: & refutare procedere per easdẽ: quia nec tacitus, nec expressus consensus põt astringere cũ excõicato cõmunicare. Ad eius vtilitatẽ, non: quia literæ sunt malæ: quia imò. bene valent, licet per excõicatũ & nõ excõicatum sint impetratæ. Et ideò post absolutionẽ suã excommunicatus etiã excõicato inuito per eas prosequi ius suum. ¶ Quidam Francis. de Singulo, doctore bonon. dicitur prędictã questio. io alijs tñ terminis disputasse. & finaliter respõdẽdo distinxisse, quia aut impetratio fit super exceptũ casibus & permisis: & tunc indubiè valet: vt in. c. ipso iure. Et idem si excõicatus erat reus: vt. c. intelleximus. & c. cũ inter. ¶ Sed si erat actor & impetrabat sup cõsequutiuis Iudicij. vt ad testes recipiẽdos, in remissione ad partes: & adhuc valet, quia rescripta impetrata de cõsecutiuis iudicij distinguunt ab ijs quę sunt principaliter impetrata: vt patet. s. de rescript. ex parte. d. vbi valet primũ, eo casu, quo nõ valeret secũdũ: vt ibi patet in summario intellectu. ¶ Testiũ aũt receptio: & ipsius receptiõs cõmisio sunt de processu litis patet primũ de ꝓba. qm̃. Et secũdũ de test. pręsentiũ. li. vj. & tñ valet actus iudicialis cũ excõicato habitus, donec opponat exceptio, vt. c. pia ergo & impetratio, si nõ est exceptũ. Verũ si adhuc excõicatus, licet exceptio nõ obstet rescripto: Obstat tñ ꝓductioni corã iudice remisionis, sicut corã delegato. ¶ Aut impetrãt de nõ cõsecutiuis iudicij: & tũc si cõmuniter cõtra tertiũ, aut ius eorũ erat diuisibile, vel vtrique insolidũ cõpetẽs, etiã quo ad exercitiũ valet ꝓ nõ excõicato: si respectu excõicati, caducũ est. ar. ff. de le. ij. l. si Titio & mihi. ¶ Sed si indiuisibiliter: vtrique cõe est, inseparabilitas rescriptũ vitiat, ꝑ notata. in regula, vtile. de re. iur. li. vj. vbi ista recitant ꝑ nouellã. ¶ Sed si impetrãt inter se ipsos & vnus est actor & alter reus, si actor erat excõicatus nõ valet rescriptũ, ꝑ. d. c. ipso iure. Quia ab actore trahit originẽ, q erat vitiosus. ¶ Facit extra ipsum, quia ex ꝑsona actoris. ff. si pars hær. pe. li. j. in prin. ¶ Sed si reus futurus erat excõicatus, cũ nõ ab ipso rescriptũ trahat originẽ, valebit in totũ. ¶ Ad hoc. C. de cadu. tol. l. vna. § in primo. Fa. no. de ꝓba. licet. in gl. bñ tñ. versu, itẽ cõstat. ¶ Sed nõ audiret reus excõicatus volẽs agere, vel recõuenire, seu aliud ad defensionẽ non ptinẽs facere, ꝑ illud, nisi prius fuerit absolutus: vt. d. c. cũ inter. in fi. & c. ¶ Nõ obstat, qđ not. Archi. in. c. ipso. iure. ꝙ curia nõ admittit reũ excommunicatũ ad cõuenientiam iudicij: quia illud procedit cũ de excõica. excipitur, scđm Nouel. in. c. vtile ¶ Io. de lignano nõ facit, nisi remittere ad nouellam in. c. vtile. collec. remittit ad notata in. c. cũ nõ ab homine. j. de sent. excõi. ¶ Nõ placet mihi primũ membrum dictæ distinctionis, ꝓ eo, quia. c. ipso iure loquitur distinctè. ¶ Et ego hẽo regulam. ꝙ admixtio ꝑsonæ excõmunicatæ inhabilis ad impetrãdũ: cũ non excõicatis in cõmunibus negocijs reddit actũ nullum: vt. j. de ꝓcur. c. consulti alleg. nec reperio istũ casum exceptũ. Nec obstat. c. ex parte Decani cũ ibi notatis quia ibi loquitur in alio casu ¶ Item ꝓ hoc facit, quia rõ capituli, ipso iure etiã nullo casu locũ habet: videlicet damnatio cõmunionis excõicati. Igitur & cap. ipsum locũ habere debet. ff. ad leg. Aquil. l. illud. alia verò satis placent.

18 ¶ † Subdit Inn. ꝙ semp reus potest excõicationẽ actori opponere: & maximè, si de nouo fuerit excõicatus: vel si de nouo venit ad eius notitiam.

19 ¶ † QVARTO principaliter q̃rit. Pone: reus pẽdẽte iudicio excipit cõtra actorẽ excõicatũ: & ita impedit actor ꝓsequi causam suã: nunquid cõtra actorẽ currit pscriptio, & paratur ꝓiudiciũ &, hoc tẽpore medio: vt sit postquã fuerit absolutus nõ possit oĩa sicut poterat ante, quã exciperet. ¶ Dicit Inn. ꝙ nõ: Imò oĩa põt quæ poterat antequã exciperet: qa ꝑ iudicẽ, vel aduersariũ stetit quominus exequeretur. Alleg. j. de ap. ex ratione. vbi de hoc per eum notatur.

¶ Sed contra, quia potius stat per excommunicatum: quia fuit in mora petendi absolutionem. vnde dic secundũ Ho. vt notatur. j. de excep. significasti. Nouel. ¶ † Sed nunquid

20 reo interim præiudicatur? Dicit Inn. ꝙ sic, quia interim põt causam suam prosequi cum excõicato. ¶ Et est ratio scđm eũ, quia interim excõicatus facit copiã sui: vt conueniri possit & cõuenitri potest. j. de iudi. intelleximus. Ideò præscribit: quia præscriptio datur contra negligentem. j. de præscrip. c. vigilanti. Nec dabitur alicui contra quem præscribatur, restitutio. A simili etiam eius, qui tenetur in vinculis. ff. ex quibus cau. maio. l. j. ¶ Et idem Inno. in iudicijs: quia si dato termino ad producendos testes, vna pars excipiat de excõicatione alterius. Et propter hoc testes non producat infrà terminum datum: præscribitur, vt vlterius producere nõ possit. Et idem in omnibus alijs possit obijcere exceptionem excõicationis, si vult: licet sibi sæpe non expediat. Imputari enim potest ei qui excõicationẽ obijcit, cum etiam processus cum excõicato quantuncũq; publice habitus teneat: licet sit secus in iudice. cuius sententia non tenet si erat publicè excõicatus. j. de excep. ad probãdum secundũ Inn. Quod tamen scđm Hosti. verum est de processu in præiudiciũ excõicati habito. Secus si in fauorem ipsius agentis. Nam quantũ ad defensionem, etiam si ei non faueamus, tamen exceptiones legitimas non negamus. j. de excep. cum inter. Et valde absurdum videtur, ꝙ si reus repellat actorem excõicatũ non possit post terminum testes suos producere. Ex hoc enim sequi videretur ꝙ puniretur, pro eo ꝙ de salute proximi esset curiosus. Et quia est obediens Deo dicenti Matthæi. xviij. Si peccauerit in te frater tuus &c. j. de iudi. nouit. Et hinc est ꝙ iudex potest publicè excõicatum repellere ex officio: vt. c. exceptionem. ergo non excommunicato erit hoc impetrandũ. ¶ Certè talis opi. ratione caret. & ideò extirpenda est. lxviij. dist. Cor epi. Illud tamẽ omnino fatendum est, ꝙ contra suspẽsum, vel excommunicatũ nõ negligentẽ absolutionem petere non currit præscriptio extra iudiciũ: vel potius, ꝙ delictũ personæ non debet in detrimentum ecclesiæ redundare. j. de concess. præbẽ. quia diuersitatẽ. ¶ Sed & vbi licitum est participare cũ excommunicato imputatur negligentia non agẽti. vnde & si expediat reo testes aliquos publicare, & hoc obmittat, ei poterit imputari: quia hoc semper facere potest quantũcũq; actor sit puplicè excommunicatus: vt patet in eo quod legit & notatur. j. vt lite non contest. quoniã. § in alijs. & de testi. significarunt. & c. Albericus secundũ Inn. & Hosti. Nouell. ¶ Sed contra. j. de conces. præben. quia diuersitatem. vbi dicitur, ꝙ contra excommunicatũ non currit præscriptio: ergo multò fortius non præscribit contra alium: nec dabitur in integrũ restitu. ff. ex quib. cau. ma. l. j. Sed solui potest sic: quia ibi contra Archiepm̃. non currit præscriptio: quia nunquam ad personam illius pertinuit collatio præbendarũ vacantium tẽpore excommunica. ¶ Item, quia non currit contra ecclesiam, nec etiam contra Archiepm̃: quia nunquã fuerunt negligẽtes. & præscriptio hæc non currit, nisi contra negligentes. j. de conces. præben. c. ij. & c. quia diuersitatem.

¶ Subdit tamẽ finaliter Inn. ꝙ melius sibi videtur, ꝙ reo nõ excõicato nõ currit tẽpus, nec terminus testes producendi, si eos non produxit. Ratio eius est: quia eos producere non debebat si sciebat actorẽ excõicatũ, quãuis si produxisset valerẽt attestationes eius: & nõ solũ eius, sed etiam excõicati. j. de excep. c. si. tñ ex quo excõicatio est notoria, non debet, vel saltẽ nõ tenet ꝓducere testes: nec stare in iudicio cũ actore excõicato. ¶ Item, quia per contrariũ sequeretur eneruatio nerui ecclesiæ, disciplinę cõtra lecta & nota. s. de post. prel. c. ꝑ§ nos igit. Ideò iustũ est ꝙ ei nõ currat, neq; terminus neq; tp̃s. Secus tñ dicit Inn. extra iudiciũ: qa ibi pscribit excõicatus cõtra excõicatum: nec datur in integrum restitu. arg. ff. ex quibus

præsumptione cõi quẽlibet reputare bonũ: donec tenetur inquirere ratione promotionis ipsi⁹ &c. ¶ Dicã fortè aliquid in.c.pia &.cap. cum desyderes. vel in altero eorundem.

25 ¶ † SEPTIMO quęrit nũquid sufficit quo ad hoc probare famã, siue infamiã. l. ꝙ actor esset excõicatus? A Egidius hic allegat ad hoc.c.cũ desyderes.§.quæstioni. vbi hoc sufficit ad hoc, ꝙ iudicatur purgatio, vel obtineat absolutionem ad cautelã. ¶ Itẽ inducit, ꝙ fama sufficit. vt suspendatur clericus, donec se purget. ij.q.v. p̃sbyter. ¶ Ipse tamẽ tenet ꝙ nõ sufficit. & hoc per tex. istũ, qui requirit probatioẽ legitimam & per.c.pia. quod requirit aptissima documenta, iuncto, ꝙ fama nõ est legitima ꝓbatio: cũ solũ ęquet̃ vni testi: vt notat iiij.q.iij. versu, item sępe. ¶ Modò vnus testis nõ facit legitimam ꝓbationem: vt.C. de testi. l. iurisiur. §.j. ¶ Ad id quod de purgatione opponitur dicit, ꝙ illud sit iudicis officiũ, qđ sic se habet gñaliter circa infamatos. ¶ Vnde dicit hic exponendũ, legitimè. i. per testes, cõfessionẽ, instrumẽta, vel euidẽtiam rei. de resti. spol. cũ ad sedẽ. vel literas Ep̃i. de ꝓba. post cessionẽ. ¶ Abbas aũt hîc dicit, ꝙ sufficere posset probatio famæ, quando reus diceret famã esse de excõicatione actoris. Et ideò ipsum repellẽdi donec se purget, per dictũ.§. scđę qõni. vbi de hoc per Henr. in.j. distin. Et ibi latius de hoc dicã: possum pro nunc dicere, ꝙ ille.§. ponit per modũ prouisiõis, vnũ talẽ videlicet ꝙ taliter infamatus debet se purgare ad arbitrium Ep̃i. Vel saltẽ ab eo recipere bñficiũ absolutiõis ad cautelã. Et ꝙ si hoc facere recusauerit, vel notabiliter neglexerit tũc i pœnã suę cõtumacię vitãd⁹ erit. ibi tñ dicã de hoc.

¶ OCTAVO quæritur ibi: *vinculo excõicationis astrictum.* 26 de quo vinculo, seu qua excõicatione loquat̃: nunquid † intelligitur etiã de excõicatione lata à iure? dicit Inn. sic. Et ponit exempl. Puta, si falsarius fuerit: vt.j. de cri. fal. ad falsariorum. Vel si habens plebaniã, decanatũ, vel archipresbyteratum, seu prępositurã, iuit ad leges audiendas. j. ne cleric. vel monachi. super Specula. &.c. statutũ. lib. vj. Et idem in omnibus alijs, in quibus Papa sibi absolutionem nõ reseruauit. de senten. excom. nuper. Ex quibus infert Noue. cõtra Inn. ꝙ imò falsariũ delegatus absoluit: q̃a illius Papa sibi absolutionem reseruauit. ¶ Sed quid de occulto hæretico: nũquid talem absoluet delegatus? Quidã dicũt, ꝙ sic. arg. xxiiij.q.iij. c. infamis.§. notandũ. &.q.j.c.ij.iij. &.iiij. de hęreticis. ad abolendã. ¶ Alij dicũt cõtra: quia siue cõfiteat̃, siue probet̃ contra eum hæresis, ex quo sibi opponit̃ hmõi crimẽ. necesse est, ꝙ recipiat̃. i. recõcilietur cũ solennitate, quã habetis. j.q.vij. si qui voluerint. &.c. quotiens cordis. &.c. si quis Ep̃s. &.c. ad abolendã. alleg. qđ habebit facere Ep̃s ad mandatũ delegati, scđm Inn. ¶ Sed dicit Hosti. ꝙ videt̃ cõtrariũ dici posse per decret. excõicamus.j.§. sanè clerici. de hęreti. ¶ Sed nõ video ꝙ Hosti. bene mordeat Inn. q̃a Inn. intelligit de eo, qui fuit hæreticus occultus, & esse desijt per pœnitẽtiã & correctionẽ.§. sanè clerici. loquit̃ de illo, q est adhuc in hæresi perseuerans. Et ꝙ ita debeat dici dictũ Inn. patet: quia venia non debet dari nisi correcto: vt in regula, peccati venia. cũ cõcord.

27 ¶ † NONO quæritur, quid de excõicato nõ ipso iure, sed à iudice alio ordinario, vel delegato: qualiter circa ipsius absolutionẽ debet se habere delegatus inter ip̃m & aliũ, super causa alia à sede Apostoli. deputatus? ¶ Dicit Inn. ꝙ aut mandatum, pro cuius cõtumacia fuerat excõicatus notoriè, indiscretũ fuerat, seu iniustũ: & tũc statim absoluat eũ hmõi delegatus. Et sic intelligat̃.§. cœterũ. in prin. Facit. j. de app. solicitudinẽ.§. si verò. Aut tale mandatũ excõicatoris erat notoriè iustũ aut saltẽ dubium erat an esset iustũ, vel iniustũ. Et tunc nõ absoluet statim hmõi delegatus, sed mittet eũ ad excõicatorem. Et sic intelligit̃. vers. ita tñ. qui statim sequit̃, scđm Inno. Accedit de sen. excõ. sacro. ¶ Et pręmissa intellige de omnibus excõicatis, etiã à legato & ꝙ excõicatos à legato modo pręmisso: vel propter eius negligentiã poterit absoluere delegatus. Et est ratio: q̃a in causa sibi delegata maior est eo, de offi. leg. studuisti. scđm Vinc. & Abb. &. ĩ. eo. sanè. Coll.

28 ¶ † DECIMO quærit̃ nũquid excõicatũ ꝑ delegatũ Apostolicum põt legatus secundũ formam huius.§. absoluere? Dicunt Vin. & Abb. ꝙ nõ licet ecõtra delegatus hoc posset: vt dixi. ĩ. ꝓxi. ¶ Nam delegatus in causa sibi cõmissa maior est delegato, nõ ecõtra: licet absoluat legatus in aliquibus reseruatis: sed illud est ex speciali cõmissione. vñ nõ per hoc sequitur. ꝙ ab omnibus: cum in ijs fiat stricta interpretatio de sent. excõ. cũ illorum. secũdùm Abba.

29 ¶ † VNDECIMO quæri, quid de delegatis inferiorũ. ¶ Dicit Inn. ꝙ idẽ qđ hîc dicitur in delegatis Papæ, intelligẽdum putat in oĩbus delegatis ordinariorũ omniũ, qui excõicandi & absoluendi habent potestatẽ, quã ad hoc, vt possint absoluere ab excõicationibus cõtingentibus ipso iure. Sed in absolutione aliarũ excõicationũ: quæ nõ incurrerent ipso iure, sed per sñiam hominis distinguendũ est, quia aut quæritur de sentẽtijs latis ab alijs, nõ subditis ordinarijs deleganti bus: & ab istis nõ absoluẽt huiusmodi delegati. Vt quia delegatus vnius Ep̃i. nõ absoluet à sñia lata per aliũ Ep̃m: nec Archidiaconus, seu eius delegatus à sñia lata per Ep̃m. Collect. Nec delegatus Ep̃i de sñia lata per Archipresbyterũ suũ: q̃a hoc nõ posset facere delegãs. Aut loquimur de sentẽtijs latis à subditis ipsius delegãtis, & tũc dic, ꝙ de illis bene absoluet talis delegatus, sicut delegans absoluere posset. ar. ad hoc: q̃a ad eum pertinet absoluere, ad quẽ pertinet ligare. de pœ. dis. j. verbũ. Facit etiã in arg. xxj. di. inferior. secũdũ Inno. ¶ Sed nec delegatus talis absoluet illos, quos delegãs absoluere posset: quorum tñ ipse delegãs sibi absolutionẽ reseruauit: vt infrà dummodò Hosti.

30 ¶ † DVODECIMO quęrit̃ nũquid delegatus Archiepiscopi scđm modũ, de quo hîc, põt absoluere, de sñis latis ꝑ suffraganeos Archiep̃os vr̃ ꝙ nõ: quia Inn. hic statum subdit, ꝙ Archiep̃s non põt à sentẽtijs subditorũ suffraganeorũ suorũ, nisi pri⁹ moneat suffraganeos suos, ꝙ ipsi vel absoluãt vel subitos absoluere faciãt. ar. j. de offi. ordi. quanto. ¶ Dicit Host. ꝙ licet talis delegatus possit absoluere excõicatos à sacerdotibus ꝓprię diœces. ipsi⁹ Archiep̃i: nõ tñ põt absoluere excõicatos ab Ep̃is cõuicinis: quia eius est absoluere, cuius est & ligare: vt notat̃. j. de ma. & obe. cũ inferior. sed nec subditos subditorũ, cũ nõ habeat in eos iurisdictionẽ, nisi casualem. de fo. cõpe. Rom. lib. vj. ¶ Subdit, ꝙ imò deceret, ꝙ excõicatos à sacerdotibus ipsius Archiep̃i ad ipsos sacerdotes remitteret: vt. j. de off. ord. cũ ab ecclesiarũ. de quo remittit Nouel. ad.c. venerabilibus. de sent. excõ. lib. vj. per quã decre. tenet hîc Colle. post Abbatẽ: vt dixit, ꝙ absentia Ep̃i absoluit Archiep̃s. ¶ Sed parcat mihi: quia in decre. alleg. venerabilibus. de cõtrario est casus, videlicet ꝙ Archiep̃s nõ põt absoluere, nisi cũ fuerit appellatum: vel nisi cũ ex officio, & nõ ad instantiã partis lata fuisset. Illis aũt casibus quibus põt, vel nõ põt absoluere delegans, põt vel non põt absoluere ipsius delegatus, scđm modũ & formã hîc notatos: saluis tamẽ reseruatis casibus & exceptis: vt patet ex dictis.

31 ¶ † DECIMOTERTIO quęritur, vtrũ delegatus ordinarij inferioris à Papa excõicatũ ab alio delegato ipsius delegantis scđm formam hîc cõprehẽsam, põt absoluere. Dicit Inno. ꝙ sic.

¶ Subdit tamen, quòd alij aliter dicunt, videlicet, ꝙ vnus delegatus à sententijs alterius delegati eiusdem Episcopi delegantis, non absoluet. argu. in dicto.c. studuisti. ¶ Sed contra: quia vnus delegatus Papæ à sententijs alterius delegati Papæ absoluit: vt. j. sequitur. ¶ Sed potest responderi secundum Hostien. quòd in delegato Papæ, statutum est aliquid speciale: tum propter excellentiam delegantis. arg. j. de mai. & obedien. per tuas. Tum propter locorum distantiam. argu. infrà de in integr. cum ex literis.§. fina. Tum propter moræ periculum. argu. dicti.c. sacro.§.j. &.ij. ¶ Remittit Nouella ad notata sua. infrà eod. super verbo maliciam. in fine.

¶ Et ista opinio, ꝙ non possit, &c. placet Abbati & Nouel. quia ratio opinionis contrariæ quæ sumitur ex comparatione delegati Papalis ad delegatum Episcopi, non videtur valere: quia ex ea sequitur, vt videtur actorem excommu-

catū p aliud Epm posse absolui p delegatū hui⁹ Episcopi illo alio Epo negligēte. Quod nō placet Abbati: qa delegat⁹ Apostolic⁹ id facit ī eo, qd gerit vices Papę & ex vi cōmissionis iure accessorij: sed Episcopo nil cōmissum est p Papā. ¶ Dicit Ioā. de Lign. q hęc opinio sapit ęquitatem: qa facilius pōt adiri Eps: q absoluere pōt q̄ Papa. ¶ Col. vero dicit, q lr̄a nr̄a quo ad hoc est contra Inno. quia per istū tex. remittere debet delegat⁹ ad aliud delegatū excōmunicatorē. Et si ille nolit absoluere, seruabit̄ qd hic dicitur. scilicet qa iste absoluet. Si vero non posit: vt qa deuoluta est p Papā, recurrat ad eū excōmunicat⁹: vt. ĩ. de offi. ord. pastora. ¶ Miror de Collectario: qa dicit cōtra Inno. lr̄am facere. Et tn̄ idē dicit q Inno. vnde errauit in pōderādo verba Inno. quia Inn. nō dicit simpliciter, q vn⁹ delegat⁹ absoluat de sentēijs alterius: sed dicit, q absoluet secūdum formā hîc cōprehēsam. ¶ Miror etiam de motiuo p quod Nouella Inn. mordet. Nam nō fuit intētio Inno. in totū ęq̄parare in eo, in quo cōuenire videntur: videlicet in eo, in quo delegat⁹ vterq;. s. Papa & inferior ordinari⁹ hn̄t potestatē. ¶ Et licet opinio eorū posset substineri ex diuersitate rationis quam supra secūdū Ligna. assignauit: tn̄ puto, q satis pbabiliter posit etiā opinio Inno. substineri, videlicet p eo, qa ipe ordinarius delegans videtur cōmittere p modū cōsciētię omnia quę ipe posset facere, & sine q̄bus nō potest cōmodè ipa Iurisdictio expediri. ff. de Iuris. omni. Iudi. l. ij. & de serui. rust. præ. l. iiij. § que habet. & quę notaui. s̄. e. c. prętereà. Igitur si pōt ipse absoluere à sn̄ia delegati illi⁹, videt̄ illā isti cōmisisse, si necessaria est ei ad suā Iurisdictionē expediēdā. Nā sicut ipe se exonerauit à toto pricipali, illud alteri cōmittēdo: ita est verisimile, q se exonerare voluerit, & ab accessorijs ipi⁹ pricipalis, q̄tum faciūt ad expeditionē illius principalis. ar. ff. de pcu. l. ad rem. & l. ad legatum.

¶ QVARTODECIMO querit̄. Nūquid delegat⁹ excōmunicatū à suo delegāte scđm formā hîc cōprehēsam absoluere posit? Dicit Inno. q nō, p hęc verba: hoc autem certū est, q null⁹ delegatus excōmunicatū à suo delegante absoluet, Ar. hîc. vbi dicit q delegat⁹ à Papa nō absoluet illos, quorū absolutionē Papa sibi reseruauit. ergo eadē rōe & in alijs. ¶ Ioā. vero de Ligna. videtur tenere cōtrariū, p eo, q vt Inn. s̄. etiā dicit, delegans videtur cōmittere p modū cuiusdā accesiōis, seu sequelę absolutiones oīm sn̄iarū excōmunicationū, p quas posset sua iurisdictio impediri, quas sibi specialiter nō reseruauit. per. c. nup. ĩ. de sen. exc. ¶ Aduerte & tene mēti, qa Inno. cautè locutus est, & voluit ponere differrētiā quo ad hoc inter sn̄ias excōmunicationū videlicet inter latas per modū statuti, & latas p modū sentētię. ¶ Nam primas dicit delegato cōmissas, & secūdas dicit deleganti, qui eas sententiādo tulit specialiter reseruatas. ¶ Ratio diuersitatis, qa statuēdo statuēs ad nullum pticulare negociū pticulariter manū apponit: vt. ff. de legi. l. iura nō in singulas. sed sn̄iando ad pticulare negociū, in quo fert excōmunicatiōis sentētiā, & ad ipam excōmunicatiōis sentētiā specialiter mādatū apponit. ¶ Ideo specialiter totū ipm particulare negociū sibi reseruat, de appe. vt nr̄m de electi. si eo tēpore. li. vj. de confir. vti. c. ij. Eius enī non soluere, cuius nec ligare. Ar. C. de legib. l. finali. ĩ. de regul. Iur. omnis res. Et hoc videtur mihi dcm̄ memoriæ commendandum.

¶ QVINTODECIMO Ibi: *Ad excōmunicatorē.* ¶ Pone, q iste excōmunicator erat delegatus, qui iam functus est officio suo ex toto, vel qui erat delegat⁹ ad tēpus modo lapsum, q̄s absoluet tunc ab illis excōmunicatiōe? Dicit Inno. q si alius illi succesit, ille absoluet, etiā si delegat⁹ fuerit nō expsso noīe dignitatis: vt. ĩ. c. q̄renti. s̄. e. q̄m Ab. &. ĩ. de offi. ord. pastor. ¶ Sed si alius sibi nō succesit, vel ex toto funct⁹, vel expirauit eius Iurisdictio p lapsum anni: tūc absoluet delegatus præsens de quo hîc dicitur, scilicet in alia causa. & inter alios datus. ar. hîc. ¶ Sed dicunt Vincē. & Abb. quòd Imo tunc isti delegati nō absoluent, cum absolutio spectet ad papā. de offi. ordi. pastoral. Nouel. non eligit ¶ Ioan. de Ligna approbat opinionē Inn. Tum quia textus iste loquitur indistinctè: tum qa Papa nō reseruauit istā sibi, licet sit ad eum deuoluta. Tum qa hēt locū ratio tex. quia venit vt videtur in modū accessorij. cū sine illa nō posit iurisdictio expediri. Et hāc credo. ar. cle. si de beneficio. ĩ. de præ. ¶ Prætereà, qa nolle & negre hoc ęquipantur. s̄. e. § adijcim⁹. Sed in casu volūtatis absoluūt isti ergo & in casu īpotētię. Nec obstat, quod dixi. s̄. quest. px. quia specialis man⁹ appositio, specialē reseruationē inducit: vt ibi dixi, ergo ar. hoc. ĩ. de pcu. c. si q̄. § secus. cum cōcord. li. vj. ¶ Sed deuolutio nullā specialē gr̄am inducit vt dicta cle. si de beneficio. Et ista est ratio diuersitatis.

¶ DECIMOSEXTO quæritur, ibi: *Qui si malitiam adhibuerit.* Et hîc intro glo. Inn. q̄ incipit. aliàs nō videtur. Quid si nō adhibuit, & excōmunicatū absoluūt isti nihilhomin⁹ delegati: nūquit tenet absolutio? ¶ Recitat Inno. quosdā tenere, q sic: ar. s̄. de rescri. ab excōmunica. Sed ipe etiā dicit alios tenere, q nō valet tanq̄ facta à nō habēt⁹ potestatē. qd tenet hîc Ber. in glo. quia ista. ar. s̄. de offic. vi. c. sua. ĩ. e. cū olim. Et ista opinio videtur placere Alano, Laurētio, Vincētio: Inno. Hosti. & Abb. Faci. nota. de resc. ab excōmuni. ¶ Nec obstat, q illi sunt iudices, etiā in accessorio: vt sequit̄. Et q remisio respicit honestatē, nō necessitatē, de offi. ordi. cū ab ecclesiarū. &. c. ad reprimēdā. Nam vt dicit Hosti. hoc verū in ordinario, de quo ibi loquitur. ¶ In isto vero delegato, est necessaria. vnde text. hîc dicit, debet, nō decet. ¶ Item illud accessoriū cōmittit̄ delegato tūc solū, qn̄ iurisdictio sua nō pōt aliter expediri, vt sequitur. ¶ Sed si excōmunicator vult absoluere, iā nō īpedit̄ iurisdictio sua. Ergo est oīo remittēd⁹ & hęc forma vt substātialis oīno seruāda est: cū hîc cōcedatur iurisdictio limitata. ¶ Et est simile q no. de ele. p defectu. Et hāc puto verā. Nā hęc potestas absoluendi solū de gr̄a delegātis est cōcessa, scđm Inn. De quo tn̄ vide, q dicā. ĩ. in. xix. questi. Et ita hęc decre. ponit ius nouū & dat nouā potestatē sub certa forma. Igit̄ forma presumit̄ substātialis. de resc. c. cū dil. de restitutio. spoliator. Pisanis. de electioni. prouida. & c. quamuis. & notat. in Clemen. j. de iure. patrona. super ver. inhiben.

¶ DECIMOSEPTIMO queritur, quomodo de malitia apparebit? ¶ Dicit Hostien. quòd presumitur eo ipso, quòd requisitus hoc facere noluit. ĩ. tempus sibi à delegatis iudicibus asignatum: nisi rationabile quid pretendat. s̄. de rescri. ab excōmunicato. & c. siquando. ¶ Quid ergo renuit Abb. soluere: quia pretēdit offensam notoriā. Dicit Hostien. quòd tunc delegati de hoc cognoscent, & ipsum volentem probare infra octo dies admittent, quod si nō probauerit infra illud tempus absoluent isti delegati, & procedent. ¶ Caueat ergo iudex secundum eum, quòd quando hoc prætendat veniat sic paratus: ne in probatione deficiat, alioquin condemnabitur in expensis, secundum eum. ¶ Qualis ergo erit modus procedendi quantum ad hoc? Et hîc redeo ad dictam glos. Inno. ¶ Dicit ergo Inn. quòd iste erit modus procedendi: quia delegatus mittet ad excommunicatorem mandando sibi, quòd absoluat illum excommunicatum iuxta formam ecclesie infra cōgruum terminum, qui si paruerit, delegatus habebit optatum: si non paret nec iustam causam assignet, illum absoluet, vt hîc. Qui si iustam causam prætendit, vt quia dicit illum excommunicatum per manifesta offensa, delegatus vocabit coram se ordinarium, vel delegatum excommunicatorem, & causam excommunicationis inquiret. & si excōmunicatus hoc cōfitetur non absoluet illum, nisi congruè satisfaciat. Sed si negat, excōmunicatus hoc probet. & si probauerit delegatus etiam non absoluet ante emendam. Sed si nec ille confitetur, nec iste probat, absoluet statim ipse delegatus, vt hic. ¶ Sed quare habet delegatus

tus hanc cognitionem? ¶ Respondet Inno. quod ratione accessorij, vt hic. ¶ Sed quare desẽdere debet excomunicator sententiã suam? Dicit Inno. quod ratio huius habetur. j. de sen. exco. sacro. §. penul. Sed quid si dixerit excõmunicator, quod pro contumatia illũ excõmunicauit? Dicit Inno. quòd tunc iste delegat⁹ ei pręcipiet, q̀ absoluat eũ recepta cautione j. de verb. signi. c. ex parte. & c. seq. ¶ Si verò causam suã alle. excõmunicator, q̃a sine causa est exeõmu. pręcipiet ei delegatus sine difficultate: vt. c. ab exco. & c. sacro. alle. Inno. Sed dubito de duob⁹. Primò q̃a ꝓbata, vel confessata manifesta offensa, dicit Inno. quod tũc absoluit iste delegatus: quod videtur satis dubiũ. Nam tunc apparet, q̀ per malitiam, sed ex iusta causa recusabat excõmu. ante satisfactionẽ absoluere: vt dicto. c. ex parte. ergo ad eũ pro absolutione talis excõmu. etiã satisdationem offerens remittendus est. Quod fateor, nisi & tunc volentem satisfacere absoluere nollet: q̃a tunc absolueret delegatus. Et sic intelligo dictũ Inno. quod aliter non procederet, per istũ tex. à contrario sensu literæ. Secũdo dubito de alio, quia Inn. vult simpliciter dicere, vt videt̃, quod si excõmunicator dicit illũ excõmunicatũ pro cõtumacia, non absoluet delegatus, sed mãdabit excõmunicatori, quod absoluat cautione recepta. ¶ Sed circa primũ dubito: quia si excõmunicator, qui exeõmunicauit pro contumacia dubia dicit se nolle absoluere cautione recepta: quare delegatus tale mãdatũ sibi faceret: cum ipse absoluere possit: per textum istum. ¶ Itẽ circa secundũ dubito, q̃a si contumacia nntoria primò satisfacere debet de expen. antequã absoluatur: vt. j. de sen. excõ. c. venerabilibus. § sec⁹. li. vj. ¶ Sed breuiter vt tollam ista dubia, intelligo hoc dictum Inno. quãdo contumacia est dubia, & excõmunicator renuit absoluere cautione recepta. Et alias puto, q̀ procederent opiniones supra prox.

33 ¶ † DECIMOOCTAVO quærit, nunquid in ista inquisitione, quã habet facere iste delegatus, de causa excõmunicationis &c. vocandi sint de necessitate, excõmunicator & etiam ille, ad cuius instantiã iste est exeõmunicatus & hîc sunt contrariæ opiniones. ¶ Dicũt enim quidam quod sic & quod etiam vocanda est dicta pars: vt alle. manifestam offensam, si voluerit: nec erit necessaria hîc solẽnitas iudiciorum, secũdum eos. ¶ Alij dicũt, quod Imo dicta pars non est vocanda: Imo plus dicũt, quod si sine vocatione venerit, non audietur appellãs: ne in suum præiudiciũ absoluat̃: dũmodo cautio recipiatur: vt dicto. c. sacro. circa fi. Plus dicũt, q̀ postq̃ absolutus fuerit, de nullo cognoscet. s. q̃a nõ cognoscet de causa exconmunicationis prioris: cũ illud nõ sit accessorium: quia sine tali cognitione potest suũ officiũ exercere. ¶ Dicuntq; quod si quis aliquis viderit se grauari, recurrat ad cõmune præsidiũ appellatiõis. j. de ap. cũ sit Romana. ¶ Alij plus dicũt, q̀ neq; iudicẽ excõmunicatorẽ vocare habebit, neq; partem: quod melius videtur Inno. Et hoc verũ, nisi ad vidẽdũ cautiones, quas patrauit. ar. j. de testi. c. in nomine domini quia nullam super eos habet iurisdictionem.

34 ¶ † Sed qualit ergo procedit iste delegat⁹: & qualiter practicari poterit tex noster? Dicit Inno. quod hoc modo: q̃a mittet iste delegat⁹ ad iudicẽ q excõmunicauit mãdãdo sibi, q̀ absoluat eum, cum sit paratus cauere, quãdo pro cõtumacia est excõmunicat⁹. Vel si pro offensa satisfaceret, quod si exeõmunicator renuerit facere sine caosa, tũc delegatus absoluet eũ, vt hîc. Si verò iustã causã assignet, quare id non faceret: q̃a fortè excõmunicans dicit manifestũ, quòd excõmunicatus negat manifestũ: tunc hîc iudex nõ absoluet eum: nec cognoscet qs verũ dicit, sed supersedebit cãæ quousq; legitimè absoluatur: nisi sit notoriũ excõmunicatorẽ falsum dicere, & caueat hîc iudex ne dubiũ dicat, quod est manifestum, vel econuerso. s. de rescrip. cũ contingat. Hoc autẽ faciet quandocunq; obijcitur excõmunicatio, siue ante lit. contest. siue post, secũdũ Inn. cui concordare videtur Host. Nouel & Io. de lig. recitatiuè tamen. ¶ Sed ego dubito. Nam si per malitiã excõmunicator absoluere neget, absoluere potest delegatus. & alias debet absolutionẽ denegare. Igitur an per malitiam hoc facere neget, cognoscere potest & debet delegatus. De antecedẽti est hic tex. & patet cõsequentia. Sic enim dicimus alibi, quod q̃a Papa habet electionẽ Imperatoris approbare, si ritè de idonea persona facta sit approbare. & aliàs eam reprobare. De hoc habet ipse cognoscere, videlicet, an ritè & de persona idonea facta sit. s. de elect. venerabilẽ. § j. Sic etiã licet Papa iurisdict. tẽporalẽ regis Francis in ducatu aquitaniæ occupare nõ velit tamẽ quia Rex Angliæ denuntiauit ecclesiæ peccatum, in quo Regẽ Francię super apprehensiõe & retentione dicti ducatus irretitũ dicebat, denũtiauit ecclesiæ: q̃a ad Papã pertinet Regẽ fran. corrigere de peccato: quod facere nõ potest, nisi de illo cognoscat. Ideo de illo cognoscere potest. j. de iudi. c. nouit. & quod ibi notat Inno. in vlti. glo. Igitur sic in proposito cognoscere poterit delegat⁹ de malitia excõmunicatiõis per modũ accessiõis cum alter de isto arti. absolu. per beneficiũ huius decre. spãliter sibi cõmisso, in casum & euentũ dictæ malitiæ, cognoscere nõ possit. arg. s. e. c. j. præterea. & c. signifi. cũ similibus. De hoc autem cognoscere nõ potest, nisi cognoscat, an causa allegata per exeõ. sit vera, vel falsa. Igitur de hoc cognoscet per prædicta. Facit quia quod fortius videtur, ipse cognoscit de causa exeõmunicationis ad effectum satisfactionis, etiam post absolutionem, vt patet. j. e. §. fi. Et ex ijs quæ dixi supra in opiniõe fina. Præterea probo: quia eo ipso, quod excõmnnicator requisitus per delegatũ denegat excõmunicatũ absoluere, fundata est intentio delegati, vt absoluere posit: vt hîc nisi incipiat de manifesta cõtumacia, vel offensa: q̃a aliãs semper sic est excõmunicatus cũ cautione ante omnia absoluẽdus: vt dicto. c. ex parte. & j. eo. cũ contingat. Excipiẽti autẽ non creditur, nisi de exceptiõe faciat fidem: vt. ff. de proba. l. in exceptionibus. Nec veritas in iudicio allegata proficit, nisi probata. j. de ap. interposita. Nec nuda allegatio partis in iudicio facit rẽ dubiam. Notant Doct. presertim Cyn. C. de procu. l. j. Et facit bene prima facię, vt videt̃: quia exceptio dubia cõtra notorietatem opposita iurisdict. conseruatoris nũ cognoscẽtis, nisi de notorijs, non elidit: Imo ipse de ea cognoscet Not. Inn. j. e. statuimus. l. vj. Nec mirũ quia de incidenti, vel euigenti quæstione bene cognoscit iudex, qui aliàs super hec principaliter iurisdictionẽ: vt. C. de iudi. l. quoties de ordi. iudi. l. adite. Vnde vt refert etiam Inno. hîc plus dixerunt quidã, quod si offensa allegata nõ apparet notoria, vel per sententiam, vel per confessionem vel, per facti euidentiam ipsum absoluet j. de ver. sig. ex parte. & c. sep. alle. ¶ Subdit etiam Inno. quedam verba multũ facienda ad propositum secundum me dicens: fatemur tamen, quod si nõ esset notoria iudici, sed pars diceret, vel vellet probare eam notoriã, quod admitteretur. Dicit tamen, quod nõ audientur testes, subaudi, excõmunicatoris volentis probare offensam notoriam: si dicunt, quod sit facta offensa, nisi dicant etiam, quod sit notoria. ¶ Subdit tamen quod iudex etiam per se inquirere posset, an sit notoria per bonas personas sine testibus. ¶ Ex quib⁹ verbis Inn. eliciunt duæ cõclusiones. ¶ Prima est, q̀ ad instan. excõmunicatoris excipientis de notorietate offensę, & probare volentis ipsam notorietatẽ, super hoc habet cognitionem delegatus. ¶ Secunda est, quod p se de huiusmodi notorietate allegata, inquirere potest delegatus extraiudicialiter à bonis ꝑsonis. Sed in hoc videlicet, cum non instat excõmunicator super probanda notorietate: sed instat excõmunicatus super probanda nõ notorietate, an debeat delegatus de hoc cognoscere? ¶ Inn. videt̃ dupliciter loqui. vno modo recitatiuè, quod debet habere illã pro cognita, & pro dubia. Nam si non probatur notorietas, debet eã habere ꝓ dubia: vt. s. isto folio dixi ver. *vide, vt refert*. Alio modo videtur dicere decisiuè, quod debet eam habere quasi pro non dubia, & pro non notoria, & non absoluere. ¶ Alia potest esse opinio, quod etiam ad instantiam excõmunicati possit delegatus inquirere de non notorietate. Et hãc credo per pdicta. Et q̀ in inquisitione nõ reperit affirmatiuã. videli. notorietatẽ, debet habere offensam vel cõtumaciã pro dubia, & absoluere per prędicta, & per ...

tata Bartoli.ff.de verb.oblig.in illa.in vltima questione. Et finaliter puto, iudicio meliori, partem & excõicatorem hîc vocandos, saltẽ de expediẽti. Nam natura iudiciorum est, q oẽs illi, quorum interest sint vocandi: vt.ff.de adop.l. Nam ita Dynus.de re.iudi.de vno quoq;.de minori.l. in causæ.§. causa.j.de maior.inter.iij.de causa po.c.j. Preiudicaret tamẽ processus habitus cũ excõicatore parti: si sciuisset causam agi.i.ff.de de re iudi.l.sæpe.&.j.eo.tit.quáuis.

35 ¶ †DECIMONONO quæritur, vtrum iste §. Sexta in ea parte, in qua dat potestatem absoluẽdi, &c.p gratiam specialem Apostolicis delegatis? Inno.hîc in fi.glo. huius: *alias non videtur*. dicit, q sic. Et dicit hanc gratiam non ordinarius nec alius delegatus. Sed dicit Hosti. q Innocentius videtur in hoc sibi contrarius, ad ea, quæ dixit super verbo adstrictum.in fine. Sed videtur mihi, q imò contrarietas venit ad notata Innocẽ.super verbo, delegatis.in prin.vbi dicit Innocẽtius, quòd id, quod hîc dicitur in delegatis Papæ, intelligendum est in omnibus ordinarijs & delegatis, etiã aliorum ordinariorũ, qui excommunicãdi & absoluendi habent potestatem. quãtũ ad hoc, vt possunt absoluere ab excõicatiõibus contingentibus ipso iure: delatis ab homine distinguens vt scripsi.s.eod.in.xj.q.& tribus quæstionibus sequentibus. ¶ Sed parcat mihi Hosti.hîc nõ est contrarietas: qa in aliquo iste §.quo ad hæc, quæ dixi cõtinet gratiam specialem concessam delegatis Apostolicis, scilicet quo ad sententias excõicationum latas per alios delegatos Apostolicos & quoscunq; ordinarios, & etiam ad Papam deuolutas, vt scripsi suprà in xv.q.de quibus non absolueret alius delegatus, quàm Apostolicus, scd̃m hanc formam: vt patet in remissionibus.alleg. suprà proxi.& continet cõmunem concessionem ex identitate rationis quo ad sententias latas per subditos, saltem ipsorum ordinariorum, & alios delegatos ordinariorũ eorundem: vt patet ex ijs quæ dixi in.xj.& tribus quæstionibus sequentibus allegatis.& infrà possunt dicta Inno.ad concordantiam reuocari quod expedit.arg.j.de elec.cum expediat lib.vj.&.C.de inoffi.doti.l.vna.

¶ Supple glo. ¶ In glo *qua duplex*.in fi.vel loquitur de forma, quæ habetur de sent.excõ.à nobis.ij.in fi. ¶ In glo.secus ibi: *ad primos*. Dicit Host.q hic dari potest instãtia. Nam si excommunicatus esset per ordinarium post impetrationem, & ante præsentationem omnino posset eneruari iurisdictio delegata.j.de appel.vt debitus. ¶ Item posset esse excõicatus propter eandem causam: & tamen valeret rescriptum: licet de excõicatione non faceret mentionem.j.de excep. venerabilẽ.&.c.dilecti.&.c.dilecto. ¶ Dicit ergo, q si propter causam delegatam, vel illi annexã, excõicatus sit à delegato, indistinctè soluitur: vt præmisit, si ppter aliam causam ad excommunicatorem remittitur: vt hîc dicit. ¶ Et in fine. quod falsum est vt dicto.c.ipso iure & quod ibi notatur in gloss. nunquid ergo. ¶ In glo. *Et in causa*. ibi. *quæstione prima*. vbi de hoc in summa. ¶ Et ibi vel à iure . hoc teneas, vt dicto.c.ipso iure. ¶ In glo.antepe.in fine.de rescrip.lib.vj.& per illud qđ ibi dicitur opponitur, q id quod hîc dicitur, hodie nõ procedat: quia aut causa ista de qua hîc dicitur vertebatur inter personas easdem, inter quas nũc agitur: aut inter excõicatum & aliũ, illo casu: aut impetrauit excõicatus, & sic valuit: aut alius & hoc ad alium iudicem facere non potuit: vt ibi. ¶ Si verò alia persona erat, non potest dici accessoria, quæ nec istam tãgat. ¶ Item, quomodo extẽderetur rescriptum ad ea. quæ in rescripto specificata non sunt, contra.c.P.&.G.j.eo.dixi in vlti.oppositio. ¶ In gl.vlt.ibi: *Impetrauit*. Nec dico: offendẽte in iudici corã vno iudicio, fuit datus alius. Sed finge sic A reus nũc, actor tunc, conuenit.v.nũc actorẽ, & tũc reum, corã ordinario, & super alia causa priusquã citatus esset, per hoc rescriptũ.& ordinarius excõicauit eum.B.cõfessum debitum, sed soluere nolentẽ. Et sic scd̃m Host.cessat obiectio: de qua dixi.s.glo.antepe. ¶ Item, qđ opponitur, q iudiciũ finiri debet, vbi incœpit, & q super eadem re coram plurib° quis non debet trahi: & q nõ valent literæ impetratæ nõ faciẽ.mentionẽ de pcessu.j.de re iudi.inter monasteriũ. Dicat enim scd̃m Hosti.q omnia ista procedunt ex negligẽtia iudicis & vi accessorij.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Missio in possess. vel fructuum datio, an restitutionem impediat?*
2. *Titulo possidentem, an à fructibus excusetur?*
3. *Nuntij missio, an appellationis vim habeat?*
4. *Collega absens, si per socios de veniendo monitus, dicat se venire nolle, an variare queat?*
5. *Monitio trina ad absentis vocationem, an requiratur, vbi scilicet apposita est clausula. Quod si non omnes? Et quid si in termino non compareat? nu. seq.*
7. *Iudices causas diuidere, num possint, vbi duo, aut tres cõmisse sunt?*
8. *Citatus per duos, si coram tribus in termino compareat, an respondere teneatur? Et nũ saltem in vim comparitionis & præsentiæ iudicum me. seq.*
10. *Iudicium duorum cum clausula: vt omnes: vel duo: aut vnus: qualiter vnus quo ad alios iurisdictionem perpetuet? Et quid differat hæc clausula ab ea, quæ est. Quod si non omnes? Et vide ibidem diuos quæstion. strictim tractatas.*

¶ *CAP.* *XXII.*

CVm causam. ¶ Cas. Si causa simpliciter delegatur tribus, duo sine delegatione tertij procedere nõ possunt: quod si facerẽt ab eis poterit appellari. Et primò recitatur factũ super quo fuerat appellatũ. Scd̃o cõmittit appellationis cãm ibi: *fraternitati*. ¶ Expone literã. *Montis regalis*. quia reus erat. *Resanensis*. iste erat actor. *Archiepiscopus*. si bene aduertis hic erãt quinq; Archiepĩ in vna causa: duo litigãtes, & tres iudices. Ex quo percipiat Archiepale prouincias quinq; modicum territorij distinguere. Et facit ad notata de elect.corã.& ad ea quæ Nouella scripsit.j.de testi.vltra.tertiã.in fi. *Rheginensis*. nõ leuauerat. Et ideò ad eum remitti poterat appellans, aliàs nõ, qui grauarũt, saltem inuitus.j.de ap.accepta. Host. *In quorũ*. duorum.s.Panormitani & Capuani. Nam si modo oẽs adessent, licet soli duo citassent: tamen responderẽt.ar.ff.de fe.l.j. Inn. Quod nõ credit Hosti.nisi sponte hoc vellet: quia citatio nõ arctauit: tamẽ arctauit voluntaria cõparitio, quod voluit Inno.l.j.ff.de fe. *Tribus*. de hoc notatur.s.c.pximo. Inn. *In eo sidro*. ergo nec aliquid sciuit de assignatione diei. ¶ Si discordarent de loco remittit Hosti.ad summã.eo.tit.§ q si eius offi.versu.quid si non possunt. vbi tenet, q stabitur assignationi duorũ: nisi manifestè assignent locũ incongruũ, in quo vltimo casu de missione nũtij. *Admittere*. nec pbationes ab latas suscipere. aliàs non sufficeret probare exceptiones non fuisse admissas ad reuocãdũ, quæ facta essent post appellationẽ: nisi probarẽt veritate in causarũ.s. de app. interposita. secundũ Inn.Hosti.& AEgi, Et.j.iudices nõ obtulerunt, sed decimas aduersarijs assignauerunt: vt patet in.Hosti. *Et quod* fortè, quia duo iudices processerunt. post appellationem ad diffinitiuam sententiam, vel ad missionem in possessionem vel ad aliquod huiusmodi. Inn. *Præcipuè*. hoc dicit: qa dixit quia idem si nõ essent cõfirmatæ. Inn. *Lucalem*. s.de consti. quæ in ecclesiarum. Hosti. *Iudices*. qui iudices erant. Hosti. *Postmodum*. ergo non prius: quia sic processus esset irritus de rescrip.cum dilecta.j.eo.venerabili. Hosti. *Quicquid*. per hæc verba intelligo cõmitti cãm proprietatis. Gof.etiam cum accessorijs.s.c.proxi.

1 ¶ †Not.Inno.ibi: *Iudices*. nõ impedire restitutionẽ missionis in possessionem, vel dationem fructuũ per iudicem post appellationẽ: sicut nec ea quæ fit ab aduersario. vel altero iudice tñ.s.c.cãm. Factũ eñ à iudice, cuius iurisdi.est suspensa, vel vltra suũ officiũ, aut minus ritè videlicet ordine non seruato spoliationẽ nõ excusat. C.vñ vi.meminerint. Fa.not.p Cy.in j.q.& p gl.& But. si quis intantã.in principio & per Bartol. ff.de acquiren.possess.l.iustè. Facit de iure fisci.prohibitum.

& quod ibi notatur per.Bertrandű.de drocel.&.c.de met.l. deuotum.lib.xij.

3 ¶†SECVNDO not.Host.ibi:*cũ fructibus*.titulo posside̅tem.i.authoritate iudiciali,nõ excusari à fructibus:quod est verum in perceptis:secus in percipiendis:vt.C.de rei ven.l. si fundum.Nisi talis esset titulus,qui pro non titulo haberet̃ C.de iur. f.ha.l.j.l.x.Goff.vide de hoc.iiij.casus.in Spec.de fructi.& interesse.§.j.ver.si verò cum titulo. Sed cũ hîc deficiat iudicialis authoritas supplendű est,vt dicit glo.etiam de percipiendis.Hostien.

3 ¶†Opponitur ibi:*Postquã*.†quia hîc videtur probari,quòd missio nũtij habet vim appellationis:contra quod opponit̃ de his,quę leguntur & notantur.j̃.de app.vt debitus. Et si exponis,*postquam*.i.postquã propositę prędictę exceptiões coram prędictis duobus,coram quibus nec respõdere tenebatur tertio non excusato:nõ videtur hoc valere:quia licet proposuissent,tñ nõ erant cassanda propter hoc postea ignorata:nisi fuisset appellatum.¶ Potes dicere,ꝙ tenuit appellatio ex vtraq; causa quo videtur innuere praecedens litera,ibi *exceptiones prędictas*.Hoc aũt vult addere ꝙ etiam si ante appellationẽ prędictam fuerit expoliatus debet restitui:dummodò facta fuerit spoliatio post missionem nuntij . & ista placet Inn.¶ Dicit autẽ Host.ꝙ idem,si ante missionem.& ante litem motam.Nam quandoq; spoliatur quis iniustè,restituendus est.de resti.spo.per totum.¶ Est tñ scdm eum & Goff.nota.dignum.Pro quo ad reuocationem innouatorű post æquiparatur appellatio missio nũtij,& itineris arreptio j̃.de app dilecti.& remittit Hosti.de cleri.pereg.c.vno.dicã in.c.meminimus.alleg.

¶SECVNDO opponitur ibi:*admisisse*.quia videtur necessarium probare veritatem causæ.de app.dilecto.&.c.in-interposita.& de testi.ex parte Adæ.Ber.remittit ad notata sua.in.c.interposita.Dixerũt Gof.& Hosti.ꝙ hîc obtulit se probaturum,& non fuit admissus.Hęc Collect.placet & Io. de ligna.dicit eam verissimam,quantű ad effectű deuolutionis,non tamẽ quantű ad effectum certificationis.Iuxta notata.j̃.de testi.ex parte Adæ.¶ Dicit Abbas,ꝙ hęc decre.intẽdit,ꝙ cű appellatur à iudice delegato ex causa,quã ipse non potest ignorare,vel cuius probatio esset inutilis corã ipso,in causa appellationis,& probationis onere releuatur appellãs. Sic intelligit Ber.de exce.olim.¶ Prima eñ exceptio ad qd probaretur coram eis,cum de illa debeãt esse certi?¶ Et cui secunda,cű super illa iurisdictionẽ non habeant?¶ Dicit Io. de lignano,ꝙ hoc nõ procedit,qa licet iudex à quo hoc nõ possit ignorare,iudex tamẽ ad quem ignorare potest,qui tamen certificandus est,aliâs appellatio non deuoluit secűdű eű.Inducit.c.interposita.alle.Sed oblatio probationis beneoperatur hűc effectum nõ sñiaiudi.vt.d.c.ex parte.¶ Credit idem Nouel de prima exceptione propter negatiuã,quę verè de scda nihil dicit,ac si tacitè de illa ignorare videat̃:maximè,quia affirmatiua illi inest . dicã in.c.interposita.alleg.

4 ¶†Quæritur nũquid collega absens,monitus per cõsocios si dicit se nolle venire poterit variare?videtur ꝙ sic ante reuocationem.j̃.de ꝓcur.licet.lib.vj.¶ Archi.contra.in.d.c.licet.quia per eius voluntatem deuoluitur potestas ad alios. s̃.ut.proxi.§.adijcimus.¶ Sed cõtra,quia secus in electore: vt legitur & notat̃.s̃.de elect.ecclesia.ij.¶ Item quia contumax in vno articulo.in alio contumax non reputat̃,vt legit̃ & notatur per collect.j̃.de do.& cõtu.c.fi.& per Io.eo.oui. eum qui.lib.vj.in glos.videbatur. Nec obstant iura excludentia variationem,maximè re integra.de electio.in causis.de prębend.si tibi absenti,quia loquuntur vbi negotium occupatur per dominű:vel per illum à quo actus,seu negotium de quo agitur,dependebat.¶ Quod nõ est videre in casu nostro:quia exercitium istius iurisdictionis,non dependet à cõdelegatis suis:nec ipsi iurisdictionem mandauerunt,sed Papa.Nec per eorum occupationem mutatur committẽtis volűtas nec in eorű fauorem clausula posita est,sed causæ:vt.c.proxi.versu,illa quippe.Igitur cű causa & eius factor adhuc durent,&c.quia sola voluntate non excusat̃ delegatus:quia mandatum superioris,obligat nõ solű ad nűc,sed ad semper,quandiu durat eius voluntas.arg.xiij.q.j.c.quisqs §.quod pręcipitur.scdm Collec.Inducit collecta sua de concess pręben.literas.¶ Io.de ligna.distinguit.Aut adijcit̃ clausula iurisdictionis dationi:& tűc statim,ꝙ noluit iurisdictio transfusa fuit in alios,sic,ꝙ poenitere non potest.¶ Aut adijcitur solű vsui vel exercitio,& tunc secus.arg.dicti.c.licet.& de præben.si tibi absenti.lib.vj.Ratio,quia iurisdictionẽ nõ perdit per talem refutationẽ ipso iure.¶ Inducit notata de rescrip.pastoralis.¶ Sed parcat mihi ipse:quia ipse distinguit duo membra,vbi nõ põt esse locus,nisi vni.Nam certű est, ꝙ clausula non adijcitur iurisdictionis dationi,sed solű vsui & exertitio.¶ Pría facie sto cű Collec. q̃a impedimentű vel volűtas tertij,nõ trasfert iurisdictionẽ de impedito,vel volẽte in alios:nec dat illis,nec aufert isti:cű quilibet habeat eam insolidű:vt dixi.s̃.c.proxi.sed solű aperit exercitiű collegis. ¶ Pręthereà cessante causa iuris specialis, cessat illud ius.ff. de iure patro.l.adigere.§.quamuis.s̃.de reuun.post trãsla.& ibi dixi.Sed impedimẽtum,volűtas sunt causa huius.Igitur. ¶ Præterea remedium extraordinarium nõ tollit ordinariű sed ecõtra.ff.de mino.l.in causæ.¶ Modò duo tertio impedito,vel volente propter impedimentű,seu voluntatẽ rõne exceptionis extraordinaria remedia omittuntur.& cessante impedimẽto,seu volűtate.cessat exceptio,& locus est ordinario remedio formæ cõmissiõis clausula exceptiua sublata igit̃.Et ꝓmissa itellige cű adijcit clausula & si nõ oẽs.de qua in.§.adijcimus super hęc oĩa.vide notata.Noue.de reg.iur.c. mutare.lib.vj.in Mercur.

5 ¶†SECVNDO quæritur ad expeditionem Collectarij de quatuor questiunculis.

¶PRIMO vtrű circa vacationẽ absentis requiritur trina monitio:cű videlicet apposita est clausula:quia si nõ omnes? Dic secundű Collec.& Io.de lignan.ꝙ imò sufficit vna simplex requisitio,sicut in electione.de elec.cű inter.& qđ not. eo.tit.cum nobis.&.xviij.di.Epš.Et per Archi.j̃.eo.si contra.super verbo,procedat.Et sufficeret,si pręsens fuisset in termini pręfixione.

6 ¶†SECVNDO quid si in termino non cõparet? dic secundű Colle.ꝙ tűc procedant duo:quia sit de eius volűtas apparet.Inducit Collect.sua.de elect.ecclesia.ij.

7 ¶TERTIO quid si duæ causę,vel tres sint cõmissę.Nũquid iudices possunt eas diuidere,vt ipsi de vna cognoscant & aliam absenti reseruant?videt̃ ꝙ sic per notata Inn.de procur.in nostra.quia iurisdictionẽ habentes & eam possunt inuicem in totű,vel in partem sibi cõmittere.j̃.eo.super qõnű quod per talem diuisionem fecisse videtur.arg.s̃.eo.quãuis. Quod fatetur Collec.in absente.Sed de præsentibus dicit secus:cű ipsi nec in totű nec in partem habeant iurisdictionis exercitium,nisi demű excusatione recepta:nec ipsi sibi ipsis cõmittere potuerűt licet bene tertio cõmittere possint.¶ Et licet tertio sic cõmisisse videant̃,tertius tamen nil cõmisit eis. Et idem Io.de lignano.

8 ¶†QVARTO quid de citato per duos,qui cõparuit in termino coram tribus:nunquid tenetur respondere?Innoc. tenet,ꝙ sic.Hosti.tenet,ꝙ non:vt dixi in expositione super verbo,*in quorum*.Collect.stat cű Inno.Tum quia voluntariè venit cű non teneretur:ideò de se cõqueratur.Tum quia citatio fit,vt pars in iudicio pręsentetur:igit̃ parte cõparente citatio habet effectum,sic ꝙ frustrà iterum citaretur.Tum qa per hoc lites abbreuiantur.Nam statim aliâs citaretur. Facit de re iudi.Abbate.§.ad hæc.ibi:nõ prodesset &c.Tum quia nõ interest sua:nisi forsan.aliâs ius reuocandi haberet Remittit ad collecta sua,de fo.cõpe.proposuit.Tum quia citationem potuit deliberare.Ideò nõ habebit inducias deliberatorias.de dila.pretereà.Et per cõsequens nec iteratò citabit̃ cű citationis effectus iam habitus sit.Io.de ligna.sic distinguit. ¶ Aut citatus comparens nihil excipit:& tunc sit vera opinio Innocent.¶ Aut excipit,& sit vera opinio Hosti.

¶ Sed non videtur multũ valere hæc distinctio: q̃a nõ quæritur, an in vim citationis respõdere teneatur. ¶ 9 † Sed quæritur, an in vim cõparitionis & pñtię suę factę corã tribus, & nõ mandati ipsorũ triũ, quos cõstat iurisdictionẽ cũ exactio habere, respõdere teneat? & ideò tu aliter sic distingue: Quia tũc recusat respõdere ꝑ eo solo, q̃a citatio p̃dicta nõ tenuit: & tũc male recusat ꝑ p̃dicta. & sic procedit opinio Inn. hic recusat rñdere, sic subito: q̃a petit in primis dilationẽ deliberatoriã sibi dare: & tũc audiri debet: vt. C. de lit. cõt. auf. offerat. beneficiũ eius iuris nemini est auferẽdũ sane cã. ĩ. de reg. iur. indultũ. cũ simi. Nec obst. ꝙ potuit deliberare: q̃a ad hoc nõ coarctabat de iure. & sic ꝓcedit opinio Hosti. & secũdũ istũ intellectũ saluari posset distinctio Ioan. de lignano.

10 ¶ † TERTIO circa clausulã? vt oĩs, vel duo, aut vnus, &c. q̃ro de. vi. q̃nibus Collec. primo qualiter vnus ꝑpetuat quoad alios. Dic vt. ĩ. e. cũ plures. li. vj. ¶ Secũdò in quo differat ab illa, ꝙ si nõ oĩs &c. Dic, quia in illa vnus nõ tenet aliũ regrere inchoãdo ꝓcessum, scdm Io. ibi: & Host. hic. ¶ Tertiò, nũquid si vno inchoãte, aliter ꝓcedit, valet ꝓcessus? Dic ꝙ nõ secũdũ Arch. in. c. cũ plures. qđ qualiter &c. ibi dicam. ¶ Quartò, qđ si impedimis cõmitteret, an subdelegatus esset collegę pręferendus? Dic, vt ibi per Io. Et quę ratio diuersitatis quo ad hoc inter procu. & delegatos? Dic vt ibi per Archid. ¶ Quintò, an processus, collega impedito inchoatus valeat, si collega ignorabat impedimentũ? Dic vt ibi per Arc. & Nouel. saluo, ꝙ distinctio Nouellę quo ad hæc ibi posita non placet hic collectario: cũ nõ caueatur in. d. c. cũ plures. ¶ Sextò quid in ordinarijs, & quæ est differẽtia quo ad hoc inter ordinarios & delegatos? dixi. s̄. c. proxi. vbi Collc. ista omnia latius ponit: sed frustrà: quia plenè tractatur in. c. cũ plures vbi de hoc dicam.

¶ Supple glo. In glo. ij. *si duobus*. ibi vnus ordinarius: hic plures delegati. vel melius, vt sequit Host. Et ibi. *sciant ipsi*. Si ergo adiũgeret delegatus ꝑ nouũ rescriptũ, teneret ꝓcessus primi delegati hoc ignorãtis. ar. decre. si duobus. Et ibi: ad hoc. di. ar. secũdũ Io. Et ibi: *et am*. Idẽ hic Host. sed Tan. & Phi. vident tenere cõtrariũ loquẽdo in singulari sic. si ꝙ. s. nõ veniãt termino statuto statuto. Et ibi: *rogationem*. quæ rogatio siue requisitio, si ad ipsum venire nõ põt, publicet ad domũ ipsi⁹, vel ad ecclesiã parochialẽ, cõfecto exinde publico instrumẽto. & habebitur ꝑinde acsi ꝑsonaliter reqsitus fuisset. Ad hæc de dolo. c. vl. de eo, q mittit. in pos. c. vltimo Hos. Facit. Cle. cãm. de elec. Et ibi: *si fortè*. quod bene facit. Et sic seruat curia. Bonaguida. ¶ In gl. ij. in fi. hoc verũ, si cõuenit corã ordinario: secus si corã delegato. Host. ¶ In glo. antepe. ibi: *probabili*. dixi. s̄. in. ij. opposituõe. *Et in fine*. dicit Go. hic, & ibi, ꝙ de iure suo cõfisus sponte se ingessit ad hoc onus.

¶ SVMMARIVM.

1 *Iudices si plures dati sint cum clausula; Quid si non omnes. an si vnus recusetur vt suspectus, appellari possit, & abs quo? Et quis recusationis causam audire debeat?*
2 *Iudex si sibi non iudicem, vt iudicem associet, an quod ab his geritur valeat? & nu. 12.*
3 *Exceptio recusatoria vbi proponi debeat? Et an iudex recusatus, sit, iudex?*
4 *Vtile per inutile in diuisibilibus, an vitietur? Et quid in indiuiduis? nu. 14. & 17.*
5 *Suspitionis causa pendẽte, an possit nõ recusatus iudex procedere? Et si processerit, an valeat?*
6 *Iudex si quando quid obijciatur, quod ipsius iurisdictionem elidere queat, num ipse idem de hoc cognoscere possit?*
7 *Exceptionum recusatoriarum generatio.*
8 *Iudicibus pluribus datis, si contra vnum eorum exceptiones proponantur, coram quo, aut quibus & proponi & probari debeant? Et quid in iudicibus ord. quo ad huiusmodi exceptiones declinatorias proponendas? Et quae differentia inter huiusmodi iudic. ordi. & delegatos? nu. 9. & 10.*
11 *Homicidij exceptio, aut cuiusuis alius criminis delegato obiecta, num ipsum à iudicando repellat?*
12 *Iudices ordinarij, quo ad negotium de quo hic, qualiter æquiparentur delegatis & tutoribus?*
15 *Executor gratiæ, prætextu infamiæ, an repelli queat?*
16 *Episcopi comminatio, de qua hic, an sit sufficiens recusationis causa?*

¶ CAP. XIII.

CVm super. ¶ Casus. Si duo delegati sunt cũ clausula, ꝙ si ambo? vno recusato, alter solus ꝓcedere potest. Nec tenet ꝓcessus, si cũ recusato procedat. Et prima pars decisæ factũ narrat. Secũda distinit ibi: quamuis. Nouella.

¶ Expone literã. *Verum*. qui dicebat ipsam abbatiã ad se spectare. *Destinare*. ad petitionẽ ipsius. G. *Appellaretur*. pro eo, ꝙ Epm iã iustè recusatũ secũ, vt iudicẽ admittebat. Hosti. *Ab eodẽ*. s. Abba. & Epo simul: vt. ĩ. sequit. vel ipso Abba. tm̃ Et hoc no. litera Ion. Pro quo sciẽdũ est, ꝙ vna pars ipm Epm, vt suspectũ ex certis causis recusauerat. ¶ Et q̃a nec à q̃i cessabat, nec arbitros sup causis suspitionis eligebat, eadẽ pars ab ipso appellauit: quã appellationẽ postea ambo iudices interloquuti sunt nõ tenuisse de iure: & tũc eadẽ pars ab ambob⁹ appellauit. Sed iudices à quib⁹ appellatũ est: nõ deferẽtes appelationi parti appellãti silẽtiũ imposuerũt, & aduersariũ restituerũt: vt in in integra cõtinetur, scdm Inno. *Formam illi*, ꝙ si nõ ambo &c. *Interpositam*. ex parte. R. & moñ. ad ipsum Abbatẽ collegã, & ex eo, ꝙ Eps recusationẽ ex causis iustis cõtra ipm propositã admittere noluit. Host. *Confessim* q̃i. potest exponi. i. esse pręsumit. Host. *Adimplere*. sine Epo, vel illo modo. Hostien.

1 ¶ † PRIMO Not. secũdũ Inn. ar. ꝙ si plures iudices dati sunt cũ clausula, ꝙ si nõ oĩs. &c. Et vnus recuset vt suspect⁹, ab eo tm̃ debet appellari. & nõ ab alijs. ¶ Secũdò nnt. secundũ eũ, ꝙ hæc decre. videt innuere, ꝙ Eps solus audiebat causam recusationis suę, & solus sup illa sentẽtiauit, & ab ipso appellatũ fuit. ¶ Tertiò not. secũdũ Inn. & Ber. ꝙ in his, quę habẽt cõsequẽtiã necessariã, qui vult antecedẽs, ꝑ cõsequẽtiã fateri, videt etiã se velle cõsequens. Concordãtię sunt in. iiij. gl. Ber. ¶ Quartò nota, ꝙ si iudex associet sibi nõ iudicẽ, vt iudicem, non valet quod simul ab eis agitur. secundũ quosdam. ¶ Quintò no. qualiter vtile per inutile vitiatur. De quo hic planè per Henric. ¶ Io. de lignano elicit alia quatuor notabilia. ¶ 3 † Primum est, ꝙ exceptio recusatoria coram iudice recusato proponi debet. ¶ Secundũ est, ꝙ actitata post appellationẽ non tenent. ¶ Tertiũ est, ꝙ iudex recusatus nõ est iudex. ¶ Quartum pro repugnantia voluntatis & potestatis processum actitatum postea reddit nullum.

¶ PRIMO opponitur & hic ingredior principiũ magnę gloss. Inno. Videtur enim quod non solum coram recusato, sed corã ambobus debuit proponi exceptio recusationis & causæ suspitionis: quia ambo iudices manent, donec iurisdictio transferatur in arbitros. Et quia recusator cum aduersario, vel iudice debet eligere arbitros, qui de causa suspitionis cognoscant, & diffiniãt. ĩ. de app. cũ spãli nec impedit istã obiectionẽ, si dicas ꝙ nil ad nõ recusatũ de recusatiõe ꝑtinere videt. Ideo nõ videtur, ꝙ coram eo proponi debeat, vel ab ambobus appellari. Respõderi tamẽ posset, ꝙ hæc cognitio tanquã accessorium ad non recusatum cum recusato pertinet. Nam nisi hęc præcedat: non procedet eorum iurisdictio super principali. Igitur & c. ar. s̄. e. præterea & c. prudẽtiam. §. sexta. Facit, quia ambæ partes cogerent conuenire in arbitros. ĩ. e. suspitionis. ¶ Solutio dicit Inn. quod licet melius sit per proximè dicta, quòd coram omnibus proponatur: tamen sufficit, si coram recusando tantum proponatur. Et est ratio, quia nec ipse recusandus, nec coniudices, sed arbitri super illa iudicare debent in. d. c. cum speciali. Et placet Archidiaco. ĩ. eo. si contra. lib. vi. super verbo, proponatur. Magis videtur placere Collec. ꝙ sit necessarium proponi coram omnibus: q̃a ille solus non habet exercitiũ iurisdictionis.

Sed si ad

¶ Sed si est ibi clausula: ꝙ si non omnis. coniudices soli procedant: vt.c.si contra. Si autem ad arbitros recurritur, vt ibi: licet hoc sit securius. Dictũ tñ Inn. quod placet Io. de Lignan. & Nouellæ: vt videtur, satis potest sustineri: cũ propositio suspitionis concernat factũ partis, & non exercitium iurisdictionis. Et est quasi extraiudicialis ad hoc facta, vt claudat portas iudicialis anfractus, respectu recusati: quia dicitur ei: quia suspectus estis, supersedere debetis. Ideò ratio de defectu exercitij nõ videt̃ vrgere: cũ nõ vt ipse de ea cognoscat, sed vt à cognoscendo desistat, proponatur. ¶ Verum secundum casum Hosti. & decisam, quã ipse recitat, censetur dicta recusatio ꝓposita coram ambobus licet corã solo Ep̃o proposita esset. Et est ratio: quia illa die qua ꝓposita fuit ꝓcedebat tam suo, q̃ Abb. noie: quia Abbas quo ad illã diem sibi cõmiserat vices suas, ꝑut Hosti. dicit cõtineri in authentica.

¶ Secũdo opponit, Inno. ꝓsequendo: quia sufficiebat quia appellatio ad huiusmodi cassationem ꝓcessus & s̃niæ, quæ facta erant post appellationẽ. Igitur frustra circa contrarietatem volũtatis & potestatis tantũ insistit. ¶ Præterea, quia nõ videt̃ not. ꝓce'dẽ secũdũ Innoc. ꝙ solus Ep̃s recusatus procedere possit: quia Imo ipse post appellationẽ ab eo interpositã nõ põt procedẽ: vt. s̃. c. ꝓxi. ¶ Excludet inno. pluribus modis. ẽt primo, ꝙ bene sufficiebat appellatio ad cassationẽ: sed Papa ꝓposita que. assũpsit disputationẽ, ac si ꝓcessum esset ante appellationẽ. ¶ Et subdit, ꝙ etiã, qñ primo ĩterloquuti sunt simul nondũ erat appellatũ. ¶ Alia solutio est secundũ eum, ꝙ hoc dicit, vt oñ dat iustam cãm appellationis factæ à duobus, & iniustam s̃niam eorũ ¶ Tertia solutio est, quod nũquã fuit appellatũ ab Abb. sed tñ contra processum ipsi⁹ obijciebatur, ꝙ cum suspecto ꝓcesserit. Et ideò sic Papa respondet. Et sic habes hic secundũ Inno. ꝙ nõ solũ si s̃nia ferat̃ cõtra suspectũ, sed etiã si cõiudex resecatus, vt suspectus, nolit eligere arbitros vel alia facere, quæ debet, põt solus coniudex. ꝓcedere. Verũ etiam solutio prædicta nõ placet Hosti. nec Gos. vt in casu eorum. & Ber. patet. Nouel verò se expedit sic dic, vt no. s̃. c. prox. j. rñso. super verbo, &c. ĩ. vbi solũ ponũtur hęc verba, iudices non detulerãt, sed decimas aduersario assignauerãt: vt patet in fine. Hostien. Quasi velit dicere, quòd ita dici potest hic, quia licet fuisset appellatum, iudices appellationi non detulerunt, sed processerunt & sententiarunt. ¶ Ioan. de Lignano impugnat secundam solutionem, dicens, quòd appellatio ad interlocutoria, non nõ iustificatur ex superuenienti cã nec ab antiquo non ꝓposita: vt c. le appellãti de app. sed nihil facit hoc ad ꝓpositũ: qa Inno. nõ loquit̃, nec intelligit de tali iustificatione cõsistentẽ facto: sed de alia, quę cõsistit in iure. ¶ Verũ scd̃m antiquã & casum ꝑ Hostien. recitatos scd̃m legen. hic fuerunt duæ appellatiões vna ab Ep̃o suo & Abbatis noie ꝓcedẽte interposita ad Abbatẽ, pro eo ꝙ exceptionem recusationis corã eo ꝓpositam nõ admittebat: nec super articulo illius recusationis coram Abb. ꝓcedere nolebat: sed his nõ obstantib⁹ procedebat. Alia ab Abbate interposita, ꝓ eo ꝙ Abbas cũ Ep̃o dictã primã appellationẽ ab eo ĩteriectã nõ tenuisset de iure. Et ꝓ eo, ꝙ etiã cũ eodẽ Ep̃o recusato alterius ꝓcedebat in causa. ¶ Itẽ attende bene, ꝙ ꝓpter repugnãtiã prædictã Papa nõ decernit ꝓcessum duorũ habitũ post appellatiões ambor ũ nõ obtinere firmitatẽ. ¶ Sed hoc tñ decernit de ꝓcessu habito ꝑ eos antequã appellaret̃ ab Abbate: ꝙ apparet circa principiũ. decre. ibi: cũ dicit: *quibus solus Abbas antequã appellaretur ab eodẽ iuxta formam lit. ii nostrarũ procedere potuisset*. Licet & idem de processu sequente ambas appellationes, fortius sit dicendum: cum ibi tunc duæ rationes concurrãt. Videlicet appellatio & repugnantia antedictæ. ¶ Et per hoc modifica aliqualiter notata Innocent. quæ posui in expositione super verbo ac eodem. ¶ Item omnino ponderes ꝙ licet repugnãtia huiusmodi forte inficiat etiã interlocutoriam, per quam ambo pronuntiarunt appellationem ab episcopo interpositã nõ tenuisse de iure: tñ nõ principaliter ad hoc tendit allegatio perplexitatis, quã facit text. ibi. Potuisset enim esse dubium maius, an locus fuisset tali perplexitati, si ad alia nõ processissent: quia potuisset dubitari, an adiungendo fuisset huius intentionis, ꝙ nõ procedere sine illo cõiudice posset. ¶ Sed principaliter fit hæc allegatio ad deducẽdũ processum factum post dictã interlocutoriã, & ante secundã appellationẽ per ambos prędictos esse nullum. Quo ad illũ enim processum inducit Papa talẽ rationem Abbas noluit solus procedere, sed voluit procedere cum Ep̃o tãquã cum coniudice suo. Et sic cum ipso processit tẽpore quo, ille iudex esse desierat. ¶ Igitur non valuit processus amborum. Et ꝙ simul processerint supponitur, & approbat ex processu: & ꝙ illi intentionem habuerit Abbas, apparet. Probat text. quia cum ipso interlocutus fuit appellationem ab Ep̃o interpositã nõ tenere. & per huiusmodi interlocutoriã ex consequentia declarauit impedimentum recusationis & appellationis ab Ep̃o interiectę, nõ obstare ipsi Episco. quominus cum eo procedere posset. Et per quandã cõsequentiã etiam tacitè sic cõsensus fuit illum Episcopũ cum eo procedere posse: & ita locum non esse clausulę si, ꝙ se ipsum nõ posse procedere sine illo, etiam iacet textus clarus. Et respondet finaliter ad oppositionem: quia ante secundã appellationem nulla appellatio poterat impedire Abbatem: cum nondum ab eo appellatum esset. Deinde sequitur.

¶ TERTIO opponitur, quia videtur, ꝙ Ep̃s recusatus potuerit ꝓcessui, qui ex eius interessentia hic malus esse decernitur, interesse: quia saluis ijs, quę obijci possunt ex forma rescripti interesse potest. Et quòd nõ desijsset esse iudex, cuius cõtrarium dicit textus: quia aut fecit eum desinere esse iudicem. seu eũ interesse. Impedit suspitionis obiectio: aut appellatio: sed neutrum horum potest dici. Igitur. Primò ꝙ nõ suspitionis obiectio, videtur: quia dicit Inn. in. c. cũ speciali. Glo. *in sub delegatis. in fi. non memini me inuenisse quando pro. esses subdelegati, delegati & ordinarij tenent, etiam post recusationem habitus nisi appelletur, aut alio modo ad alterius audientiam cum effectu sit causa reuocata*. Facit quia sine lege loqui non debemus. in auth. trien. & semis. § cõsyderemus. ¶ Scd̃o ꝙ nõ appella. patet: q̃a facta post appellatio. rõne appellatiõis nõ debẽt decerni nulla, donec sit inhibitum, vel cõstet ex probabili & vera causa fuisse appellatum. ĩ. de ap. nõ solũ. lib. vj. § illa verò. Solue, vt dicam. ĩ. eo. c. si contra. & c. iudex § post recusationem lib. vj. & quod dicã. ĩ. c. in. j. q. & in vlti. oppo.

¶ QVARTO opponit̃, quia videt̃, nõ vitiet. ar. ĩ. de ꝓb. inter cętera. & ca. dilectus. j. Et quia faciẽda est interpretatio. vt res valeat & c. vt iuribus allegatis in vlti. glo. Ber. vers. ar. cõtra. ¶ Sol. ad. c. inter cętera. solue vt ibi notatur in. glo. ij. & super ea & vt ibi dicã. Ad. c. dilectus. dic, ꝙ ibi erat separatio inter factum licitũ & illiciatum. Sed hic erat vnicũ factum inseparabile: quia quicquid actum fuit decernitur esse nullum, qd̃ actum fuit per iudicẽ & per non iudicem simul & pro indiuiso. Et ad aliud generale: ꝙ facienda est interpretatio, vt res potius valeat. ¶ Dicit Io. An. illud verum: nisi ex tali interpretatione fiat alteri preiudiciũ: vt hic. ar. ĩ. de don. cũ dilecti. ¶ Sed melius dic, ꝙ illud generale obtinet in casu dubio voluntatis, vt in contrarijs. Sed vbi certa est volũtas, secũdum quã actus iudicandus est: tunc illi statur etiã, si ex hoc actus nullus debeat iudicari: vt hic. Quia in incertis, & non incertis locus est coniecturis. ff. de ver. obl. l. cõtinu⁹ § cum ita. Et per hoc soluitur ad notata Inno. s̃. de pręscri. cum ex officij. Et constet de voluntate contraria potestati patet hic in textu, qui hoc probat ibi, quia tamen quòd eo & cætera.

¶ QVINTO opponitur de. l. j. § j. versu, quid enim si duo. ff. de eo, quod cum fal. tutor. ge. esse. di. Hic omnino iũge. vj. quæstionem Oldra. fol. xj. quæ soluit ad hanc oppositionem. ¶ Et istud est fortè contrarium. ¶ Bernard. qui in glo. vlti. ante fi. format hoc cõtrarium, ibi ponit duas solu. quas ponit etiam Innoc. ¶ Vna solut. habet, quòd ibi verus tutor authoritatem præstans cum falso, solus in omni casu poterat ministrare. C. de authoritate præsid. l. finali. . .

de arbitr. l. parui. & infrà de re re iudica. ad probandū. Et qa hoc certum esse debet cuilibet tutori, voluntas non cōtradicit potestati. ¶ Sed iudex certus esse debet, quod sine delegato nihil facere potest: dummodo causæ tunc interesse possit. Et ideò, si interesse pōt de iure, & eum admittit, contradicit voluntas potestatis vnde nō tenet, qd̄ fit ab eis. Præterea coadiuuat: quia hîc potens & impotēs eandē sententiā tulerunt quæ non potest pro parte tenere & pro parte nulla esse. Sed in cōtrario verus tutor præstitit suam authoritatem quæ tenuit, & falsus tutor similiter, separatim præstitit suam quæ non tenuit. Et hoc nō est cōtra ius, ꝙ de duabus actionibus vna teneat, & altera, non secundū Inno. Alia secunda solutio, ꝙ verus tutor ibi sciebat suam potestatē, hîc secus. Dicunt alij, & ista est tertia solutio speciale ibi in fauorem. Sed non valet. Alij dicūt, & ista est. iiij. solutio, ꝙ ibi separatim: hîc simul actum gesserunt. quod videtur sentire Inno. vt. s̄. tetigi. ¶ Dicit Hosti. & ista est quinta solutio, ꝙ ibi errabat in facto hîc in iure. ar. ff. de iur. & fact. ign. l. regula. ¶ Prima solutio placet Bartolo in. l. cōtraria. ¶ Possum textò dicere & vt puto melius, ꝙ hîc cōstabat de intentione, videlicet, ꝙ Abbas, qui solus procedere poterat in vim clausulæ, nolebat procedere vt solus, & virtute huiusmodi potestatis sibi ex clausula cōpetentis: ideò nō est locus coniecturis. argu. ff. de verbo. obli. l. continuus. §. cū ita. Sed in contrario de hoc non constabat. Et ideò fit interpretatio, ꝙ tutor potestatē habens voluerit authoritatem quam interponebat valere omnimodo meliori: quo poterat. ar. ff. de testa. mili. l. si miles. Et eorū quę notat Inno. s̄. de pręscrip. cū ex officij. Adde hîc omnino quod scribā. j̄. in. vj. q.

4 ¶ SEXTO opponitur secundū Collect. † quia indiuisibilibus vtile per inutile nō vitiatur, de cōsecr. eccle. vel alta. quod in dubijs. de celeb. missa. cū Marthæ. ¶ Soluit Collect. quia quandoq; inutilis adiectio immutat de natura actus & tūc vitiat: vt hîc. & s. de elect. c. illa. & eod. tit. c. in elect. lib. vj. ¶ Facit extra eū regula, actus legitimi. cū concordantijs. Quandoq; verò adiectio inutilis nihil immutat de natura actus. & tūc non vitiat. ¶ Inducit lecta & notata de fi. instr. ex parte. ¶ Facit extra eum. C. de testa. l. testamētū. pro quo faciūt notata Cy. post Pet. C. de error. calculi. l. errorē. in. ij. q. vbi notat, ꝙ quia sententia actus indiuiduus est. non valet. sententia lata in summa maiori per errorem calculi, etiam qno ad summam minorem, in qua error nō est. l. j. §. j. ff. quæ sententiæ sine appellatione rescinduntur. Tamē gl. in. d. l. errorem. tenet cōtrarium, quod Collect. dicit esse expressum. j̄. de arbi. cū tēpore. arg. j̄. de testa. Renutius. & Raynaldus, vbi sententia pro parte valet, & pro parte non. ¶ Dicit tamen ꝙ dicta Pet. & Cy. procedunt, vbi in sententia error iudicis interuenit. ¶ Quo casu credit sententiam in totū nō valere: qa qua ratione vitiat vnū, & aliud error ipse. alias secus: vt in iuribus allegatis. ¶ Fortè melior intellectus dari pōt, ꝙ vbi sententia tota est vna, tota vitiatur ex errore. Sed vbi sententia super diuersis capitulis lata est, qua vna non est, imò tot sunt sententiæ, quot capitula. ar. ff. de verb. obli. l. scire debemus. error. in vno. c. aliud nō vitiat. ar eorū, quę leguntur & notātur. j̄. de app. inquisitionis. & c. secūdò requiris. ¶ Circa hoc autē generale, qualiter vtile per inutile vitietur, ponit Henr. hîc vnam lōgam distinctionē, quam si Deus dederit examinare intendo in regula, vtile. j̄. de regu. iur. libr. vj. De hoc etiam tangā aliquid post Collect. j̄. in vlt. q.

¶ SEPTIMO opponitur, quia text. iste videtur innuere ꝙ Abbas iste post interloquutoriā, quā ambo tulerūt solus procedere potuisset contra quod videtur: quia per dictā interloquutoriā pronuntiasse videtur tacitè se iurisdictionem sine Epo nō habere. ergo sic pronūtiando se iurisdictiōe priuauit. ar. j̄. eo. significantibus. ¶ Collect. & Io. de ligna. fatentur. ar. & illi stant. Sed salua pace eorū, hoc est cōtra textum per expressum. Nam textus, quod dicit de interlocutoria, infert solū & inducit ad ostendendū voluntatem Abbatis circa processum sequentem. Et ostendendū cōtrarietatem volūtatis & potestatis in in processu sequēti. Et dicit per expressum voluntatem potestati contradicere in processu illo. Ergo supponit, imò expressè dicit potestati locum esse. Ad c. significantibus. Solue, vt ibi dicam. Vel dic, ꝙ non est verum ꝙ Abbas pronuntiauerit se iudicem non esse, licet pronuntiando talem declarauit suam mentē. vide quę dicam in. q. j. proximè sequenti.

¶ OCTAVO & vltimo, opponitur de illa regula, si nō valet, vt ago, valeat, vt valere pōt. de qua. j̄. de spon. impu. in c. vno. lib. vj. Sol. Io. Cald. hîc in additione dicens, ꝙ dantur duæ regulæ. vna hîc quę habet locum, quando quis credit se tantū facere posse, quod valebat, sed nō poterat: & quod poterat non volebat: credens se non posse facere de iure. ¶ Secunda alia regula, de qua suprà, locum habet, quando erat solum in facto. ¶ Sed hoc vltimò non patitur dicta decre. vna vbi versatur error iuris. ¶ Vnde aliter dicit, ꝙ prima regula habet locum, quādo constat expressè, vel per coniecturas, ꝙ faciens noluit valere: nisi vt faciebat. ¶ Secunda, quādo voluit valere quouismodo: dūmodò non sit defectus per quē vicietur. Et de hoc per Henr. in brocardis. tit. de diuers. reg. iur. in prima rubri. & sequē. & per Cyn: C. de testa. l. nō ced. & plenius per Ia. de Bel. vis. ff. de cōsti. pecu. l. j. § eum qui. Dicta. decret. vna.

¶ Expeditis contrarijs, ad quæstiones accedo. Et primò ad materiam primæ oppositionis & tertiæ redeundo quærē

5 ¶ † Nunquid pendente causa suspitionis potuit Abbas non recusatus, licet in veritate supectus nō esset Eps, solus procedere: & si processit, nunquid tenet processus? Dicit Inn. ꝙ sic vi clausulæ: quia tūc nō potest interesse Eps impedimēto iuris impeditus: quod ius pręcipit eū supersedere, quousq; cognoscat de suspitione. j̄. eo. suspitionis. & d. c. cū specialis. Verū Inn. quasi opinionē mutare volēs, subdit, ꝙ etiam durāte causa suspitionis pōt Eps interesse, si vult: dummodò non sit vera causa suspitionis. Nec est verū eum tūc impediri à iure: imò ius cōcedit, sed differt ꝓpter exceptionē à parte propositam. Hoc approbat Host. subdēs: quin imò & hoc ideò quia continentia iudicij diuidi nō debet. j̄. de sequestra. pos. c. j. Nec etiam super diuersis personalibus actis eo. tēpore est agendū. s̄. de rescri. c. fi. Multò minus corā vno iudice super principali, & coram arbitris super accessorio: quod tanquā præiudiciale cognitionē principalis suspendit: sicut & alias. j̄. de ordi. cog. tuam. Et si dicitur non potest interesse Eps, quia suspectus: dicet aduersarius, imò suspectus non est & interesse potest. Et ita per negationē fiat res dubia. C. quibus ad libertatem proclamare nō licet. l. iij. Quod dubiū primò diffiniri oportet, antequā procedatur. j̄. c. suspitionis. Et sic nō est locus illi clausulæ: ꝙ si non ambo, cū adhuc non constet, verum recusatus posit interesse vel non. Imò in pendēti est, sicut & multa alia: vt patet. j̄. de in inte. rest. c. ij. ad fi. & j̄. de frigi. & maf. in fi. Subdit, ꝙ multa & alia hîc notauit Inn. circa exceptiōes positas cōtra iudices: qa obmittit ex certa sciētia tanquā cōfusa & incerta, q̄ ipsemet reprobauit qui tamen ad veritatis inquisitionem ex certa scientia inserere postea dignum duxit. Remittit Nouella quo ad proximè dicta ad notata Io. in. c. si contra vnū. in glo. bñ dicit. & ad notata sua super ea, & nihil plus dicit quantū ad hoc. ¶ Sed contra hoc, facit iste textus, qui dicit, vt videtur, quòd Abbas potuit procedere solus. Sed dicere potest, quòd Innocēt. non se refert ad casum nostræ decretal. pro quo supponit, quod causa suspitionis non esset vera. & textus noster supponit, quòd in casu, quem ponit, causæ suspitionis erant veræ. & quod fortè iam de illis constabat ex actis. ¶ Sed dices, saltem prius super illis pronuntiari debebat. ¶ Ad quod dici potest, quod quia ipse Abbas solus super hoc poterat pronuntiare: vs. c. si contra. allegat & post pronuntiationem solus procedere. Bene dicit textus, quod poterat solus procedere: quia ille posse videtur, qui potest facere: vt possit vt. ff. de regu. iur. l. qui post. & s̄. de elect. c. fi. Dicam latius in. c. si contra.

¶ Secundò

6 ¶ †SECVNDO quæritur. Pone iudici aliquid obijcitur quare potest elidi iurisdictio eius. cognoscet ne ipse de hoc? ¶ Dicit Inno. quòd sic per. l. & si non cognitio. C. & si contra ius, vel vti. publi. ¶ Sed quid si obijcitur iudici, quòd nõ possit esse iudex: vt quia sit infamis: vel propter aliud impedimentum iuris. Refert Innoc. quosdam dicere, ꝙ & tunc ipse de sua iurisdictione cognoscet. Fatentur tamen, ꝙ non pronuntiabit se esse infamem: sed pronuntiabit suam esse iurisdictionem. ¶ Non obstante exceptiõe prædicta. & sic sententia petitionis concordat. ¶ Refert etiam alios dicere. ꝙ imò solus superior tantũ de ea cogooscet. Quod probãt sic: quia aliàs dicere cogeremur: quòd quis peccatũ publicare deberet, cõtra id quod est. ij. q. j. si peccauerit. Et in causa sua iudicare contra id quod est. C. ne is in causa sua. Sed hæc opiñ. non placet Innocent. ¶ Subdit & tertiam opinionem, quã tamen sibi dicit non placere: quæ habet, quòd si obijciatur iudici infamia, vel aliqd aliud nulla esset sententia ꝓpter personam iudicantem: puta: quia sit impubes: vel fœmina, vel infamis. De quibus habes. ff. de iudi. l. cum prętor. §. non autem Pars non tenetur comparere coram tali: vt. ff. de iudic. non videtur. Et si comparuerit: non tenetur probare coram eo: sed coram superiore. ¶ Quid ergo dicendum? Inno. hîc variat. primò enim dicit hoc modo: est ergo melius: quòd factum proponatur coram eis. & oẽ de facto procedãt, appelles. ĩ. pe test. dilecto. ¶ Posteà interpositis quasi quatuor decim lineis ad impugnationẽ secũdę & tertiæ opinionis: quas sibi non placere prædixi, subdit posse dici, quòd sententia infamium & aliorum qui à lege prohibentur, ne iudices fiant: tenet. Et super hoc remittit ad notata sua. s. de rescri. scilcitatus. fallit tamẽ secundũ eum in sentẽtia excommunicationis super quo remittit ad notata sua. ĩ. de excep. exceptionẽ. Et est ratio in excõmunicatione secũdũ eum: quia ista exceptio anormala est. ¶ Subdit aliam opinionem, ꝙ etiam talis exceptio nullam reddens sententiam ex alia causa: puta ꝙ nõ possit cognoscere de tanta summa. in auth. de defenso. ciuita. vel de causa liberali propria & probari debent coram eo: tenebitq; sententia eius exprimeret errorem in sententia sua. ff. de re iudi. l. præses. Difficile tamen est quin exprimat. ¶ Subdit & aliam opinionem, quę sibi non placet: videlicet, ꝙ de impedimẽtis iuris est per arbitros cognoscendum: sicut de causa suspitionis. arg. c. cum speciali. alle. de simi. ad similia arguendo. ff. de legibus. non possunt. ¶ Sed finaliter quid dicendũ? Inno. post præmissas opiniones conclusiuè loquendo in de-

7 legatis: vt dicto. c. sciscitatus. † Sic distingunt: quia duo genera exceptionum habemus. Quædam enim est exceptio, per quam excipiens dicit eum, coram quo litigatur super eo, de quo agitur nullam iurisdictionem habere vel non tenere, ꝙ fit coram eo. Et de ista dic secundũ eum indubitanter, quòd quando aliquis litigans habet talem exceptiooem, nõ in optione eius est, si velit hoc dicere coram iudice. & probare, & audire sententiam. ar. ĩ. de resti. spol. c. j. Facit. eo. tit. si à subdelegato. lib. vj. cum ibi notatis. ¶ Collec. quę si pro lata fuerit, ei prodest: quia ex tunc cessabit aduersarij vexatio. ¶ Sed si lata fuerit contra eum sibi obesse nõ põt: quia tunc trahitur retro iudiciũ nullum. ĩ. de procur. in præsentia vel potest nõ ire coram iudice: quia si procedatur contra eũ, non valet prædicta ratione: quia tunc trahitur retro iudicium nullum. Fatetur tamẽ ꝙ contumaciam huiusmodi punire posset iudex si aliàs iurisdictionem habebat in eum. vel etiam si de hoc dubitatur. ar. s. de rescrip. super literis. quia nõ fuit allegaturus priuilegiũ suum. Sed si scitur, ꝙ nullã habet iurisdictionẽ super eũ, nulli potest ei imponere pœnam. Alia est exceptio per quã nõ dicitur eum coram quo litigatur, nullam iurisdictionem habere super eo, de quo agitur, vel nõ tenere quod non fit coram eo: imò supponitur, ꝙ iurisdictionem aliquã habet, super re, de qua agit. & quod talis sit iudex, & quòd teneat quicquid factum erit coram eo. Et de ista dicit Inno. quòd siue opponatur contra personam ipsius iudicis, vt quòd sit infamis: vel excommunicatus, aut quæcũq; alia exceptio talis, siue opponatur contra rescriptum, siue sit quæcũq; alia exceptio talis, præter causam recusationis semper opponi debet coram iudice. Et si iudex annuit exceptionibus recedet liber. ¶ Si verò non annuit: tunc est in optione litigantis, vel probare exceptionem: & audire super ea sententiam: vel statim assignata à causa. s. quia iudex est infamis, appellare. ĩ. de app. interposita. ¶ Et hoc probat ista ratione scilicet cũ hic sit iudex, non licet litigatoribus ab eo recedere, nisi appellet vt. ĩ. de app. vt debitus. & c. cum causam. & c. dilecto. & c. interposita. & multis alijs cap. Host. ¶ In causa verò suspitiõis eligendi sunt arbitri, & proceditur sicut legitur & ootatur. ĩ. de suspitionis. ¶ Sed si secundũ Hosti. excipe casus notatos. ĩ. eo. super quæstionum. §. quæ verò.

8 ¶ †TERTIO ad interpositionem Inno. s. omissam redeundo: quæritur. Pone pluribus datis iudicibus contra vnum eorum exceptiones proponuntur. Quæritur coram quo vel quibus opponi debeat, vel probari? ¶ Refert Inno. quosdam dicere quòd super illis solũ procedi debet coram alijs non declinatis, penes quos remanet iurisdictio. ¶ Inn. verò primam concedit, dicens ꝙ oporteret, ꝙ coram omnibus exceptiones huiusmodi proponãtur. & ꝙ coram omnibus probationes earum iudicentur Et ꝙ proponans & probans ad omnes dirigat sermonem suum: licet non proponat nisi contra vnum. Nec placet sibi, ꝙ coram alijs solùm procedi debeat: imò dicit ꝙ omnes simul procedant, & omnes simul sententiabunt. Ratio sua est, quia simul omnes iudices sunt, quousq; auocetur ab eis iurisdictio per appellationem, vel alio legitimo modo. ¶ Plus dicit, ꝙ non potest ab vno appellari: nisi ab omnibus appelletur: quia cum non sit licitũ appellare, nisi à grauamine, & vnus sine alijs grauare non possit: quia iurisdictionem non habet. ergo non ab vno sed ab omnibus appellandum est: licet vnus solus recusari possit: vt hîc. ¶ Sed caue, & intellige præmissa in exceptionibus, quæ iurisdictionem solùm eliduot: non autem in illis quæ retro iudicium nullum redderent: quia de illis soli non declinati cognoscerent. Imò si verò essent alij cum eo procederent processus propter talem adiunctiooem posset dici nullus vt hîc: quia enim ex vi clausulæ, casu quo exceptio talis vera sit, soli de principali cognoscere possint. ¶ Ergo & de isto accessorio, an vera sit talis exceptio, cognoscere possunt. arg supra eod. suspitionis. & c. si contra. alleg. Et faciũt quę scripsi post Inno. s. in proxima questione. ¶ Vide tamẽ super hoc plenius notata Inno. Hosti. & Card. & Io. And. ĩ. de excep. pia. & Collect. de app. delicto. vide etiam notata Archidi. uj. q6. v. quia suspecti. & de app. cordi. super verbo grauamen. & per Card. eo. tit. non solùm. in magna gloss. ibi & dato. & per Io. eo. tit. si à iudice. & de sent. excom. venerabilibus. § hoc ipsum.

9 ¶ †QVARTO redeundo ad continuationem Inn. quæritur quid in ordinarijs quo ad præmissas exceptiones declinatorias proponendas, &c. ¶ Pone enim, ꝙ oppotitur ordinario sic: Tu es seruus. Vel infamis: suspensus: vel excõicatus ¶ Dicit Innoc. quòd li. et iudex sit seruus, vel infamis, valent tamẽ omnes eius sententię quãdiu tolerantur: vt. ff. de offi. pręfect. l. Barbarius. Sed si sit amotus perpetuò, vel suspensus: tunc secus: vt. ff. de iudi. l. cũ prætor. Et idẽ si sit publicè excõicatus, ꝓpter periculũ cõmunionis: vt. ĩ. de re iudi. ad probandum. Nec mirũ amoto à dignitate, vel perpetuo suspẽso: qa absurdũ esset, ꝙ talis posteà in dignitate remaneret. ¶ Ita ꝙ vult dicere Inno. ꝙ seruitutis, vel infamię exceptio, quæ põt opponi cootra ordinatũ: sed solũ põt opponi: cõtra eũ depo-

10 sitio: aut perpetua suspensio: vel excõicatio notoria. ¶ †Sed quæ est ratio diuersitatis inter ordinarios & delegatos? Respondet Inn. dicens, ꝙ ista est ratio, quia serui & infames prohibentur fieri iudices: vt dicta. l. cum prętor. §. non possunt ¶ Sed non prohibentur expressè iudicare, si iudices sint ¶ Et idem de seruis: vt dicta. l. Barbarius. igitur potest excipi dum iudices fiunt, ne iudices fiant. ¶ Sed dum iudices sunt, non potest excipi, quominus iudicet. Nec per cõsequens

quo minus omnia faciant, quæ ad iudicium pertinent. ¶ Igitur ad propositum applicando contra commissionem, per quam delegato vult tueri suam iurisdictionem: in illa causa potest excipi de seruitute, vel infamia eius: ne per illam fiat iudex. Et debet opponi hæc exceptio antequam iudex fiat id est antequam sit in eo statu, quòd eius iurisdictio elidi nó posit, vel antequam partes in ipsum consentiant: vt notaui in dicto. c. sciscitatus. Sed postquá fuerit iudex, non habet locum hæc exceptio seruitutis, vel infamię delegati, quæ nó opponitur, ne iudicet: sed ne iudex fiat. ¶ Sed in ordinario iam iudex est, & in possessione iudicandi, si opponi posset, iam non opponeretur, ne iudex fieret: sed ne iudex factus iudicaret, vel hic, vt notat ipse Inn. de elect. nihil. secundùm eú. Itē alię duę rationes ex dictis Inno. colliguntur. ¶ Prima est: qa delegatus vult illam causam, quæ sibi commissa est, ratione illius commisionis tantú audire: quod non debet secundùm Inno. quia secundú Hosti. pręsumitur, quòd delegatus nó cósensisset. s. de rescrip. super literis. Ordinarius verò authoritate legis iurisdictionē exerceret. Vnde qualiscúq; sit à quo ius remoueatur: vel suspendatur, ei parendum est. viij. q. iiij. nonne. j. de accus. olim. § prouiso. Non ergo per exceptionē talem, sic potest repelli: sed potius per accusationem. vt omnino à dignitate remoueatur. vt. j. de accusa. per totú. Quo facto in nullo ei parendum est. s. de elect. venerabili. § fi.

¶ Secúda ratio est, quia quádo alicui cómittitur causa, non examinatur persona, sed simpliciter fit commisio. Vnde nó est mirum si per exceptionem talis iurisdictio elidatur.

¶ Ordinarius verò etiam si nihil à partibus opponatur, examinatur ex officio. Et sic confirmatur. s. de elect. cum nobis olim. § hic igit. & c. nihil. Igitur sic semel probatus solenniter non debet sic de facili reprobari. xxxij. q. v. horrendus. j. de purga. cano. c. fi. ¶ Item & tertia ratio assignari pót: quia iurisdictio delegata facilius eliditur, quá ordinaria: quia accidentalia facilius immutanē, quá naturalia: vt notatur. j. eod. super quæstionú. § si verò duo. & c. vt debitus. alleg. ¶ Item subest, & alia ratio, scdm Innoc. Primò tacta: quia tales licet prohibeantur fieri iudices, non prohibentur iudicare expresse: sed per quandá cósequentiam. Pro qua facit q multa impediunt cótrahenda, quæ non dirimunt cótracta. j. de iureiur. quemadmodú. Sed hæc ratio nó placet Hosti. qa ex hoc sequeretur, vt dicit q quáuis delegatus impediri posset, ne daretur: ex quo tamē semel datus esset non posset excipi de hoc contra ipsum: quod falsum esse constat: vt expresse probaē. in. d. c. sciscitatus. ¶ Quare infert Hosti. hoc modo: tene ergo alias supradictas. ¶ Sed verè non placet mihi ista impugnatio Inno. & videtur mihi procedere, vel ex voluntate, vel ex defectu intelligētis mentē eius. Quis enim diceret Innoc. intellexisse exceptiones cócernētes personam iudicis, quecúque sint debere opponi, cú iudex sit: cú tunc non sit facultas opponēdi: quia fit extra iudicium, & plerúq; in occulto.

¶ Quid ergo Inn. intellexerit hoc solum inquirendum est. Puto aut, q intellexit videlicet, q exceptiones personá iudicis cócernentis rescriptum nullum nó reddētes, ipso iure: sed ipsum vitio subreptionis afficientes, talis videlicet, quia ipsum rescriptum aliquod cócernēs personam iudicis, verum subticet: quo expresso committēs nullatenus cómisisset, sunt illæ quæ obstare debuissent iudici à principio si expresse fuissent deleganti, quominus iudex potuisset deputari, sed non voluit dicere Inno. q opponi debuissent in impetratione rescripti: quia sic fatuè fuisset imaginarius, vt prefertur. ¶ Sed expresse dicit: q tales exceptiones proponi debent post præsentationem rescripti, videlicet toto illo tēpore, quo potest elidi iurisdictio ipsi⁹ iudicis. hoc est in principio litis & ante cótestationem: dum possunt proponi dilatorię. vt. C. de exce. l. penul. & . j. de arbi. cum dilecti. cum ibi notatis. Túc enim solú est facultas proponendi. Et ideò tunc solú est locus propositioni, ne prius mora vel præscriptio potest impingi: vt ff. de verb. obli. l. si pupillus. & . C. de annal. except. l. j. in fine. Opponi enim debent contra rescriptum: vt. c. super literis. & . c. sciscitatus. alleg. Ergo postquá rescriptú approbarút, vigore ipsius procedendo in causa amplius ipsum sine noua causa reprobare nó possunt. arg. s. c. gratum. & . j. eo. insinuate. Illo enim tempore de viribus rescripti discutitur, videlicet an emanare debuerit, vel nó. Facit, quia tempus præsentationis quo ad vires, seu effectú ipsius de iure debet inspici. j. de ap. super eo. ij. ¶ Ad propositum igitur applicando, si de delegato loquamur, nó negat Host. nec negare pót, quin exceptiones declinatorię fori non adnullantes, sed elidentes cómisionem delegati possunt & debent proponi in principio litis post pręsentationem rescripti. Et in hoc concordat Inno. per pręedicta. ¶ De ordinario verò est tota quæstio, & adhuc in eo Inno. & Hosti. sunt concordes: licet Host. ab Inno. in decidendi ratione discordet. ¶ Sed in ratione sto cú Inn. & cótra Hosti. Ratio enim Inno. est ista, videlicet commisio ordinarij ipso iure, dicta exceptione non obstan. nec pót elidi per exceptionē litigantis. igitur opponi nó potest. ¶ Primum supponitur & deducitur per Inn. in. d. c. sciscitatus. & in. c. si super literis. eo. tit. & per Spe. ti. j. § excipi. versu sed nunquid idē. Et hoc tenent Cóposte & Pe. de sampsona in dicto. c. sciscitatus. vbi de hoc. iij. q. ij & seq. ¶ Secúdú probat Inno. quia ante iudicium inchoatum fundata est iurisdictio ipsius ordinarij. & quia donec toleratur in dignitate, sibi obediendum est. vt. d. c. nóne. Et quia cómunis opin. & reipub. vtilitas supplet defectú: vt. l. Barbarius. Quę ratio cessat in delegato: vt notat Innocē. in. c. super literis. allega. Per quę, iurisdictione fundata, vt præfertur, nó licet amplius dicere iurisdictionē fundatam non esse, seu illum iudicē dari nó debuisse: quia vt dixi defectus iste suppletus est. ¶ Præterea, quia sicut actio sic exceptio debet de necessitate inferre: quia reus in exceptione est actor. ff. de proba. l. in exception. l. ij. Modò non sequitur, infamis est licet toleratus: ergo iudicare non debet: vt. c. nóne. & . l. Barbarius. allegatis. Et hoc solùm intendit Inno. licet sub breuioribus verbis. Malè ergo salua pace Hosti. impugnatus est.

¶ QVINTO quæritur, vtrú exceptio homicidij, vel alteri⁹ cuiuslibet criminis obiecta delegato, ipm à iudicádo repellat? dicit Inn. q nó repellit talis exceptio etiam iudicē delegatú. Inducit notata sua. s. de rescript. super literis. Et vide quod ibi dixi in. v. q. Sed cótra de. c. qui sine. & . c. iudicet. & c. seq. iij. q. vij. Soluit Inno. dicens q illa loquunē in illis, quę sunt extra iudicium. Et licet sint peccatores, alios contēnunt sicq; corrigere omittentes & in peccato remanentes alios iudicát. Vel dic, q rectus ordo est, q à se iudicádo incipiat: tamen non peccat iudicando, & si malus sit. iij. q. vij. c. vlti. Vel illa cap. loquunē, qñ agitur de nuntiando. Item in quibuscá ex illis casibus ponitur iudiciú pro actióe. Inn. Idē dicit Ho. dúmodò sit talis exceptio criminis. quæ nec processum nec principalem causam cócernat: quia aliâs bene admitterē: vt c. super literis. alleg. Dicit enim, q licet crimina, si iudicando sibi noceát, ex hac tamē causa per exceptionē non repellunē sicut innuit Gratianus. iij. q. vij. c. fi. Quamuis enim tales iudicare nó possint merito vitæ: hoc tamē possunt ex sibi cómissi officij potestate Hosti. Et hoc de quinto notabi.

¶ SEXTO ad materiam quintæ opinionis redeundo quæritur cùm ex solutione dictę oppositionis colligatur inter tutores & iudices delegatos hæc differentia: quia si verus cum falso tutore auth. interponit, valet actus. Sed si verus delegatus cum falso delegato procedit, non valet processus: intelligendo tamen eo modo, quo ibi dixi. ¶ 12 † Nunc quæri, quibus quantú ad hoc æquiparantur Ordinarij iudices. Dicit Inn. q idem in iudicibus ordinarijs, quod in tutoribus. per. l. j. ff. de offi. consul. & in auth. de iudicibus. in prin. coll. vj. Ita q aliud in ordinario, aliud in delegato, quia iurisdictio ordinarij latior est. secundú Collect. Dicunt quidam, q hîc non informatur factum Abbatis. Ratio, quia sociauit sibi Episcopum: imò, quia nó detulit appel. ab ipso rectè factæ. Et hoc est, quod suprà dixi antequá appellaretur ab eo &c. Quasi dicat ex quo appellatum fuit, solus non potuit procedere. Et

dere. Et exponunt hîc voluntatem, quã.s.habuit ante appellationem, & sic exponũt totam literam. ¶ Sed Hostiẽ. dicit, ꝙ hæc nimia subtiliatio est & dicit, ꝙ si associauit sibi alium in consiliariũ, valet siue ordinari⁹, vt in auf. alleg. & C. de app. in offerendis. Siue delegatus. C. de iudi. auth. ad hæc. ĩ. de rescrip. statutũ. §. assessorem. li. vj. si verò tanq̃ Iudex datus, ignorantia facti adhuc excusatur, & valet. arg. ĩ. de re iud. ad probandum. & d. l. Barbarius. Sed si per ignorantiã iuris, vt hîc, & arg. ff. de arbi. l. Pedius. & l. j. de fal. tut. Inducit Host. in argumẽtũ, ꝙ si iudex quæstionẽ determinet per vnũ ius, quod nihil facit, licet eo modo terminanda esset, per alium ius non valeat sñia. ¶ Ad idem de consti. ecclesia. de re iudi. sicut. de conces. præb. ex parte. & c. dilectus. vbi de hoc. Hostiẽ. Aduerte, dicit hic Pet. Cald. in additione. ¶ Quid dicendum? In primis non placet mihi differentia, quã ponit Hostien. inter ignorantiam iuris & facti. Ratio est: qa licet quo ad præiudicium, vel fauorẽ ipsius ignorantis inter illas qñq; sit differentia: vt. ff. de iur. & fa. igno. l. regula. Tamen quantum ad impedimentum voluntatis & actus ab ipsa voluntate immediatè procedentis, tantũ operatur ignorantia iuris, quantũ ignorantia facti. Et ex ista ratione, ita impedit prorogationẽ iurisdictionis ignorãtia iuris, sicut ignorãtia facti: vt. ff. de iudi. l. ij. & dixi post Inno. s. eo. c. prudentiã. in prin. vbi enim eadem ratio, ibi idem ius. ¶ In his igitur, in quibus sola voluntas est causa, vndecũq; causetur referri nõ debet. ar. ff. de peti. hæred. l. item veniũt. §. à quo. ¶ † Dico igitur ꝙ siue collega non impeditus, in processu collegã impeditum sibi associauerit, errãs in facto: quia credebat ipsum nõ esse impeditum cum esset: siue errans in iure: qa credebat impedimentũ non obstare, cùm obstaret: non refert: quia in vtroq; casu processus vitiatur: dummodo impedimentum esset tale, quod ipso iure obstaret, & cõstaret ideò associasse: quia crederet, ꝙ non posset procedere solus. Et est ratio duplex, vna quã textus non assignat, quam deduxi. s. eo. prudentiam. in. q. ij. videlicet, qa si sunt plures iudices, quorũ vnus ex vi clausulæ põt procedere, altero inuito, & vn⁹ sit reuera impeditus: sed alter ignoret: non valet processus habitus per illum impeditum, qui ignorat impedimentum alterius: quia quando quis ignorat factum, ex quo iurisdictio, vel iurisdictionis exercitium sibi competere debet, ex tali ignorantia procedere impeditur: vt ibi dixi. Et probatur at notatur per Bart. ff. de condi. & demon. l. multũ. & ff. de eo, qui pro tutore. neg. gest. l. quæro. Modò constat, ꝙ ex vi clausulæ, nõ potest valere processus per istum Abbatem non impeditũ, tanquã per se solùm, quãdiu ignorat, seu non credit collegam impeditũ: nec põt valere tanq̃ factus cum alio: cum ille iudex esse desierit. ¶ Secunda ratio est, quæ sumitur ex isto textu: quia quando alicui plures competunt potestates, tamẽ, ex vna potest actum gerere efficaciter, & ex alia non: si constat ꝙ eligit actum gerere solùm & dumtaxat ex illa potestate, ex qua illum non potest gerere efficaciter, non valebat tanq̃ gestus ex alia potestate, voluntate repugnante potestati: vt notauit Innoc. ĩ. de præscri. cũ ex officij. & ibi dicã. Modò ita est, ꝙ Epo ꝓ recusationem iustam, & appellationem legitimã de iure impedito vltra potestatem ex forma rescripti competentẽ Abbati, per quã simul procedere poterat cũ collega ex vi clausulæ, ratione dicti impedimenti, cõpetit sibi alia potestas, per quam tunc poterat procedere solus. Igitur si eligit ex certa scientia procedere ex prima potestate, & ex secunda, licet processus secundũ illum valere non possit, tamen ex alia non valebit, q̃q̃ secũdũ illã aliàs procedere potuisset. ¶ Sed quia prędicta procedunt in certo casu, videlicet dum constat, ꝙ elegit procedere secũdũ potestatẽ inutilem solũ & dumtaxat. Quæro, quid in casu dubio, si de hoc non constaret: & hîc videtur recurrendum ad ea, quæ scripsi. in. c. prudentiam. in prin. in. q. ij. Quia tota ista materia indeterminata procedit ex præsumptionibus. ¶ Aut enim iste Abbas ignorabat impedimentũ Epi, seu iurisdictionẽ ex vi clausulæ sibi competere. & adhuc idẽ. ¶ Nam nemo videtur velle eligere, quod ignorat. arg. di

ctę. l. si per errorem. & de inoffi. testa. l. mater. & ita loquitur ista decre. ¶ Aut constat, ꝙ sciebat impedimentum & iurisdictionem sibi cõpetere ex vi clausulæ: nec aliàs constat ex qua potestate voluerit præcisè procedere: & tunc præsumã, ꝙ voluit procedere omni meliori modo, quo poterat, & eligere sibi potestatem, per quã factum suũ valere posset, & nõ aliam, per quã impugnari deberet: vt. ff. de testa. mili. l. si miles. & quod notauit Innocen. in. d. c. cum ex officij. ¶ Et sic potest procedere. l. j. §. j. ff. de eo, qui cum falso tutore nego. gesto. ¶ Aut est dubium, an sciuerit, vel ignorauerit iurisdictionem ex vi clausulæ sibi competere: & tunc, quia forma rescripti consyderata & attento, ꝙ iura requirunt fidem fieri de impedimento, vt sit locus viribus clausulæ. s. c. prudentiam. in prin. versu. in hoc aũt casu. & d. c. sollicitat⁹. pręsumã in dubio ignorantiam: vt. ĩ. de reg. iur. pręsumitur. lib. vj. Et per consequẽs quod voluerit procedere secundũ cõmunem formam rescripti: & non secundũ speciales illius clausulæ vires. & maximè attento procedendi modo, videlicet, qa simul cum illo processit. ¶ Quid ergo in ordinarijs iudicibus est dicendum? ¶ Distinguere potes, quia aut sunt tales, quorum vnus in nullo casu potest procedere sine alio. ¶ Aut sunt tales, qui diuersi & separatim iurisdictionem cum exercitio in solidum habent. ¶ De primis duobus casibus potest exemplificari in pluribus officialibus ab eodem Epo datis sub diuersis formis, & patet in sede Remẽsi. ¶ Tertiũ verò exemplum regulare est, videlicet, ꝙ cũ sunt plures ordinarij, quilibet separatim solus procedere potest: vt legitur & notatur ff. de offi. cõsul. l. vna. ¶ Primus casus est indubius: quia tunc assimilãtur duobus delegatis sine clausula simul datis, in quibus vnius impedimẽtum nocet alteri: vt. c. vno delegatorũ. ĩ. eo. ¶ Secundus casus assimilatur duobus delegatis simul deputatis: cũ clausula, ꝙ si nõ ambo, &c. Et ideò in illis dicere locũ habere istud. c. ex idẽtitate ratiõis. ¶ Tertium verò casum duobus tutoribus æq̃parare possumus: vt valeat processus nõ impediti impedimẽto alterius nõ obstãte. Et est rõ: quia ex impedimẽto alterius ipsi nõ impedito, non accedit: nec accrescit aliqua potestãs. Et iõ nõ est locus electiõi. Nec ex ignorãtia eius, quod nõ facit ad factũ, debet impediri act⁹ gestus. Tũc enĩ cũ cessat ratio istius decre. debet & ipsa cessare: vt. ff. de iure patro. l. adigere. §. quis. Et ista posset esse rõ & dissolutio vna. l. j. §. j. ff. de eo, quod cũ falso tutore. licet & alia rõ ibi sit. s. ꝙ nõ apparet ibi, sicut hîc. De qua de intẽtione cõtraria ver. tutoris auf. præstãtis: & in dubio sit interpretatio, ne vtilis adiectio per inutilẽ vitietur: licet secus hîc. ¶ Pone ergo ꝙ certũ sit & clarè cõstet, ꝙ verus tutor auf. interponẽs, verus ordinarius solus procedere valẽs errabat in iure, & credebat, ꝙ solus nõ posset procedere sine alio. Et iõ, cũ alio cũ quo procedere nõ poterat, procedebat: nũquid valet tũc processus? Ista qõ subtilis est, & pulchra nec iudicio meo, per. l. j. §. j. de eo, quod cũ fal. tu. est decise. ¶ Tñ Bart. in. d. l. multũ interesse. videtur velle in simili, ꝙ valeat actus. Dicit enĩ, ꝙ si tutor verus sciẽs se tutorẽ, putãs tñ se administrare de iure nõ posse: cũ de iure posset aliquid, agit vt tutor: nõ viciatur, quod agit: quia nõ errat in eo, ex quo principaliter defertur sibi potestas, sed in quodã adminiculo. i. in modo, vel tẽpore dictã potestatẽ exercẽdi inducit dictã. l. multũ interest. in fin. & ff. de acqui. hære. l. sed & si de sua. §. j. videlicet cũ alio processerit, videtur tñ voluisse totã suã ptãtẽ exposuisse in actu illo: licet crederet ex errore iuris illã nõ esse tantã, sicut erat. ¶ Ideo nõ mirũ, si ius hoc casu suppleat hũc defectũ. arg. ff. de iniur. l. eũ. §. si iniuriã. Et facit. arg. l. cũ putarẽ. & viij. dist. veritate. vt errore iudicis, vel tutoris parti, vel pupillo non absit, per iura prædicta. ¶ Ex quibus puto vnum dictum Hostien supra præcedens, non procedere, saltem simpliciter videlicet, quòd si iudex fert sententiam, aliàs iustam: motus tamen ex malo intellectu vnius legis valet nihilominus, per prædicta. Licet Hostiẽ. teneat contrariũ. Et certè ita videbatur hac die vj. Februa. anno. lxxxiij. placere pluribus dominis in cõsilijs Rotæ. ¶ Nec enim sic lata videt sñia ex falsa causa expressa,

ſed ex vera atq; iuſta, quãtum concernit ius diſpoſitũ partis, ex quo tanq̃ ex cauſa agendi, vel excipiendi iuſtificari ipſa ſentẽtia, vt ſupponitur: licet ad iut diſponens conſtitutionis illud ius diſpoſitũ declarantis malè, & per errorẽ ſentẽtians ſe retulerit. Cuius tamẽ erroris defectum ſupplet veritas iuris: vt in præcedentibut dixi. Talis enim falſa demonſtratio iuris ſcripti vitiare non debet. ar. C. de iur. & fac. igno. cũ falſa. Et per hoc non obſtant notata. ĩ. de re iudi. c. ſicut. vbi de hoc plenius dicã. ¶ Sed oppones cõtra premiſſa: qa videtur, ꝙ ſnĩa lata per duot ordinarios, quorũ alter iudicare nõ põt

14 nullo caſu valere poſſit: † quia in indiuidnis inutilis adiectio inutilẽ reddit actũ: vt. ff. de aqua. quoti. l. j. § Trebatiut, & no. ĩ. de regu. iur. vtile. li. vj. Modò ſnĩa eſt actus indiuiduus: qa non põt pro parte valere, & pro parte nõ: vt hîc notatur per Inno. in glo. pe. Not. Cyn. C. de errore. cal. l. errorem. poſt Pet. per. l. j. ff. quæ ſen. ſine app. reſcin. Licet Accur. ibi cõtra. Et facit in contrariũ. ĩ. de arbi. c. cũ tẽpore. & de teſta. c. Raynutius. & c. Raynaldus. Primũ tamẽ procedit ſecũdũ Colle. vbi in ſententia eſt error iudicis: quia tunc qua ratione vitiat partem, & totum. Contrarium vbi non eſt error, ſed verius dic primũ tenere, vbi ex eadem cauſa totum eodẽ iure debetur, & contrariũ vbi ex diuerſis cauſis in ſententia diuerſa capitula continentur, ſecundũ notata Cyn. C. ſi aduerſus rem iudi. l. j. poſt Dynũ. in ſecunda quæſtione. dicam de hoc in proprio loco. Sed nunc ſupponamus dictum Inn. videlicet, ꝙ ſententia ſit actus indiuiduus, & procedat oppoſitio. Teti gi etiam ſupra in. vj. oppoſitione. Sed reſpondeo, & dico, ꝙ vbi ad corroborationem, vel productionem actus concurrunt plures cauſæ, quarũ vna vtilis, & alia inutilis. An actus valeat, ſic dici poteſt: quia aut huiuſmodi cauſæ influunt inſeparabiliter & coniunctim in productione talis effectut: & tunc vtile trahit ad ſe inutile: vt in contrario, & hîc. ¶ Aut diuiſim & ſeparabiliter operantur in huiuſmodi productione: & tunc, aut vtilis cauſa de per ſe ſufficit ad talem effectum producendũ, vel corroborandũ; & tunc inutilis cauſa non vitiat. Et hanc cõcluſionẽ ponit hîc in ſua diſtinctione Henric. Pro qua inducit dictam. l. primã. § j. Aliàs eſt. § qui incipit, ſed Pomponius. ff. de eo, q. l. cũ f. d. tu. iuncta. l. ij. ff. de admi. tu. & ff. de arbi. l. ſed & ſi ita. & de ver. obli. l. ſi duo rei. Ita intelligit. ĩ. de præben. dilectus ĩ. & quod ibi notat Inno. in j. glo. Aut ſunt talet cauſæ, quæ influunt ſeparabiliter & diuiſim: & tales, quarũ vna non ſufficit ſine alia: vel ſaltem vtilis de per ſe inſufficiens eſt: & tunc inutile totum vitiat. Ita loquit. ff. de arbit. l. Pedius. Aliàs incipit, parui refert. Modò ad propoſitũ iſti duo ordinarij habẽt poteſtates, vt ſupponitur, diuiſas & ſeparatas: ac diuiſim & ſeparatim influentes, ſeu influere valentes: quarũ vtilis de per ſe eſt ſufficiens. Igitur per inutilem non vitiat. ¶ De his verò quę tetigi, & inexaminata dimiſi. ſ. de elec. illa. in. xij. q. dicam. ĩ. de procu. conſulti. Et iunge omnino, quæ dicã poſt Io. Cald. ĩ. eo. ſignificantibus. in. j. q.

15 ¶ † Vltra præmiſſa quærit primò Collec. Nunqd executor gratiæ, repelli põt, prætextu infamiæ? Notauit Inn. de verb. ſig. ex parte. ꝙ non: quia nec recuſari, nec ab eo appellari põt. ĩ. de app. c. conſuluit nos. § non conuenit. ¶ Sed contra, quia procurator non põt eſſe infamis de iure cano. ſecundũ lecta & notata. ĩ. de iuramento calumniæ. imperatorum. Decidit, ꝙ repelli põt executor miſſus aſſumet partes iudicis, & etiã merus, ſi eſſet qui exceptionem admitteret: ſed non eſt, quare &c. Inducit lecta & not. de præſum. dudum. ſ. eo. ex parte.

16 ¶ † SECVNDO quærit Collec. Nunquid comminatio Epiſcopi, de qua gloſſ. facit mentionem in poſitione caſus, eſt cauſa ſufficiens recuſationis. glo. videtur dicere, ꝙ ſic. Sed Hoſti. contra de reſcrip. ſi quando. remittit ad collecta ſua, de his qui met. cau. fi. dilecti. Et de hoc quod dicit Innocen. delegatum prętextu criminis repelli non poſſe, dicit Nouel. notare contrariũ, de elec. ſi quãdo. li. vj. & remittit ad Collecta ſua in. d. c. ſciſcitatus.

17 ¶ † TERTIO quærit qualiter vtile per inutile vitietur? recitat dicta Cardi. & Ioan. in regula vtile. ¶ Poſteà ſubdit, ꝙ in ſeparabilibus quandoq; vtile vitiatur per inutile: vel in pœnam propter fraudem. de reſcript. Infamia. § fraude. Vel propter temeritatem. de præben. c. de multa. Vel propter cupiditatem, de tranſ. quantò: vel propter incapacitatẽ. de ſen. excõmunic. Romana. xiij. q. ſi. non æſtimemus. Vel propter incognoſcibilitatem. de ſepult. ſacris. Inducit pro & contra. de reſti. ſpo. ex parte. Vel propter difficultatem ſeparationis ratione coniunctorijs: vt. c. ſacris. Vel propter vnicitatẽ propoſiti & voluntatis in actu indiuiſibili producendo: vt hîc, vel propter damnationem cõmunionis. de elec. illa. cum ibi notatis, vel propter preiudiciũ tertij: vt notatur. j. q. j. nonne. & per Ioan. in regula, vtile: Aliàs ſecus. de in inte. reſtitu. conſtitutus. ¶ Item in indiuiduis, vtile per inutile vitiatur. Fallit vbi inutile eſſet adiectio ſuperflua. Inducit de cõſec. eccle. vel alta. quod in dubijs. de cele. miſ. cum Marthæ. & c. illa. & c. in electionibus. de elec. lib. vj. & lec. & nota. de fi. inſtru. ex parte. ¶ Infert poſteà de ſen. id quod ſcripſi ſuprà ante finẽ. vj. q. principalis. in. vj. oppoſitione. ¶ Supple gloſam. ¶ In glo. j. in principio. Dicit etiam Innoc. in quadam additione poſuiſſe caſum. Sed ſatis contentor caſu gloſſ. ¶ Et ibi: *Patet.* quod fuit ſignũ rancoris, de præb. dilecto. circa principium Hoſt. & ibi: *noceret.* vir meritò ſuſpect⁹. ij. q. v. quia ſuſpecti. ¶ Et ibi: *rum ind ce.* ex virtute clauſulæ. ĩ. eo. ſi contra vnũ. lib. vj. ¶ In glo. iij. *in fine.* dicit Hoſti. ꝙ non curat, ſi non venerit in integra, qa ſatis eſt, quod inuenitur hîc. Abbas verò dicit hîc probari, ꝙ licet iudex interloquat verbo, ſuper exceptione. Hoc enim ipſo, ꝙ procedit, illa non admiſſa, videtur cõtra ipſam interloqui: & poteſt appellari. Remittit Nonella ad notata. de ap. dilecto. ¶ In glo. vlti. in fi. regulariter non vitiat: vt regula, vtile. & dic, vt ibi.

¶ SVMMARIVM.

1. *Litigantes iudices exaſperare non debent.*
2. *Edicti circunductio & ab inſtantia iudicij abſolutio, an idem ſint?*
3. *Abſolutio ab inſtantia iudicij, quando peti debeat? Et an pars abſens ad eam citari debeat? Et num in prima abſentia aduerſarũ citari pars petere queat. nu. 5.*
4. *Abſolutione ab inſtantia iudicij, an iuriſdictio data iudici abſolutioni in negotio principali reuocata videatur?*
6. *Iudex parte vna præſente, & altera abſente cõtumace, an poſſet præſente inuitat procedere.*
7. *Iudex an poſſit in præiudicium vnius partis, alteri fauere? Et quid de arbitris?*

¶ CAP. XXIIII.

Consuluit. ¶ Caſus. Si iuriſdictio delegati expirat in peremptorio, quod partibut aſsignant: poſt congruam moram peremptorij, non expirat, poteſt iterum citare, ſi vult, & expectare. ¶ Communis diuiſio. Secunda ibi: *vos autem.* ſubdiuiditur, quia primò diſtinguit, & deſtinationem proſequitur. Secundò determinat congruam moram iudicij exercendi ibi: *ne vero.* Tertiò inſtruit iudicem ibi: *porrò.* ¶ Expone literam. ¶ *Cum ad.* ſupplicatio. videndo recipi & iurare. de teſtib. c. ij. Hoſtien. ¶ Dicit Collec. ſe audiuiſſe doc. dicentes arg. huius literæ à contrario, ꝙ ſi citatus eſſet quis ad alios terminos, quã ad teſtes recipiendos: vel ad ſententiã audiendam, non eſſet locus iſti literæ. quod non placet ſibi. Maximè, quia parti alteri reſeruatur ius ſuper expenſis: vt. ĩ. notatur. Et faciũt notata. ĩ. de dolo. cum dilecti. ¶ *An circa.* quidam dicunt, ꝙ hic quęritur de trib⁹, alij ꝙ de duobus, ponẽtes primò duo pro vno puta: nõ procedere die ſtatuta, & expectare ſequentẽ, & hoc notabile placet. ¶ *Et ſi.* q. ij. ¶ *Expiret.* vt quia die comparationis eſt vltima dies de termino iudicis. Vel ſecundũ legem eſt vltima dies triennij. C. de iudic. properandum. ¶ *Poterit.* ſi volueris. ff. de offi. præſi. l. ſæpe. & l. ſequẽti. & ſic ſoluta eſt prima quæſtio. Hoſti. ¶ *Nec erit.* reſpondet. ij. q. ¶ *Expirat.* ſecundum

secundũ membrum distinctionis. ¶ *Partes ambæ.* vtraq; tamen absente. Nec procederet iudex, & ideò exponũt Petr. & Abb. j. pars. per. c. accepta. de accep. ¶ *Cum id.* s. terminũ peremptorium. ¶ *Nosse nt.* i. nosse debuerint. ¶ *Qua congrue.* & quæ sit congrua hora, statim determinat. ¶ *Ex tunc.* i. ex quo expectabit vsq; ad horam congruã. ¶ Et colligit hîc Colle. vulgare prouerbium. De boeuf grand piece, & de petit petit. Item illud Selon ton lict estans le pied. ¶ *Poteris.* & debebis ne pereat iurisdictio. Iudex enim propter cuius neglig ẽtiam perit instantia tenetur parti læsæ. C. de iudi. l. sancimus. Vinc. sed Hostien. dicit poteris si volueris. ¶ *Euanescat.* expirante iurisdictione. ¶ *Veniat.* Ioan. iij. vnde Hieronym⁹ ad matrem & filiam in gallia. Bona conscientia nullius oculos fugit. ¶ *Porro.* respicit verbum, si autem expiret. Petr. & Abb. ¶ *Coarctare.* i. restringere .s. sic quòd finitura sit iurisdictio, etiam in termino quem partibus assignet. ¶ Redeo. s. propter expositione Inno. ¶ *Procurandi.* nisi de gratia ad superandam eius malitiam. j. de dolo. prout. ff. de iudi. post edictum. C. eo. auth. iubemus. ¶ *Media nocte.* quo ad cõtractus: secus quo ad iudicia: vt hîc. Scribatur enim tali die factum contractum: etiam si nocte fiat. Inno. ¶ *Agatur.* etiam quo ad quædam .s. contractus, & huiusmodi. ¶ *Procedendum.* ad sententiandum in causis.

1 ¶ † PRIMO nota ibi: *gratiam.* qualiter malè faciunt partes quæ iudices exasperant, saltem propter arbitrariam, in quibus possunt esse gratiosi, & idẽ de aduocatis. ¶ Vnde Quintilianus. lib. iiij. de oratore. Naturale est, ꝙ iudices his, quos libentius audiunt facilius etiam credant.

¶ SECVNDO nota ibi: *quam congrue.* qualiter pondera tur hîc congruitas horæ. Alibi congruitas loci. de fide instru. accipimus. Et quia nullum & incongruum æquiparan tur. s. de transact. c. ij. § sed neq;. Dicit Hostien. quòd si non venit hora cogrua, licet posteà veniat condemnabitur in expensis.

¶ TERTIO nota sufficere horam, qua possit perficere id, ad quod terminus assignatus est.

¶ QVARTO nota in fine: imputari ei, qui se arctat, de hoc. s. de elec. in veteri. ¶ Notat Ioan. de Ligna. æquitatem amplectandam. j. de transac. c. fi. iudicem posse gratificare. Malè agentem odire lucem, de nocte non esse processum faciendum. ¶ Opponitur primò ibi: *citandus.* quia imo videtur iterum citandus: quia videtur peremptorium circunductum. ar. ff. de iudi. l. prætor. & l. post peremptorium. ¶ Sol. dicit Innoc. quòd sicut ex isto loco apparet non esse verum, quòd peremptorium sit circunductum. Nec obstat lex in contrarium allegata: quia loquitur quando reus citatus est præses, & qui citari fecit, est absens. Tunc enim circũducitur edictum. hîc autem econtra: cum ille, qui citari fecit præsens est in termino: non autem citatus. & tunc edictum non circunducitur. Vel aliter dicit Inn. & melius, quòd semper si is qui præsens est, hoc petat, siue sit actor, siue reus, circunducitur edictum: quia qui præsens est, si hoc petit, absoluitur ab il lo termino sibi vltimo designato. ¶ Sed & aduerte, quia occasione huius oppositionis formabo hîc ad expeditionem duarum primarum glosarum Inno. quæstiones numero nouem. Et primò quæro: nunquid potest petere etiam, vt absol uatur ab instantia iudicij. Dicit Innocen. ꝙ sic, & prædicta

2 ponit in prin. secundæ gloss. ¶ † Sed nunquid circunductio edicti, & absolutio ab instantia sicut idem. Dicit Inn. in prin. j. glo. quòd edictum circunduci, ab instantia absolui idem videntur: cum nec lex inter ista differẽtiam facere videatur. de indi. l. & si post. cum legibus sequẽtibus. vbi dicitur, quòd si reus citatus solenniter ad sententiam audiendam, vel testes recipiendos, actore non veniente absoluitur ipse reus ab instantia edicti: nisi ex gestis causa posset defendi. Verum subdit Inno. quòd hodie non est necessaria absolutio ab instantia iudicij, quia hodie per cõtumaciã actoris, sicut & rei con trahitur eremodicium, & potest ad diffinitiuam procedi.

¶ Fatetur tamen Inno. quòd si reus comparens actore non comparente, potius velit ab instãtia iudicij absolui, audietur cum per ius nouum Codicis non tollatur quo ad hoc ius vetus. ff. maximè vbi non liquet sententiam pro actore ferendam. ¶ Redeundo tamen ad dictum aliud Inno. de quo supra, adhuc vt supra quæritur: vtrum absolutio ab instantia iudicij, & circunductio edicti peremptorij sint idem? Respondet Inno. dicens, quòd non: imo quia aliud est absolui ab instantia iudicij, & aliud peremptorium circũduci. Nam edictum circunduci, est idem, quòd edictum deleri, & tunc non dicitur absolui ab instantia iudicij, seu litis, sed deletur instantia edicti peremptorij, tanquã si non fuisset emissum: sed lis. i. litis instantia salua ex integro manet. ¶ Item est alia differentia: & hîc expedita. glo. j. Innoc. redeo ad secundam. Nam vt dicit Inno. absolutio ab instantia iudicij debet fieri cum maiori solennitate, quia tunc perimit omnia acta iudicij. auth. habita. & condemnatur actor in expen. C. de iudic.

3 l. properandum. § j. & ff. de iudi. l. & si post. Innocẽ. ¶ † Sed quando poterit hæc absolutio ab instantia iudicij peti? dicit Innocẽ. quòd potest peti ante litem contestatam: vt. C. quomodo & quando iudex auth. qui semel. iij. q. ij. quod fieri. Et etiam secundùm Inno. quòd etiam post, vt dicta. l. properandum. § j. ¶ Sed nunquid citabitur pars absens ad istam absolutionem? &c. ¶ Dicit Innoc. se credere quòd sic: maximè etiam, quia perimit acta sua, & condemnanda est in expens. & arg. dictarum legum, & quia aliàs facta videretur absolutio sine vlla citatione: quia nunquã super hoc, vt absoluatur

4 aduersarius citatus fuit. ¶ † Sed nunquid per talem absolutionem ab instantia iurisdictio data iudici absoluenti in negotio principali reuocata videtur? Dicit Innoc. se credere, ꝙ non, siue sit ordinarius, siue delegatus: quia iurisdictio nõ est de actis iudicij. & quia non est functus officio suo. s. eo. in literis. Et quia iurisdictio per solam citationem perpetuata est. s. eo gratum. j. de simo. querelam. in fin. De hoc remittit Nouella ad notata sua. j. de iudi. examinata. in fi. & ibi opiniones ad hoc Inuenies. ¶ Licet Bartol. teneat contrarium. ff. de re iudica. l. quod iussit & malè: vt puto. Dicam in dicto

5 capitu. examinata. ¶ † Sed nunquid statim in prima absentia petere potest citari aduersarium, vt absoluatur ab instantia iudicij? dicit Innocen. quòd sic. Nec obstant leges prædictæ, videlicet. l. properandum. Et quæ dicunt debere expectari ad finem termini: quia loquuntur in eo, quando præsens vult testes producere super principali, & sententiam peti ferri, si constaret: & cum non instat præsens super absolutione ab instantia iudicij, statim eidem impendenda. & hęc locum habent in ciuilibus. ¶ Sed quid in criminalibus fieri debet? remittit Innocen. ad notata sua. j. de accusa. licet. & de hoc. j. de do. & contu. ¶ Sed nunquid alio modo perit instãtia, quàm per dictam absolutionem? dicit Inno quòd sic, secundùm leges, lapsu triennij. Sed subdit, quòd non tenet secũdum canones quod dic, ne. j. de iudi. venerab. ¶ Sed quid de attestationibus & confessionibus: nunquid perimit, dictam absolutionem? dicit Inno. quòd de hoc alibi dicetur, videlicet secundùm Hostien. j. de proba. capi. fina. & de testi. præ-

6 sentata. ¶ † Sed nunquid vna parte præsente, & alia cõtumace, potest iudex inuita præsente procedere? Spec. notat ꝙ sic. de dila. § ij. circa principium. Quod intellige lit. contest. vel in causa, in qua lit. non contest. non proceditur: vt. j. de eo. qui mitti in pos. capi. vno. li. vj. & j. de dolo. cap. vno & caueritatis. Maximè vbi agitur de periculo animæ iuxta lecta & notata de elect. cum nobis: aliàs secus. arg. not. de iureiur. ad nostram. vbi notat Inno. quòd pro priuato interesse non debet procedere ex officio.

7 ¶ SECVNDO, opponitur ibi *gratiam facere.* † quia nõ videtur, quòd iudex possit in præiudicium vnius partis alteri fauere. iij. q. ix. c. vlt. j. de re iudi. cum æterni. lib. vj. De quo habes per Bart. in gloss. iiij. Dicit Hostien. ¶ Sol. dicit Host. datur hîc regula, quòd iudex potest parcere: vt puta contumaci: & in multa: vt. ff. si quis ius dicendi non obtemperauerit. l. vna. Et in ordinario petente a delegato rescripti authen

tiquum sibi ostendi. ỹ. eo. cum in iure. Verùm hoc secundùm eum non est captiosè intelligendum. Licet enim iudex possit ius meum differre: vt hîc: non tamẽ auferre. arg. C. de precib. Imperatori offer. l. quotiens. xxv. q. ij. rescripta. Nec licet gratiam facere, per quam iniustè iudicet, vel procedat. iij. q. ix. c. fi. de iudi. c. nouit. §. j. ver. coeterum. Sed sic debet vni deferre quòd non subtrahat alteri. C. de sta. & imagi. l. j. ij. q. vij. quæritur. xvj. q. vij. decimas. vnde secundùm eum & Bernardum. Nec cõtinuati gratiam facere poterit expensas. C. de iudic. l. sancimus. & hodie cauere debet à pœna decre. cum æterni. allegata. de quo remitit Hostien. ad ibi notata in § sanè. ¶ Dicit autem Nouella, quòd id quod hic dicitur habet locum in arbitris & quòd contrarium est regulare. ¶ Quid dicendum? Breuiter hoc semper mihi dubium fuit: vnde audiui distinguentes casus permissos expressè in iure à non permissis, vt primo casu iudici liceat ratificari, secundo non.

¶ Alios audiui distinguentes prout Hostiensis. supra innuit inter iuris ablationem & dilationem & alios, quo ad dilationem subdistinguentes inter multum & modicum præiudicialem. Et alios adhuc subdistinguentes hoc modo: qui satis prima facie mihi placet, videlicet, quòd iudex non potest facere gratiam etiam solius dilationis notabiliter parti alteri præiudicialem. Et hoc cessante, aut in faciendo habet aspectum ad odium, fauorem, timorem, vel præmiũ: aut expectationem præmij: & tunc quæcunq; gratia sit illa, incurrat pœnam c. cum æterni per illam decre. Aliàs secus in arbitrijs, maximè modici præiudicij: vt hîc. Fateor tamen primũ membrum esse valde durum & multum periculosum: sed caueat iudex quilibet, quòd rectam habeat intentionem ad bonum commune ipsarum partium, iustitiæ & causæ: & tũc pœnam dictæ decre. euitabit: vt ibi legitur & notatur & ibi de hoc dicemus. ¶ Tertiò opponitur, quia videtur, quòd de mero iure teneatur expectare in diẽ sequentẽ: vt. ff. de verb. obli. l. qui hoc anno. ¶ Sol. illud in obligatione: hoc in iudicijs propter contemptum iudicis. ff. de arbi. l. Celsus. Goff. & de hoc no. ij. q. vj. biduum.

¶ PRIMO queritur ibi: *expectare*. vtrum pars comparens alia non comparente debeat recedere termino finito, sine licentia iudicis, & hîc intro tertiam glo. Inno. Dicit Inn. quòd non. ar. xj. q. iij. certum. quia cũ de iure dicatur, quòd potest in sequentem diem expectare: sic & pars expectare tenetur. ¶ Refert tamen quosdam dicere hoc verum: vt possit petere expen. quas peteret voluntatem iudicis expectando: vt. d. l. sancimus. Dicũt tamen quãtũ ad hoc, quòd non tenetur expectare: vt pœnam euitet: quia & si non venisset, non puniretur in expensis, vel alio modo aduersario non comparente. arg. ff. de arbi. l. si cum dies. § fi. ¶ Idem notauit Inn. de pœn. c. calumniam. & probatur. ỹ. de dolo. c. actor. libr. vj. vbi de hoc per Archid. Collec. ¶ Subdit tamen, quòd videtur melius, quòd neq; actor, neq; reus debet sine licentia recedere: vt dicto. c. certum. & xviij. q. si quis autem. Quod intelligo, si veniet hora, qua iudex expectare consueuit. Et vide notata Spec. de expensis. § nunc videndum. circa fi. Collec. & est ratio. nam si pars, quæ fuit in termino, recesserit sine licentia iudicis, & altera pars post ea veniens ostendit, quòd iusta causa absuit, & necessaria, iustè omnes expensas petat. arg. dictæ. l. sancimus. Et est ea ratio: quia iudex duo mandasse videtur. s. quòd compareat, & quòd in termino compareat. vnde quãuis impedita pars in termino vnum facere nõ possit. s. in termino comparere: ad alterum tamẽ tenetur. s. comparere. ar. ff. de arbi. l. Celsus. & l. præcedenti. § vlt. arg. ỹ. de do. cum dilecti. in fi. ¶ Credit tamen Inno. quòd ad hoc, quòd pereat instantia termini assignati, & circumducatur edictũ de quo habes. ff. de iudi. l. & si post oportet, quòd per iudicium circumducatur, & licentietur. Et ad hoc est necessaria expectatio secundùm Inno. Alioquin cum iudex sine præsentia partium non contumacium non procedat. ỹ. de verb. sig. foras. § in omni. de causa pos. c. j. de ma. inter quatuor. Elusoria esset iudicialis potestas, contra iura. ff. de iudi. l. si prætor. s. de postu. præla. bonæ. ij. § Nec nocebat. Hosti. arg. ỹ. de iudic. c. j. ¶ Sed quid, si citatus non venit ad diem assignatum: nec is, qui eum citari fecit præsens fuit? ¶ Respondeo fuit compensatio hincinde, ita quòd neutra pars punienda est. argu. ff. de arbi. l. antepenult. Host. ¶ Sed quid si sit dies feriata, dies assignata, vel alia euidens causa subsit, per quã appareat, quòd & si citatus præsens esset, procedere non teneretur: vtiq; in tali casu debet pretor subuenire, ex quo actoris non interest citatum non venisse: vt. ff. si quis in ius vocatus, non ierit. l. ij. ad finem. Hosti. ¶ Quid si iudex abest à loco, in quo partes citatæ sunt, & præsentes? dicit Innoc quòd tunc vtraq; potest liberè recedere, si iudex abest à loco, vbi debuit ius reddere: cum non teneantur alibi eum quærere: vt. ij. q. vj. biduum. Nec expectare, nisi vsq; in sequentem diem. ¶ Dicit tamen Host. quòd ex equitate in sequentẽ diem expectare debent. arg. hîc: nisi aliud mandauerit iudex: & quòd aliàs deberet, recedere possunt: sicut & si iudex esset mortuus: vt. ff. de arbi. l. arbiter, Calendis. ¶ Sed quid si iudex infirmus esset? dicit Inno. quòd tunc expectare teneretur iudicem: vel quòd procederet, vel quòd terminum assignaret, si posset: vt. ff. de arb. l. & si quis. §. Et si non posset id intendere, possent partes etiã recedere sine licentia, & aliam citationem expectare. ar. ff. de arbi. l. arbiter. § vlti. & l. fi. Inno. ¶ Sed quid & de vocatis ad electionem faciendam? ad certum terminũ: nunquid debent expectare? ¶ Dicit Inno. quòd si maior pars eligentium absentem aliquot diebus expectaret, non liceret alicui de canonicis recedere: & si recederet, possent præsentes procedere ad electionem, eo non citato, sicut dicitur in citatis ad synodum. xviij. distin. si quis autem. xj. q. iij. certũ. Quia sicut non illis licet, nisi finito cõsilio recedere, ita vt vocatus ad electionem, nisi facta electione, vel ad alium terminum prorogata. ¶ Sed quid si vocatus ad electionem ad certam diẽ non venit: nunquid præsentes possunt eligere: vel nunquid circumducitur edictum, sicut in causis? dicit Inno. quòd nõ circumducitur edictum, sed possunt præsentes eligere: cum tantum circa præsentes absentibus vocatis legitimè potestas remaneat eligendi. s. de elec. in causis. ¶ Remittit Nouella ad no. eo. tit. cum nobis olim. & c. quia propter. ¶ Dicit Hostien. de facto seruari, quòd citatur canonicus ad certã diem, cum continuatione dierum sequentium, donec electionis negotium sit finitum. Remittit nouell. ad notata sua. de elec. ecclesia. ij super glo. ij. ¶ Subdit Innoc. ad materiam. c. primæ oppositionis redeundo, quòd fatentur omnes quòd nunquã partibus præsentibus circumducit edictum: quãuis in aliqua speciali prorogatione per plures dies post terminũ assignatum expectant partes. Et quòd non licet alicui recedere sine licentia: habetur. ỹ. de iudi. c. j.

¶ SECVNDO, principaliter quæritur, quando dies incipiat: quia textus hîc variè loquitur, secundùm varios casus. ¶ Dic, quòd secundùm canones quo ad ordinũ electionem incipit à vespera diei precedentis. lxxv. distinc. quod die. de consecra. distin. ij. pronuntiandum. & c. de esu. Vnde in officijs diuinis dicit vespere & mane dies vnus. Et Ambrosius in hymno, qui mane iunctum vesperi, diẽ vocari præcipit. Sed quo ad iudicia incipit & finitur, vt hîc notatur. Quantùm verò ad pacta contractus, & omnia alia, incipit à media nocte: vt hîc, & ff. de fer. l more. vnde, si iuraui me tibi daturũ decẽ die dominico: non ero periurus, si dedero vsq; ad mediam noctem sequentem. Et hoc in pactis & contractibus, si lex dicatur contraria canoni, quod non credo, preponitur lex canoni: quia benignior est. arg. l. disti. c. eos. & potius interpretandũ est, quòd periurus non sit. ỹ. de testi. cum tu. Sic notarunt Hug. in. c. quod die. allegato. & Lauren. & Archi. ea. distinc. in causa. c. quòd à patribus. Ad quod facit, quod notatur. ỹ. de fer. c. ij. Hinc est, quòd si contractus fiat circa mediam noctem, adscribetur per notarium die præcedenti. Quo ad maleficia autem, quid dicendum sit: dicam. ỹ. de homi. id. sed si perfodiens. ¶ Fertur, vt refert Nouel. quòd Athenienses computãt diem de occasu in occasum solis, & Babilonij,

lonij, de ortis in ortum, & Vmbri de meridie, in meridiem, quod est absurdissimum: vt Marcus Barcum. lib. rerum humanarum, dicitur retulisse. Et vt refert Hosti. in Catholicone dicitur quòd Athenienses in. vj. hora diei AEgiptum ab initio noctis: Caldei & Parthæ à solis ortu. Faciunt initium diei naturalis. de quo habebatur in antiqua compilatione decret. lib. vj. c. lxxj. ¶ Notat tamen Nouella, quòd cum dies à noctibus distincti continuè crescant, vel decrescant, fateri oportet, quòd cōputatio, quæ fit ab ortu, vel occasu, habet aliquā inæqualitatem: propter quod videtur aliquibus numerus inæqualiter habere computum, de media in mediam noctem, & de meridie in meridiem. ¶ Sed iuxta hoc pone, quòd iudex de nocte tulit sententiam diffinitiuam, vel interlocutoriam: nunquid tenet sententia ipso iure? ¶ Respōdet Inno. dicens, quòd non. Faciunt notata Archidia. de offic. ordi. c. j. libe. vj. Et quia iura hoc prohibent & non reperitur permissum. Col. Et idē dicit de lit. cōtest. si tunc fieret. Vnde bene dicit lex secundùm eum: non iudicabo, & non dicit: allegationes non audiant. Nec dicit: testes non recipiant. Ex quo infert Inno. quòd allegationes audire, & testes recipere tunc possunt. Vnde etiam secundùm eum vespere sedebunt. Ex quo infert, quòd si stās ferat sententiam non valet. In aut. de iudi. § sedebunt. Et. j. de his, quæ fiunt à maiori parte capituli, ex ore. & iij. q. iij. c. induciæ. § à iudice. Inn. ¶ Sed quicquid dicat, de cōsuetudine etiā in vtroq; foro, licet dicat hîc, ecclesiasticū. Iudices sedēt die noctuq;. licet honestius & melius foret, q de die solum, vt hîc, etiam in vtroq; foro. Ratio huius est, quia de nocte consueuerūt homines exire loca publica, & ita presumeretur, quòd iudex solus esset, & quòd occultè faceret. quod publicè fieri deberet. ¶ Subdit etiam Hostien. quòd hodie pro maiori parte in curijs Principum cessat hęc causa: quia per suum abusum faciunt lucem tenebras, & tenebras lucē. Et semper est ibi multitudo. Et ideò cessante causa debet cessare prohibitio. Et finaliter dicit Hostien. contra Innocen. de sequen. quæstione. Innoc. quòd valet sententia litis contestatio. & processus de nocte factus. in gloss. quod si iudex, si partes tacent: quia si pars altera contradiceret: dicēdo: hora est quiescēdi, vellem dormire, & super hoc peteret licentiam recedendi, si denegaretur appellare posset. Et remittit ad summam de iudi. § qualiter, & quando ac. Et idem tenet hic Bern. in glo. quā si iudex. & Nouella & Ioan. de Lignano. super illa glo. quod ipse. Tenet Ioan. de Ligna. & probat sic: quia licet dicat textus, quòd de die iudices sedere debent & iudicare: non tamen adnullat in contrarium factum. Nec inhibet simpliciter: quia si inhiberet simpliciter & staret in finibus inhibitionis, non valeret in contrarium agitatum. x. distin. vides. &. C. de legibus, non dubium. Hîc tamen non inhibet Papa dispositiuè. Multa enim fieri non debent, quæ facta tenent: vt. j. de matrimo. contra. contra interdictum ecclesiæ, per totum. Dicit enim, quòd ipse non reperit, quòd qualitas temporis substātificet, vel adnullet processum iudiciarium, nisi ratione feriarū. ¶ Hæc opinio placet mihi, & approbat per Iaco. de Butrig. & Gul. de Cugno. in. l. more. allegata. De hoc per Hostiē. in summa, de iudi. § j. in fi. vbi disputat Hosti. ¶ Iuxta premissa subijcio vnā quæstionem disputatam per Iacob. de Butriga. Pone, Statutum dicit, quòd si quis de nocte committit tale maleficium punitur in duplo, quā si de die faceret. Et quòd intelligitur de nocte facere, qui facit post certum sonum campanæ, & ante campanam diei. Modò quis committit maleficium de nocte in castro sancti Petri: nunquid debet puniri in duplo, plusq̃ si fecisset de die, & videtur quòd non: quia causa hic, sit quidam dies artificialis ordinatus secundū sonum campanæ, videtur iste solum obseruari debere in loco, vsq; ad quem iste sonus protēditur, & non vltra: sicut in die naturali in his, qui habent diem, dum sol est super terram: quia habent pro die in locis istis, in quibus lucet tunc: & nō in alijs. Nam semper lucet in aliqua parte. Butrigarius. Et ita videtur tenere Iaco. quòd non: quia statutum limitat noctem artificialem: quæ limitatio non extenditur ad locum, vbi campana non est audibilis, sicut dies etiam dicitur artificialiter limitari. Dies enim dicitur vbi apparet semper alicubi, non tamen semper est dies artificialis. Ioan. de Lignano. ¶ Sed quid suppositus prędictis terminis, si committit in ciuitate in media nocte. & tamen non fuit pulsata campana: & fortè, quia nec illa die pulsari consueuit: vt io die parasceuæ: nunquid tunc nihilominus pœna committitur? dicit Ioan. de Lignano, quòd sic ar. notatorum. s. de elec. in causis. ¶ Sed, an obligatus ad certam diem, si soluat, vel offerat ante mediam noctē finis diei naturalis liberetur? Gul. de Cugno. in dicta. l. more. tenet, q sic: nisi sit præiudicium siue periculum creditoris, qui fortè non audet comparere de nocte propter inimicos, secūdùm Ioan. de Lignano.

¶ TERTIO, principaliter quæritur ibi: *quod incumbit.* quid hoc vult dicere? expone id, ad quod est terminus assignatus. ¶ Sed quare hoc. Certè ideò, quia in partium absentia non potest iudex procedere. arg. . de re iudic. cum olim. Secus si non ad certum quid expediendum: sed generaliter sit terminus assignatus ad procedendum: quia tunc ad omnia etiam ad sententiam procedere potest iudex parte contumace, vlterius non citata. C. de iudi. properandum. Innocen. Quid dicendum? Dicit Nouella, quòd huic dicto Inno. obstant notata Ber. hîc in glo. *nisi terminum.* & etiam notata. j. de dolo. eum, qui. lib. vj. in fi. ¶ De hoc remittit Collect. ad notata sua de dolo. c. fi. ¶ Dicit tamen Hostien. dictum Inn. posse intelligi, quando iudex comminatus est in peremptorio se processurum & pronuntiaturum. Aliàs dicit, quòd specialis citatio necessaria videretur: maximè ad tria quæ sequūtur: videlicet litis contestationem. iij. q. iij. c. induciæ. § os feratur. Testium receptionem. j. de testi. c. ij. Et sententiam: vt in gloss. prædicta. ¶ Remittit Nouell. ad notata sua. de procuratoribus auditis. super verbo, conclusam. & de accusationibus, ad petitionem. Sed videretur prima facie, quòd isti domini malè Inno. reprehendunt. Non enim voluit dicere Inno. quòd contumax in vno articulo tātum, quo ad aliū articulum debere propter hoc contumax reputari. & per cōsequens, nec dicere voluit, quòd ad alium articulum citādus non esset. Imo dicit contrarium expressè, & in hoc concordat cum glo. prædictis. Sed voluit dicere, quòd citatus simpliciter ad procedendum in causa sine expressione certi articuli, non comparens, efficitur simpliciter in causa cōtumax. Et ratio, quia simpliciter ad omnem articulum causæ procedi potest contra eum sine alia citatiōe. Quod dictum si procedat viribus, est intelligendum solùm de his quæ possunt & debent secundum ordinem iudiciarium in illo termino expediri: vt puta in princip. causæ, quòd detur libellus, & assignetur terminus ad respondēdum. Vel si facti sunt articuli, quòd admittātur ad probandum. Vel si admissi sunt ad probandum, quòd tunc recipiātur probationes super illis testiū & instrumentorum. Vel si conclusum est, quòd feratur sententia. Si enim nihil aliud in termino principaliter est agendum: non videtur necessaria expressio. argu. ff. de liberis & posthumis nominatim. &. j. de proba. licet. &. ff. de verbo. obliga. l. vbi aut. § sed quid virium. ¶ Secus autem de actu, qui nō deberet tunc secundùm rectum ordinem expediri: vt si non cōcluso in causa, vel attestatiōibus nō publicatis citaretur quis ad procedendum vt iuris esset. & cum in termino non compareret, nec vellet iudex ad sententiam procedere, certè non debent: quia sic non est procedendum de iure. argu. C. de senten. interlo. om. iudi. l. prolatam. cum gloss. sua. Et sic posset intelligi dictum Hostien. ¶ Fateor tamen, quòd securius est maximè de articulo ferundæ sentētiæ, quòd exprimatur in citatorio per iura allegata hîc per Ber. in gloss. nisi termino. Et idem consulerem de testium receptione: quia vbi expressione opus est, non sufficit generalitas: vt. ff. de iniurijs. l. prætor in princip. Modò iura, qui ad dictos actus requirunt partis vocationem: videntur requirere expressionem ipsorum actuum in citatorijs. ¶ De lit. autem contesta. non oportet

facere ipsum: quia illa non potest expediri in absentia partis. Breuiter ergo sic distingue: quia aut est actus, qui nó potest expediri in absentia partis: & tunc clarum est, ꝙ ad illú non procedit: vt statim dixi. ¶ Aut est actus, in quo potest procedi in absentia partis, si citata est pars specialiter ad illum articulum, adhuc clarum est saluo eo de quo dubitari solet, an peremptorium sit necessariú in citatorio, de quo statim tangam. Aut est citatus generaliter ad procedendum in causa: & tunc aut est actus, de quo est expressum in iure speciali, ꝙ pars vocetur ad illum: & tunc non possit procedi ad illum in absentia partis sic tacitę propter necessariá expressionem in citatorio omissam. Et sic procedat dictú Hosti. Aut non est talis actus, de quo hic sit specialiter expressum in iure, licet bene generaliter, eo modo, quo dicitur omnes actus iudiciales partibus præsentibus, vel per cótumaciam absentibus, expediri debere. ff. de re iudi. l. de vnoquoq;. cum similibus. & tunc secus. & sic ꝓcedat. ¶ † Iuxta quod quartò principaliter quæritur, vtrum ad singulos actus iudiciales: vt puta ad testium receptionem, & eorum publicationem & ad similes actus sit necessaria trina, vel vna peremptoria citatio, & per istam literam videtur quòd sic. ¶ Sed dicit AEgidius, cuius fuit ista quæstio, ꝙ ipse non inuenit in iure hoc, quod dicitur de trina, vel vna citatione locum habere, nisi in principio causæ: vt. xxiiij. q iij. de illicita. & ff. de re iudi. l. contumacia & in sententia: vt. ĵ. de testi. cum olim. vt. ff. de iudic. l. ad peremptorium, vnde in productione testium prima dilatio videtur quasi peremptoria. Patet, quia non datur secúda, nisi probato impedimento: vt. ff. de fer. l. vlti. & de hoc. ĵ. de testi. de causis. ¶ Et quòd in talibus sufficiat vna citatio, & habeat vim peremptorij, etiam si non exprimatur, probatur secundùm eum. ĵ. de testi. in nomine domini. & c. significauit. ¶ Dicit Ioan. de Lignano pro constanti primò, ꝙ omnis dilatio probatoria est peremptoria, etiam si non exprimatur. Allegat textum. ĵ. de excep. pastoralis. ¶ Secundò dicit, quòd in dilatorijs expectatorijs, etiam post litem contestatem, oportet, quod inferatur peremptorium. Allegat. ff. de iudi. l. ad peremptorium. & C. quomodo & quando iudex. l. consentaneum. Quod intelligit quá ad hoc, vt possit veniri ad sententiam diffinitiuam, vel ad primum decretum. Sed quantum ad alia, etiam si non exprimatur, intelligitur peremptoria: vt si citetur quis ad videndum iurare testes. Allegat. C. de testi. l. si quando. Et idem ad aliud simile secundum eum: sed dicit, quòd in finalibus & in principio litis, vt in sententia seruatur, quod disponitur de trina. ¶ Sed in effectu ista nihil addunt ad præmissa: ideò non erant calamo additulo digna. De hoc dicam. ĵ. de exceptio. c. excommunicationis in Cle. vbi de hoc per glo. & c. pastoralis. vbi de hoc per Host. & c. ad petitionem. de accus. vbi de hoc per Inno. Et de hoc etiam in Spec. de dilati. § viso. versu, aliàs autem. & versu, quòd si lati. & ĵ. de verbo. sig. sæpe. vbi de hoc per gl. in fi. super verbo peremptoriè. Hoc tamen scias, quòd palatium apostolicú tenet omnes terminos inter principiú & finem litis peremptorios. ¶ Supple glosam. In gloss. *ecce quinta.* ibi: *non quicquid.* & alibi dicitur, omnibus magistratibus concessum est, non dicit iniunctum, vel indictum. ff. si quis in ius voca. non ierit. l. j. Gof. ¶ Et ibi: *incongruum.* i. non decens. non tamen iniustum, si hoc facere vellet. Hosti. Et in fi. intelligitur hoc de honestate, vel de potestate Vincé. & ibi de hoc. ¶ In glo. *mo videtur.* ibi *eum qui.* vbi de hoc. ¶ Et in fi. adde notata de iure iur. & si Christus. in. vj. glo. quæ loquitur in ordinario: cui⁹ successor iam venit: & est præsens quasi erubescat de dignitatis abdicatione. ar. ff. de códi. & demon. l. Publius. j. responso. ibi Calendas Ianuarias, cósulatum ingressus. Secus eñ si nó venisset: vt. ff. de offi. ꝓconsu. l. meminisse. j. responso. Hoc tamen intelligas: vt dicitur in aut. de administra. § illud. coll. viij. ¶ Sed si delegatus vltimo die pronuntiat, valet vt hîc. & potest posteà exequi. ĵ. annum. ĵ. e. quærenti. Hosti. ¶ In glo. *quantum.* in fi. de hoc. ĵ. de fer. c. ij. in glo. ij.

¶ *SUMMARIUM.*

1 *Curia Romana, qualiter iudicem extra curiam dare consueuerit? Et quod remedium partium sit parti, aduersus quam iudex est impetratus? Et an Episcopus propter familiaritatem vel consanguinitatem aut aliam rationé suspitionis vitio, possit in iudicando notari, & per consequens recusari velut suspectus.*

2 *Recusationis causa, num sufficiens sit familiaritas. Et num ex suspitione domini, sequatur & totius familiæ suspitio? Item an contrà, domino à iurisdict. iudicis suspecti exempto, eximatur pariter familia tota? Item docta Benardi super huiusmo. rationem opinionum ad horum terminorum familiaritas, & consanguinitas decisionem.*

3 *Cognatos iure naturali, non omnes esse.*

4 *Iudex vt suspectus, num ob id recusari possit, quod procuratorem constituerim eum, qui eius consanguineus sit?*

5 *Quid si capellanus, aut Clericus Episcopi mihi familiaris me in iudicem impetrauerit, an hac ratione, velut suspectus ab alia & aduersa parte in iudicio recusari debeam. Præterea quæ, & qualis sit illa familiaritas quæ huiusmodi recusationem causet.*

6 *Familiaritatum quo ad recusationum vim, an sit differentia facienda? Alia si quidé est familiaritas quæ gratia continuæ conuersationis, aut similitudine morum, vel communis mensæ continuatione contrahitur. Et an hæc præsumptionem, seu suspitioné inferat. Alia vero dicitur esse familiaritas, magis remota & tam crebris officijs minimè aucta & hæc verò suspitionem adulterini siue praeposteri iudicij præbeat aduersæ partis occasioné. Habetur insuper huius rei elegans decisio per varios & doctos viros.*

7 *Iudex an possit pater in filij causa esse?*

8 *Iudex ordinarius, an eò recusari queat, quòd partis dominus sit?*

9 *Prælatus ecclesiæ in ipsius causa, qualiter iudex esse possit? remiss.*

¶ *CAP. XXV.*

INsinuante. ¶ Cas. Ex noua causa remouetur delegatus, etiam post litem contestatam, & alius subrogatur. ¶ In prima actoris gratiosa petitio. ¶ In secunda sub duplici conditione ipsius exauditio. ibi: *quocirca.* ¶ Expone literam. *Parrochiali.* fortè oblationum, decimarum, vel funeris de præscrip. ex transmissa. de parrho. capi. ij. & iij. & vlti. de deci. ex multiplici. Host. ¶ T. restitutionem alterius ecclesiæ. ¶ *Processum.* etiam ad litem contestatam. Pet. ¶ *Poterat.* ille officialis, tamé Episcopus principaliter officialis per consequentiam: sed credo, quòd aliquod habuit officiú, per quod fuit vtriq; subiectus. Vincen. ¶ *Merito recusari.* Confundit Speculatoris & AEgi. opinionem, de qua dicam de ap. postremò. qui dicunt consanguineum prælati impetratum in causa ecclesiæ recusari non posse. Licet volens illam opinionem substituere, posset dicere illa fuisse verba partis: nec hîc agitur de recusatione, sed de subdelegatione. fa. quod notatur. ĵ. de iudi. causam. ¶ Dicit autem Nouella. quòd responsio Papæ facit pro primo dicto: si enim ista non fuisset iusta causa recusandi, nec Papa subrogasset cum etiam in eo casu, quo non procederet recusatio, nolit subrogationé procedere: vt sequitur. ¶ Vnde satis videtur hic casus, consyderato principio, in quo dicitur, quòd de iure parrochiali agebatur. Et hoc tenet Archidiaco. in eo. titu. iudex libr. vj. ¶ Petijt. ipse. R. secundum Lau. & Vincen. vel. T. secúdum Tac. Primum teneas, secundùm Ber. Innocen. & Hostien. Fatentur tamen Innocen. & Hostié. quòd ordinatius fuisset, quòd isti iudices prius fuissent recusati & sententia super eos lata. & quòd hæc pars aduersa petijsset. Tamen dicút, quòd huic fuit gratia facta, ne iterum cogeretur venire ad sedem Apostolicá, & laborare. Nec habet aduersarius de quo conqueratur: quia per hoc rescriptum, nil detrahitur iuri suo. ¶ Vnde dicebat Hostien. quòd error relinquit procuratoré instructum, quòd sileret: nec aduersarium citari faceret: nec iudices recusari faceret. Instruxit etiam eum, quòd si aduersarius si

citari

citari faceret procuraret, quod appareret iudices ad sui instantiam citasse, vide quod dicam. j. eo. c. iudex. lib. vj. in fi. *Eius.* scilicet Episcopi. *Priorum.* ad Vigorien. & cum iudices obtemperarunt, procedatis vos iudices subrogati. *Iudicum.* quia nec expedit causæ, nec partibus mutare iudicem. ff. de vacat. muner. l. penul.

¶ PRIMO, opponitur ibi: *Petijt.* quia iudex petitus dari non debet. ff. de iudi. l. obseruandum. ¶ Sol. dicit Inn. quòd isti concessi fuerant de gratia. Vel aliter dicit, quòd petierat iudices generaliter non tamen petijt aliquos nominatim.

¶ Vel aliter si nominatim petijt, concessit Papa propter verecundiam iudicis petiti. ff. de iudic. l. obseruandum. allegata & C. de his côtesta. auf. Offeratur, & de his qui ad ecclesias confugiunt. l. penul. & ff. de auth. tuto. l. quod dicimus. ij. q. v. c. iij. & c. statuimus. Inno. ¶ 1 † Vel dic, & melius, quòd curia Romana consueuit dare iudicem extra curiam nominatam per partem. Et idem de executoribus gratiarum: sed remanet parti ius excipiendi contra iudicẽ, si sit sibi suspectus.

¶ Imo in audientia contradictarum, si contradicat pars vel impetrans mutabit iudicem: nec alia pars alium nominabit & auditor contradictarum dabit tertium. Si tamen aliquis istorum trium sit suspect⁹ alteri partium, de facili audietur: vt detur alter loco eius.

¶ SECVNDO, opponitur, quia videtur, quòd cùm iste. R. impetrauerit priores indices, non potuerat recedere ab eisdem. s. eo. c. gratum. arg. viij. q. ij. dilectus. de elect. c. nulli. lib. vj. & regula, quod semel. de reg. iur. eo. lib. Ergo malè dicit textus, cum dicit quòd idem. s. qui priores iudices impetrauerat, petijt eandem causam committi alijs iudicibus.

¶ Metu huius contrarij, sunt hîc diuersę lecturę. Nam Tan. propter hoc exponit, petijt. s. T. & non. R. ¶ Sed Lauren. Vincen. Ber. Innoc. & Hostiẽ. exponunt de ipso R. Et placet Nouellæ, & soluunt aliter dicentes, quòd concessio hic facta fuit de gratia: vt dixi in expositione super verbo, petijt.

¶ TERTIO opponitur, quia hîc videtur, quòd causa suspitionis contra Episcopum allegata, videlicet de familiaritate: quia nõ videtur, quòd consanguineus, vel familiaris beneficiati in causa ecclesiæ suæ datus iudex possit recusari, vt suspectus: maximè secundùm opinionem Speculatoris, & AEgidij. de qua dixi in expositione super verbo, recusari. Pro quo facit, quia causa ecclesiæ non videtur esse personæ: vt. j. de testi. c. cum nuntius. & c. insuper. Quinimo in causa ecclesiæ suæ potest esse iudex. j. de verbo. signi. c. ex parte. & notatur. s. de elec. nosti. AEgidius. Multò fortius vel familiaris ipsius. Et facit, quia prælatus est, non dominus. j. de donatio. fraternitati. ¶ Sed solue per ea, quæ dixi super dicto verbo recusari. Et dic secundùm Ioan. de Lignano, quòd licet Prælatus possit esse iudex in causa ecclesiæ: stat tamen quod recusari potest, de quo videbis. j. de appel. postremò. ¶ Nec est verum, quòd sit nudus procurator. arg. eorũ, quæ leguntur & notantur. j. de pecu. cleri. c. fi. & de offi. ord. c. pręsenti. li. vj. Ideò procuratorem constituit ante litem contestatam, quod non faceret nudus procurator. arg. eorum, quæ leguntur & notantur. C. de bo. ma. l. j. & de procur. c. ij. li. vj. ¶ Verum Io. de Lignano super hoc sic distinguit: aliquando prȩlatus agit tanquã administrator ecclesiæ: & tunc si impetrat iudicem dominum, vel familiarem: aut cõsanguineũ suum recusari potest: & sic procedit ista decre. ¶ Aliquando prælatus agit per procuratorem: & tunc secus: quia isto casu potest testificari: vt. c. insuper. & c. nuntius allegatis. ¶ Sed de hoc secundo membro miror multum. Nam argumentatio de teste ad iudicem non valet: cùm facilius recusetur iudex, quòd repelletur testis: vt notat hic Bernar. ante finem. i. glo. Qualiter tamen in teste procedat, videbitur in. c. insuper. & c. nuntius. Sed saltem quo ad casum nostrum, non apparet mihi realis differentia inter modũ agendi per se, vel per procuratorem: quia vtrobiq; est eadem affectio, & similis causa recusationis: quia qui per alium facit, per se ipsum videtur facere: per communia iura. Nec commodum spectat ad procuratorem, sed ad dominum. Ideò non ipsius, sed domini persona spectanda videtur. Si verò ageret *Prælatus* pro bonis suis patrimonialibus, vrgeret secundum eum istud cap. à fortiore ratione.

2 ¶ † QVARTO opponitur, quia nõ videtur indistinctè verum, quòd familiaritas sit iusta causa recusationis. arg. eorum, quę leguntur & notantur. ff. de verb. signifi. l. latę. § amicos. j. de appella. ex insinuatione. vt lit. non contest. c. cedat. s. de rescrip. ad hæc. ¶ Sol. fatentur Inn. & Ber. in gl. j. quòd non quælibet familiaritas ad hoc sufficeret: sed requiritur secundũ Innoc. quòd sit familiaritas domestica, vel socialis. ar. iij. q. v. accusatores. ¶ Sed nũquid si sit suspectus ei dominus: suspecta est & tota familia eius? videtur, quòd non: quia non sequitur: suspectus eò, quia consanguineus: ergo suspecta est familia tua. Innoc. tenet contrarium, & reddit rationem diuersitatis inter proximos casus. Nam propter suspitionẽ domini, in casu in quo quærimus, non redditur suspecta ipsa familia: sed quia inuicem familiares sunt. Si enim dominus meus est, & ego ipsius familiaris: sequitur quòd sum familiaris omnium familiariũ eiusdem domini. Quæ ratio in alio casu cessat. igitur &c. ¶ Sed nunquid, si dominus eximit à iurisdictione suspecti iudicis per recusationem eximitur & tota familia sua: videtur quòd sic. p. l. j. C. si quacũq; prædttus potestate. Sed dicit Inno. quòd fortè hoc non est verum: nisi in casu illius leg. Et quantum ad hoc distinguendum est, secundũ eum inter familiam, quæ est in potestate constituta, & alios familiares. Et intelligit Innoc. extraneam familiam eorum, qui in potestate non sunt: vt. C. de iur. donum. l. fin. § similiq; modo. ¶ Ex quibus infert Hosti. quòd non sufficit excipere iudicem familiarem, nisi causa familiaritatis proponatur: quia non modica: nec quælibet familiaritas ad hoc sufficit, vt hîc notatur, per Innoc. & Bernardum. inducit decre. accedens. j. vt lit. non contest. per alia iura allegata in. j. glo. Bernard. Sicut nõ sufficit excipere, quòd sit nimis propitius: vt. s. de rescrip. c. ad hæc. Aliàs quilibet sit alteri naturaliter

3 obligatus ad familiaritatem & magnam affectionẽ. ¶ 3 Inn. omnes sum⁹ cognati, secundũ ius naturale. ff. de iusti. & iur. l. j. in fi. & ij. & iij. Hostiẽ. Facit. ff. de seruis expor. l. seruus. ea lege in fi. Faciunt notata. j. de excep. c. pia. li. vj. super verbo. speciem. per Ioan.

4 ¶ † PRIMO quæritur. Pone: Constitui procuratorẽ meũ ad causam consanguineũ ipsius iudicis. Nunquid per partem aliam poterit recusari vt suspectus? videtur, quòd sic, ad instar eius, quod hîc dicitur de Prælato, iuncto quòd prælatus procurator est: vt dicto. c. fructuarij. ¶ Collec. tenet contrarium, & dicit hoc casu saluari posse, quod notat Spec. eo. tit. § restat. Pro quo facit senten. Ioan. And. de qua vide de iudi. cum venissent. quia hoc casu commodum, vel incõmodum non spectat ad procuratorem. ij. q. vj. biduum. Sicut spectat ad prælatum: qui & si procurator sit, liberam tamen habet administrationem. s. de elec. cum nobis. & eo. tit. his datis. li. vj. Et ex hoc infert, quod si aduocatus partis sit familiaris iudicis non propter hoc recusatur: vt. j. de offi. iudic. c. ij. & remittit ad Archi. eo. tit. iudex in prin. lib. vj.

5 ¶ † SECVNDO quæritur. Pone: vnus capellanus, vel clericus. Episcopi, cuius ego sum etiam familiaris: me in iudicem impetrauit: nunquid potero per partem aliam recusari? videtur quòd sic, per istã decre. & per ea, quæ dixi in quarta oppositione. Collec. tenet contrarium, quia non sufficit quælibet familiaritatis, sed requiritur illa, quæ habet potestatem Imperandi, sicut est Comes, dominus, vel eius officialis non ratione, quia familiaris, sed quia idẽ auditorium vtriusq;. & per consequens quia potestatẽ habet officialis ab Episcopo: vt de appel. Romana. in prin. lib. vj. ¶ Intelligunt enim Inn. & Hostien. quod hic dicitur de familiaritate potestatis secũdum eum. Verè miror de Collect. qui conclusionem supra proximã nititur deducere per dicta Inno. qui tamen ad literam tenet contrarium, dicens: quòd in casu familiaris vnus domini, tota familia eiusdem domini est suspecta. Et nescio

quo spiritu ipse restrinxit dicta Inno. ad familiaritatē habentem potestatem imperandi: cum ipse Inno. in prin. suæ tertię glo. loquatur generaliter de familiaritate dominicali, vel so-
6 ciali. ¶ † Et quod inferius subdit Innocē. de distinctione facienda inter familiā, quæ est in potestate constituta, & alios familiares: non videtur bene extendere Collec. quia Innocē. hoc dictum videtur retulisse ad id, quod proximè dixerat de le. j. C. si quacunq; præd potestate. Vel intelligitur, quòd in hoc sit differentia: quia familiares constituti sub vna potestate. i. est sub vno domino, & in vna domo, cōtinuò simul conuersantes, & ipse dominus vnus, videlicet pro alio datus iudex recusari possunt generaliter, vt suspecti. Cœteri verò non sic semper. ¶ Vnde distinguere potes, secundū mentem Innoc. quia aut est familiaritas talis, quæ ratione similitudinis & continuæ, vel quasi conuersationis, inducit præsumptionem singularis affectionis: vt quia simul bibunt & commedunt in mensa eiusdem domini: vel simul in vna professione continuò, vel quasi inuicem famulantur: sicut canonici eiusdem ecclesiæ, qui continuo, vel quasi simul congregantur in diuinis officijs celebrandis & communibus negotijs ecclesiæ pertractandis, & mercatores, qui in mercatione facti socij simul continua negotia tractant: & auditores causarum palatij Apostolici qui simul continuò & familiariter ad causarum consilia accedunt, & eiusdem status, gradus & conditionis existunt. Et in istis de mente Innocē. dicerem, quòd vnus datus iudex in causa alterius posset recusari, vt suspectus. Et est ratio hui⁹, quia talis familiaritas, seu societas, cuiusdā fraternitatis vim habere censetur: vt. ff. pro socio. l. verum. Et de hoc reputo textum in ratione. j. eod. c. cum R. cum ibi notatis. ¶ Sed si esset alia familiaritas, non habens tam mutuam conuersationem, nec tam simultiuam & continuam & communem famulationem, sicut sunt subditi eiusdem domini, capitulum non commensales eiusdem Episcopi, & eiusdem ecclesiæ clerici simul nulla vel pauca tractare habentes: starē bene cum opinione Collect. quia ista est magis remota, ac leuis & modica familiaritas, quæ non reddit quem suspectum, vt hîc notant Bernar. Inn. & Hosti. ¶ Nec placet mihi dissolutio quā dat Collect. ad. c. cum R. ponendo differentiam inter temporale & perpetuum: quia familiaritas, quæ potest esse perpetua, pro perpetua habenda est: vt. ff. de condi. indebiti. l. sufficit. Fateor tamē, quòd tota ista materia arbitraria est: vt notauit Hostien. j. vt lit. non contest. accedēs. vbi de ista materia habetur. & de hac etiam per Henric. j. de ap. postremò.

7 ¶ † TERTIO quærit. Collec. Nunquid pater potest esse iudex in causa filij, videtur quòd non, per. c. postremò. j. de appel. & .xi. q. vij. in fi. & . ff. de iurisdictione omnium iudi. l. qui iurisdictioni. vbi de hoc per Accursium, & per Ioan. in q. v. c. j. & .iij. q. vij. c. infamis § tria. vbi etiam de hoc per Archidia. Butri. & Barto. tenent in. l. qui iurisdictioni. qui dicit quòd quis non potest dicere ius liberis suis: quòd illa intelligitur in ordinario & in criminalibus: secus in delegato, & in ciuilibus. ¶ Sed Iac. de Rau. & Ioan. Nicoti tenent, quòd loquitur dum procederet pater ad instantiā filij: secus si ad instantiam alteri⁹ partis, per. l. nam quod. ff. ad Trebellianum ¶ Colle. verò hic dicit indistinctè, quòd pater potest esse iudex in causa filij recusatione cessante, & quòd hic videtur esse mens Accurs. in. d. l. qui iurisdictioni. Et not. Archid. in dicto § tria. allegat. De quo per Hostien. in Summa. de re iudi. § quis debet, versu, sed nunquam. & sequen.
¶ Item etiam vbi actio, vel res est tempore peritura, vsq; ad lit. contest. Nec tunc habet locum recusatio. ff. de offi. presb. l. senatus. de fer. l. solet. de iudi. l. ij. § peoul. no. Archid. vbi. s. & Ber. j. de foro compe. cum contingat.

8 ¶ † QVARTO quęritur, nunquid ordinarius potest recusari, eo quòd dominus est partis: videtur, quòd sic ex idētitate rationis. ¶ Sed dic contra per. c. cum contingat. allegatum. & . s. de officio Archi. dilecto. ¶ Vel dic, quòd loquuntur, vbi cognoscit inter familiares: vel vbi familiaris est reus.

¶ Notat Accurs. vbi. s. & Spec. de dila. § ij. circa princip. tamen actor posset ante litem cōtestatam pœnitere, & petere causam alterius delegari. j. de so. compe. si quis. ff. de iurisdi. omnium iudi. si cū venerit. Collec. Videbitis in. c. cum con-
9 tingat. ¶ † Qualiter autem prælatus in causa ecclesiæ possit esse iudex, remittit Collecta ad notata sua. j. de iudi. cum venissent. ¶ Supple glosam. ¶ In glo. j. ibi. *Iud. com.* s. c. causam quę. ¶ Et ibi. *Accusatores.* vbi de hoc. Et ibi. *l. hom.* lex ista conuertit casum. si cum contemplatione domini tota familia eximitur à iurisdictione iudicis suspecti. quod fortè non est verum: nisi in casu illius secundum Innocen. dixi. s. ¶ Et ibi: *postremò.* quod intellige, vt ibi notatur. ¶ Et ibi. *literas.* & canonicus pro canonico. c. dilecto. qui tamē à iudicio recusatur. j. eo. cum R. ¶ Et in fine. eadem ratio notatur. iij. q. s. c. j. in fi. magnæ gloss. Et illud cap. allegat hîc Hostien. pro contrario ad ea, quæ dicta sunt pro familiari admittendo in testē. Et soluit, quòd illud intelligitur de infantibus, vel quibus imperari posset, seu qui de facili deierarent. ¶ In gl. ij. in fine. vel fuit causa commissa simpliciter. secundùm Vincen. ¶ In gl. *sic patet.* ibi: *de nouo.* & sic soluuntur hæc contraria, quæ signabat hîc Hostiē. de. l. exceptionem. C. de probatio. ff. de procurato. Pomponius § rati. j. de re iudi. inter monasterium. s. eod. gratum. in fi. cum suis concordantijs. Et ibi. § *cum quidam.* & § sacerdotio. & . C. de consor. eiusdem lit. l. ij. & . j. de excep. c. pastoralis. Hosti. ¶ In glo. *si pars.* ibi: *posset recusare.* propter nouam causam aliam ab istis. Nam propter has causas, non potuisset iste R. eos in iudicio recusare. Extra iudicium verò sibi prouidendo, alios potuit petere. Gof. ¶ An autē. iudicem, quem semel elegi, vel testē quem semel produxi, possim in alio iudicio recusare? dicam. j. de except. cum venerabilis. de quo ibi per Nouellam in gloss. quasi dicat versu, sed & hoc. & versu itē si. Et de materia huius. c. remittit Henri. ad notata sua in. c. postremò. allegato.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Delegatus Principis, an sentētiam suam exequi queat? Et quid de ipsius subdelegato, qui alium sibi subdelegans, aliquid de iure sibi reseruauerit, & ad quem infra annum pro exequutione habenda recurretur. Item quid dicendum sit, si nihil ex iurisdictione reseruauerit, & ad quantum temporis duret talis subdelegatio siue potestas subdelegati.*

2 *Annus prout hîc consyderatur, quando currere incipiat, & quo tempore iudex possit suam exequi sententiam.*

3 *Quadrimestre miserationis causa condemnatis datum, quibus actionibus locum habere dicatur? Et quando currere incipiat, etiam ei qui confessus est. nu. seq.*

5 *Ordinarij iurisdictio tempore non expirat. num delegati, aut vlterius iurisdict.*

6 *Sententia lata, si victorem victus inquietet, an prior delegatus de eo cognoscit?*

7 *Delegatus ante litem contest. etiam post annum ante sententiam ab excommunicatione absoluere potest.*

8 *Delegatus Apostolicus ad sententiæ per ipsum latæ executionē, excommunicationem contra fautores & cōicantes, an aggrauare possit?*

9 *Executor, si in ipsius prouisionis initio quædam ad beneficiū, de quo prouidetur spectare negentur, an de eo sit ipsius cognitio?*

10 *Eligendi potestatem, quandiu candela ardens duret, habentes ante candelam incensam vnum eligunt: ac deinde incensa candela accensa, alium eligunt: an id possint?*

11 *Nullitate iudicio pendente, an executio fieri possit?*

12 *Brachium seculare, num ad executionem sententiæ iudicis ecclesiastici inuocari possit? remiss.*

13 *Iudex sententiam suam, siue ordinarius, siue delegatus vndecunq; sit, qualiter exequi possit? remiss. Et ibidem in Princi. delegato principalia quatuor. Et quid de arbitro, etiam simplici compromissorio? nu. 14.*

15 *Delegatus ordinarij an absoluere possit, & quando?*

Cap.

¶ CAP. XXVI.

QVærenti. ¶ Cas. Delegat⁹ Papæ vsq; ad integrum annum, sententiam suam exequi potest & pars huius. j. de verb. signi. querenti. ¶ Dicit autem Nouella, q hic proponitur quæstio & q in proposita quæstione primo ponitur prima opinio: & secundo ponit. ij. opinio. ibi: *al j autem*. Tertiò ponit tertia opinio, quæ dicitur vera solutio. ibi: *nos tamen*. Et etiam interseritur quarta opinio, ibi: *non solum*.

¶ Expone literam. *A nobis*. vel quocunq; alio iudice. j. eo. c. § j. Hosti. *ex commonicat*. exequendo sententiam, aliàs parum prodesset etiã si pignora traderentur. j. de re iudi. cum aliquibus. Host. ¶ *Fanchus*. s. eo. in literis. *Durer*. in perpetuum. *vt a terram*. quasi diceret ne oporteret longi⁹ laborare, & ei p quo lata est sñia citius satisfiet. Sic de offi. ordi. c. pastor. lis § pen. Host. *Æquitatis formam*. i. æquitate pensata, mediam viã eligentes. quæ æquitas semper pensanda est. j. de transac. c. fina. ¶ Inducit Host. p media via. s. de offi. custo. c. j. § lampades. vbi de hoc. Inducit Collect. de restu. spo. literas. de vi. & ho. cler. à nobis. ¶ *Statuimus*. non dicit respondemus. Per qđ patet, q istud c. nõ restringitˀ ad casum ppositũ. s. qñ delegatus post sñiam aliquid fecerat, vt hic: quia excõicauerat non parentẽ: licet Boat. hoc habuerit pro dubio. s. fecerit, vel non fecerit, duret eius potestas, vsq; ad ãnũ, vt huius statuti verba sonant. ¶ Opponit primò de. l. à Diuo Pio. in princ. ff. de re iudi. per quam videtur executionem ad delegantẽ remittendã fore. † Quidam dicunt, q illud obtinet in iure ciuili, q delegatus Principis sententiã suã non potest exequi. Sed hoc nõ est verũ: quia q imo exequi possit, videtˀ textus de iure ciuili C. de iudi. l. fi. in fi. & in auth. de exhi. reis § si verò. Et ita tenet Bar. in. l. à Diuo Pio. Nec obstat illa lex, quia non loquitˀ de delegato Princip. sed loquitur in iudicibus datis à magistratibus rei pub. Ideò per illam leg. dicere habemus, vt videtur, q hęc decret. ius continet speciale in delegato Principis: nec habet locũ in delegatis aliorum ordinariorũ: de quib⁹ remittit Io. de Ligna. ad not. j. de fo. compe. si quis contra. Et hoc tenet Host. dicens, q pro executione sententię latę per delegatum ordinarij, ad ordinariũ recurretˀ, per dicta. l. à Diuo Pio. dicã. j. c. quærẽti. post. viij. q. in dictis Hẽr versu, tertio de delegato ordinarij. ¶ Sed quid dicemus de subdelegato delegati principis. Dicit Host. q si delegat⁹ subdelegãs aliqđ de iurisdictione sibi retinuit. j. annũ pro executione, ad eũ recurretˀ etiã si reseruauit sibi tm̃ executionem, vel excommunicationem dicens, reseruata nobis sententia maioris excõicationis super exequutione talis negocij vobis cõmittimus vices nostras. ar. hic, &. j. c. j. § porrò. ¶ Sed si sibi nihil retinuit, tunc dicit Hosti. q fortè ad quadrimestre tempus tantũ durabit hęc potestas in subdelegato, quasi virtus clausulæ appellatiõe remota per subdelegationẽ fuerit exinanita: vt. j. c. j. § si verò. Et sic saluũ remanet solũ ius cõe quadrimestris tẽporis. ar. huius literæ: dũ dicit: *à nobis*. Et sic non transeat priuilegiũ in tertiũ, sicut nec excõicatio. Facit quia nec delegat⁹ delegati Principis, suus delegatus est. ar. ff. p socio, quia admittit. & l. sequẽti. Licet sit arg. cõtrariũ. ff. de testi. l. ad testiũ in fi. Facit p &. contra. ff de pecu. l. si seruus meus. & duab⁹ leg. sequẽ. ¶ Subdit etiam Host. q secundũ prędicta latet hic vna virtus clausulæ, appellat. remota, quæ non exprimitur inter nouẽ alias, in summa. e. ti § quomodo decretalis. versu, pręuaricatores. & sequenti. Dicit Nouella q hęc opinio sibi non placet sed nõ iustificat dictũ suũ. ¶ Io. de Lign. dicit, q distinctio Host. sibi nõ placet quo ad membrum primũ: quia nõ reperit hoc expressum iure. s. quòd subdelegatus delegati Principis etiam. j. quadrimestre sententiam exequatur.

¶ Henricus verò. s. eodem. significasti. distinctione. ij. ad finem & post princ. dicit idẽ, quod in delegato. Dicit tñ, q fallit vbi delegans retinuit sibi executionem. j. de app. vt nostrũ vt eccl. bene. c. vno. j. eo. si delegatus libro. vj. Collectarius. dicit indistinctè idem, quod in delegato: quia causam habet à delegato. & hoc vbi in totũ cõmisit, aliàs lata sñia esset forsam recurrendũ ad delegãtẽ: si sibi executionem reseruasset, aliàs subdelegatus exequatur. e. ti. si delegatus. lib. vj. Inducit notata. j. eo. super qõnũ. vbi notãtur casus quibus est deterioris conditionis iurisdictio delegata in personam subdelegati. Nec cauetur ibi, quòd in isto casu sit deterioris cõditionis: quare &c. Et videtur secundũ eũ hoc Inn. clarè notare in dicto. c. nouit. ¶ Sed vt clarius istam materiã habeas, sic distingue. Quia aut sola causæ cognitio & decisio est subdelegato commissa: & tunc ipse nõ possit exequi. Et est ratio huius: quia istæ commissione stricti iuris sunt: & non extenduntur nisi ad ea quæ in eis continentur. j. eo. cum olim. vel ea sine quibus commissa expediri non possunt. s. eo. præterea. & c. prudentiam. cum vtrobiq; notatis. Modò absque potestate exequendi possunt expediri cãæ cognitio atq; decisio. Igitur si non est cõmissa executio non potest venire in modum sequelæ, vel accessionis. & ista potest esse ratio. l. à diuo pio. in princ. ¶ Caue tamen de notatis Henr. quæ habes post quęstiones, versu, tertio de delegato ordinarij, quæ nimis facere videntur in contrariũ. ¶ Aut est commissa executio: & tunc puto, quòd nisi commissio executionis per committentem fuerit limitata poterit talis subdelegatus j. totum illud tempus. j. quod illum poterat facere delegatus videlicet. j. integrum annum. Nam cum reperiam generaliter delegato principis à iure concessum. q possit subdelegare. s. eo. quamuis. Nec reperio articulũ executionis exceptum illum, dicam inclusum. ¶ Et si specialiter & expressè committeretur talis articulus, minus dubitarem. ¶ Sed si delegatus nũ committeret hoc specialiter, & expressè, sed generaliter committeret in totum vices suas, aliqualiter magis dubium esset. sed & tunc idẽ dicerẽ. Nam per talem cõmisionẽ delegatus totum id, quod habet de iurisdictione in causa illa à se abdicasse, & in subdelegatum transtulisse videtur: maximè ex quo subdelegat⁹ vti incœperit. Et ideo hunc articulum cum sit de iurisdictione videtur etiam transtulisse. vt. j. e. lib vj. c. iudex. & c. quis. & c. si delegatus. in fi. à contrario. cum ibi notatis. per Io in vltimæ glo. ¶ Idem tenet Henric. siue simpliciter, siue totaliter cõmissæ sint vices: quia re non integra, reuocari non potest j. c. proxim. c. porrò. c. venerabili. & c. quamuis. libro. vj. Et idem tenet, si simpliciter, sed non totaliter, puta donec reuocauerit, &c. s. antequam reuocet: vt. c. si delegatus, allegato. quia quo ad hoc, & absolutionem, fungitur vice delegantis, sicut delegatus. j. e. ex literis. Post remotionem verò solus delegatus ista potest infra annum arg. notatorum in Specu. de sententia § vt autem. versi. sed pone. Iudex delegatus, secundũ eũdem Henric. Dic tamen vt suprà de quibus videbitur. j. c. proximo § porrò. Facit, quia si delegans in totum perdit iurisdictionem suam, etiam in articulo executionis: vt per iura proxima. Igitur censetur ille articulus translatus in subdelegatum. Nam oppositum consequentis istius consequentiæ, infert oppositum añtecedentis. vt. ff. ex qui cau. ma. l. denique. in fine, cum concordantijs. ¶ Et miror satis de imaginatione Host. super tempore quadrimestri: quia salua pace sua, illud non concernit potestatem exequẽdi, sed dilationem legis datam condemnatis: nec habet illa dilatio semper locũ: vt patet ex notatis Bernar. & Inn. super verbo, quadrimestri. igitur qũo. Hosti. trahat hoc generaliter ad limitandam potestatẽ exequẽdi, ego nõ capio: maxiẽ cũ hec imaginatio dãnetur in textu nostro. ¶ Aut enĩ dices, q nõ transit articulus executionis: & tunc nec. j. quadrimestre poterit exequi. Aut dices, q transit: & tunc dicã, q transit cũ sua qualitate: vt. ff. de adimen. & transfer. le. l. legatũ. sub conditione. cũ cõcor. ibi signatis. Nec obstat. j. c. proximo § si verò. vt ibi dicam. ¶ Sed adhuc magis miror de imaginatiõe Host. circa virtutẽ clausulę app. remota. Tũ, q nõ apparet hic mẽtio de dicta clausula. & ita nimis ad lrãm diuinare vr̃. Maxiẽ cũ hoc eẽt restringere de. i. c. sine cã, & vltra modũ. Q lrã loquitˀ gñaliter & habet alia iura cõcord. quę loquuntˀ etiã generaliter: vt. s. eod.

ſigoificaſti & alijs ſuperius allegatis quę generaliter debent intelligi; vt. ff. de lega. præſtan. l. j. § generaliter. Non ergo reſtringatur ad delegatum cum clauſula, appellatione remota. Tum quia virtus clauſulæ appellatione remota, in nullo cõcernit iſtum articulum: an delegatus vel nõ delegatus poſsit, vel non poſsit exequi ſententiam ſuam ergo ad illum nõ debet extendi ar. ff. de calumnia. l. vltima & de condi. & demõſtra. l. pater in fi. Dixi de hoc. ĩ. e. paſtoralis § ſi verò ꝑ an quanta qõne & ĩ. e. c. poſt. viij. quæſtionem in dictis Henric.

¶ Secundò opponit ibi: *infra annum*. quia ſecundùm hoc, ſi appellatum foret à ſententia, & per annum neglexiſſet appellans, iudex poſt annum non poteſt exequi. Quod eſt falſum vt. ĩ. de app. perſonas. & ĩ. eo. c. paſtoralis § prætereà. ¶ Sol. dicit Inno. ꝙ iſta decre. locum habet, vbi non eſt appellatũ.

2 ¶ Pro cuius intelligentia. ¶ † Quæro primò, quãdo incipit currere, iſte annus. Breuiter putant quidam ꝙ à tempore, quo ſententia tranſit in rem iudicatam: quia antea iudex non poteſt exequi. ĩ. de ap. non ſolùm. li. vj. cum ibi notatis & tamẽ non habenti agere non currit præſcriptio. C. de annali exceptione. l. j. in fi. Et ſic ſecundum iſtos malè ſtaret glo. Innoc. quia etiam ſi eſſet appellatum, locus eſſet iſti decre. tamen puto, ꝙ imo currit à die ſentẽtiæ latæ per te tum iſtum. ¶ Nec obſtat, ꝙ non valenti agere concurrit præſcriptio: quia iſta decretalis voluit, ꝙ tempus iſtud eſſet continuum à tempore ſententiæ latæ. Et ita per conſequens, ꝙ. x. dies. ſ. quos licet appellare includerentur in illo arg. eorum, quæ notantur. ff. de diuerſis & temp. preſcrip. in rubrica & in. l. j. ¶ Vnde dicit Hoſti. erit integer & continuus trecentorum ſexaginta quinque dierum. ff. de ſta. li. l. iiij. § Stichus. ff. de ver. ſig. l. anniculus enim. Et ꝙ ſit cõtinuus, notat Archid. vt hîc dicit Collec. xxj. di. inferior. ¶ Et ſic terminauit Clemens quartus ſecũdũ eum. Hinc eſt, ꝙ excommunicatum poſt ſententiam vltra annum non poterit abſoluere, niſi ſuperior: ſecus tamẽ, ſi fuiſſet excommunicatus añ litem conteſtatam: quia tunc. ĩ. annum, vel poſt coram delegato veniens audiretur, ſecundum Hoſti. quod intellige ante ſententiam vel ſaltem añ lapſum anni, qui datur ad exequendam, Nam poſt ea dicerem, ꝙ ſolus ſuperior abſoluere poſſet ex idẽtitate rationis. ¶ Sed nũquid eſt hoc ſimpliciter verum, quod dicit Inno. ſ. ꝙ non habet locum hoc, quando eſt appellatum. ¶ Caue bene ne decipiaris quia primo habet locum iſta decre. quando eſt appellatum. ¶ Sed aduerte quia aut appellans deſerit appellationẽ: & tunc curſus anni, qui per appellationem fuit, ſicut & ſentẽtiæ executio, ſuſpenſus, vt. ff. ad Turpilianum. l. j. in fi. & . ff. de hijs, quæ notantur infa. l. ſurti § j. per deſertionem recuperat fluxum ſuum: ſicut & ipſa executio ſumit vires: quia ceſſãte impedimento, ceſſare debet effectus ipſius impedimẽti de ap. cum ceſſante cum ſimilibus: Et hoc eſt, ꝙ voluit dicere Inno. dum dixit, ꝙ non habet locum, vbi eſt appellatum. Voluit enim dicere, ꝙ curſus anni non habet locum appellatione pendente: quia poſt deſertionem poterit exequi, etiam anno elapſo. ¶ Aut appellans non deſeruit appellationem, ſi eã proſequutus eſt: & tunc ſi reuocetur ſententia prima, & reuocatio tranſeat in rem iudicatam: de illius executione amplius quærendum non eſt: ſed ſuper executione reuocatoriæ credo locum eſſe iſti decre. quia loquitur generaliter, vt dixi.

¶ Si verò fuerit confirmata: tunc quia non exequitur prim⁹ iudex, ſed confirmãs, ſecundum Hoſti. hîc. de quo dicetur. ĩ. eo. paſtoralis § præterea in fi. datur nouus iudici confirmanti ad exequẽdã ſententiam ſuam confirmatiuam, à tempore illius ſententię currẽs, ſi ab ea non fuit appellatum. Dic de tertio iudice, ſicut dictum eſt de ſecundo.

3 ¶ † Quæritur primò ibi: *quadrimeſtre*. vtrum habeat locum in omni actione? ¶ Dicunt Inno. & Ber. ꝙ non: niſi in perſonali tantum. C. de vſur. re. iudi. l. ij. & . iij. & . ff. de iudi. l. ſi debitori. ¶ Quid ergo ſit in reali? dicunt, quòd lapſis. x. diebus ſtatim ex quo tranſijt in rem iudicatam, eſt locus executioni, ſi res reſtitui poteſt: alioquin datur ad reſtituendum. & condemnatur ad cautionem de reſtituenda æſtimatione ſi non reſtituatur res Inſtit. de offici. Iudic. § & ſi in rem.

¶ Sed cõtra. ff. de vſur. l. in fide iuſ. ¶ So. ibi agebatur actio. ex teſtamento, quæ eſt perſonalis, non rei vendicatione. Sed adhuc contra. ff. quod met. cauſ. l. ſine exceptione § quòd ſi homo. ¶ Solu. ibi agebatur actione quod met. cau. quæ perſonalis eſt. Inno. & Hoſti. ¶ Sed quid de criminalibus? dicit Inno. & Bern. hîc, & Ioan. xj. q. iij. cum apud. quòd non habet locũ, quadrimeſtre, ſed ſtatim fit exec. Nec obſtat de re iudi. quãd ad cõſultationẽ: vt patet ĩ caſu ibi notato. Facit. ij. q. j. ſicut exceptis caſib⁹ no. xj. q. iij. cũ apud. quos hic narrat In. & caſu notato. ij. q. vj. ſi quis ex pluribus. Sed Goff. dicit, ꝙ in iuribus de hoc loquentibus exponit ſtatim. i. poſt quatuor menſes. & de re iudi. capitulo ſecundo. & capitulo quod ad conſultationem. videtur hoc relinquendum iudicis arbitrio ſecundùm Collect. Sed tu dic, vt. ſ. ¶ Sed quando incipit currere hoc tempus quadrimeſtre condemnato, concordat Innocent. cum Bern.

4 ¶ Sed quando incipit currere confeſſo? dicunt, ꝙ à die confeſsionis: vt. ff. de confeſsis. l. certum § vlti. Quod intellige, vt ibi notatur. ¶ Vel dic cum Hoſti. iſtud locum habere, vbi agebatur. Si enim oblatus eſſet libellus neceſſe eſſet ſententiã dari. ĩ. de rerum permu. cum olim. Et idem notatur in dicta l. certum § fi. Et eſt ratio: quia confeſsio, quam non præcedit libellus, habetur pro ſententia: nec requirit aliam ſententiam poſt ſe: nec præceptum ſequens dicitur ſententia: ſed tendit ad executionem vt. ff. de confeſ. l. j. & ibi notatur per Bar. Facit lex vlti § vlti. & . l. certum. in fin. allegatis. & . C. e. l. vna. & . ff. de iudi. l. ſi debitori. & quod legitur & notatur. ff. de re iudi. l. poſt rem. ¶ Sed dum libellus, vel litis conteſtatio præcedit, natura iudicij iam fundati & figurati exigit, ꝙ ſententia feratur. Et ita intelliguntur. ff. de confeſ. l. Iulianus. & . l. quis Titium. Et ideo tunc non à die confeſsionis, ſed à die ſentẽtiæ currit hoc tempus. Et hoc teneas, quicquid videatur in cõtrarium notare Cyn. C. de confeſ. l. vna. Vide de hoc in Spec. de confeſſ. § j. in prin. & Collec. ĩ. de lit. conteſt. c. vno. & no Inſti. de ver. obli. § purè ſecundùm eum. ¶ Sed qualiter põt prorogari, vel arctari hoc tempus. ¶ Dicunt Inno. & Ber. ꝙ cum cauſæ cognitione. vnde dicit In. ꝙ prorogare poteſt iudex, pro qualitate cauſæ: vt ſi condẽnatus in reali rẽ reſtituere non poſsit ad præſens, & pro quantitate litis, ſi in magna quantitate ſit condemnatus: & pro obſequio perſonarum, vt ſi patri: vel patrono condẽnatus ſit filio, vel libertus. Et pro contumacia, vt ſi vincens in aliquo fuerit contumax: vt. ff. de re iudi. l. ij. ¶ Dicit etiam, ꝙ arctatur quandoq;, vt ſi alimenta conſtituantur, vel ſi minori per reſtitutiõem ſubueniatur Dicit tamen ꝙ rarò fit arctatio: vt dicta. l. ij. Et ꝙ ſi fiat à iudice ſuppletur, per legem. eo. tit. l. iiij. § ſi quis. De hoc tamen vide pleni⁹ per Bar. in. d. l. ij. cui⁹ dicta hîc nõ refrico qa iſta excedunt materiam decre. Licet. Io. de Lignano. hîc ea recitet decurtatè ipſum tamen Bart. minimè nominando. Et parcè de recitatione Bern. quia aliter non poterũt perfectè Inn. tradere. Et vide materiam pręmiſſorum in Specu. de ſenten. excommu. § videndum. ¶ Quid autem ſi ferretur ſententia ſuper priuatione eccleſiæ: vide Inno. in cap. quod ad conſultationem. allegato, ſuper verbo, quadrimeſtre. Deinde ſequitur.

¶ SECVNDO quæritur ibi: *vt delegatus*. quid de ordinario? dicit Inno. ad finem vltimæ glo. quòd in illo ſecus. Nã 5 † ordinarij ſemper habent iuriſdictionem: nec expirat tempore. & ideò ſemper abſoluunt.

¶ Imo plus dicit Inno. quòd ſi amoueretur ab ordinaria iuriſdictione, quam exercebant etiam infra annum, abſoluere non poſſent: cùm hæc iuriſdictio ad ſuperiorem, vel ſucceſſorem tranſeat. C. de iudi properandum. circa finem. Innoc. vel ad cap. & . ſ. de elect. venerabilem § fi. ĩ. de maio. & obe. cum olim. Sed quãdiu remanent in officio ſemper ſententias exequuntur: imò eas poſſunt melius reformare. De hoc infrà de accuſat. qualiter id eſt niſi ſint excõmunicati vel ſuſpenſi. ĩ. de exceſſ. præla. c. fi. ſ. de ſupplen. neglig. præla. cap.

Romana.li.vj. ¶ Et idem in delegato excommunicato, vel suspenso quia nec talis potest absoluere, vel ligare. xxiij. q.j.audiuimus. Vnde ad successorem delegati, qui in iurisdictionem succederet, recurrendum esset, & non ad delegatum depositum. s. e.qin.&. j.tit.ij.pastoralis § præterea. Hostie. ¶ Quid in delegato reuocato: licam. j. de offi.leg.nouit vbi de hoc in Nouella super.j.gloss. Hic tamen dicit Collec. Idē in delegato legati reuocati, vel agētis in remotis, propter difficilem accessum, & identitatem rationis. Inducit lega.& notata de rescrip. Statutum.lib.vj.

6 ¶ TERTIO, quæritur pone, quòd post sententiam vir eius inquietat victorem: nunquid de hoc poterit cognoscere prior delegatus? vide Ber. in gloss. sed quare. &. j. de sepul. in nostra. ¶ Distinguit autem Nouella dicens, quod aut victus paruit executioni, & victor aliquandiu habuit pacificam possessionem, licet posteà per eum inquietetur: & tunc delegatus se nō intromittat, per decre. in lris ¶ Aut executioni nō paruit, vel statum post executionem illum inquietat: & tunc secus, per iura pro hac parte inducta, per Ber ad quod inducit notata de elec. transmissa § j. & quod dicet. j. de præb. pro illorum. ¶ Inducit Collec. ff. de acquirē. pos. l. non videtur. cum glo. & collecta sua. de elec. in Genesi. & de app. cum teneamur. in ii. q. ac no. Inn. Hosti. & Nouellæ, de præbend. pro illorum. ¶ Inducit Io. de Lignano: quia illa, quæ fiūt in limine adeptæ possessionis, statim fieri & inesse videntur: vt. ff. si cert. pet. l. lecta § dicebam. s. de elec. offi. ij. & quod notatur eo. ti. c. commiss. lib. vj. ¶ Subdit tū, quod forma cōmissiōis attendi debet: quasi dicatur & defendas re ductum, semper hoc poterit: quia tunc habetur loco conseruatoris. Pro quo ipse inducit notata sua in dicto capi. illorū. ¶ Idem tenebant de ista. & de illa clausu contradictores, &c. Oliuerius de sarceto & plures alij restringunt tamē infra terminum: sed Mattheus Fre. & plures alij tenuerunt, quod non, ex quo semel peritum est cum effectu: quibus adhæret Collect. per ca. in his. quicquid hic notetur, vbi de hoc dicam. ¶ De hoc remittit Collec. ad collecta sua. de resti. spo. ex parte. &. s. eo. in literis. & ad no. Guil. in de, si plures. de præben. Cuius dicta recitat hic ipse Collec. sed ibi dicam. ¶ Quid si infra. xx. dies cōmittitur causa terminanda, &c. vide Archi. xxvij. q. j. si homo. & plenius Host. j. de re. iud. i. quod ad consultationem. & ibi dicam, licet hic tractet Collect.

¶ QVARTO redeundo ad Inno. quæritur ibi: *sicut o' ser*... qualiter hec inductio textus ad propositum faciat. de hoc vide Bernar. in glo. vlti. in fi. cui concordat Inn. ¶ Vel aliter secundum eum in hoc est similitudo: quia si ut contumax excōicatus ante litem contestatam infra annum cum super principali causa agitur, & post annum non auditur. xi. q. iij. rursus. & c quicunque. Sic etiam hic contumax audietur infra annum petens absolutionem, & post annum non audietur. ¶ Sed quare dicit ante litem contestatam? Respondet Innocen. quòd ideò, quia si post litem contestatam liqueret de causa, nō esset necesse excommunicare contumacem, sed diffinitiuam sentententiam ferre: vt. C. de iudi. l. properandum § siquidem. &. iij. q. ix. decernimus. Et si non liqueret de causa fieret missio in possessionem irreuocabilis. C. quomodo & quando iudex. l. consentaneum. Et tunc in neutro casu esset locus, vt posteà contumax audiretur Inno. Fa. j. de dolo & contumacia prout vt sic, secundum Gof. & Hosti exponatur litera ibi: *in illo*. si personaliter conuento. Et missionē passo, qui præstita cautione, & restitutis expensis possessionē recuperat ante litem contestatam. ¶ Dicit autem Nouella grosso modo loquendo ad iuuenes: dicere potes, quod hic est solum similitudo in temporis spacio: vt sicut ibi datur annus: sic & hic. Et est simile de consangui. non debet. ¶ † Sed nūquid ab excommunicatione ante litem contestatam potest delegatus absoluere, etiam post annum ante sententiam? ¶ Dicit Ber. quod sic quod fatetur Inn. etiam post diffinitiuam infra annum: quia perpetua est sua iurisdictio. s. eod. gratum. j. eo. licet. Et quia rescripta sunt perpetua. C. de diuersis

rescriptis. l. falso & cum hoc habes dicta Inno. Hosti. & Ioā. And. expedita & hoc de quarto notabi.

8 ¶ † Quintò pro expeditione aliquorū dominorū Collec. quæritur, vtrum delegatus Apostolicus ad executionē sententiæ per eum latæ potest aggrauare excommunicationem contra fautores & communicantes? ar. xj. q. iij. Roge. tenet quod non: quia non exercet su iurisdictionem, nisi in illis, quæ in sua commissione continentur. s. e. c. j. j. c. P. & G. quia rescripta sunt stricti iuris. Ideò sufficit pœna determinata li. et tales participantes possent à suis prælatis post monitionem excommunicari. ¶ Collec. videtur sentire contrarium, pro eo, quod cōceditur delegato potestas exequendi per censuram. s. eo. c. j. & c. significasti. Et magis accedit hoc ad suam potestatem, quàm illud de quo. s. c. prudentiam in fi. per Innoc. & Hosti. Facit opinio illorum, qui dicunt, quod potest inuocare auxilium brachij secularis. De quo videbimus. s. tit. ij. c. j. de quo tetigi. s. iij. q. j. Quę opinio videtur mihi probabilis, si delegatus non potest exequi & sic spes, quod pro hoc palleat & ita de facto seruatur.

9 ¶ Sextò quærit, quid si in limine prouisionis negētur aliqua spectare ad beneficium de quo prouidetur: nunquid executor cognoscet? videtur quod si., per ea quæ dixi. s. in. iij. j. q. quia in limine adepto possessionis hoc contingit. ¶ Dicit tamen Collec. quod audiuit magnos viros dicentes contrarium, ex quo de titulo non mouetur quæstio. Et secundum hoc, de hoc recurrendum est ad ordinarium: aut super hoc iudices impetrandi Nam aliàs magnæ fraudes contra iurisdictionem ordinariam contingi possent. Remittit ad collecta sua de sen. excom. per tuas in. xj. & xij. quæstionibus. ¶ Inducit, quod in hoc obuiandum est fraudibus. s. de rescrip sedes. ¶ Videtur sic distinguendum: quia aut ille, qui impedit nouum possessorem in limine possessionis in vna re, quod facit, quia prætendit non ad alium, sed ad se beneficium pertinere. Et per hoc defendit possessionem illius rei, tanquam ad beneficium pertinentis: & tunc possit se intromittere, vt executor. ¶ Aut non contendit beneficium ad se pertinere: i. e. in titulo, nec in possessione beneficij, aut iurium eius impedit alium, sed fatetur sibi titulum & possessionem. ¶ Vult tamē sibi defendere rem ex alia causa, vel titulo particulari: propter quē dicit non ad beneficium rem huiusmodi pertinere & tūc, quia non contradicit sententiæ, nec eius executioni de directo, nō habet locum officium executoris & probatur distinctio per ea, quæ in simili dicimus in rerum hereditariarum possessore per petitionem hæreditatis ab herede conueniendo vt. ff. de petit. hære di. l. regulariter cum. l. sequenti. Facit, quia sententia lata est super titulo & eius possessione in specie & in genere: ac per modum consequentiæ super pertinentijs. ¶ Sed super ista re, seu super isto articulo, an ista res sit de pertinētijs, non est sententia lata & minus super titulo particulari, ex quo possessor illam ad se pertinere contendit: igitur non videtur super hoc executioni demandanda. Et ea etiam ratio negetur in executore prouisionis: quia mandatum talis executoris non plus se extendit, quàm de sententia suprà dixi. ¶ Sed contra, quia cognitio huius articuli, vtrum res sit contradictoris, videtur ad executionem pertinere: vt. ff. de re iudic. l. a diuo Pio § si super rebus. ¶ So. ibi loquitur in casu, quo non potest aliter fieri executio in principali iudicato: hic secus. Igitur Alia verò hic notantur per Collec. quære in remissionibus. s. per me datis.

10 ¶ † Septimò propter aliqua notata per Collec. s. in lris quia hic dicitur, quod iudex licet functus officio per sententiam, potest exequi: Quæritur de. q facti vacante monasterio conceditur certis eligendi potestas, quādiu candela duraret. Isti autē accensionē cādelæ, eligunt vnū, post, accensa candela, eligunt aliū: nunquid possint? Videtur, quod nō: quia functi officio suo. s. c. in literis de re iudi. c. j. ¶ Collec pro secundo electio allegauit, quod dum officium non habebant, nō potuerunt illo fungi argu. de desponsa. impube ad dissoluendum indu. ebat. ff. de legatis secundo. l. vnum ex familia & lege cum pater

§ à filia. & notata per Archidi. de rescrip. gratia ad finem. & notata Cyn. C. de accus. si accusatoribus.

¶ Sed contra oppono de capitulo si compromissarius. infrà de electio. libro sexto. ¶ Solutio. tenendo hanc partem dicere posses, ꝙ illud capitulum loquitur in officium iam habente, illoq; vti valente sed hic secus ibi dicam.

11 ¶ † Octauò prosequendo collec. vbi supra quæritur, an pẽdente iudicio nullitatis debet fieri executio: vide. j. eo. pastoralis § si vero. ij. & iiij. q. & c. cum in iure. iij. q. & de re iudi. de cętero arguit, ꝙ nõ: qa nõ dicit cõdẽnatus, nisi ritè. ff. de re iud. l. iiij § cõdẽnatũ. eo. mõ inducere posset, eo. ti. si cũ nulla. C. de exec. rei iud. si cũ nulla. & ff. de iudi. l. si ꝑtor § Marcel. Et. C. si ex fal. instr. l. iudicati. Inducit. ff. de poe. l. ij. C. de exe. rei iudi. l. nimis propere. & Specula. de sen. exco § postremò. versi. xvj. Fatetur, ꝙ fallit in cle. ad compescendas de sequestratione & in cle. vt calũnia de re iudi. De hoc tangit Innoc. j. eo. cũ in iure & de app. ex ratione. ¶ Bar. hoc tractat in dicto § condemnatum & allegat textum in contrarium in quo videtur casus. C. de ord. cogni. l. vlt. Et dicit, ꝙ hanc. q. videt ponere Spec. de lit. contest. § quoniam autem. ¶ Finaliter distinguit Bar. Aut excipiens de nullitate non habet aliquid probare: vt quia dicit, non fuit citatus: vel non fuit procurator, qui egit. Et tunc exceptio nullitatis impedit executionem arg. C. de procura. l. licet & C. de senten. quæ sine certa quãtitate. l. ij. Et sic intelligit notata Inno. in. c. cum in iure &. s. allegata pro hac parte: videlicet. l. si cum nulla allegata & l. j. C. de execu. rei iudi. Aut aliquid est probãdum & tũc, aut probatio requirit altiorem indaginem: & tunc non impedit executionem ar. C. de sen quæ sine certa quãtitate. l. ij. Et sic intelligit notata Inno. in. c. cum in iure &. s. allegata ꝓ hac parte: videlicet. l. si cum nulla allegata & l. j. C. de execut. rei iudi. Aut aliquid est probandũ: & tunc aut probatio req̃rit altiorem indaginem: & tunc non impedit executionem: vt. C. ad leg. Corne. de falsis. l. j. in fi. Aut põt incontinenti ꝓbari. & tunc impedit executionẽ: vt. l. iudicati. & § Marcellus alleg. Et sic intelligit Spe. vbi suprà. ¶ Probat quia in executione debet interuenire causæ cognitio: vt dicto § si super. sed tunc seruatur dictus ordo. ff. de exhiben. l. iij § ibidẽ. ad Trebellia. l. ille à quo § si de tẽpore. Et dicitur incontinenti. i. infra tãtũ tempus, sicut est illud. j. quod discussio mobilium, immobilium, & nominũ suo ordine, ac executio nõ opposita tali exceptione fierent. ar. ff. vt in pos. leg. caẽ. l. si is à quo. in prin. & de contra. ta. l. non putauit § non quãuis. ¶ Sed aduerte, quia aliqualis differentia inter terminos Collect. & Bar. quia Collect. in agente. Bar. in excipiente loquuntur. dicam vt. c. cum in iure. & cle. vt calumnia allegatis. ¶ Subdit autẽ Collect. vbi. s. ꝙ de nullitate nõ admittitur agens, si factum ex quo agit, suã turpitudinem arguit: vt quia scienter egit coram suspenso notoriè per Papã à sua iurisdictione ¶ Et dicit se audiuisse antiquos abbreuiatores dicentes, ꝙ cancellaria super hoc non daret iudicẽ. Nec facit contra. j. de except. exceptionem. imo pro, secundũ eum, qui bene vidit. c. pia. e. titu. lib. vj. Saluo, quòd si aduersarius etiam sciuit, dolus cum dolo compensatur. Inducit collecta sua de rescrip. plerunq;. & notata. j. e. significantibus. & de transac. constitutus.

12 ¶ † Henricus suprà eo. significasti. in prima distinctione tractat qualiter ad exequutionem potest inuocari brachium seculare. Et quod dicit dè ordinario, dicã. j. de offi. ord. c. j. & quod dicit de legato dixi. s. eo. si quando. in. iij. quæstiõe. & quod dicam in cle. vna. j. eo. post Gul.

13 ¶ † Secundò in secunda distinctione ibi tractat, qualiter iudex potest suam sententiam exequi, & primò de ordinario dicit, quòd non potest post deuolutionem ad superiorem relationem, vel appellationem tractans materias capitulorũ. de post. præl. bonæ § nos igitur. vt lit. pendent. ecclesia. de appel. vt nostrum. & c. non solum. lib. vj. de offic. lega. licet. ff. nil no. appel. pen. ad Turp. l. j. & not. per Cardina. de elect. si postquam. lib. vj. Et materiam, quam tractant Cardi. & Archid. de appel. Romana. libro vj. de qua. j. eod. pastoralis § præterea. & notatorum Inno. de except. c. dilectæ. & Archidi. ac. ij. q. vj. c. anteriorum. Ber. de actu. ad petitionem aliis regulariter potest. C. de execu. rei iudi. l. eos. & ff. de re iudi. l. iiij. de offi. ordi. c. j. & c. ¶ Item ibidem prosequitur de delegato, qualiter sententiam suam potest exequi. & primò de delegato Principis ad certum tempus deputato, vtrum post illud potest exequi: de quo dixi. s. eo. de causis. quæstione. xvj.

¶ Secũdò de delegato princi. simpliciter dato, de quo hic & s. dixi. s. quod potest. j. annum. De subdelegato verò delegati Princip. dicit idem, quòd in delegato, de quo dixi supra in prima oppositione, ver. sed quid dicemus de subdeleg.

¶ Tertiò de delegato ordinarij, recitat opiniones: quia Lau. Tanc. Vinc. Gof. Phi. Bertran. Bonaguida. & Hostiẽ. in. c. si quis contra. de fo. compe. & Inno. s. c. significasti. & de arbi. innotuit. & Bar. & Lau. ij. q. vj. si quis. tenent, ꝙ non, per. l. à diuo pio. Idem Pet. de Sax. & Abb. in. c. significasti. ¶ Notantes quatuor specialia in delegato princip. quæ non habet delegatus ordinarij. ¶ Primum, quòd iste subdelegat: ille nõ. j. eo. pastoral. & c. fi. C. de iudi. l. à iudice.

¶ Secundum, quòd iste exequitur: ille non: vt suprà. ¶ Tertium, quòd iste citare potest per edicta. s. eo. gratum. ille nõ. C. de iudi. l. scimus. de quo in Spe. de citatiõe § sequitur videre, versu & nota.

¶ Quartum est. j. c. proxi § porrò. quæ notat Bonaguid. c. si quis contra. alleg. ¶ Idem videlicet quod non potest exequi delegatus ordinarij. Bern. Brix. & Spe. hoc ti § j. in fi. de quo etiam no. de sentẽ. execut § ij. in prin. Et videtur contra. per doc. in eo, quod scripsi. s. eod. decre. in prima oppositione, in prin. ¶ Sed cõtrariũ tenet Gof. j. e. ex literis. Inn. j. de off. or. cum. ab ecclesiarum glo. in fi. & ibi Nouella. & Ber. in. c. allegat. si quis contra. & Io. & Archidi. in. c. allegat. quisquis. Et Henric. s. eo. significasti. di. ij. ante finem. Quia hodie sententiæ realis executio, & in corporalem possessionem missio est delegabilis sicut alia meri & misti imperij. infrà de offi. ordi. quod sedere. vbi hoc nota. Ber. & Host. & Io. xxv. di. peruenit. & Spe. de iurisdictione omnium iudic. circa medium & Laud. & Zenzel. de fo. compe. c. vno. in cle. & Inno. infrà de ver. signi. delecto. Et quia ordinarius committendo simpliciter vires suas, censetur etiam executionem commisisse: nisi eam specialiter sibi reseruet. ar. j. c. si delegatus § fi. lib. vj.

¶ Item, quia contra delegantem, qui potuit verba aperti[*] declarare, est interpretatio facienda. j. de regul. iur. capit. contra eum. lib. vj. cum concordantijs ibi allegatis.

¶ Item, quia dato, quòd de sui natura, non veniret, tamen tãquam sequela & accessorium ad sententiam venire debet. ar. j. de præben. c. super eo. & c. quia sæpe. lib. vj. & c. si iuxta in cle. & C. de iudi. l. quotiens. & ff. de exercic. l. cuicunq; § pen. de quo dicam in capitulo si quis contra. de foro competen. allegato. in. iiij. quæstione principali. vbi nullo modo videre obmittas.

14 ¶ † Posteà de arbitrio, qualiter potest suam sententiam exequi, tractat, dicens idem in arbitro iuris, quod in delegato Princip. argu. j. eodem. ab arbitris. libro sexto. cum ibi notatis.

¶ De simplici verò arbitrio compromissario dicit, quòd nõ potest exequi sententiam suam, si non sit homologata tacitè, vel expresse: quia non parit act. in factum. C. de arbi. l. j.

¶ Nec si homologata sit: quia executio pertinet ad ordinariũ capitulo si quis contra allegato. & l. à diuo Pio. j. responso. C. de arbi. l. penul. de iudi. l. properandum § si autem reus. Ratio, quia arbiter non habet iurisdictionem sed solum notionem. ff. de re iudi. ait prætor. Et iurisdictionis pars est executio. capitulo allegato, si delegatus. ad fi.

¶ De exequutore autem quid iuris remittit ad Spe. de sententiæ executione § nunc dicendum. versu, vt autem in hac materia. Vide quod de hoc dicam. j. eod. pastoralis § si vero. in quinta quæstione.

¶ Hic autem Henricus tractat vsque ad quod tempus potest delegatus, vel subdelegatus suam iurisdictionem

exercere.

exercere. Et dicit, ꝙ habens iurisdictionẽ tempore limitatã posteà nil potest. de app. super eo. ij. § si. dixi. s. eo. de causis. quæstione. xvj. quia licet præscriptio legalis non currat non negligenti. C. de an. excep. l. j. in fi. Secus de inducta ab homine. Prorogare tamen posset de consensu partium infra tẽpus ĩ. eo. pastoral. s̃. eo. de de causis. no. Host. & Nouel. de re iudi. quod ad consultationem. ad fi. nõ habẽs verò tẽporis limitationẽ à Principe delegatos, semper ante sñiam potest: vt hîc notatur per Ber. & omnes. ¶ Post sentẽtiã aũt si semel est exequutum & petitũ, nil plus potest. Aliàs põs. ĩ. annũ. etiã post exequutionẽ si in limine possessionis adeptę fit violentia. Quod dic, vt dixi. s̃. e. c. in. iij. q. Nam verba cum effectu sunt accipienda. ff. quod quisq; iur. l. j. in fin. de pœ. dist. ĩ. c. hęc autem verba. de cleri. non res. relatum, nisi esset ab eo appellatum: quia tunc etiam post annum finita appellatione, infrà tamen annũ post finem appellationis posset. Quod dic vt scripsi. s̃. in. ij. oppositione: saluo quod dicã. ĩ. eo. pastora. § prętereà. Et idem de absolutione excõicationis: quia delegatus potest infrà, & nõ post annũ: vt dicã. in. c. pastoralis. § si verò. ĩ. de offi. ordi. ¶ Posteà hîc tractat de subdelegato. qđ scripsi. s̃. e. in. j. oppositione. ¶ † Consequenter hic tractat de delegato ordinarij, quod scripsi. s̃. e. versu. tertio de delegato ordinarij. ¶ Et subdit, ꝙ talis absoluere potest, quãdiu manet iurisdictio penes eum: quia regula est, ꝙ valens excõicare, valet absoluere. ff. de re iudi. condẽnare. &. s̃. eo. prudentiam. § sexta. Modò ipse tenet ꝙ excõicare potest exequẽdo. igitur. de potestate aũt illius delegati, cõtradictores per censuram ecclesiasticã cõpescendo. remittit ad Inn. & Hosti. de testi. ex parte Adę. de præb. pro illorũ. & eo. ti. si cui nulla. lib. vj. per alios. & c. si plures. in cle. per Laud. ¶ Posteà subdit ver. ad cognoscendũ tẽpus infra quod ordinarius, vel delegatus potest exequi sententiam suã in personali intra menses quatuor: in reali verò protinus est sententia proferẽda: sit in criminibus. ¶ Sed quatuor excipe casus: insula, cum seruus, pregnans & Principis ira. Vide Host. in summa. e. ti. § quę iurisdictio. & Spe. de sen. executio. § videndum.

¶ SVMMARIVM.

1. *Iudices delegati de quibus hic, in quo distent?*
2. *Delegatus ordinarij & subdelegatus delegati apostolici, quem articulum committere possint? & nu. seq. Et quid de testium examinatione? nu. 4. Et an possint quemlibet compellere, vt testes recipiant? nu. 5.*
6. *Appellare à iudice an magis liceat, quàm ab auditore?*

¶ CAP. XXVII.

SVper quæstionum. ¶ Casus breuis. Si delegatus Papæ subdelegat, nõ in totum pars à subdelegato non poterit appellare, propter hoc solum quia datur sine suo consensu. Et si eo casu subdelegatus aliàs tamẽ legitimè recusatur, delegatus causam diffiniet: & si iustã causam restitutionis noluit admittere, ab eo poterit appellari. Nouel. ¶ Casum longum ponit Hosti. in vlt. gl. sua sic. Cõmissa cã cuidã appellatione remota, à sede Aposto. subdelegata: fuit diffinitiua sententia reseruata quibusdã sine consensu partis alterius. Et hac de causa venit illa pars cntrã delegato. & allegat, ꝙ ipsi suspecti erant, nullam tamẽ aliã causam recusationis proponens appellauit ad sedem Apostolicã: quia de cõsensu suo dati nõ erant, nec recepti. Quæritur primò, vtrũ propter appellationem huiusmodi impediatur processus auditoris: & dicitur, pro non. ¶ Secundò si forsitã iustè recusentur, vtrũ delegatus nihilominus causam poterit diffinire. & dicit ꝙ sic. ¶ Tertiò si iustã causam recusationis noluit delegatus admittere vtrũ ab eo ob hoc possit appellari. & respondetur, ꝙ sic, cũ super hac materia duæ decre. cõtrarię videbãtur quas soluit & determinat. ¶ Hosthen. diuidebat in octo partes, Et in septem: Sed Nouella diuidit in duas principales. ¶ Et prima ponit ius ¶ Secunda soluit quæstionem facti ibi, *cuius ergo appellatio* ¶ Prima subdiuiditur in quinq;: quia primò ponit tenorem constitutionum, quæ contrariæ videbantur. ¶ Secundò ibi: *intentionis.* declarat intentionem suam. ¶ Tertiò ibi. *verùm cùm totum.* dicit quando à subdelegato appelletur. ¶ Quartò ibi: *porrò, cum.* dicit ad quam à subdelegato appelletur. ¶ Quintò ibi: *quem verò.* tractat de subdelegati recusatione. ¶ Sextò ibi. *si verò.* ¶ Soluit vnum dubium: & secundum hoc sunt hîc solùm septem principales partes: quia Nouella facit vnã solam partem de eo, de quo Hosthen. facit duas. videlicet de principio. & de § j. qui incipit *nos autem.* ¶ Ego autem secundum ordinem Nouellę incedens, lecturam huius decre. quæ solennis in isto titulo reputatur, diuidam in septem partes, & singulariter quamlibet per modum capituli legã: quarum prima continebit principium. & § j. decre. vsq; ad § intentionis. ¶ Expone ergo literam. ¶ In hac prima parte. *articulis.* Hosti. dicit quòd articuli sunt tres. quod dicit posse colligi ex § fin. Huius decre. & inducit simile. s̃. de elec. venerabilem. § fin. ¶ *Supplentur.* simile. j. de symo. licet. de senten. excom. inter alia. de verb. signi cum olim. Contra promptos ad iura corrigenda. Concordantur enim interdum per supletionem, vt hic, & ĩ. de his quæ fiunt à prælatis cum Apostolica. § authoritates. ¶ *Statuimus.* in constitutione quam nõ habemus. Est enim præteriti temporis. Inno. ¶ *Appellatione remota.* quãtum ad hunc articulum aliàs dubitationem nihil facit hodie remotio appellationis: quia nunquã licet appellare, nisi grauetur. & tunc semper licet: quãuis secundùm antiqua iura, aliqua fuerit differentia. Inno. ¶ *Obstaculo.* ergo à subdelegato potest appellari. ¶ *Executorẽ.* Imo quod melius est simplicem auditorem: vt. j. § porro. Hosti. ¶ *Certum.* dicit autẽ Abbas, quòd idem de multis: dum modo iudex non sit. *Articulum.* de medijs: puta exceptiones examinandas, testes recipiẽdos, vel allegationes audiendas, aut hijs similia: ita ꝙ nullam iurisdictionem habeat, sed tãtum exequatur mandatum, & audiat quod iniunctum est. ¶ Sed si quid dubij sit, non diffiniat, sed superiori referat. Nam si commissa sit iurisdictio, vel aliqua diffinire, cum in eis grauare possit partem & licitum sit à quolibet grauamine appellare. ĩ. de appell. cum sit Romana & c. vt debitus certè tunc ab isto auditore licet appellare: licet tantum medium causæ sit sibi commissum, sed cum iurisdictione, vel diffinitione Inno. *ab eo:* si ab auditore. ¶ *Modum.* s. transgrediendo formam mandati. ĩ. eo. c. venerabili. § j. in prin. Hosti. ¶ *Excedat.* ergo si modum mandati excedat, poterit appellari. ¶ *Dum modo.* ergo si hæc determinatio non seruetur, poterit appellari. Sed ad hoc respõde per subauditum quem ponit gloss. ¶ *Deputentur* à principio, vel recipiatur per approbationem ipsarum. ¶ *A nobis.* non re- petis, vel iudice quocunq;. Et cautè: quia licet quilibet possit committere certum articulum, non tamen causæ cognitionem. Hosti. ¶ *Prouocetur.* ergo à subdelegato delegati potest appellari, cui maiora committuntur, quia Iudex est. non tamen auditor. *Deferri.* Hîc exponit de quo exordio, & de quo fine loquitur hîc de quibus plenè in summa. eo. ti. §. quibus delegari.

¶ Quęritur primò in quo constitutio Inn. supplet Alexãdrinam? dicebant Pe. & Ab. in eo, ꝙ dicit: *appellatione remota.* & dum dicit. *ad aliquem certum articulum.* & dum dicit: *nisi modum excedat.* & ibi: *litis exordium.* & ibi: *circa finem.* & ibi: *ne totum negotium committatur appellatione remota.* Hosthen. Ista enim sunt duo necessaria. Et quòd fiat comissio non in totum, & quòd fiat per delegatum datum cum clausula appellatione remota & in his duobus supple. Alexand. constitutio per Inno. Nouella.

1 ¶ † Secundò quæritur ibi: *ad aliquem certum articulum.* quæ sit differẽtia inter istos & iudices delegatos? dicit Host. ꝙ solebat eẽ differẽtia quo ad articulũ appellãdi, & clausulã positã in rescripto appellatiõe remota. Sed dicũt Ber. & Inn. ꝙ quãtũ ad hũc articulũ, vel dubitationẽ nihil facit hodie remotio

appellationis: quia nonquàm licet appellare, nisi grauetur &
tunc semper licet, quàotis secundū antiqua Iura, aliqua fuerit
differentia. ¶ Sob.iu. ad delegatum quia sicut à delegato dele
gans, ita à subdelegato sine Auditore, qui subdelegatus dici
potest: licet hic diuersimodè accipiatur delegatus, appellari
debet Inno. ¶ Alij hanc drīam assignant: quia ab istis Au-
ditoribus quibus committuntur tantum media, etiam si qs
assignet iustam causam, & se illam offerat probaturum, facta
appellatio non tenebit: nisi coram iudice appellationis pro-
betur veritas grauaminis: cum non possit eis delegari causa
appellatione remota. Quod hic negatur. Innoc. quāuis aliud
in iudice. ĩ. de ap. interposita. ¶ Nec obstat eo. ti. vt debitus
quia ibi intendit ius nouum statuere in odium frustratoriè
appellantium: sed non intendit ius antiquum corrigere, qua-
le est istud: vt nō appelletur ab Auditoribus datis ad media
ad litem contestandam, vel ad alia maiora. ¶ Inn. tamen hoc
non admittit dicens, q hic Auditor, & si iurisdictionem, vel
correctionem habet. ĩ. eo. ex literis non potest tamen ab eo
appellari sine grauamine. ¶ Vt hic. Et est hodie generale in
omni subdelegato. delegato, & ordinario. ĩ. de app. vt debi-
tus. Nec in auditoribus aliquid immutatur per istam decre.
cum nec olim, nec hodie licet appellare ab eis. s. absq; graua-
mine: vt hic. Sic q quo ad hoc, q possit appellari vel non ap-
pellari, nulla est hodie differētia inter Auditores, ordinarios
vel delegatos iudices: quia à nullo potest appellari sine gra-
uamine, & ab omnibus potest appellari, si grauent. c. vt debi-
tus licet olim esset differentia hic notata: quia tamen sublata
est, non oportet circa eam laborare. ¶ Præterea dicit Innoc.
q modum excedit, nedum fines mandati non seruat. ĩ. e. c. §.
porrò. Sed etiam si iniuriam facit. C. de ap. l. si quis prouoca
tore, vel aliàs grauat. Nam quandocunque grauat, apppella-
re licet, non aliter. c. vt debitus allegato.

¶ Nec est vis diuersis clausulis diuersorū iuriū: cū dicitur nisi
modū excedat. vel nisi mandati fines frangat. ĩ. e. c. § verum.
vel nisi contra formam mandati iudicet. s. eo. prudentiam.
Vel contra formā inquisitionis. ĩ. de offi. ord. irrefrag. § j. vel
cōtra regularē disciplinā. e. ti. licet de app. ad nostrā. & c. re-
prehensiōis. Oēs enim istę clausulæ æquipollent illi, nisi gra
uetur secūdū Inn. Et per hoc est excepta glo. Inno. quæ inci-
pit de medijs, & c. cum qua coniūge aliam glosam Inno. quæ
est super verbo, à iudice, quā inserui. ĩ. super fine gl. Ber. quæ
incipit. si grauatur. ¶ Sed hoc non omnino placet Host. di-
cens, q illæ diuersæ clausulæ diuersos habent effectus. & tale
quid reputatur grauamē in vna, quod nō in alia: vt patet in
notatis in ipsis iuribus. & quod notatur de re iudica. quod ad
consultatiooem. in fi. ¶ Dicit etiam, q simplex auditor, de
quo hic loquor, nō potest grauare nisi modum excedat: cū
quasi pica, & non proprio, sed cōmittentis motu procedat.
Et si cōmissionis forma fuerit iniusta, non ab ipso, sed à com
mittente, qui grauauit, debuit appellari ¶ Dicit etiam q de-
cre. vt debitus: loquitur in iudice, non in Auditore: vt patet
ex textu ibi: *idoneo iudice*. Et per hoc est expedita gl. Inno. su-
per verbo, ad certum & super verbo: *excedit*. ¶ Dicit Io. de li
gnano q ista opioio Hosti est verissima: quia, non q execu
tor facit iniustum, grauat ipse: sed tunc solum, cum præter,
vel contra. In hoc ergo est differentia: quia si facit iniūctum,
licet illud grauamē sit, tamen ab iniungente solum appellari
debet. Sed si facit præter vel contra, potest ab eo appellari.
¶ Sed parcat mihi, quia non videtur mihi, q bene Innoc. re-
prehendāt quia licet fateor, q prædictæ clausulæ secundum
q diuersæ sunt, diuersos effectus habent tamen nihil immu-
tat ad mentem Inno. ista diuersitas. Vult enim Inn. sic distin-
guere & credo q bene. Quia aut committitur Auditor nu-
dus articulus sine cognitione, seu contentiosa iurisdictione
exercendus per eum, sicut per nudum ministrum: & tunc, qa
intra fines mandati grauare non potest: cum censeatur tanq̃
pica, seu tanquàm merus executor, ab eo appellari non
potest nisi modum excedat: vt hic, in § nos autem in princ.
Et est ratio secundum Ioā. de Lignano: quia non appellatur,
nisi à iudice & ad iudicem: vt. ff. de app. l. j. & l. imperatore
si tales iudices non sunt secundum eum. ¶ Induco extra eū,
quod notat Io. ĩ. de rescrip. statutum § j. super verbo, causæ
in gloss. ordinaria. ¶ Vel est ratio secundum eum: quia non
appellatur, nisi à grauamine, ex. c. vt debitus. ¶ Modò talis
non grauat, nisi modum excedat. ¶ Nam si non facit, nisi id
quod iniunctum est: & si grauamen sit, non ipse, sed commit
tens illud inferre videtur & ideo non ab ipso, sed à commit-
tente appellandum foret. ¶ Si verò facit vltra, vel contra id,
quod iniunctum est, iam modum excedit & ideo tunc ab
eo appellari potest, vt hic. ¶ Ex prima ratione infertur, q
delegatus ordinarij, & subdelegatus apostolici delegati vni
talem articulum committere possunt quod hic placere vide
tur Hosti. per hanc literam. Quod intelligit Spe. de causæ co
gnitionem non habente, de alio non. Quod placuit Pet. &
Cyn. in. l. à iudice in vlt. quæstione & hic collec. Tunc enim
iurisdictionalis est & ideo tunc idem iudicium de parte &
toto, licet seruetur contrarium in aliquibus gratia dirimen-
darum litium: vt dicit collec. remittens ad collecta sua. j. e. c.
fi. ¶ Et sic procedere potest dictum Host. Exemplum habes
in auditoribus Cardinalium, quibus cardinales committunt
communes obseruationes terminorum absq; tamen cogni-
tione, seu distinctione quacūque. Et Ideò non communica-
re, nec arbitrari nec interloqui, nec abbreuiare, nec proroga-
re terminos: nec aliquid dubij declarare, vel de nouo quicq̃
statuere, seu ordinare possunt: sed omnia hæc ad dominum
committētem remittere debent. Et ideò ab ipsis dominis nō
ab eis ꝓpter illata grauamina appellandum est, saltem ad su
periorem ipsius comittentis: nec domini Cardinales ꝓpter
illorum appellationem procedere omitterent. ¶ Et ita vidi
seruari, & seruauit dominus quondā Cardi. sancti Eustachij
Auditor existens. ¶ Aut est sibi commissa causæ cognitio
& discussio cum potestate arbitrandi, seu interloquendi, sic
q intra finem mandati grauamen potest inferri in commis-
sione specialiter non expressum, licet circa media causæ: &
tunc ab eo potest tanq̃ a iudice appellari, etiam in omnibus
casibus, in quibus a iudice appellatur: vt vbi recipiū receptio
testiū. Et ista est ratio, quia circa illa verè iudex est: vt patet
ex his, quæ leguntur & notantur. j. e. c. vno in Cle. vt ibi dicā
& ĩ § proxi. Et ita loquiū Inno. Et ista est vera mens ipsius,
vt credo & ita seruatur.

¶ Tertiò queritur ibi: *quicunque*. vtrum textus iste loquatur
solum in ordinario, vel etiam in delegato: Inno. & Bernard.
3 videntur intellexisse textum de ordinario. ¶ † Sed Host.
per dictum verbum *quicunq;*. quod nil excludit, de maio. &
obedi. solitæ in fi. dicit, quòd etiam delegatus ordinarij, qui
iudex est, vt patet in fi. huius § quamuis non possit commit-
tere causæ cognitionem. C. de iudi. l. à iudice potest tamen
committere certū articulum executoriū sine iuris discussio-
ne: puta citationem. de qua. ĩ. e. c. proximo § j. vel denuntia-
tionem. ĩ. eo. ex literis. Et facit. ĩ. eo. c. fi. lib. vj § licet. Sed
quod dicit, *non tam cognitorem*. exponit Host. i. nullo modo
cognitorem, quem dare non posset iudex quicunque. Et de
hoc satis in Spec. tit. j § j. versu, sed nunquid.

4 ¶ † Hoc dictū Host. tenet Abb. qui etiam quærit, quid iu-
ris de examinatione testiū: nunquid illā possit delegatus or-
dinarij, vel subdelegatus delegati Apost. cōmittere? & dicit q
nō per decre. cū cām. ĩ. de ap. Qđ placet Nouel. qa posset im
minere casus, vbi oporteret ipsum interloq: vt si opponeret
testi. excōicatio, vel huic simile. & per simplicē cōmissionē
videret quo ad hoc potestatē recepisset. ¶ Dicit tamen q si
interrogatoria scripta transmitteret, vt illa inquirerentur à te
stibus, quia ille talis minister simplex, & executor est, sustine
ri per hanc literam delegatio talis. Super quæ remittit Nouel
la ad notata gloss. j. in Clemen. vna eod. titul. & ad nota ius
de re iudicata cum Bertoldus super gloss. sed qualiter dele-
gatus dicam in dicta clemen. ¶ Sed pone, quòd testes non
sunt in loco iudicij: nunquid potest subdelegatus rogare iu-
dicem. sub quo degunt: vt testes recipiat?

Dicit

Dicit Pet. ꝙ sic, vt. C. de fid. instru. l. iudices, & aut. apud. & ille illos recipiet, nõ authoritate delegati, sed iuris cõmunis: vt in prędicta. l. vbi ordinari⁹ ordinariũ rogat, cui nõ potest imperare. Et archiepiscopus delegat subdito suffraganei, quem nõ cogit, ĵ. ti. ij. pastoralis. ¶ Remittit Collec. ad notata sua. de testi. cõ. c. j. ¶ † Sed nunquid delegatus potest compellere quẽlibet, vt testes recipiat. ¶ Dicit Pet. Papã notare, ꝙ sic: & ita seruari. dicit tamẽ se id non putare de iure sed tñ potest rogare. ¶ Procedit dictum Pet. in delegato ordinarij respectu subdelegãdi ipsi ordinario non subiecti. ¶ Sed dictũ Inno. procedit in delegato Apostolico. ĵ. c. proxi. in prin. Vel dic Inno. loqui in subdelegatione, & Pet. loqui de mandato, absq; subdelegatione. ¶ Dicit Io. de lignano, ꝙ si testes sint præsentes, delegatus ordinarij & subdelegatus Apostolicus possunt committere receptionem iuramẽti, & simpliciẽ scripturã dictorum ipsorũ testium: sed examinationẽ nõ. ¶ Et si absentes sunt, possunt committere ordinario, ꝙ recipiat: vt ĵ. de fideiuss. peruenit non authoritate delegata sed authoritate iuris. ¶ Miror de differentia, quam ponit inter iuramentũ & excommunicationem: quia seruatur totum contrarium. Ipsa enim receptio, quæ in iuramenti admissione videtur cõsistere, iurisdictionalis est, & exceptiones admittit: sed excõmunicatio testium iam receptorum, quæ exceptiones nõ admittit nudum misterium reputatur dicam in cle. vna ĵ. e.

¶ Supple glosam ¶ In gl. j. ibi. licet is cui non est in antiqua sed fuit in compilatiõe Giliberti & incipit, literis. Sed Hosti. dicit magistrum suum dixisse, ꝙ fuit in compilatione Bern. Compo. & de his compilatiõnibus dixi in procemin super prima glo. ¶ In glo. iij. ibi: *corrigit*. interdum subaudi. Gauf. & Hosti. Hierony. super Tit. B. omne quod corrigitur, imperfectum est. ¶ In glo. *hoc ideo*. ibi: *committere*. & quæ sit ratio quare delegatus non subdelegat appellatione remota, cũ tamen res cum suo priuilegio & honore transeat. ĵ. eo. ex literis. de pig. ex literis de decre pastoralis & c. vult. ff. de ser. vr. præ. olimpico. Dic ꝙ est priuilegiũ Papę vel Princip. ff. quis, & à quo app. non licet. l. j. in fin. No. Hosti. in remissione sequenti Io. Cal. Et tamen hoc dictum est Hosti. in summa. e. tit. § quod sit ei⁹ officium quod tamẽ hîc sibi adscribit lignanus in summa. e. ti. § quid sit eius officium versu quæro etiam quæ sit ratio, ꝙ deleg. Hosti. ¶ Verum dicit hîc Io. de lign. ꝙ ista est ratio, quia alius quàm princeps indultum iuris auferre non potest, qualis est appellatio. ¶ In glo. ergo si. in fin. pro eo ꝙ sit suspectus quod verum est, si de consensu partiũ datus est. ¶ In glo. *exordium*. ibi: *rescriptum*. & quo ad interrũpendam præscriptionem vt. l. sicut in rem, & . l. cuius notissimis. C. de præscrip. xxx. an. Inno. Et ibi *litigiosa* quo ad perpetuandum annales exceptiones, litis exordium dicitur libellus principi oblatus. C. quando libellus principi oblatus fuit vt hîc per totum Inno. Compo. autem contestationis protestantur cautiones. ff. de procura. l. Pompon. § rati. & . C. de satisdan. li. j. secundum Card. Et Inno. qui concordant in alijs cum Bern. Et ibi. *litis contestatio*. de hoc de decre. sig. ex parte. ij. Et sumitur secundum Hosti. ad hoc. ff. de in ius vocan. l. quãuis. ff. rem ra. haberi. l. amplius & . l. quo enim & . C. ne ex delic. defunc. l. vna ¶ Et ibi. *cum iudice*. quod dic, vt. ĵ. eo. ó. & . j. in princ. lib. vj. ¶ Et in fin. Vincen. & tunc non exigitur cautio ratõ: vt. § rati. allegato. ¶ In glo. signatur in fi. dicit Inn. ꝙ in hac prouocatione videbatur obuiare decre. Alexandr. sed non contradicit: quia licet hîc concedat appellationem, tamen semper debet appellari ad delegatum, non ad Papam: nisi sit delegatus ad totam causam: vt sequitur. Et sic intelligitur decre. aleg. Alexandri. ¶ Item appellari potest aliquãdo ad delegãtẽ, aliqñ ad ꝓximũ delegatũ: vt. ĵ. sequit, & expressius determinatur Inno. ¶ In gloss. ex *hoc probat in fine*. Idem Inno. dicẽs, ꝙ ex quo hæc maiora cõmittunt ei, Iudex est, nõ auditor, vel executor tantum. Et ideò ab eo potest appellari: licet largè vn uocẽ. ĵ. pro eodem sumantur Auditor & subdelegatus & quia in veritate Iudex est Auditor, quod ex eo apparet, ꝙ corã eo fit litis contestatio quod non licet facere, nisi coram iudice. ¶ Sed nunquid magis licet apparere à iudice, q̃ ab auditore? respondet Inno. de tali Auditore. Sic. ĵ. de subdelegato, vel alio cui non erat commissa causa cũ clausula, appellatione remota. Quod dicunt quidam verum, secundum antiqua tempora: quia hodie pariter à nullo licet appellare sine causa. Refert tamen Innoc. alios dicere, ꝙ etiam hodie pariter obtinet in subdelegatu: quia ab eis sicut antea appellatur. Et. c. vt debitus. loquitur tñ in subdelegatis & ordinarijs, vbi est graue habere recursum ad superiorem: tamẽ magis placet Inno. ꝙ hodie æquantur alijs: vt dixi. s̃. q. ij.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Leges ciuiles num in foro canonico seruari debeant?*
2 *Authentic. Ad hac. C. de iud. an hodie correcta sit?*

S. Intentionis. Expone literam. *intentionis*. quando hãc constitutionẽ edidimus. & quia dixerat in prin. ꝙ decret. sua non corrigebat Alexandr. modo declarat Hosti. ¶ *Liberius*. quod erit condelegatus per alium suam iurisdictionem exercere poterit. Pet. ¶ *Et medium*. ꝑpter hęc tria, dicit Pet. certum articulum litis exordium, vel causæ finem. ¶ *Coniunctim*. hoc patet ex eo, quod dicit nedum totum negocium alij. *Diuisim*. i. vnam partem vni, alteram alteri, diuersis temporibus. Nam si simul vni principium, & alteri finem eiusdem causæ commiserit, suspitione non caret Inn. Et ista videtur mens verbi liberius & etiam Iurium. s̃. de rescrip. c. vlt. & . e. ót. c. dispendia. lib. vj. & . j. de sequestr. pos. c. j. Dic ergo diuisim. i. vnum per se & reliquum per se. i. primò exordium & secundò illo expedito mediũ tertio hoc expedito finem secundùm Hosti. Et per hoc supplet Nouella glo. Ber. quæ incipit, idest: quia aliter non procederetur. ¶ *Alij delegare*. ac si dicant in constitutione, verum non intendimus statuere, quando esset appellandum, & ad quem: sed declarare quid subdelegare posset delegatus: & ampliare iudicialem potestatem, vt non solum medium, sed etiam principium & finem possit committere quod anteà non licebat: cum lex ciuilis hoc prohibeat, cui standum erat: nisi hæc decreta illud reuocaret. x. distincti. c. j. & . c. quoniam Innocent. Et adde quod. ĵ. dicam super gloss. Bernard. ¶ *Cum ante*. non est verbũ legis respondentis. & docet experiẽtia, ꝙ superflua est legalis subtilitas hoc casu: cum videamus ex actis paritissimè iudicare illos, qui nunquam causam non audiuerit. Vnde secundũ In. hîc rñdet tacite obiectiõi: q. a q̃ri posset quõ delegatus à Papa fert diffinitiuã sñiam, si cui cõmiserit principiũ & mediũ. vel etiã, si nil de meritis causę cognouerit. Respõdet enim. hîc Papa ꝙ summatim debet oĩa acta iudici à capite recensere.

¶ *Inuestigare*. quando committit principiũ & mediũ. Si enim finẽ cõmittit non inquiret ipse Inno. Idẽ Ber. & concordat. xxx. q. v. iudicantẽ Pet. ¶ *Diligenter*. supple patet per ꝑdicta ꝙ delegatus potest totã cãm, & eius partẽ cõmittere. Et sic cõtinuatur, q. l sequitur. Et ostẽso, ꝙ constitutiones non sunt contrariæ, incipit distinctionẽ ponere, per quã soluit quæst. principalis. ¶ 1 † Opponit primò, q. a videtur, ꝙ leges ciuiles in foro cano. seruari deberent. ar. de no. ope. nũ. c. j. x. di. c. j. & c. qm. allegatis. Cuius contrariũ hîc videtur ponere tex. quo ad subdelegationem articulorũ mediorũ: vt hîc in glo. Ber. q̃ incipit istud. obõnet. ¶ Plures dantur solutiones: vna est Inno. quam posui in expositione, super verbo delegare quæ habet expressè, ꝙ decre. ista corrigit leges quantum ad hoc.

¶ Alia solutio habet, quòd leges possunt saluari, vt dicantur loqui de honestate, vel quando nullum habẽt impedimentũ & iura nostra quando impeditus est, vt declarat mentem legum: de quo remisit Hostien. ad summam. e. ti. § quæ delegari possunt versi. potest autem delegatus. ¶ Alia solutio est Ia. de Are. ꝙ leges in ordinario canones in delegato. Sed ista non placent, quia diuinant, secundùm Ia. de Are.

¶ Alia so. est, secundum eũdem Iaco. ꝙ leges videlicet auth. ad hæc. C. de iudi. loquuntur in iudice præsente: sed canones & leges cõtrariæ, videlicet. C. de peda. iudi. l. ij. ff. de offi. eius, cui mandata de iuridictio. l. ij. C. qui pro sua iurisdictio. l. j. ff. de iudi. l. cum prætor. §. j. & . dicta. l. à iudice loquuntur in absente. ¶ Dicit Cyn. ꝙ eodem modo diminuat, sicut & alia quia in auth. non dicunt aliquid de præsente. ¶ Alia solutio est Pet. de bellapertica, quæ dicit ꝙ dictum authenticum, ad hęc non prohibet iudices delegare, sed prohibet eos habere consiliarios assessores: nisi secundum formam ibi traditam. Et dicit, ꝙ ita videtur, sensisse legislator in corpore, vnde sumitur dictum authenticum: vt patet ex rubrica quæ sic dicit: vt defuncti, seu funera eorum non iniurientur à creditoribus vt consiliarij non recipiant cognitionem absque iudicibus. ¶ Sed secundum hoc restat reddere rationem diuersitatis, quare iudex ordinarius potest per consiliarios causam principalem expedire: dum audiat ipse, sed causam appellationis non nisi pro se. & tamen delegatus nunquàm potest per aliũ nisi semper ipse interueniat? ¶ Dicit Pet. ꝙ inter principalis causæ & appellationis iudicem, est ratio diuersitatis: quia si consiliarij male se habuerunt in prima instãtia, de cæterò hæc causa per consiliarios non tractabitur: vt ibi. Ratio verò diuersitatis inter ordinarium & delegatum est, secundum pe. quia delegatus non debet vagari, nisi circa vnam causam. Et ita adhuc quo ad delegatum inter leges & canones manet cõtrarietas: si vera sit ista solu. vt videtur, saltem in hoc: quia delegati de iure cano. possunt habere assessores. j. de rescrip. statutum. §. assessorem. lib. vj. ¶ Io. de ligna. recitat opiniones, sed nil eligit. Io. verò Fabri in dicta auth. ad hæc. C. de iudi. dicit, ꝙ dictum authenticum in singulis suis articulis correctũ est, per istam decre. Nec seruatur de consuetudine: maximè quatenus tangit delegatos. ¶ Sed si detur loquendi audacia, posset dici dictum authenticum in nullo correctum, per istã decre. taliter distinguendo. Quia aut ordinarius, vel delegat⁹ Apostolicus vult non per seipsum cognoscere, sed per alium delegando: & tunc sit locus isti decret. & non illi authẽtico: quia nec illud authenticũ loquit̃ in casu isto. Aut non vult cognoscere per alium delegando, sed potius solum modo per seipsum: vult tamen ꝙ loco eius in suo auditorio sedeant consiliarij, vel assessores vt anditores sui: & tunc sit loc⁹ dicto authentico, & duplici distinctioni, quam ponit illud authenticum, videlicet inter ordinarium & delegatum & in ordinario inter principalem & appellationis causam. ¶ Fallit in dominis Cardinalibus, pro quibus sedent, & terminos seruant Auditores sui in causis, in quibus sunt delegata a Papa. Sed hoc obtinet de cõsuetudine Romanæ curiæ, propter prærogatiuam eorum. ¶ Et aduerte, quia inter membra dictæ distinctionis leges & canones concordantes patens est diuersitas: quia in primo casu mutatur auditorium: & ideò ad subdelegantem appellatur, si aliquid de iurisdictione sibi retinuit. j. e. c. § porrò. Sed in secundo casu non mutatur auditorium, sed remanet idem quod prius. Et ideo à consiliarijs assessoribus vel Auditoribus ordinarij, vel delegati non ad ipsum ordinarium, vel delegatum, sed ad superiorem appellari deberet: vt. ff. quis, & à quo appellandum sit. l. j. §. j. j. de consue. non putamus. lib. vj. cum similibus. Et potest esse diuersitatis ratio, persuasio talis qualis: quia ille, qui vice alteri⁹ & ad eius mandatum sedet in auditorio alieno, se non reputat dominum, seu pastorem causę, sicut cum sedet in cõmisso sibi negocio & in proprio suo auditorio: quod fui expertus in meipso, palatij & Cardinalis causarum dudum simul auditor exastens. Nec obstat § assessorem quia fateor, ꝙ delegatus potest habere assessorem in consultorem, vt ibi. sed non pro ipso in suo auditorio sedentem pro eo terminos seruantem: vt proximè dixi.

¶ Secundò opponitur, quia iste textus videtur nimis generaliter loqui. Nam in causa appellationis non vendicat sibi locum: quia siue sit ordinarius, siue sit delegatus, debet causam audire per seipsum: vt dicto auth. ad hæc. ¶ Ber. & Innoc. dicunt, ꝙ in foro nostro decret. ista corrigit dictum authenticum quantum ad hoc. ¶ Dicit Hosti. ꝙ de iudice appellationis non inuenit correctum dictum authenticum per canones quo ad ordinarios: nisi per consuetudinem, quæ dici pos. sed verius corruptela: cum & in fraudẽ fiat, & impediat app. graduatas. j. de app. dilecti vlt. ¶ Remittit nouella ad Specu. de ap. § nunc tractemus versu, sed secundum præmissa. ¶ Verum contra primum dictum replicat Host. expresse de. c. pastoralis de offi. ord. & de. c. vt litigantes. e. ti. lib. vj. & de app. Romana. § ij. e. li. ¶ Sed de hoc dic, ut dixi. s. in fine præcedentis appositionis.

¶ Supple glosam. ¶ In glos. *nisi causa*. ibi: *illud*. vbi de hoc dicam. Et idem tenet hic Inno. Et in fine. j. de resti. in integ. ex literis. ¶ In glo. hoc no. nisi Idem Inno. quod verum est: nisi propter iurisdictionem rem sibi reseruauerit, ab eo tunc appelletur: vt. j. § porrò. Host.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Appellari ab eo, quod nullum est debere.*
2. *Consentiens semel, an dissentire possit, aut appellare?*
3. *Assessor de cuius consensu eligi debeat.*
4. *Iudex assessori constituendo salarium, si excedat, an appellare liceat. Et an ob id appellanti literas curia concedat? Et an ordinarius assessorem assumere possit?*

S. Verum. ¶ Expone literam, *verum*. hic ostenso, ꝙ prædictæ constitutiones sibi ad inuicem non contradicunt, promisit vnam distinctionẽ, quæ sequitur, per quam soluitur quæstio proposita. ¶ Item hic dicit, ꝙ licitum sit appellare à subdelegato in sequenti autem. § distinguit ad quem appellandum sit Inno. ¶ Prouocari Aliquando ad Papam, aliquando ad delegatum: ut sequenti § Et hoc verum, nisi in casu decre. pastoralis in fi. j. e. Inn. vnde sic loquit̃ Inno. si tamen delegatus aliquid de iurisdictione retinuerit ad ipsum tantũ appellabitur: & sic non dimittet causam indiffinitam: vt dicit Alexandr. Host. ¶ *Media*. vt puta tenorem testium vel instrumentorum in acta redigere: vel aliud simile sine causę cognitione. Host ¶ *Auditore*. Nec in hoc Alexandr. discrepat, sed concordat Host. ¶ *Fines*. vt si mandata sit sibi testium receptio & ipse velit examinare attestationes, & cãm diffinire. Pet. ¶ *Assensu*. hic posset continuari § quem verò. infra eodem.

1 ¶ † PRIMO nota, quòd ab eo quòd nullum est, debet appellari. Nã tunc debet appellari ab auditore, cui media causę commissa sunt: cum modum excedit, & non aliàs. Et tamẽ tunc processus videtur esse nullus: quia contra formam mandati. s. de rescrip. cum dilecta.

2 ¶ † SECVNDO nota, quòd qui semel consentit, nõ potest amplius dissentire, seu appellare. Concordantiæ sunt in glo. Bernar.

5 ¶ † TERTIO nota arg. quòd assessor debet eligi de cõmuni partium voluntate: quia participat examinationi causæ. Concordantiæ sunt in glo. Ber. ¶ Opponitur primò ad primũ notabile: quia à sententia nulla non est necesse appellare. C. quando prouoca. non est necessaria. & . ff. quæ sen. sine appel. rescin. per totum. & . ff. de appel. si expressum. ¶ Solu. si contra formam mandati faceret Auditor ad causę media deputatus, quod fieret nullum foret, & procederet oppositio sed si non faceret contra formam, sed vltra formam, valeret iure prorogatiõis factæ de re ad rem. j. c. cũ olim subaudi dum mõ aliàs iurisdictionem haberet: vt obst. C. de iurisdi. om. iud. l. priuato. ff. de iud. l. ij. & no j. e. P. & . G. Et ideo esset necesse appellare: vt hic. ¶ Vel dic, & melius, ꝙ licet non sit necesse appellare a sententia nulla: vt in contrarijs, appellari tamen potest inquantum de facto grauauit, sicut ab aduersario, qui iudex non est. j. de appel. & . c. cordi. Et ita tenet Inno. j. de appel. dilecto. Et tunc est appellandum ad delegatum

gatum secundum Nouel. Quod intellige, saluo eo, quod scri psi. s. § proxi. in fi primæ oppositionis.

¶ Secundò opponitur contra secundū notabile. ff. de app. l. ex cósensu. ff. qui sat. eo. l arbiter. ¶ Sol. dissentire nó potest, qui consensit in eo, in quo consensit. Et ideò, qui consensit, vt aliquis esset iudex, nó potest per recusationem ab eo dissentire: vt hic in noua causa iuxta lecta & notata. s. e. insinuante. Et saluis lectis & notatis. ff. de iurisd. omniū. iudi. l si cóuenerit. Sed in alio in quo nó consensit, videlicet in illato grauamine, posteà per iudicem in quem cósenserat, poterit per appellationem dissentire. vt in contrarijs. Et est ratio, quia licet consenserit. vt ille sit iudex suus, non tamen propter hoc consensit, quòd eum grauaret.

¶ Tertiò opponitur cótra proximam solutioné: quia Imo videtur, & ab istis appellari non possit. j. de re iudi. causam. ij. q. vj. si à iudice. ¶ So. ibi in arbitris compromissarijs secundū Inno. & Ber. saluo, quod Ber. aliter soluit ad. c. cum causam. quod vide in glo. & ideò. Et est ratio huius: quia voluntate iuris necessitate adeuntur. j. eo. ab arbitr. lib vj.

¶ Quartò opponitur contra tertium notabile: quia videtur quòd imo iudex solus debeat & possit sibi eligere assessoré: quia ex eius facto tenetur. C. de offi. assessorum. l. j. & l. nullus iudicum. ¶ So. Inno. dicit, quod quidam dicunt, quod si partes cócordare non possunt, quod iudex, quia iudiciū datur in inuitam. ff. de verb. obli. l. inter stipulantem. ¶ Dicit Innoc. Nos credimus, quod iudex debet eligere qué vult quod ex eo apparet: quia ex eorum facto tenetur: vt. l. j. & l. nullus allegatis. ¶ Remittit Hosti. ad notata. j. de vi. & ho. clerico. c. cum ab omni. & in summa. e. ti. ante finem, versu. consulo decide in dicto. § assessorem. e. statutum. de rescrip. lib. vj. vbi de hoc dicam. ¶ Nouella ad Spec. de assesso. in prin. ver. etiam tractatur, an clericus assidere possit in causa ciuili. Collec. auté remittit ad. § assessorem & c. statutum. de rescrip. li. vj. vbi dicam de hoc. ¶ Et tenet Collec. vnum plus. s. quod etiā partibus inuitis. potest iudex sibi eligere assessorem. quod imponit Inno. hic. Nec ad illud probat, nisi per remissionem. s. proxi mam. ¶ † Sed quid si in constituendo salarium assessori excedit iudex in summa? Dicit Collec. se audiuisse, quod appellanti curia hoc casu non daret literas: sed quare non de iure non videt. ¶ Sed nunquid idem in ordinario, quod assessorem assumere possit? notat Spec. quod non. de offi. or. § salarium. Quod intelligit Collect. nisi ipse de expens. sibi prouidere vellet. ar. s. de elec. ne pro defectu. Faciunt notata de consue. ad nostram. Inducit collecta sua in dicto. c. cum ab omni. ¶ Supple glosam. ¶ In gl. *non statim*. i. in fi. Et sic quod dictum est in versu, dum no. non continet veritatem, sed tantum prouisionem. ¶ In gl. *& ideò. ibi: a iudicibus*. vbi de hoc.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Iudicis dandi licentia quid sit?*

2 *Delegare ex sua potestate subdelegare, & ex speciali delegantis commissione, quid inter se differat?*

3 *Delegatus post subdelegationem, an agnoscere possit?*

4 *Delegatus, num possit se à commissione exonerare & liberare?*

5 *Clausula, Appellatione remota. quis effectus.*

6 *Iudex delegatus si totam causam commiserit, an posset vlterius deinceps de illa se intromittere? Et quid delegatus tamen subdelegando posset sibi retinere? nu. seq. Et quid si subdelegans à se totam iurisdictionem abdicauerit? nu. 8.*

9 *Subdelegatus Apostolicus vel ordinarij delegatus, an lite corā ipsis contestata, possint subdelegare? Et quid si omisso medio, delegato Apostolico, ad Papam ab ipso subdelegato appelletur? nu. 10.*

10 *Delegatus in totum committere, qualiter censeatur? Et quid si delegatus moriatur, ad quem appellabitur? nu. 12.*

S. Porrò. ¶ Expone literā. *sed ad eum*. s. subdelegantem. ¶ Appellari contra. j. de eo, qui mittitur in pos. cum venissent. sed ibi soluam. Nouel. ¶ Cognitor impropriè, quia sine vlla iurisdictione, vel diffinitione est. Inno. & ideò statim se corrigit Hosti. ¶ Opponitur ibi: *commiserit*. totam quia iudicis dandi licentia iurisdictionis pars est. ff. de iurisdi. omnium iudi. l. imperiū in fi. igitur. vel subdelegatus subdelegare poterit, quod est falsum. j. de app. c. cum causam. Vel non est verū, 1 quod possit totam iurisdictionem transferre. ¶ † So. dic. quod iudicis dandi licentia est priuilegium a lege concessum, quod nó potest transferri in aliū, cui lex hoc non concesserit: nec pót competere, nisi aliàs iurisdictionem habenti. ¶ Primò facit ff. de offi. eius, cui mandata est iurisdi. l. j. ¶ Pro secundo. j. de iure pa. quod autem. ¶ Et ideò etiā cótineretur expressè, quod delegatus subdelegare posset, non valeret. vt notauit Cyn. post Pet. C. de iudi. l a iudice in secunda quęstióe. Ratio sua est, quia iste est talis actus, qui nó pót exerceri per ministrū: sicut nec actus testādi: vt. ff. de testa. l. qui in potesta. cū & ius dicere sit pub. iuris, sicut & testari. Inducit Collect. collecta sua in dicto. c. cū causam. ¶ Super quo vide notata Archid. j. eo. quāuis. li. vj. in prima gl. vbi de hoc plenissimè dicam in duabus. q. primis, & presertim in primo versu. Ego verò puto. vsq; ad fi. quæstionis. & Io. An. in. c. is cui. in vlti. gl. & super ea in Nouel. tamen Ber. videtur hoc sentire hic. ¶ Pro quo allegat Ioā. de lignano lecta & notata. j. de procur. quæ ad agendum. & c. vlti. li. vj. ¶ Et dicit, quod dominus suus puta Paulus sic dicere volebat. ¶ Aliquando datur potestas sic, quod gradus insurgat. vt si dicat delegatus: Comitto tibi causam & si non potes per te expedire, possis committere & tunc sit vera opinio Pet. & Archid. cum eo concordaotis in dicto. c. quāuis. ¶ Aliquādo non fit gradus, vt si dicat, si non potueris & c. do tibi potestatem nominandi alium, & ex nūc trāsfero in eum iurisdictionem: & tunc sit vera opinio cótraria gl. Io. in. c. is cui. ¶ Sed Io. An. in dicto. c. is cui. in fi. ad Nouellam ad finé hanc nititur reprobare: quia secundum hoc daret delegatum iniunctū cótra decre. ad hoc. j. de rescrip. & ibi nota. in gl. ij ¶ Verum Io. de Lignano dicit opinioné Pauli sustineri posse: quia licet dicat ex nunc, tamen non ex nūc, sed ex tunc fiat transfusio videlicet cum nominabitur. Et probat sic: quia actus conditionalis solùm in euentum códitionis, videlicet cum conditio purificatur, sortitur effectū. de ap. præterea. de rescrip. si pro te li. vj. Tempore ergo purificationis fit purificatio & transfusio: & tamen certus est iudex igitur. Et ita hæc opinio de iuris rigore procedit secundum eum. ¶ Et extra eum induco duas rationes ¶ Prima est, quia delegans videtur facere nó delegatus: vt. C. de iudi. l. apertissimi. l. vnū ex familia. § primo. & ff. de seruit. rusti. præd. l. cum essent. § fin. & de arbitris. l. non distinguemus. § quęsitum. ad fin. ibi: nisi ad hoc compromissum sit, & c. quæ bene facit. Et ista ratio mouit quosdam moderniores, vt recitat Cy. in dicta. q ij. in additióe. ¶ Quod intelligo de Guil. de Cugno. de cuius dictis Cyn. suas additiones, vt plurimū fecit. Et quando dicit, moderniores dicunt, nec aliquā nominat, communiter intelligit. ¶ Secūda ratio est, quia incertitudo, cuius reductio ad certitudinem arbitrio alterius est cómissa habetur pro certitudine: vt probat dictus. § quęsitū in fi. ¶ Et per hoc, quia procurator non potest dari, nisi certus: vt. ff. de procur. l. dummodo. & tamen cóstituens potest alteri cómittere, quod nominet procuratorem loco sui. vt. j. de procur. c. non indiscreta § j. in fi. & c. is, qui. li. vj. ¶ Item licet decretum non possit ferri in incertū. de concel. præb. quia cunctis li. vj. & cle. vna. e. ti. & ff. quod cuiusq; vniuersitatis nomine. l. item eorum. § sed si ita. Et tamen si decuriones decreuerint actionem per eum mouendam: quem Duumuiri elegerint, is videtur ab ordine electus. ¶ Et ideò experiri pót. Parui enim refert, an ipse ordo elegerit, an is cui ordo negocium dedit: vt. l. item eorum. § si decuriones Et hæc pro nūc placet licet Ia. de Rau, in hoc variauerit. Et si aliud occurrerit, dicam in. c. is cui. allegato ¶ Quod placet hic Collec. in ordinario hoc modo, videlicet quod per se, vel alium facere possit: sed quòd det sibi expressè potestatem subdelegandi non credit: quia error iuris exprimeretur. Nihil allegat.

2 ¶ † Sed quæ est diuersitas, an delegatus ex sua potestate subdeleget, an verò ex speciali commissione delegantis: puta, quod

ista est diuersitas: quia si deleget ex sua potestate, illam trāsfert in alium adeò, ꝙ si sibi nihil retinet specialiter amplius non potest se intromittere de causa: nec per viam appellationis nec aliàs. ¶ Sed quando subdelegat ex commissione speciali delegantis, nihil transfert de sua potestate. sed tantum transfert de potestate delegantis: quia non ipse, sed ille facere videtur.

3 ¶ † Ex quo inferūt quidam, ꝙ hoc casu etiam post subdelegationem potest delegatus cognoscere. Quod mihi dubium & aliàs dixi in cōsilijs: sed hodie magis puto, quòd de mente primi delegationem censetur delegatus reuocatus: quia si post primam delegationem delegatus aliam faceret, censetur recessisse à prima. ar. ĩ. de procur. non iniustè ver. quoniā iuncta. l. quia. ff. de iurisdi. omnium iudi. ¶ Modò secūdum opinionem, quæ habet subdelegationem valere, valet: quia non à delegato, sed à delegante facta censetur. Igitur.

¶ Secundò opponitur, quia nemo potest à se abdicare iurisdictionem, quod faceret cōmittendo in totū. vide Ber. opponentem & soluentem in gl. *non tamen*. post principium, quē sequitur Hosti. remittens ad summam. eo. tit. § quę delegari possunt. versu, quid si simpliciter comittat. ¶ Sed cōtra, quia videtur, ꝙ non sit in posse delegati se exonerare à commissione, & sic denudare delegantem: vt in dicta gl. Ber. ar. ĩ. c. proxi. in prin. licet Ber. opponat, non soluit. Dici potest, ꝙ exonerare se non potest per fraudem, aut pręter casum sibi concessum à lege: sed in illo casu iure suo vtitur, & non facit alteri iniuriam, neq; fraudem. s. de elect. c. cū ecclesia. ¶ Sed iste casus delegationis sibi à lege concessus est. s. eo. quāuis. Sicut & alius videlicet per dilationem appellationis. vt. ĩ. de app. cum appel. li. vj. § j. ¶ Sed qualiter facit ad propositum ratio diuersitatis inter ordinarios & delegatos per Bernardū allegata. s. ꝙ delegatus nihil propriū habet. ¶ Respondeo, quia ordinario iurisdictio iure directo competit: vt. ff. de iurisd. omnium iudi. l. more Modò iura directa per delegationem non transeunt: vt. ff pro socio, l. iij § eadem scribit. de pecul. l. ij. s ergo casus. licet in vtilibus secus: vt. ff. ad Tre. l. facta § j.

¶ Alia ratio melior, quia indiuisibilibus, cuiusmodi est iurisdictio, retentio partis inducit retentionem potius: vt. ff. quemadmodum seruitutes admittantur. l. si stillicidij. § vltim. cum legibus sequentibus. Modo licet ordinarius commiserit vnam causam, remanet sibi iurisdictio in alijs. ¶ Præterea. cum proprietas iurisdictionis sit apud eū, vsus vel vsusfructus ipsius per commissionem translatus in aliam, ipsam non perimit: vt. ff. de vsufruct. l. j.

¶ Tertio opponitur. ibi: *non ad nos, sed ad eum*. de. l j. in fin. ff. quis & à quo appellandus sit. vide Ber. in gl. *lex*. in fi. ¶ Dicit. Io. de Ligna. ꝙ lex contraria habet multos intellectus.

¶ Vnus est, ꝙ loquitur de delegato ad vniuersitatem causarum. ¶ Alius est, ꝙ ibi non est § sed cōtinuatur cum § præcedenti. ¶ Alius est, ꝙ loquitur cū delegatio fit in totū. ¶ Subdit ꝙ cōmunis est opinio Legistarum quod concordat cum isto § vt dicit Bernardus. ¶ Alia solutio est Accurs. ff. de ap. l. imperatores. ij. Responsio ꝙ istæ § loquitur in foro nostro: & lex contraria in suo. Et istam ponit hîc Inno licet sub alijs verbis in glo. sua que incipit secundum legem. circa principium ¶ Alia so. Oldraci: Aut iudex mandat alicui iurisdictionem: & tunc non ipse, sed superior appelletur: vt in contrario. Aut committit vnam solam causam: & tunc secus, vt hîc. ¶ Alia solutio Placentini, ꝙ ad vtrumq; appellari pōt. ¶ Alia solutio modernorum, ꝙ contrarium nō loquitur in delegato, sed in vicario seu in vices gerente, alicuius iurisdictiōis ordinariæ, sicut est officialis Episcopi Probatur per. c. ij. de consue. li. vj. & c. Romana. de ap. li. vj. & ibi notat Cyn. in dicta. l à iudice. iij. ij. opositione. & Bar. in. l. contraria. Et reputat Bar. de hac solutione casum. C. de ap. l præcipimus. in prin. Ibi *vicarius*. &c. Quod patet secundùm eum: quia isti vicarij sunt ordinarij, & habent eandem iurisdictionem & idem auditorium, sicut hi, quorum sunt vicarij: vt. C. de hijs, qui vi. alij ge. l. j. & ij. Et cognoscitur vicariatus ex identitate auditorij, atq; sedis. secundum eum. Coi. sol. in effectu concordat Io. Nicoti Aureliañ. Episcopus: nec cures de nominibus: quia quandoq; officialis, quandoq; assessor appellatur: quandoq; eodem nomine intitulatur: sic vt ille, cuius est sedes postquàm omni casu idem est auditorium nō curatur, vt. ĩ. de procur. petitio.

¶ Quartò opponitur, ibi: *si causa sit ei appellatione remota commissa*. Nam idem videtur, si non sit sic cōmissa. C. qui pro sua iurisdictione iudicem dare possunt. l. vna vide Ber. in gloss. supp. maximè. ¶ So lex contraria loquitur vbi appellatio, seu appellationis causa mota non est, secundum quosdam.

¶ Sed contra de. c. vt debitus vt in dicta gloss. Ber. ¶ Dicit Hosti. ꝙ ista decre. prohibet appellari ante sententiam, nisi ex causa rationabili: sed non per hanc remouet hanc distinctionem. ¶ Nam in toto textu decre. vt debitus non reperitur, ꝙ ista clausula faciat mentionem, qua igitur fronte hoc dicit? quomodo enim potest aliquod ius tollere, vel corrigere, vel etiam in aliquo lædere id, de quo nullam facit penitus mentionem? verba tibi deficiunt, & intentio iurium. C. de inoffi. do. l. j ff de legi. non est nouum. & legibus sequentibus. &. s. e. j. Responso. & § intentionis.

¶ Dicas ergo, quòd vbi hec duo concurrunt. s. ꝙ aliquis delegatus principis aliquid sibi retinuit de iurisdictiōe & causa commissa erat ei appella. remota ad ipsum appellabitur, non ad Papam, vt hîc in cōtrario. ¶ Si autem alter ipsorum deficiat, non ad ipsum appellabitur sed ad primum, vt hîc à contrario. &. ĩ. eo § si verò duo. Et sic est hîc vnum euidens, in quo hæc clausula hodie operatur, & stet aliud notatū. s. eo. quærenti. secundum Hosti. ¶ Inno. recitat opiniones prima est, ꝙ idem est hodie, si non sit apposita clausula: vt. c. vt debitus. recitat & contrariam opinionem ar. huius literæ à contrario. Nam. c. vt debitus licet prohibeat appellari, aliâs quam ex causa probabili ante sentētiam: non remouet, quia si esset appellatio remota in literis, primus esset delegans appellandus. Sed hæc opinio sibi nō placet: licet Hosti. in ea pedem firmet: vt pędixi. Dicit enim Hosti. ꝙ glo. maximè destruit textum, nisi exponat maximè. j. precipuè & cum Hosti concordant Pet. & Ab.

5 ¶ † Teneas primam opinionem Inno. videlicet, ꝙ clausula appellatione remota posita in rescripto non impedit, quo minus à subdelegato ipsius debeat ad eū appellari, casu quo appellari posset. ¶ Nam licet illa clausula, remoueat appellationem generaliter. de casibus tamen quibus potest appellari, ipsa non obstante, non disponit, ad quem sit, vel non sit appellandum. ¶ Nam si sic operaretur effectum cōtrarium eius, quod signat: contra iura cōmunia: vt. ff. de condi. & demon. l pater. & de solu. l. qui hominem. in fi. Et hanc opinionem. Io. de Lignano, licet prædictas. rationes non ponat, & pro ista opinione Ber faciat. j. eod. si delegatus. in fin. vbi nil dicit de clausul. appellatione. remota. vbi notat Ioā. de mon. cancellariæ. In glo. mirabile.

¶ Sed tenendo hanc opinionem, quam verā credo: dic mihi quę est ratio, quare à subdelegato delegati Apost. nō appellatur ad Papam omisso medio, sicut in alijs? Respondet Nouella, ꝙ ratio specialitatis esse potest: quia habet appellans iudicium paratum. s. in persona delegati subdelegantis. Et inducit, ad hoc quod in textu sequitur: vt parcatur partium laboribus & expensis. ¶ Quod placet Io de Lignano, dicens quòd potest sibi dici: iudicem petis, & iudicem habes. Dic etiam de hoc plenius prout scripsi. ff. de iurisd. omniū iudic. l. more. in prima quæstione.

6 ¶ † Quæritur primò Nunquid si iudex delegatus totam causam commiserit, poterit de illa se vlterius intromittere? Inno. arguit pro & contra; & soluit. Sed dic vt. ĩ. eo. c. quamuis. lib. vj. & c. sequenti. cum ibi notatis, dicens, quod ordinarius semper potest ad se delegationem reuocare, siue totum commiserit, siue partem: vt. ff. de iudi l. iudicium soluitur. &. s. de rescript. pastoralis. &. ff. de offic. proconsul. l. solent § j.

¶ † Sed

7 ¶ † Sed nunquid potest sibi delegatus subdelegans retinere exequutionem & compulsionẽ partium, & suum consilium requirendum: quidam ꝙ sic. ar. s. eo. si pro debilitate. & di-cta. l. iudicium soluitur. quod tamen Inno. non credit. ¶ Recitat & Inno aliam opinionẽ quorundam, qui dicunt, ꝙ si delegatus causam audiendam committens, dicat etiam: Committo sententiam ferendam. & nihil dixerit, ꝙ sibi aliquid reseruauerit: tamen nihilominus ipse delegatus potest exequi sententiam ipsius subdelegati sui. Ratio eorum est: quia secũdum eos subdelegatus non potest exequi sententiam suam. Et ideò videtur, quòd subdelegatus semper retineat sibi exequutionem: secus tamen dicunt in casu, in quo diceret subdelegans simpliciter: Committo tibi vices meas: quia tunc nec reuocare posset, nec exequi: nec ad eum deberet appellari: quia totum, & nihil certum commisisse videtur.

¶ Certum est, quod committere potest exequutionem: vt ĩ. eod. fin. delegatus § si li. vj. Et si nihil aliud sibi retinuit, non potest amplius se intromittere: nec ad eum appellari vt ibi. & in c. præcedẽti legitur & notatur. ¶ Sed qualiter hæc procedunt: pone subdelegatus retinuit sibi exequutionem: hoc casu ambo sunt iudices. Nunquid sunt coniudices: vt simul sententiam ferre debeant: vt. s̃. eo. causam matrimonij? Respondet Inno ꝙ licet ambo sint iudices & iurisdictionem habeant, tamen non sunt coniudices: quia subdelegatus habet iurisdictionem à subdelegato, & sub eo.

8 ¶ † Imò plus dicunt quidam secundùm Inno. ꝙ etiam subdelegans abdicauerit à se totam iurisdictionem, & à se eam remouerit: tamen hoc est reuocare mandatum: vt. ĩ. c. venerabili. Quod tamen non placet Inno. sed remittit ad notata sua in dicto c. venerabili. in gl sua, quę incipit: sola commissio ¶ De quo dic, vt legitur & notatur. ĩ. eo. quamuis lib. vj. Et per hoc habes Inno. Hosti. & Nouel expeditos.

9 QVAERITVR secũdò, Nunquid subdelegatus Apostolicus, vel delegatus ordinarij, possit lite coram eo cõtestata, subdelegare? Et videtur ꝙ sic ad instar procuratoris: vt. C. de procur. l. neq;. ar. l & quia ff. de iurisd om. iudi. in fi. & ibi notat Accurs. in dicta. l. & quia. ¶ Godofredus ibi tenet contrarium: quia lege cauetur, ꝙ tales non subdelegant. nec cõtrarium reperitur expressum. Et idem tenet Cyn. post Pet. in dicta l à iudice. Ad contrarium Respondent, dicentes, ꝙ inter ista cadit magna rationis diuersitas. Nam procur. per litis contestationem efficitur dominus litis. & ideò non potest reuocari siue causa. ff. de procur. l. ante. & l. post litem. & eo. tit. C. l. procuratoribus. & tamen secus in iudice: vt. ff de iudi l. iudiciũ soluitur. Hanc tenuit Roffredus & Io. Nicoti.

¶ Sed quę est ratio diuersitatis, inter procuratorem & iudicem, de quo agitur? Dic secundum Io Nicoti istam esse rationem: quia procurator concipit verba in personam sui vt. ff de constitut. per. l. enim, qui § iulianus. & l. qui autem § fi. Et ideo quasi contrahit: vt ff. de pec. l. iij § idem scribit. Sicut institor. & ff. de instit l. j. & ij. Et ideò sententia formatur in ipsum. C. de senten. & interlo. om iudi. l. j. Sed secus in iudice, qui solum audit partes, & nihil in personam loquitur dispositiuè ex quo possit oriri obligatio contra eum: nisi cum per imperitiam malè iudicando facit litem suã: vt insti. de obli. quæ ex quasi delic. nascuntur. in prin. & ista est veritas. tetigi ĩ. eo. quamuis. in. iij. q.

10 ¶ † TERTIO quæritur ibi: *de iure poterit appellari*. quid si omisso medio delegati Apostolici à subdelegato ipsius appellet ad Papã: nunquid valet appellatio. Archi. tenet, ꝙ sic, si non excipiatur. ĩ. e. si delegatus in fi. ¶ Inno. tamẽ tenet cõtrariũ. de rescrip. ab excõic. e in gl remissio. & Hosti. in summa. e. ti § à quo. vers. si erat. ¶ De hac materia notat Archid. de app. Romana. gl in notorio & gl. sequenti. Collec. tenet hic quòd appellatio non valet dicam in. c. si delegatus alleg. in. xj. q. vbi de hoc plenissimè dixi.

11 ¶ † QVARTO quæritur, qualiter delegatus censetur in totũ committere? ¶ Dicunt Inno. Hosti. Nouella. Collec. & omnes, ꝙ cũ simpliciter cõmittit & inducit no. ĩ. e. si duo. li. vj. ¶ Dicit tamen Collec. ꝙ cancellaria hoc nõ admittit, nisi in cõmissione cõtineatur specialiter ꝙ cõmiserit totaliter vices suas. dicam in dicto. capi. si duo allegato.

12 ¶ † QVINTO quæritur. Ecce clarũ est hodie, ꝙ si delegatus cõmittens moritur põt appellari ad Papam eo ti. l. is, cui li. vj. ¶ Quid si in remotis agat? Dicit Archid de rescri. statutum super verbo cognoscat. lib. vj ꝙ sic. Et ita tenet ibi Io. An. & hic Collec. dicã in dicto capitulo Si is cui. ¶ Supple glosam. in gl. *non tamen* ibi: *i lege*. ff. de offi. eius, cui mandata est iurisd. Hosti ¶ Et ibi: *h ennem*. quã habet à iure legatus Principis Et ibi: *dicas* secundùm Io. ¶ Et ibi committit. Iunge quod notatur in summa. eo. tit. § quę delegari possunt versu, quid si simpliciter committat. & sequenti Hosti. ¶ Et ibi: *sed nunquid*. hoc expeditũ est, ꝙ potest: & ad eũ appellabitur. ĩ. e. si delegatus § vlt li. vj. ¶ Et ibi: *ad cognitionem*. hoc verũ, quando mera exequutio cõmittitur. Et vbi ex vi cõmissionis, non habetur causæ cognitio. ¶ Aliud vbi retinetur, vbi ex vi retentionis, & ex vi appellationis, & ex vi vnius interpretationis recuperatur iurisdictio. ar. ff. ad Turpi. l. j. in fi. & ĩ. de app. vt debitus Hosti ¶ In gl. *lex*. ibi: *lege vna*. vbi de hoc. & C. de iudi. l si ¶ In glos *maximè*. ibi. *vt debitus*. Ista decre prohibet appellari ante sententiam nisi ex causa rationabili, sed non per hoc remouet hanc distinctionẽ: vt si hæc clausula sit in literis, appelletur ad delegatum, si nõ sit, appelletur ad Papam. Imo sit ista vna de virtutibus clausulæ Inn. tamen hoc referens dicit id sibi nõ placere. Hosti tamẽ penitus placet: qui dicit. ꝙ glo maximè, destruit textum dixi. s̃. Et ibi, in fine ar. ĩ. e si delegatus. in gl vbi nil dicit de clausula, appellatione remota. Et vide quæ de more cancellariæ ibi dicam. in gl. mirabile. Nouel. ¶ Et si hanc opinionem tenes, dicere potes, ꝙ sit specialitatis ratio: quare hic nõ appellatur ad Papã, sicut aliàs omissis multis medijs: quia habet appellans iudicium Papæ paratum. s in personam delegati subdelegantis. Et hoc facit, quod sequitur. ibi: *vt parcatur partium laboribus & expensis*.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Ordinarius an, & qualiter recusari possit? Et quid de delegato? nu. seq. Et quid vbi recusationis causa, aut de iure, aut de facto dubia est? nu. 3.*

4 *Recusationis causa coram quo recusari possit.*

§. Quem verò. Expone literã, quia ne crederet quis ex eo ꝙ dictũ est, ꝙ Auditor datus à delegato sine partium cõsensu posset sine cã recusari: ideo hoc subdit. Hosti. *Deputauerit*. Etiã sine cõsensu. *Ostẽdit*. nota suppositionẽ subdelegati proponẽdã esse coram subdelegato, & probandam esse coram delegato. Hosti ¶ Hic secundũ Inno. Hosti. Nouellã. Lignanum, & Collec. quasi nulla dicenda sint: sed secundũ Henric. hic plura dici possunt: quia ipse tractat materiã recusationis, quã ne § trãseat sine nota, aliqualiter attingamus, & quęramus de tribus articulis principaliter. ¶ Primus est, quis & qualiter recusari põt ¶ Secũdus articulus est, corã quo causa recusationis probãda est. ¶ Tertius articulus est. corã quo dicta causa proponenda est & quòd prolatio præcedat positionem in tractatu isto, nõ fit, quia ita fit in iudicijs: sed quia dicẽda circa articulũ probationis. ppositionis articuli declarabunt.

1 ¶ † Circa primũ articulũ habes põderare principaliter duo mẽbra vnũ de ordinario & aliud de delegato ¶ Primò igitur de ordinario videamus qualiter põt recusari. Et hic dicit Hẽric. ꝙ quicquid sit de iure ciuili, de iure tamen canonico põt ordinarius ex iusta causa recusari & sup hoc eligi debẽt arbitri, qui de causa recusationis cognoscant sic. ĩ. de app. cum speciali. & c. secũdo requiris Notat Hosti. in summa eo ti. § q. sit eius officiũ sub § si corã quo versu, ꝙ si delegatus à Principe & Io. An. ĩ. e. si cõtra vnũ. li. vj Quod intellige etiã si sit legatus Papæ: vt. ĩ. tit proxi. licet Notat Io. xiiij. di. valde gl. ar. ꝙ si Papa. ¶ Fallit in Principe. de cõse. di. j. c. corpora. Et dicit Papa. princeps. Notat Hosti in summa. tit. de offi or. § quis possit & de maio. & obedi. § quis cui. & de consti § qs

posit & de religio. do. § qs dicat in fi. Quinimo etiã prelati alij Principes dicunt: vt. xxxv. di. eccle. Principes ¶ Sed ista est larga & in ꝓpria acceptio & inferret ipsum Recusari nõ posse: qd nõ placet, ꝑ prędicta. ¶ Itẽ ꝙ dixi de arbitris, fallit in offi. Epi, de cuius recus. cognoscet Eps ꝑ. c. si cõtra. vnũ. i fi.

2 ¶ † Expedito mẽbro primo de ordinario, Ad scdm de delegatis trãseamus. Et hîc dicas, ꝙ delegatus etiã põt ex cã legitima recusari: vt hîc, & c. suspitiõis. & c. ĩ. de app. legitima. li. vj. etiã si princeps ei ex certa sciẽtia dederit. notat in. c. valde & ꝑ Ber. & Host. ĩ. e. cũ olim. iij. & ꝓbat. ĩ. de ap. postremo. iũcto. c. sup. e. ij. e. ti. Fallit vbi princeps exprimit, ꝙ recusari nõ possit: vt. ĩ. e. ex pte. ij. Maximè vbi certa cã, ꝓpter quã recusari nõ possit, exprimit in rescripto. ar. ff. si qs cautiõibus. l. sed & si qs. § quęsitũ. Notat Spec. de recusatiõe. § j. vers. qd si cã. ¶ Secũdò fallit in cardinali ꝓpter officij magnitudinẽ, recusari nõ põt. Notat Hosti. in. c. cũ olim. iij. & de offic. leg. nouit. ar. ff. de offi. prætoris. l. vna.

3 ¶ † Expedito primo articulo, trãseamus ad secũdũ. Et intellige articulũ istũ, dũ cã recusatiõis est dubia de facto, vel de iure. Nã si esset de facto notoria, & de iure probabilis euidẽter ꝓbatiõe nõ egeret, & ita arbitris opus nõ foret. ĩ. vt lit. nõ cõte. accede. vt de iureiur. ad nostrã. ij. de accus. audiẽtia. de elec. bonę. j. § cõtra verò legati. Notat Hosti. in summa. e. ti. § qd si eius officiũ. ver. est tamẽ veritas Ac ipse & Innoc. in. c. cũ speci. in gl. an sit iusta. & G. in. c. legitima. gl. j. ¶ Itẽ, qa si esset euidẽter frustratoria, tamẽ nõ teneret iudex admittere. de iud. c. j. de cau. pos. cũ olim. Notarũt Inn. Hosti. & Hẽric. in. c. cũ speciali. ¶ Itẽ intellige istũ articulũ in delegato vel subdelegato. & de ordinario dic vt dixi in articulo pręcedẽti. ¶ Itẽ intellige, qđ dicet de delegato Principis: qa de recusatiõe delegati alterius ordinarij, ipse delegãs cognoscet ar. ĩ. de fo. cõpe. si qs cõtra clericũ. & c. licet. Et est casus in. c. si contra vnũ. § cũ aũt. ¶ Diuidamus igit hũc articulũ solũ in ptes duas principales. ¶ Prima pars erat de delegato. Secunda de subdelegato. Et primã partẽ in quatuor principalia mẽbra. ¶ Primũ erit, qñ vnus solus est delegatus. ¶ Secũdũ est, cũ sunt plures dati cũ clausula, ꝙ si nõ ambo. vel, ꝙ si nõ oĩs. ¶ Tertiũ est, cũ sunt plures dati cũ clausula, quatenus duo, aut vnus vestrũ. vel alia simili. ¶ Quartum est, cũ plures simpliciter dati sunt absq; aliqua de dictis clausulis. ¶ Quo ad primũ mẽbrũ primæ ptis, videlicet, cũ vnus solus delegatus est. Et hîc dicas arbitros eligẽdos, q de cã suspitiõis cognoscẽt. Quod prosequere: vt legit & notat. ĩ. e. suspitiõis. Fallit secundũ H. si preses, vel ꝓpriè est Princeps delegãs: qa tũc corã eo ꝓbari debet. ĩ. e. cũ olim. iij. § sanè. vbi de hoc dicã. Notat Hosti. in dicto. § qđ sit officiũ in summa. eo. ti. sub. § sed corã quo versu, ꝙ si delegatus. ar. in. § cũ autẽ allegato. vbi ratio ꝓpinquitatis est in cã, secũdũ eũ. ¶ Circa verò mẽbrũ secũdũ dictę primę ptis. dicti secũdi articuli, si cũ plures sunt delegati cũ clausula: ꝙ si nõ ambo. vel cũ clausula: ꝙ si nõ omnes: quis cognoscet de cã suspitionis? Subdistingue, nã aut in tali cõmissiõe nõ est ꝑsona alicuius prælecta, aut est pręlecta ꝑsona. ¶ Primo casu, aut vnus eorũ tãtũ recusat, aut duo: vbi tres sunt: aut omnes. ¶ Primo casu, alter collega nõ suspectus. vbi sunt duo tãtũ, seu alij collegę nõ suspecti: vbi sunt tres, vel plures de hac cã suspitiõis cognoscet, seu cognoscẽt. Sic intellige. ĩ. e. cũ sup Casus. c. si cõtra vnũ. j. Respõ Ratio, qa iurisd. nõ põt aliter expediri: nisi prio finiat cã suspitiõis: cũ recusatus interesse velit in cã principali: qui tñ nõ põt esse in cã recusatiõis. ĩ. e. suspitiõis. & c. cũ spali. & c. legiti. alleg. Et sic quo ad hunc articulũ recusatiõis iurisd. insolidũ necessariò transfundit in collegã nõ suspectũ autho. clausulæ supradictæ. ¶ Nã pendẽte recusatiõis iudicio, iudex recusatus ꝓcedere nequit: vt in dictis iuribus & sic est locus clausulę: ꝙ si nõ ambo. ¶ In secũdo verò casu. s. qñ duo delegati recusant, vbi sunt tres: tũc ad arbitros recurret. ĩ. e. suspitiõis. Notat Hosti. § qđ sit officiũ alleg. sub. § sed corã quo versu, sed si tres fuerint. Ratio, qa virtute clausulæ, vnus solus cognoscere nequit. Et idẽ de duobus. iiij. delega. cũ clausula: ꝙ si nõ oẽs, tres & c. Et sic vltra ꝓgrediẽdo ad similes casus. ar. c. si cõtra j. Respõso. ibi: ad ꝙ ex vi. & c. ¶ Tertio casu, cũ omnes recusant, recurrit ad arbitros. Nã tũc nullus est in quẽ iurisd. refundat. ĩ. e suspitiõis. nisi pręsente, vel ꝓximo Principe recusarent. c. cũ olim. iij. § sanè. ¶ Si verò in tali cõmissiõe ꝑsona alicuius est prælecta: vt sit claus. ꝙ si nõ ambo, & c. tu frater Epe & c. & tunc si prælectus recusat, erit ad arbitros recurrendũ: qa sine eo, vel eius subdelegato, alij exercitiũ iurisdi. nõ habẽt. Sic intellige. ĩ. e. insinuante. & ĩ. e. c. si. ij. Respõs. Et ita intellige opin. Inno. ĩ. e. cũ sup. in gl. no. ꝙ. Et ꝓcedit, vbi nõ est alia clausula deuoluẽs in casu impedimẽti iurisd. ad collegas. ar. ĩ. e. cãm matrimonij. Aut recusat nõ prælectus & tũc si nõ sint, nisi duo. cognoscet collega prælectus: qa cognosceret, si nõ esset pręlectus. c. cũ sup. & c. si vnũ. in prin. li. vj. secũd eũ. Sed dictũ reputo securius ꝓpter clausulã prælecti. Quã rationẽ dicti ꝓpter defectũ clausulæ deuoluẽtis iurisdi. ad collegã. Aut est cõmissa tribus, cũ clausula: ꝙ si nõ omnes. & cũ clausula, tu frater Epe, cũ altero eorũ & c. Et tũc si vnus solus recusat, alij de cã recusationis cognoscẽt. ĩ. e. c. quoniã. § idẽ quoq;. ¶ Si verò tunc duo recusant: tũc solus prælectus de cã recusationis nõ põt cognoscere: qa nõ trãsfundit ad ipsum insolidũ iurisd. virtute clausulæ. Et ideo tũc est ad arbitros recurrẽdũ secundũ regulã. c. suspitiõis. Et idẽ si scribit cũ illa clausula: de qua. ĩ. e. corã. Et idẽ vbicũq; nõ trãsfundit, & c. ar. c. si cõtra. in prin. ibi, ad qđ & c. à cõtrario. ¶ Viso de mẽbro secũdo dictę secũdæ ptis dicti articuli secũdi: nũc circa mẽbrũ secũdũ, videlicet qñ cũ illa clausula quatenus oẽs aut duo, vel vnus, & c. de qua. ĩ. e. cũ plures. li. vj. vel alia cõsimili: vt illa: & cuilibet insolidũ cõmittit, & c. Dic, ꝙ si vnus, vel duo recusant, vbi sunt tres, vel plures: solus nõ recusatus, vel soli nõ recusati & eorũ quilibet cognoscere possunt. ar. c. cũ plures. § porrò versu nisi infirm & c. ꝓpter trãsfusionẽ iurisdictiõu virtute clausulæ. ar. c. si cõtra j. Respõso. ibi: *ad quem &c.* Sed si omnes recusantur sunt arbitri eligendi. per. c. suspitiõis & c. legiti. alleg. ¶ Circa quartũ mẽbrũ. s. qñ duo, vel plures sunt dati simpliciter, nõ adiecta clausula: tunc siue vnus, siue plures recusent, recurrat ad arbitros. c. si cõtra. § vbi verò qa sic oẽs loco vnius habentur: & vno deficiẽte, deficit in totũ iurisdi. ĩ. c. causam matri. ĩ. e. vno. delega. cũ notatis Ber. ĩ. e. prudentiã. in gl. ad hãc q̃stionẽ. Et intellige hoc, vt aliàs vbi dixi, ad arbitros recurrẽdũ: cũ nõ sit recusatio præsente, vel ꝓximo Principe: vt prædixi. Henric. ¶ Expedita prima parte secũdi articuli recipere habes secundã. s. cũ subdelegatus recusat. Et hîc dicas, ꝙ si delegatus subdelegauerit cãm vni soli: vel sibi de iurisd. retinẽda: & tũc de suspitiõe nõ subdelegatus. ĩ. e. venerabili. & c. quãuis. li. vj. Sed arbitri cognoscent. ĩ. e. suspitiõis. & vt prædixi, in totũ cõmitit simpliciter cõmittẽs. Notat Ber. ĩ. § proxi. & Spe. e. ti. § sequit videre versu, & nota ꝙ simpliciter. & Inno. Hosti. & Ber. in dicto. c. venerabili. ¶ Sed si nõ simpliciter, nec in totũ, & c. cognoscet subdelegãs: vt hîc. & j. § fi. versu, q etiã. secũdũ Ber. & Hosti. in dicto. § qđ sit officiũ sub. § sed corã quo. & Io. An. c. si cõtra. ¶ Si verò subdelegauerit pluribus, & nõ in totum: nec adiecta clausula aliqua: & tunc subdelegãs etiã cognoscet, siue cõtra vnũ, siue contra plures, vel omnes, suspitio sit ꝓposita: vt hîc in fi. ¶ Si aũt subdelegauerit, cũ clausula ꝙ si nõ omnes vel, ꝙ si nõ ambo. cognoscẽt subdelegati collegę, vnus, vel plures, cũ distinctiõe de prælecta ꝑsona: vel nõ prælecta: sicut iã dictũ est in delegatis. Et si omnes sint recusati, arbitri eligent, qui cognoscẽt. ¶ Si verò subdelegauerit, cũ clausula: quatenus vos, vel duo: aut vnus vestrũ. Idẽ ꝙ in pluribus sit delegatus saluo, ꝙ vbi omnes subdelegati recusarent, nõ eligerent arbitri: vt est dictũ in delegatis: sed ipse delegatus cognosceret: vt. ĩ. & c. ĩ. § fi. Et intelligunt ꝓximè dicta oĩa de subdelegatiõe nõ in totũ. ¶ Si verò subdelegauerit in totũ, nunquã cognoscet delegans. Ex quo delegati vsi sunt iurisdi. ꝑ. c. venerabili. & c. quãuis. Sed cognoscẽt alij subdelegati nõ recusati: vnus, vel plures secũdũ qđ sunt: si cũ clausula iurisd. in hos trãsfusiua dati fuerint vt dixi in delegatis. Aliàs esset ad arbitros recurrẽdũ. Iuxta

c. suspi-

c.suspitiõis ¶ De suspitiõe aũt executoris cognoscat cõmittẽs: vt hic secundũ eũ. ¶ † Expedito secundo articuli principali. Ad tertiũ accedamus, videlicet corã quo ꝓponi debet rã recusatiõis. Et hic dicas, ꝙ siue ordinarius, siue delegatus: cũ est vnicus, recusat, corã eo est exceptio recusatiõis ꝓponẽda. c. si qs cõtra clericũ. c. cũ spãli. c. secũdò requiris. c. si cõtra. §. fi. & §. si verò. c. suspitiõis allegatis. Et idẽ, cũ sunt plures: & oẽs recusant, eadẽ rõne. Et idẽ si nõ oẽs: cũ huius cognitio & decisio ptinet ad collegas. Nã his casibus corã oĩbus ꝓponẽda est. ¶ Sed si nõ ptineret ad collegas &c. tũc licet esset bonũ ꝓponere corã oĩbus sufficit, tñ si corã recusato ꝓponat cũ arbitri habeãt cognoscere. Sic põt intelligi notab. Inno. s. e. cũ sup. Et idẽ in subdelegatis eadẽ ratiõe. Et colligit ista de mẽte Io. An. in. c. si cõtra. sup verbo, ꝓbari. secũdũ. Hẽr. q remittit ad notata Inn. in. c. cũ spãli sup verbo, suspitio. & G. c. si cõtra. sup verbis, cũ aũt ꝓbãda. & Hosti. de accus. qualiter. ij. § sed cũ sup. Vbi dicit, ꝙ est arg. ꝙ inquisitor recusari põt: sed recurrẽdũ est ad arbitros, nõ ad app. de accu. ad petitionẽ versu, & Card. ipsum, &c. Nisi ob iustã causam propositã & nõ admissam: vt hic, in fi. Et est expressum in. c. cũ spãli. secundũ Hosti. Et idẽ notat Spec. de inquisi. § j. versu, itẽ ꝙ est, vbi & §. nũc tractem⁹. versu qd si reus. &c. Et tũc distingue, vtrũ est ordinarius, vel delegatus: vt est dictũ secundũ Hẽri. Qui notat hic, ꝙ causæ suspitiõis sunt multæ: de qbus notat. s. e. cãm, quę. j. vt lit. nõ cõtest. accedẽs. j. & ij. & plenissimè ꝑ Hosti. in summa. e. ti. § quę sunt iustę. & in Spe. e. ti. § supest videre. & Hosti. & Io. c. legitima. alleg. vbi Io. And. enumerat. xviij. causas. ¶ Pręmissa autem dicta Hẽrici nõ examinaui hic: sed dicam de singulis prout occurret in singulis locis. ¶ Supple glosam. ¶ In gl. j. *coram. in fi.* j. eo. si contra vnum. li. vj. & notat hic Hosti. quod habes in gl. Io. antepenultima.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Clausula. Appellatione remota. quæ sint vires.*
2 *Delegata iurisd. an ad se subdelegatam trahere debeat?*
3 *Delegatus a Papa cum clausula, Appellatione remota. cur cognoscere appellatione remota possit, ac non sit in subdelegato?*
4 *Delegati, si tres sint. & duo subdelegent: ac duo subdelegati cum tertio delegato subdelegatum cumque eo processerunt: si appellandum sit, ad quem appellabitur?*
5 *Delegati, si tres sint, cũ clausula, Appellatiõe remota: & vnus collegarũ subdelegatum admittere, reijcit ac contradicit textus vtrius conditio potior erit? & vnde duos proxime seq. numeros.*

S. Si verò. ¶ Cõtinuat ad pręcedẽtia, quasi superiora locũ habeãt, cũ vn⁹ tãtũ est delegatus. Sequit. Si verò duo. &c. ¶ Expone literã, *alteri.* s. collegę. *Ille.* cui vices cõmittũtur. ¶ *Expressio.* Instruit ista decre. collegã, ꝙ talẽ subdelegationẽ nõ recipiat q nec ad hoc cõpelli põt: ne in virtute clausulę app remota. sibi p̃iudicet. Hosti. ¶ *Appel. remota.* quãtũ ad hũc articulũ, nihil facit appel. remotio: qa nõ licet appellare, nisi grauet Inn. *Delegare.* à iudice, iudex est. &c. C. de iudi. l. à iudi. j. c. ꝓxi. Nisi sit delegatus ad vniuersitatẽ causarũ. ff. de iudi. l. cũ prętor. § j. secũdũ Inno. q tñ inducit ar. cõtra. j. de re iudi. cũ Bar. dicã. j. e. § fi. in iij. quæstiõe. *A condelegato.* j. e. licet. s. e. cũ sup. Eo enim ipso, ꝙ subdelegationẽ suscipit iurisd. suã dimittit. C. de ꝓcura. l. Maritus. Inn. ¶ *Ad primũ.* s. Papã. Laurẽ. dicit, ꝙ si vnus ex delegatis tñ principiũ causę cõmiserit, appellabit ad Papã nõ ad cõdelegatũ: Tũ, qa par est cũ eo: qa nec solus posset ꝓcedere: nec cũ socio à quo iam appellatũ est. Inducit tñ arg. cõtra. ff. qñ appellãdũ sit. l. j. § sed si præses. Sed Tan. dicit, ꝙ ad cõdelegatũ appellat tanquã ad maiorẽ. ar. ij. q. vj. omnis oppressus. xviij. di. multis. ¶ Primã tamẽ opin. eligit Inno. de quo tãgũt Ber. & Hosti. & j. dicã. ¶ *Quod plu.* is, q recipit cõmissionẽ ante ipsius receptionẽ. s. delegare, & appel. remota ꝓcedere. *Cõmissa.* & ꝑ eũ recepta. Vincẽ. *Vnde.* s. collegę subdelegationẽ recipit. *Ad cõdelegatũ.* Et est ratio. quare nõ ad eũ. ꝑ. c. licet. j. e. & c. cũ sup. s. e. Nã eo ipso, ꝙ subdelegationẽ recipit iurisd suã dimittit. C. de ꝓcur. l. maritus, *Rat. orẽ.* s. qa, ex quo totã cõmisit iurisd. à se remouit: iõ appellãdũ est ad superiorẽ. & colligit ex § porrò, ꝑ arg. à cõtrario sensu. vbi dicit, ꝙ si app. remota est cõmissa cã alicui, & ille alijs cõmittat principiũ, vel mediũ eiusdẽ causæ, nõ debet appellari ad Papã: sed ad delegatũ. Et à cõtrario sensu: vbi nõ erat remota appel. appellabit Papa. nõ delegatus. A simili ergo & hic argumentat, cũ hic, cui iudex vices suas cõmisit, nõ posset ꝓcedere appel. remota: vt hic dicit nõ delegatus primus s delegãs. Sed Papa appellãdus est secũdũ Inno. Sed tñ dicit ipse Inn. ꝙ si qs subtiliter intuet hęc rõ potius facit cõtra, quã ꝓ. Potius em̃ sequeret ex quo app remota erat vtriq; eorũ duorũ, vterq; eorũ ꝓcederet, relinquo volenti ꝓcedere. Et ꝙ cũ hic cõdelegatus, q recepit cõmissionẽ socij nõ possit interesse causæ app. ad se missæ, ꝙ solus alius sit appellãdus: qd verius vr̃ qbusdã. Sed nõ nõ placet Inno ꝙ solus socius sit appellãdus, qñ nõ cõmisit oẽs vices suas. Et intelligit hoc, qd hic dicit, qñ oẽs vices suas cõmisit. ¶ Et secũdũ hoc bona est ratio posita in prin. huius gl. secundũ eum. ¶ Colligere potes hic tria generalia, quorũ q̃dã habes in gl. Ber. sup gl. delegare. Itẽ alia colligebat hic Abbas. Primò ꝙ minus habet successor quã ꝑdecessor. ¶ Secũdò, ꝙ q magis habet min⁹ põt. ¶ Tertiò, ꝙ funiculus duplex fragilior est. quã simplex. ¶ Quartò habẽti dare, est ꝑdere ¶ Quintò, ꝙ plus valet vna rõ, quã duæ ¶ Sextò, ꝙ vtilius est nõ acqrere, quã acqrere. ¶ Septimò, ꝙ vnũ forti⁹ est duob⁹ ¶ Octauò, ꝙ delegãtis recurrẽtia nõ debet delegato ¶ Nonò, ꝙ qui totũ vult, totũ ꝑdit ¶ Decimò, ꝙ q se humiliat exaltabit. ¶ Vndecimò, ꝙ fortius vincat à minus forti ¶ Duodecimũ addere potes, ꝙ vtile ꝑ inutile viciat dicã in regula vtile. ¶ † Opponit, qa nullæ sunt vires istius clausulæ, app. remota. cũ nõ nisi grauato, & illi semꝑ liceat appellare. j. de app. vt debit⁹. vide gl. Ber quę incipit hodie quę gl. fatet oppositionẽ ꝓ tpe hodierno. Quod placere videt etiã Inn q sup verbo. app. remota. Dicit ꝙ quãtũ ad hũc articulũ nihil facit app remotio qa nõ licet appellare, nisi grauet. Sed dicit Host. ꝙ hec gl. est cõtra textũ. & ꝑ cõsequẽs delẽda. Veritas est, ꝙ ista clausula habet certos effect⁹, de qbus dicet. j. de app. pastoral. in prin. Ideò remanet textus iste. Et qualiter ad. c. vt debitus respõdeat, dicã in dicto. c. pastoralis. ¶ † Secũdò opponit. Nã videret, ꝙ delegata iurisd deberet ad se subdelegatã trahere, tãquã maius dignũ minus dignũ ar. c. ꝙ in dubijs. c. cũ Marthæ. c. nõ æstimemus. l. hæred. l. si alieni & l. ꝑcipimus. allegatarũ. ꝑ. Bern. in gl. hoc enim. Itẽ, qa videt, ꝙ iurisd. collegę, ꝑ subdelegationẽ transeat in collegã cũ cã, onere & priuilegio suo ꝑ. e. si qs laycus. & c. ex literis etiã alleg. ꝑ Ber. in gl. prędicta. ¶ Quinimo plus videt, ꝙ & si iurisd. trãslata nõ haberet hoc priuilegiũ, tñ ꝓpter ꝑsonã, in quã trãsfundit, tali priuilegio gaudẽtẽ illud nancisci deberet: vt. c. suffraganea. & l. doli mali alleg. in fi. dictæ gl. Induco. c. vnũ de iure pat. in fi. li. vj. Et quartò possum opponere de illo generali, vtile ꝑ inutile vitiat de quo in dicta regula vtile So. dicit Host ꝙ qa in isto cõcurrit mistura iuris. partim delegatæ, & partim subdelegatę, talis mistura facit eã totã subdelegatam quo ad casum, de quo hic agit: nõ aũt quo ad ius superioris. Et de rõne huius remittit ad notata. in summa. e. ti. § ꝙ si eius officiũ versu, sed est ratio. Et ibi reddit istã rõnẽ: qa iudiciũ stricti iuris est. j. e. P. & G. reddit in inuitũ. ff. de ver. obli. inter stipulãtẽ. § j. Iõ statutũ est in fauorẽ rei, ꝙ possit appellari: ne multotiẽs dãnaret iniustè ꝓpter iniquitatẽ iudicis quã aduersarius impetraret. ff. de app. l. j. Quãtò em̃ iudiciũ odiosius, est app fauorabilior, & tãto magis ãpliãda, & illud restrĩgẽdũ ff. de li. & posth. l. cũ qdã vel sic, ꝙ qs appellare possit, est de iure cõi & ꝙ nõ possit, est de iure spãli. Cũ ergo recipiãt vices cõdelegati. secũdũ ius cõe, ex illa subdelegatiõe vicẽ, habet cognoscere ex delegatiõe aũt Papæ de iure spãli. Nec iurisd scindi põt. Igit meritò pars supuentẽs, quæ de iure cõi est, vincit pręcedentẽ, q̃ spãlis est. Et notat simile secũdũ eũ in summa. de cõsuetudine. § ꝙ cũ p̃iudicet Rationẽ suprà ꝓximã mistã ex sequẽtibus dictis sibi ipsi ad scribit Cald in additiõe. Nec mirũ, qa de facili redit res ad id, qd sibi natura ab initio cõcesserat.

rat. Simile no. ipse in sum. de rescri. § q cui piud. ver. itẽ piudicato Ex quo infert ibidẽ Ho. q ex hoc § ipse nõ no. id, q alij notãt. s. q min᷒ dignũ trahat ad se mai᷒ dignũ: sed quod minus dignũ trahat ad se mai᷒ dignũ: sed potius contrarium. Dignius est eñ ius cõe, quã spãle ar. s. de trãs. Epis. c. fina. § . vltimo. ¶ † Cõsequẽter q̃rat Host. in dicto § q sit eius offi. quæ est rõ, quod delegat᷒ à Papa: cũ clausu. appel. remota licet cognoscere possit, appel. remota. tñ nõ põt subdelegatus, appella remota. Respond. q ratio est: qa hoc q possit, pcedere appe. remota, est spãle pri. puilegiũ: vt. ff à qui appe. nõ licet. l. j. in fi. Et sacrilegij est instar de hoc dubitare: vt notat ipse in sum. eo. tit. § an possit delegari. versi. ętas. & per hoc respõdet ad iura alle. quę pbare vidẽtur rẽ transire cũ priuilegio, onere, & causa suis. j. e. ex literis. de deci. pasto. & c. pe. ff. de serui vr. prędi. l olimpico. pximas alle. sibi adscri. hic Cal. in adituõe. Vnde põt dici, quod istud est priuilegiũ psonale: de quo est verisimile, q pp̃ter personã spãliter sit cõcessum pp̃ter electã eius industriã, & fidẽ: vt ff de offi. pfecti præto. l vna. Sicut enim appel. est spãliter introducta: vt Iudicis iniquitas arguat: vt. ff de mino. l. pfect. Sic appe. remo. debet fundari spãlit in singulari æquitate iudicãtis, per ar. à cõtrarijs Ex quo infert. quod extra psonã trãsire nõ potest, per subdelega. vel aliâs. Itẽ ratio est qa quãdo priuilegiũ magis aduersat iustitiæ. & æqtate, & pl᷒ lædit partẽ tãtò magis restringẽdũ est, per regulã Si simplicit, ad simplicit. Et magis, ad magis: ac maximè ad maxime. Sed cõstat, quod tollere grauato beneficiũ appel vltra modũ, iustitiæ & æquitati contrariũ est: qa cẽset esse defensio naturalis, etiã excõicato permissa. de rescr c. j. li. vj. Restringi aũt nõ põt melius, nisi q ipsum interp̃temur personale: quãquã & aliæ restrictiões notant in c. pasto. Et ex hoc sequit statim, q collega subdelegatus nõ potest pcedere in vim subdelegatiõis. & suæ ppriæ iurisdict. simul taquã ex vna iurisdict simul. appel. remota, per. c. cũ sup. s. e etiã si aliâs solus posset, vt ibi: qa cũ ex volũtate, & nõ ex necessitate subdelegationẽ recipiet: vt s. dixi in expositiõe literali, super verbo expressũ. põt sibi dici: Quod potuit noluit. & quod voluit, adimplere nequiuit: vt dicto c. cũ super. nec obstat q colle. habet à lege quod possit subdelegare sub ista qualitate: qa dicta clausula licet personas iudicũ priuilegiet: nõ tamẽ priuilegiat siue qualificat iurisd. siue causã: vt p̃dixi & simile habet. j. iudicatũ solui. l. cum apud. Secus eñ faterer tibi, si priuilegiaret iurisd. sine causa: vt cũ mãdet auditori, q pcedat in causa sũma. simplicit, & de plano. aut pars litigãs, vt si mãdaret auditori, q si per euẽtũ litis cõstaret de nõ iure vtriusq; partis, illi puideret: qa tũc posset ista facere successor vel subrogat᷒, vt pluries vidi teneri in cõsilijs, per iura. s. de pcu. allega. cũ cõcordãtijs. Et per illud vulgare, q res subrogata & c. p illud, q cũ qs in ius succedit alteri᷒, eo. iure vti põt. de quo etiã alias lati᷒ dixi. ¶ Primo q̃rit de eo, q scripsi j § pximo i pria app. dic vt ibi. & de eo q plenè dicã post. l. cal. j. eo. significãtib᷒. in prima quæ.

¶ † SECVNDO q̃ri. Pone: sũt tres delega. duo subdelegauerũt, & duo subdelegati cũ tertio delegato submiserũt & cũ eo pcesserũt: & est appel qs appellabit? Dicũt quidã q primus delegãs, pp̃ter absurditatẽ, q̃ occurret. s. q terti᷒ delegatus à quo appellaret, esset Iudex in cã appel. Alij dicũt, quod tãtũ delegati, q subdelegauerũt appel. Dicũt eñ, q in hoc euitaĩ dicta absurditas: qa cũ i literis sit clausula. q si nõ õis. & delegat᷒ tertius nõ posset interesse cãę appel. pp̃ter impotẽtiã iuris p̃cipiẽtis eũ à quo appel. nõ posse esse iudicẽ in cã app. soli duo cognoscẽt virtute clausulæ. ar. s. de rescrip. sciscitat᷒. & . j. de ap. accepta. Facit qa põt recusari, vt suspect᷒. j de ap. ad hæc. Sed cessãte p̃dicta clausula, solus prim᷒ delegãs appellãdus esset pp̃ter p̃dictã absurditatẽ euitãdã. Inno. p̃dictas opiniões recitat in gl. q si tres. & nihil eligit, q saluo secũda opiniõi sibi placere videt & mihi etiã placet. dũmõ duo dicti duo subdelegauerũt nõ in totũ. ar. j e si delegat᷒ li. vj Et subdit Inno. in gl sequẽti q cõmittẽdo vices simplicit cõmittũt in totũ vt hic notat etiã Bar. Inducit. s eo. p̃tereà j. de donapasto. de iure pa. ex literis & . ff. de tutelis. l. iij. in fi & melius j. c. venerabili. Itẽ subdit etiã cũ Bert. q põt coll. subdelegare etiã parte inuita: qa nemini facit iniuriã. & c. ar. j. c. proximo.

¶ † TERTIO q̃rit, & hîc itro gl. Inn. sup verbo, vices suas. Pone Tres sũt delegati cũ clau appel. remota: vn᷒ subdelegabat, & subdele. vult admit. vn᷒ de collegijs, & alt cõtradicit: Cui᷒ erit melior cõditio. Dicit Inno. q phibẽtis. ar. ff. cõdiui. l. Sabi Ratio scd̃m Inn. qa pl᷒ iurisd. habet delegat᷒ sine subdelegato, q̃ cũ eo: vt hîc apparet. Sed pone, q ille, q c[illegible] sentit recipere subdele. nõ vult à pposito resilire: qd faciet contradicẽs? Dicit Inn meli᷒ est, q pcedat cũ eis vel eit cõmittat vices suas: aut ipsi delegato: q subdelegatũ admisit cõmittat insolidũ vices suas. Tũc eñ poterit ille sol᷒ pcedere su[illegible] vice sua, & alterius, q cõmisit. Subdit tñ Inn. q si ille, q recepit subdelegatũ, & nolẽs illũ recipe. simul pcedãt: ipse nolẽs subdelegatũ recipere, bene poterit alij cõmittere vices suas, sed alios nõ. ¶ Quasi velit Inn dicere, q iurisd. admittẽtis subdelegatũ per admissionẽ huiusmodi p̃dit priui nedũ clausu. remouẽtis appel. sed etiã potestatẽ subdelegãdi. q est forte dictũ sed fũdat in ratiõe decisiõis tertiæ q̃õnis principalis sequẽtis. in iũcto. c. cũ sup. eo. ¶ Sed põe, q nolente recipere subdelegatũ in sua cõtradictiõe manẽte recipiẽs subdelegatũ cũ illo pcedit: Nũqd valet pcess᷒? Dicit Hos. q sic: nisi fuerit app. sicut & teneret, si nullã cãm p̃tẽderet & iteresse nolet s. c. prudẽtiã § adijcimus quasi tãtè nõ appe remittere videatur hãc cãm q̃ prætẽdit vt. j. de app. solicitudinẽ. Sed nũquid ex hac cã posset pars appel. vr̃, q nõ: qa licet delegat᷒ ad admittẽdũ subdelegatũ nõ cogat, tñ põt admittere. Sic nõ grauat. s de elec cũ eccle. Sed cõtra, qa ex quo Iudex cert᷒ cõtradicit, q iustã cãm cõtradicẽdi hẽt, per hũc tex eo cõtradicẽte pars poterit appell. ac cã adiecta. qa vos d̃ e Iudex, cũ subdelegato pcedius, tertio collega cõtradicẽte. & iterũ mea, q ipse de cã cognoscat: cũ sit iustus, puidus, & discretus, ne ipsius iudicialis autho. mihi necessaria in hac cã, per vestrã admissionẽ euanescat, ad apost. sedẽ appello ar. s. c. cũ fuluit. & . j. e. cũ R. & q notat. d ap ex insinuatiõe & ij. q. vij. solẽt osti

¶ † Quartò princ. q̃ro Pone retẽtis eisdem terminis, q ambo delegati subdelegatũ tertij ad totã cãm simpliciter in vno termino admiserũt: sed posteà in alio termino ipsũ nolunt admittere: q̃rit, nũquid bene? dicit Inn. q nõ. Imo de cætero semper admittet: qa eo solo, q semel interfuit in vno termino suã iurisd. ppetuauit in totũ. s. c gratũ. s. e. licet. Tamen scd̃m eũ vndiq; melior ratio est: qa cõsensisse videntur, ex quo admittũt ad cognoscendũ: dũmodo in facto, vel in iure non errẽt. ff. de iudi. l. j & . ij. in princ. & § j. Nam licet illæ leges loquãtur de cõsensu partiũ, nõ videmus quare nõ sit idẽ de cõsensu iudicũ. ¶ Subdit tamẽ, q si ad vnũ terminum tãtũ esset delegatus, nõ esset pp̃ter hoc in alio admittendus: cũ alia esset delegatio. Primũ intelligit Hosti. si fuit subdelegatus in toto & sine ptestatiõe admissus ar. j. e. venerabili § ii tamẽ. Secus si cũ ptestatiõe & de grã tantũ fuisset admissus, ad illũ terminũ. ar. nota. s. de cõstit. cũ iij. & cle. de procu Nec obstãt notata. de appel. in c. dilecto in princ. quia ibi iterabaĩ grauamẽ. Sed puto, quod Inn. magis pp̃riè locutus Hosti. s. de subdelegato ad totã cãm in quo procedit dictũ suũ, etiã si cõmittẽs retinuisset executionẽ ex identitate rationis. Pro secũdo dicto Inno. allegat Host. posteà, qa alius est actus primæ subdelegatiõis à secũda. Et sic cõsensus primæ ad illã non extẽditur. & est ar. optimum secundum eum. j. de offi ordi. dilectus § penul.

¶ † QVINTO q̃ritur. Pone, tres erãt cõdelegati: vn᷒ erat in loco p̃sens vbi cã agebatur, p alio cõparuit subdelegatus, tertius se excusauit. Super isto themate Innocen. querit de duobus ¶ Primò nũquid est in potestate delegati admittere subdelegatũ? ¶ Secundò, nũquid per admissionẽ p̃sentis fit p̃iudiciũ absenti excusato, quin in alio termino possit illum repellere Itẽ format aliud thema. Pone, retẽtis eisdem terminis: q ambo absentes mittũt subdelegatos. & hîc format duas quæstiões Prima est. Nunquid præsens delegatus

potest

potest ambos subdelegatos repellere. Secũda est, nunq̃d si delegatus præsens cũ duob⁹ subdelegatis absentiũ nõ vult procedere, poterũt ꝓcedere subdelegati? Pro duarũq; quæstionum dissolutione ponit Inn. cõclusiones, quę sequũtur. Prima cõclusio est, ꝙ licet vbi sunt, cũ clausula appel. remota & cũ clausula: quod si nõ omnes, duo, &c. deputati tres delegati nõ teneantur admittere subdelegatum tertij: tamẽ si sit vnus delegatus tantũ præsens, nõ est in optione eius repellere subdelegatos aliorũ: sicut si essent duo delegati sine clausula aliqua: non essent in optione vnius repellere subdelegatũ alterius. Nam de iure licet vnicuiq; vices suas committere: vt. ĩ. eod. pastoralis. in prin. &. ĩ. e. c. si. in princ. Et idem multo fortius, si cũ vno delegatorũ adsint duo subdelegati absentiũ: ꝙ alter quartus præsens nõ potest illos repellere: qa clausula prędicta, ꝙ si nõ oẽs. Nullo casu deuoluit iurisdict. in vnũ: secus enim secũdũ Inn. si deuoluens in vnũ, &c. vt si diceretur, ꝙ si non omnes. vnus vestrum. &c. Et per hoc soluta est tertia quæstio. Secũda cõclusio Inn. est ista, ꝙ si prius subdelegationem duorũ absentium cõtingat duos delegatos esse præsentes: nõ tenentur admittere subdelegatum tertij: licet aliquãdo absente vno delegatorum ipsorum, cõdelegatus & subdelegatus causam audierint. Et est ratio secundum Inn. quia iam habet locũ illa clausula, ꝙ si nõ oĩs, duo, &c. cum cõtingit, ꝙ hic, qui etiã est delegatus ad totã cãm cũ alio interest: sed dũ duo absentes erũt, poterit bene subdelegat⁹ admitti cũ pñte, attẽta clausula. Et per hoc, solutæ vidẽtur duæ primæ qõnes. ¶ Fatet tñ Inn. ꝙ quidã dicũt, ꝙ ex quo semel est admissus, vlterius nõ possunt eũ repellere. Imputẽt eñ sibi, ꝙ aliqñ defuerũt. Sed nõ videt hoc placere Inno. ¶ Sed pone: duob⁹ delegatis pñtibus, & procedere volẽtibus, venit subdelegat⁹ tertij absentis: & petit se admitti Pars vna excipit illũ nõ esse admittẽdũ propter aliũ delegatũ absentẽ, cui non placet & qui vult venire ad cãm & procedere Nihilominus duo pronunciãt illũ admittẽdũ quærit verũ valet pronunciatio. ¶ Dicit Inn. ꝙ pronũtiatio cõtinet errorẽ expressum: vt puta, subdelegatũ vni⁹ inuito alio delegato absente, admittẽdũ esse, nõ valet: vt. ff. de app. si expressim. Sed si nõ expresserint stãdũ est sniæ. ar. ij q. vj. diffinitiua. Et ista sit. iij. cõclu. Inn. ¶ Quarta cõclu. Inn est, ꝙ si delegatus pñs cũ subdele. absentium, nolit procedere. Soli subdelegati procedẽt auf. clausulæ que sic est intelligẽda: ꝙ duo procedant, vel per se vel per alios subdeleg. cũ habeãt ptãtẽ subdelegãdi. ĩ. c. ꝓxi. in prin. & ipsi videntur facere, quod subdelegati faciũt. ff. de admi. tut. l. ita. § gessisse. & de offi. eius, cui mãdata est iurisdictio. l. j. § ij. Et ꝑ hoc est dissoluta quarta qõ. Inn. ¶ Prima cõcl. Inn. nõ placet vsquequaq; Inn quia dicit, ꝙ saltẽ vnus cõtradicere põt, & subdelegatos repellere: ne sua iurisdictio vulneret sine culpa sua. ¶ Itẽ, quia nõ est locus clausulæ, q̃diu cũ collegis põt, & vult interesse. s̃. e. prudẽtiã. ĩ prin. & § j. De quo. ĩ. e. c. corã. Et subdit, ꝙ per hoc satisfit multis qõnibus circa hãc materiã: licet aliqui sentiãt cõtrariũ. Quod dictũ Host. multũ placet: quia duæ rõnes suæ simul cõiũctæ in vnã iudicio meo, demõstrãt. Ipse tñ & bñ approbat Inn. in hoc, quod dixerat de clausu. ꝙ si nõ oĩs, vnus &c. ¶ Et ex primo dicto. Host. probabiliter videtur inferri, ꝙ nec procedit. iiij. cõclu. Inn quia delega. pñs noles admittere subdelegatos absentiũ, nihilominus vult, & põt scd'm formã rescripti procedere. Igĩ nõ est locus virtuti clausulę: vt. c. sciscitat⁹. & c. prudẽtiã. allegatis. Nec delegatus subdelegatos repelliẽdo, videtur facere cõtra formã rescripti. Imo secũdũ eũ. quia nõ debet esse ĩ ptãte aliorũ indultũ Principis sibi cõcessum per clausulã, appellatiõe remota eidẽ conferre. ar. ĩ. de reg. iur. Indultũ. cũ cõcordãtijs: vt sic bñficiũ iuris super ptãte subdelegãdi cõcessum intelligat sine præiudicio tertij. arg. ff. de vulg. & pup. substi ex facto. & C. de inoff. testa. si qñ. ¶ Præterea nõ videt procedere iij. cõclu Inn. Cũ sunt quatuor delegati. si nõ est ibi aliqua clausu. vel si est ibi clausu ꝙ si nõ oĩs, tres &c. quia tũc virtus clausulæ nõ posset aliquo casu deuoluere iurisdictionem in duos. Sed si esset ibi clausula: ꝙ si nõ oẽs, duo, &c. procedere possent. Et ita intellexit Inn. vt credo: quia de ista clausu. satis prox supra locutus fuerat. ¶ De secũda cõclu satis puto, ꝙ procedere põt: & fundatur in ista rõne, quia admissio vnius pñtis, nõ põt auferre dictũ indultũ clausulæ, appellatione remota alteri condeleg. vide oĩno quæ plene dicam post Io. cald. ĩ c. signific. in. j. q. ¶ Supple gloss ¶ In gl *hoc enim*. ibi: *literas*. ibi dñica trahitur ad sabbatũ, propter ieiunij continuationẽ. Posset etiã dici, ꝙ quo ad ordines sabbatũ digni⁹ dñica est. & ibi de hoc in. iiij. glo. ¶ Et ibi: *cum super*. ibi iurisdictio efficax trahitur ad inefficacẽ: sed illud facit volũtas cõtraria ptãti. ¶ Et ibi: *ex literis*. Hæc duo iura loquũtur in onere, quod annexũ est rei. De priuilegio, vel honore personali, dic vt. ĩ. de reg. iur. priuilegiũ. li. vj. ¶ Et in fine, facit de iure pa c. vno. ij Rñ. li. vj. secũdum Nouellã. ¶ In gl. *hic patet*. ibi. *reuocare*. expeditũ est. ĩ. e. q̃uis. li. vj. ¶ Et ibi: *partẽ* quasi tex loquatur de eo, qui cõmisit totũ. Et sic ibi intelligũt Inn. & Host sed melius videtur, ꝙ tex. decidat hũc casum, loquẽdo de illo, qui cõmisit partẽ: cũ de illo nõ esset qõ quo ad superius dicta, secũdũ Vincẽ. & Pet. Et ibi: *postrem* Host. qui dicit posteà ad solũ collegã appell. esse. dicit q̃ hic nõ est paritas: cũ ille delegatus sit, & sic mãsit. Iste verò subdelegatus. Dicebat autẽ sic occurri laboribus partiũ. Propterea, quia secũdum iã exstat cõditio & virtus clausulę, quia si nõ ambo, solus, &c. cũ notoriũ sit impedimẽtũ college. Et si pronũciat bene appel. sol⁹ procedet in princ. si malè cõdemnauit appel. in expensis, & ad subdelegatũ remittet. Qui si remissionẽ recipere nolet, simul procedent: sicut in concilio Metropolitanus præest. ĩ. de accusa. sicut. Sed huic põt secũdũ ipsum Hosti. respõderi. Dicit in cõcilio non punitur Metropolitanus. Dicit etiã se nõ inuenire iure cautũ quod de Metropolitano ad cõciliũ appellet: licet de culpa eius quæratur in cõcilio nõ: vt per Epis. puniat: sed vt superiori nũciet. ĩ. de p ręb. graue § Metropolitan⁹. Et ibi: *interesse* Ad idem. de ap. c. pe lib vj. Et ibi: *ad Papã*. Idẽ si duo sint delegati, & vnus deleget totũ & alter eidẽ vel alteri partem. ar. C. de appel præcipim⁹. in fine secũdũ Ioã. & Go. Et ibi: Lan. & Inn. *Et in fi*. sic terminat. ĩ. eo. si duo ex tribus. lib. vj In gl. *supra. eo. in fi*. vel supra hoc eodẽ § legẽdo per modũ conuersũ sic. s. quod potest ex iurisd. sibi à cõdelegato cõmissa: non potest iurisd. sibi à principe delegata. Ac si dicat, respectu illius possem: sed respectu istius nõ potest. secũdũ Vin Pe. & Ab. Et si dicas, quare supra prępõderat subdelegata, & hîc delegati mãdẽt, ꝙ ibi agitur de cõmodo delegati. vnde subdelegationẽ recipiẽdo illi duplici honori renũciat. De quo dictũ est supra. Sed ista cõmissio nõ præiudicat primo delegato: cũ ad eum de suo delegato debeat appellari. vnde appell si aliã iurisdictionẽ sibi miscuerit, de ipso ad Papã. Ad hoc. ĩ. de arb. cum tẽpore & quod notat. ĩ. eod. si duo. li. vj. secundum eos.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Ius priuilegiatum, qualiter propter iuris non priuilegiati additamentum, priuilegium perdat?*

2 *Laicus si se creditori suo se ac sua bona obligauit, hac lege, vt nisi intra certum terminũ solueret, posset idẽ creditor autho. propria de bonis ipsius debitoris in pignus capere: ac debitori tandem vidua succedat: qualiter ea se aduersus creditorem tueri possit?*

4 *Delegatus ad causarum vniuersitatem, an subdelegare queat?*

Quis ergo. hîc incipias casum, Et expone literã. *constitutionis*. quam non habemus. Inn. *Proeo*. s. solo. *Audientiã*. Secus si simpliciter vices suas: vt audiẽtiã. Inn. Qui etiã exponit, Audiẽtiã id est principiũ & media. Si enim finẽ cõmisisset, nõ haberent locum sequẽtia. videlicet ꝙ delegatus posset post ea causam expedire. *Causa*. id est auditorem fecit. Inno. *Recepit*. hoc dicit: quia & si de cõsensu suo dati nõ essẽt is tamẽ, quia aliquid fecit corã eis, vt corã iudicibus, illos recusare nõ posset. s. eo gratũ. &. c. insinuante. Vel ponit recipere, pro assumere, vel eligere. vt. ff. de recep. arb. In rub. *Ostendere*. supp & si admissus nõ fuerit propter hoc appellare potest: vt. ĩ. sequitur. *Auditores*. secus si esset eis cõmissũ. quòd coram eis fieret litis contestatio: quia Iudices essent, & corã

eis deberet proponi causa recusationis: & probari corã arbi. sed alij, & secundũ Inno. verius dicunt, quod semper coram primo delegato, & proponenda est & probãda causa recusationis, etiã si diffinitiuã sñiam, vel totã cãm cõmittat: quia vlq; quo cũ effectu. si per citationẽ sit iurisdict. apud subdelegatum primi semper est apud primũ delegatũ causa recusationis proponenda. ĩ. e. licet. quãuis alij aliter dixerũt. Et pro eo facit. ĩ. e quãuis. lib. vj. ¶ *Qui etiã*. secundus arti. *Recusari* probata causa corã delegato. *quod si*. hîc exponit tertiũ arti. *Admonere*. dicit Hosti. sub hac forma appell. posse eum, qui recusat: recuso ex tali causa: & appello, ne hac recusatione pendente in causas procedat. Et hoc dicit, quãdo notoria est causa de iure & de facto: vt lite non contestata. capit. ij. & iij. & remittit ad summam. eodem. titulo. § quod sit eius officium versu, sed coram quo. & sub § sed nec illud. versu, quid sit effectus: & versu, quid ergo. Si sic dixeris. & ver. sequenti. *Audire*. vel adire. in antiquam est audiri. *Ad nostram*. si proponit recusatio coram subdelegato. & ipse illam non admittit, app. ad delegatũ qui si etiã nõ addmint appellet ad Pa. Host. *App*. nã hæc cã est in iure exp̃ssa. iij. q. v. qa suspecti. ĩ. de app. cum sp̃ali. Et sic nõ obstat remissio appel. ĩ. de app pastora. Hosti Inane. de app. nõ solũ. lib. vj. ¶ Hîc habes à cõtrario, quod si delegatus cõmittit nõ in totũ, non potest omisso medio appella. Ideò queritur primo an appell. sit facta omisso medio, nulla sit ipso iure. Archi. ĩ. eo. si delegatus. in fi. tenet, ꝙ nõ si nõ excipiẽ. sed Inn. de rescrip. ab excõ: in gl. remissio. In alijs tenet nõ valere, etiam si nõ oppo. ¶ Sed Coll. hîc dicit ꝙ nõ videẽ de iure faciẽda differẽtia: qa etiã in casu isto app. interponiẽ, cõtra leg. vt hic. & c. si delegat⁹. Vnde no. Hosti. e. ti. in sum. § à quo. ver. si erat ꝙ talis appel est nulla. Nec eam princeps recipere debet Et istud Col. dicit veri⁹ de iure, qc. qd sit de cõsuetudine. Et de ista materia retnit. ad no. Archi. de appel. Ro. lib. vj tetigi. ĩ. e § porrò. in iij. q. dicã. ĩ. e. si delegat⁹. ¶ Secũdò p̃pẽ dicta Col. redeũdo ad materiã § p̃cedẽtis, q̃riẽ qualit̃ius priuilegiatũ p̃pter additamẽtũ iuris nõ priuilegiati p̃dat priuilegiũ? Dicit Col. ꝙ istud est regulare, ꝙ adiunctũ sortiẽ naturã rei, cui adiungiẽ. de reg ꝙ dei timorẽ de celebra. miss. cũ Marthæ. de cõse. ec. vel al. ꝙ in dubijs. Et cõtraria sunt sp̃alia, Quando eñ maioris virtutis est additamẽtũ vel saltẽ tãtæ, ꝙ ad suam cõditionẽ trahit id cui iungiẽ: tũc secus in dicto. c. cũ Marthæ. § alij verò. ver. cõtingit. Tãta eñ copia aquæ, vel vini posset apponi sanguini in calice, ꝙ species sub quib⁹ est sanguis, absorberẽtur, quæ prius habebant naturã subsistẽtis, mutarẽt subiectũ. i. essẽt in subiecto. s. in liquore appo. & desinit ibi esse sanguis. Itẽ cum est æqualis virtutis: qa fit vinũ mediũ: vt hîc in § super prox. vbi delegata iurisd. addita cũ delegãte, qa nõ est maior, sed æqualis, causat mediũ: maximè p̃pter fauorẽ huius: quia per hoc redditẽ ad ius cõmune: vt dixi post Hosti. s̃. § proxi. in vltima opposi. Remittit ad Hosti. in sum de iure pa. § fi. versu, vbi autẽ. Et ista potest esse ratio cap. vnici. ĩ. de iure pat li. vj. secũdũ eum Sed prædictus modus loquẽdi, mihi nõ placet: quia in § s̃. prox. nõ recipiẽ mediũ, sed extremũ: nec potest ibi recipi medium, quia extrema sunt contradictoria, intra quæ secũdũ Philo. mediũ nõ potest cadere. ¶ Tamẽ ipse Coll. oppo. contra se, de. c. cõsti. ĩ. de resti in Integ. vbi priuilegiũ minorũ nõ trahit, & c. ¶ Item de. c. licet. ĩ. de deci. & de collectis suis. ĩ. de resti. in Integrũ. c. auditis. in. q. viij. Sed: nõ soluit. Sed dic, ꝙ hoc facit hîc mistura indiuisibilis, secũdũ modũ & intentionem subdelegatũ recipientis, & impossibilitas diuersè alternationis & eiusdẽ iurisdict. seu p̃cessus. Et quod hoc casu quo nec cãdit mediũ, nec cadere põt vtrũq; extremũ: iusti⁹ est, ꝙ extremũ fauorabile trahit ad se extremũ odiosũ. quã econtra. Quæ ratio cessat in cõtrarijs. iuxta ꝙ quærit Colle.

2 ¶ † Pone laicus obligauit se & sua creditori suo, cũ pacto, quod nisi debitũ solueret certo termino, posset capere de bonis suis in pignus autho. p̃pria. Quod vtrũ fieri possit, remittit ad nota. de cõsu. ex parte. & remitto ego ad no. C. de pign. l. iij. post ea moritur, & succedit sibi vidua. Quæriẽ, nũquid potest se super hoc defẽdere vidua cõtra creditorẽ suũ, eũq; non possit cõueniri, nisi corã iudice eccle. Refert Coll. quod Cy. C. de sacro sanc. & auth. quas actiões vbi tractat in quinta quæstione, qualiter priuilegiatus succedẽs nõ priuilegiato vtitur priuilegio suo, tenet ꝙ nõ: qa priuilegiũ istius viduæ est personale. ar. ĩ. de reg. iur. priuilegiũ. lib. vj. Et q̃ nota. de insti. cũ venissent. Et ideò. succedens Laico nõ priuilegiato non gaudebit priuilegio suo. Sed secus, si succederet clericus: quia priuilegiũ clerici nõ est p̃sonale sed in fauorẽ totius cleri concessum scd̃m Cyn. Inducit Coll. qa vidua non est de foro nostro directe, sed vbi opprimiẽ de fo cõpe ex parte. & c. ex trãmissa: Quare nõ videt, ꝙ in p̃missis habeat locũ priuilegium etiã successiõe illa cessante. Sed si esset casus vbi aliàs esset de foro eccle. nõ tamen esset hoc casu: qa successor nõ habet priuilegiũ fori: nisi vnde p̃decessor. Not. Inn. s̃. de rescri. signifi. loquens etiã in vidua. Ad ꝙ facit optimè scd̃m eũ. c. j. de rescrip. in Cle scd̃m eũ. Dicit tñ, quod cõtra dcãm determinationẽ Cyo. videẽ esse dictũ. c. vnũ. de iur. pa. li. vj. vbi cleric⁹ nõ vtiẽ iur. laici, cui succedit, Nec tñ agiẽ de iur priui. concessi io fauorẽ totius cleri Sed hoc facit vt credit Collec. fauor iur. cõis, ad cuius reg. redit ius patronat⁹: hîc. Dicã in dicto. c. vno de iur. pa. li. vj multa alia tãgit hîc Col. decisa tñ per scribẽtes. ĩ. eo. c. si duo. & c. q̃uis. & c si dele. li. vj. q̃ ibi

3 videbis. ¶ † Tertio q̃riẽ, nunqd dele. ad vniuersitatẽ causarũ, põt subdelegare? Inn. supra. c. si verò. sup verbo, *delegare*. & ver. sup eodẽ verbo, teneẽ ꝙ sic in gl. *concludit*. in fi. quasi velit gl ꝙ duo tñ fuerint arti. questionũ. primus de solicitudine questionis ex facto emergẽtis. & hoc põt satis tollerari, & cõmiserit vt duo fuerũt principales arti. & secũd⁹ sit trimestris, p̃ut habet diuisio Nouel. quam posuit supra.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Delegatus Principis, vnde subdelegandi potestatem habeat?*
2 *Dignitati ac personæ in pœnis infligendis defertur.*
3 *Delegatus legati an citationẽ delegare possit? & quid si cõmiserint citare, & obedire delegato detractet, ibidem.*

¶ *CAP. XVIII*

PAstoralis. Cas. delegat⁹ Papæ, nisi se maliciosè exoneret, subdelegatũ cõpellit ad causã recipiẽdã, & citationem faciẽdã dignitati & personæ Itẽ si Papa cõmitit sciaoi appel. interpositã à sñia iudicũ datorum, cũ clau. appel. remota. suspensa est interim quoad executionẽ primorũ iurisdi. Itẽ quod ordinarius ad mandatum delegati exequiẽ sñiam, quã etiã scit iniustã. Item quod delegat⁹ qui impediẽ dic statuta procedere, partem hoc procuratorem puniet, & quãtum ad diem illũ. causam cõmittat Hoc dicit tota ista decret. in sum. Et sunt hîc quatuor partes p̃ricipales. Secũda ibi: *præterea*. Tertia ibi: *quis vero*. Quarta ibi: *cum autem*. quæ per se patent, & quas propter nobilitatem iꝭ posũ per modum cap legum. ¶ Ad primam igitur partem decret. accedẽs. ¶ Expo. literam, *Remittentem*. nõ tamen colle. suũ quia par in parẽ & c. ĩ. de elect. innotuit. Host *Necessitate*. forte de mente iuris nõ licet aliter subdelegare. scd̃m Hosti. fateẽ tamẽ ꝙ cõis & celebris opi. habet cõtrariũ secũdũ q̃ subaudi, maximè. deferat. s̃. e. sanè. j. & ij. & c. ij. li. vj. & allegat Inno. l. di. cõtumaces. & xlvj. di. cũ beatus. ĩ. de ma: & obed. per tuas. *Superius*. s̃. c. p̃x. Ino. *punire*. No. ꝙ delegat⁹. ĩ. e. § vlti. & s̃. e. præterea. & ff. de iudi. l. si longius. Inno. de quo dixi. s̃. c. de causis xix. quæsti. ¶ Itẽ cũ. secũda pars primæ partis p̃ricipalis, de vna Nouel. videẽ facere vnã principalẽ ptẽ *Superius*. s̃. j. respõ. Et idẽ. s̃. p̃x. § intẽtiõis. *Citatio*. potuit esse dubitatiõis cã: quia ãte citationẽ nõ videbaẽ p̃petuata iurisd. Ab. *Cuilibet*. tertio, vel collegæ. Et expedit interdum sic fieri, de quo remittit Hosti ad sum. e. tit. § qd sit eius offi. à pri. vsque ad versum, sed postquam.

1 † Notat Lignan⁹, ꝙ d legat⁹ principis à lege habet potestatẽ subdelegãdi. s̃. Proxi. & videẽur oĩa cõmissa, sine quib⁹

2 . s̃. c. p̃terea. Itẽ ꝙ i pœnis ĩferẽdis deferi dign. & personæ.

sanè. ij & .j. eod. c. ij. li. vj. ¶ Item, quòd idem iuris est in parte, quod in toto. ff. de rei vendi. l. quod in tota. ¶ Ratio dubitádi: quia videbat, quòd nullum compellere posset, nisi in rescripti cótép. j. eo. c. olim. & c. P. & G. Ratio decidédi qa alias iurisdict. esset delusoria. s. e. c. j. & c. pterea ¶ Opp ibi: *dúmó scriptis exonerare maliciose nó quærat.* qa p hoc videt, q non posit cómittere cám, nisi iusta cá subsit. ar. s. e. c. si p debilitate. & de rescrip. sciscitatus. ff. de iudi. l. vlt. de testi. in noie dñi. ¶ Et tñ videt cótrariú: qa de iuris bñficio, q cómittere pót, vt hic in prin. & s. c. pxi & j. c. si. & ff. de off eius, cui máda ta est iurisdic. l. j. maximè, quia qui bñficio iuris vtit, nó videtur iniuria facere: nec maliciá. s. de elec eccle. vestra Nec indultú iuris alicui auferédú. j. de re. iur. indultú. li. vj. ¶ Præterea, qa semp præsumédú est bonú, & eú verú dicere: nisi probet cótrariú. j. de re iur. estote. ff. de re. iur. l. semper i dubijs. & de pba. l. quot § qui dolú. s. de scruti. c. vno. j. de verb. sig. dudú ¶. Inn hic in gl. ij. videt velle sic distinguere: Quia aut quærit de ptáte subdelegádi: & túc stet cótrario: licet videat cótra. j. de re iud. cú super. ¶ Aut quærit de ptáte subdelegati cópell. & túc habeat locú, qd est no. Dig s. q delega. nó pót cópellere subdelegatú, qñ se maliciose exonerat. Et si velit cogere. iusta est appel. eius: nó tñ videt statim hic credédú: cú dicat se non posse interesse. ff. de vaca. muner. l. j. & l. ptor. ¶ Melius tñ videt Inn. verú, cú cóstat de malicia. Nã si non cóstet, nó præsumit scdm eú. ¶ Vñ dicit Vinc. j. c. si. q si ppterea delegat⁹ excóicet, tenet excóicatio, licet malè faciat propter qd grauat⁹ appel. pót: vt pdicit ¶ Sed qñ dicet malicia? dicunt Pe. & Abb. hic. & recitat Inn q túc, qñ sine cá subdelegat. hoc nó placet Inn. & Host. ¶ Alij vt etiá recitat Inn. qñ subdelegat minus impito: vel quia túc pcedédú cótra aliqué potété. Sed nó placet Host. nã minus perito subdelegare pót: dúmó perito s. e. si pro debilitate. Et quia quis iud ius reddere debeat omni timore postponito. xj. q. iij. qsquis. & c. nemo peritori. tñ & si subdelegaret tali, qui securior pcedere posset, nó reprobare. Nã & hoc cócedit. s. c. signifi. scdm Ho. ¶ Expone ergo. scdm eú, *maliciosè.* idest in fauoré vnius partis, & alterius læsioné: quia ppicius est vni parti, & nó alteri. s. de rescrip. ad hæc sumus. quod hodie non pót facere. vt patet. j. de re iudi. cú æterni li. vj. § quis aút. Vel, *maliciosè.* quia taxionarius est, scdm Ia. quia diceret, habeo cám contra vna de partibus. vel aliquo amico vnius partis: & tractat cú parte q illam cám faciat delegari alicui sibi ppicio & fauorabi & ipse idé faciat de hac cá. ¶ Et sic tractát & taxát & conueniút iudex & vna ptiú de talibus, vel cósimilibus subdelegationibus faciendis. verú nisi sit in apto, qui dolú dicit, illú probet: vt. s. scdm Inn. Host ¶ Secundo oppóit Ligna. quia par in paré non habet impiú. s. de elec innotuit Sol. aut códelegat⁹ collegę subdelegat, & eú vult cópellere, & non pót: vt in cótrario. Aut alteri & túc pót sine malicia vti: quia túc par non est, sed maior quocúq; alio. s. c. sanè & c. signifi. ¶ Tertio opponit, qa ante citatio. non videt perpetuata iurisdic. j. e. licet. Igit nec potest túc citationi. cómittere. Sed signari non meruit illud contrariú: quia licet ppetuatio nó cernat reuocationé non cócernit subdelegationé, nisi p per subdelegationé induci: vt dicet j. c. licet. & c. si a subdelegato li vj. ¶ 3 † Quærit Host. an delegatus legati citationé possit delegare. & tenet q sic, cú sit certus articu. causæ cognitioni non habet annexá: quia hoc pót facere quiuis iudex: vt. s. c. pxi. Et per eúdé iudicé, qui citationé vel delegationé aliquá cómisit fieri per aliú, rebellis vel impediés poterit coe. ceri. s. e. ti. c. j. Imo & arbiter citare potest per nunciú, vel epistolá. ff. de arbi l. dié. p rñso. & l. sed interpellat § pen. ¶ Sed quid si is, cui delegatus legati hoc offi. cómittit, renuit obedire: videt, q posit cogi, si iurisd. aliter expediri non posit: aliter nó. ar. j. de re iudi. cú § postmodum xj q. j. peruenit. C. de spor. l. ij. C. de defen. ci defensores. ij. Et est expressum. j. c. ex literis. vt ibi not. Ho. Et placet. Nouel. Remittit Collec. ad not. sua s. c. cú sup j. de offi. or. pasto. de fo. cópe. qd cle. q. v. de sen. excom. qd de his. & c. sacro. Et intelligit de tali citatione, quá subdelegat exequitur, sicut pica.

¶ Nã si esset articul⁹ iurisdictioné annexá habés, secus esset scdm eú, p pdictas notas. ¶ Et generalitaté literæ ibi: *cuilibet.* Restringit & limitat, p. c. statutú § j. de rescri. li. vj. Et aliqua alia ponit, quæ nó longe differunt a pdictis: ideo non insisto. ¶ Supp glo. In glo. iij. ibi: qd non est verú. Host. remittit ad summá, c. ti § qd sit eius officiú. ver. spectat ergo. ad officium. ¶ Et ibi: *credendum.* vt patet, p superiora de hoc nó est curádú sed solú de hoc an faciat maliciose, vel nó. ¶ Et ibi: *dubium enim.* quasi sec⁹, si notoria esset malicia scdm Vinc qui etiá dixit in dubio recurri posse ad arbitros. Et in fine. Tan. Idé Vincenti. Goff. Inno. & Host. & Phip. ¶ In gl. iiij. ibi: *iudiciú.* Idé Inno. Quod intellige scdm, Host. qñ percipit salariú deputatú, vel cú tot obligatus, q si reciperet subdelegationé oporteret cú fidé frangere. j. de iureiur. venies § j. ar. insti de excusa. tu § ité tria onera. Host ¶ Et ibi: à *Principe.* Quod dic, vt. j. de rescri. statutú § in nullo. li. vj ¶ Et ibi. *fori.* Idé Inn ¶ Et ibi: *susciperet.* peccat tñ interdú, qui nó suscipit: vt arguit. Io. xj. q. j. sicut em & in si Ad idé. s. de testa Io ¶ In gl. v. ibi Animaduersioné. Sed hic téperatur hæc significatio, per verbú aliquá. quod sequitur. Host. ¶ In glo. arg. in fi. iura pro & contra reperies. ff. de vsuris l. qui scit fundum in prin. in glo.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Executor senten. exceptiones nó admittit. Itẽ quòd delegatus, cũ clausula, Appellatione remota, sentẽtiã post appellationẽ exequitur.*
2 *Princeps cũ appellationis causam cõmittit, quid facere intelligatur.*
3 *Cognitio, an sit appellatio recipienda, necne, quando ac qualiter fieri debeat? Et ad quem pertineat. nu. 5. & 7.*
4 *Iudex appellationis an possit iudici à quo appellatũ est inhibere ne procedat? Et quid si cõtrafecerit? Et qualiter in hac cognitione procedere debeat. nu. 5. 6. & 8.*
9 *Appellãs super articulo cognitionis, an recipiẽda sit, vel nõ recipienda: an sua appellationi principali renunciare dicatur.*
10 *Iudicii primi processus, aut executio, qualiter pẽdentibus tribus quæstionibus de quibus hîc, impediri debeat.*
11 *Iudex num vbicũque appellationẽ recipere nõ tenetur, possit ipse sententiam libere exequi? Et quid prestet huiusmodi appellationis pulsio. num. seq.*
13 *Scientia certa, quando dicatur?*

Præterea. Ista est tertia pars principalis decre. secúdú Nouel. de qua tñ facio parté secúdá principalé quia primò duæ ex eodé fundaméto procedút. Et cóstruit literá hoc modo præterea: eú à senté. vsq; ibi, emanauerint. post nlastis, si ad mádatú, &c ¶ Expóe literá. *Inhibitis.* & sic nó obstá. appel. poterat exequi. & sine poena Quod etiá colligebát Ia. Pet. & Abb. ex hoc § & j. de ap. pasto. & c. vt debitus. ¶ Iudicij. respódet, q nó: quia priores iudices ex mádato quo abstinebút ab executione sentétiæ. ¶ Sed quó ergo procedát iudices appellatióis núquid citabút iudices primos. Et sic eadé róne. & illi istos. & sic adinuicé se impediát. s. e. c. j. Dicit Inn. q non sic: quia primorú iurisdictio reuocata est. C. de exequu. rei iudi. l. si vt proponis. & hic. Tñ verius putat Host q posteriores possunt mádare prioribus, ne procedát: quod dicit ex sequé. c. dilectus. ij. in si. ¶ *Retardari.* ergo. si iam facta est, nó reuocaret Ab. ¶ *Vt priores.* à quib⁹ extitit appellatú. *Cõmittimus.* Speciale est in Papa, secúdú Inn Host. & Ab. & dicá infra. Et sic nó obstat. de appel. Roma § q si. li. vj. ¶ *Cognitio.* s. vtrú sit iusta eius sñia. ff. de iud. si prætor. Sed de veritate preciú inquiret. xxv. q. ij. præscriptioné etiá si proponet per falsa instru. lata ¶ Alij contradicunt, de hoc not. j. e. cum in iure. & j. de re iudi. de cætero. Innocé. Reuocare. i. suspédere. vt sequimur vnde cognoscendo de causa reuocat ad se Papa negocium. j. de appe. vt nostrum & quod nota. Innocen & Nouel. de constitu. cum. M Collect. Ratio dubitandi secundum Ligna. qa causa fuit commissa appellatione remota. Ratio vero decidendi voluntas. sententia. & intentio Papæ. ¶ 1 † Notat Ligoan. quòd executor sententiæ non admittit exceptiones & q delegatus cum clausula, appellatione remota, sententiam

2 post appellationẽ exequitꝰ. ¶ † Itẽ nota, ꝙ cũ Princeps committit causam appellatiõis illã videtꝰ recipe, & potestatẽ illius qui sententiã tulit quoad executionẽ reuocare. ¶ Itẽ, ꝙ id tũc demũ est verũ, cũ hoc ex certa sciẽtia facit. ¶ Opponit Lign. qa si remota est appellatio in rescripto: igitꝰ appellari nõ põt. Et sic nõ ꝓcedit iste tex. ¶ Sol. ꝙ hoc facit, qa Papa, qui potuit tollere effectũ dcẽ clausulę recipiẽdo appellationẽ, & illã ex certa sciẽtia cõmittẽdo videtꝰ hoc voluisse. Vel põt dici ꝙ licet effectꝰ clausulę exeqntẽ sentẽtiã post appellationem & ante cõmissionẽ excuset à poena, nõ tñ impedit supiorem quominꝰ appellationẽ ex causa ꝓbabili interiectã de iure recipere, & cõmittere possit: & quominꝰ talis iudex superiori parere teneatꝰ, nec quominꝰ ꝑ receptionẽ & cõmissionẽ huiusmodi ab eo potestas & iurisdictio reuocetꝰ vt hic, & dicã. ĩ. de app. pastoral ¶ Secũdo oppo. qa Papa nõ videtꝰ cõuenienter quęstioni ꝓpositę respõdere ¶ Sol. dic, ꝙ imo tacitè negatiuè respõdet scilicet ꝙ nõ à mãdato iudicis posteriorũ, sed ab autho. iuris ꝓhibiti sunt primi exeq. secũdũ Lign. Quòd dic. vt dixi in expositiõe suꝑ verbo, Iudicũ. ¶ Vel si vis secũdum eũ dicas, ꝙ secũdi iudices hãc autho. habẽt ꝑ secũdã cõmissionẽ reuocatoriã primæ ¶ Vel dicere potes, aut queritꝰ de suspẽsione, &c. Et tũc qa semel inducta est ex vna causa. Et hoc verũ dũ appell est legi alias nõ. ĩ. de ap. cũ friu. li. vj. Quinimo amplꝰ ex alia induci nõ põt. ff de ver. obl. l. vbi in fine. ĩ. de fid instrumẽ. c inter. § cœterũ. & sic ꝓcedit prima solutio. ¶ Bene, qa mõ nouũ ligamẽ põt addi priori ligamini vt. ĩ. de sentẽ. excõ. cũ ꝓ cã. ¶ Aut qris de inhibitiõe. & dic, ꝙ sicut qbuslibet alijs. etiã iurisdictiõe carẽtibꝰ, q eorũ iurisdictionẽ turbare possẽt possent inhibere iudices posteriores Ita poterũt prioribꝰ Iudicibꝰ inhibere, ne de facto exequanꝰ seu alias aliqd in suę iurisdictiõis ꝑiudiciũ attẽtẽt ad istos effectꝰ, ꝙ facta ꝑ eos posteà cõtra inhibitionẽ ꝑ modũ attẽtati reuocẽtur. de app. nõ solũ. li. vj. Et vt puniantꝰ de cõtẽptu, vt ã. e. c. j. & . s. c. in prin. & quod dixi. s. c. de cau. in. xix questi. Facit, qa postq̃ iurisdictio reuocata est, à iure inhibitũ est. Et ideo ꝑ Iudicẽ supiorẽ inhiberi põt. ar. s. e. c. j. c. sanè. c. ꝑterea & . c. sig. & in hoc cõc. Host. ¶ Auditores tñ pal. cõmuniter non solent inhibere, nisi partibus, quia partes non solent curare nisi de primo effectu, quo ad quem sufficit inhibitio facta parti. ¶ Tertio opponi. & fortius scdm Lignan. qa iudex à quo appellatꝰ si nõ detulerit, nec est ei inhibitũ, eo modo quo inhiberi debet, ꝓcedere põt. de app Rom. § si vero. li vj. ¶ Sol. Ligna ꝙ dicit hic est speciale in Papa: qa secus in Archie. vel alio supiore. Et est ratio specialitatis, qa Papa est Iu. imediatꝰ totius orbis. ix. q. iij. Cũcta. c. per principalem. vide que dicunt infra in. vij. quæstio. & . c. fi. Vel loqtur cõtrariũ in app. ab interlocutoria: hic aũt in app. à diffinitiua. Faciat. c. nõ solũ. allegatũ. ¶ Quartò opp qa tex. in ver. *nos autẽ*. videtꝰ sibi ipsi cõtrariꝰ. Nã primo dicit iurisdictionẽ reuocari Posteà subdit eã suspẽdi. Sol. Ligna. ꝙ nõ est cõtrarietas: qa quod posteà dicit de suspẽsiõe modificat, qđ de reuocatiõe priꝰ dixerat: vt nõ dicatꝰ iurisdictio reuocata, sed suspẽsa Vel dic, ꝙ nõ est cõtrarietas: qa reuocatio & suspẽsio nõ referunꝰ ad idẽ. Nã reuocatio ad iurisdictionẽ, & suspẽsio ad sentẽtię executionẽ referunꝰ. nõ enĩ dicit, ꝑ quẽ executio fiat, de quo dicã. s. ¶ Quintò opp. scdm Inno. ibi, *Suspenditur*. Et hic sub intro gl magnã Inn. quę incipit. *Mirũ videtur*. quia videtꝰ, ꝙ inanũ videtꝰ fundari ista suspẽsio soꝑ receptiõe, seu cõmissiõe appellatiõis & reuocatiõe, de qbus hic dicitꝰ. Imo videtꝰ ꝙ nõ fuerit locꝰ isti suspẽsiõi: Imo, ꝙ ab initio executio nõ potuit inchoari etiã anteq̃ venirẽt hę apostolicę suꝑ cõmissiõe appellatiõis cũ sit appellatio interposita à diffinitiua ar. ij. q. vj. app. ff. nil noua. pen. app. l. j. C. de app. Quod dic, vt in dicto. c. nõ solũ. Nã & si nõ est recepta à Iudice à quo appellatꝰ etiã si recipiẽda nõ erat, ꝑ Iudicẽ à quo: tñ ꝑ iudicẽ appellationis recipitꝰ. ff. de app. l. si cuiꝰ. & . C. de app. l. si appel. Et põt dici nõ recepta: qa nõ dedit Apostolos, vel qa fecit aliqd in ꝑiudiciũ appel. sentẽtiã exequẽdo, vel alio modo Imo plꝰ videtꝰ scdm Inno, ꝙ etiã si nõ fuerit recepta. i. approbata appellatio à Iudice à quo appellatꝰ, omnia tñ debẽt stare in eodem statu. & Iudex à quo appellatꝰ appellationẽ nõ recipiẽs declarare quare appellationẽ nõ recipit. ff. de app. recipiẽdis. l. sciẽdũ. ¶ Preterea oppo. Inno. & alio modo, qa in hac respõsiõe Papa sibi videtꝰ cõtrariꝰ. Quid est enim, quod hic dicit ex certa sciẽtia cõmittimꝰ: si enĩ intelligis, ꝙ verè cognouit eum bene appella. Quare post seqtur donec appellatiõis merita plenꝰ sint discussa. ¶ Et præterea quare nõ sentẽtiasset, & nõ dedisset laborẽ partibꝰ ar. ff. de iud. l. de qua ir. & . ĩ de do & cõtu. c. fin. de causa pos. cũ sup. s. c. ꝓ xi. § porro. ¶ Dicit Inno ad hęc ita respõdemꝰ: qa aut certũ est, ꝙ tenet appellatio, vel dubiũ est in iure, vel in facto, vtrũ teneat, vel nõ: & tũc siue Iudex à quo recipiat, siue nõ recipiat appellationẽ, semꝑ tñ supsedere debet excutiõi, & ita intelligitꝰ. d. l. sciendũ & oẽs aliæ leges quę dicũt nil nouari appe. pẽden. Et sic põt intelligi. l. si cuiꝰ. alleg. Et sic intellige. C. de appel. à ꝓcõsulibꝰ & . l. oẽs Iudex, & qđ alibi dicitꝰ puniri Iudices, q appellatiõi nõ defererũt. ij q. vj decr. Aut nõ est dubiũ, sed certũ appellationẽ esse iniustã: & tũc illa nõ obstat Iudex suã sentẽtiã exequetꝰ. Quis enim, si sit insignis latro vel seditiosꝰ, vel si sine causa appellet ne scriptꝰ heres in possessionẽ mittatꝰ, vel ne testamẽtũ apiatꝰ vel nullã causam assignet suę appellatiõi: vel si appellauerit in casibꝰ, in quibꝰ appellari ꝓhibitũ est: vel ante sentẽtiam. nec causã appella. suppo. ff. de in iust. rup. test. l. si qs. § hi q & . § q tamẽ. ff. de app. cõstitutiões. C. quorũ app. nõ recipiunꝰ per totũ. in authẽ. vt nulli iudicũ. § illas. & . § sup hoc. Fac. ĩ. de appel Roma. § si naſit. post sentẽtiã. li. vj. Vbi de hoc & ij. q. vj. § sunt quorũ. ¶ Verũ Inno. cõtra ipm opponẽs sic loqtur inuectiuè: cognitio ista appellatiõis an sit recipiẽda nec ne cũ ꝑtineat ad iudicẽ app. quomõ põt esse certũ eam nõ recipiendã. Ac si diceret, nõ videtꝰ. & c. ar. ff. de ad tut l. chirographis. in fi. & de app. l. adoptio. & . ff. nil noua. l. j. ¶ Respõdet Inno. dicẽs nõ fieri notũ qđ ꝑdixerit de iniustitia, vel nullitati app. per causę cognitionẽ suꝑ hoc habẽdã, vt innuit oppositio. Sed per euidẽtia, suꝑ quo iudicatũ est: vt qa appellatio ꝓhibetur à iure. vel appellatur ante sententiam sine expressione causæ. Et sic est notoriom iuris: vel quia appellat in casibus, in quibus est appellatio prohibita, nec causam exprimit Et in istis casibus potest loqui iste. § secundum Innocen. Nam tũc non est ad Iudicem, vel ad aliam indaginem recurrendũ: vt patet in eo quod legitur & notatur. s. de fi. presbiter. quoniam. ¶ Vel dic secundum quòd hęc decret. locum obtinet vbi est appellatio remota: sed secus si non esset amota appellatio. Et potest secundum eum hic esse effectus vnus clausulæ, appellatione remota, quia poterit exequi sententiam licet sit appellatum, sine metu poenę: secus autem si non esset ibi talis clausula. ¶ Verumtamen dicit Innocen etiam secundum primam oppinionem & secundum quid, si Papa ex certa scientia causam appellationis committat etiam in premissis casibus. in quibus ius prohibet appellari, licet causam non signet, fortè aliquod secretum sciens, quod nesciebat Iudex. s. de ętat. & qualita. ad aures. In hoc casu, etiam Iudex delegatus à quo appellatum est, supersedebit executioni, vt hic. ¶ Vel dic melius secundum Innocen. quòd sufficit in secundis literis facere mentionem de appellatione interposita, & quòd postquam tales literę fuerũt Iudici pręsentatę siue notorium sit appellationem non tenere, siue non, tamen Iudex à quo appellatum est, non procedet. s. de rescript. c. dilectus filius & . ĩ. de restitutio. spoliator. audita. in fine, secundum Innocen. verum tamen secundum Hostien. quo ad effectum semper requiritur, quòd ex certa scientia committatur Alioquin contra literas opponi poterit de veritate superpressa & falsitate suggesta. s. de rescript. super literis. ¶ Sed qualiter ad aliud contrarium de contrarietate respondetur? Innoc. non respondet per expressum. Sed satis potest colligi responsio ex dictis suis. ¶ Verum tamen Hostien. respodet dicens, quòd non est hic aliqua cõtrarietas: quia bene posset iniustã appellationem ex certa scientia committere. Ideo non sequitur ex certa scientia committit: ergo iuste appellatum est

Sed tac

Sed nec sequit, iustè appel. est: ergo nõ oportet ápli° de meritis appel ĩquiri. Nã bñ posset eẽ iustè, appel. ꝓpẽ acta prioris iudi. ij & tñ, ĩ principali cõdẽnaret app. vt patet ĩ eo ꝙ legi & not. j. de fide instru. cũ Io. § frater Hosti Sufficit igit quod Papa appel. ex certa sciã, & alij fina. discutiẽdã cõmittat. ¶ Sextò cõtra pmissa oppo de. c. Roma § cũ aũt. & § si verò. & § si obijciat, & § finalit post sñiam. de apel. lib. vj. Sol. Inn ꝙ pmissa ĩpãlit locũ habẽt, & solũ in appel. qualiter cũq; appel. recepta etiã antequã literę appel. iudici pſenteñ Quod dubiũ est, & fortè in hoc Inn meus est corrupt°. Sed necesse tũc est supplere: dũmõ ad notitiã Iudicis à quo app. est, prius ꝑuenerit p. c. audita. alle cũ ibi nota. ¶ In alio aũt inferiori ordinario Pr̃iarh. vel Archiẽp. sec° est qa ꝓpter ei° receptioñẽ ordina. à quo appel. est, quia nõ detulit, nõ dimittit exequi sñiam, vbi notũ est nullã eẽ appel. Et est rõ scdm eũ, qa superior Iudex, aut archiepiſ. nõ habet iurisd. in subditos suffraganer nisi quãdo est appel Et ita si appel. nulla est, in hoc casu, nullã habebit iurisdi. Et hoc pleni° no j. de app. Roma. Et eędẽ obiectiões & rñsiões debẽt fieri etiã cũ app. sit ante sñiam à grauamine, scdm Inno. Imo oportet, ꝙ antequã Archiepiſ de princ. cognoscat vel, ipsum cõmittat, ꝙ cã cognita, & pſentibus partibus iustè appel. fuisse deffiniat Et hoc ante sñiam. Sed hoc post sñiam in notorijs põt executionẽ inhibere, nisi cognoscere cœperit an appel. sit recipiẽda: vt patet in cõtrarijs p q̃ placere alia no. hic p Inn. satis expedita videt. Et ideò dicit Nouel. circa illa non plus insisto.

¶ Expeditis oppositionib° ad q̃ões accedo Primo redeũdo ad magnã gl. Inn. & quasi circa mediũ illi°, ver. Et *debet scire*.

3 Quæro prio de ista cognitiõe, an sit recipẽda appel nec ne: quãdo, & qualit debet fieri, & qs sit ei° effect°? Inn circa hoc ponit tres cõclusiões. Pria est, ꝙ ista cognitio pcedere debet cognitionẽ illã s. an sit iusta, vel iniust. appel. Alle. c. Roma. § cũ aũt. cũ § se. alle. Secũda cõclusio est, ꝙ hæc cognitio s. an app. sit recipiẽdi nec ne põt fieri, etiã pte absente. Alle. ff. de administra. tute l. chirographis § vlt & . ff. de app. recipi l. sciẽdũ. & . ff. nil no. app pẽ l j. Tertia cõclu est ꝙ siue ab aduersario, siue à Iudice à quo fuerit appel. cõtra literas super appel. impetratas opponit, ꝙ nõ fuerit appel. tñ supersedere debet exequutor sñiæ interim ab exequutiõe Et hãc ꝓbat Inno. qa aliàs aliud incõueniẽs sequeret Puta qa si ꝓnũciaretur super ista cognitiõe appel. fuisse, totũ etiã exequutio huiusmodi cassaret. ¶ Ex dubio ergo euẽtu. nil inuocari debet vt. C. de in ĩtegrũ restu. postu nihil Inn. l. vna. in princ. ¶ Præterea, qa hic, qui mãdat sñiam exequutioni impedit iurisdictionẽ iudicis appel. Quod patet, qa si iudex appel. iudicauit appel. legitimã & sñiam iniustã inuenerit sñia sua suo effectu frustrabit, tanquã, q̃ est cõtraria exequutiõi iã mãdatæ?

4 ¶ † Vnde inferẽdo ex pmissis subdit Inno. ꝙ Iudex appel. põt percipere prio Iudici a quo fuit appel ꝙ nõ ꝓcedat? Et quod si cõtra fecerit, põt eũ punire: qa impedit suã iurisdi. ff. si quis ius di. nõ obtẽp. l. j. & ar. s. de Rescrip. c. dilectus. Itẽ subdit, ꝙ pdicta locũ habẽt etiã si dicit non appel. infra. x. dies: & etiã si dicit, ꝙ appellãs nullã cãm pfixerit suæ appel. Et dicit, ꝙ hæc & similia sunt illa q̃ vertũtur io cognitiõe, quãdo qrit, an sit appel. recipiẽda, nec ne, scdm. Inno. Aduerte hic, qa aut q̃rit, an Iudex á quo appellatũ à diffinitiua statĩ post appel. debeat ab exequutiõe & supersedere, qualiter põt sibi inhiberi: & tũc dicit regularit hoc verũ ꝙ statĩ abstinere debet, etiã ãte app. j. x. dies & qa statĩ ius inhibet, statĩ ei inhiberi, põt. vt. j. de app. nõ solũ. in princ. li. vj. Fal. in casib° in quib° ius ꝓhibet appel. in quib° dic, vt legit & nota. j. de appel Roma § si aũt post sñiam. alle. Aut q̃ęris, cũ appel. ante sñiam. Et tũc dic, ꝙ aut q̃rit, an statĩ dẽat iudex à quo ap. cessare à ꝓcessu. Et dic, ꝙ sic si appel. est legitĩa qa tũc sequit ꝙ fieret post & cõtra huiusmodi app posteà cognito de app. & ꝓbata ipsi° veritate, tũc attẽtata reuocarẽtur p Iud. etiã ap. vt. d. c. nõ solũ § j sec° si nõ esset legi. vel ex parte causę: vt. d. c. non solũ § j. vel qa nõ appe. vel nõ infra. x. dies appel. vt. c. Roma § si verò vocat. alle. Aut ex parte formę: vtqa nõ in scriptis, vel nõ ex cã legitima: vt dicto § si verò. & . eo. ti. cordi. c. li. Aut q̃ris, an statĩ possit iudex appel. primo iudici inhibere. Et dic, ꝙ si non repererit appellatũ fuisse j. x. dies in scriptis, & ex cã ꝓbabili, & incœperit cognoscere de causa appel. an sit vera: vt dicto. c. Roma. vt dicto § si verò. cũ duobus § § sequẽtib°.

5 ¶ † Secundò princ. q̃rit, ad quẽ pertinet hæc cognitio, an sit recipienda appel. nec ne. ¶ Primò dicit Inno ꝙ põt dici, quod hęc quęstio põt per Iudicẽ à quo appel. Subdit tñ falsam dicti sui rationẽ, videlicet ꝙ hęc cognitio nõ fit cũ solẽnitate, sed ex ipsis actis iudex cognoscit, &

6 recipit, vel respuit appel. ¶ † Plus dicit Inno vrũ ꝙ forte est, videlicet ꝙ videt, quod etiã super hoc posset interloqui iudex à quo dicẽdo. non est a te appel. recipiẽda. Præterea dicit Inno. ꝙ etiã de dicta q̃õne cognoscere põt iudex appel. videli. cũ iter ꝑtes corã eo cõparẽtes de hoc dubitat ¶ Pone ergo, ꝙ prio ĩterloquut° fuit Iudex à quo, app. nõ recipiẽdã nũquid per hoc impedit iudex appel Dicit Inno. ꝙ nõ Dicit eñi, quod nõ obstat interloquutio facta à primo iudice à quo est appel. qa ex quo erat appel. ab eo, quicq̃d facit non pręiudicat appel. Recitat tamẽ aliã opinionẽ, q̃ habet quod si Iudex à quo super hoc interloquit partib° pſentib°, vel vocatis, ꝙ bñ pͥudicat, nisi iterũ app. cũ sup habeat cognoscere ¶ Verum Inno. in sua imaginatiõe plus progrediẽs contra hoc ꝙ prędixit, Iudicẽ à quo posse cognoscere, & suã interlocutoriam secũdũ vnã opinionem, obstare: opponit sic. Quia pars appellãs sit secũda corã Iudice à quo appel. videt renũciare suæ app. j. de app. solicitudinẽ. s. c. gratũ. Sed respõdet Inno. sibi ipsi dicẽs, ꝙ non renũciat: qa huiusmodi cõparere siue stare, cõsecutiuũ est prioris appel. sicut recipere terminũ ad prosequẽdum appellationẽ, & apostolos petere & multa alia talia sunt, secũdum eum, per q̃ nõ renũciatur appel. j. de app. personas. & . c. sæpe. ij. q. vj appel. Verum Inno. recitat aliorũ opi. q̃ dicũt, ꝙ imo à solo Iudice appel. hęc oĩa inquirẽda sunt. ¶ Vlteri° Inn adhuc recitat aliorũ opi. q̃ dicit meliorẽ q̃ habet, ꝙ q̃cunq; pdictarũ exceptionum ꝓponat, seu alia, vel cõsilij s. p quã dicit cãm delatã ad superiorẽ p Iudicẽ à quo appel. est, ꝓpter hoc ipse Iudex à quo nõ tardabit exequutionẽ, nec Iudex appel. Iudici. vel paru pcipiet, ꝙ nõ exequat sñiam qa ex quo cõstat eũ s Iudicẽ à quo app est iudicẽ esse. ali°. s. iudex appel. nil. pcipere põt. ar. s. de rescrip. sup literis in fi ¶ Sed cõtra de. l. j. ff. nil. no. app. pẽ vbi dicit, ꝙ qñ dubitat, vel q̃rit. an app. sit recipiẽda nec ne nihil est innouãdũ. Sn. nos loq̃mur, cũ q̃rit an appel. sit recipiẽda per iudicẽ à quo app. est sed nõ sic loq̃tur. l. cõtraria. Sed loquit cũ q̃rit an cã sit delata ad superiorẽ per app Ratio qa idẽ est ac si q̃reret, an sit iudex app. Et ad hoc fa. j. de appel. vt debitus. vbi dicit, ꝙ iudex appella. demum procedit ad cognoscendum de appel. sit corã iudice à quo appel. est ꝓposita fuerit cã app Quasi diceret, si primo cognoscendum est an appellatio valeat: de hoc bene sua est cognitio: vt. ff. de iudi. l. si quis § j. Et post hęc quasi p modũ si. appro. subdit Inn. hæc duo verba, & bene. Quid dicẽdũ? Ecce, hic sunt tres trium quæstionũ cognitiões. ¶ Prima est an recipiẽda sit app. vel non quæ est duplex. secundum quod respicere potest iudicem à quo appellatũ est, & Iudicẽ appellationis. Secunda est, an per appellationẽ sit delata causa ad iudicẽ appellationis seu, an ille sit iudex appellationis quæ recipio pro eodem. ¶ Tertia est, an appellatio sit iusta, vel iniusta. De prima verò vt dixi, est distinctio facienda: quia aut sit quæstio, an per iudicem à quo sit appellatio admittẽda, seu recipienda. Aut sit quæstio, an per iudicẽ appellationis sit recipienda.

7 ¶ † PRIMO casu, quatuor quęri pñt. primò vtrum ad iudicem à quo huius cognitio aliquo modo pertineat. & dico, quod sic, quantum ad duos effectus. Primus est, vt sciat quos Apostolos super ea dare debet. ¶ Secundus est, vt sciat, an appella. sit talis propter quam ab exequutione, vel vlteriori processu supersedeat. Et sic intelligo dicta Inno. si enim circa ea expedit illum deliberare, & non potest deliberare, nisi de hoc primò cognoscat: igitur de hoc co-

8 gnoscere põt.ar.s̃.c.pterea. ¶ †Secúdò queri põt, quátú ad hoc, p quẽ modú iudex iste, à quo est appel. in cognitione supra proxi. procedere debet. Et dico, q nó iudicialiter: qa si appel. est legitima, statim sua iurisdic p eam est suspensa. j̃. de sen.exc.p quas.&.c.licet.lib.vj.&.ff. de his.q uo.j̃.l. furti §j Et qa super isto articulo.ao appel. legitima sit: non tenet appel corá eo iudicialiter cóparere. Imò app. de cótrario protestat. de dolo, cum qui lib.vj.& est textus.j̃.de app.c.si à iudi lib.vj. Et qa processus talis iudicialis post ea p iudicẽ appel. pnúciata app. legitima p modú attentati reuocaret in integrú: vt.j̃ de app.c. non solú lib.vj. Et secundú hoc intelligit & modificat Inn quantú huuc articulú tangút. ¶ Tertiò circa hoc q̃ri põt, vtrú appel. sup articulo huius cognitio. seu qõnis renunciet suæ appel. Et hîc dicere potes, q aut cóparet extra iudiciú, vel in iudicio: si nó iudicialiter, seu aliâs eo mõ quo cognitio ad illú pertinet. petit p eum cognosci in iudicio, vel extra ad istú effectú: vt recipiat, & nó aliâs, seu admittat appel. Et sic ab executione, seu pcessu vlteriori cesset: & túc nó renúciet appel. sicut si peteret reuocari grauamẽ: vt c. si à iudice de app.lib vj.alleg. ¶ Aut cú dicens, appel. recipiendam esse, & aduersarius cótrariú assereret: voluisti, q ipse de hoc iudicialiter cognosceret, & cósensisti, q sup hoc interloqueret, & cósensisti sup hoc eius ordinationi stare: & tunc renuntias appel. ar. j̃. de app. solicitudiné. Sed in dubio p̃sumo, q non hoc. sed alio aío, de quo. s̃. volueris cóparere, ar. ff. de testa. mili. l similes. Et p hoc est soluta. iiij. qõ, qua quæri posset, an si sup hoc interloquat, transeat illa interlocutoria sua in rem iudicatá qa si eam tulit extra iudic. nequaquá, secúdú lecta & not. j̃. de app.c. cócertationi li.vj. Si iudicialiter de exp̃sso, vel tacito cósensu appel. & ipso vocato vel pñte, bene transit si non est appel. ar. j̃. de re iudi. qd ad cósultationem. Sed si non cósensit exp̃ssè, ne tacitè, non trásit, quo minus si pronúciet post ea bene appel. totú post ea reuocaret: vt. d.c. non solú. §j. ¶ Secúdo verò casu princi videlicet cú qõ habet, an appel. sit recipiẽda p iudicẽ appel. vel non: & ad effectus istos, q iudex appel. pcedat in cá principali appel. inhibeat, & reuocet attentata. Et hoc dicas, q non ptineat ista cognitio ad iudicẽ à quo est appel. qa ad ipsum nó ptinet de dictis effectib. iudicare. ar. l. de iudi l. de qua re. à cótrario: sed pertinet cognitio hmói ad iudicẽ appel. ad dictos effect. ad eum de iure ptinen. vt. d.c. Rom. § eum aút. cum duob. §. §. sequẽ. Et etiá ad alium effectú. s. vt pnuntiet se non esse iudicem, & condénet appel. in expensis, si reperit non fuisse, vel non. j̃ tps debitú, aut aliâs ex forma legitimè appel ar. s̃. de rescrip sup literis. in fi. ¶ Expedictus de prima qõne, seu cognitione, venio ad secundá. s. ad quẽ pertinet cognitio qõnis, qua quærit, an delata sit cá per appel. ad iudicẽ appel. seu an ille sit iudex appel Et tertiá, qua quærit, ad quẽ ptinet cognitio illus qõnis, q habet, an appel sit iusta, vel iniusta. & istis duabus simul me expedio: qa istarú duarú qõnum cognitio & expeditio solú ptinet ad iudicẽ appel. ar. corú, q leguut & no in. c. si à iudice. alle. & eorum, q dici. s̃. pxi. in vlti. mébro p̃cedentis qõnis. Et iuxta p̃missa intellige & modifica dicta Inn Tertiò principaliter querit, quę sunt illa, q veniút examináda in dictis tribus qõnibus. Quarú p̃ria est, an sit app. recipiẽda Secúda an sit delata ad iudicẽ appel. seu an ille sit iudex causę appel. qd idem est: vt dixi. Tertia est, an appel. sit iusta, vel iniusta. Dicit Inn. primo, qd in. j. q. s. ao appel. sit recipiẽda: & nó est Secúda s. an sit ille iudex, in causa appel. venit cognitio ista examináda. videlicet, an iusta & pproba bilis sit causa appel Secúdò dicit Inn. q cognitio illus excep. q nullá cám præfixit suæ appel ptinet ad secundá qõné. s. an sit iudex in cá appel. Tertiò dicit Inn. q in cognitione illius qõnis an sit iusta appel necne: p̃dicta non quærunt: sed quæritur dú est ante diffinit. sñiam appel an iusta & vera sit causa in app pposita j̃. de app. vt debitus. Et dum est appel. à diffinitiua sñia, q̃rit, an iusta sit sñia, vel iniusta. ij. q. vj. c. vlt Sed circa p ximè. dicta q̃ro de duob. Et primò, q est ratio diuersitatis, quare de hoc, an iusta, vel pbabilis sit cá in appel. proposita. versat cognitio in qõne qua querit. an appel. sit recipienda, & nó in qõne, quæ querit an cá sit delata p appel. seu an ille, qui dicit iudex app. in causa app. sit iudex. Secúdò q est ratio diuersitatis quare ad illam cognitioné, an sit iudex in causa appel ptinet cognoscere, an nullá cám suę appel. appellás p̃fixerit: & nó illud, an iusta & pbabilis sit causa app. Et qualiter ista intelliguot? Breuiter puto q Inno. intellexit p̃dicta de cognitióe fúdata sup dubio iur. vel facti requiréte aliqualẽ examinationé. Hoc supposit, o noueris q quędá sunt exceptióes q absq; dubio iuris, vel facti, & sine aliqua excoicatione se exhibét: dum appel. iudici à quo, & in cuius pñtia app. Et istę, qa dubiú non habét: cum sint rei cú euidétia sibi notorię. j̃. de iureiur. ad nẽam. iij. de accusa. euidétia cú similia nó censet ad eius cognitioné, seu examinationé pertinere: sicut sunt istę: qa non est appel. in scriptis. & q non est cá in app. pposita: & q non est appel. j̃. x. dies à tépore sniæ: qa debet iudex à quo recordari à tpe suæ sniæ: maximè, qa debet eam habere in actis suis. j̃. de pba. qm in fi. ar. s̃. de rescrip. ab excóicato. ff. pro suo. l. fi. Et q non est appel. in pñtia iudicis, sed ad iudicẽ app bene ptinet de his cognoscere: qa non sunt sibi ista notoria, neq; nota, sed dubia. Et ideò si negeť, sibi pbanda sunt in. d.c. Rom. § si verò. alleg. Et ideò bene dicit hîc Inn. ad istum intellectú, q ista veniút io illam cognitioné, an recipiéda sit appe. in colligédo & cótinuádo eo mõ quo ipse Inn. p̃dixerat. s̃. in eadẽ gl. q hęc cognitio ptinet ad iudicẽ, à quo fuit app. Item scdm hoc bene dixit Inn. q nó veniunt in illá cognitioné, an sit iudex in cá app. vt dixi. Aliæ sunt exceptióes, q fundant sup dubio, saltẽ iuris discutioné aliquá requiréte: vt est illa, an cá in appel. expressa sit iusta & pbabilis, supposito tñ, q sit vera vel verú sit notoriè falsa, vel per maliciá pposita: aut aliâs appel. talis, ppter quá non debet pcessus, vel exequutio impediri. Et hoc casu oportet dicere, q talis ptinet ad iudicẽ à quo, & versat in hac qõne, an appel p eum sit recipiéda: cum sit aliqualiter dubia, saltẽ in iure. Nec mirú: ná si causa hmói sit pbabiliter & nó manife. falsa, nec p maliciá opposi. debet supsedere, & appel. admittere. aliâs nó. Sed dices, quare non ptinet etiá ad iudicẽ app. certè dico, q imò ptinet: qa nisi cá hmói sit pbabilis, inhibere nó debet: vt. c. Rom. § cú aút. nisi alleg. Et qa nisi sit vera & iusta, nó p̃it pronúciare bñ appel. & male pcessum, seu sñiatum. Et hoc etiá vult Inn. vt p̃dixi. Sed q̃res adhuc, quo ergo intelligit q. s̃. Inn dixit, videl. q hæc cognitio, an cá appel. sit iusta & pbabilis: nó venit in illa cognitióe, an sit iudex in cá app. vt dixi. Rñden & dicn, q quedá sunt qõnes, de quib. cognoscendú est ad istú effectú, vt sciat, an ille. qui super appel. adijcit sit iudex appel. vt illæ? An sit appel. An j̃. decem dies. An in pñtia iudices pr mi. Et si ante sniam, an in scriptis, & an cá app pbabilis: exp̃ssa. Aliquæ sunt, q supponút illú esse iudicẽ app. & de quib. nó est cognoscédú ad effectú. s̃. pxi. sed potius ad effectú pnunciádi in causa app. bene, vel malè fuisse appel. vel pcessam, seu sñiatú: vt cá app. sit iusta, & vera, vel sñia benè & iustè lata. Hoc suspposito, vult dicere Inn. q ista exceptio q causa app. nó est de iure pbabilis, vel nó est iusta: supponit illú, qui sup app. adit esse iudicẽ app. Et ideò scdm eum nó primú, sed secundú dictorú effectú cócernit. & ideò nó est de numero primarú, sed scdarú qõnum Et ió bene cauit sibi Inn. q non dicit, q ad iudicẽ appel. talis cognitio non ptinet: imò magis vr̃ posteà contrarium dicere in eadẽ gl. Sed dixit, q non venit in illa cognitione, an sic iudex in cá app. Sed verè hodie puto contrarú: qa si cá probabilis nó sit in app. exp̃ssa, non censet appel vt. c. vt debitus &. c. condi. alleg. Nec põt iudex appel in cá app. procedere: vt. Rom. § cú aút. alleg. in fi. Et ita videt, q non sit iudex appel. quia id, quod nó est, iurisdic. non deuoluit nec super eo iurisdict. fundari põt: vt videt ar. de spõ. ad dissoluendú de ecclesijs ędifi. ad audientiam. Nisi dicas saluando Innoc. illum saltem esse iudicem quo ad cognos. de hoc articulo an appel. causa expressa de iure sit probabilis, seu legitima.

¶ Quartò pricipaliter q̃rit, vtrú vel qualiter pendétib. m[illegible]

qõnibus

quæstio.seu cogni.s.proxi.debeat ꝓcessus primi iodicis, vel exequu.impediri. ¶ Et prio videam° prima cogni.videlicet cum pẽdet qõ.an appel.sit, nõ vel nõ sit recipiẽda. Et hîc In. variauit. Nam.s.circa mediũ hui° magnæ gl. ver.si aũt obijciat. & posteà in eadẽ glo.quasi ad mediũ secũdę colũ.ver.& tunc fortè.vr̃ dicere Inn.ꝙ tunc supersedere debet prim° iudex, saltẽ si hoc pręcipiat iudex appel. Itẽ ipse Inn.in eadẽ gl. post pri.ij.colũ.ver.alijs vr̃ melius. & posteà in eadẽ gl. post mediũ.ij.colũ.ver.alij cõtra. Breuiter vr̃ tenere, ꝙ q̃cunq; dictarũ exceptio.ꝑ quẽ quęrit, an appel.sit recipiẽda, vel an sit delata cã ad iudicẽ app. non debet superſederi à ꝓcessu, vel exequ.aut primo iudi.ꝑ iudicẽ appel.inhiberi. Et hoc determinatè approbat Inn. tanq̃ verius in.d.ver. alijs vr̃ meli° in prin.& in fi. ¶ Plus vr̃ dicere Inn.in ver.alijs. Cõtra ꝙ iudex appel.nunq̃ debet inhibere iudici primo, nisi partib° locatis & sum.cognitiõe p̃missã. Qđ ex eo ꝓbat, qa in multis casib° exequi põt: vt.ff.de app.reci.l.ij.& ꝑ totũ. & .C. quorũ app. non recipiunt.per totũ. ¶ Dicit tñ Inn.ꝙ bene facit iudex à quo est appel.si abstinet, ex quo incipit cognoscere, si appel. sit recipiẽda: vt.ff.vt pẽdẽte.appe.l.j. nisi in casib° exp̃ssis.ff. de ap.recip.l.fi. Et sunt hæc vera scđm eum, siue app ad Papam, siue ad aliũ siue corã delegato à Papa, siue corã alio hoc ꝓponat. Tu verò simpliciter dicas: qa aut q̃ritur. qñ iudex app.prio iudici inhibere põt: vel cum impedire quominus exequat, vel ꝓcedat. Et tunc dic, ꝙ nõ nisi expedictis duab° q̃ōnibus primis.i.non nisi postq̃ cognouerit ex cã probabili in scriptis, &.s.decem dies: si de hoc opponat per partẽ fuisse appellatũ.& appel.esse recipiendã, ac ꝑ eam cãm esse delatã. Sed in ea esse iudicẽ. Imò.nõ nisi incęperit cognoscere de cã appel.an sit vera: vt.c. Roma.§.cum aũt &.§.sequeñ. alleg. Et hoc si ante sñiam appel. Si verò post sñiam dic, vt.e.c.§ si aũt post sñiam. ¶ Aut q̃ris, nunqd debeat supsedere ꝑ appel.& tunc dic, ꝙ sic, si defert appel. lit.c.cum appel.friuolis.§.j.e.ti. Vel si negligit rñdere appel. aut dare Apostolos.s.tẽpus iuris, vel in termino assignato: vt.c.vt sup.&.c.ab eo.§.j.q̃uis rigor.e.tit.in cle. ¶ Et idẽ his cessantibus, si appel.iusta & legima est: aliàs non: qa talis suspendit eius iurisdic. vt.c.si à iudice in prin.&.s.de iureiurã. venrẽtes.&.c.licet.&.c.ꝑ tuas.alleg. ¶ Aot quæris qualiter facta ꝑ iudicẽ à quo post appel. & ante inhibitionẽ, seu anteq̃ potuerit, vel debuerit de iure inhiberi ꝑ iudicẽ app. debeāt retractari: & tunc dic, ꝙ dum constiterit legitimè appel.vel cãm appel.esse verã: vt.d.c.nõ solùm §.j. Et hoc verũ anteq̃ appel. deferat, quia postq̃ deserta esset, hr̃etur ꝑinde si nunq̃ fuisset appel. vt.ff.de his qui notantur infamia.l.furti.§.j.& qđ legit̃ & not.in.d.§.licet. Scias tamẽ, ꝙ ea, q̃ dixi iudicẽ primũ debere supsedere post app. legitimã.& facta ꝑ eum reuocari debere &c. ꝓcedũt non ratione inhibitiõis, vel pẽdentiæ seu cognitionis dictarũ q̃stionum, sed in vim iustę appel.& ex aut.illus edicti, seu iuris: ne pendẽti app.aliqd innouet̃. ¶ Item scias etiã, ꝙ ad decidendum dicta Inn.hîc notata. sctã fuerũt iura noua ꝑ me superius allegata. ¶ Quintò principaliter quærit̃ nunqd semper est hoc verũ ꝙ q̃cunq; iudex non tenet̃ appel.recipere, possit ipse sñiam liberè exequi? dicit Inn.ꝙ nõ. Dicit eñ sic. Itẽ nota, ꝙ aliqñ põt iudex à quo appel.sine culpa & pœna non recipere appel. & tamẽ tunc nõ exequet̃ sñiam, s.qñ non est certũ iniustã esse appel. & tamẽ iudex vehemẽter credit eam iniustã. Et secũdũ hoc intelligit.ff.de ap.recipiẽdis.l. sciendũ In isto enim casu nõ debet sñiam exequi, licet appel.nõ recipiat: qa in p̃dicto casu, nihil interim est innouandũ secundũ eum. ¶ Et aduerte, qa in p̃cedentib° loqui videbat̃.dum appel ante sñiam hîc verò loquit̃ videt̃, dum appel. à sñia vbi ius statim regulariter inhibet, postquã in casib°, in quib° prohibet appel. Et ideò saluis illis casib° statim etiã anteq̃ de veritate seu iustitia appel. cognoscat̃, reuocari debet exec. etiã ante appel infra decẽ dies datos ad appel. seu post appell. vel tamẽ ritè, & infra tẽpus debitũ attẽtata: vt.§ si aũt post sñiam &.c.non solũ in prin.alleg. ¶ Sed quid valet illa appel.repulsio, postq̃ non põt exequi? ¶ Aduerte: dico quia vult dicere Inn ꝙ põt nõ recipere &c.i.dare Apostolos refutatorios, vt postmodũ si fuerit appel. renũtiatũ tacitè, vel expressè: aut ipsa appel facta deserta: vel posteà per iudicẽ appel. ꝓnunciatũ bene sñiatum: ipse iudex, prim° sic sublata suspensione suæ iurisdic. possit vti iurisdictiõe sua, sicut prius: quã tamẽ amitteret deserẽdo: vt.d.c.cum app.§ j. ¶ Item secũdò ad aliũ effectum.s.vt animũ suum superiori detegat in Apostolorũ datione. Et hîc instruũtur iudices, quales Apostolos dare debẽt, dum à diffinitiua ab eis appel. Nam regulariter deferre debẽt appel cum ius deferat: vt.c.nõ solùm in prin. ¶ Fallit in duob° casibus. ¶ Prim° est cũ appel.de iure est prohibita quia tũc debent dare refutatorios: vt.§ post sententiã. alleg. ¶ Secũdus est in casu.s.proxi.tacto post Inn.cum nõ est appella.ꝓhibita: nec cõstat eam iniustã: sed credit iudex vehementissimè, ꝙ iniusta sit. Quo casu licet deferre possit ob reuerẽtiã superioris, põt tamen dare refutatorios, si sibi placet. ¶ Sed Inn.inuectiuè contra p̃missa opponẽs, quęrit: nunqd eo ipso, ꝙ inferior non recipit appel. superior debet eam recipere: vt ff.de ap. recipiẽdis.l.si cuius. Rñdet Inn.dicens hoc verũ esse, cũ iudex à quo appel.est, nullũ sui excusationẽ assignat. quare app.nõ recipit: qa qui appel nõ recipit: si non est certũ eam appel.esse iniustã, debet iudex à quo app.est scribere iudici appel excusationẽ, quare appel.non recipit: vt.l. sciendũ alleg. Vel hoc ꝓpter quod appel.nõ recipit.i.nõ approbat, exequi tñ nõ debet: vt dixi. Et sic intelligit.l.si cuius. Vel põt esse, secundũ eum, ꝙ iõ non recipit, qa sñiam exequitur super quo remittit ad nota sua in.d.c. Roma. sup verbo, reuocatis. Et per hoc habes totã magnã glo. Inn. Cuius magnã partẽ Nouel. dimiserit: quã noluit dimittere, ꝓpter subtilitatẽ & incertationẽ ipsius: ne iuuenis ex eius ignorãtia se crederet impeditũ. Et ex p̃mis. collige aliã instructionẽ pro iudice dante Apostolos refutatorios sup appel à diffinitiua, qoia in Apostolicis debet inserere cãm, quare appel.non deferret, secundũ si. ¶ Sextò quærit̃ ibi: *ex certa scientia*: qualiter intellig.certa sciẽtia. vide Ber.in gl.certã scientiã. ¶ Et adde, ꝙ etiam certa sciẽtia dicit̃ qñ aduersario cõtradicẽte sctã est cõmissio, secundũ Io.& Vinc. ¶ Item dicit̃ Papa habere certam scientiã, qñ scit iudicẽ principalẽ causæ fuisse datum cũ clausule app.remota, secundũ Io. Quę lectura placet Nouel. secundũ illã fecit summariũ. ¶ Dicit tñ Hos.certã scientiam, qñ in litera nil tacet̃, ꝙ illam reddat subreptitiã fatet̃ tamẽ ꝙ si contra iudicẽ.qui execut° est, impetret̃, vt puniret̃ de app. in primo rescripto remota, faciẽda esset mentio, secundũ Ia. Placet opi.Nouel.cõiuncta cum opin. Hos. ¶ Septimò quæritur ibi: *reuocare*: Qualiter superior, qui postq̃ cõmisit cãm primis iudicib°, cõmissionẽ ꝑtãtem priorũ reuocare vr̃. Sup quo Hen.sic distinguit: qa aut vtraq; cõmissio facta est, in,& super eadẽ causa & sup eodẽ negocio: & tunc sic ar.ff. de procur.l.si qs cũ.§ fi.& de resti.spo audita. Et hoc not. Spec.hoc ti.§ sequit̃ videre ver. Item ꝙ mãdata &c. Et idẽ si sciẽs de illo incipit cognoscere ar.s de cõces.præbẽ.qa Not.Inno. de ap. intimasti.circa mediũ vers.imò plus vr̃.& Hos.ibi post eum & Card.s.de offi.deleg.quãuis.sup verbo reuocet̃ li.vj Valet tamẽ ꝙ fit ꝑ eos. anteq̃ sciant reuocationẽ, & not.in.c.audita Aut vtraq; cõmissio facta est in & sup diuersis causis, seu negocijs penitus separatis, quorũ vnum ab alio nõ dependet. Et tunc vna aliam nno reuocat: vt.s.de rescrip. per totum. Quia separatorum &c. C.de dona.inter.vi.l.si notari°. cum ibi alleg.de Episco.& cleri. repetita de testa. consulta. ff.de senten.l. vna de præben. quia sæpe libr.vj.

¶ Sed si sibi inuicẽ sint ad hęrẽtia, vel cõnexa: vt qa prima facta est in causa pr̃icipali: & secũda in causa appel. & tunc si à diffinitiua reuocat̃ priorũ iudicũ potestas, ꝑ secundã cõmis. quia idẽ censet̃ negociũ vt hîc. Fa.lec.& no. de rescrip. dilectus.i.plenius in.c.nõ solũ alleg. ¶ Sed si ante sñiam, dũ appel ab interlocu.vel grauamine: & tũc si cõmittit̃ talis apell. ab alio, q̃ à principe nõ reuocat̃: nec suspendit̃ prioris iuris-

dic. nisi post inhibitionẽ &c. vt. d. § si verò vocatis. cũ sequentibus secundũ eum. Quod tñ non est ita simpliciter verũ: qa imò semp legi. appel statim iurisdic suspendit, &c. vt. d. c. 1 à iudice. Se. l est verũ, quo ad istũ effectũ: quia non reuocant in te-im facta, donec cõstet de veritate causæ app. Sed qa tũc reuocant, apparet dictã suspẽtionẽ sublatã: vt. d. c. nõ solũ § 1. & dixi. s. ¶ Si verò secũdi iudices appel. dati sunt tunc vt dicit Henri. p secũdã cõmissionẽ est reuocata, & suspẽsa potestas priorũ iudi. Et est spãle in Papa vt hic Inn. Hos. Pe. Ab. Nouel. Ratio secũdũ eos. qa inferiores iudices, vt Archiepi & similes, nõ sunt regulariter iudices in causis subditorũ suffragan. suorũ: nisi per viã appel ĩ. de offi. ordi. pastoralis cũ ibi no. Sed Papa est iudex ordinari⁹ omniũ. ix. q iij. cũcta &c. c. per principalẽ secũdũ Abb hic. ¶ Ecce minor de Hẽri. quia ipse dicis tria q̃ ipse imponit dictis Doct. q̃ tñ ita nõ reperio in originalibus Inn Hos. & Nouel & q̃ sunt mihi valde dubia. Primũ. qa dicit p cõmissionẽ appel. à Papa factã reuoca. & suspẽsam esse iurisdict priorũ iudicũ: qđ est impossibile: quia reuocatio tollit existen. iurisdict. ff. de iudi. l. iudi. soluitur. Et tñ suspensio interdict. & existentiã præsuppo. quia ꝙ no. est suspẽdi, aut suspendere nõ põt ar. d. l. furti § 1. cũ ibi no. Et ista est opinio in obiecta iurisdictionẽ esse reuoca. & suspẽsam. ¶ Secũdò dicit istũ textũ loqui in appel. à grauamine, vel interloc. ante sentẽtiã qđ salua pace oõ est verũ: qa imò loquiĩ in appel. à sñia: vt patet in primò § ibi *cũ à sentẽtia lata &c.* Nec obst ꝙ. ĩ. versu, *Nos autem*. loquitur gñaliter dicẽs: *quod cum appel. causam &c.* quia intelligo de appel à diffinitiua quia de illo in principio § loquut⁹ est ar. ff. de verbo. oblig. l. itia § idem rñdit. Facit ꝙ post immediatè sequiĩ de suspensione executionis sñiæ, p quod supponit tunc fuisse à sentẽtia appel, ¶ Tertiò ipse dicit, ꝙ cũ appel. ante diffinitiuã ab interlocu vel grauamine, & Papa cõmittit ex certa sciẽcia cãm app. per hoc reuocata est ptãs priorũ iudicũ simpliciter: qđ est mihi summè dubiũ: quia prima facie nõ videt reuocata quo ad negotiũ pricipale saltẽ nisi in euẽtũ, quo pronũciaret b ĩ fuisse appel. quia si pronunciareĩ malè appel. de iure videreĩ causa sup principali negotio ad priorẽ iudicẽ remittendã: vt ĩ. de app. vt debitus in fi ¶ Primò, quia cõmittẽdo cãm talis appel. nõ videĩ cõmissa causa negotij principalis ar. ĩ. e. cũ olim Abb. Maximè, quia accessoriũ ad se de iure non trahit negotiũ principale ar. ĩ. de cõse. ec. vel. al c. vno li. vj. Igiĩ eadẽ ratione idẽ in appel Maximè qa nõ videĩ vni deperditũ. quod ã non reperiĩ alteri datũ. ff. ex q cau. ma. l. nec vtilẽ in fi. Facit, qa si Papa ex cõmissiõe appel. videreĩ velle cõmittere nego. pricipale, iam nõ debet, nec posset aliquo casu ad iudicẽ à quo fuisset appel. fieri remissio. & tñ fit dum pnũciaĩ bene, pcessum: vt. c. vt debit⁹. in fi. Ergo &c. dicam in. d. c. vt debit⁹. Octauò quero ibi: *d fusa.* qs mãdare debet execu. sñiam diffinitiuã latã p primũ iudicem cõfirmatam p iudicẽ app. an prim⁹, vel appel. iudex. vide Ber. sup dicto verbo, discussa. Laur. dixit ꝙ prim⁹ iudex exequiĩ. ar. ff. de administ. tu l. chirographis. s. c. insinuãte in fi. ĩ. de appellatione. c. cum in ecclesia &. c. vt debitus in fi & hic. Tamen Ber. Io, Vin. Phil. & Damasus boc. ti. q. xix. videnĩ tenere ꝙ imò iudex app. Ratio eorũ principalis est: qa ex sñia certa principis facit expirare iurisdic. s. de rescrip. ceterũ. Preterea si iudices cassarẽt sñiam, possent cognoscere de nouo, vel à principio. C. de rebus ordi. l gñale § & si iudex. Item etiã addere possunt, posteà & corrigere sñiam. ĩ. de testa Reiñ. in auth. de sanc. Epi § si quis cõtra aliquã. ff. ad Treb. l. si qs primo. C de Epi. in auth. si quis litigantiũ. ff. de his, qui no. in fa. l. furti in prin. ĩ. de in inte. restit. ex literis. Ergo oportet secũdos mãdare sñiam executiõ. qa primi ad quos aditũ est qũo exequutioni mãdarent, cũ ipsi nõ iudicauerint de eo, secundum Inn. qui secundũ pmissa secũdã opi. Vin. approbare vr̃. Et de hoc in Spe de sñia excõ § ij. ver. sed pone, ꝙ iudex. Et in ver. ibi sequẽti vbi no. si iudex app. interpositę ante sñiam pnunciauit malè app. cõdẽnauit in expẽsis, remittẽdo ad iudicem à quo: qs exequi cõdẽnationẽ expensarũ? & tenet ibi, ꝙ prim⁹. Sed refert Io. Cal. se vidisse dubitari si cã erat iam p vnũ diffinita, qui non detulit app. si iudex app pronũciat malè fuisse appel. & condẽnat in expen. nõ est hic loc⁹ remissioni, secundũ eum. sed qs cõdẽna. expensarũ exe. & obtinuit ipse, ꝙ scdm Io Cal. inducit B. qa iudicas appel ante diffinitiuas, qui pnunciãt app. legitimã, postea pcedere in negocio pricipali. Sed dicit Nouel. ꝙ hoc cõcludit cõtrariũ qa sup. e dũs ibi pnũciãt app. legi. & ibi illegitimã pnũciãt, remittit. Ergo si cõtra primã sñiam & sic pnũciãt app. iniustã remittere debẽt executiõi. Et de hoc p H ĩ sum. de app § qđ sit eius effectus. sub § sed qualiter. ver sed quis mãdabit sñiam. & sequenti. Dicit tñ H hic distinguẽdũ qa in nullo infirmat, vel corrigiĩ sñia sed simpliciter, sicut lata est, cõfirmatus: Et tunc iudex prim⁹ eã exeq. vt hic. Aut simpliciter cassat: & tũc nec primi, nec secũdi exequunĩ. Aut nec cõfirmat, nec infirmat simpliciter, sed addiĩ aliqd sñię vel detrahiĩ. & tunc ipsam exequenĩ posteriores iudices, & nõ primi, qui nec de hoc cognouerũt. Et ꝙ hoc cõtingere possit, videlicet ꝙ nõ in toto, sed in parte cõfirmet, vel infirmet sñia, seu ꝙ aliqd addat, vel detrahat. hẽs. ĩ de testa. Raiñ. & de fide instr. cũ Io. & . c. Ray. & . ĩ. de in inter resti. ex literis. & ad Treb. l. si qa prior. & ff. de his, qui not. infamia. l. furti. C. de Epi. audi. auth. si quis litigãt & in auth. de sanc. Epi § si quis cõtra. aliquẽ. coll. ix. Dicit tñ H. ꝙ nõ reputat absurdũ: si etiã iudex. app qa addit aliquid ad sñiam, eam remittit prior iudici exequendã: dumõ vterq; sit ordinari⁹. Delega. cũ nulla interdictio remanet, ex quo apparat vñ app pcipuè qñ datus est secũdo. Verũ vt hoc habeas dctã Hen. redeas ad mẽbra diuisim. Circa primũ mẽbrum dicit Henr. ꝙ vterq; exequet. s. iudex à quo, & iudex ad quẽ etiã. Cõcordat opin. Et sic intelligit not Card. & G. ĩ. de ap. Rom nisi vbi de hoc plenè p eos. facit. ĩ. de ap. cũ eccle. Et hoc verũ, si est ordinari⁹ ac ũ vellet dicere secus si esset delegat⁹. Tñ Hos. in sum de ap § quis sit eius effectus. sub § sed qualiter. ver. si quis mãdabit. vr̃ contrariũ notare in dele. Principis. Et hic Doc. pdicti dictũ membrũ indistictè ponẽdo hoc sonare videnĩ. Et sic rectè litera huius § sibi ipi cõcordare vr̃: nisi dicaĩ priorũ iuris quo ad causæ cognitionẽ reuocata, & quo ad sñiæ suspensionẽ suspẽsa. Et hoc etiã finaliter verius credit hic Henr. quo ad delegatũ Papę p. c. insinuãte. & . c. cũ in eccle. & . c. vt debitus. alleg Et p hoc vr̃ casus scdm eum, qñ dicit, *reuocare vt interim.* maximè qa Hos hic exponit: *reuocare.* nõ ex toto exequiĩ, sed quantũ ad hoc, vt interi. Et idẽ Card & Gul. in. d c. Rom. inter ordinariũ & delegatũ non distinguẽtes. Plus credit idẽ io delegato ordinarij: qa illum credit suã sñiam exequi posse De quo vide qđ scripsi. s. c. q̃renti in pria oppo. ꝙ post. viij. q. in dictis Henr. Nec obstat capitulũ, cęterũ. de rescrip. qa loquiĩ vbi oẽs iudices primi & scdi sup eadẽ cã impetrant: hic verò cum primi sup cã principali. Es secũdi sup causa app. obtinenĩ. Et idẽ dicit in subdelegato ex idẽtitate rõnis: cũ vterq; gerat vicẽ Papę. vt ĩ. c. pxi. Circa scdm membrũ dicit Henr. ꝙ illud planè pbat textus isti⁹ § in fi. & . C. de app. Pręcipim⁹. circa mediũ ibi, & sequẽtib⁹ iudicata. & in auth. si qs aũt litigantiũ alleg. Circa tertiũ mẽbrũ Henri. illud restringit ad id, quod additũ est, vel detractũ: qa de illo solũ primus, non pnunciauit. Inducit de fo. cõpe postulasti. & not. Cardi &. G. in. d. c. Roma. & ipsius Hen. in pria dist. Et vlti. pmissa addit. Hen tres principales casus. Prim⁹ est, qñ p primã, vel secundã sñiam nihil restat exequendũ: qa reus absolutus fuit per sñiam cõfirmatã. vel si p primã sñiam fuerit condẽnatus, p secundã absolutus est: qa si nihil est ibi exequendũ, de excutione quęredũ non est ¶ Scdus casus est vbi secũda sñia indiget execu. & nõ prima: vt qa prima est absolutoria, & secũda reuocatoria primę condẽnatoria: tunc eñ certũ est, ꝙ secũdus iudex exequx, & non prim⁹. ¶ Tertius casus est, cum secũdus nõ pronuntiat super causa principali, sed sup desertione app. à prima sententia interiectæ iuxta notat. C. l. eos. vel super nullitate appellationis iuxta not. in. c. Cordi. alleg &. c. consultationi. ext. Et hoc notant Cardi. & G. eo. tit. Romana secundùm eum.

¶ Verum

¶ Verum, qa dicti duo primi casus sunt sine dubio, ita q̄ eo-
rū explicatio necessaria nō fuerit, obmissi sunt p dictos Doc.
& additi p Henri. ad cōplendū suā distin. prout & ipse face
re cōsueuit in multis passibus. De tertio casu est bene aliqua
le dubiū, de quo statim dicam. ¶ Redeo ad cōtrarium, præ-
tereà & ad qōnem octauā. Et recipiam᷒ hîc membrū vbi sen
tentia primi cōfirmat̄ per secundū. Hîc eñ sunt opiniões le-
gistarū puta gl. Accors. cum suis sequacib᷒. qui. ff. de pac. l. ta
le pactū. vident tenere, q̄ iudex app. exequi debet: qa ex sñia
confirmante oritur actio in factū. Et pro hoc in. l. si. § vlti. de
temp. ap. & l. cum spālis in fi. C. de iudi Quod fatet Gui. de
Cu. in casu. s. proxi. cū videlicet sñia primi confirmat̄ per se
cūdū. Inducit. l. pręcipim᷒. § in his. C. de ap. & . l fi. de iudi. Se
cus tamē vbi p lapsum fataliū cōfirmaret: quia tunc prim᷒
iudex deberet exequi: si erat ordinari᷒, aliâs delegat᷒ induat
legē vltimā § fi. de temp. ap. alleg. ¶ Verum si ppter aliud im
pedimentū appellatio expiret, vt qa ab app. sponte, p pactū
vel transactionē recedit appellās: & tunc iudex app. exequet̄
vt. l. tale pactū. cum gl sua. ¶ Sed Iacō. de Burt. dicit, q̄ Gul.
& alij Citramō. in hoc vltimo mēbro malè dicunt. Et q̄ glo.
in. l. tale pactū. hoc non sentit. Vnde dicit cōsiderandū esse q̄
ordinari᷒ delegās duplici officio fungit̄. Nam si appellet̄. de
bet cognoscere, si nō appellet̄ debet exequi: vt. l. à Diuo Pio.
vnde dicit, q̄ etiā hoc casu exequit̄ primus. Et hoc sentit glo.
in. l. tale pactū. dum dicit p iudicem delegatū qui est ipse iu
dex appel. qa est perinde, ac si nō esset appellatū, sui delegati
sententiā exequit: vt. l. à Diuo Pio ¶ Præterea, cū pariter re-
nuncietur appellationi p translactionē & pctm facit per la-
psum fataliū, inter hos casus differētia non apparet. Nec ob-
stat lex tale pactū. § qui puocauit. qa ibi primus iudex erat
delegatus & fuit appellatū ad delegantē, ad quē executio nō
interposita app pertinet ¶ Sed Bar. in d. l à Diuo Pio. dicit,
q̄ hoc est diuinare. ¶ Quid ergo dicendū? dicit Bar. vbi. s.
q̄ putat vtraq; posse exequi: cum appellās renūtiet appella-
tioni. ¶ Exequit̄ enim prim᷒: qoia sñia sua est illa, quæ man
datur executioni: & ex qua oritur actio. ¶ Item exequit̄ iu-
dex app. vt. l. tale pactū. § qui puocauit. alleg. qa sibi liquet
de eo, q̄ exequēda est, quādo pars renūciat expssè. Sed qn ta-
citè p cursum fataliū, forte secus qa pōt esse non exequēda
ex alia causa: vt qa nulla, vel qa obstat sibi exceptio. ¶ Sub-
dit tñ Bar q̄ si ponem᷒ appellantē spone ab app. recedere: nec
dicere se satisfacturū, pcederet dictū Butrig. ¶ Et idē si alio
modo, puta pper nō petitionē Apostolorū, appel. declarat̄.
¶ Dicit etiā q̄ iudex app. habēs exequi, si vult reqrere pōt
primū iudicē, vt exequat̄, si potētior sit in familia. § militib᷒
C. de Epi. & cle. si Epale. tñ in § qui puocauit. Bar. stare vide
tur cum Butrig. ¶ Cyn. verò. C. de Epi. audi. auth. si quis liti
gantiū. in fi. & de ap. l. eos in. vij. & . viij. qōnibus. indistinctè
tenet, q̄ ex cōfirmatoria oritur actio: & q̄ p consequēs exe-
quit̄ iudex app. & idem tenet Dy. in auth. si quis liugā. C. de
Epi. audi. ¶ Et ita vides Legistas cōcordare, q̄ dum prima
cōfirmat̄ per sc̄dam, secūdus exeq debet. cui᷒ cōtrariū plures
Canonistę superi᷒ posuerūt Io. verò de Lignano ex pdictis
distinctionib᷒ vnā recolligit, dicens: Aut appellat̄ ante diffe
rentiā & pronūtiat̄ malè appellatū: & tunc prim᷒ iudex, ad
quem remittit̄. omnia expedit. de app. vt debitus. & . c. cor-
di. Sed pnunciatio bene app secūdus post diffiniēs sñiam suā
posteà latā, app non suspēsam exequit. ¶ Aut appellat̄ à dif-
finitiua & tunc secūdo infirmāte, nulli dubiū. ¶ Sed si cōfir-
met positiuè & ex nouis actis causę nulli dubiū, quin exequa
tur: qa aliâs prima sñia fuisset annullata. de fi. instru. cū Ioan.
¶ Sed si ex primis actis dūtaxat confirmet: tūc, qa non videt̄
nisi declarare seu detegere instantiā liīæ primę: & qa ad pri-
mum, dum bñ pcessit, remisso faciēda videt̄. Gul. in c. Ro.
in fi & hîc Host. tenuerūt, q̄ exequit̄ prim᷒. ¶ Sed dicit Lig.
q̄ cōis est opinio, q̄ imò ex secūda sñia oritur actio, & ad iu
dicē app spectat exequi licet fateat̄ honestū, q̄ pmo remittit
executionē, si aliâs ptātem habeat exequēd. ¶ Tu tñ teneas
cum Card. in. d. c. Rom. & cū Henri. & Colle. hîc vtrunq;
exeq posse. & sic intellige Ber hîc & Card. & Gul. in. d. c. Ro-
ma. Et p hoc opositiōes cōcordāt. ¶ Q? intellige vbi secūda
nil addit, vel detrahit priæ qa si adderet in addito exequeret̄
solus addens, secundū oēs. ¶ Aut cōfirmat̄ secūda priuatiuè
quia fatalia lapsa sunt: & tunc secundū oēs exequit̄ solus pri
mus: qa habet pinde ac si nō esset appellatū. ¶ Aut, q̄ appel
lans renūciauit suæ appellatiōi corā iudice app. pmittēs co-
ram eo satisfacere iudicato: & tunc pōt exequi ipse iudex ap
pellatiōis: vt. d. § qui puocauit. ¶ Sed si nō corā iudice app.
tunc exequtur solus prim᷒, p ea q̄ notant̄ in. d. § qui puocauit
¶ Sed verè ego nō capio, quā differentiā hoc vlti. subdistin-
cto in rōne ponat. ¶ Et vr̄ mihi cū Butrig q̄ indistinctè di-
cendū est i vtroq; mēbro solū primū debere exeq Nā subla-
to prīcipali tolluni & oīa q̄ sequitur ex illo: vt dixi. s. e. Pre
tereà in verificatiōe tertiæ regulę sa. ff. de do. inter vi. & vxo.
l. iij § nūc sciendū j. de offi. lega. c pñti li. vj. Modo p renūtia
tionē app. siue fiat pñte iudice app. siue in absentia sua: siue p-
mittat̄ iudicato peri pñte, vel absente eo, siue nō tollit̄ appel.
igit̄ & interdictio ac potestas quęcūq; cōpetens iudici app.
ex ipa sublatæ vident̄. Appel. eñ, q̄ non est, iudex esse nō pōt
quia sup fundamento nullo, nō pōt ędificiū aliq̄ collocari
j q j. cum Paul᷒ de psby nō bap. veniēs. ¶ Et ad § qui puo
cauit. rñderi pōt, prout rñdet Butrig. Nec est diuinatio tāta.
qa cum Prīceps de illo tēpore paucas causas ex suā curiā cō
mitteret in prouīcia, satis pōt intelligi de cōmissiōe ordi Et
facit, qa iura se adaptāt cum eo, q̄ frequenti᷒ accidūt: vt. ff de
legi. l. nā adeo. ¶ Et iste est vnus casus, nuē addere poteràd
prędictā distinctionē, videlicet q̄ cū ordinari᷒ in causa app.
confirmat sñiam sui deleg ipse & exequit̄. ¶ Dicā de hoc in
c. Roma alleg. ¶ Itē vide Io. And. in addi. Spe. de execu. re.
iudi. § ij. ver. sed pone in addi. q̄ incipit: vt clarè intelligas. vbi
ponit tres casus indubios. s. notatos p H ¶ Et de. iiij. casu du
bio adhærēs opin. Laur & Host. eā iustificat qa sublato im-
pedimēto app. p ei᷒ cassationē dictat æquitas impedimentū
exequi. tanq̄. sequelā, seu effectū app. etiā tolli debere. Plus
vrget in cā criminali: dū prim᷒ iudex habet ius remis petēdę
iuxta § si verò cōprehensorū in auth. vt nulli iudicū de quo
no. i cle pasto. de re iudi. ver. qd si prīo in gl. sed nūquid &c.
¶ NONO quærit̄, p quē & qualiter debet mādari inter-
locutoria executiōi. Et prīo puto put supponit q̄stio, q̄ pōt
exequutioni mādari: qa ex ea orit̄ actio: vt. ff ad leg iul. de
adul. l. si postulauerit. § si liber homo. cū gl. & . ff. ne vis fiat ar.
l. si qs missum. & de edēdo. l si qs ex argenta. § ex hoc edicto.
cū sua gl. c. & de bo. q̄ li. l. nō solū. § necessitatē cū gl sua. & . ff.
si qs ius di. non ob. l. j. cū ibi no. Et no. Spe. de exequu. sñiæ. §
videt̄. ver. sed cū ex sñia. Bar. in. l. à Diuo Pio alleg ¶ Secūdò
puto, q̄ si est appellatū, pōt tam iudex delegat᷒ exequi, pci-
piēdo, excōicādo, seu molestādo. iuxta ea, q̄ scripsi. s. c. de cau
sis in. xix. qōne. ac suā iurisdi. denegādo. C. de iudi. l. scim᷒ &
ff. de dam. infec. l. iiij. § j. no. Bar. d. l. à Diuo. circa principiū.
Idem si est appellatū & pnunciatū p iudicē appel bñ pces-
sum qa tunc ille remittit: vt. d. c. vt debit᷒, in fi Sed si pnun-
ciat malè pcessum, tūc nō est loc᷒ exequutiōi, secundū Hen
ric. & Lig ac Cal. hîc. ¶ Decimò p summādo dicta Collec.
ad superiora redeūdo, ibi: *appellatio est inhibita*. Quæro q̄s est
hîc effect᷒ huius clausulę? dicit Collec. q̄ iste. qa si pcedit iu
dex iste post appellationē. non punitur à cōtrario sensu: qa
nō habet cessare, nisi post receptionē literarū causę appel. vt
hîc. ¶ Et dicit hoc gñale in cā, in qua appel. est à iure. vel ab
hoīe phibita: vt. c. Rom. § si aūt. ¶ Subdit, q̄ iudex appel. nō
pōt inhibere, nisi vt in. c. Roma. § si verò. Dicit etiā, q̄ ille § si
verò habet locū in app. interiecta ad Papā licet Inn. hîc varia
uerit: qa eadē ratio est verborū. Licet iudex à quo appel est
ad Papā statim postq̄ sic literas à sede Apostolica sup cā ap-
pel. impetratas qcsere debeat: vt no. hîc Inn. circa mediū gl.
magnæ Et pbatur de rescrip. dilect᷒. Et hîc & . j. de rescrip.
spol. audita secondū eum. ¶ Tenet tñ hîc Colec. q̄ nihilomi
nus valet pcessus iudi. appel interim videlicet post receptio
nem literarū ante inhibitionē fact᷒ licet malè, fecerit pcedē-

do: qa non reperit prohibitũ: nec exp̃ssum, q̃ nõ valeat ante inhibitionẽ: licet ie. u. post. Remittit ad not. j. de appel. dilectus. & per Ioan. in. c. Romana. super verbo, prohibere.

¶ Et puto, quod velet loqui de appel. ante sententiam: quia aliàs videtur obstare iste textus: dum dicit: interdictionem reuocatã Et tetigi. s. Nec obs. c. audita. quia illud non loquitur, vbi est appel. secundũ eum. ¶ Dicit tamẽ q̃ à tali p̃cessu tanquã iniusto põt appellari. ar. s. eo. sup eo. cum sit.

¶ Idem credit casu quo ab Archidiacono ad Episcopũ appellatur, videlicet quo ad cassationẽ dicti processus: quia eadem est ratio: cum per vim simplicis querelæ possit hoc casu adiri Eps, sicut Papa: licet secus, dum ab Epo ad Archipresb. appel. qa tunc cessat p̃dicta ratio, secundũ eum. Sed q̃d dicit de Archidiacono casu quo locus est priuato in tali inter eos, q̃ de causa in qua Archidiaconus preuenit Epm, Episcopus non possit se intromittere: quia tunc cessat ratio Collectarij.

¶ VNDECIMO quæritur ibi: *exequutio sententiæ*. nunquid delegatus potest aggrauare excõmunicatiõis sentẽtiam latam post appel. faciendo denunciare excõmunicatũ? Inn. not. q̃ non, de app. Pastora. Quod intelligit post recep. literarum super app. vt hic. & tamen ordinarius hoc possit: vt ibi, per Inno. vbi de hoc dicam.

¶ VLTIMO quæritur ibi: *irreuocare*. pone delegatus citauit reum, qui fuit contumax, & postea tandem venit, & pręstitit cautionem de stando iuri: denun. antequam cõdemnaretur alteri parti in expẽsis, præsentauit ipse reus aliud rescriptum, expressè reuocans primũ: Nunc quæritur, an delegatus possit illum nihilominus cõdemnare & videtur, q̃ non: quia ex certa scientia reuocata est iurisdictio, vt hic. Tamen Ægidius contrarium tenet, cum aliàs puniet contumaciã, qui non est iudex. de ap. si duobus. & de rescrip. super literis in fi. & eo. tit. c. vlti. ¶ Supple glo. ¶ In glo. Sed pone ibi. *quidam*. l. Laurentius. quod placet Gul.

¶ *SVMMARIVM.*

Accusatum criminaliter, si iniustè damnatus sit, mandeturq́; cuipiam vt sententiam exequatur: num si is iniustè condemnatum nouerit, sententiam exequi debeat.

2 *Sententiæ executor, an exceptiones aliquas admittere teneatur?*

3 *Executor merus sit, an mistus, qualiter cognoscetur?*

4 *Executio quando alicui committitur, qualiter cognitio commissa videatur? Et de quibus cognosci in ea contingat?*

5 *Cognitione mãdata, num mãdari videatur executio? Et causa cognita mandata, num & definitio quoq; mandata videatur, nu. 6.*

7 *Sentẽtia ab vno iudice lata, num possit ab alio executioni mandari?*

8 *Sententiam arbitri an quilibet, cum condemnatus subest, exequi possit. Et de notariorum præceptis?*

9 *Executioni cum fieri petitur, an libell⁹ dari, & lis cõtestari debeat? Et num ante quam mandatur, debeat aduersario terminus ad contradicendum, &c. assignari? nu. seq.*

10 *Iudex, an sententiã ferre debeat secundũ allega. & probata, si conscius sit contrariũ verum esse? Et quid tum eidem agendum? nu. seq.*

13 *Sententia si iniusta est modis de quibus hic, & ideo retractationi vt hic subiaceat: an superior, aut par iudex huiusmodi sententiam exequi possit?*

14 *Superioris præcepto iniquo, qualiter obediendũ sit? Et num conscientia occulta à superioris mandato excuset?*

Quia verò. Hic est quarta pars, secundùm Nouel. & tertia principalis secundũ nos: quare intellectũ huius § j. in. x. quæstione.

¶ Expone literam. *ipsam.* sententiam. ¶ *Ansit ei.* s. delegato & tunc dic subsistendum. i. resistendum. ¶ *Cognitio*, non impedit informationem s. de rescrip. cum contingat. Et dic cognitio, an sentẽtia sit iusta, vel non. ¶ *Ordinarius.* cuiuscunq; sit gradus. Et intelligo de tali cognitione vtrum iniustè processit delegatus. Nam si quæritur principaliter, vtrum iste possideat vel alius petens ius habeat: vel vtrum sit priuand⁹ propter delictum superueniens. Talia potest ordinarius audire & diffinire. ¶ Sed si occurrat casus, in quo de collatione vel sententia delegati excipiatur, secus secundum Nouel. s. eo. sep. eo. ¶ Sed iuxta materiã huius § vide. j. de re iudi. de cætero. Collec. ¶ *Delegatus.* qui vicem gerit Papæ. s. eo. si. nè. ij. ¶ Et ii. pro quamuis. ¶ *Sententiam.* latam in ciuili. ¶ *Apud eum.* s. delegatum. ¶ *Possit.* ordinarius. ¶ *Efficere.* quasi efficaciter obtinere, vel facere. ¶ *Onere.* executionis. ¶ *Absolute.* vel nisi fuerit appellatum j. de ap. dilecti. Pe. ¶ Dicebat Ab q̃ nõ haberet locũ in delegato dato cũ clausula app. remota. s. § p̃xi. ¶ Vide residuũ hui⁹ §. j. lo. uj. col. ij.

1 ¶ Primò subijcio duas quæstiões similes, quas hîc collocat Nouel. circa textũ. ¶ Prima est, sub verbo. *sententiam.* quid si criminaliter accusatus, sit iniustè condemnatus, & mandetur alicui, q̃ illam sententiam exequatur: & exequutor bene scit, q̃ est condemnatus iniustè: nũquid tenetur sententiam exequi? ¶ Aliqui dicunt, q̃ sic, pro quibus. xxiij. q. j. quod culpatur. ff. ad leg. Aquil. l. liber. homo. ¶ Dicit Innoc. q̃ si consuleret in personam condemnati tunc exequutionem fieri. Archid. xxiij. q. v. cum minister. & c. præced. & sequenti. Quod Nouel. & Collec. ar. Lignanus recitatiuè approbare videntur. ¶ Et dicit Ligna. q̃ ratio diuersitatis est, quia casus ille per app. est restaurabilis, & nõ iste. ¶ Ex quo infero, q̃ in causa criminali, iudex nullo modo debet condemnare ex actis quem, vt priuata persona, scit in veritate innocentem Quod facit ad id, quod. j. eo § dicetur in. ix. quæstione.

¶ Secunda quæstio literalis est, super verbo, *efficere*. Quid si nullo modo id efficere potest? certè tũc dicit Ægidius locũ esse appel. Allegat. s. c. super eo. Quod nõ credit Nouel. simpliciter: sed p̃cederet secundũ Hosti. & Pe. quãdo nullo modo deponere possit cõscientiã. Quod placet Collectario.

2 ¶ † Secundò principaliter quæro ibi: *exequutio sentẽtiæ*, vtrum exquutor sententiæ teneatur aliquas exceptiones admittere. vide Bar. in glo. ad intelligentiam. c. Innocen. j. de re iudi. de coetero. ver. ipse tractat istã materiã. & j. c. cũ in iure. vt vtrobiq; dicam. ¶ Hostien. autem. j. de re iudi. quod ad consultationem dicens se materiam, postquam fuerat appellatum, plenius de iure, & de facto excõmunicasse: sic super hoc distinguit. Quia aliud est iudex, & aliud exequutor. ¶ Et executor alius mixtus, alius conseruatorius & alius potest dici referendarius. s. ad aliquem articulum audiendum, vel expediendum, sine alicuius iurisdictionis cõmissione datus.

¶ Alius nunciator, siue exquutor simplex, & nudus, alius executor sententiæ latæ merus & purus. ¶ Et de his omnibus quærit an exceptiones contra literas eorum coram si op positas teneant admittere. & si non admittant, nũquid propter hoc ab eis app possit. ¶ Et primò de iudice dicit, q̃ debet illas admittere, & super illis interloqui. Et si nõ admiserit, eas appellari potest. Et hoc est planum. Allegat de appel. ad casum. & c. dilecto. ¶ De mixto verò executore dicit similiter idem per omnia. & hoc quantũcunq; sibi præcisè scribatur de offi. deleg. ex parte. ij. & sic intelligat lex canonica & si non cognitio. &c. ¶ De conseruatore autem dicit, q̃ si sciat, vel credat notoriũ est excessum, nullam exceptionem admittit nisi forsam excõmunicationis. xj. q. iij. ab excommunicato. & c. seq. de excep. pia. ad si lib. vj.

¶ Vel nisi dicat deliquens, q̃ hoc iustè fecit defendendo se & sua. & in casu laico, & sibi à iure concesso vel ex priuilegio. Nam ex quo coram tali aliquid proponitur, quod expediri non potest, sine contentiosa interdictione, omnino debet abstinere: & admittere debet legitimam quamlibet exceptionem: aliàs instr. appellatur ab ipso. de quo remittit j. eo. c. j. lib. vj. ¶ De referendario autem dicit, q̃ procedat in articulo sibi cõmisso. Et si qua opponitur, audiat Non tamen interloquatur, sed dubia referat. Aliâs si opponũtur talia, q̃ processum impediant articuli sibi cõmissi, posset appellari si procederet. & hoc ideò, qa modum excederet.

¶ Item talis propter suspicionẽ recusari potest: nisi dat⁹ fuerit de partium consensu: vt. s. c. proxi. § j. & § verum.

¶ De simplici verò & nudo. puta ad aliquem citandũ, vel pignorandũ, aut suspendendũ, missο: dicit, q̃ talis, nec exceptionem

puonem admittit:nec aliquid corã si.oppositũ examinat. & est quasi pica. Et sic intelligitur ĩ.c.proxi.&.ff.de reb. eorũ, qui sub tu.vel cu.sunt.l.magis puto.§.ne tñ titulo tenus Inst. de suspec.tu.§.si quis tutorum.ff.de offi.pręfec.vi.l.ij.§.penul. ij.distin.aliquantos.xxiiij.q.v.miles.&.c.præce.& seq. Et talibus oĩo parendum est,non contumaciter resistendum: vt ibi. ¶ Quod intelligit,quando constat de ipsorum mandato & ab illo,qui dare potuit:aliàs posset resisti. C.de iur.fis.l. prohibitum.lib.x. ¶ De mero verò & puro exequutore sententiæ latæ, dicit ꝙ tale non potest recusari,& remittit in hoc ĩ.de app.nouit. Et a tali exequutore non appel. De quo remittit Nouel.ad no.ipsius Host.in dicto.c.quod ad consultationem. ¶ Dat Host.cõsiliũ ibi,qđ hîc etiam dederat,& Inno.illud dederat.in.c.quod ad consultationem. videlicet ꝙ exequutor talis nec assumat partes iudi.nec omnino repellat opponentem,sed summariè audiat & examinet.ar.dictę.l.à Diuo.§.si super rebus.& de libe.agno.l.si quis à libo.§.si vel parens.de appel.constitutus.ff.de fer.l.ij.&.iij. ¶ Et si videtur sibi,ꝙ calumniosè & dilationis causa hoc opponatur, debet exequi,vt in prædicta.l.ij.ar.ĩ.§.proxi.& de præscrip.null⁹. de resti.in integ.c.suscitata. Si verò videat subito bona fide ꝓponi remittat ad superiorem: vt dicit glo. Ad hoc concordat qđ no.Specu.de sen.exequu.§.ij.ver.vt auté. Et exceptiones, quæ pñt obijci in hoc casu,not.Host.in summa.e.ti.§.quæ delegari.versu,ab hijs aũt.& versu,seq.vide in Spec.de senten. exequu.§.vlti. in prin. ¶ Petrus auté & Abb.formabant hîc quãdam distinctioné. Quia aut sñia est amissa,aut nulla: aut annullanda. Quã vide ad literam in dicto versu,vt aũt,& vide de hoc etiam.ĩ.c.cum in iure.

3 ¶ † TERTIO quæritur pro summando dicta Collect. quomodo cognoscetur merus exequutor, vel mistus? Host. in summa.§.quæ delegari possunt dicit ꝙ si contineatur in cõmissione clausula. Si est ita,vel illa.si preces,&c.mistus est. & ita notauit hîc etiam Ber. Et hoc verũ,nisi sic mandãs de hoc cognouisset & diffinijsset:quia tunc nõ reciperétur verba cõditiõaliter,sed causatiuè si verborũ proprietas pati posset. cũ mandãs certus sit de facto suo vt notauit Ho.vbi.ŝ. Et idem credit Colle.si illius,qui cognouit & diffiniuit,superior, maximè post.x.dies.hoc commendarent. ¶ Subdit etiã Inno.ꝙ clausula, Amoto quolibet illato detentore parit causę cognitionem. Et not.Host.de iudi.c.exhibita.& Inn.de priuileg.c. olim.ij.& ibi vide optima de materia pręced.secundũ eum. ¶ Subditq; etiam Collect.ꝙ si vnus ordinarius mandet alteri,vel secularis iudex ecclesiastico sententiam exequendam, non tenetur illam recipere:nec executioni mandare, si sciat eam esse iniustam. Super quo remittit ad notata Inno.de offi.ordi.c.vlt. ¶ Subdit & posteà textum istum intelligendũ esse:cum non est notoria iniustitia sententiæ:quia si notoria esset,executor nõ tenereť parêre. Super quo remittit ad Collecta sua.super.c.si quando.

4 ¶ † QVARTO principaliter quæritur ibi: *non cognitio.* redeundo ad secundam quæstionem, vt habeas dicta Bart.quæ licet imperfectè, Lign.sibi hîc appropriauit. ¶ Quæro generaliter,qualiter & quando cõmittitur alicui executio, videtur cõmitti cognitio? Glo.eñ Accur.tenet simpliciter, ꝙ cognitio videť cõmissa in.l.à Diuo Pio.in prin.soluendo ad.l.& si cognitio.& videtur textus.in.l.exequutionem.C.de execu. rei iudi.l.executionem. Quod doct.nostri non bene declarauerunt. ¶ Ideò Bar.in dicta.l.à Diuo.in prin.super hoc sic distinguit. Nãqñq; mandatur executio nulla pręcedente causę cognitione: vt quia scribit Princeps, ꝙ est est talis possessiõe spoliatus:quare si ita est,cõmittimus tibi,ꝙ illã possessiõem sibi restitui facias. Tunc sibi videtur commissum: vt cognoscat de veritate precum: vt.l.& si non cognitio. ¶ Et est euidens ratio:quia literę habent tacitam conditionem: si preces veritate nitantur.etiã si non exprimatur. Et quia cum committitur executio, videtur committi eius preambulum, scilicet cognitio: vt.ff.de iur.om.iud.l.ij.& de procur.l.ad rem. &.l.a.legatum. ¶ Quandoq; prius cognitum est de causa iudicialiter & posteà committitur alteri executio in defectum iurisdictionis:& tunc executor habet omnem cognitionem quia requiritur in executione: vt dict.a.l.à diuo Pio.in princ. & per totum. ¶ Quandoq; committitur executio in auxilii iurisdictionis post sententiam latam: vt cum vnus iudex mãdat alteri sententiam, quã ipse tulit exequendam: vt dicta.l.à Diuo.§.sententia vel vt lege municipali seu statuto: vt in multis ciuitatibus, sunt quidam iudices, quibus sola sententiarum executio est commissa. ¶ Et hîc est aduertendum. Nam quędam est cognitio circa res in quibus debet fieri executio. Et de hoc potest cognoscere: vt dicta.l.á Diuo.§.ꝙ si in venditione.&.§.si super rebus.&.§ sequenti. ¶ Quædam est exceptio, quæ opponitur post sententiam concernens tamen merita causę principalis.& de talibus loquitur textus. C.de iur. & fac.igno.l.ij.& de istis non potest cognoscere talis executor:quia iudex non est,sed debet eas remittere ad priorem iudicem, vt.ff.de confes.l.penul. ¶ Sed quædam sunt exceptiones, quę solùm respiciunt executionem:nec infringunt sententiam: vt illa, Ne quis exigatur, vltra q̃; facere potest. Et de istis bene cognoscat talis exequutor:& etiam pronunciabit: vt dicta.l.penul.quæ lex est notabilis ad ista. ¶ Quędã sunt exceptiones, quę directę veniunt contra sententiam, & eam impugnant: vt exceptio nullitatis, vel ꝙ pretextu falsorum instrumentorum lata est:& istis similes. Et de istis potest cognoscere talis exequutor, non vt propter illas probatas pronunciet sententiam exequendam nou fore:sed vt illis probatis supersedeat,& pronũtiationé ad primum iudicem remittat: vt est textus in dicta.l.á Diuo.in princ.& de iudi.si prętor.in prin.&.§.Marcellus.qui.§ hoc probat expresè, si bene inspiciatur,& intelligatur rectè. Nam in fi.remittitur ad priorem Iudicem, qui hoc facere habet. Et ita notatur hic. ¶ Et probatur ratione: quia aliàs sequeretur, quòd minor, vel par iudex posset infringere sententiam maioris, vel paris, contra.l.nam magistratus.ff.de arbi. Et de hoc etiam videtur text⁹ in dicto.c.de cętero. vbi hoc videtur tenere Inn. ¶ Quãdoq; post latam sententiã,& post habitã cognitioné causæ cõmittit Iudex nudã executionem facti: vt in cõmissione, quæ fit nũtio:& tũc ille vocatur merus executor nullã habens cognitionem: vt.C.de execu.rei iudi.l.si vt proponis. Ratio, quia omnis cognitio præcessit:ideò videtur cõmissa executio mera, secũdũ Bar.vbi.ŝ. ¶ Quod intellige, si præcessit omnis cognitio executioni annexa: quia aliter talis censetur cõmissa. arg.notatorũ.ĩ.e.præterea dicã.In.c.de cætero. ¶ † Quintò

5 prosequendo dicta Barto.quæro de casu cõuerso, an mandata cognitione, videtur mãdari executio: de quo tetigi.ŝ.eo.querenti.in prima oppo.& post.viij.q.in dictis Henri. Bart. verò in.d.l.à diuo.circa princi.vbi Accur.tenet contrarium: sic distinguit. Quia qñq; alicui cõmittitur cognitio nulla de diffinitione facta mentione:& tũc tenet gl.ꝙ non põt diffinire, vel sententiare: vt notatur.ff.de procur.l.qui procuratoré. Ergo non est quærendũ de exequutione. Tñ Spe.tenet contrariũ videlicet, ꝙ diffinitio videtur mandata.eo.ti.§.sequiť ver.quid sit officiũ.& versi.no ꝙ simpl. Nisi delegans sibi reseruet sententiã: vel dicat se cõmittere cognitionem tãtũ secũdũ eũ. ¶ Tñ Bar.vbi suprà dicit verba delegationis debere inspici. Nã si dicit: Talé causam tibi cõmittim⁹.nec aliquid ibi de cognitione, diffinitione, vel exequutiõe exprimitur:& tũc videtur tota causa cõmitti quo ad omnia. Sic dũ aliquis dicit se hæredem:nec additur inquãtum: intelligitur in totũ: vt ff.de interroga.act.l.si defensor.§.j. Et sic dicit verum Speculator. Etiam potest intelligi. C.qui pro sua.iur.l.j.& de poen. iudi.l.iij.quæ bene faciunt. Et.C.si contra ius, vel vti.pu.l.j. vbi videtur casus contra. Gl.tñ videtur intelligi, ꝙ causa fuit simpliciter sibi cõmissã. Et ibi notaĩ hîc in prima gl. ¶ Quandoq; causa cõmittitur per hęc verba: In causa vertente inter tales, cognitioné tibi cõmittimus. Et tunc fateor, ꝙ non videtur cõmissa diffinitio. Na cõmittendo vnũ, aliud prohibere videtur.ff.de iudi.l.cum pretor. Et ita procedit glo.in.l.qui procuratorem.& probatur in.l.vbi.C.de fals. ¶ Quandoq;

cõmittitur cognitio & diffinitio: & tunc si princeps cõmittit, põt exequi delegatus: vt. s. c. quærenti. & c. significasti. & C. de iudi. l. fi. in fi. Et in auth. de exhib. reis § si verò. Licet Accur. contra in dicta. l. à Diuo. Quod dic, vt dicto. c. querenti. ¶ Et idem putat in subdelegato delegati Principis: vt. C. quo. iurisdictione. l. j. in. fi. Sed in delegato ab alio, quam à Principe notatur in dicta l. a Diuo in princip. quod non potest exequi. ¶ Sed Inn. de offi. ord. cum ab ecclesiarũ in vlti. glo. videtur dicere, quod omnis delegatus etiam à quocũque potest exequi iurisdictionem, quam habet .s. pronunciãdo de exequẽdo, vel excõicando: vel mulctã indicẽdo, aut similia faciẽdo: sed mitte in possessionẽ re ipsa nõ põt: vt. C. de iudi. l. properadũ § sin aũt reus. vbi dicit esse casum. Spec. de feu. § nũc videndũ circa princ. tangit, sed nihil firmat. ¶ Hẽri. verò. s. c. significasti. in ij. dist. tenet, quod delegatus ordinarij exequi põt, prout scripsi. s. c. querẽti post. viij. qõnẽ. ¶ Bar. verò ibi. s. dicit, quod sibi videtur, quod alius delegatus, quam Principis, vel delegati ipsius, nullo modo põt sentẽtiã executioni mandare. Ratio sua est, nã statim snia sua lata, functus est officio suo: vt. l. siue, ppoms. C. quo & qñ iudex. Si em̃ duraret eius officiũ in aliquo, & nulliter pronũciasset, posset interim pronunciare. quod est falsum. Et ita videtur notare gl. in. l. qui restituere. in fi. ff. de rei ven. Et hoc verũ in se, si executio specialiter sit cõmissa: que tñ quo ad missionẽ facti, nõ põt ab alio quam à Principe demandari. ff. de iurisd. l. iubere. ¶ Notat ipse Bar. ff. de dam. infec. l. iiij. § duns. Licet cognitio & pronũciatio de exequẽdo expediatur summariè: vt d. l. à diuo § 7 si. super rebus. & ita possit delegari: vt. ff. de offi. eius, cui mã. est iurisdictio. l. cognitio § vt bonorũ. secũdũ Bar. vbi supra. ¶ Hoc vltimũ intellige de iure ciuili: quia de iure cano. oẽs causæ meri & mixti imperij sunt delegabiles. dixi de offi. vica. licet lib. vj. Et dicã de offi. vica. quod ad sedem. & de ver. signi. dilecto in cle. vna, de fo. cõpe. ¶ Credo tñ cũ Barto. nihilominus, quod hoc est speciale priuilegiũ delegati Principis, quod ex sola cognitionis & diffinitionis cõmissione possit suam sniam exequi: vt in. c. querenti. & alijs iuribus allegatis. Et per cõsequẽs, quod ius cõmune est in cõtrariũ: vt. ff. ad municipa. l. j. in fi. & per cõsequẽs quod delegatus alterius, quam Principis hoc nõ põt. de primò de hoc videt tex. in. l. à diuo Pio. ¶ Posteà hac ratione ostendo: quia in causę expeditione sunt tria: videlicet cognitio, decisio, & diffinitio, quę sunt ab inuicẽ totaliter separata. Igitur vno vel duobus cõmissis, tertiũ tñ venit. ar. j. . cũ olim. ff. mãdat. & l. diligẽter. Separatorũ em̃ separata debet esse ratio. Et ideò inter illa non cadit illatio bona, alteri affirmatiuè cõcludẽs: sed potius negatiuè ab expressione vnius ad abnegationẽ, alterius argui põt. ar. ff. de calũ. l. vlt. & de cõd. & dem. l. pater. in fi. de iudi. l. si pretor. C. de procu. l. maritus & de dona. inter vi. & vxo. l. maritus. ¶ Itẽ hoc probo alia rõne: quia aut cõprehẽderetur executio in cõmissione ex vi expressiõis: & hoc nõ cũ de ipsa in cõmissiõe cognitionis & decisionis mẽtio nõ fiat: nec sit idẽ cum illis. ¶ Aut ex vi cõnexionis, vel sequele, seu accessionis. & hoc nõ: quia ista separata sunt: nec habẽt cõsequẽtiã necessariã. ar. eorũ, que scripsi. s. c. preterea. in verificatiõe primę & quintę regul. Illa em̃ sine quib⁹ cõmissio põt expediri, nõ cẽsentur sub cõmissione tacitè cõprehendi: vt. s. eo. prudentiã § sexta. Modo cõstat, quod cognoscere & diffinire põt, etiã absq; eo, quod exequatur. Igitur &c. ¶ De sub delegato tñ delegati Principis valde timeo, quod non sit idẽ, sicut in delegato Principis. Nã aut potestas exequẽdi cõpetit sibi a iure cõmuni: & tunc hoc poterit facere delegatus ordinarij ex idẽtitate rõnis, cuius cõtrariũ propriè dictũ est. ¶ Aut hoc competit sibi ex priuilegio iur. spali: & tũc videtur, quod a subdelegato trãsiri nõ possit ar. j. de reg. iur. c. priuilegiũ lib. vj. cũ cõcordan. Et videt ar. bonũ. s. c. prudẽtia § ij verò. Alias forte dicã. ¶ Et premissa intellige de executione diffinitiuę sniæ: quia de executiõe interlocutoriæ, secus in vita e. tñ que scripsi. s. e § iti. ij. qõne. & 6 melius. s § proxi. in. q. viij. ¶ † Sed nũquid mãdata causę cognitione, videtur mãdari diffinitio: videtur quod nõ, per. l. vbi

C. de fals. & per auf. ad hoc. C. de iud. Fac. de rescrip. causam ibi, in causę cognitione ac decisiõe de seq. pos. c. j. ibi plenius cognoscere eã debito siue deciderit. Simile de auditore not. Spec. e. ti. § ij. versu sed nũquid in fi. facit quia verbũ cognitionis cadit etiã in procuratore. de procur. ex insinuatione licet impropriè: vt ibi no. ¶ Fa cõtra de rescrip. pastoral. in princ. vbi simile vtrunq; cognoscant: & tñ pronũciant: vt ibi patet. Ad idẽ de app. cũ spali. & c. legitima. Et quod ibi not. lib. vj. & c. ab arb. e. ti. lib. vj. & de sen. exc. si iudex. In primo. Per que iura patet, quod verbũ cognitionis, pronũciationẽ includit. Ad idẽ. s. c. prud. post prin. Itẽ quia de qua re & c. de cã possessionis cũ super. ff. de iud. l. de qua re. Inducũt legistæ. ff. de offic. præfec. vigi. l. iij § cogno. Host. C. si cõtra iu. vel vti. pu. l. j. & vbi sen. vel clari. l. fi. circa med. ibi: *vt in facto quidem cognitio* per eundẽ modũ. iij. q. vij. c. j. & § quia. versu. cognitoris. Ad l. vbi rñdetur, quod auf. ad hec. nõ procedit de iure nostro: vt patet. s. c super quæst. § intẽtionis. Dicũt quidã primã partẽ procedere, dũ cõmittit ordinarius: quia ad eũ põt de fa. illi haberi recursus pro diffinitione. Fa. j. e. si cõtra. lib. vj § j. Et quod ibi no. Io. in gl. ij. & secũdã partẽ in delegato Princip. ¶ Alij dicũt si aut cõmittitur cognitio per modũ ordinariæ iurisd. & tũc trãsit diffinitio. ar. ff. de procur. l. nui procuratorẽ. l. qui proprio § Itẽ queritur. & j. c. prudẽtiã in fi. & j eod. c. si super lib. vj. Nisi spãliter sit excepta. Aut per modũ delegationis: & tũc secus. Et hec videt placere Io. and. in additio. Spec. e. ti. § sequitur videre. Vide ad materiã de verb. sig. notionẽ in 7 prin. & quidã ibi not. ¶ † Sexto queri: pone: Tu parisiẽsis natus es mihi in ista ciuitate: postea reperio te paris. & per iudicẽ illius loci peto sniam exequi: nũquid bene peto: glo. in. l. à diuo § sniã. videt dicere, quod sic. Quod Bar. dicit ibi verba ad literas iudicis sententiatis. & alias nõ: vt d. § sin aũt reus. j. de fo. cõ. c. j. li. vj. § cõtrahẽ. li. vj. Fa. ff. de off cõsul. l. j. & dicta l. à diuo § sententia. ibi: *si hoc visum fuerit*. si iudicatis sniam. vide allegatiões. pro & cõtra in Spe. de executiõe sniæ § Breuiter. ver. quis sit iudex. Et Cyn. qui hanc qõnẽ format. C. de cõfes. l. vna. in x. q. Et tenet quod, pximè dixi. ¶ Fallit vbi essent illi plures iudices eiusdẽ tribunal. & sic tñ, quod vnus alteri successit. ar. ff. de fideiussori. l. mortuo. & de iudi. l. cũ proponebatur. Secus si nõ successisset: quia sic post vnius occupationẽ, sine illius volũtate alter nõ posset se intromittere: vt. ff. de offi cõsul. l. j. ¶ Secũdò fallit in illo iudice ad quem alias de iure cõi, vel spali vt de statuto municipali, huiusmodi executio pertinet: vt. d. l. à Diuo. in prin. Sed actio iudicati in factũ, que oritur ex snia. ff. de iureiur. l. actori. vbiq; põt exerceri: vt. C. de prescrip. lõ. tẽp. l. j. in fi. ¶ Sed quare istud officiũ cũ sit nobile (quia mercenariũ sequitur cũ snia. ff. de re iud. l. iudex. C. de po. l. iiij. de fruc. & li. ex. l. terminato. s. c. in literis. nõ intentatur corã alio, sicut actio, cũ loco actionis habeatur, & ponit ff. de minori. l. in causæ in prin. & l. quod si minor § si. eo. tit. arg. s. de offi. vica. c. fi. ¶ Dic, quod istud offi. licet sit nobile, tñ venit in cõsequẽtiã primæ cõdẽnationis. Et ideò debet ab eodẽ iudice expediri: vt. l. nulli. C. de iudi. Vel melius istud offi. cõpetit ex ęquitate: vt sit finis litiũ, ar. l. terminato, all. quod ęquitas cessat corã alio iudice, qui nõ iudicauit. Et in hac actione solũ habebit necesse probare iudicatũ esse: vt. l. nã postea § j. de iureiur. & s. de iudi. l. si pretor in prin. ¶ Et patet ex dictis, quod si in ciuitate sunt duo magistrat⁹ habẽtes æqualẽ potẽtiã, vnus nõ põt exequi sniam alterius. ¶ Fallit in snia banni, & similibus. Nã etiã in hostes & bannitos alteri⁹ ciuitatis animaduertimus. ff. de cap. nõ dubito. fauore rei publi. De quo. C. quã li. vni. sine iu. se. vid. l. j. & l. ij. ff. de public. l. licitatio § quod illicite. Ille aũt qui nõ habet familia ad exequẽdi mãdata militari manu, sicut rector scholariũ, aut doctor, exequatur per aliũ, qui possit &c. vt no. C. de Epis. audi. l. Episcopale. Et in Spec. de sniæ exequu. § nũc dicẽdũ ver. quid de snia doctoris hoc est regula, quod vnus iudex põt auxilium alterius inuocare. vt. d. l. Episcopale. Et. j. de offi. or. c. j. cũ ibi not. per Inn. Tñ & per se exequi poterit: alias suã iurisdictionẽ denegando, & ab vniuersitate priuando. Iudex aũt qui non vult alterius auxilium

xiliũ implorare, aut implorãdo illud auxiliũ impartiri, pôt per superiorẽ puniri. ar.in auẽ.vt differ.iud.§.j.& tenet parti actiõe i factũ ad interesse: vt.ff.de var.& extra cog.l.si iudex.

8 ¶ † Sñiam aũt arbitri pôt quilibet iudex, cui subest condẽnatus executioni mãdare ex nostro offic.& sine arbitri, vel alterius iudice requisitione: vt.ff.de arbi.l.cũ arbiter.§.j.Licet secus de sñia iud.¶ Ratio diuersitatis quia arbiter nullo modo exequi pôt.& ideo nullã facit sibi iniuriã, qui exequitur nec expectat eius requisitio..n iudice secus. Et quod dixi in sẽtẽ. arbitrorũ, idẽ in pręceptis notariorũ quæ fiũt scdm cõsuetudinẽ Tusciæ de obseruãdis cõtẽtis in instru.que scdm illã cõsuetudinẽ sic diffinitiuę sñię exequũtur: qa eadẽ est ratio, &c. secundum Bart.in.d.§.sñia.

9 ¶ † SEPTIMO querit, vtrũ cũ petit exequutio debeat dari libellus & lis cõtest.& dũ est ab exequutiõe appel.qs appellãdus est. ¶ Quo ad primũ Spe.ti.de sen.exeq.§.qualiter. videt dicere φ sic. ¶ Dic φ si agit actiõe iudicati in factũ.necessari⁹ est libel.& litis cõtest. Et ita videt tenere Cy.C.quorũ app.non recipi.l.ab exequutore.in.j.q.& Bar.in.l.à Diuo Pio.§.sñia.vt.ff.de re iudi l mora.quia tex.ibi dicit ordinariè agi.φ fit demũ cũ libello cõtestatione: vt.ff.de ꝓcura.l.licet.§.si plures. Videt tex.ff.de peti.hæred.l.Itẽ veniũt.§.itẽ cũ prędixim⁹.& de re iud.l.miles.§.decẽ.& de eden.l.j.§.j.in princ. ibi: quacũq; actiõe quis agere velit &.C.de edẽ.l.aditã.&.ff.de mino.l.minor.xxv.an.cui fidei. ¶ Aut petit per offi.iud.& tũc secus: vt.d.l.minor. Sic procedit qđ no.ff.de ino.te.l.qui de inofficioso & in.d.l.minor.fa.ff.de re iud.l.iij.§ si ex cõuẽtione.cũ ibi no. Nec obst.C.de arbi.l.cũ anteà.in prin. Fateor eñ φ ex sñia arbitri orit actio: sed dico φ implorat offi iudi. pro eius exequutiõe. ¶ Sed si huiusmodi actio nõ oriret dictũ offi.nõ imploraret. Et hæc vult ille tex.nõ φ per actionẽ petat exequutio. sed φ ipsa acta exequutiõi mãdet No.Bart. ff.de re iud.l.si intra. ¶ Ad scdm dic, φ appellãd⁹ est superior exequẽtis. etiã cũ ad literis alterius exequit. Nã nõ ex delegatione, sed ex suo offi.exequit, vel auxiliũ iur.prestat excõicãdo.&c. Quia ille dicit inferre grauamẽ.secus si sit auxiliũ facti: qoia prestat familiã: quia nõ ipse, sed coadiutus exequens est ille qui grauat: li.et cũ ministerio alterius.

10 ¶ † OCTAVO quærit, vtrũ anteq̃ debeat sñia exequutioni mãdari, debeat aduersario termin⁹ assignari ad dicẽdũ causam quare nõ debeat sñia exequutioni mãdari? Cyn.in.d.l.ab exequutore.in.j.q.videtur tenere φ sic: quia debet iudex exequẽs interloqui de exequẽdo: vt.l.à diuo Pio.§ in vẽditione. ergo pars citat.quia pôt lædi.vt.l.nã ita diuus ff.de adopt.ar.C.de iur.& fac.igno.l.j.vbi plures exceptiões possunt opponi post sñiam.ergo pars debet citari. Et idẽ Roffredus.C.vñ.vi.l meminerint. Sed Inn.cõtra.j.de app.ex rõne.circa prin. ¶ Bar.verò in.§ in vẽditione.alle.sic distinguit: Aut est facta condẽnatio in quãtitate, vel in gñe: ita φ requirit, φ capiantur alię res, scdm ordinẽ dicti.§ in vẽditione. Et tunc debet citari pars: vt in dicto.§ in vẽditione. Et per rõnẽ supra tactã.& j.procedit dictũ Cy. ¶ Aut est condẽna.in specie: & tũc si illa species nõ reperit, idẽ quod supra: qa tũc oportet fieri exequutio.in alia re. Sed si exequutio fieret in illa specie, tũc sine noua citatiõe posset res auferri manu militari: vt.ff.de rei vẽ.l.qui restit. Etiã ꝓcedit dictũ Inn.quod procedit in personalibus post quadrimestre tẽpus.C.de excep.rei iud.l.fin.&.ff.de vsur.l.in fideicõmissi.in prin. In actione in rẽ, fiat vt legit & no.Insti.de offi iud.§ j.dic vt no.s.c.quęrẽti.in glo.iiij.& super ea.& quod ibi dixi. ¶ Vñ pars nõ vocata, casu qno vocãda est, appellare pôt: quia excessus est mod⁹: nec cõstituitur pignus, etiã si non appellauit: imo añ vẽditionẽ reuocaretur off.iud.adhibita summaria cognitione: vt.d.l.à Diuo.§ si sup. Sed post vẽdi.necesse haberet vẽdicare: vt.d.l.à Diuo.§ si post aditũ.C.de pres rip.xxx.vel.xl.an.l.j.& si vẽdi pig.agatur.l.pe. Et in reali § annũ idẽ, q̃ in personal. Si post annũ necesse haberet agere ordinariè: vt.C.de pres.xxx.an.l.si qs emptionis vide quæ dicã.j c.proxi.in.iiij.qõe. ¶ Nono ad glo.nři

11 § redeũdo cũ ca glo.q̃ incipit, ar.cõtra † Quærit, vtrũ iudex debet ferre sñiam secundũ alleg.si sit consciẽtia sua cõtrariũ esset verũ.de quo etiã per Bar.j.de offi.or.c.j.& per Hendri.j.tit.j.c.ij.di.ij.&.s.de cõsti.c.ij.di.ij.& per Mo.de cẽsi.venerabili.gl.j.vers.respõdeo.qa quãdo.& per.Archi.iij.q.vij.Iudicet. super gl.ij.in fi.& φ scribã de offi.or.si sacerdos.iij.oppo.cum remissionibus quas ibi dedi. Super quo hic dicit Hosti.in casu nostri.§.de quo quærit hic. Quod aut exequutor cui mãdatur, & iudex delega.à Principe, φ exequat sẽtẽ. suã quã exequutor scit iniustã, habet consciẽtiã repugnantẽ quã nõ pôt deponere, nec obtinere reuocationem mãdati: &, tũc contra consciẽtiã, licet erroneã, nihil agat: vt de tẽp.or ad aures.ar.de sac.vnctione.c.vno in prin. Verũtñ, si posset subdelegare, hoc expediret. Quod tñ non pôt exequutor merus, nec etiã subdelegatus. ¶ Cõsulit tñ Host.φ appellet iuxta notata.s.c.si qñ. Non eñ venire debet: nec tenet venire cõtra cõsciẽtiã.ar.j.de pręscrip.c.fi. ¶ Sed si pôt consciẽtiã deponere, debet. Et ita dicit Host.φ faceret, si non posset alio mõ remediari.& cõfirmaret se huic iuri, & similibus.&.j.de sen excõ. inquisitioni. Facit extra eũ de simo.per tuas. Et hoc verũ nisi euidẽter appareret sñiam nullã.ar.j.c.ꝓxi.& hoc vltimũ si placet Collec. ¶ Lignan⁹ verò dicit, φ prædicta ꝓcedũt in foro cõtẽtioso: quia iudex cognoscit, & pronũciat, vt iudex, nõ vt patronat⁹. Sñia eñ est quidã syllogismus, seu vt proprius loquar, cõclusio syllogismi, cuius pręmissæ sunt processus & acta, scdm que iudiciũ debet.ff.de offi.pręsid.l.Illicitas.§ veritas.vbi de hoc per Bar.& Butri. ¶ Sed in foro cõsciẽtiæ, vbi quis agere, vt priuat⁹: nec aliàs arctaret, secus esset. ¶ Io.verò de Lig.sic distinguit: quia aut consciẽtiã habet informatã ex cõiecturis etiã probabilibus: Aut certificatũ re indubitatam. ¶ Primo casu, aut istã consciẽtiam nõ deponit: & tunc cõtra istũ iudicare nõ debet: vt.c.per tuas.ij.alleg.in fi.&.xij.di.noua.&.c.multi.xxviij.q.j.ex ijs.&.d.c.literas. ¶ Aut deponit quod facere debet, hoc casu ex quo per probata legitimè de cõtrario apparet. Est eñ Iur.cõsiliũ, quod ex probatis & allega.informet iudex consciẽtiã suã hoc casu. ¶ Et fortius si probabilibus coniecturis, vel si sibi nullo mõ de cõiectura constaret.iij.q.vij.iudicet.de renunciatiõe in pñtia.j.de testa.vt nostra.lxxxvj.di.c.si quid.vbi innuit iudicẽ debere sequi probata. ¶ Si verò habet probationes, licet quidã distinguant inter causas criminales, in quibus sequat consciẽtiã, & ciuiles in quibus sequat ꝓbata: tñ siue illa cã sit ciuilis, siue criminalis, dic scdm eũ, φ aut habet consciẽtiã cõtra reũ, dũ actor vel accusator nõ ꝓbat, quod intẽdit: & tũc nihilominus ipsum reũ debet absoluere, ex his, qur corã eo facta sunt, & nõ cõdẽnare. ¶ Nõ eñ sequit verũ dicit actor, vel accusator: ergo reus per iudicẽ condẽnãdus est: nisi sic iudici notũ per legitimas probationes, vel saltẽ sit notoriũ per operis euidẽtiã sic loquitur ij.q.j.deus omnipotẽs. Bñ facit capi.j.nos inqui q̃.&.c.multi.&.c.seq.&.j.de offi.ordi.si sacerdos. ¶ Hoc eñ casu, bñ nouit, vt iudex id, propter quod reũ debet absoluere.s.quia qđ dicit actor, vel accusator nõ est notoriũ, nec probatũ, licet verũ sit, & ideo puta consciẽntia soluet. Et sic bene pôt intelligi iij.q.vij.iudicet. Sed nõ pronunciabit reũ nõ delinquisse, vel non esse verũ.quod actor dicit. ¶ Nec facit cõtra consciẽtiã simpliciter absoluẽdo reũ, & actori vel accusatori silẽtiũ imponẽdo. ¶ Aut habet talẽ certã & indubitatã cõscientiã pro reo, & si actor vel accusator probauit cõtrariũ: & tũc propter hoc reũ non condẽnabit, ne condẽnet talẽ consciẽtiã, quã cõdẽnare nõ debet. Alias eñ infringeret veritatẽ, quod non debet facere: vt.d.c.iudicet iij.q.vij.vbi in fi.dicitur. quod in iudicando magis est custodiẽda veritas, quã obedientia voluntatis.& xj.q.iij.eorũ.ibi: *Et veraciter intelligat*.&c.xxxj.quę.v.nullã.in prin.de re iudi.cũ eterni.li.vj. Nec etiã posset aliquis cõtra talem veritatẽ rite suam cõscientiam informare: vt.c.literas.&.c inquisitioni.in prin.alle. Constat enim, quod infringere veritatem, de sui natura malũ est. Igitur nulla ratione faciendũ.de iureiur.& si Christus.ver.quõdam.de reg.iur.c.ij. Etiã vt scãdalum euitet.de no.oper.nũ.c.ij.de re.iur.qui scãdalizauerit, Plus dicit, quòd ne. h c casu sub delegent: nec ad lu

Periorem remittat: quia per hoc verisimile esset, quòd inno cens damnaretur, cui malo occasioné prȩstaret. contra illud octuagesima vj. distinct. facientis. cum simi. ¶ † Quid ergo faciet? Dicit Cald. quòd si pôt bono modo falsas probatiões repellat: si non potest supersedeat. hoc casu, si verisimile est, quòd etiam in futurum ex illis actis nulla fiat condemnatio. ar. ff. de pœnis. l. absentem. ¶ Si autem est verisimilis prȩsumptio de contrario consulit Cal. quòd potius absoluat, quam faciat aliquod prȩdictorũ quia hoc est minus malum, & ideò potius eligendum. xiij. d. c. j. & . ij. Et si bene inspicitur in duobus vltimis membris eadem est ratio: quia fatetur, quòd iudicare debet, vt Iudex non vt priuatus, & ideò in penultimo membro non condemnat reum, sed absoluit: per rationem, quam superius dicit. ¶ Et eadé est ratio in vltimo mébro, quia non potest scire, vt Iudex id, de cuius contrario habet indubitatam conscientiam: cum ista conscientia sit in homine, tanquam in subiecto, vnde sine ipso esse non. ¶ Sed vt homo nouit contrarium: illud ergo vt Iudex. homo non nouit, qđ est contra veritatem probatum. Et hoc nõ videtur pôderare contrarium asserentes. ¶ Prȩdictis non obstat hȩc decretalis: qa loquit̃ in executione sentẽtię iniuste ex pte ꝓnũciãtis à qua non fuit appellatum: non auté nullę. vnde trãsiuit in rem iudic. ¶ Nec obst. l. illicitas. §. j. ff. de offic. prȩs. vbi dicitur, veritas non viciatur erroribꝰ gestorum. Et ideò prȩses sequi debet ea, quę ꝓbantur. Nã cũ illa sequat̃ ex pcedentibꝰ oportet illã rationẽ intelligi de veris ꝓbationibꝰ nõ de falsis, secundũ Ioã. Cal. ¶ Quid dicẽdũ? Ecce Tho. ij. secũdę. q. lxvij. arti. ij. facit eandẽ. q. quȩrens. vtrũ Iudici liceat iudicare contra veritatẽ. quã nouit, propter ea, quę in cõtrariũ proponũtur. & determinare videtur ꝙ sic. Ratio sua est, qa iudicare ptinet ad iudicẽ scđm q̃ fungit̃ publica potestate, & ideo informari debet in iudicãdo, nõ scđm id, qđ ipsa nouit, tãquã priuata psona sed secundũ id, qđ sibi ĩnotescit tanquã personę publicę Hoc aut ĩnotescit sibi & in cõi & in particulari. In cõi quidẽ p leges publicas diuinas vel humanas: cõtra quas nullas ꝓbatiões admittere đẽt. In pticulari autẽ negocio aliquo p instrumẽtarũ testes, & alia huiusmodi lr̃ia documẽta quę debẽt seq in iudicãdo magis, q̃ id, qđ ipse nouit, tãquã priuata psona. Ex hoc tñ qđ scit vt psona priuata induci pôt vt discretius discutiat ꝓbatiões iductas, vt possit earũ defectũ ĩuestigare, ꝙ si eas nõ possit, de iu. repellere đẽt sicut dictũ est, eas in iudicãdo seq. scđm Tho. vbi. s̃. Tñ & Butri. refert in §. veritas. all. ꝙ fuit p Theo. terminatũ primo ꝙ nõ đẽt iudex q vidit hoiem ĩterfici, eũ q deliq̃t, licet viderit illũ occidere aliũ, si ꝓbatũ ei nõ fuerit, scđo ꝙ nec đẽt aliũ q nõ fecit, cõdẽnare, dato ꝓ ei ꝓbet̃, cũ sciat verũ nõ eẽ. Subdit tñ hęc verba: Sed ego facere oĩbꝰ modis torq̃ri eũ quẽ vidisse delinq̃re, ad hoc vt cõfiteat̃ crimẽ si possit. Et hoc hẽt locũ in Iudice existẽte sub lege, ¶ Sed si loquamur in Iudice super legẽ, vt est Imperator, vel populꝰ suo tẽpore, talis bñ pôt scđm suã psonã iudicare. & qcq̃d Iudicauerit erit lex, vt de cõ prĩ. l. j. & Insti. de Iu. na. §. sed qđ pricipi. Tñ. Cy. C. vtq̃ desũt aduo l. nõ dubi. in fi. dicit, ꝙ in disputatiõibꝰ publicis audiuit p fratrẽ A Egi. Theo. magr̃m, ordinis Eremitarũ, diffiniri, ꝙ Iudex q scđm ꝓbata illũ quem scit innocentẽ cõdẽnat, non peccet. ¶ Et pro hoc facit quod dicit Augusti. sup Psalterium. & recitat Tho. vbi supra. Bonus Iudex nihil ex arbitrio suo facit, sed scđm leges & iura ꝓnũciat. Sed hoc est iudicare scđm ea, quę ĩ iudicio ꝓponũtur, & probant̃. Ergo Iudex debet scđm huiusmodi Iudicare, & non secundũ proprium arbitrium. ¶ Prȩtereà secundũ Thom. vbi supra, nõ obst. quod dicitur Deutero. xvij. *venies ad sacerdotes Leuit. generis, et ad Iudicẽ qui fuerit in illo tẽpore, quæres ab eis, qui iudicabũt tibi Iudicij veritatem.* ꝙ. qui fil. sint leg. p venerabilẽ. ¶ Nã ideò prȩmittit̃ in illis verbis de quȩstiõe Iudicibꝰ faciẽda, vt intelligat̃, ꝙ Iudices debẽt veritatẽ iudicare, scđm ea quę fuerint sibi ꝓposita. ¶ Nec ob ꝙ Iud. Dei est scđm veritatẽ. Rom. ij. Et qđ dicit̃ Isa. xj. & . x. nõ scđm visionẽ oculorũ iudicabit, neque scđm auditũ auriũ arguet: sed iudicabit in iustitia pauperes populos, & arguet in æq̃tate ꝓ mãsuetis terræ, & tamẽ ¶ Iudiciũ nostrũ cõformari đẽt, Iudicio Dei. Deute. Respõdet enĩ Tho. vbi. s̃. ꝙ Deo cõpetit iudicare scđm ꝓpriã potestatẽ & ideò in iudicãdo informat̃ scđm veritatẽ, quã ipse cognoscit. nõ scđm hoc, ꝙ ab alĩ alijs accipit. Et eadẽ ratio est de Christo, q est verꝰ deus, & homo. Alij aũt Iudices nõ Iudicant scđm ꝓpriã potestatẽ. & ideò nõ est similis ratio. Itẽ nõ ob. si dicis, ꝙ ꝓbatiões sunt, vt fides fiat Iudici de veritate. Iuxta illud Apost. ad Thi. v. Quorũdã peccata hominũ manifesta sunt præce. ad Iudiciũ Per qđ dcm̃ patet, ꝙ in notorijs nõ req̃rit̃ iudicialis indago: qa nota sunt Iudici, & iõ nõ ꝓbãda. ¶ Rñ. enĩ Tho. vbi. s̃. ꝙ Aposto. loq̃tur, qñ aliq̃d nõ solũ est mãife. Iudici, sed sibi & alijs: ita ꝙ reꝰ nullomõ carmẽ inficiari pôt: sed statim ex ipsa euidẽtia facti cõuincit̃. Sed si esset manifestũ Iudici: & nõ alijs, aut ecõtra: necessaria eẽt tũc Iudicis discussio. Itẽ nõ obst. si dicis, ꝙ nomẽ cõsciẽtiæ ĩportat applicationẽ scientiæ aliq̃d ad agibile: sed facere cõtra cõsciẽtiã est peccatũ: ergo iudex peccat, si ferat sentẽtiã scđm alleg. cõtra cõsciẽtiã veritatis, quã habet. ¶ Respõdet enĩ Thom. vbi supra, ꝙ homo in hijs quæ ad ꝓpriã psonã ptinẽt, debet informare ꝓpriã cõsciẽtiã suã ex cõscientia ꝓpria, ex ꝓpria sciẽtia. Sed in hijs quæ ptinẽt ad puplicã vtilitatẽ, đẽt informare cõsciẽtiã suã scđm ea, quæ in publico iudicio probari possunt. Vide Ista est quæstio multũ trutinata & pẽdet principaliter in iiij. ¶ Primum est, vtrũ licet Iudicare sine actis. ¶ Secũdũ est, vtrũ liceat Iudicare cõtra acta. Subaudi in vtroq; dubio ex priuata & pticulari notitia. Tertiũ dubiũ est vtrũ cũ acta aduersant̃ veritati, quã habet iudex ex pticulari notitia teneat̃ ipse præcise iudicare scđm acta, vel vtrũ ipse possit & debeat abstinere à iudicãdo, sic ꝙ ad hoc de iure cõpelli nõ possit Quartũ dubiũ est, verũ possit sine peccato in casu supra ꝓximo cõformare cõsciẽtiã suã cũ actis & cõtra veritatẽ iudicare. Quãtum ad primũ, quo quærit̃. vtrũ iudicare licet sine actis: idest cõdemnare reũ, q vere cõdemnãdus est & quẽ iudex tãquã priuata persona sit cõdemnãdum esse cõtra quẽ tñ nihil probatũ est. Et hîc simpliciter dico, ꝙ nõ. Nã aut cõdẽnaret, vt priuatus: aut vt Iudex, nõ vt priuatꝰ: qa tãquã talis caret oĩmoda potestate. vt. C. de Iudicijs. l. nullus. & . ff. qđ met. cau. l. extat. Iurisdictio cui de publico cõstituta est. vt. ff. ad Trebel l. ille à quo. §. tẽpestiuũ. & not. ff. de iur. õ. iud. l. j. in glo. ij. ¶ Aut hoc faceret Iudex: & hoc nõ: qa tanquã talis nõ iudicat, nisi ex actis, vt. l. illicitas. §. veritas. alleg. cũ ibi nota. Quantũ ad secũdũ dubiũ clarior respõsio, videlicet ꝙ nõ pôt, à fortiori ratiõe. In tertio verò & quarto dubio maior difficultas quæstiõis versatur. sed mihi vtroque magis cõsulere, & seq̃tur opi. Ioã Cald. dicã tñ & prosequar istud ꝓsequutiõe glo. Inn, de cen. venera. aliud occurrit internn. De hoc etiã habet̃ p glo. ꝙ. de offi. or. si sacerdos. & vide hic ꝙ scripsi. s̃. e. §. in. j. q. in pri. Et qđ dicã. ꝙ. in. v. q. in fi. Et vide ꝙ dicã post Coll. ꝙ. ti. ij. c. j. in iij. q. vbi de hoc etiã p Ber. in ij. glo. Decimò quærit̃ ibi iniustã. de qua iniustitia intelligatur iste tex. Dicit Inno. ꝙ intelligit̃ de iniustitia, quæ venit ex animo, vel ex cã: nõ aũt de iniustitia q̃ veniret ex ordine, subaudi deficiẽte ex quo defectu ĩsurgeret nullitas sñiæ. Idẽ Ber. ¶ Itẽ scđm Inn. req̃rit̃, ꝙ sentẽtia talis trãsiuerit in rem iudic. ¶ Sed quęro in quo iustificat̃ iste tex. ¶ Dicit Inn. ꝙ in hoc, qa sentẽtia, alias re ipsa ĩiusta, quæ tñ tenet ex ꝓcessu, & transiuit in rẽ iudicatã, habet quõdã in se iustitiã à rigore iur. introductã Et ideò p eam ius parti quærit̃. vt extra eũ. C. de rei iur. l. actori. ꝙ. de re iudi. cũ inter vos. ¶ Et ideò ius dicit̃ talis sentẽtia: vt. ff. de iusti. & iur. l. penul. ¶ Et ideò mãdatum de exeq̃ndo sup tali iustitia fundat̃ de rigore, eodẽ iure iustũ dicit̃, licet in se re ipsa iniquũ. ¶ Est enĩ iustũ postq̃ pars acquiescit nõ appellãdo vel appella renũciãdo seu appellationẽ deserẽdo: aut victa p tres sentẽtias, sic ꝙ trãsit sñia in rẽ iud. Est pro veritate & iure habet̃ int̃ ptes, ꝙ exequutiõi mãdet̃: vt. C. vt li. pen. l. vltra. scđm Inno. & Ber Spõtanea enĩ cõmissio appellatiõis purgat turpitudinẽ sentẽtiæ. Ber. ¶ Sed contra qa si appellauit à prima & secũda sententijs inique latis: à tertia

etiam

etiã inique lata sibi appellare nõ licet Et sic hoc casu spõtanea nõ dicit omissio appellatiõis quæ iniq̃ sentẽtiæ vitiũ purget, vt.C.ne li.in vna ea.cã l.j.Soluit Inn.& Ber.ꝙ etiã hoc est de rigore iur.introductũ: vt sit aliqs litiũ finis. Fatetur tñ ꝙ grauatus põt de Iudice: vt Insti.de ob q̃ ex quasi de.nas.in princ. Simile inducit Inn.de pscrip.iniqua: & tñ iusta, qa à iure introducta ¶ Sed cõtra ista videtur l.di.si qs ppos.xj.q.iij.nõ semp.xxiij.q.j.quid culpatur. Sed soluit Inn ꝙ illa hẽnt locũ extra Iudi.io pceptis iniqs & iniustis. ¶ † Sed pone: sentẽtia est iniusta, quia lata à nõ suo Iudice, vel p falsas lras, vel aliâs subiacet retractatiõi p appellationẽ, in integrũ restitu. vel supplicationẽ ouinq̃ d suꝫ ior, vel par Iudex huiusmodi sñiam exeq̃tur? Dicit Inn.ꝙ nõ alle.ff.de iud.si prætor.de cõditioni. caus.damni l.secu.o.de re iudicata ten.ff. appel.pẽ. nil inno. p totũ.ij q iij p totũ.C.pen.cã.ij.C de præ.impa.ofte authẽ. quæ supplica. Attẽta tñ distinctiõe dictæ authẽ.&.j.c. pxi. addẽda tñ dicit Inno.notata sua, j.c cũ in iure ¶ † Qualiter autẽ obediẽdũ sit iniquo pcepto supioris, vide quæ scripsi.s. de tẽpor.ordi.ad aures.in.j.q. ¶ Itẽ qualit cõsciẽtia occulta excuset à mãdato supioris, vide lecta & not.s.de æta.& qua. q̃ris.& quæ ibi scripsi in ij.opposi ¶ Et ex prædictis tibi liq̃t ꝙ licet respectu sentẽtiãtis, platio iniqtatẽ habuerit, tñ respectu exeq̃ntis ad mãdatũ pnũciãtis ipa exequutio de qua hîc tex.loquit, scdm dum intellectũ Inn.in quo cõsistit tota veritas hui⁹.§ nullã cõtinet iniquitatẽ Itẽ ex hoc cõseq̃nt infertur ꝙ nil facit iste.§ ad pbãdũ, ꝙ Iudex debeat, vel de iure & cũ bona cõsciẽtia possit ferre ex actis iniquã sñiam, cõtra id qđ ipse re vera scit certitudinalit tãquã psona priuata. Et ideò ad hoc sto cũ Io.Cal qđ nõ debet, nec etiã bõa cõsciẽtia põt hoc facere. ¶ Supple glo. In gl.*intelligẽtiã*.ibi:*partibus præsentibus*. vel altera pñte, seruato tñ ordine. Iudiciario in omnib⁹, q seruari debet cõtra absentẽ. Host ¶ Et ibi *falsa instrumẽta*.de hoc vide in Spe.de sentẽ.exequ in fi. ¶ Et ibi.§ *Marcellus*. Aliâs est lex, & incipit.si p dolũ ¶ Et ibi:*rem suã*. vel mãdat sñiam cõfirmari, vocatis partib⁹. vel si iuste & rationabilit lata est, ¶ Et ibi, *& si nõ cogitur*. vbi plenè de hoc ¶ Et ibi:*ad exsecutionem*. in fi. Et qualit modũ excedat, ibi no. ¶ Et ibi:*iniustã*.de hoc.s.de tẽpo.or ad aures. ¶ Et ibi:*mãdati*. etiã soluit obiectio, quæ fit, q̃o Ius cano. qđ hẽt ortũ à spiritu sancto.l.di. si ille.&.c.si qs diacon⁹. vult peri iniquæ sñiẽ scdm Lau. Tã. & Go.¶ In gl.*in cõtra*.ibi:*cõtra cõsciẽtiã*.sup.& *cõtra iustitiã*.*& in fi*.de re iu.c.j.de quo no.in.c. Iudic.alle.&.j.de off.or.c.j.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Delegat⁹ qualit puniet par:ẽ procurãte, ne ipse die assignata procedat?*
2 *Vocatus à Papa & ab alio superiore, vtrum potius parere debeat?*

Cum autem. ¶ Hic est quinta pars decre scdm Nouel.& quarta pars principalis scdm me. ¶ Expone literam. *Earum*.i. partiũ.*procurante*.supp.ad hoc ꝙ progeẽ & fortè, vt p hoc expiret mãdatũ cõmissum expediẽdũ.j.certũ diẽ.s.c.de causis ¶ *Obuiare*. de rescrip.plerũq;. ¶ *Cõstiterit*. p aliquas pbatiões cõiecturas: qa forsan in talib⁹ de facili testes haberi nõ possent vt.ff.de re mili.l nõ omnis.§ à Barbaris. De hoc de cle.peregri c.ij Dic ergo ꝙ ex psonis, indicijs poterit hic pbari malitia.C.de dolo.l.dolũ, &.C.de rescrip. vẽ.l.dol⁹. ¶ *Procurauerit* pcurata ergo vocatio nõ excusat Inducit Nouel.no.sua de sta.regu.cũ ad mona.ver pono in prĩ. ¶ *Reportet* maxĩe nã etiã si fraus nõ interueni it põt ac cõmittere: nisi tñ tũc pcederet appellatiõe remota Hosti pter.c. super quæstioni.§ si verò.s.c. ¶ *Addem*.i. cognitionẽ, quæ immineret illa die hẽda: quæ cõtingit delegatũ sic esse absentẽ. ¶ *Quæ persona*.l.subde. ¶ *Nisi fortè*. respicit qđ dixi de cõmissiõe ¶ *Partes*.idest pars in cui⁹ odiũ pcurata fuit absentia delegati. Cõcordat.j.de appel accep. Sed Hosti: dicit, ꝙ si iurisf. delegati expirat in termino, & pars cui adscribit pcuratio absentiæ, pata est in tertiũ progare, suspitionẽ purgat, seu euitat. Nec tũc põt delegat⁹ cam remota app.alij delegare Et remittit de materia progatiõis ad no.sua.s.c.de causis. vbi de ea latius dixi.&.j.c.P.&.G. ¶ † Quærit ibi:*puniat*. qua pœna & p quẽ modũ punire debet? vide Ber.su p hoc ver. dicit Io. & Goff.ꝙ ad interesse ex edictis, ne vis fiat ei q ad Iudicẽ venit.& de eo p quẽ fact.est.l.fi.& ff.ne qs vi exi.e.l si per aliũ. ¶ Dicit tñ Inno.ꝙ hoc mõ nõ puniet: qa iste actiões sunt corã Iudice ordinario intẽtãde, & nõ corã delegato, cui nõ sũt cõmissę.j.c.cũ olim. ¶ Qualit ergo? Dicũt qdã, ꝙ hũc dolosum mulctabit: vt.C.de spor l.ij qa id facit, sine quo nõ põt suã iurisdictionẽ pficere.ar.s.c.pterea, &.c j.cũ ibi no. ¶ Tu dic, & melius scdm Inn.ꝙ istis edictis nõ tenet pars, quę fieri pcurat malitiose absentiã Iudicis sed tenet illis edictis, de eo qui vi eximit partem, vel cui⁹ dolo factũ est, ꝙ pars nõ sistat. ¶ † Secũdò quærit de materia glo simile cũ qs vocatus est à Papa, & ab alio sopiore cui ipsorũ poti⁹ obediri debet. Circa ꝙ distigue. Quia nõ põt vtriq; obedire: nec eodẽ tẽpore nec diuersis tẽporib⁹.& tũc Papę obediri debet. p iura alle in.d. glo.& p Host.xj.q.iij q resistat ff.de re iud.l. cõtra.§ is, qui. ¶ Aut põt, &c.& tũc si põt, psonalit vtriq; obediat ff.de op. liber.l.duorũ libert⁹ hic all Si nõ obediat vni p se.& alteri p aliũ sed maiori, vt Papę obediat p se ar. dcĩ rũ iuriũ& hoc si citat⁹ est psonalit ab vtroq; Si enĩ vn⁹ mãdasset cõpareri personaliter, & alter simpliciter, oĩno deberet psonalit cõparere corã siccitãte.s.de elec.bonę.j.§ cõtra legati.&.j.de iu d c.j. li vj.& de dolo dilec scdm Host.hic De quo Host.facit vnã distinctionẽ iũgiorẽ, nihil addẽs ¶ Supple glo. In glo.Simile.xviij.ibi: *vices suas*.de hoc.j.c.corã. ¶ Et ibi:*teretur*. de hoc j.de app.cũ par.in glo.ij ver.de hoc latĩ⁹ p Nouel ¶ In glo. fortè ibi:*mulctam*.de hoc dixi.s.c de causis.in.xix.q ¶ In gl. vlti.in fi.dicit Noue ꝙ ex glo hẽs duos casus, in qbus pcedit delegat⁹ appel.remota. Et scdm eã videt idẽ, qñ cõmittit causa appel.si in ipo rescripto erat clausula appe remota.de iud. exhibita in fi. ¶ Itẽ idẽ scdm Hosti qñ inclusionẽ mãdati apostolici res in aliũ trãsfert.de ali.Mun.Iu cã sa.c.j ad fi. Est & quart⁹ cas⁹ scdm Ho.qñ vtraq; pars appõi renũciat& iste cas⁹ fortior est alijs, Nã in alijs ap.casib⁹ expsso ĩ iu & ĩ alijs licet iud.nõ cogat deferre. Quod dic, vt.j.de app past. In hoc tñ casu nullatenus app. Legũ enĩ austeritatẽ pœnis litigãtiũ volmu⁹ mitigari.C.de tẽp.ap.l.si ar.ff.de fer.l.j primo resp.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Delegatus principis subdelegat & iurisdic.mãdata coertionẽ trãsferri. Et aliquod ibidem.*
2 *Subdelegatus delegati, & merus exequutor quam potestatẽ & aduersus quos habere dicantur.*
3 *Causa vni iudici cõmissa, vt efficaciter committi secundo possit, quid requiratur.*
4 *Literæ secundæ de prioribus expressam mentionẽ facientes, qualiter priores reuocent? Et qualis expressio ibi necessaria sit? num.seq.*
6 *Literæ quibus executor datur, & de gratia, aut alijs negocijs: de quibus mentionem facere debeant, alioqui non valeant? Et quid de literis supra appellatiõe impetratis? nu.seq.*
8 *Iudici exequenti, parte nõ vocata, ne aliqua interlocutoria præmissa, an resisti possit?*
9 *Episcopus causam si Titio cõmisit: ac postquam in ea processum est, pars ab eodem alium impetrat iudicẽ, nõ facta de literis primis, aut processu mẽtiõe: an de obreptiõe corã secũdis Iudicib⁹ oppõi queat?*
10 *Archiepiscopus ad nihil de beneficio prouidendum executorem dedit: quod quo ad ipsius collationẽ deuolutũ esset, si essem idoneus, si negotio per executorẽ inchoato, Archiepiscopus conferat ac deinde executor, vtra collatio valeat?*
11 *Excommunicatio à delegato iniuste lata, rationibus de quibus hic, an sit nulla?*

¶ *CAP. XXIX.*

Ex literis. ¶ Casus. Subdelegat⁹ à delegato Papę iurisdicti. habẽtẽ coercere põt. ¶ Duę sunt partes. In.j decisa facti naratio. In.ij. causę cognitio. ibi:*mandamus*. Quę distingũt, & scdm mẽbrũ prosequit.ibi: *si verò* ¶ Expone lram &.i.fra hîc decidtur, qđ cõtinet in.j. glo. Ber. ¶ *Dicuntur*. ab Archi ief.sup iure qđ sequitur, q̃ se in canonicatu habere dicebat. ¶ *Literis* ĩpetratis à canonicis.

cõtra Archipres per quẽ dicebãt super canonia iustè vexari. Et sic patet ꝙ actor & reus impetrãt. s̃. de rescrip. cœterum. Hosti. Expressã. Cõcordat de cõfir vtili. c. bonæ. & .c. cæterum. alle. ff. de lib. & posth. l. nominatim. si cer. pet. l. certũ. de appel si expsũ. scḋm Inn. *Correctionẽ*. s̃. c. pasto. & .c. super quæstionũ. ff. de offi. eius cui mãdata est iurisd. l. vlti. Inno. *Vt supp primor* s. primiceriũ & plebanũ. *Quon*. s. iurisd. Et sic patet, ꝙ non cõmisit simpliciter denũtiationẽ, sed vices suas circa illã: vt etiã dicã ĩ. c. fi. super gl. penul. *interdictũ*. sed nunquid excõmu. poterit? respõdeo sic, qa cũ iurisd. habeat delegatus: ergo ad subdelegatũ trãsmittit: cum nihil exceperit. Inn. Sec⁹ si exceperit. ĩ. e. venera. de iure pa. ex literis. Hosti. *Eius*. s. Patriarchæ. *Literas*. colligũt quidã hîc, ꝙ etiã subdelegatus cõmittit alteri vices suas: dũmodo nõ faciat eũ iudicẽ. Sed Pe. & Ab. dicẽtes tenendũ ꝙ habet de appel. cũ cãm. Dicunt, ꝙ hîc nõ cõmittebat: sed per suas literas publicabat. ꝙ non est cõmittere. Alle. ff. de arbi. l. sed interpel. § arbiter. Sicut citat qs per nũciũ, per literas, iuxta not. ĩ. de dolo & contu. c. fi. *Nunciabat*. canonicos fortè excõ. nõ esse. Hosti. *De iniurijs*. fortè non solum impediuit prædictam exequutionẽ & locutionem sed nuncios literas deferẽtes verberari fecit. Ad hæc de pę. Roma. lib. vj. Ad eisdẽ. cõcor. de cõse. quãto

1 ¶ † Not. Lig. ꝙ delegat⁹ Pricipis sublegat & mãdata iurisd. trãfert coercio. Itẽ, ꝙ iurisd. delega. nõ debet esse delusoria. de postu prælato. c. bonæ. ij. Item ꝙ secundæ literæ nõ reuocant primas: nisi de ipsis faciãt mentionẽ: vt. c. cœterũ allega. Itẽ, quod agitatũ per nõ iudicẽ, nullũ est ipso iure. Et ꝙ nemo dat, quod nõ habet. j. q. vij. Daybertũ, de iure pa. ꝙ autẽ. Item not. Hosti. ibi: *habu sse*. ꝙ semel verũ semper verũ præsomit.: nisi probet cõtrarium. C. de proba. l. siue possidetis. ff. de iniuri. l. ait ꝑtor. alias incipit. & si sine. § penul. in fine.

2 † Secũdò no. Host. ibi: *de iniurijs*. ꝙ etiã subdelegat⁹ delegati, & merus exequutor exercitionẽ recipit cõtra oẽs opponẽtes se sibi, & ĩiuriãtes, etiã illos, quos mittit, ꝑ expeditiõe arti. sibi cõmissi: quẽ etiã quo ad denũciationẽ faciẽdã põt alijs delegare. & facit ad hoc ꝙ notat. s̃. c. proxi. § j. scḋm Hosti.

3 ¶ † Itẽ alle. hæc decre. principaliter ad alia duo valde not. mihi Primum est quod quãdo cõmissa cã vni iudici cõmittit alteri, vt valeat secũda cõmissio, requirit ꝙ faceat mẽtionẽ nedũ de prima comissiõe & depẽdẽtia litis corã primo iud. in genere sed etiã spe. de processu litis habitę coram primo debet facere mentionem expressam: vt. ĩ. de re iudicata inter monasterium. & de cohabita. clerico. sup eo. vbi signãtur cõcordãtiæ.

4 † Secũdũ est, ꝙ cũ secũdę literę faciunt de primis mentionẽ expssã & sufficiẽtem, reuocãtur ipso iure, & in totũ prioris literę, Ita ꝙ processus postea per eos habit⁹ nullus est ipso iure ¶ Opponit Inn. ibi: *impediens*. qa casu, quo secũdę primas reuocat, licuit impedire Et sic delegato resistere: vt hic in fi. Contra ꝙ videt. s̃. e si qñ. vbi dicit, ꝙ nũq̃ est resistẽdũ delegato. ¶ So. Inn. dicẽs, ꝙ illud habet locũ, vbi cõstat aliquẽ esse iudicẽ. sed hîc loquimur cũ cõstat fingẽtẽ se executorẽ, vel iudicẽ, talẽ nõ esse. Cui cõcordat. C. de iure fisci l. prohibitum li. x. vel. dic, vt nota. in cõtrario secũdũ eũ. ¶ Secundò oppo. ibi: *de iniurijs*. qa videt, ꝙ iste Archi. nõ teneat actione iniuri. ex quo ignorãter fecit. ar. ff. de bo rap. l. ij. § si publica. quãuis ex quasi maleficio teneat: vt insti de obli. q ex quasimaleficio. in princi. Dicit Inn. ꝙ imo tenet de iniurijs per ea quę ipse notauit. s̃. e. c. j. ad fi. ꝙ ibi scripsi in vij. q. vel dic, ꝙ licet dicat hic illũ teneri de iniurijs, nõ dicit tamẽ, ꝙ actione iniuriarũ teneat. Potest & enim actione legis Aquilię de dãnis nõ iure datis, per culpã suã, etiã sine dolo, q̃ damna iniurię dici possunt: vt insti. ad legẽ Aquileã. in princi. & de iniu. in prin. & ff. ad l. Aqui. l. in l. Et etiã ex quasi maleficio, vt prędictũ est. Et per ista duo cõtraria expedita est gl. Inn. posita super verbo, impediẽs. Ad qõnes accedẽs, recipio gl. Inn. q̃ incipit de *tenore*.

5 Et † quęro primo ibi: *expressã*. qualis est ista expressio, quę in secũdis literis necessaria est? Omnino cõiũge hîc ea, q̃ scripsi in cõsilio nostro. li. q. iu arti. primo. Dicit Inn. ꝙ talis, q. de tenore primarũ literarũ & processus, si qs habit⁹ est, per eas debet fieri expressa mẽtio: vt. c. super eo. & .c. inter monasteriũ. alle. Necesse est enim in hoc casu expressã fieri reuocationẽ. s. quãdo primorũ iudicũ reuocat iurisd. j. c. fi. & . ĩ. de so. cõpe. ex tenore. Sed quę est rõ huius? dicit Inn. ꝙ hęc est ratio: qa reuocatio literarũ domini Pap⁹ odiosa est, & cõtra ius. ĩ. de appel vt debitus. Nisi per app. fieret: vt ibi. Et ideò ꝑsumit dominũ Papã si hęc ei notificata fuisset. s. tenor literarũ. & process⁹, eas habitus, literas non cõcessisse. & ideò literę nõ valent: vt. s̃. de rescrip. super literis. & supra eo. ex parte. ij. Dicit tamẽ Hosti. ꝙ melior rõ est, quia videt fieri cõtumelia iudici, qui reuocatur: vt. ff. de arbit. l. litigatores & de iudi. l. obseruãdũ Nec est verũ secũdũ eũ dictũ Inn. s. ꝙ reuo. fit cõtra ius: qa Imo de iure fit, vt. ff. de iudi. l. iudi. soluit. Et dicit addẽda nota. sua in summ. e. ti. § que delegari ver. sed nũquid potest reuocare cõmissionẽ. Est ergo secũdũ reuocatio odiosa, nõ quia cõtra ius fiat, sed qa est quodammodo cõtumeliosa. Et ideo qñ de ipsa agitur expressiua mentio requit: vt dictũ est Hosti. Nouel. verò nihil dicit Quid dicẽdum nõ placet mihi impugnatio Inn. quã facit Hosti. qa credo, ꝙ Inn. habuit bonã mẽtẽ, quã nõ tãgit impugnatio antedicta. hic enim est equiuocatio de verbo, potest. adverbiũ, debet. Fateor enim ꝙ de iure est, & non cõtra ius, ꝙ per superiorẽ possit reuocari prim⁹ iudex. Et ita procedit dictũ Ho. Sed dico, ꝙ de iure est. quod nõ debet reuocari prim⁹ iudex sine magna causa: vt puta, si app. ab eo aut esset vni parti notabiliter suspectus, aut longo impedimento iuris vel facti impeditus, Et ita ꝑcedit dictũ Inn. vt. ff. de vaca. munerũ. l. penul. in fi. & dicto. c. vt debitus. cũ similib⁹, Et hoc propter triplicem rationẽ. vnde iustificat iste text. Prima est, quia talis variatio cẽseret delusoria apud ꝑsonas; quas tangeret. Et ꝑ cõsequẽs turpis in superioris persona, quę illã si faceret, fieret sine causa. ar. s̃. de cõsti. cũ cõsuetudinis. ff de cõsti prin l. ij. ĩ. de renũci. cũ illusio. in Cle. Et maxime incõueniẽs in Principe, propter ꝙ tollẽdũ datur principi priuilegiũ spãle: vt nõ reuocet cõtract⁹ per eũ fact⁹. C. de quadri. ꝑscrip. l. bene à Zen. & per totũ. Vnde dicere possum, ꝙ tetractare principẽ ꝙ semel fecit, ęquitatis, honestatisq; ratio nõ patitur. Imo grauior verecũdia est. Ista vidẽtur verba legũ. C. ne fiscus rẽ quã vendidi te uincat. l. j. respõ ij. li. x. ¶ Secũda cã est ne iud. prim⁹ afficiat iniuria secundũ Hosti. Tertia causa est, quam salua pace Hosti. adhuc credo fortiorem. s. vt lis melius & breuius criminentur, & cũ maiorib⁹ partium laboribus & expensis. Primo enim iudicẽ, qui iã cũ officio suo aliqualẽ instructionem de causa, quã per nouũ iudicẽ non instructũ: vt dicta l. penul in fi. Itẽ saltem afficeret impetrator rescrip. dãno impetrationis & pręsentationis ipsius. Itẽ laborem & expensam maiores ex mutatione iudicis, & maxime si locus Etiã mutaretur, reportaret, vt experiẽtia docet. Item quia non posset esse, quin per hoc tam ex parte iudicũ, quã notariorũ, plerique etiã ex parte aduocatorũ & procuratorũ lis prorogaret. Quibus respectibus valde bene dixerat Inn. ꝙ talis reuocatio est cõtra ius, & non minus volũtariè fuit per Hosti. reprehensus. Et iunge q̃ scrip de iudi. cãm. q. ij. in expo. in verbo, *nõ obstãtibus*. & in nota. Secũdò prosequẽdo dictũ gl. Inn. quęritur, quomõ dissoluũtur ista decre. & .c. super literis alle Ecce, hic habebis intellectum ambarũ decre perpetuę memoriæ cõmendãdũ. Dicit enim Inno. ꝙ decre ista, quæ dicit cõmissionẽ secũdã, per hoc esse nullam ipso iure: qa subreptitia est: loquitur in certo casu spãli. videlicet, quãdo subreptio cõcernit reuocationẽ iurisd. prioris iudicis. Et rationes spãliatis tactę sunt supra in proxima quęstiõe. Sed decre. super literis loquit, vbi super qõstione pricipali primę literę impetrantur, & cum falsitas expresa aut veritas tacita in eis nõ cõcernit negociũ reuocationis ꝑdictę. Tunc enim valent litera & procedit iudex, nõ secundũ tenorẽ literarũ, sed secũdum iuris ordinẽ, seruata tamẽ distinctione illius decre. super literis. Et ad idem. C. de diuersis rescrip. ĩ. c. significantibus & . ĩ. de so cõ. ex parte. Et sic nõ requiritur hic tanta expressio quãta in casu pręcedenti. Nouel. Sed quęro, quę est rõ di

uersita-

uersitatis & quare hic requiritur maior expressio quam in casu præcedenti dicit Inno. quod ista est ratio, quia actoribus fauendum est in principio: vt. ff. de iudicibus leg. si qs intentione, secundum Inno. & eodē. titu. solemus. Et quia iudi. fert in inuitum. ff. de ver. obli. l. inter stipulātē § 1. Hosti. Et hæc procedūt in literis, q̄ cōmittūt iurisd. secundū Inno.

6 ¶ † Quæro ergo, quid de alijs literis, per quas datur exequutor: vel quæ sunt de gratia: aut de alijs negotijs. Dicit Inno. ꝙ tales nō valent, nisi faciāt mētionē de multis: vt. s. de rescrip. e. consi & c. super eo. de cohabi. cleri. alle. vt puta de his quibus dictis in tali forma literas nō habuissent: vt iuri. proxi. allega.

7 ¶ † Sed quid de literis super app. impetratis dicit Inn. quod idem, q in literis q̄ dant iurisd. dicit enim, ꝙ in eis nō tenetur facere mentionē, nisi de causa appel. si ante sentētiam appellabitur. j. de appel. cordi. lib. vj. Et si appel. post sniam non tenetur facere mentionē, nisi de sola appel. quia psumendum est dominū Papam literas cōcessisse, etiā si processum totum sciuisset. Et hoc verū nisi manifesta ratio esset in cōtrarium: cum tales literæ nō sint odiosæ. Imo plus videt secūdū eum, ꝙ & si nō fecerint mētionem de app. non valent literæ j. de appel oblatæ. Verum tamē ipse Inno. notauit cōtrariū. j. de maio. & obed. dilecti. in glo. ad quid valent literæ. Et de his quæ fi. à maio. par. ca. c. j. super verbo, obiectū. Et vide etiā notata sua. s. de rescrip. c. ij Hosti. autem dicit, quod semper de apel. debet fieri mentio. & dicit hoc expressū. s. de rescrip. ex parte. s. § j. & j. de confir. vti. c. bonæ. Hæc enim est veritas, quod in literis super appel. impetratis, nō requirit tanta subtilitas circa expressionē, vel suppressionē veritatis, quāta in alijs: quia cōsiderata natura appel. non impetrat ad alium impugnādum sed potius ad impetrantē defendendū: vt pate. j. de appel. cum spāli § porro. Et qa sunt de simplici iustitia vt. j. de crimine sal. accedens. non ergo sunt tanquā odiosæ restringendæ: sed potius tāquā fauorabiles ampliāde arg. ff de libe. & postu. cum quidam. Hosti. & de regu. iur. odia. li. vj. Nouel. vide quę scripsi in dicto. c. ex parte. s. Tertio recipio gl. Inn. quæ est super verbo, reuocatas. Et ad propriū literæ intellectum quæro tertio, vtrum in casu decre. contra primos iudices, qui reuocati dicūtur per secūdos, excipiebatus de reuocatione prædicta. Dicit Inno. quod quidam illam decreta intelligunt isto modo, videlicet quādo excipitur cōtra primos iudices causam alijs delegatam esse. Et probant hunc intellectū tali ratione: quia nisi exceptū esset, licet in veritate reuocata esset iurisd. tamē teneret, quod fieret ab eis, sicut ipse notat de procu. s. de rescrip. ex parte. s. Verū tamē, dicat Inno ex isto intellectu infertur talis cōclusio, videlicet ꝙ bene fecit hic Archidia. qui nō fuit exequut⁹ mandatum per primas literas factū: quia iam sibi innotuerat cōtrouersiam esse de reuocatione literarū: vt. s. de rescrip. cum contingat. Imo plus videtur, ꝙ si mandatū secūdorū iudicū impediuit dicti mādati exequutionē iustè fecit: dūmodo bene agnouerit per suas literas prima reuocatas: vt dicit in prædicta decret. cum cōtingat. Et secūdū hoc iustificat litera hic in versu si verò. intelligendo proximè dicta solū secundū illum versum, videlicet dum cōstituerit primas literas per secūdas reuocatas. Vel secūdū Inno. solui pōt. vt notat per ipsum Inno. in dicto. c. cum cōtingat. vbi not. quādo iudex talis de cuius iurisd. lis est inter litigātes vel alios iurisd. exercere. vbi vide quod scrip. in xij. qōnibus per me formatis, & presenti in. vj. Refert etiā Inn. opi. aliorū, dicēs quod alijs, placet quod hæc decre. loquat cum nulla qō, vel ambiguitas agitabatur inter partes, vel Iudices de reuocatione literarum sed iudices vtriusque rescripti procedebāt. Nam tūc quorū processus tenuerit, nec ne, pendet ex reuocatione literarū: vt hic dicitur. Sed contra, qa nec de secūdu literis primarum literarū reuocatorijs, p earū psentatas constiterit, tenet processus inter partes habitus per primas etiā reuocatas. j. de re scrip. audi. Imo nec tūc nisi exceptione opo. vt dixi post Inno. in dicto. c. cum cōtingat. in dicta. vj. qōne. So. quod hic dicitur, loquitur in processu habito inter alios quam partes.

Loquitur hic enim de excōmu. lata per subdelegatū in alios, quā partes sibi rebelles. Sed cōtrarium loquit de processu habito inter partes. & ideò dicūt isti, quod si partes cōtumaces essent, & nollēt cōparere corā quouis iudice pdictorum, snia excōmuni. in eas partes lata teneret, ratōe dubij, secūdū Go. arg. s. de rescrip. super literis. & c. j. de appel. cū parati. & c. si duobus. Sed extranei. qui nō sunt partes, cū non sint de eorū iurisd. cōparere, vel eis obedire nō tenētur: nisi in certis casibus. ad. c. audita. spāliter respondēt, quod loquit de processu priorū iudicū facto, super principali, quē dicūt tenere quousque literæ reuocatorię psentent per dictā decreta. audita. Dicant tamen quod præsentationē secūdarū literarū, quæ reuocāt primas, ex tūc siue app. siue nō, ex reuocatione literarū pendet. quorū process⁹ valeat: vt innuere videt. Et hoc placere videtur Inno. remittit Nouel. ad nota sua. s. e. c. j. & de rescr. cœterum. In gl. excep. Qui tamē dicit, ꝙ alij dicant cōtrariū s. quod processus habitus cōtra partes, eorum reuocatio, nisi appel indistinctè tenet: Sed cōtra alios tenet, etiā si non appel. vt dictū est. Aduerte hic sunt duæ difficultates. Prima est, quo ad processū agitatum inter partes super princ. Et de ista nō loqt tex. noster. Ideò nō est hic sup ea Insistendū. Sed dic de ea, vt scrip. in dicta decre. cum cōtingat. maxime in dicta vj. qōne. & prout dicā in. c. audita. alle qa in istis duobus locis propriē capit hæc difficultas. Alia difficultas est de processu habito cōtra certū non cōprehensū in rescrip. tāquā cōtra iurisd. turbatorē. Et est ista ppriè difficultas nostræ decre. verū vt ista secūda difficultas itelligat oportet tāgere aliquid de vtroque. In primis quæro, quæ est ratio vera & propria, quare in casu ver. si verò nō valet interdicti snia lata in turbatorem. Ecce, quicqd dicat per alios, qō videt satua, qa textus reddit huiusmodi rationē per expressū, dicēs, ꝙ ratio est: qa secūdæ literę supponūtur esse tales, per quas cōstat primas literas legitimè reuocatas. Ex quo textus infert primos iudices post reuoca. nullā iurisd. penitus habuisse. Ex quo adhuc infert, subdelegatū nō recipisse in primis iudicibus aliquam iurisd. nec per cōsequēs coerctionē. Ex quibus de primo ad vltimū per ordinatas cōsequētias arguendo, clare infert interdicti sniam latam ab huiusmodi subdelega. tanq̄ ab illo, qui omnino iurisd. & coerctione carebat nullā esse. Dicere ergo, ꝙ apud primos remāserit in casu dicti ver. si verò aliqua iurisd. habet instar sacrilegij: cū aduersent literæ de directo: vt. C. de crimine sacrile. l. ij. Itē dicere, ꝙ hic iam fuisset super reuocatione mota quæstio, est valde diuinare: cum illud tex. nullo modo aperiat. Sed ad habendū clariorē intellectum literæ, adhuc quæres, quæ fuit forma, literarū secūdarum. Dico autē, ꝙ fuit talis forma, per quā possunt de iure prioris literæ legitime reuocari. i. directè reuocās priores literas, dicēdo nō obstantib⁹ talibus literis, ad tales super isto negocio per prius directis, quas tenore psentiū reuocamus. Nam indirecta reuocatio r. i. faciēs de priorib⁹ mentionē, & illis obstan. secūdas ad alios literas concedens, ad talē legitimam reuocationē ipso iure interdict. auferentē non sufficeret: vt not. Inno. in dicto. c. cū cōtingat. in glo. iij. circa mediū Et ibi scrip. in vj. qōne Not. etiā Inno. j. de cōces. præbē. qa cūctis in glo. hoc intelligant. vbi de hoc dicā. Et ita videtur hic expressè tenere Collect. & Nouel. vt patet per id, quod in fi. huius qōnis. j. dicā Remittit Col. ad col. sua in. c. audita. allegā. Et idē dicit, si sit ibi discretū, sicut in reuocatione expressa, inducit col sua de præb. c. dilecto. Sed statim cōtra me insurgens, & oppi. multipli. Primò, qa videtur diuinare dictā formā. Sed respōdeo, & dico, ꝙ non: quia certum est, quod tex. suppo. in § si verò. talē formā esse literarū secūdarum, per quam primæ sic legitime reuocētur, ꝙ reuocati nullā penitus iurisd. habeant: vt in litera patet. Et dixi supra Sed talis est illa: quā dixi: & nō alias vt patet ex notatis in locis palle. igit &c. ¶ Secūdo oppo. cōtra me: quia primus & secūdus casus huius decre. per cōtrariā oppo. eādem habere debēt disciplinam: vt. ff. de his, quæ sunt sui vel ali. iur. l. j. circa prin. Modo primus casus, cū loquit cum secūdæ reuocās primos legiū

mè, pro eo quod de prioribus literis expsſã nõ faciũt mẽtionem. Igit à cõtrario intelligat cas⁹ secũdus de illa forma solum, quæ de primis literis expressã facere debẽt mẽtionẽ: licet alias nõ reuocet eos. Sol. dico, ꝙ imo ambo cas⁹ bñ reducũt ad ad eandẽ disciplinã. Dico enim, etiam secũdæ habentes formã reuocatiõs expressæ nõ valerẽt, nisi facerẽt spãlẽ & expressã mẽtionẽ de primis literis, & de tenore ipsarũ. Et hoc est ꝙ vult princ. literæ scdm intellectũ Inno. de quo dixi. s. e. c. in qõne prima, & secũda. ¶ Sed tertio oppo. & forti⁹, qa scdm formã istã non possẽt aliquo cãu valere ꝓcessus habitus per priores literas reuocatas super principali negotio inter ptes, etiã ante p̃sentationẽ secũdarũ, cui⁹ cõtrariũ videtur hic velle. Inn ¶ Sol. dico ꝙ Imo valet ꝓcess⁹ talis, si partes in eo expressè aut tacitè nõ appel. cõsenserunt. Et est rõ, qa in fauorẽ partis impetrãtis, vel ambarũ secũdæ literæ emanarunt. Et ideò tacitã cõditiõem habere videnẽ, si illis vti voluerint. Et ideo si illis vti nõ curet obesse nõ debent ar. ff de minori. l. si iudex. de iniusto. rup. l. filio & . C. de leg. ꝙ fauore. Et videt notare Inn. in. c. cũ cõtigat in dicta gl. iij. circa medium Et in. d. c. j. de cõces. præb. li. vj. in glo. Hoc intelligũt al lega. & de rescrip. cœterũ. in. iij. glo. vbi omnino vide Inn. & Nouel. Sed nõ sit de tertio turbatore: qa ad eũ non pertinet hoc, cũ nõ sint literæ cõcessæ in fauorẽ eius. Sed quartò opo. iam tales literæ etiã reuocatoriæ &c. non habẽt effectũ ante præsentationẽ earũ: vt. j. de appe. super eo. ij. & c. ne debi⁹ & j. de restitu. spo. audita. Et tñ tex. iste & intellectus. s. ꝓxim⁹ nullo mõ aperiũt aliquid de p̃sentatione literarũ. igit &c. So. dicere possũ, ꝙ iura cõtraria loquũtur de reuocatione indirecta, & nõ de directa. & hoc satis aperit decre. audita. in versu. licet aũt. Nos autẽ in directa loquimur, vt p̃dixi. dicã in. c. audita. Nec figas minus pedẽ hic in dictis In. qa magis videt loqui optimè q̃ decisiuè: sed magis ponderes dicta sua in. c. cũ cõtingat. & c. qa cũctis. alle. Minor tamen, cũ Inno. hic circa ꝓpriũ intellectũ sit obscur⁹, & pedẽ nõ firmat: sicq; materia subtilis valde, quomõ omnes patres nři sequẽtes ipsũ, sic intactũ dimiserũt sicut trãsen. sicco pede. Vnũ tamẽ bonũ verbũ dicit hic Nouel. in supple gl. ꝙ põderas casũ hic, nõ dicit ꝙ ꝓcess⁹ habitus per literas subreptitias nõ: sed ꝙ nõ valet per literas reuocatas. Et iste esset iudicio melior cas⁹ breuis ad istã decr. q̃ supra posit⁹. Quartó accedẽs ad aliqua dicta Col. quæro etiã ibi: *reuocatas*. habes enim hic ꝙ hoc casu põt resisti iudici violẽter & ĩpugnẽ. ¶ † Quid ergo si iudex exequutio-

8 oẽ faciat pte nõ vocata nec aliqua ĩterlocutoria p̃missa Cyn. notat de iu. & facti igno. l. quãuis. in penul. qõne. in fi. ꝙ põt sibi resisti de facto p. l. ꝓhibitũ. C. de iu. fis. Quod intelligit hic Col. vbi in exequutiõe est seruãd⁹ ordo in reb⁹: vt qa primò in immobilib⁹ fieri debet: deinde ad noĩa: deinde ad imobilia veniẽdũq; ordo nõ debet subuerti nisi pte vocata, & cũ cãæ cognitiõe: vt. l. à diuo. Aliàs facit cõtra no. s. c. ꝓxi scdm eũ. Saluis, q̃ dixi. s. c. ꝓxi. § qa verò in viij. qõne vbi oĩo vide.

9 ¶ QVINTO quærit de qõne, quã dicit Col. esse facti, & quotidie contingere posse. Pono, Ep̃us cõmisit cãm Titio: & postq̃ est in ea ꝓcessũ pars ĩpetrat ab eo aliũ iudicẽ, de prima cõmissiõe mẽtione nõ fcã: nec etiã de ꝓcessu. Opp. corã iudi. secũdi: de subreptione: nũquid põt? Dicit Col. se audiuisse multa dicẽs ꝙ nõ per ea q̃ legũtur & not. de offi. or. c. ij. cle. Dicit tamẽ ꝙ rõ horũ iuriũ, q̃ de subreptiõe loquũtur, est eadem. Et põt falli p obliuionẽ ordinarius, sicut Papa. xxij. di. præterea. Nec est simile de col. bñfi. vbi non agit de p̃iudicio, sed nullitate: hic verò agit de p̃iudi. ptis, & de re odiosa. & sic restringibili: vt dixi s. in prima qõne. Et qa hęc iur. indistinctè loquũt, nec fit talis inq̃sitio, vel fieri debet: cũ p̃latus cõmittit causas, sicut cũ benefi. cõfert. de elect. ĩnotuit. Inducit not. Noue. de offi. l. p̃senti. Lig. verò p̃dicta sibi adscribẽs ea recitat. & eodẽ mõ respõdet & fortificat. qa licet Epis debeat habere notitiã benefi. clerico. qa tenet visitare, nõ tñ tenet scire oẽs lites: qa de his nõ intromittit se ex offi. & pluries reperio ꝙ Ligna. simile ponit dicta Col. ista sibi adscribẽs. & puto ꝙ lecturam haberet & furaretur sibi dicta sua.

10 ¶ SEXTO quærit: pone Archiep̃us dedit mihi exequutore ad prouidẽdum mihi de benefi ꝙ quo ad eius collationẽ erat deuolutũ, si essẽ idoneus: & inchoato negocio per exequutorẽ. Archiep̃us cõfert, & post exequutor: q̃ col p̃ualet: tenet Io. An. cũ Stepha. Prouinci. ꝙ valet col. exequutoris facit reg. ꝙ semel placuit. cõmo. c. j. de do p tuas, & illud generale, ꝙ nõ licet venire cõtra factũ suũ. ¶ Miratũ tñ Col. de hoc. quia videt cõtra iur. de p̃ben. dilect. de cõces. præb. si soli Indu col. sua: vt. l. pen. eccle. j. Licet enĩ sit puniẽdus Archiep̃us, tñ per hoc nõ est affectata p̃ben. & iudi. soluit, & c. de pręb. dudũ. li. vj. dicam in. c. dilectus. alle

11 SEPTIMO quærit ibi: *irrita*. qa sñia excõmu hæc nulla est propter defectũ fundamẽti quid si lata sit excõmu. à delegato in veritate iurisd. habẽte, in iustè tñ: vt qa monitione nõ præmissa. vel ex cã insufficiẽti, nũquid. j. de cle. excõ. mis. id tenet, ꝙ sic. Facit, qa lata cõtra mãdatũ delegãtis est nulla no. Cal. & Io. an. de sen. excõ. p̃nti. Modo ista est hmõi: qa intentio Papæ nõ est, ꝙ delegat⁹ suus ꝓcedat iniustè. de rescrip. mãda. s. c. j. sup eo. Et hãc tenet Archi. e. ti. c. j. li. vj. p. c. j. xj q. iij. in ver. pasto. à cõtrario sen. Sed cõtra, qa lata videt contra ius ptis, nõ cõtra ius cõsti. ergo tenet, iuxta nota. j. de re iudi. c. j. & c. cũ inter, ꝙ forti⁹ in interloqutu q̃ in diffi. videt vrgere. Et hæc secũda pars indistinctè placet Col. qñ iudex in & circa nego. sibi cõmissũ ꝓcedit excõ. Et scdm ĩtellectũ Inn. qui nõ clarè not. in dicto. c. illud. est de hoc ibi cas⁹: quia ibi delegat⁹ ꝓcessit ad excõ. sñiam, nulla monitiõe p̃missa: vt per ptẽ allega. nec cõtrariũ ꝓbat nec etiã curabat ibi in decisiõe, vt videt de ꝓcessu: qa in dubio debet qs sñiam excõmu. à iudi. latã timere. Hoc quidẽ not. Inn. de dila. p̃tereà. in prin. j. c. cũ olim de p̃scrip. dudũ. & de cõces. pręb. ꝓposuit. Et ꝙ not. Ber. de re iudi. cãm. in princ. Et videt not. expsse. in lit. nõ cõtesta. c. j. in fi. vbi erãt delega. Et hãc sñiam videt sentire Io. An. j. eo. qa põtifica. in fi. Et videt satis ꝓbari de sen. excõ venera- § vbi. Qui tex. in delega. põt locũ habere: vt not ipse Col. s. c. prudẽtiã. § sexta. Sed si ꝓcederet fines mãda. excẽdẽdo, vel alias cõtra formã: tũc haberet locũ sñia Archi. Et ita ponit ipse in terminis, vbi supra. vbi qõnem istã mouet: licet postea subdat ꝙ si iudex p̃cipiat aliqd, sed iniustè, ꝙ ideo ex cõmu. nõ tenet. ꝙ ĩtelligẽdũ puto, vt est dictũ: qa sic ipsemet no. de sen. excõ. cũ medicinalis. in gl. j. simul Multũ enĩ refert an qs deliquat extra ptãtẽ sibi datã. & tũc nihil addit. Aut cõtr, secus vt. s. de sacra. nõ recitãtes. c. j. Et not. de cõsue. quãto vñ ꝓcura. cõtra mãdatũ agens, dñm obligat: sec⁹ extra. j. vt lit. nõ cõtesta. c. ar. j. de re. iur ea, q̃. à cõtrario sensu. Sicut dicit de arbitrio, vt patet in his, q̃ nota. de elect. cãm. Sic dicit Inno. s. e. si qñ, in gl. iij. in fi. & sic nota. j. de pręb. c. fi. & . j. & c. cũ olim. Vbi glo. dicit, ꝙ põt resisti iudi. Vide not. de vsuris, cũ tu. & de fur. c. j. Vbi null⁹ iudex debet scrutari dñm de interesse priuato, scdm col. Idem Lign. supp. Col. & sibi adscribens. ¶ Sup. gl. in gl. iij. ibi: *peruenit*. vbi de hoc Et ibi: *quisquis* vbi de hoc & ibi: *si quis cõtra clericũ*. vbi de hoc. & vide ibi Nou. super glo. & hoc ideò. In gl. *hoc obtinet*. Ibi *decidit*. vñ scdm eũ loqtur in egroto, vel in eo, q̃ nõ põt statim satisfacere. ff. de re iudi. si se nõ obtulit. § ait ptor. Vice. In gl penult. ibi: *resisti* ex quo est no. sec⁹ si dubiũ. vel nõ sit veritas patefacta. Et sic soluit cõtrariũ ꝙ gl. signat ꝓ simili. s. c. qñ. & . s. c. ꝓx. § q̃ verò Ho. In gl. vlt. ibi: *cõquest⁹*. de hoc. c. j. c. ij. & de offi. or. c. pasto

¶ SVMMARIVM.

1 *[illegible]des integra prorsus hic spectatur, qualiter dicatur?*

2 *Executor ad prouidendum de beneficio datus, si mandatore superstite siluerit, an mandatum expiret?*

3 *Perpetuatio iurisdict. vt valeat an requirat vt act⁹ interposit⁹ [illegible]*

4 *Iurisdictio per ea, quæ hic dicuntur, an perpetuata videatur?*

5 *Delegatus Apostolicus causam cõmisit, mortuo primus delegante, quàm subdelatus quicquã acceperit: an delegatio expiret?*

6 *Episcopi morte, nõ officialis potestas extinguitur.*

7 *Præceptũ nũ ad successorẽ extẽdatur Et quid de cõsil o. Et quid si [illegible] siliarius moriatur? nu. 8.*

9 *Subdelegatus ad duos articulos ante delegãtis mortẽ, ad vnum cœ*

nit, nisi ob id Iurisdict. perpetuata videatur?

10 *Rescriptū si est impetratū singulariter contra plures, an perpetuatio cōtra vnū, Iudicat ppetuā cōtra alios? Et quid in specie seq. nu. 13.*

12 *Delegans si ante generalitatis declarationem moriatur, an extinguatur iurisd. ctio super non declaratis? Et quid si deponitur, vel transferatur prius, quam delegatus citet? nu. seq. Et quid si non ipse delegans, sed delegatus? nu. 16.*

14 *Delegantis morte, re integra, qualiter expirare iurisdicti. dicatur? Et an in mortis euentum, ante subrogatum successorem, poterit subdelegatus procedere?*

15 *Delegans si nec moritur, nec deponitur, sed excommunicatus: an delegatus procedere posset?*

17 *Delegatus si matrimoniū cōtrahat, an de. cā sibi delega. cogno. possit?*

18 *Auditor si ante Papæ mortem, beneficium mihi debitum pronunciauit, an post Papæ mortem de illo prouidere posset?*

19 *Officialis, an vices suas committere queat?*

¶ *CAP.* XXX.

Licet vndique. Cas. Iurisdi. delegati re integra, morte delegātis expirat. Cōmunis diuisio. ij. ibi: *inquisitioni.* ¶ Expone literā. *duo vestrum.* Nota qa nō dicit duo, vel alter vestrū: quia tunc dubium nō haberet: sicut nec si esset ibi clausula: Quatenus vos vel alter vestrū. de qua. ĩ. c. cum plures. li. vj vbi reperies no. Coll. quę in pręcedēti. c. omisi. Itē nec habuisset dubitationē si sine clausula cōmissio simpliciter emanasset. ¶ *Sit sublatus.* & sit impotens de facto Et idē dicendum est, si cōmisit causā quotiens eum abesse contigerit: quia, si moriatur delegans inchoata iurisdictione à delegato: nihilominus delegatus sententiam ferret. ar. optimū. ff. de ver. signi. l mulieris. § fi. & . s. de rescrip. suscitatus. licet sit cōtra. p. de le iij. l. fideicōmissa. § sic si des. Ian ¶ Quod hodie decisum est. ĩ. c. si delegat⁹. j. respon. ¶ *Recusetur.* Et sic est impotens de iure. ¶ *An collega.* Collega dicit, qui paris est potestatis. ff. de ver. signi. l. colle. *Defuncti.* cuius vices recepit aute mortē. ¶ *Diffinire.* vt sic fungat vice duorū. de elect. cum inter in fi. Per quod no Hosti. ꝑ procur. tot vices habet in electione, quot sunt illi, quorū est ꝓcur. de hoc. s. de elect quia ꝓpter. ¶ *Mandatorii.* qui etiam respectu primi delegātis erat mandatarius. Hosti. ¶ *Re integra.* cum s. delegāti is non cœpit vti iurisdictiōe. Hosti. ¶ *Expirauit.* formauit hîc Pet. quęstio. expeditā, de rescrip si gratiosè. li. vj. ¶ *Vti cœpit.* saltē citādo. s. c. gratū Inno. vel solam citationem cōmittēdo. Hosti. Sup quo vide Nouel. in mercurial. c. vlti. in fi ¶ *De mandato.* Nam si tm̃ suo nomine citasset, secus diceretur. Inno. ¶ *Et illius.* qui subdelegauit sibi. Nec obstat. s. c. prudētiam. j. respo. ver. illa quippe. & ver. mandati. Nam illa intentio, de qua ibi loqtur, nō excludit cōmittēdi potestatē quā delegat⁹ habet à lege s. c. pasto. Itē, quia licet verè sit solus, repręsentat duos. Ad hoc de re iudi. cum olim. post pri. de elect. ne ꝓ defectu. & qđ nota. de postul. gratū. maximè ꝑ Nouel. in fi. j. resp. Et sic ꝑ interp̃tationē iuris, vn⁹ facit duos sicut & alibi duo vnū. de cōuer. cōiuga ad aposto. & nota. de tēpo. ordi. litera Hosti. Quęritur primo ibi: *re integra.* Et ibi:

1 *Vti cœpit* † Qualiter ista intelligunt? Dicit Hosti. dicit res integra, dū vti nō cœpit: & nō integra, dū vti cœpit. Dicit autē vti iurisdictione, si vices suas cōmittit alteri: vt hic &. ff. de iurisdict. omni. iudi. l. iij &. l. & ga. Etiā si principiū tātū cōmittat. s. c. sup. quęsti. § j. ij. &. iij. Vel si mādet alicui, ꝙ citet ptes s. e. ti. pasto. § j Et multo fortius, si ipsemet citet. s. c. gratū. ĩ. ti. j c. fi. in fi. Vel si recipiat testes inpiculo cōstitutos. ĩ. vt lite nō cōte. qm̃ frequēter. multo magis si excōmunicet cōtradictores, vel rebelles: vt. s. e. c. j. &. s. c. ꝓxi. &. ĩ. de excef. pla. ꝓ illorū. Vel si diē assignet ptib⁹ p̃sentib⁹. ĩ. de dila. c. fi. Vel si faciat offerri libellū, vel aliquē aliū actū iudicialē exerceat, etiā si ptes nō citauerit. ĩ. de libe obla. c. j. ij. &. iij. De quib⁹ actib⁹ iudicialib⁹ multi excipiūtur, ĩ. de ꝓba. qm̃ cōtra. &. ĩ. de test. cū venissent. j. respō. ver. fi. Host. vide qđ scrip. ĩ. c. quis. li. vj. in. vij. q. Et dic, vt dicā de hoc. ĩ. de offi. dele. c. fi. in opp. fi. &

2 q j. &. ij ¶ † Scdo occasiōe hui⁹ quęrit, nūquid si executor datus ad beneficiū cōferēdū mādatore supstite oīo siluerit ex piret mādatū videt, ꝙ sic, ꝑ p̃dicta iura: licet lec⁹ si bñficiū suæ donatiōi reseruauerit, aut īterdictū interposuerit. licet esto etiā, ꝙ nec reseruatio, nec in interdictū de iure teneāt. Nā & ij iudiciales sunt. vt ꝓbat in eo, ꝙ legit & no. de su. pa. cū dilect⁹. & de cōce præb. qa cūctis. li. vj. Ho. dicā. ĩ. c si sup. &. c. si cui nulla. de pręc. li. De hoc ꝑ Card. de resc. in ru. li. vj. † Tertio

3 dicta Host. ꝓseqndo, q̃rit: nunqd ad hoc, ꝙ ꝑpetuatio valeat reqrit, ꝙ act⁹ teneat Host. dixit, ꝙ nō, &. s. teugi sed sufficit, ꝙ vti cœpit qualitercūq, ita ꝙ nō possit ei negligētiæ silētiū imputari. ar. op. C. de ann. exce. vt p̃fect⁹, & leg. h. & de ino. test. si pater & qđ leg & not. de res. pasto. in fi. & de ele. in cāis. § fi. & de ꝓba. c. fi, Host. Sed ipse Ho. de exc. olim. & Archi. ĩ. c. quis li. vj. Io. An. ĩ. c. cū plures. s. e. li. Notāt, contrariū. Sed facit bene ꝓ Host. ĩ. c. vene. &. ij. q. vj. nō ita. & de dol. & & cōtu. cū dilecti. etiā cotrariū tenet Host. tñ Col. tenet ꝙ notat hîc Host. & refert ꝙ dñs Abb. de meus, vtriusq; iu. ꝓfessor, allegabat casū. ĩ. c. vene. Nā respōsio, q̃ dari solet diuinatoria est. Inducūt. s. c. in l̃ris. & ĩ. c. signifi. iūcto ꝙ difficilius est auferre iā cōpetēs q̃ impedire q̃rēdū: maximè in spiritualib⁹. s. de trāsl. inter. in pri. Itē principaliter attēdit negligētia nō vtētis. de rescrip plerūq. Videt cas⁹ de excep. olim. s. dm intellectū Inn. Fac. hoc. c. &. c. cū plures. & similia loquētia in distincte. Sic testamētū nullū reuocat. Insti. quib. mu. test. instru. § posteriore. Sufficit enī veritas cū ope subsequuto. de bigamis, nup. Maxime dū est faciēda īterp̃tatio larga: videlicet dū agit, vt res valet. de ver. signi. Abb. Nō obstat. c. cū olim. de dolo qa nō sufficit ꝓcessū nō valere ad hoc, ꝙ valeat itineris arreptio. sed ꝙ ignoret l̃ras impetratas: vt de ap. suggestū. Nec obstat ꝙ de intētiōe obijcit: qa intelligit de exp̃ssa & directa: vt ex p̃missis apparet. Coll. dic, vt dicā, de offi. lega. c. fi.

4 iij. q. ij † Quarto Host. ꝓseqndo q̃rit. pone: Iudex mādato recepto intēdes iurisdictionē suā ꝑpetuare, vocat tabellionē & testes dicēs: Carissimi, vocaui vos tāquā delegat⁹ à Papa, à quo recepi l̃ras tenorē huiusmodi cōtinētes. Clemēs &c. ipaq; facit ꝑ egi in totū, ꝑ hoc iurisdictionē acqrēs. de app. sup eo. ij. in fi. & ꝓpter cas⁹ infinitos, q̃ accedere possūt. C. de vsufru. l. pe. aliis occurrere volēs ff. loc. l. si qs domū § hic subiūgi. & s. de ser. nō or. c. j. ad ꝑpetuationē suæ iurisdict. authē. rescri. præcipit notario, quòd literas in publicam formam redigat, testes inscribēs, nūquid ꝑ hoc ꝑpetuasse videt? Hosti. dicit, ꝙ forsā sic: qa ꝑ hoc iurisdictiōe vs⁹ videt: cū talis actus sit iudicialis: vt patet in eo, qđ leg. & not. ĩ. de fid. instr. c. j. &. ij. &. c. penu. & fi. e ti. & etiā in hac materia, necessariū videt vt iurisf. sic ꝑpetuet. ar iuriū p̃dictorū. & vt rescriptū nō peat. ar. nota. ĩ. c. ꝓxi. Et vt parcat impetrātis laborib⁹ & expēsis. ar. s. e. q. § porro. in fi Nec obstat ꝙ nō videt habere iurisdictionē in ꝑsonas sic vocatas. ar. ĩ. c. P. & . G qa illud est verū principalit habet tñ ꝑ quoddā accidēs Posset enī accidere, ꝙ in crastinū diē receptiōis l̃rarū moriret delegās. Et sic expirasset, nisi sibi taliter ꝓuidisset. Videt igit hoc sibi in tali casu ꝑmissū cum aliter iurisdictio expediri nō posset. ar. not. s. c. pte. Nec pōt imputari, si nō sit ad ptes: qa forsam, nec breuitas tēporis hoc pateret. ar. ff. de exer. l. j. Faciat ergo homo qđ pōt. xxij. q. ij. faciat, hoc est publice. &c. vt. s. qa quasi exp̃ssa ꝓ se iura habet. ĩ. de offi. ord. pasto. in fi. & de app. si iustus. Cōsulit tamē maximè qa nō omnes capiūt verbū istū, qđ nihilominus sine mora aliqua q̃ cito poterit, citet partes ar. eius, qđ legi. & no. ĩ. de sen. excō. agnoscit. in fi. &. c. qđ de his. in fi. Subdit, ꝙ per dictā publicationē in ptiū absentia facta quo ad exceptiōes, vel ratiōes alicui cōpetētis ptib⁹ nō parat p̃iudiciū: qa nec ad hūc finē facta est. ar. qđ legi. & not. s. c ex pte j. &. ĩ. de testi. veniēs. c. ij. Fatet tñ, ꝙ ad id qđ dixit de publi fiūt argu ꝓ & cōtra. sup eo § fi. s. de app. vt debit⁹. j respō. Et dicit addēdū, qđ not. ĩ. de iureiu. ad nr̃am. ij. s. c. qm̃ Abb. in fi. Nouel. recitat Hostiē. & nihil addit. Dicit Io. Cal in aditio. ꝙ ipse est de illis, q nō capiūt verbū illud s. dictū Host s. ꝓxi. ꝑ De re. ĩ. de ꝓb. q̃ ꝓ j. actu ꝓcessus ponit citationē & extra ipsum facit insti. de poe. tem lit. § vlt. in pri. vbi dicit ꝙ oīm actionū pri.

incipit ab in ius vocãdo. Inducit, quia actus præcedēs citationem inceptus per subdelegatū, nō impedit reuocationē delegati qui subdelegauit in totū. Inducit not. s. c. sup questionū. § si verò. Sed ipsa citatio facta per subdelegatū. Sic intelligit. j. c. quãuis. Nec obstãt iura, q̃ generaliter dicũt. vti cœpit quia exponũtur p alia de citatiōe facientia mētionē. s. c gratū. j. ti. ij. § fi. Itē, quia de actu præce. non videtur expssum. Item quia per actū præcedētē nō ppetuatur iurisdictio. in casu. c. ppo-suisti. de foro. cōpe. vt ibi legit & not. Sufficeret. tñ actus, qui loco citatiōis haberet: vt si ptibus præsentibus Iudex terminū assignari facit. Nota. s. c. cōsuluit, in glo Ioã. Cal. Lign. dicit quòd quãtum ad hoc requirit actus, per quē queritur quasi possessio iurisdictiōis, etiã si sit citerior lite contestata: quia per talem radicatur & fundatur iurisdictio in delegato, tãquam in subiecto, & antea totum à delegãte. j. c. quamuis. li. vj. Ex quo infert, q in hoc actus iurisdictionalis requirit & sufficit. Et licet requiratur quidã, q exerceat in partes. defendi tñ pōt oppinio Host. quia & aliquo casu iurisdictionē habet in alios. s. e c. j. & c. preterea. Canonistę tñ oēs in hoc cōcordant q nō est necessaria litis cōtestatio, cum saltē sufficiat citatio. s. c. gratū. j. ti. j. c. fi. Et ita cessat cōtētio Legistarū, de qua. ff. de iu. li. l. & q. § i.

5 ¶ † Quintò ppter dicta Colle. ad quasdã pticulares questiōes accedēs. quero primò Pone delegatus Apostolicus, commisit: moritur primus delegans re integra i. antequã subdelegatus pcedat in aliquo, an expiret eius iurisdictio? Archi e ti. q̃uis. tenet q sic Ratio sua est, quia nō ppetuat iurisdictio, nisi p citationē scd̃m eum. ar. s c gratū. j ti. pximo. c. fi. Idē Cardi. de rescri. in rubri. li. vj Coll. tenet contrariū quia placet sibi opinio Hosti q quicũque actus iudicialis ppetuet iurisdictionē, cuiusmodi est subdelegatio. Idē notat Io. An. j. eo. si à subdelegato. Et hoc pbat in verbo. vti. hic, & c. quãuis Delegare verò iurisdictiōis est s c. pastor. j. respō. ff. de iurisdictio. omni. l. imperi. in fi. Hoc dicit Ligna. clariū p c. si à subdelegato. dicere tñ posset aliqs speciale in delegato legati, q sola citatio ppetuet quia videt expressum. j. ti. j. c fi. vt nō ita facilit ppetuetur iurisdictio legati, sicut Papę. ar. eius, q̃ legi. & nota. j. titu. proxi. li. vj. Sed hoc nō capio: dicã in. c. fi. alle Vlterius quero: nũquid Iudex datus in diem vel sub cōditiōe, ante diem vel conditionem potest ppetuare iurisdictionē Ioã. And. in dicto. c. cū plures. Tenet, q nō: quia hoc casu nō ab actu iudicis. sed adie vel cōditiōis euentu dapēdet iurisdictio. ar eorū, quę legitur & notãtur. de fo cōpe. licet, Verū Coll. hic tenet cōtrariū quia non repit incōueniēs, q delegatus huiusmodi ante dici, vel cōditiōis euētū cōmittat vices suas. ar. s. c. q̃uis. & c. sup questio & c. pastor. & e ti. c. vno. in cle. Et bene. fa nota Cardi. & Ioã. de elect. si cōfirmationē li. vj. in Nouel. & tñ subdelegãdo ppetuat, vt pxi. dixi Nec est simpliciter verū scd̃m Coll q omnino iurisdictionē nō habeat, inducit de rescrip. pastor. in fi. & dictã Cle. & qđ p dixi de cōmissiōe, nō obstat q nō depēdet ab actu Iudicis: quia Imo q quãtū ad hoc, qđ cōmittere posit scd̃m eum Lig. vero dicit, q non prima opinio est verissima Primò ppter regulã, quæ hēt q pacti: dispositionis suspēsæ in euētum cōditiōis ante purificatã cōditionē, nulla orit obligatio de resc. si p te. li. vj. j de appel. præte Insti de ver obli. § vt cōditiōali Sed pcedere posset opinio Col. secūdū eū solo exercitio suspēso: vt in datis cum clausula: Quòd si nō oīs. Inducit nota. sua. s. c. prudētiam. dicam in. c. cū plure. Tertio dicit Colle. se vidisse dubitari, vtrū per citationē nō executã ppetuet iuri. Sed nō est dubiū, supposita opiniōe Host. de qua supra quē ipse sequitur. Quartò, quare nō ita indistinctè pmortē mãdatarij expirat mandatū. & c. dixi. s. c. quoniã Abb. post Host. in ij. opp. q delegãs nũquã delegat, quin nomē suū exprimat Dicit hic Col. q hæc est ratio: quia intēdit disponere ad tps, quo est futurus priuatus quia nec posset, vt nota. j. ti j. nouit. & per. Cardi. de rescri. c. j. Nec successorē ligare posit. Id circo indistinctè requiritur, q mãdatarius ppetuauerit Sed ista tō non valet: quia licet princeps non posit ligare successorē. s. de elect. innotuit. potest tamen concedere literas de gratia, &

de iustitia ppetuas: q̃ successor eas reuocare posit. s. c. quia & j. c. si super.

6 ¶ † Quintò nū quid p mortem Episcopi expirat potestas officialis? Dicit Colle q nō. Archi. j. de offi. vicarij c. j. & Card de hære. ne aliqui & Noue ibi, & hic Col. tenēt q sic: quia aduenienti tutela legitima cessat datiua C de legit. tu. l. nemo. Nō obsta. q sit ordinarius vt nota. de offi. c. legatos. li. vj & dixi in dicto c. j.

7 ¶ † Sextò quid de pcepto? Notarūt Vin. Gof. & Arch xviij. q. ij. dudum. & Spe e. ti de legato § restat. Notãt, q præceptū etiã expresso noīe ppno extenditur ad successorē re integra. Quod dicit Collect. expressum in authē. de mãda Prior. § si quis autem. Sed melius facit in authē. vt. nulli Iudici. § & hoc verò iubemus. Inducit nota. j. de arbi. cū olim Hoc tñ Host. in su ma. e. ti. § qualiter fini. Hoc intelligit de præcepto legitimo. ¶ Ex quo infertur secundum Coll. q necessitas annexa præcepto legitimo ppetuat. & notatur. xiij. q. v. quisq̃s. vbi notat Archi q licet mãdatū non imponat necessitatē, sicut iussio: tamē transgressor mandati supioris punit: nisi resscrat, vel secundum iussionem expectet. s. de rescriptis. si quando. vnde notat Hug in dicto. c. quisq̃s qđ mandatum cogit, sicut præceptum, & peccat q non adimplet Prędictam autem opinionē de perpetuitate pcepti, ponit glo. in. l. & quia. allegata § j in secunda solutione § Et hoc verò iubemus. allegati. Et istã solutionem consueuerunt communiter cōprobare. Doct. legū. vt dicit Io. Nico. in dicta. l. q quia Ratio eorum est, quia pręceptū imponit necessitatem. § si quis omissa causa testa l. j. § j Mandatū verò gratuitū est. ff. mãdati. l. j. & l. si verò non remunerãdi. § si mã dauero. Allegat Io Nico pro hoc. ff de solu l. fi. Et infertur hoc istam cōclusionem, q qñcunque mandatur iurisdictio subdito in modum pręcepti, durat post mortem mandantis etiam re integra ¶ Sed Odof in dicta l. & quia. reprobat quia licet quãtum ad alia sit differētia inter mãdatū & pręceptū, tamē nō est differētia q̃tum ad hoc. de quo querjtur. Et dū alle l. & quia placuit mihi opinio Odof nō videtur, q Iussus posit inducere hanc rationem. Pone enim, q trado tibi peccuniam, & Iubeo q illam pręstes Titio, mandatū extinguetur morte. ff de lega. ij. l. cum pater. § Meuio & de solu. l. fi secūdum primū intellectū glo Et pro hoc ff. si cer. pe. l. eius, qui in puincia. § cras verò. ¶ Ad l. fi. de solu. respondebã p hac parte facere dictū scd̃m illius legis, & primū dictū non obesse: quia hoc facit ibi lex obligatiōis. s. stipulatio. Vnde placebat mihi sicut & Odof. distinctio quã ponit glo. in dicta l & quia in vltima solutione ad dictū contrariū sic distinguens: quia aut loquimur de morte mãdantis aut de morte mãdatarij s. de morte mandãtis. obtinet, qđ dicit hic. & in l. & quia Si de morte mandatarij, subdistinguitur, quia aut fuit ei cōmissum sub nomine proprio: & tunc expirat per mortem re integra. ¶ Aut sub nomine dignitatis & tunc secus Et sic intellige dictum § Iubemus Facit. s. c. quooiam Abbas. Et de hoc etiam tetigit glos. ff. de pactis. l. pactum. in fi allegandum ff de lega. ij. l. cum pater. § cum ęstimare. & l. cum duobus. e. titu. & ff. de anna. le. l. anna. § j. Rationem autem quare sic distinctè morte mandantis expirat iurisdictione integra allegabam: quia aliàs nũquam expiraret: quia semper sub nomine dignitatis fit cōmissio cum nullus, vt priuatus sit Iudex ff. ad l. Iuliam ambitus. l. j. & de iud. l. cum pretor § j. Item aliam rationem dabam: quia durante, vel cessante causa, durat vel cessat effectus. Iura sunt communia. ¶ Modo causa efficiens ex parte delegantis se tenens, est ipsa delegatio: & causa conseruans, voluntas delegantis vt dicto. § si mandauero. & l. solent circa principium. de offici. proconsulis. Iuncta. l. leg. in e. ti. Modo factum & volũtas vnius non potest esse factum, vel voluntas alterius. ar. Institu. de stipulati seruo. § sed cum factum ff. de condit & demon l. qui heredi. de ver. obli. l. quis arbitratur. de cond. & demon. l multa. & l. in testamento. C. de contrahen. empti. & vendi l. fi & ff. pro socio. l. si conta & ff. de arb. l in cō pmi. Ideò p cessationē huiusmodi cãe p mortē delegãtis, non mirū si cessat delegatio. Et idē si p cessationē & priuationem. & c. Quia resolutio iure donatoris, & c. vt ff. de

pigno

pigno.l.grege.§.j.& l.lex vectiga.& .C.si.pig. datū sit.l.ij.& de cōtro.inuesti.§.rursus.collu.deci.Sed in casu cōuerso, videlicet, dū superstite delegāte morit delegatus, bene possunt prędictę causę remanere. Primò enim manet factū: vt de se patet. Itē voluntas, qua cōmissum est dignitati quia ad ipsam nō ad personā dirigebatur: vt iuribus supra allegatis.&.j.de rescrip.si gratiosè.in Cle. Videt enim subrogatio repræsentare identitatē personæ per id generale, Res surrogatus.&c. Sed obstat.§.si verò.& pręcepta in eodē authē.vt nul li iudicū.statim sequens. Sed soluebā sic, q tex. ille, cum dicit. *Quod si præcepta cuiuslibet Iudicis sunt priusquam insinuentur, præcipientes, cui ad quem præcepta sunt, contingerit remoueri à cingulo qui factus fuerit Iudex, hoc suscipiat, & exigat. &c.* Debet sic exponi, q singula singulis referantur, videlicet illa verba: *Iudex suscipiat* ad subrogatū in locū illius, ad quē pręcepta directa sunt. Et verba illa: *Iudex exigat.* Referuntur ad subrogatū in locū Iudicis pręcipiētis. subaudiēdo, videlicet p modū non iussiōis. Sed dices, q dicta distinctio diuinat in vl timo mēbro, ad §.& hoc verò iubemus: quia non videtur q text. ibi capiat, q sub nomine dignitatis ibi mādaretur. Dico enim, q Inno. hoc apit, dum dicit. *Si contigerit nostram iussionē fieri ad aliquē Iudicē, & intereà iste qui esset administratione is qui post illum acceperit dignitatē, accipiat eam.* verba enim ibi sonat, q dirigebat iussio ad dignitatē cum administratione habētem. Et ratio tex. ibi etiā in hac fundari videtur, si ponderant dicta verba. Leuis enim videtur ratio inter mandatū & pręceptū videlicet necessitatis & volūtatis: quia mandatū à superiori directū præceptū est. ff. quod iuss. l.j & ibi nota. in. xiiij q. j. qd̄ pręcipitur. ¶ Vide tū q de hoc scrip. post Host. s̄. c. qm̄ Abban. v. q. Miror aūt, q allegatur §. si quis autē. in authē. de mandatis Princi. quia nec glo. nec Doct. in dicta. l. & quia. illum allegāt. Nec videtur facere ad ꝓpositū. ¶ Loquitur enī de præcepto, bene rei tñ publicę aduerso, & secundā requirēti iussionē. sed nō tāgit casum præsentē. Et esset nimis forte dicere, q omnia præcepta Principis iura cōcernētia priuatorū essent de natura sua perpetua: maximè, cum omnia mandata Principis vim iussionis habeāt: vt præfertur, & possent salua ri opiniōes cōtrarię in iussionib⁹, quę cōcernerēt executionē alicuius negocij rei publicę vtilitatē tāgētis, vel generali⁹ in casu ꝓximo. Vide tñ omnino quę dicam de ista materia. j̄. e. c. si. in Cle. in vij. q. Dicit enim Col. q mandatū motu ꝓprio factū, nō expirat p mortē mandātis re integra. & remittit ad nota. de pœnis. c. fi. in fi. & . j̄. de offi. ord pastor. circa finem. ¶ Tame hoc vltimū nimis dubiū est, & pl⁹ placet qd̄ ꝓximè dixi. ¶ † Septimò mouet Col. quid de cōsilio? & expedit di

8 cens, q videtur sibi, q p mortē mādantis seu delegantis expiret re integra: multo forti⁹ q̄ mandatū. & Lignanus remittit ad notata de electiōn. cum in veteri. ¶ Octauo quærit, qd si cōsiliarius moriatur re integra? & dicit, q nihilominus mādatarij ꝓcedere posiit. j̄. ne sede vac. c. j. & de testa. c. ij. li. vj. Licet nota. Chard. in dicto. c. vno. Illud cap. aliqualiter in cōtrarium restringat. Dicit tamen quòd res consulta nō perit per mortem Notauit Archidia. in. c. quisquis. xiiij. q. v. Et ita fuit iudicatū in curia secundum eum. Inducit tamen Col. in contrarium, quod de compromissarijs dicitur. de ele. si cō promissarius. §. ij. li. vj Dicit tamen quòd ratio proximę con clusioni potest esse: quia verba intelligenda sunt cum effectu Et ideò de defectuosa electione intelligi videntur. ar. de ele. ne pro defectu. in fi. Inducit no. sua de sortile. c eccl. ¶ Nono quærit Colle. Pone: commissa est causa Ioā. canonico Baiocē. qui in totū committit eam Archidiacono, qui Archidiaco. re non integra moritur. nunquid successor eius cognoscet? Cardi. notat de rescrip. sta. li. vj. q non: quia iste Ioā. non potuit perpetuare iurisdictionem quantū ad successorē sui subdelegati: sicut nec quantum ad suum successorem: quia canonicus canonico non succedit: vt not. de elec. quod sicut. Et sic nec eius subdelegatus. & quia semper inferior videtur cōmittere personæ, quā bene nouit. Et sic iste Ioan. personę. Arch. non dignitati in Papa non sic, vt hic. Sed refert Coll. se audi-

uisse à Doctore solēni teneri contrariū: quia spectatur dignitas, quæ semper durat. Sed dicit ipse Col. q non adhuc bene satisfactum est rationibus. Cardi. & quia vt not. ibi Archi. & Ioā. An. expressa persona. Et idem no. hic Ber. dicā in dicto. c. statutū. Sextò principaliter ad gl. Ber. & Inn. redeūdo

9 ibi: *expirauit.* Quæritur † Pone: subdelegatus super duobus articulis ante mortē delegantis citauit super vno tantum: an super alio sit perpetuata iurisdictio, Ber. hic tenet, q non in gl. fi. post prin. Inno recitat opiniones. Primò, q videtur perpetuata: quia iurisdictio indiuisibilis est. Et hoc quando contra vnam personam comisisis pluribus articulis, citatur ipsa sup vno tantum. ar. j. s̄. de rescri. pasto. §. j. Alia opinio Ber. habet q non perpetuatur nisi in eo, super quo illa persona citata est quia sic videtur subdelegatus iurisdictionem diuisisse & quia citatus non tenetur respondere. nisi super eo super quo citat⁹ est. Secus autem esset secundum Inno. si citatus simpliciter, q veniret responsurus: secus tunc videtur ar. ff. de appella. l. cū in vna. &. ff. de negoti. gesto. l. nam & seruius. § sed si in vno. & de minor. l. etiam. § ex causa. ¶ Verum si citaretur ad instātiam vnius personæ contentæ in rescripto non propter hoc perpetuaretur iurisdictio quo ad aliam in eodē rescripto expressam. ar. s̄. c. relatum. secundum Inno. Sed quod supra dixit Inno. q citata vna persona, non fit perpetuatio contra aliā intellige ex vi citatiōis. Si enim aliquē actum fecisset toti iurisdictioni comunē secus. Procedit ergo secundū dictū Inn. cū specialiter cōstituit nūcium iuratum ad illū citādum: nō sic si generaliter illū cōstituisset ad omnes citatiōes faciēdas. Nouel. Vnde circa hūc articulū Gos. sic distinxit, qa aut simpliciter, &c. tūc ꝑpetuatio fit in omībus. ar. C. de anna. exce. l. si multa. Aut expsse sup vno arti. tantū: & tūc si arti. se cōtingūt. in omībus ꝑpetuatur. ar. s̄. c. prud. § sexta. &. ff. de mino. l. tutor. § curator. & fami. ercis. l. in hoc iudicio. & q̄ ad seruitu. nece. l. stillicidij. in fi. &. l. si comunē. &. l. si in partē. & . j̄. de appel. c. secundò in princ: etiā loquitur. l. vlt. C. de duo. re. Sed si articuli nō cohærent tūc fit perpetuatio tm̄ in expresis vt. l. etiā. & . l. si spes. ff. de mino. & de app. c. inquisitiōi. Et idē tenet Phil. s̄. c. pastoralis. ¶ Quod videt placere etiā Hosti. & etiā Bar. Bri. in quæstiōe dominica. lx. Remittit Noue. ad no. sua in. c. ne aliqui. de hære. li. vj. in glo. no. & in Noue. sup ea. Col. verò cui ꝑmissa placere vidētur remit. ad Coll. sua. s̄. de rescr pastora in fi. ¶ Premissaq; etiam Ligna. de citatione placere vidētur. Ecce vt habeas præmissa ac etiā dicta Hen.

10 sub breui cōpēdio eli. duas cōclusiō. ex ꝑmissis. ¶ † Prima sit hæc cōclusio indubitabilis, q si rescriptū impetratū est singulariter cōtra plures, ꝑpetuatio cōtra vnū, nō īducit ꝑpetuatiōnē cōtra alios. s̄. c. relatū. scd̄m Ber. Inno. & Hosti. & Ab. hic, & Ber. V in Gos. Host & Nouel. in. c. pasto. alle. & Spec. de le. § videdū. ver. q si is. & Bar. q. dominicali, quæ incipit: Quidā impetrauit rescriptū & Archi. & Ioā. An. in dicto. c. ne aliq q̄q̄ Inn. in dicto, c. pastor. in glo. Pet. & Ioā. de deo in

11 quæst. suis in cōtrariū notasse videant, & malè. ¶ † Scd̄a cōcl. q si cōtra eūdē plurib⁹ causis cōmisis in eodē rescrip. fiat citatio generalis cōprehēdēs oēs causas in resc. cōtētas, ꝑpetuatur iuris. in oībus: vt. l. fi. C. de ann. exce. scd̄m Inn. Ho. & No. hic. Et idē si in vna causa solū quo ad causas, seu nego. cōnexa ar. ff. quēadmodū ser. amit. l. si cōmu. & C. de du. re. l. fi. scd̄m Hosti. hic. Sed secus in nō cōnexis, scd̄m Ber. Host & Noue. hic, & Ber. Hosti. V in. Go. & No. in. c. past. alle. de rescrip. & Arch. & Io. An. in. d. c. ne aliq. & Phi. s̄. c. past. & Bar. in. q dominī lx. q̄ inc. Quidā īpetrauit rescri. licet Inn. in. c. pasto. de rescrip glo. pe. & . Archid. xviij. q. ij. dudū. glo. pone, q cōtra. De hoc in Spe. hoc ti. § restat vide. ver. qd si sup duob⁹. Fallit in cāu here. vbi ꝑpet. in vno, opat in alijs in fauorē fidei: vt. d. c. ne aliq. Iuxta qd̄ q̄rit de q. Spe. in. d. ver. qd si is. vbi q̄ritur nū qd ꝑpetuata sit potestas illi⁹, cui cōmittit, q cū aliqb⁹ irregula. dispē. et hoc ipo q dipēsat cū qb⁹. Et dicit se obtinuisse q nō: qd̄ pōt ꝓcedere scd̄m Hēricū. qñ cum expresis dispensare debebat, & emanauit litera p viā cōmissi, non p modū gratiç factę dispēsare debenti. Quo casu potest distingui secū

dum eum. An is, cui facta fuit cōmissio, fecerit actum cōem omni dispensatiōi: & tūc duret potestas. An solū spālem quo ad dispēsationē iam factā: & pcedat tūc dictū Spe per pdicta. Sed si litera emanauit per modū gratię factę dispēsari debē ti: & maximè cū incertis: & tunc cū pro facta sit gratia, non expirat etiā re integra morte cōcedētis: vt clarè probat. ĩ. de præb. si cui nul. li. vj. & ibi not. Nouel, s̃. de fil presb. c. ex tua. Aliàs incipit, ex parte. Idē recitaui post Coll. s̃. in. x. qōno § quintò Post præmissa monet Hēri. qōnem, quam disputat 12 Nouel. in regu. sōi. de qua ibi dicā. ¶ † Septimò prosequēdo dicta Inno. principaliter q̄ro, nunqd si moriē delegans ante declarationē generalitatis, perit iurisdi. super nō declaratis. Dicit Inn. nō esse dubiū, quod perit vt de rescrip. pasto § ij. li cet sit ar. cōtra ĩ. de offi. lege. nouit. Supra quo omnino vide quod scripsi in dicto. c. pasto § qm. in. v qōne. Quod hîc in telligit Ber. etiā si moreret facta citatione. Dicit Hosti. ꝙ ex clausula gene. q̄tump tinet cōtra personā citatā procedi pōt ar. C. de anna. excep. l. fi. Recit. hic Nouel. nec īpugnat. Dicit Col. si ītelligat qō de mādatore moriēte re integra āte expsio nē rerum: dic, vt colligi in. d c. pasto. Sed si intelligat de clau sula cōtenta sub clausu genera dic vt de rescrip. signi. Sed in eptè procedit qa certū est, ꝙ nō loqmur de morte partis, sed solum delegātis, pro vt loquit ista decre. Ipse verò Col. in. d. c. pastoralis, quasi nil not. vltra nota. hic, & dicto. c. pastora. &. c. ne aliqui. per scribentes & per Archidiaconū xviij. q. ij. dudū. Quid dicēdū? Ber. declarat: puto, ꝙ si personæ & causę sub generalita. cōprehēse sint totaliter separatę. tenet opinio gl. Nam citatio nullū vsū iurisd. donec sequat specificatio im portare videt. Imo videt facta sub cōditiōe rerū & personarū exprimēdarū. & per cōsequēs nullā perpetuationē inducit. Iuxta ea, quę dixi, s̃. e. in. v. qōne § vlteri° q̄ro. Et probat in dicto. c. pasto. in fi. cū ibi no. Nam nec valet, nec arctat incerta citatio. Et ita virib° oportet dicere, ꝙ necessaria citatio adhuc fiēda conditionē inducit: qa nescit q̄ vel qualis erit: sicut di cimus de clausula acceptādi in genere data. ĩ. de cōcess. pręb. c. j. lib. vj. Et si sit decre. cōtra vnū, nō magis perpetuat cōtra alios, q̄ si omnes expressi essent: quia perinde habetur maxi mè, quādo expsi sunt: vt. d. c. pasto. in fi Et tamē si essēt per sonæ: & tūc expressæ in nū cōnexis vni° perpetuatio. in alijs 13 nihil facit. Igit. ¶ † Octauò pricipaliter quęrit: qd si depo nat vel trāsfert delegans, antequā delegat° citet: videt ꝙ perit iurisd. vt. s̃. e. qm Ab. scdm Inn. & Vinc. Dicit tn̄ Inn. ꝙ alijs videt, & forte. bene ar. huius decre. ꝙ durat subdelegatio & erit subdelega° successoris. Sed Archi. de offi. vic. c. Roma. lib. vi. in gl. ex cōmissiōe. & Go. & Collec. hîc tenent opinio. Ber. quā credo veram. Ratio Col. quia talis deposit°, vel trā- slatus cētet mortu° quo ad illam dignitatem à qua est depo situs vel translatus. Et quia non videt cōmisisse ad illud tem pus, quo est priuatus. & remittit ad colec. sua. ĩ. in fi. Prima ratio Collec. videtur melior. facit xxij q. j. si quis iam trāslat° 14 &. ĩ. tit. j. c. nonn. ¶ † Sed nunqd ipso iure, an verò ope ex- ceptionis expiret iurisd. delegati re integra per mortē dele- gantis? Dicit Inno. quod non ipso iure: sed ope exceptionis. Sed veritas est in cōtrariū: qa tex. videt dicere ipsi. ꝙ expirat vt hîc, &. l. & qa alle. de testi. cū venisset. de quo ibi in Nouel. super gl. ij. Dicit autē Hosti. quod vbi propriū nomē erat expressum: alias secus. per decre. qm. s̃. eo. Et eadem quæstio esset de trāslato secūdū Nouel. Sed nunquid secūdū hāc opi. ante subrogatū successorē, poterit subdele. pcedere? Dicit Io. Cal. in addi. ꝙ nō per hāc decre. p æquiparat mortē delegati subdelegātis & mortē Papæ delegantis. Vtroq; enim casu ex- pirat iurisd. re integra, & re nō integra. nō. Sed constat quod ratione dignitatis Papa delegat, licet nomen propriū ipsius Papæ sumat. ergo. &c. Et hoc pōderando nō video, quomō procedat distinctio Hosti. quia dato, quod delegatus sit da- tus sub nomine dignitatis tamē in subdelegatione quā facit oportet exprimi nomē suum: quia dignitas nō loquitur. Et ideò in trāsitu iurisd ad successorē attendi debet, cui fit cōmis sio secūdū distinctionē cū ar. qm. s̃. e. non decre. cōmittens

Sed cum quæritur de duratione potestatis propter defectū cōmittentis tempore cōmissionis, persona non dignitas con sideratur. Io. Cal. Sed quid de iurisd. legatorū & aliorū? cre- dit Inno. illā durare etiā post mortē eius, qui eum legatum fecit, prædictis rationibus. Quod dic vt legitur & not. ĩ. eo. 15 c. legatos. li. vj. ¶ † Sed nono pricipaliter, quid si delegās nec moritur, nec deponit sed excommunicator Ber. dicit quod procedet nihilominus delegatus. ¶ Quod est verū secūdum Inno. si totam causam cōmisit. Et idem scdm eum, si nō com misit totā causam, saltem quo ad articulos commissos. Ratio quia per cōmissionem delegationis huiusmodi trāsit iurisd. in delegatum: quæ per excomunicat delegantis non periclī- cet secus diceret, si tantū ministeriū esset sibi cōmissū. Con- tra tamē videtur. primo qa nudū ministeriū tanquā cōmissū spāliter, non videtur subdelegabile. ĩ. c. quoniā. Sicut nec me rum imperium. ff. de offi. e. cui man. est iur. l. j § penul. dicam in. c. quoniam. Sed cōtra adhuc videt. quia delegans potest soluere iudicium delegati, quando vult reuocando: vt. ff. de iudi. l. iudici. soluit. Et quia app. debet delegans. s̃. e. cū super § j Melius. c. super quo § porrò. Solutio secūdū Inno. illa lo- cum habent, vbi delegans nō est excōmunicatus: sed vbi est excōmunicat° iam nō potest soluere iurisd. delegati: nec ad eum appel. Sed iudex, qui est superior delegantis potest hoc facere. Nec obst. de offi. vica. c. Roma. lib. vj. quia loquitur de vicarijs & offici. Epis. in quibus secus: quia illi ex quo domi- ni eorū sunt excōmunicati, vlterius nō debent se de suo offi. intromittere. Ratio diuersitatis est: quia vnum auditorium est Epis. & offici vel vica. ĩ. de appel. Roma. lib. vj. secūdum Inno Dicit Hosti. hîc, & Bo. in decre. Roma. ꝙ si delegans ni hil sibi de iurisd. retinuit, vera est opi. Inno. Contra hoc vide tur facere. ĩ. c. quamuis. lib. vj. per quam roboratur opin. gl. infra sequēs. Vnde Cal. hîc in additiōe dicit probabiliter sic posse distingui. Aut res non est integra, cum excōmunicatus subdelegat: & tunc non expirat iuris. subdelegati vt dicta de- creta. si. is cui. Aut est integra: & tunc sit vera opi. Gof. vbi verò aliqd sibi retinuit cū tūc nil propriū habeat subdelegat° videtur quod procedere nō possit illo excōmu. remanēte cū repelleretur autho. de testa. licet. de hære. frater. Et quia idē quasi tunc est auditoriū, seu cōsistoriū. Sed decre. si is cui ĩ. e. lib. vj. bene facit cōtra Hosti. & pro Inno. Et ꝙ non sit idem consistorium, probata ppel. per quam adit. Item quia re in- tegra per mortem nō reuocatur. Gof. dicebat hic sine distin ctione non expirare iurisd. sed suspendi. Et quod illo abso- luto procederetur ex veteri commissione. ar. xv q. vj. nos san ctorum & . c. iuratos. Et hoc videtur secundū Coll. esse, quod not. Hosti. in dicto. c. Rom qui intelligit hoc, quod hic dixe rat, cum moritur delegans re integra. elias secus. Et idem in Archi. & Car. & hîc Col. Subdit tn̄ Col. hîc, quod si delegās tēpore cōmissionis erat excōmu non valet cōmissiō per lec & not. per Archi. In dicto. c. Roma. & de rescrip. ipso iure Dicit tamen ꝙ ar. est. ꝙ valeat iudici occultè excōmuni per decre. ad probādum de re iudi. Sed dicit quod & tunc crede ret cōmissionem valere: quia. c. ipso iure. non loqtur in casu isto. Redeūdo autē ad dicta Inn. dicit Lignan°, quod opinio Inn. est verissima: qa aut in totū subde. & habet pro sublato de medio: aut aliqd sibi de iurisd. retinuit. Et idē per supra dicta. Dicam de hoc. ĩ. de offi. vic. c. Roma. li. vj. sup. iii. op. in ij. difficul. ver. qd dicēdū. & ver. Tu igit. ꝙ vno. ¶ Quęrit hui° occa. Hosti. nunqd dño nouit excō. repellit ipsi° pcur. prius cōsti. Et dicit, ꝙ sic illi° excōmu. durāte, p iura pdicta. Alle. de pcu. cōsul. de proba. post cessionē. Nō ob. ꝙ p cōn- stationē est dñs li qa p id nō est dñs rei nisi dat° sit in rē suā quo casu nō repel. scdm eū. Alle. ij q. vj. biduū. versu pelī. Decimo ad dicta Coll. redeūdo de alijs pticula. qōnib° sus 16 quæro. Et † primò, qd si nō ipse delegās, sed delegat° moriē, seu trāsferat: vbi scrip. est noie proprio: ne incidam° . c. qm. s̃. e. Car. ĩ. de rescrip. statu li. vj. dicit, ꝙ remanebit iudex. quia cām initū speccetare debem°. Itē Archi. & Io. an. ibi, & de re scrip. c. ij. ī cle. Et idē Col. in du. qa añ decre. statū non cano. cō

mitti

miti poterat,per decret.quæ incipiebat:pñti.& per.c.statim
immutaĩ nisi cõmissio. Secũdo quid si causa cõmissa est Ab.
& factus est Epi.Card.in.c statim ꝙ ipse,nõ successor cogno
scet:quia magis a ctus q̃ mutatus est.Sed Nouel.e.tit quãuis
tenet cõtrariũ,dicens: tutius stari per omnia dicto.c.qm.&
videtur hîc place. Coll. ¶ Tertiò pone:Papa cõmendat mi-
hi beneficium,vel aliud facit,donec aliud duxerit ordinãdũ
nunquid expiret per mortẽ? videĩ Coll.quod sic per.c.si gra
17 ciosè de rescrip.lib.vj & no.in Spec.e.tit.§ sup est.¶ † Quar
tò nunquid delegatus cõtrahẽs matrimonium de causa cog
noscat? dic secũdum quosdam,ꝙ non,si causa sit spũalis ar.j.
de cle.cõiu.diuersis.Item si bigamus:aliàs secus.Not.in Spe.
e.ti.§ super est.& Archi.xviij q.ij.dudũ.Sed Coll. videĩ cõ-
trarium.Probat per.c.venerabili.j.e.&.c.religiõ .de religi.
& cap.si delegatus.cum ibi not.j.eo.&.c.si gratiosè. Allegat
cum ibi notatis.per Io.and.dicã in.c.si gratiosè.Quintò nũ-
quid si habes à Papa facultatẽ dispensandi cum aliquibus,dis
pensauit cum vno,quo ad alios moriente Papa re integra ex
piret eius potestas? Spec.tit.de lega.§ videndũ.ver.quod si is.
dicat se obtinuisse quod illud procedere põt,quãdo expressis
personis debebat dispensare,& emanauit litera,per modum
commissionis,nõ per modũ gratiæ factę dispẽsare debenti
quia hoc casu,nõ expiraret:vt.j.de preb.si cui nulla. lib.vj.
Et idem,si per modũ cõmissionis.&c. Dũmõ ante mortem
dispensator egisset aliquẽ actum cõem omni dispensationi
Not.Nouel.de offic.vi.ex tua.& hîc Collect.qui remittit ad
18 no.sua de rescrip pastora ¶ † Sextò nunquid auditor,qui
pronunciauit benefi.mihi debitũ ante mortẽ Pape,post mor
tem eius põt de illo prouidere,p Cle.auditor.de rescrip.Pau.
in dicta Cle.no.secundum quosdã quòd sic de æquitate pro-
pter periculum vacationis:sed ipse cõtra:quia eorum offici.
expiret,per Cle.ne Roma.de elect.Sed primũ approbat hîc
Collect.quia hoc casu venit coll. per modũ executiõis:vt &
ipse notauit ibidem Et apparet in ijs quæ colliguntur per
eum.s.e.ti.c super eo.ar.j.eo.si super.li.vj. Fateĩ alios tenere
cum Pau.quia sniç latç per auditorẽ nullam habet exequu-
tionem,secundũ stilum curiæ. Tamen Inn.quantũ ad colla-
tionem vt dicto.c.auditor.vbi de hoc dicã.¶ Septimò, quid
si delegat° depo propter crimen? vide Car.in.c.statũ.allega.
Host.hic in Sũ.tenet contra Car.si ꝙ amplius nõ cognoscit
quia in foro isto depo.dicitur vlti.supplicisi & cõtinet maio
rẽ capitis diminutionẽ.de accu.qualis.ij Et crimẽ oẽm digni
tatem excludit.Et iudicatura est honor . de appe.vt debitus.
Quod verius videi Coll.vbi crimen infirmaret. de.rescrip.
solicitatus. Aliàs secus. Notat ipse Hosti.j. ti.j nonit. Dicam
de ista & alia tangentia materiã.c.statutũ ibidẽ. ¶ Octauò,
quid de suspenso ab offi? Dicit Hosti.& Coll ꝙ talis proce-
det:qa nõ intelligiĩ de delegata iurisd.secũdum eos.Inducit
Collect.col.sua de cõsuetu cũ dilectus.Et idem si esset suspẽ
19 sus ab administratione secũdum eos.¶ Nonò,nunqd offici.
potest cõmittere vices suas? dic vt.s.de offici. vica.sua.Col.
Et an iurisd locũtenẽtes.offici.sit delegata,vel ordinaria? cre
dit Collect.quod sit delegata:quia ordinariũ facere nõ põt
ipse officialis:vt ibi dicitur,cũ nõ possit cõmittere vniuersali
ter iurisd.nisi ad tẽpus.Curia tamẽ cõcedit literas,vbi ab eo
appella.ad sedem aposto.Et sic reputant eũ ordinariũ quod
verũ potest esse.Et sic seruat Cancellaria,si per epis. fieret,si-
cut ipse offi.scdm eũ,qui remittit ad col sua.de fo.cõpe .di.
Quid dicendũ? Breuiter cõsuetudo talẽ iurisdict. habet per
ordinaria & talem cõmissariũ pro vices gerente & ordinario
C.de eo,qui vi.alte ge.lib.vj.Et ideò ad officialẽ à tali appel.
non posset ff.quãdu quis,& à quo appel.l.j.in fi.Secus si vnã
causam specialem commisisset,vel partem iurisd.alio modo
quam per modũ vices gerentę:vt.ff.de iudi.l.si pretor.&.s.
e.c.super.§ porrò.cũ similib°.Scias tamẽ quod dicta prælibata
ta Collec.nõ examinauit:quia transcendũt materiã & alibi in
locis cõgruis examinari habent. ¶ Supple glo.In glo.prima
ibi:*citatione*.nõ peremptoriã etiã sine libelli,scdm Io.& Vinc.
hîc.&.j.tit.j.c.vlti.cũ cõcord.quod dixit Nouel.scdm Gul.
Nas.de fo.cõpe.proposuisti.In glo ij.*expresse re integra*.j.eo.
c.quamuis.lib.vj.Per ꝙ soluit obiectio Io.hîc dicẽtis quod
ex quo totũ delegauerat,mors nil debeat operari:qa & si viue
ret reuocare nõ posset.Sol.aũt dicẽs.aut delegat iurisd.aut cãę
cognitionẽ.Primo casu,nõ extingiĩ per mortẽ secũdo sic.Cõ-
tra ꝙ facit.ff. de iure om.iud & qa.Vel est spãle,ꝙ hîc mors
reuocat quod nõ expressa prohibitio:licet aliàs sit sec°.ff.de
procu.si desũctus.Vel nõ abdicat ita à se iurisdi.quin rema-
neãt reliquię.de cõse.dis.iiij.c.si bapti.ff.de his qui sunt sui,
vel alie.iu.patri in fi. Nouel Et ibi:*signanter* vbi de hoc.Et ibi
quia ver. vbi de hoc:*perpetuata iurisd.* cũ sit indiuisibilis res.Ad
idem.C de diuer.rescrip.l.j.Et ibi *l. vlti* sicut & per actũ vni°
perpetuata quo ad collegas.j.e.cũ plures.in fi.lib. vj.Et ibi:
ad alias. ad hoc.j.e.c.vltimo.§ offi.lib.vj.Et de hære.c.ne ali-
qui.eod.lib.Et ibi:*nõ emdi*. Adde quod no.xvj.q.j.placuit.ij.
in vlti.glo.&.quod dicã j.de cõuer.cõiuga.cũ sis.Et in fi.li.
vj.in officiali loquiĩ.Et ibi de hoc.& de tertia totius gloss.in
Spec.tit.j.§ restat.in ij columna.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Credendum quatenus sit in iudicialibus.*
2 *Iudicis mãdato non semper obediendum.*
3 *Pars hæsitans appellat,ne ordinarius exequatur:nisi primũ literas viderit an nihilominus ordinarius exequetur.*
4 *Ordinarius citatus ab delegato,an cõparere teneaĩ,etiã rescri.nõ viso.*
5 *Citatio,an committi possit:& an commissarius citare teneatur.*
6 *Executor an differre debeat ob rei exceptionem de qua hic.*
7 *Delegatus si sentẽtiam detulit diffinitiuam,vt ipsi sententiæ credatur,quid requiratur?*
8 *Fides cõmissari°,procuratorij,ac aliorũ productorũ qualiter sit faciẽda.*
9 *Delegatus,an potestatẽ suam exhibere,vel de ea fide facere teneatur.*
10 *Papæ cõmissio,vel delegatio,an per testes probari possit.*
11 *Iurisdictio ordinaria si in dubiũ venerit,qualiter colligenda sit.*
12 *Ordinarius,si subdito suo mandet,vt processum talis delegati exequatur,an parere teneatur?*

¶ *CAP. XXXI.*

CVm in iure. Cas. Non creditur quis delegatus , nisi delegationẽ probet.¶ Expone literam.*finger.* hodie ex fastidio delegatus nõ vtereĩ singula ri Nouel *Subiera*t.exemplificatiuè loquiĩ:qa idem in quolibet alio mãdato ab aliquo.s.nec à iudice,nec à parte,cuius interest. *nõ rogeris*. Ac si diceres:potes si vis, si be ne psumis pro delegato. Imo prudenter agit si exequaĩ, etiã si literas nõ videat:dũ mõ probata psona sit,quę hoc dicit.ar. lxxxvij.di.nobilissi.scdm Inn.& Host.Imo dicit Host.ꝙ nõ teneĩ delegat° mittere authẽ.suũ cuilibet ordinario.Et remit tit ad sum eo.ti.§ quid sit eius offici.j.respond . Si autem sibi obediẽti alij iudices mãdãt cõtrariũ: qd facere debeas.habes de rescrip.cũ cõtingat.¶ Diuidiĩ in duas.secũda ibi:*super quo.* Et est pars hui°.c.de elect.cũ in iure. Ratio dubitãdi fuit secũ dum Hosti.qa de quolibet presumiĩ quòd sit bonus prima facie.s.de scrut.c.vno.j.de psum.c.fi.Et sic ꝙ nomẽ sciaĩ.& ita credẽdũ videbaĩ,&c.Sed rõ decidẽdi est scdm eũ:qa licet quilibet psumaĩ bon°,non tñ psumiĩ iudex Et est rõ,quia ex baptismo qs nõ cõsequaĩ iudicaturã.sed virtutis tm̃.Nam p baptismũ,qs de malo efficiĩ bon°.& semel verũ,semp psumi tur esse verũ.Not.s.e.ex.lris.Fa.not.s.de elect.si forte lib.vj. vbi p Io.in gl q etiã.Subde.Hosti.ꝙ videbiĩ distĩguendũ in ter psonarũ qualitatẽ.ar.j.de pcu.in nřa.§ nos vero.q̃ potuit etiã esse rõ dubitãdi.Sed in talib°,nõ est loc° psũptiõi,sed p batiõi:vt sequiĩ.Dicit Nouel.ꝙ in dubietate qõis Pa.rephen dit qrentẽ:vt patet in decisa,q̃ posuit.Nouel.de elec.cũ in iu
1 re.In Pric.¶ † Nota id.ad ꝙ semp alle.ista decre. videlicet, ꝙ in iudici.nõ credit.maximẽ sup fũdamẽto ipsi° iudicij ni si quãtũ sit fides p legit.documẽta:vt.j.de pba.qin.in fi.Se- cũdo no.ꝙ in facto nono donec pbeĩ,põt pbabiliĩ dubitari.
2 Ter.no.ꝙ nõ semp mãdato iud.est obediẽdũ.Opp.cõtra.uj. no.qa in dubio semp videĩ esse obediẽdũ vt.xxiiij.q.j qd cul paĩ.ad fi.ff.de iud.l.ij qs ex ali.So.Ho.dicẽs,ꝙ iu.illa intelligãt

quando dubitatur à iurisdictione ordinaria & quádo sic cá cellat cóſcientia, quòd nó poteſt pro certo ad partẽ alterá applicari. Et ideò quod tutius eſt tenẽdus eſt, vt. ĩ. de ſpon. iuuenis. Hic aũt loquitur de delegata. & in dubio, qđ oĩno pót excludi ꝑ informationẽ cóſcientię. Ná qñcũq; magnus ſit aſſerẽs, authẽ. cũ bul. iuris & cócordanti. obtutus auribꝰ poſſi dicere, ſalua cóſcíẽtia, nó credo te delegatũ, niſi ꝓbes. Hoſti. ¶ Secundò oppo. vtendo verbis Hoſti. Timeo enim ne ius iſtud intẽdens anſam ſoluere, nodũ ligauerit. vt. ĩ. de ver. ſig. cũ olim. Ecce enĩ, ordinarius nó tenet obedire, niſi certꝰ fuerit de mãdato. vt hic patet. Pone igitur, ꝙ portato ſibi reſcripto dicit illud falſum: & ſic recuſat exeq., ſi hoc pót, qđ videt per hác literá. &. ĩ. de cri. fal. ſup eo. Sic ordinariꝰ malicioſus ſemp poterit mãdatũ deludere delegati & eius iuriſdictionẽ impedire cui malicię obuiãdũ videt. de diuor. quáto. ff. de rei ven. l. in fund. Soluit Hoſti. dicẽs, ꝙ aduerſus dictá maliciá. Iura de quatuor remedijs ꝓuiderũt. Primũ eſt, qa delegatus pót exequi ꝑ ſeipſum. ſ. c. ſignifi. ¶ Secundũ eſt qa poteſtatem hẽt animaduertẽdi in ordinariũ, ſi malicioſe moueat. ſ. c. lanè. & . c pastoralis. qđ pót procedere ſi nó exprimit falſitatis ſeu ſuſpitiõis ſpẽm. Vel exprimit, ſed non ꝓbabilẽ. ĩ. de cri. fal. c. fi. ¶ Tertiũ quo ad Deũ, qui punit ordinariũ cótra cóſciẽtiá hoc dicẽt. de preſcrip. c. fi. de reſcrip. cũ cõtingat. §. cœterũ. ¶ Quartũ eſt, qa ſi malitioſe faciat in. xxx. libr. auri, poterit condẽnari. C. de legi. l. i. in fi. Hoſti. ¶ Primo querit ibi *heſitatet*. qđ ſi hæſitẽt partes? dicit Inn. ꝙ túc idẽ eſſet. ſ. qa

3 túc delegatꝰ nó cogeret, &c. ¶ † Sed pone, ꝙ pars hęſitás appellat, ne ordinariꝰ exequať, niſi videat lrás Papę: nunqđ nihilominꝰ pót ordinarius eam nó audire & exeq? dicit Inno. in glo. j. ꝙ ſic. Ratio ſua: quia hee appellatiões ſunt faciẽdę corá delegatis, nó corá huiuſmodi executoribꝰ, vt. ſ. e. c. ſup. §. quẽ vero. Idẽ Col. qa pars nó dat copiá, niſi in caſibꝰ: vt Cle.

4 causá, de ele. ¶ † Sed pone, ꝙ ordinariꝰ, vel alius citatꝰ eſt: vt cóparea t corá delegato: nũquid debet cóparere etiá nó viſo reſcripto? Dicit Inn. fortè, ꝙ ſic. Dicit enĩ, ꝙ in minoribꝰ fortè debet parere, etiá ſi nó videat reſcriptũ: puta, vt cópareat. All. ĩ. de dil. c. ij. Quod intelligit Inn. niſi eẽt nimis remotꝰ & vilis ꝑſona iudex. Fatet tñ, ꝙ alij cótrariũ dicũt. Hoſt. remittit ad. c. ij. de dila. alleg. vbi de hoc dicá. & ad ſummá. c. j. §. quid

5 ſit eius officiũ ver. ſed dices. & ver. ꝓcedẽti & ſequẽti. ¶ † Sed nunqđ citare teneť is, cui cómittit? dicit Gul. Naſo, ꝙ ſic: quia executio parit ꝓiudiciũ citatio nó. Sed Pe. cótra ꝑ hác literá. Nouel. nó eligit. Lign. approbat oppinionẽ Petri: qa idẽ eſt Iudiciũ de hijs quę non ſunt, & de his q̃ non appent: vt. ff. de con. empt. l. in lege. & l. Rutilia. Et hác credo verá de rigore iuris ꝑ rationẽ huius dec. Tamẽ fatuũ reputo exequutorem citationis, qui per tam modico in tali laberintho ſe inuoluit ſine cauſa. Et ideò cóſulo, ꝙ niſi execu. ſit ſibi periculoſa, vel grauoſa in dubio citet: vt. ſ. dixi poſt Innocentiũ & ſic ſum de prima glo. Innocen. expeditꝰ. Secũdò ad ſecũdam glo. Innocen. accedens quero: pone ibi: *non cogeret*. nolentem exeq excómunicat: nũquid tenet excómunicatio? Dicit Inn. ꝙ nó: quia cũ nó ſit cóprehẽſus in reſcripto, nó habet iuriſdictioné in eũ: niſi ſit cótumax, vel rebellis: cum nó habeat in eũ iuriſdictioné, niſi ꝓpter acceſſoriũ: vt notat. ſ. e. c. i. ſi qñ. ¶ Plus dicit Inn. ꝙ executor pót petere mãdatũ apoſtolicũ ſibi exhiberi ex officio ſuo, etiá ſi pars aduerſa nihil dicat. Tertio continuãdo glo. no. Inn. redeũdoq; ad materiá notatorũ ſ. c. paſt. § quia verò. & eorũ, que ſcripſi. ſ. c. querẽti. in. viij.

6 quæ. ¶ † Quero, an per exceptionẽ rei, in qua dicit ſentẽtiá nullá vel qđ vult ſup illa irritáda ſuprioris offm implorare, executor differre debeat executionẽ? Inn. hic videť velle diſtinguere: an ſuprior, vel ſubditꝰ exequať, aut par: ſiue equalis Recipiamꝰ igit caſũ vbi ſuprior exequtur: & hic recitat Inno. oppi. Prima oppi. habet, ꝙ ſuprior iudex non mãdabit ſentẽtiá executioni, niſi priꝰ cognoſcat de hijs videlicet an ſentẽtia ſit nulla, vel retractáda: ꝑ. l. ſi ꝑtor. in fin. ff. de iudi. & . C. ſi de mom. poſ. ſ. l. &. C. nil no. ap. pẽ. ꝑ totũ. ¶ Alia opp. hẽt quæ forte melior eſt, ſcđm Inn. ꝙ propter dictas exceptiões, non debet executor differre executionẽ: niſi qñ cóđemnatꝰ ex cauſa neceſſaria, vel ꝓbabili tẽpore cóđẽnatiõis erat abſẽs, ſic loquit dicta. l. ſi ꝑtor. Et ꝑ iſta ſcđa opp. inducit Inn. iura, q̃ dicũt ꝙ collatiõe, vel inſtitutiõe facta, nó eſt executio differẽda. de app. conſtitutꝰ. de cóceſ. preb. poſt electionẽ. Inducit. C. de fal. l. ij. ĩ. de in inte. reſt. ſuſcitata. Niſi ſup eſſet infamia. ĩ. de accuſa. accedẽs. ac multominꝰ videť executio ſentẽtię differẽda. Præterea ad hoc arguit ſic Inno. qa dicit, ꝙ nó reperit opꝰ videlicet, ꝙ lis mota impediat executionẽ ſentẽtię, nec talis exceptio, de qua. ſ. Imo cótrariũ habeť in. l. ij. de falſ. & . c. ſuſcitata. alleg. ¶ Itẽ Inno. redeũdo ad. l. ſi pretor. ꝙ intelligať quãdo abſens ex cauſa ꝓbabili appellauit à ſentẽtia cótra eũ quaſi cótra cótumacem lata eſt: & ſic cómuni iur. ſententia executioni mãdari nó debet, niſi prius cognoſcať ſup oppo. Vel aliter intelligiť illa lex, vt no. ĩ. de re iu. de cœterò. ¶ Cóſequẽter Inn. ad ſcđm mẽbrũ principalẽ accedẽs, videlicet Cũ ordina. mãdat ſubdito ſuo, ꝙ ſuá ſentẽ. exequať, vel condelegatus Papæ de ſnia ſua, quibus, viſo hoc mãdat: cũ o&ẽs ſubditi deleg. intelligũtur ſubditi ſui. Dicit, ꝙ talis ſubditus obedire debet quouſq; ſuprior cáſm, vel negociũ audiat, vel cómittat: vt. ſ. e. paſtoralis. § pterea. in fi. ¶ Saluo, ꝙ ſi veriſimiliter videť nulla, vel retractáda ſnia, put excipiť, debet conſulere illũ qui tulit ſniam, expectare ſcđm mãdatũ. ¶ Nec obſtát cótra pdicta. ſ. c. ex literis. & . ſ. de off. dele. cũ contingat. vbi dicit, ꝙ non ſemper ſunt exequẽda mãdata delegatorũ à ſubditis: qa illa loquũtur qñ eſt dubitatio de fundamẽto. ſ. an habuerit iuriſdictionẽ: quia tũc ſuperſedere debet. arg. huius. c. Sed ſecus eſſet, vbi conſtaret de iuriſdictio. ¶ Sed dubitatio eſſet de alijs, puta: quia ſnia nulla diciť, vel iniqua. Ná tũc ſemper ſubditi illá exequi debẽt: maximè, ſi non eſt appellatũ. Et idẽ ſi eſt app: l. ſi nondũ eſt appel. à ſuperiore recepta: nec impetratũ reſcriptũ ſuper ea. Nec eſt alius, qui inhibeat. Ná tũc propter dubiũ poteſt mãdari exequutioni ſcđm eũ. ¶ Sed ſecus dicũt aliqui, ſi appel. recepta eſt à ſuperiore: quia tũc non mãdabũt eá ſubditi exequutioni. ar. ſ. de reſc. dilectus filius. Et quia maiori potius eſt obediẽdũ. xj. q. iij. qui reſiſtat. & . c. curæ. ſ. de reſcrip. dilecta. ff. mã. l. diligẽter. ¶ Poſtremò Inn. ad tertiũ mẽbrũ principale accedit dicẽs, ꝙ ſi vnꝰ ordinarius alteri ordinario pari ſibi ſniæ ſuæ exequutioné mãdet, quod poteſt. ĩ. de ſo. cópe. poſtulaſti & . ff. de re iud. l. à diuo Pio §. j. tũc, ſi ille alter ordinarius exequutor ſciret, vel vehementer ſeu probabiliter ſuſpicareť huiuſmodi ſniam eſſe iniuſtã, non mãdaret eá exequutioni: vt. ĩ. de off. or. c. i. & quod ibi nota. ſcđm eũ. vbi de hoc in Nouel. in glo. quia ſi. & quod. ĩ. dicá. Et per hoc eſt expedita. ij. gl. Inn. ¶ Super quo vide ea, quæ ſcripſi. ſ. c. quærẽti. in. vij. q. & . c. paſtoralis. § ſi verò. in. i. & . iij. q. De quo intendo concludere. in. c. de cœtero. allegato. ¶ Quartò ad. iij. glo. Inn. iij. glo. Ber. & . vij. glo. Hoſt. accedẽs quæro: Pone: delegatus tulit ſniam diffinitiuã: nũ quid ad hoc, ꝙ credatur illi ſententiæ, vel ꝙ exequutioni mandetur, eſt neceſſarium, ꝙ oſtendatur litera commiſſionis: & quòd probetur totus proceſſus: & maximè ille, qui eſt de ſubſtantia litis: ſicut eſt citatio, litis conteſtatio, libelli oblatio: & ꝙ ille, qui litem egit nomine alterius fuerit illius procurator, & ſimilia: videtur quòd ſic: vt hic. & . ĩ. de probatio. quoniá contra. & . ĩ. de fide inſtrumen. cap. j. C. de manda. Princip. l. vna. C. de arbi. l. ne in arbitris. § ſi autem. ¶ Quidam Innoc. recitat plures opiniones. Nam prima opinio eſt quorũdam, qui dicunt ſimpliciter, quòd ſic in delegatis: ſecus in ordinarijs conſulentes, vt in dicta gloſſ. Bernar. quæ proſequeretur ibi. ¶ Secunda opinio eſt aliorum, qui ſimpliciter dicunt totum contrarium, videlicet quòd ſiue dicatur in ſententia domini, vel procuratorem fuiſſe preſentis, vel abſentis: dummodo prima facie non appareat viciata, poſtquàm tranſiuit in rem iudicatam, ſemper pro ea ſtandum eſt: niſi probetur aliquod omiſſum: quod ſententiam faciat nullam infra de procurato. in præſentia. vel falſam. C. de fide inſtrumentorum l. ſi vtrius litis enim non placet, quòd ſemper quis teneatur omnia acta recenſeri. ¶ Tertia & quarta opi. aliorũ eſt, quæ

placent

placere videtur Inno. Et distinguit principaliter quatuor casus. Primus est, dũ sñia non transiuit in rẽ iudicatã: sed fuit appellatione suspensa. Secũdus est, dũ sñia transiuit in rẽ iudicatam. & fuit lata cõtra partẽ principalẽ presentẽ. Et dicit hoc in sñia, vel aliâs de hoc apparet. Tertius est, dũ sñia transiuit in rem iudicatã: sed fuit lata contra partẽ absen. licet p cõtumaciã. Quartus casus est, dũ sñia transiuit in rẽ iudicatã: sed fuit lata nõ contra principalẽ, sed cõtra ꝓcuratorẽ assertũ ipsius. ¶ In primò casu fatent, ꝙ nihil præsumit: vt. j. de ꝓba. quoniã cõtra. alle. ¶ In secũdò casu dicunt, ꝙ si victor ostẽdit sñia, & in sñia dicit, ꝙ pars quæ executioni cõtradicit, fuerit presens in sñia. Vel si instrumẽtũ sñiæ hoc nõ dicat ipse tñ hoc confiteant, aut aliâs de hoc apparet, non erit amplius audiendus dicere volens, ꝙ non fuerit facta litis cõtestatio, vel aliud hmõi: nisi onus probationis sibi assumat. ¶ Sed contra opinionẽ istorũ opponit Inn. duobus modis. Et primò sic: quia exceptio, quæ deducit iudiciũ retro nullũ, opponi põt, post sñiam. j. de proba. in præsentia. & C. de procu. l. licet. ¶ Soluit Inn. dicens, ꝙ bene admittit talis exceptio post sententiã. Nec hoc suprà negat, sed dicit ꝙ si vult audiri opponens talẽ exceptionẽ post sñiam, oportet ꝙ ꝓbet cõmissionẽ factã non fuisse, vel litẽ non fuisse contestatã. ¶ Secundo opponit Inno. qa videt, ꝙ onus ꝓbandi tales negatiuas, non sit imponendũ: qa negantis factũ p rerũ naturã nulla probatio est. C. de ꝓba. l. actor. ¶ Soluit Inn. dicens, ꝙ regula ista quæ habet, ꝙ negans ad ꝓbationẽ non arctatur fallit, vbi presumptio est cõtra negantẽ. j. vt ecclesia beneficia. c. vt nostrũ. C. de codici. l. nec codicillũ. C. de do. inter virũ & vxo. l. etiã. & de ꝓba. l. cũ de indebito. iij. q. ix. iudicis. j. de ꝓba. possessionem. ¶ Modò ex pręmissis omnibus insurgit præsumptio cõtra talẽ sic negatiuè excipientẽ: qa præsens fuit in sñiæ ꝓlatione, & ꝓpter defectũ prædictorũ non contradicit, nec appellauit. Et ideò nõ mirũ, si talis pręsumptio onus transferat probationis in negantẽ. Et hæc opinio Inn. placet, vt dixit sal no, ꝙ ad maiorẽ cautelã & securitatẽ ipse consuluit, ꝙ exigat iuramẽtũ ab illo, q sñiam obtinuit, q cõmissionẽ, vel alia quę quęrit aduersarius, habere non põt, ar. ff. de furtis. l. actiõe & C. de fideins. l. cũ quidã. Remittit Nouel. ad no tata sua. j. ca. prudẽtiã in gl. quęrit Inno. ¶ Expeditis duobus casibus primis huius opinionis tertię accedit Inno. ad casum tertiũ dicẽs: ꝙ si instrumẽtũ sñiæ nõ diceret, subaudi, nec alias appareret eos, qui cõtradicũt executioni sñie, in eius prolatiõe fuisse pręsentes: vt quia Iudex, vel nullã mẽtionẽ faciebat de eis in dicto instru. vel quia in eo eos asserebat fuisse cõtumaces: tunc possunt isti petere, ꝙ fiat fides de literis cõmissionis litis cõtestatinne & alijs huiusmodi &c. Nec tunc incumbit illis onus probationis, ꝙ nõ omnia sint legitimè acta: sed actori. Nec obstat. c. qm̃ contra. de probatis quia locũ habet anteꝗ̃ sentem. transeat in rem iudica. ¶ Cõsequẽter ad quartum casum accedens, dicit, ꝙ hic sunt etiã diuersę opiniones. Nã quidã dicũt, ꝙ postꝗ̃ senten. trãsiuit in rem iudi. siue in sñia fiat mẽtio de procuratorio, siue nõ, pręsumitur procuratoriũ: quia pręsumsitur omnia solẽniter acta: maximè si cõtra assertum procuratorẽ ꝑsentẽ sentẽ. lata fuerit. ¶ Alij aũt magis se restringũt, dicẽtes: ꝙ si in sentẽ. scriptũ est condẽnamus talem procuratorẽ omnino credendũ est eũ procuratorẽ fuisse, & pręsentẽ: nisi euidẽtissimis rõnibus contrariũ probetur. Inducũt legẽ optimã. C. de cõtrah. stip. & notata. j. de testi. Albertus. ¶ Et hoc verũ dũmodo acta scripta sint secũdum formã dicte de. retal. qm̃ cõtra. ¶ Tertij verò quorũ est prędicta distinctio, dicũt, ꝙ si per procuratorẽ assertũ litigatũ fuit & assertus dñs neget eũ, qui agit suo nomine, suũ fuisse procuratorẽ: nõ sufficit literas cõmissionis: & alia solẽniter acta ostendere: nisi ostẽdat procuratoriũ, vel probet ꝙ dño sciente eius noĩe egerit procur. iuxta notata eiusdẽ In de rescrip. ex parte de. ca. ¶ Ratio eorũ est: quia cũ in ijs casibus dñs, qui nõ fuit pręsens in iudicio, nec vocatus, si nõ cõtradixit tẽpore sñię, nõ fuit in aliqua culpa. ¶ Nec est aliqua presumptio cõtra eũ. ideo nõ trãsferĩ in eũ onus probãdi: sed statur regu

lę legis, actor. ¶ Fatent tñ, ꝙ si constaret de procuratorio eadẽ quęrẽda essent, & dicẽda in procuratore, quę supra quo ad tres primos casus principales huius distinctionis in dñn dicta fuerũt. ¶ Et ad. l. optimã. C. de cõtrahẽ. emp. multipliciter rñdetur, secũdũ Inno. ¶ Prima responsio est ꝙ illa lex cõtinet casus spẽales propter intẽtionẽ spẽalẽ ibi assignatã. Et ideò nõ est trahẽda ad cõsequẽtiã. ¶ Secũda rñsio est, ꝙ dicta lex, optimã loquitur vbi subest cã presumendi verũ esse illud, quod dicit in instrumẽto de personis, quę in instrumẽto nominãtur: puta, quia pręsens fuit ille, ad cuius grauamẽ, & nõ ad cui⁹ honorẽ illa pręsumptio tẽdit: vt cũ dicit seruus me⁹ à Titio promittẽte stipulat⁹. Tũc eñ i pręiudiciũ Titij qui presens fuit pręsumit ille stipulãs illius dñi seru⁹, nomine cui⁹ stipulat⁹ est: pro eo, ꝙ nõ agit, nisi de pręiudicio illius principalis qui cũ eo dicit cõtraxisse. Sed secus in casu cõuerso: vbi quis nomine suo cũ alio nomine alterius interueniẽte, cõtraheret. Nã quia cõtractus illi alteri absenti obesse nõ debeat, nisi mãdasse probetur: nõ pręsumet in illius absentis pręiudiciũ, ꝙ ille noĩe ipsi⁹ cõtrahẽs fuerit ipsius ꝓcu. prout nec hoc dicit. d. l. optima. Et est bona similitudo, quia in iudicijs quasi cõtrahim⁹. vt. ff. de pecu. l. ij. § Idẽ scribit. ¶ Pone eñ, dicit Inn ꝙ testes reprobatorij alterius testis, aliquid graue de illo teste dicũt, dices tu, ꝙ adhibeat illis fides in pręiudiciũ illius testis absentis? certè imo nulla fides adhibet, secũdũ Inn. Inducit cu. ff. de pigno. l. fideiussor. § j. ¶ Vel pone, ꝙ testes falsos ponãt affines aliorũ in suis testimonijs: nũquid eis pręiudicat? certe nõ, secũdũ eũ. ¶ Et idẽ dicit in instrumẽtis & in oĩbus alijs, quę in instrumẽto narrãtur, incidẽter vel dicũtur: ꝙ videlicet absentibus à cõtractu nõ obsunt: nec tñ instrumẽtũ viciãt. ¶ Sed cõtra hoc oppo. Inn. de. c. si ad sacras lx. dist. & de. c. pura. iij. q. ix. ¶ Soluit Inno. dicẽs, ꝙ vbi sunt talia in instrumẽto cõprehẽsa, de quib⁹ tabellio fert testimo. de visu, sicut qñ dicit actũ tali loco, tali die, & talibus pręsentib⁹: si in ijs inuenit aliqđ cõtrariũ, cassat totũ instru. tãꝗ̃ cui falsitas est administa. Et ita loquitur. c. si ad sacras. & c. pura. alleg. & ita põt loqui lex optima. in ea parte, in qua ibi creditur narratiõi instrumẽti, super pręsentia personarũ stipulationẽ cõtrahẽtiũ. Sed vbi sunt talia, de quibus notarius non fert testimo. de proprio visu, vel auditu de tẽpore instrumẽti recepti, sed aliquod factũ narrat incidẽter. tũc procedit qđ proximè dixi: videlicet ꝙ regulariter absenti à cõtractu nõ pręiudicat: licet qñq; pręiudicet cõtrahẽti. Et sic procedit. d. l. opti. in ea pte in qua dicit credẽdũ narratiõi instru. in ꝑiudiciũ promittẽtis, sup eo, ꝙ stipulãs, ne seruus alterius, sit illius seru⁹. Sup hoc tñ vide, & iũge qđ notat ipse Inn. j. de hęreti. c. fraternitatis. in. j. gl. ¶ 8 † Iuxta ꝑmissa quęro: Ecce certis casibus faciẽda est fides de literis cõmissionis, procuratorio, & alijs productis: vt pręduxi: Dic mihi qualiter fides huiusmodi faciẽda sit: nũquid videlicet oportet ostẽdere originalia: vel nũquid sufficit ostẽdere exẽplata, aut saltẽ publicata? Refert Inn. quosdã dicere, ꝙ securius est dicere, ꝙ necesse est ꝑdicta, q̃ de substãtia iudiciorũ sunt originalia, vel publicata ostẽdi, ad eò, ꝙ nõ sufficiũt exemplata in actis causę videlicet: qa nõ sufficit, ꝙ dicat in actis, ꝙ talis fuit delegat⁹ vel talis procu. &c. Vel alia huiusmodi: sed oportet ꝙ notarij dicãt, quomõ fuerũt exhibita iudici & parti. Et tunc si posteà pars dicat illũ nõ fuisse iudicẽ, vel procu. non crederet etiã si originalia sint amissa: dũ mõ pstetur iuramẽ. de quo dicitur C. de fide. instru. l. vlt. ¶ Sed cõtra oppo. quia acta cõposita per notariũ, seu tabellio. publi. aut per duos probos vnos secũdũ formã. c. qm̃ cõtra. alleg. faciũt fidẽ: vt ibi. Et tñ ꝓducta in actis post ꝓductio. eorũ, vidẽtur esse de actis. Igit videtur ꝙ faciãt fidẽ. ¶ Soluit Inn. dicẽs, ꝙ bñ est verũ, ꝙ acta q̃ fiũt in iudicio, faciũt fidẽ. & ꝙ quo ad ꝓbationẽ ita in actis inueni: vt ecce: Si scribat in actis notarius qũo tali die talis libellũ dedit: vel tali lit. cõtesta. est: dummõ notarius diẽ apponat, & . ut in iustrumentis: vt in authen. de fide instru. § vltimo. ¶ Tamen licet offerantur, seu producantur in iudicio instrumenta procuratoriorum, vel alia similia: q̃ oblatio seu

productio hmôi fit de actis:tñ tenor instrumenti sic ꝓducti
non est de actis:nisi aliàs solenniter publicetur. Imo semper
debet ostendi originale,secundũ Innoc. Fatetur tamen alios
aliter dicere:& maximè post litem contestatam. argu.ff. de
procu.l.c.Pompo.§.rati. Communis autem practica & obser
uantia curiarum est. Et maximè Apostolicæ sedis, ꝗ omnia
producta de verbo ad verbum redigantur,seu imponitur in
actis trãsumptiuè,& ꝗ citetur pars ad dicendũ cõtra: quòdq;
citata dicta parte si nil probabile alleget, vel alleget, & non
probet:probatis tamen notarijs:signis,& sigillis, si negentur:
talis transumptio habeat vim solennis & authenticæ publica
tionis,pro eo,ꝗ pars,vel habet copiã actorum, vel per eum
stat quomin⁹ habeat. Et ita de productis huiusmodi acta ip-
sa faciunt plenam fidem. Procedat igitur opinio Inn. de qua
suprà in casu,in quo tenores productorũ non sunt descripti
in actis.de verbo ad verbũ,videlicet,postq̃ citata est pars ad
dicendum contra,& alijs obseruatis:de quibus suprà. Et hoc
voluit Hosti.hîc in effectu:cuius dictũ recitabo quãtum ad
hoc.ĩ.eo.versi. *Hostien.autem pen.* ¶ Subdit autem Inno.ꝗ
libelli porrectio,litis contestatio & alia singula ordinis iudi
ciarij,ipsorum actorum,scribere poterit iudex ad maiorem
cautelã in sententia per notarium causæ,qui acta conscripsit.
¶ Sed ponit,ꝗ per vnum notarium scripta sunt acta, & per
alium recepta est nota sententiæ, qualiter quo ad hoc faciet
iudex?dicit Inno.ꝗ ipse præcipiet notario sententiæ, ꝗ ipse
in instrumento sententiæ subscribat acta & ipse iudex super
hoc interponet authoritatem suã. Et tũc talis inscriptio vim
publicationis habebit. Quod fateor, si fiat parte vocata: sed
aliàs non.ar.eorum,quæ notantur.C. de testa.l. publicati.&
ĩ.de testib.c.significasti.&.c. Alberic. de fide instru.cum.p.
tabellio. ¶ Vbi autem esset idem notarius, qui fecit acta, &
sententiam sine aliqua solẽnitate publicationis sententiæ acta
subscriberet,secundũ eũ. Sed & tunc fidẽ non faceret instru-
mentum,nisi de sententia, vt notauit Inno.vt.d.c. quoniam.
Contra & fortius,nec in casu præcedenti, nisi vt proximè di
xi. Et per hoc habes glo.iij.& vlti.Inno.licet longam,& ob
scuram reputatam,clarissimè expeditã,sequendo verba Inn.
cum textu. ¶ Et rogo te,ꝗ in hac decret. quo ad recitationẽ
non sequaris Hostiẽ.nec Nouellam:qa videtur mihi, ꝗ eius
verba immutent, atq; mentem. Remittit Nouel. ad notata
Spec.de sen.prola.§.vt aũt.ver.& nota secundũ. & de instru.
editione.§ restat.ad fi.ver.in summa. ¶ Nouella aũt hic sup-
plendo glo.Ber.recitat dicta Inn posita.ĩ.de eo, qui furtiuè
ordines suscipit, verũ non recitabo hîc,sed in loco prædicto
ideò vide quæ ibi dicam: quia valde faciunt ad decisionem
istius quartæ quæstionis principalis proximè præcedentis.
¶ Host.autẽ pauca Inn.detruncatè recipiẽs super hoc,quod
tetigerat Inn.de fide,quã acta faciũt super productis in actis,
dicit sic:vt dicas, ꝗ si acta appareant per manus tabellionis
confecta originalia,siue sumpta ex originalibus,in præsentia
partium consentientium, vel non cõtradicentiũ,eis omnino
standum est:nisi contrariũ probaretur:vt.d.c. quoniam con
tra.&.c.fi.&.ĩ.de purga.cũ dilectus.§.quia verò.ver.qa tamẽ
ex tenore. &.s̃.de elect.scriptũ est.§.j. Imputet enim sibi, qui
non contradixit,sed permisit contra se fieri scripturã publi-
cã:vt.C.de arb.tute.l.fi.ibi,si aũt inuẽtario publicè facto,& c.
C.de relationi.l.j.ij.&.iij.&.ĩ.de ap.intimasti. ¶ Subdit aũt
consiliũ dicens:sint autẽ cauti iudex & tabellio, vt de omni-
bus instrumentis extrinsecus oblatis plenam & expressam
faciant mentionem ita ꝗ totũ tenorem apponant. Subaudi,
in processu actorum:& qualiter de originali fuit facta copia
parti aduersæ:& nihil opposuit rationabile. Subaudi, vel qua
liter citata fuit ad dicendũ contra & nõ comparuit, vel si cõ
paruit,nihil rationabile allegauit. Nec instrumenta negauit,
vel si allegauit,non probauit, notarium,subscriptionem, &
signum,aut sigillum. Fateor tamen,ꝗ notarij vix vnq̃ solent
in actis scribere regulas:sed qa non scriptum pro omisso ha
bentur,nisi affirmatiuè scripta fuerunt : vel aliàs probentur:
statur negatiuus. Et sic debet facere de alijs omnibus, quæ oc

current. ¶ Subdit Hosti.& aliud consiliũ tactũ.s̃. per Inno.
ꝗ hæc omnia scripta in actis ad cautelam,nunq̃ erit possibile
in sententia scribi:& si per diuersos notarios scribantur sen-
tentia & acta,potest iudex præcipere in præsentia partiũ illi
notario,qui scribit sñiam,ꝗ alia acta ante, vel post cum sen-
tentia scribat,testificando qualiter & vide illa sumpsit in præ
sentia partium,& authoritate iudicis, & de ipsius mãdato in
publicam formã redegit. Sic enim sumpta & publicata ean-
dem fidem faciant, quã originalia:vt expresse habes in.c. cũ
dilec.§.dictus verò.de purga.cano. Licet & distinguendum
sic inter recens factũ & antiquum: vt notat de clerico excõ.
ministrante.c.proposuit.&.s̃.de renun. in præsentia. Hosti.
&.ĩ.de testi. Alberic.&.ĩ.de præsump. illud.&.c.innotuit
alleg. ¶ Hoc consiliũ esset bonũ casu,quo à sñia non esset ap
pellatũ:dũmodo pars alia, contra quã lata esset voluntariè,
aut citata ad videndũ transumptionẽ in instrumento sñiæ,
de huiusmodi actis fieri compareret:vel saltem fieret in con
tumaciam eius,ad hoc tamẽ citato legitimè: aliàs non valet
videlicet, si nec præsens esset, nec ad hoc citata alia pars. Et
fortius si nec citari posset:vt puta:qa à sñia appellasset.ar.eo.
quę notantur in.c.significauit.&.c. Albericus.c.cum.P.&.c.
sequẽti.&.l.publicati.allegat.&c. ¶ Nuper vidi in quodam
consilio,per maiorem partem consilij teneri,me tamen, quã
tum poteram,reclamante contra id,qđ supra dixi post Inn.
in quarto casu principali magnæ distinctionis præcedentis,
videlicet ꝗ lata sñia contra certum procuratorẽ in partibus,
domino q; asserto, aduersus quã petitur illius sñiæ executio
in curia de illius sñiæ nullitate agente propter defectum pro
curatorij,quod negat ille se fecisse:præsumitur illũ procurato
rem fuisse,& quod magis ridiculosum est,hoc tenentes, hoc
imponebant Inno.in hoc passu,quod falsum est: vt patet ex
dictis, vnde plus tenet Iac.de Arena.Iac.de Butriga. & Cyn.
C.de procu.l.licet.videlicet,ꝗ nedũ processus principaliter
cum falso procurato.agitatus non nocet dño:sed nec proba
tio procuratorij:imo nec etiam sñia,per quã pronuntiatum
fuisset illũ esse procuratorẽ,ꝗ non esset, noceret dño. Et est
ratio huius secundũ Iaco.de Are.& Cyn.vbi suprà.quia fal-
sus procur. quo ad dñm non censetur iustus defensor huius
causæ. Et ideò iudiciũ est nullũ respectu domini:vt.d.l. licet.
Et per consequẽs,nec sibi in aliquo preiudicat:vt.ff. de col-
lu.detegenda.l. cũ non iusto. Et ita scripsit Cyn. in.d.l.licet.
in.iiij.q.& Butrig.ad fi.eiusdem legis. Et per consequẽs talis
processus & sñia domino asserto nullũ iudi.afferre possunt,
& tamẽ graue afferrent præiudi.si propter suam solẽnitatem
inducerent præsumptionẽ iuris,ꝗ ille fuisset procurator. Ma
ximè,quia aduersus istam præsumptionẽ contrariũ probari
non posset: videlicet illum non fuisse procuratorem,cum sit
quædã negatiua absoluta & indeterminata, nõ arctata loco
nec tempore. Et per consequens improbabilis:vt.l.actor.al-
leg.&.s̃.de ele.c.bonę.ver.cõtra legati. ¶ Ex præmissis enim
oriuntur rationes quę sequũtur. Prima est Innoc.qa vnus ex
facto alterius sine culpa propria grauiter lædi non debet.C.
de inoffi.testa.l.si quis in sun.in fi.&.ĩ.de reg.iur.non debet.
li.vj. Modò si processus ille,quo ad dictam præsumptionem
sufficeret,per hoc graue præiudiciũ dño,sine culpa ipsius, af-
ferretur:puta de damno totius causę:cũ contrarium probare
non possit:vt dixi,vel saltem:qa arctantur ad probationem
dictæ negatiuæ,ad quã aliàs de iure minimè tenentur, quod
sibi esset difficilimũ:imo quasi impossibile: vt dixi. Et ista ra
tio mihi demonstrat. ¶ Secunda ratio est:qa leges delusoriæ
esse non debent:vt.ff.de origi.iuris.l.ij.§. post originem.arg.
ff.de iudi.l.si præter.&.ff.ne quid in loc.pub.l.penul. Nec de
bent circumueniri,quominus effectum habeant.C.cõ.de le
gatis.l.ij.in fi.ĩ.de elec.c.cõmissa.§ porrò.lib.vj. Nec debent
esse frustra editę.C.de no.Co.compo.l.vna.§.quibus.&.ĩ.in
procem.huius compila. Modò lex dicit,ꝗ exceptio falsi, seu
non procuratoris reddit iudicium retro nullũ:vt.C.de pro.
l.licet.alle.& decre.dicit,ꝗ potest opponi post sñiam.ĩ.de
procu.in nostra.& tamen delusoria & superuacua esset si
non

iura, dñs negatiuã improbabilem probare teneretur. Et sic circũuenirẽtur dicta iura, & effectu carerent. quia nemo ad impossibile obligatur: vt. ff. de reg. iur. l. impossibiliũ &. ĩ. de reg. iur. c. nemo potest: li. vj. cum concor. Nec ob. in. c. in nostra allegato in eo, ꝙ dñs ibi probare habebat illos fuisse procu. falsos. Nã iam ibi constabat in actis illos fuisse procur. cõstitutos. Nec constabat illos fuisse debitè reuocatos. Ideo nõ ad probãdum hãc negatiuã, videlicet illos non fuisse procuratores: sed ad probãdum vnã affirmatiuã dictã negatiuam indirectè inferentẽ, videlicet illos fuisse falsos procur. idest reuocatos, tenebatur: vt ibi legitur & no. Et est ratio: quia iã ibi de contrario constabat in actis. s. illos fuisse procuratores. Nec ob. si dicis, ꝙ excipiens etiã negatiuę exceptionẽ probare tenetur: vt no. Inn. de accusa. super ijs. & Ber. ff. de ver. obl. l. in illa Quia hoc intelligo, dũ actoris intentio alias legitimè fundata, seu probata. Alias eñ secus. Nã intentione actoris non fundata de iure communi, nec probata de iure spãli exceptione negatiuè huiusmodi intentionis, magis est propriè negatio, ꝙ exceptio: vt si petis centũ ex cã mutui: & ego excipio, ꝙ licet sit actum fuerit inter nos: nunꝙ tñ mutuasti. hanc negatiuã non habeo probare: sed tu habes probare id, quod est causæ tuæ intẽtionis. s. te mutuasse per. l. actor. quæ rectè ita loquitur. ¶ Modo ad propositũ cum sententiã latã contra Titiũ assertum procuratorẽ meũ & nomine meo interuenientẽ petis cõtra me exequi, os viribus, ꝙ ex duobus tuã intentionẽ fraudes. Primũ est, ꝙ senten. fuit ritè contra illũ, tanꝙ contra procur. meũ. ¶ Secundũ est, ꝙ ille fuit meus procur. quorũ quodlibet deficiẽs reddit totũ null. Igitur si ambo, vel alterũ eorũ excipiendo negauero, magis negasse quàm excepisse videor, per prædicta. ¶ Tertia ratio est ista, quia res inter certos iudicialiter, agitata alijs maxime ignorãtibus causam agi, non præiudicat. ĩ. de re iud. c. quis. & c. cũ super &. eo. ti. ff. l. sæpè. à contrario presertim vbi ille, qui defendit causam, nõ est iustus cõtradictor: vt. l. cũ non iusto. alle. Sed hic suppo assert⁹ dñs ignorasse: vt dictũ est. Alias no. ꝓcedere supradicta, propter no. Inno. s̃. de rescrip. ex parte Decã. vt etiã dixi supra post Inn. hic. Et dictũ est etiã supra, ꝙ falsus procu. nõ põt dici contradictor legitimus. igitur &c. Et ista ratio etiã sine dubio mihi demõstrat. ¶ Quarta ratio est quia quod nullũ effectũ operatur in expresso, nec etiã in tacito: quia nõ plus põt, vel debet operari tacitũ, quàm expressum: nec põt expressum inutilẽ per tacitũ alias vtile validari: vt. ff. loca. & conduc. l. qui ad certi. in fi. & de vul. & pu. sub. Lex pupil. & ff. si pen. appel. mors interue. l. vna. § j. modo certũ est, ꝙ falsus procu. principaliter & expressè nihil agere potest contra illũ, cuius procur. nõ existit. Igitur nec processus, per eũ factus ad tacitã præsumptionẽ, ꝙ procur. fuerit inducendã valere poterit. Nec ex illa poterit validari. Alias sequeretur, ꝙ continuata consequẽtia de primo ad vltimũ, ipsum inualidũ effectualiter se ipsum validaret. Nec ob. si dicis de iure præsumendũ, ꝙ iudex & pars minimè cũ eo processissent, nisi constitisset eis, ꝙ ille esset procur. Quia non probat hoc esse, quod ab hæc contingit abesse. C. vñ cog. l. non ab hoc. Et quia illa præsumptio non præiudicat, nisi partibus litigantib⁹: vt dixi. Et pro eo, vt dixi, eis præiudicat, quia sunt in culpa procedo. & c. iste aũt non. ¶ Et ex hoc dico, ꝙ si sententia esset lata, pro procuratore, non deberet admitti pars, quæ processit cũ eo excipiens illũ non fuisse procura. esto ꝙ teneremus opinionẽ, quæ habet sñiam nõ posse ratificari. de quo dixi. s̃. c. prudẽtiam. in prin. in. vj. qõne. Ratio est, quia præsumitur in eius præiudiciũ, ꝙ procur fuerit. per. l. optimã. allegatã. que optimè probat iudicio meo, iuncto ꝙ in iti dici s quasi cõtrahimus: vt. § idẽ scribit. all. Iũcto etiã, ꝙ vltra præsumptionẽ de qua loquitur l. optimã. adest hic iudicio rũ authoritas pro qua præsumit. Et iudicis iudicial. indago, de quo præsumitur, ꝙ hunc articu. sicut & alios bene rimatus fuerit. s̃. de renũ. in præsentia. cũ si. Et duæ præsumptiões plus, ꝙ vna vrgere debet. ar. ĩ. de treug. & pa. c. vno. Imo nec admitti deberet ad probandũ: nisi deduceret affirmatiuã probabilẽ & directã: quia alias dicta negatiua est improbabilis: vt dixi per. l. actor. & c. bonæ. all. Residuũ huius materiæ dixi in. c. in pñtia. prox. all. in trib. primis qõnibus. Redeundo ad materiã primã, ꝙ in præiudiciũ dñi asserẽtis non sit procu. præsumẽdũ, facit, quod no. hic Host. recitãdo. Inno. licet variet in verbis & in mẽte: vt dixi, super verbo, exc. mu. versu, quãmuis. dicens, ꝙ qñ obijcitur contra sñiam, ꝙ talis nõ fuit procurator, vel index, vel aliquid aliud, ꝙ sit de substãtia iudiciorũ, necesse est, ꝙ de ijs. fiat fides, aut ꝑ testes, aut per instrumẽta originalia, aut per publicata: nec sufficiũt exemplata. ¶ Et qualiter fiat publicatio remittit ad no. ĩ. de fide instru. c. placet. & fi. Et dicit, ꝙ licet Inno. hic multa notauerit finaliter tñ hoc scripsit in quc. Et idẽ põit Nouel. hic recitãdo Host. super ff. gl. Ber. in prin. suppletionis versu: dicit Ho. Et idem ponit hic Henric⁹ in distinctione in secũdo principali mẽbro, i prin. dicẽs: si cõsequẽs de delegata, vel subdelegata iurisdictione: tunc nõ præsumit pro eo, nisi probet. Nec stabitur ipsius delegati sñiæ nisi commisso probetur: vt hic, &. ĩ. de testi. cũ à nobis. Et fortius de procuratorio idẽ per prędicta ¶ Sed caue, quia nõ ita latè premissa intelligo, quo

9 ad iurisdictionẽ & alios actus, ideo dic vt supra. ¶ Quinto propter dicta henrici ad aliquas particulares qõnes accedens, quæro primò nunquid delegatus tenetur ptãtem suã exhibere, vel de ea fidẽ facere? dicit hic Henri. ꝙ non nisi petenti, & requirẽti. Inducit de rescri. cũ cũ tingat. versu, ũ post ea. ibi: *literarum ab eo; a sede apostolica obtentarum copia postulata*. Probat, quia nec subditus priuilegiũ suæ exemptionis tenetur exhiberi. a ordinario nõ petenti de priuile. cũ persone ibi: *a locorum ord. nariis requ rentur*. Patet consequentia quia superiori debetur reuerentia à subdito, nõ econtra C. qñ prouo. non est necesse. l. oẽm honorẽ. ĩ. de app. vt debito. ¶ Ex quo inferre, ꝙ pars cõtra quã procedit, non exhibita potestate, quia nec hoc petijt, non põt hac de causa appellare: trãseo

10 hoc dubiũ sit. ¶ Secundò quærit, vtrũ cõmissio, vel delegatio Papæ possit probari per testes? Quidã, ꝙ nõ. arg. huius c. & C. de man. prin. l. vna. videtur tenere Io. An. & Card. ĩ. de censi. Romana. li. vj. dicen. ꝙ iste est vnius de casib⁹ requirẽtibus scripturã. Idem tenet hic Collec. inducens not. sua. s̃. de cleri. peregri. c. inter quatuor Alij contra. ar. C. de fid. instru. l. in exercẽdis. & ĩ. de fide instru. cũ Io. § per o. Et hec verba secũdũ Henri. vbi Aptũ fuit in iudicio semel exhibitũ & parte præsente in litera, dictamine, Bulla & filo examinatum approbatũ, publicatũ & in acta publica redactũ. C. de re iudi. l. gesta. & dicta. l. publicati. & ĩ. de priuile. eũ olim. in fin. ¶ Sed alia opinio secundum eum vera est, vbi rescrip. non fuit in iudicio pñtatio. ar. d. c. cũ contingat. & ĩ. de fide instru. c. j. secundũ Host. in dicto. c. cũ olim in fi. vbi de hoc dicã. & Spec. ti. de instru. edi. § videndũ aũt restat in prin. &c. ¶ Tertio quęrit, quis interdictionẽ delegati negatã ꝓbare habet? respondet, ꝙ si negans iurisdictionẽ nũquàm cõparuit corã eo, semper oportet iudicẽ probare iurisdictionẽ, quousq; senten. transeat in rem iudi. & etiã transiuit in rem iudi. Sed nõ video, quid ad iudicẽ, postꝙ sentẽ tulit, que in rẽ trãsiuit iudicatã: neq; Henri. aliquid allegat. ¶ Dicit secũdò, ꝙ si comparuit iuri, corã eo, tunc ante litẽ contest. incũbit probatio iudici: sed post incũbit probatio obijcienti. ar. C. de proba. l. vlt. ff. de procur. l. Pompo. § Ritè. Et ita dicit per Innoc. notari hic, & melius in. c. qm contra gl. no. ꝙ. in. c. innotuit. circa mediũ gl. ver. & idem est in iudi. c. Idẽ Archidiaconus in dicto. c. nobilissimus in gl. adde dicit Inn. Et de hoc plene in Spe. de proba. § videndũ restat. versu sed pone iudex, & c. & de instru. editione. § restat. versu, in sentẽtia. & tit. de sñia, & ijs que ipsam sequũtur. § vt aut. versu, & non secundũ. De alijs, quæ hic no. per Inn. & Host. remittit ad no. sua. in. c. qm contra. in. j. d. st. & finali. Ego aũt non video qualiter ꝓbatio pertineat ad iudicem procedentem inter partes: quia tunc probaret sibi ipsi. & si super probatione debent interloqui, ipse esset iudex & pars quod est inconueniẽs. vñ non ad iudicem, sed ad partem, quæ procedit in vim rescripti: & ad-

uersus quã sit negatio interdictiõis, pertinet ipsa iurisdic. probatio & ad iudicẽ interlocutio. s. de rescrip. sup lřis. & . j. c. significãtib. Et hęc añ sñiam post sñiam verò probat etiã pars quæ ꝓbare habet corã iudice appel. vel exequutiõis aut nullitatis, vel iniquitatis qui de exceptiõe cognoscit. Et ille iud. super hoc habet interloqui, iuxta ea, q̃ scripsi. s. eo. in. iij. q. & remissionib. suis. Nec Inn. dicit cõtrariũ. ¶ † Qoartò redeũdo ad. j. dist. Inn. Quæro quid ad iurisdic. ordinariã dubitat. Et hic dicit Henri. ꝙ cũ dubitat an interdictio ordinaria ad personas, vel ad casus, de quibus cognoscere nititur se extendat: puta vtrũ talis sit de iurisdic. Episc. Paris. vt quia ipse est de litibus Epatuũ Paris. & Carnoteñ. presumit in dubio esse de iurisdic. ordinarij: nisi probet cõtrariũ. Ita intellige. ff. de iudi. l. si quis ex aliena. xxiij. q. j. qoid culpat. j. de re iud. sicut iij q. vj. Hoc etiã. & dicit hic ootari per Ber. hic circa mediũ glo. ibi: *Sẽtẽtia vero ordinarij, &c.* Et per Inn. & Host. Rõ est secũdũ eũ, quia constat, ꝙ ille, qui procedit, habet iurisdic. ordinariã, dubitat tñ vtrũ ipsam habeat super istũ cõtra quem procedit: in dubio tuti⁹ est tenẽdũ. j. de spõ. Iuuenis. Et hoc cõsentio, dũ cõstat illũ esse de sua dioecesi: alias presump. nimis posset extẽdi: cũ preter q̃ in dioecesi eidẽ nõ pereat impune. ff. de iurisd. om. iud. l. fi. j. de cõsti. c. vt aĩarũ. lib. vj. Dicit secũdo, ꝙ cũ dubitat. probabiliter de iurisdi. ordinarij: vt puta legati, qui est ordinarius in prouincia sibi decreta. j. de offic. le. c. legatos. li. vj. Tunc vt dicit scdm Goffr. hic nõ stabitur processui, vel sñiæ ipsius, nisi cõmissio, vel authoritas ipsius ostẽdatur. ar. huic. c. ¶ Sed nõ placet Hẽrico. Imo dicit scdm Vincẽ. & Ab. hic, ꝙ nõ oportet authoritatẽ seu iurisd. ipsius probari, vel ostẽdi: sed sufficit probari, ꝙ tũc tẽporis. s. qñ processit, vel sñiauit, habebat cõiter pro iudice ordi. vt. ff. de offi. pretori. l. Barbarius. iij. q. vij. c. infamis. §. ter. Et istã opin. approb. Archid. in. d. c. nobilissimus. in glo. adde, dicit Inn. in ti. ¶ Quod intelligit Hẽricus postquàm negociũ est per diffinitiuã sñiam, vel alias legitimè terminatũ. ¶ Sed si in principio cãæ de hoc dubitet, vel opponat, debet fidẽ facere per literas. C. de mãd. prin. l. vna. Ita intelligit opinio. Goff. & quod no. Host. in sum. de off. leg. § j. & quid pertinet. ver. ꝙ si quis gerat. & de offi. deleg. § fi. & quod no. Io. Go. Bern. Host. j. de sentẽ. exc. sicut nob. gl. fi. & Archid. in. d. c. nobilissimus. & Tan. hic, dicẽs ꝙ licet legatus sit recipiẽdus, & ei credi debeat, si est notus: nõ tñ sine literis audeat, vt legatus, aliquid iudicare. ¶ † Sextò principaliter quæro: mãdat ordinari⁹ subdito suo, ꝙ processum talis delegati Aposto. exequatur nũquid ille parere tenet? credit Col. ꝙ sic: quia in dubio parendũ est ordinar. o. xj. q. j. qui resistit. Et sa. satis hic not. in prin. per Inn. nisi fortè tãgeret factũ ipsius ordina. Collec. ¶ Supple glosas. ¶ In glo. j. ibi: *l. vna.* Idẽ in officialib. Cæsarieñ. volẽtib. capere bona alicuius tãquã fiscalia, quibus nõ creditur sine literis. C. de iur. fis. l. prohibitũ. li. x. Goffr. Et ibi: *de commissione.* Iũge no. Inn. in. c. innotuit de eo, qui fur. or. susc. quę ibi scripsi & not. Nouel. hic quãtũ ad hoc ibi dicã. Itẽ qualiter solẽnitates præsumãtur, de quo per Nouel. j. de re iud. sicut. super. iij. gl. No. Inn. in. c. innotuit alleg. & ibi dicã. ¶ Et ibi: *ordinarij.* etiã legati, de quo sufficiet probare: ꝙ tunc habebat legatus scdm Vincẽ. Pe. & Abb. arg. dicti. c. legatos. Nouel. ¶ Et ibi: *cum olim.* hic adde quod nõ. &. d. c. oobilissimus. ¶ Et ibi: *cum inter vos.* forlitã glosator in hoc allegat pro cõtrario: quia sñia Card. de qua facta fuit mẽtio in sñia Episc. nõ põderat: sed etiã nõ fuerat infirmata prima sñia. Item illa fuerũt verba partis. forsan intellexit cõtra gl. in hoc, ꝙ præuilegia & cõfirmatiões faciẽt mẽtionẽ de donatione, nõ inuenerunt partẽ. Sed hoc nõ procedit, cũ ibi appareat instr. publicũ de donatione fuisse productũ. Et ita de ipsius institutione nil quærit. Et ibi: *quoniam contra fal.* vbi de hoc in gloss. ¶ Et ibi: *rescriptum.* vide in Spe. de rescrip. pñta. in prin. vers. sed obijcitur. Et in fi. &. j. de symo. ex diligenti. in fi. &. j. de sen. exc. cum desyderes.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Procuratorem virtute rescripti constituens, quatenus constituere dicatur? Et procuratoris factum, an domino noceat?*

2 *Rescripta delegatorum stricti iuris esse.*

3 *Excõicationẽ post appellationem legitimam, nullam esse.*

4 *Prorogare de tẽpore ad tẽpus, sine speciali mãdato, an possit procur.*

5 *Procurator spãlis ad totã litẽ, an probationibus renunciare possit?*

¶ *CAP.* *XXXII.*

CVm olim Abbas. ¶ Cas. per procuratorem nõ habẽtẽ mandatũ ad hoc, nõ prorogatur de re ad rem iurisdictio delegata. Quo ad principalẽ casũ, hoc dicit: ꝙ excõi. post appel. legitimã lata nõ tenet ¶ Cõis diuisio. Secũda ibi: *quia vero.* Prima facit vi. ¶ Primò ponit causæ cõmisionẽ. ¶ Secũdo iudicũ processum, ibi, *per quorum.* Tertio exceptionẽ cõmittit. ibi: *tandem.* Quartò ponit interloqutionẽ iudicum. ibi: *iudices.* ¶ Quintò põit appellaõnẽ. ibi: *quo audito.* ¶ Sextò ponit excõica. ibi: *vnde.* ¶ Expone literã. *In tertia.* s. si hoc verũ erat, ædificiũ cedebat solo. Insti. de re diuis. § ex diuerso & ædificãs ingrediẽs de iure poterit prohiberi: nisi in casibus ootatis. e. ti. § planè. Host ¶ *Præiudicium.* bene nouũ operis poterit nũciari, etiã si nõ esset proprietas monachorũ. de no. ope. nun. c. j. &. ij. ¶ *Commisimus.* quia Comes inuasor & occupator erat rerũ ecclesiasticarũ. de so. cõp. cũ sit. Io. de deo. & Bar. ¶ *Literas.* fuerũt forte aposto. cõcessi appellanti, super petitionibus eccle. in quibus cõtinebãtur etiã dãna. Et sic fuit lis cõtest. etiã super dãnis: vt patet. j. c. qd verò. Host. ¶ *Contestata.* aliquid de iudiciario ordine tãgitur hic: quod plenius habes de prob. qm̃. ¶ *Proposuit.* añ conclusionẽ causæ. Host. ¶ *Deponere.* occasione eñ vnius articuli ad aliũ obripere nõ debet: vt. C. qui legi. pers. l. vlt. &. ff. de iureiur. l. si duo. § eum qui. c. de testibus. Inno. ¶ *Nulla de dãnis.* vñ iud. delegao de illis cognoscere nõ poterat. ¶ *Interlocuti.* & malè. Inno. ¶ *Cõnolunt.* & prudẽter: nisi eñ appellasset, tacitè videret prorogare iurisdic. de re ad rem: quod põt. ff. de iud. l. de quare. & no. s. de causis. & appellationis. omissio tollit turpitudinem sñiæ. ff. de cõdi. ob. tur. cau. l. si ob turpẽ. Ioa. ¶ *Euocatũ.* Quod dic, vt. j. de dolo. & contu. eũ, qui. li. vj. ¶ *Cõparentẽ.* Et rectè, quia tut⁹ erat appellatiõe. Inn. ¶ *Mẽtio.* spãlis, vel gñalis. Vincen. ¶ *Et expressi.* & ideò cũ de dãnis non fuerit facta mentio patet, ꝙ lis contest. nõ fuit à procuratore quo ad dãna, quare non nocet vero dño: maximè, quia cõtradixit, vt sequitur. Et sic sibi non poterat imputari factum, vel ius, aut cautela omissio Host. ¶ *Cõuolarũt.* & cautè. vt per illud eximeret ab eorũ iurisdictione quia alias iudices remãsissent & tenuisset eorũ sñia mero iure, licet potuisset esse iniusta. Et propterea retractãda, & iudices puniẽdi. Sed appellatio facit ipsam nullã. j. c. cũ contingat. Host. & hoc teneas secundũ Nouel. licet AEgi. hic dixerit supplendũ maximè propter iurisdictionis defectũ. ¶ † Nota primò secundũ Inn. & Ber. ꝙ dũ quis cõstituit procur. ad cãm cõmissam per rescriptũ Aposto. ad illa intelli. solũ modo constituere, quę cõmissa sunt per rescriptũ. Et ideò alia tãq̃ per constituẽtẽ incogitata non veniunt in mãdato. Concor. sunt in. iij. gl. ver. post principiũ. ¶ Secũdò notat Inn. ꝙ factũ procur. non nocet dño, nisi expresse cõsentiat. C. de procur. l. si procur. ¶ Tertio nõ secundũ Inn. & Ber. ꝙ factũ procur. nocet dño statim, ꝙ stat, & non cõtradicit. & alias non pręiudicat: vt. j. c. corã. ff. quod cũ eo. l. si de iusti. sed & si aut in prin. de ma. si filius. C. de inoffi. test. l. ij. j. de his, quæ fi. à prela. c. ij. j. de re iudi. cãm, quę. C. cõs. vltra. iud. l. ij. nisi in eo, quod sibi spãliter esset cõmissum. ff. de pac. l. rescriptũ. & . leg. sequẽtibus. Vel nisi sit generalis. ff. de trib. l. procuratoris. Quod de spãli ad totã cãm. j. dicetur. ¶ De materia ista plenius habes. j. vt lite noo conte. c. j. ¶ Quartò no. secundũ Inn. ꝙ si delegatus ferat sñiam excõicationis ex ijs causis, quę sibi cõmissæ non sunt: nõ tenet excõica. Secus in ordinarijs. xj. q. iij. c. j. ¶ Sed dicit Inn. ꝙ hęc non bñ colligitur hic, qa hanc excõicationẽ præcessit legitima appella. Et ideò non sic contingit hic ille casus: vt in notabili continetur. ¶ Quintò. no. Host. ibi: *accepimus.* qualiter credi literis iudi-

ris iudicij de processu. sic ℸ. de exc prelat. interdic. § preterea. &. ȝ. de elec. cū inter. etiā licet verbo eorū nō credatur quod dic, vt legit & no. ℸ. de proba. qm cōtra. ¶ † Notat Lign. ꝙ rescripta delegatorū sunt scripti iuris: nec extēdūtur ad alias res, q̄ cōtineātur in rescripto: vt in gl Bar. ℸ. c. p. & g. ¶ † Itē ꝙ excōicatio lata post appella. legitimā nulla est. ℸ. de sentē. excō. per tuas. & c. si. licet. li. vj. Itē, ꝙ procur. nō habēs spāle mādatū, non potest prorogare de re ad rem. ¶ Opponi. primò quia videtur, ꝙ Papa posuerit falcē suā in messem alienā dādo iudi cē cōtra Comitē super re tēporali immobili: cum actor sequi debeat forū rei. ℸ. de fo. cōpe. cū sit. Solutio. Iste casus est fallentus: quia Comes erit inuasor & occupator rei ecclesiasticæ: vt dixi in expo. & no. in dicto. c. cū sit. ¶ Opp. secūdo secundū Inn. in. j. gl. quia petitio nō potest de iure fieri: nec cōmitti super obligatiōe futura. ff. de iudi. l. nō quēad modū. & de vsur. l. j. & . ℸ. de sepul in nostra. ȝ. de rescri. quia nō nulli. Modo hic nō agit de obligatione adhuc cōtingēte, sed de futura: quod patet: quia dicitur in rescripto, nitebatur &c. Obligatio eīm, quæ orit ex delicto, requirit vt dicit Ligna. delictū cōsummatū. Instit. de obli. quę ex delic. na. per totū. ¶ Solet Inn. dicēs, ꝙ hic nō agitur, nec agendū dicitur de obligatione futura, sed gratiosè iudex conceditur hîc ad cognoscēd. de oblig. futura. Videtur eīm hic Papa committere per has literas, ꝙ si ædificauerit Comes, isti delegati eū, sicut de iure fuerit ab ædificādo & molestādo prohibebūt. Et de hoc corā eis agi poterit super predictis rebus, denūciādo nouū opus, & etiā alijs modis. Nec absurdū est secundū eū dari iudices ad futuras lites, & sub cōditione, si ædificant: vel alia. Probat quia paria sunt mādata iurisdictionis & procurationis. ff. de iuris. om. iud. l. & quia. Sed mādatū ꝓcurationis potest fieri ad futuras lites, & sub cōditione. vt. ff. de procura. l. iij ergo. & mādatū iurisdic. similiter: licet videatur cōtra. ȝ. de rescrip. significauit. Vel aliter soluit dicēs, ꝙ posset etiā dici, ꝙ anquā ædificet Comes, posset nomine Abbatis & conuētus agi negatoria: dicēdo nego tibi esse ius in tali loco ædificare: vt. ff. si seru. vēdi. l. sicuti. & . l. & ideo. ¶ Dicit etiā Inn. quosdā quibus in hec non cōsentit dixisse, ꝙ ex quo facit apparatū ad ædificiū, pōt contra eū agi. ar. ff. de polli. l. j. Dicit Host. ꝙ Comes iam inceperat ædificare, & exponit, nitebatur, scilicet in pñsenti. Et dicit, ꝙ quicquid dicat Inno. rescripta de sui natura nō datur, nec extendūtur ad futuras lites. de rescrip. c. ad hæc. & . c. si. ¶ Dicit Ligna ꝙ opinio Inn. est verior, videlicet ꝙ hic de gratia fuit datū rescriptū ad futurā litem. Sed istud est diuinare: ideò magis placet alia opinio Inno. ꝙ ex isto visu cōpetat ius agēdi per negatoria: vt dixi: qđ satis sufficit. ar. Insti. de acti. § ecōtra. ad simili. Nec multum placet dictū Host. quia etiā diuinare videtur. Et sum expeditus de prima gl. Inn. ¶ Opp. tertio, ibi: *nulla de dānis mentio, &c.* Nā cōmisso principali per rescriptū venire debent accessoria sine alia cōmissione spāli. ar. quia petens restitutionem possessionis per interdictū pōt agere de dānis occasione violentiæ illatis. ff. de vi & vi ar. l. j. § qui vi deiectus est, cū § . § se quētibus, &c. ℸ. de dona. inter vir. & vxo. de prudentia. cū cō cor. Et si de cōtractu fiat mētio pōt peti interesse. C. de acti. empt. l. iij. & . iiij. ¶ Soluit Inn. & hic intro glo. tertiā Inn. dicentis. Nobis videtur, quòd modica vis est in accessorijs, vel non accessorijs: sed in eo tm̄ vis est, an id, quod petitur, possit cōprehendi sub verbis rescripti. Et ideò per eorū declara. subdit Inno. vnā conclu. dicens: ꝙ imo plus videtur, si quis impetrauit rescriptū super eo, quia dicit ꝙ alius cū iniuriatur super fundo, simul potest vigore rescripti agere rei vendicatione ad fundū, & cōdictiōe sine causa, ad fructus perceptos ex fundo, ante litē contest. ¶ Subdit & aliā conclusionē aliorū, ꝙ imo pōt vigore eiusdem rescripti criminaliter accusare. s. per legē Iuliā de vi. vel aliā huiusmodi. Ratio ambarū cōclusionū secundū Inn. esset, quia hæc verba illa, ꝙ alius cū iniuriatur super fundo: bene patiūtur. & sunt talia, quia si expressa fuissent, etiā non essēt subsilentur. vt. ȝ. de rescrip. super literis. Et ideo cū tunc cōcurrūt mens & verba: nō mirū, si ad ea rescriptū se extēdat. Fatetur tñ Inn. ꝙ in secūda conclu criminaliter accusando sunt cōtra. Ratio eorum est: quia minori causa expressa non venit maior: vt. ȝ. de rescrip. c. sedes. Ideo dicunt. ꝙ per talia rescripta non pōt agi ad vindictā. sed ad rē familiarē prosequendā tm̄: nisi aliud expresse cōtineatur in rescripto. ¶ Dicit tñ Inno. ꝙ volens tenere primorū opinionē in dicta cōclu. secunda, posset respondere ad. c. sedes. hoc modo: quia quod ibi dicitur, ꝙ negocio leuioribus expressis non est ad grauiora procedendū, intelligitur, qñ exprimens leuia, suppressit grauia: & exprimēs leuia precedētia, subiecit posteà clausu. generalē: vt sub illa grauiora venirent. hoc modo: Verbi gratia: Conquestus est C. de aliquo, ꝙ fecit ei furtū & quosdā alias iniurias. per hec rescriptū non poterit de homicidio accusare. Et sic rectè procedit. c. sedes. alle. & in hoc habes totā dictā tertiā glo. Inn. Cui adde, ꝙ non sit in proposito videlicet qñ factū in genere exprimit ex quo plures modis agendi ciuiles & criminales oriuntur. Tūc eīm cōmissa videntur secundū eos: sed aliud dictū aliorum, vt non veniat sub tali rescripto accusato criminalis: magis placet Host. & Nouel. ar. d. c. sedes & . C. ad Cor. de fal. l. vbi. & . ℸ. de accu. super huiusmodi. & . c. qualiter. ij. Et ita seruant palatij Aposto. causarum auditores. Dicunt aūt hic Pet. AEgid. & Ab. ꝙ dato, ꝙ hic esset clausula generalis, adiecta rebus, non posset extēdi ad dāna: quia in rescripto minora erunt expressa: quia super rebus ageretur reali: super dānis vero ageretur personali, & ex malefacti, quasi grauior & dignior nō includitur: vt dicto. c. sedes. ar. cōr. quæ no. ℸ. de procura. cui ad agendū. li. vj. & . c. ti. c. nō potest. in Cle. quod fatetur Ligna. si ageretur principaliter & criminaliter ad dāna. secus si accessorie. peterentur per prædicta. Imo quo ad dāna non posset etiā dñs iurisdictionē ad ea prorogare secundū AEgi. qđ tñ falsum est, secundū Abb remittit Nouel. ad nota. sua de rescrip. Radulphus. super gl. j. in fi. ¶ Nec primū simpliciter putauerunt, videlicet, ꝙ si fuisset hic generalis clausula in rebus, non posset agi ad dāna. Dicit tñ, ꝙ per aliqua adiecta verificari posset: Quod potest intelligi de eo, quod proximè præmisi, secundū Ligna Sed pro hoc nō est soluta, vt dicitur dicta tertia oppositio. principalis. Quid ergo dicēdum? ¶ Ecce, Inno. in gl iiij. rñdens ad id, quod dixerat in principio glo. tertie, videlicet vim solū fiendam, an id qđ petitur, possit cōprehendi sub verbis rescripti: hic distinguit: Quia aut dāna data sunt per partē parti, super alijs rebus, q̄ sint in literis cōprehensæ, vel cōprehendi possint: & tunc siue hoc fiat ante litē contest. siue post, non habet se intromittere iudex: nisi impediretur interdicto eius: vt no. ȝ. e. c. j. vel iniuria iudici fieret. iij. q. vij. si quis. Aut super rebus, quæ in literis continentur, vel sub eis cōprehendi possunt, sunt data dāna: & tūc de illis pōt cognoscere iudex in modū actionis ante litē cōtest. vt patet in exemplis duobus, de quibus formata fuit tertia opinio supradicta. Imo plus dicit Inn. ꝙ si in literis appositū est, ꝙ super nemoribus ei iniuriabatur posset agere. & de dānis datis & possessio. & petitio. ar. ℸ. de cā po. cū eccle. Suterna. & . ff. de iudi. solemus. & . l. si quis. Et ex offō super datis post litē contest. cognoscere potest secundum eum. Dicit enim ꝙ de his dānis, quę post litē contest. data esset super rebus, de quibus agebatur, iudex semper suū officium exercebit: vt hic, & . ff. de ædil. edi. l. ædiles. § item sciēdū. ¶ Sed qđ ad propositum? dicas, ꝙ hoc modo facit ista solu. ad propositum: quia nemoribus super quibus dāna data erant, non fiebat mentio aliqua in rescripto, nec in illo poterāt comprehēdi. & per consequens, nec dāna data super illis in rescripto poterant principaliter nec accessoriè comprehendi. Nō eīm loquitur de dāno datis in & super rebus interpretis comprehēsis: sed de dānis datis super alijs rebus. ergo &c. ¶ Quartò oppo. ibi: *ad appellationes*. quia videtur, ꝙ hic dñs appellans non est audiendus: quia procur. per quem litigauit, debuit appellare, igitur illo non appellante, dñs audiri non debet. ar. ij. q. vj. biduum. ff. qñ appel. sit. l. j. ¶ Soluit Inn. dicens, ꝙ ideò hic auditur appel. quia procurator non tenebatur appellare. &

ideò nõ oberat dño, si procurator nõ appellabat. Nã per huiusmodi appellationis omissionẽ procuratoris, non poterat iurisdictio prorogari iudicis delegati de re ad rẽ: quia non expressè posset: vt no. s. c. de causis. Sed si dñs sciuit procuratorẽ cõmisisse appellare & non appellauit: tũc ipse dñs tacitè prorogare videtur. Et hoc innuitur hîc secundũ Inn. Sed nõ placet Host. quia iudiciũ super huiusmodi dãnis ex defectu iurisdictionis est nullũ: vt hîc oblig. Et ideò non est necesse etiam p dñm appellari. ff. de appel. quẽ restringunt. per totum. vnde appellatio fuit necessaria ad aliud, secundũ eũ. s. vt eximeretur appellãs à iurisdictione iudicũ: & vt excõicatio posteà lata non teneret, quę alias tenuisset, licet iniusta, & retractãda, à iudice puniendi: quia appel. cessante, alteri iudices remãsissent. Sed pręcedens appellatio ipsam reddit irritũ & inanem. j. c. cũ contingat. Host. Quod etiã satis colligitur ex glo. vlti. Inn. quã recita. s. e. in quarto no. Et per hoc nõ obstat. s. de elec. cum dilecti. § fi. & c. j. de testi. significauerũt. allegata per Tunc. ¶ Quintò opp. ibi. *protinus contradixit*. Nam videtur q talis contradictio non esset necessaria: quia factũ procuratoris, qui fines mãdati exedit, non nocet dño. C. de procur. l. procurator. ¶ Soluũt Inn. & Ber. dicẽtes, q deũ regula fallit in iudicijs: dũ dñs statim q scit non cõtradicit. Cõcordãtie allegat. s. e. in. iij. notabili. & in penul. gl. Ber. ¶ Nõ placet Host. quo ad hunc casum: cum nullum esset iudiciũ ipso iure: vt. ff. de iudi. l. licet. vnde dicit, q hęc contradictio fuit superabundãs cautela, quę nõ nocet: vt. ff. mãd. quia de mutua. Ideò hîc subaudit maximè. & remittit ad notata. j. vt lite non contest. c. j. § fi. vñ secundũ Nouel. sit vera gl. Ber. & Inn. in processu addito per procuratorẽ vltra formã mandati corã ordinario, vel delegato, in eo q iudex erat. Dicam in. d. c. j. Sed super hoc oĩno vide, quæ scripsi. j. e. c. j. in Cle. in. vij. q. Et per id prędicta modifica & declara: & etiã vide quæ scripsi de rescrip. ex parte decani. in. ij. oppo. ¶ † Quæro primò circa oppositionẽ. s. proxima: nunquid de tẽpore ad tẽpus potest procurator prorogare sine spãli mandato? Bernar. hîc in gl. penul. videtur tenere, q sic. quod placet Vincen. Phili. & Petro. ¶ Sed Gof. cõtra: nisi procurator habeat liberã & gñalem, & hoc maximè secundũ eũ, qñ id nõ expedit dño. Et hoc magis placet Inn. & AEgid. s. eod. de causis. Host. dicit, q hoc casu præiudicat dño, nisi q̃ cito audierit cõtradicat. Quod. d. Host. dependet ab examinatione eius, de quo remisi in fi. oppositionis pręcedẽtis. Et sufficit hîc cõcessus tacitus: quia dicit, non cõtradixit: nec alias potest hoc procurator, quicquid dicat gl. secundũ Collec. ¶ † Secũdò quæritur, occasione prædictorum: nunquid procur. spãlis ad totam litẽ siue cãm deputatus potest renunciare probationib. dicit Inn. q sic super exceptionib. dilatorijs solutiõis si pars sua aliquid vtilitatẽ inde sentiat: puta, quia si superstitisset cõdẽnata fuisset pars sua in expensis. ¶ Plus dicit Inn. q idẽ credit de procuratorijs, videlicet q talis procurator potest renunciare probationi, etiã super peremptorijs. Ratio sua est: quia ex quo cã sibi cõmissa & c. ar. ff. de iurisdi. omn. iud. l. ij. ¶ Dicit tñ Inn. q exceptioni expressè renũciare non potest: quia sibi cõmissum non est. ¶ Sed contra opponit, q imo valeat renunciatio exceptionis huiusmodi, & c. per. l. contra iuris. § vlt. ff. de pact. ¶ Soluit Inn. dicẽs, q ibi loquitur de procuratore libani administrationẽ hñte. ¶ Plus dicit Inn. q id, quod ipse dixit de renuncia. probationis per procuratorẽ, super exceptione & c. ipse intelligit, etiam si dñs sciuit exceptionẽ propositum, vel etiam si ipse oec proposuit. Imputet enim sibi si malũ elegit. ff. nau. caupo. sta. l. j. § seruorũ. ¶ Fatetur tñ, quod alij dicunt, q renunciare nõ potest expressè: sed bene tacitè debitas portiones obmittendo. ¶ Dicit Hosti. q pro mala electione, & c. pro qua allegat Inno. § seruorum allegatum. Melius facit. ff. de mino. l. cum mãdat. in fi. & finaliter remittit ad plenius. j. vt lit. non contest. c. j. & c. ¶ Supple gl. ¶ In glo. ij. ibi. *delegatum*. dicebat Host. hîc, q est conciliũ. s. rei, talem procuratorem constituere. Nam addere in procuratorio, & ad quælibet alia, quoquomodo connexa spectantia, pertinentia vel depẽdentia ex eisdem. hoc est potius consiliũ actoris, qui nititur ad ampliationẽ, quàm rei, qui nititur ad attenuationẽ. iij. q. iiij. c. j. Non est tñ hæc doctrina secundũ Deum & Euãgelium, quo teneris diligere proximũ, sicut te ipsum. ¶ Et ibi: *cognatum*. Quærit hîc AEgid. an procurator datus ad cãm matrimonij sufficiẽs sit ad tractãdum cãm dotis. allegat q sic. j. de dona. inter vir. & vxo. c. iij. Tenet tñ cõtrariũ: quia sunt diuersæ species. C. de procu. l. si procur. Sed dictũ decre. rñdet, q de iure, interdicto extenditur ad causam dotis propter cõnexitatem: sed in procuratorio simplex inspicitur constitutiones forma: vt hîc. *Et in fi.* vbi de hoc in prima glo. In glo. iij. ibi: *si vt proponis*. Ad hæc de iureiurãd. c. vlt in fi. li. vj. ¶ Et ibi. *ignorantis domini*. de hoc j. vt lit. non contest. c. j. in vlt. glo. ¶ In glo. vlt. ibi: *non habebat*. facit glo pro his, qui dicunt, q excõicatio per delegatum lata ex causis non commissis, non tenet. Ad id de præbend. c. fi. remittit ad no. sua. de cle. exc. minist. illud super. ver. ordinarius. Dicit tñ Inn. illud hic non probari: vt dixi. s. in. iij. notabi. Dicit Nouel. q forsam glo. hîc non intendit ponere scilicet causam immediatam. ¶ Et in fi. j. de reg. iur. ignora. lib. vj. sed. s. c. ex literis. erat error facti, vt ibi nõ in gloss. penul. secundum Nouel.

¶ SVMMARIVM.

1. *Peccatorem de peccatis erubescere debere.*
2. *Notare quid sit?*
3. *Probatur si quid adversus aliquem, ex quo notabilis redditur, de facili in alijs præsumitur.*
4. *Literas clausas ad aperiens, qualiter puniendus? Et sub hac, an literæ clausæ fidem faciant?*

¶ CAP. XXXIII.

CVm olim Magister. ¶ Casus, q acta clausa relationis delegatorum aperuit, ipsorum violando sigilla, contra illa acta nõ debet audiri. ¶ Pars prima ponit decisẽ factum principale. Secũdò ibi: *verũ*. Narrat culpam istius. B. Tertia ibi. *qui postmodum*. ponit ipsius confessionem, Ibi: *licet*. excusationis reprobationem & hic quarta. Quinta ibi, *sedes*, culpæ positionẽ. ¶ Expone literam. *Communicassent*. propria temeritate, quod non licuit. Et ideò vtriq; priuatus fuit vt in decre. cum olim. de re. permuta. ¶ *Præsente*. de hoc cõse. c. fi. ¶ Aperire. no. non literę aperire literas clausas Inn. ¶ Aperuit. & peccauit, sed minus q̃ sigillum falsasset: quia tunc grauius puniretur. j. de crimine fal. ad audientiam. & grauius si rasuram fecisset in literis. s. de rescrip. olim Inno. *suspecta*. q. vj. biduũ. in fi. C. de rela. l. i. & ij. Inn. ¶ *Quereretur*. i. conquereretur. Go. ij q. vij. quæritur Host. ¶ *Eligendum*, qui nõ poterat recusare. s. c. super. ij. q. viij. cuius in agendo. Inn. mi ex noua cã. s. e. insinuante. Host. Vincẽ. Plinius. ij. ad Vespasianũ philoso. refert fortiator cõsequẽs iudicẽ, an eligat multũq; apparatus interest apud inuitatũ hospitẽ & oblatũ. ¶ Pariter. i. cõmuniter. ¶ *Dominus*. non ille solus, de quo conquerebatur attulisse. supp. & ne remaneat impunitus. Hostien.

¶ † NOTA primò ibi: *erubuit*. q debet procurator erubescere de peccato. Nã & Imperator erubescit ab alio recitare cõmissum in authẽ. de rescript. & ea quę parit in vndecimò mense § vnum si quid ver. sed quomodo. Vnde Hieroni. in tractatu fide. Turpe est dicere quid illos facere nõ pudet Et facit. xxxiiij. q. iij. in eo. Sed heu. vt dicit Bernard⁹, bñ lari pudet, inquinari non pudet; abstringitur caliga, & contemni autem, vnde. Hiero. de homine preter. Ber. corpusculum curaui cúm anima ligueret. & c.

¶ Secũdò nota ibi: *notauisset*. quod notare est idem, quòd in animo diligẽter cõsiderare. quòdq; ante factum quis notare debet, an expediat, quod intẽdit. Sic. ij. q. iij. c. infamis. § notandum. ff. de his quę in testam. delentur. in fi.

¶ Alibi ponitur pro reprehensione; vt. ff. de in offic. testa. l. Titia. in fi. de for. c. vltimò. & ibi dicam.

¶ Alibi pro infamia. ff. de his: qui notantur infa. l. furti acq. & qui

3 ¶ qui alieno. de purga. can. c. accedens Host. ¶ † Tertio no. ibi: *ad habendum*. q ex quo euidenter probatur aliquid contra aliquē, ex quo reddit notabilis, de facili in alijs præsumitur contra ipsum. vt hic & .ff. de eden. l. si quis ex argentarijs. §. j. & .j̃. de præsump. man. cũ concor. ¶ Opponitur ibi: *& ostē d ferrarien*. quia imo videtur: q in hoc audiri nõ debet: quia quis non admittitur ad improbandũ instrumẽtũ, vel testes, quos produxit. iij. q. iij. si quis testibus. ¶ Solutio, licet non posit improbare, tñ contra relationẽ dicere poterat. ij. q. vj. biduũ, circa finẽ. ¶ Vnde iste nõ poterat dicere q litere quas portabat ipse idem essent falsę, seu nõ essent vere: licet sigilla essent violata. Sed bene poterat dicere, q ea, quæ erãt scripta in literis non erant vera: sicut probatur ex eo, quod hic præmittitur. vbi dicit, q etiã si literas integras exhibuisset, nõ poterat probare cũ suspitionis, quasi falsum in literis contineri. Sed si eas improbaret, vt falsas & hoc ostẽderet, iã appareret eum esse suspectũ: imo falsariũ & dolosum Inn. ¶ Sed quia sigilla violauit, etiã contra relationẽ non auditur: vt Hostien.

4 ¶ † Quæritur ibi: *apparuit*. an talis puniatur, vt falsarius: vide Ber. in glo. iij. & quod super ea dicã. Et not. quę scripsi post Inn. in expositione super verbo, apparuit. Dicit Hẽricus se credere, q non punitur, vt falsarius, seu pœna falsi. Et ita intelligit opin. Inn. sed punitur in hoc, q non auditur contra acta: vt hic. Et credit etiã eũ priuandũ beneficio, secundũ Vincen. Tan. Phi. Ber. & Nouel. Et etiã puniendũ ad arbitrium iudicis: cũ non sit pœne certa statuta in iure. ar. s̃. c. causis. secũdũ Pet. Ab. & Nouel. Si quæris aũt vtrũ literæ clausæ fidẽ faciãt in iudicijs: vide Henricũ. j̃. de priuile. c. patẽtib⁹. Si verò quæris, qualiter creditur literis sigillis delegatorũ sigillatis, vide hoc. j̃. de proba. qm̃ contra falsam in di. ad fi. ¶ Supple glos. in glo. ij: *nulli*. & melius xxj. di. in nouo. ¶ In glo. iij. ibi: *falsarius*. dicebat Inn. q min⁹ peccauit, &c. dixi in textu super verbo apparuit. Vnde dicit Pe. q ille puniendus non est pœna falsi, sed alia arbitraria. s̃. e. de causis. ¶ Et ibi. *debuit*. secundũ Vincen. Tan. & Phil. ¶ Et in fine. ff. ad legẽ. Cornel. de fal. l. j. § is qui instru. Gof. & Host. ¶ In glo. *sanguinem*. ibi: *libro secundo*. xj. capi. ¶ Et in fin & licet iura illa de sigillanda relatione, iudicant, tñ esse videtur de mẽte: vt tollatur falsitas & suspitio eius: vt hic. ar. C. de test. Iubemus. j. Rñ. & .ff. quẽadmodũ testa. aperi. l. ij. § si dubitetur Host. ¶ In glo. *sic ergo*. ibi. *verus vi quod* est verũ. s̃. de app. postremo. Et hoc xxiii. di. c. j. ¶ Et ibi: *nonn*. in executore loquitur. ¶ Et ibi. l. j. speciale propter dignitatis honorẽ. & tñ supplicat: quãuis non appellet. ¶ Et in te. lo. ibi tutor ex inquisitione datus nõ satisdat. de quo satis in Speculo de tutore. § si aũt. vẽrsi. horũ aũt. Accusatur tñ & remouetur, si malè administrat. ff. de suspect. tu. l. iij. & .ff. vbi. pupil. educari debeat. l. j.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Iudex appellationis parte altera contumaciter absente, an possit alteram aud. re, & negocium diffinire?*
2 *Actor ac Reus, quas cautiones præstent?*
3 *Subdelegatus, quo casu subdelegare potest, delegati vicẽ obtinere dicitur. Et an ab eo subdelegatus cũ collegis ad iudicium admittetur?*
4 *Delegatus Papæ impeditus, num alij vice. suas committere possit?*
5 *Processus & collatio beneficij in specie de qua hic, an valeant?*
6 *Litera adiunctionis in specie, de qua hic, an valeant?*

¶ *CAP. XXXIIII.*

COram. ¶ Cas. delegatus subdelegatũ collige impediti, non tenetur admittere si in rescripto est clausula, quòd si ambo. Vel sit Delegatus non tenetur admittere collegã sibi adiunctũ per literas subreptitias nec ipsius subdelegatũ. ¶ Et sunt quinq; partes. In prima petitio & allegatio appellati. Inn. ij. ibi: *nunc* . petitio & rñsio appellãtis. In. iij. ibi: *sed & contra*. ¶ Replicatio appellati. In. iiij. ibi: *demum tur*. pronũciatio auditoris. In. v. ibi: *nos ergo*. Confirmatio pronunciationis. Et olim ponebatur sub titulo de Patho. ¶ Expone literã. ¶ *Ratihabitio*. C. de proba. l. ij. Inn ¶ *De rato*. sine qua audiendus non est. j̃. de procura. c. j.

Inn. ¶ *Cautent*. ex cautione nõ potest interesse: vt in prima gl. Ber. ver. sed videtur. Quia ecclesia, vel subiectio æstimationẽ non recipit. Et hoc petebatur hic: sed agat ad expensas litis. Et ita melius est habere cautionẽ, q̃ literas: vt in dicta gl. Vel certa pœna promissa fuit ad quã agetur. ar. j̃. de arbi. per tuas Imo ad interesse. ar. eiusdẽ decretalis. Inn. tangã infra ¶ *Fide iussoria*. No. in cautione de rato nomine cautionis intelligi fideiussoriã. ff. de procur. l. seruum. § ait pretor Inn. ¶ *Audiencem*. Quidã hic habent constitu . Nouel. ¶ *In parochia*. Allegabat gl. suũ præiudiciũ appellationis quod poterat. xvj. q. j. æcontrario. & c. quicũq; de camona. c. ij. de no. ope. c. j. ver. & quia nulla. ¶ *Sententiã*. s. super subiectiõe eccle. Inn. ¶ *Pro tulerunt*. fortè pronunciando, q demoliretur, vel q parochianos suos non reciperet ad diuina officia, vel ecclesiastica sacramẽ. Vel, q ei tãq̃ cappella subesset. j̃. de ec. ædi. c. iij. Host. vltimũ placet. Gof. Licet ex antiqua neutrũ appareat. Noue. ¶ *Cõ emp ferit*. ad superiorem appellãs. Gof ¶ *Eadem*. s. cõfirmatione sententiæ. Inn. ¶ *Ferrarien*. Iste fuit magister. Hugotio glossator decreti. Nouella. vt patet ex antiqua. ¶ *Horum*. s. suæ contumacie & processus. ¶ *Adiungi*. de his adiunctionibus qõnes ponã. j̃. c. tũ plures. in fi. li. vj. ¶ *Qui* Lãfrãcus. ¶ *Non posset*. hic omittebat Cappellanus de subdelegatione. quod. j̃. ver. proximo dicit aduersarius. ¶ *Sequente* . Hostien. intelligit. q hic fuerũt trinæ literę ad Episcopũ Ferrarieñ. dicit Nouel. posse intelligi de vnis tñ exponẽdo. ¶ *Sequen*. s. literas adiunctionis. ¶ *Confirmari*. solus non admisso subdelegato collegæ. Et infra. petebat igitur illã cõfirmatoriam sniam confirmari. ¶ *Processit*. Ex quo concludebat sententiã infirmãdã. ¶ *Prædictus Episcopus*. Claudicabat ergo potestas istorũ ex forma clausulæ. Et cõmuniter qñ scribit Episco. solet sic scribi: licet qñq; fallat: vt. s̃. eod. cum super. *Exequendum*. supp etiã intelligi. tũc nõ potestis interesse per vos, vel subdelegatũ. supp. appellatione remota. Host. Et sic non tenebat Ferrarieñ. sibi pręiudicare. De hoc. s̃. c. super qõnsi. § si verò ¶ ¶ *Noluit*. sicut nec tenebatur: licet posset. s̃. ca. super qõnũ. § si duo. Et hoc verũ dicimus. Inn. Alij dixerunt: q si habet perpetuã impotentiã delegare non potest: si tẽporale, põt. ff. de va. mu. l. pe. alias, vltra. Alij dicunt, q si impo. facti, Iur. non põt. C. de procur. l. ij. cũ si. Subdit Inn. Et hæc quidã fatentur, q cõmittere potest: sed condelegatus non tenetur admittere subdelegatũ. Et est ratio secundũ Host. q a cõmissio facta erat cũ priuilegio cle. appellatione remota. Cui Episcopus renunciare tenebatur. & cui tamen renunciabat subdelegatum admittendo: vt. c. super. § si verò. ¶ *Intelligitur*. Interdũ intelligitur, vt tribus iudicibus datis cũ clausula: q si non omnis. vno mortu⁹, vel recusato, secundus cõmittere potest: vt. s̃. c. licet. & . s̃. e. c. si. § j. Et consocius tenetur illum admittere. Ratio satis patet: quia cũ tñ duo sunt subdelegati, nunq̃ potest venire ad eũ casum, q alter siue per aliũ potest cognoscere de causa delegantis: sed qñ sunt tres, potest venire: vt in casu predicto. Si nec semper per alium potest cognoscere: sed tunc tñ qñ tertius excusatur: & tunc tñ penes duos remanet iurisdictio. Ideo locũ habet iste textus, vbi duo tñ delegati sunt, & cũ clausula predicta. s. q si ambo Inno. Vult dicere, q cũ sunt tñ duo, ideo habet locũ, quod hic dicitur: quia per impotentiã, vel volũtatem vnius, tota iurisdictio in aliũ vigore clausulę, q si ambo. deuoluitur, & solus põt procedere & ideo non tenetur admittere tunc collegæ impediti subdelegatũ. Sed cũ sunt tres, intelligo etiam cũ clausula, q si non omnis, duo, &c. vno mortuo iurisdictio sic indiuisibiliter remanet penes duos rigore clausulæ, q vno impedito: vel procedere non potest alter solus: vel potest. Ideo tenetur admittere subdelegatum impediti procedere per se ipsum. Subaudi si procedere vult: quia cum illo procedere potest, & alias non. Innocen. ¶ *Quia id*. quia scilicet quod per se, vel per alium interesse non posit. ¶ *Raro*. puta si esset mortuus. ¶ *Vel nunquam*. puta, si viueret: quia tunc semper posset per se, vel aliũ interesse: nisi casus inopinatus eueniret: ff. si quis cau. l. ij ¶ *Itaque*. Infert ex eo, q persona Episcopi

fuit electa per clausulam: Vel tu frater, vel quòd erat clausula appelation. remota. Vel quod literæ adiunctionis fuerant subreptitiæ. ¶ *Confirmari*. quia ex parte ecclesiæ sanctæ Mariæ, hæc petita erat. Et contrariũ ex parte ecclesiæ sanctæ Agathæ. Alias enĩ sñiare nõ potuisset: vt notatur. ĩ. e. c. contingat. Inno. ¶ 1 † Dixit Host. ꝙ cũ in cã appell. sit speciale, ꝙ iudex appellationis parte absente contumaciter, aliã audeat, & diffiniat. C. de temp. appel. l. fi. post mediũ. Et ad officium suũ spectat confirmare vel infirmare. ij. q. vj. appellatore. & §. fi. Restat ꝙ & sine petitione potuit sententialiter cõfirmare, Remittit Nouel. ad nota. sua de app. oblata. infi. &. ĩ. c. ij. in glo. quia melius. ¶ *Confirm omni*. Contra huiusmodi confirmationẽ dñi in his, quæ fiunt cũ causæ cognitione non est aliquid audiẽdus: nec põt aliquis iudex cognoscere sine spãli mãdato Papæ. ĩ. de confir. vti. vel inuti. ca. j. & ij. vbi satis de hoc Tan. Gof. & Inn. ¶ Opponitur ibi: *de rato caueras*. Primò quia non apparet, ꝙ esset dubiũ de mãdato, cum nullũ videret repellendus oĩs videbatur etiã absq; cautione: vt. C. de procur. l. j. ¶ Solutio dic, ꝙ imo dubiũ erat, propter instrumẽta eccle. quę portabat de mãdato: quia fortè credebat portasse procuratoriũ, quod reuolutis literis non inuenit: quia illud dimiserat in partibus per obliuionẽ, secundũ Pe. & Abb. ¶ Secundò opp. contra solutionẽ præcedẽtis oppositionis replicãdo. Nã si habebat instrumẽta eccle constare videbatur de mãdato, per. l. qui chirographũ. Vide solutionẽ Ber. ad finẽ primæ gl. Super quo vide Gaufre. ff. sol. mat. l. Meuia. super verbo, mãdante. vbi de hoc plenius. ¶ Tu verò dicas, quòd istud contrariũ non debuit signari. Nã lex, qui chirographũ loquitur, vbi constat, quòd testator instrumẽtũ debiti tradidit, vel legauit animo donãdi: quo casu videtur debitũ legasse, seu donasse. Hic verò non constabat, ꝙ ecclesia instrumẽta huiusmodi tradidisset, vel tradi mandasset: Imo posset esse, & posset præsumi, quòd illa furatus fuisset exhibẽs: sicut p̃sumit cõtra seruũ. C. de latina lib. tol. l. vna. §. fi. Remittit Col. ad collecta sua de fi. instru. accepim⁹. Et plenius de pba. cũ bonæ. Et si pbaret quod ecclesia tradidisset, vel tradi mãdasset illa instrumẽta, adhuc non appareret, qua de causa. Et ideo non posset dici, quòd constaret, ꝙ animo donandi. de quo tñ hic non quærit: sed animo mandatũ dedu cẽdi in iudicio rem tradiderit: cũ ex alia cã: vt puta, ad custodiã, vel alias tradere potuisset. iuxta illud. non probat hoc esse, &c. C. vnde cogna. l. non ob hoc. Verũ, quia hoc dubium est: & est aliqualis præsumptio pro eo, quòd de mãdato eccle. veniũt: quia ad curiã portauit iura eius. Et quia eccle. erat originaliter rea admissus fuit cũ cautiõe de rato: vt hic. ¶ Dicit tñ quidã de quo hic per Ber. & tenere videtur Io. An. hic secundũ Collec. quòd canonicus sine mãdato agit pro ecclesia, cauendo de rato. Idẽ Pau. in cle. j. de procur. Tñ Archid. de rescrip. statim & Io. And. de procur. consulti. dicũt, quòd curia hæc non admittit. Idẽ no. de rescript. nõ nulli. De quo remittit Col. ad no. de consti. cũ. ar. de dolo, cũ dilecti. & d. c. non nulli. Fateor tñ quosdã dixisse, ꝙ spãle est, ꝙ de sponsalibus agitur, ꝙ caueatur de rato tàm à procuratore rei, quã actoris: quod nõ bene reperio fundatũ de iure. Et eodẽ modo soluitur ad. l. j. C. de dona. cũ concor. ¶ Et prædictã cautionẽ præstat clericus nomine alieno agens. Si suo enĩ nomine ageret, sufficeret, ꝙ caueret sub hypotheca rerũ suarũ. In authẽ. de sanctis. Episco. §. si quis aũt pro pecuniaria cã. Host.

2 ¶ Tertio oppo. quia cautionẽ de rato præstat actor & cautionem de iudicato soluendo præstat reus, non econtra. Modo eccle. sanctæ Agathæ rea erat originaliter igit malè exacta fuit à nuncio eccle cautio de rato. ¶ Dicũt Pet. & Abb. A Egi. ꝙ licet esset originalis rea, in causa tñ appel. erat actor. Et ideo dicũt ꝙ præstitit cautionem de rato, qui alias cauere debuisset de iudicato soluẽdo. ¶ Alij dicunt hoc fuisse, quia erat cã liberalis super statu eccle. nõ recipientis æstimationẽ. No. in gl. Bernar. Alij dicunt, ꝙ vtrunq; erat actor & vterq; reus, & ꝙ iste cauit etiã de iudicando soluendo. ¶ Prima solutio placet Nouellæ. Sed mihi non placet. Appe. nõ immutat, nec alterat naturã causæ, quem semper reus originalis in effectu cẽseatur reus & defensor. & reputo casum. ĩ. de rescriptis. c. j. li. vj. Non enĩ agitur in cã appellationis nisi de eo, quod agi debuit, & actũ fuit in instantia prima: videlicet, an sic debuit iudicari: & an bene fuerit iudicatũ: nec aliũ effectũ consequitur quo ad principale sñia iudicis appellationis confirmatoria primæ: quã prima sñia si in rem trãsiuisset iudicatã, fuisset iudicata. ar. ff. de mino. l. præfecti. & de appe. l. j. cũ sim. nota. ¶ Possum ergo dicere, ꝙ hæc decre. id cõtra quod oppositũ est, nõ decidit, sed narrat ita factũ fuisse. ideò debemus supponere, ꝙ ita fieri debuerit: vt in casu, quẽ tertia solutio ponit. Potuit enĩ esse, ꝙ cappellanus sanctæ Agathæ agebat etiã negatoria: & petebat pronũciari ecclesiã sanctæ Agathæ liberã esse à subiectione sanctę Marię: quo casu cautio de rato necessaria fuit. Præsumere enĩ debemus oĩa solẽniter acta maximè cũ ex hoc nõ sequatur aliquod periculũ. s. de renũciat. in pñtia. & quod notat Card. infra de elect. si fortè. hic.

3 ¶ † Quartò opp. ibi: *noluit admittere*. quia subdelegatus casu quo subdelegare põt, vicẽ delegati sustinet. Igitur eo casu admitti debet, sicut admitteretur delegatus. ar. s. c. sanè cũ concor. & facit. ĩ. de re. iur. in. c. põt quis. cũ concor. Et ꝙ potuerit delegari in casu nostro, videt: cũ sit delegat⁹ Principis, cui hoc est concessum à lege: vt in. v. gl. Ber. in prin. & in. vj. glo. etiã circa principiũ. ¶ Et vide solutionẽ Bernar. in. d. glo. v. & in gl. seq. Hic enĩ finire plures opin. quarũ vna est Laurentij & Iacobi tacta in glo. vj. & Ber. ibi: *dicunt quidam*. Sed cave quia illorũ non fuit opinio simpliciter, de subdelegato non admittendo: videlicet qñ facta fuit delegatio cũ clausula, quod si non ambo, alter &c. sed fuit eorum opin. de subdelega. non admittẽdo, qñ delegatio facta fuit cũ clausula prerogatiuæ: vt est illa, ꝙ si nõ ambo, &c. ¶ Tu frater Epe, &c. Nã si Epus præelectus subdeleget, alter nõ teneatur admittere subdelegatum Episcopi. Et pcedit hoc ex prærogatiua & præelectione prędicta secundũ eos, vt Nouel. sentit: tñ non apparet bene mihi, ꝙ colligat ex dictis eorũ. & ratione caret: vt mihi videtur. Inn. verò & Gul. Naso simpliciter dixerunt, ꝙ licet in casu nostro collega impeditus subdelegare posset, alter tamẽ non impeditus subdelegatũ admittere nõ tenetur: vt dixi in textu, super verbo noluit. Et dicũt ꝙ hoc operatur penitus clausula, etiam sine prerogatiua: prout Nouel. eos intelligit. ¶ Host. verò dixit. Tu dicas, ꝙ ideo subdelegatũ Episcopi non admisit, quia hęc clausula: Appellatiõe remota. fuit apposita in rescripto. Ideoq; sibi preiudicare noluit, tanq̃ prudens. Quis ergo etiã in hoc casu delegat⁹ possit vices suas cõmittere collegę sine alij, tñ collega non cogitur subdelegatũ admittere: vt legitur & notatur. s. c. super qoni. §. si verò duo. Et qa electa videt industria Episcopi, non tñ sic qñ cõmittere possit. ĩ. c. qm. ij. rñso. Collec. ¶ Verũ, quia solutiões aliæ supra, & in glo. Bernar. tactę, nõ sunt oĩo condẽnãdæ: Host. super hac materia sic distinguit: sed Henricus distinctionem Host. cõplectẽs distinguit latius. Distingue ergo secũdũ eos. Cum quæritur, vtrũ delegatus Principis possit cõmittere cã effectiu: aut solus est, aut sunt plures. ¶ Si solus est, & impeditus impedimẽto iuris, non cognoscit, nisi restitutus. de remedi. ad probandũ. vbi de hoc. Nec per cõsequens cõmittere notatur. s. c. licet. §. fi. ar. s. de rescrip. sciscitatus. Et in hoc secundũ Henri. omnes cõcordãt. ¶ Si verò est impeditus impedimẽto facti, vel sola volũtate, põt cõmittere, vt legitur & notatur. s. c. si pro debilitate. & c. pastoralis. secundũ com. & Abbatẽ hic, & Spec. e. ti. § sequitur videre. ver. verũ cum cã. vbi plenè de hoc. ¶ Vbi aũt plures sunt, & alter eorũ impeditur impedimẽto iuris: nec cognoscere: nec cõmittere potest: nec collega subdelegatum admittere: vt sciscitatus & c. ad probandũ. secundũ Henri. ¶ Sed si impeditur impotentia facti, facta fuerat delegatio simpliciter, hoc est sine clausula, ꝙ si non omnis. vel, ꝙ si non ambo. tunc cõmittere potest, quando vult: vt. s. e. quis. Adeò ꝙ processus per aliũ, vel per alios habitus sine ipso, vel subdelegato suo, nullus erit: vt. s. c. causam matrimonij. & . ĩ. e. c. vt nostra delegatorum secundum Host.

Host. & Ab.hic,& Spec.in.d.vers.verũ cá.¶ Et si delegauit primus cũ illa clausu.ꝙ si nõ oĩs.vel,ꝙ si non ambo.& impedimẽt ĩ est perpetuũ,vt mors,vel furor:tũc nec cognoscere, nec cõmittere nec alij subdelegatũ adinuicẽ possunt:quia iã extat conditio vt.c.sciscitatus.ar.ff.de vaca.muner.l.si.secundũ Ian.¶ Sed si impedimẽtũ est tẽporale,& ineuitabile: vt infirmitas,vel vincula:& tũc adhuc nequit cõmittere,nec alij tenẽtur subdelegatũ admittere:quia iã extat cõditio vt.c.sciscitatus.&.c.prudẽtiã.secundũ Henri.¶ Sed si impedimẽtũ tẽporale esset euitabile:vt quia habet propria negocia, quæ bene posset dimittere,si vellet:sed nõ vult:vt.ff.de iud.l.longius.¶ Et tunc si in cõmissiõe persona alicuius preelecta est: vt quia cõmissa est cã Episcopo & alijs,cũ clausula:ꝙ si non oĩs,&c.tu frater Epe cũ altero eorũ,&c.& tũc si præelectus vult,cõmittere põt,& alij subdelegatum tenetur admittere, adeo ꝙ sine ipso procedere non põssunt:vt.ĩ.c.insinuãte.& ĩ.c.qm̃.§.idẽ quoq;.secũdũ Host. Laurentiũ & Iaco.de alb. ¶ Sed si nõ præelectus vult cõmittere,potest:sed preelectus non tenetur ipsum admittere. Sed solus,vel cũ alio collega,si sic,& velit,ac posit,procedere poterit: vt hic dicit. Et colligitur hoc.ĩ.c.qm̃.§ idẽ quoq; à cõtrario sensu,secundũ Laurẽtiũ.Host.& Iac.prædict.¶ Vbi aũt in cõmissione non est præelect⁹,põt quilibet cõmittere:quia quilibet habet iurisd. secũdũ Goff.& condelegati subdelegatũ tenẽtur Recipere. Et sic loquitur.§.ad cuius.ĩ.c.prudẽtiã.vbi dicitur,ꝙ si vnus noluerit interesse,alij procedere possunt. Quod intelligẽdũ est,quando non vult interesse ex sola volũtate,vel ex solo cõtemptu:secus aũt si non vult interesse,quia sua propria negocia non vult dimittere. Et sic loquitur. Et hanc distinctionẽ quasi totã ponũt hĩc. Pe.de Sãpsona & Ab.&Spec.in.d.ver. verũ cũ cã.¶ Sed Host.cuius opp.satis Nouel.placere videtur,dicit ꝙ premissa possunt habere locũ,qñ clausula,App. remota.non est in rescripto inserta. Nã cũ inserta est,non cogitur collega subdelegatũ,etiã personæ preelectę admittere: ne sibi præiudicet.ar.§.si verò duo.allegati. Sed collegã, si sit præelectus,expectabit:cũ sine ipso,vel eius subdelegato procedere non posit.¶ Sed Hẽricus dicit prædictã distinctionẽ simpliciter tenẽdã pro eo,ꝙ clausula illa, Appella.remota,de modico operatur:Super quo remittit ad notata sua,
4 de app.vt debitus in.ĩ.distinctione.¶ † Io.aũt Cal.in additione super huc plenius,ꝗ alij secũdũ se distinguere volẽs,dicit:Cũ quæritur,vtrũ delegatus Papæ impeditus alteri posit cõmittere vices suas:dicit,ꝙ si est impeditus impedimẽto iuris nõ valet cõmissio ipso iure:quia propter impedimentũ, quod habebat iurisdictio est inefficax apud eũ ipso iure,vel ope exceptionis poterat viciari,si opus erat exceptionis contra iurisdictionẽ ipsius delegati.quod dicit bene probari.ĩ. c.si a subdelegato.li.vj.¶ Sed si est impeditus impedimento facti,& est solus,planũ est ꝙ potest cõmittere:vt.c.si pro debilitate.&.c.pastoralis.ĩ.riso.¶ Sed si fuit plurib⁹,aut post principalẽ deleg.adiunctus fuit à principio simul cũ alio,vel cum alijs datus fuit.¶ Si fuit adiũctus:tũc aut per literas subreptitias:& tũc collega non tenetur admittere ipsius subdelegatũ,vt hic,scdm vnã lect.tñ scdm eũ casus iste põt cõprehẽdi sub primo:videlicet,qñ est impedimẽtũ iuris.¶ Aut fuit adiunctus Per veras literas nõ subreptitias. Et tunc idẽ quantum ad hoc,ac si à principio fuisset datus cum alio,vel alijs. ¶ Quo casu subdistinguit:quia aut sunt simpliciter dati,aut clausula:quæ tom⁹ vos.vel alter vestrũ:aut cũ clausu.ꝙ si non omnis,vel ꝙ si ambo. Si simpliciter.tũc põt cõmittere,&collega tenetur admittere.ĩ c.quãuis. Nisi esset tale impedimentum facti,quod etiã iuris impedimentũ posset dici:vt si esset furiosus. Et tunc nõ intelligeret,quid ageret,vel nisi in rescripto esset clausula appellatione remota.vt.ĩ. ditet.¶ Si autẽ sunt dati cũ illa clausu. Quatenus vel alter tunc collega, vel collegæ non tenẽtur admittere subdelegatũ alterius,vt principaliter.ĩ.c.cũ plures.li.vj.¶ Si verò sunt dati cum clausula:ꝙ si non omnis.vel cũ clausula:ꝙ si ambo. Aut is,qui cõmittit est impeditus impedimẽto perpetuo,vel tẽporali ineuitabili:tunc collegę,vel collega nõ tenetur admittere subdelegatũ ipsius. Ad primũ facit de voto ꝙ super his.ad secundũ.c.sciscitatus.¶ Aut impedimẽto temporali euitabili: & tunc si clausu.dat prærogatiuã:is,qui prerogatiuã habet subdelegatũ alterius admittere nõ tenetur:vt hic scdm illã lecturã. Nõ ecõuerso:quia subdelegatũ istius impediti, qui habet prętrogatiuã persone,bene tenetur alter admittere à contrario eius,quod proximè dictũ est. ¶ Sed si clausula non dat prerogatiua personæ:tunc aut in rescripto erat clausula, Appella.remota.& tunc etiã subdelegatũ sic impediti collega nõ tenetur admittere:nec ex hoc sua iurisdic.vulneretur:vt d.§ si verò duo. Et hoc magis credo,ꝗ dictu hẽri.per notata. Aut non est in rescripto dicta clausula: Appellatione remota.& tunc scdm omnis,sic impeditus de facto euitabiliter tamen,põt subdelegare:& collega,vel collegę tenẽtur eius subdelegatũ admittere. Et bene facit dicta decre.sciscitatus.secũdũ ipsum. Io.Cal.¶ Sed videtur mihi,ꝙ ista distinctio parũ addit ad distinctionẽ præcedentẽ. Supra hoc tñ vide aliã distinctionẽ Henri.ĩ.c.qm̃ Apostolica.in.iij.opp.¶ Sed post tã longã vagationẽ ad propositũ redeundo,qualiter soluitur ad opposit.iam factã:Breuiter nõ bene placet finalis solutio glosæ:licet Collec.dicit rõnem glos.procedere,non ratione simplicis adiunctionis:quia nõ repugnaret tũc cũ subreptitia.pro collecta sua de rescript.cũ dilecta. Sed ratione ista, quia Eps,cus fiebat adiunctio erat persona preelecta. Cui electiõi derogaretur per adiũctionẽ alteri⁹:sicut dicitur de cõi cõsensu.de rescript.cœterũ. Vel alia claus.pręcipua: vt dicto c.cũ dilecta. Idẽ si iam primus iudex prius procesisset:quia sic non videtur velle aliũ subrogare,secundũ no. Host. & Nouel.de iud.cãm.quod tñ loquitur ibi in prorogatiõe. Sed idẽ in additione eadẽ rõne,scdm eũ:quia licet maximè secundũ xx.intellectũ,dicta sola sit in se vera:tñ tex. vtrũ progreditur ibi:*quod non intelligitur*.ponẽs rationẽ,contra quã militat oppo. Et ideò ad hęc aliter necesse est.¶ Itẽ non placet,ꝙ dicamus hic fuisse clausulã, Appel.remota.vt habere videtur solutio Host. quia istud esset diuinare,& nimis eneruare:Imo alternare ex toto Rationẽ,quã ponit tex.¶ Itẽ dicere,ꝙ hoc inducat prærogãtia electę personæ etiã prima facie:nõ multũ placet Mihi. Nã licet hęc clausula pręrogatiuæ et vera hic fuerit in rescripto:tñ in virtute huius clausulæ text.se nõ fundat,sed aliã spãlem rationẽ asignat: videlicet in interpretatione illorũ verborũ:ꝙ si ambo ab interesse nõ possunt:vt patet ibi:*quod non intelligitur,&c*. quæ videt esse ratio finalis huius constitutionis declaratiue. Hoc eñ est regulare,ꝙ in declaratiuis legibus ratio inserta præsumit esse finalis: vt patet ferè per omnes leg.iuriscõsultorũ. Et notauit Bart.in extrauaga. Frederici ad reprimẽdum In principio super verbo,de meliori.ad finẽ. Modo ista videtur esse declaratoria.¶ Prætereà,quia qui solus procedere potest,nõ tenetur admittere subdelegatum alterius.ĩ.c.cũ plures. Sed collega impedito impedimento iuris,vel facti temporali,vel perpetuo,collega non impeditus propter conditionis clausulæ existentiam certificatus de impedimento solus procedere potest:vt.c.sciscitatus.&.c.prudentiã.alleg. Et facit:quia cũ verba dubia interpretãtur ꝑ legẽ illi iterptatiõi stãdũ est:vt.ff.si cer.pet.l.j. &.C.de legi.l.fi. Sed lex Cano.videt interpretari illa verba, nõ possunt de impotẽtia personali, & non de impotẽtia sui, vel alterius. Igitur ex capite nostro aliũ sensum dare nõ debemus:vt.ff.solu.matri.l.si verò § de viro.¶ Sed dices,ꝙ versus ille,*quod non intelligitur*.est allegatio partis:quia cũ ex ista allegatione sñia lata fuerit:vt signat illatio. *dem igitur*.quę statum in textu sequitur maximè,quia alia ratio non fuit allega.& frustra alias fuisset in textu expressa, pręsumit ꝙ Papa dictã sñiam cõfirmans,pręedictã rõnẽ voluerit approbare.¶ Tertiò hoc probo:quia verecũdũ est sine lege& rõne aliquid ponere spãle.ar.in authẽ.de tri.& se.§.cõsideremus.coll.iij.&.ff. de cõsti.Princi.l.ij.& tñ nulla leg.cano.vel ciuili lege cautũ, ꝙ clausu.prerogatiuæ personæ habeat hanc virtutẽ, seu priuilegiũ:quia nõ allegat,nisi ista decre.quæ tñ hoc nullo mõ

probat iudicio meo: cũ nõ in illa, sed in alia ratio se fundat: vt dixi. ¶ Nec vrget ex hoc aliqua ratio naturalis. Nã clausula gñalis reducta ad certitudinẽ habetur perinde, ac si ab initio sub illa certitudine emanasset: vt. s̃. de rescrip. pastoralis. nisi. Igitur ista clausu. q̃ si non ambo possunt interesse, alter exequatur. dum de impedimẽto vnius, ille alter certificatus est, haberi debet perinde ac si ab initio persona illius fuisset præelecta: quæ potest esse. iiij. ratio hui⁹ partis. ¶ Nec obstat cõtrariũ principale: quia dico, q̃ tunc subdelegatus tenet vicem delegati, qñ non est prouisum de alio spẽaliter: sed nõ ita in casu, in quo de alio spẽaliter est prouisum. Nã q̃ subdelegatus succedat loco subdelegãtis ista est ꝓuisio gñalis: vt in regula iuris pót quis per aliũ allegata igitur spẽalis alterius prouisio hanc gñalẽ prouisionẽ suo casu excludit. ar. ff. de verb. obli. l. j. de poenis. l. sanctio. & . j̃. de præb. c. dudũ. & . c. q̃uis. li. vj. & de re. iur. c. generi. & . c. in toto. e. li. cũ concor. Sed ita est q̃ virtus clausulæ, q̃ si nõ oĩs . vel, q̃ si non ambo. prouideat in casu impedimẽti iuris, vel facti tẽporalis, vel perpetui ineuitabilis vel euitabilis de alio, puta de persona collegæ non impediti, vel collegarũ non impeditorum, ad eũ, vel ad eos in hunc casum totale iurisdictiõis exercitiũ deuoluẽdo: vt. c. sciscitatus. & . e. prudẽtiã. quæ hoc probãt etiã si decret. ista non emanasset. Igitur &c. Et bene vrget ista ratio, supposito, q̃ cõstito de impedimẽto collegæ: etiã alio modo, q̃ per excusationẽ ipsius, possunt collegæ, vel non impediti virtute soli procedere: prout post Inn. dixi in. d. c. prudentiam. in prin. in. j. q. Et probat ibidẽ. ver. in hoc aũt. ibi: *vel alias de eodẽ canonice consistere non poterit*. Et ista pót esse quinta ratio huius partis. ¶ Et in hac opiniõe multũ me firmat pater meus Inn. à quo non iudico dignũ recedere velle sine textu expresso, aut euidẽtissima ratiõe, qui hîc super verbo, *volum*. in fin. post opiniones alias recitatas, ad istã decisiuè declinare videtur, prout in textu recitauit, super dicto verbo, &c. Nec est verum illud, quod sibi Nouel. imponit, q̃ senserit Inno. clausula prærogatiuæ hoc operari: quã nulla parte glosarũ suarum huius capituli facit Inn. de virtute prædict. clausu. mentionẽ. Et facit etiã q̃ ipse Inno. notauit indistinctè loquendo super verbo per alios. quos recitaui in expositione super verbo, intelligit.

5 ¶ † Iuxta præmissa subijcio questionẽ nuper in cõsilijs valde agitatã. Pone: dñs Papa volẽs Ioã. gratiã facere in forma pauperũ: mandauit Episcopo, q̃ si eũ vitæ laudabilis &c. reperiret, prouideret sibi de beneficio ad certã collationẽ spectãte, quod infra mensem &c. duceret acceptãdi, eidem prouideret. & in fi. adiecit istã clausulã volumus autẽ, q̃ si tu pñtes literas non potueris, vel nolueris exequi, duo Abb. in literis eisdẽ nominati literas ipsas & cõtẽta in eis exequi possint, & debeãt: dans illis, super hoc ptãtem. Post ista datus Episcopus dictis literis per dictũ pauperẽ Ioã. eidẽ pñtatis requisitus per eundẽ pauperẽ. q̃ procederet super illis: r̃ndet q̃ nõ poterat, nec volebat ad hoc attendere verũ instare eodẽ paupere, idẽ Episcopus cõmisit suo officiali ptãtem dictos processus faciendi: qui offic. processus fecit, inquirendo de vita, &c. & pronunciãdo illũ idoneũ, vt in forma: posteà vacante beneficio ad dictã collationẽ spectante, & per eum acceptãdo, cum non posset offic. sibi de illo prouidere: nec posset ad dictũ Epm recursum habere: vt dicebat ad dictos Abb. qui sibi vigore dictæ clausu. volumus aũt. de dicto beneficio prouiderunt. modo quæritur de duobus: primò, an dictus processus factus per officialẽ valuerit. Secundò, an valuerit collatio dicto. Abba. ¶ Quantũ ad primum licet aliqui domini dixerant processum non valere, asserentis virtute clausulæ trãslatam ptãtem in Abbates, & ab Epis. abdicatã totum: tñ fui in opin. contraria per opin. Inn. Ber. Host. Nouel. Card. Henri. Lign. & oĩm, quos legi: qui tenent concorditer q̃ Collega impeditus, impedimento non obstan. subdelegare pót: licet super hoc, an alter non impeditus subdelegatũ teneatur admittere, sint opin. Et procedit hæc opin. secundũ eos, siue simul, siue postea per modum adiunctionis, siue cum clausula, siue sine clausula, siue cum prærogatiua personæ, siue sine prærogatiua personæ, datæ fuerũt. Igitur apparet, q̃ licet clausula dans, vel non dans personæ prærogatiuã in princip. cõmissione, vel adiunctione adiecta sub cõditione impedimẽti, per cõditiõis existentiã iurisdictionẽ nõ trãsfert, sed accumulãt: quia si transferret & trãsferẽdo auferret tũc ille à quo translatio fieret, non posset amplius cõmittere cõtra cõclusionẽ proximè præcedẽte: cũ iudicis dãdi licẽtia sit iurisdic. vt. ff. de iurisdi. om. iud. l. imperium. in fi. Et quia nemo dat, quod nõ habet. de iure patro. quod aũt. ¶ Hoc modo verò fit potestatis accumulatio: quia cũ per prius solus Eps ptãtẽ haberet, nũc poenes ipsum eadẽ ptãte manẽte, dictis Abbat. in fauorẽ ipsius impetrãtis, & ad faciliorẽ suæ gratiæ executionẽ, virtute dictæ clausu. datur dictis Abbatibus potestas similis. ¶ Item supposita cõclusione, q̃ Eps subdelegare posset, arguebat sic. Nã cessante cã impedimenti, cessat impedimentũ. j̃. de app. cũ cessan. cũ concor. Et tñ cã, quare nihil potest subdelegatus collegæ impediri, per aliã collegã non impeditũ nõ admissus, vt hîc est: quia nullus eorũ habebat insolidũ potestatẽ: vt. s̃. c. cãm. & . j̃. e. c. vno delegatorũ. Igitur si collega impeditus habebat insolidũ potestatem, quã transfudit in subdelegatũ, illa eadẽ potestate fungẽs, poterit solus procedere. Et de ista ratiõe reputo casum. j̃. c. cũ plures. ¶ Item pro hoc etiã inducebãt: quia ista adiunctio facta erat in fauorem pauperis impetrantis. Igitur nõ debebat operari ad ipsius lesionẽ: quod faceret si opin. aliã sequeremur. ar. ff. de leg. l. nulla. & . C. e. l. quod fauore. Et quia adiecta fuit dicta clausula ad augmentũ, & per cõsequẽs non debet operari effectũ contrariũ diminutionis. ar. ff. de le. j. & de adi. & trãsfe. le. l. legata in vtiliter. & de solu. qui hominẽ. in fi. & de cõdi. & demõ. l. pater, Seuerinã. in fi. Coadiuuabã, quia facienda est in dubio interpretatio, vt res valeat. j̃. de ver. signi. ca. Abbate. & . ff. de re. du. l. quoties. Et quia licet impetratio gratiæ sit ambitiosa, tamẽ eius executio videtur fauorabilis. Et ideò in dubio tenet palatiũ, q̃ acceptatio impetrantis facta post vacationẽ beneficij præsumitur in dubio facta infra mẽsem à tempore notæ vacationis, in fauorẽ ipsius impetrantis. Et ita etiã notauit Inno. de cõces. præben. quia cũctis. in glo. cũ plures. post principiũ ver. si verò petat. ibi: *quãuis, quilibet præsumatur idoneus, & tempus competens: nisi probetur, vel præsumatur contra*. Et in hac opinione adhæsit mihi maior pars cõsilij. Et pro hoc inducũt quidã pro casu in ratione de procur. c. si duo. § post occupationẽ. li. vj. ¶ Ad secundã verò q̃õnẽ dixerunt quidã prouisionẽ non valere propter occupationẽ offic. de qua supra per dictũ. c. plures. § porrò. Et quia per hoc, q̃ Eps cõmisit officiali deficit conditio volũtatis, secundũ eos. Nam qui per aliũ facit, per seipsum facere videtur. j̃. de reg. iur. qui facit. li. vj, cũ concor. Sed veritas est in contrariũ: quia potuit Eps poenitẽdo officiali posteà cõmittere. pro quo sufficit no. Nouel. in mercuriali super regula mutare. j. de reg. iur. lib. vj. &c.

6 ¶ † SECVNDO quæritur ad clarificationẽ præmissorũ, vtrũ literæ adiunctionis hîc sint subreptitiæ, pro eo, q̃ nõ faciebãt mẽtionẽ de processu facto corã Epo Ferrarieñ. Ber. & Host. hîc tenẽt, q̃ sic. Sed Archi. iij. q. iij. super verbo. *precum mendacia*. No. cõtrariũ r̃ndens ad decretalẽ, inter monasterium. de re iud. q̃ ille, qui litẽ contestãdo iam consenserat in iudicẽ, ibi ad illi⁹ reuocationẽ literis impetrabat tacita veritate processus: sed in decre. ista, corã. non sic: sed ad cognitionẽ alius petitus fuit adiungi. & duplici ratione non dicũtur hic subreptitiæ: tũ quia non fuit intentionis Papæ reuocare: quod est factũ per primũ, iudicẽ delegatũ. Et quia nõ ad reuocationẽ prioris iudicis dãtur, sed ad dandũ adiũcto nouam cognitionẽ: vt dixi. Ratio autem. c. inter monasterium etiã esse potest, secundũ eum: quia si intelligamus, q̃ ibi erat lis contestata, literæ erant quodam modo grauosæ, quia adiunctio, vel recusatio nõ admittitur post litẽ contestatã de gratia; quia hoc debet peti ante litẽ contest. vt. iij. q. iij. c. indu ciæ. § offeratur. vñ secundũ hoc dicta decre. loquitur in suo casu speciali. s. qñ aliquis omissis exceptionibus recusationis

litẽ est

litẽ est contest. & post litẽ cõtestatã impetrat literas super recusatione iudicum de cõtestatione litis, nulla habita mẽtiõe. Dicit ergo secundũ Gul. Nas. ꝙ si iudex adijcitur iudici, nõ est necesse, vt secundis literis fiat mẽtio de primis: sed sufficeret dicere: In tali cã, tali cõmissa, te duxim⁹ adiungendũ. Licet secus in literis reuocatorijs: vt dixi. Nec ob. hęc. decre. ibi *horum veritate suppressa, &c.* non sunt verba Papæ: sed partis ita allegantis. ¶ Henricus verò pro mẽbro illo de literis irreuocatorijs &c. inducit. ẽ. de rescrip. c. super literis. & ca. dilectus. ij. & remittit ad no. sua. c. inter mona. all. ¶ De literis verò adiunctionis distinguit, an lis non sit contest. & tunc vera sit opini. Archid. An verò sit contestata: & tunc secus: quia tunc nõ potest peti adiungi alius de iure. In authen. de requi. reis § illud quoq;. coll. v. Sed debet hoc peti ante litem cõtestatã. C. de lit. contest. authẽ. offeratur all. Et sic posset intelligi hoc. c. s. ꝙ hic istę literę erãt subreptitię: quia lis erat cõtestata corã Epo Ferrarieñ. vt dicit Ber. Remittit tñ de materia adiunctorũ ad Nouel. iij. c. cũ plures. alle. ¶ Quid dicẽdũ? oĩo hic vide quæ scripsi in consilio meo. li. in. j. dubio tertię. q. princi. Breuiter q̃tum pronunc mihi apparet, & text. noster nil reputauit exceptionẽ taciturnitatis processus annalis hic allegatã friuolã, aut fallam, seu non probatã: quia super illa se nõ fundat. Et ideò si bene attendis, reperies ꝙ Inno. qui fuit satis inquisitiuus de ista exceptiõe nõ fecit mentionem: sed solũ super hoc, ꝙ Episcopus pręelectus noluit admittere subdelegatum adiuncti, & super appel. propter hęc interiecta per partẽ. Nam textus exceptionẽ inualidã, & per cõsequẽs appel. friuolam reputauerit respondens ad materiã exceptionis. ibi: *quod non intelligitur.* & ad id, ꝙ illa est allegatio partis, super armsum est. ¶ Sed nũquid exceptio taciti processus hic procedit de iure? videtis, ꝙ hic sunt opiniones: ideo dubius sum valde. Et cogitabã posse distingui super causa adiunctionis: quia aut causa adiunctionis fuit suspitio orta cõtra personam primi iudicis de culpa inordinati fauoris: autẽ præsumptio habita de imperitia eius, aut causæ grauitas, & causa maioris deliberationis: aut solus fauor ipsius impetrantis. ¶ Primo casu, puto ꝙ si postq̃ sciuit, vel scire debuit causam suspitionis processit corã eo impetrãs adiunctionẽ: & sic procedendo personã illius approbauit: impetratio talis adiũctionis de illo processu non faciens mẽtionẽ est subreptitia: secus verò casu contrario, videlicet si post processum & immediate ante adiunctionẽ, vel omnẽ processum hoc sciuisset impetrasset etiã non facta mẽtione de processu habito tẽpore, quo nec sciebat, nec scire debebat suspitionẽ, vel causã suspitionis. Et in hoc sto cũ Henrico. ar. ẽ. c. insinuãte. & ca. gratum. & eorum quę allegata sunt per Henri. ¶ Secũdo casu, videlicet cũ propter imperitiã primi præsumptã adiunctio facta fiunt, distinguo. Quia aut est talis, & tanta homini imperitia, ꝙ nõ potest tolerari: nec per assessorem bono modo suppleri: & tũc dico, ꝙ valent literæ adiunctionis, in quacunq; parte litis, ante sententiam tamen obtentæ, etiã de processu non facientes mentionem. Et est ratio, quia cum sententia sit actus, qui maiorem requirit peritiam, verisimile est ꝙ propter sententiam principaliter facta est ista adiunctio. & ꝙ si de processu facta fuisset plena incertio, etiã literas sup ante sentẽtias habuisset. ar. c. super literis alle. Iũcto de re. Iuris. c. i. lj. vj. ibi. presertim in cõcipiẽdis sentẽtijs &c. Aut est talis nec tãta imperitia quãdo tolerari possit: vt. C. de Iudi. l. certi Iuris. cũ ibi notatis. Aut saltẽ: qñ suppleri possit p remediũ assessoris. Iuxta ea q̃ legunt & no. de rescript. c. statutũ. § assessorẽ. li. vj. Et tunc si est fact⁹ talis pcess⁹ cuius expssio mouere debuisset principẽ ad literas denegãdũ puta: q2 re. ept⁹ est assessor bonus & discretus: & tunc censeantur literæ de illo non facientes mentionem subreptitiæ, per regulam generalem. quæ habet, quòd omnis impetratio immutans statum litis in præiudicium partis est subreptitia si non facit plenã & expressam mẽtionem de toto statu litis videlicet, qui mouere ad denegandum potuisset. ẽ. de rescrip. dilectus. ij. ẽ de dolo, ex literis. de coha. cle. super eo. & c. inter monasteriũ. cũ cõcor. & notat in iuribus allega. ar. ẽ. vt li. pen. per totum & præsertim in. c. iij. e. ti. Et idẽ alias si sciens cõditionẽ illius illũ impetrauit, & in impetratione, aut post impetrationẽ in ipsum cõsensit expressè, vel tacitè corã eo procedendo: quia postea ab eo non debet discedere sine noua cã. Et ideo etiã si hoc suppresserit, literæ subreptitiæ reputantur. ar. eorũ, quæ dixi in primo mẽbro principali & oĩm illorũ iuriũ, quæ clamant, Quod approbo, nõ reprobo. & ꝙ sufficit semel velle. & quæ variationẽ & consilij mutationẽ in præiudiciũ alterius dãnant. Quæ iura satis sunt cõia. Ideò omitto: iuncta tñ gñali regula, de qua supra proximè dixi. ¶ Sed ijs cessantib. stare cũ opositione Archid. in casu isto: vt pone: ꝙ dicit se in eũ consensisse ad nõnullos actus: forsan corã eo procedẽdo, licet nõ exprimat actus: si tales sunt, quorũ expressio ad denegandum, verisimiliter non nouisset literæ non erant subreptitiæ. Ratio mea est: quia sit cautum in reuocatione iurisdictionis, quæ est odiosa. Et prima facie prorsus inutilis & dãnosa. Et ita procedit. c. inter monasteriũ. Tamẽ in adiũctione hoc cautum non est: quia ad hoc nõ allegatur nisi ista decreta. quæ tamen hoc non probat: vt dixi. Et tamen in istis iuribus positiuis & annullantibus, non videtur facienda extensio de casu ad casum: præsertim vbi rationis diuersitatis allegatur. ¶ Modo parens videtur ratio diuersitatis inter casus. Nam reuocatio prima facie est inutilis: quia nil ad Principem, vel ad partes facere videtur, per quem fiat iustitia, dũ modo fiat. Sicut dicit lex quòd non refert, à quo quis sciat: dum modo sciat. ff. de petitio. hæredita. l. Item veni. § à quo. ¶ Item prima facie partibus est damnosa propter mutationes loci personarum, & sarcinolorum, & experientiam primi, & inexperientiam secundi Iudicis: & multa alia, quæ imaginari possunt. ff. de vacatio. mune. l. penulti. in fin. Sed adiunctio prima facie ipsi causæ aliquid vtilitatis affert, videlicet vt plurimorum sententijs &c. ẽ. capit prudentiam. versu, illa quippe.

¶ Tertio casu principali videlicet, dum causæ grauitas & necessitas maioris deliberationis est in causa. Et hic dico quòd cum talis grauitas non cõcernat media causæ in quibus propter eorum leuitate potest dari auditor sed sentẽtiam ipsam. argumen. C. de iud. authen. ad hęc. & ẽ. eod. capit. super quęstionum non sunt subreptitię, si processum tacent. argumen. capi. super literis. & aliorum supra alleg. ¶ Et hæc verum, nisi essent talia expressa, quæ debuissent verisimiliter mouere ad literas denegandum: vt puta, si propter grauamen partes iam de communi eorum consensu de sufficiẽti assessore prouidissent. Nam si sciret Papa iam tali periculo sic sufficiẽter communi consensu partium fuisse prouisum: verisimile est, ꝙ non concessisset adiunctiõe: quia iam de remedio sufficiẽti, est prouisum, non est opus amplius prouidere. argu. ff. de acti. empt. l. j. in fin. cum concor.

¶ Quarto casu principali, videlicet, dũ solus fauor ipsius impetrantis est in causa: & hoc casu sto cũ opin. Hostiẽ. & Ber. Ratio mea. Nã omnis impetratio facta lite penden. super lite vel religiosa, afferens aduersario pręiudiciũ, est subreptitia nisi de omni eo, in quo põt aduersario preiudicari expressam faciat mentionẽ, prout reg. istã prius dedi, pro ea cõcor. allegãdo. Modo ita est, ꝙ per adiunctione parti in litis progressu preiudiciũ gñatur: saltem quo ad faciliorem causæ expeditiõem. Nam citius expedit vnus, q̃ duo. Imo ꝙ duo simul expediant difficilis est exitus: vt dicit lex. ff. de arbi. l. Item si vnus § principaliter. Et si processum est in causa, iam scit processum iudex, qui sol⁹ processit. Et faciliter ex illo procedet ad vlteriora. & iudex adiunctus anteq̃ consentiat in vlteriori processu cõsequenti, ad illũ fortè, & nõ immeritò informari volet, qualiter est processum in cã tẽpore suę adiũctionis. Et ita supersit parti piudiciũ in adiũctiõe, saltẽ quo ad prorogationẽ litis. ¶ Verũ pręmissa distinctiõe nõ obstãte, cõsulo magis simpliciter stãdũ esse cũ opinio. Ber. & Host. per rõnẽ ẽ. proximã arguendo sic: vbi est eadem ratio, ibi & idẽ ius ẽ. de transla. c. ij. Modo ratio, quæ est in reuocatione est in

adiunctiõe. Probo, quæ est ratio in reuocatiõe: ratio est. Primò propter iniuriã, quæ fit iudici reuocatio: quia præsumitur reuocatio propter culpã. vt no. ff. de offi. asse. l. dič facto. Et ibi probat in fi. sedm vnũ intellectũ. Secũdo propter experientiã primi & in experiẽtiã secũdi. vt. l. penul. all. Tertiò propter prorogationẽ litis, & labores partiũ. ar. ff. j. de dolo. c. fina. Quæ tres rõnes oẽs hic cõcurrũt. Primò enĩ hic tãgitur honor primi iudicis: quia prima facie præsumit insufficiẽs ad totũ on⁹ causæ: quia aliàs frustra sibi adiũgeretur alter, si per se solus esset sufficiẽs: quia frustra sc̃dm Phm̃ fit per plura, quod potest fieri per pauciora. Et probant hoc iura cõtra resecãtia superfluitates. ¶ Itẽ hic habet locũ ratio de primi iudicis experiẽtia secũdi. Nã tãta causæ cognitio & diligẽtia videndi & indagandi seu inquirẽdi veritatẽ, & per consequẽs tãta experiẽtia causæ requirit in cõiudice, sicut in iudice. Nã cũ quilibet cõiudicũ iudicet: vt. j. de re iudi. cũ ab vno. oportet, quòd quilibet eorũ de cã cognoscat: vt. ff. de iudi. l. de qua re. Sic quòd vtrobiq; oportet quòd plenè de veritate causæ informet tã in facto, quã in iure antequã iudicet ... iudicet, cũ si ¶ Item habet locũ tertia ratio de expen. & laboribus partiũ, per id quod proximè dixi in ratione sc̃da. Et patet. Nã oportet tũc, quòd in processu simul vtreq; intersit. s. c. cãm matrimonij. j. c. cũ ab vno. Igitur absẽtia vel impedimẽtũ vnius alteri erit impedimento & prorogatio litis. Itẽ oportet, quòd qbus processum videat separatum. ... tũc cõtinuo tẽpus curret. Ita oportet, quòd vtrunq; pars suũ aduocatũ informet & in singulis terminis eos cõgreget, quę sine litis prorogatione & partiũ laboribus non possunt fieri. Igitur, &c. ¶ Et si aliquis casus reperiaẽ, quo oẽs cõcurrãt omnes tres causæ prędictę simul: quod vix esse posset: tñ quia quęlibet earũ satis videt esse finalis, sufficit vna sola. ar. Insti. de nup. § affinitatis. & no. s. de rescrip. c. ij. & plenius per Bar. in d. extraua. Frederici, quæ incipit, ad reprimẽdũ. in prin. super. d. verbo, de meliori. ¶ Facit, quia nedũ cẽsetur quis notabiliter tangi, qñ res in totũ sibi auferi, sed etiã æquè, vel quasi cũ rei libertate Abbatæ onus seruitutis imponit. Ista enim æquiparant. j. de re. ec. nõ alie. c. ij. li. vi. cũ ibi not. per Archi. Sicut e cõtra notanũ ius videt acquiri nedũ cũ re ipsa in totũ acquirit, sed etiã cũ seruitute quoniã sublata libertas per se solũ agẽdi concedit. j. de præben. c. ij. e. li. Igitur in proposito prioris iudicis honori & partis aduersæ vtilitati, nedũ videtur notabiliter detrahi, cũ in totũ iurisdictio reuocatur, sed etiã cũ prioris iudicis libertas per se solũ procedẽdi aufertur: sed in partis præiudiciũ & litis prorogationẽ sibi iã forsan ex parte iudicis seruitutis questio nouo, & inexperto iudici imponitur, & maximè a fortius vigore præmissa si processus suppressus talis sit, de quo sic verisimile, quòd oĩo mouere debuisset ad literas denegãdũ: vt in exemplis superius per me datis. nisi quòd fortè diceret aliquis, & forsan nõ malè: quòd si duobus adiungeret tertius cũ clausula, quòd si non oĩs &c. & quòd illiæ maioris partis pernũtiũ staretur, cessarẽt rõnes prædictę, & haberet tũc dictũ Archid. æquitatẽ: nisi ex alio capite descẽderet materia subrectionis: dumodò illi iudices simul manerẽt & de facili haberi possent. ar. l. Itẽ si vnus. § principaliter. ff. de arb. alleg. versu, in impari. ¶ Supple glos. ¶ In glo. ... ibi: pote, ... Os hoc vide no. Nouel. de test. cũ olim. in prin. & in gl. ij. Et ibi ... s. spũalis subiecto. Facit. j. de trãslac. preterea. Et ibi: accedens. ij. & melius. ff. de procur. l. nõ cogẽdũ in fi. Host. Et ibi: si credo. sedm Tan. Et ibi: per suas, per quã dicit hic Host. Et facit qđ nõ in Spe. de excusatiõe. ver. se ... pone, quòd igi posset ad pœnã promissam. Et hoc dicit in curia frequẽtari, vbi qñ non apparet mãdatũ, vel nõ apparet sufficiẽs, consueuit producẽs admitti, cauens sub certa pœna per fideiussoris idoneos, quòd dñs per certũ tẽpus per suas patẽtes literas hoc ratificabit, quod maximè in his, quæ non recipiũt æstimationẽ locũ habet. Fa. ff. de preto. sti. l. fi. Insti. de verb. ob. § cõditionem. ¶ Et dicit Guido, quòd vidit in curia terminari, quòd hęc cautio priuãda sit parti. Et ad hoc facit hæc gl. licet aliqui dixerint præstãdã eam iudici, cuius interest, ne ipsius iudicis eludatur. propter quod consulet, quòd fiat vtrunq;.

¶ Et ibi. l. j. vbi de hoc, &. j. de procur. c. j. per ibi no. Patet, quòd hoc dicit alleg. ibi: *fidem ... om.* vt ibi patet. ¶ In glos. *sed videtur.* ibi *quidã* s. La. & placet la. ¶ Et ibi: *... ...* lo. idẽ. ¶ In gl. *penul.* ibi. § *vbi alle.* & de elec. cõmissa. § porro li. vj. ¶ Et ibi: *recipere.* quod dic, vt. j. de elec. c. penu. li. vi. ¶ Et ibi: *tenentur.* ad hæc pri. decre. § penul. & § vlt. in prin. ¶ *temporalis.* secus ergo, si per perpetuã cãm impediat. Et ita tenet Goff. & la. de voto. qđ super his, & q̃d Nouel. ibi dixit. Restat ergo vt rñdeatur ad decre. s. c. si pro debilitate. & c. quæ. Dic sc̃dm eũ primã loqui ab vno delega. vel pluribus delegatis fuie clausu. & sc̃dm in eo, qui ex volũtate cõmittit nõ per impotẽtiã Go. ¶ Et ibi, *puta de iure.* Distingui potest, vt recitant antiqui inter impotentiã iuri & facti: vt primo casu non subdeleget, secundo sic. Nisi sit motus. Et ibi: *vec tenem.* Facit quod no. xj. q. iij. non semper. Et ibi: *tanquã per veri suppressionẽ.* sed si iudex absoluisset ab instãtia iudicij, nõ oporteret facere mẽtionẽ de primis lr̃is. No. Inn. de proba. c. ii. Et idẽ in cã appel. sc̃dm eũ ibi. Sed nõ videt Collec. quòd super appellatione iudiciali possit impetrari mentione non facta de grauamine, vel processu iudicis de confir. bone cũ si. ¶ Et in fi. De hoc vide plenius in Spec. ti. j. § sequitur. versu. cũ cã & ibi de hoc ponit. viij. opin. quas posteà distinguẽdo concordat, quã recitationẽ & distinctionẽ faciebant etiã hic Host. Pet. & Ab. Sed quia ibi habes apertius, & aliquãtulũ plenius hic decidit Nouel. nolui ego decidere: quia pauci habẽt, vel recurrunt ad Spec. dixi. s. in vlt. opp. ¶ Subdit Gul. cõsequẽter, quòd si vnus ex pluribus delegatis datis cũ clausula, vult cõmittere, vtaẽ bis verbis: cũ ad pñs posom⁹ simus cõmode intereffe. vel, cũ ad pñs sim aliquãtulũ impedit⁹, vices meas tibi cõmitto. Gof. ¶ Et no. quòd licet ista gl. vtatur distinctiõe & subdistinctione hic, est eius effectus sc̃dm intellectũ Nouel. quòd si clausula, quòd si ambo, est in literis: aut aliter est perpetuatio impedimẽti: & tunc condelegatus non tenetur subdelegatũ eius admittere. Aut tẽporaliter: & tũc si impedimẽtũ est inuitabile, idẽ qđ supra, de perpetuatione. Si euitabile tũc collega tenetur subdelegatũ admittere, si subdelegãs iurisdic. habebat: aliàs non. ¶ Gul. in hoc vlt. casu tẽporalis & euitabilis impedimẽti vtebat opin. Lau. de qua. s. gl. proxima. Et satis placet Noue. quòd hoc casu sit locus opi. Host. de clausula, Appel. remota. Nec dices sc̃dm eũ, quòd si impedimẽtũ est tẽporale & euitabile. Aut clausula pręelegit personã: & tunc pręelectus non tenet subdelegatũ collegæ admittere. sed nõ sic ecõtrario. Aut clausula nullũ pręelegit: & tunc aut in rescripto est clausula appel. remota: & tunc non tenet admittere. Aut non est: & tunc tenetur eum admittere. Sed dic melius: vt dixi post vltimam oppositionem.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Recusari, an possit canonicus iudex in concanonici causa datus, vt suspectus? Et quid de scholastico in causa conscholastici?*
2. *Delegatus, vtrum causam cõmittere possit, appellatione remota?*
3. *Iudicem nisi ex causa, non reuocandum.*

¶ *CAP.* *XXXV.*

CVm R. Canonicus. ¶ Casus. Loc⁹ ad quẽ re⁹ nõ põt securè accedere, & Canonicũ cõcanonicus deleg. poterũt recusari. ¶ Diuidunt ptes. Prima põit ppositiõis & mãdati cãm. Sc̃da mãdatũ, ibi: *mandamus.* ¶ Expone *inimicitia* illud ergo, ne nõ tenebat, etiã cũ literis cõduct⁹: vt lite nõ cõte accedẽs. ij. Host. Et no. sc̃dm Ab. nõ solũ propter proprias inimicitias, sed & propter cões ciuita. vel loca recusari. ¶ *Operatio.* ẽ prouidit luco iudicis reuocãdo & cano. vt bẽret ipsi⁹ opin. Inn. ¶ Sed cj. s. c. insinuãte Inn. vbi de hac mate. dixi in. ij. Et est rõ, quia inter concanonicos ratiõe societatis. est quasi vinculum fraternitatis. ff. pro so. l. verũ. ar. ff. de hered. insti. l. nemo dubitat § qui frater, non est. Host. Quia etiã ratione familiaritatis repelleretur: vt hic. s. insinuãte. ¶ Vel diocesis prophetizauit hęc decre. ius nouũ. quòd qñ actor & re⁹ sunt eiusdẽ dioce. in eadem dioce. detur. Aptũ. de rescript. statutum. § j. lib. vj.

prouidit

¶ *Promde*. Et tales sunt deputandi. de his. ŝ. si pro debilitate. Cu. electo per canonicũ. ¶ *Authoritate noui*. quia sua nõ pos set quo ad remotionẽ appel. vt no. ŝ. c. pastoralis. in vlt glo. Nouel. & probat. ŝ. e. c. § si verò. ¶ *A te obtẽti*. ergo iudex ob tẽtus procedet sc̃dm formã primi rescripti aut. secũdi Gof.

1 ¶ †PRIMO no. sc̃dm Inn. & Ber. q̃ Canonic⁹ dat⁹ iudex in cã cõcanonici, põt recusari, vt suspectus. Rõnẽ dixi super ver. socij. ¶ Sed scholaris nũquid põt recusari, si det iudex in cã cõscholaris i domo socij? dicũt Pe. & Ab. q̃ sic Allegãt ŝ. c. insinuãte. Et hec vera: nisi cõcanonicus cõtra cõcanonicũ, aut soci⁹ cõtra sociũ ĩpetrare, durãte vel nõ durãte societate, vel affectione: quia per affectionis cã suspitionẽ tollit. ff. de ri. nup. l. nõ solũ § de vno. Alias tñ cancell. nõ daret iudicẽ. q̃ nec etiã vbi in curia suspitio esset nota, vel in rescripto expressa. Collec. ¶ Sed quid post societatẽ dissolutã: tũc dicũt secus: nisi nimia affectio ex precedenti societate renũciasset. ¶ Quid de magistro, an recusetur in cã scholaris sui: dicit Nouel. hîc notari, q̃ sic: sicut & dñs in cã vassalli. ŝ. c. cãm quę aliter etiã esset ipsius scholaris. Idẽ Collec. per aut. habita. C. ne fi. p pa. ¶ Et hęc verba posuit ad literã Spe. e. ti. § superest versu. q̃ de magistro. & vers. prçced. Itẽ recusari põt diaconus impetratus cõtra extraneũ in cã subditi. No. Spe. in § super est. all. sc̃dm Inn. Collec. qui ponit duas alias q̃ones Spe. in. d. § super est. videlicet de fratre fideiussore dato iudice debitori dicẽti cõtrariũ versariũ. & de exceptione terminis opposita contra iudic. de quo cũ Spe. u. dic ergo. vt ibi.

2 ¶ †SECVNDO no. speciale, q̃ delegatus cãm cõmittit appella. remota ŝ. c. pastoralis. in fi. Sed in hac decr. cõtinet grãm. ¶ Itẽ in alio cõtinet grãm: quia ius cõe esset, q̃ hãc exceptionẽ inimicitiarũ proposuisset corã delegato. & nisi admisisset appellasset. ĩ. de app. vt debitus Sed tanq̃ vir prouidus in vno prouidit laico. s. q̃ reuocaret iurisdic. huius iudicis. & in alio clerico. s. q̃ ad eius voluntatẽ fieret commissio. ¶ TERTIO no. ibi: *inimicitias*. iudicẽ nõ reuocãdũ, nisi ex cã. No. Cyn. C. de prçc. Imper. offe. l. licet. & ver. probabiliter recusat. ŝ. e. c. insinuãte. Probetur primũ de iure canoni. cãm. in. ver. processissent. & quod no. ŝ. c. prox. non ob. ff. de iudi. iudiciũ soluit quia loquit̃ de possidẽte, & vbi agitur de modico partis pręiudicio io mutatione iud. Ad quod vide Inn. vt lite nõ conte. accedẽs. ij. Nec debet impetrari delega. à Principe: nisi vbi ordinarius negligẽs. No Cyn. C. vt li. pen. l. j: sed nõ seruat̃. Nec est verũ de iure nostro. Col. ¶ Sup. gl. ¶ In gl. *prima in fi.* vel laicus cõuenerat cleri. in foro eccle. & clericus cõdẽnatus appellauerat. & super appel. sua literas impetrauit. Gof. ¶ In gl. ij. ibi: *cõcanonico*. de hoc. xiiij. q. ij. super prudẽtia. &. ŝ. c. insinuate. ¶ Et ibi: *testes*. & mater. p filio. ff. de proba. matris. Quod intellige, vt ibi no. Et pñtes & pximi. ĩ. qui ma. accu. po. nõ videt. Go Et ibi: *sed non testes*. cõtra ar. xxiiij. q. j. c. miramur his authoritatibus vbi de hoc. & dicã post Vincẽ. de cle. exc. mi. si celebrat. ¶ Et in fi. simile qd no. de cõsanguineo. de app. postremò. in. j. gl. ¶ In gl. vlt. ibi: *& l. ind ces*. vbi de hoc. &. ĩ. de so. cõpe. c. j. & ibi: *obseruar di*. vel de hoc. Et ibi: *hodie de illis*. Imò statur, si loquit̃ in cã criminali Epi, presby. vel diaconi: vt in pręd. c. si aũt. xv. q. vij. Et ibi: *super quinum*. Vel hoc petit ille Pet. d. cõueniat me in ciuitate Ianueñ. & eligat sibi iudicẽ, quẽ vult non suspectum. Host. ¶ Et ibi: *suspecto*. de quo dic, vt. ĩ. c. iudex. lib. vj.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Excommunicationem quandoq; iniustam, quãdoq; nullam dici.*
2 *Excommunicatum quempiam esse, qualiter apparere debeat.*
3 *Impetrãs formã nullitatis, si in probatiõe ipsius deficiat, probet autẽ iniustitiã excõica. quid iuris? Et quid si allegans se iniustè excõicatũ, & post appel. petit sui ante iniustã & nullã pronũciari nu. 4.*
5 *Sententia. si solum confirmari petatur, an possit informari?*
6 *Sententia si petatur pronunciari nulla ex certa causa: an ex alia ad contrarium probãdum aduersarius admitti possit?*
7 *Exceptiões aut articuli, an generaliter prouũciãdo rectè admittãtur?*
8 *Excõcatus, num aliquo casu possit & debeat absolui aduersario absente, eodẽq; non vocato. Et an absolutio sic praestita, satisfactione non facta ipso iure valeat.*
9 *Sententiam interdicti iniustam conquerens, num absolui debeat, etiã si pars aduersa contradicat, lite super hoc pendente?*
10 *Sententiam excommunicationis allegans nullam. & iniquitatem tantum probans, num absolutionem petere debeat?*

¶ *CAP.* *XXXVI.*

CVm cõtingat. ¶ Pars huius decre scrip. & de æta. & qua. cũ cõtingat. Et hoc dicit delegatus, cui mãdatur, q̃ absoluat illũ, qui se dicit excõicatũ iniustè ante, q̃ partiũ probationes recipiat, illũ absoluet. Si verò mãdatur ei, q̃ denũciet sñiam esse nullã prius super ea partiũ probationes recipiat. ¶ *Cõmunis diuisio*. secũda ibi. *ad quem*. quæ subdistinguit. & mẽbra patẽt. ¶ Expone literã. post appel. vel aliã nullitatẽ opponat notoriam quia tũc idẽ iuris. & secũdũ Host. no. ĩ. de sen. exc. solet. per doct. & per Host. de sen. exc. iij. Sũma § & qualiter. versu, ad de. Colle. ¶ *Ad nos*. idẽ si ad aliũ superiorẽ. ¶ *Vel alias*. in vna litera non admitteret aliquis, qui vtrũque diceret. s. se post appel excõicatũ, vel alias iniustè, cũ debeat proponere certũ & nõ sub distinctione: nisi fortè tẽpore excõicationis ignoraret excõicationẽ fecit priuatè: nec scire posset, an appel. pręcederet excõicationẽ, vel ecõuerso: q̃a tunc admitteretur: vt. ff. quorũ le. l. j. § q̃ aũt. & ĩ. de integrũ. resti. constitut⁹ Inno. & omnes post eum ibi: q̃ alternatiua ista non se refert ad vnius rescr. tenorẽ: sed ad diuersitatẽ rescriptorũ & factorũ iniuste vt nõ seruata forma cõsilij de rescript. ab excõmunica. ¶ *In d cibus*. de legatis. ¶ *Absolutionis*. respicit. q̃ de iniustitia dixerat. Inn. *Denũciens*. hoc habet locũ qñ post appel. excõica. est. ¶ *Emitteret*. quo ad primã formam iustè quo ad formã secũdã. Et ista instãtia comprehendet & causam quã si diceret manifestã seruaret decre. solet. de sent. excõmu. li. vj. ¶ *Probationibus*. excõmunicatonis. *Absoluere*. quo ad secũdam formam. *Denũciare* quo ad primã formam. ¶ *Antequam*. ĩ. de c. solet & de. c. venerabilibus. in fi. eo. de sentẽtijs excommunicationis li. vj. Sol. iste test⁹ loquit̃, vbi nõ petitur beneficium absolutionis ad cautelam: ibi secus. Colle. procedatur cõsueuit tamen ad cautelam absolui. de sentẽtijs excommuni. per tuas. ¶ *Apparebit* forsam ¶ *Nõ ligatus*. quia melius probat excõmunicatus. ¶ ¶ *Vel aequaliter*. Et est casus in quo locus est interpretationi. de qua loquitur. Bernardus in. j. glos. per decre. cum tunc ¶ *Cum asseruit*. suppo. sentẽtiam esse nullam: puta quia dicit in excõmunicationis sentẽtia, &c. secundum. Hostien. quia dicit, vt scias idẽ esse in quolibet alio exẽplo nullitatis. ¶ *Errorem*. quia excõicatus fuit pro obedientia: vel quia expressit in sententia peccatũ Gos. quod dicit. ĩ. de sententijs ex venerabilibus. li. vi. ¶ *Simpliciter*. non adijciẽs de intollerabili errore Gos. vel aliquid simile Host. ¶ *Ac Episcopus*. ŝ. vers. proximo tractauit de probationibus excõmunicati: nunc tractat de probationibus excõmunicatoris. Et idem intelligas de probationib⁹ partis qua obtinuit illũ excõmunicari quę nullo casu admittuntur, ex quo excõmunicatio ligat saluo quod habes de senten. excommuni. solet li. vj. *Eius*. excõmunicatoris, vel excommunicati. Innocen. ¶ *Audiendus*. nisi vellet probare se pro manifesta offensa. vel quia no paret rei iudicate excõmunicationis sententiam ptulisse. ĩ. de ver. signi ex parte & c. sequenti. Debet ergo excõmunicatus pro contumacia statim absolui: nisi opponatur maĩfesta offensa vt hîc & d. ca solet & ĩ. de ver. signi. ex parte. nisi ex causa vellet iudex differre: vt pote pp̃ter verecũdiã excõmunicati: q̃ potest. No. Io. xviij. dist. si quis autem Collec. ¶ *Cũ & si procerto*. no. non debere admitti ad pbandũ quod probatũ nõ processet. de pręscriptis. c. auditis ibi, si per illa quę sunt. Collec. *Cum*. pro quia. Et est redditum causę. Si pro quamuis. *Impendẽdo*. dummodo satisfecerit tibi Innocen. *Post litem*. non petenti non datur: quia non datur nisi penitenti & se humiliter prosternenti. xi q. iij. cum aliquis & c. plerunq;. Hostien. Vide notata de eo, qui dux e. significasti. in glosa. fina. ¶ *Formam*. quę habetur de sentẽtijs

excõ.cũ desyderes,&.c.à nobis.ij. *Protinus*.ac si dicat probationibus ro admissis. ¶ *Absoluendum*.ab ipso delegato:vel potius remittendus est ad excõicatorem etiam si in literis cõtineatur iusta formam ecclesiæ,absoluas:Nec ad excõicatorem remitti præcipiatur. Et hoc est ea ratione, quia delegatus ea ratione,quà delegatus procedere debet.š.de rescrip. super literis Inno.ar.j.de sen.excõ.sacro. Sed si excõicator tunc non vellet absoluere:nec iustam causam prætenderet, hoc faceret delegatus.š.eod.prudentiam.§penul.& fin ¶ Et si iustam causam prætendat hanc examinabit, & diffiniet delegatus.š.de rescrip.ab excõmunicato. Verum si non remittendo absolueret,valeret absolutio,ex quo iudex est, de sen.exc.venerabilib⁹.§vbi aũt.lib.vj. ¶ *Destruatur* Notat hîc Inno.ꝙ post absolutionem excõicatus aget conditione ex hoc decretali:vt decernat iudex excõmunicationem iniustam & excõmunicator etiã agere potest:vt decernatur excõmunicatio iusta:vt hîc apparet. Et hoc ipsum satis colligitur in dicto.c.sacro. Vel super hoc ipsum officium iudicis implorabit,secundum eum. ¶ Quod licet videatur melius, tamẽ non est nobis curandũ de nomine actionis.š.de iudic. dilecti.Host. Et de quadam distinctiõe quã formauerat hîc Pet.circa causas excõmunicatorum quo modo interdũ agit de absolutione obtinenda:& interdum obiecta. Remittit Nouel.ad distinctiones Abb.

¶ Opponitur primo.ibi: *vtriusq; partis*. Nam excõmunicator sic haberet probare negatiuam.s. se non excõmunicasse post appell.vel appel.excõmunicationem non præcessisse. Quod videtur impossibile:quia neganti factũ &c.š.de elec. bonæ.&c.&.C.de proba.l.actor.So.Gof.ꝙ totum id quod probare habet,est affirmatiuam.s.se prius excõicasse: vel illum post sentẽ.appellasse.Simile.š.de rerũ &c.super hoc.Iũge hîc no.j.in.iiij.q.ver.nec obstat.

¶ Secundò opponitur ad idem:quia frustra recipiũtur probationes,quæ receptæ non proficiunt.C.de proba.l.ad probationẽ.Sed sic est in proposito. Nã si probat excõicationẽ præcessisse appel.& excõicatus probet econtra,nõ proficiẽt istæ probatiões:quia testes cõcordari habebũt:vt duæ excõicatio vel duæ appel.cẽseantur interiectæ:vt.j.de testi.c.cum tu. ¶ Rñdet Inn.dicẽs receptionẽ huiusmodi testiũ non debere esse superflua:quia fortè testes Episcopi excõicatoris,dicent excõicationẽ præcessisse appel.nec à parte excõicati apparebũt aliquæ probationes,ꝙ præcesserit appellatio. ¶ Sed nunquid sicut inter testes vtriusq; partis facienda est concordia, per.c.cum tu.ita inter testes vnius partis,& confessionẽ alterius partis? Rñdet Inn.dicens se hoc non fateri:quia confessio partis valet contra se,sed non pro se.ff.de interroga.ac.l. de ætate. ¶ Vel potes dicere secundũ eũ illã concordiã nõ esse faciendã:nisi vbi pares sunt probationes. Modo maior est confessio. ¶ Vel dic secũdũ eũ,non esse recipiẽdas vtriusq; probationes super hoc,an appellatio præcessit excõicationis sententiã,vel econuerso. ¶ Sed si super eo,an sit appellatio legitima,nec ne. ¶ Host.tñ approbat opi.gl.tanꝗ veriorẽ,quæ habet,ꝙ etiã super hoc recipiuntur.& merito,quia hęc est probare & improbare nullitatẽ. ¶ Tertiò oppon.ibi: *iustè*: quia Inn.& cognitio s.an offensa,pro qua lata est excõicatio, sit manifesta atq; iusta:præcedit absolutionẽ: quia relinquitur illi,à quo petitur absolutio:vt.š.de rescrip.ab excõicato. Et tamen non solũ requiritur,ꝙ cã huiusmodi sit iusta & rationabilis,sed etiã quod fuerit manifesta excõicatori.j.de sent.exc. sacro.§.j.& de ver.signi.cũ olim. ¶ Soluit Inn.dicens,ꝙ debet exponi:*iustè*.idest ex iusta causa & vera:sed non tunc manifesta excõicari, qñ ipsum excõicauit:licet modo corã superiori iudice à quo petit absolu.velit excõicator oñdere,ꝙ pro iusta cã & vera eũ excõicauit. Hoc enĩ non sufficit ad absolutionẽ differẽdã:vt enĩ differatur absolutio,non sufficit ꝙ iusta sit:sed requirit,ꝙ sic plenè iusta:hoc est,ꝙ fuerit manifesta excõicatori. ¶ Vult dicere,ꝙ aut ad differẽdũ absolu.excõicator vel pars ad cuius instantiã excõicatio lata est,solum probare offert iustitiã & veritatẽ causæ excõica.& hoc non sufficit. Aut offert probare tria,videlicet,ꝙ iusta,vera,& manifesta excõicatori fuit cã excõicatoris.& hoc sufficit,secundum eũ. ¶ Sed credo,ꝙ etiã sufficeret simpliciter probare,ꝙ dicta cã esset manifesta:idest,ꝙ hodie notoriè constaret,quòd iustè fuisset excõicat⁹:Imo plus dico,ꝙ qualitercũq; hodie hoc constet,sufficit:vt.j.de sen.exc.venerabilibus.§secus.lib.vj. ¶ Ratio est,quia nisi satisfactionẽ tunc offerat,patet tũc eum esse impenitẽtẽ:& per consequẽs sibi absolutionẽ denegãdã: vt.j.de reg.iur.peccati venia.& quod dixi.š.c.in text.super verbis postulati ¶ Ex quo infero,ꝙ sufficit offerre probationi,quòd cã sit hodie manifesta Et simile.j.de appe.cõstitutis.& de accusa.accedẽs.simul iũctis. Et hoc dixi,ne verba Inn.te decipiant. Distingue hîc aut excõicator offert probare,quòd excommunicat & iusta cã ex vera.sed non manifesta:& tũc debet absolui secundũ formã huius decre.satisfacere tñ debet prius de expẽ.vt.j.de iud.c.j.secundum eũ.Sed puto, quòd sufficit cauere,vt.c.venerabilibus.§ idẽ est etiã. Aut offert probare,quòd ex iusta vera & manifesta cã excõicauit: & tũc primo satisfacere debet.j.de ver.signi.cũ olim.&.c.ex parte.vbi de hoc. Tñ non excõicator sed is à quo petitur absolu.de hoc habet cognoscere:vt.c.ab excõi Soluo quod manifesta est probãda.j.octo die:vt.c solet.§ in prime ¶ Probatio verò excõicati super nullitate excõicationis an absolu.recipiẽda est:puta:si excipit,quòd à non iudice,vel à reuocato š.c.ex literis.excõicato,deposito vel heretico.viij.q.j.per totũ.xxiiij.q.i.audiuimus. Vel quia post appell.legiti.vel quia errorẽ continet intolerabilẽ:vt hîc versu. ¶ *V.si tunc demum*. &.c.per tuas.& de exc.prel.cũ ad quorũdã.de sen.exc.statuimus.li.vj.& alijs casibus no.c.ti.solet.Sed super iustitia nõ, donec sit absolut⁹ satisfacto de expẽ.j.de iudic.c.j.sub.s.contumacia est manifesta. Itẽ de offensa si notoria est.d.c.ex parte. ¶ Quarto opp.ibi: *vel gen*. Et ibi: *vel gen*.quia ista sunt cõtraria indigere absolu.& nõ esse ligatũ. Igitur videt,ꝙ sub libello,per quẽ probat pronũciari sniãm excõicationis tãꝗ latã post appel legitimã esse nullã:nõ potuit cõprehendi,nec in vim dicti libelli pronũciari super iiusta excõi.si eã iniustã inuenerit. Nec ecõtra,ita ꝙ si probatur,vt pronũcietur sentẽ. nulla:vt ea cã:quia lata post appel legiti si hoc probatũ nõ fuerit,non iudicabit:cũ excõicat⁹ iustè,vel iniustè:quia non fuit petitũ. ¶ Et hoc fateri videt Inn.dicẽs,ꝙ Imo pronũciari deberet,non probasti appellationẽ legi.quare nõ pronunciamus sñiam non tenere. ¶ Fortifico contrariũ: quia nõ videt libellus iste admittẽdus,peto pronunciari nullã:vel si aliquis est peto pronũciari iniustã:quia cõditiõalis & alternatiuis. Et ita est ob incertitudinẽ reijciẽdus:vt.ff.de rei ven.l.si rẽ. ¶ Iũcta.l.si duo.de ver.ob. ¶ Solu. Aut libellus est alternatiuus:& tũc licet esset reijciẽdus de rigore iuris: tamẽ ex æquitate canonica & iudiciorũ obseruãtia admittetur.& tũc super vtraq; iuxta probationes poterit pronũciari,iuxta notata Inn.de resti.in integ.cõstitutus.& ibi dabo remissiones. Et lo.An.j.de re iud. Abbate sanè.li.vj. Aut petit pronũciari nulla:& tũc super solo artic.nullitatis,vel efficacie poterit pronũciari quàm vtraq;:videlicet,pro actore poterit pronũciari nulla:& pro reo aliqua:aut absolutoria.ar.eorũ,quæ.j, dicã in quõnibus. Vñ salua pace,iudex nõ debet vti verbis negatiuis,dicẽdo:Nõ pronũciamus sñiam nullã,vt sonãt verba Inno.quia negatiua nihil ponit. Et ita nil disponit Quod tamen debet facere sententia. Nam debet continere condẽnationem, vel absolutionem, per quam imponatur finis liti:vt ff.de re iudica.l.j.Sed si probatur nulla,vel aliqua, pronunciet eam esse nullam,vel aliquam:non tamen alternatiuè,sed vt probatum est. ¶ Si verò non probatur nulla, nec aliqua.tũc absoluat reum ab impetitione actoris:saluo, quòd in dubio probata iurisdictione, debet eam aliquam reputare.argumen.eorũ quæ dicuntur in dicto.ca.sacro.Et hoc est,quòd voluit hîc dicere Innoc.dicens, ꝙ si ageremus contra aliquem petendo eum denunciari excõicatum, si non probet excõicationem, absoluet reum ab impetitione actorum.vt.ff.de exceptione rei iudica.l.si mater.§ eandem

& Ian

&.lan & eadẽ.§.& actiões.&.ĩ.de simonia.licet Hely.¶ Su
biiciens,quod primo diximus:tene quod dicam in.j.q quod
bene facit.ibi vide,&.ĩ.etiã.ij.q.ij.in prin que etiã bene fa.
¶ QVINTO opp.ibi *impendendo*.quia videtur,ꝙ iniusta
nõ licet.Nã iudiciũ eccle.se debet confirmare iudicio Chri-
sti.x.q.iij.tunc vera.ij.q.j.deus omnipotẽs.de sen.exc.à no-
bis.ij.Sed deus nullũ iniustè ligat.¶ Item nullus ligatur,nisi
quẽ peccatũ añ ligauerit.xxiiij.q.j.manet.¶ Item,quia liga
re iniustè vitiosum est:sed in eccl.militãte nõ debet esse ma-
cula:neq; ruga.xxj.di.ꝗuis.xxij.q.iij.recurrat.de poe.dist.j.
ecclesia.¶ Itẽ deficiẽte cã propter quã aliquid fieri pñt,ces-
sat illud.lxj.di.c.Statuimus.§.his omnibus,de bigamis,debi-
tũ.ff.de iure pa.l.adigere.§.ꝗuis.in fi.Sed causa excõicationis
est mortale peccatũ.xj.q.ij.c.nemo.&.c.certũ.quòd cessat in
iusta excõicatione.Facit,quia vanũ est,quod effectu caret.
de elect.cõmissa.§.porro.lib.vj.de consue.quãto.in fin.Sed
excõicatio iniusta caret effectu,qui habetur.xj.q.iij.audi.&
c.nihil.¶ Itẽ iusta ligat.ergo iniusta nõ ligat per locum à cõ
trarijs.xj.di.c.j.xxij.di.hospitiolũ.de iure iurãdo.intellecto.
¶ Item videtur expressum.xj.q.iij.cui est.¶ Dicit hic Hos.
ꝙ vt claues eccle.in maiore reuerentia haberent,fuit statutũ,
ꝙ iniusta excõi.ligaret.Dũ enĩ timent homines,etiã iniustas
excõicationes,in maiori reuerẽtia habẽt ecclesiam.Et sic ho-
mo per meritũ obedientię crescit,recognoscens se ligatum
iniusta sentẽ.quo ad eccle.militantẽ.non quo ad triumphan
tem.de sen.exc.ex nobis.Et ideò dicit tex.ꝙ nõ est cõtem-
nanda clauis.de exce.prela.tãta,xj.q.iij.nemo contẽna.&
c.nihil &.c.quid ergo.¶ Et sic ex eadẽ causa statur,ꝙ & si iu
gum vix ferẽdum ab ea imponatur,pia tñ deuotione tolle-
retur.xix.di.in memoriã.Gof.&c.¶ Io.verò Cald.in repeti-
tione.c.ab excõicato.in prima oppo.format predicta con-
traria.¶ Et veniens ad solutionẽ primo dicit,ꝙ multa fieri
prohibentur,facta tamẽ habẽt effectũ.de regu.ad Apostoli.
licet ergo nullus debeat excõicari iniustè tenet tñ &c.Licet
secus faciẽs sit in culpa,& poenã mereat.xj.q.iij.temerariũ.de
sen.excõ.c.j.li.vj.Et ꝗa tenet,ligat.xj.q.iij.c.j.&.ca.qb⁹ Epi-
scopi.de sen.exc.per tuas.&.c.sacro.vbi de hoc.& hic & not.
xj.q.iij.in summa.licet Gratian⁹.xj.q.iij.caudi.§.cũ ergo.
hoc intellexerit.cũ quis propter aliquã culpã est dignus ex-
cõmunicari.quod oõ pla et Io.Cal.Nec mihi Nam intẽtio
excõicantis attendenda est:& tñ pro alia culpa non intende-
1 bat excõicare.igitur.¶ † Pro quarũ intelligentia dicit Ioa.
Cal.sciẽdũ esse,ꝙ qñq; dicitur excõicatio iniusta,& qñq; nul
la.Et dicitur nulla propter inhabilitatẽ agentis: vt quia per
non iudicẽ,vel non catholicã exercitio carentẽ.xxiiij.q.j.au
diuimus.xcvj.di.bene quidem.de sen.exc.si quem.Et sic lo-
quitur.c.cui est allegatũ.Aut propter inhabilitatem facien-
tis:vt quia nõ volẽs delinquere,vt infamis,vel furiosus,sal-
tem si hoc notoriũ est:vt notat Inn.de sentẽ.exc.Romana.§.
in vniuersitatẽ vel quia non de corpore eccle.ij.q.j.multi.de
diuer.gaudem⁹.ar.xxij.di.ad hoc.j.q.j.per Isayas.de baptis.
maior.ad finẽ.¶ Aut propter errorẽ intollerabilem expres-
sum,vt si excõicatur,quia facit bonũ:vel quia non facit ma-
lũ:vt.c.per tuas.&.c.venerabilib.§.penul.Ne eccle.malũ ex-
pressum,cui pareri non debet,videatur approbare.¶ Quan-
doq; sñia dicitur iniusta,vel quia non seruatur ordo,vel nõ
subest cã:vel non rationabilis,vel mala intentione,& non ze
lo iustitię profertur.xj.q.iij.§.si ergo.¶ Tñ si est habilitas ex
parte agentis & patientis,& cessat erroris expresio,bñ ligat,
per rationẽ Goff.& Host.supra tactã,& est medecinal. ani-
mæ pater.suscitasti.xxiij.q.j.quid culpatur.in fi.xxiiij.q.iij.
c.infam.§.notandũ.&.§.cum ergo.&.c.quid ergo.xj.q.iij.al-
legatis.Talis tñ ligatus sit quo ad ecclesiam militãtem,nõ tñ
quo ad Deũ de rest.spo.literas.de sen.exc.inquisitioni.sed cõ
tingẽdo ligaretur quo ad Deũ:vt in.d.§.cũ ergo.&.c.per tuas
allegatis.¶ Et per id quod dixi multa prohiberi fieri,quę fa
cta tenẽt:soluũtur.tres primę intẽtiones.¶ Itẽ per alia quę di
xi,solutio patet in quarta,&c.Ad quintã dic,ꝙ loc si habet in ex
cõ.iusta:quia ibi supponitur culpa:vt in.c.audi.¶ Itẽ iniustè
admittit quis illa,quæ sunt ex parte eccle.militantis,per quæ
disponitur ad gratiã Dei.Et sic põt dici,ꝙ etiã excõ.iniusta
quodã respectu subtrahit gratiã Dei,sicut doctor potest in-
iuste subtrahere auditori verbũ doctrinæ:quod sibi tenetur
ministrare.¶ Ad aliud dic,ꝙ licet iustũ & iniustum sint cõ
traria secundũ se,non tñ respectu huius termini ligat.Vnde
bene sequitur:iusta est,ergo ligat.Igitur si non ligat iusta nõ
est.Sed non sequitur id,quod opponẽdo dicebatur.& vide
2 que scripsi.ĩ.c.quia pontific.in.ij.q.li vj.¶ † Expeditis op-
positionibus ad qõnes accedẽs,intro magnã glo.Inno.super
verbo,*apparebit*.Et quero primò,per quẽ modum apparere
debet in iudicio,vtrũ sit excõicat⁹,necne:vt super hoc sentẽ
tietur.¶ Vel potest dicere secundũ eũ,ꝙ non presumptiuè
tñ,sed verè apparebit,an redigeat.Nã cũ his in primo libel-
lo confiteatur se esse excõicatũ,licet adiiciat post appellatio-
nem,si hoc non probat,restat ex confessione eius,ꝙ absolu-
tione indiget,saltẽ quo ad formã eccle.hoc tñ scias,ꝙ si post
petierit absolutionẽ iuxta formã eccle.non negabitur ei,vt
infra sequitur.

3 ¶ † SECVNDO queritur:pone:Impetrãs formã nullita
tis deficit in probatione nullitatis:probat tñ iniustitiã excõ.
quod fiet:Refert Collec.Pet.dixisse in casu conuerso ecõtra.
Et dicit se idẽ audiuisse à quodã doctore repetente.l.Carnie-
lia.ff.de iure pa.&.l.booc.§.alij.de ædic.edic Fa.nõ.Inno.&
Host de resti.spo.ex conquestione.Et dicit Collec.idẽ mul
to fortius in qõne ĩ.propriã:quam si nulla est,bene iniusta
est:tamen non video consequentiam argumẽti:quia sub nul
litate nõ comprehenditur alia iniquitas,cum sint specie dif-
ferentes dicit Hostiẽ.ad absoluendũ que casu Episcopũ pro-
pter defectum probationis ab instantia iudicij & condẽnan
dũ eũ excõicatũ in expẽsis.vt.ĩ.de proba.ex literis.& de poe.
calũniam.&.C.de iudi.properandũ.§.& si quidẽ pars acto-
ris.¶ Sed potuisset dicere tũ ab impetratione.ar.eorũ.quæ
scripsi.ĩ.c.consuluit.in prima oppo.¶ Sed quid postea pe-
tit absolui,tanquàm ab iniusta:dicunt Inn.& Host.ꝙ audie-
tur.Quod intelligit Nouel.per iudicem,non per hunc dele
gatum:nisi forma rescripti sui hoc importet Imo dicit Col-
lec.ꝙ imo videtur æquius,ꝙ hoc possit fieri per eundem iu
dicem delegatũ:maximè de æquitate Canon.de iud.dilecti.
Sed non capio istam æquitatẽ hic probatur secundum Col-
lec.ꝙ Imo per eundem iudicem delegatum: quia posito, ꝙ
quis erat excommunicatus,post appellationem, mandatur
pronunciari nulla sententia,& absolutionem impendi,si &c.
quare patet,ꝙ super nullo venit iniustũ.Sed hæc non valet:
quia credendũ est vtrumq; fuisse petitum:quia non presumi
tur aliquid concessum motu proprio.ar.ĩ.de preben.c.mo
tu.li vj.Nec est verum,ꝙ nullitas comprehendat iniustitiæ
genus.Comprehendit enim solum vnam iniustitiæ speciem,
sub qua non venit alia.Et in hoc errat Collec.Ist: ergo firmi
ter cũ Nouel.Et quod dicũt hic Inn.& Host.talẽ audiri su-
per iniusta intellige in instãtia alia & in processu diuerso:quia
modus agẽdi variat:vt sequit in dicto Host.dicit enĩ Hosti.
ꝙ probationes primę instãtię nõ manebãt:quia alius est mo
dus agendi.ĩ.de testi.veniẽs.ij.ff.de excep.rei iud.l.& an.e.
§.actiones.&.l.si mater.§.eandẽ.Sed nõ excõicator,si in hac
secũda instãtia constet de iniusta sñia:vñ de excõicato cõdẽ-
4 nabitur in expensis vtiq;,vt dicto.c.sacro Host.¶ † Sed po-
ne,ꝙ allegans se excommunicatum iniustè,& post appella-
tionem petit pronunciari sententiam iniustam & nullã.Di-
cit Hostien.ꝙ videtur tanꝗ sibi contrarius excludẽdus:quia
in ea parte,quia dicit iustam dicit aliquam.Malè ergo iun-
git nullam:quia nulla & aliqua contraria sunt.ergo repel-
lendus infra de appella.solicitudinem.ad finem,cum suis cõ
cordã.¶ Nisi forsam ex causa ad hęc duo probãda admitte-
retur.iuxta ea quæ scripsi in expositione,super verbo,
vel alias.¶ Sed nec tunc debet concludere copulatiuè,sed
alternatiuè: vt scilicet sententiam nullam pronunciari, vel
si forsam in probatione appellationis defecerit iniustam, &
tanꝗ ab iniusta se absolui, protestans, & quòd per alterum

ex his, ex quo de facto certificatus fuerit in processu, intendit sententiā prose dari. Et de hoc certificabit iudicē an sniam proferēdā: vt.ff. quorū legatorū quod aūt nō nōquàm. Et ex his tetigit hic que de Inn. videt in Host. hac subtilitate legali, non est omnino vtēdi in huiusmodi spūalib. & in foro cano, vt patet in eo, quod legit & no. j. de iud. dilecti. Fatet. tā, si quis scdm hāc subtilitatē petitionē suā formare voluerit, ubi imputare poterit, & de facili cadere: vt patet ex lectis & notatis. j. de iudi. examinata. Ideò si proponat simpliciter, cautè aget. ¶ Quid igit si sic dixerit: Conqueror de tali Epo meo, qui me post appel. legitimā iniustè excōicauit. & peto p vos mihi ex vestro offic. puiden sup hoc, pnūciādo dictā sniam nullā esse. vel me absoluēdo, put vobis videbit sciēdū. & ēidē Epm in expen. & interesse mihi condēnari: & alias canonicè puniri. Dicit Host. vnquc talis libellus secundū simplicitate iuris nostri, videt recipiēdus. ar. j. de iudi. dilectu. & de do. & cōtu. c. j. & de fide istru. inter dilectos. de offi. or. ad reprimendā. & c. per mas. c. sacro. c. cū medicinalis. & c. solet allegatis. ¶ Et si obijcitur de cōtrarietate, vel incertitudine, replicabit de simplicitate iuris Cano. & iustitię veritate. Nec ein refert, hoc modo, vel alio grauet iudex: sed qualitercūq; cōstat de grauamine, puniēdus est. Hec eñ omnia ex offi. io pcedent: vt patet. xi. q. iij. si Episco. forte ira cūdus. & c. vj. ca. sequētib. Sed & debet iudex perniciosę sub psitau, & maximè in talibus obuiare, & occurrere partiū laborib. & expen. sic super qōnū porro. in fi. cū suis côcor. ¶ Sed nec tuc est cōtrarietas, vel incertitudo in petitione: cū totius effectus ipsius ad iudicis arbitriū predicat, ex quo & pēdet de iure: vt supra dictū est, per ipsam etiā materiā litig. restringit quod fieri debet; vt. s. de rescrip. nō nulli. cū aute. Et grauatus breuius expedit. j. de dolo & cōtu. ad si. Et fulminātē sniam puniūtur: vt. c. cum medicinalis. alleg. si quis aūt. Vnde & in fi. petitionis gnaliter con. ludiur, qua dicit & alias canonicè puniri: quia & diuersę sunt pœnę iniustè excōmunicāt: vt ibi no. in. d. c. sacro. Et dignū est: vt qui in multis offendit, in multis castigetur: vt. j. de re iud. cū ęterni, in si li. vj.

5 ¶ TERTIO queritur: pone: solū modo petit sniam cōfirmari: nūquid poterit infirmari: vide Inn. de rest. spo. ex cō questione. Collec. dicūt quidā, q nō interest an si esse consilū, si vnus petit cōfirmari, alius petat infirmari. ar. j. de re iud. cū Bertoldus. ¶ Sed Inn. dicit, q nō videt sibi hoc confiliū sanū: Imo dicit, q si ab vna parte detur libellus, in quo petat sniam, vel electionē cōfirmari, vel infirmari: iudex de facili non debet admittere libellū, in quo petit contrariū primæ petitionis: quia potest obesse, si cōtrarię sniē ferrentur super diuersis libellis: quod de facili fieri posset. Et maximè, si post litē contest. & maximè si postq iam multū processum esset in cā, & iam de ea cōstaret, reciperetur libellus primo contra dictorius. Prodesse aūt alicui nunquàm pōt; quia in cā quæ agit per primū libellū poterit probare quicquid posset probare. l. contrariū libellū. ff. de pba. l. circa. Inn. Et infirmabitur snia, si reperiat, q infirmāda sit: & confirmabit, si sit confirmāda, ar. d. l. circa. &. ff. de iureiur. l. sed & si possessori. j. & si non cōstat de cōfirmatione, vel infirmatiōe, absoluitur reus ab obseruatione iudicij tamē. ¶ Et per hoc vides solutū id quod queritur, in quo probano sua iuuat reū: quia si probat, nisi infirmabitur, quod probatur confirmari. vel contra: si nil probat, & probet actor. Sed si probat actor. absoluetur reus ab obseruatione iudicij: vt notatur de confirmatiōe vtili, vel inutili. c. ij. Host. Vel melius ab impetitione: vt dixi supra per notata mea post Inn. & . s. c. contulunt. in prima oppositiōe. Et hoc etiam no. hoc Inn. vt. j. dicā. Et adde quod no. j. de rest. spo. ex cō questione. vbi vide in gl. magna Nouel ante mediū. verū. si qs etiā. vbi etiā omnino vide, quod ibi scripsi in prima oppo. prin. ipali. iij. circa premissa quæ rere possum. cū sequētibus. & quod no. Host. s. de offi. vi. ca. c. j. & q in causa appellationis petita confirmatione infirmari posset, si iusti. fit, vel. cōtra: patet in authē. de his, qui ingrediuntur ad appel quia verò doctores collatię. v. & q. vj. appellatore. & . c. ad idē. s. de elect. c. post. & . c. nihil est & . j. de app. oblatæ. & cōfirmatione vtili. c. bonæ. ¶ Sed vt habeas cōpletè Inno, reuertere ad primā oppo. & appone cōtra eā hoc modo, videtur eñ, q sine causæ adiectione petit infirmare sniam oēm causam, & omne ius suū in iudiciū deduxisse videtur. C. de criminali excep. l. vlt. Et sic videtur, q tunc ex quo nō seruatur & aliquod remediū, q posset sniam ferre super cōfirmationē. ¶ Sed primi primā opin. tenētes, respondetur, q licet hic totū ius suū deduxerit in iudiciū, tā si vnā cām tm prosecutus fuerit, non preiudicat sibi, quin ex aliis causis agere possit: vt. C. de iudi. l. licet, ff. de institut. l. habebat. Inducit Host. C. de excep. l. si. ¶ Vel aliter secūdum eos dictū. ar. non cōcludit. Ponamus eñ q vlterius agere nō possit, ex aliqua causa: tā pōt esse, q verū dicebat ille, qui patebat infirmari sniam licet in probationibus defecerit nā q vj. plerūq;. Et ideo non bñ faceret iudex, qui super confirmatione maximè non petita sententia ferret. Nec contradicit ista decre. quia non dicit probationes recipiēdas super con firmatione, quæ petita nō fuerit, sed super infirmatione quæ petita est. ¶ Itē ad. c. oblatæ. j. de ap. vbi dicitur, q impetratis literis super cōfirmatione sniæ potest aduersari agere de infirmatione, rñdent q magis facit q quàm contra: quia sic tūc q agere potest aduersarius de infirmatione: quod non fit nisi per libelli dationē, & c. ¶ Verū reuertens Inn. ad opinionē secūdā contrariā, dicit, q alij dicunt & melius, q petita confirmatione pōt aduersarius nulla petitione data proseq, in contrariū probationes inducere, & ferri sniā pro eo super infirmatione eius causa probata, di. cēdo: Infirmamus talem sententiā pro re lata. neutro vero probāte reū absoluet ab impetratiōe actoris: vt. l. sed & si possessori. j. & . l. circa. allegatis. ¶ Finaliter concludit Inn. dicēs, q plus placet, quàm siue quis petat sententiā pro re latā confirmari siue petat sniam contra se latā infirmari. Item siue sit sentētia absolutionis rei, siue condemnationis rei, si liquet Iudici ad plenū de veritate, siue per cōfessionē, siue alio modo, secure confirmet eam iudex, vel infirmet. Sed si non constet sibi, melius est q absoluat eū tam ab obseruātia iudi. ij, quàm ab impetratione rei: remittēs ad notata sua. j. de confirma. vtili. c. ij. Inn. Vide Archid. de hus cōtest. ex. eptionis in gl. hic loquit. & quod legitur de resti ptis. cum olim. Et vtrum delegatus possit absoluere ad cautelam, vide de app. ad presentias. Collec. ¶ Quartò continuando dictam glo. Inno. pone: Petitur sententia nulla pronunciari ex certa causa: puta, quia lata est post appellationē legitimam: nunquid ex alia causa admittet aduersarius ad probandum contrarium: dicit Inno. ar. predictarū legum, q non: quia nec ex alia causa posset actor iustificare suam intentionem, pro eo, quia ad certam causam se restrinxit. Ideò non posset eam probare nullam ex defectu probationis illius, qui causa tulit: quia scilicet ab initio iudex non fuisset probat. Innocen. quia sententia lata contra eum, vel pro eo, posset agere ex alia causa. & multos fortius probationes inducere. Et sic de eodem bis cognosceretur. Et hoc verum nisi super hoc in modum reconuentionis porrigeret libellum: quia tunc sibi de iure negari nō posset. ¶ Nec obstat si dicas non esse differentiam faciendam in sententia diffinitiua faciendam pro reo: quia semper fingitur probasse: quia negatiua alias probari nō potest, nisi q fingitur probata, ex quo actor non probat affirmatiuam. ¶ Respondet Innocentius quòd magna est differentia in probatione sententiæ: vt dictum est: quia licet sufficiat reo, quòd actor non probauerit quantum ad hoc, quòd absoluatur secundum quod praedictum est: non tamen sufficit quo ad hoc, vt iudicetur contrarium scilicet sententiam confirmandam: eum remittens ad se: nisi hoc probauerit. remittens ad notata sua in dicto ex conquestione. ¶ Vel potest dicere, q in causa appellationis vbi non est necesse dare libellum: & vbi alias ex proprijs prioribus actis procedit etur petita confirmatione sententiæ procediur etiam ad infirmationem. & hoc satis expresse habetur

habeť in auť. de his, q ingrediũtur ad appel. §. volum⁹. ¶ Subdit etiã Inn. ꝙ quidã dicãt idẽ vbicunq; iudicis officiũ imploratur, siue sit in integ. resti. siue absolutionis petitio. Nã si petatur in integ. resti. etiã si danda nõ sit: quia non tenuit ipso iure gestum, super quo petitur tñ iudex à quo petitur, alias procedat non sententiando: quia ad hoc non est actum: sed prouidẽdo dicet iudex etiã quod gestũ est, super quo petebatur restitutio non obsit agẽti: & nõ prosit reo. Et ita precipiet agere, ac si illud gestũ non interuenisset: vt. ff. de mino. l. verũ. § ex facto. Nã officium iudicis latissimè patet. Sed hoc nõ placet Inn. rationibus suprascriptis. Remittit Host. ad notas. i. j. de libel. obla. c. fi.

7 ¶ †QVINTO quæritur de vno, ad quod per Bernar. inducitur hæc decre. vtrũ exceptiones, vel articuli bene admittũtur generaliter pronunciãdo, nisi super admissione, vel nõ admissioně? Bernar. dicit, ꝙ sic admittentes malè faciũt sa. j. de iudi. exhibita. ff. vt in pos. lea. & l. si is à quo. vnde dicit Hosti. ꝙ muto reo excipiẽte iudex nõ põt eum cogere, vt respõdeat, saluo iure suo: ꝙ si facit, dat cãm appel. nisi præsumatur contra excipientẽ propter eius subterfugia. j. de præsumpti. nullus. Vel nisi sit probabile dubiũ an exceptio sit admittenda: & disputatio longã habeat tractũ. vel ex alia iusta causa, quã cõsulit in actis exprimi, vt appel. excludat: alioquin nisi causa subsit parte instãte necesse habet interloqui. ¶ Si verò dicat: nec admitto te: nec rogo procedatis. Re⁹ dicat: nec procedo, nec nõ procedere, in primis ĩterloquamini, & secundũ prædicta intelligať. j. de spon. impuberũ. ad dissoluẽdũ. Vel distinguatur secundũ eũ, an sit exceptio præiudicialis, vel talis, quæ si nõ expediať, iuris ordo peruertitur. Et tunc oportet, ꝙ prius expediatur, q̃ ad aliã procedatur. j. c. suspitionis. de iudi. exhibita. An vero nõ sit multũ preiudicialis, seu peruertens iuris ordinẽ, puta dilatoria solutionis, quæ añ litẽ cõtestatã proponitur: sed nõ nisi lite contest. probatur: vt. C. de proba. l. exceptionẽ, vel vtrũ sit respondẽdũ positioni, seu interrogationi. Vel an testis produci debeat, & similia: quæ ex mero iudicis officio pendeť. ff. de interroga. actio. l. vbicũq; & de confes. statuimus. li. vj. Et in talibus põt dicere iudex: Procedatis, saluo iure vřo. & in talib⁹ põt iudex dicere saluo iure vestro. Et hîc addenda dicit Nouel. notata sua de testi. ex parte. ¶ Anverò sit talis exceptio iuxta, siue peremptoria, aut quæcunq; alia, quæ post litẽ contesta. proponitur & probatur: & quæ litis contestationem non differt: nisi in casibus. j. de litis conte. c. j. li. vj. Sed & distinguendũ est, vtrum excipiens probationes paratas: & tũc admittitur. vel petat dilationẽ: & tunc procedeť: vt legitur & notatur. j. de restitu. spo. literas. § prætereà. Host. sed de hoc dicetur in dicto. ca. i. ¶ Auditores aũt palatij Aposto. nunq̃ parte remittente, admitterẽt exceptiones vel articulos sub cõditione, præstatione, vel incertitudine quacũ q;, & nõ immerito quia talis admissio vim interlocutoriæ habet, quæ sub cõditiõe ferri nõ debet: vt. ff. qñ appellãdũ. l. j. § biduũ. Et est ratio, quia semper curare debet iudex, vt in claro & certo pronunciet, ordinet vel decernat. ar. insti. de ac. § curare. & C. de sentent. quæ sine certa quanti. in rubro, & per totũ. Saluo ꝙ qñ videt auditor exceptiones maliciosè propositas, & verisimiliter eas nõ posse probari: & videt ꝙ ex assignatione & cursu tẽporis ad probandũ, bene qñq; consueuit admittere sic excipientẽ ad probandũ huiusmodi exceptiões in curia infra breuẽ peremptoriũ terminũ, & inuitare partẽ alterã ad cõsentiẽdũ: vt via frustratoriæ appellationi pręcludatur. & consentire debet pars quia quæuis appellatio frustratoria plus litẽ differret. Et ista cautela plures vsus fui existens auditor, & expertus sum pluries, ꝙ multũ profecit. ¶ Sed pone: excepi actorem ab agẽdo repellendũ: quia excõmunicatus minori. iudex admisit exceptionẽ. & ego probaui eã tamen nihilominus non repellit actorẽ: dicetur ne grauare, vt appellare possim? Bernar. in dicta glo. videtur dicere ꝙ sic. Sed non placet Noue. quia si cõquæror quare me admisit ad probãdũ: rñdebitur mihi quare ego me ingessi. & cõpensabitur culpa culpæ nec per hoc iudex appellationis illũ actorẽ repelleret Idẽ Collec. Itẽ quia iudex reuocat interlocutoriã suã iniustã. de quo. j. de appel. cum cessan. Fatetur aũt Nouel. cũ Ber. ꝙ ad abbreuiationẽ litium admittunť hodie in curia articuli. & interrogatoria, saluo iure impertinẽtium, & nõ admittẽdorũ quod tñ non debet fieri de iure: nec seruať. in pal. Aposto. vt prædixi.

8 ¶ †SEXTO principaliter quæritur, vt habeas dicta Henri. quia dicitur hîc probationes vtriusq; admittendas: vtrum aliquo casu excõicatus possit, & debeat absolui absen. aduersario, & eo nõ vocato: & an absolutio sit præstita satisfactione nõ facta, valeat ipso iure? ¶ Quantũ ad primũ dic, ꝙ si est excõicatus ex officio per iudicẽ, & nõ ad alterius instantiam vel quærelã, non requiriť in absolutione vocatio cuiusq;. j. de ap. cũ spãli. Notatur. xj. q. iij. excõicatos. in fi. Sed si à partis instantiã & pro manifesta offensa: quia præcedere debet satisfactio, vocãda est pars, vt offensam æstimet j. de ver. sig. ex parte. j. & c. venerabilibus. & c. sacro. & c. excõicatos. allegatu. de eo. qui mittiť. in pos. cã rei seruãdæ. c. j. & c. cum venissẽt. de sequestra. c. j. ar. de maio. inter quatuor. de in integ. resti. ex literis. de cau. pos. c. j. de testi. in nomine dñi. de app. Roman. § sentẽtias. iij. q. ix. c. chartæ. ar. C. si per vim. l. fi. & c. cum ex literis. § nos igitur. de in inte. resti ¶ Notat Hosti. de app. qua fronte. Pet. & Ab. & AEgi. de iudi. c. j. nisi periculum sit in mora. secundũ Host. & Nouel. ibi. ¶ Sed si esset excõmunicatus pro cõtumacia: tunc præstita cautione de parẽdo iuri, & de soluẽdo parti aduersæ expẽsas, si poterit absolui, etiã illa absen. vt hîc, &. s. de rescrip. olim. ex literis. circa prin. & d. c. quacunq;. Nec videtur fieri in hoc præiudiciũ absenti: quia si præsens esset, eius contradictio non obesset: vt in iuribus allegatis. ¶ Sed salua pace, puto Host. securius loqui in. d. c. qua fronte. dum dicit, ꝙ pars semper citãda est argumẽto. c. inter quatuor: & ca. venerabilibus. & c. primi. de cau. pos. alleg. & c. in his. de ver. signi. quia vt patet ex dictis iuribus in oim actu iudicali, cuius expeditio parere põt pręiudiciũ parti. & in quo potest cõpetere exceptio, vel contradictio legitima, pars vocãda est: vt. ff. de re iudi. l. de vno quoque. Mõ talis est iste actus absolutionis. Nã potest esse excõicatus pro manifesta contumacia, qui dicit se esse excõicatum pro dubia, & si sit, expensarũ satisfactio deberet absolutionẽ præcedere. Et si alias fieret, parti ab̃senti sine culpa per iudicẽ pręiudiciũ afferretur. quę si pñs esset de manifesta contumacia excipere posset: vt. d. c. venerabilibus. § secus. Nec debet iudex pñti parti contra absentẽ inauditã super offensæ nullitate, aut dubietate credere, & multominus contra eũ diffinire, iuxta illud iudiciorum vulgare: Audi aliã partẽ. ij. q. j. nos in quẽquã. ¶ De excõicato vero à iure pro manifesto crimine, vel offensa: dicit idẽ quod de excõicato ab homine ex simili cã prædixerat: vt. j. de sen. exc. parrochianos. & c. ea noscitur de vũ. cõtu. xxiij. q. vlt. c. pessimã. ¶ Quantũ ad secũdũ dicit, ꝙ tenet absolutio facta parte absente & satisfactione non pręmissa: vt notarũt Berna. & Io. de offi. or. cũ ab ecclesiarũ. & Ioã. in. c. ea noscitur alleg. & Spec. de contumacia. § nunc dicamus. versũ. sed pone, excommunicatus. vbi plene de hoc. & vbi ad literam reperies quod notarunt Pe. Ab. & AEgidius. de iudi. capit. j. ¶ Fallit vbi ius prohibere. Hoc probatur de electio. quia sæpe. in fine cum notatis. per. G. super verbo, restituerim. & de sepultu. animarum. in fine. cum notatis. per G. in gloss. fina. & de censi q̃q̃. In fine. cum notatis per. G. in gloss. penulti. & de immunita. capi. quoniam. in fin. cum notatis per G. in gloss. fina. & in Clemen. vna de sequestrat. cũ ibi notato per Zenzel. super verbo, prius. Ad idem secunda q. vij accusatio. in fin. vbi de hoc. in gloss. quod videtur. & dicto capi. excommunicatos. vbi etiam de hoc. & . xvij. q. iiij. de presbyterorum. in fin. in gloss. alias quod. ¶ Et idem in excommunicatione lata per superiorem contra prohibitionẽ iuris. s. ꝙ non teneatur, probare expressè. xxv. q. ij. imperiali. de offi. or. Roma. § officiales. vbi hoc no. G. super verbo, no. & Card. in additione, licet Ber. & Io. An. ibi cõtra. & malè secũdũ eũ. Idẽ Host. Card. & . G. de sen. excom. Romana.

§. in vniuersitatem. super verbo, prohibemus. Licet Ber. ibi contra, & malè. Idem Io. vij. q. j. sicut vir. super ver. adulterã. & Archid. Ibi super verbo, dico ꝙ non reprobans opi. Ber. in §. officiales. & §. in vniuersitaté. all. per id. c. idé Zenzel. in extraua. Io. suscepti. Et est ratio: quia quæ contra prohibitionẽ legis mortuæ, vel viuæ fiunt, pro infectis habentur. Et lege mortua. C. de le. l. non dubiú. ĩ. de reg. iur. quę cõtra legé fiút. li. vj. & extra. Io. eccle. Romanę in fi. De viua, puta Principes, qui est lex animata inter nos in aut. de consuli. in fi. & no. Zenzel. in dicto. c. eccle. ¶ Item fallit vbi ab homine daretur certa forma absoluendi: quia illius omissio viciat absolutioné etiã si in partes vocatione constaret. ar. ĩ. de rescript. cú dilecta ĩ. de resti. spo. Pisanis. vbi hæc no. Go. & Archid. xxiiij. q. iij. cóparum⁹. glo. fi. vbi de hoc. Et de hoc not. Inno. aliter. s. c. prudentiã. § sexta. super. ver. maliciã. s. ꝙ nõ oportet aduersariú vocare. Sed Ab. ibi contra remittit ad no. sua ĩ. de iudi. c. j. & ad no. sua in. c. ex parte. ĩ. de verb. sig. Dicam in dicto. c. qua fronte. ¶ Sed pone, ꝙ aduersarius citatus petit sibi satisfieri de expensis. verum petens absolutionem contra eum excipit de excõicatione, dicens se paratũ probare, an facienda sit absolutio ante restitutionem expensarũ? videtur, ꝙ sic: quia si excõicatus est, non potest agere. ĩ. de iud. intelleximus. Et sic nec expensas petere ¶ Item cõstat, ꝙ sufficit cautio. ĩ. de ver. signi. ex parte. j. ¶ G. Naso. tenet contrarium: cú iste nõ agat, sed excipiat illú non prius absoluendũ. & hec sibi licet. ĩ. de excep. cú inter. Ité ex cõtrario lis oriretur ex lite, & protelarẽtur causæ cõtra mẽté iuris. ĩ. de dolo. finẽ. de re iud. c. ij. Item, & si diceretur agere, cum iste expensæ venãt per iud. officiú. C. de iudi. l. scimus. Iudex ex officio suo illú condénabit. Simile de iureiur. debitoris. de decim. ex parte. Non ob. quia intelligitur secundum decre. ĩ. vt lite non contest. quoniam. § in aliis. & §. vlti. &c.

9 ¶ † SEPTIMO principaliter quæritur, nunquid § pe & fi. huius decre. habeá locú in snĩa interdicti: hoc est, vtrú ille, qui iniustã interdicti snĩam conqueritur, debeat absolui etiã si pars aduersa contradicat, lite super hoc pendente: dú tamẽ offensa propter quá snĩa lata est, non sit notoria: & pars petens absolutionẽ velit cauere de parendo mãdatis eccle. super satisfactione offensæ sic vt absolueretur à snĩa excommunicationis? Dñs Ber. de bosqueto dudũ palatij Apostolici causarũ auditor, postea factus Neapolita. Ar. hiepis. demú Cardina. Refert hec dubiú tẽpore suo fuisse motũ ĩ rota, & quosdã tenuisse, ꝙ non: donec docuerit de iniustitia snĩæ. Ratio, quia nõ est eadẽ cã periculi & cõionis vitandæ in interdicto, sicut in excõicatione pro quo. ĩ. de senté. exc. præsenti li. vj. ¶ Dicit tñ, ꝙ per ibi no. videtur posse distingui de interdicto lato in personã vel in loca: vt ibi distinguitur quo ad beneficium absolutionis ad cautelã. Item, quia præsumendũ est, ꝙ snĩa interdicti &c. ¶ Dicit tñ, ꝙ contrariũ obtinuit de facto per maioré partẽ dñorũ: quia satis est magnũ & sufficiens periculũ in interdicto: vt æquitas dicti huius. c. cũ contingat. locú habeat Nec per hoc aliquid in iustitia deperire põt parti aduersæ: Imo est ei⁹ vtilitas, ex quo iste vult cauere de parendo iuri. Pro hoc de app. qua fronte. Vbi quidã reputãt hoc expressum. Sed non est ita: quia licet quærat de senté. excõica. & interdicti, rñdet de excõicatione, & non de interdicto. Et ita magis videtur posse iudicari in contrariũ: nisi diceretur, ꝙ quasi ex sufficientia paritatis rationis, quod rñdit de excõica. videatur de interdicto etiã rñdisse. vide Io. in No

10 uella in. d. c. solet li. vj. in cõiũcto, versu. ad quartũ. ¶ † Redeundo ad materiã præcedentiũ, scilicet vsq; ad secundã qõnẽ: Octauo quero, nunquid agens de nullitate excõica. & non probãs nullitaté, sed iniquitatem, obtinere debet absolutionem? Cõis opinio est, ꝙ non, propter defectũ in mõ agendi. Tamen aliqui contra: quia in nullitate est iniquitas, secũdũ eos: sicut contra inducunt not. Ion. de app. dilecto. & l. Carmelia pia. ff. de iure. pa. & ff. fa. ercisc. l. qui sũ. ¶ Sed dicit Ligna. ꝙ non procedit hec opinio de iur. rigore: quia iniquitas præsupponit entitaté: cum sit quędã qualitas, quę non est sine subiecto: vt. ff. si cer. pet. l. ei⁹, qui. quod omnino excludit nullitas. Et sunt incompatibilia. vñ non possunt simul proponi ad instar eius, qui allegãs contraria incõpatibilia, nõ debet audiri. C. de fur. l. j. & de app. c. solicitudiné. cum si. Nec ob. dictũ Inn. in. c. dilecto. quia non loquitur ibi ita simpliciter, sed loquitur cum appellãs dicit snĩam nullã sed appellat, si aliqua est ab ea tãquàm ab iniqua. De quo remittit ad no. sua in dicto. c. dilecto. ¶ Ecce, aut peto declarari snĩam iniquã esse: & potest pronunciari nulla. Et ita procedunt no. In no. in. c. dilecto Aut peto eam pronunciari nullã: Et nõ põt pronunciari iniqua secundũ Lig. quia licet appel iniquitatis veniat nullitas, non ęcontra secũdum eũ. Sed cõtra, quia ois nullitas est iniquitas: vt no. Inn. in. c. dilecto. ¶ Rñdeo, ꝙ duplex est iniquitas vna est spãlis, quę quia tenet ipso iure propter suã iniquitaté, indiget absolutione, seu retractatione & talis species differt à nullitate & de tali loquitur hic. Et est ratio huius, quia inter species differentes vna aliã non comprehendit: sicut hominis appel malè potest asin⁹ cõprehendi: vt ff. de leg. j. l. si quis in fundi. Et sic procedit opinio Lignan. Alia est iniquitas in suo genere, prout nullitaté & iniquitaté, de qua supra prox. dixi, simul comprehendit. Et de ista bene posset hoc pronunciari. Et in hoc posset saluari opinio. alle. limi. distinctio. ff. de adop. l. ij. de iur. om. iudi. l. imperium. ¶ Supp. glosas. ¶ In glo. prima ibi: *quibus statim* vel per risiones ad oppositiones, vel ad interrogationes. apparebit semel tñ appellatũ. de fid. instr. cum Ioan. versu. porro ¶ In glo. ij. *in fi*. plures alij no. e. tit. pñti. lib. vj.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Committens simpliciter vices, an in totum commisisse videatur?*
2. *Alienationem omnem conductori prohibitam esse.*
3. *Processum ob ordinem non seruatum cassari.*
4. *Spoliatus vt ante restitutionem accusari non potest, ita nec de eius crimine inquiri.*
5. *Administrationis interdicto, in specie de qua hic, an sit reuocandã?*
6. *Prælatus accusatus, vel denunciatus, aut suspectus, qualiter ab administratione remoueri debeat?*

¶ *CAP. XXXVII.*

VEnerabili. ¶ Casus Si subdelegatus delegati Papæ simpliciter datus, cœpit vti iurisdictione, delegatus illã reuocare non potest. Sed si subdelegatus contra formã rescripti procedit, null⁹ est processus, secundum Nouel. Sed caue, quia iste casus non valet: vt dicã in. ij. oppositione. Et ideò pone casum, quem ibi ponã in fin ¶ Primo recitat formã delegationis. Secundo subdelegationis. ibi: *verũ*. Tertio reuocat processus subdelegatorum causam exprimẽs, ibi: *quorum*. ¶ Expone literã. *vlterius* ad immobilia & fructus. Inn. iij. q. ij. & . iiij. & de resti. grauis. Inno. dicit Host. hęc verbum subintelligi etiã si non fuisset adiectum. Habet eñ verbum restituendi, plenã significationé. ff. de vsu. videam⁹. § in Faniana. Et verbo restitutionis continetur omnis vtilitas actoris. ff. de verb. signi. l. cum prætor vnde restituendi sunt fructus percepti, & qui percipi potuerũt: vt. d. c. grauis. & quicquid habiturus esset, si spoliatus non fuisset. ff. de vi & vi. ar. l. j. § quod autem ait prętor & etiã quo ad commodũ. ĩ. de rest. spo. Pisanis. & tanto tẽpore debet pacifica possessione gaudere, antequàm rñdeat, quanto extitit spoliatus. iij. q. ij. c. j. & c. cã diui. Host. post Vinc. & Lau. Io. And. secundum Nouel. Sed hoc vltimũ non seruatur. ¶ *Corporalẽ*. In hęc peccauit primus subdelegatus: quia prius de suspitione, &c. ĩ. § fi. Host. ¶ *Suspectus*. hoc est non imperij, & tñ committitur, secundũ legẽ tñ antiquã secus: ff. de offi. e. cui mãdata. est iuris. l. j. Quod autẽ est mixti imperij cõmittitur. ĩ. eo. ex literis. Similiter & quod est iurisdictionis. ĩ. e. c. vlt. Inno. Pro primo. s. mero imperio ... do. fa. ĩ. de off. or. pastoralis. j. rñs. Host. & de hoc. e. ... sede. Nouel. fa. ĩ. de offic. vi. cap. licet. li. vj. vbi de ho. ... ¶ *Prouidũ*. de hoc, & alijs circa materiã coadiutoriũ vide plenè per Nouel. ĩ. de cleri. egro. c. fi. ¶ *Coadiutoré*. ad officium istius pe-

istius pertinet prohibere malã administrationẽ & curã adhibere, vt fiat bona vij. q. j. qa frater. Sec* est autẽ, si non daretur sibi offici. coadiutoris: qa tunc eñ cõsiliũ requiri sufficeret. ff. de admini tu. l. pater tu. & no. s. de elect. cũ in veteri. & de accu. c. vlti. Inno. *Prouideret.* Autbo. Aposto. Quod dic, vt cleri. egro. c. vno lib. vj. *Cuius* coadiutoris. *Temporale* ergo spũa Iu poterit administrare. Ad hoc uij. q. ij. qa ea. In fi. magnæ gl. interim. id est donec aliter prouideamus. vel. i. donec pendeat inquisitio Hosti. *Cõmissu.* nõ obstat. j. e. quoniã qa loqui tur quando ponit in rescrip. q personaliter inquirit: hic simplicit fit cõmissio. Vel dic vt ibi: *quorũ.* s. Abb. primi & thesaurarij secundi subdelegatorum. *Mandatis.* qui studiosè seruari debet Inno. & Hosti. *Nostri.* sicut ergo delegat*, & sic subdelegatus rescrip. Aposto. seruare tenet ¶ † Inn. elicit hic quatuor notabi. Primũ est ibi: *vices.* q simpliciter cõmittendo vices suas, in totũ cõmisisse videtur. de quo super. c. super qõnũ § fi duo. † Scdm est ibi: *alienationis.* q coadiutor interdicit ois alienatio Et idẽ intelligit de visitatore, & eo cui cõmendatur eccle de quo nota. de elect. dudũ. Ro. iunge nota. e. ti. c. nemo lib. vi. & melius in. c. is cui. e. ti. & lib

¶ † TERTIO not. ibi: *cõtra mãdatũ.* q si ordo nõ seruat, processus cassatur. s. de rescrip. cũ dilecta. & intelligit de ordine, qui studiose seruari mãdatur. ff. mãdati. l. diligẽter. secũ dum eũ. ¶ † Quartò not. ibi admittẽdũ, q sicut spoliatus nõ potest accusari ante restitu. ita nec de crimine eius inquiri iij. q. ij. c. ij. & iij & per totũ q. Et ius responderi posset nõ cassatã: qa inuisti: sed qa cõtra formã mãdati: vt. c. cũ dilect. Ioo. ¶ Opponit Inno super verbo, *suspectus.* Sed solue: vt ibi. Secundo oppo. ibi: *coadiutorẽ.* prout Ber. in glo. ij. Et solue, vt supra ea dicam. ¶ Tertio opp. ibi: *vices.* qa re integra delegat* reassumit iurisd ar. s. e. licet & est tex. j. e. quis. lib. vj Soluit, q delegat* cõsenserat expressẽ subdelegatiõi: nec erat res integra. ¶ Sed cõtra, qa totus. processus subdelegatorũ hic reuocat, tanquã nullus. Igitur nec facit rẽ non integrã. nec impedi reuocationẽ. ar. j. de re. iur. nõ prestat lib. vj. Et istud videtur multũ fundare opinionẽ Hosti. quã tetigi. s. c. licet & quam etiã no. Host. j. de excep. c. olim. & Archi. in dicto. c. quãuis. & In. Nouel. in. c. cũ plures. j. eo. lib. vj. & Hosti. s. c. licet. Et in his omnib* locis de hoc scripsi: videlicet, q act* nullus per petuat iurisd. cõtra opi. Io. j. c. cũ pluries, in v lt gl. ¶ Supplet tamẽ Io. q iste Abb. fecit aliquem processũ super restitutiõe forte citãdo imperatorẽ, vel ei precipiẽdo, quod mãdabatur vel q simile, à quo demũ imperator fauore, vel ob aliã cãm destitit, & sup inquisitiõe suspiciõis pcessit: vel simul super vtroq; de iudi. exhibita. Vel fecit aliquẽ actũ licitũ vtriq; articu. restitutitiõis & inquisitiõis cõmu. puta subdele. publi. Iubendo scribã, vel notariũ cãæ eligẽdo. nũciũ iuratũ constituendo, vel iuramentũ ab eo exigẽdo, vel quid simile. Ex quo actu qui tenuit inducta fuit perpetuatio. Et hoc satis est verisimile: licet nõ pateat ex antiqua, nescio si patet ex integra Nouel. magis credo, q saltẽ citatio interuenit ad procedẽdũ vigore subdelegatiõis. Nam processus ex defectu citatiõis nõ irritatur. Suppo. igitur citationẽ precessisse & valuisse. licet process* postea factus nõ valeret. & satis hoc præsumit: qa semper citari debet, & consueuit pars ad dicẽdũ, cõtra cõmissionẽ, seu rescriptũ anteq̃ ad alia procedat, ar. ff. de le. Nam ad ea. Quæ citatio modus est perpetuandi, vt. s. e gratum. & . j. ti. c. fina: dicã. s. cũ plures. & meli de offi. le. c. fi. in vlt. opo. & . q. j. & . ij.

¶ † Iuxta istã decre. talẽ moueo quæstionẽ. Pone: iudice dele. inquirẽte cõtra quendã Præla. super mala administratione, fuit ab ipso per prælatũ à quodã prætẽso grauamine ad Papã app. sed iudex post app. & ante dationẽ aposto. nihilomin* interdixit ei administrationẽ, ne lite pendẽte administraret. Ille verò corã superiore de app. cognoscen. petit illam interdictionem reuocari, tanquã attentatã quærit, an sit reuocanda. Posita ista quæstione in consilijs Rotæ de tempore domini Ber. de Bos. quidã dixerũt, q nõ censet innouatũ vel attentatum, cũ etiã ante appel fieri potuisset talis interdictitio. ar. huius. c. j. ne pos. legato. l. postquã § j. cũ ibi nota. ¶ Alij verò quasi oẽs cõtra: q̃a penden. termino ad dandũ aposto. iurisdictio iudicis est suppensa. de ap. nõ solum lib. vj. Sed hoc dubium habes disputatũ per Paulũ in. q. quæ incipit a præla. regulari. in secũda parte qõnis. vbi Pau. cõtrariũ determinare videtur: de qua dicã in dicto. c. non solũ. Ad. postquã § j. respõdebant. q ibi loquit in ordinario iudice, qui iam respõderat appel. & dederat aposto. vbi appel. fuit a diffinitiua & erat iudex ordinarius, ad cuius offi et iam post appel. multa pertinent. de appel. cũ teneamur. & . c. ad hæc. j. c. proponit. hic erat delegatus cuius potestas expirat per appel. legitimã ¶ Vel melius nõ constabat hic an ista iurisd. esset facienda ante appel. quia non cõstabat, an esset suspectus de mala administratione. nec an inquisitione super hoc facta esset sufficiẽs ad aliã iurisdictionẽ faciendã. Et ideò non potuit fieri, post app. Ibi verò cõstabat cautionẽ fuisse pstãdã quare oũ obstat.

¶ † SECVNDO occasiõe præcedẽtis q̃stiõis, & hic not. generaliter quærit qualiter prælatus accusatus, vel denũciat* aut suspect*, debet ab administratiõe remouere. Et dic, q nõ si nõ est probatus dilapidator: nec de lapidatione suspectus viij q. iiij. nõne. xv. q. vlti. c. vlt. cum cõcor ibi alle. Nec etiã tunc debet coadiutor sibi dari, vt hic, in principio. ibi si Epus meritò &c à cõtrario sensu. Sed bene põt etiam nõ probata suspicione dilapidationis. interdici ei omnis alienatio vt hic & j. de accusa. c. pe. & vlt. Nota. Ber. in dicto. c. vlti. glo. fi. & eo. tit. c. qualiter & quando. ij § quia verò. glo. qui eum. & Hosti. post eũ, & Archid. cui dicta recitat hic Col. & dictũ Hosti. de fuga q habes, vt lib. pen. c. j. iij. q. ij. c. qa ea gl. pen. & xij. q. ij. quia Vlteranę glo. ij. Siverò probatus est de dilapidatione suspectus, sed nõ dilapidator: vt quia probat aliquid factum malæ administratiõis. q excusari nõ potest: de pone exemplũ. j. de simo licet Hely. § qa verò. Secus si posset excusari. j. de accusa. cum dilectus. & tunc remouet sed datur sibi coadiutor & interd. sibi alienatio lite penden. vt hic secundum Vincen. & Abb hic licet Ber. Inno. & Hosti. hic dicant, q debent penitus remoueri. Et Idem Io. hug. in. q ij. quia ea. Et malè secũdum Vin & Abb. hic. & Ber. j. de accu. c. fi. & Archi. iij. q ij. c. si Epus. in glo. fi. & . c. ea super ver. administret. in fi. Et hoc etiã innuit Spec. e. ti. de actore § in. iiij. colum. ver. Idem, quod & tutor, &c. vbi dicit. q talis agere non potest. ¶ Vel potest dicere secũdũ Nouel. hic, q quãdoque prælatus est suspectus de dilatione præterita tãtũ: & tunc dat coadiutor, & inquirit: de qua, si cõstabit deponit. Quãdoq; suspectus est de lapidatione futura propter præteritam de qua constat: & tunc procedit gl. Ber. & sequatiũ hic. Hoc dictũ placere videtur Col. per. c. licet hely. quia ibi suspectus ab administratione remouetur, Et per viã inquisitiõis. & per c. quia ea. alle. Et quia. c. licet. posterius nõ videt corrigi: sed quod. c. loquit de quadam prouisione Papali propter spoliationem in odium spoliantium & hoc maximè, vbi apparet de malicia suspecti, processum impedire volentis. vt c. quia ea. licet forte secus hoc cessãte, secũdũ Hosti in. c. licet Et videtur placere Archidia. xij. q. nobis. Cuius verba. de longo recitat hic Col. sumpta tamẽ ab Inn. & Host in. d. c. Nec obs. de elect. quod sicut. in fine qa in nullo modo fuit actũ cõtra lapidationẽ, vel ante accusationem, potest sibi prospicere per restitutionẽ, vt ibi probatur Remittit ad nota. de resti. spoli. ex parte. quæ distinctio in effectu concordat cum præmis. Aut est probata vera dilapidatio cõtra ipsum: & tunc remouetur totaliter ab administratione. vt c. quia ea, & c. licet Hely. in fi alle. secundũ Vincen. Petr. Abb. & Nouel hic, & Ber. j. de proba. c. fi. & . Archi. in. c. si Epus & . c. quia. alle. & de duplici inquisitione, quæ fit super dilapidatione prima. s. summaria & de plano, super suspicione secũdæ plana cũ cãæ cognitione super veritate dilapidatiõis. vide per Host. in dicto c. licet § quia verò. Et de ista materia, vide q not Archi. xij. quæstione. ij. c nobis gl. Adde not est & melius in. c. Vltera. glo. ij. & Hen. j. de accusa. c. fi. Vide super hoc Goff. de Sal. ff. de suspect. tu. l. decreto. Distinguebat tamen Ligna dicẽs, quod porrecto libello dilapidationis, interdicitur statim

omnne genus alienãdi de accu. c. fi. Et si in processu causæ sur gat suspicio nõ vehemens datur coadiutor, vt hic: si vehemẽs, remouetur. Quæ differũt. qa administrator per se administrat & coadiutor nõ, si c[on]stat de veritate, & procedatur per inquisitionẽ, remouetur. Sed si per accusationem etiã ab ordine deponet. Allegat. c. quia est. & c. licet hæly & xij q ij. diaconi & C. Apostoli. se [illegible] vt supra. Sed nunquid in crimine suspecti est dandus libell⁹: remot⁹ & an sit infamis vide no. gl. & Cyn. C. de suspe. tuto. l. suspectos. & Host. de Imo. licet & j. de offi. iudi. c. ij q Collec. hic recitat. vt q no. de simo. dilectus Et not. Accur. [illegible] de suspect. tu. § suspectis. & ff. quod me. causa. l. isti § fi. & ponit hic Collec quasi de ver. ad verbũ dicta Cyn. in dicta. leg. suspectos in v. q[uo]n[i]ãb⁹ primis & fa. etiã vj. questio ibi signata ad p[ro]positum. Item recitat ipse questionem, quã Cyn format C. arbi tute. l. quicquid. ¶ Supple glo. in glo. j in fi. vt patet in antiqua ¶ In glo. iij. ibi *dolo*. hoc non habet locũ in possessorijs, vt not. j. de resti. spo. in literis. & de re iudi. dolu facit. Et dicit hic Inno. q datio coadiutoris p[ro]cessit hic ex prouisione: forte, quia hic Episcopus p[er] laicalẽ potentiam erat eiectus vnde & post probationẽ suspitionis non debet amouere penitus administratione. Aliâs autem est de iure communi, q suspectus de dilapidatione amoueri debet penitus ab administratione. j. de symonia, licet. ij. q ij. qa de quo dixi. s. in. ij. q. Et ibi: *vt hic*. non dicit, q remoueatur: sed datur coadiutor. Ex quo autẽ probata fuerit dilapidatio locus erit depositioni: vt in decre. licet, secundũ Pet. & Abb. dic, vt dixi, vbi supra. Et in fi. dic, q quælibet persona eccle. est admittẽda. j. de re. ec. non alie. si quis preb. § fi. vbi de hoc Hosti In glo. hoc ibi *intelligo*. idem G Inno. Hosti. & Archi. j. ne se. v. c. vno. li. vj. de quo l[oqui]t⁹ in. c. cũ. olim. all. vide lecta & no. vij q. j. c. j. & c. qa frater. & j. de cleri. egro. cõsul. Coll. In gl. *qui d[e]c[on]tinebatur*. in fi Dicit Inn. q vt verbũ vniuersale aliquid addat, etiã terrulas aliena. nõ poterunt, vel alienatiões facere in casibus præmiss. Nota xij. q. ij. in summa. Res tamẽ, quæ seruando seruare nõ possunt, alienare nõ poterit, secũdũ eum: vt de hoc in summ. prædicta. ¶ Ex hoc dixerunt quidam, q si duobus Abba. litigantibus super possessorio monaste. creditor agit cõtra possessorẽ, super debito pecuniario, & ante respõsionẽ libelli dati per creditorem, possess. condemnatos restituerit possess. quæstio[n]e super petitorio pen[de]n[te]. ille primus non tenet respõdere libel. creditoris: qa quo ex nũc non habet administrationẽ non potest agere, nec conueniri, Facit no. de elect. querelã in gl. ij. & hic, & Institu. de suspect. tu. § si quis autem. Et quia alteri nunc possidenti ratiõe possessionis, quam habet authoritate superioris, est de omnibus iurib⁹ respondendũ, secũdũ no Inn. de elect. nihil. & de resti. spo. in literis. circa princi. ¶ Refert tamen Ber de bo[nis]. q tempore suo maior pars auditorũ, Imo oẽs exceptis tribus contrariũ tenuerunt: dicentes in elect. creditoris esse cõtra quem ipsorum duorũ litigantiũ super monaste. debitũ petat Simile. C. de peti hære. l. vltima. cũ ibi nota. super verbo, cautiõe in fi. & ff. si cui plusquã per. l. falci. l hoc autẽ § si duo. eam si. Nec obstat quod non habet administrationẽ: quia defendẽdo causam nihil concernente possessionem administrat. Nec est verũ simpliciter, q si ibi sit interdicta administratio, licet sibi sit ablata possessio. Nec est simile de tutore, curatore, vel alio administratore: quia nudi sunt, nec ius habent in administratione. Secus verò in Abbate, qui habet ius ratione cuius potest conueniri. & valebũt acta cũ eo si obtinet in petitorio monaste. si succũbit, imputet sibi creditor, qui ipsum elegit. Sed an fiet executio contra possessorẽ tu cogitabis Non obstant not. in. c. nihil & in. c. ex literis. quia ibi loquitur de debitoribus, cui debeãt soluere. Sed hic loquimur de creditore, quẽ possunt cõuenire. Nec obst. no. in. c. querela. in glo. ij. quia licet glo. dicat ibi agi posset cõtra possessorem ecclesiæ non tamen denegat quin etiã agi possit cõtra alium asserentem se rectorẽ, vel prælatũ glu. ¶ In penul. vbi: *vt hic patet*. & j. quamuis libro sexto. & in fine vbi de hoc & de electione vt circa libro. vj.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Interlocutoria, per quam verus iudex pronunciet se verum iudicem non esse, an eum iudicem desinere faciat.*
2. *Sen[tentia] [illegible] in spe. ie de quibus, an teneat.*
3. *Viduæ ac reliquæ huiusmodi miserabiles personæ, qualiter de foro ecclesiæ esse dicãtur? Et quid si iudex secularis, de huiusmodi personarum causis cognoscere, & iustitiam facere coeperit &c.*
4. *Iudex ecclesiasticus in causa viduæ, quando procedere possit.*
5. *Viduæ & huiusmodi personæ, si diuites sint, an cogantur coram suis iudicibus respondere.*
6. *Quid si eccle. nõ requisitus dominus, possit simplicẽ querimoniã audire.*
7. *Viduæ & omnes miserabiles personæ, nõ possunt alios ad curiã Imperatoris trahere.*
8. *Quid si coram delegato compareat reus, libellus, datus, post accedunt partes ad ordinarium & coram eo dant libellũ & litem [con]testantur, nũ videtur per hoc recessum à iurisd. deleg. & reuocatus se.*
9. *Imperator si conuenit coram ordinario & iacet, nũ sibi præiudicat.*

¶ *CAP XXXVIII.*

Significantibus. Casus Delegati qui pronũciant se iurisd. nõ habere, etiã de cõsensu partiũ causam nõ reassumit. Et primo appellans narrat factum. Secundò Papa dat iudicẽ. ibi [illegible]

¶ Expo. literã. *viduas*. xxxiiij di. vidua. *Mentes* forte fraude forte simplicitate de quo in fi. secũdæ gl. & *diues*. Et sic non miserabilis est is super quem natura mouet ad miserandum vt diuturno morbo grauatus, vel fatigatus & debilis. C quã do Imperator inter pupillũ & viduam. l. vna. vel pauper oppressus & desolatus. lxxxvij. di. desolatos. & dicã statim plura exempla. Igit cũ ista sit nobilis q diues, & per c[on]sequens petens cum pec. obediant oĩa ecc. x. Ergo non miserabilis. Contra viduas vide in Hieroni. ad Ocea. de morte Fabiolæ. & ad Prin. Et p[ro] his ad Pau. & Eust. in fi. *Exhibere*. & d[omi]n[u]s paratus est reddere. alias contra. de. c. ex tenore. & c. extransmiss. de fo. cõp. Hoc enim reg est, etiã secundũ leges: qd in defectũ iudicis secularis. vel quia nõ habetur: vel qa recusat, vel quia iustitiam facere neglexit: vel quia subditum notoriè lædit, nedum Papæ, Imo & Epis. & iudicare & in melius reformare. In authen. vt differentes iudices. j. respon. § si cũ cõtigerit. & § in ciuitatibus. coll ij. Hinc est q Papa vacan. imperio in talibus vices Imperatoris gerit. j. de fo. cõ. licet Hosti *proui ...* Quod dicit lex, iudicis est æstimare, an sua sit iurisdictio. ff. de iudi. l. si quis ex aliena. supp. & pronunciare: vt hic, Gof[fred] prout de iure deberet. Vel dic, q mittebatur priori cõmis. Et sic errabant in iure, vel in foro quorũ alterũ prorogationem impedit. C. de iurisd. om. iud. l. j. Inn. Tertium expressũ in cõpromisso. *Resumpserunt*. de facto, vel quantum in eis fuit. Idẽ mater & filius. *Quod*. pro quia. Pet. & Ab. *Absoluunt*. duo ad iurisdi. nõ quoad petitionẽ. Hosti. *res. ca.* corã se *Steterit*. omnia superiora respicit de reic. olim: [illegible] hic faciebat Host. differentiã inter verbum reuocatio, & verbum reuocato de quo per Nouel. de rescrip. significante. in fi ¶ Oppo. primò ibi *reassumpserunt*. Et ibi: *reuocetur*. Et hæc in tro vltimã glo Inno. quia Imo videtur, q partes in hoc poterunt reuocare priuilegio suo: vt. C. de pact. l. si quis in conscribendo. ¶ Inno dicit, q Imo talis conuẽtio vel pactum in hoc non præiudicat: quod redire cogantur ad eos: quia antequam rediret posset eorum voluntas mutari: vt. ff. de iurisd. omni iudi. l. si cum venerit. Solùm enim hic potest petere pœnam, vel agere ab interesse, si est cõpromissum, & venerit contra illud: sed nõ potest prohibere coram suo iudice litem agere vt. ff. de arb. l. si rem. & C. de arb. l. j. ¶ Et ad. l. si quis in conscribendo. recitat plures solutiones. Quidam enim illam intelligunt: cũ est pactum redactum in scriptis. & hæc decre. quando est pactum sine scriptis. Sed hæc solutio reprobatur C. de pact. l pactũ, q bona fide. ¶ Alij dixerunt. [illegible] loquitur reo: hanc in actore Sed ista ex litera falsa apparet. Præterea reo licere non debet, q non licet actori. Alij dixerunt ibi ex pacto agi: quia vestitum fuit cohærentia contractus. ff. de [illegible]

di.lege hæres §.1. ¶ Tu dic.l.illam loqui, quando pactum ponitur ad declarandũ iurisdictionem, Vel verius, quando ponitur pactum ad vnum certum de pluribus iudicibus habendum .f. quando quis habet plures iudices ordinarios, sicut Bononiæ, vbi scholares habent Potestatem, & magistrũ suũ: tunc si faciat scholarem pactum de litigando sub vno, tenet pactũ. Sed si velit prorogare ex pacto iurisdi. ad eũ cuius iurisdictioni non subest, nõ præiudicat, si cogatur inuiti corã eo litigare: vt hic, & dicta l. si conuenerit. Item cum isti delegati interloquuti fuerint per literas huiusmodi se procedere non debere: & alias non esse iudices ordinarij, eorum iurisd. non poterit prorogari. C. de iurisd. omni. iudi. l. priuato. Itẽ quia & si alias ordinarij essent: quia tamẽ nõ videbatur intendere prorogationi iurisdi. sed quasi priori cõmissioni nitebantur, quæ ex debito, cum non tenerentur: & ita errabant in facto, vel in iure, quorum vtrumq; prorogationem impedit: vt. ff. de iudi. l. 1. in princi. & §. 1. Et ideò iustum est, quod hic Papa diffiniuit. Et in hoc tangi videtur fundamentaliter intellectus istius decre. licet & dici posset, quod hic non fuit cõpromissum, quod redirent ad iudices delegatos: nisi sicut erat de iure, secũdum Inno. ¶ Dicit Hosti. quod laicus bene facit pactum de litigando sub vno de suis iudicibus, vt in cõtrario. Sed loquitur quando sit pactum, vt delegatus, cuius iurisdictio exprimitur, illã reassumat: q̃ fieri non potest. Remittit Nouel. ad nota. sua de foro cõpe. si diligenti. supra glo. Sic ergo. & de materia glo. eo. ti. dilecti. dicam statim. ¶ Opponitur secundò ad intellectũ decre. & fortius de. c. dilectus ij. ĵ. de prab. vbi patet, q̃ executores Apost. interloquuti se nõ esse executores nihilominus postea procedunt. Igitur apparet q̃ talis interloquutoris non facit interloqnẽtem desinere esse iudicẽ: nec impedit quo minus procedat. maximè de consensu partiũ. Nec obstat app. quia procedendo renũciatũ est, si præcessit. §. c. gratum. Quamuis & hic non præcesserit, sed sequatur., Et istud cõtrarium videtur destruere summa. Io. opini. Ber. & Host. ¶ Host. ponit hic duas solutiones, Prima est, q̃ illud sit Authẽ. secundi rescripti, & nõ primi. Simile nota. s. e. cum. R. canonicus. Hosti. & . ĵ. de iudi. quia. Gul. Sed ista solutio illi literæ non applaudit. sed potius contra videtur. ¶ Secũda solutio, quod ibi malè interloquuti sunt & in iuste hic autem bene & iustè. Sed ista solutio licet euadatur contrarium. & fortè bene non tamen releuat summa. & opt. prædictorũ, nec eos defendit. Tertiam solut. ponit ibi Hosti. quod ibi. fortè fuerat ab illa pronunciatione appellatũ: sed ista diuinat. Et est contra literã illam: quia si ibi appel. esset, quia malè pronunciassent, non fieret eis remissio. ĵ. de ap. vt debitus & c. cũ app. friuolis. quod loquitur in appel. ab interlocutoria vt ibi patet in fi. Et tamen ibi fit remissio, & c. igit. Alias in consilijs Rotæ soluebam aliquando, q̃a iurisdictio de per se principaliter est cõmissa: & habet locum quod hic dicitur. Aliquãdo accedit ad aliud principale quod durat, si cut accedit executoria ad gratiã. & tunc habet locum, q̃ ibi dicitur, per. c. si super gratia. ĵ. de rescrip. lib. vj. Et de ista pro vno tẽpore feci magnũ festum illã mihi attribuens: cũ tunc tã gi eam ab alio non vidissem. verum postea per alium reperi eam tactam, & per quãdam reprobatam hoc modo: quia tacita reuocatio, quę fieret per mortem Papę, de qua loquit. c. si super. & expressa reuocatio, quã sapit natura huius interloquutorię secundũ eum, quo ad hoc nõ verificantur. Nam reuocatio actus positiui existit, & non mors Papę. Dispositiuꝰ enim actus eradicans totũ aufert. ĵ. c. quàuis. ff. de iudi. l. iud. soluitur. Modo talis videtur huiusmodi interloquutoria, secundũ eum: ideo hic non probat. Item alij impugnant istam solutionẽ per. c. si cui nulla. §. secus de præb. lib. vj. Sed non in isto: quia ille §. habet dubium intellectũ: vt ibi dicã. tamen placet Lig. ¶ Verum posteà vehementer dubitare me fecit vnum quod plures in consilijs repetitis vidi teneri & seruari in Rota, videlicet q̃ auditor, qui pronunciauit super defectione appel. propter non prosequutionem. ĵ. tẽpus. x. dierũ datum ab homine posteà docto de diligentia potest reuocare suam interloquutoriã & vigore prioris cõmissionis super cã appellationis sibi factę procedere, per. c. cũ cessan. & . l. quod iussit. & c. si à iudice, de appel. li. vj. Quia per talẽ pronunciationem non desinit esse iudex & tamẽ iudex appel. illã deserere tam pronuncians renũciat ex cõsequẽti, se non esse iudicem cum sublato fundamẽto, tollit ædificiũ: vt probat coia iura. Et quod pronũciatio cõtineat cõsequẽs necessariũ, patet. ff. de procu. l. Pompo. §. 1. in fi. ibi: nam cum iudi. rem meã esse simul iudi. illius non esse. cũ si. ¶ † Propter q̃ sina. voluit dicere, q̃ talis interloquutoria per quã verus iudex denũciatſ non esse iudicẽ, non facit eũ desinere esse iudicẽ. Et hoc probabam tali ratione: quia aut hoc diceret, q̃ eo quod sit interloquẽdo à se voluerit iurisd. abdicare: aut quia ius aliquod positiuum propter talem interloquutoriã sic interloquẽtem priuaret sua iurisdi. aut ipsa deuolueret ad superiorẽ. Sed neutrum horũ videtur posse dici. Igitur. Et q̃ primum dici non possit, ostẽdo: q̃a aut dicit q̃ sic interloquẽs habet animũ dubitandi à se per huiusmodi interloquutoriã suã iurisd. & ita, pones eum stare se iudicẽ & iurisd. habere, quia aliter abdicare nũ posset: vt. ff. de inof. rup. & irri. test. l. v. §. j & de cõdi. & demon. l. si vsusfruct. Et ita contra veritatẽ in præiudi. partis & elusionem superioris scienter & contra cõscientiã pronũciatur. & te hoc non potes dicere. Tum quia ista est detesta. præsumptio. de re iudi. c. j. lib. vj. Et per cõsequens reijcienda ff. pro soc. l. meritò & de do. inter vir. & vxo. l. Quintꝰ. Tũ quia per talem maliciosam exoneratione nõ põt delegatus à se iurisd. abdicare: vt. ff. de Offi. præsid. penul. & . ſ. c. pasto. in prin. ibi: dum mõ & c. & quod ibi dixi in prima oppo ar. ff. de mune. & honor. l. mune. §. iudicãdi. Aut dicet q̃ non habuit animũ à se iurisdi. abdicandi, vtpotè, quia credebat reuera se non esse iudicẽ, licet iudex esset: & tunc certè non potest dici, quod abdicauerit: quia sine animo quis nõ amittit, ius si bi cõpetens: vt. ff. de acqui poss. l. iij. & . l. queãdmodũ. & de re. iur. mõ animũ non habet, qui in iure. vel in facto errat. ff. de iudi. l. j. in prin. & §. j. & . ij. & de iur. omni. iudi. l. per errorem. Et quod dixi per Inno. ver. item quia. & . s. e. c. prudentiam in prin. ¶ Item secundũ dici non põt quia aut hoc diceretur per aliã decre. quã per istam: & hoc nõ: quia nullã aliã habemus, quæ hoc dicat. Imo magis cõtrariũ in. c. dilect. alle. Aut hoc diceremus per istã decre. & hoc non ex duplici ratione. & hic pendet verus intellectus istius decre. Primò, quia exci piebatur de hoc, q̃ reddebat rescrip. ne dũ subreptitium, Imo ipso iure nullum, videlicet mulierẽ impetrantem esse nobilẽ & potentẽ. & per cõsequens talẽ, quæ nõ est de foro ecclesiæ in hac parte, vt latius infra prosequor, Verisimile enim est, quod si Papa sciuisset, nullo modo literas cõcessisset. nec in forma cõi, nec etiã ar. x. di. q̃m idẽ. xcvj. di. cũ aduerũ. ĵ. de iudi. c. nouit. Et per cõsequens tales reddit literas ista exceptio, quæ non dant iudicem: vt. s. de rescrip. super literis. & q̃a visũ fuit iudi. hãc excep. esse not. vel p̃batã pñũciauerũt, se nõ esse iudi. nõ errando in iure, nec in facto. vnde talis interloquutoria nõ fecit eos desinere esse iudices, cũ non essent: sed potius detexit eos non esse iudices: & non mirũ: quia sententia cuius natura est præexistens declarare. ff. de rei. ven. l. vniuerso. & si serui. ven. l. sicuti §. sed si quæritur. nihil noui dare, vel auferre videt. ff de acqui. re. do. l. adeò. §. cum qs. ¶ Secũdo, quia pronunciatio de qua hic transiuit in rẽ iudicatã: q̃a ab ea non fuit appel. & ita pro veritate habet: vt ff. de sta. ho. l. ingenuum. & ius facit inter partes. & oportet et stari. ar. ĵ. de re iudi. cum inter vus. ¶ Nec ob. si dicit, q̃ talis interloquutoria põt reuocari per nũ, si iudex est, vt c. cũ cessante & . l. q̃ iussit. Et ita per actũ cõtrariũ tacita reuocata videt. Dico enĩ q̃ illud esset verũ, si cõstaret illam interloquutoriã malè fuisse latã: q̃a tunc cõstaret illũ fuisse & remãsisse iudicẽ, illa nõ obstante. Sed hic sic nõ cõstabat hoc: nec etiã præsumi debuit: q̃a cũ expressisset impetrans se pauperẽ, vt rescrip. obtineret & sub ista qualitate obtinuerit, & alias nullo modo obtinuisset, Imo nec obtineri, nec concedi alias potuisset, oportet q̃ dictã qualitatẽ expressam probet: cum sit affirmatiua. Alias

præsumitur cõtraria negatiua: vel censetur, eo ipso, q̃ cõtra-
rium nõ probat. ar. eorũ q̃ not. Nouel. j. de lite cõ. exceptio-
nis li. vj. & nota. per Cy. C. de proba. l. cũ te. Regu. enim asse-
renti imponit onus probationis. ff. de proba. l. ei, qui. &. C. e.
l. actor. Sic C. qui milit. nõ po. l. sup seruis. Et ita app. interlo-
quutoria hic bene lata & p cõsequẽs eã nõ potuisse reuoca-
ri ex defectu iurisd. ¶ Nec obstant iura, q̃ dicunt q̃ postquã
iudex functus est offi. suo, iudicare non põt. s. c. in literis. qa
iudex sic pronunciando, nõ fungit̃ offi. suo: sed potius facit
cõtrariũ: qa hoc pronũciat se fungi nõ posse. Abdicare enim
administrationẽ vel pronunciare se eam nõ habere. nõ est ea
fungi: sed potius cõtrariũ eius: vt. ff. de offi. procu. Cæsa. l. j. §. j
Nec eo, q̃ nõ est, qs fungit̃. Igitur nec eo q̃ quis credit nõ ha
bere, præsumit̃ se velle fungi. igitur &c. ¶ Præterea aliud est
superiorẽ dicere se procedere nõ posse: aliud est ex certa scien
tia dicere se pcedere nolle: vel à se iurisdi. abdicare: vt de se pa
tet. Fuitq; hic ratio dubitãdi, ratione cõpromissi & cõsensus
ipsarũ partiũ solũmodo, & non ea ratione, qa ex tali interlo-
quutoria diceret̃ iurisdi. amisisse: vt patet ex textu, & ex his q̃
dixi post Inno. in præcedenti oppositione. ¶ Propter quam
causam oppo. de. l. si qs in cõscribẽdo. facta per Inno. fuit val
de pertinens. sed oppo. de. c. dilect. facta per Hosti. & Nouel.
respectu sensus literalis & veri huius decre. fuit satis imperti
nens. & ideò Inn. illã nõ fecit: sed eã feci, vt discuterẽ, an dicto
rum Docto. opi. cui adhærent Coll. & Lig. de iur. procedat.
Modifica tamen & declara hanc solutionẽ ex dicendis in se-
quenti oppo. ¶ Ex quib⁹ infert̃ casũ sum. Nouel. ita generali
ter nõ pcedere sed sũmer: sic. Delegat⁹ p̃tens⁹ pronũcians. &
bene, se procedere nõ debere, etiã de exp̃sso cõsensu partiũ,
posteà procedere de iure nõ põt. Et attende, qa dixi, proce-
dere nõ debere. q̃ sonat impedimentũ exercitij: quia ibi tex
tus loquitur. non autẽ procedere nõ posse: aut se non habere
iurisdi. sicut dicit Nouel. Quod facit bñ ad dicẽda. j. in pxi
ma oppo. ¶ Tertiò opponitur ibi: *nisi requisito*. Et hîc redeo
ad primã glo. Inn. Nam videt̃, q̃ satis sufficiebat excipere de
falsitate paupertatis p mulierẽ exp̃ssa cõtra rescrip. ar. C. si cõ
tra ius, vel vti pub. l. ij. & l. penul. &. s. de rescrip. c. ij. & c. su
per literis. Sol. Inno. dicens, q̃ cõtrariũ procederet si per do-
lum expressisset paupertatẽ. Nam si fecisset per fraudẽ etiam
si dominus nollet facere de ea iustitiã, tamẽ illę literę possẽt
elidi per exceptionẽ doli in impetratiõe cõmissi: vt dicto. c.
super literis. Sed nõ fuit sic: quia Imo simplicitate ducta men
tita est. Ibi enim simplicitate facit, quãuis in hac forma nõ ha
buisset literas: sed in illa. s. q̃ pri⁹ dñs requireret̃ tamẽ requisi
to dño procedẽt iudices delegati: vt hîc, &. j. de fo. cõp. ex te
nore. & not. de hoc secũdũ eũ. s. c. ex literis. Vel põt dicere se
cundũ eũ, q̃ litere nõ valent, nisi primo dñs eorũ fuerit requi
situs. Nã nõ est aliàs iudex huiusmodi delegatus. Ideo dice-
re debet parti: vade, & primo prosequere ius tuũ corã iudice
seculari. & si ipse nõ fecerit. Ego faciã. Sed ipse per se prius
instare, & post instantiã & denegationẽ ad auxiliũ eccle. ve-
nire debebat. q̃ hic nõ dicitur fuisse factũ. & ideo non valuit
processus. Quod coadiuuat solutionẽ præcedẽtis oppo. Sed
cõtra, quia si iudices isti iurisd. habebãt: ergo partes de cõi cõ
sensu procedere poterãt corã eis & renunciare iuri suo. Ecce:
duæ sunt responsiones hîc. fatet̃ cũ Inn. de præsenti literas ip
so iur. valere, sed exerciũ iurisdi. dicamus ex eis nõ compe
tere ante domini requisitionẽ: qa alias nõ procederet oppo.
Et illa est mens Inn. de qua dicã in dicto. c. ex tenore. Et etiã
supponamus defectũ exercitij ita nullũ processũ reddere, si-
cut defectũ iurisd. dixi satis. s. c. prudẽtiã. in prin. & §. adijci-
mus ¶ His suppo. prima sol. est illa. q̃ dat Inno. s. e. in prima
oppo. quã dixi supra ideo pertinẽtẽ, qa errabant partes in iu-
re, primæ cõmissioni innitentes. Sic & secũda solutio, qa sine
cõsensu iudicis laici, cui⁹ iurisdi. p̃iudiciũ afferret̃, nõ potuit
fieri hæc prorogatio: per ea, quæ scripsi. s. c. de causis. in qõne
xj. Et per hoc iustificat̃ sol. pcedentis oppo. & supple. etiam
declarat̃ per istã ¶ Expositis oppo. ad qõnes accedo: & vt
materiã oppo. subijcio qõnẽ per Io. Cal. disputatã, q̃
incipit: causa fuit cõmissa. Pone ergo: causa fuit cõmissa trib⁹
iudicibus sub ista forma, vt duo possent procedere, si alter ex
eis nõ posset, aut nollet interesse. cũ ante sñiam à certo grauа
mine ab ipsis tribus fuit appel. vnus de trib⁹ detulit appella.
& quãtum meli⁹ potuit, causã ad superiorẽ remisit. Alij duo
nõ detulerũt, sed post modũ cũ tertio ad sñiam processerũt,
postquã sñiam per iudicẽ appel. malè appel. pronũciatũ fuit
quærit, nunqd dictorũ triũ iudicum sñia teneat? videtur q̃
nõ: quia iste deferẽdo, videt̃ iurisdi. perdidisse. & quãtũ ad se
ad superiorẽ trãmisisse ar. huius. c. scdm intellectũ Ber. Host.
& Io. An. ij. q. j. magnæ. j. ti. j. licet. de appel. dilect⁹ §. præte-
reà. & c. insinuasti. & c. cũ appel. §. j. Videt̃ enim per hoc asse
re se nolle ampli⁹ intromittere. ar. de do. eũ qui. ff. de serui.
vrba. prædi. l. per fundũ. Et sic nõ põt variare in præiudi. al-
terius, vt regula, mutare & regula, q̃ semel. & c. vt nostrũ. &
c. publica. & c. nulli. & c. si forte. de elect. & regula nemo. §.
Item, quia sic videt̃ functus officio, vt hic, scdm dictum intel
lectum, & c. in literis. & l. iudex. Nec priuatorũ &c. vt. l. pri-
uatorũ. & de fo. cõ. significasti. Quia si oẽs detulissẽt, nõ esset
dubiũ. Igit̃ idem de vno. vt. l. quæ de tota. & s. c. pasto. j. re-
ponso. j. de præscrip. si diligẽti xij. di. de his. c. nolq;. Et q̃ po
tuerit deferre alijs inuitis, patet: qa versat̃ hîc singulare inter-
esse. Nam punit̃, nisi deferat. ij. q. iij. de cætero de ap. de prio.
¶ Ex hoc sequit̃, q̃ extitit cõditio clausulæ, & q̃ vigore eius
alij duo procedere poterãt soli. s. c. pruden. §. adijcimus. iij.
q. vij. c. infa. §. terra. de rescrip. scisitat⁹. Quodq; per associa-
tionẽ istius procedere nõ valẽtis processus duorũ infici. s. c.
supra qõoum. §. si verò duo. & c. cũ sup. ar. ff. de arbi. l. Pedius
in fi. s. de elect. illa à cõtraria & c. cũ inter. & c. Massana. j. de
procu. cõsuli. de re iudi. ad probãdũ. ix. di. quorũdam. iij. q.
ix. puta. ff. de le. j. in prin. planè. in prin. de adimen. lega. l. le-
gatũ. §. pater. & l. licet de renũciatiõe. c. q̃ in dubijs. & de aqua
quoti. l. j. § itẽ quęrit. Maximè, qa iurisd. est indiuidua. s. c.
causa matrimonij. & nota. s. c. prudẽ. in glo. ij. igit̃ ar. de cõ-
secratione di. ij. coperim⁹. xxiiij. q. j. loquit̃. de iure pa. c. j. de
poenis. di. j. vulga. Maximè propter formã nõ seruatã: vt. c.
cũ dilecta. & de cõfirmatione vtili examina ¶ In cõtrariũ vi
detur, qa appel. nõ tenuisse declarauit pronunciatio iudicis
appel. igit̃ processum impedire nequiuit. de appel. vt debit⁹
interposita. & cũ app. & c. dilect Nec dilatio tertij obesse de-
bet. qa nõ valuit, qa licet pcedãt duo p̃nte tertio, terti⁹ tñ ne
quaquã. ff. de re iudi. duo ex trib⁹. de arbi. si in tres. & l. sequẽ
tem. lxv. di. c. j. & ij. ij. q. vj. c. ei. qui. §. diffinitiua. ver. Item si
in plures. de re iudi. c. si. & de arbi. vt qõnibus. lib. vj. C. quan
do prouocare nõ est necesse. l. ij. ar. s. c. cãm. Assumẽdum igi
tur nõ debuit esse impedimẽto processui faciẽdo legitime, si
cut p uisio exequutoris nulla, nõ impedit validã fieri per eũ-
dem. Notat Inn. s. c. in literis. ar. ff. de arbi. l. qui tamẽ. in prin
cipio. Sicut nec simplex nominatio. s. de elect. q̃ sicut. de ap.
cõstitu. de elect. auditis. & c. cũ terra. & e. scrip. ff. de op. le
ga. l. ij. iij. & iiij. j. de op. no. nunci. c. j. & de re. iuris. nõ p̃stat
lib. vj. Et videt̃ q̃ deferẽs potuit poenitere. ij. q. vj. si qs libel-
los. & dicto. c. interposita. §. ille. de elect. eccle. Vulterana. j. c.
cõsuluit. j. de testi. in nomine domini. Et venire cõtra factũ
suũ impetratũ à iure, cũ ei nõ interdicit̃ ad poenã. de fi. præ.
veniens. de cleri. cõiuga. diuersis. Item qa admixtio nõ habẽ
tis iurisd. cũ habẽtibus qa videt̃ nocere. j. de appel. pastora.
j. respõso. nec vtile per inutile viciari: vt regu. vtile. ar. de cõse
cra. eccle. vel altar. q̃ in dubijs. de poenis & remis. q̃ Iude.
quia vtile digni⁹. Igit. ar. de præ. is. cui. § nõ sic. lib. vj. & de cõ
secra. ec. c. si eccle. & hic placet sibi. ¶ Ad cõtraria respõdens
& primo ad. c. cũ super. similibus, respondet q̃ ibi Ep̃us vnus
fuit legitimè recusat⁹. & ideo suspens⁹: vt. j. c. proximo. & c.
si iudex. lib. vj qa admittere noluit recusationẽ, ab ipso fuit
appel. ideo ibi dicit in tex. q̃ iam desinerat esse iudex, vel saltẽ
erat suspensa eius iurisd. Ita q̃ Abbas sol⁹ debebat procede-
re, vel expectare donec cõstaret. q̃ Ep̃us cũ eo procedere pos
set. Et ibi ante appel. & recusationẽ parẽ habeat potestatẽ cũ
Abbate collega. Item ibi Abbas post appel. ab ipso interposi

tam pro

tem processit cũ Epo, & si eius iurisdi. erat suspensa. Sed in casu nostro iurisdi. nõ erat suspensa: Imo remãsit penes duos, qui nõ detulerũt: nec potuit Abb. abdicare ab eis iurisdi. nec prestare eis impedimẽtum: nec dici offi. suo. ar. l. q tamen. in prin. Et regulę, nõ prestat. Et sic nõ fuit aliquod inutile viciare valens, eo q nullũ, &c. & secũdum cõem opini. illa regula nõ facit, nisi in casibus expressis. Et iste nõ de illis. & ita not. iij. q. viij pura. Itẽ. c. ad probãdũ loquit de excõmu. in quo nulla cadit iurisdi. eo q tempore iurisd. commissæ, vel exercitij act' legitimi erat pub excõmunicat'. de rescrip. ipso iure. lib. vj. Sed si in eũ cadit iurisdi. vel potestas illi' act' & propter excõmunicationẽ superuenientẽ impediat, eo ab soluto, reassumit iurisdi. vel ptãtem prius habitã. de elect. qa diligentia. ꝟ. c. prudẽtiã § sexta. de excep. quia. lib. vj. Sic. C. de cura furiosi. l. cũ alijs. & . e. c. corã. vbi de hoc. Item in excõmu. q possit procedere, pẽdet in arbitrio superioris, qui habet eũ absoluere. de sen. excõ. cũ cõsideres. & . c. nuper. & de elect. cũ sub. hic secus Et sic possumus dicere in casu nostro, q mutata voluntate, possit procedere, & mutare consiliũ. qa nec app. ex hoc fuit ius quęsitũ aliquod: cũ ex eo q malè app. & ex eo q nihil egit, tertius iudex, & alij duo poterãt procedere. & ita in detrimentũ eius non est mutatũ cõsiliũ, cum ei nõ esset ius quęsitũ. Et sic intelligit regula, mutare qa & iudex delegatus põt mutare suã interloquutoriã: vt. c. cũ cessan. Sic data potestas eligendi re integra reuocat. de elect. in causam antequã sit ꝑsentata superiori. de elect. quãuis. & . c. præsenti. li. vj. de po. pio. bonę. ij. ꝟ. e. quãuis. lib. vj. Et ad hoc vt possit mutare volũtatẽ, necesse est, q tunc habuerint potestatẽ volendi. Et sic intelligit regula, q semel. lib. vj. Item, nec dicit functus offi. suo: quia illud intelligit, quãdo factum sortitur ad effectũ, ita q alteri sit ius quęsitũ: hic secus. Item nõ ob. q minus dignũ trahit ad se maius dignũ: vt § si verò. quia minus dignũ nõ facit hoc ex se, sed ratione adiuncti. s. iuris cõis quod permittit appel. vbi qs grauat. & ita ius subdelegationis à cõi iure iuuat. Et regulare est. vt maius dignũ trahat ad se minus dignũ. Alia in excõmu. & suspen. loquuntur qbus cõmu nõ licet: & quib' act' legiti. sunt interdi. vt sunt serui, & similes. Itẽ nõ ob. de app. insinu. cũ si. vbi eo ipso, quod refert, seu dicit se velle referre, nõ potest vlterius se intromittere: quia illa iura locum habent, quando sit relatio, vel delatio per iudicem, qui hoc potest. Alias autem sicut sñia à nõ suo iudice lata, non tenet: ita nec delatio, seu relatio: vt no. Hostı. in dicto. c. insinuasti. Item hoc fuit factũ ob cãm quę sequuta nõ est. s. vt alij iudices appel. deferrẽt: q nõ fecerunt. Igit cessare debet tertij delatio. de iureiur. & si Christ' in fi. Factum fuit etiã per eũ, qui soli dicere ius nõ poterat. Et ideò nihil actũ fuit. de ver. signi. forus. ¶ Solutio determinat Io. Cal q valet sñia prędictorũ triũ iudicũ, eo nõ obstante q tertius iudex detulit appel. & hoc per iura pro illa parte alle. Io. Cal. ¶ Quid dicẽdum? verè dubi' sum. Aduerte, hic tria sunt principaliter examinãda. Primũ est, an delatio vni' duo rũ vel triũ ita abdicet ab illo iurisdict. & transferat in superiorem, sicut si ille esset solus. Secundũ si sic. vtrum post delationem ex cõsensu partiũ, maximè postquã iudex ad quẽ pronunciauit bene processum & malè appel. liceat deferẽti pœnitere & partibus ad ipsum redire cõi consensu. Et ista pertinent princi ad materiã. c. cũ app. allegati & ibi no. in Nouel. & per Car. Ex quorũ not. videt in vtroq; dubio dicendũ, q sic. Sed ibi remitto: qa ibi latius prosequit. Tertiũ, si nõ licuit pœnitere, nec redire, qualiter ex admixtione illius tertij sententia nulla reddat, vel nõ: q spectat ad materiã c. eũ super. ꝟ. e. Et ex his quę ibi scrip maximè in secunda oppo. & in. iiij. oppo. satis videt q reddat nulla. si creden. sine ipso non posse procedere: cũ eo nihilomin' processerũt. Et fa. bñ quę scrip. ꝟ. c. pasto. § si verò. in oppo. ij. & in' quinta quęstione Et finaliter primorũ dubiorũ prosequutionẽ videtur prima facie eligibilior opinio Io. Cal vide etiam omnino quęstionem per Nouel. disputatam in regula, mutare quam Hosti. hic ponit.

3 ¶ † SECVNDO ibi *sub cuius iurisdictione.* qualiter viduę & alię miserabiles personę sunt de foro ecclesię. Et hic intro secundum glo. Inn. Dicit Inn. q viduę nõ sunt de foro eccle. regulariter, vt hic probatur. & . c. ex tenore. Fallit cũ illarũ iudices proprij eis nõ faciunt iustitię cõplementum: quia tunc eccle iudex hoc faciet: vt, e. ex tenore. ar. lxxxiij. di. desolatis & . c. j. & . lxxxvij. di. Epus gu. ¶ Sed pone: vnus iudex secularis incipit ei facere iustitiã: nunquid erit tunc iudicis eccle. dicere: da ei terminos Breuiores. vel feras sñiam pro muliere?

4 Dicit Inn. q non. ¶ † Sed quãdo ergo põt procedere iudex eccle. in cã viduæ, dicit Inn quod tunc tantũ debet procedere iudex eccle ad cognoscendũ, quãdo primus dominus expsse dicit se iustitiã ei nõ redditurũ: vel alias est notorium. ar. ꝟ. c. statu. li. vj. Sed quid ergo, si nõ est hoc notoriũ, sed suspectus est iudex secula. de malicia qd põt tunc facere iudex eccle. dicit Innocentius quosdam dicere quod tunc posset per ecclesiasticum iudicem illi iudici seculari de malicia suspecto pręfigi terminus. ꝟ. quem procederet argumentum. ꝟ qui fi. sint legitimi. cap. per venerabilem. & . c. causam. & . c. lator. & de restituti. spo. frequens. lib. vj. Fa. de offi. or. iur. fragabili. § excessus. Hosti. Et hec placet. licet aliqui cõtra. Nouel Vel adimus infra quẽ incipiat cognoscere, seu procedere. Subdit tamen q alij sunt cõtra: sed primũ sibi placere videt. Et hoc secundum quoldã intelligitur si diuites sunt viduę: quia dicit Col. quod tunc viduę, pupilli, & viribus destituti, nõ sunt de foro eccle. nisi grauentur. Sed quid si sunt pauperes viduæ: dicit Inno. q tunc sicut cœte. pauperes, etiã nõ negligentibus dominis suis, nõ tantũ de oppositiõe causarũ, sed etiã de alijs iuribus possunt conqueri eccle xxiiij. q. iij. si quis de potentibus. ꝟ. de ver. signifi. sicut de quibusdã cũ § antẽ. Plus dicit Inno. q despoliare etiã. s. sicut diuites possunt cõqueri eccle. alijs iudicib' ordinarijs omissis. ꝟ. de foro cõpe. ex pte postea subdit Inno. Idẽ intelligimus de peregrinis omnib', qui sunt de foro eccle. quo ad res, quas portant: & iniurias quas patiuntur, & contractus initos in ipsa perigrinatiõe. xxiiij. q. iij. si quis Romipetas. & . c. se Sed non loquunt ista duo nisi de captione suarum personarũ & rebus ac spoliatiõe rerũ, quas portant. Item in mercatorib', si in teoloneis grauentur: vt in eisdem captiuis. Et idem in libertis ab ecce. manumissis, vel eccle. cõmendatis, & fugientibus ad eccle C. de his, qui ad ecclesias confu. l. præsenti. lxxxvij. di. eos qui. & . c. se Caue tamen, quia ista duo cap. sumpta fuerint de cõsilijs. Auri Aga. & Tole. apparerẽt fuisse generalia cõcilia, seu Papæ Authẽ. celebrata: sed potius videntur fuisse quedã concilia prouincialia. Allegat etiam tamen Inno. ꝟ. de immu. eccle. inter alia. Loquitur tamen solum de immuni. eccle. Et eodem modo responderi potest ad. l. præsenti & . e. eos qui. in prin Et idem de pœnitentibus. xj. q. j. aliud. Idem de offici. eccle. libertis, rusticis, vxoribus, filijs, & seruientib'. ff. ad muni. l. assumptio xij q. ij. eccle. ff. de iure omni. iudi. l. cum quidã. C. de Epis. & Cleri l. ij. lxxxix. di. iudicatũ est. Hæc duo iura vltima fa. & præsertim. c. iudicatũ de sed alia quasi nil. idem etiã in senibus. lxxxvij. di. c. j. Et omnibus libertis etiam non eccle. cõmẽdatis: vt dicto. e. j. & . e. di libertas. & . c. liberti. Et in expo. lxxxvij. di. c. vlti. Et in cæcis mucelatis membris, leprosis. captiuis. debilib', & diuturno morbo fatigatis, & furiosis. C. quãdo Impe. inter pu. l. & . ꝟ. de sen. licet. vij q. j. cũ percussio ꝟ. de eccle. ædifi. c. j. & . ij de restitu. spo. c. j. C. de Epi. au. l. iudices. Nam miserabiles personæ sunt omnes hj quorũ omnium eccle. curam habet. lxxxvij. di c. j & . ij. lxxxviij. di. Epis. gu. & . lxxvj. di. c. vlti. secũdum Inno. Qui etiam subdit pu. & orphanorũ causas audient iudices eccle. negligente seculari iudice eis iustitiã facere, Et si diuites sint: sicut de viduis diximus: vt. c. desolatis. & . c. in religiosum. lxxxvij di.

5 ¶ † Post hæc subdit Inno. quod pro maiori parte prædictæ personæ, si sunt diuites, coguntur sub iudicibus suis ordinarijs respondere: si volunt sibi facere iustitiæ cõplementum: vt. e. ex tenore. ¶ Et ideò refert quosdam dicere, quodsi quis vult tales miserabiles personas conuenire sub iudice seculari, vel ordinario, quod non possunt excipere, quòd deben

sub ecclesia.e'se. Sed si in iudicio, vel extra iudicium grauentur iniuste, tunc possunt app. ad eccle. vel etiam suos aduersarios per simplicem querimoniam cōuenire: vt. lxxxvij. di. libertos. § libertis. & .c. liberti. & .c. in relgiosum. ¶ Quid de hoc dicendum? dicit Inn. nos quo ad appel. nō credimus eos verum dicere: quia si est appel. gradatim fieri debet, vt à iudice seculari ad proximū superiorē appellet. ij. q. vij. anteriorum. ¶ Sed contra oppo. hoc modo: quia secundū hoc nullum erit spāle in miserabilibus personis, cū etiam omnibus ecclesia debeat reddere iustitiā, dum Iudices seculares sunt negligentes. j. de foro cōpe licet. Dicit Inno. ꝙ imo est spāle

6 ¶ † Quid ergo spāle est? respondet, ꝙ horū simplicē querimoniā aliquādo audit ecclesia, etiā nō requisitis dominis: & semper audit quādo priores domini renuūt eis facere iustitiā. Nec dicitur eis: Ite ad alium proximū superiorē. Sed in alijs nō intromitteret se eccle. j. q̄diu quousq; aliquē superiorē habeat, ad quem recurrere possit. ꝙ etiam dicit palleg decre. Item hoc ergo speciale est in miserabilibus psonis, quia statī iudice ordinario negligēte facere iustitiā, procedet ecclesia. Et sic intelligit. c. ex tenore et .c. desolatis. Et est ratio secūdū eum: ne diu iustitia laborent. Sed pone, ꝙ dictæ personæ habito respectu ad ea, que possident, sunt pauperes: sed nihilominus magnas hereditates, vel castra petunt nunquid tunc super his venient ad ecclesiasticū Iudicem? dicit Inno. ꝙ non, nisi prius deficiat secularis Iustitiam facere: quia causa cessat, pro qua toleratum est, ꝙ Iudex ecclesiasticus cognoscat etiā non negligēte seculari .s. quia de modica re agit. Sed & plus dicunt alij .s. ꝙ nūquam pro miserabilibus psonis cognoscat iudex ecclesiasticus nisi prius omni seculari Iudice deficiente. Saluo, quod si quis per violentiā eis bona auferat tunc defendet eos eccle. & alijs etiam supplectionibus & beneficijs iuuabit eos. Et sic intelligūt Capitula pro eis facientia: vt. j. e. c. si. Dicit tamen Inno ꝙ crucesignati ab eccle. defēduntur. & extra cum hoc legitur & notatur. j. de iudæis. ad liberandum.

7 Hosti ¶ † Subdit finaliter Inno. pro notabili, ꝙ viduæ pupili, & omnes miserabiles personę possunt trahere alios ad curiā Imperatoris. & Imperator debet eis, vt eos citet esse fauorabilis, & benignus. Et si aliquod rescriptū; impetraretur contra eis, nisi expressè de miseria eorū faceret mentionem nō valeret. C. vt Impe. inter pu. l. j. Ino. Hosti. remittit de hac materia ad plenè not. sua de fo. cōpe cū sit g. iale. & .c. licet. & c. ex tenore & .c. ex parte. ¶ Item etiā secundū eundē Hosti. hoc notandū est, ꝙ personę miserabiles facilius sunt exaudiendę quā alię. Et ad hoc ꝙ not. quod scripsi in expo super verbo ex vere. & quod dicā. j. de foro cōpe. c. ex tenore. in iiij. q̄one ¶ Quid dicendū? Henri. circa istam materiā satis distinguit in dicto. c. ex tenore. & ibi dicā vbi pulcher de hoc p Ioā Cal. in distin ¶ Tertiò, vt habeas Col. ibi: *per cōpromissū*. Quęrit quid ad Rhūbū hic de cōpromisso? dicit Nouel. & Collect. quod nisi præcessisset renūciatio, per illud nō expirasset iurisdictio, vt hic à cōtrario sensu. & de appel. quandiu. in Cle. licet expiraret primū cōpromissum per scdm. Et de hoc, & quę sit diuersitatis rō, not. in Specu. de arbi § finit. in fi. Vide Nouel. de arbi. innotuit. super prima glo. dic ergo extra cū secundū Inno. ꝙ solum adijcit ad inferendū rationē dubitandi. de qua dixi. s. e. in prima oppositione.

8 ¶ † QVARTO Continuando dicta Colle. quęrit: pone corā delegato cōparet reus, libell⁹ datus. & receptus est. post partes acedunt ad ordinariū & corā eo dant libellū, & litem cōtestant: nunquid videt per hoc recessū à iurisdi. delegata, & reuocata esse? Non videt per hic supra nota. & maximé, si iudex ignorauit, cuius interest: vt videt & cuius iurisdi. perpetuata est per citationē. Dicit Col. Hosti. tenere cōtrarium. Rō quia per litis cōtestationē lis interpretat. s. c. super q̄onū. & vbi ut inchoata est, finietur. ff. de iudi. l. vbi. arg. de appel. si duobus. & melius. C. vt debitus. Et hoc ęquum videt secūdū Col. quia res de facili redit ad suam naturā. ar. de his, quę fiūt à prela. cū Aposto. & .c. super q̄oni. § si verò duo. & j. nota. in Specu. e. ut § restat. Sed prędicta licet probent bñ corā ordinario esse iudicium agitandū, nō tamen probant delegatū iurisdi. ipso iure totaliter amisisse. Sed meli⁹ facit, qa delegatio facta est solùm in fauorē ipsarū partiū, ꝙ illi potuerint renunciare. ff. de mi. l. si iudex. & C. de pactis. l penul. Fa. not. Car. j. de elect. quamuis. lib. vj. ad finem glo. magnę.

9 ¶ † QVINTO q̄rit: pone impetraui rescrip. vbi iudex datus ex officio: vt. s. c. cum olim. ij. Ego impetrator cōuenio coram ordinario, & taceo: nunqd mihi piudico? dicit Hosti. in sum. § quis sit eius effectus. circa fi. ꝙ sic. ar. vj. q. iiij pulsatus. Sic intelligit de accu. ad petitionē. Quod alij aliter intelligūt sed determinatū videt per decre. vt debit⁹. ¶ Si verò me ignorante procu. meus impediat rescriptum, & antequā sciā citor coram iudice meo, & respōdeo. nō possum posteà gaudere rescripto. Not. Cy. post Pet. C. vt lit. pen. l. j. si lis est contestata. quasi dicat ꝙ ante est sec⁹. ar. ff. de appel. re. l. eius, qui & de appel. vt debitus. Sed dicit Col. ꝙ opi. prędicta sustineri nō potest. quia sic corrigerentur. de rescrip. sm autē. & .c. plerumque. & ad ibi Coll. remittit: sed dicit hic saluari posse saltem vbi prius conuentus fuisset coram delegato: quia si coram ordinario nō haberet locū scdm illos, qui tenent decre. vt debitus. loqui in ordinario & in eo esse spāle, ꝙ ibi dicitur indistinctè, de quo remittit ibi ad not. ¶ Sed si bene pōderes c. si ante & .c. plerūque. nil faciunt: quia potest opinio Pet. intelligi illis casibus saluis: & pręter eis. Nec obs. c. vt debitus quia fateor ꝙ de rescrip. excipi non potest, nisi de eo fiat fides nec aliud dicit illud. c. Sed facta fide, secus videtur. Et ita procedit opi. Pet. Et facit ratio, quia donec haberet rescrip. non poterat cōtradicere. & fortius antequā sciret impetrationē ipsius. Et ita nō videbat velle renunciare cōparendo iuri sibi cōpetenti ex rescrip. quod ignorabat sibi competere ar. ff. de inoffi. te. l. si mater. & ꝙ not. glo. ff. de pigno. ac. l. Cai⁹. in glo. in ver. ibi tu autem dicas. in principio. ¶ Supple glo. In glo. ij. ibi. *Eis dare*. de hoc. j. c. iudex. in fi. li. vj. Et ibi: *per simplicitatem*. probat Ab. per exemplū in procura. dñę, quę per ignorantiā, vel saltem dña ignorante ipsam in literis, quas impetrauit pauperem appel ¶ In Glo. vlti. in fi. dicebat Phi. ꝙ etiam eo casu ante litem cōtestatā licebat pœnitere, vt. ff. de iur. omni. iudi. si cōuenerit. Ex quo non erāt aliàs sui iudices. de quo. s. de iudici. c. j. &c.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Arbitri à partibus electi, num iurisdictionem habeant? Et quando?*
2 *Iudex recusatus, quæ recusationis causa pendente facere possit?*
3 *Delegatis duobus datis, an sufficiat suspitionis causam vno proponere. Et quid si iudex recusandus, in vniuersum commisit: an re integra recusari queat? Et num coram quo recusatio proponetur? nu. 4.*
5 *Episcopi remotius agentis, si officialis, aut eius delegatus recusetur quid iuris?*
9 *Arbitri, an suspitione probata de principali cognoscet. Et an eadem notoria existente, eligendi sint arbitri? nu. 8.*
7 *Recusationis causa, num sine libello & scriptura procedat?*
9 *Ordinarius, num recusari poss[it]?*
10 *R. cusans propter suspitionem, an statim recedere possit appellatione an processus post suspitionem propositam ante tamen appellationem factus teneat?*

¶ *CAP.* *XXXIX.*

SVspitionis. Cas. Arbitri elect. ad cām recusatiōis assignāt recusāti terminū ad pbandū: delegat⁹ tñ qui recusat, cogit arbitros causā diffinire. scda ibi: *ab ipso*. ¶ Expone literam. *Assignata* cōcordat. j. de appel. c. secundò requiris. ij. respōso & in tempus. C. de iudi. l apertissimi. Hosti. *Non ipse*. Iudex recusatus aliàs tamen bene cognoscet iudex, an sua sit iurisdict. ff. de iudi. l. si quis ex aliena. quia tunc sic nō afficitur persona. sicut quando recusatur. Go. Ad quod vide not. de appel. sollicitudinem in gl. sed quęritur. in fi. *Prouocatus*. Ignoscitur quandoq; prouocato volente se vlcisci. ff. de bo. li. l. qui cū maior § liberatus. Sed quod ignoratur vicio nō caret xiij. di. nerui. in fi. Sic & ille, qui appel. appellatione. pendente non queratur cū effectu corā

ictu corā eo. à quo appell. j. de app. ad hec si in vna. Quamuis enim appellando non faciat quis iniuriam iudici, ex qua possit iniuriarū agi. C. de appel. & in maioribus. Tamē talis qualis iniuria fit iudici. C. de sum. Trini. l. iij. in prin. Gof. & C. de Epis. au. l. ij. & ff. de arbi. litigatores. Hosti. *Arbitri.* q non debent esse laici, secūdum. AEgid. De hoc. j. de appel. legitima. in iij glo. Io. lib. vj. & Spec. de recusa § fi. ver. & nū quā posset. An autē eatur ad arbitros, & cōtra iudicem opponatur excōmu. vide Nouel. de excep. pia super ver. iudex li. vj. *Probatio.* ipsius causę recusationis propositę. *Ad hoc.* s. ad probandū causas suspitionis: vel ad inducendū testes ad illas probandas: vel ad sniam ferendā, & huiusmodi. Inno. *Ab ipso.* qui vt suspectus recusatur. Inno. *omnia.* vt locum testibus assignare, eos cōpellere & puniri, si in falso depredanī: discutere personas testiū, exceptiōes in personas, & dicta admittere suspitionis causam verā, vel falsā pronunciare: deficientē in expensis cōdemnare. Gof. & Hosti. *Iurisdictio.* licet enim recusetur iudex, tamen frustra recusaretur, quē non cōstaret iudicem esse, Vide Nouel. j. de re iudica. inter monasteria. super tertia glo. in fi. *Cetera.* debet scribi extensè nō sicut super c. proximo in fi. *Idem. arbitri discordes fuerint.* quia vnus dicebat causam iustam vel probatam: aliud cōtrarium. Hosti. *Cogendi.* & scdm legem coguntur per delegantē, si est in prouincia præsēs: vel si est absens per alios iudices ordinarios. C. de iudi. cū spāle. Vel suspensionem, vel excōmu. verb. signi. quę renti. xxxiiij. di. quorundā. lxxiiij. di. honoratus. & s. c. lanè. vel in dicta mulcta. ff. si quis ius dicendi. l. Vel captus pig. Insti. de satis da. tu. § vlti. & de excusa. tu. j. responso & ff. de lib. agno. l. si quis. § si quis ex his. Inn. & Hosti. *alter.* si tertius dissentiat. Nos tamen idem dicimus etiā si sit absens. Semper enim à iure intelligitur illa clausula adiecta, q non oēs. duo vestrum. ar. hui⁹ literę. Subdit Nouel q etiam hodie in alijs arbitris teneat q habes. j. de arbi. c. penul. lib. vj. Sed dubito quod ista lra hoc non probet. Nam q hic possint duo. videt concessum arbitris spāliter per istā decre. Dicam in dicto. c. vlti. *Prorogetur.* per prorogationē alterius suspitionis. dicam j. c. si vno. post si dictorum Bar. in prima qōne. ¶ Oppo. ibi: *discordes.* qa in casu discordię, videt ad superiorē recurrendū: vt. ff. de re iudica. l. duo iudices. Dicit Vinc. q istud. c. loquitur in snia proferenda, non in iam lata Lex verò loqtur in iā lata. Specu. verò tit. de recusa. § vlti. ver. qd si arbitri diuersas. & versi. sed nunquid. ibi inuenies hîc per Inno. recitata, dicit cōtrarium. s. q hîc loquitur in snia iam lata. Sed magis placet dictum Vincē. propter hoc sequitur: *vt conueniāt in vnam sententiam, vel tertium concorditer aduocent, cū quo duo, vel alter eorum idsciat.* Siue enim bñ, siue malè iampronūciassent, functi essent officio suo: nec cōuenire, nec aduocare: nec aliquid vlterius facere possent. s. c. in literis. & ff. de re iudi. l. solicitudinem. iudex. Nouel Col. tangunt dicta Vinc. & Specu. sed nō eligunt. & supplet Nouel. ibi discordes: vt si nullo modo pñt vel nolunt cōcordare. Sed istud non est declarare materiam ipsius discordiæ. Ideo dic, vt dixi in expositiōe post Hosti. super ver. discordes. ¶ † Secundò oppo. quia priuatorū cōsensus nō dat iurisd C. de iur om. iudi. l. priuatorū. Igitur isti arbitri electi à partibus Iurisd. non habēt, nec probationes recipere: nec terminū assignare possunt. Hîc sunt opini. & intro nunc maiorē glo. Inno. & tertiā glo. Ber. & xiij. Hosti. super verbo ad hunc arti. Vnde refert Inn. quosdā dicere, q arbitri isti iurisd. habēt, videlicet delegatā Probāt. per. c. de spāli. j. de appel. in prin. vbi innuit, q ex delegatiōe Papę procedūt. Alij dicunt, q imo isti iurisd. non habēt delegare. s. c. pasto. j. e. in prin. & ab eis appel. Quę satis videnī absurda. ¶ Nec obstat iste textus, qa facietia ad hunc arti. per eos expedienda. s. terminos assignare, pbatiōes recipere, & arbitriū pmulgare, puri arbitri sunt: vt. ff. de arbi. l. sed interpel. § ij. Nec obstat decre. cum spāli. qa nō dicit hos delegatos, licet dicat q ex mandato Papę tenentur ad quędā quæ tamen nō faciunt eos habere iurisd. vt simile. s. de rescrip. cū contingat. ¶ Nec obstat decre. ex literis, qa nō loqtur in arbi. sed in iudicibus.

¶ Sed Inno. quasi volens opponere cōtra proximā opinionem secundam mouet qōnē, dicens. To dices, si non habent arbitri isti iurisd. quis coget partes, si in terminis nō comparuerit: vel si sniç non parent. Cum delegatus recusatus super hoc non habeat potestatē: cum in omnibus his sit suspectus, vt hîc, & cū pœna non apposita, ad quā non posset agi. Respondet Inno. dicens, q licet poena nō sit apposita, tamen arbitrium hoc modo implebiī quia nisi prosequēs cām suspitionis. j. terminū probet causas recusatiōis, procedat recusatus: vt. c. cum spāli Et licet in termino ad aliquod certū assignato abesset aliqua pars, tamē dicit Inno. licet aliqui cōtradicāt se non credere recusatū: posset procedere donec videlicet totus terminus arbitris deputatus effluxerit: vt. c. cū spāli. Nec bene dicant secundū Inno. asserentes, q si in terminis alius cōtumax fuerit pars recusans, recusatus statim resumere possit iurisd. suā etiam si adhuc restet de termino arbitris deputato, sicut in alijs arbitris dicit. ff. de arbi. l. arbiter. & l. si cū dies § penul. & l. si ex omnib⁹. & C. de arbi. l. ij. sa. l. cū spāli. & j. de elect. cōmissa. li. vj. in prin Et illud tenet Spec. de recusa. § fi. ver. sed pone, q partes. ¶ Alij dicunt q iurisdi. habent, & ordinarij sunt: & à iure iurisdictionem recipiunt: vt ff. de iurisd om. iudi. l. & qa. Et per elect. creantur. lxxxiij. di. legimus ¶ Hosti. verò dicit sic: nos autem dicimus, q in hoc cāsu delegati censenī ab illo, qui delegatū delegant, in cuius loco succedunt. ar. ff. si quis cautionibus. l. si cū § qui iniuriarū. j. de voto. c. magnę § cū igitur. & expressius. s. c. cū. R. & c. ex literis. s. de alie. mu. iudi. cau. facta. c. j. Quinimo dico, q casus legis est. C. de iudi. apertissimi. ad fi. Ad idem in. c. cum spāli § j. vers. *sciātque se.* per quæ iura assero, q iudice recusato in omnibus procedant arbitri isti super principali, secūdum formam literarū ad recusatū directarū, etiā appel. remota, si erat ex clausula apposita in rescripto: vt not. s. c. pastora § fi. Et q recusato delegato succedunt in onere & honore. j. de officio ordi. pastora § j. vers. ad q adijcimus. Hæc opinio fuit Damasi in qōnibus. xvij. & non placet Nouel. & vt dicit de facto nō seruatur. Et de hoc vide in Spec. de recusa § vltimo, in princi. & per totū § vide de materia huius decre. Nec mirum, quia scdm illā opinionem oportet arbitros esse dignitate personatu vel Canonicos Cathedraliū eccle. per decre statutum. de rescrip. lib. vj. Et vide Hosti. in sum. e. tit. § etiā qualiter finiatur. sub § nec illud. & § quid sit effect⁹. ver. sed quid si cām admittant. & sequenti. Et vide etiā de ap. c. secūdo requiris. in fi. ¶ Itēm sequerētur duo absurda nota. per Inn. videlicet, q delegare possent appel. ad Papā. & sic nunquā esset finis. Dicit tamen Lig volo, q ponderes, q hæc opinio Host. possit tolerari per not. de rescrip. ab excōmu. & s. c. prudē. § sexta in fi. ¶ Finaliter dicit Lig, q falsa est ista opin. & dicit, q isti sunt delegati iur. & ad vnū articulū tantū. Inducit c. cum spāli. & c. legitima de ap. li. vj. Dicit tamē q quia delegata est iurisdi. ipsorū, non extēditur ad nō expressa. & ideò de princi. non cognoscent. Nec obstat si dicas, quod imo per modum accessionis. s. e. c. j & c. præterea. Quia tunc cognoscit iudex de accessorio, cum sine illo princ. expedire nō pōt. Et hoc priui. durante quod cessat Col. tenet hîc, quod isti habent iurisd. delegatam. & dicit, quod oēs hoc tenent excepta glo. & Nouel. & Io. Archi. in. c. legitima. & Archi in. c. ab arbitris. dicit tamē, quod in principali nō cognoscēt: nec oportet eos esse Cano. aut in dignitate, vel psonatu dicit tñ q clerici esse debent, vt no. in. c. legitima. Et q non habēt ordinariā: quia succedunt in locum delegatorū. & inducit regu. cū quis in ius. ¶ Soluit ad nota. Inn. & Hosti de rescrip. pasto. quia hîc cognoscunt de facto iudicis: ibi secus. hîcq; certū est eos succedere in locum iudicis. ibi nō: quia ibi de iurisdict. illorum dubitatur. ideo canon nō prouidet ¶ Sufficit mihi pro nunc opiniones recitasse: decidam in. c. legitima.

¶ † Vt habeas dicta Henri. Quæro primò, quæ potest facere iudex recusatus pendente causa recusationis legitimè propositæ coram eo distingue quia aut quæris de causa princi. & tunc si terminus arbitris ad causam suspitionis terminan-

dam assignatus nondũ est elapsus, nihil potest: vt c. requiris. c. quod spãli. & c. ꝙ legitima. sed, illo lapso sec°, vt ibi. Aut quæris de causa suspitionis, seu recusationis proposite cõtra ipsum & dic ꝙ ad probãdum causam recusationis terminũ partibus assignare non põt quia huc pertinet ad arbitros vt hic in princ. possunt tamẽ arbitris terminũ assignare ad cãm recusatiõis terminandã: vt c. legitima. quod sic nõ superfluit nec corrigit istud: sed remanent vtrũq; in casu suo. secũdum Hosti. Abba. & Nouel hic, & Io in c. legitima. & quę scrip. ĩ. c. si contra. in iiij. q. lib. vj. ¶ Secundò vt habeas dicta Col. 3 moueo ibi aliquas particulares quæstiunculas. † Primò num quid duobus delegatis sufficit causam suspitiõis proponere coram vno. Io & Gul. sunt contrarij in c. si cõtra. ĩ. e. ibi dicam. Col. tamen approbat opinionẽ Io. s. quod proponi possit corã recusato, licet probari habeat corã alio. ¶ Secundò quid si scribatur Epo & alij cum clausula, ꝙ si non ambo, tu frater. & Epus recusatur. Archi. in c. si contra. & hic Col. dicunt, ꝙ quia hic est electa industria Epi. alius sine eo non cognoscit ar. s. c. corã Remittit Col. ĩ. c. cum super ¶ Tertiò, quid si de duobus vnus absens est, excusauit, vel alij cõmisit: & volo alium recusare in c. si cõtra. & Col. hic dicunt, quod coram pñte debeo proponere & protestari, quod corã alio, vel delegãte volo prosequi, & requirere, ꝙ non procedat, & si procedit, app. quia aliud nõ possum facere. xxij. q ij. faciet 4 † Quartò quid si iudex recusãdus in totum cõmisit: nũquid re integra poterit recusari? Gul. Card. & in c. si duo. dicũt ꝙ non. Sed Io post Inno. ibi, & hic Col. tenent contrariũ. propter c. quamuis. e ti. Inducit Col. not. Gul. & Car. e. tit. iudex. ¶ Quintò, corã quo in casu supra proximo proponet recusatio? dicit Car. in c. iudex. protestari habet recusans corã suo delegato, & petere diem ad proponendũ corã delegato. & si non concedit appel. & ꝙ placet Coll. quia & si adhuc sit res integra, tamen per hoc impediri, vel differri posset calumniose sua iurisd. vt c legitima. ¶ † Sextò, quid si Epo agente in 5 re notis officialis, vel eius delegatus recuset. Dicit Hosti. ꝙ proposita exceptione supersedere deberet, aliàs app. Sed Nouel in c si duo. dicit, ꝙ durum est, quod actor sic impediatur & quod ęquum esset super hoc prouideri hoc casu: vt de recusatione offi. itetur ad arbitros. & de recusatione delegati ad officialem. ¶ Septimò, quid si causa cõmittit Abb. qui re integra moritur dicit Nouel. Io. e. ti. quamuis ꝙ si ratiõe personę debebat recusari, extinguitur cã recusationis: secus si ra6 tione dignitatis. ¶ † Octauo, nunquid probata suspitiõe cognoscẽt arbitri de principali dixi supra remittit Col. ad Col. 7 in c. secundò requiris. ¶ † Nonò, nũquid sine libello & scrip. procedit causa recusationis Cyn. C. de iudi. l. cũ spãli. refert quosdã dicere, ꝙ sic, sicut potest appel. viua voce sine scrip. vt ibi not. in gl. secundũ eum, Ber. tamen & alij Doct. nostri ĩ. de proba. quoniã & Hosti. s. c. super qõnũ. circa fi. & Car. in c. legitima. tenet ꝙ debet dari appel. in scrip. nec aliàs opor8 tet eum recipere. ¶ † Decimò nũquid causa recusatiõis existẽte notoria sunt eligendi arbi. dicit Col. ꝙ non, inducens lecta 9 & not de arbi. cũ olim. ¶ † Vndecimò queri põt, nũquid ordinarius potest recusari vide opiniones in Cyn. in l. aperte ibi in in j qõne quibus reiectis tenet. ꝙ sic ex causa: vt legit & 10 notatur in c. cum spãli. secundũ Lig. ¶ Duodecimò nũquid recusans propter suspitionẽ potest recedere statim apppellãs & nunquid processus factũ post suspitionem propositam & ante appel. valet. de hoc vide per Inno. in c. cũ spãli. & ibi tangam. &c. ¶ Supple glo ¶ In glo. j in fin. Idem not. in c. cum spãli. In iiij. glo. ¶ In glo. iij. ibi: *debet appellare*. ĩ. c. ab arbitris. lib. vj. Et ibi: *l. iij. § j.* ibi loquitur de cõpromisso voluntario: hic de necessario, sine quo non potest expediri iurisd. delegata. Hosti. Et in fi. nõ corrigit sed dic, vt ibi not. in glo. recusatum. Nouel. ¶ In glo. viti. Ibi § *preterea* vt. s. c. cum super. & dicto. c. scdò. requiris. vnde sicut appel. pẽdente, silet officiũ illius, à quo est appella. ij q. vj appell. & ĩ. dilectus. Sic videtur in recusatione dicẽdum: sed in appel. aditur superior, in cuius reuerẽtiam silet inferior, qui nec illũ corrigere põt ĩ. de maio. cum inferior. Quę ratio cessat in recusatione, in qua itur ad arbitros: maximè, quia is qui appel. vnus est & solus: arbitri verò plures In istis ergo timetur discordia, nõ in illo. Hosti. Inducit Nouel. nota. sua. ĩ. eo si cõtra vnum. in fi lib. vj Et ibi: *cum quiescat*. In hac ratione fundatur ad Inno. quod posui. s. c in ij. oppo. ver. & licet in termino. Et in fin. dic, vt c. legitima. vbi Ioan. in vlti. glo. ponit ꝙ hic not. Abb.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Beneficio generalis concilij, Sacro. de sen. excõmu. an renũciari possit?*
2 *Iurisdictio, vel excõmunicatio, num in pactum, vel iurisdictionem nire possint? Et an simpliciter verum sit, quod non liceat de sententia excõmu. ferenda pacisci coram ordinario, vel delegato?*
4 *Prorogatio fieri, qualiter possit? Et quid de prorogatione patrj tri iudic. nu. seq.*
6 *Iudicum quorumnam iurisd. ctio prorogari possit?*
7 *Iurisdictio de tempore ad tempus: idem de re ad rem: de persona ad personam: de loco ad locũ: qualiter prorogari queat? & tribus nu. seq.*
11 *Iurisdictio inferiorum. iudicũ qualiter prorogari possit?*
12 *Legis prorogatio, qualiter fieri queat?*
13 *Iurisdictio delegati, ad alias personas, quod casibus prorogetur?*
14 *Iudici. mercatoris, aut maleficij præfecti. an ad alia valeat proroga.*
15 *Sententiæ excõmunicationis, num possit se quis sponte subijcere?*
16 *Arbiter cui potestas prorogandi data est, an pluries prorogari possit? Et quid si ad diuersos dies prorogetur? rem. ff.*
17 *Prorogatio causæ ad causam num fieri queat? Et num in causis criminalibus, spiritualibus, sanguinis, excõmunicationis &c. locum habeat prorogatio? nu. seq.*
19 *Iurisdictio prorogata, num sit delegata, an ordinaria? Et an iurisdictione delegata reuocata, possit nihilo secius delegatus de prorogatio cognoscere? nu. 20. & 21.*
22 *Iurisdictio delegati, vel ordinarij, quæ prius prorogata fuerat, si reuocetur quid iuris? Et num ordinarius iudex, possit huiusmodi prorogat' sua prohibitione impedire? Et an huiusmodi iurisd. prorogata appellari possit? nu seq.*
24 *Soluere Parhisijs centum, qui promittit Andegauis, num ibi conueniri possit, vbi promittit?*
25 *Excõmunicatio in pactum num deduci possit ita, vt nisi intra certum tempus quis quid soluat sit excõmunicatus?*
26 *Iudex, qui causam commisit, si de ea non cognoscit, num eam tacite reuocare videatur?*
27 *Appellans à subdelegato non tamen in totum, si refutatorios apostolos det ipse subdelegatus, delegatus autẽ delatorios: vtri standum sit*

¶ *CAP. XL.*

R & G. Casus. Delegata iurisdictio ad personas non expressas in rescrip etiã de ipsarũ cõsensu prorogari non põt. ¶ Con diuisio. *secunda ibi:* quos. Vel secundum Lig. primò ponitur processus narratio. Secundò ipsius annullatio, & rationis subiunctio, ibi: *quos*. ¶ Expone literam. *conquerentibus*. quia fortè vnus de istis conquestus est Papæ, vel Abbati qui cõsuluit Papã. *Lxxi*. supp. ex cõ*Pendente iudicio*. idest, dum durabat iurisd. Vnde videbatur prorogari posse. ff. de iudi. l. de qua re § j Vin. *Tenebantur* à quo sed an mercatores eligebant solicitudinem vel idoneã cautionẽ loco cuius hęc prorogatio succedebat, Hosti. *Tuam*. delegati vt in gl Ber. quæ alia est ab ordinaria. Nam ex delegata posset, vbicũq; posset sñiam exequutiõi mãdare. s. c. *significasti*. & c. si quãdo. sed ordinaria tantũ in subditos. Itẽ quia ex delegata posset oẽs subditi delegãtis excõmu. ex ordinaria autẽ prorogata nõ nisi subditi ordi. ar. xj q j. nemo Epi. Dicunt tamẽ quidã, quod oẽs põt iudicare, licet nũ oẽs punire licet alij cõtra. Inn. Pendet ista difficultas ex hoc videlicet, qualis est iurisdi. delegata vel ordi. prorogata, & maximè ordinaria in nõ subditos prorogata dicã. ĩ. *Prorogare*. supp. hoc modo Hosti. *Occasione* i. prorogatiõis pdictæ & solutiõis non factę Hosti. *Cum hmõi*. l. delegata. *Personas*. attende, quia non dicit res. & sic soluitur cõtrarium de cap. j. & ij. de mutu pet. vbi per reconuentionis beneficium delegata iurisdictio ad res alias prorogat. de quo dic, vt ibi. & s. cũ oli. j. gl. pe. Itẽ ad c. j. s. eo.

§.c.ibi soluitur in glo.fi.Itẽ ad.c.j.de alie.mutã.iudi.cau.fac. ibi soluit in fi.prunç glo.Itẽ ad.c. prudẽtiam.§.c. dic vt ibi. ¶ *Iurisdictioni*.delegatę,vel ordinarię:nõ tñ ordinariã,sed de legatã ꝓrogare intẽdebat.de quo not.§.c.in causis.Inn. *Cum & fiet alias*.nota mirabile qualit cõcurrẽte iurisdictiõe ordinaria & delegata in eãdem ꝑsonã ꝓrogatio in talẽ, intelligit de delegata,nõ de ordinaria:cũ tamen videret de ordinaria potius intelligenda tanquã de ꝓpria:qa dictũ de duob⁹ simpliciter sumptũ,intelligit de eo,qd ꝓpriè:vt de rescrip.susce ptũ.li.vj.& qd ibi notat. Tamen hoc ideò fuit, vt credo. vel quia sic fuit in ꝓrogatiõe expssum:vel qa tunc de delegata agebat.quia sermones sc̃dm illã interptantur.de spon.ex lite ris. Et sic not.ꝙ sermones sunt ingrẽdi penes materiam,de qua agit.Col.¶ Lign.format hîc nouẽ oppositiões,videlicet primò tres expeditas sup verbo personas.Quartò de.l.si con uenerit.ff.de iuris.om.iud Quintò de.l.pen.C.de pac.de qui bus dixi.§.c.significãtib⁹.in prima oppositiõe vnde certũ est ꝙ illę loquitur de pacto iurisdictiõis nõ declarãdę:istud vero de ꝓrogãda,vel ibi de iure q̃sito per electionẽ firmato nõ tollendo,hic de acq̃rendo.Sextò oppo.de.c.si diligẽti.de foro cõpetẽ.Sed ibi speciale in clerico,qd dic,vt ibi Septimò opp. de.c.significasti.e.ti.sed ibi etiã speciale in clerico:ne ius Epi iurisdictiõi derogeẽ.Octauò de ti.de arbi.& de.l.priuatorũ. C.de iur.om.iud.soluit,ꝙ ibi de cõsensu Iudiciali. Et vltra dic.ꝙ hoc hîc facit.ꝙ existẽti iurisdictiõis adminiculũ,&.l. beneficiũ.In hoc casu expressiu⁹ authorizãs cõtra regulam.l. priuatorũ.Nonò opponit de.l.sed & si in seruiẽ.§ si qs Iudex ff.de arbi De cui⁹ solutiõe remittit ad not.sua.j.de a.bit.cũ tẽpore.Sed ibi nõ loquitur de iurisdictiõe extẽden.sed de ac cumulãdo iurisdictioni arbitris.& habet illud rationẽ spẽlẽ quę ibi notatur.

1 ¶ †PRIMO ibi excõmunicatiõis,an possit renũciari beneficio cõcilij generalis,de sentẽ.excõ.sacro.ſ.ꝙ nulla admonitiõe p̃missa ad req̃sitionẽ aduersarij ferantur tales sentẽtiæ. dicit Hosti.ꝙ nõ.ar.de fo.cõpe.si diligẽti.j.respõ.&.§.penul. 2 in fi.&.§ fi.cũ suis cõcor. ¶ † Quærit igitur iuxta hoc generaliter,nũquid interdictio,vel excõmunicatio possint venire in pactũ,vel cõditionẽ.Et hîc introglo.magnã Inno.qui dicit se credere,ꝙ nõ tñ cõtra contumaces & incorrigibiles sunt istæ sentẽtiæ ꝓmulgandæ.xj.q.iij.nemo.Epis.xxiiij.q. iij.tam sacerdotes.&.c.ecce.Nã quãtumcũq; præcessit pactũ de excõmunicãdo,si nõ soluerit in termino,nõ tñ quia nõ soluit in termino ꝓbatur cõtumax,vel rebellis:qa tũc posset eẽ, ꝙ tũc libenter solueret si posset. Et si nõ potest,non est cõtumax.ar.j.de iniur.bre.de solu.Odor.Vel quia misit pecuniã per nũcium,qui infideliter egit,& ipsam retinuit.j.de pign. significãte.Nec pactũ seruandũ videtur,tãquam turpe.ff. de pact.l.si vnus.§.pôt.& § sequẽ.Et per cõsequẽs excõmunicari nõ debet.ar.ff.de pact.l.si vnus.§ si pactũ.Et ideò bene voluit cõcilũ gñale c.sacro.ꝙ necessaria esset monitio.Sed contra hoc oppo.Inn.dicẽs rationẽ.s ꝓximã procedere,cũ post actũ nunquã potuit soluere:sed vbi potuit soluere post pactũ cum hoc culpa sua facere omisit,nõ debet ei ꝓdesse.ar.ff.cõmod.si vt certo.§ sed interdũ.ff loc.l.videam⁹.§ sed in hac locatiõe.& sequenti.¶ Respõdet Inno. dicẽs ꝙ licet fuerit culpabilis non est modò.& ideò non est excõmunicãdus . Item dicit ꝙ non est simile de actionib⁹ cõmod.locati & alijs,que dani cõtra eũ qui fuit in culpa. Et de excõmunicatiõe,q non datur nisi cõtra cõtumacẽ & incorrigibilẽ, vt in.d.c.sacro.sicut etiã & iniurãdũ in litẽ.ff.de in litẽ iurãdo.l videamus.§. vlti.&.l in actiõibus:nisi in casu.C.e.l.alio.Secundo oppo.cõtra prędictã cõclusionẽ Inno.q.a si ꝓcederet iam ex ea vnum incõueniens sequeret, videlicet,ꝙ nec sic posset fieri excõmunicatio.Excõmunico te,nisi solueris vsq; ad talẽ diẽ.Cõtra ꝙ videtur tex.j.de appel p̃terea.& ar.de re.iudi.quod ad cõsultationẽ.potest eũ esse ꝙ fact⁹ sit nõ soluẽdo in termino assignato.& sic nec cõtumax, vel rebellis.ar.ff.de re.iur.impossibilium.Vel pôt esse,ꝙ res quã debuit soluere etiã sine culpa sua perijt.Et fortificat Inno.videt eni,ꝙ illud dictũ multum sit absonũ,ꝙ licet fuerit in culpa post terminũ soluere potuit & nõ soluit,si posteà in termino soluere nõ potest,excõmunicare non possit. Nã secundm hoc nũquam excommunicari posset:quia aut excõmunicaretur,quia nõ soluit ante vlti. momẽtũ termini:qa in vlti. momento soluere pôt. ff de ver. obli.l.cõtinu⁹. Et soluens absolutiõe nõ indiget.de sentẽ.ex. nup. Aut in vltimo instãti ipsius termini & hoc nõ:quia tũc cõtumax nõ est:quia fortè tũc nõ habet,& nõ potest. Et ideò pro tũc sibi non imputat,& cõtumax non est.ar. ff de do.l. nam is. Respõdet Inno.dicens,ꝙ p̃dicta nõ sunt similia. Nã vbi statim fertur senten.nisi soluerit snĩa statim fertur sed suspendit effectus,dicit tamẽ,ꝙ sic ferri nõ dẽt.ij.q vj biduũ. sic tamẽ lata tenet,& iusta est v q.j.quidã Et ideo cum sic lata est,nõ solũ requiritur à cõdemnato,cum nõ sit negligens: sed etiã oportet eũ esse diligẽtem in adimplendo,quod sententialiter iudex mandauit:vt ff.de rei ven.l.vtique. Et inde est, ꝙ si negligẽs sit in medio tẽpore,fertur sentẽtia.& mediũ solutiõis in pecunia congreganda excõicatio suũ sortitur effectũ si Imo plus dicit Inno.ꝙ si medio tẽpore inciperet labi facultatibus,& tũc nõ satisfaceret aduenĩẽte termino,excõmunicatio etiã suũ sortiret effectũ.ar.ff.de admini.tu.l. quotiẽs.§ ne quæq̃.&.§ ꝙ si in diem. Inducit ar.quia eodẽ modo si cõdemnatus sit qs dare suũ hominẽ,& mortu⁹ est culpa sua: vel seruus qui custodiẽdus erat,fugit,tenetur cõdemnatus, vt. ff qđ me.causa.l.si cũ exceptiõe.§ si homo.&.§ sequẽti &.ff.de rei. vendi.l si ab homine.&.l sequẽti. Dicit tñ,ꝙ ex tunc nõ ageret ex sentẽtia nec excõicationẽ incurreret,nisi finito termino:vt ff.de ver ob.l.in illa,licet cõtra faciat e.ti hoc iure. Sed si sine culpa sua dicta mors,vel fuga cõtingit.aut subito facultatib⁹ laberetur,tũc secus esset,quia tunc nullo tẽpore ex snĩa ageretur:nec incurreret excõmunicationẽ:vt in p̃dictis legibus:nisi esset malæ fidei possessor & causam litigãdi,nõ habẽs ab initio: vt ff.de rei vendi.l.itẽ si verberatum.§ fi.& de le.j.l.cũ res. & si cer.pe.l.qđ te.&.ff.quod me.cau.si ipsa res. ¶ Sed pone, ꝙ malæ fidei possessor,& nõ habens causam litigandi ab initio fuit:sed post excõicationẽ latã, vt præfertur,pẽdente termino morit seru⁹, vel equ⁹:aut fugit aliquã sit in aliqua mora:nunquid tenetur,si cõdẽnatus ad æstimationẽ rei certe sic, vt in legibus allegatis. Sed nũquid incidet in excommunicationẽ? dicit Inn.ꝙ nõ Sed quæ est ratio diuersitatis? dicit Inn. ꝙ ista est ratio:quia de interitu rei tenetur post morã, in qua semper fuit,ex quo cœpit esse malæfidei possessor: nec causã litigãdi habuit. Sed de excõmunicatiõe nõ tenet,nisi post sententiã, quæ nõ ligat nisi ꝓpter morã, vel culpã post sentẽtiam & cõtra tenorẽ sentẽtiæ cõtingentẽ,& post terminũ in sententia positũ.vbi ergo ista nõ cõtingũt,non tenebit excõmunicatio sc̃dm eum. Sed qualiter ergo intelliges effectũ dictæ excõmunicationis? Respondet Inno.dicẽs intelligo igitur sic, Excõmunico te nisi solueris vsq; ad pascha siue tunc possis, siue nõ possis soluere, si culpa tua cõmissa post sentẽtiam,& cõtra tenorem eius, redditus est impotens.ar. optimum.j.de rap. c.ij. Probat sic. Nam si intelligeres, quòd siue possis, siue non possis: siue culpa tua esset excõmunicatus, ipsa sententia intollerabilem errorem includeret,& sic nulla esset.vt.j.de sentẽ. excom.per tuas.&.§.c.cum contingat. Post præmissa Inno. recitat opinionem quorundam aliorum, qui dicunt semper eum cadere in excommunicationem etiam si nulla mora fuerit, vel culpa. Nec obstat quod dicitur, quia caderet intellectus in similem intellectum, ac si exprimeret errorẽ. Soluunt enim dicẽtes,ꝙ licet in id cadat, vel inde error sequatur, tamẽ quia non exprimitur nihilominus tenet sententia. vt.ij.q.vj. c.ei.qui.§ diffinitiua. Fatentur tamen ꝙ iudex postquam hoc cognouerit, sine vlla difficultate absoluere debet:vt d.c.sacro Et dicit Nouel.ꝙ hæc opinio magis videtur placere Inno.& potius Hosti.& adde no. de test.co.c ij Subdit Inno.quòd hęc locum habent, vbi sententia lata esset sub cõditiõe,ꝙ aliquis fiat in futurũ alioquin sit excõmunicat⁹. Sec⁹ tñ esset sc̃dm eũ, vbi snĩa purè ferret de pñti qa nullomò ferri dẽret,nisi iusta:& p cõsequẽs nõ nisi in icorrigi. 3 † Sed nũqd est hoc sỉplicit̃

verū, ꝙ nō licet pacisci, de sententia excō. ferēdo corā ordinario, vel delegato: dicit Inno. ꝙ non. imo intelligit sine causæ cognitione ij q. j. nemo. Nam aliàs si sit ordinarius aliorum, licet nō delegantiū, possunt partes ꝓrogare iurisdictionē suā sicut possit me excōmunicare, si fuerit iustū, vel si ꝓbata fuerit causa excōmunica. vt dicto. c. nemo ar. ff. de iud l. j. Inno. ¶ Hosti autem dicit, ꝙ istud pōt dici speciale in sniā excommunicatiōis cōditiōali, ꝙ liget etiā si parere nō potuit Et est ratio, quia excōmn. sententia est medicina animæ ij. q. j. multi. vnde & tanquā fauorabilis dilatatur & not. ĩ. de senten. c. penul. quamuis alij cōtradicant Item est & alia ratio, vt censura ecclesi. maiori reuerētia habeat, & magis ab hominibus vereatur. ꝓpter quod nec ab ipa appellari pōt, ex quo semel ligauit. ĩ de appel pastoralis. §. fi. & not. ĩ. de offi. or. ad reprimēdā. §. j. Host. Hoc vlti. nō est verū, quia Imo appellari pōt: sed appellatio nō suspēdit effectū excōmunicatiōis pcedētis. & hoc est q̄ vult dicta decre pasto. §. fi Sed restat videre que est ratio diuersitatis inter pdicta. patet eñ ex pdictis, ꝙ aliud est in pacto ptiū, p quod solum sine monitiōe non est ferēda hęc sentētia & aliud in sentētia cōditionali, quæ aduen. termino ligat, vt pmissum est Dicit Hosti. ꝙ ista est ratio diuersitatis quia partiū pactum nō potest Iudicē adstringere: sed sentētia Iudicis partes adstringit & sic nō est tante authoritatis pactū sicut sentētia. Itē quia per pactū solū nemo obligatur: cū nec ad huc aliqua sentētia sit lata, licet ex ipso nō seruato ferri possit, seruata tñ traditione artis nostrę, quā Iudex seruare debet quantūcunq; partes renunciauerūt. vt patet ex lectis & nota. in. c. cū medicinalis. Verū sententia excōmunicatiōis cōditiōalis, & si nō liget citra terminū, ipso tñ elapso ligat: quia iam lata est Nā & si sub cōditiōe ferēda non sit, tñ sicut alia quęuis lata tenet vt dicto. c. biduū. Imo & sub conditiōe ferri pōt. v. q. j. quidā. Nec habet vnde quæratur aduersari⁹ nisi de gratia: cū est soluēdo. vel saltem appellādo possit sibi interim ꝓuidere. vt dicto. c. præterea. Cōcludit Hosti. ex pmissis colligi posse ꝙ si qs in hac materia sibi cautè vult ꝓuidere debet sibi cauere vt nō solū fiat iurisdictiōis ꝓrogatio Imo ꝙ statim per Iudicē cōsentiē. & instā. petente debitor ꝓrogāte feratur in eum excōmunicatiōis sentētia, nisi infra terminū plené satisfeceritis: vt ꝓmittit. Tūc enim nulla alia monitio est necessaria: qa tūc dies ꝓ homine interpellat. ĩ. de lo. c. fi. in fi. Nec valebit appela. si appellet interim: qa ex quo in hoc semel cōsensit, in alterius pīudiciū dissentire nō pōt. arg. ĩ. de pro: p tuas §. j. ad finē, cū suis cōcor. & de re iudi. cām q. Non enim grauat. nisi à se ipso: ideò nō potest à Iudice cōqueri. ar. ĩ. de app. cū spetiali §. porro. Secus autē si expsse nō consensisset: sed cōtra inuitū esset sentētia lata. Et sic loquitur. & tollitur cōtrariū dicti. c. de ap. & vide not de iureiu. ex rescripto Host. & ita seruam⁹. Nouel. Prædicta itellige dū cōtra monitū cāæ cognitio nō ꝓcessit. Nā in cōdemnatū cui⁹ cōdēnatio in rē transisset Iudi etiā nō cōsenniētē & inuitū, saluo termino iuris dat⁹ iudicatis ad soluendū posset ferri sentētia & sub cōditione, si non paruerit rei iudi. ĩ. terminū assignatū ꝓut solent facere exequutores sententiarū scdm not. Inno. & Hosti. de resti. spo. accepta. & Archi. de elect. licet canon. in glo ad huius declaratiōem. & de offi. or. c. ordinarij. sup verbo, cōferātur. Et est ratio, quia nō est verisimile, ꝙ aliqd probabile allegare posit. Imo pl⁹ hodie faciūt exequutores gratiarū, qui dicētes se nolle recipere ex pte Iudicis: sed meri exequutoris tales monitiōes in suis ꝓcessibus faciunt indistīcte Imo ad huc peius inoleuit stilus Iudicū, qui statim ad requisitionē vnius partis mouent alia de soluendo, nisi causam allegauerint. ĩ. terminū, quē pfigunt, quare ob hoc minime teneantur, sed tunc demum toleratur cum de obligatione constat prima facie per publicum instrumentum. ar. C. de edict. di. Adri. l. uj.

4 ¶ † SECVNDO principaliter quæritur, & hîc subiotro materiā vltimę glo. Ber. & vlti. glo. Hosti. & primę di Henr. qualiter pōt fieri prorogatio. Et primò vt habeas plenē dicta scribentiū. quæro primo qualiter pōt fieri prorogatio in foro pœnitētiali, & hîc certū est, ꝙ nō potest fieri ꝓrogatio in laycū: quia capax nō est. Notarūt Ber. & Hosti. de offi. or. pastoralis. & Zenzel. in Cle super Cathedram. Et idē in clerico nō sacerdote. xxiuj. q. iij. notādum. de sepul. parochio. de senten. excōmu. nup de pœni. di. j verbo, Saluis notatis Bern. & Host. de casu necessitatis in dicto. c. pastoralis. Sed in presbyterū pōt fieri ꝓrogatio de licētia ipsius cōfitētis. de pœni. oīs §. si quis autē. Notat Inno. s̃. c. de causis. In glo. ꝓrogat. ver. illud autē. aliàs nō. etiā ex cōsuetudine pscripta. ĩ. de pœnit. si Episcopus §. nulla quoq;. li. vj. Verū fortè requirit licentia superioris ipsius psbyteri, si regularis maximè administratiōe carēs, quia caret arbitrio libertatis. ar. Cle. religiosus. de procur. cum ibi nota.

5 ¶ † SECVNDO quærit de ꝓrogatiōe potestatis extra iudicialis nō pœnitētialis, quę cōsistit in collatiōe spiritualium, & hic dic similiter ꝓrogationi fieri solū inhabilē, & de licentia superioris, ad quē ptinet. ix. quæsti ij. Lugdunen. de tempo. or. ecc. & c. cū nullus. de parochia. c. ij. & tertio de cōsecra: di. v. nō oportet. ij. scdm Hosti.

6 ¶ † TERTIO quærit Iudiciale ꝓrogationē intrando. quorū Iudicū pōt iurisdictio prorogari? Et hîc dicit Hosti. duo esse genera hoīm clericorū & laycorū. xij. q. ij. duo sunt. Et ꝙ duplex est iurisdictio ordinaria & delegata: & vtraque duplex eccle. & temporalis vel secularis. Et duplex prorogatio expssa & tacita. Et expssa quadruplex de persona ad personam, de re ad rē, de loco ad locū, & de tempore ad tps. His suppositis dico primo ꝙ per clericū nō potest iurisdictio Iudicis laici etiā consensu Episcopi regulariter ꝓrogari scdm Inno. de foro. cōpe. significasti. & Io. ij. q. vj. placuit. & Bar. Brixi. xj. q. iij. inolita. Et ꝓbatur de foro cōpe. si diligēti. Hoc verū expresse scdm Hosti. qui remittit ad decre. significasti. de foro cōpe. & c. fraternitatis. de cleri. nō resi tacite tñ §. contrariū inobedientię, scdm not. de vi. & hone. cleri. c. fi. de sen. excōmu. in audi. & c. ꝓpendim⁹ Et vtrūque intelligit Hosti. etiā de beneficio. Et ꝓ scdo allegat de cleri. cōiu. c. uj. & c. diuersis. Fateor tñ, ꝙ ex cōmissiōe Epi laycus Iudex causas merè ciuiles clericorū audire posset. ar. de fo. cōpe. c. ij. xj. q. j. clericū cuiuslibet. à cōtrario. Notat Io. lxxxv. di. peruenit. Io. Hugu. & Archi. lxxxvj. dist. bene quidē. Vincē. Tan. Gof. Ber. & Host. de foro cōpe. decernimus. Ratio diuersitatis qa ex cōmissiōe Epi cognoscit, ipe vtitur iurisdictiōe episcopali, & videtur facere. Episcopus & nō ipse Vt regula, qui per alium. cū cōcor. Secus in alio casu scdm Archi. in. c. bene quid Et satis colligit ex nota. Ber. in. c. oīs. in glo. exequutio. vt ibi scripsi. Sed causas spirituales etiā ex cōmissiōe Episcopi non posset audire laycus. Notāt Io. Hug. & Archi. in. c. bene quidē. Ber. & Host. in. c. cōtingit. Ber. Inn. & Host. de Iud. decernim⁹. Fallit in Papa: vt ibi no. sa. no. Ber. de fo. cōpe. c. ij. Secūdo dico, ꝙ licet iurisdictio Iudicis laici per laycū valent ꝓrogari in causis ad iurisdictionē laycalē cui⁹ ille capax est ptinētibus scdm distīctionē infra scriptā saluo qđ scripsi. s̃. c. de cao in. xj. q vt. ff. de iudi. l. j. & . ij. & . C. de iur. om. iu l. j. & . ij. Saluo quo ad spiritualia nō pōt ꝓrogare sine licētia superioris expsse: vt dixi. s̃. Tacite tñ pōt imitando domiciliū: vt. ĩ. de parro. c. fi. Host. Tamē regulariter iuris. iudicis eccle. p clericū subditū nō ꝓrogatur: nisi interueniētib⁹ octo not. p Host. in. c. significasti. & p Archi. in. c. inolita. & per Car. de fo. cōpe. Romana scdm distinct. infra scriptam, Tamē p laycū bene pōt, saltē in his, quorū iudex ecclesiastic⁹ est capax, vt sunt causę spirituales, & ciuiles, vt hîc. vbi innuitur, ꝙ Iurisdictio Abbatis bene potuisset per laycum prorogari. Dicitur in c. significasti.

7 ¶ † QVARTO querit magis ad speciem descendendo, qualit fit ꝓrogatio de tēpore ad tps, & hîc quo iurisd. ordinariā inter subditos ꝓprios nō est qstio: qa illa est perpetua. ff. de iur. om. l. & quia. & l. sequēti in pri. Sed quo ad nō subditos, qui iurisdict. ordinariā ad certū tēpus ꝓrogarūt bene fit ꝓrogatio ad maius tempus: vt de delegata dicetur. posito etiā, ꝙ postea cederet ex cā nō famosa, de quo dicā. ij. & plenius

plenius. j. ti. j. nouit Hosti. Delegata vero, vel subdelegata de cōsensu ptiū inter quas causa cōmissa est, prorogari pōt de tempore ad tēpus Notāt Ber. & Hosti. hic, & Inn. s. c. de causis & Hosti. j. de testi. cū venissent. Aut verū est, si ipsa iurisdictio esset p delegātem certo tēpore limitata & coarctata put fuit. j. de appel. sup eo. ij. § fi. Notat Hosti. de re iud. qd ad cōsultationē in fi. ar. s. e. ti. c pastoralis. Fallit vbi pgatio esset phibita in rescripto tēpore iurisdictiōi appo. ar. ff. de iudi. l. ij. § si iudex. scdm Phi. & Nouel. hic, & Hosti. in summa. e. ti. § quib⁹ modis. ver. sed & tertia pgatio Et hāc facit pcur. Notant Ber. Vin Phi. & Pet. s. c. cū olim j, Quod placet Go. si habet liberam, generalē, aliter nō: maximè, qñ id nō expedit dño Et idem Inno. & AEgid. s. c. de cau Sed Hosti. dicit q prѧiudicat dño, nisi q̄ cito audierit, cōtradicat. dixi in. c. cū olim j. Iunge etiā quę scripsi. s. c. de causis. in prima. iij. ix. & xv. quęstionibus.

8 ¶ † QVINTO quęrit̄, qualiter fit pgatio de re ad rē? Et hic dicas, q in feudalibus ista cessat: vt. j. de fo. cōpe. verū. & c. extrāmilla. & qd no. glo. de ele. cōiu. c. vno. li. vj. Et idē de causis, quѧ propter sui excellētiā delegare nō possūt, de qbus. C. de peda. iudi. l. placet. ff. de offi. eius, cui māda. est iur. l. j. Notat Inno. s. c. de causis. quia nō pōt valere per obliquū qd nō directo. j. de pcu. tuę. In alijs verò pgat̄ ordinaria & delegata de rē, scdm Bernar. hic, &. s. c. de cau. & cū olim Abb. & Inno. c. de cau. Et hoc scdm Gof. si res nō sit prorsus extranea: vt de mino. quātitate ad maiorē. ff. de iudi. l. de qua re. § j. alias secus: vt. c. cū olim Abb. ij. Sed nō placet Hen. qui dicit posse prorogari etiā ad rē prorsus extraneā, p dictum c. quia verò. vbi valuisset, si pcuratoris potestas ad hoc se extēdisset. & eidē Hosti. in summa in. d. § quibus modis ver. prorogatio. ij. &. j. de testib⁹. cū venissent. Compo. & Nouell. de rescrip Rodulphus. Quod intellige p personas principales, nō p pcurato. scdm Ber. in. c. cū olim. Idē not. Hosti. j. de sequest. c. j. dicēs, q p rescriptū impetratū sup possessorio tantū nō pōt violētus sup petitorio coueniri iuitus. j. de ordi. cog. c. fi. Et subdit ibi Noue. q inuit⁹ ptāto dicit, qa quo ad tēpus & res iurisdictio delegati pgatur de cōsensu ptium. Vnde plus videt̄, q tam causarū crimenaliū, q̄ spiritualiū pōt iurisdictio per solū cōsensum ptium pgari, dūmodo iudices, in quo fit pgatio & quorū iurisdictio pgat̄, sint tales, qui de his possint cognoscere. Notat Inn Hosti. s. c. de causis. licet Hosti. in criminalib hic cōtra &. j. de fo. cōpe. si diligēti. & Spec. de cōpe. iud. adit. § j. ver. sed nūquid in iudicē alterius iurisdictiōis. Sed primū credit Henri. Et idē tenēt Acu. & Cyn. q. penul. C. de iur. omni. iudi. l. j. Saluo, q potestas excōmunicādi vel absoluēdi nō pgatur: quia sup eo ptes nullam habent potestatem scdm Inno. in. c. de causis. vbi dixi in tertia & quarta quѧsti.

9 ¶ † SEXTO quѧrit̄, qualiter fit pgatio de psona ad psonā, & dic quòd iurisdictio ordinaria sic pgat̄, qñ non subditi ordinarij eligāt eū in iudicē, siue habeat merū impiū siue nō. ff. de iuris. omni. iudi. si cōuenerit. C. de iur. om. iu. l. j. scdm Inno. s. c. in causis. Ber. & Hosti. hic. Quod intellige, dūmodo iudex in quē fit talis pgatio sit capax talis iurisdictiōis & si clericus est faciat de cōsensu supioris secūdum ea quѧ dixi. s. in tertia. q. Et vide qd scripsi. s. c. de causis. in iij. q Si verò est delegata, talis nō pōt pgare, vt hic, scdm Ber. & Hosti. hic & Inno. s. c. de causis. Et hoc verū expsè, sed bene tacitè in quibusdā casibus, quod scripsi in expositione super verbo personas.

10 ¶ † SEPTIMO quęrit̄, qualiter iurisd. pgat̄ de loco ad locū? & primò de delegata videam⁹. Et de hac dicas q si à Principe delegata est, nō est locus pgationi. qa talis vbiq; cognoscere & iudicare pōt, sicut Princeps. ix. q. iij. cūcta per mundū. Hosti. hoc verū si haberet expsè potestatē cognoscēdi vbiq, cōtra cōcilium generale de rescrip. non nulli. & c. statutum, eo. titu. lib. vj. alias non vt. c. c. statutum. § in nullo. vbi vide, & in. c. nonnulli. per Henri. facit quod nota. de elec. suffraganeis. de transl. c. j. Nouel. Si verò delegata est ab alio quam à Principe prorogari pōt de cōsensu partiū: dummodo iudex territorij contentiēs illud accomodet, aliàs non. ff. de iur. om. iud. l. si de consti. c. ij. li. vj. Saluo quod habetur in cle. q̄uis. de fo. compet. Facit. j. ti. j. nouit. vbi de hoc per Inn. & Hosti. & hoc tenet Collect. s. c. cū olim Abbas. Fac. nota. Archi. c. vt litigan. de off. ord. Si verò iurisdictio est ordinaria, dicat sic, q iurisdictio Papę in spiritualibus nō prorogat̄ cum ad totum mūdum se extendat. ix. q. iij. cuncta per mūdum. & c. per principal. Et quod notat Host. s. ti. prox. c pe. vbi dicit, q tota Christianitas est generalis prouincia Papę: quia generalis Christi vicarius est: vt. c. a lle. & de transl. Episcoporum, per totum: cuius iurisdictio per totū mūdum se extendit. Nam in psalmo dicitur. Domini est terra & plenitudo eius. psal. xxiij. & xiij. q. ij. vbicunque. & Matt. vlti. Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. & Io. v. Nec enim pater iudicat quenquā, sed omne iudiciū dedit filio. Sic & Papѧ & vicarij potestas nō ex territorio limitata, vel psonis. Nec est dictū Petro pasce has oues, vel illas: sed indistinctè Io. vlti. de elect. significasti de homici. pro humanis. li. vj. Notat Cardi de supple. negli prѧla. grandi. Faci. not. Inn. & Hosti. de voto, quod sup. & Henri. de diuor gaudem⁹. di. j. Sed quo ad temporalia pgatur iurisdictio Papę, sicut & inferiorū de quo dicā posteà De imperatore autē est quęstio: quia qdā dicunt, q dominus totius mundi est in temporalibus. ff ad. l. Rho. l. interpre. Quod tenet glo. in feu. de pace tenēda in pri. Io. Ber. & Hosti. qui si. sunt legi. per venerabi. Alij verò tenēt contrariū. s. Laur. & Archi. xij q. ij. cū deuotissima. & Laud. in cle. Romani. de iureiu. sup verbo, apicem. ¶ Et secundum hanc opinionē quę de facto seruatur, pgatur iurisdictio Imperatoris sicut & inferiorum: saluis semper quę scripsi in

11 c. de cau. in. ij. q. † De iurisdictiōe verò inferiorū dico, quòd talis inter subditos bene pgatūr de cōsensu Iudicis territorij, & aliter nō: vt latè no per But. C. de iur. om. iudi. l. j. ix. q. ij. per totū. de vsu. extuarū. in fi. de fide. cōstitutis. in fi. Quod dic, vt notauit Inno. & Hosti. j. ti. prox, nouit. Et, pe. de offi. lega. § nūc dicamus ver. & breuiter no. & Arch. xj q. j si quis quam. & glo. in Cle. quāuis. § eisdem Episcopus. de foro cop. super ver. indulgem⁹. Hoc verum de cōsensu ptium, aliàs nō. j. de off. or. cum Episcopus. li. vj no. glo. in dicta Cle. quāuis.

12 ¶ † OCTAVO quęritur, qualiter fit prorogatio legis? Dic q hoc modo potest ordinaria prorogari. ff. si quis ius de nō ob. l. j. C. de iud. l quotiens. Et delegata. s. e. c. j & c prudētiam. in fi. &. j. de ali. mu. iu. cau. fac. c. j. Et hoc etiā de persona ad personā, vt ibi, De re ad rē. j. de don. inter vir. & vxo. de pru. De loco ad locū, vt dicta clemē. quāuis. Sed de tempore ad tēpus non prorogatur regulariter ordinaria vel delegata: quia lapso termino etiam per fraudem rei amplius non cognoscit, supra capi. significantibus. & de appellatio. super eodem, secundum Hostien. in summa, eodem titulo. § quibus modis. in fine. ¶ Vbi † de hoc not. nouem casus in qui-

13 bus iurisdictio delegati extenditur ad alias personas, quos notat Archidiaco. xciij. distinctio. c. j. ¶ Primus est, supra. e. capi. primo. ¶ Secundus est in capi. super eod. ¶ Tertius est infra de ali mu. iud. cau. fact. capi. primo. ¶ Quartus est. j. de test. veniens. ¶ Quintus infra de concessio. prѧben. proponit. & de rer. permutatio. cū vniuersorum. ¶ Sextus est, vbi est illa clausula: Quidam alij supra de rescript. pastoralis. & capi. sedes ¶ Septimus vbi ponitur illa clausula. Vocatus, & c. infra de iudici. exhibita. ¶ Octauus est secundum vnam lecturam, infra de iudicijs quia. ¶ Nonus est generalis ad omnia, quѧ spectant ad causam delegatam, & sine quibus expediri non potest, supra capitu. prѧtereà. ¶ Et de his & alijs casibus, si qui sint, vide per Hostiens. in dicto § quibus ¶ Et de ista materia vide quod not. C. de Episcop audien. l. si qui ex consensu.

14 ¶ † NONO quѧritur: pone iudicis deputati super mercaturis, vel maleficijs, pgatur iurisdictio super alijs, nunquid valet pgatio dic q nō. Nā Cy. post la. de Ar. & cū la. But. C. de iu. om. iu. l. j. & de test. l. test. oīa. videtur notare, q qui-

pôt illam demũ iurisdictionẽ ꝓrogare, quã ille Iudex habet in subditis suis, & nõ aliam. Facit optimè. ff. de iud. solemus. § latrũculator. Et ita intelligitur. l. j. in fi. ff. de iud. ibi: vel aliã iurisdictionẽ. Sub tale, qualis est illa, quã alius vult in eũ prorogare Et ita vult ibi sentire glo. scdm ꝑdictos doct. Et pôt hoc cõfirmari ex ꝑdictis, & hac ratione, qa iurisdictio, que nõ est, ꝓrogari nõ pôt ar. l priuatorũ. C. de iur. om. iud. & .s. eo. significãtib⁹. in fi. Paria enim reputãtur nõ habere iurisdictionẽ, & habere talẽ, qualis illa, de cuius ꝓrogatiõe tractet: vt ff de leg tu. l. intestato § j. Hoc fateor de nõ subditis: sed de subditis dubito, ꝓ eo, ꝙ iurisdictio delegati ꝓrogat de re ad rẽ. s. c. cũ olim. Quare nõ ergo ordinaria nõ bñ video ꝓ nũc.

15 ¶ † DECIMO quærit: nũquid aliqs pôt volũtariè subijcere se sentẽtię excõmunicationis. Go. Inn & Host. hîc Io. Vincẽ. Tan. Gof. Plu. Ber. Inno. & Hosti. s. de ele cũ dilect⁹. vidẽtur tenere, ꝙ lic. ar eorũ, qoę leg. & no j. q. vij. quot cor. Sed alij cõtra qa excõmunicatio à nullo venit, nisi à solo deo vel ab eius vicario: ideò potestas excõmunicãdi nõ pôt ꝓrogari ꝑ partes: vt nuṭ. Inno. s. c. de causis. & dixi. s. Dic scdm Henri ꝙ qs nõ pôt volũtariè ꝑ pactũ & absqoe cognitione subire excõmunicatiõi, sic ꝙ pactũ sit sola & immediata causa eius, etiã si esset Iudex suus ordinar. vt. ij. q. j nemo. Sic intelligit nota. Inno. hîc in mag. glo ibi Sed licet dixerim verũ cõtumacia vera, vel ꝑsumpta, puta non parẽtis ad mandatũ superioris infra ꝑfixum terminũ, pôt esse causa excõmunicationis, iuxta ea, quę. s scripsi post Inno. & Hosti. in. j. q. p⁹ incipali. Verũ absque alia iurisdictiõis ꝓrogatiõe seu ꝑ delictũ vel cõtractũ fori cõtractiõe, non potest potestas huiusmodi prorogari. Sic intelligũtur notata Inno. in dicto. c. de causis. quia sic lata à nõ suo Iudice, nõ valeret. de præbẽ. c. si. de iud. at si clerici. Secus in iurisdictiõe aliâs ꝓrogata, vel foro sortito, iuxta notata. s. in. j. q. principali, secũdum eum: quia tũc trãsiret hęc potestas cũ vniuersitate ar. j de iur: pat. ex literis. secũdum Ligna. Sed parcat mihi: quia licet intellectus Inno. in. c. de causis. Sed est iste intellectus, ꝙ si Iudex cui⁹ iurisdictio ꝓrogatur, nõ habet potestatẽ excõmunicandi, non pôt per ꝓrogationẽ sibi dari. Qui casus pulchrior & dubitabilior est. Iunge tñ notata. j. de cõstitutioni. vt animarũ. & de senten excõ Romana § caueant. li. vj.

16 ¶ † VNDECIMO queritur, nũquid arbiter, cui data est potestas ꝓrogandi, pluries prorogare pôt? Et qd si ad diuersos dies ꝓrogat? Sed de his vide in Speculo de arb. & auf. § excip tur. ver. Sed qd si arbit & sequẽ.

17 ¶ † DVODECIMO quæro, qd de ꝓrogatiõe cause ad Causam dicunt quidã illã fieri posse ꝑ. c. cordi. j. de appel li. vj. Sed Inno. s c. de causis. dicit ꝙ ibi est potius exceptionis obmissio q̃ iurisdictiõis ꝓrogatio videlicet in obmittendo articulũ appellatiõis, & de principali cognoscendo patet ratio qa in ꝓpria que Iudex est oĩm patet prime iurisdictiõis ꝓrogatio, nec illa ꝓrogatio potest fieri in Archiepiscopo, vt patet de for. cõp. Romana, in prin. li. vj.

18 ¶ † TERTIODECIMO quęrit, nunquid in causis criminalib⁹ spiritualib⁹, sanguinis, excõmunicatiõis & depositiõis hẽat locũ ꝓrogatio: vide que sup hoc scripsi. s. c. de causis. in iiij quæsti. ¶ Tertiò prĩcipaliter, vt habeas q̃dã dicta coll. & Ligna. ad quasdã alias q̃stiunculas ꝑticularũ accede & adhuc magnã prorogationis cõtinuando.

19 ¶ † PRIMO quęro, nunqd ꝓrogata iur. est delegata vel ordinaria? dic ꝙ delegata si prima talis erat scdm glo. & osti. hîc & osti. in sũma de recu. in § fi. qđ ꝓseq̃re vt scripsi. s. c. de causis. in. xiiij q. remit. col. ad no. sua. j. de mu. pe. c. j.

20 ¶ † SECVNDO quę. nunqd reuocata iuris. delegata delegat⁹ nihilomin⁹ de ꝓrogata cognoscet. spe. de cõpe. iudi. § Generaliter ver. sed quid in delegato Dicit ꝙ sic, si iam tpore reuocatiõis erat lis cõtestata in delegata ꝓrogata. Et ꝙ solus delegans de prorogata post reuocationem cognoscat, facit quia sicut eum contrahitur cum procuratore, agit dominus, & acquiritur sibi actio. Sic ꝓrogatio videt respicere ꝑsonã delegãtis. as. ff. si qs cau. l. pen. Itẽ, quia iurisdictio ꝓrogata censetur eadẽ cũ ꝑsona vt. ff de ꝑca. l. sed si manẽte. Et qa sublato fundamẽto tollitur ędificiũ vt. ff. de pec. le. l j. ij. & . ij & c. cũ Paulus. j. q. j. Et quia trãslatio rei facta de ꝑsona in ꝑsonã sca videt cũ omni qualitate & sequela omniũ accessionũ, & in omnẽ causam. ar. ff. quorũ le. l. ij. in prin. & loc. l q̃ro. in prin. ar. ff. de adi. le. l. legatũ. sub cõditiõe. Cyn. post Pe. tenet partẽ istã: sed Lac tenet cõtrariũ habes in Cyn. C. de epi. aud. l. si ex cõsensu. in. q. vij. & tetigi in dicta. q. xiiij. ¶ Collect. reprobat opini. Pet. maximè vbi Papa solũ reuocat iurisdictionẽ inhibẽdo iudici: ne de causa cognoscat, qnia vt dicit, sic expirat, sicut ꝑ mortẽ: vt no. s. eo. in literis. Imo, & si expsse ad se eam reuocet, ad huc nõ videt ęquũ, ꝙ Pa. cogõscat, qa Pa. cõmittẽdo iudici, nõ videt velle iurisdi. acq̃rere: cũ penes eũ semp remaneat plena de autho pa. ad honorẽ. de ꝑben. dudũ. li. vj. Sed intẽdit solũ causę cõmissæ ꝓuidere. j. eo tit. c. fi. in prin. Notat Chardina. eo. ti. contra. Facit quia inductũ ad vnũ effectũ, aliũ non operatur. de or. co. cũ dilect⁹. de pręben nõ potest. de rescrip. cũ aliquibus. li. vj Et quia durum esset, ꝙ ꝑtes qui hoc nõ intellexerũt, irẽt litigare apud sed. Apostol. ar. de offi. del. l. si is, cui. ne se. vac. c. vno ad fi. li. vj. Impossibilitatis enim vel incõmoditas mutãt iurisdictionẽ: vt ibi leg. & nota. & de sepul. c. fi. per Archidi Inducit not. in q. seqnẽ. Nec obst allegata. de procur. quia eius officiũ est ad acquirẽdum, & delegati ad causam expediẽdã. Subdit, ꝙ cõtra Spe. facit, videlicet, ꝙ nec delegat⁹ reuocat⁹ cognoscere possit. Facit, quia reuocata iurisdictione nihil remanẽt penes eum nisi cõsensus partiũ, qui iurisdictionẽ dare nõ potest, vt hic. Et quia deficiente firmamẽto, &c. j. q. j. c. cũ Paulus. cũ sim. Nec obst. C. de lib. præt. authẽ. ex causa. vbi testamẽtum est nullũ, & tñ remanent legata: quia hoc facit legis authoritas, cui innituntur legata. Secus vbi testamentũ, teneret ipso iure: vt cum fit exhęredatio ex causa, sed nõ vera. Tunc enim quia testamẽtum tenet ipso iure, legata sibi innitũtur. Et ideò subuerso testamẽto per querelam, omnia subuertuntur: vt. ff. de inoffi. test. l. Pap. contra veterem. in fi. Sic est in proposito: quia prorogata adheret & innititur delegatę quãdiu durat: qa ipsa deficiente expirat. Ad quod vide Hosti. in summa de test. § qualiter. ver. secundum.

21 ¶ † Tu distingue. quia aut queritur vtrum delegat⁹ reuocatus debeat & possit cognoscere: & tunc dic. q. non pro proxima dicta. Aut quęris vtrũ Papa delegans possit & debeat cognoscere. Et hîc subdistingue: qa aut quæris, vtrũ per. se, vel alium possit Papa cognoscere in loco, in quo cognoscebat delegatus. Aut an posset cognoscere alibi, & maximè apud Apostolicam sedem. Primo casu puto ꝙ sic per allegata. s. pro parte ista: dico tñ, quòd istum possunt recusare tanquam suspectum, licet in alium consensissent, qua in personam istius non consenserunt. ar ff. iudica sol. l. cum apud. Et quia ista censetur notoria causa recusationis ar. c. insinuante. Secundo casu dico contrarium per allegata Collec. ad hanc partem. simile videmus, quia si papa deputat in partibus delegatum, & ab illo appelletur ad Papam: papa causam appellationis remittit ad partes ad alium legatum. argu. eorum que leguntur et nota. que de appellationibus. c. oblate et. c. sepe. et. c Nicolao. vbi de hoc per Cal. in distinctione.

22 † Tertio queritur, quid si reuocatur. Iurisdictio legati, vel ordinarij re integra q̃ prius fuerat prorogata: Host. & nouella. j. titu. j. nouiter dicunt quòd si expressum fuit nomen proprium, transit ad eos Iurisdictio. argu. de officio. c. pastoralis. Alias transit ad successorem. argum. s. c. quadicam in c. nouit. Quarto queritur, nunquid ordinarius iudex potest ĩpedire ꝑ quã ꝓhibitionẽ, talẽ ꝓrogationẽ in subditos suos videt quòd sic, vt ius suum sibi substrahatur. ff. qui sunt sui, vel alieni iuris. lege secunda. instit. eod. § fin. Et ne scandala qua conditio afferatur vt in regula iur. ¶ Patet, quia formulas hẽt in auth. de iud. § oportet Pretereà fortè lucraret sigillo, sicut faciũt Episcopi. Prætereà honor ꝑferend⁹ est volenti. ff. si quis ob. ca. te. l. iulian⁹. j. de postu. l. si qui. Pet. verò in. l. si ex cõsensu assertiuè cõtrariũ ponit: qa istud est beneficium iurisconcessum alijs iudicibus. ar. ff. de adopt. l. si arrogator

Prętereà

Præterà quia cõpromissum simile impediri hoc modo non põt. Præterea qa nõ grauat Iudex ex hoc, sed exoneratur. nec ordinarij recipiũt sportulas, & debet onus euitatũ cũ honore amisso cõpensare, & cũ lucro. ar C. de Epis. & cler. l. ij. & de epis. aud. l. ij. Nec vituperaĩ iudiciũ Iudicis dimisi: sicut nec in appellatione. & ff. apud eũ, à quo opp. cãm agi. l. vna. Idẽ videt hîc velle Coll. qa iste videtur alijs Iudicibus à iure cõcessus ar. ĩ. de appel. vt debit⁹. Et idẽ videĩ placere Ligna in secularibus, in ecclesijs secus ar. de so. cõp. significasti. Tu verò distingua & solue, vt in alia quæstione simili dixi. ĩ. c. de
23 causis. in. xj. quæstione. † Quæriĩ quinto, vtrũ à tali iurisdictione prorogata põt appellari? videĩ q nõ: quia eũ semel approbauit. ar. ff. de neg. gest. pompon. Et videĩ expssum. C. de Epis. & cler. l. epis. Dicit Pet. & Cin. in. l. si qui ex cõsen. in. v. q. videlicet, q cõtrarium est verũ, p. d. l. Episco. quia ibi spetiale est in Episcopo, ergo in cõtrariũ ius cõe, & est tex. ff. de ap. l. ex cõsens Nec approbatio, quia licet ipm approbarim nõ tñ malã sentẽtiam eius. Sic de teste. ĩ. de test. l. si qs. qd intelligũt special. ab eo poterat appellari aliàs nõ. ar. ff. de pact. do. l. inter se § cũ inter patrẽ. Idẽ Col. ar. ĩ. e. super quæstionũ. &. c. insi-
24 nuãte. ¶ † QVARTO princi. psequẽdo dicta Coll. ad alias quæstiões extra materiã prorogationis accedo. Et primo quæro ibi: *promisso loco*. quid si quis pmittat mihi Andegauis soluere cẽtum Parrhisijs, nũquid vbi pmittit, põt cõueniri? Pla. dicit, q sic: vt. ff. de iudi. l. heres abs. § fi. ar C. vbi de poss. aga. ob. l. vna. lo. & Acur. dicunt cõtra: nisi haberet ibi domiciliũ: vt. ff. de iud l. cõtraxisse. & de bo. aut. iud. pos l. ij. Et est casus scd̃m Pet. ff. de so. l. quæro. & in. l. heres. habebat domiciliũ. Ad aliã legẽ respõde, vt ibi no. Et idẽ hîc Coll. vnde dicit Hosti. hîc, q si alibi exigi, siue solui. ff de eo qđ ce. lo l pe.
25 ¶ † SECVNDO ibi: *excõmunicationis*. ponẽ: dicit aliquis nisi soluerim Titio cẽtũ intra pascha, volo eẽ excõmunicat⁹, nõ soluo: nũquid sum excõmunicatus? Inno. dicit q nõ: quia nõ põt excõmunicatio deduci in pactũ, & bene secũdũ Col. quia nõ põt ferri excõmunicatio nisi à Iudice. Dixi in prima quæstione principali. Sed quid: pone, dico iudici volo p vos excõmunicari. nisi soluero. ĩ. pascha: nõ solus: nũquid statim possum excõmunicari? Inno. & Col. q nõ: nisi monitiõe præmissa. dixi vbi. ĩ. Sed pone, q vltra Iudex me cõsentiẽtẽ monuit & excõmunicauit nisi infra terminũ solueret Inno primò videĩ dicere idẽ: quia excõmunicatio nõ fertur nisi incõtumacẽ. In fi. tenet cõtrariũ. & verius, ex quo nõ fuit error in excõmunicatiõe expssus. Col. dixi vbi supra.
26 ¶ † QVINTO princi. ad aliã materiã accedo, & cõtinuando dicta Coll. subijcio alias quæstiones Primò ergo pone Iudex, qui cãm cõmisit de illa cognoscit: nũquid tacite eã reuocare videĩ. Archid. e. ti. quis. li. vj. tenet q sic. & Spe. de remis. § quę aũt. & de sentẽtia. § vt aũt. ver. sed pone. Secus in cõpromissarijs. no. Inno. de elec. in causis. in ver. cũ res. Sed loqtur in donatario Dicit Coll. q in cõpromissario verò reuocare videreĩ, sed in donatario secus dicit: nisi esset in donat. clausula, Donec ad nos. &c. inducit de pcu. si qs. li. vj. Et hoc verũ scd̃m eũ, nisi cõmittẽdo ptestatus fuisset de nõ reuocãdo, etiã si per se cognosceret. ar. ĩ. c. si delegatus. li. vj. q̃q̃ in cõtrariũ notet Archi. ibidẽ.
27 ¶ † SECVNDO quęritur, pone: à sudelegato nõ in totũ appellaĩ: ille dat refutatorios Aposto. & delegat⁹ delatorios cui stabiĩ? Videĩ q delegato: quia sic videĩ iurisdictionẽ delegati reuocare facto, p pdicta. Et qa in dubio p Romana curia valet interpretatio cle. j. vt li. pen. Alij cõtra, qa Apostoli nõ sunt dãdi, nisi à iudice: qa de causa cognoscit de appell. ab eo. Dicit Col. q licet facto & verbo posiit delegat⁹ iurisdictionẽ sui subdelegati reuocare: vt dictũ est: nõ tñ mõ pmisso Quid enim si delegat⁹ dedisset apostolos dimissorios: nũqd delegat⁹ posset causam resumere? vel dare refutatorios, nõ videtur: vt de opp. dilectis. & . c. cũ appel. friuolis. Sed tenendo primã sentẽtiã dicũt, q forte re integra hoc posiit facere delegat⁹, scd̃m col. ibi p Col. Itẽ dicũt q nõ est simile: qa delata iurisdicti. ad supiorẽ p subdelegatũ, q vices gerit delegati delegat⁹ de ea dispõere neqt. de off. de. licet. Sed vbi subdelegat⁹ nõ detulit, ad huc remanet iurisdictio penes eũ: & p cõseqns penes delegatũ. Caue hîc sunt duo piculosa dicta, credo ergo primo, q subdelegat⁹ nõ in totũ à quo appo. omisso medio deferẽdo, nõ põt delegatũ sua iurisdictiõe priuare. ar. de cle. ab eo. li. vj. & . ĩ. de reg iu. nõ debet. li. vj. cõcor. Secũdo credo q licet delegat⁹ cũ ab eo. ap posiit deferẽdo iurisdicti. deuoluere ad superiorẽ: vt c. cũ appel. nõ tñ quãdo nõ ab eo, sed à subdelegato appel. Et est ratio: qa generaliter phibita est sibi exoneraratio. ff. de offi psi l. pen. Nec est sibi pmissa isto casu. Et tñ in exorbitãtib⁹ nõ fit extẽsio per cõia iura. in glo. j. ibi: ¶ Supp. glo. *Iudicis officium*. qualiter expediaĩ Iudicis officiũ in hac pte, & quomodo habet ratio nõ solũ damni sed etiam lucri. & quare hoc remediũ sit inuẽtũ, leg. ff. de eo qđ cer. lo. l. iij. § penul. & vlt. & . l. iiij. Host. in glo. *sic ergo*. ibi: *beneficij* hoc verũ superiore ratũ habẽte: ne sit cõtra de renũ. admonet Ho. In glo. *vnde videtur*. in fi. & sic oportuit, &c. ĩ. c. q l sup. In glo. vlti ibi: *de cõsensu*. scilicet vtrãq; pte cõsensisse, licet diuersis tẽporib⁹. de hoc in Spe. de arbi. § excipiĩ, ver. itẽ nunqd Et ibi: *per errorẽ*. vide quod dixi post Inn. ĩ. eo. prudẽ. in prin. in. ij. quest prin. ¶ Et ibi: *habetur à lege*. Si dicis p viã cõfirmatiõis vel approbatiõis, nõ obstabit ei q l tenet glo. Et ibi: *prorogatur*. Idẽ in locatiõe & cõpromisso progatis. ff. loc. l. itẽ quęriĩ § qui cũ ptor. & . ff. de arbi. l. nõ distinguemus § vl. Gos. Et ibi *delegata*. idẽ Gos. ĩ. c. cũ olim. j.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Iudex num esse possit qui annis octodecim minor sit: maior autem septẽdecim?*
2 *Exceptionis minoris ætatis. quis sit legitim⁹ cognitor? Et quãdo oppo ni possit exceptio hæc: nõ potest esse index, quia minor: &c. nu. 3.*
4 *Exceptiones plures si simul ac semel cõtra actoris personam, libellũ & Iudicem proponuntur, quid iuris?*
5 *Princeps aliquid alicui incapaci concedens, qualiter cũ eo dispensare intelligatur?*
6 *Pupillus, vel adultus, Regi vel comiti succedentes, an possint iurisdictionem exercere? Et quid si ciuitas iur sdi. pupillo, vel infanti iurisdictionẽ, vt illam exerceant, dare velin? nu. seq.*
8 *Causa si canonico ecclesiæ cathedral. committatur, num tãquam idiota recusari possit?*

¶ *CAP. XLI.*

CVm vicesimum. Casus. Dicit tria Primò q maior an. xx põt dari à quocũque delegat⁹ Secundò q maior xviij. an. datur à quocũque de cõsensu partiũ. Tertiò q Princeps in quacũque parte delegat. ¶ Expone lrãm. *dari*. Non solũ à principe sed à quocũque, q delegãdi habeat potestatẽ. Inn. *potuisti*. sed etiã ĩuitis pub⁹. & . ĩ. dicã, & etiã inuit⁹. si ętas maior. xxv an. Sic intellige. C. de aduen. diuersorũ iudi. sancimus. j. ante fi. Hosti. *delegamus*. vide glo. Ioã. de rescr. statutũ. li vj. in glo. dignitates. in glo. habẽtibus. ¶ *Eandem*. psectam xx. annorũ. ¶ *Scienter*. qui sciuit ętatẽ delegati. Et idẽ not. Azo. in sũma. C de iud. § ij. in fi. Go. *consentirent*. cõsentiẽte etiã ipo, qui daĩ, ex quo minor est. xxv. Host à Prĩcipe. Is enim minore. xviij. delegare posset, & minorẽ ordinariũ facere posset. ff. de re iu. l. qdam. in fi. Inno. cõtra quẽ disputare sacrilegiũ. C. de cri. sacrilegij. l. disputare. xvij. q. iiij. c. si qs. § cõmittũtur. in aut. vt iud. sine quocũque suffragio. § eos aũt ibi: quis enim, &c. col. ij ¶ *Non teneret*. reqriĩ ergo ętas in Iudice delegato. & quędã alia de quib⁹ tetigi. ĩ. c. sup debilitate & vide in sũma e. ti. §
1 quis posiit. Hosti. † Oppo. primò, qa imo videĩ, quòd minor xviij. annis. habens saltẽ xvij an posiit de iure cõi esse Iudex sicut & aduocat⁹, ex identitate rõnis. vt ff. de postu. l. j. § pueritiã. p quem. § dixit Azo. q in hoc sufficiunt anni. xvij. cõpleti. ¶ Sed Hostien. hîc dicit standũ esse huic interpretationi speiali. Et sic, q maior ętas requiritur in Iudice, quam in

aduocato: quia in aduocato non agitur, nisi de preiudicio rei familiaris, in qua sibi quilibet moderator est & arbi. C. mã. l. in re man. Ideò recipiẽs aduocatũ sibi imputet. ff. de mino. l. cũ mãdato. Sicut in ꝓcura. ad negocia. No. idẽ Hosti. ĩ. de procu. nõ iniustè. In iudice verò, qui nõ eligitur à partibus, agitur de aliorũ preiudicio & de honestate publica: vnde nõ mirum, si in Iudice requiritur maior ætas. ¶ Opponitur secundò qa videtur, ꝙ saltem de cõsensu partiũ minor xviij. annis saltẽ adultus possit ab alio, ꝗ̃ à prin. dare iudex: vt not. Accur. Bar. post eũ in. l. quidã alle. ar. C. de iur. omni. iudi. l. j & ij. de re iudi. si conue. & l. quidã. e ti. alle. quę loquũ quo ad cõ. partium indistinctè. Host. dicit in cõtrariũ standũ esse huic interpretationi. Et hanc credo, & puto leg. illam declarari & suppleri per istã, iuncto ꝙ Imperator nouo iure statuit canonicus regu. & sanctiones etiam in foro suo esse seruandas. in authen de eccle ti in princi. Vel saltem in foro nostro oportet stari isti decr. ¶ Tertio opponitur de. l. cũ lege ff. de arbitris vide Ber. in glo. ij. dicebat hic Hosti. fina. in ista materia distinctionẽ esse seruandã. ¶ Sed præmitto dicta Inno. Dicit ergo Inno, primó ꝙ minor xx annis, dũmodo sit pubes iudicare põt quasi ordinarius: vt hic. ar. ff. de iudi. l. cum prętor. in medio. ¶ Dicit. ij. ꝙ maior. xx. annis à quolibet delegari potest & cogi proferre sñiam. Dicit iij. ꝙ minor. xx. annis maior. xviij. vtraque pte cõsentiẽte põt esse delegat⁹ aliàs nõ nisi à Principe nec cogitur ferre sẽtẽtiã. Dicit iiij ꝙ si minor. xviij annorũ, à quolibet ordinario etiã vtraque pte consentiẽte est delegat⁹, nõ tenet eius sentẽtia. Secus si à Principe quia & tũc teneretur sentẽtia. & cogitur eã ꝓferre: cũ dubitã. nõ sit de hijs quos princeps elegit. xvij. q. iiij d. § cõmittũtur. Dicit. v. ad ꝓpositũ hui⁹ cõtrarij ꝙ arbiter cõꝓmissarius etiã vtraque pte pñte & cõsentiente, minor. xx an. esse non põt nec cogitur ꝓferre sentẽtiã: nec lata tenet: vt. l. cũ pretor. alle. & l. scimus & l. quidã. alle. Hosti. verò dicit idẽ in effectu, alternãs verba Inn. & aliqd addens hoc modo. Primò enim dicit, ꝙ maior. xxv. an. dari põt inuitis, & ptibus inuitis, & cogitur sentẽtiam dare. Secũdò ꝙ minor. xxv. an. maior xx ann. põt dari inuitis pubus & si sententiã dixerit, tenet: nõ tñ cogitur ipsam dicere. Tertiò, ꝙ minor. xvii pub⁹ etiã cõsentientibus nõ datur, nisi à Principe. Quartò ꝙ nec maior. xviij. minor. xx. nisi ptes sciẽter cõsenserint, põt dari: nec ꝑ cõseqns cogi: nec tenet sñia. Quintò ꝙ si ptes in maiorẽ. xvii. & minorẽ. xx. cõsentiant, valet delegatio & sententia: sed nõ cogitur ferre. Sexto ad ꝓpositũ, ꝙ cõpromissarius esse nõ põt minor. xx. an. ꝗuis ptes cõsentiant: nec cogit ferre sententiã: nec etiã lata tenet. Et intellige de minore etiã à principio: qa nõ ꝓdesset, cõꝓmisso fieret maior de quo in Spec. de arbitro § ij. ver. qđ si pẽdẽte. Septimò ꝙ minor. xviij. dũmodo sit pubes, & Iudex ordinari⁹, iudicare põt: & sentẽtia ab ipo lata tenet: vt. l. qdem. alle. in fi. Et ratio diuersitatis inter Iudicẽ & arbi. assignatur hic optime ad fi. ij glo. Ber. ¶ Circa istã decretalẽ nihil plus dici. Inn. Hosti Nouel. & Henri. sed ex dictis Bar. & Coll. aliqualiter extẽdã. Primò oppono hic. iiij in ordine de. l. spurij § j. ff. de decur. vbi apparet, ꝙ in decurione reqrit ętas. xxv. an. Solu. Hic loqtur in iudice habẽte simpliciẽ iurisdictionẽ sine administratiõe ibi verò in habẽte etiã admini. bonorũ ciuitatis quę nõ cadit in minore: vt ff. de mu & ho. l. ad rẽ publi. ã. Quia & eius res debẽt ꝑ aliũ administrari: vt C de admi. tu. l. fi. Sed cõtra hãc sol. oppo. de. l. ꝗ d cõsu. alle. Solutio in. l. quidã. loqtur de admi. electis à Principe. Sed in l. spurij § j loquiĩ de electis ab alijs. Sed cõtra, qa facilius redditur subreptitia ĩpetratio facta à principe, ꝗ̃ cõcessiões aliorũ ar. ele. & si ab Apost de offi. or di alle. iunct. c. si motu. de pr. bẽ. li. vj. Sol satis aperit tex. l. quidã. ꝑ ibi loquiĩ de elect. facta ꝑ Principẽ sciẽtẽ defectũ ætatis, & qui ideò tũc dispensare videtur ar. ff. de excu. tu. l. Idẽ vulpia. in fi. Et qđ dixi de Iudice admini. habente, simile habes. j. de elect. cũ in cũctis. § inferiora. & c. li. et Canon. li. vj. ¶ † Expeditus oppo. quæro primò, qs de ista exceptiõe minoris ætatis dẽt cognoscere Bar. aggrediẽs hãc materiã aliàs in. l. quidã cõsulebat. Dicit primò, ꝙ cũ oppo. exceptio resultans ex impedimẽto naturę nõ potes eẽ Iudex, qa minor xiiij. an. vel furiosus: aut in parẽs vel in totũ discretiõe: tũc ille cõtra quẽ oppo. de ea nõ debet cogno. qa ratio impediẽs cognitionẽ principalis, impedit etiã in hac exceptiõe incidẽti: vt. ff. de iudi. l. cũ prætor § quidã enim. cognoscet ergo superior Imo & si opponat, iudiciũ est nullũ: vt dicta l. qdã cõsu. in prin. Dicit scđo, ꝙ si exceptio nõ causatur à persona Iudicis, sed ex natura causæ, vel cõditiõis ꝑsonę litigãtis, & tũc ipse cui opponitur, cognoscat & ꝓnũciat: vt ff. de iudi. l. si ꝗs ex aliena. & si quis in iui. vo. no. ie. l. ij. Fallit si Iudex inde deberet aliqod cõmodũ sentire: vt no. Acur. in simili. ff. de muni. l. de in re in glo ij. ar. C. ne quis in sua cũ ius sibi di. in rub & nig. Fallit ij. in casu si Iudex laicus. ĩ. de sent. ex li. vj scđm eũ. Tertio dicit ꝙ si exceptio cõcernit delegationẽ: vt qa dicit rescriptũ ĩpetratũ tacita veritate etiã ipse Iudex cognoscet C si cõt ius, vel vtil. pub l. ꝓscriptione de rescrip sup lrĩs. & ibi ꝑ Inno. Et valet ꝓcessus exceptione omissa. C. de excep. l. si No Ber. & Inno, de rescrip. sciscitatus. ꝑter casus. c si Iudex. alle. De exc. verò falsitatis remittit ad no Inn. in. c. sup literis. Quartò dicit, ꝙ si exceptio cõcernit ꝑsonã Iudicis & signat, seu notat famam, vel honorẽ ipsius: vt qa excipiĩ cõtra eũ, ꝙ est infamis, vel seruus, licet Inno. s. c. cũ super dicit illũ posse de hoc cognoscere, tñ non est verum scđm eum per. l. absentẽ. C. de accu. vbi est text. ꝙ licet sentẽtia lata cõtra absentẽ nulliter cognoscat idẽ Iudex si ordinarius est C. quo. & quã. iud. l. si vt ꝓponis. Tamẽ si in reuocando sententiam detegeret iniuria iudicis superior adiri debet: vt. l. absentem. Et sic not Iac. de Aren. in. l. Iudex. ff. de re iu di. ꝗ̃ Cin. circa hoc variet in dicta l. absentem. in. iij. oppo Fallit, quia ad eum spectat etiã cõmodũ maius ꝗ̃ pecuniariũ. igitur ar. eius, qđ dixi. s. in ij. dicto Bar. ver. fallit, si Iudex. Ho. ergo casu cognoscet superior, vel arbitri eligentur. Sed ista exceptione nõ proposita valet process⁹ vt C. de senten. l. ij & no. in dicto. c. sciscitatus & in Specu. de iudi. dele. § fi. ver. sed nunquid in fa. Et dat pm regula, ꝙ vbicunque superiorem dixit cognoscere, poterunt arbitri eligi, qui de hoc cognoscant: vt. C. de iud. l. cũ specialis. & de app. cum special. Vide tamen omnino no. in Spec. de excep. § nũc videndum. ver. sed si hæc exceptio. Quintò dicit, ꝙ si opponiĩ exceptio concernens personam Iudicis, statum tñ & famam eius non suggillans, vt quia est minor. xviij annis: tunc idem ipse cognoscet & pronunciabit. Et in hoc Iudex est, & iudicium habet, quia est maior quatuordecim annis ar. dictæ l. si quis ex aliena & l. prescriptione. In hoc tamen est plus quia etiam si talis exceptio omittatur potest opponi post sententiam: quia reddit Iudicium retro nullum: vt dicitur expresse in. l. quidam. in principio. Et hic, nec consensus partium facit eum Iudicem: nisi tempore delegationis consentiat: vt ibi secundum eum. Sed nec tunc: vt hic: & dixi supra. Et aliqua de prædictis conat, licet imperfectè recitare Lign. supprimens Bart.

3 ¶ † SECVNDO queritur vsque ad quod tempus potest opponi hęc exceptio: Non potes esse Iudex, quia minor. &c. quidẽ quod vsque ad litem contestatam. not. C. de exceptiõe l. fi. Alij, quod vsque ad xx dies per authentica offeratur C. de lite contestata. ¶ Dicit Bernard. in. l. quidam quod Imò ab initio hoc est, antequam aliquid coram Iudice proponat per quòd videatur eum approbare, in Iudicem vel Iudicium suscipere: vt suprà de Iudi l sed & si susceperit. in principio infrà de re Iudicata inter monasterium cum ibi not. per Innocenti. & Bernardum & hoc vult. l. fina. C. de exceptione secundum eum. Ex quo infert, quòd opponendo coram Iudice contra personam actoris, vel libellum Iudicem probare videtur, quia sic videtur velle sup ea, per eum pronunciandũ sit emergens: vt not. C. de ordine Iudicio. lege prima. Nec ob. ff. de Iudic. non videtur quia petendo agere communem edictum de quo ibi dicitur vel petitur à Iudice, sed à parte. Sed si peteret procedi summa[illegible]e, & re[illegible]s excipiendo diceret Imò dandum esset libellum: quia hic requireretur

Iudicis

Iudicis examinatio & pronunciatio, videretur in Iudicē cōsen tire. Nec ob auth. obferratur. Abb. vbi dicit q post cautio- nis iu hoc fisti, &c qa ibi habet cōditionē de stado iuri, fi ap paruet tulu teneri Nec ob. qd ibi videt ponittere. j. xx. dies, & quia nō intelligitur nisi pars aliud fecerit q qd videat in Iudicē cōsensisse: vt ibi patet legēdi eū.

4 TERTIO quęrit qd si simul & semel oppo. plures excep- tiōes cōtra pluna actoris, libellū & iudicē, dicit Bar. q semp intelligit prima exceptio opposita cōtra iudicem, & cętere sub cōditione, sicut app. ueritur cum Iudicē ordine scripturę no attento. ar. l. de here. insti. l. talem, in prin. & de vul. sub. l. ij. § sed uita. Tutius tamen est, q prius pponatur exceptio cōtra Iudicē, & alię ppo nantur sub cōditione. sedm eum.

5 ¶ QVARTO quęrit qualiter Princeps concedendo aliquid alicui nō capaci, videtur cum eo dispēsare? hoc mo- uit Bar. in dicta l quidā Sed dicit ibi se cōmittere decidere ppter laborē. De hoc tamē dixi post Inno. & alios s. de filijs presby. veniens Faciunt qd no. glo. & doct. C. si cōtra ius vel vti. publ. l. fi dicā. j. de preben. non pōt l. vj. &c.

6 ¶ QVINTO quęritur: Pone: Regi vel comiti trāsmittē iurisdictionē a hęredes, succedit pupillus, vel adultus, qs exercebit iurisdictionē? Dicit Bar. q tutor eius vsq; ad pu bertatē, q. ad eos spectat vniuersalis administratio. ff. de cu. fu. l. consilio. Probat. c. ij. j. de sup. ne prę c. ij. li. vj. cōiuncta l. fulcinius § a deo. in fi. ff. qui ex cau. in pos. eat. Post puberta tē verò quo ad ea, quę sunt simpli. iur per se quasi sit data sciēte Principe, qui sic dedit regnū vel comunitatē: trāsfert ad hęredes. ar. dictę l. quidā. Sed quo ad ea. quę sunt admi- nistratiōis, nō ipse fine curatore, sed curator. ar. l. spurij § j. ff. de cur. & qd. s. dixi in. iuj. oppositione.

7 ¶ SEXTO quęritur: Pone vna Ciuitas vult dare iuris dictionē vni pupillo, vel infanti. vt eam exerceat p curatorē, vel tutorē, qd erit? Bar. consulit, q de hoc faciat primo sta. ar. ff. qd vi aut clā. l. iij. § plane facit. l. vt gradatim § & si lege. ff. de mu. & hono. vbi sta. restringit ad habiles in dubio. Si enī ciuitas nō posset dispēsare, illa lex nō haberet dubium. qd si- ne dubio obtinet in ciuitatib. quę non recognoscūt dominū in tēporalibus: qa sic populus liber est, & vtitur omni iuris- dictione imperiali: vt no. j. de Cap. l hostes. Hoc depēdet ex intellectu l. omnes populi. ff. de iustit. & iure. de quo dicam de elect. ne Romani. in cleme quę videtur intellectum Bar. in sui principio destruere.

8 ¶ SEPTIMO subintrando dicta Col. Pone Canoni. ecclesię cathedralis cōmittit cā nunquid pōt recusari tāquā Idiota Pe. C. de iudi. l. certi iur tenet, q nō: quia dās sibi Ca nonicatū eum approbauit: qd facit ius inter omnes. Et sic cel sat pbatio, vt Lingeniū. Idē Car. & Arch. in simili de rescrip. statutū. & ibi dicam. Sed dicit Col. q tali Canoni. potest op- poni minor ętas: quia dispēsans sup vna seruitute aliam non tollit. ff. de serui l. si domum. not. Ioā. de elect. ex eo qd. li. vj. Itē q est religiosus, quia ab alio, q̄ā Papa, nō potest dari Iu- dex, nisi vtilitate monaste. suadente. & Abbate pręcipiente. Not. hic Hosti. in sūma § quis possit delegari. versu sed nun quid religiosus & de maio. & obedię. ver. qd si Eps. Posset tñ Episcopus sedm Hosti. vbi supra compellere Abbatē ad dā- dum li. etiā ar. lxxxvj. dist. puenit. Sed Lau. in cle. Et si princi palis dicit, q monachus magis debet obedire Abbati. ar. xj. q. iij. qui resistit. & qd no. viij dist quę cōtra mores. &. lxxxv. dist. Flore Hoc enim s. cōmittere monacho Abbatē inuito est de rege diocesana, a qua mona sunt exempta. Not Inn. de stat. re. c. j Et q hęc cōmissio nō posit fieri, nisi p Papā, not. clarē Archi. de elect. q̄ sit. Credit Col. Laud. bene dicere in ca su, in quo loquitur. Dicit enim q de licētia Ab. monach' pōt esse Iudex Sed si Abb. cōtradicēte licet Episcop' pcipiat, de bet obedire Abb. qa nemo cogitur de suo facere beneficium x. q ij pcanię. Et sic possunt intelligi Archi. Car. & Io. vbi. s. Vbi verò indigeret mon. p ciuitate & sua diœcesi credit tūc Col. Abb. compelli posse, cū hic agatur de vtilitate cōi appa- ret in eo, qd legit. & no. xvj. q. j. qui verè & qd no ij. q vij. cū pastoris. Dicit etiā Coll. q etiā extraneę ecclesię pōt esse Iu- dex monach' de licētia Abba. p no Lau. in cle. nō pōt de pro cura & Archi. in dicto. c. si verè. & Hosti. in sum. ne cleri. vel mo. § q sunt ver. si & c. sopite. de cēsi. Et ad id, qd opponi pōt hic nō subesse vtilitatē monaste. iuxta. c. ex parte. j. de postu. soluitur p ibi no. & de regu. Aposto. Et extra eū p Inno. de re Iudi cum. j. &c. Credit etiā Coll. q vicarius epālis posit iu- risdictionē in ciuitate & ex sede vac. esse, legabi le, licet totius sit adherere lrę cle. tñ hoc credit Colle. de mēte lrę licet cōtra riū videat notare glo. in pri. cle. & si principalis. in glo ij. ibi & per hoc verbū videt. vbi vide Pau. & Lau. & quę ibi scrip si in supple ione dictę glosę & aliarū glo dictę Clemen.

¶ Supple Glo. In glo. j. ibi: si in cūctis. vbi de hoc plenius.

¶ Et ibi: ad *nostram*. vbi de hoc *Et inst*. sic. j. de elect. indēnita tib' in prin & de eta. & qua. c. vno. li. vj. Et dic q hęc sunt de his quę dependentā Principum voluntate, vt dixi. j. de re- scrip. si quando.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Officium plurium habentiū vno impedito, reliquos quoque impediri.*
2 *Delegati & arbitri in quo conueniunt?*
3 *Iudices si duo sint, qui partes peremptorie ad sententiam audiendam ci- tauerunt deputati cum claus. Quod si non omnes: quorum vnus moritur ante perempter. j. euentum: nunquid parte non cōparente in peremptorio superstes rursus citare eandem necesse habeat?*

¶ *CAP. XLII.*

VNo delegatorum.

¶ Sed sum mat inmo vatis verbis hoc intendēs: potestas plurii dele gatorum. vel arbitrorū simplr iter datorū, ex pirat per mortem vnius Primò disponit. Se- cundo excipit ibi: nisi. ¶ Expone literā: *Delegatorum*. siue sint duo. s. c. causam, vel tres. s. e. cū causa, vel plures quotcūque à Principe, vel ab alio dati cum sit eadē ratio, & tex. nō distin guat ¶ *Arbitrorum*. hoc vtilitatis causa subrūgit ex terminū Simile de rest. in inte. c. pen. & cōgrua cōiūctum: cū vtrique sit fructibilis. s. c. P & G. ff de arbi. nō distinguemus § de of fici Et cōprehēdit arbitratores: cū eadē sit ratio. Goff. & Ho. Et de vtrisque nota. s. de elect. cāmq; cū suis remissiōibus. ¶ *Sicut proponit*. supsluit. ¶ *Exempto*. i. mortuo. & sic ppetuò impedito. Simils mod' loquēdi. j. ti. ij. pasto § j. c. si deleg. li. vj. *Errum*. l. collegarū supstitū. officiū receptū p subdelega- tionē, vel cōpromissū ¶ *Expirant*. Secus in ordinariis: vt no. de arb. c. ij. li vj. in glo fi. Et in pcu. cau. spiritualiū de pcur. dud § vlti. li. vj. Et in exequutore vltimarū volūtatū. j. de te sta c. si. c. l. nisi aliud l. q nō expiret.

1 ¶ No. ex decre. q impedi- to vno ex plurib' hētib' officiū cōe ipediunt, & relīq. Con

2 cordāt not. de cōse. si capi li. vj. ¶ Secūdo no. casū, in quo con ueniūt delegati & arbitri. Sed iterdū differūt: vt no. s. c. pxi. & c. j. de arbi. c. ij. li. vj. de quo de re iudi. cū ab vno. li. vj. p lo. Aud. Tertiò no. casū: quo expirat iurisd. delegata. alij no. s. c. in liis. Quartò no. q verba multū opant; qa durat iurisd. pro pter clausulā q aliàs expiraret Ad id de priu si Papa § j. li. vj. in fi. interdum verba aliquid operantur. sed non in totum: quod sonat de procuratori. si duo § j. lib. vj. Nouel. ¶ Oppo nitur de. c. quoniam Abbas. s. c. Solutio, hoc verum, quādo delegatio facta est plonę: secus si dignitati: vt ibi legit & not. & supra eodē licet. Innocen. secundum quem ratio huius te. est: quia verūest penes omnes iurisdictionē esse non pen es remanentes tantū non tenet eorum sententia. ff. de re iudi. l. duo ex. de arb. l. item si § vltimo et l. sequēti. et nota. s. eo. causam. Nisi aliud sit expssum, vt hic. Verbi gratia: q si non omnis, &c. s. c. pruden. Quid ergo fiet vno mortuo. certe sup ior iudicē dabit. C. de. peda. iudi. l. placuit. Idem eo ad lou- gum tempus impedito, vel expectaretur. ff. de vaca. muner. l. si § vno vero arbitrorum mortuo, finitur compromissū vt, ff. de arb. l pedius. et. l. non distinguem' § ij. Sed quid si citatus non vult venire videtur q aiq nil possint eo. ablen. vt. ff. de arbi. Item si vnus in fi. cum. l. l. sequenti. Sed de iure isto dic, vt. j. de arbit. c. si. lib. vj quod Bar. in l. duo ex, dicit tercādū

in casu ecclesię. Sed qd si tempore excōmunicationis omnes fuerūt pręsentes, & vnus contrarius, alios nō valens trahere, an propter eius absentiam lata sententia viciabitur? Inno. videtur dicere ꝭ. de testa. Ray. ꝙ non: quia cessat ratio. l. item si vnus. in fi. Sed Bar. in. l. si duo ex. credit contrarium: quia nō est sola illa ratio: quia potest trahere. sed ex illa, quia omnes iudicarē debēt: vt dixi etiam post Inno. ſ. c. ad finem oppositionis ar. ff. de arbi. l. sicuti. adeò, ꝙ si vnus cōmitteret alteri, quòd certo modo iudicaret non valeret: vt dicta. l. si vnus. in fi. Sed obstare videtur, quod notat Inno. ſ. c. suspitionis in vlti. glo dicens, quòd idem est si tertius sit absens, & requisit᷒ nolit venire: sicut si presens esset, & dissentiret: quia semper à iure intelligitur illa clausula adiect, ꝙ si non omnis, duo vestrum, & c. ar. illius decreta. ſ. suspitionis. Verum vt ibi dixi in fi. expositionis literalis, hoc ibi non probatur. Dicam. ꝭ. de arbi. c. ij. q prima. li. vj. de re iudi. duobus. & de testa. Rayn. Secundo intrans dicta Collect. queritur quid si duo sunt Iudices, qui partes citauerūt perēptoriè ad sententiam audiēdā deputati cū clausula, quòd si non omnis quorū vnus moriē ante euētum peremptorij nunquid parte non comparente in perēptorio superstes habet necessariè eam de nouo citare. Archidia. v. q iiij si egrotor᷒. Dicit ꝙ si subdelegatus eius, qui cōmisit non in totū, moritur post conclusionē & perempto. delegatus iterum citabit. ar. ff. de iudi. & post edictum. licet sit. ar. contra c. titu. l mortuo. & ſ. c. consuluit. Item ipse notat. iiij q ix. caueant. ꝙ licet Iudex subrogatus succedat in causa, non tamen in edicto. Idē ipse nota. xxiiij. q. de illicita ꝙ vbi primus est mortuus, vel impeditus, vnum edictum oportet proponere Et idem Specu. de citatio § sequitur. vide ver. itē not ꝙ si facit lex edictum & lex, post edictū. ff. de iudi. & de re iudi. Neratius. Et hoc notat Hosti. de accu. licet. vbi vide Collect. Ex quibus videretur secundum eum, ꝙ licet iste cōiudex succedat in causa virtute clausulę, nō tamē in edicto Sed nunquid virtute citationis factę contra mortuum potest procedi cōtra heredē, vel quātum ad excommunicationē in distinctè: vt lite non conte. c. j. in fi. quia non fertur nisi in cōtumacē: sed alias videretur, ꝙ posset contra vniuersalem, sed non contra singularē: p notata Inno. de iudi. quia. v. Licet satis esset ęquū, ꝙ non succederet in edicto: sicut dicitur de iudice: sed alia successio est in hęrede vniuersali, qui eadem persona fingitur. Faciunt nota. de arbi. c. fi. Sed contra, quia sententia lata post mortem litigatoris non valet. Notat̄ de arbit. ex parte super verbo allega. ideò dicit ibi Hosti. ꝙ perēptorium soluitur morte citati. Tamē illa decre, ex parte. Facit pro prima sententia quia post mortē patris citate partes cōparuerunt, secundum Col. qui remittit ad collecta sua de di. c. fi. dicam in dicto. c. ex parte. in. iiij. questi. Sed nūquid Idē in officiali, vel in ordinario. l. quòd succedens in causa, non succedat in edicto? Videtur ꝙ non, per. c. licet. de accusa. & de electione Roman. in fi. & vtrobique de hoc per Ioan. Andr. Pau in. c. ne Rom. dicit ꝙ speciale est in princi. Zen. Et ibi dicit, speciale est electione. Dicit Colle securius dicēdum, ꝙ qa iurisdictio ordinarij non moritur, nec mutatur, non habeat necessario iterum citare. Absequeretur, quòd mortuo officiali, vacarent curię: quod est inconueniens. Et ita seruatur, vt per experientiam didici. Collec. ¶ Sup glo. In glo. j. in prin. Nouel. ad instructionem nouiter repetentium, summat eam per quatuor questiones. Primò quærit, quę sit ratio decidendi. Secundò quid de alio impedimēto perpetuo. Tertiò quas exceptiones habeat. Et ponit vnam tex. quā glo. repetit cum subest clausula ꝙ si omnes. Idē in clausula vos vel alter ar. ꝭ. c. cū plures Tertia cū scribitur dignitati supra. c. quoniā Quarta quādo delegat᷒ mortuus subdelegauit, & subdeletus eo viuo cœpit vti s. c. licet. primā & quartā ponit gl. Quartò quęrit qd de morte litigatoris, & c. ¶ Et ibi: *iterum*. hic bene continuatur. ver quia r. eut. j. c. glo. Et respicit primam quæstionem sed versiculus qui sequitur respicit secūdam. Et ibi: *suspenditur*. vel fiat mutus, vel furiosus. vel deponat scripto per tonę. Secus si ex communicetur. quia tunc solum suspenditur,

ſ. c. prudentiam § sexta. Hosti. ¶ Et ibi: *Iussi sunt*. de hoc. ſ. c. prudētiam. glo ij. ante medium. ¶ Et ibi: *si in tres*. & alii. ė § l. pręcedē. Et not. reprobatam oppini. Vberti, qui dicebat, vno ex tribus arbitris datis simpliciter, mortuo, duos pronunciare posse: per. l. quod maior. ff. ad munici. ad leges istas respondens, quòd loquebātur in tertio absente & viuente, qui expectandus erat: quia alios trahere poterat in suā sententiā quę nō cessat in mortuo. Ad. l. siquis arbitratur. ff. de ver. ob. respondebat, ꝙ loquitur cū in vnum erat cōpromissum. Subtiliter dixit, sed male, vt hīc patet. Et de hoc plene in summa de arbi. § qualiter constituatur. seu § constituitur. ver. similiter in duos. & sequēti. Hosti. Et in fi. dixit plenè in mercuri. qui vide. ꝭ. de re. iuris qui in ius. lib vj. Nouel.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Iudex, an possit alij, vel alijs vices suas cōmittere? Et quid de collectoribus fructuum beneficiorum ecclesiasticorū, & c. num hi eas alijs committere cum eadem conditione possint? num. sequen.*

3 *Delegatus ordinarij inferioris ad causarum vniuersitatem datus, an subdelegare possit? Et quid de subdelegato Princ. pis?*

4 *Conseruator qua committere possit?*

5 *Mandatore mortuo, num possit mandatarius certi ministerij, illud exequi? Et quid si alicui non expresso nomine proprio, sed dignitatis, certum aliquod ministerium est commissum: quo nondum expleto moriatur: num successor ipsius idipsum perficere queat? num. seque.*

7 *Iurisdictio, num aliquis in ministerijs, de quibus hic versari dicatur?*

8 *Citator, num per cursorem citare queat? Et an per literas?*

9 *Dispensatio & excommunicatio, num iurisdictionē habere dicantur & ita num sint delegabiles?*

10 *Inquisitione simpliciter mandata, num eam inquisitor committere possit? Et quid de compromissarius? Item quid de procuratore ad eligendum dato?*

11 *Papa committendo, qualiter dicatur industriam eligere?*

¶ *CAP. XLIII.*

QVoniam Aposto. ¶ Cas. sub delegare potest delegatus Papę, licet datus ex officio, vel ex partium consensu, vel cū clausula ꝙ si non omnes, tu cū altero, & c. Idem ponit consētientibus partibus, is cui cōmittitur negocium personaliter exequendum. Fallit in duobus casibus. Secus si cōmissum sit sibi nudum ministeriū ¶ Secunda ibi: *Idē quoque*. Tertia ibi: *is autem* Quarta ibi: *cæterum*. ¶ Expone literam: *negocia* quę delegat. *Non personas*. i. negocia intendit decidere, non personas eligere pro cōmuni Respicit consuetudinem curiæ quę habet, ꝙ litera contradicta sit conuenientia Iudicum & vna pars eligit vnū, alia alium. Et si non possunt concordare de tertio, auditor contradictorum ex officio dat illum ex quo videbat hunc communē delegare nō posse. Goff. *Delegauerit*. sine cōsensu partium. Hoc enim facit quęstionē. *Assensu*. no. vij. Et vide quę collegi. ſ. c. quis. & c. si pro debilitate. Colle. *Id* scilicet alij delegare. *valebit*. dic breuiter ꝙ non poterit subdelegatum compellere: quia solus non potest iurisdictionē exercere. ſ. c. cum causam Si enim non potest solus cogere ꝙ tem: ergo nec extraneum. Idē AEgi. ſ. c. pastora. *Ipsum*, Sed potest forsam recusari, quasi nō sit intentio delegantis, quod cū effectu valeat inuita parte subdelegatio cōmuniter data. Vide summā eo. ti § quod sit eius officiū. ver. salue reuerētia & sequenti: quod non placet: nisi de honestate dicēdum quo ad potestatē cōmittēdum, cum scribitur Episcopo & inferioribus solet poni hęc clausula. maximè in matrimonialibus dixi. ſ. eo. causa matrimonij. ¶ *Sine subdelegato*. no. ꝙ quādoq; industria alicuius eligitur vel subdelegati sui, vt hic, & ſ. c. coram. Quādoq; propria tantum: vt in § sequē. & no. à contrario sensu, ꝙ Episcopus siue subdelegatis aliorū procedere potest: vt. ſ. c. coram. ¶ *Non valebit*. i. hęc vera, vbi persona nō innuitur tacite, vel expresse. Et sic cōtinuatur § et sequēs, is aūt, Hosti. ¶ *Innuitur*. expresse de rescrip. cum dilecti. de accusa. c. fi. vel tacite, sicut perpendi potest ex mente rescripti puta, quia dicitur de industria: ne circumspectione tua plenius

consideres per Apostolicas. Ibi, scripta, &c. Alias si nec expressè nec tacitè hoc iniungitur potestati subdelegandi nihil detrahitur. Et sic tollitur contrarium. s. eo. venerabili. Vel dic, q ibi erat de mãdata inquisitio de suspecto, non ad hoc, q prælatus remoueretur: quia tunc non posset subdelegari, sicut alias dicitur, q tutoris datio non põt demãdari. ff. de tu. & cura. datis ab his. l. nec mandante. Et tñ cognitio huius de mandatur de off. eius, cui mãdata est iurisdictio. l. cognitio. Sed prima præualet Host. ¶ *Alijs*. in istis non expressit. vt. j. e. ti. c. j. lib. vj. per quos terminantur hic notata per Inn. & Host. alias conuertitur etiã si debita & conuersatione illorũ inquirere debeãt: vt in cle. j. c. His casibus supplet Hostien. & alijs similibus, quibus publica vtilitas vertitur. ¶ *Cui talia*. Et taliter, quia dicit personaliter. vel intelligitur ex mente commissionis. Host. ¶ *Consentiant*. s. c. prudentiã. vbi de hoc not. Et dic secus, si non consentiãt. & secus si nõ sint ibi partes: sed ex officio suo mãdet. ¶ *Propterquàm*. quasi diceres vbi inter partes agitur, potest alijs delegare, sed vbi inter partes nõ agitur, sed Papa ex officio suo sine partib⁹ inquisitionẽ, vel prouisionẽ cõmittit, vel quicquid aliud: tunc si mandet, q personaliter intersit delegare non põt. Ratio diuersitatis est, quia in primo casu partes possunt renũciare his quę pro se introducta sunt: non aũt his quæ pro pub. vtilitate, vel ex offi. suo Papa mãdat. ff. de pac. l. iurisgent. § penul. & fi. Inn. ¶ *Eligere*. vbi magna cõmittuntur. Et eodẽ modo intelligitur, quod legitur in sequẽti. § s. certũ delegari non põt. Debet enĩ sub intelligi de magnis ministerijs: sicut est prædicare, visitare, vel ministrare. Et alia hic cõtenta & similia. & est hoc. s. quæ sine magna, vel parua iudicis arbitrio relinquẽdũ. In minoribus aũt beneficijs bene fit subdelegatio, nisi in rescriptis contineretur, q ei cõmittendo elegerit fidem eius, vel industriã elegisset: quia in hoc casu non subdelegatur: vt hic, Inn. Sed dic, vt. c. is cui allegatis. ¶ Host. verò exponit. ¶ *Eligere*. fauore rei publicæ dans supra in prin. huius § industria personæ erat electa, sed fauore vtilitatis priuatæ. ¶ *Saluo legatorum*. Hi enĩ cũ sint intenti cura rem publi. ex officio, & habeãt vigilare circa curã totius prouinciæ: & eis tales cõmissiões frequenter indifferẽter fient, non astringuntur à regula: alias ex duobus non accideret. q aut illa minuta cõmissa vix, vel nũquàm expedirentur, aut maiora impedirẽtur. ¶ Rationale enim est, vt per se maiora, per alios minora expedient facit. j. ti. j. C. de iudi. authen. ad hęc in authen. de sen. ciuitatũ. § deniq;. & § odiũ quoq;. Coll. iij. Host. ¶ *Commissum*. si diceres, q competeret ab alio quam à Papa plana esset litera. ¶ *Prædicare*. vide notata. j. ti. ij. si Eps. lib. vj. in tertia gl. Io. *Excommunicare*. cõtra. j. ti. ij. c. fi. Dic, vt ibi. Idem dicit Inn. in illo, cui committitur, vt suspendat. xvij. q. j. si custos. ad fi. ¶ Vel expone, excõicare. i. denũciare aliquos excõicatos, vel absolutos. Nam si mandet Papa alicui, q sñiam in aliqua ferat excõicationis. non debet eam ferre sine causæ cognitiõe & monitione pręmissa. ij. q. j. nos in quenq̃. j. de sent. ex cõi. sacro. ¶ Sed si Papa cognouit innodatum eum, de quo agitur, sen ten. exc. non solũ innodandũ tunc, & ipse sñiam ferre debet. ff. de iud. l. de qua. Tñ in hoc casu, si Papa vel alius, qui de iure põt per aliũ ferre sñiam: vt sunt illustres. no. C. de sen. exc. periculo recitatur. l. ij. ad fi. Mandet alicui, q eam ferat nõ esset necessaria illius causæ cognitio. Sed tunc etiã fateor hanc decretalẽ habere locũ: vt eam non debeat alijs delegare Inn. ¶ *Absoluere*. Ista non potest excõicare: cũ ista fuit contraria s. obligare & ab obligationibus liberare. Insti. qui. mo. tollitur obligatio. § j. Host. ¶ *Iniungere pœnitẽtias*. hæc omnia præ coeteris committi consueuerũt, qui tunc possunt facere per ipsos: sed si non sacerdoti talia committãtur, is pœnitentias non põt iniungere. de pœ. c. omnis. Ne. absolueret. Vide de sen. exc. à nobis. i. fateri oportet in his casibus rescriptum esse subreptitiũ: vel nil intelligi commissum: aut per alium fieri posse. vide de rescrip. ab excõicato. de offi. Archid. iij. ver. debet. &. ver. confessiones. Goff. ¶ *Demandare*. secus in procuratore negociorũ. j. de procur. c. j. li. vj. ¶ *Iurisdictio*. nec tali potest appellari. j. de app. nouit. Host. ¶ *Misterium*. concordat. j. de offi. vica. clericos de præ. significatũ. in fi. ¶ Colligitur. dicit Host. ex his notatis, hic posse distingui: quia si nudum misterium siue iurisdictiõe cõmittitur subdelegari nõ põt: nisi à legato. si vestitum, potest delegare & rebelles coercere. s. c. ex literis. & c. super qõnũ. & c. significasti. Si iurisdictio, & cõmittũtur negocia personis, potest demandari. j. j. rñso. Sed subdelegatus non tenetur subdelegationẽ recipere: nisi fiat ex cã. s. c. pastoralis. j. rñso. Nec collega subdelegatũ, nisi vt distinguitur. s. c. corã. Si tñ vterq; receperit, & sñia datur, tenet: quia cõmissio tenuit: vt hic &. c. q̃uis. & c. venerabili. Si aũt cõmittũtur negocia personis propter priuatam vtilitatẽ partiũ de consensu earũ delegatio facta tenet, vt hic § his aũt. sed si propter publicã. omnis inhibetur, delegatio: vt. e. § is aũt. &. ff. de postu. quod prætor Host. ¶ *Ministerium*. hac ratione dicimus, q si alicui cõmissum est, q alicui prouideat de aliquo bñficio, alij demãdare nõ põt: quia siue certũ offi. siue ministeriũ p se exercere debet. Et idẽ videt, si in literis dicitur: exequaris. Secus si diceretur |cõpellas: vel facias, prouideri. Inn. Tu dic, vt. j. c. is cui. ¶ Oppon. ibi: *prouideri*. quia hic videtur, q habẽs ptãtem prouideri non possit illã alijs cõmittere. contra. s. de elec. cãm. & c. qui propter. ver. sed saltẽ. Solutio: ibi cõpetit potestas prouidẽdi iure cõi, hic ex cõmissione spãli. Ratio diuersitatis: quia quod mihi iure cõi cõpetit, iure meo cõpetit. & possum de eo facere, quod mihi libet C. de iudi. nemo & mand. l. in re mãdata. Sed mãdatarius nil propriũ habet. ff. de offi. eius, cui mãdata. est iurisdictio. l. j. § fi. Host. Tu dic, vt in. d. c. is cui.

¶ SECVNDO oppo. de. c, venerabili. s. c. Sed solue per id, quod dixi in expositione literæ, super verbo, iniungitur.

¶ TERTIO oppo. & hic ĩtro gl. magnã Inn. quia quod quis potest per se, vel per aliũ: vt. ff. de admi. tu. l. ita. § gelsisse. de procu. l. seruũ. j. rñso. de re. iur. potest qpis. lib. vj. & ibi cõcordãtię. ¶ Solutio, illud locũ habet in tẽporalib⁹ ministerijs: hoc in spiritualib⁹, & in his quæ fiũt in iudicio, sine iurisdictione tñ. ff. mand. si procuratorẽ. § si quis. Si eũ iurisdictionẽ habeat delegare posset. s. e. c. in princi. & ca. pastoralis. in prin. ¶ Vel aliter illud generale est: ista spãlia sunt. Vel melius secundũ Inno. & Host. qñ aliquis sua authoritate potest aliquid facere: tunc non est vis, siue per se, siue per alium faciat, nisi spãliter prohibeatur: vt in. l. in contrarijs. & Insti. de iur. perso. § j. & notatur. s. de transla. c. ij. Sed vbi sua authoritate non põt facere, sed alterius, non põt alij cõmittere. sed seruandũ est quod hic dicit Inn. nisi reperiatur concessum: sicut est reperire in delegato a Principe, cui iurisdictio est cõmissa, qui potest subdelegare. s. c. super quæstionũ. § intẽtionis. Secus si certum ministeriũ demandetur: quia ex tunc intentio est cõmittentis, q non subdeleget. ¶ Sed circa hoc, cũ quæritur, vtrũ iudex possit alij, vel alijs cõmittere vices suas Litius sic distingue: quia aut est ordinarius, aut delegatus, aut subdelegatus, aut conseruator. ¶ Si est ordinarius, secũdum leges potest indistinctè cõmittere ea, quæ sunt simplicis iurisdictionis. Illa verò quæ sunt meri, vel mixti imperij põt cõmittere in absentia sua, alias non: nisi sit Princeps. ff. de off. eius, cui man. est iurisdictio. l. j. in prin. & § huius rei. & de iurisdi. om. iud. l. iubere. vbi de hoc per scribentes. Sed de iure nouo possunt omnia cõmitti preter vltimũ suppliciũ & mẽbri abscisionẽ: vt in authẽ. de collato. § ad hoc prohib. colla. ix. vt notãt Ber. Laurẽtius, Inn. & Host. de rap. in Archid. & glo. Io. de offi. vica. c. ij. lib. vj. glo. fi. Sed secundum cano. de Papa certum est, q omnia potest. xxiij. q. iiij. illud. & ff. de testibus. l. iij. § Itẽ diuus. De alijs ordinarijs, vt sunt Eps & Archiepiscop⁹ & Primas, dic q possunt cõmittere etiã q̃ sunt mixti imperij. s. c. ex literis. Vel meri. s. c. venerabili. j. de ti. j. rñso. vide Ber. Vincen. & Philip. s. c. sup qõnũ. & Vincen. hic, de frig. c. vlti. notantes contrarium de causa criminali. ar. ix. q. iij. saluo. ac Bern. & Io. de offi. or. q. l. sedem. de rapt. in Archiepiscopatu. & Goff. & Nouel. de iudi. de cœtero. Io. & Archi. in. d. c. saluo. Et Archid. in. iij. c. illud. allegato. &

hic Henri. tenentes, quod primo dixi. Videtur casus. ĩ. de offic. vica. licet. vbi hoc tenẽt Car. & Io. Idẽ Nouel. hic & Ioã. cxv. dist. peruenit. & Spe. de iurisdi. omni. iud. circa mediũ. & Io. An. de re. iur. potesta. & Laud. in cle. j. de foro cõpet. & Inn. Ber. Host. & Nouel. s̃. c. venerabi. ¶ Fallit ĩ receptione & examinatione testiũ, quã solã retenta sibi cognitione & decisiõe cõmittere nõ possent in criminalibus. C. de fi. instr. authẽ. apud. Notãt Ber. & Host. de fideius. constitutis. ¶ Secundo fallit in. ca. saluo. allegato de cã ciuili certũ est, q̃ põt indistinctè cõmitti. ff. de offi. eius cui mã. est iurisdictio. l. j. de off. or. c. q̃m & c. inter. cœtera. etiã nõ habente iurisdict. Notat Ber. de cõsuc. quanto. & c. q̃ sedem. & Io. in. c. peruenit. allegatis. ¶ Fallit in cã matrimoniali quo ad receptionẽ & examinationẽ testiũ. ĩ. de accus. c. j. Not. Host. de fideius. cõstitutis. ¶ Hoc verũ de his quæ sunt iurisdictionis. Secus enĩ de illis, quę sunt ordinis, quæ inferiori cõmitti nõ possũt de cõsecra. ec. c. ij. aqua. ¶ Delegatus aũt à principe de cõmuni cõsensu partiũ, põt de earũ cõsẽsu, & nõ alias subdelegare secũdũ Host. & c. pro debilitate. & c. pastoralis. Dictus autẽ siue huiusmodi cõsensu* si nudũ ministeriũ circa magna negocia, vel ministeria cõmittitur, non põt delegari, nisi per sedis Aposto. legatos, vt hic in § fi. ¶ † Per quẽ §. dicit Laud. in extrauag. iã suscepti regiminis, super verbo collectores. q̃ collectores fructuũ beneficiorũ ecclesiasticorũ, quibus in priuilegijs, vel statutis data est per illos, qui poterãt plena com pulsio cũ clausula, Contradictores, & c. nõ possunt hoc alijs cũ eadẽ coerctione cõmittere: cũ certũ ministerium sit ei cõmissum. Secus verò circa modica negocia, vel ministeria. ĩ. de do. c. fi. & quod dicã postea. Hoc enĩ spãle est in delegato Principis, q̃ subdeleget, vt hic, & s̃. c. q̃uis. & c. pastoralis. in auth. de litigio. § omnẽ. C. de iudi. l. à iudice. ¶ Fallit si in rescripto continetur fidem, vel industriã eius esse electã: vt hic notauit Inn. & Nouella Aut negociũ personaliter exequendum: vt etiã dixi supra. Et quæ dicãtur magna, vel parua negocia, arbitrio iudicis cõmittitur vt dixi supra. ¶ Si aũt cõmittitur tunc iurisdictio, aut mista executio si propter cãm vni, vel pluribus cõmittitur, quia non eligitur industria, põt subdelegare: vt hic, & l. à iudice. & C. omnẽ. Sed si propter personas: & sic personæ electio priuatã vtilitatem partiu de cõsensu earũ, põt subdelegare: alias nõ. Secus si propter vtilitatẽ publicã puto, vt crimina puniantur, vel eccle. ijs prouideatur: vt hic in § is aũt. fallit. ĩ. c. is cui § fi. ¶ † Delegati verò inferioris ordinarij datus ad vniuersitatẽ causarũ, põt subdelegare vnã, vel plures causas, singulariter tñ, secundũ gl. & Cyn. in. l. à iudice. ar. ff. qui & à quibus. l. j. vbi hoc tenet gl. fi. ff. de iurisd. om. iud. l. solet. & de iudi. l. cũ prætur. § j. Nõ aũt posset subdelegare ipsam vniuersitatẽ: vt. ff. de offic. eius cui mã. est iurisdic. l. fi. scdm Hẽri. Nã vt alibi scripsi, ille non est verus intellectus. l. j. ff. quis & à quo. ¶ Sed intelligitur in vices gerẽte. & c. ¶ Si verò delegatus est ad vnã causam tñ, vel ad plures singulariter, subdelegare nõ põt: vt. l. fi. l. à iudice. l. more maiorũ. l. & quia. alleg. C. qus pro sua iurisdictio. l. j. ĩ. de app. cũ cãm. Etiã lite corã eo cõtestata. notãt gl. & Cyn. in l. à iudice. & Io. de procur. c. j. li. vj. Licet Azo. & Accur. in. l. & quia. ff. quis & à quo Lau. & Vin. de re iud. cũ Bertoldus. & Spe. de lite cõte. § fi. Seu si talis delegatus haberet super hoc spãle mãdatũ. notat Car. ĩ. c. q̃uis. & Zenzel. ĩ. c. Iudices. licet Io. cõtra. e. ti. cui. in gl. & in nouel. nisi esset articulus iur. discussionẽ nõ requirens, per infra dicenda, vel nisi esset delegatus pro consulis: vt. d. l. cũ prætor. & de offi. pro cõsulis, legatus. Notãt Accur. & Cyn. in. l. à iudice. ¶ Subdelegatus vero Principis non subdelegat. vt. l. à iudice. s. c. super q̃nũ. § siue rò duo. de app. cũ cãm. nisi certũ articu. sine iur. discussiõe, sicut delegatus ordinarij. s̃. c. super q̃nũ. § j. vbi hoc notant Host. & Nouel. & in. d. c. cũ Bertoldus. Idẽ Laud. ĩ. c. iudices Card. & Io. de rescrip. statutũ. super verbo, causæ. fallit in authen. apud. allegata, quę refertur ad oẽs iudices de talibus cognoscentes. ¶ † Et conseruator aũt dic, q̃ talis potest cõmittere citationes & sententiarũ denũciatiões, sed alias nõ: nisi sibi cõpetat ex beneficio literarũ. & tunc nõ, nisi certis personis: vt. ĩ. e. c. vlt. § vices suas. li. vj. Super quo vide. gl. in cle. iudices. vbi ponit partẽ huius distinctionis, & Host. in summa e. ti. § quæ delegari possunt in fi. & Gof. & Host. de do. Vbi dicunt q̃ citationis edictũ per se, vel alios potuisset facere cõmissarij, etiã si non esset expressum. Sed Pet. & Abb. ibi contra: quia illud videtur nudũ ministeriũ. Sed dicit primi, q̃ licet talis subdelegare nõ possit, vt hic: põt tñ citare per aliũ. Fit enĩ citatio per literã, edictũ, vel nunciũ: nec citat litera, sed illam dirigens. Sic nec nuncius, sed delegatus ministerio nũcij. ar. ff. de cõsti. Pet. l. quis aũt. § ij. licet & eadẽ ratione per se, & aliũ exequatur quis sentẽtiam suã, secundũ eos. Et pro hac opin. facit quod statim dictũ est de cõseruatore, secũdũ Henri. ¶ Prædictã autẽ distictionẽ mẽbratim non prosequor: quia in singulis proprijs locis dicere nõ omitto. Sed sic de citatione refrico, ne dicta Henri. tibi desint de hoc tñ alia recitationẽ. Io. cal. s̃. c. corã. in. iiij. oppo versu. Io. aũt Calde. vbi etiã in prin. reperies aliam distinctionem Host. & Her. ¶ Oppositiones plures alias format Lign. Primò, quia duobus simul datis, nõ videtur vnius posse aliquid sine alio. s. e. cãm. ergo nec subdelegare: cũ sit actus iurisdictionis. ĩ. e. sit subdelegato. facit extra. cũ. ff. de iurisdi. om. iud. l. imperium. in fi. ¶ Solutio, fallit regula in subdelegatione quæ habetur ab lege: vt hic. & s̃. c. q̃uis & c. super. & c. pastoralis. & la iudice. ¶ Secundo opponit, quia datus de cõmuni cõsensu partiũ, videtur electus propter industriã. Igitur non põt subdelegare, vt hic in § is aũt. ¶ Solutio: dicũt quidã q̃ partium consensus nõ põt tollere hoc priuilegiũ iuris. Dicit tñ q̃ partes possunt recusare talẽ subdelegatũ, secundũ Host. Quod non placet Io. nisi de honestate: vt dixi in expositione. Dicit Ligna. q̃ Imo non põt recusari subdelegatus talis sine cã: cum hic sit regulare, q̃ nullus recusetur, nisi ex iusta causa. ĩ. de app. cum speciali. & c. legitima. e. ti. li. vj. Præterea, quia quis vti tur iure suo in hoc, nõ oritur inde iniuria. s̃. de elect. ecclesia ¶ Tertiò opponit de c. venerabili. dixi. s̃. ¶ Quarto cõtra § is aũt. opponit de. c. cãm, quæ. s̃. de elect. dixi supra in. tertia oppo. principali. Quinto opponit de. c. is cui. ĩ. e. Sed dic. vt ibi. ¶ Sextò opponit, quia opere duorũ possunt esse eadẽ. Igitur nõ obstante, q̃ sit electa vnius industria, põt subdelegari. Probat assũptũ, quia possunt cõstitui duo rei debendi sup eod facto vt. ff. de duob* reis. l. nemo. Dicit ipse, & iura sup hoc variè loquũtur: quia. l. si nõ sortẽ. § liber. ff. de cõd. in debi. dicit q̃ nedũ operę duorũ sunt eædẽ, Imo nec operę vni* diuersis tẽporib* variatæ. Idẽ habes in aut. de fi. instr. § j. & C. de cadu. tol. l. vna. § ne aũt. Vñ tollit pro regula, q̃ operę diuersorũ, nunq̃ veræ sunt eædẽ: sed bene iurisdictione. sic in proposito: quia vbi Princeps cõmittit eligendo industria sic refert ad verã, nõ ad fictitiã. ¶ Et hoc facit ad quæstionẽ, vtrũ doctor possit legere per substitutũ. & distinguit quidã: q̃ aut hoc habet cõsuetudo, quia videntur scholares tacitè cõsensisse ad cõsuetudinẽ cum eo contraxisse: Aut hoc non habet cõsuetudo: & tunc si stillus doctoris habetur per aliũ, idẽ: alias non, nisi cã reipublicæ se absentaret. Et quolibet casu, quo põt substituere, debet dare parem vel meliorẽ. Petr. tñ tenet indistinctè, q̃ substituere põt. Ligna. dicit ponderãda verba cõuentionis. ¶ Istã quæst. format Pe. C. de cadu. tol. l. vna. § ne aũt. in. iiij. q. & Bar. in. d. l. nemo ver. induco quæstionem. vbi videas. ¶ Septimò exponit contra § cœterũ, quia excõicatio & dispensatio requirunt causæ cognitionẽ ex iurisdictionẽ. Patet de excõicatione: quia non potest fieri sine causæ cognitione & monitione præmissa. ĩ. de sen. excõ. sacro. Patet de dispẽsati. c. j. q. vij. exigũt. & c. tale. & § necessitatis & § vtilitatis. Et idẽ de absolutione. de sen. exc. venerabili. li. vj. ¶ So. dic, q̃ causæ cognitio cõmissa circa præmissa est delegabilis: sed si illa præmissa cõmittatur nudum ministeriũ circa ea, illud non est delegabile. Et sic soluitur. lig. q. Old. lxxxvj. quæ incipit: eorum, quæ in faciendo. de his iudices quæ possunt per alium explicari. ¶ Expeditis de contrarijs ad quæstiones accedens. redeo ad gl. magnam Inno. ¶ † Et

quæro

quęro primò:pone iuxta.§.is aũt cui.ꝙ dat⁹ eſt aliquis ad certum miniſteriũ:nunquid illud poterit exeq mortuo mãdatore?facit quod ſtatim dicã in alia quęſtione,& quod ſcripſi.ſ.c.licet.in glo.ij.ſuppl.in.j.ſupplectione.&ꝙ ſcripſit Nouel la.j.de iureiur.ad noſtrã.ij.in.glo.No.quod dicã in dicto.c.ad noſtrã.q.a p ibi notata videtur determinari,ꝙ poſſit.

6 ¶†SECVNDO quęro,quid ſi alicui nõ expreſſo ꝓprio nomine,ſed dignitatis certũ aliquod miniſteriũ eſt cõmiſſum quo inexpleto moritur:nũquid ſucceſſor,hoc pficere poteſt? ar.ꝙ ſic.ſ.c.qm Abbas. Dicunt quidã vt hoc ſciam⁹, an talia ad ſucceſſorẽ tranſeant inſpiciendã eſſe cõceptionẽ verborũ In quib⁹ forte deſignabit ſe certã perſonam ad hoc eligere vel etiam deſignabit,ꝙ ad ſucceſſorẽ tranſeat. Vltra dicit hoc In. quod inſpicienda eſt etiã facti natura primo,vel potius miniſterij,puta verũ miniſterũ delegatũ cõmuniter poſſit impleri p alios ſine vlla iuriſdictione,vel nõ . Nã ſi poſſit cõmuniter per alios impleri ſine vlla iuriſdictione , vt eſt miniſteriũ recipiendi teſtes,excõmunicãdi,vel abſoluendi. trãſit ſucceſſorẽ ar.optimũ in auth.vt nulli Iudicũ.§.ex hoc verò Iubem⁹ .C. de Caduc.tol.l.vna.§.pro ſecundò.Si verò ſit tale miniſteriũ quod cõmunit̃ ab alijs nõ impleat̃,ſicut eſt p̃dicare crucẽ:vbi requirit̃ pſona literata & quę prędicet opere & ſermone .Et idẽ in miniſterio diſpẽſandi & in iũgendi penitẽtiã. Nã in miniſterio diſpẽſandi potiſſimè cũ irregularibus eligi debet homo,qui non ſpectet in pecunia theſauri.& q̃a pauci ſunt,ideò non tranſmittit̃ ad ſucceſſores: vt dicto.§. ne aũt.Inno. Quis eſt,& laudabim⁹ eum. Nã ſunt omnes quęſtuoſi.j.de officio or.irrefragabili.§.fin. de cẽſi. ea.q.& de pe.licet. fiat de caduc.tol l.vna.§ ſin aũt talis &.ff.de ſoluen.inter artifices Et ꝙ prędicator debeat eſſe potens opere & ſermone,facit de bon. magnę.§.j.de ſtatu.mo.cũ ad monaſteriũ.§. priores .In penitẽtia in iũgẽda requirit̃ pſona diſcreta & cauta.j.de peni.omnis.§. ſacerdos. Hoſt.Hoc autẽ qđ dixi, ꝙ habẽt diſpẽſare cũ irregularibus,nõ habet ſperare in pecunia theſauri:facit contra quoſdã nũcios Apoſto.hodiernos à Deo & hoĩbus maledictos, qui ſup hijs & ſimilibus in ſua deſtinatione literas facultatis extorquẽt,quas omnes poſteà ad quęſtũ pecuniariũ vertunt.Quod poſſet pontifex perpẽdere ex duobus: vt q̃a ad optinendũ tales literas nimis ambitioſè inſiſtũt.Et quia licet cũ modicis incedant ſtipendijs & magnas expenſas faciãt tamẽ nihilominus redeũt delegationibus impinguati:quãdo imo,quod nephãdius eſt audire,de tali iniquitate magna ſimiles ſibi ꝓcurãtes amicos ĩmature p̃ cœteris ꝓmouẽtur. Ad quod quidã de maioribus ſic reſpondit:ꝙ hoc ſeculi & curię eſt:ꝙ ſatis cõfortat mũdos corde & manibus,qui totã ſpẽ ſuã in ſola diuina retributiõe reponũt.Subdit tamẽ Inno.ꝙ ordinarius iſta licite cõmittit.j.de offici.or.in.c.inter cœtera. &.c.fi. Alijs tamẽ videtur & melius ſecundũ Inno.ꝙ licet p̃dicta diſtinct.locũ habeat in legatis,propter pręſumptã volũtatem teſtatoris:non tamẽ habet locũ in alijs:niſi certũ miniſteriũ demandetur:quia ſiue demãdetur miniſterium recipiendi teſtes,ſiue abſoluẽdi excõmunicatum, ſiue quodcũq; aliud: tunc nec per alium exercere poteſt : nec tranſit ad ſucceſſorem. Et eſt ratio,quia non ille,cui mandatur miniſteriũ videtur facere ſed ille q mandat:& ideo per aliũ facere nõ poteſt:vt.ſ.c.in prin. Et per ſe facere dicitur, quãuis de ſucceſſore ꝓbabili⁹ dubitari poſſet . ſec⁹ delegato:quia iuriſdictiõem habet, & non delegare poteſt:vt hic in princip. Inno. ¶ Dicit Hoſtien.quod melior eſt ratio,intentio committentis cõtraria eſt cui ſtandum eſt.ſ.de reſcrip.ad aures & .c. ſuper literis.c.fina. Alia enim ratio calumniari poteſt.Nam & quod facit delegatus,delegans videtur facere.& quod ei fit,videtur potius fieri deleganti: vt patet in eo,quod legitur & notatur. ſ.c.quod enim magiſter. Sed dicas ſecundum.Hoſti . quod in hac diſtinctiõe prima,diſtinctio ſuperior ratiõabilior eſt & quod talis in caſu quouis proprietatę tranſeunt ad ſucceſſorem:quia ex quo ſcribitur dignitati potius videtur electa dignitas quam perſona.ſ.c.qui Abbas. Et quia quãuis prima facie omnes boni pręſumantur.j.de preſumptione .c.ſi.tamẽ quantum ad hanc materiam pertinet, his qui dignitatibus prędditi ſunt p̃ſumũtur honeſti ꝓuidi & diſcreti:vt patet in eo. quod legitur & notatur de reſcrip. diſpendia.lj.vj.Nec refert per quem expediatur:dummodo bene,& ſecundum intentionẽ delegãtis fiat:vt patet in eo,q.l legit.ſ.de reſcrip.eã te. Hoſt.Et idẽ Collec.& Nouel. & legi.nomine proprio cũ dignitate nõ expreſſo ſi in modũ perſonę ob propriũ effectum nomine dignitatis expreſſum,ſtaret cũ Inn.Lignanus.

7 ¶†SECVNDO præmiſſorũ occaſiõe quęrit̃,vtrũ in miniſterijs,de quibus ſupradictũ eſt verſet̃ aliqua iuriſd. Et ſuper hoc dixit Inn.quoſdã dicere,& ne videt̃,bñ:ꝙ quæcunq; pars iudiciorũ cõmittat̃,habet iuriſdi.ille cui cõmittit̃,ſiue receptor teſtiũ ſiue citator,ſiue auditor allegationũ.ar.opti.ſ. e.literis. ¶ Et ſi quęris in quib⁹ poterũt tales in p̃dictis iuriſdic.exercere rñdet In.ꝙ receptores teſtiũ, vtũtur iuriſdictiõe ad teſtes agẽdos,& à falſo cõpeſcẽdos,& alia huiuſmodi.Citator aũt vtet̃ iuriſdictiõe ad terminũ ꝓrogãdũ,vel minuẽdũ, ſi ſuperior nõ pręfixerit,& etiã,vt præcipiat citato,ꝙ corã citatore cõpareat,citationẽ recepturus,& ad alia huiuſmodi. Sed Hoſt.nõ videt,ꝙ hoc ſic vti iuriſdictiõe,ſed potius mandati executione.vñ niſi de his,vel alijs nõ põt ſe intromittere niſi hoc receperit in mãdatis:quia alias forma mãdati excederet,ſecundũ Col.cui placet opinio Hoſt.

8 ¶ † Sed huius occaſione quærit̃,nũquid citator põt citare p curſorẽ:dicit Inno.ꝙ ſic:quia tũc curſor ſolã operã exhibebit. ¶ Sed nũquid põt citare per literas:dicit etiã Inn.ꝙ ſic.Nã ſecũdũ Hoſt.hoc põt arbiter nullã iuriſdictionẽ hñs:vt.ff.de arbi.l.ſed ſi interpellatus.§.arbiter .Et de hoc not.j.de re.iudi.cũ Bertoldus,& ſ.c.paſtoralis.§.j. Et idẽ dic Inn.in alijs partibus iudicij,iudicibus ipſis cõmiſſis ſeu delegatis.& de hoc no.j.de re iud.cũ Bertoldus. ¶ Sed nũquid hoc eſt verũ,quod,dicit Inn.ꝙ receptor teſtiũ põt teſtes cogere:dicit Hoſt.ꝙ imo hoc ſolum verũ intelligitur,ſi hoc habuerit in mãdatis,alias nõ.j.de teſti.cogẽdo .c.j.&.ij. ¶ Sed nũquid etiã verũ eſt,qđ dicit Inn. ꝙ põt à falſo cõpeſcere?dicit Hoſt.Inn, quaſi dicere,ꝙ ſi aures eius offenderint,poterit eos punire.Sed non putat Hoſti. hoc pertinere ad nudũ & ſimplicẽ receptorẽ , ſed ad iudicẽ tantũ:vt.C.de teſtib.l.nullũ. ¶ Et breuiter cõcluſiuè tales .i.õ putat habere iuriſdictionẽ,niſi ſpãliter ſit cõmiſſa:vt patet in eo,quod legitur & notatur.ſ.c.ſuper quęſtionũ.§.j.&.§ porro.ver.xj.forſitã.

¶TERTIO quæritur:Quid ſi talibus auditoribus nõ ſolũ miniſteriũ certũ,vel certus & nnd⁹arti.cõmittitur,ſed etiã iuriſd.puta:dat̃ alicui ptãs recipiẽdi teſtes,vel citãdi aliquos, adiũcta clauſu. Cõtradictores,&c.vel alia conſimilis,per quã apparet,ꝙ cũ miniſterio iuriſdictio eſt cõmiſſa:vt.ſ.c.ex literis.nũquid talis poterit alteri ſubdelegare. Dicit Inn.ꝙ in his, in quibus cũ cõmiſſo miniſterio additur iuriſd.& conſimilibus,põt talis cõmittere iuriſdic.adiectã.ſ.ꝙ alius cõpeſcat cõtradictores:nõ tñ põt cõmittere illud miniſteriũ,qđ ex ſui natura nõ habet admiſtã cognitionẽ & iuriſdictionẽ , ſicut eſt prædicare. Adde quod circa hoc notat Pau.in cle.iudices.j. e.quod hic recitat Collec.& quod not.de accuſ.c.ſi.& ĩ Spe. de remiſſiõe iudi.§.vidẽdũ.& per Inn.in ſimili de procu.cõſtitutis.in fin.

9 ¶†QVARTO quæritur,Quid de excõi.& diſpenſatione nũquid cẽſentur habere iuriſdictionẽ annexã & per conſequẽs delegabilia eſſe de natura ſua,cõtra.c.iſtud in fin. Dicit Inn.primo,ꝙ ea q̃ hic in fi.dicũtur de excõica.& diſpenſatione intelliguntur,q̃n hæc mãdantur ſine cauſę cognitione fieri. Verũ tñ dicit,ꝙ alias tñ eſt hoc generaliter verũ:ꝙ niſi cã ſubſit,non debẽt fieri,niſi cũ cauſæ cognitione.Imo de ſui natura admiſtã habẽt cognitionẽ & iuriſdictionẽ:niſi expreſſè mãdaretur,ꝙ ſine cauſæ cognitione excommunicarẽt,vel diſpẽſarent ſicut intelligitur,quod hic in fratre dicitur. Et ita videtur eſſe de mente Inn.ꝙ talia regulariter delegari pñt,vbi nõ cõſtaret alias ſuper his cõmiſſarij induſtriam fuiſſe electam. ¶ Sed contra,quia inquiſitio cõmiſſa habet iuriſdictionẽ annexam.j.de accuſa.qualiter.ij.§ debet.& tñ non põt ſubdele

gari, vt hic in vers. is auté. Respondet Inno. dicens ꝙ licet huiusmodi inquisitio procedat ex officio, & habet iurisdictioné annexã, tamé ideo subdelegari nó põt quia ibi eligit industria personę. Quãuis eñ hic exprimatur aliqua de sui natura cũ cãę cognitione & mediante iurisdictione debent expediri, sicut est excómunicare & dispẽsare, & aliqua de sui natura nulla requirunt causę cognitionem: sicut prędicare: pniam dare: de beneficio alicui puidere, & similia. oia tamé quę dicunt in § cœterũ. intelligenda sunt, quãdo precisæ & sine causę cognitione demandatur: quia tũc subdelegari nó possunt: nisi a legato sedis Apo. Vincen. tam̃ finaliter subdit, ꝙ nó esset malũ dicere in quisitione ꝙ, etiã si cõmitutut cũ causę cognitióe, subdelegari nó posit: quia ibi persoœ industria electa videtur. Hosti. nil vltra premissa addit, nisi ꝙ non placet sibi, ꝙ de beneficio puideatur sine causę cognitione: quia exp̃sse cõtradicit, secundũ eũ. s̃. de rescrip. cũ adeò. de ęta. & qualita. accepim'. & in multis alijs iuribus. Vnde & de natura sua subdelegari potest, saluo ꝙ habetur. j̃. c. si is cui. lj. vj. & in cle. e. ti. c. vno. Et cũ hoc sum expeditus de omnibus glosis Innoc.

¶ QVINTO queritur In § *Cœterum*. ibi: *nullis cum commissũ*. &c. vtrum tales habeant aliquam coerctionem vt excõicare possint Impediente. Ber. in glo. penul. tenet ꝙ sic. quod Ho. intelligit verũ, si in literis apponatur hęc clausula, vel similis, cõtradictores. &c. Sed si non apponatur talis clausula, cõcessa nó videt̃ talis potestas: quia tunc sibi non Iurisdict. &c. vt hic in fin. dicitur. ¶ Nec ob. s̃. c. ex literis. quia ibi ille, q iurisdictio. habebat circa exequutioné, cõmisit simpliciter vices suas: vnde trãsiuit iurisdictio. s̃. c. significasti. & c. venerabili. Nec. ob. s̃. c. prętereà. quia ibi nó ministeriũ, sed iurisdictio est cõmissa Hosti. Sed Vincen. satis placet, dicũt gl. Addit tamé ꝙ si tales ministeriales generunt hęc ministeria, vbi prçsens est Papa, non possũt excomunicare: sed referre. Et sic dicit fieri in curia. ¶ Sed dicit, ꝙ hij qui dãtur p puincias habent modicã coercitioné. Licet eñ in absentia, ꝙ non in pręsentia. Vnde ꝙ cõsul in porta Romę deponit imperiũ. ff. de offic. pcu. l. fi. Et pręses ea quę sunt meri imperij nó cõmitut nisi paciendo. ff. de offi. c. cui man. est iurisdictio. l. j. ad hoc. de offici. ordinãdo. Romana. ad fi. li. vj. Et hoc secundũ No. intellige in eo, cui mãdat ꝙ spectet ad exequutioné. vel ecclesiasticũ officiũ, & à Papa. Secus enim si mãdatur, vt emat Ligna. Dicit Colle. ꝙ dictũ Inno. est verũ, vbi cõmittit simplex articulus. i. nudus & nó examinat': secus si nud' & examinat' quia sic apparet, ꝙ solũ ministeriũ, seu executio illius actus cõmittitur. Et subdit aliqua alia notata p Pau. in Cle. Iudices. j̃. c. ꝙ ibi dicã. ¶ Tu verò teneas opi. Hosti. secundũ Ligna. & certè eã puto securioré, maximè quia textui magis applau.

10 ¶ † SEXTO Intrando dicta Collectarij in § js auté. ibi: *inquisitiõe* fieri. quęrit, quid si mãdet inquisitio fieri simpliciť, nó adiecto verbo psonaliter. No. Hosti. ꝙ hoc casu cõmittere põt inquisitori: & est exp̃ssum secundũ Colle. s̃. c. venerabili. & no. Car. e. ti. statuim'. in prin. & Hosti. hic, & in dicto. c. venerabili. Secus si ponať verbũ psonaliter, & nó ad instãtiã partium: sed, ex mero officio. nam si ad instantiã partium esset idé, ꝙ in primo dicto, secundũ Inn. hic. Subsequenter quęrit Collecta. in eodé § ibi de ecclesijs. quid de cõpromissario dato ad eligendũ: Colle. dicit, ꝙ idé videtur. quod credo verũ, p § sequenté. Sed quid de pcuratore dato ad eligendũ? putat idem in. c. si quid Iusto. de electione. fa. de pcur. c. fi. in. ij. dicto. li. vj. Dicit Collect. ꝙ quãuis aliqua distinguãt circa hoc secũdũ. c. is cui. j̃. c. Tamé tuti' est tenere simpliciter opinioné. Archid. quia nec cap. finale de pcu. alleg. in secũdo dicto aut distinctionem in matrimonio admitteret cõsiderata ratione textus. Nec obstat. c. j. de pcur. li. vi. vbi dicit, ꝙ pcurator ad negocia substituit: q a speciale est in nudo ministerio ad certum ministeriũ deputato: in quo forte non cadit ęstimatio interesse, vel quia apparet industriã esse electam. Secus vbi sola operavt notat Paulus de officio or. in clem & Inn. hic secundum Collect. quod est nota dignum.

11 ¶ † SEPTIMO quęritur in eodem § ibi: *eligere videamur*. quomodo cognoscam, quod videať Papa cõmittendo eligere industriam: hic innuit. Inno. quod cum cõmittit magna ministeria in minoribus secus. Refert tamen Collect. se audiuisse à dñis. Pe. & Alberi. deuictis doctoribus suis, quod litera poterat intelligi indistinctè p. l. inter artifices. ff. de solutionibus. Nec obstat cap. finale de dolo. vbi mandatari' ad citandũ datus committit vices suas. Dicebant eñ quod hoc facit ibi forma mandati. Sed Hosti. ibidem dicit, & hic Inno. videtur dicere secundũ Collec. ꝙ per se citationem: vt hic. & p aliũ citationis executoré, vt ibi facere potest. Et idem posset dici in casibus sequentibus, vbi actus celebratio, & ipsius executio diuidi possunt: sicut in executione & suspẽsione arg. de postul. prælа c. j. & de ap. nouit. Secus si diuidi nó possunt: vt in p̃dicatióe. ¶ Ergo verò puto simpliciter inherendo dictis Inn. & tex. nostri, ꝙ si principaliter cõmittit actus iurisd. a Papa, ille est delegabilis, saluo qđ habeť hic in prin. & in § idem quoq;. ¶ Si verò cõmittiť actus nó iurisdictióalis nec habéť iurisd. annexã regulariter cõmitti põt, per. c. j. de p. ut. Sed si habet iurisd. annexã: dic vt dixi post Inn. s̃. c. iij. q. iij. verũ id fallit in duob. casib. ¶ Prim' est. cũ ex verbis cõmissionis appa ret expressè electã industriã: & tũc in hoc seruétur distinctio. § is aũt. Et si in fauoré partis si principaliter &c. de eorũ cõsensu, & nó aliter, sic delegabile: sed si nó ipsarũ fauoré, vel vtilitaté cõcernat principaliter: tũc non fit actus etiã de consensu ipsarũ delegabilis: vt. d § is aũt. ij. rñso. Licet actus ipsius in iure iã cõsummati publicatio, vel exceptio, si sit ab eo separabilis. cõmitti posit, per proximè dicta. ¶ Secũdus casus secũdę fallaciæ est, si tacitè apparet de mẽte cõmittẽtis, ꝙ voluerit eligere industriã cõmissarij, quod præsumi debet in casib. iure expressis. In. c. isto § is cui. & § cœterũ. &. j̃. c. is cui. ij. rñso. Ité idé præsumẽdũ est in cœteris oibus casib. simili. illis, q expressi sunt, vel maioribus eis, qa de similibus ad similia arguẽdo. ar. ff. de legi. nó possunt. Et quia vbi eadé ratio, ibi eadem mens: & ibi idé ius. ar. eorũ, quæ notauit Io. de temp. or. c. sæpe. li. vj. in gl. quid ergo. & in Nouel. super illa gl. Et alias stante regulæ. c. dum. de procur. vlt. rñso. li. vj. ¶ Et de ista materia aliquid videbitis in. c. is cui. allegato. & vide spãliter quod ibi scripsi in. iiij. q. Et hoc verũ, nisi talia forent, quæ non possunt cõiter ab alijs impleri. Quia tũc videretur electa industria cõmissarij, per ea quæ dixi post Inn. s̃. c. iij. ij. q. iij. principiũ. ver. vlti. hoc dicit Inn. vsq; ad versum, subdit tñ Inno. Sed hoc cadit sub casu secundo. & iunge oĩo, quæ scripsi post Cal. j̃. c. iudices. in suppletióe gl. quæ incipit: quia delegatus.

¶ OCTAVO in § cœterũ. ibi: *filius legatorum*. quærit, quid de cœteris ordinarijs, quibus ex officio, vel à iure ista, vel aliqua ex eis cõpeterent: nũquid illa demãdare possent: videtur ꝙ nó per istã literã à cõtrario. Collec. & bene, dicit contrariũ per. c. finale de offic. or. Et idé hic no. Inn. vt scripsi in. ij. q. verf. subdit tñ Inn. Et subdit talia extendi ad successoré, si sub nomine dignitatis, &c. secundum Host. alleg. de foro cõpet. dilecti. j̃. ti. ij. pastoralis.

¶ NONO quæritur ibi: *excommunicare*. nunquid talis potest absoluere: videtur ꝙ sic. ar. de re iur. c. j. ¶ Collec. dicit cõtrarium cũ mandatur excommunicatio, tanq nudũ ministerium: sicut si mandaretur sibi denunciatio. Et hæc notat dare Host. in summa de senten. excõ § quis posit ab hac. & notatur de ma. & obe. cum inferior. & super hoc remittit ad notata de offic. or. c. fi. allegato.

¶ DECIMO quæritur: Pone: Papa expressa causa remotionis mandat delegato, ꝙ illum admouerat, & ecclesiæ, vel officio prouideat de persona idonea: nunquid ille subdelegare potest? Collec. istud & quædam alia mouet, & decidit, prout Io. & Gul. mouent & decidunt in. c. is cui. j̃. ca. vbi de his dicam. ¶ Et vltra subdit vnum, quod notat Gul. in. c. statutum. de rescrip. s. quò dñ ordinarius mãdat aliquod quod certo loco expediri non poterit, fieri alibi, etiamex iusta ca.

¶ VNDECIMO quæritur, Pone: Papa scribat sic Archiepiscopo in tali regione: vices uostras tibi committimus. &c. nunquid talis cõmissio personalis est, sic ꝙ nó transeat ad successorem

cessorem? Pro & contra faciunt notata Inn. & Host. per me. s. ij. q. ij. & per Spec. de aditione instrumentorū. § nunc aût. Collec. dicit, ꝙ verius est secundū sententiā. Host. quod videatur scribere dignitati per. c. quoniā Abbas. s. eod.

¶ Supple Glo. in gl. j. ibi: *natus*. vide quod notatur in Spe. ti. j. § ij. versi. in casibus. ¶ In gloss. ij. ibi: *vnquam commisit*. vel postq̄ cōmisit delegatus eo viuente, vt si non cœpit: vt. s. c. licet. ¶ Et ibi: *subjiciemus*. hoc si proprium nomen non erat expressum, alias expirat in totum: vt ibi Host. In glo. *hoc intelligitur*. ibi: *inserfit*. Secus si hoc nomē detur. & sic soluitur cōtrarium de. c. venerabili. s. c. secundū Nouel. In glo. *sit enim quibus*. ibi: *committere possunt*. vel iurisdictio expressa generalis. l. separata. & quod de his hîc notatur, vide in Spe. de iurisd. om. iud. ver. & nota, ꝙ versiculi sequentibus. & sic de mero & mixto imperio, secundū Vin. en. ¶ In gl. vlt. in fi. & l. di. in summa. & c. minor.

De Officio legati. Rubr.

Quia Officium Legati simile est officio delegati, quis sit latius, ideo, &c. Go. ¶ Continuari etiā potest ad. c. proximū. § fi. secūdū Tā. Quidam legati nuncij, & de his. j. di. ius gentium. xxvij. dist. per totum. iij. q. vj. hoc quippe. Sunt etiā legati iudices. de his xciij. di. c. j. & ij. ij. q. j. in primis. xj. q. j. peruenit. xxv. q. ij. agitur. ¶ Repetitur in. vj. conuenit aût rubricę de consue. cu venerabilis. vbi patet legatos dare inferioribus prælatis licentiā transeundi. & exemptorū electiones confirmādi. j. ti. proxi. c. fi. ad. fi. ponitur prerogatiua legatorū Papę, quibus etiā ob ꝑrogatiua meritorū, solet cōmitti legatio. de ꝑiup. mandatū. Item facit de preben. dilecto. de iur. pa. cū dilectus. de sente. excommu. ea noscitur. & c. ad euidentiā & c. ꝙ de his & in vj. de scrip. statu. in prin. de elect. si Abbā. ꝑbē. si cum. & c. hi. qui. & c. li Apost. Nouella.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Legati, nū cognoscere possint, de exemptorū causis?*
2 *Legatus, nū ex officio cōtra suffraganeorū subditos inquirere possint?*

¶ *CAP. I.*

Cum non ignoretis. Casus. Legat' Papę ꝑ simplicem querelā aditur. Et ꝑmittit causā in genere, ex qua post cōcludit *iam*

¶ Expone literā: *non ignoretis*. Talia non possunt esse notoria: ideo in illis non licet ignorātiam allegare: de post. prel. c. j. de transl. quāto. ver. vt autē. *Archiepis*. iste est legatus natus. vt hîc. *De episcopatibus*. alludit vulgari. i. diœce. Nā causam episcopatus, vel Episcopi, si episcopus esset reus aliter nō audiret bene Archiepisco. non legatus. xi. q. j. si clericus de sen. excō. venerabilib. § ij. li. vj. *Per appellationem*. & in alijs casibus, quos dicemus. j. Inno. *Audire*. Quid possit legatus, colligēdum est ex literis legationis. j. de priuil. porro & non est contra. xxv. q. ij. seruatis. Quędā tamen potest, & si non exprimantur, vt hic. Inno. *Causis ipsis*. s. ciuiles & criminales. secundū Collect. qui hanc glosellam adscribit Inno. licet eam nō habeam in originali: sed vera est in se. *Vice nostras*. est ergo honorandus, sicut & nos. s. ti. j. cū olim. Sed nos possumus talia facere: ergo & ipse. ij. q. vj. decreto. Tamē hic nō semper sequitur: vt patet ex hic no. & de offic. vica. c. penult. Host. Facit bene de offic. vi. c. pen. & ti. li. vi. Ratio dubitādi & decidendi ac notabilia patent ex textu. cū glos.

¶ Opponitur primò de. c. pastoralis. j. ti. prox. cum ibi no. Ecce textus iste opinionē ipsam soluit. Nā Archiepiscopus ex solo iure Metropolico per viam simplicis querelę, non cognoscit de causis subditorum suorū suffraganeorū vt hic etiā & in contrario dicitur, preter quā in casibus ibi notatis per Bern. & per Car. j. de supp. neg. prela. Romana. & per. G. in clemen. ij. de priuile. vbi dicit Archiepi. in diœcesibus suffraganeorū possit facere portari crucē, & benedicere populo, & alia voluntarię iurisdictionis & honoris, non tamen ordines celebrare, cōficere chrisma, &c. nisi immitat'. ar. j. de offi. or. cum episcopus. li. vj. vj. q. iij. c. j. cū ibi no. vij. q. j. sicut. & c. Episcopi. Sed Iure legationis bene potest adiri ꝑ er viam simplicis querelę: vt hîc. Et est ratio: quia tunc duo diuisa iura in eadem persona cōcurrunt, quę ꝑ inde iudicantur, ac si cōcurrerent in diuisis. ar. ff. de his quibus vt indig. l. tutorem.

¶ SECVNDO opponitur de. c. peruenit. xj. q. j. Solutio: hic sunt opiniones. Io. eīn. ij. q. vj. c. cōquestus. & xxv. q. ij. c. iij. dicit quod legatus intuitu legationis & dignitatis in legatione non potest adiri ꝑ simplicem querelā. ꝑ. c. peruenit alle. vbi dicitur, ꝙ quis clericos episcoporū quorūlibet illis Episcopis despectis trahere non potest corā defensore regni Sicylię per sedem Aposto. deputato. Nā si vna vnicuiq; Episcopo iurisdictio nō seruet, ordo ecclesiasticus. cōfunditur. Et ad hanc decr. Respondet, ꝙ est hic in Archiepisc. speciale: quia aliā esset inutile eius officiū cum aliās per viā appell. adiri posset iure metropo. vt hîc: nisi adiri posset per simplicem querelam. ¶ Alij verò sunt in opinione contraria, videlicet Barto. Bri. ij. q. vj. c. ii. & c. peruenit. alle. & Goff. in Sū. hoc ti. § Item offi. & Phili. Go. & Host. hîc. Qui omnes tenent per hanc decretalē, ꝙ talis legatus potest bene adiri per simplicē querelā, etiā si sit de minimo genere legatorū. Itē tenet. Spe. hoc. ti. § super est, in prin. Nō ob. c. peruenit. quia loquitur in defensore, nō in legato. Vel si loquitur in legato, dic ꝙ intelligitur, ꝙ legatus non pōt cōpellere actorē, vt conueniat reū corā se: quia actor pōt cōuenire reū corā Epo suo, si vult. Sed bene pōt reū cōpellere r̄ndere actori, si ipse actor hoc petat, secūdū eos. Et hāc sn̄iam Nouel. & Henri. videtur hîc sequi. Et eā approbat Lig. expresse. Et certè mihi placet: quia quod pōt facere hîc legato nato tacita concessio Papæ: vt hic probatur in fi. ibi: *sicut, qui in prouincia sua. vices nostras, &c.* hoc pōt fortiori ratione expressa in legato dato: quia regulariter tm̄ operatur expressum, sicut tacitū, & plerunq; plus: vt. ff. de loca. qui ad certū. & de cōdi. & de. l. nō nūq̄. & si re', vel actu. mortuus fu. l. j. Præterea, quia q̄tū se extendit finalis ratio iuris cōis, tm̄ se extendit illud ius: vt. ff. ad leg. Aquil. l. illud. de fonte. l. vna. C. ad leg. fal. l. fi. s. de transla. inter. & de consti. translato. Et patet ex his quæ scripsi. s. de renū. post translat. Sed cōstat, ꝙ ratio final. huius iuris communis posita hic in fin. decre. se extendit ad quoscunq; legatos. Igitur &c.

¶ TERTIO opp. quia videtur, ꝙ per appella. iure Metropo. nō posset cognoscere de causis subditorū suffraganeorū suorū, per. c. cum in eccle. j. de appella. quod loquitur in Archiepisco. Cantuariē. qui legatus est, vt hîc. Solutio. quod hîc dicitur. intelligitur de appellatione legitima. Et cōcordat. s. de appel. si duobus. & c. solicitudinē. & c. ti. Romana. lib. vj. Quod verò in contrario dicitur, loquimur de appel. frustratoria. Simile in Papa, qui per quærelā aditur, & nō per frustra appellationē secūdū Host. ibi textus est. j. de elec. quis. in princ.

¶ QVARTO opp. quia delegatus nō pōt deponere Episcopos. ar. eius, quod legitur & not. s. de transla. c. j. & ij. Soluit Ber. ꝙ ibi spāle: quia casus est reseruatus Papæ spāliter, vt ibi patet. ¶ Sed cōtra de. c. ex tuæ. j. de cleri. nō resi. Solue vt ibi no. in penul. gl. ¶ Sciās tñ ꝙ Io. ij. q. vj. bi. uū. versu, si quidē. arguit, ꝙ etiā Metropol. possit sententiare Epm deponendū licet deponere non possit. ¶ 1 Quæritur primò nū qd legati cognoscere possunt de causis exemptorū. Ber. & Host. hic videtur dicere, ꝙ nō: nisi in eorū priuilegijs aliud cōtineretur. Sed Host. in Sum. § ij. dicit hoc verū, quod nō pōt procedere legatus contra exēptos ad pœnā imponēdā: sed bene pōt inquirere cōtra eos. ¶ Sed primū credit Collec. hîc veri' indistictè: quia spālis eorū exemptio debet huiusmodi legatorum derogare priuilegio generali. ar. j. c. prox. & de rescri. cū ordinē. nisi forsan delinquerēt in eorū territorio, & in loco nō exempto. Quod di. de priuile. volen. Sed hæc vera in non missis de latere. In missis eīn de latere. ecus: vt no. j. eod. quod translation' in F. vbi. hoc in gl. & Nouel. & per Hēricū & per Card. & al. de elec. cup. in prin. Ac hæc. j. de verb.

signifi.c.j.j.respó.li.vj.Et probatur satis de elect. si Abbatē. li.vj. dubito & dicā in.c.si Abbatē.alleg.De hoc in Spe.eo.ti.§.superest. versu.sed nūquid legatus potest suū officiū.Et refert Hosti. in Sūma .e. ti.§. q pertinet. quomodo dominus Grego. ix. Archiepiscopus Meñ.legato ad specia. concessit: quasi aliàs id non posset.

¶ SECVNDO querit Nūquid legatus ex offi. Inquirere possit cōtra subditos suffraganeorū? Dicit Collec. se hoc nō credere, quicquid dicat Hosti. Et dicit, q hoc probat verbū, queremonia, q sequit.&.j.c.excōmunicat⁹.in fi. Et de legatis natis: q legati alij bene hoc possunt.e. ti.c.ij. li. vj. vbi de hoc.Benefa. verò tales nō cōferunt: nisi sint de latere missi.e. ti.c.j.li.vj.Sed de latere missi conferant etiam deuoluta: vt cōmuniter not in.c.j.alle. vbi de hoc dicā. & probatur secūdū Colle. j.de prębē.c.penul.&.c. Abbatē.alle.& de prębē.c.pe. in Cle.licet Vin.contra.¶ Sup.gl. In glo.j.ibi.*alijs Episcopis.* & sine Episcopis i casu. j. de hęre.c.j.li.vj.Et ibi:*si duobus.*& de hoc.e.ti.cōstituimus .In glo. vlt. in fi.ad hoc. j.de verbo. signi.veniens in prin.li.vj.Distinctio aūt.H.hic posita p præmissa est expedita quia nil addit.

¶ CAP. II.

Tatuisti. Casus. Legatus Papę de causa alteri specialiter delegata p Papam, intromittere se nō potest. Comunis diuisio secūda ibi: *respondemus*. Expone literā.*Cognitionē* i.anteq̄ incipiat cognoscere delegatus.Inno. *processum*. factū, vel faciendū: vt pręmisit. *quem*. s.cognitionem Aliàs.*quem*.s.processum.*Impedire*.Inno.Inducit cōcor.quas querere in tertia.gl.Ber.*mandati*.aliàs nō valeret.s.ti.j.c.venerabili. Sed.Pe.& Ab.supplent maximè. Ratio dubitandi est propter finē decreta.s.pxi.sūcta.l.Iudiciū soluitur. ff. de Iudi. Rō decidendi est, quia ambę potestates emanāt ab eodem fonte: & tunc rectè stat regule, quę habet, q generali derogat speciale . de qua hīc plenè p Henri. Sed dicam .j.de regulis Iur.generi & .c.in toto.li.vj.

¶ PRIMO opponitur contra capi.decre. de rōne.c.p hoc j.de hęre.li.vj.Sol. hîc loquitur in causa alteri specialiter delegati:ibi verò in generali inquisitione generali.

¶ SECVNDO opponitur:Ibi impedire.de.l. si hominē. ff.man.vbi dicitur, q si domin⁹ dedit tibi seruū, vt eū manumittas,& post illius genera.pcurator tibi phibeat,ne manumittas: teneris illi parere. Solue illud quādo suberat iusta causa phibēdi:vt ibi patet.Nouel.Sed cōtra de.c.si quādo.s.ti.pxi Sol.dic, q est verū legatū nullā hēre potestatē cohercēdi delegatū spālē,nec eū reuocādi seu Iudicialiter inhibēdi ex defectu Iurisdictionis:vt in cōtrario.Ideò ad.l.si hominē. aliū dicas, q ibi nū dicat, q generalis pcu. posset tollere, vel minuere potestatē pcuratoris specialis,q̄tū est directè p se & pricipaliter.Sed bene ponit vnū casum aliū, videlicet q a pōt intimare pcuratori spāli casū supueniētē, vel nouit ad notitiā deductū, quē domin⁹ in cōstitutiōe pcuratorū.spālis nō cogitauerat vt sic spālis pcu. post modū mādatariū contra mādātes intēnonē: nihil omin⁹ in plures p talē denūciationē in mala fide cōstituatur.& vt p cōsequēs propter suā malā fidē domino de hoc teneatur.ar. C.de rei ven.l.si dominium. vt ibi habetur.

¶ TERTIO opponit,quia qui pōt cōfirmare & infirmare:& p cōsequēs, qui nō pōt infirmare: quia cōtrariorū eadē debet esse disciplina.ar.l.eius.ff.de regulis Iur.& de re Iudica. .l.qui cōdēnar. p. test.& de pœ.di.j.verbū .Modo legat⁹ nō pōt infirmare sentētiā delegati vt hic:q a inferior eo.s.c.sanè ar.xxj.di.inferior glo. nec cōfirmare. Sol. hic loquit de confirmatione in cōmuni forma,quę modicū valet , sicut cōfirmam⁹,sicut Iustè lata est. j.de cōces.pręben.quia diuersitate. Cōtrariū verò fundat se sup cōfirmationē , q fieret cū causę cognitione, quę nō ptinet ad legē vt in cōtrario Inno. vnde exponit Hosti.*Confirmare*.i.laudare,cōmēdare & approbare Sic. j.de teru.& pa.c.j.vide de hoc.H.in vlti.glo. Ber. & sup ea.¶ Queritur primu,quid si sententia esset lata p Papā , vel sibi reseruata, dicendū tunc, q multo min⁹ posset.No.Arch. de sen.ex.religioso.c.j.lib. vj. Colle. Sed nūquid talis legatus potest cōpellere delegatū ad procedendū , si negligens esset? Spec. not. q nō de remissi.§ qualiter.dic no. j.si quādo.s.ti. pxi. Collec.¶ Supple glosas. In glo.vltim.ibi:*vt Alanus.*& Go.Et ibi.l.*Penultima*. Sol.patet quia ibi ille iudex deputatus est à principe.Et ibi: *verum esse credo*.secūdū Laurē.Sed Arg. dicit hoc loqui quādo post annuū legat⁹ adijcitur, vt ordinarius corā ipso agitur actiōe in factū ex re Iudi. Et ibi:*inferior*.ipsi⁹ tamē testimoniū.vt hic boni viri vtile esset, secūdū Laur. & Vin. Et ibi *non videtur*.secundū Alan.& Phili. Hoc dicit etiā placuit Vincētio si legat⁹ est : aliàs nō: Et ibi:*compellere*.Idem Hosti.qui ad hoc inducit verbū valebit. Vide in Specu.delegato.§.superest. versu,is cui causa.

¶ SVMMARIVM

1 *Iudex iniustū animi motum temperare debet.*
2 *Iudex amicitie causa,quandoq; pœnam remittit.*
3 *Iudex ratione duplici impeditur ,ne reum à pœna absoluere possit.*

CAP. III.

Nisi specialis. Casus Legatus etiā de latere ex generali legatione transferre non potest Episcopos, vel vnā Ecclesiā Cathedralē alteri subijcere, vel in primatiua erigere : vel duos Episcopatus vnire: vel diuidere.excōicatos tamē pro Iniectione manuū potest absoluere.hoc dicit cū se.& huius pars de vsu pal.nisi specia. ¶ Expone literā Gnāli.pro.l.seruāda . viij. di.cōsuetudo.de trāsla.quāto. H. *Motu proprio*.excludit papalē cōmissionē sō alteri⁹ instigationē, vel petinonē. j.de pbē.si motu.li.vj.*Episcopum*.ergo erat cōsecratus. Sed idē si fuisset solū cōfirmatus s.de trās.c.j.&.ij. *De facto*.de Iure nō potuit impediēte vinculo prioris ecclesię. q sol⁹ Papa dissoluit,de trāslat.c.ij.

1 ¶ † PRIMO nota ibi: *Iustum*. q iniustū animi motū tēperare debet Iudex. ff.de offi. presid. l. illicitas. C. de fals. vbi Hosti vide Nouel. s. de vsu palei.sup rub.

2 ¶ † SECVNDO nota Iudicē amore remittere pœnā: vt in prima glo Ber. Inducit Inno.l.di.c.clerico.xxxv.q.ix. venia.Opponit de.c.null⁹.j.q.j.&.c.nemo. j.de simo.Solue, vt in prima glo. Bern.cui quātū ad hoc.cōcordat Inno.Subdit q etiā post sentētiā , nō pōt Iudex remittere pęnā.ij. q.iij.in sam.§.notādū. ¶ Itē si alio agēte cōdemnat⁹ sit,nō potest remitti pęna sine cōsensu eius,pro quo lata est sententia,si sua interest pecuniariè Et idē videtur quibusdā, si suā prosequatur Iniuriā.Sed alij in hoc cōtradicūt Inno.Dicit Hosti. hoc verū de pœna,quā posset imbursare:vel cū ex suo pēdet arbitrio sine graui detrimēto aduersarij.Pro quo. s.ti.j.cōsuluit. Dicit autē Tho. secūda ij.q. lxvij. articulo vltio q duo sunt quantū ad propositū ptinet, circa Iudicē cōsiderāda: quorū vnū est, q ipse habet Iudicare inter accusatorē & reū. Aliud autē est, q ipse nō fert Iudicij sententiā, quasi ex propria, sed quasi ex publica potestate. † Duplici igit ratione impedit Iu-

3 dex ,ne reū à pœna absoluere posit.

¶ Primo quidam ex parte accusatoris , ad cuius Ius quandoq; pertinet, vt reus puniatur: puta propter aliquā Iniuriam in ipsum cōmissā . cuius relaxatio nō est in arbitrio alicuius Iudicis: quia quilibet Iudex tenet Ius suū reddere vnicuiq;. Alio modo impedit ex parte rei publi. cui⁹ potestate fungit ad cui⁹ bonū pertinet, q malifacto.puniant. Sed tñ quātū ad hoc differt inter inferiores Iudices & supremū Iudicē. s.principē.cui est plenariè ptās publi.cōmissa . Iudex eñ inferior nō habet potestatē absoluēdi reū à pœna , quē à superiore sibi impositas. Vñ sup illud Ioā.xix.nō haberes aduersum me potestatē nullā.dicit Aug.talē dederat Pilato potestatē, vt esset sub Cesaris potestate: ne ei oīo liberū esset accusatū absoluere. Sic procedit, q stabitur Deutero. xiij. de eo, qui persuadet seruire dijs alienis nō pareat ei oculus tuus, vt miserearis & occultes eū: sed statim interficies eū, vt de omicida. Dicit Deutero. xix. morietur:nec misereberis eius. Sed princeps, q habet plenariā ptātē in re publ. si ille qui passus est iniuriam,

velit eam

velit & remittere, poterit reũ licitè absoluere, si hoc publicè vtilitati viderit esse notiuũ. ¶ Nec ob illud la i iudi. sine misericordia, ei qui nõ fecit misericor. Nã misericordia iud. habet locũ in his, quę arbitrio iudicis relinquuntur in quibus boni viri est vt fiat diminutio pœnarũ. Sicut Phil. dicit verò Et. Sed in his q̃ sunt determinata s̃dm legẽ diui vel humanã, nõ est iudicis misericordiã facere. Nec obst. Eze. xviij. Deus nõ vult mortẽ peccatoris: qa deus habet supremã potestatẽ iudicãdi, & ad ipsum pertinet quicqd cõtra aliqd peccat. Et ideo liberũ est ei pœnã remittere precisè cũ peccato ex hoc pœna maximè debeat. q̃ est cõtra ipsum. Nõ tamẽ remittit pœnã, nisi secũdũ q̃ debet sua bonitatẽ, quę est oĩm legũ radix. Nec obs. q̃ remissio pœnę prodest reo, & nemini nocet: quia Imo si iudex inordinate pœnã remitteret, nocumẽtũ inferret & comunitati, cui expedit vt malefacta puniantur, ad hoc peccata vitẽtur. vnde Deutero. xiij. post pœnã seductoris subdit, vt oĩs Israel audiẽs timeat, & nequaquã vltra faciat quicq̃ huius rei simile. Nocet etiã persone, cui est illata iniuria, quę recõpẽsationẽ accipit, per quãdã restitutionẽ honoris in pœna iniuriãtis secundũ Tho. vbi supra remittit Hosti. ad no. j. de re. iudi. cũ æterni li. vj. vbi de hoc dicã. & vide q̃ scripsi. s. ti. j. de causis. in xvj. quest. & seq. & quod dicã. j. de pœnis, licet ad quam remittit Ligna.

¶ SVMMARIVM.

1 *Legati, an excõmunicatos ob manus iniectionem absoluere queant? Et quid si manus iniectio grauis sit? nu. 6.*
2 *Indulgentia ab legatis cõcessa, num finita legatione, perdurent?*
3 *Apostolicæ sedi specialiter reseruata, quænam sint, quæ legati obedire nequeunt?*
4 *Appellari ad legatum medio omisso, num possit?*
5 *Legatus num in ætate, vel ordinibus, cũ postulato in Episcopũ possit?*
7 *Legatum, an de exemptis eorũq; causis, cognoscere & iudicare queat?*

¶ CAP. IIII.

Quod translationem. Pars huius est. s. de tẽpo. ord. q̃ translationẽ. *Legatum.* de quo. s. c. proxi. *Et infra.* hic decidẽt, q̃ recepta illa litera se excusabat, dicẽs q̃ credebat ad posse: eo q̃ vices Papę gerebat, sicut etiã absoluere poterat excõmunicatos: quorũ solutio spectabat ad Papam *Specialit.* quasi dic. sunt quę necesse est spãliter demãdari. ff. de his que infra. ar. l. si pater. & de pac. l. iurisgen § vlt. de procu. l. Põponius & l. mãdato. Inno. *Sicilia.* quę est de patrimonio ecclesię. de hoc. j. de pręsump. mãdata. *Insignũ.* supp. Host. excellẽtioris. prærogatiuę. *Priuilegij.* Imo & quędã alia. Nõ eñ põt absoluere excõmunicatũ à domino Papa. & q̃ plus est a delegato eius. s. e. studuisti. Nec vacaturũ cõcedere. s. de prębe. dilect⁹ Inno. *Et si.* pro quãuis. Inno. *Absolutio.* quę est de reseruatis. xvij. q. iiij. si quis suadẽte. *Videantur.* Et ita est. *Licere.* q̃ dic vt j. c. excõmunicatis. *An ex stimas.* modus loquẽdi est, q̃ vno ex prohibitis permisso, nõ vident cætera promissa. *Vt illam.* Maslan. isti. Pauor. *sibi.* Maslan. *an putas.* certè putare non debes. *Eadem ca. si.* s. quia vices nostras geris.

1 ¶ † PRIMO quęritur ibi. *Licere.* an absoluere excõmunicatos pro iniectiõe manuũ re verà liceat legatis. dicit Inno. q̃ sic, si sunt de latere Papę missi. s. Cardi. ar. s. de sen. excõ. ad eminentiã. & c. ea noscit. Et de hoc verũ nedũ de illis de prouĩcia sibi decreta, sed etiã de alijs. ar. j. c. excomu. à cõtrario. Probat Inn. quia sic de facto approbat Romana ecclesia. Et ideò sufficit & debet haberi pro iure: vt. ff. de legi. l. de quib⁹. & ar pro hoc. ff. de iuri. oĩm iudi. l. vlt. Alij libri habẽt. l. est receptũ. & de adop. l. emãcipatũ. Fa. s. de cõsti. ex literis secũdũ eũ. De alijs verò legatis, quę nõ sunt de latere Papę missi, qui nõ sunt Cardinales, dicit cõtrariũ. dicit eñ, q̃ quia tales ex priuilegio sunt legati, nõ plus habẽt potestatis, quã in eorũ priuilegio cõtinet. j. e. c. penul. & j. de priuilegi. porro.

2 ¶ † SECVNDO imo quęrit, s. Nũ quid Indulgẽtie, quas dant legati finita legatione durãt? Et idẽ etiã quęrit de senẽtia lib⁹, quę ferunt, sic: Quicũq; fecerit furtũ, sit excõmunicatus: videtur q̃ nõ sint perpetuę. ar. s. de pœnis. l. vl. & de postu. l. puto. § j. Inn. determinat cõtrariũ. Probat, quia legat⁹ est iudex ordinari⁹ ar. de offi. rect or. prouĩcie. l. qui ordinariã. Et quia mai⁹ habet imperiũ post pricipẽ in prouĩcia sibi decreta ar. ff. de offi. procons. l. & l. deo. & l. si in aliquã. § f. & l. nec quidq̃ in pri. c. ti. Et qa maxĩè, si Cardinalis est similis est proco. ar. ff. de offi. procõs. & lega. l. j. & vlt. Alios aũt singulos similes dicim⁹ pręsidib⁹. ar. ff. de offi. presi. l. j. Itẽ probat Inn. legatos esse ordinarios: quia vniuersę causę ciuiles & criminales prouĩcię sibi decretę ad eũ deferũt. s. e. c. j. Et de hoc est casus. j. e. legatos. li. vj. modo ita est de alijs ordinarijs, q̃ tales sentẽtias ferre, & tales Indulgẽtias cõcedere possunt. j. de sẽt. excõ. a nob. & j. de pœnitẽ. & remissionib⁹. c. nostro postu. & multò forti⁹ videtur id delegatis: quia mai⁹ imperiũ, &c. vt dixi facit, quia prefectus ad tẽpus & in ppetuũ põt aliqd prohibere: vt. ff. de offi. prefec. vr. l. j. § penu. Nec mirũ, quia videt quasi determinatũ, q̃ possit sentẽtiã ferre sub cõditione, puta si aliquis hoc fecerit, talẽ pœnitẽtiã patiet. & q̃ tales Indulgẽtias darẽt, &c. j. e. c. vlti. Et finaliter in hãc partẽ declarat Inn. dicẽs, quod nos credimus. Ad cõtraria respõdet dicẽs, q̃ loquũtur vbi iudex absq; causę cognitione pœnam infert sine pręfinitiõe tẽporis: q̃ pœna tantũ tẽpore suę administratiõis durare intelligit. Sec⁹ tamẽ vbi cũ causę cognitione: vt C. de postula. l. j. vbi de hoc p Cynũ in. j. q. Itẽ secus in indulgẽtijs: vt. j. e. c. fi. quia extẽdẽde sunt. ff. de cõsti. prin. l. vlti. Nouell. remittit ad notata sua. j. e. c. vlt. sup. j. gl. Ber. que de hoc principalit vbi pauca de hoc Ho. j. eo. nouit. distiguit sicut Inn. s. Quia aut interlocutorie, & nõ durat plus tẽpus. Aut diffinitiue, & cũ causę cognitione, & durat ppetuo. Et de hoc in Spe. ti. ij. § supest. versu. sed nũquid põt quẽ vbi tractat, vtrũ legatus possit quẽ inhabilitare ad beneficia. & dicit, q̃ non. Glo. in. l. j. C. de postu. in vlt. solutione ad. l. fi. ff. de pœ. videt dare solutionẽ, quã dedit supra Inno. in vlti. Sol. quã approbat Butriga. Soluo q̃ ibi addit quasdam modificationes quã Butri. & Cyn. aliqualiter extẽdũt ¶ Item dictã absoluti. Inno. approbat Bart in. l. fi. ff. de adi. lega. Verũ de hac materia latius tangam in c. fi. j. eo. vbi de hoc per Henricum.

3 ¶ † SECVNDO quęrit ibi: *Reseruata.* quę sunt illa quę sunt sedi Apostolicę spãliter reseruata, quę legat⁹ nõ põt. vt de hic super hoc glo. j. Ber. & in Spec. e. ti. § nũc ostẽdẽdum vbi etiã Io. in adictionẽ penul. addit multos casus quos colligere est magis laboriosum, quã subtile. Ideò ad illam aditionem te remitto Nã multò longior. foret tractatus ille, quam cõmentũ isti⁹ decret. De hoc p Hosti. vt summa. e. ti. § q̃ pertinet. versu. illud quidã vbi ponit. lxj. casus, sed plenius. Spe. vbi. s. qui ponit. lxxxix. Item vide Io. Andr. addẽtẽ alios casus iuri. noui Sexti. & cle. j. de sente. excõ. eos, qui. li. vj. & in Cle. j. e. titu.

4 ¶ † TERTIO queritur specialiter de vno casu tacto in glo. Ber. videlicet, vtrũ ad legatũ possit appellari omisso medio glo. Ber. hic videtur dicere q̃ nõ. Sed Nouel. exponit eã vt legatũ nõ excludat: quia cõtrariũ apparet ex lectis & notatis. s. e. c. j. & Spec. e. ti. § super est. ver. illud aũt & de ap. nunc tractemus. ver. & nunquid idẽ est. fatetur q̃ de cõsuetudĩe ad legatũ appellatur omisso medio. Et hoc tenet Bart. Bri. ij. q. vj. c. iij. Et hoc puto verũ. Nã vbi nõ est mediũ nõ violatur regula, dicẽs gradatim appellandũ fore medio non omisso. Modo legatus in prouĩcia sibi cõmissa, iurisdictionẽ immediatã cẽsetur habere: patet, qa adiri põt per viã simplicis querelę & immediate: vt. s. e. c. j. Quod nõ posset, nisi in casibus si Episcopi & alij prelati mediũ facerẽt: vt patet ex lectis & notatis. j. ti. j. pastoralis. Et hoc verũ vbi appellarẽtur ab ordinarijs inferiorib. qa illorũ est ita legat⁹ immediat⁹ inferior, sicut Episco. Sed quid si appellatur a legato Episcopi? certè probabiliter dici posset, quod nõ deberet, Imo fortè nec posset tunc appellari ad legatum. arg. s. titu. proxi. super questi. § porro. & eo. ti. si delegatus li. vj. & eorũ quę ibi scripsi in xj. questione & sequenti.

5 ¶ † QVARTO quęritur, Nunquid legatus potest

ſpenſare in ętate, vel ordinibus cũ poſtulato in Epiſcopum? ꝙ dubiũ mouet. Spe.e.ti.§.nũc de Epiſcoporũ. ver. ſed nunquid legatus, vel Archiepiſc. dicitur, ꝙ nõ, ꝑ no. de elec cum dilectis.ar.e.ti.innotuit. &.c. dubiũ.ij. Exquibus colligo ꝙ ſol⁹ Papa in epiſcopatu diſpenſat. Et ibi: no. Goff. in.c.ſi.de poſt.pla. dicẽs, ꝙ in epiſcopatib⁹ ſol⁹ Papa diſpẽſat.ſed Io.cõtra ꝑ no. de prebẽ. de multa.& lxx.di.ſtatutorũ.& .xxj.q.j. ſi quis iã tranſlat⁹.quia nõ reperitur, ꝙ Papa ſibi reſeruet. ar. de ſen.excõ.nup. Et idẽ Aegi.qui ſup hoc quãdã glo. lõgiſſimã cõpilauit. Dicit Spec.legatũ & Archie.poſſe diſpẽ. de Iure ſup defectũ ordinũ: vt extra de ętate. & quali.à multis.lx. di.null⁹ in Epiſcopũ. & patet ꝑ no. Inno. de tẽpo.or. dilect⁹ Eccleſia tamẽ Romana, quę tãquã domina ad ſe trahit, nõ patit taliter diſpẽſari. Imo Epiſcopũ Paduanũ, cũ quo Patriarcha Aquilegi. diſpẽſauerat, iã cõſecratũ ab Epiſco. amouit In ętate vero, Imo ſol⁹ Papa.vt.ſ.de elec.cũ nobis.olim.qa electiones Epiſcoporũ inter maiores minuãtur extra de appel. vt debitus. in ſi. de trãſl. inter corp. Quid dicendũ? ecce pro parte negatiua, ꝙ nõ valeãt legat⁹ & Archiepi. diſpẽſare in caſib⁹ propoſit; queſtionis. Inducũ.l.ij. C. de hoc quę ve. ęta. Impe.ſ.de elect.nihil. iuxta.l. ſi neceſſarię.ff.de dona.inter vi. & vx. Itẽ.ſ.de ęta.in decorũ.&.c.dudũ &.c.innotuit. allegata. Dicit quidã, ꝙ hęc pars vera eſt de diſpẽſatione vaga & in diſcreta. Sed vbi neceſſitas, vel vtilitas eccleſię illam expoſcit, ſecus, ꝑ decret.tuã.ſ. de ęta.& qual. &.c.indecorũ.de cõceſ.prębe.cũ noſtris.de elect.cũ nobis olim.in ſi.de prębẽ. expoſuiſti. Nã & morũ probitas ſupplet ętatẽ & ordinem. lxxvij.di.c.vlti. Nã diſpẽſatio. his duob⁹ caſib⁹ nõ eſt prohibita: nec eſt de reſeruatis ſpecialiter. Et ſpãliter ꝑ legato facit ꝙ confirmare electionẽ, vel admittere poſtulationẽ eſt iuriſ. & iuriſdictionalia, quę ſpectãt ad Papã, põt legat⁹, qui ei⁹ vices gerit. de cõſue.cum venerabili. Ex quo reſeruata non ſunt expreſſè.ar.huius decre.à cõtrario. Nec obſ.l.in cõtrariũ allegata: quia leges maiores, dũmodo ſint puberes ex cauſa bene admittũt ad honores.ff.de decur.l.nõ tantũ.§.j. & de Iuriſdi. immunita.l.ij. Nõ ob. decre.nihil.quę loquit de cõfirmatione quę requirit Iuris obſeruãtiã, nõ de diſpẽſatione, quę Inducit iuris relaxationẽ. & poteſt dari inſtãtia, ꝑ.c.qui in aliquo.lj.di. Itẽ licet cõciliũ Turon. prohibeat diuiſionẽ pręběndarũ, de pręben.maiorib⁹ ex cauſa tamẽ Epiſcop⁹ illã facere põt.e.ti. vacante. Idẽ in permutatione. de rerũ permu.queſitũ. Per hoc reſpõdet ad cõſiliũ, cũ in cunctis.& ſimilia, quę licet determinent ętatem, diſpẽſationẽ nõ prohibent. Nõ obſ. decre.dudũ.ij. ver.nos igitur.quia ibi fuit diſpenſatio in diſcreta & temeraria propter pluralitatẽ parochialiũ eccleſiarũ, tranſgreſſionẽ & infamia inducebat. Nec loquitur in defectu ordinis, vel ętatis. Io. An. in additione ſup dicto ver. ſed nũquid. prędicta recitat: nec aliquid in effectu addit. ¶ Sed multũ obſt. dictę opinioni in quãtũ dat Archiepi. & legato poteſtatẽ diſpẽſandi in Epiſcopatibus ſup ętate & ordinibus ex cauſa, quę ſcripſi.ſ.de tẽpore ordi.dilect⁹ in prima oppo. Et quia nõ idei plus ꝑmiſſum Archiep. reſpectu Epiſcopatus, quãtũ Epiſcopo reſpectu curatę dignitatis. Et ita ob.de ęta. & qualit. ꝑmittimus li.vj. Et vide in remiſſionibus, quas dedi in.c.dudũ.j.de elec.in vj.opinione verſu. circa ſecũdã difficultatẽ. Dicã aũt ſpãliter de hoc in.c. ꝑmittim⁹.alleg. & in Cle. generalem.de ętate.& qualit.

6 ¶ QVINTO Intrando dicta collec.quęritur ibi: *metho nes*. quid ſi in iecio ſit grauis? dic, ꝙ indiſtinctè abſoluere poſſunt, vt hic. & de ſen.exc.eos.li.vj. Ad ꝙ vide Archid.e. ti.e. j.li. vj. Colle. Sed numquid põt abſoluere venie. propter hoc à Iſe. Apoſto.tangit Archi. j.e.c.j.li.vj.vbi dicam: licet hoc ponat Collec. Sed nũquid legatus põt cauſam cõmittere audiendã ſummariè & de plano? dic ꝙ nõ: quia beneficiũ Iuris eſt.&c.xxviij.di.de his, Collec. Sed nũquid legat⁹ põt de cauſa Epiſcopi cognoſcere? nõ videtur, vt hic.& not.Spec. e.ti. §.j.alegat.ij.q. vj. decreto. Sed magis probat cõtrariũ vnde crede, ꝙ cognoſcere poſſit, ſed nõ diffinire ſicut cõciliũ Ad quod vide collecta.de Iure.c.j.ſa. de electi.quãuis. li. vj. Et hic duo no. Spec.vbi.ſ. Colle vide quod ſcripſi.ſ.e.ti. in iij. oppoſitione.

¶ SEXTO queritur, nunquid legatus poteſt cognoſcere & iudicare de exemptis, & cauſis eorũ de quo per Ber. &. .e.c.j.vbi de hoc dixi, in prima quæſt. De habentib⁹ h ex ſpãli cõmiſſiõe id certũ eſt ar.de priui.porro.de v c. .j.c.excõmunicatus. Hoc ceſſante certũ eſt eũ legat de latere, ſeu nõ Card. hoc nõ poſſe.ar.j.ti.j. graue In le de latere certũ eſt, ꝙ nõ cognoſcit de appell.ad Papam vt hic, &.ſ.c.proxi.& de app.cõſtitut⁹.niſi partes ren appell.in hoc cõſentirent: vt dicto.c.cõſtitutus.ſecũd Car.& Io.de elect.cap.in prin. Sed de cauſis exẽptorũ notatus ad Papã, ſecus ſecũdũ Bar.& Hoſti.hic, & in ſumm e ti.§ quid pertinet.& Spe.e.ti.§ ſup eſt.ver.ſed nũquid poteſt. Et Car.de ſciſma.c.j.G.ſic hęc verba.lib.vj.& Car G.& Io.in.c.cup. Probat de elect.ſi Abbatẽ.de verbo.ſign veniẽs.vti hoc tenet dicẽs alibi nõ ita clarè probari. Et de ho format hic Henri.vnã diſti.ſed de ſuo nihil ponit. ¶ Supple gloſas. In glo. prima ibi. *In principio*. vbi quędã de his.aliqua no.xij. di.preceptis. Et ibi. *fidei*. cõtra.lxxx.di.c.ij. Dic vt ibi. Et intelligitur hic de quęſtionibus articulorũ fidei. Sed ſi ageretur cõtra hereticũ peccantẽ in articulos bene cognoſcerẽt inferiores. Ligna. Et ibi. *depones Epiſcoporũ*. nõ Io.ix.q.ii per principalẽ. ꝙ Papa nõ poſſet omnes Epiſcopos deponere: qa hoc eſſet mutare generalẽ ſtatũ eccleſię. Et ibi *generaliter*. prouinciale verò cõſiliũ legatus cõgregare põt: cum & maiores hoc poſſint.j.de accuſa.ſicut. Licet Io.notet contr .§.porro. E de hoc in Spe.e.ti.§.ſupeſt.in.eo.ver.ſed legatus. Et de varietate cõciliorũ.xv.di.in ſumma. Et ibi *ps* adde caſum Cle. de religio.domibus.quia contingit.p principiũ.& hic poni debuiſſet additio, quę eſt in ſi. Itẽ n diſpẽſat in matrimonio.ar.ſ.de tranſla.Inter ver.cum ergo Vin. Et infra de cõſan.ꝙ dilecto.& de trãſa.c.vlti.vbi vide Nouelli in gl.in pœnis.licet hic in textu alleget Inno.decr. illã ad cõtrariũ.vide etiam Mercurial. Nouellę ſuper regula indultũ. Et ibi: *illa omnes*. multos.tales caſus numero.lxxxix. ponit Spec.eo.ti.§ nunc oſtẽdẽdũ. Hoſtien.xvj.in ſumma ti.§ qui pertinet.ver.illud quid. Et ibi: *que peculij*.&.j.de officio.vicar.c.j.li.ſexto.

¶ CAP. V.

LIcet Trauenſ. Caſus. Ex quo legat⁹ retulit cauſã ad Papam, illius cauſę deſinit eſſe Iudex. ¶ Et Primo recitat factum electiõis & proceſſum legati. Secũdo ſuper proceſſum diffinit ibi de cõſilio. Expone literã. diſſenſiſſet.quod non eſt nouũ nec reprehenſibile.viij.q.j.nec nouum.lxiij. di.nolle. *In.G.fratre*. de multiplica fraternitate ſcripſi de regula Io. Iſte aũt fuit frater carnalis Abbatis, fortè ipſius monachus. Nouel. *Precepit*. cõfirmare poterat.de elect. ſi Abbatẽ.li. vj. *Iam dicebat*. Nec re integra de cõceſſu partium reuocatis.quod fieri poſſet: vt dicã de app. Intimaſti.& de hoc in Spec. de relationi. in ſi. ¶ Et putat Hoſti. rem integram antequã pręſentatio ſit Parte porrecta.de poſtu.bonę ij.ver.nec nocebat *Poſtquam*. Ergo à contrario ſi non fuiſſet tranſlatum.ſecũda excõmunicatio tenuiſſet.j. de probati.cauſa matrimonia.§ ſi. Hoſti. et *inanem*. propter tres cauſas, relationem nuncij miſſionem & reiteratam inquiſitionem *Ad noſtra*. hic multum ceſiquid ſexta quęſtione.iij.deniq; .ſecunda quæſtione prima.noſtẽ presbyteri vbi de hoc. C. de relatis.lege ſecunda: argu. contra j.de appella.conſtitutus. Solut.ibi Innoce. *Malicieſa*.ff.nau caupo.l.licet.§.ij.Inno.

¶ Supple.glo.in prima gloſa.ibi. *Relationem*. gloſa eſt Ioann. Et Idem Innocen. in prędicto capitu. Nouella. In gloſa ſecunda ibi: *quod non credo*. ſecundum Inno. & Vincen. Et ibi: *deſierat*. hoc ſoluit contrarium de decretali. conſtitutus. vt ibi dicam.

¶ SVMMARIVM.

1 *Beneficiato, ſi beneficium aliud abſq; alia diſpenſatione conferatur de iure*

iure tenet c...

2 *Legat. de latere ... ecc... præsentationē benefi cōferre possit.*
3 *Prauentione vnius, alteri præiudicetur, vbi plures in vno iure insolidum concurrunt?*
4 *Prælatum in concessione iuris plus habere, quàm in præsentatione patronum, quid intelligatur?*
5 *Cardinalis legatus, an beneficium ad laici patroni præsentationē pertinens conferre queat.*
6 *Præsentato per præsentationem quodnam ius acquiratur, & quale?*
7 *Legatus de latere, post patroni cleric: præsentationē factā ad certum beneficium, num possit idem beneficium patronale conferre? Et quid, si legati collatio patroni nominationem sequatur, &c.*

¶ CAP. VI.

Dilectus filius. ¶ Casus. Legatus de latere confert bñficiū spectās ad pñtationē eccle. ¶ Cōis diuisio. Secūda ibi: *igitur* ¶ Expone literā. *Eidem.* s. canonico. ¶ *Pertinebat.* ratione Archidiaconat⁹.

1 ¶ † No. primò qualiter bñficiato de alio bñficio facta collatio abs͡q; alia dispēsatione de iure tenet, cōtra c. super inordinata. j. de præb. & e. tit. is cui. li. vj. Nā hic tenuit colla. facta Meteñ. Cano. de eccle. Dicā. j. de præb. cū iā dudū. de quo habes per Lig. de rescrip. grā. in Cle. & p alios. e. ti. c. grā. li. vj. verū dicit Host. q hic factū narrat. ¶ † Secūdò no. legatū de
2 latere posse cōferre bñficiū ad pñtationē patroni eccle. ar. j. e. c. j. li. vj. ¶ Tertio no. ibi: *a cōsilio.* cōsiliū accipi pro cōsensu. Sic. s. tit. j. venerabili. ¶ Quarto no. ibi: *plus iuris.* qualiter plus iuris habet in cōcessione prælatus, q̄ in pñtatione patronus. ¶ Quinto no. modū vnū arguēdi per regu. Si vinco vincentē te, fortiori rōne vinco te. xxiij. q. j. rogamus. ff. de di-
3 uer. & tēp. præscrip. l. vlt. ¶ † Sextò no. ibi: *nec præiudicetur.* q cū plures insolidum in vno iure immediate cōcurrūt, per vnius preuētionē alteri præiudicari nō videt. Quod est notabile. Et est rō: quia qui suo iure vtitur alteri nō facit iniuriā. s. de elect. cum ecclesia.

4 ¶ † PRIMO queri. qualiter intelligit qd hîc dicit, q plus iuris habet in cōcessione prælatus, q̄ in pñtatione patronus. Super quo vide Ber. in gl. ij. & ibi dicā. ¶ Inn. primò ponit vnā de solutionib. Bern. posteà subdit, vel melius: plus habet iuris in cōcessiōe prælatus, &c. supp. in ecclesijs, vbi habet collatione liberā, quā videlicet patron⁹ in eccle. in quibus ipse habet pñtationē, & Prælatus institutionē: q̄a ex collatiōe oīa cōsequit prouisus. Sed ex pñtatione nō cōsequit pñtatus ius in re, licet consequat ius ad rē petēdā. i. actionē personalē cōtra Epm: vt. j. de iure patro. cū autē. & c. pastoralis. & c. cū dilectus. Inno. Et sc̄dm istū intellectū, quē credo verissimū, nō bene colligitur hîc arg. illud. Si vinco vincentē te, &c. Sed potius colligit illud: Si id quod minus videretur inesse: & illud, quod magis. ¶ Licet Host. illud verbū, in cōcessione: dicat alternatiuè id intelligēdum, qñ. s. ad Prælatū spectat in totū collatio. vel idest in institutiōe, qñ ad aliū spectat repñtatio. quod valet ad id, qd no. de off. Archi. cū satis. & c. ad hęc § si. secundū eū. ¶ Boatin⁹ verò in mēte attingēs ad veritatē Inn. & quasi illius opi. exponēs, dicit alias intelligēdū in diuersis eccle. alias plus recognosco bñficiū à prono, vel electorib q̄ à cōfirmatore sc̄dm eū. Et certè ipe multū bñ dicit. Nā plus recognosci debet, q liberaliter impedit q̄ qd de necessitate inferi. ar. ff. de adimē. & trāsferen. l. rē legatā. & . j. de instit. c. ij. li. vj. aūcto. e. si. de of. vic. e. li. Iudex eñ qui cōfirmat electionē, vel pñtationē nihil de suo donat: nullāq; grām facit. sed solū iustitiā administr. ar. s. de elect. c. si. li. vj. iuncto c. cū æterni. de re iud. e. li. Patet extra i cle. auditor. de rescrip. Sed pñtator, vel collator gratiam facit. Licet enim sit in dando necessitas, est tamen liberalitas in cui dando.

5 ¶ † SECVNDO quæri. Nūquid Cardinalis Legati pōt cōferre bñficiū spectās ad pñtationē patroni laici. Bern. hic in gl. j. & iij. & in c. cū dilectus allegato. & Host. hic i. iij. gl. & Collec. tenēt, q nō. Remittit Collec. ad plenius per eu recollecta de cōcess. præbē. dilectus. Et ista est veritas per d. c. cū dilectus. ¶ Et est rō huius, quia in gñali cōcessiōe bñficia cōferēdi nō veniūt talia: sicut nec reseruatione. c. licet. j. de præ. li. vj. Quia nec est verisimile, q Papa illa in præiudiciū prę iudiciū conferre vellet: vt scripsit Nouel. in d. c. licet. Vide quod dicā hic sup in gl. Ber. iunge qd habes. s. so. cōp. ¶ Distinguit aūt hic Hēr. qualiter legatus pōt cōferre bñficia. Et dicit, q legatus natus, vel missus, hoc nō pōt: sed bñ legat⁹ de latere: vt. j. e. c. officij. li. vj. Et dicūtur nati Cantuaren. s. c. j. & Euoraceñ. de ap. c. j. & Remeñ. Archie. de fi. presby. dilectus. de præ. dilectus. j. Et dicit legatos de latere sex Epo. Cardinales Host. Prenestrius. Portueñ. Tusculanus. Albaneñ. & Sabbineñ. Fallit in cau. c. deliberatiōe. j. e. li. vj. Quod intellige, vt ibi not. Itē fallit, si spectēt ad pñtationē patrōi laici: vt dixi. s. secūdū Goff. in c. cū dilectus. allegato. & Spe eo. ti. § nūc tractemus. ver. sed nūquid legatus pōt. & Archid. lxxj. di. arctamur. Itē fallit si spectet ad colla. Papæ ex reseruatiōe, vt. d. c. licet. & c. pñti. e. ti. Sec⁹ si extra deuolutiōe secūdū In. & Host. de præb. venerabilis. & Spe. in. d. § tractem⁹. in prin. & per Io. Anan. c. officij allegato. Licet Vin. cōtra in. d. c. venerabilis. & malè sc̄dm eū. Dicā i. d. c. offi. ¶ Sed occasione
9 huius querit, qd i⁹ acquirit pñtato p pñtationē. Hēr. j. de re iud. cū Bertold⁹ in. j. dist. super hoc distinguit. Et in effectu dicit, q si pñtans nō habet ius pñtādi: nec est in possessiōe, vel quasi pacifica huius iuris, nullū ius quærit: vt. d. c. cū Bertol. & . j. de iure patro. cōsultationib. & ar. eorū, quæ legūtur & not. s. de elec. querelā. ¶ Sed si est pñtatus p verū pronū nullo alio existēte in possessione, vel quasi pacifica iuris pñtādi: vel per illū, qui est in possessiōe, vel quasi pacifica huius iuris: tūc quærit ius: vt dixi. s. ¶ Sed quale, nūc vidēdū est. Et certa hæc dicit, q nō quærit ius in bñficio, nec ius administrādi, donec per prçlatū fuerit institutus: vt. j. de iu. patro. Quod aūt sc̄dm Inn. & Host. hîc, & . s. c. licet. & d. c. cū Bertold⁹. & Cardinalē. j. de reg. c. j. li. vj. & Archi. xxiiij. di. presby. & . j. de instit. c. j. gl. iij. li. vj. & Laud. & Zēzel. in Cle. j. de iu. patr. Licet Spe. ti. ne sede vacā. circa mediū dicat, & malè: q sicut capitulū nō pōt cōferre bñficia sede vac. vt. xxiiij. di. presby. Sic nec ad ea pñtare: quia p pñtationē ius acqritur pñtato sicut per electionē, vel colla. j. de iu. patro. cū dilectos. & malè, sc̄dm Archi. vbi. s. ¶ Sed dicit, q per pñtatione bñ quaritur ius ad rē. s. petēdā. hoc est ad bñficiū petēdū. & personalis actio cōtra Epm, vel platū, ad quē spectat institutio: vt admittat pñtationē & pñtatū instituat in bñficio: vt. c. cū autē. c. cū dilectos. alleg. & c. pastora. & c. illud e. tit. & . xvj. q. vij. decernimus. sc̄dm pdictos. vñ dicat breuiter, q nō habet ius in bñficio: sed habet ius petēdi se admitti ad beneficiū: vt. c. quodā. de præb. & c. qm. de cōcess. præb. li. vj. Not. Zēzel. in Cle. quia regulares. de supplē. negli. pla. ¶ Et ita cōcordāt & intelligūtur gl. Inn. de iu. patro. qm. gl. j. in fi. dicētis ex pñtatiōe nō acquiri ius & Host. ibi dicētis cōtrariū & ipsius Inno. qui etiā hîc contrariū dicit. ¶ Caue tñ, quia istud ius ad rē incōmutabilē est in pñtato p cleri. q a variare nō pōt. sed cōmutabile est in pñtato per laicū, qui variare pōt. ¶ Vñ secundū Host. in. d. c. cū Bertol. postq̄ pronus laicus variās aliū pñtauit, & illū Eps admisit: prius pñtat⁹ admittit ius petēdi ecclesiā, sed agit de iniuria sua cōtra Epm: vt. c. qd aūt. & c. pastoralis. alleg. ¶ Et intell. q patronus laic⁹ post pñtationē p eū factā pōt variare de cōsensu & licētia superioris: alias sine licētia superioris variare nō posset, secūdū Inn. in. c. cū Bertol. in gl. Patronus eñ & Host. ibi post eū, licet Vincē. s. de elec. in Genesi. dicat q etiā sine licētia superioris variare posset. Sed opi. Inn. & Host. verior est, vt no. Archi. xxxj. di. Nicena. & . j. de iu. patro. c. vno. in gl. hîc approbat. li. vj. Et intellige q per pñtationē patroni acquirit pñtato ius ad rē, qñ sic Epo diœcesano, vel alteri, ad quē spectat institutio in bñficio. Videt eñ secus, si fiat vicario suo gñali ad hoc potestatē nō hñti. Quod dic, vt notāti cle. vt cōstituto. de iur. patro. Zēzel super verbo, pñtatū. & Laud. in gl. iij. vbi de hoc dicam. Et de hoc tetigit Henr. de ele. auditis. Et cōio hi. ... ea, quę scrīpsi. j. de iudi. c. quāto in opposi.

7 ¶ † TERTIO quęri. Nũquid legatus de latere post pñtationẽ patroni clerici iam factã pót conferre tale bñficiũ patronale? certe hoc anno decisum fuit per cõsiliũ Rotę, ꝙ nõ. Primò quia inter eodẽ iure cõtendẽtes locus est pręuentioni & pręoccupationi, sic ꝙ præoccupatus vel pręuẽtus per huius præoccupationẽ, seu præuẽtionẽ impeditus nõ pót illo iure vti amplius ea vice. ar. ĩ. de fo. cõp. c. ꝓposuisti. & s. de elec. c. pen. li. vj. & de ꝓcur. c. si duo. § post occupationẽ. li. vj. cũ cõcor. Secũdò solius Principis est priuilegiũ iuris alteri⁹ in re, vel ad rẽ posse auferre: q. l. nec ipse debet facere sine ca. Notauit Io. ĩ. de elec. si religiosus. li. vj. super verbo, obtenta. Et ibi dixi. & hic etiã no. in. ij. gl. ... notati. Inn. de consti. qui in ecclesiarũ. & de immunita. ec. l. quia plerique. Hoc enim est manifestè cõtra ius & rõnẽ ac ęquitatẽ naturalẽ. ff. de his, quę sũt sui, vel alie. iur. l. j. § dñorũ. de iusti. & iur. l. Iustitia. iuris pręcepta. ibi: *alterũ nõ lędere, & ius suũ cuique tribuere.* & in prin. decretorũ. Facit. xj. q. j. peruenit. Mõ cõstat, ꝙ per pñtationẽ qrit ius pñtato: altẽ ad rẽ, eo mõ quo dixi. s. sedm Inn. q. l tolleretur per colla. si cõferre posset. Igit cõferre nõ pót.

8 ¶ † QVARTO quęri. Quid si collatio legati sequat nominatione patroni, & pręcedit reale personę pñtationẽ prono factã: vt eccle. mihi pñtibus receptẽ in Camera proni, patronus cõcedit pñtationẽ ad eccle. vacantẽ. Et dedit mihi literas pñtatiõis. & posteà iui ad Epm, qui lõgè erat. & me cũ dictis literis eidẽ pñtaui, q receptis literis pñtatiõis ad illius & personę examinationẽ vocatis gñaliter, quorũ intererat per edictũ publicũ qd nõ appareret spãlis cõtradictor, finaliter pronũciauit pñtationẽ canoni. & me instituẽdũ esse in bñficio: & instituit. Verũ iter dictarũ literarũ cõcessionẽ & earũ pñtationẽ Epo factã, seu post ipsam pñtationẽ, & añ institutionẽ pẽdẽte negocio corã Epo legatus illã eccle. alteri cõtulit: quęritur quid pręualet, legati collatio, vel pñtatio, seu institutio. Hæc qõ fuit nuper in pal. & fuit determinatum, ꝙ valebant pñtatio & institutio: non aũt legati collatio per prędicta. In secũdo casu nõ insisto: qa directè expeditus est per ea, q̃ proximè dixi ¶ Super primo verò casu in dictis cõsilijs allega. ꝙ licet pñtatio non cẽset perfectè facta, donec persona pñtata cũ literis pñtationis Epo realiter esset exhibita: per ea q̃ no. ĩ. de sepul. dudũ. § statuim⁹. sup verbo pñtari. in Cle. vt sic forte nõ cẽseat diligẽtia sufficiẽs ad impedimẽtũ cursum semestris dari clerico prono ad pñtádũ. Aliter tñ nihilomin⁹ collatio legati facta de tali bñficio interim non valet & hoc per prædicta. Nã certũ est ꝙ ex cõsensu patrõi & eius lrĩs pñtationis quęrit duplex ius pñtato: vnũ, quia pron⁹ post ea in aliũ cõsiliũ mutare nõ pót in ꝑiudiciũ eius. ar. regulę, mutare. cũ cõcor. ar. de elec. ab eo. li. vj. & ff. de aqua pluuia. ar. l. in diẽ. cũ cõcor. Scdm ius est, qa ex ipsa paternitatis cõcessiõe quęritur ius noiato: p qd pót adire Epm cũ lrĩs suę pñtatiõis. & ab eo petere institutionẽ, sicut ex cõtractu puro cõpetit statim actio psonalis etiã añq̃ adeat iudex super illius exequutiõe. Et qui pót facere, vt possit, videt posse. ar. s. de elec. c. vlti. & ff. de re. iuris. l. pót quis. & l. qui actionẽ. Et sic bñficiũ nõ est à mõ liberũ: ergo à mõ cõferri nõ pót. ar. ĩ. de prębẽ. si tibi absenti. cũ ibi no. li. vj. Itẽ, quia vrgẽt ambæ rõnes adductę ad qõnẽ. s. prox. quia pronus & hic pręuenit in pñtãdo legatũ: quia per cõcessionẽ literarũ pñtationis fecit actũ substãtialẽ, & qd in se fuit. & ideo pręuenisse & præoccupasse videt. ar. eorũ, quę legũtur & no. i. d. § post occupationẽ. Et qa re vera ex d. pñtatiõe quæsitũ est ius bene magnũ sic noiato: vt est prędictũ: q. l per cõsequẽs legat⁹ auferre nõ pót per prędicta. Facit, qa noiatio hñs vim electiõis ius tribuit. ij. q. vij. noiationes. & s. de elec. venerabilẽ. & c. cũ in iure. & qd scripsi. e. ti. in. c. qd sicut. in. j. oppo. ¶ Facit, quia in gñali cõcessione facta à legato oõ cõprehẽditur casus, de quo nõ est verisimile, ꝙ Papa esset illũ in specie cõcessurus. de offi. vica. c. vlti. de pœni. c. ij. § j. & regula, in gñali. li. vj. Mõ non esset verisimile ad spẽm deueniẽdo, ꝙ Papa in dubio vellet tali nominato sic in spẽ huiusmodi ꝑiudiciũ afferre. ar. s. de rescripus. cãm quæ. cũ his quæ ibi scripsi in. ij. q. & quæ ibi no. per cõpo. & per Nouel ĩ. de præb. si postq̃. super verbo prædictis. & quę ibi scripsi ¶ Et licet Papa per ... consuetã: si tẽpore datæ pñtiũ, nõ sit alteri in bñficio alteri ... ter ius quęsitũ, Papa vi... eat tollere ius ... a ... legato qui non pót illud tollere vt præ... ¶ ... nus dñi tenuerũt, ꝙ licet in casu per ... ducto tollatur per dictã clausulã ius ad rẽ quæsitũ ... per grãm & acceptationẽ expectãti, nõ tollitur ... quæsitũ per alios modos, videlicet per pñtationem elec... vel grãm spãlẽ de certo corpore factã, pro eo, ꝙ illa ... quę in certo casu ius rigorosum inducit, non est trahẽda extra casum propriũ ad alios casus. ar. l. qd verò contra. ff. de legi. & regula, quæ a iure. cũ cõcor. li. vj. super quo latius ... quod scripsi in. d. c. si postq̃ ¶ Dixerũt tñ ... ꝙ literę ... tę sigillo patroni sine notario, nõ faciunt fide contra legatariũ, maximè ad probandũ pręcedẽtiã datę: cũ quia de iure nõ sint authẽticę: vt colligit & not. Inn. de fi. instru. c. ij. in primo magne glo. ver. nos tñ dicimus ¶ Tũ quia probabiliter pót dubitari de fraude cõmittẽda super data in fauorẽ pñtati, & ne sit in ptãte patroni sic defraudare legatũ, est quasi in facto proprio cõtra aduersariũ testimoniũ ferre. Quãobrẽ in palatio tenemus literas Eporũ sigillis sigillatas, alias de iure, vel saltẽ de gñali cõsuetudine authẽticas, nõ ꝓbare præcedentiã datæ cõtra Apostolic. Impetrãtẽ: vt hoc casu diceremus consuetudinẽ valere: quia viã malicijs aperiret. ¶ Et si nõ valuit collatio legati, per cõsequẽs nec nominationẽ præcedẽtẽ inficere, nec sequentẽ institutionẽ valuit impedire. ar. ĩ. de reg. iur. nõ præstat. li. vj. ¶ Supple Glo. in glo. ij. ibi: *mutue.* accumulando. Et ibi: *non acquiritur.* credo, ꝙ intellexerunt de iure non ad rem. Nouella. Et in fi. vel dicitur plus eo respectu, ꝙ ius prælati dependet à iure communi: ius vero patroni à gratia. ĩ. de iure patro. c. iij. Vel plus, quia alteri ex duobus præsentatis per patronum laicum gratificare potest. ĩ. de iur. patro. cum autem. Vel plus. i. superius. quia subest laicus prelato quo ad examinationem huiusmodi. ĩ. de iudi. quãto. Et deuolutionem, de qua supra secũdum Host. Sed tene quod dixi in textu in prima. q. ¶ In glo. iij. ibi: *non subsu.* dicit & in decre. cum dilectus. Host. se vidisse & legisse literam Papalem directam prælatis Angliæ, in qua continebatur, quod quando Papa scribit pro aliquo beneficiando, non est suę intentionis, quòd ei conferatur ecclesia, in qua laicus obtinet ius patronatus. Contrarium tamen huius arguendo dicebat Vinc. ĩ. de præ. dilectus. In cuius dicto adhærebat Frãciscus Laudo. vtriusque iuris doctor, notabilis auditor palacij, dum primo ad Curiã venit & credo ipsum posteà mutasse opinione instãte. Et ibi: *similes.* vt Pisanus Vin. Et in fi. quod dic vt ĩ. e. c. j. li. vj. In gl. vlti. in fi. s. de supplen: negli. præla. c. ij. in fi. & ĩ. de iur. patro. cum propter.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Legatus pluriũ prouinciarũ, non possit vnius facta, in alia exercere? Et quãdo Iurisdictionem suã ac potestatem perdere dicatur? nu. seq. Et quid si causa ante finitã legationẽ cœpta sint? Item quid de delegatis legati? nu. 3. & 4.*

5 *Legatus an saltem de Diœcesani licentia absoluere possit?*

6 *Diœcesanus primariũ officialẽ cõstituẽdo: an iurisdic. cõcedere dicatur?*

7 *Iurisdictio in legatũ prorogata: si legatus posteà remoueatur, an expiret?*

8 *Legatus extra prouinciã, qualiter absoluere censetur?*

9 *Consuetudo, aut statutum in prouinciali cõcilio factũ, ad hoc, vt Archiepis. metropoli. de subditorũ suorum suffraganeorum causis cognoscere possit in ipsius Archiep. diœcesi, subditis ipsis inuitis, an valeat?*

10 *Legatus extra prouin. suã, qualiter Iurisdictionẽ suã exercere possit?*

¶ *CAP. VII.*

NOuit ille. Casus Legatus in quacũque parte legationis existat iurisdictionem suã exequitur. Et pars huius de iudi. & de ap. nouit. Et de hac sentẽtia loquitur s. de iudi. &. ĩ. de ap. nouit. Et prima ponit regis querelã. cui secũda respõdet, ibi: *ne.* ¶ Expone literã suspectus

superflu. hæc pars expeditur. ĩ. de app. nouit. *extra fines*. secun-
da ratio quare dicebat nõ valere sentẽtiã. & hanc expedit. ĩ.
ferat. maximè in causa præsenti cum illud non faceret tan-
quam legatus, sed tanquam delegatus ex speciali mandato
Papę. *Regressus*. allegatur hęc decretalis & xj. q. j. si quis q̃. ad
id q̄ habes. ĩ. de offi. ordi. cũ Episcopus. li. vj. Ad idẽ eod. li.
de hęret. vt offic. primo respõso. *Bisuntinus*. q̄ dicit de Bisma
tiua & Viocẽ. propriè dicit: quia sunt extra regnũ frãcię, vi-
delicet in regno Vieñ. & Arelatẽ. Lugd. verò prouincia tota
est in regno frãcię & magna pars diœcesis. & secũdũ quosdã
aliqua pars ciuitatis. Et prodest istud notare ad hoc, q̄ sub
nomine prouincię ciuitas Metropolica. includatur. de quo
notatur. s. de vsu pa. c. j. & ij. & de maio. & obe. c. fi. Hosti.
secundum eum. s̃. de vsu pa. ad honorem. in fine.

1 ¶ †Notat hic Inn. q̄ legat⁹ pluriũ prouinciarũ facta. vnius,
pōt in alia exercere, secũdũ Inn. Et est ratio secũdũ Host. Nã
respectu legati cẽsent omnes vna prouĩcia nõ diuersę. q̄a cõ-
siderãtur limites legationis, nõ prouincia Et hoc voluit no. li
ter. *ag* superior ibi: *nõdũ tamẽ fuerat fine legationis terminos, &c.*
quos Papa limitare pōt, prout placet: vt patet. ĩ. de exces. pla.
c. licut vnire. & C. de off. pręf. pret. Affricę. l. in noĩe dñi. Fa-
cit q̄ sequit in fi. ibi solicitudinẽ legationis suscepisset.

2 ¶ †SECVNDO no. à cõtrario litere, q̃ legatus statim, q̄
exit prouinciã sibi decreta, perdit iurisdictionẽ, vel potesta-
tẽ, sic q̄ nõ pōt excõmunicare: nec absoluere. & c. ar. ff. de off.
pręsid. l. iij. & de Iurisdic. om. Iud. l. vltim. ¶ Opponitur cõ-
tra secũdũ nota. de. l. fi. ff. de offi. præfec. vrbis. Sol. si animo
nõ redeũdi exiuit, Iurisdictio. amittit vt hic. Sed si aĩo redeũ
di, & nõ reuocatus exierit secus: vt in cõtrario. Diuertisse eñ
nõ videtur in breui reuersur⁹. ar. ff. de diuor. l. iij. & . ĩ. c. pręse-
senti. Et est ratio, quia etiã expresse legationem dimittere nõ
posũt. ar. ff. de offi. pręsi. l. iij. ¶ Secũdo opponitur. de. l. ij. ff.
de offi. procõ. Sol. legatus extra prouĩciã suã cõstitutus Iam
tñ habẽs legationis suę, potestatẽ, vt pote nõdũ ingressus, sed
progrediẽs, vel eũ retinens, vt puta. est egressus aĩo redeũdi,
volũtariã habet iurisdictionẽ: vt in cõtrario. sed nõ contẽtio
sam, vt hic à cõtrario. ¶ Tertio opponitur de cle q̃uis. de fo.
cõpe. Sol. fallit ibi in Epis expulsis à suis sedibus. ¶ Quartò
opponitur cõtra solutionẽ. ij. oppoĩs: quia excõmunicare vi
detur esse iurisdictionis volũtarię. Sol. dic, q̄ Imò cõtẽtiosè
propter causę cognitionẽ, quã requirit. Sup quo vide Ber. in
prima glo. Sed nũquid legatus cõstitut⁹ extra prouinciã aĩo
redeũdi ab excomicatione. quã vult. ĩ. prouĩciã, pōt absolue
re. ¶ Inno. in prin. glo. suę dicit, q̄ nõ. idẽ Bern. in. j. glo. quia
si posset absoluere, posset excõmunicare. Inn. verò cõcordãs
cũ Bern. quo ad excõmunicationẽ, & sup hoc eandẽ rationẽ
assignãs saluo, q̄. ĩ. dicã de licẽtia diœcesani & c. dicit de ab-
solutione, q̄ vbi legat⁹ errorẽ suũ cognosceret, posset etiã sine
causę cognitiõe ꝑpter periculũ cõsonus absoluere, ar. ĩ. de sẽ.
exc. c. sa. ro. circa hnẽ. & . s̃. e. c. ij. & de hoc in Spe. e. ti. § nunc
dicamus. versi. quid si legatus.

¶ QVINTO opponitur: Quia videtur, q̄ legatus extra
prouinciã habeat iurisdictionẽ: vt. ff. de offi. procõl. l. aliquã-
do ¶ Sol. dicit Inno. & Ber. q̄ legatus habẽs animũ redeũdi,
pōt extra prouĩciã causas delegare: quia hoc nõ exigit causę
cognitionẽ: vt in cõtrario. Et huc verũ olim tñ cũ faciebat
necessariã morã extra prouĩciã: sed hodie etiã cũ solã volũ-
tariã morã. in auth. de Collator § anteq̃ verò in prouĩciam
¶ Ex quo, & ex eo, q̄ dixi. s̃. in solutiõe. ij. oppositionis in-
ferre potes secũdũ Inno. & Bern. q̄ legatus extra prouĩciã cũ
aĩo redeũdi cõstitutus, potest cõferre prębẽdas, ar. ĩ. de appe.
quasi sīq; & de cõces. prębẽ. post electionẽ in parte decisa sal
uo, q̄ habetur de prębẽ. statutũ. li. vj. Vide oĩo quod scrip. in
Cle. ij. de offi. or. in ij. Subdit Inno. q̄ legat⁹ anteq̃ intret pro
uinciã, etiã iurisdictionẽ cõtẽtiosam nõ exercet: vt. ff. de offi.
procõsulis. l. obseruare.

3 ¶ †PRIMO quęritur cõtinuãdo dicta Inno. nũquid etiã
inceptus causis expiret Iurisdictio legati finita sua legatiõe p
egressum? dicit Inno. q̄ sic adeò, q̄ causam p eũ intra legatio-
nẽ inchoatã, posteà nõ pficiat. nec infra annũ suã sentẽtiã exe
quetur. Nec obstat. c. querẽti. s̃. ti. j. quia loquitur in delega-
to nõ in legato, qui ordinari⁹ est, quis ergo causam finet, vel
sentẽ. exequet? dicit Inno. q̄ in legatiõe successor, vel dñs Pa-
pa, qui intelligit ei succedere, ex quo aliam non dat: vt. ff. de
Iudi. l. mortuo. & . C. de Iudi. l. ꝑperãdũ. § si autẽ. in medio
Refert tñ Innoc. opinionẽ aliorũ dicẽtiũ idẽ in delegato &
legato. ar. ĩ. de offi. or. pastoralis. § j. Sed nõ placet Inno. Nã
ratio Capituli, querẽti. est, quia post sentẽtiã delegat⁹ retinet
iurisdictionẽ infra annũ p illã decret. sed legat⁹ postquã exit
prouin. sibi deputatã aĩo nõ redeũdi, nulli habet iurisdictio.
Et placet Lagnano: quia speciale est in. c. querẽti. in delegato.
ergo nõ trahẽdũ ad cõsequẽtiã: vt regula, quę à Iure. li. vj. Di-
cit autẽ Hosti. q̄ de legato satis est expressum de eo qui mit-
titur in possessionẽ, cõuenisset. & de Papa. ĩ. ti. j. pastoralis §
preterea. ¶ Subdit etiã Hosti. q̄ ordinari⁹ sentẽ. legati, q̃ nõ
verteretur in dubiũ posset exequutioni mandari. Quinetiã &
corã ipso posset ꝑponi actio Iudicati. ar. s̃. e. c. ij. ĩ. u. j. signi
ficauit. de so. cõpe. postu. de re. Iudi. à diuo pio.

4 ¶ †SECVNDO quęritur. Quid de delegatis legati, qui
vũ inceperunt iurisdictiõe ante finitã legationẽ per egressũ
nunquid post egressũ legati huiusmodi, possũt ipsi absolue-
re, & delegare, ac de causis cognoscere? dicit Inno. q̄ sic: quia
perpetuarunt iurisdictionẽ suã. ar. s̃. tit. j. licet. & . ĩ. e. c. vlti.
vbi textus. ¶ Sed ad quos appellabitur tunc ab istis? dicit In
no. q̄ ad Papam, vel ad successorẽ legati. ¶ Sed cõtra, q̄a re
soluto Iure donatoris, resoluitur etiã Ius acceptoris: vt. ff. de
pig. l. lex vectigalis. in fi. cũ cõcor. Vel dic, q̄ est ratio diuersi-
tatis inter istum casum & proximè precedentem? dicã. ĩ. e. c.
vlti. in. vj. oppositiõe.

5 ¶ †TERTIO quęritur: nũquid saltẽ de licẽtia diœcesani
legat⁹ extra prouĩciã pōt absoluere? dicit, q̄ sic, ar. xj. q. ij. Epi-
sco. & pluribus capitulis eiusdẽ quęstionis. quod placet Ho.
Si eñ aliquis Episcopus pōt mihi cõcedere, q̄ subditos suos
in diœcesi mea Iudicẽ, de qua nullus dubitaret: quare non
posset mihi cõcedere, q̄ subditos suos in sua diœcesi Iudica-
rẽ cũ maior sit ꝑsonę cõmissio, quã loci. xj. q. j. pręcipim⁹. ff.
de ędi. edic. l. ędiles. Nãq; qui potest maius, potest & minus.
ĩ. qui filij sunt legitimi, p venerabilẽ. primo responso. Qui
plura Iam potest mihi cõcedere, q̄ subdictos suos Iudicẽ in
diœcesi sua: vt. ix. q. ij. & vij. p totũ. quare igitur nõ posset cõ-
cedere, q̄ meos nõ possem ibidẽ Iudicare: cũ qui pōt vtrũq;
posset partẽ: vt. s̃. ti. j. pastoralis § j. & . ff. de rei ven. l. quę de
6 tota. † Pręterea, nũquid priuatũ officialẽ cõstituẽdo, dat sibi
Iurisdictionẽ: de foro. cõpe. & de ap. Ro. & . ĩ. de insti. c. iij.
Quare igit nõ posset hãc potestatẽ dare extraneo Epis. ad suã
diœcesim veniẽti ratio reddi nõ pōt. ergo idẽ ius. C. de lib. pre-
teri. l. j. ĩ. de cõs. tua. & de hoc notatur. s. ti. j. P. & G. in fi. &
de vsup. ex tuarũ ad finẽ. Et secũdũ hoc intelli. q̄ not. in sum.
e. ti. § & i quo loco Ho. vide tñ oĩo q̄ dicã. ĩ. in. vij. q. & illud
oĩo hic cõiũge. & in. viij. q. versu. ij. dicit. & q̄ scrip. de fo. cõp.
7 c. q̃uis. in Cle. in. j. q. ¶ †QVARTO quęrit. Pone, q̄ non
subditi de aliena ꝓuicia ad ipm veniũt sup quęstione q̃ inter
eos vertit, iurisdictionẽ suã, se canonicè ꝓrogãtes, incipit le-
gat⁹ talis iurisd. vti, posteà reuocat: nũquid expirat p̄dicta iu-
risd. taliter ꝓrogata. Et idẽ pōt quęri de Epo, qui eius iurisd.
prorogat ad aliã eccle. est trãslat⁹. Et q̄dẽ videt q̄ duret, quia
vũ cœpit, añq̃ ordina. finiret. ar. ĩ. e. c. fi. s̃. ti. j. gratũ. & c. licet
cũ cõcor. maximè, q̄a potius videt electa ꝑsone, quæ superest
q̃ iurisd. q̃ deficit. ar. s. ti. j. q̃ in § is autẽ ad finẽ, cũ cõco. & . ĩ. de
arbi. ex parte § fi. q. c. cũ à nobis. & . ff. de dele. iij. si q̃s cõcubina
§ pen. ¶ Sed ar. cõtra, q̄a iurisd. ord. erat pricipalis, & ꝓroga
ta accessoria. Igitur ordinaria videtur perimi ex prorogata.
argu. ff. de re. iuris cum principale. & . s. de electio. qualiter.
ad finem. cum suis concor. & . ĩ. de fide instrumen. inter dile-
ctus § cæterum. ad finem cum concor. Et probat, quia facit
optimè. ff. de publicia. l. si ego § idem ait ædibus emptis. &
de vsufructu. si Titio. ad finem. ¶ Pro & contra. ff. de vsu-
fructu. Item si fundi § huic vicinius tractatus digestis.

de verb. oblig. l. inter stipulantem. §. sacra. So. dici potest, ꝙ si iurisdictio dignitatis suppressa ꝓprio nomine legati, vel episcopi fuerit ꝓrogata, omnino expirat quãtum ad psonã Iudicis prorogati & transit ad successorẽ. ar. ĩ. ti. j. pastoralis. §. j. ante finem & in cõcordantijs in prima parte inductis. Sin autẽ fuit expressum nomẽ propriũ psonæ, tunc videtur, quod ipsum sequatur iurisdictio ꝓrogata. ar. optimũ. ff. q mo. vsusf. amittitur. l. quis tamẽ. primo responso, cũ cõcor. Nisi forsan vbi prelatus remotus est propt crimẽ, vel aliam causam famosam, quę ipsum ad Iudicandũ inhabilem red dat. iij. q. vij. Iudicet &. s. de resc. suscitat⁹. Et sic intel. cõcordãtias. s. ad partẽ secũdã ĩductas. Et ꝓbat hęc distinctio in eo ꝙ legi & notat. s. ti. j. qm̃ Abbas Et habet, ꝙ notat. s. ti. j. licet ante finẽ. Hosti. Et de hoc in spe. e. ti. §. nune dicamus. versi. sed pone, ꝙ non subditi. & de cõpetenti Iudicis adit. §. j. versi. sed qd: duo Pisa. & ibi sequit in ver. sed quid in delegato. Idẽ in delegato reuocato, cuius iurisdictio fuerat ad res alias pro rogata. Sed verè multũ dubito. vnde dicit Lignanus cõtrarium. Nã iurisdictio ꝓrogata est addıtamẽtũ ad primã veterẽ & eiusdẽ naturę. igitur arg. ff. de pactis doc. l. inter. §. cũ pater. Ergo ꝓrogãtes vt possũt cõtẽplasse personã, sed intrare iurisdictionẽ veterẽ; cũ sibi tãquã priuato iurisdictionẽ dare nõ possũt: vt. l. priuatorũ. sicut poterat Papa in. c. qm̃ Abbas. Et hanc opinionẽ prima facie credo veriorẽ. Io. Cal. hic in additiõe, dicit ꝙ inspecta practica exprimit nomẽ ꝓpriũ. Et cũ cõmissio fit ratione dignitatis. ideò dicit distinguẽdum. Aut iurisdictio fuit ꝓrogata sub nomine dignitatis: & tunc successor cognoscit. Aut sub nomie proprio: & tũc ipse idẽ cognoscit, videlicet si sunt verba in ꝓrogatione, ꝑ quę appareat elec. industria psonę. Aliàs autẽ cognoscet successor. cũ ratio dignitatis fieret cõmissio, licet nomẽ ꝓpriũ esset expssũ. Cal. Et de hoc facit hic Hen. vnã distictionẽ: sed nihil addit in effectu. Et si occurrat alia imaginatio, dicã. ĩ. c. nemini. in. vj. oppo.

8 ¶ †QVINTO queritur intrando dicta Coll. qualiter legatus extra ꝓuinciã absoluit? respondet, vt dixi post Inno. in fine iiij. oppositionis, quod vbi esset notoriũ, nec requireret causę cognitionẽ, absoluere possit. Idẽ notat Archi. ĩ. c. presenti. li. vj. Aliter nõ ex defectu territorij: vt. s. tetigi. Quod dic: vt. s. ti. j. cum olim. ¶ Sed nũquid potest prelatus extra territoriũ electionẽ cõfirmare? Vin. not. ꝙ sic ar. ff. de emãci pa. l. manci. & de elect. quorũdã. Archi. tenet cõtrariũ. Ij. di. ꝙ in aliquo. Probãt quia cũ causę cognitione fieri debet. ĩ. de elect. c. fi. li. vj. sicut adoptio. ff. de ado. nã ita diuus. & notatur de Iudi. exhibita. in prin. Et quod dictũ est. s. secundũ Ber. Inno. & Hosti. legatũ extra ꝓuinciã posse causas cõmittere, & secũdũ Inno. absoluere in casu. s. proximo. Intelligit Collec. de mẽte Inn. & Host. si nõ reuocatus exeat. quia tũc secus, cũ sit functus officio suo: vt. e. ti. pñti. Et de absolutiõe notat hic Spe. e. ti. §. nunc ostendẽdũ. ver. quid sit delegatus. ¶ Itẽ inducit Collec. hic, & latius, ĩ. de iudi. cœterũ. in sua vl ti. q. hanc decre. ad hoc, ꝙ habẽs plura castra, põt trahere homines de vno loco ad aliũ: dummõ sint sub eodẽ resorto. i. sub eo. dñio. & dicit hanc fuisse opinio. Petri.

9 ¶ † Occasione præmissorũ. vj. subijcio hîc qõnẽ Bernard. de Bosqueto, vtrũ valeat cõsuetudo, vel statutũ factũ in cõsilio prouinciali, ꝙ Archiepiscopus Metropolitan⁹ possit cognoscere de causis subditorũ suorũ suffraganeorũ in ipsi⁹ Archiepiscopi diœceſi dictis subditis iniunctis. Videtur ꝙ nõ, per ea quæ hic notauit Nouel. super prima glo. dicunt idẽ, quod notarũt hic Inn. & Host. videlicet legatũ extra propriã prouinciã constitutũ de licẽtia diœcesani de causis subditorum suorũ prouincię sibi decret: posse cognoscere debere: demũ intelligi, si subditi in hoc consentiũt & aliter nõ: ne sit contra de offi or. si Eps. li. vj. de quo dixi. s. e. in. iiij. q. ¶ Dicit Ber. prędict⁹ quõdã audito. in cõsi. rotę tenuisse, ꝙ nõ valet statu. factũ sine vocatiõe subditorũ, ꝑ. d. modifica. Noue Itẽ illud dictũ inducebãt pdicti dñi ad aliã. q. videlicet, ꝙ Tholosan⁹ Archieps nõ põt dare Archiepo Auxitan. ĩ. diœcesim suã territo. ꝑ subditis suis distringẽdis. Verũtñ casu, quo subditi Epi legati, vel Archie. tpe cõmodati territorij in terri. accõmodato morã traherẽt, æquũ esset dicere valere accõmodationẽ territo. etiã eis inuitis factã. Et ita videbat pdi c. Ext. Nã isto casu subditis nullũ pıudiciũ offert ꝑ accõmodationẽ terri. cũ nõ trahũtur. Et sic cessat rõ. d. Nouel. de quo. ĩ. Erigẽt tũc rõnes Host. quas tetigi. s. in. iij. q. cũ iurib. ibidẽ alleg.

10 inducebat no. Noue. de vsu. pal. ex tuarũ. ad fi. tex. † Septimò vt habeas dicta Hẽrici Quero gñaliter. qualiter legat⁹ extra prouin. suã existẽs põt suã iurisd. exercere? Hic Hẽri. distiog. Et in effectu dicit primo, ꝙ nõ, si sua legatio est functa: vt. j. e. c. fi. & hic not. Inn. & Host. ¶ Secũdo dicit, ꝙ si legatione suã aliter nõ finita, exit prouin. aĩo redeũdi de licẽtia Epi, ad cuius diœce. se trãsfert, põt suã iurisd. exercere. ar. ix. q. ij. qm̃ & pluribus alijs capi. eiusdẽ. q. iij. q. vj. peregrina. & c. seq. & c. ex tuarũ. alleg. de iud. c. iij. de fideiu. cõstitutus. in fi. Notat Archi. xj. q. j. si quicq̃. si subditi sui cõsentiũt: alias nõ. de off. or. cũ Eps. dixi. s. in. iij. & vij. q. notãt Host. & Nouel. ĩ. ti. prox. quãto. & gl. in cle. vna de foro cõ. Facit. d. cle. vna. §. volum⁹. Sed sine licẽtia dicti diœcesani nequaq̃. Et patet hoc, maxi. quo ad cõtẽtiosam iurisd: qa talis reqrit cãę cognitionẽ, & pro tribunali sessionẽ: nisi in casu spãli cle. vnicę. de so. cõp. vel cũ aliud ex spãli grã à sede Apost. ei cũcessum est. ĩ. c. ex cõi. in fi. ¶ Fallit in notarijs: qa illa nõ requirũt cãę examinationẽ. ĩ. de iureiur. ad nrm̃. iij. scdm Host. & Noue. hic & Spe. in. §. nũc dicimus. ver. sed nũquid põt. ¶ Scdo fallit in his quę cãę cognitionẽ & pro tribunali cession. nõ requirũt vt si errorẽ suũ recognoscẽs, ꝑpter periculũ cõmunionis absoluat: vt dixi. s. in. vj. q. in prin. & in fi. quartę opp. vel si ex cõicatos à canone, si quis suadente. absoluat. Vel si excõicatũ ab eo in sua prouin. extra suã ꝓuin. denũciet: qa denũciatio amplius nõ ligat: vt hîc, &. ĩ. de ap. pastoralis. secũ. Host. hîc, & Spe. §. nũc dicam⁹. ver. si aũt. saluo casu. c. exc. ĩ. e. Tertio generaliter fallit in his, q̃ sunt volũtarię iurisd. sicut & pręstare authẽ. manumittẽtib. adoptãtib. vel emãcipãtib. vt. l. j. &. ij. & l. obseruare. ff. de of. ꝓcõsu. Et bñficia cõferre iuxta id, qd dixi. s. i. v. opp. ver. ex quo. De quo ꝑ Car. & Io. an. de prę. statutũ. li. vj. & Arch. de elec. si Abb. &. ĩ. e. c. vlt. li. vj. & Io. Abb. & Nou. i. c. post elect. & Zẽzel. i cle. vna alleg. & causas delegare: vt. d. l. aliqñ. ¶ Subdit, ꝙ ista dist. põt habere locũ i quo libet ordinario suo mõ, scdm Inn. hîc. ¶ Sed verè nõ placet, qd dicit legatũ, vel aliũ ordina posse extra terri. sine licentia iudi. territorij exercere iurisd. in notorijs: qa imo in illo brñ cadit indago & cãæ cognitio aliqualis: vt patet ex his q̃ scripsi. s. ti. prox. c. statuimus. in. j. opposi. & in. x. q. & saltẽ ibi requirit citatio. & sen. ibi ferri põt: vt patet ex lectis & nota. in. d. c. statuimus. & in. c. ad nrãm. allegato. & ibi cadere põt etiã ex cõi. q̃ non possũt ferri extra terri. ff. de iurisd. om. iud. l. vlt. de ten. exc. à nobis. de cõsti. vt aĩarũ. de so. cõp. §. cõtrahẽtes. ¶ Nec placet Lig. d. opi. quã Collec. ascribit Petro: qa semp id, qd dicit de licẽtia diœcesani, & c. Intelligit si subditi cõsentiãt: aliàs nõ. Sed salua pace dic. Pet. saluat: cũ diuisiões terri. vnitatẽ territorij nõ excludũt: vt quia nõ diuidunt, nisi respectu magistratuũ & vniunt respectu eiusdẽ dñij: vt dicã in. d. §. cœterũ. ¶ Supple Gl. in gl. j. ibi: exeunt. reuocat⁹, & aĩo nõ redeũdi: aliàs secus scdm Host. & Arch. e. ti. pñti. Noue. ¶ Dicit Lig. põderãdã nudã reuocationẽ solũ in reuocato, & nõ animũ reuocati: qa si reuocat aĩus suus, non põt facere, ꝙ desinat vel designat esse legatus: qa hęc nõ pẽdet ex aĩo suo: vt. ff. de iudi. l. iudiciũ. Debet tñ põderari mãdatũ, seu formã mãdati: qa qñq; quis deputat certo tpe limitato: & tũc illo functo, finit eius officiũ. s. ti. ꝓxi. de caus. Qñq; deputat, donec reuocetur: & tũc nunq̃ desinit esse legatus, donec fuerit reuocatus. ar. eius, quod legitur & nota. de rescrip. si gratiosè. lib. vj. & in. l. legatus. alleg. Aliquãdo deputatur, donec ipsi legato placuerit: & tunc bene põderatur animus ipsius: vt de pœni. dist. j. diuortium. Aliqñ datur simpliciter: & tũc eius animus nihil operat per dictã. l. legatus. secundũ Lig. ¶ Sed alij hoc vltimo casu distinguit, vtrum functum sit negocium

principale

principale suæ legatiõis:& tũc inspiciat eius anim⁹ & tacita volũtas deputãn:aut nõ:& tũc sec⁹.sed nõ placet. ¶ Alij dicũt:aut malicioſe exit aĩo se exonerãdi sine cã·& tũc nõ operet aliqd talis aĩmus:vt.l.legatus. Aut ipse sine malicia ex cã recedit & tũc eius animus attẽdat.ar.hui⁹ decre.à cõtrario. Sic eñ distinguit in delegato, vt no.s̃.c.pastoralis.in princ. vt ibi tãgit in.j.gl.Bern. & ibi scripsi in prima opposi.& hęc prima facie mihi placet. ¶ Et ibi: *& hoc dicas*.Idẽ Goff. ¶ Et ibi: *si Episcopus*.fortè nõ ꝓbat id,ad qđ inducit,nisi per hunc modũ:qa iubet pẽdẽte cognitiõe de iniusta excõ.excõic atũ vitari.Nec obst.qđ de Pau.sequit:qa aliud est Epm ĩtra dicẽcesim excõicare absente:& aliud eũ absentẽ hoc facere extra territo.vt.c.vt aĩarũ alle Nouel. ¶ Et ibi § *vltimo*.hoc posset sustineri in notorijs,q̃ nõ requirunt cãæ cognitionẽ:vt.d.ca. ad nostrã.de fi.ꝓsby.qm̃ Host.Sed nõ placet,vt dixi supra. ¶ Et ibi: *ab j*.ꝓ hac.l.ꝓcedẽtẽ dicebamus olim legatũ non ingressum iurid.demãdare nõ posse:nisi haberet necessariam morã:hodie põt reseruata sibi leo.vt in authẽ. de colla.§ qui verò pręter vlti.suppliciũ & mẽbri abscisionẽ:vt ibi,secũdũ Ioã.& Phi.Dixi.s̃.post Inn.Et ibi: *nõ posset*.Host.cõtra,cum ei sit obediẽdũ. Allegat notata de tẽp.or.ad aures.Et qđ dixi post eũ de notorijs supra ꝓximè,& sc̃dm eos,qui dicũt,ꝙ nõ põt,parata est via.Deleget eñ alteri coerctione ipsius.Et ibi: *beneficia*.dic,ꝙ regula est,quę sunt iurisd.j.quę exercẽtur in volẽtes:sed oũ eo,q̃ cõtẽtiosę.i.quę exercẽtur in inuitos:vt.ff. de ver.obli.inter stipuli.§.j.Et qa in volũtarijs non requirit causæ cognitio in cõtẽtiosis.sic Lign. ¶ Et ibi: *est dicendu*. secundũ Vin.& Tan. ¶ Et in fi.Idẽ Goff.qui dicit,ꝙ si in prouincia Eps excõicabit,egressus põt denũciare:cũ per id amplius nõ liget.de ap.pastoralis.Et qa denũciãs non pronunciat,sed declarat,ꝙ põt fieri in tpe,& post tẽpus.ff. de testa.l. heredes.in fi.& de testi.cogen.prætereà idem Hostien.

¶ *SVMMARIVM*

1. *Potestas minoris, præsente maiore, cessat?*
2. *Legatus de latere, si animo redeundi prouinciam, an minoris legati potestas cesset?*
3. *Presbyter si episcopo missam celebret, an benedicere possit?*

¶ *CAP. VIII.*

VOlentes. Casus. potestate legato de latere, minor legat⁹ exequutiõem officij. Expõe literã. *cõmissedum* .an fuerit cõmissio ꝑsonalis, vel realis, non aparet. Et vide ꝙ dixi de vsu.pal.ex tuarũ. Nouell. *Cõtigerit*. facit hęc decret.ad id, ꝙ nõ.Io.xxv.q.ij.c.iij.s.qđ dato secundo legato, nõ reuocatur prim⁹:sicut & in tutoribus .C. de testa.tut.l.ij.& de hoc in spe.ti.ij.§ finitur ad fi. *quãdiu*. C. de ꝓcu.l.furiosus.Inno. *omnino*.i.quo ad iurisdi. voluntariã & cõtẽtiosam.Pet.& Hęgi *Dimittas*.xx.q̃stiões not.hic Vin. quas vide ad literã in Spe.e.ti.§ supest ver. illud etiã not.vsq; ad fi.§.& § nũc dicam⁹.versu.sed an legat⁹. ¶ † Notat hic Hosti. ꝙ pręsente maiore, potestas minoris reuerẽtialis & insignialis deponitur. Et sic intellige.c.deniq;.xxj.di.cũ suis cõcor.fa.de priuil.vt Apote.lj.vj.Sed quid de cõtẽtiosa. dicit, ꝙ nõ deponitur. Et si. loquitur,& dissoluũtur cõtraria signata in gl.B.Falit,vbi de quadã parilitate agitur,quę à superiore duobus iurisdictionẽ habẽtibus cõceditur. Tũc eñ statur dispõi maioris,vt hic.Et vide Hosti.Et eãdẽ distictionẽ ponit. Arch.in dicto.c.deniq;.extra eos etiã fallit:cũ maior iudex habet iurisdict.à maiori.& maior eã reuocat in eo casu,in quo põt,vt.ff.de iudi.l.iudiciũ soluit.vt.C. de offi. recto.pro.l.potioris .qa tũc nõ põt eã exercere:vt ibi,ꝑ Hu.s̃. de resti.spo.c.audita.cũ ibi no.& hoc not.Ho .in Su.de ma. & obed.§.& ad quid.sub § quid si duo.Et p̃missa habes etiã recitatiuè per Henri.j̃.de ꝑuil.antequã .in.iij. disti. ¶ Quęrit que est ratio dubitandi & decidẽdi.dic,ꝙ ratio dubitãdi colligit ex cõtrarijs. Ratio verò decidẽdi est duplex ,videlicet ꝑrogatiua reuerentię:vt dicit glos. & ne in vno corpore sint duo capita,quasi monstrũ secundũ Hosti.Inno.Ligna.Cal. & Nouel.nisi in effectu dicunt,saltem de suo.

¶ † SECVNDO ad dicta collec.accedendo, Quæritur de isto legato de latere,quid si egreditur prouinciam animo redeundi:dicit Collec.ꝙ idem est,ac si esset præsens, prout dicit notari in Spec.e.ti.§.nunc ostendendum.Quod nõ reperi sic notatũ in libro meo. Nec ꝓcedit ita generaliter hoc dicẽdũ:vt patet ex lectis & notatis.s̃.ca.proximo . Quia illud.c.loquitur de Cardina.legato de latere : quia de eadem materia loquitur,sicut.c.j.s̃.de postul.prælat.vt dixi.s̃.cap. præallega.& tamen dictum.ca.j.loquitur de Cardinali legato.Sed reperio bene notatum in Specu.eod.titu.§ nunc dicamus.versu,circa potestatem autẽ.ꝙ Cardinalis legatus egressus prouinciam anteq̃ intret vrbem,& etiam ante ingressum prouinciæ potest excommunicatos absoluere.Quod dic,vt ibi,& duobus versibus sequentibus. Verum ipse Collec.modificans dictum suum dicit illud verum vbi statim est reuersurus:alias secus per literam à contrario sensu.Sed restringẽdo dictum illud,prout secũdum Spe.supra restrinxi, & prout necesse est restringi , oportet hoc intelligere generalius. Quod dic,vt no.Specu.in locis prox.alle. ¶ † Itẽ dicit Collec.quòd presbyter missam celebrãs,præsente Episcopo , nõ debet benedicere.Quod intelligit Io.nisi de mandato, vel licentia Episcopi talis celebret:quo casu videtur sibi dẽri licẽtia benedicendi.no.xxv.distinct.c.ecce.hoc tamen non seruatur.Nec fortè est verum ꝙ transeat tacitè talis licentia oĩo, q̃tum ad illa,quæ spectant ad superiorem illum remittit ad no.ne præla.vices.c.fi.Et idem credo ego:quia non transeũt tacite , sine quibus.&c.dixi.s̃.titu.j.prætereà modo cantari potest missa absq; hoc,quòd presbyter benedicat:maximè, quia Episcopus benedicere potest.Et quia non est verisimile,quòd honorem proprium Episcopus inferiori dare velit. ar.ff.de offi.præsid.l.obseruandi in fin.Et videtur hic de hoc textu in ratione.Et idem videtur dicere Archid.in dicto.c. ecce De hoc autẽ generali,qualiter minor in præsentia maioris potest suum officium exercere , dicam post Henri.j̃. de priuileg.antiqua. ¶ Supple Gloss.in gloss.j.ibi: *resumit illud*. Simile.C.de procura.furio.l. penultima. Et nota quòd habet quis iurisdictionem,quæ exercere non potest.Sic.s̃.de rescrip.pastoralis.in fi.Host.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Legatus num subditũ suum,qui alibi excõicationẽ contraxit, absoluere queat? Et quid de Episco.erga subditos suos? nu.seq.*
3. *Episcopus scholarem religiosum extra diœcesim leges audientem, an excommunicare possit?*
4. *Legati non missi de latere, an ab enormi manuum iniectione absoluere valeant. Et quid si pars opponat, quod sibi prius de offensis satisfieri debeat? nu.seq.*
6. *Legati potestas, an expiret, si antequam prouinciam ingrediatur, deputans moriatur?*

¶ *CAP. IX.*

EXcommunicatis. ¶ Se summat & ponit duo dicta:posteà excipit. ¶ Expone literã. *Iniectione*.in clericos,vel ecclesiasticas personas,aut cõuersos,vel moniales.de sent.exc. porro.&.c.de monia. Host.Si q̃s,q̃ pręla.ab exc.ꝑ iectiõe manuũ facta possũt absoluere:vide super hoc Hẽr.j̃.de sen. exc ꝑuenit.vbi vide materiã huius.c.&.j̃.qui cleri.vel vo.c. ij.Henri ¶ *Legati*.hic incipit constructum ¶ *Nõ mittuntur*. Sed alias sibi ad tempus& personaliter cõmittitur delegatio: vt in gl. ¶ *Extra prouinciã*.videtur,ꝙ de consensu ordinarij, cuius est ꝓuin.vel dioce.hoc facere possit:qa & tũc ibi necessariã iurisd.exercet:vt dixi supra.s̃.c.nouit. ¶ Dicit tñ Host. ꝙ rationabile hec videret de suis subditis.Dicit etiã,ꝙ cum sit priuilegiũ à Papa concessum.& sic limitatum,non audet hic interpretationẽ facere.ar.de vsuca.c.ij.de priuile.sanè.de sen.exc.inter.Sit ergo cõtẽtus terminis suis.de sepult.c.j.Et adde quod statum di.ã post Inn.Nouel. ¶ *Sibi cõmissum*. Tolle quod est.j̃.bñficiũ absolu &c. ¶ Sed Vinc.intellexit,ꝙ sic prohibet legat⁹ absoluere,cũ sunt extra ꝓuinciã aliũde veniẽ

tes. Et à cõtrario infert, ꝙ suos prouincia. extra prouinciã pôt
absoluere: cũ hoc hîc nõ prouideat. Et sic vult ipse hîc cõiun
gere, si huius &c. quę lectura nõ videt amica literę. & alij cõ
tra. quod approbat cõsuetudo. ¶ Dicit etiã Vinc. ꝙ si extra-
nei veniẽtes ad ꝓuin. ex quo ibi sunt incidunt in sñiam pos-
sunt absolui, ꝑ legatũ, nõ de latere. vj. q. iij. placuit. qđ verum
credit Nou. ¶ Plus tenet hîc Host. ꝙ subditũ, qui delinqt ex
tra ꝓuin. talis legatus etiã existẽs in ꝓuin. nõ pôt absoluere.
Allegat de sen. exc. officij. de rap. c. j. & remittit ad formã. e.
ti. §. & in quo loco. ver. illud quoq;. Et de hoc in Spe. eo. ti. §.
nũc dicamus. ver. illud etiã vbi ponit etiã opi. cõtraria. p. c. j.
xvj. q. j. & ea, quę ibi notanĩ. ¶ *Vel ibidẽ.* s. in sua ꝓuin. existẽs
¶ *Hic.* ad ꝓuin. sibi cõmissam. ¶ *De latere.* Latus principis, si
ue Papæ, sunt Cardi. ff. ad leg. Iuliã maiestatis. l. si quis cũ. *Et
hic.* s. Cardi. & extra ꝓuin. & hoĩes alterius ꝓuinciæ absolue-
re possunt. Inn. *Aliunde.* ergo à cõtrario sensu suis cõprouin
cialib. possunt absolutiõis impẽdere legati qui nõ sunt de la-
tere: & qui nõ sibi vendicãt ex priuilegio legationẽ. Si aũt ex
priuilegio sibi vẽdicarẽt: nec ꝓuinciales absoluere possent: vt
hic Io. Et per hoc, qđ hîc dicit, notat hîc Abb. Epm boñ. ab
soluere nõ posse scholarẽ, qui in partibus suis ꝑcussit cleri. eo
etiã casu, quo Eps suus posset absoluere. Itẽ ecõuerso not. ꝙ
religiosum studẽtẽ Boñ. in legib. suis Eps nõ absoluet. Verũ
Host. in hoc vlt. cõtra. ĩ. ne cle. vel mona. c. si. ¶ *Vẽdicãt.* sicut
Cituriẽ. Et Barateñ. Renieñ. & Pisan⁹ Super quo vide Vin.
& Nouel. de priui. intẽtionis. Et his similes, quos Host. vocat
natos, vel citatos. ¶ *Etiã subditis.* multo min⁹ nõ subditis. qua
si diceret nullos absoluit. ¶ *In sua.* multo minus in aliena. q. d.
nullo loco possunt. Host. ¶ *Nõ possunt.* quia cũ localis est le-
gatio, perderet ibi clerici priuilegiũ clericale, si percussores
sui nũq̃ de partibus illis ad curiã mitteret, scđm Vincẽ. Qui
etiã pro hoc arguit, ꝙ legati ꝓdicta rõne nõ debeãt, absolue-
re eos, qui post ingressum suũ inciderũt in canonẽ: tenet tñ
canõ cũ illa legatio sit tẽporalis illis. Et istis. s. missis citatis,
vel natis. ¶ *A sede Apostol.* Aliud ergo nõ pôt. ¶ *Cõcedatur.*
ptãs ergo taliũ discernet ex forma priui. cõcessorũ. de priuil.
porro. ¶ † Accedẽs ad dicta Collectarij, primò quęro, ibi:

1 *aliunde.* quid si sit subdit⁹ istius legati, sed extra eius ꝓuin. vel
legationẽ excõicationẽ cõtraxit nũquid illũ absoluere pote-
rit? ¶ Refert Collec. se audiuisse à dño Alberico de Metis do
ctore suo, & plurib. alijs tenẽtib. ꝙ sic eodẽ mõ sicut & Eps
propri⁹ si subdit⁹ extra ꝓuin. cõtrahat excõic. authẽ. Canonis
vel statu. qa gñale est, ꝙ possunt absoluere à sñia exc. nisi spã
liter fuerit reseruata, de sen. exc. nup. Nec obstat, ꝙ extra fue-
rit cõtracta: Cũ de crimi. cõmisso extra territor. iudex domi
cilij cognoscat, ꝑ id, qđ legit & not. ĩ. ti. j. c. j. & ꝑ cõsequens
cõdẽnare & absoluere añ, q̃ fuerit requisit⁹ remittere ꝑ iudi.
vbi delinquit: sup quo remittit ad collecta sua de fo. cõpe. sa
nè. Nec obst. ꝙ virtute statu. alteri⁹ cõtracta fuerit: qa statu.
legis, vel cano. habet. ar. xj. di. in his & qđ no. Archi. de cõd.
c. ij. Itẽ facit iste tex. à cõtrario: quia legati de latere hoc pos-
sunt. ergo & ordinarij: quia nõ maiorẽ iurisd. habet legat⁹ de

2 latere, q̃ Eps in sua dioce. reseruatis exceptis. ¶ † Quare vide
tur, ꝙ saltẽ Eps subditos suos à sñia canonis, vel statutorũ ex
tra ꝓpriã diocesim incursa absoluere posit. ¶ Verũ Hosti.
no. cõtrariũ, dicãs ꝙ debẽt remitti tales ad iudicẽ, vbi deliq̃-
rũt: qa rõne delicti sortiti sunt forũ ipsi⁹. de rap. c. j. ¶ Et pro
ista sñia facit multũ ista decre. quia nõ est dubiũ, ꝙ legati, tñ
nõ de latere, q̃tũ ad ea, q̃ iurisd. sunt ordinarij sunt in ꝓuin.
sua. e. ti. c. ij. li. vj. & . s. e. c. j. vñ & sine app. de cãis oĩb⁹ cogno
scũt, vt ibi. Sed illi nõ posũt, vt hîc: quarũ, &c. ¶ Nec obst. ar.
à cõtrario sensu. qa locũ habet in legatis de latere, quorũ pri
ui. in. ar. trahi nõ debet. e. ti. c. j. li. vj. ¶ Probabilib. credit Col
lec. posse dici, ꝙ hęc dicere. loquiĩ de absolu. sedis Apostoli.
reseruatã: vt patet. s. c. qđ trãslationẽ. quã nõ pôt Eps impen
dere indistinctè. Nec etiã legat⁹ ꝓtextu suæ dignitatis, vt hîc
infi. ¶ Nec etiã ali⁹ legat⁹ nõ miss⁹ de latere, si cõtracta fuerit
alibi: vt hîc diciĩ. Et hoc casu loquiĩ Hosti. & qđ dixi. Quo-
min⁹ tñ Eps posset à sñia canonis nõ reseruata, vel statuti ab
soluere etiã si abbi cõtraria fuerit nõ negaĩ. Imo facit litera
à cõtrario sensu: quia nõ est dubiũ, ꝙ de reseruata absoluere
prohibeĩ hîc. ar. de ꝓsump. nõne. cũ si. ¶ Nouel. tñ no. hîc cõ-
trariũ. s. subditũ extra delinquẽtẽ, talis legat⁹ absoluere nõ po
test. ¶ De hoc in Spe. e. ti. §. nũc astringẽdũ ver. illud. vbi reci
tat opin. Sed nõ determinaĩ: sed magis ĩclinat cũ dño Ino,
ꝙ nõ: quib⁹ nõ obstãt credit Collec. vt pri⁹. Et in ista sñia est
Abb. scđm Laud. qui ita no. & tenet de sepul. dudum. in Cle.
¶ Et idẽ tenet hic Ligna. stãs ꝑ oĩa cũ Host. & Collec. ¶ Et
idẽ credo: nec mirũ, q̃a illud qđ cõpetit de iure cõi, fauorabi
li⁹. est, q̃ illud qđ cõpetit cõtra ius cõe ex priuilegio. ff. de te
sta. mili. l. eius militis. in authẽ. de nõ alie. §. qa verò verisimi-
le. coll. ij. Mõ ordinarijs ĩ casib. nõ reseruatis cõpetit absolu.
de iure cõi, vt. d. c. nuper. Ideo nõ mirũ, si fauorabiliter & la
tè hoc ius interpreteĩ. Et in hoc ego æquiparo legatos natos
& missos ipsis ordinarijs: qa & ipsi ordinarij sunt. ar. s. e. c. j.
& . ĩ. c. c. legatos. li. vj. sed absoluere à sñia exc. Papæ reserua-
ta: de qua hic loquimur, cõcediĩ ex priuilegio legatos de la-
tere simpliciter: Legatis verò natis nullo mõ. legatis aũt mis-
sis sub certa forma sic igiĩ nõ mirũ, si forma ipsa teneaĩ in ter
minis suis. Maximè, cũ cõtra ius & cõtra priuilegiũ clericale
& aduersus honorẽ eccl. & sedis Apo. sit cõcessa. ar. l. ius sin-
gulare. & regularę, q̃ à iure. &. ff. de ac. & obli. l. i honorarijs
§. sed cũ recita. & eius qđ no. in Cle. ij. de iure patr. sup verbo
inhibẽtes. Et cũ hæc habes verũ & clarũ intellectũ isti⁹ decre.
quidquid scripsimus post alios in expositione literali.

3 ¶ † SECVNDO quęrit Collec. Quid si scholaris religio
sus extra diocesim suã audiat leges: nũquid Eps suus poterit
ipsum absoluere. s. dixi ꝙ nõ, pôt Abb. Et placet Collec. qa
hoc casu sedi Apost. reseruata est. Super quo remittit ad Col
lecta sua, ne clerici, vel mona. c. si.

4 ¶ † TERTIO quærit Nũquid legati non missi de latere
possunt absoluere ab enormi manũ iniectiõe? Hosti. dicit, ꝙ
nõ. Imo dicit, ꝙ nec missi de latere, qa ista Papę reseruata est.
¶ Dicit Collec. ꝙ Imo missus de latere à quacũq; absoluere
põt: vt dixi. s. c. qđ trãslationẽ. ¶ Sed si quãtũ ad alios, qui de
latere nõ mittũtur, vis intelligere literã istã de graui nõ enor
mi: sic saluabis q̃tũ ad hoc opin. Host. ¶ Verũ non audeo his
illi opinio. adhęrere: qa nõ reperio, ꝙ vltra grauitatẽ enormi
tas spãliorẽ reseruationẽ inducit: imò ita latè sicut loquiĩ in
reseruãs cano. si quis suadente. loquiĩ ius ꝑmittẽs istius decre.
Facit, qa hoc ius cõcedit priuileg. qđ nemini lædit lõ videĩ
satis fauorabiliter interꝑtãdũ, & saltẽ tenẽdũ in suis terminis
q̃ verba sonãt. ĩ. de deci. ex parte. iij. & . ff. de cõsti. l. iij. Nec
videĩ recedẽdũ à verbis canonis, ꝑ talẽ subauditũ, vel distin.
sine alio canone distinguẽte. ar. ff. de off. ꝓsi. l. iij. cũ ibi no. &
de le. iij. l. nõ aliter. qa hoc potuisset dicere statuẽs, si voluis-
set. ar. de deci. ad aodiẽtiã. Et qa in mora modici tẽporis lega
tiõis tpalis ordini clericali magnũ ꝓiudic. nõ videt afferri. ar.
ff. de iud. l. si debitori. cũ cõcor. vide qđ dicã sup. j. gl. i. j. sup-

5 ple. vide. ĩ. c. officij. li. vj. ĩ. iiij. q. ¶ † Quarto q̃rit Collec. ec-
ce hîc diciĩ & no. ꝙ legat⁹ de latere statim, ꝙ exemit vrbẽ ab
solue. posũt à sñia cano. vt hîc à cõtrario. Sed pone, ꝙ prius
oppo. dicẽs, ꝙ. j. debet satisfieri sibi: cũ sit offensa manifesta: &
sup hoc dicit libellũ: nũquid hoc casu legatus absoluere pôt?
¶ Host. tenet, qñ nõ: qa nõ extra territoriũ iurisd. exercere nõ
posset. ¶ Car. hîc disputat & tenet cõtrariũ: qa indistinctè il-
lis hæc cõcediĩ. s. c. qđ trãslationẽ. & est fauorabile qđ plus
ibi. lo. an qa in hoc rogaĩ eius ptãs. ĩ. terri. ¶ Miror de ista
Card. qa cũ petẽdo se absolui a sñia cano. fateat se icidisse in
illã: iã sit ꝑ suã cõfessio. legato de latere mãifesta. ĩ. de ver. sig.
cũ olim. & ꝑ cõsequẽs nullo mõ debet absoluere: nisi satisfa
ctiõe ꝓmissa: vt. s. de sẽ. exc. c. venerab. § sec⁹. Ad qđ ergo da
reĩ libellus? sed forsan, ꝓcederet dubiũ si ꝓpter iactationẽ cle
rici dicẽtis se verberatũ ꝑcel⁹ verberãs, iuxta. l. diffamari, ꝓsũ
in causam trahens, poterit se absolui ad cautelam: quia & tũc
exceptio de offensa manifesta opponi posset: sed nec tunc
esset libellus necessarius: quia talia quę in iudicio incidũt sine
libello, & ex officio expedimentũ: vt. ff. de ædil. edic. l. ędi-
les §

les.§.vel sciendũ. Sed & tũc starẽ cũ Host. quia receptio & excõicatio talis exceptionis probãdæ infra.vij.dies.& probatio ipsius iudicialis est, & require causæ cognitionem. & per cõsequẽs territoriũ: vt.j.de sen.exc.solet. Dico ergo.ꝙ simpliciter & indistinctè saluo isto casu: quæ absolutio causæ cognitionẽ & iudicialẽ indaginẽ requireret, procedit opi. Car. & Io. And. Nec credo, ꝙ dictũ casum ipsi negarẽt. & forsan de hoc ibi dicã. vide qđ dicã.j.c.officij.li.vj.in.iij.q.

5 ¶ † QVINTO quęrit Collec. Pone anteꝙ legatus ingrediatur prouinciã, moritur deputãs: nũquid finitur legati potestas? Host. de pręsump. mãdata. tenet, ꝙ sic. ¶ Sed Collec. dicit, ꝙ ille tex. in contrariũ facit. Et ideò videtur standũ.&.c.ij.j.e.li.vj. ¶ Verũ si anteꝙ egrediretur legatus vrbẽ, moriretur deputãs, saluari posset opi. Host. quia tunc res est oĩno integra. Et ideo nec tunc excõicatos absoluere posset: quia nec tũc diceretur facta cõmissio cũ effectu.ar.s.ti.j.quis.lib.vj. tñ cũ Host. stat. Spec.e.ti.§.nũc ostendẽdũ ver. sed quid si delegans. ¶ Subdit Collec. ꝙ legatus non põt ab se abdicare imperiũ, notauit Spec. vbi supra allegans.vj.q.iij.deniq;. xvij.q.j. Gonsaldus. quę parum faciunt. & melius facit. ff. de offi. pręsid.l.legatus. ¶ Supple gloss. In gl. ibi, *inrectione*. non enormi, secũdũ Hosti. q vt dixi supra in tertia.q. dicit legatos etiã de latere ex gñali legatione nõ posse absoluere excõicatos ꝑ enormi, dicẽs id patere de sen.exc. si verò primo respõ.&.c. ꝑuenit.&.c.cũ illorum.&.§.j.&.ij.&.c.relatũ, ꝑpe finẽ & c. cano. ꝑ quæ videtur, ꝙ qñcunq; Papa aliquẽ sup hoc priuilegiet semper ad manus suas retinet enormẽ. de hoc dicam j.de sen.exc.ad eminẽtiã. vbi de hoc per Nouel. in vlt.gloss. ¶ In glos.ij. ibi. *absoluere possunt*. Notat Io. xciij. distin. ca.ij. ꝙ cupiens legatum ab eo põt absolui. Quod intelligas saluo eo, quod habes de poe. felicis.li.vj.&.e.ti.si quis suaden. Cle. & de hoc in Spe.ti.ij.§.nunc dicamus.ver. sed quæritur, vtrũ. ¶ Et ibi: *Cardinales*. dicit Vincẽ.s.c.proxi.ꝙ Cardinales sunt legati de latere, & missi de latere: alij mittuntur de latere, & nõ sunt sicut si Mediolañ. vel Rauẽñ. mittatur ad Hyspaniã: sicut aliàs sunt sepulchra familiaria.s.ad opus testatoris & familiæ suę: aliàs sunt hæreditaria.s.ad opus hæredũ: vt.ff.de relig.& sump.fune.l.familiaria. Sed hęc distinctio reprobatur de sen.exc.ad eminẽtiã. Et ibi: *Cardinales tantum*. hæc idẽ Inn. & vt dicit Host. sic tenet curia. Idẽ Gul. in Spe. de lega.§ sequitur & Bonaguida.s.c.proxi. ¶ Et ibi: *aliena*. quid si resistat sibi læsus: vide in Spe.e.ti.§.nunc dicimus.ver. quid si læsus dixi supra in.iiij.q.& in fine.e.ti.lib.vj.

¶ SVMMARIVM.

1 *Legatus leges generales condere potest. & nu.5.*
2 *Statutum subditos, non item alios adstringit. Et quid de Papæ constitutione?*
3 *Statuta natura sua perpetua esse. Et num id verum perpetuò sit?*
4 *Causa cessante, an cesset effectus?*
6 *Iudicis prohibitio, aut præceptũ vim &c. habens an perpetuum sit?*
7 *Legati iurisd.functa, an possit ipsius delegati iurisdictio durare?*
8 *Accessus duplex. Et quæ sit vtraqueq;?*
9 *Iurisdictionis perpetuatio, an per solam citationem inducatur? Et per quẽ actũ perpetuetur iurisdictio? nu. seq. & nu.11.*
12 *Statuta, num sint prætoria, & an perpetua? Et quid de actione descẽdente ex statuto?*

¶ CAP. X.

NEmini dubiũ. ¶ Casus. Legatiõe functa durat legati statutũ: tñ finitur delegati sui iurisd. si citatio nõ pręcessit. ¶ Secũda ibi: *secus*. ¶ Expõe lram. *ingressi*. animo nõ redeundi. ff. de hęre. insti. l. ex facto vltra mediũ Vincẽ. *illorũ*. s. delegatorũ allega. *illorũ*. s. legatorũ discessum à legatiõe. s. e. ti. nouit. Vinc. vel discessum horũ delegatorũ a legatis citatio, vel aliud æquipollẽs, scd̃m Host. qui remittit. s. ti. j. licet dicã infra. ¶ † No. primò, ꝙ legatus põt cõdere leges gñales, scd̃m Inn. ¶ † Secũdo no. ibi: *cõm fa*. ꝑ statu. nõ astringit, nisi subditos: ar. ff. de iur. om. iu. l. fi. Sed cõstitutio Papæ astringit oẽs. s. de cõsti. c. si. quia tota Christianitas est prouincia sua, quis & habeat spãlẽ: vt legitur. s. de off. vica. c. penul. ¶ † Tertiò no. ꝙ statuta de natura sua sunt perpetua. Ad hęc de pręscrip. veniẽs. pręsertim ad iurisdic. habeat ordinariã. j. e. ti. c. ij. li. vj. Et dicit Host. periculosum esse hoc, ꝙ statuta legatorũ sint ꝑpetua: cũ vt plurimi ignorãtur, & nõ seruãtur. Sed de hoc dic, vt de cõsti. c. ij li. vj. ¶ † Quar. no. ꝙ cessante cã, nõ cesset effectus plenè iã inesse productꝰ: licet secus si adhuc pẽderet. Simile. j. de sen. exc. licet. li. vj. & j. c. pñti. li. vj. simul iũctis. & ff. de seruit. l. pro parte. & l. vt pomũ. § vlt. e. ti simul iũctis. ¶ † Opp. contra primũ no. quia videt, ꝙ legatus nõ possit facere legẽ gñalem: quia videt, ꝙ solus Princeps hoc possit: vt. C. de. ll. l. vlt. Sol. gñale statu. in prouincia sua põt facere legatus. ff. de offi. prætid. l. illicita. in prin. dũmõ iuri cõi nõ sit cõtrariũ: vt. C. de off. præfec. vrb. l. formã. sed alias nõ: vt in cõtrarijs. Simile qđ legit & not. in l. oẽs populi. ff. de iusti. & iur. Et ita videt sentire Inn. licet nõ exprimat ita late. Facit, quia cõstitutio inferioris nõ põt tollere cõstitutionẽ superioris: vt. ff. de arbi. nã & magistratꝰ. de ma. & obe. cũ inferior. de elec. innotuit § quis. idẽ no. Host. hic, & j. de ver. sig. ex pte gl. j. ¶ Qood tñ ibi verũ intelligit Host. de tollẽdo in totũ dicit tñ, ꝙ ipsam põt in aliquibꝰ declarare & inouare, vt ibi patet. & etiã certã poenã addere de obseruatiõe ipsiꝰ. ar. in eo, qđ legit & not. s. e. ti. posuisti. j. de treu. & pa. c. j. c. si quis. Quinymo videret, ꝙ in his, in quibꝰ põt cõsuetudo iuri cõi ꝑiudicare, possit & cõstitutio legati. ar. j. de locat. c. j. Super quo vide, qđ not. s. de cõsue. c. fi. & in. c. ex pte. alleg. scd̃m Host. & scd̃m Hosti. & Nouel. de off. Archi. vt singu. Et de hoc etiã vide Nouel. de ap. c. vlt. in fi. li. vj Et hic placere videt Hẽr. ¶ Sed mihi non placet. Nã Hẽr. effectualiter cõtrariat sibi ipsi. certũ enĩ est, ꝙ cõsuetudo põt derogare legi scriptę sibi cõtrarię in tota vna prouincia: dũmõ sit rõnabilis & ꝑscripta: vt de cõsue. quãto: cũ ibi notatis. qđ nõ põt facere legatꝰ: vt prędictũ est. & probãt iura & rõnes inducta. s. proximè. ¶ Et est ratio diuersitatis multũ capax, quia in cõsuetudine vltra ptãtẽ statuentiũ ex parte subsistẽtis materiæ est vsus populi & legitimi tẽporis cursus. & ex pte cãæ efficiẽtis approbatio & authẽ. iuris cõis cũ cõmittẽtib. du ob. ꝑdictis & rõnabilitate cõsuetudo eiusdẽ vt probat prædictã. c. quãto: & tñ in statuto nõ adest, nisi ptãs statuẽtis, quę nõ põt iuri cõmuni derogare: vt dictũ est, sicut põt ipsum ius cõe. & hec tene mẽti.

¶ SECVNDO opp. de. c. ꝑsẽti. j. e. li. vj. So. ibi loquitur de statu. cõfir. sa. de fi. inst. inter dilectos. in fi. & j. de re iud. cũ inter vos. hic de dispositorijs. Simi. distin no. j. de ꝑscri. veniẽs. secundũ Car. in. c. pñti. allegato. & Henri. hic.

¶ TERTIO opp. de. l. fi. ff. de off. ꝑfec. vrbis. Solu. facta durãte legatiõe valẽt, vt hic. Sed facta finita lega. & deposito off. nõ valerẽt: vt in cõtrario. sa. qđ legi. & no. de elec. venerabilẽ § nisi forsã illi de ꝓuin. in hoc cõsentiãt. ar. ff. de re iudi. si cõuenerit. j. de ma. & obe. c. fi. vel nisi à supiore hęc ptãs sibi det: vel à Pap. ratificet: vt. s. ti. j. pastora. § ꝑtereà. & in. d. c. ex par. iij. ver. sig. Host. ¶ QVARTO opp. Quia videt, ꝙ legatꝰ sine cõsi. ꝑlato. ꝓuin. nõ possit statuere. ar. ix. q. iij. ꝑ totũ. & maxi. in. c. j. iij. iiij. & v. Imo, ꝙ aliqñ requirere debeat populũ. ar. de cõse. di. iij. c. j. videlicet in his q̃ ipm popu. tangũt. sa. de his q̃ fi. à ꝑla. c. fi. & de off. Archi. ad hec. ad fi. So. q̃dã cõcedũt ar. ¶ Sed dicit Inn. se credere, ꝙ ẽt ꝑlatis & populo irreqsitis teneãt statu. q̃ facit legatꝰ de his q̃ ꝑtinẽt ad iurisd. suã. ar. palle. l. formã. ¶ Sed de alijs secꝰ. Adde no. Nouel. de de off. Archipsb. c. fi. i vlt. gl. Et de his verò q̃ facerẽt in cõsil. ꝓuincialib. gñalib. esset minꝰ dubiũ, ꝙ valerẽt. de qbꝰ. iij dist. porro. & lxxvii. di. veniã. Itẽ de his q̃ nõ ꝑtinẽt ad suã iurisd. certũ est eos nõ statuere. ar. d. l. formã de reg. iur. factũ à iudice. & cõcordãt Host. & Hẽr. ¶ QVINTO opp. Cõtra tertiũ nota. quia videt, ꝙ statu. legati nõ sint ꝑpetua: ꝑ. l. fi. ff. de poe. ¶ Ecce de hoc dixi. s. c. nouit. i. § occasiõe ꝑmissor. sed finaliter huc remisi. ¶ Hẽr. hic vtit his verbis: aut sũt statu. edita sentẽtialiter & cũ causæ cognitione: & talia valent perpetuo, vt hic, secundũ Vinc hic & Goff. s. c. nouit. & Innocen.

ꝟ.c.quod translationẽ.& Hugu.l.di.c.j,& Ber.de sen.excõ.à nobis.j.in gl.ij.in fi.& Host.ibi.& Archi.iij.c.alleg.porro.iij.di.& lxiij.di.Salonitanæ.&.ĩ.c.pñti. Fa.C.de postula.l.j, Aut sunt per eũ edita nõ sentẽtialiter:nec cũ causæ cognitione.Se quia alias pręcipit,prohibet,vel interdicit:vt si alicui prohibet indignãter aduocare:& talia non valent,nec ligant post tẽpus suæ administrationis:vt in contrario secundum Vin.hic,& Goff.s.eo.nouit.& Archidi.in.d.§.porro.¶ Sed quicquid sit de intellectu.l.fi.ff.de pœnis.alle.Et de dissolutione illius.ad.l.j.C.de postula.Solo predicta nõ est ad propositũ nec erat necessarie tam longa phylacteria.Vñ aliter & breuius dico,ꝙ aut queritur de statuto generali edicto per modũ legis,seu cõstitutionis:& tunc dico,ꝙ illud de natura sua est perpetuũ:vt hic nõ distinguẽdo,vtrũ cum causæ,vel sine causæ cognitione factũ fuerit quia licet causæ cognitione in editione talis statuti sit multum necessaria.i.vtili.& oportuna:vt.C.de legi.l.humanum.tñ tñ est simplo necessaria.i.substãtialis:vt no.Cyn.in.d.l.humanũ.in qõne quã ibi mouet.super.j.notabili. Aut quæritur de statuto,vel præcepto nõ gñali:sed spẽliter directo in,vel cõtra certã personã. Et de isto loquitur.l.fin.alleg.Et de isto procedit prędicta distin.Et ita patet euidẽtissimè ꝙ.d.l.fi.non meruit propriè pro contraria assignari:nec dicta distĩõ ad hãc dissolutionẽ adaptari.¶ Sed quia hic remisi de materia secũdi mẽbri dictę dissolutiones,& de intellectu.l.fi.alle.& vt habeas dicta Legistarũ.istã materiã,videlicet cũ quæritur,an præceptum vel ꝓhibitio iudicis hñs vim,seu naturã statuti directa,spẽali solum in,seu contra certã personã sit perpetuũ,vel tẽporale, sic distingue:quia aut expressẽ,aut tacitè fit.Si expressè tunc aut queris in respectu alterius loci,seu territorij:& tũc dic,ꝙ nõ:quia ad aliũ locũ,seu ad aliud territoriũ se non extendit tale statutũ,vel prohibitio:vt ff.de postu.ar.de consti.vt.alarũ.li.vj.nisi infamia eũ repelleret vbiq;.ff.de postul.l.Imperator.Aut quæris respectu eiusdẽ loci,vel territorij atq; iudicis:& tũc subdistingue:quia aut prohibitio,vel præceptum habet certi tẽporis limitationẽ:& tunc illã non expedit.arg.ĩ.ti.j.de causis.nisi cõmittetur cã perpetua:puta infamiæ:vt ff.de pœnis.l.moris.in prin.Aut nõ habet tẽporis certi limitationẽ.Et hic subdistingue:quia aut cũ plena causæ cognitione:& tunc censetur perpetua:siue expresse facta sit:vt perpetuo duret:vt.C.de postul.l.j.Siue simpliciter facta sit:vt no.glo.ff.de postu §.vlti.& pe.C.e.l.j.licet gl.ea.in.d.l.j.notet contrarium.& malè:vt credo per.l.seruus.ff.de pœnis.Et quia quæ fiunt sine tẽporis præfixione,in dubio videtur fieri ad perpetuum.Et quia sñiæ de natura sua perpetuę sunt,& perpetuos effectus perinter.Aut sine tali causæ cognitiõe:& tunc regulariter non durãt vltra tempus administratiõis:vt l.fi.alleg.fallit,si cã remotiõis est perpetua.Et similiter dico fallere membrũ prox præcedẽs,si cã remotionis est tẽporalis.ar.ff.de suspect.tu.l.sed & hæ.ar.eius,quod legitur & notatur.ĩ.de consti.ex literis.Aut solũ inhibet tacitè:vt puta, quia condẽnat aduocatũ actione famosa.Et sic eo ipso tacitè sibi postulandi officiũ interdicit.& tunc si pœna est de iure perpetua sicut infamia:& tunc cẽsetur perpetuo prohibitus: vt.ff.de postu.l.j.§.hoc edicto.Aut non est pœna de iure perpetua.& tunc aut est aucta,vel immutata cũ cã:& tũc adhuc idẽ.Aut nec est aucta,nec immutata cũ cã:& tũc secus,vt dicit gl.Accur.in.d.l.j.Dicit Pet.ꝙ si finita pœna,remanet infamis,perpetuo prohibitus est.ar.C.de hoc,quæ no.in forma.l.ij.& eorũ,quæ nota.in.l.& si seuerior.e.ti.¶ Et ex his patet ꝛñsio ad vnũ dubiũ alia die corã vno Card.in concilijs motũ. Papa Princeps dedit super priuilegio perpetuo executorem, qui fecit processus continẽdo prohibitiones & mãdata:nunquid illa perpetua sunt?dicebat dñs Aſcorgius de gallaco,ꝙ non,per.l.fi.ff.de pœnis.Sed ergo contra per prædicta:quia causa istorũ perpetua est.Ideo illa perpetua:esse debent,per prędicta inducebã specialiter.c.si super.ĩ.ti.j cum ibi notatis li.vj.& habui pro me alios qui in concilio erant.

7 ¶ † SEXTO ponit:Quia hic in fi.dicitur,ꝙ si citatio de legati ipsius legati præcessit,&c.Et ita videtur,ꝙ finita iurisdictione legati durare põt iurisdictio delegati sui.Cõtra qd opponitur de.l.vectigal.in fi.ff.de pig.vbi patet ꝙ resoluto iure actoris,&c. Hanc opposi.tetigi.ĩ.c.nouit.q.ij.& hic remisi.¶ So.aut qñ resoluitur ius actoris,adhuc pendet ius acceptoris:& tunc etiã illud resolui dicitur:vt in cõtrario.Aut tunc non pẽdet,sed iam plenè productũ est in esse perfecto: & tunc secus,vt hic.Simile.ĩ.ti.j.§.quis.li.vj.& facit quod dixi supra in notabili.iiij.¶ Sed quę est ratio diuersitatis:nam si iurisdictio legati habito respectu ad personã per cõcessum partiũ fuerit prorogata,in casu prorogationis per vsum ipsius non perpetuatur.Imo finita principali,tollitur etiã prorogata:vt dixi.ĩ.c.nouit.in quarta qõne.Item nec iurisdict. legati principalis per vsum huiusmodi in personã legati perpetuatur:ut dixi in eodẽ.c.nouit.ĩ prima.q.& tñ hic dicitur contrariũ in iurisdictione sui delegati:Quæritur quæ est ratio diuersitatis:de quo etiã remiserã in.d.q.ij.Videbatur eñ idem vtrobiq;:quia ratio casuũ aliorum est:quia principalis extinctio accessoriũ ad se trahit,vt dixi in.d.q.iiij.quæ videtur in casu nostro vrgere.Pone eñ,ꝙ legatus durante legatione reuocat iurisdictionẽ delegati sui,nunquid perdit etiã perpetuatã,vel prorogatã.Indubiè dices,ꝙ sic per.l.iudiciũ soluit.ff.de iudi.Cur igiĩ extinctio iurisd.legati,quæ principalis est,non trahit ad se iurisdictionẽ delegati sui,quæ ac-

8 cessoria est.¶ † So.duplex est accessio:vna est qualificalis, alia suppositalis.Qualificalem appello,quę rei idẽtitatẽ suppositalem supponens in eadẽ re,signat solã adiectionẽ qualitatis:vt est videre in re substantifica puta hominis,cui accedit albedo,vel qualitas seruitutis,&c.Et hic oportet sciri ꝙ idẽtitate suppositali remota,tollitur huiusmodi talis adiectio qualitatis:cũ illa sine subiectione quãq̃ subsistere possit:vt.ff.de vsufruc.earũ rerũ,quę vsum consumũtur.l.ij.§.j. &.ff.quib.mo.vsuf.amit.l.repeti.§ rei mutatiõe.¶ Accessionem suppositalẽ:cum id,quod accedit habet suppositalem præexistentiã à suppositali pręexistentia eius,cui accedit suppositaliter differente.Et isto genere accessionis accedit filius pater,& effectus quibus à cã productus ipsi causæ suę.Modò in huiusmodi accessione non tenet cõsequẽtia dictę extinctionis vniuersaliter.Sed distinguitur de prudẽtia,vel nõ pendentia,vt patet in his,quæ dixi supra prox.in solutiõe oppositionis.&.ĩ.iij.iiij.notabili.Si eñ ante partũ natum,vel plenè formatũ,moritur mater,tollitur & partus:secus si post natiuitatẽ & plenã formationem ipsius.Et ista est dissolutio hui⁹ capituli ad.c.pñti.ĩ.e.li.vj.¶ Modo ad propositũ:prorogatio,vel vsu iurisdic.in legato,vel delegato non inducit actionẽ suppositale.j.iurisdictionem aliã à pręexistente suppositaliter differentẽ.Nam eadem est iurisdictio prorogata seu per vsum fundata,vel radicata,quę prius erat:vt probatur,per.l.sed si manente.ff.de prẹcario.Et ideò non mirum si pręexistente iurisdictione sublata,tollitur & ista adiectio qualificationis.& sic procedũt,quæ dixi in.c.nouit.in prima q.&.iiij ¶ Sed dico,ꝙ iurisdictio delegati est adiectio suppositalis ad iurisdictiones delegãtis:hęc est differens suppositaliter ab eadem:quod patet:quia à delegato ad delegantẽ appellatur.ĩ.ti.j.c.super qõnũ.§ porro.& tñ si esset omnino eadem suppositaliter,illud esse non posset.ĩ.de consue.nõ putam⁹.& de ap.Romana.li.vj.& vtrũq; dictũ probat.ff.quis & à quo appelletur.l.j.secundũ intellectum.¶ Nec obstat. ff.de offi.eius,cui mandata est iurisdictio.l.j.§ qui mandatã. vbi dicitur,qui mandatam iurisdictionem susceperit,proprium nihil habet:sed eius,qui mandauit,iurisdictione vtitur.Dico enim,ꝙ textus ille non dicit,ꝙ iurisdictio delegantis & iurisdictio delegati,non differunt suppositaliter:Imo contrariũ dicit,vt patet in eo,quod sequitur,vbi statim dicit veterus est eñ more maiorum iurisdictionem transferri.quod nõ põt intelligi de eadem iurisdictione suppositaliter:tum,quia illa est accidens subiecto coherens,quod de subiecto in subiectũ transire non potest,secundum naturam.Tum,quia sic apud delegantem non remaneret.cum idem accidens non posset

simul duobus subiectis suppositalit coherere. Pro primo .ff. pro socio.l.ij.in princi.& de pecu.l. quis ergo casus.in fi.Pro secundo.ff.cómodati.l.si vt certo.§ siduobus. & de acquiren. pos.l.ij.§ pluribus.¶ Quis ergo est intellectus illius literæ? certè iste est intellect⁹, quod licet iurisd. delegati differat sup positaliter à iurisd. delegãtis.i. quę coheret deleganti tamen re vera proprietas ipsius iurisdictionis delegatæ cohęrentis, nó pertinet ad delegatum: sed ad delegantem .Imo ad delegatum non pertinet:nisi vsus eius,quod probatur in.l.Iudi. soluitur.allega.vnde verbum trãsferri nó sumitur ibi reciproce:sicut verbum reddendi.pro retrodatione sed sumitur positiuè pro simplici datione. Simile .ff.de ver.signifi.l. verbum, reddendi.cum cócor.¶ Saluam tamé semper retineas in prędicta theorica Doct.quam ponit Cyn.C. de lui pig.l. intelligere.in.ij.q.per quam etiam potest coadiuuari theorica supra dicta.Verum dic de hoc meliu⁹,vt scripsi.j.e pñti. ad finem quintę quęstionis.lib.vj.

9 ¶ †SEPTIMO opponitur: Quia hîc dicitur, quod per solam citationem inducitur iurisdictionis perpetuatio .Contra quod videtur,ꝙ imo per solã litis cótestationé:quia anteà quis nó videtur agere,sed agere velle:vt.ff.re.ra.ba.l. hoc amplius,prout etiam tenet Odof.de iur.omni.iudi.l.& quia.dicens quod asserere côtrarium,est magnus error in iure ciuili & eandem sequitur Iac.de Rauena.Inducút etiã.§ si verò initium.in auth.de litigiosis.& .§. omné lité vel cum ante litem cótestatam.e.ti.col.viij.& in auth.vt in medin lius.§ fi. Facit, quia anteà recusari potest iudex:vt.C.de iur.omni iudi.l.nemo.l.apertissimi.&.l.cum spãli.Inducunt.l.quis sit fugitu⁹.§. idem ait nec enim.ff.de ędict.& de oper.no.nunti.l. stipula. .§.opus.Et quando liceat ab emptióe recedere.l.j. &.ij.¶ Facit,quia mandata procura.& iurisd. æquiparãtur quantum ad hoc,per.l.& quia. allegatã. vbi dicitur:*Ideoque si is,cui mandauit iurisdictioné decesserit antequã res ab eo, cui mãdata est iurisdi. geri cœperit,solui mandatum ait Labeo, sicut in reliquis causis* .i. sicut in mandatis reliquarum causarum.& tamen in mandato procuratoris cósyderatur quo ad lit.cótesta.vt.ff. de procu. l.ante lit.&.C.eodem.l.neque.&.l.nulla.&.l.nihil. ¶ Solut. dicunt alij quod prædicta procedunt de iure ciuili: & ꝙ hîc dicitur de iure nostro.Ita not.Ber.s.e.relatũ. Sed dum legebam ordinarié.l.& quia. visum fuit mihi, & adhuc videtur sequendo etiam quãtum ad hoc,Io. Nicoti,qui fuit eiusdem opinionis:ꝙ non est aliud de iure ciuili: & quod etiã de illo iure per citationem perpetuat iurisdictio.&hoc per.l. illam & quia,quæ indistincté loquendo non ponderat:nisi vsus inchoationi,vt patet ex verbis literę.s.per me formaliter recitatis.Cum ergo citatio sit vsus iurisdictionis fateri oportet, quod per illam inducitur perpetuatio. Pręterea, cum hoc sit determinatum de iure nosto:vt hîc,&.s.ti.j.gratum.& de iure ciuili re vera nó recipitur lex aliqua determinatè ponens contrarium,stari oportet etiã in foro illo Decre. Sicut enim leges non improbatas per ius nostrũ tenemus in foro nostro vt patet ex his quę leguntur & notantur.j.de ope.noui. nun. e.j.ita debent isti tenere nostras Decre. maximé in casibus, in quibus non habent leges cótrarias.ar. in auth. de eccle.ti. in princi.col.ix.cum ibi nota. in glo.nota.canones. Et maximé,quia nedum habent legé cótrariã:Imò habent.l. & quia. allegatam claré hoc probantem . Nec obstat leges allegatæ quæ dicũt litis initium esse cótestationi: quia hoc fateor. Sed dico,ꝙ principiũ iudicij non est litis cótestatio: sed citatio. Casus est Insti.de poe.te.liti.§. vltimo in prin. Et fortius principium vsus iurisdictionis,super qua fundatur totum iudicium, & à qua procedit,ipsa citatio ꝑcedit cótestationé.Nec obstat.ff.de procura.l.si reus paratus.quia ibi accipitur iudi. pro litis cótest.a. siue pro lite. Nec negat etiam, quod prædictũ est ad alias leges .Solue per te ipsum. vel recurre super hoc ad solutionis ,quas dedi in dicta l.& quia.

10 ¶ †Occasione prædictę oppo.Quæro primò,vtrũ per qué cumq; actum iurisdictionis saltem de iure validum perpetuetur iurisdictio.¶ Et vt melius videas,formo tibi qõnem de delegato legati,qui prius cómisit citationem: sed post discessum legati, nuntius citauit: quam disputauit hic Gar.Et quod per talem citationem non exequutã nó sit perpetuata iurisdictio,inducebat primò hanc literam quæ vult. ꝙ citatio præcessit egressum legati:quæ verba sunt intelligenda cũ effectu.de clericis nó resi.relatum.Simile .ff.de acqui. pos l. qui absent.C.de fideicom.libertatibus.l.si voluntatem. ff.de lib.cau .non videtur .de vsucap.l sequitur.§ tunc qui potestatem.de cóces.pręb.quia cunctis.§ ex parte.&.c. si cap. &.c.si soluit,& quod scripsi in qóne de cap honoris conclusiué.Imputatur enim partis sic se arctanti.s.de elect. cum in veteri.ff. si quis cau.l.secũda.§ si quis sua.Facit,quia tale decre. citationis intimatę,non interrumpit pręscrip .C. de pręscrip.xxx. an.l.sicut.&.l.cũ notissimi. Nec pręuentus dicitur, qui citatus nó fuit.ff.de iudi.l si quis posteà s.de foro cópe.c penul. ¶ In contrarium verò inducebat:quia libellus repudij nó traditus soluit matrimoniũ.C.de repudi.l licet.& .ff. de ędeu.l. ij.¶ Item.quia tenet reuocatio manda, non intimata .ff.de manumis.vindict.l.si pater.§ sin autem & de procu.c.vltimo lib.vj.Super quo vide nota.in cle.cum illusio. de renunci.in glo.Vinc. ¶ Item, quia absens & ignorans excómu.vt .j.de ap.cum sit in fi.fortius ergo citatur. Et quia sufficit aliquid inchoari de tempore ex tenore.de elect. cum in cunctis.§ inferiora.Item satis est ad perpetuationé, quod vbi cœperit .s. tit.licet.vel inchoauerit.e.ti.cum pluries.§ j.li.vj. Modo cœpisset seu incboasse intelligitur per omnem actum, qué fecit vt Iudex.ff.de pol l.j.§. cœpisset. etiã per actũ imperfectum s.de elect.in cau &.C. de annu.excep. vt perfectũ. vt.l.vlti. ¶ Item in dubio dicamus perpetuatã,ne res pareat.j.de ver. signi. Abb.¶ Item adducitur de officio de.l gratum. ibi proposito citatióis & edicto.Soluebat Garsias iurisdi.non perpetuatam secundum leges, per .l.& qoia. alle.& . c. relatum.s. titu j.Sed secundũ canones distinguebat: aut quęritur de persona per citationem arctanda:aut de re per citationem afficienda:& tunc nó sufficit decreta citatio,nisi fuerit exequuta vt in primis iuribus.Facit bene cle.ij. vt lit.non cótesta. Aut quęritur de iurisdictióe perpetuanda: & tunc sufficit citatio decreta,licet nó exequuta per decretalem licet. allega. cũ ibi notatis.¶ Nouel.Henri. more suo recitans, & nihil eligunt nec aliquid de suo ponunt.de hoc dixi.s.c. quamuis. in.vij. qóne &.e.titu.c.licet. in prima & quarta qónibus. & semper remisi ad locum istum.¶ Hosti.fuit istius opinionis, quod per quemcũque actum iurisdictio perpetuetur. Sed Archi. tenet,quod non per quemcũque sed bene per citationé,quorum fundamenta in locis prælle.recitaui. Et idem hîc Col. Io.Cal sequitur opinioné Archi.dicit enim,ꝙ textus loquétes specificè de vsu per citationem, declarant alios tex loquétes generaliter de vsu,pro eo ꝙ actus citandi est principium ordinatum vsus ipsius iurisdictionis Fa quia lex vel. Can. nullum alium modum inchoandi huiusmodi specificãt quo ad effectũ huius perpetuatióis.Dicit tñ idem in actib⁹ habétibus vim citationis:vt si iudex partibus pñtibus assignat terminum ad cóparendum in cã:vt.s.ti.j.cósuluit.cum ibi not. ¶ Paulus verò dixit,ꝙ per quemcũque actum iurisdi. qui videlicet geratur iudicialiter inter partes, perpetuat iurisdi. quia illud est ꝙ principaliter agi debet Sed dicit,quod actus qui non fuerit inter partes, iurisdi.non perpetuat quia tales actus nonveniunt in iudicio principali:sed quasi ex quadam consequentia.Ideò non cósyderantur.ar. ff.de autho .tu.l.cũ si.¶ Dominus Gul.Branconse,Card. vabri.semper tenuit firmissimè ꝙ per quécumq; actum iurisd. perpetuatur iurisd. dummodo actus sit validus.Probat per.c.quamuis. ꝙ loquitur de vsu generaliter non distin.de hoc,vel illo Et.c. si delegatus.ꝙ dicit,si re nó integra.Modo res non põt dici integra si ad aliquem actum processum fuerit. Item per .c. cum j. iures.vbi de inchoatione loquitur & tamen per quemcumque actum dicitur quis suum negocium inchoare. ¶ Dominus Martinus de salua Pampi.Epus,dicit idem. Pone enim quod Iudex parte absente nó citata recipit testes ab futuros, & nó

volente ei obtemperare excōmu. dicēs tu, quod iste non sit vsus iurisdictionis cert. nō tamen hoc pōt facere. j. vt lite nō contesta quoniā. quia licet loquatur in ordinario. Idem in delegato, quia maior est vt. s. ti. j. sanè Non obs. c. gratū. quia ibi loquitur affirmatiuè & non declaratiuè. Nec negat quando per aliū vsum, &c. Ad istā decre. respondet supplendo ibi: *citare vel præcepit.* sub. vel aliud æquipo. vt iur. correctio euitet argumentum. s. de electione cum expediat. libro sexto Dicit tamen quosdam dicere aliud in delegato legati. argumē. j. c. præsenti Quod tamen sibi nō placet: sed dicit, quod ibi ideò de citatione spāliter, dicitur: quia per illā vsus iurisdictionis cōmunius inchoatur. arg. ff. de legi. nam ad ea. Facit pro hoc quia fauor est, quod perpetuetur iurisdictio Ideò non debemus in hoc facere nimis strictam interpretationem. Nec ob. quod cōmissiones & subdelegationes non sunt iurisdictionis, vt dicit Archi. quia salua pace. imo sunt iurisdictionis. Facit. ff. de iur. omni. iudi. l. j. in fi. l. iij. & l. v. eo. tit. Et hanc opinionem sequitur dominus Io. Nicol. etiam de iure ciuili. eam etiam de illo iure credo veram quia non reperio legem, quę dicam. leg. & quia. distinguat, vel ad litis contestationē vel citationē restringuat Et ideò illam intelligo indistinctè sicut iacet. Et licet iura antiqua decre. quandoq; de litis contestatione s. c. relatum. Quandoque de citatione. s. c. gratū. Et hic loquantur. Tamen iura noua redeunt ad ius antiquū Dig. veteris dictę. l. & quia. de inceptione, seu inchoatione vsus, & non integratione solum in genere & indistinctè loquendo videlicet. c. cum plures c. si delegatus. & c. quāuis. al leg. Quibus cōcordat decre Inno. iij. s. ti. j. licet. Ideò vt iura, quę medio tēpore emanauerāt ad prima iura & vltima reducantur & intelligātur secundū ea, & videtur hinc inde oīs correctio media iura nō dispositiuè, sed exemplificatiuè recipiā. Simile. ff. de vj. & vj. ar. l. iij. § quod vulgo. & supp ad illa, sub audi: vel per alium actum æquipollentē. enim supplebo non est extranea qua euitat iuriū nouorū & antiquorū correctionem. ar. C. de inoffi do l. vna. & quia magis adhuc extraneā supple. oportet in dissolutione relatū. ad. c. gratum. alle. Præterea, quia sublata est opinio, quæ ad huiusmodi perpetuationem litis contestatiōem requirebat, non video quin alij oēs actus litis contestationem pręceden. per quos iudex iurisdi. necessario habet vti. Et qui sine vsu iurisdicti. expediri non possunt sicut quātum ad hoc omnino eiusdē rationis. Et per consequens in omnibus id ius ęqualiter poni debet. ff. ad l. Aqui. l. illud Imag. nor enim, quod sicut in acquirēda possessiōe animus & corpus acquirentis requiritur. ff. acqui. pos. quemadmodū sit in radicatione & perpetuatiōe iurisdi. animus & corpus delegati eam recipientis concurrere debent. Et dico animus. i. quod velit esse iudex: subaudi si talis essit, quod cōpelli non posset: nō subdelegatus per ordinarium deputatus; vt dixi. s, tit. j. pasto. Et corpus. i. quod ipse personaliter iurisdictione vtatur, Verum sicut lex in acquisitione possessionis fundi non requirit, quod omnes glebas eius certū ambulet, sed sufficit quamlibet partē eius fundi introire. ff. de acqui. po. l. iij. circa principiū. Sic in perpetuatione. iurisdi. non requirit lex. vel Canon. quod perpetuare habent vtatur iurisd. cōpletè in aliquo sed contētatur quod vbi incipiat in aliqua parte, quęcumque sit illa Modo certū est, quod omnis actus per quē quis necessariò iurisdi. vtitur. Et qui sine hmōi vsu iurisd. expediri non potest in hmōi vsu partem facit igitur &c. Nec hic pondero sicut Pau. an inter ambas partes &c. quia hic nō agitur de acquirendo partibus, sed ipsi iudici. & alias per. d. ar. supra bene sublata est opinio

11 ¶ T SECVNDO istam materiā prosequendo quęritur, vtrum per actum ipsi iare nullum perpetuet iurisd. & hic repete ea, quæ scripsi. s. tit. j. in. uj. quęsti & c. cum plures. in iij. oppositione. & c. quāuis. in. vij. q. & c. si à subdelegato in expositione super. ver. delegatum. Et videtur quod per actū nullum iurisd perpetuetur, æquiparando hanc perpetuatur possessionis acquisitiōi, iuxta ea, quæ dixi. s. proximo. Nam in possessione quęrenda magis considerātur factum, quam ius. ar. ff ex qui. cau. ma. l. deniq; & ff. de cap. l. iij § facte. Modo in his sufficit de facto fieri etiam si ipso iure sit nulli. sit. vt. ff. de cōdi. & de. l Meuius. & l. qui hæredi. in princi. ideò dicit tex. quo ad esse possessiōis nō interest an iusta vel iniusta: vt. ff. vti pos l. ij. ¶ Prætereà quōmodo posset ri possessio iurisdictionis in non habente iurisdictionē per vallidos: quia donec sit in possessione pacifica bona fide, valet ipso iure, quod agit: quāquam fatear requiri, quod quod sit de facto sortiatur effectū, & habeatur pro facto patientiā illorum, qui parent: vt not. Inno. de in integrū cum venissent. in glo. magna, ver. sed quęres quomodo quęritur. & de resti. spo. olim ij. in glo prima in princi. & vers sed si alius Eṗus. Et ibi probatur, Ar per hoc de fide instru. inter dilectos. ad fi. ver. per instrumentū cū cōcor. Et per hoc facit bene tex. ff de cōdi. insti l. mulier. §. si quis hęredi. cum quatuor allega. cōcor. ibi sign. in glo. ¶ Sed ego sto de pręsenti cum opinione cōtraria. quia verbum prolatū à lege maximè in materia in qua pōt de natura ipsius materiæ sortiri effectum iur debet accipi & intelligi cum effectu. vt ff. quod quisquis iur. l. j. in fi. quę bene facit ibi: cū dicit. Et ideo si inter eos quis dixerit ius inter quos iurisdictionē non habuit: quoniā pro nullo hoc habet. Nec est vlla sententia, celare edictum putamus. ff. de re iur. l. iij § condemnatū, ne quis eum, qui in ius. voca. fu. l. perul. de cōdi. & de mon l. hæc conditio. & C. si materia ita fu. alte l. ea quidem. & de cle. nō resi. relatum. cum cōncor Secus forte si de iur. non posset sortiri effectum, secundum formam, vel naturā actus. & sic possunt procedere. §. si quis hære. cum concor. l. Meuius. & l. quibus diebus. alle. Et ita soluitur per Pet. in § si quis hæredi. alle. ad alia iura prædicta. Et idem Dy. in l. quidam filium. ff. de ver. obli Et Bar. ibi post eum ad fi. in eo. versu, venio ad vltimū dubium Modo ad propositum dico, quod hoc verbum, vsus ceperit. est verbum prolatum à lege. & in tali materia in qua potest sortiri iu. effectum de materia sua. Igitur &c.

¶ Tertiò intrādo dicta Collect. quæro. vbi: præmit. Quid de indulgentijs? dicit idem. ¶ Item quid de reseruationibus? dic vt. j. c. præsenti. licet Hosti. diceret deuolui ad Papam. Item quærit de calu. c. deliberatiōe. j. c. Et de quibusdam ibi not. per Archi. illud remitto Idem quærit, nunquid sede Apost. vacante potest Cœtus Cardinalium reuocare legatum Car. Spe. eodem titu. § nunc ostendum tenet quod sic. Col. hodiè contra per Cle. ne Romani, de electione. Subdit, quod ei qui semel, fuit legatus, semper debetur reuerentia pristinæ dignitatis. C. de lega. l. ij. j. de foro cōpetenti. ex parte. de renu. post translationem. de eo qui ord. fur. reci c. j. ¶ Sed nunquid successor legati debet renunciare illius seruitores, dicit, quod vel Papa. ar. C de accesso. l. diem. xij. q. ij bene placitū & c. quāuis que melius de re literas. ¶ Sed nunquid potest dispēsare cū excommunicato ministrāte dicit quod non de cle. excōmu. mino. clerici nec cum illegi. nato quo ad sacros ordines vel beneficia curata secundum stilum curiæ nota. superior. c. tit. § nunc de Episcoporum. secundum eum.

12 ¶ T QVARTO propter dicta Lign. quæro ibi. perpetu. qualiter potest hoc procedere, cum statuta pretoria sint annalia dicit, quod statuta lata à Principe, vel à populo perpetuata sunt. Item habente potestate m perpetuatam, sicut Epis. sed secus si à prætore: quia annalem potestatē habet. Sed salua pace hic auget dubitationē, & non tollit: quia potest esse legati potestas tēporalis. Dicas ergo, quod licet actiones prętoriæ sint annales. Insti. de perpe. & te ac. § eas vero. tamē secus de edict. c. statutis. vt hic. ar. Insti. de iur. na. § prætor quoque. alias malè starent multa. ff. interpretantia edicta prætorum, quæ alias iam hactenus finita essent. ¶ Quid ergo dicas de actione descendente à statuto legati: nunquid est annalis Dicunt quidē Legistæ, quod actio poenalis est annalis: quāuis prouenat à statuto perpetuo: sed si ponderas, secundum eum illa statuta sapiunt naturam legis dandis actionem & sunt tales actiones datiuæ & natiuæ. & oritur ex eis cū datio ex lege: vt. ff. de con l. ex leg. l. vna. Et sic statuta sint perpetua

actiones

actiones erant perpetuæ. Sed ista ratio inferret actiones prætoreas esse perpetuas. ¶ Sed dicas alia ratione eas perpetuas puta quia, nō cauetur lege, quod tēporis limitationē habeāt. Absit enim, quod legati prætoribus ęquiparentur. Tum qa maximam habent potestatem post Papam in prouincias sibi decreta, & maiorem, quam quicunque alij iudices. j̃. de elect. si Abbatem. §. j. lib. vj. Tum quia nō sunt annales. Imo contra dati simpliciter: & ita quia durare possunt perpetuo quasi perpetui censentur. ar. ff. de condi. inde. l. sufficit. Et ita non est eadem ratio in eis, sicut in prætore. Ideò de prętore & eius statutis & actionibus ad legatum. statuta legati & actiones iude peruen. non est bona consequentia. ¶ Sed quę est ratio diuersitatis in tex. nostro inter statuta & delegationes? respōdet, quòd qa statutū statim habet totum suum esse perfectum: licet nunquā practicaretur: vt est videre de multis legi. Secus de delegatione quę requirit alicuius actus interuentum. s̃. ti. j. c. quāuis. lib. vj. ¶ Sed quæ est ratio quare iurisd. legati expirat per reuocationem etiā si processum esset vsque ad conclusionē & tñ iurisd delegati sui. etiā si nō ꝑcessit, nisi ad citationē. durat post legati reuocationē dicit ꝙ per ꝑcessū delegati radicata est iurisdict. in ipsum. c. quāuis alle. Et sic durat donec reuocetur. Secus de legato. Dic melius, vt scrip. s̃. e. c. in vij. oppositione. ¶ Quæritur posteà de quæstione Gar. & recitat Nouel nec aliquid ponit de suo. dic, vt dixi s̃. in prima qōne. ¶ Supple glosas. ¶ In glo. j. ibi: *excōmunicati* Absoluerētur tñ per ordinarios, si statu absolutionē maiori non reseruat. j̃. de insti. i. ex frequentibus. Et sa. not. Nouel. de præben. graue. in fi. Idem not. Spec. eo. titu. § super est. ver. sed per quem. Et ibi. *l. vlti.* loquitur in sententia lata nō in iudicio, & interloquutoriè nō diffinitiuè G. Vnde dicebat Inn. s̃. c. quod translationem. has leges loqui cū iudex sine cāę cognitione pœnam infert sine temporis pręfictiōe, quæ pœnæ durat solū tēpore administratiōis suæ: secus si cū cāę cogitiōe Hosti. s̃. c. nouit dicebat, si interloquēdo nō durat post tēpus si cum causę cognitione & diffinitiuè durat ꝑpetuo. De hoc in Spe. § ꝓdicto versu. sed nūquid pōt quem vbi tractatur, an posit inhabilitare aliquod ad beneficia. Et dicit ibi, quod si Nouel. vide not. glo. & Cyn. C. de postu. dixi. s̃. eod. c. in v. oppositione. Et ibi: *quod valent*. idem Lauren. s̃. eo. c. j. & Vin. & Inno. s̃. c. quod translationē. & Hosti. hîc, & Gul. in præ. § ver. post indulgētias potest nec cōcedere numerum. xl. dierū de quo ibi in versu. sequenti. *Et in fi.* ff. de poenis. l. moris. ff. de postn. l. ex causa. C. de postu. l. j. Hosti. ¶ In glo. ij. in fine de hoc. j̃. c. præsenti. lib. vj. in glo. hoc potest. Nouel. ¶ In glo. vlti. in fi. dicit Hosti. quod hæc iura probant, quod ordinaria iurisdict. potest peruenire delegatum. Et remittit de app. vt debitus. De reseruatione etiam legati. an duret post eius obitum: tractat hîc Hosti. quod est expeditū. j̃. c. pręsenti. lib. vj.

De Offic. Ordinarii Rubri.

Dictum est de officio delegati & legati: igitur de officio ordinarij videamus. Go. Vel, visum est de spāli ordinario. s̃. titu. j. legatos. lib. vj. nunc de omni ordinario videamus. De materia. iij. q. vij. ix. q. iij. x. q. j. ij. q. ij. & iij per totum. xj. q. j. & iij. per totū & repetitur in vj. & Clemen. ¶ Conuenit Rubricę de rescrip ad hæc. s̃. titu. ij. pastora. § quia verò. eo. titu. eum in iure de re iudi. c. fin. de excel. præl. c. sicut. de pur. ca. cum dilect in fine & dicto. c. legatos. de hære ad hæc de priuileg. c. j. & c. ne aliqui. & c. cum personæ. lib. vj. de testa. c. j. de sepul. dudum § nos autem. de statu mona. attenden. de relig. do. quia contingit. de cel. miss. c. j. de poenis, multorum. in fin. de poeniten. c. j. & ij. in fi ue in Cle. Nouella.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Ciuitatis appellatione, quid cōtineatur?*
2. *Iudicis officio competit excessus vlcisci, ac punire.*
3. *Iudices, qualiter iudicare debeant?*
4. *Iudex ecclesiasticus aduersus proscriptos à iudice seculari. & idem cōtra, Iudex secularis aduersus excōmunicatos ab ecclesiastico, qualiter vicissim se gerere debeant?*
5. *Episcopi cōtra Reges & Principes, an procedere possint?*
6. *Inquirere aduersus subditos, siue infamia præcedat, siue nō, quādo quis possit.*
7. *Episcopus aduersus Prælatum in specie de qua hic, brachium seculare, num cōuocare possit.*
8. *Iudicem secundum Canon. iudicare debere non secundum cōscientiam qualiter intelligendum sit?*

¶ *CAP I.*

PErniciosam. Cas. Episcopi in suis dioecesibus possūt crimina inquirere & punire. Et dum opus est inuocare Brachium seculare ¶ Expone literam. *Episcopi.* qui soli de iure cōmuni sunt ordinarij. & de illis intelligitur verbum ordinarij supra tum simpliciter. Ad quod vide quod legitur & notatur per Archidi. eo. titu. ordinarij. & de foro cōpe. cum cōtingat. Coll. *Vrbium.* i. ciuitatum, in quibus debent institui Epi. lxxx. di. Epi. Go & j̃. de priuile. c. j. *Ad vlteriora.* propter hoc fuerat hæc decreta. in alia cōpi sub ti. de adulterijs. Et ibi: *sceleri.* in eorum dioecesi cōmissa & etiam extra ante requisitionem & remissionem. Ad quod vide de fo cōpe. sanè. Sed nō possunt procedere inferiores Prælati: nisi si & prout cōsueuerunt. Ad quod vide quod legitur & notatur de foro cōpe. cum contingat. Collect. *Impedimento.* cōtra impediētes procedere posset vt. s̃. de offici. de. c. j. videlicet cōtra subditus & alios ratione delicti. & non solum publi. sed occultos. qoia iurisdict. ordinaria non est restricta ad certas personas: vt delegata. de offi. de. P. G. Col. per quod tolluntur nota. eo. titu. c. j. *vlcisci.* dicit Bo. quod hoc verbum & sequens ponuntur pro eodem. Vel primum cum ex officio: secundum cum in iudicio procedit vel primum cum in notorijs, quibus propriè vlciscitur: secundum in non notorijs quibus propriè iudicat. *Iudicare.* & per alios: dummodo specialiter committant aliâs nou de offici. vi. licet. libro. vj. *cum opus fuerit.* i. cum rebellio aliquorum exegerit *publicum auxilium.* i. secularem potestatem Inno. *Conuocent* de ordinarijs loquitur. Super quo tamen vide quod tetigi. de iudi. cum non ab homine. q. ij. versu. Et ex his infert Collect. quod inferiores delegatis. vide quod scripsi. s̃. titu. ij. statuimus. libro sexto quæstione x viij. & Cle. iudices. eo. titulo quæstione vj. & in remissionibus ibi tactis. Remittit Nouella ad notata sua eodem titulo significasti. vbi de hoc dixi in tertia quæstione. *Ad prandicandum.* quia si noceret Iudex secularis vsiq; agi suū auxilium denegaret. j. questione. iij. qui resistit. Inn. & tunc cum deficit posse ecclesiæ. Ad quod vide de iudi. cum non ab homine. Collect. alias expositiones videbis in glo. vltima & super ea Nouella *placita.* i. placentia, vel grata. Aliter sumitur. xv. quæstione. iiij. placita. & ne clerici vel mona. c. j. post principium.

1 ¶ †PRIMO nota app. ciuitatum dioeceses contineri. De hoc de rerum permutatione. c. j. libro sexto. ¶ Vnde dicebat hîc Hosti. quod in statutis, cōstitutionibus, priuilegijs, ciuitas continetur sub nomine dioecesis. Et idem in honoribus. Sic. j̃. de censi. Roma. libro sexto. lxiij. di. sacrorum. j̃. de verborum significatione cum tibi. & c. tua nobis. j̃. c. significauit. j̃. de temporibus ordinandorum cum nullus j. responso. de officio ordinandorum cum Episcopus. libro. vj. C. de municip. & origin. l. filios. libro. x. Secus tamen in rescriptis. cōtentio ad lites. s̃. de rescrip. Rodulphus. secundum Hosti. & Henricum hîc & Compost. s̃. de rescrip. Abb. & Arch. in. c. alleg. sacrorū. & lxi. distinct. nullus inuitis. & Car. & Io. de rerum permu. c. vno. & Laud in Clemen. vna de sequestratiōe.

2 ¶ †SECVNDO nota, quod ad officium Iudicis pertinet. vlcisci sic ꝙ non debet permittere, quin excessus puniet vt § de commer. & mer. l. ij. in fine. lxxx. di. error. & per totum.

&.ſ. de colluſ. crimina. ¶ Tertiò nota, quod iudices iudicare debent, ſecundum quod canones cenſent. Circa quod vide notata in clementina literis. de proba. videlicet ſecundum allegata & probata: vt in gloſa. Et ſecundum modum agendi. j. de accuſa. qualiter. de ſymo. licet. Tan. Non ſecũdum ſuam capitaneam voluntatem. De hoc. ſ. de conſti. c. j. & c. ne innitaris. dixi. ſ. ti. j. c. paſtoralis § quia verò. in. ix. quæſtione vbi vide de hoc plenè. ¶ Quartò nota ſecundum canones in foro eccleſiaſtico iudicandum. Nec mirum: quia leges in hoc differũt canonicus. In auth. de defenſ. § ſi verò cano. coll. iiij. Et inhibent ne ciuiles iudices aliqood impedimentum præbeãt, ne ſe de talibus intromittãt. in auth. vt clerici apud proprios Epiſcopos § ſi verò eccle. coll. vj. & in auth. de ſanctiſſi. Epi § ſi verò eccleſiaſtica cauſa. & hic ſequitur abſque impedimento alicuius. ¶ Primò opponitur ibi: *inquirere*. qa videtur, quod hoc non poſsint facere Epiſcopi, niſi demum infamia præcedente: vt. j. de accuſa. qualiter. ij. & c. cum oporteat. & de ſymon. licet. Hely. ¶ Solutio ſupple ad iſtam textum ſecundum Inno. in prima glo. & Ber. etiam in prima gloſa. ſ. infamia præcedente. Nam & tunc hoc poſſunt ſecundum Hoſti. etiam ex officio puro & mero. Plus tamen dicit Petrus Abbas & Gui. quod quando Epiſcopus viſitat, põt etiam contra non infamatum inquirere. de accuſa. ſicut olim de cenſi. Romana § ſanè. ¶ Et idem ſi certum eſt maleficium eſſe cõmiſſum, ſed ignoratur quis cõmiſit. illud per. l. cõgruit. ff. de officio præſi. ¶ Nec obſtant ſecundum eos iura primò allegata quia loquũtur in ſpeciali & ordinaria inquiſitione hęc verò in generali & extraordinaria. Remittit Nouella ad notata ſua poſt Inno. de electione bonę. primo. verſ. licet autem, ſuper prima glo. quod ibi dixi in. vij. quęſtione. quæ incipit, conſequenter condeſcendo. ¶ Dicit hic Coll. quod aut agitur ad pœnam aliam, quam ſalutarem & continuat: & tũc obtinet, quod hîc notant Inno. & Bernardus videlicet requiri infamiam pręcedentem. Aut non agitur, niſi ſolum ad pœnitentiam ſalutarem & conectionem peccatorũ: & tunc ex puro & mero officio procedi poteſt. Et ſic intelligitur quod hîc dicitur in textu. & probat hoc verbum liberam. & j. vt eccle. bene. vt noſtrum. & de iuriſdict. ad noſtram. vbi hoc notat Hoſti. & Ber. de præbendis graue. & Inno. ſuper verbo inquiſitio. & Archidia. de conſuetudine non eſt. & j. c. quia in pleriſque. & Hoſti. in Sũma de accuſa. ſub rubrica de denũciatione § quis poteſt. verſ. ego audeo. vbi vide. Subdit tamen hęc verba: tamen, quod hoc vbique trahitur, non ſolum ad pœnitentiam ſalutarem, ſed etiam ad marſupiorum repletionem quod tolleraretur, ſi exacta crederent in pauperũ diſtributione. & ſic in remiſsionem peccatorum ipſorum delinquẽtium. Sed raro id fit. de quo. j. c. irrefragabi. Et de hoc hîc latè per Henricũ. Ideo redibo ad hoc in prima quęſtione: vt etiam ſubdam aliquas quęſtiones Collectarij.

¶ Secundò opponitur quia textus iſte loquit in diſtinctè. & tamen non videtur poſſe loqui in laicis propter diuiſionem poteſtatis. ar. x. di. quoniam idem. xc. di. cum ad verum. qa ſic ſaltem ſuam poneret meſſem alienam. contra. c. venerabile. ſ. de elect. So. dicit hîc Inno. in prima gl. quod in eo, ꝙ hîc dicitur, laici omnes ſunt ſubditi Epis. Ideò credimus quod hoc poſsit tam in clericis, quam in laicis generaliter, ratione peccati: vt. j. de iudi. nouit. vbi de hac materia not. dum tamẽ crimina ſint ſpiritualia, ſeu eccle. vel aliàs ea de quibus inquirit, pertineãt ad iuriſdictionem ipſius. Inn. alle. contra, vt. j. de iudi. at ſi clerici. & j. de accu. ad petitionem. Hoſti. Remittit Nouel. ad nota. ſua. j. de pur. ca. nos inter. & de iureiur. ad noſtram. ij ſuper glo. penul. ¶ Tertiò ibi: *conuocent*. quia par in parem non habet imperium: vt. ff. de arbi. l. nam & mag. cum ſi. Solut. hîc rectè ſeruatur paritas ſecundum Inn. Nam ſicut dicit eo modo, quo iudex ſecularis tenetur parere iudici eccle eius auxilium publi. conuocanti, Sic econtra prælatus eccle. eo modo tenetur ſentẽtiam iudicis ſecularis exequutioni mandare. argumentum. xcvj. di. cum ad verum. ¶ Verum dicit Innocentius quod inter eccleſiaſticos & ſeculares iudices eſt diuerſitas. Primò, quia prælatus exequi non cogitur per ſecularem poteſtatem: ſed ſecularis bene cogitur exequi per ſuum Prælatum. arg. j. eo. ad reprimendum. Inn. Melius facit. j. de iudicibus qualiter. Nec mirum, quia ſecularis eſt inferior. j. titu. ij. ſolitæ. Hoſti. Pro primo. j. de excep. c. ij. libro. vj. Pro ſecundo, quia licet ſecũdum Hoſti. ſecularis non habeat examinare proceſſum eccleſiaſtici, tamen ſecundum Inno. eccleſiaſticus nunquam ad petitionem ſecularis excommunicabit, niſi canonica forma præmiſſa, quã habet j. de ſen. exc. ſacro. & c. titu. cum medicinalis. libro. vj. Cui renunciare non poſſet: vt dixi. ſ. titu. ij. P. & G. Nouella. Plus dicit, quod ſi voluerit excõmunicatus, & poſsit aliquid contra ſententiam dicere, audietur. ij. quæſtiõe. j. nemo. ſecus cõtra ſecundum quoſdam. ¶ Verum Inno. finaliter ſecundum Hoſti. hoc pro ſuo libito ibi probauit, dicens quod ſibi videtur, ꝙ quantũ ad hoc vltimum nulla ſit differentia: quia neq; Iudex eccle. ferret ſniam excõmu. in ꝓſcrip. iudicis ſecularis

4 ſniam proſcriptionis fecit in excõmu. ab eccle. ¶ Quid ergo ſubdit Innocentius Iudex eccleſiaſticus in ſua terra proſcriptos iudicis ſecularis vitabit. & etiam in prædicatione populo vitandos ſuadebit, & verſa vice, ac multò fortius ſimile faciet iudex ſecularis de excõmunicatis ab eccle. ¶ Verum Inn. ſubdit, quod in proſcriptos iudicis ſecularis poſſet bene iudex eccleſiaſticus ferre ſententiam excõmu. ſi habitarent in terra contra ſententiam iudicis. ¶ Verum hoc dicit æquanimiter intelligendum hoc modo: quia & iudex ſecularis compellet omnes ſubditos vitare excõmu. & Prælatus eccleſiæ excommunicabit ſubditos ſecularis poteſtatis ſi moniti ei non obediant. argumentum dict. c. cum ad verũ Inno. ¶ Dicit Hoſti. quod ſecularis ad requiſitionẽ eccle. poteſt & debet excommunicatum proſcribere: cũ & finaliter exigente rebellione debeat animaduertere in eundem: vt de ver. ſignifica. nouimus. de iudicibus cum nõ ab homine. j. c. qm. in fine Et econtra, eccleſiaſticus excommunicare debet proſcriptos & rebelles Iudicis ſecularis ad requiſitionem ipſius vt dicto. c. qui reſiſtit. Illud autem certum eſt, quod vterque vitandus eſt. ſ. excommunicatus & proſcriptus, ſeu bannitus & neutri eorum vaſſalli ſunt obligati, donec ab eccleſia, vel à Rege fuerint reſtituti: vt in li. feu. hîc finitur lex. c. domino Guer. vñ neceſſa. eſt potẽtia ſecularis eccle. & cõtra. Nã plerũque eccle. in potentia eſt quaſi paraliticꝰ & ſecularis ſcia qui ſi furioſꝰ vnde ritè agẽdo pręcedere ſemper debet gladiꝰ ſpũalis: ſed hodie in multis locis nec ſpiritualis inſtruit, nec corrigit. & ſecularis debiles maleat indiſtinctè Iura eccleſiaſtica occupando. de quo in ſumma de treu. & pa. § qđ ſic inſtru. bellum. ver. quid ergo. de comitibus. Hoſt. ¶ Quartò opponitur ad idem: quia ſi Iudex ſecularis nouerit ſententiã eccle. iniuſtam, non videtur, ꝙ teneatur eam exequi quia ſi cogeret rem inique agi ſuum auxilium denegaret. ar. xj. q. iij. qui reſiſtit. Facit litera ſequens ibi ad pręiudicium. Solutio, quidam fatentur ſimpliciter argumentũ contra quos videtur facere. ſ. ti. j. ij paſtoralis § quia verò. Sed illi ſoluunt, quia ille textus loquitur in caſibus, in quibus ſubditi debẽt exequi ſententias ſuorum maiorum, quibus caſibus dicitur, quod exequi debent etiam iniuſtas. Modo hîc loquimur de ſecularibus poteſtatibus, quæ non ſunt ſubditę eccle. poteſtati. Imo pares ei, vt. xcvj. di. duo ſunt. & c. cum ad verum alle. Ponit exemplum ſimile in alijs Epis: quia ſi vnus Epiſcopus ferret ſententiam alius non teneretur exequi: nec ea exequeretur, ſi ſciret eam iniuſtam. ¶ Ratio horum eſt ſecũdum eos. quia in bono debent tantum ſuum impendere. x. di. c. pe. & vlti. remittit Nouel. ad not. ſua. ſ. ti. ij. cum in iure in vlti. gl. ver. ſi verò manus. ¶ Quid dicendum? Inn. pręmiſsis ſic per eũ recitatis finaliter circa hoc ſic diſtinguit: quia aut ſine cauſę cognitione & ſententia. petit eccle. Iudex aliquod ledi per regem, ſeu alium iudicem ſecularem iniuſte: & tunc ille non tenetur ei obedire. Et ſic procedit quantum ad hoc opinio prędictorum argumentum literę, quæ ſequitur ibi non ad pręiudi. Aut cum cauſę cognitione Iudiciali & ſententia &

poſt

post sententiam, & contra condemnatũ petità Rege, vel alio Iudice seculari, quod in cõdemnatom suam sententiã exequatur: puta, quod condemnatus nolens parere castigetur per Regem: & tunc ille tenetur hoc facere: vt dicto § quia verò. Et excommunicandus est, nisi faciat: vt .xxiij. quæstione. v. Administratores: nec tunc est eius inquirere, an sit iniusta sententia nec ne: vt per omnia tunc idem dicam in Rege, quod in subditis: vt notatur in dicto § quia verò. & eod. titu. cum in iure. ¶ Sed contra proximè dicta opponitur de c. isto ibi: *non ad præiudicandum*. Nam per istam compulsionẽ iudicis secularis videtur ei in sua potestate preiudicium afferri. So. dicit Inno. quod in hoc non videtur istis preiudicari, quin ipsi possint etiam iustitiam facere. Vel aliter secundũ eum is est huius literę sensus: quia per hoc auxilium, quod seculares potestates impendunt Prælatis non debent sibi ipsę seculares potestates aliquid iurisdictionis vendicare, nisi ad libitum ipsius Episcopi. Innocen. ¶ Dicit Ligna. aduerte: hoc sic est intelligendum: quia si Iudex ecclesiasticus processit seruato ordine iuris. secularis impendit auxilium suum requisitus per ecclesiasticum: quia ad illum non spectat cognoscere, an iste rectè processerit nec ne Sed si ex abrupto im properaret, secus: & idem dicit econtra dicit tamen in dubio obediendum per. c. ad aures. de temporibus ordi. ¶ Sed quid si secularis Iudex requisitus debitè per ecclesiasticũ non vult ei parare auxilium? Ecce patet in predictis, quod Inno. videtur dicere quod sit excommunicandus. Et idem videtur sentire Ber. de foro cõpeten. cum sit generale & Nouel. de dila. c. fin. vbi dicit, quod ecclesia contra hostes potest petere subsidium à principibus secularibus. & si non præstẽt potest excommunicare. Et facit optimè de excep. c. ij libro. vj. Imo videtur plus, videlicet quod potestas secularis ter per ecclesiã requisita, & non curans facere iustitiam, sit ipso iure excõmunicata: vt. c. administratores. xxiij. quæstione. v. vbi sic notant Ioannes & Archidiaconus. Et pro hoc de testa. cog. c. j. in fin. & de exep. c. ij. alle. Facit quia per eadẽ verba, per quæ fertur excommunicatio. ĩ. de iudicibus. c. j. in fi. Fertur etiã in dicto. c. administratores in fine. Tamen ibi not. Archidiaconus quod hoc non seruatur de facto. ¶ Nec immeritò secundum Coll. hîc: quia textus non loquitur ibi, vbi inuocatur brachium seculare in auxilium ecclesiæ. Sed vbi requiritur facere iustitiam personis miserabilibus, quæ non sunt de foro ecclesiæ: nisi cum extra iudicium opprimuntur: vt notat Inno in. c. venerabili. š. titu. ij.

¶ Quintò opponitur ibi: *iudicare*. quia nõ potest iudicare exemptos. ĩ. de priui. volen. cum similibus libro. vj. Dicit Inno. Aut clericus exemptus est præter Papam superiorem nõ habens: vt sunt templarij, hospitalarij & alij exempti. & tunc non valet, quod fit à prælatis contra eos: vt in contrario. Aut non sunt exempti, sed dicãt inquirenti se obiectos: & tũc siue sit clericus, siue laicus, qui confitetur se subiectum inquirenti secundum Inno. Vel notorium est, secundum Hosti. si sententiæ non pareat inquirẽtis. nec coram superiore appellationem vel supplicationem prosequatur, secundum Innocen. Nec aliquid rationale prætendat secundũ Hosti. ecclesiasticus iudex suam censuram exercebit in eum: vt dicto. c. cum ad. xcvj. di. Remittit Hosti. ad nota. in dicto. c. volen. Et ego te remitto ad ea, quæ scripsi in clemen. j. ĩ. e. in. viij. quæstione & remissionibus ibi datis. ¶ 5 † Sed iuxta hoc quæritur, nunquid Episcopi possunt procedere contra Reges & principes? dicit Inno. nos tantum dicimus, quod Rex, vel Imperator semper post monitionem Canonicam excomunicabitur pro notorijs excessibus. nisi pareat. lxj. di. vale. Nisi esset nimis seuerus, vel iniuriosus. Tunc enim Papa vicarius summi Regis cognoscet etiam de non notorijs. & inquiret si sit infamia: vel si accusatur, subaudi secundum Hosti. idem si denunciatur, arg. secundũ Inno. Insti. de his quæ sunt, sui vel alie. iur. § vlti Inno. & § sed hoc iure. & § dominorum. e. titu. & de iudici. nouit. ĩ. de ma. & obed. omnes. Hosti. Tamen ista videntur dicere, quod Reges & Principes indistinctè supsunt Epis, & per eos possunt excõmu. vt legi. & notat. xj. q. iij. si autem. xj. di. certum. de senten. exc. quicũq;. vbi per Archi. tamen tutius est. quod fiat per Papam propter futura scandala arg. ĩ. de presump nihil. Coll. ¶ Sextò opponitur. quia vicarij & officiales Episcoporum sunt ordinarij & tamẽ nõ possunt, quę hîc dicuntur: vt leg. & nota. ĩ. de offi. vi. licet li. vj. Solutio hoc capitulũ intelligitur de ordinarijs principalibus: puta de Epis, non autem de vicarijs & officialibus eorũ in quos non transit hęc potestas: vt in contrario ¶ Septimò opponitur ibi: *secundum quod canones censen*. Nam Imo iudicare debet secundum quod sibi videtur in conscientia sua. arg. ff. de arbi. l. qualem. Vide Ber. in fine glo. iij. Et dic, vt dixi š. titu. ij. pastoralis § quia verò. in. ix quæstione. & . ĩ. e. in. iij. questione. ¶ 6 † Primò circa materiam primę oppo. propter dicta Henrici, quęritur qualiter quis, & quando, seu quomodo potest procedere ad inquirendum cõtra subditos ¶ Et primò colligamus casus indubitatos. ¶ Primus est de Papa, qui quãdocunque & quotiescunque sibi videtur: maxime, quando de iuribus ecclesiarum agitur, inquirere potest. de testi. cum olim. vt eccle. bene. vt nostrũ vbi de hoc per Host. Et quãdocũque agitur de pecca. ĩ. de iud nouit. Nouel. Ber. ĩ. de fideiuss. c. ij glo. fi. & Hosti. post Archi. ij. q. j. in primis. Secundus casus est respectu inferiorum super iure speciali & principaliter parte tangente, & in ea residente: quia in ea non cadit inquisitio: Imo intentatis actionibus de talibus est agendum: vt § de lite contesta. auth. offera. canon. iuj. questiõe. iij. & . ĩ. de libello. obla. per totũ. Nisi tangatur periculũ animæ. Et maximè parte agere non volente: vt in retentione vsurarum, vel impedimento exequutiõis test. sic de iur. ad nostrã. ij. ¶ Tertius casus, si tangatur ius princi. quia tunc indubiè inquiri potest: quod dic, vt legitur & not. C. de bo. va. l. j. lib. x. ¶ Quartus casus in delegato Papę, cui Papa proprio motu cõmisit inquisitionem. Et hoc maximè si narret Papa clamorem. seu infamiam iam ad eum peruenisse: quia tunc põt delegatus statim super veritate inquirendo procedere cõtra delegatum omisso processu super infamia: quia Papa iam videtur illum pro infamato habere. arg. ij. q. v. omnibus. & . ĩ. de accusa. sicut olim. ¶ Quintus casus est, si Papa etiam ad instantiã partis mãdet de veritate statim inquiri. no. ĩ. de ac. cum oporteat. per Innocen. Hosti. Ber. & Abb ¶ Sextus casus est, dum delegatus articulo inquisitionis infamiæ renũciat etiam tacitè. ĩ. de accusa. c. j. libro. vj Septimus casus in quadruplici inquisitione generali primo fit generaliter super statu eccl. in capite & in membris: de qua de elect. per inquisitionem. de re iudi. eam. J. & . A. quia tunc sufficit prelatum ecclesię esse infamatum vt ibi. Sic not. Specu. de inqui § nũc tractemus. In fine pe. col. versu, & dicunt quidam secundo. & hoc in delegato. Idem in ordinario: cum fit inquisitio generalissima ex mero & puro offi. vt in concilio prouinciali, de statu prouinciæ, ad personas & ecclesias referendas. de accusa. sint de preb graue. vbi de hoc per Inn. & Ho. Quòd intelligit ibi Hosti. de confess. vel de quibus statim potest fieri fides sine indagine: vt not. in. c. sicut olim. alle. quia dubia nõ possunt corrigi. xj. q. iij. graue. Sed sunt committenda: vt leg. & notatur de renun. post trans. maximè ita in paucis diebus quibus durat concilium, quibus fortè de infamia inquiri nõ potest. Et idem est si per ordinarium fit generalis inquisitio tam in capite, quam in membris: puta in actu visitationis de censu. Ro. § sanè & § te. & § no & . c sicut olim. all. Et idẽ Inn. in inquisitione generali, quę fit super maleficio, quod cõstat esse commissum: sed ignoratur quis cõmisit iuxta l. congruit. ff. de offi presi. Sed nominato aliquo specialiter in iquisitiõe homini generali. & aliquo probabili reperto contra eũ, post procedetur solemniter & ordinariè: vt dicto § sanè. secũdum Pe. & Abb. hîc, & Spe. de no. crimine § j. versu. hoc autem cõmuniter obseruatur. Et sunt omnia ritè computando decem casus, quos tanquam indubios resecare licet. Et dicere possis in eorum pluribus regum proximam pati fallentiam. ¶ His autem casibus sic exciusis, do pro regula, quod regulariter. i. õ

debet, nec de iure potest procedi contra aliquam administrationem pro iure tangente fauorem & vtilitatem rei publicæ vt pro crimine puniendo: nisi ante omnia cõstet de infamia, vel graui scandalo, ꝙ infamiam gereret. Et patet etiam in delegato Papæ dato ad instantiam partis, cuius expo. infamiã irrogare nõ potest. arg. C. qui no. ir. infa. l. verbum. Sic. ĩ. de accusa. qualiter. ij. Not Vincen. Inno. & Hosti. eod. titu. cum oporteat. & Card ĩ. de accusa. c. j. li. vj. Item patet in ordinario ex not. Tan. Go. Ber. hic. Et arg. ĩ. de symo. licet Heli. ac Laud. & In. lxxxiij. di. nemo. Licet Hosti. videatur contra, dicenti. ꝙ Episcopus potest inquirere ex puro & mero offi. nullo libello oblato nullaque lite contestata. arg. ĩ. vt lite nõ contest. quoniam freq § sunt & alij. Et videtur expressum in dicto. c. vt nostrum. ver. & ideò vt eccle. bene. vbi dicit. te maximè ei occasionem præstante, & c. vbi exponit Hosti. cum ergo idem, & si non præstares: dummodo ad aures nostras probabiliter peruenisset. Sed ibi loquitur in Papa. Sed dici potest præmissa intelligi: cum agitur ad prælatũ deponendũ à beneficio, vel administratione amouendũ: vt. c. qualiter. al lega § ij. Fallit ergo secundum hæc prædicta regula vltra casus. s. vt in dubios remotos, dum fit inquisitio contra Prælatum solum ad hoc vt emendet id, in quo peccauit & pœnitẽtiam agat: quia tunc sine infamia potest procedi contra eum secundũ Hosti. qui ibi not. in dicto c. vt nostrũ. per. c. illud. arg. de suppl. ne. Præl. c. ij & pe. de cleri. pereg. c. fi. de iurisd. ad nostra. ij. & c. Quitaual. & c. sicut nñs de pb graue. de cla. despõ. cũ inhibitio, de accu. si cõstiterit. Sed põt itelligi dictũ Gregorij. dicentis, quod crimina semel audita indiscussa nõ. relinquebat. ĩ. de col. de te. c. ij. Ita no. Host in. c. all. vt nostrũ & Nouel. post eum & glo. Nouel. post eum. de te. c. ij. Ita not. Hosti. in. c. alleg. vt nostrũ. & Nouel. post eũ & gl. & Nouel. post eum. de cõsue. nõ est. libro. vj. & Zenzel. in cle. de offi. ordi. & in externa execra. in fi. super verbo, inquirere. Et de hoc per Lau. in dicta. clemen. j. de offi. ordinando. secundum Hosti. qui vltra remittit & ad alia not. sua in dicto. c. qualiter. di. j. & vltima.

7 ¶ †SECVNDO queritur ibi: *conuocent*. Pone Epus excõmuni. prælatũ dicetur suę: quia non recipiebat eum visitantem: verum prælatus quia prius appellans appellauerit, dicẽs se exemptũ, & in possessiõe libertatis, & per Epis. nonꝗ fuisse visitatum, excõmunicationẽ cõtemnit. Et propter hoc Epus contra huiõi prælatum inuocat brachium. seculare Prælatus verò dicit brachiũ sibi nõ præbeodum: quæritur quid iuris. Hãc quæstionẽ disputauit Io. Montemurio. inducens ꝙ Epo ius cõmune: quia monaste est in sua diœcesi. xvj. oẽs Basilicæ. & de relig. do. de zenodochijs Iuncta. xviij. q. ij. visitãdi. & ꝙ ap. non valet cõtra correctiunẽ. ĩ. c. licet. cuio cõcor. Nec præscriptio. de præscrip. cum non liceat. Et ꝙ præsumitur pro sententia de re iudi. c. sicut. non pro appel. Nisi probetur eius iusta cã. de appel. vt debitus. Ideò debet iudex secularis parere Epo, vt hic. Nec est eius cognoscere de iustitia vel iniustitia, sed solum exequi: cum exequutor sit. s. titu. ij. pastora- § quia verò. In cõtrariũ inducit, quia nõ est obediendũ iniusto mandato: vt. c. quæ resistit. alleg. etiam si iuramentũ interuenit. de iur. veniens. Sed precedẽs appel. ex iusta, vel verisimili causa, reddit illud iniustum extra iudiciũ. ĩ. de appel. bonę. Quia ea pendente, nil innouandũ. de appel dilect. Imo ex cõmu. sequens nulla. c. ti. ad audientiã Ergo cuius execu. fieri non debet. no. s. ti. j; ex literis glo. pe. Nec ad eam extẽdi debet brachium seculare: quia nõ debet exhiberi ad prędicandum vt hic. l. no si sñia teneret, ex quo est ab ea appe. supplẽdi debet eius exequutio. ĩ. de iur. veniẽtes. Non obediet ergo Iudex secularis cõtra iura. s. titu ij. si quãdo de rescrip. si qn. Maximè cum in dubio sit appel. deferendũ. § de app. dilect. ad fi. Item in præiudiciũ Papę, vel illius, cui prelatus immediatè subest, non debet fieri executio. de re iudi. cum super. Nam & sine appel. non excõicatio. lata in exemptũ. de reli. do cum dilectus ¶ Sol. tenuit, quod inuocare nõ potest. nec compellere, nec inuocatus obedire tenetur: dicens contraria loq quando Iudex eccle. procedit seruato iuris ordine contra illos, qui de facto nõ de iure sunt rebelles. Et cum non est ap. ex iusta causa: vel ille cõtra quẽ proceditur, non est in possessione libertatis. & decre pal. § quia verò loqui de sñia i... ste lata contra ius litigatoris à quo nõ est appel. secus si cõtra constitutionis: vt ibi not. Fa. de re iudi de cætero. Nec dixi cõdemnatᵘ, qui appel. vel qui à non suo Iudice damnatus de ap. pasto. ff. de pœnis. § fin. & ad materiã vide quod dixi s. titu. ij. cum in iure. post glo. Et fortius prędicta procederent in delegato, per ea quę dixi. s. ti ij. signi. Nouella Colle. & Lignanus.

7 ¶ †TERTIO queritur qualiter intelligit. quod hĩ not. in. iij. gl. Ber. ꝙ Iudex habet iudicare scdm Can. & nõ scdm conscıam: de quo dixi satis. s. de offi. del. c. pasto § quia vero in. q. fin. dicit Collect. hoc intelligi de cõscia nõ informata ex actis & processu. Nam si esset talis secũdũ eam, de iure procedere deberet aliás timere posset pœnã. c. cum æterni de re iudi. libro. vj. Quid ergo si contra acta & process habet cõsciam informatã? dicit Coll. secundũ Tan. & Ber. ꝙ eam debet deponere: vt in. c. pasto. Sed quid si nullo modo vlt. vel potest suam cõscientiã exactis informare? dicit ꝙ tunc ... mittat: quia nullo modo debet venire cõtra cõsciam, etiã erroneam. de resti. spo. literas. Ad quod vide Host in c. pasto. Sed quid si Iudex habet conscıẽtiam informatã ... scientia iuris: quia vidit cõdemnari de crimine, vel publice in iudicio confiteri aliũ, quã istum, quę nunc cõuincitur nunqd cõtra acta & processus huius cãę & secundum consciam suam i e iure formatã iudicare poterit, videtur, ꝙ sic per not. Host. ĩ. c. proximo. & per Io. xv. questiõe presbyter ad fin. Quam gl. recitat. Arch. de sente. excõ. is, qui. Dicit Col. se credere ꝙ non secundũ illam consciam, sed secundũ processum huius causę & acta habet iudicare. vbi agitur iure ordinario inter partes: quia sñia etiã contra res prius iudicatas tenet: nisi opponatur, si sciatur cõpetere exceptio. de re iudi. cũ inter. Sed vbi ex puro & mero offi. procederet Iudex, posset in ... opinio Io. vel vbi nil aliud probat Verum Nouel. ĩ. de coh. cleri. vestra. Dicit, ꝙ Io. prędictus intelligit illam sciam esse iuris, quę fundatur super notorio iuris, vel facti. & ꝙ super talibus debet procedere admonitio, videlicet ꝙ euidẽter. alias fieri non debet: vt notat Inno. de elect. nosti. ¶ Supple gla. ¶ In glo iij. ibi: *punire*. de hoc de foro cõpe cum sit. Et ibi: *dices*. vbi de hoc, & dicto § quia verò. Et ibi: *putas*. si dicat informatus exactis, cessat cõtrariũ. Et ibi: *tanquam Deus*. vel tanquam priuatus. Et ibi: *contra conscientiam*. supp. & cõtra iustitiam. Et io fin. lib. vj. ¶ In glo. pe. ibi: *admittetur*. ad hoc. xcvj. di. sed in adiutorium. & c. seq. & in Lombarda: vt Epi, vel cõi. sibi inuic auxilia dent in rubro & nigro. ¶ In gl. vlti. ibi: *attentare*. vel ꝙ sibi per id vendicent laici, quod Epi sine ipsius criminalia punire nõ possũt Go. Vel nõ ad prędicandum ipsi delinquẽti. Pe. & Ab. quasi nõ puniat ipsũ acriᵘ ꝗ debeat vel est senius, ꝙ nõ ira, vel indignatiõe petatur hoc, sed zelo iustitię. vel. i. per id nõ pręiudicatur Iudi. secularibᵘ, quin & ipsi possint inde iustitiã facere. Sed hoc non placet Host. ꝙ nõ iudicat Deus bis in ipsũ: nec in delicto. vnius hõis sępius querit. á. ti. j. licet. Nisi dicas eccle. Iudicẽ punire pœna spirituali, vel pñia ad correctionem criminis. de iudi. nouit. Seculẽ verò ad tẽporalẽ pœnã vel corporalem. Quod etiã nõ placet Host pro eo, ꝙ eccle. debet defendere pœniten. xj. q. i. in fin. in glo. nut. quod.

¶ SVMMARIVM.

1 *Generaliter quandoque quippiam licere, quod in specie non licet.*

2 *Generalis excõmunicatio de iure, num ferri possit? & nu. 8.*

3 *Iustitiam nemini denegari debere.*

4 *Sacerdos excõmunicat & nu. 6. Et sacerdotis quot confi... re censeatur?*

5 *Iudex non secundum conscientiam, sed iuxta Canones ...*
& numero. 7.

9 *Excõmmunicatio facta iuxta formam de qua hic a i effectus sit?*

CAP. II.

Si sacerdos

SI Sacerdos. Cas. Ordi. q scit, non vt iudex, sed vt deus vel hó, subditú esse criminis reú: idetermĩnatè pót: sed nó noíatim eú arguere, vel punire. ¶ Expone literam *sacerdos*. i. secundú quosdã Abba. eccle. rector cura & subditos habés & hoc placet Hosti. vel .i. ordinari⁹ hoc est Epus qui est sacerdotú maior & hoc notari videtur in sum. In. & placere videtur col. & facit qa verbú simpliciter positú bene pro ma. & digniori signifi. repetit vt instini. de iure natu. § cóuoc. *iudiciario*. Dicit Hosti. vel extraordinario de quo. s̃. c. prox. & signat verbú hec expo. scd'am verbi sacerdos quã proxime dixi qa nullus alius pót iudiciariú ordinẽ seruare de iure cõi saluo q archipsl. legi. & not. s̃. de offi. archipres. vt singule. iij. q. ij. *possint*. nec túc donec probatum sit Host. & pe. hoc enim cãu poterit nóiatim argui secúdum pe. etiã si ille sibi cófessus fuisset facit q dicã de peni. oés vers. cauea. Nouel. indeterminate. i. in genere vt in gl. dixit Christ⁹ Mat. xxvj. nec in hoc fuit Christe proditor nec in eo q dixit iudę tu dixisti vel cú dixit qui intingit &c. not. de consecra. di. ij. qui omne &c. ij. q. j. si peccauerit in glo. ij. *vnus*. scd'a. q. j. vnus *illorum*. per furtú vel simili modo *petierit* à sacerdote p dicto qui bene scit quis fuit cómittés. *pót* & debet nemini enĩ iustitia denegari inter in fi. excõmu. v. q. j. quidã & in scrip. de sen. c. j. lib. vj. *Iudex* dicit Host. in qua parte probari q not. s̃. c. proxi. in tertia glo. Sed nóne sacerdos celebrat vt Deus quare igĩ nó vtĩ scia quã habet vt Deus cú nó sit in actu iudiciali sed potius diuino. Respódet Host. q nec Deus oés peccatores expellit Imo potius tollerat malos in bonis vsq; ad diem segregationis. Mat. iij in fin. xxiij. q. iiij. c. j. & per totú *Remouere*. vij q. ij. c. ij. & . iij. Inn. *admonere*. in secreto. I. de sen. excó. cú nó ab homine Inn. *Christe*. j. q. j. Christe. de cós. di. ij. nó prohibeat Inn. *Ingerat*. qui si paré noluerit nichilominus celebret *Iudã* qué tñ nominauit. Dyabolú. Io. vj. in fin. † Nota primo ibi: *indeterminate*. aliquid licere in genere q nó in spẽ scd'um Inno. & Ber cócordãtq; sunt in. ij gl. Ber. ¶ † Secúdò nota, q de iure pót ferri excõmu. generalis. v. q. j. quidé secundú Inno qui exponit *Institiã*, nó de aliqua persona generali: sed vt excõmuni. in genere, quicúq; fecerit nisi emédauerit, Quod intelligit Host. monitióe gñali pmissa. de sen. exc. Romana § sed nec in spé. Sed nec obstat. e. c. § caueãt. qa verú est gñeralé excõmu. nó debere fieri, nisi ex cã ratióali. Sed incertitudo est cã rationabilis vt. ff. de rei ven. quę de tota § incertę. &c. ff. quorú legatorú. l. j. § nónunq̃ ¶ † Tertiò nota ibi: *pót*. q nemini debet iustitia denegari. j̃. ti. ij. inter. ¶ † Quartò nota, q sacerdos excõmu. Quintò nota ibi: *confessum*. tres conscías sacerdotis. vnã habet, vt Deus: aliã vt hó de eo, q vidit, vel audiuit: tertiã vt Iudex. Interrogat⁹ in prima securè dicat: nescio. Gof. de hoc de poen. di. vj. sacerdos. de excel. p̃l. dilect. ¶ † Sextò nota ibi, Iudex hîc appertè pbari, q no. s. c. prox. in tertia gl. videlicet, q iudex debet iudicare secundú cano. nó scd'm consciam. De quo ibi tetigi in tertia quęstione, & in. viij. oppo. & plenı⁹. s̃. ti. ij. pasto. & § si verò. in tertia oppositióe & q dicã. j̃. e. c. in. iij. oppo. ¶ Oppo. primò contra primú notabile, & solue, vt hîc in. ij gl. Ber. cui cócordat Inn. remittés ad nota. in dicto § caueãt. Dicit Lign. Aliquando loquimur de actu indifferenter genus & specié & ad dispositioné de qua agitur vniformiter se habere. & hîc tenet regula, q id licet in genere. quod in specie licet contra: vt. j̃. de regulis iuris in toto. Sed illa facit contra. Aliquando loquimur de actu nó cócernéte vniformiter: & túc secus, vt hîc. & de procu. q ad agendú. li. vj. Tu verò dicas hîc inter misceri quinq; difficultates. Prima est vtrú liceat arguere de genere ad quãlibet eius specié. Secúda vtrú econtra. Tertia, vtrú liceat facere In genere, q liceat facere in specie. Quarta ecótra. Quinta vtrú generi p specié deroget. Quarú sola tertia cótingit materiam opposi. & nostrę decret. De quibus omnibus in dicta regula in toto propono dicere. Circa tertiã ergo difficultaté distingue: qa aut potestas ex pte diponẽtis, vel dispositio ex parte sui dispositę seu eius defect⁹, aut iuris, vel hominis phibitio spãlis, seu rationis alterius diuersitatis inter casus, impedit facere in genere q in specie licet, vel ecótra: & túc nó est de vno ad alterú arguẽdú: aliàs sec⁹ vt patet in iuribus alle. hic inde. ¶ Extat vj. difficultas qualiter sub gñali dispositióe cópreheditur spãlis, vel excipiĩ ab eadé: de qua dicet in regu. in gñali.

6 ¶ † Secúdò opponiĩ cótra. iiij. notabile: qa videĩ, q sacerdos simplex de iure excõmu. nó possit. Nam nó reperin de iure q sacerdos simplex habeat iurisd. aut cãę cognitioné, sine quibus tñ excó. ferri nó debet. igĩ. Hosti. intelligit, q hîc dicitur de curato, remittés ad sum. de sen. exc. § quis possit exc. seu § nedú auté ius. Lau. stat oppo. per notata. s̃ ti. j. nouit. Abbas cócordat sic: qa si hoc habet cósue. tunc hoc possit cú cãę cognitione. ar. j̃. e c. duo. de arbi dilect. Sed cessãte cósuetudine nó pót excõmu. cú cãę cognitióe: vt in cõtrario. sed bene generaliter, vt hîc. Pe. verò recidés in idẽ, dicit q nó pót excõmuni. personã certã. Nouel. Cal & Lig. hîc nó eligút: sed remittit Lig. ad dicéda. j̃ c. proxi. Henri. verò hîc longuam philacteriã ponit in sua distinctione prima, dicés in effectu primò, q simplex sacerdos parochia & cura carens nó pót excõmu. ex defectu iurisd. ar. j̃. de iudi. at si cleri. de paroch. nullus. de cósue. ad nostrã. cú ibi alle. & propter defectú subditi. propter q nó pót dici sñia pastoris. xj. q. iij. sñia. Nec valet cósuetudo cótraria tãquã rationalis iurisdi. turbatiua & eccle. ordinis cófusiua. xj. q. j. de persona. & quòd not. Hosti. de cósue. quãtò. de offi. ar. cú satis de so. cóp cú cótingat. vbi notat, q cósue. nó potest dare priuatę personę potestaté excómuni. Ideò dicit, de hñte curã & parochi. quo ad nó subditos in parochia nó delinquẽtes per pdicta. Et quia paria sunt nó habere iurisdi. & nó habere in illum. ar. ff. de legi. tute. l. intestato. &. dicto. c. nullus cú ibi nota. ar. C. de testa. l. cósulta. & dicto. c. de persona. vbi. de hoc. Secúdò dicit, q sacerdos etiã habens parochi. non pót. solemniter anathematizare. iuxta c. debét. xj. q. iij. & c. visis. xvj. q. ij. qa mucro est Epis. Notant Ber. & Hosti. j̃. c. prox. Sed bene pót aliàs excõmu. si hoc habeat cósue pscrip. ar. c. duo. & c. cú cótingat. alle. ix. q. iij consuest⁹ pótem cósue. hoc dare p̃l. j̃. c. prox. licet no priuatis. No. Hosti. in. c. cú cótingat Facit de elect. dudú. ij. § tadé. No. Io. ij. q. j. nemo & . xj. q. j. experientię. & Abbas hîc & Archi. xxiiij q j. c. miramur. § his autho. & Go. in Sum. de sen. excómuni. ¶ Posteà subdit secúdú Go. & q hoc etiã possit sacerdos habés parochiã cessante cósuetudine de iure cói, per. c. nemo. & hoc & sequés cú allegatis i illis. Probat, qa iurisd. habet. Igiĩ coerctioné. ar. s̃. ti. ij. ex literis. Sic no. Go. s̃. de elect. transmissã. & Io. q. iij. c. ij. in gl. fi. & dicto § his autho. in quo § & in. c. legiti. lxxxiiij. di. dicĩ, q nil facit Epus excepta ordinatióe, q nó faciet psby. sed subdit vt dixi, q Lau. & Ioã. de Deo tenent cõtrariú probant: quia excõmu. cú cãæ cognitione est ferenda: vt. c. nemo. & de app. reprehensibilu. ¶ Finaliter distinguit dicés q sacerdos parochi. vt ordinarius in forma iudicij & cú cãæ cognitione excómo. nó pót. sed bene generaliter, vt hîc fuit secúdum Abbaté. Dicit tñ q spãliter ex causa posset interdicere diuinú offi. vel eccle. sacrã: vt hîc, & c. nemo. qa in talibus sine cãe cognitióne & forma inde sufficit solus sacer. ordo. vt. c. nemo. Not. Archi. in glo. fi. & § his autho. alle. & Specu. de leg. § núc de Epis. versu li. pót. Sic intellige primã opin. & nota. Hosti in dicto § quis possit excommunicare. ver. si dicas. vbi dicit. quod sacerdos ex quo curam habet in notorijs, habet potestaté exco. pmissa admonitióe & nominib⁹ quæ sine libelli oblatione expediri possút. j̃. de clan. despon. cú inhibitio. Hoc intellige verú, nisi fortè contraria consuetudo, aut superioris. i. Epi. inhibitio hoc impediat. In oculis verò requirentibus iudicialem indaginé non possunt tales excõmunicare: nisi contraria cósuetudo, vel spãlis concessio, seu delegatio hoc eis præbeat: vel nisi essent eccle. collegiarum Prælati ab vniuersitate electi: vt not. glo. Bernardi. j̃. c. proximo, qua hîc approbant Vincen. Tan. Lauren. Inno. & Hosti. & Innocen. j̃. c. quanto. & . c. pastora. & de præben. in Late. & de priuile. cum & plantare § in eccle. & Ioan. And. in capite. & dicto c. de persona. & Io. Au. de cóstitu. c. ij. lib.

vj. secundum Henri. qui super hoc, videlicet quis possit & debeat habere iurisd. spiritualem vel temporalem, remittit ad Lau. in Cle. j. in fi. de cele. mis. Col. verò dicit adhuc stare cõtrarium: quia excõmunicare pars est iurisdictionis. de ver. signifi. quærẽtu. s. ti. ij. ex literis. Et hoc tam in notorijs, quam in occultis ¶ Ideo finaliter credit, ꝙ nullus sacerdos etiã curatus seu alius iurisdictionem nõ habens excõmunicare põt: vt notatur in. c. sequenti. Vnde. c. istud & omnia prędicta. si bene inspiciantur loquuntur de habente iurisdictionem quod probat hîc litera sequens: nisi iudici ordinario. &c. Et ita not. Spec. de offi lega. circa principium. & videtur casus s. de offi Archi. c. Archid Et ita nota. consuetudo legitima, quę est legum interpres. Et ita notat Lau. in tractatu suo de sacra. Et ista est sententia Ioan. licet Archi. ibidem. Et de sen. exco. Romana. & de consti. c. ij. lib. vj. teneat cõmu sententiã, sacerdotem scilicet curatum excõmunicare posse. ¶ Marti. tenebat dictam opinionẽ Col. & illam etiam credo verã. qa nullo iure cauetur expressè, ꝙ rector prouincialis ecclesię nõ collegiatę habeat ea ratione, quia rector iurisdictionem extra pœnitentiale forum, seu potestatem censurę: & tamẽ hęc potestas nulli de iure cõpetere põt: nisi cui de pub. à iure, vel à consuetudine, aut à Principe, vel alio ordinario Iudice est cõcessa: vt C. de iudi. l. nullus. Nec obstat hoc. c. per id, ꝙ dixi in oppositione super verbo, sacerdos. & super verbo, iudiciario. Et quia quantum ad hoc supponit, & non disponit, & debet referri nõ generaliter ad omnem sacerdotem: qa omnes concordant, ꝙ simplex sacerdos non curatus hoc non põt: sed solum ad sacerdotes, aliàs de iure, vel consuetudine homini potestatem habentes. Qui autem sint illi notabitur in c. sequen. Sed quia rectores parochiarum nõ collegiarũ sint tales, non dicit ista, nec alia decreta. Et eodem modo respondet ad. c. nemo. allegatũ. & vt tactũ est, viget vniuer. eccle. consuetudo ita seruans. arg. xj. di. de his de consue. cum dilectus. ff. de legi. l. minimè. & l. cum de interpretatione. Dicit enim hic Henri. quasi omnes doctores in hoc concordare, quod in huiusmodi excõmunicationibus cõsuetudo est tenenda. no. Bar. Brix. c. nemo. Ideò dicit glo. super Ray. in Sum. desen. exc. §. infligitur dicit de excõmu. quas ferunt diebus dominicis in parochianos vsurarios fortiarios, turban. aratra, aut dãna alia incerta committentes, & similia: quod si scientibus Episcopis & non contradicentibus ferantur, & Episcopi tales reputent excõmunicatos, & eos tanquã excommunicatos absoluant, per huiusmodi approbationem Episcoporũ bene ligant. & facit quod Tho. & Pet. iiij. senten. di. xviij. tenent, quod tales possunt excommunicare in casibus, qui eis concessi sunt à iure, vel ab homine, aut à consuetudine: aliàs non. Et ista est veritas. Sic capitulum de consuetudine vel in indulgẽtia excõmunicat & interdicit. aliàs nõ. s. de rescrip. ex parte Decani. de consue. cum inter vos. Sic dicit Hosti. intelligi sententiam Ray. in dicto §. xx. infligitur.

7 ¶ † TERTIO opponit. Cõtra sextum notabile, quod Imo Iudex debeat sequi cõscientiam suam in iudicãdo. quia aliter peccaret grauiter. j. de restitutione spoliatorum literas de sententijs excõmunicationis per tuas. & grauiter puniretur. j. de re iudi. c. j. Primò exclude casus indubios. Primus est de conscientia. quã quis habet vt Deus: vt in cõfessione sacramentali, quam non potest sequi: vt hic, &. j. de pœni. oĩs §. caueat. ij. quęstione. j. Deus omnipotens. & cap. nil. & ca. de manifesta. vij. q. j. cum autem. &. j. quęstione. j. Christus. Item si vt homo, sed sub secreto. Super quo vide Henri. in. c. omnis. in. v. di. Etiã si Prĩceps de potestate ordinata. argumẽtum. C. de leg. l. digna vox. ij. quęstione. vij. nos. si competenter. de rescrip. si quando. de in integrum resti. cum ex literis. versu. perspeximus. Secus de absoluta. j. de testi. cum à nobis. in fin. de consuetudine cum dilectus. & cum venerabilis ff. de legi. l. Princeps. de constitutione Princ. l. j. Insti. de iure naturali §. sed quod Principi. Not Iaco. de Ra. & Cyn. C. de precibus Impe. offe. l. rescripta. Ratio, quia pręsumitur conscientia sua iusta & incorruptibilis, sic quod non admittitur probatio in cõtrarium. Et quia ergo supra legem est, dicitur lex animata in terris: licet possit esse, peccet. in auth. de consuetudine in fine col. iiij. ¶ Secũdus casus est de cõscientia informata à processu & causæ à iure: quia illa sequi necesse est: maximè cum concordat ipsa interior priuata conscientia cũ prędictis. Sic. ff. de offi. pręsidis illicitas §. veritas: fin. regum. si irruptione. de testi. l. iij. §. tu magis. C. de transact. l. age. de te. ap. ampliare. in fi. j. de restitutione spoliatorum cum ad sedem in fin. de proba. licet. in fin. Not. ff. de se. l. ij. & per Host. de pur. ca. accedens. glo. ij. ¶ Sed si sua priuata conscientia occulta, quam habet, vt homo, actis obuiat, casus dubius est: sed & tunc dicit Hosti. in glo. ij. prædicta sine huius conscientię scrupulo iudicandum secundum acta, post redibo Tertius casus nõ tam dubius est de cõscientia capitanea & temeraria in errante in iure & credente secundum iura habita relatione ad processum, condemnandum, qui absoluendus vel non condemnandus est, aut econtra. Et istam sequi non debet. C. de iudicibus rem nõ nouam. in auth. iurisiur. quod pręsta. ab hoc §. & ęquus ero. de defen. ci. §. iurisiur. de iudicibus §. omnis autem iudex. &. c. cum æterni. alle. & . s. de constitutione ne innitaris. Vnde si minus iudic. compulsus recepit excusatur à culpa. C. de iud. auth. hodiè. & §. æquus ero. alleg. argumentum. ff. de his, qui. vt indig l. tutorem. Insti. de inoffi. te. §. si tutor. Et maximè, vbi non potest consulere peritiores. argumentum. ff. de bo. poss. l. in bonorum. & . xx. quæstione. ij. faciat homo. Sed si recepit illud voluntariè, secus argumentum. ff. lo. & con. leg. si quis do. §. Celsus. & § sequen. Aliâs est sub. l. si quis fundum. &. ff. ad l. Aqui. l. inde Neratius §. finali. & Insti. eodem §. in patiẽtia. &. ff. de regulis iuris l. culpa. & eodem titulo. j. non est sine culpa. Etiam si communiter reputabatur discretus, per lecta & notata de ætate ad aures. de homici. tua nos. ¶ Quartus casus est de conscientia. quam Iudex habet, vt priuat' & de facto sibi noto, vt priuato: vt quia de domo sua. vel incedendo pariter vidit illud fieri, de cuius tamen contrario nihil probatum est in actis. Et hanc sequi non debet. argumentum. ij. quęstione. j. nos in quenquam Sed si sit notorium: tunc informare debet suam conscientiam vt iudex super notorio: vel saltem seruare formam, quæ seruanda est in notorijs: hoc est permittere citationem & alia de quibus per Bernardum & alios, de iureiur. ad nostram. in principio & per Inno. de cohabitatione cleri. tua. argumentum. j. ad Cor. v. de appel. cum sit. in fin. de accusa. euidentia. ij. quæstione. j. de manifesta. xj. quæstione. j. statuimus. Et sic dicetur tunc notorium iudici, vt iudici. ¶ His casibus. iiij. minus dubijs exclusis, restat casus quintus dubius, vbi priuata & occulta notitia, seu conscientia hominis, de qua. s. habet probationes contrarias actis, & in illis aduersatur de quo tetigi supra opinionem Hosti. Et hic videntur dicere Theologi, quod quis sequẽdo acta in hoc perplexo non peccet: nisi conscientia, quam non posset deponere repugnaret: quia tunc secus: vt dicto. c. literas. secundum Hẽricum, qui remittit Etiam ad notata sua de pos. Prælatorum bonæ. j. per quæ dicit ista supplenda & ad beatum Thomam in summa secunda secundæ quæsti. lxvij. articulo ij. & per Petrum, super. iiij. senten. dist. xxxvij. & Ray. in Summa li. primo titulo. ix. de iurato & periurio §. xiij. & fratrem Ioan. in Summa confess. de raptoribus rubri. de iudicibus quæst. ex hoc vtrũ Iudex. & quod nota. Inn. de simo. per tuas. ij. gl. ij. Et dic finaliter & adde quod scripsi de offic. dele. c. pastor. §. quia verò & alias remissionibus quas supra dedi in vj. not.

8 ¶ † PRIMO quæritur circa materiam tertiæ & penultimæ glosæ Bernardi quid si Iudex in genere sententiam ferẽs dicit sic. Excommunicato vnum de illis, qui furtum vel rapinam fecit: nunquid aliquis sit excommunicatus. Bernardus dicit, quod non in antiqua glosa. ¶ Sed dicit, Collectarius quod in fine sequitur vna modica additio, quæ tenet quod primò quilibet debet se excommunicatum reputare. & in eodem remanet Hosti. Et idem tenet Ioann. xj. quæstione. iij. excellentissimus. in fine primæ glosæ quia in genere permissiuus

timus hic. ¶ Dicit tamen quòd hoc verum nisi verba distri- ctiua forent dicendo excommunico vnum, &c. Nec esset ali quid per quod posses coniecturari de duobus. ¶ Prędicta in ducit Calad. q. de sacerdote habente. xj. hostias ante se: quas putabat esse. x. & protulit verba consecratoria: an omnes sint consecratę, vel nullę an verò. x. tantum: & quę? & dicit se nó habere vlterius pro dubio, per id quod statim dicet. ¶ Putat autem salua ecclesię determinatione, quòd si principalis intentio erat ad consecrandum, licet erraret in numero omnes sint consecratę, puta. si intendebat cósecrare hostias, quę erant ante eum, licet eas plures esse crederet, aut pauciores, quam essent. Hoc enim casu omnes sunt consecratę. Dicit tamen, quòd si intendebat solum. x. consecrare, & non plures tunc, nulla est consecrata: quia recta intentio requireretur vt de consecra. distin. iiij. solet. Modo ex quo ponitur incertum quę sint illę. x. patet, quòd illa intentio non est vera. Item finis ab intentione procedit. j. q. j. in fi. Si est finis, quę est rei cósumatio, vt intentio constituendo domus, est ipsam consumare & perficere. Talem enim finem oportet esse certum verum alium dici esse finem. propter quem res fit, vt quia domus fit: vt inhabitetur. & talem finem non oportet esse certú. Sed hic quęritur de fine consummatióis igitur. Item aliâs sequęretur, quòd sacerdos posset totum panem mundi conficere, si ad aliquem certum non esset necesse se referre, & hoc intenderet. Et sic vltra quam sufficeret fidelibus: quod videretur derisorium & contra mentem Christi. ¶ Item, quia per opus & virtutem Dei conficitur hoc sacramentum: scilicet omne opus Dei est certum etiam, quam ad numerum. iuxta Sapien. xj. omnia pondere, numero & mensura disposuisti. Et vbi est incertitudo, hic non est perfectio. ergo hic non est opus Dei. Facit etiam pronomen hoc quod habet demonstrare certum. Sed si demonstraret contra intentionem proferentis illud esset incertum. Sic & hoc casu incertum est: qa in numero intentionaliter errat. Item, quia sacerdos debet intendere quod ecclesia intendit, si ecclesia non intendit conficere panem incertum. Igitur.

9 ¶ † SECVNDO quęritur, Pone: dicit Iudex, excommunico te, vel absoluo, quid hoc operatur? Io. vbi tenet, & bene, quòd talis est fatuus, nec debet ferri sententia his verbis, de success. ab intesta. cum dilectus. ¶ Vnde dicit Archidiaco. quòd cum ibi sit repugnantia an verbis non tenet. ar. ff. de có di. insti. si Titius. Et hoc verum, si eodem instanti proferat vtraque verba propter contrarietatem. ar. de ap. solicitudiné. Secus si ex interuallo. Vt notant Io. & Archidi. vbi supra. qa tunc vltimo verbo absolutionis standum foret. ar. ff. de manumis. testa. l. sicut. & de hæredi. insti. l. si ita in princi. Hosti. autem nó putat, quòd Deus ad subtilitatem requirat, & ideò vterque ligatus est quo ad ipsum. Nam & aliâs eccle. non facit vim in verbis, quando constat de mente. de verb. signi. in his de quo. ij. c. ex parte. & quod habes in mercuri. Nouel. super regula. in obscuris. Dicit Collect. quòd hic non esset magnum si constaret de mente sed non videt quòd constet in casu pręmisso. Ecce: aduerte, refert an idem Iudex dicat excómunico, vel absoluo. Nam tunc si in eodem instanti sic vtrúque dicat: quia de méte nó cóstat nullus sequitur effectus. An verò de duobus Iudicibus dat quilibet, excómunico, sed ille non excómunicat: quo casu rectè loquitur Hosti. Et túcquia cóstat, quòd vterque illú esse excómu. desyderat excó. erit. Et sic opiniones concordabis. Et quod in secundo casu dixi, notat Archidi. vbi supra. Verum Collect. dicit, quòd si omnes secum conuenire vellent, diceret pręmissas sententias nullas esse: quia non videretur per hominem latè cum notoriè carean ratione. argu. eorum, quę leguntur & notantur. xxvij. q. j. si homo.

¶ Supple glo. In glo. j ibi: *confessus fuit*, hoc sequitur in textu. ¶ In glo. ij. ibi: *sunt autem*. ad finem. Hosti. allegat ad idem. ij. q. j. *nos*. de senten. excommuni. à nobis. de iure pa. ex literis. de acquiren. re. domi. l. quædam. de fundo dot. l. j. ff. de contrahen. emptio. l. in modicis. Et vide alia ad idem de re iudi. cum Bertholdus. super vltima glo. ¶ Et ibi. *x xij. d. fi. vel licet quamquam*. vbi de hoc. Et ibi: *inter cætera*, &. c. consuluit. &. c significantibus. ¶ Et ibi. *l. j.* allegat Hostien. supra ti. j. quod translationem. de rescriptis ad hęc. de dol. & contumac. ex literis. ¶ Et ibi: *solutio*. Idem Innocentius. & Hostiensis. ¶ In glos. penultima ibi: *excommunico. vnum*. nó dicit illum, scilicet vnum ex illis. Et ibi: *duo sunt T. iij*. ad hoc. ff. de libe. & posthu. l. nominatim. Et ibi: *quo duos*. ar. xxiij. q. iij. c. vltimo. Et in fi. de hoc. xj. q. iij. § cum ergo subditi. In glo. vlti. in fi. Lauren. & xxiij. q. iij. tibolus.

¶ SVMMARIVM.

1. *Prælatos Episcopis inferiores iurisdictio. & excommunicandi potestatem habere. Et censuram iustam non, nisi satisfactione præmissa, relaxari.*
2. *Plebani iurisdictionem habent. & de causis cognoscere possunt. nec tenetur superior sententiam irrationabiliter à prælato latam exequi.*
3. *Episcopus, & subditorum causis, prælatis inferioribus prætermissis, non cognoscit. Et superiores subditorum sententias exequi teneri. vt infra remissiue.*
4. *Plebanus, quorum curam gerere dicatur?*
5. *Prælati de iure communi, quinam iurisdictio. habere dicantur?*
6. *Vniuersitas ciuitatis, castri, burgi, villæ: an possit sua authoritate in plures diuidere?*
7. *Doctores, vel magistri scholarium, an possint collegium pro se facere?*
8. *Collegia, quænam de iure probata, vel improbata sint? Ciuitas etiam appellatur quæ vnicum habet episcopatum.*
9. *Secta & ligæ de quibus hic, an valeant & licitæ sint?*
10. *Ciuitates Thusciæ superiorem non recognoscentes, an possint inter se fœdus facere?*
11. *Collegia in ecclesijs, ecclesiasticisq; personis, qualiter sint de iure approbata? Et qualiter Prælati in eis iurisdictionem habere dicantur? Et an electus à collegio iurisdictionem habeat.*
12. *Hostiensis, quod Ebredunen. Archiepiscopus foret, idcirco in Prælatos liberius scripsit.*
10. *Prælatus curam habens, quando iurisdictio. administrationem habere dicatur?*
14. *Collegium, si clericorum & laicorum simul sit, an verum rector laicus esse possit?*
15. *Iurisdictioné ordinariam, qui dare possint? Et an consuetudo? Et id qualiter? vn. sequen.*
17. *Imperium merum, ac mistum, qualiter acquiratur?*
18. *Princeps cuipiam iurisdictionem concedens, qualiter eidem concedere dicatur?*
19. *Iurisdictio. ordinariam, num dare possit, qui Principe inferior sit?*
20. *Episcopus de inferiorum causis, Prælatis inferior. prætermissis, non cognoscere possit?*
21. *Prælati inferiores sententias suas, qualiter exequi queant?*

¶ CAP. III.

CVm ab ecclesiarum. Casus. Si ordinarius in sibi subditum fert iustam sententiá, Episcopus illam seruari faciat, & etiam sine satisfactione, & illud conscientia non relaxet. ¶ Et primò ponit exordium. Secundò ex illo infert mandatum. ibi, quia propter. ¶ Expone literam, *Malefactores*. quos si sunt malefactores ecclesiarum conuenire possunt prælati, sub quo Iudice maluerunt de foro competen. cum sit, & contra ipsos vti vtroque gladio, si spectat ad ipsos. de senten. excommu. dilecto. libro. vj. ¶ *Condignam*. secundum ea, quę habentur. de verbo. signi. ex parte. & c. cum olim. *Conscientia*. dicit Hosti. vt per ipsius de meritis instruaris, quia quod omnis tangit, &c. de tempo. ordin. si Archiepiscopus. Tancre. ¶ *Non relaxet*. quo ad sententiam interdicti ponitur propriè quo ad excómunicationem pro absolutione. vide nota. de testi. veniens. ij. in fin. Hostien. Et non fertur hęc sententia pro

pecuniario debito: vt in extrauagan. Bonifa. perinde. † Nota
primò prælatos inferiores Episcopis habere iurisdictionem
& potestatem excommunicandi. Item quòd iusta cẽsura nõ
a relaxatur satisfactione non præmissa. Lignanus. ¶ † Tertio
nota specialiter secundũ Inno. ꝙ plebani sunt Iudices ordina
rij, & cognoscere possunt de causis. Allegat. ĩ. de iud. c. ij. xv.
q. iiij. c. j. ar. in authẽ. de defen. ci. § ij. C. de iurif. omni. iudi. vl.
Et dicit repetenda, quę scripsit de offi. Archidiaco. cum. satis
& . c. sequent. Quarto secundũ Inno. nota ibi: *Rationabiliter*. ꝙ
si irrationabiliter fert sententiam prælatus, nõ tenetur supior
exequi. nec requirit. satisfactiõem: Imo excommunicator de
3 bet satisfacere ei, & puniri. ĩ. de senten. excõ. sacro. ¶ † Quin
tò secundum Inno. nota, ꝙ Episcopus non potest cognosce-
re de causis subditorum p̃latis inferioribus prætermissis. arg.
ĩ. de exces. præla. ad hæc. xviij. cognouimus. ij. q. vj. anterio-
rum, Sed hoc placet ei, nisi hoc haberet consueduto p̃scripta.
ad quod infra redibo. Sextò secundũ Inno, nota, ꝙ superiores
tenentur exequi sententias subditorum. C. de iud. properan-
4 dum § sin autẽ reus. ¶ † Septimo nota ibi: *clericum, vel laicos*,
ꝙ plebanus habet curam, nedum laicorum: sed etiam cleri-
corum inhabitantium, parochiam suam Hosti.

¶ Opponit Collecta. contra nota. primum de. c. Archidia.
s̃. de offi. Archidiaco. Soluit, ibi de iure, hîc de consuetudine
vel aliter: hic loquitur de prælati, qui præficiuntur per electio
nem à collegio, per quam requiritur iurisdictio super literis
& per confirmationem excommunicandi potestas, secundũ
Inno. hîc. ĩ. eo. quantò. s̃. de offi. Archidia. cum satis. Colle.
Sed tu dic melius prout scripsi in dicto. c. Archidia. in expo
sitione: quia Imo re vera, vt scripsi. & vt hic not. Inno. & . ĩ.
tangam, Archidia. etiam de iure communi habet iurisdictio
5 nem & excommunicandi potestatem. ¶ † Quæro igitur hu
ius occasione, qui prælati de iure communi iurisdictionem
habent? de hoc vide Bernar. in prima glo. quam menti tene:
quia notabilis est, Dicebat Gos. attendẽdam hîc consuetudi
nem. Dicebat Hosti. vocari prælatos quantum ad hoc etiam
parochialium ecclesiarum rectores curatos: vt. s̃. de offi. del.
sequen. & . s̃. c. proxi. cum remissionibus. ibi datis. Dicit aũt
Inno. illos autem prælatos, vel rectores dicimus ordinariam
iurisdictionem habere qui eliguntur in prælatos ab vniuer-
sitate, & superioris confirmationem recipiunt. in authẽti. de
defen. ciuit § interim. & § si eadem. & § interdicimus. & ha-
bent iurisdictionem ordinariam: vt in concor. j. glo. Bernar.
Lex enim dat ordinariam, vt. ff. de iuri. omni. iudi. l. & quia.
vnde & Rector cuiuslibet vniuersitatis est ordinari⁹. in aut.
de defensi. ciui. § nos igitur. coll. iij ¶ Plus dicit Inno. quòd e-
tiam illi, qui eliguntur ab his, qui sunt alicuius professionis,
vel negociationis in rectores ordinariam iurisdictionem ha
bent in tantum, ꝙ hij, qui de ipsa negociatione, vel professio-
ne sunt, non possunt eorum iurisdictionem declarare. C. de
iurisdict. omni. iudi. l. vlti. vbi dicitur, ꝙ tam de publicis cau
sis societatis, quã etiam de priuatis, quas socij habent inter se
occasione societatis ipsi inter se coguntur sibi inuicem respõ
dere, si conueniãtur coram illis nulla exceptione obstante.
Subdit tamen Inno. ꝙ nec socij, nec alij coguntur eos conue-
nire sub illis, Imo & ipsos conuenire possunt coram Iudice,
sub quo domicilium habent. Et hunc dicit esse intellectum
dictę legis vlti. C. de iur. omni. iudi. & ꝙ istum intellectum
approbat consuetudo. Et hinc est secundum Hosti. ꝙ schola
res diuersos Iudices habent Et est in opinione eorũ, sub quo
respondeant vt in authẽ. habita. C. ne filius pro patre. Subdit
tamen Inno. ꝙ singulorum consensus puta vnius duorũ triũ,
vel etiam multorum, non tamen vniuersitatem ciuitatis, ca-
stri, Burgi, villę, vel collegij ecclesię facientium, nec professio
nem, seu negociationem exercentium non dat iurisdictionẽ
ordinariam. per. l. priuatorum. C. de iur. omni. iudi. Et præ-
missa, quę procedunt de mente Bernar. & Hosti. & cõiter ap
probantur. Et ideò perpetuo mẽti tenenda sunt. Inferunt hãc
conclusionem, ꝙ nulli prælati ecclesiastici. vel alij quicunq;
de iure cõmuni habent iurisdictionem, nisi præsint collegio,
vniuersitati, vel professioni: & ꝙ illi omnes, qui sic præsunt
censentur de iure cõmuni iurisdictionem habere. Et dixi de
iure cõmuni, vt non excludam prælatos de consuetudine iu-
risdictionem habentes sc̃dm lecta & nota. de foro cõpe. cum
contingat. Et vt nõ excludam illos, de quibus est cautũ spe-
cialiter eos iurisdictionem habere, sicut sunt Archidi. iuxta
lecta & nota. s̃. de offi. Archi. c. j. & . c. ad hoc. & quod scripsi.
eo. ti. c. j. in quarta. q. & in quinta. & in. c. Archidia. in oppo-
sitione, & in quęstio. & in. c. mandamus. in prima. q. & . c. ad
hæc, in prin. in. vj. primis quęstio. & § item epistola. In quin-
que quæstion. Et Archipresbyteri, vt scripsi de offi. Archi.
presbi. vt singulę. iij. q ij. Sed nunquid requiruntur hæc duo
copulatè, videlicet ꝙ prælatum sit collegialis & electiua: vel
nunquid sufficit, ꝙ sit collegialis? verba dictorum scribentiũ
sonare videntur. ꝙ duo requirantur copulatè. Puto autem, ꝙ
non sufficit electio quantũ ad hoc: quia canonicatus iurisdi-
ctionem non habentes electuri esse possunt iuxta lecta & no
tata. de præben. cum in ecclesijs. li. vj. Sed puto, ꝙ absque ele-
ctione prælatura, ad quam quis per prouisionem assumitur
habens præsidentiam in collegio in personas collegij vniuer
sitatis, vel confessionis ratione huiusmodi præsidentiæ de iu
re communi censentur iurisdictionem habere. Nam electio
non est modus neque causa dandę iurisdictiõis: cum sit act⁹
priuatorum, per dictam. l. priuatorum. & per id quod proxi
mè dixi de canoni. ¶ Item, quia lex vltima. C. de iurisdictio
ne omni. iudi. non aperit aliquid de qualitate electiua. ¶ Et
est ratio huius: quia lex, consuetudo, vel Princeps concedens
tali prælaturę dictam præsidentiam, per hoc concedit iurisdi
ctionem absque qua præsidentiam ipsa vana & frustratoria
foret. ar. s̃. ti. ij. ex literis. & . c. pastoralis. ¶ Quod intellige,
nisi constaret, quòd præsidentia non esset, nisi honoris: sicut
est illa, quam habet dignitas maior, aut canonicus antiquior
in ecclesia Cathedrali. Item intellige hoc de præsidentia, quã
habet talis prælatura, tanquam caput collegij vniuersitatis,
vel professionis huiusmodi, quia tunc ex quadam naturalis
iuris imitatione, quę dictat regimen corporis & membro-
rum pertinere ad caput huiusmodi prælaturæ inest regimen
collegij, vniuersitatis, vel professionis huiusmodi & perso-
narum eiusdem argu. eorum, quę leguntur & notantur. ĩ. de
his quę fiunt à prælato. c. nouit. & . c. quantò. Vide tamen om
nino super hoc quod scripsi. ĩ. c. quantò. In. iiij. quęstione.
& illa hîc iunge.

¶ SECVNDO opponitur contra proximè dicta, de di-
cta. l. priuatorum. C. de iurisdictio. omni. iud. & de. l. j. & . ij.
ff. de colle. illici. & . l. j. in principio. ff. quod cuiusque vniuo.
quę incipit neque societas. Nam quomodo personis priua-
tis & singularibus liceat constituere ista corpora iuris & iis
præsidentibus iurisdictionem tribuere, videtur satis mirabi-
le & aduersari prædictis legibus. Vnde timore huius oppo-
sitionis Inno. dixit, quòd præmissa ipse intelligit de illa vni-
uersitate, quę constituta est per superiorem, vt esset vniuer-
sitas. Dicit enim, quòd si tot homines essent simul collecti,
quot sunt Romæ, & non haberent consensum tacitum, vel ex
pressum à superiore, quòd esset vniuersitas, nõ possent sibi iu
dicem facere: nec haberent alia iura & priuilegia vniuersita-
tis. argu. ff. de collegi. illici. l. j. Et ita non quælibet ciuitas si-
ue castrum potest sibi ius vniuersitatis cõstituere. ¶ Verum
Inno. tradit sufficere quantum ad hoc, si ille cuius homines
sunt, sic congregati, constituat locum, in quo habitant, esse ci
uitatem, castrum, burgum, vel villam. ar. dictæ. l. priuatorũ.
& . s̃. de consue. cũ dilectos. quod principiũ. Subdit & aliorũ
opinionũ, qui dicunt. ꝙ nulli homines q̃tuncũque sint liberi
possunt cõstituere vniuersitatẽ burgi, vel villæ sine cõsensu ta
cito, vel exp̃sso eius, vni ius dicit in illa terra. Et hoc magis
videt applaudare regulę ꝓhibitiuæ. l. iij. ff. de col. illi. all. ideò
no. Host. in sum. de syndico § j. ꝙ quodlibet collegiũ est illi-
citũ. nisi ꝓbetur cõcessum, per. l. iij. allegatã. Et probatur in
religionibus. ĩ. de reli. do. c. fi. vnde corpus monopolitarũ de
quo. C. de mono. l. j. ibi ꝓhibetur. vnde sc̃dm eũ collegium
collect.

collectio plurium personarū simul habitantium & corpus idem, non tamen simul habitātium societas est idem cōtrahit tamen respectu alicuius vtilitatis. Et hæc recitat Collect.

¶ Tertio cōtra supra proximè dicta opponitur, ad huc specialiter de dicta. l. neque societas. in prin & . l. j. & . iij. ff. de col. illici. alle. Solutio Inno. istam regulam tradit hic, & . j. de excess. prælato. dilecta. In prin. j. glo. videlicet, ꝙ in professionibus & negociationibus sufficit, vel ꝙ magistri, vel scholares sint Grammatici Dialetici, vel Physici: & sic de alijs. vel in negociationibus, ꝙ sint pistores, vel cerdonos, & sic de alijs. His enim nullo priuilegio, vel consensu superioris indigēt, vt col legia sunt. Nec obstat dicta lex. iij. quia approbata sunt à lege vt dicta. l. j. Vnde subdit, ꝙ hi omnes, vel maior pars, si volut possunt sibi Iudicem constituere, & alia vniuersitatis iura exercere. dicit. ꝙ cum sit vniuersitas, quod fit à maiori parte ratum est. ff. ad munic. l. q. maior. j. de his quæ fiunt à maiori parte capituli. c. primo. Vnde vt dictum est, possunt in his quę ad negociationem, vel ad professionem, pertinent, habere archam communem & Syndicum & Iudicem, vt dicta. l. prima. sine pręiudicio tamen domini sui, si quē habent. ar. C. de iur. omn. iud. l. si ff. de col. illi. l. j. iij. & si. & qd legitur & notatur per Inn. in prima gl. ¶ † Iuxta quod quęri tur: pone, ꝙ vniuersitas ciuitatis castri, Burgi. vel villę sua authoritate vult se diuidere in plures: quęritur nunquid possit? dicit Inno. ꝙ cum sit tantum vna vniuersitas omnium eorum quæ sunt eiusdem professiōis vel negociatiōis, seu qui morantur in eodem castro. vel ciuitate non videtur, quòd possit diuidere, vt faciant plures vniuersitates: vel etiam, quòd homines eiusdem professionis vel negociationis, qui sunt de diuersis ciuitatibus possint conuenire, vt vnam faciant vniuersitatē saluo, ꝙ posset dici, quòd oēs illi, qui subsunt vni defensioni ciuitatis, etiam si morantur per municipia possunt conuenire in vnam vniuersitatem, vel plures, secundum quod habent plures, municipales magistratus, secundum quod eis melius placet. Saluo etiam, ꝙ oportet ad hoc, quòd facere possint, ꝙ saltem sint tres: vt notatur secundum eum. s. de electi. c. vno. Subdit tamen quòd potest dici, & forte non malè: non attēdi in collegijs pistorum, cerdonum & huiusmodi, ꝙ sint de vna prouincia, vel de diuersis: vel ꝙ omnes de vna ciuitate sint de vno collegio, vel pluribus: sed hoc tantum attenditur, ꝙ tres sint, vel plures, qui conueniunt, vt vniuersitatem faciant pro Iustitia cuiusq; conseruanda. Et tunc in discordia statur maiori parti, vbi sit nisi minor rationabile quod ostendat. Hæc autem in ciuitatibus potissimè, quę carent iudicibus secūdū Hosti. locum habēt, in quibus tamē, quādo nō reperitur ali⁹, est ad diœcesanū Episcopum recurrēdum tm̄: ad ordinariū etiā in tēporalibus. in authē. vt differentes Iudices. § in ciuitatibus. vnde & hæc iura collegiorum siue corporū potissimè vigent in ciuitatibus Lombardię, quę & si dominum habeāt ipsum tamen vt expediret rei publice recognoscunt sicut nec Rex Franciæ vel Bohemię. j. qui fi. sunt legiti. per venerabilem § j. ver. si. Concludit tamē Hosti. quod quidquid scribāt hoc solum putat iustū esse, quòd ciuitates, vel alia loca, quę habent dominos speciales, non debent dominium vel iurisdictionē aliquam in sui dominij præiudicium vsurpare, nec se in superbia erigere contra ipsum: nisi velint esse Luciferiani. Vnde hę conspirationes & cōiurationes & collegia & conuēticula generaliter sint prohibita sub graui poena. xj. q. j conspirationē. & c. coniurationum. C. de Epis. & cleri. conuēticula. in feu. de pace iura. firman. § conuenticulas. Nec obstat, ꝙ dicta collegia sunt approbata à iure: quia nihilominus iustū est, ꝙ dominis ipsis sua priuilegia seruāt. ideò si suos incipiūt terminos excedere, & iura seu iurisdictionē vsurpare de iure sunt per eundem dominū refrenandi, & coercendi ar. xj. q. iij. priuilegium. j. de priui. tuarū. & qd legitur & notatur. j. de sepultu. c. j. ad finem. Hoc enim expedit rei publice, vt vn⁹ sit dominus, & non plures: vt. ff. de origi. iur. l. ij. § deniq;. qa difficile. & c. § nouissimè. Et quia verum est, ꝙ de facto dicunt, quandoque simul congregati illud Sapien. ij. Sit fortitudo nostra lex iniustitię vnde & dominos conculcant & sibi subijciunt: quia potentioribus non possumus esse pares vt. ff. de alie mutan. iudi. cau. fact. l. iij. in prin. Et hinc est, ꝙ comuniter in Regno Francię, Rex non permittit communitatibus iura vniuersitatum. vel collegiorum preter paucas in hoc priuilegiatas specialiter: quæ si abutuntur illu iure, illud statim perdunt de consuetudine regni.

7 ¶ † Nunquid ergo Doctores vel magistri scholarium possunt collegium per se facere? Habes per Inno. quòd sic. Et idē tenet Cyn. post Petrū. C. de iurisdictione. omni. iudic. l fina. in tertia quæstione quia si drapperij & cœteri aliarum professionum, hoc possunt fortius illi. Quod probari videtur in authentica habita allegata. Quæ an in criminalibus loquatur, ibi vide per Cyn. in prima quæstione.

8 ¶ † PRIMO Igitur quæritur ad intellectum pręmissorū habendum, quæ collegia de iure approbata, vel improbata sunt? & hic non tedeat Canonista audire Bartholum, secundū quē. ff. de colle. illici. l. vlt. debes scire, quòd quædam collegia sunt permissa de iure gentium, & quædam de iure ciuili. De iure gentium approbatur collegiū, quod appellatur populus vnius ciuitatis, castri, vel villę vt. ff. de iusti. & iur. l. ex hoc iure ibi ædificia collata. & ibi distractæ gentes, & regna condita. & hoc ponit glo. ff. quòd cuiusque vniuer. nomine. l. j. § j. Ex quo infert Bartholus contra notata hic per Innoc. quòd gaudet talis populus priuilegio ciuitatis, castri, vel villæ: etiam si non approbetur aliàs tacitè, vel expressè per superiorem: quia sufficit dicta approbatio iuregentium. nec à iure ciuili est id reprobatum, & hoc verum nisi quando ædificiorum collatio tenderet ad nocumentum alicuius ciuitatis: vt. C. de ope publicis. l. opus. & . C. de ædifi priuatis. l per prouinciam. Et ista vera quantum ad hoc, vt dicatur populus. Quantum verò, vt illa ædificiorum collatio sit ciuitas, vel castrum, requiritur authoritas superioris. Nam in vsu nostro solum appellatur ciuitas, quæ habet Episcopum: quod non potest fieri sine authoritate superioris: tamen castrum, seu terra vel commune, secundum modum diuersum loquendi, & populus esset, seu collegium licitum faceret. Sed parcat mihi Bartholus, quia satis videtur moueri leuiter per dictam l ex hoc iure. quia & si probaret ædificiorum collectionem esse à iuregentium approbata, tamen quòd populo sic collecto cōpetat de iuregentium ius collegij & Iudicem eligendi non videtur probare dicta. l. Dicit tamen hic Inno. & placet Bar. quòd hoc ipso, quod princeps expressè, vel tacitè consentit ex certa tamen scientia, & non errans in iure nec in facto, quòd aliqua faciant, vt collegium: scilicet, quia adscribit vniuersitati ex certa scientia, vel quia syndicum eorum admittit, ex hoc ius vniuersitatis consequi videntur: sic quòd nulla cōfirmatio requireretur: quod ordinarium facit. argumen. ff. de offici. eius, cui mandata est iurisdict. l. j. § j. Facit, quia committēdo alicui ciuitatem castrum, vel villā, dat iurisdictionē ordina. ff. de offici. præfect. vrbis. l. j. § cum vrbem. in authē. de consulib. § final. collatione iiij. Et idem cum Papa dat legationem in prouincia de offic. lega. c ij. li vj. vel dat Archidiaconatum, aut aliquod simile. Et idem intelligas etiam si ab alio conferatur, vel committatur, qui tamen hanc potestatem habeat. arg. ff. de iudi. l cum preter. j. de iur. pat. ex literis. Nouel. Secundò dicit Bar. ꝙ aliqua sunt collegia à iur ciuili approbata, vt illa, quę fiunt causa religionis. Et hoc verum de secularibus personis, vt sunt collegia disciplinatorum, collegia misericordię. & collegia adiutorum oppressorum: ista sunt approbata de iure communi: vt. ff de coll. illici. l j. circa principium ibi: *sed religionis causa*. Secus de collegio personarum ecclesiarum, quia specialiter inhibitum est, ꝙ non fiat sine authoritate summi pontificis: vt. s. de religio. domi. c. religionum diuersitas. libro sexto. Sed illud de collegio causa religionis secularis, ritè habet maius dubium, quam dicat Barthol. quia in textu non dicitur, simpliciter religionis causa viri collegia. Sed sic limitat, dum tamen per hoc non fiat contra Senatus Consulta, quo ad illicita collegia,

arcẽtur. Quod intelligit Accur. i. dummodo nõ fiat frans. & ideò fortan nõ ita generaliter posset stare. Tertio dicit, ꝙ est de iure cõmuni ciuili approbatũ collegium doctorũ & scholarium, vt authẽ habita. &. s. de cõsti. c. ex lr̃is, &. j. de procu. e ꝗ in causis. Quartò dicit, ꝙ approbata sunt de iure cõi collegia pluriũ facientiũ vnam artem in vna Ciuitate, vel loco: vt dicta. l. fi. & ꝙ cuiusq; vniuersitatis nomine. l. neque societas quę prima est § j vbi dicit glo ꝙ omnes istę artes, quę numerantur. ff. de iure imu. l. fi. habẽt collegiũ approbatum. Plus dicit Barto. ꝙ permittitur etiam de iure cõmuni pauperibus facere collegium simul ad sustẽtationẽ eorum vitę: dũ tamẽ non cõueniant plusquã semel in mense: vt dicta. l. neque societas. Quibus saluis omnia alia collegia, & omnes alię sectę &

9 colligationes ꝓhibitę sunt ¶ † Ex quibus infert, ꝙ sectę, quę fiunt in ciuitate nõ super hijs, quę habent simul modo prędicto tractate, & ligæ quæ fiunt inter ciuitates & inter Principes & Barones nõ valẽt, vt notat Inno. in. c. dilecta. allegato. Nec obstat lex nõ dubito. ff. de capti vbi dicit, ꝙ ciuitates inuicẽ fœderãtur & colligãtur, quia loquitur de ciuitatibꝰ liberis Roma. populo fœderãdis: sed dicit, ꝙ plures ciuitates, vel Barones sub vno dño, vel rege nõ possunt iuicẽ fœderari. Ista enim sodalitia & collegia ꝓhibita. ar. ff de collegi. illi. l. j. in

10 princi. ¶ † Secũdò ex his infert, ꝙ ciuitates Thuscię, ꝗ nõ recognoscũt de facto in tẽporalibꝰ superiorẽ, possunt inuicẽ fœderari, tãquã ciuitates liberæ Sed dicit, ꝙ nõ sic castra, vel villæ sub vna ciuitate, vel dominio cõstitutę. dic tñ de hijs, vt dicã in. c. dilecta. vbi Deo ꝓpicio intẽdo decidere istã materiã & expedire tacta per Barto. in. l. fi. de colle. illicitus, allegata.

11 ¶ † SECVNDO Ad glo. Inno. redeũdo principaliter quęro qualiter in ecclesijs ecclesiasticisq; personis sint de iure collegia approbata: & qualiter ꝓlati in eis ꝑsidẽtes cẽsentur iurisdictionẽ habere? respõdit Inno. dicẽs, qđ diximus in vniuersitate negotiationis & ꝓfessionis. Idẽ intelligo de vniuersitate collegij alicuiꝰ ecclesię: vt hîc, vel monasterij. j. c. quãtò. Et ꝗ simili de collegio prioratꝰ. de sta. mo. c. ij. de mai. & obe. cũ in ecclesijs. Sed nũquid ergo eo ipso, ꝙ quis est electꝰ à collegio, habet iurisdictionẽ dicit Inn. ꝙ ad hoc, vt habeat iurisdictionẽ in clericos Prælatꝰ in ꝑdictis ecclesijs, vel locis electis oportet etiã ꝙ vniuersitas, ꝗ elegit sit clericorũ, aut religiosorum, vel aliàs, ꝙ idẽ prelatus iurisdict. ecclesiasticã ab aliquo ꝓlato recipiat. Quodq; sic electus sit clericus, vel religiosus: cũ aliàs nec dare, nec recipere posset iurisdict spũalẽ. i. excõmunicã. interdicẽ. & simi. j. de iu. c. ij. de ar. cũ cõtin. Itẽ oportet. ꝙ nõ sit mulier. de mai. & obe. cũ dilecta. Plus dicit Inn. ꝙ ad hoc vt habet iuris. electꝰ ab vniuer. oportet, ꝙ eligat in ꝓlatũ. Nã si eligeret ad aliquã dignitatẽ in eccl. puta ad primicę. vel archipresbite. maioris ecclesiæ, vel custodiã, non haberet ordinariã iurisdictionẽ. s. de offi. Archipre. primicerij. & custodis: nisi cõsuetudo eis tribuat iurisdictionẽ: quod põt: vt. C. de emã. li. l. ij. & vlti. & de exces. ꝓlat c. ij. Vel dic scđm eũ ꝙ hij etiã habẽt iurisdict ordina ex electione, in eo cui ꝑponũtur ministerio. ar. ꝑdictarũ decreta. ¶ De Archidia. verò dicit Inn. ꝙ licet hij nõ eligãtur in ꝓlatos ab vniuersitate, tñ etiã, sine Episcopi confirmatione habent ordinariã à canone: vt. s. de offi. Archi. c. j. & c. ad hęc. Imo melius credit Inno. ꝙ Archidia. & alij ꝓlati, qui sic eligũtur ab Episcopis, vel à lege, habẽt iurisdi. quia cẽsent vicarij. Simile, s. de off. Archid. c. j. vt no per eũ. s. de offi. vica. c. pen. Dicit autẽ Hosti. ꝙ quãtum ad clericos ptinet, nullus etiã ex electione iurisdi. consequitur: nisi prius à superiore confirmetur, vel approbet: vt patet in eo, quod legitur & notatur. de electio. c. nosti. & c. transmissa. Exceptis quibusdã casibus: vt no. j. de appe. quia nus s. de elect. nihil est § penul. Verũ ex quo quis confirmatus, vel approbatus est à superiore ad beneficium cũ cura, de iure cõmuni iurisdictionem habet: vt hic. & c. cum in ecclesijs. de maio. & obedi. alle. & not. in Sum. de sen exc. § quis possit excõmunicare. sub § nedum autẽ ius. ver. tu dicas. Et sequẽtibus. Is autem qui curã non habet, per consequens nec iurisdictionem ordinariam, cũ priuatus sit, nisi à Principe ordinariꝰ constituatur. j. de in integ. resti. cã restitutiõis § delegati. vel nisi sit officialis, vel vicarius ordinarij: vt legitur & not. de offi. vica. c j. vel nisi habeat à cõsuetudine. Quod dic. vt legi. & nota. de offi. Archidia. dilect. Quæ etiam priuato canonico super familia sua dat iurisdicti. Quod dic, vt legi & nota. j. de foro cõpe. cum cũtingat scđm Hosti qui subdit etiã ꝙ mulier, vel laicus quãtũcunque religiosus, nõ potest censurã ecclesiasticã exercere. remittẽs ad lecta & not. de ma. & obe. dilecta. & de decimis. quãuis sit § statuimus. Ecce, hic obmutuerũt, Henricus, Collecta. & Calde. Lign. & Nouel. satis trãsiuerunt sicco pede: quia nil vlterius dicãt, & tñ Inno. & Host.

12 vidẽtur in cõtrarietate relinquere. ¶ † Quid ergo dicẽdum? & aduerte, quia Host. fuit Archiepiscopus Ebred. ideò puto ꝙ tunc scribẽs cõceperat cõtra inferiores prelatos. & iõ permisit facilius Calamũ currere cõtra eos. Sic reperies de eo. de offi. Archi. cum satis, & in pluribus alijs locis. Sed Inno. Papa. iiij. tãquam cõmunis omnibꝰ, & oĩm pater, scripsit cõmuniter circa oẽs. Ideò reputo eius opiniones securiores. Dicere ergo potes de mẽte ipsius & cũ ipso Hosti. cõcordãdo, vt mihi apparet, ꝙ aut loquimur in ꝓlaturis, seu dignitatibus electiuis: seu pręsentatiuis, aut in collatis, seu prouisiuis. Primo casu: aut quæris, quid post ipsas. Si quæris quid de electiuis, vel pñtatiuis ante cõfirmationẽ, vel institutionẽ: sta cũ Host. ꝙ ante confirmationẽ. vel institutionẽ nulla potest competere iurisdictio, seu ipsius administratio. ar. j. de elect. auaritię. Fallit in dignitate electiua, cuius tamẽ electio examinationẽ & confirmationem non requirit, vt in Papa legitur & not. de elect. licet de euitãda. Quid in imperatore? no. de elect. venerabilẽ. Secũdò fallit in casibꝰ à iure, vel ab homine specialiter permissis. ar. dicti. c. nihil ¶ Si quęris quid post confirmationem vel institutionẽ? Et sic dicas idẽ, quod de prouisiuis, & de eis statim promiscuè dicam: quia electio & confirmatio & præsentatio & institutio vim habẽt prouisiõis: quia ita quęritur ius in re, & administrandi facultas per istam sicut per illas, & ecõtra. Saluo, qđ scripsi de installatiõe. in. d. c. trãsmissam. & qđ de ea scribam post Archidi. j. de prębẽ. cũ qui. li. vj. ¶ Et super his ergo loquendo ꝓmiscuè, sic subdistingue: quia aut tales dignitates, seu prelaturæ habent tãquã prelati principales pręesse collegijs ecclesiasticis ecclesiasticarũ personarum aut non. Si sic, iurisdictionem habent in personas illorũ collegiorũ de iure cõi: nõ tñ ab electoribus, cõfirmatoribus vel potestatibus institutẽtibus aut prouidentibus, sed à cõmuni iure: vt. C. de iur om. iudi. l. vlti. & hic. & cõmuni hominũ interꝑtatiõe. ar. ff. de leg. l. minime: dũmodo sint ꝑsonę tales ecclesiasticę in quibus cadere possit iurisdict. ecclesiastica puta ꝑsona ecclesi. Et datur etiã talibus excõicandi potestas, si capaces sunt: quia illa est ꝓpria coertio ecclesi. vt. d. c. ex lit. j. vt lit. cõtes. quoniã. in fi. Si nõ, tũc aut habẽt ꝑesse ex fundatiõe ipsarũ, aut ex priuilegio vel cõsuetudine, seu iure alio speciali ꝑesse alicui ministerio, cui insit de natura eius iuris. sine ecclesiasticarũ ꝑsonarũ, saltẽ circa ministeriũ illud. & quatenus tãgit expeditionẽ illius, aut nõ. Si sic, tũc dic, ꝙ talis habet iurisdict. ecclesiasticã & etiam excõmunicãdi potestatẽ: dũmodo aliàs ꝑsona sit capax. Sic intelligo qđ hîc Inno. in duobus locis primę glo. & Nouel. hîc notarũt de Archidi. & qđ nota. Inno. etiã hîc de Archipꝑ. ꝑmicęrijs & custodibꝰ hic in. d. gl. prima, ver. vlt. dic, etiã habet & in fi. glo. ibi melius credo. Et est ratio huiꝰ, quia cõcesso vno principaliter, cõceduntur & oia sine quibus, & ꝑ cõsequens iurisdict. & excõmunicãdi potestas, vel cõmissum à lege ministeriũ, secũdũ eius regulã ꝓpriã bene expediri nõ põt. Et sic facit rectè ad propositũ. l. j. § j. mulius § fi. per Nouel. s. allegata. & de iur. om. iud. l. ij. de pœ. l. ad rẽ. & . l. ad legatũ. s. ti. ij. c. j. c ex literis. c pas. & c. ꝑterea. & quod ibi scripsi. Et istam iurisdict. non recipiunt ab alijs, sed à iure cõmuni: vt prædixi & per rationẽ supra proxi. Nam à iure procedit causa causans, & causata, secundum Philoso. Sed à lege procedit causa causans. i. annexio ministerij habentis hîc iurisdictionẽ annexam. Fateor tamẽ posse dici ꝙ ab alio, ꝗ à. l. videlicet à cõsuetu. priui. statu. ꝑscript. vel cõsueta aut alio

aut alio speciali, vel comuni iure procederet causa causans, tunc ab illo quandocunque procederet, & huiusmodi causa causata videlicet iurisdictio, per rationem supra proximam Inno fateor, quod & ab illis acquiri potest inmediatè iurisdictio ipsa. Aliâ autem in dubio intelligo quod dixi, vel possum dicere, quòd licet dicta causa causans procedat ab alio quam à lege, tamen iurisdictio veniens per consequens consequenter ad ministerium illud, venit ex dispositione legis. ar. eius, quod legitur & notatur. ff. de indi. l. si quis ex aliena. &. ī. de rescript. super literis. in fi. Sed primum verius credo. quia dicta cõsequentia procedit ex tacita mente ipsius disponentis: vt colligitur ex iuribus alleg. &. ff. de serui. rust. præd. l. iij § qui habet. Caue tamen, quia in fundatione non à patro no fundante, sed ab Episcopo authorante datur hæc potestas quia ab ipso solo dari potest, & ab ipso solo etiam potest procedere institutio talis ministerij: cum non spectet ad laicum j. de re. eccle. non alienā. cum laicis. cum concor.

13 ¶ † Et ex his infero id, quod dicit Hosti. nõ procedere videlicet, quòd Prælatus curam habens, donec per superiorem approbetur, non habet iurisdictionis administrationem ¶ Pone enim, quod Abbas de consuetudine. priuilegio vel præscriptione pleno iure confert dignitatem curatam habentem iurisdictionem à iure comuni, vel consuetudine aut à fundatione, vel priuilegio præscriptione, seu statuto annexam, & in eius possessionem inducit Dices tu, quòd talis prouisus & factus possessor canonicatus, nõ habeat administrationem huius iurisdictionis donec iuerit ad Episcopum, & per eum fuerit approbat' prout hic, & dicto. c. cum satis. vt videtur velle Hostien. certè nequaquam: quia nec ab Abbate, nec ab Episcopo, nec ab alio homine recipitur iurisdictio. Sed transit cum beneficio, sicut pertinentia eius & alia iura ipsius. ar. j. de iur. patro. ex literis cum ibi nota. per Inno. ff. de contra emptio. l. j. modicis. & de acquiren. re. do. l. quędam. vel pone, quòd expectās apostolicus de dignitate huiusmodi per suum exequutorē canonice est prouisus, & in possessionem inductus, dices quod teneatur ire ad Episcopum pro sua iurisdictione expedienda, certè non Nec seruatur etiam de facto. Et est ratio, quia non est hoc aliquo iure positiuo statutum. ar. in authen. de trien. & semis. & de dec. audientiam. Nec ob. c. cum satis. vt ibi respondi. Item sequitur ex præmissis, quòd non procedit aliud dictum Hostien. videlicet, quod rector habens curam parochię approbatus per Episcopum habet de iure comuni iurisdictionem. Nam ministerium curę parochial ecclesię, nõ requirit iudicialem coertionem, seu publico, sed pœnitentialem & occultam, quantum est de natura sua. Licet enim quandoque peccatores publicos repellere possit, non tamē reperitur aliquo iure expressum, quòd eos valeat per censuram ecclesiasticam coercere vt dixi. ī. c. proxi. Nec obstat illud. c. nemo. ij. q. j. vt dixi etiam in. c. supra proxi. Aut nõ habent præesse de aliquo iure tali ministerio cui insit de natura eius iurisdictio siue coertio ecclesiasticarũ personarum: & tunc tales non habent de iure comuni aliquam iurisdictionē licet ex cõsuetudine præscriptione statuto, vel priuilegio, aut fundatione aliud esse possit. Sic intelligo not. Inn. in dicta gl. prima, versu, nam si eligerētur non quo ad exempla quæ ponit: quia postea in fi. glos. illa corrigit: sed quo ad mentem: quia de iure comuni, quilibet priuatus est, & iurisdictiõe caret: nisi illi quibus a publico est concessa, vt. C. de iud. l. null'. Et per hanc distinctionem, quam menti tene: habens hāc materiam plenè discussam, Saluo quod restat alibi discutere, q̄ sunt dignitates. vel platurę, tale ministeriũ de quo supra annexũ habentes: de quo dixi circa singulas dignitates in singulis locis. Vnde de Papatu, Patriarchatu, Archiepiscopatu & Epatu nõ dubitas. De Archidi. verò Primiceriatu: Archipibi. & custodia. s. habes, per glo. Inno. finaliter expeditũ: de custodia tamē siue sacristia, seu thesauraria valde dubito: quia ministeriũ eius circa regimē rerũ, nõ autē circa regimē personarum versari videtur. De Abb. & priori. cõuentua. & alijs collegiatarũ eccle. secularũ, vel regulariũ platuris hic etiā expeditũ habes De prepositis verò & de causis a calijs ecclesiarũ dignitatib' secũdũ modos & naturas ministeriorũ, quæ exercēt, & ecclesiarũ cõsuetudines decidere poteris, de similibus ad similia arguēdo. ar. ff. de leg. l. nõ possunt. & aliqua de his videbis j. e. quantò.

14 ¶ † TERTIO principa. quęri. ad declarationē pmissorum: pone, quod est collegiũ clericorũ & laicorũ simul: sicut vniuersitatis scholariũ: poterit ne rector esse laic'? videtur, quod nõ qa laicus nullā põt habere iurisdictionē, in clericos: vt. C. de Epis & clericis. authē. statuim'. j. de foro cõpe c. ij. & c. si diligēti. Ecce, q̄dā sunt collegia, quorũ rectores habēt iurisdict. vt rector scholariũ & rector artificũ: vt authē. habita. &. l. fi. C. de iuris. om. iud. Et in his nõ põt effici rector laic', ita quod habeat iurisdict in clericos, qui sunt de collegio: vt dictis iuri. Verũ si laicus eligeret rector esset: tñ clerici essent ab ei' iuris. exēpti: nec cogētur iurare mādata eius: qa nõ possũt se subijcere eius iuris. Nec est notoriũ quod aliq de collegio sint exēpti & priuilegiati. vt. ff. ad muni. l. assumptio § fili'. & qđ ibi no. in glo. Alia sunt collegia, quorũ rectores nullā habēt iurisdi. sed solũ habēt quādā pemin ētiā fraternalē, vel spũalem, vt in collegijs, q̄ causa religionis celebrant. Nā priores eorũ nõ possunt ad ius aliquē eorũ trahere inuitũ: sed corripiũt ipsum volentē. Et si nõ vult obedire, nõ põt grauari vltra, nisi esset priuādus, seu expellēdus de collegio. S. c. ff. de ver. signi l. pnunciatio § familię. Adde oĩo q̄ scripsi. j. de iu. pa. c nobis. in. vij. quęsti. &. c postulasti. in. iij. &. iiij. quæsti & de excess. pręla. dilecta in. j. q. & in. vj. quęsti ibi sequē. & in xiij. dictis Bart. ibi positus post septimā quæstio. & cũ his habebis totā istam materiā discussam ad plenum.

15 ¶ † QVARTO ad dicta Inno. redeũdo, principaliter q̄rit: q possit dare ordinariā iuris. & hic dicit Inn. ad finē. j gl. suę, quod dat ordinariā iuris. Papa vel Imperator. Sed q̄ro, qñ hoc dicit Inno. primò, quod tũc prīceps cēsēt dare alicui iurisd. ordinariā. qñ sibi dat aliquā dignitatē iuris. habentē: vt puta legationē in aliqua puincia, vel pfecturā vel Architectũ, vel huiusmodi. Et ita semp cõtineat Inno. opini. suā, quā. s. &. j. in ead. glo. posuit videlicet quod Archidi. de iure cõi habet iurisd. ordina. Itē dicit Inn quod princeps. cēsetur dare alicui iurisdict. ordi. qñ cõcedit sibi iurisdict. in omnib' causis quas moueri cõtigerit id aliqua villa, vel castro. Et idē dicit censeri de Papa. Allegat ff. de offi. pfe. vr. l. j. § cũ vrbē. in. auth. de cõsul § vlti. ff. de iur. om. iu. l. & qa. Scđo dicit, quod lex etiā tribuit iuris. ordina. vt. ff. de offi. eius, cui māda. est iuris. l. j j. respon. Plus dicit, quod lex eo ipso, quod tribuit ordinariā iurisdi. quia vocat aliquos ordinarios. C. de offi. rect prouī. l. qui ordina. C. de mo. mulct. l. eos. sic etiā dicit, quod cano. dant iurisdictio. ordinariā Epis: vt. xvj. q. ij. c. j. & q. vij. oēs, &. xxv. dis. perlectis. Itē & Archi. qa illi habēt iurisdi à canone etiā si nõ eligātur ab vniuersitate in platos, & etiā sine cõfirm. Episc. ī. de offi. Archidia. c. j. & ad hoc. Remit ad plen' no. p eũ. j. c quātò. Dicit etiā, quod ex cõstitu. Frederi. dñs habet iuris. in vasal. & pares dñm & vasallũ: vt. j. de fu. cõpe trāsmissa. &. c. verũ. &. j. de sta. mo. in singu. & de appe. cũ speciali. Fa. j. de iu. coeterũ. Itē iuris. ordina. habent à canone arbitri electi ab Episcopo & subdito in eosdem. xj. quęsti. j si clericus aduersus clericum. Item cõsilijs pręsidētes. j. de iudi. c. j. de libel. oblati c j. Item pręsidentes in. capitu. religiosorum prouincialibus. j. de sta. mona. in singulis. & e. eaque. Et capit. vacante sede. j. titu. ij. cum olim. Et hoc iunge in summa. eod. titulo § j. &. ij. vbi de hoc. & quod notatur de hoc. j. ne pręlati vices suas. c. secundo. & ī. titulo. secundo quoniam Abbas ante finem. Hosti. Accursius vero. ff. de iuri. omnium iudic l. more. concordat cum Innocent de Papa & Imperatore & de lege scripta Pro primo allegat. C. de crimine sacrilegij l. sacrilegij. & ar. ff. de ori. iu. l. ij § deinde & de cõst. pri. l. j. & § cũ vr. alle. Pro scđo alle. l. j. in pri. & § ideò. ff. de offi. e cui mā. est iur. l. j. Tertio dicit, quod cõsuetudo dat iurisdi. ordinariā allegat C. de emā. l be. l. j. & ti. ff. de albo. scr. l j. Quartò dicit, quod cõsensus vniuersitatus dat ordina. iuris. dicit tamē quod cõfirmari debet à pfectu in

authen. de defen. ciui. § interim. & sequen. ¶ Quinto dicit, quod consensus illorũ qui sunt de ead. professione dat etiam iurisdictionem ordinariam: vt. C. de iuris. om. iudi. l. fi. Verũ de tribus vlti. dubitãt dñi Legũ Nã de duob⁹ vlti. quę Ia. de Are. ęqparat, dicit ipe p illos cõsens⁹ nõ dari iuris. donec tales fuerint à supiore cõfirmati, p § interim. & se. alle. q. a si est ita in defensore, p consequens & in alijs ab vniuersitatibus & collegijs, seu corporibus electis, idem erit dicendum ex identitate rationis. ¶ Facit, quia aliter priuatorũ consensus daret iurisdictionem. Facit, quia ista est generalis regula, quòd omnes electiones prȩter electionem princip. superiorem non habentis, requirunt superioris examinationem & approbationem de elect. nosti. & c. capi venerabile & c. auaricię & c. quam sit. in fi. & c. cupiẽtes. & § interim. cum § se. alle. Et est alia regu generalis, quòd solus consensus priuatorum non dat iurisdictionem: vt dicta. l. priuatorum. Et est alia regula quòd in iuribus positis quibus arguiẽ bene ex ydẽtitate rõis: vt. C. ad. leg. Fal. l. fi. ff. de sont. l. vna. ad. l. Aqui. l. de ver. ob. l. à Titiò. in fi. Ex quibus simul coniunctis infertur, quòd & in casibus supra proximis ad dandum iurisdictionem necessaria est approbatio superioris iurisdictionem habentis: quod prima facie credere verum, nisi consuetudo vltra progrederetur dando iurisdictionem clerico absque alia approbatione, qa consuetudo potest dare iurisdictionem: vt dixi & dicam.

16 ¶ † QVINTO Redeundo ad id, quod de consuetudine, supra proximè dixi, queritur qualiter consuetudo potest dare iurisdictionem? circa quod sciendum est, quòd Odo. dictam glos. restringens dixit, quòd consuetudo, licet possit dare iurisdictionem voluntariam. Et sic intellexit. l. j. & fina. C. de eman. li. tamen non potest dare cõtentiosa. Et hoc verũ nisi esset prȩscripta tanto tempore, quòd eius initij hominum memoria non esset: vt. l. j. § ductus. ff. de aqua quoti. & æsti. & l. vlti. secundum vnum intellectum. ff. de aqua plu. arcen. Sed Cyn. dicit in dicta. l. more. quòd hoc non approbant moderniores: quia quod potest facere populus expressè faciendo legem, potest facere tacitè faciendo consuetudinem: vt. ff. de leg. l. de quibus. & l. diuturna. Et placet hoc specialiter Ia. & Petro, videlicet quòd consuetudo etiam longo tempore prȩscripta dat iurisdictionem contentiosam. Probãt. quia consuetudo ęquiparatur legi: modo hoc potest lex sicut patet de lege Regia. Prȩtereà, quia hoc potest populus expresso consensu: vt § interim. igitur & tacito. Prætereà, quia illam dat priuilegium, ergo consuetudo. ar. C. de Episco. & cleri. l. quisquis. & j. de verbo. signi. super quibusdam § prȩtereà. Not. Cyn. C. no. vect. impo. non li. l. j. Fa. l. viros. C. de diue. offi. li. xij. & l. ij. C. de fund. limi. lic. li. xij. & l. cum prætor § j. ff. de iudi. Verum dicit Io. Nicoti tenuit contrarium: quia populus transtulit omnem potestatem suam in Imperatorem. ff. de consti. Prin. l. j. & inst. de iur. nat. § sed quod Principi. Pro hoc inducit. l. iij § post rescripta. ff. de sepul. vio. prȩtereà, quia iura regalię non possunt concedi per alium, quam principem, vt. C. de præscriptio. xxx. anno. l. comperit. Modò iurisdictio est regalię. vt in fine. quę sunt regal. igitur. Sed veritas est pro prima opinione: vt probatur. s. de offici. Archidia. c. fi. Nec obstat prima ratio, quia si illa procederet, inferret nullo casu consuetudinem aut leg. municipalem posse induci contra leg. & car. in infinitos. Prætereà, quia consuetudo à lege imperiali & papali habet approbationem expressam: dummodo sit rationabilis. institu. de iure natu. § ex non scripto. C. quę sit lon. consue. l. ij. & præscripta etiam, nec iuri comuni positio priuatorum nec hodie habeat derogare: vt supra de consuetudi. cum tanto. Et per hoc tollitur. iij. ratio, vt de se patet.

17 ¶ † SEXTO Quæritur, de materia meri imperij: vide omnino Bartolum. ff. de iuris. omni. iudi. l. impium. De mero & misto imperio, qualiter per consuetudinem, vel præscriptionem acquiratur: dicit Odofre. idem, quod de alia iurisdictione supra prædixerat. sed Ia. de Arena tenet, quòd etiam per tempus, cuius initij hominum memoria non existit, non potest acquiri. Probat sic: quia merum imperium conceditur à lege: vt. ff. de offic. eius, cuius manda. est iurisdi. l. j. in principio. Ergo prȩscriptione non quæritur. ar. C. de fundis princi. l. ius emphi. li. xj. & ff. de mor. in se. l. longua & de decur. l. Herennius. Ciuitates tamen quæ tam longo tempore vsæ sunt, si allegent concessionem Principa. iuuantur tunc cursu temporis secundum eum ar. C. de fund. pa. l. fi. & ff. de vsu. l. cum in rẽ verso. Petrus Heliæ etiam tenet illud nullo tempore præscribi posse: Probat, quia illa, quę sunt de iure publico sicut res publice nullo tempore possunt præscribi, quia non possunt possideri: & per consequens nec præscribi. ff. de acqui. posses. qui vniuersas § j. iuncta. l. sine possessione ff. de vsucap. ¶ Modo imperium merum est de iure publico igitur ¶ Dicit tamen, quòd exercitium meri imperij potest haberi per prȩscriptionem. Probat sic: quia in publica seu in re, quæ in nullius bonis est, queritur huiusmodi exercitium præscriptione ff. de diuer. & tempora. prȩscriptio. l. si quis in fluminis publici. lo. & de contrahen. emptio. l. qui tabernas. cum. l. sequen. Sed Ia. de ra. tenet, quòd imo merum imperium bene præscribitur, saltem tanto tempore, cuius initij hominum memoria non existit. ar. dicti § ductus. Petrus verò tenet quòd imo præscribitur tempore, quod sufficit ad consuetudinem inducendum: quia populus potest talem cõsuetudinem inducere, sicut & legem de hoc facere: vt dicta. l. de quibus. & videtur casus in. l. viros. allega. ¶ Io. Nicoti stat cum Ia. de Arena videlicet, quòd hîc prȩscriptioni locus nõ est: quia iura regaliæ non præscribuntur quòd que si quis in libello ex præscriptione concluderet subcumberet. ¶ Octauo subdit, quòd qui illud de facto sic possedit tempore cuius initij hominum memoria non existit potest allegare se illud habere iure constituti videlicet eo modo, quo haberi potest & iuuare ad probationem de cursu temporis: vt § duct⁹. alle. & l. j § permittitur. ff. de aqua. quot. & ęsti. Et pro ista opinione, quam aliâs putaui veram, inducebam rub quæ sunt regaliæ in principio. & ff. de instit. & iur. l. j § publicum ius. & C. de Iudæ. l. nullus. Iuncta. l. viam publicam. ff. de via pu. & ff. de vsuca. l. fi. Item quòd signa subiectionis & superioritatis non sunt præscriptibilia: vt dicta. l. comperit. Iuncta l. j. ff. ad legem Iuliam ambitus. Facit, quia quæ non possunt acquiri per pactum: nec per præstationem: vt. ff. de verbo. signi. l. alienationis. cum ibi nota ¶ Modo super iurisdictione nõ videtur posse pacisci, cum sit iur. publici. vt. l. ius publicum. ff. de pact. Sed distingue: quia aut quæritur, an de consuetudine, an de præscriptione. Si de consuetudine dic quòd merum & mixtum imperium possunt per consuetudinem. acquiri ar. eorum, quę leguntur & notan. j. de for. compete. cum contingat. & eorum quę ibi dicam. Allegatur casus in dicta. l. vnos. Et si præiudicet ecclesiæ, sunt in eius prȩscriptione quadraginta ann. necessarij, vt authentica quas actiões. C. de sacro. eccl. Imo, quia videtur contraria Iuri. videntur illi cum titulo, tempus excedens hominum memoriam necessaria esse argu. j. de prȩscriptio. c. si Episcopum li. vj. Sed non puto id verum de titulo, quia ille non requiritur in consuetudine, vt no. Nouella, de consuetudi. cum tanto. super vltima glo. Aut loquimur de præscriptione: & tunc aut quærimus de prȩscriptione acquirenti dignitati aut officio cui aliâs iurisdictionis. seu beneficio ecclesiastico siue collegio, aut de acquirente personæ singulari. ¶ Primo casu, puto prȩscribi posse. Sed prȩscriptio ecclesię aduersetur, putarem tunc necesse, quòd adesset tempus quadragenarum cum titulo & bona fide, aut tempus excedens hominis memoriam. Sic intelligo. s. de offici. Archidia. c. fi. Iuncta authen. quas actiões allega. ¶ Idem puto etiam si iuri Princip. præscriptio aduersetur, dummodo à Principe titulus habitus: quia nec ab alio haberi potest. ar. dictę. l. fi. C. de fund. pa. Iuncta l. comperit allega. Verum si non agentur de prȩiudicio ecclesiæ, vel Principis, sed alterius, vt puta: cum vnus Comes regni Francię habet in toto comitatu solum iurisdictionem merumq; & mistum imperiũ. vnus Baro in illo comitatu cõstitutus præscribit iurisdi-

Iuriſdictionem in baronia ſua, aut merum aut mixtum imperiũ, vel vno Comes in comitatu alicu' ſine alio ꝑiudicio Regis, fortè ſufficeret ꝑſcriptio lõga. x. vel xx anno. qa cum Baro ratione baroniæ in habilis ad poſsidẽdũ ergo & ad ꝑſcribẽdum, qa præſcriptio eſt poſſeſsiõis cũ tp̃e lege diffinito eſſectus. ar. ff. de viu. l. iij. Ergo & cũ nõ ꝑiudicet niſi ꝑſonę priuatæ, vel illi dignitati ſeu iuri, ſufficiũt x. an. int ꝑntes, & .xx. int abſẽtes. ar. C. de. vſu. trãſ l. vna. C de ꝑſcri lõ. tẽp. l. fi. Et ea rõe dico, ꝑ ſuffice. xxx. an. ſine ti. ar. C. de ꝑſcri. xxx. an. l. ſicut. &. l. oẽs. & per totũ. Secundo caſu cum agitur de acquirẽdo ꝑſonæ ſingolari: puto rẽ eẽ i ꝑſcripti. qa ꝑſona ſingularis de iure inhabilis eſt ad poſsidendũ vt dicta. l null' & per cõſequens ad ꝑſcriben. ar. ĩ. de præſcrip. cãm, quæ. Fa. quia qui ſe gerit ꝑ magiſtratu, & nõ eſt, incidit in crimẽ læſe maieſtatis. Iura imperij occupando. ff ad leg. Iul. ma. l iij. § fi. igit & ꝑdit & inhabilitatur ad oĩa maxime iuriſdictionalia. C. ad. l. Iul. ma. l quiſqs de ſa. ec. l. decernimus. Nõ enim eſt iuriſdictio apud Hęreticos. vij. di. quo iure, de hęr. auth. cre dẽ. no. de vo. qđ ſuper hoc. Nec apud reos læſę maie. ſcđm Bal. quia æquiparãtur hær. C. de hær. auth. gazaros de re iudi. ad Apoſtoli. li. vj. Fateros. qa non debet ex improbitate. &c. ff. de fur. l. itaque fullo. de neg. geſt. l ſiue hæreditaria. Ne eadẽ cauſa odiũ & ꝑmium ꝑiat. ff. de le. ij. l. Lucius. § Lucius. ar. C. de ſur. l. j. Fa. qa res ꝓphana nullo tẽpore ꝑſcribit in ſacra. Ergo nec priuata in publica. Patet cõſeqnẽtia. ff de iuſti. & iur. l. j. § publicũ. Patet antecedẽs. ff. de decur. l. Hærenoius. pro & cõtra facit de offi. præt. l. Barba. Facit ꝓ ff. de fal. l. eos. § q̃ ſe & . C. de fal. l. ex initio & . ff de ritu. nup. l qui in prouincia. § Diu' Facit, quia à publico & cõmiſsione ſupioris cauſa habere oportet. in authẽ. de defen. ciu § interim. C. de mãd. prin. l. j. & de diu. oſti l. ꝓbatorias. & qa reqritur iuramẽtũ in authẽ. iuſiurã. qđ ꝑſtet ab hoc. C. de Epiſco. & cleri. l. repetita. C. de te ſta. cõſulta. Facit, quia videtur eſſe de reſeruatis ar. in authẽ. qui. mo. nat. effi. ſui. § fi. co. vij. Iuncta. l. impium. § fi. Et quia obuiat prin. iuri, de quo. C. de mo. mulc. l. mulcta. de bo. va. l. j. ff. ad mu. l. ſimile argumen. ſumpto à ꝓhibitione effectus. vt ar. ff. de dona. interuir. l. mulier. Itẽ oe delinquẽdi authoritas ꝑſcribat. ff. de poenis. l. diuturno. Sed priuatus ꝑ magiſtratu ſe gerens qualiter hominẽ necat incidit in leg. Cor. de ſica. Et ligando de vi. publica. Et in carcerãdo in pœnã le. legẽ. ff. ad leg. iu de vi. & . ff ad leg. iul. re. l. lex Iulia. § hodie. C. de priua. car. l. j. Quę abſolute mala inſtituari nõ poſſunt. de Iureiu. & ſi Chriſtus. Et facit, quia publica nec poſsidetur, nec ꝑ cõſequens ꝑſcribũtur per priuatã de ꝑſcrip. cãm. Et regula ſine poſſeſsione. Induci poteſt modo tñ extraneo. C. ꝓ hær. l. nil. & de reſtit. ſpo. c. ad decimas. li. vj. ff. de iure fiſ. ſed ſi accepto Iunct. j q. Marchion. Itẽ, qa ob. neceſsitas fortè. C. de mu. & act. l. actuarios. de iure fi. ſup creãdis. ff. de cõdi. & demõ publi. de neg. geſt. que vtiliter. in princ. de ad. tu. quidã decedẽs. in prin. de el. quia ꝓpter. & qa nemo ſibi dat titulũ . ar. ff. de ſup. ler. l. ij. ĩ. de inſti. c. fi Et qa ſilentiũ Princi. nõ dat titulũ C. de trãſ. ſi pro fundo. ĩ. de ꝓben cũ ſcđm. ar. ff. de fur. l. qui vas. § vetare. Nec dat territoriũ iuriſdictionẽ. vtpote ſubiectũ patiẽs, reſq; inanimata ar. ff. de nego. geſt. qui alius. § fi. Nec obedientiũ vniuerſitas: quia apud eã non eſt iuriſdictiõis datio: nec priuatio, ſed renunctatio. ff de offi præſ. lega. C. de defen. ciui. l. nulli. & qđ no. Inno. de cõſti. cũ omnes Fac ꝓhibitio facta populis. in authẽ. de defen. ciui. § penul. Fa. qa defenſor oppidi, caret mero imperio. de defen. ciui. l. defen. C. de priuile. ſcho l. j. li. vj. vbi de hoc Prætereà hĩc deeſt cauſa efficiẽs qa nec lex, &c. ff. de offi. e. cui man. eſt iur. l. j in pri. & formalis. & finalis, & cõſecutiue. ſ. locus & tẽpus. de re iudi. Abba. vt videt. Ergo Itẽ viciat vicioſum princip. de acqui. poſ. l. la. poſ. In prin. & diſcontinuitas vt. l. formã. Et qa ſuperior nõ admittit ff q̃ & ex qui ca ma. nec vtile. in fi. Inducitur. C. de agr & cẽſ. l quẽ ad modũ. de viu. ſi is, qui. & . l. vbi lex. ff. Iuſto C. de iud. l nemo. ff quod me. cau. l. extat C. vn. vi. l. fi. Itẽ, qa cõtra ſuperiorẽ male ꝑſcribitur de præſ. cũ ex offi. & . c. cũ nõ liceat. de iureiur. veni. C. de appel. l. appe per C. j g Et qa videretur monſtruoſum, quòd ſeruus in dominum, &c. Et qa non videtur ſuperior hoc velle, nec cõceſsiſſe ar. ff. de pecu. l. ſi peculiũ. § ſicut. & tamen præſcriptiones à iure ciuili procedunt. ff. de vſucapio. l. j. pro ſuo. l. fi. de ver. ſigni. tranſacta. C. de edict. diu. Adri. tol l. fi § penul. cum ſi. ar. C. de acqui. poſ. l. fi C. de pact. l. ſeruus. & . l. debitores. ar. ff. lo. l. in operis. Induci poſſunt leges C, de præſcrip. xxx. annor. l. comperit. C. de curi. & ſca. l. j. de decur. l. omnes. de pala. l. nihil. ĩ de capp. monacho. dilectus. verſ. ita vt de offi. Archid. cum ſatis. & c. vt noſtrum. C. de execu. & exact. l. ij. & de c. mil. anno. l. j. & de om. ag deſer q̃ fundos. & de cohor. l. j. & de deſerto. l. ij. & de fun. pa. l. Iubemus. quę ſunt rega. c. vno C. de fe. l. à nullo. Itẽ glo ar. xvj. q. iiij. volumus. & Inn. de poſtu. bonę. ſecundũ Bal in quadã diſputatione, cuius effectum expoſui. in cle. j. ĩ e. in. iiij q. & tribus ſequentibus Et per iſta potes omnes prædictas opiniones faciliter cõcordare ſi ita eſſet, quòd perſonę certi collegij, municipij, vel ꝓfeſsionis tẽpore omnẽ memoriam excedentẽ iuriſdictionẽ in ſuos familiares exercuiſſent nedum iure conſuetudinis: imo iure conſtituti prçſumpti cõcludere poſſent: vt dicto. § ductus. Nõ tamen capio quòd teneatur quis mentiri. allegando cõſtitutum. qđ vel nõ fuit, vel fuiſſe neſcitur: quia hoc eſſet cõtra iuramentum calumnię. Sed dico, quòd ſufficit dicere hoc pro conſtituto haberi, per dictum. § ductus. dicam in. c. cum contingat. in expoſitione ſuper verbo. iuriſdictionem & . ĩ. e. c. vt clericorum. in Cle. in iiij. quæſtione & tribus ſequentibus.

18 ¶ † SEPTIMO pone, Princeps cõmittit alicui iuriſdictionem: nunquid videtur cõmittere vt ordinario: an verò vt delegato? diſtingunt quidã, an vnã, vel plures cauſas cõmittat o fficiũ ꝑpetuũ an tẽporale, vt primo caſu ſit ordinari' ſecũdo caſu ſit delegatus. d. Io. Nic. hoc cogno. ex nr̃a & formæ verbis cõmiſsionis & alijs circũſtãtijs. vnde ſi cõmittit territorium in dubio videtur committere iuriſdictioẽ: vt dicto. § cum vrbem. & . l pupillus. § territorium ff. de ver. ſigni. Idem ſi det nomine Iudi. ordinarij: vt. ff. de ori. iur. l. ij. § deinde. Ex quibus ſic diſtinguere potes: quia aut cõmittit iuriſdictionẽ cum territorio: & tunc facit ordinariũ. Aut ſine territorio. & tunc aut dat ſibi officiũ ꝑpetuũ. Et tunc etiã facit eũ ordinarium. Aut dat ei officiũ ad tempus: & tunc aut dat ei nomen ordinarij: vt qa facit eum Mareſcallum vel Coneſtabularium aut Capitaneum, ſeu ducem exercitus, vel magiſtrum militiæ ad tempus: cũ tamẽ iſta officia de conſuetudine regni habeãt ordinariam iuriſdictionẽ: vel conſtituit eum vicesgerentẽ abſentis, vel mortui in aliquo horũ officiorum. & tunc videtur facere eum ordinarium. C. de offici. eius qui vicẽ alte gerit. l. j. & . ij. aliàs non.

19 ¶ † OCTAVO quæritur: nunquid aliquis inferior à Principe poteſt dare ordinariam iuriſdictionem. Aduerte, puto ſic poſſe diſtingui: quia aut eſt talis ordinarius, ad quẽ iuriſdictionis proprietas & vtilitas non pertinet, vt ſicut erat prouincię prçſes tempore Imperatorum: & tunc talis, regulariter non poterat ordinarium facere: quia creatio magiſtratuum videbatur, de iure ad ſolum Principem pertinere: vt in titulo. quę ſunt regalię allegata poſt medium. Aut ſunt tales, ad quos iuriſdictionis proprietas atque vtilitas pertinet, & tunc, aut quæris vtrum in locis & officijs conſuetis, liceat eis conſuetos Iudices ordinare, ſicut Epiſcopis officiales, Ducibus Comitibus & Baronibus, balliuos & Seneſtallos, aut vicarios. Et puto, quòd ſic: quia ſic ſaluatur vbique & faciunt quę ſcripſi ſupra, de offici. vicar. c. ſua & . eod. titu. c. Romana & . c licet. lib. vj & quod legitur. C. de offic. eius, qui vicẽ alterius gerit. l. j. & . ij. & quia minimẽ mutanda ſunt, quę longam interpretationem habuerunt ff. de legi. l. minime. Et qa vniuerſalis conſuetudo pro iure habetur. xj. diſtinctione eccleſiarum. Aut volunt conſtituere Iudices ſeu magiſtratus, non conſuetos aut in locis non conſuetis. & hĩc dubium eſt Sed nihilominus, ſi hoc faciunt ſine præiudicio ſubditorũ & aliorũ, credo, ꝓ liceat eis dũmodo intra iuriſdi. ſuam, & intra territoriũ ꝓpriũ ſolũ nõ hec diſponãt, vt pote, qaĩ territo. e.

diuersa municipia habent, in quorũ quolibet Iudicem ponere volunt. vel quia volunt vnum ciuilibus: & alium in criminalibus deputare: quia cũ nõ esset aliàs vsitatum. Et est ratio, quia post quã iurisdictionẽ ipsam per alium potest iure ordinario exercere, eadem ratio vrget, ꝙ possit hoc facere per vnum, vel per plures, sicut persemet, Facit, quia eadem est ratio de tota & parte: vt. ff. de rei ven. quæ de tota. Sed si cũ incõmodo aliorum hoc facere vellet, forsan nõ possit, per hoc quod notat Car. ĩ. c. cum Episcopus. lib. vj. in glo. iij. ver. sed quęro. & quod ibi dicam.

20 ¶ † NONO quæritur ibi: *rationabiliter*. nunquid Episcopus põt cognoscere de causis subditorũ Prælatorũ suorũ inferiorũ ipsis p̃latis inferioribus prætermissis. Et super hoc omnino in primis. vide que scripsi. ĩ. c. pastora. in prima. q. & . ij. videtur, ꝙ non. ar. ĩ. de excessi. præla. ad hec, & . xviij. q. iij. cognouimus. & . ij q. vj anteriorũ. Dicit Inn. ꝙ hæc opinio sibi non placet, nisi pro se cõsuetudinem præscripta haberet. Et est ratio, quia Episcopus est ordinarius totius suæ dioecesis. s̃. e. c. j. xj. q. j. de persona. q. iij. c. j. & . ij. & . ar. C. de iurisdi. omni iud. l. fi. & in authẽ. de defen. ci. § j. in princ. vbi dicitur, defensores ciuitatis prætermissis magistratibus municipalibus possunt cognoscere de causis subditorum suorum. Item subdit aliam rationem, quia prælati huiusmodi inferiores tãquam vicarij Episcopi in hac iurisdictione succedunt: vt. s̃. de offi. Archi. c. j. lxxx. dist. non debere. Fatetur tamen Inno. ꝙ si haberet consuetudo, ꝙ Archi. seu Archip̃s. vel alius prælatus inferior & nõ Episcopus, primò cognosceret, seruanda esset consuetudo, & non teneret, ꝙ ab Episcopo fieret. s̃. de offi. Archi. dilectis. Idẽ notauit Hostie. de symo. sicut tuis. & Hug. in prædicto. c. nullus Idem tenent Tancre. Vin. Gof. & Philip. facit de senten. excõmu. venerabilibus § vbi aũt. li. vj.

¶ Sed Gul Naso tenet contrarium etiam cessante consuetudine: quia hoc prohibitũ est Episcopo per istã decre. nec repitur alibi hoc sibi concessum. Vnde prædicti doctores videntur trahere dictam quæstionem spetialiter ad casum absolutionis, de quo per Ber hîc vlti. glo. Vnde dicunt primi, & maxime Inno. ꝙ si Episcopus absoluat nõ p̃missa satisfactione licet malefaciat, tenet absolutio impensa, etiã inrequisito plebano: licet male faciet & debeat corripi: quia iurisdictionem suam non seruat subditis. ĩ. de exces. præla. c. ij. & . ĩ. c. quãto Sed non placet Gul. Naso. vt dixi: neque Archi. de consti, vt animarum de maio. & obediẽ. c. vno. li. vj. Nouel. approbat primam opinionẽ per dictum § vbi autem. qui optimè facit secundum eum. Vnde dicebat hîc Abb. quando concurrunt iurisdictio mediata & immediata, valet absolutio, sicut & valeret excõmunicatio. Et ista est ratio, quare legatus cognoscit de omnibus causibus p̃uinciæ suæ. ĩ. ti. c. j. Et ad materiam faciunt notata Nouel. ĩ. c. conquerente. in glo. p̃ hoc. Vnde dicit Vincen. ꝙ vbi sunt causæ cõmunes minori & maiori Iudici: vt in Episcopo & Archidi. præfertur maior: sic. ff. de iudi. l. iudicium. viij. di. quæ contra mores. Secus. vbi non habent causas cũmunes, sicut monachus plus obediat Abbati, quam Episcopo: & clericus plus Episcopo, quam metropolitano. Secundum fatetur Nouel. & de illo remittit ad. c. pastoralis. ĩ. e De primò verò remittit ad no. ĩ. c. quantò. Primam opinionẽ videlicet, ꝙ Episcopus potest absoluere à sententia lata per plebanũ tenet Gof. in sũma de sen. excõ. § sed q̃ritur, an Epus & Ray in Summa etiã illi⁹ tituli § quid si Archiepre. & Host. in eadẽ summa § qs possit ab hac snia, sub § sed quæritur, an Episcopus vbi dicit, ꝙ licet Episcop⁹ non debeat relaxare sententiam à suo Archidiacono, Decano, seu Plebano, vel alio sub iurisdictionem habente latam sine conscientia illius, qui tulit, & sine congrua satisfactione: vt hîc. Si tamen fecerit, tenet relaxatio sua, & absolutio sua. Vnde idem Hosti. notauit. ĩ. de symo. sicut tuis. Sed in glo. argum. quòd ꝙ Episcopus sententiam excommunicationis latam p̃ Abba. reuocare potest: quamuis iniusta & indecens sit reuocatio Sed. Io. & Io. d' Deo. xj. q. iij. qui resistit. & Hug. ix. q. iij. nullus primas. & Gul. Naso hîc, vt dixi, tenent contrarium.

Inducunt etiam in authe. de defen. ciui. § interim. coll. iij. vbi dicitur, quòd præses prouinciæ non potest inhibere defensoribus ciuitatum, quòd suo non fungantur officio. Henri. recitat & non eligit. primam quęstionem notauit etiam Inno. s̃. de offi. Archidia. c. j. & . dilecto. Et rationem suam secundam scilicet quòd vt vicarij Episcopi iurisdictionem habent prę lati inferiores: notat ipse Inno. de resti spolia. olim. in. ij. glo. quasi ad vnam colum. In. verò in dicto. c. nullus primas. dixit, quòd Episcopus potest absoluere à sententia Archidia. indistinctè, quia hîc superior, & ille vicarius: sed non à sententijs aliorum prelatorum. Et hanc sequi videntur Archidi. & Io. An. in. c. vno. ĩ. ti. ij. allegato. Coll. verò dicit indistinctè se credere, quòd Episcopus potest à sententijs omnium inferiorum absoluere: quia omnes sunt vicarij sui & locumtenẽtes de iure. inducit titulum de offi. Archidia. & . c. fi. de offic. Archip̃sb. Et hoc nisi alius esset de consuetudine præscripta secundum Inno. hîc & Bernardũ, qui sic intelligit. ĩ. c. pastoralis. & . ĩ. c. irrefragabili. Idem notat Bernardus. Dicit etiam Collec. quòd si Archip̃sbi. excommunicauit canonicum suũ quia non faciebat residentiam, & Canonicus renunciauerit Canonicatui, potest eum nihilominus Archip̃sbiter propter pręuentionem absoluere. de quo per Io. An. in dicto. c. vno. vbi videbitis. de quæstione principali nil tangũt Cal. & Lig. nec de illa plus nunc. Sed vide: quę dicam in dicto. c. pastoralis in prima & secunda quæstione alle. & quę scripsit Archi. in dicto. c. vno.

21 ¶ † DECIMO quæritur ibi, *obseruari*. nunquid minores prelati possunt suas sententias exequi excõmunicãdo & interdicendo? dicit Inno. quòd forte sic. licet ad hoc superiores teneantur. Pro secundo. C. de iudic. properan. § sin aũt. reus. Et pro primo. s̃. ti. ij ex literis. Alij verò dicunt contrarium, videlicet minores exequi non posse sententiam suam. Tum quia illa lata functi sunt officio suo. s̃. ti. ij. literis. Tum, quia per maiores Iudices facienda est exequutio. C. de arbit. l. cũ anteà. j. responso. ff. de re Iudi. l. à diuo. in prin. Nec obstant decre. allegata. ex literis. quia introducta est ad defensionẽ iurisdictionis, & non ad concedendam iurisdictionem. Verũ tamen Inno. dicit, quòd placet sibi quod dictum est, quoslibet siue minores ordinarios, siue delegatos à principe: siue à quocunque alio, siue etiam subdelegatos posse exequi suas sententias per iurisdictionem, quam habent scilicet excommunicationem interdictum, vel similia: secundum quod lex expresse dicit. C. de iudi. properandum § sin autem reus. argu. s̃. titu ij. significasti. & . c. ex literis Si autem aliqua sunt, quę non possunt facere subdelegati, seu etiam minores Iudices, sicut in corporalem possessionem mittere ff. ad munici. ea quæ. & de iurisdictio omni. iudi. l. iubemus. cum hoc nõ possunt etiam maiores iudices, scilicet extra terminos suę iurisdictiõis mandare sententiã exequutioni. & in hijs nõ ipsi qui iudicauerut. sed alij exequetur. Et sic loquitur lex à diuo pio. allegata. Quod tene menti: quia iste est pulcher intellectus dictarum legum, & in se verus. ¶ Supple glos. In glos. j. ibi: *accedunt*. de. ij q. j. de persona. ¶ Et ibi: *iudicas*; Lauren. & Vincen. & ibi: *ordinarius*. secundum Lauren. Vincen. Tancr. & Gof. In glo. vltima ibi, absolutio. de hoc. ix. q. iij. nullus. xj. q. iij. qui resistit.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Patronus si minus idoneum præsentet, an prouidendi potestas ad Episcopum transferatur? Et in hoc sit ne inter clericum & laicum patronum differentia? & nu. seq.*

3 *Episcopus num de persona perpetua ecclesiam ordinare queat, quæstione inter præsentatum atque Episcopum ipsum pendente? Et si non, cur ita?*

4 *Patronus de rebus ecclesiæ vacantis, quatenus se intromittere debeat? Et quid de custodia ac gubernatione rerum ecclesiæ Episcopalis? nu. seq.*

6 *Archidiaconus in casu, de quo hic, fructus ecclesiæ vacantis excipiens, an in pœnam. c. quia sæpe. incidat?*

¶ *CAP. IIII.*

Cum vos

CVm vos. Casus. Si ordinatio vacantis ecclesię differt ex causa, œconom⁹ in ea per Episcopũ est ponẽdus. ¶ Expone literã. *Alia causa.* vt quia negabat illos patronos. Nouell. *Radix.* quia prelati dicebant ad ius patronat⁹ pertinere, & legati econtra. Ali. intelligunt de alia dispositione. Nã propter quodlibet scandalũ debet prelat⁹ ordinationẽ ecclesię præterponere. ar. ĩ. de Iure. pa. r. iij. Inn. Et infra quęrebant Episcopi, an possẽt ecclesias ordinare propter vocationis periculũ: vel quale foret ad ponẽdũ remediũ. Ho. & respõdet, vt hic. Et sic nota, ꝙ vbi fit presentatio, prius oportet illi⁹ negociũ expediri quã possit. Episcop⁹ ecclesiã ordinare *Personas.* si prę̨sentatas cõsciẽtia remordẽte, vel aliàs lite, aut appellatione pẽdẽte. de in integr. restit. c. ij. & ij. q. vj. appell. *œconomos.* dicit Hosti. quod putat hic œconomũ ponere etiã pẽdẽte termino quatuor, vel sex mẽsiũ dato patrono ad prę̨sentandũ. *Personas.* j. prelatis. iuxta vulgare Anglicorũ, quibus scribit. *Dicta.* s. quia cõtrouersia sup Iure patronat⁹ inter vos & eos vertit. vnde esset indignũ ꝙ vna pars in prę̨iudiciũ alteri⁹ in re litigiosa aliquid ꝑpetuo faceret, vel Innouaret. xj. q. j. quia res. ĩ. vt lite pen. per totũ. Idẽ esset, si super alijs grauis discordia esset inter patronũ & prelatũ, quia graue esset, ꝙ prelatus in sua ecclesia institueret personã perpetuã, quę sibi, vel malè, vel nullo mõ de suis Iuribus responderet. Inno. *œconomus.* lxxv. di. q̃n Inno. *Personis.* xij. q. ij. hoc ius & c. charitatem. Inno.

1 ¶ PRIMO opponitur Iuxta primã glo. Inno. quia videtur, ꝙ Imo si patroni præsentarunt personas min⁹ Idoneas. Episcopi deberẽt alias eligere hui⁹ capi. prouisione cessante, vel saltẽ post quatuor, vel sex menses interim discordia non sopita ecclesiam de persona Idonea ordinare: vt in auth. de sanctis. Episcopis. § si qs oratoriũ. & c. ĩ. de Iure pa. cautè. & c. cũ prę̨ter. & c. c. cautè. & c. c. q̃n. Solutio secũdũ Inno. hoc fortè dimittebant facere patroni propter scandalũ. Vel aliter dicit Inno. ꝙ licet patronus prę̨sentet min⁹ Idoneũ, nõ tamẽ transfertur potestas in Episcopũ. Nec hoc dicũt prę̨allegatę decre. sed quãdo nõ eliguur. ĩ. tẽpus. Vel aliter dic secũdũ Innoc. ꝙ patronus, q eligerat dicebat se elegisse bonũ, & ideò dũ super hoc quęstio erat, nõ poterat prelat⁹ de persona perpetua ordinare ecclesiã, sed œconomo tantũ. Vnde licet quibusdã videat̃ cõtrariũ, secure teneas. ꝙ facta prę̨sentatione de vno vel de pluribus, licet longuo tẽpore duret inter prę̨sentatos, Episcop⁹ nõ ordinabit ecclesiã lite pẽdẽte. nisi de œconomo, vt hic. Et ita seruatur. vnde Iura alia, quę dicũt, ꝙ si patronorũ discordia infra quatuor, vel sex menses nõ fuerit terminata Episcopus ordinat ecclesiã, intelligunt quando inter Episcopos, qui se dicũt esse patronos, est quęstio, vt quia alter ab altero vẽdicat patronatũ, vel negat alterũ patronũ. Nam licet propter litẽ motã ęquũ videret patrono tẽpus ad prę̨sentãdũ, nõ cui rẽ: quasi sit impeditus. Tunc tñ hic rigor induct⁹ est. I. ꝙ saluo Iure vincentis ecclesia ordinatur, ꝙ in electionibus locũ nõ habet: vt dicã. ĩ. de iure pa. q̃n. cũ de eis: hoc nõ sit statutũ. vnde si ponderet illarũ decretaliũ, q̃n si verò eam te. cũ ꝑpter. de iure patro. intellectũ videbit illa iura aptè loqui de quęstionibus patronorũ super Iure patronatus: non autẽ de quęstione prę̨sentatorũ vni⁹, vel pluriũ Aliàs pauci prę̨sentes à patronis instituentiũ reportare possent, maximè si obiectione habet: quia tũc de facili nõ posset infra quatuor menses quęstio terminari, & si obiectione nõ haberẽt, tamẽ cũ satis sit patrono in fine termini prę̨sentare, & Episcop⁹ habeat exanimare. de electi. nihil est. Et edictũ si ponere: vt notat̃ de ele. c. vlti. in glo. ij. li. vj. Adhuc erit dare ꝙ negociũ prę̨sẽtationis esse nõ poterit. ĩ. terminũ expeditũ. cũ igitur ex prę̨sentatione sit ius acquisitũ, vt notatur. s̃. j. dilectos nõ obstã. ꝙ sit discors: dummodo maioribus iuuetur & c. vt prę̨dicta decretal. q̃n illud nõ perdet propter opponẽtis maliciã, vel ibi pendẽtiã de re. Iuris sine culpa. li. vj. Et nõ ĩmerito in hoc casu denegatur prę̨lato ordinatio: quia si concederet, semper moueret quęstionẽ: vt sic posset ecclesiã ordinare. ar. Insti. de vi. bo. rap. § nedũ talia & c. ĩ. de diuor. quãto ad finẽ. Aliàs secũdũ Host. lite nõ pẽdẽte posset ecclesiã de alijs idoneis ordinare personis. Nec obstat de supplen. negli. prę̨la. c. ij. in fi. & quę ibi notantur per. prę̨dicta secũdũ eũ & hunc dicit verũ intellectũ, & placet Nouelle & Henr. qui per dicta iniquitatẽ tollẽda, videlicet ne ius ad rem prę̨sentato quęsitũ auferat̃ ordinationẽ Episcopi. allegat Henri. lvj. di. satis peruersum xvj. q. vij. inuẽtũ. Et ita est veritas. de qua tamẽ dicã in. c. q̃n allegato.

¶ SECVNDO opponit̃: quia videt̃, ꝙ patron⁹ indignũ prę̨sentans, maximè scienter, sit ea vice præsentandi potestate priuatus, & per cõsequẽs, ꝙ Episcopus possit de persona perpetua ecclesiã ordinare. ar. s̃. de elect. cũ in cunctis in fi. Et

2 pro hoc in § siquis oratorium. allegato Vide. † solutionem Ber. in glo. ij. quę ponit diferẽtiã inter patronos clericum & laicũ: dicẽs cõtrariũ loqui in clericis. Sed laicis dicit secus. Et sic intelligit istũ textũ Inn. videtur hic souere opinionẽ. Ber. sed infra de fi. presby. proposuit. clarè tenet etiã laycũ ex indigni prę̨sentatione scienter facta priuari. Et hic idem Hostie. & oe supplenda negli. prę̨. licet in summa de Iure patron. § in quibus. Colle. videtur inclinare ad partẽ istã Et hoc sequitur Lig. quia facili⁹ tollitur Ius spãle cõpetẽs patrono de gratia, quã Ius cõmune, ꝙ cõpetit electorib⁹. ar. ff. de testa. mili. l. milites. & in auth. de re. ec. nõ ali. § quia verò verisimile. Itẽ indu. it, q cõferẽtes sciẽter indigno priuãtur potestate cõferẽdi. ar. de prę̨b. graue. de elect. nihil nec obstat hęc decreta. qa loquitur de prę̨sentãte ignorãter indignũ. Nec obstat, ꝙ põt variare: quia hoc est verũ accumulãdũ. Sed hoc nõ esset accumulare, sed recedere à prę̨sentatione. tñ facta: ꝙ nõ licet. Nec est pœna nõ representãtis infra tẽpus, ꝙ deuoluatur ad superiorẽ: sed est Ius deuolutionis, licet Nouella dicit cõtrariũ. Ligna. ¶ Opinio tamẽ Bernar. cõcordat Archi. de præb. c. j. li. vj. refert tamẽ ibi quosdã dicere hoc verũ de layco ante sententiã. Episcopi prædictè indignitatis declaratoriã: sed post sen. illã secus. Contra quos, tñ facit decretalis, quę supponit certitudinaliter personas min⁹ idoneas. ¶ Hosti. tamẽ & sequaces de patrono layco tenent contrariũ, videlicet si prę̨sentat scienter indignũ, ita ea vice priuatur. præsentandi potestate, sicut patron⁹ cleric⁹ priuaretur: remittẽs ad ea, quę notauit. s. de supplẽ. negli. præla. c. ij. Et Idẽ tenuit. Inn. s̃. de fi. prę̨sby. proposuit. licet de hoc alternatiuè loquatur. dicit tamẽ, ꝙ bene faceret Episcop⁹, si patrono layco præsentationẽ restitueret: cũ nõ sint in his ecclesias multũ instructi. Et videtur de hoc text⁹ in dicto § oratoriũ. Nec ob ꝙ dicit Bern. videlicet, ꝙ hoc Iure nostro nõ cauetur, & ideò standũ est Canonici, ꝙ nõ legi: quia illud verũ, si canon à partè hoc decret. sed cũm hoc nõ dicit. Nec sufficit ꝙ canone tenet, ꝙ licet variare. quia illud habet locũ, quãdo priuatus nõ esset. vt quia elegisset dignũ, vel indignũ ignorãter. Nec ob hęc decret. quia põt intelligi in eo, qui eligit indignũ ignorãter: vel cũ propter scandalũ impediebatur ordinatio Episcopi. Et melius potuisset glo. dicere, ꝙ dictus § si quis oratorium. non obstat: quia ibi nõ dicitur, ꝙ Episcop⁹ ordinet ecclesiã cũ patron⁹ præsentat indignũ sed ꝙ ordinarij ꝓcuret. Quod põt intelligi solicitãdo patronũ, ꝙ aliũ præsentet. Et idem põt intelligi de § fi. in auth. libert. de coete. au. annu. coll. vj. Aliter sequęret, ꝙ priuatus esset etiã ignorãter præsentans indignũ: cũ ille § nõ distinguat. Itẽ, quia absurdũ videtur, ꝙ patron⁹ bene faciẽdo variare posset, vel accumulare: & male faciẽdo non. cũ tamẽ tunc prę̨cipue cõcedatur variatio à Iure, quãdo act⁹ nõ est licit⁹, secũdũ no. de cler cõiug. diuersis. de elect. nosti. quasi hęc fuerit mens Iuris permittentis variationẽ, ꝙ patron⁹ accumulãdo emẽdare posset, ꝙ male facit. ¶ Per q̃ dico patronũ laycũ nõ priuatũ hoc ipso, ꝙ præsentat indignũ sciẽter: sed q̃ ex tũc erit priuatus: cũ infra tempus debitũ respectu prioris inchoationis aliũ nõ præsentat. & faciũt Iura, quę æquiꝑ parãt nullũ & minus cõperiens: quæ vide de translatione. c. ij. ver. sic. de cleri. non resĩdẽ. tuæ. & sic erit differentia hoc casu inter clericum eligentem, præsentantem indignum ignoranter: &

patronũ, ꝙ putat talem ſcienter, & eſt laic⁹. ꝗa primi ante caſ
ſationẽ nõ poterãt ſibi ꝓuidere & poſt caſſatio. habebãt ĩte
grũ tẽp⁹. Iſte vero ſibi ꝓuidere poterat, ſi ſupererat ſibi de tẽ
pore. Patet primũ de ele. ſi electio. li. vj. & ſecũdũ ꝑ id, ꝙ pro
ximè dixi Nouella. Henr. verò. ſ. de elec. auditis. circa prin-
cipiũ. tenet opinionẽ cõtrariã Hoſti. videlicet, ꝙ ꝓlucus prę
ſentãs ſcienter indignũ, vice ea præſtare præſentãdi priuatur,
ꝑ. §. ſi quis oratoriũ. de ſanctiſ. Epiſcopi. allegatũ & hoc idẽ
notauit Hoſti. in ſumma de ſymo. §. in quibus. ver. plenã &c.
& de ſupplen. negli. præla. c. ij. & de Iure pa. c. cum aũt &. c.
cũ propter & de re iudi. cũ Bartholdo & de offi. or. cũ vos
idẽ notarũt ipſe Hoſti & Innoc. de ſi. preſ. propoſuit alle. &
geſ. in clemẽ. j. de Iure pa. ſuper verbo obſiſtat & in clemẽt.
j. de exce. præl. ſuper verbo ydoneis & pro hoc inducit Hẽ.
notata de Iure pa. c. ꝙ aũt &. c. cũ autẽ &. c pastoralis nec ob
ſtat ꝙ benefactũ nõ debet corrigi ſed malefactũ nã inſtantia
eſt in promptu quia poſtulãtes dignũ re integra. ſ. an præſẽ-
tationẽ factã ſuperiori poſſunt variare vt. ſ. de poſtulatiõe
præl. c. bonę. ij. §. nec nocebat. & tamẽ poſtulãtes ſciẽter indi-
gnũ ſunt priuati ipſo Iure: vt in. c. ſcriptũ eſt. in ſi. eo. ti. Ego
autẽ ſemel in cõſilijs dixi, ꝙ nec in præſentatione patroni cle
rici, nec in præſentatione patroni laici habet locũ. cap. cum
in cunctis. in ſi. pro eo, ꝙ illud Ius poenale eſt, & poenã infli
git ipſo Iure. & per cõſeqõẽs nõ ꝓuideĩ extra proprios termi
nos extẽdendũ, & tamẽ nõ videtur loqui niſi in electiõe. Igiĩ
nõ videtur ad præſentationẽ extendẽdũ. ar. ſ. de elec. ſtatutũ.
& ꝙ notat Nouella in Mercur. ſuis in reg. odio. & in reguli,
in poenis. ¶ Verũ, quia verbũ electiõis, cõuenit præſentatio
ni: quia re vera præſentans eligit, quã pręſentat. Et patet etiã
ex notatis Io. And. de electi. c. vlti. li. vj. in glo. ij. & ſuper ea
magis videtur ex mente illius decre. cũ in cunctis. ꝙ in præ-
ſentatione etiã vẽdicet ſibi locũ. ar. ſ. de elec. c. ſi poſtꝗ. §. cũ
autẽ. Iuncto. c. cupientes. eo. ti. li. vj. Et hoc cõuenit opinioni
cõmuni omniũ, qui tenent illã decretalẽ cũ in cunctis. in fine
vendicare ſibi locũ in præſentatiõe patroni clerici. Qua opi
nione ſuppoſita, videlicet ꝙ. c. cũ in cũctis. in ſi. de mẽte in-
telligatur etiã in pręſentatione, da mihi tu textũ ſpãlẽ in con
trariũ de præſentatione patroni laici: alioquin ſtabo regu-
lę. ar. ei⁹, ꝙ ſcripſi poſt Car. ſ. de offi. deleg. ſi duo. li. vj. vide-
licet ſtãdum regulę: cũ nõ reperitur in caſu exceptiõis viciaĩ
vt. ff. de re. Iuris. l. j. pręterea, quia de hoc eſt text⁹ in dicto §.
ſi quis oratoriũ. in ſi. niſi tergiuerſetur. Nec obſtat verbũ cu
rare. ibi poſitũ: quia ſequitur quoſcunq; putauerũt meliores.
per quod patet, ꝙ elec. re vera ibi Epiſcopo datur. Verũ de
hoc latius fortè dicam. j. de præb. cap. j.

3 ¶ † PRIMO quęro, quę eſt ratio iſtius decretalis in ea
parte quia dixi, ꝙ quęſtiõe pẽdente iuris Epiſcopũ & pręſen
tatum, nõ põt Epiſcop⁹ de alia perſona perpetua eccleſiã or
dinare. dicit Inno hîc in glo. iiij. ꝙ hęc eſt ratio, ꝙ indignum
eſſet, ꝙ vna pars in pręiudiciũ alteri⁹ aliquid faceret perpetuo
vel innouaret. xj. q. j. quę res. &. j. vt lite pen. per totum Vi
de etiã alias rationes. quas ſcripſi. ſ. in prima oppoſitione ve-
rũ hoc intelligit Inno. etiã ſi cõtrouerſia eſſet ſuper Iure pa-
tronatus inter Epiſcopos & patronos. Itẽ intelligit hoc etiã
ſi ſuper alijs grauis diſcordia eſſet inter patronum & pręlatũ
quia graue eſſet, ꝙ prælat⁹ in eccleſia patroni inſtitueret per
ſonã perpetuã, quę: ſibi vel malè, vel nullo modo de ſuis Iu
ribus reſponderet ſecũdum eum.

4 ¶ † SECVNDO quęritur: Nonquid hoc ſit ſimpliciter
verũ quod in ſi. preale. glo. notatur & elicitur ex hoc textu:
videlicet, ꝙ patron⁹ ſe nõ debet intromittere de rebus eccle
ſię vacãtis: niſi quo ad defenſionẽ. dicit Inno. ꝙ ſic inducens
vltra Bernard. x. q. j. c. j. ij. iij. iiij. & v. ¶ Et idem dicit mul
tò fortius vbi nullus eſt patronus, videlicet ꝙ tunc nullus lai
cus de bonis vacãtis eccleſię debet ſe intromittere. Sed dicit
ꝙ Epiſcopus vacante eccleſia, habet cuſtodiã eius & pro ea
aget. ar. xvj. q. vij. omnis eccleſiæ. x. q. j. c. j. & ij. j. de ſucc. ab
inteſta cũ dilectus. ¶ Verũ vbi perſona eccleſiaſtica Ius pa-
tronatus haberet, cuſtodia eccleſię vacãtis ad eum pertine-
ret nõ ad Epiſcopũ, pro eo ꝙ ipſi debet de tẽporalib⁹ reſpõ-
deri: vt xvj. q. ij. c. ij. & de capel. mo. c. ij. ar. j. de ap. bonę me-
morię. Sed res Epiſcopalis eccleſię mortuo Epiſcopo guber
nabũt oeconomus & clerici epiſcopalis eccleſię. xij. q. ij. qua
litatem. Et ſi non habet oeconomũ, ſoli canoni. Et ſi non ha
bet canonicos, Archiepi. xij. q. ij nõ licet alicui. & q. v. ſicubi.
de admi. tu. lex. quę tutores. Inno. Quod dixit Inno. de patro
no laico. intelligit Hoſti. niſi alius eſſet de priuilegio ſpãli,
vel antiqua cõſuetudine per ſedem Apoſtolicam approbata
ſicut patet in Regibus Francię & Anglię & quibuſdam alijs
principibus, pro quibus facit ꝙ legiĩ & notatur de Iure pa-
tro. nobis. Vel ſecundũ eum, vbi non eſſent expræſſi priuile.
per Papã. ſola cõſuetudo nõ excluderet, ſi de rigore ageretur
per decretales de elec. cũ terra. de conſuetu. c. ſed multi pro
pter ipſorũ potentiam de gratia & ex permiſſiua diſpenſatio
ne, vt videtur ſcandalum tolerantur. Et dicit, quod licet in
prætęritis hoc tolerari poſſet: vt de Iure patro. c. iij. de cõſẽ.
ec. vel alta. c. ſi. tamem impoſterum amplius tolerandũ non
eſſet: de re. ec. non alie. c. ſi. ¶ Item pro eo ꝙ dixerat. Inno. cu
ſtodiam eccleſię vacãtis pertinere ad patronum laicũ Alle.
Hoſti. de teſta. præl. ij. §. nomine. de priui. cum & plãtare §. in
eccleſijs. Item quod dicit Inno. cuſtodiã vacãtis eccleſię non
habentis patronum ſpectare ad Epiſcopũ, intelligit Hoſtie.
niſi de cõſue. vel priuilegio ad Archid. vel ad aliũ eccleſiaſti
cũ pertineat: vt dicta decr. bonę &. j. de inſti. cum veniſſent
& ſuper eo, quod dictũ eſt de cuſtodia vacãtis eccleſiæ cathe
dralis, remittit Nouella. ad quod legiĩ & notatur de ſupple.
negli. præl. c. ſi. li. vj. ¶ Henr. verò præmiſſa quaſi Epilogus
infra de pręſ. in Lateranenſ. ſic dicit: ſi queris de cuſtodia &
gubernatione Rerũ epiſcopalis eccleſiæ, illã habent oecono-
mus ſi ibi ſit, & canonico eccleſię. lxxv. di. qm̃ xij. q. ij. chari-
tatẽ &. c. illud &. c. ſtatuimus. & deficiente oeconomo ſoli ca
nonico. deficientibuſq; canonicis Archiepi. xij. q. ij. nõ licet
alicui. &. c. nõ licet. &. q. v. ſicubi. C. de admi. tu. lex. quę. No
tant Inno. Hoſt. hîc, & infra vt eccleſiaſtica beneficia. c. vno.
Licet Io. ibi dicat, ꝙ vbi in eccleſia eſt oeconomus ille ſolus
abſq; canonicis habet cuſtodiam. Quod intellige de Iure cõ-
moni, quia de papali priuilegio poſſet cõpetere etiam laico,
iuſta notata in dicto. c. nobis. ¶ Ratio quia Papa ſuper Ius
eſt. ix. q. iij. cuncta per mundum. &. c. per pricipale. de cõceſ.
prębẽ. propoſuit. Notarũt Inno. Hoſti. in dicto. c. in lateranẽ.
¶ Verum intelligit Henri. de conſue. pręſcrip. per lecta &
notata de elec. c. generali. &. c. quia ſepe. & de hoc. ti. c. præſẽ
ti. §. porro. li. vj. de cuius cõtrarium notare videtur Hoſti. ſ.
e. q. dicam in dicto. §. porro. ¶ Si verò quæris de cuſtodia
aliarum eccleſiarum inferiorum ſi ibi eſt collegiũ, ad illud
pertinet pręlato mortuo. xij. q. ij. nm̃ licet. Notarũt Inno. &
Hoſti. vt eccleſiaſtica beneficia. c. vno. Si nõ, tunc ſi eſt ibi pa
tronus eccleſiaſticus ad eũ, nõ ad Epiſcopũ pertinet: vt. c. bo
nę. &. c. relatũ. & §. nomine. & §. in eccleſijs allegatis. Et hîc,
qoia illi de tẽporalib⁹ reſpõdetur, vt hîc notaĩ. ¶ Si verò eſt
ibi patronus laic⁹, nõ ad patronũ, ſed ad Epiſcopũ pertinet,
licet defenſionẽ habeat patron⁹: vt notãt hic Inno. Hoſti. &
Hugo. xvij. q. ij. ſanè. & Laud. in cle. vna de offi. vicari. ¶ Si
nõ habet patronũ, ad ſolũ Epiſco. & multo forti⁹. Not. Inn.
hîc & in dicto. c. vno. vbi dicit c. cũ veniſſent. de inſti. &c. ſi
in plebis. lxiij. diſt. loqui. vbi Archid. habet hoc de conſuetu
dine ſpãli Et idem ibi Hoſti. Idem Inno. Hoſti. Ab. & Gof.
in dicto. c. cũ veniſſẽt. vbi dicit. Gof. c. ſi in plebib⁹. lxiij. di. &
c. ij. lxxij. di. loqui in eccleſijs ſpãliter Archidiacono ſubie-
ctis. Et in iſta diſtinctione. cõcordãt Hugo. & Laud. vbi ſu-
pra. Idem videtur tenere Io. in. c. ſi in plebibus. ¶ Sed Laurẽ.
& Gof. tenẽt in dicto. c. bonę. quod de Iure comuni cuſto
dia vacantis eccleſię, pertinet ad Archidiaconum. Et idem
Innuit Inno. ibi: & hoc plenè notat Berd. in. c. allegato. cum
veniſſent. &. j. de exceſ. prælatorũ. ad aures. vbi Alan⁹ Vinc.
& Gof. idem dicunt. Idem Innunt Io. Vincen. & Tancr. in. c.
bonę. & Archidiaco. in. c. ſi in plebibus. dicens, quod hęc ſen
tentia Laurentij & Gofr. videtur cõfirmari ex mẽte ſubſcri-
ptionn illi⁹.

ptionis illius.c quod elicitur ex li.vj. Isydori, de offi.vbi Isy-
dorus de offi.tractans dicit hoc pertinere ad Archidiaco. ra-
tione officij. Et dicit, ꝙ hoc demonstrat litera, quanm citius
proñúciatur.quã intelligit Iure suo. Alias non videtur ha-
bere locum litera præmissa, vbi non esset Episcopus præsens,
secundũ eum. Sed Henri.credit priorem opinionẽ veriorẽ.
Dicam de hoc in dicto.c.ad aures. vide tamen notata de re-
stitu.spo.cum ad sedẽ.de institu.cum venissent. de excep. cũ
inter de renũciatióe.c.fi.& notata Archi.x.q. Episcopus. ve
rum, si Archi. vel alteri⁹ dignitatis, seu officij ecclesię habẽtis
certam dotem & administrationẽ distinctã à Capitu. Ar-
chidia.&c.& adhuc viuente, sed absen.& mortuo reputato
capitulũ ecclesię, ad quod de iure non spectat, custodia pro-
pria authoritate recepti fructus: & ex illis fecit beneficio ser-
uari, & eius omnia supportari contra beneficiatum potẽtẽ
homini fructus, non potest se Iuuare ex hac materia videli-
cet, ꝙ illos omnes expẽdit pro dictis onerib⁹ supportandis:
vt fuit tempore domini Ber. de bosqueto.cõclusum in cõsi-
lijs Rotæ: qui capitulũ nõ processit cano. in ocupatióe: ideò
spoliasse videtur. Hec obs.ff.cómo.l.in rebus § pollunt.&.ff.
de acqui.poss.l. si quis rem.quã vendã.quia ibi res perue-
nerant ad illũ, qui retinere volebat, de volũtate domini. Cir-
ca hoc tamẽ pro vlteriori inquisitióe veritatis vide Cyn. C.
cómo.l.prætextu.&.j.de regu.iur.locupletari.li. vj. ¶ Sed
nunquid patronus clericus est vocãdus in depositione vel de
stitutióe, apparet ex promisso, ꝙ sic: quia sua interest, quia de
bet ei reddere rationem de laico secus notat Inno.de renũci.
c.fi.Colle. ¶ Sed non ob hoc debet resignare tẽporalia in
manibus eius: cũ resignare habet beneficiũ: quia temporalia
coniuncta sunt & accessoria.ideò resignãdo specialia in ma-
nibus Episcopi, transeunt.ar.j.de re iur.accessoriũ.Notat In
no.in dicto.c.fi.& de ver.signi.veniẽs.Collec. ¶ Si verò Ab
bas fundauit capellam in certa monasteria & alius dotauit
vterq; patron⁹ est.xvj.q.vij.filijs.& dicto.c.nobis.vt ibi no-
tatur per Hugo.Sed Abbas habebit præsentationẽ de eccle.
ędifi.ad audaciã.Collec. ¶ Verũ licet Abbas nõ sit solus pa-
tronus, nihilominus sibi in casu præmisso reddẽda est ratio:
quia verè in solidũ patronus est: cũ quo ad hoc laicus patro
nus nõ sit. Notat Archid.xvj.q.ij.c.ij.Collec. ¶ Præmissa ta-
mẽ de custodia ratione reddenda & præsentatióe nõ habẽt
locũ in patrono ecclesię collegiatę: nisi prout legit in dicto.
c.nobis.in fi.& notat Hosti.in parte.de excep.cum venerabi
lis.Collec. ¶ Sed deficiente patrono reddenda est ratio Epi-
scopo saltem de bñficio. Notat Inno.in dicto.c.in lateran.li
cet videatur contra.x,q.iij.c.j.à contrario.Collec.

¶ TERTIO quæritur ibi. *Reseruare*.de notatis de elect.
c.cõstitutionẽ.in Cle.&.c.quia sæpe.li.vj.sed dic, vt vtrodi-
que notatur per scribentes. Quod tamẽ Collec. hîc narrat.

6 ¶ † Sed nũquid Archidiaconus, qui nomine sui Archidia-
conatus iure præscriptionis percipit fructus ecclesiæ vacãtis
incidat in pœnã.c.quia sæpe.videt, quod sic, quia tollit con
suetudinẽ & statutum. Sed Collec.cõtra: quia illa loquit de
occupantibus.cuius modi non est iste Probat in dicta cle.
statutum.in ij.responso de emolumento autem iurisdictio
nis, declarantur in dicto.c. statutum. ¶ De visitatore, seu ad
ministratore ecclesię Cathedralis vacantis, de quo hîc per
Collec.vide lecta & notata de elec.is cuj.& de supplen.negl.
præla.c.ecclesiæ.li.vj.vbi vide Archid.de electo dato visita
tore, quod non videatur propter hoc infirmata eius electio.
Et quod talium officium per mortem constituentis nõ ex
pirat: quia ordinarij sunt. Et sic non obstat Clem. vltima de
procur. ¶ Nec posteà cano. eligere possunt propter manus
appositionem Papę, secundum Archidiaconum & Nouellã
ibi iunge tamen notata.j.c.præsenti cuius pœna non habet
locum prælato occupante propter verbum custodiam, ibi
positum: licet habet locum pœna.c.quia sæpe dũ modo es-
set de collegio. ¶ Nec habet locum pœna.c.præsen. prælato
occupante bona ecclesiæ sibi subiectę eadem ratione & pro-
pter verbum, sibi subiectũ illic positum. ¶ Nec etiam si bo-
na præbendarum occuparentur, secundum Archid.ibi: quia
de eis non cauetur in illa, quę pœnalis est. ¶ Nec se extendit
ad officia, seu ad administrationes seculares, licet de regularib.
secus: vt Cle.quia regulares.de supplen. negli. præla. licet Ar
chid, contra in.c.præsenti.qui potest saluari in non habenti-
bus administratióem. ¶ Nec habet locum, si cõsuetudo est,
quod prælatus bona ecclesię vacantis faciat sua: vt dixi. Sed
non extenditur consuetudo ad debita: quia non nostrũ, ꝙ
nodis debeatur: vt.ff.de au.& ar.lega.l.ij.& quod notatur in
Spe.de expen.§.quoniam in fi.Et quia odiosa & contra ius
est ¶ Nec valet consuetudo, quod custos faciat fructus suos
secundum Hosti.in.c.cum venissent.de quo ibi per Nouel.
sed plenius per modernos in.c.generali.alleg.Collect.

¶ Supple glo.in glo.j.ibi: *Cogitur*.secundum Lauren. vel re-
spicit factũ secũdum eum. vnde dicit Host.finaliter idẽ dicẽ
dum de vtroq;. ¶ In glo.ij.ibi: *totum quatuor*.j.de iure patro.
c.vno.li.vj.vbi habemus expræssum hodie: sed olim recur-
rebamus ad hanc glosam.quasi ad mendicatum suffragium.
contra id.C.de pala.l.scrinij.li.xij.in authẽ.de iudi propter
principium.§.illi autem.colle.vj. ¶ In glo. præal. ibi: *quod
patronus*.Inno: à cuius tempore fuit hic fraus.glo.hîc quę fuit
addicio, intelligit hoc de patrono laico, de quo dixi supra
in ij.questione. ¶ Et ibi: *vel alius prælatus*.Nota.quod vltim.
glo.ꝙ illorũ sit œconomũ ponere, quorũ est instit. Nouel.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Absolutio de falsa impetr., an tenere dicatur? Et quid de excom
municatione.*

2 *Episcopus sibi suspectos, num ad purgationem impellere possit?*

3 *Absolutio obtenta in casu de quo hic, an valeat? Et quid si in absolu-
tione nulla est expressa causa, cur sit absoluendus excõmunicatus.
nume. sequenti Et quid si vnica expressa sit: cũ plures sint? nu.5*

6 *Causa falsa expressio ad dispensationem Principem, num dispensatio-
nem subreptitiam reddat?*

¶ *CAP. V.*

EX parte. Casus si constat ordinario quod absolutus a Papa sup-
pressit veram excõicationis causam, remittit illum ad Papam. Si verò suspitio tantum de
hoc est contra eum, coget illum extunc purgare. ¶ Communis diuisio secunda ibi, *aliter respondemus*. in
qua distinguet secundum membrũ prosequitur ibi: *si vero*.
¶ Expone literam. *occultatis*.vt credit, forte, vel vt dicit Ab-
bas: factum fuit graue: vt quia occidit suum parochialẽ pre-
sbiterum: nec mandatur satisfactio, vel penitentia fieri, quam
exigit tantũ magnum facinus. Vel quia fortè portauit literas
Episcopi, de quibus in absolutione non fit mentio, secundũ
Petrum: *meruerunt*.i.obtinuerunt. Sic.j.de seru.non ordi.de
famulis.in fi.viij.di.cõsuetudo. *Aliam*.vt præsumitur: quia
nulla causa erat expressa: sed simpliciter dicebatur talem pa-
rochianum tuum ad te remittimus absolutum. Hoc dico
nisi esset alia causa expressa: certum est quod nõ teneret abso
lutio sed hodię non particu. hęc decretal.quia de stillo cu-
rię semper exprimitur in literis causa absolutiónis.Nouelle.
¶ *Constitit*.per cõfessionẽ, vel per testes, qui pręsentes fuerũt
in absolutione, & audiuerunt ipsum falsam causam exprimẽ
tem. *Redire*.per hoc apparet respõsio questióis factę.s. quod
non tenet absolutio Inno. *Si vero id*.s.quod tacuerũt causam
excõmunicationis. *Suspectos*.fortè ex qualitate personarum
secundum petrum & Abba. *Purgationem*. in qua si defecerũt
per conuictis habentur, & coguntur ad curiam redire de sy-
mo.de hoc &.c.insinuatum.Hosti.

5 ¶ PRIMO opponitur ibi. *Redire*.quia ex hoc videtur ab-
solutionem non tenere propter falsam causam expressam.
Contra quod videtur quia excommunicatio lata ex falsa
causa dicitur tenere, igitur & absolutio, patet antecedens. xj.
qõne prima.c.primo & secundo. Patet consequentia, quia
cõtrariorũ eadem debet esse disciplina. instituta de his quæ

sunt sni, vel ali. iur. in prin. vide Bar. in prima gl. cũ supletionibus suis, quas infra dabo. ¶ Solutio secus hic: secus ibi. Sed quę est ratio diuersitatis? Ber. multas assignat bonas: cũ quo in aliquibus, Inno. concordans dat triplicem rationẽ. ¶ Prima est, quia nõ expræssa, vel nõ attenta vera cũ excõmunicationis, non intendit absoluens absoluere ab excõmunicatione vera. Sed ille, qui excõmunicabat ex causa falsa, cũ etiam, quę non deliquit, excõmunicare intendebat. ¶ Secunda ratio, quia interpretatio facienda est in tutiorem partẽ, de spõsa. c. Iuuenis. Modo tutior animę interpretatio est iudicare pro excõmunicatione, & contra absolutionem. igitur. Tertia rõne rũpatur neru⁹ ecclesię disciplinę. xxiij. q. v. excõmunicatorum. Fatetur tamẽ Inn. alios idem dicere, in vtroq; dicens, quod si excõmunicaret aliquẽ propter homicidium, quod ille non perpetrasset, non esset excõmunicatus. ar. C. si ex falsũ instrumẽtis. per totum. ff. de verbo. signifi. l. Paulus. C. de pręd. mini. & si pręses. ĩ. de pur. vulg. significantibus.

¶ Quod dicit Inno. esse verum, si dicat excõmunicans: excõmunico te propter tale homicidium: quod non fecit ¶ Alij verò, quod tenet excõmunicatio quo ad ecclesiam militãtẽ. ĩ. de senten. excõ. inquisitioni ne rũpatur neru⁹ ecclesiæ. de consuet. cum inter. & c. excõmunicatorũ. alle. Dicit autem Inno. quod illud non est dubium, quod licet iniusta sit causa excõmunicationis: puta, quia commune dederit, vel simile: tamẽ tenet. xj. q. iij. c. j. & Insti. ex qui. ca. ma. non. li. § ead.

¶ Quid dicendum? Circa absolutionem puto distinguendum de causa, quia absoluẽs errauit in causa absolutionis solum: & tunc dic, vt de excõmunicante statim dicam. Aut errauit in causa excõmunicationis: & tũc aut est talis causa cuius diuersitas diuersificat speciem excõmnnicationis: & tunc stat cũ Bernardo. Nã sublata vna excõmunicatione tantum, non propter hoc & allia tolli videtur: vt. c. cum pro causa. Aut nõ est talis, quę diuersificat speciẽ excõicationis: & tunc idem quod de excõmunicatiõe statim dicã: videlicet, quia regulariter non viciat talis error. Exemplum de errore causę diuersitatis speciem: vt si absoluat ab ex cõmunicatione lata pro tali contumacia ad instantiam talis per talem Iudicem: cum tamẽ non pro illa contumacia, sed pro alia, vel pro offensa, seu re iudicata, vel non, ad illius, seu alterius instantiã, vel non per illum, sed per illum Iudicem lata fuisset. Tales enim speciales causę species cõcomitientur & diuersificant: vt. ĩ. de re iudi. Abbate. ad finem. li. vj. Exemplum de secundo: vt si absoluens credidit excõmunicantem moueri ad excõmunicandum ex odio, vel fauore, vel ex alia generali causa non cõcomitante speciem excõmunicationis. Et probat etiam in. c. Abbate allegato. Si verò quęris de excõmunicatione: tunc regulariter. dico, quod falsa causa non viciat. Nec etiam iniusta: vt hic notatur, nisi ei⁹ expræssio manifestum errorem inducat de senten. excõmu. per tuas.

2 ¶ † SECVNDO opponitur: Quia hic in fine notari videtur, quod Episcopus omnes sibi suspectos ad purgationẽ cogit: vt. ij. q. v. omnibus. contra quod videtur. ĩ. de purgat. cano. cum in iuuentute. Super quo vide Bern. in vltima glo. qui videtur supplere ad istũ textum, quod vltra suspi. etiam publica labores infamia. cui concordãt Vinc. Tan. & Philip. Sed Inno. Hosti. ex hac decretali, & illa. ĩ. de purga. cano. cũ inter. & c. si quis de gradu. & dicto. c. omnib⁹. ibi: *A suo Episcopo, aut reliquis.* ibi de hoc dixerunt, quod propter suspitionem potest episcopus purgationem indicere: dum modo secundum Inno. hic pręsumptio ingens sit contra eos. Aliis secundum eum se purgabunt, nisi infamati apud bonos & graues. ĩ. de purga. cano. cum in iuuentute. & remittit ad notata sua. ĩ. de accusa. cũ oporteat. ¶ Potest dici, quod solus Episcopus non sufficit occulta suspitio, sed probabis Episco. & aliorum suspitio bene sufficit. Ad primũ. v. q. ij. placuit. Et sic intelligantur iura inducta in glo. Ber. Et tamen verum quod Hosti. super verbo, suspectos. subaudiebat. i. iuste. propter publicam infamiam, qua laborauit. ĩ. de habita cleri. c. tua. & de purga. canoni. nos inter. vt de hoc per Henric. in distractione. Et ideò de hoc ibi dicam. vide tamen quę post Ligna. Collec. & alias dicam. ĩ. in supplectione. vltime glo. Ber. & Clemẽ. j. ĩ. c. iij. ix. q. & ui remissi. ibi datus. & c. quia plerique. ij. q. eo. ti. li. vj.

3 ¶ † Quærit Collectarius ibi: *meruerint.* quid si appellauit à subdelegato, qui ipsum excõmunicauit, ad primum delegantem, omisso medio: & ab eo per talem subrebtionẽ impetrauit absolutionem: nunquid valet absolutio dicendum esset, quod sic, secundum illos, qui opinantur talem appellat. ipso iure tenere. Dicit tamen Colle. se audiuisse per errorem auditorum fuisse inductam, quod talis appellatio reciperet de hoc tamen dixi. s. ti. ij. si delegatus. in xj. q. & sequenti.

4 ¶ † SECVNDO quęrit, Quid si in absolutiõe nulla est causa expressa, pro qua fuit excommunicatus? Ioan. Andre. dicit, quod curia non daret literas: nisi exprimeretur? dicit tamen Collec. quod de iure deberet pro soluto haberi, per istam literam à contrario. ar. in dicto. c. Abbate. Et ita notat Spec. de senten. §. nunc autem. ver. quod intelligit. s. simpliciter absolutionem petijt nulla causa expressa. & sic fuit simpliciter concessa. aliàs secus: sicut notant doctor. de illo qui modicum beneficium errauit. dicit se pauperem: quia valet impetratis, secundum eos, secus si dicerent se nullum beneficium assequutum. inducit notata de rescrip. si proponente. ¶ Sed dubito, ne absolutio talis sit impetrata à Papa, obreptitiè impetrata dici deberet: quia nõ est verisimile, q̃ Papa illã daret, nisi eo necto. ar. ĩ. de re. iur. peccati venia. cum concor. Modo de conectione constare nõ põt, nisi de culpa, & eius cõfessione primò cõstat. vnde tunc videtur hic casus expressus, q̃ talis nõ est pro absoluto habendus: sed ad sedẽ Apostolicã remittedus: quia occulto excessu pro quo excõmunicat⁹ fuerat, meruit absolutionem obtinere.

5 ¶ † TERTIO quęrit: quid si vnicam causam expræsit, cum ex pluribus esset excõmunicatus, & Iudex simpliciter absoluit: nunquid est simpliciter ab omnibus absolutus? Collec. dicit q̃ non. post Laud. in cle. quamuis. de senten. exco. quia nunquam videtur, nec intẽdit absoluere ex causa falsa, licet excõmunicare: Remittens ad Inno. de fide instit. quod super his. ¶ Sed dicta ratio valet: quia quęstio non formatur in falso expræsso. Alia tamẽ ratio reddi potest. videlicet quia absoluens solũ se referre videtur ad speciem & causam excõmunicationis in petitione expressam ar. ff. de verborũ obli. l. Titia. § idem respondit. quia non est verisimile, quod quis plus velit concedere, quam petatur. arg. C. de fidelibus li. l. fi. in fi. Facit id, quod notat per glosam. ff. de rei vendi. l. quedam. in glo. fi. in fine. De hoc autem videlicet qualiter plurib⁹ excõmunicationibus excõmunicato necessarię sunt plures absolutiones. de quo hic per Bernar. habes per Henr. in. c cum pro causa. & ibi dicam.

6 ¶ † QVARTO quęritur occasione pręmissorum de quęstione Oldradi, secũdum librum meum. ccvij. vtrũ falsę expressio alicuius causę principem ad dispensatiõem inducẽs, reddat dispensationem subreptitiam: vt si conuenientes in gradu prohibito, exposito quod ex eorum separatione scandala orientur, & quod ignorãtiam impedimentũ sic cõtraxerunt, & publi. quę falsa erant, vel aliquod eorundem dispes. remanendi in matrimonio sic contracto obtinuerunt à Papa videtur, quod nõ tanquã talis causa sit impulsiua quę legatũ non viciat: vt. l. demonstratio. vers. q̃ aũt iuris est. & l. cũ tale. § falsam. ff. de cõdi. & demõst. insti. de legat. § lõgè magis. Et quia secũdũ multos falsa causa manumittendi manumissionẽ nõ impedit. Insti. qui ma. li. nõ fi. § semel. ff. de ma. vnj. l. iuste. § vlt. Et videt pbari. ĩ. de cõsa. & offi. quia circa. Verũ dicit Ol. q̃ in cõtrariũ eũ adducũt, q̃ dispẽsatio debet fieri cũ causa: vt. § vlt. c. dispẽsatiões. c. tali. & c. exigũt. Ideo non est verisimile dominũ Papã sic iura cõmũia fuisse trãsgressu. vt sine causa ratiõabili dispẽsare. C. de inosti. te. l. si quado. s. de elec. eccle. ij. Quo supposito dat regula, q̃ vbi est talis causa, qua non subsistẽte concedẽs nõ esset aliter cõcessur⁹: tunc ibi falsa causa viciat concessionem: vt. l. cũ tale. § falsa. Sed sic est

in proposito

in proposito. ergo &c. Et probaĩ per textũ. l. ff. de nata. resti. l. j. in talibus nempe dispensationẽ impetrãtib⁹ eo, ꝙ in ipsis fit iuris cõmunis relaxatio, nil habet falsum expressũ, vel verũ tacen, vt. ff. de in ius. vo. l. libertus aduersus patronum. š. de elec. dudũ. ij. j̃. de decretis, ex multiplici. Si eñ rescripta, quę sunt secũdũ ius cõe ex hõi expressiõe, vel suppl. vicianẽ. š. de rescrip. sup literis. & ar. ff. de pecul. le. l. cũ dñs circa pricipisi ergo multo forti⁹ dispẽsatiões in quib⁹ ꝑuilegisi vertitur, & ius cõe relaxatur: arg. ff. de test. mil. l. eius mili. §. j. ar. j̃. de preb. nõ pôt. li. vj. & hic, &. c. cũ pro causa. alleg. Et licet videretur ꝙ impugnãti dispẽsationẽ nnus ꝓbandi incũbat: vt pote par tes actoris, seu accusatoris assumẽti iuxta glo. generalẽ. ff. de probat. l. ij. C. e. l. actor. de accusa. l. singul. de curiosis & sta tio. l. j. li. xij. Et hoc videtur velle § si contra ius, vel vti. pu. l. punin. ibi dũ dicit præcũ argui falsitatẽ Hoc tamẽ dicit Spe. tiem ex volũtate: alias impetrans debet probare. No. in Spec. de excep. §. nunc videndũ ver. hui⁹. Facit ꝙ no. Inno. de priui. c. ex parte. videtur ergo, ꝙ impetrans dispensationẽ tenetur probare in dispensationẽ expressũ esse verã. pro quo. C. qui veniã impetrarũt. l. ij. sup quo vide tamẽ lati⁹ per Nouel. de lit. cõte. exceptionis. de re. iuris infamib⁹. li. vj. in mercuriali. & in remissiõe, quã ibi dedi. Nec obstat. c. quo circa. quia nõ dicitur ibi dispensationẽ valere: sed dicitur, ꝙ dispẽsari pôt, vt remaneãt cõiuges in copula, si cõtracta est: quia dissimulatiõe magis dispẽsatũ videtur, quã ex dispẽsatiõe præcedẽte ar. C. de impe. l. si ponit. j. & ff. de spon. l. in sponsalib⁹. § j. Et sic not. Inno. in dicto c. quo circa. ¶ Hoc aũt certũ est secundũ eũ, ꝙ in casu prædicto sciẽtia dispẽsationẽ viciaret: q a sciẽ tia & ignorantia sunt de necessarijs accidẽtib⁹ dispẽsatiõis: l. nõ veri⁹ ipsius defect⁹, super quo dispensatur: vt. C. de imp. l. qui cõtra. &. ff. de adul. l. adulter. cũ in cestu. § j. & ij. Subdit tamẽ ꝙ omissio bãnorum, nõ impedit, quomin⁹ matrimoniũ in facie ecclesię alias solẽniter cõtractũ dicaĩ pub. factũ vt ex hoc dispensatio subrect. nõ reputatur. nõ obstãte. c. dispensatio. de cland. despon. iuxta ea, quę leguntur. xxx. q. v. c. aliter &. c. null⁹. &. c. nostrates. &. c. sequentib⁹. Nã publi. est & ad similitudinẽ deitatis figurata facies hominis. C. de poe. l. si quis metallũ. Sic dicitur patrimoniũ in ead. facie permane re. si pali & supficialiter tale maneat sicut pri⁹: vt. ff. de admi. tu. l. tres tutores. §. vlti. ibi: sed eandẽ faciẽ patrimonij: & c. Ol dra. De hoc autẽ qualiter falsa causa impedit actũ, aut cõcess. tadit materia propria in dicto. c. quo circa vbi Henr. de hoc ponit vnã distinct. ideò de hoc ibi dicã. ¶ Supple glo. In gl. j. ibi: *nõ credo.* idẽ Laurẽ. Tan. Vin. & Gof. ad. c. tunc valere. re spõde. ꝙ ibi sola fictio baptizati impediebat remissionẽ pec catorum: ideò illa cessante & adueniẽte grauitate: fit remissio. Sed in excõicatiõe tollẽda nõ sufficit cõtractio, ex quo ergo ab initio nõ fuit absolutus, nisi quã cõtractio illum absoluet sicut nec satisfactio. de sen. excõ, cum desideres. in fi. Nec iura mentũ de parendo. c. ti. ꝙ in dubiis. sed intellige primũ verũ nisi conterens cõfessionis sacramẽtũ cõtenuerit propter not. de poe. di j. in summa. secũdũ Lig. ¶ Et ibi: *ad ecclesiam.* mili tãte. secus de triũphãte. j̃. de resti. spo. literas ad fi. de sen. exc. a nob. ij. Et ibi: *consulit animæ.* secũdũ Tan. idem hic Vin. Gof. Phil. & Inno. Et simile, ꝙ no. de excep. dilecti. in vlti. glo. Et ibi: *cũ ergo. in fi.* & vt per nuntiũ obedientia carescat. ea. q. quid ergo. Et quia in dubio debet fieri interpretatio. in tutorẽ par tẽ. j̃. de spon. iuuenis. ¶ Et ibi: *nõ intẽ debet.* Nec intendere po terat. ar. ff. de cõtrah. empt. l. in. lege. Inspiciĩ ergo intẽtio ab soluentis, sicut baptizantis. de cõse. di. iiij. solet. ¶ Et in fi. dic vt ibi. in glo. v lti. ibi: *aboret.* infamia. Idem Vin. Tan. & Phi. licet aliter dicãt Inno. & Hosti. vt dixi in secũda oppositio. ¶ Dicit Lig. ꝙ opinio Ber. pôt substineri. quia purgatio nõ inducitur, nisi in foro cõtentioso. Et est remediũ mẽdicatũ in defectũ probatiõis durãte infamia. de accusa quali. ij. in fi. quia vbi posset haberi probatio, non modo purgatio. Ex quo infertur, ꝙ sola suspitio Episcopi, nõ inducit purgatio nẽ. imo idẽ si haberet notitiã veritatis: quia ibi etiã eo casu nõ posset, probare deberet. Simile. vj. q. ij. si tantũ &. c. placuit. Et ꝙ inducit Nouella. de probabili, nõ procedit in nõ infama to secũdũ Lig. ¶ Pro gl. Ber. allegat Collec. j̃. de purga. cano. accepimus & c. nos inter. Et dicit circa hoc posse distinguere: q a aut agitur inter partes, & ad poenã corporis, vel sanguinis, vel aliã ordinariã & tunc fit vera glo. Ber. Aut agitur solũ de periculo animę, & ad poenitẽtiã salutarẽ: & tunc fit vera opi niõe Inno. & Hosti. quia ad istũ finẽ inquiri potest sine in famia. ar. no. š. e. ti. c. j. Dicã in dicto. c. nos inter. vide in Clẽ. j. j̃. eodem. in ix. quęstione.

¶ SVMMARIVM.

1. *Decretalis hæc, significauit, in quibus locũ habeat, septẽ cõclusiõibus hîc seriatim subiectis explicatur.*
2. *Ordinarius principis delegatum de delicto, seu negligentia in causa sibi delegata, per eundem admissa, num punire possit?*
3. *Ordinarius, num de causa à Principe delegata, de ipsa scilicet cognoscẽdo, vel super ea in aliquo procedendo, se intromittere?*
4. *Ordinarius in specie de qua hic, an cognoscere, ac deinde delegatum Principis punire queat?*

¶ CAP. VI.

SIgnificauit. ¶ Casus ꝓpter periculũ aię supplet ordinarius desidiam, vel maliciã delegati Papę. cõis diuisio. Secunda ibi: *cum itaq;.* Pe. dicebat casum ponẽdũ per decr. vlt. j̃. de matero cõtracto. ¶ Expone literam. *Illicita.* s. inter quartum gradũ de cõsang. nũ debet Et hodie sic cõtrahen. in gradu prohibito scienter sunt excõmunicati. ¶ *Remotiores.* hic punctua: & dicit Gof. ꝙ in hoc erat prouisum per decret. nõnulli. š. de rescri. Sed dicit Inno. idem si propinquos. Sed de remotioribus magis præsumitur, ꝙ ignorent. idẽ dicit, quãdo sine impetratiõe literarũ superior absoluit: quia tunc remittere eũ deberet ad excõmunicatorẽ. vt. j̃. eo. c. ij. ¶ Dicit Hosti. etiã si sit Papa, ex quo tacita veritate sunt absoluti. sic. š. c. proxi. ¶ Verũ si superior certificatus de omnibus precipiat inferiori, ꝙ illos amplius nõ molestet: tunc si sit casus, in quo possit superior dispensare, videtur ei periculũ Aliàs nõ peribit inferior contra Deũ, de hoc. š. de temp. or. ad aures. Hosti. Sed & primo casu posset dici nõ parendũ, donec expresse dispenset. de scisma. c. ij. Vide tamẽ super hoc quidem scrip. de fili. presby. veniẽs. in. ij. & iij. opposi. & in prima questiõe. *Per quos.* i. quarũ authoritate. ¶ *Absoluti.* bene vel male: Et hic accipe literam in prę nominata nepharię, &c. vsq; ibi effectũ. *Adiocum.* sa. ij. q. ij. c. si. & quid ibi not. j̃. de testi si quis testiũ. C. de testi. l. si quando. & ff. e. l. iiij. §. vlti. Inno. & Ber. *Nõ succedunt.* quid facere habeat delegatus. quando testes non sunt in loco iudicij. Et quid si cõmittitur receptio tribus, qui nõ possunt cõ uenire, vide in Spe. ti. j. § j. versu. ante pe. & pen. remittit Coll. ad nota. sua. š. de testi. si qui desidia. *nepharie.* i. incestuose. *malicia.* vt que fauet peccato & caueat à poena. c. j. de re. Iudi. li. vj. *Desidia.* i. negligentia. & sic ęquiparanĩ dolus & negligẽtia Sic. š. de testi. per tuas. in fi. de appel. ab eo. in fi. li. vj. Secus tamẽ si quęratur de poena dolosi. de elec. nil, vel de crimine falsi, de fal. ad falsariorũ cri. Dicit aũt In. ꝙ ideò excõmunicari hic pars desidia iudicis: quia eius culpa præsumitur, ex quo crimẽ est notoriũ. vel nõ prosequiĩ retractationem sentẽtię à qua appellauit. *Suffragium.* excusabant se incestuosi: quia stabat per Iudices. *Et ea quæ.* vel similia. ff. de legi. nõ possunt. Inno. & Hosti. Et sa. ꝙ no. in. q. iij. ei autẽ. in glo. hic habes. in fi. ¶ Sed cur ergo dicimus, ꝙ hęc decretal. ponit casum spãlẽ Solu. non intelligas hoc quo ad terminos hic expressos: sed quo ad rationẽ ipsorũ. s. vbi vertitur periculũ animę. vnde dicit Hosti. quod vbicũq; de euidẽti peccato agitur, per quod de exempli pernicie timeatur, vt ex quo possit scandalũ suscitari, & periculum est in mora, locum habet ista suppletio. secus, ageretur de pecuniaria causa. *diœcesi.* ciuitatem comprehendit: vt dixi. š. c. j. *In pristinam.* hoc dicit propter omnimodam similitudinem: quia eandem causa sunt: quia permanent in crimine Inno. *donec.* sed cum cautione non absoluet: quia

prima contumacia erat notoria.no. Hosti.in summa de sen. exc.§ qualiter, versi.& no. simile de appe. qui Col. *Receptione.* de his dicit quia in his iudex dimiserat. Goffred. *progressum.* Aliâs processum & intelligat Hosti. corã ordinario, qui ante huius decret. iurisdictionẽ reassumit. & legatus dolosus, vel negligens, illum perdit. ¶ Sed glo. Bern. est in contrariũ videlicet, quod imo coram delegato, quod putat Nouel. verius.& placet Inno.pe.& Abba.& Collect. quia ille propter hoc non videtur Iurisdictionem perdidisse.

¶ Opponit Innocẽ. cõtra decre. in principio suę glo. ibi. *parrochianis.* quia aut dices istos parrochianos fuisse excõmunicatos pro contumacia, & hoc non: quia litera dicit, quod per illicita consanguineis copula.&c. Aut pro delicto: & hoc simile non videtur: quia tunc aut ordinari⁹ pro delicto huiusmodi excõmunicauerat cũ ordĩe iudicario.s. accusatore prosequente accusatum, ipso ordinario Iudice in modum inquisitionis procedente, & si sit ante excommunicationẽ, necessaria fuit sentẽtia illa super diuortio: & tunc refert: quia aut dices fuisse appellatum. Aut dices nõ fuisse appellatũ. Si verò nõ fuit appellatũ: & ideò pro eo ꝙ incorrigibilib⁹ erat & iustę sententię non parebat, fuit excõmunicatus. Iusta fuit excõmunicatio.ij.q.j.nemo. Et ideò non valerent tunc literę super absolutionẽ ipsius impetratę. Item, quia si non fuit appellatũ à sentẽtia diuortij, illa trãsit in rem iudicatã. Et ideò si dicit veritatem, super ea literis non potuisset habere: & veritate non dicta, nec Iudex debuit absoluere: nec ordinarius excõmunicationem retardare. s̃. de offi. pastora.§ præterea.

¶ Si verò fuit appellatum. à sententia diuortij, quomodo Iudex à quo appellatũ est, potest se intromittere. C. de ap. l. ex illo. Imo nec tunc iudex appellãs, debet absoluere: Imo debet cognoscere de appellatione an sit iusta, nec ne: vt sic appe. de sententia excommunicatiõis. verũ teneat nec ne. s̃. de offic. dele. cũ cõtingat. præterea, quia appellantes certũ tempus habent ad prosequendũ causam appellationis. C. de temp. ap. auth. ei, qui iusta quod possunt appellantes prosequi app. vel tacere: vt in præb. auth. ei, qui. ¶ Nec ob. si dicas, q̃d notoriũ erat crimẽ, quia tunc non erat appositioni deferẽdũ: nec exequutio nec excõmunicationis denunciatio retractãda. j̃. de app. cõsuluit. ¶ Item, quia si iustè fuit excõmunicatus, quomodo non remittuntur parrochiani ad ordinarium, qui tulit sentẽtiã, & qui iustè excõmunicauit. cũ hîc dicatur, quod delegatus peccabat: quia testes nõ recipiebat. Itẽ quõ post diffinitiuã sententiã, vel ad minus post attestationũ publicationẽ, quę debet fuisse facta ante sententiã, testes recipi iubentur contra § quia verò. in auth. de testi. ar. j̃. de fide instru. cum Ioan.

1 ¶ † Soluendo Inno. ponit septem cõclusiones, quę sequũtur. ¶ Prima conclusio est, in qua concordat Abbas, ꝙ hęc decre. locum habet, vbi quis excõmunicatus est à prælato inquirente pro manifesto cõtubernio: cum nollet mãdato ipsius obedire super tali cõtubernio diuidẽdo. Et cum sit excõmunicat⁹ appellauit: & ad superiorem accedens literas falsas suggerens ad ipsum excõmunicatorẽ impetrauit hu⁹ formę, quod cum ordine nõ seruato, nullaq; culpa, vel causa cõtra eũ probata, eũ excõmunicauerit, quod eũ. j̃. certũ diẽ absoluat: alioquin hoc faciat delegatus, & audiat, si aliquid remanserit quouis de huius cle. virtute dicetur. j̃. e. ad reprimendam & tunc quia ordinarius non absoluit. j̃. diẽ delegatus absouit. Sed quia delegatus post absolutionẽ non procedebat in cognitione illa.s. an esset illicita copula, nec ne: cum tamen excommunicatus paratus esset super hoc inducere testes: sed non erat qui eos reciperet. Ideò prouisum est, qood excommunicator in excõmunicationẽ, eum reducat & iste potest esse intellectus huius decret. hic sic prima conclusio.

¶ Sed aduersus hunc intellectum obstare videtur, quod dictum est, quod ordinarius nõ debet retardare denũciationẽ excõmunicationis ex quo manifestum est crimẽ. sed Inno. soluit dicens, imo dicimus quod retardare debet, ex quo absolutus, quia delegatus habuit iurisdictionem, licet potuerit eludi per excep. vt not. de rescrip. coeterum. secundum eum. Item non obstat quia per appellationem friuolam no debet impediri officium exequutionis de appell. peruenit. & c. cõsuluit. quia illud est verum antequam sedes Apost. causam cõmiserit alijs. Nam post illius iurisdicti. videtur suspẽsa. s̃. de rescrip. ab excõmunicato. s̃. ti. ij. pastor. § præterea. quia non debuit ordinarius procedere in exequutione sententię: ex quo super appellatione per appellatum literę impetratę fuerunt: vt not. in dicto § præterea. vel potest dici secundũ Hosti. quod ordinarius volebat vti potestate sua: sed placebat ei, ꝙ delegati procederẽt, dũ modo negligẽtes nõ essent.

¶ SECVNDA conclusio Inno. est ista, quod & hęc decret. locum habet, vbi fuit excõmunicatus post sententiam: nec fuit appellatum. Nec ob. quod dictum est, quod si sic transiuit in rem iudicatam, de coetero nõ est quęrendum ne. testes procedendi: quia & si sentẽtia primę contraria ferretur, nõ teneret. ij. q. j. c. hi qui § diffinitiua. quia hoc non habet locũ in matrimonio & s̃nĩa diuortij. j̃. de re. iudi. teneor: & c. cõsanguinei. ¶ Et consequentur, vt habeatur tertia conclu. Inno. est sciendum aliquos dixisse, quod vbi est appellatum, non habet locum hoc decretal. quia causa appellatiõis debet currere suo marte. j̃. de appellati. sępe. & c. oblatę. & certis temporibus. Et quia si appellatum esset, non foret necesse eum reducere in sententiam excõmunicationis: nec testes producere super principali: quia lapso tempore præfixo appel. prosequendę, transiret in rem iudicatam. ¶ Verum Innoc. dicit quod hęc sit tertia conclusio sua, quod si quis diligenter inspiciat, etiam tunc, quando appellatum est, potest habere locum ista decret. quia excõmunicatus diceret, quod non curreret sibi tempus appellatiõis cum mora propter Iudicem & non propter ipsum contingeret, secundum no. sua. j̃. de appella. ex ratione. ¶ Et quia posset etiam dicere speciale esse in causa matrimonij. quod ibi nõ currat temp⁹ appellatiõis, vel fortè, quia & tempus appellationis. quod tam lõgum est expectare, eis cõmorantibus in illicita copula. nõ est tutum: cum mora sit periculosa. j̃. de appella. oblatę. & ideo illud abbreuiare potest.

¶ QVARTA cõclusio. Inno. est, quod nõ habet locum ista decretal. vbi constat priorem sententiam fuisse iniustam, vel nullam sentẽtiã reducẽdus, sed si non constat, habet locũ

¶ QVINTA Conlusio Inno. est ista quod hęc decre. habet locum cum Episcopus processit inquirendo, & non habet locum si interuenit accusato. Nã tunc procedet Iudex delegatus, qui absoluet inter partes, prout volet, etiam si grauauerit partem: vel si minus protelet appellatum, secundũ eum Et esse potest ratio: quia cum inter partes de iuribus earum agitur, cessare debet superiorum officium: vt no. ipse Inno. j̃. de iureiur. ad nostram.

¶ SEXTA conclusio Inno. est ista, quod habet locũ ista decret. non solum si sit excõmunicatus pro illicita cõsanguinitatis copula sed etiã si pro quocũq; alio crimine notorio.

¶ SEPTIMA conclusio Inno. est ista, quod etiã pôt dici hãc decre. habere locũ quãdocũq; appellatur etiã ante sentẽtiã vel ex cotumacia. Nam videtur intentio fuisse decr. ꝙ vbicũq; inquiratur de crimine, si altera partiũ maliciosè protrahit, quomin⁹ in inquisitionẽ procedatur, siue primus Iudex processit ad excõmunicationẽ, siue nõ. Prim⁹ Iudex potest procedere ad excõmunicationẽ appellantis, vel aliter inquisitionẽ deferẽtis. Et est inductũ in odiũ perseuerantium in crimẽ. Nec per hoc turbatur Iurisd. delega. Imo per hoc Iuuatur. quia citius procedetur in causa Inn. ¶ Verum quoad quintã cõclusionẽ Innoc. s̃. præcedẽtẽ plus placet Hostie. & Nouellę ꝙ breuiter dic. s. ꝙ sicut generaliter loquit text⁹ iste sic generaliter intelligatur, videlicet ꝙ quãdocũq; excõicantur aliqui pro illicita cõsãguinitatis copula iudice ex officio procedente, vel alio accusante: qualiter tales fuerint absoluti semper est supplẽda negli. delegatorũ per ordinarium: vt. j̃ legitur & notatur. ¶ Item placet Pe. & Abba. & Nouell. v. cõclusio Inno. de qua. s̃. qui ibi eadẽ ratio, inde Ius. de rescrip. inter coeteras. ¶ Expeditis cõtrarijs ad quęstiones accedo. Et

aduerte

aduerte, quia ꝓpter declaratiōem quorūdā hîc scribētiū, &. maxiè Henri. & Colle. est vna materia exami. videli. qualit ordinari⁹ potest coercere delegatum, seu de factis eius intromittere: quæ in se tres continet articulos principales.

¶ Primus, est vtrum ordinarius possit punire delegatum de delicto, vel negligentia in causa sibi delegata cōmisso. ¶ Secūdus est, vtrum Iudex ordinarius possit se intromittere de causa à principe delegata de ipsa cognoscendo, vel super ea in aliquo procedēdo. ¶ Tertius est, vtrum Iudex ordinari⁹ possit cognoscere & punire delegatum principis de delicto, vel negligentia dānabili per ipsum delegatum cōmissō, alias circa causam cōmissam.

2 ¶ TQVERO Igitur primò vtrum ordinarius possit punire delegatum principis de delicto seu negligentia in causa sibi delegata per eum cōmisso? & videtur, quod nō: quia maior est ordinario. ff. de offi. e. cui. mand. est iurisd. l. si prætor. §. ti. ij. c. sanè. j. ti. ij. cum inferior: cum concor. ¶ In contrarium fac. j. de for. cōpe. postulasti. & c. fi. de priuil. ex tuarū & C. vbi de crimine arg. opor. auth. qua in prouincia. Cyn. in dicta auth. qua in prouincia. post Petrum mouet istam quæstionē. & refert primò quosdā distinguere: aut abutitur iurisdictione sua: quantū ad processum: & tunc ordinarius non habet eum cōpellere. Aut abutitur iurisdictiōe male iudicando, vel iudicare non volendo: & tunc facit litem suam: vt in auth. de quæstore § si Iudex. ff. de varie. & extra cogen. l. j. Instit. de obliga. quę ex. quasi. deli § j. Et tunc quo ad illud interesse, si conueniret à partibus, posset ordinarius illū coercere. ¶ Petrus verò simpliciter credit, quod qualitercunq; delegatus principis delinquat in iurisdictione ista, sine quocūq; modo ratione delicti, ordinarius coercebit & emendabit eum, per viam iurisdic. vt in authen. vt Iudi. sine quoquo suff. § damus. collec. ij. ¶ Et huius occasione subdit quæstio. quę de facto contingit: quidam delegati statim quod partes fuerunt in præsentia sua dixerūt se velle assessores habere: & iniūxerūt cuilibet parti, quod deferrēt cuilibet assessori marchā argenti. per partes volebāt cōqueri Iudici delegato: vt eos reformaret, nūquid poterant? Petrus super hoc cōsultus respōdit, quod sic. Et est lex expressa secundum eos in auth. de Iudicibus § j. & § nullū. & § ne autem labor. Fatetur tamen Cyn. quod glo. non dicit hoc, quia non fuit in opiniōe quod delegati possent habere assessores. de quo per Cyn. C. de Iud. auth. ad hæc. Tamen securè dicit Cyn. tenēdū, quod habere possunt. Sed si immodestè petunt, ordinarius eos corriget. vt in auth. vt Iudi. sine quoquo suffra. § nolumus. circa finē ibi: h. et prouinciarū rectorib⁹. &c. Cyn. Sed Nouel. §. de rescri. c. fi in fi. dicit. quod hoc vltimū hodie non procedit, per decretal. de rescrip. statutū § assessorem li. vj. ¶ Sed nec primū, videlicet id, quod dicit de coerctione Iudicis delegati, dictè Nouellè vbi supra placet, quandiu durat Iurisdi. delegati. Et maximè si per id impediret delegati ꝓcessus. Ad hoc de ap. solicitudinē de offi. delega. studu. & quod scrip. j. ti. ij. super eo. in iij. q. & quod no. eo. ti. prudentiā § adijcim⁹. in vlt. glo. & in Spe. de inqui § j. versu. sed ponè, quod. & quod no. Inno. & Ho. j. de re. Iudi. cū de coetero. secundū Nouel. §. de rescr. c. fi. in fi. ¶ Henr. verò hic dicit per not. in. c. de coetero alleg. quod idē etiā si iurisdi. delegati esset finita. Et idem, si finita est. nec tamē impediū per hoc in aliquo. Et hoc ista ratione: quia istud delictū videtur fieri, per personā exēptam à iuris. ordinarij. ar. xxiiij. di. c. fi. & xxiiij. di. c. j. & in loco exempto. s. in loco seu territorio Papæ exempto quo ad illā causam à iurisd. ordinari. ar. j. de appe. vt nostrū. ix. q. iij. cuncta per mundū. §. de trās. Episcopi per totū: quare punitio spectabit ad Papā ar. j. de priui. c. volētes § nunquam ergo li. vj Et credit Henri. quod ista seruaretur de facto. Et de hoc scripsi. §. ti. ij. signific. in. ji. q. & remissi. ibi ad Laud. j. e. c. j. in Cle. ¶ Collectari⁹ remittit ad no. sua. §. ti. i. signifi. Posteà subdit, pistud. c. nil facit ad. q. quia iste est casus ſpālis propter duo. & quia peccatū notor. est. Et illa potissima ratione: quia de periculo animę agebatur secūdū oēs. Et no. Archid. in. q. iij. c. inducię § spatiū. cuius sunt verba ꝓmissa. Vnde dicit quod in casu negligētię, si notoria foret, ordinarius delegatū sedis Apostolicæ ad ꝓced. cōpell. nō haberet. Sed in alio delicto, quā prin. aliorū opinio ꝓcedere possit, secūdū eū. ¶ Lig. verò in dicto. c. fi. de rescrip. dicit, ꝓ iurisdi delegata pēdēte, delegat⁹ prin. nō pōt de abusu iurisd. puniri per ordinariū siue circa formā process⁹, siue circa causæ decisio. sit abusus: sed illa finita bene per eum de tali abusu puniri poterit. ratio, quia abutitur, maior est ordinario nec. pro tūc illi subijcit: sed illa finita, priuat⁹ offi. nec ꝓ terminationē iuris. delictū expirat. ideò tūc vt priuat⁹ puniri poterit. Nec ob. primo dicto, ꝓ delictū omnē honorem excludit C. vbi se. vel. la. l. iij. quia iuris. pēdēte nō perdit maioritatē: quia abusum nō perdit iurisd. Et sic nec maioritatē. Et ita nec priuilegiū illi necessario annexū. Quid dicēdū videbis in cle. j. j. e. alle. vide tñ quod scripsi de offi. dele. significasti. in ij. q. & in remissionibus, quas ibi dedi. in fine.

3 ¶ TSECVNDO quæritur de articulo. ij. videlicet, vtrū Iudex ordinari⁹ possit se intromittere de causa à principe delegata de ipsa cognoscēdo, vel super ea in aliquo procedēdo. Et ista est materia huius decret. Et hic dicit Henr. quod si per delictū, vel negligētia delegati fouetur & nutritur euidēter aliquod peccatū, quodcūq; sit illud: per quod de exempli pernicie verisimiliter teneatur. & ex quo scandalū suscitari possit. & cū periculū est in mora, si videlicet tali delicto euidēter eminēti nō occurreretur: tūc ordinarius pōt se intromittere de ipsa causa cognoscēdo: vt dicit hic ꝓbari secūdū Ho. & Nouel. hic & Io. & Archid. in dicto § spaciū. ver. ei. aūt. glo. fi. ¶ Et intelli. genera. hāc decret siue ꝓcedat Iudex ex offi. siue procedat alio accusāte. Qualitercūq; eñ tales hoc modo fuerint absoluti, semp est supplenda negli. delegato. ꝑ ordinariū: vt hic secūdū Hosti. & Nouel. Sec⁹ tamē si per hoc delictū nō nutritur. &c. §. ti. proxi. studuisti. §. ti. ij. pastoralis § præterea & c. sup eo. cū ibi notatis. j. de appe. vt nostrū: cū ibi notat. Henr. ¶ Sed certè ipse loquit min⁹ gener. & cōfusè: nō respiciās, nisi certū casum, videlicet reuocatiōis in pristinā sententiā. Et ideò nō puto quod per aliū modū seu in alio casu possit Iudex ordinari⁹ cognoscere, seu se intromittere de causa à principe aliter delegata seu in ipsa negli. delega. supplere, saltē quātū cōcernit intellectū istius decre. Nā ius nouū spāle & exorbitās, nō extēditur de casu ad casum: vt. j. de reg. cōstitutionē li. vj. & regula, quę à iure e. li. cū cor. & ff. de legi. ius singul. imo omnes casus omissi iuris cōis dispēsatiōi relinquunt vt. ff. de cōdi. ob causam. si extraneus. & soluto matrimonio sicū dotē. & de lib. & posth. cōmodissimè. ¶ Fateor tamē ipsum ordinariū aliqualem habere, videlicet illam sine qua articul⁹ reuocatiōis huiusmodi ꝑ hanc decre. sibi cōmiss⁹ bene expediri nō pōt. ar. §. ti. ij. c. j. c. posteà. c. ex literis. e. sign. & c. pasto. quia sine monitiōe & aliquali causę cognitiōe in præiu. excōicatiōis sentētiā ille reuocari nō debet: vt patet ex noto. hic, ꝑ Ber. in penult glo. Et debes etiā adhuc bene aduertere: quia vt loc⁹ sit isti casui spāli hui⁹ reuocatiōis. vij. vel viij. quæ sequūt necessario requirunt. Primū est, quod talis reuocād⁹ &c. primò ꝑ ordinariū fuerit excōicat⁹: & hoc est clarū. Secūdū est, quod iustè fuerit excōicat⁹ quia quis in iniustā sentētiā retrudi nō debet: vt hic no. ꝑ Inno. Tertiū est, quod ꝓ illicita cōsangui. copul. fuerit excōicat⁹. patet in textu, subau. secūdm Innoc. & Ho. vel delicto alio quocūq. Quartū est, quod illud delictum ꝓ quo fuit excōi. sit notoriū, secūdm prædi. Quintū, quod talis fuerit ꝑ deleg. absolut⁹: quia aliter re intrudi non posset iam intrusus. ar. j. de fide instru. inter dilectos § coeterū. in fi. Sextum, quod delegat⁹ maliciosè, vel negligēter omittat ꝓcedere in causa, ꝓ qua fuerat excōicat⁹: vt patet i textu. Septimū, quod hāc maliciā, seu negligētiā ꝓcuret ille absolut⁹, vel saltē, de hoc sit in notabili culpa: quia aliter re excōicari nō debet. ar. xj. q. nemo Episcoporū. Sed pōt dicere, quod culpa eius præsumitur, ex quo crimē est notoriū: vt dixi in expositiōe, super verbo desidia, in fi Vel fortè intelligere pōt hūc textū generaliter & indistinctè ac sine suplet. prout tacet, quia fortè quo ad hoc sufficit precedēs culpa notoria ipsi⁹ delicti, in quo perseuerat. ar.

ĩ. de sen.excõi.Romana.§.caueãt.li.vj. Octauũ vel vij. ꝙ in delictũ adhuc notoriè pseueret vt hic.§.cũ igitur. ibi remanẽdi.&c. Et ꝙ monitio de qua no. Ber. in glo. penult. præcedit. Sed ista nõ est adeo substãtialis, q̃ ei⁹ omissio viciaret, si alia præcedẽtia simul interuenirẽt.ar.eorũ, quę scri.s̃.tj.ij.cũ cõtingat. in.v.opp. ¶ Itẽ etiã cautè aduerte, ne genera. verborũ Hosti. & Henrici in alio te decipiãt. Nã hic non dicit, nec pbatur, nec innuit: ꝙ ex malicia vel desidia homini delegati, cõtra ipsum delegatũ possit ordinari⁹ quocũq; modo procedere ad excõi. vel quacũq; aliã pœnã. Sed solũ loquit ista decre. de pœna insligenda parti, & nõ de qualibet: sed solũ de re intrusiõe in pristinã excõis sententiã. Sed pone, ꝙ dũ literæ ad delegatos Iudices emanarãt sup causa, ꝙ qua ordinari⁹ poterat excõicare, ordinari⁹ nondũ excõicauit. sed alia septẽ de quibus supra proxi. dixi, simul cõcurrãt: nũquid tũc ordinari⁹ sic perseuerantẽ in delicto, & causam differẽtẽ poterit mouere, vt acceleret, & adhuc differẽtẽ excõicare? Inno. vt dixi supra ad finẽ oppositionis, videtur hic tenere, ꝙ sic in odium perseuerãtis in crimine. & ar. huius decre. in ratione: licet verba decr. ad hęc nõ omnino cõueniã, q̃ ponũt casum spẽ lẽ in illo, qui pri⁹ per ordinariũ fuerat excõicat⁹. Et patet ratio, q̃ idẽ videtur quo ad effectũ esse ab excõicatiõe absolutũ: sicut nũquã fuisse excõicatũ. Et idẽ in effectu re intrudi in priorẽ excõis sentẽtiã. sicut excõicari de nouo. tamẽ hoc est dictũ fortè propter nouitatẽ & orbitãtiã hui⁹ iuris. ar. quia aliquid facere videni reliquę prioris stat⁹ ar. ff. de leg. ij. l. cũ filius.§.heres meus. ar. ff. de quolibet. l. huius.§.seruus. & de decur. l. vlt. & lxij. di. sacerdotibus. in fi. & quod no. Dy. de reliquijs causę finalis deficientis. ĩ. de re. iur. decre. li. vj. Vinc. q̃ istud ius licet nouũ & exorbitãs, fauorabile est & medicinale: videlicet, perseuerãtes notoriè in delictis ad pœnitẽtiã arceãt ar. ĩ. de sen. excõi. cũ medic. in prin. talis interpretatio mẽtis recipi põt: q̃ non refertur extẽsio casus: sed poti⁹ declaratio mẽtis idẽtitate rationis. Simile de elec. si postq̃. in fi. li. vj. Et quid no. Io. in glo. & Nouel. de tẽpo. or. c. j. e. libro.

4 ¶ †TERTIO querit de tertio articulo, videlicet vtrum Iudex ordinari⁹ possit cognoscere & punire delegatũ Principis de delicto & negligẽtia dãnabili, per ipsum delegatũ cõmisso, aliter quã circa causam sibi delegatã? Et hic indistinctè dicas, ꝙ sic: q̃ priuat⁹ est & subiect⁹ quãtũ ad hoc ipsi ordinario, sicut alij. Igit. ar. s̃. e. c. j. cũ ibi no. Fa. no. Inn. ĩ. ti. ij. cũ inferior. & clarius no. Arc. de cõsti. c. ij. gl. hic habes. gl. se. li. vj. Talis eñ legat⁹ p hõi delegati. non eximitur. ar. ĩ. ti. ij. per tuas. Nec hoc reperitur iure cautũ. Igit nõ est superstitiosis ad inuẽtionib⁹ præsumẽdũ ij. q. v. cõsuluisti. & s̃. de trans. Episcopi inter corporalia.§.sed neq; in fi. ¶ Et ex hoc dicas, ꝙ si pcedẽdo in causa cũmissa delegat⁹ fines mãdati excedens delinquat: & hoc sit certũ: ordinari⁹ puniet illũ: q̃ in ea parte Et iam priuat⁹. ff. de iur. oĩm Iud. l. fi. sic põt intel in auth. vt Iud. sine quo. sufr. volum⁹. xcvij. di. nobil. ar. C. de exac. trib. l. quicũq;. s̃. ti. ij. cũ in iure. de rescri. cũ cõtingat. Non Laud. ĩ. e. c. j. in cle. iij. glo. hnrum. s. circa medium.

¶ Supple Gloss. In glo. ij. ibi. *vel in honore*. Dicit Gof. ꝙ iudex de gratia mittit ad personas egregias: cũ de iuris rigore l. nõ teneatur. ff. quis ar. in lo. pu. seruetur. l. ij.§.si preses. Et ibi: *Excrnne* Quod dic, vt. ĩ. de rescr. statutũ.§ penult. li. vj. In glo. *vt. te. nisi*. Aliàs Papa cõmittẽdo causam appositiõis videtur causam ab ordinario reuocasse. s̃. ti. ij. pastor.§. præterea. & dixi. s̃. In glo. penult. ibi: *hoc intelligo*. se. undũ Laure. Tan. & Vin. Et ibi: *rei sunt*. dicit Hosti. hũc esse casum spãlem, in quo excõicatus agit. s. quãdo semel absolutus in eodẽ crimine, & in eadẽ cõtumacia perseuerat: vt hic, &. ĩ. de app. quęstioni. Hoc autẽ fit in pœnã ipsorũ, etiã secundũ Nouell. cõtraria non obstabunt.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Religiosi vbi, & in quibus insistere debeant?*
2 *Pecunia per monachos de obediẽtijs & redditibus collecta, qualiter sit, dispensanda, & quem in vsum conuertenda?*
3 *Episcopus ad ... vsu ... monachum per principum curias discurrentem Abbatis & prælati negligentiam supplet. Et qualiter procedere debeat? nu. sequenti.*
5 *Monachi ob conuẽtionẽ pecuniariã & ciuilẽ, vbi in iudicium vocari possunt?*
6 *Abbas in spẽ de qua hic, an de causis ciuilibus cognoscere queat? Et an actor pro isdem causis Abbatẽ ipsum adire necesse habeat? Et quid in plebano, & huiusmodi. Et an in alijs diœcesibus & locis, id possunt Abbates & huiusmodi? nu. 8.*
7 *Dignitates electiuæ, vbi iurisdictionẽ & excõicãdi potestatẽ habeãt?*
9 *Episcopus in aliena diœcesi, qualiter subditos habere queat?*
10 *Abbas, vbi possit monachũ iuxta regulã ac monachalem disciplinam extra monasterium corrigere?*
11 *Monachi vagabundi ac fugitiui bona cuius sint? Et quid si monachus decedat intra probationis annum. nu. se.*
13 *Libri filiifam. his religionem ingredientis, cuius sint?*
14 *Abbas solus sine cõuentu, an monachum corrigere possit?*
15 *Archiepiscopus negligẽtibus Abbatibus & Episcopis, an monachos corrigere queat. & tum qualiter procedet?*

¶ *CAP. VII.*

QVanto. Ista decretalis dirigitur Archiepiscopo Auxitano, non Auril. Episco. vt aliqui libri habent, & male. Et hoc dicit: Ordinarius supplet neglĩgẽtiã Abbatis nõ reuocãtis monachũ vagabũdũ. Cõis diuisio. secũda ibi: *mandamus* quãtitas. ¶ Expõe literã. Regulares. puta hospitalarij, tẽpla. & quis alij Ho. *Prin*. quia curijs Prin. vt. ĩ. *vigilare*. xliiij. di. multu. lxxxj. di. oportet. lxxxiiij. di. nũciatũ est. ĩ. c. irrefragabili. in fi. Hosti. *obedientijs* i. prioratibus, qui nec sunt perpetuo concedẽdi: sed tm̃ modo cõmẽdãdi. ĩ. de stat. mon. monachi.§ priorat⁹. & c. cũ ad monasteriũ.§ tales. de simo. nõ satis. j. respõ. Hosti. Pecunia. ĩ. ne clerici vel mo. sacerdotibus. Inno. quã si exsuccessi. vel aliter acquiri. cedit monasterio. C. de Epis. & cle. Deo nobis.§ hoc etiã. in auth. de sanc. Epi.§ nullã. &.§ si monach⁹. in vlt. cõlũ. & xviij. q. ij. Abbates. Et quid de fugitiuo, vel qui ingredit aliud monasteriũ, aliquid tractauit hic Hosti sed plени⁹. ĩ. de regulariũ. c. fi. & ibi videas scđm Nouel. ¶ *Congregata*. quę si inuita penes monachũ Inueniatur, nisi p iniũctã administrationẽ pmissũ sit, ab Abbate auferat, & ipse à cõione altaris remoueat. Si verò in morte, nec oblatio pro eo fiat: nec sepeliatur io sacro, sed in sterquilinio cũ ipso peculio accipiat sepulturã. ĩ. de sta. mo. c. ij.§ qui verò &. c. superquosdam. Hosti. Secũda pars. *quotiescũq;*. aliàs quotienscũq;. *Prælatorũ*. i. Abbatũ, priorũ vel aliorũ regulariũ. Nã nõ oẽs religiosi habẽt Abbates. de sta. mo. c. fi. Hosti. Nõ aũt intelligitur de alijs prælatis vt pote Episcopis: q̃ illi nõ habẽt custodiã, neq; administrationẽ pecunie monachorũ. Et ideò nõ est ĩ eorũ manib⁹ resignãda. Inno. Licet fateamur monachos ipsi subesse. Host. *Assiduitate*. i. dilectiõe. scđm Iaco. *Resignẽt*. & regularẽ vitã obseruãt: vt sequitur: Hosti. *Abbatis cõsiliũ*. non est litera vera. Imo debet esse arbitrij tui cõsiliũ quia sic extractũ est de registro: licet litera Abbatis fuisset in antiqua. *Si prælati*. i. Abbates, qui monachos, maximè vagos cõpescere debẽt. Vel expõe: prælati. i. Abbates, vel Episcopi. Nã cũ ambo sint negligentes, & ambo habeãt iurisd. ambo mouẽdi sunt. Inno. *Suspensione*. quid operẽt suspẽsio monachis, de quo hic per Pe. & Abbatem, dicã. ĩ. de simo. dilectus. ij. Et dicit Host. ꝙ hoc respicit prælatos, Episcopos. s. qui suspẽdũtur, cũ per aliũ, quã per Papã deponi nõ possunt. simile de cle. nõ resig. ex tuę. Et notã sup. ti. j. post trãslationẽ. Alij aũt inferiores prælati exigente & crescente cõtumacia possunt degradari. ĩ. de iudi. cũ non ab homine. vel detrudi in carcerẽ ad pœnitẽtiã peragendã. ĩ. de sim. ad hoc &. c. dilectus. *Appellatione remota*. ĩ. c. licet. appellas. hos illos. s. vagabũdos, & eorũ pręlatos. de quo facienda est inquisitio per presidẽtes in generali. c. admittitur. Quod dic, vt legitur & notat. ĩ. de regu. c. fi. Host. ¶ †Nota primo ibi: p curias. qualiter religiosi debẽt in claustro manere, & diuinis obsequijs vigilare. & nõ p potẽtũ curias ambulare. Nã cõtra aliter faciẽtes inductũ est conciliũ Vieñ. Cle. ne in agro.§ qua

§ quia verò deregu. Et quod ibi notatur in glo. quę incipit de offi. Et hodiè cótra apostatas fugitiuos & eiectos prouisum est per cóstitutioné Ben. pastor bon*. ¶ Vnde dicit Ho. quod ipse monachus curialitatis vel vagationis causa in curia esse nó debeat, De Abbatis tamé licétia fieri potest, quod cótinuè sit in obsequijs principis, vel Episcopi. Tamen vt dicit propter propriú, quod acquirút, & quædam alia periculo sum est, id de quo remittit ad summá de ma. & obe. § & ad quid ver. si Episcopus. & sequentibus. Vnde bene dicit Hieronymus ad Paulum Seculariú, & maximè potentú cósortium vita: quid tibi necesse est illa sepius videri, quorú contéptu monach* esse cœpisti. Et omnino vide quod ibi pulchrè sequit de sorore Paulini. ¶ † Secundo nota quod pecunia per monachos de obedientijs & reditibus, quorú curam gesserunt cógregatam in manibus prælatorú sine difficultate resignanda est & in domus vtilitatem & monast. cóuerté da. Vnde dicit Abbas, quod hic soluitur quæstio facti: Certe duo regulares administrationes habeant. vnus translatus ad aliam de cócessu Abbatis recipiés in se onus soluendi onera seu debita administrationis suę prioris: modo opponitur sibi quod incidit in cóstitutionem quorúdam de solutionib*. Certè per hanc literam patet, quod nó incidit pecunia cógregata de obedientijs. conuerti possit in vtilitatem monasterij de cócessu Abba. Et sic res vni* administrationis de cócessu Abbatis poterit aliter applicari. ¶ † Tertio nota casum mirabilé specialé: quod cú in casu notabilis proximè præcedétis. Episcopus cótra monachum, per curias principum cum peculio discurrentem ad illius resignationem supplet negligentiam Abbatis cóuersio illius peculij in vtilitaté monasterij, fienda de cósilio ipsius Episcopi debet fieri secundum literá Inn. quę habet arbitrij tui &c. Et hoc iustè præcipit Papa secundum eum. Et primò quia ex quo Archiepiscopus diligens erat in prosequendo vagos monachos, & Abbas negligens, iustum est quod cósilium Archiepiscopi in conuersione prædicta requireretur. Tum pro Archiepiscopali honore seruando: tú vt fraus Abbatis euitetur, qui de facili monacho propriú dimitteret. vel potes dicere, quod hoc ex speciali prouidentia cócessum fuit huic Archiepiscopo, secundom Inno. vt videlicet ipsius diligentia cómendetur, & Abbatis pusillanimitas & omniú fraus cludatur. pro quo de inmúditate ecclesiarú. aduersus § j. in fi. Sic & aliás, vbi non sufficit Abbatis consilium, est ad Episcopi prouidentiam recurrendum. ĵ. de sen. excói. monachi. Hosti.

¶ † Quartò nota ibi: *si prælati*. ordinem per qué Episcopus habet procedere secundum formam istius decret. Nam mouebit Abbatem: vt reuocet monachos vagos cum suis proprijs. Et si Abbas negligens in eorum reuocatióe, & per se & per alium facienda: tunc Archiepiscop* mouebit monachos vagos super eodem. Et si redierint monachi vagi debent resignare sua in manibus Abbatum cóuertéda in vtilitaté monasterij, secundú consilium Arciepiscopi. Et si monachi ad consilium Archiepiscop. hoc facere nollent, Archiep. eos cópellere ad hoc per suspensioné officij & beneficij, secundum Inno. vel mouebit primò Abbatem, vt supra. Et eo negligéte diœcesanú: vt supleat neglígétiam Abbatis. ar. de cens. Romana § sané. li. vj. Quib* negligentib* tertio mouebit monachú & quartò compellet, vt. s. secundú Hostie. Cui & Pe. & Ab. dicunt, quod si hoc sit notoriú, quod vix aliter esse pót sublato huius monitionis circuitu, statim hoc potest Archiepiscopus corrigere: vt patet in dicto. c. Romana § notoria li. vj. Sed & decens est, secundú eum, quod fiat monitio etiá in notorijs. arg. ĵ. c. j. & necessariú in occultis: vt appareat de negligentia prælatorum: quod apparebit per lapsum termini assignati: vt. s̃. eodem proximè. Facit quod notatur. ĵ. eo. graue. ¶ Dicit etiam, quod non est magna vis, an fiat monitio primò prælatis, secundo monachis: vel econuersò.

¶ Opponitur ibi: *cum monitionem*. quia secundú hoc videtur quod coertio monachi primo loco pertineát ad Abbatem super quo nullo modo videre omittes quę tetigi postea Coll. ĵ. de sta. mo. ea, quę in prin. tertię quæstionis. & in cle. ne in agro. e. ti. in xxxvij. & xxxix, & xl. q. & in consilijs meis cósilio. cv. & ubi de hoc plenissimè, & forsá pleni*, quá alibi vbicú q;. Pro quo. ĵ. de ap. repreben. xxiij. q. tertia corripiútur. & omnia argumenta quę innuunt, quod sit ordinarius Iudex de quo notauit Inno. s̃. eod. cum ab ecclesiarú. & de offi. ar. Archidiaconus cótra quos videtur, quia Imo inmediata correctio omniú de diœcesi videtur ad Episcopum pertinere: vt. s̃. e. c. j. Super quo vide Bernardum in glosa quinta. ¶ Et aduerte, quia de exemptis à iurisdictione Episcopi non quærimus: quia illi tam in ciuilibus, quam in criminalibus corá suu superiore respondent maximè si de consuetudine legatione præscripta, vel ex honore priuilegij hoc illi competat Sic intelligitur glo. Accursij. C. de Episco. & cleri. anthe. causa, quę fit cum monacho. vel coram Papa, seu legato suo: vt notatur. s. ti. j. post translationé. & infra de inte. Restit. c. ij. vnde tenor priuilegij est sequendus. ĵ. de priuilegi. porro. Saluo eo, quod legitur & notatur. eo. ti. volentes. li. vj. ¶ Itè non quærim* de hoc in casu, in quo super hoc esset certa cósuetudo præscripta per Episcopum, vel Abbatem: quia illa omnis esset seruanda ix. q. iiij. có quæstus. ĵ. de foro cō pe. cú cótingat. de præscrip. ad aures. de exces. prælato. excedentibus prout expressè notat Host. in summa de temp. or. § cui ad fi. seu § si nú quid religiosus. ver. puto in his. &c. ¶ Prædictus casibus exclusis distinguas inter delicta & cótractus. vnde sup delictis refert Inn. tres oppositiones. ¶ Prima est Hug dicés quod solus Episco. pót corrigere in forma iudicij: sed Abbas pót corrigere scdm regulá claustralé. ꝙ prosequere, vt in gl. Ber. ¶ Secúda opi. distinguit inter Abbaté, qui recipit manus impositioné, eu bńdictioné & aliú: dicés, ꝙ primus pót monachú coercere, sicut quilibet prælatus collegiatę ecclesię sed scds non: quia est ministeriú tm̃, vt olim. arg. xciij. di. absurdú. xciij. di. hæc tm̃. de æta. c. tuá. §. d. accedens. Bene facit lxix. di. c. j. vbi dicit, ꝙ pót cóferre ordines, si recipit manus impositioné, secúdú moré pręficiédorú. & sine prędicta manus impositióe nó bńdicet monachos, neq; portabit baculú pastoralé. pro primo facit. lxxj. di. c. j. de æta. & qua. cú cótingat. Pro. ij. facit. l. di. accedés. xciij. di. à subdyac. xvuj. di. hoc tm̃. Dicit Ho. hoc dictú reprobare videt. s̃. de elec. c. trásmissá remittit Nouel. ad not. sua. e. ti. venerabilé. in glo. ꝙ ad finé. ¶ Ter. opi. habet, ꝙ in minorib. delictis corrigit mona. Abb. vel prior in maiorib* aút, vt puta, in causis meri impe. in qb* imponit pœna capitalis. scdm Lig. Episc. tm̃ scdm moré præficiédorú Abb. ar. xc. di. si qs monach* de sta. mo. ea, q̃. ¶ Prę missis prędictis tribus opin. aduerte ad opin. Inn. quæ sequitur: qa aut delinquit monach* in regulæ obseruatióe: & tunc in his quæ sunt regulæ emédádæ, Abb precedit Epm. Et est ratio, quia in his debet mona. magis Abbati, q̃ Epo obedire. Faciút notata. viij. di. q̃ cótra. xj. q. iij. quę resistit. & xxxiij. q. v. noluit. Aut alias peccat mona. & túc aut agit de reuocádo & puniendo eú, secúdú regulá à superiore approbatá, vel etiá deijciédo eú, secúdú prędictá regu. & túc punitio ptinet ad Abb. reuocádo, vel eijciédo, secúdú regu. Et est ró, quia ex quo superior cófirmauit regu. & illius executiói cómisit Abbati, videt sibi cócessisse ptaté faciédi ea, quæ in regula cótinétur. Quod dic, vt legit & not. ĵ. de regula. c. ij. & c. Ioan. & c. fi. Et si Abbas per se hoc facere nó possit, Eṕs suú auxiliú impédet Abbati. xvuj. q. ij. Abbates. & c. sequéti, & hic. Aut agit de puniédo mona. iudicialiter & ordinaria pœna: vt puta, quia in iudicio accusat: & túc ad solú Epm ptinet cognitio, quia sub eo fieri debet punitio: qa minor Epo cãs crimi. nó audit. xviij. q. ij. mónasteria. Inn. Quod dic, vt legit & no. s. de elec. trámissá. Et sic itellige. c. mónasteria. alle. & vide. ĵ. de prę. de monachis. sup gl. ij. in additióe mag. Nouel. circa mediú. ¶ Et sic ista distin. Inn. habet tria principa. mébra pro primo inducit Hért. c. de psona. & c. cú ad mónasteriú § si vero Ab. & dicit, ꝙ in illo cócordat Host. de sta. mo. í singulis. Et dicit ꝙ in talibus spectantibus ad officum Abb. & regulá mona. taliter corrigendis, non requiritur conuentus:

vt notarũt Host. & Nouel. de app. reprehẽsibili. & Archid.
xviij. q. ij. nulla. Et cõiungit Hẽri duo prima mẽbra huius di-
stinctiõis Inn. & illa recipi pro vno. ¶ Pro tertio verò mem-
bro huius distinctionis allegat Henri. xviij. q. ij. hoc tñ: ibi:
quãdo dicit atq; extra regulã acta corrigere. & c. Abbates.
Et intelligit hoc mẽbrũ de delictis cõibus quo ad omnes: vt
sunt furtu, homicidium, & similia. per hoc inducit, ꝙ nomẽ
Abbatis potius est solicitudinis, quã honoris: vt notat hîc &
dicto. c. Abbates. & in. c. tuã. allegato. Sed esse Iudicem est
honor. C. quãdo reuocare non est necesse. l. vlt. ꝟ. de appe. vt
debit⁹. & in ar. ix. q. iij. c. ij. & xxiij. di. nulla. ¶ Et dicit & be-
ne, ꝙ re vera ista est opinio Hug. & ꝙ illã tenẽt Io. & Laur.
& Archid. in. c. allegato. hoc tñ. Et Hosti. in dicto. ver. pu-
to in his & de offi. Archidi. dilecto. & de exces. prælat. nimis
preua. ver. nec his super verbo, corrigẽdũ. & Hug. Laure. &
Archi. in. c. allegato. qui resistit. & pro ea facit. C. de iure om
niu Iud. l. magister. cũ ibi not. in glo. j. secundũ eũ. ¶ Inducit
Colle. pro ista opiniõe, quę habet, ꝙ Abbas nõ põt corrige
re monachũ, nisi per impositionẽ disciplinæ regularis. Nota
circa Inno. de præb. in lateranẽ. circa finẽ primæ columnæ. &
de præ. de monachis. vbi notat, sicut hîc, ꝙ minor Episcopo
nõ audit causas criminales. Facit quia Episcop⁹ solus exaudi
ri nõ põt. xv. q. vij. felix. & c. fin autẽ. ¶ Sed in cõtrariũ vide
tur, quia tota dispositio monachi spectat ad Abbatẽ. xviij. q.
j. nulli. & c. Abbates. & hîc. Itẽ, quia de iure cõi prælat⁹, qui
præficitur per electionẽ iurisd. habet sup his, sup quibus præ
ficitur: vt dictũ est. s. c. cũ ab ecclesiarũ. ¶ Sed solue, ꝙ primũ
in cõcernẽtibus obseruãtiã regularẽ, & in ciuilibus vendicãt
sibi locũ. ¶ Ad decre. verò istã respõde, ꝙ fundatur in obser
uantia regulari videlicet super tertio regulę voto: ꝙ in ꝓprie
tatis abdicatiõe cõsistit. de regula. cũ ad monasteriũ, in fine.
Et in claustri, ac diuinorũ frequẽtatione & obediẽtia filiali,
quę nullus dubitat ad regularẽ obseruantiã pertinere. Et cũ
hoc tene dicta Hug. & Inno. tanquã vera. licet Colle. referat
quosdã tenere, ꝙ dũ modo nõ agatur ad depositionẽ ordinis
Abbas põt corrig. & punire in figura Iudicii, monachũ: aliàs
secus. Et sic loquuntur iura allegata p Innoc. videlicet. c. in
lateranen. & c. Abbates. ¶ Et secundũ hãc opinionẽ etiã ser-
uatur dictũ Inno. videlicet in via accusatiõis: quia illa tendit
ad degradationẽ ordinis. de accus. c. quali. Et de simonia, p
tuas. ¶ Dicit tamẽ ꝙ tutius & verius est sentire cũ Inno. quia
infimi Iudices non possunt cognoscere: nisi, de paruis, & in
duobus aureis punire. C. de pe. de. Iudi. l. fi. ij. q. vj. c. ei, qui.
diffinitiua. & c. anteriorum. ad ꝙ vide cum plenũ Spec. de iu
risdic. omniũ Iudi. Collec.

5 ¶ †QVERO igitur primò materiã prosequẽdo, quid de
cõtractibus, vel quasi, seu de cõuentione pecuniaria & ciuil.
¶ Dicit hîc Inno. ꝙ quia monachi nõ possunt ciuiliter cõue
niri, nõ habet locũ quæstio, an possunt cõueniri ciuiliter sub
Abbate. Nõ enĩ possunt habere propriũ: vt xij. q. j. nolo. & c.
nõ dicatis. ¶ Sed qd si monachus in scolis mutuũ cõtraxit,
vel aliũ cõtract. licitũ fecit: nunquid super illo poterit ipse mo
nachus, & corã suo Abbate cõueniri? ¶ Dicit Inno. ꝙ nõ ipse
monachus, sed ecclesia, seu monasteriũ cõueniri põt. sed non
corã Abbate: quia ipse Abbas Iudex & reus esse non põt si
mul, erit ergo tũc ad ordinariũ recurrendũ. ¶ Quod intelli-
ge si cũ licentia Abbatis erat in scolis: quia tũc videt, ꝙ posit
mutuare, cõtrahere mutuũ temperatim necessitate imperãte.
ar. ff. de procur. l. ad rem. & . l. ad legatũ. & nau. caupo. stabu. l.
debet excõicator: & . ff. de institu. l. j. & p totũ. Sed si sine Ab-
batis licẽtia profectus fuit, qui cũ eo cõtrahit, sibi imputare
debebit. ¶ Verũ dũ est in studio põt nomine monasterij con
ueniri vt. ff. de Iudi. si longius. ꝟ. de postu. c. ij. Host. Nec ob-
stat, ꝙ cẽsetur mortuus: quia illud verũ quo ad certos effect⁹
alios. Et pro præmissis remittit Colle. ad notata. de accus. ex
parte. & p Archid. ne clerici, vel monachi: vt periculosa. li.
vj. ¶ Vbi tenet Archi. ꝙ si monachus me spoliauerit, & rẽ te
neat. ipsum vt rẽ restituat, potero cõuenire: vt ꝙ de facto au-
feratur ab eo vt. ff. de rei. ven. qui restituere. Et in hoc cõcor-
dant Inno. & Vin. hîc & Archidi. in. c. de persona. allegato.

6 ¶ †TERTIO quęritur, Pone quod Abbas sub se habet
clericos seculares, vel monachos in alijs mõasterijs, à suo mo
nasterio diuisis & in alijs diœcesibus: nonne causas ciuiles eo
rũ poterit ipse audire & diffinire. Respõdet Inno. ꝙ sic quia
eorũ ordinarius est: vt patet in eo, ꝙ notat. s. eo. cũ ab eccle-
siarũ. ¶ Sed nũquid actor necesse habet adire Abbatẽ pro di
ctis causis? ¶ Dicit Inno. ꝙ nõ, sed põt, si vult querimoniam
deponere. & si vult, ne ad Episcopum & alios ordinarios: vt
notatur in. c. cũ ab ecclesiarũ. ¶ Nec obstat fori exemplo, si
fortè dicatur, ꝙ primo cõueniendi sunt sub Abbate. Nã hoc
est in potestate actoris, sicut dicimus de illis rectorib⁹, qui eli
guntur ab vniuersitate. in. c. cũ ab ecclesiarũ, ¶ Et ꝙ dicim⁹
in Abbatibus, dicimus etiã in plebanis, & in omnibus alijs,
qui nihil iurisdictionis habent: nisi id, ꝙ habent ex eo, quod
ab vniuersitate eliguntur secundum Inno.

7 ¶ †QVARTO quęritur: Nunquid dignitates electiuæ
habent iurisdictionẽ, & excõmunicandi potestatẽ? ¶ Dicit
autẽ Inno. hoc verum quod hodiè pro magna parte omnes
dignitates instituuntur & cõfirmantur ab Episcopis. Hoc sup
posito, dicit Inno. ꝙ huiusmodi dignitates electiuę & confir
matiuę ab ipsa vniuersitate, vel à lege, seu ex ipsa electione iu
ris. & potestatẽ iudicãdi. Et fortè mulctã modicã indicendi,
non autem excõicandi recipiunt: sed ab ipsis Episcopis cõfir
mantibus, & ex ipsa cõfirmatione, & non ab ipsa vniuersita-
te, vel electione excõicendi & iurisdicẽdi potestatẽ assumũt:
vt. c. cũ ab ecclesiarum. & ꝟ. ti. ij. cũ inferior. Nam Episcop⁹
confirmando excõmunicandi: iurisd. seu potestatẽ dare vi-
detur. Et quia excõicatio propriè vnico Episcopalis est. xx
iij. q. iij. corripiantur. xvj. q. ij. c. j. Ideò melius dicitur, quod
ab Episcopis cõfirmantibus, & non ab vniuersitate eligente
eam recipiãt. licet hodie ex cõsuetudine plus iurisd. habeant
in diuersis partib⁹. ¶ Sed nõ placet hoc ita simpliciter. Host.
dicit enĩ ꝙ quandocũq; eligentur prælati, nulli debent iuris.
exercere: nisi prius sint cõfirmati, vel saltẽ à iure approbati.
post ipsam cõfirmationẽ verò ritè exercent. Ex quo infert ꝙ
à solo cõfirmatore recipiũt hãc potestatẽ: vt patet in eo, ꝙ le-
gitur & notatur. s. de electione iur. & c. trãsmissũ. & c. cum
ab ecclesiarũ. alle. Sed ad verũ magis puto, ꝙ licet ab electio
ne recipiat ius iniciatũ. de quo per Io. in. c. quãto. lxiij. di. Et
ex ipsa cõfirmatione ius in ipsa prælatura cõfirmatũ: vt. i. de
translat. Episcoporũ. c. licet. ac ius & authoritas ministrãdi
iura ipsi⁹ dignitatis & ipsam dignitatẽ regendi. vt. c. inter. c.
transmissam. & . c. auaritie. de electione. tamẽ iuris. ipsam re
cipit separatim, seu diuisim ab electoribus. Nec etiam à con
firmatoribus: sed magis ad ipsam dignitatẽ, cui ipsa iurisdi.
inest ex dispositione legis, vel canonis. Et ita prælatus à digni
tate, & dignitas à lege, vel canone censentur hanc iurisdictio
nem habere. ¶ Fateor tamen, quod dignitate. i. iure & titulo
regendi ipsam dignitatem per electionem & confirmationẽ
translata canonicè in prælatum omnia alia iura & pertinen-
tia dignitatis eiusdem, seu ius administrationis ipsorum per
modum vniuersitatis censentur in prælatum: cum illa digni
tate transfusa sit iurisdictio ac excommunicandi potestas,
si de iure, vel de cõsuetudine ad dignitatẽ ipsam debeat perti
re: cũ ipsa dignitate & cœteris iurib⁹ & pertinẽtijs ipsius tanq̃
cũ vniuersitate, trãsit etiã in prælatũ. Simile. ꝟ. de iure patron.
ex literis. & . ff. de acquirẽ. rer. do. l. diuinũ. ¶ Aut enim dices
ante electionem & confirmationem & earum temporibus
de iure, vel à consuetudine hoc ius iurisdictiões & potestatis
censure ad ipsam dignitatem de iure, vel consuetudine per-
tinere. Et tunc habeo propositum, quod transit sic cum vni
uersitate, sicut & alia iura: quia non subest ratio, quare mi
nus transirent ista cum vniuersitate, quam alia iura arg. ff. de
ver. obl. l. à Titio. in fi. Et quia frustra darent electores, vel
confirmatores, ꝙ iam ipsi dignitati competit. & per ipsam
dignitatem prælato cõfirmato necessario cõpetere habet. ar.
ꝟ. de fide instruen. Inter dilectos. §. cœterũ. in fi. Aut dices, ꝙ
ꝑ anteà nõ cõpetebãt ista dignitati & tũc aut dices ꝙ electo-
res,

res, vel confirmatores darent huiusmodi iurisdictionem &
censure potestatem de nouo ipsi dignitati. Et hoc non: quia
causa nō agit vltra intentionē agentis. ff. si cer. pe. l. non ois.
&. j̃. de or. cogni. cū dilectus. Modo intētio electorū & con
firmatorū nō est dignitatē, seu iura dignitas de nouo creare,
aut aliquod ius nouū ipsi dignitati cōcedere vel cōferre: sed
est eorū intētio solummō dignitatui vocanti ꝓuidere de per
sona idonea, quæ ipsam dignitatē & iura ipsius habeat guber
nare: vt patet ex his quæ legūtur & not. s̃. de elect. ne pro de-
fectu. &. c. sequenti. Et patet hoc euidēti ratione: quia ad ta-
les possunt ius electionu & confirmationis iure saltē aliquo
spāli pertinere, qui ipsi dignitati hec iura iurisdictionis & cē
suræ cōcedere de nouo possent: cū hoc de nouo nō possit fie
ri sine aliorū ordinariorū preiudicio & cū hoc sit etiā iuris
regaliæ: puta iurisdictionē dare alias nō habenti: vt in fie dis
que sunt regalie. circa mediū. Et ideò huius dispositio non
pertinet ad inferiores. ar. C. de prescrip. xxx. an. comparuit.

¶ Aut dices, ꝙ ipsi electores seu cōfirmatores nō dignitati, li
cet alias nō habenti. sed persone iurisdictionē, huiusmodi ac
comodāt. Et hoc certè minus dici pōt. Primo propter ratio
nē sopra proximè tactā: qa nō est intētio ipsorū dare electo,
vel confirmato quodcunq; ius: nisi ipsam prælaturā cū iuri
bus & pertinentijs ipsius, seu ius & potestatē administratio-
nis in illis. Itē hoc esset contra ius, videlicet, ꝙ iurisdictio spi
ritualis, maximè & exco. potestas singulari persone daretur
nomine suo priuato. ar. C. de iudeis. l. null⁹. Item, quia sic ha-
beret huiusmodi iurisdic. & excōi. potestatem suo proprio
nomine, & non nomine dignitatis exercere, quod esset abso-
nū. ¶ Restat igitur cōcludere, ꝙ ipsa dignitate & iure: quod
habet in ea ex electione, vel cōfirmatione: & cōpetunt sibi iu
risdictio & excōmunicandi potestas: non aūt ab electorib⁹,
vel cōfirmatoribus: nisi per modū consequētiæ indirectè, vi-
delicet hoc modo: quia ab ipsis consequitur dignitatē & ius
quod habet in illa. & ex dignitate & iure huiusmodi cōpe-
tunt sibi ista iura, Et sic ab ipsis electoribus & cōfirmatorib.
per hunc modū consequētiæ indirectè ea habere videtur: nō
aūt directè, seu immediate: quia si sic, sicut dare, ita & auferre
possent. ar. j̃. de reg. iur. omnis res. cū concor. Quod libēter
vellēt Episcopi, quibus semper multū displicet habere in sua
iurisdictione concurrentes: quod nō est dicēdū: vt patet ex
his que scripsi post Inn. s̃. de off. Archid. c. j. in. vj. q. ¶ Simi
le vides in dignitate Papatus, quia illa & Papa illi præsidens,
habet suā potestatē non ab homine sed a deo: vt. s̃. de trāsla.
c. quāto. Et tñ Papa recipit Papatum ab hominibus: vt. xxiij.
dist. in nomine dñi. & de elect. licet. & c. vbi maius. & ca. ne
Romani. & illi renūciat tanq̃ homo de renuntia. qm̃. Ipsam
tamen potestatem non recipit ab hominibus, vt dixi: sed ab
ipso Papatu immediatè. & ipse Papatus à Deo: licet ius quod
ipse habet in Papatu recepit ab hominib⁹: vt præfertur. ¶ Et
ex istis inferuntur due conclusiones notabiles perpetuo mē
tu cōmendande. ¶ Prima est, ꝙ si dignitates de iure, vel de cō
suetudine iurisdictionem, seu censure potestatē habentes, nō
sunt electiue, nec confirmatiuæ: sed forsan prouisiue. Vel si
electiue vel confirmatiue, sunt de mandato Pape de illis per
viā prouisionis ordinatur: Prelati non minus habent iurisd.
& censure potestatem q̃ si electi & confirmati fuissent. Et si
alias de iure, vel consuetudine iurisdictionem non haberent,
ex electione & confirmatione eis nō daretur: licet capita col
legiorū electiua, vel non electiua cēseantur de iure iurisdict.
habere: vt dixi in. c. cum ab ecclesiarū. ¶ Secūda conclu. est,
ꝙ si dignitatis huiusmodi alias de iure, vel consuetudine iu-
risdictionem habentes, de consuetudine conferātur, aut con
firmentur per inferiores iurisdictionē dare non valentes, ni-
hilominus iurisdictionē habēt, & excō. potestatē. Et vtrūq;
conclusionis deducto patet ex dicto fundamēto, videlicet:
quia oon ab electoribus confirmatoribus, vel prouisoribus,
venit hec potestas: sed ab ipsa dignitate & iure, quod habetur
in illa. Et quia transit cum ipsa, tanq̃ cum vniuersitate in pro
uisum, seu confirmatum ex dispositione iuris cōmunis, per
predi. Et vide, que scripsi in. c. cū ab ecclesiarū. in. j. oppositi.

¶ †QVINTO queritur: Ecce dicendum est, ꝙ Abbates
8 possunt audire & diffinire causas subditorum, clericorū, vel
monachorum alienorum dioecesim & monasterium, &c. vt
est dictū supra in tertia qōne. Modo queritur nūquid in alijs
locis & dioecesibus poterunt eas audire de iure? dic ꝙ nō. ar.
lxxix. di. c. j. &. s̃. de æta. & qua. cum contingat. Nec mirum:
quia idem est de respōso, qui si in aliena dioecesi aliquos sub
ditos clericos habeat, causas ipsorū in sua dioecesi potest au-
dire: nō tñ in aliena. Et est ratio: quia non pōt ibi sedere pro
tribunali sine licentia illius, cuius dioecesis est: vt patet in eo,
quod legitur & notatur. s̃. ti. j. quod translationē. & c. nouit
&. s̃. de viupal. c. v. in fi. c. ex tuarū. in fi. &. j̃. de sta. mona. in
singulis. §. ordinētur. Et hoc nisi habeat illud de priuilegio.
s̃. de excel. prela. accedentibus. ad finē. Vel de cōsuetudine iā
prescripta, que cū iurisdic. det in rebus & personis: vt patet in
eo quod legitur & not. j̃. de foro cōpe. cū contingat multo
fortius & in locis. ar. ff. de e. dil. e. lic. l. iustissimè. xij. q. ij. præ-
cipimus. Dūmodo ex hoc non contingat confundi limites.
Ad ergo econtra, vt patet in eo quod legitur. j̃. de decimis,
cū eo. & de de. i. cū sint hoies. nisi. ¶ †Si verò queris, quo po
9 test vnus Eps habere subditos in aliena dioecesi? respōdeo eo
mō, quo & Abbas. Sicut eñ Abbas pōt habere eccle, in alie-
na dioecesi, quarū ratione clerici ei subsint sic & multò fortu⁹
Eps. Verūm hec subiectio de iure cōi magis respicit tēpora-
lia: quis & vtrūq; respicere possit: vt patet in eo, ꝙ legit & no
tatur. j̃. de priuil. cū & plātare. §. in ecclesijs. Hosti. Et satis cō
cordat, ꝙ ipse notauit in dicto. c. nouit. dicens, ꝙ si Episcop⁹
pōt mihi cōcedere: vt subdictos suos in dioecesi mea iudi-
cem, ꝙ nulli in dubiū venit: dūmodo subditi cōsentiant: ne
sit cōtra de offi. ar. si Episcop⁹. li. vj. Quare nō poterit cōce-
dere, ꝙ meos subditos in sua dioecesi iudicē: cū maior sit cō
missio personæ, quā loci: vt dicto. c. precipim⁹ & dicta. l. iu-
stissimè. Et qa qui pōt maius &c. ¶ Itē, quia pōt mihi conce-
dere, vt subdictos suos in dioecesi sua iudicē. ix. q. iij. per totū.
Ergo ꝙ meos in sua: quia qui pōt totū, & partē. s. de offi. del.
pastoralis. §. j. ff. de rei. vendi. que de tota. Quod vide, & pro-
sequere. & ibi dixi in tertia questione, &c.

10 ¶ †SEXTO queritur Occasiōe questiōis proxi. præce-
dētis: nūquid Abbas pōt corrigere monachū secūdū discipli
nā regule monachalis extra monasteriū? Refert Col. Hosti.
dicere, ꝙ nō si, ut nec Episcop⁹. Et idem notasse. j̃. de sentē.
excō. ꝑ illorū. ¶ Sed nihilomin⁹ ipse Collec. credit cōtrariū
dicēs, ꝙ vbicūq; est caput monachi, vbi est territoriū Abba
tis. Ad ꝙ facit optimè. xviij. q. ij. Abbates. ibi: aliqua &c. &
in verbo fugaces. &. e. q. ij. nullā. In verbo tota. Nec ob. c. Ab
bates. in fi. vbi dicit, auxilio Episcopi. quia loquitur vbi Ab
bas per seipsum facere nō posset. & hoc tenet Lau. de sepul.
dudum. in clemen.

¶ Et de hoc infert Colect. quod si Abbas ferat per statutū
excōis sententiam in monachos ad taxillos ludentes: mona-
chi vbicūq; ludentes. sunt excōicati. quod tenet etiam Ab-
bas in dicto. e. pro illorum. Et hoc verum vbi Abbas non
habet certum territorium: secundum eum totus mundus est
sibi pro territorio. Facit not. Archidiac. in dicto. c. Abbates
super verbo, cōtumaces. vbi notat quod religiosi vagabun-
di capi possunt vbiq; ab his, quorum consorcium declinare
nituntur. argumen. C. vbi. de cohercti. vel curiali. lege prima
Habent enim ius in eis: ergo eos capere possunt. ff. que in
fraude argument. ait prætor. §. si debitorem. secundum Lau
rentium. Et quod possunt capi apparet in illo, qui domino
ignorante se clericum fieri fecit. C. de Episcopis & clericis.
si quis. & de seruis non ordinandis capitu. primo. Ad quod
bene facit, quod nota. prima distin. omnis in si.

¶ Facit etiam, quia super delicto notorio potest extra terri
toriū iudicari: vt not. in dicto capitulo nouit. Modo mona
chi exeūtis extra claustrū est delictum notoriū: quia extra
claustrū mori. xvj. questione prima placuit. Et sic videtur,
ꝙ vbiq; eū capere & corrige. possit, maxiē in prioratibus

suis.ar.j.de tempori.or.cum nullus.li.vj.& de priuile.volētes nō tñ sedendo pro tribunali:vt no. Laud.vbi supra.¶ Licet circa præmissa Zenzel.de consti.c.ij.contradicere videatur,cum Laudino tñ videtur concordare Nouel.cū & plantare.videlicet,ꝙ extra monasterium pro tribunali sedere nō pōt:inuito loci diœcesano.¶ Hodie etiā cauetur in cōstitutionibus dictū Benedicti,ꝙ quātū ad reformationes,quę in gnali,vel annali capitulo agantur,territorium præsidentium q̄tū ad ea,quæ spectāt ad annale,non clauditur certo termino,vel loco q̄tū ad monachos & canonicos regulares. Collec.Super quo vide q̄ōnē disputatā per Paulū.¶ Verum recordor,ꝙ dn̄s.M.de salua,sic dicebat:quidā sunt,qui habent iurisdictionem cū territorio & ratione territorij.& illi extra territoriū nihil possunt: sic loquit.ff.de iur.om.iudi.l.fi. j.de consti.c.ij. Alij sunt,q nō habent iurisd.territorio:nec ratione territorij:sed habent iurisdictionem solū in certa capita personarū,& ratione personarum.Et isti vbiq; possunt suā iurisdictionē talē qualē eā habent exercere in persona.Et est ratio,quia cum nullū territorium habeant,aut vbiq;,aut nullibi eā exercebunt,& melius est,ꝙ vbiq;.ar.ff.de le.iij.l. vxori.in prin.¶ Et hanc opinionem pro nunc credo verā: dicere tamen de hoc propono latiùs in dicta Cle.dudum.Super quo vide oīo,quæ scripsi.j.de fo.compet.cum contingat.in prima.q.ad fi.& io q̄ōne.iij.in qua plenissimè de hoc dicam.

11 ¶ † SEPTIMO quæritur pro materia & dictorum Collectarij complemēto,cuius sunt bona monachi vagabundi, vel fugitiui? Archid.in dicto.c.vt periculosa dicit,ꝙ tutum acquirit monasterio,etiam si ex successione eueniat:vel alio modo:vt.C.de Epi.& cle.l.Deo nob.Et hoc verū secūdum Bern.nisi monasteriū negligēs fuerit in monachū reuocādo: vt not.de reg.sicut.¶ Super quo Collec.hîc distinguit: quia aut loquimur in fugitiuo.Et iste monasterio acquirit.C.de acqui.poss.l.per seruū.Vnde dicit lex,ꝙ cū ancilla est in fuga,partus est dicēdū.ff.de leg.j.l.ancillā.Et probat ista decr. cū ibi notatis per Host.& per Inn.de priuileg.cū olim.Aut loquimur de eiecto:& tunc si sit eiectus per solū Abba.non nocebit monasterio:quia delictū personæ,&c.Si aūt cōuentus cōsentit:tunc si trāsiuit ad aliud,illi acquirit:alias Epo Ad quod vide in dicto.c.cum olim.¶ Host.tamē notat hîc,ꝙ si medio tempore acquirat.f.anteꝗ intret secūdū monasterium,ꝙ primo acquirit.Quod dicit Collect. posse intelligi:

12 cū licentiatus à primo hoc facit:secus in eiecto.¶ † Sed quid si monachus decedit.j annū probationis: cuius tunc erunt bona eius? dicit Collec.secundū præmissa videri,ꝙ ecclesię.i. monasterij per dictā l. Deo nobis.Et dicit ꝙ hanc sententiā tenent.C.de sacro sanc.l.neminē.licet hoc ibi non reperiam in vno meo:sed bene hoc habeo in authen.ingressi.e.tit.ante tertiam quæstionē ver.quid ergo,si infra.Et in additione noua ibi posita.Et pro hoc,quia in dubio mori volens monachus esse:& quia illa videtur esse voluntas sua vltima.¶ Refert tamen ꝙ Cyn.post dictos doctores dicit ꝙ ista sentētia tamis dura est.& cōtrarium tenuit Archid.sepul.cum quis. li.vj.facit de senten excommuni.Religioso.e.li.quia sic per hoc excluderētur successores ab intestato.Facit tamen pro opinione Lic.& Petri:quia ingressus morte coofirmari videtur.Sicut dicitur de donatione inter coniuges.j.de dona.inter virum & vxo.c.vlt.Dicit Collec.ꝙ non videt,qoare pręfata sententia debeat dici dura,vbi sit interpretatio pro ecclesia de proba.in præsentia cum similibus.Nec reputari debet ingrediendi voluntas dubia:vt patet in eo,quod legitur & notatur de baptismo,maiores.Nec obstat.c.Religioso.quia licet ante annum probationis,non videatur religiosus cum effectu.s.quominus resilire possit:nec vitam voluisse præcisè mutare:vt de regula.c.beneficium.li.vj.quo ad alia tamē bene:maximè vbi moritur proposito non mutato.Et hoc notauit Hostien.de sepul.de his.¶ Reperio tamen,quòd ipse Cyn.in dicta additione noua videtur inclinari ad partem cōtrariam,videlicet ꝙ in bonis prædictis monasteriū non succedit. Et pro hoc inducit primo:quia professio non fuit perfecta:nec peruenit ad lucem.Igitur sicut abortiuum nō impedit alios succedentes: vt.C.de postu.heredi.institutuen.l.ij. &.ff.de ver.signi.l.qui filij.¶ Secundo,quia imperfecta voluntas non est impedimentum alias de iure succedentibus.C.de testa.l.hac consultissima.§ penul Ergo nec imperfecta professio.¶ Nec obstat quod dicitur,ꝙ donatio inter coniuges morte confirmatur:quia illud est propter voluntatem præcedentem:quia non valet in vita iure impediente:sed valet morte.Hîc autem nūq voluit,sed deliberat vtrum vellet.Et pro hoc facit,quia hæres qui deliberat moriēdo regulariter non transmittit,secundum.¶ Et vbi supra ista vltima videtur mihi prima facie verior.dicā de hoc in dicto.c.cū quis. & in dicto.c.de his.¶ Sed nunqoid prędicta locum habent in pubere ingrediente infra.xxv.annū? & videtur,ꝙ nō quia alienare non potest sine decreto.videtur contra,quia illud verū nisi cum moritur. Mori autem videtur religionem ingrediens.Tamen ista ratio non valet:quia locum habet cum moritur naturaliter.vnde dicendum ꝙ in isto casu exercet id,quod diligens homo exercere posset:propter quod censetur maior,secundum Cyn.in dicta authen.ingressi in.v.q.facit quod legitur & notatur.j.quod me.cau.dilecto.Collec.

13 ¶ † Sed quid si filius familias,cui pater dedit libros in scholis,ingreditur religionem: cuius erunt libri.dicit Iaco.de Rauena,ꝙ videntur esse quasi castrensia bona sua.Quod Pe.cōsentit in libris datis magistris artium,vel doctoribus legum quia lex istis,& non alijs secularibus concedit habere,quasi castrense peculium. C.de inoffi.test.l.fi. vt habetur in Cyn. in dicta authen.ingressi.ad finem.vj.q̄ōnis.Collec.tamen inducit io contrarium notata sua de procuratori.constitutus.

14 ¶ † Sed nunquid solus Abbas sine conuentu potest corrigere monachum Host.hic tenet,ꝙ sic.Sed Collect.inducit cōtrarium:quia Episcop9 hoc non potest sine capitulo: vt.xv. q.vij.filius.&.c.sententia.&.c.Eps.Sed dici potest secundū eum,ꝙ ista iura loquuntur,vbi agitur criminaliter.Pro quo j.de exces.præla.c.j.

15 ¶ † OCTAVO quæritur Ibi:*negligenter*. Nunquid ipsemet Archiepis.hoc facere posset in negligentia istorū.Host. hîc tenet ꝙ sic:vt videtur circuitus,si notoriū fuerit.ar.de ap. Romana.§ notoria.¶ Sed dubitat Collec.vt locum habeat.§ ille.nisi cum Archiepiscopus visitat solum:vt ibi cauetur. ar.j.c.pastoralis.tamen cum Hostien.stat Nouel.Nec mirū quia vt dicit Collec.Nouella semper souet Host.in materia ista.& addit secundum Abbatem,ꝙ Archiepiscopus primo mouebit Abbatem,deinde Episcopum.Et hunc ordinē habet seruare,nisi notorium foret.Dic tamen prout colleg.de elec.cum ecclesia.Collec. Credo tamen ꝙ Host.bene dicat, dum Archiepiscopus procedit non iure Metropoli.sed infra suam propriam diœcesim,& in suos proprios subditos iure suo diœcesano.Dirigitur enim hæc decre.Archiepiscopo Auxitano,vt scripsi in principio decretal.Sed si procedit iure Metropo.quod potest,vt hic patet in principio,vbi loquitur de monachis,nedum diœce.suæ:sed etiam prouinciæ suæ,adhuc credo Hostien.bene dicere: quia hic est textus io fin.quòd hoc casu supplet Archiepiscopus negligentiam diœcesani & Abbas:sed cum delictum est notorium, apparet de negligentia:vt probat § notoria.alias igitur.&c. ¶ Supple Goff.in glo *hic patet.ibi: Abbates.* Si dicas Prælati Episcopi.Nam Archiepiscopo loquitur,cessabit hæc lectura.Et ibi:*de persona*. de hoc,&.xij.distinctio.de his.&.xviij. quæstio.ij.capitulo primo.Et ibi:*dicendum*. Idem Laur.Ioā. Vinc.Goff.&Philip.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Leges quorsum factæ.*
2 *Excommunicatum ab vno,ab omnibus & vbiq; vitandum. & nume.8.& .9.*
3 *Excommunicatum ab inferiori,non statim superior absoluere debet. nu.10.& .11. Et quid si inferior negligens sit?*
4 *Item quid absolutus sub iuratoria cautione satisfacere noluerit.*

Suffrga

6 *Suffraganeo subditum grauante, qu s cognoscat?*
7 *Aduersarius quandoq; alteri praestat, quod eidem ex sua persona non competit.*
12 *Archiepiscopus de excommunicatione iniusta ab Episcopo lata cognoscit. tt. tt. cur tta. Item, quod si Episcopus requirat per Archiepiscopum subditum suum ad mãdatorum suorum obseruationem d, tringitur. 13.*
14 *Episcopus, eum subditi causam referre videatur, ex eo, quod Archiepiscopo de ipso conqueratur.*

¶ *CAP. VIII.*

AD reprimendam. Ista repetita est per dictum Raymundum de fargijs. Et hoc dicit. secundum eum. ¶ Prælati debent aliorum prelatorum seruare sententias, & facere à subditis obseruari. Archiepiscopus autem excommunicatum ab Episcopo de iniusta excommunicatione cõquerente remittit & eum in Episcopi defectum absoluit, & ei præcipit, vt Episcopo satisfaciat, super eo, pro quo excommunicauerat eum nisi constet sibi eum excommunicatum iniustè, & reducere debet in eandem sententiam satisfacero cõtenentem. Vel secundum Nouellam hoc dicit. ¶ Ab vno Episcopo excommunicatus ab alijs est vitãdus: & Archiepiscopus per quærelam aditus, non absoluet, nisi primo remittat.

¶ Et duo facit. Primò permittit generale exordium: ex quo posteà infert speciale mandatum. Ibi: *denique*. ¶ Expone literam. *Pœnæ certa.* vt ipsi compescantur & alij terreantur. ĩ.c. irrefragabili. § eodem. cum concor. C. ad. l. Iuliam repe. l. j. ff. de iust. & iure. l. j. ĩ. de poe. exigit. li. vj. & Clemen. j. de offic. or. Raymundus. ¶ *In subditos.* quia in alio non valet. ff. quod quisq; iuris. l. ij. § vlti. de iudi. at si clerici. ff. de offic. præsid. l. præses. Quod intellige, iuxta. capit. licet. de foro competen. ¶ *Obseruari.* per alios infert speciem ex genere. Sic. s. c. cum ab ecclesiarum. ¶ *A vestris.* quia excommunicatus in ecclesia & nominibus. Gof. iiij. q. v. quisquis. infra de iud. c. j. quia vna ecclesia sola. xxiiij. q. j. loquuntur. Nec obstat de. viij. dist. si quis de alterius. xviij. di. placuit. vt ibi nota. in vltima glo. ¶ *Ab alijs.* ij. q. j. qui se scit. Innocen. ¶ *Canonicæ*: ad huius euidentiam vide quod notatur. s. capitu. cum ab ecclesiarum. ¶ *Obseruetis.* quia sententia vbicunq; cõcõmitatur enim: vt dicto. c. q̃squis. v. q. iiij. xj. q. iij. cap. ij. vij. q. j. si quis. ij. q. vij. si quis igitur. xxiiij. q. j. quisquis. lxxxx di. capit. penul. in authen. vt nulli iudicum. § si quæ verò. ¶ *Tu verò.* secunda pars: supra alloquutus est cõmuniter Metropolitanum & suffraganeos: hîc specialiter alloquitur Metropolitanum. *Cum.* põt exponi pro quando. & potest exponi pro quia: vt infra tangam. *Appellationis.* sequentes. Gof. ¶ *Non suspendatur.* ar. q̃ appellatio suspendit pronunciatum, quod est verum. ĩ. de iure iuran. venientes. de re iud. cum inter vos. § de app. eos. ĩ. libro vj. de re iud. c. j. & de ap. licet. Nec obstat. ff. ad turpil. l. j. vt ibi not. Raymundus. Tamen ab excommunicatione nõ appellatur post. x. dies, secundum gloss. & bene, vbi fertur simpliciter: secus si sub conditione. Ad quod vide quod legitur & notatur de appel. præterea. Collec. ¶ *Obiectum.* quæ sic ratio. ĩ. dicam. Ray. ¶ *Conquestus.* per simplicem quærelam. Ray. Conqueri potest se subditus Episcopi Archiepiscopo per viam simplicis querelæ: sed nõ de subdito Episcopi. Ad quod vide de senten. excom. venerabilibus. Col. ¶ *Absoluendum.* nec cures, si est appellatum. Et sic videtur, q̃ primo esset de appellatione tractandum cum excommunicationis sententia, sicut alij, &c. Ray. ¶ *Remittas.* de necessitate secũdum quosdam, si nõ fuerit appellatum: alias secus. sed damasus dixit in neutro casu remittẽdum de necessitate. Quod placuit hîc Gof. Sed Host. aliter sentit, dicam posteà. ¶ Quid si nõ remittat: nunquid tenet absolutio? Collec. dicit Inno. tenere, q̃ sic. Et subdit illud esse verius in casu, vbi competit sibi absolutio ex dicto. c. venerabilibus. § vbi. Et remittit ad Collecta sua de sen. exc. cum desyderes. ¶ Dicit Lignanus, quòd si appellatum est, non est dubium. quia absolutio tenet. Sed si non est appellatum & est notorium illam esse nullam: hoc potest declarare Archiepis opus. Et si constat eam iniustam, potest absoluere. Sed si constat eam iustam, vel est dubium, licet debet remittere, valet tamen semper absolutio, casu quo Iudex est? & aliter non secundum eum. ¶ *Qui si voluerit.* ĩ. tempus sibi assignatum. Et facit quod notatur. ĩ. c. quod significauit super verbo reuocare. & nihil rescripsit: vel nihil rationabile prætẽdit. ¶ *Iuratoria.* si talis sit persona, q̃ hæc cautio sit sufficiens: alias non erit illa contentus. ff. de suspec. tu. l. suspectus. de præsump. literas. Vincen. & Ioã. ¶ Et per hoc videtur, q̃ iuramentum sit de substãtia, quod tenet Ray. causa collationis per hunc textum à contrario sensu. Et idẽ Hostien. hic, & in. cap. consyderes. ĩ. de sentent. excommunica. ¶ *Poteris.* i. debebis. Ergo non recepta cautione, nec poteris, nec debebis. Et sic vult probare Hostien. quòd cautio iuratoria sit de substantia: de quo remittit ad notata sua in. c. cum desyderes. ¶ *Exhibere.* vocatis tamen his quos tangit negocium, & eo plenè discusso, & non aliter, secundum Hostiẽ. de appella. Romana. § sententias. libr. vj. constiterit partibus præsentis. xj. q. iij. excommunicatos. Et vide quod ibi notatur, &. ĩ. de maio. & obedi. inter quatuor. ¶ *Contra iustitiam.* vt quia citatio non peruenit ad eum. ff. quæ sententiæ sine appel. rescinduntur. l. j. § item. Vincẽ. ¶ *De quo.* i. propter quod. ¶ *Eum.* i. contumacem. ¶ *Appellatione remota.* quia notoriũ est delictum. de appel. consuluit. & c. peruenit 1. ¶ *Reducere.* sic. s. eo. significauit. in fin. Et per hoc notauit Petr. q̃ absolutus citauit, certum quid facere: vel mandare excommunicatoris stare, licet id non faciat, non reincidit in priorem excõmunicationem: sed reducitur in eam per sententiam. Quod dic hodie, vt. ĩ. de senten. eos. libr. vj. Et pro hac reductione allegat Innocen. de appellati. quoniam, &. capit. sollicitudinẽ.

1 ¶ † Nota leges esse factas ad reprimendas malicias peruersorum. iiij. distinctio. factæ. Subaudi, & ad retribuẽdum præmia meritorum. ff. de iustitia & iure. l. j. lxxiiij. distinct. consuluit.

2 ¶ † Secundò nota, quòd excõmunicatus ab vno, ab omnibus, ac semper, & vbiq; vitandus est. Pro quo. j. distin. capi. j. l. di. ponderet. de maio. & obedien. dilecti de mutu. peti. capitu. j. Ray. supra. eodem. cum ab ecclesiarum. Ad quod redibit, & quòd vicini Episcopi sunt cogendi seruare sententias Corporum. argumen. lxxxx. dist. cap. penul. & vltr. xj. qõne. iij. tuis. s. eod. cũ ecclesiarum Inno.

3 ¶ † Tertio notatur quòd superior non debet statim absoluere excõmunicatum ab inferiori prælato, Imò debet ipsum ad inferiora remittere absoluendum. Sic. s. titu. ĩ. cum contingat. & c. prudentiam. § sexta. &. s. de rescri. ab excommunicato.

4 ¶ † Quartò nota, quòd cum superior excõmunicatum ab inferiori prælato in negligentiam inferioris absoluit, debet ab eo exigere iuramentum de satisfaciendo inferiori excommunicatori, de eo, pro quo fuerat excommunicationis vinculo innodatus. Vel aliter secundum Ray. superior absoluẽs excommunicatum ab inferiore, præmissa iuratoria cautione, posteà eidem præcipere debet in vim præstiti iura quòd inferiori excommunicatori satisfaciat de eo, pro quo fuerat excommunicatus ab eo.

5 ¶ † Quintò nota, quòd si absolutus cum iuratoria cautione de satisfaciendo, postea negligit satisfacere. non ideo reincidit ipso iure in priorem excommunicationem: sed bene in eam per superiorem: quia solum reducẽdus est. Simile. s. c. significauit. &. ĩ. de appel. qõi. secundum Ray.

6 ¶ † Consequenter nota, & licet Archiepiscopus de subditis suffraganei se non intromittat, nisi in casibus: vt dicitur infra capitu. pastoralis. Tamen vbicunq; dicitur subditus suffraganei per ipsum suffraganeum grauari iniustè, ad instantiam grauati de hoc cognoscit Archiepiscopus. Et est ratio: quia de iure actor potest, & debet sequi forum rei. C. de iurisdictione omni. iudic. l. iuris ordinem. & tamẽ Archiepiscopus Iudex est ordinarius suffraganei, qui grauasse dicitur. Et reus est in casu isto, igitur.

7 ¶ † Vltimò nota. quod illud quis non habet ex persona

sua,habet ex persona sui aduersarij. & quod inducitur pro me, debet etiā recipi cōtra me. Nā qā Archie. ad instā. excōicati de facto suffraganei se intromittit absoluēdo , ita etiam intromittere se debet contra eum reintegrando: quod alias facere non posset. ar. C. de comp. de in integ. resti. peten. l. pe. tendæ. de fruc. & litiū expen. l. terminato. quomodo & quādo Iudex. authen. & consequenter. ff. quod quisq; iuris. l. j. j. de mutu. peti. c. prudētiā. ar. j. de reg. iur. omnis res.

8 ¶ †PRIMO opponitur contra secundū notabile: quia videtur, ꝙ excōmunicatus non semper sit de necessitate vitandus; vt. j. de Iudi. intelleximus. de excep. pia. & c. cū inter. de hæreti. excōicamus. ¶ Solutio, dic ꝙ in illis delictum & cōtumacia est in causa. ¶ Sed adhuc opponitur de. c. inferior. xxj. di. ¶ Solutio: ibi sententia excommunicationis ferebatur iniustè. ¶ Sed adhuc opponitur de. c. si Papa. xl. di. Sol. dic, ꝙ ibi speciale est in Papa. Ray.

9 ¶ †SECVNDO opponitur contra secundum notabile: quia videtur, ꝙ extra territorium excōicantis excōicatus nō sit vitandus, per. c. vt animarū. de cōstitutionibus. li. vj. & ff. de postu. l. & puto § fi. & ff. de poenis. l. fin. ¶ Solutio: dic, ꝙ excommunicatio est vitium personale personam cōcomitans quocunq; vadat. ¶ Et est ratio: quia deus & ipse, qui excōmunicat. xj. q. iij. nemo. qui habent vbiq; territorium. vij. di. quo iure. Item, quia excōicatio non facit, nisi quia declarat eum apud Deum ligatū. igitur. xj. q. iij. tunc vera. Item, quia excōmunicatus hoc facit nomine ecclesiæ, quæ est vna licet expressa. xxiiij. q. j. qui loquitur. ¶ Item, quia si non euitaretur vbiq; contrarietas, & absurditas sequeretur: quę possunt colligi de baptismo maioris. Ray.

10 ¶ †TERTIO opponitur Contra tertium notabile: quia videtur, ꝙ superior non debet remittere: sed mox absolnere: vt. j. de sententi. excōmunica. venerabilibus § similiter. & § sequenti.

¶ Sol. ibi loquitur, quando Iudex, qui excommunicauit ex officio procedebat. Et loquitur casu, quo suffraganeꝰ se probaturum non offert: vt ibi apparet. & e. ti. c. solet § j. Secꝰ aut si ad instantiam partis: quia tunc non absoluit: sed remittit: vt hîc, & dicto. c. venerabilibus § secus. Saluo quod si appellatum esset, absolueret, vt ij. responso illius. c. Nec tunc remitteret nisi vellet, vt e. ti. per tuas. Nisi constaret sentētiam esse iustam: quia tūc semper remitteret. Et si constaret iniustam, nullo modo remittent. vt dicto cap. venerabilibus § sanè. & § sequenti. Ray.

¶ QVARTO opponitur cōtra quartū notabile in fine. quia iuramentum non extenditur ad inexcogitata: vt. j. de iureiuran. c. penul. ar. de ap. præterea. ¶ Sol. hîc non extenditur, nisi ad illa, de quibus fuerat cogitatum. Iurauerat eīn stare mandatis Archiepiscopi Ray.

¶ QVINTO opponitur contra quintū notabile: quia videtur, ꝙ ipso iure reincidat per. c. eos. j. & ij. respons. de sen. exc. libro sexto.

¶ Dicit Ray. quod, dñs suus ad primum Responsum respondebat dicēs, ꝙ quia ibi propter necessitatem, & ex gratia absoluuntur, facilius reducuntur. j. q. vij. quod pro necessitate. Hîc autem loquitur qñ per debitū iustitię absoluūtur. quod difficilius debet solui. ar. de rest. spo. audita. ¶ Ad secūdum verò rñsum soluit dominus Ray. ꝙ hic satis est, ꝙ per sententiam reducatur: cū Episcopus absoluere recusauerit ipsū. Quare hîc non tantum offendit, si satisfacerēt Episcopo, qui contra eum deliquerat, contradicit. quia frustra petit debitū, qui non impēdit, quod debet. j. de mutu. pet. c. j. & ij. xcv. di. esto subiectus. Ibi autem non sic: quare recidit ipso iure. Vel aliter, ibi ideò, recidit ipso iure: vt via mali præcludatur. quia ibi possit offensus satisfactiōe fraudari: cum de facili ad Papam, vel legatum nō possit haberi accessus. Ad hoc de appel. cum causa non sit in proposito. & cum hoc sum expeditus de dictis domini Raymū. de Fargijs.

11 ¶ †SEXTO oppo. ibi: *Remittat.* quia videtur, quod Imò debeat Archiepiscopus absoluere: sed non remittere, vt. j. de senten. excomu. per tuas § quod si absolutionis. Sol. dicit excōsti. quod quicquid hîc & alibi scripsit, hoc putat de mēte iuris: quod qualitercunq; à Metropolitano petatur absolutio dummodo non immineat ex mora periculum. de sentē. excommu. sacro. & dummodo non sit notū sentētiā esse iniustam. de appel. solicitudinē § si verò nullo in aliquo alio casu absoluat sine conscientia illius, qui protulit. s. eodem cū ab ecclesiarum. quia potest esse, quod lata est pro offensa notoria. j. de verb. signifi. ex parte. Vnde debet fieri remissio: vt per hoc Metropolitanus certificetur, vtrum æqualis facienda sit satisfactio: vt hîc, & de rescript. ab excommunicato. & ti. ij. prudentiam § penul. & vlti. & c. cū contingat. Et si Episcopus absoluit, bene quidē. Si verò nō absoluit, nec aliquid rationabile. rescribit, vel nō rationabile, absoluat Archiepisco. vt hîc, si veram notoriam offensam alleget excommunicatꝰ, citet partes & procedat: vt. j. de sent. ex. com. solet li. vj. ¶ Vnde dicebat Inno. quod si appellatum fuerit, siue non, semper est excommunicatus ad excōmunicatorem remittēdꝰ, quādo certum est tenere sententiam: vel dubitatur an sit iusta vt hîc, & dicto. c. per tuas. vbi loquitur de appellante, & dicto c. sacro. vbi loquitur de non appellante. Si verò certū sit sententiam esse iniustam, non est remittendus, siue fuerit appellatum, vt dicto. c. solicitudinē. siue non. Et sic potest intelligi decretalis, per tuas § quod si. secūdum Inn. ¶ Vnde dicit Inno. quod ideò dicit conquestus, vt definet Metropolitanū per simplicem querimoniam aditū fuisse: quasi vellet dicere nō curandum etiā si post excōmunicationem ab ipso fuisset appellatum, etiā si persequendo causam in modum appellationis diceret excōmunicationem nō tenere eo, quod à sententia excōmunicationis appellatum fuisset Nā vt in illo casu simpliciter absolutio petenda foret: ac si appellatum nō esset. quia appellatio sequēs precedētē excōmunicationē nō suspēdit, vt hic. Subdit tamē Inno. ꝙ in hoc casu valet iusta appellatio, etiā post excōmunicationē interiecta: quia si iusta causa assignata appellasset, nō eū remitteret absoluendū ad excōmunicatorē, nisi de gratia, vt dicto. c. per tuas. modo hîc de necessitate iuris remittendū dicit. ¶ Dicit tamē ꝙ de necessitate iuris remittitur absoluēdus, si manifestè iusta est excommunicationis sentētia. ¶ Finaliter tamē cōcludit Inno. id ꝙ supra secundū eū dixi: videlicet, ꝙ melius videtur, ꝙ siue appellauerit post sentētiā excōmunicatiōis siue nō, sēper est remittēdus ad excōmunicatorē: vt hîc, & c. per tuas. in fi. vbi videtur loqui de appellatiōe, & capit. sacra § primo videtur loqui de appellatione. ¶ Subdit etiam Innocē. quod idem videtur dicendū siue certum sit excōmunicationē esse iustā, siue dubiū sit. Sed dicit ꝙ si certū esset appellationē esse iustā, nō esset remittendus, si appellatū esset: vt. c. solicitudinē, Imo plus idem dicit, si appellatū nō esset: dūmodo certū esset excōmunicationē iniustā. Et sic potest loqui. c. per tuas. in fine. Nouella verò putat ista satis expedita per decretal. venerabilibus. ¶ Quid ergo operatur appellatio cum semper sit remittendus excōmunicatus: nisi constet eū excōmunicatum iniustè: & tunc nūquā siue fuerit appellatum, siue non, secundū Inno. Hosti. & Nouellam. vt patet ex premissis. ¶ Dico, quod nihil nisi hoc solum, quod deuoluit causam in modū appellationis cognoscendam, iusta ea, quę leguntur & notantur. j. de appellati. concertationi libro sexto. ¶ Vnde Inno. hîc super verbo, suspendatur. ponit vnam glosellam ad propositum sic dicens: excommunicationis sententia per appellationis obiectum non suspenditur, quominus sit excommunicatus: sed bene prodest appellatio quo ad hoc, quod causa transferatur ad superiorē: sed credit, quod necessaria sit, ꝙ iustam causam appellationis assignet: alioquin non cessabit procedere in causa excommunicator, & partes post absolutionem super principali ad eum remittentur, quod non fieret, si ex iusta causa fuisset appellatum: vt infra de appellatione. vt debitus. Ipsa tamen excommunicatio secundum eum, vt dixi, nō suspēdit. vñ ipse dicit in alia glo. per eodē verbo, ꝙ nec lapsu decēdij trāsit in rē iudicatā. vnde refert quosdam

dicens

dicere, ꝑ etiã si post decẽdiũ appelletur, superior sine cautione absoluet. Dicit tñ ꝙ hoc ipse nõ credit: vt.c.per tuas.

12 ¶ † SEPTIMO oppo. Quia videtur, ꝙ de isto articulo videlicet, an excõicatio lata inter partes iusta, vel iniusta sit, nõ possit Archiepis. cognoscere sine remedio appellationis. ar. eorũ, quæ legũtur & notãtur. ĩ. c. pastoralis. Et hic habẽt intrare penul. glo. Inn. ¶ Pro solutione igitur no. secũdum eũ, ꝙ hic de iniusta excõicatione Epi cognoscit Archiepisc. ista ratione: quia est Iudex Episcopi excõicãtis, & apud eũ excõicatus de hoc querimoniã deponebat, secundũ Inn. Et hoc facit Archieps propter cõnexitatẽ causarũ: quia eo ipso ꝙ ad Archieps, vt ad ordinariũ ptãs deuoluitur absoluendi: per cõsequẽs, & faciendi oĩa connexa. Cognoscet ergo vtrũ iustè, & sic illũ remittet ad mãdatũ excõicatoris, an iniustè, sic non remittet ¶ Sed quid dices de alio Iudice subdelegato, an hoc ipso, ꝙ cõmissa est ei absoluto alicui⁹, poterit ipse absolutus agere de iniusta excõicatione, videtur ꝙ non: nisi hoc sit ei cõmissum. Imo videtur, ꝙ nec excõicatus possit petere satisfactionẽ: quia excõicatus sibi renuit contumaciter obedire. ar. ĩ. de off. delegati. prudẽtiã. in fi. Nec vidẽtur obstare hoc. c. & c. sacro. vbi horũ cognitio videtur cõcedi absoluẽti: quia loquitur in ordinarijs. ¶ Dicit tñ Inn. ꝙ hæc sibi non placẽt: Imo dicit, ꝙ de iure ordinario Archieps non debet hoc cognoscere, si Eps vellet excõicatum cõuenire: vt eius mãdata reciperet: quod tñ hic dicitur. Imo tũc subditũ suũ Eps corã arbitris, non corã Archiepi. conuenire debent. xj. q. j. si clericus. Ex quo concludit Inn. ꝙ hoc hîc facit Archieps ratiõe connexitatis cãrum: videlicet, quia hoc ipso ꝙ ad Archiepm deuoluitur ptãs absoluendi, & per consequẽs oĩa, quæ ei connexa sunt, faciendi: cũ aũt quilibet excõicatus iuret parere mãdatis eccle. & ipsius absoluẽtis. & cũ insuper ipsam absoluẽs cognoscere debent: an ipse facere debeat mãdata, aut remittere ad excõicationẽ. & cum, si ipse hoc facere debet, hoc facere debeat cũ causæ cognitiõe: vt hic dicit. Ergo expresse ex pręmissis sequitur, ꝙ debet cognoscere de nõ iusta, vel iniusta excõicatione. modo hoc ipsum in omnib. delegatis dicimus, quibus simpliciter cõmittitur, quod absoluãt: quia ratio dictæ connexitatis etiã in illis vendicat sibi locũ. ¶ Sed dices, verum si esset in cõmissiõe delegati ista clausula, si quid remãserit qõnis, &c. ¶ Ad quod dicit Innoc. ꝙ clausula refertur ad cognitionẽ iustæ, vel iniustæ excõic. sed ad cognitionẽ causæ principalis. de qua alias delegatus non cognosceret: nisi illa clausula, vel alia similis, foret apposita, secundũ Inn. Et sic intellige de off. deleg. cũ contingat Et refert Nouel. idẽ se scripsisse. ĩ. de excõicato super si. vlt. gl. Et est ratio secundũ Host. quare sine dicta clausula delegat⁹ de cã principali nõ cognosceret, vt Inn. dicit: qa rescripta sunt stricti iuris. ĩ. ti. ij. P & . G. & Verũ scdm eũ licet de principali nõ cognosceret, bene tñ cognosceret de notoria offẽsa, si de illa exciperetur: vt in. c. solet. ¶ Sed vbi nõ est in modũ contentionis, sed si tanq̃ certũ ministeriũ cõmitteretur absolutio nihil haberet cognoscere delegatus. Quod dic, vt. ĩ. ti. ij. c. si.

13 ¶ † Sed quid si Eps petit per Archiepis. subditũ suũ distringi ad mãdata sua seruanda, vel puniri: quia cõtẽnit excõicationi latã per ipsum. Vidisti. ĩ. Inn. ꝙ nõ habet se in hoc casu Archiepis. intromittitur: quia non est ordinarius, sed iri debet ad arbitros: vt. c. si clericus. Nã vt dicit Hosti. de subditis suffraganeorũ se non intromittit Archieps nisi per querelã de Epis, vel per appellationẽ adeatur: vt. ĩ. c. pastoralis. ꝟsiculo primo, ad finẽ: vbi de hoc. vel per relationem Episcopi. xvij. di. multis. ĩ. ti. j. licet.

14 ¶ † Sed nõne referre videtur Eps hoc ipsũ, quod cõquæritur? Dicit Host. ꝙ inter relationẽ cõquestione est subtiliter distinguendũ. Quãdo enim agitur inter duos subditos Episcopi, & occurrit aliquod probabile dubiũ: tunc etiã inuitis partibus põt referre negocium. ¶ Sed si maliciose id faceret puniendus esset: vt. C. de legi. l. ij. Vbi verò agit Epos cõtra subditum ciuiliter, nec expresse, nec tacitè põt Eps inuito subdito negociũ referre: ne illud datur illic. si clericus. & ne cogatur subditus ad Metropolitanũ remotiorẽ Iudicẽ laborare. ar. de rescrip. nõ nulli. de app. vt debitus. Sed subdito in hoc cõsentiẽte hoc posset: quia Archiepis. est ordinarius Epi. & subditus põt de cõsensu sui Epi in nõ suũ Iudicẽ cõsentire. de fo. cõpe. significasti. & . c. Romana. li. vj. Item possunt ambo in aliũ, vt in arbitriũ consentire: quia & ordinari⁹ erit ipsorũ: quia Iurisdictionẽ habebit à canone supradicto, si clericus. ¶ Dicit tñ Host. ꝙ alterius iurisdictionẽ ordinariã sine cõsensu Metropolitani in se prorogare nõ possunt in hoc casu. Nam sicut in subdito Episcopi requiritur consensus Epi, sic in Epo consensus metropolitani, vt. c. significasti. ¶ Sed hoc capio: quia nõ videtur magis incapax ordinari⁹ Iudex quicunq; ecclesiasticus tamẽ, iurisdictionis datę à canone, si cleric⁹. ꝙ priuatus. ar. eorũ quę leguñ & notantur. ff. de Iudi. l. j. in illius dissolutione ad. l. priuator. C. de Iuris. omnium Iudi. iuxta illud vulgare. In habentibus symbolũ, facilior est transitus. ff. de rei ven. l. in rẽ. § idẽ quẽcũq; maximè cũ ratio . c. si cleric⁹. locũ habeat, videlicet, cũ ordinarius, in quẽ cõueniũt, propinquus est, & remot⁹ Archiepi. vt pote quia est Abb. exẽpt⁹ Infra diœcesim alia initio Ho. colorẽ haberet. ¶ Supp. Glo. In glo. ij. ibi: *traditionem*. In hîs quæ per se falsas literas Papæ. Et ibi: *in monasterio*. in eo q̃ chartã falsam, vel falsum testimoniũ dicit. Et ibi: *crimine*. in homicida postmodũ ꝓmoto. Et ibi, *priuationem*. in clerico, qui in sacris fœminam dux. Et ibi: *ad tempus*. in presbytero fornicatore & clerico, qui deseruit ꝓ primo Epm. Et ibi: *ex officijs tantum*. in presbytero nõ legalibus nuptijs detẽto. Et ibi: *beneficijs*. in eo, qui ambitiose trãsit ad secũdam ecclesiam. *Cõmunicationis*. in clerico ebrioso. *Et in fine*. de hoc plenius in summa de pec. quot sunt spẽs. Hosti. In glo. *hoc ideo*. ibi. § j. & ibi notatur hui⁹ ratio, & hîc per Gos. & ibi dicam, ꝙ de hoc notauit Hosti. *Concedo*. scdm Io. & Vincen. *Et in fine*. dic, qd post. x. dies nõ appellat, sed Eps quãdocũq; requisit⁹ nollet absoluere, id esset grauamẽ, à quo posset appellare. & est bene notandũ scdm Abbatem. In gl. *sicut*. ibi: *post sententiam*. vel non habetur pro appel. in Archie. Damasus, Io. Vincen. Tã. Philip. de hoc in prędicta decretali, dilecti in gloss. vlt. ibi: *quoniam contra*. per quam præsumitur pro sententia. Vincen. *Et in fine*. & in vltima glo. Nouella. Si quæras ad euidentiam, glosæ, hoc ideo dicit hæc glosa sicut potest. ĩ. quod tempus excommunicatus per Diœcesanũ, potest appellare ad Metropolitanũ. Et vtrũ. Metropolitanus huiusmodi excõmunicatum absoluere possit. distingue, vt dicam. infra de sen. exco. per tuas. Henri.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Ordinariũ agere, si subditi sui grauentur.*
2 *Edictum Iurisdictionis Patriarcha & Archiepiscopi in suffraganeorum subditos inhibitorum esse. Et ibidem, quod Iurisdictionem det consuetudo.*
3 *Obligationem ex temporis diuturnitate in futurum induci.*
4 *Iurisdictio diœcesani, ob ipsius negligentiam ad quem deuoluatur? Et quot casibus primas de subditorum suffraganeorum causis cognoscat? numero quinto.*
6 *Partriarcha num possit Archiepiscoporũ subditis, vel Archipiscopus in diœcesi sui suffraganei priuilegium dare?*

¶ *CAP. IX.*

DVo simul. Duo simul partialitate cõtraria in ciuitate Bono. diu regnare non possunt. Sic addebam Anno domini millesimo. ccc. xxxj. tertia Augusti reassumendo lectiões, quas ibi dimiseramus in expulsione partis Romei qui prius expulsus fuerat. xvij. madij. Et Patriarcha non cognoscit de causis subditorum Archiepiscoporum, vel Episcoporum suorũ nisi hoc competat de priuilegio, vel consuetudine præscripta, vel ex appositionis remedio.

¶ Et in prima, decisa consultatio. In secunda responsio, ibi consultationi. Nouella.

¶ Expone literā. ¶ *Nihil iuris*. vnde Metropolitanus siue primas non facit Prouinciale cōciliū. xviij. di. c. j. Et ibi not. ¶ *Præcæ. erit*. Metropo. ¶ *Prisca*. i. præscripta, seu antiqua. ¶ *Ecclesijs*. quo ad populū. i. cathedraliū eccle. Epis: vt eis, & nō alijs saluo Papa & legato omnis de diœcesi de iure cōi subiaceāt. x. q. j. regenda. ¶ *Voluerint*. & tu paratus es cū effectu iustitiam exhibere: alias vt tollatur. ar. à cōtrario sensu, supplendū est: maximè secundū gl. vel secūdū Pe. expone. i. velle debuerint cōpelli: quia nec voluntarij audiūtur, nisi consensus Epi intercedat. de fo. cōp. significasti. & dixi. s. c. prox. ad eius. scilicet

1 Patriarchæ. ¶ † No. quidā ibi, *cōpelli*. ordinariū agere, si subditi sui grauētur. Ad idē. s. de offi. Archid. dilecto. Sed certè dicit Inn. ꝙ plus hîc prosequitur cām suā. s. substractionē iurisdictionis suæ, ꝙ iniuriā subditorū. ꝙ autem Episcopus agat pro eccle sibi subiecta remittit Host. de succe. ab intest. c. ti. & de primo remit. Nouel. ad no. sua de app. dilectus.

¶ Opponitur ibi: *corā te voluerint*. quia hoc nō videtur ex voluntate subditorū: vt. c. significasti. allegato quod tamē hîc innuitur à cōtrario sensu. ¶ Sol. dicit Inn. ꝙ nō sumitur hîc ar. à contrario sensu: quia de cōtrario est casus expressus allegat⁹: quia & si noluerint parere corā ordinarijs, nō tamē propter hoc Archiepisco. vel patriarcha habet iurisdictionē in eis, vt audiat causas eorū: sed vt præstet auxiliū ordinarijs ad cōpellendū eos. Nā subditi nō possunt Archiepiscopi seu Patriarchę iurisdictionē prorogare volūtariè sine cōsensu Epi: vt. j. de iud. significauit not. s. ti. ij. de causis secundū Inn. dixi in expositione. super verbo, voluerint. & habes in vlti. gl. Ber. ¶ Ratio dubitādi est, quia Patriarcha vel primas est ordinarius totius prouinciæ. ideò videbatur, ꝙ quibuscūq; posset cognoscere. ar. j. c. cū Eps. li. vj. Ratio in contrariū: quia licet habeat ordinariā, habet tamē limitatū: vt. j. c. pastoralis.

2 ¶ † Vnde no. hîc, ꝙ edictū iurisdictionis Patriarchæ & Archiepiscopi in subditos suffraganeorū est inhibitoriū. fa. de supplen. ne præla. c. j. li. vj. Quodq; consuetudo dat iurisdi-

3 ctionē. j. de fo. cōp. cū contingat. Ligna. ¶ † Item no. Hosti. ibi: *ab antiquo*. tēporis diuturnitatē obligationem inducere in futurū. Sic. xvj. q. ij. statuendū. j. de censi. ex parte. & c. olim cām. C. de agric. & cē. l. limitibus. li. xj. ¶ Sed opp. cōtra hoc de. c. j. de excess. præl. cū ad quorundā. x. q. iij. quia cognouimus. j. de censi. peruenit. secundū Vinc. Soluit dicēs, ꝙ tēpus non est modus inducendi obliga. quia nec tollendi: vt. ff. de acti. & ob. l. oblig. fere. § placet. Sed cōsuetudo dat iurisdict. vt hîc, & . C. de emā. li. l. j. & fi. ix. q iij. conquestus. etiā priuatæ personæ: vt. d. c. cū contingat. Item tēpus inducit præscriptionē, ex qua ius acquiritur. C. de præscrip. xxx. an. l. si quis emptionis. & . j. de præscrip. per totū. Itē tēpus inducit quāq; iuris & de iure præsumptionē. ff. de vsur. l. cū de in rē verso. Nūꝗ tamē obligationē: vt in contrario. & . C. de pac. l. si certis annis. & . C. de vsur. l. creditor. Item inducit pacificā possessionē, à qua quis sine causæ cognitione remedius non est. j. de cā po. cum eccle. vt li. pen. c. j. & per totū. ff. si serui. ven. l. harū. de aqua coti. l. pen. Et de hoc no. in. ca. peruenit. alleg.

4 Host. ¶ † Secundò no. Host. ibi: *stare iuri*. ꝙ si diœcesan⁹ requisitus per Metropolitanum non exhibet se cū effectu reddere iustitiā subditis, per negligētiā suā deuolui. Iurisdictio ad Patriarchā: vt. j. c. irrefragabili § excessus. Et secundū hoc dicit hic posse sumi arg. à contrario sensu. Alias enī nō posset Archiepi. vel patriarcha audire causas subditorū suorū suffraganeorū: nisi & alius casus interueniret. ar. j. c. ij. j. rñso. in

5 fi. & . s. c. significauit. & . s. c. prox. § fi. Host. ¶ † Tertio not. Host. ibi: *aliquid*. s. spāle quatuor casus, in quibus Archiepisc. siue primas in suorū suffraganeorū subditos iurisdictionem exercet. s. consuetudinē: vt. s. in verbo, & prisca consulendo negligentiā: vt dixi in notabili præcedēti, appel. & priuilegiū spāle: vt hic. Sunt & alij qui no. j. c. pastoralis. Host.

6 ¶ † Quærunt Collec. & Ligna. Nunquid Patriarcha possit dare priuilegiū subditis Archiepisc. vel Archiepiscopus in diœcesi seu suffraganei? videtur, ꝙ non, vt hîc, etiā. j. c. pastoralis. Quod quidā concedūt hoc modo: videlicet nisi hoc faciat de consensu oīm suffraganeorū. Sed & tunc pōt: vt not. xvj. q. vj. placuit. & si. no. Archid. ix. q. iij. Archiepiscopus. ¶ Cōtra quod facit regula, quæ hic colligitur, videlicet ꝙ in iure Metropolico omne id intelligitur esse prohibitū, quod non reperitur esse concessum: vt legitur & not. de supp. neg. præla. c. j. per Archi. & alios. fa. xxv. q. ij. institutionis ex quo Collec. dicit, ꝙ non videt, super quo possit dare huiusmodi priuilegiū: nisi concernāt ius Metropolitanū, & ipsius diœcesim: quia hoc. s. concedere priuilegiū Princi. & Papæ est. iij. di. priuilegiū. ¶ Dicit Ligna. ꝙ dictū Archid. videlicet, ꝙ de consensu oīm Episcorū potest dare priuilegiū diœcesi sui suffragane. Archiepis. saluari potest: dūmodo non dedit cōtra ius cōe: quia illud cōpetit soli Papæ. iij. di. priuileg. Nam priuilegium dicitur, quia priuat legē: quod soli Principi licet. Et sic ipse Ligna. videtur quodā modo sibi cōtrarius, vel vaniloquus: quia dicit illud dictum saluari posse in casu, quem innuit locū habere non posse. Prætereà non est verum, quod dicatur priuilegium quasi priuās legē: sed dicitur priuilegiū, quasi priuata. i. spālis lex. Ideo dicit textus in. c. priuileg. alle. priuilegia sunt leges priuatorū: quasi priuatæ leges. Nā priuilegiū inde dictum est, ꝙ in priuato feratur: quod potest esse dupliciter: videlicet, aut præter, aut contra ius. Præter ius autē legē spālem statuere potest Metropolitanus in diœcesi suffraganei, de consensu illius & aliorum oīm suffraganeorū: quia tunc videtur habere vim statuti prouincialis. arg. C. de legi. l. normam. Nunquid enī posset de consensu oīm suffraganeorum suorū Turoñ. Archiepis. Canonici. Epm priuilegiare ꝙ primus post Archiepis. in concilio prouinciali sederet, & primā vocē haberet: videtur ꝙ sic: quia suum interesse coepi cum Archiepi authen. remittere possunt. ar. ff. de seru. l. per fundi. Et hoc maximè, si interuenirent in perpetuo præiudicialibus ecclesijs capitulorum consensus atq; tractatus. Præterea si essent talia priuilegia, quæ ipsi suffraganei in ipsis suis diœcesibus iure suo ordinario concedere possent. Cur non posset hoc facere de eorum cōsensu Archiepis. ego non video. Ideo videtur mihi ꝙ satis bene potest sustineri dictū Archid. in his videlicet de quibus ipsi suffraganei de consensu Metropolitani: vel alias, aut econtra statuere, vel disponere de iure possunt, etiā si talia forsan essent etiā contra ius cōe dum modo illud sic sit in eorū fauorē introductum, ꝙ illi renunciare possint tacitè, vel expressè: vt in casu. c. significasti. alle. Vel dum modo alias à iure generaliter, vel spāliter sit eis permissum venirē, aut facere contra illud quorum parte exēpla perquire. ¶ Supple Glo. in gl. prima. ibi: *conquestus*. dicit hîc. Ioā. ꝙ propter illud. c. super fine ponatur hoc illud: nec aliter glosauit. ¶ In glo. ij. *in p*. maior tñ est dignitas quatuor principaliū, & plus honoris illis debetur. de priuile. antiqua. de præben. grauè. in fi. ¶ In gl. *priuilegia. in fi*. j. de reg. iur. priuilegiū. li. vj. ¶ In glo. *ar. quod*. ibi: *dubitat*. de Episcopo nō dubitatur. & de eo no. de religi. do. constitutus. ¶ In gl. *penult*. ibi. *maxime*. Idem Inn. à cuius tempore fuit hæc glo. quæ fuit additio secundum Nouellam.

¶ *SVMMARIVM*.

1 *Committere num possit, qui impeditus non est?*
2 *Meri imperij quæ sunt, an delegari queant?*
3 *Ordinarius, an possit iurisdictionē à se abdicare. Et quid de dignitate?*
4 *Index domicilij, an subditum cōtrahentem ad locum contractus non remittere possit?*

¶ *CAP.* X.

QVod sedem. ¶ Casus. Archiepiscopus impeditus cōsecrationē suffraganei committere pōt. ¶ Cōmunis diuisio. Scda ibi: *consuetudinē esse Episcoporum*. licet honestum sit suffraganeo committere, tñ cuilibet Episcopo hoc cōmittere potest ad hoc de cōse. ecc. aqua. s. de elec. suffraganei. Host. *Committere*. lxiij. di. cō prouinciales. xv. di. c. non debet. & c. si quis metus. Inno. ¶ Et. j. & vt consecrandus Minus consecrationis ab eo recipere teneatur. ¶ *Constit*. honestatem respicit: vt prædixi. debet. s. iiij.

ſ.titu.ij.paſto.in princi.c.vlti.Et hîc habes, quod Ep̄us committit ea,quæ ſunt ordinis.ſ. de elect.tranſmiſſā.vij.q.j.pontifices.Inno. Et dicit tamē Hoſti.quod hæc quæſtio, quæſtionem non habet:quia hoc de iure communi obtinet, quod Metropolitani nō eſt Ep̄us conſecrandus.lxv.di.non debet.&.c.Ep̄us.&.c.non eſt.Et ſi neceſſe fuerit pōt à tribus Ep̄is iuſſu Archiepiſco.conſecrari.lxiiij.di cum prouinciales.Sed aduerte,qa licet interdū valeat commiſsio non cogitur eam quis recipere.j.c.proximo. Arctatur autem conſecrandus, vt conſecrationem à tali recipiat & currunt tempora conſecrationis cum ſuis pœnis. de ele. cū in cunctis. de translatione .capit. ij. *Ab eo.*& hoc dicit,quia licet tres ſint Epiſcopi in conſecratione,vnus tamen eſt, qui princi. conſecrat vice Metropolitani.*Dum modo.*ac ſi diceret ſecundū Hoſti. quod hac ſola de cauſa poterit excuſare.*Committendas.*nec mirū,qa quandoque capitulū hoc cōmittit:vt nota.j. de ma. & obe. 1 cum olim.& probatur in.c.pontifices.alleg.Hoſti ¶ † Notare potes ibi:*iuſta cauſa.*q̄ nō impeditꝰ nō cōmittit. Pro quo facit principiū reſpon. Dicit tñ Hoſti. hoc verū de honeſtate. Cū enim à iure habeat, cōmittere poſsit etiā nō īpeditus q̄ cōmittet.ad hoc.ſ.c.proximo.ſ.tit.ij.paſto.in princi.Et hoc verum:quia ſolum hic factum narrat Lign.& Collect. Inducit in contrarium:quia ſicut Ep̄us conſecrationem ab alio recipere non poteſt ſine Metropolitani licentia,ita nec Metropolitanus alij committere poſſe debet ſine conſcientia ordi-2 nandi.de quo remittit de foro compe.ſignifi. ¶ † Opponitur ibi:*cōmittendas.*quia quæ meri imperij. ſunt delegari non poſſunt:niſi quando delegantem oportet abeſſe.ff. de offici.eius cui man. eſt iuriſd.l.j.Solutio dicunt aliqui, quod illud obtinet ſecundum leges ſecus ſecūdū cano.quia ſecundū cano, committitur etiam depoſitio.xxiij.q.iiij.illud.ij.q.vij. ſicut, inquid,laudabile.ſed non prodeſt,quia illud fit auth. Papæ. Nec dico,quod hîc committatur merum imperium: quia licet ipſum conſecrare meri imperij ſit:tamen illud non committitur quo ad poteſtatem conſecrandi: ex quo Ep̄o hoc committitur. Illa enim recipit delegatus in ſacratione ſua:ſed quo ad autho.tantum,quam non habet in non ſubditum: & ſic deeſt delegato materia tantum. Et hoc committere imperij nō eſt:ſed iuriſd.vt.ff.de iur.om.iudi.l.iij.in ſi.Quod dic vt plenè nota.de elect.ſuffraganeis. Merum autem imperiū eſt habere poteſtatem animaduertendi:vt in dicta.l. iij.ergo & excommunicare cum illa ſolemnitate meri Imperij eſt:vt patet .j.c.proximo.j.reſponſo verſu, vel animaduertere. vbi de hoc, quod ſpāliter poteſt pertinere anathema Epiſ. vt.j. de re. eccle.non alie.ſi quis presby.vbi de hoc .j.de decimis. quamuis graue.quod non poſſet minori Ep̄o delegari: quia minor non poſſet excommunicare cum illa ſolemnitate.xj. q.iij.debent.& talis excommunicatio mucro Epiſco. dicitur xvj.q.ij.viſis. Alij autem Epiſco.hoc committi poſſet: vt.c. aqua.allegato. ¶ Per quæ iura melius poteſt dici, quod quæ meri imperij ſunt poſſunt delegari habenti eundem ordinē & eandem dignitatem:quia & talia talibus quotidie committuntur vel dic,quod non committuntur ea,quæ meri imperij ſunt in hac parte:ſed potius materia delegatur, vt dixi. Et idem poſſet dici ſecundum leges, ſi æquali in dignitate poteſtate talia committerentur quia:committit hoc Præſes præſidi: vel Comes Comiti: vel alij,qui hoc habet ex iure,ſine priuilegio ſpāli:non tamen ſimplici militi, vel alij,qui non pōt ex ſe talia exercere: licet Legiſtæ aliter ſentiant. Hoſt. quia ſic re vera non delegatur merum imperium non habenti: q̄ prohibet lex. Sed accommodatur materia in quam illud exerceri poſsit, quod lex non prohibet. Et habes optimū ſimile in eo, quod not.Ber .j. de pœniten. & re. omnis. in glo. exequutionem habenti.& quod ibi ſcripſi. Verum tamen reuera de iure cano.circa ea,quæ ſunt ordinis, merum imperium deleg. etiam aliàs poteſtatem huiuſmodi nō habenti:vt ſcrip. ſ.titu.ij.licet.lib.vj.& dicam.j. de rap. in Archiepiſ. Non tamen capio id,quod dicit Hoſti. videlicet, quod conſecratio ſit meri imperij:quia cuiuo cōpetit diffinitio nec diffinitum ff.de dolo.l.j.Modo poteſtati conſecrandi non cōpetit diffinitio meri imperij.Diffinit enim iuriſconſultus merum imperium ſic:merum imperium eſt habere gladij poteſtatem ad animaduertendum in facinoroſos homines. ff. de iur om. iudi.l.iij.§.j.Modo talis non eſt poteſtas conſecrandi Igitur. De hoc autem alibi dicam.

3 ¶ † SECVNDO opponitur ibi:*tibi committere licet.* quia ordinarius non poteſt à ſe abdicare Iuriſd .ff. de offi.præſi.l. penul.Sicut nec dignitatem ſine licentia ſuperioris.ſ. de renun.admonet.Solu.illud verum in totum officium dimittē do,vel alium ſuum ordinarium conſtituendo: vt Hoſti. not. ſ.de fo.compo.ſignifi & recitat Archid.ix.q.ij. nullus. Sed bene cauſā ſuā alij cōmittendo poteſt iuriſd. ſuam in parte 4 alteri demandare ¶ † Et iſta faciūt ad quæſtionē, qua quotidie quæritur, vtrum Iudex domicilij ſubditum cōtrahentem poſsit remittere ad locū cōtractus initi. Super quo vide, quæ collegi de foro compe.c.ſignifi. &.c. licet. Sed nunquid extra diœceſim pōt Ep̄us cauſam meā cōmittere me inuito: vel inibi me cōpellere ordines recipere Credo q̄ non .j. de conſti.c.ij.in ſi.o.ix.q.ij.nullus.cum ſi.niſi in caſu.de ſo.cōp. c.vno.in cle.vel indirecte per amiſsionē benefi.ſ. de ætate quæris.j.de elect licet cano. Coll. & in ſolutione oppoſi. in effectu concor.Lign ¶ Supple gloſas.In prima glo ibi:*cum non habet.*Nam & ipſi eam præſcribere poſſunt.de exc. prǽl. accedētibus.Quod intellige, vt ibi dixi. Nouella. Et ibi.*non habent.*puta,quia nec poſſunt illā præſcribere de conſue quāto.Et ibi:*pontifices.*&.j.de tempo.ordi cum nullus. lib. vj. Et ibi:*depoſitio.* De excōmunicatione vide.j.c proxi.in princ.Et ibi:*meri imperij.* quæ ſunt meri imperij, & quæ miſti: & quæ iuriſdictionis, vide plenè in Specu.de iur.omni.iudi.§ j. ver. notandum quoq; & ſeq.Et ibi:*illud.* vbi de hoc.& .xcv .di.c. j.&.j.de rap.in Archiepiſ.&.j.de in integrum reſtitu.c. pe. & in Specu.ti.j.§ ſi.ver.Item quod eſt dele. in cauſa.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Archiepiſcopus in ſubditos ſuffraganei, num iuriſd. vllam habeat & quando? Et an totius prouinciæ ordinarius ſit?*
2 *Committendi poteſtas, an correctionem de iure habere videatur?*
3 *Delegati Principis poteſtas ad quem deuoluatur.*
4 *Abſoluere ab excommunicationis ſententia ab homine lata quiſnam poſſit*
5 *Iudicandi officium onoroſum eſſe.*
6 *Neceſsitatis articulum in omni reſeruatione, aut generali prohibitione exceptum cenſeri. Et quòd in mortis articulo conſtitutus ab excommunicatione abſ quouis abſolui poteſt.*
7 *Poteſtatem neceſſariam ei,qui iuri ſuo vti nequit.*
8 *Epiſcopus, an de cauſis ſubditorum Prælatorum ſuorum cognoſcere queat?*
9 *Epiſcopus num inferiorem ſuorum punire queat?*
10 *Archiepiſcopus, an ſit totius prouinciæ ordinarius?*
11 *Archiepiſcopus, quibus caſibus iuriſd. immediatam in ſuffraganei ſubditos habeat? Et quid ſi Archiep. aliquem de ſuffraganei ſubditis in caſu nō ſuo excommunicauerit? nu.12.*
13 *Mortis articulus de quo hic,quiſnam dicatur?*
14 *Pregnans partui propinqua,num in mortis periculo eſſe cenſeatur?*
15 *Abſoluendi in mortis articulo poteſtas, ad laicum quoque extēdatur?*

¶ *CAP. XI.*

PAſtoralis. Caſ. Archiepiſcopus cauſam ad ſe per appellationem delatā, ſubdito ſuffraganei committere poteſt: ſed illum ad ſuſcipiendū cōpellere nequid, mortuo delegato Papæ qui excōmunicauit reū, vel actorē in poſſeſsionem induxit ſi eius ſucceſſor in delegatiōe ſuccedit,abſoluere & poſſeſsionē reſtituere pōt aliàs ſolus Papa reſtituet & abſoluet, præterquā in mortis articulo:ne tamen currat annalis præſcriptio, reus corā ordinario, vel publicis perſonis de ſtando iuri præbeat cautionem. Sunt duæ partes principales,& quælibet ſubdiuidit. ¶ Exp

ne literam. *Per appellationem.* supple. vel à iure Metropolica: le.us si legatus esset, vel delegat⁹ principis. *Subdito* illius diocesis. de qua est appella. Quod dic, vt. j. c. vt litigante. lib. vj. *Animaduertere.* i. sniam pœnale proferre. vel. i. ab anima humana animam vertere. i. gratiã dei, quæ scdm Aug. vera est vita animarum Quod intelligas per excõmu. xj. q. iij. nemo est. Ergo excõmunicatio de mero imperio. argu. hic, & ff. de iur. om. iudi. l. imperiũ. Super quo vide de homi. pro humanu vers. quod igitur. Hosti. Qui tñ eo. c. prox. restringebat hoc ad anathema. de re. ec. nõ alie. si quis. *Ad quod.* i. ad quorũ quoslibet. *ipsum.* subditum suffraganei. *Compellere.* Subaudi nisi indirecte cõpellendo Epis. Ab. Põt enim Archiepis. cõpellere Epũm, vt subditũ suũ ad id cõpellat. Notat Archid. de fo. cõp. Romana. Coll. *Nequid.* concordat de fo. cõp. Romana. lib. vj. *Inuitum.* restat ergo, ꝙ volũtario bene põt cõmittere. Et sic solui prima quæstio. Non ergo erit dilusoria cõmisio, si fiat in volentẽ. Item poterit Archiepis. cõpellere suffraganeũ ꝙ si non subditũ cõpellat, vt delegationẽ suscipiat: ꝙ si infra tempus cõgruũ ad hoc assignatũ nõ fecerit: nec aliquid iust͂i prætẽderit, ipse vtrũq; cõpellat. ar. s͂. e. quãto. Ad hoc. j͂. c. licet. qui statum sequit͂. *Præterea* §. & pars scđa. *Alterius.* s. suo ordinario Prælato Inno. Delegato. rebus humanis exempto, ꝙ est infra. *Contumaciã.* interueniẽtem ante litẽ contestatã. Si enim fuisset excõmu. propter cõtumaciã: q̃ nõ cõparebat in iẽ, & lapsus esset annus: vlterius nec legat⁹, nec successor absoluet. de offi. delegati, quæ'rẽti. Pe. *Manifestã.* vel ꝓsumptã & sup. maxime Pe. & Ab. *Induxit.* hę pœnæ cõtra cõtumaces ꝓditę sunt. j͂. vt lit. nõ conte. *exemplo.* i. mortuo. Sic s͂. ti. ij. vno. Host. *eadẽ.* excõmu. vel missionẽ passo. *delegans.* q excõmu. vel in possessionẽ misit. *Excõmu.* Idẽ si sit alias condemnatus eadẽ ratione. ar. j͂. c. proxi. ibi: nõ tanquã dele. j. s͂. de tempo. or. cũ in dist. Col. *Onere.* i. delegationis. aut delegatus in illa causa. Quod dic. vt. s͂. ti. ij. prudẽtiã § vj. Col. vnde hîc notat Inno. ꝙ si delegatus transferat͂ ad aliã dignitatẽ, & scriptum sit eius loco successor procedat in causa. Remittens ad notata sua de offi. dele. quoniã Ab. & de rescrip. c. causam. licet Car. videat͂ cõtra de rescrip. sta. li. vj. *Ne alius.* s. actor. *Ordinario.* intellige de illo, vbi res est: nec est pars vocãda: quia si bene cautum est sua nõ interest conqueri, & aliàs pro non cauto habet͂ Abb. not. in Spe. de primo & secũdo decreto § j. Col. Et est sciendũ, ꝙ Pe. Ab. & AEgid. notãt. hic, ꝙ tutum est corã ordinario illius causæ facere obligationẽ & ꝙ tamen valet, si fiat corã alio. Itẽ ꝙ valet, si nõ seruet͂ hic ordo. Item quæ sint personę publicę. Itẽ ꝙ sufficit vna. Item ꝙ nõ est necesse actorem citari, vide ista quasi ad literã in Specu. de primo decreto § iam de effectu. vers. & nota, ꝙ cum vers. sequentibus. De ordine tñ tenendo, vide ꝙ dicã. j͂. de eo, qui mittit͂ in poss. c. j. vbi de hoc per Nouel. super glo. si verò. in fi. *Sic eius* s. ordinarij corã publicis, puta sacerdotibus, vel tabellionibus, vel vicinis alijs bonis viris. Hosti. *Coram publicis.* loquit͂ de notarijs & quibuslibet in dignitate cõstitutis. Nec est necessari⁹ iste ordo ꝙ primò corã ordinario offerat͂ Not. Spec. de primo & secundo decre. § j. ver. vltimo no. Et vide not. vt lite non cõt. quoniã § in alijs & sufficit corã vna publica perso. licet hic loquat͂ in plu. Simile no. xvj. q. iij. C. pe. ver. is aũt & C. de ann. excep. vt perfecti⁹. Et debet dicere recipiẽs cautionẽ: promittis Iudicio sisti iuri parere, & aduersario satisfacere? Et debet respõdere, ꝙ sic. Et per hanc stipu. acquirit͂ vtilis actio illi, cuius gratia interponit͂, etiã absenti. de con. cõ. dudum. Ab. & sic not. qualiter impedito currit tempus. Col. *Quasi præscriptionẽ.* vel conuerte. s. vt pręscriptionẽ interrumpat. Cum enim nõ sit vera interrũptio: quia nõ fit corã Iudice. Hosti. Vel dicit͂ quasi pręscriptio: quia per ipsam nõ præscribitur proprietas, sed possessio tantũ. Pe. & Ab. *Visio.* s. ꝑstita cautione infra annum. *Recuperare.* purgata malicia. per hanc quasi interruptionẽ officio iudicis implorato: vel simpliciter facto proposito. j͂. de iudi. dilecti. Hosti. *Mereatur.* arguebat Vin. per hunc finẽ, ꝙ pręscriptio temporalis posset coram testibus interrũpi. xvj. q. iij. c. placuit § põt. Dixit tamen se credere contrariũ: cũ ille § ponat casus spãlis.

1 ¶ † Nota hic in principio id, ad ꝙ ista decreta. cõtinuo allegatur, ꝙ licet Episcopus suffraganeus Archiepis. lege Metropolitica sit subiectus: tamen ipse Archiepis. in subiectis ipsius suffraganei nullã habet potestatẽ, seu iurisd. præterquã in certis casibus spãlibus exceptis in iure. Ex quo duo inferri videntur. Primum est, ꝙ multo pinguius ius habet Archiepis. in Epis sibi suffraganeis, quã in subditis eorũdem. de quo per Ber. in gl. j. Secundũ est, ꝙ Archiepis. nõ videtur ordinarius totius prouinciæ de quo per Ber. in glo. ij.

2 ¶ † Secundo nota, ꝙ potestas cõmittendi nõ videt͂ habere à iure coerctionẽ annexã cõtra capitulũ, pasto. in principio. s͂. titu. ij.

3 ¶ † Tertiò no. ꝙ præterea quod de delegato principis ad nullũ deuoluit͂ potestas, nisi ad principem, vel ad ipsius in delegatiõe successorẽ.

4 ¶ † Quartò nota, ꝙ à sententia excõmunicationis lata ab homine, nullus põt absoluere, præter illum, qui sententiã tulit, aut successorem ipsius, vel illum, qui eum deputauit. Et hoc facit ad hoc, ꝙ pœnitentiarius maior Apos. sedis, licet circa absolutiones magna potestate fungat͂: nõ tamen videt͂ posse absoluere à sententijs latis ab homine: nec etiã legatus de latere à sententijs latis per Apostolicos delegatos. ar. s͂. ti. j. studuisti. Fateor tamen, ꝙ absoluere posset à sententijs latis per ordinarios, vel delegatos ipsorum in prouincia sibi decreta: quia cum ipsis immediatè in iurisd. concurrit. ar. eorum quę scripsi. s͂. c. cum ab eccle. in. ix. q.

5 ¶ † QVINTO no. ibi, onere, ꝙ iudicandi officiũ onerosum est ff. de mune. & one l. vlti. § iudicandi. & de va. mune. l praetor. § qui non habet. Licet & honor sit: vt sequitur, & j͂. de appel. vt debitus. vel fortè intelligit͂ iste tex. de onere dignitatis, in qua succedit delegat⁹.

9 ¶ † Sextò nota, ꝙ ab omni reseruatione seu prohibitione generali articulus necessitatis censetur. excep. q̃q; secundũ vnũ intellectũ, quilibet in mortis articulo. constitutũ ab excõmunicatione potest absoluere. De quo hic per Ber. in glo. quæ incipit: quo casu.

7 ¶ † SEPTIMO nota, ꝙ impedito vti iure suo, necessaria est protestatio Sic. j͂. de app. si iustus. Et ꝙ qui nõ potest satisfacere iuri in totum, secundũ formã iuris tenet͂ tamen satisfacere eo modo, quo potest. Similes cõcordantias habes in gl. Ber. ante penul. ¶ Opponitur contra principium decre. quia videtur, ꝙ Archiepisco. nõ possit cõmittere causam appel. ad eum interiectę: sed debeat cognoscere per seipsum: vt videt͂ expressum in authen. vt defuncti, seu funera eorum § penul. qui incipit. & rursus. col. v. vbi dicitur, quod iudex appella. nõ committit, sed per se examinat. Et de hoc. s͂. de offi. delegati, super q̃onum § intentionis. in glo. ij. vbi de hoc dixi in prima oppositione. & ij. ibi dedi intellectum ad auth: ad hæc C. de iudi. quod sumit͂ de dicto § & rurs⁹. Ideò vide omnino ad finem dictæ primæ oppositiõis: licet Hosti. respõdẽdo ad hanc decretalem, & c. vt litigantes. infra eodem. velit dicere quod spãle est in Archiepis. & Patriarcha. Et idem dicit in alijs qui subsunt ĩmediate Papæ, videli. ꝙ cõmittere possunt: ne grauant͂ partes ex remotione locorũ eundo ad Papam ar. in authe. de quæstore. col. vj. Cum enim à tali delegato bene valet appel. non est ibi medius, qui per talem delegationẽ fraudari possit. Sic dic, vt dixi in loco præallegato. ¶ Secundo opponitur: quia videtur, quod talis cõmissio sine coerctione, sit delusoria. per. c. ex literis. s͂. ti. ij. cõtra. c. commissa. j͂. de elect. similibus. Solutio in nolente recipere delegationem bene est delusoria: sed sibi imputet ordinarius, qui tali committit cum alteri cõmittere possit. Sed in volente recipere delegationem delusoria non est. Vel dic, quod nolens ad hoc compelli, potest indirectè, vt dixi in oppositione super verbo, cõpellere. & super verbo, innitum. ¶ Sed adhuc opponitur de c. pasto. in principio. s͂. titu. ij. ¶ Solutio cum delegans committet subdito: illum cõpellere potest, et ibi. omnes & etiam subditi sunt delegato Principis in causa sibi commissa. vt e. ti. c. sanè. e. & significasti. Sed si cõmittit nõ subdito, illum nõ potest compellere, vt hîc, ¶ Sed adhuc contra opponitur: quia lex, quę dat ordinario potestatem subdelegandi: vt. l. more,

ff. &

ff.de iur.omni.iudi. videtur dedisse sibi potestatem huiusmodi coerctionem faciendi:cum sine illa potestas committendi sit delusoria:vt.c.pastoralis.allegato vbi ista ratio assignatur.¶ Solutio quandoque lex dat potestatem delegandi illi,qui non habet subditos, quibus committere possit, & quos compellere valeat ad recipiendum,& tunc videtur dare potestatem tales compellendi ad recipiendum delegationem:ne huiusmodi potestas delegandi data à lege sit delusoria.Sic loquitur.c.pastoralis.allegatum.Quandoque lex dat potestatem delegandi habenti subditos,quos potest delegare,& ad delegationem recipiendam compellere. Et tali non videtur dare potestatem,non subditum compellendi:vt hîc. Ratio est:qa in casu prouiso sufficienter per remediũ ordinarium spâle extraordinarium generale non est necessarium: nec per consequens vendicat sibi locum argu.ff.de mino.l. in causę.de ver.obli.l.doli.cum similibus.Modo suo ordinario iure subditos habens,habet prouisionem spâlem: quia illis potest committere, & eos compellere ad recipiendum Igitur hoc generale & extraordinarium remedium legis de coerctione non subditi, non fuit in eo necessarium: nec in illo vendicat sibi locum. Est enim, vt dixi, quod potest ordinario impingi.¶ Tertio opponitur contra principium decreta.qa qui pôt maius,debet posse & min⁹. Et qui habet maius,debet habere & minus.j.de deci.ex parte.iij. Modo Archiepiscopus iure Metropolico habet posse in maius, videli. in episcopum:igitur debet habere in minus.s.in subditos ipsius Episcopi. ¶ Solutio, ideo contrarium hîc statuitur vt cuique ecclesiæ sua priuilegia obseruentur:& ne ordo ecclesiasticus confundantur.s.c.duo.xj.q.j.peruenit.Host.Vel dic illud verum,cum minus continetur in eo, quod maius: vel cum minus & maius sub eadem conceptione & ratione versantur.Modo appel.episcopi non continentur subditi ipsius:sicut noualia appel. decimarum in.c.ex parte.alleg Nec sub eadem cõceptiõe & ratione versantur. Et tunc succedit dictum Hosti.Simile in Imperatore,qui licet sit domin⁹ imperij:vt.l.bene à Zenone.&.l.de precatio.nõ tamen est dominus singularium rerum prouincialium: vt notauit Cyn. in dicta.l.bene à Zenone. in prima.q.

8 ¶PRIMO quæritur,nunquid idem sit de Episcopo circa subditos Prelatorum sibi subiectorum: quod hic dicitur de Archiepisco.circa subditos suorum suffraganeorũ: vt episcopus de causis subditorum prælatorum sibi subiectorum: puta Archidi. & plebanorum non possit per se cognoscere. Super quo vide Ber.in prima glo. Videbis restratum in glo. quod Hug.Tanc.& Vinc.ac,vt dicit Nouel.Ia.Phi. & Gos. tenent.quod non est idem:Imo quod episcopus potest cognoscere per viam simplicis querelę de causis subditorum suorum.Et dicunt Ia.Phi.& Gos. hoc esse de antiqua & approbata consuetudine.Et idem Host.nisi de spâli priuilegio, vel consuetudine aliud competat inferiori prelato.Et remittit ad notata sua in summa.eo.titu §.quis pertinet. sub§ sunt autem distinctę.ver.quid de subditis.Et de hoc in Spe.de ordinario§.j.vers.prætermissis.¶ Et ex contraria opinione Io. & Ber.secundũ Inno.sequeretur, quod de Archipres.subiecto Archidi.non posset ad episcopum appellari. ¶ Nouella verò dicit,quod saluo iure spâli.de iure communi in iurisdi. episcopi prælati sibi subiecti,locus est præuentioni. Nec mirum secundum eum:quia iurisdictio Papæ præuenitur per inferiorem ordinarium.de appel vt debitus. ergo & iurisd. episcopi per suum inferiorem.Dicit tamen,quod de iure speciali, vtpote de priuilegio,vel consuetudine potest competere inferiori prelato,quo prius debeat esse causa coram eo: & tunc in his non posset per episcopum præueniri:argumentũ s.de offi.Ar.c.fi.j.de fo.compe.cum contingat.j.c.refraga.§.excessus.& quod notatur.j.e.c. penul.in glo.fin. ¶ Aliis autem secundum eum is,qui primo citauit Episcopus,vel inferior ordinarius,ille procedit.Et ad hanc partẽ, quod epis. inferiorem prius citantem impedire nõ possit, Bonag. cuius fuit ista opinio, inducit.s.c.cum ab ecclesiarum.Item indu cit,quod episcopus ius commune tollere nõ potest:cum nec posset illud inducere.Et sic secundum eum arguit lex.ff.de le.iij.l.si quis.& de leg.j.l.nemo.& de sen.exco.inter alia. Dicit tamen.quod si simul citarunt ambo, sic quod non appa ret quis primo tunc coram episcopo debet esse iudicium.ar. decreta.si à sede.de præ.lib.vj.¶ Henri.effectualiter in idem recidens sic distinguit:aut priuilegium,vel consuetudo dans iurisdictionẽ inferiori prælato, subtrahit, seu eximit in totũ subditos ab immediata subiectione & iurisd. episcopi:& tũc non potest cognoscere.nisi per viam appella. Et sic intelligit opinionem Lau.Io.& Ber.vt dicto.c.cũ contingat.Aut non & tunc secus.Sic intelligit opinionẽ cõtrariam Hug. Tanc. Vinc.Gos.Inno.Hosti.Pro quo de fo.compe.proposuisti.& quod scripsi.s.c.cum ab ecclesiarum.in.ix.q.vnde forma cũ suetudinis & priuilegij in talibus attendi debet.arg.s. de cõsuetudine cum dilectus.j.de priuile.porro.& secundum abbatem.¶ Dicit Cal.in additione: interdũ competit cognitio causę sub dicto episcopi primo,& non soli:interdum primo, & soli.& tunc vera est opinio Io.& Ber Interdum nec primo tantum,nec primo & soli prçuentio est.& tunc vera est opinio Vincen.& Tanc.¶ Aduerte autem hic bene ad duas difficultates.Prima est vtrum Episcopus concurrat immediatè in iurisdictione totius suę dioece. cum omnibus prelatis sibi subiectis.de iur.cõsuetudine,aut priuilegio iurisdictionẽ habentibus Et hîc omnes saltem mediocres dicũt, quod sic. Et est ratio secundũ Lig.quia ista est differẽtia inter Archiepiscopum & episcopum:quia in archiepiscopo edictum iurisdictionis est prohibitorium:sed in episcopo fundatur intentio de iure communi in tota dioecesi: quia tota datur sibi pro territorio.j.eo.cum episcopus.lib.vj.sic.xj.q.j. de persona.Et est ratio etiam:quia ius speciale quodcunque sit illud, dans iurisdictionem prælatis inferioribus, non propter hoc episcopo eam aufert,pro eo quod potest esse in solidũ apud plures:sicut est videre in Papa,legato & episcopo.s. titulo.j. &.c.j.Ex quo patet quod locus est regulæ dicenti: non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.C. vnde cognati l.non ob hoc.Dico etiam quod sic est interpretandũ ius speciale,quod si priuile.prosit,quod ordinario nõ obsit:nisi quã to minus obesse potest:vt dicto.c. cum dilectus. cũ concor dan.ibi signatis.Et hoc verum,nisi cõstet expressè, quod ius speciale huiusmodi vltra progrediatur adimendo episcopo iurisdictionem: vt dixi.¶ Secunda difficultas est,vtrum suppositio,quod ius speciale iurisdictionem non adimat episcopo, sed quod stemus intermino iuris communis respectu ipsius: videlicet,quia concurrat cum inferiori prelato in iurisdictione, vtrum sit locus præuentioni. & istas duas habet quæstiones ¶ Prima est, vtrum inferior possit episcopum præuenire.& ista est difficultas,quæ statim discussa est, per Abbatem & Nouellam cuius decisio placet: quia ista est regula,quod quandocũque vnum & idem ius est insolidum apud plures,in versu, illius locus est præuentioni: vt.s. de procu.c.si duo.§.j.libro.vj. cum ibi notatis per Car.& ff. de offi.consu.l.vna.cum similibus.

9 ¶†SECVNDA quæstio est, vtrũ episcopus possit inferiorem præuenire? Et ista est quæstio tacta per Bernardum, in qua placet prima opinio Hug. per ea, quæ dixi in proxima quæstione,à fortiori ratione.Nam quando potentiæ ordinariæ simul concurrunt,non minus,sed amplius debet influere potentia maior: vt dicto.c.si à sede. Sed tantum influit potentia minor in huiusmodi concursu,quod facit locũ præuentioni. Igitur tantum influit potentia maior dico tamen per rationes Io.& Ber.& ea que scripsi.s.eod.cum ab ecclesi. in quæstione.ix.quod episcopus iam præuentus per inferiorem de causa,in qua præuentus est,non potest se intromittere,nisi per appellationem ad eum deuoluatur.Et faciunt etiã notata in.c.proposuit.&.c.si duo.&.l. vna.de offi. consulis. alleg.Et quia aliâs præuentio delusoria foret. Nec est simile de iurisdictione Archiepiscopali ad subditos Episcopi, qa quo ad hoc Metropolica & dioecesana se habent per modum

gradualitatis. istę verò per modum cumulationis. Iunge omnino hîc, quę scripsi de ma. & obed. c. j. lib. vj. in. iij. quæstio. & habebis tunc completam materiam. & alis non.

10 ¶ † SECVNDO quæritur, vtrum Archiepiscopus sit ordinarius totius prouinciæ, & vtrum habeat iurisdictioné in quemlibet subditum illius prouinciæ. de quo per Bernardú in glo. ij. quam hic repetas. Omnino vide quæ scripsi. j. c. Romana. lib. vj. in prima quæstione & quæ dicam de elect. si cófirmationem. e. lib. Dicit Inno. quod Archiepiscopus habet ordinariam iurisdictionem Archiepiscopalem in tota prouincia. & ad hoc. xxj. di. c. j. post principium. & clemen. ij. de priuile. Sed non habet ordinariam iurisdictionem episcopalem. Nec si concurrunt de iure. Nam in tota prouincia habet visitationem & procurationem. j. de præscrip. cum ex offi. Ad idem. vij. q. j. in apibus. Quod dic, vt. j. de cen. c. j. & vlti. lib. vj. Et non sequitur: est Iudex totius prouinciæ: ergo cuiuslibet: vt in dicta glosa Bernardi. Quod patet etiam secundú Inno. in episcopo, qui licet sit iudex totius diœce. non tamé est exemptus: quamuis dici posit, & quod cuiuslibet Iudex est quia in pluribus causis iurisdictionem super quélibet, habet in omnibus. Ponamus enim, quod aliquis sit ita bonus, quod nihil cómittit, quod de iure correctione indigeat: super hunc inquid, habet iurisdictionem, sed ligatam. ar. xxij. di. de Constantinopolitana. Sic & Archiepiscopus iurisdictionem habet. sed ligatam quousque conueniatur in casibus exceptis. Simile. s. de rescrip. pastoralis. § quoniá. Ac si velit Inno. dicere iurisdictionem habet: sec non iurisdictionis exercitium nisi in casibus, secundum Hosti. Plerumq; enim secundum eum quis habet iurisdictionem & exercitio caret: vt dicto. c. pastoralis. & de cler. peregri. c. tuę. Dicit Lign. exclu. casus in dubios: videlicet Archiepiscop⁹ in propria diœcesi habet iurisdictionem immediatam actuale in subditos suæ propriæ diœce. & in proprios suffraganeos pro regula generali. Item in casib⁹ expressis à iure in subditos suffraga. quibus casibus exclusis dicit quod actualem & immediatam iurisd. nó habet Archiepiscopus in subditos suffraganeorum, præter casus à iure expressos. Subdit tamen, quod habet habitualem iurisdictioné in omnes reducibilem ad actú per modos in iure expressos: vt per appellationem, &c. Sed parcat mihi: quia nihil addit ad Inno. sed solum verba transformat. Puto tamen loquendo cum omni reuerentia, quod Archiepiscopus pręter casus expressos à iure nullá iurisd. actualé vel non actualé, ligatá vel non ligatam habet in subditos suffraganeorum per istud cap. in fine primi responsi, ibi: cum dicit: cum in eum exceptis quibusdam articulis nullam habeat potestatem. Modo qui vniuersaliter loquitur, nihil excipit. ff. de hęredi. institu. l. hoc articulo xix. di. si Romano. de maior. & obedientia solitę. in fin. de coniugio le. pro quoniá. Nec obstat, quod pót iurisdictionem habere: quia hoc fateor: sed illud locum habet solum in casibus expressis à iure. Hoc ergo quod dicit Innocen. de ligata, vel non ligata, & Hosti. de exercitio, vel non exercitio, sic debet intelligi, quod membra ambo comprehendátur sub articulis exceptis in iure: sic, quod in aliquibus eorum habeat iurisdictionem immediatam actualem non ligatam, & cum exercitio. Quod fit dupliciter: quandoque ab initio in actu, & pure. Quadoq; per reductioné ad actú. In alijs verò habeat iurisdictionem solum habitualem ligatam, & sine exercitio, licet per certos modos in eiusdem articulis exceptis expressos, reducibilé ad actú. Et prædictorú membrorum exempla, & probationes reperies discurrendo per casus exceptos & per iura, quę in dicta glo. secunda Ber. & infra statim adducuntur ad prędictos casus speciales & illam credo fuisse mentem istius decre. ac Inno. & Hosti.

¶ † Sed quęro, qui sunt illi casus seu articuli in iure excepti, in quibus Archiepiscopus habet iurisdictionem immediatá in subditos suffraganeis Ecce aduerte: Bernardus in glosa. ij. plures ponit, quos etiá recitat Hosti. Sed & vltra illos Hosti. alios addit. Primò, quia Archiepiscopus concedit indulgentiarum literas per totá prouinciam. Infra de pœni. & remis. cú ex eo. & . c. Romana. ¶ Item cum visitat, confessiones audit subditorum suffraganeorum, & absoluit. j. de censi. c. vltimo. lib. vj. Item audit causam, quę defertur ad eum per cósultationem. xvj. dist. multis. Not. Archi. ix. q. iij. cóquestus. ¶ Item habet potestatem in his, quę cómuniter tangunt totam prouinciam. de institu. ex frequétibus. ix. q. iij. Archiepiscopus. ¶ Idem quo ad congregationem concilij prouincialis, & ea, quę aguntur & statuntur ibidem. de accu. sicut de pręg. graue. xviij. di. quoniá. Ité casu infra de pœ. Romana. li. vj. Item ratione priuile. s. e. duo ¶ Item ratione consuetudinis: vt ibi, &. j. eo. Romana. & de fo. compe. & de ap. Roma. lib. vj. ¶ Ité si inter episcopú & c. suum fit permutatio super immobilibus: cum Episcopus nó posit autho. in re propria. argumentum. ff. de autho. tu. l. j. & Cle. si vna. de re. eccle. non alienandu. & . xj. q. ij. fine. Item idem videtur in casu decret. statuimus. de transact. Item cum episcopus, vel quia accusatus, vel alia de causa defert ad eum causam. de ap. cum specu li. s. titu. j. licet super quibus notantur versus in summa eodé titu. § quid. pertinet seu § sunt autem distinctę Hosti. ¶ Item secundum. G. in casu negligentię. Idem Hug. in dicto. c. conquestus. Et habet hoc pro regula: sed Archidi. ibi contra. Et super hoc remittit Coll. ad collecta sua de elect. cum ecclesia vulterana. Nec habet locum. c. cú vos s. e. in Archiepiscopo respectu suffraga. ecclesię vacan. Not. Archid. xij. q. ij. illud & probatur de supplenda negligentia prela. ecclesię. lib. vj. secundum Col. nec dispensat cum illegitimus prouinciæ visitando Collec. dixit de fil. presbyterorum ad extirpan.

12 ¶ † Sed occasione pręmissorum quęritur, quid si Archiepiscopus aliquem de subditis suffraga. excommunicauit in casu non suo: nunquid ipso iure tenet excommunicatio: loi. ix. q. iij. c. ij. tenet quod sic: licet sit puniendus. arg. in auth. de defen. ciui. § si verò egerint § pręcedéti. & § penul. collect. iij. Sed Inno dicit, nos contrarium credimus. argumentum. aij. q. vj. peregrina. vj. q. iij. scitote. ix. q. iij. nullus. Sic nec tenet absolutio secundum eum, si absoluat excommunicato ab Episcopo: nisi in casibus: licet secus sit dicendum in Episcopo, qui iurisdictionem habet non ligatam in tota diœcesi: vt notatur. s. c. cum ab eccle. Inno. & immediatam: vt notatur de offi. Archipres. c. iij. Host. De quo dixi. supra in prima q. principali. & latius in dicto. c. cum ab ecclesiarum. iij. q. ix. ¶ Distinguit verò Henri. hîc in sua distinctióe. ij. cum quæritur, vtrum excommunicatio Archiepiscopi in subditum suffraganei lata teneat ipso iure? Dicit enim quod tenet in casibus, in quibus iudex est de officio lega. c. j. s. e. duo simul. xj. quęstione. j. peruenit. Et si idé credatur propter appellationé probabiliter esse iudex. j. de appella. si duobus. ¶ Sed extra dictos casus, & cum non creditur probabiliter esse Iudex puta hîc sunt opiniones contrarię, quas prædixi. Placet tamen sibi opinio Inno. cui concordat Hosti. hîc, & Gof. in summa de sen. excommu. § sed quęres, an episcopus. ver. sed non idé & Archi. de offi. vica. c. j. & de foro compe. Romana in fin. lib. vj. & hîc. Coll. per literam, ibi: *nullam potestatem*. Et facit, quod notatur. xxxvj. quęstione. vj. c. j. glo. hic tamen. Et idé subdit de absolutione, vt dixi per istud capitulum. Cui concordat Hosti. in summa de sen. excomu. § est & alia regula. ver. sed quęres. an Episcopus. & Gof. eodem titulo etiam in summa. & frater Ioann. in summa de sen. excómu. licet Ray. eodem titulo contra, & malè. ¶ Et hoc teneas indubitanter, qui nullam iurisdictionem, seu potestatem ligatam, vel non ligatam habet Archiepiscopus extra casus sibi concessos vt s. dixi. Et hîc probatur: vt dixi. Et ibi ligatam habet & sine exercitio defectus exercitij & ligamen impediunt ipso iure: vt. j. de sen. excommu. per tuas. & . c. licet. & quod legitur & notatur. j. de dolo, veritatis. in fine & quod scripsi. s. tit. j. prudentiam. § adijcimus.

¶ TERTIO principaliter quęritur subintrando materiam glo. Ber. quæ incipit: *quo casu*. posité in § sed quod dicimus, super verbo, *in mortis articulo*. quis dicatur mortis articulus, in quo à sententia reseruata Papæ possit quilibet ordinarius absoluere

absoluere. ¶ Primò quæritur de trāsfretante, an talis eo ipso censeatur esse in huiusmodi periculo vt sic possit absolui. Vide Bernardum in dicta glo. ¶ Dixit autem Hosti. se aliquādo secutum fuisse simpliciter. Tanc. & modernos, qui contra opinionem Vinc. dixerunt transfretantem, non esse in huiusmodi periculo: nisi naufragium euidens immineret: & adhuc illam amplectitur, per rationē, quæ signatur in glo. Ber. ¶ Sed quid de obsesso? dicit Hosti. se etiam fuisse aliquando secutū indistinctè opinionē prædictorū notatā in gl. Ber. videlicet, quod quo ad hoc requiritur, quod talis sit vulneratus periculosè: aut quod aliud periculum euidēs sibi immineat. ¶ Verum dicit in illo considerandum modum obsidionis, & qualitatem personarum: vtrum videlicet sit Bellator, vel alius. Si enim locus obsessus non expugnetur: sed stat à longè exercitus, & commedunt & bibunt, & quiescunt secure hinc & inde sicut plerūque vidi, adhuc tūc Tanc. adhæret. ¶ Sed si locus expugnatur cū machinis: quia posset lapis super stultum cadere, & quilibet communiter imminet periculum: tunc concordat cum Vinc. indistinctè. s. quod censeatur in periculo, & posset absolui. ¶ Sed si locus expugnatur cum balistis, & alijs armis periculosis: quod plerunque contingit, etiam in vna die sæpius fieri. Tunc dicit distinguendum inter personas: quia de bellatoribus, qui ad pugnam exeunt, & quibus periculū immineret, idem credit: videlicet, quod sunt in periculo, & absolui possunt. Sed non sic de alijs, qui non pugnant. Ad hoc. s. de seruis non ordinan. c. j. cum suis con. & C. quando liceat sine iudice se vindicare. l. j. Si enim hic expectauerit vulnus, forsan mors cum vulnere infligetur satuum est igitur sentire, quod post mortem ad medicum recurramus. Non ergo expectes primum ictum, sicut alias notatur do. ff. ad leg. Aquiliam. l. sed & si quodcūq;. j. responso. ¶ Sed quid de ingrediēte bellū campestre? dicit Hosti. idem quod dixit supra proximè de existen. in obsidione: dummodo bellum sit iustum. ¶ Prædicta etiam omnia de pugnantibus dicta intellige secundum eum, de iustè pugnantibus. ¶ Si enim obsessi iniustè defendunt se tanquam excommu. & rebelles, nullus ipsorum absolui pōt in peccato existēs. j. de pœni. quod quidē. Ergo in hoc casu ad expugnantes eos hoc priuilegium deuoluetur. Super quo remittit ad not. sua in summa de treu. & pa. §. quid si iustum bellum de homici. pro huma. §. fin. ¶ Sed q̄d si iustè obsessus, & iniustè defēdens pœnitet: sed exire non potest securè? Respondet Hosti. quod tunc censetur esse in periculo, & absolui potest. dummodo tātum faciat, quod non possit aliquid imputari. Cauendum tamen dicit de ficta pœnitentia. & super hoc remittit ad notata. j. de regul. sicut nobis. §. j. & de appella. quæstioni. Subdit quod in omnibus istis casibus debet sic absolutus, si euadat, vel eius hæres, si mortuus fuerit ad excommunicatores recurrere & eis humiliter obedire. j. de sen. excōmu. de cætero. & c. ea noscitur. in fin. & c. à nobis. ij. Quod dic, vt legitur & notatur eodem titulo. c. eos. li. vj. ¶ [14] † Sed quid de muliere pregnante propinqua partui: nunquid censetur esse in tali periculo mortis. vt sic possit absolui per ordinarium à sententia Papæ reseruata nō præmissa ordinario, etiā propter sexum: ne incidamus in decretali, mulieres. de sententia excōmunicationis. ¶ Putat Nouella distinguendam mulieris conditionem. Dicit enim, quod si est corpulēta, quę multos habuit filios, & facile peperit: non est obsoluenda. nisi aliud periculum immineat. Si verò alias non peperit, & multum timet partum. Et fortè debilis est, potest absolui. Simile alleg. Coll. ff. de oper. noui nun. l. de pupillo. & de officio præsidis. l. senatus. Quia tamen experientia docet multas in partu decedere, pium esset dicere illas absolui posse: maximè, quia si euadunt reincidunt: nisi satisfaciant ad mandatum Papæ. Quod dic, vt dicto. c. eos. & remittit Nouel. ad notata sua. j. de pœ. & remis. quod in te. primo responso. ¶ Quid dicendum? in veritate verè nescio quid dem tibi pro regula generali: nisi quod dico totam materiam arbitrariam esse, pro eo, quod non est à iure certitudinaliter limitata. & non puto eam superioris. i. ordinarij iusto arbitrio remittendam. argumentum. ff. de iure deliberandi. l. ait pretor. §. j. coniuncta. l. continuus. in principio ff. de verborum obliga. & s. titulo secundo. c. de cau cum ibi notatis.

[15] ¶ † Sed nunq̄d generalitas nostræ literæ dat intelligere quod laicus habeat huiusmodi potestatem absoluendi in articulo mortis? vide Bernardū in principio dictæ glo. Arguit quod sic & pro hoc. j. de sen. excommu. nō dubiū & c. ea noscitur & c. quod de his. in quibus de hoc not. secundum Tan. Et idē videtur hîc notasse Bernardus in confessione s. quod quis in mortis articulo possit laico peccata sua confiteri. ¶ Sed dicit Hosti. quod nec à laico, nec à sacerdote minore pōt quis absolui, sic quod sit absolutio vera. xx q. iij. notandū. j. de sepul. parrochiano. Nec etiā à minore vinculo. j. de sen. exc. nuper. §. in secundo vbi apparet, quod proprius sacerdos requiritur, si haberi potest. de pœn. dist. j. verbum. & s. de sum. Trini. c. j. §. penul. & fin. ¶ Quod ergo dicunt de laico intelligas secundū eum quo ad signa pœni. declaranda. Est enim verisimile, quod ille, qui à laico absolutionem recipit, liberius ipsam reciperet, si haberet copiam à proprio sacerdote: vt expressè probatur per Augusti. de pœ. dist. j. quem pœnitet. & c. sequenti. Et ideo mederi potest & post mortem. j. de sen. excommu. à nobis. ij. Hosti. Concordat Ligna. pro eo, quod potestas clauium non cadit in laico. Et dicit hoc expressum in c. quem pœnitet. versu, tanta itaq;. Sed dicit hoc prodesse propter duo. Primò, vt per hoc appareat exclusio contemptus. Secundò vt ille testificetur in absolutione obtinenda post mortem. ¶ Supple glosas. In glo. ij. ibi. c. ij. vbi de hoc. & in Summa quęstionis. Et ibi: *in off. c. ij.* quod est verum, nisi ecclesiast. consuetudo & rationabilis obuiet ex aduerso. xij. dist. illud breuiter. Vel secundum Hosti ab illa generalitate excipe casum nunc de diuinis. ff. de legibus. non est nouum. & l. sequenti. Et ibi. *habet prælium.* de quo agitur. Et ibi: *negligens non sit.* quando est excommunicatus. de supplenda neg. prę la. Romana. lib. vj. Et ibi: *facere debet.* etiam si de excōmunicatione voluntatis agatur. in auth. de eccle. titulis. §. si autē pro redemptiōe. & sequenti col. ix. Nec mirum: quia ex causa deuoluitur iurisdictio ordinaria ad delegatum, & ecōuerso. de his. s. c. significauit. Et ibi: *non licet.* Quod dic, vt. j. de supple. ne prę. eccle. libro. vj. in fine. ¶ In glo. *si nullam.* ibi: *recipere.* j. de rap. in archiepiscopatu. Et ibi. *quod iacere.* potest secundum Vincen. Sed si episcopus potest cogere: ergo & archiepiscopus: cum iurisdictio ipsius sit deuoluta ad eum per appellantem. Sed dico, deuoluta est, sed nō efficax. Sic supra titulo. ij. super quęstionum. Ioā. vnde dicebat Vinceo. quod appellatio non dabat iurisdictionem, nisi inter personas, inter quas agitur. *In glo. quo casu.* ibi: *in laico. potest.* secundū Vinc. & Phil. Et ibi: *sed hic videndum.* secundū Tanc. & modernos. Et in fine. & est hoc expressum de pœn. dist. j. quem pœnitet ver. tanta vtiq;. & dist. vj. qui vlt. in princi. ¶ In glo. vt. s. *de officio.* ibi: *aduersus.* tibi consul succedit cōsuli. Et ibi. *mortuo iudice.* ibi: Iudex iudici. Et in fin. ibi: *argentarius.* succedit argentario. Sic legatus legato. j. de eo, qui mittitur: in pol. c. iij. In glo. *vel parens.* ibi: *ad illam causam.* Vnde nec hoc poterit generalis legatus, secundū Io. s. titulo. j. c. ij. ¶ In glo. *ex hoc videtur* ibi: in actione personal. s. secundum leges. Nam decretales loquūtur in reali. ¶ In glo. penul. ibi: *canonica.* vide quod notatur. j. de ver. signi. dilecto. In glo. & ita. & quod ibi dixi. Et ibi: *vndecim annos:* Dicunt quidam, quod idem est secundum Tranc. quia licet citatio perpetuet iurisdictionem, non tamē actionem. Dicit Hosti. quod id videtur mirabile, quod duret iurisdict. actionis perempte. Et ibi: *de calumnia.* si deierauit nō pręscribet: nec punitur. & malè conscium auctas iudicis excusabit. de pręscrip. c. fin. Hosti. In glo. finali, ibi: *simile consilium.* l. vt qui vlt. rem petere, si potest intentet possessorium. Et ibi: *alias non nocet* Idem Hosti. Dicit tamen Vinc. quod posteà cauere tenebitur. ff. de vsuris. l. debitor. ¶ Plura alia notauit hic Collect. quasi per duas columnas, quę alibi in locis proprijs plenè tractata sunt per Doctores. & in illis etiā per me

satis discussa. Ideò ex certa scientia illa obmittere dignum duxi.

¶ SVMMARIVM.

1 *Appellari à correctione, num possit?*
2 *Ordinario si scribatur qualiter dignoscatur, an ipsi vt ordinario, an verò vt delegato scribatur?*

¶ CAP. XII

Licet. Casus Papa per rescriptum cōmouens ordinarium suum officium exequi, non facit eum delegatum. Et ideò tunc ab eo ad proximū superiorem poterit appellari. ¶ Et primò ponit formam rescripti Secundò illā declarat, ibi *quia tamen.* ¶ Expone literā *inierclusum.* ipso iure, vt in concordantijs primæ glo. Et idem de inquisitione & exequutiōe: nisi tamen precedens formam excedat: vt in glo. ante pe. & nisi ex odio fiat. xxiij. q. iiij. ita planè. vel nisi corrigens eodē peccato, æquali, vel maiori, æquè, vel plus notorio laboret. iij. q. vij. iudicet. Sic potest intelligi de appel. de priore Hosti. *Statuens.* Facit ergo episcopus statuta in sua diœcesi de maio. & obedi. c. ij. *Regulare.* Nil enim potest contra canones statuere: dixi de offi. Archi. c. fin. *Nec esse debuit.* Sic. s. de arbit. exposita. *Declarandum.* quod eius fuit de sen. exc. inter. † Not. Lign. quod á correctione non appellatur. de appel ad nostram. & c. de priore. & c. reprehensibilis. Quod intellige, nisi excedat modum. j. de sen. exc. vniuersitatis. j. c. proximo. Et vbi est notorium. j. de ver. signi. ex parte. & c. cum olim. Et idem si aliter grauetur: vt. j. sequitur Inno. Idem, quod attendenda est mens scribentis. Super quo Collect. remittit ad concordantias notatas per Archid. de verb. signifi. c. fi. & ad Collect. sua de offi. dele. super eo Itē quod Papa non intendit iuri alterius derogare: nisi hoc exprimat: vt dicto. c. super eo. ix. q. iij. nunc verò. Inno Idem notat Collect. id, quod dicit decretalis in effectu. s. quod si mandetur ordinario id, fieri, quod aliàs ad eum spectat: non dicitur delegatus, sed instituitur vt ordinari⁹. Et cōcordat de rescrip. cum aliquibus. quo ad literas facultati⁹: nisi ponatur authen. nostra. vt ibi. ¶ † Sed qualiter cognoscam, dum scribitur ordinario, an scribatur sibi vt delegato, vel non? ¶ So. si in literis dicatur, auth. nostra: hoc est planum: vt. c. cum aliquibus. Et idem si dicatur: Committimus, delegamus: vel simile. Idem si apponatur, vel scribatur aliquid vltra formam iuris: vt si in literis de simplici iustitia scribatur app remota. vbi alias de iure remota non est, secundum Innocen. & Abb. Et per hoc not. Hosti. clausulam appellatione remota aliqd operari, contra notata sua, s. titu. ij. super § porro. Notat etiá Inn. quod si Papa scribit ordinario, quod audiat generaliter causas aliquorum subditorum suorum: non ponendo aliqd de supradictis, pcedet tunc, vt ordinarius. nō vt delegatus. Et est ratio secundum eum. Tum quia sic videtur ei suasisse exequutionem sui officij. Tum quia contra ius sunt huiusmodi generales commisiones. s. de rescriptis. ad hęc Secus tamen dicit, si inter aliquas personas specialiter mandaret ordinario causæ cognitionem: quia tunc delegatus pręsumitur j. de præscrip. cum ex offi. Et ad ibi not. remittit hîc Nouel. Nec obstat quod hîc fuit appellatio remota: qa hoc fuit hîc appositū qa de iure erat hoc, sēd. n Inn. Dicit Cal aut clare cōstituitur delegatus: vel dicit authen. nostra procedas. & tūc planum: vt. c. cum aliquibus. Aut per literas. recipit potestatem procedendi super aliquo. super quo aliàs procedere non potest: vt si dicatur, quod procedat simpliciter de plano, &c. Et tunc videtur constitui delegatus. aliàs videtur potius excitari: vt suum officium exequatur, quam quod noua potestas eidem tribuatur. Cal. ¶ Lign. verò, remittit ad notata sua s. titulo secundo de causis. in distinctione. & nihilominus in conclusiōe dicit, quod vbi Papa mandat aliàs iurisdictione carenti, vel habenti iurisdictionem alterat, vel auget: dicitur delegata, Secus verò vbi mandat aliàs iurisdictionem habenti: nec illam alterat, auget, vel restringit, alterādo. Inducit no. in. l. sæpe. ff. de officio præsidis. Tunc enim aliud exprimat censetur ordinaria: vt hîc, secundum eum. ¶ Supple glosas. In glo. prima. ibi: *de purga.* ibi de famoso non notorio hic loquitur, vt sequitur: in quo etiam non indicitur purgatio. s. titulo. j. c. penul. ¶ In glo. secunda ibi: *laicorum.* quia illud genus mixtum: sed in quantum religiosis participatur, dicuntur clerici: inquantum laicis dicuntur seculares. de his. s. de summa Trinitate. c. j. super verbo, communem. Hosti ¶ In glosa *puta.* ibi: *cum oporteat.* quod dic, vt eodem titulo. c. ij. lib. texto. ¶ In glosa penultima ibi: *instruat.* Idem Inno. vel ordinarium officium excitauit Hosti.

¶ SVMMARIVM.

1 *Correctio subditorū ad quem pertineat? & num ab ea, & quando appellandum sit?*
2 *Correctionibus pœnæ pecuniariæ admisceri non debent. & nu. 6.*
3 *Eligendi ius de capit. ad Episcopum qualiter deuoluatur?*
4 *Capitulum an cessationem in diuinis incidere queat, eamq; obseruare teneatur Episcopus?*
5 *Celebrans in ecclesia post cessationem inductam num irregularis fieri possit?*
7 *Iurisdictio delegantis morte, num expirare dicatur?*
8 *Conuentus hospitalis sancti Ioann. Hierosolym. an de iure magistrum eiusdem hospitalis & ordinis de iure remouere possit.*
9 *Episcopis inferiores, num causarum criminalium præscribere cognitionem possint? Et quid de officialibus, vel vicarijs?*
10 *Iurisdictio an de iure communi ad Episcopum pertineat?*
11 *Episcopus aduersum Abbates aliosq; Prælatos, num ad dispositionem eorundem sine capituli consensu procedere possit? Et sub hac aliquod eiusdem generis quæstiuncula.*

¶ CAP. XIII.

Irrefragabili. Casus. Prælati subditos corrigunt & reformant appellatione vel consuetudine non obstan. si tamen capitulum Canonicorum excessus corrigere consueuit: nisi hoc faciat infra terminum ab Episcopo præfixum, Episcopus corriget. Et si Canonici sine manifesta & rationabili causa maximè in contemptum Episcopi, cessant à diuinis, Episcopus cessationem nō saluabit. & Metropolitanus de hoc vice Papæ cognoscet. ¶ Et sunt quatuor partes. Secunda ibi: *excessus.* Tertia ibi: *cæterum.* Quarta ibi: *prouideant.* Vel sunt partes ponendo secūdam, seu quartam sub primam, secundum Nouell. ¶ Expone literam, *irrefragabili.* i. generali, vel id est irretractabili. Sic C. de legi. l. iij. s. de consti. c. fi. Host. Maximè hoc dicit quia laici ratione delicti sunt de suo foro. de iudi. c. nobis. Pet. & Abb. *clericorum.* Sic. j. de vita & honesta. cler ic. viij. q. j. qualis *Prudēter.* j. de pœn. & remis. c. j. Diligēter. i. nō torpeát, nec dormiant, iuxta Psalmum. Non dormitabit, neque dormiet qui custodit Israel: quia non dormitat, neque dormiet, qui impugnat Israel. Super quo vide quod notatur de offi. prę. c. primo. j. responso. Hosti. *Sanguis.* i. anima. quæ dicitur habere sedem in sanguine: quia non potest habere sedem in sicco. xxxij. q. ij. Moyses. vel. i. peccatum. Iuxta illud Psalmi. Libera me de sanguinibus. Et facit. lxxxvj. di. faciens. in fi. & de sta. mo circa finem. manibus. i. operibus. de sacra vnctione c. vno. *Libere.* sine impedimento. Sic supra. c. j. *Nisi.* excipit ab eo quod de appel. dicitur. *Formam.* j. de accu. qualiter i. ij & c. inquisitionis. Et dicit hic Io. quod Episcopus excedit formam, si non citat illum, de cuius fama vult inquirere, per decret. qualiter. *Excessus.* respicit quod supra de consuetudine dixerat. *Cathedralis.* idem: puta de alia eccle. vel personis eisdem eccl. quæ hanc consuetudinem haberent. de foro cōp. cum contingat. *Per ipsum.* s. causam. *Habuerunt.* vel habebant in posterum

in posterū nō enim intendit futuras consuetudines damna re,quas approbant multa iura ad quæ vide notata in dicta decretali,contingat. *Infra termi:num.* Simile. ĵ.de excep. pastoralis. Et de hoc vide multas cōcordantias. de probationibus licet. in prima glosa. Et per hoc notant Pet. & Abbas, quod in iurisdictione deuoluenda necessaria est monitio: secus in collatione beneficiorum. de conces. præb. c.ij. *Alioquin*.i. si infra prædictum terminum prædictam correctionem non fecerint,extunc.i.lapso termino. ergo non prius. & sic nō est locus præuentioni:vt dixi. s̃.c.pastoralis.super prima glosa. Nec puto finem termini expectandum, si expresse responderet capitulū se nolle corrigere.ar. ĵ.de loca. potuit. & de ap. ab eo.li.vj.& de sen.exc.venerabilibus.§.secus.eod.lib.*ipsos*.s. canonicos delinquentes, & sibi resistentes.arg. de officio delegati.c.j.&.c.ex literis. Simile notatur. s̃.c.quantò. Host. *Animarum cura.* quæ per consuetudinem:vel per appel. impediri non debet. de præscrip.c.si. Hosti. *Censuram ecclesiasticam*. quā si non seruant, recurratur ad brachium seculare:vt. s̃. eo.c.j. Et optat Hosti.ꝙ canonici multarum ecclesiarum bene attē derēt ista iura:quia,si quam conscientiam haberent, nō essēt ita pertinaces in defendendis suis constitutionibus abusiuis, per quas & peccata nutriūtur, & bonum iustitię impeditur. Et dicit mirandū,quod nullus inter ipsos in talibus resistit: cū tamen paulus Petro restiterit.viij.dst.qui contenta. Cum tamen agentes & consētientes, & c. de sen.exc. quanto. Quomodo ergo in tali statu audent viuere, vel eucharistiam sumere non pœnitentes,sed potius irridentes.Ivideant de pœn. dist.iij.pœnitentes.& per totum. *Postponat*. Nec mirum cum ordinaria ad delegatum,& delegata ad ordinariam, & Episcopalis ad Metropolitanam.per negligentiam deuoluātur s̃.titu.ij.prudētiam.§.vj.&. s̃.c. significauit.&. s̃.c proximo. §.*Caeterum*.ibi: *Manifesta*.i.notoria. Nam alias nulla consuetudo prodesset in hoc,ꝙ capitulum in causa sua contra Episcopum esset Iudex:quia esset contra bonos mores & graua men induceret eccle. s̃.de consuetudine.c.j.&.c.cum venerabilis. Sed vbi factum est notorium potest valere consuetudo:nec iudicat. sed cessat pro manifesta offensa, ꝙ fieri pōt ĵ.de verb.signi.ex parte.&.c.cum olim. Caue, quia sufficit quod sit rationabilis & manifesta:licet non sit notoria. vt no. Archi.&.Par.ac Nouel .ĵ.c. si canonici:vt ibi dixi in .iiij.q. licet Card.ibi contra. Nec est irregularis celebrans in ecclesia tali cessatione durante:quia non est interdicta:sed secus si interdicta esset:vt. ĵ.de exces. Prel.tanta. Hosti.idem notat Io. Andre. ĵ.c.si canonici.in quarta glo.& Nouel.super illa. Et ibi dicam. ¶ Caueant tamen religiosi à pœna Cle.j. de sen. exco. Et licet decanus,vel cap.possit habere potestatem interdicendi eccle.tn̄ si pro re dubia interdicant, puniantur .ĵ. de appel. dilect. ¶ Quod dic,vt ibi notatur in glo. de his. *Rationabili*.debent ergo concurrere ista duo. Simile. ĵ. eo.cōquerente.de sen.cum Apostolus.de vi.& ho.cle. monast. de sen. exc.sacro. Dicebat ergo Hosti.ꝙ si quis non solueret pensionem.x.solidorum debitam cap.non esset hęc iusta causa de his quę fiunt à maiori parte capituli.c.j. *Incontemptum*. forte motū ex aliqua iustitia, quam facit Epis.quam fortè dicunt iniustam *Cessauerint*. de his cessationibus, dic vt . ĵ.c. quāuis. &.c.si canonici. Et vide quod notat Io. An.in .c. quamuis.in glo.fi.*Si voluerint*. quasi factum ipsorū nō adstringat Epum etiam si cessare possit: Ad hoc. s̃.eo.pasto.§.j.&.c. cum ab ecclesia. Vbi tamen ex iusta causa cessānt, decet, vt alijs se cōformet.argumentum prędictæ decretalis, cum ab ecclesiarum: &.c.ad reprimendam. s̃.e. Hosti. *Cathedrali*. cum capellanis & domesticis suis.ij.q.vij.cum past. Nec intererunt Canonici,nisi omnes vel maior pars concordent, vel re assument organa. Canonicus etiam, qui non consensit in cessatione, per se celebrare nō poterit:quia ꝙ maior pars.&c. sed enim Epo potest Vincen. *A nobis*.concordat. ĵ.de cleri.egro .c. vno. & de statu regu.c.vno.libro.vj.& in Cle.e.tit.attendentes. & de supp.negli.Pręla.c.vno.de relig.do. quia contingit. *Cognita*. de plano,cum agatur de correctione, & timeatur de scandalo. & periculosa sit mora. argumentum supra.§.j. infra de prescriptio.cap ij.de sen.excommunicationis vt famę. &.c. sacro. Hosti. *Veritate*. puta,quod sine manifesta & rationabili causa cessauerint. Innocen. *Salutare*.i. statutū ad salutem animarum pertinens. *Grauamen simile*. vt puta;vt subditum criminosum.& se velle inquirere dicat, vt sub.titū grauet. *Canonicam*.s.suspensionis & depositiōis, si sit suspensus celebrauit ĵ.de vi.& honesta.cleri.vt clericorū.§. antepenul.& penul. Hosti Sed Pet dicit,quod erit arbitraria,ex quo non exprimitur. s̃.titu.ij.de causis.

1 ¶ † Notat Lign.quod ad Pręlatum pertinet correctio subditorum.de accusa.qualiter. Et quod à correctione non app. nisi modum excedat.& quod consuetudo dat iurisd.

2 ¶ † Item notat argu.de tanquam. Item, quod in correctionibus nō debent imponi pecuniariæ pœnæ. de quo. ĵ.de pœnis,licet.secundum AEgid.de quo infra dicam. ¶ Opponitur contra.§.j.decreta.ibi:*nulla consuetudo*.de.§. excessus proximè sequenti. So.consuetudo impediens Prælatum corrigendi potestatem habentem in corrigendo reprobatur hic. Sed consuetudo auferens istam potestatē vni,& illam attribuēs alteri,approbatur & modificatur: vt in.§.excessus. ¶ Secundo opponitur contra.§. excessus.quia videtur,quod ex negligentia absque monitione fiat deuolutio: vt . ĵ. de conces. præben.c.ij. ¶ Solutio quandoque præfigitur tempus à iure:& tunc quia illud pro homine interpellat: vt. C. de contra hen.emp.l.magnam.non requiritur tempus hominis, neque monitio: vt in contrario. Quandoque tempus non præfinitur à iure:& tunc requiritur monitio: vt hîc. Simile. ff. de vsuris l.mora in princ.

¶ TERTIO opponitur contra eundem.§. excessus. quia sic videtur,quod Canonici se ipsos possunt iudicare, contra l.nam & magistratus. ff.de arbi.de le iij.l.si quis.& ad Trebel.l.ille.§.temp. ¶ Solutio.& hîc intro.iij.glo.Inno. dico,ꝙ in contrarium procederet, si singuli canonici ipsorummet sing. Iudices essent. Sed nō est sic:Imo capit.ipsum Iudex est, & penes ipsum corpus capitu.est iurisdictio,& non penes singulos Canonicos. Nec de aliquo cano.pōt dici:hic est Iudex vel cōiudex. Sed verba resonantia actum de eis dici possunt. s.hîc cano.cōiudicat:sicut elect.est penes cap.& nō penes singulos.& tamē singuli coeligūt. Inn. Sed caueret cōis elect.de elect.quia.&.c.in Gene.e tit.c.sicut.cū de re.Iudi.c. pe.li. vj. ¶ Quartò opponitur specialiter contra id, quod proximè dixi,instan.quia si cap. iudicare habet,& Episco. est de cap. vtpote caput capituli.argumentum . ĵ. de verbo. signi. cum cleri.ff de his qui not.infa.l ij. Insti.de iur.na.§. plebs. Præterea,quia videtur,ꝙ non possit post ea ad eum deuolui iudicandi potestas. Nam & si omnes fuerint negligentes,paria delicta pari pœna puniri debent. de supplen ne. præl.dilecti.de elect.bonæ.memo.in fin. Si verò nō omnes negli.fuerint penes non negli.debet remanere hæc potestas Iudicandi. ar. s̃. de postu.præl.gratū.&.c bonæ.ij.& de elect. bonæ me.Ma.

3 ¶ † Et eadem quæstio est,quomodo deuoluitur: ius eligendi de cap.ad Epum. ¶ Solutio,dicunt quidā,quia Epus aliquādo nō est de capi. s̃.de rescrip eam te.ꝙ vbicūq; Epus est de capitulo,si Episco.negligēs est:cum alijs potestas eligendi.vel iudicandi: vel quælibet alia deuoluitur ad superiorem Episco.non ad Epum. Et sic intelligunt.l ff.quando app. sic l.j.in fi.quādo præses sedebat in ordine non iudicans,sed cōsulens. Sed contra hoc esset. C.de acces.l.l. vlt. vel quādo sedit iudicantes,sed contradicit. ¶ Quid ergo dicendum? nos dicimus,ꝙ si Epus interest in Capitulo, non tanquā Epus, sed quodam iure segregato, tanquā Cano.puta: quia Papa sibi de gratia reseruauit canonicatum, vel etiam priuilegiū speciale habet Episco.quod quicunq; est Epus, sit canonicus ita,ꝙ fingitur gerere duas personas: tunc si omnes fuerint negli.& etiam Epus.& tamē nihilominus tunc potestas eligendi, vel Iudicandi deuoluitur ad Episcopum:nisi dolus eius interuenisset,& propter hoc procurasset elect. non fieri: vt ad eum deuolueretur potestas: vt. ĵ.de conces.præben.postulasti.ar.

ſ.de elect.cũ inter cano.xvij.di.multis.ij.q.vj.oẽs.ff.de ſucce.eo.l.j.§.ꝙ dicimus.C.de adul.l.mater.ff.de adop.l.ſi pater.§.j. Sed nec tũc tenetur cõmittere vices ſuas.Nec ob.ff.de iur.om.iudi.l.præt. illud eñ ideo eſt,qa cõſulẽs ſuã volũtatẽ declarauit:vnde ſuſpectus haberẽ,ſi iudicaret Sed ſecus eſt in iudicãte qui ſuã voluntatẽ nõ manifeſtauit. Verũ ſi Ep̃us in electione Canoni.tñ interſit eo,qa Ep̃us:puta,quia de hoc habet priuilegiũ & perpẽditur hoc: qa ratione dignitatis plus valet vox Epi,quam Canonici.Non,quia Canonicus,vtpote, quia ſortẽ,nec canonicus eſt nec poteſt dici gerere perſonam Canonici,ſed Epi tantum. Et tunc non deuoluitur poteſtas hmõi ad Ep̃um ſed ad Archiepiſcopũ. Nec obſt. lex.ff. quãdo ap.ſit.l.j.in fin.quia approbo reſponſionem ſupradictam Inno. & hic plura ſunt recitata de dictis Ber. ¶ Subdit tamen Inn. quod malicia vel negligentia volentium eligere, alijs diligentibus non nocebit. Subaudi, quando eligere poſsint.argu.ff. ex qui.cau ma.in integrum reſti.l.non enim. Et hoc verum, ſi non negligentes infra terminũ eligunt. Non enim poteſt ſe Epiſcopus non negligens,neque eligens ſe excuſare, dicens, ſicut potui,electionem fieri procuraui:ſed non potui obtinere,quia ipſe ſolus poteſt Canonicos alios conuocare. Et quãuis non veniant,ipſe nihilominus circa finem vltimæ diei cõuocato capitulo eliget,& iudicabit:vt.ſ.de offi.del.cõſuluit. & not.de elect.cum nobis.&.c.eccleſia veſtra.ar.ſ.de poſtu.præla.c.bonæ. Et procedit hoc ſecundum eum, pro eo, quia certum tempus à iure habuit capitulũ.ĩ.quod procedere deberet:vt.ĩ.de conceſſ.præl.c.nulla vel à præb.vt hĩc. Secus enim vbi tempus non eſſet præfixum ab homine, vel à iure:qa tunc vnus ſolus non poſſet procedere in neg.quod pluribus imminere:licet quo ad decretalem,bonæ.de poſtu.poſſet dici,& melius quod ibi proceſſerunt, licet forte iniuſtè.non enim poterat procedere vnus ſolus cõtra ſententias plurium: licet ſecus,vbi ſunt negligentes in propoſito ¶ Caue tamen quia hoc quod dixi vnum ſolum poſſe eligere,vel iudicare, alijs negligentibus: intelligitur vbi ius vniuerſitatis recidit in vnum:puta in his,quæ ſpectant ad aliquos collegialiter vt.ff.quod cuius vniuer.no.l.ſicut.§ fi.arg.xij.q.ij.nõ liceat. Secus ſi non eſſet colle.vt quia eſſent plures delegati, vel ordinarij.Nam tunc in vnum nõ recederet ius eligendi, vel iudicãdi alijs negligẽtibus vt no.ſ.tit.ij.causam. Vel melius dic quod loquitur hæc decre.quando ad ſolum Capitulum pertinet correctio,vel non ad Ep̃um.Et ſic non habent locum prædictę obiectionis,ſecundum Inno ad literam. ¶ Sed dicit Hoſti.quod etiam hoc caſu vltimo poteſtas non deuoluitur ad Ep̃um, ſed ſolum impedimentum conſuet. remouetur quia hanc poteſtatẽ habet à Iure.vt.c.de perſona licet ratione conſuetudinis ipſius exercitium impediatur.Simile.ſ. c.quantò.ĩ.c.graue.ſecundum vnam lecturam.ſ.de reſcrip. paſtora.§ fin. Ad quod impedimentum remouendum adhibetur hic remedium monitionis & termini.ſecundũ Hoſti. ¶ Verum circa hoc Henri.circa hoc ſic diſtinguit:cum quæritur nunquid,& quando poteſtas eligendi,vel iudicandi de Capitulo ad Epiſcopum deuoluitur. Aut Epiſcopus nõ eſt de capitulo & tunc deuoluitur ad Epiſcopum ex negligentia Capituli,huiuſmodi poteſtas:vt hĩc,&.c.nulla.in fi. Aut eſt de Capitulo:& tunc ſi eſt de capitulo, vt Canonicus adhuc idem ceſſante dolo ipſius:vt e.poſtulaſti. Sed ſi eſt de capitulo, vt prælatus,ſeu Epiſcopus,ſiue caput:& tunc ſecus:vt e.c.poſtulaſti.in principio. Et iſta ſunt in effectu dicta Inno. quæ poſui ſupra. Et pro duobus vltimis membris ſimul facit infra de app.à collatione.lib vj. Vide tamẽ eundẽ Henri. ſuper hoc plenius.ſ.de elect.cum in cunctis.§ fi. Et huic concordat hic Cal.in additione. Sed de hoc dicam plenius in.c. à collatiõe.& in.c.poſtulaſti.allegatis. ¶ Quintò opponitur contra.§ cæterum.ibi:*abſque manifeſta & rationabili cauſa*.quia tex.iſte videtur innuere, † quod capitulũ,dũ modo cũ cauſa,&c.poteſt indicere ceſſationem, quam Epiſcopus obſeruare tenetur.Contra quod videtur, quia ſic capitulum in ſua cauſa contra Epiſcopum ſuum eſſet Iudex: quod eſſet, vt videtur cõtra bonos mores,& grauamẽ adduceret eccl. Et ſic talis cõſue.hoc inducẽs videret intolerabilis: vt ſupra de cõſue. c.j.&.c.cum venera. ¶ So. verbũ manifeſta.ꝙ in tex.ponitur, ſoluit cõtrariũ: qa requirunt duo copulatiuè, videlicet quod cã ceſſationis ſit rationabilis & manifeſta.i.not. Nec eñ tunc cũ factũ eſt notoriũ, propter quod capitulũ ceſſat, Iudex eſt Capitulum in facto proprio:quia non iudicat,ſed tantũ ceſſat, pro manifeſta offenſa:quod poteſt fieri.vt.ĩ.de verb ſig. ex parte.vbi de hoc notatur,&.c.ſequenti. Verum ſi interdixeris capitulũ celebrationem in re dubia punitur, vt hic & ĩ.de appel.dilect.Imo dic,vt dixi in expoſitione,ſuper verbo manifeſta. ¶ Conclude ꝙ ſi manifeſta & rationabilis cauſa ſubſit,& conſuetudo ſuper hoc ſit, ceſſare poſſunt. Nam & ſolus decanus poteſt interdicere eccleſiam, vt dicto.c.dilecto. Inno. ¶ Sed contra pręmiſſa replicat Inno.quia ſi ſoli canonici poſſent indicere ceſſationem, iam ſe ipſum ſuſpenderet, & legem ſibi dicere,ac ſibi imperare poſſent, contra iura, quę vide in glo.Bernardi,quę incipit: *videtur, quod ſoli*. ¶ Item Iudices eſſent in facto proprio cõtra id,quod eſt.C.ne quis in ſua cauſa.&.ĩ.de conceſ.pręb.poſt electionem. Item, quia de conſenſu Epiſcopi & Canonicorum interdictum ponendum eſt.de his,quæ fiunt à maiori parte capituli.quæſiuit. ¶ Solutio. Dicit Inno.quod bene de iure eſt quod Epiſcopus & Capitulum ſimul interdicant: ſed conſuetudo poteſt facere,quod ſolus Ep̃us,vel ſoli canonici hoc facere poſſint. ¶ Sed ex hoc ſequit quod aliquis ſibi imperet, vel ſe puniet: ſed capitulum imperet ſingulis canonicis,& eos puniet.arg. xij.q.ij.c.Epiſcop.§ qui manumittitur. Nec videtur Iudex in cauſa propria,ſed in cauſa eccleſi. & ſuper iniuria eccle.arg. C.vbi cauſæ fiſcales legitimæ &.ff.de his quæ in teſta.dele.l. proximè.&.ij.q.vij.ſi quis ab Epiſcopo. ¶ Vel dic,quod nõ eſt interdictum Iuris,ſed ceſſatio quædam. ¶ † Et ex hoc infertur,quod celebrans in eccleſia poſt ceſſationem inductam ſiue ſit ille,ꝗ ceſſationẽ induxit,ſiue alius nõ efficitur irregularis eccleſia,ſi ſit canonicus ſit interdictus celebrare, qui celebret:licet ſecus eſſet in interdicto Iuris:quia tunc irregularis eſſet:vt notatur.ĩ.de exceſ.præl.tanta.Inno. Super quo vide quod ſcripſi ſuper verbo,manifeſta.in expoſitione literali.De hoc autem,quod cauſa eccle.non cẽſetur propria cauſa prælati. Et ꝙ ideò in illa iudicat Prælatus, vide.ĩ.de maledi.c.j. Dicit Hoſtien. quod canonici non imperant ſibi: ſed ceſſant ab eo,quod facere poſſunt. Nec dicunt ſibi ius.qa nec ſniam ferunt.ſed ſolum ſuſpendunt organa ſua & campanarum ſonum & fere omnia alia expediuntur, vt prius. Remittit Nouella ad notata ſua de ſen.exc.ꝙ in dubijs.in glo. qui.ſ.vide omnino de prædictis.ĩ.eo.ſi canonici.in.iiij.quæſtione princ. ¶ Sextò oppo.cõtra.§ prouideant.ibi:*ad quæſtũ pecuniæ*.qa iſte tex.videtur innuere,ꝙ pro correctiõe nõ poſſit prælatus imponere pœnam pecuniariã. Contra ꝙ videtur xxiij.q.v.nõ duos.&.ĩ.de rap.in Archiepiſ.de quo.ĩ.de pœnis.c.licet.in glo.ij. ¶ Sol.dicit Hoſti.ꝙ Prælatus viſitans & inquirens,ſi videt pœnã pecuniariam magis timeri,quã ſpiritualẽ:bene põt illã imponere:vt in cõtrarijs. tamẽ illam in pias cauſas cõuertere,& nõ imburſare debet:ne videatur id ad quæſtũ facere:niſi fortè egeret. Remit.ĩ.c.dilect. Nã pœnæ ſeu mulctæ, quas infligit Iudex ſecularis ei,qui venit contra præceptũ ſuũ,acquirũtur fiſco. Tamẽ illæ quæ infligũtur pro facinoribus iam cõmiſ.ſunt publicis operibus deputandæ ſicut in refectione viarũ,pontiũ & ſimiliũ. Dicit tñ,ꝙ de facto ſibi applicãt has & illas. & remitt.ad Sum.eo.ti.§ quid pertinet ad officiũ.ver.debet etiã punire.& ſequẽtibus. Circa hoc autẽ,vtrũ ſuperiores p̃ſumũtur ꝓpter quæſt.pœnas pecu.imponere. dic ſcd̃m Hen.ꝙ ſi non cõuertũt eas in pias cauſas,p̃ſu.ꝓpter quęſtũ imponere vt hĩc,&.C.ad leg.Iul.repe.l.iij. Alias non,vt.ĩ.de p̃ſump.liſas.l.fi.&.ĩ.de pœ.c.ij.& de ſen.exc.gra.&.ĩ.de homi.pro hũani. Ideò cõſulẽt præla.ꝙ illas cõuertãt in pias cauſas Idẽ not.Ho.ſ.de offi.ſi.c.vlt. Licet eñ inferio.nõ ſit iudi.de Ep̃is,vtrũ bene operent an nõ iuxta illud:tu qs es,qui iudicas alienũ ſeruũ. Tamen dñs eos

iudicabit

iudicabit. Isa.iij. Stabit ad iudicandum dominus. Et sequitur verbum durum ad prælatos. Depasti estis vineam meam, rapina pauperis in domo vestra. vnde dicitur.ij.ad Roma. viij. Prudentia carnis mors est: prudentia autem spiritus vita & pax. Sapientia carnis inimica est Deo. concordat.xxiij.q.iiij. c.hæc autem.ex his omnibus. vnde caueant ne sint de illis, de quibus loquitur Gregorius. xliij. dist. sit rector in principio ibi. sunt namque rectores improuidi, &c. De his namque dominus conqueritur per prophetiam Isa.vj. capitulo. dicentē Ezechieli: Non abscondisti ex aduerso: nec apposuisti murū, vt staret in prælio pro domo Israel in die domini. Vnde Eze. xiij.capi. scribitur ex aduerso, quippe. Ascendo, &c. Vnde cōsiderare deberent, ꝙ beati sunt, qui persecutionem patiuntur, &c. Mathe v. xliij. di. scimus. in fine. Nam si hominibus placerem, &c. ad Galathas. j. capi. xlv. di. sed illud. & quod scribitur. j. ad Corinthi. v. capi. &. j. ad Thimo. v. capi. Peccantem coram omnibus argue, &c. xlvij. dist. c. non enim. &. c. quod ad nos. Henric. dicam in. c. licet. vel fortè in. c. pro humani.

¶ SEPTIMO opponitur contra dictum § cœterum. ibi: *delegantis*. 7 † quia iurisdictio ista etiam morte delegantis, etiā re integra non expirasset: vt hic innuitur contra naturam iurisdictionis delegatæ. ſ. tit. j. c. fi. & ti. ij. c. gratum. c. relatum. & c. licet. vide Bernar. in prin glo. penul. Inno. verò metu cōtrarij, exponit delegatus .i. datus. Vel secundum eum si propriè stet. dic ꝙ hic est hoc speciale, quòd perit iurisdictio morte mandatoris. Et ita vides, ꝙ Inno. loquitur alternatiuè. Sed Vincen. præcisè tenet eam delegatam, non ordinariam. Et dicit, ꝙ fuit concessa: quia Archiepis. non erat Iudex causæ inter Episcopum actorem & subditum eius reum, loquēdo de solo Archiepiscopo. Secus enim in eo, & cum prouincialib⁹ vj.q.ij.c.j. Vnde dicebat Hosti. ꝙ Archiepis. quia Metropolitanus recusari non posset: sed ex alia causa legitima posset. Sed & tunc possent partes compellere ad arbitros eligendos: cum censeatur delegatus. de offi. dele. suspitionis. C. de iudi. l. fi. Dicit etiam, ꝙ Episcopus posset cogere Canonic. ad hos arbitros eligendos. Et facit quod notatur in glo. penul. Ber.

¶ OCTAVO opponitur ad idem, quia videtur, ꝙ non fuit opus de ista delegatione prouidere. Nam videtur: ꝙ Episcopus de hoc punire poterat ipsos Canonicos: cum ista non sit causa propria, sed causa ecclesiæ: vt dixi. ſ. in. v. oppositio. Quod prosequere: vt in dicta glo. penultima. Bernard. Dicit Inno. & tangitur in dicta glos. Bernardi: ꝙ ita statutum videtur: quia sic placuit Papæ statuere, & non omnino sine causa quia quamuis non sit iudex in causa propria: tamen esse videtur. Item, quia causa ardua est contra capitulum, ideò non debet eam audire cum capitulo suo, & sic essent rei & Iudices. Et quia capitulum, si clericus aduersus, non loquitur in delictis. vel sufficit sic statutum esse. ff. qui & a quibus. l. prospexit. § j. Inno. Item secundum Hostiē. potuit esse motiuum vt auferatur scandalum de præscrip. c. ij. Ad id quod dixi de. c. si clericus aduersus. Dicit Nouella assertiuè, quod si ecclesia Metropolitana non haberet, vel esset ipsa eadem Metropolis non habens priuatam recurrendum esset ad arbitros: quia quod dicitur. c. si clericus. nō haberet locum, cum de crimine agitur: intelligitur cum agitur criminaliter. non autem cum de crimine aliter agitur: vt dicitur hic. & remittit ad notata sua in integrum resti. causa. ¶ Vnde hic velle videtur, Hosti. quòd tunc recurritur ad Metropolitanum hic, cum Episcopus non eligit arbitrium Iudiciorum quasi illud primum: & illo cessante, istud secundum Sed puto magis, ꝙ simpliciter competit Archiepisco. iurisdictio in hoc casu: cum textus noster indistinctè loquatur. Et ita communiter intelli-8 gitur per omnes. ¶ † Occasione vero eorum, quæ scripsi in quarta & quinta oppositionibus, subiaceo hic questionem Oldra. xcviij. secundum librum meum: qua quæritur, vtrum conuentus hospitalis sancti Iohannis Hierosolimitani, de iure possit deponere magistrum illius hospitalis & ordinis. Et est supponendum in primis, ꝙ in regula prædicti hospitalis cauetur ꝙ conuētus de omnibus causis pertinentibus ad res vel ad personas, possit reddere verū iudicium in suis capitulis, vel congregationibus eorundem Item ex statutis & consuetudinibus eorū habetur, ꝙ magister debet iurare statuta & consuetudines. & regulam conuentus. Item, ꝙ de liberata & ordinata per conuentum inuiolabiliter obseruabit. Item, supponitur in facto, ꝙ in pluribus capitulis conuentus taxauit potestatem magistri circa familiam & expensas, ita ꝙ non erat sibi licitum excedere, nisi de voluntate cōuentus. Quique conuentus potest augere, seu diminuere potestatem magistri pro vt sibi videtur expedire. & præceptum magistri factum contra ius reuocare & corrigere, ac de consuetudine delinquētem punire, & pœnam iuxta qualitatē delicti imponere. Ac inter magistrum & cōquerentē de magistro ius facere. Quique magister non potest recedere à conuentu sine licentia ipsius petita & recepta. Et quod contingit in quibusdam magistris sine prædicta licentia recedentibus, ꝙ citati per conuētum. ī. certum terminum eis præfixum sub pœna priuationis, seu depositionis obediuerunt. Et quidam magister dubitans de priuatione sui propter commissa renunciauit officio in manibus conuentus, &. Conuentus alium elegit: & fuit electio Canonica reputata. Item indistinctè, ꝙ quicquid facit cōuentus, vel maior pars, illud debet obseruari per omnes, etiā per magistrum. Et ꝙ magister non habet quo ad vocem pl⁹ de prærogatiua in capitulo, vel in mensa, quam alter frater. Et ordinat, seu disponit de negocijs sub nomine conuentus. & ꝙ conuentus habet iurisdictionem in magistrum, sicut in quemlibet alium fratrem., & ꝙ magister debet seruare statuta & ordinamenta conuentus. Et in pluribus vocatur custos & seruus pauperum. Et ex sola electione conuentus consequitur confirmationem & administrationem. Et ꝙ commissa in ordine per vnum fratrem autho. conuentus puniuntur & parantur, & ꝙ inuito & contradicente magistro maior pars conuētus potest ordinare, seu disponere. & magister tenet obseruare, Et ꝙ si magister accusetur, vel accuset fratres, conuentus facit sicut sibi expedire videtur. Nec potest magister fratres magistros domorum ordinis absque licentia conuentus vel maioris partis. & quòd si magister, vel aliquis baillíuus in officio præcipiat alicui fratri, quod sibi non videtur faciendum: & ille frater nō tenebitur ibi obedire: Imo expectabit iudicium conuentus, & illud obseruabit. Quique in plurib⁹ Capitulis generalibus cōuentus ordinauit & disponit circa officium magistri & suam familiam, & quòd cum solus magister bullaret literas, quæ mittebantur, conuentus, istud reuocauit & ordinauit, ꝙ etiam de Bulla conuentus bullarent. ¶ Præmissa tamen non assero, nisi in quantum reperio illa ꝑ Oldra. asserta, & præsumo, ꝙ causam super hoc inter magistrum & conuentum apud sedem Apostolicam & lis tunc pendebat, & ꝙ de præmisis materijs pro parte conuentus fuerat articulatum in causa. & ꝙ ad effectum discutiendi vtrum dictæ materiæ essent pertinentes. Ipse Oldra quæsiuit, an illis suppositis pro bonis sine præiudicio partis cōuentus talis possit deponere huiusmodi magistrum. Et ꝙ possit deponere, probat Oldra. Et primò per id quod continetur in regula, videlicet ꝙ conuentus de omnibus causis, &c. quia ista verba latè patent, & omne iudicium optimi tamen personis talibus comprehendunt: vt. ff. de stat. ho. l. j. & de vari. & extra cogni l. cognitionum. Et quia nulla fit distinctio personarū sub tali effuso sermone, & magni & parui, ac etiam ipse magister comprehenduntur. inst. de iure naturali § plebiscitum ff. de his, qui no. infa. l. ij. in prin. vbi appel. exercitus cōtinet dux & oīs ille, qui pēst. Sic. ff. de ver. sig. l. fami. de test tu. l. tutor incert. § j. C. de dig l. ius senatorū. li. xij. ī. de ver. signi. cū clerici. Cessat ergo distinct. hoīs, vbi non est distinctio legis: vt. ff. de lega. præstan. l. j. § & generaliter. de offi. præ. l. iij. ar. ī. de coniugio leprosoru. c. quoniam. ¶ Et confirmat per id quod sequitur ad res & ad ꝑsonas. Ex quo infert, ꝙ cōuentus potest reddere iudicium de omni re & persona. Modo quicquid est in magistro, vt magister est: aut est res puta magisterium, aut est persona: vt pote Titius ergo conuentus potest

facere separationem talis rei à tali persona. Sic dicimus quod actio mixta non facit membrum distinctũ, sed est realis quando competit pro rebus: & personalis, quando competit cõtra personam. Notat Accur. institu. de ac. §. j. & §. quędam. ar. C. de accu. qui de crimine, & de repudi. heredi. l. vltim. & ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. l. patre furioso in fi. Nec obstat, quod inferior non potest priuare superiorem. ĩ. ti. ij. cum inferior, & quod scripsi. s. in. v. q. quia totus cõuent⁹ penes quẽ est potestas totius ordinis, superior est magistro: sicut apparet ex multis actibus super descriptis & de quibus infra dicetur, vnde interdum capitulum iudicat de decano, & ipsum corrigit & punit: quia iurisdictio eo casu est penes capitulũ, quod est maius quolibet de Capitulo etiã maiore quolibet singulari. Et pro hoc inducit notata hîc per Inn. quę scripsit supra in quarta oppositione & etiam notata per Bern. In glo. quarta & quod notauit ipse Inno. ĩ. de pręben. cũ non ignores. ¶ Item inducit ꝙ pares curię iudicant de causis domini: quia quantum ad hoc sui superiores sunt vt. x. coll. de cau. fe. apud pa. cu. terminan. c. j. & de. l. Conrardi. circa principiũ. & de prohib. feud. alienatione per Fredericum § præterea. ij. ¶ Secundò principaliter hoc inducit sic. Circa quod dicit attendendum esse, ꝙ quicquid habet magistrum in ordine, nõ habet per viam trãslatę potestatis in ipsum, & ablatæ à conuentu: sed per viam nudi ministerij & simplicis commissionis, iure penes etiam ex origine & regula dictę religionis apparet, vt attestatur Richar. de sancto victore in quodã libello. Sic etiam aliâs aliquando causa est penes vnum, & exercicium penes alium: vt infra: vt eodem inter cœtera. & ius vtendi fruendi penes vnum, & commoditas penes alium. ff. de iu. po. l. si vsufruct. solu. matri. l. vsufructu. Sic iurisdictio & potestas penes vnum, & vsus penes aliũ. ff. de offi. eius, cui mãdata est iurisdictio. l. j. circa finem. & de iur. omni. iudi. l. solet. Notatur. ĩ. de decim. quamuis. Et ex hoc infert, ꝙ potest reuocari per conuentum. argu. ĩ. de stat. mon. c. ij. & c. cum ad monasterium § tales. & de confirma. vti. c. porrecta. ¶ Item, ꝙ nudum ministerium sibi videatur esse concessum: deduxit pro eo, quia sine superioris confirmatione, vel alio, ꝙ loco cõfirmationis habeatur, administrat quod non posset secundũ eum, si verum titulum haberet: quia talem administrationẽ intitulatam qualis cunque persona ecclesiastica sit etiam si sit simplex Canonicus, non adipiscitur sine confirmatione, vel aliquo, quod loco confirmationis habeatur secundum eum Inducit Inno. Hosti. & Compost. s. de elect. li. vj. ¶ Nec obs. ꝙ consuetudo dat iurisdictionem. C. de cõsul. & nõ spa. l. j. li. xij. quia talis consuetudo esset de iure reprobata. de con. cum venerabilis. Inducit notata Inno. & Compos. & si de iure reprobata est, non est verisimile, ꝙ ecclesia Romana eam tolerasset tanto tempore. Ideò sola ratio est, quia habet nudam administrationem non intitulatam. Item, ꝙ habeat nudum ministerium denotat nomen custodis, quo se appellant, & ꝑ sedem Apostolicam appellatur. ar. ff. de inst. l. si pupillus. ibi: cum magis sit loco custodis, &c. Et not. magister, quod etiã sonat nudum ministerium & quandam maiorem solicitudinem in agendis: vt. ff. de ver. signi. l. quibus pręci. Facit, quia ex nomine colligimus, quod eius importat oficium. C. de offi pręfect. vrb. l. j. ff de offi. quæst. l. j. de adulte. inter liber. § j. Facit, quia sumitur custos in iure, pro eo qui nudum habet ministerium sine aliqua dignitate: vt legitur & notatur. s. de offi. cu. c. j. ¶ Et ex his infertur secundum eum conclusio manifesta: vt cum à solo conuentu, & à nullo alio ei cura hominum iniunguntur, inde ea fiat curę priuatio: vt in authen. de defen. ciui. § audient. Et sicut de renuncia. dic. ff. de ori. iur. l. ij. § sed cum placuisset. Iuncto eo. quod no. ff. de offi. pręsi. l. legatus. & s. de renũ. adĩmonet. Facit ꝙ populus ante translatam. &c. expulit Reges, quod non reperitur fuisse reprobatum: vt dicta. l. ij. § exactis. Nec est de esse collegij habere Pręlatum superiorem immediatum. Nec hoc dicitur. ff. quodcuiusque vniue. no. l. j. vbi ponuntur essentialia vniuersitatis. Et sic no. Inno. in dicto, c. cum non ignores. Inducit etiam nota. Inno. de iur. patro. postulasti. & de excessib. prælato. dilectus. Nec sunt sine capite: quia pro superiore habent non exempti ordinarium, & exempti Papam. ¶ Tertio principaliter hoc probatur: quia si &c. hoc, quia magister esset superior. Sed contrarium probat, quia nullus inferior superiori legem imponit. argument. l. nam magistrat. ff. de arbit. l. ille à quo § tempestiuum. ad Trebelli. & c. cum inferior. alleg. Et quia Isa. x. c. dicitur. Nunquid gloriabitur securis contra eum, qui scindit in ea, &c. & xx. distinctione inferior. Nec valet contraria consuetudo, vt hîc no. Inno. & Hosti. & scripsi. s. in quinta oppositione. & ĩ. de appel. cum dilectis. Sed patet ex suppositis, quòd magister tenetur iurare & seruare statuta conuentus, ex qua submissione inferior iudicat superiorem. ff. de iu. om. iudi. l. est receptum. xj. q. j. peruenit. ¶ Quartò principaliter hoc deducit, quia supra in fo. supponitur, quòd conuentus potest augere & minime potestatem magistri, prout sibi videtur expedire. Modo dicunt leges, quòd qui potest totum tollere, potest minuere. ff. de pact. l. iurisgen. § adeò. de in litẽ iuran. l. videamus § iurare. Et econtra, si hæc materia requirat piteratas enim munitiones commutationes constat sępe ad nihilum deuenire. Et huic est quòd sub verbo minus, continetur & nil. ff. de fide instrumen. l. admissi. & de tribu. l. illud § minus. ff. de ĩpen. in re. do. fac. l. quod dicitur. & de iur. do. l. si is § fi. Et hoc innuit verba, prout sibi videbitur expedire: quæ verba latam habent significationem: vt videbitur. i. videri poterit. ff. de statu. li. l. Labeo. seu videri debet. ff. de fideicõmis. li. l. Thays § soror. Facit, quia quæ ratiõe de vnius partis diminutione, eadem & de alia. Ergo de omni potest intelligi ar. ff. de le. iij. l. vxori. circa principium & de vin. tri. & ole. l. vetus. & l. se. & de verbo. obliga. l. eum, quę, Cal. Facit regula Logicorum, quòd quando ex opposito consequentis, antecedens probatur. C. vnde legi. l. penult. de in inte. re. l. vlti. & in glo. Gar. Modo oppositum consequen. videtur esse, non potest tollere. ergo nõ põt minuere. Et idẽ dicitur de pœna dãnatorũ, ꝙ sicut potẽtia creata illam pœnã nõ põt tollere: sic nec minuere: qa sic finaliter posset ad annullationem deueniri. Nec ob. ꝙ pater in præiudiciũ filiorũ: & debitor in preiudiciũ creditorũ, pater patrimoniũ possit suũ minuere, sed nõ in totũ tollere, &c. Nã ibi potestas minuẽdi est limitata à iure Sec⁹ enim limitatione cessãte: vt cũ filij sunt ingrati. no. C. de inof. do. l. j. & l. qui totas. & ff. de iur. do. l. si is § qđ dicitur. ar. opti. ff. de re. eorũ. l. magis § nõ passim. & ꝙ no. insti. quibus ali. nõ li. § Itẽ lex Iul. ff. fa. ff. de capi. di. l. fi. ĩ. de accu. qualiter Ibi dũ dicit diminutionẽ capitis. i. degradationẽ. &c. Et hoc maximè, qa potestas ista de cuius diminutiõe ꝑ cõuentũ fienda agitur, à cõuentu depẽdet originaliter. ar. ff. de neg. gest. l. diuor. de priui. cre. l. ij. de iud. l. iudi. solu. Quinto princip. ꝙ cõuent⁹. s. magr̃m habeat ius superioritatis? vt sic priuare possit. ꝓbat Old. qa superiorũ ꝓpriẽ est acta ꝑ inferiorẽ corrigere Patet in mat. appel. ff. de appel. l. j. in prin. de min. l. pfectio. Nõ ecõtra, vt. d. l. j. § si quis in appel. & in authẽ. de appell. & inter q̃ tẽpora § illud, videlicet, col. iiij. ff. de mino. aut. Modo cõuent⁹ excessus magri corrigit: vt patet in facto suppo. Et eãdem superioritatẽ denotãt iteratę citationes factę ꝑ cõuentũ de magr̃is se absẽtib⁹ cũ cõminatione, &c. qa cõminatio nõ ꝓcedit, nisi ab eo, q habet potestatẽ infligendi pœnã cõminatã. ff. de custo. & exhi. re. l. si qs esset. de iur. pa. l. j. ij respõ. de offi pf. vrb. l. j. § sem. ꝓnius. Et facit qđ dictũ est in facto de renũ. in manibus cõuent⁹: qa nõ põt fieri, nisi in manib⁹ superioris vt dictũ est: vt. c. admonet alle. & nõ cuiuslibet superioris: sed talis, q habeat potestatẽ remouẽdi de trãslat. c. inter no. Inno. de cle. nõ resi. qual. & qđ no. in. l. lega. alle. Sextò princip. hoc idẽ ꝓbat sic: qa q̃ iudicat de alio cõtentiosè superior est eo. ff. de iur. om. iu. l. vlt. & l. est receptũ. de tu. & cu. da. ab his. l. j. in fi. & l. ius dãd. vl. respõ. C. q̃. da. cu. po. l. neq̃. ar. c. inferior. Sed cõuentus facit ius de magr̃o fratre aliquo conquerẽte vt patet in facto supposito. Facit, qa magr̃ nõ potest de cõuentu recedere, nisi petita licẽ. & obtẽta. Mõ licẽ. dare ꝓpriẽ superioris est: vt ff. de mi. te. l. offi. ij. res. C. de cõmeat. l. j. de decur. l. si quis. li. x.

Septimò

¶ Septimò inducit casum secundum intellectum Gof. de ap pel. tua nos. vbi no. Hosti. de hac quæstio. Nec obst. ar. respicientia amotionẽ secularium prælatorũ: quia regulares facilius amouentur. Ideò consuetudo amotionis leuior, in eis facilius inducitur, & inducta seruatur. de appel. cum spetia. in fi. de accus. qualiter. in fi. de simon. per tuas. Et præsertim in hospitalibus, vbi magistri propriè mariti non sunt, & titulũ non habent: sed nudam administrationem, & temporalium dumtaxat, non spiritualium: quia cum sint laici illa in eis cadere non possunt. s̃. de electi. sacro. & c. Massana. ĩ. de prescr. causam. quæ. Nec per eorum mortem, vel depositionem inducitur vacatio, quia non est priuatio, vbi non præcessit habitus. ff. de verb. obli. l. de cen. de con. & de. l. Titio, Nec constitutio. c. cupien. in eis locum habet, vt not. de magistro templi & hospitalis per Garci. & alios in. c alle. ¶ Ex quo patet sol. ad omnia argumenta. quæ possunt induci de habentibus spiritualem iurisdictionẽ, seu prælaturã: quia spiritualia, &c. vt dicto. c. inter corporalia. in princi. Item ex prædictis consinaliter. ꝙ ad talis magistri, imo magis custodis & administratoris simplicis secularis & laici ordinationibus & statutis conuentus ex toto supponenti depositionem, extenditur potestas conoentus coeteris concurrentibus secundũ Coll. circa quæ de presenti nihil addo. Sed si quid occurrerit dicam in. c. tua nos. alleg.

9 ¶ SECVNDO principaliter accedo ad aliquas quæstio. Collect. qui querit primo in principio decretalis. vtrum inferiores Episcopis cognitionem causarum criminalium præscribere possint? & Hosti. dicit, ꝙ nõ in grauibus criminibus. Quod placet Collecta. vide Hosti. de præscrip. cũ olim. & de offi. Archi dilecto. Et verum, si agatur ad degradationem, aliàs secus. Hoc enim solum ad Episcopum spectat. xv. q vij. felix. & c. final autem. de poen. degradatio. li vj. Aliàs crederet præscribi posse per inferiorẽ: vt hîc. § excessus. & in eo quod legitur & notatur in. c. dilecto. & c. cum contingat. allegatis. & de priuile. accedentibus. Et in hoc concordat Ligna. dicẽs ꝙ inferior ꝑlatus præscribit omnia principaliora iura, quorũ capax est. Et per cõsequens omnia crimina præter poenam degradationis Episcopalem ordinem requirẽte. ĩ. de præscr. audins. & c. veniens.

¶ SECVNDO quærit, an officialis, vel vicarius Episcopi de criminibus possit inquirere, licet non punire: de quo dixi de offi. vica. licet. li. vj. in prima oppositione.

10 ¶ † TERTIO quærit, vtrum iurisdictio de iure cõmuni ad Episcopum solum spectat. vide manere in hoc ꝙ sic. ar. de iud. at si clerici. de. c. cum non ab homine. quę etiam in criminalibus loquitur. Sed vidẽtur contra. xv. q. vij. Episco. de exces. præl. c. j. Distinguit Col. quia aut in criminalib⁹ aut in ciuilib⁹ de criminalib⁹ expeditũ est, ꝙ spectet ad Episc. cum consilio capit. de consue. non est li. vj. Sed de ciuilibus dubitatur. & videtur idem per. c. quanto. & c. nouit. de his quæ fiunt à prælato. per quæ Archidi. xviij. di. Episcopus dicit, ꝙ nihil aut modicum debet facere Episcopus sine consensu capituli sui. Sed videtur contrarium per. c. non est. allegatum à cõtrario. & per. c. sanè. & c. si quis. & c. cum contingat. & c. si diligenti. de fo. competen. & c. inolata. & c. placuit. xj. q. j. mm in finitis. Sed Collect. magis inclinat ad primam partem, per dictum. c. non est. & inducit notata Host. in summa de his quę fiunt à prælato, c. j. & Bernar. e. ti. c. cum vos. & Ioan. xxj. di. submittitur vbi indistinctè notatur, quòd in cognitione causarum debet interuenire consilium capituli, Idem tenet Lign. in ciuilibus: quia si consuetudo potest inducere contrarium: vt. c. non est ergo. hoc est de iure communi. ar. ff. de legibus, ius singulare. Sed posteà idem Ligna dicit. quod quia dictũ c. non est, loquitur in criminalibus dat intelligere, quòd episcopus in cuilibet per se solus procedere potest dicam de hoc in dicto. c. non est. & in dicto. c. nouit.

11 ¶ † QVARTO quærit Collect. Nunquid contra Abbates & prælatos alios potest Episcopus procedere ad depositionem sine consensu Capituli? dicit, quod non, notat Inno. de excessi. prælatorum. c. j.

¶ QVINTO quærit, Nunquid valet consuetudo in contrarium. Sed de hoc tangitur in. c. non est & de hoc ibi dicã.

¶ SEXTO quærit an cum cessatur contra alium quam Episcopum de cõsuetudine, oportet causam esse notoriam. Collect. dicit quod non: vt. c. si canonici & c. quamuis. & intelligit Inno. hoc vbi contra Episcopum cessaret.

¶ SEPTIMO quærit ibi delegatus. nunquid tenetur seruare iura delegatorum in subdelegationibus faciendis quo ad loca & personas. Ioan. Andre. tangit infra eod. vt litigan. & ibi dicam.

¶ OCTAVO quærit, nunquid celebrans in ecclesia, in qua est cessatio, est irregularis, sed quia tangitur plenissimè in c. si canonici. ibi dicam.

¶ NONO quærit, qualiter quis potest esse Iudex in causa propria? & recitat dicta Cyn. quæ recitantur per Nouellã. ĩ. de cleri. male. c. j. ideò ibi dicam.

¶ DECIMO quærit, Vtrum valet consuetudo: ꝙ quis sit Iudex in causa, sed dicam in dicto. c. j.

¶ Supple Glosas. ¶ In glo. prima ibi: ¶ *Pro Prælatis.* melius diceret contra prælatos. Et ibi: *du entem.* Actu. xx. ¶ In glos. *vel per decanum.* ibi: *consueuerunt.* Quod intelligit Hosti. quando agitur de correctione excessuum plana & simplici, & nõ de grauibus criminibus. ar. ff. de poenis. l respiciendum. § furta. C. de his, qui ad ecclesi. confugi. l. fi. § fi. Si enim ageretur ad degradationem consuetudo hanc potestatem non daret talibus, vt legitur & notatur in c. cum contingat. alle. maximè cum electus, quamuis confirmatus talia per se expedire non possit. Quod dic, vt legitur & notatur. s̃. de electio. transmissam. § fi. de offici. Archidiaco. dilecto. Nec obstat. ĩ. c. dilectus § fi. vt ibi notatur. dicam in. c. non est. de consue. lib. vj. & c. nouit. & c. quanto. De his, quę fiunt à prælato, allegatis. prout remiseram supra. ¶ Et ibi: *quem inquiritur.* de hoc. xv q. vij. Episcopus. & ibi: *quia propter.* & hoc dicimus generaliter in hijs quæ ad collegia vel corpora spectant. xij. quæstion. ij. c. Episcopus. § qui manumittitur. ff. quod cuiusque vniuersitati, nomine. l. sicut. § j. Goffre. ¶ Et propter difficultatem & timorem discordiæ aliquorum absentium, quam fortè allegabat corrigendus: consulit Hosti. quòd totum capitulũ cõmittat hanc potestatem vni: vel forte pluribus ex se. Et bonũ est clausulam ponere: quòd si non omnis, &c. Inducit pro simili. ff. de orig. iur. l. ij. § deinde, quia difficile. & sequẽ. Et ibi: *postulastis.* & infra de præben. cum in ecclesia. lib. vj. ¶ Et ibi: *ad ipsum Episcopum.* Sed nonne Episcopus tenetur causam delegare, quando vocem habet in Capitulo, vt Canonicus, & ad ipsum est à capitulo appellatũ? ita videtur, vt. ff. de iur. om. iudi. l. prætor. Dicit Inno. ꝙ illud accidit, quia cõsulẽs suam voluntatem propalauit: vnde suspectus haberetur, si iudicaret. Sed secus in negligente, qui voluntatem suam non manifestauit, hîc. Nec potest Episcopus se de negligentia excusare: qa ipse solus conuocare: potest omnes Canonicos absentes. & si nõ venerit ipse cũ ꝑsentib⁹, si qui sunt: vel solus, si nullus venerit circa finẽ eligere, scd̃m eũ, ꝙ ꝑseq̃re lati⁹ scd̃m eũ, vt dixi circa. iiij. opp. ¶ Et ibi: *hoc faceret.* nisi circa hoc præscripserit de consue. c. ij. li. vj. ¶ Et ibi: *corrigendi.* vnde dicit Gof. ꝙ Canonici tunc erãt cum Episcopo consulentes, non coniudicantes. In glo. v. ibi: *credo.* de hoc dixi in quarta oppositione. ¶ In glo. penul. ibi: *datus.* bene facit. ij. q vj. anteriorum. § illo videlicet ad finem. ¶ Et ibi: *personam Episcopi.* tex. dicit maximè in contemptum Episcopi. ¶ Et ibi: *de occidendis.* de hoc infra de cle. mal. c. j. Et in fi. facit. ĩ. c. quãuis. & c. si canonici allegatis.

¶ CAP. XIIII.

QVoniã in plerisque. ¶ Casus. Ciuitas habẽs populum diuersæ linguæ, non propter hoc habebit plures Episcopos: sed Episcopus scd̃m varietatẽ linguarũ viros idoneos, q offíciãt & celebrẽt ac sacramẽta eccl. ministrẽt poterit & si vrgẽs sit necess. statu. Epm vni⁹ loci sibi vica. Et sunt. iiij. ptes. ij. ibi:

prohibemus. Tertia ibi: *sed si*. Quarta ibi: *vnde si quis*. ¶ Expone literam, *ver. sque*. vt sunt græci & latini, qui inter nos habitant. Inno. ¶ *Linguarum*. vt græci & latini. de tempor. ordi. cũ secũdũ. vel Armenij, & his similes, vel citra & vltramontani: vt fertur in dioecesi Veronensi & Tridentina, & simile. ĩ. de deci. in aliquibus. ¶ *Varios*. hęc varietas nil obest saluti credẽtium. Idem. xij dist. c. scit sancta. *Ritus*. quo ad sacrũ: *mores*. quo ad alia. ¶ *Prouideant*. suis expen. ĩ. c prox. in auth. Vt nulli iudi. § nulli. in authẽ. de man. prin. § illud tñ. Secus tamen in delegatis Papæ. ĩ. de prescri. accedẽtes. vel vt not. ĩ. c. proxi. Nam legatis soli Episcopi prouidere non tenentur: imo cum aliis clericis. Inno. Est ergo hîc casus quo non solũ licet, sed etiam necesse est habere vicarium. Sunt alij, quib⁹ licet: de quibus remittit Hosti. de prę. extir. § qui verò. ¶ *Idoneos*. de resc. cum adeo. de elect. causam. ¶ *Instruendo*. Sic ĩ. de elec. cum in cunctis. de stat. mo. cum ad monasterium. Hosti pontifices. xxx. di. c ij. Nec obstat de Venetis: quia Patriarcha Gradens. vt ibi nota. ¶ *Sed si propter*. repetit quod dixerat in pri. respõ. vt aliquid addat. ¶ *Necessitas*. quæ legi nõ subiacet. ĩ. de re. iuris. quod nõ est. ¶ *Præsulem*. & prelatum, siue rectorem: non tamen Episcopum. Est enim presulis nomen generale, sicut & præsidis. ff. de offi. præsi. l. j. Et prepositi. ĩ. de verbo. signif. quãuis. Hostiẽ. & Abb. intelligũt de presule Episcopo: quia alias nõ posset ordines celebrare: nõ tamẽ erit illius loci Episcopus: sed Episcopi vicarius: vt dicitur hîc. Si ergo parrochiani Greci, habebit Episcopum Græcum vicariũ vt in pri. respon. Et quia per hoc nõ erat prouisum cura pontificalia. Hîc prouidet, ꝙ habebit vicariũ Episcopũ propter illa illis exhibenda. Et putat Hosti. quòd etiam iste Episcopus etiam extra quatuor tẽpora poterit ordines cõferre: quia iste ritus non est apud Grecos, reprobatur expresse. De quo remittit de temp. ord post trãslationẽ. ¶ *Conformem*. cõformare quis se debet moribus illorum, cũ quibus viuit xlj. dis. quisquis. Et capacitati eorum, quos doces. viij. q. j oportet. Et intelligẽtiæ illorum, quibus prædicat. xliij di. sit rector. Gof. & ꝓuinciales sibi magnum reputant. si suę consuetudines seruentur cõmendentur. ff. de offi. proconsu. si in aliquem. Hostien. ¶ *Obediens*. remittit Hosti. de tempo. ordi. ad aures. ¶ Ingesserit ad huiusmodi vicariam assumendam, sine volũtate Episcopi Gof ¶ *Deponendum*. crescente cõtumacia Simile de iudi. qđ non ab homine. Hosti. ¶ Querit collect. vtrum idem in parrochiali ecclesia, videlicet, quòd etiã ex dispensatione Episcopi duo sacerdotes habere nõ possint: Hosti. in summa de præb. § quis possit. circa finem & in summa de præbẽ. § fi. ver aliud tenet, ꝙ sic Sed Inno. ĩ. de prebẽn. cum nõ ignores. tenet cõtrarium. Cuius opinio seruatur in pluribus partibus, secũdũ Collect. quod ibi examinabitur. ¶ Sup. glo. In glos. prima in fi. ad quod facit, quod ibi notatur. In glo. ij. ibi: *a dispẽsatione*. ĩ. de parro. c. j. ¶ Et in fine. & ibi notatur, quid iuris de iurisdictione, an habeat etiã insolidum: & quid si ferant contrarias sententias. Et quid si vnus soluit, quod alter ligat? Sed nullo modo possunt esse duo Apostoli. vt etiã ibi notatur. In glo. *dispensatione*. ibi: *off. cij*. Cuius ratione debet esse sub dioecesano. Secus, si alias vocaretur ad supplendum defectũ suum. vij. q. j. pontifices Innoc. In glo. *& tamen*. ibi: *ordinarium*. inter illos, qui sunt suę linguæ. Host. In gl. *vltima*. ibi: *ad falsariorum*. Et in alijs, quę notantur. ĩ. de hęre. ad abolendã. in glo. trib⁹ eñ. Et in fi. dicit Archi. ĩ decre. vt offi. de hęre. li. vj. ꝙ hîc deficit talis aditio. Ista oĩa loquũtur in ordinario. Nã sec⁹ est in delega. qui nõ potest inuocare brachiũ seculare. Sed Nouell. nõ credit, ꝙ fuerit verbũ Ber. Pro eo. q a nõ meminit se in originali. lib. vj. prout ibi recitatur per Ioan. in glo. ij. in fine.

¶ *CAP. XV.*

INter cœtera. ¶ Cas. In Cathedralibus & collegiatis ecclesijs, Instituendi sunt viri idonei: quibus cum expedient, Episcopus committere possit visitationes, prædicationes & confessionũ auditiones. ¶ In prima exordium & in secunda cõstitutio ibi: *vnde cum*. Et in tertia poena ibi: *si quis autem*. ¶ Expone literã ¶ *Pabulum*. ĩ. de sepul c. j. ¶ *Necessarium*. quomodo vigente predicatiões, vigent virtutes, quæ interirent illa cessante. [illegible] de pulchre per Hieroni. super Gal. l. vj. ¶ *Sicut corpus*. quasi dicat, sicut homo consistit ex corpore & anima. ĩ. de cele. mi. in quadam. Quorum quodlibet sustentatione eget, & panẽ suum habet pro cibo, si caret, famem patitur & sitim. viij. q. j. audacter. Gof ¶ *Non in solo*. Ioan. viij. c. Mathe. iiij in prin, & Lucæ. iiij. in prin. *verbo*. vnde non minus reus est qui verbum dei negli. & c. j. q. j. interro. ¶ *Inualitudines*. quæ excusant à cõtumacia. ĩ. de procu. querelam. ¶ *Ne dicamus*. color rethoricus. Sic de rerun. c. nisi § verum. de maio. & obe. solite. scilicet. § pe. *tolerandum*. ĩ. de ætat. & qualit. c. vlti. ¶ *Opere & sermone*. de stat. mon. cum ad monasterium. ver. priores Et inde iunguntur hæc duo in prælato. xl. distinct multi Hostiẽ. ¶ *Vice ipsorum*. cõmittitur ergo predicationis officium. Nec obstat. ĩ titulo. secundo. c. fi. quia vt ibi dixi, ibi cum compe. Iure delegationis hoc quando iure ordinario. Gofre. Inno. & Hostien. ¶ *Solente*. quadragesima distincti. in noua. ¶ *Verbo*. prædicationis. ¶ *Exemplo*. bonæ vitæ. Nam secundũ Gregorium prædicatio eius contemnitur. cuius vita despicitur. Et peccatori dicit deus. quare tu, &c. iij. q. vij. c. infamis § tu, in fi. ¶ *Subministrent*. hoc intellige, vt dicitur infra eodem Episcopus. libro sexto. per quam terminantur hic notata ꝑ Inno. & Hosti. vt ibi notatur in glo. & sic de quibus Nouel. Et remittit Hosti. ad notata sua in summa de offi. Archi § qđ sit eius officium ver. quæritur, an contra. ¶ *Ab incepto*. quia nobis est cordi omnia cœpta ad effectum perducere Quod dic vt not. de renunti. c. j ad fi. cum suis concor. ad fi. Hostiẽ. ¶ *Vnde*. i. vt taliũ copia possit haberi. Et est simile de magis. ꝑ per specu. ¶ *Præcipimus*. per hoc verbũ cũ sine intellectu, elicit, ꝙ negligen. cõstituti sunt in mortali. Et optat Host. ꝙ miseri cors de⁹ miseri agat ĩ his & ĩ alijs multis laq ipositis ꝓ huma. statu cũ tñ etiã nõ dẽat inijci laq. xxvij q. j. c. j. *Conuentualibus*. secularib⁹. Pe. & Ab. Monachis eñ non competunt officia, quæ sequũt: xvj. q. j. adijcim⁹. &. c. Iuxta AEgid ¶ *Ordinarij*. dicit Hosti. ꝙ si hîc ad quos pertinet. ĩ. terminũ cõgruũ per Epm sibi datum, hîc. neglexerint Eps hîc faciet Iure suo. cũ ad ipm spectet correctio peccatorum ar. ĩ. c. irrefragabili § excessus. x. q. j. regenda Et horũ negligentia etiam suppleret Archiepi ar. c. q̃to. & de cõcess. prębẽ. c. ij. & de elec. ne ꝓ defectu. & remittit ad notata sua. c. ti. ad ecclesia Dicit demum ꝙ hodie paraclitus prouidet per ordines prædicatorum & minorũ. licet nõ omnes recipiant verbũ istud. de excess. prælatorum. ¶ Et dicit ꝙ si abstinent à Iuribus parochialibus, & eis ꝓuideretur in necessarijs, omnia rectè procederẽt. & tenentes. s. ad ministrationes satis possunt per Papã liberari ab huiusmodi precepti periculo. Et fa. qđ. no. ĩ. c. proxi. in principio. ¶ *Cooperatores*. cõtrarium. Faciũt Epi nři tẽporis, qui ędifficat parietes & col. subtrahunt. xij. q. ij. c. gloria. Et qui offerũt animalia, in doctos loco doctorũ ordinãt, & magros faciunt, qui vix possunt dici discipuli. xl. di. c. vlt. Gof. *Confessionibus*. Simile de offi. archipresby officium. ¶ *Neglexerit*. dicit. Hosti. ꝙ tal. negligẽtia mortalis est in plato, ꝓpter quẽ oĩo remouendus est. De quo remittit ad notata sua de offi. custo. c j. de offi. Archidi. ea, quę. ¶ *Virorum*. arbitrię, ex quo certa non statuitur. ĩ. ti. ij. de causis. Pet. Notata verò hic per Col. dicit, dicam. ĩ. c. si. Episcopus alle.

¶ Supple glossas ¶ In glo. ij. infi. & c. pręcedẽti. & debet esse præsbyter. Nouel. ¶ Et in fi. Hosti. ꝙ Romanam ecclesiam excusat necessitas: quia nec de suo posset omnibus prouidere Item priuilegium de antiqua cõsuetudine. Iam obtentũ. dicit, quòd Episcopi etiam conantur hoc imitari. quod esse nõ debet: vt i decre. j. de tẽpor. ordi. di. & de re. Iudi. in causis. ¶ Dicit autem Nouella, quòd pluries clamauit in tantum quòd de hoc fuit sermo in consilio Vienen. quod optarem, quòd curia reciperet xx. redituum bñericorũ totius orbis, ad substẽta. Papæ & Cardi. ꝙ nil exigi posset, vel recipi ꝓ se uitijs Præla. quos ꝓmouet, exceptis taxatis salarijs laborum

uum, idest scriptorum, & similium. & prouideret legatis & nuncijs, quos mittitur de prædicta quota & abstineret ab exactione fructuum primi anni, & ab exactionibus decimarum & similibus: quę tunc pululabant. Sed subdit, quòd deliberauerunt tunc prælati in concilio: & fortè bene: quia tanta vrget insatiabilis cupiditas quòd si hoc fieret, & illud & illa perciperent. Dicta Hosti. hic per lege ad literam: quia recitaui ad modum Nouellæ decurtata.

§ SVMMARIVM.

1 Abbas pro capellis sibi subiectis, ne indebitis oneribus aggrauentur, an agere possit? Et quę actiones vius item nominentur nu. 2. Et quid si confessoria agat. quis est huius confessoriæ effectus? 3.

4 Actionum genera tria. Et quænam vnaquæque, & qualiter in his ferendis sit sententia nu. 5. & 6.

7 Prælati inferiores, quæ ipsis & Episcopis communia sunt, an tanquam Episcopi, et non sub ipsis exercere videantur?

8 Prælati inferiores, seu quiuis alij iura Episcopalia aduersus Episcopum per præscriptionem, vel priuilegium acquirere possunt nu. 8. Et quid si præsentantur iura, quæ quis in diœcesi, habet ex priuilegio, vel præscriptione nu. 9. Et quid vbi agitur de acquirenda iurisdictione, non possessoris exclusione, sed præscriptione nu. 10.

11 Episcopus sine capitulo, an moderatum auxilium implorare & remissius: Et quid inferioribus prælatis, vt illud exigere. Et an domini temporales ab subditis sint nu. 12.

§ CAP. XVI.

Conquerente. § Casus. Episcopus debet esse contentus in ecclesiadiœcesis suæ iuribus episcopalibus. Et quæ sint iura Episcopalia, declarat. In prima petitio & contestatio. In secunda sententia ibi: vos autem. § Expone literam: Non contentus. Vt inâ qui libet suis terminis contentus esset. de sepul. c. j. Et qui pauper tatem eligunt, non vsurparent iura parrochialia. de excess. prælati nimis: sed eis patientibus defectum Episcopi, & demû Christicolæ prouidentur. xciij. di. diaconi. lxxxvj. di. non satis & c. pace. & de hoc. §. c. proxi § fi. Hosti. § Debes. per hoc patet, quòd non agebatur negatoria: nec etiam confessoria agi poterat. cum ille dentur domino. Agebatur ergo iudicis officio, secundû Inno. & Abb § Specificatorum. Non obstat. C. vt nemo inoitus agere. & c. in rubro & in nigro: quia diffamabat Episcopus statim istius ecclesię: ideò compellitur, & c. vt C. de ingenu. manum. l. diffamari. §. qui filij sint legitimi, lator. de fide instru accepimus. Abb. § Quibusdam. Sed sûcta clausula generali, de procura ad agen. lib. vj. § Proposita. Nam secundum proposita & probata, & non secundum con scientiam iudicari debet. De quo. §. eo. c. ij. de eodem cum remissionibus quas ibi dedi. § Habeas. in hoc. ver. specificat ea, quę ad legem iurisdictionis pertinet. Hosti. qui inducit. §. de re iudi. cum inter vos. j. respô vbi aliqua ex his, & multa alia specificantur. § Obedium. per hoc recognoscit eum Iudicem. Et concordat. xxiij. di. quamquam. Et ad hanc tenentur, nedum clerici, sed etiam laici, quam uis magni principes: §. tit. j. omnis. Et potissimè clerici, de quo dic vt legitur & not. §. l. ij. c. ij. & de iureiurando. ego enim Hosti. Et sonat hoc ver bum, q mandatis Episcopi pareant, secundum Pe. & Abba. Hanc autem obedientiam alij, quam Episcopi habere possunt vt Archidiaconi & Archipresbyteri: vt de offi. Archipresb. c. j. & c. ij. Et de iuribus, quæ sequitur: puta, visitatione. de offi. Archi. mandamus. Institutione, §. ti. ij. super eo. Censura ecclesiastica de electioni. dudum. ij. § tandem & quod notatur de offi. Archidia. cum satis. § Iurisdictione. de hoc notatur. §. c. cum ab ecclesiarum. § Subiectionem. ecclesiarum in spiritualibus xvj. q. j. c. ij. Inno. Recognoscit eum dominû & de hoc iure competit Episcopo super omnes existentes in ciuitate, vel diœcesi. Et ideò dicitur Episcopus talium ordinarius. xj. q. j. de persona. Nec prodest in talibus præscriptio. infra de persona ad audientiam Nec consuetudo: quia non esset rationabilis. §. de consuetu e. fi. E t breuiter nil potest obstare, nisi exemptionis priuilegium. §. e. c. duo Alias non exêptus arbitran. esset, sicut acephalus. xciij. di. nulla ratione Hostié. § Institutionem. sacerdotum. §. de ca. mona. c. j. Inno. § Et desti tutionem. authorizabilem. de quo. §. de offi. Archidiaco. cum satis. § Correctionem. scilicet, terminum. § Reformationem. scilicet morum. Et contra hæc non valet consuetudo, vel appellatio. §. e. irrefragabili. § Censuram i. q possit excommunicare. Inno. de verbo. sign. quærenti. § De iure. vel consuetudine. de exceptio. c. j. lib. vj. § Pœnitentias. de enormibus & vulgatis criminibus. xxvj. q. vj. c. fi. illud. & sequens respicit etiã laicos per quod not. q petendo iura episcopalia ab Abb. prosequi videor nedû ea, in qbus monasteriû mihi tenet. sed etiã ea ad quæ tenetur clerici & laici suarû capellarû. Ad idê de offici. Archidi. c. fi. de præscrip. auditis. Et est hoc ideò, quia Abb. hæc iura possidet, & in clericis & in laicis. Et si super his clerici, vel laici côueniûtur, nominabût dominû in iudicio: vt. §. ti. ij. c. inter. Inno. § Sacramentorum. sub isto côtinent ordo, ecclesiarû dedicatio, virginû côlecratio: & generaliter omnia sacraméta. Inno. § Recipienda sunt. Sicut ordo & confirmatio in frôte & large suméndo sacramentû. Idem de côse. eccl. alta. & vir. Et idê in dispensatione matrimonij. si de eo quæstio feratur. de côsan. c. j. Et secundû hoc ad prædicta restringit verbû omnê suprapositû, vel respicit illud omnem, oia certa sacramenta: quia ab Episcopo. vel à curato, vel à vicario Episcopi recipiéda sunt. Et dicit, q hij qui ab alio recipiût illa, si ne istius vel illius licentia, non sunt absoluti: qa sententia à nô suo iudice, & c. Nec valet côsuetudo côtraria: quia neminem eximit: cum sit cômunis: sed quemlibet admittit. vnij. distinc. côsuetudo. insti. de iurena § ex nô scripto. Talia tamen non sunt cômittenda, nisi diligéter examinato, & idoneo recepto. §. c. proxi. & de æta. & quali. e. penul. & de elect. nihil est. j. q. j. § ecce cum honoris. Et qa ex tali côsuetudine rûpere neru° ecclesiasticæ disciplinæ, côtra illud de côsue. cû inter vos. & qui irritat vicariû Episcopi, excômunicatus est ipso iure. §. e. quoniã. Et hęc vera quoad subditos allegantes de côsue. se posse eligere côfessorem. Si autê hic dicat, q alios alius, qua Abb. Decanus, Archidia. vel alios nô priuatus, sed cô stitut° in dignitate possit de côsuetudine ipsorû côfessiones audire, talis consuetudo excusat, quę etiã curã tribuit: vt not. de j ce nitê. omnis. j. respôso, super verbo, proprio. & in summa ipt° ti § cui Imperator. & quod notatur. §. de foro competen. cum contingat. § Cauere etiam sibi debent Abb. & clerici eccle. Cathedra. & quiuis alij, qui subsunt episcopis immediatê, ne ad ipsos recurrût pro côfessoribus eligendis: qa in hoc nô sunt priuilegiati nisi hi de quib°. §. de pœni. e. vlt. Quod etiã priuilegiû licet sit generale, nô extendit ad casus notatos de renitia. nisi cû pride § propter côscientiam. Faciunt nota. de offi lega. q. translationê. & c. nisi mortuis, qui hoc nô obseruauerût. nolo damnare, sed dei Iudicio relerüare. de côsecra. eccle. vel alta. c. aqua. Sic intelligûtur nota. in prædi § cui côficiendû. sub § cui Patriarcha. Hosti. Sup quo vide quod legitur & notatur. §. de pœni. c. si Episcopus § nul la quoque. li. vj. vbi & nô hic, propriè cadit ista materia. Et ideò ibi de hoc dicam. § Synodum. argu. q clerici tenentur ad synodum Inno. Qui spectare videtur ad legê iurisdi. licet an tiq notêt côtrariû. De hoc. §. ti. ij. q super Host. § Synodaticus. pro eo supponit, sed dicit synodaticû quia in synodo datur. §. de censi. olim. Inno. § Chatedraticum. qd datur p honore cathedræ. x. q. iij. placuit & recipit duos solidos a qualibet ecclesia nisi à monasterijs. x. q. iij. inter. Inno. Hoc tñ habet in gl. Ber. § Mortuariorum. i. p aiabus à mortuis relictorû illis capel. monaste. subiectis Epo. alijs nô. Hosti. dicã de testa. officij. § Visitationem. hoc est de lege iurisdict. Quod patet, quia monasteria visitat nisi sint exempta & omnia pia loca de quo de cê sib. Romana § j. Host. § Ad eas. ecclesias, vel Capellas. § Pensatis. ita, quòd à pauperibus nihil petat. j. quæstione secunda, placuit. decima quæsti iij. cauendum. Alij dicunt, quòd & à pauperibus est petenda: sed vt nimium grauentur, plures côgregabûtur in vnum. §. de censi. instantia. Goff. sed respôsio illa pôt loqui in procuratiôib° at in cathedraûco secus Inno.

¶ Sed hæc litera magis fouet vltimũ intellectũ: vt in glosis sequentibus Hosti. ¶ *Plus cæteris*. ad id tenentur. q̃d alię faciũt & notatur. j̃. e. c. in fi. & de censi. eo. & de offi. Archidia. c. fi. ¶ *Rationabiles*, concordantias de hoc vide. s̃. c. irrefragabili. §. cœterum. Exemplum ponit Hostien. vt si Episcopus fecit magnam emptionem. vel sub his grandes expensas eundo ad Papam vel Imperatorem: vel litigãdo de iuribus ecclesię, vel quicunque alius casus superueniens incidit, propter quẽ supportandum necesse habet hoc subsidium postulare propter quod facienda est contributio. ar. de sta. mo. in singulis. §. j. & sequenti. &. j̃. de præsump. mandata. & quod legitur & notatur. s̃. de electio. vt prætertitæ. Quod intelligo, nisi culpa sua inciderit in hunc casum. Simile notatur. j̃. de ætat. & qualita. capitulo primo. quis enim propter prodigalitatem suam egeat, imputet sibi. argumen. de consuetudi. ex parte. Quod dic, vt notatur in summa de censib. § fi. ver. & nũquid Episcopus potest redemptionem. & versi. sequẽ. vsque in fin. Hostien. ¶ *Cum Charitate*. quasi non violenter. argumen. de cẽsibus. ex parte. Nec à pauperibus. & expresis. j̃. de censibus. licet. argumen. j. quęstio. ij. placuit. xj. quæsti. iij. cauendum. Vel dicit hoc instruendo prælatum: vt cum charitatis humanitate loquatur clero suo congregato exprimendo causam egentiæ suę & hortando, quòd cuilibet proximo in necessitate sunt adstricti. & fortius sibi narrando. quomodo totus Episcopatus est sibi vna ecclesia, & vnica sponsa. vij. quæstio. j. sicut. Et qualiter esset absurdũ, quod sponsa videret ipsum ex vna parte laborantem, & ex alia mendicantem. sicut dicitur alibi de sponsa carnali. ff. de re iudi. l. non tantum. & l. & si fideiussor. § fi. dicendo etiam, non ergo expectetis compulsionem: quia trãsgressores præceptorum & maximè tãti præcepti possunt non immerito coerceri. xiij. q. j. quod præcipitur Non ergo exhibeatis vos seruos, vel rusticos, qui semper faciunt se compelli: Sed potius in subueniendo largifluè nobiles & deuotos. & inducat id quod legitur & notatur. j̃. de dona. c. j. Hostien. ¶ *Necessitatem*. quæ legem non habet. s̃. e. quoniam. ¶ *Sustinemus*. Notat Pe. quòd monachi ratione capellarum suarum ita tenentur ad charitatiuum subsidium, & alij. ¶ *Exigas*. super capitulis specificatis, videtur tamen q̃ adhuc posset petere alia iura non obstante exceptione rei iudicatæ: vel exceptione elisa per replicationem huiusmodi, q̃a de his, de quibus modo agitur in primo iudicio actum non fuit, q̃d apparet ex eo, quia in primo iudicio specificata fuunt iura sine clausula generali. C. de iudi. licet. de trans. si de certa. ff de pac. tres fra. & l. empt. § vlt. Sed vbi nihil specificatũ est sed tãtũ g̃nralis est peti. Vel si post multa specificata subijcitur clausula generalis scilicet & oĩa alia iura: tũc ex quo sup tam generali petitiõe generali fert̃ sentẽtia amplius nihil petere potest: vt hic, &. C. de transactio. super textu, nisi dolus interuenerit: quia tunc ageretur: vt. l. tres fratres allegata licet alij aliter dicant tamen in liberatione: vt sic plena sufficiunt verba generalia: vt. l. emptor. § vlti. allegata. licet secus in transactione, quæ restringitur ad ea tantum, de quibus actum est Inno. charitate. de censibus. cum Apostol. Inno.

1 ¶ † PRIMO opponitur ibi: *seu Capellis*. Et hîc expediã primam glo. Inno. Nam ex isto videtur posse inferri, quòd Abbas agere potest pro capellis sibi subiectis. Nec indebitis oneribus aggrauentur. ar. s̃. de offi. Archidiac. c. j. & vltimo. Contra quod videtur, quod imo rectores ipsarum Capellarum agere debeant. ar. eorum, quæ leguntur & notantur. s̃. de rescript. e doceri. j̃. de iudi. cum deputati & de re iudi. c. pen. Solutio, dicit Inno. id verum esse, quòd si prælati, seu rectores ipsarum ecclesiarum, seu Capellarũ velint agere ipsi præponuntur. Subdit etiam quod ideo agebat hîc Abbas pro capellis, quia monasterium illatum temporalium possidebat. ar. j̃. de exceptio. cum venerabilis. de præt. in lateranen. & vide. j̃. de cens. cum olim in prin. Vel aliter dicit, q̃ hîc Abbas hæc iura episcopalia ad se pertinere dicebat. & pro illis agebat. Vel aliter dicit, q̃ etiam vbi generaliter agitur de grauamine cõmuni omnium ecclesiarum, Episcopus tantũ aget.

¶ Subdit tamen, quòd hoc dictum non inuenitur in iure cautum. remittit tamen ad notata sua de appel. dilectus. Allegat Hostiensis de successio. ab intestato. c. dilecti. de rescriptis. ad hæc sumus.

¶ SECVNDO opponitur ibi: *contentus*. & hîc expediam secundam glo. Inno. quia videtur quòd ista Abbatis petitio, puta, quòd non liceat Episcopo exigere procurationem à capellis, quæ non sufficiunt ad procurationem, vel quæ eam nõ debent: quæ hîc fuit admissa. & super ea lis contestata admitti non debuerit: quia videtur, quòd iure non fulciatur: quia nec possessorium, nec petitorium sonat: vt videtur. Item, quia ista videt̃ iniusta petitio, quòd insufficientes ecclesiæ ad procurationem non teneantur, licet peti posset, quòd plus non cogerentur soluere in procuratione: nisi inquantum pensatis facultatibus moderata soluere possent, secũdum quod in sententia continetur. Licet enim ecclesia sit insufficiens procuratorem, sufficere tamen potest ad partem procurationis. Solutio, quo ad primum dicit Inno. quòd hæc petitio de iure fulcitur: quia negatoria pro his iuribus competit: vt notatur j̃. de verbo. signi. ex parte. &. s̃. de offi. deleg. cum olim. Subdit tamen quosdam dicere, quòd imo non competit negatoria. sed sufficere debet ecclesiæ denegare, si Episcopus aliquid petit, quod non debet: quia quæ competere non debet contra Episcopum, iura sua petentem, ob hoc solum competit nega. nec inuitus quis agere cogitur: vt. C. vt nemo inuitus in rubro & in nigro. & tamen sic inuitus Episcopus agere cogeretur indirectè. ¶ Verum Innocentius dicit, quòd etiam in hoc loco rectè imploratur à monasterio officium iudicis. Et est ratio, nam cum gladium in manu gestat Episcopus, scilicet excommunicationis. xxiiij. q. iij. corripiuntur, & possit timere: ne iniustè eum excommunicet. Et quia eum diffamat iactando se, quòd ille in quibusdam iuribus sibi debitor est. Ideò rectè petit dictum officium implorando, quòd ab hac diffamatione cesset Episcopus. Subdit tamen, quòd Iudex tunc dabit Episcopo certum tempus. j̃. quod doceat de iure suo: vel iubebit eum à diffamatione cessare: subaudi, nisi Episcopus probauerit infra tempus: vt. C. de inge. manumis. l. diffamari. &. j̃. qui filij sunt legitim. lator. ¶ Quantum verò ad secundam partem oppositionis. fatetur Innocẽ. quòd iniusta fuit petitio Abbatis, scilicet quòd non cogeretur ecclesiæ ad procurationem, ad quam sufficientes non erant: quia debebat petere, quòd plus non cogerẽtur soluere in procuratione nisi in quantum pensatis facultatibus moderatè soluere possent, secundum quod in sententia soluerentur. Dicit tamen q̃ talis petitio non est omnino inepta: quia saluatur effectus ipsius in exactionis excessu, & ideò lata fuit sententia secundum eũ, vt infra sequitur, ibi: *ita quòd ad eas*, &c. Potest enim dari officium iudicis contra hũc Episcopum in eo: quod vltra exigit, quam debeat, sicut censitus & colonus agunt contra dominũ, qui vltra debitum exigit. C. de agr. & censi. l. pe. & fi. C. in quibus causis coloni, &c. vt. ff. de vaca. mune. l. sextum decimum. Et secundum pręmissa Abb. est actor: nec est petitio nimis generalis. Sed subintrando tertiam glo. Inno. & redeundo ad primam partem proximæ oppositionis dicat mihi, an hoc sit verum, q̃ competat Abbati negatoria in hoc casu? Respondet Inno. dicens, q̃ nec Abbas. nec alius superior suo nomine, vel monasterij agere potest negatoria, vel quasi contra illos, qui in capellis suis requirunt aliqua iura. Et est ratio, quia talis non est dominus ecclesiæ. licet habeat ibi aliqua iura.

2 ¶ † Subdit tamen Inno aliam conclusionem videlicet, quòd tam Rector capellę, quam etiam ipse Abbas, non tamen suo vel monasterij noĩe: vt dixi: sed nomine ipsius capellæ potest agere negatoria, vel quasi contra illos, qui in capella huiusmodi requirunt aliqua iura. Et est ratio, quia capella distincta iura habet à iuribus monasterij, & est domina suorum iurium ideò per ipsam & ipsius nomine agendum & non nomine alterius. Et hoc verum, nisi forte capella concessa esset in proprios vsus? quia tunc cum Abb. sit quasi dñs, sicut vsusfruct. agere põt negatoria: licet fateatur, q̃ tutius est eam intẽ-

eam intentare nomine capellæ. ¶ Dicit tamen Innocen. & hæc sit tertia conclusio, quòd Abbas confessoriam intentat rectè nomine sui monasterij pro iuribus, quæ habet in capella. Et remittit ad notata sua. j. de verbo. sign. ex parte. Hosti. verò vltra remittit ad notata sua. j. de restituti. spolia. olim. & de fide instrumentorum, perpetuus. & de iudi. examinata.

3 ¶ † Sed subintrando quandam aliam glosam additionalem Inno. quæro vlterius, quid erit effectus huius confessoriæ per Abbatem pro dictis iuribus intentatę. Respondet Innocen. dicens, quòd si aliquis occupauit illa iura, rectè competit cõtra eum Abbati confessoria per quam adiudicabuntur sibi prędicta iura, & auferantur ab ipso possessore. ¶ Sed nunquid Abbas super istis iuribus molestatus, poterit intentare interdictum vti possidetis? Respondet Inno. dicens, quod sic: vt. j. de prescrip. veniens. ¶ Iuxta præmissa quęrit Inno. satis curiosè dictum est supra, quòd Abbas potest agere negatoria pro iuribus capellę substractis nomine Capellę, non autem nomine suo, vel monasterij. Pone ergo quòd Abbas simpliciter egit, non exprimẽs nomine eius, &c. sed simpliciter petẽs Episcopo imponi silentium: & quod per ipsum factum erat cassum nunciari, & etiam decerni, quòd nullũ ius supra prædictis iuribus pertineat ad Episcopũ. Nunquid secundũ istum libellum erit sententia pro Abbate ferenda: dummodo probat iura, de quibus agitur ad se pertinere? dicit Inno. quod sic: quia licet hęc verba sonare videantur in negatoria, quam dicimus non competere Abbati pro dictis iuribus, sed capellæ tantũ. Tamen faciẽda est interpretatio: vt potius valeat, quod actũ est. Et quia intelligitur Abbas omne ius suum in iudicium deduxisse, etiam quocunque modo deduci possit, dummodo sub verbis positis in libello cõprehendi possit. Nec dicas hîc confessoriam intẽtatam: quia ad illam nullatenus competũt verba libelli, neq; negatoriam: quia illa non competit Abba. sed capellę. Sed dic Abbatem implorasse officiũ iudicis: quia illud bene cadit sub verbis prędictis. Et quia illud competit vbicunque quis iustitiam habet, & non habet aliquam certã citationem. Est enim latissimum officium iudicis ff. de iuris. om. iudi. l. j. ar. ad prædicta. j. de cau. posses. cum ecclesi. C. de anna. excep. l. si. Sed contra hoc obijcit Inno. nam Abb. competit alia actio, scilicet confessoria. Ergo non officium Iudi. ar. ff. de mino. l. in causa ij. Solutio, dicit Inno. quod quando datur contra ius. vt patet in restitutione in integrũ. Contra ius enim est, quo Iudex præstet suum auxilium contra sententiam, aut præscriptionem: & tunc non datur, nisi in defectum aliarum actionum: vt in contrario: sed quando officium iudicis non est extraordinarium: vt pote, quia non est contra ius: sed potius secundum ius; vt in proposito: tunc nihil prohibet officiũ iudicis concurrere: cum alijs actionibus: cum latissimum sit vt dicta. l. j. ff. de iurisdi. om. iud. de quo videbitur. j. ti. j. c. ij. in v. q. De capella autem certum est econuerso, quòd ei competit contra Episcopum pro prædictis iuribus negatoria, secundũ Inno. in additione prædicta, quæ omnia menti cõmendes: quia sunt iudicio meo notabilissime dicta, & possunt continuo ad multa vtiliter applicari. Verum mihi apparet probabiliter posse dici, quod nomine capellæ in dubio prædictus libellus censetur esse formatus: quia quãdo in libello non exprimitur quo nomine quis agere velit, vtrum proprio, vel alieno: tunc si non potest agere proprio, & agere potest nomine alieno: tunc si verba possunt ad hæc conuenienter adaptari: ff. quando ex facto tutoris. l. post mortem. § tutor. Et hoc maxime vbi in re pertinente ad alium, nomine cuius agere põt contrahitur: vt ibi & in l. fi. e. ti. Expressio enim causæ capellæ habetur perinde, ac si diceret nomine capellæ se agere. Simile. ff. de negoti. gest. l. si pupillis. § j. ibi, vt creditorem tuum vel pignus liberet, & de exercitoria. l. j. § nõ autem. ver. sed & si in precijs rerum. Super quo tamẽ vide notata Bar. in dicto § tutor. & ff. de oper. noui. nuncia. l. j. § nunciatio. Et de hoc qualiter remedia ordinarium & extra ordinarium simul concurrere possunt, vide per Bar. ff. de oper. nou. nun. l. in prouinciali § j. vbi de hoc plenissimè, & aliquid per Car. j. de elect. cupientes. li. vj.

¶ TERTIO opponitur ibi: *specificarentur.* quia videtur, quòd deberet sufficere petitio generalis: cum pro vniuersitate ac pro certis iuribus proponatur, vt in prima glo. Ber. ver. sed videtur. Ecce hîc habes videre, verificare & simul recolligere, ad expeditionem huius oppositionis glo. Ber. Inno. & Hosti. positas hîc, &. j. de resti. spo. cum ad sedem. & de reli. do. constitutus. & de libell. oblati c. penul. ¶ Ecce tamen spetialiter ad glo. Inno. hîc positas descendendo, & primo subintrando glosam Inno iiij. quę incipit: Episcopus autem dici potest ad oppositionem, quod Episcopus hîc petebat, non in iudicio, sed extra iudicium ab Abba. & de facto episcopalia iura. & Abbas negatoria, vel alio modo iuxta nota. in opposi. pręcedenti omnia iura specificari petijt. verum ad hoc non tenebatur Episcopus: sicut nec in alijs generalibus actionibus teneretur, iuxta no. in pręcedenti oppositione. Quod ex eo apparet, quia nec omnia hîc specificauit. ¶ Dicit tamen Inn. quòd etiam posset dici, quòd ideo cogitur Episcopus quandocunque specificare iura, quia fortè erant aliqua iura de quibus concordabant: vel quod essent, vel quòd non essent dãda & ideò non erat bonum partes super illis probationibus grauari. ff. de interroga. action. l. vbicunque. ¶ Item potest & alio modo intelligi & hîc dici secundum eum: quia ante litem contestatam potest quæri ab Episcopo an hęc iura possideat ff. de interro. ac. l. qui seruum. § in iure. ¶ Vel & horum occasione intrando glosam penulumam Inno. in versu, Item no. & materiam. c. penulti & vltra. de lib. obla. secundum Inno.

4 ¶ † Scire debes, quòd habemus tria genera actionum. Quædam enim dicuntur vniuersales, quędam vero generales, & alię singulares. vniuersales dicuntur, quę pro vniuerso iure, vt pote pro hęreditate dantur, quia hęreditas dicitur ius vniuersum defuncti. ff. de verbo. signifi. l. hęreditas. Vt puta istę quatuor hæreditatis petitio, fami. ercis. actio ex testamento, quę datur pro hęreditate, & quę ex trebellianica restituenda est, & actio ex empto, quę datur quãdo hæreditas tota emitur. Et in his sufficit causam agendi spetialiter. Et res, quę petuntur petere, vt, puto à te hæreditatem, vel partem, vel bona, quæ fuerunt patris mei: quia me instituit hæredem, vel quia ei ab intestato successi. Et pro primo videlicet, quòd causa sit exprimenda, spetialiter probatur. ff. de petit. hæreditatis. l. j. ij. & iij. ¶ Et pro secundo videlicet, quòd sufficit res vniuersaliter exprimere in libello, probatur. ff. de petitione hæreditatis. lege quarta. ¶ Et pro hoc facit, quia leges dicunt, quod si intentata hæreditatis petitione tẽpore sententię, inueniatur reus plura possidere quam tempore lit. cont. debet ad omnia condemnari. ff. de pe. hęre. l. iiij. & l. si quo tempore. quo infertur quod illa fuit vniuersalis petitio. Nam aliter in pluribus principalibus rebus, quam petitę sint, condemnari non posset: licet in accessorijs posset in bonę fidei Iudicijs & stricti iuris: sicut sunt fructus & vsurę. ff. de vsur. l. videamus. & C. de pe hære. l. j. ¶ Plus dicit, quod in huiusmodi actione sic sententia fertur: condemno te ad restitutionem hęreditatis. ff. si pars hęre pe. l. j. & l. nõ possumus. ¶ Sed dices, quid prodest talis sententia Respondet Inno. quod multum, quia si probarẽ res à te possessas fuisse in bonis patris mei: condemnaberis ad illas. & in illis, mandabitur sententia executioni, etiam si id non probaui pẽdente lite. Nam post sententiam bene admittar ad id probandum quodam extraordinarium modo vt puta si dum peto in illis sententiam executiõi mãdare, ille neget, potero probare, quod fuerant in bonis patris mei. & tunc fiet in illis executio ar. ff. de re. iudi. l. à diuo pio. § si super. ¶ Verum petitio iuris episcopalium non censetur vniuersalis petitio secundũ eum. Et est ratio, quia talis petitio non respicit vniuersa iura eccle. sed solum certa iura.

5 ¶ † Secundò principaliter dicit Innoc. quòd habemus actiones generales, sicut est actio pro socio: cum societas est contracta de omnibus bonis, vel maiori parte eorũ, & actio neg. gest. si oĩa nego vel plura gesta sũt semper pro so. l. arbi. Et aliæ multæ quę gñales dicuntur quia plura sub se capitula cõtinent si administrati. panis, vini, & olei, &c, non

tamẽ vniuerſum ius, quod habuit defunctus Multa enim poteſt habere pater, quę non perueniunt ad ſimilia. Et in his actionibus exprimitur cauſa ſpecialiter, & res generaliter. Sed in proſequutione litis oportet, ꝙ exprimet ſpiritualia: vt C. de iu di. l. licet. Sic. l. ſi peto rationem adminiſtrationis negociorum meorum, quæ geſsiſti ſine mandato actione negociorum geſtorum. Et hinc dicit Inno. ſimile petitionem iur. epiſcopalis, ſaluo ꝙ dicit, ꝙ licet hic ſpecificata fuerint iura epiſcopalia ab illo Epiſcopo in pͥncipio, non tamen ad hoc

6 tenebatur ſecundum eum. ¶ † Tertio principaliter dicit, ꝙ habemus alias actiones ſingulares, in quibus ſi reales ſunt, oportet exprimere actionem, & rem. Et vtrum in totũ, an pro parte, & ſi pro parte, pro quota parte & confines & colores & alia: vt. ff. de re. vẽ. l. ſi rẽ. in pri. de cẽſ. l. for. ĩ pri. Et idem in hypothe. & ſimilibus, dicit tamen ꝙ in iſtis non eſt neceſſe proponere cauſam actionis: quia illius nulla cauſa alia eſt, niſi dominium, quod aſſerit ſuum eſſe. Et id totum in iudicium deduxit qualecunque ſit: vt. ff. de excep. re. iudi. l. ſi mater §. eandem. Nec ob. ff. de re. ven l. j. vbi dicitur, quòd vendicare poteſt adiecta cauſa. Nam ibi loquitur in libero homine, qui nunquam poteſt eſſe noſtri dominij. Et ideo nec propriè vẽdicari. Subdit, quòd ſi actiones huiuſmodi ſingulares perſonales ſunt, ſicut certi conditio, & ſimiles. Non ſolum rem & actionem exprimet. ſed etiam cauſam. ſ quia tibi mutuaui, vel in dotem promiſiſti, vel ſimilia. Et ideo oportet exprimere cauſam. quia aliter reus deliberare non poteſt: cum poſsit vna res ex pluribus cauſis deberi: vt. ff. de excep. rei iudic. l. & an eadem § actiones. ĩ. de liber. ob. c. vltimo. Dicit autẽ Ho. quo ad ſolutionem oppoſitionis, quod iura debita Epiſcopo de iure cõmuni non ſunt neceſſario ſpecificanda in libello ꝓ eo, ꝙ ius certum eſt, & in certis coniecturis non eſt locus. ff. de verbo obli. continuus § j. Sed debita Epiſcopo ex pacto, conſuetudine, vel priuilegio ſpeciali ſpecificari oportet, pro eo, quia illa certa non ſunt. Et pro hoc inducit rationem, ꝗ facit Bernar. in prin. j. glo. Et finaliter dicit, ꝙ ſi Epiſcopus iura epiſcopalia petit in genere, & pro eo, feratur ſententia, mãdabitur exequutioni quo ad illa, quæ de iure cõmuni habentur. Sed illa quę deberentur de iure ſpeciali, vt pote ratione conſuetudinis in tali ſententia non venirent, niſi eſſent ſpecificata, vel niſi dictum fuiſſet in petitione hoc modo: Peto iura epiſcopalia, quæ mihi debentur tam de iure cõmuni, ꝗ de iure ſpeciali. Tunc enim ſi negaretur conſuetudo ipſa probata mãdaretur ſententia exequutioni, etiam quo ad ea, quæ ratione conſuetudinis deberentur: ſicut & denarius ſancti Pet. & præparatio Archidia. quæ non de iure cõmuni, ſed tantũ de cõſuetudine debentur, & ſic loquitur. ĩ. de præſcri. audit.

7 ¶ Subdit, ꝙ nec reus actorẽ cogere poteſt ad hæc iura exprimenda: quia generalis, ſeu vniuerſalis petitio ſufficit, ꝗ & cõſilijs ſententia ſequitur: ſicut & patet in petitione hæreditatis quæ vtilis eſt. ff. de petit. hære. l. ij. & . iij. & . l. illud § penul. & fi. & . l. ſi quo tempore, in qua, & ſi poſt ſententiã negetur res hæredita ꝓbato de plano, ꝙ hæreditaria erat mãdabitur ſententia exequutioni. ar. dictæ. l. à diuo pio § ſi rerũ. & § ſequẽ. Sed illa, quæ de iure cõi non debentur, ꝓbari non poterant: q̃a certa & in iure ſcripta ſunt. Remittit Nouella ad not. ſua poſt alios. ĩ. de exceſsi. prælato. tãta. in glo. ſua, quæ incipit, nota gñalem, & Hoſtien. quo ad ea, quæ ſupra poſt Inno. de vniuerſa. gñalibus & ſpecialibus petitionibus remittit ad no. ſua, de electi. querebam. & de libelli oblatione. c. ij. & . iij. De quo etiã remittit Nouel ad ſpecu. de ſen. ꝓla. § qualiter. Eſt cũ hoc verũ ſcd'm Inno. & Noue. quid ſi certa iura fuerit ſpecificata, & poſtea ſentẽtia lata ſuper illis tñ obſtabit exceptio. Sed ſi nil ſpecificetur, vel aliqua ſpecificentur, & ſequuta fuerit clauſula generalis, & poſtea ſuper illa petitione lata ſẽtẽtia generalis obſtabit in omnibus: vt. C. de tranſ. ſub prætextu, niſi dolus interuenerit: de quo tunc agi poſſet: vt. ff. de pact. l. tres fratres. Licet aliter dicam ſecundum eum in liberatione cum ſufficiant verba generalia. ff. de pactis. l. emptor § vlt. licet ſecus in tranſlatione: quia tranſactio reſtringitur ad ea tantum, de quibus eſt actum de quo. ĩ. de tranſac. c. j.

¶ Hoc vltimum dictum referas ad ſententiam abſolutoriã ſuper generali petitione Epiſcopi contra Epiſcopum latam & quod prędixi ſecundum Hoſti. referas ad ſententiam adiudicatoriam pro Epiſcopo latam: ſed vt quantum ad hoc ex integro habeas notata hic, per Inno redeundo ad prima. ſuę penultimę gloſę. Quęro nunquid ſi propoſita generali petitione Epiſcopi hoc modo. Peto ius epiſ. in tali eccle. ſequuta fuerit condemnatio, mandabitur ſententia exequutioni in omnibus iuribus epiſ. quę enumerat iſta decretal. Et idẽ quęritur de his, quę continentur. ĩ. de pręſcr. auditis. Dicit Inn. nos hoc fatemur. Nam hic & ibi quędam cõtinentur, quę nõ ſunt de iuriſdictione epiſcopali, & mortuariorum, quod ex eo apparet: quia alicui datur tertia, alicui medietas, alicui nihil x. q. j. de his. & . c. antiquos. & . q. iij. viuo de ſecul. certificari. Idem in cathedratico. x. q iij. nec numerus. Et expreſſus in decretali auditis. quia ibi petijt inter iura Epiſco. denarium ſancti Petri & procu. Archidiaconi. Et conſtat non eſſe de iure epiſco niſi ratione conſuetudinis ſecundum eũ. Et ideo dicit, quod hic Papa fecit ſpecificari capitula: & ſuper eis litẽ conteſtari: quodq; ſuper his probatiões inductę fuerũt. Licet tamen multa ex eis contentis adiudicaſſet Papa ſine probatione, non tamen omnia. Dicit tamen Inno. quod illa admi nus ſpecificari debent in ſententiam de quibus ius dicit ꝙ cõſuetudo ſeruanda eſt, ſicut eſt in tertia mortuariorũ. & huiuſmodi vt. c. certificari. Et idem dicit in alijs, quę ratione conſuetudinis debetur: ſecus dicit in his quę de iure cõmuni debentur quia niſi pars aduerſa probaret pręſcriptionem, vel priuilegium, cõdemnaretur ſuper illis: vt dicto. c. auditis Remittit etiam Inn. ad notata ſua. ĩ. de cap. mona. cum in tua. Et in hoc habes ad plenum dictam pe gl. Inno. expedita.

Quarto opponitur proſequendo quęſtionem in fin. pręcedentis oppoſitionis tactam & intrando glo Inno. ſuper verbo, Canonicam quia videtur, quod canonica obedientia non ſit de iuribus epiſco. quia ad alios etiam inferiores Epiſcopis reperitur etiam pertinere. ſ. de offi ar. c. ij. & vlti. Et idem de viſitatione. e. ti. c. j. & . c. mandamus. & de inſtitutione. ſ. e. ti. ij. ſuper eo. Et de cen. eccle. de offi. ar. cum ſatis. Et de iuriſd. vt notatur. ſ. e. cum ab eccle & ſic de alijs pro magna parte ſecundum Inno. ¶ Solutio licet prædicta quandoque ad inferiores pertineant cum hoc ſtat, nihilominus, quod pertinet ad epiſ. & ita in iurib⁹ epiſco. dici debẽt cũ iuriſd. eadẽ poſſit eſſe apud plures in ſolidũ ſi vt dixi. ſ. ti. ij prudẽ. ar. ff. de of ſi. cõſul. l. vna. Verũ tamẽ dicit Inn. ꝙ prędicta iura epiſcopalia, dum competunt alijs, quam Epiſcopis: vt puta inferioribus prę latus, aliter pertinẽt ad eos, quã ad maiores, puta Epiſcopos: pertinent enim ad eos, quaſi ſub alijs.

7 ¶ † Subdit Inno. vnam concluſionem mirabilem, ꝙ inferiores Prælati ea, quę ſunt cõmunia tam eis, quam Epiſcopis illa tanquam Epiſcopi, & non ſub Epiſcopo exercere vidẽtur. Et per hoc Inno. ad intelligendum ꝙ id quod proxime dixeras, intelligit de iuribus non cõmuniter, ſed diuiſim: hoc eſt per Epiſcoporũ excluſionẽ ad prælatos inferiores pertinentibus. ¶ Ex qua concluſione Inno. infert aliam concluſionem mirabiliorem, videlicet, ꝙ in his quæ cõmunia ſunt Epiſcopis & inferioribus prælatis, non admittitur appellatio à prælatis inferioribus ad Epiſcopum, ſed ad Archiepiſ. appellari debet ac ſi dicere velit, ꝙ ſi talia cõmunia eſſet, & c. ab ipſis inferiorib⁹ ad Epiſcopum appellari deberet. Verum Hoſtien. & Io. An. neſcio quo ſpiritu ducti mentem & verba Inno. alternantes prædictam concluſionem mirabiliorem timentes amplecti, aliter Inno. recitãt ſic dicentes: inferiores autem prælati tanquam Epiſcopi, & non ſub Epiſcopis ea, quæ ſibi & Epiſcopis cõmunia ſunt, exercere vidẽtur, vbi ſic eſt de conſuetudine, ꝙ ab eis non appellatur ad Epiſcopum, ſed ad Archiepiſ. exemplum ponentes. ĩ. de ope. no. nun. c. ſignificantibus. ſupplentes vltra dicta Inno. id, quod de conſuetudine dixi: quæ ſuppletio re vera correctionem operatur, & habet vim gloſ. quæ tex. corrumpit. ¶ Puto tamen re vera gnrãliorem intellectum

lectum habent, quam Inno. in hac parte. quia cum regula generalis habeat, ꝙ de iure ab inferiori ad superiorem immediatum appellandum est, non video quo iure possint inferiores prælati se defendere quominus de iure comuni qualitercunque ad eos iurisdictio pertinere dicatur, ab eis ad episcopos appellandum sit: saluari tamen posset dictum Inno. vbi vsus iurisdictionis cõmunis esset, & induisus per. c. à collati. de appel. li. vj. Sed non credo, ꝙ illa fuerit mens Inno. ¶ Miror etiam, in qua ratione fundetur dictum Inno. cum dicit, quòd huiusmodi cõmunia exercere videntur prælati inferiores tanquam Episcopi & non sub Episcopis: quia licet consuetudo priuilegium, aut ius aliud det iurisdictionem inferiori prælato, non tamen per hoc sequitur, ꝙ iuri, aut dignitati, seu aucti prælati vltra id in aliquo detrahere videatur ar. ꝭ. de consue. cum dilectus. ĩ. de ver. signi. Abb. ꝭ. ti. ij. super eo C. de inoffi testa. si quando. & quia concessio, vel remissio vnius seruitutis aliam non includit. ff. de serui. vrba prędio. l. si domum. de vsupal. ex tuarum. de priui. pasto. de sen. excom. cum pro causa. Modo si non posset appellari ad Episcopum hoc casu, seu si æquipareť authoritas inferioris prælati in hac parte iuri dignitati, & aucti episcopali nimium derogaretur.

¶ Præterea, si id quod minus videtur, &c. Sed casu quo Episcopus non concurrit cum inferiori Prælato in iurisdictione immediata, appellatur ad eum, secundum mentem Inno. aliter secundum eum. Et nunquam ad Episcopũ appellari posset, quod nullus diceret. Igitur fortius vbi multum in iurisdictione habet: quia in habentibus symbolum facilior est transitus. ff. de rei vendi. l. in rem. § itaq uæcunque. ¶ Vltra procedendo dicit Inno. ꝙ vbi Episcopi non permittuntur cognoscere de causis pertinentibus ad subditos: vel prędicta facere: idest iura episcopalia, de quibus hîc dicitur exercere: vel alijs modis impeditur ipse Episcopus per prælatos inferiores in sua iurisdictione exercenda: vel etiam si minores præcipiunt aliqua in negocijs ad se pertinentibus, & maiores aliud præcipiant: & subditi minoribus tantum intendunt in eis, & ab hoc appellari contingat ad Archiepi. appellandum est, secundum verum intellectũ Inno prout credo: licet Hostien. & Nouella aliter ipsum intelligant dicentes, ꝙ Innocẽ. vult hoc dicere, quod contra Episcopum possunt inferiores Prælati ad Archiepis. habere recursum in duobus casibus. ¶ Primo, vt Episcopi non cognoscant de causis pertinentibus ad prælatos subditos suos de quo dixi. ꝭ. c. cum ab eccle. in. ix. q. Secũdo, vt si minor iudex vnum pręcepit in his quę sunt de sua iurisdictione, & Episcopus aliud: potius pareatur minori iudici, quam Episcopo: quod totum dependet ab his quæ dixi in ix. quæstio. prædicta. & eod ti. pasto. in. j. q. &. ij.

8 ¶ † Expeditis Oppositionibus ad quæstiones accedo. Et primò propter vicinitatem vltimæ oppositionis præcedentis & continuationem dictæ glosæ Inno. quæro per quem modum inferiores prælati, seu quiuis alij iura episcopalia contra Episcopum per pręscriptionem, vel priuilegium acquirere possunt? Et primo circa præscriptionem videamus, an scientia Episcopi quoad hoc sit necessaria. ¶ In primis pro euidẽtia dicendorum pręmisit Inno duo pręambula. ¶ Primum est ꝙ sine possessione non currit præscriptio. ĩ. de præscrip. causam quę. & regula, sine possessione, li. vj. ¶ Secundum est, ꝙ possessio, quam aliquis per se tenet, non amittitur sine scientia, & animo possidentis: vt. ff. de acqui pos. l. peregrè § quibus. Necesse est enim, ꝙ expellatur de illa possessione, vel reuertens non admittatur, vel quod suspicetur se posse repelli: vt. ff. de vi & vi arma. l. j. § deijcitur. & l. iij § si quis autem vi sis armatis. & ff. de acqui. possessio. l possideri § io admittenda. & l. clam possidere § quia ad nundinas. & l. peregrè § quibus explicitis. ¶ Et ex his præambulis colligit Inno. conclusionem vnam talem, videlicet, quòd si aliquis habet generalẽ iurisdictionem in aliqua re, sicut Episcopus in diœcesi sua. ĩ. de exceptio. cum venera. de religio. do. constitu. Tunc nullus homo, sit Episcopus, vel alius potest pręscribere de nouo, vel totam iurisdictionem episcopalem, vel etiã aliquod tam iurisdictionis videlicet, quod visitet aliquam ecclesiam eius diœces. vel ꝙ vocet aliquem ad synodum, vel ꝙ cognoscat de aliqua causa, nisi diœsacenus Episcop⁹ sciat, & aliquo prædictorum trium nostrorum possessioni amittat: sicut per prædicta iura apertè apparet. ¶ Subdit tamen ipse Inn. aliam cõclusionem talem: videlicet, ꝙ si præscriptio non tendat ad acquirendum ius nouum, nec ad acquirendum ius, quo pręscripto. i. per præscriptionem acquisito. lædatur Episcopus, vel ecclesia sua, bene valeret præscriptio etiam ignorante Episcopo: quia sic in nullo tangit hunc Episcopum hæc præscriptio: vt puta si alius Archiepis. in diœcesi huius Episcopi pręscriberet ius Archiepisco. Sed tamen non pręiudicaret talis præscriptio proprio Metropolitano: nisi vt ipso sciente hæc præscriptio procederet: & per aliquam ex prędictis modis possessionem amisisset. Et idem videtur secundum Inno. si quis plebanus eius diœcesis præscriberet ius plebanatus in capella alterius plebani eiusdem diœcesis. Nam id sufficit secundum eum, quòd legitimè procedat præscriptio cõtra plebanum. i. eo sciente, & possessionem aliquo prædictorũ modorum amittente, etiam si Episcopus nihil sciat: quia Episcopi nihil interest. quia ita bene potest habere ius Episcopale in illa capella alieno plebano ibi habente iurisdictionem sub Episcopo, sicut si primus plebanus eam haberet. ¶ Et fortè idem est secundum eum, etiam si plebani sint diuersarum diœcesum. Et hec vera de iuribus statutis à iure cõmuni qualia sunt prædicta iura. s. Archiepisco. & plebanale.

9 ¶ † Sed modo huius occasione, quęritur primo, quid si præscribant iura, quę aliquis habet in diœcesi ex priuilegio vel præscriptione, sicut est videre in Episcopo Papiensi qui ex priuilegio, vel præscriptione habet iura multa in quibusdã ecclesijs Placentię diœcesis. nũquid hęc iura pręscribere posset Episcopus Parmensis contra Episcopum Papiñ etiã ignorãte Episcopo Placẽtino? dicit Inno. ꝙ sic, qa sic nihil præscribitur de iure quod possidet Episcopus Placentinus. Verum de iure possesso ab Episcopo Placẽtino, nihil præscribere posset Episcopus Parmensis: nisi Placentinus hoc sciret, & nisi prius de possessione expelleretur: vt ex præallegatis iuribus apparet secundũ eum. ¶ Secundo quęritur quãtum ad hoc outquid in præscriptione iurisdictionis talis, qua lem habet Archiepiscopus in diœcesi suffraganei requiritur sciẽtia Archiepi. dicit Inno. distinguendum esse: quia aut Archiepiscopus per hoc nõ admittit suã iurisdictionem Archiepiscopalẽ: & tunc licet in hac præscriptione necessaria sit sciẽtia Episcopi, qui huiusmodi iurisdictionem habeat: nihilominus tamẽ ipsius Archiepiscopi licẽtia non est necessaria: quia illius nihil interest: quia per hoc iurisdictionis posse. non amittit. Aut Archiepiscopus per hoc amittit suam iurisdictionem Archiepiscopalem, quam ipse possidet: & tunc requiritur scientia sua. & quod sit de illa expulsus, & quod alius eam occupet ipso sciente. Et idem in plebanali & alijs similibus dicit. Nec mirũ, quia redeundo ad primũ mẽbrum huius distinctionis, hoc tenere debes quod id quod dictum est in prima conclusione habet locum, vt etiam sonat ipsa cõclusio, quãdo aliquis habet generalem iurisdictionem. Idem tamen intelligit Inno. quãdo solum in multis Capellis habet iurisdictionem. dũmodo in omnibus habeat, nisi in excẽptis, vel per iura vel per priuilegia, vel per præscriptionẽ, vel alio modo. sed si aliquis tantum habeat in certis articulis iurisdictionem: vt Archiepiscopus. ꝭ. eod. c. duo. In hoc casu non est necessaria sciẽtia huius, qui in certis tantum habet iurisdictionem: dummodo de iurisdictione, quam possidet nihil præscribatur: quia non dicitur hic præscribi iurisdictio Archiepiscopalis: cum per hoc Archiepiscopo nihil de sua iurisdictione amittat: sed extraordinaria iurisdictio præscribi dicitur.

¶ Veniendo tamẽ ad secundum membrum dictę distinctionis, dicit Inno quod sine licentia proprij Archiepiscopi, non posset alius Archiepiscopus præscribere, quod portaret crucẽ, vel vteretur palleo, & alijs consimilibus in diœcesi sui suffraganei: quia Archiepiscopus ipse hoc ius, vel potius honorẽ

possidet in prouincia sua. Et ideo nullus potest hunc honorem præscribere: nisi prius Archiepiscopus possessioné amittat quam amittere non potest, nisi inde expellatur: vt dicendum est, secundum Inno. ¶ Sed contra conclusionem primam, & quasi omnia supra proximè dicta, opponit Innoc. hoc modo: quia per priuilegium possunt haberi hæc iura sine licentia illius, qui ea possidet: Imo posset vnius Archiepiscopus in prouincia alterius exercere hęc iura authen. priuilegij sibi concessi. ĵ. vt lite pen. c. j. Et tamen proprius Metropolitanus possessionem suam nihilominus retineret ergo videtur, ꝙ etiam eo modo possint per præscriptionem haberi. Respondet Inno dicens, ꝙ aliud est in priuilegio, vbi nouũ ius cõstituitur authoritate eius, qui potest ius nouum statuere: & qui potest vnius ius alteri donare: vt Papa. ix. q. iij. c. cũcta per mũdum. & c. per principalem. Aliud in præscriptione, quæ nunq̃ procedere potest: quia si dicat se habere titulũ, fortè ex collatione alicuius, qui non habebat potestaté conferendi illud, constat ꝙ hîc nõ potest procedere præscriptio cũ non habuerit iustum titulũ. ĵ. de decimis, dudum. § j. Itẽ, quia per talẽ titulum non habuit, nec habere potuit possessionem apud aliũ constitutam: nisi sciret ille apud quẽ erat possessio. & multò fortius, si nullũ allegat titulum, nisi præsumptũ, & vsum non potest præscribere, nisi prior possessor sciat, & de possessione expellatur. C. di. cõtra morẽ. xciij. di. illud. Fatetur tamẽ bene Inn. ꝙ hunc honorem extraordinarium ex priuilegio cõstitutum: quẽ alius, q̃ priuilegiatus possideret, si bonam fidẽ haberet: vt puta, quia crederet, ꝙ licitè esset translatum in eum authoritate eius, qui hoc facere posset, & alijs ad præscriptionẽ necessarijs interuenientibus præscribere posset, secundũ Inn. Remittit Host. ad notata sua. ĵ. de præscrip. si diligenti. & de decr. dudum. & . s̃. c. q̃co. & Nouel. addit. ¶ † Tertio quæritur: Ecce, præmissa clarè procedunt, vbi ageretur de præscribendo per exclusionem possessoris. Sed restat dubium aliquale, vbi agitur de acquirendo iurisdictionem per præscriptionẽ, non exclusionẽ possessoris: sed per concursum & modum præuentionis, sicut regulariter præuenitur, q̃ inferiores Prælati in iurisdictione cum Episcopis concurrunt, sic ꝙ præuentioni est locus, & facit occasionem dubitandi: quia hoc non videtur acquiri inferiori Prælato res possessa per superiorem. & sic non vidẽtur vendicare sibi locum verba Inno. ¶ Verum nihilominus puto de mente ipsius, & veritate iuris idem in hoc casu. Nam sicut in corporalibus ad acquisitionem possessionis requiritur vera traditio, seu corporalis apprehensio: ita ad acquisitionem possessoris iuris incorporalis requiritur vsus illius iuris incorporalis cum patientia eius, quẽ tangit: vt. ff. de serui l. quotiens. ij. in fi. Quod prosequere plenius per notata eiusdem Innocen. & ea, quæ post ipsum scripsi. s̃. de postu. Prælat. c. bonæ. ij. in quarta quæstione cum quatuor quæstionibus sequentibus. ¶ Sed vt habeas dicta Collec. subijcio quæstiões, quas mouet, ipsas tamen q̃tum potero decurtãdo. Et primò ibi: *Procurationem*. Quærere potes de notatis Archid. de censi. Romana. li. vj. super verbo, pluribꝰ. Et dic, vt ibi: quod hîc Collec. prosequitur adijciens aliqua extracta per eum de dictis Inno. hîc notatis. Subdit etiam, ꝙ ibi: *synodum*. incipit enũ dare spectãtia ad legem dioecesanam, licet omnia quæ sequũtur, ad eam non pertineant, scilicet visitatio & correctio ad legem iurisdictionis pertinentes. Remittit ad Inno. ĵ. de sta. mona. c. primo. ¶ Itẽ ibi: *quartam decimationum*. Recitat Collecta. notata Innocen. & Hosti. & Ber. hîc, & . ĵ. de deci. quoniam. eo. titu. cum contingat. & de censi. cum olim. & in summa de sepul. § an hæc cano. portio. & de deci. § cui. vers. nunquid. & Archid. x. q. j. nouerit. Et subdit, ꝙ id quod hîc dicitur de quarta decimationum, seruatur in pluribus ecclesijs vltra Rhodanum: sed in alijs seruatur contrarium. ¶ † Item ibi: *moderatum auxilium*. quærit Collecta. nũquid illud potest Episcopus sine capitulo implorare? & recitat Inno. & Hosti. de censi. cum Apostol. ¶ Item quærit, vtrum inferiores Prælati, sicut Archidiaconus & alij. illud exigere possit. Et recitat notata Innoc. de priuileg. cum & plantare. circa finem, & Ber. in additione in. c. cum Apostolus. & Hostien. de offic. Archidiaco. c. ij. & Card. de elect. cupientes. super verbo, aliunde. & Archid. xvj. quæst. j. generaliter. & Abbas in. c. cum Apostolus. alleg. ¶ Subdit autem ꝙ negatiua opinio Abbatis videtur clarè probari per literam decretalis, cũ Apostolus. & ꝙ doctores sui illam tenebant. dicit tamen, ꝙ opinio Archid. contraria posset locum habere in casu, vbi quicunq; etiam laicus suo domino subuenire tenetur. ¶ † Quęrit igitur qualiter domini temporales à subditis suis huiusmodi moderatum auxilium possunt exigere? & super hoc recitat notata Archid. x. quæst. iij. qua cognouimus.

¶ Supple Gloss. in glo. j. circa finem, ibi: *quæ hoc commertium*. Aliter notat glosator ponendo dictum Innocenti. ĵ. de religio. do. constitutus. in fine penul. glo. Et salua vtrunq; glos. vt ibi dicam. Et ad materiam vide quod dicam de resti. spo. cum ad sedem super verbo, pertinentijs. Nouel. ¶ In glo. *publicas*. ibi: *terminum*. quorum absolutio reseruatur Episcopis. ĵ. de poeni. si Episcopus. li. vj. vbi de hoc, & per Host. in summa de poeni. § cui confitendũ in fine secũdæ columnæ. Et in fine. xvj. q. vj. c. vlt. Inno. ¶ In glo. *duos solidos*. ibi: *decessu*. ciuitatem includit. Et ibi. q. iij. vbi de hoc in summa. *Et in fine*. de quo remittit Host. ad summam de censi. § ex quibus causis. j. responso. & . ver. sequenti. ¶ In gloss. *Sed videtur*. in fine. Imò de iure. Non enim dicitur hîc, ꝙ perceptio decimarũ spectet ad Episcopum: sed dicitur hîc, ꝙ de decimis receptus ab ecclesia recipit quartam: quod est de iure. ĵ. de quarta. Abbas. ¶ Vnde dicebat Host. de iure cõmuni deberi quartam, licet quota sit consuetudinaria. Et dicit, ꝙ sic diffiniuit ipse Innocen. *in causa*. quam ipse Hostien. habuit pro ecclesia Cisterciens. & vide ꝙ de mortuarijs dicam de dona. pastoralis in glo. secus in fine Nouella. ¶ In glo. *& sic semel*. ibi: *mandamus*. vbi idem notatur, & hîc superfluè iteratur. Hostien.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Clericus ab indecenti maximè abstinere debet.*
2. *Archiepiscopus monasteria visitans de canonicis suis introducere potest.*

CAP. XVII.

VT iuxta for. ¶ Casus. Episcopus visitans monasteriũ nõ introducit seculares, sed duos, vel tres Canonicos ecclesiæ suæ cum aliquibus religiosis. ¶ Et premittit motiuum prohibitionis. Secundo prohibet ibi: *firmiter*. Et dicit Innocen. quòd hoc est commune, & æquum est. ¶ † Nota ibi: *indecens*. quòd ab eo, quod indecens est debet maximè clericus abstinere. de vita & honest. clerico. cum ab omni. & . c. clerici officia. Nam generaliter ea, quæ pietatem, æstimationem, famam, opinioné, seu verecundiam nostram lędunt: vel sunt cõtra bonos mores, vel cõtra iura, vel derisoria, nos facere posse credẽdũ nõ est: vt. ff. de condi. institu. l. conditiones. & . l. filius. Hostien. ¶ Secundò nota, ibi: *vel tres*. quòd Archiepiscopus potest introducere de canonicis suis dum visitat monasteria. Nec obstat de cleri. non residen. de cætero. & . c. ad audientiam. quia loquuntur in Episcopo. Fa. de censi. cum Apostolus. Vel loquuntur de Canonicis, qui continuo cum Episcopo equitant: hic de his, qui vadunt, cũ visitant: qui paucis diebus aberunt. Et sic ecclesia non grauatur. Et ideò adhibentur duo, vel tres: quia in ore duorum, vel trium. & c. ĵ. de testi. in om̃a quoq; Hostien. ¶ Tertiò nota ibi: *expedire*. quòd licet taxauerit numerum in Canonicis, non tamen taxat in religiosis adiũctis. Et est ratio: vt si forsan totum Capitulum duceret, remaneret Cathedralis ecclesia ministrorum officio destituta consyderata tamen mente, non verbis, plures aut pauciores ducere poterit, aut debebit, considerans idoneitatem & numero eorundem. Host. Et videtur per extrauagantem Bonifacij. eo. titu. debent. ꝙ tres clericos, quorum vnus sit religiosus, & vnus notarius clericus, ducere possit, & debeat. Loquitur tamen illa extrauagans, cum visitat Capitulum suæ ecclesię.

fiæ cathedralis,reprobans consuetudinem,quòd nullos duce re posit. ¶ Sed hodie concilium Viennen.de sta.monac. attendentes.ad finem.dicit visitatores monasteriorum monialium cōtentos esse debere duobus notarijs,& duabus personis ecclesiæ suæ,& quatuor alijs viris maturis & honestis. ¶ Dicit Collect.quòd hoc occasu propter visitationis officium debet procuratio. Et quòd si casus emergat,quòd Archiepiscopus habeat inquirere super aliquo tangente generalem statum prouinciæ habebit expensas ab ecclesijs prouinciæ prout notat Goffre.de præscrip.cum ex officij.& Archidi. ix.q.iij. Archiepiscopus.

¶ Supple Gloss.in glo.j.ibi:*laicos*.&c.j.de munita.eccle.cap. non minus.in princip. Et ibi:*iudicorum*.per hoc patet secundum Hostien.quòd nec congruit aduocatus admittere. Et ibi:*olim*.& quia visitator de his,quę secretè nunciantur. Et sic sunt secretè corrigenda.ij.q.j.si peccauerit. Goffr.in gloss.iij. in fine.quod intelligit Hostien.si Canonici sunt idonei:alias secus.j.de verbo.signifi. Abbate.in fine. Quod dic,vt notatur in summa.eod.titu.§.quid pertinet.§.sunt autem.versicu. quando autem Prælatus.in gloss.quarta in fine.per quæ iura dicebat Iacob.quòd debent esse in cappa,vel in alio habitu honesto.& secundum Hostien.debent esse in habitu,in quo chorum intrant.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Abbatem iurisdictionem habere,& pœnas exigere.*
2 *Consuetudo iurisdictionem dat super qua petitio fundare dicitur.3. Et quid actori ad intentionem fundandam sufficiat.4.*
5 *Iudex,vbi de crimine nō per accusationis modū, sed ciuiliter agitur, an pœnam ordinariam temperare queat,& in aliam commutare?*
6 *Monasterium pœnas ac multas pecuniarias,an exigere ac recipere in vtilitatem propriam possit?*
7 *Clericus delinquens de quibus bonis mulctam resoluet?*
8 *Episcopus duplex beneficium obtinentem,num possit ad ostendendā dispensationem,vel titulum compellere?*
9 *Leges diœcesanæ,quæ sint? Et quotuplic.legem habeant Episcopi in Ecclesijs sibi subiectis.*

¶ *CAP. XVIII.*

Dilectus filius. ¶ Casus. Lex diœcesana,& lex iurisdicti. sunt diuersæ. vnde res iudicata in vna, non obstat agenti super alia. Et in prima partis cō questio:in secunda Papæ prouisio. Secunda. ibi:*cum ergo*.

¶ Expone literam *quinq; parrochia*. proprium nomine, & vna pars,secundum Iaco.sicut quinq; ecclesiarum.de postu. bonæ.§.verum.vel sunt duæ partes. Hostien. ¶ *Compelluntur*. quando ergo fiebat condemnatio pro aliquibus delictis tertiam partem habere consueuerat monasterium. ¶ *Impediūt*. opponēdo exceptionem rei iudicatæ. ¶ *Dictus Episcopus*. supple,proponens exceptionem rei iudicatæ:quia forte Abbas petebat coram delegatis:vt procederent in his quæ erant de lege iurisdictionis,quæ sunt diuersa à lege diœcesana. ¶ *Ab ecclesijs*. alijs,vel de prædictis quinq; alias non iuuasset exceptio. ¶ *Emende*.i.iustitię, quę communiter leuantur à partibus. *Vlterius*. quasi minus fuerit protelatum. ¶ *Prædicta*.s.citatio,causarum examinatio,&c. ¶ *Formam*.scilicet instruen-
1 do & remittendo. ¶ † Nota primò ibi. *Abbas*. Abbatē in iurisdictionem habere,& pœnas exigere. De hoc de delictis puerorum.c.ij. ¶ Nec obstat.de sta.monac.recolentis. quia ibi loquitur de Cisterciens.pœna prouenient e ratione temporalis iurisdictionis. Et est exhortatio siue consilium, non præceptum:vt ibi notatur. Hîc autem loquitur de alijs,& quando prouenit pœna ex spirituali iurisdictione.& osten-
2 dit quid iuris potest esse. ¶ † Secundo nota,quòd consuetu
3 do dat iurisdictionē.s.eod.irrefragabili.§.excessus. ¶ † Tertiò nota ibi:*ab antiquo*.petitionem fundari,super consuetudinem.j.de verbo.significa. Abbate. Innocen. Dicit Hostiē.quod hoc Innuit vsum præscriptum:alias non esset cōsuetudo.de
4 consue.capi.fina. ¶ † Quartò notat Hostien.quòd ad fundandum intentionem actoris sufficit proponere,& probare quod sic est ab antiquo hactenus obseruatum: vt hic,&.s.de translat.c.quarto.& de foro compe.cum contingat. Et idem in electionibus, pedagijs, & similibus: vt dicta decreta. Abbate.&.eod.titu.super quibusdam de censib.peruenit. ¶ Et sunt hęc in argumentum contra principes,qui castra & iurisdictiones occupant:nisi eis ordinatur titulus,quem requirūt contra iura. C.de re vendi.l.fina. C.de peti.hęredi.l.cogi.j. vt ec.bene.cap.vno.§.j. Nam sufficit quòd sic ab antiquo fuerit obseruatum,iret secus sic in ecclesiastico Principe. De quo remittit Hostien.ad notata sua in summa de præscriptione rerum immobilium.§.quę exigantur.sub.§.quartū. ¶ Quinto.not.quòd relatio fienda Principi sufficiens esse debet:nec aliter est fienda.s.de elec.dudum.j.§.cum autem.post principium. Hostien.

¶ OPPONITVR ibi:*emende*. de.cap.cum ab omni.j. de vita & honesta.clerico. Solutio,ibi loquitur de delegato faciente illicitam pactionem hîc de ordinario,qui licet magis astringatur ad gratis reddendū officium.argumen.s.ca. inter cœtera. Tamen potest super hoc habere consuetudinē certā & moderatam,quia vbi potest.argumen.de symo. ad Appostolicam in fi. Potest etiam leuare sportulas vt nota. in capi.cum ab omni. Et secundum hoc diuersus est casus. Hostien.

¶ SECVNDO opponit̃ de.c.licet.j.de pœnis. Solutio, quòd loquitur de emendis pecuniarijs,quę leuantur pro ex
5 cessibus. † Potest enim Iudex,quādo de crimine,nō per modum accusationis,sed ciuiliter agitur, pœnam ordinariam temperare,& in pecuniariam,vel in aliam communicare:vt ff.de pœnis.l.respiciēdi &.l.aut facta.&.l.hodiè.&.C.ex quibus cau.infa.irroga.l.& seuerior.&.eod.titulo.ff.l. quid ergo.§.pœna grauior de quo plenè dixi.s. titulo secundo de causis.in.xvj.quæstione cum duabus quæstionibus sequentibus. Quinimo &. ex causa semper molliendæ sunt pœnæ: vt notatur in summa de pœnis.§.fina.secundum Host.

6 ¶ † TERTIO opponitur: Quia saltem monasterium pœnas,seu emendas huiusmodi imbursare non deberet:sed potius in vsus pias erogare.per nota.in dicto capitulo licet. ¶ Solutio,dic quòd monasterium hoc tanquam eleemosynam percipit ac si daretur alij pro loco.argumen.j.de donationi.consultationibus. Et sic non obst. dictum capitulū licet.quia loquitur in priuata persona:vel quando hoc fit causa auaricię venalis. vel dic,quòd hic loquitur,quādo est statutum,vel consuetudo,quòd qui furtum,vel aliud crimē commiserit,soluat certam pecuniæ quantitatem. Quod dic, vt legitur & notatur.j.de delic.pue.capi.ij. Vel melius dic, quòd Abbas melius poterit alicui de officiarijs vel aliquibus indigentibus talia deputare. Sed & si egeat suam euidentem inopiam,exinde poterit releuare. Et idem dicas de Episcopo,si egeret:quia ordinata charitas hoc requirit:vt nota. de vsur.pa.nisi specialis. Et hoc expressum videtur in auth. de sanct.Episcopis.§.Deo amabiles.&.§.si autem in ecclesijs. versu,sin autem œconomi. Alias autem non imbursabunt talia,si nostro consilio acquiescunt. Quod dic,vt not.capit. irrefragabili.§.fina. ¶ Et hoc intelligas,quando de criminibus agitur ciuiliter,vel etiam inter laicos de criminibus quātuncunq; grauibus ciuiliter. Nam si criminaliter non posset hoc competere,nisi ratione regalium:& tunc etiam oporteret,quòd haberent laicum deputatum ad talia exercenda.j. ne clerici vel monachi sententias.&.eod.titu.capi.fina.libr. sexto. Sed etiam si ageretur criminaliter de maioribus criminibus inter clericos ad degradationem non posset tunc Abbas consuetudinem aliquam allegare:vt.j.de excessi.prælа. accedentibus. Et sic non obst.hæc decre.his quæ nota.s.eo. capi.irrefragabili.§.excessus. Sed & potest hoc intelligi de

emendis excommunicatorum. Quod dic vt notat. j. de simo. ad aures Host. Faciunt secundum Nouellam de senten. excõmunica. venerabilis. §. deniq; li. vj. ¶ Vel dic, quod cõtraria loquuntur, vbi certa pœna corporalis, vel specialis est scripta in iure, quam mutare non possunt, maximè inferiores: vt notat in dicto capitulo licet. & per Hosti. eodem titu. in summa §. quot sunt species. & notat. xviij. distin. quoniã. vel possunt intelligi contraria secundum Ioan. vbi pœna pecuniaria non timetur. vt not. xciiij. distin. dicam. vbi not. Archidiaconus. quod in foro iudiciario ecclesia non potest recipere pœnam pecuniariam pro culpis: nisi vbi inuenitur à canone diffinitum: vt dicto capitulo licet. Licet in contractibus peti posit pœna pro damno & interesse. verum ipse idem Archidiaconus. xxiij. quęstione quarta ea vindicta dicit, quod vbi pœna pecuniaria plus timetur, imponi potest. vbi dicit Hug. se credere, quod Episcopus in bonis proprijs clericum punire posit si illa pœna magis timetur. Et hoc verius hîc credit Collectarius, vbi proceditur per viam inquisitionis ex officio: sed vbi per viam accusationis procederetur oporteret & fieri iustitiam secũdum petita: licet hoc Hosti. contradicere videatur, quem vide in summa de raptoribus rubrica de pœna raptorum. versu, quem etiam. & in summa de cohab. cleri. §. & qualiter in fine & quod notat Ioan. xcix. distincti. studendum. & quod legitur & notatur in dicto §. deniq;. per Archidi. vbi sodm Colle. videt expressũ quod istæ pœnæ leuari non possunt. quod bene cõcedit Collecta. vbi pœna corporalis est determinata in iure: nec talis, qui dispensare posit aliàs secus: arg. xxiij. quæstione quinta prodest vel forsitan posset melius dici secũdum eum, quod illud, quod ibi dicitur, locum habet in iudice, non in ordinario delinquentis, &c.

7 ¶ † Sed nũquid, si clericus delinquat de bonis ecclesiæ emẽdam soluet. tractat hic Collect. de quo vide per Archidi. j. de rescrip. statutum. super verbo, de suo proprio, vbi de hoc dicam.

8 ¶ † Sed nunquid Episcopus potest compellere obtinentẽ duo beneficia simplicia ad ostẽdendum dispensationem, vel titulum. Et quid de prælatis inferioribus, an ad hoc compellere posit? Fa. not. Ioan. Andre. j. ordinarij. in glo. tertia & ibi dicam. li. et de hoc tractat Collectarius.

9 ¶ † QVERITVR autem & examinare possemus hîc, quæ sunt illa, quæ sunt de lege diœcesana: & quæ sunt illa, quæ sunt de lege iurisdictiõis, quia de hoc ponit hîc Berna. vnam glosam recipientem quasi in omnibus fundamentum & glosa Ioan. decima quæstione prima. in summa. materiam tamen latius tractat Innocen. s. de statu monachorũ capitu. primo. in glosa tertia. cui satis modicum addit Hostien. Archidiaco. verò Nouel. Ligna. Héric. Collectari. & Cal. nihil in affectu: ideò vt plenè Innocen. habeas in proprio loco, ibi dicam tibi, Et nõ hic. Salua leui suppletiõe glosarum quam statim ibi subijciam. & saluo vno dicto. quod hîc Innocẽ. ponit, dicẽs: quod licet hîc videatur approbari distinctio antiqua. s. quod duplicem legem habent Episcopi in ecclesijs sibi subiectis. s. diœcesanam & iurisdictionis. Tamen mirabile videtur, quod lege iurisdictionis dicitur colla. sacrorum. probat tamen id capitulo interdicimus. x. quæstione prima. quod ad id arctat monachos. Et respõsio hęc doctrinę conuenit antiquorum, quia & potius videretur fuisse dicẽdum. Episcopos tantum vnam legem habere scilicet diœcesanam, & sub ille comprehendi. totum ius Episcopale, quod in diœcesi habet, & etiam legem iurisdictionis secundum eum. Nec enim videtur vtilis multum dicta distinctio, quæ nõ intelligit. nisi difficultatem quo ad significata verborum. Nec ob. quod de monasterijs, & eorum exemptiõe hîc legitur & notatẽ quia Capella illa, in quibus de beneficio exemptiõis ponitur clarè exprimi poterant: sicut & expressa sunt, licet non ita clarè. Et prædicta tenè menti & vide omnes quę de lege diœcesana & de lege iurisdictionis. scripsi ad saturitatem. j. de statu monacho. capitulo primo. in prima quæstiõe & in quatuor quæstionibus scilicet sicut per vnicã decretalem fieri potuisset.

¶ Supple glosas in glo. secunda ibi: *Dando.* vel faciẽdo, quod Hosti. dicit in actione. Et ibi: *ad synodum.* xviij. distinctiõe. c. si. etiã sodm doctrinã antiquorum: quia conuocare & tenere synodum, & in eo præsidere & contẽnentes punire non est pati: vel recipere: sed potius. agere. Et idcò synodus potius videtur legis iurisdictiõis, quam diœcesanę. Quod satis probari dicit per decreta. quod super. j. titulo secundo. Et dicit idem. s. capitulo conquerente. vbi vide super verbo, synodum. ¶ Et ibi: *mortuariorum.* decimasexta quæstione prima. placuit. Sed dicunt Pe. & Ab. quod hoc non est in iure expressum: sed sunt verba Hugu. posita in summa. decima quęstione prima Et dicunt, quod sic est in quibusdam Cathedralibus ecclesijs, in quibus mortuo Canonico, vel alio clerico, vocantur presbyteri ciuitatis per sonum campanę. ¶ Et ibi: *Cathed.* x. q. iij. c. j. Et ibi: *& consilia.* & missas publicas vbi voluerint Cantare & Cathedram ponere Causa prędicandi, vel causas audiendi. xviij. quæstione secunda luminoso. Subsidiũ petere de cen. cum Apostolus pro negocijs ecclesiæ clericos mittere, & eis imperare. xij. quæst. j. argu. fin. de clericis non resid. de cœtero. de ma. c. ij. secundum Innocen. in capi. j. de stat. monacho. alleg. ¶ Et ibi: *in recipiendo.* vel panendo. Sed doctrina ista non bene placet Innocen. dicam in dicto. capi. j. Et ibi: *libera.* dicit Vincen. hoc verum nisi in casu. j. de testamen. requisisti. vbi de delicto monasterio Episcopus petit Canonicum. ¶ Et ibi: *ad legem iurisdic.* per statuta tamen Episcopi, monachi non obligantur ad aliquid quod sit contra regulam de offi. Archidia. capi. fina. ¶ Et ibi: *per populum.* non exemptum. Et in fi. quæ requirantur ad hoc: vt obstet exceptio rei iudicatæ. not. j. de except. capi. penul. in fin. vltimæ glosæ.

¶ CAP. XIX.

GRaue. ¶ Casus. Per rescriptum quo Papa mandat ordinario, vt corrigat clericos diœcesis suę, non datur ei iurisdictio super exemptos. ¶ In prima conquæstio. in secunda prouisio. Secunda ibi: mandamus.

¶ Expone literam. *spectan.* pleno iure. de priuileg. quoniam. Hostien. ¶ *Nullam.* & sic non est contraria decretalis ista his quæ diximus. s. eod. capitu. j. & c. quãto. Innocen. ¶ *Delegatam.* Est etiam tertia species iurisdictionis scilicet ex compromisso: sed quia ex ea non licet interdicere: nec excõmunicare. Et sic liceat contumaciam litigatorum alias punire. s. de arbi. l. non ex omnibus. Et sic ex ea agitur ad interesse: & sic exequutioni mandetur. j. de arbitr. per tuas. Ideò de illa subijcetur. Goffr. & Hostien. ¶ *Occasione.* fa. j. titu. ij. solitæ. in principio. ¶ *Transmisimus.* incitando officium suum, non delegando. vt. s. eod. Sed contra. s. titu. ij. sanè. Goffr. Quod tamen potest intelligi etiam quòd alias talia in generali mandato non venirent. Vide de offic. deleg. quod translationem. Hostien. ¶ *In clericos.* interdicitur locus, sed persona suspenditur. vnde hæ sententiæ in quibusdam conueniunt, & in quibusdam discrepant. quod dic, vt no. de senten. excommunic. cum medicin. §. & hæc eadem. Hostien. ¶ *Relaxes.* hanc decretalem allegabat Vincen. quòd si mandatur alicui prouideri in diœces. non potest prouideri in ecclesijs exemptis. Sed cõtrarium tenet compost. de rescript. Abbatem. Vide. Ioannes Andr. eod. titu. si propter. in princip. libro sexto. ¶ Item etiã per hæc notant Petr & Abbas quòd clerici monasteriorum vel ecclesiarum, sunt exempti. de sta. regula. capit. vlnnio ad fi. patet de priuileg. per exemptionem libr. vj. ¶ Collec vero hîc accumulauit not. Innocen. s. c. licet. & Nouel. de priuile. per exemptionem de conces. præben. quia conctis. de consti. vt animarum. dicam in proprijs locis.

¶ Supple Glos. in glos. secunda ibi: *maxime.* Idem Innocen.
¶ In glos. penultima. in. fin. dic, vt ibi. & s. de elect. nostu. & lv. distin. ¶ In glos. vltima ibi: *vel posset dici.* Hæc lecturaest

contınui

cõtraria illi verbo, nullam. quod sonat, quòd nec mediatam nec immediatam: nec principalem, nec accessoriã. ¶ Et ibi: *sic paratus*. & secundum hanc lecturam colligit Hostiẽ. quòd Abbas vnius Episcopatus in alio Episcopatu potest pro tribunali sede. de quo remittit. s. c. q̃to. in fin. & s. titu. j. nouit. ¶ Et in fin. idem Innocen. vel ideò dicit, relaxes: vt Episcopus posit prudenter & cautè errorem suum corrigere: ne cõfundatur. vnde poterit dicere. quales sentẽtias quas tali devoluntate Pape relaxo, cui opportet obediri. xix. distin. in memoriam Hostien.

His quibus. Breue est, ideò non summatur.

¶ Expone literam. *Canonicam*. xvij. quæstio. iiij. si quis suadente. Licet. i. licitum est. ¶ *Expedire*. puta, quia ipsi sunt occupati. s. c. quod sedem. vel quia eis placet: vt no. s. titu. ij. Pastoralis. Hostien. ¶ *Ex officio*. delegato. dummodo cum iurisdictione. s. titu. ij. c. j. vel ordinario. Innocen. vt in prima glo. Ber. ¶ *Casibus*. j. de sententijs excommunicat. capi. j. & c. de coeterò. & ca. peruenit. & capi. Pastoralis § fin. s. e. Innocen. & vide Ber. in glo. ij. *Committere*. secus si ministerium tantum sit mandatũ. s. titu. ij § fin. ¶ In gloss. ij.

¶ Supple Gloss. ibi: *in hac parte*. Et hoc tenet hîc Hostiẽ. & inducit hîc literam ex officio, quasi secus, si ex ministerio. Item gratiam priuilegij sibi facti non potest alij committere. s. de vsupa. capi. ij. Nec alius debet ipsam vsurpare. de priuileg. sanè. Talia enim sunt personalia. de cõces. præ. constitutus. Dictum glo. seruamus, & est verius. Ad contrariam dic, quòd illud cum ministerium absolutionis competit ex delegatiõe: secus si ex officio, vt hîc. Et ibi: *sacerdotis*. Et etiam laici, in necessitate secundum Philip. hîc. Dic, vt. s. capitu. Pastoralis. in glo. quo casu in fin.

De Officio Iudicis. Rubr.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Iurisdictio, qualiter diffinitur? Et vnde dicatur? Item qualiter diuidatur? nume. 2. & 3.*
4 *Imperij in genere accepti finitio.*
5 *Iurisdictionis specifice accepta, quæ sit finitio?*
6 *Imperij diuisio.*
7 *Imperij meri diffinitio. Et quid sit mistum? numero. 8. Et quid merum imperium dicatur? nume. 9.*
10 *Imperij meri ac misti, quæ proprietates sint? Et quæ iurisdictionis? numero. 11.*
12 *Imperij misti causæ quo ad proprietates accidẽtales, quorum naturam sumant?*
13 *Imperium merum si quis habeat in vno territorio, & alius in eodem mistum omneq; aliam iurisdictio. num posit habens merũ imperium ibidem furcas erigere?*
14 *Criminalium causarum si duo cognitionem habeant, vnus vero eorũ solus executionem habeat, in illoq; eodem loco altero iuncto furcas erigere velit: an id posit?*
15 *Imperij meri ingratis defunctio.*
16 *Condemnatio excedens legis pœnam, vt hic: an nulla sit in eo, quod excedit?*
17 *Officij iudicis spes, quæ & quod sint?*
18 *Officium iudicis, qualiter à iurisdictione differat?*
19 *Officium iudicis & actio in quo differant?*

Continua sic. de singularibus officijs dignitatũ & iudicium singularium: dicto nunc de officio communi omnibus tam ordinarijs q̃ delegatis, in determinatẽ dicamus. Gostre. de hoc habetur. iij. q. vij. capitu. infamis §. tria. cum Ioan. ad fin. Et. j. de appellationi. significante. & de exceptio. pia. in fin. Nouella. & ff. de inter. act. l. vbicunq; in repetitione Bartoli. ¶ Verum, quia hîc de officio, quod iudicibus ratione iurisdictionis suæ competit, agitur: aliqua primò de iurisdictione, tanquàm de causa: & posteà de officio tanq̃ de effectu ipsius videamus.

¶ QVAERO igitur primo Circa Rubricam, qualiter iurisdictio diffinitur? gloss. ff. de iurisdict. omnium iudicum. l. prima. & Petr. & Cyn. post dictam glossam & alios scriben. eodem titu. l. imperium in prima quæstione sic magistraliter diffiniunt iurisdictio est potestas legitima de publico introducta cum necessitate iurisdicendi, & æquitatis statuẽdæ. Declaremus Ecce, dicitur in diffinitione. *legitima potestas*. probatur. ff. de verborum significationibus. l. potestatis. & l. ij & iij. de liber. & eod. l. & in procem. Insti. § primo & ff. de iurisdictione omnium iudic. l. ij. § exactis. & § omnium. vbi Iudices dicuntur potestates, sicut in Italia communiter appellantur. Et dicitur legitima. i. à lege data. *De publico introducta*. quia minus iudicandi publicum est. ff. de mune. & ho. l. munerum § iudicandi. & l. fina. & ff. de origine iuris. l. ij. § post originem. & ff. de Iustitia & iure. l. j. § ius publicum. *Cum necessitate iurisdicendi*. quia iurisdictionem, maximè ordinariam, compellitur quis subire. vt. ff. de muneri. & ho. l. si quis mag. & § iudicandi. allegato. C. de decur. l. nullus. & etiam delegatam à superiore. C. de aduoc. distin. iudi. l. sancimus. s. de offi. deleg. pastoral. Fa § post originem alleg. & ff. de Iustitia & iure. l. fina. in authen. vt iudi. non expect. sa. iussi. in principi. & vt in medio lit. iuss. non fi. § fina. Licet de arbitrio sit quæstio, de qua in dicta. l. sancimus. & ff. de arbit. l. iij. § tam est si. *Et æquitatis statuendæ*. ff. de eo, quod certo loco. l. quòd si Ephesi. & C. de iudi. l. placuit.

2 ¶ † Sed vnde dicitur iurisdictio? dic, quòd à iure, & ditio, quod est potestas: vt in procemio Insti. § j. in authen. de non. eli. ij. nuben. in fin. quasi iuris. i. legitima potestas. Et ideò imperium potestas dicitur in dicta. l. imperium. Faciunt. ff. de offic. e. cui man. est iur. l. j. § j. & l. potestatis. & l. ij. de lib. allega.

3 ¶ † SECVNDO quæritur, quomodo diuiditur iurisdictio? ¶ Ecce plures diuisiones dantur. ¶ Prima, quia quædam voluntaria, quædam contentiosa. de qua. ff. de offi. proconsul. l. ij. Et dicitur voluntaria, quæ inter volentes redditur, sicut manumittere. ff. de adop. l. non potest. Et contentiosa, quæ redditur in inuitum. ff. de verborum obliga. inter stipulantem § j. Ideo tutelæ datio non est voluntariæ iurisdictionis secundum Petrum de bel. per argumen. ff. de tute. l. j. qui dicit voluntariam non esse iurisdictionem. Et ideò hanc diuisionem non esse multam bonam argumen. dictæ. l. ij.

¶ Secunda diuisio, quòd alia ordinaria, de qua. C. de offic. rectoris prouin. qui ordinariam. vbi senatores, vel El. l. fina. de mo. mul. eos. de consti. pec. l. seruum, qui. s. de offic. ordi. per totum. Alias delegata, de qua. ff. de offi. eius, cui mandata est iurisdictio per totum. C. de iudi. l. à iudice. s. de offi. dele. per totum. ¶ Sed quibusdam dominis legũ non placet: quia bona diuisio debet fieri penes species. Modo ordinaria & delegata species non differunt, secundum eos: quia delegata nõ est alia, nisi ordinaria demãdata. Nam delegatus nullam propriam habet: sed solum exercitium alienæ: vt. ff. de offic. eius, cui mandata est iurisdict. l. j. § penulti. de iurisdict. omnium iudic. l. solet. argumen. ff. de re iudic. l. at prætor. in princip.

¶ Tertia diuisio, quia alia dicitur merum imperium, alia mistum imperium, alia iurisdictio strictè sumpta: alia modica coertio. i. quoddam modicum imperium, quod inest iurisdictioni. Pro primo scilicet quòd merum imperium sit iurisdictio. ff. de offic. eius, cui mandata est iurisdictio. l. j. § j. vbi etiam de secundo & de tertio. eod. l. § ij. de quarto. eod. l. § fina. & l. vlti. § j. eod. titu. & de tribus primis in. l. imperium. ff. de iurisdict. omnium iudic. allegata. ¶ Sed non placet Petro, quia imperium in genere & iurisdictio strictè sumpta, sunt immediatæ species iurisdictionis. Sed imperium in merum & mistum diuiditur: vt dicta. l. imperium. Simile. ff. de adop. l. ij.

4 ¶ † TERTIO quæritur qualiter diffinitur imperium in

genere. Licet diuersi diuersimo de diffiniāt, moderniores domini legum citramontani & maxime Petrus de bella pertica & Cyn. post eos in dicta. l. imperium diffiniunt sic. *Imperium est legitima potestas de publicis introducta, &c. consistens in his, quæ ex potestate officio & authoritate Iudicis dependent.* Dicitur. *potestas &c.* vt diffinitio generis cōpetat speciei. argumen. ff. de do. l. j. § ij. ¶ Dicitur cōsistens, &c. hoc probant sic: quia dicit vna lex, quòd causę imperij non delegantur. ff. de offic. eius, cui mandata est iurisdictio. l. j. in princip. & § j. Et dicit alia lex, quòd quę ex officio Iudicis dependent non delegantur: vt. e. l. § fina. & C. de peda. Iudi. l. j. ¶ Ex quo inferunt, q̄ quę ex officio Iudicis dependent, dicūtur imperij. Sed istud est arguere ex puris affirmatiuis in secunda figura, contra doctrinam logicorum. ¶ Secundò probāt, quia lex dicit, quòd ea, quę sunt magis imperij, magistratibus non conueniunt: vt. ff. ad municip. l. ea, que magis. & l. si quis magistratus. Modo dicit alia lex, quòd quę ex potestate Iudicis dependent, iure magistratus non competunt. in authen. de defen. ciui. § non enim coll. iij. vbi dicitur, quòd defensores ciuitatum, qui dicuntur simplices magistratus, cognoscunt de his quæ competunt iure actionis, sicut de agris & pecuniarijs causis non de illis, quę ex potestate Iudicis dependent. Sed istud ita cancellat, sicut ex pręcedens. ¶ Tertiò persuadent ex allusione vocabulorum. Nam imperare certus dicere in hoc differūt: quia cum Iudex iudicat ex iure partis de per se plures & sufficienti: tūc proprie ius dicit idest ius partis detegit, seu declarat, quod non est propriè imperare. argumen. ff. de rei vēdi. ex diuerso. si serui. ven. l. sicuti. & si quęratur. de ac. & obligat. l. obligationem. substantia. C. de euict. l. si ob causam. Sed cum ius partis plenom non est, nec de per se sufficiens, & Iudex ex potestate & officio suo ratione alicuius æquitatis, supplet illud ius imperās obediri. Executioni in causa restitutionis in integrum. vt. ff. de minorib. l. quod si minor. § fina. & ĩ. eod. capit. j. & ij. Tunc non est simpliciter ius dicere idest declarare: sed potius vltra ius scilicet partis ex officio imperare. argumen. ff. de diuersi. & temp. pręscript. l. de accessionibus. & ff. de euict. l. si plus, vel minus. Et fortius apparet natura imperij, vbi non parti sed rei publicę compeut aliquod ius agendi, ad quod tamen Iudex ex officio priuatū admittit: vt patet in accusationibus. argumen. ff. de accusationibus. l. qui accusa. & de popula. l. j. Et ista est ratio. l. penultima § ad crimen. ff. de publicis Iudic. Fa. ff. de publica. l. licitatio § quòd illicitè. Ad legem Aquiliam. ita vulneratus. de fideiuss. si à reo. C. qui accusare non possunt. l. ea quidem. quia eum volenti certare iudicialiter deficit ius agendi, aut totaliter, aut in parte opus est, quòd imploret officium imperantis: vt suppleat potestas imperij scripta æquitate dicti ante defectum partis: vt. ĩ. eodem capitulo secūdo. Fa. & ff. de dam. infect. l. cum postulassem § hoc autem. Et licet ista videantur magistraliter dicta, tamen satis videntur menti iurium applaudare, & satis probabiliter persuasa. ¶ Pro quibus adhuc persuadeo sic. Nam nomina in dubio pręsumuntur imposita secundum naturam & proprietatem reorum. argumen. Institu. de donatio § est & aliud. & de tute § finali. Et. C. de ser. l. à nullo. cum simi. Item res debet suam appellationem, recipere ab eo, in quo magis percipiat, & cui propriús & directius conuenit. ff. de stat. ho. l. quæritur. de auro & argen. leg. & si non sint § perueniamus. si ager vectig. & Teophy. petitur. l. j. § finali. Insti. de iure naturali § quoties. Modo vbi totum iudicium principaliter fundatur in iure partis, quasi ex toto cessare videtur imperium salua executione, his, quę concernunt officium mercenarium. de quo infra dicam. argumen. notatorum Innocen. de iure iur. ad nostram ij. in gloss. ij. versi. sed non sic. pręter hoc solùm, quòd ius partis dicere idest declarare habet: ideò tunc propriè iurisdictio, & non imperium dici debet: sed vbi pars non habet ius sufficiens à se ipsa: sed oportet, quòd illud imploret à superioris imperio, iam apparet, quod ipsum imperium, seu eius potestas directè & principaliter ac propriè & immediatè est in causa. proxima autem & immediata causa attenditur. ff. de condi. ob. turpē cau. l. penult.

5 ¶ †QVARTO quęritur, qualiter diffinitur iurisdictio strictè sumpta? dic secundum prędictos docto. vbi. s. doct. quod dicitur. *legitima potestas &c. consistens in his causis in quibus iure actionis ratione, seu ex potestate pleni iuris residentis in actoris persona proceditur aliquid applicando actori.* Et patet ista diffinitio satis ex proximè dictis, & dari potest exemplum in potestate, ex qua Iudex procedit ad instantiam actoris contra reum in omnibus actionibus personalibus & realibus, non ex officio suo: sed de iure ipsius actionis, in quibus semper aliquid per sententiam applicandum est parti: vel per modū adiudicationis: vel per modum declarationis. Ibi enim est obligatio mater actionis residens in persona partis, ex qua tamen actione in iudicio fit persequutio. ff. de procur. l. licet § ea obligatio. Instit. de act. § primo vel ius aliquod reale dominij, vel quasi, aut seruitutis: vt dicto § primo & § æquè. eo. titu. & ff. de rei ven. l. in rem. Talem autem matrem, vel causam, seu fundamentum in parte residens, non habet officium Iudicis: sed solam æquitatem habet matrem: vt. ff. de acquir. l. qui per confusionē § finali. & l. cū postulassem § primo allegato.

6 ¶ †QVINTO quæritur qualiter diuiditur imperium. Et breuiter secundum docto. prædictos vt supra. Prima diuisio est, quia quoddam est magnum, de quo in dictam l. imperium. Et quoddam modicum, de quo in l. § vltimo. ff. de offic. eius, cui mand. est iurisdictio. & consistit magnum in his quæ ex Iudicis officio mercenario dependent. de quo. ff. si quis Iudi. non obtemper. l. vna circa principium. Et de offic. eius, cui mandata est iurisdictio. l. j. § fina. & l. fina. § primo. ¶ Verum Iaco. & Petr. cum Cyno. C. de peda. Iudi. l. secunda videntur velle istam distinctionem reprobare, tanquā modica coertio sub mero imperio debeat cōprehēdi: quòd placet Ioan. Nicoti, per dictam legem imperium indistinctè loquentem. Et licet minores magistratus leuia corrigant, etiam ex officio nobili: vt in authen. de defen. ciui. § audentiam. Tamen talis correctio est meri imperij. vnde lex ea, quæ. ff. ad municip. restringitur ad causas maiores. vnde vera diuisio imperij est: quia aliud mistum. & probatur in l. imperium. allegata. vnde modica coertio & officium mercenarium, quæ iurisdictioni accedūt, licet de natura propria sint imperij: nihilominus propter accessionem & adhæsionem ante dictas sequuntur naturam iurisdictionis, cui adhærent, & accedunt, & nomen perdunt, ac sub nomine iurisdictionis continentur attento principali propter quòd, &c. argumen. ff. de noua. l. prima & secunda. & l. si stipulatus in tacum. l. sequenti. pro donato. l. fina. de authoritate tuto. l. prima. C. de testamen. l. dictantibus. Sed non sic de coertione leuium criminium: quia ex toto permanet sub imperio mero: licet propter leuitatem ipsius minoribus permutatur. Et sic in illis fallit regula legis, ea quæ alleg. ad exonerationem pręsidum, & propter modicum periculum.

7 ¶ †SEXTO quæritur quomodo diffinitur merum imperium? docto. prædicti vbi supra sic diffiniunt. Merum imperium est *ex potestate, vel officio Iudicis nobili dependens nihil applicando parti seu agenti.* Sed sequendo Petr. alibi, & Ioan. Nico. in dicta. l. imperium insisto diffinitioni, quam ponit textus in dicta. l. imperium. dicens: Merum imperium est habere gladij potestatem ad animaduertendum in facinorosos homines. vnde animaduerti secundum glossam dicitur, idest contra animatum corpus verti vnde secundum hoc quomodocunq; Iudex propter delictum quodcunq; quantumcunq; poenam corporalem, vel pecuniariam imponat huiusmodi: quia sic vertitur contra eum, per poene huiusmodi impositionem exercet merum imperium. Restringere enim genus animaduersionis ad capitalem, vel corporalem poenam diuinare est. Facit. ff. de regu. iur. l. nemo potest gladij. & de offic. proconsulis. l. solent. versic. nec enim. Iuncta l. prima in princip. & l. penultima. in princip. & § primo de offic. eius,

cui

cui mand. est iurisdictio. & dicta. l. imperium. in fin. Nec obstat lex si quid erit versicu. nec enim. de offici. proconsulis. quæ propter tollendam superfluitatem, videtur restringere animaduersioné ad maius quàm sit coerctio, vel actrix verberatio: quia hoc facit propter principium, quod loquitur de animaduersione maiori argumen. ff. de pœ. l. sanctio.

8 ¶ † SEPTIMO quæritur, Qualiter diffinitur mistum imperium Doctores prædicti. vbi supra sic diffiniunt: Mistum imperium est. *legitima potestas &c. consistens quæ ex potestate, vel officio Iudicis nobili dependent aliquid applicando parti, seu actori*: vt si peto bonorum possessionem mihi decerni, nó peto ex iure meo, ratione alicuius obligationis realis, vel personalis mihi competentis: sed imploro Iudicis officium solùm ex quadam æquitate. Et ideò solùm cum decreta est, robur accipit: vt. ff. de successio. edict. l. prima. § decretalis. & § qui semel. Et ideò ex officio Iudicis nobili dependent: vt. ff. de iurisdict. omnium iudic. l. prima & l. imperium. versicu. penultimo allegata. Sed aliquid applicat parti: puta bonorú possessionem decretam & successionem. ff. de bonorum possessio. l. quarta. § primo. & . l. iubere. ff. de iurisdict. omnium iudic. Et in hoc solo à mero imperio differt, quod de natura sua non tendit, vt applicet parti: sed rei publicæ applicat pœnam animaduersionis: licet ex consequentia quandoq; aliquid parti redundet. Quæ consequentia non ponderatur in iure: vt. ff. de authoritate tuto. l. prima. ¶ Et hoc in effectu dicit textus de misto imperio in dicta. l. imperium. versicu. penultimo. dicens mistum est imperium, cui etiam iurisdictio inest, quod in danda bonorum possessione consistit. Signat enim textus huiusmodi per verbum implicatiuum, etiam quòd mistum imperium ideò mistum dicitur: quia mistum participat de vtroq;, videlicet de imperio: quia dependet ab officio Iudicis nobili. & de iurisdictione: quia aliquid parti, quidquid aliud videtur gloss. innuere, in. l. imperium allegata. Verum quia res debet denominari à nobiliori: ideo imperium & non iurisdictio appellatur: vt dicto § perueniamus. Facit. ff. de vsocap. l. rerum mistura. & de sta. homi. l. quæritur. & quòd vi, aut clam. l. tertia Instit. de rer. diui. § tamen in suo. ¶ Et quòd imperium sit maius, probat, lex iubere. ibi: magis imperij, & c. fa. quia principium rei potissima pars est. ff. de origine iuris. l prima Modo principium venit ex officio nobili: & executio tendit ad bona: imò possunt dicere, quòd simpliciter dicitur imperij, & non iurisdictionis: vt dicta. l. imperium. ante finem. Nam iurisdictio, nedum requirit aliquid applicandum parti: sed etiam ius plenum partis. vel si sit iurisdictionis non est iurisdictio stricte verba recipiendo.

9 ¶ † Dicitur autem merum imperium ad differentiam misti, sicut de vino solemus dicere, secundum Doctor. nostros. licet ibi interueniat quandoq; accessoriè commodum pecuniarium: vt. C. de Episcopis & clericis. l. raptores. de raptu virgi. l. vna de bo. dam. authen. bona damnatorum.

10 ¶ † OCTAVO quæritur, Quæ sunt proprietates meri & misti imperij & iurisdictionis. ¶ Dicit Petr. Helyæ, quod duæ sunt proprietates essentiales, & duæ accidentales meri imperij, & totidem iurisdictionis. ¶ Prima essentialis est, quòd semper consistet in coerctióe principaliter: licet quandoq; veniat pecuniarium commodum ex accessu. C. de bo. præscript. l. secunda, in authen. de manda. Princip. § quòd si delinquentes. ¶ Secunda est, quia semper officio Iudicis expeditur, & nunquàm iure actionis: licet quãdoq; in modum directæ accusationis. Dixi supra, & ex hoc dicens rem diffiniendam per essentiales differentias, diffinit sic merum imperium: quòd est legitima potestas, & c. ad animaduertendum gladio in facinorosos homines. accipiendo gladium similitudinariè, pro modo, seu instrumento coerctionis & vindictæ, sicut ensis & furca & insula. ff. de pœnis. l. tertia. § primo & l. Capitalium. § famosos. & l. veluti. de re milit. l. tertia. § his. qui hostem. de offic. proconsulis. l. si quis. & l. Iuliam. peculatus. de interdic. & rele. l. relegatorum. per totum. Vel exponit gladio pro gradiali idest tribunali potestate. C. ad legem Iuliam repetundarum. l. prima. ff. de pœnis. l. si quis forte. § primo & l. aut facta. in fine.

¶ Subdit, quòd prima proprietas accidentalis meri imperij est, quòd duntaxat maioribus magistratibus competit: quia res magna est: vt dicta. l. ea, quæ. argumen. ff. de arbit. l. non distinguemus. § secundo de officio eius, cui mandata est iurisdictio. l. prima in princip. & § primo.

¶ Secunda est, quòd non potest delegari de iure ciuili: nisi ex causa necessaria: vt dicta. l. prima. § primo & § qui mandatam. & l. cognitio. circa principium eodem tit. & l. & si quid. de offic. proconsul. & leg. l. nemo. de regu. iuris. Fallit primú in leuibus, quæ non iure magistratus, sed permissionis propter leuitatem eorum, & maiorum exonerationem minoribus permittútur: vt § audiant.

11 ¶ † Subdit de iurisdictione, quòd prima eius essentialis proprietas est, quòd semper tendit ad interesse pecuniarium. & si excedat, vt in causa status imperij est. C. de peda. iudi. l. secúda. Et hoc nisi ex consequenti: vt in actione famosa accedit infamia damnato. ff. de his, quæ notantur infamia. l. prima. C. de decimis. l. prima.

¶ Secunda est, quòd semper expeditur iure actionis, quia si officio Iudicis cum plena causæ cognitione esset misti imperij. ff. de officio proconsul. l. non soleot. § vbi decreterum.

¶ Subdit, quòd prima accidentalis proprietas iurisdictionis est, quòd competit minoribus magistratibus: & secunda, quòd potest delegari: vt. l. imperium. in fine.

¶ Dicere etiam potes misti imperij duas esse proprietates essentiales. Prima in eo, quòd recip. ab imperio mero. & secunda in eo, quod recipere à iurisdictione, quasi ab vtroq; misturatum vt dixi supra vnde secúdum Petrum. Helyæ, cum de causa pecuniaria agitur: quæ alias esset iurisdictionis scilicet iurisfactionis, &c. Tunc si expeditur officio Iudicis cum plena causæ cognitione dicitur misti imperij: vt § vbi decreterum. alleg.

¶ Et econtra si causa non pecuniaria, quæ alias esset meri imperij ex officio expedita, expediatur iure actionis: erit tunc misti imperij: sicut causa status. C. de peda. Iu. l. secunda.

¶ Sed non placet hoc vltimum Ioan. Nicoti. nec mihi: quia in causa liberalis status iure actionis agitur ad aliquid adiudicandú, seu declarandú parti. Et per consequens est iurisdictionis per diffinitionem iurisdictionis. de qua. s. Fa. lecta & notata. Instituta de actio. § præiudiciales. & . ff. de libe. causa. l. liberis. § finali & . C. de asser. tollen. l. vna. Et quòd referuentur maioribus magistratibus, hoc est speciale in fauorem libertatis. vt. l. non distinguemus § de liber. alleg. Et per hoc non obstat. l. secunda. C. de pe. Iudi.

12 ¶ † Subdit post Pet. Helyæ, quòd causæ misti imperij quo ad suas proprietates accidentales sumunt naturam meri imperij, & iurisdictionis: quia causæ misti imperij, si sunt summariè & breuiter expediendæ sunt delegabiles, sicut & causæ iurisdictionis & competunt minoribus magistratibus: vt in tutela, restitutionem, & cautione in facti. ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictio. l. secunda. § finali Institu. de Attilia. tutela. § finali. C. vbi, & apud quos. l. finali. ff. de damno infecto. l. prima & l. ea, quæ alleg.

¶ Aliæ verò maiorem tractum & causæ cognitionem requirentes mediam viam tenent: quia non solum sunt delegabiles, secundum legem, propter absentiam necessariam: sicut causæ meri imperij. de officio eius, cui mandata est iurisdictio. l. prima. § primo Innocen. & propter publicas occupationes. C. de peda. Iu. l. secunda secundum eum. Sed non placet: quia Imo regulariter etiam cessantibus publicis occupationibus causæ meri imperij sunt delegabiles: quia causæ huiusmodi non commissæ specialiter aliquibus: quia non est reperire magistratum, quin habeat mistum imperium. argumen. ff. de officio consul. l. vna. de origine iuris. l. secunda. § exactis. & § deinde cum ærarium. & § cumq; consules. Pa-

tet consequentia per dictam legem primam in principio de officio eius, cui mandata est iurisdictio à contrario. Et quia per hoc conuertitur, Huiusmodi causas iure magistratus competere: & per consequens delegabiles esse: vt dicta. l. prima secundo respõ. Et facit, quia dicta. l. prima prohibendo de mero, videtur de iuxto argumentum. ff. de iudic. l. cum prætor. Videtur casus in. l. cognitio. § finali allegat. Fac. quia edictum de non delegando est prohibitorium: ergo non prohibita, sunt permissa. Sed non reperio prohibitionem de imperio iuxto etiam secundum legem. igitur argumen. ff. de procurato. l. mutus. § cum quæritur. vnde Ioannes Andre. in Spe. de iurisdictione omnium iudicum. § vno. versu, mistum autem imperium in additione, quæ incipit, prætor. dicit quod Canonistæ huius materiæ subtilitatem dimittant legistas, qui nec in hac materia sunt concordes. Subdens, quòd Gul. de Suz. in. l. prima. ff. de iurisdictio. omnium iudicum. reprobat omnes glo. dicentes mistum imperium non delegari. dicens illud delegari. nisi in casibus expressè prohibitis, quorum vnus. ff. de tute. l. mutus. § tutoris. & de tute. & cura. da. ab. l. nec mandate. & Insti. de Attili. tuto. § finali. alius. ff. de iurisdictione omnium iudicum. l. iubere. Ali⁹. ff. de officio procõ. l. nec q̃q̃. § vbi decretam. Nec obstat. l. prima in princip. ff. de officio eius, cui mandata est iurisdictio. versu, quæ verò. quia causæ misti imperij non conceduntur maioribus magistratibus ex lege, senatusconsul. vel cõstimoonibus. Sed eo, q̃ tales sunt, habent illud inducit. C. de peda. Iudi. l. secunda: C. qui pro sua iuris. l. vna. Dicit etiam Petrus Heliæ, quòd licet accidentales proprietates meri imperij, vel iurisdictionis immutentur manentibus tamen essentialibus: nõ ideo minus dicũtur causę meri imperij, vel iurisdictionis: vt puta, si causa meri imperij de iure spetiali, aut ex commissione Principis sic delegabilis: aut de foro minoris magistratus: nihilominus meri imperij est: sicut venditio mutatis qualitatibus accidentalibus, non mutatur. Notatur. ff. de contrahenda emptio. l. pacta. argumen. eod. titu. l. in venditionibus cum legibus sequẽtibus. Et placet, quia causæ meri imperij delegantur ex causa: vt. ff. de officio eius, cui mãdata est iurisdictio. l. prima. § primo. Sic etiam dicit, quòd si causæ iurisdictionis sint indelegabiles propter magnitudinem earum, remanent tamen iurisdictionis: vt excedentes trecentos aureos: vt dicto. § audiant. Sed hoc vltimum non placet: quia imo etiam excedentes dictam summam, & quęuis aliæ huiusmodi pecuniariæ causæ secundum leges sunt delegabiles, secundum Petrum de Bel. per dictam legem imperium. in fine. j. l. morem maiorum. ff. de iurisdictione omnium iudicum. & dictę. l. j. de officio eius, cui mandata est iurisdictio, quę indistinctè loquuntur. Et hec sufficiant de pręsenti quo ad materiam iurisdictionis. Et residuum quære in Cyno in dicta. l. imperium.

13 ¶ † NONO colligendo hic aliquas quæstiones Oldradi, & recipiendo primo. xvij. secundum computationem libri⁹ mei: Quæro vtrum, posito pro certo, quod in vno territorio ad vnum spectet merum imperium, & ad alium mistum imperium habentem omnem aliam iurisdictionem, possit habens merum imperium illo furcas erigere? Oldra. determinat, quòd sic. Pro cuius deductiõe supponit, quòd publica & priuata vtilitas in furcarum erectiõe versantur: Patet de publica: quia publicè interest de maleficijs, &c. ff. ad legem iuliam. ita vulneratus. depositi, bona fides. de fideiul. si ab eo. § vltimo. Et quòd homines terreantur, &c. quia melius est ante tempus occurrere &c. C. quando liceat sine iudi. se vendicare. l. prima in quibus causis. integra restitutio non est necessaria. l. fina. ff. de iustitia & iure. l. prima circa principium. ad legem iuliam repetundarum. l. j. de pœnis. aut facta. in fine. Et vt in illis, sicut in sepulchris, memoria conseruetur. ff. de cond. & demonstra. l. si quis io suo. & vt visus vltra auditum operetur. argumen. Insti. de gradi. in fin. Et quia talis memoria per talia signa retenta. C. de officio præfect. prætorio Afric. l. in nomine domini. Cedit ad solatium amicorum interemptorum, & damnum passorum. Colligitur hæc omnia. ff. de pœnis. l. capitalium. § famosos. Est enim furti loco edicti: vt si quis sic fecerit ibi pariturus sit. ff. de exord. criminibus. l. Saccularij. § quodam. Facit. ff. de publi. l. licitatio. § publicè. ¶ Ex quo infert, quòd furcarum erectio de iure licet. ¶ Secundò dicit, quòd licere debet ei duntaxat, cui competit impositio pœnæ. Probat, quia cõpetit dispositio hois, & omnium quæ ad finem sunt. ff. de re. milita. l. officiũ. in authẽ. de defens. ci. § & iudicare ad finem. C. vt nemo priuatus otulus prædijs suis, vel alienis imponat. l. secunda. Hinc est, quòd operas indicit, cuius vtilitati indictæ cedunt. ff. de oper. lib. &. l. quotis. ¶ Et quia debet esse conformitas inter signum & signatum, alias falsum committatur. ff. ad legem Corneliam. de fal. l. eos, qui inter se. § finali. de iniur. l. item. § si quis virginem. C. de fabri. l. æstimata. infra de sententijs excommunica. si Iudex libro sexto. Fact. C. de diuers. rescrip. l. sacri affatus. & de vestibus. olob. per totum libro vndecimo. Alias esset illusio. C. de latin. libertate tollenda. l. vna. § sed & qui domini. Et esset vmbra in opere sine veritate effectus. de cõsuetudine. quando. in fine. Imo dominus soli compelleretur ad vendendum locum propter publicam vtilitatem, si non reperiretur locus alius ita commodus. ff. quemadmodum serui. amit. l. si locus. § vltimo de rei. vendica. Item si verberatum. § vltimo. de euic. l. Lucius. ad Sillanian. l. Cornelia. C. in quibus causis. ser. pro primi libri accep. l. secunda. & de religio. & sumpt. fune. si quis cedet locum. argumentum. ff. ne quid in loco publico. l. prima. § sunt qui putant.

¶ Et hanc puto veram: quia cum errectio furcarum fiat solum ad executionem meri imperij, reputo illã eiusdem naturæ. iuxta illud quando vnum propter alterum, &c. de officio delega. si super libro sexto. ff. pro dõa. l. fina. de nouatio. l. prima & secunda, de condicio. & demonstr. de. l. filio. Sicut dicim⁹, quòd modica coerctio personæ, quæ sui natura meri imperij est. dum iurisdictioni cohæret, censetur naturã iurisdictionis habere. Et ideò secundum. l. simpliciter est delegabilis. ff. de offi. eius, cui mandata est iurisdictio. l. j. § fin. &. C. de testi. l. nullum.

14 ¶ † DECIMO recipio aliam quæstionem Oldra. xlvij. secundum dictam computationem. Et quæro: pone duo habent cognitionem causarum criminalium: sed vnus eorum solus habet executionem, qui vult in illo loco inuito altero furcas erigere: quæritur, an possit: dicit Oldra. quòd potest: quia in omni contradictione est ratio contradictionis attendenda: vt. C. de edic. diui Adri. tollen. l. vltima. & . ff. ne quid in loco publico. l. secunda. § hoc interdic. Item, quia ei cui cõpetit signum & signata res, & econtra per allegata. s. in proxima quæstione. Fa. ff. de iur. an aur. per tot. &. C. de Athle. l. vna libro decimo. Argumentum verum. C. de officio præf. prę. Affr. in nomine ibi: sicut ex clausuris burg. &c. Item videtur hæc firmari per legem si ita. § dominus. ff. de vsur. & hic. & si dubitet. Alteri de pręiudicio circa cognitionem in posterum fiat protestatio de hoc. argumen. ff. de aqua cott. æsti. l. penultima. ibi: sine præiudicio amittendæ seruitutis. &c. Et de testa. tu. l. idem fiet. ibi: sine vllo lius præiudicio & de liber. exiben. l. tertia. § etiam maximè. ibi vt sine diminutione &c. Et hanc etiam omnino credo: quia furcarum erectio non tendit ad cognitionem, sed ad executionem. & executioni, & non cognitioni annexa est: ideò executionis naturam sequi debet per motiua tacta in quæstione præcedenti. argumen. de consti. translato. de iur. pa. q̃tò. de dona. inter vi. & vxo. de prudentia.

¶ VNDECIMO subijcio aliam quæstionem eiusdem Oldra. numero quinquagesimo secundo. secundum dictam computationem Et quæro supposito, quod quis vendidit Castrum cum iurib⁹ & pertinentijs suis excepto mero & misto impe

sto imperio: quid per hæc verba videatur exemptum? Et in primis volens videre, quid appellatione pertinentiarum contineatur, vide notata de donat. inter dilectos. & de restitu. spoliato. cum ad sedem. Pro responsione autem quæstionis dicit Oldrad. Primo videndum quid sit merum, & quid mistum imperium. Et hoc cognito scietur, quę causæ sub vno & quę causę sub alio comprehenduntur.

15 ¶ † Dicit ergo, quòd merum imperium sic consueuit magistraliter describi. *Merum imperium est potestas, seu iurisdictio seuerioris vltionis exercende in personam, vtilitate publica introducta.* Dixit, *potestas, seu iurisdictio*, tanquam genus. argumen. leg. potestatis. allegat. dixit. *seuerioris vltionis*, seu exequutionis: quia & si aliæ sententię quedam seuerè sunt, hæc tamen quę ex mero imperio procedit seuerior est. vt. C. de pœnis. lege qui sententiā. & de his quæ notātur in famiam. lege. & si seuerior. ff. de pœnis. lege respiendum. & lege & in seruorum. Dixi: *Exercende in personam*. propter omnes causas, quæ in personā pœnam infligunt: quæ ponitur in textu. ff. de varijs & extra ordina. cognit. lege cognitionum genera.

¶ Ex quibus infert Oldra. duas conclusiones. Quarum prima est, quòd omnis capitalis causa, quę triplex est, vt. ff. de publicis Iudicibus. lege secunda & de bonorum possessione. lege edicto. § primo & de pœnis. lex secunda est de mero imperio, sicut notatur in lege imperium.

¶ Secunda est quòd idem videtur dicendum de cuiuslibet membri mutilatione: vt in authe. de collatori. § prohibemus & notatur. C. de offi. i. eius, qui vicem alterius gerit. lege vltima. & in lege imperium. super verbo, animaduertendum.

¶ Tertia conclusio est, quòd idem de qualibet corporis coerctione: vt dicta lege in seruorum § vltimo.

¶ Excipit tamen modicā, sine qua iurisdictio bene explicare non potest: vt. ff. de officio eius, cui mādata est iurisdictio. lege prima. § vltimo.

¶ Sed nō placet ista exceptio: nec placet simpliciter quod de se veritate & coerctiōe personę quia puto, quòd omnis coerctio personę quantumcunq; modica, & omnes pœnæ impositio etiam pecuniaria est meri imperij: Licet coerctio modica cohęrens iurisdictioni, sequatur naturam ipsius: vt colligi potest ex his quę supra in primis octo quæstionib^9, quæ magis perscribentes examinata fuerunt, & veriora sunt. Aliter credo ipsum bene dixisse.

¶ Subdit Oldra. quòd mistum imperium cōsueuit sic describi mistum imperium est iurisdictio explicandi quęstiones ciuiles, quæ sui excellentia maioribus Iudicibus deputantur: vt prouinciarū præsidibus: vt. C. de peda. Iudici. lege secūda.

¶ Quæ verò defensoribus competunt, de eorū numero non sunt. Et istæ videntur esse causę ciuiles vsq; ad trecentos aureos. vt in authen. de defensis ciuilium. § & Iudici. Et leuia crimina, ex quorum pœnis de iure communi non constringitur corpus, sed modica pecuniaria pœna infligitur. vt in authen. de defen. ciuitat. § audiant.

¶ Et sic apparet secundum, quæ causæ sint mixti & meri imperij: & quæ remaneant sub iurisdictione simplici. Subdit autem quòd enumerare actus maioribus Iudicibus reseruatos, ac per hoc de misto imperio existentes, superuacuum est. Sunt enim multi, sicut est tutoris datio. vt. ff. de tutel. lege muto § tutorum. Et decretum super alimentis. ff. de transla no. cum hi.

¶ Sed ista doctrina non est bona. & fortè, vt aduocatus loquebatur. Nam omnia crimina quantūcunq; leuia, sunt meri imperij, & non misti. & omnes causę ciuiles, in quibus ex pleno iure partis agitur, sunt simplicis iurisdictionis. quantūcunq; magnæ existant: vt patet in hisquę dixi in dictis quæstionibus octo, Per quę patet decisio quæstionis. An autem vendito castro simpliciter, seu dato in fuodum transeat iurisdictio: vide Ioan. Andream in Specul. de locatione § finali super versu. xxiij. & de iurisdictione omnium Iudicum circa principium secundæ columnæ suarum additionum. vbi etiam vide plenè, an per hoc merum imperium videatur esse translatum. Et ibi vide etiam, an cōcessa omni iurisdictione videatur concessum imperium. Et quod de armis & nominibus dicam infra de iurisdictione pa. ex literis.

16 ¶ † DVODECIMO Quia de pœnarum impositionibus, quę sunt meri imperij, vt dixi, fecimus mentionem, subijcio aliam quæstionem Oldrad. numero. lvij. secundum dictam computatiōem. Ponit enim circa intellectum. lege eos C. de modo mulctarum. quòd Iudex mādauit alicui de lato de graui crimine, sub pœnam sexcentorum paruorum turonen. & ita vult dictam summam. lege eos. quòd comparet & non comparentem in dicta summa damnauit. Quęritur nunquid condemnatio nulla sit in eo, in quo excedit modo dictę. leg. eos. videtur, quòd sic per dictam legem &. C. quando prouocare non est necesse lege certa ratione in fine & secunda quæstione sexta, et qui § item cum certa cum ibi notatis ¶ Sed contrarium verius videtur secūdum eum: quia limitatio dictę legis locum non habet in contumacia commissa super maiori crimine: vt ibi patet, quia tunc maiori cōtumacia maiorem pœnam exigit. ff. ex quibus causis in possessionē eatur. lege hoc autem. § vltimo & de pœnis lege relega. quia contumacia in illis criminis suspitionem inducit: vt in auth. de exhibendis & introducendis Reis § si vero. &. C. de omni agro deserto. lege locorum. & . ff. de suspectis. tut. lege impuberibus. Quæ suspicio facit contumaciam maiorem & atrociorem iudicari. argumen. de bonis eorum, qui mortem sibi cōsciuerunt lege tertia § Idem rescripsit.

¶ Verum potest etiam dici, quòd dicta lex, eos loquitur in mult., quæ imponitur ratione contemptu præcepti indeterminati idest pœnę ab Initio non subiuxi. ¶ Sed vbi, ab initio in ipso præcepto Iudex certam pœnam infert, non videtur habere locum lex, eos. sed quòd pœna ipsa committatur per contemptum. & nisi sit nimis excessiua, ille cōtumax debeat condemnari. Et de ista potest intellig. quod dicitur, Iudicis potestas est, quātum dicit, & quod alibi dicitur: multi quidem ex arbitrio eius venit, quam mulctam dicat. ff. de verborum significatu. lege si qua pœna. in fine, ibi: nisi cum lege est institutū quantā dicat. quasi ibi loquatur de. l. eos. sed hoc est falsū quia lex eos. nō constituit quantam dicat, sed quantā nō dicat. Et potest esse ratio hui^9 differentiæ secundū eum: quia id potest prætor in actibus, qui ab ipso procedunt in tempore quis cum produxit: quod possunt contrahentes, cum vendunt seu contrahunt. vt argumen. ff. de manumissionibus. lege seruus hac. & de verborum obligationibus. lege incōuenionabilibus. Licet non sit ex post facto: vt. ff. de prætori. stipulatio. lege prima. § de contrahend. authenti. Certum est enim quod contractu pœnam possunt apponere quantam volunt, vt. ff. de verborum obligationibus lege stipulatio ista. § alteri.

¶ Præterea cum officium prætoris in edictis consistat. vt. ff. de officio asiesso. lege prima potest illud à principio cum facit, certa pœna valere: vt. ff. de seruis fugiti. lege diuus. ibi. & si ita res exegerit, &c. vt sic per talem certificationem a principio factam antequam delictum cōtumaciæ committatur pœna facta sit certa. Et sic cum hoc sit factum virtute legis hoc permittentis, iam non mulcta, sed pœna dicetur, per prędicta. ff. de verborum significationibus. lege aliud est fraus: & lege si qua pœna. Et pro ista distinctiōe argumen. ff. de iure pa. lege prima & de admit. tute. lege tutor, qui Repertorium. § si deponi.

¶ Et est casus de hoc. ff. de custodia & exhibitione reorum. l. si quis. Reum. ibi: neq; in decreto principis certa quantitas comprehensa est. & ibi notatur in fine vltima glo. quę dicit. l. eos. intelligi secundum illam. l. si quis. rem. Quod etiam videtur sensisse Hostien. in summa de sen. & re Iudi. Rubricella de mulcta § & pro quibus. Et hanc sicut ipse narrat vniuersali cōsuetudo approbat. vnde sunt mutāda, &c. ff. de legibus l. minime.

Tractatus Secundus de offi. Iud.

¶ VISO ERGO de iurisdictione. Nunc de officio videamus. & licet super hoc deberent sufficere: quæ scripserunt moderni domini legum, & præsertim Cynus post alios. ff. de Iurisdict. omnium Iudicum. l. prima. quæ incipit ius dicentis officium latissimum est. & per Odonem de se nominis intra ctatu, quem fecit de officio Iudicis sub Rubrica, de officio Iudicis quæ domini Aurilianen. solent etiam recitare. ff. de interdicti in Rubrica. Verum quia Canonistæ illa nõ habent saltem ita ordinatè, ego decreui aliqua pauca de illis ad doctrinam Iuniorum canonistarum inserere sine recitatione tamen illorum, quæ Summistę Canonistę scilicet Goffredus, & Hostiensis hic recitant: cum per Canonistas communiter habeantur.

17 ¶ † PRIMO igitur quæramus quę, & quot sunt species officij Iudicis? Et breuiter sequẽdo dicta Iac. de Ra. & Pe. de Bella pertica Odonis & Cyn. & aliorum in locis prædictis, addendo aliqua communi stilo, dicere possumus duas esse species principales. Quædam enim est quæ residet in Iudice. hoc est illud, quod Iudex habet exhibere absq; petitione & instãtia partis solummodo à se ipso: vt purgare prouinciam malis hominibus, procedere per inquisitionem cõtra infamatos: inquirere vnde viuunt homines carentes amicos, lucris, & redditibus & quibus expensis. & curare quod carnes & merces bone & competenti pręcio vendãtur, & alia homini: vt. ff. de officio præsi. l. iij. in fine & l. congruit. de officio pręfec. vr. l. prima. § cura carnis. C. de Episco. au. l. j. Et ita intelliguot quidam hoc eod. titu. c. primo. ĵ. de accusa. qualiter. ij. de empti. & venditi. c. primo. Facit in authen. de quæstore. § si verò & . C. de ven. nu. po. l. ij. li. vj. De isto loquuntur iura, quæ dicunt, quod Iudex debet cuncta rimari. xxx. quęstione. s̃. Iudicantem. & sententiam certam ferre. Insti. de acti. § curare. Lites diminuere. ĵ. de dolo. c. finem. & . c. venerabilis. Malicijs hominum obuiare. ff. de rei vendi. in fundo. s̃. de rescript. plerumq;. & . c. nonnulli. Exceptiones arctare. ĵ. de except. pastoralis. Crimina punire. ĵ. de senten. excommuni. vt famę. & . s̃. tit. primo. capitulo primo. ff. ad legem. Aquil. ita vul. æquitante præocul. habere. ff. de eo, quod certo loco l. quod si Ephesi. Aliud verò est officium Iudicis, quod dicetur suo modo residere in parte: licet re vera resideat in Iudice videlicet, quia ad partis postulationem impartitur: licet secũdum Iaco. non omnino ex iure partis, seu iure actionis. Et illud subdiuiditur, quia quoddam nobile, aliud mercenariũ. Nobile dicitur, quod per se stat alio fundamento non egens ex instantia partis principium, & à Iudice recipiens complementum. Mercenarium vero dicitur: quod alteri principaliori, puta actioni, vel exceptiõi deseruit: quasi pedisseca. C. de postulati. l. quarta argumẽ. C. de vet. iuris. eadem lege secunda. § quartus

¶ Officium nobile quandoq; ponitur loco actionis: vt illud quo petitur principaliter in integrum restitu. ĵ. eodem capitulo secundo. & . ff. de minori. l. quod si minor. § fi. & . ff. quod me. causa. l. metum. § ex hoc edicto. & . ĵ. de in integrum restitu. capitulo primo. & per totum. Et tunc ponitur quandoq; loco actionis deficientis: vt in exemplo. s̃. proximo. quandoq; loco actionis non deficientis. ff. de rei vendi. l. prima. § per hanc. Et tunc quandoq; contra dicitur Iudici, & paru: vt cũ pro actione ponitur vt dicta lege. quod si minor. § fi. C. si aduersus rem Iudic. & titu. sequentibus. Alij suli Iudices. Exemplum. C. si minor ab hæred. se abstine. authen. omnes. Item quandoq; ponitur loco accusationis, seu denunciationis. C. de accusa. l. ea quidam. ĵ. de capitu. primo. Quandoq; loco exceptionis. ff. de petitione hære. l. planè. & l. finali.

¶ Officium verù mercenarium subdiuiditur. Quoddam enim est, quod non auget cõdemnationẽ: vt illud, per quod citationes, litis contestationes, testium coactiones fiũt. in authen. de litig. § omnem. C. de testi. si quando. ĵ. de testi. cogniti. dilectorum. C. de exhi. re. l. secunda. Et istud vocatur officium ordinarium litis. Aliud auget condemnationem, & quandoq; oritur ex lite: vt aliud, quo soluuntur expensæ. ĵ. de dolo. cap. finem. & . cap. actor. C. de Iudi. l. sancimus. & l. properandum. § sin autem alteratur. & de fructib. & li. ex. capi. terminato. & . ff. de Iudi. eum. quem temere. ¶ Et quandoq; oritur ex re in Iudicium deducta. Et est duplex: quia quoddam auget condemnationem secundum naturam rei in iudicium deductæ: vt in vsuris. quę veniunt in iudicijs bonæ fidei post moram. & in fructibus perceptis bonę fidei possessor. post litem contestatam. ff. de vsuris. l. mora. C. de re. vendi. l. certum. § bona. & . ff. eadem. l. ex diuerso. cum ibi no. ĵ. de resti. spolia. grauis. ff. de nego. gest. quia tantundem.

¶ Aliud verò auget condemnationem vltra naturam rei in Iudicium deductę, vt in cõtractibus stricti iuris, quo ad vsuras & fructus post litem contestatam: vt. C. vt de condicti. indebit. & . C. de vsuris. l. prima. & . ff. e. l. videam⁹. § qui actionem. & in omnibus arbitrarijs. ff. de eo, quod certo loco. l. prima tertia & quarta. & per totum & . ff. de in lit. iuran. l. in actiõis. ¶ Et istud officium mercenarium quandoq; deseruit actioni stricti iuris, vel bonæ fidei arbitrariæ. vel non arbitrariæ. ff. de ædili. edict. l. ędilio. § item sciendum. Quandoque accusationi inquisitioni, vel denunciationi. de pœnis. calumniam. Quandoq; officio iudicis notabili. ff. de iureiurã. l. nam posteà. § si minor. Quandoq; exceptioni, vel replicationi Instituta de exception. & replication. per totum.

¶ Item quandoq; imploratur in iudicio: & tunc quandoq; ante litem contestatam: vt cum petatur aduocatus. C. de postula. l. prouidẽdum. vel locus tutus. de appellat. ex parte. vel iuramentum relaxari. de iureiurando. capitul. primo. Quãdoq; post litem contestatam. vt etiam cum petitur locus tutus assignari. de spon. cum locum. Et circa interrogationes & responsi. de confirmati. statuimus. libro sexto. Quandoq; extra iudicium Imploratur: vt dicta. lege congrut. & de vsuris. l. ęquissimũ. Super quo vide Ho. in summa e. ti. § penu. & specu. e. ti. § secũdo & . iij. Et per hoc habes expeditã primã distinctio. ĵ. e. cap. secundo. & distincti. Lig. circa hęc ibi positam. Licet autem vt dixi, mercenarium requirat instantiam partis. ff. de postulation. l. quarta. & . C. de appella. l. eos. in fine. Tamen si pars petere nescit, Iudex vltra offerre debet: vt ff. de officio consul. i. nec quicquam. § aduocatis. Nec curo de sophisticatione quorundam curantium de curialitate verborum, & dicẽtium nullum officium subiectiuè residere in parte: quod fateor. Sed dico, quod non sic loquebantur. Iac. Petrus Odof. & Cyn. sed intellexerunt, & bene, quo ad certum effectum consistentem in petitione, seu instantia, de qua supra De quo effectu solum secundum veritatem curandi est: cum illi verba deseruiant, nõ contra. ff. de legibus. lege scire. & lege contra. de superlec. lega. l. Labeo. ĵ. de verborum significatio. capitu. propterea. capitu. intelligẽtia. & capitulo in his.

¶ Præterea non curo de subtilitate dicentium nullum Iudicem habere vigorem eiusdem iurisdictionis propter vnum officium: quia hîc tractamus inquisitionem essentialem secũdum proprias differentias earundem: quod spectat ad Metaphisicos: sed potius rerum effectus, & ordines, per modum cuiusdam glossę doctrinę discere volentibus designamus. Ideò reprehensiones pręmissorum, quas in plurimis prælegi quatabellis sub silentio derelinquo.

¶ Fateor tamen alias esse diuisiones multiplices: quia aliud consistit in mera voluntate Iudicis: aliud subest necessitati: de quo. ff. de officio præsi. lege sæpe. & de Iudicis lege non quicquid. & supra de officio delegati. ¶ Item aliud præparatiuum, aliud ordinarium, aliud exequutiuum verum ista vlterius non prosequor: quia ista non sunt multum scientifica: cum sic tot possent dari diuisiones, quod possent modi exequendi officium assignari.

18 ¶ † SECVNDO, qualiter officiũ Iudicis à iurisdi. differat Solutio secũdum omnes modernos, iurisdictio est potestas vt dixi. supra articulo præcedenti, in quæstione prima. pro quo .ff. de munere. & hono .l. munerum § iudicandi. & .l. si quis magistratum. Sed officium est istius potestatis executio siue vsus. ff. de officio eius cui manda. est iurisdictio .l. fi. in fine. de officio proconsul. l. prima. de rei vendi. l. qui restituere. & .l. officium. induci potest ff. de officio. consul. l. vna. tangam .j. capitulo fi. quæstione prima.

19 ¶ † TERTIO quæritur qualiter Iudicis officium & actio differunt? videtur quod sint idem. ar. ff. de verbo. signi. l. pecuniæ § prosecutionis. vt. ff. de actio. & obliga .l. actionis verbo ar. ff. ad Trebelli. l. Papinian⁹. & .l. si res aliẽa. simul iunctis. & ff. de damno. infecto. l. qui bona § qui damni. & l. inquilino. simul iunctis. Et hoc tenet Martinus cuius opinio tenet in officio in parte residente. Sed Io. & Azo. tenent contrariũ. probant per .l. actiõis allegatã. vbi dicit simile actioni. Nihil autem sibi simile est. ff. deposi. l. quod nerua. & no. s. de Rescrip. c. hic inducũt de peti. hæred. planè. vbi loco exceptionis ponitur. & de mino. quod si minor § fi. Quorũ opinio colorem haberet in residente iudice.

¶ Aduerte Iacobus de Rauen. dicit, & melius, vt videtur, quod in actione conclusio dirigitur parti: vt soluat: vel restituat. quia procedit ex pleno iure obligationis residentis in parte: vt quia tibi mutuo dedi, commodaui: aut mihi dare promisisti, quod soluas siue restituas. Sed in officio Iudicis conclusio. dirigitur iudici, & nõ parti, pro eo quod non procedit ex pleno iure residẽte in parte: sed potius suppletur ex æquitate à Iudicis officio dependente: licet necessario inferat ex legis dispositiõe vt quia dicit minor. Domine Iudex, læsus sum in tali contractu. ego minor ideò imploro vestrũ officium, quod me restituatis in integrũ. & cõtractum prędictum rescindẽdo, & c. ideò dicit lex: quod si minor § fi. allega. quod ex hoc edicto nulla propria actio proficiscitur: quia totum pendet ex prætoris cognitione. Et eodem modo facit .ff. de acqui. empti. l. qui per conclusionem in fine. Ex quo insurgũt duę differẽtię, vna penes natiuitatis causã: & alia penes executionis, seu appellationis modum. Facit, quia actio habet obligationem matrem ff. de procuratori. l. licet § obligatio. Sed officium æquitatem ex iuribus proximè allegatis. & .ff. lo. a. l. quæro § n. ad Trebelia. l. deducta. in principi. de ann. lega. l. Quintus § uitesta. & § fi.

¶ Vnde actio seruat, & exequitur obligationem: sed officium destruit illam. C. si aduer. transact. l. prima. ¶ Hinc est, quod interpellatio obligationis extraiudicialis attrahit vsuras ex mora. ff. de vsuris .l. mora. & secus de officio. de damn. infect. cum postulassem. ¶ Fortior enim apparet actio ex obligatione procedens, maximè super accessorio, quę principali expirato non expirat. C. de Iud. l. prima. quam accessorium. de quo contra. C. de Episcop. l. quarta. & de vsur. l. prima. ¶ Item in actione ex iure quæsito agitur: sed in officio agitur ad ius quærẽdum. ne vis fiat ei. l. prima. ¶ Itẽ in actione arguitur factum partis: in officio factum proprium. Dicunt quidam quod in actione causæ delegabilis: secus in officio, quod non admitterem ita latè. ¶ Dicunt alij litem contestari & libellum darum actione, & non in officio. de quo. j. eodem. c. secundo. Alij, ꝙ damnatus in officio non infamatur, sicut in actione: sed illa materia alibi tractabitur.

¶ Alij recipiunt aliam differentiam ex notatis glosæ. C. de testi. l. nullum. & ff. eodem. l. qui falsam. Quod dic, vt ibi. Alij aliam ex lect. & nota. C. de fal. l. querelam. Quod dic, vt ibi. ¶ Patet alia. ff. de ali. & ciba. leg. i. l. seruis. & de necessarijs. secundum hæredi. institu. l. fi. § illo. Reliqua tractabuntur .j. eodem capitulo primo & secundo. Et pro residuo materiæ vltra illa recurrat Legista curiosus ad dominos Legum, in .l. prima secunda tertia & quarta. ff. de iurisdictione omnium Iudi. Et pręsertim in Cyn. & parcãt mihi prouectiores, quia hæc ex proposito inserui ad doctrinam Canonistarum iuuenum, qui subtiles Legistarum theoricas non nouerunt tangã .j. capitulo fi. quæstione prima.

¶ SVMMARIVM.

1 *Monasterium vnum pro alio sibi subiecto agere potest.*

2 *Iudicis parti aduocatum non habenti dare tenetur. Et id qualiter? nu. 3. Et an aduocatus compelli queat? num. 4. Et an tum postulare partis teneatur? nu. 5.*

6 *Iudicem recusandi, num causa sufficiens sit aduocati domesticitas? Et quod e contrario? numero. 7.*

¶ CAP. I.

EX literis. ¶ Casus ad officium etiam Iudicis delegati pertinet dare aduocatum parti quæ habere non potest & poterit dare domesticum. ¶ Cõmunis diuisio. Secunda ibi: *mandamus*.

¶ Expone literam *Sancti petri*. quod immediatè & plano iure pertinebat ad monasterium fossæ nouæ. *Officium*. purum generale & merum. Quod dic, vt notatur in summa. eodem titulo § primo Hosti. ¶ Sed dicas potius Mercenarium iuxta ea, quę scripsi. s. eodẽ in Rubrica. articulo secundo § primo. ver. mercenarium verò. & ver. officium verò mercenarium. ar. hic. cum dicit litera officium implorãdo. sed & quãdoq; nobile dicitur. ar. eius quod dicam. j. in secũda quæstione. *Implorando*. de plano & sine solemnitate. ff. de officio proconsul. l. nequicquam § de plano. & § aduocatos. *Archiepiscopus*. dicit AEgi. per hoc quosdam facere, quod hoc fecit iure ordinario, non delegato ¶ Tu dic contra: vt dixi in summario, Nouella. *Clerico suo*. an ipsum cogere posset. Remittit Hosti. ad summam de postu. § primo. ver. sed nũquid potest cogi, beneficiatis. *Eiusdem*. monasterij. *Tunc erat*. Ista non erat illius propria causa secũda quęstiõe sexta. biduum. ver. palã.

1 ¶ † Nota ibi: *Sancti Petri*. quod vnũ monasterium agere potest in iudicio pro vno alio monasterio sibi subiecto. Cõcordat de pręscrip. ex transmissa. Sicut & Episcopus agit pro ecclesia sibi subiecta. de succes. ab intestato .c. fi. decima quęstione prima regenda. Sic possent etiam litigare super subiectione tertij monasterij. vel vnum aliud vendicare de transa. pręterea. ij. quod me. causa. cum dilecti. de donat. inter dilectos. de statu monac. Recolentes § fi. Hosti.

2 ¶ † Secundo nota, quod adhuc hodie tenetur Iudex dare aduocatum parti, & compellere potest eum. Concordantias habere in secunda glosa Bernardi.

3 ¶ † QVAERITVR ergo primo Circa secũdũ notabile qualiter hodie tenetur Iudex parti aduocatũ dare. ¶ Dicit Cyn. C. de postulatiõe. l. prouidẽd. in prima quæstiõe quod si vna pars omnes bonos aduocatos habet Iudex potest alteri parti consulere distribuendo sibi de aduocatis alterius. Nec obstat quod hodie aduocati recipiunt salarium à publico: quia loco eius succedit salarium, quod dat clientulus aduocato. C. de aduoca. diuerso Iudic. l. fori. Facit lex allegata. nec quiquam § vltimo. plus dicit ibi doctores dicere, quod si pauper sit clientulus constituetur aduocato salarium de publico. ff. ad Silla. l. lege Cornelia in princi. plus dicit ibi glo. quod si aduocatus recuset sine iusta causa, priuatur officio ipso iure. ¶ Sed Pe. benignus dicit, quod Imo per sententiã. C. de hæreti. l. quicunq;. in fi. ¶ Et contra partem substrahentẽ aduocatum præsumitur: sed non propter hoc perdit causam. Notat glo. in dicta .l. prouidendum. ¶ Sed Ricardus ma. dicit quod imo perdit causam in totum: per dictam .l. prouidendum & .C. de proba. l. si de possessione. ¶ Ex quo infert tale argumentum, quod si aliquis substrahit mihi probationem testium eos corrumpendo, vel cum eis hac de causa inimicitias contrahendo, causam perdit. ff. de iuris fisci .l. tertia § primo. j. de testi. constitutis. j. & .c. intimauit. & de testi. cogen. c. peruenit. vbi de hoc dicam. Et accedit .ff. de quęsti. l. j. § qui seruus. ¶ Redeundo ad materiam quęstiõis Hosti. cõcordans cũ dominis legũ. dicit ꝙ si propter terrorẽ

aduerſe partis, vel propter nimiam paupertatem, non poteſt pars reperire aduocatū: ad officiū Iudicis ptinet ei puidere. Et ita intelligit textum hîc, ibi: *non poterat. habere aduocatum.* argumentum. ff. de poſtulano. lege prima ſed ſi per ſe: vel amicos ſuos poſſet ſibi conſulere, ſecus eſſet: vt. ff. de re. eorū qui ſub tute. vel cura ſunt. l. magis. §. in primi. in fi. Et ſtat cū Pe. quod aduocato recuſanti habet Iudex interdicere officium: vt dicta. l. prouidendum. Facit quod Innocē. hîc notat indiſtinctè & litera, quæ ſimpliciter dicit quod non valenti, Iudex dare debet. Et placet Collectario ac Lignano.

4 ¶ †SECVNDO redeūdo ad proximè dicta, adhuc quęritur, vtrum aduocat⁹ compelli poſſit, &c. Putat Goffredus quod ſic incertis perſonis, quibus etiam non petentibus debet dari aduocatus: vt ſunt fœminæ, pupilli, debiles, inſanæ mentis, & propter potentias aduerſariorum, eos habere valētes, vt dicta. l. nec quicquam. §. vltimo. Sed dicit, quod alijs perſonis aduocati inuiti dari non debent, qui per ſe amicos & pecuniam habere poſſunt, vt dicto. §. in primis.

¶ Nec obſtat dictus. §. ait prætor. cum dicit ſi non habebunt aduocatum ego dabo. quia exponitur, nec habere poſſunt: vt in quibuſdam perſonis dictum eſt. Similis expoſitio. ff. de aqua. pluuia. arcē. l. Labeo. ibi: *ſi aqua pluuialis nocet* . i. nocere poſſit.

¶ Infert, quod eccleſiæ ſicut pupillo hîc datur aduocatus. vel dicit, quod ei ſubſtrahebatur maliciam, vel potētiam partis.

¶ Tu autem ſecundum Hoſtien. dicas, quod ſi is qui petat aduocatum, diues eſt, non tenetur aduocatus ſine ſalario obedire. Si verò pauper eſt, & non habet vnde ſoluat, adhuc redeundo ad prætacta.

5 ¶ †TERTIO quæritur, nunquid aduocatus in caſibus, in quibus de iure compellitur, tenetur poſtulare gratis. Gof. poſt Azo. dicit, quod non. Sed quod conſtituēdum eſt ſalarium in ſpecta quantitate & qualitate cauſę, loci conſuetudine, & facundię locati: vt. ff. de vari. & extraordin. cogni. l. j. §. in bonorarij. Nemo enim tenetur proprijs ſtipendijs laborare. ff. de præſcript. cum ex officij. in fine. Ad iura contraria dicunt quod loquūtur ſecundum tempora, in quibus de publico percipiebant ſalaria aduocati. ¶ Tu autem dicas ſecundum Hoſti. quod ſi is, qui petit aduocatum diues eſt, nō tenetur aduocatus ſine ſalario obedire. ¶ Si verò pauper eſt, nec habet, vnde ſoluat, omnino obedire tenetur. ¶ Cum ad hoc ex lege naturali & ex præcepto diuino Matth. xxij. Dilige proximum tuū, ſicut teipſum. ex debito ſit aſtrictus, alioquin damnabitur ſecundum Grego. in Homelia ſuper illo Matth. xxv. homo quidam peregrè. dicētē de illo, qui apud diuitem familiaritatem promeruerit. Si ergo inquit Grego. nihil ei pro indigentibus loquitur, pro talenti retentione dānabitur. In hoc enim caſu habet locum illud: Gratis accepiſtis: Gratis date. j. de magi. c. j. ¶ Nec obſtat, ſi dicat. quod cum expenſis ſuis peritus factus eſt: quia & ipſas expenſas dedit Deus. Quid enim habes, quod nō accepiſti, &c. ad Cori. iiij. ſed & quantumcunq; diues fueris, nunquam eris ſapiens ſine deo. eccleſi. j. ¶ Nec dicas Theologica ſunt hęc palea eſt, nihil valet, Non curo. quia Imperator curat, vt ſi à domino crediti bene viuant, & eius placationē inueniant & abſtineant à peccatis, & pœnitētiam agant, quod ſi non fecerint acriter puniantur. Nec permittit, quod Deus propter peccata hominum ad iracundiam prouocetur. in authen. vt non luxurientur homines contra naturam. in principio & §. primo colum. vj. de clerico vero beneficiato, hoc planum eſt, qui ſalarium percipit de publico ſcilicet de patrimo. crucifixi. de pręben. cum ſecundum. vnde debent cauere clerici beneficiati ne in foro ſeculari pro pecunia aduocent: ſed ne deficiant miſerabilibus perſonis. Quod dic, vt legitur & notatur. j. de poſtula. c. primo. ¶ Cœtera verò, quę deficiant, vide in ſumma de poſtula. §. quis poſtulare. ſecundum eum. ¶ Vnde nō recordor recepiſſe de conſilio meo poſtquam fui doctor, niſi in vna cauſa, in qua tamen pars quę in facto deceperat, ſubcubuit: licet tenuiter fuerim redituatus ſecundū ſtatum meum, vſq; modo. Amodo autem ſtatu Epiſcopali ad indecens mihi foret.

6 ¶ †QVARTO ibi: *Clericus & domeſticus.* Quęritur, nunquid iſta ſit cauſa ſufficiens iudicē recuſandi? videtur, quod ſic: vt. j. de appella. ex inſinuatione. ¶ Præterea, quia nemo poteſt producere teſtem à domino Iudicis: vt iiij. queſtione quarta. c. ſi. & aduocatus eſt teſtis, & pluſquam teſtis: cum de facto & de iure & continuè dirigat, & probet intentionem clientuli, quantum poteſt: vt legitur & notatur. j. de Iudi. paſtoralis. Et probatur. C. de poſtu. l. quiſquis. ¶ Ber. Inno. & Hoſti. contra. Nec obſtat primum, quia ibi non dicitur, quod illa ſit iuſta cauſa recuſādi, &c. ſed quod Iudex videbatur fouere latenter partem clerici ſui cōmenſalis: quia aduocatus erat. Subaudi tu: non tamen fouebat. licet ſic videretur, vel videbatur fouere: non tamen nimis: alioquin iuſtè recuſaretur: vt. j. accedens in primo reſponſo. ver. & magiſter. Hoſti. vel dic ſcdm Inno. ꝙ ibi nō dicitur ex hac cauſa recuſationē admiſſā. Nec obſtat ſcdm, quia alijs creditur ei qui teſtis factus eſt, de his quę vidit & audiuit. ſ. de conſuetu. Aliud in aduocato, qui teſtis eſt, & cui non creditur: niſi quantū de iure probat. ff. de proba. ab ea parte. & tūc magis creditur iuri, ſi ipſum bene inducit quā ſibi ideò magis grauaretur is, cōtra quē teſtis producitur in teſte facti, quam in teſte iuris. Vel dic, ꝙ vterq; eſt in ſubſidiū admittēdus, vbi alius nō habetur ar. xiij. q. ij. c. j. quanq̃. C. de hęret. qm̄ in fi. vnde hîc fortè alius idoneus nō inueniebatur, neceſsitas non habuit legē. de obſer. Ieiu. conſiliū. §. fi. Nec obſtat, ꝙ aduocat⁹ de facto probat intentionē cliētuli. quia illud de facto notorio, de quo conſtat in actis

7 ¶ †QVINTO quęritur ibi: *Hoc nō obſtāte.* Quid de caſu cōuerſo. puta ſi clericus & ſubiectus eſſet Iudex, & dominus aduocatus? dicit Hoſt. quod tunc obſtaret. ar. ſ. de offi. dele. inſinuante. Subdit, ꝙ inter iſta ratio diuerſitatis eſt: quia quādo dominus Iudex eſt, & cleri. aduocatus: nō ita timetur de peruerſiōe iudicij, cū nō poſsit dn̄m ſuū erigere, vel deprimere ſicut in cōuerſo caſu: quia ibi Iudex cleric⁹ ab aduocato domino pōt nūc erigi, & nunc deprimi. & per hoc ad partē domini ſui aduocati procliuior fieri. ar. xvj. q. ij. viſis poſt mediū, & ante fi. Sed adhuc cōtra primū, & contra textū noſtrū videtur: quia Archie. recuſari pōt, ſi dominus ſit alterius par. vt. ſ. de offi. dele. cauſa. ij. Ex quo videtur, ꝙ recuſari poſſet ſi ſit domin⁹ aduocati. Nā hîc videtur maior cauſa recuſationis: quia cliētulus pōt eſſe rudis homo & ſimplex, & ſatis extraneus in familiaritate domini. Aduocatus verò cōſueuit eſſe ſubtilis & malicioſus: vt patet. C. mā. ab Anaſtaſio poſt pricipiū. Et cōſueuit etiā ſibi acquirere familiaritatē domini & ſecū cōtinuè eſſe in Camera & ſecreta rimari. & poteſt de facili propter cōtinuam pulſationem & iurium allegationē in partem ſuam motum iudicis in perſonarum: quia gutta cauat lapidem, non vi, ſed ſępe cadendo.

¶ Solutio, dicit Hoſti. quod nō conſiderauit hoc ius huiuſmodi ſubtilitatem: ſed domini affectionem & litis proprietatem. cauſa enim non eſt aduocati, ſed clientuli. ff. quando appellan. ſit. l. prima. §. qui propriā. ſecunda quęſtione ſexta. biduū. §. in propria. ver. palam. Nec agit ſed aduoca. ff. de bonis liberis. qui cum maior. §. ſi patroni. præſumpſit etiam quod Iudex ſit perit⁹, nec de facili poſsit dici, quia tali eſt cauſa committenda, vt notatur. ſ. de offi. deleg. ſi pro debilitate. Et etiam non præſumpſit, quod aduocatus ita ardenter procuraret dare ſententiam pro clientulo ſuo, ſicut faceret pro ſe ipſo. Nam multi parum curant, ex quo pecuniam receperunt. ¶ Sed nec præſumpſit, quod ita declinaret dominus in parte non vocatus ſicut clientuli. cuius eſt cauſa propria: qui ſi habeat dominum ſuum Iudicem, omnes de familia intercessores habebit. Nam ſua res agitur. & non ſic moueretur pro aduocato, ſed forſan reſponderent, quid ad te: tam habuiſti ſalarium tuum. ſed & ſi & cauſa ſufficeret. nimis dilatentur, quia ſecundum ipſam poſſem recuſare Iudicem, ſi aliquis inimic⁹ meus, vel amic⁹ aduerſarij mei ſecū moraret

Si vero

Si verò opponat mihi quod aduocatus nimis ardenter hoc assumeret.& tam in camera, quam extra per se & alios omnes ad optinendum totis nisibus laboraret.& quod Iudex propter hoc moueretur, & ei assentiret: tunc esset ista causa recusationis: non tantum, quia aduocatus, quantum quia nimis fauens, & Iudicis nimis familiaris. argume .ℸ. de lite contest. accedens .ij. Sed nec ex isto capitu. habet expressum, quod Iudex ex hac causa fuerit recusatus .& veruntamen, quod modica causa suspitionis, dummodo sit vera & probabilis remouet Iudicem .ij. quæstiõe quinta. quia suspectu. & quæstione .ix. accusatores. Ergo ex modo & circũstantijs in libello recusationis appositus, hoc bonus arbiter terminabit. s̄. de officio deleg. suspitionis secundum eum. ¶ Henric⁹ hîc ponit vnam distinctionem, sed expedita est per prædicta.

¶ Supple glo. secundam ibi: *aduocatorum*. quod aliquis sit ordo postulantium, ne si honori postulantium locus detur mediocres, desideria sua non proferant: vt. ff de officio proconsul. nequicquam. & .l. obseruare. ¶ Et ibi. *Si vero*. vbi quodẽ notatur. ¶ Et ibi: *de publico*. vide in Spe. eodem ti. §. deseruit in fine secundæ columnæ.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Iudicis officium qualiter à iurisdictione differat?*
2 *Officium Iudicis cuius actionis naturam sapiat?*
3 *Officium Iudicis quibus ac quot casibus potissimum postuletur?*
4 *Libellus ac litiscontesta. vbi sententia nulla pronunciari petitur. an requirantur?*
5 *Nullitas sententiæ, an possit sub priuilegio appellationi concesso comprehendi?*
6 *Litiscontestatio in officio Iudicis, qualiter requiratur, aut non requiratur?*
7 *Officium Iudicis quod remedium extraordinarium est, an possit cum actione, remedium extraordinariũ concurrere?*
8 *Ordinaria remedia, qualiter concurrant. qualiter extraordinaria. & qualiter ordinarium & extra ordinarium?*

¶ *CAP. II.*

IVdicis officium. Se summat. Et sunt duo dicta. Secundum ibi: *dicat autem*. Et primum exemplificatur. s̄. de in integrum restit. c. j. & de secundo multa habes exempla hîc per Innocen. de quibus infra dicam.

¶ Expone literam *proponatur*. à parte & contra certam personam. Exercetur enim officium Iudicis interdum nulla parte petente, officium partibus inuitis: ad petitionem partis. Et hoc casu, quandoq; contra certam personam: & quandoq; contra incertam: & quãdoq; cõtra nullam. quod plenè prosequitur Spec. parte prima eodem ti. § j. vbi multa exempla de hoc casu primo inuenies. *Principaliter*. quasi secus, si incidenter, vt sequitur. *alias*. s. quando principaliter non postulatur sed de plano à partibus imploratur, proprio motu iudicis exercetur. Remittit Collec. ad nota. Car. de re. Iudi. locupletari. in secunda columna circa principium. *Ante*. vt quia ante ingressum peto per officium Iudicis aduocatum, vel locum tutum vt. s̄ .c. proximo . & .ℸ. de appella. ex parte. vel peto mihi relaxari iuramentum, quod præstiti de soluendis vsuris de iureiur. c. si debitores. Gof. Host. & AEgi.

¶ Sed hoc vltimo casu putat Nouella. & bene, quod si propter hoc prouocarem ad iudiciũ, caderet exemplum sub primo casu decretalis. *Et post*. exempla patent in prima glo. *Ad hoc*. Iudicis officium & vocatur à quibusdam hoc casu mercenarium. vel deseruiens: quod in quo differat à præcedenti & quid deseruiat ante litem contestatam. & in ipsa litis contesta. & post, & in sentẽtiæ prolatione, & post. vide plenius in Spe. eodem titulo. § deseruit. *Sine litis*. Ex quo incidẽter petitur. Et secundum Inno. dicitur incidenter peti Iudicis officium: quia illud non petitur propter se, sed propter illud: sicut aduocatus petitur propter causam, non propter se.

¶ Subdit Inno. quod dicitur incidenter peti, quando imploratur lite pendente. vel propter aliud, vel quãdo imploratur propter se, sed ratione rei posteà, vel litis proponendæ, & ex sua petitione nihil consequitur: nec aliquid iuris sibi inrequæritur: vt. C. in pos. ea. & .l. j. & idem vbicunque interponẽda est summaria causæ cognitio, secundum eum. Et ponit aliqua exẽpla de officio incidẽti, quæ habẽtur in glosa Bernar.

1 ¶ † QVERITVR primo qualiter Iudicis officium differat à iurisdictione: dic, quod sicut a iure. Ratio ab obligatione, virt⁹ ab exercitio: causa ab effectu. Quod dic, vt scripsi .ℸ. c. in Rubrica articulo secundo quæstione secunda. Item qualiter differt ab actione.

¶ Innocentius hîc in sua secũda glo. recitat oppositiões Martini ac Ioan. & Azo. de quo per glosam institu. de ac. in principio in tertia glo. Dy. stat cum opinio. Ioan. quod dicit Li. verissimum. Sed hoc prosequere latius vt dicto articulo secundo, quæstione tertia.

¶ Sed io quo est vis huius disputatiõis? Dicit Inn. hîc, quod in hoc: quia quado iudicis officium non intentatur, vt actio in officio Iudicis est denegare, vel concedere, ad eum propono ex actionem, propono auxilium mihi noo aliunde competens, sed ex persona mea. vnde siue velit, siue non, oportet eum tanquam mercenarium suo domino seruire .i. actione meæ. C. de po. l. quarta. ff. de rei vendi. officium. quod me. caus. metum. § ex hoc. Et sic videretur, quod aliquis sibi seruiret.

¶ Sed attende, quia verba Inno. nimis dubia & inepta sunt. primo quidem nõ est verum, quod omne officium Iudicis, quod loco actionis non ponitur, sit voluntarium. Imo puto quod saluis casibus specialibus Iudicis voluntati cõmiss. de quibus. ff. de offi. præsi. l. sæpe. de Iudi. non quicquid. de offi. delega. consuluit. vbicunq; lex aperit Iudicis officium ad partis postulationem exhibendi, necessitatis est, & non voluntatis: quia hoc ius quod parti datur à lege, Iudex auferre non potest. ff. de re iudicata. l. iiij. § condemnatum. ℸ. de re. iuris. indultum. ff. de mune. & hono. l. munerum. § Iudican. Licet tamen non habeat iuratoriam obligationem, subest tamen scripta æquitas, quæ iudicere arctat. ar. ff. de vacatio. extraordina. l. prima. Et quod notatur in Cyno. C. de Iudic. l. placuit. Et placet etiam Lig. & dominis legum in. l. imperium. & Odo . de sen. in Rubrica de interdictis. & Collecta. qui dicit sic, quod quicunq; Iudex astringitur à iure ad aliquid faciendum, vel ex equitate scripta, vel ratione naturali: tunc licet officium actionis nõ deseruiat: quia æquitati deseruit, Iudex illud denegare non potest. Quod si fecerit, locus est appellationi. Ideò dixit, quod Inno. de elect. quod sicut in magna glo. dicit officium Iudicis de rigore iuris inductũ. Et de appella. sæpe. columna secunda. vocat illud actionũ. remittens ad collecta sua: de ver. signi. forus super verbo, locis. quæstione xiij. Ex quo infert, quod Iudex informat⁹ de illicito, illud ex officio cessat. Notat Inno. de præb. dilectus. primus. ¶ † Subdit, quod officium mercẽarium sapit naturã personalis actiõis & dicit hic notari in glo. additiõali. Ideò illo ex vna causa implorato, ex alia causa agi põt, scdm Inn. de procu. ex insinuatiõe scdm eũ. Et quod officiũ sit necessitatis, hoc fatetur etiã Inno. s̄. in fi. dictorũ suorum de mercenario, q actioni deseruit. Hoc modo, saluo q dicit Inno. officium Iudicis, q loco actionis propono, nõ aliũde, sed ex persona mea, mihi cõpetere. hoc eñ intelligo nõ naturę: q nõ residet plenũ ius in parte realis, aut psonalis obligatiõis, ex quo nasci possit. Et sic intelligo quę scripsi in dicto arti. ij. j. & .ij. q. Sed datiuẽ, hoc est, q datur sibi a lege ęquitate dictãte. ff. de mino. l. q si minor. § vlt. de ac. emp. qui per cõclusionẽ. in fi. de annu. lega. l. Quintus. ¶ Sed videre nõ possũ, quãdo Inn. ineptissimè loquit in hoc taltẽ, q de offi. q vt actio proponitur, trãsit ad mercenariũ deseruiẽs actioni, quasi vnũ exẽplificãdo per aliud: cũ maxima sit differẽtia inter illa. Et q mercenari ita deseruit officio: quod vt actio proponitur, sicut actioni. Propterea ineptè loqui videtur Inno. in eo, quia vix ista, quã ponit, licet concernat disti. nostri. c. in modico tamẽ: in nullo tamẽ videt bene posse adaptari ad disput. de qua . s̄.

¶ Sed propter reuerētiam ipsius reducas per improprietatē dicta sua ad saluationem. secundum ea quę proximè dixi & quę habes in prima & tertia quęstionibus antedictis. ¶ Item quærere possem, quot sint species officij Iudicis. Sed de hoc dixi in rubrica articulo secundo quæstione tertia.

3 ¶ † SECVNDO quęrimr de casibus, in quibus Iudicis officium principaliter postulatur. Innoc. hîc in magna glo. videtur ponere vigintiquinq; casus, quorum plures recipit à glo. Vincen. quam Nouella hîc ponit.

¶ Primus est in petitione alimentorum siue à minore, siue à maiore petantur: in auth. quibus modis naturales efficiantur sui §. discretis. & §. si quis autē. C. de sena. cōsul. Orfic. l. si qua in auth. vt liceat matri & auię §. illud quoq;. C. de iureiurādo pro hęred. ff. fami. ercis. l. filia. §. si filius. & .l. si mari.*. & de iure do. l. dotis. & solu. matri. sicut dos §. sin autem. &. ff. de libe. agnos. l. si quis à liberis. & .l. alimenta. & .l. penul. & vlti. vbi pupillus educari debeat per totum alimen. pupillo. præstan. l. j. xvj. q. vij. quicunq;.

¶ Secundus casus, cum minor petit restitutionē. ff. de mino. l. in causę. j. & duabus sequētibus. ¶ Tertius casus si petitur cautio de damno infect. l. j. & .l. dies. & .l. prætor. §. j. ff. de præto. stipul. l. prima.

¶ Quartus casus, cum petitur satisdatio nomine legati. ff. vt lega. notat ca. l. prima & .l. etiā. ¶ Quintus, cum pater petit filium in sua potestate. ff. de rei vendi. l. prima. §. per hanc. ¶ Sextus casus, cum à vassallo, vel censito, dominus exigit vltra modū. C. in qui cau. colo. & c. l. prima li. xj. & de colo. & censi. l. penul. & vlti. & in auth. de questo. circa principiū. ¶ Septimus casus si imponatur collecta vltra vires patrimonij aut inhabiles: vel qui vocari non debent, vocentur ad munera. ff. de vacatione munerum. l. sextumdecimū. §. vlti. C. quemadmodū ad ciui. munerum l. j. ij. & iij. ¶ Octauus casus cū colonus & adscriptionis reditus ab eis exigendos denegant, ea ratione, quia dubitant, an exigentes domini sint. C. de agrico. & censi. l. litibus. §. j. li. xj. ¶ Nonus casus, si Geometricus Grammaticus, Rethoric.*, Medic.*: Aduocat.*, Obstetrix vel nutrix salarium petat. ff. de va. extraord. cogni. l. j. §. j. & per totam. l. ¶ Decimus si fructus à possessore petantur. C. de rei ven. l. certum. §. bona ff. de rei ven. prętereà. & .l. si vnus. §. vlti. Institu. de offi. Iudi. §. sed si in pręsenti. ff. de vsuri. l. neq;. de peti. hæredit. sed & si. §. sciente. si secundū ven. l. loci. §. post li. C. de fruc. & li. expen. l. ij. &. ff. de peti. hæred. l. illud. §. prædo. & §. ad officium. ¶ Vndecimus casus, si petantur expensę siue de nouo factę siue in factione. C. de rei ven. l. domū. ff. de peti. hære. l. planè. & dicto §. ad officium.

¶ Duodecimus casus, si petantur vsurę bone fidei Iudicis, & his quę bonę fidei naturam imitantur. C. de in Integr. resti. l. minorum. de vsur. l. ij. & .iij. ff. de nego. ge. quia tantundem & de vsuris. l. vsure. ¶ Decimustertius casus, si propter mala meditatione res petantur à medico. ff. de va. & extraor. cogni. l. medic.*. ¶ Decimusquart.* casus, si petatur vsus aquæ ciui. institut.*. ff. de serui. l. quotiens. & si serui, ven. l. sicuti. §. Aristo. ¶ Decimusquintus casus, si petatur Riu.* Insti. vici. ff. si serui, ven. l. ij. de publi. l. si ego. §. si de vsusfru.

¶ Decimussextus casus, si petatur equa & fetus eius, quem penes te peperit. ff. de rei ven. l. partum. & dicta. l. si ego. ¶ Decimusseptimus casus, si mutantur animalia in fundum meum. Et decimusoctauus, si multi homines erant distribuendi per plura prælia, & plures, quā debebant, mittantur. ff. de vaca. & extraor. cogni. de vsu. ¶ Decimusnonus casus, si petatur, ne quid fiat in via publica vrbana, per quam quis ire non possit, quod si factū sit tollatur. & vt viæ reperientur. & ne quid in mundū projciatur in loco publico. ff. ne quis in loco publico. l. ij. §. interdictum. & .ff. de itinere actuq; priuato. l. j. ij. iij. & vlti. ¶ Vigesimus casus, si agatur contra eum, qui missum in possessionem ejcit, vel mitti iussum ire non promisit. ff. ne vis fiat ei. l. j. §. si quis missus. ¶ Vigesimusprimus, si petit filius à patre emācipari. ff. de condi. & demonstra. l. sicut. & si quis à parente su. ma. l. penultima.

¶ Vigesimussecund.* si creditor petat possidere bona debitorum. ff. qui. cau. in posses. ea. l. item ait prætor. & .l. igitur bona. & .l. cum proponas. & .l. vltima. ar. C. de præscrip. xxx. an. l. si quis emptionis. §. vltimo.

¶ Vigesimustertius casus, si petantur separari bona. ff. de separa. l. vlti. ¶ Vigesimusquartus casus, si petatur curator bonis dari. ff. de cura. bo. dan. l. j. & vltima.

¶ Vigesimusquint.*, si petatur sentētia pronunciari nulla vel processus. ĵ. de procura. in præsentia. ŝ. de offi. dele. cum contingat. ff. de ferijs. l. secundūm Inno. ¶ Sed caue, quia in. xix. & .xx. casibus competunt actiones, quę loco iurisdictionis datur. Institu. de iurisdictione. §. vltimo & quod ibi notatur in principio tituli &. ff. eodem. in Rubrica in glo. secunda.

¶ Item caue, quia licet in prædictis omnibus .xxv. casibus officium Iudicis principaliter imploretur, tamē non in omnibus illis requiritur libellus aut contestatio litis: nec illa fuit mens Innocen.

¶ Posuit enim Inno. regulam istam pro conclusione, quod vbicunq; interponenda est summaria cognitio, tunc officiū Iudicis videtur proponi incidenter: nec requirit litis contestatio, vel libellum: vt colligitur hîc ex dictis suis in fine glo. suę ante penultimam. Certum est enim de iure, quod tales causę litis cōtesta. non acquiritur. Et ita intelligo glosam Rubricę. ff. de interroga. ac. quę dicit. quod vbicunq; officio Iudicis. i. summariè aliquid expeditur, non necessarius libellus vt. C. de naus. l. de submersis. li. xj. ff. ad exhi. l. iij. §. faciendum. & de op. no. nuncia. l. de pupillo. §. meminisse. modo in pluribus dictorum casuum sufficit cognitio summaria: vt colligatur ex plurib.* circa casus illo superius allegatis. ¶ Ex hoc menti tene quia plures decipiuntur ex hac glosa Inn. præsentientes, quod voluerit exemplificari in omnibus illis casum primū istius decretalis: sed nō verū. Imo voluit solum exemplificare de officio, quod principaliter imploratur, siue requiratur litis contesta. vel libellum, siue non. ¶ Vincentius verò secundum quod Nouella recitat. addit alios casus. primo cum Iudex compellit arbitrium ad pronūciandum. ff. de arbi. l. ij. §. ij. & Iudicem. ff. de Iudi. de qua re.

¶ Item, cum tutores vel curatores cogit gerere, & malè recusatos reducit. ff. de muner. l. lviij. §. ex facto institut. de satis. tu. §. fi. vel remouet. C. de admi. tu. l. vlti.

¶ Item cum imploratur pro reuocandis in seruitutem, & de notationibus factis ingratis. C. de libertorum. l. j. ĵ. de dona. propter. Et vt vltima voluntas seruetur. ĵ. de testame. c. tua. Item in causa. priuatorum criminum pro poena imponenda. De quibus tractatur de extraordi. criminibus & de priua. delic. Item in causa inquisitionis agitur ex officio, tam in publico. quam in priuato terminare. & lite non contestata. ĵ. de accusa. qualiter. & tūc datur libellus sic. Domine Iudex ego talis imploro vestrum officiū, vt talē compositionem mihi faciatis seruari per talem. ĵ. de pacti. cum pridem. vel faciatis mi prouideri super tali præbenda, in qua fui circumuentus. ĵ. de rerum permu. cum vniuersorum. vel imploro officiū vestrum super tali beneficio, super quo me supposui gratię aduersarij. ŝ. de renunciati. veniens. vel de quo coact.* inopia, vel vexatione male composui. ĵ. de præben. dilect.*. in decisa. Et posteà fit litis contestatio, & solemniter proceditur. In his enim proponitur Iudicis officium pro actione secundum eum, saluis casibus, qui habentur in clementina dispendiosam. de Iudi. Et quod legitur & notatur ibi. & in clementina sæpe de ver. sig.

¶ Philipp.* addebat duos casus, videlicet in poena infligēda propter imperitiam. ff. de vaca. & extraordi. cognitio. l. fin. Et de filio, qui de sui potestate infert propriū cōtrouersiam. ff. de liber. exhiben. l. deinde. §. hoc autem. Remittit tamen ad notata Institu. de officio iudi. in summa, in fine.

¶ Goffre. verò ponebat exempla in denuntiatione canonica quæ ex officio Iudicis expediatur & tamen debet in ea lis cōtestari, & denūciās, si nō probat puniri de calum. c. ij. Item si clericus dicat rē perdidisse per metū, dolū captiuitatē, vel codi

tépo-

temporis,vel violentiam secundum simplicitatem iuris ca-
no.restitui petit per officiú Iudicis.Sic intelligit.iij.quæstio
ne.j.Reintegranda.vide plenius in Spe.e.ti.§.j.alle.vbi repe-
ries dictos casus hîc notatos per Inn.occasióe præmissorum
4 quæro.¶ † Tertio de vltimo casuú Inn. videlicet,cum peti
tur sententia pronunciari nulla,vel processus nullus: vtrum
libellus & lit.côte.requirantur? Ista quæstio tangitur per Ol
dra.& est secundum librum meum.liij.vnde Oldra.in ista
quęstione recitat duas oppositiones,secúdam sequens.Qua
rum prima est affirmatiua,videlicet quod lit.contest.requi-
ritur propter regulam generalem,quę habet quod lit.nó cô
testa.non fertur diffinitiua.quę est principium & fundamé-
tum Iudicij.C.de lit.côte.l.vna.ff.rem.ra.ha.l.amplius.ĩ.de
elec.dudum.infra,vt lit.non contest.per totum.notatur.ff.
de iurisdict.omniú Iudicú & quia.C.de his,quę ad eccle.fu
gi.l.pręsenti de sen.interlo.omniú Iudic.l.prolatam.¶ Secú
dò,quia priuilegium est causa apo.vt in ea posśit procedi li
te non contestata.C.de tempo.ord.l.vltima.§ illud ergo.In
contrarium est ius cómune.ff.ad municipa.l.j.in fi.constat
auté distare causam nullitatis à causa appellationis.¶ Secun
da opinio est,quod partib⁹ pręsentibus necessaria sit litis cô
testatio,& vna parte absente per contumaciá pręsens posśit
procedere lit.non côtesta.probant per ius priuilegians hoc
modo causam appellationis in dicto.§ illud.quod prædicti
ad causam nullitatis extendút,fundant se:similes causę sunt.
Ideò eisdem debent moribus viuere,& regulis iudicari:vt.C.
de offi.do.l.vlti.Et quia inter ipsas non potest ratio diuersi-
tatis assignari.igitur.ar.ff.de iniusto.Rup.l.posthumi per vi
rilé.Circa principiú.& de ver.obl.à Titio.imo videtur for-
tior ratio in causa nullitatis,semper arguitur iniquitas iudicá
tis absq; eo quod tágatur iniustitia partis.& sic videt magis
procedi lit.nó côte.quá in causa appel.Ité sepe iniustitia par
tis arguitur.ar.de appel interposita.§ sanè.Ité tanta est inter
appella.& nullitaté cónexitas,ꝙ sola oppo.etiá cognitioné
nullitatis deuoluit:vt.ff.fam.ercis.l.quædam mulier.& de iu
re pa.l.vlti.& notatur.c.quando prouo.non est neces.l.j.&
per Innoc.de ap.dilectus.Et sic videtur in eis idem ius serua-
ri.ar.s̃.de côsti.tráslato.¶ Et præterea,quia hoc idem in sup
plicatione.per quá rescinditur sententia pręfecti pręctorio:
quia ibi in absentia partis lite nó côtest.proceditur:vt.C.de
appel.l.spótanea.in ver.cui cósentaneá.Et sic nó solú est pri-
uilegiú causę appellationis:nisi sub verbo appel.contineatur
omnis via,per quá de prioris senténtię iniquitate tractat.Qui
aút dicit nullam bene dicit iniquá,licet non conuertatur.
6 ¶ † Ex quibus infert Oldra ꝙ rectè pôt nullitas sub priuile-
gio concesso appellationem cóprehendi.Et quia est quædá
species appellandi:vt.ff.de arb.nó distinguemus.§ cú quidá.
¶ Inducit simile de causa restitutionis in integrú principali
ter petitę,in qua pręsentibus partibus datur libellus,& fit lit.
côte.vt hîc,& tñ in ea proceditur lite nó côte.in côtumacia
partis:vt.ff.de mino.l.in causæ.§ causa.Et hîc not.dicit etiá,
ꝙ subtiliter intuenti casus est.ĩ.de procura.in nostra.ibi di-
cit hoc notari per Inn.¶ Subdit tamé vnú notabile,ꝙ plu-
ries vidi recitari & obtineri,in rota,videlicet,ꝙ si senténtia vel
processus de nullitate propter hoc argueretur:quia in absen
tia partis lata aut factus fuisset:túc etiá in absentia partis,sine
litis côte.super huiusmodi nullitate in absentia partis pronú
ciari pôt:quia talis naturæ debet esse secúda causa,qualis fuit
& prima:vt.ff.an per aliú causę app.exerceri possunt.l.j.arg.
ff.de euic.l.minor.in fi.primi responsi,cum ibi notatis.¶ Et
fortè Idem secundum eú,is qui senténtiam nullam dicit,facit
de nullitate ipsius promptam fidem.arg.C.quando prouo.
non est neces.l.j.secundum eum.
¶ Vidi de hoc pluries magnum debatú in cósilijs rote.Qui
dá tamé stabant simpliciter primę opinioni,inducétes:quia
hîc videtur notare Inno.in fi.magnę glo.quod in ea requirit
libellus:sed non est verum:vt dixi.Idem quia Inn.ĩ.de pro
cura.auditis.videtur dicere,quod in ea fertur diffinitiua sen-
tentia.& tamen talis sententia requirit litis contestatio.Ideò
notat Inno.in dicto.c.dudum.quod pręceptum latú inconfi
dentem non habet vim diffinitiuę,nisi petitio confessioné ꝓ
cesserit:vt si confessio litis contestatio.importet.
¶ Hanc sequitur Spec.parte.iiij.de libelli côceptione.§ nunc
videndum.ad finem.ver.quod sit sententia.dummodo agi-
tur,secus si exciperetur secundum eum.De quo etiam per
eum,parte.ij.de lite contestata.§ vltimo.vers.quid si in causa
nullitatis.vbi Io.Andr.in additione Recitat dicta Oldra.de
quibus supra:sed non nominat eum.Finaliter stat dictę pri-
mę opinioni,nisi esset talis casus,per quem ęquitas suaderit
sequi secundam opinionem.
¶ Ego autem primo anno:quo fui auditor:domino Petro
de sorsenato:nunc Car.Viuarien.& tunc meo in officio con-
tradict.pręcessore:sequente cósilia Rotę in causa mea Gerú
densis.post publicas rationas per me habitas:habui consilia
quasi concordia sic distinguentia,quia aut petitur coram eo
dem Iudice pronunciari super nullitate processus,per eum
agitati:aut corá subrogato de processu illius,qui subrogato
& tunc non est necessaria litis côtestatio vel libellus:quia túc
non principaliter:sed incidenter:vt puta super articulis inci
dentibus & processu ipso.Tunc eñ ordo Iudiciarius cessat
etiam in restitutione,vt hîc probatur in secúdo respó.vt nota
tur per Inno.in prĩ.magnę glo.& ad fi.glo.petiul.Aut alias
principa.causa nullitatis huiusmodi intendatur.& túc licet
quidá de dominis antiquioribus dicere vellent:ꝙ ibi solum
ex eisdé actis arguitur nullitas,nó esset necessaria li.côte.Ta-
mé finaliter maior pars tenuit simpliciter illá necessariá fore:
quia & si nó adducátur super nullitate probatióes,extra pro
cessum primú:tamé de natura causę adduci posśút probatio-
nes de extra processum tá ad iustificationé:quá ad impugna
tionem nullitatis.Et ita nó subest ratio sufficiens,quare pro-
pter hoc à regula recedi debeat.Facit:quia licet de actis debe
ant & soleát scripturę fieri tamé possunt acta probari:& per
côsequens impugnari per testes:vt notatur.de re Iudica.c.vl
ti.li.vj.¶ Prætereà de dicta distinctione hîc est Rotundus ca
sus,vt videtur quia de restitutione solum ponit per modum
exépli Iungeat.tamen hîc notata Bar.ff.de re Iu.l.cú quebá
6 ¶ † QVARTO principaliter quęritur qualiter in offic.
Iudicis requiritur,vel nó requiritur litis côte.& hîc Iudicio
meo tria principaliter sunt videnda.¶ Primò de verificatio
ne duarú clasularú hîc positarú in textu.Secundo quia istæ
duę regulę solúm loquútur de offic.ꝙ ad partis postul.im-
ploratur:videndú est hîc de illo ꝙ per Iudicé absq; partes po
stulatióe impéditur.¶ Tertio quia regula prima nó de om-
ni officio principaliter intentato loquitur:sed solúm de illo
principaliter intentato:quod pro actione proponitur vidé-
dum est,quid de illo quod principaliter.sed non pro actio-
ne intentatur.lunge tamen ad infra dicenda,quę dicam.ĩ.de
in integrum restitutio.c.coram.in x.quæstione.Et habebis
materiam istam totam expeditam.
¶ Quo ad primú primę de prima:secundo de secunda regu
la videamus.Quo ad primam regulá in qua semper petitur
contra certam personá aliquid dari:vel fieri,aliter pro actio
ne non poneretur:habes exempla.ff.de mino.l.Pap.§ vlti.&
l.in causæ.§ causa.ĩ.de rebus ecclesi.non ali.ad nostram &
in eo quod no.de denuntiatione de dolo,veritatis.iij.quæsti.
ix.decernim⁹.xj.quæstione in quicunq;,& c.rursus.& quod
scripsi in clementi.j.de officio ordiná.in.ix.quæstione post.
principi.& Spec.titu.§.ij.in fine & de inquisitione.§ nunc
tractemus.versu,si autem inquiratur.& Laudi.& Zenz.de
re Iudica.pastoralis in cleme.licet Ber.côtra & malè in.cap.
quoniam frequéter.alleg.in principiu & de iureiuran.ad no-
stram.secúdam glosam fina.dantur duę fallantię principa-
les.prima datur hîc in finę penultimæ glosæ.Inno.de his in
quibus sufficit summaria causę cognitio:quia in summarijs
non est necessarius ordo iuris:vt legitur & notatur in dicta
clementi.sæpe.¶ Caue.quia vbi officium loco actionis.pro
pter se principaliter intentaretur in summarijs,forte necessa-
ria esset côtestatio litis quia in summarijs actióib⁹ necessaria

est vt notauit Spec. e.ti.§. postremo. ver. sed quæritur vtrũ in his summarijs, & Berna. in extraua. Frederici, ad reprimendam. super verbo, summariè. Et de hoc dixi plenè vitei quæstiones vicas. q. quæro præterea nũquid in causis. Et in alijs summarijs, quã in istis intellige glo. Inno. Nec facit ad prop. dicta Cle. s. pe. quia non ponitur ibi verbũ summariè vbi ta mẽ de hoc dicã. Secunda datur per quosdã, maximè in causa restitutionis, vbi ageretur cõtra cõtumacem. Sed Bern. tenet cõtrarium hic in glo. iij. ac etiã Odo. & cõmuniter domini legum in. l. ius dicentis. alleg. per. l. Papa. in fi. ff. de minori. Et re vera hic text⁹ est de hoc: quia loquitur indistinctè. Alij ponũt tertiã fallentiã. vbi quis non petit restitui contra certã & nominatã personã, seu cum non arguit factũ alterius sed suũ tantũ, & non cõtra factũ alterius. sed solum cõtra proprij um petit restitui. sed ista non cadit propriè sub mẽbro isto: cũ tale officiũ nõ pro actiõe propriè proponatur: quia actio nihil aliud est: nisi ius prosequendi in iudicio, quod ab alio debetur. Instit. de acti. in principio. Et in actio propriè non dicitur, nisi cum contra certam personam dirigit. Ideò officium tale, de quo supra actioni non assimulatur. & per consequens, nec pro actione poni potest. Nã res, quę ponitur loco alterius, sortitur naturam illius: vt. ff. si quis. cau. l. si eum. §. qui iniuriarũ. Sed cadit hoc sub mẽbro tertio principali. Aliã fallaciã ponit hic Innoc. in dicta sua penul. glo. in fi. videlicet quã lo tale officiũ nõ per se, sed ratione rei postea habendę, seu litis proponẽdę petitur, per illum, cui ex huiusmodi petitione: nil aliud quęritur. Et ista est vera: vt probetur in eo, ꝙ legitur & notatur. ĩ. de testi. veniens. ij. ff. ad exhi. l. iij. § sciendum Et. § ibidem. ¶ Expeditus de prima regula, veniens ad secundã, primò exemplifico per. c. j. ĩ. de resti. in inte. c. ij. c. auditis. c. suscitata. c. corã. & c. causa. ff. de rei. vendi. l. si quis post acceptum. habes alia extra. in Spe. hoc. ti. § ij. & § incidenter per totum. Item dico, ꝙ quidã notant fallentiã in exceptionibus aliquibus in quibus dicunt necessariã litis cõtest. Sed nõ valet hoc: quia re vera in vna causa sufficit vna contestatio, nec aliud hodię vsus Iudiciorum admitteret & no. de offi. de. prudentiã. § sexta. ¶ Alij ponũt fallentiam in mutua petitione. sed non valet: quia licet mutuo cõcurrat cũ lite. ĩ. de mu. peti. c. j. & ij. tamen re vera non incidit in litẽ. quia nec accedit, sed ęque est principalis. Ideò teneas securè dictã secũdam regulam indistinctè. ¶ Quo ad. ij. principalẽ artic. quęstionis, videlicet cũ motu Iudic. & ad nulli⁹ instãtiã, seu petitionem officium iudi. impartitur. Et hic per regul. tibi dico litis. cõtestationẽ nõ requiri. Quod prosequere, vt notat. in Spe. . e. ti. § ij. Habes exempla. ff. de offi. præs. l. congruit. s. de offi. or. c. j. de accusa. qualiter. § debet. ij. q. j. deus omnipotẽs. de simo. li. et. lxxxvj. di. si quid verò de iureiur. ad nostrã. ij. ff. de usp. tu. l. iij. § præterea. de offi. de vẽerabili. ij. q. ij. quia de accusa. cum dilecti de institu. cũ venissent. in fi. vt lite nõ contes. quoniã. § sunt & alij. xj. q. iij. eorũ. Et hoc siue Iudex exerceat huiusmodi officium generalissimè cõtra nulli personam: puta visitando, & e. s. ti. j. c. j. ĩ. de sta. mona. in singulis. & c. ii. de cẽsi. Romana. § sed nec in spe. & § caueant. siue generaliter cõtra incertas personas: vt. § sanè & § caueat. alle. Siue super statu ecclesiarum. de testi. cum olim. de accusat. quali. j. & c. olim. & de elec. per inquisitionẽ. De quo in Spe. de inquisi. § nunc tractemus. in pri. colũ. Siue cõtra certam personam, ad finẽ tamen solum emendationis & pœnitentiæ: vt dicto. § sunt & alij. & quod no. Hosti. ĩ. vt ecclesia bene. siue distin. c. vno. Siue etiã ad finem puniendi iuxta formam c. qualiter. ij. de accusa. & c. licet. de simo. alle. inquiratur contra absentem per contumaciã, vt. e. § sunt & alij. & quod not. Berna. & Host. in. c. quali. j. alle. & quod scripsi in Clem. j. de offi. or. in ix. q. versu, nec super arti. vsq; ad finẽ quæstionis. quę hic repe. & Ber. & Hosti. qui fil. sunt leg. per venerabilẽ § præterea & Io. ij. q. vj. summa. & Spec. in dicto § nunc tractemus. in fi. ¶ Sed vbi inquireretur ex offi. huiusmodi sine instantia & postula. partis contra præsentem ad dictã pœnã inquireret necessario litis cõtestatio & ordo iudiciarius: tũc per omnia esset seruandus. alias processus non valeret, secundum. H. hic. inducit de pur. ca. cum dilectus. Et ita secundũ eũ falleret & hoc casu pdicta regula: sed non placet hoc dictũ: quia lit. conte. non fit nisi inter partes per narrationẽ & petitionem vnius & responsionem alterius: vt. C. de iura. Ca. l. ij. in prin. s. de elec. ducũ. Romana. ĩ. de lite. conte. c. vno. Nec ob. c. cum dilectus. quia vel coram illis iudicibus non agebatur per modum inquisitionis: sed de iure inter partes. vt ibi not. Innoc. vel non ex mero & puro officio, sed alio procurante. Et ideò lis erat ibi contestanda secundũ Hosti. vel alia alleg. de litis cõtestatione ibi non fuit bona secundũ Gofre. & quod dicit ibi de ordine iuris prætermisso, non refertur ad litis contestationem: sed ad alium ordinem: vt pote quia fortè non fuit citatus presbyter, contra quem procedebatur, aut quia Iudices notoriũ reputauerũt, quod nõ erat: vt no. in Nouel. in glo. de gratia. & glo. & bene & glo. fortè nõ fuit. & glo. fortè nimis. Et sic quęcũq; doctorũ scribẽtiũ mod lectũ recipias, nihil facit ad propositũ. H. illud cap. sed magis probant totũ contrariũ ea, quę ibi nn. per Inno. Hosti. Gui. & Nouel. & per consequẽs teneas dictã regulam indistinctè. ¶ Quo ad tertiũ principalẽ articulũ quęstionis, videlicet quid de officio Iudicis, quod principaliter, sed nõ pro actione intentatur: vt puta: cum non contra certã personam, seu factũ propriũ intentatur: quia actio non dirigitur, nisi contra certam personã. & hic litis cõtestat. secundũ omnes. vel quasi non requiritur: quia non est tunc persona, cum qua agens litem contestari valeret: cum tunc nõ agat cõtra aliquã personã certam, potest poni exemplum in. c. si sacerdos. de offi. or. & v. q. j. quidam de cler. egro. ex parte. & c. ii. c. [illegible] vj. de testi. cum olim. ff. de postula. l. j. § de qua. iij. q. vii. c. infamis § tria. versu. alij enim omnes. Et in cõfirmatione electionum. de elec. postq. & c. nigil. & c. cum nobis. olim. & c. qm. li. vj. Et in casu. C. si vt ab hęred. se. ab. § si omnes. hoc alle. & generaliter cũ petit, ꝙ petẽti ꝓdest. & nulli obest. C. de prẽb. impe. offe. l. rescri. xxv. q. ij. § rescripta. H. addit de officio: quod inuitis partibus interponitur: dicens ibi non esse necessarium litis contestationem: vt quãdo Episcopus ex officio suo inquirit de viribus matrimonij. de eo, qui cog. cons. vxoris suę super eo. de diuort. porro. & in casu de officio. pre. significauit. de appel. oblate. in fi. de exep. excepti. & c. pu. li. vj. Sed quia re vera cadit sub casu proximè præcedenti, voluit illud separare. Et cum his etiam sum expeditus de secunda magna distinctione. Hen. ¶ Aliã autẽ primã distinctionẽ. H. & cum materiã. latius & melius expediui. s. e. in Rubrica. articulo ij. quęstione prima.

7 ¶ T Q V I N T O propter vnũ tactũ in. iij. glo. Ber. in princip. aliqualiter examinan. principaliter quęro, vtrũ & qualiter Iudicis officiũ, quod est remediũ extraordinariũ, pt concurrere cum remedio ordinario actionis. Berna. hic in principio dictę tertię glosę dicit, quod non potest concurrere. Collec. hoc tangit hic: sed modicum boni dicit. Ideò de illius recitatione nõ onerabo cartabellũ. Item hoc tangit Ig. sed tanquam in alijs fur. recitat verba Bar. posita. ff. de operis no. nũ. l. in ꝓuinciali. § si in loco cõmuni illũ non nominat sed illa ambitiosę sibi attribuens. vnde Bart. altius materiã ibi exordinans distinguit tria principalia mẽbra. Primũ qualiter cõcurrunt auxilia ordinaria. Secundũ qualiter cõcurrũt extraordinaria. Tertium qualiter cõcurrunt ordi. & extraordinarium. De Primo, de quo non est hic præsens materia remittit ad no. Dy. Ibidem & ĩ. de regu. iuris. c. nullus. li. vj. de hoc di. ã. & ff. de tribu. l. quod in hęredem § eligere. & ff. de regu. iur. l. ex his. § quoties. ¶ Circa secundũ mẽbrum principale, videlicet qualiter duo remedia extraordinaria simul concurrant: de quo tamen non est hic bene propria ma. dicit Bar. in dicto § si in loco. quod si competunt ad diuersa, nec origine, nec electione tolluntur: vt. ff. de damno infec. l. qui bona. § si quis opus. Et idem si ad idem competũt, dũmodo neutrum, aut vtrũq; merè extraordinarium: vt. ff. ad l. Aquil. l. quemadmodũ § magistratus. & l. de pecoribus.

C. eo. & vtrobique notatur in glo. & ff. de operi. no. nun. l. de pupillo § meminisse prout ponit tres modos nuntiandi. Sed si vnú esset famosum, aliud non: tunc nó famosum tolleret famosum: vt. ff. de dolo. l. j. §. ait prætor. pro vt ibi loquitur de restitutione in integrum. Item, si vnum extraordinariú non esset merè extraordinarium vt quia succederet loco ordinarij tunc tolleret aliud merè extraordinarium vt dicto § si in loco. prout loquitur de officio prætoris, quod succedit in locum actionis cõi diuidendo. qui intellectus est verus secundum Bar. ¶ Circa tertium principale membrum, videlicet qualiter vnum ordinarium, & aliud extraordinarium simul concurrunt. Et ista est propria materia nostra. & hic Bar. elicit. ix. casus dicens in sex non tollere: & tollere in tribus. Dicit ergo Bar. quod ordinarium non tollit extraordinariú in casibus sex, qui sequuntur, Primò, si extraordinarium est inuentum causa iuuandi ius ciuile: vt. ff. de publi. l. j. § dixit aliquis. & ff. de rei ven. l. j. §. per hanc. Secundo idẽ si in subsidiú, & causa supplendi: dummodo auxilium ordinarium sit factū vt dicto § meminisse. in fi. cum sua glo. Tertio idem etiã si ordinarium sit remedium iuris, si tamen vnum generale & aliud speciale: vt. ff. de condi. indebitis. l. si legatarius. & C. de dolo. Facit quod ipse Bar. notauit. ff. de oper. no. nun. l. j. § j. Quartò idẽ si extraordinariú est magis vtile: quia faciliores probationes admittit: vt dicta. l. j. in fin. & ff. si serui vendi. l. si fortè § j. & not. Dyn. in dicta. l. j. § j. & Card. j. de elect. cup. lib. vj. § penult. in fin. suæ vltimæ glo. super illo §. & Nouella de app. non solum. super. ver. ante omnia. verso, item scire debes. & ver. ipse Io. Mo. & glo. C. si aduers. rem iudi. l. fi. & ff. de damno infecto. l. damni § sici. Quinto idem si ordinariú nó principaliter, sed per quandam consequentiam competit ad id, ad quod competit extraordinariú: vt dicto §. meminisse. in fi. prout loquitur de interdicto vti possidetis. & argu. ff. si vsusf. pe. l. j. in princ. cum glo. & hoc tenet Ia. co. de Are. Sexto idem si principaliter ad idem competit. &c. Et si competit cõtra diuersos. si habuit originem à negotio necessario: vt C. de tut. vel cura. interue. l. fin. Saluo, quod fallit in casu. l. properan. io fin. C. de iudici. vt ibi not. ¶ Sed in alijs casibus tribus ordinariú tollit extraordinariú, Primò cum vtrumque est spetiale, & auxilium extraordinarium est famosum: quia tunc indistinctè tollitur per ordinarium, siue cõtra eundem, siue contra diuersos, ad idem tamen competat: vt. ff. de dolo l. j. in fin. cum. l. sequenti. &c. ¶ Secundò casu si competunt contra diuersos ad idem ęque directè, & æque principaliter & sunt æque vtilia. & ambo specialia. & extraordinaria, & habuerint originem à negotio voluntario: vt. ff. de mino. l. iij. & ff. de damno infecto. l. damni § emptor. ¶ Tertiò casu, si contra eundem æque principaliter competút. aliás etiam supra proximo dictu simul concurrentibus: vt dicto § si in loco. & ff. de minori. l. in causę. & de damno infecto. l. qui bona § de illo. Et sic potest intelligi, quod hîc not. Ber. In glo. iij. in princ. De hoc autem qualiter superueniente actione tollitur inquisitio, remittit ad nota. sua. ff. ad leg. Iul. de adult. l. si maritus. Hîc autem aliter non decido: quia non bene propriè cadit: sed fortè aliquid dicam in. c. non solum. alleg. Sed iunge tamen hic, quę scrip. post Inno. de offi. or. conquerẽte. oppo. ij. versf. solutio, dicit Inn. Supple gl. In glo. prima. ibi: *patet*. vñ dicebat Vinc. tantum valere Iudicis officium in bonę fidei tis tulis & contractibus, quam in stipulationem in cõtractibus stricti iuris. vt. ff. depo. l. Locius. & quod vbi deficit lex contractus, facit Iudex ex officio suo, quod sibi ex bono & ęquo videtur. Institu. de loca § penul. Et ibi: *bonæ*. & de hoc. xxvij. dist. priusquam. Et ibi: *item sciendum*. & de offi. deleg. cú olim j. ¶ In glo. ij. in fin. hanc glo. ij. interlinearem, fortè Nouel. nó habuit, & ideò sequentem tertiam glo. nominat secundã. In gl. iij. ibi: *item in principio*. hæc lex intelligit de extraordinario quod competit per beneficium restitutionis, vel minorum. alias multis casibus datur Iudicis offi. vbi competit actio secundum Gul. io Specu. e. tit. § j. vers. sed oppo. Et vide Inno. de offi. ordi. conquerente & quod ibi scripsi in. ij. oppositione. vers. nec dicas hîc. Et vers. sed contra. Et ibi: *vt ibi dicitur*. & in Cle. de resti. in integrum. c. vno. Et ibi: *quidam*. litis contestatio est necessaria: vt lit. contest. c. vno. de elect. Dudum. vbi vide quę ibi scrip. in gl. opp. ¶ Nec obstan. Iurat, quæ dicunt cõtra contumacem procedi lite non contest. quia casus spetiales ponunt, de quibus non est arguendum ad genus, secundum Odof. De quo remittit Nouel. ad plenius tractata in Spec. parte. ij. de restit. in inte. § ij. in fi. Et de hoc, quod dicitur offi. lit. contestationis non perpetuari ad not. eo. tit. § vlt. in princ. vide quod scripsi. s. in. iij. q. ¶ Et ibi: *officio Iudicis*. & habet locum hoc siue restitutio maiori fiat ex illa clausula, si qua mihi &c. in contractibus. siue agatur rescissoria, quæ datur reuerso ab hostibus inuenienti rem suam pręscriptã, vel vsucaptam. Is enim intentat vtilem rei vẽdicationem, rescissoriam non: cú rescissoria non sit nomen actionis, sed adiectio. i. petit rem recissa vsucapione vel pręscriptiõe: vt sic ponat in statu, in quo pri⁹ fuerat. Hoc enim beneficiú licet competat ex edicto pręctoris. ff. ex qui. cau. ma. l. j. ff. de cap. & postli. re. l. ab hostibus. tamen ex offici. iudicis indulgere videtur. ¶ Vnde dicunt quidam reuersum habere rescissoriam in edicto pręctoris inefficacem: sed pręctor vnius insufflat in eam vitę spiraculum. Institu. de ac. § rursus. ff. quòd metus cau. l. metum § volenti. Item, quod fit per actionẽ, quod metus causa, dicitur fieri per officium Iudicis. ff. e. l. metum § ex hoc edicto. Gof. de hoc dicam. j. de in Inte. resti. cú ex literis. vbi de hoc per Inno. & per Nouellã. in glo. nota quod. ¶ In glo. *vlti. in fine*. in glo. penult.

De maior. & obedi. Rubri.

Gof. sit continuat quia ministeriorú & iudicum, de quibus dictum est supra, alij minores alijs: ideo post tractatum ministeriorum sequitur tractatus de maioritate & minoritate eorum, ac de obedientia maioribus à minoribus exhibenda. Ideò autem sunt quidam maiores alijs quia nec aliâs vniuersitas cõsistere possit. lxxxix. di. ad hoc. Nam sicut membrorum varietas per diuersa officia robur corporum seruat, & pulchritudinem repñtat ista varietas personarum per diuersa officia distributa fortitudinem & venustatẽ ecclesię manifestat. e. di. c. j. Vel aliter dicto de elect. pręficiẽdorum & electorum officijs, ex quibus habetur quædã maioritas cui hibent impedire inferiores obedientiam. lxxxix. dist. c. singula. & c. ad hęc. xxiij. di. legimus. secundum Card. j. eo. lib. vj. in Rubrica. ¶ Habetur secundum Nouel. principaliter materia. xxj. xxij. xciij. xcvj. & xcix. dist. & viij. q. iij. Et de ma. Ro. se. ix. q. iij. c. sola. vsque ad finem quęstiõis. de poe. in obedi. præl. ix. q. iij. si autem. & tribus cap. sequentibus. de obedi. val. ad dominum. xxij. q. v. de forma de obedi. vx. ad vi. & eius maioritate. xxxiij. q. v. c. finis. vsque ad finẽ causæ. & obedien. non præb. in illicitis. xj. q. iij. c. qui iustus § quod hic & si. vsque ad. c. si is § cum ergo. Repetitur in. vj. Quo ad vtranque partem conuenit Rubri. de consti. c. vlti. sed quo ad primam partem. s. de officio deleg. sanè. ij. de offi. leg. volentes. Quo ad secundam de rescrip. si quando. de tranlac. prætereà de præscrip. cum nó liceat. de re Iudi. cú inter de confir. vti. c. si. Cui cõuenit de exc. præ. ad hoc. de accu. ex parte. de priuil. cum olim. ij. ad finem. Item facit ad partẽ primam de præb. dudú. ver. nos igitur. &c. si à sede. & de priuil. vt Abbates. lib. vj. Et in Cle. vt lit. penden. c. j. ver. neutro. Et de elect. Romani. io principio. Ad secundã partẽ de hære. ad nostram. ver. tertio, quod in Cle. secundum Nouel. ¶ Et iunge ad ista ea quæ scripsi. j. e. Rubrica. lib. vj. & in remissionibus ibi per me datis.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Priores prioritate de qua hic, an dignioribus in electionibus præferãtur? Et quid huiusmodi prioritas in electionibus operetur? nu. 4.*
2 *Consuetudo præferens posteriorẽ priori vel minorẽ maiori, an valeat?*
3 *Antiquiori succedens, num eius locum teneat?*

1 *Ordines vel dignitates prioris de quibus hic, quid præstent?*

¶ CAP. I.

CVm certum. ¶ Non summatur. ¶ Expõe. *honoris. s.* reuerẽtialis vni plus quá alteri exhibẽdi. *Prior.* in loco, sede pben. pceptiõe subscribẽdo sigillãdo & similibus: vt in cõcordantijs glo. Exẽplificat Inn. io insessione subscriptiõe & respõsione. xxiij. di. his igitur. vltra medium. & indignitatum vacantium collatione. lxxvj. dist. Episcoporum. s̃. de constim. cum. M. & c. vlti. vide lecta & notata. lxxv. dist. ordinationes. & de reg. iur. qui prior. lib. vj & per Ioan. And. de rescrip. tibi qui. in fin. & Dyn. j̃. de reg. iur. qui prior. lib. vj. vbi tibi explicabo materiam quandam notatorum hic per Collect. Nec obstat. j̃. c. per tuas. quia secundum Inno ibi speciale est.

1 ¶ † Opponitur, quia non priores, Imo digniores etiam post ordinati in electionibus præferuntur. viij. q. 1. licet. Item & magis meriti. de ætate & qualitate. quæris. lxxiiij. dist. consoluit. j̃. c. statuimus. ¶ Solutio Inn. quod hoc locum habet in illis, qui sunt æqualiter meriti, & eiusdem dignitatis & ordinis, & aliter non: vt in contrarijs Dicit tamen Inno. quod licet magis meriti debeãt præferri in dignitatibus: tñ hoc nõ petant, ne in vicium ambitionis incidant. j. q. vj. sicut his. Verum secundum eum in his prævalet consuetudo. s̃. de consue-

2 tudin. cum olim. argu. de consti. cum oẽs. ¶ † Sed pone, ꝙ consuetudo habet posteriorem præferri priori: vel minorem maiori, valet ne? Dicit Host. quod non: nisi hoc accidat ratione dignitatis, vel offi. qa alias est irrationabilis. xcix. dist. adhoc. Et sic in præscriptibilis: vt eccle. onerosa. de cnosuetudi. c. j. & vlti. remittit Nouel. ad notata sua de appell. dilectis. in principio. Secus si procederet ratione dignitatis sicut Constantinopolitanus reliquis Patriarchis. j̃. de priuile. antiqua. & Hosti. in eccle. Ro. Quo ad quædam remittit Nouel. ad notata sua in dicto. c. antiqua. Item secus quandoque propter

3 culpam prioritatem auferentem: vt dicto. c. quæris. ¶ † Nunquid ergo succedens antiquior tenet eius sedem? Certe non: nisi in dignitate succedat, secundum Bar in. q. venerabili. xx

4 viij. quod intelligas, vt supra. ¶ Quæri põt. quid hæc prioritas in electionibus operatur? Respondet Inno. ꝙ hoc operatur honoris maioritas, quod ille qui est maioris dignitatis in eccle. vel si non est ibi dignitas, quæ maioris est ordinis: vel si sint æqualis ordinis, ille qui prior ordinatus est, debet nominare, vel solemniter eligere personam nominatam in scrutinio: nisi fortè alius de iure consuetudinario, vel ex priuilegio hoc habeat. Tamen tutius est quod ille, qui nominabit, potestatem nominandi a cœteris accipiat. Remittit Nouel. ad nota. sua de electi. quia prorpter. & c. sicut cum in glo. ij. Et similiter, quod dum vacat ecclesia Præposito, vel Abbate, vel alio, qui de iure, vel de cõsuet. cõsueuit vocare cap. ipse prior voca. & alij debent ei accedere. ff. de fi. instru. l. vlti. C. de offi. præfect præto. l. j. & . ij. & lib. xij. de proxi. sa. scru. vbicũque & de offi. ma. offic. l. nemo. ff. de tu. l. ij. de alb. scru. l. j. xciiij. dist. subdiacono. xvij. dist. C. fin Nam ex quo præalijs honorare debent, & onus debent subire. viij. q. j. qui Episcopatũ.

5 ¶ † Sed nunquid tales ordines, vel dignitates priores ratione prioritatis huiusmodi causas eccle tractare debẽt: dicit Inn. quod non, sed syndicus conuentus agere debet: vt. s̃. de rescr. edoceri. Quod dic, not de offi. ordi. irrefragabili. §. excessus. Nouel ¶ Sed nunquid ratione proprietatis huiusmodi Iur. aliquam exercebunt. s̃. minores, si non compareant in capit. vel attãs eis non obediant? Dicit Inno. quod non. Sed quẽ ergo effectum habet talis vocatio? dicit Inno quod habent effectum potestatis huiusmodi in tali vocatione: quia non obstant absentia vocatorum, valebit quod præsentes faciunt. Sed nunquid cõtractus faciant tales nomine eccle. dicit Inn. quod non: quia tales non sunt Prælati eccle. Sed dicit, quod minora eis a iure conceduntur. Remittis Nouel. ad nota. de elect. cum nobis olim. & c. coram. & c. quia propter. ¶ Sed nunquid talis maior in dignitate, ordine vel tẽpore, qui non vult cap. conuocare ad hoc cogi poterit per ordinarium, vel delegatum Iudicem, si pro causa citetur? dicit Inno quod sic. ar. de offi. dele. præterea. & c. prudentiã. § penult. & vlt. & no. de concess. preb. si cap. in glo. vj. lib vj. ¶ Subdit tamen ꝙ hæc vera sunt, & locum obtinent: nisi alia consuetudo probetur, aut priuilegium, per ꝙ conuocatio Capituli, vel iurisdi. exercitium, aut cœtera huiusmodi ad alium spectant de fo. competen. cum contingat. de excess. præl. accedens. Hosti. Vide Nouel. j̃. de operibus noui nun. c. ij. in glo. vt supra.

¶ Supple glo. In glo. prima in fine de preben. hi, qui. lib vj In glo. ij. ibi: *pro contraria parte.* s. quãdo habens creditores manumisit plures seruos, & primò nominatus est maioris precij, & secundò nominatus non sufficit, Ita quod reuocando secundum necesse est vtrumque reuocari. sed sufficit ad creditum reuocatio primi. Et ibi: *vers est.* regulariter, vt dicta regula, qui prior. vbi de hoc dicam: In glo. vlti. ibi. *concord.* ꝙ probat verbum cõmunitatis. secundum Inno.

¶ SVMMARIVM.

1 *Canonibus non obedire, seu contra eos ex certa scientia venire, mortale peccatum esse. Et sub hæc, qualiter canonum statuta sint ab omnibus obseruãda?*
2 *Episcopi, num canones ac statuta facere possint?*
3 *Scriptura, num sit de legis esse, & non scriptura consuetudinis?*
4 *Clericos ab Imperatoris Iurisdictione quis exemit?*
5 *Clerici, qui res sunt spirituales, non debent laicorum Iudicis, aut constitutionibus subiacere.*

¶ CAP. II.

SI quis venerit. ¶ Non sũmatur secundum Nouelli. Expone literam. *decretum.* i. constitutionem, vel mandatum. & repete quę diximus. s̃. de tempori. ordi. ad aures. Inno. *libro regum.* iij. c. iij. in fin. Et est illud ad mentem non ad verba. Decreto sacerdotis habetur hic Deut. xvij. *Legitur.* illud verbũ non erat in antiqua. *Agathen.* quod sit illud conciliũ ignorat Vincen. nisi loquatur de capitulo. xj. q. iij. Epis. *Anathematizetur.* non obstat quod Imo excõmunicatus videtur. j q. j. si quis omnem. xxv. q. ij. si quis dogmata. & xxx. dist per totum. quia

1 ibi exponitur sic. i. fiat. Hosti. ¶ † Nota primò, ꝙ non obedire canonibus, seu contra eos venire ex certa scientia mortale peccatum est. Nam talis excõmu. põt: vt probatur hic & in iuribus proximè allegatis: & tamẽ excõmunicatio nõ est inferenda. nisi pro mortali. xj. q. iij. nemo Epis. ar. xxxiiij. dic. j. & . j̃. eo. c. illud. Sed hoc intelligas quo ad statuta pceptoria, sicut legitur & not. s̃. ti. ij inter cœtera. § fi. in prin. Et in casu in quo obediendũ est. Quod dic, vt not. s̃. de tempo. ordi. ad aures §. j. Host. de quo vide latius per Paul. in Cle j. de ętate & qual. in penul. glo. vbi de hoc tangã. & etiã vide ꝙ super hoc scripsi. j̃. de treu. & pa. c. j. in. iij. qõne. Qualiter autẽ statuta canonũ ab omnibus sint seruanda, habes. s. de cõstitu. c. per Henri. & qualiter subditi habẽt necessario obedire, ibi vide. quomõ in hoc cuilibet cõparãtur, vide. ij. q. vij. cũ Beluum.

2 ¶ † Secũdò nota, ꝙ Episcopi possũt facere constitutiones & statuta. De quo vide nota. iij. di. § porro. xvij. di. in summa. & xviij. di. § j. & quod scripsi de legato. s̃. de offi. Archi. c. si. in

3 qõne. ¶ † Cuius occasione Collect. intrat materiã, vtrũ scriptura sit de esse legis, & non scriptura de esse cõsuetudinis. de qua nota. ad plenũ per dños legũ C. de leg. l. j. de quo ibi per Cyn. in. ij. q. & plenius per Nouel. in. q. j̃. de re. iur. nemo põt

4 ad impossibile. lib. vj. de quo ibi dicã. ¶ † Quęrit Inno quis exemit clericos à iurisd. Imperatoris: cum ei prius subessent? Respõdet, ꝙ Papa cõsentiẽte Impera. xj. q. iij. c. in auth. de sanctiss. Epis. §. si quis cõtra. & io auth. vt cler. apud. proprios Epos. §. si verò ecclesiasticũ. secundũ Lau. ¶ Verũ dicit Inno. ꝙ hęc nõ plene eximũt. Et ideo subdit, vnde dicimus, ꝙ exempti sunt à Deo. xcvij. di. si Imperator. Melius probat per

5 alip. ij. c. xix. in fin. secũdũ dominũ Ebre. ¶ † Plus dicit Inn. & Hosti.

& Hosti. ꝙ cum clerici sint res spūales, & ex toto corpus & animā dederint in seruitiū & sortem Christi. xij. q. j. c. ij. non debēt Iudicio, vel cōstitu. laicorū subiacere, sed Papę iudicio & constu. subesse. x. dist. īperium. & .c. suscipītis. c. si in audi. & .j̄. eo. solitę. Per quod videt̄ Inno. & Hosti. ꝙ Papa etiā con sensu Imperatoris bene potuit clericos eximere à iurisdi. Imperatoris per suas constitutiones. Super quo vide ꝙ scripsi in Cle. j. de offi. ordi. in. j. q. & ꝙ dicā. j̄. c. cū inferior. de Iudi. ꝙ cum non ab homine. & .c. nouit. de foro cōpe. verum. qui fil. sunt legitimi, per venerabilem § rationibus. & de sen. exc. vt famę. Sed latius de hoc scripsi in Cle. j. de offi. ordi. in prima q̄ōne. vbi omnino vide & etiā. j̄. de for. cōpe. c. ex parte. B. in prima oppositione. & . c. licet. ex. in. v. q. Coll.

¶ Supple glo. In glo. iij. ibi: *econuerso* .f. Imperatoris. Nouel. Et ibi: *de capitulis*. vel propriè. Phil. & Go. In glo. vltima ibi: *debent*. Lau. Sic. v. q. vlti. delatori. fit interdū ecōuerso. e. q. presbiteri. ij. Ad primū etiā concordat. xxvij. q. j. si quis. xxiij. q. vlti. his à quibus. scd̄m Inn. Et ibi in fin. de hoc. s̄. de tēpo. ord. ad aures. Vel expone morte moritur. i. exercet, vt. c. per venerabilē. alleg. circa fin. Et ex hoc infert Nouel. no. primū.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Obligatus ad aliquid faciendum, vel dicendum, quid efficiendo ab obligatione liberetur?*
2. *Subditus si quid superiori in ipsius fauorem faciat, quod alias facere ei dem non debeat, id à superiore iniuria extortum præsumatur.*
3. *Magistratus in sublimi officio positus, subditum grauando, iniuriam committere potest, & de eadem apud superiorem conueniri. & id quandiu. seq.*
5. *Clerici seculares, quam obedientiam superiori facere teneantur.*

¶ *CAP. III.*

LEgebatur. ¶ Nō summat Nouel. sed summat Lig. dicens: clericus nō curatus obediētiā iurare nō tenetur. Expone literā *obedientia*. suę propriè, vel fortè alteri⁹: quia forte ipse fuit scriba. ¶ 1 † Nota primò, quod obligatus ad aliquid faciendum, vel, dicendū, non tenetur super hoc facere scripturam: sed sufficit qd̄ de facto faciat, vel verbo dicat. Et ex hoc dixi semel in consilijs rotę, ꝙ cum arbiter scd̄m formā cōpromissi iurati & alia magna poena violati, mādasset parti per eum condēnatę, ꝙ sub periurij & alia poenis in compromisso appositis, ꝙ certa die solueret cōdemnationē: & die illa parte victrice eam ab illa repetente, peteret ipsa in primis sibi ab illa dari literā quittantię generalē super omnibus in cōpromisso deductis pro eo, ꝙ soluēdo cōdemnationē voluit arbiter omnibus finem imponi: malè petebat. & si altero dare literā recusante, soluere distulit poenas cōpromissi incurrat Quod licet dñi maioris reputationis admitterent pro eo. ꝙ habēs recipere cōdemnationē, offerebat literā, quittātię de receptis, & se stare in omnibus cōpromisso: plures tñ ex dñis hoc non admiserunt.

2 ¶ † SECVNDO nota ibi: *spensiōe*. & ibi: *iniuria*. ꝙ quādo subditus facit superiori in illius fauorē, ꝙ alias facere nō debet, pręsumit̄ illud à superiori iniuriosè extortū: vt. C. de sal. ab hospi. nō pręb. l. vna. lib. xij. & ibi notatur in glo. j. vbi ad hoc octo cōcordātię inducūtur. & . C. pub. lęti. l. vna. & . j̄. de cēsi. exigit. lib. vj. cū cōcor. ibi signatis. in gl. Io. super verbo, volente. & in extraua. Benedict. vas electiōis. ar. C. ꝙ me. cau. l. vlti. ¶ 3 † Tertiò nota, ꝙ magistratus in magno offi. positus pōt subditū grauando iniuriā cōmittere, & de iniuria hmōi apud superiorē cōueniri: q̄a pro iniuria illata clerico per Episcopū suū clericus hîc habuit recursū ad Papā: Et pro hoc ff. de iniurijs. l. nec magistratib⁹. C. de ap. si quis prouocatiōe

4 ¶ † Opponitur contrariū notabile. Quia videt̄ ꝙ Iudex in administratiōe cōstitutus de iniuria per eum cōmissa, durāte administratione cōueniri non possit. vt dicta. l. nec magistratibus &. ff. de adult. l. si adulteriū § fi. & de iudi. l. pars literarū. SI autem quęris, an possit iniuriā committere? & dic, ꝙ sic, vt in no. & iur. ibi alleg. Aut quęris, an possit de hmōi iniuria durāte officio cōueniri. & tunc si minor Iudex, conueniri pōt: vt dicta. l. nec magistratibus. Sed si maior Iudex, & tēporalis est: tunc secus, si cauet ꝙ stabit iuri finito officio: vt l. si adulteriū § fin. & . l. pars. alleg. Si verò est maior magistratus & perpetuus: tunc statim poterit cōueniri: vt. ff. si cer. pe. l. pręsidis. Alias ius suum in perpetuū amitterent damnum passi: cū morte crimina extinguant̄. C. si reus, vel accusator mortuus fuerit. l. j. & . ij. Et licet videatur lex dicere, ꝙ in hoc casu sit primò à Principe licentia impetranda: vt. ff. de in Ius vocā. l. ij. & de fid. com. lib. l. cū. verò § fin. & . l. sequēti. Tamē secundū iura canonica nō oportet: vt probat̄. j̄. de resti. spo. conquerēte. cum suis concor. Hosti. Quod de tēporali, fallit vbi delictū est in administratione cōmissū: puta in oppositione subditorū: vt. C. ad leg. Iul. repe. l. Iubemus. in auth. vt iudices sine quoquo suffragio § necessitatē. De dubio autem an sit perpetuus, puta cuius iurisdi. in certo tempore limitatur. Dic, vt de perpetuo: vt. ff. condi. indebi. l. sufficit. cum. l. sequenti. & de excusa. tu. iurisperitos vide lecta & notata. C. de epi. audi. l. si pręsens Henri. ¶ Secundo oppo. vt in. j. glo.

5 Bernardi. ¶ † Sol. si quæris, quam obedientiā tenentur facere clerici seculares; dic ꝙ in his consuetudo seruanda est, etiam contra istud capi. Et sic intellige. j̄. de verbo. signi. cū clerici. secundū Gof. & Hosti. Sed illa cessante sufficit. ꝙ clerici seculares simplices. i. cura & administratione carentes, faciant sine iuramento & scriptura obediētiā manualē: vt. j̄. e. c. hisq; § primò. de simo. ex diligēti de re iur. indig. Fallit in rebellibus. & ob hoc excommunicantis. Sic intellige. j̄. c. cū in eccl. Quandoq; tamen hoc casu propter scādalum Papa remittit Iuramentū. j̄. de sen. exc. super eo. Illi verò, qui administrationē, dignitatē, vel curam habent, tenentur Iurare. xxiij. di. quāquā. j̄. de iure iur. nullus. & de priui. antiqua. vbi de hoc. Sed in hoc casu etiam cōsuetudo cuiuslibet eccle. est seruanda. Gof. Quod licet exaudiat̄ in casu primo, nō tamē in isto. Nam habens curā, vel ei similis non posset à iuramēto hmōi prætextu cōsuetudinis excusari. arg. s̄. de elect. significasti. j. Responso & de consue. cum inter vos. in fin. Hosti. Obedientia verò non seruili metu, sed charitatis affectu, non timore poenæ, sed amore iustitiæ á subditis superioribus est seruanda. secundū Grego. vlti. moraliū. de aliorum verò iuramentis vide Lau. in Cle. Romani. de iur. iur. super verbo, respōdit non autē est necessaria promissio continentiæ. cum ad eam quis obligatur ordinē assumēdo. xxviij. di. diaconi. Gof. Ad finē verò primæ glosæ. Bernar. Inducit Nouel. c. cum contingat. in fin. de offi. deleg.

¶ *CAP. IIII.*

OMnes principes. ¶ Breue est. Expone literā *Beatus Pet.* verba sunt Clemen. ipsius Petri discipuli. Et sic turbatus est ordo. Quia sic debuit poni prima in titulo. processit autē error, q̄a sic erat in antiqua. vel fuit Clemen. tertij: sed tunc non est testimonium de verbo, vel auditu proprio. De secunda verò Cle. non est intelligendū: vt Nouel. dicit, q̄a sedis inuasor, vt in chronicis habetur. Et facit pro magistrorum opinionibus recitādis & defendēdis. Pro quo. xxiiij. q. j. cum beatissim⁹. & ꝙ ibi notatur. *Præcipiebat*. credendū est Clemen. hoc referenti. de testi. cū à nobis. de renun. c. j. lib. vj. Nouel. pro hoc in Cle. j. de proba. cum ibi notatis. ¶ Supple gl. In gl. j. ibi: *duo sunt*. vbi de hoc & . xj. q. iij. si aūt. & vide. s. de offi. ordi. c. j. in gl. quia si noscerent. in fin. Et ibi: *principaliter*. fa. de testi. constitutus. ij. Et si habet plures principales: tunc ratione, cuiuslibet suo Episcopo subiacebit. ff. ad municip. l. assumptio. hîc alleg. § iurispru. Sed ratione delicti excōmu. ab illo, in cuius territorio deliquit. j̄. de rap. c. j. Host. & Car. & Io. de sen. ex. quicūq; lib. vj. Fa. not. Pet. & Nouel. de Iudi. nouit. versu. non regit. super. ver. necessaria. dicentiū Imperatorē excōmu. posse à quocūq; Episcopo, in cuius dioecesi existit. Hosti. Et ibi: *pluribus*. Idem Inn. hîc, & . j̄. de deci. nouū. & de testa. c. ij. Et in fi. j̄. de sepul. cum quis. lib. vj.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Spiritualia sunt temporalibus digniora.*
2 *Obedientia, quam victima melior.*
3 *Commodi temporalis occasione, nunquam quis contra honorem proprium facere debet.*
4 *Superiorem inobedientiam infamem fieri.*

¶ CAP. IIII.

ILlud dominus. ¶ Breue est. Nouel. Sic summat. Lign. inferiores superioribus obedire tenentur. De hoc. s. de transla. c. pe. & fi. j. de cle. excó. ministrãte illud. ¶ † Nota primò, q spiritualia sunt temporalibus digniora. xcvj. dist. duo. Innocen. Sabaudi & fortiora. de transla. c. ij. & ideo præponenda. xij. q. j. pcipimus C. de sa. sanct. eccle. sancimus. Hosti. ¶ † Secundò nota, q melior est obedientia, q̃ victima & auscultare, q̃ &c. verba sunt Samuelis ad Saul. j. Reg. xv. Et dic q̃ offerre. i. q̃ facere etiã sacrificiũ ¶ † Tertiò nota q nunq̃ pro téporali cómodo debet aliquis contra honoré propriũ facere: maximè, si sit homo notabilis, vel in dignitate cóstitutus, sicut erat iste Herbipor. qui dicebat se transisse propter cóseruanda bona Herbipo. eccle. ne perirent, secundũ Pet. & Abb. Vel forte pro cómodo ipsius téporali: qa illa ad quam transibat sibi pinguior in redditibus videbat. Et tũc maximè viget hoc, cũ debitũ iustitiæ & cósciæ bonum cũ honore cócurrũt: vt hic. Et hoc vnus dñs Car. mihi retulit, cũ nuper de duabus personis ad vnã promotioné notabilé ageret pro præla. dignioris & vtilioris & alterius repulsione: a quo tunc téporale cómodum eccle. pstolabatur, fuit dño Pape propositum. & q per hoc vtilior & dignior fuit Prælatus ¶ † Quartò nota, q superior inobediés ex inobediétia fit infamis. s. de elect. dudũ. ij. circa princ. vbi de hoc. Nam & mortaliter peccat: ideo excó. est. de hoc. s. c. si quis. Hosti. Iussiones aũt de quibus hic loquit hoc in genere cótinét: q sine licétia Papæ quacũq; de cã, non dimittet Epus Episcopatũ. de reg. licet. ver. illa. de renũ. nisi. de transla. per totũ. ¶ Supple glo In glo. j. in fi. Fa. x. q. j. Epum. s. de offi. ord. inter cœtera. Et vide super hoc Nouel. de regu. Io. in secunda oppo. ¶ In gl. ij. in fin. vt ibi dicit per obedientiã ppria, per victimã aliena caro mactat. In gl. vlt. in fi. j. ne clerici vel mona. nó magno. vbi de hoc.

¶ SVMMARIVM.

1 *Literis interpretandis quot spectanda sint.*
2 *Causam & occasionem inter se distare.*
3 *Nasci de sacerdote olim, honorabile fuit.*
4 *Sacerdotibus, quænam potestas attribuitur, & quænam Regibus.*
5 *Reges ac Pontifices quantum inter se distent?*
6 *Patriarchæ Constantinopolitani dignitas ac prærogatiua quanta sit?*
7 *Sedes dextra sinistra honorabilior.*
8 *Papa Imperatorem Reges, ac Principes Episcopos non pro dignitate honorantes, digne increpare potest. Et an Imperator Constantino. in potestate Petro data, sub verbis vniuersalibus. Quodcunq; liga. &c. exceptus fuerit? & nu. 9.*
10 *Monarchia & supremum dominium, num apud Romanum Pontificẽ siue in temporalibus, siue in spiritualibus resideat?*
11 *Solis magnitudo quanta.*

¶ CAP. V.

SOlitæ. ¶ Diuidit in septé ptes. Prima ponit admirationẽ Imperatoris Cóstantinopolita. & auth. qua mouebat. In scda ipsam auth. exponit. In tertia ad declarandã prorogatiuã sacerdotij inducit auth. Hiere. in iiij. auth. Gene In. v. cócludit cótra Impe. In. vj. excusat se, q non increpando scrip. q̃uis increpare posset. Et hoc probat auth. Christi in Euangel. Io. In vij: relinqd Imperatoré Iudi. suo. Hosti. ¶ Secũda ibi: *verũ*. iij. ibi: *potuisses*. iiij. ibi: *Præterea*. v. ibi: *hæc autẽ*. vj. ibi: *nos autẽ*. vij. ibi: *verum autẽ* Et quo ad titulũ decre. videt velle in summa, q imperiũ nó pest sacerdo. Imo subest illi, & illi obedire tenetur. Summabat sic Abbas. Epus nó debet subesse Princ. sed pesse. Expóe literã. *Et infra*. quẽ nos, & Apost. sedes ad te pdecessores tuos semp habuerimus, si diligéter pensasses: motus propter literã, q̃ ubi misimus non fuisses. Host. Sed diuinauit: qa in antiqua dicebatur q solitæ benig. affectu receperas literas suas sibi per quandã Archid. ipsius nuntium pñtatas. *Increpare*. quasi diceret, tantam Imperatoribus reuer. exhiberi debere q nó deberes audere nos increpare. x. q. nó oés. s. de rescrip. si qñ Inn. Nouel. *scripsisse*. ij. Pet. ij. c. *Subditi*. tria princi ex hac auth. inducebat Rex. Primũ ex hoc, q dicit subditi estote omni humanæ creaturæ. Scdm ex verbo, Regi præcellenti. Tertium ex verbo, ad vindictã malefactorũ, &c. quasi & super malos cleri. potestaté receperis ad vindictã. *Bonorum*. iiij. di. facte. j. de homi. positu. *Loquẽtis*. s. Bea Pet. *Intellectum*. præponendũ verbu de ver. sig. intelligentia. *Meritum*. propter q Papa se vocat seruũ seruorũ dei. de hoc in procem. lib. vj. eis. s. laicis iuxta intellectũ Imperatoris. *Seruus*, quilibet, cũ sit humana creatura: qa in Christo Iesu. neq; liber neq; seruus vltra de coniugi. seruo. c. j. Cum igit seruos non excipiat. includuntur: vt in fin. *Præcellenti*. per q videbat Imperatori, q imperiũ præcelleret. *Temporalis*. i. huiusmodi feudalia: aliàs si ab eo nil tenent, nó sunt ab eo distin. nec ad sibi iurandũ cogédi. j. de iure iur. nimis. *Tanquã* quasi innuat, q licet ex húili. meritorũ sit reputare eum præcellenté. Tamen veritate non pcellit. Inno. Et est simile tanq̃. s. de biga. c. pe. *Non sine cã*. vt innuat, q in veritate nó pcellit Rex, licet in veritate sit meritoriũ reputare eũ præl. Inno. *Bonos & malos*. i. clericos & laicos. vel etiam laicos indistinctè. *Sed in eis*. s. laicis. & posset etiã intelligi de clericis incorrigibilibus. Quod dic, vt de iudi. cũ non ab homine. de sen. excó. perpendimus. de priui. ex parte. [illegible] *Gladio*. xxiij. q. iiij. ille gladium. *Sacerdotis*. cósyderat ergo hic eiũ nó psona, cui sermo dirigit. *Anathot*. vtq; hoc verbũ ministeriu non caret qa Anathot, interpretat responsio: vt scias ad sacerdoté esse in dubijs recurrẽdũ: qui sil. sunt legi. per venera. §. rationibus. Vel obediétia. vt scias, q omnes debent sacerdotibus obedire. s. c. oés. Seu responderu signo vt scias, q nisi pcellant alijs signis & virtutibus, sunt vilissimi reputãdi. j. q. j. vilissimus. Vel signo. i. autho. dñi & prrogatiua sacerdotij & eccle. cófirmata. vñ Luc. ij. Et hoc vobis signum inuenietis infanté positũ in præsepio. i. in eccl in qua pcédi sunt laici: siue sint boues. i. pænitétes, & domiti Siue lasciui siue asini. i. peccatores, & lasciui. Nam & bonos & malos admittit eccle. vt. xxiij. q. iiij. c. j. & ij. & seq. Vel interpretat gratificatio designãtis: vt scias, q dñs designauit sacerdotes suos habere ptãtem in pœnitentijs, & indulgentia faciendi. j. de pœ. signif. & c. deus qui. & c. cũ ex eo. vbi de hoc. Ad q pertinet q leg. Lu. x. Post hæc autẽ designauit dñs & alios lxxij. Et misit illos binos ante faciẽ suã in omné ciuitaté & locum, quo erat ipse venturus, &c. Et infra. Ecce dedi vobis ptãtem calcãdi supra serpétes. i. auaros, qui ad modũ serpétis terram lingunt. Et scorpiones. i. luxuriosos. qa hoc peccatũ ad modũ scorpionis blãdit facie, sed posteà cauda pügit. Vnde ver. Accipitris rabiei, quã dulci pace salutat. Quem tibi vesat bonitatem primoq; ppinat, Dulce, sed ex dulci tandé cócludit amarũ, Et sup oém virtuté inimici, idest superbos, q ad modũ Dyaboli sup oés virtutes nitũtur extolli. q. d. sup omnes peccatores vobis plenã do ptãtem. j. de iudi. nouit § j. omne etiã peccatũ ad vnũ ex his tribus peccatis reducit. Dicit eñ. j. Io. ij. omne qd est in múdo, cócupiscétia carnis est, & cócupiscétia occulorũ, & superbia vitæ, q̃ nó est ex patre. Et postea sequit in loco para. de Samari. q allig. vulnera sauciati infũdés vinũ & oleũ. q̃ exponit. j. de pœn. oés. Hosti. Ecce Hiere. j. & xxxvj. di. q eccle § ecce. *Constitui*. quasi. d nó te eiect. de ele. *Gentes*. i. laicos & inferiores. *Euellas*. peccata ab obediétib9. *Dissipes*. inobediétes illos à dignitatibus deponédo. j. de hære. excó. ij. de sen. ex. no. & c. graué. *Ædifices*. fideles Babtizatos per aliorũ sacramen. eccle administrationé & verã pdicationé ac honestã cóuersationé. *Plãtes*. in eccle. Dei infideles nó baptizatos p pdicationé sacri baptismi. de cóse. di. iiij. per totũ. Ho. *Fecit Deus*. Gene. i. videlicet die. iiij. vt ibi. *Maius* s. Solé. *Minus* s. Lunam. *Ad firmamentum*. exponit autho. ad propositũ. Ho.

spiritua

spũalibus. *Carnalibus.* Cõgruè dixissem per p̄cedẽtia noctibus i. carnalibus. Sed dic carnalibus p noctẽ designatis. s. regalis. *Hoc autẽ.* hic sumitur casus. *Scabellũ.* quasi sibi subiectũ. *Iuxta.* i. quasi equalẽ & obuiã ei, ꝙ de scabello dicit. *Dicente.* Io. vlt. s. de elect. signi. *Alienũ.* xxiiij. q. j. alienus. & c. qm̃ vetus. *Dicit.* Mat. xvj. ¶ Hic multa not. possent: sed tñ solũ aliqua pauca hic illicita p̄scribẽtes ad extraordinationẽ legãtiũ no. volo.

1 † Primo ergo in vers. verũ. in princ. nota tria literarum inter pretatione ponderãda, videlicet p̃sona loquẽtis, & illorũ quibus sermo dirigit, ac vis ipsius loquutiõis. Sed & quartum. s. natura subiectæ materię: vt. ff. loca. si vno. Scd̃o not. io prin-

2 cipio. decre. ibi: *nõ cãm sed occasionẽ.* differentiã inter ista. † Nã causa causatũ necessario infert iuxta illud: occasionẽ quærit, qui vult decedere ab amico. Vnde dicit occasio qualiscũq; nimis p̄pera ac leuis motio. & cõsistit in facto, ac iniusta est. Causa verò cõsistit in iure, & est rationabilis. Hosti. facit pro

3 primo. s. de rescrip. statutũ. § insup. † Tertio not. ibi: *prosapia.* ꝙ suo tempore erat honorabile de sacerdote nasci: hodie ignominiolam: licet nõ sit culpa eius, qui nascit. lvj. di. p totũ.

4 & c. si presb. p totũ. † Quarto nota, in § p̄tereà. ibi: *authoritas.* & ibi. *potestas.* qualiter attribuit sacerdotibus authoritas. s. iudi. ad discernendũ & iudicãdũ. & Regibus potestas. s. exequutoria ad p̄ficiẽdũ. Et ad hoc designãdũ põtifex vngit. in capite, Rex in armo: vt no. de sa. vnc. c. vno. § vñ in vete. vbi de hoc. Verũ in multis locis secularis gladius factus est sacerdotalis iudicãs clericos & eccle. sicut laicos & tẽporalia: contra iura vulgaria. Et spũalis ex leui cã interdũ mouent guerras, & nutriens, factus, est militaris etiã, cõtra iura. j. ti. j. c. j. de vot. ex multa. § de cleri. xxiij. q. viij. c. j. & c. seq. Nec deficiet pestis ista quousq; vterq; suis terminis sit cõtentus. vt j. de sepul. c. j. § fin. Sup quo salubre esset cõstitutio. cõdere spãlem. Hosti.

5 † Quinto nota ibi: *quanta.* ꝙ quãta est inter solẽ & lunã, tanta est inter Reges & Põtifices differẽtiã, vtq; quãta est differentia officij claritatis & illuminationis tãta est differẽtia Prælatiõis & subiectionis. Ac si dicamus, ꝙ sicut luna recipit lumẽ à sole, nõ ecõtra: sic regalis potestas recipit dignitatẽ & illuminationẽ à põtificali, & nõ ecõtra. Pro quo. s. de elect. vene. Et sicut sol p lunã mundũ illuminat, qñ p se non põt. s. de nocte, sic põtificalis dignitas p regalẽ, qñ per se non põt. vt in sanguinis effusiõe, ex cuius cõparationis ratione satis liquet p̄rogatiua sacerdotij: q̃ rationẽ iũgere potes alijs notatis in di

6 cto. c. per venera. Hosti. ¶ † Sextò not. in § hoc autẽ. Qualiter Patriarcha Constan. est magnũ & honora. mẽbrũ eccle. Vnde post Papã tenet primũ locũ. xxij. di. reuocãtes. de priuile. antiqua. Quod dic, vt ibi notat. Sed protholor, hodie in persona vni⁹ fratris minoris pauperimi, licet alias meriti, in

7 modica reputatione habet. ¶ † Septimò nota qualiter sedes siue statio dextra est honorabilior, q̃ sinistra. vnde electi collocabunt ad dexterã. Matth. xxvj. Et ideò nota hic, ꝙ prælati ponẽdi sunt ad dexterã, & seculares principes ad sinistram

8 ¶ † Octauo nota, ꝙ Papa põt rationabiliter Imperatorẽ, Reges & Principes, qm̃ nõ debitè honorant Ep̃os, increpare. s. ratione p̄eminentię, q̃ prosequitur: & causæ q̃ dedit hic Imperator. Simile: vt. j. eccle. vt nostũ. & cõuenit huic illud Hieroni. ad Augustinũ. prima nõ nego tibi. sed cã causę respõdet. & si culpa est respõdisse: multo magis est prouocasse. Cui cõuenit illud Tullij in inuectiua cõtra Salustiũ. Si fortè offendimini iustius huic, q̃ mihi succẽsere debetis, qui initiũ intro

9 duxit Nouel. ¶ † Nonò nota, ꝙ in p̄tãte data Pe sub verbis il lis vniuersalibus: quoscũq; &c. nõ fuit exceptus Imperator Constano. Fa. ꝙ dicit Apo. ad hebrę. ij. arguẽs simili argumento: Omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo em̃, ꝙ ei omnia subiecit, nihil dimisit nõ subiectũ ei. vnde diffinitũ & declaratũ est hodie omni humanæ creaturæ esse de necessitate salutis, ꝙ subsit Romano Pontifici in extrauagan. Bonifa. vnã sanctã. q̃ postea declarauit Clemens quintus, non p̄iudicare Regi, vel regno Francię. Nec per eam amplius, nec minus teneri Romanæ eccle. q̃ prius in sua extraua. q̃ incipit. [illegible] Cle. De Impera. verò Roma. quo modo ad fidelitatẽ tenetur Roma. eccle. habes in Cle. Ro. de iure iur. Decimò not. In fi. qualiter Papa cũ Impe. paternaliter agit, dimittit ipm̃ suo iudicio, ostẽsa tñ sibi discretione rationis: ac si diceret: tu ipse tibi sis iudex & testis. C. de fideius. l. fin. ¶ Vltimò nota qualiter ad vtilitatem eccle. & terrę pertinet. & facit, ꝙ Rex honoret Ep̃os & Imperator Patriachas. Nam honoratus Patriarcha ab Imperatore, vel Ep̃us à Rege, ab alijs magis honorabit. Et per hoc in p̄dicationibus & alijs magis p̄ficiat. Et ecõtrariò posset cõtrariũ euenire, scd̃m Ho. ¶ Oppo. põt vt in glo. Ber. sup verbo tanq̃. Et est simile cõtrariũ. j. de procu. si duo. li. vj in quibus videt clausu. in rescrip. appo. nihil operari. Sed vtrobiq; clausula aliquid operat, licet non in totũ. ꝙ verbũ sonat ad idẽ. ff. de ędili. edict. l. j. § sciendum. ver. sed ego puto. Et ad idẽ alle. Gof. s. de æta. & quali. accepimus. ff. pro socio. l. sed si adijciatur. & de aur. & ar. le. l. pediculi § Lab. Hosti. hoc tractat in dicto. c. acce. ꝙ Nouel. hic trãsfert. Sed vbi videas ꝙ plene de hoc scripsi. in prima op

10 po. ¶ † Occasione sexti notabilis, hîc volo tãgere tractatum Lig. quo quęrit, vtrũ apud Roma. ponti. sit monarchia & supremũ dominiũ in tẽporalib⁹, ac plenũ & liberũ ius principãdi in toto. s. in tẽporalibus & spũalibus. De quo not. per scribentes. x. di. imperiũ. de iudi. nouit. q fil. sunt legi, cãm. ij. & c. per venera. § rationibus. alleg. & de priui. c. ij ¶ Super quo dñs Io. de Lig. in dicto tractatu suo de Monarchia app. quẽ nõnulli sup. c. nouit. posuerũt, determinãt, ꝙ sic: ponẽs vnam cõclusionẽ talẽ, ꝙ Papa solus habet plenũ & liberũ ius principatus in toto orbe vniuerso. Et qa sępius oppo. Cano. canones inducẽtib⁹ p hac pte, ꝙ ipsi adducũt testes de domo propria: ipse hoc p̄bare nitit p rationes, circũscrip. positiuis iuri. vrgẽtes. Et in primis ꝙ in habẽtib⁹ ordinẽ essẽtialẽ in vniuerso, necesse est deuenire ad vnũ princi. à quo oĩa depẽdẽt. Per hoc em̃ demonstrat vnus Deus. e. de Sum. Tri. s. j. & e. titu. s. c. j. & j. e. c. vno. lib. vj Entia ergo nolũt malè disponi. vn⁹ ergo Princeps. xij. Methap. vij. q. j. in apibus. Fa. qa melius regit quęlibet politia per vnum, q̃ per plures. ar. ff. de admi. tu. l. iij. § fin. Et qa si essent plura, aut vnũ superflueret, in natura cõtra Procem. Grego. & notata hic, sup verbo tanq̃. & supra in oppo. & in remiss. q̃ ibi dedi. Aut repugantia essent. & sic vnius alterius distructiuũ, contra esse & naturã ipsius princi. Ex quo infert. ꝙ in regimine orbis est dare illud princi. nõ illud, ꝙ nõ cõsistit in Imperatore. Ergo oportet, ꝙ cõsistat in Papa. Probat minorẽ, qa principatus Pape directo & princ. est spũaliũ: vt. c. nouit. & c. cãm alleg. & de ordi. cogni. tuam. Et Imperatoris tẽporaliũ. ff. ad leg. Rhodiã. de iactu. de p̄ca. C. de quadri. p̄scrip. bene à Zenone. viij. di. quo iure Sed tẽporalia ordinãtur in spũalia, sicut in suũ finẽ. j. q. iij. si q̃s obiecerit. xxxij. q. ij. moyses. & per Philo. ij. & iij. de aĩa. & xij. Methap. & p cõmẽdatorẽ. inde substãtia orbis. Nam gubernãs finẽ, dirigit & gubernat oĩa ordinata in illũ. ff. de procu. l. ad rem. & l. ad legatũ. de aur. & ar. leg. l. Seia. de ritu. impe. si q̃s in senatorũ. de iur. fisci. nõ intelligitur. § si q̃s. palã. ij. q. vj. anteriorũ. in fin. de testi cog. prætereà. de despõ. pu. lr̃as. & c. access. & per Philo. iij. & iiij. Ethi. & primo. ij. & iij. de aĩa. ¶ Facit, qa principatus Papalis est principatus aĩarũ. xxj. di. in nono. & c. nouit. & c. per vene. alleg. Imperato. verò corporũ & rerũ tẽporaliũ solũ: qa spũaliũ icapax est authr. xcvj. di. quidã. de cõsti. eccle. de elect. sac. sanc. & c. Massa. vt lite pendẽte ecclesia. Anima verò corpore p̄ciosior est. xij. q. j. præcipimus. de poe. remis. cum infirmitas. C. de Epiic. & clericis. sancimus. Fa. quia omnia creata infra globũ cœlestem sunt propter hominẽ: vt propter finem. ff. de vsuris. In pecu. de statu homi. l. ij & de celebra. missa cum Marthæ. Modo in habẽtibus situm in vniuerso imperfectum, ordinatur in magis perfectum, sicut in finem. Scribitur. j. Philoso. & vij. Metha. Sed homo nobilissima est omniũ specierum infra dictum globũ. quia in eo sunt corpus & anima. vt. c. Moyses. & c. cum Marthæ. allegato. & c. firmiter. de Sum. Trini. & c. j. eodem titu. in. vj. & in Clementi. Corpus verò ordinatus in animam, sicut in finem perfectiuũ. & potentiæ animæ ad inuis

cē subordinantur: puta vegetatiua in sensitiuam: & sensitiua, & intellectiuā: vt corpus perfectissimè informantē. vt Cle. vna de sum. tri. Igitur omnia terrestria sunt propter animam rationalem. Si igitur principatus gubernatiuus & regulatiu⁹ est finis est etiā gubernatiuus & regulatiu⁹ omniū, quæ ordinantur in finem illū: sequitur ꝙ principatus Papæ, qui directò est gubernatiu⁹ animarū, erit gubernatiu⁹ omnium terrestrium ordinatorū in finē illum. ¶ Pro quo sciendum, ꝙ anima dñatur corpori, sicut dominus seruo, ei iniūcto: quia ad nutum eius totum corpus & singulę eius partes dirigūtur ipsa totaliter manente libera. xxiij. q. iiij. valis iræ. de pœni. di. ij. Si enim. xv. q. j. in princ. & iij. Ethycorū. & iij. de anima. ad finem. Sed potentiæ sensitiuæ dominātur, sicut Rex subdito: quia ibi reperit quandoq; repugnatiuā. & intemperatis & dementibus à tramite rationis. de pœn. di. j. post naufragiū. & di. ij. voluissent. vtiq;. & di. iij. irrisor. de cōstitu. nam concupi. xlij. di in princ. Secus de corpore, ꝙ nō pōt animę, sicut nec sera secanti. ij. q. vij. Item Baalam. Tunc arguitur per regulam. Si vinco vincentem te, ergo vinco te. ff. de diuer. & tēpo præscrip. l. de acces. de concel. præb. autho. Si ergo principatus Papæ principatur animæ, & anima corpori: ergo principatur principatui corporis. Imo ipse imperialis. Ex hoc infertur ministerialis & instītialis ipsius papalis. Nam obiecta & regulata sic se habent ad inuicem sicut regulantes & ordinantes: quia iuxta ordinatioοem & relationem effectuū ordinantur & referuntur causæ: vt hîc. & c. in nono. & c. cleros. xx. di & c. perlectis. xxv. di. & lxxxxiij. di. per totū. Et ideò textus appellat ipsum aduocatum & defensorē. de elect. venerabilem. ¶ Secūda ratio principalis est, quia terrestris monarchia est ad instar cœlestis, à qua tota dependet natura: vt c. in apibus. & c. firmiter. allega. & eod. ti. C. l. j. & j Coeli. & j. Metha. & iij. Phys. Nam vnum quodq; tunc magis perficitur: cum magis primo perfectissimo assimulatur & propter hoc magis, vel minus in gradu Charitatis participans magis, vel minus accedere dicitur ad deum. de pœ. di. ij. charitas. cum cap. sequētibus. Modo in monarchia cœlesti duplex ordo. vnus corporū cœlestium, alter intelligentiarum, seu angelorum ab omni diuersione corporea abstratorū. Et in primo est deuenire ad primā spam, primum mobile nuncupatam ad cuius motum tota machina inferior circumuoluitur. In alio verò est deuenire ad primam intelli à qua cœteræ dependent: vt à principio effectus. & finali. xxiiij. q. j. immutabilis & c. firmiter. & l. j. eo. ti. alleg. Et regulariter singula corpora primi ordinis à singulis intelligentijs secundi ordinis & secundæ intelligentę à prima dependent: sic, ꝙ tota illa machi. depēdet à primo ꝙ est vn⁹ deus creator omniū Igitur sic in terrestri. &c. Tertiò hoc deducit ex cōparatione ad regimen œconomicum, vt non debet principalis: nisi vnus, qui debet esse compositus: nec aliter promouendus. xlvij. di. c. i. notat gl. xxv. di. in principio. & in auth. quomodo oporteat. in principio. Et pro hoc. xlvij. di. quantūcunque. & probat Philoso. primo Ethico. & primo & tertio Poli. Facit instar vniuersi, ꝙ ab vno solo principāti gubernatur: vt c. firmiter. vel alias esset bene dispositū. xij. Methap. Nec mirum, quia ars imitatur naturam. ff. de adop. l. adoptiuū. Sed in naturalibus omnia ad cōmistionē venientia regulantur ab vno principio. videlicet à forma misti. Principalius enim debet multitudini domesticæ id, à quo dependet: multo magis ꝙ vnum est. & non plura. Probat Philo. j. œcono. & ille vnus principās pondentia excedere debet. & talis solus assumi. viij. q. j. licet. & c. sicut. & c. ex scrip. Et idem argu. vrget in Poli. multi. & per consequens in vniuersali regimine omniū hominum hîc in prima creatiōe, nō fuerint. nisi duo, quorū vnus alteri vide licet masculus fœminæ imperabat. Gene. j. licet. posteà cres. multitudine castra ciuitatis. & regna. ff. de insti. & iur. ex hoc iur. j. di. iurisgen. Igitur adhuc debet esse vnus principatus & vnus princeps in tota huiusmodi multitudine, qui non pōt poni, nisi Imperator, vel Papa: sed conuenientius est de Papa cum sit dignior. Inducit præterea dicta Phil. in tertio Poli.

& viij. Ethi. discurrendo per diuersa gña atque species politiarum rectarum, & non rectarum, in quibus semper est vnū reperire principantē. Item inducit per legē Regiā de translatione principatus in Imperatorem, & rationem ipsius. ff. de de orig. iur. l. ij. § nouissime. & § exactis. xciij. di. legimus. ix. q. iij.. uncta per mundum. & c. per principalem. & c. Moyses. & c. in apibus. alleg. ¶ Quarto ordinaliter tamē ex pristino fundamento sic deducit: qa apud illum solum existit principatus vniuersi orbis, qui in humanum finem perfectissimū solus dirigit & dirigere potest: quia homo finis omnium est vt. l. in pecudum. & l. ij. de sta. ho. alleg. Modo ille solus est principatus Papalis. nam finis perfectissimus hominis est fœlicitas, scđm Boetium. iij. de consol. & Philoso. primo. & iiij. Ethi. quæ consistit in actu intellectiuo, tanquam in nobiliori: vt. c. præcipimus. & l. sancimus. allegatis. de pœni. & remis. cum infirmitas Competit enim plantis vegetare. de pœn. di. ij. principiū. ff. arborū furtim cęsa. cōmu. diui. l. arb. Et sentire brutis. xv q. 6. cum multę ff. si qua. paup. fect. di. per totum. de iniur. c ij. Relinquitur ergo animę rationali corpus humanū informanti: vt. c Moyses. & Cle. j de Sum. Tri. In quo intellectu operatio duplex est. Speculatiua tendens in scientię & veritatis cogni & maximè in contemplatione creatoris vitam cōtemplatiuam. & practica tendēs in operari secūdum virtutem, vitam inducens actiuā. xix. q. j. duę. de renunci. nisi. de regu. licet. In quibus consistit humana fœlicitas Probat Philo. primo & iiij. Ethi. & c. charitas. de pœ. di. ij. Modo solus Papa dirigit animas in suis huiusmodi operationibus: cū ipse claues solus receperit, per quas solus ligat & soluit. Matth. xv. & xxj. di. in nono. Quinto ex eodem etiam fundamento, quia apud illum solum consistit huiusmodi principatus vniuersi orbis, qui principando magis assimulatur primo, à quo pendet cœlum & natura: quia vnum quodque perfectius quanto magis assimulatur perfectissimo. de pœ. di. ij. charitas. & c. principium. Nam papalis est ille nam hominem, qui finis omnium est in cognitionem & dilectionem Dei dirigit: per quę assimulatur quis Deo: quia illa est perfectissima operatio: sentit Philo. xij. Methap. Inducit etiam circumscriptio intellectu naturalem instructā Brutorum de gruibus & apibus. vij. q. j. in apibus. & alijs de quibus in libro hystoriarum animaliū Aristo. ꝙ à natura maturante recipiunt. Gene primo, & c. firmiter. & c. e. alleg. hī quia anima rationalis cuius principatus est Papę, dum corpulata, non potest bene dirigi in suas operationes: nisi ei deseruiant virtutes organicę corporales. de consecra. di. v. nihil & c. sequēti. xlij. di § j. xlvj. sicut. ibi. ij. & iij. de anima & notatur in Cle. vna, de Sum. Tri ergo. necessario regulans animam rationalem cum spiritualibus annexis habet regulare cœtera temporalia, seu ministrātia. ¶ Inducit etiā comparationem parui mundi, qui microcosmus, siue homo dicitur. de quo. viij. Philo. ad magnū. Nam in homine anima rationalis regit dirigit atque regulat omnes actus intellectuales & corporeos totius hominis secundū varietatem potentiarū ipsius. & ad hoc subsunt sibi omnes virtutes organicę ac naturales & vitales, sine quibus nil facere posset: sicut scribitur, quod temporalia sine spūalibus diu esse non possunt. j. q. iij. si quis obiecerit. Sextò etiam ex eodem fundamento confirmat. Nam qui principatur spūalibus, ipsa dirigit, & regulat in bonū optimū vltimū: qa illud est de natura optimi principatus: vt scribitur in. iij. & v. politi. & j. œcono. & probatur viij. q. j. licet. & c. sicut. & c. qui episcopū. Igitur ad eum pertinet cognitio huius finis boni optimi. & per consequēs mediorum per quę deuenitur in illum. At promulgatio legū & pręceptorū rectorum ipsorū meliorum quinque inhibitorum, & quinque permisionorū, quę tamen media ex temporalium vsu vel abusu procedunt. Sic patet in medico, qui tangit principaliter ad sanitatem ęgroti. & adeo pręceptiuè, & prohibitiuè, licet apothecarius manualiter ac ministerialiter pręparet per eum ordinata. de pe. di. ij sacerdos. & di. j. c. mensurā & c. medicamentū. de pœ. & remis. omnes. Nec ob

stat

stat, si dicas vsum, vel abusum temporalium spūalia solum concernere. cum peccatum inducunt. Et ideò Papam solum ratione peccati in temporalibus iurisd. habere: vt c. nouit. & c. per venerabilem. alleg. xij. q. j. duo sunt. xxviij. q. iij. c. duæ. de regulis licet. Modici enim valoris est hæc obiectio: quia vt monstratum est, finis quorūq; temporalium est ordinatio spūalium. Nec ad aliud tendunt finaliter temporalia, de præb. cum secundū. & c. cum dilectus. & c. relatum. xxj. di. cleros. j. q. iij. si quis obiecerit. Ergo necessariò infertur, quod spūalia habent regulare temporalia, secundum suum totale esse: cum suum esse simpliciter sit ordinari in spūalia, vt deductum est. Nec sequitur duo sunt genera hominum ergo duo sunt genera principatuum. quia principatus vnitate manente solum ex hoc surgunt varia genera subiectorum, sicut sub vno creatore varia genera entium creatorum. Imo hæc difformitas subiectorū potius vniuersi ac vniuersitatis ipsius principatus. vnde procedunt ipsa seu gubernatio eorundem, perfectionem talis diuersitatis productiuam seu regulatiuā demonstrat. Recta enim & perfecta apparet poli. quando vnus principans recte regulat diuersa genera hominum secundum diuersas & discrepantes cōditiones eorum. Patet enim etiam in clericis diuersitas generum: quia alij religiosi, alij seculares. Nam etiā seculares solum temporalibus se immiscere debent ministerialiter ipsa in finē spūaliū ordinando, præparando, & subministrādo, clerici verò spūalibus immediatius intendere debent. & se non immiscere temporalibus: nisi ad vsum spūalium immediatè. j. ne clerici, vel mona. per totam. lxxxvj. di. c. j. cum se. Seculares autem ea iussu eorum sibi subministrant, & pręparant ad instar domesticæ & oeconomicæ congregationis. hic est oeconomus pater familias, cuius iussu, vxo. filij & alij per eum gubernati sibi necessaria subministrant: vt patet. j. poli. & j. oecono. iuxta illud. In domo mea multę mansiones sunt. de poen. di. iiij. in domo Confirmat ex dictis Philo. v. poli. ponētis in genere humano principatum & seruitium. & dicentis ꝙ reperiuntur serui secundum naturam, & liberi secundū naturā: serui per violentiam, serui sc̄dm voluntatē rectā, & serui secundū voluntatē & quasi necessitatē: serui propter maliciam, & serui propter indigentiam. Et ad propositū dicit seruos secundum naturam vegentes robore corporis & carentes viribus intellectus. & ꝙ eos introduxit natura ad seruiendū liberis secundum naturā. i. pollentibus viribus intellectus, & ad illos se habent sicut ad animam corpus, & econtra. qui tamen intellectum pollēter natura liberi, serui sunt secundū rectam & propriā voluntatē qua seruitio politiæ se subijciunt, quo modo Papa seruus supra in procemio vocatur. vbi de hoc per ipsum Lig. Fa. viij. q. j. licet. & c. in scripturis. & c. oportet. & lxiij. di. docendū. Reliqua mēbra seruorū, qui ad propositū nō faciūt, dimittamus. & tu ipse prędicta ad propositum per te ipsum inducas. Septimò principaliter etiā exeundo ex eodem fonte, hoc deducunt, quia ille principatus in vniuerso terrestri solus & summus est, qui attingit omnem gradum vltimæ perfectionis possibilis in hac via: sed talis est eccl. principatus. Nam talis perfectio, &c. consistit in actu intellectus contemplatiui principaliter primi contemplationis, qui deus est. & intellectus practici, quo omnes actus humani ratione fiunt, & bene quis operatur in se ipso, vel in publicum bonum: ad quod quęlibet moralis virtus tendit finaliter. Qua ratione virtus legalis formaliter est omnis virtus, non differens a singulis virtutibus: nisi sicut totum à partibus: vt deduxit ipse Lign. s. in procemio & in tractatu de pace, quē habebis. j. ii. j. Modo principatus eccle. versatur principaliter circa operationē intellectus speculatiui: & præsertim circa contemplationem primi, videlicet circa fidem: ex qua insurgit cognitio ipsius primi. Et in hoc dirigit per sacramenta ad contemplationē Dei præparantia. & per tres virtutes Theologicas, & maximè charitatem. Et in hoc implicat sacram paginam, & versatur etiam circa operationem intellectus practici: hoc est circa actus humanos in fines proprios, & finaliter in bonū publicum dirigendos. Et in hoc implicat scientiam canonicam & legalē, quam legalem re vera credit esse canonicā, prætermittendo tamen leges ciuiles sacris canonib⁹ repugnātes, quas etiam ipse non reputat leges. Patet ergo secundū eum, quod principatus eccle. omnem gradum perfectionis mūdanę cōcernit: & imperialis non nisi partem potentialem intellectus practici & se habet ille ad istum sicut intellectus secundum omnem potentiam suam & gradum perfectionis ad se ipsū, sc̄dm ptātem practicā tantum. Ergo totum implicat. arg. de pręscrip. cum non licet. & ibi concor. & regula in toto. de regulis iur. lib. vj. vbi plenè. Et procedūt p̄missę ratiōe de reposita vnitate principatus. & suppo. quod Papalis sit as suprum rationabilium & spūalium eidem annexorum. Exnimia infert, quod imperiale est ministeriale & instrumentale quo papali suum ministrans & deseruiēs & mobilis & reuocabilis pa- iussum papalis. Sed p̄ premiss. testimonijs Philosn. gentilis ad nunc probat per ius diuinum, ponendo deductionem, quam facit Inno. j. de foro compe. licet. vt suscepto in gl. ver. sed diceret aliquis. Item ponit aliam deductionem eiusdem Inno. j. de bo. & vo. redemp. quod super his. vbi complebo, quę hic omitto de materia ista, vbi expediam quęstiōem Oldra. de materia ista loquentem. Hanc quęstionem publi. disputauit ante, quam egrederer lecturam iuris canonici innitens principaliter vni rationi tactę per Inno. in dicto. c. quod super his. & in c. apost. in fin. de re iudi. videlicet, quia verisimiliter credendum & tenendum est, quòd cum Deus pater ad regendum & redimendum papatum suum, filium suum in terras miserit, & vtràque potestatem sibi dederit, iuxta illud Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra. Matth. vltimo. & Ideo dicitur princeps Regum. Apost. j. & Rex. Luc. j. vt Psal. Iudicium tuum Regida. & c. de poen. di. ij. Charitas est à qua. in fi. Quam exercuit in paruis. iuxta notata. x. di. qm̄. Et in magnis. ij. q. vij. postulatus. de poen. di. vj. c. j. iuncto. c. hæc Imago. xxxiij. q. v. quod ipse filius post huiusmodi redemptionem ad patrem volens adscendere, & Petro ac suis successoribus committere regimen sui gregis committere voluit eo modo quo eidem gregi cōuenientius & expediētius erat. Non enim minus de tuitione & regimine per eum redēptorem cōuēiebat ipsum fore solicitum quàm de redemptione: cum non sit minor virtus, quam quęrere. partem tueri. C. de concu. l. iiij. in fin. & ff. de ori. iur. l. ij. § post originem. Modo quod charo & conuenienti modo nos redemerit, patet de homici pro humani. in principio. lib. vj. conuenientius autē fuit, quod totum regimen, quo ad vtramq; potestatem vni soli committeret quā pluribus: vt § nouissimè. & c. in apibus. & xij. Metha in fi. alleg. cū si. Cum eñ homines natura praui sint ad discenciendū: vt ff. de arb. Itē sciendum § princip. & de libe. vniuer. l. j. & de acqui pol. l. j. in fin. & maxime inter pares in potentia, inter quos sicut inter fratres communiter regnat inuidia. ar. ff. de lega. ij. l. cum pater § dulciss. ideò fundatores vrbis Romulus & Remus in potentia pares se inuicem nō voluerunt sustinere: sed vnus alium interfecit. Notatur. ff. de rerū diui. l. vlt. Facit quod attentauit Fredericus Imperator contra Papam ex præsumptione temeraria huiusmodi paritatis: vt legitur & notatur in c. apostolicę. alle. ar. bo. lxxxxv. di. olim. & lxxxxiij. di. legimus. circa medium. Non expediret ergo multiplicatio principantium: maximè, quia tunc non esset, qui conatus eorum & suorum sequacium reprimeret. Et accedant, quæ sequuntur. s. in procemio. Et sic desolaretur regnum diuisum, iuxta dictum Euange. & remanerent delicta homi. impunita, & respub. tota destructioni parata. ff. ad leg. Aqui. ita vulneratus. de publi. licitatio § quod illicitè. Modo constat vtrumque potestatem Imperatori non fuisse commissam: cum cōstet ipsum, qui laicus est spūalium non esse capacem. xcvj. di. bene quidem. de iudici. deseruimus. & c. quanto. de pręscrip. causam, quę. c. Massana. & c. sacro sancta. & c. ecclesia alleg. & hic. Et est certum, Pet. & successoribus potestatem in spūalibus esse commissam. xx. dist. post principium. xxj. dist. quamuis. & c. in nouo. xxij.

di c.j.l.di. vt constitueretur. xxiiij.q.j.quoscũque. xxiij.q iij. si habes. de electio. significasti. & c. venerabilem. Et hic, & ✝ rationibus. & c. ad Aposto. allegatis. & in Clementi de iur. iur. Romani. & de re iudi. allegatis. & quod notauit Comp. de cõsti. translato. & quod habetur Matth. xvj. & Io. vltimo. Per quę concludebam vtramque potestatem Papæ commissam ¶ Confirmabam, quia huic interpretationi verborum mens committentis nõ refragatur vt colligitur ex premissis, & tamen commissionis effusus est sermo: quia dicit quoscũque. & c. ar. hic in penultimo responso. & in concordan. vlti. glo. & .j. de coniug. leproso. quoniam. & de hæredibus insti. hoc articulo. Inducebant notata Innocen. in. c. licet. & .c. super his. & .c. ad Aposto. allegatis. Et ex premissis posset insurgere determinatio altercationis antiquæ, quam in dicto tractatu de monarchia. Lign. plenè examinat, videlicet de donatione Constantini in ecclesiam, quo iure valeat. Sed hoc dicã in proprio loco .j. de elect. fundamenta. lib. vj. Item eadem occasione in dicto tractatu discutit late Lign. qualiter lex canoni ciuilẽ corrigat. de quo etiã dicã in loco proprio .j. de consti. c. j. lib. vj. & .j. de præscrip. c. fina. & de secundis nup. cum secundum. Item tractat vbi supra Lign. qualiter Impe. in certis eccle. põt iurisdi. exercere, de quo dicam etiam in proprio loco, videlicet in Clementina pastoralis. de re iudi. ¶ Item, an Papa posset legitimare, de quo dicam .j. qui filij sunt legitimi. per venerabilem. Item an scientia canonica sit in altiori gradu, quã ciuilis. de quo dicam in procemio huius voluminis. Item quinque alias quæstiones ponit occasionaliter idem Lign. in dicto tractatu, de quibus omnibus dicam plenè, vel saltim de aliquibus plenè in procemio prælibato. & sic impono finem isti tractatui. Qualiter autem Papa potest mutare sedem, tãgit hîc Collect. dicam in dicto. c. fundamenta. Item tangit vtrum Abbas sit maior Archidia. dicã .j. de elect. si Abbas. lib. vj. quia valde impertinenter posuit hîc. ¶ Sup. glo. In glo. nunquã ibi: *Nouerint.* & .j. de iur. pat. c. vno lib. sexto. *&* *in fin.* de delict. pu. c. ij. Credit Inno. in rebus feudalibus appellandum esse ad Papam: quia tunc cognoscit Episcopus quasi ciuilis Iudex. arg. .j. de foro compe. verum. de appel. si duobus. xviij. dist. si quis Metropo. Sed si aliâs sint dedicatæ eccle. nec spectat ad Regem: nec super bonis illis appellabitur Rex: vt dicto. c. noue. xij. q. ij. nulli. & .c. seq. xxiij. quęsti. iiij. si quis de po In glo. *quod quandoque.* ibi: *illud Matth.* xxvj. Et ibi: *si Romanorum.* vbi idem not. Et ibi: *sic nisi.* vltra medium. Et in fin. Io. In glo. *ergo cum terra* ibi: *quindecies,* aliâs quatuordecies aliâs quadragesies. Neutra lectura secũdũ positionem glo procedit. Nam si terra est septies maior luna, & sol octies maior terra, sol octies septies & sic. lvj. vicibus est maior terra: quia octo vicibus septem valent. lvj. Et in fin. refert Hosti. quod Ptholomeus li. vj. Almagesta propõe. xviij.

11 dicit manifestũ est ✝ q solis, magnitudo cõtinet magnitudinem terræ centies & sexagesies septies, & insuper eius quartã & octauam. Item ibidem dicit palã est quod magnitudo solis continet magnitudinem lunæ centies millies & centies & quadragesies qualiter, & insuper eius medietatẽ. Item q ibidem dicit Itaque magnitudo terræ. continet magnitudinem lunæ trigesies. i. triginta vicibus, & nouies & quartam & vicesimã eius. Et secundum hoc pontificalis authoritas maior est regali potestate septies millies & sextenties & quadragesies quater, & insuper eius medietatem: quia sol tantum est maior luna, secundũ Host. Verum Nouella dicit sic aliter colligo ex libro Thebit, & aliter ex libro Alfragani de Pthnlomæo prædicto, de quo habetur in Specu. hystoriali. lib. vj. c. xix. Quod etiam latẽ prosequitur Macrobius super somnio Scipionis. lib. ij. charta. xxvj. & sequentibus. Subdit etiã sic, hæc quæ per rationem non capio, Astroligis relinquo. vnde dicamus cũ Ambros. in exa. vj. quid mihi quæris, quæ sit terræ mensura, quis circuitus, quem Geometre centum. lxxx. milibus stadiorum æstimauerunt: libenter fateor me nescire, quod nescio: Imo quod scire non prodest. In glo. *excede.* in fin. .j. de priui. ex ore. Viocen. In glo. *nec non.* in fine ibi dicitur, quod legibus obmissum est, non omittet religio iudicantis. Solutio vt notatur in prædicto. c. quod si dormierit. In glo penult. in fin. & supra, de renun. nisi cum pridem. Gof. & .s. de offi. ordi. inter coetera.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Ordinatus à Papa in subdiaconum, an possit ab Episcopo propter crimen deponi.*
2 *Ordinatus in Subdiaco. à Papa, ad superiorem ordinem se promoueri procurans, in priuilegium de quo hic, cõmittat?*
3 *Religiosus à Papa prioratum habens, num illum ad Abbatis mandatum resignare queat? Et quid si Papa religioso beneficium ex certa scientia confirmet?*
4 *Monachus cappam possidere non dicitur.*

¶ *CAP. VII.*

PEr tuas. ¶ Casus. Ordinato per Papã debetur reuerentia tamẽ alis subest Episcopo. ¶ Communis diuisio. Secũ la ibi: *ad quod.* ¶ Expo. literã. *Quorum cluent,* quasi diceret discretiõe prçuia de offi. cust. c. j. Si enim aliqui sunt in dignitate vel digniores *aliis aut vtiliores,* seu nobiliores, vel peritiores clerici, licet eiusdem ordinis preferũtur. Facit de prebendis de multa. la ff. de alien. mutan in cau. fa. l. iij. primo respon. Hosti *Ipsius ordinis.* dicit Abbas, quod ista litera facit pro opinione *multorum,* qui dicunt, ex duobus fratribus, quorum alter recepit *militiam* à maiore alter à minore, nobiliorem primum secundo. *Hostien. mr. ar,* C. vt di. or. serue. l. ij. ver. inter administratores. C. de aduo. diuerso. Iudi. l. restituendæ. In fine ibi: *nam quis nobis,* &c. in auth. vt iudices sine quoquo suffragio ✝ eos autem. col. ij. ibi: quis enim non diligat deũ, &c. ff. de al. scrip. l. fin. Per quæ iura & per. l. ij. C. de cri. sac. sumi potuit quod hodie habetur de præb. qui. lib. vj. secundum Hosti.

1 ¶ ✝ Quæritur, nunqd talis ordina à Papa in subdia. ab Epis. propter crimen deponi possit? de hoc tetigi .s. de tẽpo. or. cum in distribuendis questione. j. ¶ Dicunt Tan. Gof. Phi. Vincen Bernardus Innocen. & Hosti. in capu. cum in distribuendis. allegato. quod non. Et idem videtur innuere Ioan. & Archidiaconus. j. q. j. filiũ. Saluo, quod dicit Hosti. quod cum licentia Papę posset, per. c. cum in distribuẽdis. sed hoc est indubitatum. ¶ Sed In. Hug. & Lauren. ibi tenent contrarium. Dicunt quidam secundam opinionem posse intelligi in deposito à beneficio, quod à Papa habuit. argumẽ. dicti. c. cum in distribuendis. & notatorum. Hostien. de offi. deleg. s. per eod. Et opinionem primam intelligunt in deposito ab ordine. argumentum. .s. de transla. in principio, quod videtur placere Nouel. & Henri. ac Collect. & Lign. Ratio, quia ius inhibet. quod ordinatus à Papa, sine licentia ipsius per alium ordinetur: sed non prohibet, ne beneficiati per Papam per alium beneficientur. Licet dicat Collecta. quod huic distinctioni obuiant. not. Cardi. de elect. super eo. ¶ Sed ad verum dubito nimis, quod secunda opinio de iure rigore sit minor simpliciter. Nam obediẽtia & iurisdictio per consequẽs videntur, non obstante dicta huiusmodi reseruatione Epis. reseruari, per hanc literam. ¶ Pręterea, quia specialia & exorbitantia à communi iure stricte interpretanda sunt, & tenenda in terminis suis. .j. lib. vj. de re. non solum. & .c. cõsti. & de regulis iur. quia iure Modo ius illud, cũ in distribuẽdis. quo cauetur ordinatum in subdiaconũ à Papa petijsse licentiam ab eo, vt per Bono. Episcopum promoueretur: ponit ius speciale exorbitans à iure communi. Igitur non est trahendum ad casum nostrum, qui etiam est contra ius commune: cum ordinatio, institutio depositio & destitutio personarum ecclesiasticarum omnium de iure communi ad Epis. pertinere noscantur. .s. de offi. ordi. c. j. & .c. conquerente. & in Clemẽ. eo. titu.

e.titu.c.pri.& de pœn degrada.li.vj. Facit quia non tanta ratio obstat depositioni, sicut & promotioni. pro eo quòd reatus omnem honorem excludit. C. vbi senato. vel cla.l.j. in fi. Et pro eo, ꝙ vtilitas rei publice, magis obstat impedimento liberæ punitionis ordinario competentis, quam petitionis licentiæ: de qua loquitur. c. cum in distribuendis. ar. j. de sent. excõ. vt famæ. cum concor. ibi signatis. & ff. de publi. l. liceat. § quod illicitè. Facit, quia si tenentur tales obedire præceptis vt hic: igitur in ipsos inobedientes animaduerti potest. Alioquin talis authoritas effectu carens, delusoria foret, contra iura. de offic. eius cui mandata est iurisdictio. l. j. in fi. & si qs iudi. non obtemp. l. j. in princi. & s. de offi. del. c. j. c. prætereà. c. ex literis. c. pasto. cum concordan.

¶ SECVNDO quæritur, supposita prima opinione pro vera, vtrum ordinatus in subdiaconum à Papa, faciens se ad superiorem ordinem per alium promoueri, perdat hoc priuilegium, & per alium deponi possit? Videtur quòd non: quia ordo susceptus auferre non debet: sed efferre, sicut & dignitas vt. C. de dign. l. iij. lib. xij. Item, quia priuilegia sunt perpetua xxv. q. ij. c. j. & ij. Item, quia qui fuit semel Papæ subdiacon⁹ semper remanet talis: vt. ff. de minor. l. ait prætor § penul. in fin. Aliâs incipit esse sine. Hostien. tenet contrarium dicens, quòd ex quo priuilegium & ius commune contrarium mista sunt, perdit priuilegium vires suas. de offi. dele. super quæstionum § si verò. & in dubio semper debet fieri interpretatio priuilegij secundum ius commune. de consue. cum dilectus § . Et quia res de facili reuertitur ad naturã suam. ff. de pac. l. cimus § pactus. ne peteret. per quem § dicit solui quæstionẽ. & per. c. cum venerabilis. de censi. & arg. de appel. vt debit⁹. Et quia contrario facto renunciat quis priuilegio suo. de cõstit. cum accessisset. per quod dicit prioribus iuribus responderi. & placet Collect. Quod putarem verum, si procederet dicta opinio pro eo, ꝙ qui peccat in legem, non debet gaudere priuilegio legis, quam contemnit: vt. ff. de mino. l. auxilium. in fi. cum. vij. concordan. ibi allegatis in vlti. glo. modo talis

3 cõmittit in legẽ. Igitur. ¶ † Quærit Coll. nunqd religi. habẽs prioratũ à Papa ad mãdatũ Abb. illũ renũciare teneat videt, ꝙ sic, per istam decre. & argu. de renun. expectationum. Sed Vincen. & Noue. de elect. cum inter. R. vidẽtur cõtra: quia talis videtur emancipatus. Et idem videtur sentire Inn. de præ. nisi & Archidia. xvj. q. j. si Monachus. & de offic. ordi. præsenti. li. vj. Collect. stat cum opinione secunda: quia per talem prouisionem non substrahitur à debita obedientia sui prælati vt hîc. Et idem videtur notare Hostien. s. de offi. deleg. sup eo. Et ita declarauit Benedictus in constitutionibus, quas fecit super statutis religiosorum. Et de hoc remittit ad notata. j. de confirmatio. vtil. vel inutil. porrecta.

¶ Hanc quæstionem disputauit Paul. Perus. & incipit: Religiosi. ¶ Primò inducens pro Abbate collatoris considerationem consistẽtem in conuersatione iuris communis, rationis, & iustitiæ inferioris, ac æqualitatis. & in euitatione absurditatis, atque scandali. Et pro primo inducit C. de præci. offe. rescripta canonizata xxv. q. ij. &. c. qui omnes. Aliàs iustitia & iniustitia ex eod. facto principis oriretur, contra iura. xj. q. j. peruenit. de accus. qualiter. j. C. vnde vi. meminerint. Tueri enim debet, igitur non tollere. de na. ex lit. ven. c. vno. argu. de supplend. negli. prælat. licet, de immunita. eccle. quoniam. li. vj. in authen. de iudi. § omnes autem iudices. col vj. de resc. causamque. & c. j. C. de inoffi. testa. si quando. ff. de cõfirma. tuto. l. tuto. Itẽ pro secũdo. s. pro cõseruat. rationis inducit de test. causam quę. in fi. & not. ibi in vlti. glo. de præbẽd. c. uj. ff. de bon. dam. l. vlti. in prin. Imo plus attenditur ratio, quam lex. ff. de iur. pat. l. adigere § quamuis. C. quæ sit lon. consuet. l. de electio. vbi periculum. li. vj. Quia ratio est lex. j. dist. consuetudo. Et ratione est viuend. xxiij. q. vj. Iudex. Et propter ius noui statuitur, & tollitur antiquum de ele. c. j. in princ. in clemen. cum concor. Et meritò debet princeps sequi rationẽ: quia ipsa præsupponit causam. & causa semp debet considerari: quia sine ea nihil agi debet. xxiij. quæstio. quarta. ipsa pie-

tas. & c. quæstion. viij. occidit. Vt ecclesiastica beneficia. c. vnic. Quod intellige nedum de intellectiua, sed etiam de naturali ratione ff. de repul. iur. secundum naturam. de censib. cum si. in Clemen. Ideò rescripta illicita contra rationem obripiunt & c. C. de paga. l. iij in fin. in authenti de mandat. princi. § deinde competens. in fi. s. de rescrip. ex parte. Pro tertio scilicet, iure prælati conseruando. Allegat. s. de offi. ordin. licet. j. c. cum inferior. de eccle. ædifi. ad audien. ij. de priuile. pastora. de relig. domi. quoniam. de offi. deleg super eo. cum concor. Pro Quarto videlicet iure inferioris, conseruando allegat clemen. j. de excessi. prælat. xvj. q. j. predicator. de censi cũ Apostolic. & c. grauis. & c. cum instantia. & c. procurationes. de senten. excommu. sacro. x. quæstion. iij. quia cognouimus. j. quæstio. iij. conquestus. xvj. quæstio. j. nullus Episcoporum. xxv. q. ij. amputato. Pro Quinto scilicet, iure æqualitatis allegat de vsupal. ex tuarum, de consuetu cum olim. de præben. cum secundum. ff. ne quis in loco publico. l. j. § si quis à principe. & quia ecclesiasticus ordo, & c. vt. c. peruenit allegato. Fac. de restitu. spoliat. audita. de mutu peti. c. ij. & lit. pendẽ. c. si Imo inæquale factum reducitur ad æqualitatem. de dec. suggestum. vbi de hoc. Pro Sexto, scilicet absurditate vitanda allegat de præben. dudum. adeò. Pro Septimo scilicet, vitãdo scandalo allegat. xxxiij quæstio. v. quod Deo patri. xvj. quæstione vij in noua. & in clement. de sepul. dudum de regula. vt professores. Et breuiter nihil reprehensibili cõtinere debet

¶ Secundò ad hoc inducit inhabilitationem recipientis ex carentia arbitrij & proprietatis. De arbitrio patet de ele. quorund. & c. si religios. & c. quam sit. & de sepult. c. vlti. li. vj. & de testa. reli. primo responso. Quod loquitur etiam in actus pietatis. & de procurato. reli. in clemen. cum ibi nota. vbi etiã negatur sibi proferre verbis. Fac. not. Inno. & Hostien. de priuilegi. cum olim. ij. quia habet vocem funestam. ij. quæstion. vij. placuit. & semper plangentem. xvj. quæstion. vij. placuit. Et sic in factis religiosi prælati est velle: ergo & nolle ff. de re.

4 iu. cuius est velle. ¶ † De proprietate patet. j. di. j. non dicatis. vbi glo. dicit, ꝙ monachus nõ possidet cappã, qua vtitur, vbi innuit, ꝙ etiam summerè sibi necessaria non põt habere, vt ꝓpria: imo ꝙ nõ habet aliqd ꝓpriũ etiã in corpore suo. vnde pro iniuria sibi illata, non agit: vt ibi notatur. & de sent. excõ. parochianos. Quorum primũ tollitur, si monachus aliquid aliud vult quã ꝓlatus. Et per consequẽs bonũ obediẽtiæ cõtẽnitur quæ sola fidei meritũ possidet. viij. q. j. sciẽ. in fi. Et secundũ, si religiosus tenet beneficiũ inuito ꝓlato, cũ illud tenere nõ possit, nisi vt obedientiarius, si aliter, est ꝓprietarius, & sic facit cõtra substãtiale sui ordinis de statu. mona. c. ij § qui verò. & c. super eo. Et sic per prædicta tollitur monachatus: cũ tollantur eius substantialia. e. ti. cum ad monaste. in fi. Et in tali retẽtiõe exponit propriũ velle & nolle. Patet per actus quos habẽt necessario exercere beneficiati ĩ iudicio. & extra Itẽ, ꝙ sic ꝓprietari⁹ patet ex redituũ & ꝓuentuũ recollectiõe retẽtione & dispẽsatiõe: quã faciunt proprio arbitrio. Tertio principa. inducit collati qualificationẽ, quæ versat in libera remotiõe, per quẽcunque fiat collatio. itẽ in sui status conseruatiõe. Primũ probat sic: qa pactũ & cõditio etiã expressa, & fortius tacita apposita cõtra naturã act⁹ haberi debet ꝓ nõ expressa x. q. j. sic quid. de cõs. di. si qs basilicã. q cle. vel vo. insinuã. de ꝓca. c. si. & ff. e. ti. cũ ꝓcar. Sed de natura beneficij est, ꝙ libere possit illud obtinẽs ad claustr. reuocari. & ꝙ ꝑ aliquã pactionẽ, vel cõdictionẽ tacitã vel exp̃ssam fieri nõ põt: vt religiosi illud teneãt ꝑpetuò cõtra volũtatẽ ꝓlati. & sic nõ obstat, si opponat ꝙ papa cõferẽdo videat dixisse tacitè, ꝙ beneficiũ ꝑpetuò retineat. Verũ & aliter tollit. d. obiectio: qa quotiẽs requirit exp̃ssus cõsensus, nõ sufficit tacit⁹. de cõs. disti. iiij. cũ ꝓ paruulis. de ver. sig. sæpe. in cle. Sed in ꝑpetuãdo bñficiũ religioso reqrit exp̃ssa volũtas papæ faciẽtis exp̃ssam de iure cõi mẽtionẽ. de cõfir. vti. ad nostrã. & c. sequẽ. & de capel. mo. c. pe. & vl. cũ cõ. Pro scdo verò, videl ꝓ cõseruatiõe stat⁹ bñfi. col. ꝙ manua. est, Indu. cle. qa regul. de sup. ne. ꝓl. vbi patet, ꝙ papa cõferẽs nõ mutat cõdi. & dispositiõ bñficij. Nec plus cõfert,

vel aliter quam primus collator. Ad idem de præbe cum de beneficio. lib. vj. Sed si primus collator desillet posset talis libere reuocari ad claustrũ: vt. eo. hic quia regular. & de statu. regul. ne in agro. § a l hoc de priui le. c. j. ad finem. li. vj. Igitur patet de priuilegio ad vltimum arguendo. quòd cum rescriptum Papale omnem iniustitiam euitet, ius aliorũ conseruet. & arbitrio ac rebus proprijs religiosus careat: ipsa administratio hominis potest per prælatum libere reuocari: quia si non & si rescriptum ius cõmune ponit: Ius Prælati, Ius sociorum, ipsius cõsortio frui debẽt: In claustro tolleret. de sta. regula. quod dei timorẽ. in fi. Et esset damnosum ei, in cuius fauorẽ emanauit lex, quod fauore. C. de legib⁹. quia per hoc vitaret obedientiã & claustrum sine quo caret vita, sicut pisces sine aqua. xvj. q. pla. & ꝙ esset etiã cõtra ipsã, deducit: qa absurdum & scandalum generaret. quod non est verisimile Papam per suam cõcessionem inducere velle. Faciũt quę scripsi. s. e. iij. q. j. post Tan. Vio. Inno. Hosti. Io. & Archi. in opiniõe prima. Cum reuocatio vim habeat depositiõis. & quod notatur de cõfirmatione vtili. c. j. in vlti. glo. ¶ In cõtrarium ꝓ monacho arguit primo ex ꝑsona magnifici collator. secũdo ex libertate ꝑ receptionẽ adepta. iij. ratiõe collati ex trãslatiõe ꝑfecta. Primũ sic ꝓbat, qa colla. & cõcessi papales immunitatẽ & exẽptionem cuiuslibet inferioris iurisdictionẽ recipiũt, quo ad reuocationẽ, cognitionẽ & augmẽtũ. De reuocatiõe probatur. xxj. di. inferior. ĩ. c. cum inferior. xj. q. j. c. sicut enĩ. § ex his C. delega l fi. de sen. excõi. inter alia. & Cle. ne Romani. de elect. ratio quia reuocatio, vt cõfirmatio, vel examinatio pertinet ad superiorẽ. de elec. venerabilem. quia vtrũq; à superioritate & iurisdictione causatur: quę inferiori cõtra suꝑiorẽ nõ competit. xxj. di. nolite & . c. sequent. ij. q. vij. oues. cum similibus. De cognitione probatur de Iudi. cũ venissent. de confirma. vti. vel inuti. c. primo. & . ij. cũ concor. ¶ De augmento probatur in. c. cum in distribuẽdis. allegato. Probatur ar. à maiori ad maius negatiuè. de quo de elec. cũ in cunctis, maius est enĩ prohibere promouẽdum, quã deijcere iam promotũ. de iureiur. quemadmodũ. & notatur. xxxj. di. potius. de exce. prę la inter. in. j. glo. Modo Papa mãdante prouideri religioso de beneficio, nõ posset prohiberi per prelatum. ar. xvj. di. c. ij. ix q. iij. cuncta per mũdũ. & . c. per principalẽ. Et quia plus obeditur Episcopo, vbi de hoc, & iij. q. vij. cum pastoꝛa. xij. di. de his. xj q. i. de persona. xviij. q. ij. c. j. ergo min⁹ põt deijcere iã ꝓmotũ. Secũdo ꝓbat ex libertate, respectu minoris prelati ex hoc per recipientem adepta. & hoc per hęc similia video enĩ ꝙ siue prohibeatur cõtract⁹ & donatio ratione personę, siue ratione rei collatę, semper ꝑ principẽ facta valent propter sui & munitatẽ, & pri. & rei cui cõfertur, tribuit libertatẽ. C. de dona inter vi. & vxo. l. penu. de bo. quę lib. cum anteà. vbi in fi. redditum ratio: quia sicut imperialis fortuna omnis superueniet: ita oportet principales libertates culmẽ habere principiũ. De cõtractu patet exẽplum. C. de dona. l. sancimus. & authen. ibi signata, quę incipit: Item & à priuatis. & de quadri. præscrip. l. fi. & in authen. de re. eccle. nõ alie § si minus. Et fortius de Papa, qui maior est, vt hic Ergo dicam religiosum quo ad hoc exemptum esse quo ad iurisdictionem prælati. sicut in casu decretal. olim de accusatio. Probatur aliter, quia beneficium, vt genus, est beniuola actio tribuens gaudium capienti: vt in feudis, in quibus causis feudum amittatur. c. j. vltra medium. Et sic includit temporalia & ecclesiastica vt notat idem Calde. in clemẽ. j. de pœni. Modo feudum respectu sui, eximit vassallum à iurisdictione ordinarij sui. de iudic. cæterum. de furo compe. ex transmissa &. c. sequen. & clemen pastoral. de re iudic. in clemen. cum concor. Ergo id fortius faciet beneficium spirituale, tanquam nobilius. Probatur etiam arguendo de hæreditate temporali ad spiritualem, quia dominus seruum instituendo dat ei libertatem. Institu. de hęre di. institu § seruus. ff. si cer. pet. eius, qui in prouinc. C. de neces. se. hære. instit. l penul. Item de spirituali ad spiritualem, argumen. habetur. liuj. dis. si seruus. ij qui filij sunt legitimi, per venerabilem. Iuncto de præbend. cum, secundum. argument. in authen. constitutio, quæ liberat à patria potestate. post principium. collũ. texta. Item potest de matrimonio spirituali argui ad carnale. argu. C. de latu. liber. tol l. vna. § sed & si quis bonum. & in authen. ibi signata. Tertio principaliter probatur ex translatione perfecta habita per possessionem secũdi beneficij. de præben. de multa. & . c. licet Episcopus. & de electio. commissa & de literas. de rescriptis. Ergo religiosus perfectè translatus nihil habuit commune cum primo monasterio. xxj. quæstion. ij. siquis iam translatus. Videtur textus. xvj. quæstion. j. ne pro cuiuslibet. Et fortius vrgeat, si certus numerus est in monasterio: quia alio subrogato, non debet per talem ingressum, subrogatus expelli, seu numerus frangi: & etiam alio non subrogato, saltim perdidit locum suum. de renunciationi. cum inter. P. & c. sequent. Nec potest eum recuperare. de consecra. distinct. iiij. quæris. Et si assumptio religiosorum spectat ad capitulum tantum, vel alium, prælatus non poterit tali noui ius tribuere: cum ad eum non spectat. Nec obstare videntur contraria: quia loqui videntur in obedientiario, qui libere reuocatur sola voluntate, de stat. regula. c. ij. § priores. Sed collatio habet vim electionis & confirmationis. lxiij. distinctio. in synodo. vbi de hoc. de electio. cum inter Canonicos. ff. de administra. tut. l. j. Notauit Innoc. de appella. constitutus. ij. Et quia omnis res per quascunque causas nascitur, &c. de re. iur. c. j. Et quia eius soluere, &c. & par potestas vtriusque, &c. j. q. j. vt Euidenter. xj. q. j. commodum. de pœnit. distinctio. j. verbum. Igitur per Papam ligatus, per alium non soluitur. Et quia afficit appositio manus Papæ. de appellatio. vnostrum. Et quod notarunt Innocen. & Hostien. de excessib. prælato. inter dilect. ad finem. Item, quia alias delusoria esset collatio Papæ hodie facta, & cras reuocata: quæ illusio euitãda est: vt Clement. de renunciatio. vbi de hoc. Nec diceretur factum, quod non duraret factum. xxxij quæstio. j. apud. de pœniten. distioct. j. diuortij. de verbor. significa. nam & ego. ff. de ope noui nunciatio. l. j. § si opus. cum similibus. Soluto dicit. quod in Beneficio de sui natura perpetuò collato habet locum secunda opinio Vincent. scilicet quòd non potest talis reuocari, & cætera, quia videtur collatum Beneficium cum omni sui qualificatione, & causa. ¶ Facit dicta Clementina quia regulares. & allegata pro parte ista, & maximè capi. si monachus. quia loquitur in ecclesia seculari collata, per quam in totum eximitur ab Abbate in monasterio ead. quæstio. ne pro cuiuslibet. & de capell. mona. c. j. lib. vj. ¶ § verò, priores. loquitur de confirmato, qui sicut habet administrationem authoritate Iudicis per cõfirmationem. Ita per infirmationem Iudicis tantum debet ei auferri: quia omnis res, & cætera, vt notarunt Inno. & Hostien. de excessib. Prælatorum. inter. Subdit, quòd prima facie talia beneficia præsumuntur esse non temporaliter collata. lxx. distinct. sanctorum. vij. quæstione prima. quamuis. quia filios non decet habere temporales. ff. de adoptio. lege quæsitum. & de regul. iur. actus. ¶ Verum si de obedientiario & reuocabili beneficio loquamur. & Papa contulerit gratiosè, tunc putat Calderin. non posse per prælatum tale beneficium reuocari, per allegationes huiusmodi partis. & quia beneficia principis debent esse perpetua. de regul. iuris decet. ¶ Et quia sicut in conferendo, sic & in conseruando videtur, ratione consequentiæ præiudicare Prælato. Etiã sic nõ obstant primæ allegationes. Et quia talis remanet sub obedientia Papæ: vt dicit Innocent. in capit. nisi allegato. Et sic non obstant secundæ allegationes. Et quia tale beneficium non mutat qualificationem veram, nec conditionem suam per hoc, sicut nec mutat primo collatore per negligentiam, vel alio modo præuento: vt dicta Clementio. quia regulares. Et sic non obstant tertiæ allegationes primæ partis. ¶ Sed si Papa non contulit gratiosè, sed potius supplendo defectum primi collatoris: tunc putat, quòd possit reuocari, sicut posset si Prælatus contulisset in cuius locum succedit tunc Papa argument. infra de regul. iuris quæ in ius. libro sexto. Et sic intelligit quod

ipse scripsit in dicta Cle. quia regulares. ¶ Inducit etiã quod
ipse scripsit. ṡ. ea. quæ. in fin. allegationũ ꝓ ptis. dicit etiã talẽ
collationẽ non esse delusoriã, ꝓ id qđ scripsit in dicta Cleme.
¶ Quid dicendum? Aduerte, Pau ponit tres conclusiones in
effectu, quarum prima & vltima bene intellectę procedunt:
sed secunda valde dubia est. In primis igitur redeamus ad
primam, quę habet à beneficio de sui natura perpetuò colla
to, non potest per prelatum monachus reuocari. Et subaudit
semper liberè, seu sine causa, &c. Si intelligit de Curato, vel
conuentuali, seu electiuo quod de natura sua est irreuocabi-
le, procedit conclusio, per id quod legitur & notatur de stat.
monacho. c. ij. § priores. & quod notant Innoceo. & Hostien.
de pręben. in Lateranens. Sed si intelligeret latius de omni
beneficio, aliàs de natura sua perpetuo, fortè malè diceret vt
circa secundam conclusionem suam. ĩ. dicam. Saluis his, quę
proximè dicam circa tertiam conclusionem ipsius. Nam om
nia beneficia regularium consueta dari in titulum, licet ma-
nualia obedientiaria, seu reuocabilia, sunt de natura sua per-
petua in se: licet respectu prouisi & facilis reuocationis dici
possint non perpetua. Quod patet: quia per reuocationem
non desinunt esse, sed potius vacant & alijs conferri necesse ha
bent. vt dicta clemen. quia regulares. Imò plus fateor, ꝙ talia
beneficia reuocabilia, licet in illis monachi omnino perpetua
ri non debeant, an hoc est sic, ꝙ cum oportuerit. Reuocari
non possint: vt. c. ad nostram. & c. porrecta. Tamen vt perpe
tua conferri debent, & non ad tempus. Imo cum intentione,
ꝙ ibi remaneant: nisi, & donec superiori visum fuerit aliud o
portere propter bonum maius mona. vel beneficij, aut perso
næ. Talis autem intentio naturam perpetuitatis suo modo
censetur habere, vt. ff. de condi. inde. l. sufficit. Tertia verò cõ
clusio Pau. quę habet de suppletione defectus, & c. potest tri-
pliciter intelligi. Primo modo de suppletiõe defectus perpe-
tuitatis respectu prouisi: vt quia monachus prouisus per prę
latum non sentiens se securum per dictam prouisionẽ, quin
videlicet posteà per pręlatũ reuocari possit, impetret à papa
plenè certificato de omnibus, quod per ꝑlatum reuocari nõ
possit: & tunc nõ procederet cõclusio, quia tũc standum esset
voluntati & mãdato Papę, licet dur. xix. dis. in memoriam.
ff. qui & à qui. l. prospexit. C. de cri. sacri. l. iij. Secũdo modo
posset intelligi: vt de defectu collationis: vt quia facta fuisset
de beneficio reseruato: aut per excõmunicatũ, vel suspensum
seu lapsu temporis, vel aliàs ea vice à potestate conferẽdi pri
uatum, seu pro illo tempore incapacẽ: & tunc satis starẽ cum
Pau. quia supletionis defectuũ sunt strictè recipiẽde, sic ꝙ de
vno sublato aliud remanet. de fi. presbiter. c. ij. de vsupal. ex
tuarum. de priui. pastora. de senten. excom. cum pro causa. ff.
de serui. vrba. prędio. si domũ. Tertio potest intelligi de de-
fectu negligentię ipsius prælati: vel iure deuoluto suppleto: vt
quia prælatus non contulit. ĩ. tempus iuris, propter quod pa
pa volens supplere defectum ipsius: prouidit beneficio de ꝑ-
sona. sic credo Pau. intellexisse & conclusionem de iure posse
procedere per motiua sua. Plus vidi etiã de tempore domini
Gregorij in consilijs vnius domini Cardinalis obtineri idem
si fuisset collatio facta per papam ex causa permutationis de
beneficio tali. Et hoc etiã tenuit Frede. in tractatu de rerũ per
mu. q. xvij. Et idẽ Lap. & Alex. in cõmẽto. c. licet. de re. per-
mu. li. vj. parte. iiij. q. ix. Inducũt motiua Pau. quę ṡ. posui, vi
delicet in. q̃ dicũt, ꝙ res subrogata, & c. vt li. pen. eccl. & reg. is
q in ius, & ꝙ Papa non intendit iuri alterius derogare. c. sup
eo. de offi. dele. C. de emãci. li. l. nec auus. Et constitu. Benedi-
cti. xxxj. de monach. & c. x de canonicis regula. & not. glos. in
dicta Clemẽ. quia regulares. § præmissa. super verbo, reuoca-
ri. Verum de conclusione secunda pauli, videlicet de collatio
ne Papæ gratiosa & c. multũ dubito, & contrarium tenet hîc
Ligna. quia non est verisimile, ꝙ Papa sic velit in præiudi-
cium prælati & monaste. ac religionis naturam talis benefi-
cij immutare: nisi aliàs de sua certa scientia appareret. Quid
dicendum? Ecce: videtur mihi, ꝙ si de certo, aut ex circunstã
tijs verisimilibus appareret, quod in elusionem, seu eneruatio
nem aut fraudem gratiæ Apostolicę. Prælatus religiosum à
Papa prouisum, à beneficio reuocaret, standum esset opiniõi
Pauli: quod præsertim ex temporis celeritate, seu pro p ii. cu
tate præsumi deberet argu. ff. de priuile. cre. l. si ventri. § fi. & i
solut. matr. l. filiæ. & de dona. l. post contrarium. cum ibi no.
per Bar. & ĩ. de renun. c. si de præbẽ. libro sexto. Et quod ibi
scripsi. & in remissionibus ibi per me datis. Et si faceret clam
& sine aliqua rationabili causa patenti. ar. eorum, quæ legun
tur & notantur. ĩ. vt eccle. benefi. vt nostrum. & ff de ri. nup.
l. j. & de admi. tut. l non existimo. & ff de pe. hęre. l. nec vllã.
Aut aliàs perspicuis iudicijs. ar. C. de dolo. l. dolum. & quod
not. Cardina. ĩ. de regu. iur. c. scienti. Verum cessante hoc sta
rem magis in opinione contraria: maximè si gratiosa proui-
sio impetrata esset. Nam impetrationes odiosæ & restrictiuæ
sunt naturæ de præben. quamuis. lib. vj. cum concor. Ideo v-
nius gratiæ impetratio non extenditur ad aliam. ar. de rescri.
susceptum de præben. ei cui. e lib. ar. c. ij. de fil. presbyte. c. ex
tuarum. c. pastora. c. cum pro causa. & l. si domum. alle & ff.
de lib. & posthu. l. commodissimè. cum concor. Modo vna
gratia est prouisio, alia verò prouisionis tanta firmatio, quòd
posteà reuocari non possit, quę sunt separatæ omnino: quia
vna sine alia valere potest. Patet, quia prælatus renotat proui
sionem per se, vel predecessorem suum factam. Pręterea, quia
aut ista extensio fieret ab expresso, aut ex vi cõsequentiæ. Nõ
primo, quia quo ad hoc cessant verba. Nec secundo: quia con
sequentia non habet locum in in separatis, quæ ordinem ne-
cessarium inter se non habent. ff. de calum. l. fi. C. de procur. l.
maritus Quia secundum Phil. primo priorum non valet cõ-
sequẽtia, cuius oppo. consequentis cum antecedente stare po
test: vt. C. de proba. l. neque natales. & l. ad probationem &
vnde co. l. nõ ob hoc. Modo ita est, ꝙ stare põt prouisio absq;
tali firmatione ipsius, vt patet in illa. quam faceret Abbas ꝑ
seipsum. Facit, quia in impetratione gratię factæ à Principe
in præiudicium tertij, talis est facienda interpretatio ꝙ opere
tur effectum. Sed tali modo, ꝙ pręiudicet illi, contra quem
impetratur, minus quam præiudicare potest, seruata virtute
sermonum. imo restricta plerunque, de priuile. volent. c. Ab
bates. c. vt Apostolicę. c. cum personę. c. Episcoporum. cum
iiij. sequentibus. lib. vj. & e. ti. cum cappel. Et idem respectu
iuris communis. ff. de vulg. substitu. l. ex facto. C. de inoffic.
testamen. l. quando. de consuetu. cum dilect. de præbend. c. fi.
de verb. signifi. Abbate. & de rescriptis causam quæ. Minus
autem præiudicat prælato ac iuri communi in sublatione v-
nius facultatis, videlicet conferendi, quam in sublatione dua
rum facultatum, videlicet conferendi, & post dum oportue
rit reuocandi. ¶ Præterea, quia futura in excogitata non ve-
niut in dispositione præsenti, licet generali, etiam in præiudi-
cium disponentis: tum quia in excogitata. argumen. ff. de pa
ctis. l. cum Aquiliana. & l. tres fratres. de inofficio. testamen.
l. iur. in fin. de petitio. hęredita. l. legitimam cum simil. Tum
quia futura & dispositio ipsa præsens & spetialis, quę de natu
ra sua futurum respicere nequit: vt patet ex doctrina, quam
tradit Cyn. post Petrum. C. quæ re. pignor. obli. possunt le-
ge vltima. & Henric. post eos, infra de priuilegi. quia circa.
in vltima. distinct. vbi concordantiæ allegantur. Modo pro-
uisio Papalis in casu nostro pręsens & spetialis est: reuocatio
verò futura & inexcogitata, ac ex futura & inexcogitata cau
sa fienda. Non enim debet fieri, nisi cum oportuerit: vt § tales
& § præmissa. allegatis. Quod si præsens & excogitatum fo-
ret prouisio nequaquam fieret: quia melius foret ante tem-
pus occurrere, & cœtera. C. in quib. caus. in integ. restitui. lege
fina. Et quia melius est à principio non admittere, & cœtera.
vt dicto capit. quemadmodum Et quia intentio prouiden-
tis non debet esse, vt dicta lege quæsitum. ¶ Præterea quia au
disset, ꝙ Papa prouidendo voluerit eum subtrahere ab obe-
dientia Abbatis & hoc non, vt hic. Aut quòd non, & cœtera
Et tunc adhuc remanet ratio reuocationis procedens ex ne-
cessitate obedientiæ boni. Fa. quia aliter daretur sic ꝓuisis oc
casio cõmittẽdi multa mala, contra l. ff. de pact. do. cõuenire.

per quę dissoluta sunt motiua omnia partis contrarię, & fortificata motiua huius partis. s. inducta per Paul. & sublatæ euasiones per ipsum Pau. datę ad illa. Residuum verò totius materię scripsi plenè. j. de offi. or. prudenti. in. ij. q. & in aliis remissionibus ibi datis. & tanquam fortè in locis, vbi scribentes hoc tangunt. ¶ † Consequenter hic quærit Colle. quid si Papa ex certa scientia confirmaret beneficium religioso? & dicit, quod tunc forte videretur secus, per lecta & not. de confir. c. ij. vbi remittit ad colle. sua, & per. c. porrecta. e. tit. vbi de hoc dicam. ¶ Supple glo. In glo j. Ibi. l. iij ad hoc. xciij. di. dominus in fine. Et ibi: *meliori loco.* ad hoc de priui. vt Apost. li. vj. Et ibi: *absoluuntur.* Tolle instantiā in Episcopo. quia licet sit sub obedientia Metropolita. tamē ab eo nō deponitur. Idem in subditis minorū prælatorū. Et ibi: *non credo.* vnde dicit Inno. In. c. cum in destribuēdis. quod nec etiam perpetuo suspēdere potest. Vide quod scripsi. s. e. c. q. j. Et Ibi: *præsul.* dicit hic Philip. quosdā dicere canonē temporalē fuisse, & locum hodie non habere. Et ibi: *quidam.* Io. j. q. j. filiū. In glo. vlti. ibi: cū in distribuēdis. & hic adde quod ibi notat.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Episcopi aliquarum ecclesiarum, si in hæresim labantur: vel scisma, an nihilosecius huiusmodi ecclesiæ honores suos retineant?*
2 *Possessio sine causæ cognitione nemini cōferenda est.*
3 *Ordinari nil debet, vbi de ecclesiarum subiectione agitur, contra illos quorum interest, si nec citati, nec conuicti fuerint, nec per contumaciam absentes fuerint.*
4 *Ecclesiarum subiectio, qua actione petatur? Et quid si Episcopus clericos ac iura sua petat? nu. sequen.*
6 *Actionis præiudicialis in rē, & rei vēdi. de iure can. natura quæsit?*
7 *Ius in ecclesia si plures se in ecclesia habere dicant, num possint inter se cōtendere? Et an possit vterque aduersus tertiū possessorē agere?*
8 *Lex secunda, Cod. vbi in rem acti. an locum habeat in terminis de quibus hic?*
9 *Agendi modus in petendis iurib. episcopalibus.*

¶ *CAP. VIII.*

INter quatuor. ¶ Casus. Quando de obedientia, vel subiectione agitur nihil attētari debet in præiudicium rei, vel possessorū non citati. Et pars huius de cleri. pereg. & de cleri. nō resi. & de re Ii. do. inter quatuor. Sunt autem duæ petitiones, & duę partes. Secūda ibi, *super obedientia.*

¶ Expone literā. *Ecclesias.* dicit Hosti. quod ista etiā ab antiquo erāt subiectę Cōstantino. Patriar. & quod propter scisma illius se substraxerūt ab obediētia eius, & adheserūt Romanæ ecclesię demū capta Ciuitate Constantin. & Patriar. ibidē per Romanā ecclesiā Instituto, petijt ipse, vt prędictæ ecclesiæ, quę erāt in plena possessione liberat. sibi restituerētur. Que petitiōes exaudiebant vt sequit secūdum Host. ¶ *Respondebant.* quia exempti Romanæ ecclesiæ adhęrerāt. ¶ *Duplici.* prima, quia in possessiōe libertatis, vt premisit. Secūdò, quia citati nō erāt: vt sequitur. Additio, quæ attribuitur Inno. habet, quod secūda erat quędam dissimulatio, oe Pisani, Veneti, alijque plures habētes tales ecclesias cōtra imperium mouerentur. ¶ *Ferè.* Philosophi cū tēperātiū, sic. j. de procu. tuę. Hosti. ¶ *Non negamus.* alias negabimus. ¶ *Postulandam.* citabūtur. lalij de caus. possessi. c. j.

1 Et fina. videtur ecclesia restituēda. Nouel ¶ † No. primo ibi, præiudiciū, quod quāuis episcopi aliquarū eccle. labātur in hęresim, vel scisma, nihilominus illę ecclesiæ honores suos retinēt, & ecclesias sibi subiectas, & quo ad proprietatē, & quo ad possessionē. s. de electi. qa diligentia. Verū melius videtur Inno. quod possessorem omnino cōmutant. ff. ex qui cau ma. l. deniq; Alij tamen dicunt, quod imo possessionem retinent, per. c. diligenti. & per regulam, delictum personæ. infra de regul iur. libro sexto. Tamen, quia veniens ecclesia non admittitur dic cum Inno. eam vere spoliatam. vt. ff. de acqui. poss. l. clam possidere § quia nundinas. in fi. ff. de vi & vi ar. l. j § siue autē. & § vi possidere. Sed bene fateor quod interdictum restitutorium seu beneficium. c. reintegrandæ, ad recuperationem possessionis ecclesię competens non admisit. j. de præscrip. c. j. Et in

2 hoc saluetur opinio aliorum. ¶ † Secundò nota ibi subiectę vbi supplet Inno. & sunt in possessio. earū ecclesiarū. quod possessio sine causæ cognitione nemini est auferenda. Cōcordantiæ sunt in prima glo Bernar. C. si per vim, vel alio modo. l. fina. Hoc autem secudū Inno. bene fatemur, quod postquā partes fuerint præsentes, si cōstiterit, quod quādo scisma cœpit, possidebat restituetur ei facta, vel petita restitutiōe. ff. ex quibus. ca. ma.

3 l. ait prætor § Item ei. vel iure postliminij, secundū eū. † Tertio not. quod cum de subiectione ecclesiarū agitur contra illos, quorum interest, nihil debet ordinari: si nec citati, nec conuicti fuerint: nec per contumaciam se absentāt. & de hoc dicam. j. e. c. si. Per hoc dicit Vincē. quod & si ius primatus cōpetat Tolleta. Archie. ex quo tamē nō est in eius possessione, literas impetret, vt eis subsint alij Episcopi Hispaniæ, non valebunt eis non citatis: per iura, quæ allegant glo. Quod est verum, si impetrat ex iure pristino secus si ex gratia. Nam impetratio gratię partis vocationē nō requirit. s. de rerum ex tra smiss. Nouel. Quarto ibi, non negabimus. quòd nemini est iustitia deneganda. de hoc de offi. ordi. c. ij.

¶ PRIMO opponitur, Et hic Intro glosam magnā Inno. licet sub alio ordine, vt clarius loquar. Et credit hic, quod quādo petitur ius in aliqua re, debent vocari illi, quos tes nec absentibus, nō vocatis, præiudicat processus cōtra præsentē, a quo petitur obedientia, habitus. Cōtra quod videtur, quia processus habitus cōtra illū, ad quem pertinet defensio causæ secundo loco, præiudicat illi, ad quē pertinet primo loco, sciēti & patienti. ff. de re iudi. l. sæpe. & e. ti. j. c. quamuis. & c. insuper. Igitur si à subditis petatur obediētia, aut ab ecclesijs & earum rectoribus subiectio præiudicat prælatis ipsarū, qui sunt in possessione huius subiectiōis & obedientiæ talis processus, maximè si velint causam agi. Dissoluit Inno. dicēs, quod fortè hoc verū est, quod illud imputatur ei, in casu isto qui scit suam agi & tacet de quo remit. ad nota. in dicto. c. quāuis. De quo dicit argui posse à cōtrario sensu, & etiam de. l. sæpe allegata. Nam & semp sed bñ induxi in formatione opposit. dicā. j. e. c. fi.

¶ SECVNDO oppo. quia videtur, quod imo prædictis præiudicet: & c. quia cum agitur cōtra possessorem rei actione in rem, si possessor nō nominet quin, & condēnetur, fit præiudicium domino saltem quo ad possessionem & exequutionem. quia in exequutione sententiæ actor efficietur verus possessor rei: vt. C. vbi in rem actio, lege secunda. &. j. vt lite non contest. quoniam § quòd si super rebus. Sed hic videtur pro subiectione & obedientia huiusmodi actione in rem, contra possessores. Igitur dominis Prælatis præiudicat, si non fuerint nominati, & coetera. ¶ Attende pro dilucidatione dictæ magnæ glosæ Innocen. & huius oppositionis, de tribus principaliter est quærendum. Primo, qua actione hic agatur. Secundo vtrum dicta lex secunda, hic vendicet sibi locum. Tertio de modo magis consulto agendi in proposito.

4 ¶ † PRIMO igitur quæro hic, qua actione agatur? Dicit Innocen. in principio dictæ magnæ glosæ, quòd hic Patriarcha in prima petitione petebat subiectionem quarundam ecclesiarum petitione reali: videlicet confessoria actione: qua dicebat se ius habere in re, per quod apparet actiōem ipsam quam intentabat esse realem. Institu. de actio. § j. § eque. & § sequenti. Quique in secunda petitione petebat obedientiam. idest ius sibi esse, quòd prædicti sibi obedientiam præstarent quæ petitio similiter est realis, & actio quasi cōfessoria potest dici. Ad hoc etiam est argumentum de offici. ordina. cōquerente. ff. de rei venditio. lege prima § per hanc. C. de colo. & censi. per totum. & in quib. caus. colo. vel censi lege secunda. li. xij. Plus dicit post medium. d. glo. ver. si ergo quod iura Episcopalia nulli præstantur, & clerici seu ecclesiæ pro liberis se gerant, implorare potest prælatus Iudicis officiū cōtra eos

amo esset

imo esset tunc hoc sibi bene consultum, secundum eum: vt. ĩ. de cau. possessio. cum olim. de re iudica. cum inter. & § per hanc allegato. &. ff. de liber. exhiben. l. iij. § hoc interdictum. Plus etiam dicit, ꝙ contra clericos, qui se gerunt pro liberis potest intentare in rem preiudicialem: dicens & petens eos tã quam Episcopus in suos clericos. Instit. de ac. § præiudiciales. Dicit etiam, ꝙ & in eo casu agere poterit interdi de li. exhi. ꝑ l. vlt. de li. exhi. & hoc cũ à nemine possidet: vt dixi. Sed si detineantur ab alio hæc iura, vel ipsi clerici, & detinens non contẽdat se esse prælatũ: nec inuitos detineat. Itẽ dicit. scilicet, ꝙ cõ petunt actio & interdictum, de quibus supra. Super quo videnot ĩ. de conuer. infide. c. ij. Verum, si detinens contendat se prælatum eorum, & etiam si voluntariè eos detineat. petere poterit Episcopus, per interdictum eos sibi exhiberi. ff. de liber exhi. l. vlti. Item dicit etiam si detinens non contendat se ius habere, sed inuitos detineat: vt. ff. de liber. exhiben. l. j.

5 ¶ † Subdit etiam, ꝙ Episcopus potest clericos & iura prædicta vendicare de iure Canoni. vij. q. j. non oportet. ar. ff. de rei ven. l. j. § per hanc. & . l. eum. § si quis vero &. lxxij. distinctio. per totum, secundum eum.

6 ¶ † Verum horum occasione quæritur de natura actionis præiudicialis in rem, & rei vendicationis de iure canonum. Dicit Inno. ꝙ præiudicialis in rem competit tantum contra filium, vel personas alias, quæ sui controuersiam faciunt, quodq; in ea tantum quæritur, an sit filius meus & ꝑ simile an sit cle. me⁹. In rei vendicatiõe, autẽ quæritur, an sit in potestate mea, vel nõ: & datur ratio possessionis, quam alius habet, & controuersię, quam facit.

7 ¶ † Sed pone, ꝙ plures dicant se habere ius in aliqua ecclesia siue episcopale, siue aliud, nunquid possunt inter se contendere? Dicit Inno ꝙ sibi bene videtur, ꝙ sic. ĩ. de præscri. auditis. vbi de hoc notatur per eum, & est expressum. ĩ. de so. compesanè. Hosti. Et facit ad hoc, quia confessoria competit non solum contra possidentem rem, in qua petitur seruitus, vel etiã ius: sed etiam contra quoslibet turbantes ius vel seruitutem. ff. si secundum ven. l. si quis diuturno Sed nunquid possunt ambo agere contra illum, qui possidet rem, quæ seruitutem vel ius debet? dicit Inno. ꝙ sic, vt. ĩ. de senten. & re iudi. cum super. Nam non est prohibitum plures contra eundem habere super eadem re. ff. de liber. cau. l. si peritus. & de peti. hære. l. penul. ff. de re vendi. is à quo. & . l. sequen. ff de noxal acti. l. si quis à multis. Nec obstat si dicas, ꝙ non habet facultatem rei restituende cum alius illud ius possideat: quia ei non fit ꝑiudicium, nisi sit in culpa propter taciturnitatẽ vel alio modo. ĩ. de re iudi. cum super. &. c. q̃ quis. secundũ eũ. Dicit Ho. tenendum esse, ꝙ prædictum est Episcopum debere vendicare clericos suos, vel ecclesias suas seu iura prædicta de iure Canonum: vt patet. ĩ. de religi. do. de xenodochijs, cum suis concor. Remotis subtilitatibus legalibus supradictis, de quibus in foro Canonico non est multum curandum: vt patet in eo, quod legitur & notatur. ĩ. de iudi. dilecti.

8 ¶ † SECVNDO quæritur ordinem datum & dictã gl. prosequendo, vtrum locum habeat in terminis nostris lex ij. quæ incipit, si quis alterius. C. vbi in rem actio. all. dicat Inn. ꝙ lex illa loquitur, cum super corporalibus rebus agitur contra illum, qui possidet, vel detinet, & quomodolibet rei restituendæ facultatem habet: quia tunc præiudicium facit domino: nisi nominet dominum in iudicio, vel etiam si non nominet, & nõ cõpareat, vt dicta. l. si qs. &. ĩ. vt li. nõ cõte. quoniã. § ꝙ si super rebus. Verũ tamẽ dicit Inno ꝙ in iurib⁹ incorporalib⁹ quãdoque locũ habet nominatio, & detur terminus ad hoc: vt veniat dominus illius iur. ad docendũ. de iure suo: vt hic probatur. &. ff. de liber cau. l. si pariter. Tamen si non venerit, non constituetur petens verus possessor Et est ratio, qa non habet facultatem rei restituendæ, q̃ petitur, is reus, qui cõuenitur. Et etiam, quia tales clerici cõueti nõ debẽt substrahere obediẽtiã ei, qui est in possessiõe eius qa per hoc peccarẽt nisi pri⁹ absoluerẽt ab obediẽtia eius. Quod tñ sic fieri nõ posset: cum nõ esset præsens ille possessor obediẽtiæ, cui tũc obedirẽt. Item etiã, qa est actũ cõtra illum possessorẽ. arg. viij q. vlti. nonne. Facit, quia plus in iure reperio, videlicet, ꝙ si contra aliquem feratur sententia: & tempore sententiæ appareat aliquis, qui de iure suo dicat summatim cognoscere debet iudex: vt. ff. de re iudi. l. à diuo § si super. &. ĩ. de re iudi. c. cum super. ¶ Subest & alia fortior ratio: quia obedientia, quam in clerico subdito in eo ali⁹ habet, pro eo ab eo petere nõ debeo quia ipse in se eam nec possidet, nec possidere potest: vt no. ĩ. de præscrip. auditi. Et tamen nominatio & processus dictæ. l. si quis. non haberet locum, nisi cum res alieno nomine possidere, per illum contra quem agitur. Quid ergo, si petam ab eo. & ipse respondeat, quid tunc fiet, dicit Inno. ꝙ tunc procedetur contra eum, sed non in præiudicium alterius, vt nota. ff. de rei venditio. l. is, qui se. &. l. sequ. & dicta l sæpe. Verum Inno. subdit, ꝙ alij sibi videlicet in ordine dixerunt, ꝙ imo & procedi potest cõtra talem clericum subditum, in quo petẽs dicitur illud ius subiectionis habere, & condemnari poterit, ac condemnatus obedire compelletur actori vincenti, sic ꝙ actor efficietur verus possessor. Et habent hoc argumentum pro se: quia si quis habet actionem ad rem sibi obligatam, cuius alius quasi possessorem habet: vt. C. que res pig. ob. po. l. nomen. C. de hære. vel acti. ven l postquã. Multo fortius debet quis habere actionem in iuribus, que sibi de iure competere dicit. Sed dicit ipse, quod responderi potest, ꝙ in ꝑdict. l. affuit voluntas obligantis & vẽdentis. Et ideò inde nata fuit actio, & quasi nomine obligãtis agit, qui cessisse videt, & quasi actione cessa. Dicit tñ Inn. alios in ordine, videlicet tertios dicere, ꝙ si petatur ecclesia habet solũ nominatio & processus leg. prædictę, Si autẽ obediẽtia, secus. Subdit tamẽ, ꝙ hoc nõ videtur sibi verum pro eo, ꝙ eccle. nũ potest possideri: nec ei⁹ dominium haberi: vt. ff. de re. di. l. j nisi tãtum ratione iuriũ Episcopaliũ, vel aliorũ cõpetat quasi possessio & petitio rei. ff. de contrahen. empti. qui tabernam. de se. j. si domus § vlti. Verum postea subdit Inno. opinionem aliorũ, qui sunt in ordine quarti, qui dicũt, & fortè scdm eũ meli⁹. ꝙ si qs noĩe alie. possi. vel deti. in alteri⁹ puta, quasi vicari⁹, vel quasi coadiutor vt. s. de offi. or. quoniã. & de offi. del. venera. tunc habet locũ nominatio & processus. l. prædictæ. Pro eo, ꝙ talis habet facultatem temporaliũ restituendorum, quæ de facto tenet. ff. de re. vendi. l. officium. Verũ tamen dicũt, ꝙ à clericis meis obedientiam, quam alius in eos possidet, puta Episcopalem vel Archidiaconalẽ. Ego Episcopus, vel Archidi. petere nõ possum Ratio: quia nec etiam si ipsi clerici eam sponte exhibere vellẽt, deberẽ eam recipere Et si reciperẽ, peccarẽ, & puniendus essem. xvj. q. iij. placuit. Itẽ, qa eadẽ obediẽtia in eisdem plurib⁹ deberi nõ põt. ff. de acqui. possess. l. possideri. § ex cõtrario ff. cõmo. l. sicut certo § si duobus vehiculũ. Dicũt tñ, ꝙ si petam obedientiã quasi sub alio, sicut si Archidia. siue Abbas siue cæteri Prælati sub Episcopo petant obediẽtiã Archidia. vel Abba. nolẽtis ꝑiudicare episco. obediẽtiæ, vel Eps sub Papa, nõ differt aliquã nominationẽ petitio actoris: qa ius debitũ sibi nõ peto, sed merũ, qđ aliud est à suo. ar. ĩ. de exces. ꝑla. ad hæc. xxiij. di. Episco. &. c q̃ quis, & optimũ. ar. xj. q. iij. q̃ recessit. &. c. seq. Et hæc vera si peto obediẽtiã ratiõe loci, vel r. Sed ꝙ si ratione ꝑsonæ, puta qa ꝓmisit mihi obedire. Certè dicit Inno. ꝙ tũc nullo mõ oõi abit aliũ in iudicio: qa huiusmodi nominatio tñ in realibus scdm omnes locũ hẽt: vt patet in dicta. l. si qs Sed hæc petitio est personalis tantũ igitur. ¶ Quid dicendũ? dicã in § ꝙ si sup rebus. vbi est incorporatã ꝑdicta. l. 9 si qs. de cui⁹ intellectu agit quasi de verbo ad verbũ. ĩ Tertio glo. & ordinationẽ ꝑdictos ꝓseqndo, q̃ritur quis est modus agẽdũ. magis de iure cõsul. in terminis nostris. Circa qđ dicit Inn. post nũbrũ dictę magnæ glo in. d. ver. si ergo. ꝙ si vult prudẽter agere ille, q petit iura Epis. primo inqrat, qs possideat. & si inuenerit iu. Epis. nulli ꝑstari, sed clericos, vel ecclesias pro liberis se gerere, cõsulit ꝙ procedat modis de quibus scripsi. s. in prim. quæstione, versicu. plus dicit, post medium. & c. vsque ad finem. Post quæ omnia subdit alioquens Episcopum pro huiusmodi obediẽtia, vel subiectione agentem hoc mõ in hoc tũ prudẽter hic ꝓcedas, & ad iudiciũ voca cle

ticos, quos petis tibi subditos, vel in quibus petis iura Episcopalia, & da eis libellũ: qui si confessi fuerint tibi deberi iura petita: sed dicant se non habere potestatem ea præstādi: quia alius eos, vel illa iura in eis possidet: tunc feratur sententia diffinitiua cōtra eos, quæ faciet ius inter partes: vt de coetero nō possint super petitis in libello cōtradicere. Dicit tamē, ꝙ nō debent cogi ad obediendũ, quia per hoc fieret exequutio sententiæ in præiudicium absentiũ non cōtumacium: quod nō debet fieri, vt prædictũ est. Si verò negēt petita in libello, vel etiam dubitare de illis se dicāt ea forte ratione, quia alius hæc possidet: quod pro eodem reputatur, vt. ff. de pe. hære. l. si debitor. tunc quia sic controuersiam sui facere videntur procedimr actione in rem præiudiciali secundum modum in quæstione proxi. ꝑcedenti dictum. Sed nunquid super obedientia, vel alijs ab alijs possessis, alicuiq; fieret præiudiciũ vt iā dictum est, secūdũ eum. Dicit Hosti. ꝙ si prudentius velis agere, omnes quos res tangit, Facias citari, vt cōtra omnes obtineas, & omnibus præiudicet sententia lata: vt colligitur. ĩ. c. fi. Et in his, quæ ibi dicam. ŝ. de consti. ecclesia sanctæ Mariæ. & aliās iuribus pñtatis. decidam in fi. alle. ¶ Supple glo. In glo. *vnde sententia*, ibi: *Cum venerabilis*, de hoc de præscrip. auditus in glo. ij. In glo. penul. in fi. Inno. allegat. hanc legem pro contraria. Sed dicit Abb. ꝙ bene concordat huic fini, in quo reseruatur iustitia, & dicit ꝙ in decre. quia diligen. nullus erat in possessione iurium spectantium ad Patriarcham, sed hic secus. Facit de præben. licet Episcopus. lib. vj.

¶ *SVMMARIVM*

1 *Abbates, quinam ad synodum ire compellantur?*
2 *Synodus, an sit de lege Dioecesana?*
3 *Concilio prouinciali, quinam sint aduocandi.*
4 *Abbates, num ad procurationem teneantur?*

¶ *CAP. VIIII.*

QVod super his. ¶ Casus. Subditi Episcopi adicius synodum ire, & sibi obedire coguntur. ¶ Expone literam: *Sacerdotes*. curatos. Nam alij subsunt legi dioecesanæ: nec tenentur ad Cathedraticum cum non habeant ecclesiam, Cuius ratiōe solui debeat ¶ *Venire*. subaudi & statuta ibi facta seruare, secūdum Hosti. vt bene continuetur, quod sequitur. Sed Inn. aliter, vt statim dicam. ¶ *Statuendum*. quasi diceret, ꝙ si in citatione exprimeretur ex iusta causa, non deberent venire. Et idem si scirent consilium conuocari propter malam causam, & esset talis cā cui contradicere non auderent, si præsentes esset. Puta, si esset super fauore præstando principi excommunicato.

1 ¶ † Opponitur Ibi: *Abbates*. vt in prima glo. Berna. Et solue vt ibi. Dicit autem Inno. ꝙ ideo Abbates habentes populum ad synodum ire coguntur: quia lege dioecesana adstringūtur vt iuribus allega. per Berna Et ꝙ plus est secundũ eum etiam exempti propter populum coguntur ire ad synodũ. ĩ. de priuile. ex ore. Sed alij populum non habentes nō tenentur lege dioecesana: nec per consequens ire coguntur ad synodũ. Vltra dicit, ꝙ Abbat. populum habentes in nullo videntur exēpti à lege dycecesana: imo & cathedra in ecclesia habere debent: vt Episcopus ibi predicet & prestant decimarũ oblationum & funeralium canonicā portionem. ĩ. de sepult. in nostra. de hoc tamen notatur plenius secundũ eum ĩ de stat. mona. c. j. Sed dicunt Pet. & Abb. ꝙ grauauerit Abba. habenti ecclesias curatas in diuersis episcopatibus venire ad synodũ cuiuslibet Episcopi. Dicunt ergo, ꝙ tunc venirent per alios, per quos illas ecclesias administrant. Hugo. autem. xviij. q. ij. Abb. dicit ꝙ Abb. non exemptus: quia lege iurisdictionis subest Episcopo ad eius synodũ ire tenetur, in quo aliquid statuitur, ꝙ ipsũ

2 tangat, sed ad hoc statim redibo. ¶ † Opponitur secūdò ibi: *dioecesana*. quia per hoc videtur, ꝙ synodus sit de lege dioecesana, cuius tamē cōtrarium nota. ŝ. de offi. or. dile. § vnde prę fatus. Dicit Hosti. ꝙ synodus. mista est. Nā in eo, ꝙ synodus est, de leg. dioecesana est: in eo vero, ꝙ ibi iudicat, vel aliquid statuitur de lege iurisdictionis est. vnde subaudi dioecesana subandi & iurisdictionis. Dicit etiā ꝙ ex hoc cap. euidenter patet, ꝙ & si monasteria sint exēpta à lege dioecesana quo ad pręstationē cathedratici, & angarias, & per angarias. x. q. j. c. j. & . q. iij. inter coetera. xvj. q. j. cum pro vtilitate. xviij. q. ij. ꝗ sic. in fi. Abbas tamen non est exēptus quo ad synodũ, imo tenetur ad ipsam venire etiā si populũ nō habeat vt hîc patet & . xviij. q. ij. Abb. Sed non debet cogi, nisi ex causa, Sic intelligit. xviij. di. Episcopus. xviij q. ij. c. fi. Subdit etiam, ꝙ etiam exēptus ratiōe personarũ nō exēptarum venire tenetur. vt. d. c. ex ore nisi priuilegium aliud inducat. de excess. prela. prauа nimis. Vel loquitur illud quando fit sine causa. vt ibi § j. j. respon. Vel loquitur ibi de fratribus: hîc de Abbati. siue Prælatis: cogantur priores & gardiani, non fratres. Dicit etiam, ꝙ consuetudo cuiuslibet ecclesię etiam quo ad cathedraticum seruanda erit. ŝ. de offi. Archi. c. fi. xviij. q. ij. seruitium.

3 ¶ † Quęrit Hosti. Qui ad prouinciale concilium sint conuocandi? Et dicit, ꝙ etiā inuitanda sunt Capitula, & ideò si sic venerint sunt admittendi. ĩ. de his quę fiunt à pręlat. c. fi. nō tñ coguntur venire, nisi Episcopi. xviij. di. Episcopus Metropo. & . c. sequenti. licet admittantur omnes illi, qui causam habēt xviij. di. propter . j. ij. Sed contra videtur, quia & presbiteros & diaconos præsentes oportet adesse. xvij. di. propter eccle. & . ĩ. sex menses debent Episcopi suis subditis statuta concilij publicare. xviij. di. c fi. Sol. dicit, ꝙ imputand est illi, qui non interfuit: quia contradicere potuisset. xxxj. di. Vxorem. Ideò licet nō omnes cogātur venire, expedit tamen ꝙ veniant ne sibi præiudiciũ fiat, & sic causatiuè omnes, qui causam habēt adstringuntur. sic intelligit. ĩ. de accusa. sicut olim. Alias sufficeret publicatio, de qua supra.

4 ¶ † Subdit etiam ꝙ Abba. ad procurationē tenentur. ĩ. de censi. cum ex officij. Quique Episcopus habet correctionem in omnibus monasterijs in his quę extra regulam committuntur. xviij. q. ij. Abba. ĩ. de stat. mon. in singulis. de simo. ne Dei ecclesiam. & notatur de offi. Archi. c. fi. secundum eum. & de offi. or. quantò. Nouel. remittit pro materia concilij & vocationis prędic. ad no. sua de ꝓbē. graue. vbi de hoc p Inn. ¶ Sup. gl. vl. in fi. ĩ de pœ. di.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Crimen per scripturam, num probetur?*
2 *Literis Prælatorum in aliorum præiudicium, an credatur?*
3 *Periurus, an volens ad iurandum admittatur?*
4 *Penitus, verbum qualiter intelligatur?*

¶ *CAP. 10.*

CVm in ecclesiis. ¶ Casus. Canonici regulares inobediētes priori suo, p ipsũ excōmunicari possunt. Et si incorrigibiles sunt, de consortio claustrũ expelli. Et sunt duę partes. Prima narrat factum. Secunda dat iudices. ibi: *Ideoque*. Item prima secatur. Prima ponit Papę mandatum. Secunda rebellationē canonicorum. & excommunicationes ipsorum. Ibi: *cumque*. Tertio ipsorum absolutionem & præceptum in factum.

¶ Expone literā: *diligenti*. ŝ. de Offi. or. irrefragabili. *ad Dom.* vel ad eum. i. ad eius Officij, Et ad vtranq; literā facit quod notatur de tēpo. or. ad aures. in glo. ij. *Superbiam*. magnum vicium & detestandũ, & humilitas huic cōtraria appetēda. ĩ. e. c. fi. in principio. *Erigentes*. & ideo ceciderunt quia qui se exaltat humiliabitur. & dominsũ est cōtra stimulũ recalcitrare. Et dicit ꝓuerbiũ, ꝙ sputũ in coelũ missum i faciē reuertitur spuētis. Ho. *Promulgauit*. à qua petierūt p priorē absolui, & prior ꝑstito iuramēto pat⁹ erat respōdere sed isti recusauerūt iurare. d. fortè, ꝙ nō pl⁹ iurarēt sibi, ꝗ asino. Sed accesserūt pro absolutiōe ad Papā. *Authenticas*. quas portauerat nūci⁹ prioris, q secut⁹ fuit illos ad curiā ꝙ cautũ est, scd̃m Ho all de ele. instituit. ver. multa. de do. & cōt. veritatis. ad fi. *Conuersos* nō reputat ꝓbatũ, quātũ ad depositionē: sed quātũ ad absolutionē: ita nō agebat crimi. scd̃m In. *Secūdũ forma*. est ergo de forma secūdum Host. *Coporaliter*. vide nota. in Cle. j. de hęr. in glo. no. ꝙ *Redeuntes*. fugiens ergo de claustro redire cogit. De hoc de re. c. fi. *Obedirēt*. hoc debēt facere subditi, dato ꝙ plur⁹, nō debeāt se habeat

se habeat erga istos, de hoc .lxxxxvj. disti. esto. &.j. Pet.c.ij. Subditi estote in omni timore dominis, non solum bonis & modestis, sed etiam dyscolis ¶ *Glossari.* de excel. præla. quàm fil. ¶ *Si videritis.* concordat de iuramento calum.c.ij.li.vj.in fi. vbi vide notata per Io. An. ¶ *Expedire.* possent enim dissimulari, si nimium indurati essent. ar. de senté.excó. super eo. Quod dic, vt ibi: maximè cum Papa iurauerit: vt supra proximè. ¶ *Consort.* quia non comedent cum alijs in refectorio, nec iacebunt in dormitorio: sed detrudentur in carcerem. Si enim de monasterio expellerentur volenti vagare, facile esset sed facilè inobedientem, secundum Pet. & Abba.

¶ OPPONITVR primò de.c.legebat.s. vt in prima glo. Berna. quę fuit Io. dicit. Phil. q contrarium loquitur de non suspecto Dicit Hosti. q loquitur de illo, qui ad obedientiam extraneus se offerebat.

1 ¶ † OPPONITVR secundò ibi: ¶ *Scripturas.* vbi vide tur innui crimen probari per scripturam. de.c per scripturā. ij.q.vltim. Soluit Inno. dupliciter. Et primo, quia dicit, q hic Papa non reputat crimen probatum quo ad depositionem: sed quantum ad absolutionem. Secundo soluit dicens, q hic non agebatur criminaliter, de hoc.lxxx.di.neque.de iuretur. c.vl.de ver.sig.li.vj. Et q ibi no. Nouel.super sua.iij.gl. Hoc autem latè hic prosequuntur Collec. & Lign. & multo latius Henri. Sed hoc ex certa scientia, nunc non prosequor pro eo, q Nouel.hoc disputauit solemniter in quæstione mercuriali super regula: semel malus. vbi de hoc dicam. De hoc etiam aliquid per Accursium.ff.ad Turpil.l.in senatus.

2 ¶ † OPPONITVR tertiò, quia hic dicitur, q literis prælatorum creditur etiam in præiudicium aliorum, quod vide tur mirabile: cum viuę voci eorum credere nō deberet. j. de probatio. quoniam. Et quia testes non per scripturam, sed p̄sentialiter de his, quæ viderint & audiuerint testificari debēt iij.q.ix.testes. Et quia non testimonijs. & c.de cohabi.cler.c. tua. Et quia receptiones & depositiones testium lite non con testa. fieri non debent. j. vt lite non contest. quoniam, de fide instro.constitu. Item, quia testimonium ferri non debet sine iuramento & vocatione partis, de testi. in nomine domini. & .c. quotiens.ad finem. Sol. Contraria loquuntur de iuramento iudiciali: & cum de pleno præiudicio agitur. hic verò loquitur de extraiudiciali ad solam præsumptionem inducendā. Quod hic sine Iudice & iuramento ac litis contestatione & ad partis scilicet prioris instantiam ferebatur: cui statur, q de modico præiudicio agitur. Simile. s. de cleri. pereg. per totum secundum Goff. præsumptionē facit, cui statur, nisi probetur contrarium in iudicio. vnde quandoque præsumptio tollit aliam. s. de electio.cum inter. Hosti. tamen rediens ad oppositionem præcedentem, dicit q semper per literas in iudicio ad plenum crimina non probantur. Et sic non obstat. v.q.ij.relatum &.q.vj. Epiphanium. &. ij.q.vltima per scripturā. &.iij.q.ix.absenté.qui matrimoniū accusare poss.c.ij.

¶ OPPONITVR quartò, quia videtur, q qui semel iurauit: aliàs iurare non teneatur, sed solum remitti debeat ad excommunicatorem: vt mandata eius seruet, & illi satisfacere cogatur. vt de officio delegati. prudentiam. ad finem de offic. ordin.ad reprimendam. Sol. regulariter obtinet quod statim dictum est: vt in contrarijs. Sed fallit hic propter superbiam contumaciam & inobedientiā subditorū, secudū Inno.

¶ OPPONITVR quintò, vt in penulti. glo. Ber.de.c. per mili. &.c.clericos. &.c.literas. & vide solutionem Bernar. Et attende, quia Bernar. non bene soluit ad.c literas. quia ibi recipitur non solum cautio iuratoria, sed etiam alia. Nec etiā ad.c.clericos. quia etiam ad maiorem confusionem clericorū illic recipi posset, secundum Hosti. Dicit etiam Host q ideo recipitur hic iuramentum à periuro: quia iuramentū est de forma absolutionis: vt hic, & s.de offi.de.prudentiā s penul. & fi.de offi.or.ad reprimēdā. Dicit autē Heri cōstare, q vlti. iuramentū de quo loquitur textus iste in fine, nō pstatur pro absolutione obtinenda: sed propter inobedientiam præcedētem. Itē probat. q textus hic dicit, si videritis expedire. ergo nō de necessitate formæ, ideo dicit, q loquitur nō de iuramē to formæ, sed obedientię, quod religiosi non tenentur præstare: nisi ex causa vt hic: vt notat Host. de senten. excōmu. sup.

3 Et innuunt hic Inno. & Hosti. in glo. not. q. ¶ † Si q̄ras autē vtrū periurus volens admittatur ad iuradū & cogi debeat, dū alius cogeretur? dicā. j. de praeiu. literas. & de appell. quouis.

4 ¶ † Quæritur in fine dec. ibi: *penitus excludatis.* Qualiter hoc Intelligitur? Ecce exponit Goff. penitus. i. irreuocabiliter. Itē sentit Hosti. dicens penitus. i. sine spe restitutionis. Est enim ejiciēda ab ouili ouis morbida, ne inficiat lanas oue .xlv.di. sed illud. de stat. mo.c ea, quæ. §.j. secundum Hosti. Henri. vero hic dicit vim faciendam in eu, quod dicam de fratrum cō sortio, & c.xxvij.q.j.impudicas. Nō enim dicit, q sint de monasterio ejiciēdi q etiam eiecti essent reuocādi. j. de regula. c.fina. ¶ Sed excluditur à consortio. i. vt non stent cum alijs fratribus in cap. refectorio, & similibus. Sed in aliquo alio loco arcto ponentur ad pœnitentiam peragendam. Et hoc verius ar.xxvij.distin. peruenit. vt not. ibi Archi. & hic Abb. facit quod not. in extra. Bonifa iniūcte. & ipse Henric. j. de simo. dilect. ij. Supple glosās in glo. prima in fi. ibi: de non suspecto loquitur. Philip. & qui se ad obedientiam vltroneus offerrebat. Hosti. In glo. ij. in fi. de hoc. s. de offi. or. cum ab ecclesiarū. In glo. iij. ibi: *Epiphanium*, & .lxxxviij. di. neq;. vbi de hoc. & . j. de iureiur. c. vlti. li. vj. vbi de hoc satis scripsi in. vj. quæstio. Et hic not. de hoc satis latè per Colle. Henri. & Lig. Et de hoc etiam vide per Ioan. An. de ver. signi. c. ij. li. vj. Et vide quod ibi dixit Nouel sup. tertia glo. Et qsti. hāc, quā disputauit Nouel. vide in re. semel mal°. de reg. iur. li. vj. Et ibi: *quod non est verum.* bucusq; glo. Io. & Vin. Nam & testes non p scripturā, sed p̄sentialiter de his quæ viderunt & audiuerunt testificari debent. iij. q. ix. testes. & q non testimonij, & c. de coha. cle. tua. Phi. In glo. penul. ibi: clericos dicit Pet. q ibi timor personarum, quo facilius quis propter incōtinētiā labitū quā pter inobedientiā. Et in fi. eiusdē gl. Ite cōtraria loquū tur in iuramēto, q. i. est ad releuationē, vel honorē: hic de one roso, secūdum Goff. Sed Hust. dicit hoc ideo, q de forma ab solutiōis est, quod iuuet, de hoc de sen. excō. cu desyderes. Dicam de hoc. j. de appellatiōi quæstiōn. & tetigi aliqd de hoc de p̄sumpti. literas, ppter quę quo ad hoc obmitto hic dicta Henr. In glo. vltum. in fi. vnde quod dicitur de vffic. ordi. quā to. super glo. hic patet.

¶ SVMMARIVM.

1 *Prælati ecclesiarū collegiatarū capellas sub se habētibus, in clericos ac presbyteros eorum, quā potestatem habeant?*

2 *Cardinalibus in titulis suis, quænam potestas concessa dicatur? Et vnde huiusmodi potestatem habere dicantur. nu. 6.*

3 *Subditi ad capitulum qualiter venire debeant?*

4 *Sententiam excommunicationis inuiolabiliter seruandam.*

5 *Prælato in ecclesijs coll. mortuo, qualiter capit. succedere dicatur?*

¶ CAP. II.

HIs quæ. ¶ Cas. Mortuo plato ipsi° subditi in omnibus debent obedire capitulo: nisi p bono pacis aliquid exceptū sit. Secūda ibi: quādo autē. ¶ Expone literā. *Damnoso.* Titulus Cardina. in vrbe. Soli autē præsbyteri cū titulo: vt. s. de electio. corā. Hosti. Sup quo remittit Nouel. ad nota. sua. j. de priui. cum olim. i. sub verbo basylicę. *Honorificentiam.* scilicet Hispalicā humiliamus nos. Francorū, Deus vos seruiet. & secūdū Ruma. remotio pilei, sedm Vin. hodie flectimus genua coram platis: & eos adoramus. Diocletianus autē fuit ille, qui primo ie fecit adorari. Prius enim Imperatores salutabantur vt Iudices, vt scripsit Vin. in Specu. historiali libro. xiij. in principio. Et adde quod post Hosti. scribam circa hoc. j. de iureiur. & si Christus in expositione literæ, sup verbo. trāsferetur. *Suspensione* supple. & manuali obedientia, cum non sit cui præstetur, ex quo non p̄statur, nisi cardinali: vt dicam infra. ad obediendum tamen ipsi ecclesię sunt adstricti. Hostiens. ¶ *Reseruamus.* aliàs transsissent. ¶ Nam de iure matrix ecclesia habet hoc in ecclesijs

sibi subiectis, argumen. ĩ. de transac. preterea. enim secundũ aliquos. Ad quod. ĩ. redibo.

1 ¶ † PRIMO nota, quòd prælati collegiatarum ecclesiarũ capellas sub se habentium in presbyteros & clericos capellarum ipsarum babent de iure communi potestatem corrigendi excommunicandi, suspendendi, & interdicendi, vna cum manuali obedientia & reuerentia & omnimode honorificentia: quia nullum ius spetiale hic extitit allegatum.

2 ¶ † SECVNDO nota, ꝙ Cardinales in titulis suis iurisdictiooem quasi episcopalem habere viden tur.

3 ¶ † TERTIO nota secundum Petrũ & Abbatem in verbo. *consuetis*. ꝙ non ad voluntatem superioris, sed sicut consuetum est, debent subditi venire ad capiuolum.

4 ¶ † QVARTO nota in verbo: *inuiolabiliter*. ꝙ sententia excommunicationis inuiolabiliter est seruanda cõtra Principes cum excõmunicatis participantes Nam & ex iniosta causa lata timenda est, & aliàs eam contemnens ligatur. xj. q. iij. c. j. & § si ergo. & § cum ergo.

5 ¶ † QVINTO no. ꝙ etiã in collegiatis eccl. succedit capi. mortuò prælato in iuri. prælati, etiã quo ad potestatẽ excommunicãdi & suspẽdẽdi: de quib⁹ hîc hic dicitur qa dicit in fi. reseruamus. Innuunt enim & à contrario, vt dixi in expositione super dicto verbo, ꝙ nisi reseruassem transissent, &c.

¶ OPPONITVR primò cõtra primum notabile. Nã satis videtur, ꝙ presbyteri & clerici hoiusmodi capellarum suis prælatis immediatis obediant, & faciant obedientiã manualem. lxvj. di. si in plebibus. &. ĩ. de iur. pat. postulasti. So. procedit contrarium in casu, in quo capellæ illæ haberent collegia. Sed ipsæ capellæ collegia non habeant, habet locum qđ hic dicitur. Intellige ergo quod hîc dicitur: dum in singulis capellis singuli presbyteri, vel clerici, videlicet in vna vnus, aut plures, absque tamen collegio instituti sunt. ioxta. c. dilecta. ĩ. de exces. præla. secundum Vincen.

¶ OPPONITVR secundò contra quintum notabile: quia excommunicatio est mucro episcopalis. xxiiij. q. iij. corripiantur. Sol. hîc sunt opiniones. vna opinio habet aduersus quam inuehitur oppositio, ꝙ ista transsilissent: nisi Papa ea sibi reseruasset, arguendo à contrario literæ, vt prędixi. Alia opinio. fortè secuodum Inno. verior, habet ꝙ ea quæ hîc reseruãtur, licet competant Cardinalibus, aut alijs ecclesiarũ collegiatarum Prælatis, tamen ea noo habent capitula ipsarum ecclesiarum collegiatarum. Nec obstant. ĩ. e. cum olim. De hæreti ad abolendum. xvj. q. j. Pontifices. cum simılib. per quæ iura fundatur prima opinio: quia illa loqouotur in capitulis

6 ecclesiarum cathedralium. ¶ † Sed quęres, vnde ergo habẽt Cardinales coeterique ecclesiarum collegiatarum prælati talem iurisdictionem in eorum capitula noo transmissibilem? Respondit Inno. sequendo istam opinionem, ꝙ illam recipit. quilibet prælatus, vel a Papa prelaturam huiusmodi sibi conferente: vel à confirmatore alio suam electionem confirmante, & non à capitulo ipsum eligente: vt no. ĩ. de offi. ordi. quanto. Ideò noo mirum, si capitulum non habeat hanc iurisdictionem: quia nec à se, nec à capitulo illam habet. Et ideò Papa meritò illam sibi reseruauit. Et de hoc not. ĩ. de hęreti. ad abolendam. ¶ Item quæres, quare ergo Papa hoc sibi reseruauit suę prouidentiæ: & quare hoc expresse noo determinauit? Respondit Inno. eandem opinionem seqoendo, ꝙ ideo sic fecit Papa: quia cootuetu do vrbis iuri contraria in hoc allegabatur: dicendo, ꝙ hoc habebant huiusmodi collegia: videlicet ꝙ excommunicarent & corrigerent de consuetudine, & fortè constabat per probationes aliud obtentum in his, quã in illis, vnde vel propter scandalum, & nolens consuetudinẽ reprobare, nec etiam approbare, sed pro bono pacis, sic partibus prouidere voluit. ¶ De correctione, tamen dicit Inno. ꝙ capitulum, vel clerus eam facere non potest de suo iure puniendo de crimine, vel sentẽtiam ferendo. Licet possit facere capitulum, quod eis conceditur, in quo plus monitionibus intẽdunt, quam directe cognoscendo. eum. Vode licet capitulum vel titulus possit conuocare Canonicos, noo tamen propter hoc suo iure condemnare. Nam in huiusmodi capitulo plus monitionibus intenditur, quam directè aliquid diffinitur, vel iure ordinario cognoscatur: vt prædicto. c. si. Hostië autẽ Ligna. dicit sic, ꝙ si ponderes. iure communi non exprimitur quę debeant competere matricibus ecclesijs, sed consuetudini, vel pręscriptioni in hoc potius stari solet. Sed hoc dictum non videtur procedere de mente Inn. Dicit enim hic in principio suę vltimæ glosę ꝙ de iure matrix ecclesia potest in subditas ecclesias hæc, quæ hic per hanc decre. Cardi. reseruãtur. ¶ Aduerte, aliud est quærere, an matrix ecclesia ista possit, ꝙ Prælatus eius, dum viuit, ea valeat exercere: & tunc secũdũ opinionem Inno. videtur dicendum, ꝙ sic. Et eam sequitur Mar, de salua. Aliud est quęrere an saltem iure spetiali, &c. & hîc sunt opiniones: quia Inno. tenet ꝙ non. & Hosti. tenet cõtrarium. ¶ Quid dicendum? fortè attentari posset in vtroque casu opi. Ligo. veriorem esse, scalicet ꝙ nec matrix ecclesia nõ cathedralis nec prælatus, nec capitulum eius correctionem & excommunicatum io inferioribus ecclesijs de iure communi vendicare potest. & ꝙ si illa eidem cõpetant, hoc est de iure spetiali priuilegij, vel statuti, aut consuetudinis vel præscriptionis. Et est ratio, quia cum ista de iure communi ad alium pertineant, videlicet ad Episcopum, quicunque ista prætendit ad se pertinere, oportet, ꝙ de hoc doceat. Modo hoc iure non probat matrix ecclesia quia hoc iure expressum non est. & benefaciunt quæ scripsi, infra eodem. cum olim. in expositione literæ, super verbo, confirmanda. Nec obstat hæc dec. quia qoę erant illa, quæ fuerunt hîc coram Papa pro matrice ecclesia collegiata, & per Papam audita & inspecta, text. hic non aperit. Et ideò, vt ista decret. ab antiquo iure cõmuni nõ deuiet, quo cauetur omnes basylicas dispositioni esse immediate commissas. x. q. prima. c. regenda. xxv. di. perlectis. ver. ad Episcopum. &. xvj. quæsti. vij. c. omnes basylice. & per ea quæ leguntur & notantur. s̃. de offi. ordi. conquerente. oportet, ꝙ intelligatur fundari super iure aliquo spetiali. ar. ĩ. de electioni. cum expediat. lib. vj. Et hoc videtur hic placere Collect. qui dicit Cardina. vocasse. ĩ. e. c. primo. id quod dicitur hîc esse spetiale in ecclesijs titulis cardina. subiectis, in quibus habeot Cardinales. hîc esse spetiale, vt dictum est vel loqui de consuetudine alias obstaret. s̃. de offi. Archi. c. Archidi. & quę no. per Inno. de offi. or p. c. quanto. Et bene facium ea, quæ dicam. ĩ. in prima suppletionæ glosę. Dico ergo ꝙ inspicienda est fundatio & subiectioois institutio. & seruandum quod ibi de huiusmodi subiectione reperitur fuisse statutum. Hoc cessante, si matrix ecclesia alleget super hoc priuilegium ponderandus est tenor eius: vt. ĩ. de priui. c. porro. &. c. si papa. e. li. vj. Si vero alleget præscriptionem, vel consuetudinem illa, si per allegantem legitimè probata fuerit, tenenda est, sed non extendenda. Imo solum quantum possessum, tantum præscriptum. ĩ. de de deci. c. cum contingat. Nisi dicas eum fauorabilem, per hîc notata. ¶ Et ideò extendam ad similes casus, per. c. dilecto. s̃. de offi. Archi. Et hoc magis placet, per ea quæ & ibi notãtur. Sed pone, ꝙ ex iure aliquo spetiali hæc ad matricem ecclesiam, & eius prælatum pertineant: nunquid tunc illa vacante ecclesia ad capitulum, seu collegium pertinebunt de iure communi, & breuiter adhuc attentari posset quod non. Et est ratio, quia licet hoc in capitulis cathedralium ecclesiarum expressum sit: vt. c. cum olim. &c. ad abolendum cum similibus. Hoc tamen in collegijs inferiorum ecclesiarũ noo videtur esse expressum, & tamen inter ista magna apparet rationis diuersitas. Nam si io cathedrali hoc non posset capitulum facere, non esset qui de facili huic defectui prouidere posit. Sed in matrice secus: quia adest Episcopus, qui adiri & prouidere potest. Et facit. quia præter expressos à iure, deuolutio nunquam poni debet: vt. ĩ. de elect. c. quamquam li. vj. cum ibi notatis. Non obstat hæc decreta. in fi. Tum. qa ille textus volubilis est, vt de se patet: tum, quia non apparet quæ iura pro matrice ecclesia hic allegata & producta fuerit. Tu cogitabis. & aliâs ego redibo ad examinationem huius

puncti

puncti ¶ Supple glosas in glo. prima. ibi, *Prælato.* scilicet manualem. & hoc in clericis simplicibus & sacerdotibus non curatis. & contra hunc currit præscriptio. ī. de præscriptionibus, cum non liceat. Et est hoc de lege. iurisdictionis. de officio ordi. conquerente. Alij contra dicentes hoc esse speciale in Cardinalib⁹, vt eis talis obedientia præstetur: vel de cõsuetudine sic obtinebat, secundum Inno. & Hosti. Sed Hostie. prius dictum putat verius. de hoc dixi .s̃. in oppositione secunda. ¶ *In glo. ij. in fi.* xiij. modos, quibus dicitur scrutiniũ notat hosti. de electione. c. secundo libro sexto. ¶ *In glo. iij.* ibi: *cum olim.* &. ī. de testi. alle. Et ibi: *pontifices.* Alij dicunt, ꝙ ista quę ordinis sunt deuoluuntur, ad superiorem, qui illam committet, cui voluerit: vel visitatorem cõstituet. lxj. distin. obitum. & c. Cathinensis. secundum Innoc. qui remittit ad decre. ad abolendam. Et ibi, *conferendĩ.* Sed potestas instituendi bene transit. ī. de institu. c. j. li. vj. Et ibi: *Exigente.* & expressum. ī. eodem titu. c. vnico. li. vj. vbi dicit Ioan. Mo. Papam sibi respondisse, quod licet hęc decre. non loquatur in Episcopo Cardinali. tamen in suis ecclesijs habet ius episcopale. Super quo remittit Nouella ad notata sua post Inno. ī. de cap. Mo. dilectus. Et in fine de hoc. ī. eodem. cum olim.

¶ *SVMMARIVM.*

1. *Mulierem iurisdictionis ecclesiasticæ capacem esse.*
2. *Iurisdictionem ab inferioribus papa subtrahere, sed potius eiusdem tueri ipsam ac defendere.*
3. *Innoc. tertius scisma permagnum passus fuit.*
4. *Abbatissa, seu alia prælata ecclesiastica, num clericis sibi subditos & monachos sibi item subditos suspendere possit?*

¶ *CAP. XII.*

Dilecta. ¶ Cas. licet Abbatissa subditos excõmunicare non possit ipsi tamẽ sibi obedire coguntur. Prima pars ponit querelam. ibi: *quo circa.* dat Iudicem.

¶ Expone literam. *clericos.* Imo in aliquibus talibus ecclesijs habent etiam canonicos. qui licet à mulieribus diuisum habeãt chorum, simul tamen cõueniunt in processionibus. & vtinam non in latebris. quod periculosum est. ī. de vi. & ho. cleri. monasteria. xviij. quæstione secunda per intrusion. Ho. *Censura ecclesiastica* de qua ibi. de ver. sign. quęrenti. *Compellas.* quasi dicat, Abbatissa habet mouere & mandare. tu habes coercere quod tu etiam nõ facies, nisi monitis his contra quos procedes. ī. de senten. excõmunic. cum medicinalis Hostien.

1 ¶ † PRIMO nota qualiter mulier est capax iurisdicti. ecclesię. etiam specialis. de quo hîc per Ber. in prima glosa. De his autẽ, quę mulieribus generaliter sicut prohibita, vel promissa satis scripsi. ī. de arbi. c. dilectus.

2 ¶ † SECVNDO nota in verbo, incorrecti. ꝙ non est auferenda, nec impedienda iurisdictio inferiorum prælatorũ, per Romanum pontificem sed est potius per eum tuenda atque defendenda, eo ꝙ si auferretur, vel impediretur excessus subditorum, remanerẽt incorrecti: quod non est tolerandũ. ff. ad. l. Aquil. l. vulneratus. in fi. Nam magna ratio suadit ob maleficia pœnas solui. ff. de fideius. l. si à reo. § fi. Quod vtinã aduerterent Romani pontifices, qui plerunq; etiam capi. propria ad corporis instituunt, de quo. ī. de his quæ fiunt à præl. nouit. dissolutionem. Imo etiam quandoq; ipsam maternalem ecclesiam ab Episcopo eximunt: vt sit Episcopus sine ecclesia, & ecclesia ipsa cathedralis absq; cathedra videatur esse, tanquam monstra: quasi ista ecclesia militans pręcio ab ea Recto ordine monarchię cœlesti Ierarchię comparatę, ecclesię triumphanti à modo minime confirmetur. Sed caueant ne per eorum excessum excedantur, regnumq; eorum cuius caput tenent per huiusmodi diuisionem desoletur. & vtinam ad memoriam reducerent, qualiter orientalis ecclesia propter excessus forsitam non maiores, quam illi, qui hodie fuerunt ab obedientia Romani pontificis se substraxit. & quod periculosius hodie propter scisma lamentabile, quod nunc currit. de ratione autem, quę reddenda est deo, hodie

3 vt videtur pauci curant. ¶ † Iste autem Inno. tertius conditor huius decretalis. tempore suo magnũ scisma passus fuit: nec tamen legitur de eo, quòd à prælator. iurisdictione subditos exemerit. Nec quòd eorum beneficia cõtulerit, seu dispo fuerit: nec quòd aliàs eorum iurisdictionẽ occupauerit. Nec quòd procurationes, aut cõmunia seruitia decimas vacãtes, subsidia, vel spolia ab eis, vel eorum ecclesijs, aut eorũ subditis extorserit: proh dolor, hodie fit. Sed circa iustitiam ministrandã & excessus corrigendos solum institit, vt hîc patet. ¶ Et idem de Alexandro tertio etiam exemplificari potest Non præsumo autem de potestate Papę disceptare. Sed vellẽ quòd non ad destructionem, sed ad ędificationem iuxta doctrinam Apostolicam, ea semper vteremur nos prælati.

4 ¶ † QVERITVR hic vtrum abbatissa, seu alia prælatissa ecclesiastica clericos sibi subditos, vel monachos, seu canonistas sibi subditas possit suspẽdere? dicũt quidam quòd sic, quia ita fecit vt dicitur supra.

¶ Sed secundum Hosti. illud fuit de facto vnde nec hîc dicitur quòd teneat suspensio secundum Inno. Vnde dicit hîc monita & non suspensa: tenendum est, igitur secundum Hosti. quòd saltem ab officio suspendere non potest: vt in glo. cum enim excõmunicatio suspensio & interdictum contineantur sub censura, vno prohibito iure connexionis prohibentur & reliqua. Et satis est mulieribus illud non esse promissum. de transl. c. secundo. secundum Host. Pet. & Abba. ar. s̃. de consangui. c. tua. in fi. Et quia Papa si voluisset hoc, vbi possint monita, potuisset ponere suspensa vt. c. ad audientiã. in fi. de transl. c. secundo. § sed neq; vsu, præsertim. Dico tamẽ, quòd à beneficio posset suspẽdere: quia suspensio à beneficio nõ procedit à claue: nec cõprehẽditur sub cẽsura: sed suspensio ab officio tantum. ī. de excess. præla. c. tanta. & de verbo. signi. quærenti. Abbatissa verò clauem non habet ī. de pœnitent. noua. Facit quia si suspensio à beneficio à claue procederet, se extenderet per totum mũdum, sicut vis clauis se extendit. quod non est sic: quia nõ transgreditur territorium proferentis. ī. de elec. si compromissarius. § restringitur. li. vj. secũdum Laud. in extraor. Io. xxij. execrabilis fratrem Astẽ. li. vj. ti. de impedito. sext⁹ & fratrẽ Io. insu. cõfessoris ti. de impedito: sextus. q. j. Quod intelligit Henr. etiam si Abbatissę de consuetudine habeant iurisdictionem ordinariã: licet aliqui cõtra secundum primam opinionẽ Inno. & malè secundum eum. ¶ Colle. verò credit, quòd suspensionẽ à claue iurisdictionis præcedentis inducere possit. cũ iurisdictionem habere. possit: vt de arb. c. dilec. & maximè Abbatissa in moniales, quibus præficitur per electionem arg. notatorũ in prędicto. c. quanto. Et hoc verũ de offi. administratiõis. Secus eñ de officio diuinorũ circa ea, quę ab ordi. claue procedunt: quia contraria celebratio irregularitatẽ non inducunt secundũ Laud. in suo sacramẽtali, in tractatu de dispensatione, & ipsum Collec. hîc.

¶ Supple glo. in glo. prima ibi, *conferre.* Idem Hosti. Et ibi. *ab off. suspendere.* Idem Hosti. & Pe. & Abba. dicunt tamẽ, quòd posset prebẽdas subtrahere. vnde dicit Vin. ꝙ Abbatissa proprie suspendere. nõ potest ea suspensione, qua celebrãs incurrat irregularitatem: sicut nec pœnitentiarius, licet posset large interdicere. s. capp. ne celebrent, vel participent illa die portiones & obedire tenentur. Et ibi: *Imago.* Sicut eñ adeo procedit omnis creatura, sic & ab Adam omnis homo: & ab eo solo, sed ab Eua sola: cum ipsa Eua processit ab Adam. Et sic ipsa non est imago dei creatiue. In glo. ij. ibi: *matrimonio.* dicũt hîc Io. & Vin. idẽ de quolibet, cõuerso vel conuersa de ecclesię secularis. s. ꝙ cõtrahere pôt. nec gaudet immunitate canonis, si quis suadente. Secus in cõuersis religiosorum. de sen. excom. nõ dubiũ. vbi de hoc. Et in fi. vbi notat idẽ Ioã. An. idem de elec. indemnitatibus. in fi. li. vj. & visitantur hodie tales per ordinarios authẽ. Aposto. si sicut exemptę: aliàs propria: vt in cõcil. Vin. de statu. mona. c. ij. § illas. Et per hec & prędicta dixerũt quidẽ tales canoni. seculares nõ gaudere priuilegio can. si quis suaden. quia stat⁹ eorũ nõ est approbatus

argu. ĩ. de elec. indemnitatibus. in fi. & de statu regulariũ. c. fi. §. illas. in cle. Imo reprobatur. xviij. q. ij. perniciosam. igitur non mereatur priuilegiũ. humilitatis vt. l. auxiliũ. § in delic. Et ideò cancellaria non dat eis literas cõtra suos iniuriantes. ¶ Alij dicũt, ꝙ imo gaudẽt, quia quandiu in tali statu remanent, etiã si non sint religiosę, tamen sunt personę ecclesi. vel Deo deuotę. ar. xvij. q. iij. quisquis. Et ꝙ no. de sen. excõi. religioso. in fi. penul. glo. ar. xij. q. vlti. c. fi. cũ ibi notatis: quia Eremita propriũ habens, nullãq; professionem faciens, censetur ecclesiasticus vt notat Inno. de elec. cũ ad monasterium. Alij distingunt tempus, quo habitum portant, & ideò seruiunt: vt tunc gaudeant à tempore, quo habitũ eximere & extra seruitiũ in domo propria manent: vt tunc non gaudeant. ar. ff. de iniuri. l. item apud. §. si quis virgines. &c. ĩ. de sen. excommuni. si iudex. li. vj. secundum Ber. de Bosquteo.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Capitulum Episcopatus iura prosequi posse, Episcopus in praeiudiciũ episcopatus aliquid facit. Et idem si negligenter se gerat.*
2 *Episcopus si iuret se seruaturum omnes consuetudines, de quibus intelligendum sit iuratum esse?*
3 *Iuramento licito an sit aliquid addendum?*
4 *Appellatio post iuramentum præstitum interposita, quid præstet?*
5 *Appellationes extra iudicium factæ à grauamine, num ad citationẽ sufficiant? Et ad quid prosint? nu. 6. 8. & 9.*
7 *Appellans extra iudicium: si non prosequatur appella. aduersus eum præsumitur. Idẽ tamen iudicis officiũ implorare potest. &c.*
10 *Appellatio Iudicialis & extraiudicialis quid inter se distent?*

¶ *CAP. XIII.*

Dilecti filii. ¶ Casus. Si Metropolitan⁹ à Suffraganeo iuramentum exigit contra formam statutam à canone, in eo ꝙ est vltra, sufraganeus nõ tenetur. In prima querela. in secũda prouisio: ibi, *cum igitur.* ¶ Expone literam. *Castellano* .s. ciuitatis Venetiarum. ¶ *Exegere* .i. exegisses. Et secundum hoc processit iuramentum & appe. sequuta fuit. vel. i. exigere velles. & tunc ergo secũdum Inno. pręter notata. idem facere potest, circa formam, ꝙ cõtra. all. Hosti. de offi. dele. prudentiã vero mandati. facere de elec. si cui. li. vj. Idem Archidi. & causam. *Ex hoc* .i. ex tali præstatione iuramenti. ¶ *Praeiudicium.* no. per hoc Hosti. & si aliquis dominus nolit terrã suã subicere alieno domino, admittetur contradictio hominum suorum. & interesse sua, ꝙ dominus ipsorum sit liber: & tot dominos nõ habere. Ad idem ĩ. e. ff. de appel. non tantum. & quia omnis, &c. ff. de re iur. ꝙ solis. Et videtur expræssum, ꝙ dominus sine voluntate vassallis ius suũ non transferat in aliũ, in libro feu. de feu. nõ ali. sine volun. do. Imperialem. § præterea ducatus. Remittit Collec. ad lect. & no. de solu. c. ij. ¶ Generari licet iuramentũ sit personale, tamen ex eo poterit pręiudicari ecclesię. seu fieri reale Et in eadem forma exigi à successoribus. Et ideò à principio obuiandũ: vt hîc. Ad hoc. ĩ. de arbi. peruenit & potuit Episcopus denegare. ff. de aqua coti. & ęsti. l. j. C. Trebatius. Gof. Potius facit illa lex contra: sed opi. Gof. põt esse vera, quando superior nõ vult aliter recipere iuramentum, per. § itẽ quęrit e. l. Et facit quod di. à. de censi. cum Aposto. *Subiectis.* & etiã ab alij, si curia illos promouet. de quo dicam. ĩ. de ecclesijs ędific. c. fina. ¶ *Consuetudinis.* non pręscriptę. Hoc nõ placet Hosti. qui dicit hoc imprescriptibile. a. s. de offi. Archi. cum satis. *ad alios.* qui sunt pręter vel vltra formam. vel pro id est secundũ Goffre. & Hosti. ar. de re. eccle. non alię. c. ii. &. ĩ. de iureiur. c. j. li. vj. & idem Pet. & Abbas.

1 ¶ †Notat in prin. ibi: *Archid. & capitulũ.* ꝙ ca. põt ꝓsequi iura Episcopatus, quãdo Episcop⁹ in pręiudicium episcopat⁹ aliquid facit. ¶ Et idẽ si sit negligens ar. xij. q. ij. nõ licet. pro vtenã hîc no. per Ber. in in glo. j. Et est multũ notatu dignũ, videlicet ꝙ. c. nõ solũm appellat per iuribus episcopatus, sed etiam causam super eis prosequat, & eis prosequẽtibus Episcopus absoluitur. Et est hoc ea ratio: quia hęc absolutio nõ personã, sed rem tangit: cuius nomine capitulũ appellauit, & eget, quia hęc spõsalia, & dignitates ecclesię sunt cõia, & cõiter ab Episcopo & cap. teneni: licet Episcopus sit caput. ĩ. de verbo. signi. cũ cler. ¶ Dicit Hosti. ꝙ hęc ratio potius cõcludit contrariũ, scilicet ꝙ alter sine altero nihil possit: vt. s. de rescr. c. edoceri. Vnde rationẽ reddit: quia in tali reuocatione, per quã fit cõditio eccle. melior, audiretur nedũ capitulũ, sed etiã canonicus vel parochialis eccle. vt no. ĩ. de reb. eccle. nõ alie. c. si quis presbyte. Imo ipse alienãs. j. de iureiur. sicut nostris. Imo & omnibus tacentibus, superior ex officio talia reuocat. ĩ. de insamia cõuenissent. ad fi. secundum Hosti.

2 ¶ †SECVNDO notat in fi. super verbo, cõsuetudinis ꝙ li. et Episcopus Castellanus iurauerit seruare omnes cõsuetudines, quas hactenus Episcopi Castellani cõsueuerũt exhibere patriarchę Gradeñ. tamen prętextu dicti iuramenti cõsuetudines nõ laudabiles, vel etiã laudabiles, sed nõ pręscrip. seruare nõ tenetur. ar. ĩ. de iureiur. c. j. li. vj. Sed per hoc, ꝙ hîc dicitur, nõ tollitur quin alias legitimę cõsuetudines seruentur. Sed de laudabilibus & pręscriptis dicendũ est, ꝙ licet seruandę sint aliãs nõ tamẽ propter tenorẽ huius iuramenti, per id ꝙ dicã in sequẽti notabili. Et facit ea, quę scripsi. ĩ. de iureiu. c. j. li. vj. in quarta quęstione.

3 ¶ †TERTIO in fi. ibi: *ad alios.* ꝙ in iuramento etiã licito, nihil addendũ est: quia si promitteret aliquid addere, aliqui cupidi dignitatis aliquando insolita & indebita adderẽt. Et exponit, *ad alios.* puta, quia est ibi aliquod capitulũ de seruãda cõsuetudine. & erat cõsuetudo de soluendis aliquibus iuribus annuatim: ꝙ nõ est licitũ à nouo pręlato exigere. ar. ĩ. de censi. c. prohibemus. Quãuis sit licitũ iurare pro obedientia. s. de elec. significasti. Hoc exẽplũ non placet Hosti. dicẽti, ꝙ cõsuetũ est, & in nouo exigi cõtradicunt. Simile ꝙ not. de pręscrip. cũ cõtingat. in vlti. glo. ꝙ Patriarcha habebat de cõsuetudine aliquid cũ iuramento addere vult solitã formã. Et ꝙ cõsuetudo nõ obstabit tanꝗ irrationabilis & periculosa: quia si talis additio approbaretur, ministraret materia auaricię & superbię pręlatis & ambitiõis subiectorũ, qui pro vt etiã tenuit Inno. ꝓmitterent & iurarẽt, quicquid superiores vellẽt vt ꝓmouerent. vel ne ipsorũ promotio impediretur. de insti. cũ venissent. de censi. grauis. Et ideò talis consuetudo. quantũcũq; pręscripta, tanꝗ irrationabilis reprobat propter capitulũ animarũ. de consuetudine. c. j. secundũ eũ. Inducit etiã collecta. s. de offi. ordi. c. ad reprimendam.

¶ Quarto notat in verbo, *non teneri.* ꝙ bene fecit Papa, quia iuramentũ in pręiudiciũ ecclesię pręstitũ nõ potuit ligare iurantẽ. ĩ. de iureiur. c. ij. Subdit tamẽ, ꝙ hoc solũ, ꝙ prius vel ante appellationẽ pręst. est, iuramẽtũ non facit, quominus obseruet: dũmodo sine interitu salutis eternę seruari possit. j. de iureiur. si verò. & facit. c. verum. eo. ti. ¶ Opponitur cõtra tertiũ notabile, de. c. significauit. ĩ. de censi. vbi nouũ quid additur iuramẽto si de nouo censu soluẽdo. Sol. hoc habet locũ in iuramẽtis qui generaliter à iure vel consuetudine inducta sunt, quale est hoc iuramentũ, ꝙ pręstant Episcopi ordinati suis pręlatis. ĩ. de iureiur. ego. ij. Sed illud iuramentũ, de quo illa decre. loquitur, nullo iure inducit. Et ideo licitũ est cuique sibi prouidere, pro qualcũq; cautiones vult, & põdum modo non sint iuri cõtrarię. secundum Inno.

4 ¶ †QVERIT Inno. in verbo. *appellauerit.* ad quid valet appellatio. post iuramentũ pręsti. interiecta? Et hic intro magnã glo. Inno. de materia appel. extraiudicialis per tractatũ. Refert Inno. quosdã dicere, ꝙ ad hoc appellatur, ne Patriarcha exigeret aliquid occasione iuramẽti insoliti, & cõtra cõsuetudinẽ aliorũ pręstiti. & ꝙ cũ hęc appellatio ex probabili & verisimili causa esset interposita, eo, ꝙ non est verisimile: ꝙ aliud iuramentũ sit solitus iste pręstare. quia alij: nõ debet Patriarcha aliq. exigere ratione illi⁹ iuramẽti cõtra appel. Et ꝙ si exigeret Patriarcha, & Episcopus pręstaret anteꝗ superior principali procederetur, ꝓreuocaretur, pretextu appellatiõis in modũ attentati. Sed hoc nõ placet Inno. Super quo ipse remittit ap. not. ĩ. de appel. c. bo. me. vbi etiã per Hosti. Et vide etiã de materia. huius appel. extraiudici. j. de his, quę fiũt à ma.

par. c.

par. e. c. j. & . j. de elec. cũ inter. & . c. cũ nob. olĩ secundũ Mar.

1 ¶ † Circa materiã appellationis extraiudicialis plura quęri possunt. Et primo, vtrũ tales appel. quę fiunt extraiudiciũ à grauamine, sufficiãt ad citationẽ. Respõdet Inno. quod nõ. Sed est necesse, quod appellat⁹ iterum citetur à Iudice: saluo eo, quod legitur & no. de elec. statuim⁹. li. vj. de elec. causam. e. ti. Aliàs in potestate cuiuslibet esset citare aduersariũ, quãdo vellet. & multiplex alia absurditas sequeretur. ar. oct. j. de appel. cũ sit Romana. Dicit tamẽ Inno. quod fuit terminus per appellantem appellationi pręfix⁹: licet appellat⁹ vt prędixi nõ teneatur in huiusmodi termino cõpetere pręter casum. pdi. c. statuimus. põt tñ si vult in illo termino cõpetere: & tũc habet beneficiũ illius cõstitutionis. j. de appel. cordi. & illius decretalis oblatę. e. ti. quia si appellãs terminũ quẽ prefixit appel. pręueniat vel aliàs maliciosè suplantata appellatũ, literę non valebunt.

¶ Secundo quęres, quãdo fuit præstitum iura. de quo hic loquitur, vtrũ ante appell. vel põst prædicta innuũt quod ante. Refert tñ Inno. quosdã dicere, quod imo præstitũ fuit post appella. ex probabili & verisimili causa emissam. Et ideò post talem appella. nec præstãdũ, nec recipiendũ fuerat iuramentũ. Et si post appellationẽ probabilẽ præstetur anteq̃ per illud iura. aliqd fiat, debet reuocari iniqua adiectio iuraméti. vt in pręalle. decre. bonæ ¶ Dicit tñ Inno. hoc nõ placere per omnia quibusdã. Nõ. eñ credũt quod propter appellationẽ emissam quod debeat omittere vti iure suo: sic nec propter prohibitionẽ. C. debi. vendi. pig. impedi. nõ po. l. j. C. de rescinden. vendi. l. si maior. ff. pro empt. l. penult. Et expressus probat hoc supra de negli. præla. c. fi. Nec eñ facit alicui iniuriã, qui vtitur iure suo. j. de elec. c. cũ eccle. vest. nec ob. per decr. bonę. quia ideò ibi restitutio fit. quia erãt in possessiõe, & fructus restituũtur possessori. Itẽ quia ibi petierũt. s. se educi in statũ, in quo erãt tẽpore appel. emissæ: & erant in possessiõe. & ideò in eã reducti fuerũt. ¶ Sed hi qui appellabãt, ne præstetur iuramentũ, vel ne occasione præstiti iuraméti aliud exigeret, nõ erant in possessione horũ: quia nõ soluerẽt, & nõ exigi iuramentũ: nec possũt possideri, nec sunt talia, quæ valeãt possideri, vel quasi. Et ideo nõ possũt restitui ad hominũ possessionẽ in qua nõ sunt

6 ¶ † TERTIO quæres, ad quid ergo valere põt talis appella. extra iudicialis? Super quo vide Collec. de app. c. bonę & c. sępe. respõdet Inn. scdm quosdã, quod si aliter appella. extra iudiciũ: ad hoc valeret talis app. qa nouũ possessorẽ, puta eũ qui erat post appel. faceret malę fidei possessorẽ. Quod ex eo apparet, qa si post probauerit rẽ esse suã, restituet fructus medij tẽpus. C. de rescinden. l. si fundũ. Et ad hoc inducit Colle. l. si fundũ. C. de rei vendi. cũ ibi notatis. Nõ aũt dicit Innoc. idẽ in veteri possessore. ar. ff. pro emp. l. penul. scdm eos cõparant eñ appellationẽ extraiud. inhibitioni, seu denũciationi cũ causa. ¶ Subdit etiã Inno. quod fortè etiã posset dici verisimiliter, scilicet ne molestes eũ: qa in possessiõe est. Sed hoc nõ placet Inn. qa debet possessor possessionẽ probare, & tũc possessio restituetur sibi cũ fructib⁹, & nõ aliter quãtũcunq; fuerit appellatũ. Et idẽ si appelle. ne ematur fund⁹, qui su⁹ est: quia oportet eum probare fundum suũ, & posteà restituetur sibi.

7 ¶ † Præterea subdit Inn. quod si quis appellat extraiudiciũ, præsumit. cõtra eũ, nisi psequatur. j. de dolo & cõtu. c. cũ dilec. Dicit tñ Inno. quod talis appellãs etiã extraiudi. eũ põt implorare officiũ Iudicis, vt reuocet ea quę facta sunt post appellati. offi. suo, petẽdo reduci in statũ, in quo erant tẽpore appella. emissæ: cũ aliàs si nõ appellaret, oporteret eũ intẽtare interdictũ recuperãdæ possessiõis. ar. pdic. decr. bonę me. cũ ibi no. per ipsum Inno. & est in hoc magna releuatio, qa in interdicto necesse est pbare eũ possedisse, & spoliatũ esse. sed hic. s. vbi appellat. nõ est necesse probare eũ possedisse vel spoliatũ fuisse. Sed sufficit solũ probare st. ũ in quo erat. Vel dic secũdũ Inno. quãdo sic appellatur extraiudiciũ, appellãs põt petere se reduci in eũ statũ, in quo erat tẽpore appel. emissę. Et hãc petitionẽ iustè intẽtabit etiã cõtra nõ spoliãtẽ, & etiã contra recipientẽ possessionẽ à spoliatore, qui vitiũ ignorabat: vt in pręalle. decre. bonę memo. cõtra quos habet locũ interdictũ: vt. j. de rest. spoliato. cum ad sedẽ. Nec etiã condictio ex decre. sępè cõtingit. e. ti. habet tñ locũ tunc condictio. c. reintegrãda. iij. q. j. scdm Nouel. Refert tñ alios dicere, quod nec contra talem. s. non spoliantẽ prędicta petio admittenda est.

8 ¶ † QVARTO quęres An ad aliud valere possit talis appellatio. ¶ Respondet Innocenti. sic, videlicet qa quicqd post talẽ appellati. fit dũmodo probetur veritas causæ appe. etiã si à Iudice factũ fuerit, puta excõicatiõis, vel alia sentẽtia nulla est. j. de appe. dilectus. & . c. ad audientiã cũ tñ aliter excõicationis & alię sentẽtię teneret licet iniustè. xj. q. iij. c. j.

9 ¶ † Subdit etiam inno. quod alius est magn⁹ huius appellationis effectus: quia nõ obstabit prosequenti appellationem huiusmodi excõicationis exceptio. j. de excep. cũ inter. secũdum Inno. Sed ipse Inno. in pręd. c. cũ inter. tenet cõtrariũ. Sed Io. An. j. de excep. pia. sic cõcordat. quia notat Inno. cõtria loq. in merè extraiudiciali. Sed hęc in nõ mere extraiudiciali: vt dũ exequutor non recipiẽs partes Iudicis: sed exequutoris sententias fulminat. Et ab hoc appellatur secundũ Martinũ de quo scripsi. in. c. cũ inter. & in. c. pia. Si autẽ non appellasset, Sed tantũ per simplicẽ querelã nec superiorẽ, obstaret sibi dicta exceptio. Caueat igitur sibi. qui hãc appellationẽ vult prosequi: vt dicat, peto reuocari quicquid factum est post appellationẽ. Alioquin eñ si omissa appellatiõe ageret, obstaret sibi exceptio excõicationis. j. de except. c. exceptionẽ. & super hoc vide quę scrip. j. de excep. dilectiè. Subdit etiã Inno. quod vltra terminũ prosequi nõ põt appellationẽ extraiudicialẽ: vt. j. de app. cõstitut⁹. & . c. ti. cõcertationi. li. vj. & cle. sicut. e. ti. ¶ Itẽ subdit, quod appellãs põt præfigere terminũ appellationi suę. j. de appe. sępe. licet aduersari⁹ nõ teneatur cõpetere: vt prædictũ est. Itẽ dicit quod nõ appellãs prosequatur appellationẽ suã, cõdemnatur in expen. s. de rescr. ex parte. j. de appe. cũ sit. & . c. Nicolao. & . c. irreprehẽsibilis. Item subdit Inn. quod aliũ effectũ habet appel. extraiudici. quia reuocat causam ad superiorẽ: quod qualiter fiat no. j. per eũ de his quę fi. à ma. par. ca. c. j. ¶ Rursus habet per aliũ effectũ secundũ eũ: quia nõ valent literæ super eo, de quo appellatũ est: nisi de appellatione faciant mẽtionẽ: vt in pręalli. decre. ex parte. ¶ Sed cõtrarium videtur per decre. ex literis in fi. s. de offi. de lega. quod dic, vt ibi pręscripsi. ¶ Præterea alius est effectus secundũ eũ: quia sic proceditur in hac appella. extraiudiciũ facta: sicut in ea, quę fit in Iudicio. Quo patet quia ęquæ non obstat excep. excõicati. in ista: sicut in illa. ¶ Subdit præterea Inno. se nõ distinguere, an appellet quis à Iudice suo, an ab aduersario: vt. j. de appel. bonæ me. Alij tñ distinguunt, &

10 adde quod no. j. de appel. ad audaciã ¶ † Addit tñ Inno. inter has appellationes vnã differentiã: videlicet, quia appellatio extraiudici. non suspendit effectũ eorũ, quę pręcedũt appellationẽ, sed eorũ quę sequuntur tantũ: vt. j. de appella. c. cõstitut⁹. & ibi plenè de hoc. quod est multũ notabile secundũ Martinũ. Sed illa, quæ fit in iudicio suspendit effectũ etiã eorum que procedũt appellationẽ: vt. ff. ad Turpil. l. j. §. fi. secũdũ Inn. Sed & multę alię differentię notantur inter appellationes iudicialẽ & extraiudicialẽ. Quod dic vt no. in prædicto. c. bonę §. fi. secundũ Host. vbi de longo vide materiam huius glosę. & in. c. cũ nobis olim. & . c. cũ inter canonicos. & c. auditis. de elect. j. de appella. c. cõsuluit. & . c. dilectis. & de his quę fi. à ma. pat. ca. c. j. & vide quæ scripsi & scribã in iuribus huiusmodi alleg. quia nihil reperies in illis omissum de cõtingentibus. ¶ Supple glosas: in glos. secunda in fi. & expones hoc, vt ibi no. In glo. iij. Ego. ij. de forma Abbatũ. de simo. ne dei. De forma canonicorũ. de verb. signi. cũ clerici. de forma rectoris ecclesię. no. j. de verb. signi. tua nos. Host. Et in fi. hoc est regulare: vt. j. de regu. iuris. vtile. li. vj.

¶ SVMMARIVM.

1 *Capitulum sede vacãte, administrationem habere. Et electio dare facultatem de ecclesi. in aliam transeundi. Et quid de visitatore à Papa dato?*

2 *Decanatu vacante, quis illius electionem confirmare possit?*

3 *Capitulum visitare num possit? Et quid de monasterio exempt.*

4 *Capitulum renuntiationem simplicem: vel ex causa permutationis, nam recipere possit?*
5 *Statuendi potestas, num in cap. deuoluatur?*
6 *Capitulū dispensationem septennij: an facere queat? Et quid de collatione beneficij ad Episcopum deuolutam?*
7 *Capitulum, an transigere possit?*
8 *Episcopus si cum alio confert vel aliud facit, an in hoc cap. ipsi succedat? Et quid si Episcopus authoritate Apostolica habeat absoluere,*
9 *Delegatio generalis a iure concessa, num ad capitulum transeat? Et quid eo, quod ipsi de consuetudine, statu, vel priuilegio competit? nume. sequenti.*
11 *Capitulum ecclesias cōmendare posset. & an indulgentias dare possit?*
12 *Potestas demortui, qualiter ad alium deuoluatur?*
13 *Capitulum ecclesiæ cathedra. sede vacante, nū Episcopi subdito facultatem ad aliam ecclesiam transeundi, si ibi eligatur, concedere possit?*

¶ CAP. XIIII.

CVm olim. ¶ Casus. Mortuo Episcopo cōfirmat capitulu confirmandos ab ipso. Et pars prima prouidet circa electiōem factam. Secunda circa confirmationem, ibi: *mandantes.*

¶ Expōe literā: *vac.* de elect. cum Vinctoñ. *de gratia.* dicit Hosti. ꝙ fortè hāc gratiā facere poterat Episcop⁹, vel Archiepiscop⁹ potestate ad ipsos deuoluta: licet nō possent ratificare electionē factā à talibus ipsis nō restitutis. Quod dic: vt. ş. de supl. neg. præla. literas Hosti. Credit Nouel. ꝙ Episcop⁹, ne tempore suo possit totū, vel partē suā cōcedere capitulo: sed nō posset in præiudiciū Metropol. vel Papę hoc directè facere quū videlicet post semestre, vel trimestre tēpus potestas ipsius Episcopi deuolueretur ad eos. Et dixi directè, quia indirectè possit eligendo illū. qui cōsentire nollet. ar. de elec. si electio. li. vj. Authen. *nostra.* Papa videtur hoc fecisse de plenitudine potestatis: cū eccl. regularibus, siue per negligentiā, siue per delictū priuati sint monachi, deuoluatur potestas ad Episcopum. de elect. quanq̄. in fi li. vj. Dicebat Boat. ꝙ fortè causa erat ad Papam delata. Facit quod no. de elect. cupień. §. quid si in glo. vlti. vel vt dicit, licet hoc casu electio deuolueretur ad Archiepi. Messaleń. nō tñ ad capitulū. Vnde vacante ecclesia Massaleń. sine iniuria capituli. Papa potuit. Et facit pro eo, quod no. Nouel. in prædicto. c. quanq̄ super glo. penult. *Liberam.* Isti habebunt de nouo integrū tēpus: vt notatur ip. e Io. in prædicto. c. si elec. glo. iiij. Si verò nō eligant, j. tēpus debitum, vel iterū eligant scienter indignū potestas deuoluitur ad dioe. esanū, cū non vice Papę, sed iure suo recuperato eligant. ar. ff. quis & à quo appelletur. l. vlti. &. j. de rescrip. cū aliquibus. li. vj. secundū Vin. Pe. & Ab. *Confirmandā.* Nota hîc Vin. nō dari capitulo vacantis ecclesię. iurisdicti. nisi quantū inueniebat promissum: vel ex indulgentia specia li. ş. de rescrip. ex parte. vel ex consuetudine præscripta. ş. de offi. ordi irrefragabili. & in casu hęresis. j. de hæret. c. ad abolendā. Nec volebat fateri, ꝙ hîc capitulū cōfirmaret electionem instituendo. sed administrationē cōcedēdo, quā habent quādoq; nō cōfirmati. ş. de elec. nihil. Inducebat ꝙ nec pręb. tūc cōfert. j. ne se va. illa. Et idem placuit Roff. in lib. & ibi remittēs ad hoc cap. tenet ꝙ hîc fuit facta duplex gratia, scilicet ꝙ cōuentus elegerit. & ꝙ capi. cōfirmaret, vel secundū eū loquitur in archimandrita, vel Abbate qui pręest monachis inclusis, in quo nō est magna difficultas: cū potius sit nomen officij, quā dignitatis. ¶ Et circa hoc vide, ꝙ scripsi de elect. quia propter, sup. j glo. Sed hęc dicta nō placet Nouell. cōiter enim oēs tenent, ꝙ licet hic facta fuisset gratia in electione restituta, tñ quod de cōfirmatione dicit, est in ius cōmune: vt in glo. Remittit Nouel. ad notata sua in prædicto. c. ad abolendā. in glo. mortuo ad fi. nisi sit cōtraria cōsuetudo. Et sic nō obstat. s. de simo. sicut tuis. Et adde lecta & nota. de institu. c. j. li. vj. & notata per Io. An. de supple negl. præl. si Episcop⁹ e. ti. p ꝙ expeditur vnū dictū Hosti. hic. ꝙ omitto. ¶ Collec. addit hic lecta & multa de notatis per scribeń. in prędicto. c. si Episcop⁹. & c. eccle. de supple. negl. prel. & c. quanq̄. & c. si

1 Abbatē. de elec. li. vj. † Primo, ꝙ capitulū sede vacante est administrator legitimus. Secūdo, ꝙ cap. sede vacante electio de ecclesia pōt dare licentiā trāseundi: vt prędicto. c. si Abbatē. licet Io. & Archidi. contra in prędicto. c. ecclesię. Facit pro Cardi. de elect. si religiosus. ibi superioris. & c. ¶ Nec valet, ꝙ ibi est alienatio: quia in illa nō est necessaria solēnitas iuris. ca. enim tūc censetur superior. vide. Io. in. c. si Abbatē. & Collect, de cleri. & peregrin. tuę. Subdit etiam, ꝙ visitator datus a Papa huiusmodi licētiā dare, licet aliqui cōtra, in. c. ecclesię.
2 ¶ † Tertiò dicit, ꝙ vacāte decanatu, qui maior est in ecclesia illi⁹ electionē, cōfirmat per hāc literā. De quo per Archi.
3 in. c. si Episcop⁹. ¶ † Quartò tractat, an cap. visitare possit: recitās notata Archi. & Cardi. in. c. si Episcop⁹. & c. eccle. & Io. An. in Cle. j. de hęreti. & notata circa cognitionē feudi. per Ber. & Hosti. de foro cōpe. verū. Et subdit probabiliter dici posse, ꝙ possit. ar. c. eccle. & per colle. sua de offi. vica. ¶ sua. Quintò an cap. possit visitare exēpta monasteria monialiū? Et dicit, ꝙ super hoc cōgregati fuerūt doctores in Cancellaria, & māserunt dubij. & ꝙ tūc allegatū fuit Archid. in quibusdā scriptis suis dixisse, ꝙ potestas data quo ad hoc Episcopis per clem. ij. de statu regulariū, nō deuoluit in cap. quia illa cōpetit authe. Appo. nisi immineret necessitas: quia nō trāseūt, nisi
4 si quę necessitatis sunt. ¶ † Sexto dicit, ꝙ cap. nō pōt recipere renūciationē simplicē: vel ex causa permutationis, per notata Inno. de pręb. ¶ exstirpādo. quia in permutatione necessaria est dispēsatio. de re permu. quęsitū. & in simplici est quid gratiosum & episcopale. de renūci. admonet. Li. et Io. An. de fil. presby. c. ij. scripsit, ꝙ an cap. dispensare possit eget declaratione. Nā in causam nō transeunt ea, quę sunt dispensationis, vel gratię: & dicit in dubiū reuocari per oēs. in. c. vno. j. e. li. vj. & in prędicto. c. ad abolendā. Subdit tñ Io. An. notasse in cle. vna de re. permu. ꝙ potestas permutādi transit in cap. cū sit iurisdic. nisi beneficia, seu eorū alterū ad collationem Episcopi pertinerēt. ar. ne. se. vac. c. j. j. respōso. li. vj. Sed dicit hoc ne sibi, nec Archidi. placere: remittēs ad notata de rerum per
5 muta. c. vno. li. vj. ¶ † Septimò dicit, ꝙ potestas statuendi deuoluitur in capitu. & ꝙ duraret statutū, nisi creatus Episcopus reuocaret, secundū Fredericū de Senis. tūc in cancellaria iustitię præsidētē, & Io. An. e. ti. c. vno. li. vj. quia iurisdictionis: & ar. notoriorū suorū de cōsti. cū accessissent. Dūmodo nō circa ea, quę volūtaria & gratiosa & Episcopo reseruāda sunt
6 per notata in prędicto. c. vno. ¶ † Octauo dicit, ꝙ capi. pōt facere dispensationē septēnij. quia in. c. cū ex eo. de elec. li. vj. quia pōt maiora facere, vt instituere, & cōfirmare, secundū Fre. & Io. in prædicto. c. cū ex eo. Sed nō videtur sibi hoc bene probabile per ea, quę prædicta sunt. ¶ Nonò ꝙ capi. non pōt facere collationem beneficij ad Episcopū deuoluti: vt idem ius sit de additamento, sicut de principali, secundū Card. in prædicto. c. quanq̄. Licet Io. ecōtra. quia est iurisdictionis, sicut instituit & cōfirmat. Sed hoc dictū Io. nō est tutū. arg.
7 prędicti. c. illa. ¶ † Decimò dicit, ꝙ nō pōt trāsigere, sicut nec causas deducere quia caret ecclesię legitimo defensore. ne se. va. c. fi. nisi causę sint suę administrationis, iuxta collecta sua,
8 de cōsue. cū dilectus. ¶ † Vndecimò dicit, ꝙ si Episcopus cū alio cōfert, vel aliud facit, in hoc cap. non succedit. inducens notata Archidi. in. c. presbyte. & in. c. vno. ne se. vaca. & Ho. in. c. dudū. de elect. nisi ageretur de accusa. in quo mora afferret periculū: vt prędicto. c. vno. puta de iure accrescendi, alias non. ar. cle. Vnicę, de iure patro. Duodecimò dicit ꝙ Episc. authoritate Apost. haberet absoluere, se audiuisse decret doctorem in solenni disputatione publice tenere cap. hoc posse, & in hoc illi succedere, per notata Pauli in clem. ij. de recep. & Io. An. hîc. & ibi. & in. c. j. de institutionibus. Et idem secū dū illū de quocūq; iurisdictionē Episcopi exercente, sicut visitator & procur. & c. de elec. cū nobis. & c. illis, cū. li. vj. tñ ipse cōtrariū dicit expręssum. ş. de rescrip. ei te. & de offi. or.
9 pastoralis. ¶ † Decimotertiò dicit, ꝙ generalis delegatio à iure cōcessa, de qua. ş. de offi. or. irrefragabilis. § penul. bene trāsit ad capi. Sed nō specialis, vt ibi not. & in prędicto. c. vno. per

Inno. & Io.

Inno.& in prædicto.c.ne aliquid.per Cardinalem.ar.de offi. deleg.si cui.li.vj. ¶ Dicit tñ, ꝙ hoc nõ est hodie probabile. Sed sic declarare equũ esset. ¶ 10 † Decimoquar. dicit, ꝙ si Episcopo aliquid cõpetit de cõsuetudine, vel statuto: aut priuilegio: puta eligere: illud nõ deuoluitur ad cap. secundũ Hosti. s. de elec. scriptũ.& Io. in prędicto.c.vno. nisi ad ordinariã iurisdictionẽ, vel administrationẽ capituli pertineret: quia tunc cap. posset: vt hîc,&c. ȷ.e.c.vno.li.vj. nisi essent dispẽsationis, vel grauę: vt dictũ est. ¶ 11 † Decimoquinto, ꝙ cap. põt cõmẽdare ecclesijs secundũ Archid. in prędicto.c.vno. Quod dicit intelligi per Archidi. de habẽtibus oẽs annexũ de instit. c.j.li.vj.& de pręb.c. significatũ. Et idem dicit notari.xxiiij. di.pręb. ¶ Decimosexto dicit appellare expremissis, ꝙ capi. nõ põt dare indulgentias. Ad ꝙ inducit collecta sua de exce. prel.c.accedentibus.

12 ¶ † PRIMO quęritur generaliter, qualiter aliquo mortuo, ad aliũ & ad quẽ potestas ipsius deuoluatur: Sed de hoc remittit Henricus ad notata sua. ȷ.de hęreti. ad abolendã. in prima distin. vbi de hoc dicã. vbi proponã examinare: quę tetigi. s̃.e.c.his qui in oppositione.ij.

13 ¶ † SECVNDO quęritur de vno, quod hîc tãgitur, per Ber. in glo. vlt.& in eo, ꝙ tetigi. s̃. post Collec. vtrũ cap. eccl. cathedr. sede vacãte põt dare licẽtiã alicui subdito Episc. transeundi ad aliã ecclesiã si ibi eligatur. Lau. Io.& Arch. xxiiij. di. preb.& lxxj. di. fraternitatẽ.& Ber.& Host. hîc & Goffr. ȷ. de supple. negli. prę la.c. vlti. glo. penult. li.vj.& Card.e.ti.c. vnico. glo.j. tenet, ꝙ nõ. Et est ratio, quia talẽ licẽtiã dare est quędã alienatio personę.& cũ nõ possit res alienare. xij.q. ij. si qua de rebus. multominus personas, alienatio personarũ maior est quã rerũ. xij.q.j. pręcipimus. Idem innuit Hostiẽ. in su. de re. permu. § quid põt. vers.& nũquid. Sed Card. tenet cõtrariũ. ȷ.de elec. si Abbatem. li.vj.& pro quo multũ facit ęquitas. Et ratio decre. si religiosus.ij. respõso.j. de elec. Sicut enim in alienatiõe requiritur cõsẽsus prelati: sic & capit.& tñ extante capi. sol° prælatus dat licẽtiã trãseundi. ergo fortius debet dare cap. nõ extãte prelato, propter rationẽ ibi expressam de expediẽdis ordinationibus ecclesiarũ: cum longè sit prolixi° expectare successorẽ, quã requirere cap. facit. ȷ. de off. delega. si is, cui. li.vj. ¶ Item argu. de alienatiõe rei nõ procedit. tñ quia illa nõ expeditur sine cõsensu & tractatu solenni. xij.q.c.sin. ȷ. de rebus ec. dudũ. li.vj. Sed ista expeditur, vel per solũ prelatũ: vt. s̃. de renũ. admonet. vel cõsilio capi. vt in prędicto.c. si religiosus. Tũ qa in locũ rei nõ alienãdę nõ sic est parata res alia, sicut in locũ trãseuntis habebitur successor fortè vtilior priore. Pro hoc etiã facit. ȷ. de insti.c.j.& ꝙ ibi nota. de hęreti.c. multorũ.&.c. se. in Cle. ¶ Ad cap. pręb. respõdeo, ꝙ ibi nulla fiebat alienatio: nec à sede episcop. nec ab ecclesia cum ex textu pateat, quòd ecclesi. sancti Eleutherij. erat in dioece. Episcopi. Et ille Iulianus erat diaconus eiusdẽ ecclesię, in qua assumebatur in Episcopũ. ¶ Miror ergo quõ aliquis in hoc vocet alienatioẽ pręterea si illud ca. intelligatur solũ de collatiõe ordinis, ꝙ sonat litera. d. diaconũ honore pręsb. decorãdo nil ad propriũ. Idem si dicatur, ꝙ collatio illius loci, & presbyteralis beneficij spectabat solũ ad Episc. Ad.c. fraternitatẽ triplex est respõsio.j. ꝙ nõ sequitur si petitũ fuit à Papa. ergo cap. nõ poterat dare licẽtiã. s̃. de si. prę l. literas. de verb. signi.c. si. Secunda, ꝙ sicut eccle. illa hoste faciente, nõ habeat Episcopũ: nec etiã capi. ¶ Tertia, ꝙ cap. ibi licẽtiã denegabat. Et ideò oportuit Papã adiri.& ita notat. Io. Andr. in dicto.c. si Abbatẽ in Nouel. facit pro & cõtra, ꝙ ipse Io. An. not. extra de re. permu.c.j. glo. vlti. vers. quid de cap. in Cle. ¶ Credo sic distin. aut huiusmodi subdit° Episc. nõ est sub eo beneficiat°. Et tũ si sit secularis põt capit. licẽtiã ei dare. Imo & sine cui° quã licẽtia trãsire põt: vt seruatur cõiter. Si verò religios° sufficit licẽtiam sui prel. iuxta.c. relig. ȷ. de elec. li.vj. Aut est sub eo beneficiat°: & tũc si Episcop. sol° habet istud bñficiũ cõferre, seu ad illud eligere, vel prę sentare ca. licẽtiã dare nõ põt: vt in his nõ succedat Episcopo. vt. ȷ. ne se. va.c.j. § cõ verò. li.vj. Aliàs sequeret incõueniẽs, si posset dare licẽtiã trãseundi: cũ per hoc bñficiũ remaneret vacãs quousq; esset successor in Episc. cõfirmat° cõtra ea, quę le.& not. s̃. de elec. ne per defect.e.ti.c. quã sit. li.vj. ȷ. de cõce. prę b.c.ij. Cũ verò Episcop° vna cũ cap. habet facere præmissa: vel solũ cap. sine cõsilio, vel cũ cõsilio Episcopi: tũc põt: qa cũ dictis. casibus cap. de sede vacãte cõferre possit: vt in dicto.c.j.j. respõso.& § j. ver. cũ verò. Nam in aliquo cõcesso cõcedũtur oĩa sine quibus cõcessũ explicari nõ põt. ff. de iurisdict. om. Iudi. l.ij. s̃. de offi. dele. prudẽtiã § fi.& ȷ. de sen. excõi.c. quã. li.vj. ¶ Et vide ꝙ no. Io. An. ȷ.e.c. vnico. li.vj. in Nouella. vbi distĩguit tres species casuũ. Sunt enĩ quidã quib° certũ est ca. posse, sede vacãte, quidã quib° certũ est nõ posse, & quidã de quib° dubitaẽ. ¶ De prima spẽ, vt qa administrat spiritualia & tẽporalia, siue vacet, siue quasi vacet. ȷ. de sup. negli. prę la. c. penult.& vlti. Iudicat hęreticos. ȷ. de hęre. ad abolendã. in prin. Et dat inquisitores hęresis, extra de here.c.j.&.ij. in Cle. cõfirmat electos, vt hîc. Instituit prę sentatos. ȷ. de instit.c.j. li.vj dat cõmẽdatitias ad ord. ȷ. de tẽpore ord. cũ null°. li.vj. Cõpellit exequutores testamẽtorũ, qui susceperũt officiũ illud exequi: vt ipse notat. ȷ. de testi. Io. Et sede nõ va. dat coadiutorẽ Episcopo de mẽte. ȷ. de elec. ego.c.j. § si verò. li.vj. ¶ De secunda spẽ est coll. bñficiorũ ad solũ Episco. spectãs. ȷ. ne se. va.c.ij. Et alienatio ĩmobiliũ: qa nec id facit administrator dat° à Papa. ȷ. de elec. is cui. li.vj. nõ succedit in immunitatib° vel priuilegijs episcopali digni. cõcessis. de quib° no. ȷ. de priui.c. si. li.vj. nõ succedit in dãdo cõsilio, ꝙ ab Episcopo requiri debet. ȷ. ne sede va.c.j. § fi. li.vj. De tertia specie sunt multi casus, de quib° vide per Noue. ȷ.e.c. vno. li.vj. all. ¶ Supple glo. In glo.j. ibi, *Indignum.* supple scięter, *Et infi.* idẽ esset si priuati fuissẽt p sentẽtiã. qa elegissent cõtra formã. cap. qa propter. Goffre. In glo. ij. ibi: *ad cap.* qui de collegio Cardinaliũ mortu° erat iuxta no. lxxix. di. null°.& pleni° de scismaticis.c. vno. li.vj. ꝙ est hodie expeditũ in Cle. ne Romani. de elec. Et ibi: *illa.*&c. ȷ. de foro cõpe. verũ. vbi soluã sup.j. glo. Et ibi: sibi eligaẽ. nõ est verũ, ꝙ illi canones hoc probẽt: vt scrip. Noue. post Car. in prędicto.c. si Abb. Et ibi, *licẽtiã.* dic cõtra per ea, quę scripsi. s̃.& quę notãt Cardi.& Nouell. in prędic. c. si Abbatẽ. Et ibi: *alienatio.* placet dictũ: tñ nõ placet solutio: qa in cõfirmatiõe nõ fit alienatio ꝓhibita. qa nec prelatus ad literã ministrare põt. de elec. nosti.&.c. qualiter.&.c. trãsmissam. Sed fortè prelato expecta. diligẽtior fit examinatio: nec ille trãsiret. ar. s̃. de elec. nihil. Et sequereẽ ex hoc, ꝙ prel.t° haberet subditũ quẽ nollet, vel non expediret habere. Ergo fit preiudiciũ. de trãsac. quãto § cęterũ. de si. pres. proposuit, de offi. Archi. ad hoc. de pec. cleri.c. si. Sed he rationes Hosti. parũ valẽt. Nã si cõfirmat° administrat, p illod nõ sequiẽ aliqd alienari de iurib° cõfirmãtis. Circa secundã facit de offi. dele. prudẽtiã. ver. illa quippe. ¶ Tertia ratio procedet etiã in cõfirmatiõe à prędecessore Item dato, ꝙ sic elect° displiceat, dũ tñ electio sit canonica necesse habet illũ cõfirmare. s̃. de elec. postq̃. Sed Host. dicit, ꝙ vtrobi est eadẽ ratio. s. prouisio diutinę vacatiõis, quę obueniret si cap. nõ cõfirmaret, vt hîc vel si daret licẽtiam trãseundi pres. cui° ecclesia per id vacaret: vt ibi. Nec placet etiã ipsi Hosti. ꝙ ibi diciẽ fruct° & iura successori reseruãda.& propter hoc cap. nõ cõfert bñficia. dicit enĩ quòd hoc dictũ cõcludit, ꝙ Episcop° suos faciat fruct° bñficiorũ vacã. ꝙ est falsum, vt no. de offi. or. cũ vos. Dicit ergo ꝙ est ratio, qa in va. prębẽdarũ nõ ĩminet periculũ animarũ. quod ĩminet hîc. Ista enĩ Io. And. parũ placẽt. nego enĩ id intellexisse dixerit de fructibus operat°: ponẽs ipsum cõferẽdi ius esse in fructu propter liberalitatẽ, quã de bñfi. facere põt iuxta. not. de prę b. relationi.& bñ facit. ꝙ dicã. ȷ. de dec.c. vltimo. de. l. fi. ff. de vsuris. ¶ Item in va. prębẽdarũ innuet,& si nũ animarũ periculũ, tñ ecclesiarũ dispẽdiũ. Facit ne se. va.c. vno. de regularib°.c. vlti. li.vj. Vnde dicebat hîc. Abba. ꝙ in his quę cõicat Episcop° cap. succedit cap. sicut in cõfirmatio oib°, causarũ cognitionibus, & his simulib°: Ideo Colloc. aũt bñficiorũ nõ cõicat. Ideò &c. ¶ Verius dic ꝙ cõicat quo ad cõsiliũ saltẽ de his quę fi. à prę la. quanto. In prio.&.c. ea. no-

ſcitur.in fi.& tñ illa cõio etiã ſi requirat aſſeſſum,nõ trãsfert collatio.vt in cap.vt prędicta de ret.ſta.ne ſe.va.li.vj.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Maioritas dignitatis,quintuplex eſt.*
2 *Ordinem Decretalium non ſpectandum.*
3 *Reuerentia gradatim exhibenda.*
4 *Maioritatis ſpecies varias eſſe.*
6 *Prelati ab alijs quo ad citationem & comparitionem,qualiter diſtent?*
8 *Reũ in Iudicio dominũ nominare poſſet. Et quandoq; quis actorem & reũ,ſi modo eius intereſt,litigare prohibere poteſt.*
9 *Prelatus,an ſolus eccleſię cauſas tractare poſsit*

¶ *CAP. XV.*

STatuimus. ¶ Cas°.qui maior eſt ordine,licet poſterius in eccleſia inſtitut°, in loco & portiõe potior eſſe debet. Secunda ibi. *& qui maior.*

¶ Expone literã,Statuim°.de hac decret.mẽtionẽ facit. ſ̃.de cõſtit.c.fi. *Primũ locũ*.obtineãt ordinati,ꝙ eſt infra. Et hęc prioritas eſt honor ſediũ,electionũ, cõſiũ tractatum,& Et ſubſcriptionũ. *De reliquis*. Acolitis exorciſtis,oſtiarijs,& lectoribus.xciiij.diſtin.à ſubdiacono.Hoſti. *Admmtantur*.i.recipiãtur. *Ordine*.hoc dicit, quia multiplex eſt maioritas dignitatis.de elec.dudũ.de offi.dele.paſtoralis.videlicet tẽporis.ſ̃.e.c.j.Senectu.ff.de iure imunit.l.ſemper.de trãſa.quãdo diſpẽſatiõis.de elect.trãſmiſſum.&.c.dudũ.& de Iudi.at ſi clerici.Cõſecratiõis.de cõſe.eccle.vel altaris.c.aqua.&.j.c.ſequẽti.*Ordinationis*.ſ̃.e.p tuas.Ordinatiõis.Et hęc pręfert maioritati tẽporis,ſenectut.& ordinantis,ſecũdũ Ho.qui etiã remittit ad ſummã.e.ti.§.j. *Receptus*.ab eo ad quẽ ſpectat proprio motu ſine impetratiõe.Ille eñ cũ ſimili recepto,minori tñ in ordine pręferẽdus eſt ſecundũ Hoſti.ſecũdũ quẽ,ſi duo cõcurrerẽt impetrantes à Papa dũmodo nil imputari poſſet,ſemper maior in ordine pręferendus eſſet:vt hic.Et ſi eſſent ęqualis ordinis tũc pręferet primus impetrãs.Et ſic poteſt intelligi,ꝙ no.ſ̃.de offi.delega.ex parte.& de reſcrip.ca. Refert tñ alios dicere cõtrariũ. Et illud placet Nouel.per ea,quę infra ſequẽtur. ¶ *Portiõe* ſubaudi,quacũq; etiã coudiana dũmodo ſit pri° & ſeruiat,qui peõt illã,ſiue agatur pręb.aut permutanda,diuidẽnda,vel adipiſcenda,vel percipiẽda Ad ho de cleri.non reſi.de coetero.de pręb.licet.de cõſti.eũ oẽs. Et eſt inſtitutũ hoc ius in fauorẽ ordinatorũ,& in odiũ negligentiũ ordinari.de quo de ęta.& qua.quęris.Et idem ſi agat̃ de tota prębe.aſsignãda,ſecundũ Hoſti.qui remittit ad ſummã.e.ti.§.j.Quomodo aũt hęc cõſtituat reſpiciat futura,not. hîc Hoſti.de quo ſcripſi.ſ̃.de cõſti.c.fi.*Seruitia*.loqoitur hęc decret.ſecundũ cõſuetudinẽ vobis, quę talis eſt:quia ferè in omnibus eccleſijs ſunt aliqui minores cleri. qui & ſi recepti ſint in canonicos,& ius canonicat° habeãt faciũt tñ inferiora ſeruitia.Purgãt eñ eccle.accẽdũt lampades,pulſant cãpanas. Et in his ſeruitijs ſtant per tres,vel quatuor annos antequam percipiant bñficia. quę vocantur portiones. ¶ Et licet ante hãc cõſtitutionẽ obtineret de cõſuetudine,ꝙ primò recept° primã reciperet portionẽ:Papa tñ remouet hãc cõſuetudinẽ,& ſtatuit pręferri maiorẽ in ordine,ſcdm Inno.Sed Hoſtie.dicit Inn. per hęc innuere,ꝙ iſta cõſtitutio localis eſt. ¶ Ipſe verò dicit eã generalẽ.& dicit tenendum,quod in proximis glo.dixi. ¶ †Nota primò ordinẽ decre.non conſiderari.ſic.xxx.q.iij.ſuper quib°.&.c.poſt ſuceptũ.&.C.de inſti.Cod.cõponẽdo.l.vna.quę cõfirmat codicẽ poſt edictũ.&.C.de iura.calumn.l.ij.quę facit mẽtionẽ de.l.poſt poſita.&.C.de iudi.l.rem.nõ nouã.&.C.de Collationibus.l.illã.&.C.de ſuis & legitimis heredibus.l.ſi defunctus.Nec eñ ſemp attendendus.eſt ordo ſcripturę:vt.ff.de ſolutionibus.l.nec.eñ.Nec obſtat.C.de nouo codice componẽdo.l.vna.§.quib°.quia loquitur in diuerſis cõſtitutionib° diuerſorũ actorũ in e.ti.poſitis,nõ in diuerſis.Quo caſu loquuntur iura ſupra inducta. Remittit Nouella ad notat.ſua in proemio.ſexti libri.& ego remitto ad ea,quę ſcripſi poſt Henricũ in proemio huius voluminis,ſuper glo.& rectè.

3 ¶ †SECVNDO nota in verbo, *ordinati*.ꝙ gradatim eſt reuerentia exibenda.C.de offi.pręfec.vr.l.j.ad finem.C.de officio.diuer.Iudi.l.ij.de officio rectoris prouincię.l.potiores.in princi.C.de vete.iur.enucle.l.prima.§.omnibus.C.de prępoſitis ſacrarũ.l.largiti.nihil ſecũdũ Hoſti.Et hoc fit ſecũdũ diuerſitates dignitatum & maioritatum.Pro quo ſciẽdum,quòd multiplex eſt maioritas:vt ſcripſi in ex poſitione lite-
4 rę ſicut verbo.ordine. ¶ †Quod Henricus latius proſequitur,& declarat dicens,quod multiplex eſt ſpecies maioritatis.vna eſt cõſecrationis.Et ſic Epiſcopus maior eſt ſimplici ſacerdote.xxv.diſtin.olim.& no.Cardi.j̃.e.in Rubrica.li.vj.vbi de hoc. Et illa pręfert omnibus alijs maioritatib°.& de quibus infra ſequitur:quia culmẽ dignitatis eſt.j̃.de offi.deleg.c.ij.li.vj. ¶ Alia eſt dignitatis,ſiue prælationis:vt.j̃.de Iudi.at ſi clerici.de elect.dudum.j.&.eo.trãſmiſſum.de offi.deleg.paſtoralis.Et illo reſpe.Archi.maior eſt Archipre.ſ̃.de offi.Archipre.c.j.& iſta prefert alijs maiorib°.j̃.nominãdis,vt ibi ſuper hoc.Facit quod dicã poſt Barho.Brix.j̃.de ſimo.ex inſinuatiõe.in fi.Alia ordinationis,vt ſacerdos maior eſt ſubdiacono.Et iſta pręfertur maioritati temporis,ſenectutis,& ordinantis:vt hic ſecundũ Hoſtien.hic,& Ber.& Hoſti.ſ̃.eod.per tuas.in princi. ¶ Alia eſt maioritatis ſenectutis,& illa prefertur coeteris paribus,poſt ponitur maioritatibus ſupraſcriptis,& minoribus pręfertur:vt.ff.ad municipa.l.ſemper. ¶ Et hoc intellige verum.quando ſunt ęquales meritis:aliâs credo,ꝙ maiores meritis maioribus tempore & ſenio pręferentur.argu.viij.queſti.j.ergo.ſ̃.de ętate.& quali.quæris.argu.no.per Inno.eod.c.j.Intellige iſtam pręlationẽ ſiue prioritatem in voce,in ſede,perceptione prębende in ſubſcribendo,in ſigillando,ꝙ ſimilibus.vt.xvij.diſti.Epiſcopos.ſ̃.de conſti.cum.M.Et in his preualet conſuetudo:vt.ſ̃.de conſuetudine.cum olim.ſecundũ eũ ibi.Dic tamen ꝙ cõſuetudo,quę haberet,ꝙ poſterior pręferetur priori:vel minor maiori:niſi ratione dignitatis vel officij hoc accideret irrationabilis eſſet:vt patet lxxxix.diſtin.ad hoc & per conſequens non valeret.ſ̃.de conſu.c.fi.ſecundũ Hoſti.& Io.An.ſ̃.eodem.c.primo. ¶ De iſta materia vide per Hoſtien.in ſumma.de offic.Archidi.§.j.& de offic.lega.c.offic.li.vj.vbi ipſe & Io.And.poſt eum ponũt nouẽ pręrogatiuas,ſeu maioritates.& per Archi.ij.q.vij.& per Archidi.pręd.c.j.quan quã.glo.ij. ¶ De hoc etiã notat Archid.xxj.diſt.c.quamuis.§.in his omnib°.de triplici pręlatura in eccle.dei.ſ.conſecrationis,ordinis,& adminiſtrationis,vide per eum xxv.diſti.perlectis.Et ꝙ dictũ eſt de perceptiõe pręb.intelligo,quãdo quilibet habet & tenet pręb.ſuã paci.nec arguiẽ de aliquo excludẽdo:ſed ſolũ de pręrogati.prioris perceptionis alteri dãda.Simile.j̃.de cõſue.c.eũ in tua.li.vj.Sicut eſt in eccle.pariſieñ.in pręoptãdo vina cõia canonicis.Secus ſi agatur de potioritate iur.in prębẽ.vel beneficio. Ideò dicit Inno.ꝙ ſi aliquis ſit receptus autho.Papę in eccle.& poſtea eiuſdẽ autho.recipiatur alius maior in ordine,& vacet pręben. quam potuit vterq; ſibi aſsignari:hoc caſu nõ haberet locum hęc decre.Na iniuſtũ eſſet,ꝙ per perceptionẽ ſecundi,primus perderet ius ſibi iam acquiſitum.Sed Hoſti dicit hoc verum in prębẽ.ſibi iam aſsignata,vel adiudicata.vbi verò de adiudicãda,vel aſsignanda agitur,dicit ꝙ qui maior eſt in ordine,quãuis poſterior tẽpore,velut priuilegiatus eſt alteri pręferẽd°.ar.qui.po.io pig.ha.l.aſsiduis.ſ.de ęta.& qua.quęris.Sed Io.An.dicit quicquid dica Hoſti.quòd opinio Inno.verior eſt,& ſeruatur.Et de pręrogatiua dignitatis.eſt expeditum quòd propter illam poſterior non pręfertur priori in in prębenda nõ annexa dignitati.j̃.de pręben.quia ſępe.li.vj.Pro opinione iſta Inno.facit.s.de reſcript.c.capitulum.& de pręben.eum cui.li.vj.cum ibi not.in Nouella.Et quod dictum eſt de perceptione pręben.locum habet in eccleſijs ſecularibus.In monaſterijs verò dicunt Vincen.& Ioan.Andre.j̃.de ſtatu.monacho.recolentes.in fine.quòd ingrediens nouiſ monaſterium,habet participationem bonorum ſicutqui per centum

annos ibi

annos ibi stent. & si soluatur monasterio, ita recipit partem suam. xviij. q. ij. in nullo. Et adde quod dicam. j. de symo. ex innouatione in fi.

¶ PRIMO opponitur. quia videtur, q nō maior in ordine. Imo nec solum primo receptus, sed etiam is pro quo primò scriptum est, præferri debeat. vt. s. de rescrip. eo. capitulũ. Sed dicit Host. id melius probari. s. de offic. deleg. ex parte. Sol. Inn. aliud loqui, vbi nō est hæc consuetudo, vel vbi præbendæ sunt distinctæ. Tūc enim cũ præbendę sunt distinctę quis receptus est ius habet in omnibus communibus: vt. s. de consti. cũ non omnis. &. c. cũ. M. &. j. de pre. dilectus. ij. Item ibi non dicit q plures haberent ius, & q vnus esset alteri præferēdus: Imo ibi vnus solus tantum habet ius, scilicet ille pro quo primo scriptum est. & ideo non quæritur ibi quis sit alteri prę ferendus. ¶ † Item no. Hostiē. q si quis receptus sit in canonicum, quis in minoribus ordinibus constitutus, quādo receptus est ius habet, per quod potest petere futuras prębēdas & portiones. Quod verũ est, vbi sunt recepti autho. Papę alias in eccle. in quibus sunt recepti nullum ius haberent. Nec valeret receptio quod dic, vt infra de præb. dilecto. & de concess. præb. c. ij. & iij. Nisi receptus esset authoritate literarũ facultatis, cui tamē præferretur receptus per literas authorita. Quod dic, vt. j. de rescrip. cum aliquibus. li. vj. ¶ † Quæres quid si in talibus ecclesijs sit aliquis receptus authorita. Papę, & postea authori. eiusdē recipiatur alius maior in ordine, & vacat præbendā quā petit vterq; sibi assignari. Dicit Inn. hoc casu non habere locũ decretalē hāc. Nā iniustum esset, q per receptionem secundi primus perderet ius iam sibi acquisitũ. Sed dicit Host. hoc verum præbenda sibi assignata, vel adiudicata. Vbi verò de adiudicanda, vel assignanda agitur: dicit, q maior in ordine, quis posterior tempore, velut priuilegiatus, sit alteri præferendus. ar. C. qui po. in pign. hab. l. assiduis. &. s. de æta. & qua. c. quæris. Sed quicquid dicat Host. opin. Inn. verior est, & saluatur. Et de prærogatiua dignitatis expeditũ est, q propter illā posterior nō præfertur priori in præbendā dignitati nō annexa. j. de preb. quia sępe. li. vj. Et idem Collec. quia simplices clerici in obtinēdi gratijs à sede Aposto. etiā curata parificātur promotis de præb. si pro pauperibus. Et idē dicit notari per Archid. & Io. An. in. c. quia sæpe. Standũ enī dicit regulæ, qui prior tēpore donec eā constiterit vulneratā. de rescrip. tibi, qui. cũ ibi notatis per Ioā. An & in alijs pōt regula locũ habere remittit etiā ad collecta sua de præb. graue. Plus dicit, q si in eccle. sint officia per Epm conferenda, & Eps de primo vacaturo fecerit gratiā primo vni diacono, secũdo vni presbytero, adhuc stādũ est prædictæ literę: cũ ius hospitij possit cadere in diaconũ, sicut in presbyterũ. Et quod hic dicitur intelliget de his, quæ cōpetūt de iure cōi. Secus verò dicit in his, quæ gratiose cōcedũtur: vel quæ relinquũtur arbitrio disponēda, seu distribuenda. Et ad hoc vide. xvij. di. § fi. p lo. Nec obst. s. e. c. si fundo. quia loquit̄ cœteris paribus: aliàs secus: vt hic. s. de ęta. quæris & no. p Inn. in prædicto. c. sc. Im eũ. In receptis aūt ꝓprio motu capi. dicit Inn. hoc certũ esse, q licet recipiētibus pręferre quē volũt: tñ ꝓpter hāc decre. maiores in ordine præferre deberēt: nisi cōsuetudo haberet cōtrariũ. Tñ si etiā eligerēt extraneũ, teneret electio, quis in pœnā ipsorũ tenerētur illi interim ꝓuidere. j. de pb. dilect'. ¶ † Sed quid si recepti sicut autho. Papę ad pbēdas cũ se facultas obtulerit, videt aliud hic dicēdũ, q qñ sicut recepti ad primo vac. turas: quia posset dici, q tũc tātũ offerret se facultas, qñ nō essent aliqui maiores, qui essent minorib' præferēdi. Sed Inn. dicit idē, quia cũ primo sit ius quæsitũ, pri' facultas se offert primo in prima vacāte, & secũdo in secũda: & sic alijs. Et adde quæ si ri. de cōst. c. fi. & quæ no. in su. c. ti. hoc. Et § j. Sup gl. In gl. j. ibi: sed vtia. &c sequit: melioris actio cōprobat, &c. In gl. ij. ibi: Vulterrae. vbi de hoc. Et ibi: consuluit. vbi de hoc. & ibi. c. j. vbi de hoc. Et ibi: de hoc Apo. i. ad Cor. viij. vñ Cassiodor' Ethi. vij. nūqd est, vt ex vna substā. qb' cōpetit æqua successio, alij abũdanter affluant, alij paupertatis incommodis ingemiscant. ¶ Et ibi. alias ita. alias incipit, si ergo. Et ibi: cũ omnis. Adde quod ibi dixi. Et ibi: quā minoribus. ad hoc. s. de fi. pñby. proposuit. Et ibi: sed vt. etiā si alij alijs sint maiores. j. de cōsue. c. vlt. li. vj. Et in fi. Host. dicēs per hāc gl. destitutio tex. dicit decre. intelligē dā: vt dixi post eũ in te. In gl. vlti. ibi: obsequia etc. x. q. iij. c. a j. Et ibi: ad hac. vel cũ minor gerit locũ maioris. lxxxiij. dist. c. vlt.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Episcopus Archiepiscopum in sua dioecesi delinquentem, num excōmunicare possit? Et quid de Archiepi. suffraganeo. nu. 2.*

3 *Papa abs quopiam nū iudicari possit? Et si id quidem, cuius criminis occasione id fieri queat?*

4 *Archiepiscopus in dioecesi suffraganei aduersus statutum ipsius committens, &c. an excommunicationem ipso iure incurrat?*

5 *Episcopus extraneus si intra alicuius Archidia. metas delinquat, nū ab Archidiacono puniri possit?*

6 *Episcopus si quē cū eidē participantibus excōmunicans, num ipse participans cum eodem excōicationem incurrat? Et si sic, an se ipse absoluere possit? nu. 7.*

8 *Diaconus nū sacerdoti benedicere possit? quæ benedictionis forma?*

¶ *CAP. XVI.*

CVm inferior. C. si eccl. sita in Archidiac. in cathedralē erigitur à iurisdi. Archid. est exēpta. Et primo narrat factũ. Secundo prouidet Epo: ibi, mādam' quatenus. Tertio prouidet mādat Archidiacono ibi. *prouiso.*

¶ Expone literā, *potiorem.* i. maiorē alias exponit gl. s. c. proxi. ¶ *Regulariter.* hoc dicit quia hoc fallit in Archiepiscopo quo ad subditos suffraganeorũ: quorũ nō est superior de offi. or. pastoralis. secundũ Pet. & Abb. diceret Sed habētes per prius literas gratiæ, vel iustitiæ in hac dioece. quo ad illas includetur etiā hoc noua dioece. vt patet in extraua. Io. xxij. sedes Aposto. secũdũ Nouel. Hic enim loquitur de illis iurib. quæ impedirēt, vel absorberēt iura Episcopa. nouiter creata. & propter quæ sequeretur absurditas in alijs. Et per hoc solui posset, quid de illis, qui añ erectionē præscripserāt iurisdic. secũdũ Mar. de Salua. ¶ *Inhibere.* s. ne in Epm, vel ipsius eccle. iurisdictionē exerceat: vt si, pro quia: vt ibi, si deus est animus Vel proprie & melius. Nec enim hoc sequitur. Monasterium est in Archidiaconatu ergo subest Archidiacono. Lædit aūt si de speciali iure ibi iurisdictionē habebat. Facit de offic. Archid. c. fi. secũdũ Host. ¶ *V. deris.* hoc redigēdũ est ad arbitriũ boni viri. ff. pro socio. l. si societatē. § arbitrorũ. secũdũ Inno. ¶ *Praeiudicio.* s. graui. Simile. de consuet. cũ olim. in fin. Alias fortè de facto non posset hoc mādatum expedira. Sed Abb. dicit, q hoc poterit fieri dādo decimas in nullius parrochia constitutas. De decimis, qñ. vel super excrescentes canonicas facultates. de cōsti. cũ. Congruentem. sicut fuit factũ in simili casu de cōsti. cũ venissent. vt ibi patet in antiqua.

1 ¶ † PRIMO quæri. vt Eps possit excōicare Archiepisco, sui in sua dioece. delinquētē. Rñdet Inn. q nō. & q nec accusationē, nec actionē ciuilē hodie cōtra eũ, sed corā suo Patriarcha, vel corā Papa conueniēdus est. xxij. di. si cōmittitur. & c. si. xvj. q. j. frater. Et est rō: qa ita est ipse Archiepis. intra terminos iurisd. suæ. i. infra ꝓuinciā: sicut Epus infra dioecesim: vt notatur. s. de officio ordi. pastora. in princ. & dīn eum. Sed melior est ratio hic posita: quia erubescit lex filios esse castigatores parentũ. in auth. deniq; § sed q sanciuũ. in fi. vnde si pater sit furiosus filius petet aliũ curatorē sibi dari. C. de cura. furiosi. l. si pater. & i. ff. de curatore furiosi. l. ij. Gof. Et idē notat in. c. qs dubitat. xcvj. di. per q̄ rationem videtur q si idē Episcopus ex dispensatione teneret Epatum alterius prouinciæ: & ibi suus Metropolitanus delinqueret: tamen ipse Episcopus eum excōmunicare nō posset: quamuis aliqui contradicant. argumentũ pro eis. xvj. quæst. prima. cap. primo. de priuilegijs: cum capella. & capitulo ex tuarum ¶ Sed si bene attendas aliud est de his qui sunt pares, & non subsunt nisi ratione criminis, vel possessionis, vel contractus vt ibi,

& de priuilegijs, volētes.li.vj. Aliud de suffraganeo, qui Archiepiscopo suo quātum ad iurisdictionē ordinariam vniuersaliter est subiectus, secundū Innoc. Vnde foret absurdum: q suum superiorem immediatum iudicaret, vel condemnaret.

3 ¶ †Huic est, q Papa quātūcūq; delinquat, à nemine iudicatur, vel condemnatur: cum immediate sibi subsint omnis homines.ix.q.iij.aliorum. Excepto crimine hęresis.xl.di.si Papa. De quo remittit Host ad summā.de sen.exc.§ quis valeat excōmunicari ver.quid ergo si Metropolitan.& versibus, sequē. Et vide quod dicā.j.de rap.c.primo.& de hoc.iij.q.vj.ca.j. Et idem Collec. Nā illa naturalis ratio, q Episco.subditus est, &c.locum habet vbicunq;: quia sic Archiepiscopus ar.xj.q.iij.quā multos.secūdū Goff.hîc.vide Archi.iij.q.vj.in summa. Illud aūt certū est, q Epō deferri debet in eo actionibus inferendis.de offi.dele.c.sanè.ij.de offi.dele.quia pontificali.li.vj. Melius ergo secūdū Inn.debet iudicare Archiepiscopus suū suffraganeum, q suffraganeus ratione terminis suū Metropolitanū: saluo, q ex delegatione superioris bñ potest Episc. Archiepiscopū iudicare secūdū eum. Sed tunc debet in coactionibus ei deferre: vt prædictū est. ¶ Intende quia hoc verū per modum senten.& sic procedit istud.c.cū concor.hîc alle. Sic intellige opinionē Inn.& Host. Et in hoc concordāt Libertus & Bertrādus prouincialis & etiā Host.in Sū.de senten.excō.§ quid valet excōicari.versu.quid ergo si Metropolitanius.arg.j.de præben.graue.de sen.exc.a nobis.j. Et in auth.de defens.ciuit.§ non habēte.colla.iij.& etiā Henri.hîc.

4 ¶ †SECVNDO quæritur, vtrū Archiepiscopus committens infra diœc.suffraganei cōtra statutū Episcopi excōicatorū promul.ipso iure talē excōmunicationē incurrat: vt puta si statuto Episcopi caueatur q furtū cōmittens sit excōicatus ipso facto, & Archiepiscopus infra diœces.talis Episcopi suffraganei sui sic statuentis furtum cōmittat, nunquid est excōmunicatus vigore statuti: videtur q sic.ar.ff.ad Trebel.l.ille à quo.§ tēpestiuū.& l.seq. ¶ Itē illa regula, quæ habet, q inferior superiorē ligare non potest: fallit cū maior delinquit in territorio inferioris.C.vbi de crimine agi.opor.auth.quia in prouincia.&.vj.q.iij.placuit. Nec hoc casu ligatur sñiam hominis, sed iuris: cū Episcopus authoritate Aposto.generali habeat potestatē canonē faciendi, ex quo nulli excludūtur. vnde talis dicitur legari Pape Autho. Ad quod efficaciter facit.xj.q.iij.c.nemo contēnat.secūdū Archid.qui de hoc plenè notat.j.de constitu.c.vt animarū.li.vj. Vnde etiā hoc casu ipsemet Episcop⁹ statuēs, si cōmitteret factū perdictū statutū dānatū, sentē.excōicationis incurreret nec diceretur ligatus sua sentē.sed iuris.per notata.j.& de sñia ex rationa.§ porro super verbo fecerint.li.vj. Bene facit.ff.de in ius vo.l.& si hac lege.§.j.vbi faciens cōtra dictū suū seu constitutionē incidit in pœnā ipsius. ¶ Eandē opinionē tenent Hugu.& Bart. Brix.ij.q.vj.c.j. Allegant, quia incidit in factū dānatū.xxiij.q.j.c.j.&.ij.&.iij. Eandēq; opinio.tenere videntur Archidia.j.de consti.c.vt animarū.li.vj. Ad quæ iura tñ rñdet Io.an.j.de regu.iur.c.licet. In Nouel.li.vj. Dicens, q loquuntur de facto dānato per ius cōe, sicut de hęresi. Et sic non probāt nō subditū ligari facto damnato, per singularē statutum. Alleg. etiam.ff.de off.præsi.l.iij.quæ dicit, q preses prouinciæ debet eam purgare malis hominibus. Nec distinguit, vnde sint. Sed lex illa licet excludat distinctionem loci, non tamē excludit distinctionē idētitatis, vel præsidentiæ. ¶ Idem tenent Pe.de bella pertica, & Cyn.de Episcopo ipso statuente, videlicet q ligetur.C.de sac.ec.auth.q quibuscunq;.quia statuendo geritur personam public.& delinquēdo priuatā. Et hęc ratio cōcludit idem in Archiepiscopo. Allegant.ff.de pact.l.cum in eo esset de administra.tu.l.cum hæreditatis. Nam in generali sermōe persona loquentis includitur. Ad idem.C.de administra.tu.l.cum ipse.vbi idem tenet. Sed contrariam partem tenent Laur.& Ioā.ij q.vj.c.j.allegato.s.q non ligetur.quia est ordinarius prouinciæ.ix.q.iij.c.ij. Et hæc ratio cōcludit idē & fortius in episcopo. Idem tenent in Archiepiscopo. Ber. cau.prouincialis, per decretalem graue.de præben.&.c.à nobis de sen.exc.& in auth.de defens.ciui.§ non habente.alleg. Hosti.etiam in sum.de senten.exc.§ quis valeat excōmunicari.versu.quid si Metropolitanus.dicit certo certius tenēdum, q superiorem non ligat: sicut nec proferentem. Idē frater Ioan.in summa confessorū.de sen.exc.qōe.lix.quid si Metropo.& Odo.de Senonis.ti.de præcario.§ item pone clericus. Et idem Nouel.hic & in.c.alleg.cui licet. Dicēs ibi, q cū statutum Episcopi totum pendeat a potestate Episcopi, ita q illud tollere potest.xij.q.j.certè. Et hoc nullus negat. Et licet alias dicatur ius late, tamen est ius Episcopi: vt ex denominatione patet. Ergo nec ipsum, nec superiorem ligare poterit coram quo etiam sine ipsius iussu, nō posset benedicere.xcij.di.deniq;. Et respondet ad prid.c.nemo contēnat.per quod Archid.fundat se.d.q.si.simpliciter recipiatur, vt ibi dicitur: triplex sequitur absurditas. Prima, quia cum etiam authori.Papæ, vel canonis, Episcopus ferat senten.non per modum statuti, & per ipsam ligabitur: quod ipse & omnes negant. Secunda est, quia illa ratio contraria concludit Papā ligari suo canōe, quasi ligetur Christo, cuius; authoritate facit canonē: vt in prin.c.nemo. Et hoc est falsum: vt no.xciij.di.si inimicus.de sen.excō.c.nulli. ¶ Tertia est, quia ex illo sequeretur omnem prælatū omnis subditos ligare posse: cū omnes sint subditi Christo & Papæ, cuius authori.ligat.cōtra c.vtaiuri.&.c.à nobis alleg. Ponderetur ergo tex.illius cap.qui sic tacet nemo contēnit ecclesiastica.præsupponit ergo quē vinculatum.modo quis nō subditū vinculare non potest probatum est. Sequitur, nō enī homo est, qui ligat: sed Christus qui hic potestatem dedit. Fatetur ergo q subditus vinculatus a prælato, vinculatus dicitur claue iurisdictionis à Christo, qui clauium potestatem illi dedit. Matthæ.xvj.& Io.vltimo. Virtutem ergo vinculi exprimit & fortificat ille can.sed fortitudinem vinculandi non ampliat. Et sic patet, q nil facit secūdū eum ibi, vbi de hoc plenissimè tractat. Et idē tenet.j.de rap.c.j.& in prin.c.Roma.§ caueant. Pro qua opiniōe facit quod no.Host.& Nouel.j.de app.dilectus.in prin dicentis, q nulla cōsuetudo valeret, vel dare posset, q inferior imperaret superiori suo: vel in eū animaduerteret. Cum quibus satis concordat Archid.in princ.c.inferior.quia talis consuetudo esset irrationabilis.argumen.hîc & ibi, &.lxxxix.di.si quis dubitet.& omnino reprobanda.s.de consuet.cum inter.&.c.vltimo. Dicam si aliud occurrat, in princ.c.vt animarum.& in prædicto.cap.cui licet. Inducere Collec.lecta & notata de iureiurando petitio.& de legib.l.digna vox.attento, q statutū habet vim legis.& infra redibo ad eum.

¶ Collect.autem circa hanc materiam dicit, quòd licet de sententia, quæ habet per statutum Episcopi statuētem, & Metropolitanum eius superiorem non ligari: sit satis æqua & probabilis.per notata Innocen.hîc & Bernardi.j.de rap.c.primo & Ioann.iij.quæstio.sexta.c.primo.&.lxxxxij.dist.si qui. Tamen communiter tenetur cum Archidiacono et, quòd statuta huiusmodi habent vim legis.xj.distin.de his. Et sic legantur à lege.iiij.distin.in istis.vbi executio non est hominis, sed reseruatur ordinationi legis secunda quęstio.ij.c.infamis.§ notandum. Lex autem, nec potest statuens aliter facere, secundum Archid.de elect.licet canon. Videtur clarè probari de senten.excommu.cum desyderes.j.respons.vbi Episcopus participans cum excommunicato minorem incurrit. Et loquitur de excommunicatione per eum lata quia agit de absolutione per eum fienda. Postea restant aliqua dicta Nouellę in regula cui licet. Posteà concurrit in opinione cum Innocen.& Henrico de excommunicatione lata in modum sententiæ: licet Bernar.j.de rap.capit.primo & Ioan.& Archidiaco.tertia quæst.vj.videatur contra. Secus tamen si ex participatione in crimine incurreretur talis sententia, quia tunc ligarentur ibi authoritate canonis.de senten.excommu.nuper.&.c.si concubinæ. maximè si excommunicatio non ferebatur ex intentione, nisi contra personā: quia tūc nō pōt ligari participās nisi autho.canonis. Et probat clarè in præcu.c.cū desyderes scdm Card.& Arch.de sen.ex.c.statuim⁹.li.

vj.Et

vj. Et Host. in sum. de sen. exc. § quæ pœna. ver. sed qd si quis Episcopus. & sequen. Sed aliud est de excõicatione incurrenda ex senté. lata in genere: quia tűc. bñ dicit Nouel. iij. c. cui licet: quicquid Pe. & Cy. in cõtrariũ notauerint, propter duarũ personarum representationẽ. C. de sac. sanc. ecc. auth. quibuscunq;. & C. de contrahen. emp. l. cum ipse. quia Iudex. & vt homo excommunicat, & vt homo delinquit. Et etiam tollitur eorum ratio per. cap. fin. j. de insti. cum similibus, secundum eum. ¶ Lignanus vero subtilizare volens, distinguendo dicit se velle ponderare, quòd aliquando Archiepiscopus delinquit in territorio suffraganei, vt Archiepiscopus: aliqñ vt priuatus. Et idem de Episcopo in sua diœce delinquente. Pone ergo, quòd Episcopus statuit, ne quis tali die celebret. Et tunc si Archiepiscopus celebret, vt Archiepiscopus, nõ legatur. Secus si vt simplex sacerdos celebraret. Et idem de Episcopo. Et idem de statuto furti non cõmittendi distinguendo an vt Archiepiscopus authoritate publica vi abstulerit. An vt priuatus furtim sustulerit inducit notata de app. à col. latiõe. li. vj. & de offi. or. irrefragabili. § cœterum. & de cõce. præ. c. postulastis. Sed fatetur, ꝙ illi casus poni possunt: remittens finaliter ad notata sua in tractatu de ecclesiastica censura. Sed prædicta subtilitas modicum valet: quia nec etiam, vt aliter, quis de se disponit: vt prædicto. c. fi. de insti. maximè se disponit: vt prædicto. c. fi. de insti. maximè se directe ligãdo. ff. de leg. iij. l. si quis. in principio.

5 ¶ † TERTIO quæritur, quid si Episcopus extraneus delinquat infra metas alicuius Archidiaconi: nunquid ab Archidiacono poterit puniri: quidam dicũt ꝙ non: quia nec in monasteria sui Archidiaconatus iurisdictionem exercet: nisi hoc habeat de alia cõsuetudine de off. Archi. c. fina. ¶ Item in hoc videretur defferendum episcopali dignitati per hoc capitulũ. &. j. de sen. exc. quia periculosom. li. vj. Alij dicunt cõtrariũ quod videtur sequi Inn. quia ꝗuis Archidiaconus, nec in Episcopos nec etiã in Abbates sui Archidiaconatus iurisdictioné ordinariã exerceat: vt est dictũ. Tamé ratiõe delicti sortiuntur forũ suũ nõ obstan. priuile. vel dignitate: quia hoc est regulare. vj. q. iij. placuit. c. vbi de crimine agi oporteat. auth. quia in prouincia. j. de rap. c. j. ¶ Prima opinio placet Host. Nec obstat secũdũ eum proximè dictũ: quia licet sit regulare, fallit tñ ob reuerentiã Episcopalis dignitati quæ ab inferioribus non est iudicanda: vt hic. ar. prædicti rapit. quia periculosum. Nouella aũt dicit. ꝙ licet dictũ Goff. sit æquius: Tñ Inn. videtur verius, ex quo Archi. habet ptãté coercendi & puniẽdi infra certos limites. ar. eorũ, quæ scripsi. j. de foro cõpe. cum contingat. & c. seq. Alias nec Episco. ipsum puniet: quia sicut minor maiorẽ: ita & par parẽ iudicare prohibetur. Et credo ꝙ bene dicat nec obstat hæc. decretalis quia hic per erectioné Episcopatus territoriũ Archidiaconatꝰ efficitur de iurisdictione Episcopi. ¶ Nec obstat capitulũ: quia periculosum, quia ponit casum specialẽ ab istis terminis valde separatum.

6 ¶ † QVARTO quæritur quid si Eps aliquẽ excõ. cum suis participantibus: nũquid ipse participãs erit excõmunicatus. Videtur ꝙ nõ: quia non ab alio, ꝗ à se videretur excõmu. Refert tñ Collec. Inn. tenere cõtrariũ. de sen. exc. quod indubijs. & Host. in sum. de sen. exc. § quæ sit pœna. ver. sed pone. & Card. de sen. exc. statuimus. Refert tamẽ Ber. & Archid. in prædicto. c. statuimus. & Goffr. in summa cõtrariũ tenuisse. Ad saluãdũ ergo. opi. dicit, ꝙ vbi quis excõicatur cũ suis participantibus: participãtes etiã in nõ dãnatis criminibus sunt excõicat: quia alias verba hic de nullo operarẽtur. Et sic si factũ à iure dãnatur per Iudicẽ, excõicationẽ duplicẽ incurrit participãs, vnam ab homine, quã non incurrit ipse statuens: aliã à canone, quã ille incurrit. Vide Host. in. c. quod indubijs & in prædicto § quæ sit pœna. circa prin. Extra verò crimen, participãs solũ minorẽ incurrit: vt prædicto. c. statuimus. & j. de cle. exc. mi. si celebrat. Refert tñ alios dicere in casu proposito quãnis, ꝙ soli hoĩs incurrit sñiam, quæ legis prouisionẽ excludit. C. de pact. cõuẽ. l. fi. Et sic dicũt opi. Inn. indistinctè etiã verã. Sed illi respõdent hîc nõ tolli prouisionẽ legis: quia prouisio hominis venit ad confirmationem eius. ar. de corpo. vitiatis. c. significauit. Ex vna enim cã pôt quis pluribus sentẽ. ligari. ar. eorũ quæ leg. & no. de off. ordina ex parte. Et hoc tutius fortè secundũ eũ. Cuius vide collecta de testamentis, cum in officijs.

7 ¶ † QVINTO quæri. nũquid Eps, qui occasione suę sententiæ sic ligatus se ipsum pôt absoluere. Pet. & Cyn. vbi. s. tenẽt, ꝙ sic propter representationẽ duarũ perso. Fatent tñ tutiꝰ esse ꝙ à superiore petat absolui. Imò hoc verius secũdũ Collecta. quia nullus se ipso maior & minor est: vt no. in. c. qd in dubijs. Et quia sicut nec Iudiciale, sic nec pœnitẽtiale iudiciũ si-

8 ne Iudice & parte etiã pôt. de ver. signi. forus. ¶ † Dicit etiã Collec. hîc de bñdictione, occasiõe notatorũ dicit ꝙ Diaconus nõ bñ dicit Sacerdoti, sed sacerdos sacerdoti bñ dicit, etiã ꝙ in princ. dicitur: Iube dñe quia petitur ab hoĩe. Et in fi. Tu aũt dñe: quia petitur à Deo, secũdũ Archi. xxj. distin. deniq;. ¶ Supple glo. ¶ In gl. j. ibi: *est receptum*. Ratio quia se subijciẽdo factus est minor, vt ibi. Et in prædic. § tẽpestiuũ. Nec est exceptio in hæreticis: quia per crimẽ factus est minor. Nec in delegato, quia maior est eo. de off. deleg. sanè. ij. Et ibi: *absoluere*. ad idẽ de sent. exc. tua. Sed vtrobiq; tẽpore quo excõicat absoluere pôt, si aliud nõ sequatur. vñ melius facit de præ. graue. ¶ Et ibi: *pœnitẽs*. nõ facit hoc. ex offi. vel dic, vt ibi not. de off. Iud. ord. pastoralis. in gl. quo casu. in fi. ¶ Sed ista reg. bñ fallit in legato de latere, qui extra prouinciã absoluit, & excõicare nõ posset. de hoc. s. de off. deleg. nouit. & c. penul. Et in fi. de hoc. xxj. di. inferior. & xxvij. q. j. si homo esses. In gl. ij. ibi: *maiori*. nõ erat ibi maior administratiõe: cũ iam illi renunciasset. ¶ Itẽ beneficiatus erat sub illo Epo. Et sic de suo foro j. de foro cõpe. postulasti. ¶ In gl. iij. ibi: *prohibemus*. ibi non dicitur, ꝙ de nouo cathedra erigatur. Nec hîc, ꝙ duo capita sint in eodẽ tẽpore. Nã erecta cathedra formatũ est nouũ corpus, cui pręest iste Eps, secũdũ Host. ¶ In gl. penul. ibi: *exemptus*. nõ exemit, Imo denũciauit exẽptũ. ¶ Et in fi. Imo si iste Archi. remanet. j. hãc diœcesim: nisi exẽptionis priuilegio defendatur, subditus erit huius Epi. x. q. j. regẽda. & c. se. de off. or. cõquerẽte. j. de reli. do. c. de Xenodoch. vij. q. vj. oẽs basilicæ. s. de cõsue. cũ dilectus. secũdũ Inno. & Host. ¶ Itẽ argumẽto huius capi. & pluriũ hic allegatorũ dicit Vinc. ꝙ de pœnitẽtia iniuncta per Epm nõ pôt sacerdos remittere, sed bene econtra. ¶ Idẽ Spe. ti. de pœ. ver. fi. & Archi. de pe. c. fi. li. vi. ¶ Itẽ per istud capi. & per. c. inferior. xxj. di. & xxiij. di. nulla. & lxxxxvj. di. quis dubitet. & lxxxix. di. ad hæc. dicit Archidiaconus in prædicto. c. inferior. ꝙ nõ pôt introduci per cõsuetudinẽ, ꝙ minor habeat iurisdictionẽ, vel imperium in maiorẽ: quia esset irrationabilis. Et idẽ notãt Host. & Nouella. j. de app. dilectis. ¶ Item propter no. hîc per glo. Si quęratur, vtrũ illo, cui Papa mandat, ꝙ excõicet aliquẽ, possit ipse sic excõicatũ absoluere? distinguere potes, quia aut mãdat cognitionẽ & decisionẽ alicuius causæ. & virtute huius mãdati alterũ partiũ excõicat: & tũc ꝗdiu durabit eius iurisdic. poterit absoluere: vt. s. de rescrip. olim ex literis. & s. de off. deleg. quærẽti. secũdũ. Io. xxj. di. inferior. & xxvij. q. j. si homo esses. & vij. q. prima peruenit in gloss. fi. vbi idem Archidia. ¶ Aut mandat sibi, vt mero executori, vel vt ad illum solum Archidiaconum deputato: & tunc non poterit eum absoluere: quia functus est officio suo supra de offic. deleg. ex literis. & c. quoniã. & j. de verborum signification. cap. fi. secũdũ. Io. & Archi. in. c. peruenit. & c. si homo. allegatis. Fallit in casu, vbi Papa specialiter absolutionem sibi committeret: vt. s. de off. deleg. c. quoniã. in fin. secũdũ hug. in. c. peruenit. & Io. in. c. cũ homo. Et ita intellige. gl. hic, secũdũ Host. de sen. exc. § quis possit ab hac senten. sub § sed quid si Papa.

¶ *SVMMARIVM.*

1 *Humilitatem sequendam. Et multiplicem humilitatem esse.*

2 *Negocijs & tractatibus prouinciæ per tractandis, deberi vocari omnes quorum interesse possit, & quibus præiudicium parari posset & nume. 7.*

3 *Papa prouisione consentientibus præiudicare, etiam si illam ignorēt.*
4 *Prouinciæ appellatione, quid contineatur?*
5 *Papæ prouisionem à venientibus ex transuerso impediri posse.*
6 *Prælati ab alijs quod citationem & comparitionem, qualiter differunt.*
7 *Reum in iudicio dominum nominare posse. Et quandoq; quis actorem & reū, si modo eius intersit, litigare prohibere potest.*
8 *Prælatus an solus ecclesiæ causas tractare possit?*

¶ CAP. XVII.

HVmilis. ¶ Cas. Cópositioné super iure primatię vnus solus, cuius interest, poterit impedire. Et duo facit. quia primò mandat cópositioné publicari, si prælati consentirét. ¶ Secūdò dissentientes mandat citari & publicationem non fieri de eodé facto. de dila. c. fin. & de dolo. & cōtu. c. fin. Secūda ibi: *Si quis verò.*

¶ Expone literā, *Prælatorum*. i. Episcoporū. per id qđ sequitur de capitulis ecclesiarū cathed. secundū Inn. ¶ Vel dic prælatorū omniū ordinariā iurisdictioné habētiū. de quibus. s. de off. ord. cū ab ecclesiarū. cū omniū illorū intersit ius, per quod compositioni resistunt.

¶ NOTA primò in verbo, *humilis.* qualiter humilitas sequéda & approbanda est. de quo hic per Bernardū in gloss. j. Vnde si quæris vtrū hæc humilitas est sequēda & approbanda. Dic, ꝙ quædā est humilitas residens in corde. & illa est sequēda & approbāda. Vnde dñs Matthæi. xix. c. Discite à me, qa mitis sum. & humilis corde. Modo oīs Christi actio nostra est instructio. j. q. j. Christ' qđ fecit. ij. q. j. De' omnipotēs. Et in psalmo. xxiiij. Vide humilitaté meā & laboré meū, & dimitte vniuersa delicta mea. Et in psalmo. xxxiiij. Humiliabā in ieiunio animarū, humiliatus sum vsquequaq;, domine iudica me secūdū verbū tuū. ¶ Ité, beati mites &c. Quædam est humilitas exterior: & tūc aut dat, seu dare pōt verisimiliter proximo occasioné delinquédi: vt qñ Prælatus est nimis humilis erga subditos, per quod regédi frangitur authoritas. lxxxxvj. di. qñ necessitas. Vel qñ quis propter suam humilitaté nimiam sperneretur. & illa nō est sequéda: vt ibi legitur & not. ¶ Aut nō: & tunc aut humilitas est vera nō ficta: & talis est approbāda, vt hîc, &. xlvj. di. habet. de quo ibi per Archi. glo. ij. & iij. ¶ Vnde beatus Bernard. dicit virtutis primum opus est doceri, vel quæri, vel haberi pōt, Aut est ficta: vt cū aliquis de se minora fingit: & tūc dicit frater Asten. li. ij. tit. de iactātia. ꝙ hoc dupliciter cōtingere pōt. ¶ Vno mō salua veritate, dū. s. maiora, quę sentit in se tacet. & quædā minora detegit. quæ tamen in se esse cognoscit. Et hoc non est Ironia. Nec est peccatū secundū genus suū: nisi per correctioné. ¶ Alio modo declinādo à veritate: vt cū de se asserit aliquid vile, quod de se nō cognoscit. ¶ Aut eū negat de se magnum aliquid, tñ quod in se percipit. Et sic est ironia. & est semper peccatū. ¶ Vnde Gregorius: incautè se humiliat, qui mentiendo se illaqueat. vnde hæc est falsa humilitas, de qua dicit Augustinus in quadā Epistola, ꝙ est magna supbia. Et ꝙ sit maius peccatū, q̃ iactātia respōdet Asten. ibi: quia vtroq; modo mētitur videlicet & verbis & factis, all. quibuscunq; exterioribus signis circa idé, scilicet circa cōdictionem personæ.

¶ Vnde ratione materiæ siue obiecti, circa quod sunt æqualia. Sed vt plurimū iactantia procedit ex turpiori motiuo, scilicet ex appetitu lucri, vel honoris. Ironia verò ex hoc contingit, licet inordinatè propter primū, quod est grauius. & secundū hoc, vt dicitur. iiij. Ethicorū, ꝙ iactantia est peccatum grauī' Ironia. ¶ Cōtingit tamé qñq; hoc, ꝙ minora de se fingat ex alio motiuo: puta, vt decipiat. & tunc Ironia est grauior. Et sic dicitur eccle. xix. Est qui nequiter se humiliat, & interiora eius plena sunt dolo. ¶ Et nota, ꝙ glo. Matth. vltimo, dicit quòd perfecta humilitas habet tres gradus: subijcere se maiori, & non præferre se æquali: & nolle præferri minori. qui est abūdās. ¶ Tertius est subesse minori, qui est perfectus & adde omnino quæ scripsi. j. de priui. c. j. in qōe. ij

¶ SECVNDO nota qualiter in negocijs & tractatibus omnes quorum interest, & quibus præiudicari potest, vocandi sunt. Quod procedit regulariter vbi de negocijs singularium ageretur: vt. ff. de serui. rusti. prædi. l. fi. &. C. de authoritate præstanda. l. fi. &. s. de offi. c. ad hæc. ¶ Secus enim si ageretur de negocijs vniuersitatum: quia tunc non vocarentur omnes singulariter: sed sufficeret vocari maiores rectores vniuersitatis, C. de iura. calum. l. ij. § sin autem. &. ff. de condi. & demon. l. municip. secundum Inno. & Nouel. Quod intellige, vt scripsi. s. de consti. cum omnis. Istud tamen est notandum secundum Hosti. quòd quis agitur de negocijs vniuersæ prouinciæ hi tamen non mandantur citari vt vniuersitas: alias non essent citādi personaliter: vt infra sequitur. Imo per vnum syndicum se defendere possent: vt infra de syndico. c. vno. secundum eum. quia licet sub vno Metropolitano sint, tamen vniuersitaté nō cōstituūt, quę syndicatū facere posit.

3 ¶ † TERTIO Nota, ꝙ prouisio Papæ præiudicat in ipsā consentientibus, licet prouisionem ignorent. Et idem de cōpositione, vel transactione dicēdum videretur. Sed circa hoc sic distingue: quia aut compositio fit extra iudicium, & nullo mediante. & is, qui consentit in nullo certificatur. & tunc non præiudicat consentienti, & tenorem ipsius ignorāti. Sic loquūtur de pactis. l. fratres. de transact. l. cum Aquilianæ in fin. Aut fit aliquo mediante: puta, quia in Iudicem, vel alium compromittitur, taliter quòd de alto & basso, sicut vtuntur gallici in vulgari suo, posit facere & dicere quicquid voluerit. hoc est ius vnius partis per in totum, vel in partem dare alteri: & tunc non potest de coetero aliqua partium ignorātiā allegare: quia ex vi pacti vtraq; se excludit. ergo de sequitur. Ad hoc. ff. de mino. l. cum mādato. ff. de arbi. diē proferre. § stari. si agrimēsor falsū modū. di. l. j. § hæc actio. verū. proinde. de insti. l. sed & si quis § fin. &. C. de acqui. poss. l. fi. versu, sin autem. idem si compositio scripta & clausa & signata partibus ostendatur, & partes eidem consentiant siue pro ipsis, siue contra ipsas sit. Imputare eum sibi possunt, si ipsam non faciant aperiri. Poterant. ij. dicere iuxta vulgare: Se non velle emere catum, vel murilegum in sacco. iuxta vulgare, vt probatur euidenter hîc. &. ff. deposi. l. j. § sic ista. vers. quid ergo si ignorauerit. de transac. l. nō est ferēdus. & de ac. emp. & vendi. l. tenetur. primo rñs. de auro & argen. lega. l. Quintus mutius. in fin. &. l. & si non sint § perueniamus. & l. fina. § mulieri. Et hoc ideò promittitur, quia boni Iudicis est lites dirimere. ff. sicut. pe. l. quidam estimauerunt. j. de dolo & contuma. finem. Et vide ipsum Hosti. in sum. de renū. § quæ possunt. versu vnū aūt. & versu quid ergo. Hæc disti. pōt colligi ex dictis Host. hic. cū quo satis cōcor. Io. an. Sed quo ad intellectū huius decre. ipse Io. dicit, ꝙ pōderat verbū in text. solēniter. & putat, ꝙ hæc mēs sit literæ, ꝙ isti quibus scribitur exhibebūt formā cōpositionis istius, quorū cōsensus requiritur. & si cōsenserūt, fiet solēnis publicatio, per quā deinceps seruari videbit, & post snīa tenebit. Si dissentiūt, fiet quod sequitur.

4 ¶ † QVARTO nota in verbo, *prouinciæ.* ꝙ appellatione prouincię eccle. Metropolitana cōtinetur. Nec em̄ cap. Burdegalen. omitti potuisset: cū negociū principaliter ipsum tangat, & faciat quod de capitulo Burdegalen. statim sequi. & de hoc. s. de vsupal. c. j. &. j. de præb. c. quāuis. li. vj. Ité fuit cōsensus capit. Bituricen. necessarius ex pte altera: vt hîc dici: ꝙ negociū erat arduū scdm Vin. vel qa forsā in cōpositiōe erit aliqui arti. capitu. tāgētes, secūdū Host. Et no. etiā per hāc literā, ꝙ in arduis negocijs prouincię requirūtur, nō solū Episc. vt dicūt antiqui canones. ix. q. iij. c. ij. &. iij. & per totū. &. j. de præb. graue. vbi de hoc. Imo etiā & alij prælati & capitula vt hîc patet. &. j. de his quę fi. à Præla. c. fin.

5 ¶ † QVINTO no. ibi: *supersedentes.* veniētes ex trāsuerso retardare, puisioné Papæ sicut & executioné snīæ: vt in glo. aūt veniētes ex trāsuerso semp sicut remittēdi ad Iudicē q cognoscat inter alios: & vide qđ dixi de rñs. mādatū. i fi. Et interim differt execu. ff. de libera cā. l. si pariter. j. de re iud. de coeterò. Et hoc verū scdm Inn. qñ lis coepta tāgit, p pte de nouo venientes. Sec' si nō tāgeret: vt si veniret ali' Archie. & de nouo peteret iura primatię. Is em̄ non esset remittēdus secundum eum.

¶ Sexto

6 ¶ † SEXTO nota, ibi: *si prelati.* diuersitate inter prelatos & alios: quia si prelati sunt citātur, vt personaliter cōpareāt. Sed de alijs sufficit ꝙ cōpareant per procuratorē, ex quo resultat argu. ꝙ si capitulū impetrat, nō habet necesse probare mandatū secundū Iacobum. Ac si dicat: cū capitulum non teneatur ire semper per procuratorē presumitur impetrare. Secus in prelato. Et secundū hoc intelligebat de rescrip. nōnulli. §. cum autē. Sed dicit Hosti. ꝙ nec primū sequitur nec secūdū. Imò pro prelato maior est presumptio. j. de cri. fal. c. iiij. ver. si verò. Et ꝙ hic dicitur de prelatis, fit ad terrorē: vt s. timentes labores & expen. ad cōsentiēdum facilius inclinent. vnde cōminatur de expen. in fi. Est etiam ratio. quia prelatis habitis, alij facilius domantur, secundum Hosti. Capitula verò per procuratorem veniunt, quod est propriū collegiorum. Et quia si venirēt, fraudārentur eccle. obsequio debito: quod vitandum est, secundum eum. Facit de elec. cupien. §. cęterum. ver. io fi. li. vj. & j. de cleri. non resi. c. penultimo. ¶ Septimò nota super ver. in expensis qualiter latis patet hic quòd Papę placebat cōpositio. & ꝙ curialiter se habuit hic, nolēs vti plenitudine potestatis, sicut neq; debet sine magna causa. Et ideo in dubio nō presumitur, quòd hoc velit: vt notat Inno. s. de elec. innotuit. in fi. ¶ Sed subdit Nouel. quòd hodie de facili Romani pontifices, nō sic facerent. Et ideò sicut Deo placuit minus, quā tunc: quia nuoc, quia si indifferēter sine cōsensu, imo sine cōsilio illorum ad quos regimina ecclesiarum pertinent de eccle. & earū iuribus, & iurisdictio. sicut de proprio patrimonio quasi pro libito volūtatis disponunt. ¶ Notat etiam Collect. hic dari modum citandi, vbi agitur de facto prouincię. Ex quo videtur secundum eum, quòd si ageretur de facto vnius diœce. viderent ecclesiarum rationes vocari, sicut in facto prouincię vocantur, non solū Episcopi, sed etiam alij prelati, secūdùm Inno. ¶ Item in verbo. *voluerit.* Subaudi & iustam causam contradictionis allegandi, allegauerint. Induco per hoc. j. de his quę fi. à ma. par. cap. c. primo. Sed postea dicit, ꝙ cū agatur de compositiōe, quę voluntatis est, quilibet potest contradicere etiā sine causa: sed postea examinabitur coram Papa. vnde & cōtradictores mandat citari, secundū Inno. Sed Hosti. dicit, quòd ideò non cogūtur consentire: quia ignorant quid contineatur in compositione: vt dixi supra. ¶ Preterea dicit quod speciale est in Papa, videlicet mandare, quòd citati personaliter cōpareat: quia aliud non posset in auth. de sanctissimis Episcopis §. nullum vero iudicem. Remittit ad Host. de sen. excōi §. fi. Et ego remitto ad lecta & notata per me de Iudi. c. j. li. vj. ¶ Item super verbo, presentium. remittit ad collecta, sua de elec. cum nobis. & de sortileg. c. fi. in fi. ¶ Opponit primò quia cū inter duas ecclesias agitur ecclesię ipse vocari & audiri debent. Igitur sicut vocari mandantur oēs prelati prouincię Burdegalen. & oīa capitula ecclesiarū cathedraliū eiusdē ita debuisset fieri de Bituricen. Quare ergo nō mādatur citari, nisi cap. Bituricēse. Respondet Ino. Burdegalen magis interest propter visitationē & procurationē primatus, quā tenerētur soluere vltra cōsueta. j. de prescr. cum ex offi. Bituricen. verò etiā cessante cōpositione prelato suo ad procurationes tenebat. Ideò aūt requirit. c. Bituricen. quia in magnis & arduis negocijs requirenda sunt. j. de hoc, qui fi. à prela. c. ad hęc nō oēs requirūtur, quos res tangit de prouincia Burdegalen. licet videtur contra. lxvj. di. c. j. & de accu. l. fi. quia in rebus & negotijs vniuersitatē, sufficit requiri rectores, vel idoneiorē partē: in rebus singulariū personarū singulariter sint vocandi: vt scripsi supra. Et hęc est ratio: quare sufficit vocari presentes. & nō est necesse vocari absentes. Nā aliàs cōtra eos nō licet procedi, nisi spāliter vocarentur, scilicet si cōtra eos singulariter & nō nomine vniuersitatis ageretur secundum Inno. de quo etiam scrip. s. s.

7 ¶ † SECVNDO opponit: quia negocijs prouincię expe[illegible] soli Epi. videntur vocandi secundū quod dicūt antiqui canones. vij. q. j. [illegible] & per totum. & j. de presb. graue. vbi de hoc no. Respondet Inno. ꝙ quāuis hoc dicant antiqui canones: tamē quādo negocia prouincię ardua sunt nō solū Episcopi imo etiā & alij prelati. quinimo & capitula forte requiri & vocari debent. & spāliter notat Inno. hoc fieri debere etiā per Papā, dū agitur de prouisione per eū fiēda. Quādo enī aliquis aliquid facit ex officio suo, etiā si in modū actionis officiū imploretur. & maximè in compositione requiri debent omnes, quos res tangit: vt. ff. de adop. l. nō ita. & ff. de mino. l. in causę §. causa. & C. de edi. Diui Adri. tol. l. fi. & C. si. vt ab hęredita. se absti. l. j. & auth. si omnes ibi signata. & ff. de re iudi. l. de vno quoq;. Sed si non vocentur nihilo minus tenet quod factū est, Sed absentibus nō preiudicat: vt ff. de mino. l. etiam si §. ignorari. & ff. de magistratibus conueniendis. l. j. primo responso secundum Inno. ¶ Refert tamē alios dicere. ar. eiusdem legis, etiā ꝙ non tenēt quod factū est Subditq; posse dici non tenere sententiam latā, nisi per edictū solenniter euocentur: vt. ff. quę sententię sine appella. rescin. l. j. §. cum edicto. Verum ipse Inno. ad hoc respondens, dicit ꝙ imo bene tenet sentētia, etiā si non vocētur solētutate dicit tamē, quod nō preiudicat his, qui vocati nō fuerint. vel si nō adfuerunt edictū, aut aliàs non sicut io culpa: vt. j. qui ma. accus. po. c. cū in ma. ¶ Sed pone, ꝙ nō imploratur iudicis officium, sed proponitur per actorem contraria propositio contra reum. nunquid tunc tenetur Iudex illos, quorum interest, de quibus non fit mentio in libello actoris, vocare. ¶ Respondet Inn. dicens, ꝙ non Dicit enim ꝙ tunc non tenetur Iudex alium euocare: nisi de alio fieret intētio in libello. & tali modo, ꝙ ipsum absentem, vel ratione proprietatis, vel ratione possessionis, vel alio modo constaret causam cō-

8 tradictionis habere: vt. s. ca. inter quatuor. ¶ † Subdit tñ, ꝙ reus potest nominare dominum in iudicio: vt. C. vbi in rem actio. l. ij. & j. vt lite nō contest. c. qm frequēter. § penul. & fi. ¶ Plus dicit, ꝙ etiā qñq; ille, cuius interest, pōt prohibere actorem, & etiā aliqñ reū litigare, scilicet qñ primo loco ad eum pertinet defensio: vt. ff. de re iudi. l. sæpe. & j. de re iud. c. quāuis. ¶ Sed si nominetur in iudicio, nec ipse se offerat, Iudex nō tenetur eū cōuocare, cuius interest: quia in præiudicio casu, scilicet quando sciuit, & potuit prouidere, præiudicatur ei, propter culpā suā. seu negligētiā: vt. l. sæpe, & c. quāuis alle. ¶ Si aūt nesciuit, sibi non imputatur, neq; præiudicat. ¶ Sed ille, qui se liti obtulit, cum non deberet, vel non possideret tenetur ad æstimationes: vt. ff. de rei. ven. l. si is, qui se obtulit. & duabus legibus sequētibus. secūdū Inn. Allegat Hostiē. de iudi. l. uij. j. miso. ¶ Et vide quæ scripsi. s. ca. inter quatuor. & j. de excep. c. dilecti filij. in tribus qōnibus. & etiā in. xiij. & v. opposi. & omnino prædictas tres quæstiones vt iunge.

9 ¶ † TERTIO opp. quia, Imo prælatus regulariter maximè, vbi administrationes nō sicut diuersæ, vel etiā si diuisæ sicut, vbi capi. propriū administratorē nō habet, solus tractat causas eccle. suæ: vt. s. de rescri. c. edoceri. Ergo maledicit iste tex. capi. Bituricen. necessario hic vocari. ¶ Sol. hic olquitur, dū in modū cōpositiones ex nūciū per prælatū agitur: ibi verò dum cā eccle. per prælatū in iudicio pertractatur quia ibi propter solennitatē iudiciariā maior examinatio adhibetur. ¶ Et quicquid alij dicant, dicas ꝙ licet bñ expediat, ꝙ prælatus requirat cōsiliū capi. in causis ecclesiæ per eū defendendis. ¶ Et maximè, ne capitulū postea prætēdēdo læsionē suā. possit in cōtrariū querelare. ar. j. de procu. c. j. & ar. eorū, quæ le. & no. j. de his, quę fi. à præla. c. nouit. ¶ Tñ ad hoc, ꝙ processus & sñia valeant ipso iure, canones hoc de necessitate nō requirūt: vt patet in prędicto c. edoceri. ¶ Et sic intellige ea, quæ notā. in. c. j. & in. c. edoceri. Alleg. & j. de iudi. c. causam. ¶ Et vide quæ super hoc latius scripsi in iuribus supra alleg. & adhuc multò latius in quodam consilio meo.

¶ Supple Glosas. ¶ In glosa prima in fin. vnde non patiatur se contemni. ff. de officio præsid. obseruandum tenendum est ergo medium. de officio custo. capi. primo. ¶ In gloss. secunda. ibi: *ad eorum ecclesias* ¶ Item ex iure primatiæ ipsorum causæ ad ipsum deferre poterant, per app gradatur. ¶ Itē per negligentiā deuoluetur ad ipsum beneficiorū collatio, & his

ſimilibus ibi *l.iij.* all.lxvj. & omnia faciunt. ¶ In glo.iij.ibi: faciendis.ad hæc.j.de teſti.præſentium.li.vj.in gloſſ.ibidem reſiden. ¶ Et ibi: *ſed quos*.hæc quæſtio eſt ſuperflua,ſecúdum Hoſtien.cum textus ibi in cap.pñtium.illam ſoluat.Secundum hoc poteſt intelligi,quod no.j.de hoc,quæ ſi à maio. parte.ca.c.j.in gloſſ.penul. ¶ *In glo.vj.* ibi: *venient*.ij. Et vide quod ibi dixi in glo.no.ſecundum. ¶ *In glo.vj.in fin*.vnde ex plenitudine poteſtatis cogit hic eos perſonaliter venire , vel propter perſonarum legalitatem.ff.ſi procu.actor.C.e.l.fin. Vel propter magnitudiné cauſæ.j.de procu.c.ij.Alias prælatus etiam ante litem conteſt.dat procur.j.de iura calum. cum cauſam.ſecundum Gof.& Phi. ¶ In glo.vlti.ibi:per cõpoſitionem.Hoſt.hoc improbat dicens , q hîc compoſitio facta.vel publicata nõ erat.Et talia poſſent proponi pro parte Burdegaleñ.prouinciæ,q compoſitio mutaretur.argu.ff. de pecu.l.quod debetur.ff.de adulter.denúciaſſe. ¶ Nec placet ei etiam,q dicit gl.j.de terrore,quia cum terror ſit iuris, & ſit iuſtus:ergo non obeſt.Si enim eſſet terror facti & iniuſtus,non deberet obeſſe conſenſus ſic extortus.j.quod met. cauſa.Abbas.Inno.dicebat q ex quo Archiepiſcopi concordauerunt , contradictores præſumuntur temere reſiſtere.& ideò condemnantur in expen.argu.ff.de iudi.eum quem.Secus,ſi probabiliter contradicerent.ff.de leg.ij.qui ſolidum. §.etiam.Ioan.

Finis ſecundæ Partis Com MENTARIORVM AEGID. Belmerani , in libr. Primum Decret.

LVGDVNI ſumptibus honeſtorum virorum IACOBI,& IOANNIS Senectoniorum fratrum.

Regeſtum.

A a,B b,C c,D d,E e,F f,G g,H h,I i,K k,L l,M m,N n,O o, P p,Q q,R r,S s,T t,V v,X x,Y y,Z z,AA,BB,CC,DD, EE,FF,GG,Oẽs ſunt Quaterniones dempto GG,Terno.

Index singularium materiarum.

Index materiarũ ſcitu dignarum

ALPHABETICA SERIE DILIGENTER expreſſarum, quæ in ſecunda nec non eleganti lectura præſtantiſsimi Iuris Pontificij Doctoris. D. AEgid. Bellemeræ, in ſecundam primi Decret. continentur.

De litera A.

Index ſingularium materiarum.

¶ De litera C.

Index singularium materiarum.

¶ De litera D.

Index singularium materiarum.

¶ De Litera E.

Index ſingularium materiarum.

¶ De litera F.

Index singularium materiarum.

Iudex

Index singularium materiarum.

¶ De Litera L.

¶ De litera M.

¶ De litera P.

¶ De Litera Q.

¶ De Litera R.

Index ſingularium materiarum.

¶ De Litera S.

¶ De Litera T.

¶ De Litera. V.

FINIS.